

Іван Сабалош

СЛОВНИК

закарпатської говірки
села Сокирниця
Хустського
району

Іван Сабалош

**С Л О В Н И К
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ГОВІРКИ
СЕЛА СОКИРНИЦЯ
ХУСТСЬКОГО РАЙОНУ**

ББК 82.3(4УКР-4ЗАК)

С12

УДК 398.1(477.87)

Словник уміщує понад 15,9 тисяч діалектних слів (не враховуючи переважної більшості фонетичних варіантів), записаних автором протягом останніх 20–25 років у говірці марамо-роського типу закарпатського діалекту. Більшість реєстрових слів супроводжується ілюстраціями із зв'язного мовлення, а також прислів'ями, приказками, загадками, уривками з народних пісень та зразками інших видів усної народної творчості. До Словника додані діалектні тексти, записані в говірці села Сокирниця на магнітофонну стрічку в 2004–2005 роках.

Для мовознавців, фольклористів, етнографів, учителів, письменників, журналістів і всіх, хто цікавиться живою народною говіркою.

*Рекомендовано до друку редакційно-видавничою радою
Ужгородського національного університету
(протокол № 4 від 23 жовтня 2007 року)*

Рецензенти

П.Ю.Гриценко, доктор філологічних наук, професор
(Інститут української мови НАН України)

Л.М.Полюга, доктор філологічних наук, професор
(Інститут українознавства ім.І.Крип'якевича НАН України)

ПЕРЕДМОВА

У післявоєнний період в Україні розгорнулася широкомасштабна робота з підготовки Діалектологічного атласу української мови, яка значною мірою стимулювала студії в галузі української діалектології взагалі і діалектної лексикографії зокрема. Публікуються дослідження тематичних груп лексики, зібраної в різних регіонах України, а разом з ними й діалектні словники. Спочатку це були невеликі збірки місцевої лексики, опубліковані переважно в різних збірниках. Згодом з'являються й досить солідні лексикографічні праці (детальніше див. [38]).

Закарпатський діалект належить до старожитніх говорів української мови, які зберегли велику кількість архаїчних рис, важливих для фундаментальних досліджень не тільки з україністики, але й славістики. На відміну від попередніх періодів, після другої світової війни практично всі автори етимологічних словників слов'янських і праслов'янської мов активно використовують український говірковий матеріал. Тому створення діалектних словників української мови – актуальне завдання українських мовознавців.

Незважаючи на помітні зрушення у вивченні закарпатського говору, його лексика залишається не тільки недостатньо дослідженою, а й значною мірою не зібраною й не опублікованою.

Перші спроби лексикографічного опрацювання закарпатських говірок припадають на середину – другу половину XIX ст. Піонерами в цій справі були Я.Головацький, І.Верхратський, О.Митрак, Л.Чопей, А.Семенович та ін.

Ще в 50-х роках Я.Головацький підготував словник (близько 10 тис. словникових статей на літери А–З), що репрезентував здебільшого лексику Галичини, Буковини і Закарпаття. У ньому було близько 450 слів та їх варіантів із закарпатського говору. На жаль, ця праця опублікована аж 1982 року [16]. Підготовлений О.Митраком у 1868–1870 рр. “Русско-мадьярскій словарь” надрукований тільки 1881 року. У ньому із 7500 вокабул близько 100 із закарпатського діалекту [25]. Хронологічно наступний словник – “Знадоби до словаря южнорусского” (1877) І.Верхратського. У його реєстрі 2500 слів, з них десять півтори сотні записано в закарпатських говірках [5]. “Русько-мадьярський словник” (1883) Л.Чопея налічував близько 20 тис. слів, із яких майже дві тисячі закарпатських діалектизмів [45]. До опублікованої 1883 року статті “Об особенностях утрорусского говора” А.Семенович додав словничок закарпатського діалекту, що налічував 850 словникових статей, побудованих за гніздовим принципом, тому слів тут значно більше [39]. У виданій Г.О. де Волланом книзі “Утрорусские народные песни” (1885) наявний словничок із 366 слів, що зустрічаються в цих піснях [28] (див. ще

[37]). Чимало закарпатських діалектизмів засвідчено “Малоруско-німецьким словарем” (1885–1886) Є. Желеховського та С. Недільського [18]. 1898 року В. Гнатюк опублікував дуже цінний “Словарець угорсько-руських місцевих виразів” (близько однієї тисячі вокабул) [7], а 1899 року І. Верхратський видав працю про закарпатський діалект “Знадоба до пізнання угорсько-руських говорів”, до якої додав словничок, що налічує близько 2,5 тис. словникових статей [4]. Слова із закарпатських говірок наявні також в інших лексикографічних працях (див. [1; 3; 6; 9; 10; 14; 15; 17; 19; 21; 22; 23; 26; 27; 31; 32; 33; 42; 43] та ін.). Проте найбільші словники закарпатського діалекту знаходяться в рукописі, і не відомо, коли будуть опубліковані. Це словник І. Панькевича, що представляє українські говірки Пряшівщини та Закарпаття і налічує близько 60 тис. слів, і словник М. Грицака, що репрезентує українські говірки на території сучасної Закарпатської області, містить близько 300 тис. слів (детальніше див. [35: 98–99]). У 90-х роках ХХ ст. опубліковані назви грибів, записані М. Грицаком у закарпатських говірках [13]. Чимала кількість лексики закарпатського говору міститься у виданих збірниках діалектних текстів (див. [8; 29; 44]).

Яким бути діалектному словнику, повному чи диференційному, такого питання, яке гостро дебатовалося в кінці 50-х років, зараз у східнослов'янських лексикографів практично не виникає. Протягом останніх десятиліть вони випускають майже винятково диференційні діалектні словники, тобто такі, до яких уводяться в основному тільки ті слова, що відсутні в літературній мові або спільні з літературними, а відмінні головним чином лексичними значеннями, граматичними ознаками та ін. М. А. Грицак готував свій словник як повний і взагалі був пристрасним поборником саме такого типу діалектного словника [12]. Подібним є, напр., “Rečnik bačkih Bunjevaca” М. Пейча і Г. Бачлії [46].

У діалектному словнику, по-перше, може відображатися лексика всіх чи більшості територіальних говорів певної мови, як, напр., у багатотомному “Словаре русских народных говоров” (подібні словники виходять і в інших слов'ян). Це тип зведеного діалектного словника певної мови. По-друге, діалектні словники присвячуються лексиці якогось одного чи кількох діалектів, напр., словники бойківських говірок М. Й. Онишкевича, поліських говорів П. С. Лисенка, Г. Л. Аркушина та ін., 5-томний білоруський “Тураўскі слоўнік”, багатотомні “Псковский областной словарь”, “Архангельский областной словарь” та ін. По-третє, є діалектні словники, що репрезентують лексику частини якогось говору, напр., словнички В. С. Ващенко (Полтавщина), А. Т. Сизька (південно-східна Полтавщина), Й. О. Дзедзелівського (нижнє Подністров'я), А. А. Москаленка (Одещина) та ін. Нарешті, по-четверте, діалектний словник може представляти лексику однієї говірки. Такі праці наявні практично в усіх слов'ян, у тому числі і в українців.

Словники однієї говірки бувають повними, тобто такими, що охоплюють не лише відмінну, але й спільну з літературною мовою лексику, і диференційні. Ідеальними, звичайно, є словники повного типу. Прикладом такого є “Słownik gwary Domaniówka w powiecie Łęczyckim” М. Шимчака, виданий повністю, його реєстр – близько 29 тис. слів [47]. Проте абсолютно повним не є і цей словник, бо такий, імовірно, і не можливо підготувати. Сам М. Шимчак зізнається, що навіть після завершення цієї праці, щоразу приїжджаючи до Доманівка, він виявляє в говірці слова і значення, раніше

ним не зафіксовані. У східних слов'ян видаються діалектні словники однієї говірки в основному диференційного типу. Досі найбільшим за обсягом є академічний "Словарь современного русского говора (д. Деулино Рязанского района Рязанской области)" [41] з реєстром близько 9 тис. слів. В українській лексикографії праць такого типу (правда, за обсягом значно менших) кілька, зокрема, це словнички О.С.Мельничука [24], Л.С.Паламарчука [30], А.Т.Сизька [40], Г.Л.Аркушина [2] та ін. О.Горбач опублікував з десяток диференційних словничків окремих говірок. Декотрі з них досить об'ємні, напр. словник гуцульської говірки села Бродина, яке знаходиться на території Румунії, налічує майже 5 тис. слів [11].

Словник закарпатської говірки села Сокирниця, що на Хустщині (далі Словник), теж диференційний. У теоретичному плані словник однієї говірки треба розглядати не як демонстрацію лексики саме певного населеного пункту, а як здійснення можливості на прикладі однієї говірки показати діалектну лексику, типову для певної діалектної зони, іншими словами, об'єктом такого словника повинна стати говірка, що знаходиться не в смузі перехідних говірок, а в діалектному ядрі [34; 36]. Такій вимозі наша говірка в основному відповідає. Вона належить до марамороських говірок середньозакарпатського, чи закарпатського, говору південно-західного наріччя української мови.

Охарактеризуємо найголовніші риси говірки села Сокирниця.

Фонетичні: 1) фонема /e/ в ненаголошених частці та префіксі *не* в будь-якій позиції, а також в інших випадках перед м'якими приголосними реалізується в звукові [и] і в наголошеній позиції (*не* "біро'вав, не"файный, о'тиц', змир'кан'е, сис', т'рит'ый, у се"л'і) і в той же час, на відміну від літературної мови, в більшості інших випадків в ненаголошеній позиції зберігається: *бевк'ливый, же'них, пере'ходить, пере'дучора, бе'ремено, з'р'інчений, у'згренсти, у село'ви*; але: *поне"рз'л'ак, див'я'сил, дири'віти*; 2) фонема /o/ перед м'якими приголосними і перед складами з [і], [у], [й], [ѐ] зазнає звуження: *шчѐс', вѐйна, чѐрн'і, на тѐму, вѐвна, ко'рѐві*; 3) давній [о] в новозакритих складах дав рефлекс [у]: *кун', вул, сул', нуч*; 4) так само рефлексувався давній [е] в тій самій позиції перед споконвічно твердими приголосними: *ку'тка, вий'чур, мн'уд(т), спл'ук, при'н'ус*; 5) [о] у відкритому складі перед складом з [у], [і], а також [а] з попереднім м'яким приголосним вимовляється, як [о'], [у], [ѐ]: *упу'лудне, ду'йити, ко'р'інко'вати, ву'н'ати, ку'л'адо'вати, по'т'а*; 6) збережений давній [ы], отже, розрізняються фонemi /ы/ та /и/: *мы, сын, быти, сила, бити*; 7) збереження давнього [о] в словах: *бо'гач, бо'гатый, го'разд(ст), гораздо'вати, ко'чан, го'р'ачый, го'р'ачка* та деякі ін.; 8) збереження давнього [е] в словах: *мед(т), лед(т)* (паралельно *мн'уд(т), л'уд(т)*), *лен, клен*; 9) давні *рь, рь, лъ, ль* між приголосними звучать, як *ры, лы, ыр*: *бры'во, блы'ха, слы'за кыр'тина, кыр'ниц'а, кыр'ваый*; 10) наявні звукосполуки *гы, кы, хы*: *воро'гы, ру'кы, бы'кы, хы'трый, му'хы*; 11) оглушення дзвінких приголосних у кінці слів і перед глухими: *ду'п, ру'х, ну'ш, пр'іткый, л'упко*; 12) м'яка фонема [р'] у кінці складів: *гур'кый, з'вир'ху, чит'вир', твар', з'вир'ка*; 13) напівм'який звук [ч'] в усіх позиціях: *ч'ад(т), ч'ир'ак, ч'ер'нити, ч'отыр'і, ч'удо, брыч'*; 14) подовжені приголосні стяглися: *жи'т'е, з'іл'е, знан'е, су'д'а*.

Морфологічні: 1) флексія *-е* (< *-ье*) в іменників сер. роду II відміни в наз. і знах. відмінках одн.: *сужін'е, камін'е, лис'ц'е, ти'рн'е, был'е*; 2) флексія *-и* в іменників III відміни в род. і місц. відмінках одн.: *со'ли, рад'ости, ч'ести, мат'ери, ма'сти*; така

сама флексія в іменників жін. роду м'якої та мішаної груп I відміни та м'якої і мішаної груп II відміни в місц. відмінку одн.: *на 'яблуні, ме"жи, зе"млі, коні, 'серці, пле'чи*; 3) закінчення -*о(у)в* в іменників жін. роду I відміни в оруд. відмінку одн.: *'рыбѡ(у)в, зѣм'л'ѡ(у)в, гѡлѡ'вѡ(у)в, г'рушѡ(у)в, ко'пакѡ(у)в*; 4) закінчення -*ох* (паралельно з -*ах*) в деяких іменників IV відміни в місц. відмінку мн.: *на 'пѡт'ат'ох, пѣ'ц'ат'ох, 'пѣт'ат'ох, 'гус'ат'ох, тѣл'ат'ох*; 5) форми чоловічого роду прикметників твердої і м'якої груп у наз. відмінку одн. мають флексію -*ы*: *'файный, 'булиый, 'син'ый, 'вир'хн'ый, 'л'ѣтн'ый*; 6) закінчення -*ы* в наз. відмінку мн. присвійних прикметників: *дун'чины, 'н'ан'ковы, 'мамчины, 'д'ідовы, братовы, 'бабины*; 7) творення вищого ступеня прикметників і прислівників за допомогою частки *май*: *май ро'зумный ('л'ѣтний, дур'ный, чин'ный, 'файный)*; 8) числівники, що позначають сотні, мають по дві форми: *д'віста і д'вісто-то, т'риста і т'ристо, чо'тыриста і чо'тыристо, п'ят'сто і п'ят'сту, 'шіс'ц'сто і 'шіс'ц'сту* і т.д.; 9) вживання еклітичних форм (паралельно із звичайними) особових і зворотного займенників: *ми – ми'н'і, ти – то'бі, н'а – ме'не, го – йо'го, си – со'бі* тощо; 10) інфінітивні форми з основою на *г* і *к* закінчуються на -*чи*: *мо'чи, то'вчи, л'а'чи, пе'чи, 'веречи, уте'чи*, але *уболок'ті*; 11) частка *с'а* може знаходитися після дієслова і перед ним (навіть через кілька слів): *побры'титис'а, ты с'а по'мый, ас'а не" хочеш же'ни-ти*; 12) стягнені форми дієслів I дієвідміни у 2-й і 3-й ос. одн.: *ты 'читаеш, с'п'іваєш* і т.д. (паралельно також *ты чи'тайеш, с'п'івайеш* і т.д.); *у'вун 'читат, с'п'іват* (і паралельно: *у'вун чи'тає, с'п'іває*); 13) збереження форм перфекта в ролі минулого часу: *хо'дивим, пи'сала', ка'завис', зналис'ме, чи'талис'те*; 14) у дієсловах літературному префіксу *ви-* відповідає преф. *у-*: *'уйшѡв, 'уладилос'а, 'уздѡровѣла, 'упили, 'ухопити, ули'шати*.

Синтаксичні: 1) уживання в ролі присвійних займенників форм дав. відмінка особових займенників: *тот х'лѡпцѣ' брат ѣуй, ѡ'та жо'на ми 'вуйна, у'били му 'сына, ѡ'то вам ѡ'тицѣ'*; 2) використання інфінітива у функції неузгодженого означення: *па-'сул'і ма'чати, р'іпа'сербати, ко'шарка 'с'іно но'сити*; 3) широке вживання молодшими пошанної дієслівної форми 3 ос. мн. стосовно старших: *'мамка ('н'ан'ко, 'бапка, 'д'іди-ко, 'вуйна) ка'зали (про'сили, пуш'ли)*.

Лексичні: 1) наявність значної кількості слів праслов'янського походження, не вживаних в українській літературній мові: *берве'но, бир', был', борода'виц'а, бос'ти, вон, вороб'ицѣ', 'вуйко, довг(х), стрый* та багато ін. 2) чимало запозичень з угорської, румунської, польської, німецької, чеської та інших мов.

Село Сокирниця вперше згадується в документах 1389 року [20: 556]. Зараз воно одне з найбільших у районі. У серпні 2007 року тут мешкало понад 5,2 тис. чол. Населення в національному відношенні однорідне: майже всі українці. До другої світової війни і в перші десятиліття після неї в селі мешкала чимала кількість євреїв. Село розташоване в долині ріки Тиса, за 10 км від районного центру, на автотрасі Ужгород – Рахів.

Для автора Словника говірка села Сокирниця є рідною.

Висловлюю щирю вдячність за допомогу в підготовці цієї книги до друку дружи-ні Г.І.Сабадош, доцентам О.Ф.Мигoliniнecь та О.Д.Пискач.

ПОБУДОВА СЛОВНИКА

Реєстр

Реєстр Словника налічує понад 15,9 тисяч слів (не враховуючи переважної більшості фонетичних варіантів). Об'єктом Словника є слова:

1) що відрізняються від літературних лексично, тобто слова з відмінними основами: *з'резен*, *гул'укати*, *ма'чати*, *мер'чачка*, *кык'ом*, *паз'ный*, *пал'ісок*, *п'іц'іц'кый*, *с'кіпка*, *чиколонок*;

2) які відрізняються від літературних тільки семантикою: *молодиц'а* 'молода (на весіллі)', *невіска* 'заміжня жінка, молодиця', *майже* 'мабуть', *никати(с'а)* 'дивитися', *р'іпа* 'картопля';

3) спільнокореневі з літературними, але відрізняються словотворчою структурою: *безд'іткый*, *д'івочити*, *дурн'аковатый*, *заголений*, *познаймый*, *помалы*, *потихы*, *пйанишник*;

4) спільні з літературною мовою своїм звуковим складом і лексичними значеннями, але відмінні стилістично. Це або дуже давні слова, що вживалися в українській мові споконвіку, вийшли з літературного вжитку, але збереглися до сьогодні в досліджуваній говірці, або слова, що мають у літературній мові обмежене використання, а в нашій говірці – загальноновживані, звичайні, стилістично нейтральні, напр.: *бол'іс'ц'*, *голівник*, *гусл'ати*, *гуд'ба*, *гуд(т)*, *даві*, *дале*, *заві'чати*, *образ* 'обличчя', *од'іж(и)*, *о'тиц'*, *о'бувати*, *обидитис'а*, *перст*, *по'пасовати*, *приві'жатис'а*, *прит'ати*, *пуж'а*;

5) які мають інші, ніж у літературній мові, граматичні ознаки: *улуй*, ч.р., *бры'во*, с.р., *дихт'*, ж.р. (род.в. *дехти*)', *пут'*, ч.р., *маши'ніста*, *міліц'ішта*, *трактор'іста*, ч.р.;

6) що відрізняються від літературних місцем наголосу (тобто акцентні діалектизми): *везти*, *дун'ка*, *кривый*, *нависн'і*, *нести*, *ри'мін'*, *реш'ето*, *сил'ный*, *сирота*, *служниц'а*, *череда*;

7) фонетичні варіанти літературних слів, що зазнали в говірці нерегулярних фонетичних змін: *дож'жити*, *дол'івати*, *п'ролуб(н)*, *слота*, *удый'ти*, *удот'ати*;

8) вживані дітьми і в розмові старших з дітьми (так звана дитяча лексика) і відсутні в літературній мові: *гава*, *мин'ка*, *мун'ко*, *па'пати (-ткы)*, *си'д'іткы*, *спаткы*, *ц'ика*, *ц'уц'о*;

9) специфічні власні назви: а) імена людей: *Іл'ана*, *Ми'гал'*, *Митро*, *По'лан'а*, *Т'оній*, *Цил'а*, *Цил'о*; б) прізвиська, що вживаються в говірці і як апелятиви: *Криво-*

лабіш, Лабіш, Пелехач, Пулош, Хроман; в) мікротопоніми: Га'товы, Го'р'і'потоки, За'вхабы, Ку'гу'товы, Пйа'цок.

Фонетичні варіанти, що мають регулярні фонетичні особливості (вул – род.в. во-ла, стул – род.в. сто'ла, сул' – род.в. 'соли, нуч – род.в. 'ночи, 'т'утка 'тітка', 'мыло, сын, м'н'асо, 'уйти 'вийти' тощо) до Словника, як правило, не внесені. Не увійшли також слова, засвідчені пам'ятками писемності з цієї території, але відсутні в мовленні сучасних носіїв говірки.

Структура словникової статті

У якому записі подавати реєстрові слова в діалектному словнику – літературною графікою чи в транскрипції? Післявоєнна практика підготовки таких словників використовує обидва способи – окремо (в чистому вигляді) чи комбіновано. У більшості виданих словників застосований засіб літературної графіки, напр. у “Словнику поліських говорів” П.С.Лисенка, “Словнику буковинських говірок” та ін. У словниках М.Й.Онишкевича, Г.Л.Аркушина та ін. реєстрові слова подаються літературною графікою і при потребі дублюються у транскрипції. Так готується кількатомний академічний словник гуцульських говірок. Зважаючи на фонетику говірки села Сокирниця, ми прийшли до висновку, що літературною графікою можна досить точно передати звучання слів цієї говірки, але, звичайно, при цьому слід додатково використати й деякі елементи фонетичної транскрипції, зокрема для передачі збереженого тут давнього [ы] використовуємо відповідну графему ы, відсутню в українському алфавіті. У тих випадках, коли наголошений чи ненаголошений [e] звучить як [e^h], [u], для передачі цього звуку використовуємо e в орфографічному написанні певного слова, після чого в квадратних дужках подається звучання цього слова в транскрипції: невістка [не^hвіска], веретяний [ви'рит'аний], терьхати [те^hр'хати], словнець [слів'пиц'] тощо. Так само транскрипція використовується при передачі різного ступеня наближення ненаголошеного [o] до [v]: [ô], [o^v], [y], [v]: o(o^v,y)'над'іти, o^v(y,v)'д'іти, ô(o^v,y,v)'пуночи. Позаяк у нашій говірці етимологічний [o] у новозакритих складах переходить в [y] (кун', вул, сул' і т.д.), то з метою відрізнення цього звуку від [y], що постав з ненаголошеного [o], в другому випадку у реєстровому слові, записаному літературною графікою, зберігаємо етимологічний [o], а в квадратних дужках транскрипцією записуємо як [o^v] або [y]: полівіти [по^hл'іви-ти], полупати [пулу'пати], покушати [пукушати] і т.п. Оскільки в цій говірці всякий дзвінкий приголосний у позиції перед глухим чи в кінці слова вимовляється як парний глухий, то, щоб не затемнювати етимологію багатьох слів, зберігаємо написання етимологічно дзвінкого приголосного: пуд (род.в. пода), мнюд, зтруніціти, зцімбороватися, пудпуровати та ін.; у квадратних дужках ці слова подаємо в транскрипції: пуд(т), мн'уд(т), ст'рупішчити, с'ц'імбороватис'а, пуптуровати. Усі звукові позиційні зміни в слові (асиміляція, дисиміляція, спрощення приголосних і т.д.) відображені в транскрипції. А взагалі у всіх випадках, коли засобами літературної графіки не вдається з достатньою точністю передати звучання діалектного слова, після запису його літературною графікою подається його звучання у спрощеній фонетичній транскрипції, напр., використовуємо дашок над o при передачі звуженого [ô]: пособняшишк [пôсôн'ашник],

покрóвець [пòк'рòвиц'], бокóнчі [бòк'òнчі], по́куй [пòкуй], спеціальними літерами відображені афrikати [ʒ] (дж) і [ʒ] (дз) і т.д. М'якість і пом'якшеність приголосних передається знаком апострофа ('). Напівпом'якшені приголосні, а також нескладові у та і в Словнику не відбиті, зате розрізняються графічно у доданих текстах (с. 430–476). Якщо слово має кілька фонетичних варіантів, то з метою економії друкованої площі намагаємося звести їх у межах одного слова, напр., у записі *овад(т)* передаються два варіанти: *овад* та *оват*; у *(и,і)з'веречи* – три: *з'веречи*, *из'веречи* та *із'веречи*; у *пòб(о',у,в)над'іти* – чотири: *пòбнад'іти*, *пòо'над'іти*, *пòунад'іти*, *пòвнад'іти*.

Запис матеріалів для Словника автор здійснював особисто протягом останніх 20–25 років.

Словникова стаття має таку структуру. Після реєстрового слова (всі кількаскладові слова подаються з наголосом над наголошеним голосним) наводиться коротка граматична інформація: для іменників – флексія родового відмінка, вказівка на рід, число (якщо іменник уживається тільки в однині чи множині); для прикметників – закінчення жіночого і середнього роду в називному відмінку однини; для дієслів – флексія першої та другої особи однини теперішнього часу, для безособових закінчення 3-ої особи однини, ремарки, що вказують на вид, безособовість; якщо дієслово має форми недоконаного і доконаного виду, то обидві подаються в одній статті, реєстровим словом виступає форма недоконаного виду, але й форма доконаного виду теж внесена до реєстру з ремаркою *див.* і формою недоконаного виду; якщо дієслово вживається з постфіксом *-ся* і без нього, то в реєстрі подаються обидві. Усі префіксальні дієслівні форми наводяться в реєстрі на своєму місці за алфавітом. Ремарки, що вказують на частиномовну належність реєстрового слова подаються тільки до займенників, числівників, прислівників, службових слів і вигуків.

Якщо реєстрове слово застаріле, рідковживане, стилістично забарвлене, про це сигналізує відповідна ремарка: *заст.*, *рідк.*, *зневаж.*, *вульг.*, *пестл.*, *жарт.*, *дит.* тощо. Деякі ремарки вказують на сферу використання слова: *бот.*, *зоол.*, *орніт.*, *ткац.*, *церк.* і т.д. (див. Список умовних скорочень).

Лексичне значення реєстрового слова розкривається наведенням літературних відповідників або описово, коли літературні відповідники відсутні чи не вдається їх точно підібрати: *чіжмы* – чоботи, *вкус* – смак, *позна́ймый* – знайомий, *біса́гы* – ноша у вигляді з'єднаних двох торб, перекинутих через плече, *бúнда* – короткий кожушок-безрукавка і т.ін. Якщо реєстрове слово в говірці має тотожні чи синонімічні за значенням відповідники, то вони один раз перераховуються за алфавітом у кінці основної словникової статті після позначки *Див. ще*, а їх значення передається на своєму місці в реєстрі за допомогою відсильної ремарки *Те саме, що*, напр.: **ВÓДКА** [вòтка], *ы, жс.* Горілка. *Май дав́но на вòтку ка́зали зу́р'ілка*. Пор. рос. водка т.с. Див. ще **зорі́лка**, **па́ленка**. А в словниковій статті, напр. *зорі́лка*: **ЗОРИ́ЛКА** [зу́р'ілка], *ы, жс., заст.* Те саме, що **вóдка**. Деякі фонетичні і морфологічні варіанти винесені як окремі реєстрові слова без будь-якого опису і супроводяться відсиланням за допомогою *див.* до основної словникової статті.

У переважній більшості випадків реєстрові слова ілюструються 1–2 реченнями. Іноді їх замінюють (здебільшого до прикметників, дієприкметників, віддієслівних іменників) словосполучення, які економніше, ніж речення, і достатньо можуть ілю-

струвати сполучуваність реєстрового слова та його граматичні особливості. У ряді випадків, де це вдається, у ролі ілюстрацій виступає фольклорний матеріал: прислів'я, приказки, приповідки, загадки, усталені порівняння, уривки з пісень та ін. З метою економії друкованої площі у більшості випадків не подаються ілюстрації до синонімів абсолютних і тих, що відрізняються частотою вживання. Переважно не ілюструються застарілі слова, акцентні діалектні варіанти (*решето́, гра́блі*), дієслова на *-чи* (*січі́, печи́*), ті значення семантичних діалектизмів, що збігаються з літературними (у словниковій статті вони подаються першими). Реєстрові похідні дієслова та віддієслівні іменники пов'язуються зі словом, від якого утворені, за допомогою позначки *Пор.*

У Словнику наявний фразеологічний матеріал. Прислів'я й приказки використовуються як ілюстрації до реєстрових слів, а ідіоми позначені ромбиком (◆) і подаються в кінці словникової статті, напр.: **ГРОБО́ВЫЙ**, а, е. Могильний, гробовий. ◆ **До грѡ́бѡвъѡйі́ дошкы́** – до кінця життя, завжди. *До грѡ́бѡвъѡйі́ дошкы́ бу́ду т'а л'у́бити.* Лексикалізовані словосполучення (складені назви) також знаходяться в кінці словникової статті і сигналізуються рівностороннім трикутником (▲): ▲ **Божа́ ру́жа, бот.** – півонія лікарська (*Paeonia officinalis*). *У мене́ ру́жі бо́жі ру́тут у го́рѡц'ови.*

Для більшості іншомовних запозичень зазначено джерело походження, а для чужомовних слів, які звуковим складом близькі до літературних (напр. *бу́рак, ко́лѡпн'и, терпуга* і под.), інформація про їх походження не подається.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алмашій М., Поп Д., о.Дмитрій (Сидор). Русинсько-українсько-російський словник. – Ужгород, 2001. – 156 с.
2. Аркушин Г. Силенська гуторка. – Луцьк, 1996. – 168 с.
3. Бевка О. Словник-пам'ятник. – Ніредьгаза, 2004. – 178 с.
4. Верхратський І. Знадоби до пізнання угорсько-руських говорів: Словарець // Записки Наукового товариства ім.Т.Шевченка. – Львів, 1899. – Т. 30. – С. 201–275.
5. Верхратський І. Знадоби до словаря южнорусского. – Львів, 1877. – 88 с.
6. Верхратський І. Нові знадоби номенклатури і термінології природописної, народної, збирані між людом // Збірник Математично-природописно-лікарської секції НТШ. – Львів, 1908. – Т.ХІІ. – С. 1–84.
7. Гнатюк В. Словарець угорсько-руських місцевих виразів // Етнографічний збірник НТШ: Етнографічні материяли з Угорської Руси. Т. 2. – Львів, 1898. – Т.ІV. – С. 234–251.
8. Говори української мови (36. текстів) / Відп. ред. Н.В.Назарова. – К., 1977. – 592 с.
9. Годинка А. Глаголниця (сбирка всѣхъ глаголувъ пудкарпатсько-русинського языка). Русинсько-мадярський словник глаголув. – Ужгород, 1922 (рукопис). Факсим. вид. – Ніредьгаза, 1991. – 436 с.
10. Горбач О. Мармароська говірка й діалектний словник с. Поляни над р. Русковою (Румунія) // Горбач О. Зібрані статті. VIII: Історія. Діалектологія. Лексикологія. – Мюнхен, 1997. – С. 276–323.
11. Горбач О. Південнобуковинська гуцульська говірка й діалектний словник с.Бродина, повіту Радівці (Румунія) // Там само. – С. 276–323.
12. Грицак М.А. Якого типу повинні бути регіональні словники? // Тези доповідей та повідомлень XVIII наук. конфер. Ужгород. ун-ту: Серія мовознавча. – Ужгород, 1964. – С. 24–27.
13. Грицак М.А. Латинсько-український словник номенклатури грибів говорів Закарпаття на загальноукраїнському тлі / За ред. Й.О.Дзензелівського // Карпатський край. – Ужгород, 1997. – № 6–10 (117). – С. 52–58; 1998. – № 1–2 (118). – С. 50–53; 1999. – № 1–3 (119). – С. 34–36.
14. Дژه Л. Деловая письменность русинов в XVII XVIII веках: Словарь, анализ, тексты; Под общей ред. И.Удвари. – Ніредьгаза, 1996. – 336 с.

15. Дژه Л. Украинская лексика сер. XVI века: Няговские поучения (Словарь и анализ). – Дебрецен, 1985. – 525 с.
16. Дзендзелівський Й.О., Ганудель З. Словник української мови Я.Ф.Головацького // Науковий збірник Музею української культури у Свиднику. – Пряшів, 1982. – Т. 10. – С. 311–612.
17. Дзендзелівський Й.О. Практичний словник семантичних діалектизмів Закарпаття. – Ужгород, 1958. – 48 с.
18. Желеховский С., Недільский С. Малорусско-німецкий словарь. – Львів, 1885–1886. – 1117 с.
19. Заклинський К. Латинсько-руський и русько-латинський словарь для низших клас гимназий. – Ужгород, 1926. – 144 с.
20. История городов и сел Украинской ССР. Закарпатская область. – К., 1982. – 612 с.
21. Керча І. Словник русинсько-руський: У 2 т. – Ужгород, 2007.
22. Кубек Е. Старословянській-оугорській-німецькій словарь къ священному писанію. – Ужгород, 1926. – 387 с.
23. Мадярсько-руський словарь / Под ред. Е.Бокшая, Ю.Рева и М.Брацайка. – Ужгород, 1928. – 516 с.
24. Мельничук О.С. Словник специфічної лексики говірки села Писарівки (Кодимського району Одеської області) // Лексикографічний бюлетень. – К., 1952. – Вип. II. – С. 67–98.
25. Митрак А. Русско-мадьярскій словарь. – Унгвар, 1881. – 854 с.
26. Митрак А. Мадьярско-рускій словарь. – Ужгород, 1922–1928. – Т. 1–2.
27. Николаев С.Л., Толстая М.Н. Словарь карпатоукраинского торуньского говора. – М., 2001. – 232 с.
28. Объяснение областных и заимствованных слов, встречающихся в песнях // Де Воллан Г.А. Угрорусские народные песни. – Спб., 1885. – С.163–176.
29. Павлюк М., Робчук І. Українські говори Румунії. – Едмонтон; Львів etc., 2003. – 784, XXVI с.
30. Паламарчук Л.С. Словник специфічної лексики говірки с. Мусієвки (Вчорайшенського району, Житомирської обл.) // Лексикографічний бюлетень. – К., 1958. – Вип. VI. – С. 22–35.
31. Поп Д., Поп Д. Русинський синонімічний словник з українськими відповідниками. – Ужгород, 2001. – 48 с.
32. Поп Д. Русинсько-українсько-руський и русско-украинско-русинский словарь. – Ужгород, 2007. – 312 с.
33. Русько-мадьярска терминологія для школьного и приватного уживання / За ред. О.Маркуша, Ю.Рева, О.Фотула. – Ужгород, 1923.
34. Сабадош И.В. Принципы составления словаря одного говора // Зборник Матице српске за филологију и лингвистику. – Нови Сад, 2000. – Т. XLIII. – С. 523–530.
35. Сабадош І.В. Про словник однієї говірки // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: (Зб. наук. праць). – Ужгород, 2000. – Вип. 3. – С. 190–198.

36. Сабадош І. З історії словникового опрацювання лексики закарпатського говору // Діалектологічні студії. 4: Школи, постаті, проблеми. – Львів, 2004. – С. 73–103.
37. Сабадош І. Розвиток лексикографії на Закарпатті в загальноукраїнському контексті // Другий міжнародний конгрес українців. – Львів, 1993. – С. 252–256.
38. Сабадош І. Українська діалектна лексикографія післявоєнного періоду // Język ukraiński: współczesność – historia. – Lublin, 2003. – S. 93–106.
39. Семенович А. Об особенностях угрорусского говора // Сборник статей по славяноведению / Составленный и изданный учениками В.И.Ламанского. – Спб., 1883. – С. 212–238.
40. Сизько А.Т. Словник діалектної лексики говірки села Кишеньок (Кобеляцького району Полтавської області). – Дніпропетровськ, 1881. – 44 с.
41. Словарь современного русского народного говора (д. Деулино Рязанского района Рязанской области) / Под ред. И.А.Осовецкого. – М., 1969. – 612 с.
42. Словарь української мови / За ред. Б.Д.Грінченка: У 4 т. – К., 1958.
43. Торонский Е. Мадярсько-руський правничій термінологічний словарь. – Ужгород, 1925–1927. – 187 с.
44. Українські закарпатські говірки: Тексти / Упор. та передм. О.Ф.Миголинець, О.Д.Пискач. – Ужгород, 2004. – 400 с.
45. Чопей Л. Русько-мадьярський словарь. – Будапешт, 1883. – 446 с.
46. Peić M., Bačlija G. Rečnik bačkih Bunjevaca; Saradnik i redaktor D.Petrović. – Novi Sad; Subotica, 1990. – 445 s.
47. Szymczak M. Słownik gwary Domaniewka w powiecie Łęczyckim. – Wrocław etc., 1962–1973. – Cz. I–VIII.

Список умовних скорочень

ав. — авіаційне
акт. — активний стан
анат. — анатомічне
астр. — астрономічне
безос. — безособове
болг. — болгарське
бот. — ботанічне
буд. — будівельна справа
вес. — весільний обряд
ветер. — ветеринарне
виг. — вигук
відм. — відмінок
віднос. — відносний
військ. — військова справа
вищ.ст. — вищий ступінь
вказ. — вказівний
встав.сл. — вставне слово
вulg. — вульгарне
гебр. — гебрійське
гр. — грецьке
дав. — давальний відмінок
д.в.нім. — давньоверхньонімецьке
див. — дивіться
дит. — дитяче мовлення
діал. — діалектне
дісприкм. — дісприкметник
док. — доконаний вид
евф. — евфемізм
ент. — ентомологічне
ети. — етнографічне
едн. — єднальний
ж. — жіночий рід
жарт. — жартівливе
жін. — жіноче
займ. — займенник
залізн. — залізничне
запереч. — заперечний
заст. — застаріле
зб. — збірне
збільш. — збільшене
зворот. — зворотний

згруб. — згрубіле
здрібн. — здрібніле
зменш. — зменшене
знах. — знахідний відмінок
знач. — значення
зневаж. — зневажливе
зоол. — зоологічне
ід. — ідиш
ім. — іменник
ірон. — іронічне
іст. — історичне
італ. — італійське
іхтіол. — іхтіологічне
карт. — картярське
кільк. — кількісний
клич. — кличний відмінок
крав. — кравецька справа
лайл. — лайливе
ласк. — ласкаве
лат. — латинське
ліс. — лісівництво
лісор. — лісорубське
літ. — літературне
майб.ч. — майбутній час
метеор. — метеорологічне
мин.ч. — минулий час
місц. — місцевий відмінок
мисл. — мисливське
млин. — млинарське
мн. — множина
модал. — модальний
муз. — музичне
наз. — називний відмінок
найв.ст. — найвищий ступінь
нак.сп. — наказовий спосіб
н.в.нім. — нововірхньонімецьке
н.гр. — новогрецьке
невідм. — невідмінюване
недок. — недоконаний вид
незмін. — незмінюване
неозн.-ос. — неозначено-особовий

неперех. – неперехідне
нім. – німецьке
одн. – однина
орніт. – орнітологічне
ор(уд).відм. – орудний відмінок
ос. – особа
особ. – особовий
пас. – пасивний стан
перев. – переважно
перен. – переносне
перех. – перехідне
пестл. – пестливе
пит. – питальний
підр. – підрядний
підсил. – підсилювальне
под. – подібне
поет. – поетичне
пол. – польське
помолог. – помологічне
пор. – порівняйте
порівн. – порівняльний
прасл. – праслов'янське
предик.сл. – предикативне слово
прийм. – прийменник
прикм. – прикметник
присл. – прислівник
простор. – просторічне
протист. – протиставний
риб. – рибацьтво
рідк. – рідковживане
род. – родовий відмінок
розділ. – розділовий
рос. – російське
рум. – румунське

с.в.нім. – середньовісньонімецьке
с.г. – сільське господарство
с(ер). – середній рід
серб. – сербське
словац. – словацьке
словотв. – словотворчий
спец. – спеціальне
співчут. – співчутливе
спол. – сполучник
спорт. – спортивне
стол. – столярна справа
ст.сл. – старослов'янське
субст. – субстантивований
сур. – сурядний
тепер.ч. – теперішній час
тех. – технічне
ткац. – ткацтво
т.с. – те саме
тур. – турецьке
у знач. – у значенні
уроч. – урочисте
фам. – фамільярне
фольк. – фольклорне
церк. – церковне
ц.сл. – церковнослов'янське
ч. – чоловічий рід
част. – частка
чес. – чеське
числ. – числівник
чол. – чоловіче
шв. – швейна справа
шев. – шевство
юр. – юридичне
якісно-означ. – якісно-означальний

Слова в Словнику розташовані в такому алфавітному порядку:

А Б В Г Д Е Є Ж З И Й І Ї К Л М Н О П Р С Т У Ф Х Ц Ч Ш Щ Ъ Ю Я.

А

А, спол. 1. протист. *А. Мати пуш'ла на р'оботу, а д'іти – в:диш'колу*. 2. протист. *Але. Навб'и'ав ми хут '-кул'ко, а н'іч не' вч'инив*. 3. єдн. 1. *А то'кан из 'лекваром р'обили, а з 'з'амув, а з р'осолом 'ис'ме 'сербали. Уродило'с'а м'ного 'йаблок а груш. Ой вы не' 'думайте, с'вату, що нам м'ного 'г'йа, лиш дві 'бочки пале'ночки а три 'печі х'л'іба*.

А-А, виг., дит. *Уживається при заколисуванні дитини*.

АБЫ', ОБЫ' [о(о',у,в)бы], спол. 1. підр. умови. Те саме, що **КОБЫ' 1**. *Абы не' прийш'ов за мн'ов, та са'ма бым пуш'ла в'кіно. Абы зд'ор'овл'е, а з'р'ош'і бу-д'ут*. 2. підр. допуст. *Хоча б, хоч би. Абы 'была из: ол'от'ов ку'рунув, та йа бы йуи не' тир'нів*. 3. Щоб. *Коли 'лампа с'а 'мала запалити, 'Боже сох'ран', о(у)бы 'д'ієка не' прийш'ла д'уму*.

АБЫ', ОБЫ' [о(о',у,в)бы], част. 1. Щоб. *Абы с' пуш'ов на дры'ва, бо 'н'ішчо к'ласти в шпор. Обы с' д'уму не' дуйш'ла! (прокльон)*. 2. Хай, нехай. *Абы м' удну 'р'іпу 'йла, лиш бы н'а не' бул'іло*.

АБЫКО, ОБЫКО [о(о',у,в)быко], займ. нез-озн.-особ. *Аби-хто, будь-хто. Абы'ко н'а к'ликав, а не' пуйду на вту р'оботу*.

АВАДЬ [а'вад'(т')], спол. Або, чи. *Ми'гал'а'вад' 'Тоній їде на дры'ва*. Пор. угор. *avagy* т.с. Див. ще **вадь, ци 2**.

АВГУСТ, а, ч. Серпень. *До 'августа вже не'да-леко*. Пор. ст.сл. *ауґоустъ*, гр. *augustos*, лат. *augustus* т.с.

АВУ́, виг. *Ану! 'Аву не' впат'*.

АВУ́Ж [а'вуж(ш)], част. *Ану ж. 'Авуш п'риїде 'мати та буде на т'а кри'чати*.

АГОШ, а, ч. Дерев'яний стовп в огорожі. *Сис' 'агош уже згнив*. Пор. угор. діал. *agos* т.с. Див. ще **шар'анц 1**.

АДДЕ [ад:е], присл. Он там, отам. *'Ад:е йо'го х'ыжа*. Див. ще **адтам, анде 2, гінде, гентам**.

АДИСТЕРОВА́НЕ [ад'істерован'е], а, с. Критика. *Буде туби ад'істерован'е уд 'мат:ери*. Пор. **адістерова́ти**. Див. ще **бріхтерова́не, дялаз'оване, нс'оване, сповідане 2, сповідь 2**.

АДИСТЕРОВА́НИЙ [ад'істерований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **адістерова́ти**. *За таку р'оботу будеш ад'істерований*. Див. ще **бріхтерований, дялаз'ований, пс'ований, сповіданий 2**.

АДИСТЕРОВА́ТИ [ад'істеровати], 'руйу, 'ру-йеш, недок. Критикувати, ганьбити. *Буду т'а ад'і-стерова'ти за т'в'оїу р'оботу*. Див. ще **бріхтерова́ти, дялаз'овати, пс'овати, сповідати 2, шпінка́ти**.

АДРЕС, а, ч. Адреса. *Напи'ши ми свуй 'адрес, та п'риш'у ти 'ф'отку*. Див. ще **атрес**.

АДСЕСЕ́ див. **адсесь**.

АДСЕСІ́ див. **адсесь**.

АДСЕСЬ [ац:ис'], ч., **АДСЕСЯ́** [ац:ис'а], ж., **АДСЕСЕ́** [ац:есе], с., **АДСЕСІ́** [ац:ис'і], мн., займ. вказ. Оцей, оця, оце, оці. *Ац:ис' чулу'вік був у нас*. Див. ще **ансесь, генсесь**.

АДСЕСЯ́ див. **адсесь**.

АДСЮДЫ́ [ац':уды], присл. Он сюди. *Под' 'мало ац':уды*. Див. ще **ансюды, генсюды**.

АДСЮЛЬКО [ац':ул'ко], займ. вказ. Ось стільки. *Она ми ац':ул'ко по'с'он 'ашнику що'ф'ити 'дала*.

АДСЯ́К [ац':ак], присл. Отак. *Р'оби ац':ак, а не' по'с'овму*.

АДСЯКА́ див. **адсякый**.

АДСЯКЕ́ див. **адсякый**.

АДСЯКЫ́Й [ац':акый], ч., **АДСЯКА́** [ац':ака], ж., **АДСЯКЕ́** [ац':аке], с., **АДСЯКІ́** [ац':акі], мн., займ. вказ. Отакий, отака, отаке, отакі. *Ото був 'зай'айц' ац':акый великий*. Див. ще **ансякый, ад-такый, генсякый**.

АДСЯКІ́ див. **адсякый**.

АДТА́К [ат:ак], присл. Отак; по-іншому. *Ат:ак мал'овати ми'н'і с'а май'л'убит*. Див. ще **ант'ак, гент'ак**.

АДТАКА́ див. **адтакый**.

АДТАКЕ́ див. **адтакый**.

АДТАКЫ́Й [ат:акый], ч., **АДТАКА́** [ат:ака], ж., **АДТАКЕ́** [ат:аке], с., **АДТАКІ́** [ат:акі], мн., займ. вказ. Те саме, що **адсякый**. *Ото був з'в'ір' ат:акый, ги 'х'ыжа*. Див. ще **антакый, гентакий**.

АДТАКІ́ див. **адтакый**.

АДТА́М [ат:ам], присл. Те саме, що **адде**. *Ат:ам рос'те з'руша*.

АДТО́І див. **адтот**.

АДТО́Т [ат:от], ч., **АДТОТА́** [ат:ота], ж., **АДТОТО́** [ат:ото], с., **АДТОТЫ́** [ат:оты], мн., займ. вказ. Отой, оя, оте, оті. *Ат:ого х'л'отц'а йа не' позна'йу. Ат:оїй! – у знач. виг. Отакої. «Йа ти не' при'н'ус до'вх» – «Ат:оїй!»*. Див. ще **антот, гентот**.

АДТОТА́ див. **адтот**.

АДТОТЫ́ див. **адтот**.

АДТОТО́ див. **адтот**.

АДТУДЫ́ [ат:уды], присл. Он туди. *Ат:уды йа не' пуйду*. Див. ще **антуды, гентуды**.

АДТУ́Й [ат:уй], присл. Отут. *Ат:уй зе'м'л'а май'твер'да, ги ант'ам*. Див. ще **анту́й, генту́й**.

АДТУ́ЛЬКО [ат:ул'ко], займ. вказ. От стільки. *Ат:ул'ко ми не' 'устачило 'р'іны, абы засадити 'ниву*.

АДЬОК [ад'ок], 'ат'ку, ч. Неродючий шар грун-ту, що знаходиться в деяких місцях під родючим. *Дус'талас'а с'лива 'ат'ку тай 'усохла*. Пор. угор. *agyag* 'глина'.

АДЯ [ад'а], і, жс., військ., заст. Гармата. Та-
кий, шчо лиш зо'ад'і'устр'ілити. Пор. угор. ágyú.
т.с. Див. ще **капoн 1**.

АЄР [айер], а, ч., заст. Повітря. Туй 'файно
т'агне 'айер. Пор. ст.сл. аєръ, гр. аег, н.гр. aegas
т.с. Див. ще **вoздyх**.

АЖ [аж(ш)], спол. 1. Що. Так бым играла, аж
н'а 'серце бо'лит. 2. Якщо. Аж 'майеш ж'мин'ку
мукы, та сп'асес'а уд мукы. Прийду, аш буду 'го-
ден. Аш'хоче, та в'чинит.

АЖБЫ, спол. 1. Якби, коли б. Ажбы дожэ'ж не'
падав, та йде'ла на 'грибы. 2. Хоч би; незважаючи
на. Ажбы с'а 'йак'сердив, йа ти не по'нуичу. Та йа
си дрылбу 'купл'у, ажбы м'была 'боса.

АЖБЫЎДКЫ [ажбы'уткы], присл. 3 будь-яко-
го місця. Ажбы'уткы, а йа ти л'ікы ро'здобуду.

АЖНЄТ [ажн'ит], присл. Інакше. Прийди
ми ко'пати 'р'іну 'завтра, ажн'ит ты ми не'
ч'імборка.

АЙ, спол. 1. єди. Та й. Йа прийшла ай 'мамка.
2. протист. А. Ты не' гово'ри м'ного, ай дай ми,
шчо п'рдиш.

АЙБО. 1. спол. протист. Але. Кликали н'а
'мамка, айбо йа не' пуш'ла. 2. част. Але ж, та ж.
'Айбо йди думу.

АЙДЕ, част. 1. Ні, нізачо. «Ты йдеш до нас?»
– «Айде». 2. Та де. 'Айде тот 'лодар' буде робити.

АЙНО, част. Так. «Ты не'здо'рова?» – «Айно».
Див. ще **ыгы, йо, нойб**.

АЙНОДЄ, присл. Де ж іще, куди ще. «Де с'хо-
дила?» – «На рoбoтy, айноде».

АЙНОКО, займ. неозн.-ос. Хто ще. Айно'кого
'вoз'му, аж не' Мар'іку, 'доста 'р'адна 'д'івка.

АЙНОКОЛІ, присл. Коли (ж) іще. Айноко'ли
по'кoпл'у 'р'іну, аж не 'ны'ї. «Нын'ї с'а будеш
ст'ричи?» – «Айноко'ли».

АЙНОЩО [айнош'чо], займ. неозн.-ос. Не зна-
ти що. Айнош'чо бы с'іш'че на н'а набр'єхала.

АЙНОЯК [айно'йак], част. Те саме, що **айяк**.

АЙЯК [ай:ак], част. 1. Аякже, авжеж, звичай-
но. «Ты йдеш у'кіно?» – «Ай:ак». 2. Уживається для
вираження незгоди, заперечення, відмови. «Пoд'
и'зo'мнoв'кo'сттi». – «Ай:ак!» Див. ще **айнояк**.

АКСІНЯ [Аксин'а], і жс., рідк., заст. Ксенія,
Оксана. Та'ке ймн'а в нас 'было май 'давно, тi'пир-
ка не'їе.

АКУРАТ, присл. 1. Саме так, якраз. Аку'рат так
і в'иш'ла. 2. Тільки що. Пет'ро аку'рат туй був. Пор.
лат. assurgate 'точно', 'уважно', 'обережно'.

АЛЛАШ [ал:аш], а, ч., буд. Риштування на бу-
дівництві. Треба ми 'ал:аш учи'нити, та буду вако-
'вати 'хыжу. Пор. угор. állás т.с.

АЛОМАШ, ша, ч., заст. Приміщення для
пасажирів на зупинці поїзда; залізничний вокзал.

Ід'ім в ало'маш, бо дошч па'де. Пор. угор. állomás
т.с. Див. ще **чекaльня**.

АМЕРИКА, ы, жс. Аме́рика. До 'Америки 'ду-
же дa'леко.

АМЕРИКА́НКА [амири'канка], ы, жс., с.г. Сорт
картоплі з червоною шкіркою. Амири'канка – вто
'файна 'р'іпа.

АМЕРИКА́НТОШ [амири'кантош], а, ч. Той,
що поїхав на заробітки до Америки або приїхав
звідти. Та вто амири'кантош, 'добре с'а 'маєе.

АМЕРИКА́НТОШКА [амири'кантошка], ы,
жс. Жін. до **америка́нтош**.

АМЕРИ́ЦЬКИЙ [ами'риц'кый], а, е. Аме-
риканський. Чeл:eна 'р'іпа – ами'риц'ка, амири-
'канка.

АНГЛІЙКА, ы, жс. Хустина з тонкої дорогої
вовняної тканини. Іс'у а́нглiйкy йа да'вно кyпiлa.

А́НДЕ, присл. 1. Недавно. 'Анде 'были в н'а
'мамка. Див. ще **гeнтo**. 2. Те саме, що **а́дде**. 'Анде
'кoпл'ут кoлoд'аз'. Див. ще **а́ндекы**.

А́НДЕКЫ, присл. Те саме, що **а́нде**.

АНКУ́ЛЬКО [ан'ікул'ко], присл. Ніскільки.
Ан'ікул'ко йуй с'а не в'пало ис'тaри'ны.

А́НІМАЛО [ан'імало], присл. Анітрохи. Ан'і-
'мало не' 'хoчу 'того 'торта.

А́НПІЩІЩЬКО [ан'іпіщ'іц'ко], присл. Анітрі-
щечки. Ан'іпіц'іц'ко ми ут'а н'іч не т'рeба.

А́ННА [Ан'а], ы, жс. Те саме, що **А́нця**.

А́ННИН [Аннин], а, о. Який належить або вла-
стивий Анні. 'Ан:инo за'чатіє, церк. Християнсь-
ке свято на честь св. Ганни – матері Богородиці (22
грудня).

АНСЕСЄ див. **ансeсь**.

АНСЕСІ див. **ансeсь**.

АНСЄСЬ [ан'сис'], ч., **АНСЕСЯ́** [анси'с'а],
жс., **АНСЕСЄ́** [ансе'се], с., **АНСЕСІ́** [анси'с'і], мн.,
займ. вказ. Те саме, що **адсeсь**. Ан'сис 'чулу'ік кy-
'тив 'нашу кoрoву.

АНСЕСЯ́ див. **ансeсь**.

АНСЮДЫ́ [анс'уды], присл. Те саме, що **ад-
сюды**. Под'анс'уды, бо в'падеш.

АНСЯ́К [ан'с'ак], присл. Те саме, що **адся́к**. Ро-
'би ан'с'ак, ги ти 'кажу.

АНСЯКА́ див. **ансякый**.

АНСЯКЄ́ див. **ансякый**.

АНСЯКЫ́Й [анс'акый], ч., **АНСЯКА́** [анс'а-
'ка], жс., **АНСЯКЄ́** [анс'акє], с., **АНСЯКІ́** [анс'а-
'кі], мн., займ. вказ. Те саме, що **адсякый**. Ту'бі с'а
'л'убит анс'а'ка шир'інка, а ми'н'ї – антa'ка. Пор.
антакый.

АНСЯКІ́ див. **ансякый**.

АНТА́К, присл. Те саме, що **адта́к**. Ан'так пи-
'сати не'добре.

АНТАКА́ див. **антакый**.

БАБРА́К, ¹ка, ч., *зневаж.* Повільний у роботі чоловік. *Но вто вден баб'рак, шчо так ¹мало зробив за ц'їлий дин'.*

БАБРАНС [бабран'е], а, с. Те саме, що **бабр'ачка 1**. *Ис тым 'бабран'ом много не з'аробиш.* Пор. **бабрати**².

БАБРАНЫЙ, а, е. Такий, якого вже чіпали. *Сис' часу'ник уже 'бабранный.*

БАБРАНКА, а, ж. Те саме, що **бабр'ачка 1**.

БАБРАТИ¹, айу, айеш, *недок.* Грязнити, бруднити, марати. *Не 'абрай ми от'ран'ик, бо 'рукы в т'а замаи'чин'і.*

БАБРАТИ², айу, аш (айеш), *недок.* Чіпати. *Не' 'абрай електрику, бо вб'іе т'а.*

БАБРАТИСЯ¹ [бабратис'а], айус'а, ас:а (айес'а), *недок.* Грязнитися, бруднитися, маратися. *Ис'і нага'виц'і не 'варта куп'овати, бо будуц'а 'абрати.*

БАБРАТИСЯ², айус'а, ас:а (айес'а), *недок.* Довго вовтузитися з чим-небудь. *Не' 'абрайс'а с тым часу'ником, а йд'ім гет. 'Кул'ко с'а будеш 'абрати с тым столом?*

БАБРАЧКА, ы, ж. 1. Непродуктивна, затяжна, невдячна праця. *Есе не' робота, а вдна бабр'ачка.* Див. ще **бабранс**, **бабранка**, **сраїбанс**, **сраїбанка**, **шніюпавка**. 2. Жін. до **бабр'ак**. *Ота жо'на вто скоро не' з'робит, бо вна бабр'ачка.*

БАБЧИН [бапчин], а, о. Ласк. до **бабин**. *'Бапчина с'вита. 'Бапчино та'здуство.*

БАВИТИ, вл'у, виш, *недок.* 1. Забавляти (дитину). *'Мушу 'бавити чу'жс'і 'д'іти, куй с'в'ойх не' 'майу.* 2. вит. Цікавити. *Мене йсе не 'бавит. Тв'ойі д'іла мене не 'бавл'ат.* 3. Урівноважувати (про шальки терезів). *Ис'і ва'гы шч'ос' не 'бавл'ат йак с'л'ім.*

БАВІЛЯ [ба'віл'а], і, ж. Нянька. *Ци 'будеш мо'йым 'д'іт'ом ба'віл'ов?*

БАВКА, ы, ж. Те саме, що **бавлине 1**. *Ли'ши'с'а 'д'іти: ото в них така 'бавка.*

БАВЛИНЕ [бавлин'е], а, с. 1. Дитяча гра. Див. ще **бавка**. 2. Забавляння дитини, догляд за нею. *Гур'ке мо'є 'бавлин'е с'т'ов д'ітинов, куй 'вічно ре'ве.* 3. Легке заняття. *Есе не робота, лиш 'бавлин'е.* Пор. **бавити**.

БАГІМ, а, ч., вульг. Забудькувата, нерозважлива людина; роззява. *Ты ба'гыме, н'іч не' видиш, шчо ти 'перед очима.* Див. ще **бэнчик 2**.

БАГІМОВАТЫЙ, а, е, вульг. Забудькуватий, нерозважливий, роззявкуватий. *Та'кий ба'гымова'тый, шчо не' 'мос'а ним н'іч послу'жити.*

БАГНО, 'на, с. Яма з гноєм. *Гат'куй'с'а, бо за'танеш у ба'гнови.*

БАГНИЙТ, а, ч., рідк. 1. військ. Багнет. 2. Великий ніж, яким заколюють свиней. *Ба'гнийтом 'р'іжут с'вин'і.* Пор. угор. діал. *bagnet* т.с.

БАГОВ [баг'ов], 'това, ч. 1. Залишки перепаленого тютюну в люльці, які використовуються для жування. *Наш'д'ідо 'л'убит ж'вати ба'гов.* 2. перен.,

зневаж. Щось маловартісне. *Ба'гов с'т'ойі роб'оты 'уйде.* Пор. угор. *bagó* 'тютюн для жування'.

БАГОВІНС [баго'вин'е], а, с. Зб. до **багов**. *Ба'говин'е с'а 'чинит у'ніні.*

БАГОВЛЯНИК [баг'овл'аник], а, ч., *зневаж.* 1. Чоловік, який жує **багов**, а також часто палить. *'Перет сим ба'говл'аником 'дыхати не мои.* 2. перен., *зневаж.* Нешанована людина. *Ты не' чулу'вік, ты ба'говл'аник!*

БАГОВЛЯНЫЙ [баг'овл'аний], а, е. Стосовний до **багов**. *Ба'говл'ана с'лина.*

БАДОГА, ы, ж., *заст.* 1. Бляха. *Ис'а 'бадота вже д'ірава.* 2. *заст.* Бляшана посудина для гасу. *Бе'ри 'бадо'гу та йди куп'и 'нафты.* Див. ще **нафтянка**. Пор. *badog* т.с.

БАДОГАРЬ [бадо'гар'], р'а, ч. Жерстяник. *Ба'до'гар'ти в'чинит 'тивчар'.*

БАДОГАРСЬКИЙ [бадо'гар'с'кий], а, е. Стосовний до **бадогарь**. *Бадо'гар'с'ка сер'сама.*

БАДОДЖАНЫЙ [бадо'джаний], а, е. Бляшаний. *'Бадод'жаний дах.*

БАЖИТИ, ба'жит, одн., *недок.* Кортіти. *Ба'жит н'а кув'баскы й'з'істи.*

БАЙ, присл. Погано. *Бай му'нын'і, бо в'чора с'а пере'тив.* Антонім **небай**.

БАЙКА, ы, ж. Фланелева тканина. *Из 'байкы 'файн'і пелен'ки.*

БАЙКОВЫЙ, а, е. Фланелевий (про тканину). *'Байкова сор'очечка.*

БАЙЛОВА, ы, ж. Потік, який тече через села Драгово, Золотарьово, Данилово, Крайниково Хустського району, упадає в с. Сокирниця в Помийницю (див. **Помыйниця**) як її ліва притока, а Помийниця є правою притокою Тиси.

БАЙЛОВАНЕ [бай'лован'е], а, с. Спроба, намагання. *Тво'є бай'лован'е с'а в'дало.* Див. ще **пр'овба**, **пр'овбал'аш**, **пр'овбал'оване**. Пор. **байлов'ати**.

БАЙЛОВ'АТИ, 'луйу, 'луйеш, *недок.*, *заст.* Пробувати, намагатися. *Бай'луй, 'х'лопче, 'може, шч'ос' 'уйде в т'а.* Пор. угор. *bajlódik* т.с. Див. ще **пр'овбал'ов'ати**, **пр'овб'ов'ати**.

БАЛАМУТА, ы, ж. Біда, клопіт, непорозуміння. *Най'ш'ов ми сын бала'муту.*

БАЛАМУТНИК, а, ч., *зневаж.* Баламут. *'Того бала'мутника одна 'хышка 'пружре, а дру'га 'усере.*

БАЛАМУТНИЦЯ [бала'мутниц'а], і, *зневаж.* Жін. до **баламутник**.

БАЛАНДА, ы, ч., *зневаж.* Гульвіса, волопога. *Тот балан'да ну'ш'ов из 'д'ому та 'н'ігда за 'н'ого не' 'чути, куды ну'ш'ов.*

БАЛАНКАЧ, 'ча, ч., вульг. Нікудишня, непутяща людина; нікчема. *Из балан'ка'ча 'толку н'і'якого.* Див. ще **баталув**, **батрым**, **шм'у'ла**.

БАЛАНКОВІТІЙ, а, е. Нікудишній, непутящий; нікчемний. *Баланковитий хлопчище.*

БАЛАНЧА, і, ж., ліс., буд. Паралельні круглі дрюки, по яких котять колоди або які служать підставками під штабелем дерева. *По баланчах качають бервена.* Пор. рум. діал. balance т.с.

БАЛАХРЄСТИТИ, х'решчу, х'рестиш, недок. Робити несумлінно, неякісно, з помилками. *Не балахрєс'и, ай файно роби.*

БАЛАХРЄЩИНЄ [балах'ришчін'є], а, с. Робота, виконана несумлінно, неякісно, з помилками. *Ото в тебе не робота, ай балахрєщін'є.* Пор. балахрєстити.

БАЛЕГА, ы, ж. Коров'ячий слід. *Уз'ми лопату та зчисти балегу на двур'ї.* Пор. рум. baliga (balegă) т.с.

БАЛЕДЖАНИК [балеж'аник], а, ч., зневаж. Неохайна людина, що постійно перебуває коло худоби. *Тот балежаник, к'роме худобы, буш н'їч і не'вид'їв.*

БАЛЕДЖАНИЙ [балеж'аний], а, е. Прикм. до **балега**. *Балежан'ї чїжмы.*

БАЛЕДЖАНКА [балеж'анка], ы, ж., зневаж. Жін. до **баледжаник**.

БАЛІМБАЛО [бал'імбало], а, ч. Підвішена річ, що коливається. *Йакес' бал'імбало висит на плот'ї.*

БАЛІМБАНЄ [бал'імбан'є], а, с. Коливання підвішеного предмета. *Перед бал'імбан'ом по'рбєжн'ого відра не'вид'їлам'добре'вулиц'у.* Пор. балімати.

БАЛІМБАС [бал'імбас], са, ч., вульг. Неуважний, пустий чоловік. *Йак'ота жєна жи'ве с тым бал'імбасом'!*

БАЛІМБАТИ [бал'імбати], айу, аш (айеш), недок. Коливати підвішеним предметом. *Завішєне на'мѳтуз'ї відро бал'їмбат (бал'їмбайє).*

БАЛІМБАТИСЯ [бал'їмбатис'а], айєс'а (ац'а), недок. Коливатися (про підвішений предмет). *Шчо втє бал'їмбайєс'а на'тыц'ї?*

БАЛО, встав. сл. Те саме, що **бывало** 2. *Бало, купл'у'пуйку, та така йїда!*

БАЛТА, ы, ж. Сокира. *Бєри'балту та ко'ли дры'ва.* Пор. угор. balta 'topir'.

БАЛТІНА, ы, ж. Зменш. до **балта**.

БАЛТІНКА, ы, ж. Зменш. до **балтіна**.

БАЛЬКО [бал'ко], а, с., дит. Яблуко. *Йулінко, ци'хочєш'бал'ко?*

БАНДА, ы, ж. 1. Банда, згряя, ватага. 2. муз. Духовий оркестр. *Банды'хѳд'ат по свал'бах.* Пор. нім. Bande 'банда', угор. діал. (cigány) banda '(циганський) оркестр'. 3. заст. Група людей. *Из вичурниц'дѳму'цили'бандѳв, бо бо'їалис'а.* На Руз'ѳво збїрайємєс'а'бандами, брїгадами, і йїдєме ко'л'а-дѳвати за'ѳрѳші на'цїр'кѳв.

БАНДИТА, ы, ч., заст. Бандит.

БАНДІШТА [бан'д'їшта], ы, ч. 1. заст. Музикант в оркестрі. 2. Прізвисько.

БАНОВАНЄ [банован'є], а, с. Жаль, сум, туга за чим-небудь. *Дѳвго н'а'мучило'банован'є за во'лами, шчо уд нас у'силу в'з'али в кат'єс.*

БАНОВАТИ, нују, нуєш, недок. Жаліти, сумувати, тужити за чим-небудь. *Муй ли'гін'пушѳв у кат'уны, та'дѳвго за ним банѳвалам.* Пор. угор. banni, bānkodni т.с.

БАНЯ [бан'а], і, ж. 1. Каменоломня, кар'єр. 2. Водоймище на тому місці, де камінь вибрали. *У'бани во'да і вл'їт'ї ст'удєна.*

БАНЯЄ [бан'ас], са, ч. 1. заст. Робітник, що працює в каменоломні. Пор. угор. bányász т.с. 2. Прізвисько.

БАР, част. Хоч (в поєднанні з *бы*). *Бар бы йа не'бит'їж'ный, бо ичус'н'а'ломит.* Пор. угор. bár т.с.

БАРАНЄЦЬ [бараніц'], н'їа, ч., вес. Маленький хлопчик, якого дають потримати на весіллі молодій. *Іван'ко був баран'ц'ом у Тєран'ї.* Из баран'ц'ом ворожат, а'бы в'мѳлѳдѳїї'самі'хлѳц'ї'были.

БАРАНІСКО, а, ч. Збільш. до **баран**.

БАРАНІЩЄ [бараніщє], а, ч. Збільш. до **бараніско**.

БАРАНѳК, н'ка, ч. Баранчик. *Мѳїї баран'кы пѳсуц'а на'гѳрѳд'ї.* Див. ще **бараня**, **баранятко**.

БАРАНЯ [баран'а], н'ати, с. Те саме, що **баранѳк**. *У'нашуй'вуц'ї уко'тилис'а'баран'ата.*

БАРАНЯТКО [баран'атко], а, с. Те саме, що **баранѳк**.

БАРНУЛЯ [Барнул'а], і, ж. Кличка корови бурѳї, темної масті. Пор. угор. barna 'коричневий, смуглявий'.

БАРЦА, ы, ж., заст. Своєрідна квитанція про оплату за дрова, лісоматеріали і под. Пор. угор. bárca т.с.

БАРШУН, а, ч. Вельвет. *Май дав'но по'сили бл'ускы з'баршуна.* Пор. угор. bársony 'вельвет; бархат'.

БАРШУНѳВИЙ, а, е. Вельветовий. *Баршунѳнове'полѳтїно'файне'тай'дуже.*

БАСАЛІМБА [басалімба], ы, заст., вульг. Чоловік з поганою осанкою. Див. ще **басалімбаш**.

БАСАЛІМБОШ [басалімбаш], а, заст., вульг. 1. Те саме, що **басалімба**. 2. Прізвисько.

БАСАЛІМБОШКА [басалімбашка], ы, заст., вульг. Жін. до **басалімба**.

БАТАЛУВ, лова, ч. 1. Дерев'яна палиця, якою вимішують мамалигу або мнуть картоплю. *Бата'лѳв'чин'ат ис'тєрѳдѳго'дєрева.* Пор. рум. bătălău т.с. 2. перен., зневаж. Те саме, що **баланкѳч**. *Но ты вѳєн бата'лѳв, н'їч ис' не'валѳшєн.*

БАТЕЧКО [бате́чко], а, ч. 1. *мн.* 'кове і 'кы. Хрещений батько. *На крес'тини с'а зыйшли батеч'кове(кы) тай маточкы.* 2. *перен., жарт., дит.* Прутик з лози для покарання. *Йурику, будеш не'чесный, та в'о́з му на т'а батечка.*

БАТЕЧКУВ [бате́чкув], кова, о. Який належить хрещеному батькові. *Батечкова 'хыжа.* *Батечково 'поле.*

БАТРЫМ, а, ч., *зневаж.* Те саме, що **баланка́ч**. *Не" буд' батрымом, ай буд' чулу'віком.*

БАТРІЙКА [батр'і́йка], *ы, ж., заст.* Зменш.-пестл. до **батрія**.

БАТРІЯ [батр'і́я], і, *ж., заст.* Батарейка. *Згу'р'ла ми у 'віл'они 'батр'і́я.*

БАТЮРИК [бат'у́рик], а, ч., *ірон.* Піп. *Наш бат'урик 'скоро 'нын'і утха'майдав 'службу.*

БАЦІ, *част.* Хіба, невже; чи. *Баці буде 'нын'і година?* Див. ще **бацяж**.

БАЦІАЖ [ба́цяж(ш)], *част.* Те саме, що **баці**. *«Кажут, Петро вже здоровий». – «Ба́цяш (ба́ці)?»*

БАЦЬКАНЕ [ба́ц'кан'е], а, с. Умочування хліба, картоплі і под. в сметану, олію тощо. *Ба́ц'кан'е 'хл'іба в 'улуй.* Див. ще **ма́цьканє, ма́чканє**. Пор. **ба́цкати**.

БАЦЬКАНИК [ба́ц'каник], а, ч., *ірон.* Чоловік (хлопець), який любить умочувати хліб, картоплю і под. в сметану, олію тощо. *Сис' 'ба́ц'каник 'л'у'бит 'ба́ц'кати 'р'іну в мас'ц'.*

БАЦЬКАНЫЙ [ба́ц'каний], а, е. Умокуваний хліб, картопля і под. в сметану, олію тощо. *Ба́ц'кана 'р'і́на.* Див. ще **ма́цьканий, ма́чканий**.

БАЦЬКАНКА [ба́ц'канка], *ы, ж., ірон.* Жін. до **ба́цкати**.

БАЦЬКАТИ [ба́ц'кати], айу, аш (айеш), *недок.,* **БАЦЬНУТИ** [ба́ц'нути], 'ну, 'неш, *док.* Умочувати хліб, картоплю і под. в сметану, олію тощо. *Йа 'л'убл'у 'ба́ц'кати 'р'і́ну не'чену в 'улуй.* Див. ще **ма́цькати, ма́чкати**.

БАЦЬНУТИ *див.* **ба́цкати**.

БАЧИЛЬОВАНЕ [бачи'л'ован'е], а, с. Вмочування, занурювання в рідкому середовищі. *Ота д'і́тина уд бачи'л'ован'а в 'тазику вс'а 'мокра.* Див. ще **ба́чканс**. Пор. **бачилюва́ти**.

БАЧИЛЬОВАНЫЙ [бачи'л'ованый], а, е. Рідкий, у якому вже вмочували, занурювали що-небудь. *Ис'а смета'на вже бачи'л'ована.*

БАЧИЛЬОВАТИ [бачи'л'овати], 'л'у'йу, 'л'у'йеш, *недок.* Занурювати що-небудь у рідке середовище. *Не бачи'л'у'й у те"ле"т'і 'копачом, бо там вода 'чиста.*

БАЧИЛЬОВАТИСЯ [бачи'л'оватис'а], 'л'у'йус'а, 'л'у'йес'а, *недок.* Те саме, що **бачилюва́ти**. *'Кул'ко с'а будеш бачи'л'овати у туй ву́д'і?*

БАЧІЙ, а, ч., *зневаж., рідк.* Незнайомий чоловік, дядько. *Ко'бы в 'бабы 'вуста, та 'кликали бы на н'у 'бачій.* Пор. угор. *bácsi* 'дядько'.

БАЯНЕ [байан'е], а, с. Ворожіння. *Ота жо'на все лиш из 'байан'ом 'ходить.* Див. ще **мамо́ніис, монды́ганс**. Пор. **ба́яти**.

БАЯТИ [байати], 'байу, 'байеш, *недок.* Ворожити. *Ко 'знайе 'байати, та 'може помо'чи чіл'ад'никови в бі'д'і.* 2. *перен.* Вовтузитися. *'Тоній 'байав з мо'торк'ов, бо не" 'робит му.* Див. ще **мамо́нити, монды́гати**.

БЕВКАЛО, а, с., *зневаж.* Дитина, що часто плаче; плакса. *Но ты иче в'одно 'бевкало, 'кул'ко иче будеш ре'вати?!*

БЕВКАНЕ [бевкан'е], а, с. 1. Бекання (про корову, вівцю і т.д.). *Не" 'л'убл'у 'бевкан'а ко'ровы.* 2. *перен., зневаж.* Голосний рев (про людину, переважно дитину). *'Йурику т'воей 'бевкан'е вже ми с'а прич'у'вайе, ку'ды 'хо'жу.* Пор. **бе́вкати**.

БЕВКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* 1. Бекати (про корову, вівцю і т.д.). *Ко'рова, кот'ра 'бевкат, 'мало мо'ло'ка 'дайе.* 2. *перен., зневаж.* Голосно ревіти (про людину, переважно дитину). *То'та д'і́тина ц'і'льй дин 'бевкат (бевкайе), рот 'йуй с'а не" за'пи'рат (запи'райе).*

БЕВКЛИВЫЙ, а, е. Який часто реве або плаче (про тварину, дитину). *Бевк'лива ко'рова (д'і́тина).* Див. ще **ревлі́вый**.

БЕВКОШ, а, ч., *зневаж.* Хлопчик, який часто плаче. *Такого 'бевкоша с'віт не" від'ів, шчо'бы 'тул'ко ре'вав.* Див. ще **ревлі́вець, ре́мбало, ре́мбош, роздерігу́рня**.

БЕВКОШКА, *ж., зневаж.* Жін. до **бевкош**.

БЕГІЙОВ [бегі́йов], йова, ч., *військ., заст.* Повістка про призов до війська. Пор. угор. *behívó* т.с.

БЕЗВІРНЕЦЬ [без'вірни́ц'], р'ц'а, ч. 1. Той, що не довіряє. *Ты та'кий без'вірни́ц', шчо братови не" ну'віруйеш.* 2. Безбожник, атеїст. *Та вто без'вірни́ц', тот 'Бога в ду'ши не 'майе.* Див. ще **не́хрест 2**.

БЕЗДАРЬ [бездар'], и, *ж.* Бездара. *Тот чулу'вік 'бездар', не"вмі'єтний.*

БЕЗДІТКИЙ [без'д'іткий], а, е. Бездітний. *Йі'йі 'старша сест'ра без'д'ітка.*

БЕЗДІТКЫНЯ [без'д'іткын'а], і, *ж.* Бездітна жінка. *Ота без'д'іткын'а – 'ду'же ску'па жо'на.*

БЕЗДНО [безно], а, с. Бездна, пропасть. *'Йура заш'потавс'а та в'пав у 'безно.*

БЕЗАКОННИК [без'ако́н:ик], а, ч. Той, який порушує закон, звичаї. *Ти в'ден без'ако́н:ик, ку'й ты та'ке му'г учи'нити!*

БЕЗАКОННИЦЯ [без'ако́н:ица], і. Жін. до **беззаконник**.

БЕЗКЛУБЫЙ [беск'лубый], а, е. Худий. *Бес'клуба жо'на.* Антонім **гузи́цатый**.

БЕЗЛЮДНИК [бе"зл'удник], а, ч. Той, який живе самотньо (на краю села, біля лісу), самотник. *Бе"зл'удник так просто н'і до'кого не'зайде.*

БЕЗЛЮДНИЦЯ [бе"зл'удниц'а], і, ж. Жін. до безлюдник.

БЕЗПЕКАШ [беспе'каш], ша, ч., заст. Працівник органів державної безпеки. *По'воїн'і в се"лі 'руно' були безпекаші.*

БЕЗПОКОЇТИ [бе"спо'коїти], 'коїу, 'коїш, недок. Турбувати, тривожити. *Не" бе"спо'кої менє, бо 'н'іколи ми.*

БЕЗПОКОЇТИСЯ [бе"спо'коїтис'а], 'коїус'а, 'коїіс'а, недок. Турбуватися, тривожитися. *Аж не"іє пут'час д'ітини думу, та 'мати с'а бе"спо'коїт.* *Не" бе"спо'коїс'а, 'жоно, за' мене.*

БЕЗПОКОЇНИЙ [беспо'коїний], а, е. Неспокійний. *Дуже беспо'коїна д'ітина.*

БЕЗПОРЯДОЧНИЙ [беспо'радочний], а, е. Той, який не дотримується встановленого порядку, звичаїв. *Тот чулу'вік беспо'радочний, не 'т'амит, шчо в 'н'ого іє жо'на й 'д'іти, де 'с'аде, там с'а й приїме.*

БЕЗПОРЯДОЧНО [беспо'радочно]. Присл. до безпорядочний. *Ко живе беспо'радочно, тот 'д'вого не живе.*

БЕЗРЯД [биз'р'ад' (т')], ди, ж. Беспорядок; розпуста. *Така т'пир 'биз'р'ат' пуш'ля, шчо не лиш х'лопц'і, ай д'івки п'ут, 'кур'ат.*

БЕЗЦВІТНИЙ [бе"с'ц'вітний], а, е. Який не має кольору, блідий (переважно про обличчя). *У пу'сл'ідн'ий час у'тої жо'ни л'їце стало бе"с'ц'вітне.*

БЕЗЧЕСТИТИ [беш'честити], 'чешчу, 'честити, недок. Кривдити словами. *'Кул'ко н'а будеш беш'честити, куй 'я не'вин'а.*

БЕЗЧЕСТОВАНЕ [бешчестован'е], а, с. Словесна кривда. *Іа 'й'ї бешчестован'а не' могла 'удержати.* Пор. безчестовати.

БЕЗЧЕСТОВАННИЙ [бешчестованний], а, е. Кривджений словесно. *Іа 'була нив 'задар' бешчестована.*

БЕЗЧЕСТОВАТИ див. безчестити.

БЕЗЧОЛОВІЧНИЙ [бешчулу'вічний], а, е. Нелюдський, жорстокий, немилосердний. *Тогдє був у нас 'дуже бешчулу'вічний голо'ва кал'г'зу, мух чулу'віка за струк 'дати засудити.*

БЕЗЧОЛОВІЧНО [бешчулу'вічно]. Присл. до безчоловічний. *Ота бр'іг'адир'ка по'водилас'а з луд 'ми 'дуже бешчулу'вічно.*

БЕКОВАТИ, 'куйу, 'куйеш, недок. Ставати рачки. *Уставай, 'кул'ко будеш беко'вати.* Див. ще с'тати в'беки (див. уб'єки).

БЕЛЕНДІТИ [бе"ле"нд'іти], н'жу, 'диш, недок., зневаж. Пусто говорити, базікати. *Белендиш,*

белендиш, 'н'ішчо в дв'і тр'іс'кы й'мити. Див. ще **бырбляти, быркати 2.**

БЕМБЕХ, а, ч., вульг. Великий живіт, пузо. *Іа-кый 'бембех 'укохав!* Див. ще **гембех, килюх.**

БЕМБЕХАНЯ [бембехан'а], і, ж., вульг. Жін. до бембехач. *Бембехан'а – жо'на з ве'ликим 'бембехом.* Див. ще **гембеханя, килюханя.**

БЕМБЕХАТЫЙ, а, е., вульг. Пузатий. *Муї стрый 'доста бембехатый.* Див. ще **гембехатый, килюхатый.**

БЕМБЕХАЧ, 'ча, ч., вульг. Пузач, черевань. *Не'л'убит ми с'а Цил'о, бо в:ун бембехач.* Див. ще **гембехач, килюхач.**

БЕНДЗИН [бен'зин], а, ч. Бензін.

БЕНЧИК, а, ч., ент. Джміль (*Bombus*). *Жєні гєт 'бенчика, бо в'єд'лит т'а 2.* Те саме, що **багым**. *Ты в'єдн 'бенчик, від 'кого с':а заб'ив?*

БЕНЧИКОВАТИЙ, а, е, зневаж. Забудькуватий. *'Бенчикова та жо'на.*

БЕРБЕНІЦЯ [бербєниц'а], і, ж., заст. Мало-го діаметру, продовгаста дерев'яна бочка для перевезення ропи. *У бербєниці во'зли на 'в'оз'і ро'пу.*

БЕРВЕНО, 'на, с. Колода. *Помо'жи ми пере'нести бервєно.* Див. ще **дерев'їна.**

БЕРВІНС [бер'вин'є], а, с. Зб. до **бервенó.**

БЕРВІНОК [бе'р'вінок], нка, ч., бот. Барвінок (*Vinca pervinca*). *Дружба вінок клав із бе'р'вінка.*

БЕРВІНЧАННИЙ [бе'р'вінчанний], а, е. Барвінковий. *Бе'р'вінчанний вінок.*

БЕРДАРЬ [бер'дар'], 'р'а, ч., ткац., заст. Чоловік, який виготовляв берда для ткання.

БЕРДО, а, ч., ткац., заст. Деталь ткацького верстата, що нагадує обрамлений гребінь, через зубці якого проходять нитки основи. ♦ **Не" вс'і нит'кы в 'бид'і** – нездорово, погано. *Шч'ос' 'мому чулу'вікови не" вс'і нит'кы в 'бид'і; Од'ним 'бердом т'кан'і – однакові.* Ус'і 'жоны од'ним 'бердом 'ткан'і.

БЕРЕГ [берег(х)], га, ч. 1. Край річки, озера. 2. Горб, підвищення, гірка, пагорб. *У'берега 'т'ашко йти, з 'берега май 'лєхко.*

БЕРЕМЕНО, а, с. 1. Вантаж на плечі людини (мішок, в'язка і под.). *По'несла беремєно му'кы.* 2. перен. Життєвий тягар, випробування, що випали на долю людини. *'Т'ашко му, бо та'ке й'ого бе'ремєно.*

БЕРЕМЕНЯ [бе"ре"ме"н'а], ати, с. Зменш. до **беремєно.** Див. ще **беремєнятко.**

БЕРЕМЕНЯТКО [бе"ре"ме"н'атко], а, с. Те саме, що **беремєня.** *Бе"ре"ме"н'атко – вто не"ве'личке беремєно.*

БЕРКО, а, ч., заст. Єврейське чоловіче ім'я.

БЕРЬ [бе'р'], 'берви, ж. Кладка з колод через потік. *На тот бук 'потока мош пере'йти 'через бе'р'.*

БЕСІДА [б'ис'іда], *ы, ж.* 1. Бесіда, розмова. 2. Мова, говірка, діалект. *Она не вс'е руз'уміє, бо не знає нашо'ї б'ис'іды.*

БЕТЕГАТИ, айу, айеш, *недок.* Хворіти. *Ма'р'іка дав'но вже бетегає.* Див. ще **боліти** 2, **слабушковати**.

БЕТИЖНІЙ [бит'іж'ний], *а, е.* Муй Йура 'дуже бит'іж'ний.

БЕТИЖНЯК [бит'іж'н'ак], 'ка, ч. Хворий чоловік. *Тот б'іт'іж'н'ак не скоро уздурувіє.*

БЕТИЖНЯЧКА [бит'іж'н'ачка], *ы, ж.* Жін. до **бетіжняк**.

БЕТЕГЕН, *а, етн.* Самодіяльний пересувний театр, що ставить на Різдво п'єсу, пов'язану з народженням Христа, вертеп. *Іване, ци йдеме с'ого 'года з бетегеном?* Пор. угор. betlehem т.с.

БЕТЕГЕНЬОШ [бе'тле'ге'н'ош], *а, етн.* Учасник різдвяного вертепу. *Хлопчуком йа ка-ж'жого 'года ходив бе'тле'ге'н'ошом.* Пор. угор. betlehemes т.с.

БЕТОН, *а, ч., буд.* Бетон. Див. ще **цемент** 2.

БЕТЮГ [б'ит'уг(х)], 'бетег, *ч., мед., заст.* Хвороба. *Дуже Полан'у пут'ючив'ит'ух.* ▲ **Лихий** 'бит'ух, *мед.* — епілепсія. *Уд лихого 'бит'угу с'а не мож'ул'ічити.* Пор. угор. beteg т.с. Див. ще **бетюжка**, **хворота**.

БЕТЮЖКА [б'ит'ушка], *ы, ж., мед.* Те саме, що **бетюг**. *Йакас 'бит'ушка на 'н'ого с'а краде.*

БЕТАР [бет'ар], *а, ч.* 1. Гарний, високий, сильний парубок, до якого липнуть дівчата і який поводиться гоноровито. *Ото 'бет'ар: йак зас 'ніват на с'вал'бі, та д'івки аж м'л'ійут.* 2. Зірвиголова. *Увун такий 'бет'ар, ичо лиш біды 'л'уд'ом'ис'кат.* Пор. угор. betyár т.с.

БЕТАРИТИ [бет'арити], *р'у, рш* і **БЕТАРЬОВАТИ**, *р'уйу, р'уйеш, недок.* Парубкувати з шиком, гонором. *Бет'ар'ат 'читаві лиг'ін'і.*

БЕТАРКА [бет'арка], *ы, ж.* Жін. до **бетяр** 1. *'Цил'а, куй была 'д'івков, велика 'была 'бет'арка.*

БЕТАРСТВО [бет'арство], *а, с.* Парубкування з гонором, шиком. Пор. **бетярити**. *Йо'го бет'арство 'было не'дбавгым, бо зар'ізали го на с'вал'бі.*

БЕТАРСЬКИЙ [бет'арс'кій], *а, е.* Стовосний до **бетяр** 1. *Бет'ар'с'кій лиг'ін' (гонор).*

БЕТАРСЬКО [бет'арс'ко]. Так, як у гоноровитого парубка, хвацько. *По'гул'алис'ме бет'ар'с'ко на с'вал'бі.* Див. ще **по-бетярськы**.

БЕТАРЬОВАТИ див. **бетярити**.

БЕХКАНС [бехкан'е], *а, с.* Вдаряння. *Ут'ого 'бехкан'а ме'ч'н'і вже в гулу'ві гу'чит.* Пор. **бехкати**.

БЕХКАТИ, йу, йеш, *недок.,* **БЕХНУТИ**, ну, неш, *док.* Вдаряти. *Куй т'дб'ов'бехну, та кыйкы с'т'а'уйд'ут!*

БЕХМАН, *а, ч., зневаж.* Чоловік міцної будо-

ви, високого зросту; здоровило. *Тот 'бехман бірує ро'бити, ко'бы лиш 'хот'ів!*

БЕШТЕЛОВАНС [беште'лован'е], *а, с.* 1. Забезпечування, замовляння. *Бештелован'е дрыв.* 2. *заст.* Виписування чого-небудь по пошті. Пор. **бештеловати**.

БЕШТЕЛОВАНИЙ, *а, е.* Замовлений. *Бештелований с'ведер.*

БЕШТЕЛОВАТИ, 'луйу, 'луйеш, *недок.* 1. Забезпечувати, замовляти. *Йа ти не 'годен 'каж'жый раз бештеловати транспорт.* 2. *заст.* Виписувати що-небудь по пошті. *Муй чулу'вік дав'но бештеловав нам полот'но из 'Росії.* Пор. нім. bestättern 'займатися перевезенням вантажів'.

БЕШТІЯ [бешті'я], *і, ж., вульг.* Хвойда, бестія. *Ото 'добра бешті'я! Йтії по вс'ому району знайут.* Пор. угор. bestia т.с. Див. ще **блында**, **реґтя**.

БЗИНА, *ы, ж., бот.* Бузина чорна (Sambucus nigra). *Из бзины 'чин'ат ц'івкы нит'кы сукати, 'ават'пишчал'кы.*

БЗИННИК [бзи'н:ик], *а, ч., зб.* Зарості кущів бузини чорної. *У нас йе бзи'ник 'коло жи'дус'кого тем'това.*

БЗИНОВЫЙ, *а, е.* Стовосний до **бзина**. *Бзи'нові ц'івкы нит'кы сукати у 'потаку сут.*

БЗІТИ [бз'іти], бз'у, бзши, *недок.* Смердіти. *Бзи'на зав'то с'а так зве, ичо бзит, вон'ат (вун'айе).*

БІБА, *ы, ж., мед.* Наріст на тілі. *'Ур'ізали му 'бибу на руц'і.*

БІВНИЦЯ [бивниц'а], *і, ж., рідк.* Добре втоптана стежка. *'Через до'роды пішакы 'были, 'то не 'было 'вулиц'ами, ну'или там 'через 'бивниц'у.*

БІВНИЙ, *а, е.* Досить великий, повний. *Сис'анцуг на мене 'доста 'бивный.* Пор. угор. bőven т.с.

БІВНО, *присл.* 1. Вільно, повно. *Сис'реклик на 'ме'н'і 'доста 'бивно сту'їт.* 2. Багато. *'Доста 'бивно ми в'ілили мел'д'у.*

БІВШІЙ [бив'шиг(к)], 'ту, ч. Достаток. *Великий му бив'шиг, куй так с'а р'озмітує гро'шима.* Пор. угор. діал. bőšég т.с.

БІВШІЖНИЙ, *а, е.* Який має достаток, заможний. *Бив'шижный ти'пир 'декуму жи'вот.*

БІВШІЖНО, *присл.* Заможно. *'Наша ланко'ва бив'шижно жи'ве.*

БІЙК, *а, ч., лісор., рідк.* Спеціальний прилад, яким ставлять клеймо на колодах. Пор. угор. bélyeg, діал. béjeg 'клеймо'.

БІЙКОВАНС [бий'кован'е], *а, с., рідк.* Нанесення клейма на колоди, вівці і под. *Бий'кован'е 'дерева.* Пор. **бийковати**.

БІЙКОВАТИ, 'куйу, 'куйеш, *недок., рідк.* Ставити клеймо на колодах, вівцях і под. *У 'бокорови 'каж'же беревно бийковали.* *Куй 'вуц'і знали на полон'ину, та бийковали йих, 'абы позна'вати 'каж'жу, 'чийа вна.*

БИТИ, біу, бієш, *недок.* Бити. ♦ **Бити** *блхы*, *зневаж.*, *заст.* – байдики бити. *Напаруйут си прутыкы та хд'ат по горса'гови, кажут, блхы біут;* **Бречкы** *бити*, *зневаж.* – те саме, що **бити** *блхы*. *Увун ц'ілыми дн'ами бречкы біє;* **Бити** *карты* – грати в карти. *А вни даде зачали карты бити;* **Бити** *пыском*, *вульг.* – те саме, що *пыскавити*. *Ты хут' из-за чого пыском бієш;* **Бити** *лпту*, **бити** *фд'бал*, *спорт.* – те саме, що *фодьбаловатися*. *Бывало, д'іт'ми ц'ілы дин' бил'ис'ме фд'бал (лпту);* **Бити** *сдббв* – працювати багато в різних місцях (у пошуках заробітку), старатися з усіх сил, щоб домогтися чого-небудь; бути в дії. – *Тот чулувік біє сдббв по вс'іх с'вітах, д'бы заробити купійку.*

БИТКА, *ы, жс.* Бійка. *Ціл'ови Йурувуму липи битка в гулу'ві.* ♦ **Братис'а** (*им'н'атис'а*, *йм'н'атис'а*) **биткы** – вступати в бійку. *Липи биткы с'а йм'н'айе, усе му шчдс' не^пдобре.*

БЫВАЛЫЙ, *а, е.* Бувалий. *Ото чулувік бывалый.*

БЫВАЛО, БЫЛО. 1. 3 ос. одн. с. р. мин. ч. до *бывати*. Таке з ним *бывало (было)* *р'ітко*. 2. *встав.* сл. Бувало (було). 3 *вичур'ниц'*, *бывало (было)*, *сама йду, та так с'а бдйу*. Див. ще **бало**.

БЫВАНЕ [*быван'е*], *а, с.* Місце перебування, проживання. *Де тд'пир т'воіе быван'е?*

БЫВАТИ, *бывайу, бывайеш, недок.* 1. Бувати. *Бывайе, шчо й п'йаний с'п'вайе (жарт).* 2. Ставати. *Из по'ганых д'іти бывайут дбб'і'л'уде, айбо р'ітко.*

БЫВШЫЙ, *а, е.* Колишній, бувший. *Бывший б'ірув ужд'єн'в' сына.*

БЫДЗИТИСЯ [*бызитис'а*], *з'уса, зис'а, недок.* 1. Гратися, вибрикуватися, загравати з ким-небудь (про людей). *Не^п бы'ц'а, бо дус'танеш у сербак*. 2. Вибрикуватися, стрибати, бігати, гедзатися (про тварину). *Упущили тд'л'а с'хл'г'ва, та бы'зц'а, не знайе, дбкі му доста.*

БЫДЛИНА, *ы, жс.* 1. Тварина, худобина. *Ус'аку быд'лину т'реба дозирати*. 2. *перен.*, *вульг.* Безтолкова, забудькувата людина. *Йура – быд'лина, шчо з'н'ого в'з'меш (вдз'меш).* Пор. пол. *bydło* 'худоба, скот'. Див. ще **маржіна**.

БЫКОВАТЫЙ, *а, е, вульг.* Забудькуватий. *Такий быковатый, шчо н'іч не^п т'амит.* Див. ще **телячкова́тый**.

БЫЛЕ [*был'е*], *а, с.* 3б. до **быль**. «Кул'ко ти гдду?» – «Тул'ко, йак был'а по гдроду» (жарт).

БЫЛИНА, *ы, жс, бот.* Те саме, що **быль**.

БЫЛО див. **бывало**.

БЫЛЬ [*был'*], *были, жс, бот.* Стебло кукурузи. Зелена (*суха*) *был'*. Див. ще **быліна**.

БЫЛЯНИЦЯ [*был'аница*], *і, жс, с. г.* Ділянка, з якої знято кукурудзу. *На другий гуд на был'аници посадіме р'іпу.*

БЫРБЛЯНЕ [*бырбл'ан'е*], *а, с.*, *зневаж.* Пусте говоріння, базікання. *Уже ми надуйіло бырбл'ан'е того чулувіка.* Пор. **бырбляти**.

БЫРБЛЯТИ [*бырбл'ати*], *айу, аш (айеш), недок.*, *зневаж.* Те саме, що **белендіти**. *Кул'ко будеи бырбл'ати, говориш н'і взад, н'і вперет?*

БЫРКАЛО, *а, ч.*, *зневаж.* Базікало. *Но вто вдно быркало, тул'ко пусто говорит.*

БЫРКАНЕ [*быркан'е*], *а, с.*, *зневаж.* 1. Звучання, подібне до звуку працюючого пропелера. 2. Те саме, що **бырбляне**. Пор. **быркати**.

БЫРКАТИ, *айу, аш (айеш), недок.* 1. Видавати звук, як пропелер. 2. Колотити, роздрібнювати варену квасоллю. *Зва'рилис'а на'сул'і, та буду йіх зараз быркати*. 3. *перен.*, *зневаж.* Те саме, що **белендіти**. *Не быркай тул'ко, вже м ут'а ісе чув.*

БЫРКАЧ, *а, ч.* Кухонне начиння, яким розколючують страву. *Быркач рббл'ат ис: товпчика див'ц'ати.*

БЫРЬКА [*быр'ка*], *ы, жс.* 1. *пестл.* Вівця. *Ото на'суц'а мойі быр'кы.* 2. Хутрянний комір. *Мойа быр'ка ме'не доста файно д'р'ііе.*

БЫТЭ [*быт'е*], *а, с.* Буття.

БЫТИ, *у теп. ч. усіх осіб одн. і мн. мас форму йе, також 2 ос. мн. йєсте, мн. сут; у мш. ч. був, была, было; мн. были; у майбут. ч. буду, будеш, буде, будете, будут, недок.* Бути. *Ко йе в хыжи? Де сут т'воіі браты? Буде дошч.* Див. ще **имняти** 3. ♦ **Быти** *в м'іху* *в тайстр'і* – здобути досвід. *Ото такий чулу'ік, шчо був і в м'іху і в тайстр'і;* **Быти** *к'ривым* – те саме, що **кривитися** 2. *Шчдс' увун на ме'не к'ривый, не знайу зашчо; Бут'те дбб'і' – будь ласка. Помд'жіт'ми, бут'те дбб'і', заведати на н'а міх.*

БЫЧА, *чати, с.* Бичок. *Ой, Петрику, муй Петрику, задо'н бычача, йакі в біге, такі в тебе чб'рн'і очін'ата.*

БЫЧІЩЕ [*бычишче*], *а, ч.*, *збілий.* Бик. *Но вто був великий бычишче!*

БІБІ, *незмін.*, *виг.*, *дит.* Болить.

БІБІТИ, *йє, недок.*, *дит.* Боліти. *Мамко, ме'не чушка бібіє.*

БІГАНЕ [*біган'е*], *а, с.* 1. Бігання, біг. 2. Стан тічки (про корів). *Прийшло на нашу ко'рбву біган'е.* Пор. **бігати**.

БІГАТИ, *недок.* 1. айу, аш (айеш). Бігати. 2. ат (айє). Маги тічку (про корів). *Кул'ко вта ко'ррова буде бігати і н'і йак не^п пубігат.*

БІГАРЬ [*бігар'*], *р'а, ч.* Прутик з гілки, паличка. *Сим бігар'ом удже'єнн свін'у.*

БІГАРЬЧИК [*бігар'чик*], *а, ч.* Зменш.-пестл. до **бігарь**. *Бігар'чиком ват' прутиком ну'жсайун д'тшну, куй нечєсна.*

БІДА, *ды, жс.* 1. Біда. ♦ **Біда** *го знайє* – хто його знайє. *Біда го знайє, де тот чулувік хдидит*

поночи; Чи́нити біду – робити неприємності. *Ота* жоні усе лиш біду́ чи́нит *й* уо́'ам. 2. *перел.* Погана людина. *Ота* ста́ра бі́да не́ да́їє не́віс *й* і́'жсти. 3. *євф.* Гадюка. *Ото* б́ыла дваме́'тірова бі́да, то́т гат. 4. *євф.* Ракова хвороба. *Ут:би́і бі́ды спа́су не́їє.*

БІДІЙ [бі¹дий], йа, ч., *зневаж.* Непутящий чоловік. *Увун, бідий, не був¹ дома уд учора та н¹ч не¹ хоче робити.*

БІДЕЙКА [бідийка], *ы, жс., зневаж.* Жін. до бідей.

БІДНОТА, *ы, ж.* Бідність, біднотá. Давно велика біднота была: л'уде не мали що їїсти.

БІДОВ [bɪdɔv], *присл.* У поганому фізичному стані, у важкій хворобі. *Тот чулу¹вік бідов, майже, не² ¹убуде.*

БІДОВАНИЙ, а, е. Який набідувався, нагорювався. *Ото їдуже бідована жона.*

БІЖАЛМА, *ы, жс.*, *рідк.* 1. *бот.* Айва (*Cydonia oblonga*). У нашуму сил'і б'іжалма 'р'ітко в кого росте. 2. Плід айви. Пор. угор. *birsalma* т.с.

БІЖАЛМОВИЙ, а, е. Стосовний до біжальма.
Біжсалмовий компот.

БІЗОВА́НС [бі'зован'є], а, с. 1. Довіра. *Бі'зован'є на того чулувіка ніч не" куш'чуйє.* 2. Упевненість у чому-небудь. *Не"иє бі'зован'а, шчо вта д'івка нуйде за сына ти.* 3. Нахабство. *Ис т'овго бі'зован'а не" буде добра.* Пор. **бізовати́,** **бізовати́ся.**

БІЗОВА́ТИ, ¹зуйу, ¹зуйеш, *недок.* Покладатися на кого-небудь, довіряти. *Йа на т'а бізуйу йсе* ¹д'іло. Пор. угор. *bízik* т.с.

БІЗОВАТИСЯ [бізо'ватис'а], 'зуйус'а, 'зуйес'а, *недок.* 1. Бути впевненим у чому-небудь. *А жє'них не' бізо'ваєс'а пере'нести моло'диц'у 'черєс' н'отук.* 2. Відчувати безкарність за провину, нахабність. *Тот чу'луєві' робит, шчо 'хоче, бо бі'зуйєс'а.*

БІЗУ́НЬИЙ [бізу́ный], а, с. 1. Упевнений. *Не^в бут' такий бізу́ный, бо може с'я й не^в вдати* 'д'іло. 2. Надійний. *Есе бізу́ный чулу́вік: куй шчо́с уту́вів, та слова додержавс'я. Есе 'д'іло бізу́не.* 3. Нахальний. *Не^в бут' такий бізу́ный, а й май час 'ч'я 'у'ку.* Пор. угор. bizonyos т.с.

БІЗУНО [бі'зуно], *присл.* 1. Упевнено. Увун
 їдуже бізуно говорить. 2. Надійно. *Можеш не*
перекливатися за оран'ю: ото буде бізуно. 3. *встав.*
сл. Напевне, мабуть. *Маїр'іка, бізуно, вже не*
прийде.

БІКА [bika], ы, ч. Племянний бик, бугай. Чий бы бика не скакав, а тил'а наше. Сильный, як біка. Пор. угор. bika т.с.

БІКІНЬ [бікін'], а, ч., бот. Горошок посівний (Vicia sativa). Пор. угор. bükköngy т.с. ▲ ¹Дикий бікін' див. дікий.

БІЛАНЯ [Білан'а], і, ж. Кличка свині білої масті. *Циле, дай Білани їйсти.*

БІЛБАКЫ, ¹ку, *мн.*; *одн.* білбак, ¹ка, *ч.*, *вульг.*
Великі випуклі очі. ¹Ували с'воїй білба'кы та
¹в'идиш. Див. ще **пұлы**.

БІЛБАКОВА́ТЫЙ, а, е, вульг. З великими випуклими очима. *Білбакова́та* ¹*d'ivka*. Див. ще **пу́лавый**, **пуло́бкый**, **ока́стый**.

БІЛИЦІ [білиц'і], *лиц'*, *мн.*; *одн.* білиц'а, *і, ж.*, *помолог.* Сорт літніх яблук білого кольору. Білиц'і — смачн'і й абылка.

БІЛЫЙ, а, е. Білий. ▲ 'Білый 'л'ашчок, *бот.*
— конюшина повзуча (*Trifolium repens*).

БІЛМО́, ¹ма, ч., мед. Більмо. ¹Ускочило йуї біл-
¹мо на ¹оу і.

БІЛОСЛИВА, *ы, ж., бот., помолог.* Сорт великих, смачних слив білого кольору. *Слѣ'с'і с'ливи не'ітимн'і, ай прѣдѣвѣ'ніс'ц'і, біл'і, а куй дос'тигнут, та жѣв'т'аві.*

БІЛУН, ¹на, ч. Кличка кабана білої масті. *Наши Білун так за¹тыв, шчо¹ ледвы¹ ходит.*

БІЛЬКА [біл'ка], *ы, ж., пестл.* Біловолоса дитина, білої масті маля тварини (ягня, теля, козеня і под.).
Наша Мар'їчка – біл'ка. Укотила коза біл'ку.

БІЛЯВІН [біл'авин], а, ч. Блондин. *Ми^ли'с'а*
біл'авини не^л 'л'убл'ат, йа май^л 'л'убл'у ер'жавых.

БІЛЯВІНА [біл'авина], *ы, жс.* Жін. до біля-
виі. Див. ще білявка, білявочка.

БІЛЯВКА [біл'авка], *ы, ж.* Те саме, що **білявіна**.

БІЛЯВОЧКА [біл'авочка], *ы, ж.* 1. Те саме, що **білявіна**. 2. *нар. поет.* Кохана дівчина. *Ой ци п'нуїдеш, біл'авочко, на пото'чок п'рати?*

БІМБУВ, бôва, ч., зневаж. Нерозсудлива людина. *Тот бімбув дур'ний як талпа, лиш очі на т'а увалит.* Пор. угор. заст. *biimbó* 'бутон'.

БІМБУВКА, *ы, ж., зневаж.* Жін. до бімбув.

БІРОВА́НСЬ [бі́рован'є], а, с. Фізичний стан людини, тварини. *Гур'ке йійі бі́рован'є, куй у́же не^н годна й хо́дити.* Пор. **бі́рова́ти**.

БІРОВА́ТИ, ¹руйу, ¹руйеш, *недок.* Могти, бути спроможним, витримувати. *Ко́бым так біро́вав, йак ¹годен* (жарт). Пор. угор. *bir* т.с.

БІРОВА́ТИСЯ [біро'ватис'а], 'руйуса, 'руйес:а,
недок. Мати сили. *Йа ще, х'вала* ¹*Богу, бі'рн'ує'а.*

БІРÓВУВ [бі'рôвув], 'рoвoвa, 'рoвoвo, *рідк.* На-
лежний голові (старості) села. *Бі'рoвoвa* 'хьмжa.

БІРТОК, а, ч. Маєток, майно. *Що на н'а кри'чиши, а'чин'им ти б'ірт'ок про'тив?* Пор. укр. birtok т.с.

БІРЇВ, рова, ч., рідк. Голова (староста) села. *Наши бірїв у л'їди не" | дуже в честї.* Пор. угор. *biró* т.с.

БІРУВКА [бі'рука], *ы, ж., рідк.* Дружина сільського голови.

БІРУВНИЙ, а, е. Який має фізичну силу понести що-небудь важке. *Ото ище бірувний чулу'вік, носит бир'вин'е, гі тыч'кы.*

БІРУВСТВО [біруство], а, с., *рідк.* Виконання обов'язків сільського голови. *Його бірувство добрым не було.*

БІРУВСЬКИЙ [бірус'кий], а, е, *рідк.* Стосовний до **бірув.** Бірус'кий *го́рот (сох'таш).*

БІРУВЧИН [біручин], а, о, *рідк.* Належний дружині сільського голови (старости). *Біручин кабат.*

БІРФА, *ы, жс.; частіше* бірфы, *у, мн.* Полудрабок. *Пув'іус 'п'овн'і бірфы бур'аку.* Пор. угор. *bérga* т.с.

БІСА́ГЫ, *саг(х), мн.* Ноша у вигляді з'єднаних двох торб, перекинутих через плече. *Ко́ли шчо́с' м'ного 'было 'нести, та бралис'ме бісагы.* Пор. словц. *bisahy*, пол. *biesagi*, лат. *bisaccium* т.с.

БІСА́ЖИТИСЯ [бісажитис'а], *жус'а, жис'а, недок., ірон.* Важко пересуватися. *Ба куды с'а в'та баба бісажит?*

БІСИТИСЯ [біситис'а], бішус'а, бісис'а, *недок.* Біситися.

БІСИ́ЦЯ [бісиц'а], *і, жс., зневаж.* Зла й дуже неспокійна жінка. *Ото вдна бісиц'а, н'ігда йуї не в'годиш.* Див. ще **дяво́ліця, чорті́ця 1.**

БІСТИ, біжу, біжиш, *недок.* Бігти. Бісти в 'берега т'ашко.

БІТА́НГА, *ы, ч., зневаж.* Волоцюга, ледащо, розбишака. *З бітангом жи́вот 'дуже т'аш'кий.* Пор. угор. *bitang* т.с. Див. ще **го́вгер 2.**

БІТА́НГОВАНЕ [бітан'гован'е], а, ч., *зневаж.* Волоцюгство, ледарство, розбишацтво. *Тво́є бітан'гован'е ме́не вже до'їло.* Пор. **бітанго́вати.**

БІТА́НГОВА́ТИ, *ту́йу, ту́йеш, недок., зневаж.* Бути волоцюгою, ледарем, розбишакою. *Ми́гал' у́же 'доста да́вно бітан'гу́є.*

БІТА́НДЖУ́ЛЕ [бітан'жу'ле], а, с., *зневаж.* Зб. до **біта́нга.** *У ту́й хы́жи с'а зби́райє одно бітан'жу'ле.*

БІТА́НЗЬКИЙ [бітанз'кий], а, е, *зневаж.* Стосовний до **біта́нга.** *У'того чулу́віка бітанз'кий жи́вот (ха́рактер).*

БІЦІ́ГЛІ [біциг'лі], *у, мн.* Велосипед. *'Фі́л'і не' біци́гл'і: в'з'итис'а не' мош.* Пор. угор. *bicikli* т.с.

БІЦІ́ГЛІ́ШТА [біциг'лі'шта], *ы, ч., заст.* Велосипедист. Пор. угор. *biciklista* т.с.

БІЦІ́ГЛЮ́ВАНЕ [біциг'люван'е], а, с. Катання на велосипеді. Пор. **біци́глюва́тися.** *Тот д'іт'вак із біци́гл'ован'ом гет 'ногы п'от'овк.*

БІЦІ́ГЛЮВА́ТИСЯ [біциг'люватис'а], *л'у-йус'а, л'уїес'а, недок.* Кататися на велосипеді. *'Йурику, 'доста ти с'а вже 'было 'нын'і біци́гл'о-вати.*

БІЧЕЛОВА́НЕ [бічелован'е], а, с. Оцінювання. Бічелован'е *газ'дства.* Див. ще **градо́ване.** Пор. **бічело́вати.**

БІЧЕЛОВА́НИЙ [бічелований], а, е. Оцінений. Бічелований *го́рот.* Бічелована 'д'івака.

БІЧЕЛОВА́ТИ [бічело'вати], *л'уйу, л'уйеш, недок.* Оцінювати. *У́же можє бічело'вати йсе с'іно, ку́л'ко за'важит.* Пор. угор. *becsül* т.с. Див. ще **градо́вати.**

БІЧЕЛОВА́ТИСЯ [бічело'ватис'а], *л'уйус'а, л'уйес'а, недок.* Поважатися. *Мы с'кумом бічело'їемес'а.*

БІЧІ́Й, а, е. Який належить або властивий бу-гаєві. *'Бічі'йайц'а.*

БЛА́ГЫЙ, а, е. Добрий, лагідний, спокійний. *Бла́ге т'іл'а дві ко́ровы с'е. Бла́гый ги ву́ц'а.*

БЛАГОЧЕ́СТІ́ВЫЙ [благоче'стивый], а, е. Добрий, спокійний, побожний. *Ис'а жо́на 'дуже благоче'стива.* Пор. ц.сл. **благоче́стивый** т.с.

БЛАГОЧЕ́СТИ́ВО [благоче'стиво]. Присл. до **благоче́стивый.** *'Дуже благоче'стиво с'а мо́лила.*

БЛА́ЖКЫ [блашкы], *жок, мн.* Полегшення в чому-небудь, роздобуте через знайомство, зв'язки і под. *Увун у́се 'ис'кат суб'і йа́кіс' блашкы.* Див. ще **побла́жкы.**

БЛА́ТНИК, а, ч. Гумовий шиток, що захищає від бризків з колеса велосипеда, мотоцикла та ін. *Удо́р'вавс'а бла́тник с ту́ридни́ого 'колеса 'біци́гл'у.* Пор. чесь., словац. *blatník* id.

БЛЕ́ЗО, а, с. 1. Брудна рідина, болото. *Ми́гал'ку, дес' зал'із у блєзо в но́вых то́паночках?* 2. *зневаж.* Будь-яка рідина. *'Тул'ко в с'а л'єш блєза, не тий буш.*

БЛЕ́КУТ, *кота, ч., бот.* Болиголов плямистий (*Conium maculatum*).

БЛІ́ЖЕ. Присл. до **блі́жый.** *'Н'ан'ко йдут май́ бли́же ут ко́н'ови. Сво́я со́рочка бли́же до т'іла.*

БЛІ́ЖЫЙ, а, е. Ближчий. *'Л'ітше бли́жый су-с'ід, ги да́лєкий брат.*

БЛІ́ЗИТИСЯ [блізитис'а], *ближус'а, близис'а, недок.* Наближатися. *Тот ли́гін'у́се парти-л'у́єє бли́зитис'а ид ва́шуї, Ціле, 'д'івці.*

БЛІ́ЗНИ́ЦЯ [блізниц'а], *і, жс.* Близнючка. *Бли́зниці'і ста́райуц'а вд'івати од'нако.*

БЛІ́ЗОО́КЫЙ, а, е. Короткозорий. *Бли́зоо́ка д'і́тина.* Див. ще **блі́зору́кий.** Антонім **далеко́бый.**

БЛІ́ЗОРУ́КЫЙ, а, е. Те саме, що **блі́зоо́кий.** **БЛІ́СТІ́ТИ** [блис'ці'іти], *блиш'чу, блис'тиш, недок.* Блищати. *Чи́сти шпор так, а́бы блис'ці'ів.*

БЛЫ́НДА, *ы, жс., вульг.* Те саме, що **бе́штія.**

БЛЫ́НДАНЕ [блындан'е], а, с., *вульг.* Розпусне життя. *Блы́ндан'е до до́бра ни́ при'водит.* Див. ще **блы́цканс 2.** Пор. **блы́ндати.**

БЛЫ́НДАТИ, *айу, аш (айеш), недок., вульг.* Вести розпусне життя. *Ма́р'іка та́ка блы́нда, шчо блы́ндат (блында́є) по́ в'с'іму райо́ну.* Пор. пол. *blęd* 'блуд', *blądzić* 'блудити'.

БЛЫНЬКАНСЬ [блын'кан'є], а, с., *зневаж.* Вештання, ходіння без діла. *За т'воє блын'кан'є тубі н'іко не заплаћит.* Пор. **блынькати**.

БЛЫНЬКАТИ [блын'кати], айу, аш (айеш), *недок., зневаж.* Вештатися, ходити без діла. *Не блын'кай ты! тул'ко, а й найди си йакус' р'д'б'оту.* Пор. ст.пол. бѣкаѣ 'блукати'.

БЛЫХА, ы, жс., *ент.* Блоха. ♦ **Бити блы'хы** див. **бити**.

БЛЫЦКАНСЬ [блыцкан'є], а, с. 1. Пустування, брикання (про тварин, дітей). *Же'ни те'л'а в хл'ів, 'доста му вже 'было блыцкан'а.* 2. *зневаж.* Те саме, що **блынданє**. Пор. **блыцкатися**.

БЛЫЦКАТИСЯ [блыцкатис'а], айус'а, ац'а (айес'а), *недок.* 1. Пустувати, брикати (про тварин, дітей). *'Наше тил'а блыцкац'а (блыцкайес'а) на г'ор'д'і.* 2. *перен., зневаж.* Бути людиною легкої поведінки. *По'лан 'а блыцкац'а (блыцкайес'а) вже не 'першый гут.*

БЛЫШАНЫЙ, а, є. Блошиний, блошачий. *Блыша'на д'ітина.*

БЛІДЫЙ [бл'ідый], а, є. Змарнілий. *Та'кый бл'ідый, ци не забул'ів?*

БЛІДЫЙ [бл'ідый], а, є. Рожевий. *Йа ни' 'хочу бл'іду с'ор'б'ку, 'л'ітше ч'ел'єну.*

БЛІДО¹ [бл'ідо]. Присл. до **блідо**¹. *Ш'чус' о'та 'д'івка бл'ідо в'п'озирує.*

БЛІДО² [бл'ідо]. Присл. до **блідо**². *'Дуже бл'ідо с'а зафар'била шир'інка.*

БЛІЗІР [бл'із'ір]. ♦ **Дл'а бл'із'іру** – про людське око, на показ. *Ты р'оби, йак сл'ід, а не дл'а бл'із'іру.*

БЛОК, а, ч., *заст.* Талон; чек. *То'д'ы му'ку да'вали лиш на бло'кы.* Пор. угор. blokk т.с.

БЛОМБА, ы, жс. Пломба.

БЛОМБОВАНЄ [блом'бован'є], а, с. Пломбування. Пор. **бломбовати**.

БЛОМБОВАТИ, блум'буйу, блум'буйеш, *недок.* Пломбувати.

БЛУДЕР, а, ч. Духовка в кухонній плиті. *Муй блудер не'а'л'б'вино не'че хл'ін.* Пор. угор. dial. blouder, нім. dial. Broder т.с.

БЛЬОНДАНЄ [бл'ондан'є], а, с., *зневаж.* Пусте базікання. *Уже ми на'ду'їло йїх бл'ондан'є.* Пор. **блындати**.

БЛЬОНДАТИ [бл'ондати], айу, аш (айеш), *недок., зневаж.* Говорити багато про неістотне. *Не' бл'ондай ми! тул'ко, бо вже с'ми на'ду'їла.*

БЛЬОНДАТИСЯ [бл'ондатис'а], ац'а (айес'а), *недок., зневаж.* Мати бажання говорити багато про неістотне. *Ку'їбы не т'реба р'обити, та най бы с'а вам бл'ондало.*

БЛЬОНДОШ [бл'ондош], а, ч., *зневаж.* Пустомеля. *Ото та'кый бл'ондош, шчо н'іч 'толком не в'пу'єст.*

БЛЬОНДОШКА [бл'ондошка], ы, жс., *зневаж.* Жін. до **блындош**.

БЛЮВАТИНЄ [бл'ува'тин'є], а, с., *зб.* Блювотина. *'Кул'ко буд'у в'б'єрати т'воє бл'ува'тин'є, п'їа'ниц'о?*

БЛЮДО [бл'удо], а, с. Будь-яка миска. *У'нийї в'каж'ж'уму бл'удови й'їда.*

БЛЮДЯ [бл'уд'а], ати, с. Мисочка. *Из бл'уд'а ти м'ного не йз'їш.*

БЛЮДЯТКО [бл'уд'атко], а, с. Зменш.-пестл. до **блюдя**. *На'л'ала в бл'уд'атко ко'тови моло'ка.*

БЛЮЗКА [бл'уска], ы, жс. 1. Блузка. 2. *заст.* Коротка куртка (чоловіча і жіноча).

БЛЯХАРИТИ [бл'а'харити], р'у, риш, *недок.* Займатися бляхарською справою. *Бла'хар'ат май'буш'цигана.*

БЛЯХАРИНЄ [бл'а'хар'ін'є], а, с. Заңяття бляхарською справою. *Многі 'цигана жи'вут из бл'а'хар'ін'а.*

БЛЯШКА [бл'ашка], ы, жс., *заст.* Посудина, що була мірою об'єму рідини (її використовували в корчмах, буфетах при розливі горілки).

БОБАЛЬОК [бобал'ок], л'ка, ч. Що-небудь дрібне й кругле (дрібна картопля, овечий послід і под.). *'С'ого 'года 'была 'дуже дру'бна 'р'іпа – май'же самі 'бобал'кы.*

БОБОНЫ, у, мн. Забобони. *Шчо ты 'в'риши у в'с'акі бо'боны!*

БОВТ [б'овт], 'б'овта, ч., *рідк.* Крамниця. *Хо'дилам у б'овт, 'айбо н'іч им не' куп'ила.* Пор. угор. dial. bót т.с. Див. ще **коператива**.

БОВТАШ [б'овташ], ша, ч., *заст.* Крамар, продавець.

БОВТАШКА [б'овташка], ы, жс., *заст.* Жін. до **бовташ**.

БОВТИК [б'овтик], а, ч., *заст.* Зменш. до **бовт**.

БОВТОВЫЙ [б'овтовый], а, є, *заст.* Куплений у крамниці. *Б'овт'ові на'га'виц'ї.*

БОВЦАРЬ [б'ов'цар'], ри, жс., *заст.* Ліс, із якого беруть дрова.

БОГАТЫЙ, а, є. Багатий. *Не та'ка ко'за бо'гата, ги ро'гата.* Див. ще **маєтний**.

БОГАТИ [бога'тіти], т'їйу, т'їйеш, *недок.* Багатіти. *Богат'їти за с'в'одіі 'рукы 'т'ашко.*

БОГАТСТВО [бо'гацтво], а, с. Багатство. *Бо'гацтво 'лехко не' при'ходит.*

БОГАЧ, ча, ч. 1. Багата, заможна людина. *Бо'га'чу чорт на тр'іску 'сере.* 2. Прізвисько.

БОГАЧКА, ы, жс. Жін. до **богач**.

БОГАЧУВ, 'чова, 'чово. Належний або властивий багачеві. *Богач'ова 'нива.*

БОГДАЙ, част. Бодай. *Богдай був и'шасли'вый.*

БОГДАЙ-ДЕ, присл. Будь-де. *Йа го богдай-де, а найду.*

БОГДАЙ-КО, займ. неозн. Будь-хто. *Богдай-ко ми поможє.*

БОГДАЙ-КОЛІ, присл. Будь-коли. *Богдай-коли зроби у.*

БОГДАЙ-КОТРИЙ, займ. неозн. Будь-який. *Богдай-котрий сус'їт приїде.*

БОГДАЙ-КУДЫ, присл. Будь-куди. *Богдай-куды пуйду, лиш бы заробити гроши.*

БОГДАЙ-ЎДКЫ [богдай-уткы], присл. Звідки-небудь. *Богдай-уткы дустану.*

БОГДАЙ-ЧИЙ, займ. неозн. Будь-чий. *Богдай-чий хлопци поможє ми.*

БОГДАЙ-ЩО [богдай-що], займ. неозн. Будь-що. *Богдай-що придумай.*

БОГДАЙ-ЯК [богдай-йак], присл. Будь-як. *Богдай-як доберус'а ду му.*

БОГДАЙ-ЯКЫЙ [богдай-йакый], займ. неозн. Будь-який. *Богдай-йакый бы с'віт не був, а Петро не пропадає.*

БОГДАПРОСТИ, присл. За простибіг, даром. *За богдапрости робивим му ц'їлий дин'.*

БОГОБУЙНИЙ, а, е. Богобоязливий. *Ото богобуйна чил'ад', бїды ти не вчинит.*

БОГОВАНЄ [бо'гован'є], а, с. Клятва, проклинання; матюкання. *Ме'н'ї аш страшно ут йо'го бо'гован'а.* Пор. **боговати**.

БОГОВАТИ, бо'гуїу, бо'гуїєш, *недок.* Клясти кого- або що-небудь; матюкатися. *Ото дуже дурний чулу'вік, хут' за що бо'гуїє.* Див. ще **л҃яяти**.

БОГОНЬКО [Богон'ко], 'ка, с., ласк. Бо҃г. *Кобы ми Богон'ко пу'муг учинити йє 'д'їло. Най го Богон'ко пубїє* (прокльон).

БО҃ГАР, а, ч., *єнт.* Комашка; жучок. *Не бавс'а с тым ботаром.* Пор. угор. bogár т.с.

БО҃ГАЧ, 'ча, ч. 1. *заст.* Корж з кукурудзяної муки або густого некіслого тіста з пшеничної муки, спечений на плиті. *Бо҃гач – не ко'лач.* 2. Сухе пісочне тістечко. *Бо҃гач – ото сухе шит'мин'є.* 3. Спресована у вигляді круга макуха з насіння соняшника після вичавлення з нього олії. *Бо҃гачом гудуїут с'вин'ї.* Пор. угор. rogácsa, діал. bogácsa т.с.

БО҃ГАЧИК, а, ч. Зменш. до **бо҃гач**.

БОДЛИВЫЙ, а, е. Який б'є, коле рогами (про корову, бика і под.). *Бодлива ко'рова.*

БОЖЕНЫЙ, а, е. 1. Який присягнувся на Святому Письмі. *Анд'р'їй бо'женый, шчо не буде буи'ити.* 2. Вінчаний у церкві. *Ота му жо'на не бо'жена.*

БОЖІКАТИ, айу, аш (айєш), *недок.* Часто призивати Бога. *Деко бо'жикає за каж'зым-другым словом.*

БОЖІТИСЯ [бо'житис'а], бѣжус'а, бо'жис'а, *недок.* 1. Присягатися перед Святим Письмом. *Йа не буду бо'житис'а, йа ти й так т'вердо по'вбїч'айу.* 2. Вінчатися. *Мушу з ним бо'жити, бо бо'жиламс'а з ним.*

БОЖИЙ, а, е. Божий. **▲** **Божа 'ружа**, бот. – півонія лікарська (Paeonia officinalis). *У мене 'ружі 'божі ру'стут у го'рѣц'ови; 'Божа ко'рѣвка, єнт.* – сонечко (Coccinella septempunctata). 3. *бо'жево ко'рѣвко'в 'д'їти с'а 'л'убл'ат'бавити.*

БОЖІНЕ [бо'ж'їне], а, с. Присягання перед Святим Письмом. *Тѣму пї'а'ниці й 'бо'жїн'є не помогло.* Пор. **божітися**.

БОКОНЧИКЫ, ку, *мн.*; *одн.* бо'кончик, а, ч., *рідк.* Зменш.-пестл. до **бокѣнчї**. *Нага'вичкы в н'а йа'кіс' 'были тай 'были в н'а бо'кончыкы.*

БОКОНЧІ [бо'кѣнчї], у, *мн.*; *одн.* бо'конч, а, ч., *рідк.* Черевики з грубого матеріалу (шкіри, брезенту), що закривають ноги вище кісточки. *Бо'кѣнчї 'были с'вин'с'куї 'ко'жі вад' из брезента.* Пор. угор. bakancs т.с.

БОКОНЧОШ, а, ч. 1. *заст.* Той, що виготовляв чи ремонтував черевики. 2. Прізвисько. Див. ще **чіжмарь**.

БОКОР, а, ч., *ліс.*, *заст.* Великий пліт сплавляваного річкою лісу, що складався з багатьох секцій. *Бокоры йшли Тисѣв аж у Ма'д'аричину.* Пор. угор. bokor 'куш'.

БОКОРАСЬКИЙ [боко'рас'кый], а, е, *заст.* Який належить сплавнику плотів або стосується його. *Бокорас'кый с'вирд'ул. Бокорас'кі зарѣкы.*

БОКОРАШ, 'ша, ч., *ліс.*, *заст.* Сплавник плотів. *Бокора'шам 'файно платили.* Див. ще **кормашьош**.

БОКОРАШИТИ, 'рашу, 'рашиш, *недок.*, *заст.* Сплавляти плоти. *Йа доста до'дво бокора'шив.*

БОКОРАШІНЕ [боко'рашін'є], а, с., *заст.* Сплавляння плотів. *На бокора'шін'у мож 'было 'файно зарѣбити.* Пор. **бокорашити**.

БОЛВАН, а, ч. 1. Великий камінь. 3 *гѣры на до'рѣзу впа'в ве'ликий 'болван.* 2. *перен.* Дурень, бовдур. *Но ты вѣн 'болван, куї єс' таке дур'не зрѣбїв!*

БОЛІЗНЬ [бѣл'їз'н'], 'болезни, *жс.*, *мед.* Біль. *Т'ако те'рпїти 'болезни.* Див. ще **болїсть**.

БОЛІСТЬ [бѣл'їс'н'], 'болести, *ор.* відм. бѣл'їс'н'ѣв і 'болестив, *жс.*, *мед.* Те саме, що **бѣлізнь**. *С'уй 'болести йа не удержу.*

БОЛІТИ [бѣл'їти], *недок.* 1. бул'їіу, бул'їієш. Те саме, що **бетѣгати**. *Доста дав'но вже бул'їіу.* 2. *літ, кого.* Мати відчуття фізичного болю. *Дуже бо'лит н'а в 'л'їву му 'бо'ї.*

БОЛНІШНЕ, ого, с., у *знач.* ім. Звільнення від роботи в зв'язку з хворобою. *Петро з учѣра на болнѣшному.*

БОЛНИЦЯ [болниц'а], і, ж., мед. Лікарня. *Не" була йа в болници й рас.*

БОЛОБОНІНС [бѡлѡбѡнѡн'е], а, с. Невизрозне говоріння; бурмотіння, мурмотіння. *Йа з йѡго бѡлѡбѡнѡн'а н'іч не пѡрѡзумѡла.* Див. ще **мырканс**, **моркотанс**. Пор. **болобоніти**.

БОЛОБОНІТИ [бѡлѡбѡн'іти], н'у, болобо-ниш, *недок.* Говорити до кого-небудь неясно, невизрозно; бурмотіти, мурмотіти. *Шчо на н'а болобо-ниши?* Див. ще **мыркати**, **моркотати**, **мурконіти**.

БОЛОНГАЗ [болон'газ(с)], за, ч. Лікарня (будинок) для душевнохворих. *Такий дурный, шчо в болонгаз го треба здати.* Пор. угор. bolond 'боже-вільний' і ház 'будинок'.

БОЛОТЄ [бѡлѡт'е], т'а, с., зб. Багато калюж. *Тул'ко бѡлѡт'а на вулицѡ, шчо не" мош пруйти.*

БОЛЯЧКЫ [бѡл'ачкы], чок, мн. Відчуття сильного болю в нижній частині живота після пологів. *Такі в н'а были бѡл'ачкы, шчо ледвы м'утирпіла.*

БОМБОВАНЄ [бомбован'е], а, с., заст. Бомбування. *Таке" было бомбован'е, шчо бойалис мес'а с'хыжи уйти та збилис мес'а в'ракаи, гѡ вуши в струпѡ.* Пор. **бомбовати**.

БОМБОВАТИ, буйу, буйеш, *недок.*, заст. Бомбити. *Йеротланы ходили в'с'уды та бомбовали.*

БОНЯ [бѡн'а], і, ж. Широке й глибоке місце у воді (у річці і поза нею). *У бѡн'ах л'убл'ат гар'чі быти.*

БОРДЕЛ, а, ч. Безпорядок. *Она не держит чистѡту в'хыжи, у нийй вічно бордел.* Пор. угор. bordelyház 'будинок розпусти'.

БОРЖЕ [бѡржи], присл., рідк. Швидше, мерщій. *Гѡи бѡржи думу.*

БОРЖЫЙ [борс'кий], а, е. Енергійний, життерадісний. *Анц'ка – борзка д'івочка.* Див. ще **дерзкий**, **дрісний**.

БОРЬКАНС [бо'рыкан'е], а, с. Безладне риття землі. Див. ще **боріканс**. Пор. **борыкати**.

БОРЬКАНЫЙ [бо'рыканый], а, е. Безладно поритий (про землю). *Бо'рыканый трактором горот.* Див. ще **боріканый**.

БОРЫКАТИ, кайу, 'рыкаш (кайеш), *недок.* Безладно рити землю. *Дѡи, йак трактор борыкат (борыкаѡ) горот, кажѡ трактѡр'істовѡ, най зарунат (зарунѡе).* Див. ще **борікати**.

БОРІКАНС [бур'ікан'е], а, с. Перекидування, перебирання; риття. *Твоѡе бур'ікане р'іты мѡн'і с'а не" л'убит – бѡри за шорѡм.* Пор. **борікати**.

БОРІКАНЫЙ [бур'іканый], а, е. Перекиданий, перебранний; ритий. *Бур'ікан'і'кымыс'бурѡкы, бур'іканый свѡн ѡг двѡр.*

БОРІКАТИ [бур'ікати], кайу, р'ікаш (кайеш), *недок.* Перекидувати, перебирати; рити. *Ота свѡн'а не" йіст, ай лиш бур'ікат (бур'ікаѡе) в пѡмыйах.*

БОРОДАВИЦЯ [борода'виц'а], і, ж., мед. Бородавка. *Не" знаѡу, йак с'а збавити уд бородавиц'.*

БОРОДАВИЧКА, ы, ж., мед. Зменш. до **бородавиця**. *Мѡн'і с'а уйграла йѡкас' бородавичка на лиц'ѡви.*

БОРОЗДА, ы, ж., с.г. Борозна. *Ста'рый вул борозды не" сказит, айбо й глу'боко не" оре.*

БОРОЗДИТИ, бѡро'жж'у, бороздиш, *недок.*, с.г. Робити борозну. *Ты не" копlesi, ай бороздиш.*

БОРОНАНС [бо'ронан'е], а, с., с.г. Боронування. *За'файным бо'ронан'ѡм лехко са'дити.* Пор. **боронати**.

БОРОНАНЫЙ, а, е, с.г. Дісприкм. пас. мин. ч. до **боронати**. *Бо'ронана нива.*

БОРОНАТИ, найу, 'ронаш (найеш), *недок.* с.г. Боронувати. *Мѡй'файно боронай ниву.*

БОРОСКВА, ы, ж. 1. бот. Абрикос звичайний (Armeniaca vulgaris). 2. Плід абрикоса.

БОРОСКВОВЫЙ, а, е. Абрикосовий. *Бороск'вовый лѡкар.*

БОРТИТИ, р'тит, р'т'ат, 3 ос., *недок.* Робити підземні ходи з викиданням купок землі на поверхню (про крота). *Бортѡц'а й далѡ бортит горѡт.*

БОРТИЦЯ [бортиц'а], і, ж., зоол. Кріт (Talpa europaea). *Сл'іпый, гѡ бортиц'а.*

БОРЦА, ы, ч., ж., рідк., зневаж. Тучна людина. *Тѡт'борца може й мѡс'ац' не" йіісти, та н'іч му не" буде.*

БОРЩОВИК [борщѡ'вик], 'ка, ч., бот. Борщівник європейський (Heracleum sphondylium). *Ут'сѡку борщѡвика'кожа буде в мѡх'ір'ах.*

БОСОВИТИ, бѡсѡвл'у, бо'совиш, *недок.* Засмучувати; нервувати, дражнити кого-небудь, докучати. *Не" буду йа бо'совити го, йѡму й так не" лехко.* Пор. угор. bosszant т.с. Див. ще **суєтити**.

БОСОВИТИСЯ [бо'совитис'а], бѡсѡвл'ус'а, бо'совис'а, *недок.* Засмучуватися, журитися, нервуватися. *Шчо с'а бо'совиш, н'іч тѡл не"їе страшного.* Див. ще **суєтитися**.

БОСОВНЫЙ [бѡсув'ный], а, е. Засмучений, сумний. *Шѡ с' такий бѡсув'ный, ачий л'упка т'а лишила.* Пор. угор. bosszantó т.с. Див. ще **суєтний**.

БОСОВШАГ [бѡсув'шаг(к)], 'га, ч., рідк. Журба, клопіт. *Найшѡвис'ми бѡсув'шат, шчо не" знаѡу, йак из н'ѡго ййти.* Пор. угор. bosszusag 'досада, прикрість'. Див. ще **суєта**.

БОСОРКАНИТИ, н'у, ниш, *недок.* Займатися чаклунством. *Пѡлан'а з'мѡлодостѡи бѡсор'канит.*

БОСОРКАНЯ [бѡсор'кан'а], і, ж. 1. Відьма. *Ота бѡсор'кан'а вс'е про т'а знаѡе.* Пор. угор. boszorkány т.с. Див. ще **пѡтника** 1. 2. ент. Нічний метелик. *Гѡи вту бѡсор'кан'у, най ми не" л'ітѡт у'хыжи.*

БОСОРКУН [бусур'кун], на, ч. Відьмак. *Йа с'а Їуры Петричициного бѡйу: в:ун, бѡзуно, бусур'кун.*

БОСТІ, бо'ду, бо'деш, *недок.* Бити (колотити) рогами (про корову, вола, барана та ін.). *Не" буйс'а н'а, йа не" ко'рова, йа не" бо'ду.*

БОСТІСЯ [бос'тис'а], бо'дус'а, бо'дес':а, *недок.* Битися (колотися) рогами (про корів, волів, баранів та ін.). *На то'лоу і ко'ровы не"р'ітко бо'ду-ц'а ме"жи сѡбѡв.*

БОСЯКА [бос'ака], присл. Босо, босоніж. *Мигал'ко прийшов бос'ака. Шче с'н'іг лиш истаив, та мы вже бос'ака бігали.*

БОТА, ы, жс. Палка. *Уз'ми бо'ту та вѡже'ни тил'а.* Пор. угор. bot т.с. ♦ **Дурний гі (йак) бота** (вѡ'лѡс'ка) – дурний як пеня (як баран). *Та'кийіс', не"боре, дур'ний, гі (йак) бота (вѡ'лѡс'ка).*

БОТОШ, а, ч. 1. *заст.* Пастух. Пор. угор. botos 'який з палицею'. 2. Прізвисько.

БОХТЕР, а, ч., *заст.* Посильний сільської управи. *Давно бохтер хо'див по се'ду з бубном та ук'ликововав у'с'акі но'вины.* Пор. угор. bakter 'нічний сторож'.

БОХТЕРИТИ, р'у, риш, *недок., заст.* Виконувати функції посильного сільської управи. *Увун до'вог бохтерив.*

БОХТЕРІНС [бохтер'ін'е], а, с. *заст.* Виконання функцій посильного сільської управи. *У йі'йі 'н'ан'ка 'нінз'і'а ма'ла, бо пу'шов на н'у з бохтер'ін'а.* Пор. **бохтерити**.

БОЧИТИ, чу, чиш, *недок.* 1. Сторонитися кого-небудь. *Шчѡс' Анд'р'ій, коли н'а в'идит, та бо'чит уд н'а.* 2. Звертати вбік. *Кѡн'і зачали бо'чити направо.*

БОЧКОРЫ, у, мн., *зневаж., рідк.* Велике, незграбне й незручне взуття. *Де ты та'кі боч'керы вз'ав?* Пор. угор. bocskor 'личаки'.

БОШКАНЕЦЬ [бошка'ниц'], нп'а, ч., *бот., заст.* Комиш (Турпа).

БОЯЖЛИВЫЙ [бойаж'ливый], а, е. Боязкий. *Бойажлива жо'на.* Див. ще **пужливый**.

БОЯЖЛИВО [бойаж'ливо]. Присл. до **бояжливый**. *Шчѡ с'а так бойажливо на н'а дивиш?* Див. ще **пужливо**.

БРАМА, ы, жс., **БРАНА**¹, ы, жс., *заст.* 1. Ворота. 2. *спорт.* Футбольні ворота. Пор. чes., словац. brána т.с.

БРАМКАРЬ [брам'кар'], р'а, ч., *спорт., заст.* Воратар (у футболі).

БРАНА¹ див. **брама**.

БРАНА², ы, жс., *заст.* Єврейське жіноче ім'я.

БРАТИ, беру, береш, *недок.* 1. Брати. 2. *на кого, на що.* Одягати. *Бе'ри на с'а с'ведер, бо сту'дено.* 3. *кого.* Женитися. *Майже беру Мар'іку, бо вна ми с'а май'л'убит, ги Циг'а.*

БРАТОВЕ, то'ву. Форма наз. і клич. відм. мн. до брат 'брат'. *Братове ми читаво помог'ли, куй им с'а ст'роїв. Де с'те 'были, братове, куй им с'а на вас к'ликов?*

БРАТСКЫЙ [брац'кий], 'ка, 'ке. 1. Братів. *Брац'ка жо'на.* 2. *кого, ч., у знач. ім.* Племінник за братом. *Треба ми йти до брац'кого.* 3. *кѡйі, жс., у знач. ім.* Племінниця за братом. *Моя брац'ка вже ве'лика.*

БРАТЧИК [брач'ик], а, ч., *змени.-пестл.* Брат. *Йѡго брач'ик іш'че у вої'кѡлу не" ходит.* Див. ще **братіок**.

БРАТЬО [брат'о], т'а, ч., *ласк.* Брат. *Прийшов із армії муй брат'о.*

БРАТЮК [брат'ук], 'ка, ч., *пестл.* Брат. *По'зычим уд брат'ука д'алув.* Див. ще **братчик**.

БРЕЗЕНТАКЫ [бре"зе"нт'акы], 'ку, мн., *одн.* бре"зе"нт'ак, 'ка, ч., *заст.* Брезентові чоботи. *Бре"зе"нт'акы – студин'і чіжмы.*

БРЕХАЧІСКО, а, ч., *зневаж.* Великий брехач. *То'му чу'лувікови не" мож в'іровати, бо вто бреха'чиско.*

БРЕХЛО, 'ла, ч., *зневаж.* Брехун. *Ты вдно брехло, нашко н'а вѡман'уйеш?*

БРЭЧКА. ♦ **Бречкы бити** див. **бити**.

БРЫВА, брыв, мн., *одн.* бры'во, 'ва, с. Брови. *У'нійі 'брыва побіл'или. У'тебе одно бры'во май ширѡке, ги друге.*

БРЫВАСТЫЙ, а, е. Броватий, бровастий. *Бры'вастый чу'лувік.*

БРЫВО див. **брыва**.

БРЫНДЗА [брын'за], ы, жс., кул. Бринза (спеціально приготівлений для тривалого зберігання перемолотий і посолений сир, добре утрамбований у посудині). *Брынзу дер'жасли в кѡнѡвках.* Пор. рум. brânză т.с.

БРЫНДЗЯНИК [брынз'аник], а, ч., *ірон.* Чоловік, що дуже любить бринзу. *Йу'ра та'кий брынз'аник, шчѡ хут'кул'ко бы із'ів брынзы.*

БРЫНДЗЯНЫЙ [брындз'аний], а, е. Який властивий бринзі або стосується її. *Есе 'масло вже не" с'віжѡе, 'маїе брынз'аний присмак.*

БРЫНДЗОЛЯ [брынзѡл'а], і, жс. Підкладка з кожї в черевіку, чоботі. *У'мене в 'чіжмах тре'ба мін'ати брынзѡл'у.*

БРЫНІТИ, 'нит, *недок.* Неголосно мукати (про корову). *Шчѡс' ко'рова зачала брын'іти, 'майже тре'ба йуй во'ды 'дати.*

БРЫСТІ, бры'ду, бры'деш і **БРОДІТИ**, брѡжу, бродиш, *недок.* Брести, бродити. *'Черес сис'пѡтук мош брыс'ти, туй 'мілко.*

БРЫТИТИ, брычу, брытиш, *недок.* Брити. *Ты брытиш гѡлѡву?*

БРЫТІТИСЯ [брытитис'а], брычус'а, брытис':а, *недок.* Бритися. *Йа вчѡра брытив'а.*

БРЫЧ, ¹ча, ч. Бритва. *Зату¹пивс'а муй брыч.*
Острый йак брыч.

БРЫЧЭНЫЙ, а, е. Бритий. *Защчо с' не бры-
чений?*

БРЫЧІНЄ [брычін'е], а, с. Бриття. *Брычін'е
май'файно с'а вдаіе с'теплѳв'вѳдѳв.*

БРІГАДА [бр'ігада], ы, ж. Бригада. *Йа з бр'іга-
дѳв ходив у'Рѳсію на рѳбѳту м'ного 'гѳду.*

БРІГАДІРИТИ [бр'ігадирити], р'у, рш і
БРІГАДИРЬОВАТИ [бр'ігадир'ѳвати] р'уйу,
р'уйеш, *недок.* Виконувати обов'язки бригадира. *У
то¹ты го¹ды 'н'ан'ко бр'ігадирили в кал'гѳз'і.*

БРІГАДИРІЇВ [бр'ігадир'ув], р'ова, р'ово.
Який належить бригадирові. *Бр'ігадир'ова мо-
торка.*

БРІГАДІРЬ [бр'ігадир'], р'а, ч. Бригадир.
Мару¹кийу-бр'ігадир'у, пуктру¹ти си'вуста. Пор.
рос. бригадир т.с.

БРІГАДІРЬКА [бр'ігадир'ка], ы, ж. Брига-
дир-жінка. *Наша бр'ігадир'ка – 'файна жѳна.*

БРІГАДИРЬОВАТИ див. **брігадірити**.

БРІГАДІРЬСТВО [бр'ігадир'ство], а, с. Бри-
гадирство. *Йѳго бр'ігадир'ство 'было не'дѳвгым.*

БРІГАДІРЬСЬКИЙ [бр'ігадир'с'кий], а, е.
Бригадирський. *Бр'ігадир'с'ка робѳта.*

БРІФТАШКА [бр'іф'ташка], ы, ж., заст. Га-
манець. *Шчо с'тоїі бр'іф'ташкы, куй пѳрѳжн'а?*
Пор. нім. brieftasche т.с. Див. ще **буділарош**,
таплѳвка.

БРІХЛЬОШ [бр'іхл'ош], а, ч. Удесливий чоло-
вік, хлопець. *Бр'іхл'ош – ѳто та¹кый примѳвный
чулѳвѳк, шчо 'годен с'а хут'ит'кѳму пригово'рити,
прибрѳхати.*

БРІХЛІОШКА [бр'іхл'ошка], ы, ж. Жін. до
бріхльош.

БРІХЛЯ [бр'іхл'а], і, ж., *зневаж.* 1. Брехачка,
брехунка. *ѳто та¹ка бр'іхл'а, шчо хут'-шчо на чи-
'л'адника угадат.* Див. ще **бріхлядь**. 2. ласк.-пестл.
Маленька дівчинка, що вміє загравати з дорослими.
Набавилам с'а с'тѳв бр'іхл'ѳв Йѳулинкѳв.

БРІХЛЯДЬ [бр'іхл'ад'(т')], ди, ж., *зневаж.*,
рідк. Те саме, що **бріхля** 1.

БРІХНІ [бр'іхн'і], 'хин', мн. Побрехеньки,
плітки, вигадки і под. *ѳта жѳна лиш бр'іхн'ами
живѳ.* ♦ **Бріхн'і розносити** – пліткувати, оббріху-
вати. *ѳна лиш бр'іхн'і розносит по сѳлу.* Див. ще
пуш'чати (пус'тити) **бр'іхн'і** (див. **пушати**).

БРІХНЯ [бр'іхн'а], 'н'і, ж. Брехня. *ѳто, шчо
вна'кажѳ, бр'іхн'а.*

БРІХТЕРѳВАНЄ [бр'іхтерѳван'е], а, с. Те
саме, що **адістерѳванс**. Пор. **бріхтерѳвати**.

БРІХТЕРѳВАНИЙ [бр'іхтерѳваний], а, е. Те
саме, що **адістерѳваний**. *Будѳш бр'іхтерѳваний,
аж не' зрѳбиш, шчо вѳб'ѳ'ав.*

БРІХТЕРѳВАТИ [бр'іхтерѳвати], руйу, руй-
єш, *недок.* Те саме, що **адістерѳвати**. *Мѳжѳш го
бр'іхтерѳвати, 'тѳлку н'їйакого.*

БРѳВЗА [брѳвза], ы, ж., кул. Сода (питна). *Из
брѳвзы з вус'том мѳж га'зовану 'вѳду рѳбити.* Пор.
угор. діал. brѳvza, нім. Brause т.с.

БРѳВЗЯНИК [брѳвз'аник], а, ч., кул. Хлѳб, у
якому є сода. *Брѳвз'аник – ѳто брѳвз'аний хл'ін.*

БРѳВЗЯНИЙ [брѳвз'аний], а, е. Властивий соді
чи стосовний до неї. *Спѳк'лам брѳвз'аний хл'ін.*

БРОНТ, брѳнту, ч., мед. Зараження через рану;
інфекція; гангрена. *ѳлѳкса дус'тав бронт.* Уд
брѳнту мѳж у'мерти. Див. ще **зарѳженс**.

БРУСНІК, 'ка, ч., с.г. Ріжок (з бляхи, дерева,
рога і под.) з водою для мантачки (до коси). *Тѳче
муй брус'ник, тѳреба го запл'атати.*

БУБЕН, бна, ч., муз. Бубон. А *музика с'ѳка
'была: 'бубен тай'гус'л'і.*

БУБНАНЄ [бубнан'е], а, с. 1. Гра на бубні.
Майжѳ с'вал'ба йде, бо 'чути 'бубнан'е. 2. перен.
Поширення вістей по сѳлу. *Дѳкотра жѳна без буб-
нан'а не' мѳжѳ й дн'а про'жити.* Пор. **бубнати**.

БУБНАРЬ [бубнар'], р'а, ч., муз. Бубняр. Див.
ще **бубнѳш**.

БУБНАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* 1. Грати на
бубні, бубнити. *Хѳдив 'бохтер по сѳ'лу 'бубнайучи.*
2. перен. Розносити вісті по сѳлу. *Не' вс'тигис' По-
'лани шчѳс'уну'вісти, а вна вжѳ пубігла по сѳлу
'бубнати.* Див. ще **трумбетѳти** 2.

БУБНАШ, ша, ч., муз. Те саме, що **бубнѳрь**.

БУВОЛ, а, ч. 1. зоол. Буйвіл (Buvulus). *Буво'лы
'были май'буш у'Салдѳбѳш'і.* Пор. нар.-лат. buvalus
т.с. 2. перен., *зневаж.* Образлива назва будь-якого
чоловіка з сусіднього села Стеблівка (колись Сал-
добѳш), де традиційно розводили буйволів. *Сал-
добѳс'кий 'бувол.* 3. вульг. Здоровань, який не хоче
працювати. *Тѳт 'бувол 'н'їгда 'т'ашко не' рѳбив.*
4. Прізвисько.

БУВОЛИК, а, ч. 1. Зменш. до **бувол** 1. 2. Пріз-
висько.

БУВОЛИЦЯ [буволиц'а], і, ж. 1. зоол. Буйво-
лиця. 2. Жін. до **бувол** 3.

БУВОЛИЧКА [буволичка], ы, ж. зоол. Зменш.
до **буволиця** 1.

БУВОЛЯЧЫЙ [бувол'ачый], а, е. Буйволячий.
Бувол'ачѳ моло'ко 'дуже мас'не.

БУГ [Буг(х)], 'Бога, ч. Бог. ▲ **Бугдиривл'аний**
– очевидно, первинно язичницький ідол; зберегло-
ся тільки у виразі «Стуїит йак бугдиривл'аний»,
тобто стоїть нерухомо. ♦ **Так ми 'Боже** – їй Богу.
Так ми 'Боже, йа такого 'чуда шче не' 'вид'ів.

БУДА, ы, ж. Сільський туалет надворі. *Поне-
'си па'пір'у 'буду.* Пор. угор. діал. buda т.с. Див. ще
зѳход.

БУДЁ, незмін. Досить, годі. *Ме^дн'і буде на^нын'і 'с'ого хл'їба. Буде ти вже на^нын'і с'м'їятис'а.*

БУДІТИ¹, 'бужу, 'будиш, *недок.* Будити, пробужувати від сну.

БУДІТИ², 'бужу, 'будиш, *недок.* Готувати буженину; закопчувати, вудити. *Шовдыр'і покладеме будити.* Див. ще **ДЫМІТИ** 1.

БУДІТИСЯ [будитис'а], 'будиц'а, *недок.* Ставати бужениною (про м'ясо, сало). *Пу'вішай м'н'а-со, най с'а будити.*

БУДІЛАРОШ [буд'іларош], а, ч., *заст.* Те саме, що **БРІФТАШКА**. Пор. угор. bugyelláris т.с.

БУДІЛКА [буд'ілка], ы, *жс.* Будка, в якій копять свинину (виготовляють буженину). *Пуш'лау б'уд'ілку та в'р'ізілау 'очеренок.*

БУДЛЯК [будл'ак], 'а, ч., *бот.* 1. Будяк аканто-видний (Carduus acanthoides). *Ма'р'ічко, не^д 'кывай будл'ак, бо 'в'олес'а.* 2. Дурман звичайний (Datura stramonium).

БУДЬКА¹ [бут'ка], ы, *жс.*, *зневаж.* Повне лице. *У'н'ого та'ка чел:ена 'бут'ка.*

БУДЬКА² [бут'ка], ы, *жс.* 1. Будка для залізничного сторожа. *'Вижу, 'бут'ка, там с'торож-зил 'ізно-дорожник.* 2. Собака будка. *За'же'ни пса в 'бут'ку.*

БУДЬКОШ [бут'кош], а, ч., *зневаж.* Повнолиця, повновида людина. *Та'кий 'бут'кош, а робити не^д 'хоче.* Див. ще **БУЦМАК**, **БУЦМОШ**.

БУДЬКОШКА [бут'кошка], ы, *жс.*, *зневаж.* Жін. до **б'удкош**. Див. ще **БУЦМАЧКА**, **БУЦМОШКА**.

БУДЮГОВЫ [буд'юговы], 'г'ов, *лн.* Довгі жіночі труси (панталони). *Ку'пилау су'бі дв'ойі буд'юговы.* Пор. угор. budyi 'труси', діал. budyugó 'жіночі труси'.

БУЖЕНЫЙ, а, е. Копчений, вуджений (про м'ясо, сало). *Ис'а соло'нина слабо бужена.*

БУЖНЯ [бужн'а], і, *жс.*, *заст.* Молитовний дім євреїв; синагога. *У нас 'бужн'а 'была 'коло ш'тац'їйі, вже 'давно їй там не'їе.* Див. ще **Б'УХНЯ**.

БУКСА, ы, *жс.* Крем для взуття. *'Чорна 'букса.* Пор. угор. boksz т.с.

БУКСОВАНЕ [бук'сован'е], а, с. Покриття кремом (про взуття). *Бук'сован'е 'м'окруй'і 'обуви н'іч не^д да'їе.* Пор. **БУКСОВАТИ**.

БУКСОВАНІЙ, а, е. Покриваний кремом (про взуття). *'М'ойі то'панкы не^д бук'сован'і.*

БУКСОВАТИ, 'суйу, 'суйеш, *недок.* Покривати кремом (про взуття). *Т'воїі 'чіжмы т'реба вже бук'совати.*

БУКСОВАТИСЯ [бук'соватис'а], 'суйус'а, 'суйес'а, *недок.* Покривати кремом власне взуття. *'За'шчо с'а не^д бук'суйеш?*

БУЛЕГАН, а, ч., *зневаж.* Здорова, крупна, тучна людина. *Тот булеган у'же 'ледвы 'ходить.*

БУМБ'УС, а, ч. Малий хлопчик з повнявим обличчям. *Шчо 'робит наш бум'бус?*

БУМБ'УСАВЫЙ, а, е. 3 повнявим обличчям (про дитину). *Бум'бусава 'д'і'вочка.*

БУМБ'УСИК, а, ч. Зменш.-пестл. до **бумб'ус**. *У мене в'нучок, н'і'в'рочку, та'кий бум'бусик.*

Б'УНДА, ы, *жс.* Короткий козушок-безрукавка. *'Бунда с'а 'шийе з ба'ран'ачуйі 'к'ожі.*

Б'УНДОЧКА, ы, *жс.* 1. Зменш. до **б'унда**. *Иш:ілау 'бундучку 'Петрикови.* 2. *заст.* Кольорова жилетка молодої на весіллі, виплетена з вовняної пряжі. *'Уплелау су'бі 'бундучку, чел:ену, с пау'ур-ками.*

Б'УНКУВ, кова, ч. Великий залізний молот. *'Бунковом розбі'вайут ка'мін'е дват' шч'ос' 'ч'инше, вад' забі'вайут шч'ос'.* Пор. угор. bunkó т.с.

БУРАК, 'ка, ч., *бот.* Буряк (Beta). ▲ **Бу-рак чел:еный** – буряк столовий (Beta vulgaris subsp. esculenta); **бурак с'вин'с'кий** – те саме, що **мор'гак**.

БУРАЧА́НКА, ы, *жс.*, *кул.* Рідка страва з буряків. *Бурачанка – 'дуже 'добра 'сербанка.*

БУРАЧІ́НС [бура'чин'е], а, с., *зб.* Гичка буряків. *Бурачин'е вари'ме сви'н'ам.*

БУРБІ́ЛЬ [бур'біл'], 'л'а, ч. Перукар. *Наш Ци-л'о 'учиц'а на бурбіл'а.* Пор. угор. borbély, нім. Barbier т.с.

БУРБІ́ЛЬНЯ [бур'біл'н'а], і, *жс.* Перукарня. *У бурбіл'н'с'а стри'жут.*

Б'УРИТИСЯ [буритис'а], риц'а, *недок.* Збиратися на бурю. *Шч'ос' 'буриц'а, 'майже б'уде доиш?*

БУРКОЛОВА́НС [бурко'лован'е], а, с. Мощення дороги, двору і под. камінням. *'Фаїне бурколован'е не^д хут'іко 'може вч'инити.* Пор. **бурколовати**.

БУРКОЛОВА́НИЙ [бурко'лований], а, е. Мощений камінням (про дорогу, двір і под.). *Бурколована 'їарда.*

БУРКОЛОВА́ТИ, ку'луйу, ку'луйеш, *недок.* Мостити дорогу, двір і под. камінням. *Ис'у д'ор'огу бурколовали 'доста 'давно.* Пор. угор. burkol т.с.

БУРКУ́Т, 'та, ч. Мінеральна вода. *Іаг буркут забур'коче, 'питис'а 'хоче.* Пор. угор. borkut т.с.

БУРКУТО́ВЫЙ, а, е. Який властивий мінеральній воді чи стосується її. *Буркутова кыр-ниц'а.*

БУСЬ [бус'], *дит.* Вигук, яким застерігають дитину від падіння. *Анд'р'їйку, не^д їди т'уды, бус'!*

Б'УТИ́Н, а, ч., *лісор.* Лісосіка. *'Так ис'а 'читаво вбрав, а'чин'у 'бутин 'їдеш.* Пор. рум. burștean 'колода, пен'.

БУТІ́ТИ, бут'ит, *недок.* 1. Глухо ревіти, мичати (про худобу). *Ба шчо 'наша ко'рова бут'ит.* 2. *перен.*, *зневаж.* Те саме про дитину, що плаче. *Ма'р'ічко 'кул'ко шче буд'еш бут'ити?*

БЎТИНС [б'ут'ін'е], а, с. 1. Глухий рев, мичання (про корову). *Бут'ін'е ко'рови. 2. перен., зневаж.* Те саме про дитину, що плаче. *Ти, Цил'ку, с'воім бут'ін'ом уд мене н'іч не" дус'танеш.* Пор. **б'утіти**.

БЎТИТИ [б'ут'іти], б'ут'іє, *недок.* Бродити (про кисле молоко, вино і под.). *Наше ви'но бут'іє, майже, с'ме мало цукру в'н'ого дали.*

БЎТЛИК, а, ч., *зменш.* Малий бутель. *Продайте ми бутлик ви'на.*

БЎТОР, а, ч., *заст.* Меблі. *У нас ни'че стар'ый бутор, зарас та'кий не" модный.* Пор. угор. butor т.с.

БУТЎК, ка, ч., *лісор.* Кусок колоди. *Треба ми роздра'човати па'ру бут'ку.* Пор. рум. butuc т.с.

БУТЎРЕ [б'утур'е], а, с., *заст.* Зб. до **б'утор**. *Не з'на'ю, ку'му прода'ти старе бутур'е.*

БУТУРОВАНС [бу'турован'е], а, с., *заст.* Меблювання. *Ти'пир доро'ге буту'рован'е.* Пор. **бу'турова'ти**.

БУТУРОВАНИЙ, а, е, *заст.* Меблюваний. *Бутурована х'яжя.*

БУТУРОВА'ТИ, руйу, руйеш, *недок., заст.* Меблювати. *Ти'пир л'ехко буту'ровати х'яжю, бо йе в'с'акый бутор, лиш бы з'рош'і были.*

БУТЎЧЕ, а, с. Зб. до **бут'ук**. *Наво'зили ми п'овный двур бут'уча.*

БУХАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* 1. Стукати глухо, уривчасто. 2. Сильно кашляти, бухкати. *Прусту'дилас'а Цил'а та ти'пир бухат (бухайе).*

БУХНЯ [бухн'а], і, ж., *заст.* Те саме, що **б'ужня**. *У бухни с'а жи'ди мо'лили.*

БУЦМА'К, ка, ч., *зневаж.* Те саме, що **б'удькош**.

БУЦМА'ТЫЙ, а, е. Повношокий, повновидий. *Буцматый хлопчик.* Див. ще **лиц'атый**.

БУЦМА'ЧКА, ы, ж., *зневаж.* Жін. до **буцма'к**.

БУЦМОШ, а, ч., *зневаж.* Те саме, що **б'удькош**.

БУЦМОШКА, ы, ж., *зневаж.* Жін. до **буцмош**.

БУ'ЧЕ, а, с., *бот.* Зб. до бук 'бук'. *У нашуй ха'щик п'овно молодого б'уча.*

БУЧНИ'К, ка, ч., зб., *ліс.* Буковий ліс. *Бучник ото, де вдны 'буки рус'тут.*

БУШ [буш(ж)], *присл.* Більше. *Йа ти не дам буш шчо'пок. Йа вам буж н'іч не" впу'вім.* Див. ще **майбуш**.

В

В - див. ще **у-**.

ВАГ [ваг(х)], 'вага, ч., *заст.* Журавель на колодязі. *Ти'пир ко'лод'аз'і майбуш не з'вагом, а з ве'ртл'у'гом.*

ВАГЫ, гу, *мн.* Прилад для зважування більшої ваги (десятків кілограмів, пентнерів). *Меч м'іхы на*

ва'гы, та по'важме йіх. Наші ва'гы с'а поронто-вали.

ВА'ГАШ, а, ч., *лісор.* Вирубана ділянка лісу, лісосіка. *Ідеме на ма'лину у ва'гаш.* Пор. угор. vágás, рум. vágás т.с.

ВА'ГУВ, и, ж., *стал.* Долото. *Треба л'мало по'вст'р'ити ва'гув.* Пор. угор. vágó т.с.

ВАГУВГІД [вагув'гід(т)], да, ч. Приміщення, де забивають худобу, бойня, різниця, м'ясокомбінат. *При ма'д'арах вагув'гід був і в Со'кырници.* Пор. угор. vágóhid т.с.

ВА'ДА, ы, ж. 1. Недолік. *Е'се не"в'єлика ва'да, йсе мож л'ехко по'п'равити.* 2. Сварка. *Іс'а жо'на найшла ми лиш ва'ду в х'яжя.* Див. ще **сва'да**, **сва'жанс**.

ВАДА'С, 'са, ч., *мисл., заст.* Мисливець. *Йура - л'добрый вадас, у'се и'гос' уст'р'ілит.* Пор. угор. vadász т.с.

ВАДА'СИТИ, лашу, ласиш, *недок., мисл., заст.* Полювати (на звіра). *Ти'пир вада'сити не" мош хут'-ко'ли.*

ВАДА'СКА, ы, ж., *мисл., заст.* Полювання. *На ва'даску майбуш х'од 'ат'уз'ілі.*

ВАДИТИ', 'важу, 'вадиш, *недок.* Чіпляти. *Не" т'реба на н'а 'вадити в'с'аку біду. Д'івко, шчо с'а в'силу 'вадиш на ли'гн'а?*

ВАДИТИ', 'важу, 'вадиш, *недок.* Спричиняти сварку між людьми. *Ота жо'на д'уже л'убит 'вадити л'удя, ис 'кати ме"еси'ними біду.* Див. ще **сва'жати**.

ВАДИТИС'Я ['вадитис'а], 'важус'а, 'вадис':а, *недок.* Чіплятися за що-небудь. *Так іди, абыс':а не" вадив за т'ирн'е.*

ВАДИТИС'Я' ['вадитис'а], 'важус'а, 'вадис':а, *недок.* Сваритися. *Ота жо'на у'се с'а лиш 'вадит ис:у'с'ідами.* Див. ще **сва'жати'ся**.

ВАДІТИ [вад'іти], 'вадит, *недок.* Заважати. *Йак ис'не" знав, так бы ти не" вад'іло. Т'ому п'ід'ници не" вадит, шчо з'роши не" майе, бо в 'к'орчму 'руно 'ходит.*

ВАДЬ [вад'(т')], *спол.* Те саме, що **авадь**. *Вад' пан, вад' про'нав.* Пор. угор. vágу т.с.

ВА'ЖКА [вашка], ы, ж. Гиря (гирка), що використовується при зважуванні. *Е'се ма'ла ва'шка, дай май в'єлику.*

ВАЖКЫ, 'жок, *мн.* Ваги з двома шальками. *На ба'зар'і 'важат на ваи'ках.*

ВА'ЗА, ы, ж. Рама, каркас велосипеда. *Зло'мили лас'а в н'а 'ваза на 'біціл'ах.* Пор. угор. váz 'кістяк, каркас'.

ВАЗЕЛІНА [вази'ліна], ы, ж. Вазелін. *Помас'ти вази'ліно'в.* Пор. пол. wazelina, чес. vaselina т.с.

ВАЙКАНС [вайкан'е], а, с. 1. Видавання якихось незрозумілих звуків (про спілкування між

собою євреїв). *Жи́дус'ке* 'вайкан'е. 2. перен. Нарікання. *Не" х'дочу 'чути т'войого 'вайкан'а, ай р'оби р'об'оту*. Пор. **вайкати**.

ВАЙКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* 1. *заст.* Видавати якісь незрозумілі звуки (про спілкування між собою євреїв). *Коли у 'в'ойну зог'нали 'н'імц'и жи́ду 'коло вош'колы, та вни, сит'ін 'ашн'і, лиш 'рукы си ла'мали тай 'вайкали*. 2. перен. Скаржитися, нарікати. *Ты лиш у'се 'вайкайеш, туб'і усе не" добре*. Пор. ід. вай 'ой, лихо', н.в.н.м. weh т.с.

ВАКАР'ОВЛЯНИК [вака'р'овл'аник], а, ч., *заст.* 1. Той, хто виварював сіль з ропи. *Май дав'но 'были вакар'овл'аникы у вс'ых ближн'ых до 'Шандрова 'селах, бо вакар'овы м'ін'али в Ма-'д'аричин'і за 'зерно*. 2. *зневаж.* Мешканець сіл Шандрово (нині Олександрівка), Данилово Хустського району.

ВАКАР'ОВЛЯНИЧКА [вака'р'овл'аничка], ы, ж., *заст.* Жін. до **вакар'овляник** 1, 2.

ВАКАР'УВ, 'рова, ч., *заст.* Сіль у вигляді круглої хлібини, виварена з ропи. *Вакар'овы ва'рили з ро'пы в 'горшках та про'да'вали в Ма'д'аричин'і за 'зерно*. Пор. угор. vakaró 'колобок із залишків тіста'.

ВАКА́ЦІЯ [вака'ц'ія], і, ж. Шкільні канікули, вакації. *Ул'іт'і в д'іти вака'ц'ія*. Пор. угор. vakáció, пол. wakacje, чes. заст. vakace, слов. заст. vakácie т.с., лат. vacatio 'звільнення, свобода'.

ВАК'ОВАНЄ [ва'кован'є], а, с., *буд.* Штукування. *Ва'кован'є 'хыжє*. Пор. **ваковати**. Див. ще **малтер'ованє, ма́шинє**.

ВАК'ОВАНЬНИЙ, а, е, *буд.* Штукаатурений. *Ва'кована 'хыжє*. Див. ще **малтер'ований, ма́шеный**.

ВАКОВА́ТИ, 'куйу, 'куйеш, *недок.*, *буд.* Штукаатурити. *З'ат' ва'куйє хл'ів*. Пор. угор. vakol т.с. Див. ще **малтер'овати, мастити**.

ВАКОВА́ТИСЯ [вако'ватис'а], 'куйєс'а, *недок.*, *буд.* Штукаатуритися. *С'к'іна з 'вал'ку са не" ва'куйє*. Див. ще **малтер'оватися**.

ВАЛАНТИРЬ [валан'тир'], 'р'а, ч. Той, що вештається без діла. *Тот валан'тир' не" 'хоче р'обити, лиш валан'тир' у'йє*.

ВАЛАНТИРЬ'ОВАНЄ [валан'тир'ован'є], а, с. Вештання без діла. *За валан'тир'ован'є ти н'іко не" запл'атит*. Пор. **валантир'овати**.

ВАЛАНТИР'ОВА́ТИ [валан'тир'овати], 'р'у-йу, 'р'уєш, *недок.* Вештатися без діла. *Най'ди суб'і р'об'оту, не валан'тир'уй'тун'ко*.

ВА́ЛЕЦЬ [валиц'], л'ц'а, ч., *буд.* Каток, яким вирівнюють та вкочують ґрунт, шляхове покриття. *'Валиц' 'йє зил'ізний на д'ор'огу тай 'йє 'валиц' на 'зимл'у, куй сад'ат р'осаду*.

ВАЛКЬНИЙ а, е. Недопечений (про хліб). *Хл'іб вал'кий – на 'зубы л'іт'кий*.

ВАЛ'Л'ОВАНЄ [вал'лован'є], а, с. Вагання. *Аж ис' 'ич'дс' р'ішив р'обити, та вал'лован'є н'і до 'чо-го*. Пор. **валловати**.

ВАЛ'Л'ОВА́ТИ [вал'ловати], 'л'у-йу, 'л'уєш, *недок.*, *заст.* Вагатися. *Т'реба 'д'іло р'обити, а не" вал'ловати*.

ВАЛ'ОВШЕН див. **вал'овшний**.

ВАЛ'ОВШНИЙ [вал'овшний], а, е, **ВАЛ'ОВШЕН** [вал'овшен], шна, шне. 1. Здатний, спроможний, здібний (про людину). *Аж ис' 'вал'овшен (вал'овшний), та бер'ис'а за р'об'оту*. 2. Зручний, придатний (про річ). *Сис'а сер'сама 'доста вал'овшина*. Пор. угор. valós 'реальний'. Див. ще **зграб'ний, зда́лий, снос'убний (снос'обен), трібний (трібен), умі́тний**. Антоніми **невал'овшний, незграб'ний, незда́лий, неспос'убний, нетріб'ний, неумі́тний**.

ВАЛ'ОВШІНО [вал'овшно], *присл.* Вдало, як слід. *'Доста вал'овшино зал'ав та'радичі*. Див. ще **зграб'но, зда́ло, снос'убно, трібно, умі́тно**. Антоніми **незграб'но, незда́ло, неспос'убно, нетрібно, неумі́тно**.

ВАЛ'ОК, л'ка, ч.; *часто мн.* вал'кы, л'ку, с.г. Ряд скошеної трави. *У вал'кы, а не" в пла'сток збер'ають і прив'ялу за дин'тра'ву, абы с'а не" спарила*.

ВАЛ'Т'ОВЫ, у, мн., *заліз.* Стрілки на залізничній колії. Пор. угор. váltó т.с. *Вал'товы 'были не" так 'дуже дав'но і в 'Сал'д'б'ош'і*.

ВАЛ'УВ, 'лова, ч. 1. Корито для годівлі свиней, собак. *Свин'ам да'ітун' 'їсти з 'валова*. 2. Жолоб для напування худоби. *Ж'єни ко'р'ову до 'валова най с'а 'нап'іє во'ды*. Пор. угор. vályú т.с.

ВАЛ'ЧИ́ТИСЯ [вал'читис'а], 'чиц'а, *недок.* Відчувати неприємне, млосне відчуття в горлі і шлунку при споживанні дуже жирної їжі. *Ш'ч'дс' ми с'а вал'чит'єс'є мн'асо, бо 'дуже ту'ш'не*.

ВА́ЛЬКОВЫЙ [вал'ковый], а, е, *буд.* Із саману, саманний. *Вал'кова 'хыжє*.

ВА́ЛЬОК [вал'ок], л'ка, ч., *буд.* Необпалена суха цеглина з саману. *Тит'ир у'жє 'мало ко 'чинит 'хыжу из 'вал'ку*. ♦ **Метати 'вал'кы** – виготовляти цеглини з саману. *'Давно мы ме'тали вал'кы у'с'ов фа'мелий'ов*.

ВАЛЬЦ'ОВАНЄ [вал'ц'ован'є], а, с. Вирівнювання та вкочування катком ґрунту, шляхового покриття. *Вал'ц'ован'є 'нол'а пуд р'осаду, гор'са'та*. Пор. **вальц'овати**.

ВАЛЬЦ'ОВАНЬНИЙ [вал'ц'ований], а, е. Вирівняний та вкочений катком (про ґрунт або шляхове покриття). *Вал'ц'ованє 'поле, вал'ц'ований гор'сак*.

ВАЛЬЦ'ОВА́ТИ [вал'ц'овати], 'ц'у-йу, 'ц'у-йєш, *недок.* Вирівнювати та вкочувати катком ґрунт, шляхове покриття. *'Перет тым, 'йак садити р'осаду, вал'ц'у-йут 'зимл'у*.

ВАЛЬЦОВА́ТИСЯ [вал'ц'оватитис'а], ц'у-йес'а, *недок.* Вирівнюватися та вкочуватися катком (про ґрунт, шляхове покриття). *І асфал'тна до'рога тай зим'ла перед ро'сад'ов ва'л'ц'уйес'а.*

ВАЛ'ЮХ [вал'ух], 'ха, ч. Те саме, що **ЛОДА́РЬ**. *Вал'ух — ко не" хоче н'іч ро'бити.*

ВАЛ'ЮХОВА́ТИЙ [вал'ух'оватий], а, е. Лінійний. *Ота'д'івка вал'ух'овата.*

ВАЛЯГУ́В [вал'а'гув], 'гова, ч. Неповоротка людина, вайло. *Ты с тым вал'а'говом л'ного с'а не" на'робиш.*

ВАЛЯ́НИЙ [вал'аний], а, е. Брудний від грязюки, болота. *На'пис'а в'чора так, шчо приї'шов ус'ый вал'аний.*

ВАЛЯ́ТИ [вал'ати], л'айу, вал'аш (л'айеш), *недок.* 1. Бруднити, грязнити. *Л'і'ше 'было не" вал'ати п'ві то'панкы, ай у'бути ста'р'і.* 2. кул. Посипати тісто мукою, цукром, тертим горіхами, сухарями і под. *Аж не вал'айеш 'кісто мук'ов, та не" ум'іши го 'файно.*

ВАЛЯ́ТИСЯ [вал'атися], л'айус'а валас'а (л'айес'а), *недок.* Бруднитися, грязнитися. *Йурику, не вал'айс'а в'порохови.*

ВАМ, дав. відм. мн. займ. особ. ви. 1. Вам. 2. Ваш. *Не ган'бі'тес'а так гово'рити ш чулу'віком: пак увун вам стрый.*

ВАНДРЫ́, у, мн. Мандри, подорожі; бродяжництво. *Пу'шов Ціл'о наш у 'вандры.* Пор. слов. vandry, чес. vandr 'мандри', угор. vándor 'подорожній', нім. wandern 'бродити, мандрувати'. Див. ще **ВАНДРОВА́НСЬ**.

ВАНДРОВА́НСЬ [ванд'рован'е], а, с. Те саме, що **ВАНДРИ́**. *Вандрован'е по" с'вітови.* Пор. **ВАНДРОВА́ТИ**.

ВАНДРОВА́ТИ 'руйу, 'руйеш, *недок.* Мандрувати. *Ціл'о л'убит вандро'вати.*

ВАНДРУВНІ́К [вандрув'ник], 'ка, ч. Той, що любить подорожувати. *Вандрув'ник с'а 'хыж'і до'вого не" 'держит.*

ВАНДРУВНІ́ЦЯ [вандрув'ниц'а], і, ж. Жін. до **ВАНДРУВНІ́К**. *Твояа'д'івка в'елика вандрув'ниц'а: н'ігда йі не"йе'дома.*

ВАНДРУВНІ́Й [вандрув'ний], а, е. Який любить подорожувати. *Вандрув'на'д'івка.*

ВАНЬКА-СТАНЬКА [ван'ка-стан'ка], ы, ч., *заст.* Вид дитячої іграшки. *Типі'р'ин'і'д'іти не" зна'ют, шчо та'ке ван'ка-стан'ка.* Пор. рос. Ванька, встань-ка.

ВАРГУ́ЛЯНСЬ [варгу'л'ане], а, с. М'яття крутячи (котячи) то в один, то в другий бік. *Ут:войого варгу'л'ан'а вс'а скатирт' пув'є'варила с'а.* Пор. **ВАРГУ́ЛЯТИ**.

ВАРГУ́ЛЯНИЙ [варгу'л'аний], а, е. М'яттий у результаті скручування то в один, то вдругий бік. *Варгу'л'аний ви'лах, варгу'л'ане полот'но.*

ВАРГУ́ЛЯТИ [варгу'л'ати], л'айу, гул'аш (л'айеш), *недок.* М'яти крутячи (котячи) то в один, то в другий бік. *Не варгу'л'ай 'тул'ко 'кабат, бо пув'є'варит'а.*

ВАРДЖЕ́НИЙ [вар'ж'ений], а, е. М'яттий, вироблений, вичинений (про шкуру). *Ис'а ш'кура шче не вар'жена.*

ВАРДЖІ́ТИ [вар'жити], 'жу, 'жинш, *недок.* 1. М'яти, виробляти шкуру. *Май дав'но л'уде 'мали бара'ну, вуц'та с'дмі вар'жили ш'куры.* 2. *перен.* М'яти тканину, одяг, папір і под. *Не" вар'жи так ве'рету, бо, див'и, й'дка пув'є'варена.* Див. ще **ЖМНІ́КАТИ**, **УЖВА́РИТИ**. Пор. угор. діал. varga 'чинбар'.

ВАРДЖІ́НСЬ [вар'жін'е], а, с. М'яття, вироблена шкуру. *Вар'жін'е не" хут'і-куму с'а в'да'йе.* Пор. **ВАРДЖІ́ТИ**.

ВА́РЕ-ДЕ, присл. Будь-де. *Варе-де го най'ди.* Див. ще **ХУТЬ-ДЕ**.

ВА́РЕ-ЗА́ЩО [варе-'зашчо], присл. З будь-якого приводу. *Куй им був ма'льий, та 'били н'а 'мамка хут'і'зашчо.* Див. ще **ХУТЬ-ЗА́ЩО**.

ВА́РЕ-КО, 'варе-ко'го, займ. неозн. Будь-хто. *Йу'му 'варе-ко по'можє.* Див. ще **ХУТЬ-КО́**.

ВА́РЕ-КОЛІ́, присл. Будь-коли. *Йа 'м'ожу 'варе-ко'ли приї'ти.* Див. ще **ХУТЬ-КОЛІ́**.

ВА́РЕ-КО́ТРЫЙ, а, е, займ. неозн. Те саме, що **ВА́РЕ-ЯКЫ́Й**. *Най'прійде 'варе-котрый с'ус'іт.*

ВА́РЕ-КУДЫ́, присл. Хоч куди. *Можє йти 'варе-ку'ды.* Див. ще **ХУТЬ-КУДЫ́**.

ВА́РЕ-КУ́ЛЬКО [варе-'кул'ко], числ. Будь-скільки. *'Варе-кул'ко з'р'об'л'у, айбо з'р'об'л'у.* Див. ще **ХУТЬ-КУ́ЛЬКО**.

ВА́РЕ-У́ДКЫ́ [варе-'уткы] присл. Будь-звідки. *Йа при'везу 'зерна 'варе-уткы.* Див. ще **ХУТЬ-У́ДКЫ**.

ВА́РЕ-ЧІ́Й, а, е, займ. неозн. Будь-чий. *'Варе-чий го'рот, айбо шче в'ден'куп'у.* Див. ще **ХУТЬ-ЧІ́Й**.

ВА́РЕШ, а, ч., *заст.* Місто. *Дав'но до 'вареша с'ме хо'дили пі'шком.* Пор. угор. város т.с. Див. ще **ГО́РОД**.

ВА́РЕШСЬКЫ́Й [варес'кый], а, е, *заст.* Міський. *'Варес'ка'д'івка.* Див. ще **ГО́РОДСЬКЫ́Й**.

ВА́РЕ-ШО́ [варе-'шчо], 'варе-чого, займ. неозн. Будь-що. *Увун 'варе-шчо при'думайє, лиш бы помо'чи чулу'вікови.* Див. ще **ХУТЬ-ШО́**.

ВА́РЕ-ЯК [варе-'йак], присл. Будь-як. *'Завтра Мар'іка 'варе-йак, а прійде до нас.* Див. ще **ХУТЬ-ЯК**.

ВА́РЕ-ЯКЫ́Й [варе-'йакый], а, е, займ. неозн. Будь-який. *Йа при'везу 'р'іну 'варе-й'акым 'возом.* Див. ще **ВА́РЕ-КО́ТРЫЙ**, **ХУТЬ-ЯКЫ́Й**.

ВА́РИНСЬ [вар'ін'е], а, с. Варіння.

ВА́РІХА [вар'іха], ы, ж., кул. Ополоник. *Ва-р'іх'ов чі'р'айут'сербанку з го'ри'ка.*

ВА́РКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, *зневаж.* Верзти, п'ятякати. *'Кул'ко ми буд'еш 'варкати, не" 'варкай ми 'тул'ко.* Див. ще **ВАРЧІ́ТИ**.

ВА́РКОШ, а, ч., *зневаж.* Той, що верзе, п'ятакає. *Варкоша мало ко слухає.*

ВА́РКОШКА, ы, ж., *зневаж.* Жін. до **ва́ркош**.

ВА́РОВАНЕ [варован'е], а, с. Захищення, захист. *Гур'ке моє варован'е, куй йа так пострадав.* Пор. **ва́ровати**.

ВА́РОВАНЬИЙ, а, е. Бережений. *Варованого й Бох со'котит.*

ВА́РОВАТИ, руйу, руйеш, *недок.* Стерегти, берегти, оберігати. *Файна д'івочка, ко'бы йі Бог варовав.*

ВА́РОВАТИСЯ [вароватис'а], руйус'а, руйес'а, *недок.* Остерігатися, берегтися. *Варуйтес'а уд злых л'уді.*

ВА́РТАШ [ша, ч., *залізн.* Той, що пильнує на залізничному переїзді. *Вар'таш стуйт на ш'тац'ііі вад' на 'рамні.* Пор. словац. діал., заст. *vartáš*, нім. *Wärter* 'сторож'.

ВАРУВНЬИЙ а, е. Обережний. *Варувный чулу'вік.*

ВАРЧІТИ [варч'іти], чу, чиш, *недок.* Те саме, що **варкати**.

ВАРЧЛІВЬИЙ, а, е, *зневаж.* Який говорить нісенітницю, веде пусті балачки. *Варчлива 'баба.*

ВАСІЛІЯ [Васил'а], *невідм., церк.* Християнське свято на честь святого Василя Великого (14 січня).

ВБЫ *див. обы.*

ВДНУ *див. удну.*

ВДЯКА [вд'ака], ы, ж. Приемність. *Есе та'ка т'во'йа в'д'ака ми'н'і?* ♦ **Зробити на вд'аку** – виконати чие-небудь бажання, прохання. *Зроби ми на в'д'аку – нуц'ул'уй н'а.*

ВЕ́ЗТИ [вести], 'везу, 'везеш, 'везе'ме, 'везе'те; *мин.ч.* в'йуз(с), 'везла, 'везло, 'везли, *недок.* Везті.

ВЕ́ЗТИСЯ [вестис'а], 'везус'а, 'везес'а, *недок.* Везтіся.

ВЕ́КСЛИК, а, ч., *заст.* Вексель.

ВЕЛІ́КА [велика]. Коротка форма родового відмінка однини прикметника *великий* тільки у виразі *уд 'мала до велика.* *Ус'і ро'били 'с'і'ном – уд 'мала до велика.* Антонім *ма́ла.*

ВЕЛІ́ЧКЫЙ [величкий], а, е, *пестл.* Величеський. *Ййі в'нучка – доста величка д'івочка.*

ВЕПЕ́РЬ [випир'], пр'а, ч. Кабан. *Ма'р'іко, дай 'йісти витр'ови.*

ВЕ́ПРИК [веприк], а, ч. Зменш. до **вепе́рь**. *Файный веприк удавс'а.*

ВЕПРІ́СКО [вепріско], а, ч. Збільш. до **вепе́рь**. *Наш вепріско біру'є мно'го йз'істи.* Див. ще **вепріще**.

ВЕПРІ́ЩЕ [вепріщче], а, ч. Те саме, що **вепрі́ско**.

ВЕПРЬО́ВЫЙ [випр'овый], а, е. Належний кабанові або пов'язаний з ним. *Витр'ова соло'шина май'добра, ги с'ви'н'і.*

ВЕРВЕ́ЧКА, ы, ж. Підтяжка на штанах у дітей, смужка тканини, на якій висить торбина. *Удо'р'валас'а вер'вечка на нагави'ках.* *Прийшій вер'вечку на 'тайстр'і.*

ВЕРЕ́ТА, ы, ж., *заст.* Простирадло здебільшого з домотканого полотна. *Сведер ро'ст'ахс'а, йак вер'ета.* *Вер'етов'і 'с'і'но но'сили.*

ВЕРЕ́ТКА, ы, ж. Зменш. до **вере́та**. *Іду вер'жусь ко'р'ові вер'етку в'тавы.* Див. ще **вере́та**.

ВЕРЕ́ТА [вирит'а], ати, с. Те саме, що **вере́тка**. *Треба бы ми вирит'а соло'мы с'вин'а ун'алити.*

ВЕРЕ́ТЯНЫЙ [вирит'аний], а, е. З домотканого полотна. *Вирит'ан'і нагави'ц'і.*

ВЕ́РЕЧИ, 'вержу, 'вержеш, *недок.* Кинути. *Вир'з' 'пару на'вилку 'с'і'на на вус.* Див. ще **ши'урити**.

ВЕ́РЕЧИСЯ¹ [веречис'а], 'вержус'а, 'вержес'а, *док.* 1. Кинутися, відправитися. *Аж не' бу'де туй ро'боты, та 'вержус'а в 'Росі'ю.* 2. Здрігнути (про істоту). *Кос' так за'гунав у двир'і, шчо д'і'тина с'а 'вел'а.* Див. ще **зв'еречис'я**.

ВЕ́РЕЧИСЯ² [веречис'а], 'вержес'а, *док.* Викривитися пропелером (про дошку, двері і под.). *Вел'ис'а 'мо'ій двир'і, бо 'майже 'с'ыро'ватых до'и'чок ййх учи'нили.* Див. ще **зв'еречис'я**, **зв'іритися**, **у'віритися**.

ВЕ́РЖЕНЫЙ, а, е. Кинутий. *Вер'жений й'акы-мис'і 'коп'ьям 'камін' розбив на ст'овпові лам'пучку.*

ВЕ́РСТНИК [версник], а, ч. Ровесник. *Й'ура с Петром – 'версники.*

ВЕ́РСТНИЦЯ [версниц'а], і, ж. Жін. до **ве́рсник**. *Полан'а – 'мо'я 'версниц'а.*

ВЕРСТЬ¹ [вирс'п'], 'версти, ж. Вік; вікова група. *Мы з ним од'но'й 'версти.*

ВЕРСТЬ² [вирс'п'], 'версти, ж., с.г. Частина ділянки, поля і под. *Иш'че 'нын'і по'коплеме дві 'версти бу'ра'ку.*

ВЕ́РТАНЕ [вертан'е], а, с. 1. Повернення чогонбудь, вертання. 2. Ходьба, їзда назад, повернення, вертання. *Вертан'е з ро'боты до'му.*

ВЕ́РТАНЫЙ, а, е. 1. Відданий назад. *Верта'ный с'вирд'ул.* 2. Повернутий з дороги. *Ні'віска вже 'была 'вертана стар'ов ис стар'ины не' рас.*

ВЕРТІ́ЮК [вє'рт'ук], 'ка, ч. Дерев'яний товкач, яким розтирають мак, пшоно, сіль і под.; макогін. *Іду по'зычити вир'т'ук, бо муй с'а дис'і за'гу'бив.*

ВЕРХО́ВИНА [Верховина], ы, ж. Гірські райони Закарпаття. *На Ве'р'ховин'і в 'апрі'л'у шче ст'удено.*

ВЕРХО́ВИНЕЦЬ [вер'ховиниц'], нц'а, ч. Житель гірських районів Закарпаття. *Вер'ховинц'і у'мін' у'йут у нас дош'кы за 'с'і'но.*

ВЕРХО́ВИНКА [вер'ховинка], ы, ж. Жін. до **верхо́винець**.

ВЕРХОВІНСЬКИЙ [вер'ховинс'кий], а, е. Гірський. *Вер'ховинс'кі села*. Антонім **долуський**.

ВЕРЧЕНЫЙ, а, е. Зроблений сверлом. *Верче-на д'іра*.

ВЕРЧЕНИК, а, ч., *вес.*, *заст.* Обрядова кругла весільна хлібина з отвором усередині. *Вер'ченик – о'то ко'лач із д'і'рбв, і'о'го не'се же'них із моло-диц'ів*. Див. ще **ко'лач із д'і'рбв** (див. **ко'лач**).

ВЕРШАДЬ [виршад'(т')], 'вершади, *жс.*, *зб.* Вершки дерев. *Пу'зрубуй на чи'ришини 'виршад', най не' йде у'вир'х*.

ВЕРШІТИ, 'шу, 'шиш, *недок.* Наповнювати вшертъ. *Шче 'мало ве'риши 'с'іно на ву'с*.

ВЕРШНЫЙ, а, с. Наповнений ушертъ. *'Верши-не ко'рыто пи'ш'ниц'і*.

ВЕРШНО. Присл. до **ве'ршний**. *'Дали ми чи-ри'шини у 'шанку 'вершино*.

ВЕРЬХ¹ [вир'х], 'ха, ч. 1. Сметана. Див. ще **зверхнипá, зметáпа**. *Дуже с 'ру'зумна: вир'х із'іла, а само'кышу ли'шила*. 2. буд. Верхня частина будівлі разом з дахом. *На 'пашуй 'хыжи т'реба бы пум'і-н 'ати вир'х*.

ВЕРЬХ² [вир'х], прийм. Зверх. *Меч 'с'іно вир'х о'тавы*.

ВЕРЬХОМ [вир'хом], *присл.* Верхи (на конях). *Ут Івана-Франківс'кого мы вже вир'хом ї'ли*.

ВЕСЕЛИТИ [веселити], 'л'у, 'лиш, *недок.* 1. Звеселяти кого-небудь. 2. Колядувати на Різдво. *У нас 'прде'ац'а кул 'адо'вати так: «Ци весе'лители вам, 'пане'газде, на сис'С'а'тый 'вийчур?»*.

ВЕСЕЛІЦЯ [весе'лиц'а], і, *жс.*, *метеор*. Веселка, райдуга. *Д'іти віру'ють, и'чо весе'лиц'а в'оду п'іе*.

ВЕСЕЛЫЙ, а, е. 1. Веселый. *Весела 'моя ку-ма, бо внук с'а в 'нийй в'родив*. 2. перен., ірон. Який напідпитку. *'Нын'і му'й чулу'вік приї'шов 'доста веселый ду'му, бо 'майже, був у 'к'орчмі*.

ВЕСТИ, 'веду, 'ведеш, 'ведеме, 'ведете; *мин.ч.* вйуг(х), вєгла і вєла, вєгло і вєло, вєгли і вєлн, *недок.* Вєсті. *Вєглам д'і'тва'ка за'руку*.

ВЕСТИСЯ [вестис'а], 'ведес'а, *недок.* Щастити. *Ве'де ї'у с'а. Вєло ми с'а*.

ВЕТЕШНЬКИЙ [ветеш'нин'кий], а, е. Слабенький, значною мірою зношений (про одяг, тканину і под.). *Дуже в 'н'ого вете'ш'нин'кий в'уйош*.

ВЕТЕШНЕНЬКО [ветеш'нин'ко], *присл.* У зношеному одязі, бідненько. *Уд'іта в'та 'была 'д'і-вочка вете'ш'нин'ко*.

ВЕТЕШНЫЙ, а, е. Зношений (про одяг, тканину). *Вете'шний – о'то та'кый, и'чо с'коро буде 'чуравый, ру'зл 'ізес'а*.

ВЕТЕШНІТИ [вєте'ш'ніти], 'н'іє, *недок.* Старіти від часу і зношування (про одяг, білизну). *Ус'ака 'бд'іж, 'як с'а 'носит, та вете'ш'ні 'іє*.

ВЕЧЕРІТИ [вє'че'р'іти], 'р'іє, *безос.*, *недок.* Вечоріти. Див. ще **вечерітися**.

ВЕЧЕРІТИСЯ [вє'че'р'ітис'а], 'р'ієс'а, *не-док.*, *безос.* Те саме, що **вечеріти**. *У дн'цимбр'і ви-чир'ієс'а с'коро*.

ВЕЧЕРІШНЬИЙ [вє'че'р'іш'ній], а, е. Вечірній. *Ве'че'р'іш'н'є моло'ко*.

ВЕЧУР¹ [вйчур], 'вечера, ч. Вечір. *'Теплый вйчур. 'С'ого 'вечера*.

ВЕЧУР² [вйчур], *присл.* Вечірньою порою, ввече-рі. *Прийду до т'а, Мар'іко, вйчур*. Див. ще **увечері**.

ВЕЧУРНІЦІ [вє'чур'ніц'і], 'ниц', *лн.*, *заст.* Вечорниці. *На ве'чур'ниц'ах 'было 'весело*.

ВЕЧУРНИЧИТИ [вє'чур'ничити], чу, чип, *недок.* 1. *заст.* Ходити по вечорниціях. *Іа моло-дым л'убив ве'чур'ничити*. 2. Довго сидіти вече-ром, пізно лягати спати. *Му'й у'нук хут 'а кул 'ко бы ве'чур'ничив 'коло теле'візора, а пак 'рано го не' мож ро'збудити у в'д'к'олу*.

ВЕЧУРНЯ [вє'чур'н'а], і, *жс.*, *церк.* Вечерня. *На'род і'де з ве'чур'ні*.

ВЗДЫХАНС [вздыхан'є], а, с. Зітхання. *То-то ї'її вздыхан'є і н'і слова з 'рота не да'вало ми с'п'ок'ойу*. Пор. **вздыхати**.

ВЗДЫХАТИ, 'хайу, 'дыхаш ('хайеш), *недок.*, **ВЗДЫХНУТИ**, ну, 'неш, *док.* Зітхати. *Куй с'а 'журит чулу'в'ік, та вздыхат (взды'хайе)*.

ВЗДЫХНУТИ *див.* **вздыхати**.

ВИДАВ, *присл.* модал. Те саме, що **ачей**. *'Анц'а, в'їдав, и'че с'а не' вєрнула*.

ВИДИМЕННЫЙ [види'мен'ый], а, е. Невідворотний. *Види'мен'ый му к'д'ниц'*.

ВИДИМЕННО [види'мен'о], *присл.* Невідворотно; постійно. *Хут 'Цил'а да'вно вже не'іє на с'віт'і, а види'мен'о ми і'де на 'очи*.

ВИДІНС [вид'ін'є], а, с. Видіння. Пор. **відіти**.

ВИДІТИ [вид'іти], 'вижу, 'видиш, *недок.* Бачити. *Іа 'вижу, и'чо ты 'робиш*.

ВИДІТИСЯ [вид'ітис'а], 'вижуса, 'видис'а, *недок.* 1. Бачитися. *Ты 'видис'а в та'к'ому пас'ку'д-нуму 'зиркалови?* 2. Здаватися, видаватися. *Ми'н'і с'а 'видит, и'чо не т'реба 'было так ро'бити. Она ми с'а 'вид'іла май мо'ло'дов, ги іє*.

ВИДКИЙ [вйткий], а, е. 1. Такий, якого зда-леку видно, видний. *Іс'а 'хыжа з'далеку 'в'итка*. 2. Ясний. *'Заранок був 'в'иткий*.

ВИДКО [вйтко], *присл.* Видно. *Вон и'ш'че 'в'итко. 'Житко, и'чо в т'а 'в'итко?* (жарт).

ВИДЯЧЫЙ [видячый], а, е. Зрячий, видючий, видюший. *Од'на с'а д'і'тина в 'нийй в'родила 'вид'а-ча, а дру'га с'а 'і'на*.

ВИЛÁХ, 'ха, ч. Біле покривало на ліжку, переважно домоткане, вишиване, з мереживом. *Вилáхы да'вали в час'у 'д'івц'і*.

ВІЛЫ, вил, *мн., с.г.* Вила.

ВІЛКА, *ы, ж.* Виделка. *Май давно вилкы бы-ли улуи́йові.*

ВИННИЦЯ [вин:иц'а], *ы, ж., с.г.* Виноградник. *Майеш 'файну' вин:иц'у – тай 'майеш 'свое' вино.*

ВИНО, *на, с. 1.* Вино. 2. *бот., рідк.* Те саме, що **грэзен**.

ВИНЯНИЙ [вин'аний], *а, с.* Винний. *'Вин'ана ск'л'анка 'дóвго с'а не' 'може 'увун'ати уд ви'на.*

ВИСКАНЕ [вискан'е], *а, с.* Виск. *Ут:ого 'вис-кан'а вже ми в гулу'ві 'вискат.* Пор. **віскати**.

ВИСКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.,* **ВІСКНУТИ**, кну, кнеш, *док.* Вищати, пищати. *Не' 'вискай, бо вже н'а 'вуха ут'а 'бол'ат.*

ВИСКНУТИ *див. віскати.*

ВІДРА, *ы, ж. 1.* зоол. Видра (*Lutra lutra*). 2. *перен.* Енергійна й надмірно худа жінка. *Ота 'ввидра вже пуб'ігла по селу.*

ВІДРИТИСЯ [выдритис'а], *р'ус'а, рис'а, недок.* Підноситися, підніматися. *Уд м'ор'озу нус 'выдриц'а.*

ВІДРЫЙ, *а, е.* Енергійний, бадьорий. *Петро не' л'інивий, ай 'дуже 'выдрый чулу'вік.*

ВІКАТИ, айу, айеш, *недок.* Звертатися до кого-небудь на «ви». *Та не' 'викай ми, йа не' такий старый.*

ВІРГА, *ы, ж., зневаж.* Енергійна, непосидюча жінка. *'Кул'ко вта 'стафра 'вирга буде 'бігати по селу?*

ВИСОКИЙ [вы'сокий], *а, е.* Високий.

ВИСОКО [вы'соко], *присл.* Високо.

ВИСУЧКИЙ [вы'сучкий], *а, е, ласк.* Височенький. *Доста вы'сучкий 'хлопчик.*

ВИСУЧКО [вы'сучко], *присл., ласк.* Височенько. *'Доста вы'сучко у вас до по'да.*

ВІТИ, *в'ийу, 'вийеш, недок. 1.* Вити (про собак, вовків). 2. *перен.* Біситися з жиру (про людей). *Полан'а 'дуже вже 'вийе, бо 'дуже йуи великий бив'ишк.*

ВИШІНЬ [вы'шін'], *ше'ни, ж.* Висота, вишина. *'Деко с'а буй'ит ви'шені, та не' л'ізе на 'дерево.*

ВИШНЯНИЙ [вышн'ый], *а, с. 1.* Який знаходиться вище, верхній. *Муй кум жи'ве у 'вышн'ому кун'ци 'вулиці'і.* Див. ще **горішньий**. 2. Який іде з неба, від Бога або стосовний останнього. *'Хвала 'вышн'ому 'Бóгу.*

ВІВКАНЕ [в'івкан'е], *а, с.* Пронизливий крик. *То'то 'вівкан'е 'чутти 'было по' вс'уй 'вулиці.* Пор. **вівкати**.

ВІВКАТИ, айу, аш (айеш), **ВІВКНУТИ**, ну, неш, *недок.* Кричати пронизливо. *Не' 'вівкай 'тул'ко, бо вже голова н'а вт'а 'болит.*

ВІВКНУТИ *див. вівкати.*

ВІДІК [від'ік], *'ка, ч.* Нерідне село, інший населений пункт. *Анд'р'ий уз'ав 'д'івку з від'іка.* Пор. угор. *vidék* т.с.

ВІДІЦЬКИЙ [від'іц'кий], *а, е.* Який з іншого села. *Від'іц'ка жо'на.*

ВІДРІСКО, *а, с.* Збільш. до відрó 'відро'. *Йа та'ке від'риско не' годна (гон'а) по'нести.*

ВІДРІЩЕ [від'рищче], *а, ч.* Збільш. до відрó 'відро'.

ВІЗІЛÉПОРТ [виз'ілепорт], *а, ч., заст.* Медичне посвідчення про наявність тілесних ушкоджень. *Увун н'а так по'бив, шчо йа в'з'ала виз'ілепорт та за'вдалам го на сут.*

ВІЗІПУШКА [виз'іпушка], *ы, ж., заст.* Ручна водокачка. *Да'вно в 'каж'зуму се'л'і 'была виз'іпуш-ка.* Пор. угор. *vízirpuska* 'водяний пістолет', 'по-жежний шланг'.

ВІЗІТЕРÓВАНÉ [виз'іте'рован'е], *а, с.* Огляд, перевірка, інспектування. *Виз'іте'рован'е по'міс'и'а.* Див. ще **візітерунок**. Пор. **візітерова́ти**.

ВІЗІТЕРÓВАНЫЙ [виз'іте'рований], *а, е.* Оглянутий, перевірений, інспектований. *Виз'іте'рована по'куп'и'ом 'хы'жа, виз'іте'рований 'дохто-ром біт'іжн'ак.*

ВІЗІТЕРОВА́ТИ [виз'іте'ровати], *'руйу, 'руйеш, недок.* Оглядати, перевіряти, інспектувати. *Прийш-ла 'стафра виз'іте'ровати 'сво'йу це'віску.* Пор. лат. *visitare* т.с.

ВІЗІТЕРУНОК [виз'іте'рунок], *нка, ч.* Те саме, що **візітерóванс**. *'Удержавим виз'іте'рунок бірова.*

ВІКО [віко], *а, с. 1.* *заст.* Дерев'яна посудина, що була міркою сипучих речовин (зерна, борошна). 2. Міра сипучих речовин, яка дорівнювала 4 купам (25 кг або 32 л). *По'зычивим 'віко мел'йу.*

ВІЛЛУНЬ [віл:ун'], *ни, ж., 1.* Електрична лампочка. *Ті'пир 'добре, бо 'віл:ун' нам с'вітит, а да'вно 'лампа кл'іпала.* 2. Електричний ліхтарик на батарейках. *Бе'ри 'віл:ун' та по'никай ко'рòву, шчо 'чинит.* 3. *заст.* Рентген. *Йа за св'й жи'вот лиш раз 'была на 'віл:уни.* Пор. угор. *villany* 'електрика'. Див. ще **ренгéнь**.

ВІЛЛУНЬКА [віл:ун'ка], *ы, ж.* Зменш. до **віллу́нь** 2. *Ті'пир 'мало не в 'каж'зого д'іт'вака йе 'віл:ун'ка.*

ВІНДЖІРІЛЬ [він'жір'іл'], *'ла, ч., заст.* Інженер. *Муй сын – він'жір'іл'.*

ВІНДЖІРІЛЬОВА́ТИ [він'жір'іл'овати], *'л'у-йу, 'л'уйеш, недок., заст.* Працювати інженером. *Тот чулу'вік 'дóвго він'жір'іл'о'вав на за'вòд'і.*

ВІНКЕЛЬ [в'інкил'], *кл'а, ч. 1.* стол. Столярський кутник (прямий кут), кутомір. *О'столош без 'вінк'л'а с'а не' 'може вб'ийти.* 2. Прямий кут. *Куй 'чин'ат 'хы'жу, та все перев'ір'айут, ци йе 'він-кил'.* Пор. нім. *Winkel* 'кут'.

ВІНКИ, *ку, мн., вес.* Вечірній обряд напередодні весілля, коли плетуть вінки з барвінку для жениха, друзів, корогви та ін. *На він'ки йшли до жени'ха д'іт'ки й 'хлопц'і.*

ВІНЧАНС [вінчан'є], а, с., *вес.* Шлюбний церковний обряд вінчання. *Вінчан'є с'а чинит у церкві.* Див. ще **вінчаньки**.

ВІНЧАНЬКИ, *нок, мн., вес.* Те саме, що **вінчанс**. *На вінчаньки йдуть молодді, родина, друзі бовге, кумове.*

ВІНЧОВАНС [вінчован'є], а, с. 1. (про щедрівників) Побажання господареві добра проказуванням традиційного тексту під час старого Нового року (14 січня). *На вінчован'є хід'ат лиш хлопчукы, д'івочкы не йдуть.* 2. Побажання добра. Пор. **вінчова́ти**.

ВІНЧОВА́ТИ, *чу́йу, чу́йеш, недок.* 1. (про щедрівників) Бажати господареві добра проказуванням традиційного тексту під час старого Нового року (14 січня). *Вінчу́йу вам, пане газде, на сис'ишасливый Новый гут...* 2. *рідк.* Бажати добра, віншувати. *Вінчу́йеме вам ус'іх блах.*

ВІНЧУВНИК [вінчу'ник], *ка, ч.* Щедрувальник на старий Новий рік. *У нас д'івкы вінчовати не хід'ат, лиш хлопці — вінчунікы.*

ВІРНИК, а, *жс., церк.* Християнин, прихожанин. *Вірники хід'ат до церкви.*

ВІРНИЦЯ [вірниц'а], *і, жс., церк.* Жін. до **вірник**.

ВІРОВАТИ [віровати], *ру́йу, руйеш, недок.* 1. Вірити, довіряти. *Йа віру́йу свб́ойу дун'ц'і.* 2. Бути релігійним. *Ко не віру́йе Бо́гу с'атому, тот бу́де в'ічк'і.*

ВІРУЮ́ЩИЙ [віру'йущый], а, е. Член релігійної секти, сектант. *У на́шуму се'л'і віру'йущых' мало.*

ВІСЕЛНИЦЯ [віселниц'а], *і, жс., заст.* Шибениця. *Давно на віселниці вішали злод'іу.*

ВІТРИ́СКО, а, ч., *метеор.* Сильний вітер, вітрисько. *Та́кий віт'риско с'а руз'ві́йав!*

ВІТРИТИ́СЯ [вітритис'а], *р'ус'а, рис'а, недок.* 1. Бути переповненим енергією. *Петрику, с'ад' тихо не віт'рис'а тул'ко!* 2. Порушувати норми поведінки людини. *Шч́ос' Анц'а нудн'ала хвуст — за́чалас'а вітрити.*

ВІША́К, *ка, ч.* Вішалка. *На ві́шак ві́шайут' ка́бат, ві́йшо — хут'—шчо.*

ВІШАЛНИ́ЦЯ [Вішалниц'а], *і, жс.* Мікротопонім на позначення місця біля залізниці, де стояла хата-пустка.

ВІША́ТИСЯ [вішатис'а], *айус'а, ас'а (айес'а), недок.* 1. Вішатися. 2. Пустувати (переважно про дітей). *Тот д'іт'вак ц'і́лий дин'с'а дис' ві́шат.*

ВІШУ́НИК [вішчу'ник], *ка, ч.* Вішун. *Ты, Ми́гал'у, вішчу́ник: йак ис'упу́вів, так с'а й'стало.*

ВКУ́С, у, ч. Смак. *Пу́кушай, йа́кий вкус у'с'б́о́й і́ды.* Пор. ст.сл. **в'ькоу́сь** 'куштування, вживання їжі'.

ВКУ́СНИЙ, а, е. Смачний (про їжу). *Ци в́кусный' левеш, шчо му шче хы́бит?*

ВКУ́СНО. Присл. до **в'ькусный**. *Доста в́кусно ва́рит' мо́я н'і́в'іска.*

ВЛА́ГА, *ы, жс.* Сирість, вологість. *Ба шчо та́ка вла́га в нас у'хы́жи?* Пор. ст.сл. **вла́га** т.с.

ВЛА́ЖНИЙ, а, е. Сирий, вологий. *Вла́жный' вб́здох.*

ВЛА́ЖНО. Присл. до **вла́жно**. *Туй доста вла́жно.*

ВЛА́СТЬ [влас'ц'], *сти, жс.* Влада. *То́гда шче ма́д'арс'ка влас'ц'у нас'была.*

ВМІ́ШОВА́ТИСЯ [в(у)мішоватис'а], *шуйу'са, шуйес'а, недок., ВМІ́ША́ТИСЯ [в(у)мішатис'а], *шайус'а, умішас'а (шайес'а), недок.* Втручатися. *Та́кас' не'те'рп'л'а́ча — хут'у шчо с'а вмі́шайеш.**

ВНА *див. она́.*

ВНУТ́РІ [внутр'і], *присл.* Усередині. *У́же вс'е го вну́тр'і бо́лит.* Див. ще **удну́**.

ВОВ́КОВА́ТИЙ [вб́вковатый], а, е. Вовкуватий.

ВОВ́КУ́Н [вб́вкун], *на, ч. 1. зоол.* Вовк-самець. *Вб́вкун пу́н'ус уд нас бара́на то́йі з'і́мы.* 2. *перен.* Вовкулака. *То́го с'ме с'а чулу́віка бо́йали, бо ка́зали за'н'ого аж вб́вкун.*

ВОВ́ЦИ [вб́вци], *наз. мн., род. вб́вку (одн. вб́вк, а, ч.).* Вовки. *Та́ка не'ва'лб́вина ко́рова, вб́вци бы́йі й'з'ілі!*

ВОВ́ЧІ́ХА [вб́вчиха], *ы, жс., зоол.* Вовчиця. *Вб́вчиху'дуже'т'ашко вб́ити, бо'дуже'хы́тра.*

ВО́ГА! *выг.* Стій, тпру! (до корови, волів, коней).

ВОГОВ́! [вб́гб́!]. Вигук, яким спонукають волів, коней повертати наліво. *Андр'і́й буш'н'і́ч не'з'на́йе, лиш'«ча!» тай'«вб́гб́!».*

ВОДА́ТЫ, *незмін.* Давай бити. *А мы го дого́нили та вода́ты го.*

ВО́ДЫ, *вод, мн. 1. метеор.* Водопілля, повідь. *Станув'с'оро с'н'і́х, та пу́шлі'води.* 2. *мед.* Початок пологів. *Йу́лина с'оро'родит, бо в́же пу́шлі з'н'ийі'води.*

ВО́ДКА [вотка], *ы, жс.* Горілка. *Ма́й да́вно на вб́тк'у ка́зали зу́р'і́лка.* Пор. рос. водка т.с. Див. ще **зорі́лка, па́ленка**.

ВОДОВА́ГА, *ы, жс.* Ватерпас. *Ко́ли чи́ниш'хы́жу, без водова́гы с'а не'в'б́йидеш.*

ВОДО́ЩІ [Вб́дб́шчі], *у, мн., церк.* Водохрещі (19 січня). *На Вб́дб́шчі все ве'ликі'моро́зы.*

ВО́ДУД [вудуд(т)], *да, ч., орніт.* Одуд (Урира).

ВО́ДЯ́НИ́ТИ [вб́д'ан'іти], *н'і́е, недок.* Ставати водянистим. *За'дб́вгы́й час'фа́рба'вб́д'ан'і́е.*

ВО́ДЯ́НИЙ [вб́д'аний], а, е. Водянистий, водявий. *Было'много'дуже'жу, та'гри́бы'мало'вб́д'ан'і́.*

ВОД'Я́НЧА [вб́д'анча], *ати, с.* Горня, яким п'ють воду з відра, кухоль. *Так до́жила, шчо не'бы́ло'йу́й ку́му вб́д'анча'води'подати.* Див. ще **горня́, канчу́в**.

ВОЁМСЬКИЙ [войм'с'кий], а, е, військ., заст. Військовий. У 'Хус 'у 'і коло 'Кірешу 'была войм'с'ка час 'у'. Пор. рос. воинский т.с. Див. ще **воённый**.

ВОЁННИЙ [войн'ний], а, е. Те саме, що **воёмський**. На скірдоўц'і, іаг войн'н'і, по х'я'жах ис'ме 'были. По'п'олудн'у іду гет, бо вто войн'е: 'д'іло, там т'реба йти.

ВОЁТИТИ [войт'ити], е'чу, е'тиш, недок. Сваритися з криком і бійкою. По'лан 'а 'в'ічно войт'ити.

ВОЁТЛИВЫЙ [войет'ливый], а, е. Те саме, що **заклятый**. Войет'лива жо'на.

ВОЁТНИК [войет'ник], 'ка, ч., зневаж. Чоловік, який легко вступає в сварку з криком і бійкою. Войет'ник – ко все лиш войт'ити.

ВОЁТНИЦЯ [войет'ниц'а], і, ж. Жін. до **воетний**.

ВОЁТНЫЙ [войет'ный], а, е. Те саме, що **заклятый**. Войет'ный чу'д'у'вік.

ВОЖИНЕ [в'ожін'е], а, с. 1. Водіння. 2. Возіння.

ВОЖЧИК [вошчик], а, ч. Те саме, що **кунний кош**. Треба йти за 'вошчиком 'абы 'с'іно прив'іус.

ВОЗДУХ [в'оздух], у, ч. Те саме, що **аер**. Пуст'и 'мало 'воздуху до'х'яж, бо 'н'ічим 'дыхати. Пор. ст.сл. в'ъздоу'хъ т.с.

ВОЗДУШНЫЙ [в'оздушний], а, е. Легкий. Ты не' в'оздушина – йа т'а не' б'іруйу дер'жати.

ВОЗІТИСЯ [в'озитис'а], 'в'озис'а, 'возис'а, недок. Кататися на чому-небудь. Тот д'іт'вак хут' 'кул'ко бы с'а 'возив на 'біціл'ах.

ВОЗМОГА, ы, ж. Можливість. У 'н'ого не' 'іе 'возмогы уч'ити д'іти. Пор. ст.сл. в'озмошти 'змоги'.

ВОЗНЕСЕНІЄ [Возне'с'ніє], а, с., церк. Християнське свято Вознесіння Христа (через 40 днів після Великодня). Пор. ст.сл. в'ознесеник т.с.

ВОЗНЕСТИ див. **возносити**.

ВОЗНЕСТИСЯ див. **возно́ситься**.

ВОЗНОСИТИ, в'оз'ношу, в'оз'носиш, недок., **ВОЗНЕСТИ**, 'несу, не'сеш, док., кого. Надавати якій-небудь персоні великої ваги, прославляти. Так у'же ту бр'іади'рку в'оз'нос'ат, г'іби в'нийі ку'руна 'міжи оч'има. Пор. ст.сл. в'ъзносити 'підносити, вивишувати'.

ВОЗНОСИТИСЯ [в'оз'носитис'а], в'оз'ношус'а, в'оз'носис'а, недок., **ВОЗНЕСТИСЯ** [в'оз'нестис'а], 'несус'а, не'сес'а, док., Надавати власній персоні великої ваги, бути гоноровитим. Цил'а в'оз'носиц'а, г'ікуйбы 'была ца'риц'ув.

ВОЗОВІЦЯ [в'озо'виц'а], і, ж. Дорога, якою їздять возами. Возо'виц'а – вто у'топтана во'зами до'рога.

ВОЗОВЫЙ, а, е. Возовий. Во'зова до'рога.

ВОІСТИННО [во'истин'о], присл., уроч. Справді. «Христос в'оскрес!» – «Во'истин'о в'оскрес!»

ВОЙНА [война], ы, ж. Війна. «Буде 'война», – ка'зав 'Йойна (жарт).

ВОЙНОВЫЙ [войно'вый], а, е. Який стосується війни. У войно'вый час 'дуже с'ме т'ашко 'жили.

ВОЙСЬКО [в'ойс'ко], а, с., зб. Військо.

ВОКУЛ' [во'кул], присл. Довкола, кругом, навколо. Об'їди го'род во'кул та поді'ви, ци не' зай'шла йа'кас' мар'жина.

ВОКУЛ' [во'кул], прийм., з род. відм. Довкола, кругом, навколо. Во'кул 'саду був па'ланок.

ВОЛАРЬ [во'лар'], 'р'а, ч., заст. Пастух волів.

ВОЛЕ, 'вол'а, с. 1. анат. Волю у домашніх птахів. Здр'ізалам 'куруц'у, а в 'нийі 'п'овне 'воле мела'йу. 2. Ожиріле підборіддя в людині. Та'кий пуш'ний, шчо аж 'воле в 'н'ого с'а в'ч'нило. 3. Пухлина шитовидної залози при базедовій хворобі. Уросло в 'нийі на 'ший 'воле. 4. заст. Резервуарчик у газовій лампі чи ліхтареві. Май буш 'было скл'анча'не 'воле на 'ламні, 'р'ітко бл'аша'не.

ВОЛІСКО, а, ч. Збільш. до вул 'віл'. Уд'мене в кал'гоз у'силу в'з'аш та'ких дво'х во'лиску, шчо 'л'убо 'было ди'витис'а.

ВОЛІЩЕ [во'лишче], а, ч. Збільш. до вул 'віл'.

ВОЛОСМАН, 'на, ч., заст. Сільський депутат в дорадянському Закарпатті (до 1939 р.).

ВОЛОСОК, ска, ч. 1. Зменш.-пестл. до волос 'волос'. 2. Волосін для вудлища. Треба ми ку'пити воло'сок на 'вудц'у.

ВОЛОЧІЙ, в'ол'очу, в'олочиш, недок. Волокти. Сис'т'овп'іа в'ол'очу ит'х'яжи. Див. ще **смычити**, **цубрити**.

ВОЛОЧИТИ, в'ол'очу, воло'чиш, недок. Голосно плакати. Ота жо'на 'дуже воло'чила за с'во'им чу'д'у'віком.

ВОЛНЬЙ, а, е. Вільний. Уз'ав ну'ж у 'л'іву 'руку, 'абы 'была 'волна 'права.

ВОЛНО. Присл. до **волнний**. Аш 'хочеш, 'сыне, 'жити 'волно, та йди на св'уй хл'іп.

ВОЛОСІЧКО [в'ол'ос'ічко], а, с., зменш.-пестл. Волоссячко.

ВОЛЬОВАТЫЙ [в'ол'оватый], а, е, мед. Хворий на зоб. 'Вол'овата 'д'івка.

ВОН. 1. присл. Надворі, поза приміщенням, зовні. Вон па'де дошч. Див. ще **вонка**. 2. виг. Гсть! Вон ми с'х'яжі, цуроше!

ВОНКА, присл., рідк. Те саме, що **вон** 1. 'Вонка шче 'витко.

ВОНКАШНЬЙ [вон'каш'ний], а, е. Зовнішній стосовно приміщення, який знаходиться надворі. Вон'кашн'і 'д'вир'і. Див. ще **вонк'овый**.

ВОНКОВЫЙ, а, е. Те саме, що **вонкашнний**.

ВОНЬ [в'он'], во'ни, ж. Те саме, що **воня**. У с'у'й во'ни йа не' 'годен 'сид'іти.

ВОНЯ́ [вун'а], і, ж. Сморід. *Вун'а з н'ого на кілометр.* Див. ще **вонь**.

ВОНЯ́К [вун'ак], 'ка, ч., зневаж. Той, що розповсюджує сморід. *Коло того вун'ака не мош пруйти.*

ВОНЯ́ТИ [вун'ати], 'н'айу, 'вон'аш ('н'айеш), *недок.* Смердіти. *Шчос' во'нит (вун'айе) в 'хыжи.* Див. ще **бзіти**.

ВОНЯ́ЧЫЙ [вун'ачый], а, е. Смердючий, вонючий. *Вун'аче м'н'асо.*

ВОНЯ́ЧКА [вун'ачка], ы, ж., зневаж. 1. Жін. до **воня́к**. 2. Курка. *Оты вун'ачкы запаскудили ми вс'ый двур.*

ВОРГО́НА, ы, ж., бот. Бузок звичайний (*Syringa vulgaris*). *Моя жо'на 'дуже 'л'убит вургу'ну 'пахати.* Пор. угор. *orgona* т.с.

ВОРКО́НИТИ [вѳркѳн'іти], 'н'у, 'ниш, *недок.* 1. Воркотіти, воркувати (про голубів, горлиць і под.). *Гѳлубы вѳркѳн'ат.* 2. перен. Ніжно розмовляти. *Вѳркѳнит 'д'і'вка до хлѳпц'а.*

ВОРОБА́К, 'ка, ч., орніт., рідк. Горобець (*Passer domesticus*). Див. ще **воробѳць**, **воробѳк**.

ВОРОБѳ́ЦЬ [вѳрѳбѳц'], вурѳп'а, ж., орніт. Те саме, що **воробѳк**. *Скаче, йак вѳрѳбѳц'.*

ВОРОБѳ́ЛЯЧЫЙ [вѳрѳбѳл'ачый], а, е. Пов'язаний з горобцем. *Вѳрѳбѳл'ачі гн'і'зда.*

ВОРОБѳ́ОК, ро'пка, ч. 1. Те саме, що **воробѳк**. 2. перен. Невеликого росту, худий чоловік. *Тот вѳрѳбѳк хут'ку'ды 'ул'і'зе.*

ВОРОЖІ́ЛНИК [вурѳжѳл'ник], а, ч. Чаклун, ворожит. *Вурѳжѳл'ники май'р'ітко бы'ва'ют, ги вурѳжѳл'і.*

ВОРОЖІ́ЛЯ [вурѳжѳл'а], і, ж. Ворожка. *Вурѳжѳл'а – вта жо'на, шчо з'нає воро'жити.* Див. ще **мондыга́ня**.

ВОРО́СКА, ы, ж. Дужка на відрі, бідончику, кошику і под. *Удор'валас'а во'роска на відрѳви.*

ВОРОТІ́ЛО, а, с., ткац., заст. Вал у кроснах, на який навівають нитки основи. *На вѳрѳтило с'а нави'вала ос'нова.*

ВОРО́ТНИЦЯ [вѳрѳтниц'а], і, ж. Одна частина двостулкових воріт. *Одна вѳрѳтниц'а про'висла та закрѳвац'а по'гано.*

ВѳРО́Х, а, ч. Купа, гурт. *Тоц'а вѳрох, 'майже, ро'спаде, бо фурт с'а сва'жайут.* ♦ **У 'вѳрѳс'і** – разом, гуртом, укупі. *У 'вѳрѳс'і май'весело ро'бити.* Див. ще **наворѳха**.

ВОРОШІ́ТИ, вѳрѳшу, вѳро'шиш, *недок.* Об'єднувати, збирати докупі. *Буду су'с'іду вѳро'шити на лам'ф'е ст'руча.* Див. ще **ворошні́ти**.

ВОРОШІ́ТИСЯ [вѳро'шитис'а], вѳрѳ'шус'а, вѳро'шис'а, *недок.* Об'єднуватися. *Треба с'а нам вѳро'шити, та май'скоро с'а з'робит ро'бота.* Див. ще **ворошні́тися**.

ВОРОШНИ́НА, ы, ж. Спільне майно. *З ѳд'ної вѳрош'нины не' прожѳї'веш, т'реба шчѳс' с'воѳго 'мати.*

ВОРОШНІ́ТИ, вѳрѳ'шн'у, вѳро'шниш, *недок.* Те саме, що **вороші́ти**.

ВОРОШНІ́ТИСЯ [вѳрошнитис'а], вѳрѳ'шн'у-с'а, вѳро'шнис'а, *недок.* Те саме, що **вороші́тися**.

ВОРОШНѳ́ЫЙ [вѳрошн'ый], а, е. Спільний. *'Каж'за та'здын'а не' 'мала с'воїї к'росна, майбуш вурѳшн'і 'были.* Див. ще **ракашнѳ́ый**.

ВОРОШНѳ́Я [вѳрошн'а], вурѳшн'і, ж., зб. Гурт. *Будеш сама ро'бити ци в:урушн'і'?*

ВОРХО́НА́ДИТИ, нажѳ, надиш, *недок.* Кошлатити ворсисту тканину. *Не'сувайс'а по'пѳкрѳвц'у, бо вѳрѳхѳнадиш го.*

ВОРХО́НА́ДИТИСЯ [вѳрѳхѳнадитис'а], диш'а, *недок.* Кошлатитися (про ворсисту тканину). *Есе по'лотно 'дуже с'а вѳрѳхѳнадиш.*

ВОСК, вѳѳску, ч. Віск.

ВѳО́СТОК, а, ч. Схід (частина світу). *Вѳтер 'зачав'ві'яти з'вѳстока.* Пор. ст.сл. **вѳѳстокъ** т.с.

ВОСТО́ЧНЫЙ, а, е. Східний. *Вѳѳсточный 'вѳтер.*

ВОШ, 'воши, ж.; мн. 'вуші, 'ши, *ент.* Воша. *'Учесалам у д'і'тини вош. Ти'тир чисто'та, та не'ї'е в'чѳл'ади вѳ'ши.*

ВОША́ЛѳВ [вѳшалѳв], 'лова, ч., *ент.*, частіше мн. вѳшалѳловы, лѳву. Паразит (воша) домашньої птиці. *Вѳшалѳловы 'мѳжѳт заї'їсти п'тиц'у. Аж у 'курици м'ного вѳшалѳѳву, та з'ниї'н'і'ч.*

ВОШКѳ́ЛА, ы, ж. 1. Школа. *Іди вже в:ѳшкѳлу, бо запѳздис'а.* Пор. угор. діал. *oskola*, літ. *iskola* т.с. 2. перен. Грамота, освіта, наука. *На йс'у рѳѳѳту ве'лики ѳшкѳлы не т'реба.*

ВОШКО́ЛА́РНЫЙ, а, е. Шкільний. *Вошко'ларный го'рот.*

ВОШКО́ЛѳВАНѳ [ѳшко'лован'е], а, с. Навчання (переважно в школі). *Вошко'лован'е н'і'кѳму не' и'кѳдит.* Пор. **ѳшколовѳ́ати**.

ВОШКО́ЛѳВА́НЫЙ, а, е. Освічений, грамотний. *Вошко'лований хлѳпц'.* Антонім **неѳшко'лований**.

ВОШКО́ЛѳВА́ТИ, вѳшкѳ'луйу, вѳшкѳ'луйеш, *недок.* Навчати. *Ци 'добре вас ѳшкѳлуйе но'ва в'чит'і'ка?*

ВОШКО́ЛѳВА́ТИСЯ [вѳшкѳлѳватис'а], вѳшкѳ'луйус'а, вѳшкѳ'луйес'а, *недок.* Навчатися. *'Кул'ко с'а, не'боре, не' ѳшкѳлуйеш, а н'і'ч не' з'наєш.*

ВОШКО́ЛЯ́НИ́К [вѳшкѳл'а'ник], 'ка, ч. Школяр, учень. *Цил'ко – 'добрый ѳшкѳл'а'ник, 'файно с'а ѳшкѳлуйе.* Див. ще **уче́ний**.

ВОШКО́ЛЯ́НИ́ЧКА [вѳшкѳл'а'ничка], ы, ж. Жін. до **ѳшколя́ник**.

ВОШПОР, ¹вошпору, ч. Графітний порошок, який розводять у воді і наносять на чавунну кухонну плиту. *Мар'іко, купи ми мало вошпору.* Пор. угор. vaspor т.с.

ВОШУТОШ [ву'шутош], а, ч., заліз., заст. Залізничник. *Давно вушутуші с'а добре мали, бо файно заробляли.* Пор. угор. vasutas т.с. Див. ще **залізнодорожник, штрекар**.

ВПРУВУД див. **упрувуд**.

ВРЕД [вред(т)], ¹да, ч. Шкода. *Ото такий су-с'ід, шчо все ми вред чинит, вбы не чинити вре-да, жити не може.* Пор. ст.сл. **врѣдъ** 'виразка, рана; тілесне ушкодження'.

ВРЕДИТИ [вредити], врежу, редиш, *недок.* Робити шкоду, шкодити. *Ота ми жо́на фурт вре-дит.* Пор. ст. сл. **врѣдити** 'пошкодити; зіпсувати; поранити'.

ВРЕДНЫЙ, а, е. Недобрий, шкідливий. *Не їж уту їйду, бо вна ти здорів у вредна. Ота тра́вичка (н'с'ачка) та́ка вредна, шчо аш поклав-ис' у рот кусочок то́йї тра́вичкы, та убрати з рота вже їй было не мош.* Пор. ст.сл. **врѣднь** 'поранений; скалічений; шкідливий; ущербний'.

ВРЕДНО. Присл. до **вредный**. *Много їісти мн'ас'а – вредно здорів у.*

ВСЬО див. **усьо**.

ВСЯДЫ див. **усяды**. *Тым хлѣпц'ом ус'ады повно.*

ВУВЦЯ [ву'ц'а], і, ж. Вівця. *Бла́гый йак ву'ц'а.*

ВУВЧАРИТИ [вучарити], р'у, риш, *недок.* Ві-вчарити.

ВУВЧАРЬ [вучар'], р'а, ч. Вівчар.

ВУВЧАРЬСЬКИЙ [вучар'с'кий], а, е. Вівчар-ський.

ВУВЧАРІОВ [вучар'ув], р'ова, р'ово. Належ-ний вівчареві. *Вучар'ова робота.*

ВУВЧЫЙ [вучый], а, е. Овечий. *Вуче моло́ко дуже масне. Вучый сыр.*

ВУГІЛЬ [вугі́], гл'а, ч. Вуглина. *Так спекла хл'ін, шчо вугл'ом став.*

ВУГІЄ [вугл'е], а, с. 1. Зб. до **вугіль**. *Вугл'е с'а вста́йе, йак ізго́р'ат дры́ва.* 2. Вугілля як вид палива. *Титир'вугл'е доро́ге.*

ВУГІЛЯНИЙ [вугл'аний], а, е. Вугільний. *Вугл'аний склат.*

ВУД див. **уд**.

ВУДИЦЯ [вудич'а], і, ж. 1. Шпилька. *Треба ми вудич'у за́кач'атис'а, бо загубилам' і́омбу.* 2. риб. Вудка. *Ми́гал' нушѣв им'ати'рыбу'вудич'ѣв.*

ВУЖОВКА [вужѣвка], ы, ж. Мотузка з лози. *Вужѣвкы с'а кру́т'ат ис'ы́рого нру́та.*

ВУЗЕЛ, зла, ч. Вузол. *Не'гон:а м розйа́зати сис'ву́зел.*

ВУЗИТИ, ву'жу, ву'зиш, *недок.* Звужувати. *Муй*

су'с'ід усе лиш ву'зит'вулиц'у, шчо с'коро не' може бу́де у двур за́йти з'возом.

ВУЗКИЙ [вуский], а, е. Вузкий. *Вуска доро́га.*

ВУЗКО [вуско], присл. Вузько. *У'с'ому кунці'вулиц'і'дуже'вуско.*

ВУЗЛЁНЫЙ, а, е. В'язаний вузлами. *Вузлєный'мѣтус.* Див. ще **шлийканий, шлийкований**.

ВУЗЛИТИ, л'у, лиш, *недок.* В'язати вузли. *За-йа́жи на вден'ву́зел, не'треба'дуже'ву́зити.* Див. ще **шлийкати, шлийковати**.

ВУЗЛИТИСЯ [вузлитис'а], лиц'а, *недок.* Сплутуватися у вузли (про нитки і под.). *С'такими нит'ками'т'ашко'робити, бо вуз'л'ац'а.* Див. ще **шлийкатися, шлийковатися**.

ВУЗЛІНЄ [вузлін'є], а, с. В'язання вузлів. *У'ний'та́ке'ву́злін'є, шчо не'мож за нив розву́злити.* Див. ще **шлийканє, шлийкованє**. Пор. **вузліти**.

ВУЙКО, а, ч. 1. Дядько по матері (материн брат). *Вуйко – то'мѣйѣй'мамкы'брат.* 2. Будь-який незнайомий чоловік, дядько. *Ба шчо то за'вуйко'їде сѣлом? З. евф. Ведмідь. У нас на мидви-д'а'шче'кажут'вуйко.*

ВУЙКУВ, кова, ково. Який належить дядьку по матері. *Вуйково'поле.*

ВУЙМНЄ [вуймн'є], а, ор.відм. 'вуймн'ам і 'вуймн'ом, с. Вим'я. *У мѣлѣчнѣй'коровы'вѣлике'вуймн'є.*

ВУЙМНЯСТА [вуймн'аста], ж. Яка має вели-ке вим'я (про корову, козу і под.) *Вуймн'аста'коро-ва'да́йє'много'моло́ка.*

ВУЙНА, ы, ж. Дружина материного брата. *Жо́на'мамчиного'брата – ме'н'і'вуйна.*

ВУЙНИН, а, о. Який належить дружині мате-риного брата. *Вуйнино'газѣуство.*

ВУЙОЩ, а, ч., заст. Верхній одяг із сукна у вигляді напівпальта. *Май'давно'вуйош'шили із до-машин'ого'сукна.* Пор. угор. ujás 'куртка, кофта'.

ВУЙЧАНИК, а, ч. Син материного брата. *Сын'мамчиного'брата – вуйчаник, а'мамчинѣй'сест-ры – т'уч'аник.*

ВУЙЧАНКА, ы, ж. Дочка материного брата. *Мамчиного'брата'дун'ка – ме'н'і'вуйчанка.*

ВУЛІЙ [вулій], ле'йа, ч. Рамковий вулик. *Вулі́й с'а'чинит'из дои́ч'ок.*

ВУЛШНИК, ка, ч., зб. Вільшняк. *Вули́шник'ро-с'те'коло'пото́ка.*

ВУНЬ [вун'], част. Аж. *Так бы'йз'рала, вун'с'а тр'а́се. Пл'ун'та'с'ат', та вун'но́гы ти'повис-нут – так'жартують з'дитиною, яка дуже хоче сісти, але немає де.*

ВУРДА, ы, ж. Сир низької якості, який добу-вають із сироватки овечого молока в результаті її варіння. *Вурду'ва́р'ат'иж:ин'тиц'і.* Пор. рум. urdă 'солодкий овечий сир'.

ВУРДИТИСЯ [вурдитис'а], диц'а, недок. Зсідатися при кип'ятінні (про несіве, але ще не кип'ячене молоко). *Аж не с'віже не парене молоко, та може с'а звурдити, куй го пар'ат.*

ВУРСТА, вурст, мн., заст. 1. Те саме, що **вуста**. 2. Прізвище.

ВУРСТАТЫЙ, а, е., заст. Те саме, що **вустатый**.

ВУСІМГУДНЬКИЙ [вус'імгудн'ый], а, е. Восьмирічний. *Давно вус'імгудн'і д'іти вже помагали своїм старшим'і.*

ВУСІМДЕСЯТГУДНЬКИЙ [вус'імдис'ат'гудн'ый], а, е. Вісімдесятирічний. *Вус'імдис'ат'гудн'ый д'ідо.*

ВУСІМНАДЦЯТГУДНЬКИЙ [вус'імнац'іт'гудн'ый], а, е. Вісімнадцятирічний. *Вус'імнац'іт'гудн'а д'івка – уд'аниц'а на вс'у красу.*

ВУСІМСТО [вус'імсто], **ВУСІМСТУ** [вус'імсту], числ. кільк., невідм. Вісімсот. *Пушов на роботу з вус'імсто (вус'імсту) л'уд'ми.*

ВУСІМСТУ див. **вусісто**.

ВУСТА, вуст, мн. Вуса. *Марушкйу-бр'іади-р'у, пукрути си вуста, кат'гозники р'іпу крадут та несут до' Хуста.* Див. ще **вурста**.

ВУСТАТЫЙ, а, е. Вусатий. *Вустатый чулувік.*

ВУСТИКЫ, у, мн. Зменш. до **вуста**.

ВУСТЯНИТИ [вус'ц'анити], н'у, ниш, недок. Додавати оцту. *Мин'і д'гурки не вусц'ани.*

ВУСТЯНИЙ [вус'ц'аний], а, е. Оцтовий. *Іс'і д'гурки доста вус'ц'ан'і.* Пор. **вусту** (род. відм. від оцет).

ВУСЬМЕРО [вус'меро], вус'мох, числ. кільк., зб. Восьмеро.

ВУСЯНИК [вус'аник], а, кул., заст. Вівсяник. *Не с'віжый вус'аник дуже твердий.*

ВУТРИНЯ [вутрин'а], і, ж., церк. Вранішнє богослужіння. *Мамка пушли на вутрин'у.*

ВУТЦЮВ [вущ'ув], ц'ова, ц'ово. Батьків (коли мовиться не про свого батька). *Пропивис' вущ'ово газдство.*

ВУТЦЮЗНИНА [вущ'узнина], ы, ж. 1. Майнова спадщина від батька. *Вущ'узнина – ото газдство, шчо с'а встало уд вущ'а.* 2. Місце (садиба), де людина народилася. *На м'ойу вущ'узнин'і живут чуужі л'уде.* Див. ще **старинна**.

ВУТЦЮСЬКИЙ [вущ'ус'кий], а, е. Вихований. *Вущ'ус'ка д'ітина.*

ВУЧКО, а, с. Шибка у вікні, дверях. *На старых хыжах вучка на б'олоках были малин'кі, не такі, як т'іпир.*

ВУШЛІВЕЦЬ [вущ'ливиц'], вц'а, ч. 1. зневаж. Вошива людина чоловічої статі. *Тот х'лопц' вущ'ливиц', бо н'ігда с'а не м'ийе.* 2. заст. Густий гребінець для чесання волосся. *Вущ'ливиц'ом може было учесати з в'олос'а вущі.*

ВУШЛІВЫЙ, а, е. Вошивий. *Вущ'лива жо'на.*

ВУШЛІВКА, ы, ж., зневаж. Жін. до **вущлі-вещ** 1. *Іа с'т'ов вущ'ливков н'іч не х'очу мати.*

ВХРЕСТ [в(у)хрест], присл. Навхрест, хресто-подібно. *Снопы с'а вхрест складало.*

В'ЯРІ [вй'ари], присл. Весною. *Час'нок літше садити не вй'ари, ай увос'ени.*

Г

ГАБА, ы, ж. Хвиля (на воді). *На Тис'і б'ыва-ють доста великі габы.* Пор. угор. hab т.с.

ГАБОВАТИ, габує, недок. Робити хвилі. *Коли велика вода, та Тиса доста сильно габує.*

ГАБОВАТЫЙ, а, е. Хвилястий; нерівний (про поверхню). *Габовата р'іка, д'орога.*

ГАБОРУВ [габ'орув], 'рова, ч. Шум, крик, гам. *Такый габ'орув с' т'ыми уборами наробили!* Пор. угор. háború 'війна'.

ГАБОШ, 'ша, ч. Мікротопонім, який називас місцевість на околиці Сокириці з боку села Боро-няво. *А кун'с'а вбернув та туды, у Габош та так, ги к'д'іа, ги л'мотор.*

ГАВА, ы, ж., дит. Собака. *Іванку, не йди туды, бо гава т'а в'кусит.*

ГАВРАН, а, ч. 1. орн., рідк. Ворон (Corvus co-rah). Пор. чes., словац. havran т.с. 2. перен., зневаж. Непосидюча, вередлива людина. *Шчо т'улко б'і-гаши (б'ігайеш), гавране?*

ГАВ'ЯЗ [гав'яз(с)], зу, ч., бот. Живокіст лікарський (Symphytum officinale). *Гав'яз дуже л'убл'ат свин'і йісти.* *Зломлену руку вад' н'огу, абы с'а май скоро зросла, та кун'айут у зв'а'ренуму в мо'лоц'і гав'яз'і.*

ГАГОВЫ [Га'говы], 'г'ову, мн. Поле на околиці села Сокириця, в напрямку до сусіднього села Боро-няво. *У Га'говах паслис'ме ко'ровы.*

ГАД [гад(т)], 'да, ч., зоол. Змія (Serpentis). *Звивс'а, йак гад. Напудилам'а гада. На т'ому пущ'ови м'с'а стр'ітив з гадам.*

ГАДАНЕ' [гадан'е], а, с. 1. Думання, розмірковування, гадання. 2. Турбота. *Не'іе в'н'ого гадан'а про жу'ну тай д'іти, й'уму лиш бы с'а нап'ити.* Пор. **гадати**¹.

ГАДАНЕ² [гадан'е], а, с. Ворожіння. *Ота жо'на все з гадан'ом х'одит.* Пор. **гадати²**.

ГАДАНКА, ы, ж. Загадка. *Деко дуже л'убит удгадовати гаданкы.*

ГАДАТИ¹, 'дају, 'гадаш (дайеш), недок. 1. Ду-мати, гадати. 2. за км. Турбуватися. *Она н'іч не гадат за с'воиым чулувіком.*

ГАДАТИ², 'дају, 'гадаш (дайеш), недок. Воро-жити. *Іа не во'рошка, в'бы м ти гадала.*

ГА́ДИК, а, ч., зоол. Зменш. до **гад**. У *тoмy гн'із-дови* 'было пoвно гaдику. Див. ще **гадіюк**, **га́дя**.

ГАДІЩЕ [га'дишче], а, ч. Збільш. до **гад**. Та-кого м *гадишча* 'вид іла, ачин' бізуно двамитро-вого.

ГАДКÓВАНЄ [гат'кован'є], а, с. Вартування, оберігання від небезпеки. *Йaкe втo в тебе гaткo-ван'є, куй із:а тебе мало чулувіка не" вбило*. Див. ще **соко́чінс**. Пор. **гадковати**.

ГАДКÓВАНЫЙ [гат'кований], а, е. Який оберігається. *Гaт'кована д'їтина*.

ГАДКОВА́ТИ [гатко'вати], 'куйу, 'куйеш, *недок*. Берегти, бути уважним. *Гaт'куй на д'їтину, вбы не" впапа в і'яму*. Див. ще **мірьковати 2**, **сокотити**, **уважати 2**.

ГАДКОВА́ТИСЯ [гатко'ватис'а], 'куйус'а, 'куйес'а, *недок*. Остерігатися. *Гaт'куйс'а, вбыс' не" зайшо́в из 'возом у шaнц. Гaткoвaти на с'а* – те саме. *Гaт'куй на с'а не" впад' из 'берви*. Див. ще **соко́тїтися**.

ГАДЮ́К [гад'ук], ка, ч. Те саме, що **га́дик**.

ГА́ДЯ [гад'а], ати, с., *рідк*. Те саме, що **га́дик**.

ГА́ДЯЧ [Гад'ач], а, ч. Мікротопонім. *Гaд'ачом бьы п'гшак, пyт', уд 'Зайды та туды на 'Гад'ач*.

ГА́ДЯЧЫЙ [гад'ачый], а, е. Гадючий. *Гaд'аче гн'іздо*. ▲ *'Гад'ачый слyгa* – комаха, що живе у заростях біля річки (Libellula). *У'уде 'думайут, аш там, де л'їтат 'гад'ачый слyгa, йе гaды*.

ГАЗÓВКА [газ'овка], ы, ж. Газова плита. *Нa-ша газ'овка не" 'хоче пeчн хл'їт*.

ГАЙТА́Ш, ша, ч. Горизонтальна складка на сукні. *Із гaйтaшoм с'вита мaй 'фaйна*. Пор. угор. *hajtás* 'складка'.

ГАЙТО́ВАНЄ [гайт'ован'є], а, с. Гоніння птиці, свійських тварин або наганяння на мисливців звіра на полюванні. *Гaйтoван'є гyси уд гр'а́док 'было мдйoв рoбoтoв*. Пор. **гайтовати**.

ГАЙТО́ВАНЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **гайтовати**. *Гaйтoвана з'вір'ка*.

ГАЙТОВА́ТИ, 'туйу, 'туйеш, *недок*. Гнати птицю, коней і под., а також наганяти на мисливців звіра на полюванні. *Гaйтуй 'гyси з го́рода в двур*. Пор. угор. *hajt* т.с.

ГАЙТУ́В, 'това, ч., *мисл*. Загонщик на полюванні. *Гaйтoвы гaйтуйyт з 'вїр'ку на вaдaс'ц'ї*. Пор. угор. *hajtó* т.с.

ГАЙЦ. ♦ **Да'вати (дати) гайцу** – те саме, що **гайцовати**. *Дaй 'гайцу, бо шчoс' стyдено*.

ГАЙЦÓВАНЄ [гайт'ован'є], а, с. Перемішування жару, щоб вогонь сильніше горів. *Аж не"йе го́дины, та без гaйтoван'а oгин' сла́бо го́рит*. Див. ще **джутрoванс**. Пор. **гайцовати**.

ГАЙЦÓВАНЫЙ, а, е. Перемішуваний (про жар). *Гaйтoвана гpaн'*. Див. ще **джутрoваний**.

ГАЙЦОВА́ТИ, 'цуйу, 'цуйеш, *недок*. Перемішувати жар, щоб вогонь сильніше горів. *Гaйтуй, гaйтуй, бо сла́бо вгн' го́рит*. Пор. нім. *heizen* 'опалювати, обігрівати'. Див. ще **джутрoвати**.

ГАЛАДІ́ТИ, 'ажу, 'диш, *недок*. 1. Минути. *Гaлaдив ишче вден гyт. Гaлaдило л'їто*. 2. Відійти, від'їхати. *Кyма лшч тїпир гaлaдила уд нас. Пoйїзд yже гaлaдив*. Пор. угор. *halad* 'їти, їхати, рухатися, прогресувати'.

ГАЛАМА́Н, 'на, ч. Крик, галас. *Та'кый учїнили гaламан, шчо на вс'у 'вулиц'у йїх 'чyти 'было*. Пор. пол. діал. *halamon* 'лайка у шевців'.

ГАЛАМА́НИТИ, 'н'у, ниш, *недок*. Кричати, галасувати. *Зaмoвкни, не" гaламан' 'тул'ко!* Див. ще **го́йкати**.

ГА́ЛАШ, а, ч. Мікротопонім (поле на краю села).

ГАЛДОМА́Ш, ша, ч. Могорич. *Зa 'фaйный гaл-до'мaш пpийду ти рoбити*. Пор. угор. *áldomás* т.с.

ГА́ЛКА, ы, ж. 1. *орн*. Галка (Corvus monedula). Див. ще **ка́вка**. 2. *перен*. Хитра людина, що любить плести інтриги. *Ото вoна 'гaлка, лшч нaт'рoвл'уїе л'уди oднoгo на дpугoгo*.

ГАЛЬÓВКАНЄ [гал'овкан'є], а, с. Голосне кликання. *Бa шчо зa гaл'oвкaн'є на 'вулицy?* Див. ще **го́вканс**. Пор. **гальовкати**.

ГАЛЬÓВКАТИ [гал'овкати], айу, аш (айеш), *не-док*. Голосно кликати кого-небудь. Див. ще **го́вкати**. *Шчo 'тул'ко гaл'oвкaц (гaл'oвkaйеш) на н'а?*

ГА́МАН, а, ч. 1. *заст*. Особа, яку під час одно-йменного свята євреї використовують як об'єкт побиття, плузування. *Будеш 'битый йак 'гаман*. 2. Злодій, злодіяка. *Ото иче вoдeн 'гаман!* Пор. гебр. *hamaṇ* 'біблійне ім'я перського сановника – ворога євреїв'.

ГАМБРЕ́ЛА, ы, ж. Парасоля. *'Беру гaмбрeлу, бо, 'мaйжe, бyдe дошч*. Пор. іт. *ombrello*, діал. *ombrella* т.с. Див. ще **шиpш'oвкa**.

ГА́МІСТВО, а, с. Лукавство, ехидство. *'Гaмї-ства в 'тoмy чулу'віковy хyт' 'кyл'ко*.

ГА́МІШ, а, ч. Лукава людина. *'Гaмїш – oтo 'гa-мїшний чулу'вік*. Див. ще **га́мішний**.

ГА́МІШНИК, а, ч. Те саме, що **га́міш**.

ГА́МІШНИЦЯ [гамішниц'а], і. Жін. до **га́міш-ник**.

ГА́МІШНЫЙ, а, е. Спесивий, ехидний, фальшивий, лукавий, хитруватий. *Пeтpo – 'гaмїш-ный чулу'вік, 'н'їгa не" знaйеш, шчо вoн'oгo мoш чeкaти*. Пор. угор. *hamis* 'фальшивий'. Антонім **нега́мішний**. Див. ще **пeсoвaтый**.

ГА́МІШНО. Присл. До **га́мішний**. *'Дyжe зo мнoв 'гaмїшно вчїнив кyм*.

ГАМО́ВАНЄ [га'мован'є], а, с. Стримування річки за допомогою спеціальних споруд. *Гамован'є р'ікы мусай робити, бо инак о'на вчинит б'іду.* Пор. **гамовати**.

ГАМОВА́НИЙ, а, е. 1. Стримуваний (про річку, потік) за допомогою спеціальних споруд. *Гамована р'іка.* 2. Який угамовує спрагу рідною. *Гамована уд гу'р'ачкы жо'на.*

ГАМОВА́ТИ, муйу, муйеш, *недок.* 1. Стримувати річку за допомогою спеціальних споруд. *Р'іку треба гамовати, бо инак урвєс'а хут'-ку'ды.* 2. Вгамовувати чию-небудь спрагу від спеки чи гарячки. *Гамуй д'ітину уд гу'р'ачкы, бо запл'ац'а йи' ле'х'к'і.*

ГАМОВА́ТИСЯ [гамоватис'а], муйу'са, муйєс'а, *недок.* Вгамовувати власну спрагу від жару чи гарячки. *Така в н'а была гу'р'ачка, шчо аж бы м с'а не гамовала, та згу'р'іла бы м.*

ГАМФА́, ы, ж. 1. Орчик. *Урвалас'а гамфа.* Пор. угор. hámfa т.с. 2. *зневаж.* Велика нога людини. *Таки в н'ого гамфы, шчо не мож на них об'ув кунити.*

ГАНДРЫ́, у, мн. Подол жіночого плаття. *Шчо с' пудн'ала гандры? Бе'ри гандры на мандры та йди гет.* Пор. чes., словац. hadra, н.в.нім. Händer 'ганчірка'.

ГАНКА́, ы, ж. Що-небудь неймовірне. *Убі-ц'анка – ганка, а дурн'ови радус'ц'.*

ГАНУ́ТИ, ну, неш, *недок.*, рідк. Угадувати. *Кул'ко будеш ганути, уга'ни вже.*

ГАНЬБА́ [ган'ба], ы, ж. 1. Сором. Див. *ше стыд.* 2. Принизливе для кого-небудь становище. *Упалам у таку ган'бу, шчо ачин' не переживу!* 3. Поняття про честь, порядність. *Ота жо'на не майє ган'бы, куй та'ке каже.* 4. *предик. сл.* Соромно. *Мін'і вже ган'ба с' т'б'б'в про та'ке говорити.*

♦ **Ган'бы йс'кати** кому – знеславлювати кого-небудь. *Т'о'та д'івка лиш ган'бы мат'ери ис'кат; ган'бы йс'кати си – знеславлюватися. Не' йс'кай си, хлопче, ган'бы с' т'б'в д'івок'в.*

ГАНЬБИ́ТИ [ган'бити], бл'у, биш, *недок.* 1. Вкривати ганьбою, знеславлювати. 2. Соромити. ♦ **Ган'бити пысок**, *вульг.* – соромитися. *Ты не' ган'биш пысок та'ке говорити?* Див. *ше стыд'іти.*

ГАНЬБИ́ТИСЯ [ган'битис'а], бл'ус'а, бис'а, *недок.* 1. Вкриватися ганьбою, знеславлюватися. *Ты та'ке робиш і не' руз'ум'їєш, шчо тым ган'бис'а перед л'уд'ми.* 2. Соромитися. *Мар'ічка ган'биц'а чужых л'уди.* Див. *ше ган'бити пысок* (див. **ганьбіти**), *стыд'ітися.*

ГАНЬБЛІ́ВЫЙ [ган'блівий], а, е. Сором'язливий. *Ган'бліва д'івка.*

ГАНЬБЛІ́ВО [ган'бліво], а, е. Сором'язливо. *Дуже ган'бліво с'а д'івила д'івка на хл'опц'а.*

ГАНЬБОВІ́ТЫЙ [ган'бо'витый], а, е. Доволі непристойний, негідний. *Доста с' ган'бо'вите д'іло вчинила.*

ГАНЬБОВІ́ТО [ган'бо'вито], а, е. Присл. до **ганьбовітый**. *Ган'бо'вито йти жу'н'і на с'вал'бу беш чу'ду'віка.*

ГАНЬО́ВКА [ган'ówka], ы, ж. Совкова лопата. *Ган'овків не' ко'пл'ут, ай пере'міту'ют шч'б'с'.*

ГАРАПÓВЫ, п'ову, мн. Кліщі (інструмент). *Кл'иш'чамы з'вуз'д'є у'т'ігу'ют.* Пор. угор. hagarófог т.с.

ГАРДЖУ́АТИ [гар'жу'ати], тайу, жу'аш (гайеш), *недок.* М'яти (постільну білизну, скатертину і под.). *Не гар'жу'ай скатирт'.*

ГАРІ́НТЫ, у, мн., одн. гарінок, нга, ч., кул. Оселедці. *Із гар'ниту мы ч'їнили рус'лики.* Пор. нім. Häring, угор. hering т.с.

ГАРІ́НТОШ, а, ч., *зневаж.* 1. Той, що дуже любить їсти оселедці. *Муї гар'нтош хут' кул'ко бы із'ів гар'ниту.* 2. Зневажлива назва жителя села Сокиринця у мовленні мешканців навколишніх сіл. *Гар'нитуші – о'то та'ка назывка на со'кыринц'кых л'уди.*

ГАРІ́НТОШКА, ы, ж., *зневаж.* Жін. до **гарінтош**.

ГА́РМАНЄ [гарман'є], а, с. Загрібання чужого добра. *У н'ого все в гу'лу'ві лиш гарман'є.* Пор. **гармати**.

ГА́РМАТИ, айу, аш (айєш), *недок.* Бути загребуцим. *Петро бы лиш гармав хут' у'ткы, все му'мало.*

ГАРМÓНІЯ [гар'м'ніа], і, ж., муз. Гармошка. *У нас су'с'иц'кый хл'опц', бывало, ц'ілыми дн'ами гус'л'ав на гар'м'ніі та вже нам був ч'итаво на-ду'їів.*

ГАРНА́ДЖИТИСЯ [гар'на'житис'а], жу'с'а, жис'а, *недок.* Боротися у гурті, граючись, іноді б'ючись (про людей, частіше дітей, тварин). *Д'іти бавл'ац'а, гар'на'жац'а на тра'ві вад'на с'н'гу.* *Гар'на'житис'а мо'жут псы, коти.*

ГАРНА́ДЖКА [гар'начка], ы, ж. Боротьба гуртом у грі, яка може стати бійкою. *Гар'начку мо'жут уч'їнити д'іти позад'лопты.*

ГА́РОМ, *невідм.* ♦ **Гаром по'на́троїє** – неякісно, нашвидкуруч, як-небудь. *По'лан'а шийє гаром по'на́троїє.* Пор. угор. három 'три'.

ГАРПІ́ЧОВКА [гарп'ч'овка], ы, ж., бот. Топінамбур (Helianthus tuberosus). *Тіпир гарп'ч'овкы с'ад'ат у нас'р'ітк'о.* Пор. угор. csicsóvka, діал. ріс'óvka т.с.

ГА́РПЯ [гарп'їа], і, ж., *вульг.* Зла жінка. *Не' кывай у'ту жу'ну, бо вто гарп'їа.*

ГАРЧ́, ча, ч., іхтіол. Сом (Silurus glanis). *Йіст йак гарч.* Пор. угор. harsca т.с.

ГАРЬО́ВАНЄ [гар'ован'є], а, с. Важка, без відпочинку праця. *Ут'ого гар'ован'а так с'а скоро по'стар'ів.* Пор. **гарьовати**.

ГАРЬОВА́ТИ [гар'о'вати], р'у́йу, р'у́йеш, *не-док.* Важко, без відпочинку працювати. *Го́дами га-р'у́йу, а н'іч не'* майу. Див. ще **МУ́ЧИТИ**.

ГАСИ́ТИ, га́шу, га́сиш, *недок.* 1. Гасити (во-гонь). 2. Вимикати електричне світло. *Йурику, га́си с'вітло в ко́моро́і.*

ГАТИЖА́К, ка, ч. Рюкзак. *Гатижа́ком* добре но́сити шчо́с' т'аш'ке. Пор. угор. hátizsák т.с.

ГАТИ́ТИ, га́чу, га́тиш, *недок.* 1. Робити гатку або греблю, відгороджуючи воду. 2. Ударяти, сту-кати, бити. *Н'і с' того, н'і с'ого* за́чав га́тити н'йас'у́ов ми́н'і в з'руді (по́ з'руд'ох).

ГАТЬ [гат'], ти, *ж.* Гребля, загата на річці. *Гат'і* ро́били з' дере́ва.

ГАЧКА́ТИ, ка́йу, га́чкаш (ка́йеш), *недок.* Під-кочувати штани собі або кому-небудь. *Гачка́й на-га́виц'і, бо на́мочиш на́гавиц'і.*

ГАЧКА́ТИСЯ [гачкатис'а], ка́йус'а, га́чкас'а (ка́йес'а), *недок.* Підкочувати собі штани. *Гачка́йс'а* скоро, бо на́мочиш на́гавиц'і.

ГА́ЧНИК [га́шник], а, ч., *заст.* Шнурок, яким зав'язували в поясі підштанники домашнього ви-робництва, очкур. *Га́шником* с'а за́йзавали га́т'і.

ГВО́ЗДИК, а, ч., *зменш.* Гвіздок. *За́бий у с'кіну* з'вездик, най за́вишу обра́щик.

ГЕ, част. *пит.* Уживається як відгук на звер-тання; га? *«Петре!»* – *«Ге?»*

ГЕВЕЛНІ́Й, а, е. Вільний. *Есе ві́дро гевел'не,* *можеш го бра́ти.* Пор. угор. heverő т.с.

ГЕ́КАТИ, айу, аш (а́йеш), *недок.* Часто вживати питальну частку **ге**. *Ма́р'ічко, ку́л'ко будеш ге́ка-ти, а́чин'ис' гл'уха, що не'* чу́йеш н'а?

ГЕКТА́РЕ [гек'тар'е], а, с. 36. до гекта́р 'гек-тар'. *А да́вно* ду́же м'ного зим'н'і́ було в чил'ади – *гекта́ре, а ти́пир н'і́йе ту́л'ко зим'н'і́.*

ГЕ́НГЕР, а, ч. Гумовий валик з візерунками, яким наносять накат на стіні. *Генгером* *генге́руйт* пу́білін'і с'кіны. Пор. угор. henger 'вал, каток'.

ГЕНГЕ́РОВАНС [генге́рован'е], а, с. Накату-вання візерунків на стінах. *Генге́рован'е* ду́же спо́добл'а́йе хы́жу. Пор. **генгеровати**.

ГЕНГЕ́РОВАНІ́Й, а, е. З накатаними візерун-ками (про стіну). *Ис'а* хы́жа шче не *генге́рована.*

ГЕНГЕ́РОВА́ТИ, ру́йу, ру́йеш, *недок.* Накату-вати візерунки на стінах. *Шче ми* тре́ба *генгере́ва-ти* йс'у хы́жу.

ГЕНДЕ́ [гинде], *присл.* Те саме, що **а́дде**. *Гин-де* йде вуйко.

ГЕНСЕ́СЕ́ *див. генсе́сь.*

ГЕНСЕ́СІ́ *див. генсе́сь.*

ГЕНСЕ́СЬ [гин'сис'], ч., **ГЕНСЕ́СЯ́** [гинси-с'а], *ж.*, **ГЕНСЕ́СЕ́** [гинсе'се], с., **ГЕНСЕ́СІ́** [гинси-с'і], *мн.*, *займ.* *вказ.* Те саме, що **а́дсе́сь**. *Гин'сис' стовп май* пуде́нив, *ги* гин'тот.

ГЕНСЕ́СЯ́ *див. генсе́сь.*

ГЕНСЮ́ДЫ́ [гинс'у'ды], *присл.* Те саме, що **а́дсю́ды**. *Под'май* гинс'у́ды.

ГЕНСЯ́К [гинс'ак], *присл.* Те саме, що **а́дся́к**. *Ро́би* гинс'ак, *йак* ти в'казу́й.

ГЕНСЯ́КА́ *див. генся́ккый.*

ГЕНСЯ́КЕ́ *див. генся́ккый.*

ГЕНСЯ́КЫ́Й [гинс'акый], ч., **ГЕНСЯ́КА́** [гинс'а'ка], *ж.*, **ГЕНСЯ́КЕ́** [гинс'а'ке], с., **ГЕНСЯ́КІ́** [гинс'а'кі], *мн.*, *займ.* *вказ.* Те саме, що **а́дся́ккый**. *Гинс'а'кый* ц'в'іт ми с'а май'л'убит, *ги* гинс'а'кый.

ГЕНСЯ́КІ́ *див. генся́ккый.*

ГЕНТА́К [гин'так], *присл.* Те саме, що **а́дта́к**. *Чи́ни* ми гин'так, *йак* у сус'іда.

ГЕНТА́КА́ *див. гента́ккый.*

ГЕНТА́КЕ́ *див. гента́ккый.*

ГЕНТА́КЫ́Й [гинта'кый], ч., **ГЕНТА́КА́** [гинта'ка], *ж.*, **ГЕНТА́КЕ́** [гинта'ке], с., **ГЕНТА́КІ́** [гинта'кі], *мн.*, *займ.* *вказ.* Те саме, що **а́дта́ккый**.

ГЕНТА́КІ́ *див. гента́ккый.*

ГЕНТА́М [гин'там], *присл.* Те саме, що **а́дде**. *Гин'там* ко́пл'ут'р'іну.

ГЕ́НТЕШ, а, ч., *заст.* М'ясник, різник. *Ген-теш* і р'і́зав, і про́да́вав м'н'асо. Пор. угор. hentes т.с. Див. ще **міса́рош**.

ГЕ́НТО, *присл.* Те саме, що **а́нде**. *Генто* бы-лам у Хус'у'і.

ГЕНТО́Т [гин'тот], ч., **ГЕНТО́ТА́** [гинто'та], *ж.*, **ГЕНТО́ТО́** [гинто'то], с., **ГЕНТО́ТЫ́** [гинто-ты], *мн.*, *займ.* *вказ.* Те саме, що **а́дто́т**. *Гин'тот* чулу́вік із на́шого се́ла.

ГЕНТО́ТА́ *див. генто́т.*

ГЕНТО́ТЫ́ *див. генто́т.*

ГЕНТО́ТО́ *див. генто́т.*

ГЕНТУ́ДЫ́ [гинту'ды], *присл.* Те саме, що **а́н-туды́**. *Іди* гинту́ды, *та там* увидиши бовт.

ГЕНТУ́Й [гин'туй], *присл.* Те саме, що **а́дту́й**. *Гин'туй* л'і́пше, *ги* гин'там.

ГЕ́ПКАТИ, айу, аш (а́йеш), *недок.* Гепати. *Не'* гепка́й ту́л'ко две́рима. Див. ще **гу́нкати**.

ГЕРЕ́ТІ́К, а, ч., *заст.* Дуже заможна людина, багатій. *Ото* *герет'ик*, *великий* *газда*.

ГЕРО́Й [гер'ой], а, ч. Самовпевнений чоло-вік, парубок. *Ото та́кий* *гер'ой*, *дума́йе, аж* у'с'о *мо́же*.

ГЕРО́ЙКА [гер'ойка], *ж.* Жін. до **гер'ой**.

ГЕРТИ́ГА [гер'тига], *ж.*, *мед.* Туберкульоз. *Ти́пир* на *гер'тигу* *так не'* бу́л'і́йут, *ги* да́вно. Пор. угор. hektika, heptika, лат. hestica т.с.

ГЕРТИ́ГАШНИ́К [герти'гашник], а, ч. Той, що хворий на туберкульоз. *Герти'гашник* – *о́то* *герти-гашний* чулу́вік.

ГЕРТИ́ГАШНИ́ЦЯ [герти'гашни'ца], *ж.* Жін. до **герти'гашник**.

ГЕРТИГ'АШНИЙ [герти'гашний], а, е. Туберкулезний. *Гертигашина жо'на.*

ГЕТ¹, присл. Геть. *Иди гет уц'і.*

ГЕТ², присл. Дуже. *Р'іна гет ну́жув'іла.*

ГЕТ³, част. підсил. Уживається в знач. 'зовсім, цілком', 'увесь', 'геть'. *Гет им с'а зама'стила сив (с'ов) 'фарб'ов. Гет закр'овл'анений був.*

ГИ [gi(i)], спол. 1. Як. *Так му 'добре, ги 'г'ол'ому в 'тир'н'у. Про'нав, з'і сул'в ук'ропі.* 2. Ніж, аніж.

ГИБЫ́ [ги(i)бы], спол. Ніби, (не)мовби, (не)наче. *Так го'ды пруйшли, гибы пр'утом мах'нув. Так ми 'кажеш, гибы м ти не' ро'дина.*

ГИВК! Вигук, яким спонукають волів рухатися назад.

ГИВКАНЄ [гивкан'є], а, с. 1. Спонукування волів голосом до заднього ходу. 2. Вгамовування кого-небудь криком. Пор. **гивкати**.

ГИВКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **ГИВКНУТИ**, кну, кнеш, *док.* 1. Спонукувати волів голосом до заднього ходу. *Гивкают на во'лы, в'бы йшли 'мало взат.* 2. кого. Кричати на кого-небудь переважно з метою вгамувати погані вчинки. *Анд'р'йу, гивк'ни 'мало на 'сына, бо р'бспустив'с'а.*

ГИКУЙ [gi(i)куй], спол. Те саме, що **ги** 2. *Анц'а май 'добра, гикуй (г'ікуй) Мар'іка.*

ГИКУЙБЫ́ [gi(i)куйбы], спол. Те саме, що **гикуй**.

ГІЛЄ [гил'є], а, с., *заст.* Місце на великому ліжку, на якому спала колись уся сім'я. *На 'гил'ови с'ме с'а вс'і вміш'чали с'пати.*

ГИРИТИ, 'р'у, 'риш, *недок.* Марнотратити, втрачати. *Тот ли'гін 'н'іч не' 'робит, лиш з'роші ги-рит.* Пор. *чес. hřítі 'пити-гуляти', ст.чес. 'трішити, помилятися, блукати', словац. hupit' 'пити-гуляти, розкошувати (марнотратно жити)'*.

ГИРЬ [gi(i)r'], 'р'у, ч., *рідк.* Вість, звістка. Пор. угор. hír т.с. ♦ **Гир'у (г'ір'у) не'йе** – счезнути, пропасти. *Йак пу'ш'ов из 'од'му, тай гир'у му не'йе.*

ГИБЛЫ́Й [гыблый], а, е. Здохлий. *Дав'но в се'м'лі був тем'етув, де загр'ібали 'гыблу ско'тину.*

ГЫБНУТИ, 'гыбну, 'гыбнеш, *недок.* Гинути. *Шч'ос 'гыбне худ'оба в се'м'лі.* Див. ще **згыба́ти**.

ГЫКАВЫ́Й, а, е. Те саме, що **загыка́вый**.

ГЫЛЫ. ♦ **Гылы й кылы** – усі підряд. *На вту свал'бу 'прийшли і гылы й кылы.*

ГЫМКАНЄ [гымкан'є], а, с. Хмикання. Пор. **гымкати**.

ГЫМКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **ГЫМКНУТИ**, ну, неш, *док.* Хмикати. *Не 'гымкай, ай каж'и ми ич'ус'.*

ГЫНЦ'ОЛЯ [гын'ц'ол'а], і, *жс.* Великий шмат м'яса. *Зва'рилам ц'ілу гын'ц'ол'у, та най й'ід'ат.*

ГЫРКАНЄ [гыркан'є], а, с. Покрикування зі злістю. *У нас був су'с'ід (у'же вмер), ичо без 'гыркан'а не' муг н'і с кым гово'рити.* Пор. **гыркати**.

ГЫРКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **ГЫРКНУТИ**, ну, неш, *док.* Покрикувати зі злістю. *Шчо на н'а 'тул'ко 'гыркаш?*

ГЫРКНУТИ *див. гыркати.*

ГЫРТА́НКА, ы, *жс.*, *анат.* Горло. *'Черес с'во'йу гыртанку Пет'ро м'ного пр'упустив.*

ГЫРТА́НКЫ́, 'нок, *мн.*, *анат.* Бронхи. *Так 'кашл'у, аж гыртан'кы н'а б'ол'ат.*

ГЫРТА́НКОВЫ́Й, а, е. Стосовний до **гыртанка**. *Гыртан'кова хво'рота.*

ГЫРТА́НОЧКА, ы, *жс.* Пестл. до **гыртанка**. *Буд' здорова, гыртаночко, бо йде на т'а 'п'бун' (жарт).*

ГЫРЬОВАТЫ́Й [гыр'оватый], а, е, *ірон.* Головатий. *Сис' 'хл'бци 'доста 'гыр'оватый, 'айбо не' ру'зумный.*

ГЫРЧА́ТИ, *недок.* 1. 'чит. Гарчати (про собаку). *Шч'ос'на н'а гыр'чит пес.* 2. 'чу, 'чиш, *перен.*, *вульг.* Недружелюбно спілкуватися. *Не гыр'чи на н'а, 'жоно.*

ГЫРЯ́ [гыр'а], і, *ірон.* Голова великих розмірів. *На й'ого 'гыр'у не' мош 'шапку ку'тити, бо вс'і му мал'і.*

ГЫЦАНЄ [гыцан'є], а, с. 1. Барахтання. *Гыцан'є псу.* 2. Те саме, що **дворі́нс**. Пор. **гыцати**.

ГЫЦА́ТИСЯ [гыцатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *недок.* 1. Барахтатися. *'Д'іти 'гыцайуц':а на тра'ві.* 2. Те саме, що **дворі́тися** 2. *Пет'ро з Ма-р'іко'в 'гыцайуц':а у 'корч'ох.*

ГЫЧКА, ы, *жс.*, *бот.* Кореневище кукурудзи, соняшника після зрізування стебла. *Треба ми п'у-вмы'кати тай по'пад'лити гыч'кы на ниві.*

ГІ *див. ги.*

ГИБЫ́ *див. гибы́.*

ГІДОШ, а, ч., *заст.* Пором. *'Гідош хо'див на 'Тис'і 'коло Крывы, ти'тир там муст.* Пор. угор. hidas т.с.

ГІКАНЄ [гикан'є], а, с. Викрикування із зависті. *Не' 'м'ожу те'р'піти 'гікан'а за'вислиц'у.* Пор. **гикати**.

ГІКАТИ, кайу, каш (кайеш), *недок.* Викрикувати із зависті. *Шчо на н'у 'гикаш, о'на не' с т'вого жи'ве.*

ГІКУЙ *див. гикуй.*

ГІПА́НЄ [гіпан'є], а, с. Колихання; вдарання. *'Петрику, ут т'во'його 'гіпан'а ме'не в'же но'га бо-лит.* Пор. **гіпати**.

ГІПАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Колихати; вдарати. *Не' 'гіпай д'іти'нов, бо 'рын'зу в н'уй пере'вернеш.*

ГІПА́ТИСЯ [гіпатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *недок.* Колихатися; вдарятися. *Не' 'гіпайс'а (не' 'гіпай с'б'б'ов), д'іти'но, 'тул'ко.*

ГІРЬ *див. гирь.*

ГІЦАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **ГІЦНУТИ**, ну, неш, *док.* Штовхати, вдаряти. *Уд'же'ни ти'л'а ут ко'ровы, най не' 'гіцайе й'уй у 'вуйм'е.*

ГІЦАТИСЯ [гіцатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.*, **ГІЦНУТИСЯ**, нус'а, нес'а, *док.* Штовхатися, вдарятися. *Тото тил'а невідловіне, бо не" с'е, лиш г'іцайес'а у вуймн'е.*

ГІЯ [гіяа], *присл.* Треба. *Ой вы не" думайте, с'вату, що нам много г'іяа, лиш дві бочки паленочки а три печі хл'іба.*

ГІЯ² [гіяа], і, *жс.*, *рідк.* Нестача, нестаток, брак чого-небудь. *Біда му'має г'ііі нічого йому не бракує*. Пор. угор. *hija* т.с.

ГІЯБА [гіяба], *присл.* Даремно. Пор. угор. *hiába* т.с. ♦ **Гіяба** д'іло – не можна зарадити чому-небудь, нема ради. *Дорóгу треба поправити, г'іяба д'іло.*

ГЛАЇТИ [глайіти], йу, йіш, *недок.* Мирити, залягоджувати, заспокоювати, втихомирювати. *Прийшлим вас глайіти, вбы с'те с'а не сердили одно на'одного.*

ГЛАЇТИСЯ [глайітис'а], йус'а, йіс'а, *недок.* Заспокоюватися, втихомирюватися. *Уз'алам рев'ливу д'ітину на'руки, та вна с'а зачала помалы глайіти.*

ГЛИНЯНИК [глин'анік], ка, ч., *заст.* Глиняний горщик. *Тіпир'мало в'кого с'а ще встав глин'анік.*

ГЛИНЯНИЙ [глин'аній], а, е. Глиняний.

ГЛІПАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **ГЛІПНУТИ**, пну, пнеш, *док.* Поглядати. *Гліпни лиш в'оболок, що с'а там чинит.*

ГЛІПІТИ [гліп'іти], пл'у, пиш, *недок.* Мати вигляд, виглядати. *У с'ому анцукowi добре гліп'иш.* Див. ще **самарати**, **упозіровати**.

ГЛІСНИК, ка, ч., *бот.* Піжмо звичайне (*Tapacetum vulgare*). *Глісник добрий уд гліст.*

ГЛІСТА, ты, *жс.* 1. зоол. Гліст. *Із м'ойої внучки уйшла така гліста, йак батух.* 2. перен. Висока й тонка людина. *Ба куды вже вта гліста пушла?*

ГЛОТА ы, *жс.* Велика черга людей за чим-небудь, тіснота, тиснява. *Така была велика глота у млин'і, що ледвы м за два дны зм'ол'ов тишениц'у.*

ГЛОТІТИ, гл'очу, гл'отиш, *недок.* Поспішати, напірати. *Не" глотиш на'а.*

ГЛОТІТИСЯ [гло'титис'а], гл'от'ац'а, *недок.* Товпитися. *Ба за чим с'а так гл'от'ат'л'уде?*

ГЛУБІНА, ы, *жс.* Глибока вода, глибина. *Туй у р'іц'і доста велика глубина.*

ГЛУБІТИ, бл'у, биш, *недок.* Заглиблюватися. *Не" глуби, бо до'кплес'а до'води.* Див. ще **глубітися**.

ГЛУБІТИСЯ [глуб'итис'а], бл'ус'а, 'бис'а, *недок.* Те саме, що **глубіти**. *Туй глубитис'а не" вдас'а, бо велике кам'ін'е.*

ГЛУБІНЬ [глуб'ін'], ни, *жс.* Велика глибина. *У йс'у глубін'я с'а б'ойу плыс'ти.*

ГЛУБОКИЙ, а, е. Глибокий.

ГЛУБОКО, *присл.* Глибоко.

ГЛУБОЧКИЙ, а, е, *ласк.* Глибоченький. *Сис' поточок доста глубочкий.*

ГЛУМ, а, ч. Насмішник. *Пілуйес'а глум глумити, вбы го с'п'ут'а не вб'алити.*

ГЛУМІТИСЯ [глум'итис'а], глумл'ус'а, мис'а, *недок.*, *кому.* Перекривляти, дражнити кого-небудь. *Мамко, йура ми с'а глумит.*

ГЛУМЛІНЕ [глумл'ін'е], а, с. Перекривляння, драгування кого-небудь. *Ота жо'на без глумл'ін'а не" годна с'а вб'ийти.* Пор. **глумітися**.

ГЛУПАК, ка, ч., *вульг.* Нерозсудлива, нерозумна людина чоловічої статі. *Но вто вден глупак, куй увун таке вч'инив.*

ГЛУПА́НЯ [глу'пан'а], і, *жс.*, *вульг.* Жін. до **глупак**. *Ота жо'на велика глупан'а.* Див. ще **глупачка**.

ГЛУПА́ЧЕ, а, с., *вульг.* Зб. до **глупак**. *Ру'зумну-му чіл'адникови с'глупачом'л'ітше н'іч не" мати.*

ГЛУПА́ЧКА, ы, *жс.*, *вульг.* Те саме, що **глупаня**.

ГЛУПІТИ, пл'у, пиш, *недок.* Одурманювати. *Мар'іка зачала н'а глупити, г'бвы йа с'а н'іч не" ру'зумів, що ми вна каже.*

ГЛУПІТИСЯ, пл'уса, пис'а, *недок.* Одурманюватися. *Олекса до'вго глупив'а жо'нов, заки не" пруз'р'ів.*

ГЛУ́ПЫЙ, а, е, *вульг.* Нерозсудливий, нерозумний. *Глупый чулувік.*

ГЛУПІТИ, пійу, пійеш, *недок.* Ставати нерозумним. *Декутр'і л'уде з'каж'зым'годом не" мур'ііут, ай глупііут.*

ГЛУ́ПО, *вульг.* Присл. до **глу́пый**. *Ты йсе доста глупо вч'инив.*

ГЛУПОВА́ТЫЙ, а, е, *вульг.* Трохи нерозсудливий, нерозумний. *Глуповата д'івка.*

ГЛУ́ПОСТИ, пус'ц'у, мн.; *одн.* глупус'ц', *пости*, *жс.* Дурощі. *Увун такі глупости про'водит, що кун'бы с'а с'м'йав.*

ГЛУПО́ТА, ы, *жс.* Дурість. *Л'уц'куй глупот'і нейе н'і кун'ц'а, н'і к'райу.*

ГЛУ́ПСТВО, а, с., *вульг.* Нерозумні вчинки. *Ота жо'на таке глупство про'водит, що кун'бы с'а с'того с'м'йав.*

ГЛУХЫЙ, ха, хе. Глухий. ▲ **Глу́ха жа́лива**, *бот.* – глуха кропива біла (*Lamium album*). Див. ще **дика жа́лива** (див. **дікый**). *Глу́хов с'а зве йс'а жа́лива, бо не жа́лит.*

ГЛУ́ХМАН, а, ч. 1. Глуха чи глухувата людина чоловічої статі, глушман. *Муй кум – глухман, та т'ашко з ним гово'рує.* 2. зневаж. Людина чоловічої статі, що ігнорує звертання до неї. *Ты глухма-не, кул'ко на т'а кликати, абы с'а в'зав?*

ГЛУХМАНКА, *ы, жс.* Жін. до **глухман**.

ГЛУХОТА, *ы, жс.* Глухота.

ГЛЯДАНЕ [гл'адан'е], *а, с.* Шукання. *Гл'а-дан'е ним з'роши было до́вгым.* Пор. **глядати**.

ГЛЯДАНИЙ [гл'аданий], *а, е.* Шуканий. *Гл'аданий но́жик найшбвс'а.*

ГЛЯДАТИ [гл'адати], *айу, аш (айеш), недок.* Шукати. *Гл'адай та найдеш.* Див. ще **искати**.

ГЛЯДАТИСЯ [гл'адатис'а], *айус'а, ас'а (айес'а), недок.* Те саме, що **пуглядати**.

ГНЕРЕЗДИТИСЯ [гнерездитис'а], *ре'ж'ус'а, рездис'а, недок.* Розміщатися, влаштовуватися. *Шчо с'а гнерездиш, ги'куруц'а.* Див. ще **містоватися**.

ГНЕРЕЗДЫ, *у, мн.* Нерест. *Зачалис'а знерезды.*

ГНІДАВЕЦЬ [гнідавиц'], *вп'а, ч., зневаж.*

Хлопець, чоловік, який має гниди.

ГНІДАВИЙ, *а, е.* Який май гниди. *Гнидава д'їтина.*

ГНІДАВКА, *ы, жс., зневаж.* Жін. до **гніда-вель**.

ГНИЛІЧЕНИЙ, *а, е.* Пригнилий (про плід дикої груші). *Гс'ї дичкы вже гниличин'ї, мож їх їйсти.*

ГНИЛІЧИТИ, *чу, чинш, недок.* Робити гнилиці (пригнили плоди дикої груші). *Поклалам гниличити дичкы.*

ГНИЛІЧИТИСЯ [гниличитис'а], *чинч'а, недок.* Робитися пригнилими (про гнилиці – пригнилі плоди дикої груші). *Поклалам мало дичок, най с'а гниличат.*

ГНИЛІЧІНС [гниличін'е], *а, с.* Підготовка гнилиць. *Гниличін'е дичок у'с'ін'ї.* Пор. **гнили-чити**.

ГНИЛЯК [гнил'ак], *ка, ч.* Те саме, що **погниляк**.

ГНОСНИЙ [гно'єний], *а, е.* Удобрений гноєм (про ґрунт). *Гно'єна чива.*

ГНОЇНС [гно'їйн'е], *а, с.* Удобрювання ґрунту гноєм. *Без гно'їйн'а зимл'а не' родит.* Пор. **гноїти**.

ГНОЇТИ [гну'їйти], *гну'їу, гну'їш, недок.* Удобряти ґрунт гноєм. *Аж не' гну'їш зимл'у, она' родити не' буде.*

ГНОЇТИСЯ [гну'їйтис'а], *гну'їшч'а, недок.* Удобрятися гноєм (про ґрунт). *Де не' гну'їшч'а, там лиш гоз росте.*

ГНОЯНИЙ, *а, е.* Стосовний до гною. *Цил'о Парашчин був в'ічно гнояний.* *Гно'їсна йама.*

ГОБДУРЫ [гобдурь], *у, мн., рідк.* Пустощі, розвагі, розпуста, оргії. *Туй жу'н'ї лиш гобдурь в гулу'ї.*

ГОВ! [гòв], *виг.* 1. Виражає бажання привернути чию-небудь увагу, агов. 2. Виражає бажання спинити (переважно коней, волів), тпру! Див. ще **вога!** 3. Вигук, яким відгукуються на звертання. *«Йуро!» – «Гòв!»*

ГОВГЕР [гòвгер], *а, ч.* 1. Високий сильний чоловік, від якого може йти небезпека. *Йа того гòвгера с'а бòйу.* 2. Те саме, що **бітанга**. Пор. угор. hõhég 'кат; мучитель'.

ГОВГЕРСЬКИЙ [гòвгер'с'кий], *а, е.* Який стосується до **говгер** 2. *Гòвгер'с'кий гонор, характер.*

ГОВКАНС [гòвкан'е], *а, с.* Те саме, що **гальовкано**. Пор. **говкати**.

ГОВКАТИ [гòвкати], *айу, аш (айеш), недок.* Те саме, що **гальовкати**. *Не' гòвкати на Мар'їку, бо не'їе йї дома.*

ГОВОРІНС [гò'вòрін'е], *а, с.* Говоріння.

ГОВОРЛИВИЙ [гò'во'рливий], *а, е.* Говіркий. *Полан'а – дуже гò'во'рлива жо'на.* Антонім **неговорливий**.

ГОДЕН *див. гòдний.*

ГОДИК, *а, ч.* Зменш.-пестл. до **гуд**. *Нашуму в'нукови вже мінув гòдик.* Див. ще **гòдочок**.

ГòДНИЙ, ГòДЕН, *дна, дне.* 1. Який може, здатний виконувати що-небудь. *Она гòдна йс'у рòбòту зрòбити.* 2. Сильна, дебела людина. *Гòдний чулу'вік.* Див. ще **замашний, читавий** 1. ♦ **Гòдний (а, е) за с'а** – який може постояти за себе. *Есе нòрòс'атко гòдно за с'а – гòлодным с'а не в'стане.*

ГòДНО, *невідм., у сполуч. з б'їти.* Мабуть, можливо. *«Ци б'удут нын'ї давати р'їну на трудòдн'ї?» – «Гòдно б'їти».*

ГòДНОДЬ [гòднòд' (т')], *д'а, ч., в'їськ., заст.* В'їськовий старшина; офіцер. Пор. угор. hadnagy 'лейтенант'.

ГОДòВАНЕ [гò'дован'е], *а, с.* Годування.

ГОДòВАНИК, *а, ч.* Приймний син. *Цил'о – Йу'ліні не' рудный сын, ай гòдованик.* Див. ще **кòханик**.

ГОДòВАНКА, *ы, жс.* Жін. до **гòдованик**. Див. ще **кòханка**.

ГОДОВІНА, *ы, жс.* Річниця смерті людини. *Уже й гòдовина мамц'ї минула.*

ГОДòВЫЙ, *а, е.* Річний, однорічний. *Гòдовый в'їпир', гòдова д'їтина.*

ГòДòЧОК, *чка, ч., зменш.-пестл.* Те саме, що **гòдик**.

ГОДУ'ВЛЯ [гу'дул'а], *ї, жс.* 1. Материнське (грудне) молоко. *Не в'биват мòйу'ї д'їтин'ї гу'дул'ї.* 2. Корм великої рогатої худоби. *Уд дòбрòйї гу'дул'ї й молоко файне.* 3. Одна порція корму для великої рогатої худоби. *Уз'їмі да'їут кòрòві лиш дві гу'дул'ї.*

ГОДУВНАК [гуду'нак], *ка, ч.* Вигодуваний кабан. *Цил'а читавого гудуна'ка у'кохала.*

ГОЙКАЛО [гòйкало], *а, с.* Крикун. *Олекса – вто та'ке гòйкало, у'се лиш гòйкат.*

ГОЙКАНС [гòйкан'е], *а, с.* Те саме, що **гойка-ніна**. Пор. **гойкати**.

ГОЙКАНИНА [гòйка'нина], *ы, ж.* Крик. *Та'ку гòйканину в'чинили, шчо ган 'биламс'а й'х слухати.* Див. ще **гòйканс**, **гулюканс**, **крявканс**.

ГОЙКАТИ [гòйкати], *айу, аш (айеш), недок.,* **ГОЙКНУТИ** [гòйкнути], *ну, неш, док.* Кричати. *'Тихо 'бут'те, не" 'гòйкайте.* Див. ще **галамáннити**, **гулюкати**, **крявкати**.

ГОЙКЛИВЫЙ [гòй'кливый] *а, е.* Крикливий. *Та'ка в'та Ма'р'іка гòй'клива!*

ГОЙКНУТИ див. **гòйкати**.

ГОЛД, *а, ч., заст.* Міра земельної площі (0,432 га). *Т'ипир 'зимл'у 'мір' айут не на голды, ай на 'соткы й' гек'тары.* Пор. угор. hold т.с.

ГОЛОВАЧ, *ча, ч.* Керівник; великий начальник; вождь. *Не" 'дуже 'думайут голова'чі за 'прос-тых л'у'ди.*

ГОЛОВІЦЯ [голо'виц'а], *і, ж.* Ступиця (коле-са). *Голо'виц'а с'а на'д'іват на 'тинг'іл 'воза.*

ГОЛОВІЩА [голо'вишча], *а, ж.* Збільш. до голо-ва 'частина тіла людини або тварини'. *Но в'н'ого го-ловиско: не" мож на 'н'ого 'шапку нур'малну к'упити.*

ГОЛОВІЛЬ [гòл'òв'іл'], *вл'а, ч., іхтіол.* Рибка Salmo hucho. *У нас гòл'òвл'у 'у й'м'н' айут у 'пòтòц'і.*

ГОЛОВНІК [гò'ло'в'ник], *ка, ч., рідк.* Убивця. *Го'ло'в'ник тот, шчо в'біє нас'м'ирт' чулу'віка.*

ГОЛОВНІЦТВО [гò'ло'в'ництво], *а, с., рідк.* Убивство. *Го'ло'в'ництво – май т'аи'кый гр'іх.*

ГОЛÓВНО [гòл'òвно], *присл.* Головним чином, голóвно. *Весно'вали 'рано, гòл'òвно са'дили 'р'іну.*

ГОЛÓВНЯ [гòл'òвн'а], *і, ж., с.г.* Грибкове захворювання переважно злакових рослин, головня, сажка (Ustilago). *Гòл'òвн'а бы'ває на мел'д'юви, пше'ниці, та'ка 'чорна, ги'сажа.*

ГОЛОДНЯК [гòл'òд'н'ак, гòл'òн:'ак], *ка, ч.* 1. Дуже голодна людина чоловічої статі. *Дай 'мало х'л'іба 'тòму гòл'òдн'а'кови.* 2. *перен., зневаж.* Той, кому весь час мало статків. *Гòл'òдн'ак – о'то нена-жер'ливый чулу'вік.*

ГОЛОДНЯЧКА [гòл'òд'н'ачка, гòл'òн:'ачка], *ы, ж.* Жін. до **голодн'як**.

ГОЛОДÓВАНЄ [голо'дован'є], *а, с.* Голодування.

ГОЛОЛÉДИЦЯ [голо'лед'иц'а], *і, ж., метеор., рідк.* Те саме, що **полéдиця**.

ГОЛОМОРÓЗЫ, *мòр'òзу, мн., метеор.* Мороз-на погода без снігового покриву. *Голомòр'òзы 'дуже и'кòд'ат озим'и'н'і.*

ГОЛОМШІТИ, *гòл'òм'шу, голом'шиш, недок.* 1. Сильними ударами (звичайно по голові) позбавляти свідомості. *Най не" голом'шит д'іт'вак на-ц'атка.* 2. Градом сильною зливою збивати посіви, високу траву, ламати гілля дерев тощо. *Д'иви, йак голом'шит грат чир'ишн'у.*

ГОЛОСИТИ, *гòл'òшу, голо'сиш, недок.* До-носити на кого-небудь. *Пòлан'а ну'шла голо'сити*

б'рòвови, шчо йа пере'орав уд 'ниий 'ниву. Див. ще **мелдовáти**.

ГОЛОСИТИСЯ [голо'ситис'а], *гòл'òшус'а, го-ло'сис'а, недок.* Сказати про себе якусь важливу ін-формацію. *Йди 'чесно голо'ситис'а, шчо ну'р'ізавис' х'лòпц'а.* Див. ще **мелдовáтися**.

ГОЛОСЛІВЫЙ, *а, е.* Голосний (про людину). *Ты, 'Петре, голос'ливый, да'леко т'а'чути.*

ГОЛОСЛІВО. Присл. до **голосл'ивый**. *'Дуже голос'ливо гово'риш.*

ГОЛОСНІЦЯ [голос'ниц'а], *і, ж.* Скроня. *Аш по голос'ниці 'сильно в'дарити чулу'віка, та 'можє в'мерти.*

ГОЛÓШЕНЬИЙ, *а, е.* Те саме, що **заголо-шéный**.

ГОЛОШІЯ [голо'шийа], *і, ж., зоол.* Голоший-ка. *Голо'шийі т'ипир 'р'ітко в 'кого йє.*

ГОЛÓШНЄ [гòл'òшн'є], *а, с.* Те саме, що **мелд'унок**.

ГОЛУБІНКА [гулу'бінка], *ы, ж., бот.* Гриб різних видів сиріжки зеленої (Russula Pers.) з шапкою різного кольору (зеленого, голутого, роже-вого, темно-вишневого та ін.). *Гулу'бін'кы – 'доста сма'чн'і з'рибы.*

ГОЛУБЦІ [гòлу'пц'і], *у, мн.; одн.* 'гòлубиц', *пц'а, ч., кул.* Голубці. *У нас 'гòлу'пц'і 'кажэ'зуйі (ко-жэ'зуйі) н'ід'іл'і в'ар'ат.* ▲ **Л'і'ни'в'і 'гòлу'пц'і**, *кул.* – страва з каші вперемішку зі шматками капусти. *Л'і-ни'в'і 'гòлу'пц'і 'чин'ат, куй 'н'іколи в'чинити об'чн'і.*

ГОЛУЗА [гулу'за], *ы, ж.* Галуза.

ГОЛУЗÉ [гò'лу'з'є], *а, с., зб.* Галуззя. *Йа'когос' 'рушча на'ла'маєме там, го'лу'з'а.*

ГОЛУЗІНА [гулу'зіна], *ы, ж.* Галузіна.

ГОНІХМАРЬ [гò'нихмар'], *а, ч.* 1. *заст.* Мі-фічна істота, яка наганяє хмари. 2. *перен., ірон.* Дуже рухлива людина (дитина); бродяга. *Йура – та'кый го'нихмар', шчо в'с'уды ним 'пòвно.* Див. ще **гоніхмар'ник**, **плавіна 2**.

ГОНІХМАРЬКА [гò'нихмар'ка], *ы, ж.* Жін. до **гоніхмарь 2**.

ГОНІХМАРЬНИК [гò'нихмар'ник], *а, ч., рідк.* Те саме, що **гоніхмарь 2**.

ГОНОРИТИСЯ [гоно'ритис'а], *гòнòр'ус'а, гоно'рис'а, недок.* Бути пихатим, чванливим, зарозумілим. *Кум с'а так гоно'рит, г'ібы май газ'ды уд 'н'ого не"йє в'се"л'і.*

ГОНОРОВІСТЫЙ, *а, е.* Гоноровитий. *Муй су'с'ід 'дуже гоно'ровистый.* Див. ще **гонорóвый**.

ГОНОРÓВЫЙ, *а, е.* Те саме, що **гонорови-стый**.

ГОРÁЗД' [го'разд(ст)], *з'ду, ч.* Щастя, благопо-луччя. *Йа ти, 'сыне, 'хòчу лиш'гораз'ду.*

ГОРÁЗД' [го'разд(ст)], *част.* Так, добре. «Мам-ко, йа йду на вичурниц'і». – «Гораст».

ГОРА́ЗД [го'разд(ст)], *предик. сл.* Добре, чудово. *Гораст* Цили с та́кым чулу́віком.

ГОРАЗДЫ́, *ду, ми.* Достатки. *Не зна́йу, чи та́кі в на́шій гора́зды, зі с'а хва́лит.*

ГОРАЗДОВА́НЕ [гораз'дован'е], *а, с.* Життя в достатку, в щасті. *Н'і́да не́ було в про́стого чи́л'адника гора́здован'а.* Пор. **гортазováти**.

ГОРАЗДОВА́ТИ, *дуйу, дуйеш, недок.* Жити щасливо, в достатку. *Мойа д'і́тина йе да́леко, не́ зна́йу, чи гора́здуйе, чи б'дуйе.*

ГОРБАТЁ́НЬКИЙ [горба'тин'кий], *а, е. 1.* Горбатий. *Горба́тин'кий чулу́вік. 2.* Прізвисько.

ГОРБЫ́, *бу, ми.* Мікротопонім, що називає пагорбкувате поле між селами Сокирниця і Крайніково.

ГОРБУ́ЛІ [г'орбул'і], *у, мн., зневаж.* Плечі. *Не́ сер'ди́н'а, бо дам ти по г'орбу́л'ах.*

ГОРДУ́В [г'ор'дув], *гор'дова, ч., заст.* Велика бочка (кількасот літрів). *Да́вно у гор'довах во́зили ру́ну.* Пор. угор. *horadó* 'бочка'.

ГОРДЯ́К [г'ор'д'ак], *ка, ч.* Гордовита людина, гордій. *Го́рд'ак – дурн'ови брат.*

ГОРДЯ́ЧКА [г'ор'д'ачка], *ы, ж.* Жін. до **гор'дяк**. *Наша су́с'ітка – доста го́рд'а́чка.*

ГОРЬ-ДО́ЛЫ, *невідм.* Що-небудь у великому обсязі (коли йдеться про обіцяне). *Уб'і́ц'али ми на туй ро́б'от'і г'оры-до́лы, а пак у́с'е за́били.*

ГОРІ́ [гу'р'і], *присл.* Уверх, угору. *А́бы на́р'ва-ти чири́шин', тре́ба л'і́сти гу́р'і, на д'ерево.*

ГОРІ́ [гу'р'і], *прийм. з ор. відм.* Попри, побіля, коло. *Пу́шов гу́р'і с' к'і́нов (по́током). Ма́р'і́ка тли́ гу́р'і йу́ром си́дит.*

ГОРІ́-ДО́ЛУ [гу'р'і-ду'лу], *присл.* Сюди-туди. *О́й чи йду́ гу́р'і-до́лу, не́ витко́н'і́кого, се́рце ми с'а роспу́ка́йе ж:са́л'у вели́кого.*

ГОРІ́ПО́ТОКЫ [гу'р'і'пото'кы], *п'п'от'ку, мн.* 1. Територія, що прилягає з обох боків до верхньої частини потоку. 2. Мікротопонім, що називає місцевість по обидва боки верхньої частини потоку Помийниця. *Гу́р'і'пото́кы с'ме́ на́сли ма́ргу.*

ГОРІ́ШНЬЫ́Й [гу'р'ішн'ый], *а, е. 1.* Те саме, що **вы́шньый 1.** 2. Той, що стосується верхньої частини села. **▲ Гу́р'ішн'ый Кра́й** – мікротопонім, верхня частина села Сокирниця. *Гу́р'ішн'ый Кра́й и́че с'а зве Гу́р'ками.* Див. ще **гу́рка' 2.**

ГОРІ́ШНЯ́НИН [гу'р'ішн'анин], *а, ч.* Мешканець верхньої частини села. *Гу́р'ішн'ани́н – ко з Гу́р'ішн'ого Кра́ю, з гу́р'ішн'а́т.*

ГОРІ́ШНЯ́НКА [гу'р'ішн'анка], *ы, ж.* Жін. до **горішнянин**.

ГОРІ́ШНЯ́ТА [гу'р'ішн'ата], *н'ат, мн.* Ті, що живуть у верхній частині села Сокирниця. *Гу́р'ішн'а́та в нас жи́в'ут у Гу́р'ішн'о́му Кра́ї.* Антонім **долушні́ята**.

ГОРНЁ́ЦЬ [гор'ниц'ь], *ни́ц'а, ч.* Велика каструля. *У горни́ц'ови ва́р'ат' се́рбанку.* **▲ Ма́л'ованый гор'ниц'ь** – емальована каструля; див. ще **ма́л'ованый гор'шок** (див. **горш'ок**).

ГОРНИ́ЧО́К, *чка, ч.* Каструлька. *За́вари́лам горни́чок р'і́пы.*

ГОРНЯ́ [гу'рн'а], *н'ати, с.* Те саме, що **водя́н-ча**.

ГОРНЯ́ТКО [гу'рн'атко], *а, с.* Малий горщик. *При́стави́лам ва́рити гу́рн'а́тко з р'і́п'ов.*

ГО́РОД' [город(т)], *да, ч.* Те саме, що **ва́реш**. *До го́рода уд нас да́леко, а́йбо да́вно мы хо́дили ту́ды п'і́ш'ком.*

ГОРО́Д' [го'род(т)], *да, ч.* Присадибна ділянка. *Го́рот – о́то зим'л'а ко́ло хы́жі.*

ГОРО́ДЕЦЬ [г'ор'о́диц'ь], *ц'а, ч.* Відгороджена біля хати ділянка для городини й квітів. *У го́ро-ц'ови с'а не́ оре́, ай при́ко́пуйе́с'а луска́р'ом.*

ГОРО́ДИ́НА, *ы, ж.* 1. Примітивна огорожа. *Горо́дина мо́же бы́ти плетены́й плут, ва́д'из л'а-ц'о́к. 2.* Обгороджене місце, город. *А́ну'ко, у́жени тил'а з горо́дини.*

ГОРОДО́К, *рот'ка, ч.* Зменш. до **го́род'**. *Т'а́чо-во – горо́док не́ве́ликий.*

ГОРО́ДСЬКИЙ [гороц'кий], *а, е.* Міський. *Горо́ц'кий пан.* Див. ще **ва́решський**.

ГОРОЖА́НКА, *ы, ж., заст.* Загальноосвітня школа у місті на Закарпатті до 1944 р.

ГОРОЖЕ́НЫЙ, *а, е. 1.* Який має огорожу (будь-яку). *Горо́жений го́рот, сте́жар. 2.* заст. З огорожі, зробленої з тичок (про пліт), плетений. *Да́вно бы́ли та́кі пло́ты горо́жен'і. Ти́пир у́же горо́жены́х пл'оту́ у се́л'і не́йе.*

ГОРО́ЖИНЕ [г'ор'ожин'е], *а, с.* Створення огорожі. *Го́ро́жин'е ти́пир доро́го с'а у́п'ходит.*

ГОРСА́Г [гор'саг(к)], *га, ч.* Центральна дорога, шосе. *У на́д'іл'у ли́г'н'і сто́й'али на го́рса́гови.* Пор. угор. *országát* т.с.

ГОРСА́ЦЬКИЙ [гор'сац'кий], *а, е.* Стосовний до **го́рсаг**. *Го́рсац'ка до́ро́га.*

ГОРСТЬ [го́рс'ц'ь], *горсти, ж., с.г.* Горстка зібраних стебел конопель, пшениці, жита і под. *Три т'и́жн'і ко́л'он'і мо́кли в:о́д'і, по́т'ому з'ме́ йіх уби́рали та й'а́зали з'ме́ та́кі го́рсти ма́л'і.* Бе́ри ма́й ма́лу го́р'с'ц'ь.

ГОРШО́К, *шка, ч.* Каструля. *Не́ с'а́т'і го́ри-кы л'і́пл'ат.* Да́вно про́д'і́равли́н'і го́ришки не́ вмі́товали ай пл'атали та́дале с'а ними́ сл'у́жили.

▲ Ма́л'ованый гор'шок – те саме, що **ма́л'ованый гор'ниц'ь** (див. **горне́ць**).

ГО́РЯЧ [го́р'ач], *и, ж. 1.* Висока температура, гарячінь. *Йа́ с'то́йі го́р'ачи ле́двы у́йшла. 2.* метеор. Спекра, жара. *Вели́ка го́р'ач на́стала – вс'а с'і́вба зго́рит.*

ГОРЯЧИ́ТИСЯ [гур'ачитис'а], 'чус'а, 'чис':а, *недок.* Гарячитися.

ГОРЯЧИ́Й [гур'ачий], а, е. Гарячий. ♦ **Гми-ти на гур'ачуму** – упіймати на гарячому, викрити, спіймати на місці злочину. *Сус'ітка ми бо'жилас'а, шчо вна уд н'а 'дын'і не' краде, а йа йі пуссоко'тила тай ймила на гур'ачуму.*

ГОРЯЧКА [гур'ачка], ы, жс., *мед.* Підвищена температура тіла, гарячка, пропасниця.

ГОСТИ́НА, ы, жс. Страви і напої, якими частують. *Така была гостина, шчо прийи'ли'с'ме з 'нйіі гдлодн'і.*

ГОСТИ́НКА́, 'нок, *мн.* Часті пригощання. *У нас на ро'бот'і 'каж'зый дин' гостинкы.*

ГОСТЬ [гос'ц'], а, ч. Гість.

ГОШИ́ТИСЯ [гошитис'а], го'шус'а, го'шис':а, *недок.* Намагатися; нахвалятися; хоробритися. *Петро'лиш го'шиц':а побити Й'вана, 'айбо вто не' в'чинит.*

ГРА́БИТИ, бл'у, биш, *недок.* Грабувати. *'Кул'ко н'а будут о'ты бі'тангы з'рабити?!*

ГРА́БКАНЕ [грапкан'е], а, с., с.г. Процес, при якому гребуть сіно, отаву і под. *Куй 'сушиш 'с'іно вад' отаву та з'рапкан'а 'дуже м'ного.* Пор. **гра́бкати**.

ГРА́БКАТИ [г'рапкати], айу, аш (айеш), *недок.*, с.г. Гребти граблями сіно, отаву і под. *Грапкайме скоро, бо 'зараз дошч.* Див. ще **гребстї** 2.

ГРА́БКАТИСЯ [г'рапкатис'а], ац':а (айес'а), *недок.*, с.г. Згрібатися докупити граблями (про сіно, отаву і под.). *Т'ашко с'а з'рапкат 'с'іно вад' ота-ва, аж не'файно поко'шена тра'ва, запи'найуц':а з'рабл'і, 'ламл'уц':а чуп'кы на них.*

ГРА́БЛІ [г'рабл'і], 'бил', *мн.*, с.г. Граблі.

ГРА́БНИК, 'ка, ч, зб., *бот.* Зарості граба. *У'на-шуй 'хашчі трафл'айуц':а грабникы.*

ГРА́БЧА́К [г'рап'чак], 'ка, ч., зб., *бот.* Молоде грабове деревце. *Зру'бавим у 'хашчі два грап'чакы.*

ГРА́НЬ [гран'], г'рани, жс. Жар, жарина. *Подай ми гран' цигаретлик запа'лити.*

ГРЕ́БІНЬ [г'рибін'], бін'а, ч. Гребінець для розчісування волосся. ♦ **Грибін' у'пав у від'ро** – порожнє відро. *Іди зач'ри во'ды, бо з'рибін' у'пав у від'ро.*

ГРЕБЛІ́ЦЯ [греблиц'а], і, жс. Залізна щітка, якою чистять корів, коней та ін.; скребло. *Бе'ри гре-блиц'у та почи'сти ко'рдову.*

ГРЕБСТІ́ [гребст'и], г'ребу, гребеш, *недок.* 1. Розгрібати, розривати що-небудь. 2. с.г. Те саме, що **гра́бкати**.

ГРЕ́ЗЕН [г'резен], зну, ч., *бот.* Виноград (Vinea vitis). *У Со'кырницї май дав'но з'резен 'р'ітко ко са'див.* Див. ще **вино** 2.

ГРЕ́ЗНО, а, ч., *бот.* Гроно винограду. *Хочу ну-кушати 'вашого з'резну, ур'віт ми лиш од'но з'резно.*

ГРИБА́РИТИ, р'у, риш, *недок.* Ходити по гриби. *'Анц'а 'дуже 'л'убит гри'барити, з 'малости гри-барит.*

ГРИБА́РИНЕ [гри'бар'ін'е], а, с. Ходіння по гриби. *'С'ого 'л'іта з'рибу 'было м'ного, та 'было гри'бар'ін'а 'доста.* Пор. **грибáрити**.

ГРИБА́РЬ [гри'бар'], р'а, ч. Грибник. *Ко 'до-брый гри'бар', та аж бы лиш о'ден был у 'хашчі грип, тай 'того 'найде.*

ГРИБА́РЬКА [гри'бар'ка], ы, жс. Жін. до **грибáрь**. **ГРИ́ВЕНЬ** [г'ривин'], а, ч. Гривня. *По'зыч ми о'ден з'ривин'.* Див. ще **рубéль** 2.

ГРИ́МАНЕ [г'риман'е], а, с. 1. Грюкіт. *Ба шчо за з'риман'е в хл'іви? 2. метеор.* Грім. *'Моя жо'на 'дуже с'а бу'йит з'риман'а (куй з'рум з'римит).* Пор. **грімати**.

ГРИ́МАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **ГРИ́МНУ-ТИ** [г'римнути], мну, мнеш, *док.* 1. Грюкати. *Ба ко з'римат у 'двирі? 2. метеор.* Гріміти (про грім). *Ко-ли 'зачало з'римати, йа вт'ікла до'хыш.*

ГРИ́МУТ, у, ч. 1. Сильне грюкання. *Йа'кыйіс' там з'римут на пуд'і.* 2. метеор. Сильний грім. *Гримут – коли 'сильно з'рум з'римит.*

ГРІ́ДЕЛЬ [г'р'ідил'], дил'а, ч., *мед.* Стрижень у фурункулі. *Гр'ідил' ис чир'ака т'реба 'умісити вон.*

ГРІ́НКА [г'р'інка], ы, жс. Скибка хліба (підсмажена чи непідсмажена). *Ты ут 'свого 'сына з'р'інкы на 'старости не ч'екай.*

ГРІ́НЧЕНЬІЙ [г'р'інчений], а, е. Підсмажений на плиті або сковородці (про скибки хліба). *'Моя у'нука 'дуже 'л'убит з'р'інчений хл'ін.*

ГРІ́НЧИТИ [г'р'інчити], чу, чиш, *недок.* Підсмажувати на плиті або сковородці скибку хліба. *Йа з'р'інчу хл'ін на ш'порови.*

ГРІ́ХОВА́ТИСЯ [г'р'іхо'ватис'а], 'хуйу'са, 'хуйес':а, *недок.* Неточно думати, сумніватися. *Йа гр'іхо'валас'а, ци уд:алам вам д'бвх.*

ГРІ́ШКА [г'р'ішка], ы, жс. Порожнє, незаповнене місце (щілина між зубами, отріх на полотні і под.). *У нас 'кажут, у 'кого гр'іш'кы в зубах, тот брехливый.*

ГРІ́ШНИЙ, а, е. Грішний. ▲ **Гр'ішніе 'т'іло** – зовнішній статевий орган (чоловіка або жінки). *Ма-р'іко, прус 'вічує ти с'а круз'с'виту з'р'ішніе'т'іло.*

ГРОБА́РИТИ, р'у, риш, *недок.* Бути гробарем. *Гробарити буде не 'каж'зый чулу'вік.*

ГРОБА́РИНЕ [гробар'ін'е], а, с. Заняття гробаря. *Жив 'т'ашко – з гробар'ін'а.*

ГРОБА́РЬСЬКИЙ [гробар'с'кий] а, е. Стосовний гробаря. *Гробар'с'ка робота не'лехка.*

ГРОБОВЫ́Й, а, е. Могильний, гробовий. ♦ **До гробб'овій 'дошкы** – до кінця життя, завжди. *До гробб'овій 'дошкы буду т'а л'убити.*

ГРОЖЁНЫЙ, а, е. Вихований. *Ото грожена д'їтина.*

ГРОЗІТИ, грѳжу, грѳзиш, *недок.* 1. Сварити; погрозувати. *Прийи́дам т'а, сыне, грози́ти, бо ты с'а вже дуже роз'вѳв.* 2. Виховувати. *Ма-р'іко, ты не грози́ш с'вѳѳу д'їтину.* 3. Вимагати. *Она грози́т уд брата с'вѳѳу час'ц' из ву'ц':ового газѳдуства.*

ГРОЗІТИСЯ [грѳзитис'а], грѳжус'а, грѳзис'а, *недок.* Сваритися. *Дуже м с'а на'н'ого грози́ла.*

ГРУБ [груб(п)], грѳба, ч. Могила. *У'наишму сил'ї гроб'ї дуже дози́райт.*

ГРУБѢЗНЫЙ, а, е. Збілий. до **грубый** 1, 2. *Грубѳзна ѳдын'а. Та́кый грубѳзный чулу'вік, мало не до по'да.*

ГРУ́БЫЙ, а, е. 1. Великий. *Грубый пласт.* 2. Високий. *Їуї с'а л'убл'ат лиш зрубі ли́г'ї.*

ГРУДНІЦЯ [грудниц'а], і, ж., *анат.* Передня частина туші з ребрами, м'ясо з ребрами, поребрина. *Из грудниц'ї файне м'н'асо.*

ГРУЖЁНЫЙ, а, е. Вантажений. *Сис'вуз'добре гружений.* Див. ще **теръханий**.

ГРУ́ЖІНС [гружін'е], а, с. Вантаження. *Гружін'е – т'ашка робота.* Див. ще **теръхане**. Пор. **грузити**.

ГРУЗ [груз(с)], за, ч. Вантаж. *Ото великий груз на ѳѳз'ї.* Див. ще **теръх**.

ГРУЗІТИ, грузжу, грузиш, *недок.* Вантажити. *Грузи два ѳвозы з'нѳѳу.* Див. ще **теръхати**.

ГРУЗІТИСЯ [грузитис'а] грузжус'а, грузис'а, *недок.* Вантажитися. *Не грузис'а дуже, бо т'ашко меш нести.* Див. ще **теръхатися**.

ГРУ́ЗНЫЙ¹, а, е. Повчальний, виховний, грізнний. *Из хыжі чувс'а зрузный голос ву'ц':а до сына.*

ГРУ́ЗНЫЙ², а, е. Огрядний, тілистий. *Грузный – ото великий, туш'ный чулу'вік.* Див. ще **тілн'истый**.

ГРУЗНОВА́ТЫЙ, а, е. Який має велику масу тіла (про людину). *Полан'а – грузновата жо'на.*

ГРУЗЬБА [груз'ба], ѳы, ж. Виховання словами, моралізування. *Мат'ерина груз'ба н'їч не кошко'вала: сын дале робив с'вое.*

ГРУ́ШКА, ѳы, ж. 1. Зменш до груша 'груша'. 2. рідко. Електрична лампочка. Пор. *чес. hrška т.с.*

ГРУШНЬИЙ, а, е. Groшовитий. *Андр'їй – груш'ный чулу'вік.*

ГРЯДÁ [гр'ада], ѳды, ж. Значне підвищення річкового дна, може виступати з води. *Дивис'а, абы т'а вода не ѳвел:а с'чайкув на гр'аду.*

ГРЯ́ДКА¹ [гр'атка], ѳы, ж. Невеличка ділянка землі, грядка.

ГРЯ́ДКА² [гр'атка], ѳы, ж. Горизонтально підвішена до стелі палиця, на яку вивішували білизну, рушники, а в сараї на ній сиділи кури. *Кури*

л'убл'ат сид'їти на зр'ац':ї. За діс'атку вирз'їат'ї на зр'атку (жарт).

ГУ́БА, ѳы, ж.; *мн.* ѳубы, губ (гуп), *бот.* Грудзь, або хряш-молочник перцевий (Lactarius piperratus). *губы – дуже пус'н'ї зрибы.*

ГУБІТИ, ѳл'у, ѳиш, *недок.* 1. Втрачати, губити що-небудь. 2. Псувати, переводити добро. *Ото тил'а не ѳїст ѳтаву, ай лиш губит'її.*

ГУ́ГНАВЕЦЬ [гугнавиц'], ви'а, ч. Чоловік, що гугнявить.

ГУ́ГНАВИТИ, ви'у, виш, *недок.* Гугнявити. Див. ще **гугнати**.

ГУ́ГНАВЫЙ, а, е. Гугнявий.

ГУ́ГНАВКА, ѳы, ж. Жін. до **гугнавець**.

ГУ́ГНАВО, присл. Гугняво.

ГУ́ГНАНС [гугнан'е], а, с. Говоріння, співання гугняво. *Їа с'того гугнан'а н'їч не рузу'мїю.* Пор. **гугнати**.

ГУ́ГНАТИ, айу, айеш, *недок.* Те саме, що **гугнявити**.

ГУД [гуд(т)], ѳода і ѳѳду, ч. Рік. *гого ѳода (ѳѳду) зима ѳбыла твер'да. Го'ды їдут, зѳбы прутом ма'хав.*

ГУДА́К, ка, ч. 1. Музикант, переважно скрипаль. *Уже же'них тай гуда'кы їдут.* Див. ще **гусляш**. 2. Прізвисько.

ГУДАКОВА́НС [гудакован'е], а, с. Виконування ролі музиканта, переважно скрипаля. *Їуму с'а л'убит гудакован'е.* Див. ще **гусляне**. Пор. **гудаковати**.

ГУДАКОВА́ТИ, куйу, куйеш, *недок.* Виконувати роль музиканта, переважно скрипаля на весіллях, сільських танцях та ін. *Увун гудакує на свал'бах из ма'лого.*

ГУДАКУ́В, кова, ково. Стосовний до **гуда́к**. *Гудаковы гусл'ї.*

ГУДАЧО́К, чка, ч. 1. Зменш.-пестл. до **гуда́к**. *Гудачок стар'ав'а файно гусл'ати.* 2. Прізвисько.

ГУ́ДНЫЙ, а, е. 1. Дозволений. 2. Скоромний. *Вуторок – гудный дин, аж не ѳїе по'сту.* Див. ще **порзньїй**.

ГУ́ДНО, присл. *предик.* Можна, дозволено. *Не гудно ѳїсти м'н'асо у п'ятниц'у і не гудно робити в нїд'їл'у, а читати гудно хут'-ко'ли.*

ГУ́ДНЬИЙ [гудн'ий], а, е. Річний. *гудн'е тїл'а.*

ГУ́ДТЕПЕР [гут:ипир], присл. Торік. *гут:ипир у сис'час ѳбыло май'тепло.* Див. ще **тогуд**.

ГУ́ДТЕПЕРШЫЙ [гут:ипир'їшн'ий], а, е. Торішний. *гут:ипир'їшн'ий ѳвес.* Див. ще **тогудньий**.

ГУ́ДЬБА [гуд'ба], ѳы, ж., муз. Духовий оркестр. *У мѳѳѳї дун'кы на свал'бі ѳбыла гуд'ба.*

ГУ́ЗЕРО, а, с. Нижня частина мішка, товстіший кінець колоди і т.д. *Бери мїх за гүзеро, а їа – за чулку.*

ГУЗИЦАТЫЙ, а, е. З великими сідницями. *Крестина дуже гузицата. Антонім безклубий.*

ГУЗИЦЯ [гу'зиц'а], і, ж. Сідниця. *Гузиц'а пирід'іла, бо не мала ід'іла* (грубий жарт). Див. ще **перебачіня**.

ГУЗИЧКА, ы, ж. Зменш.-пестл. до **гузиця**. *Не роби бід, Ану'ко, ай с'ат'си на гузичку.*

ГУЗИШНИК, а, ч. 1. Чоловік, який має велику сідницю. *Гузишник – у кого велика гузиц'а*. 2. Прізвисько.

ГУЗИШНИЦЯ [гу'зишниц'а], і, ж. Жін. до **гузишник**.

ГУКАНЄ [гукан'є], а, с. Тічка у свинюматки. *Прийшло на нашу свин'у гукан'є*. Пор. **гукатися**.

ГУКАТИСЯ [гукатис'а], ац'а (айес'а), **недок.** Мати тічку (про свинюматку). *Аби с'а свин'а не гукала, та хорошають їй.*

ГУЛЬКЫ [гул'кы], л'ок, мн. Веселе, з розвагами, танцями і т. ін. проведення часу. *Мій син пузю приходив із гул'ок.*

ГУЛЬМОШ [гул'мош], а, ч., **зневаж.** Крикун. *Іс тым чулувіком не мож нур'мально говорити, бо вто гул'мош*. Див. ще **гулюгів, гулюкало**.

ГУЛЮГІВ [гул'угів], 'гова, ч., **зневаж.** Те саме, що **гульмош**.

ГУЛЮКАЛО [гул'укало], а, ч., **зневаж.** Те саме, що **гульмош**.

ГУЛЮКАНЄ [гул'укан'є], а, с. Те саме, що **гойкаїна**. Пор. **гулюкати**.

ГУЛЮКАТИ [гул'укати], айу, аш (айеш), **недок.** Те саме, що **гойкати**.

ГУНОІД [гу'ноїд(т)], да, ч., **вульг.** Скнара. *Тот гу'ноїд два раз бы вдно йів.*

ГУНЦУТ, а, ч., **заст.** Хитрун, негідник, шельма. Пор. угор. *huncut*, пол. *huncwot*, нім. *Hündsfott* т.с.

ГУНЦУТКА, кы, ж., **заст.** Жін. до **гунцут**.

ГУНЦУТСТВО [гунцуство], а, с., **заст.** Одурманення, ошуканство. *Политика – ото пан'с'ке гунцуство*.

ГУНЦУТСЬКИЙ [гунцуц'кий], а, е. Стосовний до **гунцут**. *Гунцуц'кый с'віт нас'тав*.

ГУНЯ [гун'а], і, ж., **заст.** Верхня одежа з дмотканого грубого і ворсистого, переважно нефарбованого сукна. *Гун'і носили і л'уде, і жоны*.

ГУНЯГЫ [гун'агы], гу, мн. Калова маса у кишках заколотої свині. *Гун'агы утр'асуїт, кышкы скрепчут тай'файно мыйут, а дале чин'ат кувбаскы*.

ГУПКАТИ, айу, аш (айеш), **недок.** Те саме, що **гепкати**.

ГУРБА, ы, ж. Натопт, юрба. *Гурба д'івок стоїла на підш*.

ГУРКА¹, ы, ж. 1. Гірка. *Моя сестра живе на туй гурц'і*. 2. мн. Гуркы, 'рок. Те саме, що **Гурішн'ый Край** (див. **горішный 2**).

ГУРКА², ы, ж., **кул.** Сорт домашньої ковбаси (суміш каші з потрохами, кров'ю, зрідка м'ясом). *Гурка с'а чинит на Руд'во*. Пор. угор. *hurka* 'ковбаса'. Див. ще **кышка**.

ГУРКАЛҮВ, лова, ч., **заст.** Начиння у вигляді великого шприца для виготовлення ковбас. *Гупир і ковбаскы, і кышкы майбуш наби'вайут не гуркаловом, ай млин'ц'ом*. Пор. угор. *hurkatöltő* т.с.

ГУРКАНЄ [гуркан'є], а, с. Видавання загрозливих звуків (про свиню, кабана). *Гуркан'є на свин'у на'тходит тог'ды, куй с'а з'гукайє*. Пор. **гуркати**.

ГУРКАТИ, ат (айє), **недок.** **ГУРКНУТИ**¹ [гуркнуги], кне, **док.** Видавати загрозливі звуки (про свиню, кабана). *Свин'а гуркнула і пуб'ігла в кутинц'і*.

ГУРКЫ див. **гурка**².

ГУРКНУТИ¹ див. **гуркати**.

ГУРКНУТИ², ну, неш, **недок.** Вилляти одним махом велику кількість рідини. *Перевернули гелету, і вода з нийї гуркнула. Скоро гуркні у валує по'мыйї свини, бо вбалил'а*.

ГУРЬКЫЙ, а, е. Гіркий.

ГУРЬКОТА [гур'кота], ы, ж. Те, що має гіркий смак; гіркість, гіркоті. Див. ще **гурьчадь**.

ГУРЬЧАВЫЙ [гур'чавый], а, е. Гіркуватий. Див. ще **нрігурький**. *Твоя каша гур'чава*.

ГУРЬЧАДЬ [гур'чад'(т')], ди, ж. Те саме, що **гурькота**. *С'бій гур'чади йа йісти не'можу*.

ГУРЬЧИТИ [гур'чити], 'чу, 'чиш, **недок.** Робити страву гіркою. *Йа гур'чу страву, йа май'л'убл'у та'ку*. Див. ще **гурьчїтися 2**.

ГУРЬЧИТИСЯ [гур'читис'а], 'чус'а, 'чис'а, **док.** 1. Споживати гіркою. *Йа не'л'убл'у гур'читис'а*. 2. 'чиц'а. Те саме, що **гурьчїти**. *Декотра ст'рава не'добра, аж не'гур'чиц'а*.

ГУСЕЛЬКЫ [гусил'кы], л'ок, мн. Зменш.-пестл. до **гуслі**. *Учинивим д'іт'вакови гусіл'кы, та так л'убит гусл'ати на них!*

ГУСІЛНИЦЯ [гу'сїлниц'а], і, ж., **зоол.** Гусениця, гусінь. *Гус'їлицц'а пуйіла ка'пусту*.

ГУСКЫ, 'сок, мн., **вес.** Дивич-вечір. *Гускы чин'ат ув'чир'і сперет свал'бів*.

ГУСЛІ [гусл'і], 'сил', мн., **муз.** Скрипка. *Давно на свал'бі майбуш'были гусл'і тай'бубен*.

ГУСЛЯНЄ [гусл'ан'є], а, с. Гра на скрипці. *Гур'ке'моїє гусл'ан'є, куй йа та'кий стар'ый*. Пор. **гусляти**.

ГУСЛЯТИ [гусл'ати], л'айу, 'гусл'аш (л'а'йеш), **недок.** 1. Грати на скрипці. *Загусл'ай ми, гусл'ашу, бо йа х'очу й'рати*. Див. ще **густї**. 2. перен. Муркотати (про kota). *Кут, куй ми'добре, та гусл'н'ат*. 3. 'гусл'ат (гусл'аїє), **перен.** Хрипіти в грудях у старої або хворої людини. *Гусл'ат ми в з'руд'ох*.

ГУСЛЯТИСЯ [гусл'атис'а], [гусл'ан'а, недок. 1. Про бажання грати на скрипці. *Що́с' не" гуслац'а ме"н'і нын'і*. 2. Про схильність муркотати (про kota). *Тепло ко́тови, та 'файно му с'а гусл'ат (гусл'аїе)*.

ГУСЛЯШ [гусл'аш], ша, ч. Скрипаль. *Ци́л'о Ц'інкало був 'файный гусл'аш*. Див. ще **гудак**.

ГУСОШ, а, ч. 1. *заст.* Монета вартістю 20 форинтів. Пор. угор. húszas 'двадцятка (гроші)'. 2. *вес.* Одна з монет, якими прикрашали вінок молоді або виготовляли намисто. *Гусуші проби'вали та приши'вали до вінка 'около чола молодиц'і*.

ГУСТІЙ, гуду, гудеш, недок. Те саме, що **гусляти** 1.

ГУСТІТИ, гуш'чу, гус'тиш, недок. Робити щонебудь густішим, ніж звичайно. *Не" густити так шопри, бо ма'ла р'іпа 'уросте*.

ГУСУНДРАґИ, гу, мн., *заст.* Підтяжки для штанів. *Гусундрагы 'були купован'і, а 'заміс' них 'д'ім'ом приши'вала на наг'виц'і вервечкы*. Пор. угор. діал. hózetrák т.с.

ГУСУНДРАГОШ, а, ч., *заст.* Заможний інтелігентний чоловік (хлопець), який носив штани з підтяжками.

ГУСЯ [гус'а], ати, с. Гусеня, гуся. Див. ще **гусятко**.

ГУСЯТКО [гус'атко], а, с. Те саме, що **гуся**; гусятко.

ГУСЯЧКЫ [гус'ачкы], чок, мн.; *одн.* гус'ачка, ы, ж. Гусячий послід. *Там, де 'гуси, 'півно гус'ачок*.

ГУЧАНЕ [гучан'е], а, с. Шум. *'Петрику, прикрути 'радію, бо в' мене й без 'ниї у ву'хах 'гучан'е*. Пор. **гучати**.

ГУЧАТИ, чу, чиш, недок. Шуміти. *Во'да в 'пото́ц'і гу'чит. У'вухови 'може гу'чати*.

ГУЩАВНИК [гушчав'ник], ка, ч., зб. Гушавина, зарості. *Та́кый гушчав'ник, шчо не" мож из 'н'ого 'уйти*.

ГУЩАДЬ [гушчад'(т')], ди, ж. Гушавина (сільськогосподарські рослини). *Та́ку с' 'нали'шала 'гушчат', шчо тре́ба їй прур'ідити*.

Г

ГАБАТИТИ, а'чу, а'тиш, недок. Невдало порізати матерію, попсувати. *Она та́ка са́бука, шчо лиш табати́ти 'одна*.

ГАВАЛЬОК див. **кава́льок**.

ГАВАЛЬЧИК див. **кава́льчик**.

ГІВКАТИ, айу, аш (айеш), **ГІВЧІТИ**, в'чу, в'чиш, недок. Вимагати, просити. *Не 'тавкай, бо не" дам ти н'іч*.

ГІВРА, ы, ж. Барліг; діра; паша. *Мид'від' на'вис'н'і 'уйде з 'тавры 'дуже 'слабый*.

ГІВРАН, а, ч. 1. Вид великих домашніх гусей. *Йіст йак 'тавран, вун' да'виц'а*. 2. *зневаж.* Зажерлива людина. *'Тоній та́кый 'тавран, шчо пус'віта бы 'прожер*.

ГІВЧІТИ див. **гівкати**.

ГАЗ [газ(с)] зу, ч. Газ; чадний газ. *'Газом с'а 'може чил'адник зафу'йт'овати*.

ГІЗДА, ы, ч. 1. Господар, хазяїн. *Ко в'хыжи 'газда? Куи с'а 'газда 'гостит, ху́доба най 'постит*. 2. Заможний селянин. *Гы́чкы да́вно 'були ви́лики 'газды*. 3. Одружений чоловік. *Ци́ле, ци 'дома ваш 'газда?* 4. Прізвисько (*Газда*). Пор. угор. gazda 'господар, селянин'.

ГІЗДИ́СКО, а, ч. Дуже багатий господар. *Ото 'читавый 'газ'диско!* Див. ще **газді́ще**.

ГІЗДІ́ЩЕ [газ'дишче], а, ч. Те саме, що **газді́ско**.

ГІЗДЫ́НИН, а, о. Який належить господині. *Га́здынин по'р'адок*.

ГІЗДЫ́НЬКА [газ'дын'ка], ы, ж. Зменш.-пестл. до **газды́ня**.

ГІЗДЫ́НЯ [газ'дын'а], і, ж. Жін. до **газда́**. *Де дві 'газдын'і, там 'хыжа не 'метена*.

ГІЗДІ́ТИ [газ'д'іти], 'д'ію, 'д'ієш, недок. Багатіти. *'Сирот'і 'т'ашко 'газ 'д'іти*.

ГІЗДОВА́НЕ [газ'дован'е], а, с. Господарювання. *Гур'ке 'газ'дован'е на пус'туй зем'ли*.

ГІЗДОВА́ТИ, 'дуйу, 'дуйєш, недок. Господарювати. *Треба л'у'бити 'газ'довати, то́гды в 'та ич'о́с'бу'де*.

ГІЗДУВ, дова, дово. Який належить господареві. *'Газдова 'хыжа*.

ГІЗДУВНЫ́Й [газ'дув'ный], а, е. Хазяйновитий. *Ото 'газ'дув'ный чу'лу'вік, 'котрый у'с'ачино 'хоче 'мати і в 'хыжи, і 'коло 'хыжи*.

ГІЗДУВСТВО [газ'дуство], а, с. Господарство; маєток. *У'мойого 'д'іда 'было ви'лике 'газ'дуство*.

ГІЗДУВСЬКЫ́Й [газ'дус'кий], а, е. 1. Який належить господареві, властивий йому чи стосується його. *Газ'дус 'ка 'хыжа. Газ'дус 'кий сын. Газ'дус 'кий характер*. 2. Хазяйновитий. *Газ'дус 'кий хлоп'чишче 'л'убит 'газ'довати*. 3. Заможний. *Ис'а 'д'івка из 'газ'дус 'ко́йі фа'мелийі*.

ГІЗДЮ́К [газ'д'ук], ка, ч., *зневаж.* Чоловік, який хизується своєю заможністю, чванько. *Не" 'хбчу йа у'т'ого 'газ'д'ука н'іч про'сити*.

ГІЗМА́СКА, ы, ж., *військ.*, *заст.* Протигаз. Пор. угор. gázmaszk т.с.

ГІЗОВА́НЫЙ [га'зованы́й], а, е. Газований. *Га'зована вода*.

ГІАЙДА́НС [гайдан'е], а, с. Пусте говоріння, базікання. *Ис 'того 'гайдан'а н'іч но'вого не" в'чу'єш*. Пор. **гайдати**.

ГАЙДАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Пусто говорити. *Не гайдай ми тул'ко, ай їди с'пати.* Пор. угор. *gajdolni* 'горланити, кричати'.

ГАЙЗ [гайз(с)], 'гайзу, ч., *заст.* Отруйний, у тім числі вихlopний, газ. *Йой, йак вун'айе гайзом!*

ГАЙЗОВАТИ, 'зуйу, 'зуйеш, *недок.* Випускати отруйний газ, газувати. *Заїри д'вир 'ц'ї на иїп'ор'ї, не" гайзуї так.*

ГАЛАМБУЦКЫ, присл. Перекидом, шкереберть. *Так мнѡв с'турцнуло, ичо по'лит'ївим галамбуцкы.*

ГАЛАНДЕР, а, ч. Телеграфний (телефонний і под.) стовп. *Треба мін'ати коло нас галандер, бо погниє.*

ГАЛІБА, ы, жс. Неприємність, біда, халепа. *Галиба ми до 'н'ого. Галиба бы т'а в'з'ала. Іди до галибы.* ♦ **Де в галибы?** – невже? **до галибы!** – до біса! Пор. угор. *galiba* 'клопіт, хаос, безладдя'.

ГАЛІР [гал'ір], 'ра, ч. Комір сорочки. *Сис' гал'ір тубї великий.* Див. ще **ошійник**. Пор. угор. *gallér* т.с.

ГАМЖА, і, жс., *вульг.* Великий рот. *Не наби'вай так'гамжу, бо иче с'а в'д'вици.*

ГАМЖАК, 'ка, ч., *вульг.* Той, що має непомірний апетит, ненажерливий чоловік. *Петро та'кий гамжак, ичо ку'лко бы не" їв, у'се му'мало.*

ГАМЖАНЯ [гам'жан'а], і, жс. Жін. до **гамжак**.

ГАНІТИ, 'ган'у, 'ганиш, *недок.* Шукати вади, гудити; докоряти. *Не"їе йї заи'чо 'ганити, бо 'файна чил'а'дина.*

ГАНЧ, 'чу, ч. Вада, хиба, недолік. *Не"їе йїу ган'чу.* Пор. угор. *gáncs* т.с. Див. ще **хыба 1**.

ГАНЧУВНЬЙ, а, е. Який має недоліки, ознаки каліцтва. *Ганчув'на 'д'їєка.* Див. ще **хыбашный**.

ГАРАДИЧА, і, жс. Ступенька в сходах, сходина. *Уд'ну гарадичу 'лехко вчи'нити, 'айбо гарадичі – 'доста 'т'аико.*

ГАРАДИЧИ [гарадичі], дич, *мн.* 1. Сходи. *У нас гарадичі не"вы"с'окі.* Пор. угор. *garádics* т.с. 2. *перен.* Нерівна, некваліфікована стрижка. *Так н'а постригла, ичо гарадичі ми наробила.*

ГАРБУЛЯНЕ [гарбул'ан'е], а, с. Переміщення круглого предмета шляхом обертання його в певному напрямку. *Гарбул'ан'е гелеты.* Див. ще **качане 1**, **качуляне**. Пор. **гарбуляти**.

ГАРБУЛЯНЬЙ [гарбул'аний], а, е. Переміщуваний (про круглий предмет) шляхом обертання його в певному напрямку. *Гарбул'аний кы'мак.* Див. ще **качаный 1**, **качуляный**.

ГАРБУЛЯТИ [гарбул'ати], 'л'айу, 'бул'аш ('л'айеш), *недок.* Котити. *Есе дерево май 'лехко гарбул'ати, ги'чести.* Див. ще **качати 1**, **качуляти**.

ГАРБУЛЯТИСЯ [гарбул'атис'а], 'л'айус'а, 'бул'ас'а ('л'айес'а), *недок.* Котитися. *Трут'ото*

берве'но, най с'а гарбул'ат (гарбул'айе) в ра'каш. Діти с'а 'л'убл'ат гарбул'ати ду'ду 'берегом. Див. ще **качати 2**, **качулятися**.

ГАТЕР, тра, ч., *ліс.* Пилорама. *Треба нам е'се дерево на 'гаторвы попи'лити.* Пор. нім. *Gatter* т.с.

ГАТИ [гат'і], 'ти, *мн.* 1. *заст.* Підштанники, кальсони. *Ти'пир 'гат'ї лиш с'ар'ї 'л'уде 'нос'ат.* 2. *заст.* Штани з домотканого полотна. *Дав'но в 'гат'ох і до 'церкви хо'дили, 'айбо вто 'были 'файн'ї 'гат'ї.* 3. Труси. *Ку'пилам си 'файн'ї 'гат'ї.* Пор. угор. *gatyá* 'кальсоні'.

ГАТЬКЫ [гат'кы], 'т'ок, *мн.* Зменш.-пестл. до **гати**. *Ку'пилам ти, Ми'гал'ку, 'файн'ї 'гат'кы.*

ГАТЬКОШ [гат'кош], а, ч., *зневаж., заст.* Чоловік, що ходив у домотканих підштанниках. *У 'того 'гат'коша, 'бізуно, не'їе н'ї'яких нага'виц', ичо все 'ходит у 'гат'ох.* Див. ще **гатиош**.

ГАТЬОШ [гат'ош], а, ч., *зневаж., заст.* Те саме, що **гатиош**.

ГАТЯ [гат'а], і, жс. Одна штанина підштанників, кальсонів. *Треба за'шити 'н'ан'кови 'л'їву 'гат'у, бо рос'поролас'а.*

ГЕЛЕБАН, 'на, ч., *зневаж.* Те саме, що **кильохач**. *Тот гелебан та'кий тув'с'тый, ичо нага'виц' му не" купиш.*

ГЕЛЕТА, ы, жс. Велика бочка. *Гелета дивил'ана добра на ка'пусту, ро'пу, ви'но.* Пор. рум. *găleată* 'відро; (дерев'яна) діїниця; міра місткості (зерна, молочних продуктів і т.п.)'.

ГЕЛЕТКА, ы, жс. Зменш. до **гелета**. *Гелетка на брын'зу.* Див. ще **гелетя**.

ГЕЛЕТЯ [гелет'а], 'тати, с. Те саме, що **гелетка**.

ГЕМБЕХ, а, ч., *вульг.* Те саме, що **бембех**. *Та'кий у 'н'ого 'гембех, г'їбы мав ро'жати.*

ГЕМБЕХАНЯ [гембехан'а], і, жс., *вульг.* Те саме, що **бембеханя**.

ГЕМБЕХАТЫЙ, а, е. Те саме, що **бембехатый**.

ГЕМБЕХАЧ, 'ча, ч., *вульг.* Те саме, що **бембехач**. *Та де та'кий гембехач ти бу'де ро'бити!*

ГЕМБЕЦ, а, ч., *анат.* Свинячий шлунок. *Из 'гембеца 'чин'ат иб'ит.* Пор. угор. *gömböc* т.с.

ГЕРБЕВÓШ, а, жс. Металева кочержка до плити, коцюба. *До иїпора 'майе 'быти і гербе'вош.* Пор. угор. діал. *görbevas* т.с.

ГЕРЕНДА, 'ды, жс., *буд., заст.* Основна поздовжня балка, на якій лежать поперечні балки стелі старовинної хати. Пор. угор. *gerenda* т.с., прасл. *gręda 'колода, жердина'.

ГЕРШЛ [гиршл'і], у, *мн., заст.* Каша з перлової крупи (із зерен ячменю). *Из 'гиршл'у дав'но 'г'олупц'ї ч'їнили.* Пор. угор. *gersli* 'ячмінна крупа (каша)'.

ГЕРШЛЯНЬЙ [гиршл'аний], а, е. Приготовлений з перлової крупи. *Гиршл'ан'ї 'г'олупц'ї, 'гиршл'ана 'гурка.*

ГЕШЕФТ, у, ч. Дрібна спекулятивна торгівля; вигода; заробіток. *Слабый у нийи гешефт.* Пор. нім. Geschäft 'справа; заняття; торгівля'.

ГЕШЕФТАРЬ [гешеф'тар'], 'р'а, ч. Дрібний торговець-спекулянт. *Йура такий гешеф'тар', шчо хут'на 'к'ому заробит.*

ГЕШЕФТАРЬКА [гешеф'тар'ка], ы, жс. Жін. до гешеф'таря.

ГЕШЕФТОВАНЕ [гешеф'тован'е], а, с. Заняття дрібною спекулятивною торгівлею. *Ис т'войого, 'сыне, гешеф'тован'а ми'н'и 'нол'зы 'мало.* Пор. гешеф'товати.

ГЕШЕФТОВАТИ, 'туйу, 'туйеш, *недок.* Займатися дрібною спекулятивною торгівлею. *Гешеф'товати май 'лехко, ги з ло'пат'ов робити.*

ГИЙП [гийп], 'па, ч., *заст.* 1. Паровоз, локомотив. 2. Парова машина в млині. *Коли шче не' было в 'сил'і електрикы, та млин уд гий'па робив.* Пор. угор. gép 'машина; станок'.

ГИЙПАШ, 'ша, ч., *заст.* Машиніст локомотива. Пор. угор. gépész т.с.

ГИНЯДЬ [гин'ад'('г')], ди, жс., *мед.* Гній, що виходить у результаті прориву запальовального процесу на тілі. *Гинад' 'може 'уйти ши чир'ака, куй с'а в:ун 'п'рурве.* Пор. угор. gennyedés т.с., gennyed 'гноїтися'.

ГИСТЕНЬ [гистин'], а, ч., *бот.* Гіркокаштан звичайний (Aesculus hippocastanum). Пор. угор. gesztenye т.с.

ГИЦЕНЬ [гицин'], у, ч. Сперма. *Много 'гицин'у не' б'вайе.*

ГЫБА, ы, жс. 1. Стара корова. *Треба вже 'моіу' 'гыбу 'дати на м'н'асо.* Див. ще **кляма**. 2. перен., вульг. Стара, немічна жінка. *Ото вже не' жо'на, ай'гыба.*

ГЫГАНЕ [гыган'е], а, с. Ударяння ногою. *Ід'ім с'а м'етати, 'айбо без 'гыган'а.* 'Гыган'е лопты. Див. ще **к'опканс, р'уганс.** Пор. **гыгати.**

ГЫГАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **ГЫГНУТИ**, гну, гнеш, *док.* Ударяти, бити ногою; копати. *'Мамко, Пет'ро н'а 'гыгнув.* Див. ще **к'опкати, р'угати.**

ГЫГАТИСЯ [гыгатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Ударяти когонебудь ногою. *'Мамко, 'Йура с'а 'гыгат, а йа му н'іч не' чинив.* Див. ще **к'опкатися, р'угатися.**

ГЫМЗІТИ [гым'з'іти], 'зит, *недок.* Кишіти. *Ул'ім'і, б'вайе, у м'н'асови черва'кы аж гым'з'ат.*

ГЫНДАВЫЙ, а, е. Який вимовляє нечленороздільні звуки (про немовля). *'Гындава д'їтина.*

ГЫНДАНЕ [гындан'е], а, с. Вимовляння нечленороздільних звуків (про немовля). *Ис'того 'гындан'а шче н'іч не' мож розу'міти.* Пор. **гындати.**

ГЫНДАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Вимовляти нечленороздільні звуки (про немовля). *Наш Цил'ко вже 'зачав 'гындати.*

ГЫНДОШ, а, ч. Мала дитина, яка ще не вміє вимовляти членороздільні звуки. *Наш 'гындош не' 'годен с'а на'гындати.*

ГЫНДОШКА, ы, жс. Жін. до гындош.

ГЫНТИ [гын'іти], ійу, ійеш, *недок.* Хворіти тривалий час. *'Мойа 'Цил'а вже да'вно 'гын'ійе.*

ГЫРГАВКА, ы, жс., *анат.* Глотка. *'Тул'ко гу-л'укайе, і гыр'гавка го не' бо'лит.*

ГЫРГОШ [гыргуші], у, мн. В'язи, карк, спина, плечі. *Ми'гал'ку, 'хочеш, д'бым т'а пу'н'ус на 'гыр-тошах?*

ГЫРЧ, 'ча, ч., *мед.* Тромб, наріст. *У'нийи на но-гах ве'ликі гыр'чі.* Пор. угор. görcs 'сук; вузол'.

ГЫРЧА, і, жс. 1. Сукувате дерево, коряжина. *Така 'гырча в нас рос'те на го'р'од'і!* 2. перен., *зне-важ.* Уперта, сварлива жінка. *Из 'гырч'ов чулу'вік т'ашко жи'ве.*

ГЫРЧОВАТЫЙ, а, е. Який має тромби на ногах. *'Гырч'овата но'га.*

ГЛАЙХ, у, ч. Домовленість, договір, угода, згода. ♦ **Чи'нити глайх** – те саме, що **глайхатися**. *Бра'ты учи'нили ми'жси с'об'ов глайх про вуц'обу зимл'у.* Пор. нім. Gleich 'рівність'.

ГЛАЙХАНЕ [глайхан'е], а, с. Укладення до-мовленості, договору, угоди, про що-небудь. *У се-стер 'было 'глайхан'е, і вже 'мирно жи'вут.* Пор. **глайхатися.**

ГЛАЙХАТИСЯ [глайхатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* 1. Домовлятися, доходити згоди. *Глайхайтес'а так, д'быс'те с'а буш не с'ва'жали.* 2. Свататися. *Глайхалис'а, 'глайхалис'а, 'айбо до с'вал'бы не' дуи'шло.* Див. ще **чи'нити глайх** (див. **глайх**).

ГЛИЙЗИК, а, ч., кул. Оладка. *'Мамка напек'ли глийзику.*

ГЛИЙТОВАНЕ [глий'тован'е], а, с. Переміщення; перевезення. *На глий'тован'е с'ого 'шифона треба тр'ох л'у'ди.* Пор. **глийтовати.**

ГЛИЙТОВАТИ, 'туйу, 'туйеш, *недок.* Переміщати; перевозити. *Треба йсе 'дерево глий'товати 'мало 'дале.* Пор. нім. gleiten 'ковзати; плавно рухатися'.

ГЛИЙТОВАТИСЯ [глийто'ватис'а], 'туйус'а, 'туйес'а, *недок.* Переміщатися; перевозитися. *'Доки с'а будеш глий'товати?*

ГЛОНДЗАНЕ [глон'зан'е], а, с. Лузання насіння соняшника, гарбуза і под. *Уже н'а йа'зык бо'лит уд глон'зан'а.* Див. ще **щ'опліпс.** Пор. **глондзати.**

ГЛОНДЗАТИ [глон'зати], айу, аш (айеш), *недок.* Лузати насіння соняшника, гарбуза і под. *Глон'заш та вс'у'х'яжу зас'м'їтивис'.* Див. ще **щ'опіти.**

ГЛОНДЗАТИСЯ [глон'затис'а], аш'а (айес'а), *недок.* Пас. до **глондзати.** *Най бы с'а глон'зало, куй бы не треба н'іч робити.*

ГЛОНДЗАТЫЙ, а, е. Який має великі негарні зуби. *Глонзата* 'д'івка.

ГЛОНДЗЫ [глонзџы], глонз(ц), мн. Великі негарні зуби у людини. У 'д'івки глонзџы — *ото великий танч*. ♦ **Глондзы лупити** — зубоскалити. *Тот чулу'вік усе лиш глонзџы лупит*.

ГЛОНДЗІШ [глондзіш], а, ч., *зневаж*. Чоловік з великими зубами. У глондзіша *все зуби витко*.

ГЛОНДЗІШКА [глондзішка], ы, жс., *зневаж*. Жін. до глондзіш.

ГЛЮВЦАТИ [гл'овцати], айу, аш (айеш), **ГЛЮВЦНУТИ** [гл'овцнути], ну, неш, *недок*. Проскакувати одним махом (про ковток їжі, який-небудь предмет). *Не хом'іло проходити йаблыко 'черес шийку, а 'дале лиш гл'овцнуло*.

ГЛЮВЦНУТИ див. **ГЛЮВЦАТИ**.

ГНОТ, а, ч. Гніт (у свічці, газовій лампі і под.).

ГОВБАН [говбан], а, ч. Ковбиця. Говбан *уберайут ис:уковатого 'дерева, в'быс'а не' р'оск'ол'ов*. Див. ще **ГОВБИЦЯ**, **ГОВБАНИК**, **ГОВБІШ**, **ДРВУТНЯ**.

ГОВБАНИК [говбаник], а, ч. Зменш. до **ГОВБАН**.

ГОВБИЦЯ [говбиц'а], і, жс. Те саме, що **ГОВБАН**.

ГОВБІШ [говб'іш], а, ч. Те саме, що **ГОВБАН**.

ГОВЛЯ [говл'а], і, жс., *орн*. Лелека (*Ciconia alba*). *Ногы в Цил'і тункі, гі в 'г'овл'і*. Пор. угор. golya т.с.

ГОГА, ы, жс., *дит*. Будь-яка комаха. *Ми'гал'ку, не 'кывай 'гогу, бо 'кус'ііе т'а*. Пор. рум. goga 'страховище, страхопуд'.

ГОГОСИТИСЯ [гогоситис'а], гог'ошус'а, гог'осис'а, *недок*. Робити обличчя насупленим, пихатим, бундючним. *Гог'ос'ац'а:а гог'од'акы*.

ГОЗ [гоз(с)], г'озу, ч., с.г. Бур'ян (свіжий або вишуканий). *Прийде на пса мороз, буде с'а 'тыкати в гос*. Пор. угор. gaz т.с. Див. ще **ДУДВА 1**.

ГОЗОВАТЫЙ [г'оз'оватый], а, е. Бур'янистий. *Г'оз'овата д'р'атка*.

ГОЗЯНИЙ [г'оз'аний], а, е. Забур'янений. *Г'оз'ана 'нива*.

ГОЗЯНИТИ [г'оз'анити], н'у, ниш, *недок*. Сміяти. *'Кул'ко ми меш г'оз'анити, лиш им зам'ела двур*.

ГОЙ [г'ой], а, ч., *заст.*, *зневаж*. Цим словом євреї називали презирливо єсєвреїв.

ГОЛЕГО, а, с. Колесо, обід і под. *Ма'л'і 'д'іти 'біга'ут з 'голетом по' вулиці. Треба ми 'голето на 'біці'л'і*. Див. ще **ГОЛЕСО**.

ГОЛЕСО, а, с. Колесо воза, велосипеда і под. *Так ми вто 'хыбит, ги 'п'іате 'голесо у 'в'оз'і*.

ГОЛІЧКО [гул'ічко], а, с. Коліща, коліщатко. *Д'ітина 'бавиц'а з гул'ічком*.

ГОЛОМБОШ [гол'омб'ош], а, ч. ? *Та'ку вош 'учесалам, гі гол'омб'ош*. Пор. угор. galamb 'голуб'.

ГОЛЬОВГАНЕ [гол'овган'е], а, с. Ковтання їжі без старанного її пережовування. *Г'ол'овган'е 'р'іны*. Пор. **ГОЛЬОВГАТИ**.

ГОЛЬОВГАТИ [гол'овгати], айу, аш (айеш), *недок*. Ковтати їжу, не пережовуючи її старанно. *Йіж нур'мально, а не' г'ол'овгай й'іду*.

ГОМБА, ы, жс. Гудзик. *Затом'байс'а на вс'і 'гомбы, бо студено*. Пор. угор. gomb т.с.

ГОМБАНЕ [гомбан'е], а, с. Застібання гудзиків. *Гомбан'е на вс'і 'гомбы*. Див. ще **КАПЧАНЕ**, **ШПУНКАНЕ**, **ШУНКАНЕ**. Пор. **ГОМБАТИ**.

ГОМБАНИЙ, а, е. Застібнутий на гудзики. У того *д'іт'вака 'в'уйошик д'чин 'н' і'да не' 'гомбаний, тай не' прустужуйс'а*. Див. ще **КАПЧАНИЙ 1**, **ШУНКАНИЙ**.

ГОМБАТИ, байу, гомбаш (байеш), *недок*. Застібати гудзики. *Йа 'шуга не' гом'байу с'д'ор'ч'ку на 'вир'хн'у 'гомбу*. Див. ще **КАПЧАТИ 1**, **ШПУНКАТИ**, **ШУНКАТИ**.

ГОМБАТИСЯ [гомбатис'а], байус'а, гомбас'а (байес'а), *недок*. Застібатися. *Гом'байс'а, та й і'деме вон*. Див. ще **ШПУНКАТИСЯ**, **ШУНКАТИСЯ**.

ГОМБИЦЯ [гомбиц'а], і, жс. 1. Зменш. до **ГОМБА**. *Удор'валас'а 'гомбиц'а на 'рек'ликови*. 2. Таблетка ліків. *'Дайте ми 'гомбиц'у уд голо'вы*.

ГОМБИЧКА, ы, жс. Зменш. до **ГОМБИЦЯ**.

ГОРГОЛІЦЯ [горго'л'иц'а], і, жс., *ент*. Якась комаха. *Залит'іла до'хыж горго'л'иц'а*.

ГРАДЫ, у, мн. Термометр, градусник. *Дай ми 'грады пумір'ати гур'ачку*. Див. ще **ГРАДУСНИК**. 2. Градуси на термометрі, у горіліці. *'Кул'ко в т'а 'граду гур'ачка? У с'у'й зур'і'лц'і не'йе 'сорок 'граду*.

ГРАДОВАНЕ [градован'е], с. Те саме, що **БІЧЕЛОВАНЕ**. *Градован'е 'гор'ода, ту'міс'ц'а, 'хыжі*. Пор. **ГРАДОВАТИ**.

ГРАДОВАТИ, ду'йу, ду'йеш, *недок*. Те саме, що **БІЧЕЛОВАТИ**. *Ідеме градо'вати, 'кул'ко на 'т'ом'у 'в'оз'і 'м'итру'с'іна*.

ГРАДУСНИК, а, ч. Те саме, що **ГРАДЫ**. *Дав'но 'граду'сник 'мало в 'кого був у 'хыжі*. Пор. рос. градусник т.с.

ГРАНАТ, а, ч., *військ*. Граната. Пор. угор. gránát т.с. У 'в'ойну розор'вавс'а 'гранат у руках од'ного хлоп'чика

ГРЕБИТИ [г'ребити], бит, *кого*. Бажати. *'Вічно йі шч'ос 'г'ребит*.

ГРЕЙДА [г'рейда], ы, жс. Крейда. *Г'рейдув у 'в'ошк'ол'і 'м'ишут*. Пор. н.в.нім. Kreide т.с.

ГРЕЙЦАРІ [г'рейцар'і], р'у, мн., *рідк*. Гроші. *Кіс'ный на г'рейцар'і*.

ГРЕЙЦАРЬ [г'рейцар'], р'а, ч., *заст*. Дрібна розмінна монета. Пор. н.в.нім. Kreuzer т.с.

ГРИНДЖОЛЫ [г'рин'ж'олы], у, мн. Саморобні санчата, на яких катаються діти взимку. *На 'г'рин'ж'олах ис'ме с'а спуш'чали з 'берега*. Пор. рум. gringioră 'балка, жердина'.

ГРЫНДЖИТИ [г'рын'жити], жу, жиш, *недок*. Трошити, кришити, давити. *Г'рын'жити мош нара-диц'і, 'сливы, 'р'іну в'ар'ену*. Див. ще **ДРУЦКАТИ**.

ГРІНДЖИТИСЯ [г'ринджитис'а], жин'а, *недок.* Трощитися, давитися, кришитися. *Абь с'а парадц'і не г'риндили, треба їх збирати в кошарку, а не в тайстру.* Див. ще **друцкатися**.

ГРІНДЖИНЕ [г'ринджин'е], а, с. Трошення, кришення, роздавлення. *Уд г'ринджин'а парадц'і ис тайстры зачало капати.* Див. ще **друцканс**. Пор. **г'ринджити**.

ГРІГА [г'р'іга], ы, ж., зоол. Вид великої жаби. *Г'р'ігы п'лавайут у'бони.*

ГРІГОНЦ [г'р'ігонц], а, ж., зоол. Жаба прудка (*Rana dalmatina*). *Такий зе'лений, г'і г'р'ігонц.*

ГРІЗ [г'р'із(с)], г'р'ізу, ж., кул. Манна крупа, манка. *Уд г'р'ізу с'а поправ'а'йут.* Пор. угор. gríz т.с.

ГРІЗОВИЙ [г'р'ізовий], а, е, кул. *Г'р'ізова каша.*

ГРІЗОВКА [г'р'ізівка], ы, ж., кул. Те саме, що **нулашка**. *Г'р'ізівка – тожє нулашка, лиш мало май'остра.*

ГРІФЛИК [г'р'іфлик], а, ч. 1. *заст.* Грифель, яким писали школярі на графітовій дошці. *Давно у вби'к'ол'і 'і 'іти писали г'р'іфликом на таблиц'і.* 2. Графітовий стержень в олівці. *Йє клійбас с'прос-тым і тинт'аным г'р'іфликом.*

ГРОВФ [г'р'овф], г'р'овфа, ч., *заст.* Граф. *Тат' ты, Цил'у, не' г'р'овф, шчо так ти треба уг'джати.* Пор. угор. gróf т.с.

ГР'ОВФКА [г'р'овфка], ы, ж., *заст.* Графиня.

ГР'ОХКАНЕ [г'р'охкан'е], а, с. Хрюкання. Пор. **г'р'охкати**. *Іс хл'іва чу'лос'а г'р'охкан'е сви'н'і.*

ГР'ОХКАТИ [г'р'охкати], ат (айе), *недок.* Хрюкати (про свиню). *Сви'н'а г'р'охкат (г'р'охкайе) до чил'адника, куй уд'н'ого шчу'с'чекат.*

ГУБОВАНЕ [гу'бован'е], а, с. Гарантія, заклад для забезпечення даного слова. *На гу'бован'е вже в н'а не' было г'роши.* Пор. **губовати**.

ГУБОВАТИ, 'буйу, 'буйеш, *недок.* Гарантувати, мати заклад для забезпечення даного слова. *Аш 'хочеш иг'рати в 'карты, та 'майеш 'мати чим губовати.*

ГУЛЬКАНЕ [гул'кан'е], а, с. Пожадливе, великими ковтками, з характерним звуком ковтання рідини. *'Гул'кан'е 'лива.* Пор. **гулькати**.

ГУЛЬКАТИ [гул'кати], айу, аш (айеш), *недок.*, **ГУЛЬКНУТИ** [гул'кнуги], ну, неш, *док.* Пожадливо, великими ковтками, з характерним звуком ковтати рідину. *Так Анд'р'ій 'гул'кав ви'но ис ск'л'анкы, шчо далеко го было 'чуги.*

ГУЛЬКНУТИ див. **гулькати**.

ГУЛЯ [гул'а], і, ж. Куля; патрон (вогнепальної зброї). *У нас по'войн'і 'оден хлопчик 'бавивс'а з 'гул'ов, та 'персты му удор'вало.*

ГУЛЯШ [гул'аш], у, ч., кул. Суп-гуляш (з картоплі, нарізаної кубиками, і м'яса з приправами). *Гул'аш 'дуже смачный.* Пор. угор. gulyás т.с.

ГУМАКЫ, ку, мн., *одн.* гу'мак, 'ка, ч. Гумові чоботи. *У гу'маках 'добре по калови ходити, бо не' нам'окайут.* Див. ще **гуміаши**.

ГУМІЙКА [гумі'йка], ы, ж., *змени.* 1. Гумка для витирання написаного. 2. Те саме, що **гумія**.

ГУМІЙОВИЙ [гумі'йовий], а, е. Гумовий. *Чіжмы гумі'йові.*

ГУМІЯ [гумі'я], йі, ж. 1. Гума. *Із 'гумі'ї чин'ат 'талу на 'ббув, л'ут гумі'йові 'чіжмы.* 2. Стрічка тканини з гумою, використовувана для стягування на поясі трусів, юбки і т.д. *Ур'валас'а в д'ітны 'гумі'я в гат'ках.* Пор. угор. gumі т.с.

ГУМІЯШ [гумі'йаші], 'шу, мн.; *одн.* гумі'йаш, 'ша, ч. Те саме, що **гумаки**.

ГУМОВАТИ, 'муйу, 'муйеш, *недок.* Витирати написане гумкою. *Йак им гум'оваза, та роз'дерс'а па'пір'.*

ГУМОВАТИСЯ [гумо'ватис'а], 'муйес'а, *недок.* Стиратися від тертя гумкою (про написане). *Сив 'гум'ков не' г'муйес'а 'буква.*

ГУТА, ы, ж., *заст.* Апоплексичний удар. Уживається переважно в прокльонах та вульгарних виразах. *Гута бы т'а в'била! На й'дку 'гугу 'есе вчи'нилас'?* і под. Пор. угор. guta т.с.

ГУТОВСЬКИЙ [гут'овс'кий], а, е. Який має дуже неспокійний, агресивний характер. *Но вто вден гут'овс'кий 'хлопц'!*

Д

Д див. ид.

ДАВАНЫЙ, а, е. Який дають. *'Давана ко'р'ові о'тава.*

ДАВАТИ, да'йу, да'йеш, **ДАТИ**, дам, даш, *док.* Дати. ♦ **Да'вати** (дати) в 'пысок, да'вати (дати) по 'пыску див. пысок; **Да'вати** (дати) 'гайцу див. гайц; **Да'вати** (дати, дуставати, дустати) 'жо-сы див. дж'осы; **Да'вати** (дати) им'н'а (ім'н'а, ймн'а) див. имн'я; **Да'вати** (дати) по'завуха див. по'завуха; **Да'вати** (дати) по'куй див. по'куй; **Да'вати** (дати) 'роскас див. розказ; **Да'вати** (дати) фр'ічку див. фр'ічка; **Да'вати** (дати) ш'патар'а – див. шп'атарь; **Н'і дай н'і пуй'ди** – те саме, що **нічоготка**. *Н'ічо'готка ета Й'у'лина – н'і дай н'і пуй'ди.*

ДАВІ [даві], присл. Сьогодні вранці. *Мин'і пу-вр'али 'даві.*

ДАВЛЕНЕ [дав'ле'н'е], а, ч., мед. Артеріальний тиск крові. *Таке в н'а 'было дав'ле'н'е, шчо 'очи ми зав'вало.* Пор. рос. давление т.с.

ДАВЛЯЧЫЙ [дав'л'ачый], а, е. Який важко проковтнути (про їжу). *Іс'а г'руша 'дуже дав'л'ача.*

ДАВЛЯЧКА [дав'л'ачка], ы, ж., мед. Ангіна. Ухопила її дав'л'ачка, та велика гур'ачка в'нийі.

ДАВНО [дав'но і рідк. давно], присл. Давно. Та вто'было давно. Давно с'а 'жсило 'т'ашко.

ДАГДЕ, присл. Де-небудь; подекуди. Сис'о'бчай 'дагде в 'наших 'селах не з'нають. Див. ще **дэгде**.

ДАЖЕ, част. Навіть. Даже 'д'іти йшли в кал'гос ро'бити.

ДАЗ [даз(с)], част. Майже, приблизно. Ро'билим даз два 'часы. Заро'бивим даз т'риц':ат' руб'л'у.

ДАЙКАТИ, айу, аш (айеш), недок., зневаж. Просити докучаючи, канючити. Не 'дайкай буш, бо вже м ти 'дала вс'і шчо'пкы, шчо в н'а 'были.

ДАКЫЙ, а, е. 1. Деякий. Ци вта жсо'на не' ро'дина вам 'дака? 'Даке се'ло. 2. Який із заможного роду. Ото 'дакий ли'г'ін'. Див. ще **дачий**.

ДАКО, **ДАТКО**, 'дакого, займ. неозн. 1. Дехто. Ци 'нын'і був у вас 'дако? 2. Той, хто має значення. Ко йе ко, а 'Йура 'дако. Див. ще **деко**'.

ДАКОЛИ, присл. Деколи, іноді, бувало. 'Даколи на вичур'ниц'ах так с'а не' 'хоче ц'ул'о'вати, 'айбо 'мушу. Див. ще **подаколи**, **подеколи**.

ДАКОСЬ [да'кос'], да'когос', займ. неозн. Хтось. Да'кос' бы сис'у ро'боту не' робив н'і'зашчо, а йа 'мушу.

ДАКОТРИЙСЬ [да'котрийіс'], трас', трес', займ. неозн. Декотрийсь. За да'котро'вс' 'д'і'вків хл'опц'і 'бігають, гізду'р'іл'і. Див. ще **подакотрийсь**, **подекотрийсь**.

ДАКОТРИЙ, а, е, займ. неозн. Декотрий. 'Дакоотрий чил'адник на та'ке с'а не' т'ворит. Див. ще **подакий**, **подакотрий**, **подекотрий**.

ДАКУДЫ, присл. Куди-небудь. Треба бы 'нын'і 'дакуды на вичур'ниц'і пуйти.

ДАКУЛЬКО [да'кул'ко], кох, числ. Те саме, що **ва'ре-ку'лько**. Най бы прийшли на ро'боту да'кул'ко чулу'вік.

ДАЛЕ, присл. 1. Далі. Іди май 'дале. 2. Потім. Спершу с'а сам нав'чи, а 'дале будеш дру'гого в'чити. 3. рідк. Увійдіть!, можна! (відповідь на стук у двері). Пор. чес. *dále* т.с.

ДАЛЕКООКЫЙ, а, е. Далекозорний. Далеко-о'кый — ко 'далеко 'видит. Антоніми **близоо'кий**, **близоро'кий**.

ДАРАБ [да'раб(п)], ба, ч. 1. Кусок; скиба; частина земельної площі. Удр'ізаний да'раб на'зад не' при'тулиш. Уз'али уд н'а в кал'гос 'файный да'раб зима'і. Пор. угор. *darab* 'кусок'. 2. Одна худобина. У'того газды 'было п'яди'с'ат і п'ят' да'рабу 'маргы. Див. ще **дарába**.

ДАРАБА, ы, ж. Те саме, що **дарáb**. Та'кий 'до-брий, ги да'раба хл'іба.

ДАРАБКА [да'рапка], ы, ж. Зменш. до **дарába**.

ДАРАБЛОВАНС [да'раб'лован'е], а, с. Дрібнення на частини. Куй іде да'раб'лован'е йа'когос газ'дуста, та вто не' 'дуже 'добре. Пор. **дараб'ловати**.

ДАРАБЛОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **дараб'ловати**. Дараб'ловане м'н'асо.

ДАРАБЛОВАТИ, 'луйу 'луйеш, недок. Ділити, дрібнити на частини. Не да'раблуй 'читаво 'дын'у. Пор. угор. *darabol* т.с. Див. ще **фалатити**.

ДАРАБЛОВАТИСЯ [да'раб'ловатис'а], 'луйес'а, недок. Ділитися, дрібнитися на частини. Йак с'а свин'а зар'іже, та м'н'асо тай соло'нина да'раблуйес'а.

ДАРАБЧИК [да'рапчик], а, ч. Зменш. до **дарáb**, **ларába**. Ур'іж ми да'рапчик хл'іба.

ДАРЕНИЙ, а, е. Дарований. Сис'с'ведер у н'а да'рений.

ДАРИТИ, 'дар'у, 'дариш, недок. Дарувати. На с'вал 'бі молодичина фа'мелия да'рит (пере'казує) да'ры жени'хову.

ДАРЫ, 'ру, мн., вес. Подарунки на традиційному весіллі від родини молодого родини молоді. Ішли до жени'ха в пруйуй та 'несли пере'казовати да'ры.

ДАРИНС [дар'ін'е], а, с. Дарування, пожертвування. Ут 'дар'ін'а 'мало ко с'а ут'каже. Див. ще **дарóванс**.

ДАРМО, присл. Дарма, марно, даремно. 'Дармо му ка'зав а'бы не' йи'шов у 'в'оду. Див. ще **за'дарь 2**, **за'дармо**, **за'пуста**.

ДАРМОЛА, 'лы, ж. Малокалорійна груба їжа. Уд:армо'лы с'а не' по'правши.

ДАРОВАНС [да'рован'е], а, с. Те саме, що **даріне**.

ДАРУВ, рова, ч., заст. 1. Віл темно-сірої масті. Пор. угор. діал. *daró* т.с. 2. Кличка такого вола.

ДАТИ див. **давати**.

ДАТКО див. **дако**.

ДАЧИЙС [да'чийіс'], йас', йес', займ. неозн. Якийсь із заможного роду. Да'чийас 'д'і'вка.

ДАЧИЙ, да'чийа, да'чийе, да'чийі, займ. неозн. Те саме, що **дакий**.

ДАЩО [дашчо], 'дачого, займ. неозн. Дещо. У в'ош'к'олу м не' 'дуже ходила, бо т'реба 'было 'дома 'дашчо ч'і'нити.

ДАЩОСЬ [дашчус'], 'дачогос', займ. неозн. Що-небудь, щось. Іду на з'рибы, 'може, 'дашчус' 'найду.

ДАЯК [да'як], присл. Як-небудь. 'Дайак при-йди до нас.

ДАЯКИЙ [да'який], а, е, займ. неозн. Який-небудь. Зва'рила 'д'і'т'ом 'даяку ст'раву та пуб'і-лам у кал'гос. Див. ще **пода'який**, **поде'який**.

ДВАГУДНЫЙ [два'гудн'ый], а, е. Дворічний. Два'гуд'на д'і'тина.

ДВАДЕЦЬОВИЙ [д'вадиц'овий], а, е. Міра рідини (200 мл). *Двадиц'овий по́гар.*

ДВАДЦЯТКА [двац'атка], ы, жс. 1. Купюра вартістю 20 гривень; сума грошей у кількості 20 одиниць. *По́зич ми двац'атку, бо не" ду́стаїе ми на 'анцук.* 2. Вік у 20 років. *Їа рузмі'ала вже т́рит'у двац'атку.* 3. церк. Група людей, що турбуються про матеріальне, фінансове благополуччя церкви в селі. *Двац'атка зби́рат по селу з́роші на 'цир'кув.*

ДВАДЦЯТЬГ҃УДНИЙ [двац'іт'гудн'ий], а, е. Двадцятирічний. *У си́л і двац'іт'гуд'н'а 'д'івка вже ста́ра.*

ДВАЕТА́ЖНИЙ, а, е. Двоповерховий. *Двае-та́жна 'хы́жа.*

ДВАЄ [два'є], числ. Двоє (тільки про чоловіків). *Давно май'бідн'і о́рати скла́далис'а по два́є.*

ДВАКІЛÓВЫЙ [двакі'ловий], а, е. Двакіловий ко'кут.

ДВАЛІТРО́ВЫЙ [дваліт'ровий], а, е. Дволітровий. *Дваліт'рова 'канта.*

ДВАМЕТРО́ВЫЙ [двамит'ровий], а, е. Двометровий. *Двамит'рова 'ты́чка.*

ДВАМІСЯ́ЧНИЙ [дваміс'ачний], а, е. Двомісячний. *Дваміс'ачна д'ітина.*

ДВАНКА, ы, жс. 1. Двійка (оцінка). *При 'чехах у нас оди́ниц'і і дван'кы 'были май'л'іниі 'оц'інкы.* 2. Той, що складається з двох частин (напр., два фруктові плоди, що виростили з однієї бруньки, і под.). *Дван'кы с чир'ишин' 'д'іти 'вішали си на 'буха 'заміс'кузут'ку.*

ДВАНЧА́СТЫЙ, а, е. Який складається з двох частин. *Дван'час 'ц'і 'вила, дван'частый 'оболок.*

ДВА́СТО, ДВА́СТУ, числ. кільк., невідм., рідк. Те саме, що **дві́ста.**

ДВА́СТУ див. **два́сто.**

ДВАТЫ́ЖНÓВЫЙ [дватыж'н'овий], а, е. Двотижневий. *Дваты́жсн'ова плат'н'а.*

ДВАШТО́КОВЫЙ, а, е. Двоповерховий. *Два-што́кова 'хы́жа.*

ДВЕЗЬ [двиз'(с')], д'вези, жс., зб. 1. Нечистоти у вигляді комах, черв'яків, плазунів тощо. *У 'пнеку у мн'асови с'а 'а 'може роз'вести двиз'.* 2. зневаж. Людина, що не відзначається порядністю, культурністю. *Ус'ака двис'с'уды при́йшла.*

ДВЕРЦІ [двирц'і], 'риц', мн. Хвіртка. *За'при двирц'і на ку'ц'и, бо 'уйде свин'а.*

ДВЕРЦЯТА [двирц'ата], ц'ат, мн. Зменш. до **двє́рці.**

ДВІ́ГАНЕ [д'виган'є], а, с. Пересування, перемищення чого-небудь. *На д'виган'є 'с'ого 'ши́фона т́реба тр'ох чулу́в'ку.* Пор. **двй́гати.**

ДВІ́ГАНІЙ, а, е. Перемішуваний. *Сис' 'ши́фон хут'-'кул'ко раз у'же д'виганий.*

ДВІ́ГАТИ, айу, аш (айеш), *недо́к.* Пересувати, рухати що-небудь. *Не" д'вигай 'тул'ко стул' 'ц'ом.*

ДВЫ́ЧІ [д'выч'і], присл. Двічі. *Пуп д'выч'і 'казан' не" 'ка́же.*

ДВІ́СТА [д'віста], числ. кільк., невідм. Двісті. *Із д'віста рубл'у 'устало с'а в н'а т́риц'ат'.* Див. ще **два́сто, два́сту.**

ДВІСТАГРАМÓВЫЙ, а, е. Який має місткість рідини 200 мл. *На'л'ав ми по́гар ви́на д'вістагра-мовий.*

ДВО́І [д'вoй'і], йых, числ. кільк., зб., мн. Двоє; уживається тільки з множинними іменниками. *Дво́їі д'вир'і, 'но́жиц'і, 'сани і т.д.*

ДВО́ЙЧКО [двoй'ічко], а, числ. кільк., зб., *пестл.* Двійко. *У 'мoйдо́ї сест'ры дво́йічко д'іто́чок.*

ДВО́ЙКА [д'вoйка], ы, жс. Залізни вила з двома рижками. *Бе́ри 'вила-д'вoйку та пуб'бертай 'с'іно.*

ДВОРЕ́НИЙ, а, е, вульг. 1. Така, з якою мали вже статевий акт. *И'с'а 'д'івка вже дво́рена.* 2. Обманюваний. *Їа вже, 'Петре, був не рас то́бо́в дво-ре́ный, та буш не" 'хoчу.*

ДВОРІ́ТИ, д'вoр'у, д'вориш, *недо́к., вульг.* 1. Мати статеві зносини з жінкою (про чоловіка). *Петро дво́рив Мар'іку на 'с'ін'і.* Див. ще **дры́мба-ти 2, пы́рджити.** 2. Обманювати. *'Кул'ко, 'Пола́н'о, будеш ме́не дво́рити на вс'о́му, ка́жи ми 'правду.*

ДВОРІ́ТИСЯ [дво'ритис'а], д'вoр'у'са, дво-рис'а, *недо́к.* 1. вульг. Мати статевий акт. *Петро з Мар'ікув дво́рилис'а на 'с'ін'і.* Див. ще **гы́цатися 2, дры́мбатися 1, пы́рджитися.** 2. *рідк.* Гратися. *'Д'іти д'во́р'ац'а з 'лoйтув.*

ДВО́РИНЕ [д'вoр'ін'є], а, с. 1. вульг. Статевий акт. *Ци́л'ови 'хoт'іло'с'а д'во́р'ін'а с 'Пола́н'oв.* Див. ще **гы́цане, дры́мбане 2.** 2. *рідк.* Гра. Пор. **дворі́ти.**

ДГО́РІ див. **идго́рі.**

ДЕ, присл. 1. Де. 2. Куди. *Де йдеш?*

ДЕ́БРІ [д'дир'і], у, мн. Непрохідний чагарник, нетрі. *Їа в тых 'д'дир'ах 'мало с'а не" зублу́дила.*

ДЕВ'ЯНО́СТОГ҃УДНИЙ [див'яностoгудн'ий], а, е. Дев'яносторічний. *Див'яностoгудн'ий 'д'ідо.*

ДЕВ'Я́СИЛ [див'я'сил], а, ч., бот. Оман високий (*Inula helenium*).

ДЕВ'Я́ТЕРО [див'я'теро], 'т'ох, числ., кільк., зб. Дев'ятеро.

ДЕВ'Я́ТІНА [див'я'тина], ы, жс. Дев'ятий день після смерті людини. Див. ще **ты́жнoвіна.** *На див'я́тину 'мамкы зыйш'лас'а вс'а на́ша ро́дина.*

ДЕВ'Я́ТНАДЦЯ́ТГ҃УДНИЙ [див'ятна-ц'іт'гудн'ий], а, е. Дев'ятнадцятирічний. *Див'ятна-ц'іт'гудн'а 'д'івка.*

ДЕВ'Я́ТГ҃УДНИЙ [див'ят'гудн'ий], а, е. Дев'ятирічний. *Див'ят'гудн'а 'д'іво́чка.*

ДЕВ'Я́ТЬМЕТРОВЫЙ [див'ят'мит'ровий], а, е. Дев'ятиметровий. *Див'ят'мит'ровый прoт'ус.*

ДЕВ'ЯТМІСЯЧНИЙ [див'ят'міс'ячний], а, е. Дев'ятимісячний. *Див'ят'міс'ячна д'їтина*.

ДЭВ'ЯТЬСТО [див'яц'сто], **ДЭВ'ЯТЬСТУ** [див'яц'сту], числ. кільк., невідм. Дев'ятсот. З *див'яц'сто (див'яц'сту) рубл'ами живиміс'яц'*.

ДЭВ'ЯТЬСТУ див. **дэв'ятысто**.

ДЭГУДЬ [дегуд'(т')], част., заст. Так ні! *«Йа-ту-бі уд'ав гробі'і»*. – «Дегут'!». Пор. угор. dehugy т.с.

ДЭГДЕ, присл. Те саме, що **дагде**. *«P'ібіз'л'і в'нашуму сил'і рус'тут'лиш'ідеде»*.

ДЭЙЖА [дийжа], і, ж., заст. Дерев'яний цебер. У *дийжу'л'али змылки*. Пор. угор. dézsa т.с.

ДЭКА, ы, ж., рідк. Те саме, що **но́плон**. Пор. пол., чес. дека, нім. Decke 'покривало'.

ДЭКО¹, декого, займ. неозн. Те саме, що **да́ко**.

ДЭКО², а, с. Міра ваги 10 грамів. Пор. угор. чес., слов. deko, угор., пол. deka т.с.

ДЕКУ́НОК [декунок], нка, ч., військ., заст. Окоп. У *войну за селом'было мно́го де́кунку*. Пор. нім. Dekung т.с.

ДЕЛЕНÓВКА [деле'но́вка], ы, ж., заст. Святовка хустина з дорогого й тонкого полотна. *Деленóвки носили д'ївки тай'молóд'і'жсоны*.

ДЕМПÓВАНС [дем'пован'е], а, с. Заповнювання щілини, дірки; конопачення. *Дем'пован'е с'кін дав́но робили, куй'хыжа с'а чинила з'дерева у зруп*. Пор. **демповати**.

ДЕМПÓВАНЫЙ [дем'пований], а, е. Заповнений (про щілину, дірку); конопачений. *Дем'пований'оболок*.

ДЕМПОВА́ТИ [демповати], 'пуйу, 'пуйеш, недок. Заповнювати щілини, дірки; конопатити. *Дем'пуйу'оболокы, абы не'дула студин'*.

ДЕМПОВА́ТИСЯ [демповатис'а], 'пуйес'а, недок. Заповнюватися (про щілини, дірки); конопатитися. *Диривл'ана'хыжа с'а'мус'іла демповати, бо'инаг бы'была студена*.

ДЕНЦЕ́, 'ц'а, с. Дénце.

ДЕНЦÓВАНС [де'нц'ован'е], а, с. Вставляння в посудину нового дна замість непридатного. Пор. **денцьовати**.

ДЕНЦÓВАНЫЙ [де'нц'ований], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **денцьовати**. *Ден'нц'оване відро*. Див. ще **денчényй**.

ДЕНЦÓВА́ТИ [де'нц'овати], 'ц'уйу, 'ц'уйеш і **ДЕНЧІ́ТИ** [ден'чити], 'чу, 'чиш, недок. Вставляти в посудину нове дно замість непридатного. *Ден'чили майбуш'цигана, айбо т'нпир у́же р'ітко, ко да́йе ден'чити*.

ДЕНЦÓВА́ТИСЯ [де'нц'оватис'а], 'ц'уйес'а і **ДЕНЧІ́ТИСЯ** [ден'читис'а], 'чиц'а, недок. Вставлятися (про нове дно замість непридатного). *Не в'с'ака с'а судина'лехко ден'чит*.

ДЕНЧÉНЫЙ, а, е. Те саме, що **денцьований**.

ДЕНЧІ́ТИ див. **денцьова́ти**.

ДЕНЧІ́ТИСЯ див. **денцьова́тися**.

ДЕРБА́К, 'ка, ч., зневаж. Нікудишня людина. *Дербак – нева́ловиний чулу'вік*. Пор. пол. діал. dąrebak 'негідник, шалапут', чес., словац. darebák т.с.

ДЕРБАКОВА́ТЫЙ, а, е. Нікудишній (про людину). *Тот чулу'вік дербако'ватый, у'н'ого н'іч не'йе т'р'ібно́го*.

ДЭРБА́НС [дербан'е], а, с. Колупання. *Лиши́с'а'того'дербан'а*. Див. ще **шкóблaнс**. Пор. **дэ́рбaти**.

ДЭРБА́НЯ [дербан'а], і, ж., зневаж. Жін. до **дэ́рба́к**. *Та́ка дербан'а, шчо й роботы'йуй не'витко*. Див. ще **дэ́рба́чка**.

ДЭРБА́ТИ, айу, аш (айеш), недок. Колупати, скоблити. *Нашчо'дербаи'струп?* Див. ще **шкóблaти**.

ДЭРБА́ТИСЯ [дербатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), недок. Колупатися. *Не'дербайс'а в'чнóс'і*. Див. ще **шкóблaтися**.

ДЭРБА́ЧКА, ы, ж., зневаж. Те саме, що **дэ́рба́ня**.

ДЭРБАЧУ́ЛС [дерба'чул'е], і, с., зневаж. Зб. до **дэ́рба́к**. *Шчо'вóз'меш ис'того'дэ́рба'чул'а?*

ДЭРБІ́ВУЗКА [дер'бивуска], ы, ж., бот. Шипшина собача (Rosa canina). *Из дер'бивускы'вар'ат чай*.

ДЭРГАНС [дерган'е], а, с., заст. Очищування повісма від решток костриці протягуванням його через спеціальну металеву щітку. Пор. **дэ́ргaти**.

ДЭРГА́ТИ, айу, аш (айеш), недок., заст. Очищати повісма від решток костриці, протягуючи його через спеціальну металеву щітку. *Были т'дкі щит'кы зил'ізн'і, дэргализ'ме, рóску'бали так, чинили по'вісмо*.

ДЕРЕВІ́НА [дере'вина], ы, ж. Те саме, що **бервепó**. *Треба ми'воза'перевести'пару дере'вин*.

ДЕРЕВІ́СКО [дере'виско], а, с. Величезне дерево. *Та́ке там дере'виско, шчо а'чин'до'неба ду'с'ігат*.

ДЕРЕВІ́ЩЕ [дере'вищче], а, с. Домовина, труна. *Де́ко ис'старых'л'уди парó'вав суб'і дере'вищче на'перет*.

ДЕРЕВІ́НЬ [дири'він'], 'вин'у, ч., бот. Цикорій дикий, або петрові батоги (Cichorium inthybus). *Да'вно з дири'вин'у'чил'ад'робила'кавіл'*.

ДЕРЕВІ́ТИ [дири'віти], 'війу, 'війеш, недок. Втрачати чутливість, дерев'яніти. У'мене'деколи'ногы дири'віють

ДЭРЭ́ВЛС [ди'ривл'е], а, с., зб. Дерево. *Ку'ни-вим'пóвно ди'ривл'а*.

ДЕРЕВЛЯ́НКА [диривл'анка], ы, ж., заст. Дерев'яна миска для варених пирогів, формування хлібин перед випіканням у печі тощо. *Диривл'анка – о́то диривл'ане'бл'удо*.

ДЕРЕШ, а, ч. 1. Кінь або віл світло-сірої масті. 2. Кличка такого коня. Пор. угор. *deres* т.с.

ДЕРЖАЛО, а, с. Держак батога. *Держало* 'файне з л'їв'чини.

ДЕРЖАНЄ [держан'є], а, с. 1. Тримання, держання. Пор. **держати** 1. 2. Тривале використання в зв'язку з вигідністю. *Ис'а коро́ва 'добра на 'держан'є, бо не треба́т 'пусто гу́дул'у тай 'файне моло́ко да́йє.*

ДЕРЖАТИ, 'держу, 'держиш, *недок.* 1. Держати, тримати. 2. Виступати хрещеним батьком у церковному ритуалі хрещення новонародженого. *Йа дер'жала 'Цил'а Пёт'ры Фречкового, йа му 'маточка.*

ДЕРЗКЫЙ [дерскый], а, е. Те саме, що **борзкый**. *Дерска д'їтина.*

ДЕРТИ, 'деру, 'де́реш, *недок.* Дряпати. ♦ **Не** 'щче'ши й не зде'ри – дуже вразливий. *Цил'а та́ка, шчо не' 'щче'ши йї не' зде'ри йї.*

ДЕСЬ-НЕ-ДЕСЬ [дис'-'ни-дис'], присл. 1. Де-не-де, десь-не-десь. *'С'ого 'года дис'-'ни-дис' 'цїбу-л'а 'уросла 'файна, а в 'мене сла́ба.* 2. Інколи, зрідка. *Петро дис'-'ни-дис' 'приходить до ву́ч'а.*

ДЕСЯТЄРО [дис'а'теро], 'т'ох, числ. кільк., зб. Десятеро.

ДЕСЯТЫГУДНЫЙ [дис'ат'гудн'ый], а, е. Десятирічний. *'Дис'ат'гудн'ый 'хлопчик.*

ДЕСЯТЬМЕТРОВЫЙ [дис'ат'митровый], а, е. Десятиметровий. *Дис'ат'митровый 'мóтус.*

ДЕСЯТИМІСЯЧНЫЙ [дис'ат'міс'ачный], а, е. Десятимісячний. *Дис'ат'міс'ачне 'міл'а.*

ДЕХТЬ [дихт'], 'дехти, *жс.* Дьоготь. *'Дихт'ув мастили ко́леса на 'возови.*

ДЕЦЕМБЕР [де'цембер], бра, ч. Грудень. У ди'цимбри у нас у́се був с'н'їх. Пор. угор. *decemberi*, лат. *december* т.с.

ДЕЦЬОВЫЙ [ди'ц'овый], а, е. Стомілілітровий. *Ди'ц'овый по́гарчик.*

ДЕЦЯ [ди'ц'а], і, *жс.*, *рідк.* 1. 100 мл рідини, переважно горілки. 2. Посудина, що була мірою об'єму рідини 100 мл (її використовували в корчмах, буфетах при розливі горілки). Пор. угор. *desi* т.с.

ДЖАВІТИ [жа'вити], вл'у, 'виш, *недок.* Давити так, щоб сік пішов, чавити. *Жавл'ат 'грезен на ви́но.* Див. ще **джемігати**, **джемеріти**.

ДЖАВІТИСЯ [жа'витис'а], 'виц'а, *недок.* Давитися так, щоб сік пішов, чавитися. *'Грезен жа'виц'а 'дуже 'লেখко.* Див. ще **джемігатися**, **джемерітисся**.

ДЖАГНУТИ [жа'гнути], 'гну, 'гнеш, *док.* Нанести незначне поранення чимось гострим. *Жа'гнув го но́жом.*

ДЖАНДАР [жан'дар], 'ра, ч., *заст.* Жандарм за часів Угорщини та Чехословаччини.

ДЖВАНДА [ж'ванда], ы, ч., *жс.*, *зневаж.* Постійно невдоволена людина. *Дж'ванда 'вічно ж'вандайє.*

ДЖВАНДАНЄ [ж'вандан'є], а, с. Постійне нарікання. *Ме'н'ї вже наду́йло о'то Мар'їчино 'вічне ж'вандан'є.* Пор. **джвандати**.

ДЖВАНДАТИ [ж'вандати], айу, даш (айеш) і **ДЖВАНДІТИ** [ж'ванд'їти], дл'у, 'диш, *недок.* Постійно нарікати. *Не ж'ванда́й 'тул'ко, бо не вс'є та́ке по́гане, ги ты 'кажеш.*

ДЖВАНДІТИ див. **джвандати**.

ДЖВАНДЛИВЫЙ [ж'ванд'ливый], а, е. Який постійно невдоволений, нарікає на все на світі. *Ж'вандливый – о'то та́кий у́йісливый чулу́вік.*

ДЖЕМЕРІТИ [жемерити], 'р'у, 'риш, *недок.* Те саме, що **джавіти**.

ДЖЕМІГА [же'мига], ы, *жс.* Яка-небудь розчавлена маса. *Ис тых 'яагод, шчо'с' 'прин'ус, ж'емига с'а в'чїнила.*

ДЖЕМІГАНЄ [же'миган'є], а, с. Чавлення, вдавнення. Пор. **джемігати**.

ДЖЕМІГАТИ [же'мигати], айу, айеш (аш), *недок.*, **ДЖЕМІДЖИТИ** [же'миж'ити], жу, 'жиш, *недок.* Те саме, що **джавіти**. *Не ж'емич с'ливы.*

ДЖЕМІДЖИТИ див. **джемігати**.

ДЖЕРГА [жерга], ы, *жс.*, *заст.* Домоткана з різнокольорових ганчірних чи вовняних смужок ковдра, покривало. *Тин'пир у́же 'р'ітко в 'кого мож у'від'їти 'жергу.* Пор. рум. *sergă* 'ковдра, покривало з грубого сукна, попона'.

ДЖЕРГОЧКА [жергочка], ы, *жс.*, *заст.* Зменш. до **джерга**.

ДЖІГАРЬ [ж'игар'], а, ч. Здоровий, сильний чоловік. *Та́кий 'жигар', а робити не' 'хоче.*

ДЖОРІНА [жо'рина], ы, *жс.* Підсмажений шматок сала або м'яса, шкварка. *Жорины дуже вкус'н'ї.* Див. ще **ші́коря**.

ДЖОСЫ [ж'осы]. ♦ **Да'вати (дати) 'жосы** – дуже побити кого-небудь, дати чосу. **Дуста'вати (дустати) 'жосы** – бути дуже побитим ким-небудь. *Йа йу́й 'дала (она дуста́ла) 'жосы, 'н'їгда н'а не' за'буде.* Див. ще **дьо́сы**.

ДЖУ́МЕР [ж'умер], а, ч. Підсмажений шматок сала, з якого повністю витоплено жир. *Жу́меры мы кладе́ме в 'го́луц'ї.* Пор. рум. *jumări* т.с.

ДЖУРА́Т [жу'рат], а, ч., *юр.*, *заст.* Суддя, юрист. *Шчо го за́ставл'аш учитис'а, а'чин'из'н'о-го жу́рат не' буде.* Пор. рум. *jurat* т.с.

ДЖУТРОВА́НЄ [ж'утрован'є], а, с. 1. Те саме, що **гайцо́ванє**. *Йу́льно, ут'войого жу́трован'а м'ного 'дыму йде до'хыш.* 2. Підговорювання когось ким-небудь на сварку, бійку. *Побилис'а 'хлопц'ї 'позад жу́трован'а 'д'ївки.* 3. Пристрасне допитування кого-небудь про щось. *Жу́трован'є жо́ны чулу́віка, де був у'чора.* Пор. **джутрова́ти**.

ДЖУТРОВАНИЙ [ʒʊˈtroˈvanyj], а, е. 1. Те саме, що **гайцований**. *Жутований огин*. 2. Підговорюваний ким-небудь на сварку, бійку. *Жутований сестрѣв, чулувік мало не побив жу́ну*. 3. Пристрасно про щось допитуваний. *Жутована мат: ерив, і́д'і́вка мус'і́ла с'а при́знати, де́ была с'ночи*.

ДЖУТРОВА́ТИ [ʒʊˈtroˈvati], ʁуйу, ʁуйеш, *недок.* 1. Те саме, що **гайцова́ти**. *Жутруй мало, бо шчо́с' сла́бо вгин' го́рит*. 2. Підговорювати кого-небудь на сварку, бійку. *Не жу́труй х'ло́пця́ а не́ іс'ка́й му́б і́ды*. 3. Пристрасно про щось допитуватися у кого-небудь. *Ку́л ко́ н'а бу́деш жу́трова́ти, па́к і́а ти в́же вс'о впу́вила*.

ДЗІЛІ́НЬКАЛО [ʒ'ɪl'ɪn'kalo], а, с. Дзвінок на велосипеді. *З'і́л'ін'кало на бі́ці́л'ах муси́т бы́ти*.

ДЗІЛІ́НЬКА́НС [ʒ'ɪl'ɪn'kan'e], а, с. Дзеленькання. *Ут т'во́його, д'і́тино, з'і́л'ін'кан'а в́же н'а голо́ва бо́лит*. Пор. **дзілі́нькати**.

ДЗІЛІ́НЬКА́ТИ [ʒ'ɪl'ɪn'kati], айу, аш (айеш), *недок.* Дзеленькати. *З'і́л'ін'ка́йе з'і́л'ін'кало на бі́ці́л'ах*.

ДЗІЛІ́НЬКО́НІТИ [ʒ'ɪl'ɪn'kuˈnɪti], н'у, ко́ниш, *недок.* Дзеленькотіти. *Не жу́л'ін'ко́ни ту́л'ко!*

ДЗЬО́БАЛА [ʒ'ɔˈbala], бал, *мн., одн.* ʒ'ɔˈbало, а, с. 1. Вудила. *З'ɔˈбала кла́дут ко́н'ум у'зубы, ку́й і́йх за́пр'ага́ют*. 2. *перен.* Тріщинки в кутиках губ у людини. *З'ɔˈбала бы́вайу́т у д'і́ти*.

ДЗЬО́ВБАНС [ʒ'ɔˈvban'e], а, с. 1. Дзюбання (про птахів). 2. Споживання їжі без апетиту (про людину). *Не жу́дгодна м'с'а ди́вити на з'ɔˈvban'e то́йі д'і́тини в і́йд'і*. 3. Колупання чого-небудь. *З'ɔˈvban'e ку́риц'ов с'кі́ны*. 4. *перен., жарт.* Шиття, вишивання. *За ц'і́льй дин' з'ɔˈvban'а ле́двы м'у́шила дві ко́сиц'і*. Пор. **дзьо́вбати**.

ДЗЬО́ВБАТИ [ʒ'ɔˈvbatɪ], айу, аш (айеш), *недок.* 1. Дзюбати (про птахів). 2. Колупати що-небудь. *Ку́ри л'убл'ат з'ɔˈvbatɪ с'кі́ну, публі́лену з'вє́стив*. 3. *перен.* Їсти без апетиту, перебираючи (про людину). *Йу́рику, не жу́вбай у́ту'р'іну, ай у́же і́й ну́йші*. 4. *перен.* Дошкуляти, допикати кому-небудь. *Ку́л ко́ н'а в́же бу́де бр'і́гаді́р'ка з'ɔˈvbatɪ за вты́ бу́ракы?* 5. *перен., жарт.* Шити, вишивати. *Ку́л ко́ бу́деш з'ɔˈvbatɪ, а ку́нц'а ти ро́бо́т'і не́йе?*

ДЗЬО́ВБАЧКЫ́ [ʒ'ɔˈbachkɪ], чок, *мн., кул.* Страва з цілих варених квасолин (без рідини), заправлених олією з цибулею, часником та ін. *Де́ко ду́же л'уби́т йі́сти з'ɔˈbachkɪ*.

ДЗЬО́ВБНУТИ [ʒ'ɔˈvbnuti], ну, неш, *док.* 1. Ключнути дзьобом. *З'ɔˈvbnула ку́риц'а ко́та за ву́хо*. 2. Уколоти чим-небудь гострим. *А́ну, га́т'куй, не жу́вбни́ д'і́тину й'длі́ц'ов*.

ДЗЬО́ГАНС [ʒ'ɔˈgan'e], а, с. Цюкання. Пор. **дзьо́гати**.

ДЗЬО́ГАТИ [ʒ'ɔˈgati], айу, аш (айеш), *недок.* **ДЗЬО́ГНУТИ** [ʒ'ɔˈgnuti], гну, ʒ'ɔˈгнеш, *док.* Цюкати. *Си́дит су́бі і́до та по́малы з'ɔˈга́йе со́кыркув*.

ДЗЬО́ГНУТИ *див.* **дзьо́гати**.

ДЗЬО́ГАНЕ́ [ʒ'ɔˈgan'e], а, с. Штрикання. Пор. **дзьо́гати**.

ДЗЬО́ГАТИ [ʒ'ɔˈgati], айу, аш (айеш), *недок.* Штрикати. *А́ну га́т'куй'а, бо з'ɔˈгнє́ т'а ко́рова ро́гамі*.

ДЗЬО́ГАТИСЯ [ʒ'ɔˈgatis'a], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.*, **ДЗЬО́ГНУТИСЯ** [ʒ'ɔˈgnutis'a], гнус'а, гнес'а, *док.* Штрикатися. *А́ну не жу́гніс'а дру́гом в'о́ко*.

ДЗЬО́ГНУТИ *див.* **дзьо́гати**.

ДЗЬО́ГНУТИСЯ *див.* **дзьо́гатися**.

ДЗЬО́ГНУ́ТЫЙ [ʒ'ɔˈgnutyj], а, е. Штрикнутий. *З'ɔˈгнута в'че́рево ко́рова*.

ДЗЯБ́РІ [ʒ'ɔˈabr'i], ʁбер, *мн.* 1. іхтіол. Зябра. 2. вульг. Рот. *За́прі з'ɔˈabr'i* ♦ **Дати в з'ɔˈабр'і**, вульг. — дати по зубах. *Хочєш, а́бым ти да́в у з'ɔˈабр'і?*

ДЗЯ́ВКА́НС [ʒ'ɔˈvkan'e], а, с. Те саме, що **пыскóванс**. *Йа с'а бо́йу з'ɔˈvkan'а то́йі жо́ны*. Пор. **дзя́вкати**.

ДЗЯ́ВКА́ТИ [ʒ'ɔˈvkatɪ], айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **пыскáнити**.

ДЗЯ́ВКО́Ш [ʒ'ɔˈvkoʃ], а, ч., вульг. Пашекуватий чоловік. *То́т з'ɔˈvкош ху́т'зачи́о с'а на чи́л'адника у́з'авка́т (у́з'авка́йе)*.

ДЗЯ́ВКО́ШКА [ʒ'ɔˈvkoʃka], ы, жс. Жін. до **дзя́вкош**.

ДЗЯ́МА [ʒ'ɔˈama], ы, жс., кул. 1. Юшка. *Лу́шчу ʁубрав, а з'аму́ ли́шив*. ▲ **З'а́ма пе́чена** — рідка страва, заправлена однією мукою. 2. Навар із сушених фруктів. *А то́кан из ле́кваром ро́били, а з з'аму́в*. ♦ **На вдну́й з'а́мі** — одним коштом (переважно в сполученні зі словом *свальба*). *Йа с'а у́д: а́вала за ли́гін'а, у'кото́рого сє́ст'ру бра́в му́й бра́т*. *Мі́сто дво́х свал'б'бы́ла вдна, на́раз о́бом на́рам, та вто́ с'а зве́ свал'ба на вдну́й з'а́мі*.

ДЗЯ́ПА́НС [ʒ'ɔˈpan'e], а, с. Те саме, що **пыскóванс**. Пор. **дзя́пати**.

ДЗЯ́ПА́ТИ [ʒ'ɔˈpati], айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **пыскáнити**.

ДИ́ВІТИ, дивл'у, дивиш, *недок.* Дивитися, оглядатися. *Ді́ви, чо́ і́а ро́бл'у*. Див. ще **нікати**, **позирáти**.

ДИ́ЙЖА, і, жс., *заст.* Дерев'яний цебер. Пор. угор. *dézsá* т.с.

ДИ́КИЙ, а, е. Дикий. ▲ **Ди́кий 'бі́кін'**, *бот.* — горошок мишачий (*Vicia cracca*); **Дика жа́лива**, *бот.* — те саме, що **глу́ха жа́лива** (*див.* **глухы́й**); **Дика пше́ниц'а**, *бот.* — осока шершава (*Carex hirta*); **Дике м'и́асо** — наріст на тілі; **Дики́ пало́ші**, *бот.* — півники болотні (*Iris pseudacorus*), пор. угор.

pallos 'кавалерійська шабля'; **Дикий полым**, бот. – якийсь вид Artemisia.

ДИКУН, 'на, ч. зоол. Дикий кабан. *Тишпир у хашич 'і мало дикуну с'а встало.*

ДИРЕКТОРОВАТИ [деректур'овати], 'руйу, 'руйеш, *недок.* Бути директором.

ДИРÉКТУР [д'еректур], а, ч. Директор.

ДИЧІТИ, 'чйу, 'чйеш, *недок.* Дичавіти. *Презен, йак не вбр 'ізати, та дичіє.*

ДИЧКА, ы, ж., бот. 1. Дика груша. *Дичкы рус-тут у 'хашич 'і.* 2. Плід дикої груші; дрібна грушка.

ДЫМІТИ, м'л'у, 'миш, *недок.* 1. Те саме, що **будіти**². *Иш'че с'а мн'асо 'мало дымило.* 2. Виділяти, випускати дим; диміти. *Муй шпор шч'ос 'дуже дымит.*

ДЫМКЫ, 'мок, мн.; *одн.* 'дымка, ы, с.г. Маленькі цибулинки, які виросли з насіння і які наступного року садять, щоб виросла цибуля. *Дым-ками с'а звут, бо кладут йїх на 'зиму 'коло шпора, вбы с'а 'удымчили, бо 'инак цибул 'і 'пуйдут у 'пуки.* Див. ще **сіянка**.

ДЫМЧІТИ, 'чу, 'чиш, *недок.* Витримувати маленьку цибульку для садіння в теплі протягом зими. *Дымчити дымкы 'клали 'коло шпора.*

ДЫМЧІНС [дым'чін'є], а, с. Витримування маленької цибульки для садіння в теплі протягом зими. *На дымчін'є 'малін 'ку цибул 'ку кладут дис 'коло шпора в 'тепле 'місто.* Пор. **дымчїти**.

ДЫННИК [дын'ник], 'ка, ч., зб. Гудиння гарбузів. *Аш 'файный дын'ник, тай 'файні 'дын 'і.*

ДЫНЯ [дын'а], і, ж., бот. Гарбуз звичайний (Cucurbita pepo). *Ис 'у 'дын 'у май'буш в'ар'ат сви-н'ам. ▲ 'Дын'а п'екучка, бот. – диня посівна (Melo sativa). П'екучку 'р 'їжут на 'р 'їзны і п'ечут у блудер 'і, она 'дуже со'лотка.*

ДЫНЬКА [дын'ка], ы, ж., бот. Зменш. до **дыня**.

ДЫРКАЛО, а, с., *зневаж.* П'яниця, який говорити нерозбірливо. *Ото 'дыркало 'напїес 'а, та н'іч го не' роз'умїти.*

ДЫХ, у, ч. Місце в людини під грудьми, дуже вразливе від удару. *Як им му дав пуд дых, та в:ун 'нараз у'нав.*

ДЫХІТИ [дых'т'іти], х'чу, х'тиш, *недок.* Тяжко дихати; мати астму. *Дых'тит чил'адник при гур'ац 'і. Н'ан 'ко куй 'мало 'пуйдут, та 'дуже дых'т'ат.*

ДІ! [д'і!], виг. Ну! (вигук, яким спонукають коней рухатися). Див. ще **дікати**.

ДІВАН [діван], на, ч. Диван. *Купилам но'вий 'діван.* Пор. угор. díván т.с.

ДІВЕРЬ [д'івір'], а, ч. Дівер. *Муй 'д 'івир' ише не' жє'натьї.*

ДІВЕРЮВ [д'івір'ув], р'ова, р'ово. Стосовний до **діверь**. *Д'івир'ув го'рот.*

ДІВКА [д'івка], ы, ж. 1. Дівчина. *Не'їє 'д 'івкы бит 'їжної, а жє'ны зд'ор'овуйї. Чєстуй 'д 'івц 'і ві-нок.* 2. Дочка. *'Мойа 'д 'івка вже в'д'ана.*

ДІВОЦЬКИЙ [д'ів'оц'кый], а, е. Дівочий, дівчачий. *Д'ів'оц'ка по'става, шир'інка.*

ДІВОЧИТИ [д'івочити], чу, чиш, *недок.* Дівувати. *Ис 'а 'д 'івка не' 'д'овго 'д 'івочит, бо 'їє на н'у 'много жє'нїху.*

ДІВОЧИТИСЯ [д'івочитис'а], 'в'очус'а, 'вочис'а, *недок.* Дівувати (про дівчину-підлітка, що намагається бути подібною на дорослу дівчину). *Та'ка ма'ла, а вже бы с'а 'д 'івочила.*

ДІВОЧІНС [д'івочін'є], а, с. Дівування. *'Мойє 'д 'івочін'є 'было 'д'овгым.* Пор. **дівочити**.

ДІВОЧКА [д'івочка], ы, ж. Зменш.-пестл. до **дівка**. *У сус'їда ростє 'дуже 'файна й пуслушина 'д 'івочка*

ДІДИК [д'ідик], **ДІДИКО** [д'ідико], а, ч. Ласк. до **дідо**; дідусь. *Йа 'дуже л'убила 'мойого 'д 'ідика по 'маму 'і.*

ДІДИКО див. **дідик**.

ДІДИКУВ [д'ідикув], кова, ково. Ласк. до **дідув**. *Д'ідикова 'хыжа.*

ДІДИСКО [д'ідиско], а, ч. Кремезний дід. *Ото ише 'жїлавый 'д 'ідиско.*

ДІДКО [д'ітко], а, ч. Дідько.

ДІДКОВАТЫЙ [д'ітковатый], а, е. Неспокійний, неслухняний, який приносить неприємності. *Ото в'ден 'д 'ітковатый 'копыл, н'їкого с'а не' слухат!* Див. ще **дітківський**.

ДІДКОВСЬКИЙ [д'ітківс'кый], а, е. Те саме, що **ділковатый**.

ДІДО [д'ідо], а, ч. 1. Чоловік похилого віку, дід. *'Коло стар'ойї 'хыжі с'їд 'ів з'горблений 'д 'ідо.* 2. Рідний дід. *'Мамчїн 'д 'ідо до'жив до сто 'г'оду.*

ДІДОРА [д'ідора], ы, ч., вульг. Дід. *Ото ише 'д 'ідора, ише за 'д 'івками 'гліпат!*

ДІДУВ [д'ідув], дова, дово. 1. Який належить, властивий дідові або стосується його. *Д'ідув жи-вот.* 2. Який належить, властивий рідному дідусеві або стосується його. *Д'ідово пу'міс 'ц'є.*

ДІДУЗНИНА [д'ідузнина], ы, ж. Майнова спадщина від рідного діда. *'Мойа 'д'їдузнина на 'т'ому 'б'оц 'і 'потока.*

ДІКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Стимулювати коней рухатися за допомогою вигуку **ді!**

ДІЛ [д'іл], 'ла, ч. 1. Одна з гір у гірському пасмі, за яким знаходиться Румунія. *Хмары з Д'їла у'се на дошч.* 2. заст. Ділянка лісу, відведена для рубки лісу і заготівлі дров. *'Завтра йдеме в 'д 'іл на дры'ва.*

ДІЛІЖМА [д'іл'їжма], ы, ж. Ділення, поділ. *Прийшла По'лан'а на 'д 'їл 'їжму, вбы йуй нив'їска у'р'їху 'дала.*

ДІЛНИЦЯ [д'ілниц'а], і, жс. Прохід (в огорожі і под.). *Учили́ли субі́ д'і́лниц'у в н'ло́т'і та х'од' ат' ч'ерез наш го́рот.*

ДІНА [діна], ы, жс., заст. Єврейське жіноче ім'я.

ДІРА́ВИТИ [д'іравити], вл'у, виш, недок. Пробивати наскрізь, дірявити.

ДІРА́ВИТИСЯ [д'іравитис'а], виц'а, недок. Ставати дірявим. *Д'іравл'ац'а на ч'іжмах 'сары.* Див. ще **діра́вітися**.

ДІРА́ВЫЙ [д'іравый], а, е. Який має дірки. *Д'іравый міх.*

ДІРА́ВИТИСЯ [д'іравитис'а], війес'а, недок. Те саме, що **діра́витися**. *Топа́нки в н'а д'іра́ві-йуц'а.*

ДІРА́НЯ [д'іран'а], і, жс., вульг. Жінка, яка не заслуговує поваги. *Ба 'нашчо вто́ д'іран'а прийшла?* Див. ще **діре́йка**.

ДІР'ЕЙ [д'ірий], йа, ч., вульг. Чоловік, який постійно вміщується в жіночі справи.

ДІР'ЕЙКА [д'ірийка], ы, жс., вульг. Те саме, що **діра́ня**.

ДІРКА́ВИТИ [д'іркавити], вл'у, виш, недок. Робити що-небудь дірчастим. *Д'іркавл'ат' гурку, куй с'а не'че, в'бы не' по'п'укала.*

ДІРКА́ВЫЙ [д'іркавый], а, е. Дірчавий, дірчастий. *Д'іркавый хл'іб – аш'файно 'укыс і с'файнуї му'кы сп'еченый.*

ДІТВА́К [д'іт'вак], 'ка, ч. Хлопчик; дитина. *Не 'кывай го, не бий го, бо вто́ шче д'іт'вак.*

ДІТВАКОВА́ТЫЙ [д'іт'вако'ватый], а, е. З дитячими звичками, поведками (про дорослу людину). *В'єлика 'д'і'єка, а все шче д'іт'вако'вата.*

ДІТВАЧА́ [д'іт'ва'ча], 'чати, с. Дитя. *'Файне д'іт'ва'ча, куй го не' бо'лит.*

ДІТВАЧН'Я́ [д'іт'вач'н'а], і, жс., зб. Дітвора. *От'а д'іт'вач'н'а вл'іт'і ц'і'льый дин' ко'ровы по'пасу́є.*

ДІТВАЧО́К [д'іт'ва'чок], 'чка, ч. Зменш.-пестл. до **діт'ва́к**. *Та вто́ шче д'іт'ва'чок, у'вун іш'че не' 'го-ден по'пасовати ко'р'ову.*

ДІТ'ИНА [д'і'тина], жс. Дитина.

ДІТ'ИНИЦЯ́ [д'і'тиниц'а], і, жс. Ласк. до **діті́на**. *Шчо с', 'мо́я д'і'тинице, наро'била?*

ДІТ'ІНКА [д'і'тинка], ы, жс. Зменш.-пестл. до **діті́на**. *'Мо́я те'т'ачка 'зараз не' 'робит, бо 'бавит д'і'тинку.*

ДІТ'ІНСТВО [д'і'тинство], а, с. Дитинство.

ДІТ'ІНСЬКИЙ [д'і'тин'с'кий], а, е. Дитячий. *Д'ітин'с'кий 'р'озум (с'ведерик).* Див. ще **діто́чий**
▲ **Д'ітин'с'ка 'п'ос'ц'іл'**, мед. – пологовий період у матері. *'Я то'гда 'была шче у д'ітин'с'куй 'постели.*

ДІТО́ЧЫЙ [д'і'точый], а, е. Те саме, що **діті́нський**.

ДНЕСЬ [днис'], присл., рідк. Сьогодні. *Днис' мош ко'сити, бо буде го'дина.*

ДН'ЕШНЫ́Й [д'нишн'ый], а, е. Сьогоднішній. *Днишн'а д'нина май 'файна, ги в'ч'орашн'а.*

ДН'ІНА, жс. 1. День. *'Яа йсе до'р'обл'у 'ны-н'ішн'ув д'нинув.* 2. Частина дня до сходу сонця. *'Мо́я жо́на вста́іє до д'нины.*

ДОАРШО́ВАНЫЙ, а, е. Повністю перекопаний заступом (про земельну ділянку). *Доар'шован'ый го́рот.*

ДОАРШОВА́ТИ див. доарш'ововати.

ДОАРШО́ВОВАТИ, 'ш'ову́йу, 'ш'ову́єш, недок., **ДОАРШОВА́ТИ**, 'шуйу, 'пуйу́єш, док. Закінчувати перекопувати заступом земельну ділянку. *Доар'шуй, та най 'мало про'т'р'ахне зимл'а, і буде-ме с'адити.* Пор. **аршова́ти**.

ДОБА́БРАТИСЯ [до'бабратис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Провозившись з чим-небудь, дійти до поганого результату. *Так Пе'тро до'бабравс'а ш часу́н'ком, шчо лиш 'уверечи го т'реба.* Див. ще **досра́йбатися**. Пор. **ба́братися**.

ДОБЕЛЕНД'ІТИСЯ [добилин'д'ітис'а], н'їу-с'а, н'дис'а, док. Добазікатися. *Добилин'д'ілас'а По'лан'а, шчо в'с'ачино про с'а поро'сказовала.* Див. ще **добы́р'ятися**, **добы́ркатися**. Пор. **беленді́ти**.

ДОБЕТА́РИТИ [добе'тарити], р'у, риш і **ДОБЕТА́РЬОВА́ТИ** [добе'тар'овати], р'у́йу, р'у́й-єш, док. Допарубкувати з шиком, гонором до певного часу. *'Митро добе'тарив до т'риц'ат' 'го́ду.* Пор. **бета́рити**.

ДОБЕТА́РИТИСЯ [добе'таритис'а], р'ус'а, рис'а і **ДОБЕТА́РЬОВА́ТИСЯ** [добе'тар'оватис'а], р'у́йс'а, р'у́єс'а, док. Допарубкуватися з шиком, гонором до небажаного результату. *Так добе'таривс'а, шчо 'мало не' с'ів у тим'ниц'у.* Пор. **бета́рити**.

ДОБЕТА́РЬОВА́ТИ див. добета́рити.

ДОБЕТА́РЬОВА́ТИСЯ див. добета́ритися.

ДОБЫ́ВА́ТИ¹, 'вайу, 'бываш (вайеш), недок., **ДОБЫ́ТИ**¹, 'буду, 'будеш, док. Добувати, доіснувати. *'Як им до'быв на туй р'д'б'от'і гут, та 'зачавимс'а 'пр'осити на дово'лину.* Пор. **быва́ти** 1.

ДОБЫ́ВА́ТИ², 'вайу, 'бываш (вайеш), недок., **ДОБЫ́ТИ**², 'буду, 'будеш, док. Діставати, здобувати. *'Яа ти до'буду тиглы на 'хы'жу.*

ДОБЫ́РБЛЯ́ТИСЯ [до'бырбл'атис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Те саме, що **добеленді́тися**. Пор. **бы́рбляти**.

ДОБЫ́РКА́ТИСЯ [до'быркатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Те саме, що **добеленді́тися**. Пор. **бы́р-кати**.

ДОБЫ́ТИ¹ див. **добыва́ти**¹.

ДОБЫ́ТИ² див. **добыва́ти**².

ДОБІ́СТИ, 'біжу, 'біжиш, док. Добігти.

ДОБИТАНГОВА́ТИСЯ [добітанго'ватис'а], 'гуйус'а, 'гуйєс'а, док. У результаті волоцюзтва,

ледарства, розбишацтва дійти до останньої межі. *Добітанго'ваве'а Олекса, шчо жо'на го с'хыжи пругнала.* Пор. **бітанговати**.

ДОБИЦІЛЬОВАТИСЯ [добіцігл'оватис'а], л'уїус'а, л'уїес'а, *док.* Ускочити в халепу, катаючись на велосипеді. *Так добіціл'овав'а хлоп'чиче, шчо впа'а та по'бив но'гы.* Пор. **біцільоватися**.

ДОБЛЫНДАТИСЯ [доблындатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **доблыцкатися** 2 (про жінку). Пор. **блындати**.

ДОБЛЫЦКАТИСЯ [доблыцкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* 1. Дістати травму в результаті пустування, брикання (про тварину). *Доблыцкалас'а телиц'а, шчо заст'р'ала ми'жи бер'вена.* 2. *перен.* Дійти до великих неприємностей внаслідок розпусного життя. *Одна с'а 'д'івка доблыцкала, шчо т'іпир н'і'к'ому їй не' т'реба.* Див. ще **доблындатися**. Пор. **блыцкатися**.

ДОБЛЫОНДАТИСЯ [добл'ондатис'а], айу'са, ас'а (айес'а), *док.* Добазікатися до такого, яке стає небезпечним для того, хто говорить. *Добл'ондалас'а По'лан'а до 'того, шчо призналас'а, аж к'рала 'дын'і шчужо'їи'нивы.* Пор. **блыондати**.

ДОБРАЌКА, кы, жс. Жін. до **добраќ**. *Та'коїи добрачки, йак Крестина, т'реба шче нуйс'кати.*

ДОБРИНЬКА [добрин'ка], кы, жс. 1. Смачна й калорійна їжа. *Йа'ку быс' добрин'ку їз'ів?* 2. *перен., ірон.* Недобра людина. *По'лан'а та'ка добрин'ка, шчо 'л'і'нше їй здалеку о'бый'ти.*

ДОБРЫДАТИ, дайу, 'рыдаш (дайеш), *недок.* **ДОБРЫСТІ**, 'ду, 'деш, *док.* Бредучи, доходить до певного місця; добрести. *Йа, 'майже, не' добры'ду до 'того берега, бо в гу'лу'ві ми с'а к'рутит.* Пор. **брысті**.

ДОБРЫСТІ *див.* **добрыдати**.

ДОБРЫТІТИ *див.* **добрычовати**.

ДОБРЫТІТИСЯ *див.* **добрычоватися**.

ДОБРЫЧЕНЫЙ, а, е. Добритий. *Добры'чене лице.*

ДОБРЫЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, *недок.* **ДОБРЫТИТИ**, 'рычу, 'рытиш, *док.* Добривати. *Йа вже їду, лиш най'н'анка добрычу.* Пор. **брытити**.

ДОБРЫЧОВАТИСЯ [добрычоватис'а], чуйус'а, чуйес'а, *недок.* **ДОБРЫТІТИСЯ** [добрытитис'а], 'рычус'а, 'рытис'а, *док.* Добритися. *Зараз добрычус'а.* Пор. **брытитися**.

ДОБЫГАДИРИТИСЯ [добр'ігадиритис'а], р'ус'а, рис'а, *док.* Працюючи бригадиром, дійти небажаного результату. *Так'Тоній добр'іга'дири'в'а, шчо 'угнали го з роботи.* Пор. **брыгадірити**.

ДОБРО, присл. *предик.* Добре. *Добро ми в'ас.* **ДОБРОТА**, ты, жс. Доброта. *Без доброты бы с'віт про'нав.*

ДОБРОТКА, 'кы, жс. Ласк. до **добр'ота**. *Доброт'ка бы т'а 'побила* (добррозичливе побажання).

ДОБРОТЛИВЫЙ, а, е. Добродушний. *Доброт'лива жо'на.*

ДОБРЯК, 'ка, ч. Дуже добрий чоловік. *У'мене сус'ід – добр'ак.*

ДОБРЯТИНА [добр'а'тина], ы, жс. Дуже добра людина. *Добр'а'тина – та'кий чил'адник, шчо в'с'ым с'а по'д'ілит.*

ДОБРЯЧКА, ы, жс. Жін. до **добряќ**. *Моя жо'на – добр'ачка.*

ДОБУДИТИ¹ [до'будити], 'бужу, 'будиш, *док.* Добудитися. *Так т'вердо спит, шчо не' мож го до'будити.* Пор. **будити**¹.

ДОБУДИТИ² *див.* **добужовати**.

ДОБУДИТИСЯ *див.* **добужоватися**.

ДОБУЖЕНЫЙ [до'буженый], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **добудити**². *Ко'баска вже до'бужена.*

ДОБУЖОВАТИ [до'бужовати], жуйу, жуйеш, *недок.* **ДОБУДИТИ**² [до'будити], 'бужу, 'будиш, *док.* Завершувати приготування буженини. *'Дуже 'важно до'будити йак с'л'ід м'н'асо.* Пор. **будити**².

ДОБУЖОВАТИСЯ [до'бужоватис'а], жуйес'а, *недок.* **ДОБУДИТИСЯ** [до'будитис'а], буди'ц'а, *док.* Ставати бужениною (про свині м'ясо). *'Шовдур 'уже до'бужуйес'а.* Пор. **будитися**.

ДОВАДИТИСЯ [до'вадитис'а], жус'а, дис'а, *док.* Сварячися, дійти до неприємного результату. *Так до'вадилис'а 'жсоны, шчо аш пох'рипли.* Див. ще **досважатися**. Пор. **вадитися**.

ДОВАЖОК, вашка, ч. Доважок.

ДОВБАЌ [до'вбак], 'ка, ч., *орніт.* Дятел (Dryobates). *Куй до'вбак 'д'овбайе на 'дири'ві, та да'леко го 'чути.* Див. ще **попук'ач**.

ДОВГ [д'овг(х)], дов'га, ч. Борг. *У'д'алам му довх.* *'Ледвы м'уйш'ов из дов'гу.*

ДОВГОВАТИ [д'овго'вати], 'гуйу, 'гуйеш і **ДОВЖІТИ** [д'овжити], 'жу, 'жиш, *недок.* Боргувати. *Йа вам шче дов'гуйу 'митер пиш'ниц'і.* Кум уже да'вно дов'жит ми 'доста м'ного 'гроши.

ДОВГОЛАБЫЙ [д'овго'лабый], а, е. Довгоногий. *Та'кий дов'го'лабый, ги 'г'овл'а.*

ДОВГОСЛИВА [д'овгослива], ы, жс., *помолог.*

1. Сорт сливи, темно-сині плоди якої мають видовжену форму із соковитим м'якушем і дрібною кісточкою. 2. Плід цієї сливи (угорка). *Д'овгослива – 'дуже в'кусна слива.*

ДОВЕРЕЧИ, ржу, ржеш, *док.* Докинути. *До'ве'р'з' 'напу'навилку'с'і'на на вус.* Пор. **в'еречи**.

ДОВЕРШИТИ *див.* **довершувати**.

ДОВЕРШОВАНЕ [до'вершован'е], а, с. Докидання з метою завершення чого-небудь. Пор. **довершувати**.

ДОВЕРШОВАТИ, шуйу, шуйеш, *недок.* **ДОВЕРШИТИ**, вершу, вершиш, *док.* Докинути щонебудь на вершок, щоб завершити. *Мап'іко, довершишту коптич'у.*

ДОВЕРХА [довир'ха], *присл.* Довёрху, до верхньої межі. *Тир'хай вуз довир'ха, к'он'і пове'зут.*

ДОВЕЧУРНІЧИТИ [довичур'ничити], чу, чиш, *док.* Побути на вечорницях до певного часу. *Довичур'ничилис'ме та пуш'лис'ме д'уму напонапер'кы.* Пор. **вечур'ничити**.

ДОВЖЕН [д'овжен], **ДОВЖНИЙ** [д'овжний], а, е. 1. Який боргує. *Она ми д'овжна шче сто рубл'у.* 2. Повинен. *Іа вам не д'овжен був е'се ка'зати.*

ДОВЖІТИ *див. догов'ати.*

ДОВЖІЙ [д'овжій], а, е. Довший. *Сис'л'м'отуз д'овжій за тот.*

ДОВЖНИК [д'овж'ник], 'ка, ч. Боржник. *Довж'ник весело бе'ре, айбо т'ашко уд'а'їе.*

ДОВЖНІЦЯ [д'овж'ниц'а], і, ж. Жін. до довж'ник.

ДОВЖНИЙ *див. дов'жен.*

ДОВЖНО [д'овжно], *присл. предик.* Повинно. *Так не' д'овжно б'ыти, ги в'ун'хоче.*

ДОВІДІТИ [до'вид'іти], 'вижу, 'видиш, *док.* Замітити, розглядіти як слід. *Она до'вид'іла, шчо іа не' д'уже лубрычений.* Див. ще **донікати** 1, **дослімати**. Пор. **відіти**.

ДОВІЖЕННИЙ, а, е. Замічений, роздивлений як слід. *Довиж'ена д'і'рочка на 'реклик'ови.* Див. ще **доніканый** 2, **дослінаный**.

ДОВІТИ, 'вийу, 'вийеш, *док.* 1. Перестати вити (про вовків, собак та ін.). 2. *перен.* Добіситися (про людей). *До'выв, шчо с'ів у тим'нич'у.* Пор. **віти**.

ДОВОЄТИТИ [довойе'тити], йе'чу, йе'тиш, *док.* Дійти до небажаних наслідків через сварки, бійки. *'Мус'іла довойе'тити та най'ти'пир тер'пит.* Див. ще **довостітис'я**. Пор. **востіти**.

ДОВОЄТИТИСЯ [довойе'титис'а], йе'чу'са, йе'тис'а, *док.* Те саме, що **довостіти**. *Довойе'тис'а, шчо т'и'пир н'і в'кого не'має 'чести.* Див. ще **долармов'ати(ся)**.

ДОВОЛЕНА, ы, ж. Відпустка. *Муй сын прий'шов из 'армії на довол'ену.* Пор. *чес. dovolena* т.с. Див. ще **отпуск**, **ўлаг**.

ДОВОЛОЧИЙ, в'ол'очу, в'олочиш, *док.* Доволокти. Див. ще **досмы'чити**. Пор. **волочі**.

ДОВОЛЬНИЙ [д'ов'ол'ний], а, е. Задоволений. *Іа до'вол'на с'войми д'і'тми.* Пор. *рос. довольный* т.с.

ДОВУЗІТИ, ву'жу, ву'зиш, *док.* Звужуючи, дійти до негативного результату. *Так ми са'був до'ву'зив нага'виц'і, шчо вже й'х не' м'ожу на с'а в'д'іти.* Пор. **вузіти**.

ДОВЧОРА [д'ов'чора], *присл.* До вчорашнього дня. *До'вчора ме'не не' б'ыло 'дома.*

ДОГАДКОВАТИ [догатков'ати], 'куйу, 'куйеш, *недок.* Спостерігаючи за чимось, забути про основне. *Так ис'догатков'ав, шчо 'уйшло 'ут'а молоко на шпор.*

ДОГАЖАНЕ [дога'жан'е], а, с. Догодження. Пор. **догажати**.

ДОГАЖАТИ, 'жайу, 'гажат ('жайе), *недок.* Догоджати. *Ты т'ому чул'вікови дога'жай, не дога'жай, хут'і'як будеш не 'добра.*

ДОГАН, 'на, ч., *бот.* Тютюн (Nicotiana). *У нас у кал'г'оз'і са'дили доган, т'ашко з ним б'ыло ро'бити.* Пор. *угор. dohāny* т.с.

ДОГАНЯНЕ¹ [до'ган'ан'е], а, с. Процес, за якого хтось когось доганяє. *Так за то'б'ов б'іглам, шчо уд доган'ан'а 'коле н'а пуд реб'ром.* Пор. **доган'яти**¹.

ДОГАНЯНЕ² [до'ган'ан'е], а, с. Докір, закид. *Не'їе туй 'д'івці доган'ан'а, бо 'фаїна тай'чипна.* Пор. **доган'яти**².

ДОГАНЯНИЙ¹ [до'ган'аний], а, е. Такий, якого хтось доганяє. *Доган'аний псом хлопчик ус'тиг 'заскочити до'хви.*

ДОГАНЯНИЙ² [до'ган'аний], а, е. Тютюновий. *Доган'аний запах у с'пеку д'уже й'в 'оч'і й дур'манив 'г'ол'ву.*

ДОГАНЯТИ¹ [дога'н'ати], 'н'айу, н'аш ('н'айеш), *недок.* кого; **ДОГОНИТИ**, д'ог'он'у, догониш, *док.* Доганяти. *Аш т'а не' до'г'он'у, та хуц'а зу'р'і'у.*

ДОГАНЯТИ² [дога'н'ати], 'н'айу, н'аш ('н'айеш), *недок.* кому. Шукати недоліки у кого-небудь або в чомусь, дорікати. *Не'їе й'уш шчо доган'ати. 'фаїна чил'а'дина. Сл'і'ный х'р'омуму доган'ат ('н'айе).*

ДОГАРЬОВАТИ [до'гар'овати], р'уйе і **ДОГОРЬОВАТИ** [до'г'ор'овати], р'уйе, *недок.* Догоряти. *С'вічка вже до'гар'уйе(до'г'ор'уйе).*

ДОГНОЄНИЙ [догно'єнений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **догно'їти**. *Догно'єнений г'ор'одиц'.*

ДОГНОЇТИ [до'гно'їти], йу, йиш, *док.* Удобрити гноем достатньою мірою. *Абы до'гно'їити йс'у'ниву, треба м'ного г'но'їу.* Пор. **гно'їти**.

ДОГОВОРЕНИЙ, а, е. 1. Закінчений (про розмову). *Догово'рена б'ис'іда.* 2. Домовлений. *Догово'рене стр'ітин'е.*

ДОГОВОРЕНО. 1. Догово'рено. *Догово'рено б'ис'іду.* 2. Домовлено. *Догово'рено за плат'н'у.*

ДОГОВОРЬОВАТИСЯ [д'ог'ов'ор'оватис'а], р'уйус'а, р'уйес'а, **ДОГОВОРЯТИСЯ** [д'ог'ов'ор'атис'а], р'айус'а, в'ор'ас'а (р'айес'а), *недок.* 1. Домовлятися. *Свата'чі с'а до'г'ов'ор'али з роди'чами 'д'івкы.* 2. Вступати в словесну перепалку, галасливу суперечку. *Ото та'ка й'язы'ката 'д'івка, шчо хут'ис кым с'а догово'рит.*

ДОГОВОРЯТИСЯ див. договóрьюватися.

ДОГОЛА, присл. 1. З повністю оголеним тілом. *Руз'я д'івс'а догола*. 2. З повністю обстриженою головою. *В армії перший рас постригли н'а догола*.

ДОГОНІТИ див. доганя́ти¹.

ДОГОРЬОВАТИ див. дога́рьювати.

ДОГРА́БКАНЬЙ [догра́пканьй], а, е, с.г. Дісприкм. пас. мин. ч. до догра́бкати. *Дограпкана втава*.

ДОГРА́БКАТИ [догра́пкати], айу, аш (айеш), док., с.г. Повністю завершити гребти сіно і под. *Йдеме копати р'ину, лиш дограпкайу сіно*. Див. ще догребсти́ 2. Пор. гра́пкати.

ДОГРЕБСТІ [догрепс'ти], 'ребу, ребеш, док. 1. Завершити гребти, догребти. 2. Те саме, що догра́бкати. Пор. гребсти́.

ДОГРОБА́РИТИ, р'у, риш, док. Завершити виконання обов'язків гробаря. *Йа вже тогуд догробарив, буш не хожу н'ікóму копати*. Пор. гробáрити.

ДО́ГА, ы, жс. Клепка (в бочці). *Доги на пилит'і с'а с'у агу́ют убр'учом*.

ДОГАЗДОВА́ТИ, 'дуйу, 'дуйеш, док. Довести господарство до поганого стану. *Но ты так догаздовав, ги вта дод'івочила*.

ДОГАРБУ́ЛЯНЬЙ [догарбу́л'аньй], а, е. Перемішений способом кочення до якого-небудь місця. *Догарбу́л'ане бервено*. Див. ще докачу́ляний.

ДОГАРБУ́ЛЯТИ [догарбу́л'ати], 'л'айу, 'бул'аш ('л'айеш), док. Докотити що-небудь до певного місця. *Ледвы с'ме догарбу́л'али того кымака*. Див. ще докачу́ляти. Пор. гарбу́ляти.

ДОГАРБУ́ЛЯТИСЯ [догарбу́л'атис'а], 'л'айу'са, 'бул'ас'а ('л'айес'а), док. Докотитися. *Тот камін з берега догарбу́л'авс'а до самойі р'іки*. Див. ще докачу́лятися. Пор. гарбу́лятися.

ДОГЛА́ЙХАТИСЯ [доглайхатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), недок. 1. Дійти до небажаного результату в домовленостях. *Так с'а доглайхав із ві'іц'кым чулувіком, шчо вставс'а і бес ко'ровы, і бес зроши*. 2. Дійти в сватанні до небажаного результату. *Так с'а доглайхали, шчо розыйи́лис'а до свал'бы*. Пор. гла́йхатися.

ДОГЛИ́ЙТОВА́НЬЙ, а, е. Доставлений. *Догли́тована п'лита*. Див. ще досалітлóваний.

ДОГЛИ́ЙТОВА́ТИ, 'туйу, 'туйеш, док. Доставити. *Догли́туй есе́ дерево до мойого дво́ра*. Див. ще досалітлóвати. Пор. гли́йтовати.

ДОГЛИ́ЙТОВА́ТИСЯ [догли́йто'ватис'а], 'туйус'а, 'туйес'а, док. Дістатися з вантажем чи багажем до певного пункту. *Ледвы м с'а догли́йтовав ду́му ис тым куфром*. Пор. гли́йтовати́ся.

ДОГЛОН́ДЗАТИ [до'глонзати], айу, аш (айеш), док. Закінчити лузання насіння. *До'глонзай*

п'осн'ашник, та най за то́б'ов за'мету. Див. ще дощопи́ти. Пор. глóндзати.

ДОГЛОН́ДЗАТИСЯ [до'глонзатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Лузючи насіння, дійти до неприємного результату. *До'глонзавимс'а, шчо вс'ый н'а рот бо́лит*. Пор. глóндзатися.

ДОГУМОВА́ТИ [до'гумо'вати], 'му́йу, 'му́йеш, док. Терти гумкою по написаному до певного моменту. *Так у́нук до'гумовав у зошит'і, шчо вчи́нилас'а до ірочка*. Пор. гумова́ти.

ДОДЗЯ́ВКАТИСЯ [до'з'авкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док., вульг. Те саме, що допыска́нитися. Пор. дзя́вкати.

ДОДЗЯ́ПАТИСЯ [до'з'апатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док., вульг. Те саме, що допыска́нитися. Пор. дзя́патн.

ДОДИВІ́ТИ, 'дивл'у, 'дивиш, док. Розглянути повністю, до кінця. *Йа лиш до'дивл'у йс'у кншику, та йдеме ду́му*. Див. ще дони́кати 2. Пор. диві́ти.

ДОДІВА́ТИ [до'д'івати], 'вайу, 'д'іваш ('вайеш), недок. Кепкувати, глузувати; драгувати. *Лі'шис'а ты ме́не, кул'ко н'а меш до'д'івати*.

ДОДІВО́ЧИТИ [до'д'івочити], 'вóчу, 'вóчш, док. 1. Закінчити період дивування. Див. ще додівóчитися 1. 2. Зістаритися дівуючи. *Но ты дод'івочил, йак ота дод'івочила*. Пор. дівóчити.

ДОДІВО́ЧИТИСЯ [до'д'івочитис'а], 'вóчус'а, 'вочис'а, док. 1. Те саме, що додівóчити 1. 2. Дійти до негативного чи позитивного результату внаслідок тривалого дивування. *Ты, не'б'ого, дод'івочилася, шчо встала с'а до і'вкув*. *Так Ірина дод'івочилас'а, шчо найшла си ф'айного ли́гн'а*. Пор. дівóчитися.

ДОДОХТÓРИТИ див. додохторова́ти.

ДОДОХТÓРИТИСЯ див. додохторова́тися.

ДОДОХТОРОВА́ТИ, 'ру́йу, 'ру́йеш, **ДОДОХТÓРИТИ** [додох'торити], дõхтõр'у, дох'ториш, док. Перестати займатися лікарською практикою. *Йа вже с'во́є додохторова́ла, бо йду в пінз'і́йу*. Пор. дохторова́ти.

ДОДОХТОРОВА́ТИСЯ [додохторо'ватис'а], дõхтõру́йс'а, дõхтõру́йес'а, **ДОДОХТОРИТИСЯ** [додох'торитис'а], дõхтõр'ус'а, дох'торис'а, док. Скомпрометуватися у лікарській діяльності. *Петро так додохторова́вс'а, шчо увел'и го з роботи*.

ДОДРАЧОВА́НЬЙ, а, е. Розпилений на дошки, бруси. *Додрачоване́ дерево*.

ДОДРАЧОВА́ТИ див. додрачóвовати.

ДОДРАЧОВА́ВАТИ, 'чóвуйу, 'чóвуйеш, недок., **ДОДРАЧОВА́ТИ**, 'чуйу, 'чуйеш, док. Закінчити розпилювання колоди вручну на дошки, бруси. *Ледвы с'ме додрачóвали того кымака*. Пор. драчóвати.

ДОЄ́НЬЙ [до'єньй], а, е. Здоєний. *Корова и́че не' до'єна*.

ДОЖВАНЫЙ [до'жваный], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **дожв'ати**. *До'жваний бат'ов 'д'ідо 'уил' унуv.*

ДОЖВ'АТИ [до'жвати], 'ву, 'веш, док. Дожувати. *Старе м'н' асо 'т'ашко до'жв'ати.* Пор. **жв'ати**.

ДОЖДЖ [дож'ж, дошч], до'ж'жу, ч., метеор. Дошч. *Просиш, ги 'кан'а до'ж'жу. Паде дошч.*

ДОЖДЖАНІК [дож'жан'ик], 'ка, ч. Плащ від дощу, дощовик. *Добрий дож'жан'ик не про'мокне.*

ДОЖДЖАНІЙ [дож'жан'ий], а, е. Дощовий. *До'жана д'нина.*

ДОЖДЖИК [дож'жик], у, ч. Зменш.-ласк. до **дождж**. *Дужже бы т'реба до'ж'жику, бо вс'е по'сохне.*

ДОЖДЖИТИ [дож'жити], 'жит, недок. Доштити.

ДОЖДЖЛІВЫЙ [дож'жливый], а, е. Сльотавий, сльотяний, дощовий. *'Того 'года 'л'іто 'было дож'жливе.* Див. ще **моч'авый, сл'отяний**.

ДОЖЕЛІБАТИ [до'жил'ібати], айу, аш (айеш), док. 1. Дійти до якого-небудь місця (про дитину). *До'жил'ібала в'нучка з одного кун'и'а дво'ра до' другого.* 2. Докосити впалу траву. *'Ледвы до'жил'і-бав о'таву, бо 'дуже потоло'чена.* Пор. **желібати**.

ДОЖЕРТИ, дуж'ру, дож'реш, вульг., док. 1. Жадібно доїсти велику кількість їжі. 2. Допити (переважно алкогольний напій). Пор. **жерти**.

ДОЖЕРТИСЯ [до'жертис'а], 'дужрес'а, 'дужрес'а, вульг., док. 1. Унаслідок постійного переїдання нажити хвороби. *До'желас'а, шчо вс'е йі бо'лит.* 2. Стати алкоголіком. *'Думав, шчо вс'у зу'р'ілку у'ніе та до'жерс'а, шчо на чу'лу'віка не" по'дабт (по'дабає).*

ДОЗБИТКОВАТИСЯ [доз'бытко'ватис'а], 'куйус'а, 'куйес'а, док. Дійти до крайнощів у знушанні над ким-небудь. *'Йура так доз'бытко'вавс'а над жо'но'в, шчо вна зл'а'ла.* Див. ще **досмішковатися**. Пор. **збытковатися**.

ДОЗВІДАНИЙ [д'бз'віданий], а, е. Допитаний. *Д'бз 'відана жо'на впу'віла, ко крав 'р'іну.*

ДОЗВІДАТИ див. **дозвід'овати**.

ДОЗВІДАТИСЯ див. **дозвід'оватися**.

ДОЗВІД'ОВАТИ [д'бз'від'овати], 'д'бвуйу, 'д'бвуйе, недок. **ДОЗВІДАТИ** [д'бз'відати], айу, аш (йеш), док. Допитувати, випитувати. *'Д'бти н'а д'бз-в'ідо'в'овала, 'заким й'уй 'ус'е не" вту'віла.* Пор. **звідати**.

ДОЗВІД'ОВАТИСЯ [д'бз'від'оватис'а], 'д'бвуйус'а, 'д'бвуйес'а, недок. **ДОЗВІДАТИСЯ** [д'бз'відатис'а], айус'а, ас'а (йес'а), док. Допитуватися. *Д'бз 'в'ідо'в'овавс'а о'ден в'ід 'и'кый чу'лу'вік, ци не'іе в сил'і 'коровы на 'продаш.* Пор. **звідатися**.

ДОЗІРАНЕ [до'зиран'е], а, с. Догляд. *За сво'єе ну'міс 'ц'е 'баба 'хоче 'файне до'зиран'е.* Пор. **дозир'ати**.

ДОЗІРАНИЙ, а, е. Який добре доглядається. *До'зирана 'д'ітина.*

ДОЗИРАТИ, райу, 'зираш (райеш), недок. Доглядати. *'Баба в нас, н'і'в'ро'ку, 'файна, бо мы йі до'зира'єме.*

ДОЙГРАНИЙ, а, е. Дотанцьований. *До'игра-ний та'ниці'.*

ДОЙГРОВАНЕ [до'игрован'е], а, с. Завершен-ня танцю. Пор. **дойгровати**.

ДОЙГРОВАТИ, руйу, руйеш, недок., **ДУЙ-ГРАТИ** [дуй'грати], 'райу, до'играш (дуй'грайеш), док. Дотанцьовувати. *До'игру'єме пус'л'ідн'ий та'ниці' та йде'ме думу.* Пор. **играти**.

ДОЇНЕ [д'д'йін'е], а, с. Доїння.

ДОЙОК, 'дуйка, ч. 1. анат. Дійка. *Ко'бы в ко'ро-вы хут'о'ден 'дойок да'вав зу'р'ілки вад'віна (жарт пияків).* 2. перен., вульг., жарт. Пеніс. *Спр'ач св'уї 'дойок, бо 'л'уде с'а 'дивл'ат.*

ДОКАЗКОВАТИСЯ [докаско'ватис'а], 'куйус'а, 'куйес'а, док. Дійти в розмові до певного мо-менту. *Та мы с'а докаско'вали, шчо 'завтра 'коплеме 'р'іну.* Пор. **казков'ати**.

ДОКАЗОВАНЕ [до'казован'е], а, с. Сперечан-ня, суперечка. *Ми'гал'ку, до'казован'е ис'тар'шыми – не"файне 'д'іло.* Пор. **дока'заватися**.

ДОКАЗОВАТИСЯ [до'казоватис'а], зуйус'а, зуйес'а, недок. Сперечатися. *Они с'а 'д'б'вго до'ка-зовали, а пак 'мирно роз'ийш'ис'а.*

ДОКАПЧАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **доканч'ати**. *До'капчаний ва'гон.*

ДОКАПЧАТИ див. **докапч'овати**.

ДОКАПЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, недок., **ДО-КАПЧАТИ**, 'чайу, 'капчаш ('чайеш), док. Доедну-вати що-небудь до чогось. *До'капчали до 'воза ти-л'і'шуку.* Пор. **капч'ати**.

ДОКАРТЯТИСЯ [до'карт'атис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Часто граючи в карти, дійти до пога-ного результату. *Так наш з'ат' 'до'карт'авс'а, шчо 'мало с'а й 'хыжі не з'быв.* Пор. **кар'ятися**.

ДОКАЧУЛЯНИЙ [докачу'ляний], а, е. Те саме, що **догарб'уляний**.

ДОКАЧУЛЯТИ [докачу'л'ати], 'л'айу, 'чул'аш ('л'айеш), док. Те саме, що **догарбулятися**. *До'качу-л'айме с'ого кымака до хл'і'ва.* Пор. **качуляти**.

ДОКАЧУЛЯТИСЯ [докачу'л'атиса], 'л'айу, 'чул'аш ('л'айеш), док. Те саме, що **догарбулятися**. Пор. **качулятися**.

ДОКЫНУТИСЯ [до'кы'нутис'а], 'нус'а, 'нес'а, док. Доторкнутися. *Аш хут' 'до'кы'нес'а до 'д'ти-ны ми, та ду'станеш с'во'єе!* Пор. **кыну'тися**.

ДОКОДКОДАКАТИСЯ [докотко'дакатис'а], док. 1. аш:а (айес'а). Перестати кудкудакати на-завжди (про курку, яку зарізали). *Докотко'дака-лас'а 'чорна 'куриц'а – вже в гуриц'у ва'риц'а.* 2. айус'а, ас'а (айес'а), перен., зневаж. Добазіка-тися; допліткуватися. *Докотко'дакалас'а По'лан'а, шчо на'лупили йі 'читаво.* Пор. **кодкодакати**.

ДОКОНЧЕНЫЙ, а, е. Те саме, що **конченый**.

ДОКОНЧИТИ *див. докончовати*.

ДОКОНЧОВАНС [до'кончован'є], а, с. Те саме, що **кончанс**.

ДОКОНЧОВАНИЙ, а, е. Закінчуваний. *Докончована робота*.

ДОКОНЧОВАТИ, до'кончуу, до'кончуєш, *недок.*, **ДОКОНЧИТИ**, чу, чиш, *док.* Те саме, що **кончат**.

ДОКОХАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **докохати**. *Докоханий випир*.

ДОКОХАТИ, 'хайу, 'кохаш ('хайеш), *док.* Дбайливо виростити до певного стану. *Так ис' докохала свин'а, шчо вже го треба р'ізати, а до' Рудва шче далеко*. Пор. **кохати**.

ДОКУМЕНТ [ду'кумент], а, ч., юр. Документ.

ДОКУРТАТИ, 'тайу, 'курташ ('тайеш), *док.* Укорочуванням дійти до негативного результату. *Так дун'ка докуртала свитку, шчо лиш пак увел'а її*. Пор. **куртати**.

ДОКУХАРИТИСЯ [до'кухаритис'а], р'ус'а, рис'а, *док.* Дійти до неприємного кінця в куховарській справі. *Так до'кухарилас'а, шчо вже її н'і-ко не кличе 'кухарити по свал'бах*. Пор. **кухарити**.

ДОЛАРМОВАТИ, 'мују, 'муйеш, *недок.* Те саме, що **довостіти**. Пор. **лармовати**.

ДОЛАРМОВАТИСЯ [долармо'ватис'а], 'му-йус'а, 'муйес'а, *док.* Те саме, що **довостітисся**. Пор. **лармовати**.

ДОЛЕГІНИТИ [доли'гінити], н'у, ниш, *док.* Довго парубкувати; допарубкувати. *Так доли'гнів, ги вта дод'ївочила. Олександра доли'гнів до триц'ат' п'ят' 'г'дду*. Пор. **легінити**.

ДОЛЕГІНИТИСЯ [доли'гінитис'а], н'ус'а, нис'а, *док.* Парубкуючи, зазнати неприємностей. *Но ці доли'гнівис'а, шчо тинир н'і вдна 'д'івка за т'а не' пуйде*. Пор. **легінитися**.

ДОЛЫМПАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Добратися до якого-небудь місця, повільно йдучи, плен-таючись, чвалаючи. *Ледвы 'баба долымпала до' дун'кы*. Пор. **лымпати**.

ДОЛЧІТИ [до'л'ічити], л'ічу, л'ічиш, *док.* Долікувати. *Мене так дох'торы до'л'ічили, шчо шче м май біт'ієсний став*. Пор. **лічити**.

ДОЛЧІТИСЯ [до'л'ічитис'а], л'ічус'а, л'і-чис'а, *док.* Долікуватися. *Не' до'л'ічивимс'а та мушу в'їят л'ігати в 'болниц'у*. Пор. **лічитися**.

ДОЛЛИВАТИ [дол'івати], 'вайу, л'иваш ('вайеш), *недок.* **ДОЛЛЯТИ** [ду'л'ати], 'дул'у, 'ду-л'єш, *док.* Доливати. Пор. **лляти**.

ДОЛЛЯТИ *див. долливати*.

ДОЛОМ, присл. Низом. *Кр'ов пуш'ла му 'долом*.

ДОЛОНЬ [д'ол'н'], до'лони, *жс. 1. анат.* Доло-ня. *Витко, йак на до'лони*. ♦ **Заробити п'ят' 'пер-**

сту і 'шесту д'ол'н' – марно працювати на кого-не-будь. *Робивим му 'тыжж'ін та зар'обивим п'ят' 'персту і 'шесту д'ол'н'*. 2. Народна міра довжини, що дорівнює ширині долоні (10–12 см). *Зар'ізавим свин'а, та соло'нина на н'ум на д'ол'н'*.

ДОЛОПОНІТИ [дулуп'н'іти], 'н'у, долопо-ниш, *док.* Додати до певного моменту. *Ци вже вта Й'улина вс'е дулуп'н'іла до' кун'ц'а, шчо з'на-ла? Так дулуп'н'іла, шчо запоздила'а на р'об'оту*. Пор. **лопоніти**.

ДОЛОПОНІТИСЯ [дулуп'н'ітис'а], 'н'ус'а, долопо'нис'а, *док.* Додатися до неприєм-ностей. *Дулуп'н'іс'а, шчо 'мало го не за'пел'и в те'м'ниц'у*. Пор. **лопоніти**.

ДОЛУ [ду'лу]. 1. присл. Униз, долі. *Меч 'реклик ду'лу та под'ви'чир'ати. Кум не' кум, а ш чи'риш'і ду'лу*. 2. *прим.*, з оруд. або знах. відм. Уживається на означення наряду руху. *Пуш'ов ду'лу 'берегом. Пуш'ли 'н'ан'ко туд'и ду'лу 'Куты*.

ДОЛУЛИЦЬ [ду'лулиц'ь], присл. Долилиць. *Йа 'л'уб'л'у с'пати ду'лулиц'ь*.

ДОЛУПОТОКИ [ду'лупото'кы], п'от'оку, *мн.* 1. Територія, що прилягає з обох боків до верхньої частини потоку. 2. Мікротопонім, що називає міс-цевість по обидва боки нижньої частини потоку Копанка. *Дулупото'кы с'ме хо'дили з 'маргув*.

ДОЛУСЬКИЙ [ду'лус'кий], 'ка, 'ке. Який живе в долині, долішній. *Дулус'ка жо'на*. *Див. ще долушний*.

ДОЛУШНЬКИЙ [ду'луш'н'ый], а, е. Те саме, що **долуський**.

ДОЛУШНЯТА [ду'луш'н'ата], 'н'ат, *мн.* Ті, що мешкають у нижній частині села Сокирниця. *Ду-луш'н'ата усе май 'л'ітше 'жили, йак гур'іш'н'ата*. Антонім **горішніята**.

ДОМА, присл. Удома. *У 'г'ос'ц' 'дх 'добре, 'айбо 'дома 'л'ітше*.

ДОМАЛЬОВАНИЙ [дома'л'ований], а, е. 1. Домальований. *Дома'л'ований мал'унок*. 2. До-фарбований. *Дома'л'ован'і 'білув 'фарбув 'двир'і*.

ДОМАЛЬОВАТИ *див. домальовувати*.

ДОМАЛЬОВАТИ [дома'л'ововати], л'і'бву-йу, л'і'бвуйеш, *недок.*, **ДОМАЛЬОВАТИ** [дома'л'о-вати], л'і'уу, л'і'уйеш, *одк.* 1. Домальувати. *Лі'ши д'ітину, най дома'л'уйе мал'унок*. 2. Дофарбувати. *Бери мал'та дома'л'уй 'двир'і*. Пор. **мальовати**.

ДОМЕРЕКОНІТИ [домирику'н'іти], 'н'іє, *док.* Мерехтіти якийсь час. *Так домирику'н'іла с'вічка, шчо за'гасла*. Пор. **мереконіти**.

ДОМЫКАТИ, 'мычу, 'мычеш, *док.* Закінчити виривати, висмикувати рослини, бур'ян. *Йа вже до'мычу тоз на с'уй 'р'ац'і*. Пор. **мыкати**.

ДОМОЗГОВАТИ, до'муз'гуу, 'гуйеш, *док.* Додуматися, дійти висновку. *Так 'Тоній домозго-*

вав, *щю вчїнив ма'шинку стр'уче су'кати*. Пор. **МОЗГОВАТИ**.

ДОМОРДУШИТИ [думур'душити], шу, шиш, док. Те саме, що **ЗАМОРДУШИТИ**. Пор. **МОРДУШИТИ**.

ДОМУВ [ду'му], присл. Додому. *Под' ду'му, бо вже нуч*. Ци не^міе мат:ери ду'му?

ДОМУВСТВО [ду'муство], а, с. Домівка. Со-ко'ти с'воєе ду'муство.

ДОНЕХОЧУ [доне^мхочу], присл. Донéсхочу. *Можеш їйісти ресел'овл'анику доне^мхочу*.

ДОНІКАНИЙ, а, е. 1. Додивлений до кінця. *До'никана к'нишка*. 2. Те саме, що **ДОВІЖЕНІЙ**.

ДОНІКАТИ див. **ДОНІКОВАТИ**.

ДОНІКАТИСЯ [донікатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Те саме, що **ДОНІКАТИ**. Пор. **НІКАТИСЯ**.

ДОНІКОВАТИ, куйу, куйеш, *недок.*, **ДОНІКАТИ**, айу, аш (айеш), док. 1. Те саме, що **ДОВІДІТИ**. *До'никавим, шчо дах на хл'їві по'дегде вже чур'авий*. 2. Те саме, що **ДОВІДІТИ**. *До'никайу йсе кїно до кун'ц'а*. Пор. **НІКАТИ**.

ДООГНІЧИТИ, чу, чиш, док. Натопити так, щоб стало тепло. *У та'куй вели'куй 'хыжи не^м до-ог'ничиш*. Пор. **ОГНІЧИТИ**.

ДООНАДЖЕНІЙ [доо'нажєний], а, е. Закінчений (про яку-небудь копїтку, рутинну роботу). *Доо'нажєна роб'ота*.

ДООНАДЖИТИ див. **ДООНАДЖОВАТИ**.

ДООНАДЖИТИСЯ [доо'нажитис'а], нажус'а, нажис'а, **ДООНАДІТИСЯ** [доо'над'їтис'а], д'їйу-с'а, д'їйес'а, док. В результаті тривалого виконання якої-небудь рутинної роботи зазнати невдачі. *Так доо'нажїлас'а, шчо с'того н'їч не^м уйшло*. Пор. **ОНАДІТИ**, **ОНАДЖИТИ**.

ДООНАДЖОВАНЄ [доо'нажован'є], а, с. Завершування якої-небудь копїткої роботи. Пор. **ДООНАДЖОВАТИ**.

ДООНАДЖОВАТИ [доо'нажовати], жуйу, жу-йеш, *недок.*, **ДООНАДЖИТИ** [доо'нажити], нажу, нажиш, **ДООНАДІТИ** [доо'над'їти], д'їйу, д'їйеш, док. Закінчувати яку-небудь копїтку, рутинну роботу. *Она вже дав'но вто она'жит*, *може, вже й'ак'ос' доо'на'жит*. Пор. **ОНАДІТИ**, **ОНАДЖИТИ**.

ДООНАДІТИ див. **ДООНАДЖИТИ**.

ДООНАДІТИСЯ див. **ДООНАДЖИТИСЯ**.

ДООСТРЄНИЙ [д'овстрєний], а, е. Повністю нагострений. *Д'овстрєна со'кыра*.

ДООСТРЬОВАТИ [д'обстр'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.*, **ДООСТРІТИ** [д'об(о'у)встрити], д'обстр'у, д'обстриш, док. Завершувати гостріння чого-небудь. *Та'ка 'была 'тупа пї'ла, шчо 'ледвы м їй дувстр'ив*. Пор. **ОСТРІТИ**.

ДОПАДАТИСЯ [допа'датис'а], дайус'а, падас'а (дайес'а), *недок.*, **ДОПАСТИСЯ** [до'пас-тис'а], падус'а, падес'а, док. Діставатися, добира-

тися до чого-небудь. *До'навс'а до бо'гацтва, та не з'найє, 'доки 'доста*.

ДОПАНІТИ [па'н'їти], н'їйу, н'їйеш, *недок.* Паніючи, дійти до негативного результату. *Так о'та жо'на допа'н'їла, шчо вже н'їч не^м 'хоче роб'ити*.

ДОПАРОВАТИ, руйу, руйеш, док. Те саме, що **ДОПРАСТАТИ**. Пор. **ПАРОВАТИ**.

ДОПАСОВАТИ, суйу, суйеш, *недок.* Дійти до певного результату (позитивного чи негативного) при підгонці, прилаштуванні чого-небудь. *Так Олекса доп'асов'ав оболо'кы, шчо вже дошч не за-лизуйєс'а в'дну*. *Так ис' доп'асов'ала в'ты 'жебы, шчо к'риво при'шит'ї*. Пор. **ПАСОВАТИ** 1.

ДОПАСТИСЯ див. **ДОПАДАТИСЯ**.

ДОПАСТЫРИТИ, р'у, риш, док. Пастушити до завершення домовленого терміну чи закінчення сезону. *Через два 'тыжн'ї у'вун у'же доп'астырит*. Див. ще **ДОЧЕРЕДАРИТИ**. Пор. **ПАСТЫРИТИ**.

ДОПАСТЫРИТИСЯ [доп'астыритис'а], р'ус'а, рис'а, док. Дійти до невісного результату пасту-шати. *Так доп'астыри'єс'а, шчо дві ко'ровы у'д'н'ого 'зайачи*. Див. ще **ДОЧЕРЕДАРИТИСЯ**. Пор. **ПАСТЫРИТИ**.

ДОПЕЧІ [допеч'и], печу, печеш, док. Допекти. Пор. **ПЕЧІ**.

ДОПЕЧІСЯ [допечис'а], печус'а, печес'а, док. Допектися. Пор. **ПЕЧІСЯ**.

ДОПИЛЄНИЙ, а, е. Допиляний. *Допи'лин'ї дры'ва*.

ДОПИЛІТИ див. **ДОПІЛЬОВАТИ**.

ДОПІЛЬОВАТИ [допил'овати], пил'уйу, пил'уйеш, *недок.*, **ДОПИЛІТИ** [допи'лити], пил'у, пилиш, док. Допилювати. Пор. **ПИЛІТИ**.

ДОПЫСКАНИТИСЯ [допыс'кани'тис'а], н'ус'а, нис'а, док. Завдати собі шкоди пашекуючи. *Она допыс'кани'єс'а, шчо 'зурше їй будє*. Див. ще **ДОДЗЯВКАТИСЯ**, **ДОДЗЯНАТИСЯ**, **ДОПЫСКОВАТИСЯ**, **ДОПИСЛЯКОВАТИСЯ**. Пор. **НЫСКАНИТИ**.

ДОПЫСКОВАТИСЯ [допыско'ватис'а], куйус'а, куйес'а, док. Те саме, що **ДОПЫСКАНИТИСЯ**. Пор. **ПЫСКОВАТИ**.

ДОПИСЛЯКОВАТИСЯ [допис'п'ако'ватис'а], куйус'а, куйес'а, док. Те саме, що **ДОПЫСКАНИТИСЯ**. Пор. **ПИСЛЯКОВАТИ**.

ДОПЫТАТИ, айу, аш (айеш), док. Домацати. *Так до'пыт'ав По'лан'у, шчо вун'спут'їв*. Пор. **НЫТАТИ**.

ДОПЫТАТИСЯ [до'пытатис'а], айус'а, ас'а (ай'ес'а), док. 1. Домацатися. *До'пыт'алас'а 'гроши в 'жибі*. 2. Дійти до неприємностей, мацаючи когось або щось. *До'пыт'ав'а, шчо дус'тав у'д'ївкы в 'пысок*. Пор. **ПЫТАТИСЯ**.

ДОПІВКАТИСЯ [д'опівкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Завдати собі шкоди кричачи. *Ма'р'їка до'півкалас'а – дус'тала уч:улувіка за свуй їй'зык*. Пор. **ПІВКАТИ**.

ДОПІПКАТИ [до'піпкати], айу, аш (айеш), *док.* Докурити люльку. *До'піпкайте, 'н'ан'ку, 'ніпу, та йдеме перем'ятати дош'кы.* Пор. **пІПКАТИ**.

ДОПІТИ [до'піти], 'піє, *док.* 1. Закінчити кукурікати (про півня). *Ку'гут у'же до'нів.* 2. Перестати кукурікати назавжди (про півня, якого зарізали). *Наш ку'гут у'же до'нів, у'же с'ме го й'з'іли.* Пор. **пІТИ**.

ДОПЛАТКЫ [до'платкы], тку, *мн.; одн.* до'платок, тка, *ч.* Доплата. *Дус'тавим на ро'бѳт'і 'до'платкы.*

ДОПЛЫСТИ, лы'ву, лы'веш, *док.* Допливти, доплісти. *До'плысти до дру'гого 'берега 'Тисы 'было 'т'ашко.* Пор. **ПЛЫСТИ**.

ДОПОЗИРАТИ, 'райу, 'зираш (райеш), *док.* Додивитися. *Так допозирала, шчо 'в'ид'іла ганч.* Пор. **ПОЗИРАТИ**.

ДОПОЛУДЕНКОВАТИ [до'по'лудинко'вати], 'куйу, 'куйеш, *док.* Закінчити обідати. *Лиш ис'ме до'по'лудинко'вали, йак у'же тре'ба 'было йти гет.* Пор. **ПОЛУДЕНКОВАТИ**.

ДОПОЛ'ОКАНИЙ [допол'оканий], а, е. Дополосканий. *Допол'окана ве'рета.*

ДОПОЛЬОКАТИ [допол'окати], 'кайу (дѳпѳ'л'ѳ'чу), допол'окаш (кайеш, 'л'очеш), *док.* Дополоскати. *Ідеме в се'ло, лиш дѳпѳл'очу 'р'анд'е.* Пор. **ПОЛЬОКАТИ**.

ДОПОСЛІДИ [дѳпѳс'л'іди], *присл.* До кінця, до останку. *'Н'ан'ко дѳпѳсл'іди 'были при 'памн'ати.*

ДОПРАВИТИ *див.* **доправляти**.

ДОПРАВИТИСЯ *див.* **доправлятися**.

ДОПРАВЛЕНИЙ [доп'равлений], а, е. Добудований. *Доп'равлена 'л'ітн'а 'кухн'а.*

ДОПРАВЛЬОВАНЕ [доп'равл'ован'е], а, с. 1. Добудування. *Доп'равл'ован'е 'нашуйі 'хыжї за'т'агу'єс'а.* 2. Завершення ремонту. *Доп'равл'ован'е біц'ітл'.* Пор. **доправляти**.

ДОПРАВЛЬОВАТИ *див.* **доправляти**.

ДОПРАВЛЯТИСЯ *див.* **доправлятися**.

ДОПРАВЛЯТИ [доп'равл'ати], 'л'айу, 'равл'аш ('л'айеш) і **ДОПРАВЛЬОВАТИ** [доп'равл'овати], 'л'уйу, 'л'уйеш, *недок.*, **ДОПРАВИТИ**, вл'у, виш, *док.*, буд. 1. Добудовувати. *Доп'равиме 'хыжу, та спадє з нас велика 'жура.* 2. Завершити ремонт. *При'везли ми вуз, а'бы м го доп'равив.* Пор. **ПРАВИТИ**.

ДОПРАВЛЯТИСЯ [доп'равл'атис'а], 'равл'а-ц'а ('л'айес'а) і **ДОПРАВЛЬОВАТИСЯ** [доп'равл'оватис'а], 'л'уйес'е, *недок.*, **ДОПРАВИТИСЯ** [доп'равитис'а], виц'а, *док.* Добудуватися. *'Хыжа 'т'ашко с'а за'чинат, 'айбо иче май 'т'ашко с'а доп'равл'ат (доп'равл'айе).*

ДОПРАСТАНИЙ [доп'растаный], а, е. Настачений. *Доп'растана 'тигла на 'хыжу.* *Див. ще дост'арчений, нап'растаный, наст'арчений.*

ДОПРАСТАТИ [доп'рас'тати], айу, аш (айеш), *док.* Настачити. *Аж'бы не 'вуз'ле, та не' мож бы дрѳв доп'рас'тати.* *Див. ще допаров'ати, доп'раст'атися, дост'арчити, нап'раст'ати, наст'арчити.*

ДОПРАСТАТИСЯ [доп'рас'татис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Настачитися. *На вс'іх мн'аса не' доп'рас'таймес'а.* *Див. ще доп'раст'атися, дост'арчитися, нап'раст'атися, наст'арчитися.*

ДОПУЗНО [дѳпузно], *присл.* Допізна.

ДОРА, ы, ж., *церк.* Шматок проскури. *До'ры да'іє пуп у 'церкви.*

ДОРЕГОПІТИСЯ [до'ригу'н'ітис'а], 'н'ус'а, доре'гнос'а, *док.* Дореготатися. *Олексик с'а так до'ригу'н'ів, шчо втиц' му дав у 'пысок.* *Див. ще регоп'ітисся.*

ДОРЕСЕЛОВАНИЙ [доресел'ований], а, е. Дотертий (про терті на терті овочі, сир і под.). *Дореселована 'р'іпа.*

ДОРЕСЕЛ'ОВАНЕ [доресел'ован'е], а, с. Завершування тертя чого-небудь на терті. *Доресел'ован'е 'морквы.* Пор. **доресел'овувати**.

ДОРЕСЕЛОВАТИ *див.* **доресел'овувати**.

ДОРЕСЕЛ'ОВОВАТИ, 'лѳвуйу, 'лѳвуйеш, **ДОРЕСЕЛОВАТИ**, 'луйу, 'луйеш, *док.* Завершити терти на терті певну кількість овочів, сиру і под. *'Зарас 'печу ресел'ѳвл'аникы, лиш доресел'луйу иче дві р'іны.* Пор. **ресел'овати**.

ДОРЫБАРИТИ, р'у, риш, *док.* Перестати рибалити, дійти до небажаного результату власні-док рибалення. *Іа вже доры'барив, бо 'дуже м с'а прѳсту'див, с'тойачи у ву'д'і.* Пор. **рыб'арити**.

ДОРОЖАНЕ [до'рожан'е], а, с. Дорожчання.

ДОРОЖАТИ, 'рожат (жайє), *док.* Дорожчати.

ДОРОЖИТИ [доро'жити], 'жу, 'жиш, *недок.* (у сполученні з со'бі, си). Вважати що-небудь дорогуватим. *'Хѳт'іла бы Йу'лина ку'тити вту с'виту, 'айбо доро'жш'и.*

ДОРОЖИЙ, а, е. Дорожчий. *Хл'ін став до'ро-жсый.*

ДОРОЖНІЯ [дѳрѳж'н'а], і, ж. Дорожнеча. *Та-ка с'тала дѳрѳж'н'а, шчо н'іч 'файного не' мож за йс'у плат'н'у ку'тити.*

ДОРУВНАНИЙ [до'рунаний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **дору'внати**. *До'рунана 'вулиц'а.*

ДОРУВНЬОВАТИ [до'рун'овати], н'уйу, н'уйеш, *недок.*, **ДОРУВНАТИ** [до'рунати], 'найу, 'рунаш ('найеш), *док.* Повністю вирівняти. *До'рунайу зр'атку, та буду с'дтити.* Пор. **рув'нати**.

ДОСАЛІТЛОВАНИЙ [досаліт'лований], а, е. Те саме, що до'гліит'ований. *Досаліт'лованє 'дерево.*

ДОСАЛІТЛОВАТИ *див.* **досаліт'ловувати**.

ДОСАЛІТЛ'ОВОВАТИ [досаліт'ловувати], 'лѳвуйу, 'лѳвуйеш, *недок.*, **ДОСАЛІТЛОВАТИ**

[досалітло'вати], 'луйу, 'луйеш, *док.* Те саме, що **ДОГЛИЙТОВАТИ**. *Хочу досалітло'вати йсе бир'вин'е на свуй двур.* Пор. **САЛІТЛОВАТИ**.

ДОСВАЖАТИСЯ [досва'жатис'а], 'жайус'а, 'важас'а (жайес'а), *док.* Те саме, що **ДОВАДІТИСЯ**. Пор. **СВАЖАТИСЯ**.

ДОСВАЛЬБОВАТИ [досвал'бо'вати], 'буйу, 'буйеш, *док.* Дійти до завершення весілля. *Слава Їбгу, досвал'бо'валис'ме нур'мально.* Пор. **СВАЛЬБОВАТИ**.

ДОСВАЛЬБОВАТИСЯ [досвал'бо'ватис'а], 'буйус'а, 'буйес'а, *док.* Дійти до небажаного результату, гуляючи по весіллях. *Так досвал'бо'валас'а Афійа, шчо стала пид'ниці'ув.* Пор. **СВАЛЬБОВАТИ**.

ДОСЕРБАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ДОСЕРБАТИ**. *До'сербана бур'чанка.*

ДОСЕРБАТИ *див. досербовати.*

ДОСЕРБОВАНЕ [до'сербован'е], а, с. Закінчен-ня сьорбання. *Досербован'е левешу.* Пор. **СЕРБАТИ**.

ДОСЕРБОВАТИ, буйу, буйеш, *док.*, **ДОСЕРБАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Закінчувати сьорбати. *Досербуйе д'їтина левеш.* Пор. **СЕРБАТИ**.

ДОСИГАТИ [до'с'ігати], 'гайу, 'с'ігаш (гайеш), *недок.* Досягати. Пор. **СИГАТИ**.

ДОСИЧІЙ [до'с'і'чи], 'чу, 'чеш, *недок.* Досікти. Пор. **СИЧІЙ**.

ДОСКІПЛЬОВАТИ [до'с'кіпл'овати], 'луйу, 'луйеш, *недок.*, **ДОСКІПІТИ** [до'с'кіпити], 'кіпл'у, 'кіпиш, *док.* Закінчувати шеплення. *Уже йду, лиш на до'с'кіпл'у йаблун'ку.* Пор. **СКІПІТИ**.

ДОСКРЄБТАНИЙ [доскрєптаный], а, е. Такий, скребти якого завершили. *Доскрєптана морква.*

ДОСКРЕБТАТИ [доскрєп'тати], 'рєпчу, 'рєпчеш, *док.* Доскрєбти. *Доскрєблам 'р'іну.* Пор. **СКРЕБТАТИ**.

ДОСКУБСТИ [дус'купсти], дускубу, дуску-беш, *док.* Доскубти. *Треба ми дус'купсти 'пір'е.* Пор. **СКУБСТИ**.

ДОСЛІПАНИЙ [дус'л'іпаный], а, е. Те саме, що **ДОВІЖЕНИЙ**. *Дус 'л'іпана з'р'ішка в політні'і.*

ДОСЛІПАТИ [дус'л'іпати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **ДОВІДІТИ**. *Дус 'л'іпапам, шчо вдна 'гомбичка при'шита на с'р'оц'і не'добре.* Пор. **СЛІПАТИ**.

ДОСМЫЧЕНИЙ, а, е. Доволочений. *Дос'мы-чений ит 'хыжси ст'овп' дерева.*

ДОСМЫЧИТИ, чу, чиш, *док.* Те саме, що **ДОВОЛОЧИЙ**. *Йа сама йсе дры'во не' дос'мычу думу.* Пор. **СМЫЧИТИ**.

ДОСМІШКОВАТИСЯ [до'с'мішко'ватис'а], 'куйус'а, 'куйес'а, *док.* Тесаме, що **ДОЗБЫТКОВАТИСЯ**. *Дос'мішко'вавс'а сам нат с'б'б'в, бо пїе ги свин'а.* Пор. **СМІШКОВАТИСЯ**.

ДОСОКАЧИТИ, чу, чиш, *док.* Добути куха-рем (кухаркою) до певного часу. *Йа вже на с'уй с'вал'б'і досо'качу, а буш не' 'х'очу.*

ДОСОКАЧИТИСЯ [досо'качитис'а], чус'а, чис'а, *док.* Довго куховарячи, дійти до небажано-го результату. *Йа вже так досо'качилас'а, шчо не' 'м'ожу с'а на й'їду й дивити.* Пор. **СОКАЧИТИ**.

ДОСОКОТИТИ, 'к'очу, 'котиш, *док.* Достере-гти. *Так досоко'тила к'ор'ову, шчо й загубила йї.* Пор. **СОКОТИТИ**.

ДОСОКОТИТИСЯ [досоко'титис'а], 'к'очус'а, 'котис'а, *док.* Дуже оберегаючись, дійти до неба-жаного результату. *Так досоко'тилас'а, шчо й за-бул'їла.* Пор. **СОКОТИТИСЯ**.

ДОСРАЙБАТИСЯ [дос'райбатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **ДОБАБРАТИСЯ**. Пор. **СРАЙБАТИСЯ**.

ДОСТА, присл. Досить. *Ми'н'і доста 'того, шчо 'майї.*

ДОСТАРЧЕНИЙ, а, е. Те саме, що **ДОПРА-СТАНІЙ**. *Достарчена му'ка.*

ДОСТАРЧИТИ, чу, чиш, *док.* Те саме, що **ДОПРАСТАТИ**. *У нас 'тул'ко 'было д'їти, шчо не' мож 'было йїм хл'їба дост'арчити.* Пор. пол. dostarczać т.с.

ДОСТАРЧИТИСЯ [дос'тарчитис'а], чус'а, чис'а, *док.* Те саме, що **ДОПРАСТАТИСЯ**. *Ко вам 'тул'ко мн'аса дост'арчиц'а.*

ДОСТЫВАТИ, 'вайу, 'тываш ('вайеш), *недок.*, **ДОСТЫТИ**, **ДОСТЫНУТИ**, 'тыну, 'тынеш, *док.*
1. Доходити до норми в затвердінні від холоду. *Йак рос'плавлений воск дост'ине, та стане твердым.*
2. Охолоджуватися до небажаного результату (про живий організм), простуджуватися. *Йа на с'вал'бі так дост'ыла, шчо 'майже буду бит'їжна.* Пор. **СТЫТИ**.

ДОСТЫНУТИ *див. достывати.*

ДОСТЫТИ *див. достывати.*

ДОСТРІЧИ, 'рижу, 'рижеш, *док.* Достригти. Пор. **СТРІЧИ**.

ДОСТРОЄНИЙ [достройенный], а, е. Добудо-ваний. *Достройенный хл'їв.*

ДОСТРОЇТИ *див. достройовати.*

ДОСТРОЇТИСЯ *див. достройоватися.*

ДОСТРОЙОВАНЕ [достройован'е], а, с. Добудовування. *Див. ще дочиньоване 2.* Пор. **ДОСТРОЙОВАТИ**.

ДОСТРОЙОВАТИ [д'остройовати], йуйу, йу-йеш, *недок.*, **ДОСТРОЇТИ** [д'остройіти], йу, йїш, *док.*, *буд.* Добудовувати. *С'ого 'года мы 'ачин' достройїме 'нашу 'хыжу.* *Див. ще дочиньовати 2.* Пор. **СТРОЇТИ**.

ДОСТРОЙОВАТИСЯ [д'остройоватис'а], йуйус'а, йуйес'а, *недок.*, **ДОСТРОЇТИСЯ**

[дѡстрѡйітис'а], йус'а, йіс'а; *док.*, *буд.* Див. ще *дочіньоватися* 2. *С'ого 'года мы 'ачин' дѡстрѡйімес'а.* Пор. *стрѡїтися*.

ДОСУДИТИ [до'судити], /сужу, судиш, *док.* У результаті тривалого обговорення дійти висновку. *Так ім'е до'судили, шчо 'наша 'д'івка не"добре с'а 'уд'ала.* Пор. *судіти*.

ДОСЯТКОВАТИ [дос'атко'вати], /куйу, /куйеш, *док.* Досвяткувати. Пор. *сятковати*.

ДОТАЛАПАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Важко дійти великою грязюкою до якого-небудь місця. *Ледвы м доталалала с кал'гѡзу думу.* Див. ще *доталалатися*. Пор. *талалати*.

ДОТАЛАПАТИСЯ [дотал'лапатис'а], айус'а, ас'а (айес'а); *док.* Важко дістатися. *Т'ашко с'а 'было доталалати по калови до работы.* Пор. *талалати*.

ДОТЕЛѢМПАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Обратися до якого-небудь місця важкою й тривалою ходьбою. *Ледвы м дотелемпав думу.* Див. ще *дотелѢмпатися*. Пор. *телѢмпати*.

ДОТЕЛѢМПАТИСЯ [дотел'лемпатис'а], айус'а, ас'а (айес'а); *док.* Те саме, що *дотелѢмпати*. *Ледвы с'а вта жо'на дотелемпала думу.* Пор. *телѢмпати*.

ДОТЕЧИ [доте'чи], те'че, *док.* Дотекти. Пор. *течі*.

ДОТІГАТИ¹ [дут'і'гати], /гайу, /т'ігаш (гайеш), **ДОТІГОВАТИ**¹ [дут'і'говати] і **ДОТЯГОВАТИ**¹ [до'т'аговати], гуйу, гуйеш, *недок.*, **ДОТЯГНУТИ**¹ [дут'а'гнути], гну, гнеш і **ДОТІГАТИ** [дут'і'гати], айу, аш (айеш), *док.* *док.* Дотягувати, доволочувати. *Йакус' дот'а'глам тил'і'шуку ду ву'рут.* Пор. *тігати* 1.

ДОТІГАТИ² [дут'і'гати], /гайу, /т'ігаш (гайеш), **ДОТІГОВАТИ**² [дут'і'говати], гуйу, гуйеш і **ДОТЯГОВАТИ**² [до'т'аговати], гуйу, гуйеш, *недок.*, **ДОТЯГНУТИ**² [дут'а'гнути], гну, гнеш, *док.* Притягувати до відповідальності. *Петро не" 'хѡт'ів дут'і'гати Ціл'а за шкѡду.* Пор. *тігати* 2.

ДОТІГАТИ див. *дотіговати*³.

ДОТІГАТИСЯ¹ [дут'і'гатис'а], /гайус'а, /т'ігас'а (гайес'а), **ДОТІГОВАТИСЯ**¹ [до'т'і'говатис'а], гуйус'а, гуйес'а і **ДОТЯГОВАТИСЯ**¹ [до'т'а'говатис'а], гуйус'а, гуйес'а, *недок.*, **ДОТЯГНУТИСЯ**¹ [дут'а'гнутис'а], гнус'а, гнес'а, *док.* Дотягуватися. *Т'ашко с'а дут'і'гуїе біт'і'жн'ак за гурн'ат'ом, покла'д'іт му май 'блис'ко.* Пор. *тігатися*.

ДОТІГАТИСЯ² [дут'і'гатиса], /гайус'а, /т'ігас'а (гайес'а), **ДОТІГОВАТИСЯ**² [дут'і'говатис'а] і **ДОТЯГОВАТИСЯ**² [до'т'а'говатис'а], гуйус'а, гуйес'а, *недок.*, **ДОТЯГНУТИСЯ**² [дут'а'гнутис'а], гнус'а, гнес'а, *док.* Притягуватися до відповідаль-

ності. *Андр'ій дот'і'гавс'а за вто, шчо побив Івана.* Пор. *тігатися*.

ДОТІГАТИСЯ [дут'і'гатис'а], айус'а, ас'а (айес'а); *док.* Допрацюватися до небажаного результату, волочачи, тягаючи що-небудь. *Так ім'е дут'і'гавс'а бер'вин'а, шчо 'мало м не" вкылавів.*

ДОТІГОВАНЕ¹ [дут'і'гован'е], а, і **ДОТЯГОВАНЕ**¹ [до'т'а'гован'е], а, с. Дотягування до чого-небудь. *Дот'а'гован'е до х'л'і'ба.* *Дот'а'гован'е бер'вена до двора.* Пор. *дотігати*¹.

ДОТІГОВАНЕ² [дут'і'гован'е], а, і **ДОТЯГОВАНЕ**² [до'т'а'гован'е], а, с. Притягування до відповідальності. *Петро ледвы уйиѡв из дот'а'гован'а (дут'і'гован'а) сус'ідом.* Пор. *дотігати*².

ДОТІГОВАТИ¹ див. *дотігати*¹.

ДОТІГОВАТИ² див. *дотігати*².

ДОТІГОВАТИСЯ¹ див. *дотігати*¹.

ДОТІГОВАТИСЯ² див. *дотігати*².

ДОТОВЧІ [дѡтѡв'чи], /тѡвчу, /тѡвчеш, *док.* Дотовкти. *Дѡтѡв'чи пѡсѡн'ашник, пак іди, куды 'хѡчеш.* Пор. *товчі*.

ДОТОКМІТИСЯ [доток'митис'а], дѡтѡкм'ус'а, доток'мис'а; *док.* Домовитися (переважно про ціну). *Дотокмилис'мес'а за кѡрѡву.* Див. ще *стокмітися*, *ѡтокмітися*. Пор. *токмітися*.

ДОТОКМЛѢНЫЙ, а, е. Домовлений (переважно про ціну). *Дотокмлене 'с'іно.* Див. ще *стокмлѢный*.

ДОТОЧѢНЫЙ, а, е. Те саме, що *притѡчѢный*. Пор. *точѢный*.

ДОТОЧИТИ див. *дотѡчовати*.

ДОТОЧИТИСЯ див. *дотѡчоватися*.

ДОТОЧКА, ы, ѡ. Кусок, частина, що приєднується до чого-небудь основного. *Іс'і рука'вы 'курт'і, т'реба при'шити ид ним 'доточки.*

ДОТОЧОВАНЕ [до'точован'е], а, с. Те саме, що *притѡчованс*. Пор. *дотѡчовати*.

ДОТОЧОВАТИ, дѡтѡчуйу, дѡтѡчуйеш, *недок.*, **ДОТОЧИТИ**, дѡтѡчу, дѡточиш, *док.* Те саме, що *притѡчити*. *Треба йс'у свѣту дѡтѡчити, бо збіглас'а.* *Сис' муту'зок т'реба дѡтѡчити.* Пор. *точіти*.

ДОТОЧОВАТИСЯ [до'точоватис'а], дѡтѡчуйуса, дѡтѡчуйес'а, *недок.*, **ДОТОЧИТИСЯ** [дѡтѡ'читис'а], дѡтѡчуса, дѡточис'а; *док.* Приєднуватися. *Ку'ма с'кумом дѡтѡчилис'а до 'нашого шѡру.* Пор. *точіти*.

ДОТРИЧІ [дотричі], присл. До трьох разів. *За зѡбрѡвл'е т'реба 'пити 'дотричі.*

ДОТРІВАТИ, айу, аш (айеш), *док.* 1. Доперіти. *Йа не" мѡжу дѡтрівати с'уй 'болести.* 2. Дослужити (про речі). *Кѡбы 'мѡйі 'чѡжмы хут' до весны дѡтривали.* Пор. *трівати*.

ДОТРУТИТИ див. *дотрѡчовати*.

ДОТРУЧАТИ *див. дотручовати.*

ДОТРУЧЕНИЙ [дотручений] а, е. Доштовхнутий. *Дотручена плита ду фундамента.*

ДОТРУЧОВАТИ [дотручовати], чуйу, чуйеш, *недок.*, **ДОТРУЧАТИ** [дотручати], чайу, ручаш (чайеш) і **ДОТРУТИТИ**, ручу, рудиш, *док.* Доштовхувати. *Дотрут'те иче 'мало вто 'дерево.* Пор. **тручати**.

ДОТЯГА [до'т'ага], ы, ж., *юр.* Притягнення до відповідальності. *Ті'пир не'іе н'і'якуїі до'т'агы на з'лод'і'у.*

ДОТЯГНУТИ¹ *див. дотігати*¹.

ДОТЯГНУТИ² *див. дотігати*².

ДОТЯГНУТИСЯ¹ *див. дотігатися*¹.

ДОТЯГНУТИСЯ² *див. дотігатися*².

ДОТЯГОВАНЕ¹ *див. дотіговане*¹.

ДОТЯГОВАНЕ² *див. дотіговане*².

ДОТЯГОВАТИ¹ *див. дотігати*¹.

ДОТЯГОВАТИ² *див. дотігати*².

ДОТЯГОВАТИСЯ¹ *див. дотігатися*¹.

ДОТЯГОВАТИСЯ² *див. дотігатися*².

ДОФАРБИТИ, б'л'у, биш, *док.* Дофарбувати. *Треба ми ще 'оболок до'фарбити.* Пор. **фарбити**.

ДОФАРБЛЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин ч. до **дофарбити**. *Дофарблин 'і 'двир'і.*

ДОФІГЛЮВАТИ [дофігл'овати], л'у'йу, л'у'йеш, *док.* Дожартуватися. *Ты так до'фігл'у'йеш из'о мн'ов, и'чо дус'танеш по 'г'орбул'ах.* Див. ще **дофіглювати**. Пор. **фіглювати**.

ДОФІГЛЮВАТИСЯ [дофігл'оватис'а], л'у'йус'а, л'у'йес'а, *док.* Те саме, що **дофіглювати**. Пор. **фіглювати**.

ДОХАРЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **дохарити**. *Дохарена 'хыжа.*

ДОХАРІТИ, хар'у, хариш, *док.* Дочистити, довести до порядку. *За 'тymi луд 'ми не' може до'харити.* Пор. **харити**.

ДОХАРІТИСЯ [дохаритиса], хар'ус'а, хар'ис'а, *док.* Дочиститися, домогтися чистоти й порядку. *Най раз до'матей'труйут, а пак то'же доха'риц'а.* Пор. **харити**.

ДОХЫЖ [дохыж(ш)], *присл.* До житлового приміщення. *Іванку, йди до'хыж, бо за'мерзнеш.*

ДОХОВЗАТИСЯ [дох'овзатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* В результаті тривалого ковзання на льоду дійти до небажаних наслідків. *Так ис'а до'х'овзав, 'Йурику, и'чо ти'пир ис' біт'і'ж'ний.* *Д'ох'овзалас'а, не'б'ого, и'чо ч'і'жем'кы с' пур'вала.* Пор. **ховзатися**.

ДОХОДИТИ, дох'оджу, дох'одиш і **ДОХОЖОВАТИ**, дох'оджуйу, жуйеш, *недок.*, **ДУЙТИ**, дуйду, дуйдеш, *док.* 1. Добиратися до певного місця, доходити. 2. Вистачити. *Нам 'р'іны с'в'ой'ойі не' 'дуйде, треба буде до'куп'овувати.*

ДОХОДОК, дохотка, ч. Дохід, прибуток. *Йа пінз 'і'йаш, та сла'бый на 'доходок.*

ДОХОЖОВАТИ *див. дох'одити.*

ДОХРАМАТИ, айу (рамл'у), аш (айеш, 'рамлеш), *док.* Дійти кульгаючи. *Так н'а бул'і'ла но'га, и'чо 'ледвы м до'храмав на р'об'оту.* Пор. **храмати**.

ДОХТОР, а, ч. Лікар. *Із дох'торами т'реба 'быти 'добрым.*

ДОХТОРИТИ *див. дохторовати.*

ДОХТОРИНЕ [дох'тор'ін'е], а, с. Заняття лікарською практикою. *Дох'тор 'ін 'е в се'л'і не' 'было му на ш'коду.* Пор. **дохторити**.

ДОХТОРКА, ы, ж. Жін. до **дохтор**.

ДОХТОРОВАТИ, руйу, руйеш і **ДОХТОРИТИ**, тор'у, ториш, *недок.* Займатися лікарською практикою. *В'лод 'а дох'торит (дох'тур'уйе) в сус'ід 'нуму с'ил'і.*

ДОХТОРУВ [дох'турув], дохторова, дохторово. Лікарів. *Дох'турув брат.* Див. ще **дохторський**.

ДОХТОРСЬКИЙ [дох'торс'кый], а, е. 1. Лікарський. *Дох'торс'ка 'н'омуч.* 2. Те саме, що **дохторув**. *Дох'торс'кый ха'лат.*

ДОЦАБАТИСЯ [до'цабатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Важко переміститися. *Така бит'і'ж'на, и'чо не' 'годна с'а до'цабати з' од'ноїі 'хыжі до 'другій.* Пор. **цабатися**.

ДОЦЫБАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Тяжко донести що-небудь до якогось місця. *Ледвы йа тот міх до'цыбала ду'му.* Пор. **цыбати**.

ДОЦЫРГАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Утомити кого-небудь постійним смиканням. *Дай ми 'п'окуй, бо вже с'н'а до'цыргав.* Пор. **цыргати**.

ДОЦЫРГАТИСЯ [до'цыргатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Смикаючи одне одного, дійти до небажаного результату. *Псы так с'а до'цыргали, и'чо пук'салис'а.* Пор. **цыргатися**.

ДОЦЫТКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Заставити замовкнути за допомогою вигука **цыт!** *Ото та'ка пис 'л'ачка, и'чо не до'цыткаш(айеш) йі.* Пор. **цыткати**.

ДОЦКУБАНІТИСЯ [доц'іку'банитис'а], н'ус'а, нис'а, *док.* Добазікатися набридливо до того, що в кого-небудь увірветься терпечь. *Доц'іку'банилас'а, и'чо чулу'вік йі 'мало не набив.* Пор. **ікубанити**.

ДОЦІФРОВАНІЙ [доц'іфрований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **доціфровати** 1. *Доц'іфрована с'к'і'на, ве'ранда.*

ДОЦІФРОВАТИ *див. доціфровувати.*

ДОЦІФРОВАТИСЯ *див. доціфровуватися.*

ДОЦІФРОВАТИ [доц'іфровувати], р'овуйу, р'овуйеш, *недок.*, **ДОЦІФРОВАТИ** [доц'іфровати], руйу, руйеш, *док.* 1. Завершувати оздоблення. *Йа 'нын'і доц'іфруйу ве'ранду.* 2. *перен.* Надумувати, спричиняти який-небудь клопіт. *Ты так*

доц'іфро'вала, *що лиш бі́ды с' ми найшла*. Пор. **ціфрова́ти**.

ДОЦІФРОВАТИСЯ [доц'іф'рововатис'а], р'овуєс'а, *недок.*, **ДОЦІФРОВА́ТИСЯ** [доц'іф'роватис'а], р'уйєс'а, *док.* Оздоблюватися. *Йа не зна́йу, ко́ли с'а йс'а хы́жа доц'іфру́є*. Пор. **ціфрова́тися**.

ДОЧАЛЯ́ПАТИ [дочал'апати], айу, аш (айеш), *док.* Дійти по мокрому (болоту і под.) до якого-небудь місця. *Йак о́та д'іти́на са́ма дочал'апа́ла ду́му вно́чи?* Див. ще **дочаля́патися**. Пор. **чаля́пати**.

ДОЧАЛЯ́ПАТИСЯ [дочал'апатис'а], айус'а, ас'а (айєс'а), *док.* Те саме, що **дочаля́пати**. *Йа́ко́с' ідо́ дочал'апа́в'а вно́чи ду́му*. Пор. **чаля́пати**.

ДОЧАСУ́, *присл.* Своєчасно. *Прийшла́м на го́стину доча́су*.

ДОЧЕПЕ́РАТИ [доче'перати], айу, айеш (аш), *док.* Дійти до якого-небудь місця, перевалюючись з однієї ноги на іншу. *Тот че́пе́рак, са́ракый, ле́д-вы до нас доче́перав*. Див. ще **чепе́ригати**. Пор. **чепе́рати**.

ДОЧЕПЕРІ́ГАТИ [доче'перигати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **доче́перати**. Пор. **чепе́ригати**.

ДОЧЕРЕДА́РИТИ, р'у, риш, *док.* Те саме, що **допасты́рити**. Пор. **череда́рити**.

ДОЧЕРЕДА́РИТИСЯ [дочере'даритис'а], р'ус'а, рис'а, *док.* Те саме, що **допасты́ритися**. Пор. **череда́рити**.

ДОЧИНЕ́НЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **дочині́ти**. *Дочі́нена хы́жа*.

ДОЧИНІ́ТИ *див.* **доці́ньовати**.

ДОЧИНІ́ТИСЯ *див.* **доці́ньоватися**.

ДОЦІ́НЬОВА́НЕ [до'чин'ован'є], а, с. 1. Завершення виготовлення чого-небудь. *До́чин'ован'є сто́ла*. 2. Те саме, що **до́стрійованє**.

ДОЦІ́НЬОВА́ТИ [до'чин'овати], н'уйу, н'уйеш, *недок.*, **ДОЧИНІ́ТИ**, чин'у, чиниш, *док.* 1. Доробляти, завершувати виготовлення чого-небудь. *До́чин'у йс'у р'обі́ту та 'берус'а за дру́гу*. 2. Те саме, що **до́стрійовати**. *Нашу́ хы́жу до́чинили́ того́ го́да*. Пор. **чині́ти**.

ДОЦІ́НЬОВА́ТИСЯ [до'чин'оватис'а], н'уйєс'а, *недок.*, **ДОЧИНІ́ТИСЯ** [до'чин'итис'а], чиниш'а, *док.* 1. Дороблятися. 2. Те саме, що **до́стрійоватися**. *До́чин'уйєс'а на́ша хы́жа до́ста 'т'ашко, бо не' в'биват нам так, г'ібы с'ме х'от'іли..* 3. Дійти в симулюванні до втрати довір'я в людей. *До́чинили́с'а По́лан'а, шчо т'іп'ир і́йи н'і́ко не' в'иру́є, аж бо́лит і́й*. Пор. **чині́тися**.

ДОЧИ́РЬОВАТИ [до'чир'овати], р'уйу, р'уйєш, *недок.*, **ДОЧИ́РЯТИ** [до'чир'ати], р'айу, чир'аш (р'айєш), *док.* 1. Закінчувати черпання рідини. До-

чир'ав із ко́л'од'аз'а в'о́ду. 2. Додавати черпанням ще якусь кількість рідини. *До́чир'овала в те́лету р'о́с'олу*. Пор. **чиря́ти**.

ДОЧИ́РЯНИЙ [до'чир'аний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **до́чиря́ти**. *До́чир'ана те́лета*.

ДОЧИ́РЯТИ *див.* **до́чирьовати**.

ДОЧИ́РЯТИСЯ [до'чир'атис'а], р'айус'а, чир'ас'а (р'айєс'а), *док.* Повністю вичерпати рідину. *До́чир'али с'ме с'а до́на ко́л'од'аз'а*. Пор. **чиря́ти**.

ДОЧОКА́НЬОВА́НИЙ [до'чока'н'ований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **до́чока́ньова́ти**. *До́чока'н'ований шалу́нок п'ут фунда́мент*.

ДОЧОКА́НЬОВА́ТИ *див.* **до́чока́ньововати**.

ДОЧОКА́НЬОВА́ТИСЯ *див.* **до́чока́ньовова́тися**.

ДОЧОКА́НЬОВО́ВАТИ [до'чока'н'ововати], н'овуйу, н'овуйєш, *недок.*, **ДОЧОКА́НЬОВА́ТИ** [до'чока'н'овати], н'уйу, н'уйєш, *док.* Докопувати киркою. *Аж 'нын'і м до́чока'н'овова́в (до́чока'н'о'ва́в) шалу́нок п'ут хл'і́в, бо 'треба 'было ко́пати в р'і́ні*. Пор. **чо́каньова́ти**.

ДОЧОКА́НЬОВА́ТИСЯ [до'чока'н'ововатис'а], н'овуйус'а, н'овуйєс'а, *недок.*, **ДОЧОКА́НЬОВА́ТИСЯ** [н'уйус'а, н'уйєс'а, *док.* Копаючи киркою, доходити до неприємного. *Так им до́чока'н'ова́в'а, шчо рук си не' 'чу́йу*. Пор. **чо́каньова́ти**.

ДОЧУ́ХТАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Чуханням заспокоїти свербіння. *Так д'іти́на р'учку ду́чухта́ла, шчо й заспа́ла*. Пор. **чу́хтати**.

ДОЧУ́ХТАТИСЯ [ду'чухтатис'а], айус'а, ас'а (айєс'а), *док.* Чуханням дійти до небажаного результату. *Так им с'а ду́чухта́в, шчо вс'і м'і́х'і'р'і м по́дер*. Пор. **чу́хтатися**.

ДОШЕ́ФТОВА́ТИ [до'шефто'вати], т'уйу, т'уйєш, *док.* Дійти в дрібній спекулятивній торгівлі до небажаного результату. Див. ще **доше́фтова́тися**. Пор. **шефтова́ти**.

ДОШЕ́ФТОВА́ТИСЯ [до'шефто'ватис'а], т'уйус'а, т'уйєс'а, *док.* Те саме, що **доше́фтова́ти**. *Так доше́фтова́лас'а Кре́стина, шчо в'з'ала і́й мі́ліц'і́я*. Пор. **шефтова́ти**.

ДОШМІ́РГІЛЬОВА́НИЙ [дошміргі'л'ований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **дошмі́ргільова́ти**. *Дошмі́ргі'л'ований шпор, горі́шок*.

ДОШМІ́РГІЛЬОВА́ТИ *див.* **дошмі́ргільовова́ти**.

ДОШМІ́РГІЛЬОВО́ВАТИ [дошміргі'л'ововати], л'овуйу, л'овуйєш, *недок.*, **ДОШМІ́РГІЛЬОВА́ТИ** [дошміргі'л'овати], л'уйу, л'уйєш, *док.* Завершувати шліфування наждачним папером. *Ле́двы м дошмі́ргі'л'ова́в ду́б'ові двір'і*. Пор. **шмі́ргільова́ти**.

ДОШНЮПАНИЙ [душ'н'упаний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **дошнюпати**. *Душ'н'упана ма'ла цїбул'ка.*

ДОШНЮПАТИ див. **дошпюповати**.

ДОШНЮПОВАТИ [душ'н'уповати], пуйу, пуйеш, *недок.*, **ДОШНЮПАТИ** [душ'н'упати], айу, аш (айеш), *док.* Закінчувати яку-небудь дрібну й одноманітну роботу, що вимагає багато часу. *Уже мушу дош'н'упати istim ушиван'ом.* Пор. **шпюпати**.

ДОШОРЕНЬЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **дошоріти**. *Наша хыжа вже дошо'рена.*

ДОШОРІТИ див. **дошорьовати**.

ДОШОРЬОВАТИ [дoшoр'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.*, **ДОШОРІТИ** [шoр'у, шoриш, *док.* Завершувати яку-небудь справу. *Уз'авис'а за д'іло, та дошо'ри го.* Пор. **шоріти**.

ДОШПЕКУЛОВАТИ, 'луйу, 'луйеш, *док.* 1. Дійти до якої-небудь вигідної думки. *Бр'іта-дир' так дошпекуло'вав, шчо 'уйшло в н'ого так, йак 'хoт'ів.* 2. Внаслідок хитрування дійти до неприємного. *Ты дошпекулуйеш, шчо 'уженут т'а з рoботы.* Див. ще **дошпекуловатися**. Пор. **шпекуловати**.

ДОШПЕКУЛОВАТИСЯ [дошпекуловатис'а], 'луйус'а, 'луйес'а, *док.* Те саме, що **дошпекуловати** 2. Пор. **шпекуловати**.

ДОШПЕНТА, присл. Повністю, цілком. *Із'іли вс'е мн'асо дошпента.* Пор. пол. do szczytu 'дошенту, дотла'.

ДОШТИМОВАТИ, 'муйу, 'муйеш, *док.* Упорядкувати, підігнати що-небудь до певного стану. *Так Пет'ро доштимo'вав, шчо 'доста 'добре в н'ого 'уйшло.* Пор. **штимовати**.

ДОШТРУГАТИ [дош'тругати] айу, аш (айеш), *док.* 1. Штурхати до отримання бажаного результату. *Дош'тругалам у тру'бі, шчо во'да потекла нуд мост'ком.* 2. *перен.* Дійняти до живого, дістати. *Так дош'тругав o'тиц' 'сына, шчо тот 'мус'ів признатис'а.* Пор. **штрүгати**.

ДОШТРУГАТИСЯ [дош'тругатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Доштурхатися до небажаного результату. *Д'ітина так дош'тругалас'а, шчо 'уйшли йу'ногы із 'парны.* Пор. **штрүгати**.

ДОШУРОВАНЬЙ [дош'шурований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **дошуровати** 1, 2. *Через дош'шуровану 'луру потекла во'да. Дош'шурований шпор заблис'ц'ів.*

ДОШУРОВАТИ [дош'шуровати], 'руйу, 'руйеш, *док.* 1. Штрикати чим-небудь до якоего результату. *Так дош'шурo'вав у тру'бі, шчо про'бив йі.* 2. Дочистити тертям. *Так им дош'шурo'вала шпор, шчо заблис'ц'ів.* Пор. **шуровати**.

ДОЩОПІТИ [дошчoп'ити], дoш'чoпл'у, дошчoпиш, *док.* Те саме, що **доглібідзати**. Пор. **щoп'ити**.

ДОЩОПЛЕНЬЙ [дошчoпл'еный], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **дощoп'іти**. *Дошчoпл'еный пoсoн'ашник.*

ДОЯМЧИТИ [дойам'чити], 'чу, 'чиш, *док.* Закінчити робити ямки для картоплі при садінні її. *Дойам'чу та йду вам пома'гати загр'ібати 'р'іну.* Пор. **ямчити**.

ДРАБАТИСЯ [д'рабатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Карбакатися; лізти по драбині. *Драбайс'а на хл'ів.*

ДРАГАРЬ [д'рагар'], а, ч., *буд.* Вид пиломатеріалів для будівництва. *Треба ми нап'ілити д'рагар'і.* Пор. н.в.нім. Träger 'балка, брус; носій'.

ДРАГУЛЕЦЬ [драгу'лиц'], л'ц'а, ч., *бот.* Хвощ польовий (Equisetum arvense). Див. ще **дрябулець**, **свищ**, **свыщ**, **смеречка**.

ДРАЙДА, *ы, жс., зневаж.* Людина, що приносить одні неприємності для оточуючих. *Тот ли'гін' – д'райда 'л'уц'ка.*

ДРАНИЦЯ [дра'ниц'а], і, *жс., буд.* Одна з тонких дощечок, якими покривають дах; drankа. *Ти'пир у'же в нас ну'ві хы'жі дра'ниц'ами не' побивайут.*

ДРАНИЧИТИ [дра'ничити], чу, чиш, *недок., буд.* Покривати дах drankою. Див. ще **побивати**.

ДРАНТЕ [д'рант'е], а, с., *зб.* Що-небудь порване, старе (одяг, взуття, транспортний засіб і т.д.). *Ото в тебе вже не' то'панкы, ай д'рант'е.*

ДРАНЧИТИ [дра'нчити], 'чу, 'чиш, *недок., буд.* 1. Колоти дерево на drankу. 2. Оббивати дерев'яні стіни або стелю під штукатурку; drankувати.

ДРАПІЖНИК [дра'піжник], а, ч., *зневаж.* Причепа, здирник. *Ут'ого дра'піжника с'а 'т'ашко вборo'нити.*

ДРАЧЕ, а, с., *зб.* Колючі куші. *Драче – вто 'тирн'е, дер'бивуска, вс'е, шчо 'коле.*

ДРАЧКА, *ы, жс., заст.* Пила, якою вручну розпилювали колоду на дошки. *Май дав'но 'дерево драчкув драчo'вали.*

ДРАЧКА, *ы, жс.* Дівчинка-непосида. *Драчка – 'д'івочка, шчо задирац'а з ус'іма.*

ДРАЧОВАНЕ [дра'чован'е], а, с. Пиляння колоди на дошки або бруси. Пор. **драчовати**.

ДРАЧОВАНЬЙ, а, е. Пиляний на дошки або бруси. *Хoчу к'упити дра'чованого 'дерева.*

ДРАЧОВАТИ, 'чуйу, 'чуйеш, *недок.* Розпилювати колоду на дошки або бруси. *Треба ми драчo'вати 'дерево.*

ДРАЧОВАТИСЯ [драчo'ватис'а], 'чуйес'а, *недок.* Розпилюватися на дошки або бруси (про колоду). *Дуп с'а 'т'ашко драч'чуйе.*

ДРАШПАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Дряпати. *Ди'вис'а, кут д'рашпат с'к'іну.*

ДРАШПАТИСЯ [драшпатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Дряпатися. *Кут д'рашпац'а на морoс.*

ДРЕСЕН, с'ну, ч., бот. Ракові шийки (*Polygonum bistorta*). ▲ **Пол'овий дресен**, бот. — якийсь інший вид *Polygonum*.

ДРІСКАНЕ [дрискан'є], а, с. 1. Бризкання (про видавлений сік, м'якоть з фрукта, овоча і под.). *Уд дрискан'а сливи забабралас'а в н'а со'рочка. Дуже н'а 'сердит дрискан'е ку'ри по 'йард'і в дво'рови.* 2. Те саме, що **кыдыкане**. Пор. **дріскати**.

ДРІСКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **ДРІСНУТИ**, ну, неш, *док.* 1. Видавати під напором дрібними порціями яку-небудь напіврідку масу. *Дриснути 'може дос'тигла слива, парад'иц'а. Шчус' 'яа 'нын'і ц' 'ілий дин' дрискайу. 'Куриц'а дрискати. І чил'адник 'може дрискати.* 2. Те саме, що **кыдыкати**. *Шчо ты мин'і не даш ус'ый довг, ай дрискаш по к'рехты.*

ДРІСКАТИСЯ [дрискатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.*, **ДРІСНУТИСЯ** [дриснутис'а], нус'а, нес'а, *док.* Те саме, що **дріскати** 1. *'Куриц'а дриснулас'а на га'радичох.*

ДРІСКОШ, а, ч., *зневаж.* 1. Чоловік (хлопець), що часто випорожняється малими, напіврідкими порціями. *Дрискош с'а не' 'годен по'правити, бо не б'єрес'а на н'ого.* 2. Чоловік, що розпочне кілька робіт, але жодної не завершує. *Тот дрискош не' 'кончив муро'вати, а вже пу'шов ис'біцітл'ами с'а 'бабрати.*

ДРІСКОШКА, ы, ж., *зневаж.* Жін. до **дріскош**. Див. ще **дриску'ля**.

ДРИСКУ'ЛЯ [дрискул'а], і, ж., *зневаж.* Те саме, що **дріскошка**.

ДРИСЛ'ЯК [дрис'л'ак], 'ка, ч. Друшляк. *Ку'пилам нов'ий дрис'л'ак.*

ДРИСЛ'ЯНКЫ [дрис'л'ан'кы], 'нок, *мн.*, *помол.* 1. Сорт сливи, плоди якої круглі, невеликі, дрібні, темно-сині і дуже соковиті. 2. Плоди цієї сливи. *Так 'йжє о'ты дрис'л'ан'кы, а'бы ты не дрисну'ли на с'виту.*

ДРІСНУТИ див. **дріскати**.

ДРІСНУТИСЯ див. **дріскатися**.

ДРІСТАНКА, ы, ж., *мед.* Пронос. *Та'ка на н'а дристанка прийшла, шчо не з'найус'а де 'д'ити.* Див. ще **сра'чка**.

ДРИСТАТИ, д'ришчу, д'ришчеш, *недок.* Страждати проносом. *Най'іламс'а слив та ц' 'ілий дин' 'нын'і дришчу.*

ДРЫВА́, дрыв, *мн.*, зб. Дрова. *На 'зиму дрыв т'реба мно'го.*

ДРЫВА́РНЯ [дры'варн'а], і, ж. Приміщення для дров, місце, де зберігають дрова; дровітня. *У дры'варни скла'дую'т дры'ва.*

ДРЫВІ́ТИ, 'віе, *недок.* Трухлявіти (про ділову деревину, що погано зберігається). *Уд дуже'жу зру'бане 'дерево дры'віе.*

ДРЫВÓ, 'ва, ч. Поліно. *Вир'з' од'но дры'во в шпор, а'бы вгин' не за'гас.*

ДРЫВУ́ТНЯ [дры'вутн'а], і, ж., *рідк.* Те саме, що **гóвбан**.

ДРЫВЦЕ́, 'ц'ати, с. Зменш. до **дрыво́**. *Ут'ого дры'вц'ати ве'ликого вгн'а не' буде.*

ДРЫГО́ТА, ы, ж. Трясучка, тряся. *Ото 'часто так бы'вае: на 'голо'го дры'гота.* Див. ще **дрыж'ачка**.

ДРЫ́ПАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Розмахувати, бити ногами; дригати. *Не дры'гай'тул'ко но'гами.*

ДРЫПÓНІТИ [дрыгун'іти], 'н'у, го'ниш, *недок.* і **ДРЫГО́ТАТИ**, 'гòчу, 'гочеш, *недок.* Говорити невиразно, нечітко, з вадами в мові. *Гово'ри 'файно — не дры'гòчи.*

ДРЫГО́ТАТИ див. **дрыгоніти**.

ДРЫЖА́ЧКА, ы, ж. Те саме, що **дрыго́та**.

ДРЫЛÉНЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **дрыл'яти**. *Дрылене бер'вено.*

ДРЫЛИТИ див. **дрыл'яти**.

ДРЫ́ЛЯНЕ [дрыл'ан'є], а, с. Штовхання, кидання. *Уд дрыл'ан'а плит'а'ку аш 'черево н'а п'дбòл'уйє.* Див. ще **дру'ляне**. Пор. **дрыл'яти**.

ДРЫ́ЛЯНЫЙ [дрыл'аний], а, е. Штовхнений, кинутий. *Дрыл'анє кы'мачє.*

ДРЫЛ'ЯТИ [дрыл'ати], 'л'айу, дрыл'аш ('л'айеш), *недок.*, **ДРЫЛИТИ**, л'у, лиш, *док.* Штовхати, кидати. *Дрыл'те ду'лу 'того кы'ма'ка.* Див. ще **дру'ляти**.

ДРЫ́МБА, ы, ж. 1. муз. Дримба, варган. *А 'йа суб'і дрымбу 'купл'у, аж'сбы м'была 'боса, най ми дрымба задрымбаєє 'коло 'мого 'носa.* Пор. пол. *drumla*, діал. *dremla* т.с., *drumba* 'кобза', *trumba* 'дримба, варган'. 2. *перен.*, *вульг.* Жінка легкої поведінки. *Де вта дрымба стара?*

ДРЫ́МБАВЫЙ, а, е. Те саме, що **невалòвшєн**.

ДРЫ́МБАВО. Присл. до **дрымба'вый**. *Ты вс'о 'робиш невалòвшино, дрымбаво.*

ДРЫ́МБАНЕ [дрымбан'є], а, с. 1. Гра на дримбі. *Мин'і вже наду'йло т'вое дрымбан'є.* 2. *перен.*, *вульг.* Те саме, що **дворіне** 1. 3. Обдурювання. *'Йу-му с'а лиш уда'ло дрымбан'є зò мнòв, буш та'кого не' буде.* Пор. **дрымбати**.

ДРЫ́МБАНЫЙ, а, е. 1. Такий, якого обдурювали. *'Йа вже був дрымбаний 'кумом, буш не' 'хòчу.* 2. Дієприкм. пас. мин. ч. до **дрымбати** 2. *Ота 'д'івка ичє не дрымбана.*

ДРЫ́МБАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* 1. Грати на дримбі. *Дрымбайут на дрымбі.* 2. *перен.*, *вульг.* Те саме, що **дворіти** 1. 3. Обдурювати. *Ту'бі с'а вже не вдаст м'єне дрымбати, 'яа с'а вже нару'зумів.*

ДРЫ́МБАТИСЯ [дрымбатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* 1. *вульг.* Те саме, що **дворітис'я** 1. 2. *перен.*, *вульг.* Займатися якою-небудь справою до'во і без видимого результату. *'Кул'ко с'а будєш д'рымбати с'тым 'колєсом?!*

ДРЬІМБОШ, а, ч., *зневаж.* Те саме, що *нева-ловшнік*.

ДРЬІМБОШКА, ы, ж., *зневаж.* Жін. до *дрьімбош*.

ДРІЧНЬІЙ [др'ішн'ий], а, е. Те саме, що *борз-кий*. Пор. *чес. діал. dříchný, словац. dříešny, діал. dříešny* 'стрункий, добре збудований, гарний'.

ДРУБІЦЬКИЙ [друб'іц'кий], а, е. Дуже дріб-ний, дрібненький. *Дуже дуб'іц'ка р'іпа с'а вро-дила і с'ого года.*

ДРУБЛЯ [д'рубл'а], і, ж. Дрібнота. *Друбл'а може бути дубна р'іпа, малин'к'і д'іточ'ки, ну-р'і с'атка – у с'е дубне.*

ДРУБНЯЧЕ [дубн'аче], а, с., зб. Дрібні гроші. *Не їе в н'а дубн'ача, абы м'вел'а к'овдошови.*

ДРУЖБА, ы, ж., *вес.* Перший товариш моло-дого на весіллі. *Дружба несе кура'г'ов.*

ДРУЖБОВАНЕ [друж'бован'е], а, с. Виконан-ня на весіллі обов'язків першого товариша молодо-го. *Утказоватис'а уд друж'бован'а не мош.* Пор. *друж'бовати*.

ДРУЖБОВАТИ, буйу, буйеш, *недок.* Бути на весіллі першим товаришем молодого. *Добре дружбі друж'бовати, куй їе в н'ого мати, їе ко-му на віноч'ки ра'нин'ко за'гнати.*

ДРУЖБУВ, бова, бово. Стосовний до *дружба*. *Дружбова і д'іва, ко'сиц'а, дружбув'гонор.*

ДРУЖКА [друшка], ы, ж. Перша подруга мо-лодої на весіллі. *На с'вал'бі мали бути дв'і к'у'мы тай дв'і друш'ки.*

ДРУЖЧИН [друшчин], а, о. Стосовний до *дружка*.

ДРҮЛИТИ *див. дрҮліти.*

ДРҮЛЯНЕ [др'ул'ан'е], а, с. Те саме, що *дрьі-ляне*. Пор. *дрҮляти*.

ДРҮЛЯНИЙ [др'ул'аний], а, е. Те саме, що *дрьіляний*.

ДРҮЛЯТИ [др'ул'ати], айу, аш (айеш), *недок.*, **ДРҮЛИТИ** [др'улити], Те саме, що *дрьіляти*.

ДРҮЛЯТИСЯ [др'ул'атис'а], л'айус'а, др'ул'ас'а (л'айес'а), *недок.* Штовхатися. *Кул'ко с'а будеш др'ул'ати!*

ДРУТОВАНЕ [дру'тован'е], а, с. Пов'язування дротом. *Ты тым дру'тован'ом во'рота не по'йазуй, ай уч'ни ну'ві.* Пор. *друтовати*.

ДРУТОВАНИЙ, а, е. Пов'язаний дротом. Дру-тована ко'шарка. Дру'тований плут.

ДРУТОВАТИ, туйу, туйеш, *недок.* В'язати дротом. *Есе треба добре дру'товати, абы с'а не'ро'с'ыпало.*

ДРУТОВАТИСЯ [дру'товатис'а], туйес'а, *не-док.* Пов'язуватися дротом. *Дру'туйес'а хут'-шчо, абы с'а май'силно дер'жало.*

ДРУЦКАЛО, а, с., *кул.* Кухонне начиння, за до-помогою якого роблять картопляне пюре. *Друцкало бы'вайе з 'дерева, вад'из тувс'того друта, вад'из бл'ахы. Та'кі 'были друцкала, 'файно м'сили р'іпу та з мук'ов м'елайнов перемішували.*

ДРУЦКАНЕ [друцкан'е], а, с. Те саме, що *грьнджінс*. Пор. *друцкати*.

ДРУЦКАНИЙ, а, е. Топтаний, давлений. *Друцкана р'іпа 'картопляне пюре'.*

ДРУЦКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що *грьнджити*.

ДРЯБУЛЕЦЬ [др'абу'лиц'], л'іц'а, ч., *бот.* Те саме, що *драгулець*.

ДУБА [дуба], *присл.* Верхньою частиною униз. *Шчо вбер'нувис' к'нишку 'дуба? ♦ 'Дуба г'ол'в'ов – уверх ногами. Став 'дуба г'ол'в'ов.*

ДУБКАНЕ [дупкан'е], а, е. Тупотіння. *Учулам 'дупкан'е в с'ін'ох.* Пор. *дубкати*.

ДУБКАТИ [дупкати], айу, аш (айеш), *недок.* Ту-потіти. *Дупкав, дупкав на с'н'гови, а пак пу'ш'ов гет.*

ДУБКИ [дупкы], *присл.* Випрямивши ноги (в стоячому положенні). *Куй д'ітина с'а учит ходи-ти, та 'кажут: «Уже стуйіт дупкы».* ♦ **Стати дупкы** – Стати непроступливим, упертися. *Мар'іка с'тала дупкы 'перет Пет'ром і н'іч му не' пол'ів'ила.*

ДУБЛЄ [дубл'е], л'а, с. Зб. до дуб 'дуб'. На двур'і 'было 'п'вно дубл'а.

ДУБОНІТИ [дубун'іти], бун'у, бо'ниш, *недок.* Тупотіти (переважно в танці). *Пет'ро вер'шанкув, пу'ш'ов до гуда'ку і 'зачав дубун'іти.*

ДУБРОВА, ы, ж. Дубовий ліс. *Коло 'Салдобы-ша 'была 'файна дуброва, та 'урубав їі кал'гос.*

ДУБЧАК [дуп'чак], ка, ч. 1. зб. Молодий дубо-вий ліс. *У'наиуї 'хашчі їе дуп'чак.* 2. Дубок. *Зр'іза-лиз'ме 'пару дуп'чак.*

ДУГОВКА [дуг'овка], ы, ж. Затичка, пробка. *Давно дуг'овку на скл'анку ч'інили з м'елайного ко-чанна.* Пор. *угор. dugó* т.с.

ДУГОВОЧКА [дуг'овочка], ы, ж. Зменш. до *дуг'овка*. *Дуг'овочка на малин'куї скл'анци'ї.*

ДУДВА, ы, ж., *бот.*, зб. 1. Будь-який і різ-ний бур'ян. *Найілас'а сви'на у'с'акуйі дуд'вы.* Пор. *угор. dudva* 'бур'ян'. 2. *перен.* Суміш усякої неви-багливої їжі, спожитої людиною. *Найіламс'а у'с'а-куйі дуд'вы, та шч'о'с'ми не' 'дуже 'добре.*

ДУДКА [дутка], ы, ж., *род. відм. мн.* 'дудок. Гроші. *Да'йут ми за ко'р'ову 'файн'і дуткы.* Пор. *пол. діал. dudek* 'дрібна монета; гроші', *ст. чес. dudek* 'дрібна монета', *словац. dudek, dudky* т.с.

ДУЖАНЄ [дужан'е], е, с. Сила, міць. *До бит'іж-н'ака 'дужан'е по'малы при'ходит.* Пор. *дужати*.

ДУЖАТИ, айу, дужаш (айеш), *недок.* Міцніти, кріпнути. *Іак біт'іж'н'ак за'чи'нає (за'чинат) 'їіс-ти, та 'дужат (дужайе).*

ДУЖДЖАТИ [дужжати], жу, жеш, док. Дожити. *Мамка, може, й не дужжу до Рузда. Не дужжав бы днини* (проклон). Пор. **жджати**.

ДУЖДЖАТИСЯ [дужжатис'а], жу'а, жес'а, док. Те саме, що **дужжати**. *Дужжатис'а л'ітих часу*.

ДУЖЫЙ, а, е. Сильний, міцний. *Дужый чулувік, дуже полотно*.

ДУЙГРАТИ див. дойгровати.

ДУЙГРАТИСЯ [дуйгратис'а], райус'а, доигра'с'а (дуйграйес'а), док. Багато танцюючи, дійти до неприємного. *Так дуйгралас'а, ичо нбоу увихнула*.

ДУЙТИ див. доходити.

ДУКЛАДКЫ [дуклаткы], атку, мн. Домовляння про придане. *Спершу свата'чі ф'ігл'о'вали, а пак тос'а'зачали дуклаткы*.

ДУКЛАДОВАНЕ [дукладован'е], а, с. 1. Додавання. *Твое, 'сыне, дукладован'е до сих гроши слабе, абы за них мош купити корбву*. 2. Плата за образу честі. *Його дукладован'е майе быти май'читаве, бо в'ун'дуже вбідив н'а*. Пор. **дукладовати**.

ДУКЛАДОВАТИ, дуйу, дуйеш, недок., **ДУКЛАСТИ**, ладу, ладеш, док. 1. Додавати. *До твоиых гроши йа ти иче дукладу, та купис'и біцілі'і*. 2. Платити за образу честі. *Цил'о'читаво дуклав Полани, ичо йі вбідив*.

ДУКЛАДОВАТИСЯ [дукладоватис'а], дуйус'а, дуйес'а, недок., **ДУКЛАСТИСЯ** [дуклас'тис'а], ладус'а, ладес'а, док. Домовлятися. *Дуклас'а чініти свал'бу ну Рузді*.

ДУКЛАСТИ див. дукладовати.

ДУКЛАСТИСЯ див. дукладоватися.

ДУКЛІТИ [дукл'іти], л'іє, док. Дотліти. *Най дукл'іє вгін', та йдеме спати*. Пор. **кліти**.

ДУМКУ, присл., дит. Додому. *Мар'ічко, йдеме думку?*

ДУНА, ы, ж. Перина. Див. ще **велика 'нарна** (див. **парна**). Пор. угор. *duppa* т.с.

ДУНЬКА [дун'ка], 'кы, ж. Донька.

ДУНЯНКА [дун'анка], ы, ж. Напірник для перини.

ДУПЛАВІТИ, війе, недок. Робитися дуплавим. *Шчос'наш дуб 'зачав дуплавіти, треба го зрубати*.

ДУПЛЕ [дупл'е], л'а, с. Кімната. *У н'ого 'хыжа на три 'дупл'а*.

ДУР, дуру, ч. Дурість. *Куй на н'ого 'прійде йа'кыйіс' дур, та 'мусит 'быти на його*.

ДУРАЛґІСА [дурал'ійса], ы, ч. і ж., зневаж. Те саме, що **дурінь**. *Фійса-дурал'ійса*.

ДУРІГРУШ, роша, ч. Щось пусте, що не варте грошей. *Оты то'панкы – лиш дуріггруш: два раз им убула тай пурваліс'а*.

ДУРІРОТ, а, ч. Їжа, від якої не можна стати ситим. *Ото 'кісто – лиш дурірот*.

ДУРІНЬ [дур'ін'], рн'а, ч. Дурень. Див. ще **дуралґейса**.

ДУРКАНЕ [дуркан'е], а, с. Стукання, грюкання. *Ба ичо за'дуркан'е в'двир'і?* Див. ще **дуркѳтанс**, **трісканс** 2. Пор. **дуркати**.

ДУРКАТИ, айу, аш (айеш), недок., **ДУРКНУТИ**, ну, неш, док. Стукати, грюкати. *Кус 'дуркнув у 'двир'і*.

ДУРКНУТИ див. **дуркати**.

ДУРКОНІТИ див. **дуркотати**.

ДУРКОТАНЕ [дур'котан'е], а, с. Підсил. до **дурканс**. Пор. **дуркати**.

ДУРКОТАТИ, 'кѳчу, 'кочеш і **ДУРКОНІТИ** [дуркун'іти], 'н'у, 'ниш, недок. Підсил. до **дуркати**. *Ко там 'тул'ко дур'коче?*

ДУРНґША, і, ж., зневаж. Дурепа. *Нашчо вна, дур'неша, таке зробила?*

ДУРНЫЙ, а, с. Дурний. ▲ **Дур'ний грип** – усякий отруйний гриб. *З ним говорити – йак дур'ных 'грибу с'а на'йісти*.

ДУРНѳТА, ы, ж. Дурниця. *Ото дур'нѳта на-д'ііаста на дармуві 'гроші*.

ДУРНЯКАВАТЫЙ, а, е, зневаж. Дурнуватий. *Дурн'ако'ватый 'хлѳнци'*. Див. ще **наддурістый**.

ДУРНґС [дурн'ас], 'са, ч., бот. Отруйний або неістівний гриб. *Та ты од'ных дурн'асу назби'рала!*

ДУРНґЧКА [дурн'ачка], ы, ж., мед. Черевний тиф. *Спит, ги на дурн'ачку*.

ДУСТАТИ, тану, танеш, док. Дістати, одержати. ♦ **Дустати (дати) 'зосы** див. **джѳсы**.

ДУСТАТОК, тка, ч. Достаток, добробут. *Та лиш ви'ликий у н'ого 'дустаток, куй с'а так гро-шима руз'мітує*.

ДУФЛѳВАНЕ [дуф'лован'е], а, с. Подвоювання. *Хочеш по'дуфлѳвати 'заробок, 'айбо туй 'тубі дуф'лован'е не в'дас'а*.

ДУФЛѳВАНЫЙ, а, е. Подвійний. *Дуф'ловане полотно, дуф'лована платн'а*. Пор. угор. *duplán* 'удвоє', лат. *duplus* 'подвійний'.

ДУФЛѳВАНКА, ы, ж. Хустка із тонкої вовняної тканини, що має однаковий візерунок на всіх чотирьох кутах (у неї обидві сторони лицеві). *Із дуф'лованкы мож учі'нити дві ширі'нкы*.

ДУФЛѳВАТИ, луйу, луйеш, док. Подвоювати. *Треба му дуф'ловати платн'у, бо малит му с'а*.

ДУФЛОМ, присл. Подвійно. *Полотно ск'ручене у зво'йи 'дуфлом*.

ДУХОМ, присл. Швидко. *Треба ду'хам 'бісти ду'му, бо ичѳс'с'а стало*. Див. ще **наглѳ, раз-два, раз-раз**.

ДУША, і, ж. 1. Душа. 2. перен. Камера м'яча, велосипеда і под. *Так допомпѳвав 'лѳнту, ичо ду-ша в н'уй 'пукла*.

ДУШНЫЙ, а, с. Душний. *Душ'ный 'вѳздух*.

ДУШНО. Присл. до **душний**. *Туй ду'шино*.

ДЬОЛОГОМ [д'ологом], присл. Те саме, що **пішкѳм**. *Где 'д'ологом 'понат шанц. Іш'лам то 'н'ішкы, то 'д'ологом* (жарт). Пор. угор. *gyalog* т.с.

ДЬОНДЮЧКЫ [д'онд'учкы], чок, мн., бот. Конвалія травнева (Convallaria majalis). Див. ще **любка**, **мелайчик**. Пор. угор. gyöngyvirág т.с.

ДЬОРДІНЫ [д'орд'іны], д'ін, мн., бот. Жоржина мінлива (Dahlia variabilis). Пор. угор. György 'Георгій'.

ДЬОРШКА [д'оршка], ы, ж. 1. Швидкий поїзд. *Бігає, йак д'оршка*. Пор. угор. gyorsvonat т.с. 2. перен. Рухлива людина. *Ото така д'оршка, шчо раз-рас по с'єла уб'ігає*.

ДЬОСЫ [д'осы]. ♦ **Дати (дус'тати)** д'осы – те саме, що **дати (дус'тати)** **жосы** (див. **джосы**). *Йа му дала д'осы, буде н'а д'овго т'амити*.

ДЬОГАНЕ [д'угане], а, с. Різка вдаряння. *Д'уган'ом пуд ребра заставили го удоперти склат*. Пор. **д'югати**.

ДЬОГАТИ [д'угати], айу, аш (айеш), *недок.*, **ДЬОГНУТИ** [д'угнути], ну, неш, *док.* Різно вдаряти. *Не д'угни н'а в'ногу, бо бол'ача*.

ДЬОГАТИСЯ [д'угатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.*, **ДЬОГНУТИСЯ** [д'угнутис'а], нус'а, нес'а, *док.* Різно вдарятися. *Ану, не д'угнис'а в н'а, бо болит н'а ребро*.

ДЬОДЯ [д'уд'а], і, ж., *дит.* Холод. *Не мош, Цил'ку, на вулиц'у йти, бо д'уд'а*.

ДЬОДЯНИЙ [д'уд'аний], а, е, *дит.* Холодний. *Крестинко, йака в тебе р'учка д'уд'ана!*

ДЬОДЯНО [д'уд'ано], присл., *дит.* Холодно.

ДЬОЙТА [д'уйта], ы, ж., *заст.* Запальничка. Пор. угор. öngyújtó т.с.

ДЬАВОЛ [д'авол], а, ч. 1. Біс, чорт, диявол. *Ото не чулувік, ай д'авол*. 2. *зневаж.* Злий і дуже неспокійний чоловік, хлопець. *Олекса Афійін – д'авол, на вгни бы не згур'ів*.

ДЬАВОЛІЦЯ [д'аволиц'а], і, ж., *зневаж.* Те саме, що **бісиця**.

ДЬАВОЛЬСЬКИЙ [д'авол'с'кий], а, е. Те саме, що **заклятий**. *Д'авол'с'кий характер у то-го чулувіка*.

ДЬАКА [д'ака], ы, ж. Бажання. *Майу на Ма'р'і-ку д'аку. Йе в н'а д'ака погостити т'а*.

ДЬАКОВАНЕ [д'акован'е], а, с., *церк.* Виконання обов'язків дяка в церковних відправах. *Його д'акован'е с'а не вс'ім'л'убит*. Див. ще **дякувство**. Пор. **дяковати**.

ДЯКОВАТИ [д'аковати], куйу, куйеш, *недок.*, *церк.* Виконувати обов'язки дяка в церковних відправах. *Муй н'анко д'овго д'аковали в православну церкву*.

ДЯКУВ [д'акув], кова, ково. Який належить дякові. *Д'акова хыжа*.

ДЯКУВСТВО [д'акуство], а, с. Те саме, що **дяковане**.

ДЯКУВСЬКИЙ [д'акус'кий], а, е. Який нале-

жить дякові або стосується його. *Д'акус'кий сын. Д'акус'ка робота*.

ДЯКУВЩИНА [д'акушчина], ы, ж., *заст.* Податок дякові. *Д'акушчина была давно, типир тако-го не'йе*.

ДЯЛАЗОВАНЕ [д'ала'зован'е], а, с. Критика, посоромлення. *Моє дала'зован'е ф'їїнови с'а не'л'убит*. Пор. **дялазовати**.

ДЯЛАЗОВАНИЙ [д'ала'зований], а, е. Діє-прикм. пас. мин. ч. до **дялазовати**. *Увун був не раз д'ала'зований мн'ов*.

ДЯЛАЗОВАТИ [д'ала'зовати], зуйу, зуйеш, *недок.* Критикувати, соромити, совістити. *Д'ала'зуй го не д'ала'зуй, од'нако с' того н'іч не'буде*. Пор. угор. dialáz т.с.

ДЯЛОВАНЕ [д'ало'ван'е], а, с. Знімання стружки з деревини рубанком, фуганком. *Ручне д'ало'ван'е – т'а'ш'ка робота*. Пор. **дяловати**.

ДЯЛОВАНИЙ [д'ало'ваний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **дяловати**. *Д'алована дошка має ли'це*.

ДЯЛОВАТИ [д'ало'вати], луйу, луйеш, *недок.* 1. *стол.* Знімати стружку з деревини рубанком, фуганком. *Не хут'-ко ф'айно д'алує д'ошку, ото треба знати*. 2. Шаткувати капусту та інші овочі. *Капусту д'алуєме на зиму*.

ДЯЛОВАТИСЯ [д'ало'ватис'а], луйес'а. 1. *стол.* Стругатися рубанком, фуганком (про деревину). *На под'лаш дошки д'алу'у'ц'а лиш з'одного б'оку*. 2. Піддаватися шаткуванню (про капусту та ін. овочі). *Капуста, бур'як д'алу'у'ц'а в гелету на зиму*.

ДЯЛУВ [д'алув], лова, ч. 1. *стол.* Рубанок. *Д'алув на дерево*. ▲ **Великий д'алув** – те саме, що **ропант**. 2. Начиння для шаткування капусти та інших овочів, шатківниця. *Д'алув на капусту*.

ДЯПЛОВЫ [д'ап'ловы], л'бву, мн. Віжки. *Даже д'ап'ловами к'он'і г'ан'али*. Пор. угор. guerlő т.с.

ДЯЧИТИСЯ [д'ачитис'а], чиц'а, *недок.* Те саме, що **любитися**. 2. *Мін'і с'а не'д'ачит'ото, шчо ты'робиш*.

ДЯЧІХА [д'ачиха], ы, ж. Дружина дяка. *Д'а-ч'иха Цил'а все робила в кат'г'дз'і*.

Е

ЕЗЕРЬ [изир'], а, ч., *заст.* Тисяча. *Уродила с'а д'івка – паруй йуй изир'і в час'ц'*. Пор. угор. ezer т.с.

ЕКЗАМЕНТ [e'замент], а, ч. Іспит. *Типир д'і-ти майут май'мало е'заменту, гі май'давно*.

ЕПЕРКА [еперка], ы, ж., бот. Шовковиця (Morus). Пор. угор. eperfa т.с.

ЕРЖА, иржі, жс. Іржа. У зе'млі ер'жа с'коро йіст зе'л'ізо. Див. ще **рожда**.

ЕРЖАВЫЙ [ер'жавый], а, е. 1. Іржавий..Ер'жавый друт. Див. ще **рождавый**. 2. Зі смуглою шкірою (про людину); чорнявий. *Анц'а* – мало ер'жава *д'івка*.

ЕРЖАВИТИ, віє, недок. Іржавіти. Зе'л'ізо уд воды ер'жавіє.

ЕРЖИКА [Иржіка], і, жс., рідк. Зменш.-пестл. до Ёржія.

ЕРЖИЯ [Иржія], і, жс., рідк. Єлизавета.

ЕСЕ див. **сесь**.

ЕСТЕРКА, ы, жс., заст. Єврейське жіноче ім'я.

ЕТАЖ [етаж(ш)], жа, ч. Поверх. *Мойа дун'ка живе в г'ор'д'і на другому ета'жови*. Пор. пол. *etaz*, чес., словац. *etáž*, фр. *étage* т.с. Див. ще **шток**.

ЕТЕРНИК, а, ч. Етерніт. Давно лиш май бо'гат'і л'уде к'рыли етерником.

Є

ЄВАНГЕЛІС [йевангелийе], а, с. Євангеліс.

ЄГДЕ [йегде], присл. Багато місця, вільно. *Жи'віт, мамко, в нас, туй й'егде*.

ЄКОЛИ [йеколи], присл. Неспішно, є час. *При'йди до н'а, куй ми ме май й'еколи*.

ЄНАШКА [й'енашка], ы, жс., зневаж. Людина, що розносить побрехеньки. *Туй й'енас'ц'і н'іч не' мож упу'вісти, бо вс'е село буде знати*.

ЄРОПЛАН [йероплан], а, ч., ав., заст. Літак. У в'ойну бі'да 'была, бо й'еропланы хо'дили в'с'уды та бомбо'вали.

Ж

ЖАБЕРИНА, ы, жс. Слизька маса, що утворюється на поверхні стоячої води. *Жаберины п'овно у'шан'ц'ох*.

ЖАБИН, а, е. Який стосується жаби. *Жабине к'вакан'е, жабина голо'ва*.

ЖАБИЩЕ [жабищче], а, жс., рідк. Велика жаба. *Ото была така жабищче, ги пот'кан!*

ЖАБКА [жапка], ы, жс. 1. Зменш. до жаба 'жаба'. 2. Прищіпка, затискувач для білизни. Давно 'были жап'кы май сил'ні, зил'із'н'і, л'іпше держали.

ЖАБЛЯЧКА [жабл'ачка], ы, жс. 1. Відрижка гіркістю. *Шч'ос' ми с'а жабл'ачкув удригує*. 2. бот. Калужниця болотна (*Caltha palustris*).

3. бот. Глечики жовті (*Nuphar luteum*). 4. бот. Пішійка весняна (*Ficaria verna*).

ЖАБРЫ, ру, мн., зоол., анат. Зябра. *Жабры йе в'рыбы*.

ЖАДНЫЙ, а, е. Жадібний; жагерливий; заздрісний. *Така жадна, шчо пус'в'іта бы заже-ла, абы годна*.

ЖАДНЫЙ, на, не. Спраглий; такий, якому мінімального не вистачає. *Уд гу'р'ачкы была м'дуже жадна. Она, суг'ін'ашка, і хл'іба жадна*.

ЖАДНОСТЬ [жаднос'ц'], ности, жс. Жадібність; жагерливість; заздрісність. *Жаднос'ц' й'ого іс': віта зве'де*.

ЖАЖДА, ы, жс. Спрага. *Ул'ім'і ме'не дуже жаждо мучит*. Пор. ст.сл. **жажда** т.с.

ЖАЖДАТИ, айу (ж'зу), даш (жадайеш, ж'жеш), недок. 1. Мати спрагу. *Так ім'жаждала'пити, шчо-раз, а не'было с'а де на'пити*. Див. ще **жаждатися**. 2. Мати жадобу, прагнення, пристрасть. *Ні'віска жаждат' (жаж'же) смерти ста'рого*.

ЖАЖДАТИСЯ [жаждатис'а], дац'а (айес'а, жаж'ес'а), недок. Те саме, **жаждати** 1. *Дуже ми с'а жаждало'пити*.

ЖАЛІВА, ы, жс., бот. Кропива дводомна (*Urtica dioica*), кропива жалка (*Urtica urens*). *Жалва 'добра в борщ*. ▲ **Глу'ха жалива** див. **глухый**; **дика жалива** див. **дікий**; **н'іма жалива** див. **німій**.

ЖАЛИВЛЯК [жаливл'ак], ка, ч. Мішок з волокнистої кропиви. *Жаливл'акы на 'р'іну 'добр'і*.

ЖАЛИВЛЯНЫЙ [жаливл'аний], а, е. З кропиви. *Міх жаливл'аний – жаливл'ак*.

ЖАЛОБА, ы, жс. Скарга. *Была на 'нашу 'д'хтурку жалоба*.

ЖАЛОВАНЕ [жалован'е], а, с. Жаління. *Жалован'е мачухув 'сироты*. Пор. **жаловати**.

ЖАЛОВАТИ, луйу, луйеш, недок. Жаліти. *Ото та'кий чулу'вік, шчо н'ікого не жадує*.

ЖАЛУСЛИВЫЙ, а, е. Жалісливий. *Муй чулу'вік 'дуже жалусливый, хут'із-за 'чого ме ре'вати*.

ЖАЛУСЛИВО. Присл. до **жалусливый**. *Дивитис'а жалусливо*.

ЖАЛЯЧКА [жал'ачка], ы, жс., бот. Жабурник звичайний (*Hydrocharis morsus-ranae*).

ЖАЧКОВИК, а, ч. Зменш. до **жачк'ув**.

ЖАЧКУВ, кова, ч. Кисет (для тютюну). *Ко 'ні-пу майе, та доган'носит а жачк'ови*. Пор. угор. *dohányzacskó* т.с. Див. ще **капш'ук**, **тапш'ук**.

ЖВАТИ, жву, жвеш, недок. Жувати. *Жви 'добре вбы с':а не в'дав*.

ЖДЖАТИ [ж'жати], ж'зу, ж'жеш, недок. Чекати, ждати. *Ж'зи, псе, заки ко'была здохне*.

ЖЕБ [жеб(п)], ба, ч. Кишеня. У 'н'ого в 'жибі лиш цигарет'лики тай с'кіп'кы. Пор. угор. *zseb* 'ки-

шеня'. ♦ **Великий жеп** – багато грошей. У *Йуры вилікий жеп, бо хут'-шчо може купити; д'іравый жеп* – немає грошей; у *жибі в'ітер в'ііе* 'те саме'. У *під'ниці* і *д'іравый жеп* (у *жибі в'ітер в'ііе*); **набивати (набити) жебы** – збагачуватися; наживатися. У *кан'т'ор і Андр'ій не задар'пр'осид'ів, бо набив'читаво жебы*.

ЖЕБИК, а, ч. Зменш.-пестл. до **жеб**. *Покладди си, Мигал'ку, жеб'д'л'овку в жебик*.

ЖЕБИЩЕ [жебишче], а, ч. Зб'їльш. до **жеб**. *Та в тебе такий жебишче, шчо стане в н'ого буханка*.

ЖЕБОВЫЙ, а, е. Кишеньковий. *Жебовый чашуник*.

ЖЕБОЛОВКА [жебо'л'овка], ы, ж. Носовий платок. *Муй чулу'вік у'се забыват у'з'ати с:об'ов жебо'л'овку*. Пор. угор. zsebalakú 'формату кишені', діал. zsebbevalóu 'носовий платок'.

ЖЕБОЛОВОЧКА [жебо'л'овочка], ы, ж. Зменш. до **жебол'овка**.

ЖЕБРАЧЕ, а, с. Зб. до **жебрак** 'жебрак'. У *кал'гоз испер'шу зап'исалос'а одно жебраче*.

ЖЕБРАЮЧЫЙ [жебрайучый], а, е. Який жебракує. *Жебрайучых с'а много розвело, айбо н'іко з них робити не' хоче*.

ЖЕЛ'АНИЙ, а, е, рідк. Бажаний. *Ота д'ітина была жел'ана, за'вто така 'файна*.

ЖЕЛ'АТИ, лайу, лайеш, недок., рідк. Бажати. *Іа ти б'ды не' х'бчу, іа ти жел'айу лиш добра*.

ЖЕЛ'ІБАНС [жил'ібан'е], а, с. 1. Ходіння малої дитини. *Миловалас'а жил'ібан'ом унучкы*. 2. Косіння малої трави. *Така мала в'тава, шчо вто не' кошін'е, ай лиш жил'ібан'е*. Пор. **желібати**.

ЖЕЛ'ІБАТИ [жил'ібати], айу, аш (айеш), недок. 1. Іти (про малу дитину). *Наша в'нучка вже по'малы жил'ібат*. 2. Косити малу траву. *Т'ашко жил'ібайу іс'у тра'ву*.

ЖЕЛ'ІЗНИЙ [жил'ізний], а, е, заст., **ЗЕЛ'ІЗНИЙ** [зил'ізний], а, е. Залізний. *Были плугы дивил'ан'і, а'были й жил'ізн'і (зил'ізн'і)*.

ЖЕЛ'ІЗНОДОР'ОЖНИК [жил'ізнодорожник], а, ч., **ЗЕЛ'ІЗНОДОР'ОЖНИК** [зил'ізнодорожник], а, ч., залізн. Те саме, що **вущ'утош**. *П'от'ому іа служив у жил'ізнодорожника, туй, на ТОВА'ришчох*. *Вижу, бут'ка іе там, с'торош там тот, зил'ізнодорожник у шубі*. Пор. рос. железнодор'ожник т.с.

ЖЕЛ'ІЗО [жил'ізо], а, с., заст., **ЗЕЛ'ІЗО** [зил'ізо], а, с. Залізо; сталь. *Жил'ізо (зил'ізо) не' дры'во, у ш'п'ор'і гу'р'іти не' буде*.

ЖЕН'АТЫЙ, ч. Жонатий. *Муй брат быв д'в'ычї же'натый*.

ЖЕНИЛО [же'нило], а, с., жарт. Пеніс дорослого чоловіка. *Уже му робит же'нило, може с'а же'нити*.

ЖЕН'ІТВА [же'нитва], ы, ж. Одруження. *Уже му прий'шов час на же'нитву*. У мене два с'їны на же'нитву.

ЖЕН'ІЦЯ [жен'иц'а], і, ж., кул. Сироватка. *Чекай уд бы'ка моло'ка, а вуд ко'ровы же'н'иц'і*. Пор. рум. jîntîa т.с., прасл. *žetisa 'віджата сироватка'.

ЖЕН'ІТИ [же'нт'іти], т'ііе, недок. Швидко скисатися від надмірного тепла і виділяти сироватку (про молоко). *А'бы не' же'нт'іло моло'ко, т'реба го класти 'кыснути в студене місто*. Див. ще **жен'ітін**.

ЖЕН'ІТИСЯ [же'нт'ітис'а], т'ііес'а, недок. Те саме, що **жен'ітін**.

ЖЕР'ДЄ [жирд'е], а, с. Зб. до **жердь**. *Треба ми 'мало 'жирд'а на плут*.

ЖЕР'ДЬ [жирд'('т')], 'жерди, ж. Жердина. *Жирд' – ото велика 'тычка*.

ЖЕР'ТИ [жертї], жру, жреш, недок. 1. Багато пити рідини (переважно про корову). *Жре, іак ко'рова*. 2. Дуже пиячити. *Перес'тав 'жертї, в'бы не' в'мерти*.

ЖИВИН'А, 'ны, ж. Живність. *Шчо вто за чулу'вік, шчо в н'ого н'і'якуйї живи'ны не'іе 'коло 'хыжї?*

ЖИВ'ОТ, 'та, ч. Життя. *Іа не' руз'ум'і'ю с'ого живо'та, а'бы з'л'од'і'й с'а рахо'вав нур'малным чулу'віком*. Див. ще **жизнь**.

ЖИВО'ІТИСЯ [живо'титис'а], в'д'чус'а, во'тис'а, недок. Перебиватися якими-небудь мізерними харчами. У *в'ойну сол'даты ме'тали кур'кы с 'хл'іба, а мы тым ис'ме с'а живо'тили*.

ЖИД [жид(т)], 'жида, ч. Єврей. У нас у с'іл'і д'о в'ойны 'жидо 'п'овно жиду, тай п'о в'ойн'і і'їх 'было, а т'и'пир не'іе н'і в'дно'го.

ЖИДЕН'Я [жиди'н'а], н'ати, с., зменш.-пестл., заст. Єврейська дитина. *З жиди'н'атами мы, нас'кі 'д'іти, бавили с'ме с'а*.

ЖИДЕН'ЯТКО [жиди'н'атко], ка, с., зменш.-пестл., заст. Те саме, що **жиден'я**.

ЖИ'ДИК, а, ч. Зменш.-пестл. до **жид**. Див. ще **жид'ок**.

ЖИ'ДІСКО [жидиско], а, ч., заст. Кремезний єврей.

ЖИ'ДКА [житка], ы, ж. Єврейка. *Житко, шчо в т'а в'итко?* (жарт). Див. ще **жид'івка**.

ЖИДН'Я [жид'н'а], і, ж. Зб. до **жид**.

ЖИ'ДОВАТЫЙ, а, е. Хитруватий, меркантильний. *Ты, П'етре, 'д'оста 'жидоватый, куй ты все лиш н'ар'о'вати 'л'убиш*.

ЖИ'ДОВОЧКА [жид'овочка], ы, ж., зменш.-пестл. Те саме, що **жид'івка**.

ЖИ'Д'ОК, 'тка, ч. Те саме, що **жидик**.

ЖИ'ДУВ, дова, дово. Який належить євреєві. *Жидова дун'ка* (хыжа).

ЖИДУ́ВКА [жи'дука], *ы, жс.* Те саме, що **жі́дка**.
ЖИДУ́ВСЬКИЙ [жи'дус'кий], *а, е.* Який належить євреєві або стосується його. *Жи'дус'ка* 'хы-жа, жи'дус'кий 'р'о́зум (обыча́й).

ЖИДУ́ЧИН [жи'дучин], *а, о.* Який належить євреєйці. *Жи'дучина* 'гуска.

ЖИДУ́ЧКА, *ы, жс.* Зменш.-пестл. до **жі́дка**. Див. ще **жі́довочка**.

ЖИДУ́ЩИНА [жи'дущина], *ы, жс., зб., заст.* Єврейські землі, маєтки.

ЖИЗНЬ [жизн'], 'жизни, *жс., заст.* Те саме, що **живо́т**. *Т'ашко с'а* 'жи́сло, но жи́зн 'и́шла, о́ден 'о́дному пома́галис' ме.

ЖИ́ЛА, *ы, жс.* 1. *анат.* Кровоносна судина. *Ба и́що йу́й так набу́хли жи́лы на чу́л'і?* 2. Сухожилля. *Пур'вав си* 'жи́ли на ну́з'і. 3. Джерело. *Ко́налис' ме ко́ло́д'ас', та* 'до́во́го с'ме не^м мо́гли 'попасти на 'жи́лу. Див. ще **нора́ 2**.

ЖИ́ЛКА, *ы, жс.* Зменш. до **жі́ла**. Див. ще **жі́лка**.

ЖИ́ЛОВАТЫЙ, *а, е.* Міцний, мускулистий, жилавий. *Жи́ловаты́й чу́лов'ік*.

ЖИ́ЛОЧКА, *ы, жс.* Те саме, що **жі́лка**.

ЖИР, *а, ч.* 1. *рідк.* Жир (переважно з борсука). *Бурсу́чий жи́р*. 2. Насіння (горішки) бука. *Жи́р – о́то у́р'и́шки з* 'бука, *о́ни* 'до́бр'і 'йісти сы́рыми.

ЖИРА́ЛЬ [жи'рал'], 'л'а, *ч.* Квартирант. *У нас не^м 'было жи́рал'у, а в су́с'іда* 'были. Див. ще **квартиля́нт**.

ЖИРА́ЛЬОВА́НЕ [жи'рал'ован'е], *а, с.* Мешкання на квартирі. *На* 'мо́є жи́рал'ован'е *йи́шла четвер'тина плати́н'і*. Див. ще **квартильова́не**. Пор. **жиральова́ти**.

ЖИРА́ЛЬОВА́ТИ [жи'рал'овати], 'л'у́йу, 'л'у́йеш, *недок.* Мешкати на квартирі. *Муй сын учи́ти-л'у́є на в'і́д'і́ч'куму си́л'і та жи́рал'у́є в о́дній жи́оні*. Див. ще **квартильова́ти**.

ЖИ́ТНЫЙ ['житн'ый], *а, е.* Житній. *Жи́тн'ый* хл'і́н.

ЖІ́ВАН, *а, ч., зневаж.* 1. Хитрий, підступний чоловік (хлопець). *Но вто вден* 'жи́ван! 2. *перен.* Здоровий, міцний, енергійний чоловік. *Тот* 'жи́ван *біру́є ро́бити!* 3. Якась пташка? *Шчо с'качеш, гі* 'жи́ван *на дру́тови*. Пор. угор. zsvánu 'розбійник'.

ЖІ́ВАНКА, *ы, зневаж.* Жін. до **жі́ван 1, 2**. *Ота* 'д'і́вка – 'жи́ванка, *на вгни бы не^м згу́р'іла*. *Ма-рі́ка* – 'жи́ванка, *з'дорова, йаг дуп*.

ЖІ́ВАНОВАТЫЙ, *а, е.* Здоровий, енергійний. *Ж'і́вановаты́й хло́диц'*.

ЖІ́ВАНСТВО, *а, с.* Хитрість, підступність. *Ти-пир* 'жи́ванства *в'с'уды* 'по́вно.

ЖІ́ВАНСЬКИЙ ['живанс'кий], *а, е.* Хитрий, підступний. *Жі́ванс'кий с'ві́т нас'тав*.

ЖІ́НОР, *а, ч., заст.* Тасьма (біла або кольорова) для оздоблення одягу. *При́йши ми на бл'у́ску* 'жіно́р, *абы* 'была май'фа́йна. Пор. угор. zsinór т.с.

ЖМЫ́КАНЕ [жмыкан'е], *а, с.* Ручне миття виробу з тканини. *Ут:ого* жмы́кан'а *вже н'а* 'ру́кы бо'л'ат. Пор. **жмы́кати**.

ЖМЫ́КАНЫЙ, *а, е.* Дісприкм. пас. мин. ч. до **жмы́кати**. *Жмы́кан'і* соро́чкы.

ЖМЫ́КАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Вручну мити виріб з тканини. *Йа в'сый свуй жи́вот* жмы́кала 'р'анд'е.

ЖМЫ́ТОК, тка, *ч.* Жмуток. Див. ще **чуму́в**. *Жмы́ток соломы, коло́тин', тра́вы*.

ЖМНЯ́КАНЕ [жмн'акан'е], *а, с.* Тиснення, м'яття при вичавлюванні води, соку, олії і под. *Ут* жмн'акан'а *сливы май* 'скоро 'кыснут на слив'л'анку. Пор. **жмня́кати**.

ЖМНЯ́КАНЫЙ [жмн'аканый], *а, е.* Тиснений, м'ятий (при вичавлюванні води, соку, олії і под.). *Жмн'аканый* 'фрезен.

ЖМНЯ́КАТИ [жмн'акати], айу, аш (айеш), *недок.* 1. Вичавлювати рідину (воду, сік, олію і под.). *Жмн'ака́йу* па́рд'иц'і. 2. Те саме, що **варди́ти 2**.

ЖМУ́РЬКАНЕ [жмур'кане], *а, с.* Кліпання. *Ба у́ч:ого в то́йі д'і́тини та́ке* жму́р'кан'е? Пор. **жму́р'кати**.

ЖМУ́РЬКАТИ [жмур'кати], айу, аш (айеш), *недок.* Кліпати. *Ба и́що так д'і́тина* 'часто жму́р'кат? Див. ще **клі́н'кати 1**.

ЖОВКО́ВИНА [жув'ковина], *ы, жс.* Обручальний перстень, обручка. *Жув'кови́ны над'і́вають, коли с'а* ви́н'ча́ють.

ЖО́ВТЬКА [ж'овт'ка], *ы, жс.* Курка кольору, близького до жовтого. *Из'неслас'а* 'ж'овт'ка.

ЖОВТІ́ОХА [жувт'уха], *ы, жс., мед.* Гепатит. *Жу́вт'уха – т'ашкый* 'бит'ух, *чи́л'адник* 'до́во́го не^м 'мо́же н'і́ч т'ашк'ого, ма́сного 'йісти. Див. ще **жовтя́чка**.

ЖОВТЯ́ЧКА [жувт'ачка], *ы, жс., мед.* Те саме, що **жовті́оха**.

ЖОВЧ [ж'овч], 'ча, *ч.* Жовч. *У то́йі жи́оні мно́го* ж'ов'ча, *бо* 'дуже *зла*.

ЖО́ЛОБИ́ТИ, 'бит, *недок.* Шукати яку-небудь поживу у болоті (про плаваючих птахів). *Ка́чка жо́лобит у ша́н'цови*. Див. ще **жолобо́нити 1**.

ЖО́ЛОБО́НІТИ [ж'ол'обун'іти], жолобо́нит, *недок.* 1. Те саме, що **жолоби́ти**. 2. *перен.* Дзюрчати. *До́жж' жо́лобо́нит по́ стр'іс'і*.

ЖО́ЛУДОК [жол'удок], 'лутка, *ч., анат.* Шлунок. *'Уни́в зу́р'і́лки на го́лодный жо́лудок, та* ви́п'а́нило го.

ЖО́ЛУДОЧНЫЙ [жол'уд'очный], *а, е.* Шлунковий. *Жо́луд'очный бу́л'.*

ЖОНА́, 'ны, *жс.* 1. Жінка. *Чу́жа жо́на*. 2. Дружина. *Мо́я жо́на*.

ЖОНІН, а, о. Який стосується до жона́. *Жо́нна час 'у', світа, 'хыжа.*

ЖОНІСКО [жо'ниско], а, ж. Жінка великої старури. *Но вто, н'ієро́ку, жо́ниско!* Див. ще **жоніще**.

ЖОНІЩЕ [жо'нище], а, ж. Те саме, що **жоніско**.

ЖУБЕРИЦЯ [жубериц'а], і, ж. Якась хвороба. *Жубериц'а бы т'а із'іла* (прокльон).

ЖУЛИК, а, ч., зневаж. Пройдисвіт, шахрай. *Не' хочу з ним н'іч 'мати, бо 'увун жулик.*

ЖУЛИКОВАТЫЙ, а, е. З характером пройдисвіта, шахрая. *Жуликоватый д'іт'вак.*

ЖУЛИЦЬКИЙ [жулиц'кий], а, е. Який стосується до жулик. *Жулиц'кий 'ножик.*

ЖУНСЬКИЙ [жун'с'кий], а, е. Жіночий. *Жун'с'кий с'ведер.*

ЖУРА [жура], ы, ж. Журба. *Жу́ра 'нищит чулу́віка, ги хворота.*

ЖУРИТИСЯ [жу'ритис'а], *недок.* 1. жур'ус'а, жу'рис'а. Журитися. 2. журиц'а, *перен.* Неспокійно ходити й видавати звуки «ко-ко» (про курку). *Куриц'а с'а жури́т, куй с'а не' годна знести.*

З

З [з(с), зо(δ,у), из(с), 'изо(δ,у), із(с)]. 1. *прийм.* З (із, зі, зо). *С'мі́йавс'а з 'д'іда. Устала с' 'постели. Прий'їшов із 'города (із 'д'іла, ис'печи, іс'Хуста). Ро'бив із'зо́ мнов. Хо́дила зо́ мнов.* 2. *преф.* З (з(с)-, зі(о)-, із(с)-). *З'брати, скап'чати, зобратиса, зуг'р'їти, із'рана, изуг'нути, із'їсти, ис'ситиса, іс'у'кати.*

ЗААТРЕЦОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **заатрецовати**. *Заатрецована ку'фертка.*

ЗААТРЕЦОВАТИ, 'цуйу, 'цуйеш, *док.* Заадресувати. *Не' добре м заатрецовала ку'фертку.*

ЗАБАБИТИ, бл'у, биш, *док., заст.* Заробити заняттям баби-повитухи. *Она мо́гла 'файно за'ббити, бо по́ вс'о́му селу 'бабила.* Пор. **ба́бити**.

ЗАБАБИТИСЯ [за'бабитис'а], бл'ус'а, бис'а, *док.* Стати подібною до баби (про ще не стару за віком жінку). *Ш'чос'а Цил'а гет за'бабила.* Пор. **ба́битися**.

ЗАБАБРАНИЙ [за'бабраний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **забабрати**. *За'бабран'ї нага'виц'ї.* Див. ще **убба́браний**.

ЗАБАБРАТИ [за'бабрати], айу, аш (айеш), *док.* Забруднити, замарати. *За'бабралам 'руку.* Див. ще **поба́брати, убба́брати.** Пор. **ба́брати**'.

ЗАБАБРАТИСЯ [за'бабратис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Забруднитися, замаратися. *Не' йди в хл'ів у 'чисту́му, бо за'бабрас'а.* Див. ще **поба́братися, убба́братися.** Пор. **ба́братися**'.

ЗАБАВЛЕННИЙ [за'бавлений], а, е. Такий, якого забавили; заспокоєний. *За'бавлена д'їтина.*

ЗАБАЖИТИ [заба'жити], 'жит, *док.* Захотіти, закортіти. *Заба'жило йї 'рыбы із'їсти.* Пор. **бажіти**.

ЗАБАЖИТИСЯ [заба'житис'а], 'жиц'а, *док.* Захотітися. *Ш'чо йуй с'а заба'жит, ото́ буде 'мати.* Пор. **бажітися**.

ЗАБАНОВАТИ [забано'вати], 'нуйу, 'нуйеш, *док.* Зажаліти за ким-(чим)-небудь. *Так им за'бано'вала за 'н'ан'ком, ш'чо вун' забул'ілам.* Пор. **бановати**.

ЗАБАЧИЛЬОВАНИЙ [забачил'ований], а, е. Занурений (у рідину). *Забачил'ован'ї д'іт'вако́дов ручко́в па'сул'ї.*

ЗАБАЧИЛЬОВАТИ [забачил'овати], 'л'уйу, 'л'уйеш, *док.* Занурити. *За'ш'чо с' забачил'овав не'мытым во'д'анчатом у 'відро з во'ддов? Забачил'овалам о'жиц'о́ в у мед, а там ш'чос'тверде.* Пор. **бачильовати**.

ЗАБАЧИЛЬОВАТИСЯ [забачил'оватис'а], 'л'уйус'а, 'л'уйес'а, *док.* Зануритися (у рідину). *Де с'а так забачил'овала, ш'чо лиц'а на тубі не'їе, не' мош т'а уб'мыти?* Пор. **бачильоватися**.

ЗАБАЯТИ [забайати], 'байу, 'байеш, *док.* Позбутися хвороби ворожінням. *Так ми за'байала одна 'баба 'но́гу, ш'чо не' бо'лит н'а.* Пор. **ба́яти**.

ЗАБЕВКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Забекати (про корову). *За'бевкала ко́рова – т'реба йї з'нати 'пасті.* Пор. **бе́вкати**'.

ЗАБЕРЕМЕНІТИ [заби'римін'їти], н'йу, н'йеш, *док.* Завагітніти. *Куй им заби'римін'іла 'перидов д'їтинов, та 'дуже ми 'было 'т'ашко.*

ЗАБЕТЕГАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Захворіти. *'Того 'года йа на'ддво́го за'бете'гала 'была.* Пор. **бете́гати**.

ЗАБЕШТЕЛОВАНИЙ [забештелований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **забештеловати**. *Т'воя мо́торка вже забештелована до Со'кырниц'ї.*

ЗАБЕШТЕЛОВАТИ *див. забештелововати.*

ЗАБЕШТЕЛОВАТИ, 'л'овуйу, 'л'овуйеш, *недок., ЗАБЕШТЕЛОВАТИ, 'луйу, 'луйеш, *док.* 1. Добувати, діставати що-небудь; забезпечувати. *Та 'уткы йа ти забештелуйу такі 'чіз'мы, зі ты 'хочеш.* 2. Виписувати поштою. *Мы си забештеловали дру'кар'с'ку ма'шинку из Моск'вы.* Пор. **бештеловати**.*

ЗАБЗІТИ [забз'їти], бз'у, бз'иш, *док.* Те саме, що **завоня́ти**. *Ко так забз'ів 'хыжу?* Пор. **бзїти**.

ЗАБЫВАТИ, 'вайу, 'бываш ('вайеш), *недок., ЗАБЫТИ, 'буду, 'будеш, *док.* Забувати. *Прос'тити 'моджу, а за'быти н'ит.**

ЗАБЫВАТИСЯ [забы'ватис'а], 'вайус'а, 'бывас'а ('вайес'а), *недок., ЗАБЫТИСЯ* [за'бытис'а],

будус'а, будес'а, док. 1. Забуватися. *Забывимс'а побрьтити. А в 'хыжи та'ка 'была зим'н'а, шчо аж ис'а забыла, та с'хобзлас'а.* 2. Задивитися. *Забьлас'а д'їтина на чел:ене.* 3. Помилятися. *Йа забьвс'а, куй им рахо'вав. Забьвс'а, бо не 'мывс'а (жарт).*

ЗАБЫВШЛИВЕЦЬ [забывшливиц'], вц'а, ч. Забудько. *Забьвшилиц' – ко фурт забьват.*

ЗАБЫВШЛИВЫЙ, а, е. Забудькуватий. *Йу'ли-на 'дуже забьвшилива.* Див. ще **забытый** 3.

ЗАБЫВШЛИВКА, ы, жс. Жін. до **забывшли-вець**.

ЗАБЫТЄ [забыт'є], а, с. Забуття. *Не" 'было бы ти забыт'а (доброчинливое пожелание).*

ЗАБЫТИ див. **забывати**.

ЗАБЫТИСЯ див. **забываться**.

ЗАБЫТЫЙ, а, е. 1. Забутый. *Забьтый час'у-ник.* 2. Який задивився. *Д'їтина забьта на чел:ене.* 3. Те саме, що **забывшливый**. *Забьтый ги'бенчик.*

ЗАБІРОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **забіроватися** 1, 2. *Ут'куй им 'уйшла с кор'газы, та, 'видит ми с'а, май забірована м'стала. Олек-са май забірований став, ут'коли пу'шов на за'вот робити.*

ЗАБІРОВАТИ, 'руйу, 'руйеш, док. Стати силь-нішим. *Май забіро'вавим, йак им 'зачав 'йисти со-ло'нины.* Пор. **біровати**.

ЗАБІРОВАТИСЯ [заб'іро'ватис'а], 'руйус'а, 'руйес'а, док. 1. Відчути в собі приплив фізичної сили. *Май забіро'валамс'а з 'л'їта.* 2. перен. Роз-багатіти, поліпшити своє матеріальне становище. *Ут'куй Олекса 'робит на за'вот'ї, та 'читаво забі-ро'вавс'а.* Пор. **біроватися**.

ЗАБІСТИ, 'жу, 'жиш, док. Забігти.

ЗАБЛИЗЬКИЙ [заблис'кий], а, е. Ближчий, ніж звичайно або потрібно; близькуватий. *Ты ми'н'ї 'заблис'кий, абы с'а с то'б'ов сва'жати.* Антонімі **задалекый, подалекый**.

ЗАБЛИЗЬКО [заблис'ко], присл. Ближче, ніж звичайно або потрібно; близькувато. *До вош'колы му 'заблис'ко, за'вто с'а все в'пож'жат.* Антонімі **задалеко, подалеко**.

ЗАБЛИСТІЛЫЙ [заблис'ц'ілы], а, е. Який за-блищав. *Хо'дилам по заблис'ц'ілу'ї на тра'ві р'д'ї.*

ЗАБЛИСТІТИ [заблис'ц'іти], блиш'чу, бли-стиш, док. Заблищати. *Ба шчо там заблис'ц'іло?* Пор. **блистіти**.

ЗАБЛОМБОВАНИЙ, а, е. Опломбований. *За-блом'бований б'овт.*

ЗАБЛОМБОВАТИ, лум'бу'їу, лум'буйеш, док. Опломбувати. *Заблом'бовали б'овт, бо 'была к'ра-жа.* Пор. **бломбовати**.

ЗАБОГАТІЛЫЙ [забогат'ілы], а, е. Забагаті-лий.

ЗАБОГАТІТИ [забогат'іти], 'т'ї'їу, 'т'ї'їеш, док. Забагатіти. *За 'їс'ї го'ды Пет'ро 'читаво забогат'їв.* Пор. **богатіти**.

ЗАБОГОВАТИ, бо'гу'їу, бо'гу'їеш, док. Ви-матюкатися; почати проклинати. Див. ще **зала'яти**. Пор. **боговати**.

ЗАБОЛІТИ [забу'л'іти], док. 1. 'л'ї'їу, 'л'ї'їеш, док. Захворіти. *'Того 'года в с'а'кый час 'она забу-л'їла.* 2. заболит. Відчути фізичний біль. *Забул'їло н'а пуд груд'їми.* Пор. **боліти**.

ЗАБОЛОБОНІТИ [забо'ло'бу'н'іти], 'н'у, боло-бо'ніш, недок. Заговорити до кого-небудь неясно, невизначено; бурмотіти, мурмотіти. *Ш'ч'ос' заболобо-н'їла, 'айбо йа с'того н'їч не" по'ро'зуміла.* Див. ще **замыркати, заморконіти**.

ЗАБОРОНАНИЙ, а, е, с.г. Те саме, що **боро-наний**.

ЗАБОРОНАТИ, 'найу, 'ронаш ('найеш), док., с.г. Заборонувати. *Уже 'ниву пув'рали, ти'пир йї за-боро'на'їут.* Пор. **боронати**.

ЗАБОСОВИТИ, б'о'с'овл'у, бо'совиш, док. За-журити, засмутити. *Заб'о'совив ты ме'не, 'сыне, 'чи-таво.* Див. ще **засу'єтити**. Пор. **босовити**.

ЗАБОСОВИТИСЯ [забо'совитис'а], б'о'с'ов-л'ус'а, бо'совис'а, док. Почати нервуватися; за-журитися. *Заб'о'совилас'а 'мати, шчо дун'ка с'а иче не" вер'нула.* Див. ще **засу'єтитися**. Пор. **босовитися**.

ЗАБОСОВЛЕННЫЙ [заб'о'с'овлєный], а, е. За-журений. *Зб'о'с'овлена жо'на.* Див. ще **засу'єчений**.

ЗАБОТА, ы, ж. Турбота, щоденний клопіт. *Ус'а жєзн'ч'їл'адника про'ходит у за'ботах.*

ЗАБОТИТИСЯ [заботитис'а], 'б'о'чус'а, 'бо-тис'а, недок. Турбуватися, піклуватися, клопотати. *Аж не заб'отис'а, тай н'їч у т'а не" б'уде.*

ЗАБОТЛИВЫЙ, а, е. Турботливий. *Заботли-ва жо'на.*

ЗАБОЧИТИ, б'о'чу, бо'чиш, док. Почати уника-ти зустрічі з ким-небудь, сторонитися. *Сват, май-же, 'сердиц'а на н'а, бо заб'очив.* Пор. **бо'чїти**.

ЗАБРЫДАТИ, 'дайу, 'рыдаш ('дайеш), недок., **ЗАБРЫСТІ**, 'ду, 'деш, док. Забрідати.

ЗАБРЫНІТИ [забры'н'іти], 'н'у, 'ниш, док. Не-голосно замукати (про корову). *Ко'рова забры'н'їла – не"си й'їти 'чїти.* Пор. **брыніти**.

ЗАБРЫСТІ див. **забрыдати**.

ЗАБУДІТИ див. **забужовати**.

ЗАБУДІТИСЯ див. **забужоватися**.

ЗАБУЖЕНЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **забудіти**. *Забужєный 'ш'овдыр'.*

ЗАБУЖОВАНЄ [забужован'є], а, с. Процес, при якому готується буженина. *У 'давн'їх х'ї'жах забужован'є 'было на пуд'ї, бо дым 'ш'ов на пуд.* Пор. **забужовати**.

ЗАБУЖОВАТИ, жуйу, жуйеш, *недок.*, **ЗАБУДИТИ**, бу'жу, диш, *док.* Готувати буженину (м'ясо, сало); коптити. *Мн'асо забу'дилис'ме 'доста 'файно.* Див. ще **задымлювати** 2. Пор. **будіти**.

ЗАБУЖОВАТИСЯ [забу'жоватис'а], жуйес'а, *недок.*, **ЗАБУДИТИСЯ** [забу'дитис'а], диц'а, *док.* Ставати бужениною; закопчуватися. *Соло'нина с'а 'дб'во забу'жує.* Див. ще **задымлюватися** 2. Пор. **будітися**.

ЗАБУТИТИ [забу'тити], *недок.* 1. 'тит. Заричати (про велику рогату худобу). *Ко'рова забу'тила.* 2. 'тиш, 'тит, *перен.* Голосно заплакати (про людину). *Ба шчо в'п'ят забу'тила 'мойа 'д'івка?* Пор. **бугіти**.

ЗАБУТИТИ [забу'тити], 'бут'іє, *недок.* Почати бродити (про кисле молоко, вино і под.). *Ви'но забу'тіло, 'майже, с'ме 'мало 'цукру в 'н'ого 'дали.* Пор. **бугіти**.

ЗАБУТУРОВАННИЙ, а, е, *заст.* Обставлений меблями. *Забуту'рована 'хы'жа.*

ЗАБУТУРОВАТИ, 'руйу, 'руйеш, *док.*, *заст.* Обставити меблями, меблювати. *'Хот'іла бы м забуту'ровати ну'ву 'хы'жу.* Пор. **бугуровати**.

ЗАВАГОНІРОВАТИ [заваго'ніровати], 'руйу, 'руйеш, *док.*, *заст.* Помістити у вагон. *Нас забрали та заваго'ніровали на ш'тац'і'ї та по'везли нас.*

ЗАВАДА, ы, *жс.* Те, що заважає. *Тебе, Ма'р'і'ко, ми 'дали не в 'п'муч, а лиш на за'ваду.*

ЗАВАДИТИ¹ *див.* **заважати**.

ЗАВАДИТИ² *див.* **заважовати**.

ЗАВАДИТИСЯ *див.* **заважоватися**.

ЗАВАЖАНЕ [за'важан'е], а, с. Перешкода, завада; відволікання від праці. *Прий'їла до н'а су-'с'ітка лиш на за'важан'е.* Пор. **заважати**.

ЗАВАЖАТИ, 'жайу, 'важаш ('жайеш), *недок.*, **ЗАВАДИТИ**¹, 'важу, 'вадиш, *док.* Перешкоджати; зашкодити. *Ты ми не за'вадиш зо'рати 'першым.* *Не" 'буйс'а, с'ведер ти не завадит у д'бр'оз'і.* Пор. **вадіти, вадіти**.

ЗАВАЖЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **завадіти**. *За'важена на кул'ку'пан'а.*

ЗАВАЖИТИ, жу, жиш, *док.* Показати вагу (при заважуванні). *'Іа за'важу дис'сто кіл. Ба 'кул'ко сис' сыр за'важат?*

ЗАВАЖОВАТИ, жуйу, жуйеш, *недок.*, **ЗАВАДИТИ**², 'важу, 'вадиш, *док.* 1. Зачеплювати. *За'вадила н'о'гов за друг.* 2. Вішати. *За'вадив 'вуйош на в'ішак.* Пор. **вадіти**.

ЗАВАЖОВАТИСЯ [за'важоватис'а], жуйус'а, жуйес'а, *недок.*, **ЗАВАДИТИСЯ** [за'вадитис'а], 'важус'а, 'вадис'а, *док.* 1. Зачеплюватися. *За'вадивс'а на гвезд та роз'дер на'гв'иц'і.* 2. Причепитися до кого-небудь. *Ма'р'і'ка с'а за'вадила на Анд'рі'їа.* Пор. **вадітися**.

ЗАВАКОВАННИЙ, а, е. Заштукатурений. *Зава-'кована с'к'іна.* Див. ще **замалтеріваний**.

ЗАВАКОВАТИ *див.* **заваковувати**.

ЗАВАКОВАТИСЯ *див.* **заваковуватися**.

ЗАВАКОВОБАТИ, 'к'овуйу, 'к'овуйеш, *недок.*, **ЗАВАКОВАТИ**, 'куйу, 'куйеш, *док.* Заштукатурювати. *Треба ми завако'вати с'к'іну, бо по'лу'налас'а.* Див. ще **замалтерівувати**. Пор. **ваковати**.

ЗАВАКОВОБАТИСЯ [зава'кововатис'а], 'к'овуйес'а, *недок.*, **ЗАВАКОВАТИСЯ** [завако'ватис'а], 'куйес'а, *док.* Заштукатурювати. *'Іак с'а зава'кує с'к'іна, та буде'файна.* Див. ще **замалтерівуватися**. Пор. **ваковатися**.

ЗАВАЛЯНИЙ, а, е. Забруднений грязюкою, болотом. *За'вал'ан'і'ч'іжмы.* Див. ще **закалянений, закаляний, пов'ялений, пок'ялений, пок'ялений, уб'ялений** 1.

ЗАВАЛЯТИ [зава'ляти], 'л'айу, 'вал'аш ('л'айеш), *док.* Забруднити. *Зава'л'ала то'панкы.* Див. ще **закалянити, закаляти, пов'яляти, пок'ялянити, пок'яляти, уб'яляти** 1. Пор. **вал'яти**.

ЗАВАЛЯТИСЯ [зава'лятис'а], 'л'айус'а, 'вал'ас'а ('л'айес'а), *док.* Забруднитися. *Зава'л'аламс'а, 'х'д'ачи по к'олови.* Див. ще **закалянитися, закалятися, пов'ялятися, пок'ялянитися, пок'ялятися, уб'ялятися** 1. Пор. **вал'ятися**.

ЗАВАРИТИ *див.* **завар'ювати**.

ЗАВАРОВАТИ, 'руйе, *док.* Захистити, зберегти. *Най нас Бог за'варує уд біды тай злых л'уди.* Див. ще **уварувати**. Пор. **варувати**.

ЗАВАРЬОВАНЕ [за'вар'ован'е], а, с., *кул.* 1. Консервування фруктів, овочів. *Май ми с'а вда-'їє за'вар'ован'е слив.* Див. ще **закладоване**. 2. Консервування в домашніх умовах фрукти, овочі. *Много в н'а 'с'о'дгу за'вар'ован'а.* Пор. **завар'ювати**.

ЗАВАРЬОВАННИЙ [за'вар'ований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **завар'ювати**. *За'вар'ован'і пар'диц'і* (сливи, 'ягоды). Див. ще **закладений** 3.

ЗАВАРЬОВАТИ [за'вар'овати], 'р'уйу, 'р'уйеш, *недок.*, **ЗАВАРИТИ**, 'вар'у, 'вар'иш, *док.* Консервувати фрукти, овочі. *'Іа 'майбуш за'вар'уйу пар'диц' тай 'б'гурку.* Див. ще **закладувати** 3.

ЗАВГУРА, ы, *жс.* Забава; приємне заняття. *Аж 'майеш за'г'уру, та май 'скоро час 'іде.* Див. ще **завг'ур'яне**.

ЗАВГУРЕНИЙ, а, е. Захоплений приємним заняттям. *Д'і'тина за'г'ур'ена ба'б'овкув.*

ЗАВГУРИТИ *див.* **завг'ур'ювати**.

ЗАВГУРИТИСЯ *див.* **завг'ур'юватися**.

ЗАВГУРЬОВАТИ [зав'гур'овати], 'р'уйу, 'р'уйеш і **ЗАВГУРЯТИ** [зав'гур'ати], 'р'айу, 'гур'аш ('р'айеш), *недок.*, **ЗАВГУРИТИ**, 'р'у, 'риш, *док.* Забавляти; відволікати чию-небудь увагу чимось приємним або цікавим. *За'г'ур'д'і'тину, най не" ре'ве.*

ЗАВГУ́РЬОВАТИСЯ [зав'гур'оватис'а], 'р'у-йус'а, 'р'уйес'а і **ЗАВГУР'ЯТИСЯ** [завгу'р'атис'а], 'р'айус'а, 'гур'ас'а (р'айес'а) *недок.*, **ЗАВГУ́РИТИСЯ** [зав'гуритис'а], 'р'ус'а, 'рис'а, *док.* Забавлятися; відволікатися чим-небудь приємним. *Д'ідо с'а мусит' чимис' завгу'р'ати.*

ЗАВГУ́РЯНЕ [зав'гур'ан'е], а, с. Те саме, що **завгу́ра**. Пор. **завгу́ряти**.

ЗАВГУР'ЯТИ *див.* **завгу́рьювати**.

ЗАВГУР'ЯТИСЯ *див.* **завгу́рьюватися**.

ЗАВДА́ВАНЕ [зав'даван'е], а, с. 1. Оskarження в суді чи в іншій установі чиеї-небудь дії. *Ис' того зав'даван'а у суд н'іч не 'уйшло, бо суд'у пудпла'тили.* 2. Допомога кому-небудь висадити на нього вантаж. *Без зав'даван'а йа сис' міх не 'вержу на плече.* 3. Давання завдатку. *Без зав'даван'а 'м'ожут продати 'к'р'ову 'нишо'му.*

ЗАВДА́ВАТИ, айу, айеш, *недок.*, **ЗАВДА́ТИ**, 'дам, 'даш, *док.* 1. на кого. Оskarжувати в суді чи в іншій установі чий-небудь дії. *Мар'іка зав'дала у суд на Павла.* 2. на кого. Допомогати кому-небудь висадити на нього вантаж. *Зав'дай на н'а 'беремено.* 3. кому. Давати задаток. *Йа ти зав'да'йу за 'к'р'ову сто рубл'у.*

ЗАВДА́НИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **завда́ти** 1–3. *Йа 'була 'завдана су'с' ідом на кумі'тет біровови, 'защо пере'о'ралам уд'н'ого. 'Завда'ний на плече міх. 'Завдан'і за с'іно 'гр'іти.*

ЗАВДА́ТИ *див.* **завдава́ти**.

ЗАВДА́ТОК, тка, ч. Аванс. *Йа йу'й у'же дав за 'свин'а зав'даток.*

ЗАВДІ́ВАТИ [завд'і'вати], 'вайу, 'д'іваш ('вайеш), *недок.*, **ЗАВДІ́ТИ** [завд'і'ти], 'д'іну, 'д'інеш, *док.* Просовувати в отвір; засилювати. *Йа не 'вижу завд'іти 'нитку в 'ц'глу.*

ЗАВДІ́ТИ *див.* **завдіва́ти**.

ЗАВДІ́ТИЙ [завд'і'тій], а, е. Засунутий в отвір; засилений. *Завд'іта в 'ц'глу 'нитка.*

ЗАВЕ́ЗТИ [за'вести], зу, 'зеш, *док.* Завезті. Пор. **везті**.

ЗАВЕ́ЛИКИЙ [завеликий], а, е. Більший, ніж звичайно або потрібно; великуватий. *'Завеликий' йу'й 'реклик.* *Див. ще по́великий.* Антонім **за́малый**.

ЗАВЕ́ЛИКО [завелико]. Присл. до **за́великий**. *'Завелико с' засну'р'овав сис'і 'шалунки.* Антонім **за́мало**.

ЗАВЕ́РЕЧИ [за'веречи], 'вержу, 'вержеш, *док.* Закинути. *Дис'им за'вел'а гамбрелу та не" 'м'ожу йі най'ти.* Пор. **ве́речи**.

ЗАВЕ́РЕЧИСЯ [за'веречис'а], 'вержус'а, жес'а, *док.* Трохи поїсти, перехопити трохи їжі. *Лиш за'вержус'а 'мало, та йде'ме.* *Див. ще замі́товатися, пудве́речися.* Пор. **ве́речися**.

ЗАВЕ́РЖЕНИЙ, а, е. 1. Закинутий. *На пуд'і най'шо́вим за'вержений с'тулчик.* 2. Який трохи поїв. *За'вержений чіл'адник 'може 'мало поро'бити.* 3. Запустілий. *За'вержена зимл'а 'копалас'а 'т'ашко.*

ЗАВЕРНУ́ТИ *див.* **заверта́ти**.

ЗАВЕРТА́ТИ, 'тайу, 'верташ ('тайеш), *недок.*, **ЗАВЕРНУ́ТИ**, 'верну, 'вернеш, *док.* 1. Повертати кого-небудь. *А'ну завер'ни Мар'іку, она лиш 'чтен т'іп'ир 'уйшла с' 'х'язжі.* *Див. ще заоберта́ти.* 2. Повертатися до старого. *Петро май завер'нув ку'рти.* 3. 'вертат, *недок.*, 'верне, *док.* Повернутися (про хворобу). *На 'нийй у'т'іат завер'нуло.* *Див. ще прооберта́ти.*

ЗАВЕРТІ́ТИ [завир'т'іти], 'верчу, вер'тиш, *док.* Зробити свердловину. *Завер'ти сис' пр'от'ус.*

ЗАВЕРЧЕ́НИЙ, а, е. З'єднаний через свердловину чопом. *Ку'злы завир'чин'і ис'е'леменами.*

ЗАВЕ́СЕЛИТИ [завеселити], 'л'у, 'лиш, *док.* Заколядувати на Різдво. *Ци завесел'ити вам, 'пане 'газдо, на сис' С'а'т'ий 'ви'чур? Мы крас'но завесел'или, та и'че нам плат'н'у 'дали.* Пор. **веселіти**.

ЗАВЕ́СТИ, 'веду, ве'деш, *док.* Завесті. Пор. **ве́сти**.

ЗАВИВА́ТИ, 'вайу, 'виваш ('вайеш), *недок.*, **ЗАВІ́ТИ**, 'завйу, 'завйеш, *док.* 1. Обгортати, обв'язувати що-небудь. *Завйй 'ц'бул'і, 'в'би не 'змерзли.* 2. Пов'язувати хустину на голову. *Завила 'го́л'ову 'теплув 'ши'р'і'н'кув.* ♦ **Завило 'оч'і** — тимчасово втратити зір, свідомість. *Завило ми 'оч'і, і йа 'мало не" 'в'пала.*

ЗАВИВА́ТИСЯ [зави'ватис'а], 'вайус'а, 'вивас'а ('вайес'а), *недок.*, **ЗАВІ́ТИСЯ** [завитис'а], 'завйус'а, 'завйес'а, *док.* Пов'язати собі на голову хустину. *Д'івка с'а 'ма'є 'файно за'вити (зави'вати).*

ЗАВИ́ДИТИ [завид'іти], 'вижу, видиш, *недок.* Завидувати. *Ціл'о 'в'ічно м'ін'і 'завидити.*

ЗАВИ́ДИТИ [завид'іти], 'вижу, видиш, *док.* Помітити. *Уч'ора м'у'ту 'д'івку 'перший раз за'вид'ів.* Пор. **ві́д'іти**.

ЗАВИ́ДКА [завитка], присл. Завидна. *Вер'нувс'а 'ду'му 'завитка.*

ЗА́ВИСЛИВЕЦЬ [зависливец'], вц'а, ч. Заздрісник. *Анд'р'ій — 'зависливец', у'с'ім 'завидит.* *Див. ще за́висник.*

ЗА́ВИСЛИВИЙ, а, е. Заздрісний. *'Зависливий чулу'вік.* *Див. ще за́висний¹.*

ЗА́ВИСНИК, а, ч. Те саме, що **за́висливец**.

ЗА́ВИСНИЦЯ [зависниц'а], і, ж. Жін. до **за́висник**.

ЗА́ВИСНИЙ¹, а, е. Те саме, що **за́висливий**. *'Зависна ж'о'на.*

ЗА́ВИСНИЙ², а, е. Миршавий, слабенький. *Та'кий 'зависний, 'г'іби 'н'ігда не" 'йів.*

ЗАВИСТЬ [завис'ц'], сти, жс. Заздрість. *Деко без зависти життя не годен.*

ЗАВІТИ див. **завивати**.

ЗАВІТИСЯ див. **завиватися**.

ЗАВЫДРЕННЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин.ч. до **завыдрити**. *Завыдренный нус.*

ЗАВЫДРИТИ, др'у, дриш, док. Підняти край, кінець що-небудь. *Моя ко'рова хвуст завыдрила тай зблыцкалас'а.*

ЗАВЫДРИТИСЯ [завыдритис'а], дриц'а, док. Піднятися (про край, кінець чого-небудь). *Нус му с'а завыдрив ут студени.*

ЗАВЫСОКИЙ [завы'сокий], а, е. Вищий, ніж звичайно або потрібно, зависокий. *Ис'а 'д'івка завь'сока до с'воого лиг'н'а.* Див. ще **пovýсокий**. Антонім **занизький**. Пор. **высокий**.

ЗАВЫСОКО [завы'соко], присл. Вище, ніж звичайно або потрібно. *Сис'оболок покладеный завь'соко.* Див. ще **пovýсоко**. Антонім **занизько**. Пор. **высоко**.

ЗАВІВКАТИ, айу, аш (айеш), док. Закричати пронизливо. *Иа с'а так напудила та так им завівала!* Пор. **вівкати**.

ЗАВІНЧОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин.ч. до **завінчовати** 2. *Завінчован'і д'рощі.*

ЗАВІНЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, док. 1. Те саме, що **повінчовати** 2. *Гди завінчуй батечкови.* 2. Заробити винагороду (грошей, продуктів) за віншування на старий Новий рік (14 січня). *Муй малый завінчовав того 'года 'дис'ат' рубл'у тай 'пвно в'р'ху.* Пор. **вінчовати**.

ЗАВІСИТИ, вішу, вісиш, док. 1. Повісити що-небудь або кого-небудь. *Того х'л'опц'а, бізуну, завісили, не сам с'а завісив.* 2. перен. Нав'язати дівчину якому-небудь парубкові з метою одруження. *Наблыдалас'а 'доста По'лан'а, а пак її завісили на 'Йуру.* Див. ще **навадити** 2.

ЗАВІСИТИСЯ [завіситис'а], вішус'а, вісис'а, док. Повіситися (покінчити життя). *Хреснич:ин Иван завісис'а.* 2. Нав'язатися кому-небудь, одружити кого-небудь на собі. *Ота 'д'івка завісилас'а 'нашуму лиг'н'ови на 'шійу.*

ЗАВІЧАТИ [завічати], чайу, вічаш (чайеш), недок. Передвіщати, передбачати. *Тот 'д'іт'вак на 'добре не завічат.*

ЗАВІЩАТИ [завішчати], чайу, вішчаш (чайеш), недок. Заповідати. *Н'ан'ко ми'н'і завішчали хыжу, а дус'талас'а систр'і.*

ЗАВОДОК, вотка, ч. 1. Те, що заводиться. *Заводок м'яши с'а учинив у к'м'ор'і.* 2. Те, що засновує, починає що-небудь. *Литишам си рубил'на заводок.* *Заводок — ото новый ф'іл'р'іны, п'асул'ват'ч'огос'инишого.*

ЗАВОЄТИТИ [завою'єтити], ечу, етиш, док. Учинити сварку з бійкою. *Йура так завою'єтив, шчо 'ледвы с'ме го втихо'мирили.* Пор. **востіти**.

ЗАВОЛОЧІЙ, 'л'бчу, 'лочиш, док. Заволокти. Див. ще **засмычити**. Пор. **волочій**.

ЗАВОНЯНЫЙ [зав'вон'аний], а, е. Дієприкм. пас. мин.ч. до **завонят**. *Зав'вон'ана хыжа.*

ЗАВОНЯТИ [заву'н'ати], н'айу, 'вон'аш (н'айеш), док. 1. Почати смердіти. *Заву'н'ало м'н'асо.* 2. Заповнити неприємним запахом який-небудь простір. *Заву'н'ала 'букс'ов'у'с'у хыжу.* Див. ще **завзіти**. Пор. **вонят**.

ЗАВОНЯТИСЯ [заву'н'атис'а], н'айус'а, 'вон'ас'а (н'айес'а), док. Наповнитися смородом (про простір, річ). *Заву'н'алас'а вс'а хыжа 'нафт'ов.*

ЗАВСТАВАТИСЯ див. **заоставатися**.

ЗАВСТАЛЫЙ див. **заосталый**.

ЗАВСТАЛО див. **заостало**.

ЗАВСТАТИСЯ див. **заостатися**.

ЗАВСТРИТИ див. **заостріти**.

ЗАВТО див. **заотó**.

ЗАВТРИШНЫЙ [завтр'ішн'ый], а, е. Завтрашній. *Завтр'ішн'ый дин'.*

ЗАВУЖЕНЫЙ, а, е. Звужений. *Заву'жена до'рога.* *Заву'женный двур.*

ЗАВУЖОВАТИ, жуйу, жуйеш, недок., **ЗАВУЗІТИ**, ву'жу, ву'зиш, док. Звукити. *Так заву'зили 'вулиц'у 'декутр'і го'ло'дн'а'кы, шчо не' 'г'одн'і с'а вбый'ти два 'моторы.* Пор. **вукити**.

ЗАВУЗИТИ див. **завужовати**.

ЗАВУЗКИЙ [завуский], а, е. Трохи вужчий, ніж звичайно або потрібно; вузькуватий. *Наша 'вулиц'а 'завуска, абы мож 'лехко у двур зайти з 'во'зом, 'авад'з 'мотором.* Див. ще **пóвузкий**. Антонім **заширокий**. Пор. **вúзкий**.

ЗАВУЗКО [завуско], присл. Трохи вужче, ніж звичайно або потрібно; вузькувато. *У'с'ому двур'і 'завуско.* Див. ще **пóвузко**. Антонім **зашироко**. Пор. **вúзко**.

ЗАВУЗЛЁНЫЙ, а, е. Пов'язаний багатьма вузлами. *Заву'злений чан'лув.* Див. ще **зашлійканий**, **зашлійкований**, **повузлений**, **пошлійканий**, **пошлійкований**.

ЗАВУЗЛІТИ [заву'злити], 'л'у, 'лиш, док. Зав'язати вузлом так, що важко розв'язати. *Так заву'злила м'х, шчо н'і'як не роз'йажу.* Див. ще **зашлійкати**, **зашлійковати**, **новузліти**, **пошлійкати**, **пошлійковати**. Пор. **вузліти**.

ЗАВУЗЛІТИСЯ [заву'злитис'а], 'лиц'а, док. Зав'язатися вузлом так, що важко розв'язати. *Заву'зливс'а чан'лув на то'панкови.*

ЗАВУСТЯНИТИ [завус'ц'анити], н'у, 'ниш, док. Те саме, що **повустяніти**. Пор. **вустяніти**.

ЗАВУШЛІВІТИ, ійу, ійеш, док. Стати вошвим. *Завуш'ливіти мож уд нечист'оты.*

ЗАВУШНИЦІ [завушниц'і], ниц'; мн., одн. завушниц'а, і, жс. Сережки. *Ку'пилис'ме в'нуц'і: і зулу'т'і завушниц'і.* Див. ще **кугуткі**.

ЗАВХАБОМ, *невідм.* Мікротопонім, що називає поле коло Тиси. *До кал'гѡзу Завхабом 'была в нас 'нива.*

ЗАВ'ЯЗКА [зав'язка], *ы, ж.* В'язка. *При'н'усим 'зав'язку хвур'ус'ту.*

ЗАГА, *ы, ж., мед.* Печія, згага. *'Мучит н'а 'зага.* ♦ **Зага п'єче**, *мед.* – наявність відчуття печіння, болу в стравоході. *Так н'а 'деколи 'зага п'єче, шчо не зна'юс'а де 'д'іти.*

ЗАГАБКА [заганка], *ы, ж.* Одне з вушок для ремня на штанах, загнута смужка для резинки в трусах і под. *'У 'заганку на 'гат'ох за'т'і'гац'а 'гаши-ник вад'і'гуміа.*

ЗАГАНДРАНИЙ, *а, е.* 3 піднятою нижньою частиною плаття. *Загандрана жо'на с'пала п'ут'платом.* Див. ще **заголений**.

ЗАГАНДРАТИ *див. загандровати.*

ЗАГАНДРАТИСЯ *див. загандроватися.*

ЗАГАНДРОВАНЕ [загандрован'є], *а, с.* Підняття нижньої частини плаття на собі або кому-небудь. Пор. **загандровати**.

ЗАГАНДРОВАТИ, *руйу, руйеш, недок.,* **ЗАГАНДРАТИ**, *айу, аш (айеш), док.* Підняти нижню частину плаття на собі або кому-небудь. *Ма'р'і-ка загандрала ду ку'л'ін с'виту і перебр'яла 'п'отук.* Див. ще **загольовати, пудгандровати**.

ЗАГАНДРОВАТИСЯ [загандроватис'а], *руйус'а, руйес'а, недок.,* **ЗАГАНДРАТИСЯ** [загандратис'а], *айус'а, ас'а (айес'а), док.* Підняти нижню частину плаття на собі. *'Цил'ко, шчос'а за-гандрала, не ган'бис'а?'* Див. ще **загольоватися, пудгандроватися**.

ЗАГАНУТИ, *ну, неш, док.* Загадати. *Зага'ни, шчо ти прин'єсе Микола'й.*

ЗАГАНЬБИТИ [заган'бити], *бл'у, биш, док.* Осоромити; засоромити. *'Нашчо с' заган'бив д'і-тину?'* Пор. **ганьбити**.

ЗАГАНЬБИТИСЯ [заган'битис'а], *бл'ус'а, 'бис'а, док.* Засоромитися. *'Д'івочка заган'билас'а тай'ускочила с'х'ыжі.* Пор. **ганьбитися**.

ЗАГАНЬБЛЕНИЙ [заган'блений], *а, е.* Осоромлений; засоромлений. *Заган'блена д'івка.*

ЗАГАНЯТИ [заган'яти], *'н'айу, 'ган'аш ('н'айеш), недок.,* **ЗАГНАТИ** [заг'нати], *за'жену, заже-неш, док.* 1. Заганяти. 2. Надсилати, посилати. *За-гна'лам с'ынови в 'арм'і'у пак. За'гнали н'а 'мамка за'т'уткув.*

ЗАГАРМАНИЙ, *а, е.* Дієприкм. пас. мин. ч. до **загармати** 1, 2. *Загарма'ный ис 'тайстры п'ѡсѡн'ашник. За'гармана 'нива.*

ЗАГАРМАТИ, *айу, аш (айеш), док.* 1. Зачерпнути жменю чого-небудь. *Загармала дві 'пригуричі в'р'іху. 2. перен.* Загарбати, захопити. *Загармав уд брата пугорода.* Пор. **гармати**.

ЗАГАРЬОВАННИЙ [зага'р'ований], *а, е.* Зароблений дуже важкою працею. *Зага'р'ован'і 'р'рѡші.*

ЗАГАРЬОВАТИ [зага'р'овати], *'р'уйу, 'р'уйеш, док.* Заробити дуже важкою працею. *'Ц'їле жи'т'є гар'овавим і н'іч им не зага'р'овав.* Пор. **гарьовати**.

ЗАГАСИТИ, *'гашу, га'сиш, док.* 1. Загасити (вогонь). 2. Вимкнути електричне світло. *Зага'си с'вітло, най не' гор'ит у'дин'.* Пор. **гасити**.

ЗАГАЧКАНИЙ, *а, е.* Підкочений (про штани). *За'гачкан'і нага'виц'і.* Див. ще **пудгачканий**.

ЗАГАЧКАТИ *див. загачковати.*

ЗАГАЧКАТИСЯ *див. загачковатися.*

ЗАГАЧКОВАНЕ [зага'чкован'є], *а, с.* Підкочування штанів собі або кому-небудь. Пор. **загачковати**.

ЗАГАЧКОВАТИ, *куйу, куйєш, недок.,* **ЗАГАЧКАТИ** *'кайу, 'гачкаш (кайеш), док.* Підкочувати штани собі або кому-небудь. *Бры'ди 'черес 'п'отук, 'айбо зага'ч'кай нага'виц'і, бо на'мочиш.* Див. ще **пудгачковати**. Пор. **гачкати**.

ЗАГАЧКОВАТИСЯ [зага'чковатис'а], *куйус'а, куйєс'а, недок.,* **ЗАГАЧКАТИСЯ** [зага'чкатис'а], *'кайус'а, 'гачкас'а ('кайєс'а), док.* Підкочувати собі штани. *Зага'ч'кайс'а ду ку'л'ін тай бры'ди.* Див. ще **пудгачковатися**. Пор. **гачкатися**.

ЗАГИРЕНИЙ, *а, е.* Загублений. *Заги'ренный кл'уч.*

ЗАГИРІТИ, *'р'у, 'риш, док.* Загубити. *Де с', Петрику, заги'рив муй часу'ник?'* Пор. **гиріти**.

ЗАГИРІТИСЯ [заги'ритис'а], *'р'ус'а, 'рис'а, док.* Загубитися, шезнути. *Дес'а, 'Цил'у, заги'рив, ц'ї'лий дин'им т'а 'йс'кала?'* Пор. **гирітися**.

ЗАГЫБАТИ, *'байу, 'гыбаш (байеш), недок.* Загинати. *Чѡго тот гвезд не за'биваш ду кун'ц'а, ай за'гыбаш?'*

ЗАГЫБАТИСЯ [загы'батис'а], *'байус'а, 'гыбас'а ('байєс'а).* Загинатися. *Сис'друт с'а т'ашко за'гыбат.*

ЗАГЫКАВЕЦЬ [за'гыкавиц''], *ви'а, ч.* Заїка. *Та'кый 'фаїный 'хлопчик, а за'гыкавиц'.*

ЗАГЫКАВЫЙ, *а, е.* Який заїкається. *За'гыкава жо'на.* Див. ще **гыкавый**.

ЗАГЫКАВКА, *ы, ж.* Жін. до **загыкавець**.

ЗАГЫКАНИЙ, *а, е.* Захеканий. *Прии'шла ду-му за'гыкана, бо 'бігла.*

ЗАГЫКАТИСЯ [за'гыкатис'а], *ау'йус'а, ас'а (айєс'а), недок.* Захекатися. *Так им с'а за'гыкав, шчо не" брѡ'вавим гово'рिति.*

ЗАГЫКОВАНЕ [за'гыкован'є], *а, с.* Заїкання. *Хлопчик с'а 'дуже ган'бит с'во'йым за'гыкован'ом.* Пор. **загыковатися**.

ЗАГЫКОВАТИСЯ [за'гыковатис'а], *куйус'а, куйєс'а, недок.* Заїкатися. *'Т'ашко му гово'рिति, бо за'гыкуйєс'а.*

ЗАГІБНЯНИК [загын'аник], а, ч., кул. Піріг з розкачаного тіста, згорнутого в трубку кількома шарами, між якими містяться начинка; струдель. *Йа 'л'убл'у загын'аник и'с'ыром.*

ЗАГІКАТИ, айу, аш (айеш), док. Почати викрикувати із зависті. *Она йак увид'іла Йу'лину в 'шубі, та йак загікала на н'у!* Пор. **гІкати**.

ЗАГЛАЄНЬЙ [загла'єнений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **заглаїти**. *Загла'єнена д'ітина, загла'єний 'голот.*

ЗАГЛАЇТИ [загла'їти], айу, айіш, док. Заспокоїти людину або організм, примирити, залагодити яку-небудь справу. *Загла'їітам д'ітину, бо 'дуже ре'вала.* ♦ **Загла'їіти 'ворога** (душу) – заморити черв'яка, трохи вгамувати голод. *Загла'їіла Полан'а 'ворога та май 'добрів' стала.* Пор. **глаїти**.

ЗАГЛАЇТИСЯ [загла'їтис'а], айус'а, айіс'а, док. Заспокоїтися. *Рос'тел:и ми 'читаво 'ногу, та май не' болит н'а, 'мало с'а загла'їіла.* Пор. **глаїтисся**.

ЗАГЛУБІТИ див. **заглублювати**.

ЗАГЛУБІТИСЯ див. **заглублюватися**.

ЗАГЛУБЛЮВАТИ [заг'лубл'овати], л'уйу, л'уйеш і **ЗАГЛУБЛЯТИ** [заглубл'яти], л'айу, лубл'аш (л'айеш), недок., **ЗАГЛУБИТИ** [заглуби'ти], лубл'у, лубиш, док. Заглибити. *Не' заглубл'уйте так шалунки: туй 'доста тверда зе'м'а.* Пор. **глубіти**.

ЗАГЛУБЛЮВАТИСЯ [заг'лубл'оватис'а], л'уйус'а, л'уйес'а, і **ЗАГЛУБЛЯТИСЯ** [заглубл'ятис'а], л'айус'а, лубл'ас'а (л'айес'а), недок., **ЗАГЛУБИТИСЯ** [заглубитис'а], лубл'ус'а, лубис'а, док. Заглиблюватися. *Мы с'а 'зачали заглубл'овати та на'трафилис'ме на но'ру.* Пор. **глубітисся**.

ЗАГЛУБЛЯТИ див. **заглублювати**.

ЗАГЛУБЛЯТИСЯ див. **заглублюватися**.

ЗАГЛУБОКИЙ, а, е. Трохи глибший, ніж звичайно або потрібно, глибокуватий. *'Заглубокий шац.* Див. ще **пóглубокий**. Антонім **зámілкый**. Пор. **глубóкий**.

ЗАГЛУБОКО, присл. Трохи глибше, ніж звичайно або потрібно, глибокувато. *Ис'у 'йаму ты 'укопав 'заглубоко.* Див. ще **пóглубоко**. Антонім **зámілко**. Пор. **глубóко**.

ЗАГЛУПІТИ див. **заглуплювати**.

ЗАГЛУПЛЁНЬЙ, а, е. Одурманений. *Заглу'плёный жед'нов чулу'вік.*

ЗАГЛУПЛЬОВАНЄ [заг'лупл'ован'є], а, с. Одурманювання. Пор. **заглуплювати**.

ЗАГЛУПЛЬОВАТИ [заг'лупл'овати], л'уйу, л'уйеш і **ЗАГЛУПЛЯТИ** [заглупл'яти], л'айу, лупл'аш (л'айеш), недок., **ЗАГЛУПІТИ** [заглу'пити], лупл'у, лупиш, док. Одурманювати. *Не' заглупл'уй лиг'нишча иче й ты, бо в'ун і так дур'ный.* Пор. **глу'пити**.

ЗАГЛУПЛЯТИ див. **заглуплювати**.

ЗАГНАНЬЙ, а, е. Дієприкм. пас. до **загнати** 1, 2. *'Загнане в ку'тиц' с'вин'а. 'Загнаний у бóвт за хл'ібом д'іт'вак.*

ЗАГНАТИ див. **заганяти**.

ЗАГНІТЛИВЕЦЬ [загн'ітлиць'], ви'а, ч., зневаж. Худий, хворобливий, з сірим обличчям чоловік. *Тот загн'ітлиць' не' б'іруєє гово'рити, а та'кий не'добрый.*

ЗАГНІТЛИВЬЙ [загн'ітливый], а, е. Худий, хворобливий, з сірим обличчям. *Загн'ітлива д'ітка.*

ЗАГНІТЛИВКА [загн'ітливка], ы, жс., зневаж. Жін. до **загнїтлицевь**.

ЗАГОВКАТИ [заг'овкати], айу, каш (айеш), док. Голосно покликати з вигуком «гов!». *Ми'гал' заг'овкав на 'Йуру.* Пор. **говкати**.

ЗАГОЙКАТИ [заг'ойкати], айу, каш (кайеш), док. Закричати надто голосно. *Ба ко на н'а заг'ойкав?* Див. ще **загулюкати**. Пор. **гойкати**.

ЗАГОЛЁНЬЙ, а, е. Те саме, що **загандраный**. *Олена заго'лена* (вираз, яким дражняться).

ЗАГОЛІТИ див. **загоблювати**.

ЗАГОЛІТИСЯ див. **загоблюватися**.

ЗАГОЛОМШЁНЬЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **заголомшіти**. *Заголом'шений 'камін'ом, хлòпц' у'нав на зим'у.* Див. ще **зачмелёный**, **причмелёный**.

ЗАГОЛОМШІТИ див. **заголомшувати**.

ЗАГОЛОМШОВАТИ, гòлòмшуйу, гòлòмшуйеш, недок., **ЗАГОЛОМШІТИ**, гòлòмшу, гòлòмшиш, док. Сильним ударом (звичайно по голові) позбавляти свідомості або життя, приголомшувати. *Д'іт'вак заголом'шив дры'вом пац'а. Жи'ву 'рыбу спершу загòлòми'ють, а пак тож из нив 'рòбл'ат.* Див. ще **зачмелювати**, **учмелїти**. Пор. **голомшіти**.

ЗАГОЛОСІТИ див. **заголошувати**.

ЗАГОЛОСІТИСЯ див. **заголошуватися**.

ЗАГОЛОШЁНЬЙ, а, е. Такий, на якого донесли. *'Іван заголо'шений на кум'тет, и'чо пòбив су'с'іда.* Див. ще **голошєный**, **пріданий**.

ЗАГОЛОШОВАТИ, гòлòшуйу, гòлòшуйеш, недок., **ЗАГОЛОСІТИ**, гòлòшу, гòлосиш, док., кого. Донести на кого-небудь. *Она го заголо'сила, и'чо крав.* Див. ще **замелдовати**, **нап'равити**, **прідати**. Пор. **голосити**.

ЗАГОЛОШОВАТИСЯ [заго'лошуватис'а], гòлòшуйус'а, гòлòшуйес'а, док., **ЗАГОЛОСІТИСЯ** [заго'лоситис'а], гòлòшус'а, голо'сис'а, док. 1. Прийти з повинною, заявити на себе. *Пет'ро заголо'сив'а на кум'тет, и'чо пòбив Івана.* 2. Зголоситися. *'Мамка заголо'сила'а приї'ти на збори 'місто 'н'анка.* Див. ще **замелдоватися**. Пор. **голосїтисся**.

ЗАГОЛЬОВАТИ [заг'ол'овати], 'гол'уйу, 'гол'уйеш і **ЗАГОЛЯТИ** [заг'ол'ати], 'л'айу, 'гол'аш ('л'айеш), *недок.*, **ЗАГОЛИТИ**, 'гол'у, 'голиш, *док.* Те саме, що **загандровати**.

ЗАГОЛЬОВАТИСЯ [заг'ол'оватис'а], л'уйус'а, л'уйес'а і **ЗАГОЛЯТИСЯ** [заг'ол'атис'а], 'л'айус'а, 'гол'ас'а ('л'айес'а), *недок.*, **ЗАГОЛИТИСЯ** [заг'олитис'а], 'гол'ус'а, 'голис'а, *док.* Те саме, що **загандроватися**. *Мар'ичко, не заг'ол'айс'а, бо вто не файно.*

ЗАГОЛЯТИ *див. загольовати.*

ЗАГОЛЯТИСЯ *див. загольоватися.*

ЗАГОРДИТИСЯ [загур'д'ітис'а], д'ійус'а, д'ійес'а, *док.* Загордитися, ставати гордовитим, пихатим. *Так с'а Мигал' загур'д'ів, шчо й л'уди вже не познайє.*

ЗАГОРОДА, ы, жс. Загороджена ділянка землі. *У загур'д'і скопчили ме траву.*

ЗАГОТОВАЧ, ча, ч. Заготівельник. *Прийшов до нас заготов'вач тил'а купити на мн'асо.*

ЗАГОШИТИСЯ [заг'ошитис'а], г'ошус'а, 'шис'а, *док.* Зробити намагання. *Заг'ошив'а удремонтовати ворота.* Див. ще **ногошитися**. Пор. **гошитися**.

ЗАГРАБКАНЬ [заг'рапканий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **заграбкати** *Заг'рапканий горот.*

ЗАГРАБКАТИ [заг'рапкати], айу, аш (айеш), *док.* Загребти граблями сіно, отаву і под. *Як поносите п'ласты, та йа за 'вами заг'рапкайу.* Див. ще **загребті** 2. Пор. **грабкати**.

ЗАГРАБКАТИСЯ [заг'рапкатис'а], ац'а (айес'а), *док.* Стати зібраним граблями (про сіно, отаву і под.). *Не заг'рабкалас'а втава файно, бо прис'ичул'є в'єлке.*

ЗАГРАНІЧНИЙ, а, е. Закордонний. *Заг'ра-нична 'бд'ін.*

ЗАГРЕБСТІ [заг'репс'ти], 'ребу, 'ребеш, *док.*, с.г. 1. Покрити щось глиною або чим-небудь іншим. 2. с.г. Те саме, що **заграбкати**. Пор. **гребсті**.

ЗАГРОЗІТИСЯ [заг'розитис'а], 'р'ожус'а, 'розис'а, *док.*, на кого. Заборонити, наказати. *Йа заг'розилас'а на 'н'ого, вбы та'ке буш не робив.* Пор. **грозітися**.

ЗАГУЛЮКАТИ [загу'л'укати], айу, аш (йеш), *док.* Те саме, що **заг'юкати**. Пор. **гулюкати**.

ЗАГУРЬЧОВАТИ [загур'човати], чуйу, чуйеш, *недок.*, **ЗАГУРЬЧИТИ** [загур'чити], 'чу, 'чиш, *док.* Додавати до страви гіркого. *Дуже с' загур'чила р'іну.* Пор. **гурьчити**.

ЗАГУРЬЧОВАТИСЯ [загур'човатис'а], чуйус'а, чуйес'а, *недок.*, **ЗАГУРЬЧИТИСЯ** [загур'читис'а], 'чус'а, 'чис'а, *док.* Спожити чогось гіркого. *Йа 'л'убл'у 'мало загур'читис'а.* Пор. **гурьчитися**.

ЗАГУСЛЯНИЙ [загус'л'аний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **загусляти** 1. *Загус'л'аний та'ниц'.*

ЗАГУСЛЯТИ [загус'л'ати], 'л'айу, 'гус'л'аш ('л'айеш), *док.* 1. Заграти на скрипці. Див. ще **загусті**. 2. 'л'айе, *перен.* Захрипіти в грудях у старої чи хворої людини. *Н'іч го не бо'лит, лиш 'дуже му 'гус'л'ат у 'груд'ох.* Пор. **гусляти**.

ЗАГУСТІ, гу'ду, гу'деш, *док.* Те саме, що **загусляти** 1. Пор. **густі**.

ЗАГУСТЫЙ, а, е. Трохи густіший, ніж звичайно або потрібно. *Загустый 'бетон.* Див. ще **погустый**. Антонім **за'рідкий**.

ЗАГУСТО. Присл. до **загустый**. *Не в'ри то'кан так загусто.* Див. ще **погусто**. Антонім **за'рідко**.

ЗАГУЧАТИ, гу'чу, гу'чиш, *док.* Почати гучати, шуміти. *Шч'бс'ми у 'вус'і загучало.* Пор. **гучати**.

ЗАГАЗДІЛЬ [загаз'д'іль], а, е. Розбагатілий. *Загаз'д'іль за чуж'ий трут.* Див. ще **загымзілий** 2, **зак'ислий** 2.

ЗАГАЗДІТИ [загаз'д'іти], д'ійу, д'ійеш, *док.* Розбагатіти. *Петро читаво загаз'д'ів.* Див. ще **загымзіти**, **зак'иснути**, **затыти**. Пор. **газдіти**.

ЗАГАЗДОВАТИ, дуйу, дуйеш, *док.* Почати господарювати. *Постройилис мес'а тай загаздо'вали.* Пор. **газдовати**.

ЗАГАРБУЛЯНИЙ [загар'бул'аний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **загарбуляти**. *Загарбул'аний у двур 'камін'.* Див. ще **закачуляний**.

ЗАГАРБУЛЯТИ [загарбул'ати], 'л'айу, 'бул'аш ('л'айеш), *док.* Котячи перемістити що-небудь у якесь місце; закотити. *Загарбул'алис'ме 'камін' з 'вулиц'і у двур.* Пор. **гарбуляти**.

ЗАГАРБУЛЯТИСЯ [загарбул'атис'а], 'л'айус'а, 'бул'ас'а ('л'айес'а), *док.* Котячись переміститися з одного місця в інше. *Загарбул'алас'а одна 'дын'а в 'колиш'у.* Пор. **гарбулятися**.

ЗАГЫМЗІЛЬ, а, е. 1. Дієприкм. пас. мин. ч. до **загымзіти** 1. *Загымз'іле мн'асо.* 2. Те саме, що **загазділий** 2. *Затымз'іль сус'іт.*

ЗАГЫМЗІТИ [загымз'іти], м'жу, м'зиш, *док.* 1. Набути великої кількості черв'яків (про м'ясо і под.). *Ус'е мн'асо загымз'іло черва'ками.* 2. *перен.* Те саме, що **загаздіти**.

ЗАГЫНДАТИ, ат (айе), *док.* Почати вимовляти нечленороздільні звуки (про немовля). *Наша Цил'ка за'гындала.* Пор. **гындати**.

ЗАГЫНІТИ [за'гын'іти], ійу, ійеш, *док.* Захворіти на тривалий час. *Дав'но 'ващ: Йу'лину не 'витко, ци хут'не за'гын'іла в'п'ят?* Пор. **гыніти**.

ЗАГОМБАНЬ, а, е. Застебнутий на гудзики. *За'гомбана со'рочка.* Див. ще **зак'апчаний** 1, **зашп'унканий**, **зашпункований**, **защ'унканий**, **зашпункований**.

ЗАГОМБАТИ див. загомбовати.

ЗАГОМБАТИСЯ див. загомбоватися.

ЗАГОМБОВАНЕ [за'гомбован'є], а, с. Застібання гудзиків. *Довге в тебе, Йурику, за'гомбован'є, май скоро с'а хытай.* Див. ще **закáнчоване 1**, **зашпунковане**, **зашпунковане**. Пор. **загомбовати**.

ЗАГОМБОВАТИ, го́мбу́ю, го́мбу́єш, *недок.*, **ЗАГОМБАТИ**, байу, го́мбаш (байєш), *док.* Застібати гудзики. *Увун н'ігда не за'гомбує сбрóчку пун'ишув.* Див. ще **закáпчовати**, **зашпунковати**, **зашпунковувати**, **зашпунковати**, **зашпунковувати**. Пор. **гомба́ти**.

ЗАГОМБОВАТИСЯ [за'гомбоватис'а], го́мбу́юс'а, го́мбу́єс'а, *недок.*, **ЗАГОМБАТИСЯ** [за'гомбатис'а], байу́с'а, го́мбас'а (байєс'а), *док.* Застібатися на гудзики. *Заго́мбайс'а, бо прусту́дис'а.* Див. ще **закáпчоватися**, **зашпунковатися**, **зашпунковуватися**, **зашпунковуватися**. Пор. **гомба́тисся**.

ЗАГРЕБИТИ, бит, *док.* Забажатися. *Шчо́с'їй за'гребило, та невр'а́ду їуї.* Пор. **гре́бити**.

ЗАГРЮХКАТИ [за'гр'охкати], айє, *док.* Захрюкати. *Пуру́с'а за'гр'охкало до н'а.* Пор. **грю́хкати**.

ЗАГУБОВАТИ бу́ю, бу́єш, *док.* Забезпечити власне слово гришми або матеріально (переважно в грі в карти). *Іа загу́бовав 'карту і поклавим на стул с'то́нку.* Пор. **губова́ти**.

ЗАДАВКА, ы, ж., *мед.* Дифтерія. *У на́шуї ро́дин'ї, хвала́ Бо́гу, н'їко не́ бу́л'їв на 'задавку.*

ЗАДАЛЕКИЙ, а, е. Дальший, ніж звичайно або потрібно; далекуватий. *'Задалека ми до́рога на ро́боту.* Див. ще **по́далекый**. Антонім **за́близький**.

ЗАДАЛЕКО. Присл. до **за́далекый**. *'Задалеко ми ходи́ти на ро́боту.* Див. ще **по́далеко**. Антонім **за́близький**.

ЗАДАРИТИ див. зада́рьювати.

ЗАДА́РМО, присл. Те саме, що **да́рмо**. *Сис'ї бі́іціл'ї б́рат ми дав за́дармо.*

ЗАДАРНИНА́, ны, ж. Те, що отримане задарма. *Зада́рни́ну вс'їл'ї у́бл'ат.*

ЗАДАРНИНКА́, кы, ж., *ірон.* Зменш. до **задарни́на**. *Ма́р'їка на́вчена лиш на за́дарни́нку, н'ї за що́ бы не́ пла́тила.*

ЗАДА́РЮВАТИ див. зада́рьювати.

ЗАДА́РЬ [задар'], присл. 1. Задарма, даром. *Іс'а ло́пата ми с'а при́йшла 'задар'.* Див. ще **зада́рьньо**, **набо́же**. 2. Те саме, що **да́рмо**. *'За́дар' му 'кажу, а́бы ми не́ ро́бив та́ке.* Антонім **неза́дарь**.

ЗАДА́РЬНЫЙ [за'дар'н'ый], а, е. Безплатний, даремний. *Із за́дарн'уї ро́боты н'їч.*

ЗАДА́РЬНЬО [за'дар'н'о], присл. Те саме, що **за́дарь**. *Та́кий ма́хун, що́ лиш ус'о за́дар'н'о 'хоче.*

ЗАДА́РЬОВАТИ [за'дар'овати], р'у́ю, р'у́єш і **ЗАДА́РЮВАТИ**, ро́вюю, ро́вюєш, *недок.*, **ЗАДА́РИТИ**, р'у, ри́ш, *док.* Давати кому-небудь багато подарунків. *Так го́ за́дар'ило, що́ став ид н'уї 'дуже 'добрий.* *За́дар'уї її, не за́дар'уї, а вна с'а ї так на н'а 'ду́є.* Пор. **да́ри́ти**.

ЗА́ДВЫ́ЧИ [за'двычи́], присл. За два рази. *'Задвы́чі м при́ходила за ду́вгом, 'айбо н'їч им не́ 'уходила.*

ЗА́ДВОРИ́ТИ, во́р'у, 'вори́ш, *док.*, ву́льг. Здійснити короткочасні статеві зносини. *'Мало су́бі за́дворив таї пу́шів гет.* Див. ще **задры́мбати**. Пор. **двори́ти**.

ЗАДЕМПОВА́НИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **заде́мпова́ти**. *Заде́мпован'ї 'д'їры.*

ЗАДЕМПОВА́ТИ див. заде́мповувати.

ЗАДЕМПОВА́ТИ, по́вюю, по́вюєш, *недок.*, **ЗАДЕМПОВА́ТИ**, пуйу, пуй́єш, *док.* Заповнювати дірки, щілини; законопачувати. *Заде́мповав на 'хы́жі вс'ї 'д'їры, руску́л'їбины, т́р'їшчыны.* Пор. **де́мпова́ти**.

ЗАДЕНЦЮ́ВАНИЙ [заде"н'ц'ований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **заде́нцьюва́ти**. *Заде"н'ц'ована ду́йни́ц'а.* Див. ще **заде́нчє́ний**.

ЗАДЕНЦЮ́ВАТИ див. заде́нцьювувати.

ЗАДЕНЦЮ́ВАТИСЯ див. заде́нцьювуватися. **ЗАДЕНЦЮ́ВАТИ** [заде"н'ц'овати], ц'о́вюю, ц'о́вюєш, *недок.*, **ЗАДЕНЦЮ́ВАТИ** [заде"н'ц'овати], ц'у́ю, ц'у́єш і **ЗАДЕНЧІ́ТИ** [заде́н'чити], чу́, чи́ш, *док.* Вставляти нове дно. *Заде"н'ц'овав ми ба́до́гар 'два 'ві́дра.* Пор. **де́нцьюва́ти**.

ЗАДЕНЦЮ́ВОВАТИСЯ [заде"н'ц'овуватис'а], ц'о́вюєс'а, *недок.*, **ЗАДЕНЦЮ́ВАТИСЯ** [заде"н'ц'оватис'а], ц'у́єс'а і **ЗАДЕНЧІ́ТИСЯ** [заде́н'читис'а], чи́ц'а, *док.* Вставлятися (про нове дно). *Ас'а 'ві́дро 'добре заде́н'чит, та не́ бу́де те́чи.* Пор. **де́нцьюва́тися**.

ЗАДЕНЧЕ́НИЙ [заде́н'чений], а, е. Те саме, що **заде́нцьюваний**.

ЗАДЕНЧІ́ТИ див. заде́нцьювувати.

ЗАДЕНЧІ́ТИСЯ див. заде́нцьювуватися.

ЗАДЕРЕ́ВІ́ЛЫЙ [зади́рив'ї́лий], а, е. Дієприкм. акт. мин. ч. до **заде́рєві́ти**. *Зади́рив'ї́ла ут 'сизі́н'а но́га.* Див. ще **поде́рєві́лий**.

ЗАДЕРЕ́ВІ́ТИ [зади́рив'ї́ти], ві́ю, ві́єш, *док.* Втракати чутливість; заде́рєві́яти. *'Упи́вим 'на́ленку, та 'мало м зади́рив'ї́в, та не́ 'чу́ю так 'бо́л'ї.* Див. ще **поде́рєві́ти**. Пор. **де́рєві́ти**.

ЗАДЕР́ТИ див. зади́рати.

ЗАДЕР́ТЫЙ, а, е. Дієприкм. акт. мин. ч. до **заде́рти**. *За́де́рты́й пєс, за́де́рта жо́на.*

ЗА́ДЕШЕ́ВЫЙ, а, е. Дешевший, ніж звичайно або потрібно. *Све́дер ху́т'ї 'заде́шевы́й, 'айбо 'доста 'фа́йный.* Див. ще **по́дешевый**. Антонім **за́доро́гий**.

ЗАДЕШЕВО, а, е. Дешевше, ніж звичайно або потрібно. *Сведер хут і 'задешеве куплений, 'айбо 'дужый*. Див. ще **пóдешеве**. Антонім **зáдорого**.

ЗАДЗЬОВБАНИЙ [за'з'овбаний], а, е. Дієприкм. акт. мин. ч. до **зadz'овбати** 1, 2. *За'з'овбана кури'ми пше'ниці'а. За'з'овбана 'їастр'абом 'куриці'а*.

ЗАДЗЬОВБАТИ [за'з'овбати], айє, док. 1. З'їсти все (про птаха). *'Куриці'а за'з'овбала вс'у пше'ниці'у*. 2. Заклювати дзьобом на смерть. *'Їастр'аб за'з'овбав 'куриці'у*. Пор. **дзьовбати**.

ЗАДІРАНЕ [задиран'є], а, с. Дія, якою дразнять кого-небудь, дразніння. *'Їурови вже наду'їло задиран'є 'тоїй'д'ївки*.

ЗАДИРА́ТИ, райу, 'дираш (райеш), *недок.*, **ЗАДЕР́ТИ**, 'здрру, 'здреш, *док.*, *кого*. Дразнити, сердити кого-небудь. *Не зади'рай пса. Задр'и го!* (так навмисне дразнять дразливу людину).

ЗАДИРА́ТИСЯ [зади'ратис'а], райу'са, 'ди'рас':а (райес':а), *недок.* Дразнитися. *Петро 'л'у'биці'а зади'рати з д'ївками. Не зади'рай'а с'псом, бо 'вкусит':а*.

ЗАДЫ́МЛ'ОВАТИ [за'дымл'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **ЗАДЫ́МИТИ** [зады'мити], дымл'у, 'миш, *док.* 1. Наповнювати димом. *Ус'у 'од'їж зады'мив*. 2. Те саме, що **забудіти**. *'Шóвдыр' т'реба 'добре зады'мити, 'абы с'а не' пруву'н'ав*.

ЗАДЫ́МЛ'ОВАТИСЯ [зады'млатис'а], л'уйус'а, л'уйес':а, *недок.*, **ЗАДЫ́МИ́ТИСЯ** [зады'митис'а], дымл'уйес':а, *док.* 1. Наповнюватися димом. *Зады'милас'а вс'а 'хыжа*. 2. Те саме, що **забудітися**. *Соло'нина шче с'а не' зады'мила*.

ЗАДІ́ТИНИТИСЯ [зад'і'тинитис'а], ниц':а, *док.* Почати що-небудь усвідомлювати – задивлятися на що-небудь, впізнавати близьких, посміхатися до них і под. (про немовля). *Уже с'а 'наша внучка май зад'і'тинила, вже й 'банку позна'їє*.

ЗА́ДОВГЫЙ [задóвгый], а, е. Трохи довший, ніж звичайно або потрібно; довгуватий. *'Задóвгі рука'вы*. Див. ще **пóдовгый**. Антонім **закуртый**.

ЗА́ДОВГО [задóвго]. Присл. до **за́довгый**. *'Задóвго не' было т'а 'дома*. Див. ще **пóдовго**. Антонім **пóкурто**.

ЗАДОВГОВА́ТИ [задóвгов'ати], 'гууу, 'гууеш, *недок.*, **ЗАДОВЖ́ИТИ** [задóвж'ити], 'жу, 'жиш, *док.*, *кому*. Заборгувати перед ким-небудь. *'Читаво м задóвж'ила 'кумови*. Пор. **довговати**.

ЗАДОВГОВА́ТИСЯ [задóвгов'атис'а], 'гу'йус'а, 'гу'йес':а, *недок.*, **ЗАДОВЖ́И́ТИСЯ** [задóвж'итис'а], 'жус'а, 'жис':а, *док.*, *перед ким*. Те саме, що **задовговати**. *'Доста м с'а задóвж'ила 'перет сус'їдам*. Пор. **задовговати**.

ЗАДОВЖ́ЕНЫЙ [задóвж'еный], а, е. Який заборгував. *'Доста м был 'читаво задóвж'еный сус'їдам*.

ЗАДОВЖ́ИТИ *див. задовговати*.

ЗАДОЖД́ЖИТИ [задож'жити], 'їжит, *док.* Задощити. *'Абы лиш не задож'зило, бо не' 'усохне 'тава*. Пор. **дожджити**.

ЗАДОРОГЫЙ, а, е. Дорожчий, ніж звичайно; дорогуватий. *'Задороге 'с'іно у вас*. Див. ще **пóдорогый**.

ЗАДР́ИСКАНИЙ, а, е. Забрисканий; забруднений нечистотами. *Задр'искана 'їарда (д'їтина)*. Див. ще **нодр́исканий**.

ЗАДР́ИСКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Забрискати рідиною, нечистотами. *'Кури задр'искали 'двур*. Див. ще **подр́искати**. Пор. **др́искати**.

ЗАДР́ИСКА́ТИСЯ [задр'искатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *док.* Забрискатися рідиною; забруднитися нечистотами (про малу дитину, безпомічну людину). *Задр'искала'с'а пар'диці'ами. 'Геці'а задр'искала д'їтина*. Див. ще **подр́искатися**. Пор. **др́искатися**.

ЗАДР́ИСТАНИЙ, а, е. Забруднений нечистотами в результаті проносу. *Задр'истан'і 'ат'і*. Див. ще **нодр́истаний**.

ЗАДРИСТА́ТИ, 'ришчу, 'ришчеш, *док.* В результаті проносу забруднити що-небудь. *Задр'истали 'буду, шчо 'н'їде с'тати*. Див. ще **нодристати** 1. Пор. **дристати**.

ЗАДРИСТА́ТИСЯ [задрис'татис'а], 'ришчус'а, 'ришчес':а, *док.* Забруднитися в результаті проносу. *Задр'исталас'а д'їтина*. Див. ще **подристатися**. Пор. **дристатися**.

ЗАДР́ЫГАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Почати розмахувати, бити ногами; задригати. *Уд 'злости задр'ывав обо'ма но'гами*. Пор. **дрыгати**.

ЗАДРЫ́ГО́НИТИ [задрыгун'іти], гу'н'у, го'ниш, *док.* Заговорити невиразно, нечітко, з вадами в мовленні. *Увун шчус' задрыгун'ів, 'айбо 'їа го не' 'пóрузуміла*. Пор. **дрыгоніти**.

ЗАДР́ЫЛЕНЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **задр́ылити**. *Задры'лена на вус 'плита*. Див. ще **задр́ыляний, задр́уляний**.

ЗАДР́ЫЛИТИ *див. задр́ульовати*.

ЗАДР́ЫЛ'ОВАНЕ [задр'ыл'ован'є], а, с. Заштовхування; закидування. *Задры'лован'є (задр'ул'ован'є) кыма'ку в 'ко'лишн'у*. Див. ще **задр́ульованє**. Пор. **задр́ульовати**.

ЗАДР́ЫЛЬОВАТИ [задр'ыл'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **ЗАДР́ЫЛЯТИ** [задр'ыляти], 'л'айу, 'рыл'аш ('л'айеш) і **ЗАДР́ЫЛИТИ** [задр'ылити], л'у, лиш, *док.* Заштовхувати; закидувати. *Задрыл' того кыма'ка в 'двур*. Див. ще **задр́ульовати**. Пор. **дрыляти**.

ЗАДР́ЫЛЯНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **задр́ыляти**. *Задрыл'ані у 'ко'лишн'у кыма'кы*.

ЗАДР́ЫЛЯТИ *див. задр́ульовати*.

ЗАДРІМБАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **задрімати**. *Задрімбана* 'дівка, задрімбаний *робіт*ов.

ЗАДРІМБАТИ, айу, аш (айеш), *док.*, *вулг.* 1. Те саме, що **задворіти**. 2. *перен.* Замучити безпервною роботою. *Ты мене вже задрімбала с т'воим кошін'ом.* Пор. **дрімати**.

ЗАДРІМБАТИСЯ [задрімбатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.*, *вулг.* Замучитися безпервною роботою. *Задрімбавимс'а вже и'с'им бетоном.* Пор. **дріматися**.

ЗАДРҮЛЬОВАНЕ [задр'ул'ован'е], а, с. Те саме, що **задрільоване**. Пор. **задрільовати**.

ЗАДРҮЛЬОВАТИ [задр'ул'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **ЗАДРҮЛЯТИ** [задр'ул'ати], л'айу, л'рул'аш (л'айеш), *док.* Те саме, що **задрільовати**. Пор. **друляти**.

ЗАДРҮЛЯНИЙ [задр'ул'аний], а, е. Те саме, що **задрілений**.

ЗАДРҮЛЯТИ *див.* **задрільовати**.

ЗАДРУТОВАНИЙ, а, е. Пов'язаний дротом. *Задрутован'і д'вир'і*.

ЗАДРУТОВАТИ, т'уйу, т'уйеш, *док.* Пов'язати дротом. *Так им задрутовав плут, шчо вже йа-кыйіс' час потриват.* Див. ще **подрутовати**. Пор. **друтовати**.

ЗАДҮБКАТИ [за'дупкати], айу, аш (айеш), *док.* Затупотіти. Пор. **дубкати**.

ЗАДУГОВАНИЙ, а, е. Заткнутий затичкою (пробкою). *Задугована скл'анка.*

ЗАДУЖАЛИЙ, а, е. Зміцнілий. *Задужалый чулувік.*

ЗАДУЖАНЕ [за'дужан'е], а, с. Стан, при якому людина стала міцнішою. *Мойе задужан'е с'а зачало, йак им став май'лехко робити.* Пор. **задужати**.

ЗАДУЖАТИ, жайу, дужаш (жайеш), *док.* Зміцнити, особливо після хвороби. *Йак им зачав йіисти добру йіду, тай май задужавим.*

ЗАДУРЕНИЙ, а, е. Заманений. *Задурене па-ч'а хот'ло с'а лувати с'куц'а.*

ЗАДУРИТИ *див.* **задурювати**.

ЗАДҮРКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **подуркати**. *Кос' задуркав у д'вир'і.* Пор. **дуркати**.

ЗАДҮРЬОВАНЕ [за'дур'ован'е], а, с. Заманювання. *За'дур'ован'е па'ч'ати в хл'ів.*

ЗАДҮРЬОВАТИ [за'дур'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.*, **ЗАДУРИТИ** [за'дурити], дур'у, дуриш, *док.* Заманювати. *Прукл'ат'і копылц'і задурили* 'дівку *в корчі та позбитковалис'а над нив* (н'ів).

ЗАДЯКОВАТИ [за'ако'вати], куйу, куйеш, *док.* Заробити виконанням обов'язків дяка. *За'ако'вав за мис'ац' б'еремено мукы.* Пор. **дяковати**.

ЗАЕРЖАВІТИ, віе, *док.* Заржавіти. Пор. **ержавіти**.

ЗАЕРЖАВЛЕНИЙ, а, е. Заржавілий. *Заер-жавлена пук'ова.*

ЗАЖАЛІТИ *див.* **зажаловати**.

ЗАЖАЛОВАТИ, луйу, луйеш і **ЗАЖАЛІТИ** [зажал'іти], л'ійу, л'ійеш, *док.* Відчути жаль. *За-р'ізана свін'а* 'дівго не' хот'іла *зди'хати, бо газ-дын'а зажаловала.* Пор. **жаловати**.

ЗАЖДЖАТИ [заж'жати], їзу, їзеш, *док.* Зачека-ти. *Заж'жи н'а, йа с'коро прийдю.*

ЗАЖДЖАТИСЯ [заж'жатис'а], їус'а, їес'а, *док.* Зачекатися. *Заж'жала с'а йа тебе, г'од'і бы с' прийдю.* Пор. **жджати**.

ЗАЖЕБРАКОВАНИЙ, а, е. Добутий жебракуванням. *Зажебракований хл'іп.* Див. ще **зажеб-раний**, **заковдваний**.

ЗАЖЕБРАКОВАТИ, куйу, куйеш, *док.* Добу-ти жебракуванням. *Зажебраковала к'овдошка* 'мало р'іти, *солонини.* Див. ще **зажебрати**, **заковдвати**.

ЗАЖЕБРАНИЙ, а, е. Те саме, що **зажебра-кований**. *Зажебран'і купійки.*

ЗАЖЕБРАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **зажебраковати**. *Зажебрала циганка і йіды, і одежи.*

ЗАЖИВНИЙ, а, е. Товстий, угодований. *За-живна жо'на.*

ЗАЖИТОЧНИЙ, а, е. Заможний; багатий. *Ото зажиточный чулувік.*

ЗАЖМУРИТИ, мур'у, муриш, *док.* Зажму-рити. ♦ **Зажму'рити** 'очі — померти. *Не встиг отиц' зажму'рити* 'очі, *йак сын'и зачали д'іли-ти газ'дство.* Див. ще **прут'агнути** 'ногы (див. **протягнути**).

ЗАЖОНІТИСЯ [зажон'итис'а], н'ус'а, нис'а, *док.* Набути ознак заміжньої жінки. *Йу'лина* 'дівко'в *была* 'сухр'ошка, *а див'и, йак с'а зажон'ила.*

ЗАЗБИРАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **зазбирати**. *Зазбиран'і груші, йаблыка в садю.*

ЗАЗБИРАТИ *див.* **зазбіровати**.

ЗАЗБИРОВАТИ, руйу, руйеш, *недок.*, **ЗАЗБИ-РАТИ**, райу, биращ (райеш), *док.* 1. Зазбирати остатки за ким-небудь. *Ц'ілий дин' зазбірованым йаблыка у кал'г'ознуму садову.* 2. *перен.* Одружитися з найгіршим (найгіршою). *Ко* 'дівго *убират* (уби'рае), *тот зазбират* (зазби'рае).

ЗАЗВЕНІТИ [зазвин'іти], н'у, ниш, *док.* Подзвонити, зазвеніти. *Часу'ник зазвин'ів — т'реба вст'авати.* Пор. **звеніти**.

ЗАЗВІДАТИ *див.* **зазвідовати**.

ЗАЗВІДАТИСЯ *див.* **зазвідоватися**.

ЗАЗВІДОВАТИ [заз'в'ідовати], дуйу, дуйеш і **ЗАЗВІДАТИ** [заз'в'ідати], айу, аш (айеш), *док.* За-питати. *Ци мош т'а шч'ос' заз'в'ідовати* (заз'в'і-дату)? Див. ще **позвідовати**. Пор. **звідовати**.

ЗАЗВІДОВАТИСЯ [заз'в'ідоватис'а], дуйус'а, дуйес'а і **ЗАЗВІДАТИСЯ** [заз'в'ідоватис'а], айу-

с'а, ас'а (айес'а), *док.* Запитатися. *Заз'їдаламс'а* (*заз'їдоваламс'а*) *стрыйны, ци здо'ровый стрый.* Див. ще **позвідоватися.** Пор. **звідоватися.**

ЗАЗВОНІТИ [зазвоніти], 'вон'у, 'вониш, *док.* Задзвонити. Пор. **звоніти.**

ЗАЗУ́ЛИН, а, е. Зозулин. *Зазулине йай'це.* ▲ **Зазулины** 'чїжмы, *бот.* – зозулинець широколистый (*Orchis latifolia*).

ЗАЗУЛІ́НА, ы, *жс.* Поет. до **зазу́ля.** *Закукала зазу́лина, 'с'їла на шфранца...*

ЗАЗУ́ЛЯ [зазул'а], і, *жс., орн.* Зозуля звичайна (*Cuculus canorus*).

ЗАЙГРА́НЬИ, а, е. Затанцьований. *Заиграный з мѡлѡдѡв та'ниц'.*

ЗАЙДЕ́НЬИ [зайідений], а, е. З рештками їжі на губах. *Куды йдеш из зайіде́ным 'ртом?* Див. ще **зачапканый.**

ЗАЙМА́ТИ [зайїмати], 'майу, 'йїмаш ('майеш), *недок., ЗАЯТИ [зайати], 'займу, 'займеш, *док.* Забрати худобину, що зайшла в чужий город, з метою вимагати компенсацію за заподіяну шкоду. *Кір'ї-т'ув зайав 'мѡйу ко'рѡву, бо зайшла в кал'гозный 'лугер.**

ЗАЙСТІ [зайїсти], 'йїм, 'йїш, *док.* 1. Доїсти. *Треба зайїсти, шчо с'а з гѡстѡны встало.* 2. Трохи поїсти. *Зайїм шчѡс', та йде'ме гет.*

ЗАЙГРА́ТИ, 'райу, 'заиграш ('й'грайеш), *док.* Затанцювати. *Заиграйме си ѡден та'ниц', таї 'дос-та.* Пор. **играти.**

ЗАЙДА ы, ч., *жс.* 1. Прийшла (не тутешня) людина. *Вѡлѡд'а – зайда, увун не з 'нашого с'їла.* Див. ще **прийшляк.** 2. Мікротопонім (місце на околиці села).

ЗАЙО́ЙКАТИ [зайїйкати], айу, аш (айеш), *док.* Почати йойкати. *Ударивс'а клепа'чом по 'пер-стови та 'читавѡ заїйѡкав.*

ЗАЙТІ́СЯ¹ [зай'тис'а], 'зайдус'а, 'зайдес'а, *а, док.* Обійтися, задовольнитися. *Зай'дис'а тым, шчо 'майеш.*

ЗАЙТІ́СЯ² [зай'тис'а], 'зайдес'а, *док.* Опинитися в такому стані під час сильного плачу, коли 'голос зникає (про немовля). *Д'їтина с'а так роз-ревала, шчо вун' зайи'лас'а.*

ЗАКАБ́РИТИ, 'р'у, 'риш, *док.* Посіпати про-кльонами, заматюкатися. *Увун ми так закаб'рив, шчо йа с'а аш пере'пудила.* Пор. **кабріти.**

ЗАКАЖЕ́НЬИ, а, е. Який почав псуватися (про харчі). *'Мало закажє́ный сыр.*

ЗАКА́ЖОВАТИСЯ [закажоватис'а], жуйес'а, **ЗАКА́ЗІТИСЯ** [зака'зитис'а], 'зиц'а, *док.* Почати псуватися (про харчі). *Брын'за с'а за'кажуе.* Пор. **казитися.**

ЗА́КАЗ, у, ч. Наказ; заборона. *Бірув дав 'заказ не днати ко'ровы 'пасты Гур'їпотоки.*

ЗАКА́ЗАТИ *див. зака́зовати.*

ЗАКА́ЗІТИСЯ *див. зака́жоватися.*

ЗАКА́ЗОВА́НЄ [заказован'є], а, с. 1. Замовля-ня. 2. Наказ; заборона. Пор. **зака́зовати.**

ЗАКА́ЗОВАТИ, зуйу, зуйеш, *недок., ЗАКА-ЗА́ТИ, 'кажу, 'кажеш, *док.* 1. Замовляти. *Зака'залам дун 'ц'ї, вѡбы ми ку'пила 'файну свѡту.* 2. кому. Наказувати; забороняти. *Йѡго жо'на зака'зала му хо-дѡти до 'мамкы.**

ЗАКАЛÉ́НЬИ, а, е. Загартований (про метал). *Зака'лена п'ут'кова.*

ЗАКАЛÉ́ТИСЯ *див. зака́льоватися.*

ЗАКА́ЛЬОВА́НЄ [за'кал'ован'є], а, с. Загарто-вування металу. *За'кал'ован'є зил'їза.*

ЗАКА́ЛЬОВАТИ [за'кал'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок., ЗАКАЛÉТИ, 'л'у, 'лиш, *док.* Загартувати метал. *Зил'їзо за'кал'уйут, вѡбы 'было май тверде і май сил'не.* Пор. **каліти.***

ЗАКА́ЛЬОВАТИСЯ [за'кал'оватис'а], л'уйе-с'а, *недок., ЗАКАЛÉТИСЯ [зака'литис'а], 'лиц'а, *док.* Загартуватися (про метал). *Обы зил'їзо 'было тверде, мусит зака'литис'а.* Пор. **калітисся.***

ЗАКА́ЛЯ́НЕНЬИ [за'кал'анєний], а, е. Те саме, що **зака́ляний.**

ЗАКА́ЛЯ́НИТИ [за'кал'анити], н'у, ниш, *док.* Те саме, що **завалéти.** *Мар'їчко, по'мылам ти нуш-кы, а ты йїх уїїат за'кал'анила.* Пор. **ка́лянити.**

ЗАКА́ЛЯ́НИТИСЯ [за'кал'анитис'а], н'ус'а, нис'а, *док.* Те саме, що **завалéтися.** *За'кал'ани-лис'а 'чїжмы.* Пор. **ка́лянитися.**

ЗАКА́ЛЯ́НЬИ [за'кал'аный], а, е. Те саме, що **завалéний.** *За'кал'ан'ї то'панкы.*

ЗАКАЛÉ́ТИ [закал'ати], 'л'айу, 'кал'аш ('л'а-йеш), *док.* Те саме, що **завалéти.** *Цил'ку, дес' так закал'ав нагави'чкы?* Див. ще **зака́лянити, покáлянити, покáлэти.** Пор. **калэти.**

ЗАКАЛÉ́ТИСЯ [закал'атис'а], 'л'айус'а, 'ка-л'ас'а ('л'айес'а), *док.* Те саме, що **завалéтися.** Пор. **калэтисся.**

ЗАКАМІ́НІ́ЛЫЙ [закамін'ілый], а, е. Закам'я-нілий.

ЗАКАМІ́НІ́ТИ [закамін'іти], н'їйу, н'їйеш, *док.* Закам'янити.

ЗАКАП́РА́ВІ́ЛЫЙ, а, е. Те саме, що **кап́равый.** *Закап'равіле 'око.*

ЗАКАП́РА́ВІ́ТИ [закап'равіти], віє, *док.* За-гноїтися (про очі), зробитися каправим. *Шчѡс' ми 'ючі закап'равіли.* Див. ще **закап́равітисся.** Пор. **кап́равіти.**

ЗАКАП́РА́ВІ́ТИСЯ [закап'равітис'а], вієс'а, *док.* Те саме, що **закап́равіти.** Пор. **кап́равітисся.**

ЗАКА́ПЧАНЫЙ, а, е. 1. Те саме, що **загѡм-баный.** *За'капчаный 'кабат.* 2. Зачеплений (при з'єд-нанні), приєднаний. *За'капчана до 'воза тїл'їшка.*

ЗАКАПЧАТИ див. **зака́пчовати**.

ЗАКАПЧАТИСЯ див. **зака́пчоватися**.

ЗАКА́ПЧОВАНС [закапчован'є], а, с. 1. Те саме, що **заго́мбованє**. 2. Приєднування. *Закапчован'є тил'ішки до воза*. Пор. **зака́пчовати**.

ЗАКА́ПЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, *недок.*, **ЗАКАПЧА́ТИ**, чайу, капчаш ('чайеш), *док.* 1. Те саме, що **заго́мбовати**. *Закапчай го́мбу на ву́йюши*. 2. Приєднувати. *Закапчали шче вден ва́гон до по́йїзда*. Пор. **канча́ти**.

ЗАКА́ПЧОВАТИСЯ [закапчоватис'а], чуйу-с'а, чуйес'а, *недок.*, **ЗАКАПЧА́ТИСЯ** [закапчатис'а], чайус'а, капчас'а ('чайес'а), *док.* 1. Те саме, що **заго́мбоватися**. 2. Приєднатися, причепитися. *Закапчалис'мес'а з мотормом до трактора, тай по́смычив нас*. Пор. **канча́тися**.

ЗАКАРІ́КОВАНИЙ [закар'ікований], а, е. З металевим кільцем у рилі (про поросю). *Закар'іковане свин'а*. Див. ще **карі́кований**, **пока́рікований**.

ЗАКАРІ́КОВА́ТИ [закар'іко'вати], куйу, куйеш, *док.* Вставити в рило поросяти кільце з дроту, щоб не могло рити. *Закар'ікуй свин'а, бо вс'ый двур по́рыло*. Див. ще **пока́ріковати**. Пор. **карі́ковати**.

ЗАКА́РТЯТИ [закарг'ати], айу, аш (айеш), *док.* Пограти в карти. *Закарт'алис'мє мало, пак зачалис'мє робити*. Пор. **ка́ртятися**.

ЗАКАЧУ́ЛЯНИЙ [закачул'аний], а, е. Те саме, що **загарбу́ляний**.

ЗАКАЧУ́ЛЯТИ [закачул'ати], л'айу, чул'аш (л'айеш), *док.* Котячи перемістити що-небудь кудись; закотити. *Закачул'айме с'ого кымака в колишин'у*. Пор. **качу́ляти**.

ЗАКАЧУ́ЛЯТИСЯ [закачул'атис'а], л'айус'а, чул'ас'а (л'айес'а), *док.* Котячися переміститися куди-небудь; закотитися. *Закачул'авс'а з берешка ка́мін'путь са́мый плут*. Пор. **качу́лятися**.

ЗАКА́ШЛАТИ, айу, аш (лайеш), *док.* Почати кашляти, закашляти. *Кос'закашлав на двур'і*. Див. ще **захав́кати**. Пор. **ка́шлати**.

ЗАКА́ШЛАТИСЯ [закашлатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Закашлятися. *Піпкак'ід'ідо св'ойу'ніпу, а пак с'а'дуже за́кашлав*. Пор. **ка́шлатися**.

ЗАКВАСНЕ́НИЙ, а, е. Зроблений кислим. *Закваснена с'ербанка*.

ЗАКВАСНИ́ТИ, н'у, ниш, *док.* Зробити кислим. *Закваснила с'ербанку*. Пор. **квасни́ти**.

ЗАКВАСНИ́ТИСЯ [закваснитис'а], н'ус'а, нис'а, *док.* З'їсти або випити чого-небудь кислого. *Закваснитис'а чита́во мош и́шчаву, лис'ниц'ув*. Пор. **квасни́тися**.

ЗАКВИ́ЧАТИ, чит, *док.* Закувікати. *Пуру-с'атко закви́чало, йак им го в'з'ала в'рукы*. Пор. **квичати**.

ЗА́КИ, спол. Поки. *За́ки, Йу́лінко, с'а'верну, вбы хыжа'была поха́рена*.

ЗАКИ́ПІРИТИСЯ [закіпіритис'а], р'ус'а, рис'а, *док.* Почати вдавати з себе мужнього, сильного. *Закіпірилам'а, и́чо не' бо́йус'а, та пуш'лам из вичур'ниц'о́думу са́ма*. Пор. **кні́пиритися**.

ЗАКЫ́ВАТИ, айу, аш (айеш), *док.* 1. Захитати. *Закывав Йура'агош*. Див. ще **захлі́пати**. 2. Поворухнути. *Закывалам перстом*. 3. Рушити з місця. *Фурман'ош с'ів на вус тай за́кывав гет*. Пор. **кы́вати**.

ЗАКЫ́ВАТИСЯ [закыватис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* 1. Захитатися. *Путко'налис'мє дерево, і вно за́кывалос'а*. Див. ще **зали́гатися**, **захлі́патися**. 2. Поворухнутися. *Думали, и́чо чулу́вік мертвий, а вун за́кывавс'а*. Пор. **кы́ватися**.

ЗАКЫРВА́ВИТИ див. **закырва́вльовати**.

ЗАКЫРВА́ВИТИСЯ див. **закырва́вльоватися**.

ЗАКЫРВА́ВЛЕНИЙ, а, е. Закривавлений. *Закыр'авлена со́рочка*.

ЗАКЫРВА́ВЛЬОВАТИ [закыр'авл'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **ЗАКЫРВА́ВИТИ**, в'у, виш, *док.* 1. Почати кровоточити. *Рана за́кыр'авила*. 2. Закривавити. *Олекса за́кыр'авив уд'раны ус'у со́рбчу*. Див. ще **по́кырва́вити**. Пор. **кырва́вити**.

ЗАКЫРВА́ВЛЬОВАТИСЯ [закыр'авл'оватис'а], л'уйус'а, л'уйес'а, *недок.*, **ЗАКЫРВА́ВИТИСЯ** [закыр'авитис'а], в'ус'а, вис'а, *док.* Покрытися кров'ю. *Пур'ізана рука за́кыр'авилас'а*. Пор. **кырва́витися**.

ЗАКЫ́САТИ, сайу, кысаш (сайеш), *недок.*, **ЗАКЫ́СНУТИ**, ну, неш, *док.* 1. Закисати. 2. *перен.* Те саме, що **зага́здіти**. *За пус'л'ідн'і го́ды Петро'си́лно за́кыс*.

ЗАКЫ́СЛИЙ, а, е. 1. Закислий. *За́кысле бо́лото, за́кысл'і'ючі*. 2. Те саме, що **зага́зділий**. 2. *За́кыслый га́зда*.

ЗАКЫ́СНУТИ див. **закыса́ти**.

ЗАКІВЕНОВА́ТИ, нуйу, нуйеш, *док.* Забавжати. *Куй н'а бул'іло, и́чо м за́ківено'вала, вто ми'мамка купо'вали*. Пор. **кі́венова́ти**.

ЗАКІВКА́ТИ, айу, аш (айеш), *док.*, *зневаж.* Закричати тонким пронизливим голосом. *Йак за́ківкала Крес'тина, та аш псы с'а попере́пужовали*. Пор. **кі́вкати**.

ЗАКІ́НЬ [закін'], ни, жс. Затинок. *За'наи́ов хыж'ов'ві́чно'закін'*. Див. ще **хб́лод**. 2.

ЗАКІ́РІТОВИТИ [закірі'ітовити], т'ов'у, то-виш, *док.* Заробити сторожуванням у полі. *Закірі'ітовити мож'было не'пудло*. Пор. **кі́рітОВИТИ**.

ЗАКІ́РІТОВЛЕНИЙ [закірі'ітовлений], а, е. *Закірі'іт'овле'н'і'єроші*.

ЗАКЛАДА́ТИ див. **закла́довати**.

ЗАКЛАДЕНИЙ, а, е. 1. Закладений. 2. Загороджений. *У нас горот погано закладений, та чужа скотина туди йде.* 3. Консервованний (про м'ясо, овочі, фрукти). *Закладин'ї б'гурки.* Див. ще **заварьований**.

ЗАКЛАДОВАНЄ [зак'ладован'є], а, с. Консервування м'яса, овочів, фруктів. *Закладован'є парадиз', ивишин', мн'аса.* Див. ще **заварьованє**. Пор. **закладовати**.

ЗАКЛАДОВАТИ, дуйу, дуйеш і **ЗАКЛАДАТИ**, дайу, ладаш (дайеш), *недок.*, **ЗАКЛАСТИ** [зак'ласти], ладу, деш, *док.* 1. Заповнювати отвір, заглибину, пустий простір та ін.; закладати. *Закладам д'їру в хл'їві, вби поткаїни в хл'їв не* ходили. 2. Ставити огорожу, загороджувати. *Заклади город, бо йде ти в с'ака скотина.* 3. Консервувати м'ясо, овочі, фрукти. *Закладам доста м'ного парадиз', дис'ат'банок мн'аса.* Див. ще **заварьовати**.

ЗАКЛАСТИ див. **закладовати**.

ЗАКЛІКОВАТИ, куйу, куйеш, *недок.* Запрошувати. *Закликовалис'ме на с'вал'бу в с'їх с'їс'їду.*

ЗАКЛІПКАТИ [зак'л'іпкати], айу, аш (айеш), *док.* 1. Почати кліпати. 2. Не второпати того, про що мовиться. *Іа йїу упуїв про бїду з братом, а вна закл'іпкала.* Пор. **кліпкати** 2.

ЗАКЛІПАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Постукаати в двері, просячи дозволу увійти. *Кос'заклопав у двір'ї.* Див. ще **заклїнкаати**. Пор. **клїпати**.

ЗАКЛІПКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **заклїнкаати**. Пор. **клїпкати**.

ЗАКЛІЧИТИ, чит, *док.* Стати квочкою, перестати нестися. *Бїла куриц'а уїїат заклїчила.* Пор. **клїчити**.

ЗАКЛЮЧЕНИЙ [закл'учений], а, е. Дієприкм. пас. мин.ч. до **заклїчити**. *Ба ці закл'учене с'їтло в хл'їві?*

ЗАКЛЮЧИТИ див. **заклїчовати**.

ЗАКЛЮЧОВАТИ [закл'учовати], чуйу, чаш (чуйеш), *недок.*, **ЗАКЛЮЧИТИ** [закл'учити], л'учу, л'учиш, *док.* Вимкнути світло (газ, електрику). *Закл'учи с'їв'їтло, бо й так вїтко.*

ЗАКЛЯГАНІЙ [закл'яганий], а, е, кул. Підквашене спеціальним ферментом з метою виготовлення сиру для бринзи (про молоко). *Закл'яганє молоко.* Пор. **клїганий**.

ЗАКЛЯГАТИ див. **заклїговати**.

ЗАКЛЯГОВАНЄ [закл'ягован'є], а, с. Підквашування спеціальним ферментом молока з метою приготування сиру для бринзи. *Без:акл'ягован'а сыр с'а не в'їчинит.*

ЗАКЛЯГОВАТИ [закл'яговати], гуйу, гуйеш, *недок.*, **ЗАКЛЯГАТИ** [закл'ягати], айу, аш (айеш), *док.*, кул. Підквашувати спеціальним ферментом молоко з метою приготування сиру для бринзи. *За-*

кл'ягам у с'є с'нушн'є молоко. Див. ще **склїяговати**. Пор. **клїгати**.

ЗАКЛЯГОВАТИСЯ [закл'яговатис'а], гуйес'а, *недок.*, **ЗАКЛЯГАТИСЯ** [закл'ягатис'а], гац'а, *док.*, кул. Те саме, що **клїгатися**. *Не закл'ягуїес'а в н'а молоко: майже стар'їй кл'ак.* Див. ще **зимитися**, **клїгатися**.

ЗАКЛЯТЄ [закл'ят'є], т'а, с. Прокляття. *Ачин'на н'ого йакес'закл'ят'є.* *Закл'ят'є бы ти!* (прокльон).

ЗАКЛЯТИЙ [закл'ятий], а, е. Який має неспокійну вдачу, становить загрозу для оточуючих. *Ото дуже закл'ята жоїна! А шче йє такий чулуїк закл'ятий, шчо не рахуїє жуїнс'кий трут.* Див. ще **востлийвий**, **востний**, **гутівський**, **дявільський**, **нешасний**, **невояшний**, **проклятий**, **чортоватий**, **чортуський**.

ЗАКЛЯТИЙ [закл'ятий], а, е, вульг. У прокльоні: *Закл'ятий быс'быв!* 'Будь ти проклятий!'

ЗАКОВДОВАНИЙ [заківдований], а, е. Те саме, що **зажебракований**.

ЗАКОВДОВАТИ [заківдовати], дуйу, дуйеш, *док.* Те саме, що **зажебраковати**. *Ковдош заковдовав'їовну тайстру'їїны.* Пор. **ковдовати**.

ЗАКОВІРІТИСЯ [заків'їрїтис'а], р'ус'а, рис'а, *док.* Те саме, що **закорїтисся**. Пор. **ковїрїти**.

ЗАКОВТАТИ [заківтати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **поківтати**. Пор. **квітати**.

ЗАКОДКОДАКАТИ [закоткодакати], айу, аш (айеш), *док.* Закудкудакати. *Куриц'а с'а споїшила тай закоткодакала.* Пор. **кодкодакати**.

ЗАКОЛОМПОНИТИ [закулумпу'їтї], н'у, заколомпоїниш, *док.* Загрїміти в посуді. *Закулумпу'їв уїовчи в'їрїожн'їму відрови.* Пор. **коломпонїти**.

ЗАКОЛЯДОВАНИЙ [закул'ядований], а, е. Отриманий за колядування. *Закул'ядован'ї зрїші.*

ЗАКОЛЯДОВАТИ [закул'ядовати], дуйу, дуйеш, *док.* 1. Те саме, що **поколядовати**. *Умїїїїї'ї'їкы закул'ядовалис'ме, а'далє нас пїгостїли.* 2. Отримати винагороду (грошей, продуктів) за колядування. *Давно закул'ядовалис'ме'мало зрїши, а майбуш ур'їху, цукру кон'кового, йаблєк, фанку – у с'ачино.*

ЗАКОНЧЕНИЙ, а, е. Те саме, що **кїнчений**. *Закончена рїбота.*

ЗАКОНЧИТИ див. **закїнчовати**.

ЗАКОНЧОВАНЄ [закончован'є], а, с. Те саме, що **кїнчанє**.

ЗАКОНЧОВАТИ, кїнчуїу, кїнчуїєш, *недок.*, **ЗАКОНЧИТИ**, кїнчу, кїнчиш, *док.* Те саме, що **кончати**.

ЗАКОПАЧИТИ див. **закопачовати**.

ЗАКОПАЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, *недок.*, **ЗАКОПАЧИТИ**, чу, чиш, *док.* Вганяти що-небудь загострене в землю. *Ты так закопачиш, шчо й'кїсу*

уд н'а ур'веш. *Зако́нач бі́тар' у'зимл'у та при́йа'жи до'н'ого сте́бло пара́диц'і.* Пор. **копа́чити**.

ЗАКОРА́ВІТИ, віє, док. Стати жорстким, зашкарублим. *Мойі у́нучі так зако́равіли, шчо не' мож і́х убути.* Пор. **кора́віти**.

ЗАКО́РІТИСЯ [зако́ритис'а], 'ко́р'ус'а, 'корис'а, док. Стати непоступливим, непокірним. *Йу́лина зако́рилас'а та не' пу́шла на ро́боту.* Див. ще **зако́вірі́тися**. Пор. **ко́рітися**.

ЗАКО́РОЩІ́ТИСЯ [зако́рош'читис'а], 'ко́рб'ш'чус'а, корош'чис'а, док. Почати крутитися, корчитися від болю, зуду і под. *Зако́рош'чилася д'іти́на, майже і́й чере́вко бо́ли.* Пор. **коро́щитися**.

ЗАКО́СІЧАНЫ́Й, а, е. Прикрашений квітами, завітчаній. *Зако́сичана' хы́жа.*

ЗАКО́СІЧИ́ТИ див. **зако́січовати**.

ЗАКО́СІЧИ́ТИСЯ див. **зако́січоватися**.

ЗАКО́СІЧОВА́НЕ [зако́сичован'е], а, с. Прикрашення квітами. Пор. **зако́січовати**.

ЗАКО́СІЧОВА́ТИ, чуйу, чуйеш, *недок.*, **ЗАКО́СІЧИ́ТИ**, чу, чиш, *док.* Прикрашати квітами, завітчувати. *Зако́сичу́ют хы́жу на С'а́ту ни́д'і́л'у.* Пор. **ко́січити**.

ЗАКО́СІЧОВА́ТИСЯ [зако́сичоватис'а], чуйу-с'а, чуйес'а, *недок.*, **ЗАКО́СІЧИ́ТИСЯ** [зако́сичитис'а], чус'а, чис'а, *док.* Прикрашатися квітами, завітчуватися. *Зако́сичу́юц'а на С'а́ту ни́д'і́л'у.* Пор. **ко́січитися**.

ЗАКО́ХОВА́НЕ [зако́хован'е], а, с. Турботливе, дбайливе годування. Пор. **зако́ховати**.

ЗАКО́ХАНЫ́Й, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **зако́хати**. *Зако́хана д'і́тина.*

ЗАКО́ХОВА́ТИ, 'ко́ху́йу, 'ко́ху́йеш, *недок.*, **ЗАКО́ХА́ТИ**, 'хайу, 'ко́хаш ('хайеш), *док.* Турботливо, дбайливо годувати. *Аш' хочеш' мати' файне' свин'а, та зо́ко́хуй па́ц'а з ма́лого.*

ЗАКО́ХОВА́ТИСЯ [зако́ховатис'а], 'ко́ху́йес'а, *недок.*, **ЗАКО́ХА́ТИСЯ** [зако́хатис'а], 'ко́хаш'а ('хайес'а), *док.* Турботливо, дбайливо годуватися. *Ота д'і́тина зако́халас'а з ма́лости.*

ЗАКО́ЦІБЫ́Й [заку́ц'ібы́й], а, е. Закляклий. *Заку́ц'і́бл'і' персты́.*

ЗАКО́ЦІБНУ́ТИ [заку́ц'і́бнути], ну, неш, *док.* Заклякнути, закоцюбнути. *Персты́ заку́ц'і́бли.* Пор. **ку́цібнути**.

ЗАКО́ЦЬКА́ТИ [зако́дц'кати], айє, *док.* Почати штрикати, колоти. *Зако́дц'кало н'а нуд' ло́паткув.* Пор. **ко́цькати**.

ЗАКО́ЧАНЫ́Й [зако́чан'і́ый], а, е. Замерзлий. *Зако́чан'і́ый труп.*

ЗАКО́ЧАНЫ́ТИ [зако́чан'і́ти], 'н'і́йу, 'н'і́йеш, *док.* Задубіти, залякнути, заціпеніти, замерзнати. *Че́кавим' до́вго на мо́рбз'і та' ма́ло м не зако́чан'і́в.* Пор. **ко́чаніти**.

ЗАКРІ́ВІТИ див. **закривля́ти**.

ЗАКРИ́ВУЛЯ́ТИ [закриву́л'ати], 'л'а́йу, 'ву́л'аш ('л'а́йеш), *док.* Повертати вліво чи вправо (як правило, про транспортний засіб). *Закриву́л'ай в і́с'у'булиц'у.*

ЗАКРОВА́НЬНЫ́Й [закро́вл'ане́ный], а, е. Закривавлений. *Закро́вл'а́нена со́рочка.* Див. ще **покривля́нений**.

ЗАКРОВА́НЬНИ́ТИ [закро́вл'ані́ти], н'у, ниш, *док.* Закривавити. *Не кро́вл'а́ни ми' с'катир'т'.* Див. ще **покривля́ніти**. Пор. **кровля́ніти**.

ЗАКРУ́ТИ́ТИСЯ [закру́титис'а], 'руч'ус'а, 'рутис'а, *док.* Закрутитися. ♦ **Закру́титис'а в гу́лу-в'і** – запаморочитися. *Ми́н'і с'а' заку́тило в гу́лу-в'і, і́йа' впа́ла.*

ЗА́КРУТИ́ТИСЯ [закру́титис'а], 'руч'ус'а, 'рутис'а, *док.* Трохи побути. *Зайи́шла' д'і́вка до'хы́ж, ма́ло с'а' заку́тила тай' уйи́шла вон.*

ЗАКУ́В'Я́ЗЛЫ́Й [заку́в'язлы́й], а, е. Задубілий, заляклий, заціпенілий. *Заку́в'язлы́й чу́лувік.*

ЗАКУ́В'Я́ЗНУ́ТИ [заку́в'язнути], ну, неш, *док.* 1. Стати нерухомим, задубіти, залякнути, заціпнути. *Наше' свин'а заку́в'язло' было', ледвы' м го прутр'у́хала.* 2. Померти. *Дам ти так ну гу́луві, шчо заку́в'язнеш.*

ЗАКУ́ПІ́ТИТИ, пчу, птиш, *док.* Наповнити парою приміщення. *Заку́п'і́тити мош' хы́жу, куй' с'а' ва́р'ат' му́ткы, 'р'ан'д'е' вад' ва́риц'а' свин'ам.* Пор. **ку́п'і́тити**.

ЗАКУ́ПІ́ТИ́ТИСЯ [заку́п'і́титис'а], 'п'чус'а, 'п'тис'а, *док.* Наповнитися парою (про приміщення). *Ус'а' хы́жа заку́п'і́тилас'а, бо' ва́р'у' му́ткы.* Пор. **ку́п'і́титися**.

ЗАКУРА́ЖИ́ТИСЯ [заку́ражитис'а], жус'а, жис'а, *док.* Проявити відвагу, сміливість у результаті сп'яніння. *Уни́в' ма́ло О́лекса та заку́ражив'а.* Пор. **кура́житися**.

ЗАКУРВА́РИТИ, р'у, риш, *док.* Почати розпусне життя. *Збі́танто'ва́в'а' Андр'і́й тай' заку́рва-ри.* Пор. **курва́рити**.

ЗАКУ́РІ́ЦМА́ТИСЯ [заку́рі́цматис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Заворухитися; пробудитися. *Йак им' за́чала' сп'л'аче' свин'атко' брати' в'рукы, та заку́р'і́цмалос'а.* Пор. **курі́цматися**.

ЗА́КУРТЫ́Й, а, е. Трохи коротший, ніж звичайно або потрібно; короткуватий. *Заку́рта' и́нтра.* Див. ще **по́курты́й**. Антонім **за́довгы́й**.

ЗАКУСУ́РДА́ВІ́ТИСЯ [закусур'даві́тис'а], 'да-ві́йус'а, 'даві́йес'а, *док.* Стати непривітним. *Ш'чу-с'а' се́рдит кум на' мене, закусу́рдаві́в'а.* Пор. **кусу́рда́ві́тися**.

ЗАЛА́ДКАТИ [залаткати], айу, аш (айеш), *док.*, *етн.*, *весіл.* Заспівати весільних пісень під час плетіння вінків у переддень весілля. *Зала́ткали' д'і́вки на гу́сках.* Пор. **ла́дкати**.

ЗАЛÁМОВАТИ див. залóмльовати.

ЗАЛÁМОВАТИСЯ див. залóмльоватися.

ЗАЛÁЯТИ [зал'айати], л'айу, л'айеш, док. Те саме, що **забоговати**. Так ми не^{файно} сус'ід за-дар'залайав. Пор. л'яяти.

ЗАЛÁЯТИСЯ [зал'айатис'а], л'айус'а, л'айес'а, док. 1. Виматюкатися. *Зашчо с'а так залайав, не ган'бис'а?* 2. Поклястися. Андрій залайавс'а, шчо вун не брав уд брата тилу. Пор. л'яятися.

ЗАЛЕГКИЙ [залехкий], а, е. Трохи легший, ніж звичайно або потрібно; легкуватий. *Залехкий клепач*. Див. ще **нолегкий**. Антонім **затяжкий**.

ЗАЛÉПАТИ, вл'у, виш, док. Забруднити. За нару дну залéпавивис'собрóчку.

ЗАЛÉПАВИТИСЯ [залéпавитис'а], вл'ус'а, вис'а, док. Забруднитися. Ут нóту тай нóрóху скоро с'а залéпавиш. Див. ще **залéпавіти**.

ЗАЛÉПАВІТИ, віу, віеш, док. Те саме, що **залéпавитися**. Так им залéпавів іс'с'іном, шчо ледвы м с'а удмыв.

ЗАЛÉПАНЫЙ, а, е. Забруднений. *Залéпаний кабат*.

ЗАЛÉПКАТИ, айу, аш (айеш), док., буд. Закидати рідкою глиною стіну або стелю. За дин'зале-калис'ме удну хыжу. Пор. лéпкати.

ЗАЛЕПЧІТИ [залеп'чити] чу, чиш, док. Щільно прилипнути. *Залеп'чило с'н'ігом обозок*. *Залеп'чило ми гыртафкы*. Пор. лепчіти.

ЗАЛІВЧНИК, а, ч. Стопор на осі воза, який тримає люшню. *Заливчник не даёе ливчові с'ц'агнутис'а з'тинь'а*. Пор. ливч.

ЗАЛІЗИНЬ [зализин'], з'н'а, ч., ірон. Вибраглива в їжі людина. *Тот зализин'у'се бы лиш шчос' добрин'ке йів*.

ЗАЛІШЕНЬКИЙ, а, е. Відсталий. *Ото залише-ный чулувік, н'ічим с'а не журиш*.

ЗАЛЫГАТИСЯ [залыгатис'а], ац'а. Те саме, що **закыватися** 1. Пор. лыгатися.

ЗАЛІГАТИ [зал'ігати], недок. 1. Гаю, л'ігаш (гайеш). Лягати надовго або з якою-небудь метою. 2. безос. Закладати у вусі. *Куй ми зал'ігат у вухах, та слабо чуйу*.

ЗАЛІПІТИ див. заліпльовати.

ЗАЛІПЛЬОВАТИ [зал'іпл'овати], л'уйу, л'уйеш, недок., **ЗАЛІПІТИ** [зал'іпити], л'іпл'у, л'іпиш, док. Заклеювати. *Зал'іпи куфертку та не'си на нóшту*.

ЗАЛІЧЕНЫЙ [зал'ічений], а, е. Залікований. *Зал'ічена нога*.

ЗАЛІЧІТИ див. залічовати.

ЗАЛІЧІТИСЯ див. залічоватися.

ЗАЛІЧОВАНЕ [зал'ічован'е], а, с. Заліковування. *Зал'ічован'е'раны*.

ЗАЛІЧОВАТИ [зал'ічовати], чуйу, чуйеш, недок., **ЗАЛІЧІТИ** [зал'ічити], л'ічу, л'ічиш, док.

Заліковувати. *Йа свóйу бит'ушку малю зал'ічила*. Пор. лічити.

ЗАЛІЧОВАТИСЯ [зал'ічоватис'а], чуйус'а, чуйес'а, недок., **ЗАЛІЧІТИСЯ** [зал'ічитис'а], л'ічус'а, л'ічис'а, док. Залікуватися. *Мойа нога ут:огды май зал'ічилас'а*. *Декутр'і'раны'дуже с'а'т'ашко зал'ічуйут*. Пор. лічитися.

ЗАЛЛИВА [заллива], ы, жс., метеор. Велика злива. *Учора та'ка была заллива, ачин'с'а хмара урвала*.

ЗАЛЛИВАТИ [залли'вати], вайу, ливаш (вайеш), недок., **ЗАЛЛЯТИ** [залл'ати], зал'у, зал'еш, док. 1. Заливати. 2. Бетонувати. *Завтра зал'еме фундамент*. Див. ще **уляяти** 2. Пор. лляти 2.

ЗАЛЛЯТИ див. заллявати.

ЗАЛЛЯТЫЙ [залл'атый], а, е. 1. Залитий. *Залл'атый во'ддов подлаш'треба'утерти*. 2. Забетонований. *Наш фундамент у'же залл'атый, скоро мош с'кіны муровати*.

ЗАЛÓВГАТИ [залóвгати], айу, аш (айеш), док. Заколисати, захитати. *Мати залóвгала колыску*. Пор. лóвгати.

ЗАЛÓВГАТИСЯ [залóвгатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Захитатися, заколисатися. *Лавиц'а пуд ним залóвгалас'а*. Пор. лóвгатися.

ЗАЛОЖИТИСЯ див. залóжоватися.

ЗАЛОЖКА [заложка], ы, жс. Заклад, парі. *Мы з Іваном пос'порили в залóжку*.

ЗАЛÓЖОВАТИСЯ [залóжоватис'а], лóжуйус'а, лóжуйес'а, недок., **ЗАЛОЖИТИСЯ** [заложитис'а], лóжус'а, ложис'а, док. Битися об заклад. *Мы с'а залóжили на сто рубл'у, шчо'н'анко с'а'вернут на Рузд'во*.

ЗАЛОМІТИ див. залóмльовати.

ЗАЛОМІТИСЯ див. залóмльоватися.

ЗАЛÓМЛЬОВАТИ [залóмл'овати], л'уйу, л'уйеш і **ЗАЛÁМОВАТИ**, муйу, муйеш, недок., **ЗАЛОМІТИ**, лóмл'у, лóмиш, док. Давлячи, натискуючи на що-небудь, робити дірки, проломи, заглибини і под., провалювати. *Дуже т'ашкый гру'жєный мотор'можє залóмити сис'муст*.

ЗАЛÓМЛЬОВАТИСЯ [залóмл'оватис'а], л'уйус'а, л'уйес'а і **ЗАЛÁМОВАТИСЯ** [заламоватис'а], муйус'а, муйес'а, недок., **ЗАЛОМІТИСЯ** [заломитис'а], лóмл'ус'а, лóмис'а, док. Провалюватися. *Залóмилас'а д'івочка на ледови*. *На'по'д'і стар'бій хыжєс'а одного'лода'было'тул'ко'струча, шчо залóмл'овавс'а пуд*. *Тул'ко'было'струча, шчо пуд заламовавс'а*.

ЗАЛОПОНІТИ [залупон'іти], н'у, ниш, док. 1. Видати звук «лоп!», якщо кинути у воду який-небудь предмет. *Так то'бóв'вержу у'воду, лиш залопонит за то'бóв*. 2. Почати базікати. *Таке дур'не залопоніш!* Див. ще **залопотати**, **затросконіти**, **затроскотати**. Пор. лопоніти.

ЗАЛОПОТАТИ, *л'пѣчу, л'почеш, док.* Те саме, що **залопоніти**. *Ты так же залопочеш, и что н'ишчо ме"жи двѣ тр'іскы вѣз'ати.* Пор. **лонотати**.

ЗАЛУПІТИ *див. залуплювати.*

ЗАЛУПІТИСЯ *див. залуплюватися.*

ЗАЛУПКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Почати вда-
ряти, стукати. *Кѡс' залупкав у двир'і.* Пор. **лупкати**.

ЗАЛУПЛЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **залупити**. *Куй у жо"ны залуплена свита, та на нийй не"файно кажут.*

ЗАЛУПЛЮВАТИ [залупл'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **ЗАЛУПИТИ**, лупл'у, лупиш, *док.* Зако-
тивши що-небудь, оголоти його. *Залупи, Цил'ку, губу, най по"дивл'у, йак у т'а зубы рус'тут.* Пор. **лупити**.

ЗАЛУПЛЮВАТИСЯ [залупл'оватис'а], л'уйес'а, *недок.*, **ЗАЛУПИТИСЯ** [залупитис'а], лупиш'а, *док.* Оголошуватися чому-небудь в результаті заочучвання чогось. *Треба йти с'ым д'ітва"ком до дохтора, бо не" залупл'уйуйе му с'а туцка.*

ЗАЛЬОПАНІЙ [зал'опаний], а, е. Забризка-
ний болотом, неохайний, забруднений. *Зал'опана жо"на.*

ЗАЛЬОПАТИ [зал'опати], айу, аш (айеш), *док.* Забризкати грязюкою. Пор. **льопати**. *Ко т'а так зал'опав?*

ЗАЛЬОПАТИСЯ [зал'опатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Забризкатися грязюкою. *Де с'а так зал'опала?*

ЗАЛЯЧІЙ [зал'ачи], л'ажу, л'ажеш, *док.* За-
лягти.

ЗАМАГАТИ, гайу, магаш (гайеш), *недок.* На-
магатися, робити спроби. *Йу"ра зам'агав н'а в"дарити, айбо йа с'а ут'а"гнув. Пару раз зам'агало н'а бул'іти.*

ЗАМАЗГҮЛЯНИЙ [замаз'гул'аний], а, е. Спотворений (текст, малюнок, книжка або чистий аркуш) безладним писанням або малюванням. *Замаз'гул'аний зошит.* Див ще **помазгҮляний**.

ЗАМАЗГҮЛЯТИ [замаз'гул'ати], л'айу, л'уаш (л'айеш), *док.* Безладним писанням або малюван-
ням спотворити текст, малюнок, книгу і под. *Д'і-
тина замаз'гул'ала к'нижку.* Див. ще **помазгҮляти**.
Пор. **мазгҮляти**.

ЗАМАЛАТЛОВАТИ, луйу, луйеш, *док.* Загу-
ляти (переважно в стані сп'яніння). *Муй чулу"вік за-
малатло"вав: у"же другый дин'го не"йе до"ма.* Пор.
малатловати.

ЗАМАЛЫЙ, а, е. Трохи менший, ніж звичайно
або потрібно. *Замалый св'еде"р.* Див. ще **пбмалый**.

ЗАМАЛО. Присл. до **замалый**. *Замало ты
мил'и дала в"р'іху.* Антонім **завелико**.

ЗАМАЛТЕРОВАНИЙ, а, е. Те саме, що
завакѡваный.

ЗАМАЛТЕРОВАТИ *див. замалтерѡвувати.*

ЗАМАЛТЕРОВАТИСЯ *див. замалтерѡвова-
тися.*

ЗАМАЛТЕРѡВОВАТИ, рѡвуйу, рѡвуйеш, *не-
док.*, **ЗАМАЛТЕРОВАТИ**, руйу, руйеш, *док.* Те
саме, що **завакѡвувати**.

ЗАМАЛТЕРѡВОВАТИСЯ [замалте"рѡвова-
тис'а], рѡвуйес'а, *недок.*, **ЗАМАЛТЕРОВАТИСЯ**
[замалтерѡватис'а], руйес'а, *док.* Те саме, що
завакѡвуватися.

ЗАМАЛЬОВАТИ *див. замальѡвувати.*

ЗАМАЛЬѡВОВАТИ [замал'ѡвовати], л'ѡвуйу,
л'ѡвуйеш, *недок.*, **ЗАМАЛЬОВАТИ** [замал'ѡва-
ти], л'уйу, л'уйеш, *док.* 1. Замалювати. 2. Зафарбу-
вати. *Замал'уй ми двир'і кавил'ѡву"в фарбу"в.* Див.
ще **помальѡвати**.

ЗАМАЛЬѡВАТИСЯ [замал'ѡвоватис'а], л'ѡвуйес'а, *недок.*, **ЗАМАЛЬОВАТИСЯ** [замал'ѡ-
ватис'а], л'уйес'а, *док.* 1. Замалюватися. 2. Зафар-
буватися. *Йак с'а сис' к'реденц' замал'уйе та май
гил'ітими.* Див. ще **помальѡватися**.

ЗАМАЧАНІЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до
замачати. *Замачаний у мет хл'і"н (перст у л'ек-
вар).*

ЗАМАЧАТИ *див. замачувати.*

ЗАМАЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, *недок.*,
ЗАМАЧАТИ, чайу, чаш (чайеш), *док.* Вмокувати
чим-небудь. *Замачай, Йурику, хл'і"бом у сме"тану
та не" будеш голоден.* Пор. **мачати**.

ЗАМАШНИЙ, а, е. 1. Те саме, що **гѡдний**.
2. Великого розміру (про предмет). *Замашный бі-
'гар'.*

ЗАМАЩЕНИК [замаш'ченик], а, ч., *знев.* За-
мазура, неохайна, брудна людина. *На того замаш-
'ченика не" хоче ми с'а й д'івити.*

ЗАМАЩЕНИЙ [замаш'чений], а, е. 1. Забруд-
нений. *Замаш'чена рука.* 2. Відремонтований (про
стіни в хаті перед побілкою). *Замаш'чин'і д'іры,
тр'ішчини.*

ЗАМЕЛДОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин.
ч. до **замелдовати**. *Йа б'була замелдована біровови
су"с'ідом, и что перевралам уд н'ого.*

ЗАМЕЛДОВАТИ, мел'дуйу, мел'дуйеш, *док.*
Те саме, що **заголосіти**. Пор. **мелдовати**.

ЗАМЕЛДОВАТИСЯ [замелдѡватис'а], мел-
дуйус'а, мелдуйес'а, *док.* Те саме, що **заголосі-
тися**. Пор. **мелдоватися**.

ЗАМЕРВІТИ [замірвіти], ййу, ййеш, *док.* По-
чати засинати. *Лиш им замірві"в, йак загрі"міло в
двир'і.* Пор. **мервіти**.

ЗАМЕРЕКОНІТИ [замирикун'іти], ко"нит,
док. Замерехтіти. *На наишуму гѡрѡд'і ичус' зами-
рикун'іло, а пак за"гасло.* Пор. **мереконіти**.

ЗАМЕРЗЛЯК [заме"рзл'ак], ка, ч. Те саме, що
померзляк.

ЗАМЕРЗНУТЫЙ, а, е. Замерзлий. *Замерзнуте їйablyko. Замерзнута вода у відр'ї.*

ЗАМЕРЧІТИ [замер'чити], 'чит, док. Починати бути неприємним (про погоду перед сніговими опадами). *Майже, буде падати с'н'їг, бо замерчило.* Пор. **мерчїти**.

ЗАМЄШТЕРЕНІЙ, а, е. Зароблений майструванням. *С'ого 'л'їта за'мештеривим не'хыбн'ї зр'ошї.*

ЗАМЄШТЕРИТИ [за'мештерити], 'меште'р'у, 'мештериш, док. Заробити майструванням. *Йа 'кажж'ый дин'шчус' за'меште'р'у.* Пор. **мештерити**.

ЗАМЫЛЁНИЙ, а, е. Доведений ким-небудь до помилки. *Замылена кум'ов, учїнїлам зр'їшку в п'ол'тн'ї, куй им т'кала.*

ЗАМЫЛІТИ див. **замыльовати**.

ЗАМЫЛІТИСЯ див. **замыльоватися**.

ЗАМЫЛЬОВАНЄ [за'мыл'ован'є], а, с. Допущення помилки. *Замыл'ован'є в н'а быває, куй н'а голо'ва болїт.*

ЗАМЫЛЬОВАТИ [за'мыл'овати], л'уйу, л'уйеш і **ЗАМЫЛЯТИ** [за'мыл'ати], 'л'айу, 'мыл'аш ('л'айеш), *недок.*, **ЗАМЫЛІТИ**, 'мыл'у, 'мылиш, док., *перех.*, *кого*. Зумовлювати чїю-небудь помилку. *Тихо буд', бо ты н'а замылив: из-за тебе т'їпир мушу спер'шу рахо'вати.* Пор. **мыліти**.

ЗАМЫЛЬОВАТИСЯ [за'мыл'оватис'а], л'уйус'а, л'уйес'а і **ЗАМЫЛІТИСЯ** [за'мыл'атис'а], 'л'айуса, 'мыл'ас'а ('л'айес'а), *недок.*, **ЗАМЫЛІТИСЯ** [за'мылитис'а], 'мыл'ус'а, 'мылис'а, док. Помилатися. *Не заважай ми, бо замыл'ус'а.* Пор. **мылітися**.

ЗАМЫЛЯТИ див. **замыльовати**.

ЗАМЫЛЯТИСЯ див. **замыльоватися**.

ЗАМЫРКАТИ, айу, аш (айеш), док. Те саме, що **заболонїти**.

ЗАМІЛКУЙ, а, е. Мілкіший, ніж звичайно або потрібно; мілкуватий. *Абы с'а ку'пати, туй вода'замїлка.* Див. ще **помїлкый**. Антонїм **заглубокый**.

ЗАМІТОВАНЄ [за'мітован'є], а, с. 1. Закидування. *Давно с'кїны з 'вал'ку зачїнали по'вон матити із'за'мітован'а р'їтк'ов з'лїнов.* 2. Часте споживання їжі малими порціями. *Ты, не'бо'рачко, ис'войым за'мітован'ом 'довго робїти не будєш.* Пор. **замітоватися**.

ЗАМІТОВАТИ, туйу, туйеш, *недок.* Закидувати. *Замїтуй дры'ва в ко'лиш'у.*

ЗАМІТОВАТИСЯ [за'мітоватис'а], туйус'а, туйес'а, *недок.* Їсти потрохи. *У кор'газ'ї йа не'їїла, лиш за'мітовалам с'а.* Див. ще **завєречися** (док.).

ЗАМЛÁВИТИСЯ [зам'лавитис'а], виц'а, *безос.*, док. Захмаритися, схилитися на негоду, сльоту (про погоду). *Зам'лавилос'а, майже буде дошч.* Див. ще **помлáвитися**. Пор. **млáвитися**.

ЗАМЛÁВЛЕНИЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **замлáвитися**. *Зам'лавлене 'небо.*

ЗАМЛÁЧЕНИЙ, а, е. Болотистий. *Зам'лачена 'нива.*

ЗАМЛÁЧИТИСЯ [зам'лачитис'а], чиц'а, док. Стати болотистим (про зємлю). *Вулиц'а с'а пудни'мала, та го'рот с'а так зам'лачив, шчо 'мусай го пудни'мати.*

ЗАМЛІВАТИ [замл'івати], 'вайу, 'л'іваш (вайеш), *недок.*, **ЗАМЛІТИ** [замл'їти], 'л'їйу, 'л'їйеш, док. Втрачати сили, слабнути; ставати виснаженим. *Ут:ак'ойї йїды, й'аку вна йїст, с'коро замл'їє.*

ЗАМЛІЛЫЙ [замл'їлый], а, е. Виснажсний, безсилий. *Замл'їла ко'была.* Див. ще **замлїтый**.

ЗАМЛІТИ див. **замлївати**.

ЗАМЛІТЫЙ [замл'їтый], а, е. Те саме, що **замлїлый**. *Замл'їтый чулу'вік.*

ЗАМНОГО, присл. Трохи більше, ніж звичайно або потрібно. *Замного ты му 'дала зр'оши.*

ЗÁМНЯККЫЙ [зам'ак'ый], а, е. Трохи м'якший, ніж звичайно або потрібно; м'якуватий. *Замн'ак'ый сыр (ха'рактер).* Див. ще **п'омпяккый**. Антонїм **зátвердый**. Пор. **мпяккый**.

ЗÁМНЯККО [замн'ак'о], присл. Трохи м'якше, ніж звичайно або потрібно, м'якувати. *Замн'ак'о йс'ї ко'леса напо'мпован'ї.*

ЗАМНЯЦКАНИЙ [замн'ацканий], а, е. Втиснутий, вдавлений. *Замн'ацкана в кал 'дошка.*

ЗАМНЯЦКАТИ [замн'ацкати], айу, аш (айеш), док. Втиснути, вдавнити. *Ты замн'ацкала н'ог'ов'р'їну в 'зимл'у.* Пор. **мняцкати**.

ЗАМНЯЦКАТИСЯ [замн'ацкатис'а], ац'а (айес'а), док. *Замн'ацкалас'а 'дошка в 'зимл'у.* Пор. **мняцкатися**.

ЗÁМОЛОДЫЙ, а, е. Молодший, ніж звичайно або потрібно. *Олекса 'замолодый на'проти с'в'ой'ойї ж'о'ны.* Див. ще **п'омолодый**. Антонїм **зáстарый**.

ЗАМОРДУШЕНИЙ [замур'душений], а, е. Замордований. *Замур'душений кут.*

ЗАМОРДУШИТИ [замур'душити], шу, шиш, док. Замордувати. *Пес замур'душив 'куриц'у.* Див. ще **домордушити**, **помордушити** 2. Пор. **мордушити**.

ЗАМОРДУШИТИСЯ [замур'душитис'а], шус'а, шис'а, док. Заморитися, задихнутися, замордуватися. *Так н'а до'мучив Олекса, шчо 'мало м с'а не замур'душила.* Пор. **мордушитися**.

ЗАМОРКОНІТИ [замор'кун'їти], 'н'у, моркониш, *недок.* Те саме, що **заболонїти**.

ЗАМОТЫЛЯТИ [замотыл'ати], 'л'айу, 'тыл'аш ('л'айеш), док. Замотати головою, хвостом. *Ко'рова замотыл'ала го'л'ов'ов.* Пор. **мотыляти**.

ЗАМОТУЛЬКАНИЙ [замут'ул'каний], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **замотулькати**. *Замут'ул'кана ш'на'рта.*

ЗАМОТУЛЬКАТИ [замутул'кати], кайу, тул-каш (кайеш), *док.* Заплутати (про нитки, пряжу і под.). *Так замутул'кавис' муту'зок, шчо ледвы м розмутул'кала.* Пор. **мотулькати**.

ЗАМОТУЛЬКАТИСЯ [замутул'катис'а], тул'-кац':а (кайес'а), *док.* Заплутатися, переплівшись (про нитки, мітки і под.). *Пр'ажка в муткови замутул'калас'а.* Пор. **мотулькатися**.

ЗАМОТЯЧКЫ [замот'ачкы], у, *мн., ткац., заст.* Пристрій, за допомогою якого міток звивають у клубок. *Замот'ачкы і кросна не" были в кажэўй газдын'і, йіх зычили.*

ЗАМОЦОВАТИСЯ [замоц'оватис'а], цуйус'а, цуйес':а, *док.* Зробити фізичне зусилля, напружитися. *Ухопили свин'а, оно замоц'овалос'а, айбо не" урвалос'а.* Пор. **моцоватися**.

ЗАМОШИТИ, м'ошу, мошиш, *док.* Почати робити що-небудь дуже повільно. *Мар'іка замошила з м'ялыми цибул'ками.* Пор. **мошити**.

ЗАМРАЧЕНЫЙ, а, е. Затуманений. *Замрач'ений мис'ац'і.*

ЗАМРАЧИТИСЯ [замрач'итис'а], чиц':а, *без-ос., док.* Затуманитися. *Так с'а замрач'ило, шчо н'іч не" витко.* Пор. **мрачітися**.

ЗАМУРГАНЫЙ, а, е. Забруднений, замурзаний. *Замургане лице.*

ЗАМУРГАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Забруднити, замурзати (обличчя, дзеркало, вікно і под.). *Ко так замургав зиркало?* Пор. **мургати**.

ЗАМУРГАТИСЯ [замургатис'а], айус'а, ас':а (айес'а), *док.* Забруднюватися, замурзуватися. *Замургас'а оболос, треба го помыть.* Пор. **мургатися**.

ЗАНАФТЯНЕННЫЙ [занафт'аненный], а, е. Забруднений керосином. *Занафт'анена скл'анка.*

ЗАНАФТЯНИТИ [занафт'анити], н'у, ниш, *док.* Забруднити що-небудь гасом. *Занафт'анилас' ми канту.* Пор. **нафтянити**.

ЗАНЕМАГАТИ, тайу, магаш (гайеш), *недок., ЗАНЕМОЧІ, м'ожу, можеш, *док.* Занеджувати. *Уже другой тижэ жін занемагайу, не" знайу, шчо ми іе.**

ЗАНЕМОЧІ *див. занемочі.*

ЗАНИЗЬКИЙ [занис'кий], а, е. Трохи нижчий, ніж звичайно або потрібно; низькуватий. *Занис'кий па'ланок.* *Див. ще понизький.* Антонім **завысокий**.

ЗАНИКАТИСЯ *див. заніковатися.*

ЗАНИКОВАТИСЯ [заниковатис'а], куйус'а, куйес':а, *недок., ЗАНІКАТИСЯ [заникатис'а] кайус'а, кас':а (кайес':а), *док.* Задивлятися. *Ота жо'на іде вулиц'ув і занікуйес'а в кажэўй двур.* Пор. **нікатися**.*

ЗАНИМАТИ, майу, нимаш (майеш), *недок., ЗАНЯТИ [зан'ати], займу, займаеш, *док.* Займати*

(заповнювати собою яку-небудь площу, простір, місце). *Мол'оді занимают хыжу, а стар'і жи-вуть у н'арц'і.*

ЗАНИМАТИСЯ [заниматис'а], нимац':а (майес'а), *недок., ЗАНЯТИСЯ [зан'атис'а], займес'а, *док.* Займатися. *Снуици'а т'ака была, сно'вали, ото вже с'а тым жо'ны занимали.**

ЗАНІЗАЩО [зан'ізащчо], *присл.* Майже даремно, безплатно. *Таке дешеве с'іно, шчо кутилам го зан'ізащчо.*

ЗАНІТОВАНЫЙ [зан'ітований], а, е. Те саме, що **нітований**.

ЗАНІТОВАТИ [зан'ітовати], туйу, туйеш, *не-док.* Залатати дірку на посудині за допомогою заклепки. *Зан'ітуй во'д'анча.* Пор. **нітовати**.

ЗАНУГТИЦЯ [занухтиц'а], і, *жс.; мн.* занухтиц'і, тиц'. Задирка (на пальці коло нігтя). *Йа не" л'убл'у, куй у н'а занухтиц'і.*

ЗАНЯТИ *див. занімати.*

ЗАНЯТЫЙ [зан'атый], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **заняти**. *Одна хыжа зан'ата жира-л'ами.*

ЗАОБЕРНУТИ *див. заобертати.*

ЗАОБЕРТАТИ [завбер'тати], тайу, берташ (тайеш), *недок., ЗАОБЕРНУТИ [завбер'нути], берну, бернеш, *док.* Те саме, що **завертати 2.** *Заввернулам Йуру з вулиц'і. Біжи завберни кор'ову, бо пуйде в лу'гер.**

ЗАОБЕРТАТИСЯ [завбер'татис'а], тайус'а, бертас':а (тайес':а), *недок., ЗАОБЕРНУТИСЯ [завбер'нутис'а], бернус'а, бернес':а, *док.* Повернутися. *Йа с'а нараз завберну і увид'івам страшного в'овка. Забывим дома д'р'оші та завбернувим с'а аж из-за села.**

ЗАОЛЮНЯНЕННЫЙ [зао(в)лоянєнный], а, е, кул. Дісприкм. пас. мин. ч. до **заолюнянити**. *Зао(в)лоянєнена р'іпа.*

ЗАОЛЮНЯНИТИ [зао(в)лоянєнити], н'у, ниш, *док., кул.* Заправити олією. *Зао(в)лоянєнилам па'сул'і.* Пор. **олюнянити**.

ЗАОПЕРЯЗАНИЙ [завпир'азаний], а, е. Підперезаний. *Завпир'азана п'латом ніве'ска ва'рила ви'чир'у.* *Див. ще нудперязаний.*

ЗАОПЕРЯЗАТИ *див. заоперязовати.*

ЗАОПЕРЯЗАТИСЯ *див. заоперязоватися.*

ЗАОПЕРЯЗОВАТИ [завпир'азовати], зуйу, зуйеш, *недок., ЗАОПЕРЯЗАТИ [завпир'азати], р'ажу, р'ажеш, *док.* Підперізувати. *Не" завпир'азуй так читаво д'івку.* *Див. ще нудперязовати.**

ЗАОПЕРЯЗОВАТИСЯ [завпир'азоватис'а], зуйус'а, зуйес':а, *недок., ЗАОПЕРЯЗАТИСЯ* [завпир'азатис'а], р'ажус'а, р'ажес':а, *док.* Підперізуватися. *Завпир'азалам с'а п'латом та пуш'лам до черкви.* *Див. ще нудперязоватися.*

ЗАОРА́ТИ [зао'рати], бр'у, бреш, док. Заробити на оранці. *Йа годен був заорати і по сто рубл'у в дин'.*

ЗАОСТАВА́ТИСЯ [завста'ватис'а], тайус'а, тайес'а, недок., **ЗАОСТА́ТИСЯ** [завстатис'а], танус'а, танес'а, док. 1. Відставати. *Ты, не"бого, дуже завсталас'а ут:ит'р'иш'уйі м'овды. Не"боре, ис'к'ошін'ом о'тавы завстатис'а.* 2. Залишатися. *Завсталас'а Мар'іка в д'івах. Завсталоc'а в н'а иче'мало цименту, та'х'очу вчи'нити йарду в дво'рови.*

ЗАОСТА́ЛЫЙ [завст'алый], а, е. 1. Відсталий. *То'то дуже завст'алый чулу'вік, куй у'н'ого доти'пир лит'рики в'хыжи не'йе.* 2. Залишений. *У туй'хыжи йе завстала'д'івка.*

ЗАОСТА́ЛО [завстало]. Присл. до **заоста́лый** 1. *Так завстало'мало ко'жівє, гі тот чулу'вік.*

ЗАОСТА́ТИСЯ див. **заоста́тися**.

ЗАОСТРЕ́НЫЙ [зао(в)стр'еный], а, е. Загострений. *Заост'ренный (завст'ренный) кул.*

ЗАОСТРИ́ТИ [зао(в)стр'ити], забстр'у, забстр'иш, док. Загострити. *Завст'ри ми чуп ро'саду садити.* Пор. **остріти**.

ЗАОТ́О [зао(в)то], присл. Тому, зате. *Йа не"ходила у вош'к'олу за'вто, ичо'треба'было'дома робити.* Див. ще **затот́о**.

ЗАПА́Д [запад(т)], да, ч. Захід (частина світу). *Аж'бур'а йде'з:апада, дуже'ж'у не"буде.*

ЗАПА́ДНЫЙ [западный], а, е. Західний. *Западный'вітер.*

ЗАПА́НЛЫЙ [запа'н'ілый], а, е. Дієприкм. акт. мин. ч. до **запані́ти**. *Запа'н'іла жо'на.*

ЗАПА́НІТИ [запа'н'іти], н'ійу, н'ійеш, док. Почати поводитися по-панському, пихато. *Дуже запан'іла'наша сус'іда.* Пор. **пані́ти**.

ЗАПА́РИ [запар'і], р'у, мн. Зашпори. *Зайш'ли ми'запар'і в'руку.*

ЗАПАРОВА́НЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **запарова́ти** 1, 2. *Запарован'і дво'рц'і в'ш'іфон. Дун'ка запарована на'р'об'оту у вош'к'олу.*

ЗАПАРОВА́ТИ див. **запарововати**.

ЗАПАРОВА́ТИСЯ див. **запарововатися**.

ЗАПАРОВА́ТИ [запаро'вати], р'уйу, р'уйеш, док. 1. Підганяти, приладнувати, прилаштовувати яку-небудь деталь, річ. *Запаро'вавим'нуву'ручку в зам'кови.* Див. ще **запасова́ти**. 2. Влаштувати кого-небудь на вигідне місце. *Запаро'вав йі на'фабрику.* Див. ще **напарова́ти**. Пор. **парова́ти**.

ЗАПАРОВА́ВАТИСЯ [запа'рововатис'а], р'овуйус'а, р'овуйес'а, недок., **ЗАПАРОВА́ТИСЯ** [запаро'ватис'а], р'уйус'а, р'уйес'а, док. Влаштуватися на вигідному місці. *Мар'іка запаро'валас'а у кан'тору робити.* Див. ще **напарова́тися**. Пор. **парова́тися**.

ЗАПАСОВА́НЫЙ, а, е. Підігнаний, приладнаний, прилаштований. *Так'файно запасована'дош'ка, ичо не'треба'йі'й'приби'вати.*

ЗАПАСОВА́ТИ див. **запасововати**.

ЗАПАСОВА́ТИСЯ див. **запасововатися**.

ЗАПАСО́ВОВАТИ, 'с'овуйу, 'с'овуйеш, недок., **ЗАПАСО́ВАТИ**, 'суйу, 'суйеш, док. Те саме, що **запарововати** 1. *Сис'ізамок у'йс'і'д'вир'і не"в'дас'а запасо'вати.* Пор. **пасова́ти**.

ЗАПАСО́ВОВАТИСЯ [запа'сововатис'а], 'с'овуйес'а, недок., **ЗАПАСОВА́ТИСЯ** [запасо'ватис'а], 'суйес'а, док. Підганятися, приладнуватися, прилаштовуватися (про яку-небудь деталь, річ). *Сис'ізамок у'йс'і'д'вир'і не запасо'вуйес'а, треба'другий.*

ЗАПАСТЫ́РЕННЫЙ, а, е. Зароблений пастушенням. *Запасты'рен'н'і'гр'оші.*

ЗАПАСТЫ́РИТИ [запасты'рити], р'у, р'иш, док. Заробити пастушенням. *За'л'іто мож не"мало запасты'рити, аш'череда'велика.* Див. ще **зачереда́рити**. Пор. **пасты́рити**.

ЗАПЕРИ́ТИ [запе'рити], р'у, р'иш, док. Голосно закричати. *Страшно запе'рила'мати, йак'увид'іла'д'ітину на з'рубово'ко'лод'аз'а.* Пор. **періти**.

ЗАПЕР́ТИ див. **запирати**.

ЗАПЕР́ТЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **запёрти** 1, 2. *Зап'ерте в'куц'и'с'вин'а. Андр'ій був зап'ертый на два'годы за злуд'і'ство.*

ЗАПЕЧЕТЛОВА́НЫЙ [запечет'лованный], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **запечетлова́ти** 1, 2. *Запечет'лована ку'фертка. Запечет'лованный'груп.*

ЗАПЕЧЕТЛОВА́ТИ див. **запечетлововати**.

ЗАПЕЧЕТЛОВА́ТИСЯ див. **запечетлововатися**.

ЗАПЕЧЕТЛОВО́ВАТИ, 'л'овуйу, 'л'овуйеш, недок., **ЗАПЕЧЕТЛОВА́ТИ**, 'луйу, 'луйеш, док. 1. Заклеювати конверт; закривати посилку. *Ш'че м'х'от'іла'и'ч'о'с'допи'сати, 'айбо'вже м'запечет'ловала ку'фертку.* 2. церк. Перехрестити могилу з опущеною до неї труною і кинути в чотири кути перші грудки землі (цей ритуал виконує священик). *Пуп запечет'ловав'груп, і'гробар'і'зачали'загр'іба'ти.* Пор. **печетлова́ти**.

ЗАПЕЧЕТЛОВО́ВАТИСЯ [запечет'лововатис'а], 'л'овуйес'а, недок., **ЗАПЕЧЕТЛОВА́ТИСЯ** [запечетло'ватис'а], 'луйес'а, док. 1. Заклеюватися (про конверт), закритися (про посилку). 2. церк. Закритися (про ритуал священика над могилою – див. **запечетлововати** 2). *Груб запечет'ловуйес'а'по'ном.* Пор. **печетлова́тися**.

ЗАПЕЧИ́ [запе'чи], 'печу, 'печеш, док. Запекти. Пор. **печі́**.

ЗАПЕЧИ́СЯ [запе'чис'а], 'печу'са, 'печес'а, док. Запектися. Пор. **печі́ся**.

ЗАПИЛЁНЫЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до запылі́ти. *Запылена дошка.*

ЗАПИЛІТИ, 'пил'у, 'пилиш, *док.* Заглибити-ся пилою в матеріал. *Запылі йс'у дошку.* Пор. **пыліти**.

ЗАПИЛОВА́ТИСЯ [запыло'ватис'а], 'луйус'а, 'луйес'а, *док.* Заспішити, заквапитися. *Шчо с'а так запыло'вав, а'чин' у т'а 'д'іти мал'і дома ре'в'ут?* Пор. **пылова́тися**.

ЗАПИНА́ТИ, 'найу, 'пинаш ('найеш), *недок.*, **ЗА́ПНЯТИ** ['запн'ати], ну, неш, *док.* Упирати. *Зап'ни луйтру, вбы с'а не" по'сунула.*

ЗАПИНА́ТИСЯ [запн'натис'а], 'найус'а, 'пинас'а ('найес'а), *недок.*, **ЗА́ПНЯТИСЯ** ['запн'атис'а], нус'а, нес'а, *док.* 1. Перериватися в голосі, говорити із запинкою. *Д'іт'вак не" муг говорити нур'мально, запн'навс'а.* 2. Упиратися. *Поклади так луйтру, вбы с'а в шч'ос 'запн'ала.*

ЗАПИРА́ТИ, 'райу, 'пираш ('райеш), *недок.*, **ЗАПЕ́РТИ**, 'запру, 'запреш, *док.* 1. Закривати, зачиняти. *Запел:ам 'оболок, бо студи́н' іде.* ♦ **За'перти пысок**, *в'ульг.* — замовкнути. *Зап'ри 'пысок, най т'а не" чу'й!* 2. Ув'язнити. *Запел:и го за злуд'і'ство на два 'годы.*

ЗАПИРА́ТИСЯ [запн'ратис'а] 'райус'а, 'пирас'а ('райес'а), *недок.*, **ЗАПЕ́РТИСЯ** [зап'ертис'а], 'запрус'а, 'запрес'а, *док.* 1. Закриватися, зачинятися. *Запел:ис'і двір'і 'уд 'вітру.* 2. Цп'л'о с'а не дав 'заперти, бо путплатив суд'у.

ЗАПИЩА́ЛАТИ [запишча'лати], 'лайу, 'чалаш ('лайеш), *док.* Заграти на сопілці. *Бывало, х'лопц'і л'убили запишча'лати на пишчат'ках.* Пор. **пишча́лати**.

ЗАПЫШЕ́НЫЙ, а, е. Зі стуленими губами; гордовитий. *Ота жо́на все запы'шена, н'ігда с'а не 'зас'міє.*

ЗАПЫШІ́ТИ, 'шу, 'шиш, *док.* Стулити губи. Пор. **пыші́ти**.

ЗАПЫШІ́ТИСЯ [запы'шитис'а], 'шус'а, 'шис'а, *док.* Стуливши губи, зробитися гордовитим. *Запы'шила с'а та так 'ходить, г'ібы ку'руну на гулу'ві 'несла.* Пор. **пыші́тися**.

ЗАПІВКА́ТИ, айу, аш (айеш), *док.* 1. Засигналити (про автомобіль). 2. Закричати тонким, пискливим голосом. *Ма'р'іка запі'вкала на 'вулиці.* Пор. **півка́ти**.

ЗАПІ́ЛЫЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до запі́ти. *Зап'ілыі ку'гут.*

ЗАПІ́ПКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Запалити люльку. *Наб'ив 'д'ідо 'піну дога'ном та запн'кав си.* Пор. **півпка́ти**.

ЗАПІ́ПКАТИСЯ [запн'катис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Наглотатися диму від люльки. *Запн'кавс'а 'д'ідо з великим смаком.* Пор. **півпка́ти**.

ЗАПІ́РИТИСЯ [запн'ритис'а], *док.* 1. риц'а, *док.* Пускати перо (про цибулю). *По дожд'і'зови цибул'а с'а 'дуже 'файно запн'рила.* 2. р'ус'а, рис'а, *док., перен., ірон.* Почати вип'ячуватися. *По сва'бі 'наша Ма'р'ічка с'а 'дуже запн'рила.* Пор. **пнритися**.

ЗАПІ́ТИ, 'пійу, 'пійеш, *док.* 1. Закукурікати (про півня). *Зап'іли ку'гути — 'треба вже вста'вати.* 2. перен., ірон. Почати нестримно сміятися (про людину). *Шчо с' запн'в, не"боре?* Пор. **пнті**.

ЗАПЛА́ТА, ы, ж. Латка. *Йа'кий міх, та'ка й зап'лата.*

ЗАПЛА́ТАНЫЙ, а, е. Залатаний. *Зап'латан'і нага'виц'і.* Пор. **платаны́й**.

ЗАПЛА́ТАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Залатати. *Зап'латала чулу'віковы 'гат'і.* Пор. **платати**.

ЗАПЛА́ТКА, ы, ж. Зменш. до запла́та. *Прийшли ми 'мамка та'ку зап'латку, шчо й не" витко йі.*

ЗАПЛЫВА́ТИ, 'вайу, 'лываш ('вайеш), *недок.*, **ЗАПЛЫ́ТИ** і **ЗАПЛЫ́СТІ**, 'ву, 'веш, *док.* 1. Запливати. *Йа заплы'вав до сере'дини 'озера. 'Д'іти зап'лыли так да'леко!* 2. 3 ос. Те саме, що **заты́ти** 1. *Та'кий туш'ный, шчо 'очі му заплы'ли.* Пор. **плысті́**.

ЗАПЛЫ́ЛЫЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до заплы́сті 1, 2. *Зап'лыла 'чайка. Зап'лыле 'око.*

ЗАПЛЫ́ТИ *див.* **запльыва́ти**.

ЗАПЛЫ́СТІ *див.* **запльыва́ти**.

ЗАПЛІ́СНІЛЫЙ [запл'іс'н'ілыі], а, е. Вкритий пліснявою. *Запл'іс'н'ілыі сыр.*

ЗАПЛІ́СНІТИ [запл'іс'н'іти], н'іє, *док.* Вкритися пліснявою, запліснявити. *Запл'іс'н'іла 'курка на 'хл'ібови.* Пор. **плісніти**.

ЗАПЛІ́ТКА [запл'ітка], ы, ж. Стрічка, що заплітається в косу. *Де с', не"бого, загубила 'запл'ітку, та 'чулка ти с'а росп'єла?*

ЗАПЛІ́ТОВАТИ [запл'ітовати], туйу, туйеш, *недок.* Заплітати. *Запл'ітуй, Ма'р'ічко, в'д'л'ос'е у дві чул'ки.*

ЗАПНЯ́ТИСЯ *див.* **запнн'а́тися**.

ЗАПОЖДЖА́ТИ [запож'жати], 'жайу, 'по'жаш ('жайеш) і **ЗАПОЖДЖОВА́ТИ** [зап'ож'жовати], 'п'ож'жуй, 'п'ож'жуйеш, *недок.*, **ЗАПОЗДІ́ТИ** [запоз'дити], 'п'ож'жу, 'здиш, *док.* Запізнюватися. *Ав'тобус майже запоз'дит.* *Див.* ще **запожждж'а́тися**. Пор. **позд'іти**.

ЗАПОЖДЖА́ТИСЯ [запож'жатис'а], 'жайус'а, 'пож'жас'а ('жайес'а) і **ЗАПОЖДЖОВА́ТИСЯ** [зап'ож'жоватис'а], 'жайус'а, 'жайес'а, *недок.*, **ЗАПОЗДІ́ТИСЯ** [запоз'дитис'а], 'п'ож'жус'а, 'позди-с'а, *док.* Те саме, що **запожждж'а́тися**. *А запоз'дн'вс'а муй л'ігін', та х'лопц'і с'а пус'мі'йуйут на'д'д'о мн'ов.* Пор. **позд'ітися**.

ЗАПОЖДЖЕ́НЫЙ [запож'жений], а, е. 1. Який запізнався. *Изыйшлам из запож'женного на 'пару ми'*

нут' *п'ойізда*, *айбо* вже н'іко н'а не^е чекав. 2. Пізній. *Запожжена д'їтина* – *йідка* с'а *р'одит* у го^ди.

ЗАПО́ЖДЖОВАТИ *див. запожждати.*

ЗАПО́ЖДЖОВАТИСЯ *див. запожждатися.*

ЗАПОЗДІТИ *див. запожждати.*

ЗАПОЗДІТИСЯ *див. запожждатися.*

ЗАПОЛÓТИ, *п'ол'у*, *полеш*, *док.* 1. Через незнання виполоти з грядки не тільки бур'яни, але й городні культури. *Так* *моя* *донечка* *п'олала*, *шчо* *зап'олала* *й* *добре*, *не* *лиш* *гос.* 2. *перен.* Забрати все. *Мар'їка* *по смерти* *вуй'а* *гет* *зап'олала*, *н'їкому* *н'їч* *не* *лишила.*

ЗАПОЛÓТЫЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **заполóти** 1, 2. *Заполота* *петрушка*. *Заполоте* *вс'е* *цур'е* с' *хыжі.*

ЗАПОЛЬÓКАНИЙ [*запол'оканий*], а, е. Частиною помитий і сполосканий (про білизну, одєжину і под.). *Запол'оканий* *гал'їр* *сороч'кы.*

ЗАПОЛЬÓКАТИ [*запол'окати*], *кайу*, *п'окаш* (*кайеш*), *док.* Помити й сполоскати лише частину якої-небудь одєжини, простирадла і т.д. *Запол'окалам* *в'ерету*, *бо* *почер'нилас'а* *в* *однóму* *м'іс'ц'ї.* Пор. **польокати.**

ЗАПОМАГÁТИ, *гайу*, *магаш* (*гайеш*), *недок.*, **ЗАПОМОЧІЙ**, *мóжу*, *можеш*, *док.*, *кого.* Допомогати кому-небудь у матеріальному становленні. *Вуйко* *добре* *зап'умуг* *Івана.* Див. ще **спомагати.**

ЗАПОМАГÁТИСЯ [*запомагатис'а*], *гайуса*, *магас'а* (*гайес'а*), *недок.*, **ЗАПОМОЧІСЯ** [*запомочис'а*], *мóжус'а*, *можес'а*, *док.* Поправляти власне матеріальне становище, розжитися, збагачуватися. *Запомо́длис'а* *бр'їгидир'ї* с' *кат'гóзу.* Див. ще **спомагатися.**

ЗАПОМÓЖЕНИЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **запомагати.** *Запоможений* *д'їдом* *Мігал'* *добре* с'а *майе.* Див. ще **спомóжений.**

ЗАПОМОЧІЙ *див. запомагати.*

ЗАПОМОЧІСЯ *див. запомагатися.*

ЗАПОПÁВШЛИВИЙ, а, е. Який уміє накопичувати статки. *Петро* з *Йулінув* *о́боє* *запопавишливї*, *зав'то* *й* *майут.* Див. ще **змагáйливий.**

ЗАПРÁВДІ [*заправд'ї*], *присл.*, *модал.* *сл.* Мабуть, здається. *Пак* *їа*, *заправд'ї*, *забыла* *за* *їсе.*

ЗАПРАВОТІТИ, *в'óчу*, *в'отиш*, *док.*, *кого.* Подати позов до суду. *Аж* *у'вун* *н'а* *не*^е *перепросит*, *їа* *го* *заправ'óчу.* Пор. **правотіти.**

ЗАПРАВОЧÉНИЙ, а, е. Такий, на якого подано позов до суду. *Заправочена* *су'с'їдом*, *мус'їлам* *їти* *до*^с *суду.*

ЗАПРІТІТИ *див. запрічати.*

ЗАПРІЧÁТИ [*запр'ічати*], *чайу*, *р'ічаш* (*чайеш*), *недок.*, **ЗАПРІТІТИ** [*запр'ітити*], *чу*, *р'ітиш*, *док.* Забороняти. *Л'убила* *го*, *хут'* *мати* *їуї* *запр'ічала.*

ЗАПРІЧÉНИЙ [*запр'ічений*], а, е. Заборонений. *Мін'* *ї* *была* *запр'ічена* *до'рога* *до* *сестр'ы.*

ЗАПРОПАСТІТИ, *аш'чу*, *ас'тиш*, *док.* Те саме, що **згиріти.** *Де* с' *запропастила* *мáл'ый* *ножик?*

ЗАПРОПАСТІТИСЯ [*запропаститис'а*], *аш'чус'а*, *ас'тис'а*, *док.* Те саме, що **згирітися.** *Де* с'а *запропастив* *твуй* *чулу'вік*, *шчо* *не* *в'итко* *го.*

ЗАПРОТÓРИТИ [*запро'торити*], *тór'у*, *ториш*, *док.* Те саме, що **згиріти.**

ЗАПРОТОРИТИСЯ [*запро'торитис'а*], *тór'ус'а*, *торис'а*, *док.* Те саме, що **згирітися.**

ЗАПРУДІТИ *див. запружувати.*

ЗАПРУЖÉНИЙ, а, е. Загачений (про річку). *Запружена* *б'окорами* *р'їка.*

ЗАПРУ́ЖОВАТИ, *жуйу*, *жуйеш*, *недок.*, **ЗАПРУДІТИ**, *у́жу*, *удиш*, *док.* Загачувати (річку). *Запрудили* *б'окоры* *р'їку.*

ЗАПРЯ́ЖКАНИЙ [*запр'ашканий*], а, е. Застібнутий пряжкою (про ремінь, пояс). *Запр'ашкан'* *нагáвиц'ї.*

ЗАПРЯЖКА́ТИ [*запр'аш'кати*], *кайу*, *р'ашкаш* (*кайеш*), *док.* Застібнути ремінь, пояс пряжкою. *Запр'аш'кай* *маї* *с'ильно* *ри'мін'.* Пор. **пряжкати.**

ЗАПРЯЖКА́ТИСЯ [*запр'аш'катис'а*], *кайус'а*, *рашкас'а* (*кайес'а*), *док.* Затягнутися ремнем. *Запр'аш'кайс'а* *л'їнише*, *бо* *нагáвиц'ї* *ти* *пóвисли.* Пор. **пряжкатися.**

ЗАПРЯ́ТАНИЙ [*запр'атаний*], а, е. 1. Захований. *Запр'атанї* *д'рòш'ї.* 2. Захоронений (про померлого). *Л'уде* *їдут* *из* *тем'єтова*, *бо* *вже* *запр'атаний* *Олекса.*

ЗАПРЯ́ТАТИ [*запр'атати*], *р'ачу*, *р'ачеш*, *док.* 1. Заховати. 2. Похоронити. *Уже* *запр'атали* *мир'ц'а.* 3. Скласти картоплю в кагат на зиму. *Запр'аталис'ме* *р'їну* *на* *зиму* *в'їа́му* (*плат*). Пор. **прятати.**

ЗАПРЯ́ТАТИСЯ [*запр'ататис'а*], *р'ачус'а*, *р'ачес'а*, *док.* Заховатися. *Ба* *де* с'а *запр'атала* *молóдиц'а?* *Ід'єме* *її* *їс'кати.* Пор. **прятатися.**

ЗАПУ́ДИТИ *див. запужувати.*

ЗАПУ́ДИТИСЯ *див. запужоватися.*

ЗАПУ́ЖАТИ *див. запужувати.*

ЗАПУ́ЖАТИСЯ *див. запужоватися.*

ЗАПУ́ЖЕНИЙ, а, е. Заляканий. *Ота* *ж'о́на* *все* *запужена*, *бо* *бїє* *її* *чулу'вік.*

ЗАПУ́ЖОВАТИ, *жуйу*, *жуйеш*, *недок.*, **ЗАПУ́ДИТИ** [*запудити*], *пужу*, *пудиш* і **ЗАПУ́ЖАТИ**, *айу*, *аш* (*айеш*), *док.* Залякувати. *Запужала* *мати* *д'їтину*, *шчо* *цїганка* *її* *вз'є.* *Нашичо* с' *запудив* *пса?* Пор. **пужати.**

ЗАПУ́ЖОВАТИСЯ [*запужоватис'а*], *жуйус'а*, *жуйес'а*, *недок.*, **ЗАПУ́ДИТИСЯ** [*запудитис'а*], *пжус'а*, *пудис'а* і **ЗАПУ́ЖАТИСЯ** [*запужатис'а*], *айус'а*, *ас'а* (*айес'а*), *док.* Залякуватися. *Не*^е *кри'чи*, *бо* *д'їтина* с'а *запудит.* *Ота* *д'ївка*

запу́жуйес'а хут'у'ч:ого. Не давимс'а запу́жати. Пор. **пу́жати**.

ЗАПУЇНАТИ, айу, аш (айеш), док. Закріпити сіно на возі за допомогою рубеля. Ажбы не запу́зи-нали с'іно на в'озі і, та вно бы с'а звернуло з н'ого. Пор. **пу́зинати**.

ЗАПУСТО, присл. Те саме, що **дармо**. Ой, хлопче, за́пусто ходиш до т'ойі д'івкы.

ЗАПУТАНЫЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **запу́тати 1, 2**. *Запутанный кун'.* *Запутанный ч'л'адник.*

ЗАПУТАТИ, айу, аш (айеш), док. 1. Спутати (коня і т.д.). *Кун'а запутуйут, абы далеко не пу́шов пасу'чис'а.* 2. Заплутати кого-небудь. *Запутавис'н'а іс:ими рахунками.* Див. ще **попу́тати**. Пор. **пу́тати**.

ЗАПУТАТИСЯ [запу́татис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. 1. Стати спутаним без участі людини (про коня і т.д.). *Запутавс'а кун'у хамах.* 2. Заплутатися в чому-небудь. *Іс:ими рахунками так им с'а запутала, шчо н'іц'а не руз'умію.*

ЗАП'ЯСНИК див. **зап'ясники**.

ЗАП'ЯСНИКЫ [зап'ясники], у, мн., одн. зап'яясник, а, ч. Манжети на сорочці. *На кунц'ах рукаву їе зап'яясники.*

ЗАП'ЯТОК [зап'яток], тка, ч. 1. Задня частина підшови п'яти. *Зап'яткы ми с'а по'нукали.* 2. Закаблук у взутті. *Удор'вав ми с'а зап'яток на ч'іжмови.*

ЗАРАЖЁНЫЙ, а, е, мед. Заражений.

ЗАРАЖІНС [заражін'е], а, с., мед. Те саме, що **бронт**. *Ду'стала заражін'е кыр'ви.*

ЗАРАЖОВАТИ, жуйу, жуйеш, *недок.*, **ЗАРА-ЗІТИ**, ражу, ра'зиш, док. Передавати заразу, заражати. *Не чихай коло д'ітны, бо шче йі зара'зиш.*

ЗАРАЖОВАТИСЯ [заражоватис'а], жуйус'а, жуйес'а, *недок.*, **ЗАРАЗІТИСЯ** [заразитис'а], 'ражус'а, ра'зис'а, док. Передаватися (про заразу), заражатися. *Мар'ічко, не бе'ри ко'та в'руку, бо зара'зис'а глистами.*

ЗАРАЗ [за'раз(с)], присл. В один прийом, зразу. *Увун за'рас пун'ус тот пласт.*

ЗАРАЗІТИ див. **заражовати**.

ЗАРАЗІТИСЯ див. **заражоватися**.

ЗАРАНОК, нку, ч. Досвіток; ранок. *Заранкы в новимбр'і вже студін'і.*

ЗАРАНТОВАНЫЙ [заран'тований], а, е, кул. Заправлений засмажкою (про страву). *Заранто-ван'і па'сул'і.*

ЗАРАНТОВА́ТИ, ту́у, ту́еш, док., кул. Заправити страву засмажкою. *Заранто'вати ст'раву мусай, бо чинак ко йі ме йіісти.* Пор. **рантовати**.

ЗАРАНТОВА́ТИСЯ [зарантоватис'а], ту-йес'а, док., кул. Бути приготовленим засмажкою (про страву). *Па'сул'і до'бр'і, куй с'а заранту́ють.* Пор. **рантоватися**.

ЗАРА́ПКАТИ, айу, аш (айеш), док. 1. (про качок) Почати видавати специфічні качині звуки. *Зар'апкала качка.* 2. *перен., зневаж.* (про людину) Заговорити неприємним голосом, подібним до качиного. *Но, вже зар'ап'кав Ми'гал'.* Пор. **ра́пкати**.

ЗАРВА, ы, ж. Заглиблення, утворене в зв'язку з тим, що провалилася земля. *У туй зар'ви на'висн'і была во'да.*

ЗАРВА́ТИСЯ див. **зарыва́тися**.

ЗАРЕБЕНІ́ТИ [зарибін'іти], док. 1. 'н'іе. Почати виділяти сечу великою струєю (про корову, коня). *Зарибін'іла на'ша Мо'нц'ія.* 2. 'н'ію, 'ніиеш, *перен., вульг.* Те саме про людину. *Зарибін'івис'і серед дво'ра, не можеш май'дале удыйти?* Пор. **ребеніти**.

ЗАРЕВА́НЫЙ, а, е. Заплаканий. *Заревана жо-на.* Див. ще **зарёмбаний**, **засмы́ранный 2**, **засмы́р-данный 2**.

ЗАРЕВА́ТИ, 'реву, ре'веш, док. Заплакати. *Іди до д'ітны, бо заре'вала.* Див. ще **зары́кати 3**. Пор. **рева́ти**.

ЗАРЕВА́ТИСЯ [зареватис'а], 'ревус'а, ре'вс'а, док. Дуже сильно заплакати. *Так с'а заре'вала д'ітина, шчо вун'зайш'лас'а.* Пор. **рева́тися**.

ЗАРЕГО́НІТИ [заригун'іти], 'н'у, ниш, док. Те саме, що **зареготати 1**. Пор. **регоніти**.

ЗАРЕГО́НІТИСЯ [заригун'ітис'а], 'н'ус'а, 'нис'а, док. Те саме, що **зарегоніти**. *Уд Івановых сл'ов Петро с'а заригун'ів.* Пор. **регонітися**.

ЗАРЕГОТА́ТИ, ре'г'чу, ре'гочеш, док. 1. Зареготати. 2. Заіржати. *Іак у'чув'газду, кун'читаво зарегот'ав.* Пор. **реготати**.

ЗАРЕГІСТРОВА́НИЙ [заригіст'рований], а, е. Зареєстрований.

ЗАРЕПІСТРОВА́ТИСЯ [заригіст'роватис'а], 'руйус'а, 'руйес'а, док. Зареєструватися. *Но та йде-ме заригіст'роватис'а, такий до'говор зр'обити.*

ЗАРЁМБА́НЫЙ, а, е. Те саме, що **зареваний**. *Шчо у вас та'ка зарёмбана д'ітина?*

ЗАРЁМБАТИ, айу, аш (айеш), док. Почати безперервно плакати (переважно про дітей). *Цил'ку, ты в'пай зарёмбав?* Пор. **рёмбати**.

ЗАРЕЧІ́СЯ [заречис'а], 'чус'а, 'чес'а, док. Заректися.

ЗАРЫБА́РЕННЫЙ, а, е. Зароблений риболов-лею. *Зарыбарин'і зр'обіи.*

ЗАРЫБА́РИТИ, р'у, риш, док. Заробити ри-боловлею. *Аж йе у'дача, та мож зары'барити не-пудло, айбо т'реба йти на Тису.* Пор. **рыба́рити**.

ЗАРЫВА́ТИСЯ [зарыватис'а], 'вайус'а, 'ривас'а (вайес'а), *недок.*, **ЗАРВА́ТИСЯ** [зар'ватис'а], 'зарвус'а, 'зарвес'а, док. 1. Ховатися, риючи заглиблення в чому-небудь, зариватися. *Бортц'а дуже с'коро зарыва'ч'а в з'имл'у.* 2. Провалитися.

Ба шчо с'а так зм'ял'а зар'вала на 'нашуму г'ор'д'і? 3. Щезнути, зникнути. Ба де с'а в'та 'д'івка зар'вала? Зар'вав бы с':а, куй ис' та'кий н'е'во'їашний! (прокльон).

ЗАРЬКАТИ, 'рйчу, 'рйчеш, *док.* 1. Зарикати (про тварин, звірів). Куй ко'рова 'п'риде с 'наші ид:ворови, та зар'йче, в'бы йі запустити в хлів. 2. *перен., вульг.* Почати кричати на кого-небудь (про людей). А бр'їа'дир'їак на н'а зар'йче! 3. *вульг.* Те саме, що **зарев'ати**. Куй Олексу 'г'д'вгеры 'зачали 'бити, та так зар'йкав, шчо страшно 'было 'чути. Див. ще **зарыч'ати**. Пор. **рыкати**.

ЗАРЬЧ'АТИ, 'рйчу, 'рйчеш, *док., вульг.* Те саме, що **зарыкати**. Пор. **рыч'ати**.

ЗАРІДКИЙ [зар'іткий], а, е. Трохи рідший, ніж звичайно або потрібно; рідкуватий. 'Зарітка 'каша. Див. ще **п'орідкий**. Пор. **рідкий**. Антонім **з'агустый**.

ЗАРІДКО [зар'ітко], *присл.* Рідкувато. Уч'їни-лас' 'мачанку 'зар'ітко. Див. ще **п'огусто**. Антонім **з'агусто**.

ЗАРІКАНС [зар'ікан'е], а, с. Зарікання.

ЗАРІНОК [зар'інок], нка, ч. Пологий берег річки, вкритий рінню. На зар'інку 'много 'р'їни.

ЗАРІЧНИЙ [зар'ічний], а, е. Який зарікся. *Петро вже не тїе, бо в'ун зар'ічний.*

ЗАРОБОК, рупку, ч. Заробіток, платня. Н'їч из й'о'го 'зарупку: шчо зар'обив, вто про'пив.

ЗАРУБИТИ *див.* **заруб'лювати**.

ЗАРУБЛЕНИЙ, а, е. Підрублений.

ЗАРУБ'ЛЮВАТИ [зар'убл'овати], л'уйу, л'аш (л'уйеш) і **ЗАРУБ'ЛЯТИ** [зар'убл'яти], 'л'айу, 'рубл'аш (л'айеш), *недок.*, **ЗАРУБ'ІТИ**, 'рубл'у, 'руб'иш, *док.* Підрубляти. Зарубилам си с'виту.

ЗАРУБ'ЛЮВАТИСЯ [зар'убл'оватис'а], л'уйес'а і **ЗАРУБ'ЛЯТИСЯ** [зар'убл'ятис'а], 'л'айес'а, *недок.*, **ЗАРУБ'ІТИ**, 'руб'иш':а, *док.* Підрублятися. Ас':а по'лотно не' зар'убит, та б'уде с'а ст'р'амкати.

ЗАРУБ'ЛЯТИ *див.* **заруб'лювати**.

ЗАРУВНАНИЙ [зар'унаний], а, е. Зарівняний, вирівняний. Зар'унана 'вулиц'а.

ЗАРУВН'АТИ *див.* **зарув'нювати**.

ЗАРУВН'АТИСЯ *див.* **зарув'нюватися**.

ЗАРУВ'НЮВАТИ [зар'ун'овати], н'уйу, н'уйеш, *недок.*, **ЗАРУВН'АТИ** [зар'унати], 'найу, 'рунаш ('найеш), *док.* Зарівнювати, вирівнювати. Май 'файно зар'унай з'р'атку. Пор. **рув'нати**.

ЗАРУВ'НЮВАТИСЯ [зар'ун'оватис'а], н'уйес'а, *недок.*, **ЗАРУВН'АТИСЯ** [зар'унатис'а], 'рунаш':а ('найес'а), *док.* Зарівнювати, вирівнювати. Йаг 'добре роз'бити г'руд'е, та май 'файно с'а зар'унайе з'р'атка. Пор. **рув'натися**.

ЗАРУМЕГ'АТИ, 'меж'е, *док.* Почати ремігати. За два дны ко'р'ову 'нашу бул'їло, та н'їч не' йїла, слава 'Б'д'у, вже зарумег'ала. Пор. **румег'ати**.

ЗАРШ'ОВАННИЙ, а, е. Те саме, що **поарш'ований**. Зар'шований г'др'од'иц'.

ЗАРШОВАТИ, 'шуйу, 'шуйеш, *док.* Те саме, що **поарш'овати**. Пор. **арш'овати**.

ЗАСАП'ІТИ, п'л'у, 'пиш, *док.* Почати важко дихати через задуху. 'Чуйу, ко'с' засап'ів 'коло 'мене. Пор. **сап'іти**.

ЗАСАСОВАТИ, суйе і **ЗАСЫСАТИ**, 'сысат ('сайе), *недок.*, **ЗАССАТИ** [зас'сати], 'зас'е, *док.* Засмоктувати, втягувати. О'то бо'лото хут'-'кого 'зас'е. Не' в'стигнеш с'тати там, йак т'а 'зачне за'сасовати.

ЗАСВАЛЬБОВАТИ [засвал'бо'вати], 'буйу, 'буйеш, *док.* Тривалий час гуляти по весіллях. Не'їе с 'Цил'ї н'їйакуйі ро'боты, бо засвал'бо'вала. Пор. **свальбов'ати**.

ЗАСВИН'ІТИ [засви'н'ити], 'н'у, 'ниш, *док.* Те саме, що **пасвин'іти** 1. Ус'у 'хыжу засви'нив. Пор. **свин'іти**.

ЗАСЕКУР'ОВАННИЙ, а, е, *юр.* Застрахований (про майно). 'Наша 'хыжа засеку'рована.

ЗАСЕКУРОВАТИ, 'руйу, 'руйеш, *док., юр.* Застрахувати майно. Засеку'р'о'валам 'хыжу. Пор. **секу'ровати**.

ЗАСЕКУРОВАТИСЯ [засеку'роватис'а], 'руйус'а, 'руйес':а, *док.* Застрахуватися. Засеку'р'оватиса 'мусай. Пор. **секу'роватися**.

ЗАСЕРА, ы, ч., *жс., вульг.* Людина, яка постійно вип'ячується. Йа вту за'серу 'мушу дис 'уад 'їсте'-ровати, бо лиш у'се с'а 'хоче в'к'зати.

ЗАСЕРБАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Засьорбати. За'сер'балам 'мало 'левешу. Див. ще **затильк'ати**, **залх'їпати**. Пор. **сєрбати**.

ЗАСИЛЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **засил'їти** 1, 2. Заси'лена 'нитка в і'глу. Заси'лений 'вузел.

ЗАСИЛ'ІТИ *див.* **заси'лювати**.

ЗАСИЛКА, ы, *жс.* Петля. Ма'лу с 'засилку вчи-нила, бо не за'ходит у н'у 'гомба. Див. ще **кл'ючка**.

ЗАСИЛ'ЮВАТИ [засил'овати], л'уйу, л'уйеш і **ЗАСИЛ'ЯТИ** [засил'яти], 'л'айу, 'сил'аш (л'айеш), *недок.*, **ЗАСИЛ'ІТИ**, 'си'лу, 'силиш, *док.* 1. Засилювати. 2. Зав'язувати міцно у вузол. В'аси-л'у, на 'нитку т'а за'сил'у (жарт). Пор. **сил'їти**.

ЗАСИЛ'ЯТИ *див.* **заси'лювати**.

ЗАСЫСАТИ *див.* **зас'асовати**.

ЗАСІГ'АТИ *див.* **засі'говати**.

ЗАСІГОВАТИ [зас'іговати], гу'йу, гу'йеш, *недок.*, **ЗАСІГ'АТИ** [зас'ігати], 'га'йу, 'с'ігаш ('гайеш), *док.* Засягувати. Пор. **сіг'ати**.

ЗАСІЧ'І [зас'ічи], 'чу, 'чеш, *док.* Засікти. Пор. **січі**.

ЗАСКАЛЕНИЙ, а, е. Із занозою. Заска'лена ру'ка.

ЗАСКАЛЁНЫЙ², а, е. Косий (про очі). *У н'ого одно око заскалене.*

ЗАСКАЛІТИ¹ *див. заскальовати*¹.

ЗАСКАЛІТИ² *див. заскальовати*².

ЗАСКАЛІТИСЯ *див. заскальоватися*.

ЗАСКАЛЬОВАТИ¹ [заскал'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **ЗАСКАЛІТИ**¹, кал'у, калиш, *док.* Допускати ненароком, щоб увійшла заноза в руку. *Заскаливим дошкує перст.*

ЗАСКАЛЬОВАТИ² [заскал'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **ЗАСКАЛІТИ**², кал'у, калиш, *док.* Те саме, що **скаліти**. *Що с'заскалив око?*

ЗАСКАЛЬОВАТИСЯ [заскал'оватис'а], л'уйес'а, *док.*, **ЗАСКАЛІТИСЯ** [заскал'итис'а], лиц'а, *док.* Те саме, що **скалітися**. *Ас'а дошка заскал'уйе, куй їй д'алуйеш, та вбер'ни їй другым кунц'ом.*

ЗАСКАНДРЁНЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **заскандріти**. *Заскандрена дошка.*

ЗАСКАНДРИТИ *див. заскандрьовати*.

ЗАСКАНДРИТИСЯ *див. заскандрьоватися*.

ЗАСКАНДРЬОВАТИ [заскандр'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.*, **ЗАСКАНДРИТИ**, р'у, риш, *док.* Відривати або відколювати скалку, тріску від дошки. *Нашич с'заскандрив дошку?* Пор. **скандріти**.

ЗАСКАНДРЬОВАТИСЯ [заскандр'оватис'а], р'уйес'а, *недок.*, **ЗАСКАНДРИТИСЯ** [заскандр'итис'а], риц'а, *док.* Відколотися (про тріску, скалку). *Дошка заскандрилася а.* Пор. **скандрітися**.

ЗАСКІПІТИ [зас'кіпити], кіпл'у, кіпиш, *док.* Те саме, що **прискіпати**. *Зас'кіпи ми, Йване, йаблун'ку.* Пор. **скіпати**.

ЗАСКІПЛЁНЫЙ [зас'кіпл'єний], а, е. Те саме, що **прискіпл'єний**. *Зас'кіпл'єна при'сатка.*

ЗАСКОМЫТАТИ, м'ычу, м'ычеш, *док.* 1. Полоскотати. *Заскомытав н'а в'ндогу.* 2. *безос., одн.* Почати свербіти. *Заскомытало н'а пуд ло'паткув.* Пор. **скомытати**.

ЗАСКОРО, присл. 1. Раніше, ніж звичайно або потрібно. *Ты заскоро прийшов, бо иче вс'і спл'ат.* 2. Швидко, ніж звичайно чи потрібно. *Увун заскоро ходит, йа за ним не встигаю.* Див. ще **поскоро**.

ЗАСКОЧИТИ, чу, чиш, *док.* Заскочити. *Дивл'ус'а, каже, д'івка в студниці вбрат, та заскочила в х'яжу.*

ЗАСЛІНАВИТИСЯ [заслінав'итис'а], *док.* 1. вл'ус'а, вис'а. Те саме, що **послінав'итися**. 2. виц'а, *перен.* Те саме, що **розслінав'итися** 2.

ЗАСЛІНИТИСЯ [заслінитис'а], *док.* 1. н'ус'а, нис'а. Те саме, що **нослінав'итися**. 2. ниц'а, *перен.* Те саме, що **розслінав'итися** 2.

ЗАСЛЫЗЁНЫЙ, а, е. Засльозений. *Засльзене т'раве 'юко.*

ЗАСЛЫЗІТИСЯ [заслы'зитис'а], 'з'ус'а, 'зи-с'а, *док.* Засльозитися. *Мін 'і 'юко заслы'зилос'а, бо шч'с'у'пало в н'ого.* Пор. **слызітис**.

ЗАСЛІПЛЁНЫЙ, а, е. Засліплений.

ЗАСЛОТИТИ, 'тит, *док., безос., метеор.* Засльотити. Пор. **слотіти**.

ЗАСЛУЖЁНЫЙ, а, е. Заслужений.

ЗАСМЫРАВИТИ *див. засмырьовати*.

ЗАСМЫРАВИТИСЯ *див. засмырьоватися*.

ЗАСМЫРАВЛЁНЫЙ, а, е. Забруднений соплями. *Засмыравлена д'ітина.* Див. ще **засмыраний** 1.

ЗАСМЫРАНИЙ, а, е. 1. Те саме, що **засмыравлений**, **засмылавлений**. 2. Те саме, що **зар'єваний**.

ЗАСМЫРАТИ, айу, аш (айеш), *док.* 1. Схопити нежить, почати часто підтягувати соплі. *Ще не было студено, а ты вже засмырав.* 2. Почати плакати, часто підтягуючи соплі. *Ко т'а, Йурику, побив, ичо в'п'ят ис'засмырав? На впр'в'д'і і тот засмырат, ко н'і'гда не ре'ве.* Див. ще **засмырдати**. Пор. **смырати**.

ЗАСМЫРДАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **засмырдати** 1, 2. *Що с'така засмырдана, а'чин'ис'а пустудила? Ба ко д'ітину побив, ичо така засмырдана?*

ЗАСМЫРДАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **засмырати** 1, 2. Пор. **смырдати**.

ЗАСМЫРЬОВАНЕ [зас'мыр'ован'є], а, с. Забруднювання соплями. *Зас'мыр'ован'є со'рочечкы.* Пор. **засмырьовати**.

ЗАСМЫРЬОВАТИ [зас'мыр'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.*, **ЗАСМЫРАВИТИ**, вл'у, виш, *док.* Забруднювати соплями. *Засмыравила д'ітина ус'у со'рочечку.* Див. ще **засмылавити**, **смыравити**.

ЗАСМЫРЬОВАТИСЯ [зас'мыр'оватис'а], р'уйус'а, р'уйес'а, *недок.*, **ЗАСМЫРАВИТИСЯ** [зас'мырав'итис'а], вл'ус'а, вис'а, *док.* Забруднюватися соплями. *Ци'ко, заичо с'а так засмыравила, куй'мама ти дала же'бу'лов'б'ку?* Див. ще **засмылав'итися**.

ЗАСМЫЧЁНЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. часу до **засмыч'ити**. *Зас'мычений дво'ма луд'ми до'х'иш п'іаний.*

ЗАСМЫЧИТИ *див. засмычовати*.

ЗАСМЫЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, *недок.*, **ЗАСМЫЧИТИ**, чу, чиш, *док.* Те саме, що **заволочі**. *Ледвы м засмычила сис'ст'ов'є у двур.* Пор. **смыч'ити**.

ЗАСМІВАТИ [зас'мівати], вайу, м'иваш (вайеш), *недок.* Осміювати. *Не зас'мівай ты, д'івко, того ли'гн'а, бо иче ти'годен'быти жєни'хом.*

ЗАСМІТЯНЁНЫЙ [зас'міт'ан'єний], а, е. Засмічений. *Зас'міт'ан'єний под'лаш.*

ЗАСМІТЯНІТИ [зас'міт'ан'ити], н'у, 'ниш, *док.* Засмічувати. *Зас'міт'ан'илис'те х'яжу, айбо замести н'і'куму.*

ЗАСМІТЯНІТИСЯ [зас'міт'анитис'а], 'ни-ц':а, *док.* Засмічуватися. *Не встиглам замістити хвижу, тай уніац':а зас'міт'аніла.*

ЗАСМОЛАВИТИ, вл'у, виш, *док.* Те саме, що засм'явирити. *Засмолавила д'їтина сорочичку.* Пор. см'явити.

ЗАСМОЛАВЛЕНИЙ, а, е. Те саме, що засм'явлений. *Засмолавлений с'ведерик.*

ЗАСМОЛЁНИЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до засмоліти 1, 2. *Засмолений фундамент. Засмолена сорочка.*

ЗАСМОЛІТИ, 'мол'у, молиш, *док.* 1. Покрити смолою. *Треба ми засмолити фундамент, обидва не зат'їкала в 'тивниц'у.* 2. *перен.* Дуже забруднити (сорочку, одяг і под.) тривалим носінням. *Звир'з'їс':а с'бр'очку, най пом'йу, бо гет ис'її засмолів.* Пор. смоліти.

ЗАСМУГАНІЙ, а, е. Забруднений. *Засмугана сорочка.* Див. ще посмуганий.

ЗАСМУГАТИ *див.* засмуг'овувати.

ЗАСМУГАТИСЯ *див.* засмуг'овуватися.

ЗАСМУГ'ОВУВАТИ, 'г'овуйу, 'г'овуйеш, *недок.*, **ЗАСМУГАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Укрити брудними смугами, забруднити. *Засмугав нагавичкы.* *За вден дин' засмуг'овує дві сорочечкы.* Див. ще посмугати. Пор. смугати.

ЗАСМУГ'ОВУВАТИСЯ [засмуг'овуватис'а], 'г'овуйес'а, *недок.*, **ЗАСМУГАТИСЯ** [засмугатис'а], ац':а (айес':а), *док.* Забруднитися. *Засмугалас'а сорочка.* *Біле 'р'анд'є засмуг'овуйес'а с'коро.* Див. ще. носмугатися. Пор. смугатися.

ЗАСМУЧЁНИЙ, а, е. Засмучений.

ЗАСНІЖЁНИЙ [зас'н'їжений], а, е. Засніжений.

ЗАСНУРОВАНИЙ, а, е, *буд.* Дісприкм. пас. мин. ч. до заснур'овати. *Заснур'ована хвижа.*

ЗАСНУР'ОВУВАТИ, 'р'овуйу, 'р'овуйеш, *недок.*, **ЗАСНУР'ОВАТИ**, 'руйу, 'руйеш, *док.*, *буд.* Робити розмітку за допомогою шнура для копання траншеї під фундамент будови. *Брат заснур'овав дужче велику хвижу.* Пор. снур'овати.

ЗАСНУР'ОВУВАТИСЯ [заснур'овуватис'а], 'р'овуйес'а, *недок.*, **ЗАСНУР'ОВАТИСЯ** [заснур'оватис'а], 'руйес'а, *док.*, *буд.* Те саме, що заснур'овувати. *Перет 'копан'ом ш'дунку на фундамент, заснур'овуйес'а, де т'реба 'копати.* Пор. снур'овати.

ЗАСОЛЁНИЙ, а, е. Засолений.

ЗАСПІВАТИ [зас'півати], 'вайу, 'піваш (вайеш), *док.* 1. Заспівати. 2. Запросити що-небудь несподіване, напр., високу ціну за щось. *Йа 'х'ом'їв уд'н'ого ку'птити хвижу, во в'ун зас'півав таке, шчо йа передумав.*

ЗАСП'УЛНИЦЯ [зас'пулниц'а], і, *жс.*, *заст.* Нижня жіноча сорочка під святковою. *Заспулниц'а має 'бити з білого полотна.*

ЗАССАТИ *див.* засасувати.

ЗАСТАВАТИ, айу, айеш, *недок.*, **ЗАСТАТИ**, 'тану, 'танеш, *док.* 1. Заставати. *Петро застав н'а 'дома.* 2. Заступатися за кого-небудь. *Муй с'тарший брат усе за н'а заст'явав, куй н'а кус'х'ом'їв 'бити.*

ЗАСТАНОВІТИ *див.* застанов'ляти.

ЗАСТАНОВІТИСЯ *див.* застанов'лятися.

ЗАСТАНОВЛЁНИЙ [застанов'лений], а, е. Зупинений. *Застанов'лена ко'рова 'никала, йак бы об'їйти чулу'віка.*

ЗАСТАНОВ'ЛЯТИ [застанув'ляти], 'л'айу, 'н'овлаш (нув'ляйеш), *недок.*, **ЗАСТАНОВІТИ**, 'н'овл'у, 'новиш, *док.* Те саме, що зопир'ати. *Мигал'у, застано'ви мало 'к'он'ї, най переп'очинут.*

ЗАСТАНОВ'ЛЯТИСЯ [застанув'лятис'а], 'л'айус'а, 'н'овлас':а (нувл'айес':а), *недок.*, **ЗАСТАНОВІТИСЯ** [застанов'витис'а], 'н'овл'ус'а, 'новис':а, *док.* Чинити опір, упиратися. *Ота ж'одна йак с'а застано'вит, та н'ї за шчо с'а не' ут'ступит.* Див. ще станов'ляти.

ЗАСТАРІЙ, а, е. Старіший, ніж звичайно або потрібно, старуватий. *Муй чулу'вік мін'ї мало 'застарый.* Див. ще по'старый, старучков'атый. Антонім замо'лодий.

ЗАСТАТИ *див.* заставати.

ЗАСТЫВАТИ, 'вайу, 'тиваш ('вайеш), *недок.*, **ЗАСТЫНУТИ** і **ЗАСТЫТИ**, 'тыну, 'тынеш, *док.* 1. Охолоджуватися. *Дужче м застыв на м'др'оз'ї.* 2. Застигати, загусати. *Сис' кл'ата'ниц' с'коро застыне.* Пор. стыти, стынути.

ЗАСТЫЛЫЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до застыти 1, 2. *Застыл'ї ноги. Застылый кл'ата'ниц'.*

ЗАСТЫНУТИ *див.* застывати.

ЗАСТЫТИ *див.* застывати.

ЗАСТОВАТИ, туйу, туйеш, *недок.* Закривати, застилати собою світло. *Йди уд'оболока, не 'застуй ми.*

ЗАСТРІШИНА [застр'їшина], ы, *жс.*, *буд.* Частина даху (стріхи).

ЗАСТРОЖІТИСЯ [застрожитис'а], 'ружус'а, 'рожис':а, *док.* Пригрозити. *Не'їє ко'му на т'а с'а застрожити, куй та'ке 'робиш.* Пор. строжітися.

ЗАСТРЯМКАТИ [застр'амкати], кат (кайе), *док.*, *безос.* Почати поколювати, штрикати (про біль у тілі). *Застр'амкало н'а в'ус'ї.* Пор. стр'ямкати.

ЗАСТРЯТИ [застр'ати], 'р'ану, 'р'анеш, *док.* Застрягти. *Она застр'агла. Увун застр'ах. Застр'аг у калови.*

ЗАСТУВ'ІТИ, 'пійу, 'пійеш, *док.* Остовпіти. *Застув'їла, йак им у'вид'їла чулу'віка в кр'ови.*

ЗАСТУДЕНИТИ, 'нит, *док.*, *безос.* Те саме, що застудіти 2. Пор. студеніти.

ЗАСТУДИТИ, 'тужу, 'тудиш, *док.* 1. Простудити кого-небудь. *Не застуди д'їтину.* 2. 'дит, *док.*

безос. Стати холодно. *Доста засту́дило: іде зима.* Див. ще **застуде́ний**. Пор. **студі́ти**.

ЗАСТУЖЕ́НЫЙ, а, е. Засту́джений. *Ты, не^мбо^мрачко, шчо́с' дуже засту́жена.* Див. ще **постуже́ний**.

ЗАСУ́ЄТИТИ [засу'їетити], їечу, їетиш, док. Те саме, що **забосовіти**. *Найшла ми ты суйету, чита^мво с'н'а засу'їетила.* Пор. **су́єтити**.

ЗАСУ́ЄТИТИСЯ [засу'їетитис'а], їечус'а, їетис'а, док. Те саме, що **забосовітисся**. *Засу'їетила^мс'а, бо не^мїе ми чулу'віка ду'му.* Пор. **су́єти-тисся**.

ЗАСУ́ЄЧЕНЫЙ [засу'їечений], а, е. Те саме, що **забосовлений**.

ЗАСУМФА́ЛЕНый, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **засумфа́лити**. *Засумфа́лена ве́рета.*

ЗАСУМФА́ЛИТИ див. **засумфа́льовати**.

ЗАСУМФА́ЛИТИСЯ див. **засумфа́льоватися**.

ЗАСУМФА́ЛЬОВАТИ [засум'фал'овати], л'у́йу, л'у́йеш, *недок.*, **ЗАСУМФА́ЛИТИ**, 'фал'у, 'фалиш, док. Заяложувати, забруднювати мнучи (переважно про тканину, одяг). *Засумфа́лив но́вый 'реклик.* Пор. **сумфа́лити**.

ЗАСУМФА́ЛЬОВАТИСЯ [засум'фал'овати-с'а], 'фал'у́йес'а, *недок.*, **ЗАСУМФА́ЛИТИСЯ** [засум'фалитис'а], 'фал'ус'а, 'фалис'а, док. Заяложитися, забруднитися. *Засумфа́лилас'а скатир'т'.* Пор. **сумфа́литися**.

ЗАТАВА́ТИ, та́йу, та́йеш, *недок.*, **ЗАТА́НУТИ**, ЗАТА́ТИ, та́ну, та́неш, док. 1. Загрузати в болоті, снігу і т.д. *С'н'іх та́кий 'мокрий, шчо 'ногы в'н'бму зата́йут до зима'і.* 2. Занурюватися в воду, опускати на дно, тонути. *У 'Тис'і їе м'іста, шчо мож за́танути й на 'пару 'митру.* Див. ще **потава́ти 1**.

ЗАТАЛА́ПАТИ, айу, аш (айеш), док. Зайти важкою ногою в грузке середовище. *Ба ко уночі затала́пав у 'малтер?* Пор. **тала́пати**.

ЗАТА́ЛЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **зата́ти 1, 2**. *За́талу у ка́лови 'но́гу 'ледвы м'ут'ах. За́тале па́ц'а у во́д'і 'было не^мв'итко.*

ЗАТА́НУТИ див. **затава́ти**.

ЗАТА́ТИ див. **затава́ти**.

ЗАТВЕРДЫ́Й, а, е. Трохи твердіший, ніж звичайно або потрібно; твердуватий. *За́твердый хл'їн.* Див. ще **по́твердый**. Антонім **за́мняккый**.

ЗАТВЕРДО, присл. Твердувати. *Туй за́твердо ко́пати.* Див. ще **по́твердо**.

ЗАТВОРЕ́НЫЙ, а, е. Зачинений, закритий. *За́творе́нный ку́тиц'.*

ЗАТВОРІ́ТИ див. **затво́рьовати**.

ЗАТВОРІ́ТИСЯ див. **затво́рьоватися**.

ЗАТВО́РЬОВАТИ [зат'во́р'овати], р'у́йу, р'у́йеш і **ЗАТВО́РЯТИ** [затво'р'ати], 'р'а́йу, 'во́р'аш (р'а́йеш), *недок.*, **ЗАТВОРІ́ТИ** [затво'рити], 'во́р'у,

'вориш, док. Зачиняти, закривати. *За́твори́ скоро двір'і, бо студо́но.*

ЗАТВО́РЬОВАТИСЯ [зат'во́р'оватис'а], р'у́йу-с'а, р'у́йес'а і **ЗАТВО́РЯТИСЯ** [затво'р'атис'а], 'р'а́йус'а, 'во́р'ас'а (р'а́йес'а), док., **ЗАТВОРІ́ТИ-СЯ** [затво'ритис'а], 'во́р'ус'а, 'ворис'а, док. Зачинятися, закриватися. *Іс'і двір'і с'а не^м за́тво́р'у́йт'йак с'л'їт.*

ЗАТВО́РЯТИ див. **затво́рьовати**.

ЗАТВО́РЯТИСЯ див. **затво́рьоватися**.

ЗАТЕЛЕ́ПАНЫЙ, а, е. Неякісно замальований, забілений, зафарбований. *За́телепан'і с'к'їны.*

ЗАТЕЛЕ́ПАТИ див. **зателе́новати**.

ЗАТЕЛЕ́ПОВАТИ, пуйу, пуйеш, *недок.*, **ЗАТЕЛЕ́ПАТИ**, айу, аш (айеш), док. Неякісно замальовувати, забілювати, зафарбовувати. *Тубі лиш зателе́пати, тад' ма́л'у́й 'файно.* Пор. **теле́пати**.

ЗАТЕ́МНИТИ [затимн'їти], *недок.* 1. ї́йу, ї́йеш. Ставати темним або темнішим. 2. н'ї́ес'а, *безос.* Те саме, що **зате́мнітисся 2, 3**. Пор. **те́мніти**.

ЗАТЕ́МНИТИСЯ [затимн'їтис'а], ї́йес'а, *безос.*, док. 1. Звечоріти, засутеніти. *У́же с'а за́тимн'їло, т'реба 'лампу запа́лити.* 2. Стати темно від дощових хмар. *Так с'а за́тимн'їло 'серед дн'а, шчо хут' 'лампу па́ли.* Див. ще **зате́мніти 2**. Пор. **те́мнітисся**.

ЗАТЕРНЕ́НЫЙ, а, е. Загороджений колючими вітками, терням. *За́терненный керт.*

ЗАТЕРНІ́ТИ див. **зате́рньовати**.

ЗАТЕ́РНЬОВА́НЕ [затирн'ован'е], а, с. Загороджування ділянки колючими вітками, терням. *За́тирн'ован'е го́рода.* Пор. **зате́рньовати**.

ЗАТЕ́РНЬОВАТИ [затирн'овати], н'у́йу, н'у́йеш, *недок.*, **ЗАТЕРНІ́ТИ** [зате'р'нити], 'н'у́й, 'ниш, док. Загородити ділянку колючими вітками, терням. *'Мушу зате'р'нити го́рдиц', абы не^м 'йшли 'кури.*

ЗАТЕ́ЧИ [зате'чи], 'течу, 'течеш, док. Затекти. Пор. **те́чи**.

ЗАТІ́ЛЬКАТИ [затил'кати], айу, аш (айеш), док. Те саме, що **засе́рбати**. Пор. **ті́лькати**.

ЗАТИ́НТЯНЕ́НЫЙ [затинт'анений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **затинтя́нїти**. *Затинт'а-нин'і 'рукы.*

ЗАТИ́НТЯНІ́ТИ [затинт'анїти], 'н'у́, 'ниш, док. Забруднити або зафарбувати чорнилом. *За́тинт'а́нила 'йа́йц'а.* Пор. **тинтя́нїти**.

ЗАТИ́НТЯНІ́ТИСЯ [затинт'анїтис'а], 'н'у́-с'а, 'нис'а, док. Забруднитися або зафарбуватися чорнилом. *Ма́л'о́валам 'йа́йц'а та гет им с'а за́тинт'а́нила.* Пор. **тинтя́нїтисся**.

ЗАТЫВА́ТИ, 'вайу, 'тываш ('вайеш), *недок.*, **ЗАТЫ́ТИ**, 'тйуу, 'тыйеш, док. 1. Ставати жирним, запливати жиром. *Так за́тывы, шчо вже в 'н'ого ї 'ши́йї не^мїе. Та́кий Пе́т'ро ту́ш'ный, шчо 'о́чі му*

з'явили. 2. перен. Те саме, що **загаздіти**. *Утк'оли став складовичком, та читаво з'явив, у с'ачино в н'ого йе*. Пор. **тыти**.

ЗАТЫЛЫЙ, а, е. Який ожирів, заплив жиром. *Затылыи вытпир'*.

ЗАТЫМ, присл., рідк. Те саме, що **пак**². *Пувбі-далис'ме, з'ятым ис'ме шче'мало поко'сили*.

ЗАТЫТИ див. **затывати**.

ЗАТИГАТИ див. **затіговати**.

ЗАТИГАТИСЯ¹ [зат'ігатис'а], т'ігач'а, *недок.*, **ЗАТЯГНУТИСЯ**¹ [зат'агнутис'а], т'гос'а, *док.* Те саме, що **замл'авитися**. *Зат'агнос'а на дошк.*

ЗАТИГАТИСЯ² [зат'ігатис'а], т'гайус'а, т'ігач'а (т'гайес'а), *недок.*, **ЗАТЯГНУТИСЯ**² [зат'агнутис'а], т'агнус'а, т'агнес'а, *док.* Зменшувати обсяг споживання їжі і внаслідок цього худнути. *Мойа д'івка гет зат'аглас'а, тул'ко йіст, гі'кутка*.

ЗАТИГОВАТИ [зат'іговати], т'гайу, т'гайеш і **ЗАТИГАТИ** [зат'ігати], т'гайу, т'ігаш (т'гайеш), *недок.* 1. Затягувати. 2. *недок.*, *безос.* Важко дихати, задихатися. *Не з'найу, шчо н'а так зат'ігує*.

ЗАТИДІКАТИ [зат'ідікати], айу, аш (айеш), *док.* Засигналізувати (про автомобіль). *Ба ко зат'ідіткав на вулиці?* Пор. **тідікати**.

ЗАТКАНИЙ, а, е. Заткнутий (про отвір). *Заткана скл'анка, т'елета*.

ЗАТКАТИ, т'кайу (зач'у), т'аткаш (т'кайеш, т'ачеш), *док.* Заткнути. *Затчу скл'анку, бо т'увітри-ц'а зур'ілка*. ♦ **Заткати** т'пысок, *вульг.* — те саме, що **заткати**. *Заткай (зач'и) т'пысок, най ти тул'ко не'ходит*.

ЗАТКАТИСЯ [зат'катис'а], т'кайус'а (зач'ус'а), т'аткас'а (т'кайес'а, т'ачес'а), *док.*, *перен.*, *вульг.* Замовкнути, заткнути. *Ты с'а вже т'ачеш, ци будеш шче'пысканити?*

ЗАТО, присл. Усупереч, наперекір. *Йа йсе й'зато не'зр'обл'у*. Див. ще **прото**.

ЗАТОВСТЫЙ [затувастый], а, е. Трохи товстіший, ніж звичайно; товстуватий. *Затувастый бат'лув*. Див. ще **потовастый**. Антонім **затонкий**.

ЗАТОВЧИЙ [затув'чи], т'чу, т'чеш, *док.* Затовкти. *Йуру, затув'чи гвезд, абы не стыр'чав*. Пор. **товчий**.

ЗАТОНКИЙ, а, е. Трохи тонший, ніж звичайно або потрібно; тонкуватий. *Есе затонкий л'уд, абы по'н'ому перейти'п'отук*. Див. ще **п'отонкий**. Антонім **затувастый**.

ЗАТОПІТИ¹ див. **затоплювати**¹.

ЗАТОПІТИ² див. **затоплювати**².

ЗАТОПЛЭНЫЙ¹, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **затопіти**¹. *Затоплена вулиц'а*.

ЗАТОПЛЭНЫЙ², а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **затопіти**². *Затоплена ст'рава*.

ЗАТОПЛЮВАТИ¹ [зат'опл'овати], т'у'йу, т'у'йеш і **ЗАТОПЛЯТИ**¹ [зат'опл'яти], т'у'йу, т'опл'аш

(т'у'йеш), *недок.*, **ЗАТОПІТИ**¹, т'опл'у, т'опиш, *док.* Покривати водою, затоплювати.

ЗАТОПЛЮВАТИ² [зат'опл'овати], т'у'йу, т'у'йеш і **ЗАТОПЛЯТИ**² [зат'опл'яти], т'у'йу, т'опл'аш (т'у'йеш), *недок.*, **ЗАТОПІТИ**², т'опл'у, т'опиш, *док.* Заправити страву жирною (переважно зі смальцю) засмажкою. *Затопилам па'сул'і ма'чати, та т'акі д'обр'і!* Пор. **топіти**².

ЗАТОПЛЯТИ¹ див. **затоплювати**¹.

ЗАТОПЛЯТИ² див. **затоплювати**².

ЗАТОТ присл. Те саме, що **заот**. *Йа ти зато'то не'віруй, бо ты бр'єхач*.

ЗАТРИЧИ [затричі], присл. За три рази, тричі. *Йа затричі до т'а ходила, айбо те'бе не'было*.

ЗАТРОСКОНИТИ [затруску'ніти], т'ну, т'ниш, *недок.* Те саме, що **залопоніти** 2.

ЗАТРОСКОТАТИ, т'рос'кочу, т'рос'кочеш, *недок.* Те саме, що **залопоніти** 2.

ЗАТРУМБЕТАТИ, т'бечу (т'айу), т'бечеш (т'беш, т'айеш), *док.*, *муз.* Заграти на духовому музичному інструменті. *Затрумбе'тав на т'румбит'і*. Пор. **трумбетати**.

ЗАТРУТИТИ див. **затручувати**.

ЗАТРУЧАТИ див. **затручувати**.

ЗАТРУЧОВАТИ, т'чу'у, т'чуйеш, *недок.*, **ЗАТРУТИТИ**, т'ручу, т'рутиш і **ЗАТРУЧАТИ**, т'чайу, т'ручаш (т'чайеш), *док.* 1. Заштовхувати (кого- або що-небудь). *Бы'вало, не'затручу д'івка в б'єч'рит', та встай'ємес'а без буханки. Затрут'л'ац'у, най не'стыр'чит*. 2. Влаштувати когос' куди-небудь. *Затрутивим дун'ку на фаб'рику. Л'єдовы с'ме затрутили в'нука в у'чилишче*. Пор. **тручати**.

ЗАТУГАТИ, т'гайе (т'угат). **ЗАТУГНУТИ**, не, *недок.* Ставати густішим, твердішим, тугішим, застиглим. *Так затугла уд м'ор'озу соло'нина, шчо л'єдовы м'удр'ізала да'рапчик. У'же т'бетон затуг, мош по'н'ому ходити*. Пор. **тугнути**.

ЗАТУГЛЫЙ, а, е. Який став густішим, твердішим, тугішим, застиглим. *Затугле уд студени м'н'асо*.

ЗАТУГНУТИ див. **затугати**.

ЗАТУРІГАНИЙ [зату'р'іганий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **затурігати**. *Затур'іганий вуз у'л'іво*.

ЗАТУРІГАТИ [затур'ігати], т'гайу, т'р'ігаш (т'гайеш), *док.* Занести вбік частину чого-небудь громіздкого (воза і под.). *Затур'ігайме вуз, абы с'а мож убер'нути*. Пор. **турігати**.

ЗАТЯГНУТИСЯ¹ див. **затігатися**¹.

ЗАТЯГНУТИСЯ² див. **затігатися**².

ЗАТЯЖІЛЫЙ [зат'ажілы], а, е. Який став важчим. *Зат'ажілы д'ін'вак. Зат'ажілы уд ду'ж'зу кы'мак*.

ЗАТЯЖІТИ [зат'ажіти], т'жйу, т'жйеш, *док.* Стати важчим. *Уз'імі не'є так м'ного ро'боты, та*

чил'адник май зат'ажіє. Намокло берв'єно та зат'ажіло. Пор. **тяжіти**.

ЗАТЯЖКИЙ [зат'ашкий], а, е. Трохи важчий, ніж звичайно або потрібно; важкуватий. *Йсе бере-мено 'зат'ашке на н'а*. Див. ще **потяжкий**. Анто-нім **залежкий**.

ЗАТЯТИ [зат'ати], тну, тнеш, *док.* Затяти.

ЗАФАГАНЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **зафаганіти**. *Зафаг'анений у 'руку нуи*.

ЗАФАГАНІТИ, 'н'у, 'ниш, *док.* Грубо і сильно вторгнутися чимось гострим у що-небудь. *Зафага-нивим си но'жом у 'руку*. Пор. **фаганіти**.

ЗАФАЙЧИТИ, 'чу, 'чиш, *док.* Закурити люльку, цигарку і под. *Дай ми цигаретлик, най 'мало зафай-чу*. Пор. **файчити**.

ЗАФАРБІТИ *див.* **зафарблювати**.

ЗАФАРБІТИСЯ [зафар'битис'а], 'биц'а, *док.* Зафарбуватися. *С'в'а шир'інка паскудно с'а зафа-р'била*. Пор. **фарбітися**.

ЗАФАРБЛЕНИЙ, а, е. Зафарбований. *Зафар-блена 'дошка*.

ЗАФАРБЛЮВАТИ [зафарбл'овати], л'уйу, л'уйеш і **ЗАФАРБЮВАТИ**, 'бб'уйу, 'бб'уйеш, *недок.*, **ЗАФАРБІТИ**, бл'у, 'биш, *док.* Зафарбо-вувати. *Зафарбилам ти с'др'очку 'натемно*. Пор. **фарбіти**.

ЗАФАРБЮВАТИ *див.* **зафарблювати**.

ЗАФАРТУКАТИ, 'кайу, 'тукаш ('кайеш), *док.* Примусити корову, коня і под. відступитися задом убік. *'Петрику, зафартукай ко'р'ову, най із-пуд 'нийй 'учишчу 'балегу*. Пор. **фартукати**.

ЗАФАРТУКАТИСЯ [зафартукатис'а], 'тука-ц'а ('кайес'а), *док.* Відступитися задом убік (про корову, коня і под.). *К'в'ни ко'р'ову, най с'а зафар-тукат*. Пор. **фартукатися**.

ЗАФИЙГОВАТИ, 'туйу, 'туйеш, *док.* Загаль-мувати. *Зафий'гуй, бо 'зайдеш у шани*. Пор. **фий-говати**.

ЗАФІРКАТИ, айу, аш (айеш) *док.* 1. Поча-ти безладно розкидувати що-небудь. *Заф'ыркала ст'ручком на по'д'і*. 2. Завередувати. *Йа 'уйу упу'в'є 'ти ко'пати 'р'іну, а вна лиш заф'ыркала та нуш'ла, ку'ды 'х'от 'іла*. Пор. **фіркати**.

ЗАФІГЛЮВАТИ [зафігл'овати], 'л'уйу, 'л'у-йеш, *док.* Почати жартувати. *Зафігл'овав іс 'ц 'імбо-рам*. Пор. **фіглювати**.

ЗАФІТЬКАТИ [заф'іт'кати], айу, аш (айеш), *док.* Засвистіти уривчасто. *К'ос 'заф'іт 'кав пуд 'обо-локом*. Пор. **фітькати**.

ЗАФІЦКАТИ [зафіцкати], ат (кайе), *док.* Поча-ти брикатися. *Ко'рова зафіцкала, шчо не' мо'глам йі ду'й'іти*. Пор. **фіцкати**.

ЗАФЛЬОКАТИ [зафл'окати], айу, аш (айеш), *док.* Забризкати вибухаючими бульбашками при ва-

рінні джему, викисанні вина і под. *Зафл'окало ви'но кор'чагу*. Див. ще **зафльоцкати**. Пор. **фльокати**.

ЗАФЛЬОКАТИСЯ [зафл'окатис'а], ац'а (айе-с'а), *док.* Забризкатися вибухаючими бульбашками при варінні джему, викисанні вина і под. *Зафл'ока-лас'а с'к'іна 'лекваром*. Див. ще **зафльоцкатися**. Пор. **фльокати**.

ЗАФЛЬОЦКАТИ [зафл'оцкати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **зафльокати**.

ЗАФЛЬОЦКАТИСЯ [зафл'оцкатис'а], ац'а (айес'а), *док.* Те саме, що **зафльокатися**.

ЗАФОРКОНІТИ [зафуркун'іти], форко'нит, *док.* Глухо забулькотіти у горлі, грудях при хворобливому стані. *Л'иш зафуркун'іло му в 'груд 'ох, тай у'мер*. Див. ще **зафоркотати**. Пор. **форконіти**.

ЗАФОРКОТАТИ, 'коче, *безос.*, *док.* Те саме, що **зафорконіти**. Пор. **форкотати**.

ЗАФРІНЦКАТИ [зафр'інцкати], айу, аш (айеш), *док.*, *зневаж.* Заговорити пихато, різко, неприємно. *Д'иви, йак зафр'інцкала, г'б'ы ки'гин 'ув 'была*. Пор. **фрінцкати**.

ЗАФУЙТОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **зафуйтовати**. *Зафуйтована 'газом ж'с'на*.

ЗАФУЙТОВАТИ, 'туйу, 'туйеш, *док.* Задуши-ти; отруїти димом, чадом, газом і под. *Дым вад'гас стл'ачого чил'адника зафуйтуйе*. Пор. **фуйтовати**.

ЗАФУЙТОВАТИСЯ [зафуйтоватис'а], 'туйу-с'а, 'туйес'а, *док.* Задушитися; отруїтися димом, газом, чадом і под. *Й'й'и чулу'вік зафуйто'вавс'а 'ды-мом у 'х'ыжи, куй спав н'іаный*. Пор. **фуйтоватися**.

ЗАФУКАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **зафукати**. *Зафукана з'елен'в 'фарб'є с'к'іна*.

ЗАФУКАТИ *див.* **зафуюкати**.

ЗАФУКОВАНЕ [зафуюкован'є], а, с. Забризку-вання яким-небудь засобом. *Не в'д'вало ми с'а за-фуюкован'є с'о'й'и с'к'іны*. Пор. **зафуюкати**.

ЗАФУКОВАТИ, куйу, куйеш, *недок.*, **ЗАФУ-КАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Забризкати яким-не-будь засобом. *Зафукай с'к'іну*. Пор. **фуюкати**.

ЗАФУЦКАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **зафуюкати**. *Зафуюкана с'в'ита (шир'інка). За-фуюканий с'ведер (ку'в'ак, 'анцук)*.

ЗАФУЦКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Зробити не-привабливим – бруднуватим, пом'ятим (переважно про одяг, взуття і под.). *Оден раз уд 'ів но'вый 'ан-цук, а вже го зафуюкав*. Див. ще **пофуюкати**. Пор. **фуюкати**.

ЗАФУЦКАТИСЯ [зафуюкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Стати непривабливим – бруднуватим, пом'ятим (переважно про одяг, взуття і под.). *Н'ус-им міх із му'ков та гет им с'а зафуюкав*.

ЗАХАВКАТИ, айу, аш (айеш), *док.*, *зневаж.* Те саме, що **закашлати**. *Так захавкав, шчо да'леко го 'чути*. Пор. **хавкати**.

ЗАХАРЭНЫЙ, а, е. 1. Почищений від бруду, приведенний до порядку. *Захарэна* 'хыжэ. Див. ще **похарэный**. 2. *перен.* Такий, з якого все забрано. *Захарэный* 'шйфон, *горлот*.

ЗАХАРІТИ *див. захарьовати.*

ЗАХАРІТИСЯ *див. захарьоватися.*

ЗАХАРЧІТИ [захар'чіти], *док.* 1. 'чит. Захрипіти. *Поддеколи му захар'чит у з'руд'ох.* 2. 'чу, 'чиш. Захрипіти. *Л'агла* 'баба на 'пос'ц'іл' тай захар'чила. Див. ще **захрапіти**. Пор. **харчіти**.

ЗАХАРЬОВАТИ [захар'овати], 'хар'уйу, 'хар'уйеш, *недок.*, **ЗАХАРИТИ**, 'хар'у, 'риш, *док.* 1. Зробити чистоту, порядок. *Захар'илам* 'файно 'хыжу. 2. *перен.* Повністю забрати все, що було. *Так захар'ила ком'ору, шчо 'н'іц'а не встало.* Пор. **харити**.

ЗАХАРЬОВАТИСЯ [захар'оватис'а], р'уйус'а, р'уйес'а, *недок.*, **ЗАХАРІТИСЯ** [захар'итис'а], 'хар'ус'а, 'рис'а, *док.* 1. Відходити, від'їжджати, забиратися. *Йа впувіла нівіс'ц'і, вбы с'а за два дны захар'ила ми с'хыжі.* 2. з чого. Те саме, що **захарьовати** 2. *Уже с'ме с'а захар'или з города, лиш шйче т'реба 'был'е по'рубати. Захар'илам с'а ис стар'ойі хыжі, та будеме йі р'озн'ісати.* Пор. **харітися**.

ЗАХЫРАВІЛЫЙ, а, е. Який надовго захворів. *Захыравілы хл'отц'.*

ЗАХЫРАВИТИ, віу, віеш, *док.* Надовго захворіти. *Захыравілі* 'вуйна, *шчо з'д'ому н'ікуды не* 'х'од'ат. Див. ще **захырати**. Пор. **хыравіти**.

ЗАХЫРАТИ [захырати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **захыравіти**. Пор. **хырати**.

ЗАХЫРІЛЫЙ [захыр'ілыі], а, е. Який міцно заспав. *Захыр'ілыі* 'д'ідо.

ЗАХЫРІТИ [захыр'іти], р'ійу, р'ійеш, *док.*, *зневаж.* Міцно заспати. *Так захыр'ів, шчо л'едвы м го р'узбудила.* Пор. **хыріти**.

ЗАХЛЕБТАТИ [захлеп'тати], 'лепчу, 'лепчеш, *док.* 1. Трохи полакати (про собаку, kota і под.). 2. *перен.* Трохи поїсти рідкої страви (про людей). *'Мойа дун'ка захлеп'тала* 'мало тай п'убігла. Пор. **хлебтати**.

ЗАХЛІПАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **закывати**. Пор. **хлипати**.

ЗАХЛІПАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **засёрбати**. Пор. **хлипати**.

ЗАХЛІПАТИСЯ [зах'липатис'а], айус'а, айес'а, *док.* Те саме, що **закыватися** 1. Пор. **хліпатися**.

ЗАХЛЫЦКОВАТИСЯ [зах'лыцковатис'а], куйус'а, куйес'а, *недок.*, **ЗАХЛЫЦНУТИСЯ** [захлыц'нутис'а], 'нус'а, 'нес'а, *док.* Захлинатися від випадкового потрапляння рідини до трахеї. *Йіжэ, 'Йуруку, сп'укуіно, бо захлыц'нес'а.* Пор. **хлыцькати**.

ЗАХЛЫЦНУТИСЯ *див. захлыцковатися.*

ЗАХЛЫЦНУТЫЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **захлыцнутися**. *Захлыц'нута* д'ітина, *захлыц'нуте с'вин'а*.

ЗАХОД [заход(т)], да, ч. Те саме, що **буда**.

ЗАХОДИТИСЯ [зах'одитис'а], диц'а, *док.* Наляжати, припадати. *Мін'і з 'н'ан'кового газ'дуства уже с'а н'іч не* зах'одит.

ЗАХОЖОВАТИ, 'х'ожуйу, 'х'ожуйеш, *недок.* Заходити. *Д'іскы зах'ожовали до* 'церкви по 'партійох.

ЗАХОТІТИ [зах'отіти], 'х'очу, 'хочеш, *док.* Захотіти. Пор. **х'отіти**.

ЗАХРАМАТИ [зах'раматі], айу, аш (айеш), *док.* Почати культати. *Захрамавим, бо шч'ос' ми с'тало в н'із'і.* Пор. **храмати**.

ЗАХРАПІТИ [захра'піти], пл'у, 'пиш, *док.* Те саме, що **захарчіти** 2. *Так захрап'іла, шчо дал'еко йі* 'чути. Див. ще **захарчіти** 2. Пор. **храпти**.

ЗАХРУНЯВІЛЫЙ [зах'рун'авілыі], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **захрунявіти**. *Зах'рун'авілыі* кут.

ЗАХРУНЯВИТИ [зах'рун'авіти], віе, *док.* Почати втрачати життєві сили, захворіти. *Шч'ос' наш кут зах'рун'авіе, не* 'їадерный став. Пор. **хрунявіти**.

ЗАЦВІРІНЬЧАТИ [зац'вір'ін'чати], 'чит, *док.* Почати цвірінькати (про цвіркуна). *Зац'вір'ін'чали* ц'вір'ін'кы. Пор. **цвіріньчати**.

ЗАЦЕМЕНТОВАНИЙ [заце'ментованыі], а, е. Забетонований. *Заце'ментована* 'їарда в дво'рови.

ЗАЦЕМЕНТОВАТИ *див. зацемент'ововати.*

ЗАЦЕМЕНТОВАТИСЯ *див. зацемент'ововатися.*

ЗАЦЕМЕНТОВАТИ [заце'мент'ововати], 'т'овуйу, 'т'овуйеш, *недок.*, **ЗАЦЕМЕНТОВАТИ** [заце'мент'овати], 'туйу, 'туйеш, *док.* Забетонувати. *Заце'ментуйеме* 'їардичі та йдеме на 'иниу р'об'оту. Пор. **цемент'овати**.

ЗАЦЕМЕНТОВАТИСЯ [заце'мент'ововатис'а], 'т'овуйес'а, *недок.*, **ЗАЦЕМЕНТОВАТИСЯ** [заце'мент'оватис'а], 'туйес'а, *док.* Забетонуватися. *Ис'а* 'їарда с'а не'файно заце'мент'овала. Пор. **цемент'оватися**.

ЗАЦЫТКАНЫЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **зацыткати**. *Зацыткана* 'мат:ерив дун'ка, зам'ув'чала. Див. ще **зачытьканый**.

ЗАЦЫТКАТИ *див. зацытковати.*

ЗАЦЫТКОВАНЕ [зацыт'кован'е], а, с. Примушування кого-небудь замовкнути. *Дун'ка с'а не* 'твори'ла на зацыт'кован'е 'мат:ери, ай'дале говорила с'вое. Див. ще **зачытьковане**. Пор. **зацытковати**.

ЗАЦЫТКОВАНИЙ [зацыт'кованыі], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **зацытковати**. Див. ще **зачытькований**.

ЗАЦЫТКОВАТИ, куйу, куйеш, *недок.*, **ЗАЦЫТКАТИ**, айу, айеш, *док.* Припиняти чие-небудь

бажання говорити. *Що н'а зац'яткуєш?* Див. ще **зачітькати**. Пор. **ц'яткати**.

ЗАЦІЛЕНІЙ [зац'ілений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **заціліти**. *Зац'ілин'і зуби*.

ЗАЦІЛІТИ див. **зацілювати**.

ЗАЦІЛЮВАТИ [зац'ілювати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **ЗАЦІЛІТИ** [зац'ілити], ц'іл'у, *лиш, док.* Щільно стискувати, стуляти, заціплювати зуби. *Майже го дуже бул'іло, айбо не стогнав, лиш зуби зац'ілив. На вто паскудне слово н'іч му не впувіла, лиш зуби зац'ілила і пушила гет.* Див. ще **зіцлювати**. ♦ **Зац'ілити зуби** — померти. *Заки му дали укол, увун уже зац'ілив зуби.*

ЗАЦІМБАЛІТИ [зац'імбалити], л'айу, балаш (лайеш), *док.* Заграти на губній гармошці. *Муй чулувік л'убив субі подеколи зац'імбалити.* Пор. **цімбаліти**.

ЗАЦІПАТИ [зац'іпати], ат (айе), *док.* Почати видавати звук «ціп-ціп» (про курчат). *Лиш лутилис'а з йайц'а чіп'а, а вже зац'іпало.* Див. ще **заціпкати**. Пор. **ціпати**.

ЗАЦІПКАТИ [зац'іпкати], ат (айе), *док.* Те саме, що **заціпати**. Пор. **ціпкати**.

ЗАЦІПНУТИ [зац'іпнути], ну, неш, *док.* Заціпеніти (переважно від холоду). *Мйга'ку, йди до-хыж, бо зац'іпнеш на мёрôз'і.* Пор. **ціпнути**.

ЗАЦІПНУТИЙ [зац'іпнутый], а, е. Заціпенілий. *Зац'іпнуте тил'а.*

ЗАЦІРІПАТИ [зац'ір'іпати], айу, аш (айеш), *док.* Заграти фальшиво на скрипці. *Д'іт'вак у'з'ав гус'л'і та мало зац'ір'іпав на них.* Див. ще **заціріпати**. Пор. **ціріпати**.

ЗАЦІРІПКАТИ [зац'ір'іпкати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **заціріпати**. Пор. **ціріпкати**.

ЗАЦОРКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **зацорконіти** 1.

ЗАЦОРКОНІТИ [зацôркôн'іти], н'у, цорконіш, *док.* 1. Забрызгати, забрызкати. *Кôс зацôркôн'ів у бл'удах.* Див. ще **зацоркотати**. 2. *перен., зневаж.* Почати довге базікання. *Йак зацôркôн'іла Йуліна, та не могла с'а зôперти.* Пор. **цорконіти**.

ЗАЦОРКОТАТИ, кôчу, кôчеш, *док.* Те саме, що **зацорконіти** 1, 2. Пор. **цоркотати**.

ЗАЦУКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Почати забавляти дитину, підкидаючи її на колінах. *Отиц' поклав д'іт'вака на кул'іно та мало го зацукав.* Пор. **цукати**.

ЗАЦУРІГАНІЙ [зацу'р'іганий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **зацурігати**. *Зацу'р'іганий вус.*

ЗАЦУРІГАТИ [зацу'р'ігати], г'айу, цур'ігаш (гайеш), *док.* Дати назад з возом. *Зацу'р'ігав вуз май іт хл'ітови.* Пор. **цурігати**.

ЗАЦЯПАТИ [зац'япати], ат (айе), *док.* Почати повільно капати (про рідину). *Пôлôвтавим чопом, і з гелеты зац'япало в'іно.* Пор. **цяпати**.

ЗАЧА́ПКАНИЙ, а, е. Те саме, що **за́йдений**. *За'чапканий рот.*

ЗАЧА́ПКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Почати жувати голосно, прищмокуючи, плямкуючи губами; чавкати. *Далам д'ідові йісти, і в:ун смачно за'чапкав.* Пор. **ча́пкати**.

ЗАЧА́ПКОВАТИСЯ [за'чапковатис'а], куйус'а, куйес'а, *недок.*, **ЗАЧА́ПКАТИСЯ** [за'чапкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Стати неакуратним, маючи рештки їжі на губах. *Утрис'а, бо гет ис'а за'чапкав.* Пор. **ча́пкати**.

ЗАЧАПЛОВАНИЙ, а, е. Зашнурований (про черевки). *Зачаплован'і топанки.* Див. ще **почапліваний**.

ЗАЧАПЛОВА́ТИ див. **зачаплівувати**.

ЗАЧАПЛОВА́ТИСЯ див. **зачаплівуватися**.

ЗАЧАПЛÓВОВАТИ, л'овуйу, л'овуйеш, *недок.*, **ЗАЧАПЛОВА́ТИ**, л'уйу, л'уйеш, *док.* Зашнурувати черевки. *Зачап'луй д'ітин'і бôкончики.* Див. ще **почаплівати**. Пор. **чаплівати**.

ЗАЧАПЛÓВОВАТИСЯ [зачап'лововатис'а], л'овуйус'а, л'овуйес'а, *недок.*, **ЗАЧАПЛОВА́ТИСЯ** [зачап'ловатис'а], л'уйус'а, л'уйес'а, *док.* Зашнуруватися (про черевки). *Не'добре с'а зачаплôвав.* Див. ще **почапліватися**. Пор. **чапліватися**.

ЗАЧАТИ див. **зачипати**.

ЗАЧАТИСЯ див. **зачипатися**.

ЗАЧАТЫЙ, а, е. Початий. *Зачатый но'вый шор, вал.*

ЗАЧВІРЬКАНИЙ [зач'вір'каний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **зачвірькати**. *Ус'і гôрадичі зач'вір'кан'і д'ідом.*

ЗАЧВІРЬКАТИ [зач'вір'кати], айу, аш (айеш), *док.* Почати спльовувати крізь зуби. *Заку'рив д'ідо піну тай зач'вір'кав.* Пор. **чвірькати**.

ЗАЧÉЛЛЕНІЛЫЙ [зачил:ин'ільий], а, е. Те саме, що **почéлленілий**. *Зачил:ин'іл'і парадц'і.*

ЗАЧÉЛЛЕНІТИ [зачил:ин'іти], н'ійу, н'ійеш, *док.* Те саме, що **почéлленіти**. *Парадц'і вже зачил:ин'іли.* Пор. **челленіти**.

ЗАЧÉЛЛЕНІТИСЯ [зачил:ин'ітис'а], н'ійес'а, *док.* Здалеку показатися червоним. *У садó зачил:ин'ілис'а чіриш'і.*

ЗАЧЕРЕДА́РИТИ, дар'у, дариш, *док.* Те саме, що **запастыріти**.

ЗАЧЕРНÉНИЙ, а, е. Забруднений сажею. *За'чер'ниш'і руки.* Див. ще **почернénий**.

ЗАЧЕРНІ́ТИ див. **зачёрньовати**.

ЗАЧЕРНІ́ТИСЯ див. **зачёрньоватися**.

ЗАЧЕРНЬОВА́ТИ [заче'рн'овати], н'уйу, н'уйеш, *недок.*, **ЗАЧЕРНІ́ТИ** [заче'рніти], чир'ну, чирніш, *док.* Забруднювати сажею. *Та бе'ри кар'іку так, абы с'не зачер'нив руку.* Див. ще **почерніти**. Пор. **черніти**.

ЗАЧЕРНЬОВАТИСЯ [за'че'рн'оватис'а], н'у-йус'а, н'уйес'а, *недок.*, **ЗАЧЕРНІТИСЯ** [зачер'нитис'а], чир'н'ус'а, чернис'а, *док.* Забруднюва-тися сажено. Чистилам ч'івку на шпór'і та гет им с'а зачернула. Див. ще **почерніти**. Пор. **черні-тися**.

ЗАЧЕРТИ *див.* **зачірьовати**.

ЗАЧЕРТЫЙ, а, е. Зачерпнутий. За'черте гу-рн'а во'ды.

ЗАЧЕРЬКАНИЙ [за'чир'каний], а, е. Ді-е прикм. пас. мин. ч. до **зачерькати**.

ЗАЧЕРЬКАТИ *див.* **зачерьковати**.

ЗАЧЕРЬКАТИ [зачир'кати], кайу, чир'каш (кайеш), *док.* 1. Закреслити написане чи надруко-ване. Йа зачир'кала одно слово. Пор. **черькати**. 2. Тертям сірника об сірникову коробку запалити його. Зачир'кай с'кіпку та по'с'віти ми, бо н'іч не'вижу. Пор. **черькати**.

ЗАЧЕРЬКОВАТИ [за'чир'ковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ЗАЧЕРЬКАТИ** [за'чир'кати], айу, аш (айеш), *док.* Старанно закреслювати написане чи надруковане. Аж ис' не'добре напи'сала, та за-чир'кай. Пор. **черькати**.

ЗАЧІНАНЕ [за'чинан'е], а, с. Те саме, що на-чінанс. Пор. **зачина́ти**.

ЗАЧИНА́ТИ, найу, чинаш (найеш), *недок.*, **ЗАЧАТИ**, чну, чнеш, *док.* Починати. Хòт'ат, а'бы йа зач'інала с'п'івати. Зачалам м'ісити к'істо.

ЗАЧИНА́ТИСЯ [зачи'натис'а], найус'а, чина-с'а (найес'а), *недок.*, **ЗАЧАТИСЯ** [зачатис'а], чнус'а, чнес'а, *док.* Починатися. Ты зач'інав'а б'ити. Зачалам с'а мо'лити.

ЗАЧІНІТИСЯ [зачи'нитис'а], чин'ус'а, чинис'а, *док.* Трохи оклигати після хвороби, підліку-ватися. Май зач'інилас'а Йу'лина, у'же май гл'ітиш.

ЗАЧІРЬОВАТИ [за'чир'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.*, **ЗАЧИРЯ́ТИ** [зачир'ати], р'айу, чир'аш (р'айеш) і **ЗАЧЕРТИ**, зачру, зачреш, *док.* Зачерп-нути рідину. Ци зачреме с' того ко'лòд'аз'а во'ды? Див. ще **зачир'яти**. Пор. **чир'яти**.

ЗАЧИРЯ́ТИ *див.* **зачірьовати**.

ЗАЧІХАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Почати чха-ти. За'чихала д'ітина, майже, с'а прустудила. Пор. **чіхати**.

ЗАЧІТЬКАНИЙ [за'чіт'каний], а, е. Те саме, що заці́тканий.

ЗАЧІТЬКАТИ *див.* **зачітьковати**.

ЗАЧІТЬКОВАНИЙ [за'чіт'кований], а, е. Те саме, що заці́ткований.

ЗАЧІТЬКОВАНЕ [за'чіт'кован'е], а, с. Те саме, що заці́ткованс.

ЗАЧІТЬКОВАТИ [за'чіт'ковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ЗАЧІТЬКАТИ** [за'чіт'кати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що заці́тковати.

ЗАЧМЕЛЁНИЙ, а, е. Те саме, що заголом-ше́ний. Зачме́лений камі́н'ом, Йура впав.

ЗАЧМЕЛІТИ *див.* **зачмелювати**.

ЗАЧМЕЛЬОВАТИ [за'чме'л'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **ЗАЧМЕЛІТИ** [зачме'лити], ме'-л'у, ме'лиш, *док.* Те саме, що заго́ломшувати. Но, не'бо'р'ата, то'т го зачме'лив. Пор. **чмеліти**.

ЗАЧОПУТЛОВАНИЙ [зачупут'лований] а, е. Замкнений. Зачупут'лован'і двир'ці. Див. ще **зачу́пканий**.

ЗАЧОПУТЛОВА́ТИ *див.* **зачопутлювати**.

ЗАЧОПУТЛОВА́ТИСЯ *див.* **зачопутлюова-тися**.

ЗАЧОПУТЛЮОВАТИ [зачупут'люовати], л'овуйу, л'овуйеш, *недок.*, **ЗАЧОПУТЛЮОВАТИ** [за-чупут'лювати], л'уйу, л'уйеш, *док.* Замикати. Зачупут'луй добре двир'ці, в'би н'і'ко не заї'шòв. Див. ще **зачу́пкати**. Пор. **чопутлюва́ти**.

ЗАЧОПУТЛЮОВАТИСЯ [зачупут'люова-тис'а], л'овуйус'а, л'овуйес'а, *недок.*, **ЗАЧОПУТ-ЛЮОВА́ТИСЯ** [зачупут'люватис'а], л'уйус'а, л'уйе-с'а, *док.* Замикатися. Мы с'а на нуч зачупут'люву-йеме. Див. ще **зачу́пкатися**. Пор. **чопутлюва́тися**.

ЗАЧУ́ПКАНИЙ, а, е. Те саме, що зачопут-лований. За'чупкан'і во'рота.

ЗАЧУ́ПКА́ТИ *див.* **зачу́пковати**.

ЗАЧУ́ПКА́ТИСЯ *див.* **зачу́пковатися**.

ЗАЧУ́ПКОВАТИ, куйу, куйеш, *недок.*, **ЗАЧУП-КА́ТИ** [зачуп'кати], кайу, чупкаш (кайеш), *док.* Те саме, що зачопутлювати. Пор. **чупка́ти**.

ЗАЧУ́ПКОВАТИСЯ [зачупковатис'а], куйус'а, куйес'а, *недок.*, **ЗАЧУ́ПКА́ТИСЯ** [зачуп'катис'а], кайус'а, чупкас'а (кайес'а), *док.* Те саме, що зачопутлюватися. Пор. **чупка́тися**.

ЗАША́ВКАТИ, ат, айе, *недок.* Почати видавати глухі звуки (про мокре взуття і под.). Моїі то'пан-кы на'мокли тай за'шавкали. Пор. **шавкати**.

ЗАШВА́КАТИ, кайу, вакаш (кайеш), *док.* По-чати швидко відходити. Мар'іка зашва'кала ду'му. Пор. **швака́ти**.

ЗАШЕФТОВАНИЙ [зашеф'тований], а, е. Ді-е прикм. пас. мин. ч. до **зашефтовати**. Зашефто-ван'і з'рòші.

ЗАШЕФТОВА́ТИ, туйу, туйеш, *док.* Зароби-ти дрібною спекулятивною торгівлею. Нын'і йа не'по'гано зашефто'вала. Пор. **шефтовати**.

ЗА́ШИРОКИЙ, а, е. Трохи ширший, ніж зви-чайно або потрібно; широкуватий. Заширокий ре-клик. Див. ще **поширокий**. Антонім **завузкий**.

ЗА́ШИРОКО, присл. Широкувати. Зашироко чините шо'ры на р'іну. Див. ще **пошироко**. Анто-нім **завузко**.

ЗАШКОРОБЧИТИ [зашкороп'чити], чу, чиш, *док.* 1. Почати видавати звук, подібний до того, який

видає миша, коли щось гризе. *Шчѡс' зашкорѡн'чило в' закутку*. 2. *чит, перен.* Почати відчувати голод у шлунку. *Зашкорѡн'чило н'а в' жу'лутку – 'хѡчу 'йи-сти*. Пор. **шкороб'чѣти**.

ЗАШКРОВФОВАНИЙ [зашкрѡв'фованѣй], а, е. Закручений (про гайку). *Сис' шкрѡвф' слабо зашкрѡв'фованѣй*.

ЗАШКРОВФОВАТИ *див.* зашкрѡв'фѡвѡвати.

ЗАШКРОВФОВОВАТИ [зашкрѡв'фѡвѡвати], вуйу, вуйеш, *недок.*, **ЗАШКРОВФОВАТИ** [зашкрѡв'фѡвати], 'фуйу, 'фуйеш, *док.* Закручувати гайку на болт. *Добре зашкрѡв'фуй тот шкрѡвф*. Пор. **шкрѡв'фѡвати**.

ЗАШЛИЙКАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до зашлийк'ати. *Зашлийканѣй мѣх*.

ЗАШЛИЙКАТИ *див.* зашлийкѡвѡвати.

ЗАШЛИЙКАТИСЯ *див.* зашлийкѡвѡватися.

ЗАШЛИЙКОВАТИ *див.* зашлийкѡвѡвати.

ЗАШЛИЙКОВАТИСЯ *див.* зашлийкѡвѡватися.

ЗАШЛИЙКОВАТИ, 'кѡвуйу, 'кѡвуйеш, *недок.*, **ЗАШЛИЙКОВАТИ**, 'куйу, 'куйеш і **ЗАШЛИЙКАТИ** 'кайу, 'лийкаш ('кайеш), *док.* Міцно зав'язати багатьма вузлами. *Так зашлий'кала, шчо не" мож розй'зати*. Пор. **шлийкѡвати**, **шлийк'ати**.

ЗАШЛИЙКОВАТИСЯ [зашлий'ковѡватис'а], 'кѡвуйес'а, *недок.*, **ЗАШЛИЙКОВАТИСЯ** [зашлий'коватис'а], 'куйес'а і **ЗАШЛИЙКАТИСЯ** [зашлий'катис'а], 'лийкас'а ('кайес'а), *док.* Міцно зав'язувати багатьма вузлами. *Ас'а мѣх' добре зашлийкат (зашлий'кайе), та не розй'ажес'а*. Пор. **шлийкѡвати**, **шлийк'ати**.

ЗАШОРЕНИЙ, а, е. Улаштований. *Муй сын зашоренѣй на' добру рѡбѡту*.

ЗАШОРИТИ *див.* зашѡрьѡвати.

ЗАШОРОМ, *присл.* Підряд, по порядку. *На вичур'ниц'ах у'с' і д'і'вкы зашорѡм' мали ц'ул'ѡвати кажѣ'зого ли'г'н'а*.

ЗАШОРЬОВАТИ [за'шѡр'ѡвати], р'уйу, р'уйеш, *недок.*, **ЗАШОРИТИ**, 'шѡр'у, 'шѡриш, *док.* Улаштувати (на роботу, навчання і под.). *Сват ми п'умѡг зашѡрити дун'ку на' 'файну рѡбѡту*. *Див.* ще **ушор'іти** 2. Пор. **шор'іти**.

ЗАШПОТАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до зашпѡтати 1, 2. *Зашпѡтанѣй д'іт'вак*. *Зашпѡтанѣй у рѡбѡт'і*.

ЗАШПОТАТИ *див.* зашпѡтѡвати.

ЗАШПОТАТИСЯ *див.* зашпѡтѡватися.

ЗАШПОТИТИ *див.* зашпѡтѡвати.

ЗАШПОТИТИСЯ *див.* зашпѡтѡватися.

ЗАШПОТОВАНЕ [зашпѡтован'е], а, с. Підножка. *Декур'і ко'п'ыл'цї' дуже' л'убл'ат зашпѡтован'е та шпѡтайут' д'ругых д'іти*. Пор. **зашпѡтѡвати**.

ЗАШПОТОВАТИ, 'пѡтуйу, 'пѡтуйеш, *недок.*, **ЗАШПОТАТИ**, айу, аш (айеш) і **ЗАШПОТИТИ**, пѡчу, потиш, *док.* 1. Підставити ногу кому. *Йу-ра зашпѡтав Йу'лину*. *Зашчо з' н'а' зашпѡтила?* 2. Перешкоджати кому-небудь у чомусь. *Муй сус'іт, шчо бы м не" робив, усе н'а зашпѡтуйе*. *Див.* ще **пудшпѡтѡвати**. Пор. **шпѡтати**.

ЗАШПОТОВАТИСЯ [зашпѡтоватис'а], 'пѡтуйус'а, 'пѡтуйес'а, *недок.*, **ЗАШПОТАТИСЯ** [зашпѡтатис'а], айус'а, ас'а (айес'а) і **ЗАШПОТИТИСЯ** [зашпѡтитис'а], пѡчус'а, потис'а, *док.* Спотикатися. *Зашпѡталамс'а (зашпѡтиламс'а) на 'чистѡму п'ут'ѡви*. *Див.* ще **пудшпѡтѡватися**. Пор. **шпѡтатися**.

ЗАШПУНКАНИЙ, а, е. Те саме, що загѡмбанѣй. *Зашпункана со'рочка*.

ЗАШПУНКАТИ *див.* зашпункѡвѡвати.

ЗАШПУНКАТИСЯ *див.* зашпункѡвѡватися.

ЗАШПУНКОВАНЕ [зашпун'кован'е], а, с. Те саме, що загѡмбѡванѡс.

ЗАШПУНКОВАНИЙ, а, е. Те саме, що загѡмбанѣй.

ЗАШПУНКОВАТИ *див.* зашпункѡвѡвати.

ЗАШПУНКОВАТИСЯ *див.* зашпункѡвѡватися.

ЗАШПУНКОВАТИ, 'кѡвуйу, 'кѡвуйеш і **ЗАШПУНКОВАТИ**, куйу, куйеш, *недок.*, **ЗАШПУНКАТИ**, 'кайу, 'пункаш ('кайеш), *док.* Те саме, що загѡмбѡвати. Пор. **шпунк'ати**.

ЗАШПУНКОВАТИСЯ [зашпун'ковѡватис'а], 'кѡвуйус'а, 'кѡвуйес'а і **ЗАШПУНКОВАТИСЯ** [зашпункѡватис'а], куйус'а, куйес'а, *недок.*, **ЗАШПУНКАТИСЯ** [зашпункатис'а], 'кайус'а, 'пункас'а ('кайес'а), *док.* Те саме, що загѡмб'атися.

ЗАШПУРЬОВАНИЙ [зашпур'ѡванѣй], а, е. *Зашпур'ѡвана р'іпа, зашпур'ѡван'і г'рѡшї*. *Див.* ще **пришпурьѡванѣй**.

ЗАШПУРЬОВАТИ *див.* зашпурьѡвѡвати.

ЗАШПУРЬОВАТИ [зашпур'ѡвѡвати], р'ѡвуйу, р'ѡвуйеш, *недок.*, **ЗАШПУРЬОВАТИ** [зашпур'ѡвати], р'уйу, р'уйеш, *док.* Заощаджувати, економити. *Зашпур'ѡвалам с'г'роши на' кабѡт*. *Див.* ще **пришпурьѡвѡвати**. Пор. **шпурьѡвати**.

ЗАШУРКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Почати штрикати. *За'шуркав'вилами у'с'іно*. Пор. **шуркати**.

ЗАЩІКАТИ [заш'чикати], айу, аш (айеш), *док.* Почати ікати. *Дай д'ітин'і во'ды, бо шчѡс' заш'чикала*.

ЗАЩІПАТИ [зашчи'пати], 'пайу, 'чипаш ('пайеш), *недок.*, **ЗАЩІПНУТИ** [заш'чипнути], ну, неш, *док.* Затискати, защемляти. *Заш'чип си д'іт'вак' перстик' ѡжапкѡв*.

ЗАЩІПНУТИ *див.* защип'ати.

ЗАЩО [зашчо], *присл.* Чому, чого. *Зашчо бы йа' задар' рѡбив?*

ЗАЩОСЬ [зашчôс'], *присл.* Чомусь, чогось. *Не ходит до нас зашчôс' нівіска.*

ЗАЩУНКАНЬЙ [зашчунканый], а, е. Те саме, що **загôмбаный**. *Загôмбаный вуйош.*

ЗАЩУНКАТИ *див.* **защункôвати.**

ЗАЩУНКАТИСЯ *див.* **защункôватися.**

ЗАЩУНКОВАНЕ [зашчун'кован'є], а, с. Те саме, що **загôмбоване**.

ЗАЩУНКОВАНИЙ [зашчун'кований], а, е. Те саме, що **загôмбаный**.

ЗАЩУНКОВАТИ *див.* **защункôвати.**

ЗАЩУНКОВАТИСЯ *див.* **защункôватися.**

ЗАЩУНКÔВАТИ [зашчун'кововати], кôвуйу, кôвуйеш і **ЗАЩУНКОВАТИ** [зашчунковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ЗАЩУНКАТИ** [зашчункати], кайу, чункаш (кайеш), *док.* Те саме, що **загôмбовати**. *Зашчункай си вуйош.* Пор. **щункати**.

ЗАЩУНКÔВАТИСЯ [зашчун'кововатис'я], кôвуйус'а, кôвуйес'а і **ЗАЩУНКОВАТИСЯ** [зашчунковатис'я], куйус'а, куйес'а, *недок.*, **ЗАЩУНКАТИСЯ** [зашчункатис'я], кайус'а, чункас'а (кайес'а), *док.* Те саме, що **загôмбоватися**. Пор. **щункатися**.

ЗАЯЄЦЬ [зайайиц'], йц'а, ч., *зоол.* Засць; кролик. *У нас на до́машн'ого зайайц'а д'іти кажут ишче трус'ка.*

ЗАЯЗАНИЙ [за'йазаний], а, е. Зав'язаний.

ЗАЯЗАТИ *див.* **зайзôвати.**

ЗАЯЗАТИСЯ *див.* **зайзôватися.**

ЗАЯЗОВАТИ [за'йазовати], зуйу, зуйеш, *недок.*, **ЗАЯЗАТИ** [зайа'зати], йажу, йажеш, *док.* Зав'язувати. Пор. **язати**.

ЗАЯЗОВАТИСЯ [за'йазоватис'я], зуйус'а, зуйес'а, *недок.*, **ЗАЯЗАТИСЯ** [зайа'затис'я], йажус'а, йажес'а, *док.* Зав'язуватися. Пор. **язатися**.

ЗАЯЙЧАТИНА [зайайчати́на], ы, ж. Зайчатина, кролятина. *Варена зайайчати́на біла, ги кур'яти́на.*

ЗАЯЙЧЕНЯ́ [зайайчи́н'я], 'н'ати, *ор.* відм. 'н'ат'ом., с. Зменш. до **зяяєць**. *Одно зайайчи́н'я пройало́с'а с'кл'іткы та дис'ут'ікло.*

ЗАЯЙЧИК [зайайчик], а, ч. Зменш.-пестл. до **зяяєць**. *У на́шуйі зайайчи́хы вко́тилис'а ма́л'і зайайчи́кы.*

ЗАЯЙЧІХА [зайайчиха], ы, ж. Самка зайця або кролика. *Кут'на зайайчиха.*

ЗАЯЙЧЫЙ [зайайчы́й], а, е. Який належить або властивий зайцю чи кролику. *Зайайчы́й хвуст.*

▲ **Зайайча шчава**, *бот.* — квасниця звичайна (*Oxalis acetosella*); **зайайчі чирини́**, *бот.* — паслін солодко-гіркий (*Solanum dulcamara*).

ЗАЯТИ *див.* **займа́ти.**

ЗАЯТЫЙ [зайаты́й], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **зяяти**. *Йс'а ко́рова зайата, бо в чу́жôму дугерови́ паслас'а.*

ЗБА́БРАНЬЙ [(и,і)збабранный], а, е. Виконаний абияк. *Збабранный шифон.*

ЗБА́БРАТИ [(и,і)збабрати], айу, аш (айеш), *док.* Виконати роботу абияк, недбало. *Есе треба переробити, бо ты го лиш избабрав.* Пор. **ба́брати**.

ЗБАВИТИСЯ *див.* **ЗБАВЛЯ́ТИСЯ.**

ЗБАВЛЯ́ТИСЯ [(и,і)збавля'гатис'я], 'л'айус'а, 'бавл'ас'а ('л'айес'а), *недок.*, **ЗБАВИТИСЯ** [(и,і)збавитис'я], вл'ус'а, вис'а, *док.* Позбутися. *Збавиламс'а біды.*

ЗБАЛАХРÉСТИТИ [(и,і)збалах'рестити], 'решчу, 'рестиш, *док.* Те саме, що **набалахрестити**. Пор. **балахрестити**.

ЗБАЛАХРÉЩЕНЬЙ [(и,і)збалах'решчений], а, е. Те саме, що **набалахрещений**.

ЗБАЛÉНЬЙ [(и,і)збалéный], а, е. Те саме, що **убалéный**. *Збалене з'йаблун'і йаблыко было смачне.*

ЗБАЛІТИ *див.* **збала́ти.**

ЗБАЛЯ́ТИ [(и,і)збал'ати], 'л'айу, 'бал'аш ('л'айеш), *недок.*, **ЗБАЛІТИ**, 'бал'у, 'лиш, *док.* Те саме, що **убала́ти**. *Т'ікай из ку́ч'а, бо вытир'т'а збалит.*

ЗБЗІ́ТИ *див.* **избзѣ́ти.**

ЗБИРА́ЛЬЩИНА [(и,і)зби'рал'щина], а, ж. Збиранина. *У на́шуй ко́лешини по́вно в'с'акуйі зби'рал'ичини, полови́ну треба́ уметати.*

ЗБИРА́ТИСЯ [(и,і)зби'ратис'я], 'райуп'а, *док.* 1. Збиратися. 2. Одружуватися. *Ко́тр'і с'а'л'убл'ат, та изб'райу́ч'а.*

ЗБЫВА́ТИ [(и,і)збы'вати], 'вайу, 'бываш ('вайеш), *недок.*, **ЗБЫ́ТИ** [(и,і)збыти], 'буду, 'будеш, *док.* Продавати, віддавати, влаштовувати що-або кого-небудь, позбавляючись від утримання, догляду; збувати. *Не зна́йу, де ми збыти́ йс'у ко́рôву, бо дуже нева́ловина.*

ЗБЫВА́ТИСЯ [(и,і)збы'ватис'я], 'вайус'а, 'бывас'а ('вайес'а), *недок.*, **ЗБЫ́ТИСЯ** [(и,і)збытис'я], 'будус'а, 'будес'а, *док.* Збуватися.

ЗБЫ́ДЗИТИСЯ [(и,і)збы'зтитис'я], з'ус'а, зис'а, *док.* Те саме, що **зблы́цкатися** 1. Пор. **бы́дзитися**.

ЗБЫ́Т, 'та, ч., *зневаж.* 1. Той, що любить знушатися, насміхатися над іншими. *Но ты вден збыт'л'у́чкый.* Див. ще **збыто́шник**. 2. Посміховисько. *Збыт бы с'т'а пушов, куй ты так'л'убиши збыткôватис'я.*

ЗБЫ́ТИ *див.* **збыва́ти.**

ЗБЫ́ТИСЯ *див.* **збыва́тися.**

ЗБЫТКОВА́НИЙ [(и,і)збыт'кований], а, е. Такий, над яким знущалися. *Ота жо́на дуже збыт'кована сво́йым чу́лôвіком.*

ЗБЫТКОВА́ТИ [(и,і)збыткôвати], 'куйу, 'куйеш, *недок.*, *перех.*, *кого.* Знущатися над ким-небудь. *Шчо го збыт'куйеш, шчо в:ун ти ви́нен?*

ЗБЫТКОВА́ТИСЯ [(и,і)збыткôватис'я], 'куйус'а, 'куйес'а, *недок.*, *над ким.* Знущатися, насміхатися над ким-небудь або над собою. *Ку́л'ко с'а'бу-*

деш над д'ітваком збытко'вати? Не збыт'куй'а нат с'воім здбр'ел'ом. Див. ще **смішкова́тися**.

ЗБИТОЧНИК [(и,і)збы'тошник], а, ч., *зневаж.* Те саме, що **збыт** 1.

ЗБИТОЧНИЦЯ [(и,і)збы'тошниц'а], і, *жс.*, *зневаж.* Жін. до **збитошник**.

ЗБИТОЧНЫЙ [(и,і)збы'тошный] а, е. Який любить знущатися, насміхатися над ким-небудь. *Ото така збы'тошина жо́на, шчо хут' нат кым с'а позбыт'куйе.*

ЗБИГА́ТИСЯ [(и,і)збі'гатис'а], *недок.*, **ЗБИГ-НУТИСЯ** [(и,і)збіг'нутис'а], *док.* 1. Га́йемес'а, га́йетес'а. Прибігати з різних місць в одне. 2. гац': а. Зменшуватися в розмірі після перебування в морю стані (про одяг, тканину, нитки). *Пом'ялам с'ведер, та збігс'а.*

ЗБИГАТИСЯ [(и,і)збі'гатис'а], гац':а, *док.*, Вступити в стан течки (про корів). *Наша ко́рова збігалас'а, треба їй вести до бікы.* Пор. **бігати** 2.

ЗБИГЛЫЙ [(и,і)збі'глий], а, е. Який став меншим від прання, перебування під дощем (про одяг, тканину). *Збіглий с'ведер, збігле полот'но.*

ЗБИГЛЯТИНА [(и,і)збіг'лятина], *ы, жс., ірон.* Одяг, що збігся (як правило, після прання, перебування під дощем). *Треба му купити новий 'анцуг, бо вто на 'н'ому вже збіг'лятина.*

ЗБИГНУТИСЯ *див. збіг'атися.*

ЗБИЗОВА́НИЙ [(и,і)збізо'ваний], а, е. Знахаб-нілий. *Не́йе в 'того д'ітвака вуц':а, та та́кий став збізований.* Див. ще **розбізований**.

ЗБИЗОВА́ТИСЯ [(и,і)збізо'ватис'а], 'зуйус'а, 'зуйес':а, *док.* Знахабніти. *Она на 'мене збізо'валас'а та не' слухац':а н'а.* Див. ще **розбізов'атися**. Пор. **бізов'атися**.

ЗБИРОВА́НИЙ [(и,і)збіро'ваний], а, е. Такий, якого подолали, здоланий. *Збірований вуц':ом сын.*

ЗБИРОВА́ТИ [(и,і)збіро'вати], 'руйу, 'руйеш, *док.* Змогти; подолати. *Йа не' збіруйу по́нести йсе бе́ремено. Увун не' збіруйе 'веречи тым хл'опц'ом.* Пор. **біров'ати**.

ЗБІСИ́ТИСЯ [(и,і)збіс'итис'а], 'бішус'а, сис':а, *док.* Стати лютим (про собаку і людину). *Ота с'а жо́на а́чин' збісила, шчо так їй 'морит.* Пор. **біс'итися**.

ЗБІСНЬІЙ [(и,і)збіс'ный], а, е. 1. Скажений, хворий на сказ (про собаку, кішку). *Збіс'ный пес.* 2. *перен., зневаж.* Неврівноважена, ненормальна людина. *Збісна жо́на.* Див. ще **збішлений**.

ЗБІСО́ТА [(и,і)збіс'ота], *ы, жс.* Надлишок енергії, невірноваженість. *Збіс'ота на 'н'ого прийшла.*

ЗБИТА́НГОВА́НИЙ [(и,і)збітан'гований] а, е. Який став волощоюю. *Та́кий у н'а збітан'гований чулу'вік, шчо не' знайу, шчо чинити.*

ЗБИТА́НГОВА́ТИСЯ [(и,і)збітан'говатис'а], 'гуйус'а, 'гуйес':а, *док.* Стати волощоюю. *Збітан-*

го'ваве'а наш сын: у'же й 'дома не' ну'чуйе. Пор. **бітангов'ати**.

ЗБІШЛЕНИЙ [(и,і)збіш'лений], а, е. Те саме, що **збіс'ний**. *Избіш'лений пес.*

ЗБІШЛИ́ТИСЯ [(и,і)збіш'литис'а], лиц':а, *док.* Сказитися. *Сус'іц'кый пес 'майже збішлив'с'а.*

ЗБЫ́НДАТИСЯ [(и,і)збы'ндатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *док.* Стати хвойдою. Див. ще **збыц'катися**. Пор. **блы́ндати**.

ЗБЫ́ЦКАТИСЯ [(и,і)збы'цкатис'а], кац':а, *док.* 1. Почати пустувати, брикати (про тварину). *Збы'цкалас'а те́лиц'а, та не' мож їй за́знати в хл'ів.* Див. ще **збыдз'итися**. 2. айус'а, ас':а (айес':а), *перен.* Те саме, що **збы́ндатися**. Пор. **блы́цкатися**.

ЗБОГА́ТИТИ *див. збога́човати.*

ЗБОГА́ТИ́ТИСЯ *див. збога́човатися.*

ЗБОГА́ТИ́ЛЫЙ [(и,і)збога'т'ільий], а, е. Розбагатілий.

ЗБОГА́ТИТИ [(и,і)збога'т'іти], т'ійу, т'ійеш, *док.* Розбагатіти. Пор. **богаті́ти**.

ЗБОГА́ЧОВА́НЕ [(и,і)збо'гачован'е], а, с. Збагачування.

ЗБОГА́ЧОВАТИ [(и,і)збо'гачовати], чуйу, чуйеш, *недок.*, **ЗБОГА́ТИТИ** [(и,і)збога'тити], а'чу, а'тиш, *док.* Збагачувати кого-небудь.

ЗБОГА́ЧОВА́ТИСЯ [(и,і)збо'гачоватис'а], чуйус'а, чуйес':а, *недок.*, **ЗБОГА́ТИ́ТИСЯ** [(и,і)збога'титис'а], а'чус'а, а'тис':а, *док.* Збагачуватися.

ЗБОГОВА́ТИ [(и,і)збого'вати], б'огуйу, б'огуйеш, *док.* Використати лайку, матюки, клятьбу на чийо-небудь адресу. *Тот чулу'вік так ми збого'вав, шчо не' біро'ва́ла го слухати.* Пор. **богов'ати**.

ЗБОЛІ́ТИ [(и,і)збол'іти], 'бол'і́е, *док.* Почати раптово сильно боліти. *Так н'а в'чора збол'іло нуд ребром, шчо не зналам'а де 'д'іти.* Пор. **болі́ти** 2.

ЗБОЛОБО́НІТИ [(и,і)збул'убун'іти], 'н'у, болобо'ниш, *док.* Сказати невиразно, неясно; пробурмотіти. *Муй чулу'вік збул'убун'ів на н'а тай ну'шбв із'дому.* Пор. **болобо́ніти**.

ЗБОСТІ́ [(и,і)збос'ти], бо́де, *мин.* ч. буг (бух), бо́гла, бо́гли, *док.* Ударити (уколотити) рогами. *Наша ко́рова в'чора сус'іду збо́гла.* Див. ще **побос'ті**. Пор. **бос'ті**.

ЗБОСТІ́СЯ [(и,і)збос'тис'а], будуц':а, *док.* Ударитися (уколотися) рогами. *Збо́глис'а ко́ровы, та одна здо́мила рух.* Див. ще **побос'ті́ся**. Пор. **бос'ті́ся**.

ЗБО́Я́НИЙ [(и,і)збой'аний], а, е. Переляканий. *Збой'аний д'ітвак.*

ЗБО́Я́ТИСЯ [(и,і)збой'атис'а], 'б'ойус'а, 'б'ойіс':а, *недок.* Перелякатися. *Так с'а д'ітина збой'ала пса, шчо бо'йіц':а уйити с'х'яжі.*

ЗБРЫ́ТИТИ *див. збры́човати.*

ЗБРЫ́ЧОВАТИ [(и,і)збры'човати], чуйу, чуйеш, *недок.*, **ЗБРЫ́ТИТИ** [(и,і)збры'тити], 'рычу,

‘рытиш, док. Збривати. Наш ‘д ‘ідо збры‘тив ‘вуста, ‘дчин ‘с ‘а ‘хоче же‘нити. Пор. бры́тіти.

ЗБРЯ́ГА [збр‘ага], ы, жс., зневаж. Алкогольний напій низької якості. На‘тивс ‘а й‘а‘кóйіс ‘збр‘агы, та т‘іпир го бо‘лит.

ЗБУ́ДИТИ див. збужа́ти.

ЗБУ́ДИТИСЯ див. збужа́тися.

ЗБУЖА́ТИ [(и,і)збу‘жати], ‘жайу, ‘бужаш (‘жайеш) і **ЗБУЖОВАТИ** [(и,і)збужовати], жуйу, жу‘йеш, недок., **ЗБУ́ДИТИ** [(и,і)збу‘дити], ‘бужу, ‘будиш, док. Будити. Збу‘жай ву‘ц ‘а, бо т‘реба му ‘йти на рóбóту.

ЗБУЖА́ТИСЯ [(и,і)збу‘жатис‘а], ‘жайус‘а, ‘бужас‘а (‘жайес‘а) і **ЗБУЖОВА́ТИСЯ** [(и,і)збужоватис‘а], жуйус‘а, жуйес‘а, недок., **ЗБУ́ДИТИСЯ** [(и,і)збудитис‘а], ‘бужус‘а, ‘будис‘а, док. Прокидатися від сну, будитися. ‘Сийі ‘ночі м с‘а ‘часто збу‘жовала, бо шчóс ‘ми не‘добре ‘было.

ЗБУЖЕ́НЫЙ [(и,і)збу‘женный], а, е. Такий, якого розбудили, збуджений. Збу‘жена д ‘ітина ‘зачала рéвати.

ЗБУЖОВАТИ див. збужа́ти.

ЗБУЖОВА́ТИСЯ див. збужа́тися.

ЗБУ́ТІЛИЙ [(и,і)збу‘тілий], а, е. Який почав бродити (про вино, молоко і под.). Збу‘т ‘іле ви‘но.

ЗБУ́ТИТИ [(и,і)збу‘тіти], ійе, док. Швидко скиснути й набути низької якості (про кисле молоко, вино). Уд ви‘ликуйі жа‘ры ‘молока збу‘тіло. Пор. бу́тіти.

ЗВАЛАНТИРЬОВА́ТИСЯ [(и,і)звалантир‘оватис‘а], ‘р‘уйуса, ‘р‘уйес‘а, док. Те саме, що злодарьова́тися. Пор. валантирьова́ти.

ЗВАЛЧІ́ТИ [(и,і)звал‘чити], ‘чу, ‘чиш, док. Зібрати прив‘ялу скошену траву у валки. Звал‘чит óтаву, бо в ‘пласт‘ках бу‘де с‘а ‘дуже зр‘іти.

ЗВАЛЧІ́ТИСЯ [(и,і)звал‘читис‘а], ‘чиц‘а, док. Відчутти неприємне, млосне відчуття в горлі і шлунку при споживанні дуже жирного м‘яса. Так ми с‘а звал‘чило туш‘не м‘н‘асо, шчо не‘ мо‘глам го про‘жерти. Пор. вал‘чі́тися.

ЗВА́РА, ы, жс. Духота з дуже вологим повітрям. Коли зóл‘ат ‘муткы, та в ‘хыжи з‘вара. ‘Авад‘ ул‘іт ‘і‘перед дожд‘ом.

ЗВАРЯ́ЛНИЦЯ [звар‘алниц‘а], і, жс., заст. Дерев‘яна посудина у формі діжки, в якій залили мітки, домоткану білизну.

ЗВА́РЯНЄ [звар‘ан‘є], а, с., заст. Зоління. Звар‘ан‘е ‘мутку. Див. ще узóльованє. Пор. зва́р‘яти.

ЗВА́РЯНИЙ [звар‘аний], а, е. 1. заст. Золений. 2. перен. Битий. Прові‘нивс‘а Цил‘ко та бив читаво звар‘аний ц‘імбо‘рами. Див. ще золéний.

ЗВА́РЯТИ [звар‘ати], ‘р‘айу, ‘вар‘аш (‘р‘айеш), недок. 1. Золити (про домоткану білизну, полотно).

2. Сильно бити, вдаряти кого-небудь. ‘Читаво го, сийін‘аша, звар‘али бітангы. 3. Сильно лити (про дощ, зливу). Так звар‘ав дощ по ‘даху, шчо ‘вид‘іло ми с‘а, аж др‘вниці ‘не‘ ‘удержат. Див. ще золéти.

ЗВЕ́ДЕНИЦЯ [зведениц‘а], і, жс. Покритка. Ота зведениц‘а так і не‘ уд‘алас‘а.

ЗВЕНІ́ТИ [звин‘іти], ‘н‘у, ‘ниш, недок. Дзвеніти.

ЗВЕРЕ́ЧИ [(и,і)зверечи], ржу, ржеш, док.

1. Скинути. Звир‘з ‘із ‘воза ‘с ‘іно. 2. Звільнити кого-небудь з керівної посади. Звел‘и го з де‘ректурa. Див. ще змі́товати. 3. Перервати вагітність (про жінку). Ани‘о, не‘ пуднимай т‘аш‘ке, бо з‘вержеси (д ‘ітину). Див. ще стря́стися. Пор. ве́речи.

ЗВЕРЕ́ЧИСЯ¹ [(и,і)зверечис‘а], ржус‘а, ржес‘а, док. 1. Скинутися (в складчину) з метою щось купити або кому-небудь допомогти. По два-три рубл‘і звел‘ис‘а та ку‘тили скл‘анку ‘воткы. Звел‘ос‘а село вдо‘вици, та так си вч‘інила ‘хышку. Див. ще змі́товатися¹. 2. Те саме, що ве́речися². Крестина ‘дуже с‘а звел‘а, йак уд‘арив грум.

ЗВЕРЕ́ЧИСЯ² [(и,і)зверечис‘а], ржес‘а, док.

1. Втратити свої властивості, змінитися. Може с‘а з‘веречи‘фарба, вад‘ поп‘рита со‘лотка, аш‘коло ‘нийі поса‘дити гур‘ку. Извел‘ас‘а ‘дошка (стала виглядати пропелером). Из‘верс‘а спит – ув‘ітривс‘а. Йу‘лина звел‘а бы с‘а, ажбы не вк‘рала. Див. ще ве́речися², зводі́тися, змі́товатися².

ЗВЕРЖЕ́НЫЙ [(и,і)зверженный] а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до звéречи 1, 2. Звержене с хл‘іва ‘с ‘іно. Олекса з‘верженный з де‘ректурa.

ЗВЕРНУ́ТИ див. зверта́ти.

ЗВЕРТА́ТИ [(и,і)звер‘тати], ‘тайу, ‘верташ (тайеш), недок., **ЗВЕРНУ́ТИ** [(и,і)звер‘нути], ‘верну, ‘вернеш, док. Перевертати, перекидати. Ану не‘ зверні ко‘пиц‘у.

ЗВЕРТА́ТИСЯ [(и,і)звер‘татис‘а], ‘тайус‘а, ‘вертас‘а (‘тайес‘а), недок., **ЗВЕРНУ́ТИСЯ** [(и,і)звер‘нутис‘а], ‘вернус‘а, ‘вернес‘а, док. Перевертатися, перекидатися. Вуз іс‘іном зай‘иоів од‘ним ‘колесом уианц тай звер‘нувс‘а.

ЗВЕРЬХЫ [(и,і)звир‘хы], присл. Зверху. Звир‘хы ‘было ‘витко вс‘е село. Ко з‘вир‘хы, ‘того й ‘п‘рава.

ЗВЕРЬХНИ́НА [звир‘хни‘на], ы, жс. Те саме, що верьх¹ 1.

ЗВЕ́СТИСЯ див. зводі́тися.

ЗВЕ́СТЬ [звис‘ц‘], звести, жс., буд. Вапно. Треба ми ‘мало звести ‘хыжу по‘мас‘тити.

ЗВЕТЕШНІ́ЛИЙ [(и,і)зве‘те‘шн‘ілий], а, е. Зістарілий від часу і зношування (про одяг, білизну). Зве‘те‘шн‘ілий с‘ведер.

ЗВЕТЕШНІ́ТИ [(и,і)зве‘те‘шн‘іти], ‘н‘ійе, недок. Зістарітися від часу і зношування (про одяг, білизну). Так зве‘те‘шн‘іла ве́рета, шчо вже ії ‘лиш ‘уверечи. Див. ще зветешні́тися. Пор. ветешні́ти.

ЗВЕТЕШНІТИСЯ [(и,і)звѣтѣ'шн'ітис'а], 'н'і-йес'а, *недок.* Те саме, що **зветешніти**. *Так с'а зве'тѣ-и'н'іла'нарн'анка, шчо н'іч из'не'її.* Пор. **ветешніти**.

ЗВѢЧЕРА [(и,і)звѣчѣра], *присл.* Звечора.

ЗВЕЧЕРІТИСЯ [(и,і)звѣчѣ'р'ітис'а], 'р'ійес'а, *док., безос.* Звечоріти. *Уже с'а зве'чѣ'р'іло, куй ис'ме пригнали думу коровы с'наші.* Пор. **вечеріти**.

ЗВІДАНЄ [(и,і)з'відан'є], а, с. Запитування, розпитування, питання. *«Як с'а майете?» — «Д'а-куйу за з'відан'є, добре».*

ЗВІДАТИ *див. звідовати.*

ЗВІДАТИСЯ *див. звідоватися.*

ЗВІДОВАТИ [(и,і)з'відовати], уйу, даш (дайеш) і **ЗВІДАТИ** [(и,і)з'відати], айу, даш (дайеш), *недок.* Питати. *Йурику, ану з'відай'мат'ір, чи йде в бѣтв.*

ЗВІДОВАТИСЯ [(и,і)з'відоватис'а], дуйус'а, дас'а (дайес'а) і **ЗВІДАТИСЯ** [(и,і)з'відатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Питатися. *М'гал'ку, з'відайс'а'мат'ір, чи пушчат'а на з'рибы.*

ЗВІЗДА [з'візда], дь, ж. 1. *астр.* Зірка. *У'каж'зого чил'адника на'нибі йе'своя з'візда.* 2. Різдвяна зірка, з якою діти ходять колядувати. *Муй'малый'ходив із з'віздѣв.*

ЗВІЗДОЧКА [з'віздочка], 'кы, ж. Зірочка. *На'нибі не'їе н'і'одної з'віздочки.*

ЗВІЗДЯНИЙ [з'віз'д'аный], а, е. Зоряний. *З'віз'д'ане'небо.*

ЗВІЗДЯНО [з'віз'д'ано], *присл., метеор.* Зоряно. *Майже'буде'мороз, бо з'віз'д'ано.*

ЗВІРІСКО [з'віріско], а, ч. Збільш. до звір 'звір'. *Ото'быв'страш'ный'звіріско!* *Див. ще звіріще.*

ЗВІРИТИСЯ [з'віритис'а], иц'а, *док.* Те саме, що **вѣречися**?

ЗВІРІЩЕ [з'віріщче], а, ч. Те саме, що **звіріско**.

ЗВІРЬКА [з'вір'ка], ы, ж., зб. Дикі звірі. *Давно'в'нашуй'хашчі'была'вс'ака з'вір'ка.*

ЗВІТРЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **звітритися**. *Ота'д'івка'звітрена, уд'ниій'мош'хут'ишчо'чѣкати.*

ЗВІТРИТИСЯ [(и,і)з'вітритис'а], 'р'ус'а, рис'а, *док.* Переповнитися енергією, порушити норми поведінки. *Та'кий'гур'кий'хр'ін', шчо'мос'а'уд'н'ого'звітрити.* *Див. ще пуд'н'ати'хвуст (див. пудняти).* Пор. **вітритися**.

ЗВОДИТИСЯ [(и,і)з'водитис'а], 'вѣд'ац'а, *недок., ЗВѢСТИСЯ [(и,і)звестис'а], вѣдуц'а, *док.* 1. Зійтися. *Наші'молод'ата'розыйи'лис'а, а'пак'уп'ят'звѣлис'а.* 2. Втратити свої властивості (про культурні рослини). *Шчѣс'звѣлас'а'моя'морква.**

ЗВОДЯНИТИ [(и,і)з'вѣд'ан'іти], н'іе, *док.* Ставати водянистим. *Ис'а'фарба'вже'не'добра, з'вѣд'ан'ілас'а.* Пор. **вѣд'аніти**.

ЗВОСТІТИ [(и,і)звойѣ'тити], йѣчу, йѣтиш, *док.* Зірвати досягнуту домовленість. *Иш'ло до'свал'бы, а'на'пѣсл'іды'Мар'іка'звойѣ'тила.* Пор. **востіти**.

ЗВОЛНѢНИЙ [(и,і)звол'нений], а, е. Звільнений. *Звол'нений'уд'армійі.*

ЗВОЛНІТИ *див. зволняти.*

ЗВОЛНІТИСЯ *див. зволнятися.*

ЗВОЛНЯТИ [(и,і)звѣл'н'ати], 'н'айу, 'вѣл'н'аш (н'айеш), *недок., ЗВОЛНІТИ [(и,і)звол'нити], 'н'у, 'волниш, *док.* Звільняти. *Звол'нили'го з'роботы, бо'пй'а'ниц'а.**

ЗВОЛНЯТИСЯ [(и,і)звѣл'натис'а], 'н'айус'а, 'вѣл'н'ас'а (н'айес'а), *недок., ЗВОЛНІТИСЯ [(и,і)звол'нитис'а], вѣл'н'ус'а, 'волнис'а, *док.* Звільнятися. *Звол'н'айус'а з'роботы'бо'йду'на'скір'дѣву.**

ЗВОЛОЧИ [(и,і)зволо'чи], звѣлѣчу, звѣлочиш, *док.* Волочачи зібрати докуп, зволокати. Пор. **волочи**.

ЗВОН *див. ізвѣн.*

ЗВОНІТИ, з'вѣн'у, з'вониш, *недок.* Дзвонити. *Ба'куму'звун'звонит?'Звонит'на'ви'чурн'у.*

ЗВОНІНС [з'вѣн'ін'є], а, с. Дзвоніння. *Шчѣс'дѣвге'з'вѣн'іе'тѣму'мир'ц'ови.* Пор. **звоніти**.

ЗВѢНКА *див. ізвѣнка.*

ЗВѢНОК, звун'ка, ч. Дзвінок.

ЗВОНЯТИ [(и,і)звун'ати], 'н'айу, 'вѣн'аш (н'айеш), *док.* Зіпсувати повітря випусканням газів з кишечника. *Приз'найтес'а'чесно, ко'звун'ав?* *Див. ще ізбѣіти.* Пор. **воняти**.

ЗВОРИНА, ы, ж. Стрімкий потічок у міжгір'ї. *Зворинами'те'че'вѣда'у'потѣчкы.*

ЗВОРѢНИЙ, а, е. Прикм. до **звур**. *Зворѣна'во'да'чиста.*

ЗВОРОШІТИ *див. зворошувати.*

ЗВОРОШІТИСЯ *див. зворошуватися.*

ЗВОРОШНІТИ [(и,і)зворош'нити], вѣрѣшн'у, ворошніш, *док.* Те саме, що **зворошіти**. Пор. **ворошніти**.

ЗВОРОШНІТИСЯ [(и,і)зворош'нитис'а], вѣрѣшн'ус'а, ворошніс'а, *док.* Те саме, що **зворошітися**. *А'бы'с'ме'куп'или'кѣрѣву, та'зворош'ни-лис'мес'а з'братом.* Пор. **ворошнітися**.

ЗВОРОШОВАТИ [(и,і)зворош'овати], вѣрѣшуй, вѣрѣшуйеш, *недок., ЗВОРОШІТИ [(и,і)зворош'ити], вѣрѣшу, ворошиш, *док.* Об'єднувати, збирати докуп. *Зворош'ив'нас'Пет'ро'на'бур'а'кы, та'доста'файно'с'ме'зарѣбили.* *Див. ще зворошніти.* Пор. **ворошити**.*

ЗВОРОШОВАТИСЯ [(и,і)зворош'оватис'а], вѣрѣшуйус'а, вѣрѣшуйес'а, *недок., ЗВОРОШІТИСЯ [(и,і)зворош'итис'а], вѣрѣшус'а, вороши-с'а, *док.* Об'єднуватися. *Зворош'или'с'ме'с'а'р'іпу'сидити.* *Див. ще зворошнітися.* Пор. **ворошітися**.*

ЗВУЙ, з'воя, ч. Сувій. *Ур'їсте ми полот'на ис того з'воя.*

ЗВУН, з'вона, ч., церк. Дзвін.

ЗВУННИЦЯ [звун'ниц'а], і, жс., церк. Дзвіниця.

ЗВУР, з'вора, ч. Міжгір'я. *У з'вор'ї л'ублат рос-ти з'рибы.*

ЗВУРДЖЕНЫЙ [(и,і)з'вур'женый], е, с. Яке зі-лося (про молоко). *З'вур'жене молоко.*

ЗВУРДЖОВАТИСЯ [(и,і)з'вур'жоватис'а], з'у-йес'а, *недок.*, **ЗВУРДИТИСЯ** [(и,і)з'вурдитис'а], диц'а, *док.* Зсідатися при кип'ятінні (про молоко). *Пок'лалам парити молоко, а вно с'а з'вурдило.* Пор. **вурдитися**.

ЗВУРДИТИСЯ *див. звуржоватися.*

ЗГАРАБУЗДИТИ [(и,і)згара'буздити], 'бужу, 'буздиш, *док.* Змішати що-небудь різнорідне в одну купу. *Згарабуздила вс'е, шчо 'было на стул'ї.*

ЗГАРДЖУТАНЫЙ [(и,і)згар'жуганый], а, е. Зім'ятий у жмут. *Згар'жугана со'рочка (ве'рета).*

ЗГАРДЖУТАТИ [(и,і)згар'жугати], 'гайу, 'зугаш (гайеш), *док.* Зім'яти в жмут. *Ты згар'жугала 'міхы, а вни 'были 'файно складин'ї. Ус'е в 'постели зга-р'жугавис' нут 'себе.* Пор. **гарджугати**.

ЗГАРДЖУТАТИСЯ [(и,і)згард'жугатис'а], 'зугац'а (гайес'а), *док.* Зім'ятися в жмут (про ткани-ну, білизну і под.). *Згар'жугалас'а нуд ним ве'рета.* Пор. **гарджугатися**.

ЗГАРМАТИ [(и,і)згармати], айу, аш (айеш), *док.* Одним махом забрати що-небудь сипке. *Хлопчик згармав ус'ї чиршин'ї з бл'уда.* Пор. **гармати**.

ЗГІРЕНЬЙ [(и,і)згир'ений], а, е. Запропаше-ний, загублений. *Згирена иглиц'а.*

ЗГІРІТИ [(и,і)згир'ити], 'р'у, 'риш, *док.* Запро-пастити, загубити. *Де ты згир'ила мал'ый 'ножик?* Див. ще запропастити, запрот'орити, скітити. Пор. **гирити**.

ЗГІРІТИСЯ [(и,і)згир'итис'а], 'р'ус'а, 'рис'а, *док.* Щезнути. *Не знайу, де с'а згир'ив муй чулу'вік.* Пор. **гирітися**.

ЗГЫБ, а, ч. Місце згинання. *На з'гыбі 'сары вчїнилас'а 'д'їрочка.*

ЗГЫБАТИ¹ [(и,і)згы'бати], 'байу, 'гыбаш (ба-йеш), *недок.*, **ЗГЫБНУТИ** [(и,і)згыбнути], ну, неш, *док.* Те саме, що **гыбнути**. *Тот'а жо'на з'гыб-ла 'дуже 'чудно. С'н'їг у'же 'майже вс'ый из'гын.*

ЗГЫБАТИ² [(и,і)згы'бати], 'байу, 'гыбаш (ба-йеш), *недок.*, **ЗУГНУТИ** [(и,і)зугн'нути], 'зогну, 'зог-неш, *док.* Згинати. *Сис' друт'їа 'т'ашко згыбав.* Йсе зил'їзо 'зогнеш.

ЗГЫБАТИСЯ [(и,і)згы'батис'а], 'байус'а, 'гы-бас'а (байес'а), *недок.*, **ЗУГНУТИСЯ** [(и,і)зуг-нутис'а], 'зогнус'а, 'зогнес'а, *док.* Згинатися. *Есе зил'їзо с'а не' зогне.*

ЗГЫБЛЬ [(и,і)згы'біл'], бели, жс., *вульг.* Те саме, що **здыхіль**. *Прийш'ла на 'нийї з'гыбіл'.*

ЗГЫБЛЫЙ [(и,і)згыб'лый], а, е. Те саме, що **здыхлый** 2.

ЗГЫБЛЯК [(и,і)згыбл'ак], 'ка, ч., *вульг.* Те саме, що **здыхляк**.

ЗГЫБЛЯЧКА [(и,і)згыбл'ачка], ы, жс., *вульг.* Те саме, що **здыхлячка**.

ЗГЫБНУТИ *див. згыбати*¹.

ЗГЫНАНКА [(и,і)згынанка], ы, жс., *анат.* Суглоб (у коліні або лікті). *Бо'лит го 'нога в з'гы-нанц'ї.*

ЗГЛОТІТИ [(и,і)згло'тити], гл'дчу, гл'отиш, *док.* Поспішити, наперти. *Так на н'а 'Анц'а згло-тила, шчо 'мус'їлам йуї 'нарас ис 'кати полот'но і за'былам си шор у р'об'от'ї.* Пор. **глотітися**.

ЗГЛОТІТИСЯ [(и,і)згло'титис'а], 'тиш'а, *док.* Зібратися в натовп, стовпитися. *На'род у млі'н'ї згло'тивс'а.* Пор. **глотітися**.

ЗГОДЯ [(и,і)зг'д'а], присл. Згодом. *Из'г'од'а прийш'ло ко'сити шче 'д'воє 'кус'ц'у.*

ЗГОЙКАТИ [(и,і)зг'ойкати], айу, аш (кайеш), *док.* Скричати. *Петро зг'ойкав на жу'ну.* Пор. **гойкати**.

ЗГОРЕНЬЙ *див. изгор'ений*.

ЗГОРІ [(и,і)зг'ор'ї], присл. Зверху, згори. *Зг'ор'ї 'витко вс'е село.*

ЗГРАБКАНЬЙ [(и,і)зг'рапканий], а, е. Ді-сприкм. пас. мин. ч. до **зграбкати**. *Зграбкане 'лис'ц'е.*

ЗГРАБКАТИ *див. зграбковати*.

ЗГРАБКОВАТИ [(и,і)зг'рапковати], куйу, ку-йеш, *недок.*, **ЗГРАБКАТИ** [(и,і)зг'рапкати], айу, аш (айеш), *док.* Згрібати граблями сіно, отаву і под. *Зг'рапкаи 'скоро 'отаву, бо йде дошч.* Пор. **грабкати**.

ЗГРЕБСТІ [(и,і)зг'реп'сті], 'ребу, ребеш, *док.* Згребти.

ЗГРИМІТИ [(и,і)зг'риміти], м'л'у, 'миш, *док.* Зчинити шум, грукіт. *К'ос'у 'с'ін'ох изг'римів.* Див. ще **згучати** 1.

ЗГРУЖАТИ *див. згружовати*.

ЗГРУЖАТИСЯ *див. згружоватися*.

ЗГРУЖЕНЫЙ [(и,і)згру'женный], а, е. Скину-тий з транспортного засобу (про вантаж). *Згру'же-не зер'но.* Пор. **гружений**.

ЗГРУЖОВАНЕ [(и,і)зг'ружован'е], а, е. Роз-вантажування транспортного засобу. *Зг'ружован'е з'но'йу – 'т'ашка ро'бота.*

ЗГРУЖОВАТИ [(и,і)зг'ружовати], жуїу, жу-йеш і **ЗГРУЖАТИ** [(и,і)зг'ружати], 'жайу, 'ружаш ('жайеш), *недок.*, **ЗГРУЗИТИ** [(и,і)зг'рузити], 'ружу, 'рузиш, *док.* Скидати вантаж з транспортного засо-бу. *Згру'жай из 'воза 'шутер.* Пор. **грузити**.

ЗГРУЖОВАТИСЯ [(и,і)згружоватис'а], жу-
йус'а, жуйес'а і **ЗГРУЖАТИСЯ** [(и,і)згружати-
с'а], жайус'а, ружас'а (жайес'а), *недок.*, **ЗГРУ-**
ЗІТИСЯ [(и,і)згрузитис'а], ружус'а, рузис'а, *док.*
Розвантажуватися (про транспортний засіб). *Згру-*
жуйтес'а, бо шофер пілуєс'а. Аж машина бор-
това, та згружуйес'а л'уд'ми. Пор. **грузитися**.

ЗГРУЗИТИ *див.* **згружовати**.

ЗГРУЗІТИСЯ *див.* **згружоватися**.

ЗГУБЛЯТИ [(и,і)згубл'яти], л'айу, губл'аш
(л'айеш), *недок.* Знищувати, убивати.

ЗГУБЛЯТИСЯ [(и,і)згубл'атис'я], л'айес'а. Зни-
щуватися. *Изгубл'айес'а мно́го маргы, куй с'а заведе*
й'дас'а з'адрзна хворота.

ЗГУКАНИЙ [(и,і)згуканий], а, е. Дієприкм.
пас. мин. ч. до **згукатися**. *Згукана сви́н'а зуркала*
по' дво'ру.

ЗГУКАТИСЯ *див.* **згуковатися**.

ЗГУКОВАТИСЯ [(и,і)згуковатис'а], куйес'а,
недок., **ЗГУКАТИСЯ** [(и,і)згукатис'а], ац'а, *док.*
Мати тічку (про свиноматку). *Наша Білан'а згука-*
лас'а, тре́ба йі'вести до ко́нды. Пор. **гукатися**.

ЗГУРНИЙ [(и,і)згурний], а, е. Похилий. *Згур-*
на до́рога.

ЗГУРНО [(и,і)згурно], присл. Похило. *Йс'а*
дошка при́бита' мало згурно.

ЗГУРЬКЛИЙ [(и,і)згур'клий], а, е. Який став
гірким. *Згур'клий у́луй.* Див. ще **прогурьклий**.

ЗГУРЬКНУТИ [(и,і)згур'кнути], не, *док.* Ста-
ти гірким. *Сис'а брынза вже чита́во згур'кла.*

ЗГУЧАТИ [(и,і)згучати], чу, чиш, *док.*
1. Те саме, що **згріміти**. 2. Рознести́ся (про пого-
лос). *Чилад' згучала, шчо' зачалас'а в'д'їна.* Пор.
гучати.

ЗГАНІТИ [(и,і)зганити], н'у, ниш, *док.* Знайти
вади, погудити; докорити. *Ота жо́на хут'-шчо*
зганит, йуй'иш'че н'їко на в'д'аку не' в'чинив. Пор.
ганити.

ЗГЛАЙХАТИ [(и,і)зглайхати], айу, аш (айеш),
док. 1. Допогти кому-небудь дійти згоди. *Йа й'а́к'ос'*
зглайхала' мойых' сус'їду. 2. Посватати. *Мбїу ни-*
віску зглайхала з' мойым' сыном ку́ма Крестина.
Пор. **глайхати**.

ЗГЛАЙХАТИСЯ [(и,і)зглайхатис'а], айус'а,
ас'а (айес'а), *док.* Домовитися, дійти згоди, поми-
ритися. *Зглайхалис'а на ра́каш.* Пор. **глайхатися**.

ЗГОЛЬОВГАННИЙ [(и,і)зг'ол'овганий], а, е.
Дієприкм. пас. мин. ч. до **зг'ольовгати**. *Зг'ол'овган'ї*
хлопчиком ресел'овл'аники. Див. ще **пог'ольовган-**
ний.

ЗГОЛЬОВГАТИ [(и,і)зг'ол'овгати], айу, аш
(айеш), *док.* Швидко з'їсти, не пережовуючи
старанно. *Та ты, Йу́лінко, не' файно й'з'їла, ай*
изг'ол'овгала' пала́чїнту. Див. ще **пог'ольовгати**.

ЗГРАБНИЙ, а, е. 1. Акуратний, гарний. *Ота*
жо́на доста згра́бна. Згра́бна в Ма́р'їкы ро́бота.

2. Те саме, що **вал'овшний**. Антонім **незгра́бний**.

ЗГРАБНО. Присл. до **згра́бний** 1, 2. *Чи́ни вты*
згра́бл'ї май згра́бно. Антонім **незгра́бно**.

ЗГУМОВАТИ *див.* **згум'ововати**.

ЗГУМ'ОВОВАТИ, м'овуйу, м'овуйеш, *недок.*,
ЗГУМОВАТИ, м'уйу, м'уйеш, *док.* Витирати гум-
кою написане. *Л'їтше не' зачир'куй, ай згумуй.*
Пор. **гумова́ти**.

ЗДА́ЛЫЙ, а, е. Те саме, що **вал'овшний**. *Зда-*
лый' хлопці́. Антонім **незда́лый**.

ЗДА́ЛО, присл. Те саме, що **вал'овшно**. *Доста*
здало' умурова́в' Йу́ра хы́жу. Антонім **незда́ло**.

ЗДВИ́ГЫ, Здви́г(х), мн. Християнське свято Воз-
движення Чесного Хреста (27 вересня). *На Здви́гы*
гады, йаишчур'кы зал'їзайут' у'зімл'у на'зіму.

ЗДБЕЛА, присл. Повільно, поступово. *Лий*
здебела, а́бы с'не' перел'ала.

ЗДЕРЖАНИЙ [(и,і)здержаний], а, е. Стрима-
ний. *Ото' дуже здержаний' чулу́вік, й'ого' т'ашко*
ро'сердити.

ЗДЕРЖАНО [(и,і)здержано]. Присл. до
здержа́ний. *Брат по́води́с'а доста здержано.*

ЗДЕРЖАТИСЯ *див.* **здержоватися**.

ЗДЕРЖОВАТИ [(и,і)здержовати], жу́йу, жу-
йеш, *недок.*, **ЗДЕРЖАТИ** [(и,і)здержати], жу, жиш,
док. 1. Стримувати. *Заки го жо́на здержовала, до-*
ти був нурмальный' чулу́вік. 2. Втримувати. *Ліз'у*
ко́лдодаз' на' мотуз'ї, йа т'а здержу.

ЗДЕРЖОВАТИСЯ [(и,і)здержоватис'а], жу-
йус'а, жуйес'а, *недок.*, **ЗДЕРЖАТИСЯ** [(и,і)здер-
жатис'а], жус'а, жис'а, *док.* 1. Стримуватися. *Так*
н'а бул'їло, шчо' ледви м'с'а здержовав, а́бы не'
кричати. 2. Втримуватися. *Мало м'не впа́в у'їа́му,*
ледвы м'с'а здержав.

ЗДЕРІШНИК [здер'ішний], а, ч., *зневаж.*
Здирник, здирщик. *Ото та́кий зде́р'ішний, шчо' і*
з ву́ч'а зде́ре. Див. ще **здірця**.

ЗДЗЯ́БНУТИ *див.* **издзя́бнути**.

ЗДІРЦЯ [здірц'а], і, ч., *зневаж.* Те саме, що
здері́шний.

ЗДЫ́ХАТИ [(и,і)зды'хати], хайу, дыхаш (ха-
йеш), *недок.* 1. Гинутися,дохнути (про тварин).
2. вульг. Те саме про людей. *Наш бр'їгади́р' за'лу-*
ди не' думат, про'н'ого най зды́хайут.

ЗДЫ́ХІЛЬ [(и,і)зды'хіл'], хели, ж., вульг.
Смерть. *Не'їе на'н'ого зды́хели! Прийшла на'ни́й*
зды́хіл' (переважно в прокльонах, недобророзличливих
побажаннях). Див. ще **згыбі́ль, погыбі́ль**.

ЗДЫХЛЫЙ [(и,і)зды'хлый], а, е. 1. Здохлий.
2. вульг. Такий, у якому ледве тримаються життєві
сили, який дихає на ладан. *Ото та́кий зды́хлый,*
шчо' ледвы'ходить. Див. ще **згыбл'ий, погыбл'ий**.

ЗДЫХЛЯК [(и,і)здыхл'ак], 'ка, ч., вульг. Дуже хворий, немічний чоловік або тварина. *Тот здыхл'ак ишче живе?* Див. ще **згыбляк**, **погыбляк**.

ЗДЫХЛЯТИНА [(и,і)здыхл'атина], ы, ж. Падло, стерво. *Наш народ здыхл'атину н'ігда не" йів.* Див. ще **мёрша**.

ЗДЫХЛЯЧЕ [(и,і)здыхл'аче], а, с., зб. Дуже кволі тварини. *У кал'гоз і нависн'і коровы — одно здыхл'аче.*

ЗДЫХЛЯЧКА [(и,і)здыхл'ачка], ы, ж., вульг. Жін. до **здыхляк**. *Ота здыхл'ачка вже доживат с'вое.* Див. ще **згыблячка**, **погыблячка**.

ЗДІВАТИ див. **издівати**.

ЗДІВАТИСЯ див. **издіватися**.

ЗДІТИ див. **издіти**.

ЗДІТИСЯ див. **издітисся**.

ЗДІТИЙ див. **издітий**.

ЗДІЙМНЯТИ див. **знимати**.

ЗДІЛУ [(и,і)зд'олу], присл. Знизу. *Зд'олу не" витко, ичо ічин'ат з'ив'ху.*

ЗДІМУ [(и,і)зд'ому], присл. Звідти, де живеш. *До іохтора треба йти зд'ому. Од іж дадут ти зд'ому, йа ти не" дам іод іж, дам ти ійсти.*

ЗДОРОВКАТИСЯ [зд'ор'овкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), недок. Вітатися при зустрічі (звичайно про чоловіків). *Ты, Петре, ачин'с'а'сердиш на мене, ичо не" зд'ор'овкас'а.* Див. ще **кланятися**.

ЗДОРОВЛЧКО [зд'ор'овл'ічко], а, с., нестл. Здоров'ячко. *На зд'ор'овл'ічко с'а не" скаржу, х'вала Б'огу. На зд'ор'овл'ічко! (при частуванні). «Дай, Боже, ідобрий дин'!» — «Дай, Боже, зд'ор'овл'ічка!» (при вітанні).*

ЗДРИВІЛИЙ [(и,і)здры'вілий], а, е. Струхлявільий, зіпсований (про деревину). *Здры'віле 'дерев.* Див. ще **струпішілий**.

ЗДРИВІТИ [(и,і)здры'віти], 'віє, док. Напівзгнити, струхлявити (про деревину). *Сис'і дош'кы здры'віли.* Див. ще **струпішіти**. Пор. **здрывіти**.

ЗДРЫГ [здрыг(х)], здрыгу, ч. Струс (мозку і т. д.). *У нийй був здрыг ім'озгу.*

ЗДРЫГАТИ [(и,і)здрыгати] айу, аш (айеш), док. Короткочасно побити (здригнути) ногами. *Йа хот'іла го поглядити, а в'ун лиш ногами здрыгав.* Пор. **дрыгати**.

ЗДРЫЛЕНИЙ [(и,і)здрыл'ений], а, е. Зіштовхнений, скинений. *Здрылене з м'отора камін'е.* Див. ще **здрулений**.

ЗДРЫЛЯТИ див. **здрільовати**.

ЗДРІЛЬОВАТИ [(и,і)здріль'овати], л'уйу, л'уйеш, недок., **ЗДРЫЛЯТИ** [(и,і)здрыл'ати], л'айу, 'рыл'аш (л'айеш), док. Зіштовхувати, скидати. *Здрыл'авим из'воза дрыва.* Див. ще **здрільовати**. Пор. **дрыляти**.

ЗДРІЛЬОВАТИ [(и,і)здр'ул'овати], л'уйу, л'уйеш, недок., **ЗДРУЛЯТИ** [(и,і)здрул'ати], л'айу,

'рул'аш (л'айеш), док. Те саме, що **здрільовати**. Пор. **друляти**.

ЗДРІЛЯНИЙ [(и,і)здр'ул'аний], а, е. Те саме, що **здрільований**.

ЗДРУЛЯТИ див. **здрільовати**.

ЗДУБАЗЛОВАТИ [(и,і)здубазл'овати], л'уйу, л'уйеш, док. Упасти головою вниз. *Не" в'держаламс'а на ідириві та здубазл'овалам.*

ЗДУБКАТИ [(и,і)з'дупкати], айу, аш (айеш), док. Враз затупотіти. *К'ос з'дупкав у і'ин'ох.* Пор. **л'убкати**.

ЗДУДРЕНИЙ [(и,і)з'дудрений], а, е. Зманений, збаламучений. *Здудре"н'і старшымы хлопц'ами, нуи'ніс'ме с'а ку'пати на Т'ису.*

ЗДУДРИТИ див. **здудрьовати**.

ЗДУДРИТИСЯ див. **здудрьоватися**.

ЗДУДРЬОВАТИ [(и,і)з'дудр'овати], р'уйу, р'уйеш, недок., **ЗДУДРИТИ** [(и,і)з'дудрити], р'у, риш, док. Зманити, збаламутити кого-небудь. *Йура з'дудрив сус'іда йти в кал'гоз красти йабылка.*

ЗДУДРЬОВАТИСЯ [(и,і)з'дудр'оватис'а], р'уйус'а, р'уйес'а, недок., **ЗДУДРИТИСЯ** [(и,і)з'дудритис'а], р'ус'а, рис'а, док. 1. Ходити чи іздити куди-небудь, за чимось, волочитися. *Ку'ды с'а т'воя ід'івка з'дудрила?* 2. Піддаватися на яку-небудь провокацію. *Петро з'дудривс'а до і'Хуста, бо ка'зали му, аж іе деш'е'ве'вугл'е.*

ЗДУМАТИ [(и,і)з'думати], айу, аш (айеш), док. Уявити собі. *Давно так і'ашико жив наш нар'от, ичо і з'думати не" мош.*

ЗДУПЛАВІЛИЙ [(и,і)здупл'авілий], а, е. Який став дуплавим. *Іздупл'авілий зуп, іздупл'авіле і'дерев.*

ЗДУПЛАВІТИ [(и,і)здупл'авіти], вит (віє), док. Зробитися дуплавим. *У мене вс'і задн'і зубы здупл'авили.* Пор. **дупл'авіти**.

ЗДУРЕНИЙ [(и,і)з'дур'ений], а, е. Обдурений. *здуріти. Издур'ений, йа нуи'ов из'ними б'ити к'арты на з'роші.*

ЗДУРИТИ [(и,і)з'дурити], л'ур'у, л'уриш, док. Обдурити. *Йагбы м знав, ичо з'дурит н'а, та не" йи'ов бы м із ним.*

ЗДУРКАТИ [(и,і)з'дуркати], айу, аш (айеш), док. Враз загрюкати, застукати. *Ба ко з'дуркав у д'вир'і?* Див. ще **здукроніти**, **здукротати**, **зл'упкати**, **зл'ускати** 2. Пор. **дуркати**.

ЗДУРКОНІТИ [(и,і)з'дурку'н'іти], н'у, ко'ниш, док. Те саме, що **здукрати**. Пор. **дурконіти**.

ЗДУРКОТАТИ [(и,і)з'дурко'тати], к'очу, к'очеш, док. Те саме, що **здукрати**. Пор. **дуркотати**.

ЗДЯЛОВАНИЙ [(и,і)зд'ал'ований], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **здяловати**. *Зд'ал'ована і'футра, і'рама.*

ЗДЯЛОВАТИ див. **здял'ововати**.

ЗДЯЛОВА́ТИСЯ *див. здяло́воватися.*

ЗДЯЛО́ВОВАТИ [(и,і)зд'алововати], л'буйу, л'буйеш, *недок.*, **ЗДЯЛОВА́ТИ** [(и,і)зд'ало'вати], л'уйу, л'уйеш, *док.* Знімати рубанком чи фуганком стружку з дерева. *Зд'алуй мало йс'у л'ац'у, бо по́товста.* Пор. **дялова́ти.**

ЗДЯЛО́ВОВАТИСЯ [(и,і)зд'алововатис'а], л'буйес'а, *недок.*, **ЗДЯЛОВА́ТИСЯ** [(и,і)зд'ало'ватис'а], л'уйес'а, *док.* Зніматися рубанком чи фуганком (про стружку з дерева). *Дубова дошка зд'албуйес'а т'ашко.* Пор. **дялова́ти.**

ЗЕЛЕНЕ́ЦЬ [зили'ниц'], н'ц'а, ч. Недозрілий фрукт. *Не' йиш зилин'ц'у, бо буде в т'а поч'єревина.*

ЗЕЛЕНІ́ЙВИЙ [зили'н'авий], а, е. Зеленуватий, зеленавий. *Зили'н'ава мал'.*

ЗЕ́ЛЕР, а, ч., *бот., рідк.* Селера пахуча (*Apium graveolens*). *Урви ми мало з'елеру.*

ЗЕЛІ́ЗНИЙ *див. же́лізний.*

ЗЕЛІ́ЗНОДО́РІЖНИК *див. же́лізнодоро́жник.*

ЗЕЛІ́ЗО *див. же́лізо.*

ЗЕМНІ́Я [зим'н'а], і, ж. 1. Земля. 2. *заст.* Маза-на долівка в старій хаті. *Давно лиш у декого в х'єжи був подлаш, а майбуш – зим'н'а.*

ЗЕ́РКАЛО [зиркало], а, с. Дзеркало.

ЗЕ́РКАЛЬЦЕ [зиркал'це], ц'а, с. Зменш. до зє́ркало.

ЗЖА́ЛОВАТИСЯ [(и,і)ж:аловатис'а], л'уйус'а, л'уйес'а, *док.*, *над ким.* Жжалітися. *Йа с'а ж:ало-вала нат т'ыми л'уд'ми, та понесла м йім хл'іба тай соло'нини.*

ЗЖЕНТІ́ТИ [(и,і)ж:инт'іти], т'іє, *док.* Перетворитися в сироватку (про молоко, яке від тепла швидко скисло). *Моло́ко ж:инт'іє, аж буде в те'плут'і скоро к'иснути.* Див.ще **зженті́тися.** Пор. **женті́ти.**

ЗЖЕНТІ́ТИСЯ [(и,і)ж:инт'ітис'а], т'ієс'а, *док.* Те саме, що **зженті́ти.**

ЗЖЕ́РТИ *див. изже́рти.*

ЗЗА́ГОРЯЧА *див. изза́горяча.*

ЗЗАД *див. изза́д.*

ЗЗАДГУ́ЗІЧНИК *див. изза́дгузі́чник.*

ЗЗА́РАНЬ *див. изза́рань.*

ЗЗЫВА́ТИ *див. иззыва́ти.*

ЗЗЫВА́ТИСЯ *див. иззыва́тися.*

ЗЗУВА́ТИ *див. иззува́ти.*

ЗЗУВА́ТИСЯ *див. иззува́тися.*

ЗЗУ́ТИ *див. иззува́ти.*

ЗЗУ́ТИСЯ *див. иззува́тися.*

ЗЗЯ́БНУТИ *див. иззя́бнути.*

ЗИМІ́ТИСЯ [(и)зи'митис'а], миц'а, *док.* Те саме, що **закля́говатися.** *Йак с'а моло́ко ут кл'агу з'міло, мы то'то с'ц'їдили.*

ЗИМОВ [зи'мів], *присл.* Те саме, що **узі́мі.** *Д'л'а с'аких д'їти, йак мы, вош'кола'была лиш з'імів.*

ЗИМОВАНЕ [зи'мован'є], а, с. Зимування.

ЗИМУЛЬКЫ́ [зимул'кы], л'ок, *мн., бот.* Хризантема посівна (*Chrysanthemum segetum*).

ЗИМУ́ЛЯ [зи'мул'а], і, ж. Корм для худоби в стійловий період. *С'ого го́да з'імул'і майже не' ду́йде до па́шї.*

ЗИМУ́ШНИЙ [зи'мушн'ий], а, е. Зимовий. *З'имушн'і йаблыка (нага'виц'і, то'панкы і т.д.).*

▲ **Зи'мушн'а риг'ка** – сорт редьки (з чорною шкіркою), що заготовляється на зиму.

ЗЫ́ЙТИ *див. изы́йти.*

ЗЫ́ЙТИ́СЯ *див. изы́йти́ся.*

ЗІ́ВАНЕ [з'іван'є], а, с. Позіхання. *Майже бу́де дошч, бо прийшло на н'а з'іван'є.* Див. ще **зіво́та.** Пор. **зівати.**

ЗІ́ВАТИ [з'івати], айу, аш (йеш), *недок.*, **ЗІВ-НУ́ТИ** [з'івнути], ну, неш, *док.* Позіхати. *Шч'ос' д'їтина з'іват, майже х'оче с'пати.*

ЗІ́ВКАТИ [з'івкати], айу, аш (йеш), *недок.*, **ЗІВКНУТИ** [з'івкнути], ну, неш, *док.* Ловити ротом повітря в передсмертній агонії. *Уже йуї ку'нци', бо лиш з'івкат. Пару раз з'івкнула тай у'мел'а.*

ЗІВКНУТИ *див. зі́вкати.*

ЗІВНУ́ТИ *див. зівати.*

ЗІВО́ТА [з'івота], ы, ж. Те саме, що **зіванс.** Позіхання. *Шч'ос' на н'а надыйшла з'івота, ци не' на дошч?*

ЗІЦІ́РОВАНЕ [з'іц'і'рован'є], а, с., *військ.* Муштра. *У катун'ох каж'з'ий дин' з'іц'і'рован'є.* Пор. **зіці́рова́ти.**

ЗІЦІ́РОВАНІЙ [з'іц'і'рований], а, е. 1. *військ.* Муштрований. 2. *перен.* Такий, якого тримають у дисципліні. *У По'лан'і д'їти до́бре з'іц'і'рован'і.*

ЗІЦІ́РОВА́ТИ [з'іц'і'ровати], руйу, руйеш, *не-док.* 1. *військ.* Муштрувати. *З'іц'і'руйут у катун'ох.* 2. Тримати в дисципліні. *Йа с'вої д'їти до́бре з'іц'і'р'вала, за'вто ч'иними уросли.*

ЗІЦІ́РОВА́ТИСЯ [з'іц'і'роватис'а], руйус'а, руйес'а, *недок.* 1. *військ.* Муштруватися. *У ка-тун'ох з'іц'і'ровалис'мес'а каж'з'ий дин'.* 2. Триматися в дисципліні. *Мы с'а з'іц'і'ровали майбуш мамко́в, бо н'ан'ко'были на заробках.*

ЗІ́ЙКАТИ [(и,і)з'ійкати], айу, аш (йеш), *док.* Враз скрикнути «йой» від болю, страху і под. *Ба що так Ми'гал' з'ійкав?*

ЗЛА́ДИТИ *див. зла́жовати.*

ЗЛА́ДИТИ́СЯ *див. зла́жоватися.*

ЗЛА́ЖЕ́НИЙ [(и,і)зла'жений], а, е. 1. Приготовлений (про страву, їжу). *Зла'жена ви'чир'а.* 2. Зроблений, змайстрований, підготовлений. *Зла-жена тїл'їшка. Зла'жений часу́ник, вус.* Див. ще **зріхто́ваний.**

ЗЛА́ЖОВАТИ [(и,і)злажовати], жуйу, жуйеш, *недок., рідк.*, **ЗЛА́ДИТИ** [(и,і)зладити], лажу,

ладиш, *док.* 1. Приготувати страву, їжу. *Злади ми, жноно, тулудинок, та біжу на робітку.* 2. Зробити, змайструвати; підготувати. *Треба зладити лавицю на свал'бу. Зладивим сан'ки, мож на них вести пшеницю в млин.* Див. ще **зріхтовати**. Пор. **ладіти**.

ЗЛАЖОВАТИСЯ [(и,і)злажоватис'а], жуйс'а, жуйес'а, *недок.*, **ЗЛАДІТИСЯ** [(и,і)зладитис'а], лажс'а, ладис'а, *док.* Зібратися (в дорогу і под.). *Йа с'а вже зладдила на свал'бу.* Пор. **ладітися**.

ЗЛАКОМІЩЕ́НИЙ [(и,і)злакуміш'чений], а, е. Який злякомився. *Злакуміш'чена д'їтина.*

ЗЛАКОМІЩІТИ [(и,і)злакуміш'чити], чу, чиш, *док.* Злякомити. *Злакуміш'чила д'їтину.* Пор. **лакоміщити**.

ЗЛАКОМІЩІТИСЯ [(и,і)злакуміш'читис'а], чус'а, чис'а, *док.* Злякомитися. *Йа малдов у з'їмі была злакуміш'чилас'а в су'с'їд'ох на закладаван'ї сливи.* Пор. **лакоміщітися**.

ЗЛАМЛЁ́НИЙ [(и,і)злам'лений], а, е. Злама-ний. *Не раз им прийшл'из вичурниці из злам'ленів ку'жіл'ков.*

ЗЛАРМОВА́ТИ [(и,і)зларм'овати], муйу, муйеш, *док.* Почати рватися куди-небудь з криком, грюком. *Що Юра так излармовав, шчо му треба?* Пор. **лармовати**.

ЗЛА́ЯТИ [(и,і)злайати], лайу, лайеш, *док.* Враз виматюкатися. *Йа му не встигла впо'вісти, а в'ун из'лайав ми тай ут'їк.*

ЗЛІВАНКЫ [(и,і)зливанкы], нок, *мн.* Об'єм рідини, що утворився внаслідок кількарязового доливання, напр., молока і под. *Йаг до'с'нушин'ого молока ду'л'ати ра'н'їшн'ого, та будуть изливанкы.*

ЗЛІХОТІ́ТИСЯ [(и,і)злихот'итис'а], тиц'а, *док., безос.* Занудити, замлоїти. *Шчб'с' ми с'а злихотило у'ц'б'їй'їды.* Пор. **лихотітися**.

ЗЛІШКЫ, шку, *мн.* Остаток. *Усталис'а в н'а с'того полот'на злишкы.*

ЗЛЫ́НГАРЬОВА́НИЙ [(и,і)злынга'р'ований], а, е. Зледащільний. *Излынга'р'ована д'ївка.*

ЗЛЫ́НГАРЬОВА́ТИСЯ [(и,і)злынга'р'оватис'а], р'уйус'а, р'уйес'а, *док.* Зледащити. *Гет наш ли'гін'излынга'р'овавс'а.* Пор. **лынга'р'овати**.

ЗЛО́ДІЙ [злбд'їй], а, ч., *зневаж.* 1. Той, що краде; злодій. 2. Шахрай. *Тот злбд'їй хут'ко'го угхыт'рит.*

ЗЛО́ДІЙКА [злбд'їйка], ы, *жс., зневаж.* Жін. до злодій.

ЗЛО́ДІЙОВА́ТЫЙ [злбд'їйоватый], а, е. 1. Злодійкуватий. 2. Шахруватий. *Злбд'їйоватый чу'л'вік.*

ЗЛО́ДІЙСТВО [злуд'їйство], а, с. 1. Злодійство. 2. Шахрайство. *Зарас'а мно'го розв'ело злуд'їйства: мало кому мож'їрвати, шчо не вбма'не т'а.*

ЗЛОМУ́ЗЛОВА́ТИ [(и,і)злмузлов'ати], луйу, луйеш, *док.* Загримати, загрюкати. *Кбс'ц'исно злмузлов'ав у двір'ї.* Пор. **ломузловати**.

ЗЛОПЫ́ЦКА́НИЙ [(и,і)злопыцканий], а, е. Неякісний, нашивкуруч зроблений. *Излопыцкан'ї столы.*

ЗЛОПЫ́ЦКАТИ [(и,і)злопыцкати], айу, аш (айеш), *док.* Швидко й неякісно зробити що-небудь. *Увун 'годен излопыцкати 'шіфон за вден дин'.* Пор. **лопыцкати**.

ЗЛОПОНІ́ТИ [(и,і)злупун'їти], н'у, лопоніш, *док.* Швидко пробурмотати. *Так излупун'їв, шчо йа го н'їч не' по'руз'їмла.* Див. ще **зморконіти**, **испорконіти**. Пор. **лопоніти**.

ЗЛОПУ́ШТИ [(и,і)злупу'шїти], шїе, *док.* Укритися пузірями (про яку-небудь неживу поверхню). *Публілиам с'кїну, а вна злупу'шїла.*

ЗЛО́СТЬ [злбс'ц'], злості, *жс.* Злість.

ЗЛУ́ПА́НИЙ [(и,і)злупаний], а, е. 1. Сколупаний, розколотий. *Злупана с'кїна на хыжы.* *Злупана бунковом п'лта.* 2. З'їдена велика порція їжі. *Злупаний голод'ном д'їт'ваком да'рап х'л'їба.*

ЗЛУПА́ТИ [(и,і)злупати], пайу, лупаш (пайеш), *док.* 1. Сколупати, злупати, розколотити. 2. Враз почати боліти пульсуючим болем. *Йой, йак н'а злупала но'га!* 3. З'їсти велику порцію їжі. *Раз-раз излупала гы'н'бл'у м'н'аса.* Пор. **лупати**.

ЗЛУ́ПАТИ [(и,і)злупкати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **здуркати**. *Кбс'излупав у двір'ї.* Пор. **лупкати**.

ЗЛУ́СКАТИ [(и,і)злускати], айу, аш (айеш), *док.* 1. Враз затріскати бато'гом. *Чередар'злускав бат'гом, і корова с'а вернула.* 2. Те саме, що **здуркати**. Пор. **лускати**.

ЗЛЯ́ЧІЙ [(и,і)зл'ачи], л'ажу, л'ажеш, *док.* Злягти, занемогти. *По' Рузд'ї зл'а'глам і до'во'г м прубу-л'їла.* Пор. **лячі**.

ЗМАГА́ЙЛИ́ВЫЙ [(и,і)змагайливый], а, е. Який постійно дбає про збільшення власного достатку. *Измагайливый чу'л'вік.* Див. ще **запоп'авшливый**.

ЗМА́ГАНЕ́ [(и,і)змаган'е], а, с. Постійне старання про збільшення власного достатку. *Узмаган'у пруйшб'у у'с'їй йуй жи'вот.* Пор. **змага́тися**.

ЗМАГА́ТИСЯ [(и,і)змаг'атис'а], гайус'а, 'магас'а (гайес'а), *недок.* Поспішати; старатися. *Измагаймес'а доко'пати р'їну до 'вечера.* *Увун був не' під'ниці'а, труд'ага, измагавс'а.*

ЗМАГА́ТИСЯ [(и,і)змаг'атис'а], гайус'а, 'магас'а (гайес'а), *недок.*, **ЗМО́ЧІСЯ** [(и,і)змочис'а], мбжус'а, мбжес'а, *док.* Постійно дбати про збільшення власного достатку, спромагатися. *Измагайс'а, та будеш мати.* *Ба ци зможемес'а на ну'ву хыжы?* Див. ще **спомочіся**.

ЗМАЛЁНЫЙ [(и,і)зма'лєны́й], а, е. Зменшений. *Зма'лена ц'і'на*. Див. ще **умалёны́й**.

ЗМАЛІТИ [(и,і)зма'лити], л'у, лиш, док. Зменшити. *Петро 'мало ми зма'лив ц'і'ну за ко'р'ову*. Див. ще **умаліти**. Пор. **маліти**.

ЗМАЛІЛЬ [(и,і)зма'л'іль], а, е. Який зменшився. *Зма'л'ільй 'реклик*.

ЗМАЛІТИ [(и,і)зма'лі'ти], л'йу, л'йеш, док. Зменшитися. *Ізма'лі 'мої 'заропки*. Див. ще **змалітис'я**, **помаліти**. Пор. **маліти**.

ЗМАЛІТИС'Я [(и,і)зма'лі'тис'а], л'йус'а, л'йес'а, док. Те саме, що **змаліти**. *Муй 'сведер, йак им го упрала, зма'і'в'а*. Пор. **малітис'я**.

ЗМАЛОСТИ [(и,і)зма'лості], присл. Змалку. *Йа зма'лості 'перу*. Див. ще **удма'ла**, **удма'лості**.

ЗМАНТІТИ [(и,і)зма'нтити], ман'чу, ман'тиш, док. Принадити, щоб обдурити, обманути. *Изма'нтів 'д'івку н'і'бы 'добрыми 'заропками*. Пор. **мантіти**.

ЗМАНЧЁНЫЙ [(и,і)зма'нчєны́й], а, е. Принаджений з метою обдурення, обману. *Зма'нчєны 'чулу'вік*.

ЗМАХЛ'ОВАНЫЙ [(и,і)змах'л'ованы́й], а, е. Підтасований, зшахрайований. *Ото 'д'іло 'было змах'л'оване фіш'карем*.

ЗМАХЛ'ОВАТИ [(и,і)змах'л'овати], л'у'йу, л'у'йеш, док. Обманути, підтасувати, зшахраювати. *Тот чулу'вік усе лиш 'никат, 'йатгы змах'л'овати*. Пор. **махл'овати**.

ЗМЕЖІ [(и,і)зми'жи], прийм. З-поміж. *Изми'жи вс'і'х 'д'іти у'вун май 'файный*.

ЗМЕРЗІТИ [(и,і)змер'зити], р'жус'а, р'зис'а, док., чим. Спричинити огиду у кого-небудь до чогось. *Измер'зилам 'д'ітвака 'рыб'л'ачкув*. Пор. **мерз'ятис'я**.

ЗМЕРЗІТИС'Я [(и,і)змер'зитис'а], р'жус'а, р'зис'а, док. Згидувати. *Йа тым туш'ным м'н'асом измер'зилас'а*. Пор. **мерз'ятис'я**.

ЗМЕРЬКАНЕ [(и,і)змир'кан'є], а, с. Настання сутінків, смеркання. *Змир'кан'є у де'ц'е'мбр'і на-ста'йє скоро*.

ЗМЕРЬКАТИС'Я [(и,і)змир'катис'а], 'мир'кац'а ('кайес'а), недок., **ЗМЕРЬКНУТИС'Я** [(и,і)змир'кнутис'а], клос'а, док., безос. Смеркати. *У но'ве'мбр'і змир'кац'а скоро*. Див. ще **затемнітис'я**.

ЗМЕРЬКНУТИС'Я див. **змерькатис'я**.

ЗМЕРЬКОМ [змир'ком], присл. Після заходу сонця, смерком. *Мы з ро'боты вер'тали'с'а ду'му змир'ком*.

ЗМЕТА́НА, ы, ж. Сметана. *Шчо'с' 'мало зме-таны 'с'ого моло'ка*. Див. ще **вер'х**, **верхни́н'я**.

ЗМЕТА́НЫЙ [(и,і)зметан'ий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **зметати́** 1, 2, **зметатис'я**^{1,2}. *Ізметане з 'воза 'с'іно*. *Зметана 'д'ітина*. *Зметана мал' (фарба)*. *Зметана 'морква*.

ЗМЕТА́ТИ див. **змітовати**.

ЗМЕТА́ТИС'Я¹ див. **змітоватис'я**¹.

ЗМЕТА́ТИС'Я² див. **змітоватис'я**².

ЗМЁШТЕРИТИ [(и,і)змєштерити], р'у, риш, док. Змайструвати. *Ціл'о 'змєштерив братикови ма'лин'кый 'стулчик*. Пор. **мєштерити**.

ЗМЫГЛ'ОВАНЫЙ [(и,і)змыг'лованы́й], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **змыгловати́**. *Ізмыг'ловане 'дерево*. *Ізмыг'лован'і 'снопы*.

ЗМЫГЛ'ОВАТИ див. **змыглововати**.

ЗМЫГЛ'ОВАТИС'Я див. **змыглововатис'я**.

ЗМЫГЛ'ОВОВАТИ [(и,і)змыг'лововати], л'буйу, л'буйеш, недок., **ЗМЫГЛ'ОВАТИ** [(и,і)змыг'ловати], л'уйу, л'уйеш, док. Складуватися (про колоди, дошки в штабелі чи снопи в копі). *Ізмыг'ловали'с' 'ме вс'е 'дерево в мыг'лы*. Пор. **мыгловати́**.

ЗМЫГЛ'ОВОВАТИС'Я [(и,і)змыг'лововатис'а], л'буйес'а, недок., **ЗМЫГЛ'ОВАТИС'Я** [(и,і)змыг'ловатис'а], л'уйес'а, док. Складуватися (про колоди в штабелі чи снопи в копі). *Ізмыг'ловало'с'а вс'і 'снопы в мыг'лы*. Пор. **мыгловатис'я**.

ЗМЫКА́НЫЙ [(и,і)змыкан'ий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **змыкати́** 1, 2. *Ізмыкана 'морква*. *Ізмыканый 'мат'ерив 'д'іт'вак*. Див. ще **помыка́ный**.

ЗМЫКАТИ [(и,і)змыкати], з'мычу, з'мычеш, док. 1. Вирвати рослини з корінням з усієї ділянки. *Змыкали уд н'а вс'у 'моркву*. 2. Смикнути за волосся. *Мати змыкала 'хлопчика, вбы си'д'ів 'тихо*. Пор. **мыкати**.

ЗМЫЛ'КЫ, у, мн. Вода (разом з рештками їжі), в якій мили посуд. *Змылки мы л'є'ме в по'мыйі*.

ЗМІЛ'ІЛЬ [(и,і)зміл'іль], а, е. Який став мілким. *Ізміл'ільй 'п'отук*.

ЗМІН'ЯТИ [(и,і)змін'яти], 'н'айу, змін'аш ('н'айеш), док. Змінювати. *Йа там був два 'тыжєн'і у тых 'окопах, 'через два 'тыжєн'і нас змін'али*.

ЗМІСІТИ [(и,і)змі'сити], з'мішу, з'місиш, док. Розтоптати, наступити. *Ану гат'куй, не' змі'си 'йа-гуду ('д'ітину)*.

ЗМІТОВАТИ [(и,і)змітовати], туйу, туйеш, недок., **ЗМЕТА́ТИ** [(и,і)зметати], 'мечу, 'мечеш, док. Те саме, що **звєречи́** 1. *Ізміту'ют Анд'р'і'я з де-ре'ктура*. 2. Звільняти з посади. *Ізметали 'с'іно с хл'і'ва*. 3. Перервати вагітність (про тварину). *Тре-ба 'нашу ко'р'ову про'дати, бо вже в 'другый раз зметала*.

ЗМІТОВАТИС'Я [(и,і)змітоватис'а], туйемес'а, туйетес'а, мн., недок., **ЗМЕТА́ТИС'Я** [(и,і)зметатис'а], 'мечемес'а, 'мечетес'а, мн., док. Складатися (в складчину), дарувати колективно кому-небудь. *Ізметали 'й'й 'с'а на тилі'візор*. Див. ще **звєречис'я**¹.

ЗМІТОВАТИС'Я² [(и,і)змітоватис'а], туйес'а, недок., **ЗМЕТА́ТИС'Я**² [(и,і)зметатис'а], 'мечес'а,

док. Те саме, що **звѣречис'я**. *Не змішує фарбу, бо змічес'а. Кажэго года в мене змітуйес'а морква.*

ЗМІХІРЕНИЙ [(и,і)зміхірений], а, е. Покритий прищами чи пухирями (про шкіру). *Зміхірен'і руку.*

ЗМІХІРИТИ [(и,і)зміхірити], рит, док. Покритися прищами чи пухирями (про шкіру). *Ус'і в ний'і ноги зміхірили, бо спеклас'а кыпл'атком.* Див. ще **зміхірити**.

ЗМІХІРИТИСЯ [(и,і)зміхіритис'а], риц'а, док. Те саме, що **зміхірити**. *Руку в н'а с'а зміхірили.* Пор. **міхіритися**.

ЗМІШЕНИЙ [(и,і)змішений], а, е. Розтопаний, здавлений. *Змішена груша, слива. Змішений перст на нуз'і.*

ЗМНЯВІТИ [(и,і)змн'авити], вл'у, виш, док. Стиснути, здавити, жати. *Ізмн'авилам шитимин'е, заки м го донесла.* Див. ще **зняцкати**. Пор. **мнявіти**.

ЗМНЯВІТИСЯ [(и,і)змн'авитис'а], виц'а, док. Стиснутися, здавитися, жатися. *Ізмн'авилис'а парадии'і в тайстр'і.* Див. ще **зняцкатися**. Пор. **мнявітися**.

ЗМНЯВЛЕНИЙ [(и,і)змн'авлений], а, е. Стиснутий, здавлений. *Ізмн'авлин'і гриби.*

ЗМНЯГУРЕНИЙ [(и,і)змн'агурений], а, е. Зім'ятий. *Ізмн'агурена шапка.*

ЗМНЯГУРИТИ [(и,і)змн'агурити], р'у, риш, док. Зім'яти. *Ізмн'агурив шапку.* Пор. **мнягурити**.

ЗМНЯГУРИТИСЯ [(и,і)змн'агуритис'а], риц'а, док. Зім'ятися. *Ізмн'агурилас'а шапка.* Пор. **мнягуритися**.

ЗМНЯЦКАНИЙ [(и,і)змн'ацканий], а, е. Те саме, що **знявлений**. *Змн'ацканий дрезен на вино.*

ЗМНЯЦКАТИ [(и,і)змн'ацкати], айу, аш (айеш), док. Те саме, що **знявляти**. *Не змн'ацкайте д'тину.* Пор. **мняцкати**.

ЗМНЯЦКАТИСЯ [(и,і)змн'ацкатис'а], ац'а (айес'а), док. Те саме, що **знявлятися**. *Ізмн'ацкалис'а сливи в тайстр'і.* Пор. **мняцкатися**.

ЗМОЧІЙ, змѐжу, зможеш, док. Змогти.

ЗМОЧІЙСЯ див. **змагáтися**.

ЗМУДРИТИ див. **змудровáти**.

ЗМУДРОВАТИ [(и,і)змудровати], руйу, руйеш і **ЗМУДРИТИ** [(и,і)змудрити], р'у, риш, док. 1. Придумати. *Тѐній таку ма'шинку змудровав, шчо суче струче.* 2. Перехитрити. *Тот чулу'вік усє мусит змудрити, лиш бы было на його.*

ЗМУРКОНІТИ [(и,і)змуркон'іти], н'у, ко'ниш, док. Те саме, що **зболобоніти**. Пор. **мурконіти**.

ЗНАКОМИТИ, кѐмл'у, комиш, недок. Знайомити. *Увун н'а зачав знакомити с хлѐпц'ми.*

ЗНАКОМИТИСЯ [знакомитис'а], кѐмл'ус'а, комис'а, недок. Знайомитися. *Познакомиламс'а с файнѐв жѐнѐв.*

ЗНАКОМЫЙ, а, е. Знайомий. *Знакомый чулу'вік.* Див. ще **позна́ймый**. Антонім **незнако́мый**.

ЗНАКОМЛІНС [зна'комлін'е], а, с. Знайомлення. *Наше зна'комлін'е с тым чулу'віком было случайным.* Пор. **знако́мити**.

ЗНАКОМСТВО, а, с. Знайомство. *Дустав се'рсаму по зна'комству.*

ЗНА́МЫЙ, а, е. Відомий. *Ото зна́мі в сил'і л'уде.*

ЗНАТѐ [знат'е], т'а, с. Достовірна інформація. *Абы знат'е, шчо муй чулу'вік нын'і с'а не 'верне ду'му, та пушла бы м до вас пр'асті.* Антонім **знатѐ**.

ЗНА́ТИ, зна́ю, зна́еш, недок. 1. Знати. 2. Дізнаватися про стан хворого шляхом відвідання його. *Ходилам зна́ти 'вуйну, бо 'дуже біт'іжн'і.*

ЗНАЧѐНИЙ, а, е. Значений.

ЗНЕБЫВА́ТИСЯ [(и,і)знебы'ватис'а], вайус'а, 'бывас'а ('вайес'а), недок., **ЗНЕБЫ́ТИСЯ** [(и,і)не'бытис'а], будус'а, 'будес'а, док. Позбутися. *Ледвы с'ме с'а знебыли 'тѐйі коровы.*

ЗНЕБЫ́ТИСЯ див. **знебыва́тися**.

ЗНЕМОЧІЙ [(и,і)знемѐчи], мѐжу, можеш, док. Знемогти; злягти, захворіти. *Уже мис'ац' скоро бу'де, йаг знемогли стр'ыйна.* Пор. **мочі́й**.

ЗНЕ́СТИ [(и,і)знести], зно́шу, зносиш, док. Знести.

ЗНЕ́СТИСЯ [(и,і)знестис'а], 'сес'а, док. 1. Відкласти яйце (про птахів), знести́ся. 2. вульг. Перебрати вагітність (про жінку). *Уже с'а Мар'іка знесла.*

ЗНИ́ДІЛЬЙ [(и,і)знид'ілый], а, е. Який захирів (про людину). *Ізнид'ілый уд т'аш'кѐйі рѐботы чулу'вік.*

ЗНИ́ДІТИСЯ [(и,і)знид'ітис'а], йіус'а, йіес'а, док. Захиріти (про людей). *Гец'а По'лан'а знид'іла: лиш кожа та куст'кы с'а встали.* Пор. **нидї́тися**.

ЗНИ́МАНС [(и,і)зниман'е], а, с. Знімання. *Зниман'е бѐремена з 'воза.*

ЗНИ́МАНИЙ [(и,і)знима'ний], а, е. Зніманий. *Іс'і двір'і вже 'были зниман'і.*

ЗНИМА́ТИ [(и,і)зни'мати], майу, знима́ш ('майеш), недок., **ЗДО́ЙМНЯТИ** [(и,і)здойм'яти], здойму, здоймеш, док. Знімати. *Не знимай са'ма бѐремено. Ты вто бѐрве'но не здоймеш.*

ЗНИМА́ТИСЯ [(и,і)зни'матис'а], знимац'а ('майс'а), недок. Зніматися. *На с'ому ш'порови тѐблы с'а не знима'ют.*

ЗНИСА́ТИ [(и,і)зн'ісати], 'сайу, зн'ісаш ('сайеш), недок. Зносити (будинок, споруду, огорожу і под.). *Йа сис'хл'ів с'ого года зн'ісайу.*

ЗНО́СОК [(и,і)зносѐк], ска, ч. Останнє (дуже маленьке) яйце, знесене куркою (його викидають). *У нас об'ычай мѐтати зносѐк черес'хыжу. Кажут,*

аж *износок* но^сити *пут* плечом, та з ^ного с ^а *у*лупит чорт, не^м мав бы *мо*ци, *ги* жаба *х*воста.

ЗО- див. також **з-, зо-, зу-, из-, изо-, ис-, із-, іс-**.

ЗОВАТИ див. **изывати**.

ЗОВАТИСЯ див. **изыватися**.

ЗОКНІ [з'окн'і], у, мн. Довгі жіночі шкарпетки. *Май* да^вно у д'ївок *бу*ла *мо*вда но^сити *з'окн* 'і. Пор. угор. *zokni* 'шкарпетки'.

ЗОЛЕНИЙ, а, е. Те саме, що **зв'яаний**. *Зо*лин'і *м*утки.

ЗОЛИТИ, з'ол'у, золиш, *не*док. Те саме, що **звар'яти** 1–3.

ЗОНГОРЫ, з'онгору, мн., муз., *заст.* Піаніно; рояль. *Да*в^но *зон*горы *бу*ли *ли*ш у *па*ну. Пор. угор. *zongora* 'рояль'.

ЗОПЕРТИ див. **зопирати**.

ЗОПЕРТИСЯ див. **зопиратися**.

ЗОПЕРТЫЙ [(и,і)зопертый, (и,і)спертый], а, е. Зупинений. *Из*опертый *по*їзд.

ЗОПИРАНИЙ [(и,і)зопираный, (и,і)спираный], а, е. Зупинюваний. *Зо*пирана *мі*л'ч *и*штом *ма*шина *ма*ло не *за*йїла в *ша*нц. Див. ще **спіраний**.

ЗОПИРАТИ [(и,і)зопирати, (и,і)спирати], райу, пираш (райеш), *не*док., **ЗОПЕРТИ** [(и,і)зоперти, (и,і)сперти], з'опру, з'опреш, *док.* Зупиняти. *Да*вай *и*зопре^ме *с* ^ого *мо*тора. Див. ще **застановляти**, **спірати**, **становляти**.

ЗОПИРАТИСЯ [(и,і)зопиратис'а, (и,і)спиратис'а], райус'а, пирас'а (райес'а), *не*док., **ЗОПЕРТИСЯ** [(и,і)зопертис'а, (и,і)спертис'а], з'опрус'а, з'опрес'а, *док.* 1. Зупинятися. *Из*опрес'а *ко*ло *бо*вта та *ку*пиш *х*л'їба. 2. Спіратися, аби не впасти. *Из*оперта^мс *а* на *уд*вірок. Див. ще **спіратися**, **спертися**.

ЗОПРІВАТИ [(и,і)зопр'івати], вайу, р'іваш (вайеш), *не*док., **ЗОПРІТИ** [(и,і)зопр'іти], р'іюу, р'ієш, *док.* Вкриватися потом, потіти. *К*ос'ачи, *ду*же *м* *бу*в *и*зопр'ів.

ЗОПРІЛЫЙ [(и,і)зопр'ілыий], а, е. Спотілий. *Из*опр'ілыий *чу*лувік.

ЗОРІЛКА [зур'ілка], ы, ж., *заст.* Те саме, що **в'одка**.

ЗОРЯТИ [з'ор'ати], з'ор'ат (р'айе), *не*док. 1. Світати. *У*же *зор*'ат (зо'р'айе), *т*реба *в*ста^вати. 2. Просвічуватися, прозирати через отвір. *І*с'і *д*вир'і *та*к *с*'а *ро*с:охли, *и*чо *че*рез *ни*х *з'ор*'ат. *Д*вир'і *з'ор*'аїут.

ЗОТЯТИ [(и,і)з'от'яти], з'отну, з'отнеш, *док.* Зітнути. *Из*от'ни *с*товник на *я*блуни.

ЗОЧИТИ [(и,і)зочити] з'очу, зочиш, *док.* Відшукати поглядом, побачити, помітити. *О*на *го* *зо*чила *на*раз, *я*г *ли*ш *при*йїла.

ЗРАДОВАНИЙ [(и,і)зрадований], а, е. Зраділий. *Из*радована *ж*о^на, *и*чо *ве*р^нувс'а *чу*лувік.

ЗРАДОВАТИ [(и,і)зрадовати], дуйу, дуйеш, *док.*, *кого*. Порадувати. *Д*ун *ка* *з*радовала *н*'а, *и*чо *при*йїла *на*д'о^вго.

ЗРАДОВАТИСЯ [(и,і)зрадоватис'а], дуйус'а, дуйес'а, *док.* Зрадіти. *Ма*мка *ми* *с*'а *ду*же *з*радовали. Пор. **радоватися**.

ЗРАНА [(и,і)зрана], присл. Зранку. *О*на *в*же *з*рана *бу*ла на *ни*ві.

ЗРАХОВАТИ [(и,і)зраховати], хуйу, хуйеш, *док.* Зробити підрахунок, порахувати. *Из*рахуйте *ми*, *ку*л'ко *м* у *ва*с *за*ро^била.

ЗРЕВАТИ [(и,і)зревати], з'реву, веш, *док.* Сильно закричати (від страху, болю). *Ма*р'іка *з*ре^вала, *ку*й *у*вид *ї*ла *га*да. Пор. **ревати**.

ЗРЕСЕЛОВАТИ [(и,і)зреселовати], луйу, луйеш, *док.* Потерти на терці овочі, сир і под. *Из*реселовала *мо*ркву. Пор. **реселовати**.

ЗРЕСЕЛОВАТИСЯ [(и,і)зреселоватис'а], луйес'а, *док.* Потертися на терці (про овочі, сир і под.). *За*ки *с*'а *вс*'ый *бу*рак *не* *з*реселуйе, *до*ти *не* *с*'їда^йе за *ви*чир'у. Пор. **реселоватися**.

ЗРЕЧІСЯ [(и,і)зречис'а], з'речус'а, зречес'а, *док.* Зректися.

ЗРІХТОВАНИЙ [(и,і)зр'іхтований], а, е. Полагоджений, відремонтований. *Из*р'іхтован'і *бі*цігл'і.

ЗРІХТОВАТИ [(и,і)зр'іхтовати], туйу, туйеш, *док.* Полагодити, відремонтувати. *Из*р'іхтуй *ми* *ву*з, *бо* *за*в^тра *ї*ду на *д*р'їва. Див. ще **зладіти** 2. Пор. **ріхтовати**.

ЗРґБИНИ [(и,і)зрубини], бин, мн., *буд.* Захисна огорожа колодязя, зроблена з колод у зруб. *Из*рубини *му*сай *чи*нити, *аж*н'ит *с*'а *во*да *бу*де *на*с^кудити.

ЗРґВНАНИЙ [(и,і)зрунаний], а, е. Зрівняний. *З*рун'н'і *до*шкы.

ЗРУВНАТИ див. **зрівнювати**.

ЗРУВНАТИСЯ див. **зрівнюватися**.

ЗРґВНЬОВАТИ [(и,і)зрун'овати], н'уйу, н'уйеш, *не*док., **ЗРУВНАТИ** [(и,і)зрунати], найу, р'унаш (найеш), *док.* Зрівнювати. *І*с'і *л*'ац'і *з*ру^най *та* *та*к *при*бий. Пор. **рувнати**.

ЗРґВНОВАТИСЯ [(и,і)зрун'оватис'а], н'уйус'а, н'уйес'а, *не*док., **ЗРУВНАТИСЯ** [(и,і)зрун'атис'а], найус'а, р'унас'а (найес'а), *док.* Зрівнюватися. *Ко* *с*'а *с* *та*кым *га*здом, *я*к *ты*, *мо*же *з*ру^нати. Пор. **рувнатися**.

ЗРУДАВІТИ [(и,і)зрудавіти], іїе, *док.* Вкритися темними хворобливими плямами (про рослини, овочі, фрукти і под.). *Пу*ш^ла *с*тудін', *і* *па*рд^иц'і *з*ру^давіли. Пор. **рудавіти**.

ЗРУКОВАНИЙ [(и,і)зрукований], а, е. Призваний до війська. *З*рукований *ли*гін'.

ЗРУКОВАТИ [(и,і)зруковати], рукуйу, рукуйеш, *док.* Призватися до війська. *Н*'ан'ко *з*руко^вали *то*го *л*'їта, *ку*й *с*'а *за*чала *во*йна. Пор. **руковати**.

ЗСИРА́ТИСЯ [(и,і)с'и'ратис'а], 'райус'а, 'с'и'рас'а (райес'а), *недок.*, **ЗУСРА́ТИСЯ** [(и,і)зус'ратис'а], 'с'ерус'а, 'с'ерес'а, *док.* Ставати слабосильним. *Доста читаво зус'ралас'а Полан'а за пус'л'ідн'ий час.*

ЗСІЧІЙ [(и,і)с'і'чи], 'чу, 'чеш, *док.* Зсікти. Пор. *січі.*

ЗСУ́КАНИЙ [(и,і)с'уканий], а, е. 1. Скручений з кількох ниток. *Ис'укана нитка.* 2. Витертий. *Ис'уканий стул.*

ЗСУКА́ТИ *див.* **зсу́ковати.**

ЗСУ́КОВАТИ [(и,і)с'уковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ЗСУКА́ТИ** [(и,і)с'укати], 'сучу, 'сучеш, *док.* 1. Те саме, що **су́кати**. *Ис'укалам мало пересучі.* 2. Витирати. *Ис'укала д'івочка из зиркала с'муги.*

ЗУ- *див.* також **з-, зо-, из-, изо-, изу-, із-, іс-**.

ЗУБКОВА́ТЫЙ [зупко'ватый], а, е. Зубчастий. *Зупко'ватый гал'ір.*

ЗУГНУ́ТИ *див.* **згыба́ти.**

ЗУГНУ́ТИСЯ *див.* **згыба́тися.**

ЗУЖВА́РЕНИЙ [(и,і)зуж'вареный], а, е. Те саме, що **пожмня́каний**. *Зуж'варена верета.*

ЗУЖВА́РИТИ [(и,і)зуж'варити], р'у, риш, *док.* Те саме, що **пожмня́кати** 2.

ЗУ́ЛНИЦЯ [зулниц'а], і, ж., *заст.* Велика посудина, в якій золили мітки, домоткане полотно, білизну. *У зулници давно золили муткы тай у'с'е пр'адивне.*

ЗЦІ́ЛИТИ [(і)с'ц'і'лити], 'ц'іл'у, 'ц'ілиш, *док.* Зцілити, вилікувати.

ЗЦІ́ЛИТИ¹ *див.* **зці́лювати¹.**

ЗЦІ́ЛЮВАТИ² [(і)с'ц'іл'овати], л'уйу, л'уєш, *недок.*, **ЗЦІ́ЛИТИ²** [(і)с'ц'і'лити], 'ц'іл'у, 'ц'ілиш, *док.* Те саме, що **зці́лювати**. *Так іс'ц'і'лили ко'рова з'убы, шчо не' мо'ж їх 'было розц'і'лити.*

ЗЦІМБОРА́ШИТИСЯ [(і)с'ц'імбо'рашитис'а], шус'а, шис'а, *док.* Здружитися (про жінок). *Мы з Йу'линув іс'ц'імбо'рашилис'а на скир'дбв'і.* Пор. **цімбора́шитися**.

ЗЦІМБОРОВА́ТИ [(і)с'ц'імборо'вати], 'руйу, 'руєш, *док.* Здружити когось з ким-небудь. *Йа Йуру з Андрієм іс'ц'імборо'вав на Алтайі.* Пор. **цімборова́ти**.

ЗЦІМБОРОВА́ТИСЯ [(і)с'ц'імборо'ватис'а], 'руйус'а, 'руєс'а, *док.* Здружитися. *Мы с Фречком давно с'ц'і'боро'валис'а.* *Див.* ще **зцімборошова́тися**.

ЗЦІМБОРОШОВА́ТИСЯ [(і)с'ц'імборошо'ватис'а], 'руйус'а, 'руєс'а, *док.* Те саме, що **зцімборова́тися**.

ЗЦІ́ПИТИ [(і)с'ц'і'пити], 'ц'іпл'у, 'пиш, *док.* 1. Зціпити (зуби). *Див.* ще **зці́лювати**. 2. *перен.* Викликати штучно дефіцит чого-небудь. *'Была вотка в'бв'т'і, і рас іс'ц'і'пили йі.*

ЗЧАХНУ́ТИ *див.* **зча́ховати.**

ЗЧАХНУ́ТИСЯ *див.* **зча́ховатися.**

ЗЧА́ХНУТЫЙ [(и,і)ш'чахнутый], а, е. Відламаний, відщеплений. *Иш'чахнутый стручок грезну.*

ЗЧА́ХОВАНЕ [(и,і)ш'чахован'е], а, с. Відламування, відривання способом відщеплювання. *Бе'ри плат, та ш'чахуй сви'н'ам мало 'лис'ц'а с'п'дс'он'ашника.* Пор. **зча́ховати**.

ЗЧА́ХОВАТИ [(и,і)ш'чаховати], хуйу, хуйеш, *недок.*, **ЗЧАХНУ́ТИ** [(и,і)ш'чах'нути], 'ну, 'неш, *док.* Відламувати, відривати способом відщеплювання. *Не' ста'вай на тот ст'овп, бо ш'чахнеш го, не' шча'хни го.* Пор. **чаха́ти**.

ЗЧА́ХОВАТИСЯ [(и,і)ш'чаховатис'а], хуйес'а, *недок.*, **ЗЧАХНУ́ТИСЯ** [(и,і)ш'чах'нутис'а], 'нес'а, *док.* Відламуватися, відриватися способом відщеплювання. *Ишча'хнувс'а ст'овп на 'йаблуни.* Пор. **чаха́тися**.

ЗЯБКІ́Й [з'ап'кий], а, е. Холоднуватий. *З'ап'кий вітер пувійав.*

ЗЯ́БКО [з'ап'ко], *присл.* Холодногато. *З'ап'ко с'а вч'і'нило вон.*

ЗЯ́БКО [з'ап'ко], 'ка, ч., *ірон.* Те саме, що **померзля́к**. *Та наш Олекса та'кий з'ап'ко, вічно му студено.*

ЗЯБСТІ́ *див.* **иззя́бнути.**

И

Див. також на **з-, і-**.

ИВА́Н [И(І,Й)ван], а, ч. Іван.

ИВА́НДЕЛЬ [И(І,Й)вандил'], а, ч., *церк.* Християнське свято різдво святого Івана Хрестителя (7 липня).

ИВАНДЕ́ЛЬКЫ́ [и(і,й)вандил'кы], 'л'ок, *мн.*, *помолог.* Сорт літніх яблук. *Ивандил'кы чил'ин'і й'дуже с'л'отк'і 'йаблыка.*

ИВА́НДЕ́ЛЬОВЫ́Й [и(і,й)вандил'овый], а, е. Який стосується християнського свята **Ива́ндел** (*див.*). ▲ **и'вандил'ове** з'іл'е, *бот.* — синяк звичайний (Echium vulgare).

ИВА́НХА [И(І,Й)ваниха], ы, ж. Дружина Івана. *Гду до Йва́нхы.*

ИВА́НШИН [И(І,Й)ва'нишин], а, о. Приналежний, стосовний Іванові дружини. *Не' мо'жу те'рп'іти Йва'нишиного 'г'он'бу.*

ИВАНКО́ [И(І,Й)ван'ко], 'ка, ч. Зменш.-пестл. до **Ива́н**.

ИВАНКУ́В, 'кова, 'ково. Який належить **Іванко**-ві. *Иван'ковы 'очка.*

ИВА́НУВ [И(І,Й)ванув], нова, ново. Який належить Іванові або стосується його. *Есе Йванова 'хы'жа.*

ІВИШНЯ [и(й)вшн'а], і, ж, бот. Вишня звичайна (*Cerasus vulgaris*).

ІГЛА [и(й)гла], ы, ж. Голка. *Ігла затупилас'а. Дай ми йглу.*

ІГЛИЦЯ [и(й)глиц'а], і, ж. Велика голка для нанизування листя тютюну та ін. (глиця) або спиця для в'язання. *Іглиця і чин'ат из друта.*

ІГРАНИЙ, а, е. Танцюваний. *Іграний танець'.*

ІГРАТИ [и(й)грати], 'райу, 'играш ('райеш), недок. Танцювати. *Іак гусл'айут, так играйут. Пбд', Мар'іко, играи.*

ІГРАТИСЯ [и(й)гратис'а], 'райус'а, 'играс'а ('райес'а), недок. Те саме, що **хытатися** 2. *Іграйс'а, та 'уйграиеш.*

ІГРЫ [и(й)гры], у, мн. Танці. *Іаки ігры, таки та'ниці, таи играли два зас'ран'у'і (жарт).*

ІД [ид(т), ід(т), д(т)], прийм., з дав. відм. До, к. Вер ним ид'земли. *Ід Іванови йди. Іде д'мамц'і. Пушбв іт'Тис'і. Іди т'Тис'і.*

ІДГОРІ [и(й)дгори], присл. Уверх, догори. *Ой 'упіу по'гар 'воткы та 'пуйду ид'гор'і, на 'паленку з'рбши 'майу, а 'плич'і в н'а'зол'і.*

ІЗ- див. також **з-, зо-, зу-, из-, ис-, изо-, изу-, із-, іс-**.

ІЗБІТИ [(и,і)зб'іти], 'з'у, 'зиш, док. Те саме, що **звон'яти**. *Ба ко так изб'іт? Пор. бз'іти.*

ІЗБОСТІСЯ [(и,і)збос'тис'а], бо'дуц'а, док. Побитися рогами (про корів, биків і под.). *Избос'тис'а коровы, та одна руг из'омила.*

ІЗБОЯНИЙ [(и,і)збойаний], а, е. Переляканий. *Избойана 'д'іва.*

ІЗБОЯТИСЯ [(и,і)збойатис'а], 'ббйуса, 'ббйис'а, док. Перелякатися. *Д'ітина с'а 'дуже збойала пса.*

ІЗВОН [(и,і)звон], присл. Зовні хати, знадвору. *Извон 'через двир'і с'студін 'дуйе.* Див. ще **извонка, повбн.**

ІЗВОНКА [(и,і)звонка], присл., рідк. Те саме, що **извон.**

ІЗГОРЕНИЙ [(и,і)згор'ений], а, е. Який згорів обвуглившись. *Изгор'еный хл'ін.*

ІЗДАЛЕКА [(и,і)здалека], **ІЗДАЛЕКУ** [(и,і)здалеку], присл. З далекої відстані, здалека. *Тот чулу'вік приїшов издалека.*

ІЗДАЛЕКУ див. **издалека.**

ІЗДІВАТИ [(и,і)з'д'івати], 'вайу, 'д'іваш ('вайеш), недок., **ІЗДІТИ** [(и,і)з'д'іти], 'д'іну, 'д'інеш, док. Насаджувати на що-небудь гостре, нанизувати. *Из 'д'ів 'іаблыко на и'глиц'у.*

ІЗДІВАТИСЯ [(и,і)з'д'іватис'а], 'вайус'а, 'д'івас'а ('вайес'а), недок., **ІЗДІТИСЯ** [(и,і)з'д'ітис'а], док. Протикатися, нанизуватися. *Свин'а скакало 'черес плут тай із 'д'іло с'а на кул.*

ІЗДІТИ див. **издівати.**

ІЗДІТИСЯ див. **издіватися.**

ІЗДІТЫЙ [(и,і)з'д'ітый], а, е. Насаджений на що-небудь гостре, нанизаний. *Изд'ітый гриб на ро'жен.*

ІЗЖЕРТИ [(и,і)ж:ерти], 'збжу, 'зожреш, док. 1. З'їсти жадібно й багато. *Есе свин'а и'ж:ел'о м'ного р'іпы.* 2. вульг. Випити повністю (переважно алкогольний напій). *Йура ж:ер у'с'о, ичо 'было в скл'анц'і.* Див. ще **ужерти**. Пор. **жерти**.

ІЗЖЕРТЫЙ [(и,і)ж:ертый], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **изжерти** 1, 2. *Иж:ерте мн'асо. Иж:ерте вы'но.*

ІЗЖМНЯКАНИЙ [(и,і)ж:мн'аканий], а, е. Зім'ятий. *Иж:мн'акана сорочка.* Див. ще **изужвар'ений**.

ІЗЖМНЯКАТИ [(и,і)ж:мн'акати], айу, аш (айеш), док. Зім'яти. *Нашчо с' так иж:мн'акав 'реклик? Див. ще изужвар'ити.*

ІЗЗАГОДІ [(и,і)з:агу'д'і], присл. Завчасно. *Анц'а прийшла на рбб'оту з:агу'д'і.*

ІЗЗАГОРЯЧА [(и,і)з:агур'ача], присл. Згарячу, відразу. *Из:агур'ача не' вчув, ичо ну'р 'зав'руку.*

ІЗЗАД [(и,і)з:ад(т)], прийм. 1. Позаду. *Ішов и'з:ад'мене (и'з:ат'тебе).* Ішла з:ад ву'ц'а. 2. Через. *Из:ат сест'ры не' в'сє'нівимис'а.* Див. ще **пбзад**.

ІЗЗАДГУЗИЧНИК [(и,і)з:адгузичник], а, ч., ірон. Щось живе, що плентається за дорослою людиною (мала дитина, кішка, собака і под.). *За Пет'ром ішов його з:адгузичник – малый 'песик.*

ІЗЗАРАНЬ [(и,і)з:аран'], присл. Завтра вранці. *Из:аран' іде'ме ко'сити.*

ІЗЫВАТИ [(и,і)з:ывати], 'вайу, 'з:ываш ('вайеш), недок., рідк. **ЗОЗВАТИ** [(и,і)зоз'вати], 'збзу, 'зозвеш, док., рідк. Скликати. *З:ывайе'ме 'гос'ц'у на с'вал'бу.* Див. ще **скликововати**.

ІЗЫВАТИСЯ [(и,і)з:ыватис'а], 'з:ываш'а ('вайес'а), недок., рідк., **ЗОЗВАТИСЯ** [(и,і)зоз'ватис'а], 'зозвес'а, док., рідк. Скликатися. *На крест'ины з:ывайуц'а батеч'кове тай маточ'кы.* Див. ще **скликововати**.

ІЗУВАТИ [(и,і)з:увати], 'вайу, 'з:уваш ('вайеш), недок., **ІЗЗУТИ** [(и,і)з:ути], док. Роззувати. *Из:ула 'чіжмы.*

ІЗУВАТИСЯ [(и,і)з:уватис'а], 'вайус'а, 'зувас'а ('вайес'а), недок., **ІЗЗУТИСЯ** [(и,і)з:утис'а], 'з:уйус'а, 'з:уйес'а, док. Роззуватися. *Из:уйс'а, аш ти и'чос' хы'бит.*

ІЗЗУТИ див. **иззувати**.

ІЗЗУТИСЯ див. **иззуватися**.

ІЗЗУТЫЙ [(и,і)з:утый], а, е. Роззутий. *Пет'ро зр'ів и'з:уту 'ногу 'коло и'пора.*

ИЗЪЯБЛЫЙ [(и,і)з'аблыый], а, е. Сильно охолоджений, змерзлий. *Зайшов д'іт'вак до'хыш та'кый и'з'аблыый, ичо 'дбво с'а не' му'г руз'зр'іти.* Див. ще **изъябу'тый**.

ИЗЗЯБНУТИ [(и,і)з'абнути], (і)ну, (і)неш і **ИЗЗЯБСТІ** [(и,і)з'абсти], із'абу, беш, док. Відчувати холод, мерзнути. *Убирайс'а, бо із'абеш. У мене скоро руки із'абнут.*

ИЗЗЯБНУТЫЙ [(и,і)з'абнутый], а, е. Те саме, що **иззябнуть**.

ИЗЫЙТИ [(и,і)зыйти], зыйду, зыйдеш, док. 1. Зійти. *Она зыйшла з дороги. Йак с'н'із зыййшов – худоба в'поле. Сонце ще не зыййшло.* 2. Позбутися плоду (про дитинку). *Не доносил, бо зыйшла уд'ниї д'їтина.*

ИЗЫЙТИСЯ [(и,і)зыйтис'а], зыйдус'а, зыйдес'а, док. 1. Зійтисся. 2. Продовжити подружжя життя після розлучення. *Мы з'мойм с'а зыййли доста скоро.*

ИЗІДЕНЬЙ [и(і,й)з'ідений], а, е. З'ідений. *Із'ідений голубиц'.*

ИЗІСТИ [и(і,й)з'істи], з'ім, з'іш, док. З'істи. *Дай, Боже, в'овку кор'овку, лиш бы йі не йз'ів. Ей, д'іду, із'іш б'іду та в'оды на'ниїс'а, черес тебе, старый д'іду, л'гін у'то'нив'а. Ой ты доле не шчаслива, дес'а, доле, д'іла, ци т'а вода примулила, ци т'а рыпка із'іла?*

ИЗМÓРА [и(і)з'мора], ы, жс. Сильна втома. *Ізмора н'а в'з'ала, і йа скоро зас'нав.* ♦ **До изморы (із'мори)** – до цілковитого знесилля. *На туй р'обот'і р'обилис'ме до изморы.*

ИЗМОРÉНЬЙ [(и,і)зморений], а, е. 1. Стомлений, зморений. 2. рідк. Який зробився несамотим. *Така изморена жо'на, шчо не мож из нив н'іч уд'їяти.*

ИЗМОРІТИ [(и,і)зморити], з'мóр'у, з'мориш, док. 1. Зморити. 2. зморит, док. Зробитися несамотим. *А'чин' Олексу зморило, шчо та'кий став дурный.* Пор. **морити**.

ИЗО- див. **из-**.

ИЗОБРА́НЬЙ [(и,і)зобраный], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **изобрáти** 1, 2. *Из го'роц'а бу'рак изобранный. Фаина зобрана на'ра.*

ИЗОБРА́ТИ [(и,і)зобрати], з'беру, р'еш, док. 1. Зібрати кого-небудь або що-небудь. 2. Одружити. *Мы с'с'ватом изобразили с'воиы д'їти в т'аш'кый гут.*

ИЗОБРА́ТИСЯ [(и,і)зобратис'а], б'е'руц'а, док. 1. Зібратися. 2. Побратися, одружитися. *Мы з'мойм изобразис'а у'в'ойн'і.*

ИЗОЖВАНЬЙ [(и,і)зожваний], а, е. Зжуванний. *Изожванный д'їдом до'ган.*

ИЗОЖВА́ТИ [(и,і)зожвати], з'ожву, з'ожвеш, док. Жувати. *Есе мн'асо твердо, йа го не з'ожву.* Див. ще **пужва́ти**.

ИЗОТЕ́РТИ [(и,і)зотерти], з'отру, з'отреш, док. Стерти, зітерти.

ИЗРОСТІ́ТИ [(и,і)зростити], р'óшчу, р'óстиш,

док. Виростити. *Дуже м'т'ашко перебідо'вала с'тыми д'їтми, но йа їх изростила.*

ИЗУДНУ́ [(и,і)зудну], присл. Зсередини, ізнутрі. *Изудну т'реба г'елету по'мыти.*

ИЗУЖВА́РЕНЬЙ [(и,і)зужвареный], а, е. Те саме, що **изжм'якапый**. *Изужварена со'рочка.*

ИЗУЖВА́РИТИ [(и,і)зужварити], вар'у, вариш, док. Те саме, що **изжм'якати**. *Ба де с'так изужварила с'виту?*

ИЗУЖВА́РИТИСЯ [(и,і)зужваритис'а], риц'а, док. Зім'ятися. *Изужварилас'а скатирт'.*

ИЗЦАПКОВА́ТИ [(и,і)сцапковати], ку'йу, ку'йеш, док. Невдало ступити, падати з ніг (переважно про п'яного). *Дорога была не'руна, та сцапковавим на'ру рас.* Пор. **цанкова́ти**.

ИЗЦОРКОНІ́ТИ [(и,і)сцоркун'іти], н'у, ниш, док. Заб'ряжчати враз (короткочасно). *Исцоркун'іла скл'ан'ками.* Пор. **порконі́ти**.

ИЗЧÉРЬКА́НЬЙ [(и,і)ш'чир'каний], а, е. Суцільно помараний, покреслений. *Иш'чир'кана д'їтин'ов к'нишка.*

ИЗЧÉРЬКА́ТИ [(и,і)ш'чир'кати], айу, аш (айеш), док. Суцільно помарати, покреслити написане, надруковане. *Иш'чир'кала у'с'ый зошит тай к'нишку.* Пор. **чёрькати**.

ИЗЧО́МХАНЬЙ [(и,і)ш'чомханий], а, е. Подряпаний. *Иш'чомхана но'га.*

ИЗЧОМХА́ТИ [(и,і)ш'чом'хати], х'айу, ч'омхаш (х'айеш), док. Подряпати. *Иш'чом'хав с'к'їну.* Пор. **чомхати**.

ИШЕМТІ́ЛЬЙ [(и,і)ш'им'т'ільй], а, е. Скинний. *Иш'им'т'їле ви'но.*

ИШЕМТІ́ТИ [(и,і)ш'им'т'іти], тит (т'їйе), док. Сकिनутися. *Лиш купилам моло'ко, а вно ш'им'т'їло.* Пор. **шемтї́ти**.

ИШКРУ́МАТИ [(и,і)ш'к'румати], айу, аш (айеш), док. З'істи що-небудь хрустке, переважно піджарене. *Д'їтина ш'крумала з'умер.* Пор. **шк'румати**.

І́ЛИЙ, а, ч. Святий Ілля. *Илий бы т'а по'бив (про'льон).*

І́ЛЬКО [Ил'ко], а, ч., заст. Єврейське ім'я. *Ил'ко прода'вав у бу'фит'і.*

І́ЛЯ [Ил'а], а, с., церк. Християнське свято на честь святого Іллі (2 серпня).

І́ЛЯ́НА [И(І,Й)л'ана], ы, жс., заст. Олена.

І́МІ́ТИ див. **имня́ти**.

І́МІ́ТИСЯ див. **имня́тисся**.

І́МЛÉНЬЙ, а, е. Зловлений. *Им'лене на'ц'а к'ви'чало.*

І́МНЯ́ [и(і,й)м'н'а], а, ор.відм. ім'н'ам і ім'н'ом, ч. Ім'я. *Шчо на 'н'ого кличеш «хлопче», ци в 'н'ого не'їе ім'н'а?* ♦ **Да'вати (дати) и(і,й)м'н'а** – називати. *Прибери пн'а, дай му ім'н'а, та бу'де з 'н'ого чу'лу'вік.*

ІМНЯНИЙ [імн'аний], а, е. Такий, якого ловили. *Імн'аний бычок забіг у хл'їв.*

ІМНЯТИ [(і,й)мн'ати], н'айу, імн'аш (н'айеш), *недок.*, **ІМІТИ** [(і,й)мити], му, меш, ме, ме́ме, ме́те, мут, *док.* 1. Ловити. *Іван їмив за́йайц'а. Темно, гу́би за́ючі їмив.* 2. Ставати, починати. *Андр'їй їмив чи́тати. Ты їмеш му ка́зати, а в:ун мув'чит.* 3. Те саме, що **БІТИ**. *Не меш т'ихо!* 4. П'яніти. *Їнив зу́р'їлки, та ї́мло го.*

ІМНЯТИСЯ [(і,й)мн'атис'а], н'айус'а, імн'ас'а (н'айес'а), *недок.*, **ІМИТИСЯ** [(і,й)митис'а], му'са, мес'а, *док.* 1. Ловитися. *Імн'а'їс'а, р'ипко, велика й ма́ла.* 2. Братися, пробувати щось робити, починатися. *Імн'ац'а д'їтина хо́дити.* 3. Охоплюватися полум'ям, займатися, спалахувати. *Огін' с'а вже їмив.* ♦ **І(і,й)митис'а за рит'їкы** – залишитися з носом (ні з чим). *Імис'а, Полан'о, за рит'їкы, куй ис'та́ка ру́зума.*

ІМШІНА́, ы, ж., с.г. Вид густої трави, яку важко косити і яка має низьку кормову якість. *Абы імшїну ко́сити, т'їреба до́брого кус'ц'а з до́брѡв ко́сов.*

ІМШІТИ, їшу, їшиш, *недок.* Конопатити мотом. *Да́вно с'кіны на ди́ривл'а́ных хы́жах імши́ли, а пак так ї́х мас'тили ват'и́нцїловали.*

ІНАК [інак(г)], присл. Інакше. *Іс'у хы́жу мож'было вчи́нити ма́ло іна́к. О́лекса іна́к бы с'а звер, а́бы не было́ так, ги в:ун хо́че.*

ІНАКШІЙ, а, е. Інакший. *Е́се по́лотно іна́ке, ги вто, шчо м ку́пи́ла.*

ІНДЕ, присл. Інде.

ІНІЙ [иній], у, ч., метеор. Іній.

ІНШЫЙ, а, е. Інший.

ІПНИЙ, а, е. 1. Працьовитий. *Ма́р'їка – і́пна чил'а́дина.* 2. Справний (про річ). *І́пна в т'а со́кырка.* Пор. угор. е́р 'сравний; неущожджений; здоровий'.

ІПНО. Присл. до **іпный 2**. *До́ста і́пно ро́бити.*

ІППЕН, присл. 1. Саме, якраз. *Ку́пи́ла́м ре́клик і́пен та́кий, ги в тебе́. Сис'све́дер і́пен на мене́.* 2. Тільки що. *Бу́ла в н'а ку́ма, і́пен пу́шла.* Пор. угор. е́рпен т.с.

ІРСТИТИСЯ [(і,і)рститис'а], ирш'чус'а, ирстис'а, *недок.*, *заст.* Хреститися.

ІРЩЕ́НИЙ [(і,і)рш'чений], а, е., *заст.* Хрещений. *Іри́чена д'ї́тина.*

ІС- див. також з-, с-, зо-, зу-, из-, изо-, із-, іс-.

ІСІ див. сесь.

ІСКУСІТИ див. **искушати**.

ІСКУСІТИСЯ див. **искушатися**.

ІСКУША́НИЙ [(і,і)скушаний], а, е. Спробований, скуштований (про їжу). *Іску́шана т'ра́ва.*

ІСКУША́ТИ [(і,і)скушати], шайу, кушаш (шайеш), *недок.*, **ІСКУСИТИ** [(і,і)ску'сити], ку-

шу, ку'сиш, *док.* Спокушувати. *Змі́й иску́сив Ї́еву на гр'їх, а вна́ А́дама ску́сила.*

ІСКУШАТИ [(і,і)скушати], шайу, аш (шайеш), *док.* Спробувати, скуштувати що-небудь їстівне. *І́йак иску́шала д'ї́тина вты́ фанкы, та не́ мо́глас'а на́їїсти.*

ІСКУША́ТИСЯ [(і,і)ску'шатис'а], шайус'а, кушас'а (шайес'а), *недок.*, **ІСКУСИ́ТИСЯ** [(і,і)ску'ситис'а], кушус'а, кусис'а, *док.* Спокушуватися. *Мо́йа ні́віска ску́силас'а на му́й го́рот.*

ІСКУШЕ́НИЙ [(і,і)ску'шений], а, е. Спокушений. *Іску́шена д'ї́ка.*

ІСПА́РЕНИЙ [(і,і)спарений], а, е. 1. Скипа́чений (про молоко). *Спа́рене мо́локо.* 2. Обпечений окропом або дуже гарячою парою. *Спа́рена ру́ка.*

ІСПА́РИТИ [(і,і)спарити], р'у, риш, *док.* 1. Скипа́тити молоко. *І́ду на ро́бѡту, лиш ис'па́р'у мо́локо.* 2. Обпекти частину тіла окропом або дуже гарячою парою. *Іспари́ла си́ но́гы.* Пор. **па́рнити**.

ІСПА́РИТИСЯ [(і,і)спаритис'а], *док.* 1. риц'а. Скипа́титися (про молоко). *Мо́локо с'а вже спа́рило.* 2. р'ус'а, рис'а Обпектися окропом, дуже гарячою парою; дуже перегрітися (про щось несухе, складене, докупити). *Іспари́ла́м си́ ру́ку окро́пом. Спа́рилас'а о́тава у́пла́стові. Ї́а в с'у́й оде́жи спа́р'ус'а.* Пор. **па́рнитися**.

ІСПЕРВУ́ див. **сперву́**.

ІСПО́ДУ [(і,і)спѡду], присл. Зісподу. *У́ мене пла́шч ис'по́ду те́плый.*

ІСПО́РТИТИ [(і,і)спортити], пѡрчу, пѡртиш, *док.* Зіпсувати. *Не" са́бр'т' по́лотно, а́й фа́йно пу́мѡр'а́й.* Пор. **по́ртити**.

ІСПО́РТИТИСЯ [(і,і)спортитис'а], тиц'а, *док.* Зіпсуватися. *Іс'а мас'ц' с'а вже спа́ртила.* Пор. **спа́ртилися**.

ІСПО́РЧЕНИЙ [(і,і)спорчений], а, е. Те саме, що **по́рчений**. *Іспорче́на соло́нина.*

ІСПРО́ШОВАТИСЯ [(і,і)спрошоватис'а], рѡшуйус'а, рѡшуйес'а, *недок.*, *кого, чо́го.* Зрікатися, відрікатися. *Ты с'а за с'во́їй д'ї́ла бу́деш сп'рошова́ти і с'во́їйї фа́мелїї́. Так ї́й бу́л'їло, шчо сп'рошова́лас'а с'с'ого с'вї́та.*

ІСПСІ́ТИСЯ [(і,і)сп'ситис'а], п'с'ус'а, п'си-с'а, *док.* Стати непорядною людиною, зіпсуватися. *Став де́фектуро́м та́ ге́ц'а спсїв.* Див. ще **розвинї́тися**. Пор. **псї́тися**.

ІСПУ́ДИТИ див. **испу́жовати**.

ІСПУ́ДИТИСЯ див. **испу́жоватися**.

ІСПУ́ЖЕНИЙ [(і,і)спужений], а, е. Зляканий. *Іспуже́на с'с'їдала ку́риц'а.*

ІСПУ́ЖОВАТИ [(і,і)спужовати], жу́йу, жу́йеш, *недок.*, **ІСПУ́ДИТИ** [(і,і)спудити], пужу, пудиш, *док.* Сполюхувати. *Шчо ты л'у́ди спужу́йеш?*

ИСПУЖОВАТИСЯ [(и,і)с'пужоватис'а], жу-йус'а, жуйес'а, *недок.*, **ИСПУДІТИСЯ** [(и,і)с'пудитис'а], пужус'а, пудис'а, *док.* Піддаватися стра-ху. *Так с'а спудив кут пса, ичо 'уб'іг аж на дах.*

ИССАДИТИ *див. иссáжовати.*

ИССАЖОВАТИ [(и,і)с'ажовати], жуйу, жу-йеш, *недок.*, **ИССАДИТИ** [(и,і)с'адити], 'сажу, 'садиш, *док.* Знімати кого- або що-небудь. *Ис:ади д'ітину з 'воза. Ис:ажовалис'ме 'шіфон з 'мотора, та 'мало уд нас не впав.*

ИССАЦЯ [(и,і)с'ир'ц'а], *присл.* Спересердя. *Ис:ир'ц'а не' утк'лан'аламс'а уд 'н'ого.*

ИССИЛЁНИЙ [(и,і)с'ил'нений], а, е. Зв'язаний докупі. *Ис:ил'нений из 'многих 'табел 'бокор спла-вл'али до Вар'йова.*

ИССИЛИТИ *див. иссільовати.*

ИССІЛЮВАТИ [(и,і)с'ил'ювати], л'уйу, л'у-йеш і **ИССИЛЯТИ** [(и,і)с'ил'яти], л'айу, 'сил'аш (л'айеш), *недок.*, **ИССИЛИТИ** [(и,і)с'илити], л'у, 'лиш, *док.* Зв'язувати частини в ціле. *Дав'но бер'ве-на 'с:ил'ювали в 'бóкóр'і ву́жòв'ками.* Пор. **силіти.**

ИССИЛЯТИ *див. иссільовати.*

ИССІЧІЙ [ис'і'чи], 'чу, 'чеш, *док.* Зсікти.

ИССУКАТИ¹ *див. иссу́ковати¹.*

ИССУКАТИ² *див. иссу́ковати².*

ИССУКОВАТИ¹ [(и,і)с'уковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ИССУКАТИ¹** [(и,і)с'у'кати], 'с:учу, 'с:учеш, *док.* Скручуючи звивати кілька ниток в одну. *Абы 'шити 'чіжмы, т'реба ис:у'кати 'нітку.* *Див. сука́ти.*

ИССУКОВАТИ² [(и,і)с'уковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ИССУКАТИ²** [(и,і)с'у'кати], 'с:учу, 'с:учеш, *док.* Витирати, стирати. *А на то'ту 'табличку 'р'іфлик був, та сим на'пишем, сим 'с:уче.*

ИСТАЯТИ [(и,і)с'тайати], тайе, *док.* Розтаяти (про сніг, лід і под.). *Шче с'н'іг лиш ис'тайав, та мы вже бос'а'ка бігали.* *Див. ще розта́яти.*

ИСТЕЧІЙ [(и,і)сте'чи], 'течу, *док.* Істекти (про кров, вибите око і под.). Пор. **течі.**

ИСТОВЧІЙ [(и,і)стòв'чи], 'чу, 'чеш, *док.* Стів-кти. Пор. **товчі.**

ИСТОНКЛЫЙ [(и,і)стонклый], а, е. Який став тоншим. *Иак ота жсо'на забул'іла, та 'читаво стон-кла. Куй с'а кувбас'кы забул'ат, та май ис'тòнкнут.*

ИСТОНКНУТИ [(и,і)с'тòнкнути], ну, 'тонк-неш, *док.* Стати тоншим. *Не" дуже йуй 'добре, бо стонкла йуй гу'зиц'а.*

ИСТОЧЁНИЙ [(и,і)сто'чений], а, е. Згри-зений, сточений черв'яками, гризунами та ін. *Ис-то'чена черв'яками 'дошка.*

ИСТОЧЁНИЙ² [(и,і)сто'чений], а, е. З'єднаний кінцями. *Сис'о'рут ис'то'чений, бо 'урвавс'а був.*

ИСТРЕБИТИ *див. истребля́ти.*

ИСТРЕБИТИСЯ *див. истребля́тися.*

ИСТРЕБЛЁНИЙ [(и,і)стребл'ений], а, е.

1. Винищений. *Истреблена 'градом с'ів'ба.* 2. Витрачений. *Истребл'ин'і 'задар'гроші.*

ИСТРЕБЛЯТИ [(и,і)стре'бл'ати], л'айу, 'ре-бл'аш (л'айеш), *недок.*, **ИСТРЕБИТИ** [(и,і)стре-б'ити], ре'бл'у, ребиш, *док.* 1. Знищувати. *Стре'бив кал'гос 'худобы хут'і'кул'ко 'много.* 2. Витрачати кошти (гроші та ін.). *Ми'гал' истре'бив 'много 'гро-ши на 'бен'зин.* Пор. **требіти.**

ИСТРЕБЛЯТИСЯ [(и,і)стре'бл'атис'а], л'а-йус'а, 'ре'бл'ас'а (л'айес'а), *недок.*, **ИСТРЕБИТИСЯ** [(и,і)стреб'итис'а], бл'ус'а, 'бис'а, *док.*

1. Знищуватися. *Из-за дур'ної голо'вы Олекса ге'ц'а стре'бив – здòрòвл'а не" 'має н'їякого.* 2. Витрачатися (про кошти). *'Дуже с'ме с'а стре-били на 'хы'жу.* Пор. **требітися.**

ИСКАЛЯВКАНИЙ [(и,і)схал'авканий], а, е. Смачно з'їдений свинею. *Исхал'авкана сви'н'òв р'іпа.*

ИСКАЛЯВКАТИ [(и,і)схал'авкати], айу, аш (айеш), *док.* Смачно з'їсти (про свиню). *Свин'а 'скоро схал'авкало вс'і 'їаб'лька.* Пор. **хал'явкати.**

ИСХОЖЁНИЙ [(и,і)схо'жений], а, е. 1. Такий, по якому багато разів ходили. *Схо'женный ним пут'.* 2. Який зносився (про взуття). *Схòжсин'і 'чіжмы.*

ИСХОЖОВАТИСЯ [(и,і)с'хожоватис'а], *не-док.* 1. 'хòжуйемес'а, 'хòжуйетес'а. Сходитися, зби-ратися разом. *'Рано мы вже 'коло 'церкви 'схожова-лис'а.* 2. 'схòжуйес'а. Стиратися, зношуватися від ходіння (про взуття). *Кожана тална с'а май 'скоро 'схòжуйе, ги гум'йова.*

ИСПОРОКОНІТИ [(и,і)с'пòрко'н'іти], н'у, ниш, *док.* 1. Враз забряжчати. *Кòс' испòрко'н'ів по'г'рами.* 2. *перен.* Те саме, що **злопо'ніти.** Пор. **цорко'ніти.**

ИСКА́ТИ [и(і,й)с'кати], 'кайу, 'ис'каш ('ка-йеш), *недок.* Те саме, що **гля́дати.** *Не" ис'кай б'іду: б'іда сама 'прийде.*

ИСКА́ТИСЯ [и(і,й)с'катис'а], 'кайус'а, 'ис'-кас'а ('кайес'а), *недок.* Шукати для себе що-небудь потрібне. *Не" 'маєш 'роботы, та ис'кайс'а, не" си-ди 'дама.* *Див. ще погля́датися, пуйська́тися.*

ИСКІ́ТИТИ [(и,і)с'к'ітити], і'чу, і'тиш, *док.* 1. Загубити, запропастити, втратити. *Дис'им с'к'і-тив кле'пач.* 2. Знищити кого-небудь. *Ты, б'ідо, с'к'і-тила тако'го 'р'адного чул'віка!* 3. Зробити аборт. *Іс'к'ітила 'курва д'ітину!*

ИСКІ́ТИТИСЯ [(и,і)с'к'ітитис'а], 'тис'а, 'тиц'а, *док.* 1. Загубитися, запропаститися, втра-титися, зникнути. *Ба де с'а с'к'ітив бат'д'ув? Іс'к'і-тивс'а дис'муй чул'вік.* 2. Знищитися. *Быв чул-вік, а 'позад дур'ного 'рòззуму с'к'ітивс'а.*

ИСКІЧЕНЬНИЙ [(и,і)с'кі'чений], а, е. Діє-прикм. пас. мин. ч. до **искі́тити** 1, 2. *(І)с'кі'чена*

жоб'овина. Ис'кїченый жоб'ов чудувїк. Ис'кїчена худобина.

ИСЯ див. сесь.

ИТ див. ид.

ИЦЬКО [Иц'ко], а, ч., заст. Єврейське чоловіче ім'я.

ИШ! Вигук, яким відганяють курей.

Ы

ЫГЫ́, част. Те саме, що **айно**. «Ты йдеш на грибы?» – «Ыгы».

ЫЫ, част. Те саме, що **нст**. «Укопалас' р'і-ну?» – «Ыы».

І

ІГЕШНИЙ, а, е. Прудкий, спритний, швидкий. Ігешна д'івочка. Пор. угор. ideges 'нервовий; неспокійний'.

ІГЕШНО, присл. Прудко, спритно, швидко. Зробила р'оботу ігешно.

ІД див. ид.

ІЗ- див. також **з-, зо-, зу-, из-, изо-, ис-, іс-, с.**

ІЗМІНЯТИ [ізмін'ати], н'айу, мін'аш (н'а-йеш), недок., **ІЗМІНИТИ**, мін'у, мініш, док. Змінювати. Но та тог'ды нас ізмін'али, мы тог'ды пушли ут:ы у Н'ірид газу.

ІЗСІЧІ [іс'ічи], чу, чеш, док. Посікти. Іс'ічи, Іване, ото рушче.

ІМІТИ див. нміти.

ІМНЯТИ див. нмняти.

ІНГЕДОВАТИ, дуйу, дуйеш, недок., заст. Поступатися; дозволяти. Инге^мдуй ми, бо іа не^м знав. Пор. угор. enged т.с.

ІНКАП, присл. Швидше за все. Не^м буду іїсти іс'і па'сул'і, інкап буду го'лоден. Пор. угор. inkább т.с.

ІНОШ, а, ч., заст. Помічник; слуга. Пор. угор. ipas 'помічник майстра', д.рус. уноша, ст.сл. юноша 'юнак'.

ІПКА, ы, ж, дит. Картопля.

ИС- див. також **з-, зо-, зу-, из-, ис-, изо-, изу-, із-**.

ІТ див. ид.

ІТІ [і(и,й)ти], і(и,й)ду, і(и,й)деш, недок. 1. Іти пішки. 2. Іхати. Ітійзд (вуз) іде. Док. пуйті.

ІЧКАТИ, кайу, кайеш, недок., дит. Їсти.

ІЯ [Іяа], і, ж., заст. Єврейське жіноче ім'я.

Ї

ЇДА́ [йіда], ды, ж. Їжа, харч. Їсытна йіда мас-тит чере'ва. Див. ще **їдине, келчіг, кост**.

ЇДАК [йідак], ка, ч. Їдець. Добрий йідак – добрий р'обот'ас'.

ЇДЕНИЙ [йідений], а, е. Такий, якого їли. Йідений хл'ін, йідене м'н'асо.

ЇДИНЕ [йід'ін'є], а, с. Те саме, що **їда**. Йіке йід'ін'є, та'ка й р'обота.

ЇДУСКА [Йідуска], ы, ж., заст. Єврейське жіноче ім'я. Йідуска здур'іла, бо д'ітину втратила у'в'ойн'і.

ІМ [йім], дав. відм. мн. займ. особ. оні. 1. Їм. Далам йім мало йаблок. 2. у знач. присв. займ. Їх. Мы йім родина.

ІРКА [йірка], ы, ж., заст. Зошит. Пор. угор. írka т.с.

ІСТИ [йісти], йім, йіш, недок. 1. Споживати їжу, їсти. 2. Нервувати. Таке н'а не^м йіло ут'куй'ат'і'ношу.

ІСТИСЯ [йістис'а], йімс'а, йіс'а, недок. Гризтися, переживати, нервуватися. Забуд' уже про вто, не^м йіс'а тул'ко.

Й

ЙО, част., заст. Те саме, що **айно**. Пор. угор. jó «добре».

ЙОВЖІЙ [Йовж'ій], а, ч., заст. Йосип. Див. ще **Йовшка, Йосиф**.

ЙОВЖІЙКА [Йовж'ійка], ы, ж. Первинно – дружина **Йовжія** (Йосипа), проте зараз у говірі функціонує тільки як прізвисько.

ЙОВЖКА [Йовшка], ы, ч. 1. рідк. Те саме, що **Йовжій**. 2. зневаж. Незвично одягнений чоловік. Но ты вден йовшка, ш'чос'а так ч'удно вд'ів? Імовірно, утворене від угор. József 'Йосип'.

ЙОВНОТА́НКИ [йовно'танкы], нок, мн., одн. йовно'танка, ж., бот., с.г. Сорт яблуні, джонатан. У саду пару йовно'танок мусит быти. 2. помілог. Плоди цієї яблуні. Йовно'танкы – ото та'кі'файн'і чыл'ин'і з'мушн'і йаблыка, д'уже с'бчн'і.

ЙОЙКАТИСЯ [йойкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), недок. Плакатися, скаржитися, йойкати. Ота жо'на вічно с'а йойкат.

ЙОЙКЛІВЫЙ [йойкл'ивый], а, е. Який постійно плачеться, скаржитися. Йойкл'ива жо'на.

ЙОСИФ, а, ч., заст. Те саме, що **Йовжій**.

ЙУЛІНА, ы, ж. Юлія.

ЙУЛІНКА, ы, ж. Зменш.-пестл. до **Йуліна**.

ЙУРИК, а, ч. Зменш.-пестл. до власного імені Юра.

К

КАБАТ, а, ч., *заст.* Пальто. Пор. пол. *kabat*, угор. *kabát* т.с.

КАБАТИК, а, ч. Зменш. до **кабат**. Діт'як *вер кабатик на п'ос 'у'іл'.*

КАБРІТИ, р'у, ріш, *недок.* Проклинати; матюкатися. *'Кул'ко будеш кабрити, не ган'бис'а!*

КАВАЛЬОК [тавал'ок], л'ка, ч. Шматок, кавалок. Дай д'ітин'і тавал'ок кув'баски.

КАВАЛЬЧИК [тавал'чик], а, ч. Зменш. до **кавальок**.

КАВИЛЬ [кави'л'], у, ч. Кава. *Напила бы м с'а кави'л'у.* Пор. угор. *kávé* т.с.

КАВИЛЬОВИЙ [кави'л'овий], а, е. Коричневий. *Кави'л'овий сведер.*

КАВКА, ы, ж., *орн.* Те саме, що **гálка 1**.

КАДІЛНИЦЯ [кад'ілиц'а], і, ж., *церк.* Кадило, кадилиця.

КАДОВЕ [кад'ов(п)], ба, ч. Огорожа криниці у вигляді цільної бочки з видовбаного всередині куска товстої колоди. У кад'ові во'да 'добра.

КАДЬ [кад' (т')], 'кади, ж. Велике дерев'яне корито. У кади со'лили р'п'ов соло'нину тай м'н'асо. *'Была кад'мытис'а.* Пор. ст.сл. *кадь* 'кадка'.

КАЖДЖЫЙ [каж'жый], **КОЖДЖЫЙ** [кож'жый], а, е. Кожний. *'Каж'жый (кож'жый) дин'.*

КАЖДЖОДЕННЫЙ [кажд'ж'оден'ый], **КОЖДЖОДЕННЫЙ** [кожд'ж'оден'ый], а, е. 1. Щоденний. *Каж'ж'оден:а (кож'ж'оден:а) робота.* 2. Буденний. *Каж'ж'оден:а (кож'ж'оден:а) 'од'иш.*

КАЖДЖОДЕННО [кажд'ж'оден:о], **КОЖДЖОДЕННО** [кожд'ж'оден:о], *присл.* Щоденно. *Каж'ж'оден:о (кож'ж'оден:о) т'реба с'а 'двигати.*

КАЗАНЬ [казан'], ни, ж., *церк.* Церковна проповідь. *Пуп два рас'казан'не' каже.*

КАЗІТИ, 'кажу, ка'зиш, *недок.* 1. Розбивати (скло, фарфор, кераміку і под.), ламати. *Ота жо'на ка'зит та ка'зит тан'жеры.* 2. Псувати (про механізми), ламати. *Не ка'зи часунік.*

КАЗІТИ, 'зит, *недок.* Тиснути (про тісне взуття), травмувати живе тіло. *Ка'зит го то'панок, бо 'помальй му. Йа не' буду с'пати на дош'ках, бо ка'з'ат н'а.*

КАЗІТИСЯ [ка'зитис'а], 'зиц'а, *недок.* 1. Розбиватися. *Скл'анчан'і по'д'ары 'дуже с'а 'লেখко ка'з'ат.* 2. Псуватися, ламатися. *Сіс'і 'біціл'і не' муц'а 'часто ка'зити.*

КАЗКОВАТИ [кас'ковати], 'куйу, 'куйеш, *недок.* Розмовляти протягом тривалішого часу. *Там прода'виц' тай іш'че вден чо'ло'вік кас'куйут.* Див. ще **приказовати**.

КАКА, ы, ж., *дит.* 1. Фекалії. 2. Грязь, нечистоти.

КАКАНИЙ, а, е, *дит.* Брудний від дитячих ескрементів або іншого бруду.

КАКАТИ, айу, айеш, *недок., дит.* Звільняти організм від фекалій, випорожняться.

КАЛ, у, ч. Болото, грязюка. *Такий кал на 'вулиці, шчо беш ч'іжем не' пруй'деш.* Див. ще **каліло**, **калы**.

КАЛАВУЗ [ка'лавуз(с), ка'лауз(с)], за, ч., *заст.* Провідник поїзда. Пор. угор. *kalauz* т.с.

КАЛАМАЙКА, ы, ж. Метушня, безладдя. *По'павим у т'дку кала'майку, шчо 'ледвы м из'нийі уйиув.*

КАЛАП, а, ч. 1. рідк. Чоловічий капелюх (переважно вихідний). *Ку'пим си но'вий 'калап.* Див. ще **клебаня**, **шапка**. 2. Жіночий капелюх. У 'калапах 'х'од'ат пан'і'йкы, н'р'ост'і 'ж'оны не' 'х'од'ат. Пор. угор. *kalap* т.с.

КАЛГОЗ [кал'гоз(с)], за, ч., *заст.* Колгосп. У *кал'гоз'і йа 'д'овго проро'била.* Пор. рос. колхоз т.с.

КАЛГОЗНИК, а, ч., *заст.* Колгоспник. *Кал'гозники 'т'ашко 'жили, но л'у'ди в кал'гоз'і с'а пув'ст'вало 'крехты, пуш'ли по май'л'і'шых роб'отax, усталис'а 'майбуш'ж'оны.* Пор. рос. колхозник т.с.

КАЛГОЗНИЦЯ [кал'гозниц'а], і, ч., *заст.* Колгоспниця. *Кал'гозниц'і 'т'ашко ро'били в кал'гоз'і й 'дуже 'мало зар'об'али.* Див. ще **калгозничка**. Пор. рос. колхозница т.с.

КАЛГОЗНИЧКА, ы, ж., *заст.* Те саме, що **калгозниця**.

КАЛГОЗНИЙ, а, е, *заст.* Колгоспний. *Кал'гозне 'поле.* Пор. рос. колхозный т.с.

КАЛЕНДАРІЯ [кален'дар'і'я], і, ж., *заст.* Календар. *Ку'пилам кален'дар'і'ю на 'д'ругий гут.*

КАЛЕНЬИЙ, а, е. Загартований (про сталь). *Ис'а пук'това не' калена, за'то та'ка слаба.*

КАЛІЛО, а, с., рідк. Те саме, що **кал**. Уживається тільки в приказці *'Сви'н'а хут'-де 'найде каліло*.

КАЛІНКА, ы, ж., *бот.* Калина звичайна (*Viburnum opulus*). *Кал'инку ва'р'ат ут'каш'у.*

КАЛІТИ, 'кал'у, ка'лиш, *недок.* Гартувати сталь. *Абыс'а не' з'нош'овала пук'това, т'реба ії ка'лити.*

КАЛІТИСЯ [ка'литис'а], 'лиц'а, *недок.* Гартуватися (про сталь). *Абы зил'ізо 'было май твер'де, та ка'лиц'а.*

КАЛЫ, лу, мн. Велика грязюка. *Йа 'тымы кал'ами 'ледвы пруй'и'бв.*

КАЛІЧА [кал'іча], ати, с. Дитина-каліка. *Ото кал'іча, 'сиг'ін, не ста'йе на 'ногы.* Див. ще **калічатко**.

КАЛІЧАТКО [кал'ічатко], а, с. Те саме, що **каліча**.

КАЛІЧКА [кал'ічка], ы, ж. Молода хвороблива людина. У 'тойі сиг'ін'ашкы кал'ічкы 'майже н'іч не'йе здо'рогого.

КАЛОВАТЫЙ, а, е. Подібний до мокрої глини; недопечений (про хліб): гливікий. *Не в'дався хліб, бо мало каловатий.*

КАЛОШІ [кал'оші], 'лош, мн.; одн. кал'оша, і, ж. Галоші. *Кал'оші д'обрі на кал.*

КАЛУПРЬ [калупірь], а, ч., бот., рідк. Канупер великий (*Pyrhetrum majus*).

КАЛЬГА [кал'га], ы, ж., заст. Груба, грубка. *Давно у вошк'ол'і ми с'а др'іли кал'гув.* Пор. угор. *kályha* 'піч, печка'.

КАЛЬКО [кал'ко], 'ка, ч., дит. Хліб. *Анц'ко, ци хочеш кал'ка?*

КАЛЯНИТИ [кал'анити], н'у, ниш, недок. Те саме, що **каляти**.

КАЛЯНИТИСЯ [кал'анитис'а], н'уса, нис'а, недок. Те саме, що **калятися**.

КАЛЯНИЙ [кал'аний], а, е. Забруднений грязюкою, болотом. *Кал'ан'і на д'виц'і.*

КАЛЯТИ [кал'ати], 'л'айу, 'кал'аш ('л'айеш), недок. Забруднювати болотом, грязюкою, грязнити. *Не кал'ай ч'іжми, бо не' усухнут до з'автра.* Див. ще **калянити**.

КАЛЯТИСЯ [кал'атис'а], 'л'айус'а, 'кал'ас'а ('л'айес'а), недок. Забруднюватися болотом, грязюкою, грязнитися. *Мар'ічко, нащо с'а кал'аш?* Див. ще **калянитися**.

КАМАЙ, част. Уживається з прикметниками та прислівниками для підвищення або (рідше) зниження ступеня якості чи кількості. *Треба було обрати к'май ф'айну д'івку. Дай му к'май буш чир'ішин'.*

КАМІННИЙ [камін'ній], а, е. 1. Кам'яний, камінний (з каменю). *Камін'а д'орога.* 2. перен. Бездушний, черствий. *Тот чулувік мае камін'е серце.*

КАМПЕЦ, предик. сл. Каюк. *Зарас ти буде кампец, аж не' уд'аж дв'ах.*

КАМФОРОВЫЙ, а, е. Камфорний. ▲ **Камфоровый чай**, бот. – м'ята перцева (*Mentha piperita*). Див. ще **мнята**.

КАНДІРЬ [кан'дир'], 'р'а, ч. Стара бляшана посудина. *Ис'кандір'ом хо'дилис'ме май дав'но на нафту.*

КАНОН, а, ч. 1. військ. Те саме, що **адя**. *Так йак'зачали бити через Дн'іпро'тими канонами!* Пор. франц. *сапон* т.с. 2. перен., вульг. Велика сидниця. *Що с'устила св'й канон?*

КАНТА, ы, ж. Бідончик. *Оленко, бе'ри канту з молоком та не'си до маточки.* Пор. угор. діал. *kanta* т.с.

КАНТАРЫ, 'ру, мн., рідк. Дисципліна. *Ж'она го д'обре д'ержит у кантрах.* Пор. угор. *kantár* 'вуздечка'.

КАНТОЧКА, ы, ж. Зменш. до **канта**. *Мігал'ку, пон'еси канточку моло'ка до вуїны.* Див. ще **кантя**.

КАНТУЖЕНЫЙ, а, е. Дурний. *Що з нив го'ворити, куй о'на кан'ужена!*

КАНТЯ [кант'а], ати, с. Зменш. до **канта**.

КАНЧОВИК, а, ч. Зменш. до **канч'ув**. *На'лий д'ітин'і моло'ка в кан'човик.* Див. ще **канч'овля**.

КАНЧ'ОВЛЯ [канч'овл'а], ати, с., зменш. Те саме, що **канч'овик**.

КАНЧ'УВ, 'чова, ч. Те саме, що **вод'янча**. Пор. угор. *kancsó* т.с.

КАПИЦЯ [капиц'а], і, ж., заст. Кепка.

КАПКА, ы, ж. Крапля, краплина. *Капка во'ды.*

КАПКАТИ, айе, недок. Капати. *Капкайе по'малы ис'т'р'іхы.*

КАПРАВЫЙ, а, е. 1. Загноєний (про око). *Кап'раве око.* 2. Який має загноєні й невміті очі. *Кап'рава д'івка.* Див. ще **закап'равлений**.

КАП'РАВИТИ, йе, недок. Гноїтися в оці. *Що с'ми'л'іве око кап'равіе.* Див. ще **кап'равітися**.

КАП'РАВИТИСЯ [кап'равітис'а], йес'а, недок. Те саме, що **кап'равіти**.

КАПРЫ, у, мн. Гній в оці. *Капры в т'а в'б'ц'і.*

КАПСЛИК, а, ч., військ. Гільза від патрона. Пор. угор. *kapszli* т.с.

КАПУСТИНЕ [капустин'е], а, с., зб. Листя капусти. *На'рву капустин'а з'айайц'ум.*

КАПУСТРІПА [капуст'ріпа], ы, ж., бот. Бруква (*Brassica napus* var. *esculenta*).

КАПУСТЯНИК [капуст'яник], ка, ч., кул., заст. Пиріг з кукурудзяного тіста, всередину якого загорнуто шар капусти.

КАПШЫ, 'цу, мн., заст. Полотняні шкарпетки на ногах покійника в труні. *Ти'пир у'же кла'д'ут ме'р'ц'а в дере'вишче не' в'капцах, ай у то'панках.* Пор. пол. діал. карсіе 'вид шкарпеток'.

КАПЦ'ОВАТИ [капц'овати], 'ц'уйу, 'ц'уйеш, недок. Те саме, що **кап'чати**.

КАПЧА, і, ж. Застібка. Пор. **копча**. Пор. угор. *karcsa* 'клямба'.

КАПЧАЛ'УВ, 'лова, ч., рідк. 1. Простий засіб фіксації дверей, щоб не відчинялися (засув, крючок і под.). *Зап'ри дв'ирц'і капч'аловом, обы не' уйшло свин'а на гор'от.* 2. Вимикач електричного струму. *Треба замін'ати капч'алув у'кухни, бо не' на'лит с'вітло.* Пор. угор. *karcsolón* 'який з'єднує; вимикач'.

КАПЧАНЕ [капчан'е], а, с. 1. Те саме, що **го'мбанс**. 2. З'єднування. *Не' буде с'того капчан'а н'іч, бо муту'зок тон'кий та ур'вес'а.* Пор. **кап'чати**.

КАПЧАНИЙ, а, е. 1. Застебнутий. *Капчаний кабат.* 2. Який складається з кількох з'єднаних між собою частин. *Капчаний ланц.*

КАПЧАТИ, 'чайу, 'капчаш ('чайеш), недок. 1. Те саме, що **го'мбати**. 2. З'єднувати. *Не кап'чай тил'ішку до в'оза.*

КАПЧАТИСЯ [кап'чатис'а], чайус'а, капчас'а:а (чайес'а), *недок.* 1. Те саме, що **гомбати́ся**. 2. З'єднуватися. *Сис 'мóтус кап'чайес 'а дó кл'уки.*

КАПЧИ́ТИ, чу, чиш, *недок.* Робити вм'ятини взуттям, копитами і под. *'Козы кап'чат гр'ат'кы, кїр'ай їйх гет.* Див. ще **капцюва́ти**.

КАПЧУРЫ́, ру, *мн.*; *одн.* кап'чур, 'ра, ч. Грубі вовняні шкарпетки домашньої роботи. *Капчуры вóд'ївайут, куй'дуже студено.*

КАПШУ́К, ка, ч. Те саме, що **жачкүв**.

КАРАП, а, ч. 1. Хлопець-підліток. *Тот 'карап та'кый прукл'атый!* 2. Слабеньке, худеньке порося. *Ку'пывим 'карана, та не" хоче 'їисти.*

КАРАПА́ТИЦЯ [кара'патни'а], і, ж. 1. зоол. Жаба-ропуха (*Bufo*). *Кара'патиц'а – вто та'ка ве"лика 'жаба.* 2. *перен.*, *вульг.* Тучна повільна жінка, що йде, перевалюючись з однієї ноги на другу. *Туй кара'патици и с 'хыжї 'уйти 'т'ашко, а не вбы кудыс' далеко пушла.*

КАРАЧУ́Н, на, ч., *етн.*, *заст.* Кругла ритуальна хлібина, яку пекли на старий Новий рік (14 січня).

КАРІКА [кар'іка], *ы, ж.* 1. Кільце з дроту, яке вставляють у рило поросяти, щоб не могло рити. *Обы 'свин 'а не" 'рыло, кла'дут му з 'друта ка'р'іку в 'рыку.* 2. Кружок на кухонній плиті. *На 'кожж'уй 'табл'і 'шпора 'їе ка'р'іка.* ♦ **Фрасова ('чортова) ка-р'іка, лий.** – вживається в лайці. *Іди до 'чóртувуй ка'р'іки!* Пор. угор. *karika* 'кільце; обруч; петля'.

КАРІКОВА́НИЙ [кар'ікований], а, е. Те саме, що **закарікований**. *Кар'іковане 'свин 'а.*

КАРІКОВА́ТИ [кар'іковати], 'куйу, 'куйеш, *недок.* Вставляти дротине кільце в рило поросяти, щоб не могло рити. *Кар'ікуйт 'свин 'а, куй 'иш'че мале.*

КАРІЧКА [кар'ічка], *ы, ж.* Зменш. до **карі́ка**.

КА́РТЯНЕ [карт'ан'е], а, с. Гра в карти. *'Н'иш-чо їти в 'карт'ан'е, аж не" знайеш карт'арс'кі по-р'аткы.* Пор. **карятися**.

КА́РТЯТИСЯ [карт'атис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Грати в карти. *Ід'їт у'же робити, кул'ко с 'а ме'те карт'ати.*

КАРТЯ́Ш [карт'аш], 'ша, ч. Картяр. *Карт'аші можли и ч'їлу нуч 'бити 'карты.* Пор. угор. *kártyás* т.с.

КАРТЯ́ШСЬКИЙ [карт'ас'кий], а, е. Картярський. *Кар'т'ас'кі по-р'аткы.*

КАСА́РНЯ [кас'ар'н'а], і, ж., *військ.*, *заст.* Казарма. *Ді'їжурний во'їен:ый у'з 'ав нас, 'може, в с 'ім часу в 'кас'ар'н'у.* Пор. угор. *kaszárnya* т.с.

КАСІ́РЬ [кас'ір'і], 'р'а, ч. Касир.

КАСІ́РЬКА [кас'ір'ка], *ы, ж.* Жін. до **касі́рь**.

КА́ТРАНЬ [катран'], *ни, ж.*, *буд.* Смола, гудрон. *Рóбота с 'катран'ув 'вредна.* Пор. угор. *kátrány* т.с.

КАТУ́НА́, *ы, ч.*, *військ.*, *заст.* Солдат, військо-вий. Пор. угор. *katoná* т.с.

КАТУ́НЫ(Е), 'тун, *мн.*, *військ.*, *заст.* Військо. *Ой у'з 'али н 'а у катуны(е) 'кури соко'тити, 'кури 'айи-ц 'а пугубл'али, 'хóт 'или н 'а вбити.* *Іа у кату'н'ох слу-жив тог'ды.* ♦ **Іти в кату́ны(е)** – іти на службу в армію. *Куй, бы'вало, с'єла 'йши ли'гн'ї в катуны(е), та 'много 'было 'реву.* Див. ще **рукова́ти**.

КАТУ́НСЬКИЙ [катун'с'кий], а, е. Який належить військовому, солдатові. *Кату'н'с'кий ры'мін'.*

КАЦ! Вигук, яким відганяють котів.

КАЦА́Б [ка'цаб(п)], ба, ч., *зневаж.* Чоловік православного віросповідування (вживається тільки у мовленні греко-католиків села). *Ка'цабами у нас ун'ї'їаты прозы'вайут православных.*

КАЦА́БКА [ка'цапка], *ы, ж.* Жін. до **каца́б**.

КАЦА́БСЬКИЙ [ка'цапс'кий], а, е. Стосовний до **каца́б**. *Ка'цапс'ка 'цур'кув.*

КА́ЧА, *ати, ор. відм.* 'качат'ом, с. Каченя. 3 *од-ным 'качат'ом 'майу 'суйету: фурт с 'а 'зубит уд рака'ша.* Див. ще **ка́чатко**.

КА́ЧАНЕ [качан'е], а, с. 1. Те саме, що **гар-бу́ляне**. *'Качан'е бер'вен.* 2. *заст.* Вирівнювання качалкою та рублем тканини (білизни). 3. Розкачування тіста для нарізування локшини. *'Качан'е 'кіста на ла'шкы.* Пор. **кача́ти**.

КА́ЧАНИЙ, а, е. 1. Те саме, що **гарбу́ляний**. *'Качан'ї бер'вена.* 2. *заст.* Вирівнюваний качалкою та рублем (про тканину, білизну). *'Качана ве'рета.* 3. Розкачаний (про тісто для нарізування локшини). *'Качане 'кісто.*

КАЧА́ТИ, чайу, 'качаш (чайеш), *недок.* 1. Те саме, що **гарбу́ляти**. 2. *заст.* Вирівнювати качалкою та рублем тканину (білизну). *Ка'чати 'р'анд'е.* 3. Розкачувати тісто для нарізування локшини. *Ка-чати 'кісто.*

КАЧА́ТИСЯ [ка'чатис'а], чайус'а, 'качас'а (чайес'а), *недок.* 1. Перевертатися, повертатися на чомусь, по чому або чомусь, качатися. 2. Те саме, що **гарбу́лятися**. *Бер'вено ка'чайес'а 'লেখко по ба'ланчах.* 3. *заст.* Вирівнюватися качалкою та рублем (про тканину, білизну). *Ка'чайес'а 'р'анд'е 'двого.* 3. Розкачуватися (про тісто для нарізування локшини). *Обы с 'а 'кісто 'файно ка'чало, т'реба го по'сыпати му'ков.*

КАЧА́ТКО, а, с. Те саме, що **ка́ча**.

КА́ЧАЧЫЙ, а, е. Качиний, кача́чий. *'Качача йї-да, 'качаче йай'це.*

КАЧУ́ЛКА, *ы, ж.* 1. Качалка, якою розкачують тканину (білизну), тісто і т.д. *Ка'чулка 'їе в 'кажж'уйі газдын'ї.* 2. *перен.* Рулон. *Ку'пилам ка'чулку пап'ір'а на с'кїну.*

КАЧУ́ЛЯНЕ [качул'ан'е], а, с. Те саме, що **гарбу́ляне**.

КАЧУ́ЛЯНИЙ [качул'аний], а, е. Те саме, що **гарбу́ляний**. *Ка'чул'ане бер'вено.*

КАЧУЛЯТИ [качул'ати], л'айу, чул'аш (л'айеш), *недок.* Те саме, що **гарбуляти**. Качул'ай есе берве'но мало'дале.

КАЧУЛЯТИСЯ [качул'атис'а], л'айус'а, чул'аса (л'айес'а), *недок.* Те саме, що **качати́ся** 1, 2. *Вир'з'те берве'но на ба'ланчі, та май'лехко с'а ме качу'л'ати.*

КАЧУР, ра ч., *орніт.* Качур.

КАШАНИКЫ, ку, *мн.; одн.* кашаник, а, ч., *кул., рідк.* Голубці з будь-якої каші, крім рисової. *Кашаникы – 'годуц'і з ме'лайнуйі, пер'ловуйі каші.*

КАШИЦЯ [кашиц'а], і, *жс., тех.* Річкова дамба. *Мы з 'Мадийом робили на кашиц'ах.*

КАШІЛЬ [кашіл'], шл'у, ч., *мед.* Кашель. *Л'і-кы ут'каш'у.* Див. ще **кашлане, хавкане**.

КАШЛАНЕ [кашлан'е], а, с., *мед.* Те саме, що **кашіль**. *Прийшло на н'а т'аке 'кашлан'е, шчо 'лед-вы м с'а 'укашлала.* Пор. **кашлати**.

КАШЛАТИ, шл'у (лайу), леш (лайеш), *недок.* 1. Кашляти. 2. *перен.* Чхати на кого-небудь, на що-небудь, не зважати, ігнорувати. *Кашлала йа на т'воей старан'е.* Див. ще **хавкати**.

КАШЛАТИСЯ [кашлатис'а], айес'а, *недок., безос.* Відкашлюватися. *Ут:еплого моло'ка з 'медом май'лехко с'а 'кашлайе.*

КАШЛІВЕЦЬ [каш'ливиц'], *вп'а, ч.* Чоловік, який постійно кашляє. *Наш су'с'ит – каш'ливиц', не" перест'ає 'кашлати н'і в'з'імі, н'і в'л'іт'і.* Див. ще **хавкош**.

КАШЛІВЫЙ, а, е. Який постійно кашляє. *Каш'ливый 'д'ідо.* Див. ще **хавклівый**.

КАШЛІВКА, *ы, жс.* Жін. до **кашлівець**. *Ма-р'іка – каш'ливка, усе'кашле.* Див. ще **хавкошка**.

КВАРТЕЛЬНЫЙ [квартил'ный], а, е. Квартирний. *Квар'тил'ный жи'вот.*

КВАРТИЛЬОВАНЕ [квартил'ован'е], а, с. Те саме, що **жиральоване**. Пор. **квартильовати**.

КВАРТИЛЬОВАТИ [квартил'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.* Те саме, що **жиральовати**. *Мы з ж'д'н'ов 'д'овго квартил'о'вали пу ч'ужых хы'жах.*

КВАРТИЛЯНТ [квартил'ант], а, ч. Те саме, що **жираль**. *У нас быв 'файный квартил'ант – уч'итил'.*

КВАРТИЛЬ [квартил'], тили, *жс.* Квартира, помешкання. *Йа 'д'овго жив на 'квартили.* Пор. угор. kvártély т.с.

КВАС, у, ч., *кул.* Закваска (залишена грудочка сирого тіста) для приготування розчини. *Про'кыс, зі квас.*

КВАСНЕНЬКИЙ [квас'нин'кый], а, е, *пестл.* Кисленький. *Квас'нин'ка 'сербанка.*

КВАСНІЙ, ка, ч. Що-небудь дуже кисле. *Ота т'воя 'сербанка – т'а'кый квас'ник, шчо не" мож'і й'істи.* Див. ще **квасніна, кысляк**.

КВАСНИНА́, *ы, жс.* Те саме, що **квасній**. *Х'от'іла бы м'йа'к'ойіс'квасніны, кор'тит н'а за-квас'нитис'а.*

КВАСНІТИ, н'у, ниш, *недок.* Робити кислим. *Квас'н'ат' 'сербанку вад'шч'ос'інише.*

КВАСНІТИСЯ [квас'нитис'а], 'ниц'а, *недок.* Заправлятися кислим. *Квас'ниц'а йа'кас'й'іда.*

КВАСНІЦЯ [квас'ниц'а], і, *жс., кул.* Те саме, що **жентія**.

КВАСНІЙ, а, е. Кислий. *Квас'не моло'ко 'кис-ле моло'ко', квас'на кап'уста 'квашена капуста'.*

КВАСНІТИ [квас'н'іти], н'іє, *недок.* Ставати кислим, скисати. *Есе моло'ко вже квас'н'іє. Ут'и'чавы й'іда квас'н'іє.*

КВАСНО, присл. Кисло. *Квасно ми в'р'от'і ут'и'чавы.*

КВАСНОВАТЫЙ, а, е. Кислуватий. *Квасно-вата 'сербанка.* Див. ще **проквасный**.

КВИЧАТИ, чит, *недок.* Кувікати. *Кви'чит ма-ле по'р'д'с'а, куй го в'з'ати в'рукы.*

КЕДВА, *ы, жс.* Бажання, настрій. *Та'ка в 'нийй 'кедва 'мало с'а по'гоно'рити.* Пор. угор. kedv т.с.

КЕДВЕЗОВАНИЙ, а, е. Такий, якому догоджають, потуржують в усьому. *Кедве'зована 'д'івка.*

КЕДВЕЗОВАТИ, зуйу, зуйеш, *недок.* Догджати, потурати в усьому. *Дуже му кедве'зуй, бо в:ун 'ото засл'ужив.*

КЕДВЕШНИЙ, а, е. Милый, дорогой. *Ото 'кедвешина ж'она.* Пор. угор. kedves т.с.

КЕДВЕШНО, *рідк.* Присл. до **кедвешный**. *Дуже 'кедвешно з'д'м'ов гово'рив.*

КЕЗЕЛОВАНИЙ, а, е. Доглянутий. *Кезе'лова-на 'д'ітина.*

КЕЗЕЛОВАТИ, луйу, луйеш, *недок.* Обслуговувати, доглядати. *Цил'а 'добре кезе'луйе с'вогого чулу'віка.* Пор. kezel т.с.

КЕКС, у, ч., *кул., заст.* Сухе тістечко з кремом чи без нього. *Мамка ми ку'пили 'кексу, та та'ка м'была 'рада.* Пор. угор. kekss т.с.

КЕЛТОВАНЕ [кел'тован'е], а, с. Витрачання; споживання. *Много в н'а 'было кел'тован'а ис:-вал'б'ов.* Пор. **келтовати**.

КЕЛТОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **келтовати**. *Кел'тован'і 'гр'оші.*

КЕЛТОВАТИ, туйу, туйеш, *недок.* Витрачати (переважно гроші); споживати їжу. *Кел'туй, 'айбо й'ра'хуй.* Пор. угор. költ т.с.

КЕЛТОВАТИСЯ [келто'ватис'а], 'туйус'а, 'туйес'а, *недок.* Витрачатися. *Му'й чулу'вік 'дуже не" л'убит келто'ватис'а.*

КЕЛТУВНИЙ, а, е. Який багато витрачає або споживає. *Келту'вний чулу'вік; келту'вна ко'рова.*

КЕЛТУНОК, нка, ч. Витрати. *У 'мене т'і'пир вели'кі кел'тункы с'хы'ж'ов.*

КЫВАНЄ [кыван'є], а, с. 1. Хитання. *Кыван'а 'агоша*. Див. ще **хліпанє** 1. 2. Ворушіння. *Кыван'е но'гы*. 3. Чіпання. *Кыван'е біц'гил'*. Пор. **кывати**.

КЫВАНЫЙ, а, е. Зрушений з місця, такий, який чіпали, займаний. *Кывана шкатул'а*. Див. ще **кынұтый**. Антонім **некываный**.

КЫВАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **КЫНУТИ**, ну, неш, *док.* 1. Хитати. *Кывайме сис' 'агош та т'агн'ім го вон*. Див. ще **лыгати**, **ловгати**, **хліпати** 1. 2. Ворушити. *Ану кывай перстом*. 3. Чіпати. *Хлѡпц'і, не кывайте 'біц'гил'і*. Див. ще **рушати** 2. 4. Рушати на якому-небудь транспорті (переважно на возі). *С'їдай на вус та кывай гет*.

КЫВАТИСЯ [кыватис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.*, **КЫНУТИСЯ** [кынутис'а], нус'а, нес'а, *док.* 1. Хитатися. *Сис' зуп кывац'а*. Див. ще **лыгатися**, **ловгатися**, **хліпатися**. 2. Рухатися, ворушитися. *Шѡс кывац'а в сметан'і*. *Май кывайс'а, бо ни вс'тиснеме*.

КЫДАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **КЫДНУТИ**, ну, неш, *док.* Бризкати, хлюпати. *Кыдни ми 'мало на 'рукы теплуй' воды*.

КЫДНУТИ *див.* **кыдати**.

КЫДЬКАНЄ [кыт'кан'є], а, с. Давання малими порціями, потрохи. *Дай май буш шѡ'пнок, шѡ ми с т'войого кыт'кан'а*. Див. ще **дрісканє** 2, **кыцьканє**. Пор. **кыдькати**.

КЫДЬКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Давати малими порціями, потрохи. *Шѡ ми кыт'кайеш 'тѡй' соло'нини, дай ми йак с'л'іт*. Див. ще **дріскати** 2, **кыцькати**.

КЫЙ, *займ. пит.*, *невідм.* Який; уживається переважно в сполученні зі словами *біда*, *чорт* та ін. *Кый ти біда, шѡ не 'хочеш 'йісти?*

КЫКОТЬ [кыкѡт'], кыкт'а, ч. Обрубок руки або ноги. *У'н 'ого не'їе 'правуй' рукы, лиш кыкѡт'*. Див. ще **кұльтя**.

КЫЛАВЫЙ, а, е. 1. *мед.* Який має пахову грижу. *Кылавый хлѡпчик*. 2. *перен.*, *зневаж.* Нікудишній переважно в професійному (про людину) чи технічному (про річ) стосунку. *Кылавый 'мурник, кылаві 'біц'гил'і*.

КЫЛАВИТИ, ійу, ійеш, *недок.* Мати перші ознаки грижі. *Ут'ашкѡй' роботы чулу'вік 'зачав кылавіти*.

КЫЛАВО. Присл. до **кылавый**. Див. ще **невалѡвшно**.

КЫЛЫ, кыл, *мн.*, *мед.* Пахова грижа. *У Цил'а кылы*. *Хвал 'ба до неба, а кылы до зим'л'і*.

КЫЛО, ла, с. Яечко (чоловіче). ♦ **Урвати кыло** – надіратися від піднімання вантажу. *Не' пуд-ни'май, бо ур'веш кыло*.

КЫЛОШ, а, ч. 1. Той, що має пахову грижу. *Тот чулу'вік не' поне'се вто бєрвєно, бо в:ун*

кылош. 2. *перен.*, *зневаж.* Те саме, що **невалѡвшнїяк**.

КЫЛОШКА, ы, *жс.*, *зневаж.* 1. Жін. до **кылош** 1. 2. Те саме, що **невалѡвшнїячка**.

КЫМАК, ка, ч. 1. Кусок товстої колоди. *Хѡчу сис' кымак роско'лѡти*. 2. *заст.* Вулик у вигляді ду-плянки або зроблений з дощок без рамок.

КЫМАЧЕ, а, с. 3б. до **кымак**. *Наво'зили ми 'пѡвно кымача, лиш ко го по'коле, куй йа не' біруй?* Див. ще **кымачулє**.

КЫМАЧЫСКО, а, ч. Збільш. до **кымак** 1. *С'ого кымачиска будє 'т'ашѡ роско'лѡти*. Див. ще **кымачыше**.

КЫМАЧЫЩЕ [кыма'чищє], а, ч. Те саме, що **кымачыско**.

КЫМАЧѢК, чка, ч. Зменш. до **кымак**. *Кыма-чѡк – ѡто не'ви'ликий кымак*.

КЫМАЧУЛЄ [кыма'чул'є], а, с., 3б. Те саме, що **кымаче**.

КЫНУТИ *див.* **кывати**.

КЫНУТИСЯ *див.* **кынұтися**.

КЫНУТЫЙ, а, е. Те саме, що **кываный**.

КЫПЛЯТОК [кыпл'атѡк], т'ка, ч. Окріп, кип'ятѡк. *Мєч с'коро лаш'кы в кып'атѡк*. Див. ще **укрұп** 1.

КЫРВАВИТИ, вл'у, виш, *недок.* 1. Стікати кров'ю, кровоточити. *Перст ми кыр'вавит*. 2. Закривавлювати. *Гат'куй, бо кыр'вавши сѡрѡчку*.

КЫРВАВИТИСЯ [кыр'вавитис'а], вл'ус'а, вис'а, *недок.* Закривавлюватися. *Пур'ізана но'га 'зачала кыр'вавитис'а*.

КЫРВАВЫЙ, а, е. Кров'яний; кривавий. *Кыр'вава 'жѡла, кыр'вавый перст*.

КЫРВІЦЯ [кыр'виц'а], і, *жс.*, *поет.* Кровиця. *Много з н'а 'упив кыр'виц'і кал'гѡз за 'сѡрок 'ѡѡду*.

КЫРКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **КЫРКНУТИ**, ну, неш, *док.* Намагатися негативно висловлюватися про кого-небудь або про щось. *Ты, стар'ый, не' кыркай про ли'гін'а, бо ты не' л'ітшый бѡв*.

КЫРКНУТИ *див.* **кыркати**.

КЫРНИЦЯ [кыр'ниц'а], і, *жс.* Криниця. *У кыр'ниці вода все студєна*.

КЫРНІЧКА, ы, *жс.* Зменш.-пестл. до **кыр'ни-ця**. *Треба по'чистити кыр'ничку, бо вѡже заму'ли-лас'а*.

КЫРНІЧНЫЙ, а, е. Криничний. *Кыр'нична вода студєна*.

КЫРТИНА, ы, *жс.* 1. Купка землі, нарита кро-том. *Пѡзат кыр'тин'т'ашѡ ко'сити*. 2. Мурашник. *Не кывай кыр'тину, бо пуку'сайут'а мур'анкы*.

КЫРТИНЄ [кыр'тин'є], а, с. 3б. до **кыртіна**. *Тул'ко кыр'тин'а, шѡ не' мѡѡжу ко'сити*.

КЫСЛИТИ, л'у, лиш, *недок.* Відкласти молоко для скисання. *Пѡклалам літер моло'ка кыслити*.

КЫСЛЯК [кысл'ак], ка, ч. Те саме, що **кваснік**. *Ото в тебе не вино, ай кысл'ак.*

КЫСНУТИ, не, *недок.* 1. Киснути. 2. Бути в стані бродіння, бродити. *Вино (кісто) иче кысне, иче не кысло.* 3. ну, неш, *перен.* Знаходиться довго у воді (про людину, одяг і под.). *Уставай з воды, Цил'у, кул'ко будеш кыснути.*

КЫТКА, ы, ж. Зв'язаний жмут сухих листків з кукурудзяних качанів. *Кажжа таздын'а майе на спошибі в кыжи кыткы.*

КЫХАНЕ [кыхан'е], а, с. Те саме, що **чыханс**. Пор. **кыхати**.

КЫХАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **КЫХНУТИ**, ну, неш, *док.* Те саме, що **чыхати**.

КЫХНУТИ *див. кыхати.*

КЫЦЛИК, а, ч. Що-небудь дуже мале. *Такий кыцлик кувбаскы уд'р'ізала, ичо н'ишо го вид'іти.*

КЫЦЬКАНЕ [кыц'кане], а, с. Те саме, що **кыдыканс**. Пор. **кыцьканс**.

КЫЦЬКАТИ [кыц'кати], айу, аш (айеш), *недок.*, **КЫЦЬНУТИ** [кыц'нути], ну, неш, *док.* Те саме, що **кыдыкати**. *Кыц'нула ми тул'ко йды, гі ко'тови.*

КЫЦЬНУТИ *див. кыцькати.*

КЫПАЛÓВЫ, лóву, мн., кул. Домашня ковбаса з товстої кишки, наповненої сумішшю каші, потрохів, крові. *Кышловы уп'кали в типші на Руз'во.*

КЫШКА, ы, ж. 1. *анат.* Кишка. 2. кул. Те саме, що **гурка**². 3. Шланг для поливання. *Кышкы пол:ывайут г'р'одиц'.*

КІВАГАШ, у, ч. Мука грубого помолу, що використовувалась як корм для худоби. *Треба ми змо'лоти к'вагашу.* Пор. угор. kivágás 'вирізування, вирубка'.

КІВЕНОВАТИ, нуйу, нуйеш, *недок.*, *заст.* Бажати. Пор. угор. kíván т.с.

КІВЕТ, а, ч. 1. *заст.* Депутат парламенту. Пор. угор. követ т.с. 2. *перен.* Той, з ким носяться, кому догоджають. *У них д'іти – ківеты, бо вс'о, ичо захочут, майут.*

КІВКАНЕ [ківкан'е], с. Те саме, що **нівканс**. Пор. **ківкати**.

КІВКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **півкати**.

КІКЛИК, а, ч. Піджачок. *Де муй к'іклик?* Пор. нім. Kittel 'спецодяг; робочий халат; робоча блуза'.

КІЛО, а, с. Міра ваги 1 кг. *Поваште ми кіло м'н'аса.* Пор. угор. kiló т.с.

КІЛÓВЫЙ, а, е. Кілограмовий. *Муй чулу'вік недавно ймив у Тис'і кілóву и'чуку.*

КІЛОМЕТР [кіло'метр], тра, ч. Кілометр. *Уч'і, може, кіло'метр, де йа жи'ву. Ото дис'двац'іт' і п'ят' кіло'митру йа йшов піш'ком.*

КІН, у, ч. Мука. *Ты хочеш дивитис'а на муй кін?* Пор. угор. kін т.с. ♦ **Стати на кін** – увійти в передсмертну агонію. *Не кывайте йі, бо вна вже стала на к'ін.*

КІНА, ы, ж. Тінь. *Куй сонце зр'іє, та к'іна йде за чіл'адником.*

КІНО, а, с. Кінó. *Прийшлис'ме с'кіна пузо.*

КІНОВАТИ, нуйу, нуйеш, *недок.* 1. Тривалий час хворіти, мучитися. *Она, сит'н'ашка, дав'но вже к'інуйе в болести.* 2. *перен.* Бідувати. *Ота чил'ат'т'ашко к'інуйе, бо не майе ичо йісти.*

КІРІТÓВИТИ [к'ір'ітовити], тóвл'у, товиш, *недок.* Сторожити в полі. *К'с'мусит к'ір'ітовити поле.*

КІРІТÚВ [к'ір'ітув], това, ч. Громадський польовий сторож. *К'ір'ітув на п'олі майе быти і вночи.* Пор. угор. kerülő 'обхідний'.

КІРÓН, а, ч., л'іс., *заст.*, л'ісор. Бригадир лісорубів.

КІРÓНИТИ, н'у, ниш, *недок.*, *заст.* Бригадити в лісорубів.

КІРЯТИ [к'ір'ати], р'айу, к'ір'аш (р'айеш), *недок.* Гнати. *К'ір'ай куриц'у в кур'ашу'лики.*

КІСНІТИСЯ [к'існитис'а], н'ус'а, нис'а, *недок.* 1. Бути в бідному становищі, безгрошів'ї. *Ус'ако с'а к'існоти, лиш бы ўжити.* 2. Тіснитися, ушільнюватися. *Май к'іс н'іц'а на лавиц'і, абы иче мо'гли л'уде с'істи.*

КІСНІЙ, а, е. 1. Небагатий, бідний, з обмеженими матеріальними можливостями. *Йура к'існий на зр'оші.* 2. Тісний (про одяг, взуття і под.). *Доста к'іс н'і ми то'панкы.*

КІСНО, *присл.* 1. Тісно. *У старых хыжах было доста к'існо ўжити.* 2. *перен.* Бідно, з обмеженими матеріальними можливостями. *У простого чіл'адника усе к'існо з'рушми.*

КІСНОТА, ы, ж. 1. Тіснота. *Сис'хл'ів треба ро'ш:ирити, бо туй к'існота.* 2. *перен.* Бідність, безгрошів'я. *Велика в нас была к'існота за зр'оші, куй ис'ме ч'інили хыжы.*

КІСТО, а, с., кул. 1. Тісто для випікання хлібо-булочних виробів. 2. Тісто як кондитерський виріб (печиво, торт та ін.). 3. Розкатане тісто для нарізаня локшини. *На стул'і сох'ло к'істо на лашкы.*

КІФЛИК, а, ч., кул. Рогалик. *К'іфлик – ото малин'кый солоткый роглик.* Див. ще **рб'глик**. Пор. угор. kifli т.с.

КІШАССУНЯ [к'ішас:ун'а], і, ж. 1. *заст.* Панночка. 2. *перен.* Примхлива, гоноровита сільська дівчина, що цурається фізичної праці. *Ота стрыйова к'ішас:ун'а р'обити не' буде.* Пор. угор. kisasszony т.с.

КЛАДНЯ [кладн'а], і, ж. 1. с.г. Копа снопів. *Снопы с'а складу'ют у кладн'і.* 2. *перен.*, *зневаж.* Дуже повна, огрядна жінка. *Пуш'ла до'лу вулиц'ов'кладн'а.*

КЛАНЯНЕ [клан'ан'е], а, с. Вітання, здоров'яння. *У сил'і клан'ан'е' дуже важне, треба ще й знати, кому с'а як поклонити.* Пор. **кланятися**.

КЛАНЯТИСЯ [клан'атис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Вітатися, здороватися. *У нас старші'л'уде клан'айуц'а «Слава Йсусу Христу!» вад'«Дай, Боже, добрий дин'!»*

КЛАПОВУХЫЙ, а, е. 3 одвислими вухами. *Клаповухый хлопец'.*

КЛАСА, ы, ж. Клас. *Йа своїй дун'кы на скирдівку брала ш:естойі класы.*

КЛАСТИ, кладу, кладеш, *недок.* 1. Класти. 2. Призначати. *Хот'ілі Йуру класти на бр'ігдир'а.*

КЛЕБАНЯ [клебан'а], і, ж. Те саме, що **капал** 1. **КЛЕВЕТА**, ты, ж. Наклеп. *Декотр'і'л'уде бес клеветы жыти не'мбжут.*

КЛЕВЕТАТИ, вechу, вechеш, *недок.* Зводити наклеп. *Май'мало бы Полан'а клеветала, та'было бы йуй май'добре.*

КЛЕВЕТНИК, а, ч. Наклепник. *У клеветника майгулвна робота – клеветати.*

КЛЕВЕТНИЦЯ [клеветниц'а], ы, ж. Жін. до **клеветник**.

КЛЕНЬ [клин'], н'а, ч., іхтіол. Головень (Leuciscus cephalus).

КЛЕП, у, ч. Стук молотком. *Коли клеп, тогды хлел' («Що заробив, те й проїв»).*

КЛЕПАВЫЙ, а, е. Те саме, що **клаповухый**. *Клепаве порѣс'а.*

КЛЕПАЛО, а, с., *церк.* На дзвіниці дерев'яна дошка, по якій діти б'ють дерев'яними молотками у великодню п'ятницю й суботу, коли дзвонити заборонено. *Клепалами клепаіт мал'і хлопці'і.*

КЛЕПАНЕ [клепан'е], а, с. 1. Клепання. 2. Кування (про коваля). 3. Вистукування на дзвіниці дерев'яним молотком по **клепалу**. *Д'іти дуже'л'убл'ат'клепан'е.* Пор. **клепати**.

КЛЕПАТИ, клипл'у (клепайу), клеплеш (клепайеш), *недок.*, **КЛЕПНУТИ**, ну, неш, *док.* 1. Вирівнювати лезо, б'ючи по ньому молотком. *Петре, свин'а в куц'и клепле* (дражнилка). 2. Кувати. 3. Вистукувати на дзвіниці дерев'яним молотком по **клепалу**. *Клипл'ут'д'іти.*

КЛЕПАЧ, ча, ч. 1. Молоток. *Клепачом заби'вайут'двуз'д'е.* 2. Прізвисько.

КЛЕПАЧИК, а, ч. Зменш. до **клепач**. *Д'ідо вчівнів унукови клепачик.*

КЛЕПНУТИ див. **клепати**.

КЛІЙБАС, а, ч., *заст.* Олівець. Пор. угор. *plajbász* т.с. Див. ще **церуза**.

КЛІКАНЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **клікати** 1. *Кликан'і с'ме до ф'ійіна на свал'бу.*

КЛІКАТИ, кличу, кличеш, *недок.* 1. Звати, кликати. 2. Називати. *Мын'ком го кличут у се'л'і.*

КЛІКАТИСЯ [кликатис'а], кличус'а, кличеш'а, *недок.* 1. Називатися. *Хлопчику, йак с'а кличеш?* 2. Скликувати, запрошувати. *На свал'бу кличеш'а в'с'а родина.* 3. Звати на допомогу. *Так ис'загурд'ів, будеш ты с'а ще кликати, айбо'пузно буде.*

КЛИН, а, ч. 1. Клин. 2. Задня частина матні штанив. *Ми'гал'у, цуравый у т'а клин.* ♦ **Тр'асти'голым'клином** – бути бідним, без грошей. *Тоній про'тив ус'е, а ти'пир тр'асе'голым'клином.*

КЛИНОК, н'ка, ч. Забитий у стіну кілочок чи цвях для вішання чого-небудь. *Твуй'реклик висит на клинк'у.*

КЛИНЬОШ [клин'ош], а, ч., *зневаж.* Худий чоловік з одвислою (напівпорожньою) матнею. *Тот'клин'ош – ж'мин'а ду'ші.*

КЛЫ, у, мн., *анат.* Ікла. *Та'кі в'того чулу'віка ве'дликі клы!*

КЛП [кл'іп], а, ч. ♦ **Пут'кл'іп'ока** – швидко, миттєво. *Увун'ото в'чинит'пут'кл'іп'ока.*

КЛПАВКЫ [кл'іпав'кы], вок, мн.; *одн.* кл'іпавка, ы, ж., *анат.* Повіки. *У'тойі'д'івкы'файн'і кл'іпавкы.*

КЛІПКАТИ [кл'іпкати], айу, аш (айеш), *недок.* 1. Те саме, що **жмурькати**. 2. Не розуміти того, що мовиться. *Йа му'кажу на'розум, а в'ун'лиш'кл'іпкати.*

КЛІПКО [кл'іп'ко], 'ка, ч. Чоловік, який часто кліпає віями. Див. ще **кліпкош**. 2. Прізвисько. *Кл'іпко'бѣрон'авус'кый.*

КЛІПКОШ [кл'іпкош], а, ч. Те саме, що **кліпко**. **КЛІПКОШКА** [кл'іпкошка], ы, ж. Жін. до **кліпкош**.

КЛІТИ [кл'іти], кл'ію, кл'ійеш, *недок.* Горіти без полум'я, тліти. *Ото'др'іво не'горит, лиш'кл'ійе.*

КЛІТЬ [кл'іт'], ти, ж., *заст.* Комора.

КЛО, а, с., *наз. мн.* клы. Ікло. *Никай, бо'уби'ти клы.*

КЛОКА, ы, ж. Квочка. *Ш'чес'а'пим'а не'у'лупило, а вже'хоче'клѣку'в'чити.*

КЛОПАНЕ [клопан'е], а, с. Стукання в двері з метою одержання дозволу увійти. *При'чуло ми с'а'клопан'е в'двер'і.* Див. ще **клопкане**. Пор. **клопати**.

КЛОПАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **КЛОПНУТИ** [клопнути], ну, неш, *док.* Стукати в двері, просяти дозволу увійти. *Петрику, аш'хочеш'зайти до'чуж'ойі'хыжі, та'клопай у'двер'і.* Див. ще **клопкати**.

КЛОПКАНЕ [клопкан'е], а, с. Те саме, що **клопане**. Пор. **клопкати**.

КЛОПКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **клопати**.

КЛОПНУТИ див. **клопати**.

КЛОЧАНИК, ка, ч. Міх з полотна, зітканого з клочаних ниток. *Клочаникы* 'добр'і на 'р'іну.

КЛОЧИТИ, чит, док. Бути квочкою, перестати нести яйця (про курку). *Чорна* 'куриц'а *впйат* 'клочит'.

КЛОЧИТИСЯ [клочитис'а], чит'а, док. Розводитися, плодитися (про всяку нечисть: воші, блохи, блошиці, таргани, миші тощо). *Треба похартити в ко́мбр'і, бо* 'клочитц'а *вс'ака* 'двиз'.

КЛУБОВАТЫЙ, а, е. З великими клубами. *Клубовата* 'жона'.

КЛЮЦ [кл'оц], а, ч. Кусок товстої колоди; чурбак. *Привезли ми машину* 'кл'юц. Пор. нім. Klotz т.с.

КЛЮЦКЫ [кл'оцкы], цок, мн., кул. Те саме, що *пўцлики*. Пор. нім. Kloss 'грудка, скибка, га-лушка'.

КЛЮВ [кл'ув], а, ч., анат. Дзьоб птаха. *Йастр'аб* 'має сил'ний кл'ув.

КЛЮКА [кл'ука], ы, ж. 1. Звисаюча з журавля колодязя жердина з крючком на кінці для відра. *На* 'кл'уку *с'а* 'вішат 'відро. 2. Жердина з крючком на кінці для витягування відра з колодязя чи криниці. *Бєри* 'кл'уку *та* 'ут'а'гні *відро* *с* 'ко́лбд'аз'а.

КЛЮМПА [кл'умпа], ы, ж., лісор. Прилад для вимірювання товщини колод (має вигляд штангенциркуля великих розмірів). *Кл'умпув* 'мір'а'йт, *йа-ке* 'тув'те 'дерево. Пор. нім. діал. Kluppe 'кліщі'.

КЛЮСІТИ [кл'уєс'іти], с'у, сиш, *недок.* Дрімати. *Кл'уєт*, *гі* 'куриц'а.

КЛЮЧКА [кл'учка], ы, ж. Те саме, що *засилка*. *Кл'учка* 'може 'быти *з* 'ниткы, 'мотуза, 'друта, 'ву'жєвкы *та* 'иншого.

КЛЯГ [кл'аг(к)], гу, ч., кул. Речовина з висушеного шлуночка теляти, ягняти та ін., якою підквашують молоко з метою приготування твердого сиру для бринзи. *За*р'ізалоc'а *ти*'л'атко, 'убралис'ме *кл'ак*. Пор. рум. chiag, лат. clagum т.с.

КЛЯГАНЕЦЬ [кл'аганець], н'ц'у, ч., кул. Холодець. *Кл'аганець* 'вар'ат *майбуш* *ис*'вин'с'кых *лап*.

КЛЯГАНЕ [кл'аган'е], а, с. Підквашування молока за допомогою *кля́гу*. *Бєс* 'кл'аган'а *сыр* *с'а* *не*'в'чинит. Пор. *кля́гати*.

КЛЯГАНЬ [кл'агань], а, е. Приготовлений за допомогою *кля́гу* (про сир для бринзи). *Йє* 'кл'агань *сыр* *ис* 'кл'аганого *молока*, *а* 'йє *уду*'р'іваний *сыр* *ис* 'квас'ного *молока*.

КЛЯГАТИ [кл'агати], айу, аш (айеш). *недок.* Підквашувати молоко за допомогою *кля́гу*. *Кл'агайт* *молоко* *на* 'брынзу.

КЛЯГАТИСЯ [кл'агатис'а], ац'а (айєс'а), *недок.* Зсідатися (про молоко) від підквашування за допомогою *кля́гу*. Див. ще *закля́говатися*. *Ут* 'кл'агу *молоко* *с'а* 'кл'агат.

КЛЯМБА [кл'амба], ы, ж. Металева ручка замка. *Іванку, ни* 'вішайc'а *на* 'кл'амбу, *бо* 'вломиш *йі*. Пор. пол. діал. klambia т.с., нім. klamben 'міцно спаювати, сполучати скобою'.

КЛЯМПА [кл'ампа], ы, ж. Те саме, що *гьба* 1. **КЛЯНЧИТИ** [кл'анчити], чу, чиш, *недок.* Каянчити. *Ота* д'ітина *уєс* *лиш* 'кл'анчит, *ує*'е, *шчо* 'видит, *бы* 'хот'іла. Пор. пол. kłęczyć т.с.

КЛЯЧА [кл'ача], і, ж. Виснажена схудла коро-ва або кобила, шапа. *С*'тбій *кл'ачі* *вже* *н'іч*.

КЛЯЧКОВАТИ [кл'ачко'вати], 'куйу, 'куйеш, *недок.* Довго працювати схилившись. *Кл'ач'куйеш, куй* 'поlesh 'р'атку.

КМЕТЬ [кмит'], т'а, ч. Чоловік, що живе в домі батьків дружини; приймак. *Т'аш'кий* 'жит'от *у* 'кмит'а, *бо* *не*'має *слова* *в* 'хыжи.

КМИНКОВЫЙ, а, е. Те саме, що *кминяный*. **КМИНЯНЫЙ** [кмин'ань], а, е. Кминовий.

Кмин 'ань *чай*, *хл* 'ін. Див. ще *кмин'ковый*.

КМИНЯНКА [кмин'анка], ы, ж., кул. Кминовий суп. *Кмин* 'анка – *вто* 'сербанка *с* 'кмином.

КНЕДЛИКЫ, ку, мн., кул. Кнелі. *До* 'кнедлику *треба* *мн'аса* *вад* 'з'рибу. Пор. чєс. knedlík, нім. Knödel т.с.

КНИГЫ, книг(х), мн. 1. Книги. 2. анат. Частина шлунка жуйних тварин.

КНЫШ, ша, ч., кул., *весіл.*, *заст.* Пиріг з кислого тіста, що готувався на традиційне весілля. *Кныш* 'і *не*'сли *за* *моло*'диц'ув *у* 'пру'пуй *до* 'жени'ха.

КО, кого, займ. *пит.-віднос.* Хто. *Ко* 'ко'му *не*'маєштер, *тот* *то*'му *не* *пан*.

КОБЫ. 1. спол. Якби, коли б, якщо б. *Кобы* *в* 'бабы 'вуста, *та* 'клікали *бы* *на* 'у 'бачі. Див. ще *абы* 1, *куйбы* 1. 2. част. Якби. *Кобы* 'падав *дошч*. Див. ще *куйбы* 2.

КОБЫЛИЦІ [кобылиц'і], лиц', мн.; *одн.* ко-былиц'а, і, ж. Сорт великих слив. *Кобылиц'і* – *ото* *ве*'ликі, 'дуже 'добр'і *сливы*.

КОБЫЛИЩЕ [кобылищє], а, с. 1. Кобила великих розмірів. 2. вульг. Жінка великої статури. *Кобылищє* – *читав*а *жє*'ниско.

КОБЫЛКА, кы, ж. 1. Кобилка. 2. кобыл'кы, 'лок, мн., *перен.*, *ткац.* Деталь кросен у вигляді двох малих дерев'яних блоків. *На* *кобыл'ках* *хо*'ди-ли 'ничилниц'і.

КОБЛИНА, ы, ж., *заст.* 1. Плата польовому сторожеві від одного двору. 2. Церковний податок (переважно натурою). *Коблина* 'была 'порц'і'йує 'церкви.

КОБЛО, а, с. 1. Кубло (гадук і т.д.). *Гад'аче* 'кобло. 2. Місце розпусти. *Розвєли* *в* *туй* 'хыжі *ко-*бло.

КОВАНЕ [кова'н'є], н'а, с. 1. Кування (ковальська робота). *Кован'є* – *т'аш'ка* *робота*. 2. Кріплення фурнітури на столярних виробх. *Шче*

ми с'а вс'тало 'мало кова́н'а о'б'оло'ку. 3. Фурнітура для столярних виробів. Треба ми ку́пнути кова́н'е на двир'і. Пор. кова́ти.

КОВА́ТИ, ку́йу, ку́йеш, *недок.* Виконувати ковальську роботу; кувати. У *сил'і ко́вач ку́йе ус'ачино, ку́му шчо тре́ба.* Див. ще **ковачова́ти**.

КОВА́ТИСЯ [ко'ватис'а], ку́йес'а, *недок.* Піддаватися куванню. У *добро́го кова́ча вс'аке зи́л'ізо с'а ку́йе.*

КОВА́ЦЬКИЙ [ко'вац'кий], а, е. Стосовний до кова́ч. *Кова́ц'кий кле́нач, ко́вац'кі кл'іш'чі.*

КОВА́Ч, 'ча, ч. 1. Коваль. *Ко́вач 'мо́же ху́т'ишчо из зи́л'іза вчи́нити.* 2. Прізвище.

КОВА́ЧКА, ы, ж. 1. Дружина коваля. 2. Дружина чоловіка за прізвищем **Кова́ч**.

КОВАЧОВА́ТИ, 'чу́йу, 'чу́йеш, *недок.* Те саме, що кова́ти.

КОВАЧУ́В, 'чова, 'чово. Який належить ковалеві чи стосується його. *Кова́чова 'хы́жа.*

КОВАЧУ́СЬКИЙ [кова'чус'кий], а, е. Властивий Ковачеві. *Кова́чус'кий ф'і́л'.*

КОВБА́СНИК [кoв'бас'аник], а, ч. Високий і тонкий чоловік (хлопець). *Та́кий ко́вбас'аник 'урус, шчо ху́т'-де ду́с'агнє.*

КОВ́ДЫ [кoвды], у, мн. Жебри. *Не' 'хочеш (хоч) ро́бити, та йди в 'кoвды.* Див. ще **ковдо́ванс**.

КОВDÓВАНЄ [кoв'дован'є], а, с. Те саме, що **кoвды**. *Пу́шла в ко́вдован'є.* Пор. **ковдовáти**.

КОВDÓАТИ [кoвдо'вати], 'ду́йу, 'ду́йеш, *недок.* Жебракувати. *Кoвдо'вати – ото пус'л'ідн'є 'д'іло, ве́лике не'ш'час'ч'є.* Пор. угор. koldul т.с.

КОВDÓСТВО [кoвдо'ство], а, с. Бідність. *'Кoвдо'ство – ве́лика б'іда дл'а ч'і́л'адника.*

КОВDÓСЬКИЙ [кoвдус'кий], а, е. Жебрацький. *'Кoвдус'ка 'п'айстра.*

КОВDÓШ [кoвдош], а, ч. 1. Жебрак, старець. *'Кoвдош бу́де і в 'Амери́ц'і ко́вдошом.* 2. Бідний чоловік у селі. *'Перет 'с'атками ко́вдошом 'чил'ат' 'носит 'йакус' 'й'іду.* 3. Каліка. *Ото 'кoвдош: у 'н'о-го но́га покáл'ічена.* Пор. угор. koldus т.с. ♦ **Вже 'ковдош на 'трит'о́му се"л'і** – дуже пізно. *Вже 'ковдош на 'трит'о́му се"л'і, а ты шче сп'иш.*

КОВDÓШКА [кoвдошка], ы, ж. Жін. до **ковдош**.

КОВDÓШНЯ́ [кoвдушн'а], і, ж., зб., *зневаж.* Жеброта. *Шчо с ко́вдушн'і 'вoз'мєш?*

КОВDÓШОВА́ТЙ [кoвдошо'ватый], а, е. Скалічений. У *ни́й одна ру́ка ко́вдошо'вата.*

КОВDÓЩИНА [кoвдощина], ы, ч., ж., *зневаж.* Те саме, що **ковдош, ко́вдошка**. *Ота 'ковдощина й хл'і́ба го́лодна.*

КОВЫ́РІТИ [кoв'ыр'іти], 'йу, 'йєш, *недок.* Ставати покірним, смиренним. *Доста стáра, а шче не' 'ков'ыр'іє.*

КОВЙО́Р [кoв'йор], а, ч. Килим, палас. *Дав́но ко́вйору в нас не' 'было.* Пор. рос. ковёр т.с.

КОВПА́К [кoв'пак], 'ка, ч. Зимова тепла шапка з натурального чи штучного хутра. У *ко́впакoви 'хoд'ат уз'імі.* Пор. угор. kalpak, тур. kalpak т.с.

КОВРО́Ш [кoв'рош], а, ч., *церк.* Підвищення в церкві для хору. *На 'кoвроши сп'ива́ют.*

КОВТАНЄ [кoвтан'є], а, с. Стукання. *'Йі́йи чу́лу́вік – осто́лош, та 'кoвтан'ом за́робл'ат з'рoші́.* Пор. **кoвтати**.

КОВТАТИ [кoвтати], айу, аш (айєш), *недок., КОВТНУТИ [кoвтнути], ну, неш, *док.* Стукати. *Ба ко́там 'кoвтат (кoвтáйє) в двир'і? ♦ 'Кoвтнути в 'гoлoву* – прийти на розум. *'Йу́му 'кoвтнуло в 'гoлoву іти пуд нуч из 'дoму.**

КОВТНЕНЬИ́Й [кoвтнений], а, с. 1. Такий, по якому стукнули й залишилися сліди. *'Кoвтненє скло.* 2. Нерозумний, безтолковий. *По́лан'а 'мало 'кoвтнена.* Див. ще **кoвтнутый**.

КОВТНУТИ див. **кoвтати**.

КОВТНУТЫ́Й [кoвтнутый], а, е. Те саме, що **кoвтнений**.

КОГУ́Т [кo'гут], 'та, ч. 1. Півень. *'Каж'зый ко́гут с'м'і́льий на с'вoй'ому с'м'і́т'у.* 2. ірон. Чоловік, що впадає за жінками. *Петро́ на д'ів'кы 'добрый ко́гут.* Див. ще **кoкoш 1, 2**.

КОГУ́ТИК [кo'гутик], а, ч. 1. Зменш. до **когу́т**. *Ко́гутик б'ігав по двoрoви.* 2. Гвинтик-затискач (напр., на м'ясорубці і под.). *Закру́ти ко́гутик май 'сило́, бо млі́нц'і'а хлі́пат.* 2. мисл. Курок на рушниці, гвинтівці і под. *Аш не' п'ут'агнєш за ко́гутик, та 'пушка не' ст'р'і́лит.*

КОГУ́ТИСКО [кo'гутиско], а, ч., *збі́льш.* Півень великих розмірів. *У нас б'ыв та́кий ко́гути-ско, шчо на л'уди с'а м'єта́в.* Див. ще **когу́тище**.

КОГУ́ТИЩЕ [кo'гутище], а, ч. Те саме, що **когу́тиско**.

КОГУТКЫ́ [кo'гут'кы], 'тку, мн.; *одн.* ко́гу'ток, 'тка, ч. 1. Серезки. *Ота с'вита так 'йу́ п'асу́є, ги св'і́ни ко́гут'кы.* 2. *перен., бот.* Вид городньої квіт-ки з розовим суцвіт'ям, подібним до серезок.

КОГУ́ТНЯ [кo'гутн'а], н'і, ж., зб. 3б. від **когу́т**. *'Наша ко́гутн'а с'а роз'вила, тре́ба їй гет 'ур'ізати.*

КОГУ́ТОВЫ [кo'гу'товы], 'тoву, мн. Мікротопонім, що називає пасовисько на околиці с. Сокири-ниці з боку села Бороняво. *На Ко́гу'товах ис'мє 'пасли ко́ровы.*

КОГУ́ТА [кo'гут'а], 'т'ати, с. Півнятко. *О́й Мар'і́ко, л'убл'у т'а, 'купл'у йа ти ко́гут'а.* *Йак ко́гут'а за́п'іє, встáвай гу́р'і, Мар'і́є.* Див. ще **когу́тятко**.

КОГУ́ТЯТКО [кo'гут'атко], а, с. Те саме, що **когу́та**.

КОГУ́ТЯЧЫЙ [ко'гут'ачый], а, е. Півнячий. *Ко'гут'ачый з'риб'ін'.*

КОДКОДАКАНЕ [котко'дакан'е], а, с. Кудку-дакання (про курку). *Уже ми надуйіло котко'дакан'е тоїї куриц'і.* 2. перен., зневаж. Базікання. Пор. кодкодакати.

КОДКОДАКАТИ [котко'дакати], дакаш (дакайеш), дакат (дакайе), недок. 1. Кудкудакати (про курку). 2. перен., зневаж. Базікати. *Мар'іко не коткодакай тул'ко!*

КОЖА, і, ж. 1. Шкіра. *Така худа, шчо лиш кожа та'кб'ц'і.* 2. Шкура. ♦ *Ходит йак вул у'кож'і* – про людину, що рідко міняє одяг. *Ты не'боре, йак вул у'кож'і, – у'се в уднуй с'д'роц'і: і ходиш.*

КОЖАНИЙ, а, е. Шкіряний. *Кожан'і то'паньки.*

КОЖДЖЫЙ див. ка́жджый.

КОЖДЖОДЕННЫЙ див. ка́жджоденный.

КОЗАН, а, ч. 1. заст. Великий казан. 2. зневаж. Людина, яка весь час хоче їсти. *Т'ому козано-ви й'д'ы не' на'прасташ. Йа ти не' козан, об'ы м у'с'о вто йз'ів.*

КОЗАРИТИ, р'у, риш, недок. Пасти кіз. *Козарит тот, ко па'се козы.*

КОЗАРЬ, р'а, ч. Пастух кіз.

КОЗЕЛ, кузла, ч., буд. Кроква. *На куз'лы бе-рес'а д'д'оге, тон'ке й п'раве дерево.*

КОЗУБ [к'дзуб(п)], ба, ч., зневаж. Людина малого зросту. *Тот'козуб малый та прук'л'атый.*

КОЗЯ [куз'а], 'з'ати, с., зменш. Козеня. *Коза не' вино'вата, аж ро'зат'і куз'ата.* Див. ще козя́тко.

КОЗЯТКО [куз'атко], а, с., зменш.-пестл. Те саме, що козя́.

КОЗЯЧКЫ, [к'дз'ач'кы], чок, мн. Екскременти кози. *К'дз'ач'кы – вто та'кі барбул'кы.*

КОКО, ка, с., дит. Яйце.

КОКОШ, а, ч. 1. Те саме, що когу́т 1. *Сис'ли-г'ін'ходит, йак кокош.* 2. перен. Те саме, що когу́т 2. *Петро – ве'ликий кокош: лиш коло жун с'а кру-тит.*

КОКОШИТИСЯ [коко'шитис'а], недок. 1. ши-ц'а. Пишатися собою (про півня). 2. к'д'д'шус'а, коко'шис'а, перен. Те саме про людей; бундючити-ся. *Мал'і х'д'б'ц'і л'уб'л'ат коко'шитис'а.*

КОКОШІ [к'д'куші], у, мн. Печені зерна спеціального сорту кукурудзи, кукурудзяні баранці. *Д'іти д'уже л'уб'л'ат к'д'куші.*

КОКОШКА, ы, ж., буд. Бантина на даху старинної хати або хліва. *На кокош'ках л'уб'л'ат си-д'іти кури.*

КОЛАЧ, ча, ч. 1. Круглий хліб з пшеничної муки. *Ут'агли колач'і с'печі.* 2. заст. Білий хліб. *Давно, куй був лиш ме'лайный хл'ін, та колача с'ме й'іли р'ітко.* ▲ *Колач из д'і'р'ов, заст.* – те саме, що верче́ник.

КОЛАЧИК, а, ч. Зменш. до кола́ч 1. *Куй ми мамка, бы'вало, спек'ли колачик, та та'ка м'была рада!*

КОЛЕСАРИТИ, р'у, риш, недок., заст. Виготовляти колеса для возів.

КОЛЕСАРЬ [коле'сар'], р'а, ч. 1. заст. Колісний майстер, колісник. 2. Прізвисько.

КОЛЕСАРЬКА [коле'сар'ка], ы, ж. 1. заст. Жінка колісника. 2. Прізвисько.

КОЛЕШНЯ [ко'лишн'а], і, ж. Приміщення для дров, знаряддя; дровітня. *Принеси с'колишн'і со-к'ыру. Со'к'ыра в ко'лешни.*

КОЛІБА, ы, ж. 1. Курінь для лісоруба в лісі або вівчаря на полонині чи пастуха, сторожа в полі. *Кір'ітув мав на 'поли ко'либу ис 'п'рут'а тай'с'іна.* 2. зневаж. Халупа. *Тот б'ід'н'ак жи'ве в йа'куй'с'ко'либі.* Пор. рум. colibă 'халупка', угор. kaliba 'курінь, примітивна хатинка'.

КОЛІБКА, ы, ж. Зменш. до колі́ба.

КОЛЫСАНИЕ [ко'лысан'е], а, с. 1. Колисання. 2. Гойдання. *Ус'і'д'іти л'уб'л'ат ко'лысан'е.*

КОЛЫСАНКА, ы, ж. Гойдалка. *Колысанку ч'ин'ат'д'іт'ом.*

КОЛІДОР [колі'дор], а, ч. Коридор. *Колідоры зачали ч'инити в но'вых хы'жах, у ста'рых й'х не'было.*

КОЛНКОВАНИЕ [ко'л'ін'кован'е], а, с. Робота на колінах. *Ут'ого ко'л'ін'кован'а ко'л'ін си не'чуй.* Пор. колі́нкова́ти.

КОЛНКОВАТИ [ко'л'ін'ковати], куйу, куйеш, недок. Працювати на колінах. *Заки м у'ту з'р'атку 'уполола, та т'реба 'было д'д'оге ко'л'ін'ковати.*

КОЛОБА́НЯ [колобан'а], і, ж. Глибоке місце, заглибина в річці; яма з водою, баюра. *У колобани жабы к'вакайут.*

КОЛОДÉ [Колод'е], д'а, с., зб. 1. Колоддя. 2. Мікротопонім, що називає поле на околиці села Сокирниць.

КОЛОДИЦЯ [ко'лодиц'а], і, ж. Висячий замок. *Треба пум'ін'ати ко'лодиц'у на ко'м'ор'і.* ♦ *За-п'ерти рот на ко'лодиц'у* – замовкнути. *Была бы с'май'файна, аж'бы с'запел'а рот на ко'лодиц'у.*

КОЛО́ДКА [ко'лотка], ы, ж. Дерев'яна ручка ножа. *К'лотка с'а ч'инит с'тверд'ого тай'густ'ого дерева.*

КОЛО́ЗДРИКЫ, у, мн.; одн. ко'лоздрик, а, ч., бот. 1. Підсніжник звичайний (*Galanthus nivalis*). 2. Білоцвіт весняний (*Leucojum vernum*). *За ко'лоз-дриками с'ме хо'дили малыми д'іт'ми на'вис'н'і аж на Кри'вул'у, нуд Б'д'р'он'авом.*

КО́ЛОКУЛ [к'д'лукул], 'колокола, ч. 1. Бляшаний дзвіночок на шні корови, вівці. *К'д'лукул в'ішали на ко'р'ову, в'бы с'а не' за'губила.* 2. перен., зневаж. Людина, що переносить по селу плітки і всякі но-

вини. Їуй не мож н'іч упу'вісти, бо вто 'кôлукул: 'нараз буде з'нати вс'е село.

КОЛОМПОЇТИ [кулумпу'н'іти], кôлôм'пôн'у, коломпо'ниш, *недок.* Гриміти в посуді (горням у порожньому відрі, ложкою в банці і под.). *Іди зачри воды, а не' коломпо'ни в пôрôжн'уму відр'і.*

КОЛОПЕННИК [коло'пен:ик], а, ч., зб., с.г., *заст.* Місце, з якого зняли коноплі, коноплище.

КОЛОПНИ [кôлôпн'і], коло'пин', *мн., бот.* Коноплі звичайні (*Cannabis sativa*). ▲ **'Біл'і кôлôпн'і** – плоскінь (чоловічі стебла конопель).

КОЛОПНЯНИЙ [кôлôпн'аний], а, е. Конопляний. *Кôлôпн'ане'с'имн'е.*

КОЛОТВИЦЯ [кôлôтвиц'а], і, ж. Метрове поліно із колотої колоди для дров. *На дры'ва кôлôтвиц'у'р'іжсут'настройе'начетверо, а'дале кôл'ут.*

КОЛОТИТИСЯ [коло'титис'а], *недок.* 1. 'лотитц'а, Подрібноватися перемішуючись. *Куй вар'ат коло'чин'і пôсул'і, та вни с'а'дôвго кôлôт'ат.* 2. кôлôчус'а, кôлôтис'а. Сходити з розуму, божеволіти. *Пут кôлôтис'а'с'а'вже'зачала кôлôтити.* Див. ще **сплы'вати з'рôзуму** (див. **сплы'вати**).

КОЛОТНЬИЙ, а, е. Який викликає в оточуючих неспокій, незадоволення, незгоду, підбурює. *Ото'дôуже кôлôтн'ий чул'івк.*

КОЛОЧЕНЫЙ, а, е. Подрібнений тривалим перемішуванням. *Коло'чин'і пôсул'і.*

КОЛЦЕ, ц'ати, с. Кільчик, пагінець. *На'р'іні вже великі'кôлц'ата, мож йі сôдити.*

КОЛЧИТИ, чит, *недок.* Проростати (про картоплю, зерно та ін. насіння). *Ут:етла'р'іна вже'колчит.*

КОЛЬКАНЕ [кôл'кан'е], а, с. Поколювання. *Ба'шчо'в'мене'за'кôл'кан'е'в'жô'лутку.* Див. ще **кôлц'кане**. Пор. **кôлц'кати**.

КОЛЬКАТИ [кôл'кати], айу, аш (айеш), *недок.* Поколювати. *Шчôс'н'а'кôл'кайе'в'сир'і. Не'кôл'кай'н'а'тыв'иг'лиц'ôв.* Див. ще **кôлц'кати**.

КОЛЯДЫ [кул'ады], 'ду, *мн.* Колядування. *'С'ôгду'в'нас'были'файн'і кул'ады.*

КОЛЯДНИК [кул'ад'ник], 'ка, ч. Колядник.

КОЛЯДНИЦЯ [кул'ад'ниц'а], і, ж. Колядниця.

КОЛЯЧЫЙ [кôл'ачый], а, е. Колючий. *Кôл'ачый'корч.*

КОЛЯЧКЫ [кôл'ач'кы], 'чок, *мн., бот.* Нетреба звичайна (*Xanthium strumarium*).

КОМАНИЦЯ [кома'ниц'а], і, ж., *рідк., бот.* Конюшина посівна (*Trifolium sativum*). *Кôли'тôту'кома'ниц'у'с'і'йали, тог'ды'мы'с'а'л'убôвати'зачали...* Див. ще **лôгер**.

КОМАНІШТА [кома'н'ішта], *ы, ж., заст.* Комуніст. *Кома'н'ішты'хôт'іли'ус'ый'с'віт'завôйôвати.* Пор. угор. *kommunista* т.с.

КОМАШНЯ [кôмашн'а], і, ж. Поминки. *У'нас'на'кôмашн'у'з'выкли'к'ликати'вс'у'рôдину'тай'су'с'і'ду.* Пор. угор. *komaság* 'куманья', рум. *comesean* 'співтрапезник'. ♦ **'Свин'с'ка кôмашн'а, жарт.** – частування з нагоди забою свині. *На'свин'с'ку'кôмашн'у'к'личут'тых, ко'пома'гав'ушôрити'за'р'ізане'свин'а, бо'вто'ве'лика'рôбота.*

КОМЕНАРЬ [коме'нар'], 'р'а, ч. Сажотрус. *Та'кий'замаи'чений, ги'коменар'.*

КОМЕНО, а, с. Комин.

КОМІТЕТ [кумі'тет], а, ч. Сільська управа, сільрада. *Завôдам'т'а'на'кум'ітет, бо'поко'сивис'мôйу'тра'ву.*

КОНДА, 'ды, ч. Кнур. *Треба'вести'свин'у'до'кôнды, бо'з'зукалас'а.* Пор. угор. *konda* 'стадо свиней'.

КОНДИСКО, а, ч. Збілыш. до **кôндá**. *Ото'быв'ч'итавый'кôндиско!* Див. ще **кôндище**.

КОНДИЩЕ [кôндишче], а, ч., збілыш. Те саме, що **кôндиско**.

КОНЕЦЬ [кôнц'і], кун'ц'а, ч. Кінець. *На'кун'ци'ба'туз'лукат.*

КОНОВКА [кôнôвка], *ы, ж.* 1. Дерев'яна джечка для зберігання бринзи. *У'кôнôвц'і'дер'жали'брын'зу.* 2. *перен., зневаж.* Нерозумна голова. *Ты'лиш'пудумай'с'вôйôв'кôнôвкув, шчо'ты'нарôбила.*

КОНОВЛЯ [кôнôвл'а], *ати, с.* Зменш. до **кôнôвка** 1. Див. ще **кôнôвлятко, кôнôвочка**.

КОНОВЛЯТКО [кôнôвл'атко], *с.* Те саме, що **кôнôвля**.

КОНОВОЧКА [кôнôвочка], *ы, ж.* Те саме, що **кôнôвля**.

КОНТИ ['кôнт'і], *у, мн.* Шинйон. *'Кôнт'і'рôбл'ат'пан'і'кы.* Пор. угор. *konty* т.с.

КОНТО, *невідм., заст.* Борг. *Давно'дôдали'в'бôвт'і'на'konto.* Пор. угор. *kontó*, іт. *conto* 'комерційний рахунок'.

КОНТОВАТИ, ко'н'туйу, ко'н'туйеш, *недок., заст.* Брати в борг. *'Тôній'ко'н'туйе'з'рôші'пô'в'ôму'селôви.*

КОНТРАШ, 'ша, ч., муз. Друга скрипка в оркестрі (скрипаль). Пор. угор. *kontrás* т.с.

КОНТРОВАТИ, 'руйу, 'руйеш, *недок., муз.* Виконувати роль другої скрипки в оркестрі.

КОНЦ, 'конца, ч. Відрізаний шмат ковбаси і под. *Із'ів'два'концы'ку'вôбаскы.* Пор. угор. *könc* 'кусок м'яса'.

КОНЦИК, а, ч. Зменш. до **конц**.

КОНЦОЛАРНЯ [концôларн'а], і, ж., *рідк.* 1. *заст.* Державна установа. 2. *перен.* Гарно прибрані кімната. *Мош'у'йс'у'концôларн'у'зайти?* 3. *перен., жарт.* Туалет. *У'ту'вашу'концôларн'у'дôбре'бы'пô'б'ілити.*

КОНЧАНЕ [кôнчан'е], а, с. Закінчування; закінчення, кінець. *Та'ка'йс'а'рôбота'ушôвита,*

а'чин' їуй 'н'іг'да не' буде 'к'нчан'а. Див. ще **ДОК'НЧОВАПЕ, ЗАК'НЧОВАНЕ.**

КОНЧАТИ, 'чайу, 'кончаш (чайеш), *недок.*, **К'НЧИТИ**, 'к'нчу, 'кончиш, *док.* Закінчувати. *Ус'аку р'б'б'ту май 'т'аже 'зачати й 'к'нчати.* Див. ще **ДОК'НЧОВАТИ, ЗАК'НЧОВАТИ.**

КОНЧАТИСЯ [кон'чатис'а], кон'чайус'а, 'кончас'а (чайес'а), *недок.*, **К'НЧИТИСЯ** [кон'читис'а], 'к'нчус'а, 'кончис'а, *док.* 1. Кінчатися. 2. Помирати. *Так н'а бо'лит, шчо 'зарас'а кон'чайу.*

К'НЧЕНИЙ, а, с. Закінчений. *За'кончена ро'бота.* Див. ще **ДОК'НЧЕНИЙ, ЗАК'НЧЕНИЙ.**

К'НЧИТИ див. **конча́ти.**

К'НЧИТИСЯ див. **конча́тися.**

К'НЧИНЕ [к'нчін'е], а, с. Кінець, капут. *Так н'а 'бул'іло, шчо 'думалам, аж прийшло ми 'к'нчін'е.*

К'НЬОР [кон'ор], а, ч. Поворот. ♦ **Метати 'кон'оры** – в'ткати петляючи. *'Зараз на т'а 'в'дз'му 'тычку та меш ме'тати 'кон'оры.*

К'НЯК [кон'ак], а, ч. Коньяк.

КОПАКА, ы, ж., с.г. Мотика. *Ко'пака с'а в н'а с'ч'а'гла, 'треба їй 'набити.* ▲ **Друга ко'пака**, с.г. – друге просапування сільськогосподарських культур. *'Перший рас ме'лай ут'чис'ч'ат уд 'гозу, по'ру'байут, 'котрый не'т'р'ібный, но шче все ли'шали на дру'гу ко'паку.*

КОПАНЕ [коп'ан'е], 'н'а, с., с.г. Пора обгортання картоплі. *Есе с'а с'тало в ко'пан'е.* *'Перше (дру'ге) ко'пан'е.* Пор. **копа́ти.**

КОПАНКА, ы, ж. Назва потоку, що протікає через село; права притока **Пом'ійниці** (див.), яка є правою притокою Тиси. У *'Копанц'і с'ме 'к'д'л'н'і 'мо'чили.*

КОПА́ТИ, 'к'дп'у, 'коплеш, *недок.* 1. Копати. 2. Обробляти мотикою просапні культури; вибирати картоплю. *'К'дп'ут бура'кы. 'Р'іну 'к'дп'ут у 'перший раз і в дру'гий. 'Наша р'іпа вже дос'тигла, мож'їй ко'пати.*

КОПАЧ, а, ч. Те саме, що **біга́рь**. *Уз'ми 'копач та уткір'ай па'ч'а.*

КОПА́ЧИТИ, чу, чиш, *недок.* Встромлювати що-небудь у землю (з наміром чи випадково). *Не' ко'пач п'ут'. Аж не з'наїєш ко'сити, та ко'пачити-меш ко'с'ов у 'зім'л'у.*

КОПАЧІЛ'ОВА́ТИ [копач'іл'овати], 'л'у-йу, 'л'уїєш, *недок.* Колупати палицею в чому-небудь. *Шчо ко'пач'л'уїєш у ніс'ку?* Див. ще **копачілюва́тися.**

КОПАЧІЛ'ОВА́ТИСЯ [копачіло'ватис'а], 'л'у-йус'а, 'л'уїєс'а, *недок.* Те саме, що **копачілюва́ти.** *'Кул'ко с'а меш ко'пачі'л'овати у туй з'р'ау'і?*

КОПА́ЧКА, ы, ж., зменш., с.г. Маленька мотичка для просапування городини. *Та'ка в н'а 'была*

спу'субна ко'пачка, та вло'милас'а. *Ко'пачко'в 'добре ко'пати 'чибул'і, час'нок.*

КОПАЧУ́ЛС [копачул'е], а, с. Зб. до **копач**. ♦ **Пуйти в ко'пачул'е гус'л'айучи** – померти. *Не' будес'а л'і'чити, та 'пуйдеш у ко'пачул'е гус'л'айучи.*

КОПА́Ш, 'ша, ч., с.г. Людина, що обробляє ґрунт мотикою. *'Найн'алам на 'нын'і дво'х ко'пашу.*

КОПА́ШКА, ы. Жін. до **копа́ш.**

КОПЕРА́ТИВА, ы, ж., заст. Те саме, що **б'овт**. *'Мамка пу'длі в ко'пера'тиву на хл'іп.*

КО́ПЫЛ, а, ч. 1. Байстрюк. *Ото 'копыл: у 'н'ого не'їє ву'ц'а.* 2. зневаж. Малий неспокійний хлопчик. *Муй у'нук – та'кий 'копыл не'ч'есный!* Див. ще **копыле́ць.**

КОПЫЛЕ́ЦЬ [копы'лиц'], л'іц'а, ч. Зменш.-пестл. до **копыл** 1, 2. *Ус'і копыл 'ч'і прук'л'ат'і. Ба шчо там 'р'бл'ат 'наші копыл 'ч'і?*

КОПЫ́ЛИЦЯ [копы'лиц'а], і, ж. Жін. до **копыл** 1, 2. Див. ще **копылка**.

КО́ПЫЛКА, ы, ж. Те саме, що **копыли́ця.**

КОПЫЛЬЧУ́К, 'ка, ч. Зменш. до **копыл**.

КО́ПЫЛЯ [копыл'а], ати, с. Зменш. до **копыл** (хлопчик або дівчинка). *Ото 'копыл'а дос'та 'фай-не.* Див. ще **копыля́тко.**

КОПЫЛЯ́ТКО [копыл'атко], а, с. Те саме, що **копыля**.

КОПІ́ТАН [ку'пітан], а, ч., військ., заст. Капітан. Пор. угор. kapitány т.с.

КО́ПКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **К'ОПНУТИ** [к'опнути], ну, неш, *док.* Те саме, що **г'ігати**. *Іван-ку, не' 'копкай 'хлопчика.* Див. ще **копкатися**.

КО́ПКАТИСЯ [копкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Те саме, що **копкати**. *Не' 'коп-кайс'а, 'Петрику, бо будеш 'битый.*

К'ОПНУТИ див. **копкати**.

КОП'О́НЯ [к'оп'н'а], і, ж., ірон. Голова. *Лпи дур'на к'оп'н'а бо'лит (жарт).* Пор. угор. коронуа 'череп, черепна коробка'.

КОПОСА́ТЫЙ, а, е. Який має довге волосся на голові. *Коп'осатый чулу'вік.*

КО́ПОСЫ, 'копусу, мн. Довге волосся на голові людини. *Пострижис'а, не' хо'дї с та'кыми 'копосами.*

КО́ПТА, ы, ж. Шевська колодка. *На 'копту 'шустер над 'іват(вайе) 'обув.* Пор. угор. карта т.с.

КОПТА́РЬ [коп'тар'], 'р'а, ч., заст. Те саме, що **в'у́лій.**

КОП'І́ТИ [коп'ітити], 'тит, *недок.* Пускати пару, дим. *З горш'ка, де с'а вар'ат 'м'уткы, 'дуже ко'п'ітит.*

КОП'І́ТИСЯ [коп'ітитис'а], 'тиц'а, *недок.* Випаровуватися, димітися. *Ко'п'ітиц'а з вар'енуї 'р'іны.*

КОПТІЛКА [коп'т'ілка], ы, жс. Будка, в якій відбувається підготовка буженини. *Іди вр'їж у буд'ілиці і пару кінцу кув'аскы.*

КОПЦОГЫРОШ, а, ч., зневаж. Хлопець-підліток неспокійної вдачі. *Імилис 'а копцогыруші до'і'вкы.*

КОПЦОГЫРОШКА, ы, жс. Жін. до копцогырош. *Копцогырошка, ги хлоп'чише, нечесна.*

КОПЧА, і, жс. 1. Те саме, що **вудця** 1. 2. буд. Металева скоба для укріплення з'єднань дерев'яних частин у будівлях. *Копча – о'то, шчо 'кажут рус'кі (маскал'і), скоба.* Пор. угор. karcsa т.с.

КОРАВЕЦЬ [ко'равець], вц'а, ч. Упертий, не поступливий чоловік, хлопець. *Тот ко'равець 'не' хоче с'а н'а слухати.*

КОРАВЬЙ, а, е. 1. Жорсткий, зашкарублий (про онучі, шкіру, шкуру і под.). 2. перен. Непоступливий, упертий. *Сис' чулу'вік коравьй, ги в'нуча.* Див. ще **ук'урливый**.

КОРАВІТИ [ко'равіти], ійу, ійеш, *недок.* Ставати жорстким, зашкарублим. *Мокр'і в'нучі, іак с'охнут, та ко'равіт'у.*

КОРАВКА, ы, жс. Жін. до **коравець**.

КОРАГОВ [кураг'ов], т'овли, жс., *весіл.* Весільна корогва. *А же'них прийшов іс кураг'ов'ов за мн'ов.*

КОРБАЧ, 'ча, ч. Батіг. *Мігал'ку, бери корбач та вберни к'орбчу.* Пор. угор. korbács т.с.

КОРГАЗА, ы, жс., *заст.* Те саме, що **б'олниця**. *Давно в коргазу' мало ко йшов.* Пор. угор. kórház т.с.

КОРДУПІЛЬ [кур'дупіль], пил'а, ч. Низькоросла, але коренаста людина. *Кур'дупіль – о'то мал'ый чил'адник.*

КОРЕЛА, ы, жс. 1. Холера. *Ко'рела бы т'а й'з'і-ла!* (прокльон). 2. бот. Повитиця звичайна (Cuscuta europaica). 3. перен. Капризна людина. *Ото шче вдна ко'рела Крестина!* Пор. угор. kolega т.с.

КОРІТИ, к'ор'у, 'кориш, *недок.*, *кого.* Докоряти кому-небудь. *Не' ко'ри го, бо й так сер'дитый.* Див. ще **укор'ят**.

КОРІТИСЯ [ко'ритис'а], к'ор'ус'а, 'корис':а, *недок.* Виявляти непокору. *Не' хоче вуц':ови вчинити на'в'аку, ай 'кориц':а.*

КОРЬТЯ [ко'рьт'а], ати, с., *змени.* Коритце. *Бери ко'рт'а та причіни на вден хл'їн.* Див. ще **кор'бтя**.

КОРЬТЯТКО [ко'рьт'атко], а, с. Те саме, що **кор'бтя**.

КОРІНКОВАНЕ [кур'інкован'е], а, с. Корчування пнів. *Ото кур'інкован'е н'а 'дуже змучило.* Пор. **корінковати**.

КОРІНКОВАНЬЙ [кур'інкован'ий], а, е. Який викорчували. *Кур'інкована ста'фра 'йаблун'а.*

КОРІНКОВАТИ [кур'інковати], куйу, куйеш, *недок.* Корчувати пні. *Кур'інковати – т'ашка р'обота.*

КОРМАНЬ [корман'], ни, жс. Руль (на велосипеді, мотоциклі). *Корман' с'а скрутила на бі'ціль 'ах(л'ох), треба йі по'правити.* Пор. угор. kormány т.с.

КОРМАНЬОВАТИ [корман'овати], 'н'уйу, 'н'уйеш, *недок.* Рулити (на велосипеді, мотоциклі). *Так корман'уй, о'бы с'не' в'пав.*

КОРМАНЬОШ [корман'ош], а, ч., *лісор., заст.* Плотогон; плотогон, який управляв плотом в його передній частині. Пор. угор. kormányos 'рульовий'.

КОРМУШ [к'ормуш], у, мн., *помолог.* Сорт зимових яблук. *К'ормуш – смачн'і 'йаблык.*

КОРНЕЛ, а, ч., *спорт., заст.* Кутовий удар у футболі. *Іс 'корнела 'можє 'быти гол.* Пор. угор. corner т.с.

КОРОВИЩА [ко'ровища], і, жс. 1. Корова великих розмірів. *Туй ко'ровищчї треба м'ного 'с'іна на зиму.* 2. перен., *вульг.* Дебела, неповоротка й не дуже охайна жінка. *Но вта же'на ко'ровищча, не' хоче с'а на н'у й ди'вити!*

КОР'ОВКА [к'ор'овка], ы, жс. *змени.-пестл.* Корова. **▲** *Божа к'ор'овка – див. б'бжый.*

КОРОЛАБА, ы, жс., *бот.* Кольрабі (Brassica oleracea var. gongyoides). Пор. угор. karalábé т.с.

КОРОМПАВІЙ, а, е. Дуплавий (дерево, картопля і под.). *Кором'пав'а р'іпа.*

КОРОМПАВІТИ [кором'пав'іти], ійє, *недок.* Ставати дуплавим. *Р'іпа кором'пав'іє ут черв'аку.*

КОРОПАНЯ [ко'ропан'а], і, жс., *зоол.* Вид ропухи (Bufo). *Коропан'а – вто така велика 'жаба.*

КОРОСТАВЕЦЬ [ко'ростаець], вц'а, ч., *зневаж.* Брудний, коростявий чоловік, хлопець. *Короставець, бо не' м'йєс'а, 'айбо ко'роста 'можєс'а і і й'м'їти на чил'адника.*

КОРОСТАВЬЙ, а, е. Коростявий. *Ко'ростава же'на.*

КОРОСТАВКА, ы, жс., *зневаж.* Жін. до **кор'остаець**.

КОРОШІТИСЯ [ко'рош'читис'а], к'ор'ш'чус'а, кор'ш'чис':а, *недок.* Крутитися, корчитися від свербіння, болю і т.д. *Ба шчо с'а вта д'їтина так ко'рош'чит?*

КОРОШЧІНЕ [к'ор'ш'чін'е], а, с. Перебування в неспокійному стані від свербіння, болю і под. *Шч'бс' не' 'л'убиц':а м'ін'і к'ор'ш'чін'е 'т'ойї д'їтини.* Пор. **ко'рош'титися**.

КОРПАНЕ [корпан'е], а, с. Порпання. *Жун'і при'ходиц':а м'ного 'часу т'ратити на 'корпан'е в 'х'ыжи.* Пор. **ко'рпати**.

КОРПАТИ [ко'рпати], айу, аш (айеш), *недок.* Порпати, порпати; щупати. *Шчо там 'корпайеш у зем'ли?*

КОРПАТИСЯ [ко'рпатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *недок.* Поратися, порпатися; щупатися.

Кул'ко с'а будеш корпати в зр'ац'і, йди вже на рдбѣту.

КОРТЯЧКА [кѳрт'ачка], *ы, ж.* Нетерпіння. *Що т'а так кѳрт'ачка свербит? Потерпи мало.*

КОРУНА [ку'руна], *ы, ж.* 1. Корона. *Тат' куруна с'т'а не впаде, аж го попросиш.* 2. вес. Вінець. *Куруна у вінкові молодиц'і на с'вал'бі.* 3. заст. Крона (грошова одиниця за часів Чехо-Словаччини).

КОРУНИК [ку'руник], *а, ч., бот.* Волошка лучна (*Centaurea jacea*).

КОРУХ [ку'рух], *ха, ч., бот.* Робінія звичайна, або біла акація (*Robinia pseudoacacia*). *Мы малыми дуже л'убили йисти ц'віт куруха, айбо страшили нас, шчо уд'н'ого може быти почеревина.*

КОРЧ, *ча, ч., мед.* Корчі, судомо. *Имив ми корч ногу в Тис'і, та' мало м с'а не втѳпив.*

КОРЧАГА, *ы, ж.* 1. Обплетений лозою скляний бутель, використовуваний переважно для вина. *У корчагах добре держати вино.* Див. ще **шашованія** 1. 2. заст. Глиняна (керамічна) посудина для питної води.

КОРЧАШКА [кор'чашка], *ы, ж.* Зменш. до **корчага**. *Корчашка майе чѳтыри-п'ят' літру.*

КОРЧМА, *ы, ж.* Корчма. *У' корчмі л'убл'ат сид'іти пй'аниц'і.*

КОРЧМАРИТИ, *р'у, рш., недок.* Виконувати обов'язки корчмаря. *Давно корчмарили майбуш жыды.*

КОРЧМАРИНЕ [корч'мар'ін'є], *а, с.* Виконання обов'язків корчмаря. *Ис корч'мар'ін'а може не пудло жыти.* Пор. **корчмаріти**.

КОРЧОВАНІЯ [корчѳван'а], *і, ж.* 1. с.г. Кушова цибуля. *Корчѳван'і сад'ат на п'ір'є.* 2. бот. Вид їстівного гриба, подібного до кущика. *Назбыралис'ме біл'аку, го'лубінок тай корчѳван'.* Див. ще **корчѳвка**.

КОРЧОВАТЫЙ, *а, е.* Кушовидний. *Корчѳвата цибул'а.*

КОРЧѳВКА [кѳрчѳвка], *ы, ж., бот.* Те саме, що **корчованія** 2.

КОРЧѳВЛІ див. **кѳрчулі**.

КОРЧѳВЛЯНЕ [кѳрчѳвл'ан'є], *а, с.* Катання на ковзанах. *Из-за кѳрчѳвл'ан'а тѳму д'ітѳва'кови і йісти н'іколи.* Див. ще **кѳрчуляне**. Пор. **кѳрчѳвлятися**.

КОРЧѳВЛЯТИСЯ див. **кѳрчулятися**.

КОРЧѳЛЕ [ку'рчул'є], *а, с., зб.* Куші, зарості з кушів. *У ку'рчул'ѳви с'а мѳжут і гѳды вч'инити.*

КОРЧѳЛІ [кѳрчул'і], *у, мн.; одн.* кѳрчул'а, *і, ж., КОРЧѳВЛІ* [кѳрчѳвл'і], *у, мн.; одн.* кѳрчѳвл'а, *і, ж.* Ковзани. Пор. словац. *korčule*, угор. *korcsolya* т.с. *Давно д'іти самі си чі'нили кѳрчул'і (кѳрчѳвл'і) из дѳрева й друта.*

КОРЧѳУЛЯНЕ [кѳ'рчул'ан'є], *а, с.* Те саме, що **кѳрчѳвляне**. Пор. **кѳрчулятися**.

КОРЧУЛЯТИСЯ [кѳрчул'атис'а], **КОРЧѳВЛЯТИСЯ** [кѳрчѳвл'атис'а], *айус'а, ас'а (айес'а), недок.* Кататися на ковзанах. *Кѳрчѳвл'айуц'а на лѳду.*

КОСАЛЛОВЫ [кѳсал'овы], *у, мн.; одн.* кѳсал'ув, *лѳва, ч., с.г.* Місце, де косять. *У нас б'или кѳсал'овы коло потока.*

КОСѳЦЬ [кѳсиц'], *кус'іц'а, ч.* Косар. *Наш д'і-до був дѳуже дѳобры кѳсиц'.*

КОСИЦЯ [кѳсиц'а], *і, ж.* Квітка. *Д'івка ги кѳсиц'а.*

КОСИЧАНЫЙ, *а, е.* Який розписаний квітками (про матерію). *У нас б'или ширінкы фѳйн'і, кѳсичан'і. Кѳсичана с'вѳта.*

КОСИЧИТИ, *чу, чиш, недок.* Прикрашати квітами. *Кѳсичит Ма'р'іка хыжу, бо йде С'ата ни-д'іл'а.*

КОСИЧИТИСЯ [кѳсичитис'а], *чус'а, чис'а, недок.* Прикрашатися квітами. *Кѳсичиц'а хыжа, бо йде С'ата ни-д'іл'а.*

КОСИЧКА, *ы, ж.* Зменш.-пестл. до **косиця**. *Шир'іночка тѳка в нас была бѳлин'ка, с кѳсичками.*

КОСЫ, *кус, мн.; одн.* кѳса, *сы, ж., бот.* Нарцис білий (*Narcissus poeticus*). *За кѳсами с'ме хо-дили на Кривул'у.*

КОСТ, *кѳсту, ч., заст.* Те саме, що **іда**. Пор. угор. *kost*, нім. *Kost* т.с.

КОСТЕРѳВА, *ы, ж., бот.* Костриця лучна (*Festuca pratensis*). *Ил'ис'ме в поле на кѳстерѳву кѳровам.* Див. ще **мелайна кѳстерѳва** (див. **мелайный**), **мелайниці**.

КОСТИ, *кѳс'іц'у, зб.* 3б. до **кусть** 1. *Так им с'а нарѳбив, шчо вс'і кѳсти н'а бол'ат. Н'іч у тѳму тѳл'ати не было мн'аса, одны кѳсти.* Див. ще **кустѳ**.

КОСТѳВАНѳ [кѳстѳван'є], *а, с.* Харчування. *Н'ан'ко с'а все ста'рѳли, абы в нас кѳстѳван'є было дѳобре.* Пор. **кѳстѳватися**.

КОСТѳВАТИСЯ [кѳстѳватис'а], *кѳс'ітуйс'а, тѳуис'а, недок., заст.* Харчуватися. *Мы с'а дѳобре кѳс'ітуѳе, мы на чириві дѳуже не шур'уѳе.*

КОСТРУБАТЫЙ [кустру'батый], *а, е.* 1. Який має довге, густе, скуйовджене волосся. *Ужѳнив с'а пѳлѳхатый та вз'ав кустру'бату.* 2. Ворсистий (про тканину). *Кустру'бате полот'но.* 3. Неакуртно виконана робота. *Кустру'бата, не вѳмыта тѳвѳя робѳта.*

КОСТРУБАТО [кустру'бѳто]. Присл. до **кѳстру'батый** 3. *Так ис' кустру'бѳто поѳѳпѳла парѳчѳкы.*

КОСТРУБЫ [кѳструбы], *у, мн.* Довге, густе, скуйовджене волосся. *Олексѳ, шчо с' утѳпус'тив тѳкі кѳструбы?* Див. ще **пѳлѳхы**.

КОСЬ [кѳ(у)с'], *кѳгѳс', займ. неозн.* Хтось. *Кус' (кѳс') приишѳ до нас.*

КОТРЫЙ, а, е. Котрый.

КОТЬКА [кѳт'ка], ы, ж., дит. Сорочечка.

КОТЯ [кут'а], ати; ор. відм. ом, с. Котеня. *Ма-р'ічко, не" йди н'ікуды с'кут'ат'ом.*

КОТЯТКО [кут'атко], а, с. Те саме, що **кутя**. *Йа'дуже л'убл'у ма'лин'кі кут'атка.*

КОТЯЧКЫ [кут'ачкы], чок, мн. Котячий пол-слід. *Кут'ачкы'дуже ву'н'ачі.*

КОФА, ы, ж., зневаж. Базіка, цокотуха, пліт-карка. Пор. угор. kofa т.с.

КОХАНЕ [кохан'е], а, с. Дбайливе вирощу-вання. *Бес'кохан'а н'іч'файне не'уросте.* Пор. **кохати**.

КОХАНИК, а, ч. Те саме, що **годіваник**.

КОХАНИЙ, а, е. Дбайливо вирощуваний (про людину, тварину, рослину). *Кохана'д'івка (те'лич-ка, морква).*

КОХАНКА, ы, ж. Те саме, що **годіванка**.

КОХАТИ, 'хайу, 'кохаш ('хайеш), *недок.* Дбай-ливо вирощувати. *Аж'шчус'кохаш, тай'майеш.*

КОХАТИСЯ [кохатис'а], 'хайус'а, 'кохас':а ('хайес':а), *недок.* Споживати смачну й калорійну їжу. *Ты все лиш'кохас':а, ййш сме'танку, кув'басуч-ку, йайеч'ко.*

КОЦКА, ы, ж. 1. Шестигранник з цукру, каме-ню, дерева і т.д. *Коцка'цукру.* Пор. угор. koska 'куб, шестигранник'. 2. перен. Жеребок. *Мин'і'упала'коц-ка не" йти'нын'і на рѳбѳту.* ♦ **Веречні коцку** – ки-нути жереб. *Вир'з'ме'коцку, та на'кого впа'де, тот'іде на дры'ва; У'коцку – те саме, що коцкѳвий 1.* *Кут'илам'цукор у'коцку; Унала'коцка на'кого – ви-пав жереб, судилося, призначено. Упала на'н'а'коц-ка йти с'череду у'нид'ін'у, та н'іч не" в'чин'у.*

КОЦКАТЫЙ, а, е. Картатий, клітчастий, у клітку. *Коцката'сѳрѳчка (скатирт').* Див. ще **коцковѳтый, коцкѳвый 2**.

КОЦКОВАНИЙ, а, е. Який складається з ква-дратиків; брукований. *Коцкований'двур, гор'сак.*

КОЦКОВАТЫЙ, а, е. Те саме, що **коцкѳтый**. *Коцковате'полѳтно.*

КОЦКѳВЫЙ, а, е. 1. Який має форму куба, шестигранника. *Коцкѳвый'цукор.* Див. ще **у'коцку** (див. **коцка**). 2. Те саме, що **коцкѳтый**. *Коцкѳвый'зошит.*

КОЦѳРИТИСЯ [ко'цѳритис'а], ко'цѳр'ус'а, ко'цѳрис':а, *недок.* Козиритися. *Дуже с'а ты, 'жо-но, 'зачала ко'цѳрити.*

КОЦЬКАНЕ [кѳц'кан'е], а, с. Штрикання, по-колювання. *Беспѳкѳйит'н'а'кѳц'кан'е в'правуму'бѳц'і нуд'ребрам.* Пор. **коцькати**.

КОЦЬКАТИ [кѳц'кати], айу, аш (айеш), *недок.* Штрикати, колоти. *Шчус'н'а'кѳц'кайе в'сирц'і.*

КОЧАЛО, а, с. 1. Котушка для ниток; котушка з нитками на ній. *Пѳрѳжн'е'кочало; 'кочало'ниток.*

2. *заст.* Пряслиця на веретені. *Дис':а'загубило'ко-чало з'верѳтена.*

КОЧАН, 'на, ч. Стрижень качана кукурудзи, головки капусти, яблука, груші і под. *Йа'дуже л'убл'у'ййисти'кочан'ис'капусты.*

КОЧАНЕ [кочан'е], а, с. 3б. до **кочан**. *Кочан'е з'мел'йу'рос'нар'уйут'та'дѳйут'худѳбі.*

КОЧАНІТИ [кочан'іти], 'н'ййу, 'н'ййеш, *недок.* Дубіти, ціпеніти, замерзати. *Йду'до'хыж, бо'рукы'ми'кочан'ййут.*

КОЧѳРГА, ы, ж. Кочерга.

КОЧІШ [кѳчіш], а, ч., *заст.* Кучер на бричці. Пор. угор. kocsis т.с.

КОЧІЯ [ко'чйа], і, ж. *заст.* Бричка. *А'кун'с'а'вбер'нув, та т'ікати, ги'ко'чйа, ги'мотор.* Пор. угор. kocsi т.с.

КОШАР, 'ра, ч. Великий кошик. *Ко'шар – ѳто'ве'лика'ко'шарка.*

КОШАРА, ы, ж. Загорода для овець. *У'ко'шар'і'вуц'і'ну'чуйут.*

КОШАРЫ, 'шар, мн. Мікротопонім, що позна-чає поле біля Тиси на околиці Сокириці. *Мы'туй'коло'хамні'ка, на'Ко'шарах, 'зачали'са'дѳити'капу-сту.*

КОШАРКА, ы, ж. Кошик. *Йе'в'с'акі'кошаркы: на'с'іно, на'р'іну, на'паску.*

КОШАРОЧКА, ы, ж. 1. Зменш. до **кошѳрка**. *У'кошарѳч'ках'мѳл'і'д'іти'несут'до'цѳркѳи'пасѳ-чкы'с'ѳтити.* Див. ще **кошѳрча**. 2. *тех.* Каркас кулькопідшипника з гніздами, в яких містяться кульки. *У'ко'шарѳц'і'с'а'держат'шѳрийты.*

КОШАРЧА, чати, с. Те саме, що **кошѳрочка**.

КОШІНЕ [кѳшін'е], а, с., с.г. Косіння тра-ви, бур'яну і т.д. *Кошін'е'тай'дра'чован'е'была'майт'ашка'рѳбота'в'сил'і.*

КОШКАНЕ [кошкан'е], а, с. Годування смач-ною їжею. *Ут'кошкан'а'свин'а'с'а'с'коро'попра-вл'айе.* Пор. **кошкати**.

КОШКАНИЙ, а, е. Годований смачною їжею. *Кошкана'д'ітина.*

КОШКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Годувати смачною їжею кого-небудь. *Твѳйа'жо'на'усе'т'а'лиш'кошкат.*

КОШКАТИСЯ [кошкатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *недок.* Споживати смачну їжу (переважно на самоті). *Ты'бы, Полан'о, й'про'чу'лувіка'пога'да-ла, а'не'лиш'са'ма'с'а'все'кошкаш.*

КОШУТІНЕ [ко'шутин'е], а, с., зб., зневаж. Волосся на голові (велике й нечесане). *Причѳши'с'вое'ко'шутин'е.*

КОЩАВЕЦЬ [кош'чавиц'], вѳ'а, ч. Той, що не має апетиту, вибагливий до їжі. *Кош'чавиц'не'найіс':а, гі'другый'чѳл'адник, ай'лиш'пѳтын'ат'у'йй'д'і.*

КОЩАВЫЙ [кош'чавый], а, е. Який не має апетиту, вибагливий до їжі. *За вто вто жо'на та'ка су'ха, бо кош'чава, ї дуже ї мало їїст.*

КОЩАВКА [кош'чавка], ы, ж. Жін. до **кощавець**.

КОЩОВАТИ [кош'човати], куш'чуу, куш'чуйеш, *недок.* Коштувати, бути вартим. *ЇКул'ко вты то'панкы куш'чуйут? Тот чулу'вік н'іч не' куш'чуйе: шчо здробит, ото н'рунїе.*

КРАДКЫ, [крат'кы], присл. Те саме, що **крадськы**.

КРАДСЬКЫ [крац'кы], присл. Крадькома. *Полан'а нїе крац'кы ут чулу'віка.*

КРАЙ, а, ч. 1. Край (кінець чого-небудь). 2. Поселення на певній вулиці. *У нашуму крайи вє'і хы'жі ну'ві.*

КРАЙНИКУСЬКА [Крайникус'ка], куйі, ж., у знач. ім. Толока між селами Крайниково та Сокирниця.

КРАЙНІАНСЬКИЙ [край'н'ан'с'кий], а, е. Який знаходиться на певній вулиці. *На вичур'ницї і йшли й мулу'д'ї жо'ны край'н'ан'с'кі.* Див. ще **край'нський**.

КРАМКАСА, ы, ж., заст. Профспілка. *Будете за два'годы платити крам'касу, ото по-нашо'му пром'со'їус.* Див. ще **промсо'їу**.

КРАМПІАЧ, ча, ч., залізн. Спеціальне кайло, кирка залізничника. *Робити с крам'пачом'т'ашко.* Пор. угор. krampács т.с.

КРАМПОВАТИ, пуйу, пуйеш, *недок.* Орудувати кайлом залізничника. *За дин' крам'пуйеш та їдале си'рукы не' чуйеш.*

КРАСНО, присл. Гарно, красно. *Красно'роби р'д'б'оту, вбы'была в'мыта.*

КРАЙНЕ [край'ане], йан, мн.; одн. край'анин, а, ч. Люди, що живуть на одній вулиці. *У нас край'ане с'а'р'ітко св'д'жаїут.*

КРАЙНСЬКИЙ [край'ан'с'кий], а, е. Те саме, що **крайніанський**.

КРЕДЕНЦ, а, ч. Шкаф для посуду, кухонний буфет. *О'жиц'у най'деш у кре'динц'ї.* Див. ще **подыш'ур**. Пор. угор. kredenc, пол. kredens, ст.пол. kredenc, іт. credenza т.с.

КРЕПЛИКЫ, у, мн., кул. Галушки, нарізані квадратиками з розкчаного тіста. *Їа'л'убл'у кре'пликы'с'ыром.* Пор. пол. krepel, н.в.нім. krepel 'пончик'. Див. ще **наленята**.

КРЕСТІНА, ы, ж. Христіна.

КРЕСТІНЫ, 'тин, мн. Хрестини. *Кре'стины чин'ат с'коро по'т'ому, йак по'крис'ц'ат д'їтину.*

КРЕСТІТИ, к'решчу, к'рестиш, *недок.* Хрестити (виконувати обряд хрещення). *Кре'с'ц'ат д'їтину дис'черес'тыж'ж'ін'по'т'ому, йак с'а'вродит.*

КРЕСТІТИСЯ [крес'титис'а], к'решчус'а, к'рестис'а, *недок.* Хреститися (проходити через обряд хрещення). *Кре'с'ц'ат д'їтину з'батечкам'їмат'о'кув.*

КРЕХКЫЙ, а, е. Крихкий. *Дерево з'руша ї дуже кре'х'ке.*

КРЕХТЫ, присл. Те саме, що **маленько**. *По'зыч ми кре'хты'хл'їба.*

КРЕХТІЦЬКЫ [крих'тіц'кы], присл. Дуже мало. *Посад'дилам крих'тіц'кы'маку.*

КРЕЩЕНЫЙ [креш'чений], а, е. Хрещений. *Кре'ш'чена д'їтина.*

КРЕЩІНЕ [кре'ш'чін'е], а, с. Хрещення. *Кре'ш'чін'е їм'ой'б'її в'нучкы буде'черес'тыж'ж'ін'.* Пор. **крестіти**.

КРІВИТИ, вл'у, виш, *недок.* Кривіти.

КРІВИТИСЯ [кр'ивитис'а], вл'ус'а, вис'а, *недок.* 1. Ставати кривим. *Іс'а'дошка с'а'зачала к'ривити.* 2. Злитися на кого-небудь. *Не'з'найу, їзашчо с'а'сест'ра на н'а'к'ривит.*

КРІВЫЙ, а, е. Кривий.

КРІВІТИ, війу, війеш, *док.* Кривіти.

КРИВЛЯК [крив'л'ак], ка, ч. Криве дерево. *Іс'того кривл'ака н'іч не'мож'учи'нити.*

КРИВЛЯЧЕ [крив'л'аче], а, с. Зб. до **кривляк**. *Туй не нар'їжеме'фай'ного'дерева, одно кривл'аче.*

КРІВО, присл. 1. Криво. 2. Зло, недружелюбно, вороже. *Жо'на на н'а'с'а'дуже'к'риво'дивит, куй н'а'видит'н'їаным.*

КРИВОЗУБЫЙ, а, е. Який має поодинокі зуби, що виростає під кутом до інших зубів. *У кри'во'зубого'дек'утр'ї'зубы'косо'уросли.*

КРИВОЛАБЫЙ, а, е. Кривоногий. *Криво'лаба д'ї'вка.*

КРИВОЛАБІШ [криво'лабіш], а, ч., *зневаж.*

1. Кривоногий чоловік, хлопець. *Криво'лабіш'маїе'к'риві'лабы'ногы.* 2. Прізвисько. Див. ще **лабіш**.

КРИВОЛАБІШКА [криво'лабішка], ы, ж., *зневаж.* Жін. до **криволабіш**. Див. ще **лабішка**.

КРИВООКЫЙ, а, е. Косоокий. *Криво'ока д'ї'тина.*

КРИВОПЫСКИЙ, а, е, *вульг.* 1. Який має кривий рот. *Криво'пыскый'хл'о'ниц'.* 2. Прізвисько.

КРИВОРОГЫЙ, а, е. З кривими рогами. *Криво'рога'ко'рова.*

КРИВУЛЬКА [крив'ул'ка], ы, ж. Зменш. до **кривуля**.

КРИВУЛЬКОВАТЫЙ [кривул'коватый], а, е. Який має ряд закрутів, поворотів. *Кривул'ковата'дорога.* Див. ще **кривулястий**.

КРИВУЛЯ [крив'ул'а], і, ж. 1. Крутий поворот річки, дороги, закрут. *На кривул'ї р'їка ват'п'отук'мулит'берех.* 2. Мікротопонім (місцевість, що прилягає до крутого повороту шосейної дороги в кінці села Сокирниця з боку села Бороняво).

На Кривул'у с'ме хо'дили на'висн'і за ко'лоздрі-ками.

КРИВУЛЯНС [кривул'ан'е], а, с. Повертання на поворотах, закрутах. *Із-за кривул'ан'а у'павим із біч'гил'.* Пор. **кривуляти**.

КРИВУЛЯСТЫЙ [кривул'астый], а, е. Те саме, що **кривульковатый**.

КРИВУЛЯТИ [кривул'ати], л'айу, вул'аш (л'айеш), *недок.* Повертати на поворотах, закрутах. *Кривул'ай у'л'іво, бо 'зайдеш у шанц. Іс'а до'рога 'часто кривул'айе (кривул'ат).*

КРИЖМА, ы, жс., *етн.* Біла матерія, яку да-рюють хрещені батьки новонародженій дитині. *Ку-тила 'маточка 'файну 'кріжму 'фйінови.* Пор. пол. krzyżmo т.с.

КРИНДА, ы, жс., ч. Плаксива, капризна дити-на. *Туй с'а 'кринд'і рот не за'тират.* Див. ще **крін-дало**, **курібало**.

КРИНДАВЕЦЬ, вц'а, ч. Плаксивий, каприз-ний хлопчик. *Криндавиц' – ре'влиый і кусур'давыи д'ит'вак.*

КРИНДАВЫЙ, а, е. Плаксивий, капризний (переважно про дитину). *Криндава д'ітина.*

КРИНДАВКА, ы, жс. Жін. до **кріндавець**.

КРИНДАЛО, а, с., ч. Те саме, що **крінда**.

КРИНДАТИ, айу, даш (айеш), *недок.* Плакати, вередувати, капризувати (переважно про дитину). *Не' 'криндай ту'л'ко, най т'а вже не' 'чу'йу!*

КРЫЛОС, а, ч., *церк.* Підвищене місце в церк-ві перед іконостасом для дяків. *У крыло'с'і с'ні'ва-йут д'акы.* Пор. ст.сл. **кларос'т** т.с.

КРЫЛОСНИК, а, ч. Один з дяків, що беруть участь у церковній відправі. *Кры'лосник, ко'ли служба 'божа, сту'йит у кры'лос'і.*

КРЫСА, крыс, мн. Крисн.

КРЫСАНЯ [кры'сан'а], і, жс. Капельох, бриль (переважно із соломи). *У кры'сани 'сонце не' 'пече так.*

КРЫТЁ [кры'т'е], т'а, с. Покрівля, дах. *Шче ми т'реба вч'инити кри'т'е на 'хыжу.* Див. ще **по-крытё**.

КРЫХОТЁ [кры'хот'е], а, с., зб. Багато крихі-ток. *Не' 'хот'ат, не' 'хот'ат, а ну'йіли с:стола й кры'хот'е.*

КРЫХТА, ты, жс. Крихта.

КРЫХУТКА, ы, жс. Крихітка.

КРІГЛЯ [кр'ігл'а], і, жс. Кухоль для пива. *Упив кр'ігл'у 'пива тай ну'шів ду'му.* Пор. угор. krigli, нім. Krügel т.с.

КРІЗА [кр'іза], ы, жс. Гостра нестача чого-не-будь. *При маск'ал'ах у'се 'была кр'іза за 'чимис': за 'цукром, за му'ков, за 'горшками, бл' удами.*

КРІПЦЬКИЙ [кр'іпц'кий], а, е. Дуже міц-ний. *Іа л'убл'у кр'іпц'ке ви'но.*

КРІПКИЙ, а, е. Міцний. *Ото кр'іпкий чулу'вік.*
КРІПКО. Присл. до **кріпкий**. *Муй чулу'вік кр'іпко спит.*

КРІПНУТИ [кр'іпнути], ну, неш, *недок.* Міц-ніти. *Сыны 'моіи по'мали кр'іпнут, буде в н'а с'ко-ро 'п'омуч.*

КРІПУСТЬ [кр'іпус'ц'], пости, жс. Міць, сила. *Дай му, 'Боже, кр'іпости тай 'розуму!*

КРОВЛЯНИТИ [кр'овл'анити], н'у, ниш, *не-док.* Кривавити. *С'віже м'н'асо кр'овл'анит. А'ну не' кр'овл'д'ни с'катир'т'.*

КРОВНИК [кр'овник], ка, ч., *бот.* Звіробій зви-чайний (Hypericum perforatum). *Чай ис кр'овни'ка л'ічит жу'лудок.*

КРОКУС [кр'окус], коса, ч., *бот.* Нагідки лі-карські (Calendula officinalis). *Ут кр'окуса с'коро за'жи'вайут 'раны.*

КРОМЕ, прийм. Крім. *Кроме п'йат'ох дун'ок, був у 'нийи иче сын.*

КРОМІШНЬЫЙ [кру'мішн'ый], а, е. ♦ Кру-мішн'а тма див. тма.

КРОТОН, а, ч. Силач. *Тот чулу'вік – кр'отон, біру'є м'ного пуд'н'ати.*

КРОШНЯ [кр'ошн'а], і, жс. Козлики для пилян-ня дров. *На кр'ошни 'пил'ат ко'лотвиц'і.*

КРУГЛОЛИЦЫЙ, ца, це. Круглолидий. *Кру-гло'лица д'і'вка.*

КРУЖКЫ [круш'кы], ку, мн. Дошечки, що утворюють круг, яким накривають квашену капус-ту в діжці або іншій посудині. *На круш'кы кла'дуть и'иче т'аску'чик.*

КРУЖУЧИК [круш'чик], а, ч. Кусок. *Не'йе й круш'чика х'л'іба в 'хыжи.*

КРУТІЛЬ [крут'іл'], л'а, ч. Вир, крутіж. *Із крут'іл'а т'ашко 'уплысти.*

КРУТО, присл. Дуже погано (про стан здо-ров'я). *Дуже жо'н'і круто с'тало.*

КРУЧЁНЫЙ. 1. а, е. Кручений. 2. ного, у знач. ім., *етн.* Народний танець, що виконується під мелодію коломийки. *У 'нашуму се'л'і иг'райут на свал 'бах му'буйи кручений.*

КРУЧІНС [круч'ін'е], а, с. Крутіня. *Із-за т'во-його, 'Іурику, круч'ін'а не'файно т'а 'вуйко пост'рих.*

КРЯВКАНС [кр'авкан'е], а, с. Те саме, що **гой-каніна**.

КРЯВКАТИ [кр'авкати], айу, аш (айеш), *не-док.* Те саме, що **гойкати**. *Шчо кр'авкаш, йа т'а й так 'чу'й.*

КРЯНУТИСЯ [кр'анутис'а], нус'а, нес'а, *не-док.* Дігися; ворухнутися; повернутися. *Та'ка ма'ла 'хыжа, и'чо не'йе де кр'анутис'а.*

КРЯТАНС [кр'атан'е], а, с. Викручування руки, ноги. *Ру'ка н'а бо'лит ут кр'атан'а.* Пор. **крятати**.

КРЯТАНИЙ [кр'атаний], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **крятати**. *Боли́т го ру́ка, бо кр'атана.*

КРЯТАТИ [кр'атати], айу, аш (айеш), *недок.* Вивертати (руку, ногу), робити спробу вивиху. *Не" кр'атай х'лопц'ови ру́ку.*

КУ́БИК, а, ч. Кубометр (деревини, каменю і под., але не дров). *Треба ми 'кубик дош'чок.*

КУБИКЛОВА́НЕ [кубик'лован'є], а, с. Визначення кубатури ділової деревини. *Кубик'лован'є сих дош'чок ме'не 'добго не" заде́ржит.* Пор. **кубиклова́ти**.

КУБИКЛОВА́НИЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **кубиклова́ти**. *Іс'і дош'кы вже кубик'лован'і.*

КУБИКЛОВА́ТИ, 'луйу, 'луйеш, *недок.* Встановлювати кубатуру ділової деревини. *Кубик'луйут 'дерево, дош'кы.*

КУВПО́ТА, ы, ж. Клопіт. *Ми'гал'ма́йе кув'пóту с'ыном.*

КУВПО́ТИТИ, 'пóчу, 'потіш, *недок.* Виконувати клопітну роботу (переважно по домашньому господарству). *Мамка кув'пóт'ац'а в 'хыжи.*

КУВПО́ТИНЕ [кув'потін'є], а, с. Виконання клопітної роботи. *Кув'потін'є в 'хыжи м'ного часу забират у газ'дын'і.* Пор. **кув'пóтити**.

КУГУ́КАНЕ [ку'гукан'є], а, с. Сильний кашель. *Ку'гукан'є тóйі д'ітины ме'не вже стра'шит.* Пор. **кугу́кати**.

КУГУ́КАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Сильно кашляти. *То́та д'ітина ц'і'лыі 'тыжэ'жін ку'гука́йе.*

КУ́ЗЛИКЫ, у, мн.; *одн.* 'кузлик, а, ч., *бот.* Жовтець їдкий (*Ranunculus acris*). *Ут'куз'лику с'а 'може в'чинити 'рана на здрóрвум'т'іл'і.*

КУЙ, *спол.* Коли; якщо. *Так ми 'добре, ги кóрóві, куй с'а 'телит.* *Бе́ри, куй ти да'йут, т'ічи, куй т'а б'йут.*

КУЙБЫ́ 1. *спол.* Те саме, що **кобы́** 1. *Не" робив бы м, куй'бы м знав, шчо 'нын'і с'ато.* 2. *част.* Тільки (лише) б (би). *Куй'бы лиш не 'было дуж'жэ.*

КУ́КАНЕ [кукан'є], а, с. 1. Кування зозулі. 2. Видивляння, вигладання кого-(чого)-небудь. *У 'тóйі жó'ны 'кукан'є – й'їіі робота.* Пор. **ку́кати**.

КУ́КАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* 1. Кувати (про зозулю). 2. Видивлятися, виглядати. *Ц'і'лыі дин'д'і-тина 'кука́йе в 'обóлбц'і, 'дивц'і:а, ци'мати не" йде.*

КУ́КЕР, а, ч. 1. війс'к. Бінокль. 2. *перен.*, вульг. Анальний отвір. *Под'и'вис'а ми в 'кукер! (у сварці).*

КУКУ́Ш [ку'куш], 'ша, ч. Гуля на голові. *Уда'ривс'а та 'ускочив му ку'куш на гу'луві.* ♦ **Набити си ку'куш** – зазнати невдачі, неприємностей. *Йа набив си на 'тóму 'д'іл'і ку'куш.*

КУ́ЛАЧ, а, ч. Фляга. *У 'кулачи 'добре 'вóду с:бóбв но'сити в с'неку.* Пор. угор. *kulacs* т.с.

КУЛТУ́РА, ы, ж. Культур.

КУЛТУ́РНИЙ, а, е. Культурний.

КУЛЬКЫ́Й [кул'кый], а, е. Який виявляється у великій кількості. *Кул'кый хл'ін пу'л'іс'н'іа!*

КУЛЬКЫ́ЙСЬ [кул'кыйіс'], 'кас', 'кес'. Якийсь. *Кул'кіс'го'ды б'іды с'ме не знали.*

КУ́ЛЬКО [кул'ко], *присл.* Скільки. *'Кул'ко йсе с'іно куш'чу́йе?*

КУ́ЛЬТА [кул'т'а], і, ж. Те саме, що **кы́коть**.

КУМЗЭ́РВА, ы, ж. 1. Консерва (у бляшаній банці). *Ку'тилам кум'зерву 'кіл'кы.* 2. Порожня бляшана банка з-під консерви. *На'л:ий ко'тови мо'ло'ка в кум'зерву.*

КУМИ́ЦЯ [ку'миц'а], і, ж., *ласк.* Кума. *'Мо́йа ку'миц'а 'фа́йно н'а по'гости́ла.*

КУМІ́ЛА [ку'міла], ы, ж. Людина великого зросту. *То́та ку'міла а'чин'двами'т'рова.*

КУМО́ВАНЕ [ку'мован'є], а, с. Кумання. *С'тво-його ку'мован'а с'а 'л'уде с'м'йут, бо ты кум поло-вин'і с'ела.*

КУМОВА́ТИСЯ [кумо'ватис'а], 'муйус'а, 'муйе-с'а, *недок.* Ставати кумом жениха й молоді на весіллі або батьків новонародженої дитини при її хрещенні. *Ку'муйемес'а з 'йу'ром: їду му де'р'жати д'ітину.*

КУМО́ВЕ, 'мóву, мн. Форма наз. і клич. відм. мн. до кум 'кум'. *Ку'мове с'а 'ма́йут често'вати.* *Йа вас, до́рбóї 'мо́йі ку'мове, 'хóчу 'фа́йно по'гости́ти.*

КУННІ́КОШ [ку'н:ікош], а, ч. Конюх, той, що возить кіньми; візник. *Ти'пир ку'н:ікушу в с'іл'і 'мало.* Див. ще **во́жчик**, **фу́рманьош**.

КУНЦО́ВЫЙ [кун'ц'овый], а, е. Кінечний; остаточний. *Ку'н'ц'ова плат'н'а.*

КУ́ПА, ы, ж. 1. Купа. 2. *заст.* Дерев'яна посудина, що була мірою сипучих продуктів (близько 3 кг). *'Ку́мо, по'зичте ми 'купу му'кы.* *Тот чу'лу'вік не" куш'чу́йе купу 'р'іны.*

КУ́ПАЛО, а, с. Вимощене в кошику з сіном місце, де куриця несеться або висиджує курчат. *'Было дно, та 'упало, та вс'талос'а 'купало (жарт).*

КУПА́НЯ [ку'пан'а], і, ж. Глиняний глечик для молока, води. *У ку'пани 'фа́йне мо'ло'ко хут'со'лот-ке, хут'квасне.* Див. ще **товка́н**.

КУПЕРА́Й, а, ч., *рідк.* Бордель. *Учи'нили с'хы-жи купе'рай: двир'і с'а там не" за'п'райут 'перет ку'р'вóт'ов.*

КУПЕ́ЦЬ [ку'пиц'], 'ц'а, ч. Покупець. *С'бóгу 'мало 'было в н'а 'купц'у на с'іно.*

КУП-КУП, *виг.*, *дит.* Уживається за значенням дієслова **купатися**.

КУПОВА́НИЙ, а, е. 1. Купований. 2. Те саме, що **бовто́вый**.

КУ́РАЖ [кураж(ш)], жу, ч. Бадьорість, ентузіазм, збудження; відвага. *'Деколи та'кый 'ма́йу ку-раш, шчо переро'била бы м хут'-'кул'ко роботи.*

КУРА́ЖИТИСЯ [куражитис'а], жус'а, жис'а, *недок.* Проявляти бадьорість, відвагу, сміливість в

результаті сп'яніння. *Ку'раживс'а, ку'раживс'а, а пак зас'нав за столом.*

КУРА́ЖНЫЙ, а, е. Трохи сп'янілий, бадьорий. *Ку'ражний чулу'вік.*

КУРА́СТРА, *ы, жс.* Молозиво. *Ку'растра ва-риц'а з моло'ка, куй с'а ко'рова в'телит.* Пор. рум. *corastră*, діал. *surastră*, лат. *colostrum* т.с.

КУРА́ТОР, а, ч., *церк.* Голова церковної двадцятки. *Ку'ратор с'а мусит ста'рати за 'цир'кув.*

КУРАТОРИТИ *див. кураторова́ти.*

КУРАТОРОВА́ТИ, *руйу, руйеш і КУРА́ТОРИТИ*, *то́р'у, ториш, недок.* Виконувати обов'язки голови церковної двадцятки. *Ку'раторо'вати – вто велика че'с'ц'у се'м'і дл'а чулу'віка.*

КУРА́ТОРСТВО, а, с. Виконання обов'язків голови церковної двадцятки. *За го'ды йо'го ку'раторства учинили ну'ву 'цир'кув.*

КУРА́ТОРСЬКИЙ [ку'раторс'кий], а, е. Стосовний до **кура́тор**. *Ку'раторс'ка ро'бота.*

КУ́РВА, *ы, жс., вульг.* Хвойда. Див. ще **льо́ндра, льо́фа**. ♦ **Курва печена**, **курва ре'ге'ме'н'ц'ка** (*див. регеме́нтський*), *вульг.* – велика хвойда. *У печену́й (ре'ге'ме'нс'ку́й) 'курвы 'хыжа не' замы'каєс'а 'перед л'уба'сами.*

КУРВА́РИТИ, *р'у, риш, недок., вульг.* Жити розпусно; зраджувати в подружньому житті. *По'лан'а 'дбо'го кур'варила, а пак то'ж у'тихла.*

КУРВА́РСТВО, а, с., *вульг.* Розпусництво, блуд. *Ку'рварство до 'добро'го не' приве'де.*

КУРВА́РСЬКИЙ [кур'варс'кий], а, е, *вульг.* Розпусний. *Ку'рварс'кий с'в'іт нас'тав.* Див. ще **курва́ський**.

КУРВА́СЬКИЙ [кур'вас'кий], а, е, *вульг.* Те саме, що **курва́ський**.

КУРВА́Ш, *ша, ч., вульг.* Розпусник; чоловік, що зраджує свою дружину. *Ку'рва'ша лиш гро'бова 'дошка сп'равит.*

КУ́РВИСКО, а, *жс., вульг.* Збільш. до **ку́рва**. Див. ще **ку́рвище**.

КУ́РВИЩЕ [курвище], а, *жс., вульг., збільш.* Те саме, що **ку́рвиско**.

КУРВО́ТА, *ы, жс., зб., вульг.* Люди легкої поведінки. *Шчо ты вз'меш с'тоб'і кур'воты?*

КУРВОЧКЫ́, *чок, мн.* Сорт тичної квасолі, у якій половина квасоліни біла, а половина – іншого кольору. *Поса'ди кур'воч'кы, та меш (будеш) 'мати 'файн'і лопат'кы.*

КУ́РИЦЯ [куриц'а], *і, жс.* Курка. *І'куриц'у'т'а'ге не на 'вулиц'у. Йак 'куриц'а знє'сєс'а, на вс'ый двур у'звес'а. Ой х'лопче, х'лопче, 'куриц'а т'а с'топче.*

КУ́РИЧКА, *ы, жс.* Зменш. до **ку́риця**.

КУ́РІБАЛО [кур'ібало], а, с. Те саме, що **крі́нда**.

КУ́РИНЕ [кур'ін'є], а, с. Куриво. *Уйшло уд н'а 'кур'ін'є, та не' майу шчо ку'рити.*

КУ́РІЦМАТИСЯ [кур'іцматис'а], *айус'а, ас'а:а* (айєс'а), *недок.* Ворушитися; пробуджуватися. *Йаг н'а в'чула д'ітина, та 'зачалас'а кур'іцмати в'парн'і.*

КУ́РКА, *ы, жс.* 1. Кірка. *'Курка х'л'іба, соло'ни-ны.* 2. Кора на дереві. *'Курку із з'рубаного 'дерева т'реба з'лушчити.* 3. Те саме, що **пі́на**.

КУ́РТАНЕ [куртан'є], а, с. Укорочування. *'Кур-тан'є с'виты.*

КУРТА́ТИ, *тайу, курташ (тайеш), недок.* Укорочувати. *Не' кур'тай 'дуже 'кабат.*

КУРТА́ТИСЯ [кур'татис'а], *тайєс'а, недок.* У р'обот'і час с'коро кур'тайєс'а.

КУРТИ́НЬКИЙ [кур'тин'кий], а, е. Коротенький. *Сис' 'реклик туб'і, Й'ванку, кур'тин'кий.*

КУ́РТЫЙ, а, е. Короткий. *'Дбо'ге во'лос'є, а 'куртый 'р'озум.* Пор. угор. *kurta* т.с.

КУ́РТО, *присл.* Коротко. *'Доста с' 'курто пу-друбила с'виту.*

КУРЬОПЫ́ТНИК [кур'опытник], а, ч., *зне-важ.* Ловелас. *Та'кий кур'опытник, шчо вс'ых д'і-вок у сил'і перє'пыт'кав.*

КУРЮ́Н [кур'ун], *на, ч., рідк.* Те саме, що **ког'ут** 1. *Ку'пилам 'ніт'ата, а вто вс'і кур'уны.*

КУ́РЯ [кур'а], *ати; ор. відм. ат'ом, с.* Курча. *Іс'і 'кур'ата май ру'зумн'і ут 'клокы.* Див. ще **пі́тя**.

КУРЯ́К [кур'ак], *ка, ч.* Курець. *'Перет 'тымы кур'аками 'дыхати не'їє йак.* Див. ще **куря́щий**.

КУ́РЯТКО [кур'атко], а, с. Те саме, що **ку́ря**. Див. ще **пі́ятатко**.

КУ́РЯЧЫЙ [кур'ачый], а, е. Курачий. ▲ **Ку-р'ачі лап'кы**, *лабок, мн., бот.* – плаун булавовидний (*Lycopodium clavatum*).

КУ́РЯЧКА [кур'ачка], *ы, жс., бот.* Спориш звичайний (*Polypodium aviculare*). *'Кур'ачка 'л'убит ро'сті на двур'і.*

КУРЯЧКЫ́ [кур'ачкы], *чок, мн.; одн.* *'кур'ачка, ы, жс.* Курачий послід. *Аш 'кури пу'стити на двур, та вс'ый буде у кур'ач'ках.*

КУРЯШУ́ЛНИК [кур'ашульник], а, ч. Великий ящик, у якому ночують кури. *По'прав, чулу'віче, кур'ашульник, бо 'зайде в 'н'ого тхур'ват'пот'кан.*

КУРЯ́ЩЫЙ [кур'ашчий], а, е, у *ролі ім.* Те саме, що **кура́к**. Пор. рос. *кураший* т.с.

КУ́СИТИ [кус'іти], *ййу, ййеш, недок., дит.* Ку-сати.

КУСНЬЙ, а, е. Який легко коситься (про тра-ву, бур'ян). *У с'тежар'і тра'ва кус'на.*

КУСТÉ [кус'п'є], *п'а, с., зб.* Те саме, що **кб́сти**. *На мал'ому тил'атови м'н'аса 'мало – одно кус'п'є.*

КУСТЬ [кус'п'], *кости, жс., анат.* 1. Кість, кістка. *З 'моймыи кус'п'ми да'леко не' 'пуйдєш.* 2. Скелет. *У 'тоб'і жсо'ны сил'на кус'п'.*

КУСТЯНИК [кус'ц'ан'ик], 'ка, ч., помолог. Горіх, у плодів якого дуже тверда шкаралупа. *Кус'ц'ан'ик не хоче с'а колоти, гі други в'р'іхы, з н'ого зирн'а добго треба удержувати.*

КУСТЯНИЙ [кус'ц'ан'ий], а, е. Твердий. *Ис того в'р'іха кус'ц'ан'і плоды, шкаралупи на них тверда, ги кустка.*

КУСУРДАВИТИСЯ [кусур'дав'итис'а], 'дав'у-с'а, 'дав'ис'а, недок. Ставати неприв'ітним, невдоволенням, легко ображатися. *Олекса хут 'защчо с'а кусур'давит.*

КУСУРДАВЫЙ, а, е, ірон. Неприв'ітний, невдоволенням, надто чутливий до образ. *Кусур'дава жоно.*

КУСУРДАК, 'ка, ч., ірон. Неприв'ітний, невдоволенням, чоловік, який легко ображається. *Тот кусур'дак хут 'из-за чого с'а надуе.*

КУСУРДАНЯ [кусур'дан'а], і, жс., ірон. Жін. до кусур'дак. Див. ще кусур'дачка.

КУСУРДАЧКА, ы, жс., ірон. Те саме, що кусур'даня.

КУСЬКАНЕ ['кус'кан'е], а, с. 1. Покусування. *Кус'кан'е ко'т'ат. 2. дит. Кусання. 2. перен. Учинення дрібних неприємностей кому-небудь. Ты бес'кус'кан'а, не"боре, не"можеш'жити. Пор. к'уськати.*

КУСЬКАТИ [кус'кати], айу, каш (айеш), недок. 1. Покусувати. *Кус'кайуц'а н'с'ата, ку'т'ата, куй с'а'бав'ат. 2. дит. Кусати. Кус'кай, Ми'гал'ку, 'мало хл'ипу'а. 3. перен. Робити кому-небудь дрібні неприємності. Ми'гал'подеколи'кус'кайе'н'а.*

КУСЬКАТИСЯ [кус'катис'а], айус'а, ас'а (айес'а), недок. 1. Покусуватися. *Шч'н'ата'с'ужов'кус'кайуц'а. 2. перен. Час від часу робити одне одному неприємності. 'Сестры вже давно'кус'кайуц'а.*

КУСЬ-КУСЬ [кус'-кус'], виг., дит. Уживається за значенням слів небезпечно, кусається. *Мар'ічко не"кывай'ц'іку, бо'ц'іка кус'-кус'!*

КУСЯ [ку'с'а], 'с'ати, с., с.г. Кісся. *Уло'милос'а в'н'а ку'с'а, та'треба'вчинити'нове.*

КУТЄЦЬ [ку'тиц'], ку'ц'а, ч. 1. Свилярник або відгороджений у хліві кут для свиней. *Уку'ц'и'держат'свин'а. 2. перен. Дуже запущена кімната. Йак'ота жоно в'т'ому ку'ц'и'жи'ве?!*

КУТИК, а, ч. Куток, в тому числі кут скатерті, простирадла, хустини і т.д. *Шир'інка з коси'тками в'кутику.*

КУТЫ, Кут, мн. Мікротопонім, називає місце-вість між двома потоками. *Дулу'Куты'ходилис'ме'ко'ровы'насти.*

КУТНІРОШ [ку'т'інерош], а, ч., зневаж. Чоловік, хлопець малого росту. *От'о вен'кут'інерош не"зрослый!*

КУТІНЬ [ку'тін'], тин'а, ч., анат. Пряма кишка. *Кутін'из'н'ий'уйшов. Ходит, ги'кутін'уверне-*

ний'увернутый). Див. ще кутнінка, кутн'а кышка (див. кутний).

КУТКА, ы, жс., зоол. Кішка свійська (Felis). *Тот чулу'вік'жс'іве'іс'жс'б'нов, ги'пес'іс'куткув.*

КУТЛИК, а, ч. Котелок, казанок. *У'кутлику'варили'лекар.*

КУТЛОВАТЫЙ, а, е. Несвіжий, непридатний для вживання в їжу. *Кутло'ват'і'п'сул'і.*

КУТЛОВАТИ [кутло'ват'іти], ійс, недок. Ставати несвіжим від довгого стояння в посуді (про воду, їжу). *Вода в'ідрі'скоро'кутло'ват'ійс.*

КУТНЫЙ, а, е. Який стосується прямої кишки. ▲ *Кут'на'кышка* – те саме, що **кутнінка**.

КУТНІНКА [ку'тн'анка], ы, жс., анат. Пряма кишка. *Куй'кут'н'анка'болит, та'вто'погано. Див. ще кут'на'кышка (див. кутний).*

КУТОЧКА, ы, жс. Зменш. до **кутка**.

КУТЧИК [ку'чик], а, ч. Зменш. до **кутець**. *Куч'ик'чин'ат'на'мале'свин'атко.*

КУФАЙКА, ы, жс., заст. Фуфайка. *Ку'файку'ти'тир'у'же'н'іко'не"носит.*

КУФАЙЧАНИЙ, а, е, заст. Виготовлений із фуфайчаного матеріалу. *У'мойого'чулу'віка'были'куфайчан'і'наг'д'виц'і.*

КУФЕР, фра, ч., заст. Валіза, чемодан. *Май'давно'на'чумай'дан'казали'куфер. Пор. угор. kúfer, пол. kufer, нім. Kuffer т.с. Див. ще чумай'дан.*

КУФЕРТКА, ы, жс., заст. Поштовий конверт. *Ба'ко'бы'ми'заатре'цов'ав'куфертку?*

КУФРИК, а, ч. Зменш. до **куфер**.

КУХАРИТИ, р'у, рш, недок., кул. Кухарити, кухарювати. *Мене'м'ногі'кличут'на'свал'бу'кухарити. Див. ще со'ка'чити.*

КУХАРИНЕ [кухар'ін'е], а, с., кул. Кухарство. *Йе'в'се"л'і'жоны, шчо'годами'майут'д'іло'с'кухар'ін'ом'по'свал'бах. Пор. к'ухарити.*

КУХАРЬКА [кухар'ка], ы, жс., кул. Кухарка на весіллях, поминках. *Без'добр'уї'кухар'кы'свал'ба'с'а'не"чинит. Див. ще со'ка'чка.*

КУЧА, і, жс. 1. Собака будка. *Заже'ни'пса'в'кучу. 2. перен. Бідненька хатинка. Уч'і'нилис'ме'туї'к'овдус'ц'і'й'д'кус'кучу. Див. ще к'учка.*

КУЧЕРЯВКА [куче'р'авка], ы, жс. Кучерява дівчина або жінка. *Д'иві, й'а'ка'куче'р'авка'пуш'ла.*

КУЧКА, ы, жс. Те саме, що **куча**. 2. *Й'а'ка'вто'х'ы'жа, вто'кучка.*

КУЧМА, ы, жс. Густе, велике волосся на голові. *Файна'в'н'ого'кучма.*

КУШ, ко'ша, ч. 1. Отвір у млині для засипання зерна. 2. заст. Споруда у вигляді високої і вузької клітки для сушіння й зберігання качанів кукурудзи. *Д'авно'коло'каж'жуй'і'х'ы'жс'і'были'ко'ши. 3. заст. Те саме, що шашов'аня 2.*

КУШ?! виг. Вигук, яким відганяють свиней.

КУШАНЕ [кушан'е], а, с. Пробування, куштування їжі, напою і под. *'Кушан'е стравы.* Пор. **кушати**.

КУШАНИЙ, а, е. Пробуваний, куштований (про їжу, напій). *'Кушаний левеш.*

КУШАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Пробувати, куштувати будь-що їстівне. *Зварила їдду, айбо шче йї не' кушала.*

КУШАТИСЯ [кушатис'а], айу, аш (айеш), *недок.* *Ас'а йїда варит і не' кушайес'а, та 'може с'а й не вдати.*

КУЩИК [кущик], а, ч. Малий кусок. *Ут свого сына не' жжи кущика хл'їба у старости.*

Л

ЛАБА, *ы, жс.* 1. Лапа тварини. *Ис'винс'ких лаб вар'ат кл'аг'ниці.* 2. вульг. Нога людини. *Ану забери своїй лаби с' постели.* 3. Ніжка стола, стільця і под. *Зломилис'а лаба на стул'ц'ови.* Пор. пол., словац. laba, рум. labă, угор. láb 'лапа'.

ЛАБАТЫЙ, а, е, *зневаж.* Який має великі ноги. *Лабатый чулу'вік.*

ЛАБЕЦА, *ы, жс., зневаж.* Нога великих розмірів. *У тойї жонї та'кі лабцы!* Див. **лабища**, **ножища**.

ЛАБІЩА [лабишча], і, *жс., зневаж.* Те саме, що **лабэца**.

ЛАБІШ, а, ч., *зневаж.* Те саме, що **криволабіш**.

ЛАБІШКА, *ы, жс., зневаж.* Те саме, що **криволабішка**.

ЛАБКА [лапка], *ы, жс.* Те саме, що **лаба** 3. *Уломилис'а лапка на стул'ц'ови.*

ЛАБОШ, а, ч., кул. Велика сковорода. *У лаб'оши мош пе'чи фанкы ват'шч'ос'смажити.* Пор. угор. lábos 'низька' каструля; сковорода'. Див. ще **палачінтош**, **хвуст**.

ЛАБОШКА, *ы, жс., кул.* Мала сковорідка; неглибока каструля, в якій смажать. *У лаб'ос'ц'ї с'мажат м'н'асо, чин'ат ран'таш.*

ЛАВИЦЯ [лавиц'а], і, *жс.* Лава для сидіння. *Дав'но лавиц'ї были в хы'жах, а тш'пир на 'вулиці коло 'кажэзуйї хыжі.*

ЛАВОР, а, ч. Великий тазик. *У лав'ор'ї кісто мис'ат, мыйуц'а, мыйут 'р'ан'д'е.* Пор. угор. lavor, чes. lavog, нім. Lavog т.с.

ЛАГА, *ы, жс., буд.* Один з брусів, до яких прибивається дощана підлога. *Лагы кладуц'а п'ут под'лаш.* Див. ще **пудм'остина**.

ЛАГОСІКЫ [Логос'ікы], у, *мн., церк.* Християнське свято Усікновення голови св. Івана Хрестителя (11 вересня).

ЛАГ [лаг(к)], гу, ч. Лак.

ЛАГЕР, гра, ч. 1. Пасовисько разом зі стійбищем. *У лаг'ови марга ц'їле л'їто жи'ве.* 2. *заст.* Піонерський табір. *Д'їти ут'ро'важовали ул'їт'ї в лаг'ер.* 3. *заст.* Концентраційний військовий табір. *Йура Йв'анишин ут'їк із н'їмиц'кого лаг'ра.* Пор. нім. Lager 'нічліг; табір; стан'.

ЛАГОВАНЕ [лагован'е], а, с. Лакування. Пор. **лаговати**.

ЛАГОВАНІЙ, а, е. Лакований.

ЛАГОВАТИ, гуїу, гуїеш, *недок.* Лакувати.

ЛАДА, *ы, жс., заст.* Скриня-лавиця. *У ладу кл'али 'р'ан'д'е тай на 'лад'ї с'їд'їли, с'пали.* ♦ **Д'овга лада** — місце, в якому важко знайти потрібну річ. *Не'годен ис'найти, бо пок'лавис'у 'д'овгу ладу.* Пор. словац. lada, угор. láda, нім. Lade 'скриня'.

ЛАДІТИ, ла'жу, ла'диш, *недок.* Готувати. *Ми-н'ї т'реба 'было двом дун'кам ла'дити час'ц'.*

ЛАДІТИСЯ [ладитис'а], ла'жус'а, ла'дис'а, *недок.* Готуватися, збиратися. *На друг'ий ци т'ри-т'ий дин' мали прий'ти сват'чі, а йа вже пак ла-жус'а.*

ЛАДЫКА, *ы, ч., церк.* Єпископ, владика. *Пуп-лад'ыка без йа'зыка (жарт).*

ЛАДЖАНЕ [латкан'е], а, с., *весіл.* Співання весільних пісень під час виготовлення вінків для молодих, заплітання молодої тощо. Пор. **ладкати**.

ЛАДКАТИ [латкати], кайу, каш (кайеш), *недок., весіл.* Співати весільних пісень під час виготовлення вінків для молодих, заплітання молодої тощо. *Куй пл'єтут вінкы та 'латкайт.*

ЛАДЧІНА, *ы, жс.* Зменш. до **лада**.

ЛАЖЕЧКЫ, чок. Зменш.-пестл. до **лажкы**. *Ци 'хочеш, Анц'ко, лаже'чок?*

ЛАЖКА [лашка], *ы, жс., кул.* Одна частинка локшини. *К'ос'л'убит тун'ку ла'шку.*

ЛАЖКЫ [лашкы], ла'жок, *мн., кул.* Локшина. *У нас ла'шкы не' ку'пуйут, ай майбуш'чин'ат с'амі.*

ЛАЗ, а, ч., *частіше мн.* ла'зы, 'зу. Лука у гірській лісистій місцевості. *Ходилис'ме на 'йаб'лыка у т'а'чус'кі (вышк'увс'кі) ла'зы.*

ЛАЙБА, *ы, жс., зневаж.* Старий транспортний засіб (велосипед, мотоцикл, автомобіль тощо). *По'зычивим ла'йбу та йду 'завтра до' Хуста.* Пор. пол. діал. leiba 'м'лява, вайлувата людина; незграбний одяг', н.в.нім. leib 'блуза, каптан, корсет'.

ЛАЙБИК, а, ч. Жилет, камізелька. *Дав'но ли-гін'ї у ла'йбиках ходили до 'церкви.* Пор. угор. lajbі т.с., нім. Leibrock 'фрак; сюртук'. ♦ **Рука'вы з лайбика** — нічого. *Йак с'а не' с'тф'рала, а уйг'рала рука'вы з ла'йбика.*

ЛАЙБИЧОК, чка, ч. Зменш. до **лайбик**. *А в мене ла'йбичок та'кый, йак у х'л'опц'у, та'кый ке-цер'ан'овый.*

ЛАЙЗЕР, а, ч., *заст.* Єврейське чоловіче ім'я.

ЛАЙКА, ы, ж. 1. Прокльони. *Не" можэ 'лайати и'нишуму ч'і'л'адникови, бо в'та 'лайка 'можэ в'пасти на т'в'ойу 'г'ол'ову.* 2. Матюки. *Тот чу'лу'вік без 'лайки не" 'годен про'жити й ми'нути.*

ЛАКАТОШ, а, ч., *заст.* Слюсар. Пор. угор. lakatos т.с.

ЛАКОМІЩІТИ [лакуміш'чити], 'чу, 'чиш, *недок.* Лакомити. *Не" лакуміш'чи д'і'ти шити'мин'ом, ай по'силу'й і'х.*

ЛАКОМІЩІТИСЯ [лакуміш'читис'а], 'чус'а, 'чис'а, *недок.* Лакомитися. *'Мойа 'д'івка, куй 'была мал'ов, та 'дуже с'а лакуміш'чила на вс'е, шчо 'вид'іла.*

ЛАКОМІЩЛІВЫЙ [лакумішч'ливый], а, е. Який лакомиться. *Лакумішч'лива ж'о'на.* Див. ще **лакумный**.

ЛАКУМКА, 'мок, *мн.*; *одн.* 'лакумка, ы, ж. Ласощі. *Давно 'лакуму'в 'была і 'булочка.*

ЛАКУМНЫЙ, а, е. 1. Лакотий, привабливий. *Лакумн'і 'фанки.* 2. Те саме, що **лакоміщлівый**.

ЛАМАНЕ́ [лама'н'е], а, с. 1. Ламання, ломка. *Ламан'е дв'ер'и.* 2. с.г. Збирання врожаю качанів кукурудзи. *Мы хо'дили брі'гаду'в на ламан'е на Вк'райну, та можэ 'было 'файно зар'обити зер'на.* Пор. **ламати**.

ЛАМА́ТИ, 'ламл'у, 'ламлеш, *недок.* 1. Ломати. 2. с.г. Збирати врожай качанів кукурудзи. *Коли 'файна в'рода на ме'лай, та 'дуже л'убл'у ла'мати ст'руче.*

ЛАМПОШ, а, ч., *заст.* Ліхтар гасовий. *'Заки не" 'было лит'рики, та з 'лампошом ис'ме хо'дили вно'чи в хл'і'в.* Пор. угор. lámpás 'ліхтар'.

ЛАМПОШИК, а, ч. Зменш. до **ла́мпош**. У нас був 'дуже сп'усубный 'лампошик.

ЛАНГ, у, ч. Сильне полум'я. *Куй го'р'ат су'хі дры'ва, та в'чиниц'а ланг.* Пор. угор. láng т.с. Див. ще **но́ловинь**.

ЛАНГОВА́ТИ, 'тує, *недок.* Горіти сильним полум'ям (про вогонь). *Прикру'ти газ, бо 'си́лно лан'тує.*

ЛАНГОШКА, ы, ж., кул. Корж, випечений на сковорідці; оладок. *'Лантошка с'а пе'че в 'лаб'бши.* Пор. угор. lángos 'оладок'.

ЛАНДЫШ, а, ч., *бот.* Конвалія звичайна (Convallaria majalis). *'Ландыш ро'сте в нас у го'р'оц'и та 'файно 'пахне.*

ЛАНДЫШОВЫЙ, а, е. Конвалієвий. *'Ландышовый ц'віт.*

ЛАНЦ, 'ца, ч. 1. Довгий і товстий ланцюг. *Лан'цом зай'азу'ють вус, куй ве"зут м'ного 'дерева вад'др'ов.* Пор. угор. lánc т.с. 2. *перен.* Ряд, ланцюг людей. *У 'першум 'ш'ор'і 'мала май ве"лика ро'дина йти: о'тиц', 'мати, ст'р'ыйна, та моло'диц'а 'пер'ший ланц, у'с'іх ц'ул'о'вала.*

ЛАНЦО́К, ц'ка, ч. 1. Зменш. до **ланц**. *Ланц'ком при'язу'ють до'р'ову.* 2. *заст.* Прикраса у вигляді стрічки з різнокольорових намистинок на шії дівчини. *Та'ка 'была ч'іношина 'д'івка, шчо на 'ко'жэ'у ни'д'і'л'у 'мала дру'гий ланцок.*

ЛА́РМА, ы, ж., *сварка* з бійкою. *Ба шчо с'а с'тало, шчо в су'с'іду ларма?* ♦ Пуд'н'ати ларму – те саме, що **лармовати**.

ЛАРМОВА́НЕ [лар'мован'е], а, с. Намагання увірватися з криком, грюкотом куди-небудь. *Ото 'было та'ке лар'мован'е, шчо д'і'тина с'а пере'нудила.* Пор. **лармовати**.

ЛАРМОВА́ТИ, 'муйу, 'муйеш, *недок.* Рватися куди-небудь з криком, грюкотом. *Йди вдо'при две"р'і, ко так ларму'є.*

ЛАСТУ́КА, ы, ж., *орн.* Ластівка (Hirundo). *Ласту'ки не" сл'обудно 'кывати.*

ЛАСТУ́ЧИН, а, е. Ластівчин. *Ласту'чине гн'і'здо.*

ЛАСТУ́ЧКА, ы, ж. Зменш.-пестл. до **ласту́ка**.

ЛА́Я [Лайа], і, ж., *заст.* Єврейське жіноче ім'я.

ЛА́ЯТИ [лайати], 'лайу, 'лайеш, *недок.*, кому. 1. Проклинати. *Не" лай с'в'ойу'й д'і'тин'і.* 2. Матюкатися. *'Деко не" кы'нес'а, в'бы не" 'лайати?*

ЛА́ЯТИСЯ [лайатис'а], 'лайус'а, 'лайес'а, *недок.* Клястися. *'Лайалас'а при л'уд'ох, шчо буи до нас не" при'йде.*

ЛЕ́ВЕНТ, а, ч., *заст.* Старшокласник, який проходив військові заняття за окупації Угорщиною в 1939–1944 рр. *'Левенты с'а фу'рт з іц'і'ровали.* Пор. угор. levente 'допризивник; член допризивної організації фашистського характеру'.

ЛЕВЕРЕН́ДА *див.* **реверенда**.

ЛЕ́ВЕШ, у, ч., кул. Бульйон. *Звар'илам 'файный 'левеш ис'куриц'і.* Пор. угор. leves 'суп'.

ЛЕВО́Р, а, ч., *військ.* Револьвер, пістолет. *Н'і-миц'кый уф'іц'і'р зай'ш'ов до нас до'хыж из ле'вором у руц'і, та мы с'а вс'і пере'пужали.*

ЛЕ́ГКІ [ліхкі], 'лехкых, *мн.*, у ролі ім., *анат.* Легені. *'Баба бит'і'жна на 'лихкі.* Див. ще **не'чунка** 'лехка (*див.* **печу́нка**).

ЛЕГІ́НИК [ліг'інік], а, ч. Зменш.-пестл. до **легінь**. *Бо'р'он'аво – 'файне се'ло, лиш ко'бы не" в 'і'амі, та'кі в'н'о'му лиг'іники, йак нама'л'ован'і.*

ЛЕГІ́НИНЕ [ліг'інін'е], а, с. Парубкування. *Ми'н'і 'было то'гда не" до лиг'інін'а, бо т'реба 'было го'р'оші зар'обл'ати.*

ЛЕГІ́НІ́СКО [ліг'ініско], а, ч., *збільш.* Кре-мезний парубок. *Ото лиг'ініско, а не" кур'дуні'л'.*

ЛЕГІ́НІТИ [ліг'ініти], н'у, ниш, *недок.* Парубкувати. *'Петро до'вого лиг'інів.* Див. ще **легіньо-вати**.

ЛЕГІ́НИТИСЯ [ліг'інітис'а], н'ус'а, нис'а, *недок.* Удавати з себе парубка (про підлітка або старшого віком чоловіка). *Шче му с'мыры пуд 'но-*

сам не" усохли, а вже бы с'а'лігінив. Ужє майже 'д'ідо, а ще бы с'а'лігінив.

ЛЕГІННИЩЕ [ліг'інішче], а, ч. Підліток. Його ліг'інішче 'інний, вже зроби заробл'ат. Див. ще ліг'інішук, ліг'інчук, хлоп'ище.

ЛЕГІННИЩУВ [ліг'інішчув], чова, чово. Який належить підліткові. Ліг'інішчув 'реклик. Див. ще ліг'інчуків.

ЛЕГІННИЩУК [ліг'інішчук], 'ка, ч. Те саме, що лег'ініше.

ЛЕГІНСТВО [ліг'інство], а, с., зб. Парубоцтво. Сох'ярниц'ке ліг'інство – ото 'були все пубуйц'і.

ЛЕГІНСЬКИЙ [ліг'ін'с'кий], а, е. Який властивий парубкові або стосується його. Ліг'ін'с'кий сох'таш. Ліг'ін'с'ка 'бд'іш.

ЛЕГІНЧУК [ліг'інчук], 'ка, ч. Те саме, що ліг'ініше.

ЛЕГІНЧУКІВ, кова, 'ково. Те саме, що ліг'інішчув.

ЛЕГІНЬ [ліг'ін'], 'н'а, ч. Парубок. Тот ліг'ін' нева'ловшен іграти. Пор. угор. legény т.с. Див. ще фат'іюв.

ЛЕГІНЬОВАНЕ [ліг'ін'ован'е], а, с. Те саме, що лег'ініне. Моє ліг'ін'ован'е 'было не'дб'огым.

ЛЕГІНЬОВАТИ [ліг'ін'овати], 'н'уйу, 'н'уйеш, недок. Те саме, що лег'ініти.

ЛЕГІНЮВ [ліг'ін'ув], 'н'ова, 'н'ово. Який належить парубкові. Ліг'ін'ув 'лайбик.

ЛЕГОЛАБ [лего'лаб(п)], част., заст. Хоча б. Мож бы ч'іну 'мало пудн'ати, лего'лаб на 'сорок рубл'у. Пор. угор. legolább т.с.

ЛЕД [лед(т), л'уд(т)], 'леду, ч. Лід. Студений йак лет (л'ут). На йазыку мн'уд, а на 'сирц'і л'ут.

ЛЕДАЯКИЙ [леда'йакый], а, е. Нікудишній, поганий. Леда'йака 'р'іпа с'а 'вродила 'тогут.

ЛЕДАЯКО [леда'йако]. Присл. до ледаякий. Леда'йако с'а 'д'ідо 'має, бо вже здр'овл'а не'йє.

ЛЁДВЫ, присл. Ледве. Ледвы м'устиг на 'п'ойіз.

ЛЁДВЫ-ЛЁДВЫ, присл. Ледь-ледь. Ледвы-ледвы йа до'несла вто б'еремено.

ЛЕДВЫНЕ, присл. модал. (вст. сл.). Напевне, мабуть. Мар'іка, ледвыне, с'а вернула.

ЛЕДОВЫЙ, а, е. Те саме, що ледяний 1. Ледава курка, 'еулиц'а.

ЛЕДЯНИЙ [лід'аный], а, е. 1. З льоду, льодовий. Лід'ана до'рога. Див. ще лед'овый. 2. Холодний, як лід. Лід'ана вода.

ЛЁЖА, присл. Лежачи. Ты бы вс'е робив 'лежа. Див. ще улёжа.

ЛЁЖАЛО, а, с. Місце, де лежать. Худоба 'має с'воєй 'лежало, а чил'адник с'воєй. Сторож 'має 'лежало в 'колібі.

ЛЕЖАТИ, лежу, лежиш, недок. Лежати.

♦ П'ласта (хреста) ле'жати – лежати в стані по-

вного фізичного знесилення. Та'кий слабый, шчо п'ласта (хреста) ле'жить.

ЛЕЖАЧКА, ы, ж., бот. Вероніка лікарська (Veronica officinalis).

ЛЁКВАР, у, ч., кул. Варення, повидло. Йа д'і'тинув 'дуже л'убила 'леквар. Пор. угор. lekvár 'повидло'.

ЛЁЛЕНЦ, а, ч., заст. Те саме, що сирот'інець. Пор. угор. lelenc(ház) т.с.

ЛЕЛІК [лі'лик], 'ка, ч., ент. Метелик. За-лит'ів лі'лик до'хыш. ▲ Сл'іпый лі'лик, рідк. – те саме, що мышол'ув.

ЛЕМА́К, 'ка, ч. 1. Представник частини мешканців Закарпаття (не сплутувати з лемками), які вживають частку лем 'лише, тільки'. 2. Прізвисько.

ЛЕН, у, ч., бот. Льон посівний, довгунець (Linum usitatissimum). Лен у нас 'мало ко 'с'ійав, май-буш – ко'ло'ін'і.

ЛЕНОВЫЙ [ле'новый], а, е. Льяний. Ле'нова со'рочка.

ЛЁПАВЕЦЬ [лепавиц'], ви'а, ч., зневаж. Брудний чоловік, що рідко миється. Тот 'лепавиц' а'чин'с'а 'н'ігда не 'мыйє, куй та'кий ву'н'ачый!

ЛЁПАВЫЙ, а, е. Вкритий лепом, брудний (про тіло людини або тварини). Ут:а'койі роботи вс'е 'т'іло 'лепаве.

ЛЁПАВИТИ, ійу, ійеш, недок. Ставати брудним (про людину, тварину). Ут 'п'оту тай 'п'ор'оху с'коро 'лепави'єш.

ЛЁПАВКА, ы, ж., зневаж. Жін. до л'епавець.

ЛЁПКАНЕ [лепкан'е], а, с. Кидання рідкої глини на стіну або стелю. На 'лепкан'е од'ної'х'ы-жі 'треба 'много 'часу. Пор. л'епкати.

ЛЁПКАТИ, айу, аш (айеш), недок., Л'ЕПНУТИ, ну, неш, док., буд., заст. Кидати рідку глину на стіну або стелю. Ц'ілыми дн'ами 'лепкалам 'хыжу.

Л'ЕПНУТИ див. л'епкати.

ЛЕПЧИТИ [леп'чити], 'чит, недок. Щільно прилипати. Сніг ле'чит оболо'кы. Куй с'а прус'тудиш, та гыртан'кы ти ле'чит з'нойом.

ЛЕПЧИТИСЯ [леп'читис'а], 'чиц'а, недок. Щільно вкритися чим-небудь. Шч'ос'ми с'а гыртан'кы ле'пчат ут солот'кого.

ЛЕТ, а, ч. Політ. Куй им був брамкар'ом та йм'н'авим 'л'опту на 'лету.

ЛЕТІЩЕ [лі'тишче], а, с., ав., заст. Аеродром. Ле'тишче 'было ко'лис'у 'Бушчин'і. Пор. чес. letiště т.с.

ЛЕТРИ́КА [лит'рика], ы, ж. Електрика. Ни л'із'на галандера, бо лит'рика т'а в'біє.

ЛЕТРИКАШ [литри'каш], 'ша, ч. Электрик. Наш сус'ід – лит'рикаш, та все нам шч'ос' по'п'равит, куй 'треба.

ЛЕТРИЧНЫЙ [лит'ричний], а, е. Электрич-ний. *Лит'ричне с'вітло. У перший раз лит'ричне с'вітло було нам великим чудом.*

ЛЕЧІЙ див. **лячій**.

ЛІБІНЧ, у, ч. ? *Не хочеш ис'у й'їду й'їсти? Та й'їш'либінч з мур'ан'ками.*

ЛИВЧ, 'ча, ч. Люшня (деталь у возі). *Дур'ний ги ливч.* Пор. угор. löcs, н.в.нім. Leuchse т.с.

ЛИЗЬКАТИ [лис'кати], айу, аш (айеш), *недок.* 1. Проводити язиком по кому-, чому-небудь, доторкуватися язиком до когось, чогось; лизкати. *Д'їти-на лис'кала мид'аник.* 2. Бути дуже вибагливим у їжі, намагатися їсти тільки щось смачненьке. *Наша д'ївка не хоче й'їсти хут'ничко, лиш бы лис'кала.*

ЛІЙКА, ы, ж., рідк. Ополоник. Див. ще **варі-ха**, **веліка ожийця**, **спил'чка**.

ЛІНДІЙ [Лин'дий], йа, ч. Прізвисько.

ЛІНДИК, а, ч. *анат.* Відросток, клітор. *Іди субі на мат'єрин'линдик* (лайка). Пор. рум. lindic т.с.

ЛІНІЙКА [ли'нийка], ы, ж. Лінійка.

ЛІНІЙКОВИЙ, а, е. Який у лінійку. *Линий-ковий зошит.*

ЛІНІЯ [линийа], і, ж. Лінія.

ЛІНТА, ы, ж. Сочевия (Lens esculenta). Пор. рум. linte т.с.

ЛИПНИК, 'ка, ч., *бот.* Підмаренник чіпкий (Galium aparine). Див. ще **світліця**.

ЛИПНИКЫ, 'ку, мн. Мікротопонім, що називає частину поля біля села Бороняво.

ЛИПОВИЙ, а, е. Ліповий. *Ліпова тийа.*

ЛИСНИЦЯ [лис'ниц'а], і, ж. Дика яблуня та її плід. *Из лис'ниц'ї дуже квасне й'ябляко.*

ЛИХОТІТИСЯ [лихотитис'а], 'тиш'а, *недок.* Нудити, млоїти. *Лихотит'а й'їт'и ут'иц'ного мн'аса.*

ЛИЦАТИЙ, а, е. Те саме, що **буцн'атий**. *Лицата д'ївка.*

ЛИЦЕ, ц'а, с. 1. Обличчя. 2. *перен.* Честь, гідність, достоїнство. ♦ **Мати лице** – бути гідною, порядною людиною; **Не мати лиц'а** – бути безсовісним, непорядним. *Ота жо'на не має лиц'а.*

ЛИЦОВИЙ [ли'ц'овий], а, е. Лицьовий.

ЛИЧКО, 'ка, с. Зменш.-пестл. до **лице**, лічко.

ЛІШКЫ, шок, мн. Надлишок. *Лішкы т'дїї ку'баскы, й'аку м не до'їйла, у'з'алам іс'д'б'ов.*

ЛІШНИЙ [лиш'ий], а, е. Зайвий. *Лішних з'роши не б'ївайе.*

ЛЫБАВИЙ, а, е. Який погано лежить (про одяг на людині). *Лыбава с'вита.*

ЛЫБЫ, лыб(п), мн. Одяг на людині, що помітно більший, ніж потрібно, за ростом і розміром. *Ото, не боре, на т'ббі не ану'т, ай й'акіс'лыбы.*

ЛЫГАВИЙ, а, е. 1. Незакріплений, розрегульований, розхитаний. *Лыгавий а'гош.* Див. ще **розлыганий**. 2. Те саме, що **лымпавий**. *Лыгава жо'на.*

ЛЫГАВО. Присл. до **лыгавый** 1, 2. *Л'с'ї д'вир-ц'ї лыгаво сто'їат.*

ЛЫГАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **кывати** 1. *Не лыгай лавиц'ув.*

ЛЫГАТИСЯ [хлипатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Те саме, що **кыватися** 1. *Не лыгайс'а на стул'ц'ови, бо гет го роз'лыгаи.*

ЛЫГОШ, а, ч., *зневаж.* Повільний чоловік. *Тот лыгош буде вто д'б'во робити.*

ЛЫГОШКА, ы, ж., *зневаж.* Жін. до **лыгош**.

ЛЫМПАВИЙ, а, е. Повільний. *Лымпавый чу-лу'вік.* Див. ще **лыгавый** 2.

ЛЫМПАВО. Присл. до **лымпавый**. *Дуже лымпаво ходит о'ти жо'на.* Див. ще **лыгаво** 2.

ЛЫМПАК, 'ка, ч., *зневаж.* Вайлуватий чоловік. *Тот лымпак скоро вто не в'чинит.*

ЛЫМПАНЕ [лымпан'е], а, с. Плентання. *Ото й'ого лымпан'е мене дуже с'ердит.* Пор. **лымпати**.

ЛЫМПАНИЯ [лымпан'а], і, ж., *зневаж.* Жін. до **лымпак**.

ЛЫМПАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Повільно йти, плентатися, чвалати. *Д'б'во лымпали, заки дуй'їли д'уму.* Див. ще **тел'ємпатися**.

ЛЫНГАРИТИ, р'у, риш, *недок.* Те саме, що **лодарьовати**.

ЛЫНГАРЬ [лын'гар'], р'а, ч., *зневаж.* Те саме, що **лодарь**. Пор. угор. lingár 'довгоногий'.

ЛЫНГАРЬНЯ [лын'гар'н'а], і, ж., *зневаж.*, зб. Те саме, що **лодарня**.

ЛЫНГАРЬОВАНЕ [лын'гар'ован'е], а, с. Те саме, що **лодарьоване**.

ЛЫНГАРЬОВАТИ [лын'гар'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.* Те саме, що **лынгарити**.

ЛЫНГАРЬОВАТЫЙ [лын'гар'оватый], а, е. Ледарюватий. *Лынгар'овата д'ївка.*

ЛЫНГАРЬСТВО [лын'гар'ство], а, с. Те саме, що **лодарьоване**.

ЛЫНГАРЬСЬКИЙ [лын'гар'с'кий], а, е, *зневаж.* Те саме, що **лодарьський**. *Лынгар'с'ка б'банда.*

ЛЫТКА, ы, ж., *анат.* Литка.

ЛІВАК [л'ївак], 'ка, ч. Лівша (чоловік, хлопець). *У мене вук л'ївак, тише л'ївув рук'ов.*

ЛІВАЧКА [л'ївачка], ы, ж. Жін. до **лівак**.

ЛІВИТИ [л'ївити], вл'у, виш, *недок.* 1. Ослабити напруження, поступатися. *Аж не хочеме о'ден од'нуму л'ївити, та мусиме с'а с'важати.* 2. л'ївит. Пом'якшати (про погоду – потепління після морозів). *Зачало л'ївити.*

ЛІВКЫЙ [л'ївкий], а, е. 1. Слабо натягнутий; слабо скручений. *Сис' друт на п'лотови доста л'ївкий, похл'ан.* *Л'ївка нитка* (слабо скручена). 2. Який має м'який характер, поступливий. *Л'їв-кий чулу'вік.*

ЛІВКО. Присл. до **лівкий**.

ЛІГАНЕ [л'іган'е], а, с. Лягання. *Пуз'н'е л'іган'е – додвге спан'е.* Пор. **лігати**.

ЛІГАТИ [л'ігати], ґайу, л'іґаш (ґайеш), *недок.* Лягати. ♦ **Лежати хреста** – лежати колодою. *Так с'а змучив, шчо лежить хреста.*

ЛІЖАК [лі'жак], ґа, ч. Лижник. *Ба ко з вас, хлѡпц'і, майдобрий ліжак?*

ЛІЖАНЕ [лі'жан'е], а, с. *Тот д'ім'вак дуже л'убит ліжан'е.* Пор. **ліжатися**.

ЛІЖАРЬ [лі'жар'], ґр'а, ч. Те саме, що **ліжак**.

ЛІЖАТИСЯ [лі'жатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Кататися на ліжах. *Д'іти с'а л'убл'ат л'іжати.*

ЛІЖІ [ліжі], ліж(ш), *мн.* Лижі.

ЛІЗЬКАТИ [л'іс'кати], ґайу, л'із'каш (ґайеш), *недок., дит.* Лягати. *Цдил'ку, л'іс'кай коло мамки.*

ЛІК [лі'к], у, ч. Ліки. *Ку'му йе вік, ту'му йе й л'ік.*

ЛІКЫ [лі'кы], ку, *мн.* Ліки.

ЛІНІТИСЯ [л'інитис'а], л'ініц'а, *недок.* Линяти: втрачати шерсть (про тварину), волосся на голові (про людину), міняти шкіру (про гадюку) і т.д. *Кут с'а зачав л'інити.*

ЛІНІТИСЯ [л'інитис'а], н'ус'а, нис'а, *недок.* Лінуватися. *Не л'інис'а принести до'хыж дрѡв.*

ЛІНІОХ [л'ін'ух], ґа, ч. Лінива людина. *Іди на дры'ва, не бут' таким л'ін'ухом.*

ЛІПКИЙ [л'іп'кий], а, е. Липкий. *Хл'іб ва'л'кий – на зуби л'іп'кий.*

ЛІСА [л'іса], ы, ж. 1. *рідк.* Невеликі ворота, виплетені з лози. *Ты'пур' мало в кого л'іса місто вур'ут.* 2. Виплетена з лози сітка для сушіння фруктів на сонці. *Прувбер'тай с'ливы на л'іс'і, та май скоро у'схнут.*

ЛІСКА, ы, ж. 1. Зменш. до **ліса** 1, 2. 2. *бот., заст.* Те саме, що **ліщина**.

ЛІСКОВЕЦЬ [л'іско'виц'], ґов'ц'а, ч., *бот.* Плід (горішок) ліщини. *Л'іско'виц' – ото л'ісковый ур'іх.*

ЛІСКОВИЙ [л'ісковий], а, е. Те саме, що **ліщановий**. *Л'іско'ві ур'іхы.*

ЛІТАНС [л'ітан'е], а, с. Літання.

ЛІТАТИ [л'ітати], айу, аш (айеш), *недок.* Літати.

ЛІТЕПНИЙ [л'ітепний], а, е. Який має кімнатну температуру. *Л'ітепна вода.*

ЛІТЕР [лі'тер], а, ч. Міра об'єму рідини 1 літр. *Прѡдала три літры моло'ка.* Див. ще **літра**.

ЛІТОВАТИСЯ [л'іто'ватис'а], ґуйус'а, ґуйес'а, *недок.* Літувати. *Л'іто'валис' мес'а в н'ар'іц'і, бо хыжу с'ме рознес'ли.*

ЛІТРА [лі'тра], ы, ж., *рідко.* Те саме, що **літер**. *Унів літру зу'р'ікы.*

ЛІТРОВКА [лі'трѡвка], ы, ж. Літрова пляшка, банка. *Одна в н'а літрѡвка з ви'ном, а шче дві – з о'лѡйом.*

ЛІТУЧИЙ [л'і'тучий], а, е. Літаючий. ▲ **Літуча мыш** *див. мыш*.

ЛІЧЕНИЙ [лі'чений], а, е. Лікований. *Тот чулу'вік л'ічений дох'торами, айбо не л'ічений.*

ЛІЧИТИ [л'і'чити], л'ічу, л'ічиш, *недок.* Рахувати, лічити. *Та'кий мал'ый, а вже знайе л'ічити дрѡші.*

ЛІЧИТИ [л'і'чити], л'ічу, л'ічиш, *недок.* Лікувати. *Дох'торы на вто вбы л'ічити л'у'ди.*

ЛІЧИТИСЯ [л'і'читис'а], л'ічус'а, л'ічис'а, *недок.* Лікуватися. *Аш т'а бо'лит, та л'ічис'а.*

ЛІЧІНС [л'і'чін'е], а, с. Лікування. *За'дар'н'ым л'ічин'ом с'а не л'ічиш.*

ЛІЩАНА [л'іш'чана], ы, ж., *бот.* Ліщина звичайна (*Corylus avellana*). *Із л'іш'чаны 'файн'і тычкы на па'сул'і.* Див. ще **ліска**.

ЛІЩАНКА [л'іш'чанка], ы, ж. Тичка з ліщини. *Л'ішчан'ками тычат па'сул'і.*

ЛІЩАНКОВИЙ [л'ішчан'ковий], а, е. Те саме, що **ліщановий**. *Л'ішчан'кова тычка.*

ЛІЩАННИК [л'ішчан'ник], ґа, ч., *зб.* Ліс з ліщини. *У л'ішчан'ику рус'тут дрѡбы пудл'існикы.*

ЛІЩАНОВИЙ [л'ішчан'овий], а, е. Ліщиновий. Див. ще **ліщанковий**.

ЛЛЯТИ [л'я:ати], л'у, л'єш, *недок.* 1. Лити (рідину). 2. Лити (про розплавлений метал). 3. Бетонувати. *Нын'і буде'ме л'я:ати 'традичі.*

ЛЛЯТИЙ [л'я:атий], а, е. 1. Литий (про рідину). *Л'я:ата з гелеты во'да.* 2. Вилитий (про метал). *Л'я:атый звун.* 3. З бетону, бетонований. *Лс'і 'традичі не му'рован'і ай'л'ат'і.*

ЛОБОДА, ы, ж. Низької якості їжа, зварена з усякої рослинності. *Зваріла'м мало лѡбо'ды.*

ЛОВГАВИЙ [лѡв'гавий], а, е. Який хитається. *Лѡвгавый сто'вп (чулу'вік).*

ЛОВГАНЕ [лѡвган'е], а, с. Хитання; колисання. *Ты, Петрику, свѡйым лѡвган'ом стулиц'ис' розлѡгав.* Пор. **ловгати**.

ЛОВГАТИ [лѡвгати], айу, аш (айеш), *недок.* Хитати; колисати. *Лѡвгай ко'лыску, та май скоро за'снут д'ітина.*

ЛОВГАТИСЯ [лѡвгатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Хитатися; колисатися. *Не лѡвгайс'а на стул'ц'ови.* Пор. угор. *lóg* т.с.

ЛОВГОВАНЕ [лѡв'гован'е], а, с. Те саме, що **лодарьоване**.

ЛОВГОВАТИ [лѡв'говати], ґуйу, ґуйеш, *недок.* Те саме, що **лодарьовати**. Пор. угор. *lóg* т.с.

ЛОГЫН, а, ч., *зневаж.* Те саме, що **лодарь**.

ЛОДАРИТИ, р'у, риш, *недок.* Те саме, що **лодарьовати**.

ЛОДАРЬ [лодар'], а, ч., *зневаж.* Ледар. *Лодар' не хоче ро'бити.* Див. ще **лынгарь**, **логын**, **нероб**, **плунгур**.

ЛОДАРЬНЯ [лодар'н'а], і, жс., зневаж. Зб. до лодарь. Лодар'н'а не хоче робити, лиш бітангу-йе. Див. ще лынгарьня.

ЛОДАРЬОВАНЕ [лодар'оване], а, с. Байдикування, ледарювання. Муй сын робити не хоче, пушів у лодар'ован'е. Див. ще лынгарьоване, лынгарьство, ловгіване, лодарьство, плунгуроване, плунгурство. Пор. лодарьовати.

ЛОДАРЬОВАТИ [лодар'овати], 'р'уйу, 'р'уйеш, недок. Ледарювати. Лодар'овати мож, аж йе на т'а куму робити. Див. ще лынгарити, лынгарьовати, ловговати, лодарити, плунгуровати.

ЛОДАРЬОВАТЫЙ [лодар'оватый], а, е. Ледачкуватий.

ЛОДАРЬСТВО [лодар'с'тво], а, с. Те саме, що лодарьоване.

ЛОДАРЬСЬКИЙ [лодар'с'кий], а, е, зневаж. Який властивий лодареві або стосується його. Лодар'с'кий с'в'іт. Лодар'с'ка банда.

ЛОДАРИУВ [лодар'ув], ова, ове. Який належить ледареві. Лодар'ова п'ос'ц'іл'.

ЛОЙДА [л'ойда], ы, ч., жс., зневаж. Людина (переважно жінка), що завжди ходить у брудному одязі.

ЛОКОТЬ [л'окот'], кт'а, ч. 1. анат. Лікоть. 2. перен., заст. Стара міра довжини (відстань від ліктя до кінця пальців).

ЛОМІТИ, л'омл'у, л'омиш, недок. Ламати. ♦ Лум'л'а г'ол'ов'ов – дуже швидко. Прибіг лум'л'а г'ол'ов'ов.

ЛОПАТКА, ы, жс. 1. Мала лопата. 2. анат. Лопатка. 3. Стручок тичної квасолі. Шче не л'ыковата лопатка.

ЛОПАТКЫ, 'ток, мн. 1. Стручки тичної квасолі. Лопаткы'с'огду'файно с'а вродили. 2. кул. Страва з незрілих стручків квасолі. Наварила лопаток.

ЛОПЫНДАНЯ [лопындан'а], і, жс., вульг. Жінка з повним обличчям, товста, вайлувата. Ба де ета лопын'дан'а пушла?

ЛОПЫНДАТЫЙ, а, е. 3 повним обличчям, товстий, вайлуватий. Лопын'дата жо'на.

ЛОПЫЦКАНЕ [лопыцкан'е], а, с. Швидко й неякісна робота. Ис та'кого лопыцкан'а н'іч'файне не'уйде. Пор. лопыцкати.

ЛОПЫЦКАНИК, а, ч., зневаж. Той, який робить швидко і неякісно. Сис' 'уш'фон та'кий не'вал'овшен, бо й'ого вчинив оден лопыцканик. Див. ще мал'ацканик.

ЛОПЫЦКАТИ, айу, аш (айеш), недок. Робити що-небудь швидко й неякісно. Ото та'кий майстер, шчо с'коро лопыцкат, за'то й робота в 'н'ого не'файна.

ЛОПКАТИ, айу, аш (айеш), недок., **ЛОПНУТИ** [л'опнути], ну, неш, док. 1. Видавати звук «лоп!»

при падінні в рідину. Упав 'камін' у 'в'оду, лиш л'опнуло за ним. Ко 'другу' 'й'аму 'копле, тот сам у н'у л'опне. Див. ще лопопіти. 1. 2. перен., зневаж. Говорити що-небудь незв'язно, окремими словами. Она все шчус' дур'не л'опне.

ЛОПНУТИ див. лопкати.

ЛОПОЙДА [л'опойда], ы, жс., зневаж. 1. рідк. Те саме, що лопотень. 2. Прізвище.

ЛОПОНІТИ [лупун'іти], 'н'у, лопоніш, недок. 1. Те саме, що лопкати. 1. Тихо 'бут' 'те' 'д'іти, бо по'мечу вас у болото, буде'те лупун'іти (жарт). 2. зневаж. Базікати. Та'ке лопочеш, шчо н'іш'чо в дві тр'іскы в'з'ати. Див. ще лопотати, тресконіти, троскотати, цорконіти, цоркотати, чіпінлати.

ЛОПОТАЛО, а, ч., зневаж. Те саме, що лопотень.

ЛОПОТАНЕ [л'опотан'е], а, с. 1. Видавання звука «лоп!» при падінні в рідину. Звир'ху ме'тали камін'ом, та лиш 'чулос'а лопотан'е в 'бзир'і. 2. зневаж. Базікання. Уд 'д'овгого лопотан'а жун у чулу'віка с'а 'може й голо'ва рузбул'іти. Пор. лопотати.

ЛОПОТАТИ, л'оп'очу, лопочеш, недок. Те саме, що лопоніти. Шчо лопочеш дур'не?

ЛОПОТЕНЬ [л'опутин'], тн'а, ч., зневаж. Базікало. Тот лопутин' у'с'е лопоче, шчо 'робиц'а в 'х'ыжи. Див. ще лопойда, лопотало, троскотало, троскотень, чіпіндало, чіпіндош.

ЛОПОТЛИВЫЙ [лупутливый], а, е, зневаж. Який любить базікати, балакучий. Ото 'дуже лупутлива жо'на. Див. ще чіпіндавий, чіпіндливый.

ЛОПТА, ы, жс., спорт. М'яч. Лопта йе гум'йова, кож'ана. ♦ **Бити л'опту**, спорт. – те саме, що лоптатися. Д'іти л'убл'ат'бити л'опту.

ЛОПТАНЕ [лоптан'е], а, с. Гра в м'яча. Муй'унук из лоптан'ом з'быват і за й'іду. Пор. лоптатися.

ЛОПТАТИСЯ [лоптатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), недок. Грати в м'яча. У вои'к'ол'і с'а 'д'іти лоптайут 'каж'з'ый дин'. Див. ще бити л'опту (див. лопта).

ЛОПОТЧКА, ы, жс., спорт. Зменш. до лопта.

ЛОПУШИНЕ [лупушин'е], а, с., зб., бот. Зарості лопуха. Із-за 'того лупушин'а буш н'іч не'хоче рос'ти. Див. ще лопушнийк.

ЛОСА, ы, жс., заст. Облігація державного займу в населення. При 'рус'к'ых 'мус'і'ис'ме купо'вати лосы. Пор. чес. los 'виграшний лотерейний білет', словац. los, нім. Los т.с.

ЛОСКОМ, присл. Нерухомо. Ле'жав лоском у 'постели, шчо ни муг уст'ати.

ЛОШУК [лушук], 'ка, ч. Жеребець віком близько одного року. Лушук – ото вже 'файный коник.

ЛУБОК, пка, ч. Задник взуття, каблук. А'бы с'а не'с'хож'овав, на лубок прибивали шп'іц.

ЛУГ [луг(х)], гу, ч., бот. Глід одноматочний (Crataegus monogyna). Чай з лугу дуже добрий ут сирц'я.

ЛУГЕР, у, ч., бот. Те саме, що **команіяця**. Лугер дуже л'убит марга. Пор. угор. lóhere т.с.

ЛУДНИЙ, а, е. Нудний. Лудный дин'у мене нын'і, бо не майу роботи.

ЛУДНО, присл. Нудно. Мойому чулувікови н'ігда не лудно, бо в:ун усе в робб'от'і.

ЛУЖКА [лушка], ы, ж., род. мн. лужок, рідко. Те саме, що **постіль**. Давно в хыжы не было много лужок, а вона велика на вс'іх.

ЛУЙТРА, ы, ж. Дерев'яна драбина. По луйтр'і йдуть на пуд вад'на хл'ів. Пор. угор. létra, нім. Leiter т.с.

ЛУКОВАТЫЙ, а, е. Дугастий. Луковата тычка.

ЛУКСОШ, а, ч., заст. Легковий автомобіль. Давно в сел'і був дис'п'о вден луксош. Пор. угор. luxusautó 'автомобіль-люкс'.

ЛУКСОШНИЙ, а, е. Люксовий. Купивим си луксошн'і біцікл'і.

ЛУМУЗЛОВАНЕ [лумузован'е], а, с. Гримання, грюкання. Учulam 'серед ночі лумузован'е у сус'іду. Пор. **ломозловати**.

ЛУМУЗЛОВАТИ, лумузлуйу, луйеш, *недок.* Гримати, грюкати. Ба ко там лумузлуйе в двир'і?

ЛУПАК, ка, ч. Великий кусок хліба, сала, сиру і т.д. Удр'ізала ковдощови лупак хл'іба тай мало солощини.

ЛУПАТИ, пайу, лупаш (пайеш), *недок.* 1. Колупати, лупати, розколювати. 2. лупат (лупайе), *недок.* Боліти пульсуючим болем. Деколи дуже н'а лупат (лупайе) голова. 3. Їсти з великим апетитом багато їжі. Тот так солоднину лупат, єб'ы н'ігда ни йів.

ЛУПАТИСЯ [лупатис'а], ац'а, *недок.* Відлущуватися, тріскатися. Шчус'с'к'іна зачала лупатис'а.

ЛУПІНА, ы, ж. Лушпайка картоплі, яблука і под. У тебе лупина з р'іны дуже тув'ста.

ЛУПІТИ, лупл'у, лупиш, *недок.* 1. Лупити. 2. Скалити. ♦ Лупити зуби, *вульг.* — скалити зуби, сміятися. Шчо лупиш зуби? Див. ще **уціліятися**.

ЛУПІТИ, лупл'у, лупиш, *недок.* Те саме, що **лупкати**. Лупив у бубен з ус'ойи'силю.

ЛУПКАНЕ [лупкан'е], а, с. Ударяння, стукання, биття, лупцювання. Ут:ого лупкан'а йа с'а пробудила. Пор. **лупкати**.

ЛУПКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **ЛУПНУТИ**, ну, неш, *док.* Ударяти, стукати, бити; лупцювати. Ба ко так лупкає в оболок? Мати го лупкат, бо нечесный.

ЛУПНУТИ *див.* **лупкати**.

ЛУПУР, а, ч., *вульг.* Дурень; пустомеля. Шчо того лупура слухати: н'іч руз'умного не впувіст. Пор. рум. lupul, лат. lupulus 'вовк'.

ЛУПША, і, ч., ж., *зневаж.* Глитай. Тот лупша бы пус'віта зажер, об'ы мух.

ЛУРА, ы, ж. Труба для стоку води. Луров вода те'че пуд мостком. 2. Те саме, ще **цівка** 1. Пор. нім. Rohr 'труба'.

ЛУСКАНЕ [лускан'е], а, с. Те саме, що **дуркане**. Ба шчо за лускан'е в д'ве'р'і? Пор. **лускати** 2.

ЛУСКАРЬ [лускар'], р'а, ч. Те саме, що **аршув**.

ЛУСКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **ЛУСНУТИ**, ну, неш, *док.* 1. Тріскати. На кунци ба'туг лускат. 2. Те саме, що **дуркати**. Так ми лускат у гулу'в'і!

ЛУСКОНІТИ [лускун'іти], н'у, ниш, *недок.* Ударяти по чому-небудь часто й несильно. Ба ко там лусконит по вор'отах?

ЛУСКОТАНЕ [лускотан'е], а, с. Те саме, що **лускане**. Пор. **лускотати**.

ЛУСКОТАТИ, к'дчу, кочеш, *недок.* Те саме, що **лускати** 2.

ЛУСНУТИ *див.* **лускати**.

ЛУТРІЯ [лутр'ія], і, ж., *рідк.* Лотерея. Пор. угор. lutri т.с.

ЛУФЫС, *невідм.*, *вульг.* 1. Дуля, фіга. На с'уй робб'от'і луфыс заробиш. 2. *перен.* Дурень, нездара. Ото не чулу'вік, ай луфыс.

ЛУФТ, у, ч. (Свіже) повітря. Удо'ри мало двир'і, най іде луфт, бо н'ічим дыхати. Пор. нім. Luft т.с.

ЛУФТОВАНЕ [луфтован'е], а, с. Провітрювання. Ут:войого луфтован'а вч'инилос'а студено в хыжы. Пор. **луфтовати**.

ЛУФТОВАНИЙ, а, е. Провітрюваний. Луфтована хыжа.

ЛУФТОВАТИ, туйу, туйеш, *недок.* Провітрювати. Не луфтуйте дуже хыжу, бо буде студено. Див. ще **фрішіяти**.

ЛУФТОВАТИСЯ [луфтоватис'а], туйус'а, туйес'а, *недок.* Провітрюватися. Аш ти душно, та йди на двур луфтуис'а. Див. ще **фрішіятися**.

ЛУЧ, ча, ч. Промінь. У сик'тимбр'і луч'і с'онц'а вже слаб'і.

ЛУЩИТИ [лушчити], чу, чиш, *недок.* Тербити качани кукурудзи, луштити горіхи, стручки квасолі, гороху і под. Луштити па'сул'і, ст'руче.

ЛУЩИТИСЯ [лушчитис'а], чич'а, *недок.* Тербитися, луштитися (про качани кукурудзи, горіхи, стручки квасолі, гороху і под.). Па'сул'і с'а лушчат лехко.

ЛУШЧІНЕ [лушчін'е], а, с. Процес, при якому терблять, лушать качани кукурудзи, стручки квасолі, гороху і под. Треба с'а брати за лушчін'е ст'руча, бо вже не'йе кур'ом тай с'вин'ати мела'йу. Пор. **луштити**.

ЛЬОГАНЕ [л'оган'е], а, с. Жлуктання. У тул'кого л'оган'а ви'на д'ідо руз'бул'іас'а. Пор. **льогати**.

ЛЬОГАТИ [л'огати], айу, аш (айеш), *недок.* Жлуктити. *Кул'ко ты будеш л'огати того ви'на?*

ЛЬОНДРА [л'ондра], ы, *жс.*, *вульг.* Те саме, що *кърва*.

ЛЬОНДРИЩА [л'ондрища], а, *жс.*, *вульг.* Згруб. до *льбидра*. *Ота л'ондрищча н'ікого с'а не" ган'бит.*

ЛЬОПАНЕ [л'опан'е], а, с. Бризкання грязюкою. *Уд л'опан'а д'ітва'ка у'с'а м зал'опана.* Пор. *льопати*.

ЛЬОПАТИ [л'опати], айу, аш (айеш), *недок.*, **ЛЬОПНУТИ** [л'опнути], ну, неш, *док.* Бризкати грязюкою. *Йурику, не ска'чи по болотови, бо л'опаш на н'а.*

ЛЬОПКАТИ [л'опкати], айу, аш (айеш), *недок.* Хлюпати. *Л'опкат вода в'ідр'і, куй го не'сеш.*

ЛЬОПКАТИСЯ [л'опкатис'а], *ац'а* (айес'а), *недок.* Вихлюпуватися. *Май'файно не"си в'ідро, бо л'опкайес'а в т'а вода.*

ЛЬОПНУТИ *див. льопати.*

ЛЬОФА [л'офа], ы, *жс.* Те саме, що *кърва*. Пор. пол. *losza* 'свиноматка', словац. діал. *l'acha* 'легко-важна жінка', нім. діал. *Löse* 'свиноматка'.

ЛЮБАС [л'убас], *ца, ч.* Коханець. *У По'лан'і было м'ного л'убасу.* Див. ще *любко, фр'аср.*

ЛЮБАСКА [л'убаска], ы, *жс.* Жін. до *лубас*.

ЛЮБАСОЧКА [л'убасочка], ы, *жс.* Ласк. до *лубаска*. *Ми'гал'ку, ко т'воя л'убасочка?*

ЛЮБИМО [л'убимо], *присл.* Любо. *А йа н'р'а-ду в'н'ого на кул'ін'ох, ко'ли л'убимо было.*

ЛЮБИТИ [л'убити], л'убл'у, л'убиш, *недок.* 1. Любити; кохати. 2. Хотіти, бажати. *Л'убив бы м увид'іти, шчо з'м'ойых у'нуку уйде.*

ЛЮБИТИСЯ [л'убитис'а], л'убиц'а, *недок.* 1. Любитися; кохатися. 2. Подобатися. *Ми'н'і л'убиц'а Ми'гал'.* Див. ще *д'ячтитися*.

ЛЮБИЩЕ [л'убищче], а, ч., *поет.* Коханий, суджений. *Йак зал'ачеш, молодице, у т'рит'у'сере-ду, йак т'а вдарит т'вуй л'убищче по'ныску с'переду.*

ЛЮБКА¹ [л'упка], *пкы, жс.*, *род. відм. мн.* л'убок. Те саме, що *лубаска*. *Кул'ко в т'а, Йуро, л'убок?*

ЛЮБКА² [л'упка], *пкы, жс.*, *бот.* Те саме, що *д'юндючкы*.

ЛЮБКО [л'упко], а, ч. Те саме, що *лубас*. *Са-ма м т'раву столо'чила, сама йі п'ок'ошу, сама м л'упка ро'с'еро'ла, сама го п'оп'рошу.*

ЛЮБОВАНЕ [л'убован'е], а, с. Процес, при якому закохані пестять одне одного; кохання. *Йіх л'убован'е не" было'д'овгым, бо в'з'али го на'в'ойну.* Див. ще *мил'оване*.

ЛЮД *див. лед.*

ЛЮДЕ [л'уде], *ди, мн.* 1. Люди. 2. Чоловіки. *Зыйш'лис'а л'уде тай'жоны.*

ЛЮДСЬКИЙ [л'уц'кый], а, е. 1. Людський; порядний. *Учи'нити чил'адникови'д'обре – с'есе л'уц'ке'д'іло.* *Л'уц'ка'д'ітина*. 2. Який належить або властивий чоловікові. *Есе не" жун'с'кый, ай л'уц'кый'с'ведер.* *Есе л'уц'ке, а не" жун'с'ке'д'іло.* 3. Приватний (недержавний, неколективний). *Лс'і го'роды не" кал'г'оз'н'і, ай л'уц'к'і.*

ЛЮКАСТОВАНЕ [л'укастован'е], а, с. Причепурювання. *Уд л'укастован'а Мар'іка май'гли-тит.* Пор. *люкастовати*.

ЛЮКАСТОВАТИ [л'укастовати], туйу, туйеш, *недок.* Чепурити. *Л'укастуйу дун'ку, бо йде до'церкви.*

ЛЮКАСТОВАТИСЯ [л'укастоватис'а], туйу-с'а, туйес'а, *недок.* Чепуритися. *Ан'ц'а с'а'л'убит л'укастовати.*

ЛЯЦЬКА [л'ац'ка], ы, *жс.*, *буд.* Зменш. до *ляця*.

ЛЯЦЯ [л'ац'а], і, *жс.*, *буд.* 1. Лата, рейка, планка, дощечка. *Под'алу'й'іс'у л'ац'у.* 2. Штахетина в штахетнику. *Удор'валас'а л'ац'а в'пл'от'і.* Пор. угор. *léc* т.с.

ЛЯЧИЙ [л'ачи], **ЛЕЧИЙ**, л'ажу, л'ажеш; *мин.ч.* л'аг (л'ах), л'уг (л'ух), л'агли, легли, *док.* Лягти.

ЛЯЩОК [л'ашчок], чку, ч., *бот.* Конюшина лучна (*Trifolium pratense*). *Корова л'убит'настис'а в'л'ашчку.* ▲ *Б'ілий л'ашчок див. білий.*

М

МАВІПҀН, *на, ч.*, *зоол.* Те саме, що *моймҀн*.

МАГНІШ [магніш], а, ч. Магніт. *Т'агне йі до'йагод, йак до'магніша.* Пор. угор. *mágnés* т.с.

МАГНІШОВИЙ, а, е. Магнітний. *Магнішова пук'ова.*

МАДЯР [мад'ар], а, ч. 1. Угорець. 2. Прізвисько (українця). *Мад'аром пруз'вали шче'п'рад'іда, бо в'ун'убувс'а в'нуві'чіжмы та при'л'уд'ох с'а'зачав хва'лити: «Та'кий им си, йак'мад'ар'!», та так с'а за ним тай за'його вс'ов'фамелійов'і в'стало.*

МАДЯРИЗЛОВАНЕ [мад'аризлован'е], а, с. Говоріння по-угорськи. *Йа с'того мад'аризлован'а н'іч не" по'рузуміла.* Пор. *мадяризловати*.

МАДЯРИЗЛОВАТИ [мад'аризловати], луйу, луйеш, *недок.* Говорити по-угорськи. *Они там ме"-жи с'б'б'ов про шч'бс'мад'аризловали.*

МАДЯРІСКО [мад'ариско], а, ч. Кремезний угорець. *Ото'читавый мад'ариско!*

МАДЯРКА [мад'арка], ы, *жс.* Жін. до *мад'яр* 1. *Тот жил'ізнодорожник із'Вышкова, мад'ар, тай она мад'арка.*

МАДЯРКА [мад'арка], ы, *жс.* Жін. до *мад'яр* 2. *Шчус'сердиц'а на н'а'мад'арка.*

МАДЯРОН [мад'арон], а, ч. Чоловік, який за походженням не є угорцем, але змадяризувався. *Мад'арон за́биват своє́ ко'рін'е.*

МАДЯРО́НКА [мад'аронка], ы, жс. Жін. до мадяро́н.

МАДЯ́РОЧКА [м'ад'арочка], ы, жс. Зменш.-пестл. до мадя́рка.

МА́ДЯРОЧКА [м'ад'арочка], ы, жс. Зменш.-пестл. до мадя́рка.

МАДЯ́РСЬКИЙ [м'ад'арс'кий], а, е. Стосовний до ма́дяр 1. *Ма́д'арс'кий йа́зык'доста т'аш'кий.*

МА́ДЯРУВ [мад'арув], рова, рово. Який належить ма́дярові 1, 2 (див.).

МАДЯ́РУСЬКИЙ [мад'арус'кий], а, е. Стосовний до ма́дяр 2. *Ма́д'арус'кий фі́л'.*

МАДЯ́РЧА́ [мад'арча], чати, с. Зменш.-пестл. до ма́дяр.

МАДЯ́РЧУ́К [мад'ар'чук], ка, ч., зменш. 1. Хлопчик-угорець. 2. Хлопчик, що належить до родини Ма́дяра (див.).

МАДЯ́РЩИНА [мад'арщина], ы, жс. Угорщина. *У Ма́д'арщин'і уро'жайна зе'м'а.*

МА́ЄТНИЙ [ма'йетний], а, е. Те саме, що **бога́тий**. *Дуже ма'йетным стрый не' був, айбо жив не'пудло.*

МА́ЖА, і, жс. Центнер. *Ку'пив'дис'ат' маи'с'іна.* Пор. угор. *mazsa* т.с. Див. ще **ме́тер 2**.

МАЗГУ́ЛЯТИ [мазгу'лати], л'айу, тул'аш (л'айеш), *недок*. Писати або малювати безладно, незрозуміло. *Не' мазгу'л'ай'книшка, д'ітино.*

МАЙ¹, а, ч. Травень. *Муй сын с'а вродив у ма'йови.* Пор. ст.сл. *ман*, лат. *maius* т.с.

МАЙ², присл. Найбільше. *Господи'Боже, по-ма'гай, куму, куму, а'мин'і май. Ты'думаш' (дума'єш), аш ты май ро'зу'мак.* Див. ще **ма́йбуш**.

МАЙ³, присл. Те саме, що **уп'я́т**. *Що с' май прийшла, за́былас'ишус'?*

МАЙ⁴, част. Надає прикметникові або прислівникові значення вищого ступеня порівняння. *Цил'а май'файна, гі Йулина. Йа прийшла май'ско-ро, ги ты.* Пор. рум. *mai* т.с.

МАЙ⁵. Префікс, за допомогою якого утворюються прикметникові та прислівникові форми найвищого ступеня порівняння. *Ма'рка май'файна'д'іка. Май'скоро дости'гайт'іагоды тай'чириш'і.* Пор. рум. *mai* т.с.

МА́ЙБЛИЖЬЙ, а, е. Найближчий.

МА́ЙБЛИЖЕ. Присл. до **ма́йближый**.

МА́ЙБУШ, присл. Те саме, що **ма́й²**. *Ото та-ка нена'сытна жо́на: 'вічно йуй'майбуш'треба.*

МА́ЙБУ́Ш, присл. Те саме, що **буш**. *Ми'н'і треба дро́в майбуш, гі Йурови. Майбуш из-за'те-бе м'прийшов.*

МА́ЙЖЕ, присл. модаль. (вст. сл.). *Мабуть. 'Зачало прип'кати, – 'майже, бу'де дошч.* Див. ще **ма́йжінь**.

МА́ЙЖЕ-МА́ЙЖЕ, присл. Майже. *'С'ого'с'іна 'майже-майже'дуйде до'наші.*

МА́ЙЖІНЬ [майжін'], присл. модаль. (вст. сл.). Те саме, що **ма́йже**. *'Майжін', йа бу'ду бит'іжній, бо ишус'н'а тр'д'се.*

МА́ЙЗНАМЫЙ, а, е. Найвідоміший. *Тот чулу-вік у ц'ілому ра'йон'і 'майзнамый.*

МА́ЙКУРТЫЙ, а, е. Найкоротший. *'Майкур-тый дин'у де'це'мбр'і.*

МА́ЙМОЛОЖЫЙ, а, е. Наймолодший.

МА́ЙОВЫ́К, ка, ч. Той, що народився в травні. *У'мене сын – май'овик.*

МА́ЙОВЫЙ, а, е. Травневий. *Ма'йовый дин'у'же великий.*

МА́ЙО́РНЯ [майорн'а], і, жс., заст. Хутір з великим господарством, куди бідніші люди ходили на заробітки. *Ц'ілу нуч го'рит у т'а с'вітло, йак на май'орни.* Пор. угор. *major*, нім. *Meierhof* 'ферма, хутір'. Див. ще **то́ня**.

МА́ЙСКО́РІ [майско́р'і], присл. Найшвидше. *Йа прибігла ду'му 'майско́р'і.* Див. ще **ма́йско́рше**.

МА́ЙСКО́РШЕ, присл. Те саме, що **ма́йско́рі**.

МА́ЙСКО́РШЫЙ, присл. Найшвидший. *'Май-ско́риый лі'жар'.*

МА́ЙСТЕРШЫ́Й [маистир'шит(к)], та, ч. Ремесло, професія. *Чулу'вік мусит'мати'й'кыйіс'майс-тир'шик.* Пор. угор. *mesterség*, нім. *Meisterstück* т.с.

МА́ЙТЯ́ЖЕ [майт'аже]. Присл. до **ма́йтязый**.

МА́ЙТЯ́ЖЫЙ [майт'ажый], а, е. Найважчий.

МА́ЙФА́ЙНЫЙ, а, е. Найгарніший. *Ма'р'іка – 'май'файна'д'іка.*

МА́ЙФА́ЙНО. Присл. до **ма́й'файный**.

МА́ЙХОСНОВИ́ТЫЙ, а, е. Найвикористовуваніший. *Ис'а со'кырка – 'май'хосновита в та'зду-стві сер'сама.*

МАКАРО́Н, а, ч. Форма однини від макарон. *Д'іт'вак с'ав сы'рый ма'карон.*

МАКОВЕ́Я [Мако'вія], а, с., церк. Християнське свято на честь мучеників Маккавеїв (14 серпня).

МА́ЛА. Коротка форма родового відмінка однини прикметника *ма'лый* тільки у виразі уд *'мала до велика*. *Ус'і р'вали'й'абылка – уд'мала до велика.* Антонім *вели́ка*.

МАЛАТЛОВА́НЕ [малат'лован'е], а, с. Перебування в стані веселості, гуляння (переважно після сп'яніння). *По'лан'і с'а 'л'убит'малат'лован'е.* Див. ще **малатча́г**. Пор. **малат'ловати**.

МАЛАТЛОВА́НИЙ, а, е. Який любить повеселитися, погуляти (переважно в стані сп'яніння). *Малат'лована жо́на.*

МАЛАТЛОВА́ТИ, ¹луйу, ¹луйеш, *недок.* Веселитися, гуляти (переважно після сп'яніння). *Малатло'вати — не робити.* Пор. угор. *mulat* т.с.

МАЛАТЧА́Г [мала'ч:аг(к)], ¹га, ч., *рідк.* Те саме, що **малатло́ванс**. Пор. угор. *mulatság* т.с.

МАЛАЦКАНИК, а, ч., *зневаж.* Те саме, що **лопы́цканик**.

МАЛАЦКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **МАЛАЦНУ́ТИ**, ну, неш, *док.* Розмахувати чим-небудь. *Малац-кав руками та нехот'а'чи малац'нув жу'ну по' гулу'ві.*

МАЛАЦНУ́ТИ *див. мала́цкати.*

МАЛЕНЬКО [малин'ко], *присл.* Трішечки. *Дай ми 'малин'ко 'соли.* Див. ще **крéхты, пі́цко, пі́цінько, пі́ціцько.**

МАЛИННИ́ЧЕ [малин'иче], а, с. Малинник. У *малин'ичу'л'убл'ат га'ды 'быти.*

МАЛИ́ТИ, ¹л'у, ¹лиш, *недок.* Вважати малим, недостатнім. *Мы му 'дали 'доста 'много 'гроши, а в'ун си 'малит.*

МАЛІ́ТИ [мал'іти], л'іюу, л'ієш, *недок.* Меншати. *Дин'у'же 'мал'ііє.*

МАЛІ́ТИСЯ [мал'ітис'а], л'іюс'а, л'ієс'а, *недок.* Зменшуватися. *При'гр'іло 'сón'ічко та с'н'іг по'малы с'а 'мал'ііє.*

МА́ЛО, *присл.* 1. У невеликій кількості, мало. *Ты 'мало зрòбив'нын'і.* 2. Недовго. *'Пòт'те 'мало до нас.* 2. Нечасто, рідко. *Брат 'мало до 'мамкы 'ходить.*

МА́ЛТЕР, у, ч., *буд.* Цементно-вапняно-піщаний розчин для штукатурення, мурування і под. *'Малтер с'а 'чинит із пі'ску, 'цименту тай 'звести.* Пор. угор. *malter* т.с.

МАЛТЕ́РОВАНЕ́ [малте'рован'е], а, с., *буд.* Те саме, що **вако́ванс**. *Малте'рован'е'майл'ітше робити, куй не пéче 'сонце і 'скоро не схне.* Пор. **малтерова́ти.**

МАЛТЕ́РОВАНЫ́Й, а, е. Те саме, що **вако́ваний**. *Малте'рована 'хыжа.*

МАЛТЕ́РОВА́ТИ, ¹руйу, ¹руйеш, *недок.* Те саме, що **ваковáти**. *Малте'руйут 'хыжу.*

МАЛТЕ́РОВА́ТИСЯ [малте'роватис'а], руйс'а, *недок.* Те саме, що **ваковáтися**. *Малте'руйес'а 'хыжа по'вон у'л'ім'і.*

МА́ЛЬ [мал'], ли, *жс.* Фарба (олійна і под., але не водяна). *Ку'пилам зе'лену мал'.*

МА́ЛЬОВА́НЕ [мал'ован'е], а, с. 1. Малюван-ня. 2. Фарбування. *'Берус'а за фар'бован'е две'ри.* Пор. **мальова́ти.**

МА́ЛЬОВА́НЫ́Й [мал'ованы́й], а, е. 1. Мальований. 2. Фарбований. *Мал'ованы́й стул.*

МА́ЛЬОВА́ТИ [мал'овати], ¹л'у́йу, ¹л'у́йеш, *не-док.* 1. Малювати. 2. Фарбувати. *Іа 'сама мал'у́йу с'кíны, двір'і, оболо́кы.* Див. ще **фарбі́ти 1.**

МА́ЛЯРИТИ [мал'арити], р'у, риш, *недок.* Працювати малярем (про будівельну професію). *'Мал'ары 'дòвго не' жи'вут.*

МА́ЛЯРИ́НЕ [мал'ар'ін'е], а, с. Робота малярем. *Із 'мал'ар'ін'а моти 'фа́йно 'жсити.* Пор. **ма́лярити.**

МА́МКА, ¹ы, *жс.* Мама. *'Мамка ми ку'пили чи-ри'шин'.*

МА́МКАНЕ́ [мамкан'е], а, с. Часте повторю-вання «мамко». *'Декотра д'і'тина ц'і'л'ный дин' на-дуй'даіє 'мат:єри 'мамкан'ом.* Пор. **ма́мкати.**

МА́МКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Часто повторювати «мамко». *'Йурику, 'кул'ко на н'а бу'деш 'мамкати?*

МА́МЛАС, а, ч., *зневаж.* Похмура, неговірка, непривітна людина. *Тот 'мамлас н'іч не' 'каже, ай мув'чит.*

МА́МЛАСКА, ¹ы, *жс.*, *зневаж.* Жін. до **ма́млас**.

МАМЛАСОВА́ТЫЙ, а, е, *зневаж.* Похмурий, неговіркий, непривітний. *Мамласо'ватый чулу'вік.*

МАМО́НИТИ, н'у, ниш, *недок.* Те саме, що **ба́яти**. *'Наша 'банка 'знали мамонити.*

МАМО́НІНЕ [ма'монін'е], а, с. Те саме, що **ба́янс**. *'Ота жо'на 'вічно 'ходить з ма'монін'ом.* Пор. **мамо́нити.**

МА́МЧИН, на, но. Мамин. *'Мамчин 'реклик.* *'Мамчино полот'но.*

МАНАСТЫ́РЬ [мана'стыр'], р'а, ч. Монастир.

МАНА́Х, а, ч. Монах, чернець. *Уд нас ис сéла пу'шòв 'хлòниц'у ма'нахы.*

МАНА́ШИТИ, шу, шиш, *недок.* Бути монахом або монашкою. *Ко став ма'нахом, та 'мусит ма'на-шити до 'смерти.*

МАНА́ШЫЙ, а, е. Чернечий. *Ма'наша мо'лит-ва, 'òд'іш.*

МАНА́ШКА, ¹ы, *жс.* Жін. до **манáх**.

МАНГАЛÓВИНА, і, *жс.*, *заст.* Те саме, що **мангалу́в**.

МАНГАЛУ́В, лова, ч., *заст.* Рубель. *Май да-вно ман'галовом ка'чали 'чисте 'р'анд'е, бо не' в 'каж'зòго чил'адника быв тигла'зув.* Пор. угор. діал. *mángalló* т.с. Див. ще **мангалóвина**.

МАНДУ́ЛЫ, ¹дул, *мн.*; *одн.* ман'дула, ¹ы, *жс.*, *мед.* Гланди, мигдалини. *Бол'ат йі ман'дулы.* Пор. угор. *mandula*, нім. *Mandel* т.с.

МАНЕ́БРЕ [ман'нибр'е], а, с., *військ.*, *заст.* Ма-неври.

МАНЕБРОВА́ТИ [манибр'овати], ¹р'у́йу, ¹р'у́йеш, *недок.* Маневрувати. *Манибр'у́йут у 'во́йс'ку.*

МАНКЛЯ́ [манкл'а], і, *жс.*, *військ.*, *заст.* Ши-нелъ. *'Манкл'і при'возили 'хлòниц'і, 'йак с'а вер'тали ду'му з 'во́йс'ка.* Пор. нім. *Mantel* т.с.

МАНТІ́ТИ, н'чу, н'тиш, *недок.* Принадажувати; дурити, манити. *Тот чулу'вік 'чил'ад 'ман'тит.*

МАНТЬО́ [ман'т'о], т'а, ч., *зневаж.* Те саме, що **маху́н**. *Тот ман'т'о хут'-ичо 'умантит ут чи-л'адника.*

МАНТЯРЬ [мант'ар'], р'а, ч., *зневаж.* Те саме, що **махун**.

МАРАДІК, 'ка, ч. Земельна ділянка; частина, залишок. *Йе в н'а в сус'їдн'уму с'їл'ї ф'айный марадік зимл'ї.* Пор. утор. maradək 'залишок, остача'.

МАРГА, ы, ж., зб. Велика рогата худоба. У *нашуму с'їл'ї так дотаздо'вали, шчо 'марга вже не' майє де 'пасті.* Пор. утор. marha 'худоба'.

МАРГОВАТЫЙ, а, е. Нахабний. *Ото 'дуже 'марговатый чулу'вік.*

МАРЖІНА, ы, ж. 1. Одна особина великої рогатої худоби. *Двур без маржіны – ги 'хыжа без д'їтины.* 2. перен., вульг. Те саме, що **быдліна** 2.

МАРЖІНКА, ы, ж. Ласк. до **маржіна** 1.

МАРЖІНСЬКИЙ [мар'жин'с'кий], а, е. Який належить великій рогатій худобі або стосується її. *Мар'жин'с'ке м'н'асо; мар'жин'с'кий с'л'їт.* ▲ **Мар'жин'с'кий 'дохтор** – ветеринар. ♦ **Стати в мар'жин'с'кий с'л'їд(т)** – стати жінкою, вийти заміж. *Мар'їка 'Йурова вже стала в мар'жин'с'кий с'л'їт.*

МАРІКА [Мар'їка], ы, ж. Марія.

МАРІЧИН [Мар'їчин], а, о. Маріїн. *Мар'їчина свита. Мар'їчино та'здуство.*

МАРІЧКА [Мар'їчка], ы, ж. Ласк. до **Маріка**.

МАРМАЛАДА, ы, ж. Мармелад.

МАРОТ див. **март**.

МАРТ, а, **МАРОТ**, рота, ч. Березень. У *мар'тові с'а 'дуже 'лехко прустудити.* Пор. ст.сл. **март**, лат. martius т.с.

МАРТОВЫЙ, а, е. Березневий. *Мар'товый 'вітер.* Див. ще **мартяній**.

МАРТЯНІЙ [март'аній], 'ка, ч. 1. метеор. Березневий вітер. *Март'анік 'дуже ш'кодит здор'ов'ї у.* 2. Той, що народився в березні. *Наш 'Йура – март'анік.*

МАРТЯНЬІЙ [март'аньій], а, е. Те саме, що **март'овий**.

МАСКАЛІСКО, а, ч. 1. Кремезний росіянин. *Такого маскаліска, йат 'дуба, привела си Крестина з 'Росії.* Див. ще **маскаліще**.

МАСКАЛІЩЕ [маскалішче], а, ч. Те саме, що **маскаліско** 1, 2.

МАСКАЛЬ [маскал'], 'л'а, ч. Росіянин. У *нас у сел'ї вже йє маскал'ї, 'котр'ї вже'нилис'а на 'наших д'ївах.*

МАСКАЛЬНЯ [маскал'н'а], і, ж. зб. до **маскаль**. У *г'ор'д'ї 'п'овно маскал'н'ї.*

МАСКАЛЬСЬКИЙ [маскал'с'кий], а, е. Який властивий або стосується росіянина. У *тебе маскал'с'ка н'атура.*

МАСКАЛЬЩИНА [Маскал'щина], ы, ж. Те саме, що **Росія**.

МАСЛАГЫ, 'гу, мн., бот. Вид отруйних грибів. *Та'ка с' 'дур'на, г'їби с' 'а найіла маслагу.* Пор. утор. maszag 'дурман; опіум'.

МАСЛАГОВАТЫЙ, а, е. Дурний. *'Ходит, йат маслаговатый.*

МАСЛЯНКА [масл'анка], ы, ж. Масничка. *Наклад'ї в масл'анку 'мало 'масла.*

МАСНЄ, 'ного, с., у знач. ім. Скромне. *Уже настав пуст, масного не' можє 'їїсти.*

МАСНЬІЙ, а, е. 1. Жирний. *Йа не' 'л'ублу масне м'н'асо.* 2. Такий, до якого липне протилежна стаття. *Ото 'дуже масна 'д'ївка, куй за нив так 'хл'оп'ї 'бігають.*

МАСТІГА, ы, ж. Мастика, мазь. *Шчо за маст'їта в с'уї 'банц'ї?*

МАСТІКЫШКА, ы, ж., ч., ірон. Услеслива людина. *Ота маст'икышка хут'їт к'ому с'а приговорит.*

МАСТІТИ, 'машчу, мастиш, *недок.* 1. Мастити. 2. Білити хату. *'Мушу маст'їти в 'хыжи, бо 'гец'а закурило.* 3. Те саме, що **ваковати**. *Шче ми 'хыжсу звон (по'вон) не' помас'їтили, бо не'йє піску.*

МАСТЬ [мас'ц'], сти, ж. 1. Мазь. *Уц'їий 'масти 'файно с'а гоїят 'раны.* 2. кул. Витоплений із сала жир, смалець. *Нато'пилам гор'ниц'ї 'масти.*

МАТЕРІЗНИНА, ы, ж. Майнова спадщина від матері, материзна. *Кросна – 'моя материзнина.*

МАТИ, 'майу, 'майєш, *недок.* ♦ **'Мати лице** – бути порядною людиною. *Ота жо'на не' 'майє лиц'а, куй она та'ке 'каже.* **'Мати на 'т'амц'ї** – пам'ятати. *Йа все 'майу на 'т'амц'ї, шчо 'д'б'єжен им ти з'р'оші.* **Не мав бы 'моци**, евф. – диявол. *Йак с'а Андр'їй 'читаво на'пив, та при'вид 'їв му с'а тот, не' мав бы 'моци.*

МАТИ-МАЧОХА, ы, ж., бот. Підбіл звичайний (Tussilago farfara). *'Мати-мачоха 'майє лист'кы з'вир'ху з'їл'ин'ї й ст'удин'ї, а с'п'оду біл'аві й 'типл'ї.*

МАТИСЯ [матис'а], 'майус'а, 'майєс'а, 'майєс'а, 'майємес'а, 'майєтес'а, 'майуц'а, *недок.* Перебувати в певному стані щодо здоров'я, справ; почуватися. *Кум із кум'ов 'добре с'а 'майут.* «*Йак с'а 'майєш?*» – «*Майус'а, йак 'голый у 'тирн'у.*»

МАТКА, ы, ж. 1. анат. Матка. 2. Плідна самиця в тварин. 3. Швидка течія річки. *Матк'ов 'лехко плы'єти.*

МАТЛЮГАНЄ [матл'уган'є], а, с. Махання, розмахування. *Из-за т'войого матл'уган'а руками 'мало м с'а не' пур'їзав.* Пор. **матлюгати**.

МАТЛЮГАТИ [матл'угати], 'гайу, 'л'угаш (гайєш), *недок.* Махати, розмахувати. *Не матл'угай н'д'гов, бо з'вернеш від'ро.*

МАТОЧКА, і, ж. Хрещена мати. *Маточкы нам роздавали коло церкви писан'ї йайц'а.*

МАТОЧЧИН [маточ:ин], а, о. Який належить хрещеній матері. *Маточ:ино гус'а.*

МАТРИЯН [матр'і'ян], а, ч. Матеріал. *Матр'і-йан на вболокы шче сыр'ий.*

МАХ. ♦ **Одним махом** – враз, умить. *Одним махом лускочив навір'х.*

МАХАЛУСНИК, а, ч., вульг. Нікудишня, недбала людина. *З махалусника н'ї дома, н'ї на робот'ї неїе хос'на.*

МАХАНЄ [махан'є], а, с., заст. 1. Махання. 2. Скручування крутої нитки. *Махан'є пересучі.* Пор. **махати**.

МАХАНКА, ы, ж., заст. Спеціальний пристрій, за допомогою якого робили круту нитку, скручуючи її з кількох тонших ниток. *Маханків махали пересуч.*

МАХАТИ, йайу, махаш (хайеш), недок. 1. Махати. 2. заст. Скручування крутої нитки з кількох тонших ниток. *Махали пересуч маханків.*

МАХЛ'ОВАНЄ [мах'л'ован'є], а, с. Обман, шахрайство. *Мин'ї т'воєє махл'ован'є не л'уби-ч'а.* Пор. **махльовати**.

МАХЛ'ОВАТИ [махл'овати], л'уйу, л'уйеш, недок. Обманювати, підтасовувати, шахраювати. *Махл'уй си з вуц'ом, а не з мнів.*

МАХЛ'ЯРЬ [мах'л'ар'], р'а, ч., зневаж., рідк. Те саме, що **махун**.

МАХЛ'ЯРЬКА [мах'л'ар'ка], ы, зневаж., рідк. Жін. до **махлярь**.

МАХЛ'ЯРЬСТВО [мах'л'ар'ство], а, с., зневаж., рідк. Крутість, ошуканство, шахрайство. *Ты с'а, не боре, соко'ти махл'ар'ства того хлопц'а.*

МАХЛ'ЯРЬСЬКИЙ [мах'л'ар'с'кий], а, е, зневаж., рідк. Стосовний до **махлярь**. *Махл'ар'с'кі д'їла.*

МАХУН, на, ч., зневаж. Обманщик, ошуканець, шахрай. *Із ним неїе шчо с'а зйазовати, бо вто махун.* Див. ще **мантьо**, **мантьярь**, **махлярь**.

МАХУНКА, ы, зневаж., рідк. Жін. до **махун**. Див. ще **махлярька**.

МАЦІЦЬКИЙ [мац'іц'кий], а, е, дит. Дуже маленький. *Мац'іц'кий хлопчик.*

МАЦІЦЬКО [мац'іц'ко], присл., дит. Те саме, що **маленько**.

МАЦУР, ра, ч. 1. Кіт. *Наш мацур умив мыш.* 2. ірон. Хлопець, який вештається вночі. *Тот мацур ходит за д'їв'ками лиші поночи.*

МАЦЬКАНЄ [мац'кан'є], а, с. Те саме, що **бацьканє**.

МАЦЬКАНЫЙ [мац'каный], а, е. Те саме, що **бацьканый**.

МАЦЬКАТИ [мац'кати], айу, аш (айеш), недок., **МАЦЬНУТИ** [мац'нути], 'ну, 'неш, док. Те саме, що **бацькати**.

МАЦЬНУТИ див. **мацькати**.

МАЧАНЄ [мачан'є], а, с. Вибрання рідини вмочуванням. *Мин'ї с'а л'убит мачан'є зметаны білым хл'їбом.* Пор. **мачати**.

МАЧАНЫЙ, а, е. Вмокуваний. *Мачаный у мет хл'їп.*

МАЧАНКА, ы, ж., кул. Напіврідка страва з яєць, борошна, сметани, молока. *Мамка нам мачанку чинили доста'часто.*

МАЧАТИ, чайу, мачаш (чайеш), недок. Мокуючи чим-небудь, вибирати рідину; умочати, мочати. *Д'їтина мачат хл'їб у сметану.* ▲ **Пасул'ї мачати**, кул. – напіврідка страва з колоченої квасолі. *Пасул'ї мачати ддб'ї з о'лойом, а шче л'їпші ис'вин'ї с'кув'мастив.* Див. ще **мачкати**.

МАЧАТИСЯ [мачатися], чайес'а, недок. Мокуючися, вибирати рідину; умочатися, мочатися. *Най бы с'а мачало влуй, лиш бы го'было ку'му купити.*

МАЧКАНЄ [мачкан'є], а, с. Те саме, що **бацьканє**.

МАЧКАНЫЙ [мачканый], а, е. Те саме, що **бацьканый**.

МАЧКАТИ, айу, аш (айеш), недок. Те саме, що **бацькати**.

МАЧКАТИСЯ [мачкатися], айес'а, недок. Те саме, що **мачатися**. *Писали йайц'а, на с'вічку мачкалос'а, у с'акі узорчики'были.*

МАЧОХА, ы, ж. Мачуха. ♦ **Уд'мачохы** – нижчого сорту, другорядний. *Ци йа уд'мачохы, шчо мин'ї не'дали о'йандик.*

МАШІНА, ы, ж., заст. Поїзд. *Май давно ка-зали машина, а ти'пир – поїїзд.*

МАШІНІСТА [маш'ін'іста], ы, ч., заліз. Машиніст локомотива. *Маши'ністы'файн'ї зроби заробл'айут.*

МАШИР'ОВАНЄ [машир'ован'є], а, с. Марширування, ходіння з одного кінця в інший. Пор. **машир'овати**.

МАШИР'ОВАТИ [машир'овати], р'уйу, р'уйеш, недок. Марширувати; ходити з одного кінця в інший. *Машир'уйут катуне, айбо й'моллод'унид'їл'у вад'у'с'ато машир'уйе, прох'ожуйес'а по горс'дту.*

МАШІНГВЕР, а, ч., військ., заст. Кулемет. *Куй у воїну жи'дубрали'н'їмц'ї коло вош'колы, та маші-нвер'усадили на дах вош'колы, айбо н'їко не'т'їкав.*

МАШЛИК, а, ч. Краватка. *Ти'пир каж'зый дур'ін'машлик'має, а давно – лиш учин'ї л'уде ват'паны.* Див. ще **машля**.

МАШЛЯ [машл'а], і, ж. Те саме, що **машлик**. Пор. угор. *másli* т.с.

МАЩЕ́НИЙ [маш'ченый], а, е. 1. Змашений.

2. Який побілили (про стіни в хаті). *В мене 'кухн'а шче не" маш'чена.* 3. Те саме, що **вако́ваний**.

МА́ЩИНЕ [машчін'е], а, с. 1. Змашування.

2. Побілка. *'Машчін'е 'хыжі.* 3. Те саме, що **вако́ванє**. Пор. **масти́ти**.

МЕД див. **мнюл**.

МЕДВЕ́ДИК, а, ч., зоол. Шкідник сільськогосподарських культур, що під'їдає їх коріння (*Gryllotalpa vulgaris*). *Як с'а мед'ведик заве́де, та мно́го шко́ди на́робит.*

МЕДВЕ́ДИЦЯ [мед'ведиц'а], і, ж., зоол. Жін. до **медвіль**.

МЕДВЕДЯ́ [ме"две"д'а], ати, с. Ведмежа.

МЕДВЕДЯ́ТКО [ме"две"д'атко], а, с. Ведмежатко.

МЕДВЕДЯ́ЧЫЙ [ме"две"д'ачый], а, е. Те саме, що **медве́жий**. *У'того чулу́віка ме"две"д'ача 'сила.*

МЕДВЕЖА́ТИНА, ы, ж. Ведмежатина. *Яа не" ййла медве́жатины, 'кажжут, шчо 'добра.*

МЕДВЕ́ЖЫЙ, а, е. Ведмежий. *Медве́жый сл'ит.* Див. ще **медве́дячий**.

МЕДВІ́ДЬ [мид'від'('т')], а, мидвид'а, ч. 1. зоол. Ведмідь. *Мид'від' – 'дуже сил'ный з'вір'.* 2. перен., ірон. Чоловік великої сили. *Тот мид'віт' сил'ный, 'айбо ро́бити не" хоче.*

МЕ́ДЯНИК [мид'аник], а, ч. Медянік.

МЕДЯ́НИЙ [мид'аний], а, е. Медовий. *'Мид'ане 'к 'істо.*

МЕЖІ́ [ме"жи], прийм. Між. *Ты не" м'шайс'а мй'жи моло́д'ат, о'ни с'а са́мі по́розумі́ють.*

МЕЖІ́ВОДЫ [ме"живоды], незмін. Суша між рукавами річки. *Мй'живоды рус'тут ко́рчі.*

МЕЖИГО́РСАГЫ [Ме"жигор'сагы], гу, мн. Мікротопонім, що називає поле між двома шосейними дорогами та залізницею. *Ме"жигор'сагы – ото май да́вно 'были мочар'кы, там лиш тра́ва росла. Прийш'лам из Ме"жигор'сагу.*

МЕЖІ́ПЛЕЧІ [ме"жипле"чі], незмін. Спина. *Ударив н'а ме"жипле"чі.*

МЕЖИ́ТІСЄ [Ме"житис'е], а, с. Мікротопонім, що називає поле біля Тиси.

МЕЛА́Й, у, ч. 1. бот. Кукурудза (*Zea mays*). *Мелай 'л 'убит 'добру 'зыл'у.* 2. Зерно кукурудзи. *На'сучи 'мало мелай'у 'кур'ом.* Пор. рум. *melai* т.с.

МЕЛА́ЙШЕ [мелайишче], а, ч. Збільш. до **мелай**. *Такий у н'а мелайишче 'урус, шчо 'л 'убо с'а дивити.*

МЕЛА́ЙНИЦЯ [мелайниц'а], і, ж., бот. Те саме, що **костерéва**.

МЕЛА́ЙНИЙ, а, е. Кукурудзяний. *Мелайный хл'іб не" 'дуже с'мел'убили 'йісти.* ▲ *Мелайна ко́стерéва, бот.* – те саме, що **костерéва**.

МЕЛА́ЙНЯНИК [мелайн'аник], а, ч. Хліб з кукурудзяного борошна. *Мелайн'аник не" та'кий смач'ный, ги пше'нишний хл'ін.*

МЕЛА́ЙЧИК, а, ч. 1. Зменш.-пестл. до **мелай**. 1. *Наш мелайчик у'же зый'чив.* 2. бот. Те саме, що **льондю́чок**.

МЕЛДОВА́НЕ [мел'дован'е], а, с. Те саме, що **мелду́нок**. Пор. **мелдова́ти**.

МЕЛДОВА́ТИ, 'дуйу, 'дуйеш, *недок.* Те саме, що **голоси́ти**. Пор. пол. *meldować*, нім. *melden* т.с.

МЕЛДОВА́ТИСЯ [мел'доватис'а], 'дуйус'а, 'дуйес'а, *недок.* Те саме, що **голоси́тися**.

МЕЛДУ́НОК, нка, ч. Повідомлення, заява. *Яа пуш'ла до бі́рова з мел'ду́нком на су'с'іда, бо пере'орав у д н'а 'ниву.* Див. ще **голо́шинє**, **мелдованє**.

МЕЛЕ́ГАНЯ [меле'ган'а], і, ж. Парник для вирощування розсади. *Яа 'дого ро́била в кал'гòз'і з меле'ган'ами.* Пор. угор. *melegagy* т.с.

МЕ́ЛНИК, а, ч., млин. Мельник. *Да́вно 'мельники 'добре 'жили.*

МЕ́ЛНИЦЬКИЙ [ме"лниц'кий], а, е. Який належить мельникові або стосується його. *Го́лод'ный, 'як 'ме"лниц'кі 'кури (тобто ситий).*

МЕ́НДЫЛ, а, ч., заст. Єврейське чоловіче ім'я. *Мендыл шу'стерив.*

МЕ́РВА [мирва], ы, ж. Домішки з неякісної трави, бур'яну в сні. *Не" с'іно, ай са́ма 'мирва, 'йісти го́не" ко́рбє 'і, ай лиш 'ко́н'ом.*

МЕ́РВІНЄ [мирвін'е], а, с. Засинання. *Прийш'ло на н'а 'мирвін'е.* Пор. **ме́рвіти**.

МЕ́РВІТИ [мирвіти], ійу, ійеш, *недок.* Засинати. *'Тихо бут'те, бо д'їтина 'мирвііе.*

МЕРЕКО́НІТИ [ме"ре'ку'ні'іти], *мереко'нит, недок.* Мерехтити. *Ба шчо 'лампа мереко'нит, 'майже не"йе в н'уї нафты?*

МЕРЕ́НА, ы, ж., іхтіол. Річкова риба родини коропових; марена. *За ме́ренами 'треба йти на 'Тису.*

МЕРЕЩІ́ТИСЯ [мереш'читис'а], 'чиц'а, *недок.* Ввижатися. *Ото йде, не"бого, не" твуй чулу́вік, ото тубі лиш мереш'чиц'а.*

МЕРЗІ́ТИ [мер'зити], мер'жу, мер'зиш, *недок.* кого. Викликати в кого-небудь огиду до чогось. *Не" мерзі тым мн'асом д'їтину.* Див. ще **ска́рідовати**.

МЕРЗІ́ТИСЯ [мер'зитис'а], мер'жус'а, мер'зис'а, *недок.* Гидувати. *'Деко мер'зиц'а брати в 'рукы сы́ре мн'асо.* Див. ще **ска́рідоватися**.

МЕ́РЗКИЙ [мерський], а, е. Огидний, гидкий; неприємний. *'Мерска жо́на; мер'ска по́года.* Див. ще **ска́рідний**.

МЕ́РЗКО¹ [мерско]. Присл. до **ме́рзкий**. *'Мойму 'сынові 'мерско брати сы́ре мн'асо в 'рукы. Така мер'чачка, шчо 'мерско 'уйти вон.* Див. ще **ска́рідно**.

МЕ́РЗКО² [мерско], присл. Холодно. *Надву'р'і 'мерско.*

МЕРІ́НДЯ [ми'ринд'а], і, ж. 1. Харчі на догогу. *Зобра́ла чулу́вікови ми́ринд'у.* 2. Вим'я. *Есе мо́лочна ко́рова, бо 'файна в 'нийі ми́ринд'а.* 3. пе-

рен., зневаж. Велике пузо. У того чулу́віка читава *ми́ринд* 'а. Пор. рум. *merinde* 'харчі, провізія'.

МЕРТВЕЦЬ [ме'рт'виц'], мир'і'а, ч. Покійник. *Мири́ч* 'а *держат незап'р'атаным* *майбути три дны*.

МЕРТВІЦЯ [ме'рт'виц'а], і, ж. Неродюча земля. На *мирт'вици* н'іч с'а не" хоче 'родити. Див. ще *а́дьок, челленіця*.

МЕРЧАЧКА, ы, ж., метеор. Волога й холодна погода перед випаданням снігу. *Мер'чачка все бы- вайе, куй майе 'надати* с'н'іх.

МЕРЧІТИ, чит, безос., метеор. Бути вологою й холодною (про погоду перед випаданням снігу). *Мер'чит* – *буде* с'н'іх 'надати.

МЕРША, 'мириш, ж. 1. Те саме, що *здохля- тина*. 2. *перен.* Миршава тварина (іноді людина). *Ото иче в нас 'мерша: вже і в о'таві пере'бират*.

МЕРШЛЯК [мирш'л'ак], 'ка, ч. Миршава тва- рина. *Мириш'ак тот кун*, не" хоче т'а'гнути.

МЕРШЛЯЧКА [мирш'л'ачка], ы, ж. Жін. до *мершляк*. *Ста'ра мириш'ачка не" да'є моло'ка* (про корову). Див. ще *ме́рша 2*.

МЕСІЯ [месія], і, ж. Месія.

МЕТА́ЛИЯ [мі'талія], і, ж. Медаль. *Наш у'нук до'бре с'а в'чив у во́йкол* 'і, *дустав зо'луту ми'талію*.

МЕТАНКА, ы, ж. Вільна боротьба (переваж- но між дітьми та підлітками). *Хлопці* 'л'убл'ат *ме- танку*. Див. ще *розщібане*.

МЕТА́ТИСЯ [ме'татис'а], 'мечемес'а, 'мечуц'а, мн., недок. 1. Кидатися. 2. Боротися способом віль- ної боротьби. *Гване, ци йде'ме с'а ме'тати?* Див. ще *розщібатися*.

МЕТЕР [митер], тра, ч. 1. Один метр (міра до- вжини). *Ис'а дошка до'вга три 'митры*. 2. Те саме, що *ма́жа*. 3. Один кубометр дров, каменю і под. *На гут т'реба нам 'было иіс'ц'с'ім 'митру дрів*.

МЕТІНС [мітін'е], а, с. Замітання. *За'держа- ламс'а з 'митін* 'ом дво'ра.

МЕШТЕР, а, ч., заст. Майстер. Пор. угор. *mester* т.с.

МЕШТЕРИТИ, 'ме'штир'у, 'мештериш, недок., заст. Майструвати. *Шчо, не"боре, 'мештериш?*

МЕШТЕРІНС [мештер'ін'е], а, с. Майстрування. *'Тоній у'з 'авс'а за 'мештер'ін'е*. Пор. *ме́штерити*.

МИ, дав. одн. займ. я. 1. Мені. *Дай ми ко'паку*. 2. Мій (моє, моє). *Тат' тот 'хлопці* 'брат ми. *То'ты д'і'кы ми ц'імборкы*.

МИГАЛІХА, ы, ж. Дружина Михайла. *Наша Ми'галіха и'чос'а* 'дуйе на н'а.

МИГА́ЛЬ [ми'гал'], 'л'а, ч. Михайло. *О́й ци Ми- 'гал'у, Ми'гал'у; Ми'гал'у бі'лин'кый, ой ци ми'н'і'черес те'бе с'віт не" ве"се'лин'кый*. Пор. угор. *Mihály* т.с.

МИГАЛЬКО́ [ми'гал'ко], 'ка, ч. Зменш.-пестл. до *мигаль*.

МИГАЛЮ́В, л'ова, л'ово. Михайлів. *Ми'гал'о- ва жо'на*.

МИ́ГАНЕ [миган'е], а, с. Мигання, блимання, блискання. *'Миган'е* *ла'мпы*. Пор. *ми́гати*.

МИ́ГАТИ, айу, аш (айеш), недок. Мигати, бли- мати, блискати. *О'ты два с'віт'ла 'мिता'ют та п'ут- с'каку'ют*.

МИ́ЙГІШ [мийгіш], присл., заст. Все-таки; приблизно. *Там 'было 'мийгіш п'ят* 'митру'с'іна. Пор. угор. *mégis* 'все-таки'.

МИ́ЙРЕГ, ригу, ч. 1. Отрута. *На'й'вбыс'а* 'ми'ри-гу (прокльон). 2. Нервозність; злість, гнів. *'Мий-рег* *йі* *йіст*. Пор. угор. *méreg* т.с.

МИ́ЙРЕГОВА́НЕ [ми'риго'ван'е], а, с. Нерву- вання. *Голо'ва т'а бо'лит* уд *ми'риго'ван'а*.

МИ́ЙРЕГОВА́НЫЙ [ми'риго'ваний], а, е. 1. Трусний. *О'ты пот'каны вже ми'риго'ван'і, 'айбо н'іч йім не хы'бит*. 2. Нервовий, злий. *Така вто жо'на ми'риго'вана, и'чо не" мож из нив гово- рити*.

МИ́ЙРЕГОВА́ТИ [ми'риго'вати], 'гуйу, 'гуйеш, недок. 1. Труїти. *Мусай ми'риго'вати 'жуку, 'и'нак із 'р'і'ны н'іч*. 2. Нервувати, злити. *Ни ми'ри'гуйте н'а вже* 'т'ул'ко!

МИ́ЙРЕГОВА́ТИСЯ [ми'риго'ватис'а], 'гуйу-с'а, 'гуйес'а, недок. Нервуватися, злитися. *Шчо с'а 'за'дар* 'ми'ри'гуйеи?

МИКОЛА́Й, а, ч. Святий Миколай. *Мико'лай* 'чесным 'д'і'т'ом 'ойандики 'носит.

МИКО́ЛЫ, Ми'кул, мн., церк. Зимове християнське свято на честь святого Миколи (19 грудня). *Д'і'ти до'уже че'ка'ют Ми'колы, бо на Ми'колы с'а- 'тый Мико'лай 'ходить*.

МИКУ́ЛА, ы, ч., рідк. Микола. *Ми'куло, и'чо ти с'а на'дуло?* (жарт).

МИКУ́ЛКА, ы, ч., рідк., зменш.-пестл. Миколка.

МИКУЛКЫ́, 'лок, мн. церк. Весняне християнське свято на честь святого Миколи (22 травня).

МИКУ́ЛУВ, лова, лово, рідк. Миколин. *Ми'ку-лова* 'хы'жа.

МИЛІ́НЬКА́НС [ми'лин'кан'е], а, с. Прояв ніжності, ласки до кого-небудь. *Та'ке ми'лин'кан'е з д'і'т-ми, йак у'ний, 'мало в'кого йе*. Пор. *милі́нькати*.

МИЛІ́НЬКАТИ [ми'лин'кати], айу, аш (айеш), недок. Ніжити, ласкати. *Она 'до'уже ми'лин'кат* (ми-лин'ка'є) с'во'йых д'і'ти.

МИЛІ́НЬКАТИСЯ [ми'лин'катис'а], айус'а, ас'а (айес'а), недок. Ніжитися, ласкатися; панька-тися. *Ми'лин'ка'єс'а ис:с'во'йу жо'нів*.

МИЛО́ВАНЕ [ми'лован'е], а, с. Те саме, що *любо́ване*.

МИНУ́ВШЫЙ, а, е. Минулий. *Ми'нувшого* 'ти'жн'а н'а бу'л'іло.

МИНУ́ТА, ы, ж. Хвилина. *У'ту д'і'тину не" мож і на 'мі'н'уту са'му лі'чити*.

МИНУ́ТКА, ы, жс. Зменш. до *мину́та*.

МИНУТНЫЙ, а, е. Хвилиний. *Ми'нутный чайтер; ми'нутне* ід'іло.

МИНЬКА [мин'ка], ы, ж., дит. Те саме, що **мынька** 1.

МИНЬ-МИНЬ! виг. Те саме, що **мынь-мынь!**

МИРОВАНС [ми'рован'е], а, с., церк. Миропознання. *Мирован'е бы'вайе на ви'ликі с'ата*. Пор. **мирова́ти**.

МИРОВАНЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. миин. ч. до **мирова́ти**. *Мирована* 'чил'ат'.

МИРОВА́ТИ, 'руйу, 'руйеш, недок., церк. Виконувати обряд миропознання (про священика). *Пуп ми'руйе вс'іх, ко прий'и́дє до 'церкви*.

МИРОВА́ТИСЯ [миро'ватис'а], 'руйус'а, 'руйес'а, недок., церк. Піддаватися обряду миропознання. *На два'нац'іт май'великих с'ат у'с'і в 'церкви ми'руйу'ц'а*.

МИРОНОСИЦЯ [миро'носиц'а], і, ж. 1. іст. За Святим Письмом, одна з двох жінок (Марія й Магдалина), що вирішили намазати пахошами мертво тіло Христа. 2. *перен., ірон.* Надто побожна жінка. *Ану'а Ци'л'ова – ве'лика миро'носиц'а*.

МИСА́РНЯ [ми(i)'сар'н'а], і, ж. 1. заст. М'ясна крамниця. 2. *перен., жарт.* Розріз, який застібається, в передній частині матні чоловічих штанів. *Зак'руй с'воіу ми'сар'н'у, не ган'бис'а!*

МИСА́РОШ [ми(i)'сарош], а, ч., заст. Те саме, що **гє́нтеш**. Пор. *mészáros* т.с.

МІТРИК, а, ч. 1. *рідк.* Змен.-пестл. до **Мі́тро**. 2. Прізвисько.

МІТРО, а, ч., *рідк.* Дмитро.

МІТРУВ, рова, рово, *рідк.* Дмитрів.

МІТРЯ [Митр'а], *невідм., церк.* Християнське свято на честь святого Дмитра (8 листопада).

МИХА́ЙЛЯ [Михайл'а], *невідм., церк.* Християнське свято на честь архистратига Михайла (21 листопада). *На Ми'хайл'а т'реба че'кати зи'му*.

МЫ́ЛА, ы, ж. Купа; штабель. *Та в те'бе, чу'л'віче, ц'і'ла мы'ла до'шчок*. Пор. рум. діал. *mîglă* т.с.

МЫ́ЛОВАНС [мы'лован'е], а, с. Складання колод, дощок у штабель або скошеної пшениці в снопи й копи. *Іде'ме на мы'лован'е 'дерева*. Пор. **мы'ловати́**.

МЫ́ЛОВАНЫЙ, а, е. Складений у штабель. *Мы'ловане* 'дерево.

МЫ́ЛОВА́ТИ, 'луйу, 'луйеш, недок. Складати колоди, дошки в штабель або скошену пшеницю в снопи й копи. *Жоны мы'луйут пш'ини'ц'у*.

МЫ́ЛОВА́ТИСЯ [мы'ловатис'а], 'луйес'а, недок. Складатися в штабель або в снопи й копи (про колоди або скошену пшеницю). *Зрубане й спу'щене до р'і'ки 'дерево с'а мы'луйе*.

МЫ́КАНС [мыкан'е], а, с. 1. Виривання рослин з корінням. *Іа с тым 'мыкан'ом т'о'зу з'бавилам*

си пуд'н'а. 2. Смикання за волосся. *Дав'но в'читил' мыкан'ом при'в'чав д'іти до по'р'атку*.

МЫКА́НИЙ, а, е. 1. Вириваний з корінням (про рослини). *Мы'кана ци'бул'а*. 2. Смиканий за волосся. *Іа 'была не'чесна у во'ш'к'ол'і, та 'каж'з'ый дин'им 'была 'мыкана за ко'ш'у'тин'е в'читил' ко'в*.

МЫКА́ТИ, 'мычу, 'мычеш, недок. 1. Виривати рослини з корінням. *Мы'чут ко'ло'пн'і, куй йіх бе'рут, г'ос. Не мы'ч ко'си'ц'і*. 2. Смикати за волосся. *Іванку, шчо 'мычеш д'і'тину за во'л'ос'е?* Див. ще **с'куб'сти** 2.

МЫКА́ТИСЯ [мыкатис'а], недок. 1. 'мычес'а. Вириватися з корінням (про рослини). *По дож-'з'ови то'з із е'р'атки с'а 'лехко 'мыче*. 2. 'мычус'а, 'мычес'а. Смикатися за волосся. *Д'іти с'а 'дуже 'л'убл'ат 'мыкати*.

МЫ́ЛИТИ, 'л'у, лиш, недок., кого. Зумовлювати чію-небудь помилку. *Ты ме'не не' мы'ли, бо йа с'а й са'ма 'м'о'жу замы'лити*.

МЫ́ЛИТИ, 'л'у, лиш, недок., кого, що. Намилювати кого-небудь або що-небудь. *Мы'лит 'ш'ийу, 'лице*.

МЫ́ЛИ́ТИСЯ [мылитис'а], 'л'ус'а, 'лис'а, недок. Помілятися. *Іа не' 'часто мы'л'ус'а*.

МЫ́ЛИ́ТИСЯ [мылитис'а], 'л'ус'а, 'лис'а, недок. Намилюватися. *Добре 'мыл'с'а, бо 'дуже с' 'лепавий*.

МЫ́ЛЯНИНА [мыл'анина], ы, ж. Мильна піна. *Іс'ого 'мыла сла'ба 'мыл'анина*.

МЫ́ЛЯНИЙ [мыл'аний], а, е. Мильний. *Мы'л'ана голо'ва*.

МЫ́ЛЯНКА [мыл'анка], ы, ж., бот. Мильнянка лікарська (*Saponaria officinalis*).

МЫ́МЛЬОШ [мымл'ош], а, ч., *зневаж.* Чоловік, який надто повільно чи неохоче їсть. *Того 'мымл'оша 'год'і с'а доч'екати, 'зак'и пу'йіст*.

МЫ́МЛЬОШКА [мымл'ошка], ы, ж., *зневаж.* Жін. до **мы'мльош**.

МЫ́МЛЬОВЫЙ [мымл'авый], а, е. Надто повільний у споживанні їжі. *Мы'мл'ава жо'на*.

МЫ́МЛЯНЕ [мымл'ан'е], а, с. Неохоче споживання їжі. *Не' б'і'руйус'а ди'вити на 'мымл'ан'е 'то'йі 'д'і'вки*. Див. ще **ты́няне**.

МЫ́МЛЯТИ [мымл'ати], айу, аш (айеш), недок., *зневаж.* Неохоче їсти. *Не' 'мымл'ай 'тул'ко, ай йіж май с'коро*. Див. ще **ты́няти**.

МЫ́НДРА, ы, ж., ірон. Самогон. *На'пивс'а в'ч'ора 'мындра, та 'нын'і бит'іж'ный*. Див. ще **пра-восла'вна** 2.

МЫ́НЬКА [мын'ка], ы, ж. 1. дит. Кішка. *Ма-'р'ічко, де т'во'я 'мын'ка?* Див. ще **ми́нька**. 2. Прізвисько.

МЫ́НЬКА́НЯ [мын'кан'а], і, ж. Жін. до **Мы-ньк'о** 2.

МЫНЬКО [мын'ко], 'ка, ч. 1. *дит.* Кіт. 2. Прізвисько.

МЫНЬ-МЫНЬ! Вигук, яким підзивають kota (кішку). Див. ще **МЫНЬ-МЫНЬ!**, **МЫЦ-МЫЦ!**, **МЫЦ-МЫЦ!**

МЫРКАНЕ [мыркан'є], а, с. Те саме, що **БОЛОБОНІНЕ**. Пор. **МЫРКАТИ**.

МЫРКАТИ, айу, аш (айеш) і **МЫРЧАТИ**, 'чу, 'чиш, *недок.* **МЫРКНУТИ**, ну, неш, *недок.* Те саме, що **БОЛОБОНІТИ**.

МЫРКНУТИ *див.* **МЫРКАТИ**.

МЫРХА, ы, ж. 1. Примхлива і, як правило, немолочна корова. *Ота мырха не на се, йак другі корови, ай лиш бігат.* 2. *перен., вульг.* Примхлива і недобра жінка. *В Андр'їїа жоїна – така мырха, шчо дві наворохы з нив не складаеш.* Пор. пол. *mercha*, діал. *myrcha* 'шкапа; падло', *чес.* *mrcha* 'падло', словац. *mrcha* 'шкапа', нім. *Mähre* 'шкапа, кобила', с.в.нім. *merche* 'кобила'.

МЫРХАВЫЙ, а, е. Примхливий. *Мырхава* 'дівка'.

МЫЦКА, ы, ж. Котик (вербовий прут з розвинутими бруньками-котиками). *Мыцку с'ат ам у церкви на Ц'віт'ну нид'іл'у.* Пор. рум. *mițe* 'руно, вовна молодих ягнят'.

МЫЦКАНЕ [мыцкан'є], а, с. Зачіпання когонебудь із прихильності чи закоханості; залицяння. *Твоє, не боре, мыцкан'є ис тов'д'івкѡв н'іч ти не даст.* Пор. **МЫЦКАТИСЯ**.

МЫЦКАТИСЯ [мыцкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Чіпати когонебудь із прихильності чи закоханості; залицятися. *Іди уд н'а гет, не мыцкайс'а!*

МЫЦ-МЫЦ! *виг.* Те саме, що **МЫНЬ-МЫНЬ!**

МЫШ, і, род. відм. *мн.* 'ши, *жс., зоол.* Миша (*Mus*). *Завелас'а в хыжи мыш.* ▲ **Л'ІТУЧА МЫШ**, *зоол.* Те саме, що **МЫШОЛЎВ**.

МЫША, ати, с., Мишеня. *Ба уткы с'а в хыжи пойдыло мыша?*

МЫШАТКО, а, с., *зменш.* Мишенятко.

МЫШАЧКЫ, 'чок, *мн.* Мишачі екскременти. *По мышачках познати, ци йе мыш у кѡмѡр'і, на нуд'і.*

МЫШОЛЎВ [мышѡ'лѡв], 'лова, ч., *зоол., рідк.* Кажан (*Eptesicus*). *Мышоловы л'ітайут уночи.* Див. ще **Л'ІТУЧА МЫШ** (*див.* **МЫШ**), **С'Л'ІПЫЙ ЛИЛІК** (*див.* **ЛЕЛІК**).

МІДВІДЬ *див.* **МЕДВІДЬ**.

МІЗЕРАК, 'ка, ч. Мізерний чоловік (хлопчик). *Мізерак – ото такий хлопчик, ават чулувік, шчо н'ішчо го вид'іти.*

МІЗЕРАЧКА, ы, ж. Жін. до **МІЗЕРАК**.

МІЗЕРІЯ [мізер'їа], і, ж. 1. Дуже слабкий урожай. *С'ого года вродилас'а не р'іпа, а мізер'їа.*

2. Убоге майно. *У н'ого н'іч не йе, одна мізер'їа.* 3. Що-небудь дуже дрібне або надто мала кількість чого-небудь. *Таку мізер'їу ми дала, йак вуші.* *Тул'ко ми дала нас'ін'а (саму мізер'їу), шчо межі двома перстами с'а вмістило.*

МІЗІЛНИК [мізилник], а, ч. 1. *анат.* Мізинець. *Мізилник н'а бо́лит.* 2. Найменша дитина (хлопчик) в сім'ї. *Муй брат Ці́л'о мізилник у на́шуй ро́дин'і.*

МІЗІЛНИЧКА [мізилничка], ы, ж. Жін. до **МІЗІЛНИК** 2. *Мойа мамка были мізилничка.*

МІЗІЛНИЧОК [мізилничок], чка, ч. 1. *Зменш.* до **МІЗІЛНИК** 1. 2. Пестл. до **МІЗІЛНИК** 2. *Ру́з'умный у нас мізилничок ро́сте.*

МІЛІЙОН [мілі'йон], а, ч. Мільйон. *Ул'ім'і тих мух – мілі'йоны.*

МІЛІЦІШТА [мілі'ц'ішта], ы, ч. Міліціонер. *Наш мілі'ц'ішта л'убит упути.*

МІЛІЦІШТУВ [мілі'ц'іштув], това, тово. *Мілі'ц'іштова ташка.*

МІЛКЫЙ [міл'кий], а, е. Мілкий.

МІНІНЕ [мінін'є], а, с. Обіцянка. *Ты міниш, айбо с'воего мінин'а с'а не до́держуєш.* Пор. **МІНІТИ**.

МІНІТИ [мініти], 'н'у, 'ниш, *недок.* Обіцяти. *Л'ітше ни міни, а зроби.*

МІНІТИСЯ [мінітис'а], 'н'ус'а, 'нис'а, *недок.* Обіцятися. *Мойа дун'ка мінит ми с'а завтра р'іну ко́нати.*

МІНТА [мінта], ы, ж. Трафарет для нанесення малюнка на стіні; формочка для пісочного тістечка. *У мене йе в'с'акі мінты на кісто.* Пор. угор. *minta* т.с.

МІНТЕ [мінт'є], а, с. Глузд, розум. *По́лан'а не майе мінт'а в го́лѡві.* Пор. рум. *mintе* т.с.

МІНЯНЫЙ [мін'аний], а, е. Такий, якого поменяли. *Мін'аний с'ведер.*

МІНЯНКА [мін'анка], ы, жс., *вес.* 1. Обмін об'ручками між молодятами. *Мін'анка жує'ковинами.*

2. Випадок, при якому брат і сестра з однієї сім'ї одружуються з сестрою і братом з іншої сім'ї. *При мін'анц'і с'вал'бу чин'ат майбуш на вдну́й з'амі.*

МІРКА, ы, жс., *заст.* Дерев'яна посудина, яка служила мірою ваги (3–5 кг) сипких продуктів (зерна, муки і под.).

МІРЬКОВАНЕ [мір'кован'є], а, с. Уважність. *Абы не мір'кован'є су'с'іды, та цигане бы вкрали д'ітину.* Пор. **МІРЬКОВАТИ**.

МІРЬКОВАТИ [мір'ковати], 'куйу, 'куйеш, *недок.* 1. Бути уважним, обережним; мати на увазі. *Мір'куй, не впад' у бо́лото.* 2. Звертати увагу на когонебудь, доглядати. *Мір'куй на д'ітину, абы не в'пала.* Див. ще **ГАДКОВАТИ**. Пор. словац. *merkovat'* т.с., нім. *merken* 'позначати; помічати, розуміти'.

МІСТО¹ [місто], а, с. 1. Місце. *Твойе, Міґал'у, місто коло жо́ны.* 2. мед. Плацента в утробі матері. *Місто майе у́йти вон, іак с'а д'їтина вродит.*

МІСТО² [місто], прийм. Замість. *Іа пуш́ла на рѣбѣту місто брата.*

МІСТОВА́НЕ [містован'е], а, с. Розміщування, влаштування. *Із-за дѣвгого містован'а не встигла с'а куриц'а знести, бо инша її зогнала с купала.* Пор. **містовати́ся**.

МІСТОВА́ТИСЯ [містоватис'а], туйус'а, туйес'а, *недок.* Те саме, що **гнерезді́тися**. *Містуйес'а, гі'куриц'а на с'іоал'і.*

МІСЯЧНИК [міс'ачник], а, ч. Лунатик, сно-вида. *Міс'ачника не мош к'ликати коли л'ізе на-вир'х, бо впаде.* Див. ще **місячний**.

МІСЯЧНИЙ [міс'ачный], а, е. Те саме, що **місячник**.

МІХ [міх], а, ч. Міх. ♦ **Міхом у́дарений** – дурний. *З ним н'ішчо гово́рити, бо в'ун міхом у́дарений.*

МІХІРИ́ТИСЯ [міхіритис'а], риц'а, *недок.* Покриватися прищами або пухирами. *Міхір'ац'а в н'а п'личі.*

МІХІ́РЬ [міхір'], р'а, ч., мед. Прищ; пухир. *На мѣлѣдѣму лици усакакуйт міхір'і. По́парилас'а так, ічо вс'а рука в міхір'ах.*

МІХІ́РЬОВА́ТИЙ [міхір'оватий], а, е. Який у прищах, пухирах. *Міхір'овате т'іло.*

МІХІ́РЬЧИК [міхір'чик], а, ч., мед. Зменш. до **міхі́рь**. Див. ще **спы́ршок**.

МІЦЬ-МІЦЬ! виг. Те саме, що **мынь-мынь!**

МІША́НЕ [мішан'е], а, с. 1. Перемішування. 2. Перешкодження. *Із-за т'воїого мішан'а іа на рѣбѣту вѣздила.* Пор. **міша́ти**.

МІША́ТИ, шайу, м'ішаш (шайеш), *недок.* 1. Мішати, перемішувати. 2. Заважати. *Іди гет, не м'ішай ми.*

МІША́ТИСЯ [мішатис'а], шайус'а, мішас'а (шайес'а), *недок.* 1. Змішуватися. *Най с'а не м'іша́ют па́сул'і, вби́ їх тож не переби́рати.* 2. Втручатися, вмішуватися. *Не м'іша́йс'а ме́жи молодѣх, са́мі с'а по́мир'ат.*

МІШМА́Ш, у, ч. Мішанина різнорідних продуктів. *Змішала білу муку іс'ірув, та уйшо́в міш-маш.* Пор. угор. *mismás* 'спиртний напій, виготовлений змішуванням кількох сортів горілки', нім. *Mischmasch* 'мішанина'.

МІЩУ́К [мішчук], 'ка, ч. Мішок. *Мішчук му́кы.*

МІЩУ́ЧОК [мішчучок], ч'ка, ч. Зменш. до **мішч́ук**. *Назби́ралам мішчучок ічо́пок.*

МЛА́ВИТИСЯ [млавитис'а], виц'а, *безос., недок., метеор.* Хмаритися, хилитися на негоду, сльоту (про погоду). *Не буду ко́сити, бо млавиц'а.* Див. ще **затіга́тися 1, молоді́тися²**.

МЛА́ВЫЙ, а, е. Хмарний. *Млаве небо.*

МЛА́ВО, присл. Хмарно. *Шчус'стало млаво.*

МЛА́КА, ы, жс. Заболочена місцевість. *На туй млац'і лиш тра́ва ро́сте.* Пор. чес., словац. *mlaka* 'калюжа', рум. *mlacă* 'багно', прасл. **molka* 'болото'.

МЛА́КОВА́ТИЙ, а, е. Заболочений, низовинний. *Млаковатий у́блуг.*

МЛА́КОВАТО. Присл. до **млаковатий**. *Де млаковато, там фа́йна тра́ва ро́сте.*

МЛАКОВІ́ТИЙ, а, е. Трохи заболочений, низовинний. *Млако́вита чива.*

МЛАКОВІ́ТО. Присл. до **млакові́тий**. *Туй не мож о́рати, бо іче млако́вито.*

МЛИ́НА́РЬ [мли'нар'], р'а, ч., млин., рідк. Те саме, що **ме́лник**.

МЛИ́НЕЦЬ [мли'ниці'], ц'а, ч. 1. М'ясорубка кухонна. *Бе́ри млиниц', та зме́ли мн'асо.* 2. заст. Жорна.

МЛИ́НОВИ́ЦЯ [Мли'новиц'а], і, жс., гідро-нім, заст. Потік, що приводив у рух водяний млин. *Туйтир уже не́йче то́го мли́на, та́й Мли́новиц'а усохла.*

МНО́ГЫЙ, 'га, 'ге; частіше **мно́гі**, 'гых, *мн.* Багато хто (що), багато які. *Іа мно́гих у се́л'і вже не позна́йу. Мно́гі дере́ва. Мно́гий наро́д уни́щений у'вѣйн'і. Мно́га чил'ад'.* Антонім **немно́гі**.

МНО́ГО, присл. Багато. *Л'інивий мно́го хо́дит, а ску́пый мно́го да́йе.*

МНЮ́Д [мн'уд(т), мед(т)], меду, ч. Мед. Со-лоткый іак мн'ут.

МНЮ́Х [мн'ух], 'ха, ч., іхтіол. Линь (*Lota vulgaris*). *Мн'ух – дуже до́бра рыба.*

МНЯВІ́ТИ [мн'авити], вл'у, 'виш, *недок.* Стискувати, давити, жати; чавити. *Не мн'ави па́рдиц'і.* Див. ще **мня́кати 1**.

МНЯВІ́ТИСЯ [мн'авитис'а], 'виц'а, *недок.* Стискатися, давитися, тиснутися, жатися; чавитися. *Іаго́ды на спуд не кла́ди, бо бу́дут мн'ави-тис'а.* Див. ще **мня́катися 1**.

МНЯГЕ́НЬКИЙ [мн'агин'кий], а, е, *пестл.* М'якенький. *У мене чі́жмы та́кі мн'агин'кі, мн'агин'кі, так у них до́бре ну́з'і!*

МНЯГЕ́НЬКО [мн'агин'ко], присл., *пестл.* М'якенько. *Ус уй по́стели дуже фа́йно, мн'агин'ко с'пати.*

МНЯГУ́РИТИ [мн'агурити], р'у, риш, *недок.* М'яти. *Петро би лиш мн'агу́рив д'івок. Не мн'агу́р'ска́тир'.*

МНЯГУ́РИТИСЯ [мн'агуритис'а], 'риц'а, *недок.* М'ятися. *Шку́ра з бара́на, а́бы б́ыла ч́иста та́й мн'а́к'а, мн'а́гуриц'а, ва́р'зиц'а.*

МНЯЗДРО́ [мн'аздро], 'ра, с. М'яка маса помідор, огірків і под. *Убе́ри ічо́п'кы из мн'аздра́дын'і.*

МНЯ́КЫШ [мн'акыш], а, ч., бот. Біловус стиснутий (*Nardus stricta*). Див. ще **пся́чка**. *Си/с'у т/р'ву |дуже 'т'ашко ко/сити, бо мн'акыш.*

МНЯ́ККЫЙ [мн'ак'ый], а, е. М'який.

МНЯ́ККО [мн'ак'о], присл. М'яко.

МНЯ́КНУТИ [мн'акнути], ну, неш, недок.

1. Ставати м'яким, м'якнути. 2. не, безос. Те саме, що **перепука́ти**. *Майже́ буде мн'акнути, бо 'нын'і мо/роз май сла́бый, ги вчора.* 3. Ставати поступливим. *Як им купи́в жу́н'і све́дер, |зачала мн'акнути.*

МНЯКО́ТИНА [мн'акотина], ы, жс. М'якоть. *Купи́лам мн'асо — |саму мн'акоти́ну.*

МНЯ́МЛЬОШ [мн'амл'ош], а, ч., зневаж. Чоловік, який в'яло, невизначно говорить, повільний. *Тот мн'амлош як йіст, так і |робит.*

МНЯ́МЛЬОШКА [мн'амл'ошка], ы, жс. Жін. до **мня́мльош**.

МНЯ́МЛЯВЫЙ [мн'амл'авый], а, е, зневаж. Який повільно, невизначно, в'яло говорить, повільний. *Того чу́л'віка не" |л'убл'у слухати: та́кий мн'амл'авый.*

МНЯ́МЛЯНЕ [мн'амл'ан'е], а, с. Невизначне, м'яке говоріння. *Із мн'амл'ан'а |того чу́л'віка не" дочекас'а: |шчос"по/рузуміти.* Пор. **мня́мляти**.

МНЯ́МЛЯТИ [мн'амл'ати], айу, аш (айеш), недок. Говорити невизначно, в'яло. *Шчус' мн'амл'айе, |айбо йа го н'іч не" рузу́мійу.*

МНЯСО́ТА [мн'асота], ы, жс. М'ясна страва. *Давно́ йі́да |была п'асул'і, не" было н'йа́кых мн'асот.*

МНЯ́ТА [мн'ата], ы, жс., бот. Те саме, що **камфоровый чай** (див. **камфоро́вый**).

МНЯ́ЦКАНЕ [мн'ацкан'е], а, с. М'яття, роздавлення. *Мн'ацкан'е |р'іны.* Пор. **мня́цкати**.

МНЯ́ЦКАНИК [мн'ацканик], а, ч., зневаж. Скупердяй, скнара. *Ото та́кий мн'ацканик, |шчо все лиш зби́рат ку́п'і́йку до ку́п'і́йкы.*

МНЯ́ЦКАНЫЙ [мн'ацканый], а, е. М'ятний, роздавлений. *Мн'ацкана |р'іна.*

МНЯ́ЦКАНКА [мн'ацканка], ы, жс. Штовханина і тиск у натовпі, давка. *Та́ка |была мн'ацканка за хл'і́бом!*

МНЯ́ЦКАТИ [мн'ацкати], айу, аш (айеш), недок. 1. Те саме, що **мняві́ти**. *Мн'ацкайт |дрезен на ви́но.* 2. Дуже економити, скнарити. *Т'оній мн'ацка́йе на в'с'о́му, |складу́йе ку́п'і́йку до ку́п'і́йкы.*

МНЯ́ЦКАТИСЯ [мн'ацкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), недок. 1. Те саме, що **мняві́тися**. 2. Зазнавати штовханини й тиску натовпу, перебувати у давці. *До́вго с'а мн'ацкали |л'уде, |закі удопел'и бо́вт.*

МОВ́ДА [мовда], ы, жс. Звичай, спосіб; манера. *Ун'ого та́ка |мовда |дуже по'малы |говори́ти.* Пор. угор. *mód t.c.*

МОВ́КУШ [мовкуш], а, ч., зоол. Білка (*Sciurus*). *Мовку́ш |дуже |л'убл'ат ур'і́хы.* Пор. угор. *mókus t.c.* Див. ще **руску́ріх**.

МО́ВЧАНЕ [м'овчан'е], а, с. Мовчання.

МОВЧА́ЧЫЙ [м'овчачый], а, е. Мовчазний. *Мов'чача |д'івка.*

МО́ГДА, ы, жс., рідк. Магда, Магдалина.

МО́СЕ див. **муй**.

МО́Ж [мож(ш)], присл. Можна. *Давно́ ус'е до/маши́н'е |было, за хл'і́бом, |мош ка́зати, не" хо́дили.*

МОЗГЫ́, мо'з'гу, мн. Голова; мізки; розум. *У |нийі мо'з'гы не" |р'обл'ат як с'л'іт.*

МОЗГО́ВАНЕ [моз'гован'е], а, с. Думання. *Без мо'з'гован'а н'іч ро'зумного не" в'чиниш.* Пор. **мозго́вати**.

МОЗГО́ВАТИ, мо'з'гу́йу, мо'з'гуйеш, недок. Думати, вирішувати. *Йе в т'а голо́ва, та мо'з'гуй нив.*

МО́ЗОГ [мозог(к)] |м'озгу, ч., анат. Мозок.

МО́Й див. **муй**.

МО́ЙМА [м'ойма], ы, жс., **МО́ЛЬМА** [м'ол'ма], ы, жс. 1. зоол. Мавпа. *Та́ка с', ги |м'ойма (м'ол'ма).* 2. перен., зневаж. Жінка з маленькою головою або обличчям. *Ба де вта |м'ол'ма хо́дила?* Пор. угор. *majom* 'мавпа'.

МОЙМУ́Н [м'оймун], 'на, ч., **МО́ЛЬМУ́Н** [м'ол'мун], 'на, ч. Чол. до **м'ойма** (**м'ольма**). *Но вто вден |м'оймун (м'ол'мун)!* Див. ще **мави́ун**.

МО́ЙТ [м'ойт], присл. Потім. *М'ойт у'чуйеш, |шчо с'того́ буде.* Пор. угор. *majd t.c.*

МО́ЙША [м'ойша], і, ч., заст. Єврейське чоловіче ім'я.

МОКЛЯ́К [м'окл'ак], 'ка, ч. Намокле зрубане дерево, дрова, хворост. *Во́да у'міту́йе мо́кл'ак на |берех.*

МОКЛЯ́ЧЕ [м'окл'аче], а, с. Зб. до **мокля́к**. *Ото мо́кл'аче |треба |мало |пр'осу́шити, бо не ме |гур'іти.*

МОЛОДІ́ТИСЯ¹ [моло'дитис'а], м'ол'д'жус'а, молодис'а, док. Намагатися виглядати молодше своїх років; молодитися. *Ста́ра жо́на, а |шче с'а мо́лоди́т.*

МОЛОДІ́ТИСЯ² [моло'дитис'а], 'диц'а, недок., безос., метеор. Те саме, що **мла́витися**. *За-чалос'а мо́лоди́ти. Мо́лодиц'а — |бу́де дои́ч.*

МОЛОДІ́ЦЯ [моло'диц'а], і, ж., вес. Молода на весіллі. *Фа́йна мо́лодиц'а.*

МОЛОДІ́ЧИН, а, о. Який належить молодій на весіллі або стосується її. *Мо́лоди́чин та́ниці' (ві-нок, ко́лач).*

МОЛОДІ́ЧКА, ы, жс. Ласк. до **молоді́ця**. *Фа́йна мо́лоди́чка у'нашого ф'і́йіна.*

МОЛОДНІ́К, 'ка, ч., зб. Молоде покоління, молодь. *Типи́р'іши́'ый мо́лодни́к не" тот, |шчо був на́ш. Антоні́м ста́рийк.* Див. ще **молоди́нче**.

МОЛОДНІ́ЧЕ, а, с., зб. Те саме, що **молодні́к**.

МОЛОДЮ́К [мо'ло'д'ук], 'ка, ч. Молодий, здоровий, сильний чоловік. *Ото |шче мо'ло'д'ук, б'і-ру́йе ко/сити.*

МОЛО́ЖЕ. Присл. до **моло́жий.** Увун упо^{зи}рує мо^{ло}же с^{во}йх го^лду.

МОЛО́ЖИЙ, а, е. Молодший. Мар'іка мо^{ло}же а ут Крес^{ти}ни.

МОЛОКО́, 'ка, с. Молоко. ▲ Квас^{не} мо^{ло}ко див. кваси^й; Пёт'аче мо^{ло}ко див. по^тячий.

МОЛОТІ́ЛКА [молот'ілка], ы, ж., с.г., заст. Молотарка.

МОЛОТІ́ЛНИК [молот'ільник], а, ч., с.г., заст. Той, хто молотить, молотник.

МО́ЛОЧ, а, ч., бот. Осот жовтий польовий (Sonchus arvensis). Див. ще мо^{ло}чкавець.

МОЛОЧА́НИЙ, а, е. Молочний. Мо^{ло}ча^{на} 'сербанка.

МОЛОЧА́НКА, ы, ж. Корова молочної породи. У нас ко^{ро}ва – мо^{ло}чанка, да^йе 'файно мо^{ло}ка.

МОЛОЧКА́ВЕЦЬ [молоч'кавиц'], в'а, ч., бот. Те саме, що мо^{ло}ч.

МОЛОЧКО́, ка, с. Зменш. до **молоко́.** ▲ Пи^с:е мо^{ло}чко див. пе^ссый.

МОЛО́ЧНИЦЯ [мо^{ло}чниц'а], і, ж., мед. Плісненька (у немовлят). Мо^{ло}чниц'а у ма^{ли}н'куйі д'ітинки на йазыч'кови, тре^{ба} йі про^мывати.

МО́ЛЬМА див. мо^йма.

МО́ЛЬМУ́Н див. мо^йму^н.

МОНДЫ́ГАНЕ [мон'дыган'е], а, с. Ворожіння. То^та жо^{на} все хо^{ди}т із мо^ндыган'ом. Див. ще монды^{гы}. Пор. мондыга^{ти}.

МОНДЫ́ГАНЯ [мондыган'а], і, ж. Те саме, що ворожі^{ля}.

МОНДЫ́ГАТИ, 'гайу, 'дыгаш ('гайеш), недок. Те саме, що мамон^{ити}.

МОНДЫ́ГЫ, 'гу, мн. Те саме, що мондыгане. А д'івкы, йак не^йе хл^опц'у, та во^рожат, та^{кі} ро^бл'ат монды^{гы}, о^бы хл^опц'і при^йшли.

МОНЦІ́Я [монц'ія], і, ж. Кличка корови. Пор. угор. Mancsi 'Марія'.

МОРГА́К, 'ка, ч., бот. Кормовий буряк (Beta vulgaris). Мы са^{ди}ме до^{ста} ма^{но}го морга^{ку} та да^йе^{ме} сви^н'ам, ко^{ро}ві. Див. ще бу^{ра}к с^{ви}н'с'кий (див. бу^{ра}к), морго^{рі}па.

МОРГО́РІПА [морго'р'іпа], ы, ж., бот., рідк. Те саме, що морга^к. Пор. угор. marhagéra 'кормова ріпа'.

МОРДА́, ы, ж. Неговірка, замкнута людина. Ис то^в мо^рд^ов н'і^йак на п^ут'ни уй^{де}ш.

МОРДУ́ШИТИ [мо^р'душити], шу, шиш, недок. Мучити, мордувати. 'Йурику, не^м му^р'душ ко^{та}.

МОРДУ́ШНЕ [мо^р'душін'е], а, с. Мордування. Йане^л 'убила мо^р'душін'а, куй, бы^{ва}ло, хл^опц'і за^{чу}т у 'івок мо^р'душити. Пор. морду^{ши}ти.

МО́РИТИ, недок. 1. 'мор'у, 'мориш. Морити. 2. 'морит, безос. Робитися несамовитим. Уг^ият йі мо^{ри}т, та й^милас'а до чу^лу^віка.

МО́РКОВ [мо^рко^в], 'моркви, ж., бот., рідк. Морква посівна (Daucus sativus).

МО́РКОНІТИ [мо^ркун'іти], 'н'у, морко^{ни}ш, недок. Те саме, що боло^{ни}ти.

МО́РКОТА́НС [мо^ркотан'е], а, с. Те саме, що боло^{ни}не. Пор. морко^{та}ти.

МО́РКОТА́ТИ, мо^рко^чу, мо^рко^чеш, недок. Те саме, що морко^{ни}ти.

МО́РКОТЛІ́ВЫЙ, а, е. Який не^{ви}разно го^{во}рити, бурмотити. Мо^рко^тли^вий чу^лу^вік.

МО́РОЗІ́СКО, а, ч., метеор. Сильний мороз. Та^кий с'а мо^{ро}зиско вчи^{ни}в!

МО́РТХА, ы, ч., заст. Єврейське чоло^{ви}че ім'я. 'Мортха бы^в 'шу^стером.

МО́РЦІЙ [мо^рцій], а, ч. 1. ? 'Бігат, йак мо^рцій. Та^кий не^до^брый, а^чин'у 'н'уму мо^рцій с'ів. 2. перен., ірон. Непосидюча людина. Ба де вже то^т мо^рцій пу^біх?

МО́СТО́К, муст'ка, ч. Місток. Пуд мо^{ст}ком во^да не^м тек^{ла}, бо за^{му}ли^лас'а.

МО́ТА́НКА, ы, ж. Метушня, мотанина. 'Было в н'а 'до^{ста} мо^{та}н^кы ис'вал 'б^ов дун'кы.

МО́ТЫЛІ́ЦЯ [мо^{ты}'лиц'а], і, ж., ветер. Хвороба овець (ві^вця по^стійно кру^{ти}ть го^{ло}вою), вертіж. Мо^{ты}лиц'а тра^фл'айес'а не^р'ітко в о^{ви}ц'.

МО́ТЫЛІ́ШНИЙ, а, е. Хворий на вертіж. Мо^{ты}ли^шна ву^ц'а. Шчо кру^{ти}с'а, йак мо^{ты}ли^шний?

МО́ТЫЛЬ [мо^{ты}л'], 'л'а, ч., ент. Вид метелика. Та^кий хл^опчик хы^трый, йак мо^{ты}л'.

МО́ТЫЛЯ́НЕ [мо^{ты}л'ан'е], а, с. Мотання го^{ло}вою, вертіння хвостом. Куй мо^{ты}л'ан'е го^лд^ов^ов у о^{ви}ц', ото хво^рота та^{ка} – мо^{ты}лиц'а. Пор. мо^{ты}ля^{ти}.

МО́ТЫЛЯ́ТИ [мо^{ты}л'ати], 'л'айу, 'тыл'аш ('л'айеш), недок. Мотати го^{ло}вою, вертіти хвостом. Пес пу^біг до га^зды, мо^{ты}л'айу^{чи} хво^стом.

МО́ТОК, 'мутка, ч., ткац., заст. Те саме, що му^{то}к.

МО́ТОР, а, ч. Автомобіль (пере^{ва}жно ван^{та}жний). При^везли ми 'мо^{то}ром пі^ску.

МО́ТОРБІ́ЦІЛІ [мо^{то}рбі^ціл'і], у, мн., заст. Мотоцикл. Див. ще мо^{то}рка, тро^повка. Пор. угор. motorbicikli т.с.

МО́ТО́РКА, ы, ж., рідк. Те саме, що мо^{то}рбі^ціл'і.

МО́ТУ́ЛКА́НЕ [му^{ту}л'кан'е], а, с. Сплутування (ниток, мотуззя і под.). 'Из-за му^{ту}л'кан'а ни^ток 'до^{ста} до^вго тре^{ба} зви^вати 'мо^{то}к у клу^бок. Пор. мо^{ту}лька^{ти}.

МО́ТУЛЬКА́ТИ [му^{ту}л'кати], 'кайу, 'тул'каш ('кайеш), недок. Сплутувати (нитки, мотуззя і под.). Не^м му^{ту}л'кай ми пр'ажу.

МО́ТУЛЬКА́ТИСЯ [му^{ту}л'катис'а], ац':а(айес'а), недок. Сплутуватися (про нитки і под.). Ни^ткы тре^{ба} в^ити в клу^бок та^к, а^бы с'а не^м му^{ту}л'ка^{ли}.

МО́ТЯ [мо^т'а], ати, с., ткац., заст. Зменш. до мо^{то}к.

МОХНАТЕНЬКИЙ [мохна'тин'кий], а, е, ірон. Покритий пушком, волоссям (про тіло людини). *Мойа тетачка мохнатин'ка.*

МОХНАТИТИ [мох'нат'іти], т'йу, т'йеш, недок. Покриватися мохом, пушком, волоссям. *Шчбс' у тебе, не^вбого, мох'нат'йіе ліце.*

МОЦНИЙ, а, е. Міцний. *Моцний чулу'вік.* Пор. пол. тоспу т.с.

МОЦНО, присл. Міцно. *Моцно дер'жи с'вин'а, бо у'рвес'а.*

МОЦОВАНЕ [мо'цован'е], а, с. Боротьба, мірняня силою, напруження. *У мо'цован'і с'хлбпц'а-ми пур'авим сб'рбчкчу.* Пор. **моцоватися**.

МОЦОВАТИСЯ [мо'цоватис'а], 'цуйус'а, 'цуйес'а, недок. Боротися, міряться силою, робити зусилля, напружуватися. *Троїе хлбпу не^в мо'гли го втихо'мирити – дббго с'а мо'цовав.* Пор. пол. тосоваа сіє т.с.

МОЦЬ [моц'], 'моци, ж. Міць, сила. *Не^вйе вже 'моци в йбго ру'ках. Не^в мав бы с'моци, ги'жа-ба х'воста (проклон).* Пор. пол. тос т.с. **Не^в мав бы 'моци, еф.** – диявол. *Йак с'а'напйе, та при'ви-жат му с'а тот, не^в мав бы 'моци.*

МОЧАВЫЙ, а, е. Те саме, що дожджливый. *Мочаве 'л'іто.*

МОЧАРІСТЫЙ, а, е. Постійно вологуватий. *Мочариста зим'л'а.*

МОЧАРКА, ы, ж. Постійно вологе поле, луг. *А йа на лет, та туды, гу'р'і мочар'камй.* Див. ще **мбчарь**.

МОЧАРЬ [мочар'], ри, ж. Те саме, що **мочарка**.

МОЧАРЬОВАТЫЙ [мочар'оватый], а, е. Постійно вологий (про поле, луг). *Мочар'оватый горот.*

МОЧІЙ, 'мбжу, 'можеш, недок. Могти.

МОЧОВІЙК, 'ка, ч., анат. Сечовий міхур. *Болит йі мочо'вік.*

МОШИТИ, 'мбшу, 'мошиш, недок. Робити щонебудь дуже нудно, повільно, вовтузитися. *'Кул'ко будеш 'мошити с'тými дым'ками? Пор. рум. тоші т.с. Див. ще **мбдвати**.*

МОШІНЕ [мбшін'е], а, с. Дуже нудна, повільна робота. *Мбшін'е бы'ваіе ич'чимос'такым, ичго го не^вспоро рб'бити.* Пор. **мбшити**.

МОЯ див. **муй**.

МРАК, а, ч., метеор. Туман. *'Уйшбв мид'від'из м'рака.*

МРАКОВІТЫЙ, а, е, метеор. З легким туманом. *Мрако'витый 'нын'і дин'.*

МРАКОВІТО, метеор. Присл. до **мраковіт-тый**. *Того 'рана 'было мрако'вито.*

МРАЧИТИСЯ [мра'читис'а], 'чиц'а, недок., метеор. Затуманюватися. *Звечера с'а 'зачало мра'чити.*

МРАЧНИЙ, а, е, метеор. Туманный. *Мрачн'і заранкы восе'ни.*

МРАЧНО, метеор. Присл. до **мрачний**. *Так мрачно, ичго 'сонце не^ввитко. Куї из'рана м'рачно, у'дин 'буде го'дина.*

МУ, дав. відм. займ. особ. у'вун. 1. Йому. *Йа му 'кажу.* 2. у знач. займен. присв. Його. *Тад' 'Йура брат му.*

МУДРОВАНЕ [муд'рован'е], а, с. Мудрування.

МУДРОТА, ы, ж. Мудрість; вигадливість. *Ти-пир ич'тými хы'жаами та'ка муд'рота пуи'ла, ичго дав'но й не^вздумав бы та'ке н'іко.*

МУДРОЩАК [мудрош'чак], 'ка, ч. Модерність в оязі, інтер'єрі житла і т.д. *Мудрош'чак'с'ого с'віта.*

МУДРЯК [муд'р'ак], 'ка, ч., ірон. Дуже акуратний, охайний чоловік, добрий господар, який у всьому намагається виділитися. *Тоній – муд'р'ак, у н'ого в'с'уды по'р'адок.*

МУДРЯЧКА [муд'р'ачка], ы, ж., ірон. Жін. до **мудряк**. *У 'тоїи муд'р'ачкы у'се по'р'адок, ко'ли бы с'до 'нийи не^взайшбв.*

МУЖ [муж(ш)], 'мужа, ч., поет., рідк. Одружений чоловік. *У 'добробо 'мужа жо'на йак 'ружа, а в по'ганого 'раба жо'на йак 'жаба.*

МУЙ, ч., **МОЯ** [мойа], ж., **МОЕ** [мое], с., **МОЇ** [мбйі] мн. Мій, моя, моє, мої. *Мойа жо'на. 'Мойых'кбн'у. З 'мбйбв 'д'івкбв. На 'мбйбму 'пбл'ови (поли).*

МУЛІТИ, 'лит, недок. Заносити намулом, замулювати. *Каже'зого 'года 'пбтук му'лит 'наші го'роды.*

МУНЬКО [мун'ко], 'ка, с., дит. Молочко.

МУР, а, ч., буд. 1. Мур. 2. Мурована будівля. *У Мигал'а та'кий мур, ичго 'мало в 'кого в 'сил'і та'кий йе.* Пор. пол. туг, словац. туг, с.в.нім. туге, лат. turgis 'кам'яна стіна'.

МУРГАНЕ [мурган'е], а, с. Мурзання. *Мурган'е 'зиркала.* Пор. **мургати**.

МУРГАТИ, айу, аш (айеш), недок. Мурзати (переважно обличчя, скло, дзеркало і под.). *Ми-'гал'ку, не^в 'мургаї скло на 'оболокови.* Пор. рум. turg 'темно-гнідий'.

МУРГАТИСЯ [мургатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), недок. Мурзатися (переважно про обличчя). *'Кож'за мала д'ітина 'мургац'а.*

МУРНИК, а, ч., буд. Муляр. *Олекса му'руйе хы'жі, у'вун 'добрий 'мурник.*

МУРНИЦТВО, а, с. Мулярська справа. *Йа з'малости по'л'убив 'мурництво.*

МУРНИЦЬКИЙ [мурниц'кий], а, е, буд. Який належить мулярові або стосується його. *'Мурниц'ка сер'сама.*

МУРОВАНЕ [му'рован'е], а, с., буд. Мурування. *Му'рован'е 'хыжі.*

МУРОВАНКА, ы, ж., буд. Будинок з каменю або цегли. *Ти'пир у нас лиш одны му'рованкы 'чин'ат.*

МУР'ЯНКА [мур'анка], *ы, жс., ент., рідк.* Мурашка. *Кажэа мур'анка шчос' несе до мур'ашулніка.* Див. ще **муряно́к**.

МУР'ЯНКОВИЙ [мур'анковий], *а, е.* Стосовний до **мур'янка**, **муряно́к**. *Мур'анкове 'кусан'е.*

МУР'ЯНО́К [мур'анок], *н'ка, ч., ент.* Те саме, що **мур'янка**.

МУР'ЯШУ́ЛНИК [мур'ашулник], *а, ч.* Мурашник. *Мур'анкы 'чин'ат субі мур'ашулник.*

МУР'ЯЩУ́ЛНИК [мур'аш'чулник], *а, ч., бот.* Деревій звичайний (*Achillea millefolium*).

МУ́САЙ, *присл.* Треба, необхідно. *Іс'у рдббту мусай учинити.* Пор. угор. *muszaj* т.с. Див. ще **мушэно**.

МУСА́ЙНИЙ, *а, е.* Змушений, повинен, зобов'язаний. *Іа мусайна сесе вчинити.* Див. ще **мушэний**.

МУ́ТОК, *тка, ч., ткац., заст.* Міра пряжі, міток. *Муткы 'вили на мото'вило, а пак йїх зодили.*

МУХА́РИЦЯ [муха'риц'а], *і, жс., ент.* Комар звичайний (*Culex ripiens*). *Так н'а пук'сали муха'риц'і, шчо не знайу с'а де 'д'іти.*

МУХОБО́ЙКА [мухо'ббйка], *ы, жс.* Паличка зі шматком гуми на кінці для биття мух. *Мухо'ббйкув бйут 'мухы.*

МУЧА́НИТИ, *н'у, ниш, док.* Обкачувати, посипати мукою. *Аш 'кісто не' муч'ниши, та не' ро'скачиш го.*

МУЧА́НИЙ, *а, е. 1. 3 муки, борошністий.* *Мучан'і галуш'кы.* 2. Те саме, що **помучанэний**. 3. Розсипчастий. *Мучан'і 'йаблыкы.*

МУ́ЧИТИ, *чу, чиш, недок., перерх.* Те саме, що **гарьовати**. *Вічно м 'мучив, за'вто й бул'ййу ти'пир.*

МУШЕЛА́ЙБ, *а, ч., заст.* Єврейське чоловіче ім'я. *Муш'елайб був сабовом.*

МУШЭ́НИЙ, *а, е.* Те саме, що **мусайний**.

МУШЭ́НО, *присл.* Те саме, що **мусай**. *Іс'у рдббту мушэно 'нын'і з'робити.*

МУ́ШКА, *ы, жс., ент.* Маленька комашка, що заводиться в зерні. *Зав'елас'а 'мушка в пше'ниці.*

МУШКОТА́ЛЬКЫ [мушкотал'кы], *'л'ок, мн.* Сорт ранніх слив. *Мушкотал'кы – нивил'ичкі сд'л'откі слив'кы.*

Н

НААРШОВА́НИЙ, *а, е.* Перекопаний заступом. *Наар'шован'і гр'ат'кы в'же прот'р'ахли, мош са'дити ро'саду.*

НААРШОВА́ТИ, *'шуйу, 'шуйеш, док.* Перекопати заступом значну ділянку. *Іа'того наарш'овав, і'д'ім са'дити.* Пор. **аршовати**.

НААРШОВА́ТИСЯ [нааршо'ватис'а], *'шуйус'а, 'шуйес'а, док.* Напрацюватися, перекопуючи заступом. *Так им с'а наарш'овав, шчо рук си не' 'чуйу.* Пор. **аршовати**.

НАБА́БИТИСЯ [на'бабитис'а], *бл'ус'а, бис'а, док.* Досхочу виконувати обов'язки баби-повитухи. *То'та жо'на на'бабилас'а по с'елови за т'риц'ат' 'гдду.* Пор. **бабити**.

НАБА́БРАТИ', *айу, аш (айеш), док.* Залишити після себе бруд. *Лиш им похарила, а ты май на'баврав у хыжы.* Пор. **бабрати'**.

НАБА́БРАТИ², *айу, аш (айеш), док.* Виготовити у великій кількості що-небудь неякісне. *На'баврав увун 'того 'доста м'ного.* Див. ще **насрайбати**. Пор. **бабрати²**.

НАБА́БРАТИСЯ [на'бабратис'а], *айус'а, ас'а (айес'а), док.* Дуже довго провозитися з чим-небудь. *На'бавравс'а йа с т'рактором хут'-'кул'ко.* Див. ще **насрайбатися**. Пор. **бабрати²**.

НАБА́ВИТИСЯ [на'бавитис'а], *вл'ус'а, вис'а, док.* Досхочу погратися. *На'бавиламс'а з 'у'нуком.* Пор. **бавитися**.

НАБАЛАМУ́ЧОВАТИ, *чуйу, чуйеш, недок.,* **НАБАЛАМУ́ТИТИ**, *'мучу, 'мутиш, док.* Робити багато клопоту, непорозуміння. *На'шчо с' набала'мутила с трудо'дн'ами?*

НАБАЛАХРЭ́СТИТИ, *'решчу, 'рестиш, док.* Зробити несумлінно, неякісно, з помилками. *На'балах'рестилас' та'ке, шчо не' 'годна м из 'н'ого 'уйти на пут'.* Див. ще **збалахрестити, побалахрестити**. Пор. **балахрестити**.

НАБАЛАХРЭ́ЩЕНИЙ [на'балах'решчений], *а, е.* Дієприкм. пас. мин. ч. до **набалахрестити**. *На'балах'решчена робота.* Див. ще **збалахрешчений, побалахрешчений**.

НАБАНОВА́ТИСЯ [на'бановатис'а], *'нуйус'а, 'нуйес'а, док.* Насумуватися. *Дуже м с'а набано'вала за 'н'ан'ком, куй 'умел'и.* Пор. **бановати**.

НАБА́ЯТИ [на'байати], *'байу, 'байеш, док.* Наворожити. *Майже 'мбйуй 'д'івц'і на'байали, шчо не' 'годна с'а в'д'ати.* Пор. **баяти**.

НАБЭ́ВКАТИСЯ [на'бевкатис'а], *айус'а, ас'а (айес'а), недок.* 1. Нарикатися досхочу (про корову, козу, вівцю). *Не' 'было нас 'д'овго 'дома, та на'бевкала с'а 'доста ко'рова.* 2. *перен.* Голосно наплакатися досхочу. *Так с'а д'їтина на'бевкала, шчо вун' за'хрипла.* Пор. **бэвкати**.

НАБЕЛЕНДІ́ТИ [на'билинд'іти], *н'жу, н'диш, док.* Набазікати. *На'билинд'ів у'с'акуйі 'дурости.* Пор. **белендіти**.

НАБЕЛЕНДІ́ТИСЯ [на'билинд'ітис'а], *н'жус'а, н'дис'а, док.* Набазікатися. *'Тул'ко с'а на'билинд'іла, шчо ми'н'і аж 'дурно уд 'нийі.* Пор. **белендіти**.

НАБЕТА́РИТИСЯ [набе'таритис'а], р'ус'а, рис'а і **НАБЕТА́РЬОВА́ТИСЯ** [набе'тар'оватис'а], р'уйус'а, р'уйес'а:а, док. Попарубкувати досхочу. *Мигал' с'а набет'арив до 'сорок 'гдоу.* Пор. **бетя́рити**.

НАБЕТА́РЬОВА́ТИСЯ див. **набетя́ритися**.

НАБЭ́ТИ [набэ'ті], бэ'у, бэ'иш, док. Те саме, що **наво́няти**. *Ба ко так набэ'іэ?* Пор. **бэ́ти**.

НАБІЛКЫ, у, мн., ткац., заст. Рама у кроснах, в якій закріплюється бердо. *У 'набилках с'а 'держит 'бердо.*

НАБЫВА́ТИСЯ [набы'ватис'а], 'вайус'а, 'бывас'а ('вайес'а), недок., рідк., **НАБЫ́ТИСЯ** [на'бытис'а], 'будус'а, 'будес'а:а, док. Бути досхочу з ким-небудь або де-небудь, набуватися. *Набыламс'а 'с'ого 'л'іта в 'брата.* Пор. **бы́ти**.

НАБЫ́ДЗИТИСЯ [набы'зитис'а], з'ус'а, зис'а:а, док. 1. Досхочу награтися, повибрикуватися, позагравати з ким-небудь (про людей). *Набызилис'а д'ієкы на вычурниц'ах.* 2. Досхочу набрикатися, настрибати, набігати (про тварин). *Набызилос'а тил'а на 'гдрод'і.* Пор. **бы́дзитися**.

НАБЫ́РБЛЯТИ [набырбл'ати], айу, аш (айеш), док. Те саме, що **набелендіти**. Пор. **бы́рбляти**.

НАБЫ́РБЛЯТИСЯ [набырбл'атис'а], айус'а, ас'а:а (айес'а), док. Те саме, що **набелендітися**. Пор. **бы́рбляти**.

НАБЫ́РКАТИ [набыркати], айу, аш (айеш), док. Те саме, що **набелендіти**. Пор. **бы́ркати**.

НАБЫ́РКАТИСЯ [набыркатис'а], айус'а, ас'а:а (айес'а), док. Те саме, що **набелендітися**. Пор. **бы́ркати**.

НАБЫ́ТИСЯ див. **набыва́тися**.

НАБІ́ДОВАНИЙ, а, е. Який набідувався. *Ота жо'на с тул 'кыми д'і'тми 'доста набідована.*

НАБІ́ЗУНО [набі'зуно], присл. Напевно, обов'язково. *Ото набізуно бу'де з'роблено, не" пережи'вай.* Пор. **бі́зуно**.

НАБІ́ЛО [набіло], присл. Без м'яса і тваринного жиру (про молочну їжу перед наступленням їдноровного посту). *Мн'асниц'і кон'чайуц'а, і пус'л 'идн'ый 'тыжэ'їн' 'перед 'Великим 'постом може 'ійсти лиш 'набіло.*

НАБІТА́НГОВА́ТИСЯ [набітанго'ватис'а], 'гу-йус'а, 'гуйес'а:а, док. Досхочу побути волоцюгою, ледарем, розбишакою. *Йура до 'триц'ат 'гдоу 'доста набітанго'вавс'а.* Пор. **бітанго́вати**.

НАБІ́ЦІГЛОВА́ТИСЯ [набі'цігл'оватис'а], 'л'уйус'а, 'л'уйес'а:а, док. Досхочу покататися на велосипеді. *'Того дн'а йа набіцігл'овавс'а.* Пор. **бі́ціглюва́тися**.

НАБІ́ЧЕЛОВА́ТИ [набі'челов'ати], 'луйу, 'луйеш, док. Зробити кому-небудь нарахування за заподіяну ним шкоду. *Набічелов'али на н'а, бо 'мойа 'корова пушла в сус'ідув 'лузер.* Пор. **бічелова́ти**.

НА́БЛИЗЬКО [наблис'ко], присл. На малій відстані. *Іс'і шо'ры з 'р'ін'ов 'доста 'наблис'ко с'те вч'і'нили.* *'Наблис'ко по'саже"н'і 'йаблун'кы.*

НАБЛЫ́НДАТИСЯ [наблындатис'а], айус'а, ас'а:а (айес'а), док., вульг. Те саме, що **наблы́цкати́ся 2** (про жінку). *По'лан'а наблындалас'а 'доста, а пак у'д'алас'а за 'чесного ли'гн'а.* Пор. **блы́ндати**.

НАБЛЫ́НЬКАТИСЯ [наблын'катис'а], айус'а, ас'а:а (айес'а), док. Находитися без діла. *Наблын'калас'а хут'і'кул'ко по 'селу бес 'толку.* Пор. **блы́нькати**.

НАБЛЫ́ЦКАТИСЯ [наблыцкатис'а], айус'а, ас'а:а (айес'а), док. 1. Попустувати, побрикатися вдовсталь (про тварину, дитину). *'Упустивим у 'першый рас телиц'у на 'горот, та 'файно с'а наблыцкала.* Див. ще **ублы́цкати́ся 1. 2.** перен., вульг. Досхочу пожити розпусно. *То'та 'д'і'вка хут'і'кул'ко с'а наблыцкала, а 'типир си по'р'а'ного ли'гн'а найшла.* Див. ще **ублы́цкати́ся 2, ублы́ндати́ся**.

НАБЛЫ́ОНДАТИ [набл'ондати], айу, аш (айеш), док. Наговорити пустого. *Набл'ондав ми дур'ного хут'і'кул'ко.* Пор. **блы́ондати**.

НАБЛЫ́ОНДАТИСЯ [набл'ондатис'а], айус'а, ас'а:а (айес'а), док. Наговоритися пустого вволю. *'Тул'ко с'а набл'ондала, шчо не" мож йі 'было пере-слухати.* Пор. **блы́ондати**.

НАБОГОВА́ТИ, бу'гуйу, бу'гуйеш, док. Якийсь час клясти кого-небудь або що-небудь. *Бр'і'та'дир'набого'вав 'чил'ади тай пу'ш'ов 'дале.* Пор. **бого-ва́ти**.

НАБОГОВА́ТИСЯ [набого'ватис'а], 'гуйус'а, 'гуйес'а:а, док. Досхочу клясти кого-небудь або що-небудь. *По'дакотрый чу'л'вік хут'і'за шчо с'а набу-гуйе.* Пор. **богова́ти**.

НАБО́ЖЕ, присл. Те саме, що **за́дарь**. *Ро'б-вим му ц'і 'луй дин 'набоже.*

НАБОРЫ́КАТИ, 'кайу, 'рыкаш ('кайеш), док. Безсистемно порити землю в багатьох місцях (трактором, повинню і т.д.). *Ур'вавс'а 'п'отук, та так'і ми 'іа'мы на 'гдрод'і наборы'кала во'да!* Пор. **боры́кати**.

НАБОРТІ́ТИ, 'тит, док. Наробити підземні ходи з викиданням купок землі на поверхню (про крота). *Та'ке ми набо'ртила на 'гдрод'і 'бо'ртиц'а, шчо к'д'с'ов не" мож мах'нути.* Пор. **бо'рти́ти**.

НА́БОСО, присл. На босу ногу. *Убу'в б'д'к'ончі 'набосо та пу'ш'ов у хл'і'в.*

НАБОСО́ВИТИ, б'д'с'овл'у, б'с'овиш, док., кого. Понервувати, роздразнити, надокучити. *Так н'а набо'совив сын, шчо не" м'ожу с'а в'сп'д'к'ійти.* Пор. **бос'овити**.

НАБОСО́ВИТИСЯ [набо'совитис'а], б'д'с'овл'у-с'а, б'с'овиш'а:а, док. Нанервуватися. *Набо'совив-*

с'а йа с'ив хыжув, 'закі м йі вч'нив. Див. ще **нанерв'озитися**, **насу́титися**. Пор. **бос'овитися**.

НАБО́ХТЕРИТИСЯ [на'бохтеритис'а], р'ус'а, рис'а, *док.*, *заст.* Тривалий час виконувати функції посильного сільської управи. За *триц'ат'г'оду набохтеривс'а*. Пор. **бо́хтерити**.

НА́БОЩІ [набо'щ'і], *присл.* 1. Збоку. 'Вижу: *стуйіт хл'опц'і 'набо'щ'і уд 'берви*. 2. Окремо. *Його дун 'ка жи'ве 'набо'щ'і*.

НАБРА́ТИСЯ [набр'атис'а], бе'рес'а, *док.* 1. Набратися. 2. Побувати в злуччі із самцем (про козу, вівцю та ін.). *'Наша ко'за набралас'а, та чекайме при'т'лоду*.

НАБРА́ГДІРИТИСЯ [набр'іга'диритис'а], р'ус'а, рис'а, *док.* Побути бригадиром доскоху. *Йа за двац'іт 'г'оду набр'іга'диривс'а в кал'г'оз'і 'доста*. Пор. **брига́дирити**.

НАБРЯ́ЗГЛЫЙ [набр'азг'лый], а, е. Набряклий. *Набр'азгле ли'це*.

НАБРЯ́ЗГНУТИ *див. набряка́ти*.

НАБРЯ́КАТИ [набр'а'кати], р'акат ('кайе), *недок.*, **НАБРЯ́ЗГНУТИ** [набр'азгнути], не, *док.* Опухати, набрякати (про тіло, обличчя). *Набр'азгли 'ногы*.

НАБУ́БНАТИСЯ [набубнатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* 1. Пограти на бубні доскоху. 2. Доскоху попліткувати по всьому селу. *Но шчо, 'Циле, набубналас'а про 'мене 'доста?* Пор. **бу́бнати**.

НАБУ́ДИТИ, бу'жу, бу'диш, *док.* Виготовити багато буженини. *'Тул'ко м набу'див мн'а'соты, шчо бу'де нам на ц'іле 'л'іто*. Пор. **бу́діти²**.

НАБУ́ДИТИСЯ [набудитис'а], бу'жус'а, будис'а, *док.* Напрацюватися доскоху при виготовленні буженини. *Набу'дивимс'а, 'закі м забу'див мн'асо из двох ви'п'р'у*. Пор. **бу́дітися**.

НАБУКСОВА́НИЙ, а, е. Накремований (про взуття). *Набукс'ован'і то'панкы*. Див. ще **у́буксований**.

НАБУКСОВА́ТИ, 'су'йу, 'суйеш, *док.* Накремувати взуття. *Набукс'уй і 'моїі то'панкы*. Див. ще **у́буксовати**. Пор. **буксова́ти**.

НАБУКСОВА́ТИСЯ [набукс'оватис'а], 'су'йус'а, 'суйес'а, *док.* Накремувати власне взуття. *Так ис'а набукс'овала, г'ібы с'до 'церкви йшла*. Див. ще **у́буксоватися**. Пор. **буксова́тися**.

НАБУ́ТИСЯ [набут'ітиса], ійес'а, *док.* 1. Наричатися доскоху (про велику рогату худобу). *Не'дали ко'р'ові во'ды, та на'бут'ілас'а хут'-'кул'ко*. 2. Наплакатися дуже протягом тривалого часу. *Лішили д'ітину са'му, та, са'рака, на'бут'ілас'а 'читатко*. Пор. **бу́тіти²**.

НАВА́ДИТИ *див. нава́жовати*.

НАВА́ДИТИСЯ [на'вадитис'а], 'важус'а, 'вадис'а, *док.* Те саме, що **насважа́тися**. Пор. **ва́дитися¹**.

НАВА́ДИТИСЯ² [на'вадитис'а], 'важус'а, 'вадис'а, *док.* Те саме, що **заві́ситися²**. *На'вадилас'а По'лан'а на 'чесного ли'гн'а*. Пор. **ва́дитися²**.

НАВА́ЖОВАТИ, жу'йу, жу'йеш, *недок.*, **НАВА́ДИТИ**, 'важу, 'вадиш, *док.* 1. Вішати що-небудь. *На'вадила ку'пан'і на плут, а'бы во'да з них с'текла*. *'Ледвы м на 'н'ого на'вадила 'кабат, бо ка'зав, шчо й так му 'тепло*. 2. перен. Те саме, що **заві́сити 2**. *Оту 'д'іву лиш на'вадили на 'Йуру*. Пор. **ва́дити¹**.

НАВАНДРОВА́ТИСЯ [навандро'ватис'а], 'ру'йус'а, 'ру'йес'а, *док.* Намандруватися. *Навандро'вавс'а по' с'віту та при'йшов ид жу'н'і бес ку'пнікы*. Пор. **вандрова́ти**.

НАВБА́ЛЯНИЙ [нав'бал'аний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **навбаля́ти**. *Нав'бал'ан'і 'іа-блыка*.

НАВБА́ЛЯТИ [навбал'ати], 'л'айу, 'бал'аш ('л'айеш), *недок.* Позбивати. *Навба'л'ай ми 'мало груш*.

НАВГА́Д [нав'гад(т)], *присл.* Навмання, наосліп. *Йа сис' с'ведер не' 'мір'ала, ай ку'пилам нав'гат (нав'гад им ку'пила)*. Див. ще **навманá, навманці, на́сліпо**.

НАВГУ́Л, *присл.* У цілому, за все разом. *Йак ми йдеш ро'бити — на дны ци нав'гул?*

НАВДЯ́КУ [навд'аку], *присл.* На догоду. *Зроби ми хут'раз навд'аку!*

НАВЕ́ЛИКО [навелико], *присл.* Гордовито, пихато. *Не' говори зо мн'ов так 'навелико*. Див. ще **на́гордо**.

НАВЕ́РЕЧИ [на'веречи], 'вержу, 'вержеш, *док.* Докинути частину для завершення чого-небудь. *Іс'у ко'пц'у 'треба завер'шити, а'ну, на'вир'з'на н'у шче два 'навилькы с'іна*. Пор. **ве́речи**.

НАВЕ́РЖЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **наве́речи**. *Навер'же'н'і на вуз два 'навилькы с'іна*.

НАВЕРНУ́ТИ *див. наверта́тися*.

НАВЕРТА́ТИСЯ [навер'татис'а], 'тайус'а, 'вертас'а (тайес'а), *недок.*, **НАВЕРНУ́ТИ** [навер'нутис'а], 'вернус'а, 'вернес'а, *док.* Повернутися назад. *Навер'нувс'а чу'лувік йу'з 'вандру, та сит'ін а'шка 'рада*.

НАВЕРШІТИ [навер'шити], 'шу, 'шиш, *док.* Наповнити щерть. *Так навер'шив пласт, шчо 'зарас с'а з'верне*. *Навер'шилас'ми 'тул'ко й'іды, шчо не' пуйім*. Пор. **верші́ти**.

НАВЕСЕЛІ́ТИСЯ [навеселитис'а], 'л'ус'а, 'лис'а, *док.* 1. Доскоху повеселитися. 2. Доскоху поколядувати. *Навесел'илис'мес'а 'доста на С'а'т'ий 'вйчур*. Пор. **веселі́ти**.

НАВІ́ДИТИ [навид'іти], вижу, видиш, *недок.* Терпіти; любити. *Ко йі 'може 'навид'іти за та'кый ха'рактер?*

НА́ВИЛОК, лка, ч., с.г. Купа сіна, соломи і под., підібрана на вила за один раз; навильник. *Вир'з'іш'че 'нару 'навильку на вус*.

НАВІТИСЯ [на'витис'а], 'вийус'а, 'вийес':а, док. 1. Дуже довго вити (про вовків, собак та ін.). 2. Біситися (про людей). *На'вивс'а доста Андр'їй, а ти'пир 'хоче по'р'адну 'д'івку.* 3. Досхочу наплакатися голосно. *На'ввлас'а д'їтина, аж захрипла.* Пор. **вїти**.

НАВІРНО, присл. Напевно. *На'вірно 'завтра буде дошч, бо 'дуже муха'риц'ї ку'сайут.*

НАВКУРЦІ [навкур'ц'ї], присл. Наперекір, усупереч. *Она все 'робит навкур'ц'ї с'вої'ому чулу'вікови.*

НАВМАНА, присл. Те саме, що **навгд**.

НАВМАНЦІ [навман'ц'ї], присл. Те саме, що **навгд**.

НАВНОВАТИ, ну'їу, ну'їеш, док. Набриднути. *Мін'ї вже навновало 'їїсти па'сул'ї 'кажз'їй 'дин'.* Пор. **уновати**.

НАВНОВІТЙ, а, е. Набридливий. *Навно'вита д'їтина.* Див. ще **надоїдливий**, **надоїсливий**, **уновітй**, **унувній**.

НАВНОВІТО, присл. Набридливо. *Навно'вито ми 'їс'у ро'б'оту ро'бити.*

НАВОСТІТИ [наво'їетити], 'їєчу, 'їєтиш, док. Учинити сварку з криком, бійкою. *'Мус'івис' так дово'їетити, шчо наво'їетивис' б'їду.* Див. ще **налармовати**. Пор. **востіти**.

НАВОСТІТИСЯ [наво'їетитис'а], 'їєчус'а, 'їєтис':а, док. Насваритися з криком, бійкою. *Наво'їетивс'а Олекса 'доста, шчо 'ледвы с'ме го 'утранспоровали с'х'їжі.* Див. ще **налармоватися**.

НАВОЛОЧІ, 'лочу, 'лочиш, док. Наволокти. Див. ще **насм'їчити**. Пор. **волочі**.

НАВОНЯТИ [наву'н'ати], 'н'айу, 'вон'аш ('н'а'їеш), док. Насмердіти. *При'зна'їтес'а, ко наву'н'ав у'х'їжс.* Див. ще **набігті**. Пор. **воняті**.

НАВОРОХА, ы, ж., рідк. Те саме, що **ворох**.

◆ **Дві 'наворохы ск'ласти** – дійти згоди, полагодити. *Така не'добра, шчо не' мож из нив дві 'наворохы ск'ласти.*

НАВПЕРЕД [нав'перед(т)], присл. Наперед. *Іди нав'перед, 'я т'а д'їг'он'у. За 'с'їно дай з'роші нав'перет.*

НАВПЕРЕДІ [нав'пирід'ї], присл. Попереду. *Іде с'вал'ба, а нав'пирід'ї гуд'їкы.*

НАВПРІЧАКЫ, присл. Навпочіпки. *По'лолам з'р'атку нав'прічакы.*

НАВРЕДІТИ [навре'дити], ре'жу, ре'диш, док. Нашкодити. *Так го л'їчи, в'бы с'му не' навредила.* Пор. **вредіти**.

НАВСЕ, присл. Назажди. *Іс'у 'канту 'мамка ми 'дали нав'се.* Див. ще **навхтема 1**, **нафурт**.

НАВТІКЫ [навт'їкы], присл. Швидко тікаючи. *'Іак у'чує, шчо буд'ут го 'бити, та пу'стивс'а навт'їкы.*

НАВУСТЯНІТИ [навус'ц'анити], 'н'у, 'ниш, док. Додати до їжі забагато ошту. *Так ис' навус'ц'ан'їла капу'сту, шчо не' мож 'її 'їїсти.* Пор. **вустяніти**.

НАВХТЕМА, присл. 1. Те саме, що **навсе**. *Уз'ав уд н'а тїлу навхтема.* 2. Завжди, вічно. *Ты навхтема с'а п'їлуйеш.*

НАВЧАС, присл. Своєчасно. *'Іа ти 'файно зап'лачу, лиш уч'їни ми об'оло'кы нав'час.* Див. ще **нудчас**.

НАГАВІЦІ [нага'виц'ї], 'виц', мн. Штани. *Ку'пивим си ну'ві нага'виц'ї.* Див. ще **надр'агы**.

НАГАВІЦЯ [нага'виц'а], і, ж. Одна штанина. *Роз'дер 'л'іву нага'виц'у.* Див. ще **надр'ага**.

НАГАВИЧКЫ, 'чок, мн. Зменш. до **нагавіці**. *Не'рви на 'с'обі, Ми'гал'ку, нагави'чкы. У 'т'ому м с'а в'їєніє, у тых нагави'чках тай у тых 'чїєсмах.*

НАГАДАТИСЯ [нага'датис'а], 'дайус'а, 'гада-с':а ('дайес':а), док. Згадати. *'Іа ти при'несу 'завтра слиє, ас':а нага'да'їу.*

НАГАЛАМАНІТИСЯ [нагала'манитис'а], н'уса, нис':а, док. Те саме, що **наг'їкатися**. Пор. **галам'анити**.

НАГАРМАТИ, айу, аш (айеш), док. Загарбати що-небудь у великій кількості. *Ци'л'о на'гармає, 'закы був скла'д'ови'ч'ком, у'с'ачино.* Див. ще **нагарматися**. Пор. **г'армати**.

НАГАРМАТИСЯ [на'гарматис'а], айус'а, ас':а (айес':а), док. Те саме, що **нагармати**. *Куй с'а кал'гоє роспа'дав, на'гармалис'а мно'гі.* Пор. **г'армати**.

НАГАРЬОВАТИСЯ [нагар'оватис'а], 'р'уйус'а, 'р'уйес':а, док. Дуже напружатися протягом тривалого часу. *За с'воєє жи'т'є 'н'ан'ко 'читаво с'а нагар'овали.* Пор. **гарьовати**.

НАГЫБАТИ, 'байу, 'гыбаш ('байеш), недок. Нагинати. *Нагы'бай тот ст'овп, най си ур'ву 'файне 'їа'б'лыко.*

НАГЫБАТИСЯ [нагы'батис'а], 'байус'а, 'гыбас':а ('байес':а), недок. Нагинатися. *Ты с'а 'дуже нагы'баш, куй 'косиш.*

НАГІЄ, присл. Те саме, що **дух'ом**. *Жан'дары мо'гли на'їє з'л'од'ї'а 'ї'мити. Под'на'їє с'уді!*

НАГІТИ, 'л'у, 'лиш, недок. Спішити; підганяти. *Не на'їли на н'а, бо 'їа не' всти'га'їу за то'б'б'є.*

НАГІБІЙ, а, е. Який швидко гнівається. *Не'кывай 'того чулу'віка, бо в'ун 'дуже на'г'їлий.*

НАГЛУПІТИ, пл'у, 'пиш, док. Наробити дурниць. *Ты 'мало наглу'тила, куй ис':а то'к'мила за 'с'їно.* Пор. **глу'їити**.

НАГНАТИ, на'жену, на'женеш, док. 1. Зігнати до купи (людей, тварин). *На'гнали на бур'їкы 'п'овно жу'н.* 2. Прогнати, відправити. *Оти'ц'на'гнав дун'ку ит чулу'вікови.*

НАГОВКАТИСЯ [на'г'овкатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), док. Вволю накричатися, кличучи кого-

небудь. *Наг'овкавс'а хут'-'кул'ко, 'айбо н'іко с'а не' узы'вав.* Пор. **г'овкати**.

НАГОЙКАТИ [наг'ойкати], айу, аш (айеш), док. Накричатися. *'Задар'ис'на н'у наг'ойкав.* Див. ще **нагулюкати**, **накрывкати**. Пор. **г'ойкати**.

НАГОЙКАТИСЯ [наг'ойкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Накричатися. *Наг'ойкавса на н'а, а йа му н'іч не" казала.* Див. ще **нагалам'анитися**, **нагулюкатися**, **накрывкатися**. Пор. **г'ойкати**.

НАГОЛОВНИК [наг'ол'овник], а, ч. Частина упряжі, узди, що одягається на голову коня. *Ку'н:кош на'д'ів на ку'н'а наг'ол'овник.*

НАГОЛОС, присл. Уголос. *Чи'тай'наголос.*

НАГОРАЗДОВАТИСЯ [нагораздо'ватис'а], 'дуйус'а, 'дуйес'а, док. Досхочу пожити в достатку. *Ма'р'іка нагораздо'валас'а, а ти'пир прийшла на н'у б'іда.* Пор. **гораздовати**.

НАГОРДО, присл. Те саме, що **навелико**.

НАГОРЯЧО [наг'ор'ачо], присл. В такому стані, поки гаряче. *Йа вз'ав, по-нашо'му з'вес'а и'ттийслик, на'д'ів ту'ды, по'л'і'чив, де 'д'і'рочка, йа пробив 'наг'ор'ачо, ото 'устыло, 'кажу, пома'гай ми складовати вус.*

НАГОСТИТИСЯ [наг'оститис'а], 'г'бшчус'а, 'г'бстис'а, док. Набутися в гостях. *За 'тыжж'ін' йа 'читаво наг'остилас'а в брата.*

НАГОТОВАНІЙ, а, е. Підготовлений, підігнаний, упорядкований. *Наг'отована 'мыгла.* Див. ще **напарованій**, **ушг'имованій**.

НАГРАБИТИ, бл'у, биш, док. Награбувати. *Р'облув лиш про од'но 'думат, де бы наг'рабити.* Пор. **граб'ити**.

НАГРАБКАНІЙ [наг'рапканий], а, е. Нагреблений граблями. *Наг'рапканий пласт 'с'іна.*

НАГРАБКАТИ [наг'рапкати], айу, аш (айеш), док. Нагребти граблями. *Наг'рапкалам за 'вами и'че пла'сток отавы.* Пор. **граб'кати**.

НАГРАБКАТИСЯ [наг'рапкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Напрацюватися, гребучи сіно, отаву і под. *Наг'рапкаламс'а, и'чо 'рукы н'а б'д'л'ат.* Пор. **граб'кати**.

НАГРАБЛЕНІЙ, а, е. Награбований. *Йак тых з'ло'д'і'у и'мили, та найи'ли в них 'п'овно наг'рабленого добра.*

НАГРИБАРИТИСЯ [нагри'баритис'а], р'ус'а, рис'а, док. Походити по гриби досхочу. *Нагри'барилс'мес'а 'с'озо'л'і'та'доста.* Пор. **гриб'арити**.

НАГРЫЗТИ [наг'рысти], зу, 'зеш, док. 1. Намуляти. *Наг'рызли н'а 'чіжмы.* 2. Насердити. *Так и'і наг'рызли на р'об'от'і, и'чо, 'майже, с'а и'і лишит.* Див. ще **найдати 2**.

НАГРЫЗТИСЯ [наг'рыстис'а], зус'а, 'зес'а, док. Насердитися. *Так им с'а наг'рызла с'т'ов д'і'тинов, и'чо аж ми не" добре.*

НАГРОБАРИТИСЯ [наг'робаритис'а], р'ус'а, рис'а, док. Напрацюватися гробарем досхочу. *Йа за т'риц'ат' 'г'одоу 'доста с'а наг'робарив.* Пор. **гроб'арити**.

НАГРОЗИТИ, р'о'жу, 'розиш, док. Насварити. *Ты наг'рози 'сына, бо б'ітанта.* Пор. **гроз'іти**.

НАГРУЖАТИ, 'жайу, 'ружаш ('жайеш) і **НАГРУЖОВАТИ**, жуйу, жуйеш, *недок.*, **НАГРУЗИТИ**, 'г'ружу, 'г'рузиш, *недок.*, **НАВАНТАЖУВАТИ**. *Наг'рузили вуз з'но'йу.* Див. ще **натер'ях'атн**. Пор. **груз'іти**.

НАГРУЖАТИСЯ [наг'руж'атис'а], 'жайус'а, 'ружас'а ('жайес'а) і **НАГРУЖОВАТИСЯ** [наг'ружоватис'а], жуйус'а, жуйес'а, *недок.*, **НАГРУЗИТИСЯ** [наг'рузитис'а], 'г'рузус'а, 'г'рузис'а, док. Навантажуватися. *'Нашчос'а так 'читаво наг'рузив?* Пор. **груз'ітися**.

НАГРУЖЕНИЙ, а, е. Навантажений. *Наг'ружений дры'вами вус.*

НАГРУЖОВАТИ *див. наг'ружати.*

НАГРУЖОВАТИСЯ *див. наг'ружатися.*

НАГРУЗИТИ *див. наг'ружати.*

НАГРУЗИТИСЯ *див. наг'ружатися.*

НАГУЛЮКАТИ [нагу'л'укати], айу, аш (айеш), док. Те саме, що **нагойкати**.

НАГУЛЮКАТИСЯ [нагу'л'укатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Те саме, що **нагойкатися**.

НАГУРЬЧИТИ [нагур'ч'ити], 'чу, 'чиш, док. Додати до страви надто багато гіркого. *'Дуже с'нагур 'чила 'р'і'ту.* Пор. **гур'ч'ити**.

НАГУРЬЧИТИСЯ [загур'ч'итис'а], 'чус'а, 'чис'а, док. Спожити надто багато гіркого. *Так им с'а нагур 'чила по'п'риг'ов, и'чо в 'р'от'і ми гор'ит.* Пор. **гур'ч'ити**.

НАГУЧАТИ, 'чу, 'чиш, док. 1. Накричатися, на шуміти. *Прийшов Ми'гал' наг'учав та й у'т'ік.* Пор. **гуч'ати**. 2. Вирости великим, у великій кількості. *За дождж'ами наг'учало тра'вы.*

НАГУЧАТИСЯ [нагу'чатис'а], 'чус'а, 'чис'а, док. Накричатися, на шумітися. *Наг'учалас'а на н'а су'с'іда за н'і'зашчо.* Пор. **гуч'ати**.

НАГАЗДОВАТИ, 'дуйу, 'дуйеш, док. Нажити майно, нагосподарювати. *Йа 'с'во'йым 'д'і'т'ом не-мало нагаздо'вав.* Пор. **газдо'вати**.

НАГАЗДОВАТИСЯ, 'дуйус'а, 'дуйес'а, док. Тривалий час потрудитися на господарстві, наживши майно. *За св'й 'живот йа 'доста нагаздо'ва'вс'а.*

НАГЫГАНІЙ, а, е. Такий, якому завдали багато ударів ногою. *На'тыганий великими д'і'тми, хлопчик ре'вав п'ут пл'отом.* Див. ще **накоп'каний**, **нару'ганий**.

НАГЫГАТИ, айу, аш (айеш), док. Завдати багато ударів ногою кому-небудь. *Так д'і'т'ва'ка б'ітанти на'тыгали, и'чо не" муг у'ст'ати.* Див. ще **нару'гати**, **накоп'кати**. Пор. **гыгати**.

НАГЫГАТИСЯ [на'гыгатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* 1. Вволю надавати ударів ногою один одному. *Так с'а копылы нагыгали, шчо аш покл'ичилис'а.* 2. Награтися вволю у футбол. *Доста нагыгалис'а лопты.* Див. ще **нако́пкаться**, **наругатися**.

НАГЫМЗІТИ [на'гымз'іти], їзит, *док.* Наплодитися (про черв'яків). *У м'н'ас'і повно черваку нагымз'іло.*

НАГЫНДАТИСЯ [на'гындатис'а], аш'а (айес'а), *док.* Досхочу вимовляти нечленороздільні звуки (про немовл'я). *Наша внучка хут'кул'ко с'а може нагындати.*

НАГЛОНДЗАТИ [на'глонзати], айу, аш (айеш), *док.* Насмітити лужанням насіння. *Ко наглонзав тул'ко с'міт'а?* Див. ще **нащопіти**.

НАГЛОНДЗАТИСЯ [на'глонзатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Досхочу налузатися насіння. *Ноты с'а нын'і наглонзала, диви, кул'ко с'міт'а с'наробила.* Див. ще **нащопітися**.

НАГОГОСИТИСЯ [на'гогоситис'а], го'гошус'а, го'госис'а, *док.* 1. Стати в бойову позу з метою нападу (про гусака). *Гусак нагогосивс'а, йак н'а'в:ид'ів.* 2. *перен.* Насупнитися; стати пихатим. *Так с'а Йура нагогосив, шчо н'ікого не'видит.* Пор. **гогоситися**.

НАГОГОШЕНИЙ, а, е. 1. Який прийняв бойову позу з метою нападу (про гусака). *Нагогошений гусак.* 2. Насуплений; пихатий. *Нагогошена жо'на.*

НАГОЗЯНИТИ [на'гоз'анити], н'у, ниш, *док.* Насмітити. *Ба ко на'гоз'анив у колі'добр'і?* Пор. **гозянити**.

НАГУЛЬКАТИСЯ [на'гул'катис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Пожадливо, великими ковтками, з характерним звуком наковатися рідиною. *Так им с'а нагул'кав кырничнуї во'ды, 'ас:и 'череву 'чу:йу.* Пор. **гулькиати**.

НАДАЛЕ, *присл.* Надалі. *Надале ме'не вна не'вбма'не.*

НАДВЫЧІ [надвычі], *присл.* На два рази. *'Мус'ілам 'нести вту 'р'іну 'надвычі.*

НАДВОРЕ́НИЙ, а, е. Обманутий. *Надворе'ний чулу'вік.*

НАДВОРИ́ТИ, 'вѳр'у, 'вориш, *док.* Обманути. *Кал'гос 'читаво надво'рив л'уді с'пайами.* Див. ще **надрымбати**. Пор. **дворіти**.

НАДВОРИ́ТИСЯ [надво'ритис'а], 'вѳр'ус'а, 'ворис'а, *док.* 1. Досхочу награтися. *Надво'рилис'а 'доста'д'іти з 'лоптов.* 2. *вульг.* Позайматися досхочу статевими зносинами. *Надво'рилис'а жо'на 'кул'ко лиш 'хѳт'іла.* Див. ще **надрымбатися**. Пор. **дворітися**.

НАДВОРІ́ [надву'р'і], *присл.* Надворі.

НАДГУ́ЛЬКОВАТИЙ [над'гул'коватий], а, е, *зневаж.* Шалений, ненормальний. *Іс тым чулу'віком не'їе шчо гово'рити, бо над'гул'коватий.*

НАДДА́ТИСЯ [над'датис'а], 'дас'а, *док.* Стати дуже подібним (як правило, характером, вдачею) до кого-небудь з рідних. *Аж над'далас'а Крестина в:у'ч'а.*

НАДДУРІ́СТЫЙ [над'уристий], а, е, *зневаж.* Те саме, що **дурняковатий**.

НАДЗЬОВБА́НИЙ [на'з'овбаний], а, е. Наколупаний дзьобанням. *На дво'рови вал'алис'а на'з'овбан'і кур'ми 'бобал'кы 'грезну.*

НАДЗЬОВБА́ТИ [на'з'овбати], айу, аш (айеш), *док.* Наколупати (також дзьобаючи). *Куриц'а на'з'овбала ис:к'іны 'звести.* *Мож на'з'овбати 'бобал'ку ис ст'ручка 'грезну вад'мелайу ис ст'рука.*

НАДЗЬОВБА́ТИСЯ [на'з'овбатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* 1. Подзьобати, поколупатися досхочу (про птахів). *На'з'овбалас'а 'куриц'а мелайу.* 2. Вишивати досхочу. *На'з'овбаламс'а так, шчо аж 'очи н'а бол'ат.* Пор. **дзьовбати**.

НАДЗЬО́ГАНЫЙ [на'з'уганий], а, е. Штриканий протягом тривалого часу. *На'з'угана бара'ном но'га бул'іла.*

НАДЗЬО́ГАТИ [на'з'угати], айу, аш (айеш), *док.* Штрикати протягом тривалого часу. *На'з'угала н'а д'ітина бі'гар'ом у по'перек.* Пор. **дзьогати**.

НАДЗЬО́ГАТИСЯ [на'з'угатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Штрикатися протягом тривалого часу. *На'з'угавс'а но'жом у м'н'асо, а пак лі'шив го, бо ту'їне.* Пор. **дзьогатися**.

НАДЗЬВКА́ТИ [на'з'авкати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **напысканити**. *Йа не'з'найу, 'зашчо на н'а на'з'авкала жо'на.* Пор. **дзьвкати**.

НАДЗЬВКА́ТИСЯ [на'з'авкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **напысканитися**. *На'з'авкалас'а, шчо дал'еко її 'было 'чути.*

НАДЗЬПА́ТИ [на'з'апати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **напысканити**. *Так с'а на'з'апав голо'ва на л'уді, аж зах'рип.* Пор. **дзьпати**.

НАДЗЬПА́ТИСЯ [на'з'апатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **напысканитися**.

НАДИРЕКТО́РОВА́ТИСЯ [надеректу'роватис'а], руйус'а, 'руйес'а, *док.* Набутися директором. *'Доста надеректу'ровавс'а.* Пор. **директоровати**.

НАДЫ́ТИ, 'дййду, 'дййдеш, *док.* Надійти.

НАДВО́ЧИТИСЯ [над'івочитис'а], 'вѳочис'а, *док.* Надівуватися. *Но вта с'а над'івочила до т'риц'ат'гѳду.* Пор. **дівочити**.

НА́ДІЯТИСЯ [над'іятис'а], йус'а, йес'а, *не-док.* Мати надію, надіятися.

НАДНИМА́ТИ, 'майу, 'нимаш (майеш), *недок.,* **НАДО́ЙМНЯТИ** [над'оймн'ати] і **НАДН́ЯТИ** [над'н'ати], 'дййму, 'дйймеш, *док.* Трохи підняти. *Над'ойму мало мїх, най покладу пуд'н'ого до'дичку.*

НАДНИМА́ТИСЯ [над'оймнатис'а], 'нимац'а, *недок.,* **НАДО́ЙМНЯТИСЯ** [над'оймнатис'а] і

НАДНЯТИСЯ [над'н'атис'а], 'дб'ймус'а, 'дб'йме-с'а, *док.* Трохи піднятися. *Ба що сис' под'лаш над-нимац'а (над'н'авс'а)?*

НАДНЯТИ *див. наднимати.*

НАДНЯТИСЯ *див. надниматися.*

НАДНЯТИЙ [над'н'атый], а, е. Трохи підня-тий. *Пуд над'н'атбв' п'литбв' у'вид' і'лис' ме' гад'ачі з'н'ізда.* *Див. ще надб'ймнятий.*

НАДОВГОВАТИ [надб'ов'вати], 'гу'у, 'гу'йеш і **НАДОВЖИТИ** [надб'ов'жити], 'жу, 'жиш, *док.* На-брати багато боргів. *Надб'ов'валам у мно'гих, не' з'найу, як буду уд'авати.* *Пор. довговати.*

НАДОВЖЕНИЙ [надб'ов'женный], а, е. У 'нийй надб'ожин'і з'рб'ш' з у'с'ого с'єла.

НАДОВЖІТИ *див. надовговати.*

НАДОГАНЯТИ [надога'н'ати], 'н'айу, 'ган'аш ('н'айаш), *недок.*, **НАДОГНАТИ**, до'жену, же'неш, *док.* Наздоганяти. *Надог'нала н'а Анц'а аж у кун'ци вулиц'і.*

НАДОГНАНИЙ, а, е. Наздогнаний. *Йа с'а по-кло'нила над'огнануму мно'в чулу'вікови.*

НАДОГНАТИ *див. надоганяти.*

НАДОГОНКУ [надб'гонку], *присл.* Навздо-гін. *Лиш т'ипир уйшов' вуйко с' хыжі, їди му надб'гонку.*

НАДОЖДЖІТИ [надож'жити] 'жит, *безос.*, *док.* Налити (про дощ). *Читаво надож'жило за нуч.* *Пор. дожджити.*

НАДОЇДАТИ [наду'їдати], 'дайу, 'їдаш (да-йеш), *недок.*, **НАДОЇСТИ** [наду'їсти], 'йім, 'йіш, *док.* Те саме, що **навновати**.

НАДОЇДЛИВИЙ [наду'їдливый], а, е. Те са-ме, що **навновітий**. *Наду'їдливий чулу'вік.*

НАДОЇСЛИВИЙ [наду'їсливый], а, е. Те са-ме, що **навновітий**. *Наду'їслива робота.*

НАДОЇСТИ *див. надоїдати.*

НАДОЙМНЯТИ *див. наднимати.*

НАДОЙМНЯТИСЯ *див. надниматися.*

НАДОЙМНЯТИЙ [надб'ймн'атый], а, е. Те саме, що **наднятий**. *Надб'ймн'атый 'камін'.*

НАДОКАЗОВАТИСЯ [надб'казоватис'а], зу-й'ус'а, зуйес'а, *док.* Насперечатися. *Надб'казова-лис' мес'а с' ку'мбв' хут' ку'л'ко, 'айбо йуй' т'ашко шчбс' до'казати.* *Пор. до'казоватися.*

НАДОСЛУСІ [надб'слус'і], *присл.* Чутко (про неглибокий сон). У поєднанні з дієсловом *спати*. *Спалам надб'слус'і та вс'е м'чула.*

НАДПАЛЕНИЙ [натпал'еный], а, е. Дієприк-метник пас. мин. ч. до **надпаліти**. *Натпал'еный ку'нці' біта'р'а.*

НАДПАЛІТИ *див. надпальовати.*

НАДПАЛІТИСЯ *див. надпальоватися.*

НАДПАЛЬОВАТИ [натпал'овати], л'у'у, л'у-йеш, *недок.*, **НАДПАЛІТИ** [натпалити], 'пал'у,

'лиш, *док.* Припалити поверхню, край, кінець чо-го-небудь. *'Коло вгн'а натпал'илам кл'іпав'кы.*

НАДПАЛЬОВАТИСЯ [натпал'оватис'а], л'у-йес'а, *недок.*, **НАДПАЛІТИСЯ** [натпалитис'а], 'пал'у'йес'а, *док.* Припалитися (про поверхню, край, кінець чо-го-небудь). *'Коло вгн'а не заміт'ивим, як натпал'ивс'а ч'іжсем.*

НАДПИЛЕНИЙ [натпи'л'еный], а, е. Надпиля-ний. *Натпи'лена труба.*

НАДПІЛЬОВАНЕ [натпил'ован'є], а, с. Пи-ляння чо-го-небудь неглибоко, не до кінця. *Нат-пил'ован'є дошки.* *Пор. надпильовати.*

НАДПІЛЬОВАТИ [натпил'овати], л'у'у, л'у-йеш, *недок.*, **НАДПИЛІТИ** [натпи'лити], 'пил'у, 'пилиш, *док.* Надпилювати. *Натпи'ли мало йсе зи-л'ізо, а пак'оно с'а даст уло'мити.* *Пор. пиліти.*

НАДПІЛЬОВАТИСЯ [натпил'оватис'а], л'у-йес'а, *недок.*, **НАДПИЛІТИСЯ** [натпи'литис'а], 'пи-лиш'а, *док.* Ставати надпиленим. *Абы с'а труба'лежко вло'мила, она спер'иу натпил'уйес'а.* *Пор. пилітися.*

НАДПЛАТКИ [натплаткы], у, *мн.* Хабар. *Без'натплатку' т'ашко с'а вб'ийти.* *Див. ще пуд-платкы.*

НАДРАГА, ы, ж., *заст.* Те саме, що **нагавиця**.

НАДРАЃЫ, у, *мн.*, *заст.* Те саме, що **нагавиці**. *Пор. угор. nadrág т.с.*

НАДРАНО, *присл.* Спозаранку, удосвіта. *Прий-ш'лис' ме ис'вал'бы над'рано.* *Див. ще узарані.*

НАДРАЧОВАНИЙ, а, е. Напиляний із колоди (про дошку, брус). *Надрач'ован'і с'єлемена.*

НАДРАЧОВАТИ, 'чу'у, 'чу'йеш, *док.* Напиляти дошок, брусів. *Надрач'овавим' п'овно дош'чок.* *Пор. драчовати.*

НАДРАЧОВАТИСЯ [надрач'оватис'а], 'чу'йу-с'а, 'чу'йес'а, *док.* Досхочу напрацюватися на роз-пилюванні колод вручну. *Йа на с'вб'йбму ві'ку' дуже мно'го надрач'овавс'а.* *Пор. драчовати.*

НАДРАШПАНИЙ, а, е. Надряпаний. *Над-рашпане на с'к'ін'і'нумеро.*

НАДРАШПАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Надря-пати. *'Сий' 'ночі на в'оротах ми над'рашпали пас-кудне с'лово.* *Пор. драшпати.*

НАДРІСКАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **надріскати** 1, 3. *Надрісканий іс'лив сок.* *Над-рискан'і кур'ач'кы на та'радичах.*

НАДРІСКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* 1. На-бризкати (про видавлений сік, м'якоть овочів, фруктів). *Ба ко над'рискав ис' парад'иц'і на стул'і?* 2. Надавати малими дозами, частинами. *Надри-скала ми 'тул'ко на'с'ін'а, шчо 'н'ішчо го' вид'іти.* 3. Випорожнитися малими дозами. *'Кури над'рискали на та'радичах.* *Пор. дрискати.*

НАДРІСКАТИСЯ [надрискатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **надріскати** 3.

Моя внучка може над'їскатися а хут'-де. Пор. **дріскатися**.

НАДРІСТАНИЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **надрістати**. *Надрістане д'їтинбв на 'їард'ї т'реба зах'їрїти.*

НАДРИСТАТИ, 'ришчу, 'ришчеш, *док.* Страждаючи проносом, забруднити що-небудь. *Д'їтина надристала на по'рогови.* Пор. **дрістати**.

НАДРИСТАТИСЯ [над'ристатис'а], 'ришчу-с'а, 'ришчес':а, *док.* Те саме, що **надрістати**.

НАДРІГАТИСЯ [над'ригатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *док.* Досхочу розмахувати ногами; надригатися. Пор. **дрігати**.

НАДРІГОНІТИСЯ [над'ригун'ітис'а], 'н'ус'а, го'нис':а, *док.* Досхочу наговоритися невиразно, з вадами в мовленні. *Надрігун'їлас'а хут'-кул'ко, 'айбо йа йї мало по'рузумїла.* Пор. **дрігоніти**.

НАДРІЛЯНИЙ [над'рыл'аний], а, е. *Над'рыл'ане бир'вин'е.*

НАДРІЛЯТИ [над'рыл'ати], айу, аш (айеш), *док.* Напшовхати, накидати що-небудь важке. *Пет'ро над'рыл'ав нам кл'оцу, а мы йїх тир'хали на вус.* Пор. **дріляти**.

НАДРІЛЯТИСЯ [над'рыл'атис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *док.* Те саме, що **надріляти**. *Над'рыл'авимс'а пїл'т'а, шчо рук си не'їчуїу.* Пор. **дріляти**.

НАДРІМБАНИЙ, а, е, *вульг.* Те саме, що **надворєний**. *Аж не'ї хочеш 'быти над'рымбаным, та гат'куїс'а.*

НАДРІМБАТИ, айу, аш (айеш), *док., вульг.* кого. Те саме, що **надворіти**. *Читаво н'а над'рымбали с'їримїїов.* Пор. **дрімбати**.

НАДРІМБАТИСЯ [над'рымбатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *док., вульг.* 1. Те саме, що **надворітися**. 2. Обманутися. *Над'рымбавимс'а и'с'їном, бо перепл'атївим.* Пор. **дрімбатися**.

НАДРУЖБОВАТИСЯ [над'ружбо'ватис'а], 'буйус'а, 'буйес':а, *док.* Досхочу набутися на весїлях у ролі першого товариша молодого. *С'ого 'года наш сын над'ружбо'вавс'а 'доста.*

НАДТІГАТИ [нат'їгати], 'гаїу, 'т'їгаш ('гаїеш) і **НАДТІГОВАТИ** [нат'їговати], гуйу, гуйеш, *недок.*, **НАДТЯГНУТИ** [нат'аг'нути], 'т'агну, 'т'агнеш і **НАДТЯГТИ** [нат'ах'ти], 'т'агну, 'т'агнеш, *док.* Трохи підтягувати за собою. *Нат'а'гнула пус'толину й 'увид'їла 'пирстїн'.*

НАДТОКЫ [нат'окы], у, *мн., заст.* Шкіряні шнурки до постолів.

НАДТРУТИТИ [нат'рутити], 'ручу, 'рутиш, *док.* Трохи підштовхнути. *Нат'рут'ме сис'камїн', пак 'уєун с'а сам 'дале пока'чайе.* Пор. **трүтити**.

НАДТЯГНЕНИЙ [нат'агнений], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **надтягнути**. *Нат'агнена 'кнїшка иш'т'овса.*

НАДТЯГНУТИ *див.* **надтігати**.

НАДТІГОВАТИ *див.* **надтігати**.

НАДТЯГТИ *див.* **надтігати**.

НАДУБКАТИСЯ [над'дупкатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *док.* Натупотїтися. *Тоц':а над'дупкас 'учора на м'ор'б'з'ї, 'закї т'а прич'екав.* Пор. **дубкати**.

НАДУРКАТИСЯ [над'дуркатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *док.* Настукатися, нагрюкатися. *Дуже м с'а над'дуркав, 'закї м т'а рузб'удїв.* Пор. **дуркати**.

НАДУРКОНІТИСЯ [над'дуркун'ітис'а], 'н'ус'а, ко'нис':а, *док.* Підсил. до **надуркатися**. *Над'дуркун'ївс'а йа с'ночи 'доста у 'вашї 'ворота, і н'їко н'а не'ї чув.* Пор. **дурконіти**.

НАДУРКОТАТИСЯ [над'дурко'татис'а], 'к'очу-с'а, 'к'очес':а, *док.* Те саме, що **надурконітися**. Пор. **дуркотати**.

НАДХА [натха], ы, *жс., мед.* Нежить. *Іди на 'натху! 'Натха бы т'а 'вз'ала!* (прокльони). *Див.* ще **ношєсть, смїрданка**.

НАДЦЄБНИЙ [на'ц'єбный], а, е. Гордовитий, пихатий. *Нац'єбна 'д'їєка.* *Див.* ще **надч'агошний**.

НАДЯКОВАТИСЯ [над'ако'ватис'а], 'куїу-с'а, 'куїєс':а, *док.* Виконати обов'язки дяка в церкві протягом тривалого часу. *Муй'н'ан'ко, най 'будут про'шчїн'ї, над'ако'валис'а 'доста.* Пор. **дяковати**.

НАДЯЛОВАННИЙ [над'алований], а, е. Настроганий (про дерев'яні вироби) або нашинкований (про капусту та інші овочі). *Над'алован'ї до-ш'кы; над'алована кап'уста.*

НАДЯЛОВАТИ [над'ало'вати], 'луйу, 'луйеш, *док.* Настругати багато дощок чи виробів з дерева або нашинкувати капусту та ін. *Над'ало'валис'ме 'п'овно дош'чок.* Пор. **дяловати**.

НАДЯЛОВАТИСЯ [над'ало'ватис'а], 'луйус'а, 'луйєс':а, *док.* Напрацюватися струганням дерев'яних виробів або шинкуванням овочів. *За дин'їчи-таво м с'а над'ало'вав.* Пор. **дяловати**.

НАЖДЖАТИСЯ [наж'ж'атис'а], 'ж'ус'а, 'ж'єс':а, *док.* Начекатися. *Наж'ж'авимс'а вас хут'-кул'ко 'д'овго.* Пор. **жджати**.

НАЖЕРТИСЯ [на'жертис'а], 'ж'рус'а, 'ж'рес':а, *док.* 1. Наїстися жадібно й багато; нажертися. 2. Напитися до без тїми переважно алкогольних напоїв. *Так на'жерс'а 'вчора, шчо 'нын'ї н'їч не'ї бі-руїє.* Пор. **жерти**.

НАЖМНІЯКАНИЙ [нажм'н'аканий], а, е. Начавлений. *Нажм'н'аканий сок.*

НАЖМНІЯКАТИ [нажм'н'акати], айу, аш (айеш), *док.* Начавити рідини (води, соку, олії і т.д.). *Нажм'н'акаїу 'соку с пар'диц'.* Пор. **жмніяти**.

НАЗАВІЧАТИ, 'чайу, 'вічаш (чайеш), *док.* Передбачити; напрокукувати. *Т'ога ми 'ж'оно та'ке назав'їчала, шчо хуц':а 'вішай.* Пор. **завічати**.

НАЗА́Д [назад(т)], присл. Знову. *Прийшла, а пак назад удыйшла. А тот мене на́зат кличе йгра-ти.* Див. ще **ун'ят**.

НАЗБЫ́Т, присл. Насміхаючись. *Увун говорит з луд'ми назбыт.*

НАЗЫ́ТКОВА́ТИСЯ [назытко'ватис'а], 'куйус'а, 'куйес'а, док. Те саме, що **узбытковатися**. *Назытко'ваєс'а над'д'івкув, а пак йі лишиєв.* Пор. **збыткова́тися**.

НАЗГЫ́БЕЛЬ [назгыбил'], присл. На смерть. *Не серди го, бо вбїє т'а назгыбил'.*

НАЗДІ́ВАНЫЙ [наз'д'іваный], а, е. Нанизаний. *Наз'д'іван'ї на чуп и'куры.* Див. ще **поздіваний**.

НАЗДІ́ВАТИ [наз'д'івати], 'вайу, 'д'іваш ('вайеш), док. Нанизати. *Наз'д'івала на нитку в'с'акі пац'уркы, та вчинив'а 'файный лан'чок.* Див. ще **поздівати**. Пор. **издівати**.

НАЗДІ́ВА́ТИСЯ [наз'д'іватис'а], 'д'іваш'а, док. Нанизатися. *Наз'д'івалис'а сливы на турн'є.* Див. ще **поздіватися**. Пор. **издіватися**.

НАЗЫ́ВАТИ, 'вайу, 'зываш ('вайеш), недок. 1. Називати. 2. Прозивати (надавати прізвисько). *У'нашуму с'ил'ї мно'гих назы'вайут не'файными сло-вами – назы'ками.*

НАЗЫ́ВА́ТИСЯ [нази'ватис'а], 'вайус'а, 'зы-вас'а ('вайес'а), недок. Обзивати кого-небудь неприємним прізвиськом. *Шчо с'а называш, на вс'їх назы'кы кладеш?*

НА́ЗЫВКА, ы, ж. Прізвисько, яке неприємне для його носія. *Не" ган'бис'а на вс'їх назы'кы класти?* Пор. **прбзывка**.

НА́ЗЫБНУ́ТИСЯ [наз'аб'нутис'а], **НА́ЗЫБ-СТІ́СЯ** [наз'аб'стис'а], нус'а, нес'а, док. Намерзнутися. *Читаво м'с'а наз'абла, перучи на'пѳѳц'ї.* Пор. **зйбути**.

НА́ЗЫБСТІ́СЯ див. **пазыбнү́тися**.

НАИМНЯ́ТИ [найм'н'ати], 'н'айу, 'имн'аш ('н'айеш), док. Наловити. *Кут найм'н'ав вурут'у.* Пор. **имняти**.

НАІ́ДАТИ [найїдати], 'дају, 'їдаш ('дайеш), недок., **НАІ́СТИ** [найїсти], 'їім, 'їїш, док. 1. З'їдаючи багато смачної їжі, збільшувати живіт, робити гладкішим обличчя і т.д. *Дивіи, йаке'черево наїїє!* 2. Те саме, що **нагры́зти** 2. *Так го наїла жо'на, ичо'мус'ів уд'ниїй пуйти гет.* 3. Набридати, морочити голову. *Перебачте, ичо найїдаєме вас'тул'ко.*

НАІ́МАТИ [найїмати], 'майу, 'їймаш ('майеш) і **НАНИМА́ТИ**, 'майу, 'нимаш ('майеш), недок., **НА́ЯТИ** [найати], 'найму, 'наймеш, док. Наймати. *Хлѳѳц'ї нанїмали тѳѳниц'коло'хыжи. Не"їє ко'го найати пуврати го'рот.*

НАІ́МА́ТИСЯ [найїматис'а], 'майус'а, 'їймас'а ('майес'а), **НАНИМА́ТИСЯ**, 'майус'а, 'нимас'а ('майес'а), недок., **НА́ЯТИСЯ** [найатис'а], 'най-

мус'а, 'наймес'а, док. Найматися. *Наїймац'а'чил'ат', куй т'реба заробити на прожиток.*

НАІ́СТИ див. **наї́дати**.

НАЙ, част. Хай, нехай. *Не" жу'рис'а, най с'а'жур'ат'кури. Не хвал'ис'а сам, най т'а хвал'ат'л'уде.*

НАЙГРА́ТИСЯ [най'ратис'а], 'райус'а, 'наиг-рас'а ('райес'а), док. Досхочу наганцюватися. *Найг'раламс'а на сва'бі.* Пор. **игра́ти**.

НАЙТІ́, 'найду, 'найдеш, док. Знайти. *Йа'кый'їиѳѳв, тако'го найиѳѳв.*

НАЙТІ́СЯ див. **пахѳѳдитися**.

НАКАБРІ́ТИ, 'р'у, 'риш, док. Наговорити прокльонів, вжити матюків. *Тот ми так накабрив, ичо в'т'їклам уд'н'ого.* Пор. **кабрі́ти**.

НАКАЖЕ́НЫЙ, а, е. 1. Натрощений (про бите скло, кераміку і под.). *Туй'пѳѳвно нака'жено'го скла.* 2. Зіпсований (переважно шлунок людини чи тварини). *Нака'женный жу'лудок.*

НАКАЖЕ́НО. Предик. сл. до **накаже́ный** 1, 2. *'Тул'ко скла нака'жено на'вулицы, ичо не" мож'бѳѳсо'му пуйти. Нака'жено д'їтин'ї жу'лудочок.*

НАКА́ЗІ́ТИ¹, 'кажу, 'казиш, док. Набити чимало скла, посуду і т.д. *Ко'тул'ко скла нака'зів?* Пор. **кази́ти**¹.

НАКА́ЗІ́ТИ², 'кажу, 'казиш, док. 1. Натерти ногу тісним взуттям. *Нака'зилам си'но'гу.* 2. Зіпсувати шлунок. *Нака'зів си жу'лудок.* Пор. **кази́ти**².

НАКА́ЗІ́ТИСЯ [нака'зитис'а], 'кажус'а, 'казис'а, док. Те саме, що **нака́зїти**². *Так им с'а нака'зів, ичо не знайу, йак'уйду'с'ого.* Пор. **кази́тися**.

НАКА́ЗКОВА́ТИСЯ [накаско'ватис'а], 'куйу-с'а, 'куйес'а, док. Наговоритися досхочу. *Нака-ско'валис'а мы с'кумѳѳв, гїбы'с'ме с'а не" выд'їш'дис'ат'гѳѳду.* Див. ще **наприка́зоватися**. Пор. **казковати**.

НАКА́КАТИ, айу, аш (айеш), док., дит. Виділити на яку-небудь поверхню екскременти (переважно дитячі). *Накакав'с'а в'нучок на гаради'чах.* Пор. **ка́кати**.

НАКАПЧА́ТИ, 'чайу, 'капчаш ('чайеш), док. 1. Приєднати до чого-небудь у великій кількості. *Наишо с'тул'ко лан'чу напач'чав на вус?* 2. Наче-пити. *Напач'чав си на'реклик йа'кіс'ми'тальїй, та так с'а ківил'нит!* Пор. **капчати**.

НАКАПЧА́ТИСЯ [накап'чатис'а], 'чайес'а, док. Приєднатися до чого-небудь у великій кількості. *Напач'чалис'а до'воза д'їтвакы на'біціл'ах.* Пор. **капчати́ся**.

НА́КВАСНО, присл. З кислим смаком. *Зва'ри-лам на'сул'їс'ка'пустѳѳв'наквасно.*

НАКВИЧА́ТИСЯ [накви'чатис'а], 'чиц'а, док. Накуватися вволю. *Накви'чалос'а пац'атко, пак'утихло.* Пор. **квичати**.

НАКІВІЛНО [наківілно], присл. Гордовито. *Ота д'івка держиц'а наківілно.*

НАКІВКАТИСЯ [наківкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Накричатися вволю тонким пронизливим голосом. *Полан'а наківкала с'а тай пушла думу.* Пор. **ківкати**.

НАКІНОВАТИСЯ [накіноватис'а], нуйус'а, нуйес'а, док. Дуже намучитися, настраждатися. *Йа с'ив д'ітинув с'а дуже накіновала. Накіновалис'а с'игін'і мамка, заки в'мел'и.* Пор. **кіновати**.

НАКІРІТОВИТИСЯ [накір'ітовитис'а], т'ов-л'ус'а, т'овис'а, док. Досхочу набутися польовим сторожем. *Муй д'ідо накір'ітовив с'а доста, айбо мало заробив.* Пор. **кірїтовити**.

НАКІРЯНИЙ [накір'аний], а, е. 1. Прогнаний. *Накір'ана стар'ів ис хыжі нівіска.* 2. перен. Навіжений, невірноважений. *Із накір'аным чулувіком т'ашко с'а по'рузуміти.*

НАКІРЯТИ [накір'яти], р'айу, кір'аш (р'аш), док. Змусити піти, прогнати. *Накір'али нівіску, бо не добра їм.* Пор. **кір'яти**.

НАКЛАСТИ, ладу, ладеш, док. 1. Накласти. ♦ **Накласти вгн'а** – розпалити вогонь. 2. Висунути звинувачення проти кого-небудь. *Она таке на мене наклала, шчо йа не знала, шчо казати.*

НАКЛАСТИСЯ [накластис'а], ладус'а, ладес'а, док. Ретельно підготуватися для успішного виконання задуманого. *Увун наклав с'а стати декретуром і став ним.*

НАКЛЕВЕТАТИ, вechу, вechеш, док. Звести наклеп на кого-небудь. *Мар'іка наклеветала на н'а, аж йа їйї чулувіка л'убл'у.* Пор. **клеветати**.

НАКЛЕВЕТАТИСЯ [наклеветатис'а], вechу-с'а, вechес'а, док. Досхочу наговорювати на кого-небудь неправду. *Мойа су'с'іда наклеветалас'а про мене (н'а) доста.* Пор. **клеветати**.

НАКЛОЧЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **наклочити**. *Наклочин'і в к'дмбр'і миші.*

НАКЛОЧИТИ, л'дчу, л'очиш, док. Не прибираючи, не миючись, розвести всяку нечисть (блошиці, воші, блохи, гризуни). *Ходит неч'прана, неч'мита та наклочила п'овно вуши тай блох.* Пор. **кл'очити**.

НАКЛОЧИТИСЯ [наклочитис'а], чиц'а, док. 1. Довго квочити (про курку). *Чорна куриц'а наклочилас'а за ц'іле л'іто.* 2. Розвестися всякій нечисті (блошиці, воші, блохи, миші і т.д.). *На пуд'і наклочилос'а п'овно м'иши.* Див. ще **укл'очитися**. Пор. **кл'очитися**.

НАКЛЯЧКОВАТИСЯ [накл'ачковатис'а], куйус'а, куйес'а, док. Напрацюватися у схилений позі. *Так им с'а накл'ачковала, шчо по'перек н'а болит.* Пор. **клячкова́ти**.

НАКОВДОВАНИЙ [наків'дований], а, е. Нажебраний. *Наків'дована му'ка.*

НАКОВДОВАТИ [наків'довати], л'дуйу, л'у-йеш, док. Нажебрати. *Наків'довала солонини.* Пор. **ковдовати**.

НАКОВДОВАТИСЯ [наків'доватис'а], л'дуйу-с'а, л'уїес'а, док. Жебрати протягом тривалого часу. *То та к'овдошка наків'довалас'а, заки могла х'одити.* Пор. **ковдовати**.

НАКОВТАТИСЯ [наків'татис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Настукатися. *Ц'ілий дин' тот чулувік к'овтайе та коли с'а вже наків'тайе?* Пор. **к'овтати**.

НАКОДКОДАКАТИСЯ [накотк'одакатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. 1. Накудкудакатися (про курку). *Накотк'одакалас'а куриц'а, йак ізнесла йайце.* 2. перен., зневаж. Набазікатися; напліткуватися. *Накотк'одакалас'а Мар'іка тул'ко, аж на-дуйіла ми.* Пор. **кодкодакати**.

НАКОКОШЕНИЙ, а, е. Пихатий, самозакоханий. *Накокошена жо'на.*

НАКОКОШИТИСЯ [нако'кошитис'а], к'дшу-с'а, кошис'а, док. Зробитися пихатим, бундючним. *Так с'а накокошив, шчо й не пудийдеш до н'ого.* Пор. **кокошитися**.

НАКОЛІНКИ [нак'ол'інки], присл. Навколішки. *Стала нак'ол'інки та смірен'о мо'лилас'а.* ♦ **На к'ол'інки падати перед ким** – дуже просити; просити пощади. *Прийдес'а перед ним нак'ол'інки падати, абы ми пол'ївив' мало.*

НАКОЛІНКОВАТИСЯ [нак'ол'інковатис'а], куйус'а, куйес'а, док. Напрацюватися на колінах досхочу. *Так им с'а накол'інковала, шчо н'і к'ол'ін, н'і по'перека си не чуйу.* Пор. **колінковати**.

НАКОЛМПОНИТИСЯ [нак'олмпу'нітис'а], н'ус'а, нис'а, док. Досхочу нагримітися в посуді. *Нак'олмпу'нілас'а доста в горщиках, заки найшла шчус' і з'істи.* Пор. **коломпоніти**.

НАКОНТОВАТИ, к'днтуїу, туйеш, док. Набрати в борг. *Наkonto'валам у'ббвт'і, та не знайу, коли с'а расплачу.* *Тот наkonto'вав тул'ко гроши, шчо не знайе, йак уд'ати.* Пор. **конт'овати**.

НАКОПКАНИЙ, а, е. Те саме, що **наг'яганий**.

НАКОПКАТИ, айу, аш (айеш), док. Те саме, що **наг'ягати**. Пор. **копкати**.

НАКОПКАТИСЯ [накопкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Те саме, що **наг'ягатися**. Пор. **копкати**.

НАКОРПАТИ, айу, аш (айеш), док. Назбирати чого-небудь малими кількостями. *Така слаба врода, шчо ледвы м накорпала мало р'іны.* *Накорпалам гроші за молоко.* Пор. **корпати**.

НАКОРЧОВЛЯТИСЯ [накор'човл'атис'а], айус'а, айес'а, док. Досхочу покататися на ковзанах. *Накор'човл'авс'а внук на л'еду.* Пор. **корчовлятися**.

НАКРА́Й, присл. Набік. *Стан'те накра́й, бо мотор вас убіє.*

НАКРАМПОВА́ТИСЯ [накрамп'оватис'а], л'у-йус'а, л'уйес':а, док. Працювати тривалий час кайлом залізничника. *Накрамп'овавимс'а нын'і читаво.* Пор. **крампова́ти**.

НАКРІ́ПКО [накр'іпко], присл. Дуже міцно. *Прибий'добику'накр'іпко.* Пор. **крі́пкий**.

НАКРО́ПІТИ див. **накрóпл'овати**.

НАКРО́ПЛ'ОВАТИ [накрóпл'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **НАКРО́ПІТИ**, 'рòпл'у, рòпиш, док. 1. Оббризкувати. *Накрòпи'мало под'лаш, а пак так ме'ти, бо'порох.* 2. 'рòпл'уйе. Накупати (про дош). *Дуж'зу'было'мало, лиш накрòпив.*

НАКРУ́ТИТИ, 'ручу, 'рутиш, док. 1. Накрутити. 2. Завести годинник і т.п. *Накручу'часу'ник, бо став.*

НАКРЯ́ВКАТИ [накр'авкати], айу, аш (айеш), док. Те саме, що **нагòйкати**. *Бр'ігàдир'на н'а'читаво накр'авкав.* Пор. **кря́вкати**.

НАКРЯ́ВКАТИСЯ [накр'авкатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), док. Те саме, що **нагòйкатися**. *Бр'ігàдир'у кал'гòз'і'мусиц':а'много накр'авкати за дин'.* Пор. **кря́вкати**.

НАКСА́М, у, ч. Тимчасовий найм на певну роботу. *Пушла рòбити в наксам.* Пор. угор. *papszám* 'поденна плата'.

НАКСА́МОШ, а, ч. Той, що тимчасово наймається на роботу. *Із наксамошами за дин'ис'ме'р'іпу'убрали.* Пор. угор. *papszámós* 'поденник'.

НАКУ́ГУКАТИСЯ [наку'гукатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), док. Дуже сильно й довго кашляти. *Но йа за сис'тыж'зи'н'наку'гукалас'а'доста.* Пор. **куг'укати**.

НАКУ́Й, присл. Коли, як тільки, поки. *Накуй с'а'верну, в'быс'те доко'сили.* *Накуй'кончимо рòботу, в'бы'была й'да гòтова.*

НАКУ́ЛЬКО [накул'ко], присл. Наскільки. *Не'знайу, накул'ко вна брè'хала.*

НАКУРВА́РИТИСЯ [накур'варитис'а], р'ус'а, рис':а, док. Досхочу нажитися в розпусті. *Накур'варилас'а, а пак найшла си'чесного хлòпц'а.* Пор. **курв́арити**.

НАКУ́РТО, присл. Накоротко. *Зайа'жи тил'а'накурто, в'бы не ска'кало по хл'івови.*

НАКУ́ХАРИТИ, р'у, риш, док. Наварити всяких страв. *Мар'іка'много накухарила.* Пор. **ку́харити**.

НАКУ́ХАРИТИСЯ [накухаритис'а], р'ус'а, рис':а, док. Досхочу набутися куховаром. *За двац':ім'гòду йа с'а'накухарила по свал'бах.* Пор. **ку́харити**.

НАКУ́ШАТИСЯ [накушатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), док. Багато разів пробувати, покуштувати їжу. *Так им с'а'накушала, шчо в'же й'йісти не'хòчу.* Пор. **ку́шати**.

НАЛАКОМІЩЕ́НЫЙ [налакуміш'чений], а, е. Такий, який лакомирився тривалий час. *Налакуміш'чена д'ітина.*

НАЛАКОМІЩІ́ТИ [налакуміш'чити], 'чу, 'чиш, док., кого. Лакомити кого-небудь тривалий час. *Налакуміш'чилис'те д'ітину, а не'по'силовалис'те йі.* Пор. **лакоми́шити**.

НАЛАКОМІЩІ́ТИСЯ [налакуміш'читис'а], 'чус'а, 'чис':а, док. Лакомитися протягом тривалого часу. *Так с'а д'ітина налакуміш'чила, а н'і'ко йі не'по'силовав.* Пор. **лакоми́шити**.

НАЛАРМОВА́ТИ, 'муйу, 'муйеш, док. Те саме, що **навестіти**. Пор. **лармова́ти**.

НАЛАРМОВА́ТИСЯ [налармо'ватис'а], 'муйу-с'а, 'муйес':а, док. Те саме, що **навестітися**.

НАЛА́ЯТИ [налайати], 'лайу, 'лайеш, док. 1. Те саме, що **у́ляти**. 2. Досхочу виматюкатися. *Так пас'кудно на'лайав, шчо'л'уде с'а'чудовали.* Пор. **ла́яти**.

НАЛА́ЯТИСЯ [налайатис'а], 'лайус'а, 'лайес':а, док. Те саме, що **нала́яти**. 2. *Деко́трий чулу'вік н'і'зашчо хут'-'кул'ко с'а'на'лає.* Пор. **ла́ятися**.

НАЛЕГКО [наলেখко], присл. 1. У легкій одежі. *Убігла на'вулиц'у'наলেখко.* 2. Без речей, інструментів. *Пак шчо так'наলেখко, без н'і'чого прийш'лас', чим будеш рòбити?*

НАЛЕГІ́НИТИСЯ [налиг'інітис'а], н'ус'а, нис':а, док. Досхочу напарубкуватися. *Доста с'а'налиг'інів до триц':ат'гòду.* Пор. **легі́нітися**.

НАЛЕ́ПКАТИ, айу, аш (айеш), док., буд. Накидати рідкої глини на стіну, стелю. *За дин'ты'доста'много на'лепкала.* Пор. **ле́нкати**.

НАЛІ́СНИК, а, ч., кул., заст. Своєрідний корж з тіста, до якого додано молока й соди і який спечений на капустяному листі. *Йа'малым'л'убив'йісти на'лисники.*

НАЛІ́ЦЕ, присл. Лицьовим боком назовні, а тильним усередину. Антоніми **на́рубь**, **нау́верьх**. *Есе'полот'но'і'налице, і'нарубь'однако'фа́йне.*

НАЛІ́ШАНЫЙ, а, е. Залишений місцями у помітній кількості. *Налишана'у'нуками по вс'ых'хы'б'жаш'бд'іш.* Див. ще **поналішаний**.

НАЛИ́ШАТИ, 'шайу, 'лишаш (шайеш), док. Залишити місцями у помітній кількості. *Налишали'мòлд'ата ис:'вал'бы'вс'ячино, та шче не'пòнесли си'дòму.* Див. ще **поналишати**.

НАЛИ́ШАТИСЯ [налишатис'а], 'лишаш'а (шайес'а), док. Залишитися місцями у помітній кількості. *Налишалос'а ис:'вал'бы'пòвно'й'гды'тай'п'ит'а, та'мусиме'чи'нити'гòстину.* Див. ще **поналишатися**.

НАЛЫНЃАРИТИСЯ [налын'гаритис'а], р'ус'а, рис':а, док. Те саме, що **налод́аритися**. *Іш'че с'а'мало'налын'гарив?* Пор. **лын'гарити**.

НАЛЫНГАРЬОВА́ТИСЯ [налынгар'овати-с'а], р'уйус'а, р'уйес':а, *док.* Те саме, що **налода́ритися**. Пор. **лынгарьова́ти**.

НАЛІВКО [нал'івко], *присл.* Нетуго, розслаблено. *Не плети так нал'івко.*

НАЛІГА́ТИ [нал'ігати], гайу, л'ігаш (гайеш), *док.* Кульгати, шкандибати. *Увун нал'ігає на праву н'огу.* Див. ще **хроміндіяти**. Пор. **ліга́ти**.

НАЛІЖА́ТИСЯ [наліжатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *недок.* Досхочу покататися на лижах. *Тот д'іт'вак 'закі с'а не' наліжат (наліжайе), 'доти дох'єж не' п'рийде.* Пор. **ліжати́ся**.

НАЛЛІВА́ТИ [налл'ивати], вайу, л'иваш (вайеш), *недок.*, **НАЛЛЯ́ТИ** [налл'яти], нал':у, нал':еш, *док.* Наливати. Пор. **лля́ти**.

НАЛЛЯ́ТИ *див.* **наллива́ти**.

НАЛЛЯ́ТЫЙ [нал':атый], а, е. 1. Налитий. *'Нал':атый по́гар зур'ілки.* 2. Розлитий. *'Нал':ата вода на подлаш.*

НАЛ'ОВГА́ТИСЯ [нал'овгатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *док.* Поколисатися, похитатися вволю. *Нал'овталас'а на стул'ц'ови.* Пор. **лов'гати́ся**.

НАЛОВ'ГОВА́ТИСЯ [нал'овговатис'а], гуйус'а, гуйес':а, *док.* Те саме, що **налода́ритися**. *За ц'іле л'іто 'доста с':а налов'говав.* Пор. **лов'гати́**.

НАЛОДА́РИТИСЯ [налодаритис'а], р'ус'а, рис':а, *док.* Наледарюватися. *Налодаривс'а по' с'віту, а ти'пир прийшов ми на 'го́лову.* Див. ще **налынга́ритися**, **налынгарьова́тися**, **наловго́ватися**, **налодарьова́тися**, **наплунгу́рова́тися**. Пор. **лода́рити**.

НАЛОДАРЬОВА́ТИСЯ [налодар'оватис'а], р'уйус'а, р'уйес':а, *док.* Те саме, що **налода́ритися**. Пор. **лодарьова́ти**.

НАЛОПОНІ́ТИ [налу'пун'іти], н'у, лоп'ниш, *док.*, *зневаж.* Багато набазікати, наверзти дурниць. *Ота жо́на м'ного ми налу'пун'іла за 'себе.* Див. ще **налопота́ти**, **натроско́піти**, **натроско́тати**. Пор. **лопоні́ти**.

НАЛОПОНІ́ТИСЯ [налу'пун'ітис'а], н'ус'а, лоп'ніс':а, *док.*, *зневаж.* Набазікатися багато. *Налу'пун'ілас'а хут'і-кул'ко.* Див. ще **налопота́тися**, **натроско́пітися**, **натроско́татися**, **нацорко́нітися**, **нацорко́татися** 2. Пор. **лопоні́ти**.

НАЛОПОТА́ТИ, п'очу, п'очеш, *док.*, *зневаж.* Те саме, що **налопоні́ти**. Пор. **лопота́ти**.

НАЛОПОТА́ТИСЯ [налопотатис'а], п'очус'а, п'очес':а, *док.*, *зневаж.* Те саме, що **налопоні́тися**. Пор. **лопота́ти**.

НАЛУПІ́ТИ, лупл'у, лупиш, *док.* Відлупцювати кого-небудь. *Так налу'пила д'іт'вака, шчо да-леко йі в'ходить.* Пор. **лупи́ти**².

НАЛУПЛÉ́НЫЙ, а, е. Відлупцюваний. *Налу-плéный мат'ерив хлопчик.*

НАЛ'ОГА́ТИСЯ [нал'огатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *док.* Налігатися. *Нал'огавс'а моло́ка ква-с'ного.* Пор. **льога́ти**.

НАЛЯ́ЧИ [нал'ачи], л'ажу, л'ажеш, *док.* Наялгти. Пор. **лячи́**.

НАМ, *дав.* відм. мн. займ. особ. ми. 1. Нам. 2. у знач. займ. *присв.* Наш. *Тат'тот чулу'вік нам з'ат'.*

НАМАЗГУ́ЛЯНИЙ [намаз'гул'аний], а, е. Написаний або намальований безладно. *Намаз'гул'ана с'кіна.*

НАМАЗГУ́ЛЯТИ [намаз'гул'ати], л'айу, г'ул'аш (л'айеш), *док.* Написати чи намалювати щонебудь безладно, незрозуміло. *Та́ке намаз'гул'ала, шчо не' м'ожу п'орозу́міти.* Пор. **мазгу́ляти**.

НАМА́ЛО, *присл.* Ненадовго. *Йа до вас на́мало зайи́ла.* *Прийшо́в на́мало ду́му.*

НАМА́ЛО, *присл.* Невеликими частинами. *Пур'іж мн'асо май'намало.*

НАМАМОНІ́ТИ, н'у, ниш, *док.* Наворожити. *Нама́монила во́рошка м'ойу́й 'д'івц'і 'файного же-ни́ха.* Див. ще **памонды́гати**. Пор. **мамони́ти**.

НАМАНУ́ТИ *див.* **нама́ньовати**.

НАМА́НЬОВАТИ [наман'овати], н'уйу, н'уйеш, *недок.*, **НАМАНУ́ТИ**, чу, неш, *док.* 1. Угладувати. *Нама́нула ми циганка, ко́ли с'а у́д'ам.* 2. Брати на-вмання. *Нама́нув ім'й'кыйіс'кле'пач у тим'нут'і.*

НАМАХНУ́ТИСЯ *див.* **нама́ховатися**.

НАМА́ХОВАТИСЯ [намаховатис'а], хуйус'а, хуйес':а, *док.*, **НАМА́ХНУТИСЯ** [намахнус'а], нус'а, нес':а, *док.* Робити намір, спробу; пробувати, наважуватися. *Намахну́вс'а (намахс'а) п'ерескочи-ти й'аму, а пак уб'ийшо́в йі.*

НАМА́ЧАНИЙ, а, е. Умочений. *На́мачана о́лойом 'р'іпа.*

НАМА́ЧАТИ, ч'айу, ч'мачаш (ч'айеш), *док.* Намазати яку-небудь рідину на що-небудь. *Нама́чай ми на хл'і́б меду.* Пор. **мача́ти**.

НАМА́ЧА́ТИСЯ [намачатис'а], ч'айус'а, ч'мачас':а (ч'айес':а), *док.* Досхочу наїстися чого-небудь рідкого способом вмокання в нього чогось іншого. *Так ім с'а нама́чав па́сул'ис хл'і́бом, аж н'а черево бо́лит.* Пор. **мача́ти**.

НАМЕТА́ТИСЯ [наметатис'а], м'ечус'а, м'ечес':а, *док.* Досхочу позайматися вільною боротьбою. *Наме́тавимс'а с'хл'отц'амі, шчо вун'рука н'а бо́лит.* Див. ще **нарозчи́бати́ся**. Пор. **метати́ся**.

НАМИЙРЕГОВА́НИЙ [намийригований], а, е. Дієприкм. пас. мин.ч. до **намийрегова́ти**. *Та́ка намийри́гована, шчо не з'найес'а де 'д'іти.*

НАМИЙРЕГОВА́ТИ [намийриговати], гуйу, гуйеш, *док.* Нанервувати, назлити. *Так н'а намийри́гвала сус'і́да, шчо, зас'пати м не' мо́гла.* Пор. **мийрегова́ти**.

НАМИЙРЕГОВА́ТИСЯ [намийриго'ватис'а], 'гуйус'а, 'гуйес':а, *док.* Нанервуватися, назлитуся. *З д'їтми с'а намийри'гуйу за дин'ї доста.* Пор. **мийриговати́ся**.

НАМЫ́КАТИ, 'мычу, 'мычеш, *док.* 1. Навиривати рослин з корінням. *Намыкала м'півно 'рит'кы.* 2. Насмикати за волосся. *Д'їдо намыкав'мало в'нука, бо не' слухавс'а го.* Пор. **мы́кати**.

НАМЫ́КАТИСЯ [на'мыкатис'а], чус'а, чес':а, *док.* 1. Навиривати чи навириватися (про рослини). *Из'гозом намыкалас'а і 'морква.* 2. Насмикатися за волосся. *Заки м роищ'есала в'л'ос'е, та гет'им с'а намыкала.* Пор. **мы́катися**.

НАМІ́НИТИ [намі'нити], 'н'у, 'ниш, *док.* Наобіяти. *Намінили ми м'ного, а н'їч не' дали.* Пор. **мі́їти**.

НАМІ́НИТИСЯ [намі'нитис'а], 'н'ус'а, 'нис':а, *док.* Наобіятися. *Намінила ми с'а прий'ти н'р'асти, а не' прий'шла.* Пор. **мі́їтися**.

НА́МНОГО, *присл.* Надто багато. *Намного го-вориш.*

НАМНО́ГО, *присл.* Набагато, значно. *Намного май буш'им изробила'нын'ї, гї в'чора.*

НАМНЯ́ВІТИ [намн'ав'ити], 'вл'у, 'виш, *док.* Подавити, почавити що-небудь у великій кількості. *Намн'авила с'вин'ати р'їны в по'мыйї.* Див. ще **на-мня́цкати** 1. Пор. **мняв'їти**.

НАМНЯ́ВІТИСЯ [намн'ав'итис'а], 'вл'ус'а, 'вис':а, *док.* 1. Почавитися. *Так намн'авилис'а йагоды, шчо потек'ло з них.* 2. Дуже напружуватися давл'ючи, чавл'ючи що-небудь. *За ц'їлий дин'намн'авивимс'а г'резну.* Див. ще **намня́цкатися** 2.

НАМНЯ́ГУРИТИ [намн'а'гурити], р'у, риш, *док.* Нам'яти. *Олекса так намн'а'гурив д'ївок, шчо сп'рошувалис'а го.* Пор. **мняг'уритися**.

НАМНЯ́ГУРИТИСЯ [намн'а'гуритис'а], р'ус'а, рис':а, *док.* Змучитися, мнучикого-(шо-)небудь. *Намн'а'гуривимс'а Йулину доне'х'очу.* Пор. **мняг'урити**.

НА́МНЯККО [на'мн'ак:о], *присл.* Те саме, що **на́умачкы**. *Зва'рив йай'це на'мн'ак:о.* Антонім **на́твердо**.

НАМНЯ́ЦКАТИ [на'мн'ацкати], айу, аш (айеш), *док.* 1. Заготувати певну масу мнучи. *Намн'ацкала св'їн'ам ва'рен'їй р'їны.* 2. Зекономити завдяки скнарості. *Намн'ацкав г'роши на 'хыжу.* Пор. **мня́цкати**.

НАМНЯ́ЦКАТИСЯ [на'мн'ацкатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *док.* 1. Перебувати потісненим тривалий час. *Намн'ацкалис'мес'а в ав'т'обус'ї.* 2. Те саме, що **намня́в'їтися** 2. Пор. **мня́цкатися**.

НАМОНДЫ́АТИ, 'гайу, 'дыгаш ('гайеш), *док.* Те саме, що **намамон'їти**. Пор. **монды́ати**.

НАМОРДУ́ШЕНИЙ [намо'душєний], а, е. Намучений кимось. *Намур'душєний д'їтинув кут.*

НАМОРДУ́ШИТИ [намур'душити], шу, шиш, *док.* Намучити кого-небудь. *Намур'душив д'ївку, бо не' 'х'от'їла го ц'ул'овати.* Пор. **морду́шити**.

НАМОРДУ́ШИТИСЯ [намо'душитис'а], шус'а, шис':а, *док.* Намучитися. *Намур'душилис'а 'читаво, 'заки м с'а 'увала уд лиг'н'а.* Пор. **морду́шитися**.

НАМО́ЧИТИСЯ *див.* **намо́човатися**.

НАМО́ЧОВАТИСЯ [на'мочоватис'а], 'м'очуйус'а, 'м'очуйес':а, *недок.*, **НАМО́ЧИТИСЯ** [намо'читис'а], 'м'очус'а, 'мочис':а, *док.* Змокати. *Та'кый доиш, шчо намо'чиламс'а до пус'л'їд'н'ойї 'ниткы.*

НА́МУДРО, *присл.* Вишукано. *Дуже с'а намудро в'д'їват'ота ж'о'на.*

НАНА́ГУД [на'нагуд(т)], *присл.* Наступного року. *На'нагуд йа в'же буду пінз'їйашка.*

НАНЕРВ́ОЖЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **нанерв́озити**. *Нанер'вожена д'їт'ми 'мати.*

НАНЕРВ́ОЗИТИ, 'в'ожу, 'возиш, *док.* Те саме, що **набос'овити**. *Так н'а нанер'возив чулу'вік, шчо голо'ва н'а бо'лит.* Пор. **нерв́озити**.

НАНЕРВ́ОЗИТИСЯ [нанер'возитис'а], 'в'ожус'а, 'возис':а, *док.* Те саме, що **набос'овитися**. *Нанер'возилис'а з д'їт'ми.* Пор. **нерв́озитися**.

НАНІ́КАТИСЯ [на'нікатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *док.* Надивитися. *На'нікалимс'а 'доста на йїх 'дурости.* Див. ще **напозир'атися**. Пор. **ні́катися**.

НАНІ́МАНИЙ, а, е. Найманий. *Ко'палам р'їну з на'німаными копа'шамы.*

НАНИМА́ТИ *див.* **наїма́ти**.

НАНИМА́ТИСЯ *див.* **наїма́тися**.

НА́НІКА [на'ніка], ы, ж. Парадна жінка. *Ваш Цил'о у'з'ав таку 'файну 'наніку.*

НАНІ́Ч [на'н'їч], *присл.* ♦ **Изый'ти на'н'їч** – зійти нінащо. *Тот чулу'вік ис'т'ов ж'єд'нов'изый'шов на'н'їч.* Див. ще **изый'ти на'фуч** (*див.* **наф'уч**). Пор. **ні́ч**.

НА́НОВО, *присл.* Заново. *Поб'їлилам 'хыжу 'наново.*

НАНОРЭ́НИЙ, а, е. Який знову натік із джерела. *Нанор'єна вода.*

НАНОРІ́ТИ, 'рит, *док.* Знову натекти з джерела. *Учир'али 'в'дду з ко'л'од'аз'а, та с'в'їжа 'в'ода ише не' нано'рила.* Пор. **норі́ти**.

НАОБОР́ОТ, *присл.* Навпаки. *Ты не лиш'не' по'магаи ми, ай, наобо'рот, шкодиш ми.*

НАОГНІ́ЧЕНИЙ [нао(в)'г'ничєний], а, е. Дуже сильно нагрітий (про приміщення). *НАОг'ничена 'хыжа.*

НАОГНІ́ЧИТИ [нао(в)'г'ничити], чу, чиш, *док.* Дуже сильно нагріти приміщення. *Так ис'наог'ничила (нав'г'ничила), шчо не' можє 'утривати.* Пор. **огні́чити**.

ՆԱՕԼՕՅԱՆԵՆԱՅ [նաօլօյանենայ], а, е. Надмірно заправлений олією. *Нао́лօյанин 'і п'асул 'і.*

ՆԱՕԼՕՅԱՆԻԹԻ [նաօլօյանити], н'у, ниш, *док.* Надмірно заправити олією. *Так ис 'і'дуже нао́лօյанила р'іту, шчо не" можэ йі 'йісти.* Пор. **олёянити.**

ՆԱՕՏՐԵՆԱՅ [нао(в)стр'еный] а, е. Нагостреный. *Навст'реный нуш.*

ՆԱՕՏՐԻԹԻ *див. наостр'овати.*

ՆԱՕՏՐՕՎԱԹԻ [на'бстр'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.,* **ՆԱՕՏՐԻԹԻ** [нао(в)стр'ити] 'бстр'у, 'бстриш, *док.* Нагострити. *Наост'рив (навст'рив) 'к'бсу. На'остриш п'илу.* Пор. **остр'ити.**

ՆԱՓԱԶԻԹԻՏԻՅԱ [на'пазитис'а], 'пажус'а, 'пазис'а, *док.* Здобути матеріальні цінності в значному обсязі. *Быв зол'д'ов кал'г'оу та 'добре с'а на'пазив.* Пор. **паз'итися.**

ՆԱՓԱՐԱԴԻԹԻ, ра'жу, ра'диш, *док.* Нарядити в святковий одяг. *Напара'дила дун 'ку.* Пор. **парадіти.**

ՆԱՓԱՐԱԴԻԹԻՏԻՅԱ [напара'дитис'а], ра'жус'а, ра'дис'а, *док.* Нарядитися в святковий одяг. *Напара'дилас'а та пуш'ла до 'церкви.* Пор. **парадітися.**

ՆԱՓԱՐԱՅԵՆԱՅ, а, е. Наряджений у святковий одяг. *Напара'жена 'д 'і'ва.*

ՆԱՓԱՐՕՎԱՆԱՅ, а, е. Наготовлений. *Напара'рована дун 'и 'і час 'у'.*

ՆԱՓԱՐՕՎԱԹԻ, 'руйу, 'руйеш, *док.* 1. Наготувати. *Напа'руйе́ме кошар'кы, 'паску, 'йайц'а, ко шчо 'можэ, та йде́ме до 'церкви.* 2. Те саме, що **запарова́ти** 2. Пор. **парова́ти.**

ՆԱՓԱՐՕՎԱԹԻՏԻՅԱ [напар'оватис'а], 'руйус'а, 'руйес'а, *док.* 1. Підготуватися до чого-небудь. *Напара'валис'мес'а до с'вал'бы.* 2. Те саме, що **запарова́тися**. Пор. **парова́тися.**

ՆԱՓԱՏԵՆԱՅ, а, е. Зроблений про запас. *Напа'сене в к'ом'р 'і зерно.*

ՆԱՓԱՏԱԹԻ, 'сайу, 'пасаш ('сайеш), *недок.* 1. 'се. Напасати (про худобу). 2. Робити запас. *Нашчо нам 'тул 'ко бура'ку напа'сати, ко йіх п'у'йіст?*

ՆԱՓԱՏԱԹԻՏԻՅԱ [напа'сатис'а], 'сайус'а, 'пасас'а ('сайес'а), *недок.* 1. 'сес'а. Напасатися (про худобу). 2. Запасатися. *На вс'ый жи'вот др'ов с'а не" напа'сеш.*

ՆԱՓԱՏՅԻՐԻԹԻՏԻՅԱ [напас'тыритис'а], р'ус'а, рис'а, *док.* Попастушити досхочу. *За три-ц'ат 'г'д'у 'доста м с'а напасты'рив.* Пор. **пасты'рити.**

ՆԱՓԱՒԱԹԻՏԻՅԱ [на'пахатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Нанюхатися. *На'пахаламс'а, 'закі м ва'рила, шчо вже й 'йісти не" 'х'о́чу.* Пор. **пахати.**

ՆԱՓԱՒԼՕՅԵՆԱՅ [напах'л'учений], а, е. Надушений. *Напах'л'учене в'ол'ос'е.*

ՆԱՓԱՒԼՕՅԻԹԻ *див. напах'л'очовати.*

ՆԱՓԱՒԼՕՅԻԹԻՏԻՅԱ *див. напах'л'очоватися.*

ՆԱՓԱՒԼՕՅՕՎԱԹԻ [напах'л'учовати], чуйу, чуйеш, *док.,* **ՆԱՓԱՒԼՕՅԻԹԻ** [напах'л'учити], чу, чиш, *док.* Надушувати (чимось пахучим). *Напах'л'учили н'а 'мамка.* Пор. **пах'л'очити.**

ՆԱՓԱՒԼՕՅՕՎԱԹԻՏԻՅԱ [напах'л'учоватис'а], чуйус'а, чуйес'а, *недок.,* **ՆԱՓԱՒԼՕՅԻԹԻՏԻՅԱ** [напах'л'учитис'а], чус'а, чис'а, *док.* Надушуватися (чимось пахучим). Пор. **пах'л'очитися.**

ՆԱՓԵԿԱԹԻՏԻՅԱ [на'пекатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Багато з'їсти з великим апетитом. *На'пекавс'а п'асул' та п'уш'ов на р'об'оту.* Пор. **пéкати.**

ՆԱՓԵՐԵԲԻՏԱՅՅԻ [на'перебісашкы], *присл.* Через плече (про вантаж). *Бе'ри м'іх на'перебісашкы та май 'লেখко пон'есеш.*

ՆԱՓԵՐՏՆԻԿ, а, ч. Наперсток. *На'персник над 'і'вайес'а на перст 'обыс'а не" в'ол'оти й'г'лов, куй 'ши'йеш.*

ՆԱՓԵՇԻ [напéчи], 'печу, пéчеш, *док.* Напекти. Пор. **печ'и.**

ՆԱՓԵՇԻՏԻՅԱ [напéчис'а], 'печус'а, пéчес'а, *док.* Напектися. *Нап'л'ужк'а на 'с'он 'и 'і.* Пор. **печ'ісы.**

ՆԱՓԻԼԵՆԱՅ, а, е. Напиляний. *Напи'ле'н 'і дры'ва.*

ՆԱՓԻԼԻԹԻ, 'пил'у, 'пилиш, *док.* Напиляти. *Напи'лив 'доста др'ов.* Пор. **пи'л'ити.**

ՆԱՓԻԼԻԹԻՏԻՅԱ [напи'литис'а], 'пил'ус'а, 'пилис'а, *док.* 1. Напрацюватися досхочу, пиляючи що-небудь. *За дин' 'читаво м с'а напи'лив.* 2. 'пилиц'а. Напиляти чого-небудь у великій кількості. *Напи'лилос'а м'ного др'ов.* Пор. **пи'л'ітис'я.**

ՆԱՓԻՆԱԹԻ, 'пина́т (пи'на́йе), *недок.* Мати позиви до блювання, нудити, млоїти. *На'пинат н'а бл 'у'вати.*

ՆԱՓԻՆՅԻԿԻ [напин'кы], *присл.* Навшипиньках. *Стала 'напин 'кы, 'абы 'вид 'іти 'черес плут.*

ՆԱՓԻՏԼՅԱԿՕՎԱԹԻՏԻՅԱ [написл'ако'ватис'а], 'куйус'а, 'куйес'а, *док.* Те саме, що **напыска́нитися.** *Написл 'ако'валас'а на н'а хут 'л'кул 'ко, а ти'пир у'же 'хоче 'быти 'добра з'о м'но́в.* Пор. **писляко'ва́ти.**

ՆԱՓԻՏԿԱՆԻԹԻՏԻՅԱ, 'кан'у, 'каниш, *док.* Наговорити неприємних речей. *Напыс'канила хут 'л'кул 'ко тай пуш'ла.* *Див. ще надз'япати, надз'якати.* Пор. **пыска́нити.**

ՆԱՓԻՏԿԱՆԻԹԻՏԻՅԱ [напыс'канитис'а], 'кан'ус'а, 'канис'а, *док.* Досхочу наговоритися неприємних речей. *Напыс'канилас'а на н'а 'і 'д'ума́йе, шчо й'уй 'ото за'буду.* *Див. ще падз'явкатися, падз'япатися, напысляко'ва́тис'я, напыска́ватися.* Пор. **пыска́нити.**

ՆԱՓԻՏԿՕՎԱԹԻՏԻՅԱ [напыско'ватис'а], 'куйус'а, 'куйес'а, *док.* Те саме, що **напыска́нитися.** *Օта с'а жо'на напыско'вала на су'с'іду н'і'зашчо.* Пор. **пыска́вати.**

НАПЫТАНЫЙ, а, е. Намацаний. *Напытаний у михови струк.*

НАПЫТАТИ див. **напытовати.**

НАПЫТОВАТИ, туйу, туйеш, *недок.*, **НАПЫТАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Намацувати. *Напыта-лам у курици йайце.* Пор. **пытати.**

НАПЫТЬКАНЫЙ [напыт'каний], а, е. Діе-прикм. пас. мин. ч. до **напытькати.** *Напыт'кана в жибі купійка.*

НАПЫТЬКАТИ [напыт'кати], айу, аш (айеш), *док.* Старано мацаючи, щось знайти. *Дохтор на-пыт'кав у н'а йакус'бол'ачку.* Пор. **пыткати.**

НАПЫТЬКАТИСЯ [напыт'катис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Досхочу мацати кого-(що-)не-будь. *На вичурниц'ах, бывало, хлопці хут'якул'ко напыт'кайуц'а д'івок.*

НАПІВКАТИСЯ [напівкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Накричатися тонким, писклявим го-лосом. *Напівкалас'а сус'іда на вс'у вулиц'у.* Пор. **півкати.**

НАПІКАТИСЯ [напівкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Досхочу накуритися тютюну за до-помогою люльки. *Напівкав'а д'ідо, а пак задр'і-мав.* Пор. **півкати.**

НАПІРНИК, а, ч. Напірниця. *Треба купити новий напірник.* Див. ще **спудниця 2.**

НАПІТИСЯ [напівтис'а], *док.* 1. 'пійес'а. На-кукурікатися досхочу (про півня). *Напівс'а кузут з'рана та тупир сидит'тихо.* 2. 'пійус'а, 'пійес'а, *перен., зневаж.* Нестримно насміятися досхочу (про людину). *Но ты с'а напіла, не'бого!* Пор. **птіти.**

НАПІШАНИЙ, а, е. Те саме, що **насілкапый 1.**

НАПІШАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Намочити що-небудь сечею. *Д'іт'вак напішав на подлаш.* Див. ще **напішатися.** Пор. **пішати.**

НАПІШАТИСЯ [напівшатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **напішати.** *Д'ітина на-пішалас'а на парну.* Пор. **пішатися.**

НАПІЩАЛАТИСЯ [напівщчалатис'а], лайу-с'а, чалас'а (лайес'а), *док.* Досхочу пограти на сопілці. *Напівщчав'а, аж губи го бол'ат.* Пор. **піщалати.**

НАПЛАТИТИ див. **наплáčовати.**

НАПЛАТИТИСЯ див. **наплáčоватися.**

НАПЛАЧОВАТИ, уйу, уйеш, *недок.*, **НАПЛАТИТИ**, лачу, латиш, *док.* Зазнати значних витрат. *Ко войдетит, тот напластит.* Див. ще **наплáčоватися.**

НАПЛАЧОВАТИСЯ [наплáčоватис'а], уйус'а, уйес'а, *недок.*, **НАПЛАТИТИСЯ** [наплатитис'а], лачус'а, латис'а, *док.* Те саме, що **наплатити.** *До-ста м'ного наплативим'а за с'іно.* *Наплатилас'а по судах хут'якул'ко м'ного.*

НАПЛУНГУРОВАТИСЯ [наплунгур'оватис'а], 'руйус'а, 'руйес'а, *док.* Те саме, що **налодарьоватися.** *За 'сорок 'гдду 'доста с'а наплунгур'овав.* Пор. **плунгуровати.**

НАПОВЕРЬХ [напіввер'х], *присл.* Понад домов-лену кількість. *Одно йайце 'далам йуй напіввер'х.*

НАПОЗИРАТИСЯ [напозиратис'а], 'райус'а, 'зирас'а ('райес'а), *док.* Те саме, що **нанікатися.** *На-позиралам'а на вту'нехар' 'доста.* Пор. **позирати.**

НАПОЛЫ, *присл.* Пополом, наполовину, над-вое. *Перер'зав 'йаблыко 'наполы.* Див. ще **наспул 1.**

НАПОЛУДНЕ [напо'лудне], *присл.* В обідню пору. *Прийду до т'а напо'лудне.* Див. ще **уполудне.**

НАПОПЕРЕК. 1. *присл.* Те саме, що **поперек² 2, 3.** *Ід'ім напо'перек та май скоро прийдемо.* 2. *прійм.* *Л'аг напо'перек 'постели.*

НАПОПЕРЕКЫ, *присл.* Те саме, що **поперек² 2, 3.** **НАПОПОЧІВКИ**, *присл.* Час від часу відпо-чиваючи. *Н'ус беремено напо'почивки.*

НАПОПРЕНІЙ, а, е. Понад міру заправлений чорним перцем (про їжу). *Напо'ренный 'левеш.*

НАПОПРІДЖЕНЫЙ [напоп'ри'женый], а, е. Дуже наперчений молотим червоним перцем (про страву, салат). *Напоп'ри'жен'і 'гдлуц'і.*

НАПОПРІДЖИТИ [напоп'ри'жити], жу, жиш, *док.* Дуже поперчити страву, салат молотим черво-ним перцем. *Напоп'ри'зилас' 'р'іну, шчо не' може йі 'йісти.* Пор. **поп'риджити.**

НАПОПРИТИ, 'р'у, 'риш, *док.* Понад міру за-правити їжу чорним перцем. *Напоп'рила 'левеш.* Пор. **поп'ри.**

НАПОРОШІТИ, п'р'ошу, поро'шиш, *док.* Підняти пилюку. *Покро'пи 'мало подлаш, бо напо-ро'шила', метучи в 'хыжи.*

НАПОРФІНЕНИЙ [нап'орфінений], а, е. Діе-прикм. пас. мин. ч. до **нап'орфінити.** *Нап'орфінена 'д'івка.*

НАПОРФІНИТИ [нап'орфінити], н'у, ниш, *док.* Оббризкати, намочити, натерти духами, паху-чим що-(кого-)небудь, надушити. *Мар'іко, нап'ор-фін'ме'не 'мало.* Пор. **п'орфінити.**

НАПОРФІНИТИСЯ [нап'орфінитис'а], н'ус'а, нис'а, *док.* Надушитися. *Так ис'а нап'орфінила, шчо 'далеко с'т'а 'чути.* Пор. **п'орфінитися.**

НАПОСЛІДЫ [нап'осл'іды], *присл.* Насамкі-нець, наостанок. *Декут'р'і ідут ис'паскув нап'осл'і-ды тай тру'чайуц'а.* Див. ще **нап'ослідок.**

НАПОСЛІДОК [нап'осл'ідок], *присл.* Те саме, що **нап'осліды.**

НАПОСМІХ [нап'осм'іх], *присл.* Насміх. *Ота 'д'івка вс'талас'а нап'осм'іх 'л'уд'ам.* ♦ **Уз'ати на-п'осм'іх** – насміятися над ким-небудь. *За вто, шчо таке дур'не вчинив, уз'али 'того чулу'їка нап'осм'іх.*

НАПРАВИТИ див. **направляти.**

НАПРАВЛЯТИ [направл'ати], л'айу, 'равл'аш (л'айеш), *недок.*, **НАПРАВІТИ**, вл'у, виш, *док.* 1. Випрямляти який-небудь кривий предмет (стержень, дріт і под.). *Направ зил'ізний кул, бо скрививс'а.* 2. на кого. Донести на кого-небудь. *Кос'на н'у направи, аж украла ут су'с'іды 'дын'і.* Див. ще **заголосіти**. Пор. **правити**.

НАПРАВЦІ [направц'і], *присл.* Не косо, а прямо. *Іс'а ко'нака дуже 'направц'і, та не" може нив р'обити.*

НАПРАСТАНІЙ, а, е. Те саме, що **доп'растаний**. *Нап'растане ко'р'ові 'с'іно.*

НАПРАСТАТИ, тайу, 'расташ (тайеш), *док.* Те саме, що **доп'растати**. *С'уй ко'р'ові не" нап'растати 'с'іна, так мно́го йіст.*

НАПРАСТАТИСЯ [нап'растатис'а], тайус'а, 'растас'а (тайес'а), *док.* Те саме, що **доп'растатися**. *Тубі с'а не нап'растайеш 'чукру.*

НАПРИКАЗОВАТИ, зуйу, зуйеш, *док.* Наговорити про що-небудь. *Нап'риказовав ми за 'себе мно́го.* Пор. **приказовати**.

НАПРИКАЗОВАТИСЯ [нап'риказоватиса], зуйус'а, зуйес'а, *док.* Те саме, що **наказоватися**. *Была в н'а сест'ра, та нап'риказовалис'мес'а.* Пор. **приказовати**.

НАПРІМІРЬ [нап'рімір'], *присл., вст.сл.* Наприклад. *Йа, нап'рімір', не" 'дуже л'убл'у м'н'асо.*

НАПРІЖАНІЙ, а, е. Те саме, що **нап'ужаний**. *Нап'рыжане тил'а.*

НАПРІЖАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **нап'ужати**. *Так пес нап'рыжав ко'та, шчо не" знайу де с'а д'ів.* Пор. **прыжати**.

НАПРІЖАТИСЯ [нап'рыжатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **нап'ужатися**. *Так им с'а нап'рыжала ут:ого пса, шчо аж ми не"добре.* Пор. **прыжатися**.

НАПРОТИ, *прим., присл.* 1. 3 протилежного боку, навпроти. *'С'іла м нап'роти (л'упка).* 2. Порівняно з ким-(чим)-небудь. *Мар'іка шче моло́да нап'роти с'вого чулу́віка.*

НАПРЯТАНИЙ [нап'ратаний], а, е. Нахований. *Нап'ратан'і 'іайц'а.*

НАПРЯТАТИ [нап'ратати], р'ачу, р'ачеш, *док.* 1. Наховати; приберегти. *Нап'ратала 'мало з'роши.* 2. Запалившись, утворити налив на тілі. *Нап'ратало ми на стегно́ви.* Пор. **прятати**.

НАПУДЕРОВАНИЙ [напудерований], а, е. Напудрений. *Напудерована 'д'івка.*

НАПУДЕРОВАТИ [напудеровати], руйу, руйеш, *док.* Напудрити. *Напудерувала лице.* Пор. **пудеровати**.

НАПУДЕРОВАТИСЯ [напудероватиса], руйус'а, руйес'а, *док.* Напудерувалас'а та пушла на тани́ц'. Пор. **пудероватися**.

НАПУДИТИ, пужу пудиш і **НАПУЖАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Налякати, наполохати. *Йа не" 'хот'ів тебе напудити. Напужав свин'а.* Див. ще **нап'рижати**. Пор. **пужати**.

НАПУДИТИСЯ [напудитис'а], пужус'а, пудис'а і **НАПУЖАТИСЯ** [напужатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Налякатися. *Л'ітше с'а бо́йати, гі с'а напудити. Напужалас'а д'ітина пса.* Пор. **пужатися**.

НАПУЖАНИЙ, а, е. Наляканий. *Напужана 'куриц'а.* Пор. **пужаний**.

НАПУЖАТИ *див. напудити.*

НАПУЖАТИСЯ *див. напудитися.*

НАПУЖАТИСЯ [напужатис'а], жайус'а, пужас'а (жайес'а), *недок.* Бути лякливим, легко перелякуватися. *Она хут'у'ч:ого напужайес'а.* Пор. **пужатися**.

НАПУЖЕНИЙ, а, е. Зляканий. *Напужена псом д'ітина.* Див. ще **нап'рижаний**.

НАПУНОЧИ, *присл.* Опівночі. *Збу́ди го хут'напуночи, та розкаже ти тот стішок.* Див. ще **опуночи**.

НАПУТАНИЙ, а, е. Наплутаний. *Напунтане 'плитин'е.*

НАПУТАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Наплутати. *Не" напунтай шчус'у туй р'об'от'і.* Пор. **путати**.

НАПУЦОВАНИЙ, а, е. Начищений до блиску. *Напуцован'і то'панкы.* Пор. **пуцований**.

НАПУЦОВАТИ, цуйу, цуйеш, *док.* Начистити до блиску. *Напуцовалис'чіжмы.* Пор. **пуцувати**.

НАПУЦОВАТИСЯ [напуцоватиса], цуйус'а, цуйес'а, *док.* Начистити власний одяг, взуття до блиску. *Напуцовавс'а та пу'шов до 'церкви.* Пор. **пуцуватися**.

НАПУЧЕНИЙ, а, е. Вирячений (про очі). *Напуче"н'і 'очі в 'тобіі 'д'івкы.*

НАПУЧИТИ, пучу, пучиш, *док.* Повидаювати кісточки з певної кількості слив, вишень і т.д. *Напучила слив на пиро́гы.* Пор. **пучити**.

НАПУЧИТИСЯ [напучитис'а], чиц'а, *док.* Вирячитися (про очі). *Ба шчо ми с'а напучили 'очі?* Пор. **пучитися**.

НАПУЧНІВІЛЬНИЙ [напучн'авільний], а, е. Набряклий, набухлий. *Напучн'авілі 'п'асул'і.*

НАПУЧНІВІТИ [напучн'авіти], ійе, *док.* Набрякнути, набухнути. *Нап'алам во́ды в п'асул'і та до 'рана напучн'авілі. У́же напучн'авілі дере́ва (появилися бруньки).* Пор. **пучнівіти**.

НАРАДІТИ, 'ражу, 'радиш, *док.* 1. Дати пораду. 2. Підмовити, підбурити кого-небудь на щось. *Йа го нараділа не" слухати 'мат'і'р, ай у́же не'нитис'а.*

НАРАДІТИСЯ [нарадитис'а], 'ражус'а, 'радис'а, *док.* Вирішити. *Нарадивимс'а, шчо по-мир'ус'а с'ыном.*

НАРАЄНЬ [нара'єний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **нараїти**. *Уз'ав нара'єнену му в: ід'іц'ко'му се'л'і'д'івку.*

НАРАЖЕНЫЙ, а, е. 1. Який отримав порад. *Наражений дун'ков, 'нуш'овим с'а мирити с:ьном.* 2. Підбурений. *Наражений 'мат:єрив, 'Йура пруж'нав жу'ну.*

НАРАЗ [нараз(с)], присл. Відразу. *'Нарас ти впу'вім. 'Нараз іди думу. 'Іак лии прий'шов думу, 'нараз л'ух с'пати.*

НАРАЇТИ [нара'їти], айу, айіш, док. Нарадити, дати рекомендацію. *Нар'їили ми газдус'ку'д'івку.* Пор. **раїти**.

НАРАЙЗОВАНИЙ, а, е. Накреслений, намальований олівцем. *Нарай'зований м'л'унок.*

НАРАЙЗОВАТИ, 'зуйу, 'зуйеш, док., заст. Накреслити, намальовувати олівцем. *Нарайзо'вав д'іт'вак'хыжу.* Пор. **райзовати**.

НАРАЙЗОВАТИСЯ [нарайзо'ватис'а], 'зуйу-с'а, 'зуйес'а, док. Досхочу креслити, малювати олівцем. *'Доста м с'а нарайзо'вав, 'закі м заго'товив матр'їан на вс'і'д'вир'ї.* Пор. **райзовати**.

НАРАКВИЦІ [на'раквиц'ї], иц', мн.; одн. на'раквиц'а, і, жс., заст. В'язані вовняні рукавички (манжети) з різнокольорових ниток, що носили парубки під сорочкою з широкими рукавами. *Нараквиц'ї но'сили лиг'н'ї'д'авно.*

НАРАНО, присл. Уранці, ранком. *Нарано вс'ї'были с'віжї, г'б'товї до роботи.*

НАРАПКАТИ, айу, аш (айеш), док., зневаж. Багато наговорити неприємним голосом, подібним до качиною. *Нарапкала ми хут'ку'л'ко'много.* Пор. **рапкати**.

НАРАПКАТИСЯ [на'рапкатис'а], айуса, аса (айес'а), док. 1. Видавати тривалий час звук «рап» (про качку). *'Качка с'а'н'їда не на'рапкат, она не'рапкаїе, лии куй стит.* 2. зневаж. Багато наговоритися неприємним голосом, подібним до качиною. *'Тул'ко на'рапкалас'а 'Йу'лина, ичо голо'ва н'а уд'ниї' бо'лит.* Пор. **рапкати**.

НАРЕБЕНІТИ [нариб'н'їти], док. 1. нит (н'їїе). Виділити багато сечі (про корову і под.). 2. 'н'у (н'їїу), ниш (н'їїеш), перен., вульг. Те саме про людину. *Нариб'н'ів Петро, ги кун'.* Пор. **ребеніти**.

НАРЕБЕНІТИСЯ [нариб'н'їтис'а], док. 1. 'ни-ц'а (н'їїес'а). Досхочу виділити багато сечі (про корову і под.). *Нариб'н'їлас'а корова по'серед дво'ра.* 2. 'н'ус'а (н'їїус'а), 'нис'а (н'їїес'а), перен., вульг. Те саме про людину. Пор. **ребеніти**.

НАРЕВАТИСЯ [наре'ватис'а], 'ревус'а, 'реве-с'а, док. Наплакатися. *Наре'валас'а за'н'анком.* Див. ще **нарыкатися**. Пор. **ревати**.

НАРЕГОНІТИСЯ [наригу'н'їтис'а], 'н'ус'а (н'їїус'а), 'нис'а (н'їїес'а), док. Нареготатися

досхочу. *Уд Андр'їйовых ф'їл' так ис'ме с'а на-ригу'н'їли, ичо аш'черево н'а бул'їло.* Пор. **регоні-тися**.

НАРЕМБАТИСЯ [на'рембатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Наплакатися довго й безперервно (про дитину). *Ли'шили д'їтину са'му, та хут'ку'л'ко с'а на'рембала.* Пор. **рембати**.

НАРЕМНЫЙ, а, е. Настирливий. *Та'кый на-ремный чу'л'вік, ичо 'мушу 'нарас у'с'е 'лишати та йти му по'магати.*

НАРЕМНО, присл. Настирливо. *'Дуже на'рем-но просит, ичо не' може йти ут'казати.*

НАРЕСЕЛОВАНИЙ, а, е. Натертий на терці (про овочі, сир та ін.). *Нареселована 'морква.*

НАРЕСЕЛОВАТИ, 'луйу, 'луйеш, док. Натерти на терці овочі, сир та ін. *Нареселова'ла р'їны на реселов'аники.* Пор. **реселовати**.

НАРЕСЕЛОВАТИСЯ [наресело'ватис'а], 'луйу-с'а, 'луйес'а, док. Досхочу напрацюватися, тру-чати на терці овочі, сир та ін. *Так им с'а наресело'вала, ичо 'руки н'а вже б'д'їат.* Пор. **реселоватися**.

НАРИГАТИ, айу, аш (айеш), док. Наблювати. *Нарига'ла на под'лаш.* Пор. **ригати**.

НАРИГАТИСЯ [на'ригатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Наблюватися. *Прий'шов н'їаный та на'ригав'с'а, 'їак сви'н'а, в'хыжи.* Пор. **ригати**.

НАРЫКАТИСЯ [на'рыкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Тривалий час рикати вволю (про звірів). 2. перен., вульг. Накричатися на кого-небудь (про людей). *Нарыкав'с'а на н'а бр'їгадир' тай ну'ш'ов.* 3. перен., вульг. Те саме, що **нареватися**. Див. ще **нарычатися**. Пор. **рыкати**.

НАРЫЧАТИСЯ [на'рычатис'а], 'рычус'а, 'рычес'а, док. Те саме, що **нарыкатися** 1–3. Пор. **рычати**.

НАРІДКО [нар'їтко], присл. У рідкому стані. *Зва'рили 'кашу нар'їтко.*

НАРІХТОВАНИЙ [нар'їх'тований], а, е. На-лагоджений, наготовлений. *Нар'їх'тований вус.*

НАРІХТОВАТИ [нар'їх'товати], 'туйу, 'туйеш, док. Налагодити, наготувати. *Нар'їх'туй ми 'біціл'ї, бо далеко ми ходити.* Пор. **ріхтовати**.

НАРОБЛОВАТИ, 'луйу, 'луйеш, док. Награбувати. *Наробло'вали б'їтанты по с'єлу в'с'акого доб'ра.* Пор. **робловати**.

НАРОБЛОВАТИСЯ [наробло'ватис'а], 'луйу-с'а, 'луйес'а, док. Займатися грабуванням досхочу. *Наробло'вав'с'а за св'їй жи'вот доста і в тем'ниці сид'ів за роблован'є.* Пор. **робловати**.

НАРОЗУМІТИ [на'рузумити], м'л'у, миш, док., кого. Зробити кого-небудь досвідченишим, кмітливим, вбити в голову. *Нарозумили Ол'ексу чу'жї'л'уде, куй го втиц'не' мух.* Див. ще **утув'чи в'г'л'ову** (див. **утовчі** 2).

НАРОЗУМІТИСЯ [нару'зумитис'а], мл'ус'а, мис'а, *док.* Здобути досвід, стати кмітливішим. *Мало с'а май нарузумила, бо вже не'* робит *дурости.*

НАРОЗЧИБАТИСЯ [нарошчи'батис'а], ба'йус'а, чибас'а (байес'а), *док.* Те саме, що **наметатися**. *Нарошчибалис'мес'а доста.* Пор. **розчибатися**.

НАРОКОМ, *присл.* Те саме, що **наро́чно**. *Она вто вчинила наро́ком.*

НАРО́ЧНИЙ, а, е. Навмисний, зумисний. *Нарочно с'вада.*

НАРО́ЧНО, *присл.* Нароком, навмисне. *Йа нарочно зайшов до вас.* Див. ще **наро́ком**, **хотя́чи**. Антоніми **ненаро́чно**, **ненаро́ком**.

НАРУ́БЫ, *присл.* Навиворіт. *Шчо с'у́д'ів с'ведер'нарубы?*

НАРУ́ГАНЬ, а, е. Те саме, що **нагы́ганий**. **НАРУ́ГАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **нагы́гати**. *Наруга́в д'ітва́ка за́дар'.* Пор. **ру́гати**.

НАРУ́ГАТИСЯ [на'ругатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **нагы́гатися**. *За вден урок наругалис'мес'а доста лопты.* Пор. **ру́гати**.

НАРУ́ШАТИ *див.* **нару́шувати**.

НАРУ́ШЕ́НЬ, а, е. Порушений; зачеплений. *Нарушений спокуй. Нарушений и́табіл' дои́чок.*

НАРУ́ШИТИ *див.* **нару́шувати**.

НАРУ́ШОВАТИ, шуйу, шуйеш і **НАРУ́ША́ТИ**, шайу, рушаш (шайеш), *недок.* **НАРУ́ШИТИ**, рушу, рушиш, *док.* Порушувати; зачіплювати. *Олекса л'убит нарушувати по́р'адок. Не' наруш бирвин'е, бо рос'качац'а.* Пор. **ру́шати**.

НАСА́НКАТИСЯ [на'санкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Досхочу покататися на санчатах. *Насанкавис'а та йди думу.* Пор. **са́нкатися**.

НАСВАЖА́ТИСЯ [насва'жатис'а], жайус'а, вжас'а (жайес'а), *док.* Насваритися між собою. *Учора с'а насважали, а нын'і с'а помирили.* Див. ще **нава́днитися**. Пор. **сважа́тися**.

НАСВА́ЛЬБОВА́ТИСЯ [насвал'бо'ватис'а], буйус'а, буйес'а, *док.* Досхочу нагулятися по весіллях. *Насвал'бо'вавис'а за т'яжэ́жін'.* Пор. **сва́льбовати**.

НАСВИ́НІТИ, н'у, ниш, *док.* 1. Залишити після себе бруд, не прибрати. *Шчо с'насвинив на сту́л'і?* Див. ще **засвиніти**. 2. Навмисне зробити кому-небудь неприємність. *Мар'іка насвинила ми на рбо́т'і, шчо ме́не уво́лили.* Див. ще **насвинітися**. Пор. **свиніти**.

НАСВИ́НІТИСЯ [насви'нитис'а], н'ус'а, нис'а, *док.* Те саме, що **насвиніти**. Пор. **свиніти**.

НАСВИСТА́ТИ, вишчу, вишчеш, *недок.* 1. Насвистати. 2. *на кого (що), перен., вульг.* Не визнати, лишати поза увагою кого-, що-небудь, зігнорувати;

начхати. *Насвистав йа на вту д'івку, та пушов ид дру́гуй.* Див. ще **насвиста́тися** 2, **нафі́тькатися** 2. Пор. **свиста́ти**.

НАСВИСТА́ТИСЯ [насви'статис'а], вишчус'а, вишчеш'а, *недок.* 1. Досхочу насвистітися. 2. *на кого (що), перен., вульг.* Те саме, що **насвиста́ти** 2.

НАСЕ́РБАТИСЯ [на'сербатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Насьорбатися. *Насербавс'а па́сул' та пушов на рбо́ту.* Див. ще **наті́лькатися**, **нахлі́патися** 1. Пор. **се́рбати**.

НАСЕРЕДІ́НІ [насири'дин'і], *присл.* Посередині. *Йа став насирі́дин'і, а вты два хло́пц'і – по бо́ках.*

НАСИ́ГІНИТИСЯ [наси'гінитис'а], н'ус'а, нис'а, *док.* Досхочу наскаржитися з метою викликати співчуття до себе. *Насигі́нилас'а дун'ка ма́тери, аш'т'ашко йуй іш:чулу́віком.* Пор. **си́гінитися**.

НАСІ́КАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. **насі́кати** 1, 2. *Насікане за нуч ві́дро тре́ба было ко́мус'унести.* Див. ще **напі́шаний**. *Уд насіканого́й сі́скалками во́ды на с'к'ін'і вс'талис'а пе́чтла.*

НАСІ́КАТИ, айу, аш (айеш), *док.* 1. Випустити сечу на що-небудь. *Насікав на гра́дичі.* 2. Випустити рідину з трубочки, шланга, шприца і под. *Насікала на с'к'іну, куй пол:івала зр'атку.* Див. ще **насі́катися**. Пор. **сі́кати**.

НАСІ́КАТИСЯ [на'сікатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **насі́кати**. *Насікалас'а на по́крівц'у.* Пор. **сі́кати**.

НАСІ́НЬО [насин'о], *присл.* У синій колір, синьо. *Зафар'билам ші́рінку'насин'о.*

НАСІ́ЧІЙ [нас'ічи], чу, чеш, *док.* Насікти. *Нас'іклам хво́русту.* Пор. **сі́чі**.

НАСКА́РІ́ДИТИ [наскар'ідити], р'іжу, р'ідиш, *док., перех., кого.* Викликати у кого-небудь огиду до чогось. *Наскар'ідив н'а чулу́вік га́рннтами.* Див. ще **наскарі́довати**. Пор. **скарі́дити**.

НАСКА́РІ́ДИТИСЯ [наскар'ідитис'а], жус'а, дис'а, *док.* Зазнати огиди до чого-небудь. *Таким с'а наскар'ідила черва́ками в м'н'асови, шчо не' х́очу й вид'іти н'і́яке м'н'асо.* Див. ще **наскарі́доватися**. Пор. **скарі́дитися**.

НАСКА́РІ́ДОВА́НИЙ [наскар'ідований], а, е. Такий, у якого викликали огиду до чого-небудь їстівного. *Наскар'ідована за́ка́жендв кувба́ска́в д'ітина.*

НАСКА́РІ́ДОВАТИ [наскар'ідовати], дуйу, дуйеш, *док.* Те саме, що **наскарі́дити**. Пор. **ска́рідовати**.

НАСКА́РІ́ДОВАТИСЯ [наскар'ідоватис'а], дуйус'а, дуйес'а, *док.* Те саме, що **наскарі́дитися**. Пор. **ска́рідоватися**.

НАСКІ́ПІТИ [нас'кіпити], кіпл'у, кіпиш, *док.* Прищепити багато рослин (переважно дерев).

Йа нас 'кіпів 'с 'ого 'года у'с 'аку садо'вину. Пор. **скіпіти**.

НАСКІПІТИСЯ [нас'кіпитис'а], 'кіпл'ус'а, 'кіпис'а, *док.* Досхочу займатися шепленням рослин (переважно дерев). 'С'дйі вес'ны 'доста м с'а нас 'кіпів по'л'уд'ох. Пор. **скіпіти**.

НАСКЛІКОВАНІЙ, а, е. Скликаний з різних місць. *Наск'ликована на ко'машин'у чил'ат'.*

НАСКЛІКОВАТИ *див. наскликóвати.*

НАСКЛИКÓВАТИ, 'кóвуйу, 'кóвуйеш і **НАСКЛИКОВАТИ**, куйу, куйеш, *недок.* Скликати з різних місць. *Наск'ли'кóвуйе тул'ко л'уді, шчо не'знати, де йх у'містит.* Пор. **скликóвати**.

НАСКОРО, *присл.* Нашвидку, квапливо; швидко. *Пу'йли 'наскоро тай пу'шли в 'поле. Мелайный хл'іп май 'наскоро с'а пл'ук.*

НАСКРÉБТАНИЙ, а, е. Який наскребли. *Наск'рептане с кь'шок 'сало 'добре на л'ік.*

НАСКРЕБТАТИ [наскреп'тати], 'репчу, 'репчеш, *док.* Наскребти. *Наск'реп'чи 'мало 'р'іны, морк'вы.* Пор. **скребтати**.

НАСКУБСТИ [наскупсти], 'бу, 'беш, *док.* Наскубти. *Треба ми наскубсти на 'парну 'пір'а.* Пор. **скубсти**.

НАСКУБСТИСЯ [наскупстис'а], 'бус'а, 'бес'а, *док.* 1. Досхочу скубти пір'я. *За йс'у 'зиму наскуб'ламе'а 'доста 'пір'а.* 2. бес'а. В результаті скубання назбиратися певною мірою (про пір'я і под.). *За 'зиму наскуб'лос'а 'доста 'файно 'пір'а.* Пор. **скубсти**.

НАСЛІДНИК [нас'л'ідник], а, ч. Спадкоємець. *Муї нас 'л'ідник іш'че мал'ий.*

НАСЛІДНИКУВ [нас'л'ідникув], кова, ково. Належний спадкоємцеві. *Нас 'л'ідникув 'горот.*

НАСЛІДНИЦЯ [нас'л'ідниц'а], і, ж. Жін. до наслідник.

НАСЛІДСТВО [нас'л'іцтво], а, с. Спадщина. *Нас 'л'іцтво за 'н 'анком 'было не'ве'лике.*

НАСЛІПАНІЙ [нас'л'іпаный], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **насліпати**. *Нас 'л'іпана на под'лаши йгла.*

НАСЛІПАТИ [нас'л'іпати], айу, аш (айеш), *док.* Що-небудь знайти, особливо роздивляючись. *Ледвы м нас 'л'іпала йглу.* Пор. **сліпати**.

НАСЛІПАТИСЯ [нас'л'іпатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Напрацюватися з чим-небудь таким, що вимагає напруженого розглядання. *Нас 'л'іпаламе'а 'чын'і с иш'т'ом тай из гр'ат'ками, 'закі м йх 'уполола.* Пор. **сліпати**.

НАСЛІПО [нас'л'іпо], *присл.* Те саме, що **навгад**. *У тым'од'т'і нас 'л'іпо найш'ла м 'двир'і.*

НАСМЫЧЕНИЙ, а, е. Наволочений. *Нас'мычене и'с'аду в двур 'стóвл'е 'треба по'с'ічи.*

НАСМЫЧИТИ, чу, чиш, *док.* Те саме, що **наволо-чій**. *Нас'мычила м хут 'хул'ко 'гòлз'а.* Пор. **смычити**.

НАСМЫЧИТИСЯ [нас'мычитис'а], чус'а, чис'а, *док.* Напрацюватися волочачи що-небудь. *Так им с'а нас'мычив сан'кы 'с'іном, шчо 'рукы си не" 'чуу.* Пор. **смычитися**.

НАСМІТЯНЕНИЙ [нас'міт'аненый], а, е. Насмічений. *Нас 'міт'анена 'хыжа.*

НАСМІТЯНИТИ [нас'міт'анити], 'н'у, 'ниш, *док.* Насмітити. *Нас 'міт'анилис'ме в 'хыжи, а ти-'пир, йу'лінко, бєри 'віник у 'рукы.* Пор. **смітяти**.

НАСМІХ [нас'міх], *присл.* На жарт. *Не" говори зó мнòв нас 'міх.*

НАСМІШКОВАТИСЯ [нас'мішкóватис'а], 'куйус'а, 'куйес'а, *док.* Тесаме, що **пазбыткóватися**. *Так нас 'мішкóвалис'а над 'д'ітва'ком, шчо 'ледвы м го 'впознала.* Пор. **смішкóватися**.

НАСНІТИ, 'н'у, 'ниш, *док.* Побачити віщий сон. *Но ты мін'і нас'нила б'іду!* Пор. **сніти**.

НАСОКАЧИТИ, 'качу, 'качиш, *док.* Наварити багато всякої їжі. *Ма'р'іка насóкачила 'йды.* Пор. **сокачити**.

НАСОЛОДКО [насолотко], *присл.* Із солодким смаком. *Зав'рила м лопат'кы 'насолотко.*

НАСПІЛАНІЙ, а, е. Начерпаний. *Нас'тила-ный у бл'удо 'левеш.*

НАСПІЛАТИ, 'лайу, 'пилаш (лайеш), *док.* Начерпати чого-небудь рідкого. *Насп'ілай ми 'мало 'сербанкы.* Пор. **спілати**.

НАСПІЛАТИСЯ [наспілатис'а], 'лайус'а, 'пила-с'а (лайес'а), *док.* Напрацюватися, черпаючи рідину. *Насп'ілавс'а хут 'хул'ко, 'закі устпилав иш 'чайкы 'воду.*

НАСПІХОВАНИЙ, а, е. Швидко приготовлений. *Насп'іхована ви'чир'а.*

НАСПІХОВАТИ [нас'піхóвати], 'хуйу, 'хуйеш, *док.* Швидко наготувати що-небудь (їжу та ін.). *За-ки с'ме с'а закру'тили, а вна вже нас 'піхóвала нам пу'лудинок.* Пор. **спіхóвати**.

НАСПОШІБИ, *присл.* Напоготові. *Держу скл'анку зур 'ілки насно'шибі.*

НАСПУЛ, *присл.* 1. Те саме, що **наполю**. *Пòд'і-лилис'мес'а 'с'іном нас'пул.* 2. Не повністю. *Ты с'вòйу рòбòту зрòбила нас'пул.*

НАСРАЙБАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **пабáбрати**². *Нас'райбала, та ти'пир 'треба перерòбл'ати за нив.* Пор. **срайбати**.

НАСРАЙБАТИСЯ [насрайбатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **набáбратися**². Пор. **срайбатися**.

НАСТАРО, *присл.* По-старому. *Увун иш'че мо-ло'дый, 'айбо гòвòрит 'настаро.*

НАСТАРЧЕНИЙ, а, е. Те саме, що **допрас-таний**. *Нас'тарчена на 'зиму 'р'іпа.*

НАСТАРЧИТИ, чу, чиш, *док.* Те саме, що **допрас'тати**. *Ко на вас нас'тарчит тул'ко мн'аса?* Пор. **стáрчити**.

НАСТАРЧИТИСЯ [нас'тарчитис'а], чус'а, чис'а, док. Те саме, що **допрастатися**. *На вс'іх вас не настарчис'а моднуй одежи*. Пор. **старчити**.

НАСТЕЖАР, присл. Навстіж. *Удопел:а двир'і настержар*.

НАСТІГОВАТИ [нас'ц'іговати], гуїу, гуїеш, док. 1. Стягнути з чого-небудь. *Нас'ц'ігуїу зрибу з низанки, та треба їй розмочити, а пак тож варити*. 2. Понятягувати. *Нас'ц'іговалис'ме до дво-ра повно жир'д'а*. Пор. **тігати**.

НАСТРАХАТИ, айу, аш (айеш), док. Налякати, настрахати. *Настрахов н'а доктор, шчо гертига в н'а, айбо не бай ми н'іч, хвала Ббгу*.

НАСТРІЧИ, рїжу, рїжеш, док. Настрїгти. *Настрїглам із д'ітвѣка купу вѣлѣс'а*. Див. ще **настрічися** 1. Пор. **стрічи**.

НАСТРІЧИСИЯ [настр'ичис'а]. 1. жес'а, док. Те саме, що **настрічи**. *Настрїглос'а много вѣвны из ѡвцѣ*. 2. рїжус'а, рїжес'а, док. Напрацюватися стрижучи. *Так с'а настрїжу вѣц'і за дин', шчо рѣку си не чуйу*. Пор. **стрічися**.

НАСТРОПÓЛЕНЬЙ, а, е. Підбурений. *Настропóлений з'ат'против старóйі*.

НАСТРОПОЛІТИ див. **настропóльовати**.

НАСТРОПÓЛЬОВАНЄ [настр'опл'ован'є], а, с. Підбурювання. *Йе л'уде, шчо без настр'опл'ован'а прѣти'когос'жѣти не мѣжѣт*. Пор. **настропóльовати**.

НАСТРОПÓЛЬОВАТИ [настр'опл'овати], л'уйу, л'уйеш, недок., **НАСТРОПОЛІТИ**, рѣпл'у, рѣполиш, док. Підбурювати. *Стара фрѣт настр'опл'уйе сына прѣтив нѣвѣскы*.

НАСТРЯКОЇТИСЯ [настр'акун'ітис'а], н'ус'а, нис'а, док. Дуже довго чекати з нетерпінням і без діла. *Настр'акун'іламс'а, чѣкайучи дѣрекура*. Пор. **стряконіти**.

НАСУЄТИТИ [насу'їетити], їечу, їетиш, док. Те саме, що **набосівити**. *Так н'а насуйетила дун'ка, шчо мѣста си не найду*. Пор. **суєтити**.

НАСУЄТИТИСЯ [насу'їетитис'а], їечус'а, їетис'а, док. Те саме, що **набосівитися**. *Насуйетиламс'а із унуком, бо не слухавс'а н'а*. Пор. **суєтитися**.

НАСУКАЊЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **насука́ти** 1–4. *Клубок насуканых нѣток*. *Насукана ц'івка нѣток*. *Насукана нога*. *Насуканый мелай*. Див. ще **насу́чений**.

НАСУКА́ТИ, сучу, сучеш, док. 1. Насукати багато ниток. *Насукалам кочало нѣток*. 2. Намотати нитки на шпульку для ткання. *Насучи ми пару ц'ѣвок, бо вже в н'а не ѣе*. 3. Натерти. *Насукали ми чѣжмы ногы*. 4. Налущити (натеребити) багато качанів кукурудзи. *Насучи свѣн'ам мелѣй*. Пор. **сукати**.

НАСУ́ЧЕНЬЙ, а, е. Те саме, що **насу́каний**.

НАСЦЯ́ТИ [нас'ц'ати], нащчу, нащ'чиш, док. Те саме, що **насікати**¹. *Нас'ц'ав на двирѣ*. Пор. **сцяти**.

НАСЦЯ́ТИСЯ [нас'ц'атис'а], нащчус'а, нащ'чис'а, док. Те саме, що **насікатися**¹.

НА́СЬКЫЙ [нас'кый], а, е. Наш, гутешній. *Нас'кый чулувік*. ▲ **Нас'ке свин'а** — гутешня порода свиней. *Кутилам нас'ке свин'а*.

НАСЯТКОВА́ТИСЯ [нас'атко'ватис'а], куйус'а, куйес'а, док. Посвячувати досхочу. *Нас'атковаламс'а за тыжжін', аж ми надуйіло*. Пор. **сятковати**.

НАТАВАРÉГАТИ, айу, аш (айеш), док. Те саме, що **натуввázити**. Пор. **таварéга**.

НАТАЛАЗÓВАНЬЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **наталазовáти**. *Наталазован'і ѣаблока*.

НАТАЛАЗÓВА́ТИ, зуйу, зуйеш, док. Назбирати залишків урожаю після основного збирання. *Наталазовалам два мѣхы ѣаблок*. Пор. **талазовáти**.

НАТАЛАЗОВА́ТИСЯ [наталазо'ватис'а], зуйус'а, зуйес'а, док. Напрацюватися, збираючи залишки врожаю. *Наталазовалис'мес'а в саду*.

НА́ТВЕРДО, присл. Круто (нерідко). *Зварѣ ми ѣаїце натвердо*. Антонім **на́мнякко**.

НАТЕЛÉПАЊЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **нателéпати**. *Нателéпана с'кіна*.

НАТЕЛÉПАТИ, айу, аш (айеш), док. Неякісно намалювати, пофарбувати, побілити. *Так нателéпала в хыжѣ, шчо кун'бы с'а с'мѣйав*. Пор. **телéпати**.

НАТЕЛÉПКАНЬЙ, а, е. Намазаний. *Нателéпкана лѣкваром зр'інка*.

НАТЕЛÉПКАТИ, айу, аш (айеш), док. Намазати, накидати щось рідке. *Нателéпкав'масти на хл'їп*. Пор. **телéпкати**.

НАТЕМЕШІ́ТИ, їшу, їшиш, док. Надумати. *Йак шчѣс'натемѣшиш, та вѣвѣш ми*. Пор. **темеші́ти**.

НАТЕПÉР [нати'пир], присл. На цей час. *Нати'пир у н'а ѣлѣдѣ ѣе доста, а на завтра треба варити*.

НАТÉРЬХАНЬЙ [натир'ханий], а, е. Те саме, що **нагужéний**. *Натир'ханий вѣс*. Пор. **терьханий**, **натерьхати**.

НАТЕРЬХА́ТИ [натир'хати], хайу, тир'хаш (хайеш), док. Те саме, що **нагрузі́ти**. *Натир'хав на вуз з'ноў*. Пор. **терьхати**.

НАТЕРЬХА́ТИСЯ [натир'хати], хайус'а, тир'хас'а (хайес'а), док. 1. Занадто навантажитися. *Натир'халам на с'а тул'ко, шчо лѣдѣ м'донесла*. 2. Дуже напружатися, вантажачи що-небудь. *Так им с'а натир'хав, шчо рѣкы си не чуйу*. Пор. **терьхатися**.

НАТЕЧІ́Й, че, док. Натекти. Пор. **течі́й**.

НАТІЛЬКАТИСЯ [на'тил'катис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док., ірон.* Те саме, що **насербатися**. *На'тил'каламс'а левешу на с'вал'б'і.* Пор. **тількати**.

НАТЫЛЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **на'тыти**. *На'тыла трава, на'тыл'і па'ц'ата.*

НАТЫТИ, т'йе, *док.* Стати жирним, соковитим, набрати ваги. *Така тра'ва на'тыла в с'тежар'і, шчо л'убо с'а ди'вити. Уд му'кы па'ц'ата на'тыт'ют.* Пор. **тыти**.

НАТІГАНЫЙ [на'т'іганий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **натігати і натігати**. *На'т'ігане с'аду с'т'овл'е тре'ба по'с'ічи. На'т'ігана на 'парну'парн'анка рос'поролас'а.*

НАТІГАТИ [на'т'ігати], айу, аш (айеш), *док.* Тягаючи приносити в якій-небудь кількості за кілька разів, натягувати. *На'т'ігав ис'хашчі м'ного бир'вин'а.* Пор. **тігати**².

НАТІГАТИ [на'т'ігати], т'гайу, т'ігаш (гайеш), *недок.* 1. Тягнути або розтягувати чи закручуючи, робити що-небудь пружним, натягувати. *Не" нат'і-гай так г'уміу, бо у'рвес'а. На'т'ігайт' часу'ник, обы хо'див.* 2. Одягати. *Не" нат'ігай на с'а тот с'ведер, бо мал'ы ти.* Пор. **тігати**¹.

НАТІГАТИСЯ [на'т'ігатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* 1. Напрацюватися, тягаючи що-небудь, натягатися. *На'т'ігавимс'а м'іхы 'доста.* 2. Досхочу поскубти кого-небудь за волосся або потягати за вуха. *Добре, шчо у'гнали вту в'читил'ку з ро'боты, бо 'доста с'а на'т'ігала 'д'іти за 'вуха тай во'л'с'е.* Пор. **тігатися**.

НАТІГАТИСЯ [на'т'ігатис'а], т'гайус'а, т'ігас'а (гайес'а), *док.* 1. Розтягуватися. *Ис'а г'ум'іа с'а сла'бо на'т'ігати.* 2. Потягуватися. *Не" нат'ігайс'а, ай уста'вай та йди ко'сити.* 3. Бути повільним, баритися, затримуватися. *С'коро йди, не" нат'ігайс'а.*

НАТОВЧІЙ, т'овчу, т'овчеш, *док.* Натовкти. Пор. **товчій**.

НАТОНКО, присл. Тонко, тонким шаром. *Тре'ба с'ыпати в'р'іхы 'натонко, бо май с'коро у'сухнут.* Антонім **на'тувсто**.

НАТОРМОСИТИ, м'ошу, мо'сиш, *док.* Натрясти. *Так м'нов натормо'сило на 'в'оз'і, шчо кы'ікы си 'чу'у.* Див. ще **наштіліпати**. Пор. **тормосіти**.

НАТОРМОСИТИСЯ [натормо'ситис'а], м'ошус'а, мо'шис'а, *док.* Натрястися. *Натормо'силамс'а на 'в'оз'і.* Пор. **тормосітися**.

НАТОРМОШЕНЫЙ, а, е. Такий, яким потрусило довго. *Натормо'шена на 'в'оз'і, жо'на л'едвы с'а вс'п'од'ойла.* Див. ще **наштіліпаний**.

НАТОЧЕНЫЙ, а, с. Дієприкм. пас. мин. ч. до **наточіти**. *Наточ'ений лан'ц.*

НАТОЧИТИ див. **наточовати**.

НАТОЧИТИСЯ див. **наточоватися**.

НАТОЧОВАТИ, т'очуйу, т'очуйеш, *недок., НАТОЧИТИ, т'очу, т'очиш, *док.* Приєднувати частини до чого-небудь з метою його подовження. *До 'того м'отуза на'то'чено вже м'ного кус'ку.* Пор. **точіти**.*

НАТОЧОВАТИСЯ [на'точоватис'а], т'очуйес'а, *недок., НАТОЧИТИСЯ [на'точитис'а], т'очиш'а, *док.* Приєднуватися до чого-небудь з метою його подовження (про окремі долучувані частини). *На'то'чилис'а 'д'іти в лан'ц та так 'бавилис'а.* Пор. **точітися**.*

НАТРАФИТИ див. **натрафляти**.

НАТРАФЛЯТИ [натраф'л'ати], л'айу, рафл'аш (л'айеш), *недок., НАТРАФИТИ, фл'у, фиш, *док.* Натрапити. *Натрафивим на б'рата в 'г'ор'д'і.* Пор. **трафляти**.*

НАТРЕБИТИ, бл'у, биш, *док.* Витратити що-небудь без відчутної користі. *На'шчо с' 'тул'ко на'тре'бив мела'йу с'вин'ати?* Пор. **требіти**.

НАТРЕБИТИСЯ [натре'битис'а], рибл'ус'а, ре'бис'а, *док.* Зазнати великих витрат. *Натре'биламс'а хут'ку'л'ко з'роши на 'м'о'у 'д'іку.* Пор. **требітися**.

НАТРЕБЛЁНЫЙ, а, е. Витрачений без відчутної користі. *Натре'блене зер'но мела'йу ва'л'алос'а нуд но'гамі.*

НАТРИЧІ [натричі], присл. На три рази. *Йа вту пи'іниц'у н'ус'натричі.*

НАТРОВІТИ див. **натр'овльовати**.

НАТРОВЛЁНЫЙ, а, е. Нацькований. *Натров'лений на 'циган пес удо'знав і'х ут 'хыж'і.*

НАТРОВЛЬОВАТИ [натр'овл'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок., НАТРОВІТИ, р'овл'у, ро'виш, *док.* Нацьковувати. *Натро'вив на н'а пса.* Пор. **тро'вити**².*

НАТРОСКОНІТИ [натр'оску'ніти], н'у, роско'ниш, *док., зневаж.* Те саме, що **налопо'ніти**. *Натр'оску'н'іла в'с'акуй'дурости.* Пор. **тросконіти**.

НАТРОСКОНІТИСЯ [натр'оску'нітис'а], н'ус'а, роско'нис'а, *док., зневаж.* Те саме, що **налопо'нітися**. *Натр'оску'н'ілас'а 'тул'ко, шчо голо'ва н'а уд 'ни'й бо'лит.* Пор. **тросконіти**.

НАТРОСКОТАТИ, к'очу, к'очеш, *док., зневаж.* Те саме, що **налопо'ніти**. Пор. **троскотати**.

НАТРОСКОТАТИСЯ [натроско'татис'а], к'очус'а, к'очес'а, *док., зневаж.* Те саме, що **налопо'нітися**. Пор. **троскотати**.

НАТРУЧАТИ, ч'айу, р'учаш (чайеш), *док.* Перемістити певну кількість чого-небудь переважно штовханням. *Натру'чавим на хл'і'в с'іна аж до 'даху.* Пор. **тручати**.

НАТРУЧАТИСЯ [натру'чатис'а], ч'айус'а, р'учас'а (чайес'а), *док.* Напружатися в результаті штовхання, переміщення чого-небудь. *Натру'чавимс'а вуз, аж н'а хры'бет бо'лит.* Пор. **тручати**.

НАТУВВАЗИТИ [нату'в:азити], 'важу, 'ва-
зиш, док. Накласти чого-небудь багато, з верш-
ком. *Де ты 'тул'ко нату'в:азила ми 'р'іть!* Див. ще
натавар'єгати. Пор. тув'вазити.

НАТУВСТО, присл. Товстим шаром, товсто.
*Не" має"ти ми 'леквар 'натонко, бо 'яа 'л'уб'л'у 'на-
тувсто.* Антонім **натонко**.

НАТУЛЬКО [на'тул'ко], присл. Настільки. *Йа
лиш на'тул'ко прий'шов, д'би т'а 'в:ид 'іти.*

НАТЬ [нат'], ти, ж., бот. Лобода біла (Chepo-
podium album). *Нат' 'добра 'йісти, аж 'йі 'файно
по'мажати тай заправити.*

НАУВЕРЬХ [на'увир'х], присл. Те саме, що
на'рубы. *Ты в'д 'ів 'майку на'увир'х.* Антонім **налице**.

НАУКАЗ [на'указ(с)], присл. Напоказ. *'Устави-
ла с'воїй с'вити на'укас.*

НАУМАЧКЫ, присл. Некруто, рідко (про зва-
рене яйце). *Йа 'л'уб'л'у 'йайце не" 'натвердо, ай на-
'умачкы.* Див. ще **на́мнякко**.

НАУНОВАТИ [навн'овати], ну'йу, ну'йеш, док.
Набриднути. *Сис 'вуйош ми'н'і вже навн'овав.* Пор.
уновати.

НАУПКАТИ [навп'икати], 'кайу, 'пікаш ('ка-
йеш), док. Напекти багато чого. *Ко 'йайц'а вбив, ко
'рыбы навп'икав.*

НАУРОБKY [на'урупкы], присл. Для госпо-
дарської роботи (про робочу людину). *Йа братови
лиш на'урупкы 'добра.*

НАФАЙЧИТИ, 'чу, 'чиш, док. Надиміти палін-
ням (курінням). *Нафайчив у 'хыжи, шчо н'іч не"
'витко.* Пор. **файч'іти**.

НАФАЙЧИТИСЯ [нафай'читис'а], 'чус'а,
'чис'а, док. Накуритися тютюну. *Так нафай'чив-
с'а, шчо вун'айе з 'н'ого на кіло'митер.* Пор. **фай-
ч'іти**.

НАФАРАДЛОВАНИЙ, а, е. Натомлений. *На-
фарадлований за дин'п'лугом чулу'вік.*

НАФАРАДЛОВАТИСЯ [нафарадло'ватис'а],
'лу'йус'а, 'лу'йес'а, док. Натомитися. *Нафарadlo-
'вавс'а на р'б'б'т'і.* Пор. **фарадловати**.

НАФЫСКАНИЙ, а, е. Наповнений зіпсованим
повітрям. *Нафыскана 'хыжа.* Пор. **нафыскати**.

НАФЫСКАТИ, айу, аш (айеш), док. Зіпсувати
повітря виділенням газів з анального отвору. *На-
'фыскали в 'хыжи, шчо не" мош продых'нути.* Пор.
фыскати.

НАФЫСКАТИСЯ [на'фыскатис'а], айус'а, ас'а
(айес'а), док. Те саме, що **нафыскати**. *Ба ко с'а
нафыскав у 'хыжи?* Пор. **фыскати**.

НАФІГЛІ [на'фігл'і], присл. Жартома. *Она го-
ворила з'о мн'ов на'фігл'і.*

НАФІГЛЮВАТИСЯ [на'фігл'ю'ватис'а], 'л'у-
йус'а, 'л'у'йес'а, док. Нажартуватися. *На'фігл'ю'ва-
лис'мес'а за 'вийчур 'доста.* Пор. **фіглювати**.

НАФІРКАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч.
до **наф'іркати**. *На'ф'ірман 'і бук'вы.* Див. ще **наш'раї-
баний**.

НАФІРКАТИ, айу, аш (айеш), док. Написа-
ти некрасиво; замарати, покреслити написане. *Ба
ко на'ф'іркав у к'низ'і?* Див. ще **наш'раїбати**. Пор.
ф'іркати.

НАФІТЬКАТИ [на'фіт'кати], айу, аш (айеш), не-
док., на кого, перен., вульг. Те саме, що **насвистати 2**.
*На'фіт'кав 'яа на в'ты по'р'аткы та пу'шов на дру-
гу р'б'б'ту.* Пор. **ф'ітькати**.

НАФІТЬКАТИСЯ [на'фіт'катис'а], айус'а, ас'а
(айес'а), недок. Те саме, що **насвистатися 1, 2**.

НАФТА, ы, ж. Гас, керосин. *Дав'но у 'ламп'і гу-
'р'іла 'нафта.*

НАФТЯНИТИ [нафт'анити], 'н'у, 'ниш, недок.
Забруднювати керосином посудину, річ, тіло і под.
Не" нафт'д'ни 'рукы, бо 'д'б'во мут вун'ати.

НАФТЯНИЙ [нафт'аный], а, е. Гасовий, ке-
росиновий. *Нафт'д'на скл'анка.*

НАФТЯНКА [нафт'анка], ы, ж., заст. Посу-
дина для гасу. Див. ще **ба'лога 2**.

НАФУКАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до
наф'укати. *Та'ка с' на'фукана 'п'ор'фіном, шчо на кі-
ло'митер 'ис'ц'а 'чути.*

НАФУКАТИ, айу, аш (айеш), док. Набризкати;
наповнити який-небудь простір чимось способом
розпилювання. *На'фукала на с'а 'п'ор'фіну, шчо да-
леко з 'ниї'чути.* Пор. **ф'укати**.

НАФУРТ, присл. Те саме, що **навс'є**. *Дала ми
с'ведер по'но'сити, та в'ставс'а в н'а на'фурт.* Пор.
фурт.

НАФУФЫРЕНИЙ, а, е. Причепурений і наду-
шений. *Нын'і 'наша н'і'в'іска 'дуже на'фу'фырена.*

НАФУФЫРИТИСЯ див. **нафу'фырьоватися**.

НАФУФЫРОВАТИСЯ [нафу'фыр'оватис'а],
р'у'йус'а, р'у'йес'а, недок., **НАФУФЫРИТИСЯ**
[нафу'фыритис'а], р'ус'а, рис'а, док. Причепуру-
ватися і надушитися. *Ота с'а 'д'і'вка на'фу'фырила
тай пу'шла на та'нци'.*

НАФУЧ, присл.: **Изый'ти на'фуч** – те саме, що
изый'ти на'н'іч (див. **наніч**). Пор. **фуч**.

НАХАВКАТИСЯ [на'хавкатис'а], айус'а, ас'а
(айес'а), док. Покашляти вволю. *На'дыхаламс'а
'п'ор'о'ху та хут'-'кул'ко м с'а на'хавкала.* Пор.
хавкати.

НАХАЛ'ЯВКАТИСЯ [нахал'явкатис'а], айу-
с'а, ас'а (айес'а), док. Наїстися зі смаком. *Наха-
'л'яв'кавс'а 'г'олу'ц'у.* Пор. **хал'явкати**.

НАХЫРІТИСЯ [на'хыр'ітис'а], ійус'а, ійес'а,
док., **зневаж**. Поспати міцно й досхочу. *'Мало с'а
на'хыр'ів за дин'?* Пор. **хы'ріти**.

НАХЛІПАТИСЯ [нах'липатис'а], айус'а, ас'а
(айес'а), док. 1. Те саме, що **нас'єрбатися**. *'Тул'ко*

с'а нах'лилав па'сул', шчо 'череве го бо'лит. 2. Спожити надмірну дозу алкоголю. Так с'а нах'лилав, шчо на но'гах не' може сто'яти. Див. ще нах'лыцькати 2. Пор. х'ліяти.

НАХЛЫЦЬКАТИСЯ [нах'лып'катис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док. 1. Напитися багато рідини малими ковтками. Нах'лыц'калас'а моло'ка квас'ного. 2. Те саме, що нах'ліпатися 2. Так нах'лыц'кав'а, шчо п'яний йак 'цолиток. Пор. х'лыцькати.*

НАХОВЗАТИСЯ [нах'овзатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док. Досхочу наховзатися на льоду. 'Цил'ку, йди до'хши, бо вже с'а нах'овзав. Пор. х'овзатися.*

НАХОДІТИСЯ [нах'одитис'а], 'х'ожус'а, 'ходис'а, *недок. НАЙТИСЯ* [най'тис'а], 'найдус'а, 'найдес'а, *док. 1. Знаходитися. Загу'била часу'ник, 'може, дис' 'найдес'а. Тво'йа д'їтина нахо'диц'а в нас. 2. Познайти. Мар'їка с' 'Тон'йом найш'лис'а на скир'д'овці.*

НАХОЖОВАТИ, 'х'ожуйу, 'х'ожуйеш, *недок. Знаходити. Йа шчу'с' не' нах'ожуйу' малый 'ножик.*

НАХОЖОВАТИ, 'х'ожуйу, 'х'ожуйеш, *недок. Ходити досхочу. Йа за дин' 'много кіло'митру нах'ожуйу. Див. ще нахож'оватися².*

НАХОЖОВАТИСЯ¹ [нах'ожоватис'а], 'х'ожуйес'а, *недок. Знаходитися. 'Нын'і ми'н'і с'а сла'бо нах'ожуйут з'риби.*

НАХОЖОВАТИСЯ² [нах'ожоватис'а], 'х'ожуйус'а, 'х'ожуйес'а, *недок. Те саме, що нахож'овати². Так с'а за дин' нах'ожуйу, шчо в'и'чир'і нух п'ут с'об'ов не' 'чуйу.*

НАХОСНОВАТИСЯ [нах'основатис'а], х'осну'йус'а, х'осну'йес'а, *док. Досхочу покористуватися. Нах'основалас'а 'м'ойым гор'їком, та вер'ни ми го. Пор. х'основати.*

НАХРАПІТИСЯ [нах'рапітис'а], п'л'ус'а, п'ис'а, *док. Хропіти досхочу. Нах'рапілас'а за нуч. Пор. х'рапіти.*

НАХРЯШКОВАТИСЯ [нах'рашк'оватис'а], 'куйус'а, 'куйес'а, *док. Дуже напрацюватися. Так им с'а нах'рашк'овала, шчо не' мо'глим зас'пати. Пор. х'ряшковати.*

НАЦАБКИ [нацапкы], *присл. Рачки, карачки (звичайно про малу дитину, п'яну людину). Та'кый був п'яний, шчо йшов 'нацапкы. Див. ще уг'авкы. Пор. цабати.*

НАЦВІСТІ [нац'вісти], 'ту, 'теш, *док. Дуже завітнути. 'Тул'ко ко'сиц' нац'віло, ги в ра'їу. Пор. цвісті.*

НАЦИГУЛЯТИСЯ [нацигу'л'атис'а], 'п'айус'а, 'гул'ас'а (п'айес'а), *док. Довго, до втоми гострити (ніж, сокиру, мотику і под.). Нацигу'л'авимс'а и'с'ив со'кырув. Пор. цигуляти.*

НАЦІЦНИК, а, ч. Бюстгальтер. *Давно с'їл'с' 'кі 'жоны не' но'сили на'ціцники, а тит'ир мн'огі 'нос'ат.*

НАЦЫРМАТИСЯ [на'цырматис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док. Смикати досхочу. На'цырмалас'а за 'дуйкы, аж йі 'рукы бол'ат. Пор. цырмати.*

НАЦКУБАНИТИСЯ [нац'ікубанитис'а], н'ус'а, нис'а, *док. Досхочу наговоритися набридливо й довго. 'Тул'ко нац'ікубанилас'а, шчо вже н'а голо'ва уд' 'ниій бо'лит. Пор. цікубанити.*

НАЦИМБАЛАТИСЯ [нац'імб'алатис'а], 'лайус'а, 'балас'а (лайес'а), *док. Досхочу пограти на губній гармошці. Нац'імб'алавс'а, а пак 'зачав ро'бити. Пор. цімбалати.*

НАЦІФРОВАТИ [нац'іфровати], 'руйу, 'руйеш, *док. Наробити оздоблення. Нац'іфровала с' 'к'ін'і в'с' 'акі ко'сиц'і. Пор. ціфровати.*

НАЦОМФЛАТИСЯ [на'цомфлатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док. Насмоктатися досхочу. На'цомфалас'а д'їтина 'цуцлик, а пак зас'пала. Пор. цомфлати.*

НАЦОРКОНІТИСЯ [нац'орк'он'ітис'а], н'ус'а, цорк'онис'а, *док. Те саме, що налоноітисся. Пор. цоркони 2.*

НАЦОРКОТАТИСЯ [нац'орк'отатис'а], 'к'очус'а, 'к'очес'а, *док. 1. Побрязкотіти досхочу. Нац'орк'оталас'а д'їтина. 2. перен. Те саме, що налопоітисся. Пор. цоркотати 2.*

НАЦУКАТИ, айу, аш (айеш), *док. Досхочу забавляти дитину, підкидаючи її на колінах. На'цукавим у'нука 'доста. Пор. цукати.*

НАЦУКАТИСЯ [на'цукатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док. Досхочу погратися, підкидаючись на колінах дорослого (про дитину). На'цукалас'а Мар'їчка у 'вуйка на кул'ін 'ох. Пор. цукатися.*

НАЦУКРЕНІЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до нацук'ріти. *Ну'цук'рін'і ма'ка'роны.*

НАЦУКРІТИ, р'у, риш, *док. Зробити солодким, кладучи цукор, нацукрувати. 'Дуже с' нацук'рила сыр. Пор. цукріти.*

НАЦЫЦЯТИСЯ [нац'иц'атис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док. Насатися. Так с'а нац'иц'ала д'їтина, шчо аж 'мало 'ригнула. Пор. цыцяти.*

НАЦЮЛЬОВАТИСЯ [нац'уло'ватис'а], 'п'у'йус'а, 'п'у'йес'а, *док. Націлуватися. Бы'вало, нац'у'л'уйемес'а с' 'х'лопц'ами на вичур'ниц'ах! Пор. цюльоватися.*

НАЦЯПАНИЙ [нац'япаный], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до нацяп'ати. *Нац'япане з 'бочкы гу'рн'а ви'на.*

НАЦЯПАТИ [нац'япати], айу, аш (айеш), *док. Накапати, натекти (про рідину). Нац'япай ми 'мало 'мын'дры. Нац'япало ви'но з 'бочкы. Див. ще нацяп'ати. Пор. цяпати.*

НАЦЯПКАТИ [нац'япкати], айу, аш (айеш), *док. Те саме, що нацяп'ати.*

НАЧА́ЛНИК, а, ч. Начальник.

НАЧАЛНИКОВА́ТИ, куйу, куйеш, *недок.* Бути начальником.

НАЧА́ЛО, а, с. Початок. *Нас зміни́'али в нача́л'і но́вембра.*

НАЧА́ЛСТВО, а, с., *зб.* Начальство.

НАЧА́ТИ *див. начинати́.*

НАЧА́ТИСЯ *див. начинатися́.*

НАЧА́ТЫЙ, а, е. Початий. *Начата с'піванка ф'айна.* Див. ще **зачатий**.

НАЧА́ХАНИЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **нача́хати**. *На́чахане'лис'ц'е с'посон'ашника.*

НАЧА́ХАТИ *див. нача́ховати.*

НАЧА́ХОВАТИ, хуйу, хуйеш, *недок.*, **НАЧА́ХАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Нарвати листя, гілок і под. способом відщеплення. *На́чахай сви́н'ам'лис'ц'а с'посон'ашника.* Пор. **ча́хати**.

НАЧЕРЕДА́РИТИСЯ [начереда́ритис'а], р'ус'а, рис'а, *док.* Те саме, що **напасты́ритися**. Пор. **чередари́ти**.

НАЧЕ́РТИ *див. начи́рьовати.*

НАЧІ́НАНЄ [начинан'є], а, с. Почата справа. *Ус'аке на́чинан'е не'лежке.* Див. ще **зачі́нанє**. Пор. **начина́ти**.

НАЧИНА́ТИ, 'найу, 'чинаш ('найеш), *недок.*, **НАЧА́ТИ**, чну, чнеш, *док.* Починати. *А йак'уйдут'жоны на'поле та'начнут с'півати!* Див. ще **зачина́ти**.

НАЧИНА́ТИСЯ [начи'натис'а], 'найус'а, 'чинас'а (найес'а), *недок.*, **НАЧА́ТИСЯ** [начатис'а], чнус'а, чнес'а, *док.* Починатися. *Перша с'піванка'началас'а, шчо віночкы с'а начи́найут.* *Нача-вимс'а с'міяти.* Див. ще **зачина́тися**.

НАЧИ́НИТИ, 'чин'у, 'чиниш, *док.* 1. Наробити чого (що)-небудь. *Начи́нилис'ме'вал'кы, та йс'а'хыжа з'вал'ку.* 2. вульг. Наплодити. *Начи́нив'півну'хыжу д'іти.* Пор. **чини́ти**.

НАЧИ́НИТИСЯ [начи'нитис'а], 'чин'ус'а, 'чинис'а, *док.* Наробитися. *Начи́нилимс'а'тых'зблунц'у на'свал'бу, шчо'темно ми в'д'чах.*

НАЧИ́РОВАТИ [начи'р'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.*, **НАЧИ́РЯТИ** [начи'р'яти], р'айу, 'чир'аш (р'айеш), *док.* Начерпувати великими дозами. *Начи́р'ай'води в'ко́рыто.* Пор. **чиря́ти**.

НАЧИ́РЯНИЙ [начи'рян'ий], а, е. Начерпаний великими дозами. *На́чир'ане с'ко́лд'аз'а'ко́рыто.*

НАЧІ́ХАТИСЯ [начи'хатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Начхатися, почхати досхочу. *Так им'с'а'начихала, аж н'а'черево бо́лит.* Пор. **чі́хати**.

НАЧІ́ПІНДАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Набалакати. *Ану́'а'начі́піндала ми про'сво́й'ста́ру.* Пор. **чі́піндати**.

НАЧІ́ПІНДАТИСЯ [начі'піндатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.*, *зневаж.* Набалакатися. *Ку́ма с'ку́м'ов'доста с'а'начі́піндали.* Пор. **чі́піндати**.

НАЧОКАНЬОВА́ТИСЯ [начокан'оватис'а], 'н'уйус'а, 'н'уйес'а, *док.* Напрацюватися киркою. *Бы́вало, так с'а'за'дин'начока́н'уйеш, шчо'руки си не'чуйеш.* Пор. **чоканьова́ти**.

НА́ЧОРНО, *присл.* 1. Чорним кольором (фарбою). *Двир'ц'і'помал'овали'начорно.* Антонім **на́біло**. 2. *рідк.* За спекулятивною ціною. *Май'давно'л'і'пшу'одежу'было'мош'купити'лиш'начорно.*

НАЧУ́ХТАНИЙ, а, е. Начуханий. *На́чухта-ний'мі́хір'чик.*

НАЧУ́ХТАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Начухати. *На́шчо с'так'начухта́ла'вух?* Пор. **чу́хтати**.

НАЧУ́ХТАТИСЯ [начухтатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Начухати себе. *На́чухталас'а'д'іти-на'так, аш'крів'потекла.* Пор. **чу́хтатися**.

НАЧЧА́ГА [нач'ага], ы, ж. Жін. до **начч'агош**. Див. ще **начч'агошка**.

НАЧЧА́ГОШ [нач'агош], а, ч. Ваша величність; пихатий чоловік. *Ото'та́кый'нач'агош, шчо'й'гово-р'ити не'буде'хут'ис'кым.* Пор. угор. nagyságos т.с.

НАЧЧА́ГОШКА [нач'агошка], ы, ж. Те саме, що **начч'ага**.

НАЧЧА́ГОШНИЙ [нач'агошний], а, е. Те саме, що **надце́бний**.

НАШВІ́ТЬКАНИЙ [наш'віт'каний], а, е. Відшмаганий. *На́швіт'каний'п'рутом'д'іт'вак.*

НАШВІ́ТЬКАТИ [наш'віт'кати], айу, аш (айеш), *док.* Відшмагати. *Так'того'хло́пчика'мати'наш-віт'кала, шчо'дуже'д'дво'ре́вав.* Пор. **шві́тькати 1**.

НАШЕФТОВА́ТИСЯ [нашефтоватис'а], 'ту-йус'а, 'туйес'а, *док.* Досхочу займатися дрібною спекулятивною торгівлею. *Она'за'дис'ат'г'оду'на-шефто́валас'а.* Пор. **шефтова́ти**.

НАШІ́ЙТАЛОВА́ТИСЯ [нашийталоватис'а], 'луйус'а, 'луйес'а, *док.* Досхочу нагулятися ходячи. *На́шийтало́валис'мес'а'по'горс'ту.* Див. ще **нашпаці́рова́тися**. Пор. **шийтало́вати**.

НА́ШИРОКО, *присл.* 1. Багато, у достатку. *Дуже'йу'добре, бо'живе'наши́роко.* 2. Самовпевнено, з погордою. *На́широко'зб'мнів'гово́рила.*

НАШКО́БЛАНИЙ, а, е. Накопупаний, наскоблений. *На́шкобланий'ис'пал'а'ни́ц'і'посон'ашник, ис'трука'м'елай.*

НАШКО́БЛАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Накопупати, наскобити. *На́шкоблалам'д'ітин'і'посон'ашнику'с'пал'а'ни́ц'і.* Пор. **шко́блати**.

НАШНІ́ОПАТИСЯ [наш'н'упатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Потратити багато часу й сил для виконання якої-небудь дрібної й одноманітної роботи. *На́шн'упалам'а'з'гр'ат'ками, 'заки'м'йіх'попо́лола.* Пор. **шні́опати**.

НАШПАЦІ́РОВА́ТИСЯ [нашпац'іроватис'а], 'руйус'а, 'руйес'а, *док.* Те саме, що **нашийтало́ватися**. Пор. **шпаці́рова́ти**.

НАШПІЛЬКАНИЙ [наш'пил'каний], а, е. Начерпаний малими порціями. *Наш'пил'кана с ко-рыта ро'па.*

НАШПИЛЬКАТИ [нашпил'кати], 'кайу, 'пил'-каш (кайеш), *док.* Начерпати рідини малими порціями. *Нашпил'калам во'ды с кыр'ниц'і.* Пор. **шпилька́ти**.

НАШПИЛЬКАТИСЯ [нашпил'катис'а], 'кайус'а, 'пил'кас'а (кайес'а), *док.* Напрацюватися, черпаючи рідину малими порціями. *Нашпил'каламс'а во'ды с чай'ки, 'закі с'ме переплы'ли Тису.* Пор. **шпилька́ти**.

НАШПУРЬОВАНИЙ [нашпур'ований], а, е. Заощаджений, зекономлений. *Нашпур'ован'і зроби.*

НАШПУРЬОВАТИ [нашпур'овати], 'р'уйу, 'р'уйеш, *док.* Заощадити, зекономити. *Нашпур'овалам мало 'ран'уїї 'р'іны са'дити.* Пор. **шпурьова́ти**.

НАШПУРЬОВАТИСЯ [нашпур'оватис'а], 'р'уйус'а, 'р'уйес'а, *док.* Заощаджуватися. *З 'мо-йыми с'а 'хлопц'ами нашпур'уйеш, куй о'ни та'к'і келту'в'і!* Пор. **шпурьова́ти**.

НАШРАЙБАНИЙ, а, е. Те саме, що **нафір-каний**.

НАШРАЙБАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **нафірвати**.

НАШТИЛІПАНИЙ [нашти'л'іпаний], а, е. Те саме, що **натормоше́ний**.

НАШТИЛІПАТИ [нашти'л'іпати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **натормосіти**. *Так мн'ов 'вуйко нашти'л'іпав, и'чо вун'ми не'добре.* Пор. **штиліпа́ти**.

НАШТИЛІПАТИСЯ [нашти'л'іпатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **натормосітися**. *Нашти'л'іпаламс'а на 'в'оз'і, аш кыш'кы си 'чуїу.* Пор. **штиліпа́тися**.

НАШТІЦКАНИЙ [нашт'іцканий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **нашт'іцкати**. *Нашт'іцканий 'копылами д'іт'вак.*

НАШТІЦКАТИ [нашт'іцкати], айу, аш (айеш), *док.* Наштовхати кого-небудь, надавати стусанів. *Нашт'іцкав йі чулу'вік 'задар'.* Пор. **шт'іцкати**.

НАШТРУГАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Наштурхати. *Нашт'ругала н'а, куй с'пала з'о мн'ов.* Пор. **штр'угати**.

НАШУПАНИЙ, а, е. Нашупаний. *Нашупана в 'жиби к'у'п'іка.*

НАШУПАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Нашупати. *Нашупавим у тра'ві 'пару в'р'іху.* Пор. **ш'упати**.

НАЩЕ [нашче], присл. Натщесерце. *Добре 'упити 'нашче сы'ре йай'це.*

НАЩЕВ [нашчив], у, ч. Відвідини. *'Д'акуїу за 'нашчив.* Див. ще **удозна́ванє**.

НАЩЕВІТИ див. **нащевля́ти**.

НАЩЕВЛЁНИЙ [нашчив'лений], а, е. Відвіданий. *Нашчив'лений б'ит 'іжн'ак.* Див. ще **удозна́ний, удозна́тый**.

НАЩЕВЛЯ́ТИ [нашчив'л'ати], 'л'айу, 'чивл'аш (л'айеш), *недок.*, **НАЩЕВІТИ** [наш'чивити], 'вл'у, 'виш, *док.* Відвідувати кого-небудь. *Нашчи-вилам б'ит 'іжну 'вуйну.* Пор. словац. navštíviti, чes. navštíviti, ст.чes. navšćieviti, прасл. *navěstiti т.с. Див. ще **удозна́вати**.

НАШІКАТИСЯ [наш'чикатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Ікати дуже довго, до знесилення. *Так им с'а наш'чикала, аш кил'у'хы н'а б'ол'ат.* Пор. **шікати**.

НАЩОПІТИ [нашчо'пити], 'ч'опл'у, 'чопиш, *док.* Те саме, що **нагло́ндзати**. *Ба ко нашчо'пив у 'хы'жи?* Пор. **щопіти**.

НАЩОПІТИСЯ [нашчо'питис'а], 'ч'опл'ус'а, 'чопис'а, *док.* Те саме, що **нагло́ндзатися**. *Уже с'а 'доста нашчо'пила.* Пор. **щопіти**.

НАЯЗАНИЙ [найазаний], а, е. І. Такий, на якому що-небудь прив'язано у певній кількості. *Найазаными на ты'чкы 'панкликы ут'ну'жуйут 'п'тиц'у ут с'і'в'бы.* 2. Зав'язаний, зароджений (про зав'язь плодів). *Найазан'і 'йаблы'чка, груш'кы.*

НАЯЗАТИ див. **наязова́ти**.

НАЯЗЫКА́НИТИ [найязы'канити], н'у', ниш, *док.* Намолоти язиком; пліткувати якийсь час, позлословити, попашекувати доскочу. *Найязы'канила на н'а, а т'іп'ир 'хоче 'быти 'добра.* Пор. **языкани́ти**.

НАЯЗЫКА́НИТИСЯ [найязы'канитис'а], н'ус'а, нис'а, *док.* *По'лан'а 'читаво с'а найязы'канила на 'чесного чулу'віка.* Пор. **языкани́ти**.

НАЯЗОВАТИ [найязовати], зуйу, зуйеш, *не-док.*, **НАЯЗАТИ** [най'язати], 'йажу, 'йажеш, *док.* В'язати певну кількість чого-небудь, нав'язувати. *Най'ажу 'панкликы на кура'г'ов.* Пор. **язати**.

НАЯЗОВАТИСЯ [найязоватис'а], зуйес'а, *не-док.*, **НАЯЗАТИСЯ** [най'язатис'а], 'йажес'а, *док.* 1. Ставати нав'язаним. *На кура'г'ов найязу'йу'ц'а 'панкликы, 'файн'і шір'і'нкы.* 2. Наробитися, зародитися (про зав'язь плодів). *Най'азалос'а на го'р'од'і 'п'овно 'огурку.* Пор. **язатися**.

НАЯМЧЁНИЙ [найам'чений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **наямчіти**. *'Нива найам'чена, мож ме'тати 'р'іну.*

НАЯМЧІТИ [найам'чити], 'чу, 'чиш, *док.* Наробити ямки для картоплі при садінні її. *А'бы са'дити 'р'іну, спер'ишу т'реба найам'чити.* Пор. **ямчіти**.

НАЯТИ див. **найма́ти**.

НАЯТИСЯ див. **найма́тися**.

НАЯТЫЙ [найатий], а, е. Найнятий. *'Найа-тый чулу'вік ко'сити.*

НЕ! виг. Не чіпай! *Д'ітина 'х'от'іла в'з'ати ку-т'а. «Не!» — крикнула 'мати.*

НЕБА́Й [не^вбай], *присл. предик.* Нічого страшного, не хибить, непогано. *Не^вбай му коло ду^нкы.* *Не^вбай, аж буде дошч.* Антонім **бай**.

НЕБИ́ТЄ [не^вбыт'є], т'а, с. Небуття.

НЕБИ́ЗУНЬИЙ [не^вбізуний], а, е. 1. Невпевнений. *Т'ашко тџму чулу^вікови жжити, бо в:ун вічно не^вбізуний.* 2. Ненадійний. *Ото не^вбізуний чулу^вік: йїму не^в може віроватня.* Антонім **бізуний**.

НЕБИ́ЗУНО [не^вбізуно], *присл.* 1. Невпевнено. *Увун дуже не^вбізуно говорит.* 2. Ненадійно. *Ото не^вбізуно, шчо ти Мар'іка пувбіц'ала.* Антонім **бізуно**.

НЕ́БО, а, с. 1. Небо. 2. анат. Піднебіння. *У мене на небови вчинилис'а міхір'ц'і.*

НЕБОРА́К [не^вбо^рак], ка, ч. Чоловік, становище якого викликає співчуття; неборака. *Такий не^вбо^рак с'а вчинив, аж ми жалко го.*

НЕБОРА́ЧКА [не^вбо^рачка], ы, ж. 1. Жін. до **небора́к**. *Мар'іка, не^вбо^рачка, быт'іжна.* 2. Жін. до **небо́ре**. *Лиш не^в кажи, не^вбо^рачко, шчо йа т'а застав'айу йсе робити.*

НЕБО́РЕ [не^вборе], тільки кл. відм., ч. Слово звертання до чоловіка без чіткого значення. *Под', не^вборе, до хыжи.*

НЕБОРЯ́ [не^вбо^р'а], р'ати, с. Зменш.-пестл. до **небо́ре** (вживається в стосунку до будь-якої статі і не тільки в ролі звертання). *Не^вбо^р'ата, вы с'а туй 'карт'айете, а по селу та^кий страх!* Див. ще **неборя́тко**.

НЕБОРЯ́ТКО [не^вбо^р'атко], тка, с. Те саме, що **неборя́**.

НЕБОЯЖЛІ́ВЫЙ [не^вбойажливый], а, е. Небоязкий. *Не^вбойажливый д'ит'вак.* Антонім **бояжливый**.

НЕВА́ЖНЫЙ [не^вважный], а, е. Який погано виглядає, хворий. *Вид'ілам стр'яину, доста не^вважна.*

НЕВА́ЖНО [не^вважно]. *Присл.* до **нева́жный**. *Не^вважно с'а чувствуй.*

НЕВАЛО́ШЕН *див.* **неваловшний**.

НЕВАЛО́ШНЫЙ [не^вваловшний], а, е, **НЕВАЛО́ШЕН** [не^вваловшен], шна, шне. Нездатний, невмілий, непридатний. *Йїура не^вваловшен есе вчинити.* *Не^вваловшному волови шкода й по^ловы.* Див. ще **дрымбавый**, **кылавый** 2, **невмі́тний**, **недыбавый** 2, **недуйдавый**, **нездалый**, **неспосубный**, **нетрібный** (нетрібен) 2, **неумі́тний**. Антоніми **валовшен**, **зграбный**, **зда́лый**, **способный**, **трібный**, **умі́тний**.

НЕВАЛО́ШНО [не^вваловшно], *присл.* Нездатно, невміло. *Д'ідо не^вваловшино покосив го^рот.* Див. ще **дрымбаво**, **кылаво**, **невмі́тно**, **недыба^во**, **недуйдаво**, **незда́ло**, **несносубно**, **нетрібно**. Антоніми **валовшно**, **зграбно**, **зда́ло**, **сносубно**, **трібно**, **умі́тно**.

НЕВАЛОВШНЯ́К [не^вваловшн'ак], ка, ч., *зневаж.* Ні до чого не здатний, нікудишний чоловік; нікчема. *Андр'ій – не^вваловшн'ак, увун ото не^ввчинит.* Див. ще **дрымбош**, **кылош** 2, **недыбавець**, **недуйдавець**, **шнянко́**.

НЕВАЛОВШНЯ́ЧКА [не^вваловшн'ачка], ы, ж., *зневаж.* Жін. до **неваловшня́к**. Див. ще **дрымбошка**, **кылошка** 2, **недыбавка**, **недуйдавка**.

НЕВБИВА́ТИ [не^ввби'вати], биват, *безос., недок.* Не вистачати. *Не^вбиват ми гроши на то^панкы.* Антонім **убива́ти** 2.

НЕВДА́ТНЫЙ [не^вдатный], а, е. Незручний. *Не^вдатна ко^пака.* Антонім **уда́тний**.

НЕВДА́ТНО [не^вдатно], *присл.* Незручно. *Не^вдатно ми пи^сати правџв руко^в.* Антонім **уда́тно**.

НЕВДЯ́КА [не^вд'ака], ы, ж. Невдячність. *Не^внавизу 'л'уц'ку не^вд'аку.*

НЕВІ́СКА [нй'віска], ы, ж. 1. Дружина брата, сина. *Нй'віска – чу^жса т'р'іска.* 2. Будь-яка заміжня нестара жінка. *Ото шче не^вбаба, ай нй'віска.*

НЕВІ́СТОЦЬКИЙ [нй'вістоц'кий], а, е. Невістчин. *Нй'вістоц'кий кабат.*

НЕВІ́СТУ́ЛЬКА [нй'вістул'ка], ы, ж., *бот.* Королиця звичайна (Leucanthemum vulgare).

НЕВМІ́СТНЫЙ [нй'вміетный], а, е. Те саме, що **неваловшний**. *Ты, хлопче, дуже нй'вміетный.* Антонім **умі́тний**.

НЕВМІ́СТНО [нй'вміетно], *присл.* Те саме, що **неваловшно**. *Так ис' нй'вміетно вчинив г'радици.*

НЕВОШКО́ЛОВАНЫЙ [не^ввошко'лованый], а, е. Неосвічений, неграмотний. *Тот чулу^вік не^ввошко'лованый.* Антонім **вошко́лованый**.

НЕВПО́РЯДКУ [не^вво^р'атку], *присл.* Некомфортно, не до ладу. *Шчус' му не^вво^р'атку.* Див. ще **невряду́**. Антоніми **упоря́дку**, **уряду́**.

НЕВРО́ДА [не^вврода], ы, ж. Неврожай. *С'огду на р'іну не^вврода.* Антонім **урџда**.

НЕВРЯ́ДУ [не^ввр'аду], *присл.* Те саме, що **невпорядку**.

НЕВСТІ́ЖНЫЙ [не^ввстіжный], а, е. Який не встигає, не справляється зі своїми обов'язками. *Йа не^ввстіжна й на рџботу ходити, й дома по^р'адок дер'жати.*

НЕГАДА́ТИ [не^вга'дати], дайу, гадаш (дайеш), *недок.* Мати намір, намагатися. *Тот чулу^вік не^вгадав бы с'віт прожерти, абы гожен.*

НЕГА́МІШНЫЙ [не^вгамішний], а, е. Щирий, нелукавий. Антонім **га́мішний**.

НЕГОВОРЛІ́ВЫЙ [не^вго'во^рливый], а, е. Неговіркий. *Ото не^вго'во^рливый чулу^вік, мо^ввчун.* Антонім **говорлі́вый**.

НЕГОРА́ЗД [не^вго^разд(ст)] *присл.* Негаразд.

НЕГРОЖЕ́НЫЙ [не^вгро'жений], а, е. Невихований. *Не^вгрожена д'ітина.* Антонім **гроже́ный**.

НЕГУДНЫЙ [не^ггудный], а, е. Пісний. *Піятниця 'а – не^ггудний дин'.* Антонім **гудный**.

НЕГУДНО [не^ггудно], *присл. предик.* Заборонено, не можна. *Не^ггудно 'лайати.* Антонім **гудно**.

НЕДЫБАВЕЦЬ [не^ддыбавиц'], вц'а, ч. Те саме, що **неваловшніак**.

НЕДЫБАВЫЙ [не^ддыбавый], а, е. Те саме, що **нетрібен**.

НЕДЫБАВКА [не^ддыбавка], ы, ж. Те саме, що **неваловшніак**.

НЕДЫБАВО [не^ддыбаво], *присл.* Те саме, що **неваловшно**.

НЕДЛЯШНЫЙ [нид'іл'ашный], а, е. Святковий, вихідний. *Нид'іл'ашина со'рочка.*

НЕДОБРО [не^ддобро], *присл.* Погано. *Не^ддобро ми в стар'ойі (в жу'лутку).*

НЕДОВЕРЧЕННЫЙ [не^ддоверченый], а, е. Не до кінця просвердлений. *Не^ддоверчена д'іра в 'дос'ц'і.*

НЕДОВІДИТИ *див. недовижати.*

НЕДОВИЖАТИ [не^ддовижати], 'жайу, 'вижаш ('жайеш), *недок., НЕДОВІДИТИ* [не^ддовид'іти], 'вижу, 'видиш, *док.* Недобачати. *Йа вже не^ддовижа'ю за'вд'іти ч'итку у 'гду.* Пор. **видіти**.

НЕДОВОЛЬНЫЙ [не^дд'вол'ный], а, е. Незадоволений. *Н'анко 'были не^дд'вол'н'і 'м'ой'ов р'об'от'ов.*

НЕДОГРУЖЁННЫЙ [не^ддогруженный], а, е. Недовантажений. *Не^ддогруженный вус.* Див. ще **недотеръханий**. Пор. **гружёный**.

НЕДОГРУЖОВАТИ [не^ддогружовати], жу'ю, жу'єш, *недок., НЕДОГРУЗИТИ* ['ружу, 'рузиш, *док.* Недовантажувати. *Вы, 'х'л'отц'і 'с'ого 'м'отора не^ддогрузили.* Див. ще **недотеръховати**. Пор. **грузити**.

НЕДОГРУЖОВАТИСЯ [не^ддогружоватис'а], жу'юс'а, жу'єс'а, *недок., НЕДОГРУЗИТИСЯ [не^ддогрузитис'а], 'рузус'а, 'рузис'а, *док.* Недовантажуватися. *Л'іт'и'є 'с'а не^ддогрузити, ги перегрузити.* Див. ще **недотеръховатися**. Пор. **грузитися**.*

НЕДОГРУЗИТИ *див. недогружовати.*

НЕДОГРУЗИТИСЯ *див. недогружоватися.*

НЕДОКЛІЛЫЙ [не^ддокл'ілый], а, е. Який не догорів, недотлілий. *Не^ддокл'іле д'р'є'во.*

НЕДОЛЕГНИТИ [не^ддолігніти], 'гін'у, 'гін'иш, *док.* Мало парубкувати, одружитися молодим. *Йа не^ддолігніви, а вже 'с'а 'зачала 'в'ойна.*

НЕДОЛІЧЁННЫЙ [не^ддол'ічений], а, е. Недолікований. *Не^ддол'ічений жу'лудок.*

НЕДОЛІЧИТИ [не^ддол'ічити], л'ічу, л'ічиш, *док.* Недолікувати. *Не^ддол'ічили д'ітину, та 'кашле.* Пор. **лічіти**.

НЕДОЛІЧИТИСЯ [не^ддол'ічитис'а], л'ічус'а, л'ічис'а, *док.* Недолікуватися. *Не^ддол'ічила'мс'а та в'п'ят им забул'іла.* Пор. **лічітися**.

НЕДОЛЛИВАТИ [не^ддол'ливати], 'вайу, 'ли-ваш ('вайеш), *недок., НЕДОЛЛЯТИ* [не^ддул'ляти], 'дул'у, 'дул'єш, *док.* Недостатньо наливати. *Тот корч'мар' ус'ім не^ддол'ливат, за'в'то й 'х'ыжу так 'с'коро в'ч'ни'в.* Пор. **лляти**.

НЕДОНОСКИ [не^ддонос'ки], л'д'но'ску, *мн.* Старий одяг, який уже хтось носив. *Май мал'і 'д'і-ти дав'но но'сили не^ддонос'ки за 'стар'иш'ми.*

НЕДОПРАВТИ *див. див. недоп'равльовати.*

НЕДОПРАВЛЕННЫЙ [не^ддоп'равлений], а, е. 1. буд. Недобудований. *Не^ддоп'равлена 'х'ыжа.* 2. перен., вульг. Нерозумний. *Та Олекса не^ддоп'равлений, и'чо з н'ого 'в'оз'меш.* Див. ще **недочіненый**.

НЕДОПРАВЛЬОВАТИ [не^ддоп'равл'овати], л'уйу, л'уйєш і **НЕДОПРАВЛЯТИ** [не^ддоп'рав-ляти], л'айу, л'авл'аш (л'айєш), *недок., НЕДОПРАВТИ [не^ддоп'равити], вл'у, виш, *док., буд.* Не завершувати будівництво, недобудовувати. *Мы и'ще не^ддоп'равили 'х'ыжу.* Пор. **п'равити**.*

НЕДОПРАВЛЯТИ *див. недоп'равльовати.*

НЕДОРОСТОК [не^ддоросток], тка, ч., *зневаж.* Людина невеликого зросту. *Тот не^ддоросток 'дуже прукл'атый.* Див. ще **незросляк**, **шт'іглєнц**.

НЕДОТЕРЪХАНЫЙ [не^ддотир'ханий], а, е. Те саме, що **недогруж'єный**. *Не^ддотир'хана ма-шина.*

НЕДОТЕРЪХАТИ *див. недотеръховати.*

НЕДОТЕРЪХАТИСЯ *див. недотеръховатися.*

НЕДОТЕРЪХОВАТИ [не^ддо'тир'ховати], хуйу, хуйєш, *недок., НЕДОТЕРЪХАТИ* [не^ддотир'хати], 'хайу, 'тир'хаш ('хайєш), *док.* Те саме, що **недогружовати**. Пор. **теръхати**.

НЕДОТЕРЪХОВАТИСЯ [не^ддо'тир'ховатис'а], хуйус'а, хуйєс'а, *недок., НЕДОТЕРЪХАТИСЯ* [не^ддо'тир'хатис'а], 'хайус'а, 'тир'хас'а ('хайєс'а), *док.* Те саме, що **недогружоватися**. Пор. **теръхатися**.

НЕДОУЧОК [не^ддоучок], чка, ч., *зневаж.* Недоучка.

НЕДОЧІНЕННЫЙ [не^ддо'чиненный], а, е. Те саме, що **недоп'равлений**.

НЕДУЙДАВЕЦЬ [не^ддуйдавиц'], вц'а, ч., *зневаж.* Те саме, що **неваловшніак**.

НЕДУЙДАВЫЙ [не^ддуйдавый], а, е. Те саме, що **неваловшний**. *Не^ддуйдава жо'на – не^ддуйдавка.*

НЕДУЙДАВО [не^ддуйдаво], *присл.* Те саме, що **неваловшно**.

НЕДУЙДАВКА [не^ддуйдавка], ы, ж., *зневаж.* Те саме, що **неваловшніак**.

НЕДУМЛИВЫЙ [не^ддумливый], а, е. Безтолковий. *Не^ддумливый чулу'вік.* Див. ще **немысл'єнный**, **нерозмысл'єнный**.

НЕДУМЛИВО [не^ддумливо], *присл.* Безтолково. *Она не^ддумливо 'робит у'ту р'об'оту.* Див. ще **немысл'єнно**, **нерозмысл'єнно**.

НЕДУСТАТКИ [не^ндустаткы], у, мн.; одн. не^ндустаток, тка, ч. Нестатки. *Заки с^нме^н были молодыми, та все в нас^н были не^ндустатки.*

НЕЁ [не^нйе], предик. сл. Немає. *Ти/пиркы тако^нго не^нйе. Кум ку^нму, йак не^нйе ко^нму.*

НЕЗАДА́РЬ [не^нзадар^н], присл. 1. Платно, за оплату. *Пур^ніж ми дры^нва, ото буде не^нзадар^н.* 2. Недарма. *Не^нзадар^н им т^на вчив, бо щѣс^н зна^нйеш.* Антонім **за́дарь**.

НЕЗАРАНТОВА́НИЙ [не^нзаран^нтований], а, е. Незаправлений засмажкою (про страву). *Не^нзаран^нтована йіда така – гі бѣда гур^нка.* Пор. **заран^нтований**.

НЕЗГРА́БНИЙ [не^нзграб^нний], а, е. 1. Неакуратний, негарний. *Не^нзграбна в т^на робота (жона).* 2. Те саме, що **неваловішний**.

НЕЗГРА́БНО [не^нзграбно]. Присл. до **незграб^нний**. *Так не^нзграбно^н пише, шчо не^н може за ним читати.*

НЕЗДА́ЛЫЙ [не^нзда^нлый], а, е. Те саме, що **неваловішен**. Антонім **зда́лый**.

НЕЗДА́ЛО [не^нзда^нло], присл. Те саме, що **неваловішно**. Антонім **зда́ло**.

НЕЗДЕРЖА́НИЙ [не^нздержан^ний], а, е. Нестриманий. *Ота жо^нна не^нздержана – хут^н за шчо с^на впа^нлит.*

НЕЗДЕРЖА́НО [не^нздержано]. Присл. до **нездержан^ний**. *Ты, не^нбого, дуже не^нздержано по^нводис^н: а з^нл’уд^нми.*

НЕЗНАКО́МЫЙ [не^нзна^нкомый], а, е. Незнайомий. Антонім **знако́мый**.

НЕЗНА́ТЁ [не^нзна^нт’е], т^на, с. Незнання, невідання, необізнаність. *Ото в:ун учи^нив не^нна^нрочно, ай уд не^нзна^нт^на.* Антонім **зна́тё**.

НЕЗРО́СЛЫЙ [не^нзрос^нлый], а, е. Малорослий, такий, якому немає зросту. *Не^нзрос^нлый^н копы^нл.*

НЕЗРОСЛЯ́К [не^нзрос^нл’ак], ка, ч., зневаж. Те саме, що **недо́росток**.

НЕЗРОСЛЯ́ЧКА [не^нзрос^нл’ачка], ы, ж., зневаж. Жін. до **незросляк**.

НЕЗЧАСО́М [не^ншча^нсом], присл. Передчасно. *Ота жо^нна вродила хлопчика не^ншча^нсом.*

НЕКЫВА́НИЙ [не^нкыван^ний], а, е. Незайманий. *Не^нкывана йіда.* Антонім **кываний**. Див. ще **некыну́тый**.

НЕКЫНУ́ТЫЙ [не^нкы^ннутый], а, е. Те саме, що **некыван^ний**.

НЕМЫСЛѐННИЙ [не^нмыслен^ный], а, е. Те саме, що **недумлівий**. *Не^нмыслен^на жо^нна.*

НЕМЫСЛѐННО [не^нмыслен^но], присл. Те саме, що **недумліво**. *Не^нмыслен^но говорит ота жо^нна.*

НЕМНОГО́Й [не^нмно^нгой], т^на, т^не; частіше не^нмногі, гых, мн. Деякий. *Не^нмногі^н л’уде знайут,*

йак з бор^нтиц^нами урадити. Не^нмногі^нй нарот прийшов на збори. Антонім **многі**.

НЕНАРОКО́М [не^ннаро^нком], присл. Нена^нроком. Див. ще **пена^нрѣчно**. Антоніми **на^нроком**, **па^нрѣчно**.

НЕНАРО́ЧНО [не^нна^нрочно], присл. Те саме, що **пена^нроком**. *Йа ти не^нхѣт^нла бѣды, ото в^нмене не^нна^нрочно с^на стало.*

НЕОБАВКЫ [не^нобавкы], присл. Незабаром, скоро. *Не^нобавкы^н мамка с^на вернут.* Див. ще **ноза́богом**.

НЕОБЫЧА́ЙНИЙ [не^но(в)бы^нчайный], а, е. Який не дотримується звичаїв, заведеного порядку; некультурний. *По^нлан^на – не^нвбы^нчайна жо^нна: она хут^н шчо може вчинити.* Антонім **обыча́йный**.

НЕОБЫЧА́ЙНО [не^но(в)бы^нчайно], присл. Некультурно, без дотримання звичаїв. *Тот чу^нлувік по^нводиц^н: а не^нвбы^нчайно.*

НЕОБЫ́ЧНЫЙ [не^но(в)бы^нчный], а, е. Незвичайний, незвичний. *Ми^нгал^н – не^нвбы^нчный чу^нлувік.* Не^нвбычна робота. Антонім **обы́чный**.

НЕОБЫ́ЧНО [не^но(в)бы^нчно], присл. Незвичайно, незвично. *Ми^нн^ни не^нвбычно ка^нзати стар^ншуму «ты».* Антонім **обы́чно**.

НЕОДІ́ТЫЙ [не^нвд^нітый], а, е. Роздзянений. *Не^нвд^ніта д^нітина.*

НЕПА́РА [не^нпара], ы, ж. Той (та, те), що не підходить. *Ота д^нівка йу^нму не^нпара.* Дали ми в бѣвт^ні то^нпанак не^нпару.

НЕПЛА́ТЦЯ [не^нпла^нц’а], і, ч. Той, що не хоче платити за виконану роботу або повертати борг. *З Андр^н ійом н^ніч не^нтреба^нмати, бо в:ун не^нпла^нц’а.*

НЕПОРЯ́ДОЧНИЙ [не^нпор^надочный], а, е. Те саме, що **неря́дний**.

НЕПОСТО́ЯННИЙ [не^нпосто^нйан^ный], а, е. Мінливий. *Ота жо^нна – гі йс^на го^ндина, дуже не^нпосто^нйан^на.* Пор. **посто́янный**.

НЕПѐТРИБ [не^нпѣтр^ніб(п)], рѣбу, ч. Ні на що не здатна людина або річ. *Не^нмос^н: а тым хлѣпц^ном пуслужити, бо не^нпѣтр^ніп.* Накуповав ус^накого не^нпѣтре^нбу, лиш зрѣши потратив.

НЕПРА́НИЙ [не^нпран^ний], а, е. Брудний, який не випрали. *Не^нпрана сорочка.*

НЕПРАНКА, ы, ж. 1. Брудна сорочка. *Ку^нл^нко бу^ндеи ходити у не^нпранц^ні?* 2. зневаж. Брудна неохайна жінка. *Сама не^нпранка, а в дру^нгого видит хыбу.*

НЕПРАНЧУ́ЛЕ [не^нпран^нчу^нл’е], а, с., зб. Брудна білизна, одяг. *У то^нму с^на не^нпран^нчу^нл^ну вуши вчин^нат.*

НЕПРЕСТА́ННИЙ [не^нпрестан^ный], а, е. Безперервний. *У туй хыжи не^нпрестан^на лайка.* Не^нпрестан^ный дощ, не^нпрестан^не кѣван^не.

НЕПРЕСТА́ННО [не^нпрестан^но], присл. Весь час, постійно. *Не^нпрестан^но ми бреше.*

НЕПУДЛЫЙ [не^нпудлый], а, е. Досить добрий, якісний, непоганий. *Не^нпудлу м си^н кôсу кувив.* Див. ще **нехыбный**. Антонім **пудлый**.

НЕПУДЛО [не^нпудло], присл. Присл. до **непудлый**. *Муй сын не^нпудло с'а^н майе.* Див. ще **нехыбно**. Антонім **пудло**.

НЕРВНЫЙ, а, е. Нервовий, нервовозний. *Нервный чулувік.*

НЕРВНО, присл. Нервово, нервовозно. *Дуже нервно говорив.*

НЕРВОЗИТИ [не^нр'визити], 'вôжу, 'вôзиш, *недок.* Нервувати кого-небудь. *Не не^нр'вôз'н'а^н тул'ко.*

НЕРВОЗИТИСЯ [не^нр'визитис'а], 'вôжус'а, 'вôзис'а, *недок.* Нервуватися. *Голова н'а болит, бо не^нр'вôжус'а*

НЕРОБ [нероб(п)], ба, ч. Те саме, що **лôдарь**. *Нероба здалеку познати.*

НЕРОЗЛУЧНЫЙ [не^нруз'лучный], а, е. Нечленороздільний (про мовлення); невиразний, незрозумілий; нечіткий, нерозбірливий. *Говорит не^нруз'лучным^н яззык'ом.* Антонім **розлу'чний**.

НЕРОЗЛУЧНО [не^нруз'лучно], присл. Нечленороздільно, невиразно, нечітко, нерозбірливо. *Пишеш не^нруз'лучно, йа за тôбôв не^н годна прочитати.* *Говорит не^нруз'лучно, та йа го не^н рузу'мийу.* Антонім **розлу'чно**.

НЕРОЗМЫСЛЕННЫЙ [не^нрозмыслен'ный], а, е. Те саме, що **педумлівый**. *Не^нрозмыслен:а жôна.*

НЕРОЗМЫСЛЕННО [не^нрозмыслен:о], присл. Те саме, що **недумліво**. *Не^нрозмыслен:о вчинила гр'аткы.*

НЕРУВНЯ [не^нрун'а], і, ж. Нерівня. *Не^нфайна пара, бо вта^н д'івка тôму хлôпц'ови не^нрун'а.* Антонім **рувня**.

НЕРЯДНЫЙ [не^нр'адный], а, е. Непорядний. *Ото не^нр'адный чулувік.* Див. ще **непорядочный**. Антонім **рядный**.

НЕСЛОБУДНО [не^нслôбудно], присл. *предик.* Не можна, не дозволено. *Таке, гі ты рôбиш, не^нслôбудно рôбити.* Антонім **слôбудно**.

НЕСОХТУВНЫЙ [не^нсух'тувный], а, е. Незвиклий. *Не^нсух'тувный до т'аи'кôй рôботы.* Антонім **сохтувний**.

НЕСПОСУБНЫЙ [не^нспус'убный], а, е. Те саме, що **невалôвшний**. *Не^нспус'убна жôна (мôтыка).* Антонім **сносу'бний**.

НЕСПОСУБНО [не^нспус'убно], присл. Незручно, не на руку. *Не^нспус'убно ми сив тилôв тилити.* Антонім **сносу'бно**.

НЕСТИ, 'несу, 'несеш; *мин.* ч. н'ус, 'несла, 'несли, *недок.* Нести.

НЕТЕЦИК [не^нтечик], присл. Не до вподоби. *Шчôс'ийи не^нтечик.* Пор. угор. діал. тессік 'подо-бається'.

НЕТОЛКОВЫЙ [не^нтол'ковый], а, е. Безтолковий. *Не^нтол'ковый хлôпци'.* Антонім **тол'ковый**.

НЕТОЛКОВО [не^нтол'ково], присл. Безтолково. *Уч'нив вôрота не^нтол'ково.* Антонім **тол'ково**.

НЕТРЕБ [нетреб(п)], ба, ч., *зневаж.* Лінива і ні до чого не здатна людина. *Но ты вден^н л'уц'кый нетреб.*

НЕТРІБЕН див. **нетрібный**.

НЕТРІБНЫЙ [не^нтр'ібный], а, е, **НЕТРІБЕН** [не^нтр'ібен], бна, бне. 1. Лінивий. *Не^нтр'ібна в н'ого жôна, бо н'ич не^н хоче рôбити.* 2. Те саме, що **невалôвшний**.

НЕТРІБНО [не^нтр'ібно], присл. Те саме, що **невалôвшно**. *Не^нтр'ібно ми пок'лали двир'і, бо вже уд'висли.*

НЕТРІБНЯК [не^нтр'ібн'ак], 'ка, ч., *зневаж.* Лінивий чоловік. *Із не^нтр'ібн'аком жу'н' т'ашко жити.*

НЕТРІБНЯЧКА [не^нтр'ібн'ачка], ы, ж. Жін. до **нетрібный**. *Мойа ку'ма не^нтр'ібн'ачка: у нийи^н хыжа вічно не^нметена.*

НЕУВІРЕНИЙ [не^ну'вірений, не^нв'ірений], а, е. Невпевнений. *Не^ну'вірена м, ци п'рийде ав'тôбус.* Антонім **увірений**.

НЕУВІРЕНО [не^ну'вірено, не^нв'ірено], а, е. Невпевнено. *Не^ну'вірено вб'и'ала, шчо п'рийде ми ко'пати.* Антонім **увірено**.

НЕУКАЗНЫЙ [не^нвказ'ный], а, е. Непоказний, який не виділяється в кращий бік. *Не^нвказна вта^н д'івка (хыжа, тел'иц'а).* Антонім **указный**.

НЕУКЫЙ [не^ну'кий], а, е. Нерозумний, невмілий. *Рôсте в т'а не^ну'кий хлôпчище.* Антонім **у'кий**.

НЕУМІЕТНЫЙ [не^ну(в)м'іетный], а, е. Те саме, що **невалôвшний**.

НЕУМІЕТНО [не^ну(в)м'іетно], а, е. Те саме, що **невалôвшно**.

НЕУМНЫЙ [не^нумный], а, е. Нерозумний. *Не^нумна вта жôна, куй та'ке вчинила.* Антонім **умный**.

НЕУМНО [не^нумно]. Нерозумно. *Не^нумно ти с'а вказала с'тymi бис'ідами.* Антонім **умно**.

НЕУПЛАТА [не^нвп'лата], *невідм., ж., предик.* сл. Невигідно, некорисно. *Не^нвплата ми на рôботу ав'тôбусом с'а вôзити, завто йду на пôйїзд.* Див. ще **неуплатно**. Антонім **уплата**.

НЕУПЛАТНЫЙ [не^нвп'латный], а, е. Невигідний, некорисний. *Ис'а рôбота м'ін'і не^нвп'латна.* Антонім **уплатный**.

НЕУПЛАТНО [не^нвп'латно], присл. Те саме, що **неуплата**. *Не^нвплатно ми так дôлеко ходити на рôботу.* Антонім **унлатно**.

НЕФАЙНЫЙ [не^нфайный], а, е. Нетарний, красивий; поганий. *Не^нфайна д'івка.* Антонім **файный**.

НЕФАЙНО [не^нфайно], Присл. до **нефайный**. *Ты йсе не^нфайно робиш*. Антонім **файный**.

НЕХАЛ [не^нхал], а, ч., *зневаж.* Безглуздий чоловік, хлопець. *Йак ты можеш жити с та^нкым не^нхалом!*

НЕХАРАПУТНИК [не^нхарапутник], а, ч., *рідк.* Те саме, що **нехарник**.

НЕХАРАПУТНЫЙ [не^нхарапутный], а, е. 1. Брудний. *Не^нхарапутна жо^нна*. 2. перен. Який не дотримується звичаїв; нахабний. *На Олексу не^нможє біз^новати, бо в:ун не^нхарапутный чулу^нвік*. Див. ще **нехарний**.

НЕХАРАПУТНО [не^нхарапутно], присл. 1. Брудно. *У^нийі в^нхыжі усе не^нхарапутно*. 2. перен. Без дотримання звичаїв; нахабно. *По^нлан^н а^н ду^нже не^нхарапутно с^на по^нводит*. Див. ще **нехарно**.

НЕХАРНИК [не^нхарник], а, ч., *зневаж.* Брудний, неакуратний чоловік, хлопець. *Ото та^нкый не^нхарник, и^нчо^н н^н і^нгда с^на не^нмыйе*. Див. ще **нехарапутник**.

НЕХАРНЫЙ [не^нхарный], а, е. Те саме, що **нехарапутный**. Антонім **харный**.

НЕХАРНО [не^нхарно], присл. Те саме, що **нехарапутно**.

НЕХАРЬ [нехар'], ри, ж. 1. Бруд; безпорядок. *У^н тойі жо^нны та^нка^н нехар^н у^н хыжі, и^нчо^н н^н і^нгде с^ністи*. 2. перен. Неохайна людина. *Нехар^н – ото нехарный чіл^н адник*. 3. перен. Аморальна людина. *Йа с та^нк^нов нехар^н ов не^нх^нчу й говори^нти*.

НЕХЫБНЫЙ [не^нхыбный], а, е. Те саме, що **непудлый**. *Йура – не^нхыбный чулу^нвік*.

НЕХЫБНО [не^нхыбно], присл. Те саме, що **непудло**. *Мойа дун^н ка, хвала^н Б^ногу, не^нхыбно с^на майе*.

НЕХОТЯ [не^нх^нт^на], присл. Не хочачи, без бажання. *Не^нх^нт^на, не^нх^нт^на нуйілі й кры^нх^нт^не*.

НЕХРЕСТ [нехрест], а, ч. 1. Нехрещена дитина. *Мойа^н періа д^нітина в^нмел:а нехрестом, бо не^нв^нстигли йі покрес^нтити*. 2. Те саме, що **безвірник 2**. *Нехрест – ото бе^нзвірник, у^н Б^нога, с^на^нтив бы с^на, не^нвірuye*.

НЕЧЕКАНЫЙ [не^нчеканый], а, е. Нежданий. *Не^нчекан^н і^нг^ндс^нц^ні*. Антонім **чekanый**.

НЕЧЕКАНО [не^нчекано]. Присл. до **нечekanый**, а, е. Неждано. *Прийшла не^нчекано*.

НЕЧЕСНЫЙ [не^нчесный], а, е. Те саме, що **заклятый**. Антонім **чесный**.

НЕЧЕСНЯК [не^нче^нс^нн^нак], ка, ч. Чоловік або хлопець неспокійної вдачі. *Муй х^нл^ноци^н та^нкый не^нче^нс^нн^нак, не^нх^ноче н^на с^нлухатис^на*.

НЕЧЕСНЯЧКА [не^нче^нс^нн^начка], ы, ж. Жін. до **нечесняк**.

НЕЧЕСТІВЕЦЬ [не^нче^нс^нтивец^н], вц^на, ч., *зневаж.* Грішна людина, що порушус норми людсько-

го співжиття. *Йа с тым не^нче^нс^нтивц^ном не^нх^ночу н^ніч мати*.

НЕЧЕСТІВЫЙ [не^нче^нс^нтивый], а, е. Який порушує норми людського співжиття. *Не^нче^нс^нтива жо^нна*.

НЕЧІСТЕ [не^нчисте], ого, у *знач.* ім. Нечиста сила. *Йура з^н н^нан^н ком г^нов^ндр^нат за не^нчисте, а мы с^на, д^ніти, бо^нйіме того*.

НЕЧИСТОТНЫЙ [не^нчис^нтотный], а, е. Неохайний. *Не^нчис^нтотный чулу^нвік*. Антонім **чистотный**.

НЕЧИСТОТНО [не^нчис^нтотно]. Присл. до **нечистотный**. *Не^нчис^нтотно в туй^н хыжі*. Антонім **чистотно**.

НЕШИКОВНЫЙ [не^нши^нк^новный], а, е. Неенергійний, повільний. *Не^нши^нк^новна д^нітина*. Антонім **шиковный**.

НЕЩАСНИК [не^нщ^нчасник], а, ч., *лайл.* Недобра людина, зловмисник. *Тот не^нщ^нчасник хут^н-ко^нго вдарит, не^нможє му н^ніч упу^нвісти не^нп^нн^ному*.

НЕЩАСНИЦЯ [не^нщ^нчасниц^на], і, ж., *лайл.* Жін. до **нешчасник**.

НЕЩАСНЫЙ [не^нщ^нчасный], а, е. 1. Нешасний. 2. перен. Те саме, що **заклятый**. *Ото та^нкый не^нщ^нчасный д^ніт^нвак, и^нчо хут^н-й^на^нк^ной біды наробит*.

НЄ! [н^не!]. Вигук, яким відганяють корову, теля. **НЄВОЯ** [н^не^нвойа], *войі, ж.* Падуца (чорна) хвороба; біда. *До н^не^нвойі! Н^не^нвойа бы т^на вбила!* (прокльон). Пор. угор. nyavalya, діал. nyavaja т.с.

НЄВОЯШНЫЙ [н^не^нвойашный], а, е. Те саме, що **заклятый**.

НЄРЕШІГ [н^не^нри^ншиг(к)], ту, ч., *рідк.* Виграш, вигода, прибуток. *Ис т^нвой^нойі, с^ныне, р^но^нботы мін^н і не^нйе н^не^нриши^нгу*. Пор. угор. nyereség т.с.

НЄТ [н^нит], част. Ні. «Ідеш на вулиц^ну?» – «Н^нит». Див. ще **ыы**. ♦ **Де бы н^нит** – та де там. «Ідеш на р^но^нботу?» – «Де бы н^нит».

НИ! виг. Використовується з метою привернення чиесь уваги до когось (чогось). Дивись! *Ни, ко до нас іде!*

НИДІТИСЯ [нид^нітис^на], д^ні^нйус^на, д^ні^нйес^на, *недок.* Втрачати сили, ставати фізично слабим, чахнути. *Ба и^нчо Мар^ніц^н і йе. куй^н нид^ні^нйес^на на о^нчах?*

НИЖЫЙ, а, е. Нижчий. *Йа^н н^нижый уд брата*.

НИЖЕ. Присл. до **нижый**. *Петро живе мало^нниже*.

НИКАНЄ [никан^не], а, с. Розглядання. *Шчо с того^н н^никан^на, куй у т^на гроши не^нйе, в^нбы купити тот с^нведер*. Див. ще **позіранє**. Пор. **никати**.

НИКАТИ, айу, аш (айеш), *док.*, **НИКНУТИ**, ну, неш, *недок.*, *рідк.* Те саме, що **дивіти**. *Никалам у календар^н, коли буде Паска^н с^ного^нгода*.

НІКАТИСЯ [нікатис'а], айус'а, ас'а:а (айе-с'а), *недок.* Роздивлятися, дивитися. *Никайс'а, шчо 'робит д'їтина.* ♦ **Нікатис'а вівком** – дивитися вовком. *Не' 'никайс'а на н'а 'вівком, бо йа ти н'іч не' 'вин:а.* Див. ще **нозир'атися**.

НІКНУТИ *див. нікати.*

НІЧИЛНИЦІ [нічилниц'ї], ип', *мн.;* *одн.* 'ничилниц'а, і, *жс., ткац., заст.* У ткацькому верстаті пристрій у вигляді ниткових петель між двома поперечними планками, служить для піднімання частини ниток основи. *Йак'і 'ничилниц'ї, та'ке й 'бердо. 'Ходиш, йак 'ничилниц'ї, с'у'ды-ту'ды.*

НІЩИТИ [нишити], чу, чиш, *недок.* 1. Нищити. 2. Приводити в непридатність. *Ты, 'Петрику, 'нищиши то'паночки б'й'чи 'лопту.*

НІНІ [нын'ї], *присл.* Сьогодні, нині. Див. ще **нінікі**.

НІНІКЫ [нын'ікы], *присл.* Те саме, що **ніні**. *'Нын'ікы 'п'ятниц'а.*

НІБЫСЬ [н'ібыс']. 1. *спол. порівн.* Уживається для приєднання порівняльних зворотів і підрядних речень порівняльних у знач.: *ніби, нібито, наче, немов і под.* *Прийшов 'попри 'мене, н'ібыс' н'а не' 'вид'їв. 2. част.* Уживається для вираження сумніву, непевності щодо висловленого. *Н'ібыс' ме'не 'Петро й не' 'видит, но йа 'увірена, шчо в:ун н'а за'мітив.*

НІВРІЧКУ [н'іврічку], *присл., ласк.* 1. Нівроку. *'Наша 'бабка ще ніврічку.* 2. *в ролі встав.сл., ласк.* Нівроку. *У'мене 'внучок, н'іврічку, вже 'ходить.*

НІГДА [н'ігда], *присл.* Ніколи. *Ус'у р'об'оту 'н'ігда не' 'пере'робиш.* Див. ще **ш'уга**.

НІГДА-Ш'УГА [н'ігда-шуга], *присл.* Більше ніколи. *Йа 'то'му ма'н'т'ови 'н'ігда-шуга не' 'п'в'руйу.*

НІГДЕ [н'ігде], *присл.* Ніде. *Та'ка ма'ла 'хыжа, шчо 'н'ігде в н'у'ї 'с'істи.*

НІГДІ [н'ігді], *присл.* Ніді. *Муй сын н'ігді не' 'робит.*

НІЗАЩО [н'ізашчо], *присл.* Немає за що. *Йак 'н'ан'ко в'мел:и, м'н'ї 'было 'н'ізашчо 'жжити.*

НІКО [н'іко], н'ікого, займ. *запереч.* Ніхто. *Н'іко не' 'знайе, 'ко'ли в'мре.*

НІКУ'ЛКО [н'ікул'ко], займ. *запереч.* Ніскільки. *Н'ікул'ко м не' зар'обила 'нын'ї.*

НІМЕЩИНА [н'імешчина], *ы, жс.* Німеччина.

НІМІЦЯ [н'імиц'а], і, *жс., бот.* Блекота чорна (*Hyoscyamus niger*). *Та'кий дур'ний, г'ібы с'а н'і'миц'ї 'на'їв.*

НІМІЙ [н'імій], а, е. Німій. ▲ **Н'іма жа-лива**, *бот.* – собача кропива звичайна (*Leonurus cardiaca* L.).

НІМКО [н'імко], а, ч., *зневаж.* Малоговорка людина, мовчун. *Тот н'імко за ц'їлий 'вийчур 'слова не' в'п'віст.* Див. ще **німкош**.

НІМКОШ [н'імкош], а, ч., *зневаж.* Те саме, що **німко**.

НІМКОШКА [н'імкошка], *ы, жс., зневаж.* Жін. до **німкош**.

НІТ [н'іт], а, ч. Заклепка. *Н'ітом н'ітуйут 'д'іручку на по'судин'ї.* Пор. нім. *Niet* т.с.

НІТОВАНС [н'ітован'е], а, с. Ліквідація дірки за допомогою заклепки. *Н'ітован'е від'ра.* Пор. **нітовати**.

НІТОВАНИЙ [н'ітований], а, е. Залатаний за допомогою заклепки (про дірку). *Н'ітоване 'денце на горі'кови.* Див. ще **занітований**.

НІТОВАТИ [н'ітовати], 'туйу, 'туйеш, *недок.* Латати дірку на посудині за допомогою заклепки. *Н'ітуйу дуйниц'у, бо те'че.*

НІУДКЫ [н'іуткы], *присл.* Немає звідки, нізвідки. *'Н'іуткы роздо'быти дош'чок.* Пор. **уткы**.

НІЧ [н'іч], *присл.* Нічого. *Ц'їлий дин', 'хлопче, н'іч не' 'робиш.* Пор. словац. *nič* т.с.

НІЧОГОТА [н'іч'огота], *ы, ч., жс., зневаж.* Ніччема. *Н'іч'огота – вто та'кий чулу'вік, вад'жона н'ї дай н'ї пуй'ди.* Див. ще **нічог'отка, н'ї дай н'ї пуй'ди** (*див. дати*).

НІЧОГ'ОТКА [н'іч'ог'отка], *ы, ч., зневаж.* Те саме, що **нічог'ота**.

НІЩО [н'ішчо], *присл.* Нема чого. *Она то'го не' з'робит – 'н'ішчо й 'думати.*

НІЯКЫЙ [н'іякый], а, е. Нікудишній, негодящий; старий. *Есе вже н'іякый 'кабат, лиш 'увере-чи го.*

ННІСЬКА [н:ис'ка], *присл.* Сьогодні. *'Н:ис'ка дуж'жу не' бу'де.*

НО¹, *спол., протист.* Але. *Кликали н'а на ви-чурниц'ї, но йа не' пуш'ла.* Див. ще **айбо 1**.

НО², *част., підсил.* Ну. *Но пак шчо бы с' 'х'от'ї-ла? Но, та ка'жи, куд'ї йдеш.*

НО³, *виг.* Уживається при висловленні захо-чення, спонукання коней, волів до руху. *Но, в'д'г'ов'!*

НОВАК, 'ка, ч., *астр.* Молодий місяць, молодик. *На нов'ак с'а го'дина м'н'айе.*

НОВЕМБЕР, бра, ч. Листопад. *У нов'ембр'ї бы-вайе с' 'х'ї.* Пор. угор. *november*, лат. *november* т.с.

НОВЕМБРОВИЙ, а, е. Листопадовий. *Новем-бровий дин' сум'ний.*

НОВІНКА, *ы, жс.* 1. Зменш. до новина 'нови-на'. 2. Газета. *Мы нов'инок не' ч'їтайеме, бо в них б'решут.*

НОВОСЕЛІЦЯ [ново'селиц'а], і, *жс.* Вулиця чи район села з новозбудованими будинками. *У нас у с'їл'ї пр'от'али ну'ві 'вулиц'ї, та йе вже ново'селиц'ї.*

НОВТА [н'овта], *ы, жс. муз.* 1. Мелодія, мотив. *Йа іс'у 'новту вже дис'чула.* 2. Народна пісня. *Зас'п'ївайме 'нашу 'новту.* Пор. угор. *póta* '(народ-на) пісня'.

НОВТАРЕСЬКИЙ [нѡв'таре"с'кій], а, е, *заст. юрид.* Стосовний до **новтареш**. *Нѡв'таре"с'ка служба.*

НОВТАРЕШ [нѡв'тареш], а, ч., *заст.* 1. *юрид.* Нотаріус. 2. Секретар сільської управи. Пор. угор. *zast. notarius, діал. notáros 'нотаріус'.*

НОГА, ы, *жс.*, *анат.* Нога. ♦ **Ноги** *пут* 'себе – накивати п'ятами. *А мы йак увид 'іли пса, та 'ногы пут 'себе.*

НОГАВИЦІ [нага'виц'і], 'виц', *мн.* Штани. *Купили чулу'вікови ну'ві нага'виц'і.* ▲ **Нага'виц'і** *п'р'ічін'і* – галіфе. *Давно хлѡці вѡ'ївали на 'с'а-то нага'виц'і п'р'ічін'і.*

НОГАВИЦЯ [нага'виц'а], і, *жс.* Штанина. *Цил 'ко роз'дер нага'виц'у.*

НОДВАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **мѡштити**.

НОЖІЩА [но'жишча], а, *жс.*, *зневаж.* Те саме, що **лабѣца**. *Не" 'ногы в 'ниїї, ц'їл'і 'ножишчи.*

НОЙО, *част.*, *заст.* Те саме, що **айно**.

НО-НО! *виг.*, *дит.* Вигук зі значенням заборони: не можна!

НОРА, ы, *жс.* 1. Нора. 2. Те саме, що **жіла** 3. *Із нѡры вода те'че – нѡрит.*

НОРІТИ, 'рит, *недок.* Витікати з джерела (про воду). *У кѡлѡд 'аз'і 'ѡда норит 'скоро.*

НОРОНЧІ [нѡрѡнчі], у, *мн.*; *одн.* 'норонч, а, ч., *помолог.*, *заст.* Апельсини (фрукти). *Давно 'нѡрончи лиш па'ны 'їли.* Пор. угор. *papánc т.с.*

НОСИСКО, а, ч., *зневаж.* Великий ніс. *Йѡго с тым 'но'сиском 'далеко 'познати.* Див. ще **носіще**.

НОСИТИ, 'ношу, 'носиш, *недок.* 1. Носити. 2. Одягати. *Йа 'с'у 'с'виту вже 'давно 'ношу.*

НОСИТИСЯ [но'ситис'а], 'ношус'а, 'носис'а, *недок.* 1. Носитися. 2. Носити одяг, одягатися. *Ма-'р'іка с'а 'файно 'носит.* 3. 'носиц'а. Мати добру якість, довго носитися (про одяг), бути носким. *Сис-'реклик 'файно с'а 'носит.* 4. Їздити верхи (на коневі). *'Д'їти с'а 'л'убл'ат 'но'сити на 'кѡн'ох.*

НОСИЩЕ [но'сишче], а, ч., *зневаж.* Те саме, що **носіско**.

НОСІЛНИК [но'с'їлник], а, ч. Той, що носить який-небудь вантаж, носильник. *Не" 'хочеш са'ма 'нести, та найди си 'но'с'їльника.* Див. ще **трѡвгер**.

НОТА, ы, *жс.*, *заст.* Шкільна оцінка. *При 'чехах учени'кам п'їсали 'ноты, 'майл'їтиа 'была вѡ'їниц'а.*

НОХУТЬ [нѡхут'], 'нухт'а, ч. Ніготь. ♦ **Попри** *нухт'у* – дуже скупно. *Ѳто 'дуже ску'пый 'д'їдо: уд'р'їзав ми соло'нини 'попри 'нухт'у.*

НОЧОВ [но'чѡв], *присл.* У нічну пору, вночі. *'Нѡ'чѡв 'д'їви 'їн 'їчого са'муй 'ходити.* *Не" 'ходи, 'д'їво, 'но'чѡв, бо 'ще т'а 'кѡс 'перес'тане.* Див. ще **пѡночи**.

НОША, 'нош'і, *жс.* 1. Ноша. 2. Одяг; мода на одяг. *Давно в нас 'была не" та'ка 'ноша, ги ти'пир.*

НУЛА, ы, *жс.* 1. Нуль. *Дѡп'їсав ну'лу.* Пор. угор. *nulla т.с.* 2. *перен.* Хто-небудь (що-небудь), хто (що) нічого не вартує. *Аж не" 'ѡден ис'ї за с'а 'пѡс'тойа-ти, та ты 'нула.*

НУЛАШКА, ы, *жс.*, *кул.* Мука найвищого гатунку (найдрібнішого помолу). *'Нулашка – 'майл'їтиа му'ка.* Пор. угор. *nullás (liszt) т.с.* Див. ще **грізѡвка**.

НУМЕРО, а, с. Номер, число. *У нас 'нумеро 'хы'жси 'дис'ам'.*

НУМЕРѢВАНЕ [нуме'рован'е], а, с. Проставлення номерів. *Нуме'рован'е бер'євєн у 'бокорови.* Пор. **нумеровати**.

НУМЕРѢВАННИЙ, а, с. Який має номер. *Ти-'пир у се"л'ї вс'ї хы'жси нуме'рован'і.*

НУМЕРѢВАТИ, 'руйу, 'руйєш, *недок.* Проставляти номери. *Нуме'руй'ут 'міхы, куй вѡ'зут 'мнѡ'гуй 'чил'ади.*

НУРМАЛНИЙ, а, с. Нормальний. *Нур'мальный чулу'вік.*

НУРМАЛНО, *присл.* Нормально. *С'їди нур-'мально.*

НУЧ, 'ночі, *жс.* Ніч. *'Дѡбру нуч!* – на добраніч. *Дай, 'Боже, 'дѡбру нуч!* (при прощанні вночі).

НУЧНИК, 'ка, ч. Той, хто блукає вночі. *Тот нуч'ник 'в'ічно 'ходить 'ноночи.*

НЮЗДРІТИ [н'узд'р'їти], 'р'у, 'риш, *недок.* Нюхати. *Ш'чо, 'Петре, н'узд'риш, 'ш'чо на т'а па'хне?* Див. ще **нюхріти**.

НЮРЬКА [н'ур'ка], ы, *жс.*, *зневаж.* Жін. до **пѡряник**.

НЮРЯНИК [н'ур'аник], а, ч., *зневаж.* Особа чоловічої статі, яка довго що-небудь вишукує без помітних результатів. *Не" 'знайу, 'ш'чо тот 'н'ур'аник 'и'чус'їс'кат та 'ис'кат по хы'жсах.*

НЮРЯТИ [н'ур'ати], айу, аш (айеш), *док.* Шукаати що-небудь довго й майже безрезультатно. *Ц'ї-'льий дин'їчус'їн'ур'ав, а 'ш'чо 'їс'кав, 'їа не" 'знайу.*

НЮХРІТИ [н'ух'р'їти], 'р'у, 'риш, *недок.* Винюхувати (про собаку і рідше про людину). *Н'ух'риш, ги пєс.* Див. ще **пѡздріти**.

НЯВКАНЕ [н'авкан'е], а, с. 1. Нявання (переважно котів). 2. *перен.*, *зневаж.* Набридання з різними проханнями. *Ут'ѡго, 'Йурику, 'н'авкан'а вже н'а голо'ва бѡ'лит.* Пор. **нявкати**.

НЯВКАТИ [н'авкати], *недок.* 1. ат (айе). Нявати (переважно про котів). *'Н'авкай'ут 'коти.* 2. айу, аш (айеш), *перен.*, *зневаж.* Набридати з різними проханнями. *Не" 'н'авкай ми, 'хлѡпче, бо вже с'наду'їїв.* Див. ще **нявконіти**, **нявчіти**.

НЯВКЛІВНИЙ [н'авклівий], а, с. Набридли-вий. *Н'авкліва д'їтина.*

НЯВКОНІТИ [н'авкун'їти], 'нит, *недок.* 1. Довго нявкати (про котів). *Ба 'ш'чо кут н'авко'нит?*

2. *перен., зневаж.* Довго капризувати (про дитину). *Не н'авкош*, *Мар'ічко, ай'бавс'а*.

НЯВКОШ [н'авкош], а, ч., *зневаж.* Набридливий хлопчик. *Муй малый такий н'авкош!*

НЯВКОШКА [н'авкошка], ы, ж., *зневаж.* Жін. до *нявкош*.

НЯВЧИТИ [н'авчѣти], чу, чиш, *недок.* Те саме, що *нявкати* 1, 2.

НЯМЕШ [н'амиш], а, ч., *заст.* Великий землевласник; дворянин; багата людина. *Ци'т'амиш, куй ти с'а всрав'н'амиш?* (грубий жарт). Пор. угор. *petes* 'благородний, дворянський; землевласник'.

НЯМЕШКА [н'амишка], ы, ж. 1. *заст.* Жін. до *нямеш*. 2. *перен., зневаж.* Вибглива жінка. *Йа-ка ми'н'амишка, не буде хут'-ищо'йісти*.

НЯНЬКО [н'ан'ко], а, ч. Ласк. до *няньо*. *Муй'н'ан'ко був тогды бїровом*.

НЯНЬКУВ [н'ан'кув], кова, ково. Батьків, татів. *Н'ан'ково'поле*. Див. ще *нянїов*.

НЯНЬО [н'ано], а, ч., *рідк.* Батько, тато. *Йа-кий'н'ан'о, такий сын*.

НЯНЬОВ [н'ан'ув], н'ова, н'ово. Те саме, що *нянькув*.

НЯ-НЯ! [н'а-н'а!]. Вигук, яким підкликають корову, теля.

НЯНЯКА [н'ан'ака], ы, ж., *дит.* Корова.

НЯРІКА [н'ар'іка], ы, ж. Літня кухня. *Учїни-вим'н'ар'іку, та варїме в'н'уй'ул'їт'ї*. Пор. угор. *nyárikonyha* т.с.

НЯРЬОВАНЄ [н'ар'ован'є], а, с. Виграш. *Ми-н'ї'с'ого н'ар'ован'а н'їч*. Пор. *нярьовати*.

НЯРЬОВАНЬИЙ [н'ар'ований], а, е. Виграний. *Н'ар'ован'ї'дроби*.

НЯРЬОВАТИ [н'ар'овати], р'уйу, р'уйеш, *док.* Виграти, одержати вигоду; узяти верх над ким-небудь. *Ты все хочеш н'ар'овати. Йа н'ар'овала Мар'іку*. Пор. угор. *nyer* т.с.

О

О-, преф., див. також у-.

ОБ-, преф., див. також уб-.

ОБА, обох, числ., мн. Обидва. *Оба сыны'кѣс'ат*. Див. ще *обадва, обає*.

ОБАДВА, обох, числ., мн. Те саме, що *обá*. *Йо-го обадва хлопчuky вжє'рѣл'ат*.

ОБАЄ [обайе], обох, числ., мн. Те саме, що *обá*. *Спершу обаєє с'ме ходили до одної'д'ївкы*.

ОБАПУЛ, пола, ч., *частіше* обополы, у, мн. Одна з двох крайніх (напівкруглих з одного боку) дошок із розпиленої колоди. *Обаполы'добр'ї лиш на'бідный паланок вад'на дрьва*.

ОБДАРІТИ *див.* *обдарьовати*.

ОБДАРЬОВАТИ [о(о',у)бдар'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок., ОБДАРІТИ [о(о',у)бдар'ити], р'у, 'риш, *док.* Наділити кого-небудь дарами, подарунками. *О(о',у)бдар'овала нас'банка, 'заки'жшила, в'с'акыли дарунками*.*

ОБЕРНУТИ *див.* *обертати*.

ОБЕРНУТИЙ [о(о',у,в)бернутый], а, е. 1. Повернутий. *О(о',у,в)бернутый'задом наперед вус*. 2. Перевернутий. *О(о',у,в)бернута'отава*.

ОБЕРТАНИЙ [о(о',у,в)бертанный], а, е. 1. Такий, якого повертали. *Олекса вжє раз був о(о',у)бертанный'мїліц'їйу, бо не мав документа*. 2. Такий, якого перевертали. *О(о',у,в)бертанє'с'їно*.

ОБЕРТАТИ [о(о',у,в)бер'тати], тайу, о(о',у,в)берташ (тайеш), **ОБЕРНУТИ** [о(о',у,в)бер'нути], берну, бернеш, *док.* 1. Повернути. *Убер'тай вуз, бо вер'тайемєс'а ду'му*. 2. Перевернути. *Убернулам у'перший раз'отаву, та най'сохне*.

ОБЕРТАТИСЯ [о(о',у,в)бер'татис'а], тайус'а, 'бертас'а (тайєс'а), *недок., ОБЕРНУТИСЯ [о(о',у,в)бер'нутис'а], 'бернус'а, 'бернес'а, *док.* 1. Повернутися. *Не вер'тайєс'а, бо'задар'будєш ходити, не'пошчас'тит ти*. 2. Перевернутися. *Уберниє'а на'другый бук, бо хр'атиш*.*

ОБЕССЄБИТИ [о(о',у,в)бе'с:єбити], било, *без-ос., док.* Втратити пам'ять. *Обєс:єбило го. Ци'тебе вбєс:єбило, ищо не'рузу'мїєс'а, ищо с'тѣбѣв?*

ОБЗЕРЫ, у, мн. Оглядини. *'Былєс'ме до мѣлѣдиц'ї на'обзеры*. Див. ще *убзур*.

ОБЗІРАНЕ [о'(у,в)б'зиран'є], а, с. Оглядання, огляд. *Доста ти'того вб'зиран'а, пѣд'гет*. Пор. *убзирати*.

ОБЗІРАНИЙ [о'(у,в)б'зираный], а, е. Оглянутий. *Сис'бит'їжн'ак уб'зираный'дохтором. Ис'а ву'ц'а вжє вб'зирана, да'вай'другу*.

ОБЗІРАТИ [о'(у,в)б'зирати], райу, зираш (райєш), *недок., ОБЗІРНУТИ [о'(у,в)б'зирнути], ну, 'неш, *док.* 1. Оглядати, озирати. *Не'вб'зирай ты'тул'ко тот хл'їб, ай'ку'нуї. Они'дѣво вб'зирали'ту'хыжє*. 2. Терпіти кого-небудь. *Она не'хѣт'їла'д'їда'дѣво вб'зирати, їй лиш'їс'го таз'дуство'было'т'реба*.*

ОБЗІРАТИСЯ [о'(у,в)б'зиратис'а], райус'а, 'зирас'а (райєс'а), *недок., ОБЗІРНУТИСЯ* [о'(у,в)б'зирнутис'а], 'нус'а, 'нес'а, *док.* Оглядатися, озиратися. *Петрику, не'вб'зирайєс'а'тул'ко, ай'пѣд'май'єскоро. Хлопчик с'а вб'зирав, цї йде за ним'пєс*.

ОБЗІРНУТИ *див.* *обзирати*.

ОБЗІРНУТИСЯ *див.* *обзиратися*.

ОБЗУР [(о',у,в)б'зур], 'зѣру, ч., *військ.* Медичний огляд новобранців перед відправкою до війська. *На вбзур'кликали'хлопц'у'кажє'жого'года за'на-ру'году до'армїї*.

ОБИДА [ò(о',у,в)би'да], ы, жс. Образа; кривда.
!Майу на Цил'а ð'би'ду.

ОБИДИТИ див. **обижати**.

ОБИДИТИСЯ див. **обижатися**.

ОБИДНО [ò(о',у,в)би'дно], присл. Образливо.
А ми'н'і так о'би'дно стало.

ОБИЖАТИ [ò(о',у,в)би'жати], 'жайу, 'би'жаш (жайеш), недок., **ОБИДИТИ** [ò(о',у,в)би'дити, в'би'дити], 'би'жу, 'би'диш, док. 1. Ображати; кривдити.
Не^е в'би'жай д'ітвак.

ОБИЖАТИСЯ [ò(о',у,в)би'жатис'а], 'жайус'а, о(о',у,в)би'жас'а (жайес'а), недок., **ОБИДИТИСЯ** [ò(о',у,в)би'дитис'а], жус'а, дис'а, док. Ображатися.
О'би'дивс'а на н'а кум.

ОБИЖЕННИЙ [ò(о',у,в)би'жений], а, е. Ображений; скривджений.
Іа в'би'жений на де'фектура.
О'би'жений ву'ч'ом д'ітвак.

ОБЫ¹ див. **абы¹**.

ОБЫ² див. **абы²**.

ОБЫБРАНИЙ [о(о',у,в)быб'ранный], а, е. Обібраний.

ОБЫБРАТИ [о(о',у,в)быб'рати], 'б:еру, б:е'реш, док. Обібрати.

ОБЫГНАНИЙ [о(о',у,в)быг'нанный], а, е. Обігнаний.

ОБЫГНАТИ [о(о',у,в)быг'нати], б'жену, б'женеш, док. Обігнати.

ОБЫГНУТИ [о(о',у,в)быг'нути], 'быгну, 'быгнеш, док. Обігнути.

ОБЫГНУТЫЙ [о(о',у,в)быг'нутый], а, е. Обігнутый.

ОБЫЗВАНИЙ [о(о',у,в)быз'ванный], а, е. Обізваний.

ОБЫЗВАТИ [о(о',у,в)быз'вати], 'вайу, 'зываш (вайеш), док. Обізвати.

ОБЫЙДЕННЫЙ [о(о',у,в)бый'денный], а, е. 1. Обійдений.
О(у)'бый'дене кір'ітовом 'поле.
2. Залишений.
'Тул'ко в 'т'ойі 'д'івки 'было 'х'лопц'у, а в'ст'алас'а в'бый'денув.
3. Доглянутый.
'Мойа ко'рова вже в'бый'дена, може л'ігати с'пати.

ОБЫЙМАНИЙ [о(о',у,в)бый'манный], а, е. Обійманий.

ОБЫЙМАТИ [о(о',у,в)бый'мати], 'майу, 'быймаш (майеш), док., **ОБЫЯТИ** [о(о',у,в)бый'яти], 'бийму, 'биймеш, док. Обіймати.

ОБЫЙНЯТЫЙ [о(о',у,в)быйн'атый], а, е. Обійнятый.

ОБЫЙСТЯ [о(о',у,в)быйс'ц'а], а, с., рідк. Те саме, що **убы'арс**.

ОБЫЙСЬКАНИЙ [о(о',у,в)быйс'канный], а, е. 1. Обшуканий.
О(у)'быйс'кана вс'а 'х'ыжа, а н'іч ис'ме не^е найш'ли.
2. Старанно оглянутый (про волосяний покрив голови).
О(у)'быйс'кана голо'ва.

ОБЫЙСЬКАТИ [о(о',у,в)быйс'кати], 'кайу, 'быйс'каш (кайеш), док. 1. Обшукати.
Обыйс'ка-лам ус'і 'жебы, а 'зр'оши м не^е найш'ли.
2. Старанно оглянути волосяний покрив голови.
О(у)'быйс'кайу му 'го'лову, ци не^еіе гнит. Пор. **иськати**.

ОБЫЙСЬКАТИСЯ [о(о',у,в)быйс'катис'а], 'кайус'а, 'быйс'кас'а (кайес'а), док. 1. Обшукатися.
О(у)'быйс'калам'а в'с'уды, а 'зр'оши м не^е найш'ли.
2. Старанно оглянути волосяний покрив власної голови.
'Мушу с'а о(у)'быйс'кати, ци не^еіе в н'а гнит, бо и'чо с'н'а свер'бит голо'ва. Пор. **иськати**.

ОБЫЙТИ [о(о',у,в)бый'ти], 'быйду, 'быйдеш, док. Обійти.
!Л'ітше в'бый'ди б'ду.

ОБЫЙТИСЯ [о(о',у,в)бый'тис'а], 'быйдус'а, 'быйдес'а, док. Те саме, що **зайтис'я**.

ОБЫКЛАДЕННИЙ [о(о',у,в)бык'ладенный], а, е. Обікладений.

ОБЫКЛАСТИ [о(о',у,в)бык'ласти], 'ладу, 'деш, док. Обікласти.

ОБЫКО див. **абыко**.

ОБЫКРАДЕННИЙ [о(о',у,в)бык'раденный], а, е. Обікрадений.

ОБЫКРАСТИ [о(о',у,в)бык'расти], 'раду, 'деш, док. Обікрасти.

ОБЫЛЛЯТИ [о(о',у,в)был'яти], 'был'у, 'был'еш, док. Обілляти (про рідину). Пор. **ляти**.

ОБЫЛЛЯТЫЙ [о(о',у,в)был'атый], а, е. Обіллятий.

ОБЫРВАНИЙ [о(о',у,в)быр'ванный], а, е. Обірваний. Див. ще **обырватый**.

ОБЫРВАТИ [о(о',у,в)быр'вати], 'бырву, 'бырвеш, док. Обірвати.

ОБЫРВАТЫЙ [о(о',у,в)быр'ватый], а, е. Те саме, що **обырванный**.

ОБЫСТАНИЙ [о(о',у,в)быс'танный], а, е. Обступлений, оточений.
О'быс'танный з у'с'іх б'о'ку з'ло'д'іи не^е муг у'т'ікнути.

ОБЫСТАТИ [о(о',у,в)быс'тати], 'тану, 'танеш, док. Обступити.
О(у)'быс'тали го вс'і та с'лухайут, іак б'реше.

ОБЫСЦЯНИЙ [о(о',у,в)быс'ц'анный], а, е. Який став мокрим від власної сечі.
О(у)'быс'ц'а-на д'ітина. Див. ще **обпішаний, обсіканий 1; попішаний, посіканий 1, пусцяный, сикляпный**.

ОБЫСЦЯТИ [о(о',у,в)быс'ц'ати], 'бышчу, бышчиш, док. Обмочувати сечею.
О(у)'быс'ц'а-вим си на'га'виц'і. Див. ще **обпішати, обсікати 1, попішати, посікати 1, пусцяти**. Пор. **сцяти**.

ОБЫСЦЯТИСЯ [о(о',у,в)быс'ц'атис'а], 'бышчус'а, 'бышчис'а, док. Обмочитися власною сечею.
О(у)'быс'ц'авс'а д'ідо. Див. ще **обпішатися, обсікатися 1, попішатися, посікатися 1, пусцятися**. Пор. **сцяти**.

ОБЫТЕРТИ [о(о',у,в)'бытерти], тру, треш, *док.* Обтерти, обітерти.

ОБЫТЕРТЫЙ [о(о',у,в)'бытертый], а, е. Обітертий.

ОБЫТЯТИ [о(о',у,в)'быт':ати], 'бытну, 'бытнеш, *док.* Обрізати. *О(у)'быт':ав на цир'кули перст.*

ОБЫТЯТЫЙ [о(о',у,в)'быт':атый], а, е. Обрізаний. *О(у)'быт':ата 'йаблун'а.*

ОБЫЧАЙ, а, ч. Звичай. *Не^{чи}е в нас тако^{го} об'ычая, абы су'с'ід ут су'с'іда крав.*

ОБЫЧАЙНИЙ [о(о',у,в)'бы'чайный], а, е. Який дотримується звичаїв; культурний. *О(у)бы'чайна жо'на.*

ОБЫЧАЙНО [о(о',у,в)'бы'чайно], *присл.* Як велить звичай; культурно. *Л'ітше вбы'чайно 'жжити, ги в'без'р'адн.*

ОБЫЧНЫЙ [о(о',у,в)'бычный], а, е. Звичайний; звичний. *О(о',у,в)'бычна робота.*

ОБЫЧНО [о(о',у,в)'бычно], *присл.* Звичайно, звично. *На с'вал'бі в мо'лодц'і 'обычно дві ку'мы тай дві друж'кы.*

ОБЫЯТИ *див.* обыймати.

ОБІ [о(о',у,в)'бі], о(о',у,в)'бох, числ. Обидві. *Убі мо'ї д'і'вкы с'а 'файно уд'али.*

ОБИРУЧНЫЙ [о(о',у,в)'біручный], а, е. Який має дві ручки (про інструмент). ▲ **О(о',у,в)'біручний нуш** – струг у вигляді спеціального ножа з двома ручками (для обох рук). *О(о',у)'біручным ножом те'сали дра'ниц'і 'ават'хут'-ичо 'инше.*

ОБЛЕЧАТИ [о(о',у,в)'блечати], 'чайу, 'лечаш ('чайеш), *недок.*, **ОБЛЕЧІЙ** [о(о',у,в)'блеч'и], 'чу, 'чеш, *док.*, *рідк.* Те саме, що **одівати**. *О'блеч'и д'і'тину, бо за'мерзне.* Антонім **розоблечати**.

ОБЛЕЧАТИСЯ [о(о',у,в)'блечатис'а], 'чайус'а, 'лечас'а ('чайес'а), *недок.*, **ОБЛЕЧІЯ** [о(о',у,в)'блечис'а], 'чус'а, 'чес'а, *док.*, *рідк.* Те саме, що **одіватися**. *О'блеч'ія 'а л'ішше, бо студено.* Антонім **розоблечатися**.

ОБЛЕЧЕНЫЙ [о(о',у,в)'блеченый], а, е, *рідк.* Те саме, що **одігтий**. Антонім **розоблеченый**.

ОБОЙЧКО [δ(о',у,в)'бōй'чкo], *невідм.*, числ. зб., *пестл.* Обое. *Обой'чкo 'моых унуку 'были 'нын'і у 'церкви. Она 'файно в'д'іват 'бōй'чкo с'воих д'і'во'чок.*

ОБОЛОК, а, ч. Вікно. *Та'кыйіс', ги 'оболок: н'і вон н'і в'хыжи. Стуй'иш, ги 'оболок.*

ОБОЛОКНУТИ [у(в)'бōлōк'нути] і **ОБОЛОКТИ** [у(в)'бōлōк'ти], 'ну, 'неш, *док.* ◆ **У(в)'бōлōк'нути 'очи** – затьмарити зір. *Уболо'кло 'йуй 'очи, та ни 'вид'іла, и'чо 'йуй 'дали.*

ОБРАЗ [образ(с)], за, ч. І. Обличчя, лице. *У'нав п'іаний, та здер у'с'ый 'обрас.* *Див. ще тварь.* 2. Зображення святого; ікона. *Тад'не' по'кладу т'а за 'образ, ай 'мусиш ро'бити.*

ОБРАЗЧИК ['обрашчик], а, ч. 1. Фотокартка. *'Обраш'чики в 'рамц'і в'же по'жеу'т'іли.* *Див. ще фин'кийн.* 2. Картинка, малюнок. *Ба и'чо вто в т'а за 'обраш'чик у к'нис'ч'і?*

ОБСИКАНИЙ [о(о',у,в)'п'сиканий], а, е. 1. Те саме, що **обсыцяный**. 2. Облитий рідиною із шланга, трубки і под. *О(у)п'сиканий иш:'ланга фунда-мент.*

ОБСИКАТИ *див.* обсыковати.

ОБСИКАТИ *див.* обсыковати.

ОБСИКАТИСЯ *див.* обсыковатися.

ОБСИКАТИСЯ *див.* обсыковатися.

ОБСИКОВАТИ [о(о',у,в)'п'сиковати], куйу, куйеш і **ОБСИКАТИ** [о(о',у,в)'п'сикати], 'кайу, 'сикаш ('кайеш), *недок.*, **ОБСИКАТИ** [о(о',у,в)'п'сикати], айу, аш (айеш), *док.* 1. Те саме, що **обсыцати**. *Д'і-до о(у)п'сикав си на'г'а'виц'і.* 2. Обливати рідиною з трубки, шланга і под. *О(у)п'сикав із шланга д'і'тину.* Пор. **сікати**.

ОБСИКАТИСЯ [о(о',у,в)'п'сиковатис'а], куйус'а, куйес'а і **ОБСИКАТИСЯ** [о(о',у,в)'п'сикатис'а], 'кайус'а, 'сикас'а ('кайес'а), *недок.*, **ОБСИКАТИСЯ** [о(о',у,в)'п'сикатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* 1. Те саме, що **обсыцатися**. *Д'і'ти-на по'студилас'а та о(у)п'сикуйес'а.* 2. Облитися рідиною з трубки, шланга і под. *Куй пол:'івайеш иш:'ланга, мусис'а о(у)п'сикати.* *Див. ще по'сикатися.*

ОБУВ ['δбув], и, жс., зб. Взуття. *Куй не^{чи}е 'д'обруйі 'обуви, та не^{чи}е и' з'д'бр'ов'а.* *Див. ще обуг, обуте.*

ОБУВАНЕ [δ(о',у,в)'буван'е], а, с. Взування. *Д'овге т'вое 'в'буван'е!*

ОБУВАТИ [δ(о',у,в)'бувати], 'вайу, 'буваш ('вайеш), *недок.*, **ОБУТИ** [δ(о',у,в)'бути], 'буйу, 'буйеш, *док.* Взувати. *У'буй ну'в 'ч'іжмы, бо мо'рос.* ◆ **У'бути пис'і постолы** – зрадити в подружньому житті, скочити в гречку. *Йура у'був пис'і постолы, та жо'на го л'ішила.*

ОБУВАТИСЯ [δ(о',у,в)'буватис'а], 'вайус'а, 'бувас'а ('вайес'а), *недок.*, **ОБУТИСЯ** [δ(о',у,в)'бутис'а], 'буйус'а, 'буйес'а, *док.* Взуватися. *У'же йду, лши у'буйус'а.*

ОБУГ ['δбуг(х)], гу, ч., зб. Те саме, що **обув**. *Не^{чи}е в н'а 'д'оброго 'обугу, а туй з'іма.*

ОБУТЕ [δбуг'т'е], т'а, с., зб. Те саме, що **обув**.

ОБУТИ *див.* обувати.

ОБУТИСЯ *див.* обуватися.

ОБУТЫЙ [убутый], а, е. Узутий. *У'бутый у нид'іл'ашн'і то'панкы.*

ОБХОЖОВАТИ [δп'хожовати], δп'х'ожуйу, δп'х'ожуйеш, *недок.* 1. Обходити. *На'п'ночи вс'і с'ме ишли, δп'хожовали мана'стыр'.* 2. Доглядати. *Ни'віска 'дуже 'добре δп'х'ожуйе стару.*

ОБШИВКИ ['опшивки]. Барки. ◆ **Брати(в'з'ати, в'хопити)** за 'опшивки – Хапати за груди під

час сварки, бійки, брати за барки. *Йак т'а вз'му, не^вборе, за'опишквы, та ко'нціц' ти!*

ОВАД [овад(т)], да, ч., ент. Гедзь золотоокий (Chrysops relictus). *Овады у с'пеку' дуже к'усливі.*

ОВУН [о(у)вун, в:ун], його, до н'ого, ч., **ОНА́**, ййй, до нийй, ж., **ОНО́**, його, до н'ого, с., **ОНИ́**, ййх, до них, мн., *займ. особ.* Він, вона, воно, вони. *Увун зарас'прійде. Оно вже'сьте. Они спл'ат. Олекса йшов'сперед нив.* ♦ **Не^в пò н'ому (не^в пò н'уй)** – проти нього (неї). *Дуже т'ашкый чулу'вік: йак гово'риш не^в пò н'òму, та вже б'да.*

ОГЕ́НЬ [о(о',у,в)гін'], о(о',у,в)гн'а, ч. Вогонь. ♦ **Нак'ласти вгн'а (вгнн')** – розпалити вогонь. *Треба нак'ласти вгн'а, бо студено.*

ОГНИ́К, у, мн., бот. 1. Кульбаба лікарська (Taraxacum officinale). 2. рідк. Нечуйвітер волохатий (Hieracium villosum).

ОГНИ́СКО, а, ч. Збільш. до **огéнь**. *Та'кыйіс'огниско нак'лав, шчо'може с'а ко'нціц'а й'мити.*

ОГНИ́ЧИТИ, чу, чиш, *недок.* Підтримувати вогонь у плиті (печі). *Шчо'огничиш, куй і так'тепло?*

ОГОЛО́ША́ТИСЯ [оголо'шатис'а], 'шайус'а, 'лошас'а (шайес'а), *недок.* Відзиватися, озиватися. *Зашчо'не'оголошас'а, куй на т'а'кличу?*

ОГОЛО́ШКА, шок, мн., етн., церк. Оголошення в церкві про пари, які планують вступити до шлюбу. *С'òйй нид'іл'і'было м'ного'оголошок.*

ОГРЫ́ЗКИ, зку, мн.; одн. 'огрызок', жка, ч. Їжа, що залишилася від весілля або якогось великого чагування. *Огрызкы с'а встай'ут ут с'вал'бы, вад'й'а'кòйіс'гòстини.*

ОГУ́РКИ [òгуркы], рку, мн., бот. Огірки (Cucumis sativus).

ОГУ́РОК [òгурок], рка, ч. Огірок (плід). *Диви, й'а'кий великий'урус'òгурок.*

ОГУ́РЧІ́НЕ [òгур'чін'е], а, с., зб. Гудиння огірків. *Òгур'чін'е'уросло велике, а'òгуркы пуд ним слабі.*

ОДÉН, од'ного, ч.; **ОДНА́**, бд'ноїй, ж.; **ОДНО́**, од'ного, с. **ОДНЫ́**, од'ных, мн. 1. числ., кільк. Один. *Купилам'оден хл'ін.* 2. займ. неозн. Якийсь. *Прийшов до нас'оден чулу'вік ко'рòву купо'вати.* 3. займ. озн. Сам. Куй прийшла м'ліц'й'а, йа'была одна в'хыжи. ♦ **Од'но скло** – суцільна гладка поверхня значної площі (вода, лід і под.). *Та'кый ул'ав дошч, шчо'вулиц'а'была од'но скло.*

ОДЕНÉЦЬ [о(о',у,в)де'ниц'], нц'а, ч. Єдиний син у сім'ї. *З'оде'нц'ам'жун'і'бы'вае'т'ашко'жжити.*

ОДЕНІ́ЦЯ [о(о',у,в)де'ниц'а], і, ж. Жін. до **оденéць**.

ОДЕННА́ДЦЯ́ТКА [оде'н:ац':атка], ы, ж., спорт. Одинадцятиметровий штрафний удар у футболі. *З'оде'н:ац':аткы не^вкоже'зый'може'дати гол.* Пор. чес. jedenáctka т.с.

ОДЕННА́ЦЯТЬГУ́ДНЫЙ [оде'н:ац':і:т'гуд-н'ый], а, е. Одинадцятирічний. *Оде'н:ац':іт'гудн'ый'хлòтиц'.*

ОДЕ́ЧКЫ, присл. Ось тут. *Одечки твуй'кле-нач.*

ОДІ́ВАНÉ [о(у,в)д'іван'е], а, с. 1. Просовування нитки дроту і под. через отвір. *Уд'іван'е'ниткы в'іглу.* 2. Одягання. *Т'аш'ке в'старого чулу'віка в'д'іван'е.* Див. ще **убіранé**. Антонім **роздіванé**. Пор. одівати.

ОДІ́ВАНЫ́Й [о(у,в)д'іваный], а, е. 1. Просовуваний через отвір (про нитку, дріт і под.). *Уд'івана в'іглу'нитка.* 2. Такий, якого одягають. *Файно в'д'івана д'ітина.* Див. ще **убіраный 2**.

ОДІ́ВА́ТИ [о(у,в)д'івати], 'вайу, д'іваш (вайеш), *недок.*, **ОДІ́ТИ** [о(у,в)д'іти], 'д'іну, 'д'інеш, *док.* 1. Протягувати нитку, дріт і под. через отвір. *Уд'ін'те ми'нитку в'іглу, бо не'вижу.* 2. Одягати. *Чекай, най'уд'іну д'ітину.* Див. ще **облечі́й, убирати 2**.

ОДІ́ВА́ТИСЯ [о(у,в)д'івати], 'вайус'а, 'д'івас'а (вайес'а), *недок.*, **ОДІ́ТИСЯ** [о(у,в)д'іватис'а], 'д'інус'а, 'д'інес'а, *док.* 1. Просовуватися через отвір. *Сис'друт не'в'д'івац':а у'вту'д'іручку.* 2. Одягатися. *Зарас'а'в'д'іну, та йде'ме'гет.* Див. ще **облечі́ся, убирати́ся**.

ОДІ́Ж [òд'іж(ш)], 'од'іжи і 'одежи, ж. Одяг. *Не'йе в'н'а'òбруй'зі'мушн'уйі'одежи.* Див. ще **ряндé 1, цуре 1**.

ОДІ́ТИ див. одівати.

ОДІ́ТИСЯ див. одіватися.

ОДІ́ТЫ́Й [о(у,в)д'ітый], а, е. 1. Засилений через отвір (про нитку, дріт і под.). *Уд'іта в'іглу'нитка.* 2. Одягнутий. *Уд'ітый у'кабат'учитил'.* Див. ще **ублечéный, убрати́ый**.

ОДНА́ див. одén.

ОДНА́КЫ́Й, а, е. Однаковий. *Однакый у нас'реклик.*

ОДНА́КО, присл. Одаково. *Близ'н'ата с'а'нòс'ат'од'нако.*

ОДНЫ́ див. одén.

ОДНО́ див. одén.

ОДНО́ [о(у,в)д'но], присл. Однаково. *Мін'і'вдно, ци'ты'мене'в'ажаш (в'ажайеш), ци'н'іт.*

ОДНОГО́ДКА [одно'готка], ы, ж. Жін. до **одно-го́док**.

ОДНОГО́ДОК, 'готка, ч. Те саме, що **вёрсник**.

ОДНО́СТАННЫ́Й [од'ностан'ый], а, е. Суцільний, нероз'єднаний. *Од'ностан'ый'шор'хыж на'нашуй'вулиці.*

ОДНО́СТАНЬ [од'ностан'], присл. Нероздільно, нероз'єдно. *Коли'пòл'ут'поле, та'стайут'жоны'одностан', а'бы н'іч не'прòпус'тити.* *Чи-лад'из'церкви'йде'одностан'.*

ОДПУСК [од'пукс], а, ч. Відпустка. *Дали ми од'пукс на 'тыжжін'.*

ОДПУСТ [од'пуст], а, ч., церк. Хресний похід до якого-небудь церковного храму на престольне свято. *У йс'у нид'іл'у йдеме на од'пуст до Салдо-боша.* Див. ще **проба**.

ОЖИЦЯ [о(о',у,в)жиц'а], і, жс. Ложка. *Май давно 'йили дирил'аными в'жиц'ами.* ▲ **Велика в'жиц'а** – те саме, що **лійка**. *Великув о'жиц'ув сп'ляють 'сербанку.*

ОЖИШНИК [о(о',у,в)жишник], а, ч. Начиння у вигляді корзинки або полички з дірками для складання і зберігання ложок. *Поклади о'жиц'і в о'жишник.*

ОЖУГ [оджуг(х)], 'ожога, ч., заст. Жердина, на якій носили на плечі до річки білизну прати. *Бери, Анц'о, 'оджух та неси на 'п'отук 'р'анд'е 'прати.*

ОЗІМКОВИЦЯ [о'зимковиц'а], і, жс. Корова, яка не дала приплоду протягом року. *Мусиме про-дати ко'р'ову, бо стала о'зимковиц'ув.*

ОКАСТЫЙ, а, е. Те саме, що **білбаковатый**.

ОКІДЬ [окід'('г')], 'океди, жс., метеор. Сніг на гілках дерев. *Така 'окід', шчо д'єрева ни бірують 'удержати.*

ОКОЛАРІЙ [околар'ійі], р'ій, мн. Окуляри. *Треба ми купити ну'ві окол'ар'ійі.* Див. ще **очкы**.

ОКОЛО, присл. 1. По колу, кругом, довкола. *Обыйди гор'од 'около, бо 'инак по под'ас'а.* 2. Близько, майже. *Увун купив 'около двох 'митру'с'іна.*

ОКОСТВО, а, с. Підступність, потаємність, хитрість. *'Окоства в 'нийі 'доста!*

ОКОШНИЙ, а, е. Підступний, потаємний, хитрий. *'Окошна жо'на.* Пор. угор. okos 'розумний; розумник'.

ОКОШНО Присл. до **окошный**. *Так 'окошно пудый'шов з-зад' мене, шчо йа й не' в'чула.*

ОКРЕМ, прийм. Окрім. *'Окрем' мене, в нас 'было шче тро'є д'іти.*

ОКРЕМЕ [о(у,в)креме], присл. Окремо. *Мы лиш не'давно 'зачали 'жити в'креме уд стар'ых.*

ОКРЕМІШНИЙ [о(у,в)крем'ішн'ий], а, е. Окремішний. *У нас сто'тини в'крем'ішн'і ут ста-рых.*

ОКТОВБЕР [ок'т'овбер], бра, ч. Жовтень. *В ок'т'овбр'і достиг'айут з'м'ушн'і 'йаблыка.* Пор. угор. október, лат. october т.с.

ОКТОВБРОВЫЙ [ок'т'овбровый], а, е. Ок'т'овбровый дин'у нас шче 'теплый.

ОКУСТЬ [окус'ц'], 'окости, жс. Тазові кістки разом з м'ясом. *З 'окости 'добрый 'левеш.*

ОЛЕКСА, ы, ч. Олексій. ▲ **Теплый Олекса**, церк. – християнське свято на честь преподобного Олексія (30 березня). *На 'Теплого Олексы вже 'дос-та 'тепло, цибул'і садиме.*

ОЛЁКСИК, а, ч. Зменш.-пестл. до **Олёкса**.

ОЛЕКСІХА [Олик'сиха], ы, жс. Дружина Олексі.

ОЛЕНЯЧЫЙ [олин'ачый], а, е. Оленячий.

ОЛОВО, а, с., хім. Свинець. *Давно з 'олова хл'бц'і чи'нили жу'євоины.*

ОЛОЯНИТИ [олойанити], н'у, ниш, недок. Заправляти їжу олією. *'Нашчо ми оло'яниш п'асул'і?*

ОЛОЯНЫЙ [олойанный], а, е. Заправлений олією. *Оло'яна 'р'іпа.*

ОЛУЙ [о(у,в)луй], 'ло'йу, ч. Олія соняшникова. *Йди на влуй. Купилам 'ло'йу. Улуй подоро'жав.*

ОМАХ, а, ч., анат., вульг. Те саме, що **п'ца**.

ОНА див. **овун**.

ОНАДІТИ [о(о',у,в)над'іти], д'і'у, д'і'єш і **ОНАДЖИТИ** [о(о',у,в)на'жити], ж'у, ж'иш, недок. Роби-ти що-небудь. *Що о'на'жиш?*

ОНАДЖИТИ див. **онадіти**.

ОНІ див. **овун**.

ОНО див. **овун**.

ОПАЙЧИНА, ы, жс., лісор., заст. Кермо плоту сплавного лісу. *Опайчина – ото г'лбы 'корман' на 'бокорови.* **Метати опайчин'ов**, лісор., заст. – керувати плотом сплавного лісу за допомогою спе-ціального весла.

ОПАЛАТИ [о(о',у,в)палати], 'лайу, 'палаш (ла-йєш), недок. Віяти зерно. *'Зерно впа'лайут, а'бы в 'н 'ому не' было по'ловы, 'п'ор'о'ху.*

ОПАСНЫЙ, а, е. Небезпечний. *У 'н 'ого 'дуже о'пасна ро'бота.*

ОПАСНО, присл. Небезпечно. *У 'Тис'і 'дуже о'пасно с'а купати тым 'л'уд'ом, ко йі не' зна'є.*

ОПАСОК, ска, ч. Те саме, що **рем'нь**. *Опаском 'н 'анко могли за про'вину нас ма'лых і 'ушвіт'кати.*

ОПУВНОЧИ [о(у,в)пуночи], присл. Те саме, що **напуночи**. *Упуночи йє 'п'ойїзд на Хуст.*

ОПУД [опуд(т)], да, ч. 1. Опудало. *'Опуда к'лали на за'с'і'яну 'ниву, в'бы с'а 'вороны бо'йали.* 2. перен., зневаж. Те саме, що **кеп**.

ОРАНЕ [оран'е], а, с., с.г. Оранка, орання. *'С'о-го 'года 'оран'е с'а не' скоро 'зачне.*

ОРАНИЦЯ [ораниц'а], і, жс., с.г. Рілля. *Пу'ти'ов из 'возом 'через 'ораниц'у. А'быс' не' гнав 'маргу 'че-рез 'ораниц'у.*

ОРІХ [о(у,в)р'іх], а, ч. 1. бот. Горіх волосський (Juglans regia). 2. Плід цього дерева. *Здо'ровый, йак о'р'іх.*

ОРІШОК [о(у,в)р'ішок], шка, ч., бот. Зменш.-пестл. до **оріх**. ▲ **О'р'ішок л'ісковый**, бот. – плід ліщини звичайної (Corylus avellana).

ОРОНЬКА [орон'ка], ы, жс. Яблуна з жовтими плодами. *У нас у са'ду йє дві 'орон'кы.* Пор. угор. agany 'золото'.

ОРОНЬКЫ [орон'кы], 'н'ок, мн., помолог. Сорт яблук жовтого кольору. *'Дуже сма'чн'і 'йаблы-ка 'орон'кы.*

ОСЕТНИК [осит'ник], а, ч., бот. Осот польовий (*Cirsium arvense*). Пор. пол. діал. *osetnik* т.с.

ОСЫПКА, ы, ж., бот. Цвіт на верхній частині стебла кукурудзи. Уже с'а пойд'вила осыпка на мелайови.

ОСТАНОК, нку, ч. Залишок, остача. *Останок м'н'аса пак сам їз'иш*. Див. ще **остáток**.

ОСТАТНЬИЙ [остатн'ый], а, е. 1. Останній. *Такий добрый, шчо остатн'у сдóрчку с'а даст*. 2. зневаж. Найгірший. *Ото остатн'ый чулу'вік, бо л'єнивий*. Див. ще **послiдньий**.

ОСТАТОК, тка, ч. Те саме, що **бстанок**.

ОСТОЛОШ, а, ч., стол. Столяр. *Остолош чинит оболокы, двир'і – ку'му шчо треба*. Пор. угор. *asztalos* т.с.

ОСТОЛОШИТИ, остòлòшу, остòлошиш, недок. Столярувати. *Муї чулу'вік у'же т'риц'ат'гòду остòлошит*.

ОСТРИТИ, òстр'у, òстриш, недок. Гострити.

ОСТРЫЙ, а, е. Гострий.

ОСТРІШ [о(у)стр'іш], іша, ч., іхт. Окунь звичайний (*Perca fluviatilis*). *О'стр'іш – дуже пус'на р'ба*.

ОСТРО, присл. Гостро.

ОТА див. **тот**.

ОТАВЧИНА, ы, ж., ласк. Отава. *Отавчина вже òдста'файна*.

ОТЕЦЬ [отиц'], вуц':а, ч. Батько. *Не'їе на т'а, не'боре, вуц':а, куй ис' такий закл'атый*. *Мила'мойа, мила, с'ночи с'ми с'а с'ніла, с'ніла бы с'а:а вуц':у су'бі, йака с' не'шчаслива*.

ОТИРАНИК [о(у,в)ти'ран:ик], а, ч. Рушник. *Утри л'їце вти'ран:иком*.

ОТИРАНИЧОК [о(у,в)ти'ран:ичок], чка, ч., зменш., етн., заст. Рушник вишиваний або художньо витканий, що служив прикрасою в хаті. *Оти'ран:ички дав'но с'а в'їшали в'хыжи на г'р'ац':і*.

ОТЫ див. **тот**.

ОТО див. **тот**.

ОТОЧИНА, ы, ж., анат. Жир, що зв'язує тонку кишку нутрошн.

ОТОЧИНЫ, чин, мн., анат. Внутрішнє сало на кишках у свині. *Оточины'дòбр'і на л'їкы*.

ОТРОВА [о(у,в)трòва], ы, ж. Те саме, що **мійрег**. *Йїж, не' буйс'а, не' вт'рова*.

ОТРОВИТИ [о(у,в)трòвити], рòвл'у, рòвиш, док. Отруїти. *Потка'на вт'ровити'дуже т'ашко*. Див. ще **учеріти 2, ўтровити**. Пор. **тровити'**.

ОТРОВИТИСЯ [о(у,в)трòвитис'а], рòвл'ус'а, рòвис':а, док. Отруїтися. *Грибами с'а л'ехко вт'ровити*.

ОТРОВЛЕННЫЙ [о(у,в)трòвлєный], а, е. Отруєний. *Вел'и потка'нови вт'ровлєне м'н'асо, а їз'ів го пєс та здох*.

ОФЦІРЬ [ò(у,у)фц'ір'], а, ч., військ. Офіцер. *Н'їмц'кий уфц'ір'у'вòйн'ї'мало не' устр'іл'ав нас*.

ОФРЫШОК, шка, ч. Неспокійний хлопець; опришок. *Діви, йаку ми бїду нарòбив твої офрышок*.

ОХОТА, ы, ж. Бажання. *Не'їе в' мене вже охоты хòдити по свал'бах*.

ОХОТНО, присл. З бажанням. *Йа таку рòбòту рòбл'у охотно*.

ОЦЕТ [о(в)цет], вуст'у, ч. Їцет. *Йди в бòвт на вцет*. *Ку'пи ми скл'анку вуст'у*.

ОЦІЛЬ [о(у,у)ц'іл'], л'а, ч. Сталь. *Се'се тве'р'дый уц'іл', не да'їес'а розкле'пати*. Пор. пол. *osel*, чес. *osel*, словац. *oseľ* т.с.

ОЦІЛЬОВЫЙ [о(у,у)ц'іл'овый], а, е. Стальний. *Оц'їл'овый друг*.

ОЦІНКА [òц'інка] ы, ж. Оцінка. *Та йа'кі в т'а Мїгал'ку, нын'ї'òц'інкы?*

ОЧЕРЕДЬ [òчирид'(г')], òчереди, ж. Черга. *Скоро на н'а прїйде òчирид'їти коровы'насти*.

ОЧЕРЕНОК, нка, ч. Відрізаний шматок домашньої ковбаси. *Дав'но мы тот'очеренок ж'з'али, ги'кан'а дуже жу*.

ОЧКЫ, òч'ку, мн. Те саме, що **околáрії**. Пор. рос. *очки* т.с.

ОЧКО, а, с., бот. Брунька. *Йак лиш'мало по'їтип'їє, зачїнаїут пучн'авіти'òчка на д'єревах*.

ОШВІЛЫ [о(у,у)ш'вилы], òвил, мн. Металеві багаторожкові вила (для гною). *Бї'ри ви'вилы та учисти хл'їв*. Пор. угор. *vasvilla* 'вила'.

ОШІЙНИК [о(у,у)ш'иник], а, ч. Те саме, що **галірь**. *Пум'їн'ай сдóрчку, бо о'шиник у т'а зама'шєный*.

ОШКАЛОК, лка, ч. Обламаний кусок чого-небудь. *Дав ми не' клїйбас, а'ошкалок*.

ОШКАРОК, рка, ч. Недокурок, менша частина чого-небудь. *Лї'ши ми заку'рити хут'ошкарòк*.

ОШТИНОК, нка, ч. Кусок чого-небудь. *Ут:ò-їй кув'баскы в'ставс'а лиш'оштинòк*.

ОЩІПОК [о(у,у)ш'чипок], пка, ч., кул. Оладка з прісного тіста, випечена на плиті у відкритій посудині. *Бо'гач пек'ли на ш'òр'ї, на'таб'ї, а ви'чипок – у'їте'пшї*.

ОЯНДИК [òяндик], а, ч. Подарунок. *О'яндик – о'то д'друнок*. Пор. угор. *ajándék* т.с.

П

ПАВА, ы, ж. 1. орн. Пáva, павич звичайний (*Paو cristatus*). *Павы в нас не' жкївут, лиш'пєра з них хоснòвалис'а*. 2. перен., заст. Пір'їна павича, що використовувалася парубками як прикраса для капелюха. *Паву'клали за'шанку (калан)*.

ПАВЕЧЕРНИЦЯ [павичирниц'а], і, ж., астр. Вечірна зоря (Венера після заходу сонця). *Павичирниц'у в'итко в'ичир'і*.

ПАВЗА, ы, ж., заст. Шкільна перерва. *Йа встїгала на павз'і думу збїгати*. Пор. угор. pauza, нїм. Pause, лат. pausa 'пауза'.

ПАВІСА, ы, ж. 1. церк. Церковна короґва. *Ще не принесли павісы на впрувут. Стуйїт, гї пав'іса*. 2. перен. Дуже висока і переважно худа жінка, дівчина. *Ота павіса хут'бы с'а мало уступила, бо н'їч не вижу перед нив*.

ПАДАНЕЦЬ [пада'ниц'ї], н'ц'а, ч. Фрукт, що впав з дерева. *Мы падан'ц'ї дайєме сви'н'ам*. Див. ще **паданийця**.

ПАДАНИЦЯ [пада'ниц'а], і, ж. Те саме, що **паданець**.

ПАДАТИ, ду, деш, недок. 1. Падати. 2. паде. Іти (про дощ, сніг, град). *Ц'їлий дин'паде дошч*.

ПАДАТИСЯ [падатис'а], падес'а, недок. Приходитися, доводитися. *Она мїн'ї падес'а хресничкув*. Див. ще **упа́стися**.

ПАДІВОЛОС, а, ч., бот. 1. Хвощ польовий (Equisetum arvense). 2. Якась лісова рослина, що використовувалася для матраців, мабуть, хвоц лісовий (Equisetum silvaticum).

ПАЗДЕРІНА, ы, ж. Частинка костриці (терміття). *Паздерина – кусок су́хого стеб́ла ко́лѡпн'ї*.

ПАЗДІРЕ [паз'д'їр'є], а, с., зб. Костриця. *Паз'д'їр'є с'а чинит, куй трут ко́лѡпн'ї*.

ПАЗДІРЯНИЙ [паз'д'їр'аний], а, е. Неочищений від костриці. *Куй им тел'а ко́лѡпн'ї, та вс'а м'была паз'д'їр'ана*. *Пазд'їране ќлоче*.

ПАЗИТИСЯ [пазитис'а], пажус'а, пазис'а, недок. Бути загребущим, збагачуватися. *Ма́р'їка у́се лиш пази́ц'а, не з́нати, де вто'д'їват (д'ї'вайє)*.

ПАЗНІЙ, а, е. 1. Загребущий, ненаситний. *Пазна жо́на*. 2. Який має добрий апетит. *Пазне с'вин'а скоро с'а п'равит*.

ПАЙКА, ы, ж. Доля; пай. *Де мо́я пайка'р'їны, шчо м си заробила?*

ПАЙСЛИКЫ, у, мн.; одн. пайслик, а, ч., рідк. Пейси.

ПАК', а, ч. Пакунок; посилка (поштове відправлення). *Прийшо́в ми пак ут'сына*. Пор. угор. rakk т.с.

ПАК², присл. Потім. *Пу́шбвїм на з'вѡд, пак ве́рну́вїмс'а ду́му*. Див. ще **затым**, **потѡму**, **тож**.

ПАК³, част. підсил. Уживається для підсилення експресивності висловлювання, підкреслюючи значення того слова, перед яким стоїть. Таж. *Пак по́д'у́же, ку́л'ко т'а че́кати!*

ПАКЛІЯ [пакл'а], і, ж. Пачка; пучок. *Ку́пи ми пакл'у з'ву́з'д'а (дог'ану)*.

ПАКОВА́ТИ, куйу, куйєш, недок. 1. Пакувати. 2. Виганяти з дому (хати). *Па́куй го гет ис'хы́жі*.

ПАКОВА́ТИСЯ [пако'ватис'а], куйус'а, куйєс'а, недок. 1. Пакуватися. 2. Бути вигнаним. *Па́куєс'а'уц'ї гет!*

ПАЛА́НОК, нка, ч. Огорожа з дошок; паркан. *Тїпир паланкы'р'їтко де йє, майбуш гѡрѡд'ац'а жи́л'їзом*. Пор. угор. palánk т.с.

ПАЛАТА́Ш, ша, ч., зневаж. Огрядний чоловік. *Росклавис'а, ги пала'таши*.

ПАЛАТА́ШКА, ы, ж. Жін. до **палаташ**, те саме, що **фату́ца**.

ПАЛА́Ц, а, ч. Палас. *Ку́пилис'ме два пала'цы*.

ПАЛАЧІ́НТА [пала'чїнта], ы, ж., кул. Тонкий хлібець, у який загортають начинку з сиру, варення і под.; млинець. *На́печу м'ного пала'чїнту*. Пор. угор. palacsinta т.с.

ПАЛАЧІ́НТОШ [пала'чїнтош], а, ч., кул. Те саме, що **ла́бош**. Пор. угор.діал. palacsintavas т.с.

ПАЛЕНКА, ы, ж. Те саме, що **во́дка**. *Упїєме си'мало паленкы*. *Го́ла, бѡса, а в'їнку прода'вала паленку*.

ПАЛЕНО́ЧКА, ы, ж., ласк. Зменш. до **пале́нка**. *Йа не'пїу паленочку, лиш студєну'во́ду, тай не'тебе, ѡ'їво, л'убл'у, лиш т'во́йу по́дѡбу*.

ПАЛЕНЧІ́НА [пале'н'чина], ы, ж., ласк. Зменш. до **пале́нка**.

ПАЛЕНЯ́ТА [пали'н'ата], н'ат, мн., кул., рідк. Те саме, що **крѣплицы**.

ПАЛІ́ТИ, пал'у, лиш, недок. 1. Палити (вогнь); робити світло. *Пали лампу, бо в́же т'емно*. 2. Гнівити кого-небудь. *Мо́я су́с'їда'дуже л'убит палити чїл'адника*.

ПАЛІ́ТИСЯ [палитис'а], пал'ус'а, лис'а, недок. 1. Палитися; згорати. 2. Гнівитися на кого-небудь, гарячитися. *Деко́трый чїл'адник хут'за шчо с'а палит*.

ПАЛІ́СОК [пал'їсок], ска, ч., риб. Риболовна снасть у вигляді сплетеної з лози перегорода річки з кошиком для риби (своєрідна верша). *Іду нас'тавити пал'їсок у'пѡто́ц'ї*. *У'пал'їсок'рыба заплы́ве, а'уты в́же не'го́дна'уйти*.

ПА́ЛОШ, а, ч. ▲ **Дікі** палѡ'ші див. **ді́кый**.

ПАЛІ́ОХ [пал'ух], ха, ч., зневаж. Чоловік або хлопець з великим волоссям, давно не стрижений. *Не'стри́жений ис', ги пал'ух*.

ПАЛЯ́НИЦЯ [пал'а'ниц'а], і, ж. 1. кул. Хлібина. *Спекла́м пал'а'ниц'у*. 2. перен. Голівка соняшника. *Д'їти л'убл'ат по чу́жих гѡрѡдах ла́мати пал'а'ниц'ї*.

ПАМПУ́ШОК, ш'ка, ч., кул. Пампушка. *Мы л'убїме пампушкы*. Див. ще **фа́нок**.

ПАМУ́Т, та, ч. Бавовняна тканина. *Р'анд'є с'а паму́та'дуже здо́рове дл'а'т'їла*. Пор. угор. pamut т.с.

ПАМУТОВЫЙ, а, е. 1. Бавовняний. *Памутова со'рочка*. 2. Дуже хворобливий, слабкий здоров'ям, який легко простуджується. *От'о в мене памутова д'їтина: не дай Бог, абы на н'у в'ітер за'віяв і 'через замок, бо пр'остудити' а*.

ПАНІЙКА [пан'іка], *ы, ж.* Пані; інтелігентна жінка. *Бут'те 'добр'і, 'пан'іко, шчус'вам 'хочу впу-вісти*.

ПАНІЙЧИН [пан'ічин], а, о. Який належить пані. *Пан'ічин 'кабат*.

ПАНІТИ [пан'іти], 'н'ію, 'н'ієш, *недок.* Триматися по-панському, пихато. *Ты не'бого, 'доста скоро па'н'ієш*.

ПАНІЯ [пан'іа], і, *ж.*, *зневаж.* Не з простого люду, пихата жінка. *От'о велика 'пан'іа, не' 'хоче робити*.

ПАНКЛИК, а, ч. Кольорова стрічка. *Уд'їлам плат и'ї'рокый, с'панкликами*. Пор. угор. pántlika т.с.

ПАНКЛІЧЕ, а, с. 3б. до **панклик**. *У мене 'того панклича 'доста йе*.

ПАНСЬКИЙ [пан'с'кий], а, е. 1. Панський. 2. Хитромудрий. *Ма'р'іка 'маїє 'пан'с'кий 'р'озум (сох'таи)*.

ПАНТА, *ы, ж.* Рейка, якою закривають щілину. *Приб'ив 'панту 'попри уд'вірка, в'бы не' дуло*. Пор. угор. pánt 'стрічка; тасьма пояс'.

ПАНЧУК, 'ка, ч., *зневаж.* Чоловік або хлопець, який ухилиється від важкої, особливо фізичної праці. *Ціл'о – в'то панчук, не' 'хоче н'іч 'т'ашко ро-біти*.

ПАНЬКАНЕ [пан'кан'е], а, с. Запобігливе, догідливе умовляння кого-небудь. *Пан'кан'е з нив ми'н'і в'же наду'їло*. Пор. **панькати**.

ПАНЬКАТИ [пан'кати], айу, аш (айєш), *недок.* Запобігливо, догідливо просити, умовляти кого-небудь. *Й'її 'треба 'было 'д'б'во 'пан'кати, а'бы при-її'ла на с'ва'бу*.

ПАНЬКАТИСЯ [пан'катис'а], айус'а, ас'а (айєс'а), *недок.* 1. Панькатися. 2. Не погоджуватися якийсь час на вмовляння пригоститися та ін.; скромничати. *Не 'пан'кайс'а 'тул'ко, ай б'єри та йїш г'руш'і (ай п'од'из 'нами в к'їно)*.

ПАПА, *ы, ж.*, *дит.* Хліб.

ПАПАТИ, па'пайу, па'пайєш, *недок.*, *дит.* Їсти. Пор. чes. parátі т.с. Див. ще **пап'ати**.

ПАПРКЫ [пап'іркы], ку, *мн.*; *одн.* папірок, рка, ч., *анат.* Роговий наріст з-заду копита у корови та інших парнокопитних. *Таке х'уде с'вин'а, шчо лиш 'пап'іркы му стыр'чат*.

ПАПРЬОВЫЙ [пап'ір'овый], а, е. Паперовий.

ПАПІСЬКИЙ [пап'іс'кий], а, е, *церк.* Католицький. *Паніс'ке Рузд'во май с'коро, ги 'наше*.

ПАПІШ [пап'іш], а, ч. 1. *церк.* Католик. *У нас у с'є'л'і 'папішу не'їє, лиш йе ун'їїаты*. 2. Прізвисько.

ПАПКАТИ, 'кайу, 'папкаш (кайєш), *недок.*, *дит.* Те саме, що **пап'ати**. Пор. чes. papkatі т.с.

ПАПОРОТНИК, а, ч., *бот.* Багатоніжка звичайна (Polipodium vulgare).

ПАПУЛЯ [па'пул'а], і, *ж.*, *зневаж.* Рот неохайної людини. *Утри па'пул'у, бо за'їїдена*.

ПАПУЧІ, 'пуч, *мн.*; *одн.* папуча, і, *ж.* Кімнатні тапочки, пантофлі. *У 'моїых па'пучах йа не' 'з'абну в 'ногы*. Пор. угор. papucs т.с.

ПАРАДА, *ы, ж.* Урочистість, святковість в одязі і под. *Уб'їрайєс'а, йак на па'раду*. Пор. угор. parade 'прикраса, наряд'.

ПАРАДИ, а'жу, 'диш, *недок.* Наряджати кого-небудь або що-небудь у святкове. *Треба 'д'їв-ку па'радити*.

ПАРАДІТИСЯ [пара'дитис'а], а'жус'а, 'дис'а, *недок.* Наряджатися, чепуритися (про одяг, приміщення і под.). *По'лан'а с'а 'дуже 'л'убит па'радити*. Див. ще **чіч'улитися**.

ПАРАДІЦІ [пара'диц'і], 'диц', *мн.* 1. *бот.* Помідори (Lycopersicum esculentum). 2. Плід помідорів. *С'ого 'года па'радиц'і 'были слаб'і*.

ПАРАДІЦЯ [пара'диц'а], і, *ж.* Те саме, що **парадіці**. 2. Пор. угор. paradicsom т.с.

ПАРАДІЧКА, *ы, ж.* Зменш. до **парадіця**.

ПАРАДИЧКОВЫЙ, а, е. З помідорів, томатний. *Парадич'кова 'сербанка*.

ПАРАДНЫЙ, а, е. Який має святковий, вишуканий вигляд. *Парадна 'д'ївка (хы'жа)*.

ПАРАДНО. Присл. до **парадный**. *Парадно с'а в'д'їнеме та йдеме на танц'и*.

ПАРАДОШ, а, ч. Сільський модник.

ПАРАДОШКА, *ы, ж.* Жін. до **парадош**. *Ціл'а – па'рад'ошка, 'л'убиц'а па'радити*.

ПАРАДОШНЫЙ, а, е. Який любить модно одягатися, модний.

ПАРАСКУН, 'на, ч. Чоловік Параски (прізвисько). *Параскун жив на 'нашуй 'вулиці*.

ПАРАСТАС, 'а, ч., *церк.* Заупокійна молитва, відправа. *Бат'ушко парастас ув'їчир'і с'лужит*. *Далам парастас за 'н'анком, най 'будут прои-ч'ин'і*.

ПАРЕНИНА [паренина], *ы, ж.*, *с.г.*, *рідк.* Зорана на зяб нива. *Паренина – 'нива, котру 'бр'ут 'бс'ін'ує, а зас'їва'ют у й'їри*.

ПАРЕННЫЙ [паренный], а, е. Кип'ячений, підданий термальній обробці кип'ятком. ▲ **Парене молоко** – кип'ячене молоко. *Солотке молоко мо-же 'быти 'парене й не'парене*.

ПАРЕНОВАНЕ [паренован'е], а, с., *с.г.*, *рідк.* Оранка на зяб. *Паренован'е 'р'обл'ат, йак уро'жай зб'єрут*. Пор. **пареновати**.

ПАРЕНОВАНЫЙ [паренованный], а, е, *с.г.*, *рідк.* Ораний на зяб. *Паренована 'нива*.

ПАРЕНОВАТИ [пареновати], нуйу, нуйеш, *недок., с.г., рідк.* Орати на зяб. *Паренуйут восє'ни.*

ПАРЕНОВАТИСЯ [пареноватис'а], нуйес'а, *недок., с.г., рідк.* Оратися на зяб. *Паренуйес'а, йак с'а вс'о забере с'п'ола.*

ПАРИТИ, р'у, риш, *недок.* 1. Ошпарювати кип'ятком. *Коли мур'анкы 'л'изут дохыш, т'реба ййх 'парити.* 2. рит., метеор. Парити. *Шчус'нын'и 'дуже 'парит.* 3. Кип'ятити (молоко). *Абы молоко с'а не' скы'сало, та т'реба го 'парити.*

ПАРІЖДЖЕНЫЙ [пар'іжжєный], а, е. Дуже битий. *За вто, ичо вбман'овав л'уди, быв пар'і-жжєный.*

ПАРІЗДИТИ [пар'іздити], пар'іжж'у, пар'іздиш, *недок.* 1. Дуже бити кого-небудь. *Так хлоп-чичка пар'іздили сирохма'ны, ичо страшно 'было 'вид'ити.* 2. Сильно лити (про зливу дощу). *Так пар'іздив дощ, ичо 'п'отук дво'ром т'ук.*

ПАРНА, ы, жс. Подушка. Пор. угор. párna т.с. **▲ Велика 'парна** – те саме, що **д'уна**.

ПАРНОЧКА, ы, жс. Зменш. до **парна**. *Путкла-ди 'парнучку пуд 'го'лову д'ітин'и.*

ПАРНЯНКА [парн'анка], ы, жс. Наволочка (переважно на подушці). *Пур'валас'а 'парн'анка, т'реба к'упити н'уву.*

ПАРОВАНЫЙ, а, е. 1. Який підготовляють, упорядковують, підганяють. *Парована час'ц' 'д'іву'ї. Парован'и з'рош'и на 'хыжу. Парован'и ва-гонны.* 2. Який підходить, підхожий. *Бо мы та'кі па-рван'и, йак гур'н'атка мал'ован'и.*

ПАРОВАТИ, 'руйу, 'руйеш, *недок.* 1. Накопи-чувати матеріальні цінності, гроші. *Паруй, не'боре, час'ц' дун'ц'и.* 2. Пасувати, личити. *Сис'реклик туб'і не' паруйє.* 3. Упорядковувати. *Так паруй дры'ва на 'в'оз'и, абы с'а ка'май буш умістило.* 4. Підбирати пару для одруження. *Ба ко пар'овав сих м'ол'д'ат?*

ПАРОВАТИСЯ [пар'оватис'а], 'руйус'а, 'руйес'а, *недок.* 1. Бути підхожим, сумісним, підходити, жити в злагоді. *Мы с'а 'доста 'файно паруйєме 'з'ат'ом. Ми'н'и с'а не' паруйє йти 'завтра на р'об'оту.* 2. Готуватися, мати намір. *Пар'овавс'а Пет'ро в бі-ровы.*

ПАРТИЛЬОВАТИ [партил'овати], л'у'йу, л'у'йеш, *недок.* Намагатися щось зробити. *Увун пар-тил'уйє, йак бы ичус'ук'расти.*

ПАРТИЦЯ [партиц'а], і, жс. Смужка. *Йє в н'а с'вита з'елеными партиц'ами.*

ПАРТІЯ [парті'я], і, жс. Те саме, що **б'анда** 3. *Захожовали до 'церкви 'парті'ями.*

ПАРАХАТЫЙ, а, е, зневаж. Патлатий.

ПАРХЫ, у, мн. 1. зневаж. Патля. 2. перен., вульг., заст. Євреї. Пор. пол. parch 'парші, пархи'.

ПАС, а, ч., заст. Те саме, що **пасап'орт**. ♦ **Пут-пи'сати пас** – відправити подалі (як покарання),

вигнати. *Йак ты будєш та'кий не'добрыи, йа ти пут'пишу пас!*

ПАСАП'ОРТ, а, ч. Паспорт. Див. ще **пас**. *Май дав'но кал'гозникам пасап'орты не' давали.*

ПАСЕМКОВАТИ, 'куйу, 'куйеш, *недок., с.г.* Обривати пасинки культурної рослини для під-вищення її врожайності. *Пасем'куйут парад'иц'и, 'бгуркы, та май 'файно буд'ут 'родити.*

ПАСЕМОК, мка, ч., бот., с.г. Бічний пасинок у культурних рослин (його обривають). *Пасемкы т'реба удры'вати.*

ПАСІКА [пас'іка], ы, жс. Огорожа з колю-чих кушів, високого терня і под. *Намєтали ми в 'пас 'іку скла, стар'ой бл'ахы, черен'ку.*

ПАСКА, ы, жс. 1. церк. Паска. 2. перен. Добра людина. *Ой, Мар'іка не' паска, 'дуже чорт'овата!*

ПАСКУД'ЕЙ [паску'дий], 'йа, ч., лайл. Паскуда чоловік. *Мйгал' – паску'дий!*

ПАСКУД'ЕЙКА [паску'дийка], ы, жс., лайл. Жін. до **паскуд'ей**. *Ото вдна паску'дийка!*

ПАСКУ'ДИТИ, 'кужу, 'кудиш, *недок.* 1. Робити паскудство. 2. Бруднити одяг, посуд. *Не паскуд' тот горн'ічок, бо і'а в н' 'ому 'вар'у й'їду.*

ПАСКУ'ДНЫЙ, а, е. 1. Паскудний. *Ото 'дуже паскудна жє'она.* 2. Негарний. *Йой, йа'ка в 'нийи паскудна с'вита!*

ПАСКУ'ДНИТИ [паскудн'іти], ійу, ійеш, *не-док.* Ставати негарним. *'Син'є полот'но скоро паскудн'іє.*

ПАСКУДЬ [паскуд'т''), ди, жс., зб. 1. лайл. Паскудни (паскудниці). *Зобразас'а на'нашуй 'ву-лиц'і одна 'паскут'.* 2. Нечисть (комашня, черв'яки, грязюка і под.). *'П'овно 'паскуди с'а нач'їнило в к'д'м'ор'и.*

ПАСЛО, 'ла, с. Пасовисько. *'Добре пасло, тай ко'рова с'ята прийшла.*

ПАСОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **пасовати**. *Іс'и 'хамы не' 'дуже п'сован'и на 'с'ого кун'а.*

ПАСОВАТИ, *недок.* 1. 'суйу, 'суйеш. Підганяти, приладувати, прилаштовувати. *Так п'суй д'вир'і, вбы с'а 'файно за'пирали і в'доп'ирали.* 2. 'суїє. Бути придатним, відповідним кому-, чому-небудь; личити кому-небудь. *Ота с'вита йуй п'суїє, ги св'їни кузут'кы. Не' кажж'уй 'д'іву'ї п'суїют наг'авиц'и, а на по'декутру в наг'авиц'ах 'л'убо с'а под'ївити.*

ПАСТЫРИТИ, р'у, риш, *недок.* Пастушити. *Ти'пир мы пастыримє по 'б'чє'риди.* Див. ще **чередарити**.

ПАСТЫРІНС [пас'тыр'ін'є], а, с. Пастушення. *Щчо в н'ого за пастыр'ін'є, ичо так 'пузно жє'не маргу 'пасты?* Пор. **пастырити**.

ПАСТЫРЬ [пас'тыр'], р'а, ч. 1. Пастух. *Дав'но пастыр'соко'тив м'ного 'маргы.* Див. ще **чередарь**.

2. *етн.* Учасник різдвяного вертепу. *Пастыр'і* *hós'at ver'tep.*

ПАСТЫРЬКА [пастыр'ка], *ы, жс.* Жін. до *пастыр'і*. *Така ма'ла, а вже пастыр'ка.*

ПАСТЫРЬСЬКИЙ [пастыр'с'кий], *а, е.* Прикм. до *пастыр'і*. 1, 2. *Пастыр'ска служба (d'd'ish).*

ПАСУЛІНА, *ы, жс.* Лушпайка квасолі. *В уд'нуу пасулін'і чотыри-п'ят' па'сул'.*

ПАСУЛІНІ [пасулін'е], *а, с.* Зб. до *пасуліна*. *Пасулін'е ро'нар' уйут та д'йут худ'бі.*

ПАСУЛІ [пасул'і], *сул', мн.* 1. *бот.* Квасоля звичайна (*Phaseolus vulgaris*). 2. *Плоди квасолі.* *Па'сул'ам тре'ба теп'лу зым'у.* ▲ *Па'сул'і пі'ші* – сорт квасолі кушової; *па'сул'і тыч'ні* – сорт тичкової квасолі. 3. *кул.* Страва з квасолі. *Йа'л'уб'л'у'йісти па'сул'і.* ▲ *Па'сул'і з'обач'кы див. дзьобач'кы; па'сул'і ма'чати* – напіврідка страва з колоченої квасолі; *па'сул'і пуд'биван'і* – квасоляний суп, заправлений сметаною, молоком; *па'сул'і ран'тован'і* – квасоляний суп, заправлений засмажкою; *па'сул'і с'ербати* – рідка страва з квасолі; *па'сул'і с'капустув* – суп із квасолі та капусти. Пор. угор. *paszuly* 'боби, квасоля'.

ПАСУЛЬКА [пасул'ка], *ы, жс.* Зменш. до *пасу'ля*.

ПАСУЛЯ [пасул'а], *і, жс.* Квасолина. *Біла (р'а-баниста, ч'ел'ена) па'сул'а.*

ПАСУЛЯНИК [пасул'аник], *а, ч., ірон.* Той, який любить страви з квасолі. *Муй чул'увік та'кый па'сул'аник, що'йв бы па'сул'і і три раз на дин'.*

ПАСУЛЯНИЙ [пасул'аний], *а, е.* Квасоляний. *Нын'і в нас па'сул'аний дин'.*

ПАСУЛЯНКА [пасул'анка], *ы, жс., ірон.* Жін. до *пасуляник*.

ПАТІКА, *ы, жс., мед., заст.* Аптека. Пор. угор. *patika* т.с.

ПАТИКАРОШ, *а, ч., заст.* Аптекарь. Пор. угор. *patikáros* т.с.

ПАТИКАРОШКА, *ы, жс., заст.* Жін. до *патикарош*.

ПАХАНЕ [пахан'е], *а, с.* Нюхання. *Пахан'е по'рфіну.*

ПАХАТИ, *айу, аш (айеш), недок.* Нюхати. *Шчо па'хати? Па'хайу, чи не' чути мыша'чок.* Див. ще *нюздріти, похріти*.

ПАХЛІВЫЙ, *а, е.* Пахучий. *Но'видиш, Йу-рику, йак т'а'мати по'мыла, йа'кыйис' пах'ливый.* Див. ще *пахліочый*.

ПАХЛИВКЫ, *вок, мн.; одн.* пах'ливка, *ы, жс., помолог.* Сорт ранніх літніх яблук. *Пах'лив'ками с'а звут, бо'дуже'файно'пахнут.*

ПАХЛЮЧИТИ [пахл'учити], *чу, чиш, недок.* Надушувати (одеколоном, духами і под.). *На'шчо пахл'учиш д'ітину по'рфіном?*

ПАХЛЮЧИТИСЯ [пахл'учитис'а], *чус'а, чи-с'а, недок.* Надушуватися (одеколоном, духами і под.). *Кул'ко с'а буде'ш пахл'учити, іди вже на службу.* *Мойа'д'івка'дуже с'а'л'убит пахл'учити.*

ПАХЛЮЧЫЙ [пахл'учый], *а, е.* Те саме, що *пахлівый*. *Пахл'уча ко'сиц'а.*

ПАХЛЮЧІНЕ [пахл'учін'е], *а, с.* Процес, при якому надушуються (одеколоном, духами і под.). *Ут'вого, д'івко, пахл'учін'а голо'ва н'а бо'лит.* Пор. *пахліочити*.

ПАХЛЮЧКА [пахл'учка], *ы, жс., ірон.* Людина, що любить душитися одеколоном, духами і под. *Ота пахл'учка лиш бы с'а пахл'учила.*

ПАЦЮРКА, *ы, жс.* Намистина. *Загубилас'а з лан'чка ч'ел'ена па'ц'урка.*

ПАЦЮРКЫ [пац'уркы], *рок, мн.* Намисто. *Давно мы субі па'ц'уркы самі чинили.* Пор. пол. *pasiorki* т.с.

ПАЦЯ [па'ц'а], *ц'ати, с.* Маленьке поросля. *Ку-тилам па'ц'а.* Див. ще *свіня*.

ПАЦЯТКО [па'ц'атко], *тка, с.* Зменш. до *паця*. Див. ще *свінятко*.

ПАЧИТИ, *чу, чиш, недок.* (про одного з учасників дитячої гри) Стояти із зажмуреними очима і не дивитися, куди ховаються інші, а потім їх відшукувати. *«Д'іти, ко ме'перший па'чити?» – «Най па'чит Оленка».* Пор. чес. *ráčiti* 'відгадувати', словац. *ráčiť* 'поглядати, глядіти' (поет.).

ПАЧОК, *чка, ч.* Пачка. *Ку'пи ми па'чок соли.*

ПЕДАЛО, *а, с.* Педаль. *Зло'мили'с'а в н'а пе'дало на'біціл'ах.*

ПЕДІК, *спол.* Хоча; незважаючи на те, що; адже. *Ма'р'іка не' прийш'ла, пе'дик йа'йі про'сила прий'ти.* Пор. угор. *pedig* т.с.

ПЕКАРЬ [пекар'], *р'а, ч.* Робітник, який випікає хлібні вироби, пекар.

ПЕКАТИ, *айу, аш (айеш), недок., ПЕКНУТИ, *ну, неш, док.* 1. Сильно бити. *Так т'а'пекну, и'що'очи ти'ускочат.* 2. Жадібно їсти. *Пекат, г'л'бы'н'ігда не'йів.**

ПЕКНУТИ *див. пекати.*

ПЕКУЧКА, *ы, жс., бот.* Гарбуз волосський (*Cucurbita maxima*). *П'ікучкы'добр'і т'ічин'і в блудер'і.*

ПЕЛЕНКА, *ы, жс.* Пелюшка. *Пеленкув пови'вают ма'лу д'ітинку.*

ПЕЛЕХАТИЙ, *а, е.* Те саме, що *кострубатый*. *Уже'нів'с'а пел'ехатый та'вз'ав ку'стру'бату...*

ПЕЛЕХАЧ, *ча, ч.* 1. *зневаж.* Неохайний чоловік зі скуйовдженим волоссям. *Пел'ехач с'а'н'ігда не'чеше.*

ПЕЛЕХАЧКА, *ы, жс.* Жін. до *пелехач*.

ПЕЛЕХЫ, *у, мн.* Скуйовджене волосся на голові. *Прич'еши'с'вої'пелехы.*

ПЕНГІВ, *а, ч., заст.* Грошова одиниця в Угорщині і на Закарпатті до 1946 р. Пор. угор. *pengő* т.с. *С'ім'пенгіву – о'то'были'гр'оші.*

ПЕНДРИК, а, ч., *заст.* Гумовий кийок у чехословацького жандарма. Пор. чес. *pendrek* т.с.

ПЕНЦІРОШ [пін'ц'ірош], а, ч. Складаний (кишеньковий) ніжик. *Загубивим пін'ц'ірош.* Пор. угор. діал. *penecirus* т.с.

ПЕРВЫЙ, а, е. Перший. *Йа був но́вембер там, тай при́мірно 'первый де́цембер і́де.*

ПЕРВИСТКА [первіска], ы, ж. Те саме, що **пёрвісткыня**.

ПЕРВИСТКЫНЯ [первіскын'а], і, ж. Корова, що вперше отелилася. *Наша 'первіскын'а да́йе мо́лока 'доста 'файно.* Див. ще **пёрвістка**.

ПЕРГЕЛОВАНЕ [пергелован'е], а, с. Підсмажування. *Ут пергелован'а много диму.* Пор. **пергеловати**.

ПЕРГЕЛОВАНЫЙ [пергелованый], а, е. Підсмажений. *'Файно пергелованый в 'улуйниці бо'гач.*

ПЕРГЕЛОВАТИ [пергеловати], 'луйу, 'луйеш, *недок.* Підсмажувати. *'Хочу пергеловати ран'таш.* Пор. угор. простор. *pergel* т.с.

ПЕРГЕЛОВАТИСЯ [пергеловатис'а], 'луйес'а, *недок.* Підсмажуватися. *Бо'гач ис по́сбн 'ашника пергелуйес'а в пергелови.*

ПЕРГЕЛУВ [пергелув], 'лова, ч., *техн.* Пристрій в олійниці для підсмажування макухи. *У нас у сил'і 'йе улуйниці'а, та 'йе в н'уй пергелув.* Пор. угор. діал. *pergeló* т.с.

ПЕРЕАРШОВАНИЙ, а, с. Знову скопаний заступом (про земельну ділянку). *Переаршованый го́рот.*

ПЕРЕАРШОВАТИ *див. переаршововати.*

ПЕРЕАРШОВОВАТИ, 'шб'уву, 'шб'уйеш, *недок.*, **ПЕРЕАРШОВАТИ**, 'шу'у, 'шуйеш, *док.* Знову скопати земельну ділянку заступом. *Переаршовалис'ме с чулу'віком 'нвку.*

ПЕРЕБАЧАТИ, 'чайу, 'бачаш ('чайеш), *недок.*, **ПЕРЕБАЧАТИ**, чу, чииш, *док.* Те саме, що **інгедовати**. *Йа ти перебачив, ай'бо забыти ти не' 'мджу.*

ПЕРЕБАЧИНЕ [перебачін'е], а, с. Вибачення. *Мог'лас 'просити перебачін'е ут:б'ій 'жоны.* Пор. **перебачати**.

ПЕРЕБАЧАТИ *див. перебачати.*

ПЕРЕБАЧНИЦЯ [перебачниц'а], і, ж. Те саме, що **гузіця**.

ПЕРЕБИРАНЕ [перебиран'е] і **ПЕРЕОБИРАНЕ** [перевбиран'е], а, с., а, с. 1. Перебирання. 2. Те саме, що **переодіванс**. *Пере'бيران'е в нид 'іл'ашну 'бд'іш.* Пор. **перебирати**, **переобирати**.

ПЕРЕБИРАТИ і **ПЕРЕОБИРАТИ** [перевбирати], 'райу, 'бираш ('райеш), *недок.*, **ПЕРЕБРАТИ** і **ПЕРЕОБРАТИ** [перевбрати], 'беру, 'береш, *док.* 1. Перебирати. 2. Те саме, що **переодівати**. *Пере(в)бе'ри д'ітину, бо пус 'ц'алас'а.*

ПЕРЕБИРАТИСЯ [перевбиратис'а] і **ПЕРЕОБИРАТИСЯ** [перевбиратис'а], 'райус'а, 'бирас'а

(райес'а), *недок.*, **ПЕРЕБРАТИСЯ** [перевбратис'а] **ПЕРЕОБРАТИСЯ** [перевбратис'а], 'берус'а, 'берес'а, *док.* 1. Перебиратися. 2. Те саме, що **переодіватися**. *Ідеме до 'церкви, лиш най с'а пере(в)беру.*

ПЕРЕБЫВАНЕ [пере'быван'е], а, с. Перебування.

ПЕРЕБЫВАТИ, 'вайу, 'бываш ('вайеш), *недок.*, **ПЕРЕБЫТИ**, 'буду, 'будеш, *док.* Перебувати. Пор. **быти**.

ПЕРЕБЫТИ *див. перебувати.*

ПЕРЕБИРОВАНЫЙ, а, с. Переможений. *Тот чулу'вік перебірованый 'свой'ов жб'н'ов, без 'нийі н'іч не' куш'чуйе.*

ПЕРЕБИРОВАТИ, ру'йу, ру'йеш, *док.* Перемогти. *Йа го н'і'йак не' перебіру'йу, бо в:ун май сил'ный.* Див. ще **побіровати**. Пор. **біровати**.

ПЕРЕБІСАЖЕНИЙ, а, е. Перекинутий через плече (про вантаж). *Перебісажений 'черес плече міх.*

ПЕРЕБІСАЖИТИ *див. перебісажовати.*

ПЕРЕБІСАЖИТИСЯ *див. перебісажоватися.*

ПЕРЕБІСАЖОВАТИ [перебісажовати], жуйу, жуйеш, *недок.*, **ПЕРЕБІСАЖИТИ** [перебісажити], жу, жиш, *док.* Узяти вантаж через плече. *Йа перебісажив на 'плечи міх тай пун'ус.*

ПЕРЕБІСАЖОВАТИСЯ [перебісажоватис'а], жуйус'а, жуйес'а, *недок.*, **ПЕРЕБІСАЖИТИСЯ** [перебісажитис'а], жус'а, жис'а, *док.* Те саме, що **перецідатися**. *Не' буд', ги ко'лода, ай перебісас'а 'черес плут.*

ПЕРЕБІСТИ [перебісти], бі'жу, бі'жиш, *док.* Перебігти.

ПЕРЕБОЛІЛЫЙ [переребул'ілы], а, е. Який перехворів. *Переребул'ілы чулу'вік – слаб'ый.*

ПЕРЕБОЛІТИ [переребул'іти], 'л'і'у, 'л'і'еш, *док.* Перехворіти. *За сис'гут перебул'івим вс'іма хвор'отами.* Пор. **боліти**.

ПЕРЕБОРТИТИ [перебор'тити], 'тит, *док.* Те саме, що **побортити**. Пор. **бортити**.

ПЕРЕБОРЧЕНИЙ, а, е. Те саме, що **поборчєний**. *Ус'ый го́род переборчєный.*

ПЕРЕБРАНИЙ, а, е. 1. Перебраний. 2. Те саме, що **переодітый**. *Перебранный у 'чисте 'чур'е.* *Перебрану 'бабу пок'лали на 'пос'ц'іл'.* Див. ще **перебратый**.

ПЕРЕБРАТИ *див. перебирати.*

ПЕРЕБРАТИСЯ *див. перебиратися.*

ПЕРЕБРАТЫЙ, а, е. Те саме, що **перебрапый** 1, 2. *Перебрата'каша.* *Перебратый 'д'ідо.*

ПЕРЕБУДИТИ *див. перебужовати.*

ПЕРЕБУДИТИСЯ *див. перебужоватися.*

ПЕРЕБУЖЕНИЙ, а, е. Надмірно закопчений (про продукти). *Перебу'жене м'н'асо.*

ПЕРЕБУЖОВАТИ, жуйу, жуйеш, *недок.*, **ПЕРЕБУДИТИ**, бу'жу, будиш, *док.* Надмірно за-

кочувати продукти. *Перебудивим кувбас'ки.* Пор. **будити**.

ПЕРЕБУЖОВАТИСЯ [пере'бужоватис'а], жу-йес'а, *недок.*, **ПЕРЕБУДІТИСЯ** [перебуд'итис'а], 'диц'а, *док.* Надмірно закопчуватися (про продукти). *Ас'а мн'асо перебудит, та 'дуже т'аш'ке на жо'лудок.* Пор. **будитися**.

ПЕРЕВАДІТИ, 'важу, 'вадиш, *док.* Пересварити когось з ким-небудь. *Перевадила Полан'а вс'іх сус'ідів.* Пор. **вадити**².

ПЕРЕВАДІТИСЯ [перевадитис'а], 'важус'а, 'вадис'а, *док.* Пересваритися. *Така закл'ата, шчо перевадилас'а з ус'ым краєм.* Див. ще **некекуськатися**, **пересважатися**. Пор. **вадитися**².

ПЕРЕВАКОВАНИЙ, а, е. Заново поштукатурений. *Перевакована 'хыжа.*

ПЕРЕВАКОВАТИ, 'куйу, 'куйеш, *док.* Заново поштукатурити. *Так ми паскудно поваковали 'хыжу, шчо прійдес'а йі переваковати.* Пор. **ваковати**.

ПЕРЕВЕРЕЧИ, ржу, ржеш, *док.* Перекинути. *Пе'ре'вир'з 'дош'ки 'черес плут.* Пор. **веречи**.

ПЕРЕВЕРЖЕНИЙ, а, е. Перекинутий. *Перевержений 'черес плут 'камін'.*

ПЕРЕВОЖОВАТИСЯ [пере'вожоватис'а], 'в'ожуйус'а, 'в'ожуйес'а, *недок.* 1. Перевозитися. 2. *перен.* Перекидувати по воді через річку плоскі камінці. *Мы д'іт'ми 'плит'ки пере'мітовали п'о вуд'і 'черес Тису та ка'залис'ме, шчо пере'в'ожуйемес'а.*

ПЕРЕВОЛОЧІЙ, 'в'олбчу, 'в'олочиш, *док.* Переволокти. *Пере'в'ол'ч'ім е'се бер'в'ен'о 'через 'вулиц'у.* Див. ще **пересмычити**. Пор. **волочі**.

ПЕРЕВОРОТ, а, ч. Переворот. ▲ **Переворот кы'шок**, *мед.* — заворот кишок. *Не' 'мос'а ку'пати 'сытому, бо 'може 'быти пере'ворот кы'шок.*

ПЕРЕГОВОРІТИ *див.* **переговорьовати**.

ПЕРЕГОВОРЬОВАТИ [перег'ов'ор'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.*, **ПЕРЕГОВОРІТИ**, г'ов'ор'у, гов'ор'иш, *док.* 1. Переговорювати. 2. Відраджувати. *Йа перего'ворила 'Йуру же'нитис'а на Мар'іц'і.*

ПЕРЕГОВОРЯТИ [перег'ов'р'ати], р'айу, 'в'ор'аш (р'айеш), *недок.* Те саме, що **переговорьовати** 2.

ПЕРЕГОЙКАТИ *див.* **перегойковати**.

ПЕРЕГОЙКОВАНЄ [перег'ойкован'є], а, с. Перекрикування. *Пере'г'ойкован'є бр'іг'адир'ом 'чил'ади.* Пор. **перегойковати**.

ПЕРЕГОЙКОВАТИ [перег'ойковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ПЕРЕГОЙКАТИ** [перег'ойкати], айу, г'ойкаш (айеш), *док.* Перекрикувати. *Тихо 'бут'те, бо йа вас ус'іх не' пере'г'ойкайу.* Пор. **гойкати**.

ПЕРЕГРЫЗКИ [перег'рыскы], у, мн. Залишки їжі з весілля. *Д'е'ме на пе'рег'рыскы до мо'л'од'д'ій.*

ПЕРЕГРУЖАТИ *див.* **перегружовати**.

ПЕРЕГРУЖАТИСЯ *див.* **перегружоватися**.

ПЕРЕГРУЖЕНИЙ, а, е. Перевантажений. *Пе'рег'ру'жене ст'руче з 'в'озу у ва'гони.* Див. ще **перетер'ханий**.

ПЕРЕГРУЖОВАНЄ [перег'ружован'є], а, с. Перевантажування. *Пере'г'ружован'а с'іна з 'мотора на хл'ів.* Див. ще **перетер'хованс**. Пор. **перегружовати**.

ПЕРЕГРУЖОВАТИ, жуйу, жуйеш і **ПЕРЕГРУЖАТИ**, 'жайу, 'ружаш (жайеш), *недок.*, **ПЕРЕГРУЗІТИ**, 'ружу, 'рузиш, *док.* Перевантажувати. *Пере'г'рузилис'ме бу'ра'кы з 'воза на 'мотора.* Див. ще **перетер'ховати**. Пор. **грузіти**.

ПЕРЕГРУЖОВАТИСЯ [перег'ружоватис'а], жуйус'а, жуйес'а і **ПЕРЕГРУЖАТИСЯ** [перег'руж'атис'а], 'жайус'а, 'ружас'а (жайес'а), *недок.*, **ПЕРЕГРУЗІТИ** [перег'рузитис'а], 'ружус'а, 'рузис'а, *док.* Перевантажуватися. *Ота'р'іна с'а 'майе пе'рег'ружовати у ва'гони.* Див. ще **перетер'ховатися**. Пор. **грузітися**.

ПЕРЕГРУЗІТИ *див.* **перегружовати**.

ПЕРЕГРУЗІТИСЯ *див.* **перегружоватися**.

ПЕРЕГАРБУЛЯТИ [перга'рбул'ати], 'л'айу, 'бул'аш (л'айеш), *док.* Те саме, що **перекачати**. Пор. **гарбуляти**.

ПЕРЕД [перед(т)], *прійм.* 1. Перед. 2. Через. *Пе'ред то'в жо'д'но'в живо'та ми не'їе.*

ПЕРЕДАРИТИ *див.* **передарьовати**.

ПЕРЕДАРЬОВАТИ [пере'дар'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.*, **ПЕРЕДАРИТИ**, 'дар'у, да'риш, *док.* Передарювати. *Пе'редар'уйу 'хыжу мо'му (мо'й'ому) бр'атови.* Пор. **дарити**.

ПЕРЕДЗЬОВБАНИЙ [пере'з'овбаний], а, е. Перекльований. *Пе'ре'з'овбан'і кур'ми ст'ру'кы ме'л'айу.*

ПЕРЕДЗЬОВБАТИ *див.* **передзьовбати**.

ПЕРЕДЗЬОВБОВАТИ [пере'з'овбовати], буйу, буйеш, *недок.*, **ПЕРЕДЗЬОВБАТИ** [пере'з'овбати], айу, аш (айеш), *док.* Перекльовувати. *Пе'ре'з'овбали во'роба'кы ус'ій по'с'он'ашник.* Пор. **дзьовбати**.

ПЕРЕДИВІТИ *див.* **передивляти**.

ПЕРЕДИВЛЕНИЙ, а, е. Переглянений. *Пе'ре'дивлена к'нишка.*

ПЕРЕДИВЛЯТИ [передив'л'ати], 'л'айу, 'дивл'аш (л'айеш), *недок.*, **ПЕРЕДИВІТИ**, 'дивл'у, 'дивиш, *док.* Переглядати. *Пе'редивл'ала обра'зы в 'церкви.* Див. ще **перенікати**. Пор. **дивіти**.

ПЕРЕДНЬЙ [пе'ре'дн'ий], а, е. Передній.

ПЕРЕДОГАНЯТИ [передога'н'ати], 'н'айу, 'ган'аш (н'айеш), *недок.*, **ПЕРЕДОГНАТИ**, до'жену, до'женеш, *док.* Випереджати в бігу. *У'вун ме'не пе'редога'н'ав, но йа с'а не' дав.*

ПЕРЕДОГАНЯТИСЯ [передога'н'атис'а], 'н'айус'а, 'ган'ас'а (н'айес'а), *недок.* Бігти навипередки. *Д'іти с'а 'часто пе'редога'н'айут.*

ПЕРЕДОГНА́ТИ *див. передоганя́ти.*

ПЕРЕДУ́ЧОРА [пере'дучора], *присл.* Позавчора. *Передучора був мороз, а нині вже дощ.*

ПЕРЕДЯ́ЛОВАННИЙ [перед'алований], а, е. 1. Переструганий (про вироби з дерева). *Перед'аловані дошки.* 2. Пошинкований (про овочі). *Перед'алованний бурак.*

ПЕРЕДЯ́ЛОВАТИ [перед'аловати], 'луйу, 'луйеш, *док.* 1. Перестругати. *Тул'ко дошчок перед'аловати — это велика робота.* 2. Пошинкувати (овочі). *Перед'аловавим у'с'у к'нусту.* Пор. **дяловати.**

ПЕРЕЕРЖА́ВИТИ, віє, *док.* Перержавіти. *Переержавів друг.* Пор. **ержавіти.**

ПЕРЕЖВА́НИЙ, а, е. Пережований. *Пережване мн'асо 'мати 'дала д'ітині'.*

ПЕРЕЖВА́ТИ, 'режву, 'режвеш, *док.* Пережувати. *Таке тверде мн'асо, шчо н'їйак го не' пережву.* Пор. **жв'яти.**

ПЕРЕЖДЖА́НИЙ [переж'жаний], а, е. Перечеканий. *Пережжаний у 'хыжи дощ.*

ПЕРЕЖДЖА́ТИ [переж'жати], пи'риж'зу, пе'реж'жеш, *док.* Перечекати. *Пережжеме дожж' у ко'либі.* Пор. **ждж'ати.**

ПЕРЕЖИ́ВАНЄ [пере'живан'є], а, с. Переживання.

ПЕРЕЖМНЯ́КАНИЙ [пережмн'аканий], а, е. Перечавлений. *Пережмн'акан'і сливи.*

ПЕРЕЖМНЯ́КАТИ *див. пережмняковати.*

ПЕРЕЖМНЯ́КОВАНЄ [пережмн'акован'є], а, с. Перечавлювання. *Пережмн'акован'є г'резну.* Пор. **пережмняковати.**

ПЕРЕЖМНЯ́КОВАТИ [пережмн'акувати], н'акуйу, н'акуйеш, *недок.*, **ПЕРЕЖМНЯ́КАТИ** [пережмн'акати], кайу, каш (кайеш), *док.* Перечавлювати. *Пережмн'акав ц'їлу 'б'чку г'резну.*

ПЕРЕЗВІ́ДАНИЙ [перез'віданий], а, е. Перепитаний. *Перез'віданий чулу'вік упу'ів у'с'у 'правду.*

ПЕРЕЗВІ́ДАТИ *див. перезвідівовати.*

ПЕРЕЗВІ́ДАТИСЯ *див. перезвідівоватися.*

ПЕРЕЗВІ́ДОВАНЄ [перез'відован'є], а, с. Перепитування. *За Perez'відован'є н'їко т'а не вб'є.* *Див. ще перезвідівованє.* Пор. **перезвідівати.**

ПЕРЕЗВІ́ДОВАТИ *див. перезвідівовати.*

ПЕРЕЗВІ́ДОВАТИСЯ *див. перезвідівоватися.*

ПЕРЕЗВІ́ДОВОВАНЄ [перез'відовован'є], а, с. Те саме, що перезвідівованє. Пор. **перезвідівовати.**

ПЕРЕЗВІ́ДОВОВАТИ [перез'відовувати], 'д'овуйу, 'д'овуйеш, *недок.*, **ПЕРЕЗВІ́ДОВАТИ** [перез'відувати], дуйу, дуйеш і **ПЕРЕЗВІ́ДАТИ** [перез'відати], дайу, даш (дайеш), *док.* Перепитувати. *Перез'відай їй, ци вто 'правда. Баба хут'-кул'ко рас Perez'від'овує, бо не'д'д'чуває.* Пор. **звідівати.**

ПЕРЕЗВІ́ДОВОВАТИСЯ [перез'відовуватися], 'д'овуйус'а, 'д'овуйес'а, *недок.*, **ПЕРЕЗВІ́ДОВАТИСЯ** [перез'відуватися], дуйус'а, дуйес'а і **ПЕРЕЗВІ́ДАТИСЯ** [перез'відатися], дайус'а, дас'а (дайес'а), *док.* Перепитуватися. *Іак 'прий-деш у село, та Perez'відас'а, де жи'ве Анд'р'іко.* Пор. **звідіватися.**

ПЕРЕЗЯ́БНУТИ [перез'абнути] і **ПЕРЕЗЯ́БСТІ́** [перез'ап'єти], ну, неш, *док.* Перемерзнути (про живу істоту). *Так, б'вало, Perez'абну в 'бутин'і, шчо т'акой ми ку'нцу'.*

ПЕРЕЗЯ́БСТІ́ *див. Perez'ябнути.*

ПЕРЕЙГРА́НИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **перейграти** 1, 2. *Переигран'і ним у'с'і 'танц'і. Переигравим'кума.*

ПЕРЕЙГРОВАТИ, руйу, руйеш, *недок.*, **ПЕРЕЙГРА́ТИ**, 'райу, 'играш ('райеш), *док.* 1. Перетанцювати всі або багато танців. *Б'вало, Perez'райу за с'вал'бу хут'-кул'ко 'танц'у.* 2. Танцювати краще за кого-небудь або довше, ніж хтось. *Мар'іка спершу мене Perez'гровала, а пак їа їйїї Perez'грала.* Пор. **играти.**

ПЕРЕЙМНЯ́НИЙ [пере'имн'аний], а, е. Переловлений. *Переимн'ан'і кури.*

ПЕРЕИ́НАЧЕНИЙ, а, е. Переінакшений, перемінений. *Переіначена 'хыжа, Perez'іначений с'ведер.*

ПЕРЕИ́НАЧИТИ *див. переіначовати.*

ПЕРЕИ́НАЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, *недок.*, **ПЕРЕИ́НАЧИТИ**, чу, чнеш, *док.* Переіначувати, перемінювати. *Сплєла дун'ка так с'ведер, шчо 'мушу за нив Perez'іначовати. Ты с'войого чулу'віка вже не Perez'іначиш, 'мусиш му тир'їти.*

ПЕРЕЙГРА́ТИ *див. Perez'игровати.*

ПЕРÉЙДА [пи'рійда], ы, жс. Те саме, що **берь**. **ПЕРЕЙМНЯ́ТИ** [пе'ре'ймн'ати], н'айу, 'имн'аш (ймн'айеш), *док.* Переловити. *Пе'ре'ймн'ала у д'н'а ворона пол'д'вину 'ит'ат.* Пор. **имняти.**

ПЕРÉКАЗ [п'єреказ(с)], зу, ч., *вес.* Дія за значенням **переказувати** 2. *На туй с'вал'бі 'были 'дуже дуругі Perez'казы.*

ПЕРЕКА́ЗАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **переказати** 1, 2. *Переказана нов'їна. Переказан'і дары, г'рош'і.*

ПЕРЕКА́ЗОВАНЄ [пере'казован'є], а, с. 1. Передавання інформації через кого-небудь. *Переказован'є братови на друге село.* 2. *вес.* Безпосереднє передавання подарунків гостям молодій парі під час весілля. *Переказован'є дару молод'д'атам.* Пор. **переказувати.**

ПЕРЕКА́ЗОВАТИ, зуйу, зуйеш, *недок.*, **ПЕРЕКА́ЗАТИ**, 'кажу, 'кажеш, *док.* 1. Передавати кому-небудь інформацію через когось. *Переказалам сист'р'і на від'їк, аж 'прийду до 'ниїї на С'дту ни-*

д'іл'у. 2. *вес.* Безпосередньо передавати подарунки молодій парі під час весілля (про гостей). *Моя стара переказала ми 'була сто рубл'у.*

ПЕРЕКАПЧАНИЙ, а, е. З'єднаний по-новому після роз'єднання. *Перекапчан'і ва'тони.*

ПЕРЕКАПЧАТИ *див. перекапчовати.*

ПЕРЕКАПЧАТИСЯ *див. перекапчоватися.*

ПЕРЕКАПЧОВАНСЬ [перекапчован'є], а, с. З'єднування по-новому після роз'єднання. *Перекапчован'є римін'а.* Пор. **перекапчовати.**

ПЕРЕКАПЧОВАНИЙ [перекапчований], а, е. Неодноразово з'єднуваний по-новому після роз'єднання. *Тот ланц'уже хут'ку'ко рас перекапчований.*

ПЕРЕКАПЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, *недок.*, **ПЕРЕКАПЧАТИ**, чайу, чайаш (чайеш), *док.* Роз'єднавши, з'єднати по-новому. *Перекапчай д'ітвакови римін', бо 'тисне го.* Пор. **капчати.**

ПЕРЕКАПЧОВАТИСЯ [перекапчоватис'а], чуйус'а, чуйес'а, *недок.*, **ПЕРЕКАПЧАТИСЯ** [перекапчатис'а], чайус'а, капчас'а (чайес'а), *док.* Роз'єднавшись, з'єднатися по-новому. *Перекапчайс'а уд'мотора до трактора, бо 'мотор с'а не заводи.* Пор. **капчатися.**

ПЕРЕКАЧАТИ *див. перекачовати.*

ПЕРЕКАЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, *недок.*, **ПЕРЕКАЧАТИ**, чайу, качаш (чайеш), *док.* Перекочувати. *Перекачайте кымакы до 'плота.* Див. ще **перегарбуляти, перекачуляти.** Пор. **качати.**

ПЕРЕКАЧУЛЯТИ [перекачул'ати], л'айу, чул'аш (л'айеш), *док.* Те саме, що **перекачати.**

ПЕРЕКИНОВАТИ [перекиновати], нуйу, нуйеш, *док.* Перемучитися. *Йа с'в'ойов'а болестив'читаво перекиновала.* Пор. **кіновати.**

ПЕРЕКЛІВАТИ [пе'ре'кл'івати], л'іват (вайє), *недок.*, **ПЕРЕКЛІТИ** [пе'ре'кл'іти], л'ііє, *док.* Згоріти без полум'я; перетліти. *За нуч беве'но пе'ре'кл'іло.* Пор. **кліти.**

ПЕРЕКЛІЛИЙ [пе'ре'кл'ілий], а, е. Перетлілий. *Пе'ре'кл'іле дры'во.*

ПЕРЕКЛІТИ *див. переклівати.*

ПЕРЕКУСЬКАНИЙ [перекус'каний], а, е. Пересварений. *Из'а жун'у с'і браты перекус'кан'і м'їжи с'б'б'ов.*

ПЕРЕКУСЬКАТИ [перекус'кати], айу, аш (айеш), *док.* 1. Покусувати всіх підряд (про тварин). *Перекус'кала 'купка вс'іх ку'т'ат.* Див. ще **перекуськатися** 1. 2. *перен.* Зробити дрібні неприємності підряд багатьом. *Ота жо'на вже вс'іх на роб'от'і перкус'кала.* Пор. **куськати.**

ПЕРЕКУСЬКАТИСЯ [перекус'катис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* 1. Те саме, що **перекуськати** 1. 2. *перен.* Пересваритися. *Так ис'ме с'а с'естр'ов перекус'кали, шчо т'їпир не' говори'ме.* Пор. **куськатися.**

ПЕРЕЛІЖАТИ *див. переліжовати.*

ПЕРЕЛІЖОВАТИ, жуйу, жуйеш, *недок.*, **ПЕРЕЛІЖАТИ**, жу, жиш, *док.* 1. Пролежати в ліжку понад норму; перележувати. *Бол'ат н'а куст'кы, 'майже м'перележала.* Див. ще **переспати** 2. 2. *перен.* Перехворіти. *Перележалам три'тыжн'і та така м'слаба!*

ПЕРЕЛЛИВАТИ [перелл'ивати], вайу, лливаш (вайеш), *недок.*, **ПЕРЕЛЛЯТИ** [перелл'ати], пирил'у, пирил'еш, *док.* Переливати. Пор. **лляти.**

ПЕРЕЛЛЯТИ *див. перелливати.*

ПЕРЕЛЛЯТИЙ [пирил'атий], а, е. Перелитий. *Пирил'ате в'їно.*

ПЕРЕЛ҃УКОВАТИЙ, а, е. Горбатий, загнутий (про ковбасу, нерівномірно набиту м'ясом, про жінку з грудьми різного розміру тощо). *Набивис'кыш'кы та й'к'іс'о'ни в т'а перелуковат'і.*

ПЕРЕМІТАНИЙ, а, е. Перекиданий з одного місця на інше. *Пере'метана ко'пц'а с'і'на.*

ПЕРЕМІТАТИ *див. перемітовати.*

ПЕРЕМІТКОВАНИЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **перемітковати**. *Хут'ку'ко рас перемітковане'р'ан'д'є в'ш'їфун'і.*

ПЕРЕМІТКОВАТИ, куйу, куйеш, *недок.* Перекидувати що-небудь з одного місця на інше кілька разів з метою знайти що-небудь. *'Ку'ко будеш перемітковати'от'о 'цур'е?*

ПЕРЕМІТКОВАТИСЯ [пере'мітковатис'а], куйус'а, куйес'а, *недок.* Те саме, що **помітковатися**. *Не переміткуйс'а 'тул'ко хл'їбом.* Див. ще **помітковатися.**

ПЕРЕМІТОВАНЕ [пере'мітован'є], а, с. Перекидування з місця на місце. *Пере'мітован'є с'і'на з'воза на хл'їв.* Пор. **перемітовати.**

ПЕРЕМІТОВАТИ [пере'мітовати], туйу, туйеш, *недок.*, **ПЕРЕМІТАТИ**, мечу, мечеш, *док.* Перекидувати з місця на місце. *Пере'меч (перемітуй) ко'пц'у, бо, 'майже, зап'іла.*

ПЕРЕМІТОВАТИСЯ [пере'мітоватис'а], туйус'а, туйес'а, *недок.* Перекидуватися з одного місця на інше кілька разів. *'Ку'ко с'а вты кымакы будут перемітовати, пурубайте их на дры'ва.*

ПЕРЕМНЯВІТИ [перемн'авити], вл'у, в'иш, *док.* Передавати, перечавити. *Перемн'ави в по'м'йах'р'іну, бо йє в них ц'ілуш'кы, та в'д'авиц'а с'вин'а.* Див. ще **перемняцкати.** Пор. **мнявіти.**

ПЕРЕМНЯВІТИСЯ [перемн'авитис'а], в'иц'а, *док.* Передаватися, перечавитися. *Перемн'авилис'а с'ливы в 'тайстр'і, шчо т'реба их'уверечи.* Див. ще **перемняцкатися.** Пор. **мнявітися.**

ПЕРЕМНЯВЛЕНИЙ, а, е. Перем'ятий, передавлений, перечавлений. *Перемн'авлин'і ч'їришин'і.* Див. ще **перемняцканий.**

ПЕРЕМНЯЦКАНИЙ [перемн'ацканий], а, е. Те саме, що **перемнявлений**. *Грезен, шчо с'ме зор'вали, вже перемн'ацканий.*

ПЕРЕМНЯЦКАТИ [перем'н'ацкати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **перемнявити**. Пор. **мняцкати**.

ПЕРЕМНЯЦКАТИСЯ [перем'н'ацкатис'а], аш'а (айес'а), *док.* Те саме, що **перемнявитися**. Пор. **мняцкатися**.

ПЕРЕМОРДУШЕНИЙ [перемур'душений], а, е. Перемучений, перемордований. *Перемур'душин'і псом, 'кури 'были 'ледвы жи'ві.*

ПЕРЕМОРДУШИТИ [перемур'душити], шу, шиш, *док.* Перемучувати, перемордувати. *Анд'р'їй перемур'душив у'с 'іх д'ївок у сил'і.* Пор. **мордушити**.

ПЕРЕНІКАНИЙ, а, е. Переглянутий, передивлений. *Н'ї вден пере'никаний у 'ббвт'і с'ведер не" пул'убив ми с'а.*

ПЕРЕНІКАТИ *див.* **пере'ніковати**.

ПЕРЕНІКОВАНС [пере'нікован'е], а, с. Перегляд(ання). *Уз'аламс'а за пере'нікован'е, їй'ке в н'а 'цур'е їе.* Пор. **переніковати**.

ПЕРЕНІКОВАТИ, куйу, куйеш, *недок.*, **ПЕРЕНІКАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Переглядати, передивляти. *Пере'никалам 'книшку, 'айбо не"їе в н'уй н'їч 'файного.* Пор. **нікати**.

ПЕРЕНЧЕЛОВАНС [перенч'елован'е], а, с. Перечення. *Перенч'елован'е дун'кы у'се 'сердило 'мат'їр.* Пор. **перенчеловати**.

ПЕРЕНЧЕЛОВАТИ, лују, луйеш, *недок.* Перечити. *Не" перенч'луй ми, бо їа з'найу, шчо 'кажу.* Пор. угор. *ragancsol* 'наказувати, диктувати, навіювати'.

ПЕРЕОБІРАНС *див.* **перебіранс**.

ПЕРЕОБІРАТИ *див.* **перебірати 2**.

ПЕРЕОБІРАТИСЯ *див.* **перебіратися 2**.

ПЕРЕОБРАТИ *див.* **перебірати 2**.

ПЕРЕОБРАТИСЯ *див.* **перебіратися 2**.

ПЕРЕОБУВАНС [перев'буван'е], а, с. Перевзування. *Перев'буван'е 'чізжа.* Пор. **переобувати**.

ПЕРЕОБУВАНИЙ [перев'буваний], а, е. Перевзуваний. *Перев'бувана но'га.*

ПЕРЕОБУВАТИ [перев'бувати], 'вайу, буваш ('вайеш), *недок.*, **ПЕРЕОБУТИ** [перев'бути], 'буйу, 'буйеш, *док.* Перевзувати. *Перев'буй д'їтину, бо 'мокр'і в н'ийї 'ногы.* Пор. **обувати**.

ПЕРЕОБУВАТИСЯ [перев'буватис'а], 'вайу-с'а, 'бувас'а ('вайес'а), *недок.*, **ПЕРЕОБУТИСЯ** [перев'бутис'а], 'буйу-с'а, 'буйес'а, *док.* Перевзуватися. *Іду на 'вулиц'у, лиш перев'буйу-с'а.* Пор. **обуватися**.

ПЕРЕОБУТИ *див.* **переобувати**.

ПЕРЕОБУТИСЯ *див.* **переобуватися**.

ПЕРЕОБУТИЙ [перев'бутий], а, е. Перевзутий. *Перев'бутий у су'хі 'чізжы.*

ПЕРЕОДІВАНС [перев'д'іван'е], а, с. Переодягання. *Перев'д'іван'е в студеной 'хыжи ш'кодит*

д'їдови. *Див.* ще **перебіранс**, **переобіранс**. Пор. **перевдівати**.

ПЕРЕОДІВАНИЙ [перев'д'іваний], а, е. Переодяганий. *Перев'д'івана 'много раз за нуч д'їтина не" перест'авала пу'т'їти.* *Див.* ще **перебіраний 2**, **переобіраний 2**.

ПЕРЕОДІВАТИ [перев'д'івати], 'вайу, 'д'іваш ('вайеш), *недок.*, **ПЕРЕОДІТИ** [перев'д'їти], 'д'їну, 'д'їнеш, *док.* Переодягати. *Дай д'їтва'ка, най го перев'д'їну.* *Див.* ще **перебірати 2**, **переобірати 2**. Пор. **одівати**.

ПЕРЕОДІВАТИСЯ [перев'д'іватис'а], 'вайу-с'а, 'дівас'а ('вайес'а), *недок.*, **ПЕРЕОДІТИСЯ** [перев'д'їтис'а], 'д'їну-с'а, 'д'їнес'а, *док.* Переодягатися. *Твоя д'їтва по 'дис'ат'рас'а перев'д'іват на дин'.* *Див.* ще **перебіратися 2**, **переобіратися 2**.

ПЕРЕОДІТИ *див.* **переодівати**.

ПЕРЕОДІТИСЯ *див.* **переодіватися**.

ПЕРЕОДІТИЙ [перев'д'їтий], а, е. Те саме, що **перібраний 2**. *Перев'д'їта на с'вал 'бі молодїц'а.*

ПЕРЕОНАДЖИТИ *див.* **перео'наджовати**.

ПЕРЕОНАДЖОВАТИ [перео(о',у,в)'на'жовати], 'жуйу, 'жуйеш, *недок.*, **ПЕРЕОНАДІТИ** [перео(о',у,в)'над'їти], 'д'їју, 'д'їєш і **ПЕРЕОНАДЖИТИ** [перео(о',у,в)'на'жити], 'жуй, 'жиш, *док.* Переробити, переінакшити що-небудь. *Їа їс'у тїл'їшку 'мало перео(о',у,в)'на'жу, та бу'де май спо'субна.*

ПЕРЕОНАДІТИ *див.* **перео'наджовати**.

ПЕРЕПАДАТИ, 'дає, *недок.*, **ПЕРЕПАСТИ**, 'паде, *док.* 1. Отримати що-небудь у власність, користування. *Шчус'і їуй 'мало бы пере'пасти из ву'ц'овых з'роши.* 2. Повернутися (про хворобу). *Уже м бы'в 'уздурувів, та вїпат на н'а пере'пало.*

ПЕРЕПАДЫ, у, лн. Повернення хвороби. *'Сб'її зїлмы на 'мене 'были част'і пере'пады.* Пор. **перепадати 2**.

ПЕРЕПАСТИ *див.* **перепадати**.

ПЕРЕПЕЧІЙ, 'печу, 'печеш, *док.* Перепекти. *'Того 'года 'мін'і 'треба 'было 'много хл'їба перепе'чи на с'вал'бы.* Пор. **печі**.

ПЕРЕПЕЧІСЯ [перепе'чис'а], 'чес'а, *док.* Перепектися. *Гат'куй, бо 'може с'а хл'їп перепе'чи.* Пор. **печіся**.

ПЕРЕПИЛЕНИЙ, а, е. Перепиляний. *Перепи'лена колото'виц'а.*

ПЕРЕПИЛИТИ, 'пил'у, 'пилиш, *док.* Перепиляти. *Перепи'ли їсе дры'во.* Пор. **пиліти**.

ПЕРЕПЫТАНИЙ [перепытаний], а, е. Перемацаний. *Ус'і пере'пытан'і з'руш'ї 'были вже мн'ак'і.*

ПЕРЕПЫТАТИ *див.* **перепытовати**.

ПЕРЕПЫТОВАНС [перепытован'е], а, с. Перемацування. Пор. **перепытовати**.

ПЕРЕПЫТОВАТИ, туйу, туйеш, *недок.*, **ПЕРЕПЫТАТИ**, айу, аш (айеш), *недок.* Перемацува-

ти. Не пере^пытуй ^{каж}зый хл'іб, ай р'іж хут'ис ^{котрого}. Пор. пытати.

ПЕРЕПЫТЬКАНЫЙ [перепыт'каний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **перепыткати**. Пере-^{пыт}'каний ^{анцук}.

ПЕРЕПЫТЬКАТИ див. **перепытковати**.

ПЕРЕПЫТЬКОВАНЄ [перепыт'кован'є], а, с. Дуже старанне перемацування. Пор. **перепытковати**.

ПЕРЕПЫТЬКОВАТИ [перепыт'ковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ПЕРЕПЫТЬКАТИ** [перепыт'кати], айу, аш (айеш), *док.* Дуже старанно, прискіпливо, обережно перемацувати. Пере^{пыт}'кав ус'і жєбы, ^{айбо н'іч не} найшбв. Пор. пытати.

ПЕРЕПЛЫСТИ, лыву, лывеш, *док.* Перепливти.

ПЕРЕПОЛЬОКАНЫЙ [перепол'оканий], а, е. Переполосканий. Пере^{пол}'оканє р'анд'є.

ПЕРЕПОЛЬОКАТИ див. **перепольковати**.

ПЕРЕПОЛЬОКОВАНЄ [перепол'окван'є], а, с. Переполіскування. Пере^{пол}'окван'є р'ан'д'а. Пор. **перепольковати**.

ПЕРЕПОЛЬКОВАТИ [перепол'окувати], л'окуйу, л'окуйеш, *недок.*, **ПЕРЕПОЛЬОКАТИ** [перепол'окати], кайу, л'окаш (кайеш), *док.* Переполіскувати. Пере^{пол}'окалє р'анд'є. Пор. **польокати**.

ПЕРЕПОРТИТИ див. **перепорчовати**.

ПЕРЕПОРТИТИСЯ див. **перепорчоватися**.

ПЕРЕПОРЧЕНЬЙ, а, е. Перепсований. Пере^{порченє} полотно (кісто).

ПЕРЕПОРЧОВАТИ, л'орчуйу, л'орчуйеш, *недок.*, **ПЕРЕПОРТИТИ**, л'орчу, л'ортиш, *док.* Перепсувати, переламувати. Кул'ко с'к'лийу пере^{порч}ив? Пор. **портити**.

ПЕРЕПОРЧОВАТИСЯ [перепорчоватис'а], л'орчуйєс'а, *недок.*, **ПЕРЕПОРТИТИСЯ** [перепортитис'а], л'ортиш'а, *док.* Перепсуватися, переламуватися. Тул'ко с'а мн'аса пере^{порч}ило! Пор. **портити**.

ПЕРЕПОЧІЛЬЙ [перепоч'ильй], а, е. Який відпочив. На пере^{почи}лий зим'ли ф'айна с'а р'іпа вродила.

ПЕРЕПРОВІРЕНЬЙ [перепру'вірений], а, е. Ще раз перевірений. Пере^{пру}вірений р'ахунок.

ПЕРЕПРОВІРЯТИ [перепру'вірати], р'айу, в'ір'аш (р'айеш), *недок.*, **ПЕРЕПРОВІРИТИ** [перепру'вірити], в'ір'у, в'іриш, *док.* Перевіряти ще раз. Мус'ілам пере^{пру}вірити за ланк'овбв, бо не^{добре} ми на^{р'а}ховала. Пор. **провіряти**.

ПЕРЕПРЯТАНИЙ [перепр'атаний], а, е. 1. Захований в інше місце. Пере^{пр}'атан'і г'рбіш. 2. Перезаховонений. Пере^{пр}'атаний ме^{рт}'виц'.

ПЕРЕПРЯТОВАНЄ [перепр'атован'є], а, с. 1. Заховування в іншому місці. Пере^{пр}'атован'є

г'роши. 2. Перезаховонення. Пере^{пр}'атован'є ме^{рт}'виц'а. Пор. **перепр'атовати**.

ПЕРЕПР'АТОВАТИ [перепр'атовати], туйу, туйеш, *недок.*, **ПЕРЕПР'АТАТИ** [перепр'атати], айу, аш (айеш), *док.* 1. Заховати в інше місце. Пере^{пр}'аталам уч:улу'віка г'рбіш, вбь не^{пр}о'нив ійх.

2. Перезаховонити. Прийшлос'а пере^{пр}'атати ме^{рт}'виц'а, бо там мала б'ити до'рога. Пор. **пр'атати**.

ПЕРЕПУДИТИ див. **перепужовати**.

ПЕРЕПУДИТИСЯ див. **перепужоватися**.

ПЕРЕПУЖАТИ див. **перепужовати**.

ПЕРЕПУЖАТИСЯ див. **перепужоватися**.

ПЕРЕПУЖЕНЬЙ, а, е. Переляканий. Пере^{пуженый} пес ут'ік. Див. ще **принпуженый**.

ПЕРЕПУЖОВАТИ, жуйу, жуйеш, *недок.*, **ПЕРЕПУДИТИ**, пужу, пудиш і **ПЕРЕПУЖАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Перелякати. Пере^{пужавис'} ус'і кури, та де ійх ис'кати? Див. ще **принпужовати**. Пор. **пужати**.

ПЕРЕПУЖОВАТИСЯ [перепужоватис'а], жуйус'а, жуйєс'а, *недок.*, **ПЕРЕПУДИТИСЯ** [перепудитис'а], пужус'а, пудис'а і **ПЕРЕПУЖАТИСЯ** [перепужатис'а], айус'а, ас'а (айєс'а), *док.* Перелякатися. Пере^{пужалас'} а д'ітина пса. Див. ще **принпужоватися**. Пор. **пужатися**.

ПЕРЕПУКАТИ, пукат, *безос.*, *док.*, **ПЕРЕПУКНУТИ**, не, *безос.* Слабнути (про мороз), теплішати (про погоду). Май пере^{пукло}, уч'ора був май читавый морос. Див. ще **подати 3**, **полівіти 3**, **пөмпякнути 2**.

ПЕРЕПУКАТИ див. **перепукати**.

ПЕРЕПУТАТИ див. **перепутувати**.

ПЕРЕПУТОВАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **ПЕРЕПУТАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Переплутувати. Пере^{путала} г'р'ішнє з праведным (божым). Пор. **путати**.

ПЕРЕПУЦОВАТИ, цуйу, цуйеш, *недок.* Перечистити все або багато від бруду з наведенням блиску. Пере^{пуц}овалам перет'с'атками вс'і горшки. Пор. **пуцувати**.

ПЕРЕСВАЖАНЬЙ, а, е. Пересварений. Пере^{сважан'} і су'с'ідь.

ПЕРЕСВАЖАТИ, жайу, в'ажаш (жайеш), *док.* Те саме, що **перевадити**. Полан'а пересважала вс'іх су'с'ідь.

ПЕРЕСВАЖАТИСЯ [пересважатис'а], жайус'а, в'ажас'а (жайєс'а), *док.* Те саме, що **перевадитися**. Пор. **сважатися**.

ПЕРЕСІГАТИ [перес'ігати], гайу, л'ігаш (гайеш), *недок.* Пересягати. Пор. **сігати**.

ПЕРЕСІЧІЙ [перес'ічй], чу, чеш, *док.* Пересікти. Пор. **січі**.

ПЕРЕСКОЧИТИ, чу, чиш, *док.* Перескочити.

ПЕРЕСКУ́БСТИ [перес'купсти], кубу, беш, док. Перескубити. *Не в'дну м'якуриц'у перес'кубла по свал'бах.* Пор. **скубсти**.

ПЕРЕСМЫ́ЧЕНИЙ, а, е. Переволочений. *Перес'мычене йс'аду в двур' ст'овпл'е.*

ПЕРЕСМЫ́ЧИТИ див. **пересмы́човати**.

ПЕРЕСМЫ́ЧИТИСЯ див. **пересмы́човатися**.

ПЕРЕСМЫ́ЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, *недок.*, **ПЕРЕСМЫ́ЧИТИ**, чу, чиш, док. Те саме, що **переволочи́**. *Перес'мычовалам д'ти б'ремена з од'ної х'яжі в другу сама.* Пор. **смьичити**.

ПЕРЕСМЫ́ЧОВАТИСЯ [перес'мычоватис'а], чуйус'а, чуйес'а, *недок.*, **ПЕРЕСМЫ́ЧИТИСЯ** [перес'мычитис'а], чус'а, чис'а, *док.* Переволочитися. *Йакус' она перес'мычилас'а ч'ерес х'яжу та в'допел'а д'вир'і.* Пор. **смьичитися**.

ПЕРЕСНО́ЧИ, присл. Позавчора ввечері. *Пер'есночи в н'а'были в'уйна.* Див. ще **поза́сночи**.

ПЕРЕСНУ́РОВАТИ, р'овуйу, р'овуйеш, *недок.*, **ПЕРЕСНУ́РОВА́ТИ**, руйу, руйеш, *док.*, буд. Заново робити за допомогою шнура розмітку на дощці, брусів для розпилювання їх, на землі для копання траншеї під фундамент будови тощо. *Мусиме пересну́р'овати ш'афунку, бо не'добре уйшло.* Пор. **спурова́ти**.

ПЕРЕСПА́ТИ, пе'ре'спл'у, переспиш, *док.* 1. Спати, проспати якийсь відрізок часу. *Йа вту' бур'у перес'пала, шчо н'іч им не'чула.* 2. Те саме, що **перелéжати** 1.

ПЕРЕСТА́ВАТИ, а'йу, а'йеш, *недок.*, **ПЕРЕС-ТА́ТИ**, тану, танеш, *док.* Перегороджувати кому-небудь дорогу, зупиняти чий-небудь рух. *Перестали н'а на д'ор'оз'і два г'овгери та'зачали н'а'бити.*

ПЕРЕСТА́ТИ див. **перестáвати**.

ПЕРЕСТЫ́ВАТИ, в'айу, т'ываш (в'айеш), *недок.*, **ПЕРЕСТЫ́ТИ** і **ПЕРЕСТЫ́НУТИ**, т'ыну, т'ынеш, *док.* Дуже охолодитися, переохолодитися. *Так им перес'тыла на д'ор'оз'і, шчо л'едвы м'с'а зур'іла.* Пор. **сты́ти**, **сты́нути**.

ПЕРЕСТЫ́ЛЫЙ, а, е. Переохолоджений. *Перес'тыла йіда.*

ПЕРЕСТЫ́НУТИ див. **перестыва́ти**.

ПЕРЕСТЫ́ТИ див. **перестыва́ти**.

ПЕРЕСТРІ́ТИТИ [перестр'ітити], р'ічу, р'ітиш, *док.* Перестріти. *Перестр'ітилам у се'л'і ку'му.* Пор. **стрі́тити**.

ПЕРЕСТУ́ПІТИ див. **переступля́ти**.

ПЕРЕСТУ́ПЛЬОВАТИ див. **переступля́ти**.

ПЕРЕСТУ́ПЛЯТИ [переступл'ати], л'айу, тупл'аш і **ПЕРЕСТУ́ПЛЬОВАТИ** [переступл'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **ПЕРЕСТУ́ПІТИ** [переступити], тупл'у, тупиш, *док.* 1. Переступати. 2. Іти наперекір. *Сын переступив вуц'ови та вч'инив по'с'в'ойо́му.*

ПЕРЕСУКА́ТИ див. **пересу́ковати**.

ПЕРЕСУ́КОВАТИ, куйу, куйеш, *недок.*, **ПЕРЕСУКА́ТИ**, с'учу, с'учеш, *док.* Пересукувати (про нитки). 2. Перетирати. *Пересу'чи ф'айно ц'имент, бо йе в'н'уму грут'кы.* 3. Перетеребити качани кукурудзи. *Пересу'кавим м'х ст'руча.* Пор. **сука́ти**.

ПЕРЕСУ́Ч, и, ж. Міцна нитка, дуже скручена з кількох тонших ниток. *Пересуч – і дуже сил'на нитка.*

ПЕРЕТЕ́РЬХАНЫЙ [перет'ир'ханий], а, е. Те саме, що **перегру́жений**.

ПЕРЕТЕ́РЬХАТИ див. **перетер'яховати**.

ПЕРЕТЕ́РЬХОВАНЕ [перет'ир'хован'е], а, с. Те саме, що **перегру́жоване**. Пор. **перетер'яховати**.

ПЕРЕТЕ́РЬХОВАТИ [перет'ир'ховати], хуйу, хуйеш, *недок.*, **ПЕРЕТЕ́РЬХАТИ** [перетир'хати], х'айу, т'ир'хаш (х'айеш), *док.* Те саме, що **перегру́жувати**. Пор. **тер'яхати**.

ПЕРЕТЕ́РЬХОВАТИСЯ [перет'ир'ховатис'а], хуйус'а, хуйес'а, *недок.*, **ПЕРЕТЕ́РЬХАТИСЯ** [перетир'хатис'а], х'айус'а, т'ир'хас'а (х'айес'а), *док.* Те саме, що **перегру́жуватися**. Пор. **тер'яхатися**.

ПЕРЕТЕ́ЧІЙ, че, *док.* Перетекти.

ПЕРЕТІ́ГАТИ див. **переті́говати**¹.

ПЕРЕТІ́ГАТИ див. **переті́говати**².

ПЕРЕТІ́ГАТИСЯ див. **переті́говатися**¹.

ПЕРЕТІ́ГАТИСЯ див. **переті́говатися**².

ПЕРЕТІ́ГОВАНЕ¹ [перет'ігован'е], а, с. Перетягування з одного місця на інше. Пор. **переті́говати**¹.

ПЕРЕТІ́ГОВАНЕ² [перет'ігован'е], а, с. Перемінювання наволочки на подушці, постільної білизни. Пор. **переті́говати**².

ПЕРЕТІ́ГОВАТИ¹ [перет'іговати], гуйу, гуйеш, *недок.*, **ПЕРЕТІ́ГАТИ** [перет'ігати], айу, аш (айеш), *док.* Перетягувати що-небудь з одного місця на інше. *Ц'ілий дин' им перет'іговав кун'ми бер'вин'е з в'улиц'і в двур.* Пор. **тігати**.

ПЕРЕТІ́ГОВАТИ² [перет'іговати], гуйу, гуйеш і **ПЕРЕТІ́ГАТИ** [перет'ігати], г'айу, т'ігаш (г'айеш), *недок.* Перемінювати наволочку на подушці, постільну білизну. *Перет'ігайу парн'анку, бо замаш'чена.* Пор. **тігати**.

ПЕРЕТІ́ГОВАТИСЯ¹ [перет'іговатис'а], гуйус'а, гуйес'а, *недок.*, **ПЕРЕТІ́ГАТИСЯ** [перет'ігатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Жити певний час з поганим здоров'ям. *Йако́с перет'ігавс'а йс'у зиму.* Пор. **тігатися**.

ПЕРЕТІ́ГОВАТИСЯ² [перет'іговатис'а], гуйес'а, *недок.*, **ПЕРЕТІ́ГАТИСЯ** [перет'ігатис'а], ац'а, *док.* Перемінюватися (про постільну білизну). *У по'р'адну́й чил'адины п'ос'ц'іл' перет'ігу-йес'а кож'ого т'ыжн'а.*

ПЕРЕТОВЧІЙ [перетòв'чи], тòвчу, чеш, *док.* Перетовкти. *Перетòв'чи шче раз м'єлай май на-друбно.* Пор. **товчі**.

ПЕРЕТРЕБІТИ, трибл'у, требиш, *док.* Знишити, витратити марно. *Перетребили хут 'кул'ко дои'чок. М'єгал' лиш з'рòш'ї перетребив, а хос'на н'їякого.* Пор. **требіти**.

ПЕРЕТРЕБІТИСЯ [перетребитис'а], биш'а, *док.* Знищуватися, витратитися марно. *На с'вал'бі перетребилос'а їйди'много.* Пор. **требітися**.

ПЕРЕТРЕБЛЕНИЙ, а, е. Знищений, витрачений марно. *Ото с'їно лиш перетреблене кòрòвòв, бо вс'є їйи пуд ногами.* Див. ще **розтреблений**.

ПЕРЕТРІВАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Перетерпіти. *Їс'у б'їду'майєме перетривати.* Пор. **трівати**.

ПЕРЕТРОВІТИ, рòвл'у, рòвиш, *док.* Перетруїти. *Перетро'вилис'ме потк'ану.* Див. ще **потровіти**. Пор. **тровіти**.

ПЕРЕТРОВІТИСЯ [перетро'витис'а], виш'а, *док.* Перетруїтися. *Із-за потк'ану перетро'вилис'а кури.* Див. ще **потровітися**. Пор. **тровітися**.

ПЕРЕТРОВЛЕНИЙ, а, е. Перетрусний. *Перетровлена п'тиц'а.* Див. ще **потровлений**.

ПЕРЕТРУД [п'єтруд(т)], ду, ч. Сильна втома від важкої фізичної праці. *Їс' перетруду не' мòжду заснати.*

ПЕРЕТРУЧАТИ *див.* **перетручовати**.

ПЕРЕТРУЧАТИСЯ *див.* **перетручоватися**.

ПЕРЕТРУЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, *недок.*, **ПЕРЕТРУЧАТИ**, чайу, ручаш (чайеш), *док.* Методом штовхання переміщати з одного місця на інше. *Перетрутилис'ме хл'їв на чо'тыри митри'дале.* Пор. **тручати**.

ПЕРЕТРУЧОВАТИСЯ [перет'ручоватис'а], чуйес'а, *недок.*, **ПЕРЕТРУЧАТИСЯ** [перетру'чатис'а], ручаш'а, *док.* Методом штовхання переміщатися з одного місця на інше. *Дав'но м'ного диривл'а'них хл'їву перетручовалос'а ц'їльми з одного м'єста на друге.* Пор. **тручатися**.

ПЕРЕТУРІГАННИЙ [перету'р'іганий], а, е. Перекиданий безладно з метою вишукування чогонебудь. *Перету'р'ігана р'їпа.*

ПЕРЕТУРІГАТИ *див.* **перетуріговати**.

ПЕРЕТУРІГАТИСЯ *див.* **перетуріговатися**.

ПЕРЕТУРІГОВАТИ [перету'р'іговати], гуйу, гуйеш, *недок.*, **ПЕРЕТУРІГАТИ** [перету'р'їгати], гайу, р'їгаш (гайеш), *док.* Безладно перекидувати що-небудь, шукачи щось. *Не' перету'р'їгуїте к'ану-сту (зòлòв'кы), ай б'їр'їт за їшором.* Пор. **турігати**.

ПЕРЕТУРІГОВАТИСЯ [перету'р'іговатис'а], гуйес'а, *недок.*, **ПЕРЕТУРІГАТИСЯ** [перету'р'їгатис'а], р'їгаш'а, *док.* Перебувати в стані безладного перекидування. *Заки с'ме наб'рали три м'ихы файнуї р'їны, та м'ного с'а її перету'р'їтало.*

ПЕРЕФАРБІТИ, бл'у, биш, *док.* Перефарбувати. *Перефар'би ми д'вир'ї у с'ин'їй ц'їт.* Пор. **фарбіти**.

ПЕРЕФАРБЛЕНИЙ, а, е. Перефарбований. *Перефарблін'ї обòлòкы.*

ПЕРЕЦ, а, ч., кул. Бублик. *Перецы пек'ли на с'вал'бу та дарòвали їйх.* Пор. *регес* угор. т.с.

ПЕРЕЦАБАТИСЯ [пере'цабатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Важко перевалюватися (про тіло) через яку-небудь перешкоду. *Їлєвы м с'а пере'цабала черес плут.* Див. ще **перебісажоватися**. Пор. **цабатися**.

ПЕРЕЦИГУЛЯНИЙ [переци'гул'аний], а, е. Перепиланий. *Перецигул'аний с'вòр'їн'.*

ПЕРЕЦИГУЛЯТИ [перецигул'ати], л'айу, гул'аш (л'айеш), *док.* Перепилати колоду, жердину або металеву річ. *Ї'ашко перецигул'ати берве'но ту'пòв пилòв.* Пор. **цигуляти**.

ПЕРЕЦУКРІТИ [перещук'рити], р'у, риш, *док.* Пересолодити додаванням цукру. *Їмайже, перещук'рилам сыр.* Пор. **цукріти**.

ПЕРЕЦЮЛЬОВАНИЙ [перещ'ул'ований], а, е. Перещілюваний. *За вичур'ниц'ї кажє'жа д'ївка мала б'ити перещ'ул'ована вс'їма лиг'ї'ами.*

ПЕРЕЦЮЛЬОВАТИ [перещ'ул'овати], л'уйу, л'уйеш, *док.* Перещілювати. *Перещ'ул'овав у'с'їх д'ївок за вийчур.* Пор. **цюльовати**.

ПЕРЕЦЮЛЬОВАТИСЯ [перещ'ул'оватис'а], л'уйус'а, л'уйес'а, *док.* Перещілюватися. *Перещ'ул'овалис'мес'а вс'ї.* Пор. **цюльоватися**.

ПЕРЕЧЕРЬКАНИЙ [переч'ир'каний], а, е. Багаторазово перекреслений. *Переч'ир'кана д'їтинòв к'нишка.*

ПЕРЕЧЕРЬКАТИ *див.* **перечерьковати**.

ПЕРЕЧЕРЬКОВАТИ [переч'ир'ковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ПЕРЕЧЕРЬКАТИ** [переч'ир'кати], кайу, чир'каш (кайеш), *док.* Повикреслювати в багатьох місцях. *Переч'ир'каї, кот'ре с'не'добре на'писав.* Пор. **черькати**.

ПЕРЕЧІНЕНИЙ, а, е. Перероблений. *Переч'инена х'ыжа.*

ПЕРЕЧІНІТИ *див.* **перечініювати**.

ПЕРЕЧІНІТИСЯ *див.* **перечініюватися**.

ПЕРЕЧІНЬОВАТИ [переч'ин'овати], н'уйу, н'уйеш, *недок.*, **ПЕРЕЧІНІТИ**, н'у, ниш, *док.* Переробляти. *Будєме переч'ин'овати х'ыжу.* Пор. **чиніти**.

ПЕРЕЧІНЬОВАТИСЯ [переч'ин'оватис'а], н'уйес'а, *недок.*, **ПЕРЕЧІНІТИ** [переч'инитис'а], чиниш'а, *док.* Перероблятися, перебудовуватися. *Їак с'а їс'а х'ыжа переч'инит, та будє май файна.* Пор. **чинітися 2**.

ПЕРЕЧІРЯНИЙ [переч'ир'аний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **перечир'яти**. *Переч'ир'аний з телєты у відра ру'сул.*

ПЕРЕЧИРЯТИ [перечи'р'ати], р'айу, чир'аш (р'айеш), *док.* Перелити рідину способом черпання з одного резервуару до іншого. *Перечир'айте воду з бочки в бак.* Пор. **чир'яти**.

ПЕРЕШНЮПАТИ [переш'н'упати], айу, аш (айеш), *док.* Виконати дрібну й одноманітну роботу, що вимагає багато часу. *Перешн'упалам за дин' повно роботи.* Пор. **шнюпати**.

ПЕРЕШУПАНИЙ, а, е. Перешупаний, перешупорений. *Перешупан'і вс'і жебы на аңцукови, а н'іч им не найшла.*

ПЕРЕШУПАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Перешупати, перешупорити. *Перешупалам у'с'і жебы, а з'рощі не найшлам.* Пор. **шупати**.

ПЕРЕЯЗАНИЙ [пере'язаний], а, е. Перев'язаний. *Пере'язана рука ще бул'іла.*

ПЕРЕЯЗАТИ *див.* **перезавати**.

ПЕРЕЯЗОВАТИ [пере'язовати], зуйу, зуйеш, *недок.*, **ПЕРЕЯЗАТИ** [пере'язати], йажу, йажеш, *док.* Перев'язувати. Пор. **язати**.

ПЕР'ЯТИ [пе"ре"йати], пе"рийму, пе"риймеш, *док.* Перейняти.

ПЕР'ИТИ [пе'рити], пир'у, пе'риш, *недок.* Голосно кричати. *Тот так пе'рив, шчо треба было с хыжи т'кати.*

ПЕРО́, ра, с. 1. Перо. 2. Зелений пагін цибулі, часнику, кукурудзи і под. *Ур'ви ми, Мдр'ічко, напу пер цибул'і на ранташ.*

ПЕРСТ, перста, ч. Палець руки чи ноги. *Перст н'а бо'лит. Гольй йак перст.* ♦ **Свистати в персты** – вважати таким, що пропало. *Свиш'чи в персты за с'воими грошима, вже йїх не вернеш.*

ПЕРСТИКЫ, у, *мн.* 1. Зменш.-пестл. до **перст**. 2. *бот.* Гриб клаварія гроновидна (*Clavaria botrytis*).

ПЕРТИСЯ [п'ертис'а], п'рус'а, п'рес'а, *недок.* 1. Сперечатися. *Кул'ко с'а будеш перти, куй не майеш правды?* 2. Рватися, напирати. *Ба ко с'а там пре у во'рота?*

ПЕРЦЕ́, пир'ц'ати, с. Зменш.-пестл. до **перо́**. *Ото так л'уде штиво'вали, шчо'бы перце до пир'ц'ати, обы мелайчик не глушив оден другого.*

ПЕРШЕ́ [пе'рши], *присл.* Тільки що, зовсім недавно. *Йа перши прийшла думу.*

ПЕС, пса, ч. 1. *зоол.* Собака (*Canis familiaris*). *Йак пса гуду'єш, так ти й стор'ю'єш. Пес не мусит, айбо вкусит.* 2. *перен.* лайл. Погана людина. *Олекса – пес паскудный.* ♦ **Битый пес** – досвідчений. *Олекса – битый пес, того не бмднеш; У(в)казати (вказовати) псови дор'огу – виконати яку-небудь мінімальну роботу зранку. Ты шче не вказав псови дор'огу, а вже хочеш йїсти.*

ПЕСОВАТЫЙ, а, е. Те саме, що **гамішний**.

ПЕССЬКИЙ *див.* **ПЕССЬКИЙ**

ПЕСТИТИСЯ [пеститис'а], пещчус'а, пестис'а, *недок.* 1. Ласитися. 2. Викликати до себе любов, співчуття. *Йе йуй коло кого пеститис'а.*

ПЕСТЮ́НКА [пис'ц'унка], ы, ч., *жс.* Той, кого надмірно пестять, кому догоджають, потурають у всіх бажаннях і примхах. *Та ты, Цил'ку, ви'жсу, в мат:ери велика пис'ц'унка.*

ПЕСТЮ́НОЧКА [пис'ц'уночка], ы, *жс.* Зменш.-пестл., ласк. до **пестю́нка**. *Йу'лінка – пис'ц'уночка мамчина.*

ПЕСТЮ́НЧИК [пис'ц'унчик], а, ч., *пестл., ласк.* Те саме, що **пестю́ночка** (про маленького хлопчика). *Петрику, ты бапчин пис'ц'унчик?*

ПЕ́СЦЬКИЙ [пис'ц'ый], **ПЕ́ССЬКИЙ** [пис'сьий], а, е. 1. Собачий. *Пис'ц'а буд'ка.* 2. *зневаж.* Поганий, негідний. *Пис'ц'е'д'іло ты робиш!* ▲ **Пис'ц'і вуха**, *анат.* – клапани серця у свині, які вирізують і викидають; **Пис'ц'і йагоды**, *бот.* – беладона звичайна (*Atropa belladonna*); **Пис'ц'е молочко**, *бот.* – чистотіл великий (*Chelidonium majus*), *див.* ще **ростонасть**. ♦ **Пис'ц'а лаба**, *зневаж.* – вживається для вираження зневажливого і погрозового ставлення до кого-небудь. *Йди на пис'ц'у лабу! Пис'ц'у ти лабу, с'мыроше, зарас ти вуха накручу! Пис'ц'е ко'рыто* – що-небудь негідне, бридке. *Так н'а упсовав, ги пис'ц'е 'корыто; ппис'ц'ый сын, вульг.* – негідник. *Пис'ц'ый ты сын, а не чулу'вік! Пис'ц'і постолы вбу'вати (вбути) див.* **обувати**.

ПЕ́ТЕК, а, ч., *заст.* Довгий верхній косматий одяг з овечої вовни. Пор. рум. petek 'клапоть, шмат, ганчірка; латка'.

ПЕТЕЛЬКЫ́ [питил'кы], л'ок, *мн.; одн.* питил'ка, ы, *жс., заст.* Сітка з товстих ниток для горшків, у яких носили їжу в поле робітникам.

ПЕ́ТРА, *невідм., церк.* Християнське свято на честь апостолів Петра й Павла (12 липня). *На Пётра во'да тепла.*

ПЕТРАШО́ВЕЦЬ [Петраш'овиц'], *вц'а, ч.* Мікротопонім, що називає частину села. *Черес Петраш'овиц' те'че п'отук.*

ПЕТРІ́ХА, ы, *жс.* Дружина Петра.

ПЕТРІ́ШИН, а, о. Який належить дружині Петра. *Петришина дун'ка.*

ПЕТРУ́ВКА [Пет'рука], ы, *жс., церк.* Піст із 3 червня до 11 липня перед християнським святом **Пётра** (*див.*).

ПЕЧЕНИ́ЦІ [пе"че"ниц'і], 'ниц', *мн.* Сушені фрукти. *Пе"че"ниц'і мош суш'ити в пе'чи і на с'онц'ови.*

ПЕЧЕРА́, ы, *жс.* 1. Печера. 2. Заглибина в підводній частині берега річки. *У печерах имн'айут ра'кы, дай'аку ры'бу.*

ПЕЧЕТЛАНІ́СТЫЙ, а, е. Плямистий. *Печатла'ниста сви'а – з бі'лыми й чор'ними печетлами.* *Див.* ще **таркапастый**.

ПЕЧЕТЛЮ́, ла, с. Пляма. *Печатло в т'а на ре'клик'ови.* Пор. угор. pecsételő 'печатка, штемпель',

прасл. *rečati 'знак, випалений на чому-небудь'. Див. ще **п'ятно́**.

ПЕЧЕТЛОВА́ТИ, печет'луйу, печет'луйеш, *недок.* 1. Запечатувати, заклеювати (конверт і под.). *Йа вже запечатлювала куфертку.* Пор. угор. pecsetel т.с. 2. Перехреснувати могили з опущеною до неї труною, кинути в чотири кути перші грудки землі (цей ритуал виконує священник). *Пуп печет'луйє груп.*

ПЕЧІ́ [печі], 'печу, печеш, *недок.* Пекти.

ПЕЧІ́СЯ [печис'а], 'печус'а, печес'а, *недок.*

Пектися.

ПЕЧУ́НКА [печунка], *ы, жс., анат.* ▲ **Лихк'і** печункы, *мн.; одн.* Лехка печунка – легені; див. ще **лє́гкі**. **Т'ашк'і** печункы, *мн.; одн.* **т'аш'ка** печунка – печінка.

ПЕЧУНКО́ВЫЙ [печун'ковий], *а, е.* Прикм. до **печу́нка**. *Печун'ковий 'бит'ух, паи'тет.*

ПИВНІ́К, *ка, ч.* 1. Емальований графин з широким отвором (для води). 2. *заст.* Глиняний бутель (4–6 л), в якому довго зберігалася питна вода холодною в полі під час сільськогосподарських робіт.

ПИВНИ́ЦЯ [пивниц'а], *і, жс.* Підвал, льох. *Пивниц'а на газдустай мусит'бути.*

ПИЛÉНЬИЙ, *а, е.* Пиляний. *Пилена дошка.*

ПИЛІ́ПОВЕЦЬ [Пиліповиц'], *вп'а, ч., церк.* Передріздвяний піст, Пилипівка.

ПИЛІ́ТИ, *л'у, 'лиш, недок.* Пиляти. *Йди тили дры'ва.*

ПИЛІ́ТИСЯ [пилитис'а], 'пилиц'а, *недок.* Пилятися. *Дуб с'а т'ашко пилит.*

ПИ́ЛНИК, *а, ч.* Напилок. *Пилником тилу ват'хут'ичо чиниє 'остр'ат.*

ПИЛО́ВАНЄ [пилован'є], *а, с.* Поспіх, хапанина. *Що на т'а прийшло таке пилован'є, не можеш поче'кати?* Пор. **пиловати́**.

ПИЛО́ВАНИЙ, *а, е.* Поспішний. *Ис пилованойі роботи н'іч (хус'на)мало.*

ПИЛО́ВАНО, *присл.* Поквапливо, поспішно. *Збираламс'а в ддрбгу пиловано.*

ПИЛОВА́ТИ, луйу, луйеш, *недок.* Поспішати. *Не тилуй грбиш пропи'вати, ай тилуй д'іти нагодовати. Не тилуй на н'а.* Див. ще **пиловати́ся**.

ПИЛОВА́ТИСЯ [пиловатис'а], 'луйус'а, 'луйес'а, *недок.* Те саме, що **пиловати́**. *Пилуйє с'а глум глумити, вбы го с пут'а не вбалили.*

ПИЛОВІ́НЄ [пиловин'є], *а, с.* Тирса (від пиляння дерева). *Пиловин'а много там, де дерево драчу'ють.* Див. ще **фіріспор**.

ПІНДИ́ЛІ [пиндил'і], *у, мн.* Жіноча натільна сорочка. Так *играт, аш'пиндил'і йуй'витко.* *Пиндил'і с т'а вис'ат.* Пор. угор. pendely 'сорочка'.

ПІ́НЬКА [пин'ка], *ы, жс.* Зменш.-пестл. до **піння**.

ПІ́ННЯ [пин'а], *і, жс., анат.* Вульва. Див. ще **пінча, пótка, шмóндя**.

ПІ́ННЯЗІ [пин'аз'і], *з'у, мн., рідк.* Гроші. *Аж майєш'пин'аз'і, та можєш'жсити.*

ПІ́САЛО, *а, с.* Те, чим пишуть (олівець, ручка і под.). *Не'їє в н'а 'доброгo'писала.*

ПІ́СА́ТИСЯ [пис'атис'а], 'пишус'а, 'пишес'а, *недок.* 1. Записуватися. *Пуш'ла пис'атис'а в ланку.* 2. Зватися (про прізвище). *Йак с'а 'пишєш?* 'Яке твоє прізвище?'

ПІ́СКАЛО, *а, с.* Свистулька; свисток. *Мы, 'д'іти, сам'і си чинили'пискала, пицал'кы з бзи'ны, вербы.*

ПИСЛЯ́К [пис'л'ак], *ка, ч.* 1. вульг. Те саме, що **пысок**. 2. *Затри пис'л'ак!* 2. вульг., рідк. Те саме, що **пыскáч**. 3. Поганий, старий горщик. *Зва'ри с'вин'ати в 'с'ому пис'л'а'кови.* 4. Перезрілий (старий, м'який) гриб. *Меч гет пис'л'а'ка, бо чер'вавий.*

ПИСЛЯКО́ВАНЄ [пис'л'ако'ван'є], *а, с., вульг.* Пашекування. *Пис'л'акован'є бр'іг'адир'кы.* Пор. **писляковати́**.

ПИСЛЯКОВА́ТИ [пис'л'аковати], 'куйу, 'куйєш, *недок., вульг.* Те саме, що **пыскáнити**.

ПИСЛЯКОВА́ТЫЙ [пис'л'аковатый], *а, е.* 1. Те саме, що **пыскáтый**. *Пис'л'аковата жо'на.* 2. Перезрілий (старий, м'який – про гриб). *Писл'аковатый грип.*

ПИСЛЯ́ЧКА [пис'л'ачка], *ы, жс., вульг.* Те саме, що **пыскáня**.

ПИСМÓ, *ма, с.* Лист. *Прийшло ми пис'мо ут'сына з армійі.*

ПІ́ТКЫ, *незмін., дит.* Пити.

ПИХУ́НКА, *ы, жс.* Що-небудь м'яке, пишне. *Таке в нийі т'іло, йак тихунка.*

ПИХУ́НОЧКА, *ы, жс.* Свіжа здобна булочка. *Из'ілам удну тихуночку, та вто муй пулудинок.*

ПІ́ЦИКЫ, *у, мн.; одн.* 'пицик, *а, ч.* Підрізане волосся на скронях у чоловіків; бакенбарди. *Та'кі в 'н'ого не'файн'і'пицикы!*

ПІ́ЧКА, *і, жс., анат., вульг.* Те саме, що **піння**.

ПІ́ЧКА, *ы, жс., анат.* Зменш.-пестл. до **пінча**.

ПІ́ЩА [пишча], *і, жс., заст.* Їжа. *Даст Бог днину, даст Бог'пищу.* Пор. ц.сл. **пища** т.с.

ПИЩА́ЛАТИ [пишчалати], 'лайу, 'чалаш (лайєш), *недок.* Грати на сопілці. *Бывало, х'лòпц'і так 'файно пишчал'ают на пишчал'ках!*

ПИЩА́ЛКА [пиш'чалка], *ы, жс., муз.* Сопілка. *Пишчал'кы сохто'вали чинити из бзи'ны вад'ис ко'ры вербового 'прута ве'с'нов.*

ПИЩА́ЛОЧКА [пиш'чалочка], *ы, жс.* Зменш.-пестл. до **пищáлка**.

ПІ́ЩОК [пишчок], *чка, ч., заст.* 1. Кінець основи гусячого пера, яким давно писали. 2. [пиш-

кы], у, мн. Коріння пір'їн на тілі птаха. *Йак 'куруц' у зар'іжут, та 'пишкы т'реба пувт'ігати.* 3. перен. Кінчик металевого пера для писання. *Зату'пивс'а в н'а 'пишчок на п'єрови, та не'файно 'пише.* 4. Саморобне знаряддя для писання воском писанок на Великдень. *Йайц'а дав'но мы пи'сали 'воском, на-зы'валос'а та'ке 'пишчок.*

ПЫЖМА, *ы, жс., бот.* Пижмо звичайне (Tapacetum vulgare). *Пыжмув 'губл'ат глисты.*

ПЫЛНИЦЯ [пылниц'а], *і, жс., заст.* Авторучка. Пор. *чес. plnici* того т.с.

ПЫПНЬОШ [пыпн'ош], *а, ч., зневаж.* Дуже повільний у роботі чоловік. *Тот 'пын'ош 'гэд'і бы в'то вч'инив!*

ПЫПНЬОШКА, *ы, жс.* Жін. до **пыпньюш**.

ПЫПНЯВЫЙ [пыпн'авый], *а, е, зневаж.* Дуже повільна людина. *'Пып'ава жо'на.*

ПЫПНЯВО [пыпн'аво]. Присл. до **пыпнявий**. *Ты в'то 'дуже 'пын'аво 'робиш.*

ПЫПНЯТИ [пыпн'ати], *айу, аш (айеш), недок.* Робити що-небудь дуже повільно. *'Пын'аіе та 'чеп'ан'аіе ('пын'ат та 'пын'ат), та 'гэд'і с'а доч'екати, ко'ли в'ту р'об'оту 'кончит.*

ПЫРДЖЕНЫЙ [пыр'женый], *а, е.* Дієприкм. пас. мин. ч. до **пыр'жити**. *'Пыр'жена ко'за.*

ПЫРДЖИТИ [пыр'жити], *недок., перех.* 1. *Їти* (про цапа) Вступати в злучку з козою. 2. *Їу, їиш, перен., вульг.* Те саме, що **дворіти** 1.

ПЫРДЖИТИСЯ [пыр'житис'а], *їус'а, їис'а, недок.* Те саме, що **пыр'джити** 1, 2. *Полан'о, в'же быс'а 'пыр'жила?*

ПЫРІЙ [пыр'ій], *у, ч., бот.* Пирій повзучий (Elytrigia repens). *'Пыр'ій – 'дуже жи'вуча т'рава, уд'ний'і с'а 'т'ашко поз'быти.*

ПЫРСКАТИ, *айу, аш (айеш), недок., ПЫРС-НУТИ, *ну, неш, док.* 1. 3 *ос.* Відскакувати (про предмет), скакати, прискати, бризкати (про іскри та ін.). *'Пырснуло ми в'очі, куй ім ост'рив на то'ци-лові со'кыру.* 2. *перен.* Нахабно наступати на когонебудь. *Не 'пырскай ми в'очі!**

ПЫРСНУТИ *див. пырскати.*

ПЫРХАТИ, *айу, аш (айеш), недок., ПЫРХНУ-ТИ, *ну, неш, док.* Літати, пурхати. *'Куриц'а 'пырхнула с'купала.**

ПЫРХНУТИ *див. пырхати.*

ПЫСЕНЬ [пысин'], *а, ч., вульг.* Те саме, що **пысок** 2.

ПЫСИСКО, *а, ч., вульг.* Збільш. до **пысок**. Великий рот, писок. *У ви'п'ра великий' пысиско.* *Див. ще пысице.*

ПЫСИЩЕ [пысишче], *а, ч., вульг.* Те саме, що **пысиско**.

ПЫСКАНИТИ, *ну, ниш, недок., вульг.* Пашекувати. *'Кул'ко бу'деш на н'а пысканити? Див. ще*

дзявкати, дзяпати, писляковати, пысковати, попысковати.

ПЫСКА́НЯ [пыскан'а], *і, жс., вульг.* Пашекуха. *Ото та'ка пыскан'а, шчо н'і'ко йі не' перекри'чит.* *Див. ще пислячка, пыска́чка.*

ПЫСКА́ТЫЙ, *а, е., вульг.* Пашекуватий. *Пыс-ката'д'і'вка.* *Див. ще писляковатый.*

ПЫСКА́Ч, *ча, жс., вульг.* Пашекуватий чоло-вік. *Іс тым пыска'чом л'і'пше н'і'ч не' мати.* *Див. ще пысяк 2, пыскун.*

ПЫСКА́ЧКА, *ы, вульг.* Жін. до **пыска́ч**.

ПЫСКО́ВАНЕ [пыскован'е], *а, с., вульг.* Пашекування. *Див. ще дзявкане, дзяпане.* *Пор. пысковати.*

ПЫСКО́ВАТИ, *куйу, куйеш, недок., вульг.* Те саме, що **пысканити**. *Не пыскуй на н'а, бо йа т'а с'а не' бо'йу.*

ПЫСКУ́Н, *на, ч., вульг.* Те саме, що **пыска́ч**.

ПЫ́СОК, *ска, ч. 1.* Писок тварини. *У ко'ровы на 'пысковы вч'инилас'а 'ранка.* 2. *перен., вульг.* Рот людини. *Фурт лиш пысканит, 'пысок му с'а не за'пират.* *Див. ще писляк 2, пысьеп, серба́к, сербаник.*

◆ **Ган'бити 'пысок**, *вульг.* – соромитися. *Не ган'-бит 'пысок за ме'не шчус' по'гане ка'зати! Давати (дати) в 'пысок, давати (дати) по 'пыску, вульг.* – ударити по обличчю, дати ляпаса. *Так му дав у 'пысок, шчо кр'ов го зал'ала. За'мб'кни, бо дам ти в'пысок; 'За'бити (за'перти, за'ткати) 'пысок, вульг.* – 1) замовкнути. *Зат'чи (за'бий, за'при) 'пысок, а не' тул'ко пыскан'!* 2) примусити когонебудь замовкнути. *Йа йу'й раз-раз за'пел'а (за'била, за'ткала) 'пысок; Упасты на 'пысок – захворіти від важкої виснажливої праці. Так доро'бив, шчо в'пав на 'пысок; 'Ходит 'пысок, вульг.* – язиканить, пашекує. *Диви, йак йу'й 'пысок 'ходить! 3. перен.* Носок взуття, передня частина чого-небудь. *За'кал'анивс'а 'пысок на то'панкові.*

ПЫ́ТАНЕ [пытан'е], *а, с.* Мацання. Пор. **пы́тати**.

ПЫ́ТАНЫЙ, *а, е.* Мацаний. *'Пытан'і 'персты на но'гах.*

ПЫ́ТАТИ, *айу, аш (айеш), недок.* Мацати. *'Пы-талам д'і'тин'і руч'кы, ци не'студин'і.*

ПЫ́ТАТИСЯ [пытитис'а], *айус'а, ас'а (айе-с'а), недок.* Мацатися. *Не' 'пытайс'а за ст'рупа'ве 'вуха.*

ПЫ́ТЬКАНИК [пыт'каник], *а, ч., ірон.* Чоло-вік, який дуже повільно, але старанно й обережно що-небудь робить. *Ото та'кый 'пыт'каник, шчо хут'кул'ко бу'де, шчо му т'реба, 'пыт'кати.*

ПЫ́ТЬКАНЫЙ [пыт'каний], *а, е.* Дієприкм. пас. мин. ч. до **пыт'кати**. *'Пыт'каний по'кр'овиц'.*

ПЫ́ТЬКАТИ [пыт'кати], *айу, аш (айеш), недок.* Дуже старанно, прискіпливо, обережно маца-

ти. *Не пы́т'кай ту́л'ко то́т' реклик, ай ку́пуй, вад' і́д'ім гет.*

ПЫХОВА́ТИ, ʼхуйу, ʼхуйеш, *недок.* Ставиться до кого-небудь з погордою. *Увун і́й'л'убит, а вна ним пы́хуйе.*

ПЫШЫ́ТИ, шу, ʼшиш, *недок.* Стулювати губи. *Шчо так пы́шиш'зубы?*

ПЫШЫ́ТИСЯ [пы'шитис'а], ʼшус'а, ʼшис'а, *недок.* Те саме, що **КИВІ́ЛНИ́ТИСЯ**. *Ота'д'і́вка'дуже с'а пы́шит.*

ПЫШНЫ́Й, а, е. Те саме, що **КИВІ́ЛНЫ́Й**. *Пы́шна жо́на.*

ПЫ́БКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **ТІ́ДІ́ГКАТИ**.

ПЫ́Б-ПЫ́Б, виг., дит. Автомобіль.

ПЫ́ВА́ЛКА, ы, ж., *анат.* Трахея. *Захлы́цну-вимс'а, бо пу́шло ми в'пыва́лку.*

ПЫ́ВА́ЛО, а, с., *зневаж.* Людина, дитина, що говорить тонким писклявим голосом. *Не'м'о́джу вто'пывало'дбо́го слухати.*

ПЫ́КА́НС [пывкан'е], а, с. Кричання тонким писклявим голосом. *Ут'пывкан'а'то́йї жо́ны в́же ми в:у́хах пыв́чит.* Див. ще **КЫ́КА́НС**. Пор. **ПЫ́КА́ТИ**.

ПЫ́КАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Кричати тонким писклявим голосом. *Замо́вкни, не'пывкай'ту́л'ко!* Див. ще **КЫ́КА́ТИ**.

ПЫ́ЧА́НИ́К, ʼка, ч. Дзвіночок, який одягають на шию корові, коню. *Здалеку'было'чути, аж і́де кун'с пывча́никами.* Та́ка вта жо́на розу́д'іта, лиш пывча́ники і́йи хы́бл'ат.

ПЫ́ЧА́ТИ, ʼчит, *недок.* Дзвеніти. *Уга́ни, в і́йа́к'о́му ми'вухови пыв́чит.*

ПЫ́КЕ́ЛЬ [пикіл'], а, ч. Млин, у якому мелють дуже тонко муку (найвищого сорту), питель. *Да́вно в'пикіл'і́шлис'ме до Сивл'у́ша вад'до Кі́в'йа́жди.* Пор. пол., чес. *pytel* 'мішок, сито (в млині)', нім. *Beitel* т.с.

ПЫ́КЛЬО́ВАНИ́Й [пикл'ований], а, е. Дуже тонко змелений (про муку), питльований. *Му́ка пикл'о-вана - б́да не'б́дована.* Пор. пол. *pitlowany* т.с.

ПЫ́КЛЬО́ВА́ТИ [пикл'овати], ʼл'уйу, ʼл'уйеш, *недок.* Дуже тонко змолоти (про пшеницю), питлювати. *Пикл'о́вали пше́ни́ц'у не'в нас, ай і́шлис'ме'дале.* Пор. пол. *pytlować*, чес. *pytlovati* т.с.

ПЫ́КНИ́ЦЯ [пикниц'а], і, ж. Корито для замішення тіста для хліба. *Зне́си ми с'по́да'пикниц'у, бо'х'о́чу хл'і́ба пе́чи.*

ПЫ́НА, ы, ж. Жирова плівка на кип'яченому мoloці. *Пы́на'дуже сма́чна.*

ПЫ́НДЗІ́Я [пінз'ія], йі, ж. Пенсія. *У'мене ма-ла'пінз'ія, калго́зна.* Пу́ш'о́в у́же в'пінз'і́йу. Пор. словац. *penzia* т.с.

ПЫ́НДЗІ́ЯШ [пінз'і́йаш], ʼша, ч. Пенсіонер. *Пінз'і́йа́шови про́жити'т'ашко.*

ПЫ́НДЗІ́ЯШКА [п'інз'і́йашка], ы, ж. Жін. до піндзі́яш.

ПЫ́НЦІ́РОШ [пінц'ірош], а, ч. Складаний но-жик. *Дис'а д'і́в муй'пінц'ірош.* Пор. мад. діал. *repencilus* т.с. Див. ще **ПЫ́НЦІ́РОШНЫ́Й** нущ (див. **ПЫ́НЦІ́РОШНЫ́Й**).

ПЫ́НЦІ́РОШИ́К [пінц'іроши́к], а, ч. Зменш. до **ПЫ́НЦІ́РОШ**. *Быв у н'а пінц'іроши́к, та загубивим го.*

ПЫ́НЦІ́РОШНЫ́Й [пінц'ірошны́й], а, е. **▲П'ін-ц'ірошны́й** нущ, но́жа – те саме, що **ПЫ́НЦІ́РОШ**.

ПЫ́ПА, ы, ж. 1. Люлька для паління. *Д'і́до за-ку́рив'піну.* Пор. угор. *píra* т.с. 2. *перен.* Крюк для петлі на дверях, вікні. *Шаркы'х'о́д'ат на'пінпах.*

ПЫ́ПКА, ы, ж. Зменш. до **ПЫ́ПА** 1, 2.

ПЫ́ПКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Курити тю-тю за допомогою люльки. *Ци в́же'пінкаш?*

ПЫ́ПКО́Ш, а, ч., *ірон.* Чоловік, який часто па-лить. *Та́кий'пінкош, шчо і в'п'о́с'ц'і́л'бе́ре с'д'о́б'в'ци́дретлик.*

ПЫ́РЄ [пір'е], а, с., зб. 1. Пір'я. 2. *бот.* Обгортка на кукурудзяному качані. *Пир'а з мела́йу да́йут'і́йсти ко́р'о́ві.* Див. ще **ШУМЕ́ЛИ́НСЬКИЙ**. 3. *бот.* Стебло зеленої цибулі. *На'р'а́лам'мало'пир'а'цибу́л'і.*

ПЫ́РИ́ТИСЯ [піритис'а], *недок.* 1. риц'а. Пуска-ти пагони (про цибулю). *Цибу́л'а с'а в́же'зачала'пі-рити.* 2. р'ус'а, рис'а, *недок., перен., зневаж.* Вип'я-чуватися. *Аж'гута Мар'і́ку бі́е, так с'а'пірит.*

ПЫ́РО́СКУ́БЫ [пір'оскубы], у, мн., *етн.* Вечір-ниці, на яких скубуть пір'я. *Ото'было'с'ато, ко́ли'были'пір'оскубы.*

ПЫ́РЯ́НИК [пір'яник], а, ч., *заст.* 1. Пиріг з кукурудзяного тіста, всередині якого шар з пера цибулі. *Ти'пир'р'і́тко ко'пече'пир'яники.* 2. *заст.* Угорський жандарм (до 1944 р.). *Жа́ндар ма-д'ар'с'кый – пир'яник, бо мав'пе́ро за'ша́пку.*

ПЫ́РЯ́НЫ́Й [пір'яный], а, е. Покритий пір'ям, пір'ястий. *На'пір'оскубах'у́с'і с'ме'были'пир'ан'і.*

ПЫ́РЯ́НКА [пір'янка], ы, ж. Напірниця. *П'ир'янку'и́йи́ут из'густого'полот'на.*

ПЫ́СТРЫ́ГАНЯ [пістр'іган'а], і, ж. Жін. до **ПЫ́СТРЫ́ГІН**. *У'пістр'іган'і'вс'е'лі́це'й'т'і́ло в'пістр'і́гах.*

ПЫ́СТРЫ́ГЫ [пістр'ігы], гу, мн.; *одн.* пістр'іг(к), га, ч. Веснянки, ластовиння на тілі, переважно обличчі. *В'Олены'вилі́кі'пістр'ігы на'лиц'ови.*

ПЫ́СТРЫ́ГОВА́ТЫЙ [пістр'іговатый], а, е. Який має веснянки на тілі, переважно обличчі. *Та-ка'пістр'іговата'д'і́вка, з'і́бви'йі'му́хы'уб'абрали.*

ПЫ́СТРЫ́ГІН [пістр'ігун], ʼна, ч. Чоловік з вес-нянками на тілі, переважно обличчі.

ПЫ́СЬКО [піс'ко], а, ч., дит. Те саме, що **ГА́ВА**.

ПЫ́ТВАРЬ [півтар'], а, ч. Бляшана коробка для попелу в кухонній плиті. *Тре́ба'усы́пати с'пін-вар'а'по́піл', бо'п'о́вны́й.* Пор. угор. *pitvar* 'сіни'.

ПІТИ, пію, пійеш, *недок.* 1. Кукурікати (про півня). *Кукуріт пійе.* 2. зневаж. Нестримно сміятися (про людину). *Йура пійе на с'воїх го́лову. Шчо пійеш, ги кукуріт?*

ПІТІКА [пі'тіка], *ы, ж., дит.* Курка.

ПІТЯ [піт'а], *ати, с.* Те саме, що **күря**. *Піт'ат увосе'ни рахуйут.*

ПІТЯТКО [піт'атко], *а, с.* Те саме, що **күрятко**. *Одно піт'атко 'дис':а 'д'іло.*

ПІТЯЧЫЙ [піт'ачый], *а, е.* Прикм. до **нітя**. *Піт'ача йїда.*

ПІХТОРЯ [піх'тор'а], *і, ж.* Кусок м'яса з великою кісткою. *Дали ми мамка піх'тор'у.*

ПІЦІКИЙ [пі'ц'ікий], *а, е., дит.* Малий.

ПІЦІКО [пі'ц'іко], *присл.* Трошки. *Дала ми су-с'іда пі'ц'іко 'маку пу'с'ійати.*

ПІЦІНЬКИЙ [пі'ц'ін'кий], *а, е.* Малюсінський. *Пі'ц'ін'кий хлопчик.* Див. ще **піціцький**. Пор. угор. *picziny* т.с.

ПІЦІНЬКО [пі'ц'ін'ко], *присл.* Те саме, що **маленько**.

ПІЦІТИ [пі'ц'іти], *ійу, ійеш, недок., дит.* Пекти.

ПІЦІЦЬКИЙ [пі'ц'ін'кий], *а, е.* Те саме, що **піцінький**.

ПІЦІЦЬКО [пі'ц'іц'ко], *присл.* Те саме, що **маленько**.

ПІЦЬ! [пі'ц'], *предик. сл., дит.* Пече! Вогонь!

ПІЧКАРЬ [пі'чкарь], *р'а, ч., кул., заст.* Прямокутний виріб з прісного тіста, спечений на плиті і використовуваний замість хліба. *Пічкарь і пеклі давно, ти'пир не' п'ечут.*

ПІША, *і, ж., дит.* Сеча. Див. ще **пішаніна**.

ПІШАК, *ка, ч.* Стежка. *Пуш'лам до 'мамки на-попере'кы піша'ком.*

ПІШАНІНА, *ы, ж.* Те саме, що **піша**.

ПІШАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Випорожняти сечовий міхур. *Ко 'пішав 'коло ко'л'од 'аз'а?* Див. ще **пішатися, пішкати, сікати**¹.

ПІШАТИСЯ [пішатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Ставати мокрим від власної сечі. *Цил'ку, ты иче 'пішайес':а в нагави'кы? Див. ще сікатися¹.*

ПІШАЧОК, ч'ка, ч. Зменш. до **ніша́к**. *Піша'чок 'може 'быти 'через неза'г'р'ож'е'н' і го'роды. 'Через ото 'жито б'ыв піша'чок.*

ПІШЫЙ, *а, е.* Який ходить пішки. *Пішый пан* (ірон.). ▲ **Піші па'сул'і** – див. **пасу́лі**.

ПІШКА, *ы, ч., дит., анат.* Сечовипускальний орган у людини.

ПІШКАТИ, айу, аш (айеш), *недок., дит.* Те саме, що **пішати**.

ПІШКАТИСЯ [пішкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок., дит.* Те саме, що **пішатися**.

ПІШКОВТА [піш'ківта], *ы, ж., кул.* Бісквіт. *Тор-та с'а 'чинит ис піш'ківты.* Пор. угор. *piskóta* т.с.

ПІШКОМ, *присл.* Пішки. *Піш'ком на за'вод из'ме хо'дили.* Див. ще **дью́логом, пішо**.

ПІШО, *присл., рідк.* Те саме, що **пішкóм**. *Иш-лис'ме давно пішо аж ду'Хуста.*

ПІШТОЛЯ [піш'тòл'а], *і, ж., військ.* Пістолет, револьвер.

ПЛАВІНА, *ы, ж.* 1. Колода, яку несе річкою повинь. *При'н'усим ут 'Тисы пла'вину.* 2. *перен., зневаж.* Те саме, що **гоніхмарь 2**.

ПЛАВІНЕ [пла'вин'е], *а, с.* Зб. до **плавина 1**. *'Тиса нав'мітує на 'берех 'пòвно пла'вин'а, та пак зби'ралис'ме на вгин'.*

ПЛАВКЫ, *вок, мн.* Чоловічі труси. *Ку'пилам 'файн'і пла'вкы чулу'вікови.*

ПЛАЙ, пла́йа, *ч.* Велика ділянка землі, лу́гу. *Иско'свим ц'і'л'ый плай.* Пор. рум. *plai* 'полонина, плоскогір'я; країна, край

ПЛАНЕТА, *ы, ч., ж., зневаж.* Волоцюга, бродяга, блудний син. *'Того пла'нету 'н'і'гда 'дома не'йе, ай во'лочиц'а пу'с'віту.* Див. ще **планетник**.

ПЛАНЕТНИК, *а, ч., зневаж.* Те саме, що **планета**. *За 'того пла'нетника 'н'і'гда не' 'чути, йак пу'шòв ис'ела.*

ПЛАНКАЧ, *ча, ч., спец.* Спеціальна теслярська сокира з дуже широким лезом. *Планка'чам 'те-иут про'тесы.*

ПЛАНОВКА [пла'нòвка], *ы, ж., буд.* Сільський будинок міського типу, який будується за архітектурним планом. *Ти'пир у си'л'і 'мало в 'кого не'йе пла'нòвки.*

ПЛАСНУТИ, *не, недок.* Зменшуватися в об'ємі, розмірі в результаті випускання повітря, газів, рідини і под. *Пласне в'ниї' черево, 'читаво с'худла.*

ПЛАСТ, *а, ч., с.г.* 1. Невелика копиця сіна, соломи і под. *На'клалис'ме три пла'сты о'тавы.* 2. Кагат з картоплею конусоподібної форми. *'С'ого 'года за'велис'а 'мыши в пла'стови та гет по'грызли 'р'іну.* Див. ще **яма 2**. ♦ **Пласта ле'жати** – див. **лежати**.

ПЛАСТЕ [плас'ц'е], *а, с., с.г.* Зб. до **пласт**. *Плас'ц'е'с'іна, 'р'іты.*

ПЛАСТИЩЕ [пластиш'че], *а, ч., с.г.* Збільш. до **пласт**. *На 'г'рòд'і в'н'а 'йе иче в'ден пла'стиш'че 'с'іна.*

ПЛАСТОК, *т'ка, ч., с.г.* Зменш. до **пласт**. *На-ко'свим два пла'ст'кы о'тавы.*

ПЛАТ, *а, ч.* Фартух. *Плат б'ыв с 'фыдрами.* Див. ще **шури**.

ПЛАТАНЕ [платан'е], *а, с.* Латання дірок. *Платан'е на'гави'ц'.*

ПЛАТАНЫЙ, *а, е.* Латаний. *Платана с'вита.*

ПЛАТАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Латати. *Ти-пир 'р'ітко 'платайут 'òд'іж, бо бив'иш на'став, а давно 'л'уде 'бідно 'жили.*

ПЛАТЕ [плат'е], а, с. Те саме, що **блїж**. *Що с' так замасти́в на 'соби́ плат'е?*

ПЛАТНИЙ, а, е. Корисний. *Йі́да йу́й платна, бо 'файно с'а попра́вл'ат.*

ПЛАТНО, присл. Корисно. *Най йі́ст, шчо 'хо́че, бо вто му платно. Платно му, та попра́вл'а-йес'а (попра́вл'ау'а).*

ПЛАТНЯ [платн'а], і, ж. 1. Оплата; платня. 2. Покарання. ♦ **Дати платн'у** – побити, покарати. *Йа ти дам платн'у за шкóду, шчо с' ми наро́бив!* **Дустати платн'у** – зазнати побиття, покарання. *Дустанеш ты платн'у уд ву́ч'а!*

ПЛАХТА, ы, ж. Рядно, в якому носять сіно і под. *Бе́ри плахту та поне́си 'се 'с'іно на хл'ів.*

ПЛАЧЕ́НЫЙ, а, е. Платний, пла́чений. *Не' вс'а́ка робо́та пла́чена.*

ПЛАЩ [плащч], ча, ч. 1. Плащ. 2. заст. Покришка велосипедного колеса. *Треба ми купити пла́щч на 'бі́ціл'і, бо розор'авс'а.*

ПЛАЩЕ́НЦЯ [плащчи'ниц'а], і, ж., церк. Плащаниця. *У два 'часы по́пóлудн'у зби́раємес'а на пла́щчи'ниц'у. На пла́щчи'ниц'у і́дут у вели́ко́дну п'ятни́ц'у.*

ПЛЕКА́НЕ [плекан'е], а, с. Годування груддю. *Плекан'е д'іти́ны, тил'ати.* Пор. **плекати́**.

ПЛЕКА́ТИ, 'кайу, 'лекаш (кайеш), *недок.* Годувати груддю. *Йаг'мати 'плекат д'іти́ну, та вто д'іти́на май здоро́ва.*

ПЛЕКО́ТО́РЯ [плеко'то́р'а], і, ж. Мати, що плакає свою дитину груддю. *Йа шче м'бы́ла плеко́то́р'ов, а 'мус'і́лам і́ти в кал'го́з робити.*

ПЛЕСКА́НЕ [плескан'е], а, с. Плескання. *Плескан'е д'іти́ны 'ручка́ми.* Пор. **плескати́**.

ПЛЕСКА́НЦЯ [плеска'ниц'а], і, ж., с.г. Розпушений ґрунт, збитий сильним дощем (зливою). *Та́ка с'а вчи́нила плеска́ниц'а, шчо 'ледвы с'ме по'ко́нали 'р'іну.*

ПЛЕСКА́ТИ, плешчу, плешчеш, *недок.* 1. Плескати руками. 2. Плюскотіти (про дощ, воду). *Дошч так плеска́в, шчо не' мож'бы́ло 'уйти с'хы́жи.*

ПЛЕСКА́ТЫЙ, а, е. Плоский. *Найди ми плеска́тый 'камін'.*

ПЛЕ́СТИ, плету, плетеш, плете́ме, плете́те; мин. ч. пл'ух, плегла і плела, плегло і плело, плегли і плели, *недок.* Плесті.

ПЛЕ́ТЕНЕ [плитин'е], а, с. Плетіння. *Лі́ши вже 'плитин'е та йди ко́пати.*

ПЛЕ́ТЕНКА, ы, ж. Велика вовняна, грубо сплетена зимова хустина. *У 'плетенку с'а зави́ва-йут, куй 'дуже студено.*

ПЛЕ́ТЫ, у, мн., вес., заст. Заплетені коси навколо голови молоді після весілля. *Йак с'а вс'і 'го́с'ч'і розвы́шли, ста́ра 'мала плес'ти 'плеты, мо́лоди́ц'і 'класти на 'го́лòву.*

ПЛЕТА́НКА [плит'анка], ы, ж., заст. Виплетена з могузків сітка, в якій носили в поле їжу робітникам. *Зараз уживається тільки в порівнянні "І́де в три п'у́т'і, йак плит'анка".*

ПЛИ́ТА, ы, ж. Великий плоский камінь, плита́. *О́та 'плита бы 'посо́вала пуд 'тради́чами.*

♦ **Сид'іти плитув** – мало рухатися, сидіти без діла. *Сид'іла бы с' 'плитув 'дома, а вто 'бі́гаиш по селу. Ни сиди плитув, ай шчу́с'роби́.*

ПЛИТА́К, 'ка, ч. Плоский камінь. *Із 'плита́ка 'добре фунда́мент чи́нити.*

ПЛИТЕ́ [плит'е], 'т'а, с. 3б. до **плі́та**. *Наво́зили ми 'пòвно плит'а.*

ПЛИ́ТКА, ы, ж. Маленький плоский камінець. *Мы д'і́т'ми 'плиткы пере́мітовали по ву́д'і 'черес 'Тису та ка́залис'ме, шчо пере́во́жжуйемес'а.*

ПЛИТЬКА́НЯ [плит'кан'а], і, ж., *зневаж.* Те саме, що **плитька́шка**.

ПЛИТЬКА́Ш [плит'каш], 'ша, ч., *зневаж.* Пліткар. *Твуй 'Йу́ра – 'майвели́кий плит'каш на 'на-шуй 'вулиці.*

ПЛИТЬКА́ШКА [плит'кашка], ы, ж., *зневаж.* Жін. до **плитька́ш**. *Ка́жут, По́лан'о, шчо ты ве́лика плит'ка́шка.* Див. ще **плитька́ня**.

ПЛИТЬКЫ́ [плит'кы], 'т'ок, мн. Плітки. *Ун'йат за н'а 'йа́кіс' 'плит'кы по селу пу́шли.*

ПЛИТЬКОВА́ТИ [плит'ковати], 'куйу, 'куйеш, *недок.* Пліткувати. *'Мойі ку́мы ц'і́льы дин' плит'-'куйут.*

ПЛЫ́СТИ, плыву, плывеш, *недок.* Пливти, плісти́. *У 'бы́стрый ву́д'і май 'лехко 'плы́сти, ги в 'тихуй.*

ПЛІВА́ див. **плюва́**.

ПЛІ́Н [пл'ін], у, ч. Полон. *Ут'ік іс 'пл'іну.* Пор. ст.сл. **плѣнь** т.с.

ПЛІ́ННЫЙ [пл'ін'ый], а, е. Полонений. *А туй був 'йа́кыйс' 'пл'ін'ый, а вна с'а уд'ала за 'того 'пл'ін'ого.*

ПЛІ́СНІ́НЕ [пл'іс'н'ін'е], а, с. Пліснявіння. *Ут 'пл'іс'н'ін'а с'а 'йі́да за́кажу́е.*

ПЛІ́СНІ́ТИ [пл'іс'н'іти], і́йе, док. Пліснявіти. *Сыр 'дуже 'ско́ро 'пл'іс'н'і́е.*

ПЛІ́СНЯ́ДЬ [пл'іс'н'ад'(т')], ди, ж. Пліснява. *Збе́ри 'пл'іс'н'ад' 'ис'ме́таны.*

ПЛІ́Ш [пл'іш], 'ша, ч. Пліщина на голові. *'Файно н'а стрі́жи не' вчи́ни ми пл'і́ші.*

ПЛІ́ШЕ́НЫЙ [пл'ішєный], а, е. Який з клинком, плішкою. *Пл'і́шена со́кыра.*

ПЛІ́ШИ́ТИ [пл'ішити], 'шу, 'шиш, *недок.* Забивати клинок, плішкою. *Ко́паку 'треба пл'і́шити, а́бы с'а не' су'а́ла.*

ПЛІ́ШИ́ТИ? [пл'ішити], 'шу, 'шиш, *недок.* Робити пліщини на голові. *Пл'і́шити – чи́нити пл'і́ші на гу́луві.*

ПЛІШІТИСЯ¹ [пл'ішитис'а], шиц'а, *недок.* Заплішуватися. *Плішиц'а соқыра, мо'тыка, вбы с'а не" с'у'аг'ла.*

ПЛІШІТИСЯ² [пл'ішитис'а], 'шус'а, 'шис'а, *недок.* Робити собі пліщини на голові. *Д'іти 'часто пл'ішац'а н'б'жиц'ами.*

ПЛІШОВАТЫЙ [пл'ішоватый], а, е. Який має пліщини на голові. *Пл'ішоватый х'л'о'ниц'.*

ПЛОТИНА, ы, ж., л'с., *заст.* Гребля у верхів'ї річки для збору води, необхідної для регулярного сплаву плотів. *На р'іч'і 'была из 'дерева плотина.* Пор. рос. плотина т.с.

ПЛОФОН, а, ч., буд. Поштукатурена стеля. *Пулу'пас'а в'н'а пл'офон у'х'ыжи.* Пор. угор. plafon, нім. Plafond 'стеля'.

ПЛОХЫЙ, а, е., *рідк.* Слабий, нікудишній; поганий. *Дуже плохый Петро. 'С'огду тра'ва пло'ха, бо не"іе дуже'зу.*

ПЛОХО, *присл.* Слабо; погано. *'Майус'а пл'охо, бо біт'іж'ный ім. Обы с'не" ка'зав, 'кого с'л'вид'ів, бо буде ти пл'охо.*

ПЛЮНГУР, а, ч., *зневаж.* Те саме, що **ЛОДАРЬ**.

ПЛЮНГУРОВАНЕ [плунгу'рован'е], а, с. Те саме, що **ЛОДАРЬОВАНС**. *Май не"навижу бр'их'н'у тай плунгу'рован'е.* Пор. **плунгу'ровати**.

ПЛЮНГУРОВАТИ, 'руйу, 'руйеш, *недок.* Те саме, що **ЛОДАРЬОВАТИ**.

ПЛЮНГУРСТВО, а, с. Те саме, що **ЛОДАРЬОВАНС**.

ПЛЮВА [пл'у'ва] і **ПЛІВА** [пл'і'ва], 'вы, жс. Пліва на м'ясі та ін.

ПЛЮКАНЕ [пл'укан'е], а, с. Попльовування. *'Из-за 'д'ідового пл'укан'а на та'ради'чих 'мерзко ми с'а на них д'і'вити.* Пор. **плюкати**.

ПЛЮКАТИ [пл'укати], айу, аш (айеш), *недок.* Попльовувати. *Не" пл'укай на под'лаш.*

ПОАДІСТЕРОВАНИЙ [поад'істерованый], а, е. Покритикований. *Іа 'была поад'істе'рована, шчо м'с'а не" пок'ло'нила с'таршуму чил'ад'никови.*

ПОАДІСТЕРОВАТИ [поад'істеровати], 'руйу, 'руйеш, *док.* Покритикувати. *Поад'істе'руйу т'а, Олено, бо не"файно с'а 'носии.* Пор. **адістеровати**.

ПОАРШОВАНИЙ, а, е. Перекопаний заступом (про земельну ділянку). *Поар'шована 'нива.*

ПОАРШОВАТИ, 'шуйу, 'шуйеш, *док.* Перекопати заступом земельну ділянку. *За два дни поар'шова'вим го'р'одиц'.* Див. ще **заршовати**.

ПОБАБРАНИЙ¹, а, е. Те саме, що **ЗАБАБРАНИЙ**. *Побабрана со'рочка.*

ПОБАБРАНЕ², а, е. Виконаний абияк, недбало. *Іс'а тра'ва не" пок'о'шена, ай лиш побабрана.* Див. ще **посра'йбапый**.

ПОБАБРАТИ¹, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **ЗАБАБРАТИ**. Пор. **бабрати**¹.

ПОБАБРАТИ², айу, аш (айеш), *док.* Виконати роботу абияк, недбало. *Та ты 'р'іпу не" пок'о'пала йак с'л'ід, ай лиш побабрала.* Див. ще **посра'йбати**.

Пор. **бабрати**².

ПОБАБРАТИСЯ¹ [побабратис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, **ЗАБАБРАТИСЯ**. *Побабравис'а 'букув, та по'мыйс'а.* Пор. **бабратися**¹.

ПОБАБРАТИСЯ² [побабратис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Пововтузитися, повозитися з чим-небудь. *Побабравс'а с'трактором пуд'н'а, 'айбо по-ремонт'овав го.* Пор. **бабратися**².

ПОБАВІТИ, вл'у, виш, *док.* Позабавляти (дитину). *Побавилим 'мало д'ітину, тай перестала ре'вати.* Пор. **бавити**.

ПОБАВІТИСЯ [бавитис'а], вл'ус'а, вис'а, *док.* Позабавлятися, погратися. *Побавивис'а з 'б'іціг'лами, та ти'пир іди робити.* Див. ще **подворитися 1**. Пор. **бавитися**.

ПОБАЛАХРЄСТИТИ, 'решчу, 'рестиш, *док.* Те саме, що **НАБАЛАХРЄСТИТИ**. Пор. **балахрєстити**.

ПОБАЛІМБАТИ [побал'імбати], айу, аш (айеш) *док.* Поколихати підвішений предмет. *Побал'імбалам 'мало цор'коталом над д'ітинув, тай утихо'мирилас'а.* Пор. **балімба́ти**.

ПОБАНОВАТИ, 'нуйу, 'нуйеш, *док.* Пожаліти за ким- або чим-небудь. *Ты ище побану'йеш, 'д'і'во, за тым ли'г'н'ом.* Пор. **банова́ти**.

ПОБАЧИЛЬОВАТИ [побачил'овати], 'л'у'йу, 'л'у'йеш, *док.* Покопирсати у рідкому середовищі. *Н'іч не" ійла, лиш побачил'овала в 'мачанц'і.* Пор. **бачильова́ти**.

ПОБАЧИЛЬОВАТИСЯ [бачил'оватис'а], 'л'у'йус'а, 'л'у'йес'а, *док.* Покопирсатися у рідкому середовищі. *Ба ко побачил'овавс'а в 'лекар'і?* Пор. **бачильова́тися**.

ПОБАЯТИ [побайати], 'байу, 'байеш, *док.* Поворожити. *Ану, циганко, побай ми 'мало.* Пор. **баяти**.

ПОБЕВКАТИ, айу, аш (айеш), *док. 1.* Якийсь час бевкати (про корову). *Побевкала ко'рова, 'закі йуй не" дали 'йісти. 2. перен., зневаж.* Якийсь час голосно плакати. *Побевкай, побевкай, 'Іванку, та май великий 'уростеш.* Пор. **бевкати**.

ПОБЕЛЕНДІТИ [побилин'діти], н'д'у, н'диш, *док., зневаж.* Побазікати. *Побилин'діли тай роз'ий'лис'а.* Див. ще **побы́рбляти, побы́ркати**. Пор. **белендіти**.

ПОБЕТЯРИТИ [побет'арити], р'у, риш і **ПОБЕТЯРЬОВАТИ** [побет'ар'овати], 'р'у'йу, 'р'у'йеш, *док.* Провести період парубкування з шиком, гонором. *Тот 'субі'файно побет'арив.* Пор. **бетя́рити**.

ПОБЕТЯРЬОВАТИ *див. побетя́рити*.

ПО-БЕТЯРЬСЬКЫ [по-бет'ар'с'кы], *присл.* Те саме, що **БЕТЯРЬСЬКО**. *По'гу'л'алис'ме си по-бет'ар'с'кы.* Пор. **бетя́рьський**.

ПОБІВАНЄ [по'биван'є], а, с. Покривання даху дранкою. *По'биван'є хыжї.* Пор. **нобивати**.

ПОБІВАНЬНИЙ, а, е. Оббитий дранкою дах. *Побиваний хл'їв.*

ПОБІВАТИ, 'вайу, 'бываш (вайеш), *недок.*, **ПОБІТИ**, 'пубйу, 'пубйеш, *док.*, *буд.* Те саме, що **дранічтити**. *За два дні по'бивим п'ухыжї.*

ПОБІВАЧКА, ы, ж., *буд.* Мала сокирка, якою прибивають дранку. *Побивачкув мож не лиш при'бити, ай і п'ут:є'сати дра'ниц'у.*

ПОБІВНИЙ, а, е. Більшого, ніж потрібно, розміру й повноти (про одяг). *'Побивний с'ведер.* Пор. **бивний**.

ПОБІЙКОВАНИЙ [побий'кований], а, е. Такий, на якому поставлена мітка, клеймо. *Побий'коване 'дерево.*

ПОБІЙКОВАТИ [побийко'вати], 'куйу, 'куйеш, *док.* Поставити спеціальним інструментом мітки, клейма на колодах, дошках, вівях і под. *Побийко'вали 'дерево та ск'лали го у мы'лы.* Пор. **бийковати**.

ПОБІТИ *див.* **побивати**.

ПОБІДЗИТИСЯ [по'бы'зитис'а], з'ус'а, зис'а, *док.* 1. Погратися, побрикатися, позагравати з ким-небудь (про людей). *По'бы'зиламс'а 'мало з у'нуком.* 2. Побрикатися, пострибати, побігати (про тварин). *По'бы'зиц'а ко'рова 'мало тай пере'стане.* Пор. **быдзитися**.

ПОБІРБЛЯТИ [по'бырбл'ати], 'айу, аш (айеш), *док.*, *знавж.* Те саме, що **побелендіти**. Пор. **бырбляти**.

ПОБІРКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* 1. Повидати звук, як у пропелера. 2. Поколотити, подрібнити варену квасоллю спеціальним начинням (*див.* **быркач**). *Бери быркач та по'быркай ду'хом па'сул'ї.* 3. *перен.* Те саме, що **побелендіти**. Пор. **быркати**.

ПОБІГАТИ [пуб'ігати], *док.* 1. айу, аш (айеш). Побігати. 2. ат (айе). Стати тільною (про корову). *Пубігала 'наша ко'рова, та буде'ме с' тил'ат'ом.* Пор. **бігати**.

ПОБІЗОВАТИ [по'бізо'вати], зуйу, зуйеш, *док.* Покластися, понадіятися на кого-небудь, довіритися йому. *По'бізо'вавам на 'кума, а кум за'быв за 'мене.* Пор. **бізовати**.

ПОБІЗОВАТИСЯ [по'бізо'ватис'а], 'зуйус'а, 'зуйес'а, *док.* 1. Стати впевненим. *По'бізо'валамс'а вс'тати с' постели, 'айбо не' збіро'валам.* 2. Відчутти безкарність за провину; знахабніти, відчувши силу. *По'бізо'ваєс'а, шчо н'і'ко не' буде'вид'їти, та вбы'крав 'вуйка. 'Йура по'бізо'ваєс'а на с'вдйу'силу та побив чулу'віка.* Пор. **бізоватися**.

ПОБІРОВАНИЙ [по'бі'рований], а, е. Переможений. *Йа 'была нив по'бірована.*

ПОБІРОВАТИ [по'біро'вати], 'руйу, 'руйеш, *док.* Те саме, що **перебіровати**. *Ты го 'можеш по'біро'вати?* Пор. **біровати**.

ПОБІСТИ [по'бісти], 'біжу, бі'жиш, *док.* Побігти. Пор. **бісти**.

ПОБІЦІГЛЬОВАТИСЯ [по'біцігл'о'ватис'а], л'уйус'а, л'уйес'а, *док.* Покататися на велосипеді. *По'біцігл'о'валас'а та ве'зи бі'цігл'ї ду'му.* Пор. **біцігльоватися**.

ПОБІЧЕЛОВАНИЙ [по'бічелований], а, е. Оцінений. *Ото та'здуство вже по'бічеловане, та будут го прода'вати.* *Див.* ще **поградований**.

ПОБІЧЕЛОВАТИ [по'бічело'вати], 'луйу, 'луйеш, *док.* Оцінити. *По'бічело'валам у'ту жу'ну: 'доста с'а 'файно 'держит, хут'ї не' моло'да вже.* *Див.* ще **градовати**. Пор. **бічеловати**.

ПОБЛАЖКЫ, у, *мн.* Те саме, що **блážкы**.

ПОБЛЫЦКАТИСЯ [поб'лыцкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* 1. Попустувати, побрикатися (про тварину). *Поб'лыцкалос'а 'мало тил'а.* 2. *перен.* Пожити розпусно. *Поб'лыцкалас'а 'мало 'Йули на тай прїс'їла.* Пор. **блыцкатися**.

ПОБОЖЭНИЙ, а, е. Який заприсягнувся. *Оле'кса побо'женый, шчо не' буде'тити.*

ПОБОЖІТИ [побо'жити], 'бѡжу, 'божиш, *док.* Привести кого-небудь до присяги. *Побо'жєв Анд'їа п'уп ут п'їанкы.* Пор. **божіти**.

ПОБОЖІТИСЯ [побо'житис'а], 'бѡжус'а, 'божис'а, *док.* Заприсягнути. *Побо'жилас'а, шчо вна не' вк'рала.* Пор. **божітися**.

ПОБОЛІТИ [по'бо'л'їти], 'л'їйу, 'л'їйеш, *док.* Похворіти. *По'бо'л'їла 'чил'ад'у кра'їни, та н'і'ко'му ро'бити.*

ПОБОЛОБОНІТИ [по'бо'ло'бун'їти], н'у, поболобоніш, *недок.* Поговорити до кого-небудь неясно, невизначно; побурмотіти, помурмотіти. *Шчѡс' по'бо'ло'бун'їє, 'айбо йа го н'їч не' 'пѡрузумїла.* *Див.* ще **помыркати**, **поморкотати**, **помурконїти**. Пор. **болобонїти**.

ПОБОРЫКАНИЙ, а, е. Безладно поритий (про землю). *Побо'рыкана т'рактором 'нива.*

ПОБОРЫКАТИ, 'кайу, 'рыкаш (кайеш), *док.* Безладно порити землю. *Ус'ый го'род ми т'рактор поборы'каєв.* Пор. **борыкати**.

ПОБОРОНАНИЙ, а, е, с.г. Те саме, що **боронаний**. *Поборонана 'нива.*

ПОБОРОНАТИ, 'найу, 'ронаш (найеш), *док.*, с.г. Поборонувати. *Пув'ралєс'ме, шче нам т'реба поборѡ'нати.* Пор. **боронати**.

ПОБОРТІТИ, 'тит, *док.* Пройти під землею, викидавши купки ґрунту на поверхню (про кро-та). *Ус'ый го'рот побор'тила ми бор'тиц'а.* *Див.* ще **перебортіти**. Пор. **бортіти**.

ПОБОРЧЭНЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. допо-бортіти. *Поборч'єна 'нива.* *Див.* ще **переборчэный**.

ПОБОСТІ́, бо́де, док. Те саме, що **збо́сті**. *Моя ко́рова побо́гла чил'ад'на вулиці*. Пор. **бо́сті**.

ПОБОСТІ́Я, бо́де, док. Те саме, що **збо́стіся**. *Оты дві ко́ровы, йак сут у чирид'і, мус'ац'а побос'ти*. Пор. **бо́стіся**.

ПО-БРАТСЬКЫ́ [по-брац'кы], присл. По-братньому, по-бра́тськи. *Жийме по-брац'кы, а рахуймес'а по-жи'дус'кы*.

ПОБРЫ́НІТИ [побры'н'іти], нит, док. Неголосно помукати (про корову). *Побры'н'іла ко́рова, а йак напу'їлам йі, та перес'тала*. Пор. **бры́нїти**.

ПОБРЫ́ТИТИ, брычу, брыгшиш, док. Побрити. *Побры'ти н'а, сыне, бо гет им за́рус*. Див. ще **уббры́тити**. Пор. **бры́тити**.

ПОБРЫ́ТИТИСЯ [побры'титис'а], брычус'а, брытис'а, док. Побритися. *Так с'а побры'тив, шчо нур'ізавс'а*. Див. ще **уббры́титися**. Пор. **бры́тїтїся**.

ПОБРЫ́ЧЕНЫ́Й, а, е. Побритий. *Побры'чений чулу'вік*. Див. ще **уббры́чений**.

ПОБУ́Й [по'буй], по'ббйу, ч., буд. Дах із дранки. *Ти'пир у́же мало в'кого на х'яжи по'буй, майбуш к'рийут чи'фером вад'бл'ахув*.

ПОБУ́ЙЦЯ [по'буйц'а], і, ч., зневаж. Бешкетник, який зчиняє бійки, забіяка. *Не'їе с'вал'бы, а'бы тот по'буйц'а с'а с'кымис'не" бив*.

ПОБУКСО́ВАНЫ́Й [по'букс'ованый], а, е. Покремований (про взуття). *По'букс'ован'і чіжмы*.

ПОБУКСО́ВАТИ [по'букс'овати], 'суйу, 'суйеш, док. Покремувати взуття. *По'букс'уй і м'ойі то'панкы*. Пор. **буксова́ти**.

ПОБУКСО́ВАТИСЯ [по'букс'оватис'а], 'суйу-с'а, 'суйес'а, док. Покремувати собі взуття. *По'букс'уйс'а та так їди ме'жи л'уде*. Пор. **буксова́тися**.

ПОВАДА́СИТИ, 'дашу, 'дасиш, док. Пополювати. *То'гут ф'айно с'ме пова'дасили*. Пор. **вада́сити**.

ПОВА́ДИТИ, 'важу, 'вадиш, док. Посварити когось із ким-небудь. *Пова'дила н'а Мар'іка з м'ойов ку'мів*. Див. ще **носва́дити, носважа́ти**. Пор. **ва́дити**.

ПОВА́ДИТИСЯ [пов'адитис'а], 'важус'а, 'вадис'а, док. 1. Стати посвареним з ким-небудь, посваритися. *Так ис'ме с'а пова'дили с'ку'мів, шчо не" говори'ме*. 2. Сваритися якийсь час. *Пова'дилис'а, пова'дилис'а ку'мы, а пак утихли*. Див. ще **посва́дитися, посважа́тїся**. Пор. **ва́днїся**.

ПОВА́ЖИТИСЯ [пов'ажитис'а], жус'а, жис'а, док. Визначити власну вагу, зважитися. *Пова'жиламс'а, та тул'ко 'важу, ги'гут.ипир*.

ПОВАКОВА́НЫ́Й, а, е. Поштукатурений. *У́же пова'кована'наша х'яжа*. Див. ще **помалте́рований, помаше́пный** 3.

ПОВАКОВА́ТИ, 'куйу, 'куйеш, док. Поштукатурити. *С'ого го́да пова'куйеме х'яжу звон*. Див. ще **помалте́рова́ти, номастїти** 3. Пор. **вакова́ти**.

ПОВАКОВА́ТИСЯ [повако'ватис'а], 'куйес'а, док. Стати поштукатуреним. *Йак с'а х'яжа пова'куйе, та май'тепла стаїе*. Пор. **вакова́ти**.

ПОВА́ЛЯНЫ́Й [пов'ал'аный], а, е. Те саме, що **зава́ляный**. Див. ще **пока́ляненный, пока́ляный**.

ПОВАЛЬЦО́ВАНЫ́Й [повал'ц'ованый], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **повальцо́ва́ти**. *Повал'ц'ованый гор'сат*. Див. ще **ува́льцо́ваний**.

ПОВАЛЬЦО́ВАТИ [повал'ц'овати], 'ц'уйу, 'ц'уйеш, док. Виривняти та вкоти́ти катком ґрунт або шляхове покриття. Пор. **ва́льцо́ва́ти**.

ПОВА́ЛЯНЫ́Й [пов'ал'аный], а, е. Забризканий грязюкою, болотом, забруднений. *По'вал'ан'і наг'виц'і*. Див. ще **зака́ляненный, зака́ляный**.

ПОВА́ЛЯТИ [повал'ати], 'л'айу, 'вал'аш ('л'айеш), док. Те саме, що **зава́ляти**. Пор. **ва́ляти**.

ПОВА́ЛЯТИСЯ [повал'атис'а], 'л'айус'а, 'вал'ас'а ('л'айес'а), док. Те саме **зава́лятися**. Пор. **ва́лятися**.

ПОВАНДРОВА́ТИ, 'руйу, 'руйеш, док. Помандрувати. *У́же кудыс' повандро'вав муй чулу'вік*. Пор. **вандрова́ти**.

ПОВЕ́ЗТИ [повести], 'везу, 'везеш, *недок*. Повезті. Пор. **ве́зти**.

ПОВЕ́ЗТИСЯ [повестис'а], 'везус'а, 'везес'а, *недок*. Повезтіся. *Та мы с'а повезли на'бокорах до Петро́ва*. Пор. **ве́знїся**.

ПОВЕ́ЛИКЫ́Й [повеликий], а, е. Те саме, що **за́великий**. *Повеликий на н'а сис'вуйош*. Анто́нім по́малый.

ПОВЕРЕ́СЛО, а, с., с.г. Перевесло. *Пове'реслом'їажут сно'пы вад'зав'яску*.

ПОВЕРЧЕ́НЫ́Й, а, е. Посвердлений. *Повер'чена'дошка*.

ПОВЕ́РХ [повир'х], прийм. 1. Понад. *До-ста ти тул'ко 'птити, у́же с'упив по'вир'х нормы*. 2. Зверху. *По'вир'х со'рочки в'мене шче с'ведер*.

ПОВЕ́РХЫ [повир'хы], присл. Те саме, що **нове́рьх** 2. *По'вир'хы ко́с'ходив*.

ПОВЕ́РХНИЦЯ́ [повир'хниц'а], і, ж. Наволочка на подушку чи перину. *Йш'їлам по'вир'хниц'у на'парну*. Див. ще **поволо́ка**.

ПОВЕ́СТИ, 'веду, 'ведеш, *недок*. Повесті. Пор. **ве́сти**.

ПОВЕ́СТИСЯ, 'ведес'а, док. Пошастити, зазнати успіху. *Ми'н'і нын'і пове'лос'а, бо зро'билам, шчо м'х'от'їла*.

ПОВИВА́ЛЯ [пови'вал'а], і, ж. Баба-повитуха. *Давно в сил'ї не" было аку'шеркы, а вту ро'бѣту ро'била пови'вал'а*.

ПОВИВА́Ч, 'ча, ч. Смуґа (пояс) для повивання дитини. *Повива'чом пови'вали малу д'їтину в'парн'ї*.

ПОВІДИТИСЯ [повид'ітис'а], диц'а, док. Здатися. *Йому с'а 'повід'іло, шчо вто 'була бо-сор'кан'а.* Пор. **відітис'я**.

ПОВИНОВАТИСЯ [повино'ватис'а], 'нуйс'а, 'нуїес'а, недок. Підкорятися. *Она пови'нуїес'а с'вóму (с'вóйóму) чулу'вікови.*

ПОВИТИЦЯ [пови'тиц'а], і, ж., бот. Березка польова (Convulvulus arvensis). *Пови'тиц'а с'а 'л'убит 'вити по пло'тах.*

ПОВЫСОКИЙ [повы'сокий], а, е. Те саме, що **завысокий**.

ПОВЫСОКО [повы'соко], а, е. Те саме, що **завысоко**.

ПОВЫТИ, док. 1. вийе. Якийсь час вити (про собак, вовків та ін.). *Повыв пес, пак перестав.* 2. виййу, вийеш, перен. Побіситися якийсь час. *Повыла Цил'а 'пару 'году тай при'сіла.* Пор. **выти**.

ПОВІЗІТЕРОВАНИЙ [пóвиз'іте'рований], а, е. Оглянутий, перевірений, проінспектований. *Пóвиз'іте'рована робота.* Див. ще **увізітерований**.

ПОВІЗІТЕРОВАТИ [пóвиз'ітеро'вати], 'руйу, 'руїеш, док. Оглянути, перевірити, проінспектувати. *Пуї'єлам до 'дохтора, та 'добре н'а пóвиз'ітеро'вав.* Див. ще **увізітеровати**. Пор. **візітеровати**.

ПОВІНЧОВАТИ [пóвинч'овати], 'чуйу, 'чуйеш, док. 1. Повіншувати на старий Новий рік (14 січня). *Пóвинч'овали ми в'нуки.* 2. рідк. Побажати добра. *Д'акуй ти, шчо ты ми'н'і 'добре пóвинч'овав.* Див. ще **завінчовати**. Пор. **вінчовати**.

ПОВІРОВАТИ, руйу, руйеш, док. Повірити. *Йа пóвіровала туй жу'н'і, а вна н'а убма'нула.* Пор. **віровати**.

ПОВІТРУЛЯ [пуві'трул'а], і, ж. 1. метеор. Вихор. *Така 'годна 'бити пуві'трул'а, шчо пласт понесе.* 2. перен. Надзвичайно швидка, рухлива людина. *Ота пуві'трул'а вже йе на т'рит'уй 'вулицу.*

ПОВІШАНИК [пуві'шаник], а, ч. Той, що повісився. *Пуві'шаника пр'ачут бес по'па.*

ПОВІЯТИ [пуві'яти], док. 1. 'віїе, метеор. Повіяти (про вітер). 2. 'війу, 'віїеш. Зненацька кудись побігти без важливої мети. *Уже пуві'яла Мар'іка куд'ис'.* Пор. **віїати**.

ПОВНІНКА [пóвн'инка], ы, ж., кул. Порожнина, наповнена начинкою, фарширована страва. *Йа 'л'убл'у 'кур'ачу пóвн'инку.*

ПОВОЄТИТИ [повоїе'тити], йе'чу, йе'тиш, док. Поробити сварки, шуму, крику. *Повоїе'тила Мар'іка, а пак уте'кла.* Пор. **воєтити**.

ПОВОЖЕНИЙ, а, е. Який повозили. *Пово-жена с' 'пóл'а 'р'іпа.*

ПОВОЛІ, присл. Повільно. *Говори май по-воли, бо н'іч т'а не" рузумійу.* Див. ще **помáлы**, **помáленькы**, **потіхенькы**, **потіхы**.

ПОВОЛОКА, ы, ж., рідк. Те саме, що **пoвeр'хняця**.

ПОВОЛОЧЕНИЙ, а, е. Такий, якого поволокли. *Поволо'чений стóвп.* Див. ще **посм'ічений**.

ПОВОЛОЧИЙ, 'лóчу, лóчиш, док. Поволокти. Див. ще **посм'ічнити**. Пор. **волочі**.

ПОВОН, присл. Те саме, що **извон**. *Йа вже по-ма'стила 'хыжу пóвон.*

ПОВОРОЗКА [повороска], ы, ж. Ручка (дужка) відра. *Ур'валас'а 'повороска на від'рови.*

ПОВОРХОНАДИТИ, 'нажу, 'надиш, док. Покошлатити ворсисту тканину. *Доста с' 'поворхо'на-дие пóк'рóвиц'.* Пор. **ворхонадити**.

ПОВОРХОНАДИТИСЯ [поворхо'надитис'а], 'надиц'а, док. Покошлатитися (про ворсисту тканину). *Поворхо'надилас'а бл'уска.* Пор. **ворхонадитися**.

ПОВОРХОНАЖЕНИЙ, а, е. Покошланий (про ворсисту тканину). *Поворхо'нажена со'рочка.*

ПОВУЗКИЙ [пóвуский], а, е. Те саме, що **завузкий**. Антонім **пóширокий**.

ПОВУЗКО [пóвуско], присл. Те саме, що **завузко**. *У 'тóму 'міс'ц'і 'Тиса те'че 'пóвуско.* Антонім **пóшироко**.

ПОВУЗЛЕНИЙ [пóвуз'лений], а, е. Те саме, що **завузлений**. *Пóвуз'лений 'мóтус.* Див. ще **пошлійканый**, **пошлійкóваный**.

ПОВУЗЛИТИ [пóвуз'лити], 'л'у, 'лиш, док. Зав'язати багатьма вузлами. *Так пувуз'лила, шчо н'і-'йак не" роз'їажу.* Див. ще **пошлійкáти**, **ношлійкóвати**. Пор. **вузлити**.

ПОВУСТЯНИТИ [пó'вус'п'а'нити], 'н'у, 'ниш, док. Додати опту до їжі. *Накрыви'єлам с'длóткуй кáпусты та пó'вус'ц'а'нилам, та та'ка 'добра!* Див. ще **завустяніти**. Пор. **вустяніти**.

ПОГАДАТИ, 'даїу, 'гадаш (дайеш), док. 1. Задумати. *Добре м пога'дав.* 2. Поворожити. *Пoga'дала ми ци'ганка, ци с'коро с'а уд'ам.* 3. Потурбуватися. *Мати пога'дала за с'вóїу дун'ку, та вта ти'пир с'а 'добре 'маїе.* Пор. **гадáти**.

ПОГАДКОВАНИЙ [погат'кований], а, е. Постережений, попильнований. *Погат'кована д'ітина.*

ПОГАДКОВАТИ [погатк'овати], 'куйу, 'куїеш, док. Постерегти, попильнувати. *Погат'куй за кóрòвòв, абы не" туїла в 'лугер.* Пор. **гадкóвати**.

ПОГАДКОВАТИСЯ [погатк'оватис'а], 'куїйс'а, 'куїес'а, док. Постерегтися, бути пильним, обачним. *Погат'куйс'а 'мало, бо ты впе'рований.* Пор. **гадкóватися**.

ПОГАЙТОВАНИЙ, а, е. Погнаний (про птицю, дичину, коней і под.). *Погай'тована на ва-'дас'ц'і з 'вір'ка.*

ПОГАЙТОВАТИ, 'туйу, 'туйеш, док. Погнати птицю, дичину, коней і под. *Погай'товалис'ме на ва'дас'ц'і 'л'і'єци'у, 'айбо в'т'ікла.* Пор. **гайтóвати**.

ПОГАЙЦОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **погайцовати**. *Погайцований огин*.

ПОГАЙЦОВАТИ, цуйу, цуйеш, док. Перемішати жар, щоб вогонь сильніше горів. *Погайцуйу мало, бо шчус огин не горит*. Пор. **гайцовати**.

ПОГАЛАМАНИТИ, н'у, ниш, док. Те саме, що **погбайкати**. Пор. **галаманити**.

ПОГАНЬ [поган], ни, жс., вульг. Погана людина. *Йа с тов поган ув н'іч не хочу мати*.

ПОГАНЬБИТИ [поган'бити], бл'у, биш, док. Посоромити. *Поган билам го мало, абы не говорив так паскудно*. Див. ще **постыдіти**. Пор. **ганьбити**.

ПОГАНЬБИТИСЯ [поган'битис'а], бл'ус'а, бис'а, док. Посоромитися. *Поган биламс а заз відовати того чулувіка*. Див. ще **постыдітися**. Пор. **ганьбитися**.

ПОГАНЬБЛЕНИЙ, а, е. Посоромлений. *Поган блена жсонами, ланкова перестала кричати*.

ПОГАР, ра, ч. Склянка, стакан. *Іс погара пиеме вино, маленку, в'оду*. Пор. угор. роhаг т.с.

ПОГАРЧИК, а, ч. Зменш.-пестл. до **погар**. *Упив бы м погарчик вина*.

ПОГЕНГЕРОВАНИЙ, а, е. Накатаний (про стіну з візерунками). *У мене с к'іны шче не погенгерован і*. Див. ще **угенгерований**.

ПОГЕНГЕРОВАТИ, руйу, руйеш, док. Зробити накат на стінах після побілки. *Погенгеруй ми кухн'у*. Пор. **генгеровати**.

ПОГІВКАТИ див. **погівковати**.

ПОГІВКОВАТИ, куйу, куйеш, недок., **ПОГІВКАТИ**, айу, аш (айеш), док. 1. Час від часу спонукувати волів до швидшого ходу. 2. *перен.* Покрикувати на кого-небудь з метою вгамування недобрих учинків. *Погивкуй, не бере, на сына, бо дуже с а розбізовав*. Пор. **гівкати**.

ПОГИБАТИ, байу, гибаш (байеш), недок., **ПОГИБНУТИ**, ну, неш, док. Гинути, здихати. Те саме, що **гібнути**.

ПОГИБІЛЬ [погібіл], бели, жс., вульг. Те саме, що **здыхіль**. *Нече на т а погібели!* (прокльон).

ПОГИБЛІЙ, ла, ле, вульг. Те саме, що **здыхлий** 2. *Ото погыбл'ак чулувік, погыбл'ак*.

ПОГИБЛЯК [погыбл'ак], ка, ч., вульг. Кволий, хворобливий чоловік, хлопець. *Тот погыбл'ак ледвы ходит*. Див. ще **здыхляк**.

ПОГИБЛЯЧКА [погыбл'ачка], ы, жс., вульг. Жін. до **погыбляк**. Див. ще **здыхлячка**.

ПОГІБНУТИ див. **погыбати**.

ПОГІМКОВАТИ, куйу, куйеш, недок. Похмикувати. *Н'іч не казав, лиш погымковав*. Пор. **гымкати**.

ПОГІНАНЕ [погынан'е], а, с. Згинання. *Погынан'е трубы*.

ПОГІНАТИ, найу, гынаш (найеш), недок. Згинати. *Погынай май читаво вту жердину*.

ПОГЫРКАНИЙ, а, е. Посварений. *Погыркан і сус іды не говорили мижи с'бб'в*.

ПОГЫРКАТИ див. **погырковати**.

ПОГЫРКАТИСЯ [погыркатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Посваритися. *Сестры погыркалис а та т'пир свадн'і*. Пор. **гыркати**.

ПОГЫРКОВАТИ, куйу, куйеш, недок., **ПОГЫРКАТИ**, айу, аш (айеш), док. Час від часу покрикувати на кого-небудь зі злістю. *Моя жсона мало коли на н а погыркуе*. Пор. **гыркати**.

ПОГЛІЦОВАТИ, пуйу, пуйеш, недок. Поглядати. *Йура робит, айбо все поглинуе на д'ївок*. Пор. **гліпати**.

ПОГЛОТИТИ, гл'бчу, тиш, док. Поспішити; наперти. *Так на н а поглотили н'анко, шчо не встиглам хут мало заїисти*. Пор. **глотіти**.

ПОГЛУБИТИ [пуглубити], бл'у, биш, док. Заглибитися в ґрунт і под. трохи більше, ніж звичайно. *У нас на г'р'од і мало пуглубиш, тай буде вода*.

ПОГЛУБЛЕНИЙ [пуглублений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **поглубіти**. *Пуглублена йама усе была з в'од'в*. *Аш к'ол'од ас пуглублений, та май файна в н'ум вода*.

ПОГЛУБОКИЙ [п'оглубокий], а, е. Те саме, що **заглубокий**. *П'оглубокий к'ол'од аз*. Антонім **п'омілкый**.

ПОГЛУБОКО [п'оглубоко], присл. Те саме, що **заглубоко**. *П'оглубоко с те с а туй укопали*. Антонім **п'омілко**.

ПОГЛЯДАНИЙ [пугл'аданий], а, е. Пошуканий. *Пугл'аданий п'ут стол'ом к'лийбас найш'овс а*. Див. ще **п'ойсканий**.

ПОГЛЯДАТИ [пугл'адати], айу, аш (айеш), док. Пошукати. *Пугл'адай ми, жсоно, чисту с'б'р'чку*. Див. ще **г'лядатися**, **пуйськати**. Пор. **г'лядати**.

ПОГЛЯДАТИСЯ [пугл'адатиса], айус'а, ас'а (айес'а), док. Те саме, що **поглядати**. *Нече в н а ипнуї со'кыры, айбо т'реба пугл'адатис а, тай, може, найду*.

ПОГНЕРЕЗДІТИСЯ [погнerezдитис'а], лиц'а, док. Покрутитися в гнізді перед тим, як сісти в нього, щоб знести (про курку). *Погнerezдилас а куриц а в гн'із д'і, а пак утихомирилас а*. Пор. **гнerezдїтися**.

ПОГНИЛЯК [погнил'ак], ка, ч. 1. Гниле дерево. *Ото вже погнил ак, і на дрыва не добрый*. 2. *перен.*, *зневаж.* Вічно хворий, немічний чоловік. *Тот погнил ак майбуш лежит*. Див. ще **гниляк**.

ПОГНИЛЯЧКА [погнил'ачка], ы, жс. 1. *зневаж.* Жін. до **погниляк** 2. 2. Мікротопонім на позначення болотистої місцевості за селом.

ПОГНОЄНИЙ [погно'єний], а, є. Удобрений гноєм (про ґрунт). *Погно'єна нива.*

ПОГНОЇТИ [пугну'їти], пугн'юйу, пугну'їшш, *док.* Удобрити ґрунт гноєм. *Аж не пугну'їшш, тай уроды не ч'єкай.* Пор. **гноїти**.

ПОГОВКАТИ [п'ог'овкати], айу, аш (айеш), *док.* Якийсь час голосно кликати на кого-небудь. *П'ог'овкавим на Мигал'а, но н'їко ми с'а не вголо-сив.* Пор. **г'овкати**.

ПОГОЙКАТИ *див.* **погойковати**.

ПОГОЙКОВАНЕ [п'ог'ойкован'є], а, с. Голос-не покрикування. *З вулиц'ї чуло с'а п'ог'ойкован'є н'ан'ка на волю.* *Див.* ще **покр'явковане**. Пор. **погойковати**.

ПОГОЙКОВАТИ [п'ог'ойковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ПОГОЙКАТИ** [п'ог'ойкати], айу, аш (айеш), *док.* Покрикувати голосно. *Див.* ще **погалам'япати**, **погулювати**, **покр'явковати**. Пор. **гойкати**.

ПОГОЛОМШЕНИЙ, а, є. Дієприкм. пас. мин. ч. до **поголомиш'їти**. *Поголом'шена г'радом пиш'ниц'а.* *Поголом'шин'ї н'їт'ама.*

ПОГОЛОМШИТИ, г'ол'омшу, голом'шиш, *док.* 1. Те саме, що **почмел'їти**. 2. Поламати гілля на деревах, збити посіви, високу траву і под. *Поголом'шив град г'резен.* Пор. **голомши́ти**.

ПОГОРЕНИЙ, а, є. Місцями обгорілий. *Погор'єний хл'їп.*

ПОГОСТИТИ, г'ошчу, г'остиш, *док.* 1. *перех.* Погостити, почастувати кого-небудь. *Файно т'а погостив сват?* 2. *неперех.* Потрапити в непри-ємну ситуацію. *Йа там так погостила, шчо доти-тир ми не добре.*

ПОГОШИТИСЯ [пого'шитис'а], 'шус'а, 'ши-с'а, *док.* Те саме, що **загоши́тися**. Пор. **гоши́тися**.

ПОГРЕБЛЕНИЙ, а, є. Похоронений. *Н'ан'ко з мамк'ов погреб'єлин'ї у н'б'о́му тем'єтовови.*

ПОГРЕБСТІ *див.* **погріба́ти**.

ПОГРІМАТИ, айу, аш (айеш), *док.* 1. По-грюкати. 2. Погрім'їти (про грім). *Погр'имало тай перестало, і дужд'їу не було.* Пор. **гр'їмати**.

ПОГРІМКОВАТИ, куйє, *недок.* Грім'їти (про грім). *Погр'имкуйє, ба чи не змочит' с'їно?*

ПОГРІБАНЕ [пугр'їбан'є], а, с. Ховання по-мерлого. Пор. **погріба́ти**.

ПОГРІБАТИ [пугр'їбати], 'байу, р'їбаш ('байеш), *недок.*, **ПОГРЕБСТІ**, 'ребу, ребеш, *док.* 1. Ховати по-мерлого, хоронити. *Лиш ис'ме погреб'їли мамку, тай дошч зачав нападати.* *Див.* ще **пр'ятати** 2. 2. *док.* По-греб'їти. *Погреб'їлам г'орот.* *Кури погреб'їли г'р'атку.*

ПОГРІНЧЕНИЙ [пугр'їнчений], а, є. Дієприкм. пас. мин. ч. до **погрінч'їти**. *Пугр'їнчений хл'їп.*

ПОГРІНЧИТИ [пугр'їнчити], чу, чиш, *док.* Підсмажити на плиті або сквороді скибки хліба. *Пугр'їнчила си п'ару гр'їнок хл'їба.* Пор. **гр'їпчити**.

ПОГРІХОВАТИСЯ [пугр'їхо'ватис'а], 'ху-йус'а, 'хуйес'а, *док.* Помилитися, неточно подума-ти. *Пугр'їхо'валамс'а, шчо Мар'їка н'а придала, а вто не так уйшло.* Пор. **гр'їхов'атися**.

ПОГРОЖЕНИЙ, а, є. Дієприкм. пас. мин. ч. до **погрози́ти**. *Погро'жена мат'єрив д'їтина.*

ПОГРОЗИТИ, 'р'о́жу, 'розиш, *док.* Висварити, повиховувати кого-небудь. *Погро'зилам дун'ку, бо не прийшла ми копати.* *Ты погро'зи мало с'вого с'їна, бо бітаном росте.* Пор. **грози́ти**.

ПОГРУБЫЙ [п'огрубый], а, є. Те саме, що **п'овеликий**. *П'огрубый ми сис'їреклик.* *Антонім п'омалый.*

ПОГРУЖЕНИЙ [пугру'жений], а, є. Пованта-жений. *Пугру'жене на вус струче може вести.* *Див.* ще **пот'єрханий**.

ПОГРУЗИТИ [пугру'зити], 'ружу, 'рузиш, *док.* Повантажити. *Петре, пугрузиш бур'яки на вус.* *Див.* ще **пот'єрх'ати**. Пор. **грузи́ти**.

ПОГРУЗИТИСЯ [пугру'зитис'а], 'ружис'а, 'рузис'а, *док.* Повантажитися. *Пугрузитес'а та к'ї-вайте гет.* Пор. **грузи́тися**.

ПОГУБЛЯТИ [пугубл'ати], 'л'айу, 'губл'аш ('л'айеш), *док.* Загубити все або багато чого-небудь. *Пугубл'алам у тан'ці кугут'ки.*

ПОГУБЛЯТИСЯ [пугубл'атис'а], 'л'айун'а, *док.* Загубитися (про все або багато чого-небудь). *Йак ис'ме с'а м'єтали, та пугубл'алис'а уд н'а ж'єбу куп'їй'ки.*

ПОГУЛЮКАТИ [пугул'укати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **погойкати**. Пор. **гулювати**.

ПОГУРЬКИЙ [п'огур'кий], а, є. Гіркуватий. *П'огур'к'ї г'олуц'ї (б'єрукы).* *Див.* ще **пр'їгурький**. *Антонім п'осолодкий.*

ПОГУСЛЯТИ [пугус'л'ати], 'л'айу, 'гус'л'аш ('л'айеш), *док.* Якийсь час пограти на скрипці. *Пугус'л'айте, вуйку, мало на гус'л'ах.* Пор. **гусляти**.

ПОГУСТЫЙ [п'огустый], а, є. Те саме, що **загустый**. *П'огуста с'єрбанка.* *Антонім п'орідкий.*

ПОГАБАТИТИ, 'чу, тиш, *док.* Невдало порізати матерію, зробивши її непридатною, попсувати. *Лиш погабатила задар'полотно.* Пор. **габати́ти**.

ПОГАБАЧЕНИЙ, а, є. Дієприкм. пас. мин. ч. до **погабати́ти**. *Потаб'ачене полотно.*

ПОГАЗДОВАТИ, 'дуйу, 'дуйеш, *док.* Погоспо-дарювати. *Добре потазд'євали м'їлуд'ата.* Пор. **газдов'ати**.

ПО-ГАЗДУСЬКЫ [по-газдус'кы], *присл.* По-господарськи. *Она все робит по-газдус'кы.*

ПОГАЙДАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Попат'яка-ти. *П'огайдалис'ме мало тай п'ул'їгали с'пати.* Пор. **гайдати**.

ПОГАНІТИ, н'у, ниш, *док.* Погудити кого-не-будь. *Пог'анила с'тара с'в'ойу н'їв'їску.* Пор. **гапати**.

ПОГАРБУЛЯНИЙ [погар'бул'аний], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **погарбуляти**. *Погарбул'ане в двур берве́но.*

ПОГАРБУЛЯТИ [погар'бул'ати], 'л' айу, 'бул' аш ('л' айеш), *док.* Покотити що-небудь або кого-небудь. *Погарбул'айме 'с'ого кл'оца май 'дале.* Див. ще **покачуляти**. Пор. **гарбуляти**.

ПОГАРБУЛЯТИСЯ [погар'бул'атис'а], 'л' айуса, 'бул'ас'а ('л' айес'а), *док.* Покотитися. *Погарбул'алос'а берве́но в шанц.* *Погарбул'алас'а д'ітина ду́лу берешком.* Див. ще **покачулятися**. Пор. **гарбулятися**.

ПОГЫГАННИЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **погыгати**. *Погыганий б'ітангами, чул'вік с'тогнав уд 'бол'у.* Див. ще **поко́пканий**, **поруганий**, **угуғаный**, **уруганий**.

ПОГЫГАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Побити ногою кого-небудь. *Защо с'те так чул'віка погыгали?* Див. ще **поко́пкати**, **поругати**. Пор. **гыгати**.

ПОГЫГАТИСЯ, айуц'а, *док.* Побити одним ногою. *Напилис'а 'дурн'і тай погыгалис'а.* Див. ще **поко́пкатися**, **поругатися**. Пор. **гыгатися**.

ПОГЫНДАТИ, дат, *док.* Якийсь час вимовляти нечленороздільні звуки (про немовля, яке починає видавати якісь звуки). *Д'ітина прос'алас'а та 'мало погындала.* Пор. **гындати**.

ПОГЛАЙХАТИСЯ [поглайхатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **зглайхатися**. Пор. **глайхатися**.

ПОГЛИЙТОВАНИЙ, а, е. Переміщений; перевезений. *Поглийтована в ко́лиши 'у гелета.*

ПОГЛИЙТОВАТИ, туйу, туйеш, *док.* Перемістити; перевезти. *Ба йак мы йсе 'дерево поглийту́йме ду́му?* Пор. **глийтовати**.

ПОГЛИЙТОВАТИСЯ [поглийтоватис'а], 'туйус'а, 'туйес'а, *док.* Переміститися; перевезтися. *Треба нам й'акус' поглийтоватис'а ду́му и'с'лими дош'ками.* Пор. **глийтоватися**.

ПОГЛОНДЗАНИЙ [поглонзаний], а, е, *рідк.* Дісприкм. пас. мин. ч. до **поглондзати**. *П'ос'он'ашник поглонзаний, а замести в 'хыжи см'іт 'е 'н'ікуму.* Див. ще **пощоплєний**.

ПОГЛОНДЗАТИ [поглонзати], айу, аш (айеш), *док., рідк.* Повністю полизати певну кількість насіння. *Поглонзалис'те вс'ый п'ос'он'ашник.* Див. ще **пощопіти**. Пор. **глопдзати**.

ПОГОЛЬОВГАННИЙ [пог'ол'овганий], а, е. Те саме, що **згольовганий**.

ПОГОЛЬОВГАТИ [пог'ол'овгати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **згольовгати**. Пор. **гольовгати**.

ПОГОМБАННИЙ, а, е. Застебнутий на кілька гудзиків. *Погомбаний 'реклик.* Див. ще **пока́пчаний**, **пошпунканий**, **пошпунканий**.

ПОГОМБАТИ, 'байу, 'гомбаш ('байеш), *док.* Застебнути на кілька гудзиків. *'Йурику, погомбай си с'ведер.* Див. ще **покапчати**, **пошпункати**, **пошпункати**. Пор. **гомбати**.

ПОГОМБАТИСЯ [погом'батис'а], 'байус'а, 'гомбас'а ('байес'а), *док.* Застебнутися на кілька гудзиків. *Мушу с'а 'добре погомбати, бо вже м'с'а пустудила.* Див. ще **покапчатися**, **пошпункатися**, **пошпункатися**. Пор. **гомбатися**.

ПОГРАДОВАНИЙ, а, е. Те саме, що **нобічелований**. *Потрадоване 'с'іно.*

ПОГРАДОВАТИ, 'дуйу, 'дуйеш, *док.* Те саме, що **нобічелувати**. *Хл'опц'і вже потрадовали вту 'д'івку.* Пор. **градовати**.

ПОГРЫНДЖЕНИЙ [пог'рын'жений] а, е. Потрошений, почавлений, покришений. *Погрын'жин'і сливы.* Див. ще **подрұцканий**.

ПОГРЫНДЖИТИ [пог'рын'жити], 'жу, 'жиш, *док.* Потрошити, подавити, почавити, покришити. *Соко'ти, не' погрын'жи сливы.* Див. ще **подрұцкати**. Пор. **грынджити**.

ПОГРЫНДЖИТИСЯ [пог'рын'житис'а], 'жиц'а, *док.* Потрошитися, подавитися, почавитися, покришитися. *Гец'а погрын'жили парадц'і в 'тайстр'і.* Див. ще **подрұцкатися**. Пор. **грынджитися**.

ПОГРЬОХКАТИ *див.* **погрьохковати**.

ПОГРЬОХКОВАТИ [пог'р'охковати], 'р'охкуе, *недок., ПОГРЬОХКАТИ [пог'р'охкати], ат (айе), *док.* Похрюкувати. *Свин'а, куї лиш 'мало 'голодне, б'іжит ит ч'іл'адникови, пог'р'охкуйучи.* Пор. **грьохкати**.*

ПОГУМОВАТИ [пог'умовати], 'муйу, 'муйеш, *док.* Витерти гумкою написане. *Май 'файно пог'умуй, о'бы не 'витко, и'чо 'было на'писано.* Пор. **гумовати**.

ПОДАБАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Бути подібним. *Тот хл'опц'і 'на с'вого вуц'а 'слабо подабат.*

ПОДАВНИЙ [подавн'ий], а, е. Давненький. *'Подавн'а мас'ц'і, бо 'зачалас'а ка'зити.*

ПОДАВНО, присл. Давненько. *'Доста 'подавно м ку'пила сис' с'ведер, та не' 'т'ам'у, 'кул'ко кошч'овав.*

ПОДАВШЛИВИЙ, а, е. Який піддається, піддатливий. *'Йура – 'дуже подавшилий чул'вік.*

ПОДАГДЕ, ПОДЕГДЕ, присл. Де-не-де. *'Подагде (подегде) в нас у сил'і 'не и'че 'давн'і хы'жі.*

ПОДАКЫЙ, а, е, займ. неозн. Те саме, що **дакотрый**. *Подакый ч'іл'адник не' 'йіст 'грибы.*

ПОДАКО, ПОДЕКО, кого, займ. неозн. Те саме, що **да́ко** 1. *Давно в 'подакого (подекого) на Ве'лгидин'не' 'было 'паскы, бо бід'нота 'была.*

ПОДАКОЛИ, ПОДЕКОЛИ, присл. Те саме, що **да́коли**.

ПОДАКОТРИЙСЬ [по'дакотрыйіс'], **ПОДЕКОТРИЙСЬ** [по'декотрыйіс'], рас', рес'. Те саме,

що **ДАКОТРИЙСЬ**. *Подакотрийсь лигін ган'биц'а йти до д'ївок.*

ПОДАКОТРИЙ, ПОДЕКОТРИЙ, а, е. Те саме, що **ДАКОТРИЙ**. *Подакотрий чил'адник не'л'убит страву с попригув.*

ПОДАКУДЫ, ПОДЕКУДИ, присл. Подекуди. *Подакуды шче сн'іг не' йзыйшов.*

ПОДАЛЕКИЙ, а, е. Те саме, що **ЗАДАЛЕКИЙ**. *Йулина ми'н'і'подалека родина. Антонім ПОБЛИЗЬКИЙ.*

ПОДАЛЕКО, присл. Те саме, що **ЗАДАЛЕКО**. *Подалеко ми йти до вас. Антонім ПОБЛИЗЬКО.*

ПОДАРАБЛОВАНИЙ, а, е. Подрібнений на частини. *Подараблований хл'ін.*

ПОДАРАБЛОВАТИ, 'луйу, 'луйеш, док. Подрібнити на частини. *Нашичо с' так подарабловав м'н'асо? Пор. дарабловати.*

ПОДАРЁНИЙ, а, е. Подарований. *Сис'сведер ми'н'і'подарений'вуйнов.*

ПОДАРИТИ, дар'у, 'риш, док. Подарувати. *Подарив ми з'ат'файний'сведер. Пор. дарити.*

ПОДАТИ, док. 1. 'дам, 'даш, док. Подати. 2. 'даст. Те саме, що **ПЕРЕПУКНУТИ**. *Мало му май подало та п'шів на р'бботу. Уже подало – мороз маймалый. 3. Ослабнути, охлянути, податися. Тот чулувік за сис'гут 'читаво подав. Див. ще ПОДАТИСЯ 2.*

ПОДАТИСЯ [по'датис'а], 'дамс'а, 'дас'а, док. 1. Нахилитися. *Поправ пласт, бо подавс'а. 2. Те саме, що ПОДАТИ 3.*

ПОДАЩО [по'дашчо], 'дачого, **ПОДЕЩО** [по'дешчо], 'дечого, займ. Дещо. *Збираламс'а так скоро, шчо й забулам падашчо (по'дешчо).*

ПОДАЯКИЙ [по'дайакый], **ПОДЕЯКИЙ** [по'дейакый], а, е. Те саме, що **ДАЯКИЙ**.

ПОДВІГАТИ, айу, аш, (айеш), док. Посунути, перемістити. *Сис'стул подвигай май у'кутик. Пор. двігати.*

ПОДВОРЁНИЙ, а, е, вульг. 1. Такий, з яким здійснили статевий акт (здебільшого про жінку). *Подворена в'котичі'і'Полан'а. 2. перен. Обманутий, обдурений. Подворений був калгозник, бо ц'їле'л'іто'р'обив'задар'. Див. ще ПОДРІМБАНИЙ, ПОПЫРДЖЕННИЙ, УДВОРЕНИЙ, УДРЫМБАНИЙ.*

ПОДВОРИТИ, 'в'р'у, 'вориш, док., перех., кого, вульг. 1. Здійснити статевий акт. *Подворив йі в'с'ін'ох. 2. Обманути кого-небудь. Тот н'а'добре подворив ис тым'с'іном, бо заплатив ми пущ'іны. Див. ще ПОДРІМБАТИ, ПОПЫРДЖИТИ, УДВОРИТИ, УДРЫМБАТИ. Пор. дворити.*

ПОДВОРИТИСЯ [подворитис'а], 'в'р'ус'а, 'ворис'а, док. 1. Те саме, що **ПОБАВИТИСЯ**. *Подвор'іц'а'мало, і'д'іти, а не'б'ийтес'а. 2. перен., вульг. Здійснити статевий акт з ким-небудь. Петро з Ма-*

р'ікув подворилис'а на хл'їві. Див. ще ПОДРІМБАТИСЯ, ПОПЫРДЖИТИСЯ. Пор. дворитися.

ПОДІЯС [п'д'і'ас], а, ч., заст. Багажний вагон. *Здай'куфер на'п'д'і'ас. Пор. угор. poggyasz 'багаж; багажний'.*

ПОДЕГДЕ див. ПОДАГДЕ.

ПОДЕКО див. ПОДАКО.

ПОДЕКОЛИ див. ПОДАКОЛИ.

ПОДЕКОТРИЙСЬ див. ПОДАКОТРИЙСЬ.

ПОДЕКОТРИЙ див. ПОДАКОТРИЙ.

ПОДЕКУДИ див. ПОДАКУДИ.

ПОДЕРБАНИЙ, а, е. Поколупаний. *Подербана с'кіна.*

ПОДЕРБАТИ, айу, аш (айеш), док. Поколупати. *Йурику, хочеш подербати си в'носикови? Не'треба! Пор. дербати.*

ПОДЕРБАТИСЯ [подербатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Поколупатися. *Подербайес'а в'но-с'і, та'можже ти'р'ов'печеи. Пор. дербатися.*

ПОДЕРГАННИЙ, а, е, заст. Очищений від решток костриці за допомогою спеціальної залізної щітки (про повісимо). *Подергане п'івісимо.*

ПОДЕРГАТИ, айу, аш (айеш), недок., заст. Очистити повісимо від решток костриці, протягнути його через спеціальну металеву щітку. Пор. **ДЕРГАТИ**.

ПОДЕРЕВІЛЬНИЙ [п'дирив'ільний], а, е. Те саме, що **ЗАДЕРЕВІЛЬНИЙ**. *П'дирив'ільний ут шп'р'ітусу йа-зык. Подирив'іла ут'сижін'а'нога.*

ПОДЕРЕВІТИ [п'дирив'іти], 'війу, 'війеш, док. Те саме, що **ЗАДЕРЕВІТИ**. *Унівим'мынды та п'дирив'івим'мало. Пор. деревіти.*

ПОДЕРТИ, ру, 'реш, док. 1. Подряпати. 2. Порвати (одяг, взуття і под.). *За два'місач'і'унук'бок'ончики'подер. Пор. дерти.*

ПОДЕРТИСЯ [подертис'а], рус'а, 'рес'а, док. 1. Подряпатися. 2. Порватися. *М'ойі с'а'нага'виц'і'вже'подели. Пор. дертися.*

ПОДЕРТЫЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **ПОДЕРТИ 1, 2**. *П'дорта'нога. П'дертый'реклик.*

ПОДЕШЕВЫЙ, а, е. Те саме, що **ЗАДЕШЕВЫЙ**. *Подешевый'сведер. Антонім ПОДОРОГЫЙ.*

ПОДЕШЕВО, а, е. Те саме, що **ЗАДЕШЕВО**. *П'дешево'купилас'сведер. Антонім ПОДОРОГО.*

ПОДЕЩО див. ПОДАЩО.

ПОДЕЯКИЙ див. ПОДАЯКИЙ.

ПОДЖАВІТИ [по'жавити] 'жав'у, 'виш, док. Подавити, почавити так, щоб сік пішов. *Так ис'по-жавив'зрезен, шчо'вже'лиш'на'віно'добрий. Див. ще ПОДЖЕМЕРІТИ, ПОДЖЕМІГАТИ, ПОДЖЕМІДЖИТИ. Пор. джавити.*

ПОДЖАВІТИСЯ [по'жавитис'а], 'виц'а, док. Подавитися, почавитися так, щоб сік пішов. *Так с'а'пожавив'зрезен, шчо'вже'лиш'на'віно'добрий.*

ПОДОЛУ [подо́лу], присл. 1. Унизу, донизу. *Май 'подо́лу жиш тр'яву. С 'гай ко́сов май 'подо́лу, бо нали́шавис' прис 'ічул'е.* 2. Унизу живота. *Ш'чус' йі 'подо́лу бо́лит.*

ПОДОРОГЫЙ, а, е. Те саме, що **за́дорогий**.

Подорогий ¹аніук. Антонім **підешевый**.

ПОДОРОГО, а, е. Те саме, що **за́дорого**. *Подорого кувилас* ¹свин ¹атко. Антонім **підешево**.

ПОДОРОЖАНЕ [подо'рожан'е], а, с. Подорожання.

ПОДОРОЖАТИ, ¹рожат (жа́йе), *док.* Подорожчати. Пор. **дорожа́ти**.

ПОДОРОЖИТИ, ¹жу, ¹жиш, *недок.* (у сполученні з *со'бі, си*). Повважати що-небудь дорожувати. *Хот* ¹ів ¹купити ¹в нас ¹ко́рдову, ¹айбо ¹подорожив ¹си.

ПОДОХТОРОВА́ТИ, ¹руйу, ¹руйеш, *док.* Побути лікарем якийсь час. *Подохторовав* ¹пару ¹го́ду, ¹а ¹пак ¹пушо́в на ¹стро́йку. Пор. **дохторова́ти**.

ПОДОШВА́ [подыш'ва], ¹вы, *жс.* 1. *анат.* Підшва (ноги). 2. Основа підшви взуття. *Давно* ¹была ¹бідну́с ¹ц', ¹та на ¹чі́жмах ¹мін ¹али ¹подыше́ву. Див. ще **та́па**.

ПОДРАБАТИСЯ [подрабатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Покарабатися; полізти по драбині. *Дітина* ¹подрабалас'а ¹гу́р ¹і ¹луйтрув ¹на ¹пут. Пор. **драба́тися**.

ПОДРАНИЧЕНИЙ, а, е. Покритий драпкою (про дах). *Подраничений* ¹хл'ів.

ПОДРАНИЧИТИ, чу, чиш, *док.* Покрити хату драпкою. *Абы* ¹подраничити ¹хы́жу, ¹та ¹треба ¹до́вго ¹ро́бити. Пор. **драні́чити**.

ПОДРАЧОВА́НИЙ, а, е. Розпиляний на дошки (про колоду). *Подрачоване* ¹берве́но.

ПОДРАЧОВА́ТИ, ¹чуйу, ¹чуйеш, *док.* Розпиляти колоди на дошки. *Подрачова́лис* ¹ме ¹вс'е ¹де́рево. Пор. **драчова́ти**.

ПОДРАШПА́НИЙ, а, е. Подрапаний. *Подрашпана* ¹ді́тинів ¹с'кі́на.

ПОДРАШПАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Подрапати. *Кутка* ¹подрашпала ¹в ¹ды́р'і. Пор. **драшпати**.

ПОДРІСКА́НИЙ, а, е. Те саме, що **задріска́ний**. *Подріскан* ¹і ¹кур ¹ми ¹га́радічі.

ПОДРІСКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **задріска́ти**. Пор. **дріска́ти**.

ПОДРІСКА́ТИСЯ [под'рискатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **задріска́тися**. Пор. **дріска́тися**.

ПОДРІСТА́НИЙ, а, е. Те саме, що **задріста́ний**.

ПОДРИСТА́ТИ, ¹ришчу, ¹ришчеш, *док.* 1. Те саме, що **задріста́ти**. 2. Якийсь час забруднювати нечистотами. *Подристала* ¹мало ¹ді́тина ¹тай ¹перес́тала. Пор. **дриста́ти**.

ПОДРИСТА́ТИСЯ [подристатис'а], ¹ришчус'а, ¹ришчес'а, *док.* Те саме, що **задріста́тися**.

ПОДРЬІ́ВЛЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **подрьівіти**. *Подрьівіла* ¹дошка.

ПОДРЬІ́ВІТИ, і́йе, *док.* Втратити якість (про ділову деревину). *Дерево аж* ¹до́вго ¹стуйі́т, ¹подрьіві́е, ¹лиш ¹на ¹дры́ва ¹до́бре. Пор. **дры́віти**.

ПОДРЬІ́ГАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Порозмахувати, побити ногами. *Руббу́жавим* ¹Олексу, ¹а ¹в:ун ¹лиш ¹но́гами ¹подры́гав. Пор. **дры́гати**.

ПОДРЬІ́ГОНІТИ [подрыгун'іти], ¹н'у, ¹го́ниш, *док.* Поговорити невиразно, з вадами в мовленні. *Іа* ¹му ¹пу́віла, ¹щчо ¹не ¹до́бре ¹вчі́нив, ¹а ¹в:ун ¹лиш ¹подры́гун'і́в. Пор. **дрыгоні́ти**.

ПОДРЬІ́ЛИТИ, л'у, лиш, *док.* Поштовхати, покидати. *Подры́л* ¹ме ¹сис' ¹ка́мін' ¹ма́й ¹да́ле. Див. ще **подры́ляти**. Пор. **дры́ляти**.

ПОДРЬІ́ЛЯТИ [подрыл'ати], ¹л'айу, ¹ры́л'аш (л'айеш), *док.* Те саме, що **подры́ляти**. Пор. **дры́ляти**.

ПОДРЬІ́МБА́НИЙ, а, е. Те саме, що **подво́ре́ний 1, 2**.

ПОДРЬІ́МБАТИ, айу, аш (айеш), *док.*, 1. *вульг.* Те саме, що **подво́ріти**. 2. Пограти на дрімбі (музичному інструменті). Пор. **дры́мбати**.

ПОДРЬІ́МБА́ТИСЯ [подрымбатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.*, *вульг.* Те саме, що **подво́рі́тися 2**.

ПОДРУТО́ВА́НИЙ [пѳдру'тований], а, е. Те саме, що **задруто́ваний**.

ПОДРУТО́ВАТИ, ¹ту́йу, ¹ту́йеш, *док.* Те саме, що **задруто́вати**. Пор. **друто́вати**.

ПОДРУ́ЦКА́НИЙ [пѳдруцканий], а, е. Те саме, що **погры́ндже́ний**.

ПОДРУ́ЦКАТИ [пѳдруцкати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **погры́нджити**. *Пѳдру́цка́й* ¹р'і́ну ¹та ¹за́п'равл'у ¹сме́танѳв. Пор. **дру́цкати**.

ПОДРУ́ЦКА́ТИСЯ [пѳдруцкатис'а], ац'а (айес'а), *док.* Те саме, що **погры́нджитися**. *Пѳдру́цка́лис* ¹а ¹в ¹та́йстр'і ¹сли́вы. Пор. **дру́цкати́ся**.

ПО́ДРЯ [пѳдр'а], і, *жс.*, *заст.* У старовинних хатах велике ліжко для багатьох осіб з дошок, настигнених на колах.

ПОДУ́БКАТИ [пудупкати], айу, аш (айеш), *док.* Потупотіти. *Убо́вс'а* ¹в ¹ну́ві ¹чі́жмы ¹та ¹пуду́кав ¹си. Пор. **ду́бкати**.

ПОДУПЛА́ВЛЫЙ [пудуп'лавільй], а, е. Який став дуплавим. *Пудуп'лаві́ле* ¹де́рево.

ПОДУПЛА́ВІТИ [пудуп'лавіти], і́йе, *док.* Стати дуплавим. *Іс'а* ¹йа́бу́н'а ¹гет ¹пудуп'лаві́ла. Пор. **дупла́віти**.

ПОДУ́РКАТИ *див.* **поду́рковати**.

ПОДУ́РКОВАТИ [пудурковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ПОДУ́РКАТИ** [пудуркати], айу, аш (айеш), *док.* Постукувати; погрюкувати. *Ко́с'у* ¹пудурка́в ¹у ¹ды́вр'і. Див. ще **заду́ркати**, **полу́сковати**. Пор. **ду́ркати**.

ПОДУРКОНІ́ТИ [пудуркун'іти], ¹н'у, ¹ниш, *док.* Те саме, що **подурко́тати**.

ПОДУРКОТАТИ [пудурко'тати], 'кѳчу, 'ко-чеш, *док.* Підсил. до **пудуркати**. *Так пудурко'тав, шчо вс'їх розбудив.* Див. ще **пудуркопїти**. Пор. **дуркотати**.

ПОДУФЛОВАНИЙ [пудуфлований], а, е. Подвійний, подвоєний. *Пудуфлована плат'н'а.*

ПОДУФЛОВАТИ [пудуфл'овати], луйу, луйеш, *док.* Подвоїти. *'Мало 'было 'мѳйуї нї'вїсї 'ї у'р'їху, та йа йуї пудуфл'овала.* Пор. **дуфловати**.

ПОДЯКОВАТИ [по'д'аковати], куйу, куйеш, *док.* Виконати обов'язки дяка в церкві протягом певного часу. *Под'ако'вавим, 'заки не' зайшли 'рус'кі та не' запелї ун'ї'їац'ку 'цир'кѳв.* Пор. **дяковати**.

ПОДЯЛАЗОВАНИЙ [под'алазований], а, е. Покритикований; посоромлений. *Под'ала'зована 'д'ївка.*

ПОДЯЛАЗОВАТИ [под'алазо'вати], 'зуйу, 'зуйеш, *док.* Покритикувати; посоромити. *Под'алазо'вали н'а 'вуйна, шчо дав'но м у нїх не' 'была.* Див. ще **удялазовати**. Пор. **дялазовати**.

ПОДЯЛОВАНИЙ [под'алований], а, е. Поструганий (про дошки та ін. вироби з дерева, а також пошинковані овочі). *Под'алована 'дошка (ка'пуста).*

ПОДЯЛОВАТИ [под'ало'вати], 'луйу, 'луйеш, *док.* 1. Зняти стружку з дошки та ін. пиломатеріалів. *Іс'ї 'дош'кы под'алуїу 'завтра.* 2. Пошинкувати (капусту та ін. овочі). *Под'ало'вавим ка'пусту в ге'лєту.* Пор. **дяловати**.

ПОЕРЖАВІЛИЙ, а, е. Поржавілий. *Поержа'вілий друт.*

ПОЕРЖАВІТИ, вїйу, вїйеш, *док.* Поржавіти. Пор. **ержавіти**.

ПОЖАЛОВАНИЙ, а, е. Такий, якого пожаліли. *По'жалований кал'їка.*

ПОЖАЛОВАТИ, луйу, луйеш, *недок.* Пожаліти. *То'та жо'на т'а не' по'жалуїє.*

ПОЖЕЛАТИ, 'лайу, 'лайеш, *док.* Побажати. *Йа ти, 'сыне, по'желайу лиш добра.* Пор. **желати**.

ПОЖЕЛБАТИ [пожнїл'їбати], айу, аш (айеш), *док.* 1. Піти (про дитину). *Пожнїл'їбала 'моїа в'нучка по дво'рови.* 2. Покосити впалу траву. *Так у'пала тра'ва, шчо 'ледвы м її пожил'їбав.* Пор. **желїбати**.

ПОЖЕРТИ, 'пужру, 'пужреш, *док., вульг.* 1. Пожертви. 2. Попити (переважно алкогольні напої). *По'жер 'д'їдо вс'є вїно з 'банкы.* Пор. **жерти**.

ПО-ЖИДУСЬКЫ [по-жи'дус'кы], *присл.* 1. Взаємовигідно. *Жи'вім по-брац'кы, а ра'хуймес'а по-жи'дус'кы.* 2. зневаж. Незграбно. *Она гре'бе 'с'їно по-жи'дус'кы, незграбно.*

ПОЖМНЯКАНИЙ [пожмн'аканий], а, е. 1. Почавлений (про речовину, мокру тканину, з якої можна вичавити рідину). *Ото 'цур'є вже пожмн'а-кане.* 2. Пом'ятий. *Йой, йа'кый у т'а пожмн'ака-*

ний с'ведер! Див. ще **зужварєний, поужварєний, ўвардженый, ўжмняканий, ўужварєний**.

ПОЖМНЯКАТИ [пожмн'акати], айу, аш (айеш), *док.* 1. Почавити що-небудь. *Не' пожмн'акаї с'ливы.* Див. ще **ўжмнякати**. 2. Пом'яти (тканину, папір, одяг і под.). *Пожмн'акалас' нид'їл'ашный с'ведер.* Див. ще **зужварити, поужварити, ўварджити, ўжмнякати, ўужварити**. Пор. **жмнякати**.

ПОЖМНЯКАТИСЯ [пожмн'акатиса], ац'а (айес'а), *док.* 1. Почавитися (про дозрілі овочі, ягоди, фрукти). *'Заки м до'несла 'грєзен, та ге'ц'а пожмн'акав.* 2. Пом'ятися (про тканину, одяг, папір і под.). *Вїйуїзм'а в ав'тѳбус'ї та пожмн'акав ми с'а нѳвий'анцук.* Див. ще **поужваритися, ўварджитися, ўжмнякатися, ўужваритися**. Пор. **жмнякатися**.

ПОЖМУРЬКОВАНЄ [пуж'мур'кован'є], а, с. Покліпування. Див. ще **поклїпкованє**. Пор. **пужмурьковати**.

ПОЖМУРЬКОВАТИ [пуж'мур'ковати], айу, аш (айеш), *недок.* Покліпувати. *Сї'дїт 'д'їдо на 'лавици та пуж'мур'куїє.* Див. ще **поклїпковати** 1. Пор. **жмурькати**.

ПОЗАБЫВАНИЙ, а, е. Позабуваний. Див. ще **нозабытый**.

ПОЗАБЫВАТИ, 'вайу, 'бываш ('вайеш) і **ПОЗАБЫТИ**, 'буду, 'будеш, *док.* Позабувати. Пор. **забывати**.

ПОЗАБЫТИ див. **позабывати**.

ПОЗАБЫТЫЙ, а, е. Те саме, що **позабыва-ний**.

ПОЗАБОГОМ, *присл.* Те саме, що **необавкы**. *Позабогом до'чиниме 'хыжє.*

ПОЗАВАЖОВАТИ, жуйу, жуйеш, *док.* 1. Позачеплювати. *Поза'важовавим нѳ'гѳв друт'є в ме'жє.* 2. Позавішувати. *Поза'важуй 'кабаты на ві'шак.* Пор. **заважовати**.

ПОЗАВАЖОВАТИСЯ [поза'важоватис'а], жу-йус'а, жуйес'а, *док., у цю.* Зачепитися почергово за все або багато що-небудь. *Поза'важовавимс'а в друт'є в ме'жє.* Пор. **заважоватися**.

ПОЗАВТРИШНИЙ [позавтр'їшн'ий], а, е. Позавтрашний. *Позавтр'їшн'а днина.*

ПОЗАВТРЮ [позавтр'у], *присл.* Післязавтра, позавтра. *Позавтр'у 'с'ато.*

ПОЗАВУХА, *присл.* По вухах, позавуш. ♦ **Давати** (дати) **позавуха** – відважувати (відважити) потиличника. *'Тихо буд', бо дам ти позавуха.*

ПОЗАВУШНИК, а, ч. Запотиличник. *Давим му позавушник, абы не' брє'хав.*

ПОЗАГЫБАНИЙ, а, е. Позагинаний. *Поза-гынан'ї друты.*

ПОЗАГЫБАТИ, 'байу, 'гыбаш ('байеш), *док.* Позагинати. *Так ис' не'файно позагы'бала ска-тир'т'.* Пор. **загыбати**.

ПОЗАГЫБА́ТИСЯ [позагы'батис'а], 'гыбац'а (байес'а), *док.* Позагинатися. *Не"добре с'а позагы-бало з'вуд'е.* Пор. **загыба́тися**.

ПОЗАГРÁБКОВАНЫЙ [позаг'рапкований], а, е. Позгрібаний граблями в одне місце. *Позаг'рапковане з го'рода 'с'іно.*

ПОЗАГРÁБКОВАТИ [позаг'рапковати], куйу, куйеш, *док.* Позгрібати граблями в одне місце. *Позаг'рапкуйте 'файно в'таву, вби с'а н'іч не" вс'тало.* Пор. **гребка́ти**.

ПОЗАГО́МБОВАНЫЙ, а, е. Позастібуваний на гудзики. *Поза'гомбован'і со'рочка тай 'реклик.*

ПОЗАГО́МБОВАТИ, 'гомбуйу, 'гомбуйеш, *док.* Позастібувати гудзики. *Поза'гомбуй си 'гомбы на 'кабатови.* Див. ще **позакáпчовати 1, позашпúнковати, позашу́нковати.** Пор. **заго́мбовати.**

ПОЗАГО́МБОВАТИСЯ [поза'гомбоватис'а], 'гомбуйус'а, 'гомбуйес'а, *док.* Позастібуватися на гудзики. *Поза'гомбуйс'а, бо мо'роз надву'р'і.* Див. ще **позакáпчовати 1, позашпúнковати, позашу́нковати.** Пор. **заго́мбовати.**

ПО́ЗАД [позад(т)], *прійм.* Те саме, що **изза́д.** *'Позат 'хыжі росте жа'лива. Позад 'ниї м'с'а не" вже'нив.*

ПОЗАЗБІРА́ННИЙ, а, е. Те саме, що **позбіро-ваний**.

ПОЗАЗБІРА́ТИ *див. нозазбі́ровати.*

ПОЗАЗБІРОВАННИЙ, а, е. Повизбируваний. *Позазбируваний уро'жай.*

ПОЗАЗБІРОВАТИ, руйу, руйеш і **ПОЗАЗ-БИРА́ТИ**, 'райу, 'бираш ('райеш), *док.* Повизбирувати. *Позазби'ралам у'же вс'е на го'рòд'і.*

ПОЗАЗИРА́ТИ, 'райу, 'зираш ('райеш), *док.* Позаглядати. *Позази'рала у вс'і хы'жі, тай так н'іч не" найшла.* Пор. **зазира́ти.**

ПОЗАКА́ПЧОВАННИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **позакáпчовати 1–3.** *Позакáпчований 'кабат. Позакáпчован'і ри'мин'і. Позакáпчован'і дво'рц'і.*

ПОЗАКА́ПЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, *док.* 1. Те саме, що **позаго́мбовати.** 2. Поз'єднувати все чи багато що-небудь. *Позакáпчуйте лан'цу на 'возови.* 3. Позачинювати на крючок. *Позакáпчуй дво'рц'і в дво'рови, в'х'іві, тай на кур'єшу'лникови.* Пор. **закáпчовати.**

ПОЗАКА́ПЧОВАТИСЯ [поза'капчоватис'а], 'чуйус'а, 'чуйес'а, *док.* Те саме, що **позаго́мбовати-ся.** Позастібатися. *Позакáпчуйс'а, бо 'вітер сту'дений 'віє.* Пор. **закáнчоватися.**

ПОЗАМА́ЩОВАТИ [поза'машчовати], чуйу, чуйеш, *док.* 1. Замазати щілину, отвір, небілену поверхню скрізь чи в багатьох місцях. *Поза'машчова-лам у 'хыжи, та 'мало май'л'і'нише с'тало.* 2. Забруднити все або в багатьох місцях. *Поза'машчовала д'ітина у'с'у 'òд'иш, шчо н'і в шчо ії перебрати.*

ПОЗАМІ́ТОВАТИ [поза'мітовати], туйу, туйеш, *док.* Позакидати. *Поза'мітуйте ша'лунки ка-мін'ом.*

ПОЗАМІ́ТОВАТИСЯ [поза'мітоватис'а], туйес'а, *док.* 1. Стати позакиданим. *Йак с'а ша'лун-ки 'укупл'ут, та 'нарас'а поза'мітуйут ка'мін'ом.* 2. Загубитися серед іншого (про все або багато що-небудь). *Поза'мітовалас'а дис 'моїа 'л'ітн'а 'òбув, та н'і'як ії не" найду.* 3. Поісти трохи (про всіх або багатьох). *'Мало с'ме с'а поза'мітовали, а пак у'п'іат ла'мати до'ган.*

ПОЗАПРЯ́ТОВАТИ [позап'ратовати], 'р'ачу-йу, 'р'ачуйеш, *док.* 1. Позаховувати. 2. Позахоро-нювати. *Тых у'битых вой'дуку мы позап'ратовали в 'нашуму тем'етовови.* 3. Скласти картоплю в кагат на зиму. *Позап'ратовали 'л'уде 'р'іну на 'зиму в 'йа-му (пласт).* Пор. **зап'ря́тати.**

ПОЗАПРЯ́ТОВАТИСЯ [позап'ратоватис'а], 'р'ачус'а, 'р'ачес'а, *док.* Позаховуватися. *Ба де с'а позап'ратовали д'івкы?* Пор. **зап'ря́татися.**

ПОЗÁСНОЧИ, *присл.* Те саме, що **пересночи.**

ПОЗАТІ́ГАТИ [позат'ігати], 'гайу, 'тігаш ('гайеш), *док.* Позатягувати.

ПОЗАТО́Т, ч., ПОЗАТОТÁ, ж., ПОЗАТОТÓ, с., ПОЗАТОТЫ́, мн., займ. вказ. Позаминулий. *По-зато'го 'года 'была 'файна 'врода на 'йа'блыка. Поза-то'то 'л'іто. Поза'то'та вес'на.*

ПОЗАШПÚНКОВАННИЙ, а, е. Те саме, що **позаго́мбований.**

ПОЗАШПÚНКОВАТИ, куйу, куйеш, *док.* Те саме, що **позаго́мбовати.** Пор. **зашпúнковати.**

ПОЗАШПÚНКОВАТИСЯ [позаш'пунковати-с'а], куйус'а, куйес'а, *док.* Те саме, що **позаго́мбоватися.** Пор. **зашпúнковатися.**

ПОЗАЩÚНКОВАННИЙ [позаш'чункований], а, е. Те саме, що **позаго́мбований.**

ПОЗАЩÚНКОВАТИ [позаш'чунковати], куйу, куйеш, *док.* Те саме, що **позаго́мбовати.** Пор. **зашу́нковати.**

ПОЗАЩÚНКОВАТИСЯ [позаш'чунковати-с'а], куйус'а, куйес'а, *док.* Те саме, що **позаго́мбо-ватися.** Пор. **зашу́нковатися.**

ПОЗЫ́ВА́ТИСЯ [позыб'ватис'а], 'вайус'а, 'бывас'а ('вайес'а), *недок., ПОЗЫ́ТИСЯ [позы'бытис'а], 'будус'а, 'будес'а, *док.* Позбуватися. Пор. **зыбыва́тися.***

ПОЗЫ́ТИСЯ *див. позыва́тися.*

ПОЗЫТКОВА́ННИЙ, а, е. Такий, над яким познущалися. *Поззыт'кована 'д'івка, поззыт'кова-ный 'хлопчик.* Див. ще **узы́ткований.**

ПОЗЫТКОВА́ТИ, 'куйу, 'куйеш, *док., кого.* Познущатися над ким-небудь. *Ты го буш не" поззыткуйеш, бо будеш ізò мнòв 'д'іло 'мати.* Пор. **зыткова́ти, узыткова́ти.**

ПОЗБЫТКОВА́ТИСЯ [позбытко'ватис'а], 'ку-йус'а, 'куйес':а, *док.* Познушту́тися над ким-небудь або над собою. *Позбытко'валис'а сирохм'ны над 'д'юкув.* Див. ще **посмішковати́ся**, **у́збыткovaťся**.

ПОЗВЕРТА́НИЙ, а, е. Поперевертаний. *По-звертан'і коро́вами п'ласты.*

ПОЗВЕРТА́ТИ, 'тайу, 'верташ ('тайеш), *док.* Поперевертати. *Коро́вы позвертали п'лас'у'е.* Пор. **зверта́ти**.

ПОЗВЕРТА́ТИСЯ [позвер'татис'а], 'вертац':а, *док.* Поперевертатися. *На кри'вул'і позверталис'а во́зы с'і'ном.* Пор. **зверта́тися**.

ПОЗВІДА́НИЙ [пуз'віданий], а, е. Запитаний. *Пуз'відана жо́на.*

ПОЗВІДА́ТИ *див.* **позвідовати**.

ПОЗВІДОВА́ТИ [пуз'відовати], дуйу, дуйеш і **ПОЗВІДА́ТИ** [пуз'відати], айу, аш (айеш), *док.* Спитати. *Пуз'відалам (пуз'відовалам) го, 'кул'ко 'часу.* Див. ще **завідати**. Пор. **звідовати (звідати)**.

ПОЗВІДОВА́ТИСЯ [пуз'відоватис'а], дуйус'а, дуйес':а і **ПОЗВІДА́ТИСЯ** [пуз'відатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *док.* Спитатися. *Яа лши пуз'відовавс'а йі.* *Пуз'відаламс'а (пуз'відоваламс'а) го, де був.* Див. ще **завідатися**. Пор. **звідоватися (звідатися)**.

ПОЗВО́ЛЕНИЙ, а, е. Дозволений. *Ота ро-бота не" 'была позво́лена бр'ігадир'ом.* Див. ще **розрі́шений**.

ПОЗВО́ЛИТИ *див.* **позволя́ти**.

ПОЗВОЛЯ́ТИ [позво'лати], 'л'айу, 'въл'аш ('л'айеш), *недок.*, **ПОЗВО́ЛИТИ**, 'въл'у, 'волиш, *док.* Дозволяти. *Ты с'вѣй'и дун'у'і'много пѣз'вѣл'аш.* Див. ще **розрі́шати**.

ПОЗГУБЛЯ́ТИ [пѣзгубл'ати], 'л'айу, 'губл'аш ('л'айеш), *док.* Знищити, вбити. *Пѣзгубл'али мно-го наро́да у'вѣйн'і.* Пор. **згубля́ти**.

ПОЗГУБЛЯ́ТИСЯ [пѣзгубл'атис'а], 'л'айес'а, *док.* Знищитися, вбитися. *Позгубл'алос'а мно-го мар-гы в кал'гѣз'і, куй пѣй'авивс'а бѣв'йашчур.*

ПОЗДІ́ТИ, пуж'жу, поздиш, *нелок.* Спізнюва-тися. *Шчус'пѣй'зд поздит.* Див. ще **позді́тися**.

ПОЗДІ́ТИСЯ [поз'дитис'а], пуж'жус'а, поз-дис':а, *недок.* Те саме, що **позді́ти**. *Авто́бус буш не" буде с'а поздѣти.*

ПОЗДІ́ВАНИЙ [пуз'д'іваний], а, е. Те саме, що **наздіваний**. *Пуз'д'іван'і з'рибы на й'злиц'у.*

ПОЗДІ́ВА́ТИ [пуз'д'івати], 'вайу, 'д'іваш ('вайеш), *док.* Те саме, що **наздівати**. *Хлончик пузд'і-вав на друт им'лену ним'рыбу.* Пор. **здівати**.

ПОЗДІ́ВА́ТИСЯ [пуз'д'іватис'а], 'вайус'а, 'д'івас':а ('вайес':а). Те саме, що **наздіватися**. Пор. **здіватися**.

ПОЗДОРѢ́КАТИСЯ [пѣздѣрѣ'катис'а], айус'а, ас':а ('айес':а), *док.* Привітатися, поздоровати-ся. *Петрику, пѣздѣрѣ'кайс'а з'вуйком.*

ПО́ЗЕЛЕНИЙ, а, е. Зеленуватий, недозрілий. *Позелена слива.*

ПОЗЗА́ДУ [пѣз'з'аду], *присл.* Позаду.

ПОЗЗУВА́ТИ [пѣз'з'увати], 'вайу, 'з'уваш ('вайеш), *док.* Роззуті (про всіх чи багатьох). *Пѣз'з'увалис'ме 'мѣ 'мѣкр'і'і'чжмы та пок'лалис'ме й'х су'шити.* Пор. **иззува́ти**.

ПОЗЗУВА́ТИСЯ [пѣз'з'уватис'а], 'вайуц':а, *док.* Роззутися (про всіх або багатьох). *Пѣз'з'увалис'ме-с'а та так ис'ме зай'шли до'хыш.* Пор. **иззува́тися**.

ПОЗІ́РАНЕ [пѣз'иран'е], а, с. Те саме, що **пн-капс**. Пор. **позира́ти**.

ПОЗИРА́ТИ, 'райу, 'зираш ('райеш), *недок.* Те саме, що **диві́ти**. *Позирайте, 'кул'ко м'з'рибу най'шла.*

ПОЗИРА́ТИСЯ [пѣз'иратис'а], 'райус'а, 'зирас':а ('райес':а), *недок.* Те саме, що **ні́катися**. *Шчо с'а так на н'а поз'ирааи?*

ПОЗЫ́ЧАНЕ [пѣз'ичан'е], а, с. Позичання.

ПОЗІ́ВА́ТИ [пѣз'івати], 'вайу, 'з'іваш ('вайеш), *недок.* Позіхати. *Д'ідо с'ид'ів на 'лавиц'і та поз'і-вав.* Пор. **зіва́ти**.

ПОЗМІ́ТОВАНИЙ [пѣз'мітований], а, е. Поскидуваний, позніманий. *Пѣз'мітован'і з'во́за бе-р'вена.*

ПОЗМІ́ТОВАТИ [пѣз'мітовати], туйу, туйеш, *док.* Поскидувати, познімати. *Пѣз'мітовав дош'кы з'во́за.* Пор. **змітовати**.

ПОЗНАВА́ТИ, на'йу, на'йеш, *док.* Упізнавати. *Яа 'того чулу'віка не" позна'йу. А там 'л'уде 'наші ро'били, яа й'х позна'вав.*

ПОЗНАВА́ТИСЯ [пѣзна'ватис'а], на'йус'а, на-йес':а, *недок.* 1. Упізнаватися, бути знайомими. *Мы с'а дав'но позна'йеме с'тѣм чулу'віком.* 2. Відчувати обов'язок перед ким-небудь. *Ма'р'іка позна'йес'а, бо йа й'и 'много 'добро́го вчи'чила.*

ПОЗНА́ЙМЫЙ, а, е. Те саме, що **знако́мый**. *Ото ми поз'наймый чулу'вік.*

ПОЗНАКО́МИТИ, 'кѣмл'у, 'комиш, *док.* По-знайомити. *Позна'комилам 'мѣйу ку'му з'убным 'док'тором.* Пор. **знако́мити**.

ПОЗНАКО́МИТИСЯ [пѣзна'комитис'а], 'кѣм-л'ус'а, 'комис':а, *док.* Познайомитися. *Позна'коми-ламс'а в 'Хус'у'і з' 'дуже 'фай'нов жо́нѣв.* Пор. **зна-ко́митися**.

ПОЗНАКО́МЛЕНИЙ, а, е. Познайомлений. *Яа с'тѣв жо́нѣв позна'комлена 'ку'мом шче 'того 'го́да.*

ПО́ЗНАТИ, айу, айеш, *недок.* Пізнати. *Р'адно-го чулу'віка мош'познати в 'д'ілови.*

ПОЗНА́ШНЫЙ [пѣз'нашн'ий], а, е. Позначений; який має розрізняльну ознаку. *Мѣйі 'ним'ата вс'і поз'нашн'і.*

ПОЗНІ́САНИЙ [пѣзн'і'саный], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **позніса́ти**. *Пѣзн'і'саний 'трактором плут вал'авс'а в шан'чѣви.*

ПОЗНІСАТИ [пѳзн'ісати], 'сайу, 'н'ісаш (сашеш), *док.* Позносити, розібрати (будинок, споруду і под.). У нас у сил'і прич пѳзн'ісали нув'і хыжі та 'чин'ат ише май 'файн'і. Пор. **знісати**.

ПОЗОЛОТА, *ы, жс., мед.* Хвороба Боткіна. На пѳзолѳту не" мош хут'-ишо 'йісти.

ПОЗОЛОТНИК, *а, ч.* 1. Який страждає хворобою Боткіна. Позѳлотника 'витко пѳ 'жѳвтѳмлу 'лѳц'ѳви. 2. перен. Квола людина з жовтим обличчям. Ба де тот позѳлотник 'іде? 3. бот. Перстач гусячий, або гусяча лапка (*Potentilla anserina*).

ПОЗОЛОТНИЙ, *а, е.* Який занедужав хворобою Боткіна. Позѳлотный чулу'вік.

ПОЗУР [пѳзур], зѳру, *ч.* Погляд. Мы с'а бо'іали й 'пѳзѳру'н'ан'ка, та'кый був по'р'адок дав'но.

ПОЙСЬКАНИЙ [по'ис'каний], *а, е.* Те саме, що по'ляданий. Пор. **пуйськати**.

ПОІНГЕДОВАТИ [по'ингедѳвати], 'дуйу, 'дуйеш, *док.* Піти на поступки, поступитися. По'инге"-'дуй ми 'мало. Пор. **інгедовати**.

ПОІД [пѳйід(т)], *ду, ч., зб.* Ті, що знаходяться на чиему-небудь утриманні. Ми'н'і т'реба моло'ко: у мене 'много 'пѳйіду. ♦ **Йісти 'пѳйідом** – швидко знищувати що-небудь живе. 'Того чулу'віка 'скоро не" буде: хѳѳрѳта 'йіст го 'пѳйідом.

ПОЙДІ [пѳд'і(т)], 2 *ос. одн. наказ. спос. від пуйти*; 1 *ос. мн. 'под'ме, 2 ос. мн. 'пот'те.* Мар'іко, пѳд'і'єрати. Пѳт'м 'ко'пати.

ПОЙОЙКОВАТИ [пѳйѳйковати], куйу, куйеш, *недок.* Йойкати час від часу. Д'ідо хѳдѳв по дво'рѳви ис кыр'ѳавым 'перстом та пѳйѳковав.

ПОЙТА [пѳйта], *ы, жс., заст.* Навіс для сушіння колгоспного тютюну. Пѳйта 'была та'ка, ишо ут сил'ного 'вітру мо'дла 'впасти. Пор. угор. *rajta* 'сарай'.

ПОКАБАТИТИ, ба'чу, ба'тиш, *док.* Порізати невадало, нерационально. Лиш покабѳтила полѳтно 'задар'. Пор. **кабатіти**.

ПОКАБАЧЕНЫЙ, *а, е.* Порізаний невадало, нерационально. Покабѳчене полѳтно.

ПОКАЖЕНЫЙ, *а, е.* Дієприкм. пас. мин. ч. до показіти 1, 2. Пока'жѳн'і д'іт'ми скл'ан'кы. Пока'жѳненный у'нуком часу'ник.

ПОКАЗИТИ, 'кажу, ка'зиш, *док.* 1. Побити, потрошити (про скло, кераміку і под.). Пока'зилам та'н'ѳеры. 2. Те саме, що **поронтовати**. Кѳс' пока'зѳв т'рактор, та не" 'робит. 3. Покалічити; поранити. Пу'шѳв йа 'рано до 'жѳида, а в'ун у 'пѳстели по'рубѳный та'й ка'же ми: «Тат'мугиз'н'а не" пока'зити». Пор. **казіти**.

ПОКАЗИТИСЯ [пока'зитис'а], 'зиц':а, *док.* 1. Побитися, потрошитися (про скло, кераміку і под.). Пока'зилѳс'а на с'вал'бі 'доста 'много по'ѳѳру. 2. Те саме, що **поронтоватися**. Пор. **казітися**.

ПОКАЗКОВАТИ [покаско'вати], 'куйу, 'куйеш, *док.* Поговорити, побесідувати. 'Мало с'ме покаско'вали та'й роз'ийи'єлис'а. Див. ще **поприказовати**. Пор. **казковати**.

ПОКАКАНИЙ, *а, е, дит.* Забруднений дитячими екскрементами. По'какана пѳ'єлка.

ПОКАКАТИ, айу, аш (айеш), *док., дит.* 1. Виділити екскременти. Див. ще **укакатися**. 2. Побруднити дитячими екскрементами. Цил'ку, 'зашчо с'по'какав на'гави'чкы? Пор. **какати**.

ПОКАКАТИСЯ [по'какатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *дит., док.* Забруднитися власними екскрементами (про маленьку дитину). По'какалас'а д'і'тина.

ПОКАЛЯНЕНИЙ [по'кал'аненый], *а, е.* Те саме, що **закаляний**.

ПОКАЛЯНИТИ [по'кал'анити], н'у, ниш, *док.* Те саме, що **закаляти**. Йурику, де с'так по'кал'анѳв чѳжем'кы? Пор. **калянити**.

ПОКАЛЯНИТИСЯ [по'кал'анитис'а], н'ус'а, нис':а, *док.* Те саме, що **закалятися**. Сви'н'а с'а по'кал'анѳв хут'-'де. Пор. **калянитися**.

ПОКАЛЯНИЙ [по'кал'аний], *а, е.* Те саме, що **закаляний**. По'кал'аный кул'адни'ками по'длаш.

ПОКАЛЯТИ [покал'ати], 'л'айу, 'кал'аш (л'айеш), *док.* Те саме, що **закаляти**. Покал'алис'те т'ради'чи. Пор. **каляти**.

ПОКАЛЯТИСЯ [покал'атис'а], 'л'айус'а, 'кал'ас':а (л'айес':а), *док.* Те саме, що **закалятися**. Д'іт'ина с'а хут'-'де по'кал'ат. Пор. **калятися**.

ПОКАПЦЬОВАНИЙ [покап'ц'ований], *а, е.* Покритий вм'ятинами від взуття чи лап тварини (про поверхню). Покап'ц'ований по'длаш. Див. ще **покапчєный**.

ПОКАПЦЬОВАТИ [покапц'ѳвати], 'ц'уйу, 'ц'уйеш, *док.* Наробити на поверхні вм'ятини взуттям чи лапами тварини. Ба ко так покап'ц'ѳвал'зилл'у в 'с'ін'ѳх? Див. ще **покапчѳти**. Пор. **капцѳовати**.

ПОКАПЧАНИЙ, *а, е.* 1. Те саме, що **погѳмбаний**. 2. Поз'єднуваний (з кількох частин). По'капчан'і ва'ѳѳны. 3. Зачинений на крючок. Покапчѳный кур'ѳиц'улик.

ПОКАПЧАТИ, 'чайу, 'капчаш (чайеш), *док.* 1. Те саме, що **погѳмбати**. 2. Поз'єднувати (кілька частин в одне ціле). Покап'чайте вс'і лап'цы, на 'ѳѳз'і, вѳы с'а не" рѳс'ипали бѳр'євна. 3. Зачинити на крючок. Покап'чай 'добре ку'тищ', бо 'уйде с'вин'а. Пор. **капчати**.

ПОКАПЧАТИСЯ [покап'чатис'а], 'чайус'а, 'чайес':а, *док.* Те саме, що **погѳмбатися**. Застѳбнутѳся. Покап'чайс'а, бо 'вітер сту'дєный 'вііє. Пор. **капчатися**.

ПОКАПЧЕНЫЙ, *а, е.* Те саме, що **покапцѳований**.

ПОКАПЧИТИ, *чу, чиш, док.* Те саме, що **покапцювати**. Пор. **капчити**.

ПОКАРІКОВАНИЙ [покар'ікований], а, е. Те саме, що **закарікований**. *Покар'іковане по́рѣс'а.*

ПОКАРІКОВАТИ [покар'іковати], *куйу, куйеш, док.* Те саме, що **закаріковати**. *Покар'ікованим вєприка.* Пор. **каріковати**.

ПОКАРТЯТИСЯ [покарт'атис'а], *айус'а, ас'а (айес'а), док.* Пограти в карти. *Покарт'алис'мес'а мало, а пак пуш'лис'ме с'а купати.* Пор. **картятися**.

ПОКАЧУЛЯНИЙ [покачул'аний], а, е. Те саме, що **погарбуляний**. *Покачул'ане в дур бервєно.*

ПОКАЧУЛЯТИ [покачул'ати], *л'айу, чул'аш (л'айеш), док.* Те саме, що **погарбуляти**. *Покачул'айме есе бервєно май'дале, бо заважат.* Пор. **качуляти**.

ПОКАЧУЛЯТИСЯ [покачул'атис'а], *л'айус'а, чул'ас'а (л'айес'а), док.* Те саме, що **погарбулятися**. *Покачул'алис'а кымакы дулу берегом.* Пор. **качулятися**.

ПОКАШЛАТИ *див. покашльовати.*

ПОКАШЛОВАТИ, *луйу, луйеш, недок.*, **ПОКАШЛАТИ**, *лайу, лаш (лайеш), док.* Кашляти час від часу. *Ходит'о'ідо по двѣрови та покашлює.* Пор. **кашлати**.

ПОКВІКАТИ *див. покви́ковати.*

ПОКВІКОВАНЕ [покви́кован'е], а, с. Кування, яке чути час від часу. *Из куц'а чулос'а покви́кован'е пац'атка.* Пор. **покви́ковати**.

ПОКВІКОВАТИ, *куйє, недок.*, **ПОКВІКАТИ**, *айє, док.* Час від часу кувикати. *Уже покви́куйє свин'атко, неси му'йісти.* Пор. **квичати**.

ПОКЕЛТОВАНИЙ, а, е. Потрачений; спожитий. *Покелтован'і грѣші. Покелтована йїда.*

ПОКЕЛТОВАТИ, *туйу, туйєш, док.* Потратити; спожити. *Н'іч им файного не кутила, лиш грѣші м покелтовала.* Пор. **келтовати**.

ПОКЕЛТОВАТИСЯ [покелтоватис'а], *туйус'а, туйєс'а, док.* Витратитися. *Читаво с'ме с'а покелтовали с'вал'бѣв.* Пор. **келтоватися**.

ПОКЕФОВАНИЙ, а, е. Почищений щіткою (про одяг, взуття). *Покефований'ануц.*

ПОКЕФОВАТИ, *фуйу, фуйєш, док.* Почистити щіткою одяг, взуття. *Покефовала ти кабат.* Пор. **кефовати**.

ПОКЕФОВАТИСЯ [покефоватис'а], *фуйус'а, фуйєс'а, док.* Почиститися щіткою (про одяг, взуття). *Покефуйс'а, Олексю, бо порош'ний ис'.* Пор. **кефоватися**.

ПОКІВАННИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **поківати** 1, 2. *Поківаний'агош треба запл'ишити, вѣс с'а не кывав. Поківаний'хлопчиком кут за'н'авкав.*

ПОКІВАТИ *див. покі́вовати.*

ПОКІВАТИСЯ *див. покі́воватися.*

ПОКІВОВАТИ, *вуйу, вуйєш, недок.*, **ПОКІВАТИ**, *айу, аш (айєш), док.* 1. Похитувати. *Йулинко, покывай си перстиком зуп, ци читаво с'а хлипат (хлипає)?* 2. Чіпати, торкати. *Ты, хлѣпче, мусиш ус'е покывати сѣбѣими руками!* Пор. **кывати**.

ПОКІВОВАТИСЯ [покы́воватис'а], *вуйус'а, вуйєс'а, недок.*, **ПОКІВАТИСЯ** [покы́ватис'а], *айус'а, ас'а (айєс'а), док.* 1. Похитуватися. *Зававим шѣранѣом хлипати, та мало с'а покывав.* 2. Ворухитися. *Уз'авим бит'іжнього пса за'ногу, та покывавс'а.* Пор. **кыватися**.

ПОКЫРВАВИТИ, *вл'у, виш, док.* Те саме, що **закырвавити** 2. *Що с' так покыр'вавив сѣрѣчку?* Пор. **кырвавити**.

ПОКЫРВАВИТИСЯ [покыр'вавитис'а], *вл'ус'а, вис'а, док.* Те саме, що **закырвавитися** 2. *Котре мн'асо с'а покыр'вавило, треба го помыти.* Пор. **кырвавитися**.

ПОКЫРВАВЛЕНИЙ, а, е. Те саме, що **закырвавлений**. *Покыр'вавлін'і уд мн'аса'руку.*

ПОКІВЕНОВАТИ, *нуйу, нуйєш, док.*, *заст.* Побажати. *Що ми поківе'нуйєш?* Пор. **ківеновати**.

ПОКІВКАТИ [пѣкѣкати], *айу, аш (айєш), док.* Покричати тонким пронизливим голосом. *Пѣкѣкати на н'а'д'івер', пѣдик йа му н'іч не' казала.* Пор. **кѣкати**.

ПОКІНОВАТИ, *нуйу, нуйєш, док.* Помучитися. *Мало покі'нуйу іс'ими пац'атами, заки не' нудрустут.* Пор. **кіновати**.

ПОКІРІТОВИТИ [покр'ір'ітовити], *тѣвл'у, товиш, док.* Побути якийсь час польовим сторожем. *Не' майу раз роботи, та покір'ітѣвл'у.* Пор. **кірїтовити**.

ПОКІРЯНИЙ [пѣкр'ір'аний], а, е. Погнаний. *Пѣкр'ір'ана за чередѣв ко'рова.*

ПОКІРЯТИ [пѣкр'ірати], *р'айу, кір'аш (р'айєш), док.* Погнати. *Ми'гал'ку, покір'ай ко'рѣву, заки не' догониш'череду.* Пор. **кір'яти**.

ПОКІСНИТИ [покіс'ніти], *н'у, ниш, док.* Потіснити, ущільнити. *Треба в аѣтѣбѣс'і чил'ад'мало покіс'ніти, та май'бус'а вмістити.*

ПОКІСНИТИСЯ [покіс'нітис'а], *н'ус'а, нис'а, док.* Потіснитися, ущільнитися. *Покіс'н'іц'а не'бор'ата, най'і йа с'ад'у.* Пор. **кіспітис'а** 2.

ПОКІСНИЙ [пѣкіс'ний], а, е. Тіснуватий. *Пѣкіс'ний'вуйѣш.*

ПОКЛАДОК, латка, ч. Яйце, підкладене в гніздо, в якому несуться кури. *Декѣтр'і кури бес'поклатка не' хѣт'ац'а нести.*

ПОКЛАСТИ, *ладу, ладєш, док.* 1. Покласти. 2. Призначити. *Поклали го де'фектурѣом, айбо по'быв лиш зуд, бо не'ва'лѣвиєн був.* Пор. **кл'асті**.

ПОКЛІЙКОВАТИ *див. поклі́ковувати.*

ПОКЛИКОВАТИ, ¹кôвуйу, ¹кôвуйеш і **ПОКЛІКОВАТИ**, куйу, куйеш, *недок.* 1. Часто звертатися до кого-небудь. *Що на н'а 'тул'ко покликôвуйеш, йа не' глуха.* 2. Обзивати образливо кого-небудь. *Покликовала на н'а, йак циганка, шчо л'уде с'а зб'гали, йак на 'чудо.*

ПОКЛІПКОВАНЄ [пукл'іпкован'є], а, с. Те саме, що **пожмърькованє**. Пор. **покліпковати**.

ПОКЛІПКОВАТИ [пукл'іпковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ПОКЛІПКАТИ** [пукл'іпкати], айу, аш (айеш), *док.* 1. Те саме, що **пожмърьковати**. 2. Те саме, що **кліпкати**. *Йа му 'кажу на 'рôзум, а в:ун лиш пукл'іпкуйє.*

ПОКЛОНІТИ, лôн'у, лониш, *док.*, на кого. Цокатися келихом, чаркою і под. з ким-небудь. *Аву, Мигал'ку, покло'ни на 'матучку.* Див. ще **поцôркатися**.

ПОКЛОНІТИСЯ [покло'нитис'а], лôн'ус'а, лонис'а, *док.* Привітатися. *Ей с'ойі 'наленочки ко'бы текла 'р'ічка, ко'бы ми с'а покло'нила б'лин'ка Мар'ічка.* Пор. **клáнятися**.

ПОКЛОПАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Постукати. *Гванку, куй заходиш до чу'жôйі 'хыжі, та спершу поклопай у двир'і.* Пор. **клôпати**.

ПОКЛЮСІТИ [пôкл'ус'іти], 'с'у, 'сиш ('с'і-йеш), *док.* Подрімати. *Пôкл'ус'іла 'мало 'баба на пôрôз'і, пак пуш'ла до'хыш.* Пор. **клюсѣти**.

ПОКОВАНИЙ, а, е. Виконаний ковалем. *Пôкований кова'чом вус.*

ПОВОАТИ, пуку'йу, пуку'йеш, *док.* Виконати ковальську роботу. *Зарас ко'вач пуку'йє ку'н'а.* Пор. **ковати**.

ПОВОАТИСЯ [поко'ватис'а], пуку'йєс'а, *док.* Піддатися куванню. *Ас'а ку'н' не' пуку'йє, та в:ун не' 'годен робити.* Пор. **ковáтися**.

ПОВОВЫРЛЫЙ [поковыр'ілыі], а, е. Який став смиреннішим. *Пôковыр'іла жô'на, покôвыр'і-лыі ку'н'.*

ПОВОВЫРІТИ [поковыр'іти], ійу, ійеш, *док.* Стати смиреннішим. *Май ит с'тарости Пôлан'а читаво покôвыр'іла.* Пор. **ковырѣти**.

ПОКÔВАТИ [пôкôвати], айу, аш (айеш), *док.* Постукати. *Кос'пôкôвтав у двир'і.* Див. ще **закôвати**. Пор. **кôвати**.

ПОКОДКОДАКАТИ, *док.* 1. айє. Якийсь час кудкудакати (про курку). 2. айу, аш (айеш), *перен.*, *зневаж.* Побазикати. *Дôвого с'а не' 'вид'іли ку'мы, та покотко'дакали си 'доста.* Пор. **кодкодакати**.

ПОКОЛОМПОНІТИ [пôклôмпун'іти], 'н'у, поколомпôниш, *док.* Погриміти в посуді. *Пôклôмпун'ів у пôрôжен'уму від'рови, 'айбо зачѣрти вод'ы пôл'іно'навс'а.* Пор. **коломпоніти**.

ПОКОЛОТІТИСЯ [поколо'титис'а], лôчус'а, лотис'а, *док.* Збожеволіти. *Из 'журы за чулу'віком жô'на с'а, сит'ін', покôло'тила.* Пор. **колôтѣтися**.

ПОКОЛОЧЕНЫЙ, а, е. Психічно ненормальний; божевільний. *Пôколо'чена жô'на.*

ПОКОЛЧЕНИЙ, а, е. Пророслий (про картоплю, зерно та ін. насіння). *Пôколчена 'р'іпа.* Див. ще **уколчєний**.

ПОКОЛЧИТИ, чит, *док.* Прорости (про картоплю, зерно та ін. насіння). *'Р'іпа вже покôлчила: можє йі сáдити.* Див. ще **покôлчитися**, **уколчити**, **уколчитися**. Пор. **кôлчити**.

ПОКОЛЧИТИСЯ [по'колчитис'а], чип'а, *док.* Те саме, що **покôлчити**. *Доста теп'ло тут, куй с'а 'р'іпа так с'коро покôлчила.* Пор. **кôлчити**.

ПОКОПКАНИЙ, а, е. Те саме, що **погыганий**. *Пôкопканий бѣтантами чулу'вік.*

ПОКОПКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **погыгати**. *Дуже н'а покôпкали вты сирôхманы.* Пор. **кôпкати**.

ПОКОПКАТИСЯ [по'копкатис'а], айу:а, *док.* Те саме, що **погыгатися**. *Д'іти с'а 'часто хут' 'зашчо покôпкайут.* Пор. **кôпкатися**.

ПОКОРІТИСЯ [покор'итис'а], пôкор'ус'а, пôкорис'а, *док.* На якийсь час стати неступливим, непокірним. *Мойа 'д'івка спершу покôрилас'а, шчо не' 'туйде за 'Йуру, а пак пуш'ла.* Пор. **корѣтися**.

ПОКОРМАНЬОВАТИ [покороман'овати], 'н'уйу, 'н'уйеш, *док.* Порулити (на велосипеді, мотошкль і под.). *Ты не'валôвшина покôрман'ôвати на 'біцѣл'ах пô 'вускуму пут'ови.* Пор. **корманьовати**.

ПОКОРОМПАВІЛЫЙ, а, е. Який став дуплавим. *Пôкором'павіла 'р'іпа лиш свѣн'ам 'дôбра.*

ПОКОРОМПАВІТИ, ійє, *док.* Стати дуплавим. *Скоро вс'а 'наша 'морква покôром'павіє.* Пор. **коромпавіти**.

ПОКОРПАТИСЯ [по'корпатис'а], айус'а, ас'а (айєс'а), *док.* Попорпатися, якийсь час поратися. *Пôкорпалас'а з'рана в 'хыжі, а пак им пубѣгла в кал'гос.* Пор. **кôрпатися**.

ПОКОРЧОВАТИСЯ [пôкор'чôвл'атис'а], айус'а, ас'а (айєс'а), *док.* Покататися на ковзанах. *Йа шче с'а мало, мамко, пôкор'чôвл'айу та йду до'хыш.* Пор. **корчôвлятися**.

ПОКОЦЬКАТИ *див.* **покôцьковати**.

ПОКОЦЬКОВАНЄ [пôкôц'кован'є], а, с. Поштрикування, поколювання. *Пôкôц'кован'а в но'-'з'і.* Пор. **покôцьковати**.

ПОКОЦЬКОВАТИ [пôкôц'ковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ПОКОЦЬКАТИ** [пôкôц'кати], айу, аш (айеш), *док.* Поштрикувати, поколювати. *Дѣколи н'а пôкôц'куйє в 'сир'ч'ови.* Пор. **кôцькати**.

ПОКРАЇНИЦЯ [пôкрайниц'а], і, ж. 1. Бокова дошка на лѣжкові. *Пôкрайниц'а на 'постели роскôлолас'а.* 2. *ткац.*, *заст.* Бокова лінія полотна,

за якою слідкують при тканні. *За покрáйниц'ув с'а т'reба 'было фурт дивити, ци 'руна.*

ПОКРЕСТІТИ [покрес'тити], р'ешчу, р'естиш, док., церк. Виконати церковний обряд хрещення, похрестити. *Мы 'нашу 'д'івучку покрес'тили в 'ты-ж'жін', йак с'а в'родила.* Пор. **крес'тити**.

ПОКРЕСТІТИСЯ [покрес'титис'а], р'еш-чус'а, р'естис'а, док., церк. Похреститися. *Д'іти-на, йак с'а в'родит, та 'майес'а ка'май с'коро по-крес'тити.* Пор. **крес'тити**.

ПОКРЕЩЕ́НИЙ [покреш'ченый], а, е, церк. Похрещений. *Покреш'чена д'ітина.*

ПОКРИЧА́ТИ, р'ичу, р'ичиш, док., на кого. Висварити кого-небудь. *О'на, 'може, дис' і покри-чала на 'н'ого, 'айбо 'дуже р'ітко.*

ПОКРЬВА́ЛЯ [покрыв'ал'а], і, жс., весіл., заст. Жінка, яка виконує на весіллі ритуал покри-вання хустиною голови молодії.

ПОКРЫ́ТÉ [покрыт'е], т'а, с. Те саме, що **крытэ**.

ПОКРО́ВЕЦЬ [пóкрóвц'], вц'а, ч. 1. Ковдра, якою вкриваються. *Йе в нас ус'аких пóкрóвц'у.* 2. заст. Домоткана доріжка з різнокольорового ганчір'я на підлогу. *Ти'пир у'же та'кі пóкрóвц'и 'мало ко тче.*

ПОКРО́ВЫ, р'ову, мн., церк. Християнське свято покрови Пресвятої Богородиці (14 жовтня).

ПОКРОВЛЯ́НЕНЬНИЙ [пóкрóвл'аненый], а, е. Закривавлений. *Пóкрóвл'анена в'ерета.* Див. ще **закривля́нений, покрыва́вленный**.

ПОКРОВЛЯ́НИТИ [пóкрóвл'анити], н'у, ниш, док. Закривавити. *Пóкрóвл'анитис' с'óбрóчку.* Див. ще **закривля́нити, покрыва́вити**. Пор. **кров-ля́нити**.

ПОКРО́ВЧИК [пóкрóвчик], а, ч. Зменш. до **покрóвечь**. *А нуд 'гòдбу там із 'йáлиц'и 'того зе-леного, та пóкрóвчик 'йакыйіс'у н'а був.*

ПОКРЯ́ВКОВАНÉ [покр'авкован'е], а, с. Те саме, що **погóйкованé**.

ПОКРЯ́ВКОВАТИ [покр'авковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ПОКРЯ́ВКАТИ** [покр'авкати], айу, аш (айеш), док. Те саме, що **погóйковати**. *Муй чу-лувік лиш покр'авкує на 'мене.* Пор. **кря́вкати**.

ПОКРЯ́ВКАТИ див. **покря́вковати**.

ПОКРЯ́ТАНИЙ [покр'атаний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **покр'ятати**. *Покр'атан'і в д'ітв'ака копц'огырошами 'руку.*

ПОКР'Я́ТАТИ [покр'атати], айу, аш (айеш), док. Повивертати, повикручувати руки або ноги. *Личис'а д'ітини, бо покр'аташ 'йуй 'руку.* Пор. **кря́тати**.

ПОКУБИКЛОВА́НИЙ [пóкубиклований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **покубикло́вати**. *Покубикловане к'іроном 'дерево.*

ПОКУБИКЛОВА́ТИ [пóкубикловати], луйу, луйеш, док. Установити обсяг ділової деревини в кубометрах. *Пóкубиклуйте ми 'дерево, най го 'везу ду'му.* Пор. **кубикло́вати**.

ПОКУВПО́ТИТИ [покув'потити], п'όчу, п'отиш, док. Виконати клопітну, роботу (переважно по домашньому господарству). *З'рана 'мушу пуку-в'потити 'коло 'хыжі.* Пор. **кувп'отити**.

ПÓКУЙ [пóкуй], кóйу, ч. Спокій. *Не'йе ми 'перет тóв жéднóв 'пóкóйу.* ♦ **Да'вати (дати) 'пóкуй** – залишати в спокої. *Дай ми 'пóкуй, не" не'р'воз'н'а!*

ПОКУ́КОВАТИ [пóкуковати], куйу, куйеш, *недок.* 1. Кувати потрохи або час від часу (про зозулю). 2. Видивлятися, виглядати час від часу. *Сидит 'д'ідо на 'лавици та пóкукує, ци кус'из 'його в'нуку не" йде.* Пор. **ку́кати**.

ПОКУМОВА́ТИСЯ [пóкумов'атис'а], 'муйу-с'а, 'муйес'а, док. Стати кумом, покуматися. *Пóкумовалис'мес'а з 'Йурум 'батечковим.* Пор. **кумова́тися**.

ПОКУРА́ЖИТИСЯ [пóку'ражитис'а], жус'а, жис'а, *недок.* Проявити бадьорість, відвагу, сміливість в результаті сп'яніння. *Йа 'мало пóку'раживс'а та впу'взим і та'ке, ичо не" т'reба 'было ка'зати.*

ПОКУРВА́РИТИ [пóкур'варити], р'у, риш, док. Пожити певний час розпусно. *'Читаво си пóкур'варив тот чулу'вік!* Пор. **курва́рити**.

ПОКУРІ́ЦМАТИСЯ [пóкур'іцматис'а], айу-с'а, ас'а (айес'а), док. Проявити ознаки життя, поворушитися. *Бит'іж'на д'ітина ле'жсала 'тихо, а пак с'а 'мало пóкур'іцмала.* Пор. **курі́цматися**.

ПОКУ́РТАНИЙ [пóкуртаний], а, е. Укорочений. *Пóкуртаний 'кабат.*

ПОКУРТА́ТИ [пóкур'тати], 'тайу, курташ (тайеш), док. Зробити що-небудь коротшим. *Ты йс'у с'виту 'доста читаво пóкур'тала.* Пор. **курта́ти**.

ПÓКУРТЫЙ [пóкуртый], а, е. Те саме, що **закуртый**. *Е'се 'пóкуртый 'мóтус.* Антонім **пóдовгый**.

ПÓКУРТО [пóкурто]. Присл. до **пóкуртый**. *'Пóкурто с'у'др 'ізала с'виту.* Антонім **пóдовгый**.

ПОКУЇ́СЬКАТИ див. **покуї́ськовати**.

ПОКУЇ́СЬКАТИСЯ див. **покуї́ськоватися**.

ПОКУЇ́СЬКОВАТИ [пóкус'ковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ПОКУЇ́СЬКАТИ** [пóкус'кати], айу, аш (айеш), док. 1. Злегка покусувати граючись (про тварин). *'Сука пóкус'ковала и'чиг'а.* 2. перен. Нагровувати кому-небудь неприємностей. *'Доста н'а 'читаво сест'ра пóкус'кала.* Пор. **куї́ськати**.

ПОКУЇ́СЬКОВАТИСЯ [пóкус'коватис'а], куйу-с'а, *недок.* **ПОКУЇ́СЬКАТИСЯ** [пóкус'катис'а], айу-с'а, док. 1. Злегка покусуватися граючись (про тварин). *Пóкус'куйу-с'а с'вин'атка, ку'т'ата.* 2. перен. Злегка сваритися. *Так с'а пóкус'кали 'сестры, ичо й не" говор'ат.* Пор. **куї́ськатися**.

ПОКУХАРИТИ [п'окухарити], р'у, риш, док. Побути якийсь час куховаром. *За свій життя йа багато покухарила по свал'бах.* Пор. **кухарити**.

ПОКУШАНИЙ [п'окушаний], а, е. *П'окушана кухар'ків ст'рава.* Див. ще **попробований**.

ПОКУШАТИ [п'окушати], айу, аш (айеш), док. Попробувати, покуштувати їжу. *П'окушай, йа-ке'добре'йа'б'лько.* Див. ще **попробувати**. Пор. **кушати**.

ПОЛАГОВАНИЙ, а, е. Полакований.

ПОЛАГОВАТИ, 'туйу, 'туйеш, док. Полакувати. Пор. **лаговати**.

ПОЛАННИ, а, о. Який належить Поліні або стосується її. *Поланина'хыжа.*

ПОЛАНЬКА [Полан'ка], ы, ж., пестл. Полінка.

ПОЛАНЯ [Полан'а], і, ж. Поліна.

ПОЛАРМОВАТИ, 'муйу, 'муйеш, док. Погрюкати в двері, вікно з криком. *Полармо'вав нуд д'верима, пак у'вид'ів, шчо н'і'ко му не вт'крыват, та т'уш'ов си.* Пор. **лармовати**.

ПОЛЁГКИЙ [полехкий], а, е. Те саме, що **з'а'л'е'кий**. *Ш'чус'полехкий сис'міх, ци не'п'ір'е в'н'ому.* Антонім **п'от'яж'кий**.

ПОЛЕГІНИТИ [полит'инити], н'у, ниш, док. Попарубкувати. *Тот си'файно поли'гинив – до'сорок'г'д'ду!* Пор. **легінити**.

ПО-ЛЕГІНСЬКЫ [по'-ли'гінс'кы], присл. Попарубоцькому. *Ты в'та'ку с'тудін'так'на'лехко, по'-ли'гінс'кы, с'а в'д'ів?* Пор. **легіпський**.

ПОЛЁДИЦЯ [поледиц'а], і, ж., метеор. Дуже слизька дорога взимку. *Та'ка поледиц'а, шчо'ногы с'а рои'чахуйут.* Див. ще **го'ло'л'е'ди'ця**.

ПОЛЁЖКОВАНЄ [полешкован'е], а, с. Періодичне лежання через неміч. *Ты, не'боре, біт'іж'ный і у'т'ого полешкован'а, старайс'а май буш'кы'атис'а.* Пор. **полёжковати**.

ПОЛЁЖКОВАТИ [полешковати], куйу, куйеш, недок. Час від часу лягати через неміч. *Муй старый уже н'і'ч не'бі'руйе, лиш полешкуйе.*

ПОЛЁТИТИ [полит'іти], 'лечу, 'летиш, док. Полетіти.

ПОЛІЗЬКАТИ [полис'кати], айу, аш (айеш), док. Неохоче спробувати небажану їжу. *Полис'кала, полис'кала тай ли'шила й'д'у.* Пор. **лізькати**.

ПОЛІТИКА, ы, ж. Політика. *Политика – вто'пан'с'ка'дур'б'с'ц'.*

ПОЛЫМ, у, ч., бот. Полин звичайний (Artemisia vulgaris). ▲ **Дикый'полым** див. **дйкий**.

ПОЛЫМПАТИ, айу, аш (айеш), док. Попленатися. *Полымпала'баба д'д'дун'кы си.* Див. ще **потел'емпатися**. Пор. **лымпати**.

ПОЛЫНГ'АРИТИ див. **попынгарьовати**.

ПОЛЫНГАРЬОВАТИ [пынгар'овати], р'уйу, р'уйеш і **ПОЛЫНГ'АРИТИ**, р'у, риш, док. Те саме,

що **полодарьовати**. *Полынтар'о'вав си тот чу'лу'вік'доста за свій життя.* Пор. **пынгарьовати**.

ПОЛІВІТИ див. **полівляти**.

ПОЛІВКИЙ [п'ол'івкий], а, е. 1. Натягнутий слабше, ніж звичайно або потрібно. *Тот друг'п'ол'івкий – т'реба го май нат'а'гнути.* Антонім **п'от'угый**. 2. перен. Поступливий, з м'якуватим характером. *У'мене чу'лу'вік'п'ол'івкий.*

ПОЛІВКО [п'ол'івко], присл. Слабше, ніж звичайно або потрібно (про що-небудь натягнуте – дріт, вірвовку і под.). *Ты в'ту ш'парту'п'ол'івко нат'а'х.* Антонім **п'от'уго**.

ПОЛІВЛЕНЄ [п'ол'івле'н'е], а, с. 1. Ослаблення напруження, попускання; поступка. *П'ол'івле'н'е р'имін'а на'чириві.* 2. Полегшення після хвороби. *За гу'р'ачкув настало ми п'ол'івле'н'е.* 3. Ослаблення морозу. *Ба коли вже буде'с'о'му морозови п'ол'івле'н'е?* Пор. **полівляти**.

ПОЛІВЛЁНИЙ [п'ол'івлений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **полівляти**. *П'ол'івлин'і'вои'чиком д'ап'ловы'дали'к'он'ом'в'ол'у.* Див. ще **попущёный**.

ПОЛІВЛЯТИ [п'ол'івл'ати], 'л'айу, 'л'івл'аш (л'айеш) недок., **ПОЛІВІТИ** [п'ол'івити], 'л'івл'у, л'івиш, док. 1. Ослаблювати напруження, попускати; поступатися. *Май п'ол'івл'у стр'уну, бо'силно нат'а'гнута.* *П'ол'івви, не'боре, й'дурови, бо'можеш много в'тратити.* 2. Полегшати після хвороби. *Уже ми'мало п'ол'івило, а'перет сим н'а'дуже бу'л'іло.* 3. Те саме, що **перепукати**. *Май п'ол'івило, не'йе так'ст'удено, ги'в'чора.* Пор. **лівіти**.

ПОЛІГАТИ [п'ол'ігати], 'гайеме, 'гайете, док. Полягати (на ліжку і под.). *Лиш ис'ме п'ол'ігали, йак'зачавс'а'г'римут.* Пор. **лігати**.

ПОЛІЖАТИСЯ [поліжатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Покататися на лижах. *Поліжайус'а'мало, пак с'а му'в'чити.* Пор. **ліжатися**.

ПОЛІЧЁНИЙ¹ [п'ол'ічений], а, е. Порахований. *Добре п'ол'ічин'і'г'р'біш.*

ПОЛІЧЁНИЙ² [п'ол'ічений], а, е. Полікований. *Так д'ітина п'ол'ічена, шчо в'п'ят забул'іла.*

ПОЛІЧИТИ¹ [п'ол'ічити], л'ічу, л'ічиш, док. Порахувати. *П'ол'ічу йа'йс'і'г'р'біш май'л'і'ше.* Пор. **лічити**¹.

ПОЛІЧИТИ² [п'ол'ічити], л'ічу, л'ічиш, док. Полікувати. *П'ол'ічи'л'і'ше д'і'пину, бо, 'видиш, не'у'ходить ис'каш'у.* Пор. **лічити**².

ПОЛІЧИТИСЯ [п'ол'ічитиса], л'ічуся, л'ічиса, док. Полікуватися. *Так ис'а п'ол'ічила, шчо в'п'ят на т'а'завернуло.* Пор. **лічитися**.

ПОЛІВАНЄ [пол'иван'е], а, с. Поливання. Пор. **полливати**.

ПОЛІВАНЫЙ [пол'иваний], а, е. Поливаний.

ПОЛЛИВА́ТИ [пол:и'вати], вайу, ливаш (вайеш), *недок.*, **ПОЛЛЯ́ТИ** [пул:ати], пул':у, пул':еш, *док.* Поливати. Пор. **лля́ти**.

ПОЛЛИВА́ЧКА [пол:и'вачка], *ы, ж.* Посудина для поливання, лійка, поливальниця. *Пол:и'вачко́в пол:и'вайут ро'саду.*

ПОЛÓВГАНЫЙ [пóл'овганый], *а, е.* Похитаний, поколосаний. *Пóл'овганы́й ко́рво́в 'агош.*

ПОЛÓВГАТИ *див.* **полóвговати.**

ПОЛÓВГАТИСЯ *див.* **полóвговатися.**

ПОЛÓВГОВАТИ [пóл'овговати], гуйу, гуйеш, *недок.*, **ПОЛÓВГАТИ** [пóл'овгати], айу, аш (айеш), *док.* Похитувати, поколисувати. *Пóл'овга́йу мало ко́лыску, та, 'може, май 'скоро 'заспит д'їтина.* Пор. **лóвгати.**

ПОВОВГОВА́ТИ [пóл'овго'вати], гуйу, гуйеш, *док.* Те саме, що **полодарьова́ти**. Пор. **ловговати.**

ПОЛÓВГОВАТИСЯ [пóл'овговатис'а], гуйус'а, гуйес'а, *недок.*, **ПОЛÓВГАТИСЯ** [пóл'овгатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Похитуватися, поколисуватися. *Анц'ко, пóл'овгалас'а на стул'ци, та 'видиш, йак ис'го ро́з'лóвгала.* Пор. **лóвгатися.**

ПОВОЛИЧКЫ́, чок, *мн.; одн.* полови́чок, ч'ка, ч. Черевики, що закривають ногу вище кісточки; туфлі. *Купилам си полови́чки, та мал'ї ми.*

ПÓЛОВИ́НЬ [пóл'овин'], *а, ч.* Те саме, що **ланг**. *Буде година, бо великий пóл'ови́н' у ш'нор'ї.*

ПОЛОДАРЬОВА́ТИ [полодар'овати], р'уйу, р'уйеш, *док.* Поледарювати. *Полодар'ова́вис 'доста за'зиму, ти́пир бє'рис'а до роботи.* Див. ще **половговати**, **полодарьовати**, **ноплунгуровати**. Пор. **лодарьовати.**

ПОЛОНИНА́, *ы, ж.* Полонина.

ПОЛОНІ́НСЬКИЙ [поло'нин'с'кий], *а, е.* Який стосується полонини або властивий їй. *Полóнин'с'ка 'паша.* ▲ **Поло́ппи'с'ка шалата́**, *бот.* — кульбаба звичайна (Taraxacum officinale). *Моло́дн'ке 'лис 'цє 'е поло́ппи'с'куйи шалаты 'добре 'йисти.* Див. ще **тал'їянс'ка шалата́**.

ПОЛОПОНІ́ТИ [пóл'опн'їти], н'у, ниш, *док.* Побазікати. *Пóл'опн'їли си кумочкы н'ї про шчо хут '-кул'ко.* Див. ще **потроскопїти**, **потроскотати**, **попорконїти 2**, **попоркотати 2**, **почіпїндати**. Пор. **лопонїти.**

ПОЛÓХАВЕЦЬ [пóл'охавиц'], *вц'а, ч., зневаж.* Метушливий, боязкий чоловік, хлопець. *Тот пóл'оха́виц' с'а вс'о́го буйит.* Див. **пóлóхало**, **полохлівець**, **пўгало 2**, **пўжало**.

ПОЛÓХАВЫЙ, *а, е.* Метушливий, боязкий, лякливий. *Пóл'оха́вый чулу'вік.*

ПОЛÓХАВКА, *ы, ж., зневаж.* Жін. до **пóлóхавець**. Див. ще **полохлі́вка**.

ПОЛÓХАЛО, *а, ч., с.* Те саме, що **пóлóхавець**.

ПОЛÓХАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Лякати, полахати. *Не" пóл'оха́йте с'вин'а, бо й так пóл'оха́ве.*

ПОЛÓХАТИСЯ [пóл'охатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Лякатися, боятися. *Наше с'вин'а 'дуже с'а пóл'охат.*

ПОЛОХЛІ́ВЕЦЬ [полох'ливиц'], *вц'а, ч., рідк.* Те саме, що **пóлóхавець**.

ПОЛОХЛІ́ВКА, *ы, ж., рідк.* Жін. до **полохлі́вець**.

ПОЛУДЕНКОВА́ТИ [пулудинковати], куйу, куйеш, *недок.* Обідати. *Пулудин'куйут у два'на-ц'їт'часу.*

ПОЛУ́ДЕНОК [пулудинок], *нка, ч.* Їжа, яку споживають опівдні. *Ли́шаймес'а ко́сити, бо при'несли пу́лудинок.*

ПОЛУ́ДНЕ [пулудне], *н'а, с.* 1. Обідня пора. *Снав быс'ду пу́луд'на, абы м'т'а не" збудила.* Див. ще **упу́лудне**. 2. Південь. *Вітер 'вієє с' пу́лудн'а.* Див. ще **юг**.

ПОЛУДНЬОВЫЙ [пулудн'овый], *а, е.* Південний. *Пулудн'овый вітер.* Див. ще **ю́жный**.

ПОЛУДНЯ́ШНЫЙ [пулудн'ашн'ый], *а, е.* Полудневий. *При'несла́м вам пу́лудн'ашн'е мо́локо.* Див. ще **упу́лудня́шний**.

ПОЛУ́НДЕРКА [пулундерка], *ы, ж., заст.* Військовий легковий автомобіль післявоєнних років.

ПОЛУ́ПАНЫЙ [пулупаний], *а, е.* 1. Поколюпаний. *Пулупана с'кіна.* Порозколюваний. *Пулупане кы'маче.*

ПОЛУПА́ТИ, пайу, лупаш (пайеш), *док.* 1. Поколюпати. *Ко пу́лупав с'к'їну?* 2. Порозколювати. *Сис'бы 'кам'ін' 'добре пу́лупати на май'мал'ї кус'кы.* Пор. **лупати**.

ПОЛУПА́ТИСЯ [пулупатис'а], лупац'а, *док.* 1. Поколюпатися. *Пулупалася с'к'їна в 'хыжи, тре́ба їй ма'стити.* 2. Порозколюватися. *Пулупалис'а п'литы на гаради́чох, тре́ба бы їйх пум'їн'ати.* Пор. **лупатися**.

ПОЛУ́СКАТИ *див.* **нолу́сковати.**

ПОЛУ́СКОВАТИ [пулусковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ПОЛУ́СКАТИ** [пулускати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **поду́рковати**. Пор. **лу́скати**.

ПОЛУ́ЩЕНЫЙ [пулушченный], *а, е.* Дісприкм. пас. мин. ч. до **полу́щити 1, 2**.

ПОЛУ́ЩИТИ [пулушчитити], лушчу, лушчиш, *док.* 1. Обчистити від шкаралупи, лузги все або багато чого-небудь. 2. Потеребити качани кукурудзи, полущити стручки квасолі, горіхи і под. *Тре́ба пу́лушчити йс'ї па́сул'ї.* Пор. **лу́щити**.

ПОЛУ́ЩИТИСЯ [пулушчитис'а], чиц'а, *док.* Потеребитися, полущитися (про кукурудзу, квасолі, горіхи і под.). *Пулущилис'а па́сул'ї.* Пор. **лу́щитися**.

ПО́ЛЬЗА [пóл'за], *ы, ж.* Те саме, що **хосєп**. *Ис'т'во́йдої ро́боты не"їє 'пóл'зы.* Пор. ст.сл. **польза** т.с.

ПОЛЬЗОВАТИ [пòл'зовати], зуйу, зуйеш, *недок.* Використовувати. *Л'уде брали дре'сен та пòл'зовали, пòрдс'атам го ва'рили.*

ПОЛЬЗОВАТИСЯ [пòл'зоватис'а], зуйус'а, зуйес'а, *недок.* Користуватися. *Пòл'зуйс'а мòйым тур'бонцом, куй с'а твуй пол'дав.*

ПОЛЬКА [пòл'ка], ы, жс. Жін. до поляк.

ПОЛЬОВЫЙ [пòл'овый], а, е. Польовий. **▲ Пол'ова л'уцерна**, *бот.* — люцерна посівна (*Medicago sativa*).

ПОЛЬОКАНС [пòл'окан'е], а, с. Полоскання. Пор. **польока́ти**.

ПОЛЬОКАНЫЙ [пòл'оканий], а, е. Полосканий. *Пòл'окане 'р'анд'е.*

ПОЛЬОКА́ТИ [пòл'окати], кайу (пòл'òчу), пòл'окаш (кайеш, л'очеш), *недок.* Полоскати. *Ду пу'лудн'а пол'òкалам 'р'анд'е.*

ПОЛЬОКА́ТИСЯ [пòл'окатис'а], кайес'а (кац'а, л'очес'а), *недок.* Полоскатися. *'Р'анд'е с'а òдоти пол'òкайе, 'закї не' 'чїсте.*

ПОЛЮБИТИСЯ [пòл'убитис'а], *док.* 1. л'уби-мес'а, л'убитес'а. Полюбитися, покохатися. 2. л'уб-л'ус'а, л'убис'а. Сподобатися. *Мин'ї пòл'убилас'а йс'а іїда. Йа ти с'а иче пул'убл'у.* Пор. **любі́тися**.

ПОЛЯ́К [пòл'ак], ка, ч. 1. Поляк. *Узу'правдн'ї пòл'акы жи'вут у Пòл'чи.* 2. Галичанин. *У нас з'ат' — пòл'ак, из' Галича.*

ПОЛЯ́ЧІСКО [пòл'ачиско], а, ч. 1. Кремезний поляк. 2. Такий самий галичанин. Див. ще **поля́чіще**.

ПОЛЯ́ЧІЩЕ [пòл'ачище], а, ч. Те саме, що **поля́чіско** 1, 2.

ПОМАГА́ЛНИК, а, ч. Помічник, помагач. *Ми-н'ї не' т'реба пом'агалника, сам з'рòбл'у.*

ПО-МАДЯ́РСЬКЫ [по-ма'д'ар'с'кы], *присл.* По-угорськи. *У нас у се'л'ї мало ко з'нає го'вори-ти по-ма'д'ар'с'кы.*

ПОМАЗГ҃УЛЯ́ННИЙ [пòмазгʉл'аний], а, е. Те саме, що **замазг҃уля́нний**.

ПОМАЗГ҃УЛЯ́ТИ [пòмазгʉл'ати], л'айу, л'у-л'аш (л'айеш), *док.* Те саме, що **замазг҃уля́ти**. *Нашчо ты, д'їтино, помазгʉл'ала т'аку 'файну к'нишку?* Пор. **мазг҃уля́ти**.

ПОМАЛАТЛОВА́ТИ, луйу, луйеш, *док.* Повеселитися, погуляти (переважно в стані сп'яніння). *У ф'айіна на с'вал'бі ты, чулу'віче, 'файно по-малатлуйеш.* Пор. **малатлова́ти**.

ПОМАЛА́ЦКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Пома-хати чим-небудь. *Помал'ацкав мало клепа'чом тай у'же зарòбив на фл'аику.* Пор. **мала́цкати**.

ПОМА́ЛЕНЬКЫ [пòмалин'кы], *присл.* Ласк. до помáлы.

ПОМАЛІ́ТИ, л'у, л'иш, *док., собі.* Повважати що-небудь малуватим, недостатнім. *Дус'тав 'файну*

час 'ц', 'айбо в:ун субі шчус' помáлив. Прòдала ми й'улина с'ведер за т'риц'ат' рубл'у, а тож си помá-лила та 'зачала уд н'а иче прòсити. Пор. **малі́ти**.

ПОМА́ЛЫ, *присл.* Помалу, поволі, потихеньку. *«Йак с'а 'майте?» — «По'малы». Не' п'лудї, їди май помáлы.* Див. ще **помáленькы**, **потіхенькы** 2.

ПОМА́ЛЫЙ, а, е. Те саме, що **зámалый**. *По-мала ми йс'а сòрочка.* Антонім **пòвеликый**.

ПОМА́ЛІТИ [пòмал'іти], л'їє, *док.* Помаліти.

ПОМАЛТЕ́РОВАНЫЙ [пòмалте'рований], а, е. Те саме, що **повакòвапый**. *Помалте'рована 'хыжа.*

ПОМАЛТЕ́РОВА́ТИ [пòмалте'ровати], л'руйу, л'руйеш, *док.* Те саме, що **повакòва́ти**. Поштука-турити. *Помалте'ровали ми 'хыжу из'вон.* Пор. **малте́рова́ти**.

ПОМА́ЛЬОВАНЫЙ [пòмал'ований], а, е. 1. По-мальований. 2. Пофарбований. *Помал'ован'ї двір'ї.*

ПОМА́ЛЬОВА́ТИ [пòмал'овати], л'руйу, л'руйеш, *док.* 1. Те саме, що **замальòва́ти**. 2. Пофарбувати. *Помал'уїу с'тул'ц'ї 'насин'о.* Пор. **мальòва́ти**.

ПОМА́ЛЬОВА́ТИСЯ [пòмал'оватис'а], *док.* 1. Те саме, що **замальòва́тися**. 2. Пофарбуватися. *Най бы с'а помал'овали 'с'ого 'тыжн'а вс'ї оболо-кы.* Пор. **мальòва́тися**.

ПОМАМÓНИТИ, н'у, ниш, *док.* Поворожити. *'Баба помáмонїла ми, тай 'ружса в н'а з нòгы зый-шла.* Див. ще **помонды́ати**. Пор. **мамóнити**.

ПОМАНИБРЬОВА́ТИ [пòманибр'овати], л'руйе, *док., військ., заст.* Здійснити маневри. *У 'вòйну 'вòйс'ко поманибр'овало по 'нашуму пòл'у.* Пор. **манибрюва́ти**.

ПО-МАСКА́ЛЬСЬКЫ [по-мас'кал'с'кы], *присл.* Те саме, що **по-ру́ськы** 2. *По-мас'кал'с'кы «ха-р'адио», а по-нашуму «добре».*

ПОМАСТІ́ТИ, машчу, мастиш, *док.* 1. Понасти-ти. 2. Побілити (стіни, стелю хати). *Треба ми пуд на 'кухни помастити.* 3. Те саме, що **повакòва́ти**. *Треба нам ішче звон 'хыжсу помастити.* Пор. **масті́ти**.

ПОМАТЛЮ́АТИ [пòматл'у'ати], л'айу, л'у-гаш (л'айеш), *док.* Помахати, порозмахувати. *По-матл'у'гав так ру'ками, шчо 'мало 'лампу не за'ва-див.* Пор. **матлюа́ти**.

ПОМАЧА́ЙКА, ы, жс. Помазок. *Бес помáчай-кы с'а бры'чм не' побры'тиш.*

ПОМА́ЧАНЫЙ, а, е. Вмокуваний. *По'мача-ный у с'метан'ї вад' в о'дойови, масти хл'їн.*

ПОМАЧА́ТИ *див.* **помáчовати**.

ПОМА́ЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, *недок., ПОМАЧА́ТИ, ч'айу, мачаш (ч'айеш), *док.* Вмокати. *Помачуй хл'їб у мас 'ц' та іиш.* 2. *док.* Те саме, що **умачати**. *Помáчавис 'у'с'у с'метану.* Пор. **мача́ти**.*

ПОМАЩЕ́НЫЙ, а, е. 1. Те саме, що **зама-ще́ный**. 2. Побілений (про стіни, стелю хати). *По-маш'чена 'хыжа.* 3. Те саме, що **повакòвапый**.

ПОМЕЖІ [поми'жи], *прийм.* Поміж. *Помі'жи братами Олекса був май'руzumний.*

ПОМЕЛО [пoмeлo], 'ла, ч. 1. Помело. 2. *перен., бот.* Омела біла (*Viscum album*).

ПОМЕНО, *присл.* Мимо. *Бив пу гулу'ві, а в'да-рив' помено.*

ПОМЕРЗЛИЙ, а, е. 1. Померзлий. 2. Який швидко мерзне (про людину). *Йа 'дуже по'мерзла жо'на.*

ПОМЕРЗЛЯК [пoмe'pз'л'ак], 'ка, ч., *зневаж.* Чоловік, що швидко мерзне; мерзляк. *Ты та'кий помер'з'л'ак, шчо не' 'годен ис' без рука'виц' 'уйти на двур?* Див. ще **замерзляк**.

ПОМЕРЗЛЯЧКА [пoмe'pз'л'ачка], 'ы, жс., *зневаж.* Жін. до **померзляк**.

ПОМЕРШІЙ, а, е. Померлий, покійник. *Да-лам на службу за по'мерш'ими.*

ПОМЕТАТИ, 'мечу, 'мечеш, *док.* 1. Покидати. *Мн'асо й'з'іти, а куст'кы пометали' через 'оболок.* 2. Порозкидувати. *Ба ко по'метав ст'руче по дв'орови?*

ПОМЕТАТИСЯ [пoмe'татис'а], 'мечус'а, 'мечес'а, *док.* Поборотися спортивно. *Йуро, йд'ім мало по'мечемес'а.* Пор. **метатися**.

ПОМЕТЕНС [пoм'итин'е], а, с., зб. 1. Підметене сміття. *Унеси вон по'митин'е.* 2. *перен., зневаж.* Про нікчемну людину. *Ты в'дно по'митин'е!*

ПОМІШТЕРИТИ, тир'у, териш, *док.* Помайструвати. *Завтра не' йду на р'об'оту та по'мештир'у мало 'коло 'хыжі.* Пор. **мештерити**.

ПОМІЛІНЬКАТИСЯ [пoми'лин'катис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Побавитися, поніжитися з дитиною або жінкою (чоловіком). *Помі'лин'ка-йус'а мало з унучком.* Пор. **милінькатися**.

ПОМИРОВАНИЙ, а, е, *церк.* Миропомазаний. *Йа 'нын'і поми'рована.*

ПОМИРОВАТИ, 'руйе, *церк.* Миропомазати кого-небудь (виконує священник). *Пуп помир'овав ус'ых, ко прий'шов на службу.* Пор. **мировати**.

ПОМИРОВАТИСЯ [пoмир'оватис'а], 'руйус'а, 'руйес'а, *док.* Миропомазатися. *Помиро'валимс'а 'той'ид 'л'і.* Пор. **мироватися**.

ПОМЫВАЛКА, 'ы, жс., *рідк.* Мийка для посуду. *Дис'им за'губила помы'валку.*

ПОМЫЙНИЦЯ [Пoмы'иниц'а], 'і, жс. Потік, утворений злиттям двох поточків біля с. Олександрівка Хустського р-ну, протікає через с. Новобарово Тячівського р-ну, біля с. Крайниково і через с. Сокирниця Хустського р-ну, права притока Тиси. *Со'кыр-ниц'а – По'мыйниц'а, но й' 'Салдобош не' 'вареш...*

ПОМЫКАНИЙ, а, е. Те саме, що **змыканий**. *'Кымос' 'томыкан'і цибул'і. По'мыканий за в'д'лос'е у'читим'ом, 'хлопчик розр'євавс'а.*

ПОМЫКАТИ, 'мычу, 'мычеш, *док.* Те саме, що **змыкати** 1. Пор. **мыкати** 1.

ПОМЫЛЯТИ [пo'мымл'ати], айу, аш (айеш), *док.* Якийсь час їсти повільно, неохоче. *Не' 'х'от'іло ми с'а 'йісти, лиш по'мымл'алам.* Див. ще **потыняти**. Пор. **мыляти**.

ПОМЫРКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **поболобоніти**. Пор. **мыркати**.

ПОМЫЦКАТИСЯ [пo'мыцкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Зачіпати кого-небудь з прихильності, закоханості. *Ми'гал 'мало по'мыцкавс'а з Ма-р'і'ков.* Пор. **мыцкатися**.

ПОМІЛКЫЙ, а, е. Те саме, що **зімлілкий**. *По-мілке бл'удо.* Антонім **поглубокий**.

ПОМІНІНИЙ [пумі'ненний], а, е. Пообіцяний. *Ис'а 'хыжа была пумі'нена 'н'ан'ком б'ратови.*

ПОМІНІТИ [пумі'нити], 'н'у, 'ниш, *док.* Пообіцяти. *Пумі'нили ми прий'ти 'завтра о'рати.* Пор. **мініти**.

ПОМІНІТИСЯ [пумі'нитис'а], 'н'уса, 'нис'а, *док.* Пообіцятися. *Дун'ка ми пумі'нилас'а прий'ти 'р'іну с'адити.* Пор. **мінітися**.

ПОМІСТЕ [пуміс'і'е], а, с. Місце для садиби, обійстя. *Е'се ст'рийово пуміс'і'е, да'йе ми ст'рий туй 'хыжу в'чінити.*

ПОМІТАЧ [пумі'тач], 'ча, ч. 1. Віник, мітла. *Ба де с'а д'ів пумі'тач, т'реба ми 'хыжу замес'ти.* 2. *перен., зневаж.* Людина, що виконує всяку мало-важливу, некваліфіковану роботу. *Йовишка не' чулу-вік, ай лиш пумі'тач.*

ПОМІТКОВАНЕ [пуміт'кован'е], а, с. Нехтування кого-небудь або чого-небудь. *Пуміт'кован'е чил'адником, хл'і'бом.* Пор. **помітковати**.

ПОМІТКОВАТИ [пуміт'ковати], куйу, куйеш, *недок., ким, чим.* Нехтувати кого-небудь або що-небудь. *Да'йте ми нур'малну р'об'оту, не' пуміткуйте м'нов.*

ПОМІТКОВАТИСЯ [пуміт'коватис'а], куйус'а, куйес'а, *недок., ким, чим.* Перебирати в кому-небудь або в чому-небудь. *Не' пуміткуйс'а луд'ми (хл'і'бом, й'д'ов).* Див. ще **перемітковатися**.

ПОМІШАНИЙ ¹ [пумі'шаний], а, е. Божевільний. *Не 'кывай у'ту 'д'і'ву, бо вна пумі'шана.*

ПОМІШАНИЙ ² [пумі'шаний], а, е. 1. Змішаний з різнорідних частин. *Пумі'шане'зерно пше'ниці'і й 'жита.* 2. З рисами батька й матері. *О'та д'і'тина пумі'шана – по'дабат'і на ву'ц'а, і на 'мат'і'р.*

ПОМІШАТИ [пумі'шати], 'шайу, 'м'ішаш ('шайеш), *док.* Завадити що-небудь зробити. *Она ми пумі'шала в'ту р'об'оту зр'обити.*

ПОМІШАТИСЯ ¹ [пумі'шатис'а], 'шайус'а, 'м'ішас'а ('шайес'а), *док.* Збожеволіти. *Тоц'а чу-лувік пумі'шав, як уд'н'ого жо'на в'мел'а.*

ПОМІШАТИСЯ ² [пумі'шатис'а], 'шайес'а, *док.* 1. Стати змішаним з різнорідних частин. *Пумі'шалис'а па'сул'і.* 2. Мати риси батька й матері.

Ма́р'ичини 'd'iti пом'шалис'а – 'вел:ис'а і в 'ма-т':ір, і в:уц':а.

ПОМЛА́ВИТИСЯ [пом'лавитис'а], виц':а, безос., док. Те саме, що **замла́витися**. *Майже бу-де дождж, бо пом'лавилос'а*. Пор. **мла́витися**.

ПÓМНОГО, присл. Більше, ніж треба, можна; забагато. *Помного с'уз'ала в'р'іху*.

ПОМНЯ́ВІТИ [помн'авити], вл'у, виш, док. Те саме, що **помня́кати**. Пор. **мня́віти**.

ПОМНЯ́ВІТИСЯ [помн'авитис'а], виц':а, док. Те саме, що **помня́катися**. Пор. **мня́вітися**.

ПОМНЯВЛÉНЬКИЙ [помн'авлений], а, е. Те саме, що **помня́каний**.

ПОМНЯЃУРЕНИЙ [пóмн'агурений], а, е. Пом'ятий. *Помн'агурин'і сливи*. Див. ще **помняв-лений**.

ПОМНЯЃУРИТИ [помн'агурити], р'у, риш, док. Пом'яти. *Що с' так помн'агурив гриби?* Пор. **мняѓурити**.

ПОМНЯЃУРИТИСЯ [помн'агуритиса], ри-ц':а, док. Пом'ятися. *Гец':а помн'агурили в 'тайстр'і парадци'і*. Пор. **мняѓуритися**.

ПÓМНЯККЫЙ [помн'акый], а, е. Те саме, що **зámняккый**. Антонім **пóтвeрдый**.

ПÓМНЯККО [помн'ак:о], присл. Те саме, що **зámнякко**. *Помн'ак:о на с'уй 'постели спати*. Ан-тонім **пóтвeрдо**.

ПОМНЯ́КНУТИ [помн'акнути], не, док. 1. Зробитися м'яким. *Ут тепло́ты соло́нина пом-н'акла*. 2. Те саме, що **перепу́кнути**. 3. ну, неш, док. Стати поступливим. *Отци'учора був 'дуже стрóгий, а 'нын'і май помн'ак*. Пор. **мня́кнути**.

ПОМНЯ́ЦКАНИЙ [помн'ацканий], а, е. Пом'ятий, подавлений, почавлений. *Помн'ацканий на ви́но з'резен*. *Помн'ацкана в автóбус'і д'ітина*. Див. ще **помнявлénый**.

ПОМНЯ́ЦКАТИ [помн'ацкати], айу, аш (айеш), док. Пом'яти, подавити, почавити. *'Нын'і помн'ацкалис'ме з'резен на ви́но*. *Так н'а помн'ац-кали в 'очереди, шчо 'ледвы 'дышу*. Див. ще **мня́ві-ти**. Пор. **мня́кати**.

ПОМНЯ́ЦКАТИСЯ [помн'ацкатис'а], ац':а, док. Пом'ятися, подавитися, почавитися. *Помн'ац-калис'а сливи, вже лиш на 'леквар 'добр'і*. Пор. **мня́катися**.

ПО-МÓЙОМУ [пó-мóйóму], **ПО-МÓМУ** [пó-мóму], присл. По-моєму. *Отó буде пó-мóйóму (мóму)*.

ПÓМОЛОДЫЙ, а, е. Те саме, що **зámолодый**. *Помолодый дл'а 'тóйі 'д'івкы жeн'их*. Антонім **пóстарый**.

ПО-МÓМУ див. **по-мóйóму**.

ПОМОНДЫ́АТИ, 'гайу, 'дыгаш ('гайеш), док. Те саме, що **помамо́нити**. *Ворошка помон-*

ды'гала бít 'іжн'а'кови, 'айбо не" помогло му. Пор. **монды́ати**.

ПОМОРД́УШЕНИЙ [пóмур'душений], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **поморд́ушити 1, 2**. *Пó-мур'душин'і 'хлóпц'ами, д'і'єкы 'ледвы с'а'уд:ыхали*. *Пóмур'душин'і 'псом 'ніт'ата*.

ПОМОРД́УШИТИ [пóмур'душити], шу, шиш, док. 1. Помучити, помордувати. *'Дуже пóмур'душив нес 'кури*. *'Хлóпц'і 'л'убл'ат 'мало пóмур'душити 'д'і-вок*. 2. Замордувати багатьох. *Пóмур'душив нес п'ят' 'ніт'ат*. Див. ще **умордушити 2**. Пор. **морд́ушити**.

ПОМОРД́УШИТИСЯ [пóмур'душитис'а], шус'а, шис':а, док. Помордуватися, помучитися. *Пóмур'душилис'а 'л'уде в 'дуже 'пóвному автóбус'і*. Пор. **морд́ушитися**.

ПОМОРКО́НІТИ [по'мо'рку'н'іти], 'н'у, мор-ко'ниш, *недок*. Те саме, що **поболобо́нити**. Пор. **морко́нити**.

ПОМОРКО́ТАТИ, 'кóчу, 'кочеш, док. Те саме, що **поболобо́нити**. Пор. **морко́тати**.

ПОМОТУ́ЛЬКАНИЙ [пóмутул'каний], а, е. По-плутаний (про нитки і под.). *Помутул'кан'і нит'кы*.

ПОМОТУ́ЛЬКАТИ [пóмутул'кати], 'кайу, 'тул'каш ('кайеш), док. Поплутати (нитки і под.). *Так ис' пóмутул'кала нит'кы, шчо н'і'як їх не" рyzмутул'кайу*. Пор. **моту́лькати**.

ПОМОТУ́ЛЬКАТИСЯ [пóмутул'катис'а], 'тул'каш':а, док. Поплутатися (про нитки і под.). *'Ге-ц':а пóмутул'кали 'панкликы*. Пор. **моту́лькати-ся**.

ПОМОХНА́ТІЛЫЙ [помохнат'ілыї], а, е. По-мохнат'іле ли́це.

ПОМОХНА́ТІТИ [помохнат'іти], 'т'і'у, 'т'і-йеш, док. Покритися мохом, пушком, волоссям. *'Мойа ку́ма гет помохнат'іла*. Пор. **мохнатіти**.

ПОМОЦОВА́ТИ, пóму'цуйу, пóму'цуйеш, док., *кого*. Побороти кого-небудь. *Іа го не" пóму'цуйу, бо в:ун май сил'ны*. Пор. **моцова́ти**.

ПОМОЦОВА́ТИСЯ [помоцоватис'а], пóму-цуйус'а, пóму'цуйес':а, док. Поборотися, поміря-тися силою. *'Петре, пóму'цуйемес'а 'мало?* Пор. **моцова́тися**.

ПОМОЧ́И, 'мóжу, 'можеш, док. Допомогти. Пор. **моч́и**.

ПОМО́ЧНИК, а, ч. Помічник. *Борзо́лович при-н'ус 'книшку гóтóву, шчо йа вже не" учин', шчо йа вже по'мочник кова́ча*.

ПОМУ́СТ [пóмуст], 'моста, ч., буд. Дошана підлога в хліві. *Треба мін'ати пóмуст, бо пог'нив*.

ПОМУЧА́НЕНИЙ [по'муча'нений], а, е. По-сипаний чи заплямований мукою. *По'муча'нене 'кі-сто, по'муча'нений 'реклик*. Див. ще **муча́ный 2**.

ПОМУЧА́НИТИ, 'н'у, 'ниш, док. Обкачати, посипати мукою. *Обы с'а 'кісто 'файно роска́чало, 'треба го по'муча'нити*. Пор. **муча́нити**.

ПОМУЧАНИТИСЯ [по'муча|нитис'а], 'н'ус'а, 'нис'а, *док.* Покритися чи заплямуватися мукою. *Дівів, Петре, як ис'а по'мучанив, поке'фуйс'а.*

ПОНАДВІЙЧУР [понад'війчур], *присл.* Підвечір, у підвечір'я. *У прунуй ішли вже понад'війчур.*

ПОНАДВОЄ [понадвоє], *присл.* Пополам. *Рузр'ізав йаблыкя понадвоє.*

ПОНАЗЗЫВАТИ [поназ:ы'вати], 'вайу, 'з:ываш ('вайеш), *док., рідк.* Те саме, що **понасклико́вувати**. Пор. **иззывать**.

ПОНАЛИШАНИЙ, а, е. Те саме, що **палішаний**.

ПОНАЛИШОВАТИ, шуйу, шуйеш, *недок.,* **ПОНАЛИШАТИ**, шайу, лишаш ('шайеш), *док.* Те саме, що **налиша́ти**.

ПОНАЛИШОВАТИСЯ [поналишоватис'а], шуйес'а, *недок.,* **ПОНАЛИШАТИСЯ** [поналишатис'а], 'лишац'а ('шайес'а), *док.* Те саме, що **налиша́тися**.

ПОНАМІТОВАТИ, туйу, туйеш, *док.* Понакидати.

ПОНАОДІВАТИ [понао'(у,в)д'івати], 'вайу, 'д'іваш ('вайеш), *док.* Одягнути багато що. *Понао'(у,в)д'івалис'мена с'а в'с'акуй'одежи, тане"сту-дено нам.* Див. ще **понатіговати 2**. Пор. **одіва́ти**.

ПОНАУПІКАТИ [понаупікати], 'кайу, 'пікаш ('кайеш), *док.* Те саме, що **наупіка́ти**.

ПОНАСКЛИКО́ВОВАТИ, 'кòвуйу, 'кòвуйеш, *док.* Скликати дуже багатьох. *Понаскликововали тул'ко 'гòс'ц'у, шчо не" было їм де 'с'істи.* Див. ще **поназзыва́ти**. Пор. **склико́вувати**.

ПОНАТІГАТИ¹ *див. понатіговати¹.*

ПОНАТІГАТИ² *див. понатіговати².*

ПОНАТІГОВАТИ¹ [понат'іговати], гу́йу, гу́йеш і **ПОНАТІГАТИ¹** [понат'ігати], 'га́йу, 'т'ігаш ('гайеш), *док.* Протягнути що-небудь у довжину. *Понат'іговалам си шпар'гы на двур'і, та йе ми де 'р'анд'е сушити.* Пор. **патіга́ти, тігати¹ 1**.

ПОНАТІГОВАТИ² [понат'іговати], гу́йу, гу́йеш, **ПОНАТІГАТИ** [понат'ігати], айу, аш (айеш) і **ПОНАТІГАТИ²** [понаг'ігати], 'га́йу, 'т'ігаш ('гайеш), *док. 1.* Натягнути що-небудь (про багатьох), понатягувати. *Понат'іговалис'ме 'пòвно 'жирд'а.* 2. Те саме, що **понаодіва́ти**; натягнути. *Ты 'доста мно́го 'òд'іжи на с'а понат'іговав.* *Понат'ігалам ну'ві парн'ан'кы на пар'ны.* Пор. **натігати, тігати²**.

ПОНАТРОЄ [по'натроє], *присл.* На три частини, натрое. *Розломилим богачі по'натроє, та ко́ж'уйд'ітин'і м уд'ілли.*

ПОНАХО́ЖОВАТИ, 'хòжуйу, 'хòжуйеш, *док.* Понаходити, познаходити. *Понахожовалам зрòші у чулу'вікувуй одежи.* Пор. **пахòжовати¹**.

ПОНАХО́ЖОВАТИСЯ [понахожоватис'а], 'хòжуйу, 'хòжуйеш, *док.* Понаходити, познаходити.

Понахожовалис'а зрòші у стар'уй одежи. Пор. **нахòжоватися¹**.

ПОНАЧЕТВЕРО, *присл.* На чотири частини, начетверо. *Та́кі 'были вели́кі шири́н'кы, шчо рузр'і-залис'ме їйх по'начетверо.*

ПОНДЬОЛА [пòнд'ола], ы, ж. Незвичайно широке жіноче плаття. *Шчо с'о¹д'іла на с'а 'пòнд'òлу йа-кус'?* Пор. угор. *rongyola* 'халат; домашнє плаття'.

ПОНЕРВÓЗИТИ [понер'вoзити], 'вòжу, 'вoзиш, *док.* Понервувати, будоражити якийсь час кого-небудь. *Понер'возилам го 'мало, пак 'ис'ме с'а помир'или.* Пор. **нервóзити**.

ПОНЕРВÓЗИТИСЯ [понер'вoзитис'а], 'вòжу-с'а, 'вoзис'а, *док.* Понервуватися, будоражитися якийсь час. *Понер'вoзивимс'а хут'-'кул'ко, 'заки м нала'див тот ста'нок.* Пор. **нервóзитися**.

ПÓНИЗЬКИЙ [понис'кий], а, е. Те саме, що **зánизький**. *Сис'stuhl 'понис'кий.* Антонім **пòвысокий**.

ПÓНИЗЬКО [понис'ко], *присл.* Те саме, що **зánизько**. *Понис'ко с'те при'били по'лиц'у.* Антонім **пòвысоко**.

ПОНІКАНИЙ, а, е. Те саме, що **подівлений**. *Пòникана 'нами д'ітина 'была 'доста чор'нин'ка.*

ПОНІКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **подиві́ти**. *«Пан 'майстер, пòникайте».* *Прийшов, пòникав.* *«Мо́жеш 'їісти хл'їба, хлòпче, у'чини шче 'òден хлòмут».* Пор. **нікати**.

ПОНІКАТИСЯ, айус'а, ас':а (айес':а), *док.* Те саме, що **подиві́тися**. *Л'убо с'а пòникати, ко́ли сат ц'віте.* Пор. **нікатися**.

ПОНІЩИТИ [пòнищити], чу, чиш, *док. 1.* Понищити. 2. Привести в непридатність, поспувати. *Пòнищчили 'кури с'к'їну, та т'реба їй завако-вати.* Пор. **ніщити**.

ПÓНОЖІ [пòнòжі], жу, мн., *ткац., заст.* У кроснах педалі, за допомогою яких тчуть полотно, перемикаючи нитки основи. *'Поножами с'а мін'айут нит'кы ос'новы.*

ПÓНОЧИ [пòночи] *присл.* Те саме, що **но́чов**. *Не" хòди 'ноночи', бо шче т'а кòс' не перестане.*

ПООБÉРТАНИЙ [пув'бeртаний], а, е. Перевернений. *Ци вже пув'бeртана в'тава?*

ПООБЕРТА́ТИ [пув'бeртати], 'тайу, 'бeрташ ('тайеш), *док.* Перевернути на другий бік все підряд. *Пув'бeртай 'р'анд'е на ш'парз'і.* *Пув'бeрталам 'с'іно.* Пор. **обeрта́ти**.

ПООБЗІРАНИЙ [пув'бзираный], а, е. Те саме, що **подівлений**.

ПООБЗІРА́ТИ [пув'бзи'рати], 'райу, 'зираш ('райеш), *док.* Те саме, що **нодиві́ти**. *Уже йдеме, лиш най пув'бзирайу йсе полòт'но.* Пор. **обзирáти**.

ПООБЗІРА́ТИСЯ [пув'бзи'ратис'а], 'райус'а, 'зирас'а ('райес'а), *док.* Оглянутися, озирнути-

ся. *Пувбзираламс'а, а за мнѡв нес бѣжит.* Пор. **обзырати́ся**.

ПООБЫЙСЬКАНИЙ [пув'быйс'каний], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **пообыйськати́**. У пув'быйс'кану́й *мат:ерив гулу'ві хлопчика 'было 'пѡвно гнит.*

ПООБЫЙСЬКАТИ [пув'быйс'кати], 'кайу, 'быйс'каш (кайеш), *док. 1. Пошукати. Пувбыс'калам ус'у 'хыжу, а не' найш'лаам пац'ур'кы. 2. Старанно оглянути волосаний покрив голови. Пув'быйс'кай ми 'гѡлѡву, бо шчус' н'а свер'бит.* Пор. **обыйськати́**.

ПООБІДИ [пѡб(в)бід'і], *присл.* У післяобідню пору. *Пѡббід'і (пѡв'бід'і) буде́ме с'а купати в 'Тис'і.*

ПООБУВАНИЙ [пув'буваный], а, е. Озутий. *Мѡйі 'д'іти вс'і пув'буван'і.*

ПООБУВАТИ [пув'бувати], 'вайу, 'буваш (вайеш), *док. Озути кількох чи багатьох. Пув'бувалам д'іти та пус'тилам йіх на двур.* Пор. **обувати́**.

ПООБУВАТИСЯ [пув'буватис'а], 'вайус'а, 'бувас'а (вайес'а), *док. Озутися (про кількох чи багатьох), повзуватися. Пув'бувалис'а в ну'ві чіжмы та пуш'ли на та'нці'.* Пор. **обуватися́**.

ПООДЕН [пѡвден], дна, дно. Поодинокий. *Абы с'а лиш 'пѡвден уродив та'кый, йак ты, тай ѡто м'ного. 'Пѡвден чил'адник за та'кі 'фітл'і 'годен с'а й ро'сердити.*

ПООДІВАНИЙ [пувд'іваний], а, е. 1. По черзі протягнутий через отвір у яких-небудь предметах дріт, нитка і под. *Нат'а'гли пувд'іваний у л'ац'і друг.* 2. мн. Одягнені по черзі. *Пувд'іван'і 'д'іти сто'йали 'серет'хыжі.* Див. ще **поубіраний 1**.

ПООДІВАТИ [пувд'івати], 'вайу, 'д'іваш (вайеш), *док. 1. По черзі протягнути через отвір яких-небудь предметів дріт, нитку і под. Пувд'івай друг у вс'і 'еушка. 2. По черзі одягнути яку-небудь кількість людей. Пувд'івайте д'іти тепло, бо надвур'і морос.* Пор. **одівати́**.

ПООДІВАТИСЯ [пувд'іватис'а], *док. 1. 'д'і-вац'а: 1. Протягнутися через отвори. Пувд'івалас'а пов'и'тиц'а в п'ут.* 2. 'вайемес'а, 'вайетес'а. По черзі одягнутися (про певну кількість людей). *Пувд'івалис'мес'а та пуш'лис'ме на рѡбѡту.* Пор. **одіватися́**.

ПООДНО [пувд'но], *присл.* Поодинці. *Иш'лис'-ме до 'хыжі пувд'но.*

ПООДОПІРАНИЙ [пувдо'пираний], а, е. Повідчиняний. *Пувдо'пиран'і д'вир'і.*

ПООДОПІРАТИ [пувдопирати], 'райу, 'пираш (райеш), *док. Повідчиняти. Ко пувдоп'ирав обѡло'кы, та устудилас'а 'хыжа?*

ПООКРЕМЕ [пувк'реме], *присл.* Окремо. *Мы з д'іт'ми живе́ме пувк'реме.*

ПООЛѠЯНЕНИЙ [пѡ(в)лѡйаненый], а, е. Заправлений або змашений олією. *Пѡ(в)лѡйанена зр'інка хл'іба.*

ПООЛѠЯНИТИ [пѡ(в)лѡйанити], н'у, ниш, *док. Заправити або змастити олією. Пѡ(в)лѡйанилам па'сул'і.* Пор. **олѡянити́**.

ПООНАДЖЕНИЙ [пѡд(ѡ,у,в)на'женый], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **поонаджити́**. *Пѡв'на'жене ну'віс'мо, пѡд'на'жена цѣбул'а.*

ПООНАДЖИТИ *див. поонадіти́.*

ПООНАДІТИ [пѡд(ѡ,у,в)над'іти], ійу, ійеш і **ПООНАДЖИТИ** [пѡд(ѡ,у,в)на'жити], з'у, з'иш, *док. Виконати яку-небудь роботу. Рас пѡд(в)нат'с'вѡйу рѡбѡту, а пак іди ку'ды хочеш.* Див. ще **поонаджити́**. Пор. **онадіти́, онаджити́**.

ПООСТРѠНИЙ [поостр'еный, пѡвстр'еный], а, е. Погострений. *Пѡвстр'ена со'кыра.*

ПООСТРИТИ [поострити, пѡвстрити], 'остр'у, 'остриш, *док. Погострити. Пѡвстр'и ми 'мало 'кѡсу.* Пор. **острити́**.

ПОПАД [попад(т)], ду, ч. Один прийом. *За два 'попады вс'е м'н'асѡ йз'ів. С 'першого 'попаду м'с'а в'ц'ілив у 'зайац'у.*

ПОПАДІЦЯ [попа'диц'а], і, ж., іхтіол. Гірчак (*Rhodeus amarus*). *Та'кі в т'а 'ючі чил'ин'і, ги в попа'диц'і.*

ПОПАЗІТИСЯ [по'пазитис'а], 'пажус'а, 'пазис'а, *док. Збагатитися в кілька етапів. Андр'ій у кал'гѡз'і був кладуви'чиком та по'пазис'а читаво.* Пор. **пазитися́**.

ПОПАРОВАНИЙ, а, е. Поправлений, полагджений. *Попарований 'машлик.*

ПОПАРОВАТИ, 'руйу, 'руйеш, *док. Поправити, полагодити. Попаруй пар'ны на 'постели, бо по-звер'талис'а.* Пор. **паровати́**.

ПОПАРОВАТИСЯ [попароватис'а], 'руйус'а, 'руйес'а, *док. Налагодитися, зайняти зручніше положення. Не' 'добре си'диш, попаруйс'а май 'л'іше.* Пор. **пароватися́**.

ПОПАСКУДНІЛИЙ [попаскудн'ілий], а, е. Який став негарним. *Попаскудн'іла свита, д'івка.*

ПОПАСКУДНИТИ [попаскудн'іти], ійу, ійеш, *док. Стати негарним. Ба шчо вта жо'на так попаскудн'іла.* Пор. **паскуднити́**.

ПОПАСОВАТИ, суйу, суйеш, *недок.* Пасти, попасати.

ПОПАСТИСЯ [по'пастис'а], 'падус'а, 'падес'а, *док. Мати удачу, успіх. Ота с'а 'добре по'пала, бо пуш'ла за по'па.*

ПОПАСТЫРИТИ, р'у, риш, *док.* Попастушити. *Попастыривим три годы.* Див. ще **почередарити́**. Пор. **пастырити́**.

ПОПАХАНИЙ, а, е. Понюханий. *Поп'аханий 'пѡрфін ми'н'і с'а пул'убив.*

ПОПАХАТИ, айу, аш (айеш), док. Понюхати. *Попахай, йак 'файно 'пахне с 'віжсьй хл'ін*. Пор. **пахати**.

ПОПЕР, по́пру, ч. 1. кул. Чорний перець (прянощі). *Кути ми по́пру. Такий ис', Цил'ку, не до-брий, ги по́пер*. 2. перен. Родимка. *У 'декого вс'е 'т'іло в по́прах*.

ПОПЕРЕК. 1. присл. Упоперек. *Клади берве-но не по́здбвж, а по́перек*. 2. У знач. прийм. з род. відм. *Поклав плиту по́перек хл'їва*. 3. присл. Навпростець. *Йа пуц'ла не 'около, ай по́перек, абы май скоро прийти*. Див. ще **напоперек, напоперекы**.

ПОПЕРЕКАЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, док. Перекотити (про багатьох). *Поперекачовалис'ме бервено май блис'ко т'хыжы*.

ПОПЕРЕМІТОВАТИ, туйу, туйеш, док. Поперекидувати. *Поперемітовавим ус'і дошкы, айбо 'файных им 'мало найшбв*.

ПОПЕРЕПУЖАТИ див. **поперепужовати**.

ПОПЕРЕПУЖАТИСЯ див. **поперепужоватися**.

ПОПЕРЕПУЖОВАНІЙ, а, е, мн. Дієприкм. пас. мин. ч. до **поперепужовати**. *Поперепужована пїяниця 'бв д'їтвора ледвы с'а вс'д'к'їїла*.

ПОПЕРЕПУЖОВАТИ, жуйу, жуйеш і **ПОПЕРЕПУЖАТИ**, 'жайу, 'пужаш ('жайеш), док. Перелякати багатьох. *Так кри'чиш, шчо 'чил'ат' попе-репужаш*. Див. ще **поприпужовати**. Пор. **перепужовати**.

ПОПЕРЕПУЖОВАТИСЯ [попере'пужовати-с'а], жуйус'а, жуйес'а і **ПОПЕРЕПУЖАТИСЯ** [попере'пужатис'а], жайус'а, жас'а (жайес'а), док. Перелякати (про багатьох). *Ут'ого пса попе-репужовалис'а вс'і кури*. Див. ще **поприпужоватися**. Пор. **перепужоватися**.

ПОПЕСТИТИСЯ [по'пеститис'а], 'пешчус'а, 'пестис'а, док. 1. Ластитися, пеститися якийсь час. 2. Якийсь час викликати до себе любов, співчуття. *Йе їуй 'коло 'кого 'пеститис'а, бо чулу'вік у 'ній до-бр'ак*. Пор. **пеститися**.

ПО-ПЕСЬЦЫ [по-'пис'ц'ы], присл. 1. По-собачому. *Скаче по 'пис'ц'ы*. 2. перен. Негідно, непристойно. *Ты, не 'боре, по'водис'а ис 'старшым чулу'віком по-'пис'ц'ы*.

ПОПЕЧІ [попеч'и], 'печу, 'печеш, док. Попекти. Пор. **печі**.

ПОПЕЧІСЯ [попеч'ис'а], 'печус'а, 'печес'а, док. Попектися. Пор. **печіся**.

ПОПИВАЙКА, ы, ч., ж., зневаж. П'яниця. *Тот попи'вайка у'се бы лиш пив*.

ПОПІК, а, ч., ласк. Милій, улесливий молодий піп. *У нас у сил'і 'дуже 'файный 'попик, мы го вс'і л'убиме*.

ПОПІЛЕНИЙ, а, е. Попиляний. *Попі'лн'і дры'ва*.

ПОПИЛИТИ, пил'у, 'пилиш, док. 1. Попиляти якийсь час. *Попі'лив 'мало, а пак л'ах нуд 'деревом у 'х'ол'д'ї*. 2. Попиляти всю кількість чого-небудь. *Попі'лилис'ме дры'ва*. Пор. **пиляти**.

ПОПИЛОВАТИ, 'луйу, 'луйеш, док. Поспішити. *Ты 'мало попи'лов'ав на ав'тобус, бо в'ун шче не 'скоро буде. Она на н'а попи'лов'ала, та за'была ку-п'ити хл'їба*. Див. ще **пиловатися, попиловатися**. Пор. **пиловати**.

ПОПИЛОВАТИСЯ [попило'ватис'а], 'луйус'а, 'луйес'а, док. Те саме, що **попиловати**. *Не 'попи-луйес'а, та не 'встигнеш*. Пор. **пиловатися**.

ПОПІСКО, а, ч. Кремезний піп. *Такий у су-л'ід 'нуму се'їл'ї по'писко, шчо здалеку го 'витко*.

ПОПИСЛЯКОВАТИ [пописл'аковати], 'куйу, 'куйеш, док., вульг. Те саме, що **попысканити**. Пор. **писляковати**.

ПОПИЩАЛАТИ [попишчалати], 'лайу, 'чалаш ('лайеш), док. Пограти якийсь час на сопілці. *Йак ис'ме приї'їли из вош'колы, та 'мало с'ме по-пишчалали*. Пор. **пищалати**.

ПОПІПНЯТИ [по'пыпн'ати], айу, аш (айеш), док., зневаж. Якийсь час повільно робити що-небудь. *По'пын'ала, по'пын'нала тай лі'шила р'об'о-ту*. Пор. **пыпняти**.

ПОПЫРДЖЕНІЙ [по'пыр'женый], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **попырджити**. *По'пыр'жена ко'за 'радо 'бігала по тра'ві*.

ПОПЫРДЖИТИ [по'пыр'жити], док. 1. Зит. Здійснити злучку з козою (про цапа). *Пове'лис'ме к'дзу ит'цапови, в'бы йі по'пыр'жив*. 2. З'у, з'иш, перен., вульг. Те саме, що **подворіти**. Пор. **пырджити**.

ПОПЫРДЖИТИСЯ [по'пыр'житис'а], док. 1. З'иш:а. Вступити в злучку (про цапа й козу). 2. З'ус'а, з'ис'а, перен., вульг. Те саме, що **подворітися**. 2. Пор. **пырджитися**.

ПОПЫСКАНИТИ, н'у, ниш, док., вульг. Попаше-кувати якийсь час. *По'лан'а хут'їде попысканит, она с'а н'їкого не 'ган'бит*. Див. ще **подз'яквати, подз'япати, пописляковати, попысковати**. Пор. **пысканити**.

ПОПЫСКОВАТИ, 'куйу, 'куйеш, док., вульг. Те саме, що **попысканити**. Пор. **пысковати**.

ПОПЫСНИК, а, ч. Удар по обличчю, ляпас. *Йак ти дам 'пару по'пыснику, та будеш 'тиха*.

ПОПЫТАНИЙ, а, е. Помацаний. У по'пыта-нуму 'жибі найшовим 'пару куп'їюк.

ПОПЫТАТИ, айу, аш (айеш), док. Помацати. *По'пытав хл'ін, ци шче 'теплый*. Пор. **пытати**.

ПОПЫТАТИСЯ [по'пытатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Помацатися. *По'пытавс'а за 'вуха*. Пор. **пытатися**.

ПОПЫХОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **попыховати**. *Попыхований 'д'їв'ков хл'одшч'буш до 'ній не 'пушбв*.

ПОПЫХОВА́ТИ, 'хуйу, 'хуйеш, *док., ким.* По-ставитися до кого-небудь з погордою. *Попыхо'вала ним, 'айбо за'была, й'акб'е й'і в'з'ав.* Пор. **пыхова́ти.**

ПОПІПКАТИ *див. ПОПІПКОВАТИ.*

ПОПІПКОВАТИ [пу'піпковати], куйу, куйеш, *недок.* **ПОПІПКАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Покурити тютюну за допомогою люльки. *По'піпкав си 'д'ідо тай задр'імав. 'Ходит 'д'ідо пу'піпкуй'ючи.* Пор. **піпкати.**

ПОПІТИ [п'опіти], *док. 1.* 'пійе, *док.* Якийсь час кукурікати (про півня). *Ку'гут у'же в 'другый рас по'нів, 'треба в'ста'вати. 2. перен., зневаж.* Сміятися надривисто якийсь час. *Кул'ко меш, 'Циле, 'піти, у'же с' 'доста по'піла!* *Див. ще про'ніти.* Пор. **піти.**

ПОПІШАНИК [пу'пішаник], а, ч., *зневаж.* Маленький хлопчик або старий чоловік, який буває мокрий від власної сечі. *Йа на 'того старого пу'пішаника не' 'годна до'п'рати.* *Див. ще п'усцяник.*

ПОПІШАНИЙ [пу'пішаний], а, е. Мокрий від власної сечі. *Пу'пішаний 'д'іт'вак.* *Див. ще обы'сця-ний, по'нішканий, по'сиканий 1, п'усцяпый.*

ПОПІШАТИ [пу'пішати], айу, шаш (айеш), *док.* Те саме, що **обы'сця'ти.** *Див. ще по'пішкати.* Пор. **пішати.**

ПОПІШАТИСЯ [пу'пішатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Стати мокрим від власної сечі. *Пе'ре'в'д'ін 'д'і'тину, бо пу'пішалас'а.* Пор. **пішатися.**

ПОПІШКАНИЙ [пу'пішканий], а, е, *дит., ласк.* Те саме, що **по'пішаний.**

ПОПІШКАТИ [пу'пішкати], айеш, *док., дит., ласк.* Те саме, що **по'пішати** (про дитину). Пор. **пішкати.**

ПОПІШКАТИСЯ [пу'пішкатис'а], ац'а, *док., дит., ласк.* Те саме, що **по'пішатися** (про дитину). Пор. **пішкатися.**

ПОПЛА́ТАНИЙ, а, е. Полатаний. *Поп'латан'і на'г'ви'ц'і.*

ПОПЛА́ТАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Полатати. Пор. **плáтати.**

ПОПЛЫ́СТИ, ль'ву, ль'веш, *док.* Попливти, поплисті. Пор. **плы́сти.**

ПОПЛІСНІЛИЙ [пу'пл'іс'ні'лий], а, е. 1. Запліснявілий. *Пупл'іс'ні'лий сыр.* *Див. ще запліснійлий, спліснійлий. 2. перен.* Худий, хворакуватий, із сірим обличчям. *Пупл'іс'ні'лий Попович 'ледвы 'ходит.*

ПОПЛІСНІТИ [пу'пл'іс'ні'ти], ійе, *док.* Запліснявіти. *Пупл'іс'ні'ів хліп.* *Див. ще запліснити, спліснити.* Пор. **пліснити.**

ПОПЛІШЕ́НИЙ¹ [пу'пл'і'шений], а, е. Закріплений за допомогою плішки. *Іс'а мо'тыка 'добре пупл'ішена, не" с' 'ц'а'гнес'а.*

ПОПЛІШЕ́НИЙ² [пу'пл'і'шений], а, е. Пострижений нерівно, сходинками. *Пупл'ішений 'д'іт'вак.*

ПОПЛІШІ́ТИ¹ [пу'пл'і'шити], 'шу, 'шиш, *док.* Закріпити за допомогою плішки. *Пупл'ішив ти так 'кбсу, шчо в'же с'а не" ме 'хлипати.* Пор. **пліші́ти**¹.

ПОПЛІШІ́ТИ² [пу'пл'і'шити], 'шу, 'шиш, *док.* Постригти нерівно, сходинками. *Ко т'а, Ми'гал'ку, так пупл'ішив?* Пор. **пліші́ти**².

ПОПЛІШІ́ТИСЯ¹ [пу'пл'і'шитис'а], 'шиц'а, *док.* Закріпитися за допомогою плішки. *Мо'тыка 'добра, аш пупл'ішиц'а, бо 'інак с'а с' 'ц'а'гне.* Пор. **пліші́тися**¹.

ПОПЛІШІ́ТИСЯ² [пу'пл'і'шитис'а], 'шус'а, 'шис'а, *док.* Постригтися нерівно, повистригати місцями волосся на голові (переважно про дитину). *Тот 'іт'вак а'чин' с'а сам так пупл'ішив с'переду?* Пор. **пліші́тися**².

ПО́ПЛОН, а, ч. Ватна ковдра. *Пут 'поп'лоном 'тепло.* Пор. угор. *raplan* т.с.

ПОПЛУ́НГУРОВА́ТИ, по'плунгу'руйу, 'руйеш, *док.* Те саме, що **полодарьова́ти.** Пор. **плунгу́рова́ти.**

ПОПОЗІ́РАНИЙ, а, е. Те саме, що **поді́влений.**

ПОПОЗІ́РАТИ, 'райу, 'зираш ('райеш), *док.* Те саме, що **подиві́ти.** *Х'от'і'вим по'позі'рати, шчо вто за 'д'і'вка.* Пор. **позіра́ти.**

ПОПОЗІ́РАТИСЯ [по'позі'ратис'а], 'райус'а, 'зирас'а (райес'а), *док.* Те саме, що **подиві́тися.** *Треба ми с'а 'добре по'позі'рати, ци вто взу'правд'і ан'лі'йка.* Пор. **позіра́тися.**

ПОПОЛУ́ДЕНКОВА́ТИ [п'оп'олудинко'вати], 'куйу, 'куйеш, *док.* Пообідати. *По'полудин'куйеме та бер'емес'а за 'копан'е.* Пор. **полуденкова́ти.**

ПОПО́ЛУДНЮ [п'оп'олудн'у], *присл.* Пополудні. *По'полудн'у 'возиме' с'іно.*

ПОПО́ЛЬОКАНИЙ [по'пол'оканий], а, е. Пополосканий. *Попол'окане 'р'анд'е.*

ПОПО́ЛЬОКА́ТИ [по'пол'окати], 'кайу, 'л'о-каш ('кайеш) *док.* Пополоскати. *Попол'окай, Мари-ко, 'р'іну та при'став й'і в'р'ити с'вин'ати.* *Див. ще по'польоч'і.* Пор. **польока́ти.**

ПОПО́ЛЬОЧІ [по'пол'очи], п'оп'ол'бчу, по'пол'очеш, *док.* Те саме, що **по'польока́ти.**

ПОПОПРЕ́НИЙ, а, е. Те саме, що **попре́ний.** *Доста 'читаво по'поп'ренный 'левеш.*

ПОПОПРІ́ДЖАНИЙ [по'по'при'жаний], **ПОПОПРІ́ДЖЕ́НИЙ** [по'по'при'жений], а, е. Те саме, що **попри́джаний.**

ПОПОПРІ́ДЖЕ́НИЙ *див. по'поп'ри́джаний.* **ПОПОПРІ́ДЖИТИ** [по'по'по'при'жити], 'жу, 'жиш, *док.* Заправити страву, салат і т.д. молотим червоним перцем. *Йа лиш 'мало по'по'по'при'жу йс'у страву.* Пор. **по'по'при́джити.**

ПОПОПРІ́ТИ, 'р'у, 'риш, *док.* Те саме, що **по'по'при́ти.** *Попол'рилам 'кур'ачый 'левеш.*

ПОПОРА́ЙТИ [по'по'райіти], 'райу, 'райіш, *док.* Поробити; впорядкувати. *Попора'йілам ус'е за пуд'а.*

ПОПОРОХНАВІЛИЙ, а, е. Потрухлявілий.

Попорохнавіла дошка.

ПОПОРОХНАВІТИ, їє, док. Потрухлявіти.

Уд дозгого стоїан а попорохнавіли дрыва. Пор. **порохнавіти**.

ПОПОРТИТИ, по́рчу, портиш, док. Попсувати, пошкодити, поламати. *По'портив ми д'їт'вак біцігл'ї.* Пор. **пóртитися**.

ПОПОРТИТИСЯ [по'портитис'а], тиг'а, док. Попсуватися, пошкодитися, поламатися. *По'портилис'а ут'сырости баран'ачі и'куры.* Пор. **пóртитися**.

ПОПОРЧЕНИЙ, а, е. Попсований, пошкоджений, поламаний. *По'порченный хл'їн (сыр, часу'ник, столиц').*

ПОПОЧІВАНЄ [попо'чиван'є], а, с. Короткий відпочинок час від часу. *Без попо'чиван'а сис'міх не' до'несу.* Пор. **попочивати**.

ПОПОЧИВАТИ, вайу, чиваш (вайеш), недок., **ПОПОЧИТИ**, чину, чинеш, док. Відпочивати час від часу. *Беремено 'было т'ашке, та 'мус'ілам попочи'вати.*

ПОПОЧИВОК, вку, ч. Короткочасний відпочинок. *Не'се беремено с по'почивками.*

ПОПОЧИТИ див. **попочивати**.

ПОПРАВДІ [поп'равд'ї], присл. Справді, дійсно. *Іа по'правд'ї 'была 'нын'ї на рóбóт'ї.* Див. ще **узуправді**.

ПОПРАВЛЯТИСЯ [поп'равл'атис'а], л'айус'а, 'равл'ас'а (л'айес'а), недок., **ПОПРАВІТИСЯ** [поп'равитис'а], вл'ус'а, вис'а, док. Набирати вагу тіла; рости. *Іаг го пóвперóвали, та 'зачавс'а по'правл'ати.* Не' ко'шу рас тра'ву, най с'а шче по'правл'ат (поп'равл'айе). Див. **п'равитися**.

ПОПРЁНИЙ, а, е. Заправлений чорним перцем. *По'прёный левеш (салат).*

ПОПРИ, прийм., з род. відм. Біля. *Іш'лам 'нын'ї попри 'вашуйї 'хыжі.* Молодиц'а си'д'їла попри 'шо'фера.

ПОПРІГА, ы, жс., бот. Стручковий перець однорічний (*Capsicum annuum*), а також йог плід. *По'прига їє солотка й гур'ка.* ▲ **Гур'ка по'прига** – гіркий перець (овоч і молотий); **Молота по'прига** – молотий перець (солодкий та гіркий); **Солотка по'прига** – солодкий перець (овоч і молотий). Пор. угор. *parǵika* т.с.

ПОПРІДЖАНИЙ [поп'ри́жаний], **ПОПРІДЖЕНИЙ** [поп'ри́жений], а, е. Заправлений молотим червоним перцем (про страву, салат і т.д.). Див. ще **попопріджаний**. *По'при́жане м'н'асо.*

ПОПРІДЖЕНИЙ див. **попріджаний**.

ПОПРІДЖИТИ [поп'ри́жити], жу, жиш, недок. Заправляти страву, салат і т.д. молотим червоним перцем. *Мы майбуш по'при́жме солóткув по'при́гив.* Див. ще **попопріджити**.

ПОПРИКА́ЗОВАТИ, зуйу, зуйеш, док. Те саме, що **показковати**. *Та'ке ми попри'казовала, шчо 'н'їда бы м не' знала, аш та'ке їє.* Пор. **прика́зовати**.

ПОПРИКА́ПЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, док. Приєднати (про багатьох). *По'при'капчовалам жап'ками 'р'анд'є до и'парты, вбы го 'вітер не' пу'н'ус.* Пор. **прика́пчовати**.

ПОПРИПУ́ЖОВАНИЙ, а, е, мн. Те саме, що **поперепу́жований**. *По'при'пужован'ї 'д'їти с'тр'аталис'а пут сто'лом.*

ПОПРИПУ́ЖАТИ див. **поприпу́жовати**.

ПОПРИПУ́ЖАТИСЯ див. **поприпу́жоватися**.

ПОПРИПУ́ЖОВАТИ, жуйу, жуйеш і **ПОПРИПУ́ЖАТИ**, жайу, пужаш (жайеш), док. Те саме, що **поперепу́жовати**. Пор. **припу́жовати**.

ПОПРИПУ́ЖОВАТИСЯ [попри'пужоватис'а], жуйуц'а і **ПОПРИПУ́ЖАТИСЯ** [попри'пужатис'а], жайуц'а, док. Те саме, що **поперепу́жоватися**. Пор. **припу́жоватися**.

ПОПРИСКІПЛЬОВАТИ [поприс'кіпл'овати], л'уйу, л'уйеш, док. Прищепити (про багатьох). *'Того дн'а поприс'кіпл'овавим у'с'ї іаблун'кы.* Пор. **скіп'їти**.

ПОПРІ́ТИ, по́пр'у, по́приш, недок. Заправляти страву, салат і под. чорним перцем. *Муй чулу'вік не' по'прит'левеш, бо вто му и'ководит.* Див. ще **попопрі́ти**.

ПОПРІ́ЖАТИ, айу, аш (айеш), док. Те саме, що **попу́жати**. *Куй им 'была ма'ла, та 'вуйко н'а л'убив по'прыжати пе'ром 'зус'ачым, бо іа с'а бо'їала пе'ра.* Пор. **пры́жати**.

ПОПРОВБАЛОВА́ТИ [поп'рòвбалo'вати], лу́йу, лу́йеш, док. Спробувати. *Ко не' прòвбалóує, тот 'н'їда н'їч не' їоден буде вчи'нити.* Див. ще **попрòвбòвати**. Пор. **прòвбалóвати**.

ПОПРÒВБОВАНИЙ [пòп'рòвбòваний], а, е. Спробований. *Пòп'рòвбòваний ма'шинкòв учи'нити.* 2. Те саме, що **поку́шаний**.

ПОПРÒВБОВАТИ [пòп'рòвбòвати], буйу, буйеш, док. 1. Те саме, що **попрòвбалóвати**. 2. Те саме, що **поку́шати**.

ПОПРОЛІ́ШАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **попроли́шати**. *Так ис'поко'сив, що вс'талос'а пòвно попро'лишанóйї не'кошенóйї тра'вы.* Див. ще **попролі́шований**.

ПОПРОЛІ́ШАТИ, шайу, лишаш (шайеш) і **ПОПРОЛІ́ШОВАТИ**, лишуйу, лишуйеш, док. Зробити багато пропусків, огріхів. *Ты попролі'шала пòвно їóзу в гр'атках.* Пор. **пролі́шати**.

ПОПРОЛІ́ШОВАНИЙ, а, е. Те саме, що **попролі́шаний**. *По'пролі'шован'ї не'копан'ї шо'ры бура'ку.* Див. ще **попролі́шаний**.

ПОПРОЛІ́ШОВАТИ див. **попролі́шати**.

ПОПРОМЫКАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **попромыкати** 1, 2.

ПОПРОМЫКАТИ, ¹кайу, ¹мыкаш (кайеш), док. 1. Поковтати. *Йа вту манку скоро попромыкала.* 2. Покористуватися промокальним папером. *Попротомыкай вино на скатерти.* Пор. **промыкати**.

ПОПРОСИТИ, ¹р'ошу, ¹росиш, док. 1. Попросити. 2. кого. Вибачитися. *Сама м трафу столочила, сама йі підкошу, сама м л'унка роєс:ердила, сама го підпрошу.*

ПОПРҀГА [поп'пруга], ы, ж., лісор., заст. Одна з поперечних колод, якими з'єднують поздовжні колоди в плоті сплавного лісу. *Попр'пруга – вто поперечне дерево в б'б'к'р'і.*

ПОПРЯЖКАНИЙ [попр'аш'каний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **попряжкати**. *Файно попр'ашкан і к'он і будут добре вести вус.*

ПОПРЯЖКАТИ [попр'аш'кати], ¹кайу, ¹р'ашкаш (кайеш), док. Позастібати реміні за допомогою пряжок. *Попр'ашкав к'он і тай с'ів на вус.* Пор. **пряжкати**.

ПОПРЯЖКАТИСЯ [попр'аш'катис'а], ¹кайу-с'а, ¹р'ашкас'а (кайес'а), док. Позастібатися ремінями за допомогою пряжок. *Попр'ашкалис'а х'л'оц'і тай пуш'ли на т'а'ниц'і.* Пор. **пряжкатися**.

ПОПРЯТАНИЙ [попр'атаний], а, е, мн. Похований. *Не моглам за ним найти попр'атан'і з'р'оші.*

ПОПРЯТАТИ [попр'атати], ¹р'ачу, ¹р'ачеш, док. Поховати (про багатьох). *Ба де попр'атала ж'она м'ойу нид іл'ашну д'д'іш?* Пор. **прятати** 1.

ПОПРЯТАТИСЯ [попр'ататис'а], ¹р'ачуц'а, док. Поховатися (про багатьох). *Х'л'оц'і йдуть зл'адати, де с'а попр'атали д'і'кы.* Пор. **прятатися**.

ПОПСОВАНИЙ, а, е. Покритикований, посоромлений. *Попсований мн'ов М'ігал', далеко н'а в'ходив.*

ПОПСОВАТИ, су'йу, су'йеш, док. Покритикувати, посоромити. *Попсовалам сына за вч'орашн'у н'йанку.* Див. ще **поадістерова́ти**. Пор. **псова́ти**.

ПОПУВНОЧИ [п'опуночі], присл. Після опівночі. *Муї л'іт'ін' прийшов д'уму попуночі.*

ПОПУВСЬКИЙ [пупус'кий], а, е. Попівський.

ПОПУДТІГАТИ [пупут'ігати], ¹гайу, ¹т'ігаш (гайеш), док. Підтягнути багато чого-небудь (одне за одним), підтягати. *Та на'мечут у то'ты 'форми на 'вал'кы, та л'іш'ин' с'а пупут'і:гайе, та в'ст'анес'а 'вал'ок.* Пор. **тігати**².

ПОПУЖАНИЙ [п'опужаний], а, е. Те саме, що **спужаний**. *Попужан і вурп'ц'і розліт'ілис'а.*

ПОПУЖАТИ [п'опужати], айу, аш (айеш), док. Полякати. *Йа лиш попужас д'іти, в'бы не' к'рали й'аблика.* Див. ще **поп'р'іжати**. Пор. **пужати**.

ПОПУКАНИЙ [п'опуканий], а, е. Потрісканий. *Попукана с'к'іна.* Див. ще **спуканий**.

ПОПУКАТИ [п'опукати], кат, док. 1. Потріскати. *Ба шчо так попукали і'а'радиці?* Див. ще **спукати**. 2. Видавати звук пу-пу! Пор. **пукати**.

ПОПУКАТИСЯ [п'опукатис'а], кац'а, док. Потріскатися. Див. ще **спукатися**. *Аш с'в'іжый цим'н'товый фундамент не' пол'івати, та спукац'а, ват'переговорит.* Пор. **пукатися**.

ПОПУКАЧ [п'опукач], ¹ча, ч., орн. Те саме, що **довб'ак**.

ПОПУСТИТИ див. **попу́щати**.

ПОПУТАТИ [п'опутати], айу, аш (айеш), док. Те саме, що **зап'утати**. Пор. **п'утати**.

ПОПУТЬ [п'опут'], ти, ж. Хвороба курей, при якій робиться нарість на язичку у птиці, пипоть, тіпун. *Напала куриц'у попут'.*

ПОПУЦОВАНИЙ [п'опуцований], а, е. Почищений до блиску. *На попуцований шпор іл'убо с'а д'і'вити.*

ПОПУЦОВАТИ [п'опуцовати], ¹цуйу, ¹цуйеш, док. Почистити до блиску. *Попуцуй ми 'а'ницук.* Пор. **пуцовати**.

ПОПУЦОВАТИСЯ [п'опуцоватис'а], ¹цуйус'а, ¹цуйес'а, док. Почиститися до блиску. *Попуцуйус'а 'нын'і, бо 'завтра'ч'ато.* Пор. **пуцоватися**.

ПОПУЧЕНИЙ [п'опучений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **поп'учити**. *Поп'учин'і в 'тайстр'і парад'иц'і.*

ПОПУЧИТИ [п'опучити], чу, чиш, док. Подавити овочі або фрукти так, аби потріскалися. *Не'си сливы (парадиц'і) так, а'бы с'і'йх не' по'пучив.* Пор. **п'учити**.

ПОПУЧИТИСЯ [п'опучитис'а], чин'а, док. Подавитися так, аби потріскатися (про овочі або фрукти). *Поп'училис'а парад'иц'і в 'тайстр'і.* Пор. **п'учитися**.

ПОПУЩАТИ [п'опущ'ати], ¹чайу, ¹пушчаш (чайеш), *недок.*, **ПОПУСТИТИ** [п'опуст'ити], ¹пушчу, ¹пустиш, док. Те саме, що **полівл'яти**. *Попушчу 'мало р'і'мін', бо 'р'і'же н'а в 'череве.*

ПОПУЩЕНИЙ [п'опущ'ений], а, е. Те саме, що **полівл'єний**. *Попуш'чин'і д'ат'ловы.*

ПОРАДОВАТИСЯ [по'радоватис'а], дуйус'а, дуйес'а, док. Порадіти. *Не' в'ст'игламс'а по'радовати в'нуц'і, і'ак на н'а прийшла біда.* Пор. **порадоватися**.

ПОРАНИЙ, а, е. Досить ранній. *Пораний г'ос'ц'.* **ПОРАНО**, присл. Досить рано. *Нын'і мы 'пора'но в'стали, бо садилис'ме 'р'і'ну.*

ПОРЕБЕНІТИ [пориб'і'н'іти], док. 1. 'н'і'є. Якийсь час виділяти сечу (про корову і под.). 2. 'н'і'ю, 'н'і'єш, *перен.*, вульг. Те саме про людину. Пор. **ребеніти**.

ПОРЕВА́ТИ, *реву, ре'веш, док.* Поплакати голосно. *Поре'вала мало Крестина тай заглай'лас'а.* Див. ще **порыкати** 3. Пор. **рева́ти**.

ПОРЕМБА́ТИ, айу, аш (айеш), *док.* Поплакати безперервно протягом тривалого часу (переважно про дітей). *Ота д'їтина читаво по'рембала, куй так пудгыкуйе.* Див. ще **порылати** 2. Пор. **рембати**.

ПОРЕСЕЛОВА́НИЙ [пореселований], а, е. Перетертий на терці. *Поресело'вана р'іпа.*

ПОРЕСЕЛОВА́ТИ [пореселовати], *луйу, луйеш, док.* Перетерти на терці. *Поресело'валам у'с'у р'іпу, шчо с'на'чистив.* Пор. **реселова́ти**.

ПОРЗНИ́А, ы, жс., кул. Скоромна їжа. *Йа в пуні'д'ілок порзні'ны не' їм.*

ПОРЗНИ́ТИ, *п'орзн'у, порзніш, недок., кого.* Годувати кого-небудь скоромною їжею в піст. *Йа с'войых д'їти п'орзн'у у пуст.*

ПОРЗНИ́ТИСЯ [порзнитис'а], *п'орзн'ус'а, порзніс'а, недок.* Уживати скоромну їжу в піст. *Йа са'ма не'п'орзн'ус'а у пуст, а д'їт'ом тай чулу'вікови да'їти порзні'ну.*

ПОРЗНИ́Й, а, е. Те саме, що **гудный** 2. *Порз'на йїда. Порз'ный дин'.*

ПОРІЛА́ТИ, айу, аш (айеш), *док.* 1. Пограти довго й нудно на якому-небудь музичному інструменті. *Порілав на гар'моніі, пак і са'м'ому наду'їло ото'рилан'е.* 2. *перен.* Те саме, що **порембати**. Пор. **рылати**.

ПОРЫБА́РИТИ, р'у, риш, *док.* Порибалити. *Нын'і м'файно поры'барив, бо прий'шовим из'рыбув.* Пор. **риб'арити**.

ПОРЫКА́ТИ, айу, аш (айеш), *док.* 1. Видавати якийсь час рик (про тварин, звірів). *По'рыкала мало ко'рова, 'заким йуй не'дала йїсти.* 2. *перен., вульг.* Покричати голосно на кого-небудь (про людей). *По'рыкав на н'а голо'ва кал'г'озу, пак у'т'ік, йак дур'ный.* 3. *перен., зневаж.* Те саме, що **порева́ти**. Див. ще **порыча́ти**. Пор. **рыкати**.

ПОРЫЧА́ТИ, *рычу, рычеш, док.* Те саме, що **порыкати**. Пор. **рыча́ти**.

ПОРІДКЫ́Й [п'ор'іткый], а, е. Те саме, що **за́рідкый**. *П'ор'ітка йїда.* Антонім **по́густый**.

ПОРІДКО́ [п'ор'ітко], *присл.* Те саме, що **за́рідко**. Антонім **по́густо**.

ПОРІЗЬКА́НИЙ [пу'р'іс'каний], а, е. Порізаний на дрібні частини. *Пу'р'іс'кане д'їтин'ов' полот'но.*

ПОРІЗЬКА́ТИ [пу'р'іс'кати], *кайу, каш (кайеш), док.* Порізати на дрібні частини. *Нашчо с'так пу'р'іс'кала м'н'асо?* Пор. **різ'кати**.

ПОРІХТОВА́НИЙ [п'ор'іхтований], а, е. Полагоджений, поремонтований. *П'ор'іхтований вус.*

ПОРІХТОВА́ТИ [п'ор'іхтовати], *туйу, туйеш, док.* Полагодити, поремонтувати. *Кум п'ор'іхтовав ми часу'ник.* Пор. **ріхтова́ти**.

ПОРОБЛОВА́НИЙ, а, е. Пограбований. *Пороблована х'ыжа.*

ПОРОБЛОВА́ТИ, *пуруб'луйу, пуруб'луйеш, док.* Пограбувати. *Поробло'вали н'а в'г'ор'од'і, йак им ішла з ро'боты на п'ойіст.* Пор. **роблова́ти**.

ПОРОДІ́ЛЯ [п'ор'од'іл'а], і, жс. Породілля.

ПОРОЗДА́РЬОВА́НИЙ [пороз'дар'ований], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **порозда́р'овати**. *Пороз'дар'ован'і'д'ідом у'нукам з'р'оші.*

ПОРОЗДА́Р'ОВАТИ [пороз'дар'овати], *р'уйу, р'уйеш, док.* Роздати як дарунок багатьом. *Куй'д'ідо вмі'рав, та пороз'дар'овав у'с'е, шчо мав, д'іт'ом тай у'нукам.* Див. ще **роздарити**. Пор. **дарити**.

ПОРОЗКА́ПЧОВА́НИЙ [порос'капчований], а, е. Порозстібуваний, повідстібуваний. *Порос'капчована на н'ому вс'а'д'ід'иш.* *Порос'капчован'і'лан'цы.*

ПОРОЗКА́ПЧОВАТИ [порос'капчовати], *чуйу, чуйеш, док.* Порозстібувати, повідстібувати. *Порос'капчова'вим на с'обі'у'с'у'д'ід'иш, тай так ми'было'душно.* Пор. **капча́ти**.

ПОРОЗКА́ПЧОВАТИСЯ [порос'капчоватис'а], *чуйус'а, чуйес'а, док.* Порозстібуватися, повідстібуватися. *Порос'капчова'ламс'а, бо'дуже ми'тепло.* Пор. **капча́тис'я**.

ПОРОЗМІ́ТОВАТИ [п'ор'оз'мітовати], *туйу, туйеш, док.* Порозкидувати. *Ба ко'по'ро'змітовав дры'ва в ко'лешини?* Пор. **розмітовати**.

ПОРОЗМНІ́ЯКНУТИ [порозм'н'акнути], не, док. Порозм'якати. *Та йак'руки порозм'н'акнут, та то'гды'начну'дале ро'бити.*

ПОРОЗТІ́ГАТИ¹ *див. порозтіговати¹.*

ПОРОЗТІ́ГАТИ² *див. порозтіговати².*

ПОРОЗТІ́ГОВАТИ¹ [п'ор'ос'ц'іговати], *гуйу, гуйеш і ПОРОЗТІ́ГАТИ¹* [п'ор'ос'ц'ігати], *гайу, п'ігаш (гайеш), док.* Порозтягувати, порозтягати що-небудь пружне (гуму і под.). *По'ро'с'ц'і'г'ав д'іт'вак'гумі'їу на нагави'чках.* Пор. **тігати¹**.

ПОРОЗТІ́ГОВАТИ² [п'ор'ос'ц'іговати], *гуйу, гуйеш і ПОРОЗТІ́ГАТИ²* [п'ор'ос'ц'ігати], *гайу, п'ігаш (гайеш), док.* Порозтягувати, порозтягати, поволочки в різні місця (про багатьох). *По'ро'с'ц'і'і'говали уд'н'а вс'е'кул'е.* Пор. **тігати²**.

ПОРОЗТРУ́ЧАТИ *див. порозтрұчовати.*

ПОРОЗТРУ́ЧОВА́НИЙ [п'ор'ос'трұчований], а, е. Порозкидуваний, порозштовхуваний. *По'ро'с'трұчований по' дво'ру'шутер.* *По'ро'с'трұчован'і'міл'іц'іштом, бі'тангы перес'талис'а'бити.*

ПОРОЗТРУ́ЧОВАТИ [п'ор'ос'трұчовати], *чуйу, чуйеш і ПОРОЗТРУ́ЧАТИ* [п'ор'ос'трұчати], *чайу, р'учаш (чайеш), док.* Порозкидувати, порозштовхувати. *По'ро'с'трұчова'вим сирох'ману та'ледвы м'чулу'віка в'боронив, и'наг бы го пока'л'ічили.* Пор. **трұча́ти**.

ПОРОЗЧИБАНИЙ [порош'чибаный], а, е, мн. Порозкиданий (про багатях). *Порош'чибан'і літ'ін'ом, д'іт'вакы пересталис'а б'ити.*

ПОРОЗЧИБАТИ [порошчи'бати], б'айу, ч'ибаш (б'айеш), док. Порозкидати. *Порошчи'бав ус'е бервин'е по' дво'ру. Ото была т'ака д'і'вка, шчо порошчи'бала вс'і'ма хл'опц'ами.* Пор. розчи'бати.

ПОРОНТОВАНИЙ, а, е. Виведений з ладу, зіпсований (про механізм). *Порон'тований часуник.*

ПОРОНОВАТИ, т'уйу, т'уйеш, док. Вивести з ладу, зіпсувати. *Ба ко порон'товав м'ойі біціл'і?* Див. ще показі'тися 2. Пор. ронто'вати.

ПОРОНОВАТИСЯ [поронто'ватис'а], р'он-т'уйес'а, док. Вийти з ладу, зіпсуватися. *Поронто'вавс'а наш часуник.* Див. ще показі'тися 2. Пор. ронто'ватися.

ПОРОСЯЧКА [п'ор'с'ачка], ы, ж. Свиноматка. *Наша п'ор'с'ачка вже с'а в'поро'сила.*

ПОРОХНАВЫЙ, а, е. Трухлявий. *Порох'нава колотавц'а.*

ПОРОХНАВИТИ, в'йе, недок. Трухлявити, порохнявити. *За д'довгый час д'ерево порох'нав'йе.*

ПОРТИТИ, п'орчу, п'ортиш, док. Псувати. *Мас'ц'а п'ортит, аш слабо кыл'а'чена.*

ПОРТОШ, а, ч., лісор., заст. Місце біля річки, де виготовляли плоти для сплаву; пристань для плотів. *Портош був у Бушчин'і, Хус'ц'і.* Пор. угор. діал. partos т.с.

ПОРУБАНИНА [по'рубана'нина], ы, ж., мед. Рана від порізу. *По'рубанина може б'ити уд но'жа, ут со'кыры.*

ПОРУБАНИЙ [по'рубаний], а, е. 1. Порубаний, порізаний, посічений; поколотий (про дрова). 2. Поранений ножом, сокирою і под.; оперований. *Пуш'ов йа р'ано до ж'ида, а в'ун у постели по'рубаний. Брат по'рубаний на с'л'іну кышкы.*

ПОРУБАТИ [по'рубати], б'айу, 'рубаш (б'айеш), док. 1. Порубати, порізати, посікти; поколотити (дрова). 2. Поранити; прооперувати. *По'рубали бі'танты літ'ін'а на с'вал'бі.*

ПОРУВНАНИЙ [по'рунаний], а, е. Вирівняний. *По'рунан'і дошкы.*

ПОРУВНАТИ [по'рунати], 'найу, 'рунаш (на'йеш), док. Зайнятися вирівнюванням чого-небудь. *Хл'опц'і, по'ру'найте май'л'і'тше двур.* Пор. ру'вати.

ПОРУВНО [п'оруно], присл. Поряд, на одному рівні. *Жо'на йшла п'оруно ш чулу'віком.*

ПОРУТАНИЙ [по'руганий], а, е. Те саме, що погы'ганий. *По'руганий бі'тантами літ'ін' лежав у шан'цу.*

ПОРУГАТИ [по'ругати], айу, аш (айеш), док. Те саме, що погы'гати. *Так го по'ругали на с'вал'бі, шчо м'ус'ів ото уд'лежати.* Пор. ру'гати.

ПОРУДАВІЛЫЙ [по'ру'давільй], а, е. Те саме, що руда'вий.

ПОРУДАВИТИ [по'рудавити], і'йе, док. Вкритися хворобливими темними плямами (про рослини, овочі, фрукти). *По'рудавили пар'диц'і.* Пор. руда'вити.

ПО-РУСНАЦЬКЫ [по'-рус'нац'кы], присл. По-русинському. *По'-рус'нац'кы – ото так, ги бы'вайе у рус'наку.* Див. ще по-руськы 1.

ПО-РУСЬКЫ [по'-рус'кы], присл. 1. Те саме, що по-руснацькы. 2. Те саме, що по-маскальськы.

ПОРФІН [п'орфін], у, ч. Духи, парфуми. *Ота д'і'вка л'убиц'а мас'тити п'орф'іном.* Пор. угор. parfüm т.с.

ПОРФІНЕНИЙ [п'орфінений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до п'орф'инити. *Тот с'ведер у'же п'орф'інений.*

ПОРФІНИТИ [п'орф'инити], н'у, ниш, недок. Бризкати, змочувати, натирати кого-або що-небудь духами, пахучим, надушувати. *Не п'орф'ін'д'і'тину.*

ПОРФІНИТИСЯ [п'орф'инитис'а], н'ус'а, ни-с'а, недок. Бризкатися, змочуватися, натиратис'а духами, пахучим, надушуватися. *Не п'орф'ін'с'а д'уже, бо вже с'а мало вс'тало п'орф'іну.*

ПОРФІНОВЫЙ [п'орф'іновий], а, е. П'орф'іновий запах.

ПОРХЕТ, а, ч. Фланель, байка. *Ис п'орхету ч'ин'ат пелен'кы.*

ПОРХЕТОВЫЙ, а, е. Фланелевий, байковий. *Порх'етова пелен'ка.*

ПОРЦІЯ [п'орц'ія], і, ж., юр., заст. Податок.

ПОРЦОЛ, а, ч. Порцелян. *Ска'зивс'а тан'зер ис п'орц'ола.*

ПОРЦОЛОВЫЙ, а, е. Порцеляновий. *Порц'олава фін'жа.*

ПОРЧЕНИЙ, а, е. Зіпсований. *Пор'чене мн'а-со.* Див. ще исп'орчєний.

ПОРЯДОЧНИЙ [по'р'адочный], а, е. Те саме, що ряд'ний.

ПОРЯДОЧНО [по'р'адочно]. Присл. до пор'ядочный.

ПОСАЛІТЛОВАНИЙ [посаліт'лований], а, е. Відправлений. *Посаліт'лован'і куф'ры.*

ПОСАЛІТЛОВАТИ [посалітло'вати], л'уйу, л'уйеш, док. Відправити. *У'же посалітло'вали д'ерево на х'ыжу.* Пор. салітло'вати.

ПОСАМЛОВАНИЙ, а, е. Визначений за своєю вартістю, оцінений. *Посам'ловане'с'і'но.*

ПОСАМЛОВАТИ, л'уйу, л'уйеш, док. Зробити спробу визначити вартість чого-небудь, оцінити його. *Посам'ловалис'ме'ис'у'х'ыжу.* Пор. самло'вати.

ПОСАНКАНИЙ, а, е. Покатаний на санях (саночках). *По'санкана д'ідом, у'нука б'ыла д'уже рада.*

ПОСА́НКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Показати на саях. *Петре по́санкай н'а 'мало.* Пор. **са́нкати**.

ПОСА́НКАТИСЯ [по'санкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Покататися на саях (саночках). *По'санкалис мес'а нын'і 'файно.* Пор. **са́нкатисся**.

ПОСАНОВА́ТИ, 'нуйу, 'нуйеш, *док.* Поберегти. *Поса'нуй, чулу'віче, 'мат'ір, бо вна в т'а вдна.* Пор. **санова́ти**.

ПОСАНОВА́ТИСЯ [посано'ватис'а], 'нуйус'а, 'нуйес'а, *док.* Поберегтися. *Куй ис' опе́рований, та поса'нуїс'а 'мало.* Пор. **санова́тисся**.

ПОСА́ПІТИ [поса'піти], пл'у, 'пиш, *док.* Важко дихати: якийсь час. *Поса'піла 'мало, пак перес'тала.* Пор. **сапіти**.

ПОСВА́ДИТИ, 'важу, 'вадиш, *док.* Те саме, що **пова́дити**. Пор. **ва́дити**².

ПОСВА́ДИТИСЯ [пос'вадитис'а], 'важус'а, 'вадис'а, *док.* Те саме, що **пова́дитися**.

ПОСВАЖА́ТИ, 'жайу, 'важаш (жайеш), *док.* Те саме, що **нова́дити**. Пор. **сважати**.

ПОСВАЖА́ТИСЯ [посва'жатис'а], 'жайус'а, 'важас'а (жайес'а), *док.* Те саме, що **пова́дитися**. *Посва'жатис мес'а с'ус' ідом на д'іт'ох.* Пор. **сважати́ся**.

ПОСВА́ЖЕНЬНИЙ, а, е. Посварений. *Оты су-с'іды не' гóвóр'ат, бо пос'важин'і.*

ПОСВАЛЬБОВА́ТИ [посвал'бо'вати], 'буйу, 'буйеш, *док.* Відгуляти, справити весілля. *Посвал'бо'валис'ме 'с'ого 'л'іта – у'д'алис'ме дун'ку.* Пор. **свальбовати́**.

ПОСВИ́НІТИ, 'н'у, 'ниш, *док.* Те саме, що **на-свиніти** 2. *Мало с' посві'нив, шчо не' лі'шівис' ми 'їісти.* Пор. **свиніти**.

ПОСВІ́ТЛІТИ [по'с'вітлити], 'л'у, 'лиш, *док.* Почистити до блиску. *По'с'віт'ли 'мало тот 'ші-фон, та май'файный буде.* Пор. **світліти**.

ПО-СВО́ЙОМУ [пó-с'вóйому], **ПО-СВÓМУ** [пó-с'вóму], *присл.* По-своєму. *Ка'жи і'уй не' ка'жи, а вна по-с'вóйому (по-с'вóму) з'робит.*

ПО-СВÓМУ *див.* **по-свóйому**.

ПОСЕЛЮ́ХА [посе'л'уха], ы, ж., *зневаж.* Шведя. *Й'її 'мати – посе'л'уха: і'її 'н'і'да 'дома не'їе.*

ПОСЁ́РБАНИЙ, а, е. Посорбаний. *По'сербаный д'ітинóв 'левеш.* Див. ще **поті́льканий**, **похлі́паный**².

ПОСЁ́РБАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Посорбати. Див. ще **поті́лька́ти**, **нохлі́нати**². Пор. **сёрбати**.

ПОСИ́ГІНИТИСЯ [поси'гінитис'а], н'ус'а, нис'а, *док.* Поскаржитися з метою викликати співчуття до себе. *Дун'ка поси'гінилас'а 'мат:ери на с'вóйу стару.* Пор. **сигінитися**.

ПОСИ́ЖКОВАТИ [по'сишкoвати], куйу, куйеш, *недок.* 1. Сидіти без діла. *Ты не' по'сишкуй, ай*

їди робити. 2. Бути немічним. *Она 'дуже слаба, лиш по'сишкує.*

ПОСІ́КАНИЙ, а, е. 1. Те саме, що **попі́шаний**. 2. Облитий рідиною з трубочки, шланга і под. *По'сиканий гóрóдиц'.*

ПОСІ́КАТИ, айу, аш (айеш), *док.* 1. Швидко випорожнити сечовий міхур. *Мі'гал'с'коро за 'плотом по'сикав тай ну'шóв 'дале.* 2. Повипускати невелику кількість рідини з трубочки, шланга і под. *По'сикала ис'кышкы по'ко'сиц'ах.* Пор. **сікати**.

ПОСИ́КАТИ, 'кайу ('кайеш), *недок.*, **ПОСІ́КАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **обсі́кати**. *По'сикавис' нага'виц'і. Д'іт'вак ии'че все по'сикат нагавиц'кы.* Пор. **сікати**.

ПОСИ́КАТИСЯ [поси'катис'а], 'кайус'а, 'сикас'а ('кайес'а), *недок.*, **ПОСІ́КАТИСЯ** [по'сикатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* 1. Те саме, що **обсі́коватися**. *Муй у'нучок у'же ве'ликий, 'айбо 'каже'жу нуч по'сикац'а (поси'кайес'а).* 2. Обливатися водою із трубочки, шланга і под. *Диви, йак ис'а по'сикав вóдóв ии'шланга.* Пор. **сікати**.

ПОСІ́ЛОВАТИ, луйу, луйеш, *док.* Пригостити, почастувати; запропонувати. *'Йуро, по'силуй 'еуйка 'ушти. По'силуйу кóрвоу вóды, 'можє, с'а 'напїє.* Див. ще **почестова́ти** 2. Пор. **сіловати**.

ПОСІ́ЛОВАТИСЯ [по'силоватис'а], луймес'а, луйтес'а, *мн.*, *док.* Пригоститися, почастуватися. *Йе в н'а 'мало 'паленкы, та по'силуймес'а, с'вату.* Див. ще **почестова́тися**. Пор. **сіловатися**.

ПО́СЫРЫЙ, а, е. Недоварений, недопечений, сируватий. *'Посырый хл'іб не' бїда, ко'бы 'д'ївка молода.*

ПОСІ́ДАТИСЯ [пóс'ідатиса], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Потріскатися від води й вітру. *'Руки ми с'а по'с'ідали.*

ПОСІ́ДІЛЬНИЙ [пус'ід'ільний], а, е. Посивільний. *Пус'ід'іл'і'вуста.*

ПОСІ́ДІТИ [пус'ід'іти], 'д'і'у, 'д'і'єш, *док.* Посивіти. *Ко не' 'хоче пус'ід'іти, 'мусит поль'с'іти.* Пор. **сідіти**.

ПОСІ́ЧИЙ [пус'і'чи], с'і'чу, с'і'чеш, *док.* Те саме, що **иссі́й**. Пор. **сі'чи**.

ПОСКА́РІДОВАТИ [поскар'ідовати], дуйу, дуйеш, *док.* Погидувати. *Йа поскар'ідовала там 'їісти.* Пор. **скарідовати**.

ПОСКІ́ПІТИ [пус'кі'пити], 'кіпл'у, 'кіпиш, *док.* Зробити щеплення (людині тварині, рослині). *Пус'кі'пилим 'йаблун'ку. Пус'кі'пили д'ітині 'руку, та в'пухла.* Пор. **скі́пати**.

ПОСКІ́ПІТИСЯ [пус'кі'питис'а], 'кіпл'ус'а, 'кіпис'а, *док.* Пройти щеплення (про людину). Пор. **скі́патися**.

ПОСКІПЛЁ́НИЙ [пус'кі'плєний], а, е. Пошеплений. *Пус'кі'плєна д'ітина ('йаблун'ка, ко'рова).*

ПОСКЛИКÓВОВАНИЙ, а, е. Скликаний з різних місць (про багатьох). *Поскли́кована на ко́машин у́чил 'ад' не' мала де 'с'істи.*

ПОСКЛИКÓВОВАТИ, кóвуйу, кóвуйеш, док. Скликати з різних місць. *Поскли́ковала 'гòс'у з у'с 'ого село.* Пор. **скли́кововати**.

ПОСКОМЫ́ТАТИ, мычу, мычеш, док. Поло-скотати. *Поскомы́чи ми хры́бет.* Пор. **скомы́тати**.

ПÓСКОРЫЙ, а, е. Передчасний. *'Пòскòр' і 'роды.*

ПÓСКОРО, присл. Те саме, що **зас́коро**. *Прийди́вим на гос́тину 'поскоро.*

ПОСКРА́Ю¹ [поскра́йу], присл. Скраю, збоку. *Іди поскра́йу, абыс' не' впа́в у 'їаму.*

ПОСКРА́Ю² [поскра́йу], прийм. з род. відм. Край. *Поскра́йу до́роги те́кла во́да.*

ПОСКРЕБТА́НИЙ [поскрептаный], а, е. Такий, якого пошкребли; пошкрябаний. *Поскреп-та-на 'р'і́на (лави́ц'а).*

ПОСКРЕБТА́ТИ [поскрептати], репчу, репчеш, док. Пошкребти. *Як уп:а́л 'ат за́р'і́зана сви́н'а, та 'треба го поскреп'тати. Поскреп'чи 'дòшкуч'аду.* Пор. **скрепта́ти**.

ПОСКРЕБТА́ТИСЯ [поскрептатис'а], чус'а, Ches'а, док. Пошкребтисся. *Іди с'а 'мыти та 'добре с'а поскреп'чи, бо 'лепавий ис', ги сви́н'а. Но́ва 'р'і́на 'лехко с'а поскрепче.* Пор. **скрепта́тисся**.

ПÓСКРІ́БОК [пòскр'і́бок], р'іпка, ч., кул. Невеличкий круглий хлібець із залишків вишкрябаного з корита тіста. *Испе́к'лам 'пòскр'і́бок.*

ПОСКУ́БСТИ [пòс'купсти], бу, беш, док. По-скубти. *Ии́чче м не' вс'е 'п'і́р 'е пòску́бла.* Пор. **ску́бсти**.

ПÓСКУПЫЙ [пòскупый], а, е. Скупуватий. *'Пòску́па жо́на в 'н'ого.*

ПÓСКУ́ПО [пòскупо], присл. Скупувато. *'Дос-та 'пòску́по с'ми 'дала на́с'ін'а.*

ПÓСЛАБЫЙ, а, е. Слабуватий. *'Посла́бый чу-лу́вік.*

ПÓСЛА́БО, присл. Слабувато. *О́лекса 'посла́бо с'а майе.*

ПОСЛІ́НЕНИЙ, а, е. Змочений, зволожений слиною. *Посли́нена, 'нитка май 'лехко за́вд'і́вац'а у й'гу.*

ПОСЛІ́НИТИСЯ [послінитис'а], н'ус'а, нис'а, док. Змочитися, зволожитися слиною. *'Утри д'і́тину, бо 'геу'а послі́нила.* Пор. **слі́нитися**.

ПОСЛІ́ДИТИ [пос'л'ідити], л'їжу, л'їдиш, док. Прослідкувати, піти по сліду. *О́ден рас чулу́вік пус'л'і́див, куды жо́на му 'ходить.*

ПОСМЫ́ДАТИ див. **посмы́рдовати**.

ПОСМЫ́РДОВАНЕ [пос'мырдован'е], а, с. Ус'у зиму чу́йу ут:о́го д'і́твака пос'мырдован'е. Пор. **посмы́рдовати**.

ПОСМЫ́РДОВАТИ, дуйу, дуйеш, *недок.*, **ПОСМЫ́РДАТИ**, айу, аш (айеш), док. І. Бути хворим

на нежить. *По'студилам с'а та пос'мырду́йу (мало м пос'мырдала).* 2. *перен., зневаж.* Плакати. *Накри-чавим на жу́ну, та ти́пир пос'мырду́йе, 'айбо пос'мырда́йе тай перес'тانه.* Пор. **смы́рдати**.

ПОСМЫ́ЧЕНИЙ, а, е. Те саме, що **поволоче́ний**.

ПОСМЫ́ЧИТИ, чу, чиш, док. Те саме, що **по-волочі́**. Пор. **смы́чити**.

ПОСМЫ́ЧИТИСЯ [пос'мычитис'а], чус'а, чис'а, док. Те саме, що **поволочі́ся**. *Так по'били чулу́віка, шчо 'ледвы с'а пос'мычив до 'хыжы. По-смычыв с'а вуш 'через до́рогу.* Пор. **смы́читися**.

ПОСМІ́ВКОВАНЕ [пòс'мі́вован'е], а, е. Насміхання. *Не' 'кажэ́ый чил'адник 'утерп'ит пòс'мі́вован'е на́т сòб'бв.* Пор. **посмі́воватися**.

ПОСМІ́ВКОВА́ТИСЯ [пòс'мі́воватис'а], куйус'а, куйес'а, *недок.* Насміхатися. *На́т Петро́м с'а хлòпц'і пòс'мі́вовали на вичу́рниц'ах.*

ПОСМІ́ШКОВА́ТИСЯ [пòс'мі́шко'ватис'а], куйус'а, куйес'а, док. Те саме, що **позы́ткова́тисся**. *Пòс'мі́шко'валис'а ко́п'ілы на́т 'чесным д'і́тваком.* Пор. **смі́шкова́тисся**.

ПОСМУ́ГАНИЙ [пòс'муганий], а, е. Те саме, що **засму́ганий**.

ПОСМУ́ГАТИ [пòс'мугати], айу, аш (айеш), док. Те саме, що **засму́гати**. *Ге́т ис' пòс'мугав сò'рòчку за вден дин'.* Пор. **сму́гати**.

ПОСМУ́ГАТИСЯ [пòс'мугатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Те саме, що **засму́гатися**. *'Перу с'ви-ту, бо пòс'мугалас'а.* Пор. **сму́гатися**.

ПОСОВІ́ТОВАТИ [посу'вітовати], туйу, туйеш, док. Порадити. *Шчо ми, 'кумо, посу'віту́йете у с'ум 'д'і́л'і?* Пор. **сові́товати**.

ПОСОВІ́ТОВА́ТИСЯ [посу'вітоватис'а], туйус'а, туйес'а, док. Порадитися. *Я́а ти вп'у́в'ім, йак с'а посу'віту́йи ш чулу́віком.* Пор. **сові́товатися**.

ПОСОКА́ЧИТИ, чу, чиш, док. Покуховарити якийсь час. *Посо́качила́м 'того 'го́да на мно́гих свал'бах.* Пор. **сока́чити**.

ПОСОКО́ТИТИ, сòкòчу, сòкотиш, док. Те саме, що **погадкова́ти**. *Пòсòкòт'і́т ми, 'д'і́ти, ко́рòву, 'закі с'а 'верну.* Пор. **соко́тити**.

ПОСОКО́ТИТИСЯ [посоко́титис'а], сòкòчу-с'а, сòкотис'а, док. Те саме, що **погадкова́тисся**. *Куй 'сы́ро, посоко́тис'а, вбы с'а не' пòстудила.* Пор. **соко́титися**.

ПОСОКО́ЧЕНИЙ, а, е. *Посо́кòчена д'і́тина у́се май здоро́ва, ги не' соко́чена. Посо́кòчене до-бро н'і́ко не' вкра́де.*

ПÓСОЛЕНИЙ, а, е. Солонуватий. *'Посолений сыр.*

ПÓСОЛОДКИЙ [посолоткий], а, е. Солодкуватий. *'Посолоткий хл'і́н.* Див. ще **солоди́чова́тый**. Антонім **по́гурький**.

ПОСОЛОДКО [посолотко], присл. Солодку-вато. *Посолотко ми шчус'у у рѳт'і.* Антонім по-гурько.

ПОСОНЬОК [пѳсѳн'ок], н'ку, ч. Насіння со-няшника. *Дай ми мало пѳсѳн'ку.* Див. ще **посѳняшник 2.**

ПОСѳНЯШНИК [пѳсѳн'ашник], у, ч. 1. бот. Соняшник (*Helianthus annuus*). *Давно в нас пѳсѳн'ашнику много с'їйали на влуй.* 2. Те саме, що **посѳньок**. *Дай ми мало пѳсѳн'ашнику, най пѳи'чѳл'у.*

ПОСѳНЯШНИКОВИЙ [пѳсѳн'ашниковий], а, е. Соняшниковий. *Пѳсѳн'ашниковий бо'гач чинив с'а в улуйниці.*

ПОСѳНЯШНИЧУЛЕ [пѳсѳн'ашничул'е], а, с., зб. Стебла соняшника. *Сухе пѳсѳн'ашничул'е добре на рѳсклат огн'а.*

ПОСПАТКИ, незмін., док., дит. Поспати. Пор. **спатки**.

ПОСПЕРЕД [пѳсперед(т,к)], прийм. Те саме, що **сперед**. *Жѳна йшла пѳсперет чулу'віка.*

ПОСПІЛАНИЙ, а, е. Те саме, що **ўспиланий**. *Вѳда в 'чайц'і пѳспилана.*

ПОСПІЛАТИ, 'лайу, 'пилаш ('лайеш). 1. док. Те саме, що **ўспилати 1.** 2. *недок.* Черпати якийсь час рідину. *Пѳспі'лалам мало 'вѳду с кыр'ниц'і.* Пор. **спілати**.

ПОСПѳВІДАНИЙ [пѳспѳвіданий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **пѳспѳвідати 1, 2.** *Пѳспѳвідана 'чил'ат' чѳкала при'час'ц'а.* *Пѳспѳвіданий 'мат.ерив за вѳчѳрашн'е, Пет'ро не знав с'а де 'д'іти.*

ПОСПѳВІДАТИ [пѳспѳвідати], 'дайу, 'відаш ('дайеш), док. 1. *церк.* Посповідати (про священика). *Пѳспѳвѳдав н'а від'іц'кый с'аш'чен:ик.* 2. *перен.* Те саме, що **поадістерѳвати**. Пор. **спѳвідати**.

ПОСПѳЛУ [пѳспѳлу], присл. Спільно, разом; взаємно. *Мы йсе в'чиниме пѳспѳлу.*

ПОСРАЙБАНИЙ, а, е. Те саме, що **пѳбѳбраний²**.

ПОСРАЙБАТИ, айу, аш (айеш), док. Те саме, що **пѳбѳбрати²**. Пор. **сраїбати**.

ПОСТАВКОВАНЕ [пѳстѳвкован'е], а, с. Простювання в ходьбі чи в роботі. *Ис т'войого, Пѳетре, пѳстѳвкован'а хус'на не бѳде.* Пор. **пѳстѳвковати**.

ПОСТАВКОВАТИ, куйу, куйеш, *недок.* Час від часу зупинятися в ходьбі чи в роботі. *Лиш пѳстѳвкѳуйе, а не рѳбѳит.*

ПОСТАДЬ [пѳстад'(т')], ди, ж., с.г. Частина земельної ділянки, яку треба обробити від початку до кінця. *Скѳпала м уд'ну пѳстат'.*

ПОСТАРЫЙ, а, е. Те саме, що **застарый**. *Пѳстарый жѳнѳх.* Антонім **помолодый**.

ПОСТЫДІТИ, тѳжу, тѳдиш, док. Те саме, що **поганѳбѳти**. Пор. **стыдіти**.

ПОСТЫДІТИСЯ [пѳсты'дитис'а], тѳ'жус'а, ди-с':а, док. Те саме, що **поганѳбѳтисся**. Пор. **стыдітисся**.

ПОСТЫНУТИ, ПОСТЫТИ, ну, неш, док. 1. Охолодитися. *Рѳсп'лавлене ѳолово мало пѳстыло, а 'дале зат'верѳло.* 2. Застудитися (про людину). *Так им пѳстыв, шѳо пак пуш'ло на н'а вѳликув гу-р'ачкув.* Пор. **стыти**.

ПОСТЫТИ див. **пѳстынути**.

ПОСТІГАТИ див. **пѳстіговати**.

ПОСТІГОВАТИ [пѳс'п'і'говати], гуїу, гуїеш і **ПОСТІГАТИ** [пѳс'п'і'гати], 'гаїу, т'і'гаш ('гаїеш), док. Постягувати, постягати. Пор. **стіговати**.

ПОСТІЛЬ [пѳс'п'іл'], 'постели, ж. Ліжко. *Пѳстѳли ми 'пѳс'ц'іл'.* Див. ще **лѳжка**. ▲ **Д'ітнн'с'ка 'пѳс'п'іл' див. дітінський**.

ПОСТОЛАШ, 'ша, ч., *зневаж.*, *заст.* Той, що ходив у постолах тоді, коли більшість мала краще взуття (чоботи, черевики). *Та то'то не чулу'вік, ото пѳстѳлаш.*

ПОСТОЛЫ, пушту'лу, *мн.*; *одн.* пуштул, посто-ла, ч., *заст.* Селянське взуття без підошви зі шматка шкіри або гуми, яке прив'язували до ніг мотузками (волоками). *Чѳрт не ѳдны пѳстѳлы нур'вав, заки йїх спѳрѳвав.*

ПОСТОЯННИЙ [пѳсто'йан:ий], а, е. Постійний. *Пѳсто'йан:а рѳбота.*

ПОСТОЯННО [пѳсто'йан:о], присл. Постійно, весь час, завжди. *Тѳт чулу'вік пѳсто'йан:о сер'дитый.* Див. ще **рѳвно 2, усѳ, фурт**.

ПОСТРАДАЛЫЙ, а, е. Постраждалий.

ПОСТРАДАТИ, 'дайу, 'радаш ('дайеш), док. Постраждати.

ПОСТРІЧИ, 'рижу, ри'жеш, док. Постригти. Пор. **стрічи**.

ПОСТРІЧИСЯ [пѳстр'ичис'а], 'рижес'а, ри-жес':а, док. Постригтися. Пор. **стрічися**.

ПОСТРОЄНИЙ, а, е. Побудований. *Пѳстроєна 'хѳжа.*

ПОСТРОЇТИ [пѳстрѳїіти], 'рѳїу, 'рѳїїш, док. Побудувати. *Пѳстрѳїїв 'л'ітн'у 'кухн'у.* Див. ще **учинити 2.** Пор. **стрѳїти**.

ПОСТРОЇТИСЯ [пѳстрѳїїтис'а], 'рѳїус'а, 'рѳїїс':а, док. Побудуватися. *ѳлѳкса пѳстрѳїївс'а на чу'жѳму гѳрѳд'і.* Пор. **стрѳїїтисся**.

ПОСТРЯКОНІТИ [пѳстр'акун'іти], 'н'у, 'ниш, док. Якийсь час з нетерпінням чекати кого-небудь. *Пѳстр'акун'ілам 'ц'ілий час, та так і не дочѳкаламс'а бѳрѳва.* Пор. **стряконіти**.

ПОСТРЯМКАТИСЯ [пѳстр'амкатис'а], ац':а (айес'а), док. Повисмикуватися з тканини (про нитки). *Пѳстр'амкалас'а 'мойа шѳр'інка.* Див. ще **пѳстрѳпати**. Пор. **стрѳмкатися**.

ПОСТРЯМКОВАНЕ [пѳстр'амкован'е], а, с. Короткочасне поколювання, поштрикування у

якійсь частині тіла. *Постр'амкован'є в'ус'ї може быти і ут прустуды.* Пор. **пострямковати**.

ПОСТРЯМКОВАТИ [постр'амковати], куйе, док. Якийсь час поколювати, поштрикувати у якійсь частині тіла. *Постр'амкує н'а в'л'іуєи ну-з'ї.* Пор. **стримкати**.

ПОСТРЯПАТИ [постр'апати], айу, аш (айеш), док. Повисмикувати поперечні нитки в полотні. *Постр'апай отиран:ик, абы можє учи'нити стр'апкы.* Пор. **стрипати**.

ПОСТУДЕНЬКИЙ [постудений], а, е. Холоднуватий. *Постудена вода.* Антонім **потеплый**.

ПОСТУДЕНО [постудено], присл. Холоднувати. *Шче постудено с'адити р'іну.*

ПОСТУДИТИ [постудити], тужу, тудиш, док. Сильно застудити. *Постудилис'ме санкайчу д'ітину.* Пор. **студити**.

ПОСТУДИТИСЯ [постудитис'а], тужус'а, тудис'а, док. Сильно застудитися. *Де с'а так постудив?* Пор. **студитися**.

ПОСТУЖЕНЫЙ [постуженый], а, е. Те саме, що **застуженый**. *Постужена д'ітина.*

ПОСУКАНИЙ [посуканий], а, е. 1. Посуканий. 2. Потертий. *Посукан'ї наг'виці.* 3. Полушений, потерблений (про качани кукурудзи). *Посукане струче.*

ПОСУКАТИ [посукати], сучу, сучеш, док. 1. Посукати. 2. Потерти, потрощити, поламати. *Посукав п'яаний танжеры.* 3. Полушити (потеребити) качани кукурудзи. *Треба ми посукати струче.* Пор. **сукати**.

ПОСУКАТИСЯ [посукатис'а], сучес'а, док. 1. Посукатися. 2. Потертися, потрощитися, поламатися. *Перевоз'ачис'а гец'а посукали шифоны.* Пор. **сукатися**.

ПОСУМФАЛЕНЬКИЙ [посумфаленый], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **посумфалити**. *Посумфалена с'катирт'.*

ПОСУМФАЛИТИ [посумфалити], фал'у, фалиш, док. Побруднити мнучи (переважно про тканину). *Посумфалилас'свиту.* Пор. **сумфалити**.

ПОСУМФАЛИТИСЯ [посумфалитис'а], лиц'а, док. Побруднитися внаслідок м'яття (переважно про тканину). *Пум'н'айу с'катирт', бо посумфалилас'а.* Пор. **сумфалитися**.

ПОСЯТИТИ див. **посвячовати**.

ПОСЯТИТИСЯ [пос'атитис'а], тиц'а, док., церк. Освятитися за допомогою священика. *Як с'а паскы пос'ат'ат, та нараз из'ними б'жєат думу.* Пор. **сятитися**.

ПОСЯТКОВАТИ [пос'атковати], куйу, куйеш, док., церк. Відсвяткувати. *Пос'атковалис'ме Вилигдин', та треба с'а брати до роботи.* Пор. **сятковати**.

ПОСЯЧЕНЫЙ [пос'аченый], а, е, церк. Освячений. *Пос'ачена хыжа.*

ПОСЯЧИНЕ [пос'ачин'є], а, с., церк. Освячення. *Пос'ачин'є паскы, во'ды, хыжі.* Пор. **посвятити**.

ПОСЯЧОВАТИ [пос'ачовати], чуйу, чуйеш, недок., **ПОСЯТИТИ** [пос'атити], с'ачу, тиш, док., церк. Освятити священиком. *Каж'ый хрис'ц'анин страйєс'а пос'атити во'ду, ну'ву хыжу, паску.* Пор. **сятити**.

ПОТАВАТИ, айу, таваш (айеш), недок., **ПОТАНУТИ** і **ПОТАТИ**, ну, неш, док. 1. Те саме, що **затавати** 1, 2. 2. Вилітати з пам'яті людей, забуватися. *Ото, що увун уз'ав зулуту чашу с'церкви, по'малы потало, за'былос'а.* Пор. **тáпати**.

ПОТАЙ, присл. Таємно, потайливо. *Потай уд'мамкы мы малыми йили порзни'ну і в гу'він'є.* Див. ще **потайпо**.

ПОТАЙНИЙ, а, е. Потайливий, скритний, прихований. *Потайный пес май скоро вкусит, ги тот, шчо гавкат.*

ПОТАЙНО, присл. Те саме, що **потай**.

ПОТАК, а, ч., ткац., заст. 1. Пристрій, на якому намотують нитки на шпульку для ткання на кроснах. 2. перен., зневаж. Людина, яка швидко й багато говорить. *Того потока не'услушах.*

ПОТАЛАПАТИ, айу, аш (айеш), док. Важко піти по великій грязюці. *Поталпала дулу вулиц'у.* Пор. **талáпати**.

ПОТАЛЫЙ, а, е. Який потонув. *Потале в р'іц'і бервєно.*

ПОТАНУТИ див. **потавати**.

ПОТАТИ див. **потавати**.

ПОТВЕРДЫЙ, а, е. Те саме, що **затвердый**. *Потвердый хл'їн.* Антонім **пóмняккый**.

ПОТВЕРДО, присл. Те саме, що **затвердо**. *Потвердо стало ко'пати.* Антонім **пóмнякко**.

ПО-ТВОЙОМУ [пó-твóйóму], **ПО-ТВОМУ** [пó-твóму], присл. По-твоему. *Най буде пó-твóйóму (пó-т'вóму).*

ПО-ТВОМУ див. **по-твóйóму**.

ПОТВОРИТИСЯ [потворитис'а], пòтвòр'ус'а, потворис'а, док. Звернути увагу. *Увун с'а не'пòтворив на й'їи дурости.* Пор. **творитися**.

ПОТЕЛЄПАТИ, айу, аш (айеш), док. Податися в далеку дорогу важкою ходою. *Потелємпала баба до дун'кы в Гу'р'ишн'ый Край.* Див. ще **потелємпатися**, **потылыпати**. Пор. **телємпати**.

ПОТЕЛЄМПАТИСЯ [потелємпатис'а], айус'а, ас'а (айєс'а), док. Те саме, що **потелємпати**. Пор. **телємпатися**.

ПОТЕЛЄПАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **потелєпати**. *Потелєпанє с'кіна.*

ПОТЕЛЄПАТИ, айу, аш (айеш), док. Неякісно помалювати, побілити, пофарбувати. Пор. **телєпати**.

ПОТЕМЕТЛОВАТИ, ¹луйу, ¹луйеш, *док.* Похоронити. *Потеметл'овали го доста с'коро.*

ПОТЕМЕШИТИ, ¹шу, ¹шиш, *док.* Подумати, поміркувати. *Потемеши'в йа мало і по'р'озумів, шчо хот'ат н'а уб'м'нути.* Пор. **темешити**.

ПОТЕМКИ, *мок., мн.* Пітьма, темрява. *Не" хо-ди, д'івко, у потемках.* Див. ще **потёмок**.

ПОТЁМНИТИ [пот'имн'іти], н'іу, н'ійеш, *док.* Потемніти.

ПОТЁМОК, а, ч. Те саме, що **потёмки**. *Та'кий потемок, г'іби очі за'вило.*

ПОТЁНТ, а, ч. Прихована металева або пластмасова запонка (застібка) у вигляді двох з'єднаних кнопок. *Потенты с'а пришива'ють на с'виту.* Пор. *угор. patent т.с.*

ПОТЕПЛИЙ, а, е. Тепліший, ніж звичайно або потрібно; теплуватий. *Потепла во'да.* Антонім **постудений**.

ПОТЕПЛО. Присл. до **потеплий**. *У с'уй х'и-жи потепло.* Антонім **постудено**.

ПОТЕРЬХАНИЙ [пот'ир'ханий], а, е. Те саме, що **погружéний**. *Ус'е'с'іно пот'ир'хане на в'ден в'ус.*

ПОТЕРЬХАТИ [пот'ир'хати], ¹хайу, ¹тир'хаш (¹хайеш), *док.* Те саме, що **погрузити**. *Помо'жи ми пот'ир'хати'с'іно на в'ус.* Пор. **тер'яхати**.

ПОТЕЧІ, *тече, док.* Потекти. Пор. **течі**.

ПОТИГЛАЗОВАНИЙ, а, е. Попрасований. *Потиглазована сор'очка.*

ПОТИГЛАЗОВАТИ, ¹зуйу, ¹зуйеш, *док.* Попрасувати. *Потиглазу'и ми наг'а'виц'і.* Пор. **тиглазовати**.

ПОТИГЛАЗОВАТИСЯ [потиглазоватис'а], ¹зуйус'а, ¹зуйес'а, *док.* Попрасуватися. *Треба ми с'а потиглазовати.* Пор. **тиглазоватися**.

ПОТІЛЬКАНИЙ [пот'ил'каний], а, е. Те саме, що **посёрбаний**. *Потил'каний у'нуко'левеш.*

ПОТІЛЬКАТИ [пот'ил'кати], айу, аш (айеш), *док., ірон.* Те саме, що **посёрбати**. *Потил'калам ус'і лопат'ки.* Пор. **тилькати**.

ПОТИНКА, *ы, жс. і.* Те саме, що **босорк'аня** 1. 2. Худа, слабосильна жінка. *Та де в'та потинка б'ірує ро'бити?*

ПОТИНТЯНÉНИЙ [потинт'а'нений], а, е. Забруднений чорнилом. *Потинт'а'нин'і ру'ки.*

ПОТИНТЯНИТИ [потинт'а'нити], ¹н'у, ¹ниш, *док.* Забруднити чорнилом. *Потинт'а'нилам ру'ки.* Пор. **тинт'яніти**.

ПОТИНТЯНИТИСЯ [потинт'а'нитис'а], ¹н'у-с'а, ¹нис'а, *док.* Забруднитися чорнилом. *Як ус'а потинт'а'нив?* Пор. **тинт'янітися**.

ПОТІХЕНЬКЫ [пот'ихин'кы], *присл.* Те саме, що **потіхы**.

ПОТІХЫ, *присл.* 1. Тихенько, без шуму, нечуто. *Ід'ім потіхы, в'бы с'ме ч'ил'ад'не" п'збужали.* 2. Не поспішаючи, повільно. *Потіхы, тай стару*

до'гониме (жарт). Див. ще **нов'оли**, **пом'аленькы**, **пом'алы**, **потіхенькы**.

ПОТЫКАНÉ [пот'ыкан'е], а, с., *ткац., заст.* Процес закладання поперечних ниток у полотно при тканні. Пор. **потька́ти**.

ПОТЫКАТИ, ¹кайу, ¹тыкаш (¹кайеш), *недок., ткац., заст.* Закладати поперечні нитки в полотно при тканні.

ПОТЫЛЫПАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **потелёмпати**. *Ба де вже потылыпала Мар'іка?* Пор. **тылыпати**.

ПОТЫНЯТИ [пот'ын'ати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **помы́ляти**. *Ота д'ітина не" йіст, ай лиш потын'айе в'й'д'і.* Пор. **тып'яти**.

ПОТЫРГАНИЙ, а, е. Те саме, що **поцёрг'аний**.

ПОТЫРГАТИ, айу, гаш (айеш), *док.* Те саме, що **поцёргати**. Пор. **тыргати**.

ПОТЫЧИТИ, чу, чиш, *док.* Повстромляти тички для тичкової квасолі. *Зарас потычу на'сул'і.* Пор. **тыч'ити**.

ПОТІГАНЫЙ [пут'іганий], а, е. Потяганий. *Пут'іган'і з го'рода до дво'ра тыч'кы.*

ПОТІГАТИ [пут'ігати], айу, аш (айеш), *док.* Потягати. *Ба ко пут'ігав уд н'а ст'овпл'е?* Пор. **тігати**.

ПОТІГА́ТИСЯ [пут'ігатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Потягуватися. *Кут с'а'л'убит пут'ігати.* Пор. **тігатися**.

ПОТІГОВАТИ [пут'іговати], гуйу, гуйеш, *недок.* Потягувати.

ПОТІДІТКАТИ [п'отідіткати], айу, аш (айеш), *док.* Посигналіти (про автомобіль). *Йура потідіт-кав на д'івко.* Пор. **тідіткати**.

ПО́ТКА, *ы, жс.* Вульва дівчинки. *Цил'ко, зак'рый' потку.*

ПОТКА́Н, *на, род. відм. мн. 'ну, ч., зоол.* Щур, пацюк (Rattus). *Поткан'дуже х'ытрый, м'ного ш'коды ч'инит.* Пор. *угор. ratkány т.с.*

ПОТКАН'Я [поткан'а], ¹н'ати, с. Зменш. до **потк'ан**. *Убилам потк'ан'а.*

ПОТКА́НЯЧЫЙ [пот'кан'ачый], а, е. Який належить пацюку або стосується його. *Пот'кан'ачый с'л'ід, запах.*

ПОТОВСТЫЙ [п'отувстый], а, е. Те саме, що **з'атовстый**. *П'отувстый у т'а, не"бого, же-них.* *Есе доста п'отувстый м'отус.* Антонім **п'отонкий**.

ПОТОВСТНУТИ [п'от'овснути], ¹т'овсну, ¹т'овснеш, *док.* Потовстішати. *П'от'овсла'наша Мар'іка, ба ци не"т'ашка?* Пор. **т'овстнути**.

ПОТОВСТО [п'отувсто]. Те саме, що **з'атовсто**. *Доста п'отувсто нама'стилас'ми г'р'інку м'астив* (*масц'о'в*). Антонім **п'отонко**.

ПОТОВЧІЙ [пòтув'чи], тув'чу, тув'чеш, *док.* 1. Потовкти. *Треба ми пòтòв'чи мало в'р'іху.* 2. перен. Побити кого-небудь. *Так пòтòвк си жу'ну, шчо по'вели ії в 'болниц'у.* Пор. **товчій**.

ПОТОВЧІСЯ [пòтòв'ч'а], 'чус'а, 'чес'а, *док.* Побитися. *Посв'яжалис'а х'лòпц'і на 'д'івц'і та пòтòвк'лис'а до к'р'ви.* ♦ **Пòтòв'чис'а пу гулу-в'і** – прийти до тями, опам'ятатися. *Пòтòвк'с'а пу гулу'ві, йак про'карт 'ав у'с'і з'рòші.* Пор. **товчійся**.

ПОТÒКЫ, пòтòку, *мн.* Багато струмків після зливи. *Пò 'тòму дуж'є жу' потоки тек'ли.*

ПОТОКМІТИ, пòтòкм'у, 'токмиш, *док.* Домовитися про ціну. *Поток'милима не'дорого с'ви-н'атко.* Див. ще **потокмітися**. Пор. **токміти**.

ПОТОКМІТИСЯ [пò'ток'митис'а], пòтòкм-л'ус'а, 'потокмис'а, *док.* Те саме, що **потокміти**. *Под' до 'мене, та пòтокмис'а за 'с'іно.* Пор. **токмітися**.

ПОТОКМЛЁНЫЙ, а, е. Домовлений про ціну. *Е'се 'с'іно в'же поток'млене: т'реба за 'н'ого запла-тити тай брати го.*

ПОТÓМУ [пòтòму], *присл.* Те саме, що **пак'**. *Пòтòму 'п'рийдеш до нас.*

ПÓТОНКИЙ, а, е. Те саме, що **затонкий**. *'Потонка ку'в'аска.* Антонім **пòтовстий**.

ПОТÓНКЛЫЙ, а, е. Який потоншав. *Пòтон-к'лий чулу'вік, пòтонкла ку'в'аска.*

ПОТÓНКНУТИ [пòтòнкнути], ну, 'потонк-неш, *док.* Потоншати. *Йак не' будеш 'їисти, та пò-тонкнеш.* Пор. **тòнкнути**.

ПÓТОНКО, *присл.* Те саме, що **затонко**. *'Потонко нама'стила ма'сти на з'р'інку.* Антонім **пòтовсто**.

ПОТОПОШЛОВАНЫЙ, а, е. Потоптаний ба-гаторазовим ходінням. *Потопòшлована тра'ва.*

ПОТОПОШЛОВАТИ, 'луйу, 'луйеш, *док.* По-топтати багаторазовим ходінням. *Кòс 'потопòшло-вав тра'ву.* Пор. **топошловати**.

ПОТОРМОСИТИ, 'мòшу, мо'сиш, *док.* По-термосити; потрясти. *У'хòпив н'а за з'руди та так потормосив!* Див. ще. **поштилипати**. Пор. **тормо-сити**.

ПОТОРМОШЁНЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **потормосити**. *Потормòшений чулу'віком за з'руди, х'лòпчик приз'навс'а, шчо в:ун ла'мав пал'а-ниц'і с' пòсòн'ашнику.*

ПОТОЧЁНЫЙ, а, е. З'єднаний з кількох час-тин. *Сис' 'мòтуз не' ц'ілий, а потòчений.*

ПОТОЧИТИ, пòтòчу, 'поточиш, *док.* Поз'єд-нувати. *Потòчи сис' ланц, та буде май 'дòвгий.* Пор. **точити**.

ПОТРАТА, ы, ж. Небезпека нещасного випад-ку на слизкій дорозі. *Так 'дуже 'хòвско – 'ц'іла по-т'рата.*

ПОТРА́ФИТИ *див.* **потрафляти**.

ПОТРАФЛЯТИ [пòтраф'л'ати], 'л'айу, 'рафл'аш ('л'айеш), *недок.*, **ПОТРА́ФИТИ**, фл'у, фиш, *док.* Те саме, що **трафляти**. *Йа н'й'ак не' мух пот'рафити до 'того чулу'віка, 'мус'івим с'а з'в'ідати л'уді.*

ПОТРЕБИТИ [пòтребити], б'л'у, 'биш, *док.* 1. Познищувати. *Пòвно 'маргы пот'ребили 'позад 'іашчура.* 2. Потратити. *Майже н'іч не' ку'пила, лиш з'рòші м пот'ребила.* Пор. **требити**.

ПОТРЕБЛЁНЫЙ, а, с. 1. Познищений. *По-треблена 'марга.* 2. Витрачений без особливої ко-ристі. *Потреб'лин'і з'рòші.*

ПОТРЕБОВАНЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **потребовати**. *Потребованый дòвг вернули ми.*

ПОТРЕБОВАТИ, буйу, буйеш, *док.* Поставити вимогу. *Кум пот'ребовав, а'бми м му вер'нув та'кий с'вирд'ул, йа'кий уд 'н'ого брав.* Пор. **требовати**.

ПОТРЬВАТИ, айу, аш (айеш), *док.* 1. Потер-піти. *Пот'рывай мало, с'коро буде 'дохтор.* 2. По-служити (про речі). *Іс'і бòкòнчі 'мус'ат ти пот-р'ывати до кун 'ц'а з'и'мы.* 3. Потривати. *З'и'ма шче пот'риват.* Пор. **трывати**.

ПОТРОВІТИ, 'рòвл'у, рòвиш, *док.* Те саме, що **перетровіти**. Пор. **тровіти**.

ПОТРОВІТИСЯ [пòтров'итис'а], 'рòвл'аш'а, *док.* Те саме, що **перетровітися**. Пор. **тровітися**.

ПОТРОВЛЁНЫЙ, а, е. Те саме, що **перетровлє-ний**. *Потров'лин'і жу'кы.* Див. ще **перетровлєний**.

ПОТРО́НЬКАТИ [пòт'рòн'кати], айу, аш (айеш), *док.* Потринькати. *Пòт'рòн'кав му пò 'нòсу.* Пор. **трòнькати**.

ПОТРУМБЕТАТИ [пòтрумбе'тати] 'тайу ('бе-чу), 'беташ (бєтайеш, 'бечеш), *док.* Пограти на ду-ховому музичному інструменті. *Оты х'лòпц'і мало пòтрумбе'тайут (пòтрум'бечут) на с'вал'бі та прòс'ат ве'лики з'рòші.* Пор. **трумбетати**.

ПОТРУ́ЩЕНЫЙ [пòт'руп'іщений], а, е. Який потрухлявів, потрухлявілий. *Пòт'руп'іщене 'дерево уд 'дòвгого 'лежан'а на зем'ли.*

ПОТРУ́ЩІТИ [пòт'руп'іщіти], чит, *док.* Потрухлявити. *Пòт'руп'іщили бер'вена, бо с'лабо йіх про'дувало.* Пор. **труп'іщити**.

ПОТРУ́ТИТИ [пòт'рутити], 'ручу, 'рутиш, *док.* Штовхнути трохи далі. *Пòт'рутили 'камін' май на край.* Пор. **трутити**.

ПОТРУ́ЧАНЫЙ [пòт'ручаний], а, е. Поштов-ханий. *Пòт'ручана гòлòв'єв кал'єòзу, чил'ад 'зачала кри'чати.*

ПОТРУЧА́ТИ [пòт'руч'ати], 'чайу, 'ручаш ('ча-йеш), *док.* Поштовхати. *Пòт'ручайме вуз ит хл'і-вови.* Пор. **тручати**.

ПОТРУ́ЧАТИСЯ [пòт'руч'атис'а], айус'а, ас'а (айєс'а), *док.* Поштовхатися. *Мало с'ме с'а пòт'ручкали в глòт'і за 'вòткув.* Пор. **тручатися**.

ПОТУВМАЧЕНИЙ [пóтув'мачений], а, е. Пояснений, розтлумачений. *Пóтув'мачена д'ітв'акові за'дача.*

ПОТУВМАЧИТИ [пóтув'мачити], чу, чиш, док. Пояснити, розтлумачити. *Йа мамц'і пóтув'мачила, котр'і л'їкы ут чого.* Пор. **ТУВМАЧИТИ**.

ПОТУГЫЙ [пóтугый], а, е. Тугуватий. *Пóтуга ш'парга.* Антонім **пóлівкий**.

ПÓТУГО [пóтуго], присл. Тугувато. *Пóтуго на'т'агнутый друт.* Антонім **пóлівко**.

ПОТУРІГАННИЙ [пóту'р'іганий], а, е. Перемішуваний, перекидуваний. *Пóтур'ігана р'іпа.*

ПОТУРІГАТИ [пóтур'ігати], 'гайу, 'р'ігаш ('гайеш), док. Поперекидати, шукаючи щось. *Ба ко так пóтур'ігав кáпусту?* Пор. **ТУРІГАТИ**.

ПОТУРІГАТИСЯ [пóтур'ігатис'а], 'р'ігаш'а, док. Перекидатися з метою пошуку чого-небудь. *Мало м с'а пóтур'ігала в бур'аках, куй н'їко не" вид'ів.* Пор. **ТУРІГАТИСЯ**.

ПÓТУШНИЙ [пóтушний], а, е. Тучнуватий. *Тот чулувік'доста'пóтушний.*

ПÓТЯ [пóт'а], ати, с. 1. Пташка. *С"ніват, ги'пóт'а.* *Кутка прийшла с'пóт'ат'ом у зуб'ах.*

♦ **І по'пóт'ат'ох** – вічно. *Най жи'ве і по'пóт'ат'ох* (проклон). 2. *перен., дит.* Пеніс у маленького хлопчика. *Іванку, спр'ач'пóт'а.*

ПÓТЯЖКИЙ [пóт'ашкий], а, е. Те саме, що **затяжкий**. *Пот'ашке беремено.* Антонім **пóлегкий**.

ПÓТЯЖКО [пóт'ашко], присл. Важкувато. *Пот'ашко'было'нести'куфер.* Антонім **пóлегко**.

ПÓТЯТИ [пóт'ати], т'ав, т'ала, т'ало, мин. ч., путне, майб ч., док. 1. Перекусити шию курці (про тхоря). *Тхур'сам не" пуйде с кур'а'шулника, 'закі не" пуйте вс'і'кури.* 2. Відняти силу у людини (про відьму). *Пóт'ала го босор'кан'а. Шчóс'го'пóт'ало.*

ПÓТЯТЫЙ [пóт'атый], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **пóтяти** 1, 2. *Пóт'ата'куриц'а. Пóт'атый чулувік.*

ПÓТЯТКО [пóт'атко], а, с. 1. Зменш. до **пóтя** 1. *Прий'ит'іло'пóт'атко'тай'зас'п'івало.* 2. *перен., дит.* Те саме, що **пóтя** 2.

ПÓТЯЧЫЙ [пóт'ачый], а, е. Пов'язаний з пташкою. *Пóт'ачый с'пів.* ♦ **Пóт'аче'молоко**. 1. кул. Пташине молоко. *Пóт'аче'молоко'чїнити'нав'чїлис'а в нас не"давно.* 2. Те, чого не вистачає до повного достатку. *Липи'пóт'ачого'молока'в'ниий'не"їе.*

ПÓТЯЧКА [Пóт'ачка], ы, ж. Прізвисько.

ПОТЯЧКЫ [пóт'ачкы], 'чок, мн.; 'пóт'ачка, ы, ж. Послід диких птахів. *Дїви, кул'ко'пóт'а'чок'на'г'радичах.*

ПОТЯЧУЛНИК [пóт'ачульник], а, ч. 1. бот. Моховик золотистий (*Boletus chrysenteron* Bull.). 2. Прізвисько.

ПОУБАЛЯНИЙ [пув'бал'аний], а, е. Повалений (про кілька предметів). *Пув'бал'ан'і'коровами'п'ласты.*

ПОУБАЛЯТИ [пув'бал'ати], 'л'айу, 'бал'аш ('л'айеш), док. По черзі повалити які-небудь предмети. *Ба ко пув'бал'ав'горішки?* Пор. **УБАЛЯТИ**.

ПОУБІРАНИЙ [пув'бираний], а, е. 1. Те саме, що **поодіваний**. 2. Повибираний, позбираний (напр. урожай). *Пув'бірана р'іпа.*

ПОУБІРАТИ [пув'бирати], 'райу, 'бираш ('райеш), док. 1. Те саме, що **поодівати** 2. 2. Повибирати, позбирати. *Пув'бірали'вже'й'р'іпу, і'ишину'с'ївбу.* Пор. **УБІРАТИ**.

ПОУБІРАТИСЯ [пув'биратис'а], 'райуц'а, док. Те саме, що **поодіватися** 2. Пор. **УБІРАТИСЯ**.

ПОУВИВАТИ [пув'ивати], 'вайу, 'виваш ('вайеш), док. 1. *кого, що.* Добре вловити, обв'язати. *Пув'ивай'файно'д'їтину.* 2. *ким.* Сильно покрутити кого-небудь у танку. *Кум'а'была'рада, бо'читаво'м'нив'пув'ивав'на'свал'бі.* Див. ще **поупалати** 3. Пор. **УВИВАТИ**.

ПОУДОПІРАНИЙ [пувдо'пирааний], а, е. Повідчиняний. *Пувдо'піран'і'дзир'і.* Див. ще **поутвóр'ьований**.

ПОУДОПИРАТИ [пувдо'пирати], 'райу, 'пираш ('райеш), док. Повідчиняти. *Пувдо'пірай'оболо'кы, бо'пóвно'дыму'в'хыжж.* Див. ще **поутвóр'ьовати**. Пор. **УДОПИРАТИ**.

ПОУДОПИРАТИСЯ [пувдо'пиратис'а], 'пир'айуц'а, мн., док. Повідчинятися. *Пувдо'піралис'а'оболо'кы'ут'п'рót'агу.* Див. ще **поутвóр'ьоватися**. Пор. **УДОПИРАТИСЯ**.

ПОУДЧАХОВАННИЙ [пув'ч:ахований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **поудч'аховати**. *Пув'ч:ахoванe'с'тóвл'е, 'лис'ч'е.*

ПОУДЧАХОВАТИ [пув'ч:аховати], хуйу, хуїш, док. Повідривати листя, гілки способом відщеплення. *Пув'ч:аховалам'свин'ати'лис'ч'а'с'пó'сón'ашника.* Пор. **ЧАХАТИ**.

ПОУЖВАРЕНИЙ [пувж'варений], а, е. Те саме, що **пожм'п'якапый** 2. *Пувж'варений'вуйош.*

ПОУЖВАРИТИ [пувж'варити], р'у, риш, док. Те саме, що **пожм'п'якати** 2. Пор. **УЖВАРИТИ**.

ПОУЖВАРИТИСЯ [пувж'варитис'а], р'ус'а, рис'а, док. Те саме, що **пожм'п'якатися** 2. Пор. **УЖВАРИТИСЯ**.

ПОУЛІШОВАНИЙ [пув'лишований], а, е. Пропущений, випущений місцями. *Пув'лишован'і'не'тыченими'на'сул'і.*

ПОУЛІШОВАТИ [пув'лишовати], шуйу, шуїш, док. Пропускати, випускати місцями. *Прий'пув'лишовали'непóкoпан'і'бур'аки.*

ПОУМЫКАТИ див. **поумыковати**.

ПОУМЫКОВАННИЙ [пув'мыкований], а, е. Повисмикуваний, повитягуваний з корінням. *Поу'мыкован'і'цибул'і.*

ПОУМЫКОВАТИ [пув'мыковати], куйу, куйеш і **ПОУМЫКА́ТИ** [пувмы'кати], 'кайу, 'мыкаш ('кайеш), *док.* Повисмикувати, повитягувати з корінням. *Ты, не^дбого, пув'мыковала (пувмы'кала) з 'гозом і 'мóркву.* Пор. **мыкати**.

ПОУМІТОВАНЫЙ [пув'мітований], а, е. По-викидуваний.

ПОУМІТОВАТИ [пув'мітовати], туйу, туйеш, *док.* Повикидувати. *Пув'мітовали с 'хыжі дош'кы.*

ПОУНИМА́ТИ [пувни'мати], 'майу, 'нимаш ('майеш), *док.* Повиймати.

ПОУПАЛА́ТИ [пупп'алати], 'лайу, 'палаш ('лайеш), *недок.* 1. с.г. Якийсь час очищати зерно на вітрі від полови, пилюки. *Пупп'алайте пин'ици'у.* 2. Те саме про пилюку з рядна, килима і под. *Пупп'алам 'жер'гы, бо 'пóрби'н'і.* 3. Те саме, що **поувива́ти**. *Так им пув:'івав кум'ов, ищó вун' 'пин-дил' і 'йуй' 'італи.* Пор. **упала́ти**.

ПОУПУ́ЧОВАНЫЙ [пув'пучований], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **поупу́човати**. *Пув'пучован' і сливы ('ивичи'н'і).*

ПОУПУ́ЧОВАТИ [пув'пучовати], чуйу, чуйеш, *док.* Повидавлювати що-небудь, напр., кісточки зі слив, вишень і под. *Йа, куй завар'уйу сливы, та спершу з них пув'пучуйу куст'кы.* Пор. **упу́човати**.

ПОУПУ́ЧОВАТИСЯ [пув'пучоватис'а], чуйе-с'а, *док.* Повидавлюватися (про кісточки зі слив, вишень і под.). *А'бы с'а пув'пучовали куст'кы из бо-роц'квы, та 'майут пло'ды 'добре до'стигнути.* Пор. **упу́човатися**.

ПОУТВÓРЬОВАНЫЙ [пувт'вóр'ований], а, е. Те саме, що **поудопіра́ний**.

ПОУТВÓРЬОВАТИ [пувт'вóр'овати], р'уйу, р'уйеш і **ПОУТВОРЯ́ТИ** [пувтвор'ати], 'р'айу, 'вóр'аш ('р'айеш), *док.* Те саме, що **поудопира́ти**. Пор. **утворя́ти**.

ПОУТВÓРЬОВАТИСЯ [пувт'вóр'оватис'а], р'уйуц'а і **ПОУТВОРЯ́ТИ** [пувтвор'ати], 'р'айуц'а, *мн.*, *док.* Те саме, що **поудопира́тися**. Пор. **утворя́тися**.

ПОУТВОРЯ́ТИ *див.* **поутвóрьювати**.

ПОУТЫВА́ТИ [пóвты'вати], 'вайут, *док.* Ожи-рити (про багатьох). *Пóвты'вали му'дуд' і 'хлóпц'і, ги п'ац'ата.* Пор. **ты́ти**.

ПОУТІГАНЫЙ [пувт'іганий], а, е. Те саме, що **поутігований**.

ПОУТІГА́ТИ *див.* **поутіговати**.

ПОУТІГОВАНЫЙ [пувт'ігований], а, е. Повитягуваний. *Пув'т'іговане 'з'вуз' д'е.* *Див.* **ще поутіганий**.

ПОУТІГОВАТИ [пувт'іговати], гуйу, гуйеш і **ПОУТІГА́ТИ** [пувт'ігати], 'гайу, 'т'ігаш ('гайеш), *док.* Повитягувати.

ПОУЧÉРЬНЬОВАТИ [пув'чир'н'овати], н'уйу, н'уйеш, *док.* Вимазати сажею по черзі багатьох.

'Учерилам од'ного, 'учерилам д'ругого – у'с'іх пув-чир'н'овала. Пор. **черні́ти**.

ПОУ́ЧОВАТИ [пу'учовати], чуйу, чуйеш, *не-док.* Повчати, наставляти. *Мати пу'учуйе дун'ку.*

ПОФАЙНІ́ЛЫЙ [пофайн'ілы́й], а, е. Який по-гарнішав. *Пофайн'іла жо'на.*

ПОФАЙНІ́ТИ [пофайн'іти], н'і'йу, н'і'йеш, *док.* Стати гарнішим. *Тот ли'гін' і'ак с'а в'же'ннє, та май пофайн'і'в.* Пор. **файні́ти**.

ПОФАЛАТІ́ТИ, ла'чу, ла'тиш і **ПОФАЛА-ТОВА́ТИ**, 'туйу, 'туйеш, *недок.* Порізати на части-ни. *Нашчо с' пофалато'вала та'ке 'файне полот-но?* Пор. **фалаті́ти**, **фалатова́ти**.

ПОФАЛАТОВА́НИЙ, а, е. Порізаний на частини. *Пофалатована соло'нина.* *Див.* **ще пофалаче́ний**.

ПОФАЛАТОВА́ТИ *див.* **пофалаті́ти**.

ПОФАЛАЧЕ́НИЙ, а, е. Те саме, що **пофала-това́ний**.

ПОФАРБІ́ТИ, бл'у, 'биш, *док.* Пофарбувати. *По'фарбилим шир'інку.* Пор. **фарбі́ти**.

ПОФАРБЕ́НИЙ, а, е. Пофарбований. *По-фарблин'і с'кіны.*

ПОФІ́ЛЬОВА́ТИ [пóфіл'о'вати], 'л'уйу, 'л'уйеш, *док.* Пожартувати. *Пóфіл'о'вати мож не' з 'кож'жым чил'адником.* Пор. **фі́льова́ти**.

ПОФІ́ЛІЛЬОВА́ТИ [пóфіліл'о'вати], 'л'уйу, 'л'уйеш, *док.* Поручитися за кого- (що-)небудь, засвідчити свою відповідальність. *Йа ти 'мóжду пóфіліл'о'вати за 'мо'його 'кума.* Пор. **фі́лільова́ти**.

ПОФІ́РКАНЫ́Й [пóфір'каний], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **пофі́ркати**. *По'фіркана д'і'тин'ов к'нишка.*

ПОФІ́РКАТИ [пóфір'кати], айу, аш (айеш), *док.* Помарати, покреслити написане. *Ба ко так пóфір'кав к'нишку?* *Див.* **ще почéрькати**. Пор. **фі́ркати**.

ПОФІ́ТЬКАТИ *див.* **пофі́тьковати**.

ПОФІ́ТЬКОВАНЕ́ [пóфіт'кован'е], а, с. Урив-часте посвистування. *З 'вулиц'і 'чу'лос'а 'чийес' пóфіт'кован'е.* Пор. **пофі́тьковати**.

ПОФІ́ТЬКОВАТИ [пóфіт'ковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ПОФІ́ТЬКАТИ** [пóфіт'кати], айу, айеш, *док.* 1. Посвистувати уривчасто. *Ко вто пу-ф'іт'кує на 'вулиц'и?* Пор. **фі́тькати**. 2. *перен.* Те саме, що **пові́яти**.

ПОФІ́ЦКАТИ [пóфіц'кати], ат (айе), *док.* Побрикатися (про корову і под.). *Кóрова 'мало пóфіц'кала, на'к с'а 'дала здо'уйти.* Пор. **фі́цкати**.

ПОФІ́ШКАРЕШОВА́ТИ [пóфішкарешо'вати], 'шуйу, 'шуйеш, *док.* Якийсь час удавати з себе розумника. *Пет'ро 'л'убит пóфішкарешо'вати.* Пор. **фі́шкарешова́ти**.

ПОФЛЫ́НТАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **порéмбати**. Пор. **флы́нтати**.

ПОФРЫШТИКОВА́ТИ, куйу, куйеш, *док.* Поснідати. *Пофрышти/куйеме та /косиме /дале.* Пор. **фрыштыковати**.

ПОФУЙТО́ВАНЫЙ [пђфуйто'ваний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **пофутова́ти**.

ПОФУЙТОВА́ТИ [пђфуйто'вати], туйу, туйеш, *док.* Подушити; потруїти димом, чадом, газом і под. Пор. **фуйтова́ти**.

ПОФУЙТОВА́ТИСЯ [пђфуйто'ватис'а], туйу-с'а, туйес'а, *док.* Подушитися; потруїтися димом, чадом, газом і под. *У/де /мало с'а не/ пофуйто'вали /дымом.* Пор. **фуйтова́тися**.

ПОФУ́КАТИ [пђфу'кати], айу, аш (айеш), *не-док.* Поприскати, побрискати, подути. *По/фукай /мало по /с'ђму /дереву.* Пор. **фу́кати**.

ПОФУ́ЦКАНИЙ [пђфу'цканий], а, е. Те саме, що **зафу́цканий**. *По/фуцкан'і то/панкы.*

ПОФУ́ЦКАТИ [пђфу'цкати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **зафу́цкати**. *По/фуцкала но/вий /сведер.* Пор. **фу́цкати**.

ПОХА́ВКАТИ *див. похавковати*.

ПОХА́ВКОВАНЕ [по'хавкован'є], а, с. Покашлювання. *Не/ /убиц'а ми/н'і по'хавкован'є /того чулу'віка: бар бы в /н'ого не/ было й/ако/йіс'хво/р-ты.* Пор. **похавковати**.

ПОХА́ВКОВАТИ, куйу, куйеш, *недок.*, **ПОХА́ВКАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Покашлювати. */Ходит'ідо по дво/рови та по'хавкує.* Пор. **хавкати**.

ПОХАЛЯ́ВКАТИ [похал'авкати], айу, аш (айеш), *док.* Смачно поїсти (про свиню). */Вел:ам сви/ні /яблок, та раз-раз йіх похал'авкала.* Пор. **халя́вкати**.

ПОХАРЕ́НИЙ, а, е. Те саме, що **захаре́ний 1**. */Хыжа поха/рена.*

ПОХА́РИТИ, хар'у, хариш, *док.* Поприбирати, прибрати бруд, навести порядок. *Бы/вало, /наскоро по'хар'у в /хыжи тай бїжу в кал'гос.* Пор. **хари́ти**.

ПОХА́РИТИСЯ [похар'итис'а], хар'ус'а, хар'ис'а, *док.* Поприбирати, прибрати бруд у себе, почиститися, помитися. */Думалам, аш по'хар'ус'а май /скоро, а за/держалам'а на/дђво.* Пор. **хари́тися**.

ПОХВО́РИТИСЯ [пђхвур'ітис'а], р'іиус'а, р'ііес'а, *док.* Захворіти. *По/хвур'ілис'мес'а ут /с'ђйі по/годы.*

ПОХЫ́РАВИТИ [по'хыравіти], ійу, ійеш, *док.* Якийсь час хворіти. *По/хырави/лам /то/йі зи/мы /доста /дђво.* Див. ще **нохы́рати**. Пор. **хыравіти**.

ПОХЫ́РАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **нохы́равіти**. *По/хырав, по/хырав хлоп'ячи/ще тай учі/ниис'а.* Пор. **хырати**.

ПОХЫ́РИТИ [по'хыр'іти], ійу, ійеш, *док.*, *зне-важ.* Поспати міцно. *По/хыр'ііеш май буш у ни-/д'іл'у, а /нын'і тїреба робити.* Пор. **хыріти**.

ПОХЫ́ТАТИСЯ [похы'татис'а], тайус'а, хытас'а (тайес'а), *док.* 1. Поколиватися, похитатися. *Похы/тавс'а му в ру/ках сто/вн.* 2. Якийсь час підкидувати й ловити. *Похы/талам'с'а /мало з /лђптов.* 3. Те саме, що **пуйгратися**. *Петро похы/тавс'а, та не/ вс'е у/д'н'ого про/нало.* Пор. **хытатися**.

ПОХЛѐБТАНИЙ [пох'лептаний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **похлебта́ти 1–3**. *Пох/лепта-не ко/том моло/ко. Пох/лептан'і д'ітинђв па/сул'і.*

ПОХЛЕБТА́ТИ [пох'лептати], лепчу, лепчеш, *док.* 1. Трохи полакати (про собаку, kota і под.). *Пох/леп/тав пєс /мало по/мий, а пак ли/шив йіх.* 2. Повністю вилакати (про собаку, kota і под.). *По-хле/тав кут моло/ко, шчо м му на/л'ала.* Див. ще **ухлебта́ти**. 3. *перен.* Трохи поїсти рідкої страви (про людину). *Пох/леп/талам /мало лоп/ток тай у/йіат до робо/ты.* Пор. **хлебта́ти**.

ПОХЛІ́ПАНИЙ, а, е. Те саме, що **покы́ваний¹**. *Пох/липаний сто/вн.*

ПОХЛІ́ПАНИЙ², а, е. Те саме, що **посѐр-баний**. *Пох/липан'і па/сул'і.*

ПОХЛІ́ПАТИ¹, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **нокы́вати¹**. Пор. **хліпати¹**.

ПОХЛІ́ПАТИ², айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **посѐрбати**. Пор. **хліпати²**.

ПОХЛЫ́ЦЬКАНИЙ [пох'лыц'каний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **похлы́цькати**. *Пох/лыц'ка-не /д'ідом ви/но.*

ПОХЛЫ́ЦЬКАТИ [пох'лыц'кати], айу, аш (айеш), *док.* Попити малими ковтками. *Тот бы пох/лыц'кав хут'а ку/ло ви/на, лиш /дђбы му /дали.* Пор. **хлы́цькати**.

ПОХЛѐПОВАТІ́ЛЫЙ [пђх'лоповат'ілий], а, е. Який став кремезним, змужнілим. *По/х/лоповат'і-лий /старший сын.*

ПОХЛѐПОВАТІ́ТИ [пђх'лоповат'іти], т'ііу, т'ііеш, *док.* Стати кремезним, змужнілим. *Тот ли/г'ниши/че за сис' гут /си/лно по/х/лоповат'ів.* Пор. **хлђповатый**.

ПОХЛЯ́ПЛЫЙ [пох'л'аплый], а, е. Дієприкм. акт. мин. ч. до **похля́пнути**. *Пох/л'апла тра/ва.* Пор. **хля́плий**.

ПОХЛЯ́ПНУТИ [пох'л'апнути], ну, неш, *док.* Перетворитися з пружного в м'яке, зі свіжого в зів'яле і т.д.; поникнути. *Ба шчо йс'а ко/сиц'а по-хл'апла?* Пор. **хля́пнути**.

ПО́ХОДИТИ, пђхђжу, походиш, *док.* Прийти-ся; пошастити. *Не/дђобре м' /походив и/с'іном. /Дос-та /дђобре /нын'і м' /походила.*

ПО́ХОПИТИ, пђхђпл'у, похопиш, *док.* Узяти, перехопити, перейняти. *Бїда го /похотила. /Похоти-ла си та/кий сох'таи, та н'іч из нив не/ в'чиниш.*

ПО́ХОПИТИСЯ [похопитис'а], пђхђпл'ус'а, похопис'а, *док.* Узятися до чого-небудь спритно. */Похопилас'а ду/хом до робо/ты.*

ПОХОПНЫЙ, а, е. Спритний. *Похопный хлопец*. Див. ще **схопный**.

ПОХОРОШАНИЙ, а, е. Покастрований. *По-хорошан* 'і *веприку*.

ПОХОРОШАТИ, 'шайу, 'рошаш ('шайеш), *док*. Каструвати підряд кілька поросят. *Похорошав* 'до-ста *с'коро* *двох* 'веприку. Пор. **хороша́ти**.

ПОХОСНОВАНИЙ, а, е. 1. Використовуваний якийсь час. *Похосновану не* 'двог *тилу* *вернувим*. 2. Повністю використаний. *Похоснован* 'і *з'рош* 'і.

ПОХОСНОВАТИ, 'нуйу, 'нуйеш, *док.*, *що*. 1. Покористуватися, поексплуатувати якийсь час. *Тот го́рот* 'іа *похосно́вав* *три* 'годы. 2. Повністю використати що-небудь. *Похосно́валис* 'ме *вс* 'у *ци-бул* 'у. Пор. **хосновати́**.

ПОХОСНОВАТИСЯ [похосно́ватис'а], 'нуйу-с'а, 'нуйес'а, *док*. 1. Покористуватися якийсь час. *Дай* *ми* *похосно́ватис* 'а *біціг* 'лами *на* 'завтра. 2. Повністю використатися. *За* 'зиму *р* 'іна *с* 'а *вс* 'а *похосно́вала*. Пор. **хосновати́ся**.

ПОХРАМОВАТИ, муйу, муйеш, *недок.*, **ПОХРАМАТИ**, айу, аш (айеш), *док*. Покульгувати, пошкандибати. *Ударил*ам 'но́гу *та* *ти́пир* *похраму́у*. *По* 'малы *похрамалам* *ду́му*. Див. ще **похромі́ндяти**. Пор. **храмати́**.

ПОХРАПІТИ [похра'піти], п'л'у, 'пиш, *док*. Похропіти. *Похра́піла* 'іа'кийіс' час, *а* *нак* *ути́хла*. Пор. **храпіти́**.

ПОХРЄБТИНА [пох'рептина], ы, ж., кул. М'ясо з хребта тварини (разом з кісткою). *За* 'віс' *пох-рептину* *бу́дтити*.

ПОХРОМІНДЯТИ [по'хро'мінд'ати], айу, аш (айеш), *док.*, *зневаж*. Те саме, що **похрамати́**. *Іа* 'кòс' 'т'ашко *по'хро'мінд'ав* *на* *рòбòту*. Пор. **хроміндіати́**.

ПОХРҀПКАНИЙ [пux'pупканий], а, е. Похрумканий. *Пух'pупканий* *д* 'іт'ми *цукор*.

ПОХРҀПКАТИ [пux'pупкати], айу, аш (айеш), *док*. Похрумкати, похрумтіти. *Дай* *д* 'ітин'і *мало* *тp* 'іска'ча, *най* *пух'pупкат*. Пор. **хрҀпкати́**.

ПОЦАБАТИ, айу, аш (айеш), *док*. Полазити навколішки, пересунутися в горизонтальному положенні. *По* 'цабала *д* 'ітина *чepec* 'хыжу. Див. ще **поцабатися́**.

ПОЦАБАТИСЯ [по'цабатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док*. Те саме, що **поцабати́**.

ПОЦАПКОВАТИ, 'куйу, 'куйеш, *док*. Піти, падаючи з ніг. *Так* *с* 'а *у* 'нив, *щò* *лиш* *у* 'став *з* 'лавиц'і, *та* 'нарас *поцапко́вав*. Пор. **цапковати́**.

ПОЦИГУЛЯНИЙ [поци'гул'аний], а, е. Попиляний тупою пилою. *Поци́гул* 'ан'і *л* 'ац'і.

ПОЦИГУЛЯТИ [поцигул'ати], 'л'айу, 'гул'аш ('л'айеш), *док*. Попиляти тупою пилою. *Ану*, *поци-гул* 'айме *йе* *оры́во*. Пор. **цигуляти́**.

ПОЦЫБАНИЙ, а, е. Тяжко понесений. *По-цыбани* *дво* 'ма *хлопами* *бервено*.

ПОЦЫБАТИ, айу, аш (айеш), *док*. Тяжко понести що-небудь. *По* 'цыбав *міх* 'р 'іны. Див. ще **по-цыбатися́**. Пор. **цыбати́**.

ПОЦЫБАТИСЯ [по'цыбатис'а], айус'а ас'а (айес'а), *док*. Те саме, що **поцыбати́**. *По* 'цыбавс'а *с* *тым* 'міхом *ду́лу* 'вулиц'у. Пор. **цыбатися́**.

ПОЦЫРГАНИЙ, а, е. Посмиканий. *По* 'цыр-ганий *за* *наг* 'виц'у *псом*, 'газда *пòвбзи́равс* 'а. Див. ще **ноты́рганий**.

ПОЦЫРГАТИ, айу, аш (айеш), *док*. Посмика-ти. *По* 'цырзав *н* 'а *пес* *за* *наг* 'виц'у. Див. ще **поты́р-гати́**. Пор. **цыргати́**.

ПОЦЫРМАТИ, айу, аш (айеш), *док*. Посіпати, пошарпати, потормосити. *По* 'цырмала, *по* 'цырмала *кòрòву* *за* 'дуйкы, *а* *моло́жа* *не* 'йе. Пор. **цырмати́**.

ПОЦЫРМАТИСЯ [по'цырматис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док*. Посіпатися, пошарпатися, потормоситися. Пор. **цырматися́**.

ПОЦКУБАНИТИ [пòц'іку'банити], н'у, ниш, *док.*, *зневаж*. Поговорити набридливо. *Нын* 'і *По́ла-н* 'а *на* 'чудо *мало* *пòц* 'іку'банила. Пор. **цікубанити́**.

ПОЦІМБАЛАТИ [поц'імбалати], 'лайу, 'баш ('лайеш), *док*. Пограти на губній гармошці. *Поц* 'імбал'і *мало* *д* 'ітин'і, *куй* *так* 'л *убит* *слуха-ти*. Пор. **цімбалати́**.

ПОЦІМБОРАШИТИСЯ [поц'імбо'рашити-с'а], шус'а, шис'а, *док*. Подружитися (про жінок, дівчат). *Поц* 'імбо'рашилис'мес'а *з* *Мар* 'ікув *на* *бу-раках*. Пор. **цімборашитися́**.

ПОЦІМБОРОВАТИ [поц'імборо'вати], 'руйу, 'руйеш, *док*. Подружити. *Поц* 'імборо'вала *нас* *з* *Ан-др* 'ійом *йòго* *сестра*. Пор. **цімборовати́**.

ПОЦІМБОРОВАТИСЯ [поц'імборо'ватис'а], 'руйус'а, 'руйес'а, *док*. Подружитися. *Поц* 'імбо-ро'вавимс'а *з* *Мигал* 'ом *на* *дòдво*. Пор. **цімборовати́ся**.

ПО-ЦІМБОРСЬКЫ [по'ц'ім'борс'кы], *присл*. По-дружньому. *Помо́жи* *ми* *по* 'ц' 'ім'борс'кы. Пор. **цімбо́рськый**.

ПОЦІПАТИ [по'ц'іпати], ат (айе), *док*. Подава-ти якийсь час звук 'ціп-ціп' (про курчаток). *Піт* 'а *по* 'ц'іпало. Див. ще **ціпкати́**. Пор. **ціпати́**.

ПОЦІПКАТИ [по'ц'іпкати], ат (айе), *недок*. Те саме, що **поціпати́**. Пор. **ціпкати́**.

ПОЦІФРОВАННИЙ [поц'іф'рований], а, е. Оздоблений в окремих місцях. *Іа* 'л *убл* 'у *поц* 'іф-ровану *мінтами* *с* 'кіну.

ПОЦІФРОВАТИ [поц'іф'ровати], 'руйу, 'руйеш, *док*. Оздобити в окремих місцях. *Поц* 'іф-ровав *ве́ранду*. Пор. **ціфровати́**.

ПОЦОЛЫ, 'пòцòлу, *мн*. Пліва на м'ясі, жири-ві тканини, непридатні для споживання в їжу. *Мы*

поцолы вари'ме свин'ати. Пор. угор. діал. *rasal* 'яловичина гіршого гатунку'.

ПОЦОМФЛАНЬЙ, а, е. Посмоктаний. *Поцомфланьй д'їтинѳв перст (цукор).*

ПОЦОМФЛАТИ, айу, аш (айеш), док. Посмоктати. *Д'їтина поцомфлала 'мало цуцлик, а пак утрутила йязыч'ком з 'рота.* Пор. цѳмфлати.

ПОЦОРКАТИ, айу, аш (айеш), док. Постукати по скляному виробу, по якій-небудь порожнині. *Староста поцоркав но'жом у скл'анку, і 'гѳс'ц'ї при'тихли.* Пор. цѳркати.

ПОЦОРКАТИСЯ [по'цоркатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), док. 1. Те саме, що **погыркатися**. *Поцоркалис'мес'а на дур'нѳму.* 2. Те саме, що **поклонїти**. *Поцоркавимс'а ис'ватом тай'упилис'ме.* Пор. цѳркати.

ПОЦОРКОНІТИ [пѳцѳркѳн'їти], 'н'у, поцорко'ниш, док. 1. Побряжчати. *Уз'авим по'гар, а в 'н'ѳму шчус' пѳцѳркѳн'їло.* 2. перен., зневаж. Те саме, що **полопопїти**. Пор. цѳркопїти.

ПОЦОРКОТАТИ, 'кѳчу, 'кочеш, док. 1. Побрязкотїти. *Д'їтина поцорко'тала цѳр'коталом.* Див. ще **поцоркотїти**. 2. перен., зневаж. Те саме, що **полопопїти**. Пор. цѳркати.

ПОЦОРКОТІТИ [пѳцѳркѳт'їти], 'кѳчу, поцор'кочеш, док. Те саме, що **поцоркотати** 1. Пор. цѳркотїти.

ПОЦУБРЕНИЙ [пу'цубренїй], а, е. Дїєприкм. пас. мин. ч. до **поцубрити** 1, 2. *Пуцубренїй дох'яж мїх. Пуцубрин'ї вно'чи злѳд'їями 'дын'ї з 'нивы.*

ПОЦУБРИТИ [пу'цубрити], р'у, риш, док. 1. Потягнути що-небудь. *Ледвы м пу'цубрив ду'бовый ша'ранц.* 2. перен. Вкрасти. *Кажут, Йу'лина пу'цубрила мїх 'дын' ис'су'с'їц'куй'нивы.* Пор. цубрити.

ПОЦУКАНИЙ [пу'цуканїй], а, е. Дїєприкм. пас. мин. ч. до **поцукати**. *Пуцукана ву'ц'ом д'ї'тина.*

ПОЦУКАТИ [пу'цукати], айу, аш (айеш), док. Якнїсь час забавляти дитину, підкидуючи її на колїні. *Хочеш, Цил'ко, йа т'а 'мало пу'цукайу?* Пор. цукати.

ПОЦУКАТИСЯ [пу'цукатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), док. (про дитину). Якнїсь час погратися з дорослим, будучи підкидуванням на його колїні. *Йурику, 'хочес':а 'мало пу'цукати?* Пор. цукатися.

ПОЦУРІГАНЬЙ [пу'цур'їганїй], а, е. Дїєприкм. пас. мин. ч. до **поцурїгати**. *Пу'цур'їганїй вуз у двѳр.*

ПОЦУРІГАТИ [пу'цур'їгати], 'гайу, р'їгаш ('гайеш), док. Перемїстити віз і под. назад. *Пу'цур'їгай 'мало вус.* Пор. цурїгати.

ПОЦУРІГАТИСЯ [пу'цур'їгатис'а], 'гайус'а, р'їгас':а ('гайес':а), док. Перемїститися назад (про

віз і под.). *Че'кай, 'мало пу'цур'їгайус'а з возом май іт хл'ївови.* Пор. цурїгатися.

ПОЦЬІЦЯТИ [по'ц'їц'ати], айу, аш (айеш), док. 1. Поссати грудь (про дитину, маля тварини). *По'ц'їц'ай, Мар'їчко, 'ц'їц'ку.* 2. Посмоктати, поссати цукерку або що-небудь інше солодке, соковите. *Наш унучок 'л'убит по'ц'їц'ати си 'перстик.* Пор. цьїцяти.

ПОЦЬОПАНЬЙ [по'ц'опанїй], а, е, ласк., дит. Дїєприкм. пас. мин. ч. до **поцьопати**. *По'ц'опана в лич'ко д'їтина.* Див. ще **поцьопканий**.

ПОЦЬОПАТИ [по'ц'опати], айу, аш (айеш), **ПОЦЬОПИТИ** [по'ц'опити], айу, аш (айеш), док., ласк., дит. Поцілувати, поцьомкати. *По'ц'опай, Ми'гал'ку, 'малку.* Див. ще **поцьопкати**. Пор. цьопати, цьопити.

ПОЦЬОПАТИСЯ [по'ц'опатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), док., ласк., дит. Поцілуватися. *По'ц'опайс'а, Мар'їчко, з 'д'їдиком.* Пор. цьопатися.

ПОЦЬОПИТИ див. **поцьопати**.

ПОЦЬОПКАНЬЙ [по'ц'опканїй], а, е, ласк., дит. Те саме, що **поцьопаний**.

ПОЦЬОПКАТИ [по'ц'опкати], айу, аш (айеш), док., ласк., дит. Те саме, що **поцьопати**. Пор. цьопкати.

ПОЦЮЛЬОВАНИЙ [пу'ц'ул'ованїй], а, е. Поцілований. *Пу'ц'ул'ована д'їтина.*

ПОЦЮЛЬОВАТИ [пу'ц'ул'овати], 'л'у'йу, 'л'у'йеш, док. Поцілувати. *Пу'ц'ул'овалом у'нуку.* Пор. цюльовати.

ПОЦЮЛЬОВАТИСЯ [пу'ц'ул'оватис'а], 'л'у'йус'а, 'л'у'йес':а, док. Поцілуватися. *Пу'ц'ул'овалис'мес'а с ку'мѳв.* Пор. цюльоватися.

ПОЦЯПАТИ [по'ц'япати], айу, аш (айеш), док. 1. Потекти краплями. *По'ц'япало ви'но з тѳлѳты.* 2. Покапати на що-небудь, покропити. *По'ц'япалас' подлаш 'фірназом.* Пор. цяпати.

ПОЧАБУЛЬКАТИ [поча'бул'кати], айу, аш (айеш), док. Піти по мокрому (болоту, мокрому снігу і под.). *Ис'корчмы поча'бул'кавим 'вулиц'ув ду'му.* Див. ще **почалїпати**. Пор. чабўлькати.

ПОЧАЛІЛИЙ [почал'їлий], а, е. Дїєприкм. пас. мин. ч. до **почалїти**. *Почал'їл'ї сливи.*

ПОЧАЛІТИ [почал'їти], їйе, док. Набути снїного кольору при дозріванні (про плоди винограду, сливи і под.). *Уже почал'їв грезен.* Пор. чалїти.

ПОЧАЛЯПАТИ [почал'япати], айу, аш (айеш), док. Те саме, що **почабўлькати**. Пор. чалїпати.

ПОЧАПКОВАТИ, куйу, куйеш, недок. Пожовувати, голосно прищмокуючи, плямакуючи губами; почавкувати. *Йу'лина 'їїла м'н'асо почап'куйучи.* Пор. чапкати.

ПОЧАПЛОВАНИЙ, а, е. Те саме, що **зачаплований**. *Почапл'ован'ї полович'кы.*

ПОЧАПЛОВА́ТИ, *л'уйу, л'уйеш, док.* Те саме, що **зачаплова́ти**. Пор. **чаплова́ти**.

ПОЧАПЛОВА́ТИСЯ [почапл'оватис'а], *л'уйус'а, л'уйес'а, док.* Те саме, що **зачаплова́тися**. Пор. **чаплова́тися**.

ПОЧА́ХАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **почаха́ти**. *По'чахана с'т'овп'л'е ш ч'иришн'і.*

ПОЧАХА́ТИ, *л'хайу, л'чахаш (л'хайеш), док.* Обірвати листя, гілки і под. способом відщеплення. *Поча'халам л'ис'ц'у'е с'п'б'с'он'ашника св'і'н'ам.* Пор. **чаха́ти**.

ПОЧВІ́РЬКОВАТИ [п'б'ч'в'і'р'ковати], *куйу, куйеш, недок., ПОЧВІ́РЬКАТИ* [п'б'ч'в'і'р'кати], *айу, аш (айеш), док.* Якійсь час спільовувати кризь зуби. *Д'ідо си по'малы т'у'п'іку'їе тай по'ч'в'і'р'ку'їе.* Пор. **чв'ірькати**.

ПОЧЕКА́ТИ, *л'кайу, л'чекаш (л'кайеш), док.* Зачекати якийсь час. *Ре'г'рута л'думав, ци по'чекат го л'і'вка с'ка'тун.*

ПОЧЕ́ЛЛЕНИ́ЛИЙ [п'б'ч'ил'ин'і'л'ий], а, е. Почерво́нілий (про овочі, фрукти, обличчя, тіло людини). *По'ч'ил'ин'і'ла парад'ц'а. По'ч'ил'ин'і'ле ли'це.* Див. ще **заче́ллені́лий**.

ПОЧЕ́ЛЛЕНІ́ТИ [п'б'ч'ил'ин'і'ті], *н'і'йу, н'і'йеш, док.* Почерво́ніти. *Й'ура не знав, що ка'зати, лиш по'ч'ил'ин'і'в.* Див. ще **заче́ллені́ти**. Пор. **челлені́ти**.

ПОЧЕМЕ́РЕННИЙ, а, е. Потруєний. *Почими'рин'і'кури.*

ПОЧЕМЕ́РІТИ, *чими'р'у, чеме'риш, док.* Отруїти багатьох. *Почеме'рила д'і'ти г'рибамы, л'едвы й'їх сп'ас'ли.* Див. ще **почері́ти**. Пор. **чеме́ріти 2**.

ПОЧЕМЕ́РІТИСЯ [п'б'ч'е'м'е'ритис'а], *р'а'ц'а, док.* Потруїтись. *М'ало с'м'е с'а не' поче'мерили м'н'асом.* Див. ще **почері́ти**. Пор. **чеме́рітися 2**.

ПОЧЕМШІ́ТИ, *л'шу, шиш, док.* Піти швидко, поспішно, часто ступаючи. *Д'ідо почем'шив ду'лу бере'гом.* Пор. **чемші́ти**.

ПОЧЕПЕ́РАТИ, *айу, раш (райеш), док.* Піти, перевалюючись з однієї ноги на другу. *Т'б'ній поче'перав ду'лу ву'лиц'у'в.* Див. ще **почепері́гати**. Пор. **чепе́рати**.

ПОЧЕПЕРІ́ГАТИ, *айу, аш (айеш), док.* Те саме, що **почепе́рати**. Пор. **чепері́гати**.

ПОЧЕРВА́ВІЛИЙ, а, е. Який почервивів. *Почер'вавіле й'а'б'лы'ко.* Див. ще **поче́рв'ілий**.

ПОЧЕРВА́ВИТИ, *і'єс, док.* Почервивіти. Пор. **черва́віти**.

ПОЧЕ́РВІЛИЙ [п'б'ч'ір'ві'лий], а, е. Те саме, що **почерва́в'ілий**.

ПОЧЕ́РВІТИ [п'б'ч'ір'ві'ти], *і'єс, док.* Те саме, що **почерва́віти**. Пор. **че́рвіти**.

ПОЧЕРЕ́ВІНА, *ы, ж., мед.* Дизентерія. *Почере'вину мож'е ду'с'тати уд'ли'н'ц'у'.*

ПОЧЕРЕВКЫ́, *вок, мн., бот.* Родовик лікарський (*Sanguisorba officinalis*).

ПОЧЕРЕДА́РИТИ, *р'у, риш, док.* Те саме, що **попасты́рити**. Пор. **череда́рити**.

ПО́ЧЕРЕЗ [п'б'через(с)], *прійм.* Через. *Ро'гач пи'рил'іс по под'л'ашови л'очерес'х'ы'жу. Вуш прос'терс'а л'очерез'ву'лиц'у'.*

ПОЧЕРІ́ТИ, *р'у, риш, док.* Те саме, що **почемері́ти**. *Почер'ити д'ерева мож'е, аж из'луп'ити з них ко'р'у.* Пор. **чері́ти**.

ПОЧЕРНЕ́НИЙ, а, е. Те саме, що **зачерне́ний**. *Почер'нене в т'а ли'це.*

ПОЧЕРНІ́ТИ, *л'н'у, л'ниш, док.* Те саме, що **зачерні́ти**. *Г'ди гет бо почер'ниш ут ш'пора р'у'кы.* Пор. **черні́ти**.

ПОЧЕРНІ́ТИСЯ [п'б'чер'нитис'а], *л'н'ус'а, л'нис'а, док.* Те саме, що **зачерні́тися**. *Не' б'єри ка'р'і'ку в'ру'кы, бо почер'нис'а.* Пор. **черні́тися**.

ПОЧЕ́РЬКАНИЙ [п'б'ч'ір'каний], а, е. Те саме, що **пофі́рканый**.

ПОЧЕ́РЬКАТИ [п'б'ч'ір'кати], *айу, аш (айеш), док.* Те саме, що **пофі́ркати**. *Уч'итил'ка по'ч'ір'кала ми в'й'ір'ці, бо не' л'добре м'была нат'і'сала.* Пор. **че́рькати**.

ПОЧЕСТО́ВАНИЙ, а, е. Такий, якого пригостили, почастували. *Почес'тований ку'м.*

ПОЧЕСТОВА́ТИ, *л'туйу, л'туйеш, док.* 1. Пошанувати. *Почес'туй с'тарш'ого, бо й сам с'а по'с'тар'і'єш.* 2. Те саме, що **посы́ловати**. *На с'вал'бі ф'і'ї'на л'файно н'а почес'товали.* Пор. **честова́ти**.

ПОЧЕСТОВА́ТИСЯ [п'б'ч'есто'ватис'а], *л'туйус'а, л'туйес'а, док.* Те саме, що **посы́ловатися**. *Мы с'ку'мом л'мало с'а почес'товали.* Пор. **честова́тися**.

ПОЧИНІ́ТИ, *л'чин'у, л'чиниш, док.* 1. Виконати роботу, поробити. *Почи'нилам л'мало в'х'ы'жы тай шу'лам на р'б'б'оту.* 2. *ткац., заст.* Почесати волокно на штіці. *Й'ак ко'л'д'ін'і'у'с'х'нут, та т'реба й'їх по'терти тай почи'нити по'в'іс'мо на ш'ці'ц'і'.* Пор. **чині́ти**.

ПОЧИНІ́ТИСЯ [п'б'ч'ин'итис'а], *ни'ц'а, док.* 1. Виконуватися. *Бы'вало, по'ч'ини'ц'а л'даш'чус'у'х'ы'жы, тай т'реба в'же л'бісти в'ка'л'г'ос.* 2. *ткац., заст.* Почесатися (про волокно). *По'ч'ини'ц'а по'в'іс'мо, тай мож'е го пр'асты.* 3. Забруднитися власними екскрементами. Пор. **чині́тися**.

ПОЧИ́РЯТИ [п'б'ч'ір'ати], *р'айу, л'чир'аш (р'айеш), док.* Почерпати (рідину). *Поч'ір'ай во'ды с'ко'л'д'д'аз'а.* Пор. **чиря́ти**.

ПОЧІ́ХАТИ, *айу, аш (айеш), док.* Почхати. *Д'ідо по'ч'ихав, й'ак по'нахав до'ган.* Пор. **чі́хати**.

ПОЧІ́ХОВАТИ, *хуйу, хуйеш, недок.* Чхати час від часу. *Ш'чус' по'ч'иху'є д'і'тина: ци не' прос'тыла? Пор. чі́хати.*

ПОЧІ́ПІНДАТИ [п'б'ч'і'піндати], *айу, даш (айеш), док.* Те саме, що **полопо́нити**. *М'ало по'ч'і'піндали д'і'є'кы, як пу'шли в село.* Пор. **чі́піндати**.

ПО́ЧКА, *ы, ж.* 1. *анат.* Нирка. *Бо'лит н'а л'і'ва л'почка.* 2. *бот.* Брунька. *С'коро вес'на, бо на ве'р'бі в'же напу'ч'н'авіли л'почкы.*

ПОЧМЕЛЁНЫЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **почмеліти**. *Почме^лин'і д'ітинѡв'нім'ата.*

ПОЧМЕЛІТИ [почмелити], ми'л'у, ме'лиш, док. Сильним ударом (звичайно по голові) позбавити свідомості багатьох. *Шибеник почмелів'бѡтѡв'мелін'кі с'вин'атка, тай у'т'ук.* Див. ще **поголомшіти** 1. Пор. **чмеліти**.

ПОЧМОРГАНІЙ, а, е. Почовганий; потертий; подряпаний. *Почморганый'шифон.* Див. ще **почомханий**.

ПОЧМОРГАТИ, айу, аш (айеш), док. Почовгати; потерти; подряпати. *Йурику, вже с'почморгав ну'ві чіжм'кы.* Див. ще **почомхати**. Пор. **чморгати**.

ПОЧМОРГАТИСЯ [почморгатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Почовгатися; потертися; подряпатися. *Почморгавс'а'шифон, куй го перевозжовали. Почморгаламс'а'в'ѡдику до кыр'ви.* Див. ще **почомхатися**. Пор. **чморгатися**.

ПОЧМОРГОМ, присл. Волоком. ♦ **Смычити** (т'аг'нути) **почморгом** – тягти по землі; волочити. *Такий був п'яаний, шчо лиш'почморгом го засмычили до'хыжі.*

ПОЧОКАНЬОВАНИЙ [почокан'ований], а, е. Покопаний киркою. *Почокан'ована'ѡрога.*

ПОЧОКАНЬОВАТИ [почокан'овати], н'уйу, н'уйеш, док. Покопати киркою. *Треба'было почокан'овати'ѡрот, бо'много'было'камін'а.* Пор. **чоканьовати**.

ПОЧОМХАНИЙ, а, е. 1. Те саме, що **почморганий**. *Почомхан'і'топанкы.* Пообриваний. *Почомхане'лис'ц'е'на'ѡдиріві.*

ПОЧОМХАТИ, хайу, чомхаш (хайеш), док. 1. Те саме, що **почморгати**. *Унав на'камін'е та почомхав'кул'іна.* 2. Пообривати. *Вітер почомхав'с'ѡвл'е.* Пор. **чомхати**.

ПОЧОМХАТИСЯ [почомхатис'а], хайус'а, чомхас'а (хайес'а), док. 1. Те саме, що **почморгатися**. *Л'ізалам по'деревах та гет им с'а'почомхата.* 2. Пообриватися. *Почомхалос'а'ѡвозом'с'ѡвл'е'на'іаблун'ц'і.* Пор. **чомхатися**.

ПОЧОПІТИ, пѡчѡпл'у, почѡпиш, док. Постригти коротко й неякісно. *Та ты д'ітѡв'ка не'постриг, а лиш'пѡчѡпиш.*

ПОЧОПЛЁНИЙ, а, е. Пострижений коротко й неякісно. *Почѡплєный'хлопчик.*

ПОЧОПУТЛОВАНИЙ [пѡчѡпут'лований], а, е. Те саме, що **почупканий**. *Пѡчѡпут'лований'ку'тиц'.*

ПОЧОПУТЛОВАТИ [пѡчѡпут'ловати], луйу, луйеш, док. Те саме, що **почупкати**. *Так ис не'т'р'ібно пѡчѡпут'ловав'ку'тиц', шчо'свин'а с'а'урвало.* Пор. **чопутловати**.

ПОЧОПУТЛОВАТИСЯ [пѡчѡпут'ловатис'а], луйус'а, луйес'а, док. Те саме, що **почупкатися**. *Так с'а'Йулина пѡчѡпут'ловала, шчо'в'дур до'нний не'зайдеш.* Пор. **чопутловатися**.

ПОЧУЇВСТВОВАТИ [пу'чувствовати], вуйу, вуйеш, док. Відчути. *Пучуствовавам, шчо'йа'ѡто берѡно не'ѡнесу.* Пор. **чувствовати**.

ПОЧУЇВСТВОВАТИСЯ [пу'чувствоватис'а], вуйус'а, вуйес'а, док. Стати почуватися. *Йак им'мало'лупив'зур'ілкы, та'пучуствовавамис'а'мало'л'ітше.* Пор. **чувствоватися**.

ПОЧУДОВАНИЙ [пѡчѡдований], а, е. Здивований. *'Н'ан'ко'были пѡчѡѡѡван'і с'ѡ'того, шчо'в'чули.*

ПОЧУДОВАТИ [пѡчѡдовати], дуйу, дуйеш, док., кого. Здивувати. *Она ме'не'ѡуже пѡчѡѡѡвала'свѡйѡв'рѡѡѡѡв.*

ПОЧУДОВАТИСЯ [пѡчѡдоватис'а], дуйус'а, дуйес'а, док. Здивуватися. *Їуже м с'а'пѡчѡѡѡвав, йак им'увид'ів, шчо'с'учи'нив.*

ПОЧУПКАНИЙ [пѡчѡпканий], а, е. Позамиканий. *Пѡчѡпкан'і'ѡрѡта.* Див. ще **почопутлѡваний**.

ПОЧУПКАТИ [пѡчѡп'кати], кайу, чупкаш (кайеш), док. Позамикати. *Пѡчѡп'кай'ѡѡѡре'ку'тиц', абы с'а'свин'а не'урвало.* Див. ще **почопутлѡвати**. Пор. **чупкати**.

ПОЧУПКАТИСЯ [пѡчѡп'катис'а], кайус'а, чупкас'а (кайес'а), док. Позамикатися. *Пѡчѡп'каламс'а'ѡѡѡре, айѡ'уд'злѡд'ііа с'а'не'замкнеш.* Див. ще **почопутлѡватися**. Пор. **чупкатися**.

ПОЧУПКОВАТИ [пѡчѡпко'вати], куйу, куйеш, док. 1. с.г. Замінити зламані зубці в дерев'яних граблях. *Пѡчѡп'куй ми'ѡраб'і.* 2. заст. Прибити шкіряну підшву дерев'яними цвяхами. *Шче ми'шустер не'пѡчѡпко'вав'чіжмы.* Пор. **чупковати**.

ПОЧУХТАТИ [пѡчѡх'тати], айу, аш (айеш), док. Почухати. *Пѡчѡх'тай н'а'за'лѡ'паткув.* Пор. **чухтати**.

ПОЧУХТАТИСЯ [пѡчѡх'татис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Почухатися. *Пѡчѡх'таламс'а, та'уй'гравс'а'міх'риц'.* Пор. **чухтатися**.

ПОШАВКОВАТИ, куйе, док. Час від часу видавати глухі звуки (про мокре взуття під час ходьби і под.). *Так'намокли'топанкы, шчо'вже'пѡшав'куйут.* Пор. **шавкати**.

ПОШВАКАТИ, айу, аш (айеш), док. Побити, пошмагати чимось гнучким (батоном, лозиною і под.). *Пѡш'вакалам'мало'у'нука'п'рутиком, та'ѡуже с'а'розре'вав.* Див. ще **пошвітькати**. Пор. **швакати**.

ПОШВАКАТИ, айу, аш (айеш), док. Швидко піти. *Так'баба'пѡш'вакала, шчо'й'молод'ий бы'йі'не'ѡѡѡнив.* Пор. **швакати**.

ПОШВІТЬКАТИ [пуш'віт'кати], айу, аш (айеш), док. Те саме, що **пошвакати**. Пор. **швітькати**.

ПОШЕСТЬ [пѡшис'ц'], пошести, жс. 1. мед. Зараза. *Прийшла на'кури'пѡшис'ц'.* 2. мед. Те саме,

що **на́дха**. *Йс'а по́ишис'у' н'а вже за́мучила*. 3. *перен.* *Мода. Зарас пуш́ла по́ишис'у' на'курт'і світы.*

ПОШИЙТАЛОВА́ТИ, лу́йу, лу́йеш, *док.* Погуляти проходжуючись. *Див. ще пошпацірова́ти. Пошийта́луй ма́ло, за́ки с'а в'д'іну.* Пор. **шийталова́ти**.

ПОШІ́ПОРИТИ, по́р'у, пориш, *док.* Виконати хатню роботу. *По́шип'о́р'у, та йде́ме ду' Хуста.* Пор. **ші́порити**.

ПО́ШИРОКИЙ, а, е. Те саме, що **за́широкий**. *Поши́рока'вулиц'а.* Антонім **по́вузкий**.

ПО́ШИРОКО, присл. Те саме, що **за́широко**. *До́ста с' по́широко за́мір'ав во́рота.* Антонім **по́вузко**.

ПОШЫ́ШЛЕНЬ, а, е. Погано пожуваний. *Пошы́шлин'і го́лов'кы ка́пусты ко́р'ову.*

ПОШЫ́ШЛИТИ, л'у, лиш, *док.* Погано пожувати. *Ко́рова'был'е лиш по́шышлала.* Пор. **шы́шлити**.

ПОШМІ́ТЛОВА́НИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **пошмі́тлова́ти**. *Пошмі́тлований до́ган.*

ПОШМІ́ТЛОВА́ТИ, лу́йу, лу́йеш, *док., заст.* Розгладити висушене тютюнове листя. *Бы́вало, за дин'іа мо́гла мн'ого до́ган'у пошмі́тлова́ти в ка́т'го́з'і.* Пор. **ші́мітлова́ти**.

ПОШКО́БЛА́НИЙ, а, е. Пошкрябаний; поцуханий; поскоблений. *Пош'коблана с'кі́на.*

ПОШКО́БЛАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Пошкрябати; почухати; поскобити. *Ба ко пош'коблав кі́сто?* Пор. **шко́блати**.

ПОШКО́РОБЧИ́ТИ [пошкороп'чити], *док.* 1. *чу, чиш.* Якийсь час видавати звуки, як миша, коли щось гризе. *Ба ци не' мыш пошкороп'чила п'ут'постелив?* 2. *чит.* Відчувати голод у шлунку. *Пошкороп'чи́ло н'а в жу́д'утку.* Пор. **шкоро́бч'ити**.

ПОШКРОВО́ВАНЬ [пошкр'овфований], а, е. Закріплений болтами з гайками. *По́шкр'ов'фова́н'і во́рота.*

ПОШКРОВО́ВОВА́ТИ [пошкр'овф'овати], *фуйу, фуйеш, док.* Позатягувати гайки; закріпити болтами з гайками. *По́шкр'ов'ф'ова́в ко́леса на'тра́кторови.* Пор. **шкрово́в'овати**.

ПОШКРУ́МА́НИЙ [пошкр'уманий], а, е. Похруманий. *Пош'кр'уман'і ним у́с'і'з'у́меры.*

ПОШКРУ́МАТИ [пошкр'умати], ма́йу, ма́ш (майеш), *док.* Погризти що-небудь хрустке; похрумати. *Пош'кр'умкав з'р'інку.* Пор. **шкру́мати**.

ПОШКУ́РЕНЬ [пош'курений], а, е. Очищений від кори (про колоду). *По́ш'курене' дере́во.*

ПОШКУ́РИТИ [пош'курити], р'у, риш, *док.* Зняти кору з дерева. *Дере́во тре́ба пош'курити, бо заве́ду́'а в'н'о́му черва́кы.* Пор. **шку́рити**.

ПОШЛІ́ЙКА́НИЙ, а, е. Те саме, що **заву́зле́ний**. *Пош'лийканий му́т'у́зок на'мі́хови.*

ПОШЛІ́ЙКА́ТИ, кайу, лийкаш (кайеш), *док., ПОШЛІ́ЙКОВА́ТИ, куйу, куйеш, *док.* Те саме,*

що **заву́злі́ти**. *Так ис' пошл'ий'кала си, Ма́р'і́чко, по́йас, шчо н'і́йак не' роз'іа́жу.* Пор. **шли́йкати, шлийко́вати**.

ПОШЛІ́ЙКОВА́НИЙ, а, е. Те саме, що **заву́зле́ний**.

ПОШЛІ́ЙКОВА́ТИ *див. пошл'ий'кати.*

ПОШЛЮ́ПАТИ [п'ошл'упати], айу, аш (айеш), *док.* Поклюпати. *По́шл'упа́й ма́ло д'і́тину, бо за́пр'і́ла.* Пор. **шлю́пати**.

ПОШЛЮ́ПАТИСЯ [п'ошл'упатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Поклюпатися. *Ма́ло м с'а по́шл'упала, бо'ду́шино ми.* Пор. **шлю́патися**.

ПОШМІ́РГІЛ'ОВА́НИЙ [п'ошм'ірг'іл'ований], а, е. Пошліфований наждачним папером. *По́шм'ірг'іл'ований шпор за́бли́щ'ав.*

ПОШМІ́РГІЛ'ОВА́ТИ [п'ошм'ірг'іл'овати], а, е. Пошліфувати наждачним папером. *По́шм'ірг'іл'о'вала́м шпор, бо'ду́же був па́ску́дний.* Пор. **шмі́ргілова́ти**.

ПОШМУ́ЛІГА́НИЙ [п'ошму'лиганий], а, е. Потертий чимось із залишеними слідами. *Пошму́лиганий сту́л.*

ПОШМУ́ЛІГА́ТИ [п'ошму'лигати], та́йу, та́йаш (тайеш), *док.* Потерти чим-небудь по чомусь із залишенням слідів. *По́шму'лигала д'і́тина тр'і́фликом сту́л.* Пор. **шму́лигати**.

ПОШМУ́ЛІГА́ТИСЯ [п'ошму'лигатис'а], та́йа:а, *док.* Залишитися із слідами від тертя з чимось. *По́шму'лигав'а'ші́фон за го́ды.* Пор. **шму́ліг'атися**.

ПОШНЮ́ПАТИ [п'ошн'упати], айу, аш (айеш), *док.* Якийсь час виконувати дрібну й одноманітну роботу. *Пуш'н'упала, пуш'н'упала с'п'с'у́л'ами та́й пуш́ла си.* Пор. **шню́пати**.

ПОШО́РЕНЬ, а, е. 1. Приведений до ладу, прибраний. *Пошо́рена'хы́жа.* 2. Одружений, виdana заміж. *У'мене вже вс'і'д'і́ти пошо́рин'і.*

ПОШО́РИТИ, по́ш'о́р'у, пошо́риш, *док.* 1. Навести лад, чистоту; упорядкувати. *Дун'ка пошо́рила в'хы́жи.* 2. Доглянути худобу. *А йа в'і́чир'і ко́р'ову пошо́рив та л'у́х'субі.* 3. Одружити чи оженити власних дітей, онуків. *Йа шче'сы́на не' пошо́рила.* Пор. **шо́рити**.

ПОШО́РИТИСЯ [пошо́ритис'а], по́ш'о́р'ус'а, пошо́рис'а, *док.* Навести лад, чистоту; упорядкувати; доглянути у власному господарстві. *Йа́к им с'а пошо́рила, та пуш́лам у ка́т'гос.* Пор. **шо́ритися**.

ПОШПА́ЦІРОВА́ТИ [пошпац'іровати], руйу, руйеш, *док.* Те саме, що **пошийталова́ти**. *Пошпац'іро́валис'ме по горса́тови, а на́к пуш́лис'ме в'кі́но.* Пор. **шпа́цірова́ти**.

ПОШПИ́ЛЬКА́ТИ [пошпил'кати], кайу, пил'каш (кайеш), *док.* Вичерпати малими порціями всю рідину або її частину. *Пошпил'ка́й ис ко́ры-*

та рупу з м'аса, та буде чим солити марз'ї тай свин'ам. Пор. шпилькати.

ПОШПУНКАНЬЙ [пѡш'пунканьй], а, е. Те саме, що **ПОГОМБАНЬЙ**. *Пѡш'пунканьй с'ведер.*

ПОШПУНКАТИ [пѡш'пункати], 'кайу, 'пункаш ('кайеш), *док.* Те саме, що **ПОГОМБАТИ**. *Йурику, пѡш'пункай си нагавич'кы.* Пор. шпункати.

ПОШПУНКАТИСЯ [пѡш'пункатис'а], 'кайус'а, 'пункас'а ('кайес'а), *док.* Те саме, що **ПОГОМБАТИСЯ**. *Защо с'а не пѡш'пункав?* Пор. шпункатися.

ПОШТИЛПАТИ [пѡш'тил'пати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **ПОТОРМОСИТИ**. Пор. штиліпати.

ПОШТИЦКАНЬЙ [пѡш'тицканьй], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ПОШТИЦКАТИ**. *Пѡш'тицкан'ї бѣтангами 'ребра 'дуже н'а бул'їли.*

ПОШТИЦКАТИ [пѡш'тицкати], айу, аш (айеш), *док.* Поштовхати кого-небудь, надаючи йому стусанів. *Так н'а 'дур 'ін' пѡш'тицкав, шчо син'ц'ї в н'а.* Пор. штицкати.

ПОШТИЦКАТИСЯ [пѡш'тицкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Поштовхатися із стусанами. *Читаво с'а пѡш'тицкали смьркачї на 'д'їв'ї.* Пор. штицкатися.

ПОШТРОВФОВАНЬЙ [пѡш'трѡв'фованьй], а, е. Поштровфований. *Будеш пѡш'трѡв'фованьй, зашчо с'не" быв на рѡбѡт'ї.*

ПОШТРОВФОВАТИ [пѡш'трѡв'фовати], 'фуйу, 'фуйеш, *док.* Поштрафувати. *Пѡш'трѡв'фовали н'а за з'рубан'ї кал'ѡзн'ї дуп'кы.* Пор. штровфовати.

ПОШТРУГАТИ [пѡш'трѡгати], айу, аш (айеш), *док.* Поштурхати. *Пуш'трѡгай го нѡгѡв, най не" хрѡпѡт.* Пор. штрѡгати.

ПОШУПАТИ [пѡш'упати], айу, аш (айеш), *док.* 1. Почухати. *Пуш'упай н'а за лѡпаткув, бо свєр'бит н'а.* 2. Пошупати, понишпорити. *Пѡш'упала ми жѡна в'ѡжебах та в'з'ала уд н'а вс'ї грѡшї.* Пор. шупати.

ПОШУПАТИСЯ [пѡш'упатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* 1. Почухатися. *Пуш'упавс'а за 'вухом.* 2. Те саме, що **ПОШУПАТИ**. 2. *Пуш'упаїс'а в'рєкликови, ци не"їе в т'а с'кїпѡк.* Пор. шупатися.

ПОШУРКАНЬЙ [пѡш'урканьй], а, е. Поштриканий. *Пуш'урканє бїтар'ѡм, пѡц'а с'а схѡтило.*

ПОШУРКАТИ [пѡш'уркати], айу, аш (айеш), *док.* Поштрикати. *Пуш'уркавим пса, та 'мало н'а не" ну'ж'сав.* Пор. шуркати.

ПОШУРОВАНЬЙ [пѡш'урованьй], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ПОШУРОВАТИ** 1, 2. *Ис пуш'уровануйї 'тычкѡв 'лѡры потєк'ла вода. Пуш'урована пїс'ком 'тепїа заблїс'їч'їла.*

ПОШУРОВАТИ [пѡш'уровати], 'руйу, 'руйеш, *док.* 1. Потерти чим-небудь об щось. *Пуш'уруй (в) ѡгїн'ї,*

дбї май гур'їв. 2. Скребти, чистити. *Пош'урѡвалам'ла-виц'у, бо вѡсє 'была пѡчѡрн'їла.* Пор. шуровати.

ПОЩІКАТИ [пѡш'чикати], айу, аш (айеш), *док.* Якийсь час ікати. *Пѡш'чикав, пѡш'чикав, а пак с'а загл'їв.* Пор. щїкати.

ПОЩІКОВАТИ [пѡш'чиковати], куйу, куйеш, *недок.* Ікати час від часу. *Коли му 'было пѡг'ано, та пѡш'чиковав.* Пор. щїкати.

ПОЩОПІТИ [пѡш'чѡпити], 'чѡпл'у, 'чѡпиш, *док.* Те саме, що **ПОГЛѢНДЗАТИ**. Пор. щѡпїти.

ПОЩОПЛѢНЬЙ [пѡш'чѡплєный], а, е. Те саме, що **ПОГЛѢНДЗАНИЙ**.

ПОЩУНКАНЬЙ [пѡш'чунканьй], а, е. Те саме, що **ПОГОМБАНЬЙ**.

ПОЩУНКАТИ [пѡш'чункати], 'кайу, 'чункаш ('кайеш), *док.* Те саме, що **ПОГОМБАТИ**. Пор. щункати.

ПОЩУНКАТИСЯ [пѡш'чункатис'а], 'кайус'а, 'чункас'а ('кайес'а), *док.* Те саме, що **ПОГОМБАТИСЯ**. Пор. щункатися.

ПОЯЗАНИЙ [пѡй'язаний], а, е. Пов'язаний. *Хѡрѡшати можє лиш пѡй'язанѡго 'вєприка.*

ПОЯЗАТИ [пѡй'язати], 'йажу, 'йажеш, *док.* Пов'язати. *Пѡй'язалам 'добре 'парну, вбї с'а 'д'їти-на не" рѡй'язала.* Пор. язати.

ПОЯЗАТИСЯ [пѡй'язатис'а], 'йажус'а, 'йажес'а, *док.* Пов'язатися. *Казалам му: «Пѡй'ажис'а на 'дириви 'добре, вбї с'не" впає». А в:ун н'а не" пус'лухав та впає.* Пор. язатися.

ПОЯЗЫКАНИТИ [пѡй'язы'канити], н'у, ниш, *док.* Попліткувати. *Пѡлан'а 'л'убит пѡй'язы'кани-ти.* Пор. языханити.

ПОЯМЧѢНЬЙ [пѡйам'ченєй], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ПОЯМЧИТИ**. *Нїва пѡйам'чена: можє мѣтати 'р'їну.*

ПОЯМЧИТИ [пѡйам'чити], 'чу, 'чиш, *док.* Поробити ямки для картоплї при її садінні. *Файно пѡйам'чити не" 'кажєж'ї 'годен.* Пор. ямчїти.

ПОЯРЬОВАТИ [пѡйар'ѡвати], 'р'уйу, 'р'уйеш, *док.* Повеснувати. *С'ѡго 'года пѡйар'ѡвалис'ме 'доста 'нузно.* Пор. ярьовати.

ПРАВАК, 'ка, ч. Кухонний нїж. *Прав'ак с'а не" за'гынат, усе 'правый.*

ПРАВОВАТИСЯ [правѡ'ватис'а], 'дуйус'а, 'дуйес'а, *док.* Доказувати свою правоту; сперечатися. *Она с'а правѡує зѡ мнѡв, ичѡ 'вид'їла н'а в'кѡрчмї.*

ПРАВИЛО, а, ч., буд. Брус у будовї хати. *Треба ми дѡст'ати прав'ило.*

ПРАВИТИ, вл'у, виш, *недок.* 1. буд. Будувати. *Олєкса сам си прав'ит ну'ву 'хыжу.* 2. Ремонтувати. *Правл'у 'бїцїл'ї, бо порѡнтѡвалис'а.*

ПРАВИТИСЯ [правитис'а], вл'ус'а, вис'а, *док.* Те саме, що **ПОПРАВЛЯТИСЯ**. *Щче раз не" кѡшу тра'ву, най с'а шче прав'ит.*

ПРА́ВЫЙ, а, е. Прямий. *Есе берве́но доста́ праве. Куз'я́ на х'яжу́ майут быти́ дуже́ праві.* Див. ще **нро́стый 3.**

ПРА́ВО, присл. Прямо. *До бірова́ треба йти́ право, а на́к заверну́ти на́л'іво.* Див. ще **просто́ 2.**

ПРАВОСЛА́ВНА, нойі, ж., у знач. ім. 1. Православного віросповідання, православна. *Есе правосла́вна, а вто́ ун'й'ятка.* 2. ірон. Те саме, що **мы́ндра.** *Аш хочеш упи́ти, та йе́ в н'а́ мало правосла́вної.*

ПРАВОТІ́ТИ, во'чу, во'тиш, док. Подавати позов до суду. *А'чин'хочеш н'а́ право'тити?*

ПРАВОТІ́ТИСЯ [право'титис'а], во'чус'а, во'тис'а, док. Судитися з ким-небудь. *Йа́ шче́ н'і́ с'кым с'а́ не' право'тила.*

ПРА́ДИДО [п'рад'ідо], а, ч. Прадід.

ПРА́ДИДУВСЬКИЙ [п'рад'ідус'кий], а, е. Прадідівський.

ПРА́ЗНИК, а, ч., церк. Престольне храмове свято, на яке до певного села сходяться до церкви люди (родичі, знайомі з околиці сіл) для святкування дня її освячення. *На пра́зник при́ходить мно́го ч'ил'ади.*

ПРА́ЗНИЧНИЙ, а, е. Святковий. *Празни́чна їдд'їж, їйда.*

ПРА́ЗНОВАТИ, нуйу, нуйеш, недок., церк. Святкувати **пра́зник** (див.). Див. ще **пра́зноватися.**

ПРА́ЗНОВАТИСЯ [п'разноватис'а], нуйес'а, недок., церк. Те саме, що **пра́зновати.** *Празник у Со'к'ярниці пра́знуєс'а на Ми'хайл'а.*

ПРА́ННИК [п'ран'ик], а, ч. 1. Праник. *Та́кий уваліла́ й'язык, ги́ пран'ик.* 2. перен., зневаж. Великий язик. *У то́йі Ма́р'ікы́ чита́вий пран'ик.*

ПРЕВОЗНЁ́СТИ див. **превозно́сити.**

ПРЕВОЗНО́СИТИ [превозносити], н'ошу, н'ошиш, недок., **ПРЕВОЗНЁ́СТИ**, н'есу, н'есеш, док. Звеличувати. *Ты́ св'ойу́ ку́му́ дуже́ превозно́сиш.* Пор. **возно́сити.**

ПРЕДО́СТА, присл. Предосить.

ПРЕДРЕ́ЧІЙ див. **предріка́ти.**

ПРЕДРІКА́ТИ [п'ред'рі'кати], 'кайу, 'рі'каш (кайеш), недок., **ПРЕДРЕ́ЧІЙ** [предре'чи], 'чу, 'чеш, док. Пророкувати, віщувати. *Пре'др'ікала́ ми ци'ганка, шчо́ ну́зно с'а́ уд'ам, та́й так с'а́ стало.*

ПРИБА́ГАНЄ [прибаган'е], а, с., кул. Готування страви з метою догодити кому-небудь. *Ми́н'і вже́ на́ду́йло́ йсе́ прибаган'е.* Пор. **приба́гати.**

ПРИБА́ГАНКА, ы, ж., мн. прибаганьки, нок, кул. Делікатес, виготовлений у домашніх умовах. *Йа́ку бы́ с'х'от'іла́ приба'ганку? Мо́я дун'ка́ на'в'чена на приба'ганьки.*

ПРИБА́ГАТИ, 'гайу, 'багаш (гайеш), недок., **ПРИБАГНУ́ТИ**, 'багну, 'багнеш, док. Готувати страву з метою догодити кому-небудь. *Ба́ шчо́ бы́ м'ти́ приба'гала?*

ПРИБА́ГНЕНИЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **прибагну́ти.** *Декутр'і́ 'д'іти́ на'в'чин'і́ лиш на́ прибагнени́ ййду.*

ПРИБАГНУ́ТИ див. **приба́гати.**

ПРИБІРА́ТИ, 'райу, 'бираш (райеш), недок., **ПРИБРА́ТИ**, 'беру, 'береш, док. 1. Прибирати. 2. Те саме, що **приодіва́ти.** *Прибе́ри́ нн'а, дай́ му́ ймн'а, та́ бу́де з'н'ого чулу́вік.*

ПРИБІРА́ТИСЯ [приб'ратис'а], 'райус'а, 'бирас'а (райес'а), недок., **ПРИБРА́ТИСЯ** [приб'ратис'а], 'берус'а, 'берес'а, док. Те саме, що **приодіва́тися.** *Котра́ жо́на не' л'уби́ц'а́ приби'рати?*

ПРИБЫ́ВАТИ, 'вайу, 'бываш (вайеш), недок., **ПРИБЫ́ТИ**, 'буду, 'будеш, док. 1. Приходити. 2. Збільшуватися кількісно, за розміром, в об'ємі і т.д. Пор. **быва́ти, бы́ти.**

ПРИБЫ́ТИ див. **прибы́вати.**

ПРИБЫ́ЛІЛЫЙ [прибіл'ілый], а, е. Злегка вилинялий. *Прибі́л'ілый́ св'едер.*

ПРИБЫ́ЛІТИ [прибіл'іти], 'л'іє, док. Злегка вилиняти. *Прибі́л'іла́ мо́я шйр'інка.*

ПРИБІ́СТИ, 'біжу, 'біжиш, док. Прибігти.

ПРИБО́ЛІТИ [прибул'іти], 'л'ію, 'л'ієш, док. Прихворіти. *Йа́ не' пу́шла́ на р'б'б'оту, бо́ прибул'і́лам.* Пор. **болі́ти.**

ПРИБРА́НИЙ, а, е. 1. Прибраний. *Прибрана́ х'яжа.* 2. Те саме, що **приоді́тий.** *Прибрана́ 'д'і́вка.* Див. ще **прибра́тый.**

ПРИБРА́ТИ див. **прибира́ти.**

ПРИБРА́ТИСЯ див. **прибира́тися.**

ПРИБРА́ТЫЙ, а, е. Те саме, що **прибраний 2.**

ПРИБРЕ́ХАТИСЯ див. **прибрі́ховатися.**

ПРИБРІ́ХУВАТИСЯ [прибр'іховатис'а], х'уйс'а, хуйес'а, недок., **ПРИБРЕ́ХАТИСЯ** [прибр'ехатис'а], 'решус'а, 'решес'а, док. Лестошати, догідливості, вихвалінням та ін. добиватися вигоди для себе; підлещуватися. *Прибре́халас'а́ до н'а́ По́лан'а, а́ йа́, ду́рна́, йу́й ну'ві́ровала.*

ПРИВА́ДА, ы, ж. Фекалії (людини). *Прива́ду не' мечу́т на́ ч'иву, а́ й лиш на́ в'л'ух.*

ПРИВА́ЛІТИ див. **прива́льовати.**

ПРИВА́ЛІТИСЯ див. **прива́льоватися.**

ПРИВА́ЛЬОВАТИ [прив'ал'овати], л'уйу, л'уйеш, недок., **ПРИВА́ЛІТИ**, 'вал'у, 'валиш, док. 1. Придавлювати, накривати кого-, що-небудь. *Не' т'реба́ при'вал'овати́ бир'вин'ом дош'кы.* 2. Те саме, що **приці́бати.** *Тот прива́лив та́ке берве́но, шчо́ двом хло́пам йе́ шчо́ нести.*

ПРИВА́ЛЬОВАТИСЯ [прив'ал'оватис'а], л'уйус'а, л'уйес'а, недок., **ПРИВА́ЛІТИСЯ** [привал'итис'а], 'вал'ус'а, 'валис'а, док. 1. Придавлюватися, накриватися. 2. Прийти несподівано. *Ба́ ут'кы́ с'а́ прива́лив на́ш з'ат'?* *При'вал'оватис'а́ — при'йти́ не'че́кано.*

ПРИВАНДРОВА́ТИ ʔруйу, ʔруйеш, *недок.* Привандрувати. *За три ʔгоды за ʔн ʔого не ʔбыло ʔчути, а ти ʔпир привандрував до ʔму бес ку ʔнійкы.* Пор. **вандрова́ти**.

ПРИВЕ́РЕЧИ, ʔвержу, ʔвержеш, *док.* Прикидати. *Приверим ʔс ʔном ʔміхы.*

ПРИВІ́ДІТИСЯ *див. привижа́тися.*

ПРИВИЖА́ТИСЯ [привижа́тис'а], ʔвижац'а, *недок.*, **ПРИВІ́ДІТИСЯ** [привид'ітис'а], ʔвидиц'а, *док.* Увижатися, маритися. *Ота ʔд'івка все му с'а приви́жала, де бы не ʔходив.*

ПРИВЫ́КАНС [привыкан'е], а, с. Звикання. Пор. **привыка́ти**.

ПРИВЫКА́ТИ, ʔкайу, ʔвыкаш (кайеш), *недок.*, **ПРИВЫ́КНУТИ**, ну, неш, *док.* Звикати. *Привыкла м скоро до ʔдобраго живо ʔта.*

ПРИВЫ́КЛЫЙ, а, е. Звиклий. *Привыклый до т'ашкдйі роботы.*

ПРИВЫ́КНУТИ *див. привыка́ти.*

ПРИВЫ́ЧКА, ы, жс. Звичка. *У кажэ ʔого с'воіі привычки.* Див. ще **счхта**.

ПРИВЫ́ЧНЫЙ, а, е. Звичний. *Пр'асти ʔбыла дл'а мене привычна робота.*

ПРИВЫ́ЧНО. Присл. до **привы́чный**. *Ми ʔн'і май привычно брати мо'тыку на ʔ'іву ʔруку.*

ПРИВО́ЖОВАНС¹ [привожован'е], а, с. Привезення. Пор. **привожовати**¹.

ПРИВО́ЖОВАНС² [привожован'е], а, с. Приведення. Пор. **привожовати**².

ПРИВО́ЖОВАТИ¹, ʔвжуйу, ʔвжуйеш, *недок.* Привозити. Пор. **вэ́зти**.

ПРИВО́ЖОВАТИ², ʔвжуйу, ʔвжуйеш, *недок.* Приводити. Пор. **вэ́сти**.

ПРИВОЛО́ЧЭНЫЙ¹, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **приволо́чі**. *Приволо́чене ут ʔтисы берв'єно.* Див. ще **присмы́ченный**.

ПРИВОЛО́ЧЭНЫЙ², а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **приволо́чі**. *Йа ʔкыйіс ʔприволо́ченный п'яниці а в:а́ливс'а до ʔхыш.*

ПРИВОЛО́ЧІЙ, ʔлбчу, ʔлочиш, *док.* Приволокти. *Йа сам ʔто берв'єно не ʔприво́лбчу.* Див. ще **присмы́чити**. Пор. **воло́чі**.

ПРИВОЛО́ЧІСЯ [приволоч'ис'а], ʔлбчус'а, ʔлочис'а, *док.* Приволочитися. *Приволо́чивс'а ду-му п'янаый йак ʔцолиток.*

ПРИГАНЬБІТИ [приган'бити], бл'у, ʔбиш, *док.* Присоромити. *Приган ʔбилам ф'ійіну, ичо да-в'єно в н'а не ʔбыла.* Пор. **ганьбіти**.

ПРИГІ́ВКНУТИ *див. пригівковати.*

ПРИГІ́ВКОВАТИ, куйу, куйеш, *док.*, **ПРИГІ́ВКНУТИ**, ну, неш, *док.*, *кого*. 1. *заст.* Примушувати воли повільніше йти або зупинитися. 2. *перен.* Пригальмовувати чий-небудь погані вчинки. *Н'анко пригівкну-ли брата, абы так не ʔбітантовав.* Пор. **гівкати**.

ПРИГОВОРІ́ТИСЯ *див. приговоря́тися.*

ПРИГОВОРЬОВА́ТИСЯ *див. приговоря́тися.*

ПРИГОВОРЯ́ТИСЯ [пригово́р'атис'а], ʔ'айу-с'а, ʔво́р'ас'а (ʔ'айес'а) і **ПРИГОВОРЬОВА́ТИСЯ** [приг'ово́р'оватис'а], ʔ'уйус'а, ʔ'уйес'а, *недок.*, **ПРИГОВОРІ́ТИСЯ** [пригово́ритис'а], ʔво́вр'ус'а, ʔгово́рис'а, *док.* Те саме, що **прибрі́ховатися**. *Ты так приг'ово́р'уйес'а ід ми ʔн'і, г'ібы с'ичус'уд н'а ʔхот'ів.* *Ми́гал' та́кый, ичо пригово́вориц'а хут'ім ʔко́му.*

ПРИГОЛОМШЭ́НЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **приголомш'іти**. *Приголомш'єна ʔкуриц'а.*

ПРИГОЛОМШ'ІТИ, лбмшу, лом'шиш, *док.* Сильним ударом (звичайно по голові) на якийсь час позбавити свідомості. *Приголомш'или х'лбц'а, пороб'євали го, а пак вел'и го в шанц.* Див. ще **причмел'іти**. Пор. **голомш'іти**.

ПРИГРА́БКАНЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **пригра́бкати**. *Приграбкана ʔтава.*

ПРИГРА́БКАТИ [приг'ра́пкати], айу, аш (айеш), *док.* Гребсти граблями сіно, отаву і под. з метою зменшення площі під скошенням. *Приграпкайу ʔтаву ис ʔхлббду май на ʔсонце.* Пор. **гра́бкати**.

ПРИ́ГУРШНЯ [пригу́ршн'а], і, жс. Пригорща. *ʔТ'утка ʔдали ми пригу́ршн'у чиріш'ин'.*

ПРИ́ГУРЬКЫЙ [пригу́р'кый], а, е. Гіркуватий. *Ко́ли ко́рова т'і́лна, та мо́локо в ʔнийі ма́ло ʔпригу́р'ке.*

ПРИГУ́РЬКЛЫЙ [пригу́р'кый], а, е. Який зробився гіркуватим. *Ис'а брынза вже ʔпригу́р'кла.*

ПРИГУ́РЬКНУТИ [пригу́р'кнути], не, *док.* Стати гіркуватим. *Пригу́р'кнути мо́же й'да, куй с'а за́чинат ʔпортити.*

ПРИГАРБУ́ЛЯНЫЙ [пригарбу́л'аний], а, е. Перемішуваний (про круглий предмет) шляхом обертання його в певному напрямку. *Пригарбу́л'аний кы́мак.* Див. ще **прика́чаний**, **прикачу́ляный**.

ПРИГАРБУ́ЛЯТИ [пригарбу́л'ати], л'айу, ʔбу-л'аш (л'айеш), *док.* Прикотити. *Того кыма́ка при-гарбу́л'авим сам.* Див. ще **прикача́ти**, **прикачу́ля-ти**. Пор. **гарбуляти**.

ПРИГАРБУ́ЛЯТИСЯ [пригарбу́л'атис'а], л'а-йус'а, ʔбул'ас'а (л'айес'а), *недок.* Прикотитися. *Тот ка́мін' пригарбу́л'авс'а с'уды з'єб'рі сам.* Див. ще **прикача́тися**, **прикачу́лятися**. Пор. **гарбулятися**.

ПРИГЛІ́ЙТОВА́НЫЙ, а, е. Те саме, що **доглі́йтований**.

ПРИГЛІ́ЙТОВА́ТИ, туйу, туйеш, *док.* Те саме, що **доглі́йтовати**. Пор. **глі́йтовати**.

ПРИГЛІ́ЙТОВА́ТИСЯ [приглі́йто́ватис'а], туйус'а, туйес'а, *док.* Те саме, що **доглі́йтоватися**. Пор. **глі́йтоватися**.

ПРИДАВА́ТИ, дайу, да́йеш, *недок.*, **ПРИДА́ТИ**, дам, даш, *док.*, *кого*. Те саме, що **заго́лосіти**. *Того чу́лу́вка придала йо́го жо́на, бо ма́ла л'уба́са.*

ПРИДАНЫЙ, а, е. Те саме, що **заголошений**.
Приданий за злуд'їство.

ПРИДАТИ див. **придавати**.

ПРИДАШНИЙ, а, е. Зручний, придатний.
Іс'а мо'тыка мѣн'ї доста придашна.

ПРИДАШНО, присл. Зручно, придатно. *Деку-му придашно ко'пати на л'їву'руку.*

ПРИДУРЕНИЙ, а, е. Такий, якого примани-ли. *Придурена ци'ганков' куриц'а нараз по'пала в йї'ї тайстру.*

ПРИДУРИТИ, дур'у, дуріш, док. Примани-ти. *Придурили ко'пылы д'їву, а пак с'а над нив позбытк'вали.*

ПРИЗІРАНС [при'зиран'є], а, с. Придивляння.
Призиран'є до чужої'ї роботи. Пор. **призиратися**.

ПРИЗИРАТИСЯ [призи'ратис'а], райус'а, зирас'а (райес'а), недок. Придивлятися. *Призира-йус'а, шчо ты майстр'уєш.*

ПРИЙДА, ы. 1. ж. Марнотратство. *Ус'а р'іна в приїду пуш'ла.* 2. ч., ж., зневаж. Марнотрат чи марнотратка. *Но вто водна приїда, хут'кул'ко зро-ши припустит.* Пор. угор. gréda 'здобиц; жертва'.

ПРИДЕЛОВАТИ, луйу, луйєш, недок. Мар-нотратити, розбазарювати. *Не' со'котит зр'оші, лиш приїделує йїх.* Пор. угор. grédál т.с. Див. ще **прийдовати**.

ПРИЙДОВАТИ, дуйу, дуйєш, недок. Те саме, що **прийделовати**.

ПРИЙМИТИ, му, меш, док. Прихопити що-небудь тимчасово, щоб трималося купи. *Абы при-шити ма'шинков рукав, треба го спершу прийми-ти нитков' у деко'трых міс'ц'ах.* Пор. **иміти**.

ПРИЙТИСЯ див. **приходитися**.

ПРИЙШ, ша, ч., спец. Прес для вичавлювання соку з винограду. *У нас с'вого приїша не'їє, мы зычїме ут сус'їду.* Пор. угор. grés 'прес'.

ПРИЙШЛЫЙ, а, е. Який прийшов з іншого населеного пункту. *Ото не' наш, ото приїшлий чулу'вік.*

ПРИЙШЛЯК [приш'л'ак], ка, ч. Те саме, що **зайда**.

ПРИЙШЛЯЧКА [приш'л'ачка], ы, ж. Жін. до **прийшляк**.

ПРИЙШОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **прийшовати**. *Іс приїшованого зрезну їде сок.*

ПРИЙШОВАТИ, шују, шуєш, недок. Вичавлювати пресом сік з винограду. *Зорваний зрезен мн'ав'л'ат, кла'дуть го к'иснути, а йак п'устит сок, приїшуйут го.*

ПРИКАЖЕНИЙ, а, е. Трохи зіпсований (про харчові продукти). *Іс'а мас'ц'а прикажена.*

ПРИКАЗІТИСЯ [приказитис'а], зиц'а, док. Трохи зіпсуватися. *Д'овго стої'ала брын'за та ма-ло с'а приказила.*

ПРИКАЗЛИВЫЙ, а, е. Говіркий; балакучий.
Мар'їка — д'уже приказлива жо'на.

ПРИКАЗОВАТИ, зуйу, зуйєш, док. Те саме, що **казковати**. *Та д'ни'шїйут кур'з'ов і ти'пир і пле-тут, айбо не' с'п'ївайут, д'ни пл'єтут та с'ак при-казуйут, бо с'п'ївати н'їко ти'пиркы так не' знаїє.*

ПРИКАЗОВАТИСЯ [при'казоватис'а], зуйє-с'а, недок. Мовитися. *Деколи аж і не' хочєш при-казовати, та с'їме с'а приказуйє.* ♦ **Най с'а н'їде не' приказуйє** — хай про це ніде не говориться (про що-небудь погане). *У т'ойї жо'ны, най с'а н'їде не' приказуйє, лїхый б'ит'ух.*

ПРИКАПЧАНИЙ, а, е. Приєднаний. *Прикап-чана до 'воза тїл'їшка.*

ПРИКАПЧАТИ див. **прикапчовати**.

ПРИКАПЧАТИСЯ див. **прикапчоватися**.

ПРИКАПЧОВАНЕ [при'капчован'є], а, с. При-єднування. *Прикапчован'є плуга до т'рактора.* Пор. **прикапчовати**.

ПРИКАПЧОВАТИ, чуйу, чуйєш, недок., **ПРИКАПЧАТИ**, чайу, капчаш (чайєш), док. Приєдну-вати. *Прикапчай до 'воза тїл'їшка.* Пор. **капчати**.

ПРИКАПЧОВАТИСЯ [при'капчоватис'а], чу-йус'а, чуйєс'а, недок., **ПРИКАПЧАТИСЯ** [прика-пчатис'а], чайус'а, капчас'а (чайєс'а), док. При-єднуватися. *Прикапчайс'а до га'ландера, в'бы с' не' в'пав.* Пор. **капчатися**.

ПРИКАЧАНИЙ, а, е. Те саме, що **пригар-буляний**.

ПРИКАЧАТИ, чайу, качаш (чайєш), док. Те са-ме, що **пригарбуляти**.

ПРИКАЧАТИСЯ [прика'чатис'а], чайус'а, ка-час'а (чайєс'а), док. Те саме, що **пригарбулятися**.

ПРИКАЧУЛЯНИЙ [прика'чул'аний], а, е. Те саме, що **пригарбуляний**.

ПРИКАЧУЛЯТИ [прикачу'л'ати], л'айу, чул'аш (л'айєш), недок. Те саме, що **пригарбуляти**.

ПРИКАЧУЛЯТИСЯ [прикачу'л'атис'а], л'а-йус'а, чул'аса (л'айєс'а), недок. Те саме, що **при-качатися**.

ПРИКВАСНИЙ, а, е. Кисліший, ніж звичай-но або потрібно; кислуватий. *Приквасна 'сербанка.*

ПРИКІНОВАТИ, нују, нуєш, док. Намучи-тися (як правило, при догляді за дитиною, хворою чи немічною людиною). *Прикін'овалам доста с тым д'їтв'а'ком, доки у'рус.* Пор. **кіновати**.

ПРИКІРЯНИЙ [при'кір'аний], а, е. Пригна-ний. *При'кір'ана с'наші ко'рова.*

ПРИКІРЯТИ [при'кір'ати], р'айу, кір'аш (р'а-йєш), док. Пригнати. *Прикр'ай тїл'а с'у'їди.* Пор. **кіряти**.

ПРИКІСНЕНИЙ, а, е. З дуже обмеженими можливостями; скрутний. *Не' м'ожу ти уд'ати довг, бо 'зараз им д'уже прикіснений.*

ПРИКІСНИТИСЯ *див. прикісяться.*

ПРИКІСНЯТИСЯ [прикіс'н'атис'а], 'н'айус'а, 'кісн'ас'а ('н'айес'а), *недок.*, **ПРИКІСНИТИСЯ** [прикіс'нитис'а], 'н'ус'а, 'нис'а, *док.* Обходитися мінімальним, перебуваючи в скруті. *Прикіс'нив бы м с'а, та, може, уд'ав бы м двх.* Див. ще **притігатися**. Пор. **кіснитися**.

ПРИКЛАДАТИСЯ [прикладатис'а], 'дайус'а, 'ладас'а ('дайес'а), *недок.*, **ПРИКЛАСТИСЯ** [прик'ластис'а], 'ладус'а, 'ладес'а, *док.* Старанно виконувати, постаратися. *Іа прикладус'а та вчин'у в'то добре.*

ПРИКЛАСТИСЯ *див. прикладатися.*

ПРИКОПАННИЙ, а, е, *с.г.* 1. Пригорнутий землею. *Прикопана ро'сада.* 2. Те саме, що **аршований**. *Прикопана 'нива.*

ПРИКОПАТИ *див. прикоповати.*

ПРИКОПАТИСЯ *див. прикоповатися.*

ПРИКОПОВАНЕ [прикопован'є], а, с., *с.г.* 1. Пригортання чого-небудь землею. *Куй 'н'іколи 'нарас шч'ос' поса'дити, та б'н'х'од'ац'а рас при'копован'ом, а пак тож ро'с:ажу'йт де т'реба.* 2. Те саме, що **аршоване**. *Прикопован'є – не'лехка робота.* Пор. **прикоповати**.

ПРИКОПОВАТИ, 'к'опуйу, 'к'опуйеш, *недок.*, **ПРИКОПАТИ**, 'к'опл'у, 'коплеш, *док.*, *с.г.* 1. Щонебудь пригортати землею. *Прикопалам рас при'сатки, а пак тож їх по'сажу де т'реба.* 2. Те саме, що **аршовати**.

ПРИКОПОВАТИСЯ [прикоповатис'а], 'к'опуйес'а, *недок.*, **ПРИКОПАТИСЯ** [прикопатис'а], 'коплес'а, *док.*, *с.г.* 1. Пригортатися тимчасово (про рослини). *Аж не'їє 'часу 'нарас поса'дити при'саду де т'реба, та раз її при'коп'уйут.* 2. Те саме, що **аршоватися**. *Іс'а 'нива може с'а прикоп'ати за дин'тр'о'ма чил'адниками.*

ПРИКОРЇЖЛИЙ [прику'ружілий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **прикорїжити**. *Прику'ружіле бо'лото.*

ПРИКОРЇЖИТИ [прику'ружити], жіє, *док.* Трохи затверднути від морозу (про грязюку, сніжне місиво і под.). *'Уй'грав'а мо'рос, та 'мало прику'ружіло.*

ПРИКУРТАТИ, 'тайу, 'курташ ('тайеш), *док.* Укоротити. *Прикур'талам 'мало с'виту, бо 'п'од'ова була.* Пор. **куртати**.

ПРИЛІТІТИ [прилит'іти], 'лечу, 'летиш, *док.* Прилітати.

ПРИЛІЗАТИСЯ *див. прилізоватися.*

ПРИЛІЗНИЙ, а, е. Те саме, що **примовний**. *Такий прилізний, що уд бы'ка моло'ка бы 'упросив.*

ПРИЛІЗОВАТИСЯ [прилизоватис'а], зуйус'а, зуйес'а, *недок.*, **ПРИЛІЗАТИСЯ** [прили'за-

тис'а], 'лижус'а, 'лижес'а, *док.* Те саме, що **примовлятися**. *Не' прилизуйс'а до н'а, бо й так н'іч не' дус'танеш.*

ПРИЛІМПАТИ, айу, аш ('айеш), *док.* Приплентатися. *Так им с'а наро'била, що 'ледвы м при'лымпала думу.* Див. ще **прителімпатися**. Пор. **лімпати**.

ПРИЛІПЛЯТИ [прил'іпл'ати], л'іпл'айу, л'іпл'аш (л'іпл'айеш), *недок.* Приліплювати, приклеювати. *Іаг бы с' не' прил'іпл'ав тот п'дп'і, а в:ун с'а удл'іпл'уйє.*

ПРИЛІПЛЯТИСЯ [прил'іпл'атис'а], 'л'айес'а, *недок.* Приліплюватися, приклеюватися. *Сис' п'дп'і'с'а 'т'ашко прил'іпл'айє на с'к'іну.*

ПРИЛЯЧІ [прил'ачи], л'ажу, л'ажеш, *док.* Прилягти.

ПРИМІРВІЛИЙ [при'мирвілий], а, е. Який заснув неглибоким сном. *При'мирвілий чул'вік.*

ПРИМІРВИТИ [при'мирвіти], ійу, ійеш, *док.* Трохи заснути неглибоким сном. *Лиш им при'мирвіла, куй 'чу'йу, кус'дур'коче в 'двир'і.* Пор. **мёрвіти**.

ПРИМІРЬ [п'римір'], у, ч. Зразок, приклад. *Ты с'в'ому 'сынови по'ганий 'п'римір'.*

ПРИМІРЬНИЙ [п'римір'ний], а, е. Зразковий. *О'то п'римір'на жо'на.*

ПРИМІРЬОМ [п'римір'ом], присл. модал. Наприклад, приміром. *Б'рали дере'вину 'довгу, та'ку, їд'ку їм т'реба, 'п'римір'ом, 'было.*

ПРИМІТОВАТИ, 'мітуйу, 'мітуйеш, *недок.*, **ПРИМІТАТИ**, 'мечу, 'мечеш, *док.* Прикидувати. *Прим'етавис', майже, 'вилы 'с'іном.*

ПРИМНЯВІТИ [примн'авіти], вл'у, 'виш, *док.* Притиснути, придавити. *Так им си примн'авила 'руку, куй им с'нала, що вс'а ми по'терпла.* Див. ще **примняцкати**. Пор. **мнявіти**.

ПРИМНЯВІТИСЯ [примн'авитис'а], 'виц'а, *док.* Притиснути, придавити. *Брын'за с'а майє примн'авити т'аскун'ком, бо 'інак с'а за'к'з'ит.* Див. ще **примняцкатися**. Пор. **мнявітися**.

ПРИМНЯВЛЕНИЙ [примн'ав'лений], а, е. Притиснутий, придавлений. *Примн'ав'лена рука.* Див. ще **примняцканий**.

ПРИМНЯЦКАНИЙ, а, е. Те саме, що **примнявлений**.

ПРИМНЯЦКАТИ *див. примняцковати.*

ПРИМНЯЦКАТИСЯ *див. примняцковатися.*

ПРИМНЯЦКОВАТИ [примн'ацковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ПРИМНЯЦКАТИ** [примн'ацкати], айу, аш ('айеш), *недок.* Те саме, що **примнявити**. Пор. **мняцкати**.

ПРИМНЯЦКОВАТИСЯ [примн'ацковатис'а], куйес'а, *недок.*, **ПРИМНЯЦКАТИ** [примн'ацкати], айу, аш ('айеш), *недок.* Те саме, що **примнявітися**.

ПРИМОВІТИСЯ див. примовлятися.

ПРИМОВЛЯТИСЯ [примов'ля'тис'а], 'л'а-йус'а, 'мовл'ас'а ('л'айес'а), *недок.*, **ПРИМОВІТИСЯ**, 'мовл'ус'а, 'мовис'а, *док.* Підлещуватися. *Ото та'ка 'д'івка, шчо хут'ім 'к'ому с'а примовит.* Див. ще **прилізватися**.

ПРИМОВНИЙ [примовний], а, е. Улесливий, говіркий, який легко вступає в спілкування. *Примовний 'хлопці'.* Див. ще **прилізний**.

ПРИНЄСТИ, 'несу, 'несеш, *док.* Принести. Пор. **пéсти**.

ПРИНІКАТИСЯ [приника'тис'а], кайус'а, кас'а (кайес'а), *недок.* Придивитися. *Приникавмс'а, шчо вто 'доста 'файна 'д'івка.* Пор. **пика-тисся**.

ПРИНЦ [пр'інц], а, ч. 1. Принц. *А'чин'с'а в'ку-ма пр'інц у'родив, шчо так с'а з ним 'нос'ат.* *Там' ты не' пр'інц, а'бы ти так уг'ажати.* 2. *перен.*, *зне-важ.* Дуже вибагливий, примхливий, претензійний хлопець, чоловік. *Ото та'кий пр'інц, шчо не' мож-му до'г'одити.* Пор. нім. Prinz 'принц'.

ПРИОБРІВАТИ [привбр'івати], 'вайу, 'р'іваш ('вайеш), *недок.*, **ПРИОБРІТИ** [привбр'іти], 'р'ійу, 'р'ійеш, *док.* Придбавати власність. *Муй кум за свуй жін'овт 'много привбр'ів.*

ПРИОБРІТИ див. **приобрівати**.

ПРИОБРІТЫЙ [привбр'ітый], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **приобріти**. *Пр'івбр'іте газ'дство.*

ПРИОБРІТОК [привбр'іток], тку, ч. Придбана власність. *Муй привбр'іток не'великий.*

ПРИОДІВАТИ [привд'івати], 'вайу, 'д'іваш ('вайеш), *недок.*, **ПРИОДІТИ** [привд'іти], 'д'іну, 'д'інеш, *док.* Одягати по-святковому; приодягати. *Дав'но на Ви'лгидин' усе нас, 'д'іти, привд'івали в шуч'с'н'овс.* Див. ще **прибріати** 2. Пор. **одівати**.

ПРИОДІВАТИСЯ [привд'іватис'а], 'вайус'а, 'д'івас'а ('вайес'а), *недок.*, **ПРИОДІТИСЯ** [привд'ітис'а], 'д'інус'а, 'д'інес'а, *док.* Приодягнутися. *На Ви'лгидин' привд'іламс'а в 'ну'ву 'свиту.* Пор. **одіватися**.

ПРИОДІТИ див. **приодівати**.

ПРИОДІТИСЯ див. **приодіватися**.

ПРИОДІТЫЙ [привд'ітый], а, е. Одягнений по-святковому; приодягнений. *Привд'іта 'д'ітина.*

ПРИОНАДЖЕНИЙ [привна'жєний], а, е. Приєднаний, причеплений. *Прив'на'жена до ти-л'і'шкы 'лада.*

ПРИОНАДЖИТИ див. **прионаджовати**.

ПРИОНАДЖОВАТИ [привна'жовати], 'жуйу, 'жуйеш, *недок.*, **ПРИОНАДІТИ** [привна'д'іти], 'ійу, 'ійеш і **ПРИОНАДЖИТИ** [привна'жити], 'на'жу, 'на'жиш, *док.* Приєднувати, причеплювати. *Ми'гал' привна'д'ів тил'і'шку до 'біціл'у, та по'в'озив думу 'дын'і з го'рода.* Пор. **опадіти**, **опаджити**.

ПРИОНАДІТИ див. **прионаджовати**.

ПРИПАДАЧКА, ы, ж. Випадок. *То'та припа-дачка 'была ис'т'р'ьйом.* Див. ще **припадок**.

ПРИПАДОК, тка, ч. Те саме, що **припадачка**.

ПРИПАРАДІТИ див. **припаражовати**.

ПРИПАРАДІТИСЯ див. **припаражоватися**.

ПРИПАРАЖЕНИЙ, а, е. Приодягнений, одягнений у святковий одяг. *Мало припаражєний, 'д'і-до став май упо'зирувати.*

ПРИПАРАЖОВАНС [припара'жован'е], а, с. Одягання по-святковому, причепурювання. *При-пара'жован'е 'д'івкы на та'ниц'.* Пор. **припаражо-вати**.

ПРИПАРАЖОВАТИ, жуйу, жуйеш, *недок.*, **ПРИПАРАДІТИ**, ра'жу, ра'диш, *док.*, *кого.* Справляти пристойний одяг комусь; приодягати когонебудь. *Припара'дилам 'д'іти на Ви'лгидин'.* Пор. **парадіти**.

ПРИПАРАЖОВАТИСЯ [припара'жоватис'а], жуйус'а, жуйес'а, *недок.*, **ПРИПАРАДІТИСЯ** [припара'дитис'а], ра'жус'а, ра'дис'а, *док.* Приодягатися, причепурюватися. *Куй 'д'івка йшла на та-ниц', та 'мала с'а припара'дити.* Пор. **парадітися**.

ПРИПАРОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **припаровати**. *Припарований' до Ви'лгидин' а'све-дер.* *Іс'і'бірфы 'доста слабо припарован'і до 'воза.*

ПРИПАРОВАТИ, руйу, руйеш, *док.* Влаштувати; приспособити; приурочити. *Йу'ра так при-паро'вав, г'ібы мы с'а стр'ітили ненаро'ком.* Пор. **паровати**.

ПРИПАРОВАТИСЯ [припаро'ватис'а], руйус'а, руйес'а, *док.* Налаштуватися. *Йа припаро-вавс'а 'с'кочити з 'воза, 'айбо 'н'анко ми не' 'дали.* Пор. **пароватися**.

ПРИПАРТИЛЬОВАНИЙ [припартил'о'ваний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **припартильо-вати**. *Припартил'ований' 'случай.*

ПРИПАРТИЛЬОВАТИ [припартил'овати], 'л'уйу, 'л'уйеш, *док.* Діждатися нагоди; причатувати. *Припартил'овали го, куй 'іш'ов уно'чи сам, та по'били го.* Пор. **партильовати**.

ПРИПЕРТИ див. **припірати**.

ПРИПЕРТИСЯ див. **припіратися**.

ПРИПЕРТЫЙ, а, е. Притулений. *Припертый гур'і 'плотом міх.*

ПРИПЕЧІЙ, 'печу, 'печеш, *док.* Припекти. Пор. **печі**.

ПРИПИВАТИСЯ [припи'ватис'а], 'пи'вац'а, *недок.*, **ПРИПІТИСЯ** [припитис'а], 'прип'іе'са, *док.* 1. Присмоктуватися. *Припила ми с'а до 'но-гы 'п'явиц'а.* 2. *перен.* Паразитувати (про людей). *Припивс'а до 'ц'иц'кы, та не' можє го 'вдор'вати.* 3. *перен.* Приліпати, бути невідступним. *При-пивс'а ли'гін' до 'д'івкы, ги 'п'явиц'а.*

ПРИПИЛÉНЬЙ, а, е. Припиляний. *Припи́лена* /л'ац'а, /дошка.

ПРИПИЛÍТИ див. **припи́льовати**.

ПРИПИ́ЛЬОВАТИ [при'пил'овати], л'у́йу, л'у́йеш, *недок.*, **ПРИПИЛÍТИ**, 'пил'у, 'пилиш, *док.* Обрízати з одного кінця. *Припи́ли ми /дóшку на /пóс'у'л'.* Пор. **пилíти**.

ПРИПИРА́ТИ, 'райу, 'пираш ('райеш), *недок.*, **ПРИ́ПЕРТИ**, 'припру, 'припреш, *док.* Притулити який-небудь предмет до чогось. *При́пел:а /дóшку до с'кíны.*

ПРИПИРА́ТИСЯ [припи'ратис'а], 'райус'а, 'пирас':а ('райес':а), *недок.*, **ПРИ́ПЕРТИСЯ** [припер'тис'а], прус'а, прес':а, *док.* Притулитися до чого-небудь. */Д'ідо /приперс'а до с'тóвна та фай'чив.*

ПРИПÍТИСЯ див. **припивáтися**.

ПРИПЛЫ́СТИ, плыв'у, плыв'еш, *док.* Припливти, приплисти. Пор. **плы́сти**.

ПРИПЛО́ДОК, /плотка, ч. Приплід. *Ут пóр'с'ачкы с'коро бóде в нас прип'лодок.*

ПРИПОМИ́НАТИ, 'найу, 'минаш ('найеш), *недок.*, **ПРИПÓМНИТИ**, 'пóмн'у, 'помниш, *док.* Пригадувати. *Йа вже не при́поминаю, в йа́кóму втo /гóд'и'было.*

ПРИПÓСЛІДКУ [при'пóс'л'ітку], присл. Нещодавно. *Мало'было /дóбрых трав, а вже при'пóс'л'ітку /л'уде /зачали с'і́йати /лугер.*

ПРИПО́ЧИЛЬЙ, а, е. Який трохи відпочив. *Мало припóчильй у'з'авимс'а май за /кóсу.*

ПРИПО́ЧИТИ, /чину, /чинеш, *док.* Трохи відпочити. *Припóчивим, на́к май им /зачав /кóсити.*

ПРИПРОВА́ДИТИ див. **припровáжовати**.

ПРИПРОВА́ЖЕНЬЙ, а, е. Доставлений. *Ис кат'гóзу му'была припровáжена /тона /р'іны.*

ПРИПРОВА́ЖОВАТИ, жуйу, жуйеш, *недок.*, **ПРИПРОВА́ДИТИ**, 'важу, 'вадиш, *док.* Доставляти. *Першого /года припровáдивим ис кат'гóзу вус с'т'руча, шчо ми /дали на труд'д'н'і.*

ПРИПРЯ́ТАНЬЙ [припр'атаный], а, е. Прихований. *Най'идовим припр'атаный /кымыс'иш'че з /вóйны л'евор.*

ПРИПРЯ́ТАТИ¹ див. **припря́товати**.

ПРИПРЯ́ТАТИ² [припр'атати], пр'аче, *док.*, мед. Запалившись, утворити незначний нарів. *Припр'атала ми рука ут ска'лы.* Пор. **пря́тати²**.

ПРИПРЯ́ТОВАТИ [припр'атовати], туйу, туйеш, *недок.*, **ПРИПРЯ́ТАТИ¹** [припр'атати], пр'ачу, пр'ачеш, *док.* Приховувати. *Припр'атавим уд жоны /мало /гроши.* Пор. **пря́тати¹**.

ПРИПУ́ДИТИ див. **припу́жовати**.

ПРИПУ́ДИТИСЯ див. **припу́жоватися**.

ПРИПУЖА́ТИ див. **припу́жовати**.

ПРИПУЖА́ТИСЯ див. **припу́жоватися**.

ПРИПУ́ЖЕНЬЙ, а, е. Те саме, що **перепу́жений**.

ПРИПУ́ЖОВАТИ, жуйу, жуйеш, і **ПРИПУЖА́ТИ**, 'жайу, 'пужаш ('жайеш), *недок.*, **ПРИПУ́ДИТИ**, 'пужу, 'пудиш, *док.* Те саме, що **перепу́жовати**. *Не при́пуд'д'ітину.* Пор. **пу́жати**.

ПРИПУ́ЖОВАТИСЯ [при'пужоватис'а], жу́йс'а, жу́йес':а і **ПРИПУЖА́ТИСЯ** [припу'жатис'а], 'жайус'а, 'пужас':а ('жайес':а), *недок.*, **ПРИПУ́ДИТИСЯ** [при'пудитис'а], 'пужус'а, 'пудис':а, *док.* Те саме, що **перепу́жоватися**. *Йа припу́жай-ус'а, куй /грум /грімит.* Пор. **пу́жатися**.

ПРИПУСКА́Ч, /ча, ч., *ткац.*, *заст.* Палиця, один кінець якої втикається в отвори головки воротила кросен, а другий упирається в підлогу; служить для припускання основи.

ПРИПУСТÍТИ див. **припу́шати**.

ПРИПУ́ТНИК, а, ч., *бот.* Подорожник великий (*Plantago major*). *При́пунтик /дóбрый на /раны тай ут /каш'у.*

ПРИПУ́ШАТИ [припуш'чати], 'чайу, 'пушчаш ('чайеш), *недок.*, **ПРИПУСТÍТИ**, 'пушчу, 'пустиш, *док.* 1. Допускати когось куди-небудь. 2. 'пустит. Легко віддавати молоко при доїнні (про корову, козу та ін.). *Аш /кóрова не при́пустит /моло́ко, й'йи не мож зду́йти.* 3. *ткац.*, *заст.* Попускати нитки основи при тканні на кроснах.

ПРИРВА́ТИ див. **прирывáти**.

ПРИРВА́ТИ, 'вайу, 'рываш ('вайеш), *недок.*, **ПРИРВА́ТИ**, 'прирву, 'прирвеш, *док.* Обривати кінець чого-небудь. *Ба ко прир'вав ло'зу /грезна?*

ПРИРО́ЖЕНЬЙ, а, е. Уроджений, природний. *Аж у т'а не'йе при́роженого /рóзуму, та н'і́ко ти го не' даст.*

ПРИСА́ДА, ы, ж., с.г. Саджанець. *При́сады /л'і́пше /рустут на бере'шкy, а в'мочар'і не'л'уб'ат /быти.* Див. ще **присáдка**.

ПРИСА́ДИТИ див. **присáжовати**.

ПРИСА́ДКА [при'сатка], ы, ж., с.г. Те саме, що **присáда**.

ПРИСА́ЖЕНЬЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **присáжовати**. *При́сажена /грушка.*

ПРИСА́ЖОВАНЕ [при'сажован'е], а, с. Загрібання в землю з корінням (про саджанці, розсаду). Пор. **присáжовати**.

ПРИСА́ЖОВАТИ, жуйу, жуйеш, *недок.*, **ПРИСА́ДИТИ**, 'сажу, 'садиш, *док.* Загрібати в землю з корінням (про саджанці, розсаду). *При́сажовалем /йаблун'кы.*

ПРИСЕРЕ́НЬЙ, а, е. Захоплений зенацька. *Присере́ненуму вад'саами /зайайц'ови не' в'далос'а в'т'ікнути.*

ПРИСЕРЕ́НИТИ [присере'нити], 'н'у, 'ниш, *док.* Захопити зенацька. *Зайайц'і /грызли /приса-ды, та в'д'ного м /присере́нив.* Пор. **сере́нити**.

ПРИСИ́ЛОВАНЬЙ, а, е. Стимульований, заохочений. *Мало при́силована, /д'і́вочка шчóс'зайіла.*

ПРИСИ́ЛОВАТИ, луйу, луйеш, *док.* Стимулювати, припросити, заохотити. *Присилуй д'їтавка, най бы шчус'їз'їв.* Пор. **сі́ловати**.

ПРИСИ́ЛОВАТИСЯ [прис'иловатис'а], луйус'а, луйес'а, *док.* 1. Запропонувати себе, проситися. *Їди до л'їди та присилуйс'а, вбы т'а в'з'али в бр'їгаду.* 2. Примусити себе що-небудь виконати. *Присиловавс'а їа по'малы доко'пати тот шанц.* Пор. **сі́ловатися**.

ПРИСИ́ГАТИ [прис'їгати], їайу, ї'аїаш (їайеш), *недок.*, **ПРИСЯГНУ́ТИ** [прис'аг'нути], ї'агну, ї'агнеш, *док.* Притягувати що-небудь до себе, спочатку сягнувши до нього. *Прис'агнув кл'укув р'асный стовп та так обыр'вав їайн'ї зруші.* Пор. **сі́гати**.

ПРИСИ́СТИ [прис'їсти], ї'аду, ї'адеш, *док.* 1. Присісти. 2. Зайняти чужий маєток, хату, земельну ділянку і под. *Їура прис'їв їд'їдово газ'дуство.*

ПРИСИ́ЧИ [прис'їчи], чу, їчеш, *док.* Присікти. Пор. **сі́чи**.

ПРИ́СІЧІ [прис'їчі], у, *мн.* Стерня; те, що стирчить із землі від зрубаного куща, рослини. *Бывало, д'їтми ц'їле ї'їто убі'ногы в'ранах ут'прис'їчу.* Див. ще **присічу́лс**.

ПРИСИ́ЧУЛЕ [прис'їчул'е], а, с., *зб.* Те саме, що **присічі**.

ПРИСКА́КОВАТИ, куйу, куйеш, *недок.* Догоджати. *їуно гур'їз ї'ат'ом прис'какує їого ст'ра, вбы му догодити.*

ПРИСКІ́ПІТИ *див.* **прискі́плювати**.

ПРИСКІ́ПЛОВАТИ [прис'кіпл'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **ПРИСКІ́ПІТИ** [прис'кіпити], с'кіпл'у, с'кіпиш, *док.*, *с.г.* Прищеплювати деревце. *Прис'кітив ми сус'їд їаблун'ку.* Див. ще **засккі́пати**. Пор. **скі́пати**.

ПРИСКІ́ПКА [прис'кіпка], ы, *жс.*, *с.г.* Прищепа (дерева), прищеплений саджанець. *Одна їрис'кіпка с'а не" їрийала.*

ПРИСКІ́ПЛЭ́НЫЙ [прис'к'іплэный], а, е. Прищеплений. *Прис'к'іплэна зрушка.* Див. ще **засккі́плэный**.

ПРИСКО́ЧИТИ [прис'кочити], їкочу, їкочиш, *док.* Швидко надати допомогу. *Їаг лиш їачала гур'їти х'яжа, ї'їуде прис'кочили тай заїасили.*

ПРИСМЫ́ЧЕНый, а, е. Те саме, що **приволо́ченый**¹. *Присмычын'ї саї'кы їыли з їнойм.*

ПРИСМЫ́ЧІТИ, чу, чиш, *док.* Те саме, що **приволо́чі**. *Такий був їура ї'яныш, їщо їедвы м го присмычыв д'їму.* Пор. **смЫ́чити**.

ПРИСОКО́ТИТИ *див.* **присокóчовати**.

ПРИСОКО́ТИТИСЯ *див.* **присокóчоватися**.

ПРИСОКО́ЧЭ́ный, а, е. Підстержений. *Присокóченый зл'од'їй.*

ПРИСОКО́ЧОВАТИ, їкочуйу, їкочуйеш, *недок.*, **ПРИСОКО́ТИТИ**, с'кочу, с'котиш, *док.*

Підстергти. *Їа присокóтив зл'од'їйа, куй н'ус їын'ї з їойой'їны.* Пор. **соко́тїти**.

ПРИСОКО́ЧОВАТИСЯ [присокóчоватис'а], їкочуйес'а, *недок.*, **ПРИСОКО́ТИТИСЯ** [присокóтитис'а], с'котиш'а, *док.* Приберегтися. *Ас'а їобув їмало присокóтит, та май їдвого ї'риват.* Пор. **соко́тїтися**.

ПРИСОХТÓВАНый, а, е. Призвичаєний; приучений. *їеко присохтóванный їити не"їарене молоко ї'нараз ис-їут к'орвы.*

ПРИСОХТÓВАТИ *див.* **присохтóвовати**.

ПРИСОХТÓВАТИСЯ *див.* **присохтóвоватися**.

ПРИСОХТÓВОВАНЭ [присохтóвован'е], а, с. Призвичаювання; приучування. *Присохтóвован'е тїл'ати їити молоко з бл'їда.* Див. ще **сохтóванэ**. Пор. **сохтóвати**.

ПРИСОХТÓВОВАТИ, сохтóвуйу, сохтóвуйеш, *недок.*, **ПРИСОХТÓВАТИ**, с'хтуйу, с'хтуйеш, *док.* Призвичаювати; приучувати. *Тїл'а їреба присохтóвовати їасти, а молоко куй'а вус т'аг'нути.* Пор. **сохтóвати**.

ПРИСОХТÓВОВАТИСЯ [присохтóвоватис'а], їтвуйус'а, їтвуйес'а, *недок.*, **ПРИСОХТÓВАТИСЯ** [присохтóватис'а], с'хтуйус'а, с'хтуйес'а, *док.* 1. Призвичаюватися; приучуватися. *Чул'їка не"їе їдома вл'їт'ї, та їа вже за годы присохтóвалас'а сама ко'сити.* 2. Залишитися надовго. *їди до ї'уткы, лиш ї'никай, абы с'а там не" присохтóвав.* Пор. **сохтóватися**.

ПРИСПО́СОБИТИСЯ *див.* **приспособля́тися**.

ПРИСПО́СОБЛЭ́ный, а, е. Пристосований. *Сис'мїиш'ї не" їриспóсоблэный чїнїти кóвбаскы.*

ПРИСПО́СОБЛЯ́ТИСЯ [приспóсобл'атис'а], ї'айус'а, їсбл'ас'а (ї'айес'а), *недок.*, **ПРИСПО́СОБИТИСЯ** [приспóсобитис'а], с'бл'ус'а, їсбис'а, *док.* Пристосуватися. *ї'їуде в'чилис'а до їо-го, їриспóсубл'алис'а.*

ПРИСТА́ВИТИ *див.* **приставля́ти**.

ПРИСТА́ВЛЭ́ный, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **приста́вити** 1, 2. *Приставлена ї'їна вже к'їпїла.*

ПРИСТАВЛЯ́ТИ [приставл'ати], ї'айу, їавл'аш (ї'айеш), *недок.*, **ПРИСТА́ВИТИ**, вл'у, виш, *док.* 1. Ставити що-небудь дуже близько, впритул до чогось. 2. Ставити на плиту варити страву. *Лиш им тї'їпр їриставила їасул'ї.*

ПРИСТА́ТИ, їану, їанеш, *док.* 1. Призупинитися. 2. Почати прожити в сім'ї дружини (про чоловіка). *їура їристав до їаї'їчїнуїї роїдини.*

ПРИСТА́Я [прїстаїа], ї, ч. Приймак. *Цїл'о їуїш'їв у їристайї.*

ПРИСТЫВА́ТИ, їайу, їываш (ївайеш), *недок.*, **ПРИСТЫ́ТИ** і **ПРИСТЫ́НУТИ**, їыну, їынеш, *док.* 1. Трохи охолоджуватися. *їанкы не" мож їїсти їеплыми, їреба вбы їмало їристыли.* 2. За-

ПРИТУПЛЯТИ [притупл'ати], л'айу, 'тупл'аш (л'айеш), *недок.*, **ПРИТУПИТИ**, 'тупл'у, 'тупиш, *док.* 1. Трохи затуплювати, притуплювати. 2. Те саме, що **утупляти**. *Наша корова мало притупила молоко, бо, майже, т'їлна.*

ПРИТЯСКАНІЙ [прит'асканий], а, е. Притиснутий гнітом. *Прит'аскан'ї в'п'отб'ї'ї к'ол'он'ї.*

ПРИТЯСКАТИ *див.* **притясковати.**

ПРИТЯСКОВАНЄ [прит'аскован'є], а, с. Притискування гнітом. *Прит'аскован'є брынзы, вбы с'а не какашила.* Пор. **притясковати.**

ПРИТЯСКОВАТИ [прит'асковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ПРИТЯСКАТИ** [прит'аскати], 'кайу, 'какаш (кайеш), *док.* Притискувати що-небудь вагою, гнітом, гнітити. *Прит'асковали камін'ом к'ол'он'ї вбы были в:д'ї, ват' канусту в г'їлит'ї, вбы май скоро укысла.*

ПРИТЯСКОВАТИСЯ [прит'асковатися], куйєс'а, *недок.* Притискуватися вагою, гнітом, спресовуватися. *Прит'аскуєс'а кануста в г'їлит'ї, бо инак не укысне файно.*

ПРИТЯТИ *див.* **притина́ти.**

ПРИТЯТЫЙ *див.* **притнутый.**

ПРИХОДИТИСЯ [при'ходитис'а], диш'а, *недок.*, **ПРИЙТИСЯ** [прийтис'а], 'дес'а, *док.* 1. Налезати. *Із вуц'ового газдуства йти с'а приходила тр'їтина.* 2. Доводитися. *Прийдес'а йти с'а коровами ми́н'ї.*

ПРИХРАМОВАТИ, муйу, муйеш, *недок.* Злегка кульгати. *Йа прихраму́й, бо бо́лит н'а но́га.* Пор. **хра́мати.**

ПРИЦЫБАНИЙ, а, е. Важко принесений. *Прицыбане беремено.*

ПРИЦЫБАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Тяжко принести що-небудь. *Ледвы прицыбав берв'єно.* *Див.* ще **приваліти** 2. Пор. **цы́бати.**

ПРИЦЫБАТИСЯ [прицыбатис'а], айус'а, ас'а (айєс'а), *док.* Важко прийти з великим вантажем на собі. *Ледвы м'с'а прицыбав из беременом.* Пор. **цы́батися.**

ПРИЧ, *присл.* Скрізь, усюди. *Уни́д'їл'у вад'у'с'а-то прич народ на горса́тови стуйіт.* *Див.* ще **уся́ды.**

ПРИЧАКА́ТИ 'кайу, 'чакаш (кайеш), *недок.*, **ПРИЧАКНУ́ТИ**, 'чакну, 'чакнеш, *док.* Присідати навпочіпки. *Не было, де с'їсти, та причакну́вим.*

ПРИЧАКНУ́ТИ *див.* **причакати́.**

ПРИЧА́КНУТЫЙ, а, е. Який сів навпочіпки. *Вуйко был'коло шпоры причакнутый.*

ПРИЧА́КОВАНЄ [при'чакован'є], а, с. Присідання навпочіпки. *У'кого́с' причакован'є л'убима привычка.*

ПРИЧАЛЯПАТИ [причал'apati], айу, аш (айеш), *док.* Прийти по мокрому (по болоту і под.). *Йак'ос'їдо причал'апав думу.* Пор. **чаля́пати.**

ПРИЧАСТИ́ТИСЯ [причаститис'а], чашчу-с'а, частієс'а, *док.* 1. *церк.* Прийняти причастя.

2. *перен., зневаж.* Ужити алкоголю. *Но, не боре, не встигис'уйти с'хыжі, та вже с'а причастіє!*

ПРИЧЕКА́ТИ, 'кайу, 'чекаш (кайеш), *док.* Дочекатися, підождати. *Прич'екай н'а, йа с'а'зарз'верну.*

ПРИЧЕЛЛЕНІЙ [причел:енный], а, е. Який тільки-но почав червоніти. *Причел:ена парадіц'а.*

ПРИЧЕ́ЛЛЕНІТИ [прич'ил:ин'їти], ійє, *док.* Тільки-но почати червоніти. *Пару парадіц'у вже прич'ил:ин'їли.* *Шчус' ми́н'ї око прич'ил:ин'їло.*

Пор. **челленіти.**

ПРИЧЕПЕ́РАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Прийти, перевалюючися з однієї ноги на другу (про кривонногого). *Прич'еперав наш Т'оній.* *Див.* ще **причепе-рігати.** Пор. **чепе́рати.**

ПРИЧЕПЕРІ́ГАТИ [причепе'ригати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **причепе́рати.** Пор. **чепе-рігати.**

ПРИЧІ́НА, ы, ж., кул. Розчина на хліб та інші вироби з кислого тіста. *Учи́нилам причіну, бо х'о́чу хл'їба не́чи.*

ПРИЧИНІ́ТИ *див.* **причиня́ти.**

ПРИЧИНЯ́ТИ [причин'ати], 'н'айу, 'чин'аш (н'айеш), *недок.*, **ПРИЧИНІТИ**, 'н'у, 'ниш, *док.* Робити розчину на хліб або інші вироби з кислого тіста. *Мушу причин'ати, бо не'їє в н'а вже хл'їба.*

ПРИЧМЕ́ЛЕНІЙ, а, е. Те саме, що **заголом-ш'єний**. *Прич'мелене д'їтин'ов'ніт'а.*

ПРИЧМЕ́ЛІТИ [прич'мелити], ми́л'у, ме-лиш, *док.* Те саме, що **заголомш'їти**. *Билам'б'от'ов'п'ор'с'ачку та промахну́лам'с'а, та прич'меліла́м'п'ор'с'атко.* Пор. **чмеліти.**

ПРИЧОРНІ́ЛІЙ [причур'н'їлый], а, е. Злегка потемнілий. *Причур'н'їле ли́че.*

ПРИЧОРНІ́ТИ [причур'н'їти], 'н'їйу, 'н'їєш, *док.* Злегка потемніти. *Д'овго м'была на'сонци та причур'н'їла́м.*

ПРИЧУВА́ТИСЯ [причу'ватис'а], 'чувац'а, *недок.* Чути у вухах голос, що звучав раніше. *Т'ота д'їтина тул'ко с'а надр'євала, шчо вже ми с'а причувала, де бы м не'была.*

ПРИШКРОВФОВА́НИЙ [пришкр'ов'фован-ный], а, е. Прикріплений за допомогою гайки. *Пришкр'ов'фована до т'їл'їшки'лада.*

ПРИШКРОВФОВА́ТИ *див.* **пришкр'ов'фова-вати.**

ПРИШКРОВФОВА́ВАТИ [пришкр'ов'фова-вати], 'ф'овуйу, 'ф'овуйеш, *недок.*, **ПРИШКРОВ-FOBÁТИ** [пришкр'ов'фовати], 'фуйу, 'фуйеш, *док.* Прикріплювати що-небудь за допомогою гайки. *Пришкр'ов'ф'овав'колесо на'трактор'ови.* Пор. **шкр'ов'фова́ти.**

ПРИШПУРЬОВА́НИЙ [пришпур'ованный], а, е. Те саме, що **зашпурьований**. *Пришпур'ован'ї д'р'єва.*

ПРИШПУРЬОВА́ТИ *див.* **пришпурь'овувати.**

ПРИШПУРЬОВОВАТИ [пришпур'ововати], р'ову́й, р'ову́йеш, *недок.*, **ПРИШПУРЬОВАТИ** [пришпур'овати], р'у́й, р'у́йеш, *док.* Те саме, що **зашпурьововати**. *Пришпур'овалис'ме гроши та зачиняйме чинити хыжу.* Пор. **шпурьовати**.

ПРИШТА, *ы, ж.* Незвичайна пригода, дивний випадок, непередбачена подія. *Есе йа 'рббл'у ут п'ришты.* *П'ришта с'а стала з 'мойым чул'віком.*

ПРИЯЗАНИЙ [приязаний], *а, е.* Прив'язаний. *П'риязане в хл'ївї тил'а.*

ПРИЯЗАТИ *див. приязовати.*

ПРИЯЗНИЙ [приязный], *а, е.* Який виконує що-небудь охоче. *Ото 'дуже п'риязна жо'на.*

ПРИЯЗНО [приязно], *присл.* Охоче, із задоволенням. *'Дуже п'риязно йїст д'їтина.* *Див. ще упрїязні.*

ПРИЯЗОВАТИ [п'риязовати], зуйу, зуйеш, *недок.*, **ПРИЯЗАТИ** [прияз'ати], йажу, йажеш, *док.* Прив'язувати. *П'риязи к'р'ову, бо вернулас'а с'аші.* Пор. **язати**.

ПРИЯЗОВАТИСЯ [п'риязоватис'а], зуйус'а, зуйес'а, *недок.* Прив'язуватися. *На галандерови с'а треба п'риязовати, вбы не' внасти.* Пор. **язатися**.

ПРИЯТИ [п'рияти], йму, ймеш, *док.* Прийняти. *Не' п'рияти н'а на вту р'об'оту.*

ПРИЯТИСЯ [п'риятис'а], *док.* 1. ймус'а, ймес'а. Залишитися надовго або назавжди (про людину, тварину). *Пуш'ов муй чул'вік у б'овт за хл'їбом тай там с'а п'рияз.* *Двоей чужьх кут'ат с'а п'риязи в нас.* 2. ймес'а. Прийнятися (про рослину). *Із тр'ох п'ри'садок дві с'а п'риязи.* *Усе с'ме йшли пол:'вати ро'саду, абы с'а п'риязала.*

ПРИЯТИЙ [п'риятий], *а, е.* Прийнятий. *Йа вже п'риязта на р'об'оту.*

ПРЫЖАНИЙ, *а, е.* Те саме, що **пұжаний**.

ПРЫЖАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **пұжати**. *Не п'рыжай д'їтину.*

ПРЫЖАТИСЯ [прыжатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Те саме, що **пұжатися**. *Муй унук с'а 'дуже п'рыжайе пса.*

ПРІМА [пр'іма], *ы, ж., муз.* Перша скрипка в оркестрі. Пор. угор. *príma* 'першокласний, найвищого сорту'.

ПРІЧІШНИЙ [пр'ічішний], *а, е.* ▲ **Пр'ічіши'ї нага'виц'ї**, *заст.* — галіфе. *Май 'давно у пр'ічішных нага'виц'ях ходили і 'л'уде, і мал'ї хл'опц'ї.* Пор. угор. діал. *pricesnadrág* т.с.

ПРО, *прійм., зі знах. відм.* 1. Щодо, стосовно. *Про 'мене най'робит, шчо 'хоче.* 2. Для. *Йа й про 'тебе купив хл'їба.*

ПРОБАБРАТИСЯ [пробабратис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Прововтузитися. *Пробабравс'а з м'от'р'окв ч'їльй дин', та 'ледвы йї по'правив.* Пор. **бабратися**².

ПРОБАВИТИСЯ [пробавитис'а], вл'ус'а, вис'а, *док.* Витратити час граючися. *Та'ка інте'ресна д'їтина, шчо пробавиламс'а з нив ц'їльй час.* Пор. **бавитися**.

ПРОБИРАТИСЯ [проби'ратис'а], 'райус'а, 'бирас'а (райес'а), *недок.*, **ПРОБРАТИСЯ** [прубратис'а], проб'ерус'а, бе'рес'а, *док.* 1. Проходити крізь (через) що-небудь. *Пробе'равс'а 'черес хам'ник.* 2. 'бирац'а, *недок.*, бе'рес'а, *док.*, *безос.* Випогоджуватися, прояснятися. *'Може, 'дуж'зу й не' быти, бо пробирац'а.* *'Може, пробе'рес'а, тай буде го'дина.*

ПРОБІТИ, 'буду, 'будеш, *док.* Пробути.

ПРОБІЛЯВЫЙ [пр'бїл'авый], *а, е.* Ближчий до білого, ніж до іншого кольору. *Пр'бїл'ава с'вита.*

ПРОБІСТИ [прубісти], біжу, біжиш, *док.* Пробігти. Пор. **бісти**.

ПРОБІСТИСЯ [прубістис'а], біжус'а, біжи-с'а, *док.* Пробігтися. Пор. **бісти**.

ПРОБОДЁНИЙ, *а, е.* Проколотий (пробитий) рогами. *Пробо'дєне в ко'ровы 'черєво.*

ПРОБОЛІТИ [пр'б'ул'їти], л'їйу, л'їйеш, *док.* Прохворіти. *'Мамка пр'б'ул'їли вс'у 'зиму.* Пор. **боліти**.

ПРОБОЛОБОНІТИ [пр'б'ол'об'ун'їти], 'н'у, болобо'ниш, *недок.* Звернутися до кого-небудь неясно, невиразно; пробурмотіти, промурмотіти. *Тот чул'вік шч'ос' пр'б'ол'об'он'їв, 'айбо йа го н'їч не' 'п'оруміла.* *Див. ще пром'їркати, проморкотати, промуркотіти.* Пор. **болобоїти**.

ПРОБОСТІ, бо'де; *мин. ч.* про'буг(х), пробо-гла, 'ло, 'ли, *док.* Проколотий (пробити) рогами (про корову, вола, барана та ін.). *Одна ко'рова проб'огла дру'гуй 'черєво.* Пор. **бості**.

ПРОБРАТИСЯ *див. пробира́тися.*

ПРОБУЖАТИ *див. пробуж'овати.*

ПРОБУЖАТИСЯ *див. пробуж'оватися.*

ПРОБУЖЁНИЙ, *а, е.* Пробуджений.

ПРОБУЖОВАНЕ [пр'бужован'є], *а, с.* Пробуджування.

ПРОБУЖОВАТИ [пр'бужовати], жуйу, жуйеш і **ПРОБУЖАТИ** [пр'бужати], 'жайу, 'бужаш (жайеш), *недок.* Пробуджувати. *Не' пр'бужай д'їтину, най йи'че спит.*

ПРОБУЖОВАТИСЯ [пр'бужоватис'а], жуйус'а, жуйес'а і **ПРОБУЖАТИСЯ** [пр'бужатис'а], 'жайус'а, 'бужас'а (жайес'а), *недок.* Пробуджуватися. *'Сийї (с'оїї) но'чі йа с'а 'часто пр'бужала (пр'бужовала).*

ПРОВАЛЁНИЙ, *а, е.* Дієприкм. пас. *мин. ч.* до провалітися. *'Заки чир'ак не' провалєный, 'одти рве.*

ПРОВАЛІТИСЯ [провалитис'а], 'вал'ус'а, 'валис'а, *док.* 1. Провалитися. 2. *мед.* Дозрівши,

тріснути (про пухлину). *Пул'ївило ми, бо прова-ливс'а чир'ак на ру'ч'ї.*

ПРО́ББА [п'рѳба], ы, ж. Те саме, що **байло́ванс**. *Прѳбба гроши не" кун'чуйе.* Див. ще **прѳбалаш**, **прѳбалѳванс**. Пор. угор. *gróba*, лат. *proba* т.с.

ПРОВБАЛА́Ш [п'рѳбалаш], 'шу, ч. Те саме, що **байло́ванс**. Пор. угор. *gróbálás* т.с.

ПРОВБАЛО́ВАНС [п'рѳбалѳован'є], а, с. Те саме, що **байло́ванс**.

ПРОВБАЛО́ВАНЬЙ [п'рѳбалѳованый], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **прѳбалѳвати**. *Прѳбба-лована зур'їлка.*

ПРОВБАЛО́ВАТИ [п'рѳбалѳовати], 'луйу, 'луйеш, *недок.* Те саме, що **байло́вати**. Пор. угор. *gróbál* т.с.

ПРО́ВБОВАНЬЙ [п'рѳвбованый], а, е. Те саме, що **прѳбалѳованый**.

ПРО́ВБОВАТИ [п'рѳвбовати], буйу, буйеш, *недок.* Те саме, що **байло́вати**.

ПРОВЕ́РЕЧИ [п'ровєрєчи], 'вержу, 'вержеш, *док.* Розкинути. *Прѳверлам вєрету на и'паргу, вбѳ мало прѳт'р'ахла. Прѳвир'з' с'н'їх' по'при 'хыжѳ, вбѳ мож на 'вулиц'у 'уйти.* Див. ще **прѳмѳтовати**. Пор. **вєрєчи**.

ПРОВІ́ДИТИ [п'рѳвїд'їти], 'вижу, 'видиш, *док.* Прозріти. *Муй'д'їдик у старости прѳвїд'їв.* Пор. **вїдїти**.

ПРОВІ́РЕНЬЙ [п'ру'вїрєный], а, е. Перевірений. *їс'а рѳбота вжє прѳвїрена.*

ПРОВІ́РИТИ *див.* **прѳвїрїти**.

ПРОВІ́РИТИСЯ *див.* **прѳвїрїтися**.

ПРОВІ́РЯТИ [п'рувїр'ати], 'р'айу, 'в'їр'аш ('р'а-йеш), *недок.*, **ПРОВІ́РИТИ** [п'ру'вїрити], 'р'у, 'риш, *док.* Перевіряти. *Прѳвїр'те, ци'добре м'учїнив.*

ПРОВІ́РЯТИСЯ [п'рувїр'атис'а], 'р'айус'а, 'в'їр'ас'а ('р'аїєс'а), *недок.*, **ПРОВІ́РИТИСЯ** [п'ру'вїритис'а], 'р'ус'а, 'рис'а, *док.* Перевірятися. *Бѳвим с'а прѳвїрити в'дохтора, ци'чис'ц'ї в'н'а'лїхкі печун'кѳ.*

ПРОВОЖА́Й, 'їа, ч. Провідник. *Мїн'ї не" трєба проважѳїа, їа сам до'берус'а ду'му.*

ПРОВО́НЯНЬЙ [п'рѳвѳн'аный], а, е. З неприємним запахом; протухлий (про зіпсовані харчові продукти). *Прѳвѳн'анє м'н'асѳ.*

ПРОВО́НЯТИСЯ [п'рѳвѳн'атис'а], 'н'айус'а, 'вѳн'ас'а ('н'аїєс'а), *док.* Зіпсуватися; засмердіти. *Єсє їайцє прѳвѳн'алѳс'а.* Пор. **вон'їти**.

ПРОГАЛАМА́НИТИ, н'у, ниш, *док.* Те саме, що **прѳгѳйкати**. Пор. **галаманити**.

ПРОГЫ́БАТИ, 'байу, 'гыбаш ('байеш), *док.* Прогинати. *Не" прогы'бай'тычку, бѳ вломиш її.*

ПРОГЫ́БАТИСЯ [прогы'батис'а], 'байус'а, 'гыбас'а ('байєс'а), *док.* Прогинатися. *їс'а'дошка с'а прогы'бат, бѳ'пѳтонка.*

ПРОГЫ́РКАТИСЯ *див.* **прѳгѳйрковатися**.

ПРОГЫ́РКОВАНЄ [п'рѳгыркован'є], а, с. Стан, при якому прокашлиюються. *їз 'вулиц'ї 'чу-лос'а прѳгыркован'є.* Див. ще **прѳкашлованє**.

ПРОГЫ́РКОВАТИСЯ [п'рѳгырковатис'а], куйус'а, куйєс'а, *недок.*, **ПРОГЫ́РКАТИСЯ** [п'рѳгыркатис'а], айус'а, ас'а (аїєс'а), *док.* Те саме, що **прѳкашловатися**. *їд'їдо хут'їкул'ко с'а прѳгырковав, їаки заговѳрїв.* Пор. **гыркати**.

ПРОГѳЙКАТИ [п'рѳгѳйкати], айу, аш (аїєш), *док.* Прокричати. *їшчѳс' цїганин прѳгѳйкав, 'айбо їа не" руш'чула шчо.* Див. ще **прѳгаламѳнити**, **прѳгулѳкати**, **прѳкрѳвкати**. Пор. **гѳйкати**.

ПРОГРЕБѳ́СТІ [п'рѳгрєпєстї], 'рєбу, 'рєбєш, *док.* Прогребти. Пор. **грєбѳ́сти**.

ПРОГѳГНАТИ [п'рѳгѳгнати], айу, аш (аїєш), *док.* Прогутнявити. Пор. **гѳгнати**.

ПРОГУЛѳКАТИ [п'рѳгул'укати], айу, аш (аїєш), *док.* Те саме, що **прѳгѳйкати**. Пор. **гулѳкати**.

ПРОГѳРЬКЛЫЙ [п'рѳгур'клый], а, е. Те саме, що **згѳрьклый**. *Прѳгур'кла смѳтана.*

ПРОГѳРЬКНУТИ [п'рѳгур'кнути], не, *док.* Те саме, що **згѳрькнути**.

ПРО́ДАЖ [п'родаж(ш)], жу, ч. Продажа. *їсѳ 'їаїфон учїнивим на продаж.*

ПРОДЗѳ́ОВБАНЬЙ [п'рѳд'з'ѳвбаный], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **прѳдзѳѳвати** 1, 2.

ПРОДЗѳ́ОВБАТИ *див.* **прѳдзѳѳвати**.

ПРОДЗѳ́ОВБОВАТИ [п'рѳд'з'ѳвбовати], буйє, *недок.*, **ПРОДЗѳ́ОВБАТИ** [п'рѳд'з'ѳвбати], аїє, *док.* 1. Продзѳобувати (про птаха). *Во'рона прѳд'з'ѳвбала їайцє.* 2. перен. Довго робити дірку в чому-небудь (про людину). *їака твер'да'дошка, шчо'їедвѳ м'її прѳд'з'ѳвбав.* Пор. **дзѳѳвати**.

ПРОДЗѳ́ОВБОВАТИСЯ [п'рѳд'з'ѳвбоватис'а], буйєс'а, *недок.*, **ПРОДЗѳ́ОВБАТИСЯ** [п'рѳд'з'ѳвбатис'а], аїєс'а, *док.* Продзѳобуватися (про пташеня). *їужє с'а'зачали прѳд'з'ѳвбовати'їїт'ата з'їдїїц'ї.*

ПРОДЗѳ́ЯКАТИ [п'рѳд'з'ѳвкати], айу, аш (аїєш), *недок.*, вульг. Те саме, що **прѳпыскѳнити**. Пор. **дзѳѳкати**.

ПРОДЗѳ́ПАТИ [п'рѳд'з'ѳпати], айу, аш (аїєш), *недок.*, вульг. Те саме, що **прѳпыскѳнити**. Пор. **дзѳѳпати**.

ПРОДІРА́ВИТИ *див.* **прѳдірѳвльовати**.

ПРОДІРА́ВИТИСЯ *див.* **прѳдірѳвльоватися**.

ПРОДІРА́ВИТИСЯ *див.* **прѳдірѳвльоватися**.

ПРОДІРА́ВЛЬОВАТИ [п'рѳд'їрѳвл'овати], л'уйу, л'уйєш, *недок.*, **ПРОДІРА́ВИТИ** [п'рѳд'їрѳвити], вл'у, виш, *док.* Прѳдірѳялювати. Пор. **дірѳвити**.

ПРОДІРА́ВЛЬОВАТИСЯ [п'рѳд'їрѳвл'оватис'а], л'уйєс'а, *недок.*, **ПРОДІРА́ВИТИСЯ** [п'рѳд'ї-

['равитис'а], виц'а і **ПРОДІРА́ВІТИСЯ** [прѡд'і-
'равитис'а], війес'а, *док.* Продірявлюватися. Пор.
діра́витися, діра́вітися.

ПРОДОВГАНІСТЫЙ [прѡдѡвг'анистый], а, е.
Продовгастий. *Йа 'л'убл'у 'бѡгуркы прѡдѡвг'анис'ц'і.*

ПРОДУ́РКАТИ [прѡд'уркати], айу, аш (айеш),
док. Стукати, грюкати якийсь час. *Прѡд'уркали мы у
вты д'вири, 'айбо не' в'допел'и нам.* Пор. **ДУ́РКАТИ**.

ПРОДУРКОНІТИ [прѡд'уркун'іти], 'н'у, 'ниш,
недок. Підсил. до **проду́ркати**. *Кос' прѡд'уркун'ів у
во́рота тай'ут'ік.*

ПРОЕРЖА́ВИТИ, війе, *док.* Проіржавіти. Пор.
ержа́віти.

ПРОЖДЖА́ТИ [прѡж'жати] 'їу, 'їеш, *док.*
Прочекати. *Прѡж'ж'алам 'дохтора ц'і'ільй час.* Пор.
жджа́ти.

ПРОЖЕ́РЛИВЫЙ [прѡ'жил:ивый], а, е. Не-
наситний. *Ото прѡж'ил:иве с'вин'а: 'кул'ко му не'
дай, та вс'е 'із'іст.*

ПРОЖЕРОК, рка, ч. Ковток. *Ку'сай на вден
прѡжерок, а'быс' мух прумк'нути.*

ПРОЖЕ́РТИ *див.* **ПРОЖИРА́ТИ**¹.

ПРОЖЕ́РТИ *див.* **ПРОЖИРА́ТИ**².

ПРОЖЕ́РТЫЙ, а, е. Пропитий (про гроші, ба-
гатство). *Прѡж'ирт'і з'рѡші.*

ПРОЖЕ́РТЫЙ, а, е. Проковтнутий. *Прѡжер-
та 'її'да.*

ПРОЖИЛОК, лка, ч. Шар м'яса в салі. *Йа
'л'убл'у солѡнину с' прѡжилками.*

ПРОЖІРА́НС' [прѡ'жиран'е], а, с. Пропиван-
ня грошів, багатства. *Тоц'а чулу'вк не' прѡп'іан'у-
їе, одно му прѡж'иран'е в гулу'ві.*

ПРОЖІРА́НС' [прѡ'жиран'е], а, с. Ковтання.
Ут прѡж'иран'а болит'н'а гыр'танка.

ПРОЖИРА́ТИ¹, 'райу, 'жираш (райеш), *недок.*,
ПРОЖЕ́РТИ, 'п'ружру, 'п'ружреш, *док.* Пропивати
гроші, багатство. *Пі'анишник прѡж'ер ву'ц'ово та-
з'дуство.* Пор. **же́рти**.

ПРОЖИРА́ТИ², 'райу, 'жираш (райеш), *недок.*,
ПРОЖЕ́РТИ, 'п'ружру, 'п'ружреш, *док.* 1. Ковтати.
П'руж'ри л'їкы. Див. ще **ПРОМЫКА́ТИ**² 1. 2. *перен.*
Загарбувати. *Тот чулу'вк та'кий гѡлоден, що прѡ-
ж'ер бы вс'ый с'віт, ку'їбы 'годен.*

ПРОЖОВТЯ́ВЫЙ [прѡжѡвт'авый], а, е. Жов-
туватий. *Прѡжѡвт'ава с'кі'на.*

ПРОЖОЛО́БИТИ, жѡдѡбл'у, 'биш, *док.* Зро-
бити жолобок, паз у чому-небудь. *Низ во'ї'кового
'оболока прѡжѡдѡбл'уйут, а'бы во'да с'ц'і'кала.*
Во'да з 'нивиц'і прѡжѡло'била си 'їарочок. Пор.
жѡло́бити.

ПРОЗЕЛЕНЫЙ, а, е. З відтінком зеленого ко-
льору. *Прѡзелена с'вита.*

ПРОЗЕЛЕНЯ́ВЫЙ [прѡзилін'авый], а, е. Із
зеленуватим відтінком. *Прѡзилін'авый с'ведер.*

ПРО́ЗЫВКА, ы, жс. Прізвисько, що не є непри-
ємним для його носія (на відміну від образливої
на́зываеться – *див.*). *Ми'гал'с'а не' 'сердит за прѡзыв-
ку Нас'ц'ук.* Див. ще **пру́звище**.

ПРОЗО́РНЫЙ, а, е. Прозорий. *Е'се полат'но
та'ке прѡзорне, шчо 'витко 'через 'н'ого.*

ПРОЗЯБА́ТИ [прѡз'абати], 'байу, 'з'абаш
('байеш), *недок.*, **ПРОЗЯ́БНУТИ** [прѡз'абнути],
ну, неш і **ПРОЗЯ́БСТІ** [прѡз'аб'сти], 'бу, 'беш, *док.*
Промерзати до кіток. *Так им прѡз'абла на с'тудени,
шчо 'ледвы м'с'а удуг'р'іла.* Пор. **зя́бнути**.

ПРОЗЯ́БЛЫЙ, а, е. Промерзлий до кісток.
Прѡз'аблый д'іт'вак не' мух с'а рузу'р'іти.

ПРОЗЯ́БНУТИ *див.* **ПРОЗЯБА́ТИ**.

ПРОЗЯ́БСТІ *див.* **ПРОЗЯБА́ТИ**.

ПРОКА́ЗА, ы, жс. 1. мед., рідк. Проказа. 2. *пе-
рен., вульг.* Некрасива жінка. *Ото прѡказа, 'дуже
не'файна жо'на.*

ПРОКА́РТАНЫЙ [прѡ'карт'аний], а, е. Про-
граний у карти. *Прѡкарт'ан'і з'рѡші.*

ПРОКА́РТАТИ [прѡ'карт'ати], айу, аш (айеш),
док. Програти в карти гроші. *За вден 'ви'чур прѡ-
'карт'ав 'міс'ачну плат'н'у.*

ПРОКА́РТАТИСЯ [прѡ'карт'атис'а], айус'а,
ас'а (айес'а), *док.* Програти в карти всі гроші.
Прѡкарт'авс'а 'її'ї з'ам'. Пор. **ка́ртятися**.

ПРОКАЧУ́ЛЯТИ [прокачу'л'ати], 'л'айу,
'чул'аш ('л'айеш), *док.* Прокотити. *Прокачу'л'ав по
дво'рови гѡлету.* Пор. **качу́ляти**.

ПРОКА́ШЛАТИСЯ [прѡ'кашлатис'а], айус'а,
ас'а (айес'а), *док.* Прокашлятися. *Прокашлайс'а,
'їурику, та май'лехко ти буде.* Пор. **ка́шлати**.

ПРОКА́ШЛОВАНС [прѡ'кашлован'е], а, с. Те
саме, що **прог'іркванс**.

ПРОКВАСНЫЙ, а, е. Те саме, що **квасно-
ва́тый**. *Іс'і 'їаблыка прѡквас'і.*

ПРОКВАСНІ́ЛЫЙ [прѡквас'н'ілыї], а, е.
Який став кислим (про кип'ячене солодке молоко).
Е'се моло'ко вже прѡквас'і'ле.

ПРОКВАСНІ́ТИ [прѡквас'н'іти], 'н'ію, 'н'ійеш,
док. Стати кислим (тільки про кип'ячене солодке
молоко). *Моло'ко прѡквас'н'іло.* Пор. **квасні́ти**.

ПРОКЕЛТОВА́НЫЙ, а, е. Витрачений (пере-
важно про гроші). *Прѡкел'тован'і з'рѡші.* Див. ще
скелтѡваний.

ПРОКЕЛТОВА́ТИ, 'туйу, 'туйеш, *док.* Ви-
тратити (переважно гроші). *Ты лиш з'рѡші прѡ-
кел'тѡ'вав, а н'іч ис'і пір'ібно'го не' ку'пив.* Див. ще
скелтѡва́ти. Пор. **келтѡва́ти**.

ПРОКІ́РЯНЫЙ [прѡк'і'р'аний], а, е. Прогна-
ний. *Прѡк'і'рана с'х'яжі ні'віска.*

ПРОКІ́РЯТИ [прѡк'і'р'ати], 'р'айу, 'к'і'р'аш ('р'а-
йеш), *док.* Прогнати. *Прѡк'і'р'ав жѡну з'дѡму.* Пор.
кі́ряти.

ПРОКЛЯТЄ [прокл'ат'є], а, с. Прокляття.

ПРОКЛЯТЫЙ [прук'л'атый], а, е. Те саме, що **заклятий**.

ПРОКЛЯТЬ [п'ркл'ат'], ти, *жс.*, *зневаж.* Людина, яка має неспокійну вдачу, становить загрозу для оточуючих. *Ото така п'ркл'ат', шчо не мож из нив дві ч'варохы скласти.*

ПРОКОДКОДАКАТИ [прокотко'дакати], 'дакаш (дакайеш), 'дакат (дакайе), *недок.* 1. Кудкудакати (про курку) якийсь час. 2. *перен.*, *зневаж.* Пробазікати. *Прокотко'дакала Полан'а туй ц'їльы час.* Пор. **кодкодакати**.

ПРОКРЯВКАТИ [прокр'авкати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **прогбйкати**. Пор. **крывкати**.

ПРОКУРВАРЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **прокурварити** 1, 2. *Про'кур'варин'і годы. Про'кур'варин'і з'рбші.*

ПРОКУРВАРИТИ, р'у, риш, *док.* 1. Провести життя в розпусті. *Май'л'иши с'вбій годы Андр'ій п'ркур'варив.* 2. Розтринькати гроші, господарство, гуляючи з жінками легкої поведінки. *Ус'е, шчо в н'ого'было, прокур'варив.* Пор. **курварити**.

ПРОЛЕТАРЬ [пролетар'], 'р'а, ч., *зневаж.* Пройдисвіт, бродяга. *Тому пролетар'ови н'іч не'треба, лиш бы'унити, из'істи.*

ПРОЛЕТАРЬКА [пролетар'ка], ы, *жс.*, *зневаж.* Жін. до **пролетарь**.

ПРОЛЕТІТИ [пролит'іти], 'лечу, 'летиш. *док.* Пролетіти.

ПРОЛІЗЕНЬ [пролизин'], зн'а, ч. Те, що проявляється, стає видним на новому фоні (напр., смуга на стіні при неякісній побілці). *Йак ис'не'файно помас'тила'хыжу: п'бно в т'а'пролизн'у.*

ПРОЛІЗОВАТИСЯ [пролизоватис'а], зуйес'а, *док.* Проявлятися, бути видним на новому фоні. *У тебе на с'к'інах пролизуйес'а старе ген'єрован'е.*

ПРОЛИШАТИ *див.* **пролішовати**.

ПРОЛИШАТИСЯ *див.* **пролішоватися**.

ПРОЛІШИТИ, а, е. Пропущений. *Про'лишений шор'р'іны не'копануї.*

ПРОЛІШИТИ *див.* **пролішовати**.

ПРОЛІШИТИСЯ *див.* **пролішоватися**.

ПРОЛІШОВАНЕ [пролишован'є], а, с. Пропуск. *Про'лишован'є'р'іны на'ниві.* Пор. **пролішовати**.

ПРОЛІШОВАТИ, шуйу, шуйеш і **ПРОЛИШАТИ**, шайу, 'лишаш (шайеш), *недок.*, **ПРОЛІШИТИ**, шу, шиш, *док.* Пропускати, робити пропуски. *Ты не'бого, п'бно'гозу п'ролишила в гр'ат'ках.*

ПРОЛІШОВАТИСЯ [про'лишоватис'а], шу'єс'а і **ПРОЛИШАТИСЯ** [проли'шатис'а], 'лишац'а, *недок.*, **ПРОЛІШИТИСЯ** [про'лишити-

с'а], шиц'а, *док.* Пропускатися. *Куй с'а'р'іна'ук'опуйе, та все с'а'пролишат, йатгы с'її'файно не'зб'рав.*

ПРОЛЫМПАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Прочувалати. *Про'лымпав'Тоній'Йурув'наш'ов'вулиц'ов.* Пор. **лымпати**.

ПРОЛІСКА [п'рл'іска], і, *жс.*, *бот.* Печіночниця звичайна (*Hepatica nobilis*).

ПРОЛЛИВАТИ [прол'ливати], 'вайу, 'ливаш (вайеш), *недок.*, **ПРОЛЛЯТИ** [прул'ати], 'прул'у, 'прул'єш, *док.* Проливати. Пор. **лляти**.

ПРОЛЛЯТИ *див.* **пролливати**.

ПРОЛЛЯТЫЙ [прул'атый], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **пролляти**. *Прул'ата'вода (сербанка).*

ПРОЛОВГОВАТИ [проловго'вати], 'туйу, 'туйеш, *док.* Те саме, що **пролодарьовати**. Пор. **ловговати**.

ПРОЛОДАРЬОВАТИ [пролодар'овати], 'р'уйу, 'р'уйеш, *док.* Проледарювати. Пор. **лодарьовати**.

ПРОЛОПОНІТИ [прл'опн'іти], 'н'у, пролопониш, *док.* Пробазікати. *Прл'опн'іла ц'їльы час, а'т'олку н'їй'ако'го.* Пор. **лопоніти**.

ПРОЛУБ [п'рл'уб(п)], ба, ч. Ополонка. *Не'раз им'рала в'п'рл'убі.*

ПРОЛУФТОВАНИЙ [пролуф'тований], а, е. Провітрений. *Пролуф'тована'хыжа.*

ПРОЛУФТОВАТИ [пролуфто'вати], 'туйу, 'туйеш, *док.* Провітрити. *Треба пролуфто'вати'хыжу, бо'т'ашко'дыхати.* Пор. **луфтовати**.

ПРОЛУФТОВАТИСЯ [пролуфто'ватис'а], 'туйус'а, 'туйес'а, *док.* Провітритися. *Слабо с'а'пролуфто'вала'хыжа.* Пор. **луфтоватися**.

ПРОМЕРТИ *див.* **промирати**.

ПРОМЕТАНЫЙ, а, е. Розчищений. *Прометаный с'н'іг.*

ПРОМЕТАТИ *див.* **промітовати**.

ПРОМІРАНЕ [про'миран'є], а, с. Пірнання у воду. *Ут'про'миран'а'д'д'во'вода у'вах'стуйіт.*

ПРОМИРАТИ, райу, 'мираш (райеш), *недок.*, **ПРОМЕРТИ**, 'пруму, 'прумреш, *док.* Пірнати у воду. *Мы д'іт'ми ц'їльы дин'про'мирали в'п'от'ц'і, йак кач'кы.*

ПРОМЫКАНЕ [про'мыкан'є], а, с. Ковтання. *Про'мыкан'є'слины, йі'ды.* Пор. **промыкати'**.

ПРОМЫКАНЫЙ, а, е. Проріджений (про рослини на ділянці). *Про'мыкан'і'б'суркы.*

ПРОМЫКАТИ *див.* **промыкати'**.

ПРОМЫКАТИ', 'кайу, 'мыкаш (кайеш) і **ПРОМЫКОВАТИ**, куйу, куйеш, *недок.*, **ПРОМЫКАТИ**, 'мычу, 'мычеш, *док.* Проріджувати рослини на ділянці способом висмикування непотрібних особин. *Про'мыч'тоз на гр'ат'ках.* Пор. **мыкати**.

ПРОМЫКА́ТИ², *кайу, мыкаш (кайеш), недок., ПРОМКНУ́ТИ* [прумкн'ути], *прумкну, прумкнеш, док.* 1. Те саме, що **прожирати** 1. Так бы *йів, шчо лиш с'лину промыкат.* Мало *вкусиш, лехко прумкнеш.* 2. Користуватися промокальним папером. *Промыкалис'ме, куй ис'ме пи'сали тинтув.*

ПРОМЫКА́ТКА, *ы, ж.* Промокальний папір. *Куй ис'ме пи'сали тинтув, та зошиты с'а продавали с промыкатками.*

ПРОМЫ́КОВАНЕ [промыкован'е], *а, с.* Проріджування рослин на ділянці. *Промыкован'е чин'ат, абы не" было гу'сто, примір'ом промыкован'е мел'йу.* Пор. **промыкати¹**.

ПРОМЫ́КОВАТИ *див. промыкати¹.*

ПРОМЫ́РКАТИ, *айу, аш (айеш), док.* Те саме, що **проболобоніти**. Пор. **мыркати**.

ПРОМІ́ТОВАНЕ [прумітован'е], *а, с.* Розчищення. *Прумітован'е може быти с'н'ігу, глины, скошенуї тра'вы.* Пор. **промівтовати**.

ПРОМІ́ТОВАТИ [прумітовати], *туйу, туйеш, недок., ПРОМЕТА́ТИ*, *мечу, мечеш, док.* Розкидувати, розчищати. *Іди промеч с'н'іг, бо не" мож уїти на вулиц'у.* Див. ще **проверечи**.

ПРОМКНУ́ТИ *див. промыкати².*

ПРОМНІ́МЛЯТИ [промн'амл'ати], *айу, аш (айеш), док.* Невизрно і в'яло щось сказати. *Шчус' промн'амл'ав, айбо н'іч го не" было чути.* Пор. **мнїямляти**.

ПРОМОРКОНІ́ТИ [промо'ркун'іти], *н'у, моркониш, недок.* Те саме, що **проболобоніти**.

ПРОМОРКОТА́ТИ, *мо'ркочу, моркочеш, недок.* Те саме, що **проморконіти**.

ПРОМСО́ЮЗ [прѐмсѐй'уз(с)], *за, ч.* Те саме, що **крамкаса**.

ПРОНЕ́СТИ, *несу, не'сеш, док.* Пронести. Пор. **не́сти**.

ПРОНІ́КАТИСЯ *див. проніковатися.*

ПРОНІ́КОВАТИСЯ [про'ніковатис'а], *куйус'а, куйес'а, недок., ПРОНІ́КАТИСЯ* [про'нікатис'а], *айус'а, ас'а (айес'а), док.* Розкривати очі (про пробудженого зі сну, хворого). *Та'ка быт'іж'на, шчо не" могла с'а про'нікати.* Пор. **нікатися**.

ПРОНЯВЧІ́ТИ [прѐн'авч'іти], *док.* 1. Чит. Пронякати якийсь час (про котів). 2. Чу, чиш, *перен., зневаж.* Понабридати з різними проханнями. *Ц'і-льий час прѐн'авчів, заки м:у не" дала гроши.* Пор. **нявчіти**.

ПРООБЕРНУ́ТИ *див. прообертати.*

ПРООБЕРНУ́ТЫЙ [прув'бернутый], *а, е.* Дієприкм. пас. мин. ч. до **прообернути** 1–3. *Прув'бернуте с'іно, прув'бернутый міх, прув'бернута хворота.*

ПРООБЕРТА́ТИ [прув'бертати], *тайу, берташ (тайеш), недок., ПРООБЕРНУ́ТИ* [прув'бернути],

берну, бернеш, док. 1. Перевернути. *Куй было 'файне сонце, та прув'берталам косте'реву й т'ричі, вбы 'файно 'усохла.* 2. Який-небудь предмет поміняти кінцями. *Прув'берни міх, бо не"файно с'го пок'лав.* 3. *бертаг, недок., берне, док.* Те саме, що **завернути**. *Было ми вже 'добре, а пак прув'бернуло.*

ПРООДІ́ВАНЕ [прувд'іван'е], *а, с.* Протягування чого-небудь крізь отвір. *Прувд'іван'е д'рута 'через д'іро'чки.* Пор. **проодівати**.

ПРООДІ́ВАТИ [прувд'івати], *вайу, д'іваш (вайеш), недок., ПРООДІ́ТИ [прувд'іти], *д'іну, д'інеш, док.* Протягувати нитку, дріт і под. крізь отвір. *Прувд'ін' шп'аргу в д'іру та зай'ажи.* Пор. **одівати**.*

ПРООДІ́ВАТИСЯ [прувд'іватис'а], *д'івац'а, недок., ПРООДІ́ТИСЯ [прувд'ітис'а], *д'інес'а, док.* Протягуватися крізь отвір (про нитку, дріт і под.). *Сис'друт не" прувд'інес'а круз'уту д'іручку.**

ПРООДІ́ТИ *див. проодівати.*

ПРООДІ́ТЫЙ [прувд'ітый], *а, е.* Протягнений через отвір (про нитку, дріт і под.). *Прувд'іта в іглу нитка.*

ПРООПА́ЛАНЕ [прувпалан'е], *а, с.* Провіювання зерна. *С'ѐму 'зернови треба прув'палан'а, бо с'міт'а в н'ум'много.*

ПРООПА́ЛАНЫЙ [прувпаланый], *а, е.* Провіяний (про зерно). *Прув'палана пше'ниці'а.*

ПРООПА́ЛАТИ [прувпалати], *лайу, палаш (лайеш), док.* 1. Провіяти зерно. *Прувпалай 'зерно, вбы в 'н'ѐму не" было 'пѐрѐху тай с'міт'а.* 2. Вибити пилюку з килима, рядна і под. *Сис'пѐкрѐвиц'йа вже прувпалала.* Пор. **опалати**.

ПРОПАС́НИК, *а, ч., лайл.* 1. Чорт, дідько. *Тот, не" мав бы 'моци, пропасник уз'авс'а до жо'ны.* 2. *перен.* Недобра й небезпечна людина. *Ты 'того пропасника 'Йуры с'а соко'ти, бо 'годен с'а позбыткѐвати с'т'а.*

ПРОПАС́НИЦЯ [про'пасниц'а], *і, ж.* Жін. до **пропасник** 2.

ПРОПАСН́Я [пропаз'н'а], *і, ж., лайл.* Щезнення (вживається переважно в лайках, прокльонах). *Пропаз'н'а бы му (ти, їуй) бог'дай! Пропаз'н'а бы ти (му, їуй) была!*

ПРОПЕ́ЧИ [пропеч'и], *печу, печеш, док.* Розжареним дротом (стержнем і под.) зробити отвір у чомусь. *Вуц'ам 'вуха прупі'кают д'рутом.* Пор. **печіи**.

ПРОПИ́ЛИТИ, *пил'у, пилиш, док.* Пропиляти.

ПРОПИСЛЯ́КОВАТИ [пропис'л'ако'вати], *куйу, куйеш, док., вульг.* Те саме, що **проныска́ннати**. Пор. **писляковати**.

ПРОПЫСКА́НИТИ, *н'у, нїш, док., вульг.* Пашекувати якийсь час. *Пропысканила на 'чил'ад', а пак ут'ікла гет.* Див. ще **продзявкати, продзя-**

нати, прописляковати, пропысковати, пописыковати.

ПРОПІТИ [пру'піти], 'піє, *док.* Прокукурікати (про півня). *Як кугути прупіють, треба вставати та годувати мар'яну.* Пор. **пїти**.

ПРОПЛАТИТИ, плачу, платиш, *док.* Виплатити, оплатити. *Як кума проплатив за с'іно.*

ПРОПЛАЧЕНИЙ, а, е. Виплачений, оплачений. *Проплачене с'іно.*

ПРОПЛИТИ, лыву, лывеш, *док.* Пропливти. Пор. **плїсти**.

ПРОПОЛЬОКАНИЙ [пропол'оканий], а, е. Прополосканий. *Пропол'окана верета.*

ПРОПОЛЬОКАТИ [пропол'окати], 'кайу, 'л'окаш ('кайеш), *док.* Прополоскати. *Пропол'окалам р'ан'д'є.* Пор. **польокати**.

ПРОПОСТИТИ, 'пощу, 'постиш, *док.* Дотриматися посту протягом певного періоду. *Як, най Бог прийме, пропостила ус'ий пуст.*

ПРОПУЙ [пру'пуй], р'оп'ойу, ч., *вес.* Похід родини молоді з подарунками до родини молодого під час весілля. *Пушлис'ме в прупуй до жениха, та гостили нас 'файно.*

ПРОПУЙЦЯ [пру'пуйц'а], і, ч. Те саме, що **п'янішник**. *Най вас Бог заварує ут прупуйц'і.*

ПРОПУСТИТИ [прупус'тити], 'пушчу, 'пустиш, *док.* Те саме, що **проставити** 2.

ПРОП'ЯНИТИСЯ [проп'янитис'а], н'ус'а, нис'а, *док.* Протверезитися. *П'яаний проп'яни-ч'а та стане розумним, а 'дур'ін'н'ігда.*

ПРОРЕВАТИ, *док.* 1. 'реву, реवेश. Проплакати якийсь час. *Д'іт'вак проревав ус'ий час, 'заки му 'мати не' прийшла.* 2. ре'ве. Подати голос. *Д'ітина, куй с'а в'родит, 'мусит проревати.* Пор. **ревати**.

ПРОСВЕРДЛЕНИЙ [просвер'лений, просвел'ений], а, е. Просвердлений.

ПРОСВЕРДЛЮВАТИ [просвер'лювати, просвил'овати], л'уйу, л'уйещ, *недок.*, **ПРОСВЕРДЛІТИ** [просвер'лити, просвел'ити], 'вир'л'у, 'верлиш ('веліш), *док.* Просвердлювати. Пор. **свердлити**.

ПРОСВЕРДЛЮВАТИСЯ [просвер'люватис'а, просвил'оватис'а], л'уйес'а, *недок.*, **ПРОСВЕРДЛІТИСЯ** [просвер'литис'а, просвел'итис'а], 'верлиц'а ('веліц'а), *док.* Просвердлюватися. Пор. **свердлитися**.

ПРОСВИСТАТИ, вишчу, вишчеш, *док.* 1. Просвистіти. 2. Розтриняти гроші, матеріальні цінності, господарство. *Просвистав бітанта вуц'ово таз-дуство.* Див. ще **пропустити**, **профїткати**.

ПРОСВІТИТИ [прус'вітити], 'вічу, 'вітиш, *док.*, кому. Своєю смертю звільнити кого-небудь від клопотів, обов'язків і под. *Як ти, 'жунко, 'скоро прус'вічу, та жи'ви, як знайеш.*

ПРОСВІТИТИСЯ [прус'вітитис'а], 'вічус'а, 'вітіс'а, *док.* 1. Стати прозорим. *Такий худий, шчо вун' прус'вічуйес'а.* 2. Стати освіченим, здобути знання. *Май прус'вітис'а наш сын, як пушів в университет.*

ПРОСВІЧЕНИЙ [прус'вічений], а, е. 1. Такий, через якого пройшло світло. *Прус'вічений на 'в'іл'уни.* 2. Освічений. *Ото доста прус'вічений 'хл'опц', знає науки.*

ПРОСИКАТИ, 'кайу, 'сикаш ('кайеш), *недок.*, **ПРОСІКАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* 1. Промочувати сечею наскрізь. *Просикав д'ідо мат'рас.* 2. Витратити кошти на пиятику. *Ты, 'Йуро, просіку-йеш ус'ий заробок.*

ПРОСІКАТИ *див.* **просікати**.

ПРОСИНЬКИЙ [просин'ий], а, е. 3 відтінком синього кольору. *Просин'а шир'інка.*

ПРОСІНЬКИЙ [просин'авий], а, е. Із синюватим відтінком. *Просин'авий 'сведер.*

ПРОСІДЬКИЙ [пр'ос'ідий], а, е. Сивуватий. *Прос'іда борода.* Див. ще **сідоватий**.

ПРОСІЧИ [пр'ос'ічи], 'чу, 'чеш, *док.* Просікти. Пор. **січі**.

ПРОСЛЫЗІТИСЯ [прослы'зитис'а], 'жус'а, 'зис'а, *док.* Просльозитися. Пор. **слызїтися**.

ПРОСЛІЖОВАТИ [прос'л'іжовати], жуйу, жуйеш, *недок.* Прослідковувати.

ПРОСТАК, 'ка, ч. 1. Простодушний, нелукавий, наївний чоловік. *Де с'а тот простак мух чо-гос' навчити?* 2. Простолудин. *Мы не' вчин'і, мы проста'кы.*

ПРОСТАЧЕ, а, с., зб. Зб. до **проста'к**. *Та шчо ты хочеш ут проста'ча?!*

ПРОСТАЧКА, ы, жс. Жін. до **проста'к**.

ПРОСТИБУГ [простибуг(х)], *присл.* 1. ♦ **За простибуг(х)** – даремно. *За простибуг ідеш ли робити?* 2. у знач. ім., *невід.* Милостиня. *Ци йє в т'а куп'їюк на простибуг?*

ПРОСТЫВАТИ, 'вайу, 'тываш ('вайеш), *недок.*, **ПРОСТЫНУТИ** і **ПРОСТЫТИ**, ну, неш, *док.* 1. Охолоджуватися. *Ід'іт 'йісти, най йіда не' протыват.* 2. Простудитися на холоді. *'Петрику, йди до'хыж, бо протынеш.* Пор. **стыти**.

ПРОСТЫЙ, а, е. 1. Простий. 2. Простодушний, нелукавий, наївний, відвертий. *Простый чулу'вік.* 3. Прямий (без згинів, поворотів і под.). *Простый нут'.*

ПРОСТЫЛЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **протыти** 1, 2. *Протыла йіда, протылый у студени д'іт'вак.* Див. ще **протынутый**.

ПРОСТЫНУТИ *див.* **протывати**.

ПРОСТЫНУТЫЙ, а, е. Те саме, що **проты-лый** 1.

ПРОСТЫТИ *див.* **протывати**.

ПРОСТО, присл. 1. По-простому. *Моя нівіска вд'ївайес'а 'доста просто, хут' і в'читил'ка.* 2. Прямо. *Іди сив доробів просто аж до 'самого 'моста.* 3. Відверто. *Іа ти впу'їм 'просто: так робити не' мош.*

ПРОСТРЯГÁТИ [простр'агати], 'гайу, 'р'агаш (гайеш), *недок.*, **ПРОСТРЯГТИ** [простр'ахти] і **ПРОСТРЯГНУТИ** [простр'агнути], 'р'агну, 'р'агнеш, *док.* Провалюватися в яку-небудь щілину, діру. *Диви, не' простр'агни на 'мос'ц'і.*

ПРОСТРЯГНУТИ *див.* прострягáти.

ПРОСТРЯГТИ *див.* прострягáти.

ПРОТАЛÁПАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Важко пройти по великій грязюці або по чому-небудь грузькому. *Проталанап 'Цил'о 'Мад'арув по майве-ликуму калови.* Пор. **талáпати**.

ПРОТЕЧІЙ [протечі], те́че, *док.* Протекти. Пор. **течій**.

ПРО́ТИВ, присл. Проти. *Іа не' 'против 'вуйка, іа за справедливус'ц'.*

ПРОТИНА́ТИ, 'найу, 'тинаш ('найеш), *недок.*, **ПРО́ТАТИ** [п'рòт'ати], 'п'рутно, 'п'рутнеш, *док.*

1. Нарізати нову дорогу. *Прòт'али 'вулиц'у 'через 'наші 'городи.* 2. Наполягати на чому-небудь, пропагувати його. *Цил'о проти'нав си 'бис'іду за 'д'ідув 'горот.* 3. Мати понос. *Так го 'прòт'ало, шчо не' знайе, с'а де 'д'іти.*

ПРОТІГАТИ [про'т'ігати], 'гайу, т'ігаш (гайеш), *док.* Тягати що-небудь якийсь час. *Іа про'т'ігав тил'ішку 'через 'ус'е с'ело.* Пор. **тігати**².

ПРОТІГОВАТИ [про'т'іговати], 'гуйу, 'гуйеш і **ПРОТІГÁТИ** [про'т'ігати], 'гайу, т'ігаш (гайеш), *недок.* Протягувати. *Ужє про'т'ігайт 'друт'е на лит'рику.* Пор. **тігати**².

ПРО́ТО, присл. Те саме, що **зА́то**. *І 'прото будо вто робити.*

ПРОТРІВАТИ, айу, аш (айеш), *док.* 1. Протривати. *Доста 'ддовго протривала 'файна 'година.* 2. Послужити, витримати. *Сис' 'подлаш протривав 'доста 'ддовго, бо дубовий.* Пор. **трівати**.

ПРОТРУ́ТИТИ *див.* протру́чувати.

ПРОТРУ́ТИТИСЯ *див.* протру́чуватися.

ПРОТРУ́ЧЕНИЙ [про'тр'учений], а, е. Проштовхнений. *Про'тр'учена в 'мыл'і 'л'ац'а.*

ПРОТРУ́ЧОВА́НЄ [про'тр'учован'є], а, с. Проштовхування. *Про'тр'учован'є ст'руча.* Пор. **протру́чувати**.

ПРОТРУ́ЧОВАТИ [про'тр'учовати], чуйу, чуйеш, *недок.*, **ПРОТРУ́ТИТИ** [про'тр'утити], 'ручу, 'рутиш, *док.* Проштовхувати. *Про'тр'ут' уту 'дòшку май 'дале най не' стыр'чит.* Пор. **тручáти**.

ПРОТРУ́ЧОВАТИСЯ [про'тр'учоватис'а], чуйус'а, чуйес'а, *недок.*, **ПРОТРУ́ТИТИСЯ** [про-

тр'утитис'а], 'ручус'а, 'рутис'а, *док.* Проштовхуватися. *Мы с'а в туй 'гло'т'і про'тр'учовали, 'закі с'ме не' 'были 'першымы.* Пор. **тручáтися**.

ПРОТРУ́ХАНИЙ [про'тр'уханий], а, е. Виведений із сонного стану. *Іш'че не' про'тр'уханий, Олекса не' мух 'пòружмити, и'що му 'кажу.* Див. ще **прочі́нений**.

ПРОТРУ́ХАТИ *див.* протру́ховати.

ПРОТРУ́ХАТИСЯ *див.* протру́ховатися.

ПРОТРУ́ХОВАТИ [про'тр'уховати], хуйу, хуйеш, *недок.*, **ПРОТРУ́ХАТИ** [про'тр'ухати], айу, аш (айеш), *док.* Виводити кого-небудь із сонного стану. *Не' про'тр'ухуй д'ітину, най іш'че по-спит.* Див. ще **прочі́няти**.

ПРОТРУ́ХОВАТИСЯ [про'тр'уховатис'а], хуйус'а, хуйес'а, *недок.*, **ПРОТРУ́ХАТИСЯ** [про'тр'ухатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Виходити із сонного стану. *Про'тр'ухуйс'а, не' 'боре, та йди ко'сити.* Див. ще **прочі́нятися**.

ПРОТРЯХÁТИ [про'тр'ахати], 'р'ахат ('хайе), *недок.*, **ПРОТРЯХНУ́ТИ** [про'тр'ахнути], не, *док.* Просихати (про одяг, землю і под.). *Меч ис'а 'мòкру 'дò 'їж, най про'тр'ахне.*

ПРОТРЯХЛЫЙ [п'тр'ахлый], а, е. Просохлий. *Про'тр'ахла со'рочка, зимл'а.*

ПРОТРЯХНУ́ТИ *див.* протряхáти.

ПРО́ТУ [п'рòту], *прійм.*, з род. відм. Про, заради. *Прòту с' 'віта (л'уди) муг быс' 'та'ке не' робити.*

ПРОТІО́С [п'рòт'ус], про'теса, ч., буд. Нижній товстий брус у зрубі стіни хати; підвалина. *На про'тесови с'а 'держит с'к'іна у дирил'а'нуї 'хыжы.*

ПРОТЯГНУ́ТИ [п'рут'аг'нути], 'т'агну, 'т'агнеш, *док.* 1. Протягнути. 2. Простягнути, простерти. *Л'аз 'нур'мально та прут'а'гни 'ногы.* ♦ **Прут'аг'нути 'ногы** – те саме, що **закжму́рити 'очі** (*див.* **закжму́рити**). *Д'ідо прустудивс'а, з'л'аг і 'тòйі 'осени прут'а'гнув 'ногы.*

ПРОТЯГНУ́ТИСЯ [п'рут'аг'нутис'а], 'т'агнус'а, 'т'агнес'а, *док.* 1. Протягнутися. 2. Простягнутися. *Іс'а 'пòс'ц'іл' 'така 'мала, и'що не' 'годен им с'а прут'а'гнути, іак с'л'іт.*

ПРО́ТАТИ *див.* протина́ти.

ПРО́ТЯТЫЙ [п'рòт'атый], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **прòтати** 1. *Прòт'ата 'вулиц'а.*

ПРОФІ́ТЬКАНИЙ [п'ру'фіт'каний], а, е. Те саме, що **просві́станый**.

ПРОФІ́ТЬКАТИ [п'ру'фіт'кати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **просві́стáти**. *За 'пару 'гòду вс'у жоні'ну час'ц' 'пру'фіт'кав.* Пор. **фі́тькати**.

ПРОФРІ́ШЕНИЙ [п'ру'фр'ішений], а, е. Провітрений, охолоджений. *Пру'фр'ішена 'хыжа.*

ПРОФРІ́ШИТИ [п'ру'фр'ішити], 'шу, 'шиш, *док.* Провітрити, охолодити. *Так ис' 'про'фр'ішила 'хыжы, и'що студено с'тало.* Пор. **фрі́шити**.

ПРОФРІШИТИСЯ [профр'ішитис'а], 'шус'а, 'шис'а, *док.* Провітритися, охолодитися. *Йди на двор та мало с'а прурф'іши, аш ти 'душно.* Пор. **фрішітися**.

ПРОХВАТИТИ *див. прохв'ачовати.*

ПРОХВАТИТИСЯ *див. прохв'ачоватися.*

ПРОХВ'АЧОВАТИ, чуйе, *недок.*, **ПРОХВАТИТИ**, ватит, *док.* Прохоплювати, пронизувати (про холод, сирість). *Вон прох'вачує мо'рос 'читаво.*

ПРОХВ'АЧОВАТИСЯ [прох'вачоватис'а], чуйс'а, чуйес'а, *недок.*, **ПРОХВАТИТИСЯ** [прох'ватитис'а], вачус'а, ватис'а, *док.* Різно прокидатися, пробуджуватися від сну. *Лиш им зай'и'ов до 'хьжї, йаг брат 'рохв'ативс'а і 'зачавс'а в'д 'івати. Д'їтина 'часто прох'вачовалас'а уд го'р'ачкы.*

ПРОХЫРАВИТИ [прох'хьравіти], ійу, ійеш, *док.* Довго прохворіти. *Про'хьравілам ц'їлу 'зиму.* Див. ще **прохырати**. Пор. **хыравіти**.

ПРОХЫРАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **прохыравіти**. Пор. **хырати**.

ПРОХЫРИТИ [прох'хьріти], ійу, ійеш, *док.* Проспати міцно. *Уставай, 'Петре, бо ты так про-хьыр'ієш і р'об'оту.* Пор. **хыріти**.

ПРОХОЖОВАТИ, пр'ох'ожуйу, пр'ох'ожуйеш, *недок.* 1. Долати певну відстань ходьбою. 2. Ходити якийсь час. 3. Проходити, минати, не зважаючи на що-(кого)небудь. *Та, вы 'куме, ме'не пр'ох'ожуйте так, з'їбь йа туй не' 'живу (жыіу).*

ПРОХРАМАТИ, айу, аш (айеш), *док.* 1. Прокулгати. *Програмав 'юпри нас О'лкса. Йак им пока-л'ічив 'ногу, та 'д'овго м прох'рамав.* 2. Кулгати якийсь час у зв'язку з хворобою, травмою. *'Доста м 'д'овго прох'рамав на л'іву 'ногу.* Пор. **храмати**.

ПРОХРАПІТИ, пл'у, 'пиш, *док.* Прохропіти. *Прох'рапів у'с'у нуч.* Пор. **храпіти**.

ПРОЦЕНТ, а, ч. Процент. ♦ **'Черес 'процент** – занадто. *Тот 'хлопц' у'же став 'черес 'процент бізуный.*

ПРОЦУРАВИТИ [пру'цуравити], вл'у, виш, *док.* Продірявити. *Йак ис 'пру'цуравив нага'виц'і?*

ПРОЦУРАВИТИСЯ [пру'цуравитис'а], виц'а, *док.* Продірявитися. *Пру'цуравилис'а в н'а 'чіжмы та те'чут.*

ПРОЦУРАВЛЕНЬ [пру'цуравлений], а, е. Продірявлений. *Пру'цуравлин'і на кул'інах нага-виц'і.*

ПРОЧЕЛЛЕНЬ [пр'очел:ений], а, е. З червоним відтінком. *Прочел:ена 'фарба.*

ПРОЧЕЛЛЕНЬАВЬ [пр'очел:е'н'авый], а, е. З червонуватим відтінком. *Прочел:е'н'авый 'сведер.*

ПРОЧІНЕНЬ, а, е. Те саме, що **протріюхавий**.

ПРОЧИНІТИ *див. прочіньовати.*

ПРОЧИНІТИСЯ *див. прочіньоватися.*

ПРОЧІНЬОВАТИ [про'чин'овати], н'уйу, н'уйеш, *недок.*, **ПРОЧИНІТИ**, 'чин'у, 'чиниш, *док.* Вивести з поганого фізичного чи психічного стану. *По'лан'а так с'а на н'а 'чудно ди'вила, шчо 'ледвы м йі прочи'нила.*

ПРОЧІНЬОВАТИСЯ [про'чин'оватис'а], н'уйс'а, н'уйес'а, *недок.*, **ПРОЧИНІТИСЯ** [прочи'нитис'а], 'чин'ус'а, 'чинис'а, *док.* Вийти з поганого фізичного чи психічного стану; прийти до свідомості. *Она хут 'кул'ко рас сп'лыват из р'озуму, а 'тос'а про'чинит, та не'бай йуй 'а'кыйіс'час.*

ПРОЧІПІНДАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Протралакати якийсь час. *Прочі'піндалис'ме у'с'ый 'ви'чур.* Пор. **чіпіндати**.

ПРОЧМОРГАНЬ, а, е. Прочовганий, протертий до дірки. *Проч'морган'і то'панкы.*

ПРОЧМОРГАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Прочовгати, протерти до дірки. *Проч'моргав нага'виц'і на кул'інах.* Пор. **чморгати**.

ПРОЧУМАНЬ [пру'чуманий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **пручумати**. *Пру'чумана, ж'она 'зачала з 'відати, де вна.*

ПРОЧУМАТИСЯ [пру'чуматис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Вийти зі стану сп'яніння чи іншого виду одурманення. *Йак с'а пручу'мав, та 'зачав ис 'кати 'шанку.*

ПРОЧУНЬОВАТИ [пру'чун'овати], н'уйу, н'уйеш, *недок.*, **ПРОЧУНЯТИ** [пру'чун'ати], айу, аш (айеш), *док.* Приводити до тями, свідомості. *'Ледвы м го пруч'унун'ав, бо спер'шу с'а н'іч не' руз'умів.*

ПРОЧУНЬОВАТИСЯ [пру'чун'оватис'а], н'уйус'а, н'уйес'а, *недок.*, **ПРОЧУНЯТИСЯ** [пру'чун'атис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Прийти до тями, свідомості. *Так зас'нав, шчо 'д'овго с'а пручун'овав.*

ПРОЧУНЯНЬ [пру'чун'аний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **пручунятися**. *Пру'чун'аний ут сну чулу'вік.*

ПРОЧУНЯТИ *див. прочіньовати.*

ПРОЧУНЯТИСЯ *див. прочіньоватися.*

ПРОШИЙТАЛОВАТИ, луйу, луйеш, *док.* Погуляти ходячи. *Проший'таловав ц'їлий час.* Див. ще **прошпацірова́ти**. Пор. **шийталова́ти**.

ПРОШИЙТАЛОВАТИСЯ [проший'талова-тис'а], луйус'а, луйес'а, *док.* Прогулятися. *На 'с'ато вад'у нид'їлу хут'і кул'ко 'рас'а проший-талуйе'ме горса'том.* Див. ще **прошнацірова́тися**. Пор. **шийталова́ти**.

ПРОШНОПАТИ [пруш'н'упати], айу, аш (айеш), *док.* Потратити чимало часу на якусь дрібну й нудну роботу. *Пруш'н'упалам 'іс'і'іанкув ц'і-льий дин'.* Пор. **шніюпати**.

ПРОШПАЦІРОВАТИ [прошпац'ірова'ти], 'руйу, 'руйеш, *док.* Те саме, що **прошийталова́ти**. Пор. **шпацірова́ти**.

ПРОШАЦІРОВА́ТИСЯ [прошпац'іро'ватис'а], 'руйс'а, 'руйес'а, *док.* Те саме, що **ПРОШИЙ-ТАЛОВА́ТИСЯ**. Пор. **шпацірова́ти**.

ПРО́ШУ [п'рôшу], 1 ос. одн. від просіти. Будь ласка. *Зрôби їс'у рôбôту, п'рôшу.*

ПРОШУ́РОВАННИЙ [про'шу'рований], а, е. Прочищений, пробитий наскрізь тертям, штриканням. *¹Черес про'шу'ровану луру потекла вода.* Див. ще **дошурóваний 1**.

ПРОШУ́РОВА́ТИ [про'шу'рôвати], 'руйу, 'руйеш, *док.* Прочистити, пробити наскрізь тертям, штриканням. *¹Ледвы м про'шурôвав луру пуд мотком.* Пор. **шурова́ти**.

ПРО́ЩА [п'рошча], і, *жс.*, *церк.* Те саме, що **ôдпуст**.

ПРОЩЕ́НИЙ [прош'ченый], а, е. Про покійника у традиційному виразі «*Най буде прощ'чений(а)*» або «*Прощ'чений(а) бы быв (была)*». Див. ще **прош'ун**.

ПРО́ЩІ [п'рôшчі], п'рôшчу, *мн.*, *церк.* Прощання покійника з родичами, сусідами та ін., виголошене священником на похороні. *¹Были п'рôшчі і уд'ôдуже далекуйі родини.*

ПРОЩ'́Н [пруш'чун], чена, чене, *коротка форма прикм.* **прощ'еный** (див.). *¹Н'ан'ко, прущ'чун бы був, не" хôт'ів, абы м с'а ж'єнив на Мар'іц'і.*

ПРО́ЯТИ [п'рояти], п'руйме, *док.* Проткнути зубами, прокусити (про хижака). *¹Пот'кан п'роѡав кôтови ланку наскрус'.*

ПРО́ЯТИСЯ [п'роѡатис'а], п'руймус'а, п'руймес'а, *док.* Пройти через отвір. *¹Удор'вав'ôдишку та п'роѡав'а черес п'ланок.*

ПРУВКА́ЗА́ТИСЯ *див.* **прувкáзоватися**.

ПРУВКА́ЗОВА́ТИСЯ [прув'казоватис'а], зуйус'а, зуйес'а, *недок.*, **ПРУВКА́ЗА́ТИСЯ** [прув'казатис'а], 'кажус'а, 'кажес'а, *док.* Виділятися, проявлятися. *¹Мойа ку'ма хоче прувкáзатис'а, шчо вна май чил'адина.*

ПРУГ [пруг(х)], га, ч. Протилежний вістрю потовщений бік коси, серпа. *¹Кôса бес пруга бы с'а пугнула.*

ПРУДРІКА́НС [прудр'ікан'е], а, с. Ведення пропаганди. *¹Іа з ййй прудр'ікан'а нарас пôрузуміла, шчо вна хоче.*

ПРУДРІКА́ТИ [прудр'ікати], 'кайу, 'р'ікаш ('кайеш), *недок.* Вести пропаганду. *¹Хлôпц'і прудр'ікали, шчо в'иншуму м'іс'ц'і ййм бы май буш платили, ги в'мене.*

ПРУ́ЗВИЩЕ [прузвищє], а, с. Те саме, що **прôзывка**.

ПРУ́МКНЕНИЙ, а, е. Проковтнутий (дієприкм. пас. мин. ч. до **промкн'ути**). *¹Прумкнена с'лина.* Див. ще **пру́мкнутый**.

ПРУМКН'УТИ *див.* **промыкати²**.

ПРУ́МКНУТЫЙ, а, е. Те саме, що **пру́мкнєний**.

ПРУТ, а, ч. Палиця. *¹Прутом пужайут'ô'іти, куй б'ôду рôбл'ат.* ♦ **Прута ле́жати** – нерухомо. *¹Стрый прута ле́жит, бо спарал'ізований.*

ПРУ́ТЕ [пруг'е], а, с. Зб. до **прут**. *¹Нар'ізаѡим прут'а з вербы та пуплету кошарку.*

ПРУ́ТИК, а, ч. Зменш. до **прут**. *¹Іа, йванку, вôз'му на т'а п'рутик, аж н'а не" будеш слухати.*

ПРУТКА́НИСТЫЙ, а, е. Який має лінії (про полотно). *¹Прутканиста с'вита.*

ПРУ́ТЯНИЙ [пруг'аний], а, е. З лози. *¹Прут'ана кошарка.*

ПРЯ́ДИВНИЙ [пр'адивный], а, е. Домотканий. *¹Пр'адивна сорочка.*

ПРЯ́ДІЛЯ [пр'ад'іл'а], і, *жс.*, *ткац.* Прядильниця. *¹Іа была дôбрув пр'ад'іл'ув.*

ПРЯ́ЖКА́НС [п'р'ашкан'є], а, с. 1. Застібання ременя за допомогою пряжки. *¹Пр'ашкан'є рим'ін'а.* 2. Биття (шмагання) ремнем. *¹Буде тубі, Цил'ку, пр'ашкан'є уд вуц'а, за шчо с'ут'ік із урôка.* Пор. **прѡжкати**.

ПРЯ́ЖКА́НИЙ [п'р'ашканий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **прѡжкати 1, 2**. *¹Пр'ашканий рим'ін' на нага'виц'ах.* *¹Пр'ашканий вуц'ом сын.*

ПРЯ́ЖКА́ТИ [пр'аш'кати], 'кайу, 'р'ашкаш ('кайеш), *недок.* 1. Застібати ремінь (пояс) за допомогою пряжки. *¹Пр'аш'кай рим'ін' та йд'ім гет.* 2. Бити (шмагати) ремнем. *¹Тик го пр'аш'кав ôтиц', шчо страшно с'а было н'икати.*

ПРЯ́ЖКА́ТИСЯ [пр'аш'катис'а], 'кайус'а, 'р'ашкас'а ('кайес'а), *недок.* Застібатися ремнем за допомогою пряжки. *¹Пр'аш'кайс'а так, абы с т'а нага'виц'і не" в'пали.*

ПРЯ́ТАНС¹ [п'р'атан'є], а, с. 1. Ховання. *¹Д'іти с'а бавл'ат у пр'атан'є.* 2. Закопування в землю померлого, ховання. *¹Пр'атан'є стрыйа будє завтра.* Пор. **прѡтати¹**.

ПРЯ́ТАНС² [п'р'атан'є], а, с., *мед.* Нарив. *¹Іс пр'атан'ом не" заспиш.* Пор. **прѡтати²**.

ПРЯ́ТАНИ́НА [пр'атан'нина], ы, *жс.* Гній від нариву. *¹Пр'атан'нина в н'а на нôз'і.*

ПРЯ́ТАНИЙ [п'р'атаний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **прѡтати¹, 2**. *¹Пр'атан'і зрôші. Стрый був пр'атаний двома нопами.*

ПРЯ́ТА́НКИ [п'р'атанкы], нок, *мн.* Гра в жмурки. *¹Д'іти с'а бавл'ат у пр'атанкы.*

ПРЯ́ТАТИ¹ [п'р'атати], пр'ачу, пр'ачеш, *недок.* 1. Ховати. *¹Муй чулу'вік не" знайє, де йа пр'ачу зрôші.* 2. Те саме, що **погрібати**. *¹Нын'і пр'ачут у'читил'а.*

ПРЯ́ТАТИ² [п'р'атати], пр'ачє, *недок.*, *мед.* Запалюючись, утворювати на тілі нарив; наривати. *¹Пр'ачє ми на нуз'і.*

ПРЯТАТИСЯ [п'р'ататис'а], п'р'ачус'а, п'р'ачес'а, *недок.* Ховатися. *А коли ви́д'ілис'ме, що́ йде ма́шина, та т'ікалис'ме гет та́й п'р'аталис'мес'а.*

ПСАВТІРЯ [Псав'тыр'а], і, ж. Псалтир. *По́кликали н'а Псав'тыр'у чи́тати.*

ПСІЙСКО, а, ч. Великий собака. *Б'ойс'а'кумо-вого п'сиска.* Див. ще **псіще 1**.

ПСІЙТИСЯ [п'ситис'а], п'с'ус'а, п'сис'а, *недок.* Ставати поганою людиною. *Буд'чу́лувіком, не'п'сис'а.*

ПСІЙЩЕ [п'сищче], а, ч. 1. Те саме, що **псіско**. 2. *перен., лайл.* Погана людина. *Тот п'сищче Олекса'мало н'а не' побив.*

ПСОВАНЕ [п'сован'е], а, с. Те саме, що **адістерованс**.

ПСОВАНИЙ, а, е. Те саме, що **адістерований**.

ПСОВАТИ, псу'йу, псу'йеш, *недок.* Те саме, що **адістеровати**. *Так го'мати псовала, ги'пис'ц'е ко'р'юто.*

ПСОТА, ы, ж. Зб. до **пес 1, 2**. *Вийе п'сота.*

ПСТРУГ [пструг(х)], га, ч., іхтіол., рідк. Форель струмкова.

ПСЮК [пс'ук], ка, ч. Молодий собака.

ПСЯ [пс'а], ати, с. Щеня, маленький песик. *Пса бі́ють, а пс'а тр'асес'а.* Див. ще **пся́тко**.

ПСЯ́ТКО [пс'атко], а, с. Те саме, що **нся**.

ПСЯ́ЧІЙ [пс'ачий], а, е. Собачий. *Пс'ача'бут'ка.*

ПСЯ́ЧКА [пс'ачка], ы, ж., *бот.* Те саме, що **мня́кыш**. *Пс'ачку'дуже т'ашко ко'сити, не' хоче йі б'рати ко'са.*

ПТАХ, а, ч. 1. *орн.* Птах. 2. *перен., зневаж.* Зажерлива людина. *Но вто вден птах, у'с'е бы вз'ав, абы мух.*

ПУ-, *преф.* Має значення *преф.* по-.

ПУВ [пу], *невідм.* Пів-, половина.

ПЎВВОСЬМА [пув'вс'ма], *незмін., числ.* Сім з половиною. *Йа пуш'ов у'во́й'к'олу у'пув'с'ма'года.*

ПУВГО́ДА [пу'года], *невідм.* Півроку. *Черес пу'года сын с'а'верне з'армії.*

ПУВГО́ДИК [пу'годик], а, ч. Половина року. *Нашуму Й'ван'кови пу'годик ми'нув. Ще му не'йіе й пу'годика.*

ПЎВГОЛОВЕЦЬ [пу'гулувиц'], ви'а, ч., *зоол.* Пуголовок. *Ис'пу'гулу'ц'у с'а'чин'ат'жабы.*

ПУВГЎ́Д [пу'вгуд(т)], *присл.* Щороку. *Пув'гуд'родили'а в'чній'д'іти.*

ПЎВДЕВ'ЯТА [пудив'ята], *невідм., числ.* Вісім з половиною. *М'ой'ому в'ну'кови пудив'ята'годика.*

ПЎВДЕСЯТА [пуде'с'ата], *невідм., числ.* Де-в'ять з половиною. *Пуде'с'ата'года с'ме не' гово-рили з б'ратом.*

ПУВДЕ́ЦЯ [пуде'ц'а], і, ж., *рідк.* 1. 50 мл рідини (переважно горілки). *Упивим пу'ди'ц'у, та не' був им п'йаний.* 2. *заст.* Міра об'єму рідини (50 мл), яку використовували в корчмах, буфетах при розливі горілки.

ПЎВДРАГА [пудрага], *невідм., числ.* Півтора, півтори. *Пудрага'часа с'ме йшли п'и'жком.*

ПУВДРАГА́К [пудра'гак], ка, ч., *ірон.* Одне з двох дітей у сім'ї, між якими велика різниця в роках. *Мы з б'ратом пудрага'кы: у'вун на двана'ц'іт'году уд н'а май'стар'ий.*

ПУВЖИВО́ТА [пуживо'та], *невідм.* Півжиття. *Пуживо'та с'а'т'реба в'чити, а пак дур'ньым у'м'реи.*

ПУВКІ́ЛО [пу'кіло], а, с. Півкілограма. *Ис пу'кіла м'н'аса погодо'валам п'овно'чил'ади.* Див. ще **фонт**.

ПУВЛІ́ТЕР [пу'літер], тра, ч. Півлітра чого-небудь. *По'зыч ми пу'літер'о'л'ойу.*

ПУВЛІ́ТРА [пу'літра], ы, ж. Півлітрова пляшка горілки. *Олекса за пу'літру'буде ти'ц'і'льий дин'робити.*

ПУВЛІТРО́ВКА [пулітр'овка], ы, ж. Будь-яка півлітрова пляшка, банка. *У пулітр'овкы'м за'клала'леквар.*

ПУВМЕ́ТЕР [пу'митер], тра, ч. 1. Міра ваги, що дорівнює півцентнеру. *Пу'митер'му'кы.* 2. Півкубометра дров. *Не' в'б'ийдус'а пу'митром'дрыв.*

ПЎВП'ЯТА [пуп'ята], *незмін., числ.* Чотири з половиною. *М'ой'уй у'ну'ц'і'пуп'ята'годика.*

ПЎВСЕ́МА [пусема], *незмін., числ.* Шість з половиною. *Ку'тилам'пусема'митра'полот'на.*

ПЎВТРЕ́ТЯ [путрит'а], *незмін., числ.* Два з половиною. *М'ін'і'мало на с'виту'п'утрит'а'митра.*

ПУВФОН́ТА [пу'фонта], *незмін.* Міра ваги 0,25 кг. *Зваж ми пу'фонта'цукру.* Пор. **фонт**.

ПЎВЧАС [пучас], а, ч. Півгодини. *Йа с'а'верну'черес'пучас.*

ПЎВЧЕТВЕР́ТА [пучетверта], *незмін., числ.* Три з половиною. *Нашуй Й'у'ли'н'ц'і'пучетверта'годика.*

ПЎВШЕ́СТА [пушеста], *незмін., числ.* П'ять з половиною. *Привез'лис'ме пушеста'митра'пиш'ниц'і.*

ПУВШЎ́Г [пу'шуг(х)], га, ч. Народна міра довжини, що дорівнює 15–16 см (відстань між низом долоні та кінцем розігнутого великого пальця). *За'р'іза'вим с'вин'а, та соло'нина на'н'о'му'была на пу'шух.*

ПЎГА́ЛО, а, с. 1. Опудало. *Пугало'клали в ко'л'о'п'н'і, в'бы с'а'п'от'ата'пужали.* 2. *перен., зневаж.* Те саме, що **пол'б'хавець**. Див. ще **пужало**.

ПУД-, *преф.* Під-.

ПУД' [пуд(т)], *прим.* Під. *Пуд'нашув'хы'жув'нора.*

ПУД² [пуд(т)], по́да, ч. 1. Стеля. *На старьх хы́лках пуд бы́в из д'алованых дошчок, а тупир го ваку́ют (штука'тур'ат). По по́дови л'іза́ют му́хы.* 2. Горище. *На пуд'і д'ержиме зерно, па'сул'і, му́ку, стру́че – у'с'ачино.*

ПУДБІВАНИЙ, а, е. 1. Який підбили. *Пудбіван'і то'панкы.* 2. кул. Заправлений сметаною, молоком (про суп). *Пудбівана р'іпа; лопаткы (па'сул'і) пудбіван'і.* Див. ще **пудбитый**.

ПУДБІВАТИ, 'вайу, 'биваш ('вайеш), *недок.*, **ПУДБИТИ**, 'дбйу, 'дбйеш, *док.* 1. Підбивати. *Треба пудбити д'бйку, вбы не падало с'іно с хл'іва.* 2. Заправляти суп сметаною, молоком. *Пудбилам па'сул'і, та такі д'бй'і!*

ПУДБІВАТИСЯ [пудбіватис'а], 'вайус'а, 'бивас'а ('вайес'а), *недок.*, **ПУДБИТИСЯ** [пудбитис'а], 'дбйус'а, 'дбйес'а, *док.* Випереджати кого-небудь у перехопленні посади, нареченої (нареченого), винагороди і под. *Петро пудбивас'а пуд н'а та вже'нівс'а на м'бй'у лубас'у'і.*

ПУДБИВКА, ы, жс., кул. Заправка для суну. *Пудбивка с'а чинит ис:метаны, молока, му́кы.*

ПУДБИТИ *див. пудбівати.*

ПУДБИТИСЯ *див. пудбіватися*

ПУДБИТЫЙ, а, е, *рідк.* Те саме, що **пудбіваний**.

ПУДЫЛЬ ['пудбіл'], у, ч., *бот.* Мати-мачуха (*Tussilago farfara*).

ПУДБОРОДНИК, а, ч., кул. Сало разом з м'ясом із підгорля свині. *Из пудбородника д'уже туш'не, айбо смач'не мн'асо.*

ПУДБОРОДОК, ротка, ч. Підборіддя. *Така туш'на, шчо три в'нийі пудбороткы.*

ПУДБУЙ, 'ббйу, ч., *края.* Підкладка в одязі (піджаку, пальті і под.). *У мене теп'лый пудбуй на кабат'і.*

ПУДВÉЗЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **пудвезти** 1, 2. *Пудвезений до села чулу'вік. Пудвезена вулиц'а.* Див. ще **пудвóжований**.

ПУДВÉЗТИ *див. пудвóжовати.*

ПУДВÉРЕЧИ [пуд'веричи], ржу, ржеш, *док.* Підкинути. *Пудвер'з' мало с'іна ч'орв'і, бо, майже, помало йуй балам.* Пор. **вєречи**.

ПУДВÉРЕЧИСЯ [пуд'веречис'а], ржус'а, ржес'а, *док.* Те саме, що **завєречиса**.

ПУДВÉРЖЕНИЙ, а, е. Підкинутий. *Пудвержена лопта.*

ПУДВÓЖОВАНЄ [пуд'вожован'є], а, с. 1. Процес, при якому когось або щось підвозять. *Пудвожован'є йашичку на йаб'лыка.* 2. Підняття рівня ґрунту шляхом додавання до нього нового шару. *Пудвожован'є до'рогы, вулиц'і.* Пор. **пудвóжовати**.

ПУДВÓЖОВАНИЙ, а, е. Те саме, що **пудвэзеный**.

ПУДВÓЖОВАТИ і **ПУДВÓЗИТИ**, 'вбжуйу, 'вбжуйеш, *недок.*, **ПУДВÉЗТИ**, 'везу, 'везеш, *док.* 1. Підвозити. *Пудвезли в село шче цукру.* 2. Підняти рівень ґрунту шляхом додавання до нього нового шару. *Пудвбжуйеме го'род, а'бы не' був та'кый мочаристый.*

ПУДВÓЗИТИ *див. пудвóжовати.*

ПУДГАДАТИ *див. пудгадовати.*

ПУДГАДОВАТИ, дуйу, дуйеш, *недок.*, **ПУДГАДАТИ**, 'дайу, 'гадаш ('дайеш), *док.* Час від часу нагадувати. *Мушу м'ому (м'ой'ому) чулу'вікови пудгадовати, бо все шчус'з'абуде.*

ПУДГАНДРАНИЙ, а, е. Те саме, що **загáндраный**.

ПУДГАНДРАТИ *див. пудгáндровати.*

ПУДГАНДРАТИСЯ *див. пудгáндроватися.*

ПУДГАНДРОВАТИ, руйу, руйеш, *недок.*, **ПУДГАНДРАТИ**, райу, раш ('райеш), *док.* Те саме, що **загáндровати**.

ПУДГАНДРОВАТИСЯ [пудгáндроватис'а], руйус'а, руйес'а, *недок.*, **ПУДГАНДРАТИСЯ** [пудгáндратис'а], айус'а, ас'а ('айес'а), *док.* Те саме, що **загáндроватися**.

ПУДГАЧКАНИЙ, а, е. Те саме, що **загáчканий**.

ПУДГАЧКАТИ *див. пудгáчковати.*

ПУДГАЧКАТИСЯ *див. пудгáчковатися.*

ПУДГАЧКОВАТИ, куйу, куйеш, *недок.* **ПУДГАЧКАТИ**, 'кайу, 'гачкаш ('кайеш), *док.* Те саме, що **загáчковати**. *Будеш бры'сти ч'ерес н'отук, та пудгачкай нагави'ц'і, вбы с'ійх не' намоч'ив.* Пор. **гачка́ти**.

ПУДГАЧКОВАТИСЯ [пудгáчковатис'а], куйус'а, куйес'а, *недок.*, **ПУДГАЧКАТИСЯ** [пудгáчкатис'а], 'кайус'а, 'гачкас'а ('кайес'а), *док.* Те саме, що **загáчковатися**. *Пудгачкайс'а та бры'ди.* Пор. **гачка́тися**.

ПУДГЫБАТИ, 'байу, 'гыбаш ('байеш), *недок.* Підгинати. *Ты вту с'виту не' пудгыбай, о'на ти не' д'бвга.*

ПУДГЫКОВАНЄ [пудг'ыкован'є], а, е. Голосне схлипування. *Ото пудгыкован'є ми д'ушу розд'ирало.* Пор. **пудгыковати**.

ПУДГЫКОВАТИ, куйу, куйеш, *недок.* Голосно схлипувати. *Ота д'їтина, майже, д'бвго ре'вала, куй так пудгыкуйе.*

ПУДГЛІПНУТИ *див. пудгліпovati.*

ПУДГЛІПОВАНЄ [пудг'ліпован'є], а, с. Підглядкування. *Из-за пост'ойан:ого пудгліпован'а за чулу'віком с'тала ч'ерв'нов.* Див. ще **пуддівльованє**, **пудийкованє**. Пор. **пудгліповати**.

ПУДГЛІПОВАНИЙ, а, е. Такий, за яким підглядають. *Пудгліпована мат:ерия д'їтина с'а бавила.*

ПУДГЛІПОВАТИ, пуйу, пуйеш, *недок.*, **ПУДГЛІПНУТИ**, ну, неш, *док.* Підглядувати. *Пуд-*

злитну, шчо там Мар'іка робит. Див. ще **пуддівлювати, пудніковати**. Пор. **гліпати**.

ПУДГОЙДА [пуд'гойда], *ы, ч., ірон.* Підліток, на якому одяг короткуватий, бо виріс з нього. *Треба нашіуму пуд'гойдові купити новий 'аніук.*

ПУДЖУТРОВАНИЙ [пуд'жут'рований], *а, е.* Дієприкм. пас. мин. ч. до **пуджутривати**. *Пуд'жут'рований жєднєв, пос'вадивмс'а с'а кумом.*

ПУДЖУТРОВАТИ *див. пуджутривати.*

ПУДЖУТРОВОВАНЄ [пуд'жут'ровован'є], *а, с.* 1. Перемішування жару, щоб краще горів вогонь. *Бєс пуд'жут'ровован'а їсє 'вугл'є слабо горит.* 2. Підговорювання кого-небудь на сварку, бійку. *Ут постойан:ого пуд'жут'ровован'а жєднєв чу'л'вік стайє свадливий.* Див. ще **пудстрікованє**. Пор. **пуджутривати**.

ПУДЖУТРОВОВАНИЙ [пуд'жут'ровований], *а, с.* Дієприкм. пас. мин. ч. до **пуджутривати**. *Пуд'жут'ровований ц'імбо'рами, їа одного дн'а побив Олексу.* Див. ще **пудстрікований**.

ПУДЖУТРОВАТИ [пуд'жут'ровувати], *р'овуйу, р'овуйєш, недок., ПУДЖУТРОВАТИ [пуд'жутр'овати], *р'уйу, р'уйєш, док.* 1. Перемішувати жар, щоб краще горів вогонь. *Пуд'жутр'уй 'мало, бо не" горит огин'.* 2. Підговорити кого-небудь на сварку, бійку. *Ты шчо пуд'жутр'овуйєш хл'бц'у, не" ган'бис':а?* Див. ще **пудстріковати**. Пор. **джутривати**.*

ПУДДІВІТИ *див. пуддівлювати.*

ПУДДІВЛЬОВАНЄ [пуд'дивл'ован'є], *а, с.* Те саме, що **пудгліпованє**.

ПУДДІВЛЬОВАТИ [пуд'дивл'овати], *л'уйу, л'уйєш і ПУДДІВЛЯТИ [пуд'дивл'ати], *л'айу, дивл'аш (л'айєш), недок., ПУДДІВІТИ*, *дивл'у, дивл'иш, док.* Те саме, що **пудгліповати**. Підглядати. *Пуд:д'виламс'а кр'ац'кы, шчо в:ун там 'пише.* Див. ще **пудніковати**.*

ПУДДІВЛЯТИ *див. пуддівлювати.*

ПУДДІВАНЄ [пуд'діван'є], *а, с.* Глузування. *Не"легко ми'н'і 'было удержувати вто пуд':іван'є.* Пор. **пуддівати**.

ПУДДІВАНИЙ [пуд'діваний], *а, е.* Дієприкм. пас. мин. ч. до **пуддівати**. *Тот д'ит'вак усе б'ыв пуд':іваний копц'огырошам.*

ПУДДІВАТИ [пуд'дівати], *л'вайу, л'д'иваш (л'вайєш), недок., ПУДДІТИ [пуд'д'іти], *л'д'іну, л'д'інєш, док.* Глузувати, щипати. *Аж запоз'дивс'а муй ли'гін', та хл'бц'і н'а пуд':д'иваут тай ц'імбо'рашкы. Лїшис'а н'а, шчо н'а 'вічно пуд':д'иваш?**

ПУДДІТИ *див. пуддівати.*

ПУДДІТИЙ [пуд'д'ітий], *а, е.* Дієприкм. пас. мин. ч. до **пуддівати**. *Пуд':д'ітий хл'бц'ами, старєс'а вжє там не" робити.*

ПУДРЬІЛИТИ *див. пудривлювати.*

ПУДРЬІЛЬОВАТИ [пуд'рьл'овати], *л'уйу, л'уйєш, недок., ПУДРЬІЛИТИ [пуд'рьл'ити], *л'у, лиш, док.* Підштовхувати, підкидати. *Ану, пуд:рьл'ме навир'х єсє берє'єно.* Пор. **дрьляти**.*

ПУДЕР, *у, ч.* Пудра. *Їа про 'себе 'пудер не" ку'туйу.*

ПУДЕРОВАНЄ [пудє'рован'є], *а, с.* Нанесення пудри. *Май дав'но н'р'ос'ц'і л'удє пудє'рован'ом не" 'н'бл'зовалис'а.* Пор. **пудєровати**.

ПУДЕРОВАНИЙ, *а, е.* Напудрений. *Пудє'рованє ли'цє.*

ПУДЕРОВАТИ, *пудє'руйу, р'уйєш, недок.* Наносити пудру. *Мар'іка пудє'руйє ли'цє.*

ПУДЕРОВАТИСЯ [пудє'роватис'а], *р'уйус'а, р'уйєс':а, недок.* Уживати пудру. *Мойа ку'ма с'а пудє'руйє.*

ПУДЫТИ, *д'ыйду, д'ыйдєш, док.* Підійти.

ПУДКОВОЧНИЙ [пут'ковочный], *а, е.* Який стосується підков. *У мага'зин'і 'было пут'ковочнє жєт'л'ізо.*

ПУДКОШКАТИ *див. пудкошковать.*

ПУДКОШКАТИСЯ *див. пудкошковатися.*

ПУДКОШКОВАТИ [пут'кошковать], *к'ошкуйу, к'ошкуйєш, недок., ПУДКОШКАТИ [пут'кошка'ти], *кайу, каш (кайєш), док.* Підгодовувати кого-небудь смачною їжею. *«Пут'к'ошкуйєш у'нука?» – «Мало го пут'кошкайу, бо 'дуже сла'бин'кый».* Пор. **кошкати**.*

ПУДКОШКОВАТИСЯ [пут'кошковатис'а], *к'ошкуйус'а, к'ошкуйєс':а, недок., ПУДКОШКАТИСЯ [пут'кошкатис'а], *кайус'а, кас':а (кайєс':а), док.* Таємно від інших поїдати що-небудь смачненьке. *Крєстина у'сє с'а пут'к'ошкуйє, куй н'іко не" 'видит.* Пор. **кошкатися**.*

ПУДКУРАЖЕНИЙ [путку'раженный], *а, е.* Який став трохи сміливішим від сп'яніння. *Мало путку'раженный, Цил'о пуд'шєв до Їу'лины с'а ми'рити.*

ПУДКУРАЖИТИСЯ [путку'ражитис'а], *жус'а, жис':а, док.* Стати трохи сміливішим від сп'яніння. *Їаг мы с'а с'а кумом путку'ражили, та пуд'лис'ме до Цил'і.* Пор. **кур'ажитися**.

ПУДКУРТАТИ [путку'ртати], *тайу, курташ (тайєш), недок.* Підкоротити. *Путку'ртау си мало рук'євы на свит'і.* Пор. **кур'тати**.

ПУДЛЕ, *ого, с., у знач. ім.* Зле, зло. *Їа з ним не" мав н'і 'добре, н'і 'пудлє.*

ПУДЛИВ, *у, ч., кул.* Підлива, соус. *Їа л'убл'у р'іну с'а пудливом.*

ПУДЛЫЙ, *а, е.* 1. Поганий, неякісний. *Доста 'пудла вто в 'тебе 'хыжє. Испєклам 'доста 'пудлый хл'іп, бо не" 'укыс їак с'л'іт.* 2. Хворий, немічний. *Пєтро дав'но вжє бул'їє, доста 'пудлый.* Антонім **непудлый**.

ПУДЛІЧЕНИЙ [пудл'ічений], а, е. Підлікований. *Мало пудл'ічений, пушбvim на рббvту.*

ПУДЛІЧИТИ див. пудлічовати.

ПУДЛІЧИТИСЯ див. пудлічоватися.

ПУДЛІЧОВАТИ [пудл'ічовати], 'л'ічуу, 'л'ічуєш, *недок.*, **ПУДЛІЧИТИ** [пудл'ічити], 'л'ічу, 'л'ічиш, *док.* Підлікувати. *Треба йти в 'болницю та пудл'ічити д'ітину.* Пор. **лічити**.

ПУДЛІЧОВАТИСЯ [пудл'ічоватис'а], чуйус'а, чуйес'а, *недок.*, **ПУДЛІЧИТИСЯ** [пудл'ічитис'а], 'л'ічус'а, 'л'ічис'а, *док.* Підлікуватися. *Мало м с'а 'была пудл'ічила, а ти'пир н'а в'пiат болит.* Пор. **лічитися**.

ПЎДЛІШКИ [пудл'ішки], у, *лн.*; *одн.* 'пудл'ішчок, *шка, ч., бот.* Підберезник (*Lessinum scabrum*).

ПЎДЛО, присл. 1. Погано, неякісно. *Есе 'доста 'пудло 'умуровалис'те.* 2. Слабо, хворобливо. *«Ты с'а так 'пудло 'майеш?» – «'Доста 'пудло с'а 'майу, бо бу'л'іу».* Антонім **непудло**.

ПУДЛОМИТИ, 'лблм'у, 'ломиш, *док.* 1. Підломити, надламати. 2. Збити з ніг. *Пудломили б'ітанти лиг'н'а та 'зачали го 'гытати.*

ПУДЛОМЛЕНИЙ, а, е. 1. Підломлений, надламаний. 2. Збитий з ніг. *Пудломлений 'Йуrom, Петро у'пав.*

ПУДМЕТАТИ див. пудмітовати.

ПУДМЕТАТИСЯ див. пудмітоватися.

ПУДМІТОВАНЄ [пуд'мітован'є], а, с. Підкидування. *Бавилис'мес'а пуд'мітован'ом йай'ц'а.* Пор. **пудмітовати**.

ПУДМІТОВАННИЙ, а, е. Підкидуваний. *Пуд'мітований 'шутер у'отпoтoвaв'а.*

ПУДМІТОВАТИ, туйу, туйєш, *недок.*, **ПУДМЕТАТИ**, 'мечу, 'мечеш, *док.* Підкидувати. *Д'іти пуд'мітуют 'лбпту.*

ПУДМІТОВАТИСЯ [пуд'мітоватис'а], туйус'а, туйес'а, *недок.*, **ПУДМЕТАТИСЯ** [пудм'етатис'а], 'мечус'а, 'мечес'а, *док.* Споживати час від часу мінімальну кількість їжі. *Ота 'майже н'іч не" іїст, лиш пуд'мітуюес'а.*

ПУДМОСТИНА, ы, *жс.*, буд. Те саме, що **лага**. *Обычно пуд'мостины кла'дут 'дуббv.*

ПУДМОЧИ, 'мбжу, 'можеш, *док.* Підмогти. Пор. **мочі**.

ПУДНІКАТИ див. пудніковати.

ПУДНІКОВАНЄ [пуд'нікован'є], а, с. Те саме, що **пудгліпованє**.

ПУДНІКОВАТИ, куйу, куйєш, *недок.*, **ПУДНІКАТИ**, айу, аш (айєш), *док.* Те саме, що **пудгліповати**. Пор. **нікати**.

ПУДНЯТИ [пудн'ати], 'дбйму, 'дбймеш, *док.* Підняти. ♦ **Пудн'ати хвуст** – те саме, що **звітритися**. *Полан'а пудн'ала хвуст та пуш'ла ут с'вого чулу'віка 'жсити з л'уба'сом.*

ПУДОЛЛЯТИ [пуд'ол'ати], л'у, л'єш, *док.* Піділляти.

ПУДОЛЛЯТЫЙ [пуд'ол'атый], а, е. Підлитий. *Пудол'ата в'іно от'рова.*

ПУДОТЯТИ [пуд'от'ати], тну, тнеш, *док.* Підтнути.

ПУДОТЯТЫЙ [пуд'от'атый], а, е. Підтнутий. *Пудот'ате 'дерево.*

ПУДПАРОВАТИ [путп'аровати], 'руйу, 'руйєш, *док.* Підібрати, підлаштувати. *У'вун пудп'арoвaв зó мнóв загово'рити, куй им с'а в'стала сама.*

ПЎДПЕНЬОК [путпін'ок], н'ка, ч., *бот.* Опеньок звичайний (*Armillariella mellea*).

ПУДПЕРЯЗАНИЙ [путпир'азаний], а, е. Те саме, що **заоперязаний**.

ПУДПЕРЯЗАТИ див. пудперязовати.

ПУДПЕРЯЗАТИСЯ див. пудперязоватися.

ПУДПЕРЯЗОВАТИ [путпир'азовати], зуйу, зуйєш, *недок.*, **ПУДПЕРЯЗАТИ** [путпир'азати], р'ажу, р'ажєш, *док.* Те саме, що **заоперязовати**.

ПУДПЕРЯЗОВАТИСЯ [путпир'азоватис'а], зуйус'а, зуйєс'а, *недок.*, **ПУДПЕРЯЗАТИСЯ** [путпир'азатис'а], р'ажус'а, р'ажєс'а, *док.* Те саме, що **заоперязоватися**.

ПУДПИЛЕНИЙ, а, е. Підпиляний.

ПУДПИЛИТИ [путпилити], 'пил'у, 'пилиш, *док.* Підпиляти. Пор. **пиліти**.

ПЎДПІРКА [путпірка], ы, *жс.* Зменш. до **пудпiра** 1. *Бери 'путпiрку та пудоп'ри пласт, бо 'може с'а перевер'нути.*

ПУДПЛАТИТИ див. пудплáčовати.

ПЎДПЛАТКИ [путплатки], у, *лн.* Те саме, що **наділатки**.

ПУДПЛАЧЕНИЙ [путпла'чений], а, е. Такий, який отримав хабара. *Путпла'чений на'чалник.*

ПУДПЛАЧОВАНЄ [путп'лачован'є], а, с. Давання хабара, підкуп. *Бєс путп'лачован'а с'а не" вбый'ти.* Пор. **пудплáčовати**.

ПУДПЛАЧОВАТИ, чуйу, чуйєш, *недок.*, **ПУДПЛАТИТИ**, 'лачу, 'латиш, *док.* Давати хабара, підкуповувати. *Путп'латив дóх'тóру, та не" в'з'али го в кa'тyны.*

ПУДПÓРА [пут'пора], ы, *жс.* 1. Підпора. 2. Пітримка. *Не"в'лика в н'а 'пінз'іia, 'айбо і в'то йa'кас' пут'пора стар'ому чулу'вікови.*

ПУДПОРÓВАНЄ [путп'орован'є], а, с. Підтримування, допомога. *Чекати путп'орован'а уд'іти не" в'арта, бо в них с'вóйі 'д'іти.* Пор. **пудпоровати**.

ПУДПОРÓВАННИЙ, а, е. Який отримує підтримку, допомогу. *Путп'орований ву'ц'ом, Анд'р'ій с'коро запум'ухс'а.*

ПУДПОРОВАТИ [путпоровати], 'руйу, 'руйєш, *недок.* Підтримувати, допомагати. *Мало н'а путп'руйут 'д'іти, 'айбо май буи сам си помa'гайу.*

ПУДРАНИЙ, а, е. Подертий, подраний. *Пудран'і нага'виц'і.*

ПУДРІХТОВАНИЙ [пудр'іх'тований], а, е. Підремонтований, підновлений. *Пудр'іх'тований вус.*

ПУДРІХТОВАТИ [пудр'іх'товати], туйу, туйеш, *док.* Підремонтувати, підновити. *Пудр'іх'туємє трактор та буде́ме врати.* Пор. **ріхтовати**.

ПУДРЎВНАНИЙ [пудру'наний], а, е. Підрівняний. *Пудру'нана с'кіна.*

ПУДРУВНАТИ [пудру'нати], найу, рунаш (найеш), *док.* Підрівняти. *Пудрунай' мало подлаш.* Пор. **рувнати**.

ПУДСІЧИ [путс'ічи], чу, чеш, *док.* Підсікти.

ПУДСМІЙОВАТИСЯ [путс'мі'юватис'а], йу-йус'а, йуйес'а, *недок., над ким, чим.* Насміхатися з кого-, чого-небудь. *На'т'ым ли'гн'ом 'вічно с'а путс'мі'ювали хлòпц'і.*

ПУДСОКОТІТИ [путсоко'тити], со'кòчу, со'котиш, *док.* Підстерегти. *Путсоко'тили го вно'чи та 'дуже по'били.* Пор. **соко'тити**.

ПУДСОКОЧЕ́НИЙ [путсоко'чений], а, е. Підстерезений. *Пудсоко'ченого вно'чи хлòпц'а по'били бі'танги.*

ПУДСТО́ЛИНА [пус'толина], ы, ж. Шухляда в столі. *Клавим 'ишло в пус'толину, а ти'пир го там не'їє.*

ПУДСТРІ́ЧИ [путс'тричи], трижу, ри'жеш, *док.* Підстригти. Пор. **стрі'чи**.

ПУДСТРЯ́КОВАНЕ [путс'тр'акован'е], а, с. Підбурювання. *Туй жу'н'і все в гу'лу'ві путс'тр'акован'е ко'гос' проти' ко'гос'.* Див. ще **пуджутрòвованє 2**. Пор. **пудстряковати**.

ПУДСТРЯ́КОВАНІЙ [путс'тр'акований], а, е. Підбурюваний. *Фурт путс'тр'акований жòнòв проти' мене, Петро муг дис'і дур'не вчи'нити.* Див. ще **пуджутрòвований 2**.

ПУДСТРЯ́КОВАТИ [путс'тр'аковати], куйу, куйеш, *недок.* Підбурювати. *Шчо ты ме'не путс'тр'акуйеш проти' кум'ы?* Див. ще **пуджутрòвовати 2**.

ПУДТЕ́ЧИ [путс'єчи], те'че, *док.* Підтексти. Пор. **те'чи**.

ПУДТІ́ГАНЕ [пут'т'іган'е], а, с. Підтягування. *Пут'т'іган'е бир'вин'а тх'ыжи.* Див. ще **пудтігòванє**. Пор. **пудтігати**.

ПУДТІ́ГАНІЙ [пут'т'іганий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **пудтігати**. *Пут'т'іган'і с'миры.*

ПУДТІ́ГАТИ [пут'т'ігати], тайу, т'ігаш (гайеш) і **ПУДТІ́ГОВАТИ** [пут'т'іговати], гуйу, гуйеш, *недок.* Підтягувати. *Не' пут'т'ігай с'миры, ай'удуй йіх.* Пор. **тігати**.

ПУДТІ́ГАТИСЯ [пут'т'ігатис'а], тайус'а, т'ігас'а (гайес'а) і **ПУДТІ́ГОВАТИСЯ** [пут'т'ігова-

тис'а], гуйус'а, гуйес'а, *недок.* Підтягуватися. *Ко'го с' там у'вид'іла, шчо так с'а пут'т'ігаи?* Пор. **тігатися**.

ПУДТІ́ГОВАНЕ [пут'т'ігован'е], а, с. Те саме, що **пудтіганє**. Пор. **пудтіговати**. *Уже ми с'а причуват' йò'го пут'т'ігован'е с'мыр.*

ПУДТІ́ГОВАНИЙ [пут'т'ігований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **пудтіговати**. *Пут'т'ігован'і нага'виц'і.*

ПУДТІ́ГОВАТИ *див.* **пудтігати**.

ПУДТІ́ГОВАТИСЯ *див.* **пудтігатися**.

ПУДТРЎ́ТИТИ *див.* **пудтрóчовати**.

ПУДТРЎ́ЧЕНИЙ [пут'тр'учений], а, е. Підштовхнутий. *Пут'тр'учений' мало кы'мак поко'тивс'а ду'лу берегом.*

ПУДТРЎ́ЧОВАНЕ [пут'тр'учован'е], а, с. Підштовхування. Пор. **пудтрóчовати**.

ПУДТРЎ́ЧОВАТИ [пут'тр'учовати], чуйу, чуйеш, *недок., ПУДТРЎ́ТИТИ [пут'тр'утити], ручу, рутиш, *док.* Підштовхувати. *Пут'тр'ут'го' мало, бо не' перел'ізе 'черес плут.* Пор. **тручати**.*

ПУДТРЎ́ЧОВАТИСЯ [пут'тр'учоватис'а], чуйес'а, *недок., ПУДТРЎ́ТИТИСЯ [пут'тр'утити], рутиц'а, *док.* Підштовхуватися. *Ис'а плита с'а' мало пут'тр'утит тай' стане на с'воє' місто.* Пор. **тручатися**.*

ПУДХВА́ТИТИ *див.* **пудхвáчовати**.

ПУДХВА́ЧЕНИЙ [путхв'ачений], а, е. Підхопнений. *Путхв'ачена' тузина не' в'пала з'воза.*

ПУДХВА́ЧОВАТИ [путхв'ачовати], чуйу, чуйеш, *недок., ПУДХВА́ТИТИ [путхв'атити], вачу, тиш, *док.* Підхоплювати. *Путхв'ати' скоро рудину, бо в'паде на д'ітину.**

ПУДХÓВЗНУТИСЯ [пут'хòвзнутис'а], нус'а, нес'а, *док.* Підковзнутися. *Пут'хòвзнувимс'а та в'павим гур'ілиц'.* Пор. **хòвзтися**.

ПУДЧ́АС [пуч'ас], присл. Те саме, що **павч́ас**. *Мòйòму (мòму) чу'лу'вікови йак не' даи' йісти пуч'ас, та 'дуже злий.*

ПУДШЕМТІ́ЛЫЙ [путшим'т'ілый], а, е. Підкиснутий. *Путшим'т'іле' ут' тепло'ты' молоко.*

ПУДШЕМТІ́ТИ [путшим'т'іти], т'ійє, *док.* Підкиснути. *'Дуже' скоро' путшим'т'іло' молоко, бо' тепло.* Пор. **шемтіти**.

ПУДШПÓТАНИЙ, а, е. Те саме, що **зашпóтапый**.

ПУДШПÓТАТИ *див.* **пудшпóтовати**.

ПУДШПÓТАТИСЯ *див.* **пудшпóтоватися**.

ПУДШПÓТОВАТИ [путш'пòтовати], пòтуйу, пòтуйеш, *недок., ПУДШПÓТАТИ [путш'пòтати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **зашпóтовати**. Пор. **шпòтати**.*

ПУДШПÓТОВАТИСЯ [путш'пòтоватис'а], пòтуйус'а, пòтуйес'а, *док., ПУДШПÓТАТИСЯ*

[путш'потатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **защпóтоватися**. Пор. **шпóтатися**.

ПУД'ЯЗАНИЙ [пуд'язаний], а, е. Підв'язаний.

ПУД'ЯЗАТИ *див.* **пуд'язовати**.

ПУД'ЯЗОВАНЕ [пуд'язован'е], а, с. Підв'язування. Пор. **пуд'язовати**.

ПУД'ЯЗОВАНИЙ [пуд'язований], а, е. Підв'язуваний.

ПУД'ЯЗОВАТИ [пуд'язовати], зуйу, зуйеш, *недок.*, **ПУД'ЯЗАТИ** [пуд'язати], 'йажу, 'йажеш, *док.* Підв'язати. Пор. **язати**.

ПУЖАЛО, а, ч., *зневаж.* Те саме, що **пугало** 1, 2.

ПУЖАНЕ [пужан'е], а, с. Полохання, лякання. 'Пужан'е во'рон. *Див.* ще **прыжане**. Пор. **пужати**.

ПУЖАНИЙ, а, е. Полоханий, ляканий. 'Пужане св'ин'а. *Див.* ще **прыжаний**.

ПУЖАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Полохати, лякати. *Олексіку, не' пужай' кури.* *Див.* ще **прыжати**.

ПУЖАТИСЯ [пужатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Полохатися, лякатися, боятися. 'Наше с'а тил'а 'дуже' пужат. *Див.* ще **прыжатися**.

ПУЖВАНИЙ, а, е. Пожований. 'Пужвана' може 'быти' й'да, й'ду 'мати' пужве мал'у д'їтин'ї.

ПУЖВАТИ, 'пужву, 'пужвеш, *док.* Пожувати. *Не' пуж'вавис' – не' пром'якай.* Пор. **жв'ати**.

ПУЖДЖА [пуж'жа] і, ж. Відсотки за позичену суму грошей, прибутку. *Рос'те, Олексю, пуж'жа на з'роби, й'акі м ти' по'зичив.*

ПУЖДЖАТИ [пуж'жати], 'пуж'жу, 'пуж'жеш, *док.* Підождати. Пор. **жджати**.

ПУЖЛІВЫЙ, а, е. Те саме, що **бояжливый**.

ПУЖЛІВО, а, е. Те саме, що **бояжливо**.

ПУЗИНА, ы, жс. Рубель, яким зверху притискується сіно, снопи і под. на возі. *Бес' пузины не' мош' привести' много' с'їна.*

ПУЗИНАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Закріплювати на возі сіно, снопи і под. за допомогою рубля. 'Пузинайт' с'їно, в'бис' а не' с'їнуло з'воза.

ПУЙГРАТИ, 'райу, по'играш (пуйг'райеш), *док.* Потанцювати. *Пуйг'ралис' ме' доста на с'вал'бі.* Пор. **играти**.

ПУЙГРАТИСЯ [пуйг'ратис'а], 'райус'а, по'играс'а (пуйг'райес'а), *док.* Покрутитися, докласти максимум зусиль для виконання якої-небудь справи. *Добре му с'а треба пуйг'рати, в'бы' йсе' в'чїнити.* *Див.* ще **похыг'татися** 3. Пор. **игратися**.

ПУЙКА, ы, жс., *зоол.* Індик; індичка (*Melleagris galloravo*). *Пуйкы с'а с'ирд'ат на ч'ел'ене.* Пор. угор. *pulyka* т.с.

ПУЙКУН, 'на, ч. Самець індика. *Пуйкун' може' у'русти' 'дуже' великий.*

ПУЙСЬКАТИ [пуйс'кати], 'кайу, по'ис'каш (пуйс'кайеш), *док.* Те саме, що **поглядати**. Пор. **иськати**.

ПУЙСЬКАТИСЯ [пуйс'катис'а], 'кайус'а, по'ис'кас'а (пуйс'кайес'а), *док.* Те саме, що **иськ'атися**. *Йа с'а' ище' пуйс'кайу, в'бы' было на'м'ой'ому.*

ПУЙТИ, пуйду, пуйдеш, *док.* 1. Піти. *Под'ид' мин'ї.* 2. Поїхати. *Пуйш'ов' ду' Хуста на'б'їцїл'ах' (п'ойїз'д'ї).* 3. Вийти заміж. *Ан'ц'а пуй'ла за' Мига'л'а Йе'в'нишиного.* 4. Стати повністю витраченим, спожитим. *Ис'а вс'а' й'да (звис'ц'у) пуйде.* Пор. **іті**.

♦ **Пуй'ти без буд' зд'ор'ов** – піти ні з чим. *Про'сив' Олекса' по'зичити му' з'роши, 'айбо' пуйш'ов' без буд' зд'ор'ов.* **Пуй'ти в три пуг'ї** – піти у стані значного сп'яніння. *Пуйш'ов' до'лу' вулиц'ов' у три пуг'ї.*

ПУЙЧА, ати, с. Індичка. 'Пуйчата' т'ашко' рус'тут. *Див.* ще **пуйчатко**.

ПУЙЧАТИНА, ы, жс. Індичина. 'Пуйчатина' – 'дуже' смачне' м'н'асо.

ПУЙЧАТКО, а, с. Зменш.-пестл. до **пуйча**.

ПУЙЧАЧЫЙ, а, е. Який стосується індика або належить чи властивий йому. *Р'д'бый, ги' пуйчаче' й'ай'це.*

ПУКАНЕ [пукан'е], а, с. 1. Тріскання, розколювання. 'Пукан'е' бетона. 2. Випускання газів з кишківника. Пор. **пукати**.

ПУКАТИ, ат (айе), *недок.*, **ПУКНУТИ**, не, *док.* 1. Тріскати, розколюватися. *Пукло' скло на'б'болоц'ї.* *Не' йиш' тул'ко' м'ного, бо' черево' ти' пукне.* 2. Випускати газу з кишківника. *Ба' ко' пукнув, шчо' так' во'нит'?*

ПУКАТИСЯ [пукатис'а], ап'а, *недок.* Тріскатися, розколюватися. *С'кїна' вже' не' пукат'а.*

ПУКЫ, у, мн.; *одн.* пук, а, ч., *бот.* Стрілки цибулі, часнику. *Пуй'ли' уд' н'а' ци'бул'ї в'пукы.*

ПУКНУТИ *див.* **пукати**.

ПУЛИТИ, л'у, лиш, *недок.*, *вульг.* Вирячувати очі. *Шчо' на' н'а' с'а' пулиш'?*

ПУЛЫ, у, мн., *вульг.* Те саме, що **білбакы**.

ПУЛІТЕР [пу'літер], а, ч., *рідк.* Лак.

ПУЛІТЕРОВАННИЙ [пуліте'рований], а, е, *рідк.* Лакований. *Пуліте'рований' стул.*

ПУЛІТЕРОВАТИ [пуліте'ровати], 'руйу, 'руйеш, *недок.*, *рідк.* Лакувати. *Сис'стул' не' мож' рас' пуліте'ровати, т'реба' го' читаво' ушмірїл'овати.*

ПУЛЛЯТИ [пул'ати], 'пул'у, 'пул'еш, *док.* Полити.

ПУЛЛЯТЫЙ [пул'атый], а, е. Политий.

ПУЛООКЫЙ, а, е. Те саме, що **білбаков'атый**. *Пуло'окый' хлоп'ц'ї.*

ПУЛОШ, а, ч. 1. Чоловік (хлопець) з великими, випуклими очима. *Пулош' – ото' пуло'окый' чу'лу'вік' ват' хлоп'чиче.* 2. Прізвисько.

ПУЛОШКА, ы, жс. 1. *зневаж.* Жін. до **пулош**. 2. Прізвисько.

ПУНЬКИ, ку, мн. Штани з резинками на нижній частині штанин. *Куп'шам' д'їтв'д'кови' т'ипл'ї' пунькы.*

ПУНТОШНЫЙ, а, е. Пунктуальний, точний. *Пунтошний чулувік*. Пор. угор. pontos т.с.

ПУНТОШНО, присл. Пунктуально, точно. *Пойїзд прибуваєт пунтошно*. Див. ще **бістош 1**.

ПУНЬКА [пун'ка], ы, ж., дит. Те саме, що **пунка**.

ПУПЕЦЬ [пупиц'], пи'а, ч., анат. Пуп, пупок. *Зап'рав сьорбчу в нагавиц'і, бо 'пупиц' ти 'витко*.

ПУСЛІДИТИ [пysl'ідити], л'іжу, л'ідиш, док. Простежити, послідувати. *Оден раз йа пysl'ідила за 'мойдв 'д 'івокв, куды 'ходить*.

ПУСЛІДНЬЫЙ [пysl'ідн'ый], а, е. 1. Останній. *Ой ци, с'вату, пали 'хату, йа 'пал 'у по'рогы, тай у'же ми до 'д 'івчини пус 'л 'ід 'н 'і до'рогы*. 2. Найгірший (про людину). *Ото пус 'л 'ідн'ый чулувік, шчо н'іч не' 'маіе і н'і до 'чого не' 'валовиен*. Див. ще **остатньый**.

ПУСЛУШНЫЙ, а, е. Слухняний. *Пуслушний хлопчик у вас*.

ПУСРАНЕЦЬ [пyсраниц'], нц'а, ч., вульг. Той, що забруднюється власними фекаліями.

ПУСРАНКА, ы, ж., вульг. Жін. до **пусранець**. **ПУСТАЛЛУВ** [пyстал'ув], лова, ч. Непридатна для сільського господарства земля. *Шчо ми с 'того пyстал'ова, куй там с'а н'іч не' 'родит*. Див. ще **пyста́ра**.

ПУСТА́РА, ы, ж. Те саме, що **пyсталлув**. **ПУСТЫ́НЯ** [пyстын'а], і, ж. Пуста, ніким не зайнята хата; пустка. *Ота 'хыжа – пyстын'а, там н'іко не' 'живе*.

ПУСТУВПІЛЫЙ, а, е. Остовпілий. *Йак у'чув таку нов'ину, та став пyстув'пілый*.

ПУСТУВПІТИ, 'пйу, 'пйеш, док. Остовпіти. *Пустув'піла, куй им го 'в'ід 'іла*.

ПУСЦЯНИК [пyс'ц'аник], а, ч., вульг. 1. Те саме, що **попішаник**. 2. перен. П'яний, брудний чоловік. *Тот 'пyс 'ц'аник не' 'про'йан 'у'єс 'а*.

ПУСЦЯНЫЙ [пyс'ц'аный], а, е. Те саме, що **обысцанный**.

ПУСЦЯНКА [пyс'ц'анка], ы, ж., вульг. Жін. до **пусцяник**. Див. ще **сікля 1**, **сікльошка**.

ПУСЦЯНЧУ́ЛЄ [пyс'ц'ан'чул'є], а, с., зб., вульг. Одяг, який смердить сечою. *П'овно намылам пyс 'ц'ан'чул'а з д'ітини*. Див. ще **сікляпчүлє**.

ПУСЦЯТИ [пyс'ц'ати], 'пушчу, 'пушчиш, док. Те саме, що **обысцати**. Пор. **сцяти**.

ПУСЦЯТИСЯ [пyс'ц'атис'а], 'пушчус'а, 'пушчис'а, док. Те саме, що **обысцатися**.

ПУТАЛПА, ы, ж., заст. Підметка. *Треба ми 'было пyм'ін 'ати 'путалпу на 'чіжмах*.

ПУТАНІНА, ы, ж. Плутанина. *'Уйшла пута-нина з ра'хунками*.

ПУТАТИ, айу, аш (айеш), недок. 1. Путати (коня). 2. Сплутувати. *Не' 'путай ми нит'кы*.

ПУТАТИСЯ [путатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), недок. 1. Спутатися (про коня). 2. Сплутуватися. *Іс'і нит'кы так с'а 'путайут, шчо не' 'моджу з 'ними н'іч у'д 'ййати*.

ПУТИК, а, ч. 1. зменш.-пестл. Стежечка. *Іди, 'д 'ітинко, 'путиком, а не' 'тра'вичкув*. 2. Путиком-путиком! – так приговорюють людині, яка захлинулася рідиною або рідкою стравою.

ПУТЬ [пут'], т'а, ч. Путь. *Іди ми гет ис пyт'а'!* ♦ **'Уйти на пyт'** – 1) дійти згоди. *Така не' 'податлива, шчо не' 'мож из нив 'уйти на пyт'*; 2) дати раду. *Наро'билас' та'ке, шчо йа с 'того н'і'йак не' 'уйду на пyт'*.

ПУХЛЮ́, 'ла, с., анат. 1. Шлунок у птиці. *Ва'рене пухлю 'дуже смач'не*. 2. Надутий, як м'яч, висушений сечовий міхур свині. *С пухлом с'а 'д 'іти 'бавили, ги з 'лоп'тов*.

ПУХЛЯ́ДЬ [пyхл'ад'(т')], ди, ж., мед. Пухлина. *Йа'кас 'пyхл'ад'у 'нийі в 'чириві с'а в'чинила*. Див. ще **пyхля́піна**.

ПУХЛЯНІ́НА [пyхл'а'нина], ы, ж., мед., рідк. Те саме, що **пyхля́дь**.

ПУ́ЦА, ы, ж., анат. Пеніс. *Шче мал'ый, а 'пуца в 'н 'ого, йак у чулу'віка*. Див. ще **о́мах**, **чу́ргув**.

ПУЦЕНЯ́ [пyцин'а], ати, с. Зменш.-пестл. до **пyца**.

ПУ́ЦЕР, а, ч. 1. військ., заст. Помічник офіцера в австрійській армії, денщик. Пор. угор. руссег т.с. 2. перен. Помічник у роботі, другорядний працівник; слуга. *Йа ти не' 'пуцер, йа 'тоже 'майстер!*

ПУ́ЦИНА, ы, ж. Зменш. до **пyца**.

ПУЦИФЫ́НДРИК, а, ч. Хлопчик на побігеньках. *Та вто шче пуци'фындрик, у'вун не' 'знає н'і-йакуйі роботи*.

ПУ́ЦКА, ы, ж. Зменш. до **пyца**. *У'т'ойі 'д 'івки к'нишка в 'сyмц'і, а 'пуцка в 'дyмц'і*.

ПУ́ЦЛИКЫ, у, мн., кул.; одн. 'пуцлик, а, ч. Страва з пальцеподібних шматків прісного тіста, замішеного з пшеничної муки і картопляного пюре. *Йуро, п'од'дyму: 'мамка наварили 'пуцлику*.

ПУЦОВА́НЄ [пyцован'є], а, с. Чищення від бруду з наведенням блиску. *Бе'рис'а, 'д 'івоко, за пyцован'є в 'хыжи, бо с'коро с'ато*.

ПУЦОВА́НЫЙ, а, е. Чищений від бруду до блиску. *Пyцован'і то'панкы*.

ПУЦОВА́ТИ, 'цуйу, 'цуйеш, недок. Чистити від бруду з наведенням блиску. *'Файно пyцуй б'д'к'ончі*. Пор. нім. putzen т.с.

ПУЦОВА́ТИСЯ [пyцоватис'а], 'цуйус'а, 'цуйес':а, недок. Чиститися від бруду до блиску. *Ок'санко, пyцуйс'а 'файно, бо 'завтра до т'а лиг'ін'і п'рийдут*.

ПУЦЬВІРІНЬОК [пyц'в'ір'ін'ок], н'ка, ч. 1. Неоперене пташеня. *'Пуц'в'ір'ін'кы не' 'л'іта-*

йут, ай сід'ат у гн'із 'д'і. 2. ласк. Мала дитинка. Та наша внучка ще 'пуц' в 'ір'ін'ок.

ПУЧЕНИЙ, а, е. Який тріснув від надавлювання. Пучена слива (чиршин'а, парадиз'а).

ПУЧИТИ, недок. 1. чу, чиш. Надавлювати так, щоб тріснуло (про фрукти, овочі і под.). Пучилам сливи на 'леквар. 2. чит, безос. Здувати (про черевну порожнину). Наїїламс'а груш, та пучит н'а.

ПУЧИТИСЯ [пучитис'а], чиц'а, недок. Тріскатися від надавлювання. Аж накласти много достиглых слив у кошарку, та пучац'а.

ПУЧНЯВИТИ [пучн'авіти], ійе, недок. Набрякати, набухати. Пасул'і у ву'д'і скоро пучн'авіють.

ПУШКА, ы, жс. Рушниця; гвинтівка. Петро вз'ав пушку, тай скоро с'а вернув з убитым зайац'ом. Пор. угор. puska т.с.

ПУШАНСЬ [Пушчан'е], а, с., церк. Останній день уживання скоромної їжі перед настанням посту. Давно по'Пушчан' у мы вже не'їли мн'аса.

ПУЩАТИ [пушчати], чайу, пушчаш (чайеш), недок., **ПУСТИТИ**, пушчу, пустиш, док. Пушати. ♦ Пушчати (пустити) бр'іхн'і – те саме, що бр'іхн'і розносити (див. бр'іхні).

ПЧОЛА, ы, жс., ент. Бджола (Apis mellifera). Аш т'а в'кусит пчола, та 'д'овго не'болит.

ПЧОЛАРЬ [пчолар'], р'а, ч. Бджоляр, пасічник. Пчолар'мусит 'быти спукуйным чулу'віком.

ПЧОЛИНИЙ, а, е. Бджолиний. Пчоліний мед 'має'файно 'пахнути.

ПЧОЛІНОК, нка, ч. Пасіка. У нашуму сил'і лиш 'пару та'ких л'уди, шчо 'мають пчолінок. Див. ще пчу'нік.

ПЧУЛКА, ы, жс. Зменш.-пестл. до пчол'а.

ПЧУЛНИК, 'ка, ч. Те саме, що пчолінок.

П'ЯВИЦЯ [п'явиц'а], і, жс. 1. П'явка. Прил'і'пивс'а до н'а, ги п'явиц'а. 2. перен. Кровопивця (про ненажерливу людину). Ото вдна п'явиц'а наш б'рив.

П'ЯДЬ [п'яд'(г')], ди, жс. Народна міра довжини, що дорівнює відстані між кінцями великого і середнього пальців (близько 21–24 см). Ота 'дошка 'была ш'ирока дис'на в'дну п'ят'. ▲ **Х'рома п'яд'(г')** – відстань між кінцями великого і вказівного пальців (18–20 см). Х'рома п'яд' – 'ото при'мірно та'ке, ги пу'шух.

П'ЯНДИГА [п'ян'дига], ы, жс., зневаж. Те саме, що п'янішник.

П'ЯНІШНИК [п'янішник], а, ч., зневаж. П'яниця. Т'ашко туй 'жун'і, в 'к'отруй' чулу'вік – п'янішник. Див. ще нру'пуйця, н'янідга.

П'ЯСТЬ [п'яс'ц'], сти, жс. Кулак. У 'того чулу'віка п'яс'ц', ги д'ітин'с'ка голо'ва. П'яс'ц' 'ов 'бух не'р'д'об'йеш.

П'ЯТЄРО, п'ят'ох, числ. кільк., зб. П'ятеро.

П'ЯТКА [п'ятка], ы, жс. 1. П'ятка. 2. П'ятірка. Муї у'нук уч'иц'а на п'ят'кы.

П'ЯТНО, 'на, с., рідк. Те саме, що печетл'о. Йак с'а р'осердит, та чил'ин'і п'ятна в 'нуй'ус'каку'ют на л'ици.

П'ЯТОВКА [п'ят'овка], ы, жс. Поїзд, що відправляється о п'ятій годині. Прос'налам п'ят'овку.

П'ЯТЬГУДНЫЙ [п'ят'гудн'ый], а, е. П'ятирічний. П'ят'гудн'а д'ітина.

П'ЯТЬМЕТРОВЫЙ [п'ят'мит'ровый], а, е. П'ятиметровий. П'ят'мит'рова ш'парга.

П'ЯТЬМІСЯЧНЫЙ [п'ят'міс'ачный], а, е. П'ятимісячний. П'ят'міс'ачна д'ітина.

П'ЯТЬСТО [п'ят'сто], **П'ЯТЬСТУ** [п'ят'сту], незмін., числ. кільк. П'ятсот. Ис п'ят'сту рубл'ами на міс'ац' можє 'было не'пудло про'жити.

П'ЯТЬСТУ див. п'ястьсто.

П'ЯЦ [п'яц], 'ца, ч. 1 заст. Базар, ринок. 2. Мікротопонім (називає місце в центрі села, де сходиться народ переважно в свято). На П'ядцу в н'і'д'іл'у м'ного чил'ади. Май давно на п'ядцови був і та'ниц'. Див. ще п'яц'ок. Пор. рум. piață 'площа; ринок, базар'.

П'ЯЦОК [П'яцок], 'ка, ч., заст. Те саме, що п'яц 2.

Р

РАВАШ, 'ша, ч. 1. Зарубка (на дереві, камені, предметі і т.д.). Ч'инилис'ме раваши на мо'тыц'і, вад'на 'ч'ому, в'бы позна'вати с'вое. 2. перен. Шрам. Великий у 'н'ого раваш на л'ици. Пор. угор. rovás 'зарубка, вирубка, надріз'.

РАДІЯ [радія], і, жс. Радіо. Ку'тилис'ме ну'ву радійу.

РАДОВАТИСЯ [радоватис'а], дуїус'а, дуїес'а, недок. Радіти. Рудуїус'а с'с'войых 'д'іти тай у'нуку.

РАЗ¹ [раз(с)], присл. 1. Одного разу, якось. Раз у'вун приїшов, куй 'мого чулу'віка не' 'было 'дома. 2. Поки що. Рас ти 'д'акуйу. 3. По-перше. Каж'зу дере'вину на то'ту по'н'ругу при'б'вали, 'ото раз, а 'другий раз ч'инили во'ж'овку із 'дерева і вс'і то'ты дере'ва поїа'зали.

РАЗ² [раз(с)], спал. Якщо. Рас ты та'кий ру'зумный, та заш'чо с' 'бідный?

РАЗ-ДВА, присл. Те саме, що дух'ом. Іди раз-два ду'му.

РАЗ-РАЗ [раз-раз(с)], присл. Те саме, що дух'ом. Раз-раз спороз'нилам м'іх та нуї'дам іш'че раз за косте'рев'ов.

РАЇТИ [раїіти], йу, йіш, недок. Радити, рекомендувати. Раїїли ми 'д'івку з газдус 'к'ой'і ф'амелійі.

РАЙЗОВАНС [рай'зован'е], а, с. Креслення, малювання олівцем. *Рай'зован'е на 'дос'ц'і.* Пор. райзовати.

РАЙЗОВАНИЙ, а, е. Креслений, мальований олівцем. *Рай'зован'і остолошом двир'і.*

РАЙЗОВАТИ, 'зуйу, 'зуйеш, *недок.* Креслити, малювати олівцем. *Аш 'хочу шчус' учинити з 'дерева, та спершу рай'зуйу на пап'р 'ови вад' на 'дос'ц'і.* Пор. нім. *reiben* 'креслити'.

РАКАШ, 'ша, ч. Купа чого-небудь; гурт. *Ракаи бур'аку ('чил'ади).* Пор. угор. *rákás* т.с. ♦ **Держатис'а ракаша** – бути разом, гуртом. *Де'р'жімс'а ракаша, та н'ар'уїеме, бо врак'ши все май'добре, ги сам'ому.*

РАКАШНИЙ [ракаш'ний], а, е. Те саме, що воронський. *Ракаш'н'а ніч.*

РАМАТЕ [ра'мат'е], а, с., зб. Не зовсім придатні до вжитку речі (частини реманенту, різні металеві, дерев'яні предмети тощо). *За год'и назбируєс'а в газдустві в'с'акого ра'мат'а.* Пор. гр. *gamma*, род. відм. *gammatos* 'нитка, шов'.

РАМАТІЗ [рама'тіз], зму, ч., мед. Ревматизм. *Йа бул'іуу рама'тізмом дав'но.* Див. ще **скул'а**.

РАМЕНО [рамено], а, с. 1. Рамка. *Олекса вчинив ми 'рамено на 'обрас.* 2. церк. Перехрестя хреста. *На православному хрис'ц'і три 'рамена.*

РАМПА, ы, ж., залізн., заст. Залізничний переїзд. *Рампу со'котит вар'таш.*

РАНО¹, присл. Рано. *Ты прийшла 'доста 'рано.*

РАНО², а, ч. Ранок. *Мене пус'тили лиш на дру'згій 'рано.* *Добрий 'рано!* (привітання).

РАНТАШ, 'ша, ч., кул. Засмажка з муки, приправа, яка додається до страви для поліпшення її смаку, запаху і т.д. *Уч'нілам ран'таш на па'сул'і 'сербати.* Пор. угор. *rántás* т.с.

РАНТОВАНИЙ, а, е. Заправлений засмажкою (про страву). *Ран'тована 'сербанка.*

РАНТОВАТИ, 'туйу, 'туйеш, *недок.* Додавати засмажки до страви. *Ран'туйут ус'аку ст'раву, а май буш'сербанку.* Пор. угор. *ránt* 'заправляти мукою'.

РАНТОВАТИСЯ [ранто'ватис'а], 'туйес'а, *недок.* Заправлятися засмажкою (про страву). *Ран'туйуц'а ус'акі ст'рави.*

РАНЦЫ, у, мн.; одн. 'ранца, ы, ж. Вертикальні складки на жіночому платті. *Ми'н'і с'а 'л'убит с'вита з 'ранцями.* Пор. угор. *ránc* 'складка'.

РАНЦОВАНИЙ, а, е. Який має вертикальні складки (про одяг). *Ран'цована с'вита.*

РАНШЕ, присл. Раніше. *'Ранше д'і'вкы не" носили наг'д'виц'і.*

РАПАВЫЙ, а, е. Шершавий, негладкий. *'Ранава ішапка.*

РАПКАЛО, а, ч., *зневаж.* Людина, що говорить неприємним голосом, подібним до качиноного. *Йа с тым 'рапкалом не" 'л'убл'у говорити.*

РАПКАНС [рапкан'е], а, с. 1. Видавання качками специфічних звуків. 2. *перен., зневаж.* Говоріння неприємним голосом, подібним до качиноного. Пор. **рапкати**.

РАПКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* 1. Видавати специфічні качинні звуки (про качок). *Качкы ц'і'льй дин' 'рапкайут.* 2. *перен., зневаж.* Говорити неприємним голосом, подібним до качиноного. *Ко'бы вже перес'тав Ми'кула 'рапкати.*

РАСТ, а, ч., *бот.* Пізноцвіт осінній (*Colchicum autumnale*). *За 'растами хо'дилис'ме д'і'т'ми 'ран'і'ов вес'нов аш пуд Б'др'он'аво.*

РАТОВАНС [ратован'е], а, с. Рятуння. *Йак чил'адник 'просит рат'ован'е, т'реба му помо'чи.* Пор. **ратовати**.

РАТОВАТИ, 'туйу, 'туйеш, *недок.* Рятувати. *Ра'туй біт 'іж'ну д'і'тину, йак лиш 'можеш.*

РАФ, а, ч. Металевий обід дерев'яного колеса. *Без 'рафа 'колесо бы с'а ро'с'ыпало.* Пор. чes., словац. діал. *ráf*, угор. *ráf* т.с.

РАХОВАНС [рахован'е], а, с. Розв'язування задач, підрахунок. *Ко не" знає ра'хован'а, то"му т'ашко 'жсити.* Пор. **рахувати**.

РАХОВАТИ, 'хуйу, 'хуйеш, *недок.* 1. Рахувати. 2. Розв'язувати (задачу), підраховувати. *Йа в:ош'к'ол'і не" 'дуже 'добре рахо'вала.* 3. Вважати. *Ты не" ра'хуй, шчо йа стар'ый та не" збіруйу на т'а.*

РАХУНКИ, у, мн. Арифметика. *Йак с'а, Ма'р'ічко, 'учиш у во'і'к'ол'і, ци йдут ти ра'хунки?*

РЁБА, ы, ж, *вульг.* Неакуратна, брудна, лінива жінка. *Ота 'реба н'і'да не" 'л'ін'ат с'виту, ус'е в уднуй 'ходить.*

РЕБЕНІТИ [рибін'іти], *недок.* 1. Н'іє (ребенит). Випускати сечу (про корову і под.). *Не" кывай к'ор'ову, най реб'ін'іє (ребенит).* 2. Н'іуу (рибін'у), бін'ієш (ребеніш), *перен., вульг.* Те саме про людину. *'Кул'ко будеш, 'Цил'у, рибін'іти, бі'жім, бо д'д'г'н'ат нас.*

РЕБЕРЧАСТЫЙ, а, е. Ребристий. *Ребер'частый по'гар.*

РЁВАНС [реван'е], а, с. Плач. *Не" біруйу слухати д'і'тин'с'а ко'го 'реван'а.*

РЕВАТИ, 'реву, 'реवेश, *недок.* 1. Плакати. *Не" ре'ви, д'і'тинко, 'зарас т'во'я 'мамка н'р'ийде.* Див. ще **ревкати, ре́мбати, рілати, смьрати 2, смьр-дати 2.** 2. *на кого.* Виказувати кому-небудь свою образу. *Не" ре'ви на н'а, Ми'гал'у: йа ти н'іч не" 'д'ов'жен.*

РЕВАТИСЯ [ре'ватис'а], 'ревус'а, 'ревес'а, *недок.* Скаржитися, жалітися на кого-небудь, на що-небудь. *Ре'валас'а на брата, шчо н'іч іуу не" дав из ву'ц'і'ового газ'дуства.*

РЕВЕРЕНДА, ЛЕВЕРЕНДА, ы, ж. 1. Одежа священника, ряса. 2. Дуже вільний одяг узагалі.

Ото в тебе не" плаич, а леве'ренда. Пор. угор. *re-verenda*, лат. *re-verenda* 'ряса, сутана'.

РЕВЫ́, *ву, мн.* Плач. Не" мож йуй н'ич упу'висти, бо вна'нараз у ре'вы.

РЕВКА́ТИ, *'кайу, 'кайеш, недок., дит.* Те саме, що **ревáти**. Не" ре'вкай, д'ітино, с'коро т'вояа 'мамка приїде.

РЕ́ВКАТИ, айу, аш (айеш), *недок., РЕ́ВКНУТИ*, ну, неш, *док.* Кричати різко і уривчасто. Бр'ігáдир' на н'а 'ревкав, шчо м не" была в'чора на рóбóт'і.

РЕ́ВКНУТИ *див. ре́вкати.*

РЕВЛІ́ВЕЦЬ [рев'ливиц'], *вц'а, ч.* Те саме, що **бевкош**.

РЕВЛІ́ВЫЙ [рев'ливый], *а, е.* Те саме, що **бевкли́вый** (про дитину). Ревливый д'іт'вак. Див. ще **рембавый, рембли́вый, флынта́вый**.

РЕВЛІ́ВКА [рев'ливка], *ы, ж.* Жін. до **ревлі-вєць**. 'Моїа Мар'ічка мал'ов'была рев'ливка.

РЕГОНІ́ТИ [ригун'іти], *'н'у, го'ниш, недок.* Те саме, що **реготáти 1**. Так ригóниш, шчо дáлеко т'а 'чуті. Див. ще **регоні́ся**.

РЕГОНІ́ТИСЯ [ригун'ітис'а], *'н'ус'а, го'нис'а, недок.* Те саме, що **регоні́ти**. За'мóвкни, 'кул'ко с'а меш ригун'іти!

РЕГО́ТАНС [реготан'е], *а, с. 1.* Регіт. 2. Іржання. Ре'готан'е кун'а дáлеко 'чуті. Пор. **реготáти**.

РЕГОТА́ТИ, *регóчу, регóчеш, недок. 1.* Реготати. 2. Іржати (про коня). Кун'ре'гоче ид ву'сови.

РЕГЕМÉНТ, *а, ч. 1.* *заст.* Військова частина. 2. *перен.* Велика кількість. Зобравс'а ц'ілы́й реге-мент. Пор. угор. діал. *regiment* 'полк; армія; велика кількість'.

РЕГЕМÉНТСЬКИЙ [ре'ге'ме'н'ц'кий], *а, е.* ♦ **Курва ре'ге'ме'н'ц'ка**, *вульг. – див. кúрва.*

РЕГРУ́ТА [рег'рута], *ы, ч.* Новобранець до війська; рекрут. Бывало, йдуть рег'руты с'п'ивайучи горсáгом. Пор. угор. діал. *regruta* т.с.

РЕГРУТОВА́ТИ [регруто'вати], *'туйу, 'туйеш, недок.* Призиватися до війська. 'Тóйі 'осени йа регруто'вав.

РЕГУ́ТА [рег'уг'а], *і, ж., вульг.* Те саме, що **бєшт'я**.

РЕ́КЛИК, *а, ч.* Піджак фабричного виробництва. Кун'ив мін'і 'Петрик 'реклик, о'бым го л'у'била, а йа 'реклик поно'сила, Пет'ра м рузл'у'била. Пор. нім. *Rökel* 'піджачок'.

РЕ́КЛИЧОК, *чка, ч.* Зменш.-пестл. до **ре́клик**. Та вта жéно дала ме'н'і полот'на на нага'виц'і тай'рекличок.

РЕ́МБАВЫЙ, *а, е.* Те саме, що **ревлі́вый**.

РЕ́МБАЛО, *а, с., зневаж.* Те саме, що **рембош**.

РЕ́МБАНС [рембан'е], *а, с.* Безперервний і тривалий плач. Див. ще **бєвканє, ре́мбы, флын-танє**.

РЕ́МБАТИ, айу, аш (айєш), *недок.* Тривалий час безперервно плакати (переважно про дітей); бути плаксою. Ота д'іти́на у'єє лиш 'рембат. Див. ще **бєвкати, ре́мбати, рілати 2, флынта́ти**.

РЕ́МБЫ, *'рембу, мн.* Те саме, що **ре́мбы**. 'Йури-ку, ме'не ут:'вóйых 'рембу голо'ва бо'лит.

РЕМБЛІ́ВЫЙ [рембли́вый], *а, е.* Те саме, що **ревлі́вый**.

РЕ́МБОШ, *а, ч., зневаж.* Те саме, що **бєвкош**. Тот д'іт'вак – та'кий 'рембош, шчо рот му с'а не" за'пират.

РЕ́МБОШКА, *ы, ж., зневаж.* Жін. до **рембош**.

РЕМЕНА́ТКА, *ы, ж., заст.* Солодкий газований освіжаючий напій; ситро. Ко'лис'у нас у сил'і чі'нив реме'натку Фроїем, та дис' 'деколи нам, д'іт'ом, 'мамка купóвали по скл'ан'ц'і.

РЕМІ́НЬ [ри'мін'], *мін'а, ч.* Рємíнь до чоловічих штанів. Див. ще **опáсок**.

РЕНГÉНЬ [рин'тин'], *'н'а, ч., мед.* Те саме, що **віллунь**. Н'іч у н'а не" найш'ли на рин'тині.

РЕНДЕ́ШНИЙ, *а, е.* Акуратний, пунктуальний, порядний. 'Рендешный чулу'вік. Пор. угор. *rendes* т.с.

РЕНДЕ́ШНО, *присл.* Присл. до **рєндешный**. По'воц'а, 'Йуліно, 'рендешно.

РЕСЕЛÓВАНЄ [реселован'е], *а, с.* Тертя на терці овочів, фруктів, сиру і под. По'держам реселован'ом субі'руку. Пор. **реселовáти**.

РЕСЕЛÓВА́НЫЙ [реселованный], *а, е.* Дієприкм. пас. мин. ч. до **реселовáти**. Реселованный бу'рак.

РЕСЕЛОВА́ТИ [ресело'вати], *'луйу, 'луйеш, недок.* Терти на терці овочі, фрукти, сир і под. Реселуй'р'іну май'с'коро. Пор. угор. *reszel* т.с.

РЕСЕЛОВА́ТИСЯ [реселоватис'а], *'луйєс'а, недок.* Тертися на терці (про овочі, фрукти і под.) Іс'а 'морква с'а бóде ресело'вати.

РЕСЕЛÓВЛЯ́НИКИ [реселóвл'аники], *у, мн.; одн.* реселóвл'аник, *а, ч., кул.* Деруни, картопляники. 'Мало ко не" л'убит реселóвл'аники.

РЕСЕЛУ́В [реселув], *'лова, ч.* Терка для овочів, фруктів та ін. Май'да'вно реселóвы чі'нили з бл'ахы 'цигане та прода'вали. Пор. угор. *reszelő* т.с.

РЕЦА́НЯ [ре'цан'а], *і, ж.* Велика вовняна зимова хустина з бахромою. Ре'цан'ув с'а за'ви'вайут 'жоны у'з'імі.

РЕЦÉПКА, *ы, ж., мед.* Рецепт для ліків. 'Былам до 'дохтора на ре'цепку.

РЕ́ЦЫ, *рец, мн.* Суцільний ряд ниток, шнурків, що вільно звисають по краях скатерті, покривала, хустини і под., торочки; бахрома. Із 'ре'цалы ска-тир'т' май'файна. Див. ще **стрáпки**. Пор. угор. *gese* 'відріз; нарізка; сітка; мереживо'.

РЕШЕТО́, *'та, с.* Рєшетó.

РЕШІТКА [ри'шітка], *ы, жс.* Колосник у кухонній плиті. *Почисти рiшiтку, бо забилас'а с'мi-т'ом.*

РИБІРІЯ [ри'бир'ія], *і, жс.* ♦ **Чи'нити ри-бир'ію** – зчиняти сварку, бійку. *Наші су'с'іды не-р'ітко чин'ат ри'бир'ію.*

РІГАНЕ [риган'е], *а, с.* 1. Блювання. 2. Відригування. Пор. **рігати**.

РІГАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* 1. Блювати. *Рiгайт пiд'ниц'і вад'о'ты, ко'го бо'лит жу'лудок.* 2. Відригувати. *Йак им iз'і'в'о'гуркы, так'ними й'ригайт.*

РІГАТИСЯ [ригатис'а], *ац'а (айес'а), безос., недок.* Відригуватися. *Рiгац'а ми цi'бул'ов.*

РІЛАНЕ [рилан'е], *а, с.* Довга й нудна гра на якому-небудь музичному інструменті. *Ме'не вже голо'ва бо'лит ут'во'го, Петрику, рiлан'а.* Пор. **рілати**.

РІЛАТИ, айу, лаш (айеш), *недок.* 1. Довго і нудно грати на якому-небудь музичному інструменті. *Не" рiлай тул'ко на туй гар'мoнii.* 2. *перен., зневаж.* Те саме, що **рeмбати**.

РІЛЫ, рил, *мн.* Занадто широкий, недбало пошитий одяг. *Ото в'тебе не" с'вита, ай йак'іс' рiлы.*

РІПКАНЕ [рипкан'е], *а, с.* Скрипіння дверями. *Змас'ц'іт шар'кы на д'вир'ох, бо так'н'а не" р'возит'о'то рiпкан'е.* Пор. **ріпкати**.

РІПКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Скрипіти дверми. *Не" рiпкай тул'ко дeв'рима (двир'ми).*

РІФКА, *ы, жс., заст.* Єврейське жіноче ім'я.

РИБАРИТИ, р'у, риш, *недок., риб.* Рибалити. *Наш'д'ідик ры'бар'ат уд'малости.*

РИБАРИНЕ [рыбар'ін'е], *а, с., риб.* Риболовля. *Ко'л'убит ры'бар'ін'е, тоц'а не" пул'іну'е хут'-ко'ли нуй'ти на'рыбу.* Пор. **рибарити**.

РИБАРЬ [рыбар'], *р'а, ч., риб.* Рибалка. *Рыбар'ом с'а чулу'вік'мусит'уродити.*

РИБАРЬКА [рыбар'ка], *ы, жс., риб.* Жін. до **рибарь**.

РИБИЩА [рыбишча], *а, жс.* Дуже велика риби́на. *Та'ка ми с'а ры'бишча й'мила!*

РИБЛЯЧКА [рыбл'ачка], *ы, жс.* Риб'ячий жир. *Рыбл'ачку пiйт, а'бы с'а по'правити, а'ват'ко гер'тi'аиний.*

РИБНИК, *ка, ч.* Рибник.

РІЗЫ, риз, *мн. церк.* Рясa священника. *Аж ис'не" пуй, не" бе"ри на с'а'ризы.*

РІЙКА, *ы, жс.* 1. *анат.* Свиняче рило. *Треба закар'іко'вати'рыйку'нашуму'вeпpикoви.* 2. *вульг., рідк.* Рот пашекуватої людини. *Ко'пыс'катый, та на'того'кажут, шчо в'н'ого не" рот, а'рыйка.*

РІКАНЕ [рыкан'е], *а, с.* Рик, рикання тварин, звірів. 2. Кричання на кого-небудь. 3. Голосний

плач. *Рыкан'е'хлoпчикa.* Див. ще **рычане**. Пор. **рыкати**.

РІКАТИ, *недок.* 1. ат (айе). Видавати рик; рикати (про тварин, звірів). *Ба ко там'рыкат у'хаичі?* 2. айу, аш (айеш), *перен., вульг.* Кричати на кого-небудь (про людину). *Шчо на н'а'рыкаш, шчо м'ти зав'и'нула?* 3. *вульг.* Голосно плакати; ревіти. *Так'рыкав'д'іт'вак, шчо на вс'ый край го'чути'было.* 4. Те саме, що **ре'вати** 2. Див. ще **рыча́ти**.

РІНДЗА [рын'за], *ы, жс.* 1. *анат.* Шлунок молодого теляти, ягняти і под. або дитяти, поки воно плакається тільки молоком. *Не" пере'вер'тай д'і'тину, бо пере'вернеш у н'уй'рын'зу.* 2. *перен.* Висушений шлунок теляти, ягняти і под., частинки якого використовують для сквашування молока при виробництві сиру. *Без'рын'зы'кл'а'ганы' сыр не" в'чи'ниш.* Пор. рум. діал. *gînză* т.с.

РЫГ, *та, ч., с.г.* Луг. *На ры'тови'пoвно кыр'тин набор'тила бор'тиц'а.* Пор. угор. *gét* т.с.

РЫТЬ [рыт'], *ти, жс., анат.* Задня нога корови, коня. *Йди ут'кун'а, бо в'дарит'т'а'рым'ов.* ♦ **Ме'чати'рым'ов** – бити заднім копитом. *Соко'тис'а, бо вта'ко'рова'мече'рым'ов.*

РІЧАНЕ [рычан'е], *а, с.* Те саме, що **рыкане**. Пор. **рыча́ти**.

РЫЧА́ТИ, *рычу, рычеш (рычиш), рыче (рычит), недок.* Те саме, що **рыкати**.

РІБІЗЛІ [r'ibizl'i], *у, мн., бот.* Смородина червона, порічки (*Ribes rubrum*). Пор. угор. *gibizli* 'смородина'. Див. ще **тингирисий**.

РІГЛЯ [r'igl'a], *і, жс., буд.* Одна з двох горизонтальних рейок, до яких прибивають дошки паркану або штахети; ригель. Пор. угор. *igli*, нім. *Riegel* т.с.

РІДІТИ [r'idi'ti], *р'і'жу, р'ідиш, недок.* Робити рідкішим, проріджувати. *Йак'ме'чай'из'ийде, та й'до'го'треба'р'ідити.*

РІДКАШ [r'it'kash], *ша, ч., співчут.* Слабосильна людина, яка часто страждає проносом. *Р'і-т'каш – бо'р'ітко'какайе.*

РІДКАШКА [r'it'kashka], *ы, жс., співчут.* Жін. до **рідкаш**.

РІДКИЙ [r'it'kij], *а, е.* 1. Рідкий. *Р'ітка'сер'банка.* 2. Рідкісний. *Йура – в нас'р'іткый'гoс'ц'.*

РІЗАТИ [r'izati], *р'і'жу, р'іжеш, недок.* ♦ **Р'ізати в'зубы** – гніватися, виявляти невдоволення; скреготати зубами. *Куй'Ци'л'ови не"добре, та'р'іже в'зубы.*

РІЗЕН [r'izen], *зна, ч.* Нарізаний плоский кусок картоплі, яблука і под. *Ур'іж'ми'р'ізен'из'гру'ші, бо'дуже'лакумна.*

РІЗНИК [r'iznik], *а, ч.* Зменш. до **різен**.

РІЗЬКАТИ [r'is'kati], *айу, аш (айеш), недок.* Різати на дрібні частини. *Лванку, не" р'іс'кай'чи-стий'папiр'.*

РІНГЛОТА [r'ing'lota], *ы, жс., помолог.* Ренклод (сорт слив). *Р'інглоти – дуже смачні сливи.*

РІННИК [r'inn'nik], *ка, ч., зб.* Місце, де знаходиться гравій, галька, рінь. *На р'іннику росте вурбл'е.* Див. ще **рінніче**.

РІННИЧЕ [r'inn'iche], *а, с., зб.* Те саме, що **ріннік**.

РІНЬОВАТЫЙ [r'inn'ovatyj], *а, е.* Перемішаний з рінно. *Р'ін'овата зим'а.*

РІПА [r'ipa], *ы, жс.* 1. *бот.* Картопля (*Solanum tuberosum*). *Мы р'іны садіме много.* 2. *кул.* Страви з картоплі: **▲ р'іпа сербана** (**р'іпа сербати**) – картопляний суп; **р'іпа пудбивана** (**пудбита**) – картопляний суп, заправлений сметаною, молоком; **р'іпа рантована** – картопляний суп, заправлений засмажкою; **р'іпа смажена** – смажена картопля; **р'іпа печена** – печена картопля; **р'іпа м'ішена** – картопляне пюре.

РІПИЦЯ [r'ip'ic'a], *і, жс., бот.* 1. Суріпиця звичайна (*Barbarea vulgaris*). 2. Гірчиця польова (*Sinapis arvensis*). 3. Редька дика (*Raphanus raphanistrum*).

РІПКА [r'ip'ka], *ы, жс.* Зменш.-пестл. до **ріпа**. *Намеч котови мало р'іпки, най йіст.*

РІПЛЯНИК [r'ipl'an'nik], *а, ч., ірон.* Чоловік, який дуже любить їсти картопляні страви. *Тот р'іпл'аник буде й три раз на дин'йісти р'іны.*

РІПЛЯНИЧКА [r'ipl'an'nic'ka], *ы, жс., ірон.* Жін. до **ріпляник**.

РІПЛЯНИЙ [r'ipl'an'nyj], *а, е.* Картопляний. *Нын'і в нас р'іпл'аний дин'.*

РІПНИК [r'ip'nik], *ка, ч., с.з.* Ділянка землі, з якої вибрали врожай картоплі. *На р'іпникови зим'а росыт'часта.*

РІПЧАК [r'ip'chak], *ка, ч., бот.* Гірчиця польова (*Sinapis arvensis*).

РІХТОВАНЕ [r'ix'tovan'e], *а, с.* Лагодження, ремонт; підготовка чого-небудь. *Р'іхтован'е плуга до'оран'а.* Пор. **ріхтовати**.

РІХТОВАНИЙ [r'ix'tovanyj], *а, е.* Лагоджений, ремонтований; підготовлений. *На р'іхтований вус припарововали б'ірфы.*

РІХТОВАТИ [r'ix'tovati], *туйу, туйеш, недок.* Лагодити, ремонтувати; підготовляти. *Р'іхтуйу плуг, бо скоро треба буде врати.* Пор. нім. *richten* т.с.

РІХТОВАТИСЯ [r'ix'tovatis'a], *туйус'а, туйес'а, недок.* Готуватися. *Р'іхтуйус'а до'оран'а.*

РІХТУНОК [r'ix'tu'nok], *нку, ч.* Налагодження; підготовка. *Кончай уже свуй р'іхтунок.*

РІШКАША [r'ish'kasha], *і, жс.* 1. Рис (зерно). *Кушалам пачку р'ішкаші.* 2. Рисова каша. *Г'олуц'і з р'ішкаші.* Пор. угор. *riskása* т.с.

РОБЛОВАНЕ [rob'lovan'e], *а, с.* Розбій, грабіж. *Тоты бітанты жи'вут із роблован'а.* Пор. **робловати**.

РОБЛОВАТИ, *луйу, луйеш, недок.* Розбійничати, грабувати. *Робловати не" треба с'а д'бвго в'чити.* Пор. угор. *rabol* т.с.

РОБЛЇВ [rob'liv], *лова, ч.* Розбійник, грабіжник. *У роблова жал'у до чіл'адника не"йе – хут'кого пороблуйе.* Пор. угор. *rabló* т.с.

РОБОТЯЗЬ [rob'ot'az'('c')], *з'а, ч.* Трудяга. *Таких роб'от'аз'у, іак Олекса, треба иче" пуйс'кати.*

РОБУТНИЙ, *а, е.* Працьовитий, роботящий. *Ото рубутна жо'на.*

РОВГУСТ [rov'gust], *у, ч.* Клей для гуми. *Треба ми мало ровгусту зак'лійити душу на біціл'і.* Пор. угор. *ragasztó* 'клей'.

РОВІНЬ [rov'inv], *ровени, жс.* Рівне місце, рівнина. *Та вто вже та'кий стар'ый, ичо на ровени с'а иш'потат.*

РОВТА [rov'ta], *ы, жс.* Товпа, юрба; група. *На та'ниц'і прийшла нас ровта лігінчу'ку.* Пор. нім. *Rotte* т.с.

РОГЛИК, *а, ч., кул.* Те саме, що **кіфлик**.

РОГОТІН, *на, ч.* Мікротопонім, який називас поле на околиці села Сокиринця біля Тиси.

РОДАК, *ка, ч.* Родич. *Йура Фречкув ми род'ак.*

РОДАЧКА, *ы, жс.* Жін. до **родак**.

РОДІНА, *ы, жс.* Те саме, що **фамелія**. *У род'ин'і не"мос'а збірати.* *На св'ал'бі была вс'а наша род'ина.*

РОДИЧ, *а, ч.* Батько. *Шчо ти род'ич каже, вто майеш робити.*

РОДИЧИ, *у, мн.* Батьки (батько й мати стосовно своїх дітей). *Не" слухас'а с'вои'х род'ичу, тай майеш біду.* Див. ще **старшина**.

РОЖАТИ, *жайу, жайеш, недок., РОДИТИ*, *р'о'жу, р'одиш, док.* 1. Народжувати. *Родилам пер'шу д'ітину не"и'чч'асом.* 2. Давати урожай. *Зе"м'ла не" р'одит, аж не" пугну'йіш.*

РОЖДА, *ды, жс., рідк.* Те саме, що **ерж'а**. *Із'іла л'опату рож'да, бо н'іко нив не"робит.* Пор. угор. *rozsdá* т.с.

РОЖДАВЫЙ, *а, е, рідк.* Те саме, що **ерж'авый** 1.

РОЖДЕСТВО [Roz'd's'tvo], *ва, с.* Народження Христа (слово вживається в колядках). *Рож'д'ество т'воє, Христе Боже наш...* Пор. ст.сл. *рождество* т.с.

РОЖЕНИЙ, *а, е.* 1. Народжений. *Она р'ожена сорок чет'вертого з'ода.* 2. Вроджений, природний. *Петро майе р'ожений р'озум.*

РОЗ-, прэф., див. також **рос-**.

РОЗБАБРАНИЙ, *а, е.* Розпочатий і незавершений. *Ота робота лиш розбабрана, ко йі буде д'ор'обл'ати?* Див. ще **розсраїбаний**.

РОЗБАБРАТИ, *айу, аш (айеш), док.* Розпочати й не завершити яку-небудь роботу. *Розбабра-*

ла тай лішила рѣбѣту. Див. ще розба́братися, розсра́йбати.

РОЗБА́БРАТИСЯ [розбабратис'а], айус'а, ас'а:а (айес'а), *док.* Те саме, що розба́брати. Лиш розбабравамс'а ис тѣв рѣбѣтув. Див. ще розсра́йбати. Пор. ба́братися.

РОЗБЕТЕ́ГАТИСЯ [розбе'тегатис'а], айус'а, ас'а:а (айес'а), **РОЗБЕТЕГОВА́ТИСЯ** [розбетего'ватис'а], гуйус'а, гуйес'а:а, *док.* Розхворітисся. Розбе'тегавс'а йура на'дѣво. Пор. бете́гати.

РОЗБЕТЕГОВА́ТИСЯ *див.* розбете́гатися.

РОЗБЗІ́ТИСЯ [розбз'ітис'а], бз'ус'а, бзис'а:а, *док.* Те саме, що розвоня́тисся. Пор. бзі́ти.

РОЗБІ́РАНС [розбиран'е], а, с. 1. Роз'єднання на частини; розчленовування. Розбиран'е за'р'ізано вип'ра. 2. Те саме, що розді́ванє. Антонім оді́ванє. Пор. розбира́ти.

РОЗБИРА́ТИ, 'райу, 'бираш (райеш), *недок.*, **РОЗОБРА́ТИ**, 'беру, 'береш, *док.* 1. Розкладати, роз'єднувати на частини; розчленовувати. Розобрали ста'ру 'хыжу та 'чин'ат ну'ву. Не' кожз'ый та'зда бе'рес'а розобра'ти свин'а. 2. Те саме, що розді́вати. Розбе'ри д'ітину, бо 'тепло йу. Антонім оді́вати.

РОЗБИРА́ТИСЯ [розбиратис'а], 'райус'а, 'брас'а:а (райес'а), *недок.*, **РОЗОБРА́ТИСЯ** [розобратис'а], 'берус'а, 'берес'а:а, *док.* 1. Розбиратися в чому-небудь. 2. Роздятигися. Розби'райс'а та с'ідай ви'чир'ати.

РОЗБЫ́ДЗЕНЬИЙ [розбы'зєний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до розбы́дзнтися. Розбы'зєна д'ітина, те'лиц'а.

РОЗБЫ́ДЗИТИСЯ [розбы'зитис'а], з'ус'а, зис'а:а, *док.* 1. Розігратися, розбрикатися (про людей). 2. Те саме про тварин. Дуже с'а розбы'зило лошакѣ. Пор. бы́дзитися.

РОЗБЫ́ЗОВАНИЙ, а, е. Те саме, що збі́зований. Йі'їи сын та'кый став розбі'зований, шчо н'ікого с'а не' слухат.

РОЗБЫ́ЗОВА́ТИСЯ [розбіз'оватис'а], зуйус'а, зуйес'а:а, *док.* Те саме, що збі́зоватися. Твуй сын так розбіз'овавсѣ на н'а, шчо 'міры не' зна'є. Пор. бі́зоватися.

РОЗБИТАН'ОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до розбітан'говатися. Доста розбітан'гований ваш лі'гін', сус'іде, май імн'айте го в 'руки.

РОЗБИТАН'ОВА́ТИСЯ [розбітанго'ватис'а], гуйус'а, гуйес'а:а, *док.*, *зневаж.* Стати волоцюгою, ледарем, розбишакою. Мос'а 'дуже розбітан'говати, аж не'їе ку'му на т'а по'гивкати. Пор. бітан'говати.

РОЗБЫ́НДАНЬИЙ, а, е. Те саме, що розблы́цканий 1, 2. Ота 'д'івка 'дуже розблындана.

РОЗБЫ́НДАТИСЯ [розблындатис'а], айус'а, ас'а:а (айес'а), *док.* Те саме, що розблы́цкати-ся. Пор. блы́ндати.

РОЗБЫ́ЦКАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до розблы́цкати 1, 2. Розблы́цкани тил'а. Розблы́цкана жо'на. Див. ще розблы́нданий.

РОЗБЫ́ЦКАТИСЯ [розблыцкатис'а], айус'а, ас'а:а (айес'а), *док.* 1. Розпустуватися, почати брикати (про тварин). 2. *перен.*, *зневаж.* Захопитися розпусним життям. У 'молодості Полан'а с'а 'была 'дуже розблы́цкала. Див. ще розблы́ндатися. Пор. блы́цкати-ся.

РОЗБЫ́НДАНЬИЙ [розбл'онданий], а, е, *зневаж.* Дієприкм. пас. мин. ч. до розблы́ндати. Розбл'ондан'і Полан'ов по'вс'ѣ 'ому сѣлови 'моїї сло'ва.

РОЗБЫ́НДАТИ [розбл'ондати], айу, аш (айеш), *док.*, *зневаж.* Розбазікати про дрібниці. Она розбл'ондала по сѣлу про 'мене вс'є, шчо м'йуй роск'зала. Пор. блы́ндати.

РОЗБЫ́НДАТИСЯ [розбл'ондатис'а], айус'а, ас'а:а (айес'а), *док.*, *зневаж.* Розбазікатися про дрібниці. Нашчо с'а розбл'ондала при чужых 'л'уд'ох про та'ке? Пор. блы́ндати.

РОЗБОГА́ТИТИ [розбогат'іти], 'т'йу, 'т'йеш, *док.* Розбагатіти. За с'вѣіи 'руки розбогат'іти 'м'ашко. Пор. бога́тіти.

РОЗБОЛІ́ТИСЯ [рѣзбѣл'ітис'а], 'л'йус'а, 'л'йес'а:а, *док.* Надовго захворіти. Ш'чус'а Мигал' рѣзбѣл'іа. Пор. болі́ти.

РОЗБУ́БНАНИЙ [рузбубнаний], а, е. Поширений по селу (про вість). Ружбубнана нов'їна. Див. ще розблы́нданий, розтру́блений, розтру́мбетаний.

РОЗБУ́БНАТИ *див.* розбу́бновати.

РОЗБУ́БНАТИСЯ *див.* розбу́бноватися.

РОЗБУ́БНОВАТИ [рузбубновати], ну'у, ну'єш і **РОЗБУ́БНОВА́ТИ** [рузбубнововати], 'нѣву'у, 'нѣву'єш, *недок.*, **РОЗБУ́БНАТИ** [рузбубнати], айу, аш (айеш), *док.* Розносити вість по селу. Ружбубнѣву'єш по вс'ѣ 'ому сѣлови, шчо с'а зѣ мнѣв стало. Див. ще розбу́бноватися 2, розтру́біти, розтру́мбетати, убу́новати. Пор. бу́бнати.

РОЗБУ́БНОВАТИСЯ [рузбубноватис'а], ну'йус'а, ну'єс'а:а, *недок.*, **РОЗБУ́БНАТИСЯ** [руз'бубнатис'а], найус'а, найес'а:а, *док.* 1. Грати на бубні тривалий час. Шчо с'а так ружбубнав, ачин'на с'вал'бу с'а ладши? 2. *перен.* Те саме, що розбу́бновати. Шчо с'а так ружбубнала, май утихо'мир'с'а. Пор. бу́бнати.

РОЗБУ́БНОВА́ТИ *див.* розбу́бновати.

РОЗВА́ДИТИ, 'важу, 'вадиш, *док.* Зняти із зачеплення. Завадил'ас'а вѣрета на гвезд, розвад'йі. Пор. ва́дити.

РОЗВА́ДИТИСЯ [роз'вадитис'а], 'вадиц'а:а, *док.* Знятися із зачеплення. Са'ма с'а вѣрета з двозда не' розвадит, тре'ба йі розвадити. Пор. ва́дитися.

РОЗВАЛАНТИРЬОВА́ТИСЯ [розваланти-р'оватис'а], р'уйус'а, р'уйес'а; *док.* Тривалий час вештатися без діла. *Так с'а чулу'вік розвалантир'овав, треба го привести до по'ратку.* Пор. **валантирьювати**.

РОЗВЕ́ЗЕНИЙ, а, е. 1. Розвезений. 2. Розбешений, розпущений (переважно про дитину). *Ото дуже розвезена д'івочка.*

РОЗВЕ́ЛИЧЕНИЙ, а, е. Збільшений у розмірі. *Наша православна цир'ків доста читаво розвеличена.*

РОЗВЕ́ЛИЧИТИ *див.* **розвеличовати**.

РОЗВЕ́ЛИЧИТИСЯ *див.* **розвеличоватися**.

РОЗВЕ́ЛИЧОВАТИ, чу'ю, чу'єш, *недок.*, **РОЗВЕ́ЛИЧИТИ** [розвеличити], чу, чиш, *док.* Збільшувати в розмірі. *Туту цир'кув розвеличовали.*

РОЗВЕ́ЛИЧОВАТИСЯ [розвеличоватис'а], чу'єс'а, *недок.*, **РОЗВЕ́ЛИЧИТИСЯ** [розвеличитис'а], чиш'а; *док.* Збільшуватися в розмірі. *Нова цир'кув розвеличилас'а, йак її перечинили.*

РОЗВЕ́РЕЧИ [розверечи], ржу, ржеш, *док.* 1. Розкинути, розвісити. *Розвирз'ис'у верету на плут та май скоро'усохне.* 2. Розділити. *Розвелилам'мужи дун'ками зароблену за л'іто пше'ниці'у.* Пор. **веречи**.

РОЗВЕ́РЖЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин.ч. до **розверечи** 1, 2. *Розвержений під'р'овиц'.* *Розвиржин'і задар'г'р'оші.*

РОЗВЕ́СТИ, 'везу, 'везеш, *док.* 1. Розвезти. 2. Розбестити, розпустити (переважно про дитину). *Дуже с'те, кумо, розвезли с'во'ю дун'ку.*

РОЗВЕ́СТИСЯ [розвестис'а], 'везес'а, *док.* Розбеститися, розпуститися (переважно про дитину). *Н'іко'нашу дун'ку не'пестит, сама с'а розвезла.*

РОЗВ'ІТИСЯ [роз'витис'а], 'вийус'а, 'вийес'а; *док.* 1. Сильно й довго вити (про собак, вовків і под.). 2. Те саме, що **розсвинітися** 2. Пор. **в'гн**.

РОЗВ'ІТЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин.ч. до **розв'ітися** 2. *Тот д'іт'вак доста читаво розв'итий, тай'н'ікуму му розказати.*

РОЗВОЛО́ЧИЙ, во́л'чу, во́л'чиш, *док.* Розволочки. Пор. **волочій**. *Див.* ще **розсмычтити**, **розцубити**.

РОЗВОНЬОВА́ТИСЯ [розвон'оватис'а], н'уйус'а, н'уйес'а; *недок.*, **РОЗВОНЯ́ТИСЯ** [розвон'натис'а], н'айус'а, н'айес'а; *док.* Розпускати сморід. *Розвун'алос'а м'н'асо.* *Див.* ще **розб'ітися**.

РОЗВОНЯ́НИЙ [р'озвон'аний], а, е. Який став джерелом смороду. *Розвон'ану'мериу'н'ікуму зако'пати.*

РОЗВОНЯ́ТИСЯ *див.* **розвоньоватися**.

РОЗВУЗЛЕ́НИЙ [рузвузлений], а, е. Такий, що був зав'язаний багатьма вузлами і став розв'я-

заним. *Розвузлений чап'лув.* *Див.* ще **розшлійка-ний**, **розшлійкований**.

РОЗВУЗЛІ́ТИ *див.* **розвузльовати**.

РОЗВУЗЛІ́ТИСЯ *див.* **розвузльоватися**.

РОЗВУЗЛЬОВА́НЕ [рузвузл'ован'е], а, с. Розв'язування вузла, який був міцно зав'язаний. *Розвузл'ован'е м'отуза.* *Див.* ще **розшлійковане**. Пор. **розвузльовати**.

РОЗВУЗЛЬОВА́ТИ [рузвузл'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **РОЗВУЗЛІ́ТИ** [рузвузлити], л'у, лиш, *док.* Розв'язати вузол, який був міцно зав'язаний. *Розвузли ми'вузел на'міхови.* *Див.* ще **розшлійковати**. Пор. **вузліти**.

РОЗВУЗЛЬОВА́ТИСЯ [рузвузл'оватис'а], л'уйес'а, *недок.*, **РОЗВУЗЛІ́ТИСЯ** [рузвузлитис'а], лиш'а; *док.* Розв'язатися (про вузол, який розв'язався). *Розвузлили ми с'а чап'ловы.* Пор. **вузлітися**.

РОЗГАЛАМА́НИТИСЯ [розгала'манитис'а], н'ус'а, нис'а; *док.* Розкричатися, розгаласуватися. *Ба що с'а так су'с'ід розгаламанив?* *Див.* ще **розг'ойкатися**. Пор. **галаманити**.

РОЗГЫБА́ТИ, 'байу, 'гыбаш ('байеш), *недок.* Розгинати. *Розгыбай нуш та р'іш'соло'нину'п'єчи.*

РОЗГЫБА́ТИСЯ [розгыбатис'а], 'байус'а, 'гыбас'а ('байес'а); *недок.* Розгинатися. *Так им'із'ап, шчо'персти ми с'а не'розгыбайут.*

РОЗГЛО́ТИТИ *див.* **розгльочовати**.

РОЗГЛО́ТИТИСЯ *див.* **розгльочоватися**.

РОЗГЛ'О́ЧОВАТИ, л'б'чу, л'б'чуйеш, *недок.*, **РОЗГЛО́ТИТИ**, л'б'чу, 'тиш, *док.* Зменшувати людську чергу. *Добрий прода'виц' скоро розглотит'глоту.* Пор. **глотіти**.

РОЗГЛ'О́ЧОВА́ТИСЯ [розгльочоватис'а], л'б'чуйес'а, *недок.*, **РОЗГЛО́ТИТИСЯ** [розглотитис'а], 'тиш'а; *док.* Зменшуватися (про чергу людей). *Прийшла шче'вдна'ка'с'ір'ка, і'на'роц'а'скоро розглотив.* Пор. **глотітися**.

РОЗГ'О́ВКАТИСЯ [р'озг'овкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а); *док.* Розкричатися, голосно кличучи кого-небудь. *Шчо'с'а'розг'овкала, йа'т'а'й'так'чуйу.* Пор. **г'овкати**.

РОЗГ'О́ЙКАТИСЯ [р'озг'ойкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а); *док.* Розкричатися на кого-небудь. *Розг'ойкалас'а на'на'ку'ма, шчо'йа'уд'ниш'йаблок'на'р'вала.* *Див.* ще **розгаламанитися**, **розгулюкатися**, **розкр'явкатися**. Пор. **г'ойкати**.

РОЗГОЛЧЕ́НИЙ, а, е. Поширений, рознесений (про плітку, яку-небудь інформацію тощо). *Розгол'чена нов'іна.*

РОЗГОЛЧІ́ТИ, 'чу, 'чиш, *док.* Поширити, рознести плітку, інформацію і под. *Розголчили за'на, шчо'ли'шила'чулу'віка.*

РОЗГОРЯЧЕ́НИЙ [рузгур'ачений], а, е. Розгарячений.

РОЗГОРЯЧИТИСЯ [розгур'ачитис'а], 'чус'а, 'чис':а, *док.* Розгарячитися. Пор. **горячітися**.

РОЗГОСТИТИСЯ *див.* **розгощоватися**.

РОЗГОЩОВАТИСЯ [роз'гошчоватис'а], р'ошч'уус'а, р'ошч'уус'а, *недок.*, **РОЗГОСТИТИСЯ** [розгоститис'а], 'гошчус'а, 'гостис':а, *док.* Довго гоститися; загостюватися. *Так с'а кума розгостила, шчо забыла, аж думу йуї и'ти.*

РОЗГРАБИТИ *див.* **розграблявати**.

РОЗГРАБКАНЬЙ [розг'рапканьй], а, е. Розкиданий граблями (про сіно, отаву і под.). *Розг'рапкан'ї ваткы отавы.*

РОЗГРАБКАТИ *див.* **розграбковати**.

РОЗГРАБКОВАТИ [розг'рапковати], куйу, куйеш, *недок.*, **РОЗГРАБКАТИ** [розг'рапкати], айу, аш (айеш), *док.* Розкидувати граблями сіно, отаву і под. *Розг'рапкуют ваткы отавы, прївїялуїт травы.* Пор. **грабкати**.

РОЗГРАБЛЕНЬЙ, а, е. Розграбований. *Розг'раблений склат.*

РОЗГРАБЛЬОВАТИ [розг'рабл'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **РОЗГРАБИТИ**, бл'у, биш, *док.* Розграбувати. *Розг'рабили б'овт.* Пор. **грабити**.

РОЗГРУЖАТИ *див.* **розгруджовати**.

РОЗГРУЖАТИСЯ *див.* **розгруджоватися**.

РОЗГРУЖЕНЫЙ [розгрудж'уєний], а, е. Розвантажений. *Розгрудж'уєний вус.* Див. ще **розтєрьханий**. Пор. **груджений**.

РОЗГРУЖОВАНЕ [розг'руджован'е], а, с. *Таки доб'єг'ї міхы, шчо за'мучивимс'а із розг'руджован'ом их.* Пор. **розгруджовати**.

РОЗГРУЖОВАТИ [розг'руджовати], жуїу, жуїеш і **РОЗГРУЖАТИ** [розгрудж'вати], 'жайу, 'ружаш ('жайеш), *недок.*, **РОЗГРУЖИТИ** [розгруджити], 'ружу, 'ружиш, *док.* Розвантажувати. *Розгруджиш и'с'у ма'шину, та 'можеш и'ти.* Див. ще **розтєрьховати**. Пор. **груджити**.

РОЗГРУЖОВАТИСЯ [розг'руджоватис'а], жуїус'а, жуїес':а і **РОЗГРУЖАТИСЯ** [розгрудж'атис'а], 'жайус'а, 'ружас':а ('жайес':а), *недок.*, **РОЗГРУЖИТИСЯ** [розгруджитис'а], 'ружус'а, 'ружис':а, *док.* Розвантажитися. *Розгрудж'иц':а та йд'ит ви'чир'ати.* Пор. **груджитися**.

РОЗГРУЖИТИ *див.* **розгруджовати**.

РОЗГРУЖИТИСЯ *див.* **розгруджоватися**.

РОЗГАЗДІЛЬЙ [розгазд'і'льй], а, е. Розбагатілий. *Розгазд'і'льй сус'їт.*

РОЗГАЗДІТИ [розгазд'і'ти], 'д'їйу, 'д'їйеш, *док.* Розбагатіти. *Муй кум 'доста 'читаво розгазд'їв.* Див. ще **розгаздїтися**. Пор. **газдїти**.

РОЗГАЗДІТИСЯ [розгазд'і'тис'а], 'д'їйус'а, 'д'їйес':а, *док.* Те саме, що **розгаздїти**.

РОЗГАЗДОВАТИСЯ [розгаздо'ватис'а], 'дуйус'а, 'дуйес':а, *док.* Поллюбити господарювати, роз-

ширити власне господарство. *Розгаздо'вавс'а сус'їд муй.* Пор. **газдовати**.

РОЗГОМБАНЬЙ, а, е. Розстебнутий. *Розг'омбана со'рочка.* Див. ще **розкапчаний**, **розшпунканий**, **розшунканий**.

РОЗГОМБАТИ *див.* **розг'омбвати**.

РОЗГОМБАТИСЯ *див.* **розг'омбватися**.

РОЗГОМБОВАНЕ [розг'омбован'е], а, с. Розстебнання. *Уд розг'омбован'а на студени д'їт'вак с'а прус'тужуйе.* Див. ще **розкапчоване**, **розшпунковане**, **розшунковане**. Пор. **розг'омбватися**.

РОЗГОМБОВАТИ, 'гомбуйу, 'гомбуйеш, *недок.*, **РОЗГОМБАТИ**, 'байу, 'гомбаш ('байеш), *док.* Розстебнути. *Розг'омбуйу д'їт'вакови вуйошик, бо 'душно му.* Див. ще **розкапчати**, **розшпункати**, **розшункати**. Пор. **гомбати**.

РОЗГОМБОВАТИСЯ [розг'омбоватис'а], 'гомбуйус'а, 'гомбуйес':а, *недок.*, **РОЗГОМБАТИСЯ** [розг'омбатис'а], 'байус'а, 'гомбас':а ('байес':а), *док.* Розстебнутися. *Аш ти 'душно, та розг'омбайс'а.* Пор. **гомбатися**.

РОЗГРІНДЖЕНЫЙ [розг'рын'женый], а, е. Розтрощений, розчавлений, розкришений. *Розг'рын'жена парад'иц'а.* Див. ще **роздрудж'уканий**.

РОЗГРІНДЖИТИ *див.* **розг'рынджовати**.

РОЗГРІНДЖИТИСЯ *див.* **розг'рынджоватися**.

РОЗГРІНДЖОВАТИ [розг'рын'жовати], 'жуйу, 'жуйеш, *недок.*, **РОЗГРІНДЖИТИ** [розг'рын'жити], 'жу, 'жиш, *док.* Розтрощити, розчавити, розкришити. *Таку с'ї'файну 'друшу розг'рын'жив н'д'гов.* Див. ще **роздрудж'укати**. Пор. **грынджити**.

РОЗГРІНДЖОВАТИСЯ [розг'рын'жоватис'а], 'жуйес'а, *недок.*, **РОЗГРІНДЖИТИСЯ** [розг'рын'житис'а], 'жиц':а, *док.* Розтрощитися, розчавитися, розкришитися. *Рог'рын'жилас'а слива.* Див. ще **роздрудж'укатися**. Пор. **грынджитися**.

РОЗДАРИТИ *див.* **розд'арьовати**.

РОЗДАРЬОВАТИ [роздар'оваги], р'уйу, р'уйеш, *недок.*, **РОЗДАРИТИ**, 'р'у, 'риш, *док.* Роздаровувати. *Розд'арилам 'д'їт'ом пар'ны.* Пор. **дарити**.

РОЗДЕРІГУРНЯ [розди'ригурн'а], ати, с., *зневаж.* Те саме, що **бєвкош**. *Муй унук та'ке розди'ригурн'а, шчо рот му с'а не' за'пират, 'вічно ре'ве.* «*Иак ти ймн'а?*» – «*Розди'ригурн'а*» (жарт).

РОЗДЖАВІТИ *див.* **розджавльовати**.

РОЗДЖАВІТИСЯ *див.* **розджавльоватися**.

РОЗДЖАВЛЕНЬЙ [рожд'жав'лений], а, е. Роздавлений так, щоб сік появився (про що-небудь соковите). *Рожд'жав'лин'ї 'їягоды.* Див. ще **рождеміганий**, **рождемерений**.

РОЗДЖАВЛЬОВАТИ [рожд'жавл'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **РОЗДЖАВІТИ** [рожд'жав'ити], 'жавл'у, 'жавиш, *док.* Роздавити що-небудь соковите так, щоб сік появився. *Млин'ц'ом рожд'жавл'уйут*

стручки *грезну*, *вбы май скоро кыс на вино*. Див. ще **розжемігати**, **розжеміджити**, **розжемірьювати**. Пор. **джавіти**.

РОЗДЖАВЛЬОВАТИСЯ [рож'жавл'оватис'а], л'уйес'а, *недок.*, **РОЗДЖАВІТИСЯ** [рож'жавитис'а], *виц'а*, *док.* Роздавитися так, щоб сік появився (про що-небудь соковите). *Рож'жавилис'а 'файно сливы на 'леккар*. Див. ще **розжемігатися**, **розжеміджитися**. Пор. **джавітися**.

РОЗДЖЕМЕРЁНИЙ [рож'жемереный], а, е. Те саме, що **розжавлений**.

РОЗДЖЕМЕРІТИ *див.* **розжемірьювати**.

РОЗДЖЕМЕРІТИСЯ *див.* **розжемірьюватися**.

РОЗДЖЕМІГАНІЙ [рож'жемиганий], а, е. Те саме, що **розжавлений**.

РОЗДЖЕМІГАТИ [рож'жемигати], айу, гаш (айеш), *док.* Те саме, що **розжавіти**. Пор. **джемігати**.

РОЗДЖЕМІДЖИТИ *див.* **розжеміджовати**.

РОЗДЖЕМІДЖОВАТИ [рож'жемижовати], ж'уйу, ж'уйеш, *недок.*, **РОЗДЖЕМІДЖИТИ** [рож'жемижити], ж'уй, ж'иш, *док.* Те саме, **розджавльовати**. Пор. **джеміджити**.

РОЗДЖЕМІРЬОВАТИ [рож'жемир'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.*, **РОЗДЖЕМЕРІТИ** [рож'жемерити], ж'имир'у, ж'емериш, *док.* Те саме, що **розджавльовати**. Пор. **джемеріти**.

РОЗДЖЕМІРЬОВАТИСЯ [рож'жемир'оватис'а], р'уйес'а, *недок.*, **РОЗДЖЕМЕРІТИСЯ** [рож'жемеритис'а], *мириц'а*, *док.* Те саме, що **розджавльоватися**. Пор. **джемерітися**.

РОЗДЖЯВИТИ *див.* **роздзявльовати**.

РОЗДЖЯВИТИСЯ *див.* **роздзявльоватися**.

РОЗДЖЯВКАТИСЯ *див.* **роздзявковатися**.

РОЗДЖЯВКОВАТИСЯ [роз'ж'авковатис'а], куйус'а, куйес'а, *недок.*, **РОЗДЖЯВКАТИСЯ** [роз'ж'авкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **рознысканьоватися**. Пор. **дзявкати**.

РОЗДЖЯВЛЕНИЙ [роз'ж'авлений], а, е. З розкритим ротом, роззявлений. *Вічно роз'ж'авлена Мдр'іка*.

РОЗДЖЯВЛЬОВАТИ [роз'ж'авл'овати], л'уйу, л'уйеш і **РОЗДЖЯВЛЯТИ** [роз'ж'авл'ати], л'айу, л'авл'аш (л'айеш), *недок.*, **РОЗДЖЯВИТИ** [роз'ж'авити], л'авл'у, л'авиш, *док.* Розкривати, роззявляти рота (пашу і под.). *Роз'ж'аврот, най по'никайу, шчо т'а болит*. ♦ **Роз'ж'авл'ати** (роз'ж'авл'овати, роз'ж'авити) *нысок*, *вульт*. – пасекувати. *Не' роз'ж'авл'ай на н'а 'нысок: иа ти н'іч не' вин'а*.

РОЗДЖЯВЛЬОВАТИСЯ [роз'ж'авл'оватис'а], л'уйус'а, л'уйес'а і **РОЗДЖЯВЛЯТИСЯ** [роз'ж'авл'атис'а], л'айус'а, л'авл'ас'а (л'айес'а), *недок.*, **РОЗДЖЯВИТИСЯ** [роз'ж'авитис'а], вл'ус'а, вис'а,

док. 1. Роззявлятися. 2. зневаж. Задивлятися. *Не' роз'ж'авл'айс'а на 'біл'і вороны, ай под' май скоро*. 3. *вульт*. Те саме, що **рознысканитися**. *Так с'а на н'а роз'ж'авиш, шчо 'вуха м заты'кала, вбы го не' 'чути*.

РОЗДЖЯВЛЯТИ *див.* **роздзявльовати**.

РОЗДЖЯВЛЯТИСЯ *див.* **роздзявльоватися**.

РОЗДЖЯПАТИСЯ *див.* **роздзяповатися**.

РОЗДЖЯПОВАТИСЯ [роз'ж'аповатис'а], пуйус'а, пуйес'а, *недок.*, **РОЗДЖЯПАТИСЯ** [роз'ж'апатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **рознысканьоватися**. Пор. **дзяпати**.

РОЗДИВІТИ, *дивл'у*, *дивиш*, *док.* Оглянути. *Мы вту 'д'іву'добре розди'вили*. Див. ще **розныкати**. Пор. **дивіти**.

РОЗДИВЛЕНИЙ, а, е. Оглянутий. *Роздивлена 'хыжа*. Див. ще **розныканый**.

РОЗДІВЛЬОВАНЕ [роз'дивл'ован'е], а, с. Розглядання. *Роз'дивл'ован'е с'ведера*.

РОЗДІВАНЕ [руз'д'иван'е], а, с. Роздягання. *Роз'д'иван'е д'ітины*. Див. ще **розбіране**, **розоблечене**. Пор. **роздівати**.

РОЗДІВАТИ [руз'д'івати], вайу, д'іваш (вайеш), *недок.*, **РОЗДІТИ** [руз'д'іти], д'іну, д'інеш, *док.* Роздягати. *Роз'д'ін' д'ітину, бо 'тепло йу*. Див. ще **розбірати**, **розоблечати**.

РОЗДІВАТИСЯ [руз'д'іватис'а], вайус'а, д'івас'а (вайес'а), *недок.*, **РОЗДІТИСЯ** [руз'д'ітис'а], д'інус'а, д'інес'а, *док.* Роздягатися. *Заки с'а йа роз'д'івав, жо'на розклала вгн'а*. Див. ще **розбіратися**, **розоблечатися**.

РОЗДІТИ *див.* **роздівати**.

РОЗДІТИСЯ *див.* **роздіватися**.

РОЗДІТИЙ [руз'д'ітый], а, е. Роздягнений. *Роз'д'іта д'ітина*. Див. ще **розоблечений**, **розобраний** 3, **розобратый** 3. Антонім **одітый**.

РОЗДОЖДЖІТИСЯ [роздож'житис'а], ж'иц'а, *док.* Задощити. *Ба ци над'б'ого с'а роздож'жило?* Пор. **дожджити**.

РОЗДРІЛЯТИ [роздрыл'ати], айу, аш (айеш), *недок.* Розкидати. *Ко роздрыл'ав кыма'кы по дво'рови?* Див. ще **роздруляти**.

РОЗДРУЛЯТИ [руздрул'ати], л'айу, л'рул'аш (л'айеш), *док.* Те саме, що **дрюляти**.

РОЗДРҰЦКАНИЙ [руздруцканий], а, е. Те саме, що **розгрынджений**.

РОЗДРҰЦКАТИ [руздруцкати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **розгрынджити**. Пор. **друцкати**.

РОЗДРҰЦКАТИСЯ [роздруцкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **розгрынджитися**. Пор. **друцкатися**.

РОЗДУВАТИ [руздувати], вайу, дуваш (вайеш), *недок.*, **РОЗДУТИ** [руздути], дуйу, дуйеш, *док.* 1. Роздувати. 2. дуват, *недок.*; дуйе, *док.* Опухати. *Роздуло йу' ногу, бо вкусив и'и 'шириш'*.

РОЗДУТИ *див. роздувати.*

РОЗДУТИЙ [роздутьий], а, е. 1. Роздутый. 2. *перен.* Опухлий. *Роздута в н'а'вищ'а, бо зуб н'а болит.*

РОЗВІДАНИЙ [руз'віданий], а, е. Розпитаний. *Руз'відана жінка впувіла ми вс'е, шчо знала про м'ойого род'ака.*

РОЗВІДАТИ *див. розвідовати.*

РОЗВІДАТИСЯ *див. розвідоватися.*

РОЗВІДОВАНЄ [руз'відован'є], а, с. Розпитування. *Руз'відан'є про того чулувіка н'іч не' дало.* Пор. **розвідовати.**

РОЗВІДОВАТИ [руз'відовати], дуйу, дуйеш і **РОЗВІДОВОВАТИ** [руз'відововати], 'двуйу, 'двуйеш, *недок.*, **РОЗВІДАТИ** [руз'відати], айу, аш (айеш), *док.* Розпитувати. *Руз'відовує йфкы-йіс' від'іц'кый чулувік, у кого бы мош кдрову купити.* Пор. **звідати.**

РОЗВІДОВАТИСЯ [руз'відоватис'а], дуйус'а, дуйес'а і **РОЗВІДОВОВАТИСЯ** [руз'відововатис'а], 'двуйус'а, 'двуйес'а, *недок.*, **РОЗВІДАТИСЯ** [руз'відатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Розпитуватися. *Руз'відаламс'а, де живе Мар'ишчук, тай найц'лам го.* Пор. **звідатися.**

РОЗЗИРАТИ *див. роззірвати.*

РОЗЗИРАТИСЯ *див. роззірватися.*

РОЗІРОВАТИ [роз'іровати], руйу, руйеш і **РОЗІРАТИ** [роз'ірати], райу, зираш (райеш), *недок.* Роздивляти. *Йулина довго розірала потоптан'і гр'аткы.*

РОЗІРОВАТИСЯ [роз'іроватис'а], руйус'а, руйес'а, **РОЗІРАТИСЯ** [роз'іратис'а], райус'а, зирас'а (райес'а), *недок.* Роздивлятися. *Шчо розіруєс'а на чуже добро?*

РОЗІВАТИСЯ [руз'іватис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Почати часто позіхати. *Руз'іваламс'а, бо хочу спати.* Пор. **зівати.**

РОЗИГРАТИСЯ [розигратис'а], райус'а, играс'а (райес'а), *док.* Розтанцюватися. *Так им с'а розиграла, шчо не' зналам, доки доста.* Пор. **играти.**

РОЗЫЙТИСЯ [розыйтис'а], 'зыйдус'а, 'зыйдес'а, *док.* Розійтися.

РОЗКАЗ [розказ(с)], зу, ч. Наказ, розпорядження. *Дусталам ут чулувіка 'розказ засадити йс'у ниву р'інув.* Дали ми 'малка 'розкас'поночи не' ходити, ай сід'іти дома. ♦ **Да'вати (дати) 'роскас (розказ)** – наказувати. *Йа му'дала 'розказ вту рбботу зрббити за дин'.*

РОЗКАЗАТИ *див. розказувати*¹.

РОЗКАЗАТИ² *див. розказувати*².

РОЗКАЗКОВАТИСЯ [роскасکو'ватис'а], 'куйус'а, 'куйес'а, *док.* Розговоритися; забалакатися. *Так с'а роскасковала, шчо й за рбботу за'была.* Див. ще **розприказуватися.** Пор. **казкувати.**

РОЗКАЗОВАТИ¹ [рос'казовати], зуйу, зуйеш, *недок.*, **РОЗКАЗАТИ**¹ [роска'зати], 'кажу, 'кажеш, *док.* Розповідати. *Довго ми розказовала про себе.*

РОЗКАЗОВАТИ² [рос'казовати], зуйу, зуйеш, *недок.*, **РОЗКАЗАТИ**² [роска'зати], 'кажу, 'кажеш, *док.* 1. Розпоряджатися, командувати. *Горе т'уму дворови, де корова розказує вол'ови.* 2. Забороняти. *Учин'у, йак хочу, та най ми кбс'розкаже.*

РОЗКАПЧАНИЙ [роскапчаний], а, е. 1. Те саме, що **розгомбаний**. *Роскапчаний с'ведер.* 2. Роз'єднаний. *Роскапчаний ланц.*

РОЗКАПЧАТИ *див. розкапчувати.*

РОЗКАПЧАТИСЯ *див. розкапчуватися.*

РОЗКАПЧОВАНЄ [роскапчован'є], а, с. Те саме, що **розгомбованє.**

РОЗКАПЧОВАТИ [роскапчовати], чуйу, чуйеш, *недок.*, **РОЗКАПЧАТИ** [роскапчати], 'чайу, 'капчаш (чайеш), *док.* 1. Те саме, що **розгомбати**. 2. Роз'єднати. *Роскапчай ланц на 'вбз'і.* Пор. **капчати.**

РОЗКАПЧОВАТИСЯ [роскапчоватис'а], чуйус'а, чуйес'а, *недок.*, **РОЗКАПЧАТИ** [роскапчатис'а], 'чайус'а, 'капчас'а (чайес'а), *док.* 1. Те саме, що **розгомбатися**. *Роскапчавс'а в т'а'реклик.* 2. Роз'єднатися. *Роскапчавс'а ланц.* Пор. **капчатися.**

РОЗКВИЧАТИСЯ [роскви'чатис'а], 'чиц'а, *док.* Розкувікатися. *Розкви'чалос'а п'ц'атко, йак им го в'з'ала в'рукы.* Пор. **квичати.**

РОЗКЫВАНИЙ [роскываний], а, е. Розхитаний; розруханий. *Роскываний зуб, 'агош.* Див. ще **розхліпаний, розл'юваний.**

РОЗКЫВАТИ [роскывати], айу, аш (айеш), *док.* Розхитати; розрухати. *Роскывавим 'агош.* Див. ще **розхліпати, розл'югати, розл'ювати.** Пор. **кывати.**

РОЗКЫВАТИСЯ [роскыватис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Розхитатися; розрухатися. *'Мало с'а вже май роскывала 'моя нога, бо вчора нив не' муг им кынути.* Див. ще **розхліпатися, розл'югатися, розл'юватися.** Пор. **кыватися.**

РОЗКЫХАТИСЯ [роскыхатиса], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **розчыхатися.** Пор. **кыхати.**

РОЗКІВКАТИСЯ [роск'івкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Розкритатися писклявим голосом. *Роск'івкалас'а на н'а Йулина із-за н'ічого.* Пор. **ківкати.**

РОЗКЛАД [розклад(т)], у, ч. Сухий матеріал для розпалу вогню. *Гду за тр'іскалми на 'росклад.*

РОЗКЛАДАТИ *див. розкладовати.*

РОЗКЛАДОВАТИ [роск'ладовати], дуйу, дуйеш і **РОЗКЛАДАТИ** [роск'ладати], 'дайу, 'ладаш (дайеш), *недок.*, **РОЗКЛАСТИ** [роск'ласти], 'ладу,

ладеш, *док.* 1. Розкладувати. 2. Розпалювати вогонь. *Принеси трісок та розклади вогні.*

РОЗКЛАСТИ *див.* **розкладувати.**

РОЗКЛЕБАНЕНИЙ [росклебанений], а, е. Розкладений частинами, розкиданий. *Розклебанена їд'їш.*

РОЗКЛЕБАНИТИ *див.* **розклебанювати.**

РОЗКЛЕБАНИТИСЯ *див.* **розклебанюватися.**

РОЗКЛЕБАНЮВАТИ [росклебан'овати], н'уйу, н'уйеш, *недок.*, **РОЗКЛЕБАНИТИ** [росклебанити], н'у, ниш, *док.* Розкладати, розкидати. *Що с' розклебанила горишки ну вс'їй хыжи?*

РОЗКЛЕБАНЮВАТИСЯ [росклебан'оватис'я], н'уйуса, н'уйес'я, *недок.*, **РОЗКЛЕБАНИТИСЯ** [росклебанитис'я], н'ус'я, нис'я, *док.* Розкластися, порозкидувати свої речі. *Розклебанилас'я циганка из своїыми тайстрами.*

РОЗКЛЬОБАЧИТИСЯ [роскл'обачитис'я], чиц'я, *док.* Розлучитися, роз'єднатися після паруння (про тварин, переважно собак). *Бы'вайе, ичо псы їд'во с'я не' їм'ожут роскл'обачити.*

РОЗКЇВТАТИСЯ [рѳскѳвтатис'я], айус'я, ас'я (айес'я), *док.* Почати стукати. *Ба ко там рѳскѳв'тас'я? Пор. кѳвтати.*

РОЗКОДКОДАКАТИ [роскоткодакати], айу, аш (айеш), *док.*, *зневаж.* Рознести яку-небудь вість, переважно плітку. *Їу'лина роскоткодакала по с'єлу, ичо їа їїї чулу'їка ї'убл'ї.* Пор. **кодкодакати.**

РОЗКОДКОДАКАТИСЯ [роскоткодакатис'я], айус'я, ас'я (айес'я), *док.* 1. Розкудкудакатися (про курку). 2. *перен.*, *зневаж.* Розбазікатися, почати пліткувати. *Полан'я так с'я роскоткодакала, ичо не' мож її 'было їслухати.* Пор. **кодкодакати.**

РОЗКОЛІБИНА [рускѳл'їбіна], ы, ж. Тріщина в дереві. *У їде'ре'ві їможє 'быти така рускѳл'їбіна, ичо перст у н'ї їзайде.*

РОЗКОЛІБИНКА [рускѳл'їбинка], ы, ж. Зменш. до **розколібіна.**

РОЗКОЛОМПОНИТИСЯ [рѳскѳлѳмпун'їтис'я], н'ус'я, нис'я, *док.* Почати гриміти в посуді. *Рѳскѳлѳмпун'їлас'я в'горшках.* Пор. **коломпоніти.**

РОЗКОХАНИЙ [роскоханий], а, е. Вгодований, відгодований. *Розкохана д'їтина (сви'н'я).*

РОЗКОХАТИ *див.* **розкоховати.**

РОЗКОХАТИСЯ *див.* **розкоховатися.**

РОЗКОХОВАТИ [роскоховати], кѳхуйу, кѳхуйеш, *недок.*, **РОЗКОХАТИ** [роскохати], хайу, кохаш (хайеш), *док.* Розгодовувати. *Так ис'я роскохала с'воего чулу'їка, ичо ни' бїрує ходити.* Пор. **кохати.**

РОЗКОХОВАТИСЯ [роскоховатис'я], кѳхуйус'я, кѳхуйес'я, *недок.*, **РОЗКОХАТИСЯ** [рос-

кохатис'я], хайус'я, кохас'я (хайес'я), *док.* Розгодовувати себе. *їЧитаво с'я роскохала вта жѳна.* Пор. **кохатися.**

РОЗКРІНДАТИСЯ [роск'риндатис'я], айус'я, ас'я (айес'я), *док.* Розплакатися на тривалий час (переважно про капризну дитину). *Що с'я розк'риндав, Цил'ку? Пор. к'риндати.*

РОЗКРІЯКАТИСЯ [роск'р'якатис'я], айус'я, ас'я (айес'я), *док.* Те саме, що **розгалам'анитися.** Пор. **кріякати.**

РОЗКУГЇКАТИСЯ [руску'гукатис'я], айус'я, ас'я (айес'я), *док.* Почати сильно, часто й довго кашляти. *Щус'я ты руску'гукавс'я.* Пор. **куг'їкати.**

РОЗКУРАЖИТИСЯ [руску'ражитис'я], жус'я, жис'я, *док.* Протверезіти (після сп'яніння). *їМало м пос'нав тай руску'раживс'я.* Пор. **кур'їжитися.**

РОЗКУРВАРИТИСЯ [рускур'варитис'я], р'ус'я, рис'я, *док.* Почати постійно вести розпусне життя. *Роскур'варивс'я їйї чулу'їк, ичо не' їнає жѳна, ичо їд'їяти.* Пор. **кур'їарити.**

РОЗКУРІЦМАТИСЯ [руску'р'їцматис'я], айус'я, ас'я (айес'я), *док.* Розворушитися, прокинутися від сну. *Лиш не'давно м устала та вже м с'я їмало рускур'їцмала.* Пор. **кур'їцматися.**

РОЗКУХАРИТИСЯ [рускухаритис'я], р'уса, рис'я, *док.* Увійти в смак кухарської справи, полюбити її. *їМоя дун'їка рускухарилас'я по свал'їбах.* Пор. **кухарити.**

РОЗЛІЧАТИ, чайу, личаш (чайеш), *недок.*, **РОЗЛІЧИТИ**, чу, чиш, *док.* Розрізняти. *їД'їдо вже такий стар'їй, ичо не' розлїчат (чайє) вс'їх с'воїх їнуку.*

РОЗЛІЧИТИ *див.* **розличати.**

РОЗЛІГАНІЙ, а, е. Те саме, що **лїгавий.**

РОЗЛІГАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Розкріпити; розрегулювати; розхитати. *Не' розлїгуй їдранца, бо їпаде плут.* Пор. **лїгати.**

РОЗЛІГАТИСЯ [розлїгатис'я], айес'я, *док.* Розкріпитися; розрегулюватися; розхитатися. *Розлїгалас'я на їбїцїл'їх 'корман', т'реба її пун'їаг'їнути.* Пор. **лїгатися.**

РОЗЛЫНГАРЬОВАТИСЯ *див.* **розлынгарьоватися.**

РОЗЛЫНГАРЬОВАНИЙ [розлынгар'ований], а, е. Те саме, що **розлодарьовний.**

РОЗЛЫНГАРЬОВАТИСЯ [розлынгар'оватис'я], р'уйус'я, р'уйес'я і **РОЗЛЫНГАРИТИСЯ** [розлынгаритис'я], р'ус'я, рис'я, *док.* Те саме, що **розлодарьоватися.** *Розлынгар'оватис'я їдуже їлехко, май ї'ташко с'я в'з'ати в'руку.* Пор. **лынгарьовати.**

РОЗЛІВІТИСЯ [рѳл'ївитис'я], вл'ус'я, в'ис'я, *док.* Розслабитися. *їЩус'я ты с'я, чулу'їче, рѳл'ївив, ичо не'їє с'я т'я рѳботы.* Пор. **лївіти.**

РОЗЛІГÁТИСЯ [rɔzl'igatis'a], 'гайус'а, 'л'ігас'а (гайес'а), *недок.*, **РОЗЛЯЧІСЯ** [rɔzl'a'chis'a], 'л'ажус'а, 'л'ажес'а, *док.* Розлягатися. Пор. **лігáти**.

РОЗЛÓВГАНЬ [rɔzl'ovganyj], а, е. Те саме, що **розкы́ваний**. *Рóзл'овганий стулиц'.*

РОЗЛÓВГАТИ *див.* **розл'овговати**.

РОЗЛÓВГАТИСЯ *див.* **розл'овговатися**.

РОЗЛОВГÓВАНЬ [rɔzl'ovgovanyj], а, е. Те саме, що **розлодарьований**.

РОЗЛÓВГОВАТИ [rɔzl'ovgovati], гу́йу, гу́йеш, *недок.*, **РОЗЛÓВГАТИ** [rɔzl'ovgati], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **розкы́вати**. *Рóзл'овгалис те вс'і стул'ц'і*. Пор. **л'овгати**.

РОЗЛÓВГОВАТИСЯ [rɔzl'ovgovatis'a], гу́йес'а, *недок.*, **РОЗЛÓВГАТИСЯ** [rɔzl'ovgatis'a], ац'а (айес'а), *док.* Те саме, що **розкы́ватися**. *Треба стул поправити, бо рóзл'овгавс'а*. Пор. **л'овгатися**.

РОЗЛОВГОВА́ТИСЯ [rɔzl'ovgovat'is'a], 'гу́йус'а, 'гу́йес'а, *док.* Те саме, що **розлодарьова́тися**. Пор. **ловгова́ти**.

РОЗЛОДАРЬÓВАНЬ [розлодар'ованыj], а, е. Розледащилий. *На'тул'ко тот ліг'нишче розлодар'ованыj, шчо н'іч не" хоче р'обити*. *Див.* ще **розлынгарьований**, **розловг'ований**, **розплунгур'ований**.

РОЗЛОДАРЬОВА́ТИСЯ [розлодар'ovatis'a], 'р'у́йус'а, 'р'у́йес'а, *док.* Розледащити. *Так с'а розлодар'овав сын, шчо н'іч не" хоче р'обити*. *Див.* ще **розлынгáртися**, **розлынгарьова́тися**, **розл'овговатися**, **розплунгурова́тися**. Пор. **лодарьова́ти**.

РОЗЛОПОНІ́ТИСЯ [rɔzlupun'itis'a], 'н'ус'а, 'нис'а, *док.* Розбазікатися. *Рузлупун'ілас'а, не"бо-го, й про та'ке, шчо мож'было й н'омовчати*. *Див.* ще **розлопотáтися**. Пор. **лопоні́ти**.

РОЗЛОПОТÁТИСЯ [розлопот'atis'a], л'оп'чус'а, л'опчес'а, *док.* Те саме, що **розлононі́тися**. Пор. **лопотáти**.

РОЗЛУ́КА [рузлука], ы, ж. 1. Розлука. 2. Різниця. *Не"йе рузлуки ме"жи тым і сим полотном*.

РОЗЛУ́ЧНЬ [рузлучный], а, е. Членороздільний (про мовлення); виразний, зрозумілий; чіткий, розбірливий. *Говори рузлучным йязыком*. Антонім **нерозлучный**.

РОЗЛУ́ЧНО[рузлучно]. Присл. до **розлучный**. *Пиши рузлучно, вбы м за т'об'ов годна прочитати*. *Говори рузлучно, бо не" руз'уміу т'а*. Антонім **нерозлучно**.

РОЗЛÓПКАНЬ [розл'опканыj], а, е. Розхлюпаний. *Розл'опкана по подлашкови вода*.

РОЗЛÓПКАТИ *див.* **розл'опковати**.

РОЗЛÓПКАТИСЯ *див.* **розл'опковатися**.

РОЗЛÓПКОВАТИ [rɔzl'opkovati], куйу, куйеш, *недок.* **РОЗЛÓПКАТИ** [розл'опкати],

айу, аш (айеш), *док.* Розхлюпувати. *Так не"си канту з молоком, абы с'го не" розл'опкала*. Пор. **л'опкати**.

РОЗЛÓПКОВАТИСЯ[rɔzl'opkovatis'a], р'бл'опку́йес'а, *недок.*, **РОЗЛÓПКАТИСЯ**[rɔzl'opkatis'a], ац'а (айес'а), *док.* Розхлюпуватися. *Соко'ти, бо р'бл'опку́йес'а в т'а йіда*. Пор. **л'обикатися**.

РОЗЛЯЧІ́СЯ *див.* **розлігáтися**.

РОЗМАДЯРИЗЛОВА́ТИСЯ [розмад'аризлов'atis'a], 'луйус'а, 'луйес'а, *док.* Перейти на угорську мову. *Уже с'а Йура розмад'аризлов'ав*. Пор. **мадьяризлова́ти**.

РОЗМАЛАТЛÓВАНЬ, а, е. Який розгулявся (переважно сп'янілий). *Розмалат'лована, жо'на хот'іла з ус'іма й'рати*.

РОЗМАЛАТЛОВА́ТИСЯ [розмалатло'vatis'a], 'луйус'а, 'луйес'а, *док.* Розгулятися (переважно в стані сп'яніння). *Розмалат'ловаламс'а на с'вал'бі доста'читаво*. Пор. **малатлова́ти**.

РОЗМЕРЕКО́НІТИСЯ [розмирику'n'itis'a], 'н'і́йес'а, *док.* Почати дуже мерехтити. *Розмирику'н'ілас'а лампа, майже, в н'уй'нафты'мало*. Пор. **мереконі́ти**.

РÓЗМЕТА, ы, ж. У прокльоні на адресу зжерливої людини (переважно з дієсловом *найти*ся). *Найіла бы с'а'розметы, куй та'ка го'лодна!*

РОЗМЕТА́ТИ *див.* **розмітовати**.

РОЗМЕТА́ТИСЯ *див.* **розмітоватися**.

РОЗМІЙРЕГОВА́НЬ, а, е. Рознервований, роздратований, розізлений. *Розмійре'гована чулу'віком жо'на*.

РОЗМІЙРЕГОВА́ТИ, 'гу́йу, 'гу́йеш, *недок.* Рознервувати, роздратовувати, розізнити. *Так им с'а розмійре'говала с'тymi д'іт'ми, шчо мус'ілам'пити л'ікы*. Пор. **мійрегова́ти**.

РОЗМІЙРЕГОВА́ТИСЯ[розмійрего'vatis'a], 'гу́йус'а, 'гу́йес'а, *недок.* Рознервуватися, роздратовуватися, розізнитися. *Видиш, у'с'е'добре, лиш'задар'ис'а розмійре'говала*. Пор. **мійрегова́тися**.

РОЗМІТОВА́ТИ [рузмітовати], ту́йу, ту́йеш, *недок.*, **РОЗМЕТА́ТИ**, 'мечу, 'мечеш, *док.* Розкидувати. *Рузміту́йеме'дерево, бо т'реба ми бер'вено на пр'от'ус*.

РОЗМІТОВА́ТИСЯ [рузмітовatis'a], ту́йус'а, ту́йес'а, *недок.*, **РОЗМЕТА́ТИСЯ** [розме'tatis'a], 'мечус'а, 'мечес'а, *док.* 1. Розкидатися, розсипатися навкруги. *Гну́й рузміту́йес'а ош'вилами*. 2. Розкриватися (у ліжку). *Рузміту́йес'а в'нука вно'чи та прус'тужу́йес'а*. 2. *перен.* Марнотратити. *Не" розміту́йес'а, Цил'у, р'ош'ишма, ай'май'итуп'у́й'йіх*.

РОЗМЛÁВИТИСЯ *див.* **розмлáвльоватися**.

РОЗМЛÁВЛЬОВА́ТИСЯ [розм'лавл'ovatis'a], л'у́йес'а, *недок.*, **РОЗМЛÁВИТИСЯ** [розм'лавит'is'a], виц'а, *док.* Прояснюватися, ставати без-

хмарним (про небо). *Майже буде година, бо помалы (небо) розм'явл'уєс'я*. Пор. **м'яв'итися**.

РОЗМНЯВІТИ див. **розмнявлювати**.

РОЗМНЯВЛЁНИЙ [розмн'авл'єний], а, е. Роздавлений, розчавлений. *Розм'явлена груша*. Див. **ще розмняцканий**.

РОЗМНЯВЛЮВАТИ [розмн'авл'ювати], л'у́йу, л'у́єш, *недок.*, **РОЗМНЯВІТИ** [розмн'ав'ити], в'л'у, ви́ш, *док.* Роздавити, розчавити. *Розмн'авл'у́ю р'іну в по́мйях, а́бы с'я свин'а не вда́вило*. Див. **ще розмняцкати**. Пор. **мняв'ити**.

РОЗМНЯВЛЮВАТИСЯ [розмн'авл'юватис'я], л'у́єс'я, *недок.*, **РОЗМНЯВІТИСЯ** [розмн'ав'итис'я], ви́ц'я, *док.* Роздавитися, розчавитися. *Розмн'ав'илис'я паради́ц'і в тайс'т'і*. Див. **ще розмняцкатися**. Пор. **мняв'итися**.

РОЗМНЯЦКАНИЙ [розмн'ацканий], а, е. Те саме, що **розмнявлєний**.

РОЗМНЯЦКАТИ див. **розмняцковати**.

РОЗМНЯЦКАТИСЯ див. **розмняцковатися**.

РОЗМНЯЦКОВАТИ [розмн'ацковати], куйу, куйеш, *недок.*, **РОЗМНЯЦКАТИ** [розмн'ацкати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **розмняв'ити**. Пор. **мняцкати**.

РОЗМНЯЦКОВАТИСЯ [розмн'ацковатис'я], куйес'я, *недок.*, **РОЗМНЯЦКАТИСЯ** [розмн'ацкатис'я], ац'я, *док.* Те саме, що **розмняв'итися**. Пор. **мняцкатися**.

РОЗМОТУЛЬКАНИЙ [рѳзмутул'каний], а, е. Розплутаний (про нитки і под.). *Розмутул'кан'і нит'ки*.

РОЗМОТУЛЬКАТИ див. **розмутульковати**.

РОЗМОТУЛЬКАТИСЯ див. **розмутульковатися**.

РОЗМОТУЛЬКОВАТИ [рѳзмутул'ковати], куйу, куйеш, *недок.* **РОЗМОТУЛЬКАТИ** [рѳзмутул'кати], кайу, тул'каш (кайеш), *док.* Розплутати (нитки і под.). *Ледвы м рѳзмутул'кала нит'ки*. Пор. **мутулькати**.

РОЗМОТУЛЬКОВАТИСЯ [рѳзмутул'коватис'я], куйес'я, *недок.*, **РОЗМОТУЛЬКАТИСЯ** [рѳзмутул'катис'я], кайес'я, *док.* Розплутуватися. *Тоц'я мѳмѳтуз у́же не рѳзмутул'ка́є*. Пор. **мутулькатися**.

РОЗНЕРВѳЖЕНИЙ [розне'р'вожений], а, е. Рознервований. *Розне'р'вожений жѳдѳнѳв, Олекса у́скочив ис хы́жі*.

РОЗНЕРВѳЗИТИ [розне'р'вѳзити], вѳ́жу, вѳ́зиш, *док.* Рознервувати кого-небудь. *Дуже н'а розне'р'вѳзив чулу́вік*. Пор. **нервѳзити**.

РОЗНЕРВѳЗИТИСЯ [розне'р'вѳзитис'я], вѳ́жус'я, вѳ́зис'я, *док.* Рознервуватися. *Так им с'я розне'р'вѳзила, шчо вун' с'я тѳр'асу*. Пор. **нервѳзитися**.

РОЗНЄСЕНИЙ, а, е. 1. Рознесений. 2. Знесений, зруйнований; розібраний (переважно про будівлю). *Рознесена хы́жа*.

РОЗНЄСТИ див. **рознісати**.

РОЗНІКАНИЙ, а, е. Те саме, що **роздівлєний**.

РОЗНІКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **роздів'ити**. Пор. **нікати**.

РОЗНІКАТИСЯ [рознікатис'я], айус'я, ас'я (айес'я), *док.* Роздівитися. *Рознікаламс'я, шчо морква шче не зыйшла*. Пор. **нікатися**.

РОЗНІСАТИ [рузн'ісати], сайу, н'ісаш (сайеш), *недок.*, **РОЗНЄСТИ**, не́су, не́сеш, *док.* 1. Розносити. 2. Зносити, руйнувати; розбирати будівлю. *Завтра рузн'ісайе́м хы́жу та будѳме чинити ну́бу*. ♦ **Розносити** (розн'ісати, рознести) бр'іхн'і див. **бріхні**.

РОЗОБЛЕЧАТИ, чайу, л'ечаш (чайеш), *недок.*, **РОЗОБЛЕЧІ**, чу, чеш, *док.*, *рідк.* Те саме, що **роздівати**. *Розоблечи д'ітину, бо вѳр'іла*. Антонім **облєчати**.

РОЗОБЛЕЧАТИСЯ [розоблєчатис'я], чайус'я, л'ечас'я (чайес'я), *недок.*, **РОЗОБЛЕЧІСЯ** [розоблєчис'я], чус'я, чес'я, *док.*, *рідк.* Те саме, що **роздіватися**. *Розоблєчайс'я тай с'ідай за стул*. Антонім **облєчатися**.

РОЗОБЛЕЧЕНИЙ, а, е, *рідк.* Те саме, що **роздівтий**. Антонім **облєчений**.

РОЗОБРАНИЙ, а, е. 1. Розібраний. 2. Роз'єднаний на частини. *Розобраний часу́ник*. 3. Те саме, що **роздівтий**. *Петро у́йшув ис хы́жі ро́зобраний*; антонім **убратий**. 4. Розчленований (про тушу вбитої тварини). *Розобраний ви́пир*. Див. **ще розбратий**.

РОЗОБРАТИ див. **розбирати**.

РОЗОБРАТИСЯ див. **розбиратися**.

РОЗОБРАТЫЙ, а, е. Те саме, що **розобраний**.

РОЗОДІВАТИ [рѳзуд'івати], вайу, д'іваш (вайеш), *недок.*, **РОЗОДІТИ** [рѳзуд'іти], д'іну, д'інеш, *док.* Гарно й дорого одягати кого-небудь. *Так, ги ку́ма, мало ко рѳзуд'іват с'во́йых д'іти*. Пор. **одівати**.

РОЗОДІВАТИСЯ [рѳзуд'іватис'я], вайус'я, д'івас'я (вайес'я), *недок.*, **РОЗОДІТИСЯ** [рѳзуд'ітис'я], д'інус'я, д'інес'я, *док.* Гарно й дорого одягатися. *Шчо с'я так рѳзуд'іла, ги до церкви?* Пор. **одіватися**.

РОЗОДІТИ див. **розодівати**.

РОЗОДІТИСЯ див. **розодіватися**.

РОЗОДІТЫЙ [рѳзуд'ітый], а, е. Гарно й дорого одягнений. *Та́кий рѳзуд'ітый, лиш чі́лѳты му хы́бл'ат*. *Рузуд'іта д'івка*.

РОЗОЖВАНИЙ, а, е. Розжований. *Рѳзожване м'н'асѳ мати дала д'ітин'і*.

РОЗОЖВАТИ, рѡзѡжву, рѡзѡжвеш, *док.* Розжувати. *Ву/с'аник не" рѡзѡжвеш — не" п'румкнеш.* Пор. **жв'ати**.

РОЗОМЕРТИСЯ [розо'мертис'а], ро'зумру-с'а, ро'зомрес'а, *док.* Розлучитися? *А мо'ло'д'і д'івочкы не" знали 'ишти кур'а'дѡу на ко'сиц'у, а 'и'а в'з'ала та са'ма м си, мо'ло'диц'а, на'ишла, та вто, 'може, і не" 'пудло, за вто, 'може, с'ме с'а рѡзо'мел-и, ко 'йѡго з'найе.*

РОЗОНАДЖЕНЫЙ [розо'наџе'ный], а, е. Розкритий; розібраний. *Рѡзо'наџе'н'і 'біцил'і т'реба 'было с'коро изѡбрати.*

РОЗОНАДЖИТИ *див.* розон'а'джовати.

РОЗОНАДЖИТИСЯ *див.* розон'а'джоватися.

РОЗОНАДЖОВАТИ [розо'наџовати], џуйу, џуйеш, *недок.*, **РОЗОНАДЖИТИ** [розо'наџи-ти], џу, џиш і **РОЗОНАДІТИ** [рѡзу'над'іти], ійу, ійеш, *док.* Розкрити; розібрати. *Кун' так с'ц'і'пив 'зубы, и'чо не" мож му 'было 'йх рѡзу'над'іти.* Пор. **он'а'джити**.

РОЗОНАДЖОВАТИСЯ [розо'наџоватис'а], џуйус'а, џуйес'а, *недок.*, **РОЗОНАДЖИТИСЯ** [розо'наџитис'а], џус'а, џис'а і **РОЗОНАДІТИСЯ** [рѡзу'над'ітис'а], ійус'а, ійес'а, *док.* Заглибитися в яку-небудь роботу. *Липи им с'а рѡзу'над'ів из 'возом, куй прийшли н'а агітѡвати в кал'гос.* Пор. **он'а'джитися**.

РОЗОНАДІТИ *див.* розон'а'джовати.

РОЗОНАДІТИСЯ *див.* розон'а'джоватися.

РОЗПАДАТИСЯ [роспа'датис'а], 'дайс'а, 'падас'а (дайес'а), *недок.* 1. Розпадатися. 2. Дуже турбуватися про кого-небудь. *'Цил'а рѡс'падац'а над у'нуком.*

РОЗПАЛАЙДАНИК [роспа'лайданик], а, ч., *ірон.* Чоловік, що ходить переважно розхристаний. *У рѡсп'алайданика 'вічно з'руди с'віт'ац'а.*

РОЗПАЛАЙДАНИЙ [роспа'лайданий], а, е. Розхристаний. *До' 'пуц'а рѡсп'алайданий чу'л'вік.*

РОЗПАЛАЙДАНКА [роспа'лайданка], ы, ж., *ірон.* Жін. до розпалай'даник.

РОЗПАЛАЙДАТИ [роспа'лайдати], айу, аш (айеш), *док.* Розхристати. *Щ'чо с' рѡсп'алайдав сѡрѡчку?*

РОЗПАЛАЙДАТИСЯ [роспа'лайдатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Розхристатися. *Затом-байс'а, що с'а рѡсп'алайдав?*

РОЗПЕЧИ [роспеч'и], 'печу, 'печеш, *док.* Розпекти. Пор. **печ'и**.

РОЗПЕЧИСЯ [роспечис'а], 'печус'а, 'печес'а, *док.* Розпектися. Пор. **печ'іся**.

РОЗПИЛИТИ [роспилити], 'пил'у, 'пилиш, *док.* Розпилити.

РОЗПИЛИТИСЯ [роспилитис'а], 'пилиц'а, *док.* Розпилитися. Пор. **пил'ітися**.

РОЗПИСЛЯКОВАТИСЯ [роспис'л'ако'ватис'а], 'куйус'а, 'куйес'а, *док.*, *вульг.* Те саме, що **розпыск'анитися**. Пор. **писляков'ати**.

РОЗПЫСКАНИТИСЯ *див.* розпыск'аньова-тися.

РОЗПЫСКАНЬОВАТИСЯ [роспыск'ан'оватис'а], н'уйус'а, н'уйес'а, *недок.*, **РОЗПЫСКА-НИТИСЯ** [роспыск'анитис'а], н'ус'а, нис'а, *док.*, *вульг.* Починати дуже пасекувати. *Тот 'дур'ін' так с'а на н'а роспыск'анив, и'чо 'буха ми в'йанули с'лухайучи го.* *Див.* ще **роздз'явковатися**, **роздз'яв-льоватися** 3, **роздз'яповатися**, **розпысков'атися**, **розписляков'атися**. Пор. **пыск'анити**.

РОЗПЫСКОВАТИСЯ [роспыско'ватис'а], 'куйус'а, 'куйес'а, *док.* Те саме, що **розыск'анитися**. Пор. **пысков'ати**.

РОЗПІТИСЯ [рус'пітис'а], *док.* 1. 'пійес'а. Розкукурикатися (про півня). 2. 'пійус'а, 'пійес'а, *док.*, *перен.*, *зневаж.* Голосно й нестримно сміятися. *Щ'чо с'а так рус'пів, утихо'мир с'а, бо не" на го-разд на'пійеш.* Пор. **п'іти**.

РОЗПЛУНГУРОВАНЫЙ [рус'плунгу'рѡва-ный], а, е. Те саме, що **розлодарьований**.

РОЗПЛУНГУРОВАТИСЯ [рус'плунгурѡ-ватис'а], 'руйус'а, 'руйес'а, *док.* Те саме, що **розлодарьоватися**. Пор. **плунгу'ровати**.

РОЗПНЯТЄ [роспн'ат'є], 'т'а, с. Розп'яття.

РОЗПНЯТИ [рѡспн'ати], рѡсп'ну, рѡсп'неш, *док.* Розп'ясти, розп'нути.

РОЗПРИКАЗОВАТИСЯ [роспрі'казоватис'а], зуйус'а, зуйес'а, *док.* Те саме, що **наказков'атися**. Пор. **приказов'ати**.

РОЗПРІГАТИ [роспр'ігати], 'гайу, 'р'ігаш ('гайеш), *недок.* Розпр'ягати.

РОЗПРЯЖКАНИЙ [роспр'ашканий], а, е. Розстібнутий (про ремінь, що був застібнутий за допомогою пряжки). *Рѡспр'ашкан'і нага'виц'і.*

РОЗПРЯЖКАТИ [роспр'аш'кати], 'кайу, 'р'аш-каш ('кайеш), *док.* Розстібнути ремінь пряжкою. *Рѡспр'аш'кавим ри'мін' та з'верим нага'виц'і.* Пор. **пряж'ати** 1. Антонім **запряж'ати**.

РОЗПРЯЖАТИСЯ [роспр'аш'катис'а], 'кай-йус'а, 'р'ашкас'а (кайес'а), *док.* Розстебнутися (про ремінь з пряжкою). *Рѡспр'аш'кайс'а, та май 'лехко ти с'тانه.* Антонім **запряж'атися**. Пор. **пряж'атися**.

РОЗПУДИТИ *див.* розпу'жовати.

РОЗПУЖАТИ *див.* розпу'жовати.

РОЗПУЖЕНЫЙ [рус'пуже'ный], а, е. Який когось перелякався і розбігся в різні боки. *Рус'пуже'ный на'рот.* *Рус'пуже'н'і 'куруи.*

РОЗПУЖОВАТИ [рус'пужовати], жуйу, жу-йеш, *недок.*, **РОЗПУЖАТИ** [рус'пужати], айу, аш (айеш) і **РОЗПУДИТИ** [рус'пудити], 'пужу, 'пудиш,

док. Розганяти лякаючи. *Лванку, зашто с'рус'пудив нит'ата?* Пор. **пужати**.

РОЗПУКА́ТИСЯ [рус'пукатис'а], *кайус'а, пукас'а* (кайес'а) і **РОЗПУ́КОВАТИСЯ** [рус'пуковатис'а], *куйус'а, куйес'а, недок., РОЗПУ́КНУТИСЯ* [рус'пукнутис'а], *нус'а, нес'а, док. 1. Розтріскуватися, розриватися. Рус'пукуй-ц'а парадиз'і. Не надуйвай читаво лопту, бо рус'пукнес'а. 2. Роздуватися (про живіт, порожнину). Так им с'а найів, шчо черево ми с'а рус'пукат (шчо рус'пукайус'а). Пор. пукатися.*

РОЗПУ́КЛЫЙ [рус'пуклый], а, е. Який тріснув, розірвався. *Рус'пукла слива (лопта).* Див. ще **розпукнутый**.

РОЗПУ́КНУТИСЯ див. **розпукатися**.

РОЗПУ́КНУТИЙ [рус'пукнутый], а, е. Те саме, що **розпуклый**.

РОЗПУ́КОВАТИСЯ див. **розпукатися**.

РОЗПУСТИ́ТИ див. **розпушати**.

РОЗПУ́ЧЕНИЙ [рус'пученый], а, е. Який розірвався від надавлювання чи накачування (про м'яч, резервуар і под.). *Рус'пучилися в жиби сливи.*

РОЗПУ́ЧИТИ див. **розпучовати**.

РОЗПУ́ЧИТИСЯ див. **розпучоватися**.

РОЗПУ́ЧОВАТИ [рус'пучовати], *чуйу, чуйеш, недок., РОЗПУ́ЧИТИ* [рус'пучити], *чу, чиш, док. Розривати що-небудь надавлюванням (овоч, фрукт і под.) чи накачуванням (м'яч, резервуар і под.). Так допомп'овав колесо на біцикл'ах, шчо рус'пучив го. Пор. пучити.*

РОЗПУ́ЧОВАТИСЯ [рус'пучоватис'а], *чуйес'а, недок., РОЗПУ́ЧИТИСЯ* [рус'пучитис'а], *чиц'а, док. 1. Розриватися від надавлювання, накачування, вздуття. Така дос'тигла парадиз'а, шчо рус'пучилас'а в н'а в руках. Так н'а пучит, шчо майу с'а рус'пучити. Пор. пучитися.*

РОЗПУ́ЩАТИ [рус'пушчати], *чайу, пушчаш (чайеш), недок., РОЗПУСТИ́ТИ* [рус'пустити], *пушчу, пустиш, док. 1. Розпускати. 2. Послаблюючи контроль за ким-небудь, дозволяти йому не стримуватися. 3. Розбавляти водою (спирт, вино, густі помії, пійло і под.). Рус'пустилам по'мыйй, бо гус'ц'і были. 4. Робити воду менш гарячою доливанням до неї холодної. Рус'пусти ми мало в'оду, бо гур'ача.*

РОЗПУ́ЩЕНИЙ [рус'пушченный], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **розпушати** 1–4. *У'нийй дуже рус'пушчин'і д'іти. Мало рус'пушчин'і по'мыйй, вбы не были такі гус'ц'і. Гур'ача вода, рус'пушчена студенов.*

РОЗРА́ПКАТИСЯ [роз'рапкатис'а], док. 1. айес'а. Тривалий час видавати специфічні качинні звуки (про качок). *Роз'рапкалис'а качкы: майже йім треба дати йісти. 2. айус'а, ас'а (айес'а), перен., зневаж. Розговоритися неприємним голосом, по-*

дібним до качиноного (про людину). *Уже с'а роз'рапкала Мар'іка. Пор. рапкати.*

РОЗРЕВА́ТИСЯ [роз'реватис'а], *ревус'а, ре'вес'а, док. Розплакатися. Гду забавити д'ітину, бо роз'ревалас'а. Див. ще розры́катися 3. Пор. рева́ти.*

РОЗРЕГО́НІТИСЯ [ро'зригу'нітис'а], *н'ус'а, розриго'нис'а, док. Розреготатися. Йе та'кый чил'адник, шчо хут'иш чого розриго'нищ'а. Пор. регонітися.*

РОЗРЕ́МБАТИСЯ [роз'рембатис'а], *айус'а, ас'а (айес'а), док. Розплакатися безперервним плачем на тривалий час (переважно про дітей). Шчо с'а. Йіурику, роз'рембав? Див. ще розры́латися 2, розфльі́нтатися. Пор. ремба́ти.*

РОЗРЫ́ЛАТИСЯ [роз'рилатис'а], *айус'а, ас'а (айес'а), док., зневаж. 1. Захопитися на довгий час нудною грою на якому-небудь музичному інструменті. Роз'рилавс'а на гар'мос'ц'і, шчо вже ми надуйів. 2. Те саме, що розре́мбатися. Пор. рйлати.*

РОЗРЫ́КАТИСЯ [роз'рыкатис'а], *айус'а, ас'а (айес'а) РОЗРЫ́ЧАТИСЯ* [роз'рычатис'а], *рычус'а, рычес'а, док. 1. Почати ричати (про домашні тварини, звірів). Ба шчо с'а розрыкала ко'рова? 2. вульг. Розкричатися (про людей). Роз'рыкавс'а на н'а бр'ітадир'. 2. вульг. Те саме, що розрева́тися. Див. ще розры́чатися. Пор. ры́кати, ры́чати.*

РОЗРЫ́ЧАТИСЯ див. **розры́катися**.

РОЗРЫ́ШАТИ [ро'зр'ішати], *шайу, р'ішаш (шайеш), недок., РОЗРЫ́ШИТИ* [ро'зр'ішити], *шу, шиш, док. Те саме, що позво́ляти. Пуп ро'зр'ішив біт'іжн'ац'і йісти порэне в пуст.*

РОЗРЫ́ШЕНИЙ [ро'зр'ішений], а, е. Те саме, що позво́лений.

РОЗРЫ́ШИТИ див. **розрішати**.

РОЗРУВНА́ТИ [ро'зру'нати], *найу, рунаш (найеш), док. Розрівняти. Ро'зру'най з'р'атку, бо дуже не'руна. Пор. рувпа́ти.*

РОЗСА́ПІТИСЯ [рос'апітис'а], *пл'ус'а, пис'а, док. Почати важко дихати через задишку. Тихо-тихо дыхала баба, а пак рос'апілас'а. Пор. сапіти.*

РОЗСВА́ТАТИСЯ [рос'вататис'а], *айус'а, ас'а (айес'а), док. Скасувати заручини. Йак с'а за'сватали, так с'а й рос'ватали.*

РОЗСВИ́НІТИСЯ [рос'ви'нитис'а], *н'ус'а, нис'а, док. 1. Розвести бруд. Шчос'а рос'ви'нив у хыжи шч'олпін'ом? 2. Те саме, що испей́тися. Став Петро на'чалником та гец'а рос'ви'нив. Пор. свиніти.*

РОЗСЕР́ДИТИ див. **розсер́жовати**.

РОЗСЕР́ДИТИСЯ див. **розсер́жоватися**.

РОЗСЕРЖЕ́НИЙ [ро'серженный], а, е. Який розсердився. *Ро'сержена д'івка.*

РОЗСЕРЖОВАТИ [ро'сержовати], жу́йу, жу́йеш, *недок.*, **РОЗСЕРДИТИ** [ро'сердити], ржу́, рдиш, *док.* Приводити кого-небудь у стан роздратування, обурення, гніву. *Моя нівіска все мене ро'сержуйє, куй с'а дис' пілує.*

РОЗСЕРЖОВАТИСЯ [ро'сержоватис'а], жу́йс'а, жуйес'а, *недок.*, **РОЗСЕРДИТИСЯ** [ро'сердитис'а], ржус'а, рдис'а, *док.* Відчути роздратування, обурення, гнів. *Моя жєна с'а хут' за ичо ро'сердит.*

РОЗСІЧІЙ [ро'с'і'чи], 'чу, 'чеш, *док.* Розсікти. Пор. **січй**.

РОЗСІКП [р'о'с'кіп], а, ч. Розщеплений (розколотий) кінець тички і под. *Грабл'і над'івайут на р'о'с'кіп.*

РОЗСЛІНАВИТИСЯ [ро'с'ліनावитис'а], *док.* 1. вл'ус'а, вис'а. Розплакатися надовго. 2. виц'а, *перен.* Задощитися (про дрібний дощ). *Ба ци на'дво с'а ро'с'лінавило?* Див. ще **засліनावитися**, **розслінитися**. Пор. **сліनावитися**.

РОЗСЛІНИТИСЯ [ро'с'лінитис'а], *док.* Те саме, що **розсліनावитися** 2. Див. ще **заслінитися**. Пор. **слінитися**.

РОЗСЛОТІТИСЯ [ро'с'ло'титис'а], 'тиц'а, *безос.*, *док.*, *метеор.* Розсльотитися. *Осін'у с'а може хут' ко'ли ро'с'ло'тити.* Пор. **слотіти**.

РОЗСМЫРАВИТИСЯ [ро'с'смыравитис'а], вл'ус'а, вис'а, *док.* Схопити нежить. *Ун'йац'а д'і'тина ро'с'смыравіла.* Див. ще **розсмыратися**, **розсмыратися** 1.

РОЗСМЫРАТИСЯ [ро'с'смыратис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **розсмыравитися**.

РОЗСМЫРДАТИСЯ [ро'с'смырдатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* 1. Те саме, що **розсмыравитися**. 2. *перен.*, *зневаж.* Розплакатися. *Заишо с'а, хлоп'ичку, ро'с'смырдає?* Пор. **смырдати**.

РОЗСМЫЧИТИ [ро'с'смычити], чу, чиш, *док.* Те саме, що **розволочй**. Пор. **смычити**.

РОЗСРАЙБАНИЙ [ро'с'райбаний], а, е. Те саме, що **розбабраний**.

РОЗСРАЙБАТИ [ро'с'райбати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **розбабрати**. Пор. **срайбати**.

РОЗСРАЙБАТИСЯ [ро'с'райбатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **розбабратися**. Пор. **срайбатися**.

РОЗТАЯТИ [ро'с'тайати], 'тайє, *док.* Те саме, що **истаяти**. Пор. **таяти**.

РОЗТВОРЁНИЙ [ро'с'тво'рєний], а, е. Повідчиняний. *Росто'рин'і оболо'кы.*

РОЗТВОРІТИ *див.* **розтворяти**.

РОЗТВОРЯТИ [ро'с'тво'р'ати], 'р'айу, 'во'р'аш (р'айеш), *недок.*, **РОЗТВОРІТИ** [ро'с'тво'р'ити], ро'с'тво'р'у, ро'с'твориш, *док.* Відчиняти. *Росто'рилам у'с'і оболо'кы, вбы с'а до'бре пр'увітрила хыжа.*

РОЗТЕЛЕБАНИТИСЯ [ро'стеле'банитис'а], н'ус'а, нис'а, *док.* Розкластися. *Ростеле'банилас'а ци'ганка в 'хыжи, та не' можє їй 'было 'усудити вон.*

РОЗТЕЛÉПАНИЙ [ро'стелéпаний], а, е. Неякісно витрачений (про фарбу). *Ростелéпана по двир'ох мал'.*

РОЗТЕЛÉПАТИ *див.* **розтелéповати**.

РОЗТЕЛÉПОВАТИ [ро'стелéповати], пуйу, пуйеш, *недок.*, **РОЗТЕЛÉПАТИ** [ро'стелéпати], айу, аш (айеш), *док.* Неякісно витрачати фарбу. *Так ис' не'файно помал' ов'ала двир'і, лии ростелéпалас'а задар' фарбу.* Пор. **телéпати**.

РОЗТЕРЬХАНИЙ [ро'с'тир'ханий], а, е. Те саме, що **розгруджений**.

РОЗТЕРЬХАТИ *див.* **розтерьховати**.

РОЗТЕРЬХОВАТИ [ро'с'тир'ховати], хуйу, хуйеш, *недок.*, **РОЗТЕРЬХАТИ** [ро'с'тир'хати], 'хайу, 'тир'хаш ('хайеш), *док.* Те саме, що **розгруджувати**. Пор. **терьхати**.

РОЗТЕЧІЙСЯ *див.* **розтікатися**.

РОЗТЫЛЫЙ [ро'с'тылый], а, е. Розтовстілий, розжирілий. *Та'кый був 'файный чу'лу'вік, а т'и'пир гет ро'с'тылый.*

РОЗТЫТИ [ро'с'тыти], 'тыйу, 'тыйеш, *док.* Розтовстіти, розжиріти. *По'лан'а так ро'с'тыла, ишо ледвы м'їй в'познала.* Пор. **тыти**.

РОЗТЫТИСЯ [ро'с'тытис'а], 'тыйус'а, 'тыйес'а, *док.* Те саме, що **розтыти**. *Ро'с'тывс'а так, ишо в на'гавиц'і с'а не' в'мичат.* Пор. **тыти**.

РОЗТІГАТИ [ро'с'ц'і'гати], 'гайу, 'гайеш ('гайеш) і **РОЗТІГОВАТИ** [ро'с'ц'і'говати], 'ц'і'гу'йу, 'ц'і'гу'йеш, *недок.* 1. Те саме, що **тігати**¹. 2. Розносити, розбирати по частинах, розтягувати. *Кос' р'о'с'ц'і'гу'єє уд н'а дош'кы.* Пор. **тігати**².

РОЗТІГАТИСЯ [ро'с'ц'і'гатис'а], 'ц'і'гац'а, **РОЗТІГОВАТИСЯ** [ро'с'ц'і'говатис'а], гуйес'а, *недок.* Розтягуватися. *Ис'а 'гумі'а сла'бо с'а ро'с'ц'і'гат (гайє).*

РОЗТІГОВАТИ *див.* **розтігати**.

РОЗТІГОВАТИСЯ *див.* **розтігатися**.

РОЗТІКАТИСЯ [ро'с'ц'і'катис'а], 'ц'і'кац'а, *недок.*, **РОЗТЕЧІСЯ** [ро'с'те'чис'а], 'чес'а, *док.* 1. Розливатися в різні боки. *Коло 'нашого с'єла 'Тиса ро'с'теклас'а ро'с'токамы.* 2. Розбігатися. *Рос'ц'і'кайтес'а, л'удє, бо туй зараз б'удє го'ло'вни'цтво.*

РОЗТОВЧЙ [ро'с'то'в'чи], 'то'вчу, 'чеш, *док.* Розтовкти. Пор. **товчй**.

РОЗТОЧЁНИЙ, а, е. Подовжений. *Ис'а со'рочка в'же ро'с'то'чена, бо збі'глас'а б'ыла.*

РОЗТОЧИТИ [ро'с'то'чити], 'то'чу, 'точиш, *док.* Зробити що-небудь довшим шляхом приєднання ще одного куска. *Росто'чилам 'пойас, бо 'п'окуртый був. Пор. то'чити.*

РОЗТОЧКА [росточка], ы, ж. Вставка, клин в одязі з метою його розширення, подовження. *Можже быти росточка в свит'ї, аш вуска, вад' у нагавиц'ах.*

РОЗТРЕБІТИ [ростребити], бл'у, биш, док. Те саме, що **перетребіти** 2. Пор. **требіти**.

РОЗТРЕБЛЁНЫЙ [ростребленный], а, е. Те саме, що **перетреблёный**.

РОЗТРУБІТИ [ро'стру'біти], бл'у, биш, док. Те саме, що **розбубнати**.

РОЗТРУБЛЁНЫЙ [ро'струбленный], а, е. Те саме, що **розбубнаний**.

РОЗТРУМБЕТАНЫЙ [ро'струмбетанный], а, е. Те саме, що **розбубнаний**.

РОЗТРУМБЕТАТИ [ро'струмбетати], бечу, бечеш, док. Те саме, **розбубнати**. Пор. **трумбетати**.

РОЗТРУМБЕТАТИСЯ [ро'струмбетатис'а], бечус'а, бечес'а, док. 1. Почати грати на духовому музичному інструменті або (рідко) на трембіті. *Ро'струмбетавс'а Цил'о.* 2. Те саме, що **розбубнатися** 2. Пор. **трумбетати**.

РОЗТРУТИТИ див. **розтручовати**.

РОЗТРУЧАНЫЙ див. **розтрученый**.

РОЗТРУЧАТИ див. **розтручовати**.

РОЗТРУЧЕНЫЙ [ро'струченый], **РОЗТРУЧАНЫЙ** [ро'стручанный], а, е. Розкиданий, розштовханий. *Ро'стручене кымос' кымаче.*

РОЗТРУЧОВАТИ [ро'стручовати], чуйу, чуйеш, док., **РОЗТРУЧАТИ** [ро'стручати], чайу, ручаш (чайеш) і **РОЗТРУТИТИ** [ро'струтити], ручу, рутиш, док. Розкидувати, розштовхувати. *Йура ро'струтив л'уди та став першым перед гол'д'ов'в кал'г'озу.* Пор. **тручати**.

РОЗТУВМАЧЕНЫЙ [ро'стувмаченый], а, е. Роз'яснений. *Ростов'мачене с'аш'чен'иком С'ате Писмо.*

РОЗТУВМАЧИТИ див. **розтувмачовати**.

РОЗТУВМАЧОВАТИ [ро'стувмачовати], чуйу, чуйеш, док., **РОЗТУВМАЧИТИ** [ро'стувмачити], чу, чиш, док. Роз'яснювати. *Ро'стувмач ми, йак о'то руз'умити, що Мар'їка впу'віла.* Пор. **тувмачити**.

РОЗТУВЧІЙ [ро'стув'чи], т'овчу, т'овчеш, док. Розтовкти. *Не серди н'а, бо гол'д'ову ти ро'ст'ов'чу, ги'гаду.* Пор. **тувчій**.

РОЗТУРІГАНЫЙ [ро'стур'іганный], а, е. Розкиданий. *Рустур'ігана р'їна.*

РОЗТУРІГАТИ див. **розтуріговати**.

РОЗТУРІГАТИСЯ див. **розтуріговатися**.

РОЗТУРІГОВАНЕ [ро'стур'ігован'е], а, с. Розкидування внаслідок розгрібання. *Ро'стур'ігован'е бураку.* Пор. **розтуріговати**.

РОЗТУРІГОВАТИ [ро'стур'іговати], гуїу, гуїеш, док., **РОЗТУРІГАТИ** [ро'стур'ігати], їайу,

р'їаш (їайеш), док. Розкидувати. *Струче было файно складене, ба ко го ро'стур'їтав?* Пор. **турігати**.

РОЗТУРІГОВАТИСЯ [ро'стур'іговатис'а], гуїес'а, недок., **РОЗТУРІГАТИСЯ** [ро'стур'ігатис'а], р'їац'а (їайес'а), док. Розкидуватися. *Пудмеч р'їну май у ра'каш, бо читаво с'а ро'стур'їтала.* Пор. **турігатися**.

РОЗУМ [р'о́зум], а, ч. Розум. ♦ На р'о́зум – ясно; по поправді. *На р'о́зум ти кажю, що не бравим ут'а со'кыру; Соко'тити р'о́зум – жити розумно, раціонально. Соко'ти си, сынку, р'о́зум, най т'а не каж'ый чорт умбан'уйе.*

РОЗУМАК [рузумак], ка, ч. 1. Розумник. *Тот чулу'вік – рузу'мак, хут'и'чо при'думат.* 2. зневаж. Чоловік, який видає з себе розумника, а насправді не є таким. *Тот рузу'мак беж: о'ны н'іч не куи'чуйе.*

РОЗУМАЧКА [рузумачка], ы, ж. Жін. до **розумак**.

РОЗФАРБІТИ див. **розфарб'ювати**.

РОЗФАРБ'ЮВАТИ [ро'сфарбл'ювати], л'у-йу, л'уйеш, недок., **РОЗФАРБІТИ** [ро'сфарбити], бл'у, биш, док. Розфарбовувати. *Доста файно ро'сфарбилас'кухн'у.* Пор. **фарбіти**.

РОЗФЫРКАНЫЙ [ро'сфырканный], а, с. Дієприкм. пас. мин. ч. до **розфыркати**. *Ро'сфырканный по дво'рови шутер.*

РОЗФЫРКАТИ див. **розфырк'ювати**.

РОЗФЫРКАТИСЯ див. **розфырк'юватися**.

РОЗФЫРКОВАНЕ [ро'сфырк'ован'е], а, с. Розкидування кого-небудь сипкого в різні боки так, щоб розпадалося на частини. *Ро'сфырк'ован'е д'їт'ми піску по дво'рови.* Пор. **розфыркати**.

РОЗФЫРКОВАТИ [ро'сфырк'ювати], куйу, куйеш, док., **РОЗФЫРКАТИ** [ро'сфыркати], айу, аш (айеш), док. Розкидувати що-небудь сипке в різні боки так, щоб розпадалося на частини. *Ро'сфыркай гнуї по ниві, бо йдеме в'рати.* Пор. **фыркати**.

РОЗФЫРКОВАТИСЯ [ро'сфырк'юватис'а], куйус'а, куйес'а, недок., **РОЗФЫРКАТИСЯ** [ро'сфыркатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Розкидуватися добром. *Мар'їка не шкудуїе з'роби, ро'сфырк'уйес'а ними на л'їво й направо.* Пор. **фыркати**.

РОЗФЫШКАРЕШОВАТИСЯ [ро'сфышкарешоватис'а], шуйус'а, шуйес'а, док., зневаж. Розбалакатися, удаючи з себе розумника. *Розфышкарешовавс'а, а за р'об'оту забыв.* Пор. **фышкарешовати**.

РОЗФЫЛНТАТИСЯ [ро'сфылнтатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Те саме, що **розрёмбатися**. Пор. **фылнтати**.

РОЗФОРКОНІТИСЯ [ро'сфо́рк'он'ітис'а], ниц'а, безос., док. Почати глухо булькотати в горлі, грудях у хворої людини. *Ун'їац'а ро'сфо́рк'он'їло в нийї в з'руд'ох.* Див. ще **розфоркотатися**. Пор. **форконіти**.

РОЗФОРКОТА́ТИСЯ [росфорко'татис'а], 'ко-
чес'а, *безд., док.* Те саме, що **розфорконітисся**.
Пор. **форкотати**.

РОЗХА́ВКАТИСЯ [рос'хавкатис'а], айус'а,
ас'а (айес'а), *док., зневаж.* Розкашлятися. *Так с'а
рос'хавкала Мар'іка, шчо рот їйї с'а не" за'пират.*
Пор. **хавкати**.

РОЗХЫ́РАВИТИСЯ [рос'хыравітис'а], вл'ус'а,
вис'а, *док.* Розхворітисся. *Доста ч'итаво с'а 'баба
розхыравіла.* Див. ще **розхыратисся**. Пор. **хыравіти**.

РОЗХЫРА́ТИСЯ [рос'хыратис'а], айус'а, ас'а
(айес'а), *док.* Те саме, що **розхыравітисся**. Пор.
хырати.

РОЗХЫ́РИТИСЯ [рос'хыр'ітис'а], ійус'а, ійе-
с'а, *док., зневаж.* Розіспатися. *Уставай, Олексю,
шчо с'а: рос'хыр'ів?* Пор. **хыріти**.

РОЗХЛІ́ПАНИЙ [рос'хліпаний], а, е. Те
саме, що **розкываний**.

РОЗХЛІ́ПАТИ [рос'хліпати], айу, аш (айеш),
док. Те саме, що **розкывати**. Пор. **хліпати**.

РОЗХЛІ́ПАТИСЯ [рос'хліпатис'а], ап'а, *док.*
Те саме, що **розкыватися**. Пор. **хлінатися**.

РОЗХЛЫ́ЦЬКАТИСЯ [рос'хлыц'катис'а], айу-
с'а, ас'а (айес'а), *док.* Довго пити малими ковтка-
ми. *Рос'хлыц'калос'а по'рдіс'а.* Пор. **хлыцькати**.

РОЗХО́ДИТИСЯ *див. розсхожоватися.*

РОЗХО́ЖОВАТИСЯ [рос'схожоватис'а], рбс'х-
жуйус'а, рбс'хжуйес'а, *недок., РОЗХО́ДИТИ-*
СЯ [рос'сходитис'а], рбс'хжус'а, рбс'хходис'а, *док.*
1. Ходінням позбавлятися отерпілості, розмина-
ти ноги. *Мало м с'а рос'сходив, та майл'ітше ми.*
2. *недок.* Розсходитися; розлучатися (про подруж-
жя). *Мар'іка с Ціл'ом не" рас'а рос'схожовали, а
пак утіяц'а с'схожовали.*

РОЗХРА́МАТИСЯ [рос'храматис'а], айус'а,
ас'а (айес'а), *док.* Закульгати на тривалий час.
Шчус' рос'храмав'а Пет'ро. Пор. **храмати**.

РОЗХРА́ПІТИСЯ [рос'храпітис'а], пл'ус'а,
пис'а, *док.* Розхропітисся. *Рос'храпілас'а Ціл'а на
вс'у'хыжу.* Пор. **храпіти**.

РОЗЦВІ́ЛЫЙ [рус'ц'вілый], а, е. Розквітлий.
Рус'ц'віла 'йаблун'а, 'д'івка.

РОЗЦЮ́БАНИТИСЯ [рус'ц'ікубанитис'а],
н'ус'а, нис'а, *док.* Розговоритися про що-небудь
набридливо й довго. *То'та 'баба с'а рус'ц'іку'бани-
ла та н'їйак с'а не" зопре.* Пор. **цікубанити**.

РОЗЦІ́ФРОВАНЫЙ [рус'ц'іф'рований], а, е.
Прикрашений оздобленням. *Рус'ц'іф'рована ска-
тир'т'.*

РОЗЦІ́ФРОВА́ТИ *див. розціфровувати.*

РОЗЦІ́ФРОВО́ВАТИ [рус'ц'іф'ровувати], рб-
вуйу, рб'вуйеш, *недок., РОЗЦІ́ФРОВА́ТИ [рус'ц'іф'-
ровувати], руйу, руйеш, *док.* Прикрасити оздобленням.
Рус'ц'іф'ровав 'Йура сту'лиц'. Пор. **ціфровати**.*

РОЗЦОРКОНІ́ТИСЯ [рбс'цоркн'ітис'а], н'у-
с'а, рбс'цоркн'ис'а, *док.* 1. Заб'ряжчати надовго.
Рбс'цоркн'івс'а д'іт'вак о'жшц'ув у бл'уд'і. 2. *перен.*
Розбазікатися. *Шчо с'а так рбс'цоркн'іла ш чу-
'жсьм чулу'віком?* Пор. **цорконіти**.

РОЗЦЮ́БИТИ [рус'ц'убити], бл'у, биш, *док.* Те
саме, що **розволочіти**. Пор. **цубити**.

РОЗЦЮ́ЛЬОВАНИЙ [рус'ц'ул'ований], а, е.
Розцілований.

РОЗЦЮ́ЛЬОВА́ТИ [рус'ц'ул'овати], л'уйу,
л'уйеш, *док.* Розцілювати. *Мати рус'ц'ул'овала
вс'іх д'іти.* Пор. **цюльовати**.

РОЗЦЮ́ЛЬОВА́ТИСЯ [рус'ц'ул'оватис'а],
л'уйус'а, л'уйес'а, *док.* Розцілюватися. *Брат іс
сест'рбв рус'ц'ул'овалис'а, пак зайшлї до 'хыжі.*
Пор. **цюльоватися**.

РОЗЧА́ПЛОВАНИЙ [рош'чапл'ований], а, е.
Розшнурований (про черевики). *Рош'чапл'ований
то'панок.*

РОЗЧА́ПЛОВА́ТИ [рош'чапл'овати], л'уйу,
л'уйеш, *док.* Розшнурувати черевики. *Рош'чапл'уй
ми то'панок, бо 'т'ашко ми с'а згї'нати.* Пор. **чан-**
ловати.

РОЗЧА́ПЛОВА́ТИСЯ [рош'чапл'оватис'а], л'у-
йес'а, *док.* Розшнуруватися (про черевики). *Рош'ча-
пл'овав'а д'ітин'і то'паночок.* Пор. **чапловатися**.

РОЗЧАХА́ТИ *див. розчяховати.*

РОЗЧАХА́ТИСЯ *див. розчяховатися.*

РОЗЧА́ХЛЫЙ [рош'чах'хлый], а, е. Те саме, що
розчяхнений.

РОЗЧА́ХНЕНИЙ [рош'чах'хнений], а, е. Ді-
сприкм. пас. мин. ч. до **розчяхну́ти**. *Рош'чах'хнене
'дерево, рош'чах'хнин'і 'ноги.* Див. ще **розчях'хлый,**
розчях'хнутый.

РОЗЧАХНУ́ТИ *див. розчяховати.*

РОЗЧАХНУ́ТИСЯ *див. розчяховатися.*

РОЗЧА́ХНУТЫЙ [рош'чах'хнутый], а, е. Те са-
ме, що **розчяхнений**.

РОЗЧА́ХОВАТИ [рош'чаховати], хуйу, хуйеш і
РОЗЧАХА́ТИ [рош'ча'хати], 'хайу, 'чахаш ('хайеш),
*недок., РОЗЧАХНУ́ТИ [рош'ча'хнути], 'чахну, 'чах-
неш, *док.* 1. Розчеплювати стовбур, відривати гіл-
ку від стовбура. *Скач із 'дерева, бо рош'чахнеш го.*
2. Максимально розставляти ноги; максимального
розводити кому-небудь ноги, зробити вивих. *Не"
ставай так, бо рош'чахнеш 'ноги. Йа т'а рош'чах-
ну, їак будеш м'ного гово'рити.* Пор. **чахати**.*

РОЗЧА́ХОВАТИСЯ [рош'чаховатис'а], хуйу-
с'а, хуйес'а і **РОЗЧАХА́ТИСЯ** [рош'ча'хатис'а],
'хайус'а, 'чахас'а ('хайес'а), *недок., РОЗЧАХНУ́-*
ТИСЯ [рош'ча'хнутис'а], 'чахнус'а, 'чахнес'а, *док.*
1. Розчеплюватися (про стовбур чи гілку дерева).
Дуже р'ас'на 'была 'йаблун'а, та рош'чах'лас'а.
2. Вивихнути ноги в результаті максимального роз-

ставлення їх. *Йак із л'їзав із дерева, та рошчах-нувс'а.* Пор. **чахатися**.

РОЗЧЕЛЛЕНІЛЫЙ [рош'чил:н'ілыі], а, е. Який розчервонівся, розрум'янений. *Рош'чил:н'ілыі уд ви'на.*

РОЗЧЕЛЛЕНІТИСЯ [рош'чил:н'ітис'а], н'і-йус'а, н'ієс'а:а, док. Пор. **челленіти**. *Упив вина та рош'чил:н'ієс'а.*

РОЗЧЕПÁРЕНЬЙ [рош'чеп'арений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **розчеп'арити**. *Жо'на сто-їїала з рош'чеп'ареними но'гами.*

РОЗЧЕП'АРИТИ див. **розчеп'арювати**.

РОЗЧЕП'АРИТИСЯ див. **розчеп'арюватися**.

РОЗЧЕП'АРЬОВАТИ [рош'чеп'ар'овати], р'у-йу, р'уйеш, *недок.*, **РОЗЧЕП'АРИТИ** [рош'чеп'арити], р'у, риш, *док.* Розставляти ноги (власні і чужі). *Не" рошчепар'уй но'ги, ги ко'рова. Шчо с' д'їтиш'ї рошчепарив'но'зи?*

РОЗЧЕП'АРЬОВАТИСЯ [рош'чеп'ар'оватис'а], р'уйус'а, р'уйєс'а, *недок.*, **РОЗЧЕП'АРИТИСЯ** [рош'чеп'аритис'а], р'ус'а, рис'а:а, *док.* Розставляти власні ноги. *Рош'чепарилас'а ко'рова.*

РОЗЧЕРЬКАТИСЯ [рош'чир'катис'а], айус'а, ас'а (айєс'а), *док.* Захопитися викреслюванням написаного. *Шчо ты с'а так рош'чир'кала?* Пор. **черькати**.

РОЗЧІБАНС [рош'чибан'є], а, с. Розкидуван-ня; вільна боротьба. *Уд рош'чибан'а в'мого в'нука в'чно нурвата со'рочка.* Пор. **розчиб'ати**.

РОЗЧИБÁТИ [рош'чибати], 'байу, 'чибаш ('байеш), *недок.* Розкидати. *Тот так рош'чибат бер'ве-нами, ги кáм'ін'ом.*

РОЗЧИБÁТИСЯ [рош'чибатис'а], 'байус'а, 'чибас'а ('байєс'а), *недок.* Те саме, що **метáтися**. *Мы з Андр'їєм, куй ис'ме 'были мал'ыми, ц'їлыи дн'ами с'а рош'чибали.*

РОЗЧІХАТИСЯ [рош'чихатис'а], айус'а, ас'а (айєс'а), *док.* Чхати тривалий час. *Шчо с'а рош'чихав, 'майже, с'а прустудив?* Див. ще **розк'яха-тися**. Пор. **чїхати**.

РОЗЧІПІНДАТИСЯ [руш'чїпіндатис'а], айу-с'а, ас'а (айєс'а), *док.*, *зневаж.* Розбалакатися. *Так с'а руш'чїпіндала, ичо не" мос'а йї дус'лхати.* Пор. **чїпіндати**.

РОЗЧЎПКАНЬЙ [руш'чупканий], а, е. Відім-кнений (про те, що закрите на крючок, засув). *Руш'чупкан'ї д'вир'ц'ї.*

РОЗЧУПКÁТИ див. **розчупкати**.

РОЗЧУПКÁТИСЯ див. **розчупковатися**.

РОЗЧЎПКОВАТИ [руш'чупковати], куйу, куйеш, *недок.*, **РОЗЧУПКÁТИ** [руш'чуп'кати], 'кайу, 'чупкаш ('кайеш), *док.* Відімкнути те, що закрите на крючок або засув. *Руш'чуп'кай д'вир'ц'ї на ку'ц'ови, най'уйде свин'а на двур.* Пор. **чупкати**.

РОЗЧЎПКОВАТИСЯ [руш'чупковатис'а], куйєс'а, *недок.*, **РОЗЧУПКÁТИСЯ** [руш'чуп'катис'а], 'кайєс'а, *док.* Відімкнутися (про те, що закрите на крючок або засув). *Зачуп'кай д'вир'ц'ї на ку'ц'ови, бо руш'чупкалис'а.* Пор. **чупкати**.

РОЗЧЎХТАНЬЙ [руш'чухтаний], а, е. Розчу-ханий. *Руш'чухтаний струп.*

РОЗЧЎХТАТИ [руш'чухтати], айу, аш (айеш), *док.* Розчухати. *Так руш'чухтала'вуха, ичо кро'в по-тек'ла.* Пор. **чўхтати**.

РОЗЧЎХТАТИСЯ [руш'чухтатис'а], айєс'а, *док.* Розчухатися. *Руш'чухталас'а в'ниї голо'ва.* Пор. **чўхтатися**.

РОЗШЕФТОВА́ТИСЯ [рош:ефто'ватис'а], 'ту-йус'а, 'туйєс'а:а, *док.* Розгорнути дрібну спекуляти-вну торгівлю. *Читаво с'а Крес'тина рош:ефто'ва-ла.* Пор. **шефтовати**.

РОЗШІЙТАЛОВА́ТИСЯ [рош:ийтало'ватис'а], 'луйус'а, 'луйєс'а:а, *док.* Захопитися пішохід-ною прогулянкою. *Шчо с'а рош:ийтало'вав, їди вже робити.* Див. ще **розшпацїровати́ся**. Пор. **шійталовати**.

РОЗШІЙПОРИТИСЯ [рош:ипоритис'а], п'ор'ус'а, порис'а:а, *док.* Захопитися хатньою ро-ботою. *Так им с'а рош:ипорила, ичо зб'ылам по-фрыш'тико'вати.* Пор. **шійпорити**.

РОЗШКОРОБЧІ́ТИСЯ [рош:короп'читис'а], 'чус'а, 'чис'а:а, *док.* Захопитися видаванням звуків, по-дібних до тих, що видає миша, коли щось гризе. *Ба ци не мыш рош:короп'чилас'а?* Пор. **шкوروبчїти**.

РОЗШКРОВФОВА́НЬЙ [руш:крув'фований], а, е. Розгвинчений. *Руш:крув'фований'замок.*

РОЗШКРОВФОВА́ТИ див. **розшкровф'ово-вати**.

РОЗШКРОВФÓВОВАТИ [руш:крув'ф'овова-ти], 'ф'овуйу, 'ф'овуйеш, *недок.*, **РОЗШКРОВФО-ВА́ТИ** [руш:крув'ф'овати], 'фуйу, 'фуйеш, *док.* Роз-кручувати гайку, розгвинчувати. *Руш:крув'фуй ми спис'шкрóф, бо не" го'ден им.* Пор. **шкровф'овати**.

РОЗШЛІЙКА́НЬЙ [рош:лийканьй], а, е. Те саме, що **розв'узьлений**. *Рош:лийканьй'м'отус.*

РОЗШЛІЙКА́ТИ див. **розшлийк'ововати**.

РОЗШЛІЙКА́ТИСЯ див. **розшлийк'овова-тися**.

РОЗШЛІЙКОВА́НЕ [рош:лийкован'є], а, с. Те саме, що **розв'узьльованє**.

РОЗШЛІЙКÓВАНЬЙ [рош:лий'кований], а, е. Те саме, що **розв'узьлений**.

РОЗШЛІЙКОВА́ТИ див. **розшлийк'ововати**.

РОЗШЛІЙКОВА́ТИСЯ див. **розшлийк'овова-тися**.

РОЗШЛІЙКÓВОВАТИ [рош:лий'кововати], 'к'овуйу, 'к'овуйеш, *недок.*, **РОЗШЛІЙКОВА́ТИ** [рош:лий'ковати], 'куйу, 'куйеш і **РОЗШЛІЙКА́-**

ТИ [рош:лий'кати], 'кайу, 'лийкаш ('кайеш), *док.* Те саме, що **розв'ульовати**. Пор. **шлийкати**, **шлийковати**.

РОЗШЛИЙКОВАВАТИСЯ [рош:лий'кововатис'а], 'к'овуйус'а, 'к'овуйес'а, *недок.*, **РОЗШЛИЙКОВАТИСЯ** [рош:лий'коватис'а], 'куйус'а, 'куйес'а і **РОЗШЛИЙКАТИСЯ** [рош:лий'катис'а], 'кайус'а, 'лийкас'а ('кайес'а), *док.* Те саме, що **розв'ульоватися**. Пор. **шлийкатися**, **шлийковатися**.

РОЗШПАЦІРОВАТИСЯ [рош:паци'р'оватис'а], 'руйус'а, 'руйес'а, *док.* Те саме, що **розшиятелюватися**. Пор. **шпаціровати**.

РОЗШП'УНКАНІЙ [руш:'пунканий], а, е. Те саме, що **розг'омбаний**.

РОЗШП'УНКАТИ *див. розшп'унковати*.

РОЗШП'УНКАТИСЯ *див. розшп'унковатися*.

РОЗШП'УНКОВАНЕ [руш:'пункован'е], а, с. Те саме, що **розг'омбоване**. Пор. **розшп'унковати**.

РОЗШП'УНКОВАТИ [руш:'пунковати], куйу, куйеш, *недок.*, **РОЗШП'УНКАТИ** [руш:пун'кати], 'кайу, 'пункаш ('кайеш), *док.* Те саме, що **розг'омбовати**. Пор. **шпункати**.

РОЗШП'УНКОВАТИСЯ [руш:'пунковатис'а], куйус'а, куйес'а, *недок.*, **РОЗШП'УНКАТИСЯ** [руш:пун'катис'а], 'кайус'а, 'пункас'а ('кайес'а), *док.* Те саме, що **розг'омбоватися**. Пор. **шпункатися**.

РОЗЩІКАТИСЯ [рош:'чикатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Почати безперервно ікати. *Так с'а 'н'ан'ко розш:'чикали, шчо 'мус'ілис'ме 'дохтора 'кликати.* Пор. **щікати**.

РОЗЩІУНКАНІЙ [руш:'чунканий], а, е. Те саме, що **розг'омбаний**.

РОЗЩІУНКАТИ *див. розщіуноквати*.

РОЗЩІУНКАТИСЯ *див. розщіунокватися*.

РОЗЩІУНКОВАНЕ [руш:'чункован'е], а, с. Те саме, що **розг'омбоване**.

РОЗЩІУНКОВАТИ [руш:'чунковати], куйу, куйеш, *недок.*, **РОЗЩІУНКАТИ** [руш:чун'кати], 'кайу, 'чункаш ('кайеш), *док.* Те саме, що **розг'омбоватися**. Пор. **щункати**.

РОЗЩІУНКОВАТИСЯ [руш:'чунковатис'а], куйус'а, куйес'а, *недок.*, **РОЗЩІУНКАТИСЯ** [руш:чун'катис'а], 'кайус'а, 'чункас'а ('кайес'а), *док.* Те саме, що **розг'омбоватися**. Пор. **щункатися**.

РОЗ'ЯЗАНІЙ [роз'язаний], а, е. Розв'язаний. *Ходит, ги 'корова роз'язана.*

РОЗ'ЯЗАТИ [роз'язати], 'йажу, 'йажеш, *недок.* Розв'язати. Пор. **язати**.

РОЗ'ЯЗАТИСЯ [роз'язатис'а], 'йажус'а, 'йажес'а, *недок.* Розв'язатися. Пор. **язатися**.

РОЗ'ЯСНІТИСЯ *див. роз'яснюватися*.

РОЗ'ЯСНЮВАТИСЯ [роз'яс'н'оватис'а], н'уйес'а, *недок.*, **РОЗ'ЯСНІТИСЯ** [роз'яс'ни-

тис'а], 'ниц'а, *док.* 1. Роз'яснюватися. 2. Ставати світлим, не похмурим із появою сонця, місяця, зірок або звільнятися від хмар, туману і т. ін. (про небо, обрій), прояснюватися. *По'малы роз'яс'н'уйес'а, 'може, буде година. Роз'ясн'уйес'а, 'витко з 'візды, 'майже буде мо'рос.*

Р'ОЙТЫ [р'ойты], у, *мн., заст.* Бахрома, торочки на давніх святкових чоловічих штанах і рукавах сорочки. *А 'р'ойты 'шили й'дкі дав'но!* Пор. угор. rojt т.с.

Р'ОЛНИК, а, ч., *с.г., заст.* Землероб, рільник.

РОМАНИЦЯ [рома'ниц'а], і, *ж., бот.* Ромашка лікарська (*Matricaria chamomilla*). *Ром'дниц'а – 'дуже 'добра на л'ік, 'має все 'быти в 'хыжы насп'о'шибі.*

Р'ОНДІ [р'он'д'і], у, *мн., зб.* Ганчір'я. *Май дав'но по с'єлу ходив із 'возом 'р'он'д'ош та зби'рав 'рон'д'і.* Пор. угор. rongu т.с.

Р'ОНДЬОШ [р'он'д'ош], а, ч. 1. Ганчірник. *'Р'он'д'ош зби'рав 'р'он'д'і та дав'ав за них 'ізлы, 'стиц'і, нит'кы та 'иншу 'друбну в'с'ачину.* 2. Прізвисько. Пор. угор. rongyász 'ганчірник', rongyos 'обідраний'.

Р'ОНДЬОШКА [р'он'д'ошка], ы, *ж.* 1. Дружина ганчірника. 2. Прізвисько.

РОНТОВАТИ, рун'туйу, рун'туйеш, *недок.* Псувати, виводити з ладу який-небудь механізм. *Не" рун'туй часу'ник.* Пор. угор. ront 'псувати'.

РОНТОВАТИСЯ [ронто'ватис'а], рун'туйес'а, *недок.* Псуватися (про який-небудь механізм). *Муй 'мотор с'а 'часто рун'туйе, бо вже стар'ий.*

Р'ОПАНТ [роп'ант], а, ч., *стол.* Великий ручний фуганок. *'Роп'антом ру'найут де'тал'і.* Пор. угор. gorrapnt 'величезний'. *Див. ще великий д'а-л'ув (див. дял'ув).*

РОСАДА, ы, *ж., с.г.* Розсада. *Ку'пилам на ру-'бил' 'рос'ады.*

РОСЫ, рос, *мн.* Холодний піт. *Та'кый слаб'ый, шчо лиш 'росы з 'н'ого йдут.*

РОСІЯ [Р'осі'я], і, *ж.* Росія. *Муй чулу'вік 'д'овго ходив у 'Р'осі'ю на р'об'оту.* *Див. ще Мас-кальщина.*

РОСОЛЯНИЙ [р'ос'єл'аний], а, е. 1. З капустиного розсолу. *Р'ос'єл'ана 'сербанка.* 2. Бураково-го кольору. *Р'ос'єл'ане по'лот'но.*

РОСОЛЯНКА [р'ос'єл'анка], ы, *ж., кул.* Рідка страва з квашеної капусти або капустиного розсолу з додатком муки. *Р'ос'єл'анку май'буш вар'ат у пуст.*

Р'ОСОХА, ы, *ж.* Розсоха. *Дав'но 'вилы ч'инили з р'осохы.*

РОСОХАТИЙ, а, е. Розсохатий. *Росо'хате 'де-рево.*

РОСТІНА, ы, *ж.* Рослина. *На 'нашуму г'єр'єд'і рус'тут ус'а'кі рос'тини.*

РОСТОКА, ы, *ж.* Рукав Тиси в околиці села Сокирниця. *Рос'тока те'че 'черес хам'ник, та в н'уй во'да все май студ'ена, ги в 'Тис'і.*

РОСТОПАСТЬ [рос'топас'ц'], пасти, *ж.*, *бот.* Те саме, що **пис'ц'є молоч'ко** (див. **песьцьий**).

РОСУЇ [ро'суї], рѣсѣлу, *ч.* Розсіл.

РОТ, *а*, *ч.* Рот. ♦ **Раз у рот** – один ковток. *Не раз, бывало, у з'алам раз у рот 'р'іны тай пубіглам у кал'гос.*

РОТІСКО, *а*, *ч.*, *зневаж.* Великий рот (у людини). *У'нийі не' рот, ай ротиско.* Див. ще **ротіще**.

РОТІЩЕ [рот'ище], *а*, *ч.*, *зневаж.* Те саме, що **ротіско**.

РУБЕЇЛЬ [ру'бил'], бл'а, *ч.* 1. *заст.* Карбованець. *За три рубл'і можє было купити вус'імна-ц'іт'буханок хл'іба.* 2. *рідк.* Те саме, що **грівень**. *Типі'р'іин'і рубл'і та'кі не'снѣр'і.*

РУВНАТИ [ру'нати], найу, рунаш (найеш), *не-док.* Вирівнювати. *Ру'най двур так, а'бы (о'бы) не' было й'амок.*

РУВНАТИСЯ [ру'натис'а], рунац'а (найес'а), *недок.* Вирівнюватися. *Спер'шу двур с'а з'амітує, а на'к'рунац'а.*

РУВНЕНЬКИЙ [ру'нин'кий], *а*, *е*, *ласк.* Рівенький. *Под'лаш у вас рунин'кий.*

РУВНИНА [рун'на], *ж.*, *жс.* Рівнина. *Стар'ий чил'адник і на ру'нин'і с'а заш'потайє.*

РУВНИЙ [руний], *а*, *е*. Рівний. *Ру'на доро'га.*

РУВНО [руно], присл. 1. Рівно. *Держи від'ро ру'но, бо ул'иваш'ѣдду.* 2. Те саме, що **постойнно**. *Ру'но су'с'ід'мір'ат'мо'йу'зимл'у, ци не'уросла.*

РУВНЯ [рун'а], *і*, *жс.* Рівня. *Ци йа туб'і, хлоп-че, ру'н'а, и'чо ты зѣ мнѣ так говор'иш.* Антонім **нерівня**.

РУГАНЕ [руган'е], *а*, *с*. Те саме, що **гыгане**.

РУГАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **РУГНУТИ**, ну, неш, *док.* Те саме, що **гыгати**. Пор. угор. *rúg* т.с.

РУГАТИСЯ [ругатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.*, **РУГНУТИСЯ** [ругнутис'а], нус'а, нес'а, *док.* Те саме, що **гыгатися**.

РУГНУТИ див. **ругати**.

РУГНУТИСЯ див. **ругатися**.

РУД [руд(т)], да, *ч.* Дишло. *Руд йє на 'вѣз'і вад'на'сан'ох.* Пор. угор. *rúd* т.с.

РУДА, *ж.*, *жс.*, *с.г.* Хвороба рослин, фруктів, овочів (темні плями). *У'нала 'руда на 'йаблыка. Ру-да бы т'а й'з'іла! (прокльон).*

РУДАВЫЙ, *а*, *е*. Покритий хворобливими темними плямами (про рослини, овочі, фрукти). *Ру'да-ва слива.* Див. ще **порудавілий**.

РУДАВІТИ [рудавіти], віє, *недок.* Покритися хворобливими темними плямами (про рослини, овочі, фрукти). *Пара'диц'і ру'давіют ут по'ганого ду'ж'у, ут с'тудени.*

РУДИНА, *ж.*, *жс.* Одна з двох жердин, на яких переносять копиці сіна. *Рудины 'майут 'быти 'силн'і, а'бы с'а не' вло'мили.* Див. ще **рудінка**.

РУДИНКА, *ж.*, *жс.* Зменш. до **рудіна**.

РУДОК, рут'ка, *ч.* Зменш. до **руд**. *Рудок йє на мал'ых сан'ках, йа'кі см'ычит чил'адник, вад'на тил'іс'ц'і.*

РУЖА¹, *і*, *жс.* 1. *бот.* Троянда (*Rosa centifolia*). *У 'добро'го 'мужа жо'на йак 'ружа.* Пор. пол. *góza*, *чес.* *ruže*, словац. *ruža* т.с. ▲ **Ружа 'божа див. божый**. 2. ▲ **Чел'єна 'ружа див. чєл'єный**.

РУЖА², *і*, *жс.*, *мед.* Інфекційне захворювання шкіри, яке супроводжується її почервонінням і підвищенням температури тіла. *Ружу 'л'ічат лиш 'с'іл'с'кі 'жоны, а дох'торы не' вало'вин'і.*

РУЖОВІЙ, *а*, *е*. Рожевий. *Йа 'дуже 'л'убл'у ру'жовый ц'віт.*

РУКОВАНС [рук'ован'е], *а*, *с*. Відправлення на службу в армію. Пор. **руковати**.

РУКОВАТИ, куйу, куйєш, *недок.* Іти на службу в армію (про рекрутів). *Йа руко'вав до 'во'йс'ка т'риц'ат' дн'є'ятого 'го'да.* Пор. нім. *rücken* 'рухатися; виступати, відправлятися'.

РУКОВЛЯДЬ [рук'овл'ад'т'), *ди*, *жс.* Поруччя на сходах. *Ймн'айс'а, 'Йурику, за ру'ковл'ад', бо впа'дєш.*

РУМ, *у*, *ч.* Ром. *Рум 'добро'й у чай, вад'у 'кісто.* Пор. угор., словац., *чес.* *rum* т.с.

РУМЕГАТИ, ме'же, *недок.* Ремигати. *Ко'рова, куй не' на'се, та все ру'ме'же.*

РУМЫН, *а*, *ч.* Румун. *Ру'мыны уд нас не'далеко жи'вут.* Пор. рум. *român* т.с.

РУМЫНІЯ [ру'мынія], *і*, *жс.* Румунія.

РУМЫНЬКІ, нок, *мн.*, *заст.* Жіночі черевики з хутрянним оздобленням. *Румын'кы вже дав'но в нас не' нѣс'ат.*

РУМЫНСЬКИЙ [ру'мынс'кий], *а*, *е*. Румунський. *Ру'мынс'ке село.*

РУПЛЯНИК [рупл'аник], ка, *ч.*, *зневаж.* Мешканець села Олександрівка (колиш Шандрово), де є колодязі з ропою, звідки її розвозили по всій окрузі. *Ру'пл'ани'кы – о'то 'называеть на 'шандрус'кых 'л'уди.*

РУПЛЯНИЧКА [рупл'аничка], *ж.*, *жс.*, *зневаж.* Жін. до **рупляник**.

РУПЛЯНИЙ [рупл'аний], *а*, *е*. З ропою, соляний. *Ру'пл'аний ко'ло'д'аз'.*

РУСАН, на, *ч.* 1. Здоровий, сильний чоловік. *Тот бірує, бо вто ру'сан.* 2. Прізвисько.

РУСАНЕЦЬ [руса'ниц'], н'ц'а, *ч.* Зменш. до **русан**. *Йіст так см'ачно, ги руса'ниц'.*

РУСАНКА, *ж.*, *жс.* Жін. до **русан**.

РУСКУРІХ [рускур'іх], *а*, *ч.* 1. *зоол.* Вид білки (*Sciurus*). *Такий 'лехкий, йак рускур'іх.* 2. *перен.* Енергійна бадьора людина. *Но ти вден рускур'іх!*

РУСКУРІШНИЙ [рускур'ішний], *а*, *е*. Енергійний бадьорий. *Рускур'ішний хлопчик.*

РУСЛИКИ, у, мн., кул. Шматочки оселедця з цибулею в розсолі. *Деко 'дуже л'убит 'руслики.* Пор. угор. *ruszli* 'оселедець'.

РУСНАК, ка, ч. 1. Українець із Закарпаття. *Руснаки і з мад'арами, і з румынами усе 'жили в 'мир'і.* 2. перен. Простолудин. *Йулина не' 'хот'іла йти за руснака, она 'хот'іла 'пана.*

РУСНАЦЬКИЙ [рус'нац'кий], а, е. 1. Український закарпатський (прикм. до **руснак** 1). *Руснац'кий сох'таш (х'лопц'и).* Див. ще **руський** 1. 2. Із простолудинів. *Ота 'д'івка не' 'хоче руснац'кого х'лопц'а, ай 'панс'кого.*

РУСНАЧКА, ы, жс. Жін. до **руснак**.

РУСНАКИЙ [рус'накий], а, е. 1. Те саме, що **руснацький** 1. *Рус'кым йазы'ком ти кажу, аж болит н'а. Наш йазык – рус'кий.* 2. Те саме, що **маскальський**. *Шчо рус'кий, шчо маскал'с'кий у нас ото едно, 'айбо рус'кий с'а'каже й на нас, руснац'кий.* 3. у знач. ім. Те саме, що **совітський**. *Рус'кі зайшли до нас у 'сорок чет'вертому' год'і.*

РУХЛЯ [рухл'а], і, жс., заст. Єврейське жіноче ім'я.

РУХЛЯДЬ [рухл'ад' (т')], ди, жс., зневаж. Стара німечна людина. *Ота 'рухл'ад' у'же 'ледвы 'ходит, 'айбо 'руно с'а з ус'іма с'важат.*

РУЧИЩА [ручишча], і, жс., збільш. Рука великих розмірів. *'Ручишча в 'н'ого ги в мид'вид 'а 'лаба.*

РУЧНО, присл. Вручну. *Дав'но сорочки 'шили 'ручно.*

РУШАТИ, айу, аш (айеш), недок., **РУШИТИ**, шу, шиш, док. 1. Вирушати. 2. Те саме, що **кывати** 3. *Не' 'рушайте 'шифон.*

РУШАТИСЯ [рушатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), недок., **РУШИТИСЯ**, пус'а, шис'а, док. Починати робити що-небудь. *Ты не' ле'жи на 'постели, ай 'рушайс'а, бо роботы 'півно.*

РУШИТИ див. **рушати**.

РУШИТИСЯ див. **рушатися**.

РУШТИЙ [рушти'й], йу, мн. Грати. *Рус'ти'йи кладут на оболо'ки уд з'лод'і'йу.* Пор. угор. *rostély, rostěj* 'решітка'.

РУЩЕ [рушче], а, с., зб. Хворост, хмиз. *Назби'ралам 'тул'ко 'рушча, шчо бу'де ми на 'тыж'зин' о'гин'роскладовати.*

РЯБҀН [р'абун], на, ч. 1. кул., заст. Великий горщик, у якому носили робітникам їжу в поле. 2. Прізвисько.

РЯД [р'ад(т)], ч. 1. 'р'ада. Ряд. 2. 'ду. Порядок, лад. *Р'аби так, абы в туй р'обот'і був р'ат.*

РЯДНИЙ [р'адний], а, е. Порядний. *'Цил'а – 'р'адна чил'а'дина.* Див. ще **порядочный**. Антонім **нерядний**.

РЯДНО [р'адно], присл. Порядно; як слід. *Ведис'а р'адно. Олекса в'с'аку р'оботу 'чинит' р'адно.* Див. ще **порядно**.

РЯНДА [р'анда], ы, жс. Ганчірка, шматок тканини. *Треба ми 'р'анду 'порох 'утерти. Пур'валам полот'но на р'анды та бу'ду з них по'кр'овц'і т'ка-ти.* Див. ще **ряднина**. Пор. пол. діал. *gędy*, словац. *randa* т.с.

РЯНДАВЫЙ [р'андавый], а, е. 1. Рваний, порваний. *Ото в 'тебе 'анцук у'же 'р'андавый, купи си но'вый.* 2. перен. Нікудишній (про людину або домашню тварину). *'Р'андава в 'н'ого жо'на. Купи-вим 'доста 'р'андаву к'дрову.*

РЯНДЕ [р'ан'д'е], а, с., зб. 1. Те саме, що **одіж**. 2. Старий, поношений одяг. *Не' но'си ты вто 'р'ан'д'е, ай бе'ри ну'ву 'од'іш.* Див. ще **цуре** 2.

РЯНДИНА [р'ан'дина], ы, жс. Те саме, що **рядна**.

РЯНДОШ [р'андош], а, жс., зневаж. Бідний, нікудишній чоловік, що не має поваги в людей. *Та ко с'а бу'де тво'рити на 'того 'р'андоша?* Див. ще **цундрош**, **цурош**.

РЯНДОШКА [р'андошка], ы, жс., зневаж. Жін. до **ряднош**. Див. ще **цундрошка**, **цурошка**.

РЯСКА [р'аска], ы, жс., бот. Суцвіття на стеблі кукурудзи. *У'же пойд'вилас'а на мел'д'юви 'р'аска.*

С

С – див. також префікси **з-**, **зо(у)-**, **из(с)-**, **изо(у)-**, **із(с)-**.

САБАШ, а, ч. Єврейська субота, шабаш. *Ко-ли 'сабаш, жидам не' мож н'іч р'обити і в'н'а не' мож наск'ласти.* Див. ще **чабыс**. 2. Прізвисько.

САБЛЯ [сабл'а], і, жс. Шабля.

САБҀВ, 'бова, ч. Кравець. *Дав'но са'бовы 'были май'буш жи'ды.* Пор. угор. *szabó* т.с.

САБҀВКА [сабука], ы, жс. Жін. до **сабҀв**. *Пла-ты с 'фыдрами 'шила са'бука.* Див. ще **шевкиня**.

САВТҀРЯ [Сав'тыр'а], і, жс., церк. 1. Псалтир. *'Типир мож 'লেখко купити Сав'тыр'у.* 2. Читання Псалтиря біля покійника. *Дав'но Сав'тир'у читав май'буш д'ак, а ти'типир – удо'виц'і.*

САВХОЗ [сав'хоз(с)], за, ч., заст. Радгосп. *Сав'хоз був у Данилуві.* Пор. рос. *совхоз* т.с.

САВХОЗНИК, а, ч., заст. Радгоспник. *Сав'хозники май'л'ітше 'жили, гі кал'хозники.* Пор. рос. *совхозник* т.с.

САВХОЗНИЦЯ [сав'хозниц'а], а, жс., заст. Жін. до **савхозник**. Див. ще **савхозничка**. Пор. рос. *совхозница* т.с.

САВХОЗНИЧКА, а, жс., заст., рідк. Те саме, що **савхозниця**.

САВХОЗНЫЙ, а, е, заст. Радгоспний. *Сав'хозный сат.* Пор. рос. *совхозный* т.с.

САДОВІНА, *ы, жс., зб., с.г.* Плоди фруктових дерев. *‘С’одду на садо’вину ‘мала бы ‘быти в’рода.*

САЖЕНИЦЯ [саже’ниц’а], *і, жс., с.г.* Великий відбірний овоч цибулі, буряка, капусти і т.д. для вирощування насіння. *Із саже’ниц’і ‘уросте на’с ‘ін ‘е, ‘котре буде с’а ‘с’іяти на д’ругий гут.*

САЖІНЕ [сажін’е], *а, с.* Садіння. *‘Сажін’е ‘р’іны, д’ерев.*

САЙ, *у, ч., метеор.* Паморозь на деревах, крига, що пливе річкою. *‘С’оро вес’на, бо пл’ве сай ‘потоком.*

САЛАФАН, *а, ч.* Целофан. *Завий соло’нину у сала’фан.*

САЛАШ, *‘ша, ч.* Місце нічлігу для овець. *‘Вуц’і ну’чуйут у ‘салаши.* Пор. угор. *sállás* ‘нічліг; квартира’.

САЛДОБОШ, *а, ч., заст.* Колишня назва сусіднього із Сокириницею села Стеблівка.

САЛДОБОШСЬКИЙ [салдбббс’кий], *а, е, заст.* Стосовний до Салдобош. *‘Салдбббс’кі ‘л ‘уде.*

САЛДОБОЩАНІН [салдобощч’анін], *а, ч., заст.* Житель села Салдобош.

САЛІТЛОВАНЕ [саліт’лован’е], *а, с.* Доставка, відправлення. *Саліт’лован’е ‘с’ого з’рузу буде не’‘лежке.* Пор. саліт’ловати.

САЛІТЛОВАНІЙ, *а, е.* Доставлений, відправлений. *Саліт’лован’і дош’ки.*

САЛІТЛОВАТИ [саліт’ловати], *‘луйу, ‘луйеш, недок.* Доставляти, відправляти. *‘Сіс ‘і ‘іашчики ‘мусиме саліт’ловати до’ ‘Хуста.* Пор. угор. *szállít* т.с.

САЛІТЛОВАТИСЯ [саліт’ловатис’а], *‘луйес’а, недок.* Доставлятися, відправлятися. *Есе бир’вин’е с’а ‘доста’т ‘ашко саліт’ловало с’уды.*

САЛОВАТИЙ, *а, е.* Жирний, жирнуватий. *‘Саловатуму чіл’адникови ‘т ‘ашко ро’бити вл’іті.*

САМА, *ы, жс.* Міра; доля, частина. *‘Йіст бес ‘самы.* ♦ **На ‘саму** – на долю, частину. *На ‘мб’у (й’і, й’ого, й’іх) ‘саму лі’шіт ‘дис ‘ат ‘і ‘митру полот’на.* Пор. угор. *szám* ‘число, величина, кількість’.

САМАРАТИ, *айу, аш (айеш), недок.* 1. Те саме, що **подавати**. *Увун ‘самарат на с’вб’у ‘мат’ір.* 2. Те саме, що **глипіти**.

САМІЦЬКИЙ [саміц’кий], *а, е, пестл.* Самісінський. *Лі’шили д’ітину саміц’ку в ‘хыжі.*

САМЛОВАНЕ [сам’лован’е], *а, с.* Оцінювання, визначення вартості. *Ідеме на сам’лован’е ‘хыжі, ідуку йа ку’пуйу.* Пор. **самловати**.

САМЛОВАТИ, *‘луйу, ‘луйеш, недок.* Оцінювати, визначати вартість чого-небудь. *Ану сам’луйме, ‘кул ‘ко йсе ‘с’іно куш’чуйе.* Пор. угор. *számol* ‘вважати; нараховувати’.

САМОВУЛЩИНА [само’вулщина], *ы, жс.* Безконтрольна, безпритульна дитина. *Тот х’лопчик само’вулчин’ов росте.*

САМОДЕСЯТЫЙ [самоди’с’атый], *а, е.* Десятий за рахунком. *Анд’р ‘ійови т’реба заробити мно’го, в’ун самоди’с’атый у ‘хыжі.*

САМОДРҮГІЙ, *а, е.* 1. Другий за рахунком; який удвох ще з кимось. *Цілий дин’ самод’руга м ко’пала мелай.* 2. гуйі, *жс., у знач. ім.* Вагітна. *‘Того ‘года йа самод’руга ходила.* Див. ще **тувста 2, тяжка 2.**

САМОКЫША, *і, жс., кул.* Неварене кисле молоко, з якого знято сметану. *‘Йак ис квас’ного моло’ка зобрати сме’тану, та в’станес’а само’кыша.*

САМОП’ЯТИЙ [самоп’ятый], *а, е.* П’ятий за рахунком. *‘Йа в ‘нашуй родин’і ‘была самоп’ята.*

САМОСЕМЫЙ, *а, е.* Сьомий за рахунком. *Умел’и ‘н’анко й ‘мамка, та лі’шилиамс’а само’сема в ‘хыжі.*

САМОТРЕТЬИЙ [самот’рит’ый], *а, е.* Третій за рахунком. *Пуш’лам сист’р’і помо’чи ко’пати самот’рит’а.*

САМОЧЕТВЕРТЫЙ, *а, е.* Четвертий за рахунком. *Куй ‘мамка до’ган ні’зали, та й’шли в кал’зос самочет’вертув, бо мы, ‘д’іти, йім помо’гали.*

САМОШЕСТЫЙ, *а, е.* Шостий за рахунком. *Куй т’реба ‘было п’р’аси, та п’р’алам само’шеста, бо вс’і дун ‘кы помо’гали ми.*

САМФАЛІДА [самфаліда], *ы, жс., зневаж.* Велика нога (в людини). *У ‘тб’ій жо’ны такі самфаліды, ичо стра’шно с’а на н’і д’івити.*

САМФАЛІДОШ [самфалідош], *а, ч., зневаж.* Чоловік з великими ногами.

САМФАЛІДОШКА [самфалідошка], *ы, жс., зневаж.* Жін. до **самфалідош**. *Іду до ‘тб’ій самфалідошкы.*

САНДАЛЫ, *у, мн.* Сандалі.

САНДИК. ♦ **‘Мати ‘сандик** – мати зуб на когонебудь, ображатися. *‘Майу на т’а ‘сандик, бо не’ ‘хот’ ‘вис ‘ми пб’врати ‘ниву.*

САНКА, *і, жс.* Один з полозів саней. *У сих ‘сан’ох о’дна ‘санка май ‘курта.*

САНКАНС [санкан’е], *а, с.* Катання на санчатах. *Д’іти дуже ‘л’убл’ат ‘санкан’е.*

САНКАТІ, *‘кайу, ‘санкаш (кайеш), недок.* Катати когонебудь на санчатах. *‘Цил’у, посан’кай ‘мало д’ітину.*

САНКАТИСЯ [сан’катис’а], *‘кайус’а, ‘санкас’а (кайес’а), недок.* Кататися на санчатах. *‘Ус’і ‘д’іти ‘л’убл’ац’а сан’кати.*

САНКЫ, *‘нок, мн.* Невеликі сани. *Прив’їзуим на сан’ках ‘митер пш’ітниц’і.*

САННИЦЯ [сан’ниц’а], *і, жс.* Прокатана санями дорога. *По сан’ици ‘сани ‘лехко ідут.*

САНОВАНЕ [санован’е], *а, с.* Бережливе ставлення; шанування. *Санован’е дун ‘кбв’вуц’а тай ‘мат’ери.* Пор. **сановати**.

САНОВАНИЙ, а, е. Бережений; шанований.
Санована чулувіком жо́на.

САНОВАТИ, 'ну́йу, 'ну́йеш, *недок.* Берегти, жаліти, шадити; шанувати. *Мене муй чулувік сану́йе.*

САНОВАТИСЯ [санова'тис'а], 'ну́йс'а, 'ну́йес'а, *недок.* Берегтися, жалітися, шадитися, шануватися. *Тоу́'а не пере́робит, зна́йе с'а санова́ти.* Див. ще **честова́тися 2.**

САПІТИ [сапіти], п'л'у, 'пиш, *недок.* Важко дихати через задишку. *Так са́пе, аж гу́сл'ат му в зру́д'ох.*

САПЛІВЕЦЬ [сапливи́ц'], вц'а, ч., *співчут.* Чоловік, який важко дихає через задишку. *Тот са́пливи́ц' 'дуже т'ашко жи́ве на с'ому с'віт'і.*

САПЛІВЫЙ, а, е. З важким диханням, задишкою. *Са́плива ба́ба.* Див. ще **удушли́вий.**

САПЛІВКА, ы, *жс.*, *співчут.* Жін. до **саплівець.**

САРА, ы, *жс.* Халява на чоботах. *Убу́лам 'чі́жмы с тув'т'ов'сар'ов.* Пор. угор. lábszár, szár т.с.

САРА́КА, ы, *жс.*, *співчут.* Бідолаха. *Тот са́рака 'дуже т'ашкый жи́вот 'ма́йе.* Пор. рум. sărac 'бідняк, жебрак'.

САРА́КЫЙ, а, е. Бідолашний. *Са́рака жо́на.*

САРАНЧА́, і, *жс.*, *ент.* Сарана. *Обжи́ливи́й, йак о́та сара́н'ча.*

САРГЫ́ДЖ [Саргы́ж(ч)], 'з'а, ч. Назва неолітної гори, до якої прилягає село Сокириця. *Да́вно Са́ргы́ж бы́в го́ров, на йа́куй 'н'іч не' росло, лиш ко́зы 'насли́с'а.*

САРНА́, ы, *жс.*, *зоол.* Сárна.

САРНА́Я [Сарна́йа], і, *жс.* Корова енергійної вдачі із загнутими на кінцях невеликими рогами. *У нас 'мало ма́й да́вно 'бы́ла Са́рна́йа, про́дали́с'ме йі.*

СВА́ДА, ы, *жс.* Те саме, що **ва́да.**

СВАДЛИ́ВЫЙ, а, е. Сварливий. *Сва́длива 'д'івка.*

СВАДНЬ́Й, а, е. У ворожих стосунках з ким-небудь; посварений. *Йа ти́'пир сва́дна с ку́м'ов.*

СВА́ЖАНЕ́ [сважан'е], а, с. Те саме, що **ва́да.** *Йа не' 'л'убл'у сва́жан'е.*

СВАЖА́ТИ [сважати], 'жайу, 'важаш ('жайеш), *недок.* Те саме, що **ва́дити**. *За́що ты сва́жаш чулу́віка з його жо́д'нов?*

СВАЖА́ТИСЯ [сважатис'а], 'жайус'а, 'важас'а ('жайес'а), *недок.* Те саме, що **ва́дитися.** *Сва́жатис'а – вто ці́ган'с'ке 'д'іло.*

СВА́ЛЬБА [свал'ба], ы, *жс.*, *вес.* Весілля. *'Мойа сва́л'ба 'бы́ла 'уз'і́мі, ку́й бы́в 'майвели́кий мо́рос.*

СВА́ЛЬБАШ [свал'баш], 'ша, ч., *вес.* 1. Учасник весілля. *На туй сва́л'бі 'бы́ло 'мало сва́л'ба́шу.* 2. зневаж. Чоловік, який полюбає гуляти на весіллях. *Сва́л'ба́шови все лиш гу́л'кы в гу́лу'ві.*

СВА́ЛЬБАШКА [свал'башка], ы, *жс.*, *вес.* Жін. до **сва́льба́ш.**

СВА́ЛЬБЛЯ́НЬЙ [свал'бл'а'ный], а, е, *вес.* Весільний. *Сва́л'бл'а'ный час – ко́ли не'ї́е 'п'о́сту.*

СВА́ЛЬБОВА́НЕ [свал'бован'е], а, с., *вес.* Справляння весілля чи гуляння на ньому. *Ми́н'і в́же вто сва́л'бован'е наду́йло.*

СВА́ЛЬБОВА́ТИ [свал'бо'вати], 'бу́йу, 'бу́йеш, *недок.*, *вес.* Справляти весілля чи гуляти на ньому. *Мы лиш не'да́вно сва́л'бо'вали – у́д'а'вали́с'ме дун'ку.*

СВА́ЛЬБОВА́ТИСЯ [свал'бо'ватися], 'бу́йес'а, *недок.*, *вес.* Те саме, що **сва́льбОВА́ТИ.** *У нас'а в п'уст не' сва́л'бу́йе.*

СВАТА́НКЫ, 'нок, *мн.*, *вес.* Сватання, заручини. *Йа́г ми́не п'уст, 'на́рас'а за́чи́на́ют по се́лу свата́н'кы.*

СВАТА́Ч, 'ча, ч., *вес.* Чоловік, який за дорученням жениха сватає обрану дівчину. *На́кла́ли вгн'а, йак свата́ч'і 'мали при́й'ти.*

СВЕ́ДЕР, а, ч. Светр або кофта. *Мы пле́ли све́д'еры з н'і́ток, йа́к'і с'ме 'п'р'али з 'вучу́й 'в'овны.*

СВЕРДЛЕ́НЫЙ [сверлєный, свєлєный], а, е. Свердлений.

СВЕРДЛИ́К [сверлик, свєлє'ик], а, ч., *спец.* Зменш. до **свє́рьд'юл.** *Уло́мивс'а свє́лє'ик.*

СВЕРЬДЮ́Л [свир'д'ул], а, ч., *спец.* Свердел. *По́зыч ми, бра́те, свир'д'ул, най по́верчу ша́'ранцы.*

СВИ́НИТИ 'н'у, 'ниш, *недок.*, *вульг.* 1. Залишати після себе бруд. *Шчо сви́ниш на сту́л'і?* 2. Робити кому-небудь неприємності. *Ми́гал' 'л'убит сви́н'ити дру́гу.*

СВІ́НОВА́ТЫЙ, а, е, *вульг.* Непорядний, нечесний, підступний. *Сви́новата жо́на, сви́новатый сох'таш (ха́рактер).*

СВІ́НЯ [свин'а], ати, с. Порося. *Шчо́с не' йі́ст наше свин'а, ба́ ци не' бі́т'і́же. И́ми н'а та да́м ти свин'а (жа́рт).*

СВИ́НЯ́К [сви'н'ак], 'ка, ч., *вульг.* Непорядний, нечесний, підступний чоловік.

СВІ́НЯТКО [свин'атко], а, с. Зменш. до **сви́ня.** *Ку́пи́лам свин'атко.*

СВИ́НЯ́ЧКА [сви'н'ачка], ы, *жс.*, *вульг.* Жін. до **сви́ня́к.**

СВИ́СТ, у, ч. Свист. ♦ **Свист у лист** – все одно, однаково. *Гово́ри му, шчо 'хо́чеш, а йу́му свист у лист.*

СВИ́СТА́К, 'ка, ч. Свистун. *Сви́ш'чи, сви́ш'чи, за́втра бу́де сви́ста́кам 'п'лати́'а (жа́рт).*

СВІ́СТА́НЕ [сви́стан'є], а, с. Сви́стання.

СВИ́СТА́ННЯ [сви́стан'а], і, *жс.*, *рідк.* Свистуха (жін. до **сви́ста́к).**

СВИ́СТА́ТИ, сви́шчу, сви́шчеш, *недок.* 1. Сви́стати, сви́стити. 2. на ко́го (що), *перен.*, *вульг.* Не визнавати, лишати поза увагою ко́го-, що-небудь,

СЕРЕНЧА́, і, ж. 1. Удача; щастя. У карт 'а-ша не все йє серен'ча, бо 'часто й пругрдіє. 2. перен. Стебло конюшини з чотирма листочками (за повір'ям, той, хто знаходить таке стебло, матиме удачу, щастя). Мы ма'лыми д'ітми, усе йс'кали у л'ашчкови серен'чу. Пор. угор. szerencze 'доля, щастя'.

СЕРЕНЧЛЯВЫЙ [се'ре'нчл'авый], а, е. Удачливий; щасливий. Се'ре'нчл'ава вта д'івка, бо вз'ав йі 'дуже 'файный лігін'.

СЕРПУВНИК, 'ка, ч., бот. Купина лікарська (Polygonum officinale).

СЕРСАМА, ы, ж., спец. Ремісничє знаряддя, інструменти. Йак не'їє в 'майстра 'р'аднуїї серса-мы, та гур'кий йд'го с'вім. Пор. угор. szerszám т.с.

СЕРСТЬ [сир'с'ц'], 'серсти, ж. Шерсть, шети-на. На свин 'ати сир'с'ц' 'остра, твер'да.

СЕРСТЯНЫЙ [сир'с'ц'аний], а, е. Вовняний. Сис'с'ведер сир'с'ц'аний.

СЕРУС, незмін., заст. 1. Здоров!, привіт! (при вітанні чоловіків приблизно одного віку). 'Серус, 'Йуро! 2. Потиск руки при вітанні. Цил'ку, дай 'вуй-кови серус. Пор. угор. szervus т.с.

СЕРЦЕ, 'сир'ц'а, с. Серце. ♦ **Іс'ир'ц'а** – з жалю, зі злості, від розпуки. Іс'ир'ц'а нагово'рилам му тако'го, шчо й не 'треба 'было ка'зати. **'Камін' на 'сирц'ови** – тривога, тягота. Из-за т'д'її б'д'и вже гуд 'н'буш 'камін' на 'сирц'ови. **'Камін' спав іс'ир'ц'а**, 'серце на 'міс'ц'і, в кого – спокійна душа. **'Камін' ми спав іс'ир'ц'а**, йак им у'чула, шчо муй чулу'вік не 'постражд'ав в д'вар 'її. **'Мати 'серце на кого** – тримати образу. **'Майу на се'стру 'серце**, шчо так і'з'д' мнів учінила.

СЕСЕ́ див. сесь.

СЕСІ́ див. сесь.

СЕСТРИ́Н [систрин], а, е. 1. Належний чи притаманий сестрі. Систри'ны д'іти. Див. ще **сестринский**. 2. 'ного, ч., у знач. імен. Племінник за сестрою. Приї'шов ми ро'бити сестрин. 3. 'н'д'ї, ж., у знач. імен. Племінниця за сестрою. Систри'на 'жила в нас, 'закі 'х'жу не 'перек'рыли.

СЕСТРИНСКИЙ [систрин'с'кий], а, е. Те саме, що **сестрин** 1. Систри'н'с'кі д'ітки.

СЕСТРИ́ЧКА [сестричка], ы, ж. Сестричка. 2. бот. Перестріч гайовий (Melampyrum nemorosum).

СЕСЬ [сис'], ч., **(С)ЕСЯ́** [(с)ис'а, йс'а], ж., **(С)ЕСЕ́** [(с)е'се, йсе], с., **(С)ЕСІ́** [(с)ис'і, йс'і], мн., займ. вказ. Цей, ця, це, ці. Сис' бурак. (С)ис'а 'вулиц'а. (С)е'се йай'це. (С)ис'і то'панки. Йа 'л'убл'у йс'і 'іа'б'ляка.

СЕСЯ́ див. сесь.

СЕЧ, у, ч. Сеча тварин. А'бы 'дерево 'скоро не 'гнило, та ме'тали го на й'д'кийіс' час у сеч.

СИ, дав. відм. одн. займ. **себе́**. 1. Собі. Куй ми т'ашко, йа си зас'н'вайу. 2. у знач. присв. займ. Свій. Л'убл'у си сох'таш.

СІВЫЙ, а, е. Сірий (про масть тварини). Див. ще **сірый** 1. Оден у нас був вул 'чорный, а другый 'сивый.

СИВУ́ЛЯ [Си'вул'а], і, ж. Кличка корови сірої масті. Треба г'нати 'нашу Си'вул'у 'насти.

СИДІ́ТКЫ [сид'ітки], незмін., недок., дит. Сидіти.

СІ́ЖА див. усі́жа.

СІ́ЖИНЕ́ [сижін'е], а, с. Сидіння (стан, при якому сидять). Куй приї'шов час на 'їд'ін'е, тог'ды не 'до'сижін'а.

СІ́КАЛКА, ы, ж. Саморобний прилад у вигляді дерев'яного шприца з бузинової цівки, з якого випускають воду струменем. 'Сикалку 'ро'бл'ат із б'зины.

СІ́КАНЕ́ [сикан'е], а, с. 1. Випорожнення сечового міхура. 'Ча'сте 'сикан'е 'мо'же 'быти ут прус'туды. 2. Поливання водою зі шланга, шприца і под. Ут 'сикан'а во'д'д'в д'іти 'в'чно 'мо'крі. Пор. **сікати**.

СІ́КАТИ, айу, аш (айеш), недок. 1. Випорожнювати сечовий міхур. Ве'ди д'іти'ну вон, бо 'сикала бы. 2. Випускати воду струменем зі шприца, шланга і под. 'Сикай'ут д'іти іс'икалками.

СІ́КАТИСЯ́ [сикатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), недок. 1. Те саме, що **сікати**. Д'оки ты, 'Цил'ку, 'сикатимес'а в нагавичкы? 2. Взаємно поливатися водою із шланга, шприца і под. Д'іти 'ча'сто 'сикай'уц'а 'сикалками.

СІ́КЛІ́ [сикл'і], у, мн. Сеча людини. У 'деко-рых стар'ых л'уди 'чур'е ву'н'а'іє 'сикл'ами.

СІ́КЛЬОШ [сикл'ош], а, ч., зневаж. Те саме, що **п'усцяник** 1.

СІ́КЛЬОШКА́ [сикл'ошка], ы, ж., зневаж. Жін. до **сікльош**.

СІ́КЛЯ́ [сикл'а], і, ж., зневаж. 1. Те саме, що **п'усцянка**. 2. перен., зневаж. Малолітня дівчина із повадками дорослої. То'та 'сикл'а вже с'а за літ'н'ами 'дивит.

СІ́КЛЯНЫ́Й [сикл'аний], а, е. Те саме, що **п'усцяный**.

СИ́КЛЯНЧУ́ЛЕ́ [сикл'ан'чул'е], а, с., зб. Те саме, що **п'усцянчу́ле**.

СІ́КОШ, а, ч., зневаж. Особа чоловічої статі, що часто випорожнює сечовий міхур.

СІ́КОШКА́, ы, ж., зневаж. Жін. до **сікош**.

СИ́ЛІ́ТИ, 'сил'у, силиш, недок. Зав'язувати міцно. Не' 'сил'и так 'нитку, бо у'р'в'ес'а.

СИ́ЛНЫ́Й, а, с. Сильний. Тог'ды йа був моло-д'ый і сил'ный.

СИ́ЛНІ́ТИ [сил'н'іти], 'н'і'у, 'н'і'еш, недок. На-биратися сили, сильнішати. Тот д'іт'вак, н'і'вр'оку, сил'н'іє на о'чак.

СИЛНО, присл. Дуже. *Чуйу, на пуд і силно зримнуло.*

СИЛОВАНІЙ, а, е. Нав'язливий; примушуваний до чого-небудь. *Іс:ловануйі роботи н'іч не буде.*

СИЛОВАНЕ [силован'е], а, с. Нав'язування чого-небудь (кого-небудь), примушування до чогось; пропонування, припрошування. *Такі ган'бліві г'ос'ц'і, що лиш силован'ом їх мош погоситити.* Пор. **силовати**.

СИЛОВАНО, присл. Насильно, примусово. *Уту р'оботу не х'ом'іло ми с'а р'обити, р'обивим йі силовано.*

СИЛОВАТИ, луйу, луйеш, недок. 1. Нав'язувати. *Треба силувати д'іти шчус 'коло х'ыжі р'обити, бо чинак урустут л'інивыми.* 2. Пропонувати; пригощати. *Силували ми (н'а) маточка груш, айбо йа не в'з'ала. А ну, силуйте г'ос'ц'у.*

СИЛОВАТИСЯ [силоватис'а], луйус'а, луйес'а, недок. Пропонувати свої послуги, нав'язуватися. *Силовавимс'а в бр'ігду, та не в'з'али н'а.*

СИМБРІЛЯ [симбріл'а], і, ж., заст. Плата наймитові (здебільшого натурою). *Йа служив за симбріл'у.* Пор. рум. simbrîe 'жалування, заробітна плата'.

СИНОЧІ [сін'ночі], присл. Минулої ночі. *Приснив ми с'а сін'ночі паскудный сон.*

СИНУШНЬИЙ [сін'нушн'ий], а, е. Стосовний минулої ночі. *Сін'нушн'ий сон.*

СИНЬИЙ [син'ий], а, е. Синій.

СІНЯВА [син'ава], ы, ж., метеор. Темно-синє небо перед сильною грозою. *Така с'а син'ава вчинила, зараз буде дощ.* Див. ще **тёмнява**.

СІНЯК [сін'ак], 'ка, ч., бот. Чортів гриб (Boletus satans).

СІРОТА¹, ы, ч., ж. Сиротá.

СІРОТА², ы, ч., ж. Те саме, що **сегінь**.

СИРОТІНЕЦЬ [сиротиниц'], н'ц'а, ч. Сирітський будинок. *Усталис'а д'іти без вуц'а тай мат:ери, та в'з'али їх у сиротиниц'.* Див. ще **лелєнц**.

СИРОТОВКА [сирот'овка], ы, ж. Зла, шкідлива дівчина. *Така прукл'ата сирот'овка!* Див. ще **сирохманка 2**.

СИРОТІЮК [сирот'ук], 'ка, ч. 1. Хлопець-сирота з дитинства. *Тот сирот'ук н'ігда радости не знав.* 2. Прізвисько.

СІРОТЯ [сирот'а], ати, с. Бідна, нещасна дитина. *Ото сирот'а все го'лодне.*

СИРОХМАН, 'на, ч. 1. Сирота-хлопець. *Уставс'а сирохманом у п'ят'г'оду.* 2. зневаж. Злий, шкідливий хлопець. *Ото такий сирохман, що хут'куму шк'оди вчинит.*

СИРОХМАНКА, ы, ж. 1. Жін. до **сирохман 1**. 2. Те саме, що **сирот'овка**.

СИРОХМАНСЬКИЙ [сирох'ман'с'кий], а, е. Сирітський. *Сирох'ман'с'ка д'бл'а (х'ыжа).*

СИРОХМАНУВ, нова, ново. Належний сироті. *Сирохманове уш'ар'е.*

СИРУТКА, ы, ж. 1. Сирітка. 2. мн. сирут'ки, 'ток. Один з пухирців на шкірі від переохолодження. *Уз'ми на с'а с'ор'оцку, бо так ис'із'ап, що сирут'ки на т'обі пувс'каковали.* 3. бот. Стокротки багаторічні (Bellis perennis).

СЫНЕ. Клич. відм. одн. до сын 'син'. *П'од'ми, сыне, помо'чи ко'сити.*

СЫНОВЕ, н'ову. Форма наз. і клич. відм. мн. до сын 'син'. *М'ойі сы'нове жи'вут ук'реме. Сы'нове м'ойі, в:ас'н'ан'о й'мама лиш од'на, та'майтее їх чест'овати.*

СЫНСЬКЕ [сын'с'ке], 'кого, с., в знач. імен. Те, що належить синові. *Із сын'с'кого ти не м'ожу н'іч дати. Ото сын'с'ке.*

СЫНСЬКИЙ [сын'с'кий], а, е. Який належить синові. *Т'ашко й'істи сын'с'кий хл'іп.*

СЫРЯНИК [сыр'аник], а, ч., кул. Рулет із сирною начинкою. *Сыр'аники вс'і л'убл'ат, айбо декого уд них'зага не'че.*

СЫРЯНИЙ [сыр'аний], а, е. Сирний. *Сыр'аник – ото сыр'аний за'гын'аник.*

СЫТЬ [сыт'], ти, ж. Відчуття ситості. *Ты с'уби'сыти не знайеш, хут'ку'ко бы с'ийв.*

СІВБА [с'івба], 'бы, ж., с.г. Те, що засіяне і посажене. *Неи'час'н'і псы гет исто'ло'чили с'і'вбу.*

СІВЕР [с'івер], а, ч. Північ. *Бур'а прийшла і с'і'вера.*

СІВЕРНИЙ [с'іверный], а, е. Північний. *Пудув'с'іверный вітер.*

СІВЕРО-ВОСТОК [с'іверо-восток], а, ч. Північний схід.

СІВЕРО-ВОСТОЧНИЙ [с'іверо-восточный], а, е. Північно-східний.

СІВЕРО-ЗАПАД [с'іверо-запад], а, ч. Північний захід.

СІВЕРО-ЗАПАДНИЙ [с'іверо-западный], а, е. Північно-західний.

СІВОР [с'івор], а, ч., рідк. Сигара. *С'івори ку'рили лиш п'аны.* Пор. угор. szivar т.с.

СІВОРНІЦЯ [с'івор'ниц'а], і, ж. Мундштук для цигарки. *У с'івор'ниц'у кладут цигаретлик.* Див. ще **сіпка**.

СІВОРНІЧКА [с'івор'ничка], ы, ж. Зменш. до **сіворніця**.

СІГАНЕ [с'іган'е], а, с. Дотягування до чого-небудь. *С'іган'е за хл'ібом (з'рушми).* Пор. **сігати**.

СИГАТИ [с'ігати], 'гайу, с'ігаш (гайеш), недок. Сягати, дотягуватися, доставати до чого-небудь. *Цил'ку, ци ты за хл'ібом с'ігав?*

СІДА́К [с'і́дак], 'ка, ч. Сидіння на велосипеді, мотоциклі, возі (поперечна дошка) та ін. *На мо́торці́ їе с'і́дак на дво́х, а на бі́ціглі́х — лиш на дво́ного.*

СІДАТИ́СЯ [с'і́датис'а], айес'а, *недок.* Морщитися й тріскатися від води й вітру (про шкіру). *С'і́дайу́ц'а ру́кы майбу́ш на́вис'н'і, куй бачи́л'у-їеш'ни́ми у ву́д'і на ві́тру.*

СІДИНА́, *ы, жс.* Сивина. *С'і́ди́на бы́ва́є і в мо́лодо́го.*

СІДЫ́Й [с'і́ды́й], а, е. Сивий. *У то́йї жо́ны вс'а голо́ва с'і́да.*

СІДІ́ТИ [с'і́д'іти], 'д'і́у, 'д'і́йеш, *недок.* Сивіти. *Аж не" хочеш с'і́д'іти, та не" ста́р'ї́с'а.*

СІДКА́ТИ [с'і́т'кати], 'ка́йу, 'ка́йеш, *недок., дит., пестл.* Сідати. *Йу́рику, с'і́т'ка́й ма́ло на ла́вчкку.*

СІДОВА́ТИЙ [с'і́до'ватый], а, е. Те саме, що **про́сідый**. Сивуватий. *Ото шче мо́лод'ый чулу́вік, айбо вже с'і́до'ватый.*

СІДУ́Н [с'і́дун], 'на, ч. 1. Посивілий чоловік. *С'і́ду́ном мо́же бы́ти й мо́лод'ый чулу́вік.* 2. Прізвисько.

СІКА́ТИ [с'і́кати], ат, *недок.,* **СІКНУ́ТИ** [с'і́к'нути], 'не, *док.* Відчути різкий біль (переважно в поясниці), спінути. *Шчу́с'н'а с'і́кну́ло в по́пириц'і.*

СІКНУ́ТИ *див. сікати.*

СІЛА́Й [Сі́лай], а, ч., *заст.* 1. Віл енергійної, поривистої вдачі. 2. Кличка вола. Пор. угор. szilaj 'поривистий; буйний'.

СІЛЬСЬКИЙ [с'і́л'с'кий], а, е. Сільський. *С'і́л'с'ка чил'а́д'ма́й'т'ашко жи́ве, ги горо́ц'ка (варис'ка).*

СІЛЬЧА́К [с'і́л'чак], 'ка, ч. ? *Ус'і́д'лав йа ку́н'а, по"муг ме"н'і та́кий, ги́бы сер'жант. Но та йде́ме вон на с'і́л'чак.*

СІМГУ́ДНИЙ [с'і́м'гудн'ый], а, е. Семирічний. *С'і́м'гудн'а 'д'і́во́чка.*

СІММЕТРОВА́Й [с'і́м'ит'ровый], а, е. Семиметровий. *С'і́м'ит'рове бе́рвено.*

СІММІ́СЯЧНИЙ [с'і́м'іс'ачный], а, е. Семимісячний. *С'і́м'іс'ачный хло́пчик.*

СІМСТО́ [с'і́мсто] і **СІМСТУ́** [с'і́мсту], *не́вдм., числ. кільк.,* Сімсот. *Пу́шовим ду́ Хуста іс'і́мсто (с'і́мсту) ру́бл'ами, та 'ут'а́гли уд'н'а на ба́зар'і.*

СІМСТУ́ *див. сімсто.*

СІНЯ́НИК [с'і́н'ани́к], 'ка, ч. Сарай із більшим об'ємом горища для зберігання сіна. *Ста́райеме́с'а ма́ти на зи́му по́вный с'і́н'ани́к'с'і́на та́й'отавы.*

СІПКА́ [с'і́пка], *ы, жс.* Те саме, що **сіворни́чка**. Пор. угор. szipka т.с.

СІРЫ́Й [с'і́рый], а, е. 1. Те саме, що **сі́вый**. 2. Голубий. *У'ни́ї ду́же фа́йн'і, с'і́р'і́'о́чі — гу́л'убі.*

СІРКА́Ч [с'і́р'кач], 'ча, ч. Сірникова коробка або її частина, об яку труть сірником для його

запалювання. *Не намо́чи с'і́р'кач, бо не" запала́лиш с'кі́нку.*

СІРОО́КИЙ [с'і́ро'окий], а, е. З голубими очима, голубоокий. *С'і́ро'о́ка 'д'і́вка.*

СІТНИ́К [с'і́т'ник], 'ка, ч., *бот.* Очерет звичайний (Phragmites communis).

СІЧІ́Й [с'і́чи], 'чу, 'чеш, *недок.* Сікти.

СІЧКА́ [с'і́чка], *ы, жс.* Штабель поколотих полін, призначених для спалювання в кухонній плиті чи печі. *Сы́р'і дры́ва с'а'лехко'ко́л'ут, а в'с'і́ц'і́ фа́йно'с'о́хнут'і мо́жуть 'д'о́во сто́яти.*

СІЧОВІ́К [с'і́чо'вик], 'ка, ч., *іст.* Той, який брав участь у збройному захисті Карпатської України 1939 року від угорської окупації. *Ма́дий бы́в с'і́чо'ви́ком.*

СІЧОВІ́ЦЬКИЙ [с'і́чо'виц'кий], а, е. Який стосується до **січові́к**. *С'і́чо'ви́ц'ка 'д'і́ш.*

СІЯ́НКА [с'і́йанка], *ы, жс., зб., с.г.* 1. Насіння цибулі першого року. *С'і́йанка 'ото та́кі 'чо́рн'і 'зирн'атка, шчо с'а'чин'ат на 'пуках.* 2. Маленькі цибульки, які виростили з насіння (див. попереднє) і з яких наступного року вирощуватимуть велику цибулю. *С'о́дгу'уросла в н'а'фа́йна'с'і́йанка.*

СКАЖЕ́НИЙ [(и,і)ска'жений], а, е. Дієприкм. за значенням дієсл. **ска́зати**. *Иска́женный по́гар (часу́ник). Ска́жена ру́ка.*

СКА́ЗІТИ [(и,і)ска'зити], скажу, ска'зиш, *док.* 1. Зіпсувати; розбити; зламати. *Ска́зи́лам ку́пан'у. Ста́рый кун'борозды не" ска́зит, айбо й гл'убоко не"зоре.* 2. Завдати кому-небудь прикрість, збитків. *Дуже н'а Анд'р'ї́ї ска́зив то́д'ы, шчо наго́вори́в на н'а'го́лову кал'го́зу.* 3. Завдати болю, стиснувши кого-небудь. *Так ис'ми ска́зив г'руді, шчо не" мо́жгу ды́хати.*

СКА́ЗІТИ́СЯ [(и,і)ска'зитис'а], 'зи́ц'а, *док.* Зіпсуватися, розбитися, зламатися. *Ска́зис'а та́кий'фа́йный'тан'зе́р!*

СКА́КА́НЕ [с'акан'е], а, с. Скакання. Пор. **скака́ти**.

СКА́КА́НИЙ, ного, у знач. ім., *етн.* Танець, який танцюють тільки парубки, обнявшись за плечі і утворюючи коло. *Скака́ный иг'ра́йут лиш са́мі ли́г'н'і.*

СКАКА́ТИ, скачу, скачеш, *недок.* Скакати. ♦ **Ска́кати в'о́чі** — поводитися нахабно. *Ото та́ка пас'ку́дна 'д'і́вка, фу́рт ми ска́кала в'о́чі.*

СКАКЛІ́ВЫЙ, а, е. Непосидючий, дуже рухливий. *Черес'пло́ты ска́кли́ва, а до ро́боты л'ї́ни́ва.*

СКАЛА́, *ы, жс.* 1. Скеля. *Ма́ло м не" впа́в ис'ка́лы.* 2. Скаба, скалка. *Зайшла́ ми в'но́гу ска́ла.*

СКА́ЛЄ́ [с'кал'е], а, с., *зб.* Скалля. *На Са́ргы'зи ма́ного ска́л'а.*

СКАЛІ́ТИ, 'л'у, 'лиш, *недок.* Злегка прикривати повікою (повіками) око (очі), трохи примружу-

вати. Така 'файна 'д'івка, айбо 'маїе танч – скалїт 'оком. Див. ще **заскальовати**.

СКАЛІТИСЯ [скалїтис'а], лиц':а, *недок.* Робитися шершавим при струганні (про дошку). *Куй с'а скалїт 'дошка, та треба її вбер'нути другим кунц'ом та так д'аловати.* Див. ще **заскалїтися**.

СКА́НДРА, ы, ж. Скалка дерева. *Уткол'олас'а з 'дошки с'кандра.*

СКАНДРИТИ, р'у, риш, *недок.* Колоти дошку, дерево на скалки. *Буду йс'у 'дошку скандрити, бо н'і на шчо не 'добра, лиш на вгин'.*

СКАНДРИТИСЯ [скандритис'а], риц':а, *недок.* Колотися на тріски, скалки. *Йс'а 'дошка не-валовина, бо скандриц'а.*

СКА́ПЧАНЫЙ [(и,і)скапчаний], а, е. З'єднаний. *Скапчаний лап'чок.*

СКАПЧА́ТИ див. **скапчовати**.

СКАПЧА́ТИСЯ див. **скапчоватися**.

СКА́ПЧОВА́НЄ [(и,і)скапчован'є], а, с. З'єднування кількох частин в одне ціле. *(И,І)скапчован'є тил'ішки з 'возом.* Пор. **скапчовати**.

СКА́ПЧОВА́ТИ [(и,і)скапчовати], чуйу, чуйеш, *недок.*, **СКАПЧА́ТИ** [(и,і)скапчати], чайу, капчас ('чайеш), *док.* З'єднувати кілька частин в одне ціле. *Скапчай плуг ис трактором.* Пор. **капчати**.

СКА́ПЧОВА́ТИСЯ [(и,і)скапчоватис'а], чуйу-с'а, чуйес':а, *недок.*, **СКАПЧА́ТИСЯ** [(и,і)скапчатис'а], чайус'а, капчас':а ('чайес':а), *док.* З'єднуватися. *Аб'и 'уйти ис 'ого бо'лота з мотором, та скапчайус'а с трактором.*

СКАРІ́ДИТИ [скар'їдити], р'їжу, р'їдиш, *недок.* Гидувати кого-небудь. *Не" скар'їди черв'ками д'їтину.*

СКАРІ́ДИТИСЯ [скар'їдитис'а], р'їжус'а, р'їдис':а, *недок.* Гидуватися. *Не" йїш 'ото, 'нашчо с'а будеш скар'їдити.* Див. ще **скарідовати**, **скарідоватися**.

СКАРІ́ДЛИ́ВЫЙ [скар'їдливый], а, е. Гидливий. *Муй чулу'вік 'дуже скар'їдливый: 'увун скар'їдує і м'н'асо сыре в'з'ати в 'руки.*

СКАРІ́ДНЫЙ [скар'їдний], а, е. Те саме, що **мєрзкий**.

СКАРІ́ДНО [скар'їдно]. Присл. до **скарідний**.

СКАРІ́ДОВА́НЄ [скар'їдован'є], а, с. Гидування до чого- або кого-небудь. *Уже в н'а скар'їдован'є до 'того м'н'аса.* Пор. **скарідовати**.

СКАРІ́ДОВА́ТИ [скар'їдовати], дуйу, дуйеш, *недок.* Гидувати, мати огиду до чого- або кого-небудь. *Йа скар'їдуїу брати в 'руки с'лимуша. Не" скар'їдуї до 'їтину гарингом.*

СКАРІ́ДОВА́ТИСЯ [скар'їдоватис'а], дуйус'а, дуйес':а, *недок.* Те саме, що **скарілітися**. *Унука скар'їдуїєся с'вого 'д'їда, бо 'увун не" дуже чистотный.*

СКА́РІДЬ [скар'їд'(т')], риди, ж., *вульг.* Дуже негарна або гідка людина. *Скар'їд – 'ото не"файный, нечистотный чил'адник.*

СКВАСНІ́ЛЫЙ [(и,і)сквас'н'ілый], а, е. Який став кислим. *И(І)сквас'н'іле моло'ко.*

СКВАСНІ́ТИ [(и,і)сквас'н'іти], ніїє, *док.* Ставати кислим. *Есе моло'ко вже сквас'н'іло.*

СКВЄ́ГНУТИ, ну, неш, *недок.* Будучи хворим, стогнати, дещо прикидаючись. *Не" скве'гни 'тул'ко, ай 'мало потер'пи.*

СКЕЛТОВА́НЫЙ [(и,і)скелтований], а, е. Витрачений. *Скелтован'ї з'роші, (и)скелтована йїда.*

СКЕЛТОВА́ТИ [(и,і)скелтовати], туйу, туйеш, *док.* Витратити (переважно гроші, рідше продукти, матеріальні цінності), спожити. *Искелтовалам 'нын'і м'ного з'роши на ба'зар'і. Скелтовали 'гос'ц'і на с'вал'б'і 'дуже м'ного йїды.*

СКЕЛТОВА́ТИСЯ [(и,і)скелтоватис'а], туйус'а, туйес':а, *док.* Витратитися. *Скелтовалос'а не"мало м'н'аса на гос'тин'і.*

СКИРДО́ВКА, ы, ж., с.г. Скиртування. *Йа хо'дила на скирд'овку та заробл'алам 'файно пиш-ниц'і.*

СКИСЕЛІ́ЧИТИ [(и,і)скисєличити], чу, чиш, *док.* Приготувати **кисєліцю**. *Уже м искисєличила с'ливы.* Пор. **кисєлічити**.

СКЫ́БА, ы, ж. Скиба.

СКІ́НА [с'кіна], ны, ж. Стіна. *Бл'ідый йак с'кїна.*

СКІ́ПІТИ [с'кіпити], с'кіплу, с'кіпиш, *недок.* Щепити дерево або робити щеплення людині, тварині. *Нас малымы вс'їх с'кіпили. Аж 'дерево 'дике вад' не"файн'і в 'н'ого пло'ды, та с'кїп'ат го.*

СКІ́ПІТИСЯ [с'кіпитис'а], пл'ус'а, пис':а, *недок.* Проходити щеплення (про рослину, тварину, людину). *С'кїпилис'мес'а в:ош'к'ол'і. 'Дерево с'а с'кїпит, куй малин'ке.*

СКІ́ПКА [с'кіпка], ы, ж. Сірник. *С'кїпками за'пал'уйут 'огин'.* Див. ще **шва́блик**.

СКІ́ПЛЭ́НЫЙ [с'кіплєный], а, е. Щеплений. *С'кїплєна ко'рова (д'їтина). С'кїплєне 'дерево.*

СКІ́ПЛІ́НЄ [с'кіплін'є], а, с. Щеплення. *С'кїплін'є з'рушки. С'кїплін'є ут хвор'оти.*

СКЛА́ДОВАТИСЯ [(и,і)складоватися], дуйус'а, дуйес':а, *недок.*, **СКЛАС́ТИСЯ** [(и,і)скластис'а], дус'а, дес':а, *док.* 1. Утворюватися з яких-небудь елементів, частин. 2. Утворюватися шляхом додавання, збирання до купи, нагромадження. 3. Збирати гроші на що-небудь, робити складчину. 4. Об'єднувати зусилля для виконання мети. *А сис'і 'л'удє, 'к'отр'і 'мали во'лы, та складовалис'а, 'оден дру'о'му пома'гав.* 5. Налаштовуватися. *Тот чулу'вік с'а склав сид'їти в нас ц'їлый 'вийчур, шчо не" можє 'было 'перед ним н'їч робити.* 6. Захотіти,

мати бажання. *Ко с'а складе с та'ків пыскан'ів до'казоватис'а?!*

СКЛАСТИСЯ див. **складоватися**.

СКЛИКОВОВАТИ [(и,і)скли'кововати], 'кд-вуйу, 'кдвуйеш, *недок.* Те саме, що **ззыватьи**. *Искли'ковуйу'гдс'ц'у на с'вал'бу.*

СКЛИКОВАТИСЯ [(и,і)скли'кововатис'а], 'кдвуйес'а, *недок.* Те саме, що **ззыватьи**. *У нас на с'вал'бу скли'ковуйес'а вс'а'вулиц'а.*

СКЛІТИ [(и,і)скл'іти], 'л'іє, *док.* Зітліти. *Шче не" скл'іли дры'ва в ш'днр'і.* Пор. **кліти**.

СКЛЮБАЧЕНИЙ [(и,і)скл'обачений], а, е. Спарований, злучений (про тварин). *Искл'обаченийи'с:укув пес.*

СКЛЮБАЧИТИСЯ див. **склюбачоватися**.

СКЛЮБАЧОВАТИСЯ [(и,і)скл'обачоватис'а], чуйес'а, *недок.*, **СКЛЮБАЧИТИСЯ** [скл'обачитис'а], чиц'а, *док.* Злучатися, паруватися (про тварин, переважно собак). *Искл'обачилис'а пси, та не" їмбжуц'а роскл'обачити.*

СКЛЮМПИТИСЯ [(и,і)скл'умпитис'а], пл'ус'а, пис'а, *док.* Скрутитися калачиком, згорбитися. *Д'ідо скл'умпивс'а пуд'деревом тай с'мачно хра'нів.* Пор. **кліюна**.

СКЛЮМПЛЕНИЙ [(и,і)скл'умплений], а, е. Скручений калачиком, скорчений. *Искл'умплена д'ітина ле'жала на'постели.*

СКЛЯГАНІЙ [(и,і)скл'аганий], а, е. Те саме, що **закляганий**.

СКЛЯГАТИ [(и,і)скл'агати], айу, айеш, *док.* Те саме, що **заклягати**. Пор. **клягати**.

СКЛЯГАТИСЯ див. **скляговатися**.

СКЛЯГОВАТИСЯ [(и,і)скл'аговатис'а], гуйес'а, *недок.*, **СКЛЯГАТИСЯ** [(и,і)скл'агатис'а], айес'а, *док.* Те саме, що **закляговатися**. Пор. **клягати**.

СКЛЯНІЦЯ [скл'аниц'а], і, ж. Зменш. до **склянка**. *Скл'аниц'а – ото май мала, ги пудіт'рова скл'анка.*

СКЛЯНІЧКА [скл'анчка], ы, ж. Зменш. до **скляніця**. *Скл'анчка – дуже малин'ка скл'анниц'а.*

СКЛЯНКА [скл'анка], ы, ж. Пляшка об'ємом півлітра й більше. *Ку'тилам скл'анку'воткы.*

СКЛЯНЧАНІЙ [скл'анчаный], 'на, 'не. Скляний. *Йа'л'убл'у в'хыжи скл'анчан'і д'вир'і.*

СКОВДОШІЛЫЙ [(и,і)скувду'шілый], а, е. Який став калікою. *Искувду'шілый на'руку чулу'вік.*

СКОВДОШІТИ [(и,і)скувду'шіти], 'шію, 'шієш, *док.* Стати калікою. *Пет'ро, сиг'ін'аш, іскувду'шієш на'руку.*

СКОЛОТІТИСЯ [(и,і)сколо'титис'а], 'л'дчус'а, 'л'отис'а, *док.* Те саме, що **поколотітися**. Див. ще **сплысти** з 'рбзуму (див. **сплысти**). Пор. **колотітися**.

СКОМІНА, ы, ж. Оскома. *Скомина бы'вайє ут квас'ных'їаблок. Тубі с'коміна, а м'ін'і с'ц'їкы (жарт).*

СКОМЫТАНС [ско'мытан'е], а, с. Те саме, що **скомытанка**.

СКОМЫТАНКА, ы, ж. Лоскотання. *Йа с'а'бдйу ско'мытанкы.* Див. ще **скомытанс**.

СКОМЫТАТИ, 'мычу, 'мычеш, *недок.* 1. Лоскотати. *Не" скомы'чи н'а, бо не" л'убл'у'того.* 2. *недок.* Свербіти. *Ско'мыче н'а за ло'паткув.* Див. ще **скомытатися**.

СКОМЫТАТИСЯ [скомы'татис'а], 'мычус'а, 'мычес'а, *недок.* 1. Лоскотатися. *Йа не" л'убл'у с'а скомы'тати.* 2. Те саме, що **скомытати**.

СКОМЫТЛИВЫЙ, а, е. Який дуже чутливий до лоскотання. *Скомы'тливый д'іт'вак.*

СКОНЧАНЕ [скончан'е], а, с. Скінчення. ♦ **До скончан'а'віку** – до смерті. *Буду т'а л'убити до скончан'а'віку.*

СКОПЫЛІЧЕНИЙ [(и,і)скопы'личений], а, е. Збешещений (лише про дівчину, жінку). *Ископы'личена д'ївка.*

СКОПЫЛІЧИТИ [(и,і)скопы'личити], чу, чиш, *док.* Збешестити дівчину. *Ископы'личили сирох'маны д'ївку.*

СКОРІ [скор'і], присл. Скоро, швидко. *Й'урику, п'дд'с'кор'і ду'му.*

СКОРКЛЯ [скоркл'а], і, ж. 1. зоол. Вид змії, що стрибає на свою жертву з дерева. *Скочила на'ного с'коркл'а.* 2. *перен.* Агресивна людина. *Та вта жо'на – с'коркл'а, хут'на'кого с'а'верже.*

СКОРШЕ, присл. 1. *вищ. ст.* до **скорі**, скоро. *Скоріше, швидше. П'дд'Й'урику, с'коріше.* 2. Швидше за все, найімовірніше. *Скоріше ти п'рійду'роби'ти, ги не" п'рійду.* 3. *Краще.* *Скоріше бы м пуш'ла на р'б'б'оту, гі с'ив д'іт'ин'ів'дома с'ид'іти.*

СКОСОК, ска, ч. Ніж з уламка коси. *По'дай ми с'косок, най ур'іжу соло'нины.*

СКОТІНА, ы, ж. 1. зб. Худоба, скот. 2. Окрема свійська тварина. *Ско'тина й там нап'дсес'а, де ко'сиц'с'к'дс'в не" добе'рес'а.*

СКРЭТАНИЙ [скреп'таний], а, е. Такий, якого пошкребли, очистили шребуччи. *Уп'али'лис'ме сви'н'у, 'айбо иче не" скреп'тана.*

СКРЕБТАТИ [скреп'тати], 'репчу, 'репчеш, *недок.* Скребти. *Скреп'чи'добре кыш'кы, вбы на них не" в'сталос'а гун'а'гу. Ис'а'р'іна с'а вже не" скреп'че.*

СКРЕБТАТИСЯ [скреп'татис'а], 'репчус'а, 'репчес'а, *недок.* Скребтися. *Ти'пир ти т'реба с'а'добре скреп'тати, вбы в'б'мыти леп.*

СКРІПЦІ [скрипц'і], у, мн., *ткац.*, *заст.* Блочки у кроснах, які полегшують рух **пйчилиць**.

СКРЯТАНИЙ [(и,і)скр'атаний], а, е. Те саме, що **укрятаний**.

СКРЯТАТИ [(и,і)скр'ятати], айу, аш (айеш), док. Те саме, що **укрятати**. Пор. **крятати**.

СКУБСТИ, 'бу, 'беш, *недок.* 1. Скубти. *Буде́ме скубсти* 'пір'е. 2. Те саме, що **мікати** 2.

СКУЛА, ы, ж., *мед.* Те саме, що **рамагіз**. За-мучила н'а скула.

СКУЛАВЫЙ, а, е, *мед.* Хворий на ревматизм. У мене *дуже* скулавый чулу'вік.

СКУПІТИ *див.* **скуплювати**.

СКУПІНДОШ, а, ч., *зневаж.* Те саме, що **скупляк**.

СКУПІНДОШКА, ы, ж., *зневаж.* Жін. До **скупіндош**. *Див.* ще **скупіндра**.

СКУПІНДРА, ы, ж., *зневаж.* Те саме, що **скупіндошка**.

СКУПЛЯК [скупл'ак], 'ка, ч., *зневаж.* Скупий чоловік. Скупл'ак ти й с'н 'ігу не' даст у'з'імі. *Див.* ще **скупіндош**.

СКУПЛЯТИ [(и,і)скупл'яти], 'л'айу, 'купл'аш (л'айеш), *недок.*, **СКУПІТИ** [(и,і)скупити], 'купл'у, 'купиш, *док.* 1. Скуповувати. 2. Спокутувати. Ты, не'боре, 'н'ігда не' с'купиш 'передо мнів с'воіу віну.

СКУПЛЯЧКА [скупл'ачка], ы, ж., *зневаж.* Жін. до **скупляк**.

СКУРВАРЕНИЙ [(и,і)скур'варений], а, е. Який став на шлях розпусти. *Искурвареный чулу'вік.*

СКУРВАРИТИСЯ [(и,і)скур'варитис'а], р'ус'а, рис'а, *док.* Стати на шлях розпусного життя. Не'йе туй жу'н'і с' чулу'віком живо'та, бо скур'варивс'а. Пор. **курварити**.

СКУРТАТИ [(и,і)скур'тати], 'тайу, 'курташ ('тайеш), *недок.* Скоротити. *Обы скуртати час, та'зачала м'с'а про'хожовати по'вулиці.* Пор. **куртати**.

СКУТЛОВАТЛИЙ [(и,і)скул'оват'ілий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **скул'оватіти**. *Искутловат'іл'і па'сул'і, скул'оват'іла вода.*

СКУТЛОВАТИТИ [(и,і)скул'оват'іти], 'ват'і-йе, *док.* Стати несвіжою, несмачною від довгого стояння в посуді (про воду, їжу). Іс'і па'сул'і не' ійж, бо скул'оват'іли. Пор. **кул'оватіти**.

СЛАБІЦЬКИЙ [слабіц'кий], а, е. Хворобливий, слабосилий. *Дуже слабіц'кий тот чулу'вік, 'ледвы 'ходить.*

СЛАБУШКОВАТИ, 'куйу, 'куйеш, *недок.* Те саме, що **бетегати**.

СЛАБУШКОВАТИЙ, а, е. Слабосилий. *Май кезе'луй, Йу'лино, с'воєго х'лопц'а, бо слабушко'ва-тий.*

СЛИВЛЯНКА [сливл'анка], ы, ж. Виготовле-на в домашніх умовах горілка зі слив. *Сливл'анка — 'файна 'паленка.*

СЛИГАН, 'на, ч. 1. *іхт.* В'юн (*Misgurnus fos-silis*). *Див.* ще **чик**. 2. Прізвисько.

СЛИМАГ [слимаг(к)], 'га, ч., *зоол.* Слимак. *Слимагы пуйіли гет лис'ц'е ка'пусты.* *Див.* ще **слімуш**.

СЛІМУШ, а, ч., *зоол.* Те саме, що **слимаг**.

СЛІНАВЕЦЬ [слинавиц'], ви'а, ч., *зневаж.* Хлопчик, який часто слиниться. *Утри то'му сли-навиц'ови рот, бо слина му потекла.*

СЛІНАВИТИ, вл'у, виш, *недок.* 1. Слинити. *Д'ітина слинавиц'и г'руді. Куй пр'адеш, та фурт тре'ба слинавити 'нитку.* 2. *перен.* Довго плакати. *Що слинавиш тул'ко?* *Див.* ще **слінавитися**.

СЛІНАВИТИСЯ [слинавитис'а], вл'ус'а, ви-с'а, *недок.* 1. Слинитися. *Дуже с'а 'наша д'ітина слинавит.* 2. Те саме, що **слінавити** 2. 3. виц'а, *безос., перен.* Дощити (про дрібний осінній дощ). *Ц'ілий 'тыжжін с'а слинавит.*

СЛІНАВИЙ, а, е. Слинявий.

СЛІНАВКА, ы, ж., *зневаж.* Жін. до **сліна-вень**.

СЛІНИТИСЯ [слинитис'а], *недок.* 1. н'ус'а, нис'а. Те саме, що **слінавитися** 1, 2. 2. ниц'а, *безос., перен.* Те саме, що **слінавитися** 3.

СЛЫЗÁ, 'зы, ж. Сльоза.

СЛЫЗІТИ, жит, *недок.* Сльозити. *Шчус 'мойе 'л'іве 'око слызит.* *Див.* ще **слызітисся**.

СЛЫЗІТИСЯ [слызитис'а], 'зиц'а, *недок.* Те саме, що **слызіти**. *Що ти с'а 'оці слыз'ат?*

СЛЫЗЛІВЫЙ, а, е. Слізливий.

СЛЫЗЛІВО, *присл.* Слізливо.

СЛЫЗЯНИЙ [слыз'аний], а, е. Слізний. *Слы-з'ан'і 'оці.*

СЛІДНО [с'л'ідно], *присл.* Із залишенням слі-дів. *Та'кийс' не'р'адный, шчо за то'б'ов у'с'ады с'л'ідно.*

СЛІПÁК [с'л'іпак], 'ка, ч. 1. *мн.* с'л'іпакы, 'ку, вульг. Око. *Див.* ще **сліпачкы**. 2. вульг. Чоловік, який недобачає. Ты, с'л'іпаку, ували май 'л'ітше 'оці. *Див.* ще **сліпко**, **сліпош**. 3. *мед.* Вид фурункула (чир-яка), який не має вершка і не може провалитися. *С'л'іпак с'а не' пр'урве сам, тре'ба го 'р'ізати.*

СЛІПÁНЯ [с'л'іпан'а], і, ж., вульг. Жін. до **сліпак** 2. *Див.* ще **сліпачка**, **сліпошка**.

СЛІПАТИ [с'л'іпати], айу, аш (айеш), *недок.* Працювати при поганому освітленні; намагати-ся розглядіти щось дрібне. *Що с'л'іпаш (айеш) у тимнут'і, запали с'вітло. Абы 'ушити та-кий оти'ран:ик, тре'ба до'вог с'л'іпати.* *Див.* ще **сліпкати**.

СЛІПÁЧКА [с'л'іпачка], ы, ж., вульг. Те саме, що **сліпання**.

СЛІПАЧКЫ, 'чок, *мн.*, вульг. Те саме, що **сліп-пак** 1.

СЛІПКАТИ [с'л'іпкати], айу, аш (айеш). Те са-ме, що **сліпати**.

СЛІПКО́, 'ка, ч., вульг. Те саме, що **сліпа́к**.

СЛІПО́ТА [с'л'і'пота], ы, жс. Сліпотá.

СЛІПОШ [с'л'і'пош], а, ч., вульг. Те саме, що **сліпа́к**.

СЛІПОШКА [с'л'і'пошка], ы, жс., вульг. Те саме, що **сліпа́ня**.

СЛОБОДА́, 'ды, жс. Вільність, свобода. *Бес слободы чил'адникови'т'ашко'жити.*

СЛОБОДИ́ТИ див. **слобожа́ти**.

СЛОБОДИ́ТИСЯ див. **слобожа́тися**.

СЛОБОЖА́ТИ, 'жайу, 'божаш ('жайеш), *недок.*, **СЛОБОДИ́ТИ**, слобб'жу, слобб'диш, *док.* Звільняти. *Попросила мамку, вби нам ш чулувіком слобб'диш удну'хыжу.*

СЛОБОЖА́ТИСЯ [слобо'жатис'а], 'жайус'а, 'божас'а ('жайес'а), *недок.*, **СЛОБОДИ́ТИСЯ** [слобо'дитис'а], слобб'жус'а, слобб'дис'а, *док.* Звільнятися. *Слобожац'а'місто бр'ігадир'а, та, майже, мене поклядуть.*

СЛОБОЖЕ́НЬИЙ, а, е. Звільнений. *Муй сын уд'армії слобоженьий.*

СЛОБОЖЕ́НО, присл. Звільнено; дозволено. *Туй'ус'о слобожено ти, можеш'жити. Іди, слобожено ти йти.*

СЛО́БУДНИЙ [слбб'удний], а, е. Вільний; дозволений. *Слбб'удна дорога. Слбб'удна робота.*

СЛО́БУДНО [слбб'удно], присл. Те саме, що **мож.** *Мин'і слбб'удно'было хут'-иш'о'йісти.* Антонім **неслбб'удно**.

СЛО́ВО, а, с. Слово. ♦ **Слово по́за сло́во** – слово за словом. *Слово по́за сло́во, тай мы с'а розговорили.*

СЛО́ТА, ы, жс., метеор. Сльотá.

СЛОТІ́ТИ, 'тит, *безос.*, *недок.*, метеор. Сльотити.

СЛО́ТЯНИЙ [слбт'аний], а, е. Те саме, що **дожджлі́вий**. *Слот'аний дин'.*

СЛУВПЕ́ЦЬ [слув'пич'], п'ц'а, ч. Пастка у вигляді ящика для ловлі пацюків. *У слув'пич' пот'кан зайде, а'ут:ы вже не'годен'уйти.*

СЛУГА́, 'гы, ч. Слуга. ▲ **Гад'ачый слуга** див. **га́дчий**.

СЛУ́ЖНИЦЯ [служниц'а], і, жс. Служниця.

СЛУ́ТЫЙ, а, е. Який не має однієї або обох рук. *Слутый чулувік.*

СЛУ́ЧАЙ, а, ч. Випадок. *Быв'ізб'мнб'оден'случай, иш'о'вид'івим'босор'кан'у.*

СЛУЧА́ЙНИЙ, а, е. Випадковий. *Случайна робота.*

СЛУЧА́ЙНО, присл. Випадково. *Случайно стр'ітивим у'Хус'ц'і'давн'ого'ц'імбора.*

СМАКО́ВАНЕ [сма'кован'е], а, с. Смакування.

СМЕРЕКО́ВЫЙ, а, е. Хвойний. *Смерекова дошка.*

СМЕРЕ́ЧКА, ы, жс., бот. 1. Зменш. до *смере́ка* (*Picea abies*). 2. Те саме, що **драгуле́ць**.

СМЫ́К, 'ка, ч., муз. Смичок для скрипки. *Бес'файного смыка'гус'л'і'не'будут'файно'гус'л'ати.*

СМЫ́РАВИТИ, вл'у, виш, *недок.* Забруднювати соплями. *Моя'внука'мене'часто'смыравит.*

СМЫ́РАВИТИСЯ [смыравитис'а], вл'ус'а, вис'а, *недок.* Забруднюватися соплями (переважно про дітей). *Каж'жа'д'ітина'с'а'смыравит.*

СМЫ́РАВИЙ, а, е. 1. Сопливий. *Смыравый'хлопчик.* Див. ще **смблaвий**. 2. *перен.* Малолітній. *Та ты иш'е'смыравый, абы'мин'і'ишус'до'казовати!*

СМЫ́РАВКА, ы, жс. Те саме, що **смырка́чка**.

СМЫ́РАНЕ [смыран'е], а, с. 1. Стан постійної сопливості. *Йак'лиш'зас'тудит, зач'інаеш'а'смыран'е'того'д'ітва'ка.* 2. Плач з підтягуванням соплів. *Ты, 'Петрику, с'войым'смыран'ом'н'иц'а'не'дуб'иеш.* Див. ще **смырданс**, **смырканс**. Пор. **смырати**.

СМЫ́РАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* 1. Бути сопливим, підтягувати соплі. *Не'знайу, иш'о'с'тым'д'ітва'ком'робити: ц'ілу'зиму'смырат.* 2. Плакати з будь-якого приводу, підтягуючи соплі. *Ота'жон'а'хут'за'иш'о'буде'смырати.* Див. ще **смырдати**, **смыркати**.

СМЫ́РДАВИЙ, а, е. Хворий на нежить. *Смырдавий'х'лопич'.*

СМЫ́РДАНЕ [смырдан'е], а, с. Те саме, що **смыранс**.

СМЫ́РДАНКА, ы, жс., мед. Те саме, що **на́дха**.

СМЫ́РДАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* 1. Те саме, що **смырати**. *Пустудив'а'та'зачав'смырдати.* 2. Те саме, що **ревáти**. *О'бідили'д'ітину, та'смырдат.*

СМЫ́РЫ [смыры], **СМЫ́РІ** [смыр'і], *смыр*, *мн.* Соплі. *Удуй'смыры'смыр'і, а'не'пут'агу'й'йх.* Див. ще **смблі**.

СМЫ́РІ див. **смыры**.

СМЫ́РКАНЕ [смыркан'е], а, с. Те саме, що **смыранс**.

СМЫ́РКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **смырати**.

СМЫ́РКА́Ч, 'ча, ч. 1. Маленький хлопчик, в якого соплі течуть з носа. 2. *зневаж.* Молодий, недосвідчений хлопець. *Та'того'смырка'ча'хут'ко'вб'ма'не.* Див. ще **смырош**, **смблoш**.

СМЫ́РКА́ЧКА, ы, жс. Жін. до **смырка́ч** 1, 2. Див. ще **смыравка**, **смблaвка**, **смблoшка**.

СМЫ́РО, 'ра, с. Сопля. *Утри'нус, бо'смыро'ти'потек'ло.*

СМЫ́РОШ, а, ч., *зневаж.* Те саме, що **смырка́ч**.

СМЫРОШКА, *ы, жс., зневаж.* Те саме, що **смыркачка**.

СМЫРОШНЯ [смырош'н'а], *і, жс., зб., зневаж.* Зб. до **смырош**. Ц'їлу нуч *смырош'н'а гул'укала по'вулиц'ї*.

СМЫЧЕНЬЙ, *а, е. Волочений.* Смычена же-рдина.

СМЫЧИТИ, *чу, чиш, недок.* Те саме, що **волочий**. Смычили *гур'ї вулиц'ув пїяного*.

СМЫЧИТИСЯ [смычитис'а], *чиц'а, недок.* Волоктися. Розійзавс'а ланц та *смычиц'а за'во-зом*.

СМЫЧІНС [смычін'е], *а, с. Волочиння.* Мало м кыло не *ур'вав смычін'ом того берв'ена*.

СМІТЯНИТИ [с'міт'анити], *н'у, ниш, недок.* Смітити. Ко буде с'міт'анити в *хыжси, тот буде м'єсти*.

СМІТЯНКА [с'міт'анка], *ы, жс., рідк.* Домоткане простирadlo. С'міт'анка — *вто пр'адивна в'єрета*.

СМІШКОВАТИСЯ [с'мішко'ватис'а], *к'у-йус'а, к'уйес'а, недок.* Те саме, що **збыткова́тися**.

СМОЛА, *лы, жс.* Те саме, що **ка́трань**.

СМОЛАВЬЙ, *а, е. Те саме, що смывавый.*

СМОЛАВКА, *ы, жс., зневаж.* Те саме, що **смыркачка**.

СМОЛІТИ, *смол'у, смол'иш, недок.* 1. По-кривати смолою. *Абы ша'ранц не' гнив, та т'реба тот к'униц', ичо в зим'ли, смолити*. 2. Дуже забруднювати одяг тривалим носінням без прання. Твдйї наг'а'виц'ї вже *читаво засмолін'ї, т'реба бы йїх утрати*.

СМОЛІ [смолі], *у, ми.* Те саме, що **смыры**. Куй *были воро'гы, йїлис'ме тиро'гы, йак прийїшли с'вдйї, та йїз'їлис'ме смол'ї, а йак прийїшли товаришї, та йм'н'алис'а до душї*.

СМОЛОШ, *а, ч., зневаж.* Те саме, що **смыркач**.

СМОЛОШКА, *ы, жс., зневаж.* Те саме, що **смыркачка**.

СМОТОЛА, *лы, жс.* 1. Погана погода (з вітром, дощем і под.). *Така вон смотол'а с'а вчїнила, ичо гр'їх'лса ис' хыжї лугати*. 2. зневаж. Приблуда. *Де с' був, смотоло, ичо тул'ко не' было т'а'дома?* 3. зневаж. Жін. до **смотульнік**. *Ота смотол'а та-ка замаш'чена, д'чин'с'а н'їгда не' мыйе*.

СМОТУЛНІК [смутул'ник], *ка, ч., зневаж.* Забруднений, замащений чоловік. *Тот смутул'ник усе'ходить замаш'чений*.

СМУГА, *ы, жс., част. мн. смугы, смуг(х).* Брудна смуга на тканині, одязі, вікні, дзеркалі і под. *Так ис' по'мыла 'оболок, ичо в'єсталис'а смугы. Ус'а в т'а'с'ита в смугах*.

СМУГАНЕ [смуган'е], *а, с. Бруднення.* Сму-ган'е *сорочки*. Пор. **смугати**.

СМУГАНЬЙ, *а, е. Брудний.* *Смугана в'єрета, сорочка. Смугане'зиркало*.

СМУГАТИ, *айу, аш (айеш), недок.* Вкривати брудними смугами, забруднювати. *Не' смугай лукт'ами скатир'т*.

СМУГАТИСЯ [смугатис'а], *айус'а, ас'а (айес'а), недок.* Вкриватися брудними смугами, забруднюватися. *Есе полот'но 'дуже с'а смугат*.

СНІТИ, *с'н'у, сниш, недок.* Бачити сон. *Спл'у, йак на дур'н'ачку, та с'н'у в'с'аку ма'ру*.

СНІТИСЯ [снитис'а], *снии'а, недок.* Снитися. *По'деколи ми с'а та'ке снит, ичо н'їко бы й не' при'думав. Мила'моя, мила, с'ночи с'ми с'а с'нила, с'нила'быс'а вуц'у си, йа'ка с'не'ишас'лива*.

СНІЖАНЬЙ [с'н'їжаний], *а, е. Сніжний.* С'н'їжан'ї д'єрева.

СНІТЬ [с'н'їт'], *ти, жс., бот.* Зона, сажка (хво-роба злакових).

СНІТЬОВАТЫЙ [с'н'їт'оватый], *а, е. Безплідний, без зародку (про яйце й под.).* С'н'їт'овате йай'це.

СНОЧИ [с'ночи], *присл.* Учора ввечері. *Била ме'не'м'амка с'ночи за Йван'ковы'чорн'ї'очі...*

СНУЙНИЦА [с'нуйниц'а], *і, жс., ткац., заст.* Пристрій, на якому снують основу для ткання по-лотна. *Снуйниц'а та'ка'была, снов'али пр'ажу. Не' зава'жай, ги с'нуйниц'а*.

СНУР, *ра, ч.* 1. Шнур. 2. *перен.* Нанесена за допомогою натягнутого і відпущеного шнура, намоченого у фарбі, лінія на стіні, дошці та ін. *Шцус'слабо'витко шнур на 'ддс'ц'ї*. ♦ **Ударити шнур** — нанести шнуром лінію на чому-небудь. *Помо'жи ми ударити шнур на с'кїн'ї*.

СНУРОВА́НЕ [снур'ован'е], *а, с.* 1. *буд.* Розмітка за допомогою шнура. *Не' каж'жый вал'овиен до снур'ован'а*. 2. *Ходіння з кінця в кінець.* *Ис'т'войого, Цил'у, снур'ован'а по'хыжси н'їч не' уйде, иди ме'жси'л'уде*. Пор. **спурова́ти**.

СНУРОВА́ТИ, *руйу, руйеш, недок.* 1. *буд.* Роби-ти за допомогою шнура розмітку на дошці, бру-сові для розпилювання їх, для копання траншеї під фундаментом будови тощо. *Сну'руйут, куй'хот'ат коп'ати ша'лунки на фун'дамент*. 2. *Ходити з кінця в кінець.* *Та'кый не'р'возный, ичо сну'руйе по'в'с'одму дво'рови*.

СНУШНЬЙ [с'нушн'ый], *а, е. Який стосу-ється вчорашнього вечора.* *Снушн'є моло'ко (здо-єне вчора ввечері)*.

СОБІ [субі], *дав. відм. зворот. займ. себе.* 1. Собі. 2. *у знач. присв. займ.* Своєму. *Снила бы с'а'вуц'у субї...*

СОБЛАЗНЬ [соблаз'н'], *ни, жс., рідк.* Спокуса. *Не' мо'глас'а в'єдержати ум'соблазни*. Пор. ст.сл. **с'блaзнь т.с.**

СОБОЧЧАГ [сѡбѡч:аг(к)], та, ч. Відпустка. *Прийшовис' из 'армії на сѡбѡч:ак?* Пор. угор. szabadság т.с.

СѢВДА [сѡвда], ы, ж. Газована вода. Пор. угор. szóda т.с. Див. ще **сѡвдова вода** (див. **сѡвдовый**).

СѢВДОВЫЙ [сѡвдовый], а, е. Содовий. **▲ СѢвдова вода** – те саме, що **сѡвда**. *Д'їти дуже л'убл'ат сѡвдову вѡду*. Пор. угор. szódovíz 'буковально содова вода'.

СОВЕРШІТИ [соверш'ити], шгу, шпшш, док., кого. Випередити, перемогти кого-небудь, піднятися успіхами вище за кого-небудь. *Їа соверш'ив кума, бо йа 'перший уч'ив н'убу 'хыжу*.

СОВІТ [су'віт], а, ч. Порада. *Мин'ї не' т'реба т'воього су'віта, йа сам 'майу 'гѡлову на н'лечох*. Пор. ч.сл., ст.сл. съвѣтъ т.с.

СОВІТЫ [су'віты], у, мн. Радянська влада. *При су'вітах 'рѡші в т'а мо'гли 'быти, а ку'пити за них не' 'было шчо*.

СОВІТОВАТИ [су'вітовати], туйу, туйеш, недок. Радити. *Мин'ї су'вітовали уд вас ку'пити кѡрѡву*.

СОВІТОВАТИСЯ [су'вітоватис'а], туйус'а, туйес'а, недок. Радитися. *Су'вітовалис' мес'а ш чулу'віком та порах'овалис' ме 'закі шчо не' куп'овати м'шину*.

СОВІТСЬКИЙ [су'віц'кий], а, е. Радянський. *Су'віц'кий Су'йус*. Пор. рос. советский т.с. Див. ще **руський 3**.

СѢВСАНЕ [сѡвсан'е], а, с. Скакання, плигання. *Не' л'убиц'а мин'ї т'воє 'сѡвсан'е, ве'ди с'а, йаг Бѡх прика'зав*. Пор. **сѡвсати**.

СѢВСАТИ [сѡвсати], айу, аш (айеш), недок., **СѢВСНУТИ** [сѡвснути], ну, неш, док. Скакати, плигати. *Не' 'сѡвсат ми в'очі*.

СѢВСНУТИ див. **сѡвсати**.

СОЄДИНІТИСЯ [сойе'динитис'а], н'ус'а, нис'а, док. З'єднатися. *У шіздіс'ат див'їату-му 'гѡд'ї наш кал'гос сойе'динивс'а ис кал'гозом у Сте'бл'івц'ї*.

СОК, сѡку, ч. Сік. *Їа л'убл'у сок из 'резну*. **СОКАЧ**, ча, ч., кул. Кухар, повар. *Муї чулу'вік – дуже 'добрий со'кач*. Пор. угор. szakács т.с.

СОКАЧИТИ, качу, качиш, недок., кул. Те саме, що **кухарити**. Куховарити. *'Мойа дун 'ка с'а не' в'дала в ме'не, бо не' л'убит со'качити*.

СОКАЧКА, ы, ж., кул. Добра куховарка. *'Мойа кума – со'качка, мнѡгі бе'рут йї на с'вал'бу 'кухарити*.

СОКЫРНИЦЬКИЙ [со'кырниц'кий], а, е. Який стосується села Сокирниця. *Со'кырниц'ка 'чил'ат'*.

СОКЫРНЯНИН [сокырн'анин], а, ч.; мн. со'кырн'ане, н'ан. Мешканець Сокирниць. *Со'кырн'ане – ве'ликі по'буїц'ї: не'їе с'вал'бы, в'бис'а не' 'били*.

СОКОЛІНКА [сѡкѡл'інка], ы, ж. Худа, тонконога жінка. *Ота сѡкѡл'інка 'лехка, хут'-куды бы пуш'ла*.

СОКОТИТИ, сѡкѡчу, со'котиш, недок. 1. Те саме, що **гадковати**. *Їак 'пуйдеш до' 'Хуста, та со'кѡти 'рѡші, абы в т'а не' 'ут'агли 'цигане*. 2. Пасти худобу. *Куй им 'была 'мала, та ц'їле л'їто со'кѡтилам 'маргу*. Пор. ст.рум. socoti 'стерегти, доглядати худобу', слов'ян. skotъ 'худоба, грѡші'.

СОКОТИТИСЯ [соко'титис'а], сѡкѡчус'а, со'котис'а, недок. Те саме, що **гадковатися**. *Соко'тис'а, не' 'боре, 'дѡки не' в'слабис'*.

СОКОТІЛНИК [сѡкѡт'ілник], а, ч. Пастух, сторож. *Не' 'хочес'а в'чити, та йди, 'сынку, в сѡкѡт'ілники*.

СОКОЧѢНЫЙ, а, е. Який оберігається, доглядається. *Соко'чений сат. Соко'чена д'їтина*.

СОКОЧІНЕ [сѡкѡч'іне], а, с. Те саме, що **гадкованс**.

СОЛМОЖАК, ка, ч. Матрац із соломи, солом'яник. *Май дав'но в нас не' 'было ку'пованых матра'цу, ай лиш солмо'жакы*. Пор. угор. szalmaszák т.с.

СОЛОДИЧОВАТЫЙ, а, е. Те саме, що **пѡсолодкий**.

СОЛОМНЯНКА [сѡлѡмн'анка], ы, ж. 1. заст. Хата із солом'яним дахом. *Сѡлѡмн 'анок у'же не'їе в сил'ї*. 2. Солом'яний бриль. *Ку'пилам сѡлѡмн'анку, абы н'а не' 'пекло 'сонце вл'їт'ї*. 3. бот. Цмин піщаний (Helichrysum arenarium).

СОЛОНІНА, ы, ж. Свиняче сало (зовнішнє, підшкірнє), шпик. *Не' буде с пса соло'нина*.

СОЛОНІНКА, ы, ж. Зменш.-пестл. до **солоніна**. *Спекли 'пасуку тай соло'нинкы ид н'уй по'клали, тай ку'вбасочки, у'кого 'было*.

СОЛОТВИНА, а, ж. Мікротопонім (частина села Сокирниця). *Они 'жили в Сѡлѡтвин'ї, у со'кырниц'куй. Оден чех брав 'ут:ы, с Сѡлѡтвины 'д'їво'чку*.

СОМАР, а, ч. 1. зоол. Осел (Equus asinos). Пор. угор. szamár т.с. 2. перен., вульг. Тупа, нерозумна людина. *Ото та'кий 'сомар, шчо не' з'найес'а й путн'їсати*.

СОМАРКА, ы, ж., вульг. Жін. до **сомар 2**.

СОМАРСЬКИЙ [со'марс'кий], а, е. **▲ Со'марс'кий 'кашіл'**, мед. – коклюш.

СОМАРУВ, рова, рово. Який стосується до **сомар**. **◆ Не' 'сомарова 'жура**, вульг. – не твоя справа, не твого розуму діло. *«Мар'їко, 'зашич ты так 'робиш?» – «Не' 'сомарова 'жура»*.

СОЇНЧКО [сѡн'ічко], а, с. Сонечко. *Сѡн'ічко в'р'ївало так, шчо худо'бина в'же май 'т'ашко ѡрала*.

СОЇНЧНЫЙ [сѡн'ічний], а, е. Сонячний. *Сѡн'ічний бук 'хыжі*.

СОПУХ [ˈsɔpuχ], у, ч. Пара. Ут ˈsɔpuxu поер-жа/віли убручі на пїлит'і.

СОПУХЛОВА́НЄ [sɔpuχˈlovanˈe], а, с. Наповнювання приміщення парою або теплого приміщення морозним повітрям. Куй ва́рилис'а ˈмут-кы, та чі́нилос'а ве́лике со́пухлован'е. Пор. со-пухлOVAТИ.

СОПУХЛОВА́ТИ [sɔpuχloˈvati], ˈлуйу, ˈлуй-еш, недок. Наповнювати приміщення парою або тепле приміщення морозним повітрям. За́крый го-рниц'у з о́кропом, не! су́пухлуй ˈхыжу. За́при д'вир'і, бо су́пухлуйеш ˈхыжу.

СОПУХЛОВА́ТИСЯ [sɔpuχloˈvatıs'a], ˈлуйе-с'а, док. Наповнюватися парою (про приміщення). За́пйрай с'коро д'вир'і, най с'а ˈхыжа не! су́пухлуйе.

СОРОКОВИ́НА, ы, жс. Сороковини.

СОТЮ́ЛКА [sɔtˈulka], ы, жс., заст. Плетений з лози, очиненої від кори, кошик прямокутної форми, який використовувався давно як господарська сумка.

СО́ХНУТИ див. схпѸТИ.

СОХРА́НИТИ див. сохрAпЯТИ.

СОХРА́НЯТИ [soxranˈati], ˈн'айу, ˈран'аш (ˈн'айеш), недок., **СОХРА́НИТИ**, ˈн'у, ˈниш, док. Оберігати, берегти. Ко́ли ˈлампа с'а ˈмала за́пали-ти, ˈБоже, сохрAни, а́бы ˈд'івка не! прійшла думу.

СО́ХТА, ы, жс. Те саме, що **привы́чка**. Пор. угор. szokott 'звичний, звичайний'.

СОХТА́Ш, шу, ч. 1. Звичай; звичка. Та́кий у нас сох'таш на с'вал'бі. 2. Характер. ˈЛ'убл'у му сох'таш. Пор. угор. szokás т.с., szoktatás 'привчання, прищучування'.

СОХТО́ВАНЄ [soxˈtovanˈe], а, е. Те саме, що **присохто́вованє**. Пор. сохтоVАТИ 2.

СОХТО́ВАНЬЙ, а, е. Прищучуваний. Хут' ˈд'іти й были ˈмат:ерив сох'тован'і до роботи, ай-бо робити не! л'убили.

СОХТОВА́ТИ, ˈтуйу, ˈтуйеш, недок. 1. Мати звичку. Ко́тра ˈд'івка ˈбыла о́быйдена, до ˈне'ї сох'товали і не! йти на ви́чурниц'і. 2. Змушувати звикати, прищучувати. У се'л'і ˈд'іти з ˈмалости су-х'туйут до роботи. Пор. угор. szoktat 'привчати'.

СОХТУ́ВНЬЙ [soxˈtuvnɨj], а, е. Звклий. Йа сух'тувна до в'с'акуйі сіл'с' ˈко́йі роботи. Антонім **несохту́внй**.

СО́ЧНЬЙ, а, е. Соковитий. ˈСочн'і ˈйаблика.

СПА́ДАТИ, де, док. Раптово попадати; полити (про дощ). Поті́р ас с'тoвном і в'с'і дру́жі с'падали. Прійшла ˈбур'а, с'падав дощ, та́й за́гр'іло сонце.

СПАЙКА́ТИ, ˈкайу, ˈкайеш, недок., дит. Спати.

СПА́НІЛЬЙ [(и.і)спан'ільй], а, е. Який став пихатим. Та́ков спан'ілов с'тала Ма́р'іка!

СПА́НИТИ [(и.і)спан'іти], ˈн'ійу, ˈн'ійеш, док. Стати пихатим. ˈЧитаво та́й с'коро спан'ів наші бі-л'ув. Пор. пAпІТИ.

СПА́РОВАНЬЙ [(и.і)спа'рований], а, е. Одружений. Ціл'а спа'рована з Анд'р'ійом.

СПА́РОВА́ТИ [(и.і)спа'ровати], ˈруйу, ˈруйеш, док. Створити подружжя. Не! в'дны чорт посто́лы пур'вав, ˈзаки йїх испарoвав. Пор. парoVАТИ 4.

СПА́РОВА́ТИСЯ [(и.і)спа'роватис'а], ˈруйус'а, ˈруйес'а, док. 1. Підготуватися до відходу (від'їзду). Уже м с'а спа'рoвала та йду. 2. Підійти одне одному. На с'уй рoбoт'і ми с'а ˈдобре спа'рoвали. Спа'рoвалас'а ˈфайна моло́да ˈпара (про подружжя). Пор. парoVАТИсЯ.

СПАС, ч. 1. у. Порятунок, захист. То́то така не! добра жо́на, шчо не!їе уд'ни́йі с'пасу. 2. а, церк. Назва кожного з трьох християнських свят, що відзначаються православною церквою з 14 по 29 серпня.

СПАСА́ТИ [(и.і)спасати], ˈсайу, ˈспасаш (сAйеш), недок., **СПАСТ́И** [(и.і)спасити], ˈсу, ˈсеш, док. Рятувати. Бі́да ти до рoботы, ай испAсай д'ітина.

СПАСА́ТИСЯ [(и.і)спасатис'а], ˈсайус'а, ˈспасас'а (сAйес'а), недок., **СПАСТ́ИСЯ** [(и.і)спаситис'а], ˈсус'а, ˈсес'а, док. Рятуватися. ИспAсайс'а ко йак'можє! Не! по́кайєс'а – не! спAсєс'а.

СПАСЕ́НЬЙ [(и.і)спасеный], а, е. Урятований. ИспAсєна в'тoтoкoви д'ітина.

СПАСЕ́НІЄ [(и.і)спасєніє], а, с. Спасіння. Ты в́же стар'ый чул'вік, думай про спAсєніє ду́ші. Пор. ст.сл. с'пAсєніє т.с.

СПАСТ́И див. спAсAТИ.

СПЕРВУ́ [(и.і)спер'ву], присл. Сочатку. Испер-ву зрoби, а пак тош хвал'ис'а. Див. ще сперш́у.

СПЕРЕ́Д [(и.і)спєред(т,к,г)], прийм. Перед. Лди спєред'мєне. Ко спєрет'тєбє? Испєрек'тoгo ты ˈчнaк кAзAлA. Испєрег'мєне. Див. ще поспєред.

СПЕРЕД́А, присл. Спєреду. СєрєдA – уз'ни ˈбa-бу спєрєдA (жарт.).

СПЕ́РТИ див. спирAТИ.

СПЕ́РТИСЯ див. спирAТИсЯ.

СПЕРШ́У, [(и.і)спєр'шу], присл. Те саме, що **спєрш́у**.

СПЕЧ́И [(и.і)спєч'и], ˈпєчу, ˈпєчєш, док. Спєкти. Пор. пєч́и.

СПЕЧ́ИСЯ [(и.і)спєч'ис'а], ˈпєчус'а, ˈпєчєс'а, док. Спєктися. Пор. пєч́исЯ.

СПИЛ́АТИ, ˈлайу, ˈпилаш, (ˈлайеш), недок. 1. Черпати рідину. ˈКул'ко не! сті'лайу с'ˈчайкы в'дoду, а вна прібыват. Аңц'а спилат рoну с'кoрыта. 2. Їсти рідку страву з великим апетитом. Так спилав на'суд'і с'єрбати, аж му за ˈвухами тр'іш'чAло. 3. перен. Бити кого-небудь. Будє гo втиц' ˈдобре спилати за рoздирт'і нагAвц'і.

СПИЛ́АЧКА, ы, жс., кул. Те саме, що **вєл'ика в'жич'а** (див. ожич'я).

СПИЛ́ЕНЬЙ [(и.і)спилєный], а, е. Спийаний.

СПИЛ́ИТИ [(и.і)спилити], ˈпил'у, ˈпилиш, док. Спийати. Пор. пилИТИ.

СПІРАНЕ [(и,і)спи'ран'е], а, с. Зупинювання. *Испиран'е мотбору н'іч не' дало – мус'ілис'ме йти піш'ком.* Пор. **спирати**.

СПІРАНИЙ [(и,і)спі'раний], а, е. Те саме, що **зопіраний**.

СПІРАТИ [(и,і)спі'рати], 'райу, 'спираш ('райеш), *недок.*, **СПЕРТИ** [(и,і)с'перти], (и,і)з'пру, (и,і)з'преш, *док.* Те саме, що **зонирати**.

СПІРАТИСЯ [(и,і)спі'ратис'а], 'райус'а, 'пирас'а ('райес'а), *недок.*, **СПЕРТИСЯ** [(и,і)с'пертис'а], (и,і)з'прус'а, (и,і)з'прес'а, *док.* Те саме, що **зопіратися**.

СПЫРХНУТИ [(и,і)с'пырхнути], не, *док.* Спурхнути (про птаха, метелика). *Куриц'а спырхнула з' дерева.*

СПЫРШОК [с'пыршчок], ш'ка, ч., *мед.* Те саме, що **міхир'чик**.

СПИРТ, у, ч. Спирт.

СПИХ [с'піх], у, ч. 1. Зручність. *Газова 'печка – вто та'кий с'піх! 2. предик. сл. Зручно. С'піх робити йс'у р'об'оту.*

СПИХОВАТИ [с'піхо'вати], 'хуйу, 'хуйеш, *недок.* Швидко готувати (їжу та ін.). *С'піхуй із й'д'бв, бо йдеме в' поле.*

СПІЦТИ [(и,і)с'піц'іти], й'е, *док.*, *дит.* Спектися, дістати опіки.

СПІШНИЙ [с'пішний], а, е. Який завжди поспішає, поспішливий, нетерплячий. *Ты 'дуже с'пішна жо'на.*

СПІШНО [с'пішно], *присл.* Швидко, поспішливо, нетерпляче. *'Тому чулу'вікови с'пішно хут'и'що робити.*

СПЛАСАТИ [(и,і)спла'сати], спласат ('сайе), *недок.*, **СПЛАСНУТИ** [(и,і)спласнути], не, *док.* Зменшуватися в об'ємі (розмірі) в результаті випускання повітря, газів, витікання рідини тощо. *'Колесо на 'біціл'ах спласло, т'реба го на'дути. Йак перес'тав дощч'падати, та по'малы спласат во'да в р'іц'і. Йаг'зачав робити 'т'ашко, тай 'череву му 'мало спласло.* Пор. **пласнути**.

СПЛАСЛИЙ [(и,і)спласлий], а, е. Те саме, що **спласнутий**.

СПЛАСНУТИ *див. спласати.*

СПЛАСНУТИЙ [(и,і)спласнутий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **спласнути**. *Испласнута 'лопта.* *Див. ще спласлий.*

СПЛАСТИТИ *див. спластовувати.*

СПЛАТОВАНИЙ [(и,і)спластований], а, е. Складений у малі копиці (про скошену і висушену чи підсушену траву). *Наша отава вже спластована.*

СПЛАТОВАТИ *див. спластовувати.*

СПЛАСТОВАТИ [(и,і)спластовувати], 'т'ову'у, 'т'ову'еш, *недок.*, **СПЛАСТИТИ** [(и,і)спластити], лаш'чу, лас'тиш і **СПЛАТОВАТИ** [(и,і)-

спласто'вати], 'ту'у, 'ту'еш, *док.* Складати скошену траву у маленькі копиці. *Лиш испластили'ме 'с'іно, йаг'зачав 'падати дощч'.*

СПЛАТКИ, у, *мн.* Виплата в розстрочку. *Уз'алис'ме тили'візор на сплатки.*

СПЛЫВАТИ [(и,і)сплы'вати], 'вайу, 'лываш ('вайеш), *недок.*, **СПЛЫСТИ** [(и,і)сплысти], лы'ву, лы'веш, *док.* Спливати. ♦ **Исплы'вати** (сплысти) з 'р'б'уму – те саме, що **колотітися 2.** *Ота жо'на, с'арака, сплы'ла з 'р'б'уму.*

СПЛЫСТИ *див. сплывати.*

СПЛІСНІЛИЙ [(и,і)спл'іс'н'ілий], а, е. Те саме, що **попліснільий**.

СПЛІСНІТИ [(и,і)спл'іс'н'іти], й'е, *док.* Те саме, що **попліснити**.

СПЛЮКОВАНЕ [(и,і)спл'укован'е], а, с. Сплювування. *Испл'укован'е шчо'по'вин'а ис по'с'он'ашнику.* Пор. **сплюкувати**.

СПЛЮКОВАТИ [(и,і)спл'укувати], куйу, куйеш, *недок.* Сплювувати. *Шчо'по'вин'е иш:ч'опок іспл'укуйте в'руку, а не' на под'лаи.* Пор. **плюкати**.

СПЛЮХ [спл'ух], 'ха, ч., *ірон.* Той, що любить довго спати, сонько. *Ото та'кий спл'ух, шчо спав бы ду н'удн'а.*

СПЛЮХА [спл'уха], ы, *жс.*, *ірон.* Жін. до **сплюх**.

СПОВІДАНЕ [спу'відан'е], а, с. Те саме, що **сповідь**.

СПОВІДАНИЙ [спу'віданий], а, е. 1. *церк.* Сповіданий. 2. Те саме, що **адістерований**.

СПОВІДАТИ [спу'відати], 'дайу, 'відаш ('дайеш), *недок.* 1. *церк.* Сповідати. 2. *перен.* Те саме, що **адістерувати**.

СПОВІДЬ [сп'овід'('т')], *ди, жс.* 1. *церк.* Сповідь. 2. Те саме, що **адістероване**. *Див. ще сповідане.*

СПОГАНІТИ *див. споганьовати.*

СПОГАНЬОВАТИ [(и,і)споган'овати], н'уйу, н'уйеш, *недок.*, **СПОГАНІТИ** [(и,і)споганити], н'у, ниш, *док.* Робити що-небудь брудним, поганим, нечистим. *Одна ко'рова ц'ілу 'череду споганит.*

СПОДОБИТИ *див. сподобляти.*

СПОДОБИТИСЯ *див. сподоблятися.*

СПОДОБЛЕНИЙ, а, е. Який став кращим, гарнішим. *Сподоблена 'хыжа.*

СПОДОБЛЯТИ [(и,і)сподобл'ати], 'л'айу, 'д'обл'аш (д'обл'айеш), *недок.*, **СПОДОБИТИ** [(и,і)сподобити], 'д'обл'у, добиш, *док.* Робити що-небудь кращим, гарнішим. *Сис' 'машлик тебе 'дуже сподобив.*

СПОДОБЛЯТИСЯ [(и,і)сподобл'атис'а], 'л'айус'а, 'д'обл'ас'а (д'обл'айес'а), *недок.*, **СПОДОБИТИСЯ** [(и,і)сподобитис'а], 'д'обл'ус'а, доби:с'а, *док.* Робитися кращим, гарнішим. *Ты сив с'витув с'а 'дуже сподобиш.*

СПОДОВІНЕ [сподо'вин'е], а, с. Осадок. *До-ста мно́го сподо́вин'а в о́лейови.*

СПОЗДИТИ [(и,і)споз'дити], сп'дж'зу, споз-диш, *док.* Спізнитися. *Аш ісп'дж'зу на п'ойзд, та п'уйду авт'обусом.* Див. ще **споздітисся, упоздіти**. Пор. **поздіти**.

СПОЗДІТИСЯ [(и,і)споз'дитис'а], сп'дж'зус'а, споз'дис'а, *док.* Те саме, що **споздіти**. *Дуже с'а споз'див авт'обус.* Пор. **поздітисся**.

СПОМАГАТИ [(и,і)спома'гати], 'гайу, 'ма-гаш ('гайеш), *недок.*, **СПОМОЧІ** [(и,і)спомо'чи], сп'ом'джу, сп'ом'жеш, *док.* Те саме, що **запомагати**. *Ме́не бра́ты д'уже ч'итаво спо́могли.*

СПОМАГАТИСЯ [(и,і)спома'гатис'а], 'гайу-с'а, 'магас'а ('гайес'а), *недок.*, **СПОМОЧІСЯ** [(и,і)спомо'чис'а], сп'ом'джус'а, сп'ом'жес'а, *док.* Те саме, що **запомагатисся**. *Мы с'а 'файно спо́могли, куй муй чулу'вік ро́бив на за́вод'і.*

СПОМІНАНЕ [спом'инан'е], а, с. Згадування, споминання. *Бу́ло в нас 'доста спо́минан'а про в'т'и го́ди.*

СПОМІНАНИЙ, а, е. Згадуваний. *Спо́ми-нан'і мо́лод'і го́ди.*

СПОМІНОК, нку, ч. 1. Спогад, споминка. *У мене т'ашкі спо́минки про то́т жи́вот.* 2. *церк.* Частина церковної служби, в якій згадують померлих. *Нын'і в 'церкви́ був спо́минок за н'ан'ком.*

СПОМОЖЕНИЙ [(и,і)спом'ожений], а, е. Те саме, що **запоможений**.

СПОМОЧІ *див.* **спомагати**.

СПОМОЧІСЯ *див.* **спомагатисся**.

СПОПАДАТИ [(и,і)спопа'дати], 'падає ('падат), *недок.*, **СПОПАСТИ** [(и,і)спопа'сти], паде, *док.* Спіткати. *Та́ке н'а спо́пало, и́чо й не' над'і́йавим'а.*

СПОПАСТИ *див.* **спопадати**.

СПОРЗНЕНИЙ [(и,і)спорзн'ений], а, е. Нагодований скоромною їжею в піст. *Мо́жеш ми 'дати мо́лока, у́вун і так у́же спо́рзнений.*

СПОРЗНИТИ [(и,і)спорзн'ити], п'орзн'у, порз-ниш, *док.* Нагодувати кого-небудь скоромною їжею в піст. *Йа т'а не' х'ом'іла спо́рзнити, йа не' зна́ла, и́чо не' 'порзнис'а.* Пор. **порзнити**.

СПОРЗНИТИСЯ [(и,і)спорзн'итис'а], п'орзн'у-с'а, 'порзнис'а, *док.* Наїстися скоромного в піст. *Йа вже с'а спо́рзнив ны́н'і.* Пор. **порзнитисся**.

СПО́РЫЙ, а, е. 1. Який здійснюється успішно й швидко (про роботу, діяльність). 2. Який довго або споживається або використовується. *Сис'хл'ін спо́рый, бо черст'вий.* *Спора 'р'і́на не' ве́лика, ай ма́ла й си́ридн'а.*

СПОРОЖНЕНИЙ [(и,і)спорож'нений], а, е. Спорожнений.

СПОРОЗНИТИ [(и,і)спороз'нити], пурузн'у, пороз'ниш, *док.* Робити що-небудь порожнім, спо-

рожнити. *Испоро́зни ми ко́шарку, бо йду 'р'і́ну ко-пати.* Див. ще **спорознітисся, упорознити**.

СПОРОЗНІТИСЯ [(и,і)спороз'нитис'а], пурузн'ус'а, пороз'нис'а, *док.* Спорожнити тією осо-бою, яка принесла що-небудь. *Бы'вало, при́несу міх косте́ревы ко́рві, стуру́зн'ус'а тай май бі́жу в ка́л'гос, за́кл'ав бы с'а.*

СПОРОРОХНАВІЛИЙ [(и,і)спорох'навільй], а, е. Спорохнявільй. *Испорох'наві́ле 'дерево.*

СПОРОХНАВІТИ [(и,і)спорох'навіти], і́йе, *док.* Струхлявити, спорохнявити. *Дры́ва 'м'ожут так испорох'навіти, и́чо н'і́ч из них.* Пор. **порохпавіти**.

СПОСІБЕН, бна, бне. Здібний. *Спо'собна д'і-тина.*

СПОСУ́БНИЙ [спу'субний], а, е, **СПОСІБЕН**, спу'субна, спу'субне. Зручний. *Спу'субна со-кыра.*

СПОСУ́БНО [спу'субно], присл. Зручно. *Ми-н'і май спус'убно йс'у 'р'об'оту робити 'сид'а.*

СПОСУ́БНОСТЬ [спус'субнус'ц'і], ности, ж. Здібність. *Сис' хлоп'чи́ще не' 'ма́йє спус'субности до нау́к.*

СПОЧИВАТИ [(и,і)спочи'вати], 'вайу, 'чиваш ('вайеш), *недок.*, **СПОЧІТИ** [(и,і)спочи'ти], 'чину, неш, *док.* 1. Відпочивати. 2. Помирати, жити останню мить. *Куй спо́чиват ч'іл'адник, не' мож го 'кы-вати, про́чин'овати, бо бу́де с'а лиш май 'д'овго 'мучити, а й так 'умре.*

СПО́ЧИВОК, вку, ч. Відпочинок. *Не'йе ми 'пе-р'ет'ыми д'і́т'ми спо́чивку.*

СПОЧІ́ЛИЙ [(и,і)спочи'лий], а, е. Який тільки що помер. *Исп'очили́й стрый ле́жав у 'н'ар'і́ц'і.*

СПОЧІТИ *див.* **спочивати**.

СПРА́ВИТИ¹ *див.*

СПРА́ВИТИ² *див.* **справляти²**.

СПРА́ВКА, ы, ж. Довідка. *Треба ми уд бі́рова сп'равку.*

СПРА́ВЛЕНИЙ¹ [(и,і)справл'ений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **справляти¹**. *Справлений мо́в до су́с'іда чулу'вік не' найшо́в го 'дома.*

СПРА́ВЛЕНИЙ² [(и,і)справл'ений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **справляти²**. *Йа во́зила с'а на сп'равлених 'н'ан'ком 'біці́л'ах.*

СПРАВЛЯТИ¹ [(и,і)справл'ати], 'л'айу, 'равл'аш ('л'айеш), *недок.*, **СПРАВИТИ¹** [(и,і)справи-ти], вл'у, виш, *док.* Давати інформацію (переважно про місцезнаходження кого- або чого-небудь). *Исп'рави́лам від'і́ц'кого чулу'віка до вас, аж вы 'с'і́но прода́й'ете.*

СПРАВЛЯТИ² [(и,і)справл'ати], 'л'айу, 'равл'аш ('л'айеш), *недок.*, **СПРАВИТИ²** [(и,і)справи-ти], вл'у, виш, *док.* Відремонтовувати. *Йа вже сп'равив 'біці́л'і мо́с'а на них во́зити.* Пор. **п'равити 2**.

СПРАВО́ВАНЄ [(и,і)спра'вован'є], а, с. Добре поведження. *Ут їйїї спра'вован'а залежит, шчо їйї с'а впаде в час'ц'.* Пор. **справовáтися**.

СПРАВОВА́ТИСЯ [(и,і)спра'воватис'а], 'вуйу-с'а, 'вуйес':а, *недок.* Добре поводитися, бути слухняним, знати порядок. *Ваш хлѡпци 'дуже с'а справуйе на рѡбѡт'і.*

СПРИЙДОВА́НИЙ [(и,і)сприй'дований], а, е. Марно витрачений, розбазарений. *Сприй'дован'і грѡші, бураки.*

СПРИЙДОВА́ТИ [(и,і)сприйдо'вати], 'дуйу, 'дуйеш, *док.* Марно витратити, розбазарити. *Не лиш н'іч не привѡр'ів, ай сприйдо'вав і вто, шчо мав. Исприйдо'вали 'доста м'ного зим'л'і коло 'хы-жї.* Пор. **прийдовáти**.

СПРИЙДОВА́ТИСЯ [(и,і)сприйдо'ватис'а], 'дуйес'а, *док.* Марно витратитися. *Лиш исприйдо-валос'а с'іно з такѡв кѡрѡвѡв: не' їст, а май'буш п'ут с'ебе с'телит.* Пор. **прийдовáтися**.

СПРОДАВА́ТИ [(и,і)спрода'вати], айу, айеш, *недок.*, **СПРОДА́ТИ** [(и,і)спро'дати], 'дам, 'даш, *док.* Продавати все, розпродувати. *Испроддїе Ма-р'іка вс'є, бо їде гет ис:єла.*

СПРОДА́ТИ *див.* **спродава́ти**.

СПРО́ШОВАТИСЯ *див.* **испро́шоватися**.

СПРЯ́ТАНИЙ [(и,і)спр'атаний], а, е. Схований. *Испр'атан'і грѡші.*

СПРЯ́ТАТИ [(и,і)спр'атати], 'р'ачу, 'р'ачеш, *док.* Сховати. *Испр'ач, 'Йурику, їа'зик, бо пес ти ут'кусит.* Пор. **прятáти**.

СПРЯ́ТАТИСЯ [(и,і)спр'ататис'а], 'р'ачус'а, 'р'ачес':а, *док.* Сховатися. *Куй'были зайїшли до нас злѡд'їїї, спр'аталамс'а п'ут стул.*

СПСЯ́ТИСЯ *див.* **испсѣтися**.

СПУ́ДИТИ *див.* **спужовати**.

СПУ́ДИТИСЯ *див.* **спужоватися**.

СПУ́ДНИЦЯ [спудниц'а], і, *жс.* 1. Нижня, на-тільна жіноча сорочка. *Купилам си ну'ву спудниц'у.* 2. Те саме, що **напірник**.

СПУ́ДНЬИЙ [спудн'ий], а, е. Спідній, нижній. *Спудн'а сорочка.*

СПУДРУ́ЧНИЙ [спудручний], а, е. Зручний (тільки про річ). *Спудручна бат'ина.*

СПУДРУ́ЧНО [спудручно]. Присл. до **спо-дру́чний**. *Мїн'і май спудручно рѡбити ло'патѡв на л'їву'руку.*

СПУ́ЖАНИЙ [(и,і)спужаний], а, е. Поляканий. *Испужана фырѡком д'їтина.* *Див. ще попу́жаний.*

СПУ́ЖАТИ *див.* **спужовати**.

СПУ́ЖАТИСЯ *див.* **спужоватися**.

СПУ́ЖЕНИЙ [(и,і)спужений], а, е. Зляканий. *Испужене 'їѡт'а.*

СПУ́ЖОВАНЄ [(и,і)спужован'є], а, с. Перелякування. *Испужован'є во'рон.* Пор. **спужовати**.

СПУ́ЖОВАНИЙ [(и,і)спужований], а, е. Кількаразово перелякуваний. *Испужованє псом па'ц'атко.*

СПУ́ЖОВАТИ [(и,і)спужовати], жуйу, жуйеш, *недок.*, **СПУ́ЖАТИ** [(и,і)спужати], айу, аш (айеш) і **СПУ́ДИТИ** [(и,і)спудити], спужу, спудиш, *док.* Переляком заставляти кого-небудь зрушити з місця. *Хѡт'їем убити потка'на, а ты го спудила.* Пор. **пужати**.

СПУ́ЖОВАТИСЯ [(и,і)спужоватис'а], жуйу-с'а, жуйес':а, *недок.*, **СПУ́ЖАТИСЯ** [(и,і)спужатис'а], айус'а, ас':а (айес':а) і **СПУ́ДИТИСЯ** [(и,і)спудитис'а], 'пужус'а, 'пудис':а, *док.* Перелякавшись, знятися з місця. *Испужалас'а 'куриц'а та вт'їкла (втек'ла) с':їдала.* Пор. **пужатися**.

СПУ́КАНИЙ [(и,і)спуканий], а, е. Те саме, що **попу́каний**.

СПУ́КАТИ [(и,і)спукати], айє, *док.* Те саме, що **попу́кати**. *Испукала ут 'сѡн'ц'а с'кїна.* *Див. ще попу́кати, спу́катися.* Пор. **пу́кати**.

СПУ́КАТИСЯ [(и,і)спукатис'а], айєс'а, *док.* Те саме, що **попу́катися**. *Аш повако'вали по'вон 'хы-жу в сп'єку, та с'кїны с'а мѡжут испукати.* *Див. ще попу́кати.* Пор. **пу́катися**.

СПУ́ТОВАНЄ [(и,і)спутован'є], а, с. 1. Стягування путем передніх ніг коня та іншої тварини. *Спутован'є кун'а.* 2. Сплутування. *Спутован'є 'чисел.* Пор. **спу́товати**.

СПУ́ТОВАТИ [(и,і)спутовати], туйу, туйеш, *недок.*, **СПУ́ТАТИ** [(и,і)спутати], айу, аш (айеш), *док.* 1. Стягувати путем передні ноги коня та іншої тварини, спутувати. 2. Сплутувати. *Ты, не'ѡборе, спутав гр'їшне с'праведным.*

СРА́ЙБАНЄ [срайбан'є], а, с., *зневаж.* Те саме, що **бабрáчка 1**.

СРА́ЙБАНКА, *ы, жс., зневаж.* Те саме, що **бабрáчка 1**.

СРА́ЙБАТИ, айу, аш (айеш), *недок., зневаж.* Те саме, що **бабрати**.

СРА́ЙБАТИСЯ [срайбатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *недок., зневаж.* Те саме, що **бабратися**.

СРА́ЙДА, *ы, жс., зневаж.* Дівчинка, яка не по літах претендує на більше. *Ѧта с'райда вѡже 'бїгат по вичур'ниц'ах.* *Див. ще сра́нда, срандўля.*

СРА́ЙДОШ, а, ч., *зневаж.* Чол. до **сра́йда**.

СРА́НДА, *ы, жс., зневаж.* Те саме, що **сра́йда**.

СРАНДУ́ЛЯ [срандул'а], і, *жс., зневаж.* Те саме, що **сра́йда**.

СРАЧ, 'ча, ч., *вульг.* Великий безпорядок. *У 'їѡїї жѡны так'кий срач у 'хыжї, шчо туды не' можє зай'ти.*

СРА́ЧКА, *ы, жс., вульг.* Те саме, що **дрїстанка**. *Напала на н'у срачка.*

СРІБЕРНЫЙ [ср'іберный], а, е. 1. Срібний. *Ср'іберный 'хрестик.* 2. перен. Дорогий, чудовий

(про людину). *Ср'іберный муй ф'їйіне, муг бы с'до нас дис'зайти.*

ССЕНА́ [(и.і)с:ена]. ♦ **С:ена бы ти** (му, йуй, йім!) – шез би ти (він, вона, вони). *Ис:ена бы йуй, куй та'ка не^мдобра!* Див. ще **шезнэ**.

СТА́ЛО див. **ста́ти 4**.

СТАНОВЛЯ́ТИ [станув'л'ати], л'айу, н'овл'аш (нувл'айеш), *недок.*, **СТАНОВИ́ТИ** [станов'ити], н'овл'у, н'овиш, *док.* Те саме, що **зопира́ти**.

СТАНОВЛЯ́ТИСЯ [станув'л'атис'а], л'айу-с'а, н'овл'ас'а (нувл'айес'а), *недок.*, **СТАНОВИ́ТИСЯ** [станов'итис'а], н'овл'ус'а, н'овис'а, *док.* Те саме, що **застановля́тися**.

СТАНУВНЬЙ, а, е. Статечний, серйозний. *Ото станув'на л'івка.*

СТАНЬКА́ТИ [стан'кати], кайу, кайеш, *недок.*, *дит.*, *пестл.* Ставати на ніжки.

СТАРА́, р'ойі, ж. 1. Стара. 2. у знач. ім. Теща або свекруха. *Моя стара – дуже р'адна чил'адина.*

СТАРА́НЕ [старан'е], а, с. Старання.

СТАРИ́НА, 'ны, ж. Те саме, що **вутціознина 2**.

СТАРЫ́Й, 'ого, ч. 1. Старий. 2. у знач. імен. Тесть або свекор. *Муй старый уже давно вмер.* 3. у сполученні з **такый**. Такого віку. *Ото были та'кі стар'і хлоп'ці, гибы по див'ятнац'ім'г'оду. Там были два циганчу'кы, та'кі стар'і, ги мы.*

СТАРНІ́К, 'ка, ч., зб., ірон. Старше покоління. *Мало, ко ис:тарн'іка т'амит, и'чо й'увун був молодым.* Антонім **молодні́к**. Див. ще **старні́че**, **старнічу́ле**.

СТАРНІ́ЧЕ, а, с., зб., ірон. Те саме, що **старні́к**.

СТАРНИ́ЧУ́ЛЕ [старн'чул'е], а, с., зб., ірон. Те саме, що **старні́к**.

СТАРОДА́ВНИА, і, ж. Стародавні часи, звичаї. *Муй унук л'убит слухати про стародавнину.*

СТА́РОСТИТИ, рошчу, ростиш, *недок.* Виконувати обов'язки старости на весіллі. *У нас у су-с'ідох іе та'кий чулу'вік, и'чо на мно'гих свал'бах старостив.*

СТАРУ́ЧКОВА́ТЫЙ, а, е. Те саме, що **за-старый**.

СТАРЧА́СТЫЙ, а, е. Зі спинкою. *Стар'ча-стый стуліц'.*

СТА́РЧИТИ, чит, *недок.* Вистачати. *Д'оки нам старчит дош'чок, д'оти будеме р'обити.*

СТА́РШИНА, 'ы, ж., зб. Те саме, що **р'одичі**. *Св'ойойі старш'іны т'реба с'а слухати. Старш'іна – д'ітин'с'кий дур'ін'.*

СТА́РШІНСЬКИЙ [стар'шин'с'кий], а, е. Який належить або властивий батькам. *Стар'шин'с'кий р'озум. Старшин'с'ка чис'ц'.*

СТА́ТИ, стану, станеш, *док.* 1. Стаги. *Стан' коло двери.* 2. Зупинитися. *Автобус став'коло во-и'колы. Йа бы у катун'ох у ма'д'ару п'ят'г'оду,*

д'оки в'ойна не^мстала. ♦ **Ста́ти дупкы див. дубкы**. **Ста́ти в мар'жин'с'кий с'л'ід** (с'л'іт) – вийти заміж, стати жінкою. *Йулина вже стала в мар-жин'с'кий с'л'іт.* 3. Уміститися. *Ис'а хала в т'ейу ташку не^мстане.* 4. *безос.*, *док.* Більше немає. *Олек-са та'кий добрый майстер, и'чо над'н'ого стало.*

СТЕГНІ́СКО, а, с., зб'льш. Велике стегно. *У т'ойі жо'ны великі стег'ніска.* Див. ще **стегні́ще**.

СТЕГНІ́ЩЕ [стег'нищ'е], а, с., зб'льш. Те саме, що **стегні́ско**.

СТЕ́ЖАР, а, ч. Те саме, що **керт**.

СТЕЛА́ЖІЯ [стелаж'ія], і, ж. Примітивний кухонний буфет у вигляді стелажа, полиць для посуду (із занавіскою). *По'дай ми ис:стелаж'ій бл'уд'атко.* Пор. угор. *stelázs* 'стелаж'.

СТЕ́МНИТИ [(и.і)с'тимн'іти], *док.* 1. йу, йеш. Стаги темним чи темнішим. 2. йе, *безос.* Завечори-ти, засутеніти. Див. ще **стемні́тися**. Пор. **тёмніти**.

СТЕ́МНИТИСЯ [(и.і)с'тимн'ітис'а, йес'а, *безос.*, *док.* Те саме, що **стемні́ти 2**. *Пали лампу, бо вже с'а с'тимн'іло.* Пор. **тёмнітися**.

СТЕРНЯ́НКА [сте'р'н'анка], 'ы, ж., с.г. Стерня. *Ут прис'ічу'а на сте'р'нан'ц'і в'ічно в н'а'но-гы были в'ранах.*

СТЕ́РХАНЫ́Й [(и.і)с'тир'ханый], а, е. Те саме, що **згру́жений**.

СТЕ́РХОВАТИ [(и.і)с'тир'ховати], хуйу, хуйеш, *недок.*, **СТЕ́РХА́ТИ** [(и.і)с'тир'хати], хайу, с'тир'хаш (хайеш), *док.* Те саме, що **згру́жовати**. *Стир'хавим гнуй из'воза.* Пор. **тер'хати**.

СТЕ́ЧИ [(и.і)с'те'чи], с'течу, с'течеш, *док.* Стекти. *Перейд'ажі скоро'руку, бо с'течеш к'р'ов'ув.* Пор. **течі**.

СТІ́ГНУТИ, ну, неш, *док.* У ролі допоміжного дієслова-зв'язки. Сміти. *А с'тигли бы'н'ан'ко не'пр'інести и'ш:т'река дві буханкы хл'іба, та не^міли бы'с'ме н'іч.*

СТИ́Х, 'ха, ч., заст. Вірш. *Йа л'убила в'чити сти'хы на'пам'ат'.* Пор. ц.сл., ст.сл. **стих'ь** 'рядок, вірш'.

СТИ́ШО́К, ш'ка, ч. Зменш. до **стих**. *Деко з'д'і-ти хут'і-йа'кий малый сти'шок не^ммуг за'т'амити.*

СТЫ́Д, 'да, ч. Те саме, що **ганьба 1**. *У тебе, д'івко, н'їйакого сты'да не^міе!*

СТЫ́ДИТИ, сты'жу, стыдиш, *недок.* Те саме, що **ганьби́ти**. *Не сты'ди т'ул'ко д'ітину.*

СТЫ́ДИТИСЯ [сты'дитис'а], сты'жус'а, сты-дис'а, *недок.* Те саме, що **ганьби́тися**. *Ты с'а не^мсты'диши, а'бы йа т'а та'ку велику'била?*

СТЫ́ДЛІ́ВЫЙ, а, е. Сором'язливий. *Стыд-лива д'івочка.*

СТЫ́ДНО, присл. Соромно. *Тубі, Цил'ку, майе быти стыдно, и'чо ты, та'кий великий хлопчик пуп'ічу'єс'а.*

СТЫ́НУТИ див. **сты́ти**.

СТЫ́РЧАДЬ [с'тырчад'(т')], ди, ж. Пенюк з гострим верхом. *Соко́тис 'а, 'абыс 'не" ска́зив 'ндоу на с'тырчади.*

СТЫ́ТИ і **СТЫ́НУТИ**, ну, неш, *недок.* Вистигати, остивати; охолоджуватися. *'Унеси по́мийи вон, най 'мало с'тынут, бо гу́р'ачі. Тубі ут 'с'ого ви́на 'дбво т́реба с'тынути, 'дбы с' 'за́мерс.*

СТІ́ГАНЬЙ [(и,і)с'ц'іганый], а, е. Стяганий. **▲ С'ц'іган'і** **чі́жмы**, *заст.* — хромові чоботи. *С'ц'іган'і 'чі́жмы вбу́вали лиш у нид'іл'у тай у п́разники. А сест́ра 'мала йа́кіс 'чі́жмы с'ц'іган'і стар'і.*

СТІ́ГАТИ див. **сті́говати**.

СТІ́ГАТИСЯ див. **сті́говатися**.

СТІ́ГОВАНЕ [(и,і)с'ц'ігован'е], а, с. Стягування. *Ис 'ц'ігован'е з́рибу з 'ниткы.*

СТІ́ГОВАНЬЙ [(и,і)с'ц'ігований], а, е. Стягуваний.

СТІ́ГОВАТИ [(и,і)с'ц'іговати], 'гуйу, с'ц'ігаш (гуйеш), **СТІ́ГАТИ** [(и,і)с'ц'ігати], 'гайу, с'ц'ігаш (гайеш), *недок.* Стягати. *Ис 'ц'іговалам из 'ниткы ш'тówцы 'лис 'ц'а до́гану. Пор. ті́гати².*

СТІ́ГОВАТИСЯ [(и,і)с'ц'іговатис'а], 'гуйус'а, с'ц'ігас':а (гуйес':а), **СТІ́ГАТИСЯ** [(и,і)с'ц'ігатис'а], 'гайус'а, с'ц'ігас':а (гайес':а), *недок.* Стягуватися. *Йаг з́рибы 'усхнут, та с'ц'ігу́йуц':а из 'ниткы 'лехко. Пор. ті́гати².*

СТІ́ЖКА [с'ц'ішка], ы, ж. Шов від шиття. *До́ста не"файна 'уїшла в 'мене с'т'ішка на с'бóрц':і.*

СТОВП [с'тówп], а, ч. 1. Стоп. 2. Гілка дерева. *Удо́л'мивс'а из з́руші та́кий р'ас'ный с'тówп!*

СТÓВПЛЕ [с'тówпл'е], а, с. Зб. до **стовп**. *По́ла'мала 'бу́р'а 'много с'тówпл'а на де́ревах.*

СТÓВПЧИК [с'тówпчик], а, ч., *зменш.* Колонка. *Куй, д'ітино, ра́хуйеш, та пи́ши в с'тówпчик, май 'лехко 'урахуйеш.*

СТÓГНАНЕ [с'тогнан'е], а, с. Стогнання, стогін.

СТÓГНАТИ, с'тóгну, с'тогнеш, *недок.* Стогнати.

СТОКМІ́ТИ, с'тóкмл'у, с'токмиш, *док.* Те саме, що **дото́кмїти**. Пор. **то́кмїти**.

СТОКМІ́ТИСЯ [(и,і)стокмїтис'а], 'тóкмл'ус'а, то́кмис':а, *док.* Те саме, що **дото́кмїтися**. Пор. **то́кмїтися**.

СТОКМЛÉНЬЙ, а, е. Те саме, що **дото́кмлєний**.

СТОЛЯ́РКА [стол'арка], ы, ж., зб., *стол.* Столярні вироби. *Ти́пир стол'арка до́ро́га.*

СТО́МНЯДЬ [с'тóмн'ад'(г')], присл. Сторч, сторчма. *Клад'іт 'мі́хы з 'р'і́нов с'тóмн'ат'.*

СТÓНКА, ы, ж. Сотня карбованців (гривень і под.). *Лиш им руз'м'і́на с'тóнку, а вже їй не"іе.*

СТОПОШЛÓВАНЬЙ, а, е. Стопаний. *Стопошлована тра́ва.*

СТОПОШЛОВА́ТИ, тóпóшлуйу, 'луйеш, *док.* Стопати. *Ба ко ми так стопошлóвав 'ниву (пóс'ц'іл')? Пор. топошлова́ти.*

СТО́РЦ, а, ч. Торець. *Клад'е́ме 'с'ого с'тówпа с'торцом у 'їаму.*

СТО́РЦА, присл. Те саме, що **стóмнядь**. *Треба покласти 'йс'у 'бóчку с'торца.*

СТО́РЦНУТИ [с'тóрцнути], ну, 'торцнеш, *док.* Різко вдарити, штовхнути. *Йа́к им с'кочив ис 'плота, та с'тóрцнуло ми в гу́луві. Див. ще штилі́пати.*

СТО́РЦНУТИСЯ [с'тóрцнутис'а], нус'а, нес':а, *док.* Різко вдаритися. *'Читаво м с'а с'тóрцну́в, куй м'шина затормóзила. Див. ще штилі́патися.*

СТОТІ́НА, ы, ж., с.г. Одна сотка землі. *На с'тóтин'і зим'л'і дóд'нóму чіл'адникови 'іе с'а 'дос-та наро́бити.*

СТОТІ́НЫ, 'тин, *мн.*, с.г. 1. Мн. до **стоті́на**. *До́мір'али ми шче п́ят' с'тóтин.* 2. Присадибна або інша ділянка в приватному користуванні селянина. *'Мóйі с'тóтины да́леко ут 'хыжі.*

СТО́ТЫЙ, а, е. Сотий. *С'тоте 'нумеро.*

СТОЧÉНЬЙ [(и,і)сточ'ений], а, е. З'єднаний з кількох частин. *Сис' 'мóтуз не" ц' 'і́лий, ай исто́чений. Пор. то́чєний.*

СТО́ЧОВАНЕ [(и,і)сточован'е], а, с. З'єднування кількох частин в одне ціле. *Исто́чован'е дру́та.*

СТО́ЧОВАТИ [(и,і)сточовати], 'тóчуйу, чуйеш, *недок.*, **СТОЧІ́ТИ**, 'тóчу, 'точиш, *док.* З'єднувати кілька частин чого-небудь. *Исто́чи ш'пару ис:их тр'ох ку́ску. Пор. то́чіти.*

СТО́ЧОВАТИСЯ [(и,і)сточоватис'а], 'тóчуйе-с'а, *недок.*, **СТОЧІ́ТИСЯ** [(и,і)сточитис'а], с'точиц':а, *док.* З'єднуватися з кількох частин чого-небудь. *Та́кий ланц' с'а с'тóчуйе ш:іс'ц'ох ланцу́. Пор. то́чітися.*

СТÓЯ [с'тойа], присл. Стоячи. *Йуй 'н 'і́коли 'с'іс-ти, дна і 'їіст с'тойа. Див. ще устóя.*

СТРАДА́ТИ, 'дайу, 'радаш (дайеш), *недок.* Страждати.

СТРА́ТИТИ див. **стра́човати**.

СТРА́ТИТИСЯ див. **стра́човатися**.

СТРАХОПУ́Д [страхо'пуд(г)], да, ч., *зневаж.* Боягуз. *Не" слухай ты 'того страхо'пуда, не" 'бу́йс'а, н'і́ч ти не" бу́де. Див. ще страхопóдало.*

СТРАХОПУ́ДАЛО, а, ч., с., *зневаж.* Те саме, що **страхопóд**.

СТРАХОПУ́ДКА [страхо'путка], ы, ч., *зневаж.* Жін. до **страхопóд**.

СТРАХОПУ́ДЛИВЬЙ, а, е, *зневаж.* Боягузливий. *'Тото страхо'пудливый чу́лу́вік, 'ус'ого с'а бу́йит.*

СТРАХОПУ́ДСТВО [страхо'пудство], а, с. Боягузтво. *'Из-за с'вóйого страхо'пудства 'Митро 'мало не" вто́пивс'а.*

СТРАЧЕНИЙ [(и,і)с'трачений], а, є. 1. Загублений. *Ист'рачений ножик.* 2. Страчений (позбавлений життя). *Ист'рачена кун'ми д'їтина.*

СТРАЧОВАТИ [(и,і)с'трачовати], чу́йу, чу́йеш, *недок.*, **СТРАТИТИ** [(и,і)с'тратити], 'рачу, 'ратиш, *док.* 1. Загубити. *Ба де м ст'ратила з'рибін'?* 2. Стратити; витратити; знищити. *Не" страт' д'їтину ду́лу 'берегом на тых 'біціл'ах. Ст'ратили ту́л'ко з'ро́ши 'задар'!*

СТРАЧОВАТИСЯ [(и,і)с'трачоватис'а], чу́йс'а, чу́йес'а, *недок.*, **СТРАТИТИСЯ** [(и,і)с'тратитис'а], 'рачу́с'а, 'ратис'а, *док.* 1. Загубитися. *Де с'а стратив, у́с'уды м'а перейс'кала?* 2. Знищитися. *Дир'жіц'а 'добре, бо ст'ратитес'а на тых 'ко́н'ох.*

СТРАШНО, присл. Дуже. *Тот чу́лу'вік страшно 'л'убит с'во́йу жу́ну.*

СТРІЧИ, 'рижу, 'жеш, *недок.* Стригти.

СТРІЧИСЯ [с'тричис'а], 'рижус'а, 'жес'а, *недок.* Стригтися.

СТРІВАТИ [(и,і)с'тривати], айу, 'риваш (айеш), *док.* Витримати, витерпіти. *Так н'а з'б'л'їло, шчо 'думалам, аж не" ст'рива́йу туй 'болести.* Пор. **ТРІВАТИ**.

СТРЫЙ, а, ч. Батьків брат, дядько по батькові. *Ус'ї мо́йї стры́йї (стры́йове) май стар'ї уд'н'ан'ка.* ♦ **Стрый 'бабі вуйко** – дуже далека рідня, десята вода на киселі. *Увун ми́н'ї т'дка родина, йак стрый 'бабі вуйко.*

СТРЫЙКО́, 'ка, ч. Ласкав. до **стрый**. *'Цил'ку, ци 'л'убиш стрый'ка?*

СТРЫЙНА, ы, жс. Дружина батькового брата. *Мо́йї стры́йны шче вс'ї жи́вут, а стры́йї вже пувми́рати.*

СТРЫЙНИН, а, о. Який належить або властивий дружині батькового брата. *Стры́йнина мо́тыка. Стры́йнин сох'таш.*

СТРЫЙЧАНИК, а, ч. Двоюрідний брат по батьковій лінії. *Мы ис стры́йчаниками не" дуже с'а 'добре на́руїеме.*

СТРЫЙЧАНКА, ы, жс. Двоюрідна сестра по батьковій лінії. *Од'на 'мо́я стры́йчанка ми́н'ї шче й ку́ма: йа в'ни́йї д'їтину дер'жала.*

СТРЫМБА, ы, жс. Мікротопонім, який називає на північній околиці села круту гору.

СТРЫМІТИ [с'трым'іти], м'л'у, 'миш, *недок.* Стирчати. *Спр'ач май 'л'їтше 'вила, бо стрым'л'ат из 'ласта.*

СТРЫНОВ [с'трыйув], йова, йово. Який належить або властивий дядькові по батьку. *Стры́йово таз'дуство. Стры́йув 'гонор.*

СТРЫЛКЫ́ [с'тр'іл'кы], 'лок, мн., *бот.* Череда трироздільна (*Bidens tripartita*). *Стр'їлками с'а зве сис' тоз, бо на́с'їн'е з'н'ого 'ма́йє стр'їлоч'кы, йа-*

'кымы с'а йм'н'а́йє до 'одежі. Див. ще **циган'с'кі вуші** (див. **циганський**).

СТРІТИНСЕ [с'тр'ітин'є], а, с. 1. Те саме, що **стріча**. *Наше ст'р'ітин'є с'ку́м'ов не" 'было 'радусным. Ст'р'ітин'є зими з весно́в.* 2. церк. Християнське свято (15 лютого) на честь принесення немовляти Ісуса до храму. *На Ст'р'ітин'є стр'ї'чайес'а зї́ма з весно́в.* Пор. **СТРІТИТИ**.

СТРІТИТИ див. **СТРІЧАТИ**.

СТРІТИТИСЯ див. **СТРІЧАТИСЯ**.

СТРІЧА [с'тр'іча], і, жс. Зустріч. *Наша ст'р'іча 'была случайна.* Див. ще **СТРІТИНСЕ 1**.

СТРІЧАНЕ [с'тр'ічан'є], а, с. Стрічання. *Йїх ст'р'ічан'є 'было не" дов'гым.* Пор. **СТРІЧАТИ**.

СТРІЧАТИ [с'тр'ічати], 'чайу, 'р'ічаш (чайеш), *недок.*, **СТРІТИТИ** [с'тр'ітити], 'р'ічу, 'р'ітиш, *док.* Зустрічати. *Йа 'того чу́лу'віка буи 'шуга не" стр'ічала.*

СТРІЧАТИСЯ [с'тр'ічатис'а], 'чайус'а, 'р'ічас'а (чайес'а), *недок.*, **СТРІТИТИСЯ** [с'тр'ітитиса], 'р'ічуса, 'р'ітиса, *док.* Зустрічатися. *Ст'р'ітиламс'а з 'вуйну́в у сил'ї, та не" мо́глис'ме с'а нагово́рити.*

СТРОЖІТИСЯ [стро'житис'а], стр'ожус'а, стр'ожис'а, *недок.* Робитися суворим до кого-небудь, пригрозувати. *Йа на с'во́йых д'їти 'часто с'а стр'ожу, бо ни́чис'н'ї.*

СТРОЇТИ [с'тр'ойіти], йу, йїш, *недок.*, *буд.* Будувати. *Мы тї́пир ст'ро́йїме 'л'їтн'у 'кухн'у.* Див. ще **ЧИНІТИ 2**.

СТРОЇТИСЯ [с'тр'ойітис'а], йус'а, йїс'а, *недок.*, *буд.* Будуватися. *Мы с'а 'т'ашко ст'ро́йїли, бо 'были не"дустат'кы.*

СТРОЙКА [с'тр'ойка], ы, жс., *буд.* Будівництво. *Коли йде ст'ройка, та 'дуже с'а 'треба прикісн'ати в ус'о́му.*

СТРУК, а, ч., *бот.* Необроблений качан кукурудзи. *Йа 'л'уб'у 'йїсти печеный на вгни струк.*

СТРУ́НА, ы, жс. Струна.

СТРУПАВЫЙ, а, є. Покритий струпами, струпуватий. *Струпа́ве ли́це.*

СТРУ́ПШЫ́Й [(и,і)с'трупшчы́й], а, є. Те саме, що **здрывы́й**. *Ист'рупшчы́ле берве́но.*

СТРУ́ПШІТИ [(и,і)с'трупшчіти], йїє, *док.* Те саме, що **здрывіти**. *За го́ды не"прик'рыте 'дерево ст'рупшчы́їє.* Пор. **ТРУ́ПШІТИ**.

СТРУПЛЄ́ [с'трупл'є], 'л'а, с. 3б. до струп.

СТРУЧА́ТИ див. **СТРУЧОВАТИ**.

СТРУЧАТИСЯ див. **СТРУЧОВАТИСЯ**.

СТРУ́ЧЕ, а, с. 3б. до **струк**. *Першого 'го́да 'дали нам с' кал'гоза два 'возы ст'руча, а пак на́нагу́д н'їч не" 'дали.*

СТРУ́ЧОВАНЕ [(и,і)с'тручован'є], а, с. Зсування. *Ист'ручован'є 'шутру з ма́шини.* Пор. **СТРУЧОВАТИ**.

СТРҰЧОВАТИ [(и,і)стрҰчовати], чу́йу, чу́йеш, *недок.*, **СТРҰЧА́ТИ** [(и,і)стрҰчати] ча́йу, 'руча́ш (чайеш), *док.* Зсувати. *Ану струт 'шутер из 'воза.*

СТРҰЧОВАТИСЯ [(и,і)стрҰчоватис'а], чу́йес'а, *недок.*, **СТРҰЧА́ТИСЯ** [(и,і)стрҰчатис'а], 'ручаи́:'а (чайес'а), *док.* Зсуватися. *Спер'шу стрҰчуйу́:'а з 'воза м'іхы, а пак узр 'ібайес'а 'р'іпа.*

СТРҰЧОК, чка, ч. 1. Зменш. до **струк**. 2. *перен., бот.* Гроно винограду. *Ур'ви ми 'файный стрҰчок зрезну.*

СТРЯКОНІТИ [стр'акун'іти], 'н'у, 'ниш, *недок.* Чека́ти з нетерпінням, без діла. *Давно стр'акун'у туй, чекайу на т'а.*

СТРЯ́МКАНС [стр'амкан'е], а, с. Поколюванн-ня, штриканн-ня в якій-небудь частині тіла. *Стр'амкан'е 'в'ус'і.*

СТРЯ́МКАТИ [стр'амкати], ат, *недок.* Поколювати, штрикати (про біль у тілі). *Шчус' н'а стр'амка́йе в 'л'іву́й ну́з'і.*

СТРЯ́МКАТИСЯ [стр'амкатис'а], аш'а (айес'а), *недок.* Тіпатися (про полотно). *Треба зару́бити йсе полотно́, бо 'дуже с'а стр'амкат.*

СТРЯ́ПА́НС [стр'апан'е], а, с. Висмикування поперечних ниток у полотні. *Стр'апан'е оти́фран-лика.* Пор. **стри́пати**.

СТРЯ́ПА́НИЙ [стр'апаный], а, е. З висмикнути-ми поперечними нитками (про шматок полотна, на якому хочуть зробити торочки). *Стр'апане полотно́.*

СТРЯ́ПАТИ [стр'apati], айу, аш (айеш), *недок.* Висмикувати поперечні нитки в полотні. *Куй чин'ат стр'апкы на оти́фран:икови, та стр'апа́йут з одного кун 'ц'а ниткы.*

СТРЯ́ПА́ТИЙ [стр'апатый], а, е. Гіллястий (про розлоге дерево або іншу подібну на вигляд рослину). *Стр'а́пата 'йаблу́н'ка.*

СТРЯ́ПКА́СТИЙ [стр'апкастый], а, е. Із торочками. *Стр'апкастый оти́фран:ик.*

СТРЯ́ПКЫ [стр'апкы] у, *мн.* Торочки, виготовлені на домотканому рушникові шляхом висмикування поперечних ниток. *'Мамка мо́гли оти́фран:иком ис:тр'апками пош'іт'кати н'а п'о'г'олуму 'т'ілови, аж им с'а пров'інула.*

СТРЯ́СТІ́СЯ [(и,і)стр'ас'тіс'а], 'р'асус'а, 'сес'а, *док.* 1. Затруситися, здригнутися. 2. Стати-ся. 3. Позбутися чого-небудь (переважно неприємного). *Іа 'того бр'іг'адир'ства ледвы с'а стр'ас.* 4. *вульг.* Те саме, що **змітовати** 3. *У́же с'а кум'іна н'івіска стр'ас'ла.*

СТУДЕНІ́ТИ [студе'ніти], 'н'у, 'ниш, *недок.* Те саме, що **студі́ти**.

СТУДІ́ТИ, стужу, студи́ш, *недок.* Охолоджувати. *Запи́рай с'коро д'вири, не" студи́ хы́жу.* Див. ще **студені́ти**.

СТУДІ́ТИСЯ [студитис'а], 'ту́жус'а, 'дис'а, *недок.* Охолоджуватися. *Ут 'частого х'мыл'кан'а 'хы́жа студи́ц'а.*

СТУ́ДИ́НЬ [студін'], дени, *жс.* Холод, холодне-ча. *Та́ка студи́н'вон, шчо гет им за́мерзла.*

СТУЛЕ́ЦЬ [сту'лиц'], л'ц'а, ч. Стілець.

СТУ́ЛЧИК, а, ч. Зменш.-пестл. до **стуле́ць**.

СТУ́ПНЬ [ступін'], пн'а, ч. Крок. *У нас ста́ра 'хы́жа была́ доста́д'два – на два́нац'іт ступн'у.*

СТУ́РЦАНЕ [сту́рцан'е], а, с. Здригання від різкого поштовху. *Сту́рцан'е бы́вайе на 'во́з'і, куй і́де по камн'а́ну́й до́ро́з'і.* Пор. **сту́рсати**.

СТУ́РЦАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **СТУ́РЦ-НУТИ**, ну, неш, *док.* Здригати (від різкого поштовху). *Так мн'ов сту́рцнуло, шчо 'мало ми 'зубы не" пув'скаковали.*

СТУ́РЦНУТИ див. **сту́рцати**.

СТЯ́ГНУ́ТИ [(и,і)с'ц'аг'нути], с'ц'агнут, *док.* Зробити що-небудь дефіцитом. *Та́к'ый за́рас час, шчо мо́жжот і хл'іп с'ц'аг'нути.*

СУ́ВАНС [суван'е], а, с. Совання. *Ут 'суван'а на 'лавици на́га'виц'і с'а проти́райут.* Пор. **су́вати**.

СУ́ВАТИ [сувати], айу, аш (айеш), *недок.* 1. Совати. *'Кул'ко бу́деш су́вати тым бл'удом по сто́лови?* 2. Заяложувати, забруднювати що-небудь, соваючи ним. *Не" су́вай 'тул'ко хл'іп по сто́лови.*

СУ́ВАТИСЯ [суватис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Заяложуватися, забруднюватися від совання. *То́ц'а д'іт'вак 'тул'ко 'су́ват, шчо й зил'із'н'і бы на́га'виц'і ну́р'вав.*

СУ́ЛЕ́ЛЕТ, а, ч. Вугол; кут. *Ба ко так у́лупив 'сугелет 'хы́жї? У 'сугили́т'і був кре́денц.* Пор. угор. szöglet, діал. szezelet т.с.

СУ́ЛЕ́ЛЕТОВА́ТИЙ, а, е. Вуглуватий, вугла-стий, кута́стий. *'Сугелетова́тий чу́лу'вік. 'Сугеле-товат'і п'лчї.*

СУ́ДИ́НА, бы, *жс.* Посудина. *По́дай ми йа́кус' судину на 'левей.*

СУ́ДИ́ТИ, 'сужу, 'суди́ш, *недок.* 1. Розглядати справу в судовому порядку. 2. Висловлюватися критично й заочно про кого-небудь. *Не" суди́ дру-гого, бо сам ис' та́к'ый.* 3. Лаятися, матюкатися. *Ци́л'о розне'р'возис'а і 'зачав суди́ти.*

СУ́ДЬБА [суд'ба], 'бы, *жс.* Доля. *Т'аш'ка в 'нийї суд 'ба с тым чу́лу'віком.*

СУ́СТА [суйета], ы, *жс.* Те саме, що **босовша́г**. *Та́ка в н'а 'суйета з 'мойым 'сыном, шчо не" мо́жжувам і впу́вісти.*

СУЄ́ТИТИ [суйетити], 'йечу, 'йети́ш, *недок.* Те саме, що **бос'овити**. *Не" суйе́ти (суйе"т') н'а, д'і-тино, 'тул'ко!*

СУЄ́ТИТИСЯ [суйетитис'а], 'йечус'а, 'йети-с'а, *недок.* Те саме, що **бос'овитися**. *Іа́к не"р'адн'і 'д'іти, та ста́рши́на с'а 'мусит суйе́тити.*

СУЄТНИЙ [су'єтний], а, е. Те саме, що **босувний**.

СУЖІНС [сужін'є], а, е. 1. Осуд. *Твоє 'сужін'є Мар'іки – не^нфайне 'д'іло*. 2. Лайка. *Не^н 'л'убл'у 'сужін'а 'мояого чулу'віка: хут' за шчо буде 'лайати*. Пор. **судити**.

СУКАНС [сукан'є], а, с. 1. Скручування кількох ниток в одну. *'Сукан'є 'пересучі*. 2. Тертя, розбивання на дрібні шматки (про скло, кераміку і под.). *Ут 'сукан'а 'п'яними погару, скл'анок 'п'овно скла*. 3. Лушення качанів кукурудзи. *На'терим си музул' 'сукан'ом ст'руча*. Пор. **сука́ти**.

СУКАНИЦЯ [суканиц'а], і, ж., кул. Страва, зварена на воді або молоці, з рваних шматків прісного тіста; затірка. *Зварилам 'д'іт'ом 'суканиц'і*.

СУКА́ТИ, 'сучу, 'сучеш, *недок.* 1. Скручувати з кількох ниток одну. *'Ю'лина 'суче 'пересуч*. 2. Намотувати нитки на шпульку для ткання полотна. *'Сучут нит'кы на цівкы, куй тчут*. 3. Терти, розбивати на дрібні шматки (про скло, кераміку і под.). *Ты 'каж'жого дн'а 'сучеш погары*. 4. Лушити (теребити) качани кукурудзи. *Су'чи май 'скоро ст'руче*. Див. ще **иссѣковати**.

СУКА́ТИСЯ [сукатис'а], 'сучес'а, *недок.* 1. Намотуватися (про нитки для ткання полотна). *А'бы т'кати, нит'кы с'а 'сучут на 'ц'івку*. 2. Скручуватися з кількох ниток в одну. *'Пересуч' 'сучес'а з двох'трѣох ниток*. 3. Тертися, розбиваючись на дрібні шматки (про скло, кераміку і под.). *Скл'анча'на по'суда на свал' 'бах с'а 'доста 'читаво' 'суче*. 4. Лушити (теребити) качани кукурудзи. *Ст'руче с'а 'суче коча'ном ис ст'рука*. Див. ще **иссѣковати**.

СУКЫРВИЦЯ [сукырвиц'а], і, ж., мед. Сукровиця. *Провадилс'а ч'ір'ак, та те'че 'сукырвиц'а*.

СУМФА́ЛИТИ, л'у, лиш, *недок.* Заяложувати, забруднювати частим м'яттям (переважно про тканину чи вироби з неї). *Не^н сум'фал' 'скатир'т*.

СУМФА́ЛИТИСЯ [сум'фалитис'а], лиц'а, *недок.* Заяложуватися, забруднюватися від частого м'яття (переважно про тканину, папір). *Е'се покрывало с'а 'дуже сум'фалит*.

СУМФА́ЛІНС [сум'фалін'є], а, с. Заяложування, забруднення від частого м'яття (переважно про тканину, папір). *Сум'фалін'є 'скатерти*. Пор. **сумфалити**.

СУНЬГОЛОВОВ [сун'г'ол'ов'ов], присл. У лежачому положенні, при якому голова знаходиться нижче корпусу. *Не^нфайно м 'спала, бо ле'жалам 'сун'г'ол'ов'ов*.

СУ́РА, ы, ж., *заст.* Єврейське жіноче ім'я.

СУСІ́ДА [су'с'іда], ы, ж. Сусідка. *А 'йа с'а ст'р'атала у су'с'іды, 'тоді, у 'Бокші, у'читил'кы*.

СУСІ́К [су'с'ік], 'ка, ч., *заст.* Засік у вигляді дерев'яного ящика для зберігання чистого одягу,

зерна та інших сипучих продуктів. *'П'овный су'с'ік мелай'у*.

СУ́ФЛЕТА, ы, ж. Уживається тільки в лайках, прокльонах. *'Суфлету ти вту! 'Суфлету ти 'мат'ерину! 'Іди на 'суфлету!*

СУХАРНІ́К, 'ка, ч., зб. Хворост. *Назби'ралам на вгін 'зав'яаску сухарні'ка*.

СУХЕ́НЬКИЙ [су'хін'кый], а, е. 1. *пестл.* Сухенький. 2. Худощавий. *'Доста су'хін'ка жо'на*.

СУХЫ́Й, а, е. 1. Сухий. 2. Худий. *Су'хый чил'адник – 'ото 'дуже худый*.

СУХІ́НДРЬОШ [су'хіндр'ош], а, ч., *ірон.* Те саме, що **сұхріш**.

СУХІ́НДРЯ [су'хіндр'а], і, ж., *ірон.* Те саме, що **сұхрьошка**.

СУ́ХЛЯДЬ [сухл'ад'(т')], ди, ж. Дуже худатварина, виснажена людина.

СУ́ХРІШ [сухр'іш], а, ч., *ірон.* Худий чоловік. *Хут' і 'сухр'іш, 'айбо 'жлилавый і 'доста сил'ный*. Див. ще **сухіндрьош, сұхрьош**.

СУ́ХРЬОШ [сухр'ош], а, ч., *ірон.* Те саме, що **сұхріш**.

СУ́ХРЬОШКА [сухр'ошка], ы, ж., *ірон.* Жін. до **сұхрьош**. Див. ще **сухіндра, сұхря**.

СУ́ХРЯ [сухр'а], і, ж., *ірон.* Те саме, що **сұхрьошка**.

СУ́Ш, и, ж. 1. *метеор.* Те саме, що **суша**. 2. Відсутність води у відрі. *Зач'ир'ай (зач'ри) во'ды, бо суш у відр'і*.

СУ́ША, і, ж. Посуха. *'Того 'л'іта 'была ве'лика 'суша, дожж' 'дуже 'р'ітко 'падав*.

СУШЕ́НИЦІ [сушеніц'і], 'ниц', *мн.* Те саме, що **неченіці**.

СФИНКІ́ЙПОВА́НИЙ [(и,і)сфинкий'пований], а, е, *заст.* Сфотографований. *Е'се 'йа сфинкий'пована, куй ми 'было 'двац'іт 'г'оду*.

СФИНКІ́ЙПОВА́ТИ [(и,і)сфинкий'повати], 'пуйу, 'пуйеш, *док., заст.* Сфотографувати. *(И,І)сфинкий'повали нас із 'д'ідом на с'вал'бі*. Пор. **финкийповати**.

СФИНКІ́ЙПОВА́ТИСЯ [(и,і)сфинкий'поватис'а], 'пуйус'а, 'пуйес'а, *док., заст.* Сфотографуватися. *(И,І)сфинкий'повалам с'а на пас'порт*. Пор. **финкийповатися**.

СХА́ПОВАНЄ [(и,і)схапован'є], а, с. Схоплювання. Пор. **схаповати**.

СХА́ПОВАТИ [(и,і)схаповати], 'пуйу, 'пуйеш, *недок.* 1. Схоплювати, запам'ятовувати. *Ота д'ітина 'дуже 'скоро схапуйе, шчо 'йуй ут'увіш*. 2. Швидко збирати. *(И,І)схапуйме 'с'іно, бо 'зараз го дожж' на'мочит*.

СХА́ПОВАТИСЯ [(и,і)схаповатис'а], 'пуйус'а, 'пуйес'а, *недок.* Схоплюватися. *Куй 'треба 'скоро в'стати, Олекса с'а схапуйе, ги солдат, хут' бы 'йак т'вердо спав*.

СХВАТИТИ *див. схв'ачовати.*

СХВ'АЧОВАТИ [(и,і)сх'вачовати], чуйу, чуйеш, *недок.*, **СХВАТИТИ** [(и,і)сх'ватити], вачу, ватиш, *док.* Схоплювати, ловити. (И,І)сх'вати вту'нитку, бо роспл'тес'а н'лети́во.

СХЫБЛЯТИ [(и,і)схыб'ляти], л'айу, хыбл'аш (л'айеш), *недок.*, **СХЫБИТИ** [(и,і)схыбити], бл'у, биш, *док.* Те саме, що **замыля́тися**.

СХЫЛЯЧКА [(и,і)схыл'ачка], *ы, ж.* Схилене положення тіла. У схыл'ац'і іт'ашко ро́бити.

СХЫЛЯЧКЫ *див. усхылячкы.*

СХНУТИ І СОХНУТИ [сх'ннути], ну, неш, *недок.* Сохнути. Нын'і втава до́ста ф'айно сох-не (схне). Сыр на бры́нзу ма́йе спер'иу сох'нути (сх'нути), а тош го ресел'уйут.

СХОЖЕ́НИЙ, а, е. Зношений від ходіння. Схо́жин'і ч'іжмы.

СХО́ЖОВАТИСЯ [(и,і)с'хожоватис'а], х'джуйе-с'а, 1. Сходитися, збиратися, зосереджуватися в одному місці. У нас мо́ло́т' с'х'джуйе-с'а на П'ид'цу. 2. Стиратися, зношуватися від ходіння. Обы с'а лу-п'кы не с'хожовали, та наби́валис'а ш'п'цы.

СХО́ПНИЙ, а, е. Те саме, що **по́хопний**.

СХОСНОВА́НИЙ [(и,і)схос'нований], а, е. Спожитий, використаний. Исхос'нована мас'ц'. Ис-хос'нований реклик.

СХОСНОВА́ТИ [(и,і)схос'новати], нуйу, нуйеш, *док.* Спожити, використати. Ус'у й'їду, й'аку м за́ршла, схос'новали копа́ші. Йа схос'новав не́вды посто́лы. Пор. **хосновати**.

СХОСНОВА́ТИСЯ [(и,і)схос'новатис'а], нуйс'а, нуйес'а, *док.* Піти на спожиток, викорис-тання. Исхос'новалас'а на с'вал'бі вс'а зур'їлка. Пор. **хосноватися**.

СХРАПІ́ТИ [(и,і)схрап'іти], пл'у, пиш, *док.* Зах-ропіти. Снав'тихо, а пак ісхрап'ів, шчо аж им с'а вел'а. Пор. **храпіти**.

СХРУ́ПКАНИЙ [(и,і)сх'рупканий], а, е. Ді-еприкм. пас. мин. ч. до **схру́пкати**. Исхру́пкан'і д'їт'ми тр'їска́чі.

СХРУ́ПКАТИ [(и,і)сх'рупкати], айу, аш (айеш), *док.* З'їсти що-небудь із хрускотом. Далам уну́кови ма́ло вр'їху та раз-рас ісхру́пкав. Пор. **хру́пкати**.

СХРЯ́ШКАНИЙ [(и,і)схр'ашканий], а, е. Ді-еприкм. пас. мин. ч. до **схря́шкати** 1, 2. Схр'аш-кана в н'а была д'їт'ми шийа. Так им був схр'аш-каний бо́л'іс'ц'ів (болестив), шчо уде́жавим два ты́жн'і. Див. ще **схряшк'ований**.

СХРЯ́ШКА́ТИ [(и,і)схр'аш'кати], кайу, р'ашкаш (кайеш) і **СХРЯ́ШКОВА́ТИ** [(и,і)схр'ашко'вати], куйу, куйеш, *док.* 1. Скрутити кому-небудь в'язи. Пуш'овим с'а з вуйком ме́тати, айбо увун скоро н'а схр'ашкав. 2. Кало. Захворіти. Шчу-с'го схр'ашкало, та ле́жить. Пор. **хряшкати, хряшк'овати**.

СХРЯ́ШКОВА́НИЙ [(и,і)схр'аш'кований], а, е. Те саме, що **схря́шканий**.

СХРЯ́ШКОВА́ТИ *див. схря́шкати.*

СЦЯ́ТИ [с'ц'ати], шчу, шчиш, *недок.* Те саме, що **сікати** 1.

СЬО́ГДУ [с'огду], *присл.* Цього року. Ц'огду зїма́ была до́ста ми́ ак'а.

СЬО́ГУДНЬНИЙ [с'огудн'ий], а, е. Цьогоріч-ний. Ц'огудн'а вро́да вбіц'айе быти ф'айна.

СЬОГОСВІ́ТНИЙ [согос'вітн'ий], а, е. Су-часний. Согос'вітн'а мудру-с'ц'.

СЮ́ДЫ [с'уды], *присл.* Сюди. С'уды не д'їх'од'ат мо́торы, та туй во́здух чистий.

СЮ́ЛЬКО [с'ул'ко], *займ. вказ.* Стільки (про те, що знаходиться ближче). Ц'ул'ко до́гурку ми́н'і ма́ло, а ту́л'ко – ма́но. Антонім **ту́лько** 1.

СЯ́КИЙ, а, е. Такий (який знаходиться ближ-че). Ото с'акый хл'їб, а не та́кий.

СЯ́ТИТИ [с'атити], с'ачу, с'атиш, *недок.*, *церк.* Святити, освячувати за участю священика. С'атилис'ме п'аску в до́жд'ї.

СЯ́ТИТИСЯ [с'атитис'а], тиц'а, *недок.* Свя-титися, освячуватися за участю священика. С'а-тиц'а п'аска, хыжа. ♦ **С'атив бы с'а** – ужива-ється у сполученні з Бог та хл'їб для вираження побожного ставлення. Аж ми Бох, с'атив бы с'а, даст здо́ров'я, та йа шче за́рбл'у з'роши. Хл'їн, с'атив бы с'а, тре́ба чест'овати, бо вто Бо́жый дар. **С'атив быс'а!** уживається для вираження негативно-поблажливого, осудливого ставлення до кого-небудь. С'атив быс'а, й'акийіс' не до́брый!

СЯ́ТЫЙ [с'атый], а, е. Святый. ▲ **С'атый вийчур**, *церк.* – у православних християн вечір перед Різдом, Святвечір (6 січня). На С'атый вийчур ку́л'аду́ют, і шче не мо́жє йїсти пор́зне; **С'ата ни́д'їл'а**, *церк.* – християнське свято Зелені свята (через 50 днів після Великодня). На С'ату ни́д'їл'у прикра́ша́ют липу́в у дво́рови, хыжи.

СЯ́ТКЫ [с'аткы], у, мн., *церк.* Святкі. Най у вас бу́дут раду́с'н'іс'аткы!

СЯ́ТКОВА́НЕ [с'ат'кован'є], а, с. Святкування. С'ат'кован'є Ру́зд'ва.

СЯ́ТКОВА́ТИ [с'атко'вати], куйу, куйеш, *не-док.*, *церк.* Святкувати. Мо́йа дун'ка, хут'і в го́р'од'і жи́ве, айбо с'атку́є вели́к'і цир'к'овні с'аткы.

СЯ́ТКОВА́ТИСЯ [с'атко'ватис'а], куйес'а, *недок.*, *церк.* Святкуватися. Та́ке в нас с'ато не с'атку́єс'а.

СЯ́ТКОВЫ́Й [с'ат'ковий], а, е. Святковий. С'ат'кові оны.

СЯ́ТО [с'ато], а, с., *церк.* Християнське свято. У с'ато не гудно ро́бити.

СЯЧЕ́НИЙ [с'ачений], а, е., *церк.* Освячений. С'ачена п'аска.

СЯЩЕ́ННИК [с'аш'чен:ик], а, ч. Священик.

Т

Т див. ил.

ТА. Частина складеного сполучника. *Йаг го їмили, та пусудили. Куй бым майбуш упив, та не встав бы м.*

ТАБЕЛКА, ы, жс. Плитка (шоколаду, печива і под.). *Ци хочеш, Ан'ц'ко, табелку вафл'у?*

ТАБЛА, ы, жс. 1. Металева площина на кухонній плиті. *Пукла табла на ип'ор'і.* 2. Плита, щит. *Прибили велику таблу на плут та в'їшали на н'у в'с'ачино.* 3. Велика ділянка землі. *Была в нас файна табла зимл'і у Роготін'і.* 4. Класна дошка в школі. *Мене все до таблы взы'вали, бо йа знала рахо'вати зда'чі.* 5. ліс., заст. Одна секція плоту сплавного лісу. *У'боковори была не' вдна табла, ай майбуш.*

ТАБЛИЦЯ [таблиц'а], і, жс. Картинка, малюнок у книжці. *Йакі файн'і таблиц'і у с'уй к'нишц'і!*

ТАБЛИЧКА, ы, ж., іст. Невеличка індивідуальна дощечка школяра до 1945 року, на якій він писав грифелем (ці записи можна було витерти і писати нові). *А на то'ту таблицку г'р'іфлик був, та сим напишем, сим їс'учеме.*

ТАВАЛЁГОВАТЫЙ, а, е. Дуже товстий, вайлуватий. *Така тавалёговата жо'на, ги кара'патиц'а.*

ТАВАРЁГА, ы, жс., зневаж. Велика кількість їжі, в якій змішано багато різних продуктів. *Що ты за таварегу вчїнила?*

ТАДЬ [тад' (т')], част. Таж, адже. *Тад' ото правда, шчо за н'у кажут.*

ТАЙ, спол. Та, і. *Прийшли за мн'ов же'них тай дружбове.*

ТАЙНА, ы, жс. Таємниця. *Ото 'моя тайна, йа н'їкому не' впу'вїм.*

ТАЙНИЙ, а, е. Таємний. *Тайне л'убован'е.*

ТАЙНО, присл. Таємно. *Мы с тым хл'опц'ом лши тайно с'а стр'їчали.*

ТАЙСТРА, ы, жс. Більша торбина. *Ис тайструв ходит жебрак.* Пор. рум. traistă 'торба, торбина, сумка'. ♦ **Голодна тайстра**, зневаж. – те саме, що тайстринкаш. **Майстер до 'чуравых тайстер**, зневаж. – поганий спеціаліст. *Не' клич ты Цил'а на р'об'оту, бо в:ун 'майстер до 'чуравых тайстер.*

ТАЙСТРІНА, ы, жс. Менша торбина. *Дав'но д'їти ходили в:ди'к'олу с тайстринув тай куй иш:ли з маргув на то'локу.*

ТАЙСТРИНКА, ы, жс. Зменш. до тайстріна. *Тайстринка – вто 'мала тайстріна. У тайстрин'ц'і но'сили кле'пач, брус'ник до ко'сы.*

ТАЙСТРИНКАШ, 'ша, ч., зневаж. Чоловік, який багато їсть і постійно голодний. *То'му тай-*

стринкашови не' напрас'тайес':а йїди: усе голоден. Див. ще голодна тайстра (див. тайстра).

ТАЙСТРИНКАШКА, ы, жс., зневаж. Жін. до тайстринкаш.

ТАЙ-ТАЙ! Вигук, яким підкликають качок.

ТАКОЙ [так'ой], присл. 1. Відразу; зараз, скоро. *Так'ой ідеме ду'му. Так им удне'нав, шчо так'ой не' біруйу. А тот ме'не на'зат к'liche йг'рати, а же'них ото 'від'ів тай 'того хл'опц'а так'ой бы був.* 2. Майже. *Там нако'силис'ме отавы так'ой на два 'возы.*

ТАКОЙ [так' (д)ій], част. 1. Саме. *Тако'ї те'бе с'а йа не' 'ббїу.* 2. Аж. *Тот 'біка біг за мн'ов'тако'ї мало не' до 'Тисы.*

ТАЛАЗОВАНС [тала'зован'е], а, с. Збирання залишків урожаю. *Йа'ке вто тала'зован'е, шчо н'їч ис'не' прин'ус?* Пор. угор. tallózás 'збирання колошків після жнив'. Пор. талазовати.

ТАЛАЗОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до талазовати. *Тала'зован'і у 'Вышкус'кых Л'азах йаблыка.*

ТАЛАЗОВАТИ, 'зуйу, 'зуйеш, недок. Збирати залишки врожаю (після основного збору). *Мы каж'з'ого 'года 'ходиме тала'зовати йаблыка за 'Тис'ов.* Пор. угор. tallózik т.с.

ТАЛАПАНС [та'лапан'е], а, с. Важка ходьба по великій грязюці. *Талапан'е по кал'ови стар'ому чу'л'вікови т'ашко с'а да'їе.* Пор. талapati.

ТАЛАПАТИ, айу, аш (айеш), недок. Важко йти по великій грязюці або по чому-небудь грузькому. *Талапайме вно'чи по 'кал'ануй 'вулиц'і из вош'колы.*

ТАЛАПКО, 'ка, ч., зневаж. Те саме, що талампак.

ТАЛАПКОВАТЫЙ, а, е, зневаж. Вайлуватий, неповороткий, повільний. *Талапко'вата жо'на.*

ТАЛАПНУТИ, ну, неш, недок. Кинути недбало що-небудь. *У'вун хут'-шчо і хут'-де талапне.*

ТАЛЫМПАК, 'ка, ч., зневаж. Вайлуватий чоловік. *Тот талым'пак 'заки приїде, тай не' до'чекас':а го.* Див. ще талампко.

ТАЛЫМПАНА [талым'пан'а], і, жс., зневаж. Жін. до талампак.

ТАЛІРКА [тал'їрка], ы, жс. Те саме, що танджер. *Дружба держав покрывало на тал'їрц'і.* Пор. пол. talirka т.с.

ТАЛІЯН [талі'їан], а, ч. Італієць. *Дав'но талі'їане по 'наших л'їсах р'обили.*

ТАЛІЯНКА [талі'їанка], ы, жс. Жін. до таліян.

ТАЛІЯНСЬКИЙ [талі'їанс'кий], а, е. Італійський. ▲ **Таліянс'ка шалата**, бот. – те саме, що полонінс'ка шалата.

ТАЛІЯНЩИНА [Талі'їанщина], ы, жс. Італія.

ТАЛПА, ы, жс. 1. Те саме, що подошва. *Уд'риват ми с'а 'талпа с полови'чок.* Пор. угор. talp т.с.

2. *перен.* Дуже товста шкіра на підшві ноги у старших людей. У *нашого* 'д'іда *тверда талпа* на н'огах.

ТАМАДЛОВАТИ, луйу, луйеш, *недок.* Робити яку-небудь спробу, рухати. *Тамадлуй тым беременом.* Пор. угор. támad т.с.

ТАМАДЛОВАТИСЯ [тамадло'ватис'а], луйус'а, луйес'а, *недок.* Рухатися. *Тамадлуйс'а мало, не лежи.*

ТАМКЫ, присл. Там. *Тамкы май* 'л'ітше *жи-ти, ги* 'туйкы. Антоніми **туй, туйкы.**

ТАНДЖЕР [тан'жер], а, ч. Тарілка. *Ис тан'жера йїд'ат.* *Файн'і, ко'сичан'і тан'жеры на с'кіну* 'вішали на *красу.* Пор. угор. діал. tángyéir, рум. talger т.с. Див. ще **талірка, таліпр.**

ТАНДЖЕРИК [тан'жерик], а, ч. Зменш. до **танджер.**

ТАНІР [тан'ір], н'ера, ч. Те саме, що **тапджер.** Пор. угор. tányér т.с.

ТАНІРИК [тан'ірик], а, ч. Зменш. до **таніпр.**

ТАНУТИ, ну, неш, *недок.* 1. Танути. 2. Грузнути (в болоті, снігу і под.). *Бывало, та'кий кал, и'чо тану в н'іму до кусто'чок.* 3. Гаснути (про вогнище, вогонь у плиті). *Ут смере'кових дрів о'гин' скоро т'ане.* Див. ще **утавати.**

ТАНЦОШ, а, ч. Той, що любить танцювати, танцюрист. *Ото та'кий танцош, лиш и'зрав бы все.* Пор. угор. táncos т.с.

ТАНЦОШКА, ы, ж. Жін. до **танцош.**

ТАПІ-ТАПІ! *дит.* Вигук, яким стимулюють маленьку дитину плескати в долоні. *Мар'ічко, та-пі-тапі руч'ки!*

ТАПЛОВКА [тап'лówka], ы, ж. Те саме, що **бріф'ташка.** Пор. угор. tarlón 'трут'.

ТАПШУК, ка, ч. Те саму, що **жачк'ув.**

ТАРАБАНИСТЫЙ, а, е. Який є сумішню різних кольорів. *Тараба'ниста свита.*

ТАРКАНИСТЫЙ, а, е. Те саме, що **печетла-нистый.** Пор. угор. tarka т.с.

ТАТАРКА, ы, ж., *бот., с.г.* Гречка (Polygonum fagorum).

ТАТОШ, а, ч. Чоловік, який любить повчати; філософ. *Ото та'кий татош, и'чо в'се знає.* Пор. угор. д. tátos 'жрець; шаман'.

ТАТОШКА, ы, ж. Жін. до **татош.**

ТАЦА', ы, ж. Портсигар. У *тац'і н'ос'ат* *ціта-ретлики.* Пор. угор. cigaretta'ca т.с.

ТАЦА', ы, ж. Піднос, таця. *Наклади на тацу шит'і мин'а.* Пор. нім. Tazza т.с.

ТАШКА, ы, ж. Портфель; сумка. *Муй у'нук и'че в мал'і класы* 'ходит, *айбо* 'носит *п'овну* 'таш-ку кни'жок. Пор. угор. táska, нім. Tasche т.с.

ТАЯТИ [тайати], 'тайе, *недок.* Танути (про сніг і под.). *С н'іг у'же* 'зачав 'тайати.

ТВАРЬ [твар'], ри, ж. Те саме, що **образ.**

ТВЕРДЫЙ, а, е. 1. Твердий. 2. Міцний. *Твер'да зи'ма* 'была *того* 'года. *Ото быв* 'дуже *твер'дый* *сон, куй* *йа н'іч не* 'чув.

ТВЕРДО, присл. 1. Твердо. 2. Міцно, дуже. *Увун* *твердо* *з'ат'амив, и'чо му ка'зав* *о'тиц'.*

ТВЕРЕЗЫЙ, а, е. Тверезий.

ТВОРИТИСЯ [тво'ритис'а], т'во'р'ус'а, т'во-рис'а, *недок.* Звертати увагу, брати до уваги. *На дур'ного й п'яного не* 'треба *с'а* *твори'ти, бо* *та'кому с'а* *й* *Хрис'тос* *уступ'і'ав.*

ТВУЙ, ч., **ТВОЯ** [т'воя], ж., **ТВОЄ** [т'воє], с., **ТВОЇ** [т'вої], мн. Твій, твоя, твоє, твої. *Твого* (т'вояго) 'сына. *С т'во'йу* *дун'к'ов.* *До т'во'йых* 'д'іти.

ТЕГЕРКА, ы, ж., *заліз.* Поїзд-товарняк. *Те-герка* *по'везла* *п'овно* 'дерева. Див. ще **тегрешка.**

ТЕГЕРОВЫЙ, а, е, *заліз., зист.* Вантажний (вагон). *А мы* *йшли в* *теге'ровых* *ва'гонах.*

ТЕЗКО [т'еско], а, ч. Тезко.

ТЕЛЕМПАК, ка, ч., *зневаж.* Чоловік, який іде важко, повільною ходою. *Г'од'і бы* *тот телем'пак* *прий'шов.*

ТЕЛЕМПАНС [телемпан'е], а, с. Повільне пересування важкою ходою. *Та'ким телемпан'ом* *у'вун* *і за час не* 'дуйде. Пор. **телемпати.**

ТЕЛЕМПАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Тяжко й довго йти. *Телемпа'йе, телемпа'йе, та* 'год'і *бы* *дуй'шов!* Див. ще **тылыпати.**

ТЕЛЕМПАТИСЯ [телемпатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Те саме, що **лымпати.**

ТЕЛЕМПАЧКА, ы, ж., *зневаж.* Жін. до **телемпак.**

ТЕЛЕПАНС [телепан'е], а, с. Неякісне малювання, побіл'ка, фарбування. *Ми'н'і та'кого телепан'а, ги* *в тебе, і* 'задар' *не* 'треба. Пор. **телепати.**

ТЕЛЕПАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Неякісно малювати, білити, фарбувати. *Тубі* *лиш бы* *телепа-ти, тат* 'файно *мал'уй!*

ТЕЛЕПКАНС [телепкан'е], а, с. Мазання, кидання чого-небудь рідкого. *Телепкан'е* *с* 'кіны. Пор. **телепкати.**

ТЕЛЕПКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Мазати, кидати щось рідке. *Йура* *телепкат* *с* 'кіны.

ТЕЛЕПНУТИ, ну, неш, *док.* Недбало кинути, покласти що-небудь. *Телетула* 'ташку *на подлаш* *та пуш'ла* *ку'дас'.*

ТЕЛЕПНУТИСЯ [телепнутис'а], нус'а, нес'а, *док.* Упасти в грязюку, у щось рідке. *Пут'х'овзнула* 'а *та телепнула* 'и *в болото.*

ТЕЛІТИСЯ [телитис'а], *недок.* 1. лиця. Телитися. 2. *перен., вульг.* Баритися, гаятися; зволікати. *Пак* *п'од* 'у'же, *Петре, куй* 'ко *с'а* *будеш* *телити'!*

ТЕЛЯЧКОВАТЫЙ [тил'ачко'ватый], а, е. Те саме, що **бЫКОВАТЫЙ**.

ТЕМЕТУВ, това, ч. Цвинтар, кладовище. У *нашуму сїл'ї два теметовы: оден у гур'їшн'уму країї, а другий у дулушн'уму*. Пор. угор. temetó т.с.

ТЕМЕТЧИЙ [теме'ч:ик(к)], ту, ч. Витрати, пов'язані з похороном. *Титпир темеч:ик с'а 'дорого ут'ходит*.

ТЕМЕШІТИ, шу, шиш, *недок.* Думати, розуміти. *Темеши шчус' с'вдойв гдл'двдв!*

ТЕМЕШЛІВЫЙ, а, е. Кмітливий, думуючий. *Темешливый д'їт'вак*.

ТЕМНИЦЯ [тем'ниц'а], і, ж. В'язниця. *Дав'но ут:емниц'ї с'а не' може было уткуп'ити*.

ТЕМНІШНИК, а, ч. Чоловік, що сидів у в'язниці. *Тот тем'нишник і не' 'дивиц'ї:а 'добре*.

ТЕМНІТИ [тимн'їти], *недок.* 1. йу, йеш. Ставати темним або темнішим. 2. н'їєс'а, *безос.* Вечоріти, сутеніти. *Уже 'тимн'їє, скоро нуч*.

ТЕМНІТИСЯ [тимн'їтис'а], н'їєса, *безос.*, *недок.* Те саме, що **теміти** 2. *Уз'їмі 'тимн'їєс'а скоро. Д'їти, їд'їт до'хыж, бо вже с'а 'тимн'їє*.

ТЕМНЯВА [тимн'ава], *ы, ж.*, *метеор.* Те саме, що **сІНЯВА**.

ТЕНГЕРИСІЙ [тингири'сий], *у, ч.*, *бот.* Порічки червоні (*Ribes rubrum*).

ТЕНГІЛЬ [тингіл'], гл'а, ч. Вісь воза та інших транспортних засобів. *'Шийа в 'н'ого 'чорна, йак 'тингіл'*. Пор. угор. tengely т.с.

ТЕНГЛИК [тинглик], а, ч. Зменш. до **тенгіль**. *Уло'мивс'а 'тинглик на 'біцігл'ах*.

ТЕПЕРІШНЬИЙ [типир'їшн'ый], а, е. Теперішній, нинішній; сучасний. *Титпир'їшн'а 'мбвда*.

ТЕПЕРКА [ти'пирка], **ТЕПЕРКЫ** [ти'пиркы], *присл.* *Туй жи'ве ти'пирка 'мойа сестра. Ти'пиркы йсе 'мойого чулу'віка 'хыжа*.

ТЕПЕРКЫ *див.* **тинірка**.

ТЕПЛО [теплó], *присл.* *предик.* *Тепло. Пуш'ов йа там, там тепл'о в 'хыжи*.

ТЕПША, і, ж. 1. Кругла (частіше) або прямокутна бляшана форма для випікання хліба. *Тит'шї куп'овали ут 'цугану*. Пор. угор. tepsi т.с. 2. *перен.*, *вульг.* *Рот. Зак'рый 'тепшу, не' пы'скуй тул'ко!*

ТЕРГЕШКА, *ы, ж.* Те саме, що **тегерка**.

ТЕРЛИЦЯ [терли'а, тел:иц'а], і, ж., *заст.* Прилад, за допомогою якого тіпають коноплі. *На 'терлицы так трут к'дл'опн'ї, шчо лиш паз 'д'їр'е з них ле'тит. 'Были та'кі 'тел:иц'ї, шчо мы пак то'то 'тел:и на по'вісмо*.

ТЕРНОВКА [терн'овка], ж. Хустина з однотоною (без квіточок, орнаменту) тонкої вовняної матерії. *Куп'илам сї терн'овку*.

ТЕРПУГА, *ы, ж.*, *стол.* Столярна пила, в якій змінюється кут нахилу ріжучої частини; терпуг. *Терпуга йе в 'каж'зого 'остолоша*.

ТЕРПУЖКА [тер'пушка], *ы, ж.* Зменш. до **терпуга**.

ТЕРШНИЙ, а, е. Дуже навантажений (віз, трактор і под.). *'Тершний вус*.

ТЕРЬХ [тир'х], *у, ч.* Те саме, що **груз**. *Тот фур'ман 'ош ве'зе ве'ликий тир'х*. Пор. угор. teher 'вантаж'.

ТЕРЬХАНС [тир'хан'с], а, с. Те саме, що **гружінс**. *Ут:ир'хан'а бо'л 'ат 'рукы тай по'перек*. Пор. **терьхати**.

ТЕРЬХАНЫЙ [тир'ханий], а, е. Те саме, що **гружений**.

ТЕРЬХАТИ [тир'хати], хайу, тир'хаш (хайеш), *недок.* Те саме, що **грузити**. *Тир'хати гнуї 'т'ашко*.

ТЕРЬХАТИСЯ [тир'хатис'а], хайус'а, тир'хас'а (хайес'а), *недок.* Те саме, що **грузітисся**.

ТЕТАТЧИН [тетач'ин], а, о. Який належить або властивий дружині чоловікового брата. *Тетач:ина ко'шарка. Тетач:ин ха'рактер*.

ТЕТАЧКА, *ы, ж.* Дружина чоловікового брата. *Мы с'а з 'моїув тетачкув 'добре па'руїєме*.

ТЕТЮХА [ти'ч'уха], *ы, ж.*, *мед.* Малярія (febris). *На тит'уху 'дуже т'р'асе чил'адником*.

ТЕЦИК, *присл.* До вподоби. *'Тецик ти, шчо м прийш'ла?* Пор. угор. діал. tessik т.с.

ТЕЧІЙ [те'чи], *че, недок.* 1. Текти. 2. Затікати. *'Моїї 'чіжмы те'чут, та 'ногы в н'а 'м'окр'ї*.

ТЕЯ [ти'я], і, ж., *рідк.* Чай. *Йа 'л'убл'у 'тийу з 'липы*. Пор. угор. tea т.с.

ТИ, дав. відм. одн. займ. особ. ты. 1. Тобі. *Йа ти при'несла довх*. 2. Твій. *У'бун 'отиц' ти, та 'му-шиш го ува'жати. 'Л'убл'у ти 'бис 'їду*.

ТИВЧАРЬ [тивчар'], а, ч. Лійка. *Бес'тивчар'а не' 'нал'єш 'легко в скл'анку д'лоїу*. Пор. угор. tölsér т.с.

ТИГАНЬКА [тиган'ка], *ы, ж.*, *кул.* Зменш.-пестл. до **тиганя**. *У тиган'ц'ї с'мажимо мн'асо*.

ТИГАНЯ [тиган'а], і, ж., *кул.* Неглибока металева каструля середньої величини. Пор. рум. tigaie, болг. тиган, серб. tigan, н.гр. tiganі т.с.

ТИГЛА, *ы, ж.*, *буд.* Цегла; цеглина. *Май 'л'ін-ша 'хыжа с' 'тигы*. Пор. угор. téglа т.с.

ТИГЛАЗОВАНС [тигла'зован'е], а, с. Прасування. *Титла'зован 'ом може і по'палити 'р'ан'д'е*. Пор. **тиглазовати**.

ТИГЛАЗОВАНЫЙ, а, е. Прасований. *Титла'зована с'вита*.

ТИГЛАЗОВАТИ, зуйу, зуйеш, *недок.* Прасувати. *Титла'зуйу 'анцук*. Пор. угор. tégláz т.с.

ТИГЛАЗОВАТИСЯ [тиглазо'ватис'а], зуйус'а, зуйес'а, *недок.* Прасуватися. *Йс'а с'вита с'а 'т'ашко титла'зуйе*.

ТИГЛАЗУВ, зова, ч. Праска. *Дав'но у титла'зув с'а 'клала гран', та так титла'зовали*. Пор. угор. діал. téglázó т.с.

ТИГЛОВЫЙ, а, е. Кольору цегли.

ТИГЛЯНИЙ [тигл'аный], а, е. Цегляний. *Тигляний зв'ом.*

ТИГЛЯНКА [тигл'анка], ы, ж. Цегляний будинок. *Тиглянка — ото мурована хыжа с тиглы.*

ТИЛИГАНЯ [тилиган'а], і, ж., вульг. Повна, неповоротка жінка. *Ота тилиган'а не пириде черес хыжу, вбы шчус'не звернути.*

ТИЛЬКАНС [тил'кан'е], а, с., ірон. Те саме, що **сёрбанс**. *Того д'ит'вака не удорвеш ут тил'кан'а токаңу з молодком.* Пор. **тилькати**.

ТИЛЬКАТИ [тил'кати], айу, аш (айеш), *недок.*, ірон. Те саме, що **сёрбати**. *Л'убиш тил'кати пасул'і?*

ТИНТА, ы, ж., *заст.* Чорнило. *Типир у́же мало ко пише тинтув.* Пор. угор. tinta, нім. Tinte т.с.

ТИНТУРА, ы, ж. Йод. *Тинтурув мас'ц'ат'рану, вбы не заразити крѳв.*

ТИНТЯНИТИ [тинт'анити], н'у, ниш, *недок.* Замазувати чорнилом. *Тинт'анилис'ме йайц'а на Ви́лгдин'.*

ТИНТЯНИТИСЯ [тинт'анитис'а], н'ус'а, нис'а, *недок.* Забруднюватися чорнилом. *Куй писалис'ме тинтув, та все с'а'рукы тинт'анили.*

ТИНТЯНИЙ [тинт'аный], а, е. Чорнильний. *Тинт'ан'і'рукы.*

ТИСКА, ы, ж., *заст.* Зниклий 3–4 десятки років тому потічок, який був правою притокою Тиси (впадав до Тиси в районі Сокириці). *На Тис'ц'і був млин, шче'й по вѳйн'і туй мо́лоли му́ку.*

ТИСЯЧКА [тис'ачка], ы, ж. Одна тисяча (карбованців, гривень тощо). *Тис'ачку нашур'ѳвати было'т'ашко.*

ТИТКА, ы, ж., *дит.* Дитина.

ТИТУЛА, ы, ж. Почесне звання, титул. *Тѳму чулу́вікови лиш титулы тѳреба.*

ТИХЛЯДЬ [тихл'ад'(т')], ди, ж. Тихе й глибоке місце в швидкоплинній річці. *У тихл'ади во́да глѳбока.*

ТЫ, тебе, *займ. особ.* Ти.

ТЫЖДЖІНЬ [тыжж'ін], жн'а, ч. Тиждень.

ТЫЖНЬОВИЙ [тыжн'овый], а, е. Тижневий.

ТЫЖНЬОВИНА [тыжн'овина], ы, ж. Те саме, що **дев'яти́на**.

ТЫЛЕ, л'а, с. Протилежна вістрю частина ножа, тупа, неріжуча. *Р'ѳжут не'тыл'ом, ай'вустр'ом.*

ТЫЛЫПАНС [тылыпан'е], а, с. Те саме, що **телѳпанс**. Пор. **тылыпати**.

ТЫЛЫПАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **телѳпати**.

ТЫНЯНС [тын'ан'е], а, с. Те саме, що **мы́лянс**. Пор. **ты́няти**.

ТЫНЯТИ [тын'ати], айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **мы́ляти**. *Йиш, Полан'ко, скоро, не'тын'ай.*

ТЫРБА, ы, ж., кул. Лемішка. *Тырба — это та-ка стѳрава.*

ТЫРГАНС [тырган'е], а, с. Те саме, що **цы́рганс**. Пор. **тыргати**.

ТЫРГАНИЙ, а, е. Те саме, що **цы́рганий**.

ТЫРГАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **цы́ргати**.

ТЫРГАТИСЯ [тыргатис'а], ап'а (айес'а); *недок.* Те саме, що **цы́ргатися**.

ТЫТИ, ты́йу, ты́йеш, *недок.* Ставати тучним, жирним, жиріти. *Свин'а йист'ѳслѳд'і та'ты́йе, а нуд'дубом'йаму'ры́йе.*

ТЫЧИТИ, чу, чиш, *недок.* Ставити тички для тичкової квасолі. *Тычат'оты пасул'і, кут'р'і с'а вѳут.*

ТЫЧІНС [тычін'е], а, с. Забивання в землю тичок біля стебел тичкової квасолі. *Без зил'ізно́го ко́ла'тычін'а не'бу́де.* Пор. **ты́чити**.

ТЫЧНИЙ, а, е. Тичковий. ▲ **Тыч'ні'пасул'і** *див. пасу́лі.*

ТІГАНС [т'іган'е], а, с. 1. Тягання, волочіння. 2. Притягування до відповідальності. *Йа вже рас пере́жила'т'іган'е по судах, по мѳліц'і́йі, буш не'хѳчу.* Пор. **тігати**.

ТІГАТИ¹ [т'ігати], айу, аш (айеш), *недок.* Розтягувати що-небудь пружне (гуму і под.). *Йурику, не'т'ігай'гумі́йу, бо урѳеш.* Див. ще **розтіга́ти 1**.

ТІГАТИ² [т'ігати], айу, аш (айеш), *недок.* 1. Тягати, тягнути; волокити. 2. Притягувати до відповідальності. *Т'ігат' (т'іга́йе) Мигал'а мѳліц'і́йа за'титлу, шчо розокрѳали з вош'колы.*

ТІГАТИСЯ [т'ігатис'а], *недок.* 1. Пересуватися, переміщатися (про який-небудь предмет). *Скувате'дерево'т'ашко с'а'т'іга́йе по землі.* 2. Скубти, смикати один одного до болю. *Так с'а'ѳжоны'т'ігали, шчо вѳлѳс'е з них клубками ли-т'іло.* 3. Судитися. *Оты сус'і́дове'т'іга́йуц'а по судах да́вно.* 4. Жити в громадянському шлюбі; бути тривалий час закоханими, але не одруженими. *Ис'а с'а'пара'т'ігат'у́же тѳрит'ый гут.* 5. Погано почуватися, перебувати в кволому стані. *Та́кий сла́бый муй чулу́вік, шчо'ледвы с'а'т'ігат.*

ТІДІД [тідіт], *виг., дит.* Звуконаслідування сигналу автомобіля.

ТІДІДКАТИ [тідіткати], айу, аш (айеш), *недок.* Подавати сигнал (автомобіля, мотоцикла і под.). Див. ще **пібі́пкати**. *Йура хут'і́кул'ко тідіткѳв на'Анц'у, 'айбо вна с'а'не'тѳѳрила на вто.*

ТІЛНА [т'ілна]. Тільна.

ТІЛНІСТЫЙ [т'ілнѳстый], а, е. Те саме, що **грудный**. *Ота жѳна'доста'т'ілнѳста.*

ТІМНЯНИЦЯ [т'імн'анѳца], і, ж. Товста кірка та тім'і грудних дітей. *Та́ка в'нашуйі'внучкы'т'імн'анѳиц'а на гулу́ві, ги'курка дубова.*

ТІМНЯЧКО [т'імн'ічко], а, с., анат. Тім'ячко.

ТІСТ [тіст], а, ч., військ., заст. Офіцер. Такий, як міст. Пор. угор. tiszt т.с.

ТІФУС [тіфус], у, ч., мед. Тиф. У¹війну¹тіфус у се¹л'і¹ дуже вой¹тив. Пор. угор. tifusz т.с.

ТМА, ы, ж. Пітьма, темрява (вживається переважно в лайках, прокльонах). *Лди в тмь! Пушла быс'у тмь! Де с'быв у тмах?! Ты тмо, де с'была?*

◆ **Кру¹м'ішн'а тма** – непроглядна, безпросвітна пітьма, темрява. *Та там кру¹мішн'а тма!*

ТМІТИ, тмит, недок. Затьмарювати. *Ис'а вотка¹ дуже тмит у¹г¹ол¹ову.*

ТОВАРІШІ [Товариші], у, мн. Мікротопонім на позначення місцевості недалеко від залізничної колії (околиця Сокиринці). *Іа служив у вушчотша (жыл'ізнодорожника), туй, на Товаришчох.*

ТОВБА [т¹овба], ы, ж., зневаж. Товста, неповоротка жінка. *Ота т¹овба таку р¹об¹оту не¹ в¹чинит.*

ТОВКА́Н [т¹ов'кан], на, ч. 1. Те саме, що **купа́ня**. У т¹ов'канови¹ дуже добре квасне молоко. 2. Прізвисько.

ТОВСТА́ [тув'ста], т¹ойі, ж. 1. Товста. 2. у знач. ім. Те саме, що **самодру́га 2** (див. **самодру́гий**). *Того¹года¹ булам тув'ста т¹рит'ув д'ітинув.*

ТОВСТНУТИ [т¹овснути], ну, неш, недок. 1. Товстішати. *Есе деревце¹ зачало май рости, с¹т¹овпл'е на н'ум т¹овсне.* 2. Ставати жирнішим. *Ба у¹ч:ого¹ йс'а жо¹на т¹овсне?*

ТОВЩАГАНЯ́ [тувшча'ган'а], і, ж., зневаж. Повна, товста жінка. *Ота тувшча'ган'а вже с'а в д¹вир'і не¹ в¹мішчат.*

ТОВЩАКОВА́ТІЙ [тувшчако'ватий], а, е. Досить повний, повнуватий, товстуватий. *Тувшчако'вата жо¹на.*

ТОВЧІ́ [тув'чи], чу, чеш, недок. Товкти.

ТОВЧИ́К [т¹овчик], а, ч. Поршень у саморобному шприцові з бузинової трубочки, за допомогою якого діти поливаються водою. *Йе в'н'ого¹ сикалка, лиш т¹овчик с'а вло¹мив.*

ТОВЧІ́СЯ [тув'чис'а], чус'а, чес'а, недок. Товктися. *Пал'дниц'і по¹с¹он'ашника с'а май'файно тув'чут, куй добре достигнут.*

ТОГДЫ́ [то'гды], присл. Тоді. *То'гды бы с'а вернув, куй рак с'висне!* (прокльон).

ТОГДЫ́ШНЬИ́Й [то'гдышн'ий], а, е. Тодішній. *То'гдышн'ий б¹рув.*

ТОГО́, присл. Через те, тому. *Того¹ в н'а не¹йе¹дос-та г¹ду на нур'ману¹ н¹нз'іу, ичо¹ д¹двог м бул'іла.*

ТОГУ́Д [то'гуд(т)], присл. Те саме, що **гудтепер**. *То'гуд йаблок с'а вродило мало.*

ТОГУ́ДНЬИ́Й [то'гудн'ий], а, е. Те саме, що **гудтперішньий**. *То'гудн'ий уро'жай.*

ТОЖ [тож(ш)], присл. Те саме, що **пак²**.

ТО́ЖЕ, присл. Так само. *Йа то'же не¹ л'убл'вурду.*

ТОК, а, ч., с.г., заст. Тік (місце, де молотять зерно). *На то'ці¹ робила моло'тарка.*

ТОКА́Н, ну, ч., кул. Мамалига. У нас то'кан й¹д'ат з моло'ком, р¹ывув. ▲ **То'кан із брынзу́в** – страва з шарів мамалиги та бринзи. *Мало ко не¹ л'уби¹йїсти то'кан із брынзу́в.* Пор. рум. діал. тосан т.с.

ТОКА́НЯНИК [то'кан'аник], а, ч., ірон. Той, що дуже любить мамалигу. *Муй то'кан'аник і дв¹раз бы на дин'йів то'кану.*

ТОКА́НЯНИ́Й [то'кан'аний], а, е. Пов'язаний з мамалигою. *То'кан'аний гор'шок.*

ТОКА́НЯНКА [то'кан'анка], ы, ж., ірон. Жінка до то'канянк.

ТО́КМА, ы, ж. Угода, домовленість. *Продай¹ме ко'р¹ову, та 'была в нас то'кма с чулу'віком, йа¹кый¹ хоче йї купити.*

ТОКМІ́ТИ, т¹окмл'у, т¹окмиш, недок. Розпитувати про ціну чого-небудь. *Токмив у н'а сус'й¹с'іно.* Пор. рум. тосні 'домовлятися (у торгівлі наймати)', ст.сл. т'ькмити 'вирівнювати', прасл. *тъкнѣти 'ткнути'.

ТОКМІ́ТИСЯ [ток'митис'а], т¹окмл'ус'а, т¹окмис'а, недок. Домовлятися про ціну. *Токмилис'мес'а з вїд'йу¹кым чулу'віком за в'таву.*

ТОКМЛЁ́НЫЙ, а, е. Такий, про ціну якого домовлялися. *Есе с'іно вже токмлєне, 'айбо ичус' не¹ дуже л'убит'купч'ам.*

ТОЛКОВЫ́Й, а, е. Розумний, розсудливий, дловий, тямущий. *Толкова жо¹на.*

ТОЛКОВО́. Присл. до **толкóвый**. *Толково г¹ворит.*

ТО́НІЙ [Т¹оній], а, ч. Антон.

ТО́НІЙХА [Т¹онійха], ы, ж. Дружина Антона.

ТО́НІЦЬКЫ́Й [ту'н'іц'кий], а, е. Тонюсінький. *Ту'н'йу¹ке полот'но.*

ТО́НІЦЬКО [ту'н'іц'ко], присл. Тонюсінько. *Ту'н'йу¹ко намастив на д¹р'інку¹масла.*

ТО́НКНУТИ [т¹онкнути], ну, тонкнеш, недок. Тоншати. *Йак пушла Цил'а р¹обити, та 'зачал т¹онкнути.*

ТО́НЯ [т¹он'а], і, ж., с.г., заст. Те саме, що **майóрня**. Пор. угор. tanya 'ферма, хутір'.

ТОПÁНКЫ, у, мн.; одн. то'панок, нка, ч. Черевики (переважно вихідні), що закривають ноги вище кісточки. *Купилам д'іт¹ва'кови то'панкы.* Пор. угор. toránka т.с.

ТОПÁНОЧКЫ, у, мн.; одн. то'паночок, чка, ч. Зменш. до **топáнки**. *Муй унучок с'а дуже зрадо-вав новым то'паночкам.* Див. ще **топáнчá**.

ТОПАНЧ́А, чати, с., мн. топан'чата, чат. Малецький черевичок. *Т¹и¹т¹ир можє куп'и¹ти топан'чата хут'на йаку малу д'ітину.*

ТОПІТИСЯ' [то'питис'а], то'пл'ус'а, то'пи-с'а, *недок.* Потопати.

ТОПІТИСЯ' [то'питис'а], то'пиц'а, *недок.* Танути, ставати рідким (про сніг, лід, сало і под.). *Топиц'а с'н'іг, лед(т), соло'нина.*

ТОПІРИТИ, р'у, риш, *недок.* Випинати. *Щчо то'п'ириш 'зубы?*

ТОПІРИТИСЯ [то'пыритис'а], риц'а, *недок.* Випинатися. *'Файный 'хл'о'пиц'у', лиш 'вуха му с'а то-'пыр'ат.*

ТОПОШЛОВА́НЕ [топош'лован'е], а, с. Топтан-ня чого-небудь багаторазовим ходінням. *Топошло-ван'є тра'ви, зр'ат'ки, 'нивы.* Пор. **топошловати**.

ТОПОШЛОВА́НИЙ, а, е. Топтаний багатора-зовим ходінням. *Топошлована 'става, 'нива.*

ТОПОШЛОВА́ТИ, луйу, луйеш, *недок.* Топ-тати що-небудь багаторазовим ходінням по тому самому місцю. *Не" тупиш'луйте, 'д'іти, 'п'ос'ц'і'л' (mp'dey).*

ТОПОШЛОВА́ТИСЯ [топош'ловатис'а], луй-ус'а, луйес'а, *недок.* Топтатися. *Ба чий о'то пес тупиш'луйес'а по зр'ат'ках?*

ТОР, то'ргу, ч. Ярмарка. *Рас ку'з'і 'быти на тур'з'і.*

ТОРГОВИ́ЦЯ [тор'говиц'а], і, ж. Базар, на якому торгують худобою. *У тор'говици може худо-бину продати ват'ку'п'ици.*

ТОРМОСИ́ТИ, то'рм'ошу, то'рмо'сиш, *недок.* Термосити, трясти. *Не" тормо'си так д'ітинув, бо кыш'ки з 'ниї'л'утр'асеш.* Див. ще **штиліпати**.

ТОРМОСИ́ТИСЯ, то'рм'ошус'а, то'рмо'сис'а, *недок.* Термоситися, трястися. *Вир'з'на вус 'с'іна, вбы ти 'было май'м'н'ак'о, бо будеш 'читаво тор-мо'ситис'а.* Див. ще **штиліпатися**.

ТОРМОШЕ́НИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **тормосіти**. *Тормо'шений мно'в'хлоп'чиче н'і'йак с'а не" 'х'ом'ів про'бу'жати.* Див. ще **штиліпаный**.

ТОРМОШІ́НЕ [то'рм'ошін'е], а, с. Термосіння, трясіння. Див. ще **штиліпане**. Пор. **тормосіти**.

ТО́РТА, ы, ж., кул. Торт. *Испе'клам 'файну то'рту.* Пор. угор. torta т.с.

ТО́РУНЬ [то'рун'], ни, ж. Купол, баня на церкві. *На стар'уї 'циркві то'рун 'была у'б:ита дра'ниц'ами, а на ну'вуй – бл'ах'ув.* Пор. угор. torony 'башта'.

ТОТ, ч., **(Т)ОТА́** [(т)о'та, вта], ж., **(Т)ОТО́** [(т)о'то, вто], с., **(Т)ОТЫ́** [(т)о'ты, вты], мн., займ. *Той, та, те, ті. Тот чу'л'вік ми 'батечко.*

ТОТА́ див. **тот**.

ТОТЫ́ див. **тот**.

ТОТО́ див. **тот**.

ТОЦІ́ЛО, а, с. Точило. *На то'цилови 'бстр'ат со'кыры, ну'жі, 'вагув – у'с'ачино.*

ТОЧЕ́НИЙ, а, е. З'єднаний з кількох частин. *Тот друг не" ц'і'лий, ай то'чений.*

ТОЧИ́ТИ, то'чу, то'чиш, *недок.* З'єднувати два кінці. *Треба то'чити дві нит'ки, бо у'д'ної'ї мало.*

ТОЧИ́ТИСЯ [то'читис'а], то'чин'а, *недок.* З'єднуватися. *Бы'вало, д'і'т'ми 'точимес'а за 'рукы у вели'кий ланц та біж'іме по то'б'лоц'і.*

ТРАНСПО́РОВА́ТИ, руйу, руйеш, *недок.* Ви-ганяти. *Мы 'нашого 'з'ат'а 'май'же буде'ме транс-поро'вати с 'хыжі, бо б'ітанта.*

ТРА́ФИТИ див. **трафля́ти**.

ТРА́ФИТИСЯ див. **трафля́тися**.

ТРА́ФЛЯ́НЕ [тра'фл'ан'е], а, с. 1. Попадання, влучання. *Трафл'ан'є в ди'ч'іну с 'пуш'кы.* 2. Потра-пляння. *Трафл'ан'є до ч'л'адника у в'д'іц'куму 'сил'і.* Пор. **трафля́ти**.

ТРАФЛЯ́ТИ [трафл'ати], бл'айу, трафл'аш (бл'айеш), *недок.*, **ТРА́ФИТИ**, фл'у, фиш, *док.* 1. Попадати, влучати. *Йа с 'першого 'раза тра-фив у 'зайац'а.* 2. Досгагати мети своєї подоро-жі, потрапляти. *Ба ци 'добре йа трафила до вас?* Див. ще **потрафля́ти**. Пор. пол. trafić, trafić, нім. treffen т.с.

ТРАФЛЯ́ТИСЯ [трафл'атис'а], бл'айес'а, *не-док.*, **ТРА́ФИТИСЯ** [трафитис'а], иц'а, *док.* 1. Трап-лятися, бувати. *Трафило ми с'а оден раз 'быти в туй 'хыжи та не" мо'ж'ам с'а на'никати.* 2. Зустрічатися. *Трафило ми с'а раз о'та жо'на в'г'ор'д'і.* 3. Щастити. *Трафило ми с'а, йак с'л'і'пуй 'курици 'зерно.*

ТРАФУ́НОК, нка, ч. Випадок, трапунок. *Тот ми с'а тра'фунок 'добре за'т'амив.*

ТРЕБІ́ТИ, тре'бл'у, тре'биш, *недок.* 1. Знищу-вати. *Така не" вал'овина мар'жина, ичо не" йіст, ай тре'бит 'с'іно.* 2. Витрачати. *Гро'ші на вто, вбы йіх тре'бити.*

ТРЕБІ́ТИСЯ [тре'битис'а], биц'а, *недок.* Знищуватися. *Куй с'а заведе 'йаичур, та тре'би-ц'а мно'го мар'гы.* 2. Витрачатися. *На тит'р'ішн'у с'вал 'бу мно'го с'а зро'ши тре'бит.*

ТРЕБІ́ШНИК, а, ч., зневаж. Марнотратник. *Та'кый тре'бишник, ичо хут 'кул'ко зро'ши потре-бит на н'і'наичо.*

ТРЕБІ́ШНИЦЯ [тре'бишниц'а], і, ж., зне-важ. Жін. до **требішник**.

ТРЕБЛЕ́НИЙ, а, е. Марно витрачуваний. *Ис'а пше'ниц'а лиш тре'блена, бо 'кури йі не" пуйіли, ай рос'фыркали по дво'рови.*

ТРЕ́БОВАТИ, буйу, буйеш, *недок.* Вима-гати. *Ото по'ган'і 'д'іти, ичо все лиш тре'бу-йут ут с'вої'дойі стар'ишны. Прийдут 'хл'о'ц'і на пір'оскубы, по'сид'ат та тре'бу'ють, о'бы йіи чини-ти фыр'чакы.*

ТРЕПЕ́ТА, ы, ж., бот. Осика (Populus tremu-ла). *Тре'петув с'а зве, бо 'лис'ц'е на н'уй с'а все тре'пле і куй 'вітру не"їе.*

ТРЕПЕ́ТНИК, а, ч., бот. Осичняк.

ТРЕПЕ́ТОВЫЙ, а, е. Осиковий. *Трепѣтова мычка.*

ТРЕТЯ́ЧКА [три'т'ачка], ы, жс., с.г. Трава, скошена втретє протягом одного літа. *Три'т'ачка не все бы'вайє, т'ашко 'сохне, бо 'сонце вже слабе.*

ТРИГУ́ДНЫЙ [три'гудн'ый], а, е. Трирічний. *Три'гудн'а д'їтина.*

ТРИ́С [три'є], тр'ох, числ. кільк. Троє (вживається тільки з іменниками чол. роду – назвами осіб). *Три'є хлопцї (бѣт'ар'ї, лит'ї).*

ТРИКІ́ЛОВЫЙ, а, е. Трикілограмовий. *Трикіло'ва пуйка.*

ТРИЛІ́КАНС [три'ликан'є], а, с. Тривале й беззмістовне говоріння. *Уже ми наду'їло й'її три'ликан'є.* Пор. **триллікати**.

ТРИЛІ́КАТИ [три'ликати], айу, аш (айеш), *недок.* Багато і беззмістовно говорити. *Йак с'а 'нап'є, та хут'ї'кул'ко бы три'ликав.*

ТРИ́НКА, ы, жс. 1. Трійка. *Муй с'а внук сла'бо 'учит, лиш на трин'кы.* 2. Залізні вила з трьома ріжками. *Ба де с'а 'д'їла 'наша т'ринка, т'реба ми йї 'с'їно ме'тати на ву.*

ТРИ́НЧАСТЫЙ, а, е. Який складається з трьох частин. *Трин'час'ц'ї 'вилы, трин'частый 'оболоч.*

ТРИРА́МЕННЫЙ [три'рамен'ый], а, е. З трьома перехрестями. *Православный хрест – три'рамен'ый.*

ТРИ́СТО, числ. кільк., *невідм.* Триста. *Пу'шбѣм у дѣрѣгу ис т'ристо рубл'ами в 'жєбі.*

ТРЫ́ВАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* 1. Терпіти. *Не 'годна м:у вже т'рывать.* 2. Служити, витримувати (про речі). *Мѣй то'панкы шче т'рывают.*

ТРЫВУ́ЧЫЙ, а, е. Витривалий, міцний. *Тры'вучый чулу'вік. Тры'вучї 'чїжмы.*

ТРІ́БЕН *див. трібный.*

ТРІ́БНЫЙ [тр'їбный], **ТРІ́БЕН** [тр'їбен], бна, бне. Те саме, що **валѡвшный**. *Есє ко'рыто н'їнаш'чо не' тр'їбне.* Антонім **нетрібный**.

ТРІ́БНО [тр'їбно], *присл.* Те саме, що **валѡвшно**. *Ци 'дашчус' тр'їбно 'робит тот дер'бак? Антонім нетрібно.*

ТРИ́СКАЧ, ча, ч., кул. Шматок тіста, тонко розкатаного і спеченого на плиті. *Коли 'мамка чїнили лаш'кы та все нам, 'д'їт'ом, пекли на ш'пѡр'ї тр'їс'качї.*

ТРѢ́ВГЕР [трѡвгер], а, ч. Те саме, що **носїлник**. *Тубї все лиш т'рѡвгєра т'реба, не" убє'служис'а сам?* Пор. угор. tróger, нім. Träger т.с.

ТРОВИ́ТИ¹, трѡвл'у, трѡвиш, *недок.* Труїти. *Потка'ну трѡвити 'т'ашко, бо 'мѡжєт по'нести ѡт'рѡву скѡтин'ї.*

ТРОВИ́ТИ², трѡвл'у, трѡвиш, *недок.* Цькувати. *Не" трѡви на д'їти пса, бо п'укєсат йїх.*

ТРОВЛѐ́НЫЙ¹, а, е. Труєний. *Потка'ны вже 'были рас трѡвл'їн'ї, 'айбо не" вс'ї уздыхали.*

ТРОВЛѐ́НЫЙ², а, е. Цькований. *Циганє, трѡвл'їн'ї н'сами.*

ТРѢ́ВЛЕНЕ¹ [трѡвлїн'є], а, с. Труєння. *Трѡвлїн'є мы'ши, потка'ну.* Пор. **тровїти**¹.

ТРѢ́ВЛЕНЕ² [трѡвлїн'є], а, с. Цькування. *Трѡвлїн'є псу на 'злѡд'їа.* Пор. **тровїти**².

ТРО́І [трѡї], трѡйх, числ. кільк., зб. Троє (уживається тільки з іменниками рл.т, що є назвами предметів). *Трѡїї дѡвр'ї ('нѡжцї'ї, 'сани, кл'їш'чї).*

ТРО́ІЧКО [труї'їчко], а, числ. кільк., зб., *пестл.* Зменш. до *трѡє* (уживається з іменниками, що є назвами дрібних істот або дітей). *Труї'їчко хлоп'ичку (д'ївѡ'чок, пѡрѡс'аток, кур'ї'чок).*

ТРОМБ́АТЫЙ, а, е, *зневаж.* Який має великі губи. *Кажєт, шчо трѡм'бат'ї л'удє 'дѡбр'ї.*

ТРО́МБЫ, трѡмбу, *мн.; одн.* трѡмба, ы, жс., *анат., зневаж.* Великі, повні губи. *Не"файный 'хлопцї', бо трѡмбы в 'н'ѡго вїлїкї.* ♦ **Надути трѡмбы**, *зневаж.* – розсердитися. *Уже с' на'дула трѡмбы, ба 'зашчо?*

ТРО́МЫШ [трѡмбіш], а, ч., *вульг.* 1. Чоловік чи хлопцє з великими губами. *Кажєт, шчо трѡмбіш – 'дѡбр'ї л'удє, 'айбо вто не" все так.* 2. Прізвисько.

ТРО́МЫШКА [трѡмбішка], ы, жс., *вульг.* 1. Жін. до **трѡмбіш**. 2. Прізвисько.

ТРО́НЬКАНС [трѡн'кан'є], а, с. Тринькання на чому-небудь. Пор. **трѡнькати**.

ТРО́НЬКАТИ [трѡн'кати], айу, аш (айеш), *недок.* Тринькати на чому-небудь. *Трѡн'кат на струн'ї.* *Трѡн'кнула го наз'быт пѡ 'нѡсу, а в:ун с'а рѡсєрдїє.*

ТРОП, трѡпу, ч. Кінська рись з підскакуванням. *Андр'їй бїх 'кун'с'кым трѡпом.*

ТРОП́АРНЯ [трѡ'парн'а], і, жс. Морг, трупарня.

ТРОПѢ́ВКА [трѡпѡвка], ы, жс., *рїдк.* Те саме, що **моторбїцїглї**.

ТРОСКОНІ́ТИ [трєску'н'їти], н'у, ниш, *недок.* Те саме, що **лопѡніти** 2. *Не" трєскѡни вже 'тул'ко!*

ТРОСКѢ́ТАЛО, а, ч., *зневаж.* 1. Те саме, що **цѡркѡтало**. 2. Те саме, що **лопѡтєнь**.

ТРОСКѢ́ТАНС [трєскѡтан'є], а, с. Те саме, що **лопѡтанє** 2. Пор. **трєскѡтати**.

ТРОСКѢ́ТАТИ, трєскѡчу, трєскѡчєш, *недок.* 1. Те саме, що **цѡркѡтати**. 2. Те саме, що **лопѡніти** 2. *Трєскѡчє та трєскѡчє про тѡ'кє, шчо 'н'їш'чо в двї тр'їс'кы й'мити.*

ТРОСКѢ́ТИНЬ [трєскѡтїн'], тн'а, *зневаж.* Те саме, що **лопѡтєнь**.

ТРОСКѢ́ЛІВЫЙ, а, с. Те саме, що **лопѡтлївий**.

ТРУДИ́ТИ, тру'жу, трудиш, *недок.* Мучитися важкою працею. *Тот чулу'вік 'дуже труди'т, бо в 'н'ѡго 'пѡвна 'хыжє д'їти.*

ТРУДНЬІЙ, а, е. Змучений, стомлений. *Мамка дуже труднів верталис'а з кал'гбзу.*

ТРУМБЕТА, ы, ж., муз. 1. Сурма, труба; будь-який духовий музичний інструмент. *Купив си трумбету, та трумбече каж'зый дин', зы здур'ілий.* 2. рідк. Трємбіта. Пор. рум. trompetă, угор. trombita, іт. trombetta 'сурма, труба'.

ТРУМБЕТАНС [трумбетан'е], а, с. Гра на духовому музичному інструменті. *Іа вто трумбетан'е вже не біруйу слухати.* Пор. **трумбетати**.

ТРУМБЕТАТИ, 'бечу (тайу), 'бечеш (тайеш), *недок.*, муз. 1. Грати на духовому музичному інструменті. *Не трумбечи вже тул'ко, бо голова н'а ут'а бо'лит.* 2. *перен.*, *зневаж.* Розносити плити по селу. *Полан'а вже трумбече по селу, шчо лішиш н'а чулу'вік.*

ТРУМБЕТАШ, 'ша, ч., муз. Музикант, що грає на духовому музичному інструменті. *У нашіуї су'с'іды хлопці 'уци'а на трумбеташа.* Пор. угор. trombitás 'сурмач, трубач'.

ТРУП, а, ч. 1. Труп. 2. рідк. Те саме, що **туловище**. *Із'а дурної голо'вы й труп стра'дає.*

ТРУПІЦКАТИ [трупіц'кати], айу, аш (айеш), *недок.* Дріботіти ногами (переважно про дитинку). *Диви, йак Ани'ка трупіц'кат (кає).*

ТРУПІЩИТИ [трупішчити], ч'їє, док. Трухлявіти. *Зрубане 'дерево пуд дож'зам трупішчіє.*

ТРУСЬКА [трус'ка], ы, ж., *дит.* Кролик; заєць. *Хочеш, Іванку, трус'ку по'гладити?*

ТРУТИТИ *див. тручати.*

ТРУЧАНС [тручан'е], а, с. Штовхання, посування. *Тручан'е 'камін'а, про'теса.*

ТРУЧАНИЙ, а, е. Штовханий, посуваний. *Іс'а 'плита вже тручана, 'айбо шче на с'воє 'місто не дут'ручена.*

ТРУЧАТИ, 'чайу, 'ручаш ('чайеш), *недок.*, **ТРУТИТИ**, 'ручу, 'рутиш, док. Штовхати, посувати, пхати. *Не тручай на н'а дош'кы, бо при'вал'ат н'а.*

ТРУЧАТИСЯ [тручатис'а], 'чайус'а, 'ручас'а (чайес'а), *недок.* Штовхатися, пхатися. *Шчо с'а тручаєш, а'чин' ти н'іде?*

ТРУЧЕНИЙ, а, е. Штовхнений, посунений. *Тручений 'д'івочков у шанц, 'хлопчик повал'ав чіжсем'кы.*

ТРУЧКАНКА, ы, ж. Штовханина. *Йак при'йшов ав'тубус, учинилас'а тручканка.*

ТРУЧКАТИСЯ [тручкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Легенько штовхатися. *Чилад' у глут'і с'а 'зачала тручкати.*

ТРАСОКЛІН [тр'асоклін], а, ч., *зневаж.* Бо'язу, перестраховальник. *Тот тр'асоклін ус'ого с'а бу'їт.*

ТУВВАЗИТИ [ту'в:азити], 'важу, 'вазиш, *недок.* Накладати чого-небудь багато, з вершком. *Шчо ты мін'і ту'в:азиш тул'ко мн'аса?*

ТУВМАЧ, 'ча, ч. 1. Перекладач. *Ідеме до ма'д'ару, та будеи ми тувмачом.* 2. Той, що пояснює, тлумачить; тлумач. *Тот тувмач може хут'-шчо розтуvmачити.* Пор. угор. tolmács т.с.

ТУВМАЧЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **туvmачити** 1, 2. *Наша 'бис'іда 'была тувмачена помд'арс'кы. Тувмачене с'аш'чен:иком С'ате Пис'мо.*

ТУВМАЧИТИ, чу, чиш, *недок.* 1. Перекладати. *Куй ис'ме йшли ід ру'мынам, та бралис'ме Олексу тувмачити, бо в'ун 'мало з'нає по-ру'мын'с'кы.* 2. Поснювати, тлумачити. *Есе ты так тувмачиш, а йа вто не так руз'мію.*

ТУВМАЧІНС [туvmачін'е], а, с. 1. Переклад. 2. Пояснення, тлумачення. Пор. **туvmачити**.

ТУГНУТИ, не, *недок.* Ставати густішим, твердішим, застиглим. *Кл'ага'ниці 'у'же 'зачав 'тугнути, с'коро мож буде 'їсти.*

ТУДА, присл., рідк. Те саме, що **туды**.

ТУДЫ, присл. Туди. *Пушла йа на р'об'оту туды, ду 'Бушчина.* Див. ще **тула**.

ТУЙ, присл. Тут. *Туй 'доста 'тепло.* Див. ще **туйкы**. ♦ **Туй го 'маєш!** – уживається для вираження подиву, незадоволення з приводу чого-небудь несподіваного, неприємного; от тобі й маєш! *«Думалам ти вже уд:ати г'р'оші, 'айбо шче» вс'іх не 'майу».* – *«Но туй го 'маєш!»*

ТУЙКЫ, присл., рідк. Те саме, що **туй**. Антонім **тамкы**.

ТУЛІЦЬКО [тул'іц'ко], присл., змени. Дуже мало. *Дала ми лиш тул'іц'ко 'зирн'ат, шчо 'н'ішчо 'вид'іти.*

ТУЛОВИЩЕ [туловище], а, с., *анат.* Тулуб. *Туловище сп'атав, лиш г'оло'ву му 'было 'витко.* Див. ще **труп** 2.

ТУЛУБНІША, і, ж., *вульг.* Незграбна дебела жінка. *Та'кый 'файный чулу'вік, а жо'на в'н'ого тулубнєша.*

ТУЛЬКЫЙ [тул'кый], а, е, *займ. вказ.* Який має велику кількість. *Тул'кый народ избравс'а в 'хашчі.*

ТУЛЬКО [тул'ко]. 1. *займ. вказ.* Стільки (переважно про те, що знаходиться далі). *Треба ми мн'аса не тул'ко, а с'ул'ко. Лиш тул'ко ку'сай, кул'ко 'можеш прум'кнути.* Антонім **сюлько**. 2. присл. *якісно-означ.* Так багато, в такій великій кількості. *Йа тул'ко с' тым наро'дывс'а, а ты ми не 'хочеш запла'тити за м'ойу р'об'оту.*

ТУМАН, а, ч., *вульг.* Дурень. *Ото та'кый туман, не 'хоче с'а в'чити.* ♦ **Туман вус'ім'нац'а-тый**, *вульг.* – безпросвітний дурень.

ТУМАНОВАТЫЙ, а, е. Тупуватий, глупуватий. *Тумановатый 'хлопці'.*

ТУПЛЯДЬ [тупл'ад'('т')], ди, ж. Що-небудь дуже тупе (сокира, ніж і под.). *Йак ты 'можеш та'ків тул'ад'ов р'обити?*

ТУРБО́НЦ, а, ч. Тачка. *Коли чинили хыжу, без тур'бонца с'а не вбыйти.*

ТУРІ́ГАНЕ [тур'іган'е], а, с. Переміщення, перекидування в пошуках чого-небудь. *Із-за т'вого тур'іган'а в'лад'і не м'ожу найти, шчо ми т'реба.* Пор. **турі́гати**.

ТУРІ́ГАТИ [тур'ігати], 'гайу, р'ігаш (тайеш), *недок.*, **ТУРІ́ГНУТИ** [тур'ігнути], 'ну, 'неш, *док.* Переміщати, перекидувати, шукаючи що-небудь. *Не тур'ігати тул'ко р'іну, у'же с'убрала май ве-лику.* Пор. угор. діал. *turigál* 'кидати'.

ТУРІ́ГАТИСЯ [тур'ігатис'а], 'гайес'а (р'іга-ц'а), *недок.*, **ТУРІ́ГНУТИСЯ** [тур'ігнутис'а], 'нес'а, *док.* Переміщатися, перекидуватися в пошуках чого-небудь. *Гс'і бурдакы хут'кул'ко тур'ігайуц'а кажэым, ку'му с'а лиш'хоче.*

ТУРІ́ГНУТИ *див.* **турі́гати**.

ТУРІ́ГНУТИСЯ *див.* **турі́гатися**.

ТУРМІ́НЬ [турмін'], у, ч. Термін, строк. *Тур-мін'сим л'ікам у'же уйшов.*

ТУРНА́ДЗ [тур'наз(ц)], 'за, ч., *заст.* У давніх хатах призьба (переважно з двох боків) з низькою дощаною огорожею. Пор. угор. *torház* 'веранда, ганок'.

ТУ́ЧА, і, ж. 1. *метеор.* Темна дощова хмара, туча. *Хайпайме в'таву, бо туча йде.* 2. *перен.* Огляд-на жінка, яка швидко пересувається. *Прилит'іла туча, вже йе в двур'і.*

ТУШ́НЬІЙ, а, е. Тучний.

ТУШ́НЯК [туш'н'ак], 'ка, ч. Тучний чоловік.

ТУШ́НЯКОВА́ТЫЙ [туш'нако'ватый], а, е. Середньої вгоданості, повноти, соковитості. *Туш'наковата сви'н'а (жо'на).*

ТУШ́НЯЧКА [туш'н'ачка], ы, ж. Жін. до **туш́няк**.

ТХУ́РЬ [тхур'], 'р'а, ч., *зоол.* *Tхір (Putorius).* *Тхур'хут'кул'ко ку'ри пере'нишчит за вден рас.*

ТЮ́ТЧАНИК [т'уч:аник], а, ч. Двоюрідний брат – син батькової або материної сестри. *Йа з мойыми т'уч:аниками доста'файно с'а п'руйу.*

ТЮ́ТЧАНКА [т'уч:анка], ы, ж. Жін. до **тют-чаник**.

ТЮ-ТЮ! [т'у-т'у]. Вигук, яким підзивають курей.

ТЯ́ЖЕ [т'аже], *присл.* Важче. *Уну'вісти'лехко, т'аже зробити.*

ТЯ́ЖЬІЙ [т'ажый], а, е. *Мойе бе'ремено май т'аже, гі т'вое.*

ТЯ́ЖІСТЬ [т'ажіс'ц'], жести, ж. 1. Вантаж, вага. *Йа т'ажу т'ажіс'ц' іш'че м'ожу по'нести.* 2. Стан людини, при якому важко на душі, у шлунку і под. *Така в н'а т'ажіс'ц' на'сир'ц'ови, шчо не з'наю с'а де д'іти.*

ТЯ́ЖІТИ [т'ажіти], 'жйу, 'жйеш, *недок.* Ста-вати важчим. *Т'ажііе чіл'адник, намок'ле д'ерево, пісок.*

ТЯ́ЖКА [т'ашка], куйі, ж., *у знач. ім.* Те саме, що **самодру́га** 2. *Есе б'ыло тог'ды, куй им б'ыла т'ашка пере'иов д'ітин'ов.*

ТЯ́ЖКЫЙ [т'аш'кый], а, е. Важкий. **▲ Т'аш'ка печ'чупка** – *див.* **печ'чунка**.

ТЯ́ЖКО [т'ашко], *присл.* 1. Важко. 2. З малою вірогідністю, сумнівно, навряд чи. *Ро'сери'лас'а на н'а ку'ма, т'ашко ци пр'ийде ми'завтра'р'іну ко'пати.*

ТЯ́МКА [т'амка], ы, ж. Пам'ять, свідомість. *Упала бес'т'амкы. ♦ Мати на т'амц'і див. ма́ти.*

ТЯ́СКУНІ́К [т'аску'ник], 'ка, ч. Камінь, що кладеться як вага на кружки в діжці з квашеною капустою, бринзою та ін.; гніт. *Т'аску'ник кладут, абы май'ско'ро уйшув сок.*

У

У-. 1. Префікс ви- (переважно наголошений). 2. Префікс о- (здебільшого ненаголошений), *див.* також **о-**. 3. Префікс у- (*див.* також **в-**, **о-**).

У́АДІСТЕРОВА́НИЙ [уад'істерованый], а, е. Покритикований, посоромлений, висварений. *Уад'істерована бабув у'нука.* *Див. ще у́бріхте-рований, у́псований, у́шпінканий.*

У́АДІСТЕРОВА́ТИ [уад'істеровати], руйу, руйеш, *док.* Покритикувати, посоромити, висварити. *Уад'істеровалам'сына, бо в'чора пр'ийшов'читаво п'яаний.* *Див. ще у́бріхтеровати, у́псовати, у́сповідати 2, у́шпінкати.* Пор. **адістерова́ти**.

УБ-. Префікс об-, *див.* також **об-**.

У́БАБРАТИ¹, айу, аш (айеш), *док.* Забруднити. *Ба де с'убабрав наса'виц'і?* Пор. **ба́брати¹**.

У́БАБРАТИ², айу, аш (айеш), *док.*, з *ким.* Обдурити, ошукати. *Так із'зо м'нов у́бабрави ко'пылы – збр'ехали ми, шчо пр'ийшла до н'а жо'на.* *Див. ще у́бавити 2, у́бмахати, у́махльова́ти, у́бчалова́ти, у́дворити 2, у́дрымбати 2, у́махати, у́махльовати.* Пор. **ба́брати²**.

У́БАВИТИ, в'лу, виш, *док.* 1. *кого.* Виняньчити (дитину). *Йа вс'ых с'войых у'нуку у́бавила.* 2. з *ким.* Те саме, що **у́бабрати**. Пор. **ба́вити**.

УБА́ГАТИ [у(в)ба'гати], 'гайу, 'багаш (тайеш), *недок.* 1. Догоджати. *Ота жо'на д'уже в'багат с'в'ому (с'в'ой'ому) чулу'вікові.* 2. Вередувати, перебирати в чому-небудь. *Не в'багай си'тул'ко, ай йіж о'то, шчо ти да'їут.*

УБАЛÉНЬІЙ [у(в)бал'еный], а, е. Повалений. *У(в)бал'еный плут.* *Див. ще збалéный.*

УБАЛІ́ТИ *див.* **убаля́ти**.

УБА́ЛЯНЕ [у(в)бал'ан'е], а, с. 1. Зміна вертикального положення предмета, людини і т.д. на горизонтальне; повалення. *Убал'ан'е п'лота, сви-*

н'ї, п'яного. 2. Збивання чого-небудь всячого. *Убал'ан'є груш, їаблок.* Пор. **убал'яти**.

УБАЛЯТИ [у(в)бал'ати], л'айу, бал'аш (л'айеш), *недок.*, **УБАЛИТИ** [у(в)балити], бал'у, бал'иш, *док.* 1. Змінити вертикальне положення предмета, людини і т.д. на горизонтальне; валити. *Ледви с'ме вбалили с'кіну.* *Читавий був гуду'нак, т'ашко с'ме го вбали'али.* *Мидгі ворони й кун'а вбали'ат.* 2. Збити що-небудь всяче. *Убали ми п'яну груш ис'т'ойї зрушї.* Див. ще **збал'ити**.

УБАЦЬКАНИЙ [убац'каний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **убац'кати**. *Убац'каний хл'їбом улуї.*

УБАЦ'КАТИ [убац'кати], айу, аш (айеш), *док.* Вибрати рідину способом умокування. *Мар'їка убац'кала хл'їбом ус'у сметану з бл'уда.* Пор. **бац'кати**.

УБАБРАНИЙ [уб:абраний], а, е. Те саме, що **заб'абраний**. *Уб:абран'ї нагд'виц'ї.*

УБАБРАТИ [уб:абрати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **заб'абрати**. Пор. **бабрати**.

УБАБРАТИСЯ [уб:абратис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **заб'абратися**. Пор. **бабратися**.

УБРЫТИТИ [уб:рытити], рычу, рытиш, *док.* Те саме, що **нобрыт'ити**. *Цил'у, уб:рыти'и н'ан'кови чийї, бо не' гдод'и с'ам'ї.* *Пушїов до бурбїл'а, вбї му'файно уб:рытив'вуста.* Пор. **брыт'ити**.

УБРЫТИТИСЯ [уб:рытитис'а], рычус'а, рыт'ис'а, *док.* Те саме, що **нобрыт'итися**. *Н'ан'ко сам'ї с'а вже не' уб:рыт'ат, бо'рукї їїм с'а тр'а-сут.* Пор. **брыт'итися**.

УБРЫЧЕ́НИЙ [уб:рыченый], а, е. Те саме, що **побрыч'єний**. *Вид'їлам Олексу, та вже в'н'ого уб:рычена борода.*

УБАЛЯ́НИЙ [уб'вал'аний], а, е. 1. Те саме, що **завал'єний**. *Убвал'аний то'панок.* 2. кул. Посипаний мукою, цукром і под. (про тісто). *Убвал'ане кісто.*

УБАЛЯ́ТИ [убвал'ати], л'айу, вал'аш (л'айеш), *док.* 1. Те саме, що **завал'єти**. *Ба ко убвал'ав ну'рух?* 2. Посипати тісто мукою, цукром і под. *Убвал'ай кісто му'ков, бо не' умісиш го'файно.* Пор. **вал'єти**.

УБАЛЯ́ТИСЯ [убвал'атис'а], л'айус'а, вал'ас'а (л'айес'а), *док.* Те саме, що **завал'єтися**. *Дес'а, не'боре, так убвал'ав.* Пор. **вал'єтися**.

УБВЕРЕЧИ [уб'веречи], ржу, ржеш, *док.* Те саме, що **убмет'ати 1, 2**. *Полот'но тр'еба уб'веречи, вбї с'а не' ст'р'амкало.* *Куй'коп'лес'а'р'їнуу д'ругий рас, тр'еба її'файно уб'веречи з'линув.* Пор. **веречи**.

УБГРА́БКАНИЙ [уб'грапканий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **убгра́бкати**. *Не'файно уб'грабкана ко'пиц'а.*

УБГРА́БКАТИ *див. убгра́бковати.*

УБГРА́БКАТИСЯ *див. убгра́бковатися.*

УБГРА́БКОВАТИ [уб'грапковати], куйу, куйеш, *недок.*, **УБГРА́БКАТИ** [уб'грапкати], айу, аш (айеш), *док.* Обгрібати що-небудь граблями з усіх боків. *Уб'грапкаї'файно пласты, вбї с'а з нас л'уде не' с'міїали.* Пор. **гра́бкати**.

УБГРА́БКОВАТИСЯ [уб'грапковатис'а], куйес'а, *недок.*, **УБГРА́БКАТИСЯ** [уб'грапкатис'а], ац'а, *док.* Обгрібатися граблями з усіх боків. *Пласт ват'ко'пиц'а с'а уг'рабкує, вбї'файно дошч с'ц'їкав.* Пор. **гра́бкати**.

УБДАРЕ́НИЙ, а, е. Який одержав багато подарунків. *Убда'рєний маточ'ками фїїїн.*

УБДАРИ́ТИ *див. убда́рьовати.*

УБДА́РЬОВАТИ [убдар'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.*, **УБДАРИ́ТИ**, р'у, риш, *док.* Дарувати багато подарунків. *Женїхова ро'дина убда'рила моло'диц'у.*

УБДЕРІ́ШНИК [убде'ришник], а, ч., *зневаж.* Здирник; хабарник. *Наш голо'ва убде'ришник: за вс'є му'пла'ти.*

УБДЯЛО́ВАТИ [убд'ало'вати], луйу, луйеш, *док.* Те саме, що **удяловати**. *Убд'ало'вав'дошчу.* Пор. **дяловати**.

УБЕВКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Голосно (переважно з плачем) виказати кому-небудь неприємні речі. *Она му'убевкала вс'є, шчо про'н'ого'думала.* Пор. **бевкати**.

УБЕЗЧЕСТОВАТИ [убешчестовати], туйу, туйеш, **УБЕЗЧЕСТИТИ** [убешчестити], чешчу, честиш, *док.* Дуже виганьбити, знеславити. *Так н'а'убешчестила н'їзаччо ку'ма при'чил'ади, шчо не' зналам с'а де'д'їти.* Пор. **безчестова́ти**.

УБЕЗЧЕЩЕ́НИЙ [убешчещєний], а, е. Дуже виганьблений, знеславлений. *Так им'была'убешчещєна'маточ'ков, шчо не' зналам с'а де'д'їти.*

УБЕ́КЫ [у(в)бе'кы], *присл.* Спираючись на обидві долоні й обидва коліна; рачки, карачки. ♦ **Ставати (с'тати) в'бе'кы** – те саме, що **бековати**. *Куй го'читаво бул'їло, та ста'вав'убе'кы, та пул'ї'вл'ало му'мало.*

УБЖЕРЛИ́ВЫЙ [у(в)б'жил:ивий], а, е, *зневаж.* Ненажерливий. *Уб'жсил:ивє с'вин'а.* *Уб'жил:ивий чулу'вік.*

УБЖІРА́НС [у(в)б'жиран'є], а, с. Надмірне споживання їжі. *Уб'жиран'ом мос'и жу'лудок ска'зити.* Пор. **убжиратися**.

УБЖИРА́ТИСЯ [у(в)б'жи'ратис'а], райус'а, жирас'а (райес'а), *недок.*, *зневаж.* Переїдатися. *Не' вб'жи'райс'а так, бо жу'лудок си с'портити.* Пор. **жєрти 1**.

УБІГТИСЯ [убз'ітис'а], зиц'а, док. Те саме, що **увонытися**. Пор. **бзгіи**.

УБИВАТИ¹ [у(в)би'вати], 'вайу, 'биваш ('вайеш), *недок.*, **УБИТИ** [у(в)бити], 'бйу, 'бйеш, док. 1. Убивати. 2. Ударяти. *Убив клепачом по з'воздові. Убила н'а Крестина по' гулуві, та ускочив кукуш.*

◆ **Убивати в'очі** — дошкуляти. *Йу'лина ми все вбиват у'очі, аш помагала ми, куй ми 'была б'іда.*

УБИВАТИ² [у(в)би'вати], 'биват, *безос., недок.*, **УБИТИ** [убити], 'убйе, *безос., док.* Вистачати. *Ми'н'і вбиват 'моіу'ї плат'н'і. Ци 'убйе ти сих з'роши на 'анцук?*

УБІРАНЕ [у(в)биран'е], а, с. Те саме, що **одіване**.

УБІРАНИЙ [у(в)бираный], а, е. 1. Вибираний. 2. Те саме, що **одіваний**.

УБИРАТИ [у(в)бирати], 'райу, 'бираш ('райеш), *недок.*, **УБРАТИ**, беру, береш, док. 1. Вибирати. 2. Те саме, що **одівати**.

УБИРАТИСЯ [у(в)биратис'а], 'райус'а, 'брас'а ('райес'а), *недок.*, **УБРАТИСЯ** [у(в)братис'а], 'берус'а, берес'а, док. Те саме, що **одіватися**. *Убралас'а, ги чорт на ма'лину.*

УБІТИ *див. убивати¹.*

УБИТИ *див. убивати².*

УБІТИСЯ [у(в)битис'а], 'бйус'а, 'бйес'а, док. Ударитися. *Упалам та так им с'а вбила, шчо не' моглам на 'ногу стати.*

УБЫАТИ [у(в)бы'вати], 'биват (бы'вайе), *недок.*, **УБЫТИ** [у(в)бы'ти], 'буде, док. Зменшуватися в чому-небудь. *Во'да в р'іч'і по'малы в'биват. Не' в'буде с'т'а, аж ми по'можеш.* Пор. **бывати**.

УБЫТИ, 'убуду, 'убудеш, док. 1. Вийти з важкої хвороби, видужати. *Слава 'Б'огу, 'убыла йа с 'того 'бетегу. Ци хут'ота ж'она 'убуде?* 2. Звільнитися, закінчити строк. *Йа 'убыв з 'армії в 'окт'овр'і, а вже на'висн'і м с'а в'жешив.*

УБЫТИ *див. убывати*.

УБЫТОК [у(в)быток], тку, ч. Утрата, заподіяна шкода. *Тот град учинив ми великий убыток. Ут'ебе, 'сыне, ми'н'і лиш одны убытки.*

УБІДОВАННИЙ, а, е. Який прожив у великій скруті, бідуючи. *То'та 'д'івка 'убідована та, 'може, ме често'вати чулу'віка.*

УБІДОВАТИ, дуйу, дуйеш, док. Прожити у великій скруті, бідуючи. *Доста вта 'д'івка 'убідовала, 'закі с'а на н'у най'ш'ов ж'єних.*

УБІРОВАТИ [убіровати], руйу, руйеш, док. Витримати. *Ба ци 'убіру'є вна вту хв'ор'оту пере'нести?* Пор. **біровати**.

УБКЫДАНИЙ [у(в)пкыданный], а, е. Оббризканий. *Уп'кыдана со'рочка. Див. ще удкыданный.*

УБКЫДАТИ [у(в)пкыдати], айу, аш (айеш), док. Оббризкати. *Мас'ти с 'к'інутак, 'абыс 'не' в'пкыдала 'ш'фон. Див. ще удкыдати. Пор. кыдати.*

УБЛЫДАТИСЯ [у(в)пкыдатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Оббризкатися. *Так ййш, шчо гет ис'а в'пкыдав. Див. ще удкыдатися. Пор. кыдати.*

УБЛАНЫ [у(в)бланы], 'лан, *мн., одн.* у(в)бланы, *ы, жс.* Пігментні плями на обличчі вагітної жінки. *'Кажут, аж ви'ликі в'бланы на ліци, та в'родиц'а хлопчик.*

УБЛАНОВАТЫЙ, а, е. 3 пігментними плямами на обличчі. *Ублановате ліце.*

УБЛЕГШЕНЫЙ [ублекшенный], а, е. Облегшений.

УБЛЕГШИТИ *див. ублэгшовати*.

УБЛЕГШОВАТИ [у(в)блэгшовати], шуйу, шуйеш, *недок.*, **УБЛЕГШИТИ** [у(в)блэгшити], шу, шиш, док. Облэгшувати. *Дайте му й'акіс'л 'і'кы та вблєкшите му 'мукы.*

УБЛЕСНИЙ [у(в)блесный], а, е. Облесливий. *Пет'ро 'дуже блесный.*

УБЛЕСНО [у(в)блесно], *присл.* Облесливо. *Ота ж'она буде с т'д'б'ов 'дуже в'блесно гово'рити, но ты й'уй не' 'дуже 'віруй.*

УБЛЕЧЕНЫЙ [у(о,о',в)блеченый], а, е, *заст.* Те саме, що **одігтий**. *О'лекса прий'и'в до н'а 'доста 'файно в'блеченый.*

УБЛЕЧИ [у(о,о',в)блечи], 'чу, 'чеш, док., *рідк., заст.* Те саме, що **одіти** 2. *О'блєчи 'плічї, бо за'мерзнеш. Ублєчи пн'а та дай му й'мн'а, та буде з 'н'ого чулу'вік.* Пор. *ст.сл. о'бл'єшти, о'бл'єжж т.с., прасл. *obelkti (< *obvelkti).*

УБЛЕЧИСЯ [у(о,о',в)блечис'а], 'чус'а, 'чес'а, док., *рідк., заст.* Одягтися. *Треба с'а о'блєчи в ш'д'с' май'тепле, бо студено.*

УБЛЫНДАТИСЯ [ублындатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док., *зневаж.* Те саме, що **ублыцкатися** 2 (про жінку). Пор. **блындатися**.

УБЛЫЦКАТИСЯ [ублыцкатис'а], док. 1. айес'а. Те саме, що **наблыцкатися** 1. *Упустивим тила с хл'і'ва, та 'читаво с'а 'ублыцкало.* 2. айус'а, ас'а (айес'а), *перен., вульг.* Те саме, що **наблыцкатися** 2. Пор. **блыцкатися**.

УБЛІДНУТИ [убл'іднути], не, док. Втратити яскравість кольору, вицвісти, вилиняти. *Та'кий був 'файный сис' 'све'дер, а 'ет 'убл'іт. С'вита 'убл'іда.*

УБЛІДНУТЫЙ [убл'іднутый], а, е. Вилянялий. *'Убл'іднута шиф'інка, с'вита.*

УБЛЬОНДАНИЙ [убл'онданный], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **убльондати**. *'Убл'ондан'і т'ов ж'д'нов'у с'акі дур'ниц'і.*

УБЛЬОНДАТИ [убл'ондати], айу, аш (айеш), док. Виказати що-небудь пусте. *По'лан'а 'убл'он-*

даїе по селу, шчо с'а в 'нийі в 'хыжси 'д'їїе. Пор. **блѣндати**.

УБМАНА, ы, жс. Обман. *Убмана на дур'ного Йвана*.

УБМАХАНЫЙ, а, е. Те саме, що **убмахльованый**.

УБМАХАТИ *див. убмаховати*.

УБМАХЛЬОВАНЫЙ [убмах'л'ованый], а, е. Обманутий, обдурений. *Убмах'л'ованый х'лѣпци*.

УБМАХЛЬОВАТИ *див. убмахльововати*.

УБМАХЛЬОВОВАТИ [убмах'л'ововати], л'ѡ-вуйу, л'ѡвуйеш, *недок.*, **УБМАХЛЬОВАТИ** [убмахл'ѡвати], л'ѡуйу, л'ѡуйеш, *док.* Те саме, що **убабрати** 2. Пор. **махльовати**.

УБМАХОВАТИ, хуйу, хуйеш, *недок.*, **УБМАХАТИ**, хайу, 'махаш ('хайеш), *док.* Те саме, що **убмахльововати**.

УБМАЧАНЫЙ, а, е. Занурений на короткий час у що-небудь рідке. *Убмачане в роско'л'чену м'яй'ч'ови м'н'асо*.

УБМАЧАТИ, чайу, 'мачаш ('чайеш), *док.* Обмакати що-небудь у рідкому. *Йа'л'убл'ухл'їб убмачати сме'танув*. Пор. **мачати**.

УБМЕТАНЫЙ, а, е. 1. Обкиданий з різних боків. *Поко'налис'те в 'другый раз, 'айбо не' 'дуже в:ас'файно убметана'р'їпа*. 2. мед. З висипом на шкірі. *Убметане лї'тце*.

УБМЕТАТИ *див. убмітовати*.

УБМЫКАНЫЙ, а, е. Такий, навколо якого повисликували з корінням рослини (переважно бур'яни). *Убмыкан'ї, прїсаткы 'зачали май'файно рости*.

УБМЫКАТИ *див. убмыковати*.

УБМЫКАТИ *див. убмыковати*.

УБМЫКОВАТИ, куйу, куйеш і **УБМЫКАТИ**, кайу, 'мыкаш ('кайеш), *недок.*, **УБМЫКАТИ**, 'мычу, 'мычеш, *док.* Висликувати з корінням рослини (переважно бур'ян) навколо якої-небудь культурної рослини, деревця і под. *Убмыч м'елай, бо не' 'витко го з 'гѡзу*. Пор. **мыкати** 1.

УБМЫКОВАТИСЯ [убмыковатис'а], куйес'а і **УБМЫКАТИСЯ** [убмыкатис'а], 'мыкац':а ('кайес'а), *недок.*, **УБМЫКАТИСЯ** [убмыкатис'а], 'мычес'а, *док.* Висликуватися з корінням (про рослини, переважно бур'ян навколо якої-небудь культурної рослини, деревця і под.). *Лишац':а одно вад' два стеб'ла м'елайу, а 'инші тай тоз убмыкуйуц':а*. Пор. **мыкати** 1.

УБМІТОВАТИ [убмітовати], туйу, туйеш, *недок.*, **УБМЕТАТИ**, 'мечу, 'мечеш, *док.* 1. Обкидувати з різних боків. *Абы 'р'їпа в'з'їмі не померзла в пластови, т'реба го 'натуесто злинув убметати*. Див. ще **убвѣречи**. 2. мед. Появлятися на шкірі (про висипи). *Ба уч:ого н'а так убметало?*

УБМІТОВАТИСЯ [убмітоватис'а], туйес'а, *недок.*, **УБМЕТАТИСЯ** [убметатис'а], 'мечес'а, *док.* Обкидуватися з різних боків. *Абы в 'ливниц'у не' зайшов морос, та фундамент убмітуйес'а по'вон гли'нѡв*.

УБНИКАНЫЙ, а, е. Оглянутий, досліджений. *Убниканый гор'от*. Див. ще **упозираный**.

УБНИКАТИ *див. убникоувати*.

УБНИКАТИСЯ *див. убникоуватися*.

УБНИКОВАНЕ [убникован'е], а, с. Огляд, дослідження. *Убникован'е 'мотора 'было не'дѡвгым*. Пор. **убниковати**.

УБНИКОВАТИ *див. убникоувати*.

УБНИКОВАТИСЯ *див. убникоуватися*.

УБНИКОУВАТИ, куйу, куйеш, *недок.*, **УБНИКАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Оглянути, дослідити. *Убникалам у'ту 'хыжсу, та шчус' м'н'ї с'а вна не' л'убит*. Див. ще **упозирати**. Пор. **никати**.

УБНИКОУВАТИСЯ [убникоуватис'а], 'кѡвуйус'а, 'кѡвуйес':а і **УБНИКОВАТИСЯ** [убникоуватис'а], куйус'а, куйес':а, *недок.*, **УБНИКАТИСЯ** [убникатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *док.* Роздивлятися. *Так им с'а убникала, шчо йсе не'погане в:ас пуміс'ц'е*. Див. ще **упозиратися**. Пор. **никатися**.

УБОЛОКНУТИ *див. уболокті*.

УБОЛОКТІ [у(в)болѡкти], 'клѡ і **УБОЛОКНУТИ** [у(в)болѡкнѡти], 'нуло, *безос.*, *док.* Затямарити. *Ачин'ти 'очі вболоклѡ, шчо не' 'видиш 'ножик*.

УБОЯТИСЯ [у(в)бойатис'а], 'бѡйус'а, 'бѡйс':а, *док.* Не застрахуватися. *Чѡго с'а буйиш, то'го с'а не' 'бѡйиш*.

УБПАСЕНЫЙ [уп:асеный], а, е. Який став кращим на вигляд від доброго життя. *Йак с'а в'же'нив, та в'чїнивс'а май уп:асеный, бо 'доти був п'л'їс'н'їлы*.

УБПАСТИСЯ [уп:астис'а], сус'а, 'сес':а, *док.* Стати кращим на вигляд від доброго життя (про тварину й людину). *За л'їто с'а 'наша корова 'файно уп:асла*. Йак став *Мїгал'бр'їтадир'ом, та май уп:ас':а*.

УБПЕЧИ [уп:ечи], 'печу, 'печеш, *док.* Обпекти. Пор. **печіи**.

УБПЕЧИСЯ [уп:ечис'а], 'печус'а, 'печес':а, *док.* Обпектися. Пор. **печіися**.

УБПЫТЬКАНЫЙ [у(ѡ')п:ыт'каный], а, е. Обмацаний. *Уп:ыт'кан'ї 'жесбы*.

УБПЫТЬКАТИ *див. убпытьковати*.

УБПЫТЬКОВАНЕ [у(ѡ')п:ыт'кован'е], а, с. Обмацування. Пор. **убпытьковати**.

УБПЫТЬКОВАТИ [у(ѡ')п:ыт'ковати], куйу, куйеш, *недок.*, **УБПЫТЬКАТИ** [у(ѡ')п:ыт'кати], айу, аш (айеш), *док.* Обмацувати. *Мїл'ц'їшта 'до-*

бре *у*п'ят'кав хлоп'яшча, *і*аібо н'іч у *і*н'ого не' найшів. Пор. **п'ятькати**.

УБПІШАНИЙ [у(о')пішаний], а, е. Те саме, що **обысяняй**.

УБПІШАТИ [у(о')пішати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **обысцяти**. Див. ще **убпішкати**. Пор. **пішати**.

УБПІШАТИСЯ [у(о')пішатися], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **обысцятися**. Див. ще **убпішкатися**.

УБПІШКАНИЙ [у(о')пішканий], а, е. Те саме, що **убпішаний**.

УБПІШКАТИ [у(о')пішкати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **убпішати**. Пор. **пішкати**.

УБПІШКАТИСЯ [у(о')пішкатися], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Те саме, що **убпішатися**. Пор. **пішкатися**.

УБРАНЄ [убран'є], *і*н'а, с., зб. Те саме, що **бдіж**.

УБРАТИ *див.* **убірати**.

УБРАТИСЯ *див.* **убіратися**.

УБРАТЫЙ, а, е. Те саме, що **одітий**. *Дивл'ус'а, каже, і*д'іка у *спудниц'у* *вбрата* *та* *заскочила* *в* *хыжу*. Антонім **розбратий**.

УБРЕБЕНІЛЫЙ [убрибін'ілыі], а, е. Діє-прикм. пас. мин. ч. до **убребеніти**. *Убрибін'іла і*арда.

УБРЕБЕНІТИ [убрибін'іти], *док.* 1. *убребенит*. Сильно обмочити сечею що-небудь (про тварину). *Убрибін'іла ко́рова та́ради́чі*. 2. *рибін'у, ни́ш, перен., вульг.* Те саме про людину. *Ба ко з вас убрибін'ів ворота?* Пор. **ребеніти**.

УБРЕБЕНІТИСЯ [убрибін'ітис'а], *і*н'ус'а, *і*нис'а, *док., вульг.* Сильно обмочитися власною сечею. *Так с'а і*д'ідо *на́жер, и́чо пак убрибін'івс'а* *уд голо́вы до' нух*.

УБРІГАНІЙ, а, е. Забруднений блювотинням. *Убриган'і нага́виц'і*.

УБРІГАТИ *див.* **убріговати**.

УБРІГАТИСЯ *див.* **убріговатися**.

УБРІГОВАТИ [убриговати], гуйу, гуйеш, *недок., УБРІГАТИ [убригати], айу, аш (айеш), *док.* Облювати. *Так с'а на́пив, и́чо убр'игав но́вий а́нцук*. Пор. **рігати**.*

УБРІГОВАТИСЯ [убриговатися], гуйус'а, гуйес'а, *недок., УБРІГАТИСЯ [убригатися], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Забруднюватися блювотинням. *Так піе, и́чо ка́жэ́жый рас'а обри́гу́е*.*

УБРЫТИТИ *див.* **убрычовати**.

УБРЫЧЕНИЙ, а, е. Вибригтий. *Куй чу́лу'вік* *убрычений, та* *і*л'убо *на* *і*н'ого *поді'витис'а*.

УБРЫЧОВАНЄ [убрычован'є], а, с. Вибри-вання. Пор. **убрычовати**.

УБРЫЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, *недок., УБРЫТИТИ, рычу, рытиш, *док.* Вибривати, виголювати. *Файно* *убрыти* *і*д'ідови *пут* *і*ши́йбв. *Д'іда* *і*т'ашко *убрычовати*. Пор. **брытіти**.*

УБРЫЧОВАТИСЯ [убрычоватися], чуйус'а, чуйес'а, *недок., УБРЫТИТИСЯ [убрытитися], рычус'а, рытис'а, *док.* Вибриватися. *Убрытивис'а, та* *май* *гли́тиш*. Пор. **брытітися**.*

УБРІХТЕРОВАНИЙ [убр'іхтерований], а, е. Те саме, що **уадістерований**.

УБРІХТЕРОВАТИ [убр'іхтеровати], руйу, руйеш, *док.* Те саме, що **уадістеровати**. Пор. **бріхтеровати**.

УБРОБЛОВАНИЙ, а, е. Пограбований. *Уброблована* *хыжа*.

УБРОБЛОВАТИ, *і*луйу, *і*луйеш, *док.* Пограбувати. *Убробловили нас, куй* *і*с'ме *і*были *на* *свал'бі*. Пор. **робловати**.

УБРУЧКА, *ы, жс., с.г.* Металева кільце, за допомогою якого і плішки закріплюють косу на кісці. *Убручку на* *і*ко́су *і*чинит *ко́вач*.

УБСИКАНИЙ [уп'сиканий], а, е. Те саме, що **обысяняй**.

УБСИКАТИ *див.* **убсіковати**.

УБСИКАТИ *див.* **убсіковати**.

УБСИКАТИСЯ *див.* **убсіковатися**.

УБСИКАТИСЯ *див.* **убсіковатися**.

УБСИКОВАТИ [уп'сиковати], куйу, куйеш і **УБСИКАТИ** [уп'сикаги], *і*кайу, *і*сикаш (*і*кайеш), *недок., УБСИКАТИ* [уп'сикати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **обысцяти**. Пор. **сікати**.

УБСИКОВАТИСЯ [уп'сиковатися], куйус'а, куйес'а і **УБСИКАТИСЯ** [уп'сикатися], *і*кайус'а, *і*сикас'а (*і*кайес'а), *недок., УБСИКАТИСЯ* [уп'сикатися], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **обысцятися**. Пор. **сікатися**.

УБСІЧІЙ [упс'ічі], *і*чу, *і*чеш, *док.* Обсікти. Пор. **січі**.

УБСКУБСТИ [упскупети], *і*бу, *і*беш, *док.* Обскубити. *Упскуплам* *і*зуску. Пор. **скубсти**.

УБСЛІНАВИТИ [упс'лиनावити], *в*л'у, *в*иш, *док.* Забруднювати слиною. *Ус'у* *н'а* *тіл'а* *упс'лиनावило*. Пор. **сліनावити**.

УБСЛІНАВИТИСЯ [упс'лиनावитися], *в*л'ус'а, *в*ис'а, *док.* Забруднюватися слиною. *Убы́три і*тину, *бо* *упс'лиनावилас'а*. Пор. **сліनावитися**.

УБСЛІНАВЛЕНИЙ [упс'лиनावлений], а, е. Забруднений слиною; обслинений. *Упс'лиनावлена* *і*тітина.

УБСТАТИ [упстати], танут, *док.* Обступити. *Так* *упс'тали* *молоди́ц'у, и́чо* *і* *не* *і*в'итко *і*і' *было*.

УБСТРІЖЕНИЙ [упс'трижений], а, е. Обстрижений. *Упс'трижений* *і*до́гла.

УБСТРІЧИ [упст'ричи], 'рижу, ри'жеш, *док.* Обстригти. Пор. **стрічи**.

УБСТРІЧИСЯ [упст'ричис'а], 'рижус'а, ри'жес'а, *док.* Обстригтися. Пор. **стрічися**.

УБСТРОЄНИЙ [упст'ройєний], а, е. Розбудований. *Тіпирки 'файне село, лиш бы 'жити, уст'ройєне.*

УБСТРОЙОВАТИ [упст'ройовати], 'ройу, 'ройуєш, *недок.*, **УБСТРОЇТИ** [упст'ройіти], 'ройу, 'ройіш, *недок.* Розбудовувати. *Уст'ройіли л'уде село.* Пор. **строїти**.

УБСТРОЙОВАТИСЯ [упст'ройоватис'а], 'ройуєс'а, 'ройуєс'а, *недок.*, **УБСТРОЇТИСЯ** [упст'ройітис'а], 'ройус'а, 'ройіс'а, *недок.* Розбудовуватися. *За пус'л'ідн'ий час село с'а 'дуже уст'ройіло.* Пор. **строїти**.

УБТЫВАТИ [у(в)пты'вати], 'вайу, 'тываш ('вайш), *недок.*, **УБТЫТИ** [у(в)птыти], 'тйу, 'тйєш, *док.* Ставати жирним. *'Мало 'кывац'а Цил'а, та гет унтыла.* Пор. **тыти**.

УБТЫТИ *див.* **убтывати**.

УБТІГАТИ [у(в)пт'ігати], 'гайу, 'тігаш ('гайш) і **УБТІГОВАТИ** [у(в)пт'іговати], 'гайу, 'гайєш, *недок.*, **УБТЯГНУТИ** [у(в)пт'агнути], 'т'агну, 'т'агнеш, *док.* 1. Обтягувати. 2. Брати непомірну плату; обдирати. *'Читаво нас унт'агли с'норц'ійу. Уд Маф'ікы не 'варта н'іч куп'овати, бо вна 'дуже внт'ігує.* Пор. **тігати**.

УБТІГОВАНЄ [у(в)пт'ігован'є], а, с. 1. Обтягування. 2. Непомірна плата, здирництво. *За су'вітну 'было пост'ойан'є внт'ігован'є народа: то 'норц'ійа на вс'є, то сек'урац'ійа, то 'позычка, то шче шч'ос'.* Пор. **убтіговати**.

УБТІГОВАТИ *див.* **убтігати**.

УБТОВЧИ [уптув'чи], тув'чу, тув'чеш, *док.* Обтовкти. Пор. **товчи**.

УБТЯГНЕНИЙ [у(в)пт'агнений], а, е. 1. Обтягнений. 2. Такий, з якого взяли непомірну плату. *Унт'агнений чулу'вік.* *Див.* ще **убтягнутый**.

УБТЯГНУТИ *див.* **убтігати**.

УБТЯГНУТИЙ [у(в)пт'агнутый], а, е. Те саме, що **убтягнений**.

УБУБАТИ *див.* **убўновати**.

УБУБНОВАТИ [убубновати], нуйу, нуйєш, *недок.*, **УБУБАТИ**, айу, аш (айєш), *док.* Те саме, що **розбўновати**. Пор. **бўбнати**.

УБУДИТИ, 'бужу, 'будиш, *док.* Добре закопити (про буженину). *'Файно м'убудила 'шовдур'і.* Пор. **будити**.

УБУДИТИСЯ [убудитис'а], дин'а, *док.* Добре закопитися (про буженину). *Ас'а соло'нина 'файно не'убудит, та 'може с'а с'портити.* Пор. **будитися**.

УБУЖЕНИЙ, а, е. Добре закопчений (про буженину). *'Убужен'і ковбас'кы.*

УБУКСОВАНИЙ, а, е. Те саме, що **набуксований**.

УБУКСОВАТИ, суйу, суйєш, *док.* Те саме, що **набуксовати**. Пор. **буксовати**.

УБУКСОВАТИСЯ [убуксоватис'а], суйус'а, суйєс'а, *док.* Те саме, що **набуксоватися**. Пор. **буксоватися**.

УБУРКОЛОВАНИЙ, а, е. Вимощений камінням (про дорогу, тротуар і под.). *'Убурколований двур.*

УБУРКОЛОВАТИ, луйу, луйєш, *док.* Вимостити камінням дорогу, двір і под. *У нас у с'іл'і гор'сат спер'шу 'убурколовили, а тож заасфальто'вали.* Пор. **бурколовати**.

УБУТИТИ [убуг'іти], тіє, *док.* Вибродити (про вино, кисле молоко і под.). *'Наше ви'но вже 'убут'іло.* Пор. **бўтити**.

УБХАРЄНИЙ [у(в)пхаре'ний], а, е. Почищений, обмитий, приведенний до порядку. *Д'ітина втхаре'на. Упхаре'на 'п'ос'ц'іл'.*

УБХАРІТИ [у(в)пхарити], 'хар'у, 'ха'риш, *док.* Почистити, обмити, привести до порядку. *Упхари'лам д'іти, та л'а'глис'ме с'пати.* Пор. **харіти**.

УБХАРІТИСЯ [у(в)пхаритис'а], 'хар'ус'а, 'харис'а, *док.* Почиститися, обмитися, привести до порядку. *Хут'і'кул'ко м'с'а харила, 'закі м'с'а впхарила.* Пор. **харіти**.

УБЦЮЛÓВАННИЙ [у(в)пц'ул'ований], а, е. Обцілований. *Упц'ул'ованный сест'р'ов брат.*

УБЦЮЛÓВАТИ *див.* **убцілювувати**.

УБЦЮЛÓВАТИСЯ *див.* **убцілювуватися**.

УБЦЮЛÓВОВАТИ [у(в)пц'ул'ововати], 'л'ову, 'л'овуєш, *недок.*, **УБЦЮЛÓВАТИ** [у(в)пц'ул'овати], 'л'уйу, 'л'уйєш, *док.* Обцілювати. *'Баба упц'ул'овала в'нуку.* Пор. **цюльовати**.

УБЦЮЛÓВОВАТИСЯ [у(в)пц'ул'ововатис'а], 'л'овуєс'а, 'л'овуєс'а, *недок.*, **УБЦЮЛÓВАТИСЯ** [у(в)пц'ул'оватис'а], 'л'уйус'а, 'л'уйєс'а, *док.* Обцілювати один одного. *Отц'ул'овалис'а і не'прого'ворили н'і слова.* Пор. **цюльоватися**.

УБЧАЛÓВАННИЙ [у(в)пчал'ований], а, е. Обманутий. *Упчал'ована жо'на.*

УБЧАЛÓВАТИ *див.* **убчаловувати**.

УБЧАЛÓВАТИСЯ *див.* **убчаловуватися**.

УБЧАЛÓВОВАТИ [у(в)пчал'ововати], 'л'ову, 'л'овуєш, *недок.*, **УБЧАЛÓВАТИ** [у(в)пчал'овати], 'луйу, 'луйєш, *док.* Те саме, що **убабрати** 2. *Іа не'знайу, 'доки ме'не в'с'б'лу 'б'овт'і б'удут упчал'ововати.* *Див.* ще **учаловати**. Пор. **чаловати**.

УБЧАЛÓВОВАТИСЯ [у(в)пчал'ововатис'а], 'л'овуєс'а, 'л'овуєс'а, *недок.*, **УБЧАЛÓВАТИСЯ** [у(в)пчал'оватис'а], 'луйус'а, 'луйєс'а, *док.* Обмануватися. *'Моїй ва'йкы бре'шут, іа з'ними лиш*

упчалово́валас'а. Див. ще **учалова́тися**. Пор. **чалова́тися**.

УБЧИНЕ́НЫЙ [упчиненный], а, е. Забруднений власними екскрементами. *Убмыла м упчинену д'їтину*. Пор. **чиніти**.

УБЧИНІ́ТИСЯ [у(в)пчинитис'а], чин'ус'а, чинис':а, *док.* Накласти в штани. *Ану перебе́ри Мигал'ка, бо впчинивс'а*.

УБЧО́ПИТИ [у(в)пчо́пити], чо́пл'у, чо́пиш, *док.* Дуже коротко підстригти. *Наши́чо с' так упчо́пив д'їт-ва́ка, не́ му́г ис' му́лиши́ти ху́т' ма́лин' ку' чу́лущку?*

УБЧО́ПЛЕ́НЫЙ [у(в)пчоплє́ный], а, е. Дуже коротко підстрижений. *Упчоплє́ный хлопчик*.

УБША́РЕ [у(в)пшар'є], а, с. Обійстя, садба. *У'мого'д'їда'было'доста'вє́лике'впшар'є*. Див. ще **обый́сте**.

УБША́ЦОВА́НЫЙ [у(в)пша́цована́ый], а, е. Приблизно оцінений. *Убша́цоване'с'їно*.

УБША́ЦОВА́ТИ *див.* **убша́цовова́ти**.

УБША́ЦОВО́ВАТИ [у(в)пша́цовова́ти], цо́в-вуйу, цо́вуйеш, *недок.*, **УБША́ЦОВА́ТИ** [у(в)пша́цова́ти], цуйу, цуйеш, *док.* Приблизно оцінювати (за якістю, вагою, обсягом і т.д.). *Упша́цова́лис'ме'їсе'с'їно, та'майбуш'у'н'о́му'не'їе, гї'с'їм'мі́тру*. Пор. **ша́цова́ти**.

УБШМІ́РГІ́ЛЬОВА́НЫЙ [упшмі́ргі́л'ова-ний], а, е. Пошліфований наждачним папером з усіх боків. *Доста'файно'упшмі́ргі́л'ованї'двир'ї*.

УБШМІ́РГІ́ЛЬОВА́ТИ [упшмі́ргі́л'ова́ти], л'уйу, л'уйеш, *док.* Пошліфувати що-небудь з усіх боків наждачним папером. *Файно'упшмі́ргі́л'уй'їс'у'дбичку*. Пор. **шмі́ргі́льова́ти**.

УБШО́РЕ́НЫЙ [у(в)пшо́ренє́ый], а, е. Повні-стю завершений. *Упшо́рена'хы́жа*.

УБШО́РИ́ТИ [у(в)пшо́рити], шо́р'у, шо́риш, *док.* Завершити яку-небудь роботу. *Того'л'їта'упшо́ривим'л'їтн'у'кухи'у. Ци'впшо́ривис'маргу?* Пор. **шо́ри́ти**.

УВА́ЖА́НЫЙ, а, е. Такий, якого поважають, поважаний. *Ото'был'лігін'ува́жаний*.

УВА́ЖА́ТИ [ува́жати, в:а́жати], жа́йу, ва́жаш (жа́йеш), *недок.* Поважати. *Ме́не'в:а́жсайут'на'рѡ́бѡт'ї*.

УВА́ЖА́ТИ [ува́жати, в:а́жати], жа́йу, ва́жаш (жа́йеш), *недок.* 1. *на'кого*. Тримати в полі зору кого-небудь, пильнувати. *Ува́жсай'на'д'їтину, вбы'с'а'з'нив'ичус'не'с'тало*. 2. Бути уважним, обережним. *Ува́жсай, не'впад'у'їа́му*.

УВА́ЛЕНЕ́Й, а, е. Який вип'ятився, висунувся. *У'н'ого'фурт'ува́лений'їа́зык*.

УВА́ЛИТИ *див.* **ува́льова́ти**.

УВА́ЛИТИСЯ *див.* **ува́льова́тися**.

УВА́ЛЬОВА́ТИ [ува́л'ова́ти], л'уйу, л'уйеш, *не-док.*, **УВА́ЛИТИ**, л'у, лиш, *док.* 1. Вивалювати. *Ували*

'камін'їз'їа́мы. 2. Вип'ячувати, висовувати. *Шчо'с'їу-валив'кїл'їх'го́лий?* ♦ **УВА́ЛИТИ'О́ЧИ**, ву́льє. – витрі́шити-ся. *їак'им'с'а'вбрала'у'тот'їетек, та'вс'ї'увалили'на'н'а'о́чи*. **УВА́ЛИТИ'їа́зык** – забу́тис'а, здивуватися. *Шчо'с'їува́лив'їа́зык, та'збывис'ку́ды'ма́йеи'їти?*

УВА́ЛЬОВА́ТИСЯ [ува́л'ова́тис'а], л'уйус'а, л'уйєс':а, *недок.*, **УВА́ЛИТИСЯ** [ува́литис'а], л'ус'а, лис':а, *док.* 1. Вивалюватися. *Уваливс'а'камін'ис'фунда́мента*. *Увалилас'а'д'їтина'с'ко-лы́скы*. 2. Навалитися на кого- або що-небудь. *Ува-ливс'а'на'н'а'ї'не'з'ївіда́вс'а'н'їч*. *Прийшо́в'пїа́ный'та'ува́ливс'а'на'пѡ́с'ї'їл'ї'ч'їжмах*.

УВА́ЛЬЦЬОВА́НЫЙ [ува́л'ц'ована́ый], а, е. Те саме, що **повальцьова́ний**. *Ува́л'ц'ована́ый'гор'сак*.

УВА́ЛЬЦЬОВА́ТИ [ува́л'ц'ова́ти], ц'уйу, ц'уй-йеш, *док.* Те саме, що **повальцьова́ти**. *Ува́л'ц'ова-ли'мо́торы'вулиц'у, тай'май'лє́хко'хо́дити*. Пор. **ва́льцьова́ти**.

УВА́ЛЯ́НЫЙ [ува́л'ана́ый], а, е. Повністю забруднений. *Ува́л'ан'ї'чїжмы*. Див. ще **ука́ляне́ний**, **ука́ля́ний**.

УВА́ЛЯ́ТИ [ува́л'ати], айу, л'аш (айеш), *док.* Повністю забруднити. *Свїн'а'ува́л'ала'гара́дичї*. Див. ще **ука́ля́нити**, **ука́ля́ти**. Пор. **ва́ля́ти**.

УВА́ЛЯ́ТИСЯ [ува́л'атис'а], айус'а, л'ас':а (айєс':а), *док.* Повністю забруднитися. *Ба'де'с':а'так, д'їтино, 'ува́л'ала?* Див. ще **ука́ля́нитися**, **ука́ля́тися**. Пор. **ва́ля́тися**.

УВА́РДЖЕ́НЫЙ [ува́рѡ́женє́ый], а, е. 1. *спец.* Вичинений (про здерту шкіру тварини). *Аш'кура'файно'ува́рѡ́жена, та'вна'мн'а́кин'ка*. 2. *перен.* Те саме, що **пожмні́яканий**. 2. *Ба'де'с'была, шчо'та-ка'в'т'а'ува́рѡ́жена'с'вита?*

УВА́РДЖИ́ТИ [ува́рѡ́жити], ѡ́у, ѡ́иш, *док.* 1. *спец.* Вичинити шкіру вбитої тварини. *Файно'ува́рѡ́жити'їкуру'не'хут'-ко'го́ден*. 2. *перен.* Те саме, що **пожмні́якати**. *Не'а'їга́й'в'ани́куви'та'не'ува́рѡ́жиш'го*. Пор. **ва́рѡ́жити**.

УВА́РДЖИ́ТИСЯ [ува́рѡ́житис'а], ѡ́иц':а, *док.* 1. *спец.* Стати вичиненим (про шкіру вбитої тварини). *Абы'с'а'їкура'ка'файно'ува́рѡ́жила, та'тре-ба'знати, їак'ото'вчи́нити*. 2. *перен.* Те саме, що **пожмні́якати**. *їак'сїс'ї'наг'ави́цї'ї'не'соко́ти, а'вни'с'а'лє́хко'ува́рѡ́жат*. Пор. **ва́рѡ́житися**.

УВА́РОВА́НЫЙ, а, е. Убережений. *Ува́рована'д'їтина*.

УВА́РОВА́ТИ, руйу, руйеш, *док.* Те саме, що **зава́рова́ти**. *Най'т'а'Бог'ува́руйє, д'їтинко, у́д'злых'о́чи*. Пор. **ва́рова́ти**.

УВА́РОВА́ТИСЯ [ува́роватис'а], руйус'а, руйєс':а, *док.* Уберегтися. *Аш'т'а'ма́йє'бїда'попа-сти, та'не'ува́руйєс':а*. Пор. **ва́рова́тися**.

УВЕ́ДЕНА, *прикм., ж., церк.* Така (жінка), над якою через шість тижнів після пологів відправили

богослужіння в церкві. *Йуліна вже уведена, вже йй мош ходити до церкви.*

УВЕДЕНІС [уве'деніє], а, с., церк. Християнське свято введення до храму Пресвятої Богородиці (4 грудня).

УВЕЛІЧЕНИЙ [увелічєний], а, е. Збільшений. *Увелічений довх.*

УВЕЛІЧИТИ див. увелічовати.

УВЕЛІЧИТИСЯ див. увелічоватися.

УВЕЛІЧОВАНЄ [увелічован'є], а, с. Збільшування. *Увелічован'є лудатку на хыжу.* Пор. увелічовати.

УВЕЛІЧОВАТИ, чуѳу, чуѳеш, *недок.*, **УВЕЛІЧИТИ**, чу, чиш, *док.* Збільшувати. *Майстры фурт увелічуѳут си платн'у за рѳбѳту. За л'іто ко'пц'у с'іна с'ме на м'ного увелічили.*

УВЕЛІЧОВАТИСЯ [увелічоватис'а], чуѳес'а, *недок.*, **УВЕЛІЧИТИСЯ** [увелічитис'а], чиц'а, *док.* Збільшуватися. *Хыжа с'а чинит, а довгы с'а увелічуѳут.*

ЎВЕРЕЧИ [уверєчи], ржу, ржеш, *док.* 1. Викинути. *Не" увирз'ат:от стулц', бо йѳго шче мош по'правити.* 2. Вигнати (звільнити) з роботи. *Олексу за п'янку увел.и з роботи.* Пор. верєчи.

ЎВЕРЕЧИСЯ [уверєчис'а], ржус'а, ржес'а, *док.* Викинутися. *За з'иму с'а м'ного д'ноѳу увел.о с'хл'іва.* Пор. верєчися' 1.

ЎВЕРЖЕНИЙ, а, е. Викинутий. *Ўвержений ис'хыжи шопр.*

ЎВЕРТІТИ див. увєрчовати.

ЎВЕРТІТИСЯ див. увєрчоватися.

ЎВЕРЧЕНИЙ, а, е. Висвердлений. *Ўверчену д'іру чуп не" захо'див.*

УВЄРЧОВАТИ, чуѳу, чуѳеш, *недок.*, **ЎВЕРТІТИ** [увирт'іти], рчу, ртиш, *док.* Висвердлювати. *Туй увєрти май велику д'іру.*

УВЄРЧОВАТИСЯ [увєрчоватис'а], чуѳес'а, *недок.*, **ЎВЕРТІТИСЯ** [увирт'ітис'а], ртиц'а, *док.* Висвердлюватися. *У дубѳѳѳму 'де'ре'ві д'іра с'а май'т'ашку увєрчує, ги в смерє'кѳѳѳму.*

ЎВЕСТИСЯ див. увѳдитися.

УВЕЧЄРІ [увичир'і, вичир'і], присл. Те саме, що **вєчір'**. *Прийди до н'а в:ичир'і.*

УВИВАТИ, 'вайу, 'виваш (вайєш), *недок.* 1. кого, що. Повивати, обв'язувати. *Уви'вай 'добре д'ітину, абѳи с'а не" рустур'і'гала.* 2. ким. Сильно крутити д'івчиною у танку. *Так нив уви'вав, шчо зм'л'і не" дуставала.* Див. ше упал'ати 3.

ЎВИДІТИ [увид'іти], вижу, видиш, *док.* Все оглянути. *Ўвид'ілам ус'є 'кумово таз'дуство.* Див. ше уникати. Пор. вѳдіти.

УВІДІТИ [увид'іти, 'видіти], 'вижу ('вижу), 'видиш ('видиш), *док.* Побачити. *Йа шче 'в:ижу, 'може, 'нын'і до вас прийду.* Пор. вѳдіти.

ЎВИДІТИСЯ [увид'ітис'а], вижус'а, видис'а, *док.* Добре оглянути себе з усіх боків за допомогою дзеркала. *Купилисє велике 'зиркало, та 'увид'ілам'а 'добре, шчо вже м не"моло'да.* Пор. вѳдітися.

УВІДІТИСЯ [увид'ітис'а, 'видітис'а], 'вижус'а ('вижус'а), 'видис'а ('видис'а), *док.* Побачитися. *Зайи'шам до 'хыжи та 'вид'ілам'а у великуму 'зиркал'і.* Пор. вѳдітися.

УВІДЯЧКЫ [увид'ачкы, 'вид'ачкы], присл. Вочевидь, відкрито, явно. *Увун 'увид'ачкы кра'де с'кал'ѳѳзу.*

УВІЖЕНИЙ, а, е. Побачений. *Йак с'а кр'ац'і'кы не" пудби'рав до 'саду, 'айбо був с'коро 'увіжєний с'торѳжѳом.*

ЎВИР'ХНУТИ [увир'хнути], ну, неш, *док.* Вивихнути. *Не"добре м с'тала та 'увир'хлам ('увир'хнула)м'пѳгу.*

ЎВІЗІТЕРОВАНЫЙ [увіз'ітерованый], а, е. Те саме, що **повізітерѳваний**.

ЎВІЗІТЕРОВАТИ [увіз'ітеровати], руѳу, руѳеш, *док.* Те саме, що **повізітерѳвати**. *Была в н'а не"давно с'тара та 'добре н'а 'увіз'ітеровала.* Пор. візітерѳвати.

УВІНКЛІ [увінкл'і, 'вінкл'і], у, мн., *заст.* Обмотки на ногах у військових від черевика до коліна.

УВІРЕНИЙ [увірений, 'вірений], а, е. Упевнений. *Йа 'была 'вірена, шчо буде дошч, бо 'дуже прип'ікало 'сонце.* Антонім **неувірений**.

ЎВІРЕНИЙ, а, е. Викривлений у вигляді пропелера (про дошку, двері і под.). *Ўвірена 'дошка.*

УВІРЕНО [увірено, 'вірено]. Присл. до **увірений**. *Так 'увірено 'каже, гѳбы вто 'правда.* Антонім **неувірено**.

УВІРИТИ див. увіряти.

УВІРИТИСЯ див. увірятися.

ЎВІРИТИСЯ [увіритис'а], иц'а, *док.* Те саме, що **звєрєчися** 2. *'Увірилис'а 'двир'і, бо вч'інили ййх з не" 'дуже су'хѳй 'дошкы.*

УВІРЯТИ [увір'ати, в:ір'ати], 'р'айу, увір'аш ('в:ір'аш, 'р'айєш), *недок.*, **УВІРИТИ** [увірити, 'вірити], увір'у ('в:ір'у), увіриш ('в:іриш), *док.* Переконувати. *Увір'ала н'а ку'ма, шчо по'може ми, 'айбо заб'ыла за н'а.*

УВІРЯТИСЯ [увір'атис'а, в:ір'атис'а], 'р'айуса, увір'ас'а ('в:ір'ас'а, 'р'айєс'а), *недок.*, **УВІРИТИСЯ** [увіритис'а, 'віритис'а], увір'ус'а ('в:ір'ус'а), увірис'а ('в:ірис'а), *док.* Переконатися. *Йа вже 'в:ірилас'а, шчо 'моѳа тє'тачка н'а вѳман'уіє.*

ЎВІТРЕНИЙ, а, е. 1. Провітрений; охолоджений. *Ўвітрєна 'хыжа.* 2. Якій випарувався. *Ўвітрєна зур'ілка і не" 'пахне зур'ілкув.*

УВІТРИТИ див. увітрьовати.

ЎВІТРИТИСЯ див. увітрьоватися.

УВІТРЬОВАТИ [у'вітр'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.*, **УВІТРИТИ**, р'у, риш, *док.* 1. Провітрювати (приміщення, одяг та ін.); охолоджувати. *Так ис' увітрив хыжу, шчо стало студено.* 2. Допускати випаровування рідини з не закритої добре посудини. *Не в'ітр'уй зур'ілку, ай зат'чи йі 'файно дугівку.*

УВІТРЬОВАТИСЯ [у'вітр'оватис'а], р'уйес'а, *недок.*, **УВІТРИТИСЯ** [увітритис'а], риц'а, *док.* 1. Провітрюватися; охолоджуватися. *'Файно с'а пар'ны увітрили на м'ор'оз'і.* 2. Випаровуватися. *'Увітритис'а 'а може шп'р'ітус, зур'ілка, 'п'орфін, аж не' закрити скл'анку дугівку.*

УВ'ОДИТИСЯ [ув'одитис'а], ув'ожус'а, ув'одис'а і **УВ'ОЖОВАТИСЯ** [ув'ожоватис'а], в'ожуйус'а, в'ожуйес'а, *недок.*, **УВЕСТИСЯ** [увестис'а], уведус'а, уведес'а, *док.*, *церк.* Справляти в церкві богослужіння над жінкою через шість тижнів після пологів. *Треба Полани увестис'а.*

УВ'ОЖОВАНЕ [ув'ожован'е], а, с., *церк.* Справляння в церкві богослужіння над жінкою через шість тижнів після пологів. *До ув'ожован'а ж'он'а не' с'міє йти до церкви.* Пор. **ув'ожоватися**.

УВ'ОЖОВАТИСЯ *див.* **ув'одитися**.

УВ'ОЙОВАТИ, йуйу, йуйеш, *док.* Домогтися чого-небудь, довго борючись. *'Заки м'ув'ойовала уд голо'вы справку, та 'д'овго м'ходила до 'н'ого.*

УВ'ОЛИТИ *див.* **увольняти**.

УВ'ОЛОЧИ, чу, чиш, *док.* Виволокти. Пор. **во-лочі**.

УВ'ОНЯТИСЯ [увун'атис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Втратити запах, провітритися. *'Ба-дога уд 'нафты с'а 'н'ігда не' 'увун'айе.* Див. ще **уб'ігтися**. Пор. **вон'яти**.

УВОСЕНІ [увосе'ни, в'осе'ни], *присл.* Восени. *А вто 'было дис' так увосе'ни.*

УВОШКОЛОВАНИЙ, а, е. Навчений, грамотний. *'Увошколований 'х'лопц'.*

УВОШКОЛОВАТИСЯ [ув'ошколоватис'а], в'ошк'олуйус'а, в'ошк'олуйес'а, *док.* Навчитися, стати грамотним. *'Доста 'добре с'а 'ув'ошколовав 'Йу-ра.* Пор. **вошколов'атися**.

УВ'УН *див.* **ов'ун**.

УВУЧЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ув'учити**. *'Увучена дун'ка.* Див. ще **уче'ний**.

УВ'УЧИТИ *див.* **ув'учувати**.

УВ'УЧИТИСЯ [ув'учитис'а], чус'а, чис'а, *док.* Здобути освіту (переважно вищу чи неповну вищу). *Муй сын ув'учивс'а на в'читил'а.*

УВ'УЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, *недок.*, **УВУЧИТИ**, чу, чиш, *док.*, *кого.* Допомогти кому-небудь здобути освіту (переважно вищу чи неповну вищу). *Петро ув'учив ус'ых с'воих д'іти.*

УГАВКАТИ *див.* **угавковати**.

УГАВКАТИСЯ *див.* **угавковатися**.

УГ'АВКЫ, *присл.* Те саме, що **п'ацпкы**. *Мал'і 'д'іти 'л'убл'ац'а 'бавити вад'л'ізати угавкы.*

УГ'АВКОВАНЕ [у(в)'гавкован'е], а, с. Викрикування образ. *'Іа уд 'Йулининого угавкован'а не' зналас'а де 'д'іти.* Див. ще **уг'іркванє**. Пор. **угавковати**.

УГ'АВКОВАТИ [у(в)'гавковати], куйу, куйеш, *недок.*, **УГ'АВКАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Викрикувати образи. *Угавкуйе на н'а ус'аку 'ничис'ц'.* Див. ще **угавковатися**, **уг'ірквати**, **угулюкати**, **урыковати**.

УГ'АВКОВАТИСЯ [у(в)'гавковатис'а], куйус'а, куйес'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **угавковати**. *Муй чулу'вік угавкуйес'а на н'а хут'-'кул'ко раз на дин'.*

УГАДАТИСЯ *див.* **угадуватися**.

УГАДОВАТИСЯ [у(в)'гадоватис'а], дуйус'а, дуйес'а, *недок.*, **УГАДАТИСЯ** [у(в)'гадатис'а], 'дайус'а, 'гадас'а (дайес'а), *док.* Згадатися; на-решті усвідомлювати. *И 'іак с'а тот сын не' в'га-да'йе помо'чи в'ц'-'ови?*

УГАЖАНЕ [у(в)'гажан'е], а, с. Догодження. *А ко не' 'л'убит угажан'е?* Пор. **угаж'ати**.

УГАЖАНИЙ, а, е. Такий, якому догоджають. *Угажаний стар'ів з'ат'.*

УГАЖАТИ [у(в)'гажати], 'жайу, 'угажаш (жайеш), *недок.*, **УГОДИТИ** [у(в)'годити], уг'оджу, уг'одиш, *док.* Догоджати. *'Іа 'мушу 'м'ому ('м'ой'ому) чулу'вікови угажати, бо в'ун нас гуду'йе.*

УГАМОВАТИ *див.* **угамовувати**.

УГАМОВАТИСЯ *див.* **угамовуватися**.

УГАМ'ОВОВАТИ [у(в)'га'мововати], **УГАМО-ВАТИ** [у(в)'га'мовати], 'муйу, 'муйеш, *док.* Стримувати річку засобом побудови спеціальних гідротехнічних споруд. *Р'іку 'мусай угамовувати, 'інак он'а с'а хут'-'куды ур'ве.* Пор. **гамов'ати**.

УГАМ'ОВОВАТИСЯ [у(в)'га'мововатис'а], 'м'овуйус'а, 'м'овуйес'а, *недок.*, **УГАМОВАТИСЯ** [у(в)'га'моватис'а], 'муйус'а, 'муйес'а, *док.* 1. Стримуватися. 2. Вгамовувати спрагу від жару чи гарячки. *Така в н'а 'была гу'р'ачка, шчо н'ічим им с'а не' могла вгам'овати.* Пор. **гамов'атися**.

УГАН'УТИ *див.* **уган'ювати**.

УГАН'УТИЙ [у(в)'ган'утый], а, е. Угаданий, передбачений; відгаданий. *Уган'ута 'карта. Уган'утый 'номер ('ойандик).*

УГАН'ЬБИТИ [уган'бити], бл'у, биш, *док.* Добряче посоромити. *'Іайі уган'била, в'бы вназа'ме-не брі'хн'і не' р'оспуш'чала по с'елу.* Пор. **ган'ьб'ити** 2.

УГАН'ЬБЛЕНИЙ [уган'блений], а, е. Добряче посоромлений.

УГАН'ЬОВАНЕ [у(в)'ган'ован'е], а, с. Угадування; відгадування, передбачування. *'Мо'йе уган'ован'е с'а не' збы'вало.* Пор. **уган'ювати**.

УГАНЬОВАНЫЙ [у(в)ган'ованый], а, е. Угадуваний; відгадуваний, передбачуваний. *Уган'оване нумеро.*

УГАНЬОВАТИ [у(в)ган'овати], н'уйу, н'уйеш, *недок.*, **УГАНУТИ** [у(в)ган'ути], ну, неш, *док.* Угадати; відгадати, передбачити. *Йурику, вга'ни, шчо ти с'а'тый Мико'лай прине'се?* Пор. **ганути**.

УГАРМАНЬ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **угармати**. *Угарманий по'сон'ашник из 'мойого же'ба.*

УГАРМАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Вибрати рукою всю кількість чого-небудь сипкого. *'Угармавис' шчо'ни с'тайстры.* Пор. **гармати**.

УГАТИТИ [у(в)га'тити], у(в)гачу, у(в)га'тиш, *док.* 1. Сильно ударити. *Так н'а вга'тив п'йас'ц'у'в по' 'го'рбул'ах, шчо й ти'нпир 'чуйу.* 2. Заплатити, вкласти кошти. *Йа в 'и'с'у 'хыжу 'много 'гроши вга'тив.* 3. Присудити велику кару. *Маска'л 'і'каж'жуму ун' 'йац'куму по'пови вга'тили по' двац'і'т' п'ят' 'году тим'ниц'і.*

УГАЧЭНЫЙ [у(в)га'чэный], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **угачи** 1, 2. *Уга'чэный у 'го'л'ову. Уга'чин'і в 'хыжу 'г'роби.*

УГЕНГЕРОВАНЫЙ, а, е. Те саме, що **погенгерованный**. *'Угенгерованый кол'дор.*

УГЕНГЕРОВАТИ, руйу, руйеш, *док.* Те саме, що **погенгерова́ти**. Пор. **генгерова́ти**. *Угенгерова'лам си 'кухи'у са'ма.*

УГЕНГЕРОВАТИСЯ [угенгероватис'а], руйес'а, *док.* Те саме, що **погенгерова́тися**. Пор. **генгерова́тися**. *Спер'шу т'реба 'файно пома'стити в 'хыжи, а пак тос'а 'угенгеруйе.*

УГЫБЛЫЙ, а, е. Який вигинув, вимерлий; загаслий. *'Угыблый скот; 'угыблый о'гин'.*

УГЫБНУТИ, **УГЫБТИ**, не, *док.* Вигинути, вимерти (про всіх або багатьох). *'Того 'года ут ко'релы 'много л'у'ди 'угыбло.* Пор. **гыбыти**.

УГЫБТИ *див.* **угыбыти**.

УГЫРКАТИ *див.* **угырковати**.

УГЫРКОВАНЕ [угыркован'е], а, с. Те саме, що **угавкован'е**.

УГЫРКОВАТИ, куйу, куйеш, *недок.*, **УГЫРКАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **угавковати**. *'Угыркала ми су'с'іда, шчо годо'вала ми пса.*

УГЛАІТИ [у(в)гла'їти], йу, йиш, *док.* Те саме, що **заглаїти**. *Треба вту жу'ну угла'їти, бо шче с'с'б'б'в ш'чус'у'чинит.*

УГЛАІТИСЯ [у(в)гла'їтис'а], йус'а, йис'а, *док.* Те саме, що **заглаїтися**. *Так н'а чу'лу'вік розне'рвоиз, шчо 'ледвы м'с'а вгла'їла.*

УГЛУБИТИСЯ *див.* **углублюватися**.

УГЛУБЛЮВАНЕ [у(в)глубл'ован'е], а, с. Вглиблювання, заглиблювання. *Не'с'е'ака рос'тина л'убит углубл'ован'е в 'зимл'у.* Пор. **углублювати**.

УГЛУБЛЮВАТИСЯ [у(в)глубл'оватис'а], л'уйус'а, л'уйес'а і **УГЛУБЛЯТИСЯ** [у(в)глубл'атис'а], л'айус'а, лубл'ас'а (л'айес'а), *недок.*, **УГЛУБИТИСЯ** [у(в)глубитис'а], бл'ус'а, бис'а, *док.* Вглиблюватися, заглиблюватися. *Ко'п'ли май 'мілко, не'с'е'влубл'айс'а так.* Пор. **глубіти**.

УГЛУБЛЯТИСЯ *див.* **углублюватися**.

УГЛЯДАТИ [угл'адати], айу, аш (айеш), *док.* Відшукати. *'Угл'адалис'ме му 'файну моло'диц'у на в'ід'іц'куму с'ил'і.* Пор. **глядати**.

УГОДИНИТИСЯ *див.* **угодиньоватися**.

УГОДИНЬОВАТИСЯ [уго'дин'оватис'а], н'уйес'а, *недок.*, **УГОДИНИТИСЯ** [угодинитис'а], ниц'а, *док.* Ставати на погоду. *Ас'а до 'завтра 'угодинит, та 'нуйдеме на 'г'рибы.*

УГОДИТИ *див.* **угажа́ти**.

УГОЙКАНЫЙ [угойканый], а, е. Виказаний криком, викричаний. *За вту 'угойкану ним 'правду л'уде с'а не'с'ердили на 'н'ого.* *Див.* **ше 'угулюканый, 'укрявканый**.

УГОЙКАТИ [угойкати], айу, аш (айеш), *док.* Виказати криком що-небудь, викричати. *Таке ми 'угойкала Мдр'іка, шчо 'читал'с'а 'забы'вала на нас.* *Див.* **ше 'угулюкати, 'укрявкати**. Пор. **гойкати**.

УГОЙКАТИСЯ [угойкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Викричатися. *Так с'а Мдр'іка 'угойкала на н'а, аж зах'рипла.* *Див.* **ше 'угулюка'тися, 'укрявкати**. Пор. **гойкати**.

УГОЛ, угла, ч. Зовнішній кут чого-небудь (будинку, вулиці); ріг, вугол. *'Улунавс'а 'угол 'хыжі.* *Див.* **ше с'угелет**.

УГОСТИТИ, уг'ошчу, 'угостиш, *док.* Почастувати. *'Угостила ц'імбо'рок, тай розыйш'лис'мес'а.*

УГОСТИТИСЯ [угоститис'а], 'уг'ошчус'а, 'угостис'а, *док.* Почастуватися. *'Добре м'с'а 'угостив у'кума.*

УГОЩЕНЫЙ [угошчэный], а, е. Почастований. *'Угошчэный су'с'іт.*

УГРАБКАНЫЙ [уграпканый], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **уграбкати**. *'Уграпкана ис-пуд де'рев от'ава.*

УГРАБКОВАНЕ [уг'рапкован'е], а, с. Вигрібання граблями сіна, отави і под. *'Уграпкане с'іна из 'іарка.* Пор. **уграбковати**.

УГРАБКОВАТИ [уг'рапковати], куйу, куйеш, *недок.*, **УГРАБКАТИ** [уграпкати], айу, аш (айеш), *док.* Вигрібати граблями сіно, отаву і под. *'Уграпкане из 'іама с'міт'е.* Пор. **грабкати**.

УГРЕБСТИ, бу, беш, *док.* Вигребти. Пор. **гребсті**.

УГРОЖЕННЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **угрожити** 1, 2. *'Угрожэный мн'ов ф'ійн.* 3 *б'і'д'ов 'угрожін'і 'г'роби.*

ЎГРОЗИТИ, ўгро́жу, ўгрози́ш, *док.* 1. Висварити кого-небудзь. *Іа т'войого 'сына' мушу ўгрозити, бо не" клан'ат ми с'а.* Див. ще **ўгрозитися**. 2. Випросити што-небудзь настирливо, грубо. *Ўледвы м'ўгрозила до́вг уд с'ус'іды.* Пор. **грозі́ти**.

ЎГРОЗИТИСЯ [ўгрозитис'а], ўгро́жус'а, ўгрозис'а, *док.* Те саме, що **ўгрозити** 1. *Так им с'а на н'у ўгрозила, шчо, 'сигін'ашка, вун'рэвала.* Пор. **грозі́тисся**.

УГРУЖАТИ, 'жайу, 'ружаш ('жайеш), *недок.*, **ЎГРУЗИТИ**, ружу, рузиш, *док.* Вивантажити. *Ўгрузилис'ме дві ма'шины 'шутру.* Див. ще **ўтер'хати**. Пор. **грузі́ти**.

ЎГРУЖЕНЫЙ, а, е. Вивантажений. *Ўгружсене 'вугл'е з ва'тона.* Див. ще **ўтер'ханий**.

ЎГРУЗИТИ *див.* **угружа́ти**.

ЎГУЛЮКАНИЙ [угул'уканий], а, е. Те саме, що **ўгойканий**.

ЎГУЛЮКАТИ [угул'укати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **ўгойкати**. Пор. **гулю́кати**.

ЎГУЛЮКАТИСЯ [угул'укатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **ўгойкатися**. Пор. **гулю́катися**.

ЎГУЧАТИ, чит *док.* Вирости великим, вимахати. *За вден 'міс'ац' та'ка ці'бул'а 'угучала! 'Угучав наш 'унук, н'і'в'року, ди'ви, іа'кый лі'гін'.*

ЎГАВКАНИЙ, а, е. Випрошений, видертий горлом. *Ўгавкан'і 'сыном уд 'мат'ери 'гроші.* Див. ще **ўгавчений**.

ЎГАВКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Випросити, видерти горлом. *Ото та'ка, шчо 'угавкала бы моло'ка уд бы'ка.* Див. ще **ўгавчі́ти**. Пор. **га́вкати**.

ЎГАВЧЕНЫЙ, а, е. Те саме, що **ўгавканий**.

ЎГАВЧИТИ [угавчі́ти], чу, чиш, *док.* Те саме, що **ўгавкати**. Пор. **гавчі́ти**.

ЎГАЗДОВАТИ, дуйу, дуйеш, *док.* Те саме, що **ўбабрати**. *Ты зó мнóв 'добре 'указдовав, шчо ми'н'і с'а н'іч не" в'пало.* Пор. **газдова́ти**.

ЎГАРБУЛЯНИЙ [угарбул'аний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ўгарбуляти**. *Ўгарбул'аний иш шан'ца 'камін'.*

ЎГАРБУЛЯТИ [угарбул'ати], айу, аш (айеш), *док.* Котячи, перемістити що-небудзь уверх по похилій площині; викотити. *Ўледвы с'ме 'угарбул'али ісе бер'ево на фун'дамент.* Пор. **гарбуля́ти**.

ЎГАРБУЛЯТИСЯ [угарбул'атис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Котячися, переміститися уверх по похилій площині; викотитися. *Е'се бер'ево с'а 'т'ашко 'угарбул'ат на'вир'х.* Пор. **гарбуля́тисся**.

ЎГЫГАНІЙ, а, е. Те саме, що **погыганий**.

ЎГЫГАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **погыгати**. *Ўгыгали бі'танты не"вин'ого чулу'віка.* Пор. **гыга́ти**.

ЎГЛАЙХАТИСЯ [углайхатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **згла́йхатися**. Пор. **гла́йхатися**.

ЎГРАДОВАНИЙ, а, е. Усебічно оцінений. *Ўградована 'хыжса ('д'і'вка).*

ЎГРАДОВАТИ, дуйу, дуйеш, *док.* Оцінити всебічно, в повному обсязі. *Ўградовалис'ме гор'от, шчо май'буш не" кулі'чуйе, гі'дис'ат 'тис'ач.* Пор. **градова́ти**.

ЎГУЛЬКАТИ [угул'кати], айу, аш (айеш), *недок.* Пожадливо, великими ковтками, з характерним звуком випити всю рідину. *Ў'ідо 'угул'кав 'лі'тер ви'на.* Пор. **гу́лькати**.

УГУМОВАТИ, 'мóвуйу, 'мóвуйеш, *недок.*, **ЎГУМОВАТИ**, муйу, муйеш, *док.* Старанно витирати гумкою написане. *Май'фаіно, 'Йурику, 'угумуй'отто, шчо с'не"добре напи'сав.* Пор. **гумова́ти**.

УД- [уд(т)-]. Префікс від-

УД [уд(т):], прийм., з род. відм. Від. *Прий'шов уд 'мене ('ут'уткы).*

УДАВАТИСЯ [уда'ватис'а], уда'йес'а, *недок.*, **УДАТИСЯ** [удатис'а], у'дас'а, *док.* 1. Здійснюватися, успішно завершуватися. 2. Успадковувати риси характеру, вдачу батьків чи близьких родичів. *Ты с'а, не"боре, не" вдав у ву'ц'а, бо вти'ц' знав у'с'аку ро'бóту ро'бити.*

УДАТИСЯ *див.* **удава́тися**.

УДАТНИЙ [у(в)датний], а, е. Зручний, здібний. *Удатна жо'д'на (мо'тыка).* Антонім **невда́тний**. Див. ще **придашний**, **сподру́чний**.

УДАТНО [у(в)датно], присл. *Мин'і 'вдатно ко'пати на вбі 'рукы.* Антонім **невда́тно**. Див. ще **сподру́чно**.

УДАЧНИЙ [у(в)дачний], а, е. Успішний, удачливий. *Удачный 'хлоп'ц' ('дин').*

УДАЧНО [у(в)дачно], присл. Успішно, удачливо. *Ходило уч'ора до" Хуста 'доста удачно.*

УДБИВАТИ, 'вайу, 'биваш ('вайеш), *недок.*, **УДБИТИ**, удбóйу, удбóйеш, *док.* 1. Переманювати кого-небудзь до себе. *Ота пас'куда удбила уд н'а чулу'віка.* 2. Ударами пошкодити що-небудзь в організмі. *Так н'а по'били, шчо удбили ми 'пóчку.* 3. Перестати плекати маля. *Наша ко'рова с'коро удбиват тил'а.* ♦ **Удбити ут 'ц'и'ц'кы** – т.с. *Іа с'во́йу Йу'линку удбила у'ц'и'ц'кы в гут.*

УДБИТИ *див.* **удбива́ти**.

УДБИРАТИ, 'райу, 'бираш ('райеш), *недок.*, **УДОБРАТИ**, 'беру, 'береш, *док.* 1. Відбирати. 2. Пригадувати; пам'ятати. *Іа с'убі та'ке, гі'ты 'кажеш, у'же не" удбирайу.* Див. ще **удбира́тисся**.

УДБИРАТИСЯ [удбиратис'а], 'райус'а, 'бис'ас'а (райес'а), *недок.* Те саме, що **удбира́ти** 2. *Не" удбирайус'а в'же, ко'ли вто 'было.*

УДБІТЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **удбива́ти** 1–3. *Удбiтый Крестинóв уд Мар'і-*

кы чулу'вік. Уд'бита 'почка. Уд'бите ут 'ц'иц'кы 'тил'а.

УДБОКОРАШИТИ, шу, шиш, *док.* Завершити займатися сплавом лісу плотами. *Йа с'вое удбоко-раши 'дуже дав'но.* Пор. **бокорашиш**.

УДВАНДРОВАТИ, руйу, 'руйеш, *док.* Закінчити мандрувати. *Удвандров'ав йу чулу'вік два 'годы, та ти'пир йе 'дома.* Пор. **вандрова́ти**.

УДВЕРЕЧИ, 'вержу, 'вержеш, *док.* Відкинути що-небудь. *Уд'вирс' с'н'іг уд 'хыжі.* Див. ще **удметати**. Пор. **веречи**.

УДВЕРЖЕННИЙ, а, е. Відкинутий, відсторонений. *Уд'вержений 'набук пісок. Йа 'была уд'верже-на ланк'д'в'е ут:б'ій роботи.*

УДВОЄ [удвоје], присл. Удвічі. *Склала поло-т'но 'удвоје.*

УДВОЛОЧЕНИЙ, а, е. Такий, якого відволокли. *Удволоченный 'ис:аду в двур ст'овн.* Див. ще **удсмьчєний**.

УДВОЛОЧИ́, 'л'очу, 'лочиш, *док.* Відволокти. Див. ще **удсмьчити**. Пор. **волочи́**.

УДВОРЕНИЙ, а, е. Те саме, що **подворєний**. *'Удворєна л'иг'н'ам 'д'і'вка. 'Удворєный 'сыном 'от'иц'.*

УДВОРИТИ, в'ор'у, вориш, *док., кого.* У по-вному обсязі здійснити з жінкою статеві зносини. *Олекса 'удворив Крестину.* Див. ще **удрымбати**. 2. Те саме, що **убабрати**.

УДГОВОРІТИ *див.* **удгов'орьовати**.

УДГОВ'ОРЬОВАТИ [удг'ов'ор'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.,* **УДГОВОРІТИ**, г'ов'ор'у, гов'ориш, *док.* 1. Умовити людину відмовитися від чого-небудь. *Удгов'орилим Крестину 'завтра ко'пати 'р'иу.* 2. Пліткувати про кого-небудь. *'Малам 'файного же-ни'ха, 'айбо су'с'іды удгов'орили н'а, та не' вз'ав н'а.*

УДГО́РИ [удг'ор'і], присл. Уверх. *Удг'ор'і з бе-ременом 'іти 'т'ашко.*

УДГРЕБСТІ [удгреп'сті], 'ребу, ребеш, *док.* Відгребти. Пор. **гребсті**.

УДГРОБАРИТИ, р'у, риш, *док.* Пропрацювати гробарем певний час. *Йа вже с'вое удгробарив, буш не' б'іруйу.* Пор. **гробарити**.

УДДАВАНЄ [уд:аван'є], а, с. 1. Повернення боргу або якої-небудь речі. 2. Віддавання заміж. *Мар'ічино уд:аван'є зат'а'г'лос'а.* Див. ще **удданє**.

УДДАВАТИ [уд:авати], айу, айеш, *недок.,* **УДДАТИ** [уд:ати], дам, даш, *док.* 1. Віддавати. 2. Видавати заміж. *Уд:али н'а не' за 'того, за 'кого м'х'от'іла.*

УДДАВАТИСЯ [уд:аватис'а], айус'а, айес'а, *не-док.,* **УДДАТИСЯ** [уд:атис'а], 'дамс'а, 'дас'а, *док.* Виходити заміж. *Уд:азас'а 'д'і'вка, 'ицо 'май'файна была.*

УДДАНА́ [уд:ана], 'н'ойі ж. Та, що вийшла заміж. *Куй им стр'ітила 'того х'л'опц'а, та йа вже 'была уд:ана.*

УДДАНЄ [уд:ан'є], а, с. Вихід заміж. *Йе в нас 'д'і'вка на уд:ан'є.*

УДДАТИ *див.* **уддавати**.

УДДАТИСЯ *див.* **уддаватися**.

УДДИРЕКТОРОВАТИ [уд:еректор'овати], 'руйу, 'руйеш, *док.* Відбути на посаді директора. Пор. **директорівати**.

УДДРЬЛИТИ *див.* **уддрьльовати**.

УДДРЬЛЬОВАНЄ [уд:'рыл'ован'є], а, с. Пе-ремішування чого-небудь штовханням. *Уд:'рыл'о-ван'є кым'аку.* Див. ще **уддр'ульованс**. Пор. **уддрьльовати**.

УДДРЬЛЬОВАТИ [уд:'рыл'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.,* **УДДРЬЛЯТИ** [уд:'рыл'ати], 'л'айу, 'рыл'аш (л'айеш) і **УДДРЬЛИТИ** [уд:'рылити], л'у, лиш, *док.* Перемішувати що-небудь штовханням. *Уд:'рыл'ай кым'аче с п'ут'а, бо не' мош 'перед 'ним пруй'ти.* Див. ще **уддр'ульовати**. Пор. **дрьля́ти**.

УДДРЬЛЯНИЙ [уд:'рыл'аний], а, е. Перемі-шений способом штовхання. *Уд:'рыл'аний 'камін'.* Див. ще **уддр'уляний**.

УДДРЬЛЯТИ *див.* **уддрьльовати**.

УДДР'УЛИТИ *див.* **уддр'ульовати**.

УДДР'УЛЬОВАНЄ [уд:'рул'ован'є], а, с. Те саме, що **уддрьльованс**.

УДДР'УЛЬОВАТИ [уд:'рул'овати], л'уйу, л'у-йеш, *недок.,* **УДДР'УЛИТИ**, л'у, лиш, *док.* Те саме, що **уддрьльовати**.

УДДР'УЛЯНИЙ [уд:'рул'аний], а, е. Те саме, що **уддрьляний**.

УДДЯКОВАТИ [уд:'ако'вати], 'куйу, 'куйеш, *док.* Завершити виконання обов'язків церковного дяка. *Муї 'н'ан'ко уд:'ако'вали тр'иц'ат'г'бду.* Пор. **дяковати**.

УДЕРБАНИЙ, а, е. Виколюваний. *'Удербаний из:им'л'і ур'іх.*

УДЕРБАТИ *див.* **удєрбовати**.

УДЄРБОВАНЄ [у(в)дєрбован'є], а, с. Вико-лупування. *Удєрбован'є із ур'іха 'зирн'ати.* Пор. **удєрбовати**.

УДЄРБОВАННИЙ [у(в)дєрбований], а, е. Ви-колюваний. *Удєрбован'і із ур'іха 'зирн'ата.*

УДЄРБОВАТИ [у(в)дєрбовати], буйу, буйеш, *недок.,* **УДЕРБАТИ**, айу, баш (айеш), *док.* Вико-лупувати. *'Т'ашко удєрбовати 'р'иу с твер'д'ойі зим'л'і.* Пор. **дєрбати**.

УДЕРЖАТИ *див.* **удєржовати**.

УДЕРЖАТИСЯ *див.* **удєржоватися**.

УДЄРЖОВАТИ [у(в)дєржовати], жуйу, жуйеш, *недок.,* **УДЕРЖАТИ**, жу, жиш, *док.* Витримувати, тримувати. *Не тот сил'ач, 'котрый б'іе, ай тот, 'котрый удєржит.*

УДЄРЖОВАТИСЯ [у(в)дєржоватис'а], жуйу-с'а, жуйес'а, *недок.,* **УДЕРЖАТИСЯ** [удєржа-

тис'а], жус'а, жис'а, *док.* Утримуватися; стримуватися. *Йа не' удержус'а, вбы с'а не' с'міяти, куй фіял'уіут.*

УДЖУТРОВАНИЙ [у'жутрований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **у'жутровати**. *У'жутрована стар'ов нівіска.*

УДЖУТРОВАТИ [у'жутровати], руйу, руйеш, *док.* Випитати кого-небудь з пристрастю, допитати. *Цил'а з'нає, йак у'жутровати 'д'івер'а, вбы с'а розговорив.* Пор. **джутровати**.

УДЗЬОВБАНИЙ [у'з'увбаний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **у'дзьобвати**. *У'з'увбан'і в'р'іхы.*

УДЗЬОВБАТИ *див.* **удзьобвати**.

УДЗЬОВБОВАТИ [у(в)'з'овбовати], буйу, буйеш, *недок.*, **УДЗЬОВБАТИ** [у'з'увбати], айу, баш (айеш), *док.* Виколупувати дзьобом або чим-небудь гострим. *У'з'увбали п'от'ата п'ос'он'ашник ис пал'а'ниці'.* Пор. **дзьобвати**.

УДЗЯВКАТИ [у'з'авкати], айу, аш (айеш), *док.* Викрикнути образливі слова. *У'з'авкала на н'а Полан'а в'с'акє.* Пор. **дзявкати**.

УДЗЯВКАТИСЯ [у'з'авкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **у'пысканитися**. Пор. **дзявкати**.

УДЗЯПАТИСЯ [у'з'апатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **у'пысканитися**. *Крестина у'з'апаці'а хут'на 'кого.* Пор. **дзяпати**.

УДИВИТИ *див.* **удивлювати**.

УДИВИТИСЯ *див.* **удивлятися**.

УДИВЛЕНИЙ, а, е. Добре, старанно оглянутий. *Удивлений 'бутор.* Див. ще **у'ніканий**, **у'обзираный**.

УДИВЛЮВАТИ [у(в)'дивл'увати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **УДИВИТИ**, вл'у, виш, *док.* Добре, старанно оглянути. *Не' в'дивл'уйс'а тул'ко на вту 'хыжу, ай под'май 'скоро.* Див. ще **у'нікати**, **у'обзирати**. Пор. **дивити**.

УДИВЛЯТИСЯ [у(в)'дивл'атис'а], л'айус'а, л'дивл'ас'а (л'айес'а), *недок.*, **УДИВИТИСЯ**, вл'ус'а, вис'а, *док.* Дивуватися. *Шчо ты с'а удивл'аш ис 'того чул'віка, у'вун хут'-ичо 'може впу'вісти.* Пор. **дивитися**.

УДИЙТИ, удыйду, удыйдеш, *док.* Відійти.

УДИВОЧЕНА [уд'івочена], жс. Молода дівчина, яка вже набула досвіду дівування. *От'а 'д'івочка вже 'уд'івочена, 'може с'а уд'івати.*

УДИВОЧИТИ [уд'івочити], в'очу, в'очиш, *док.* Брати на танці, весілля дівчину-підлітка (це може робити брат, сусідський чи інший дорослий парубок). *Уд'івочивим ти сестру.* Пор. **дівочити**.

УДИВОЧИТИСЯ [уд'івочитис'а], чус'а, чис'а, *док.* Пройти період дівування (про дівчину). *Мы такі 'были 'бідн'і, ичо йа в уднуй ш'прин'ці' с'а 'уд'івочила.* Пор. **дівочитися**.

УДКАЗ [утказ(с)], зу, ч. Вістка, інформація. *Прийшов ми 'утказ, аж сын 'прийде з 'бойс'ка.* Пор. **утказовати 2**.

УДКАЗ [утказ(с)], зу, ч. Відмова. *Про'силам йі прий'ти ми помо'чи, та дус'талам ут'кас.* Див. ще **утказоване 1**. Пор. **утказовати 1**.

УДКАЗАТИ *див.* **удказовати**.

УДКАЗАТИСЯ *див.* **удказоватися**.

УДКАЗОВАНЕ [ут'казован'є], а, с. 1. Відмова. *Йа не' 'хочу 'чути 'т'вого ут'казован'а, 'мусиш прий'ти до нас на 'свал'бу.* 2. Передавання якої-небудь інформації. *Далам за дун'ків ут'казован'є, 'айбо ичус' не' йде до н'а.* 3. Відповідь. *Шчо м'іуй не' ка'зала, а н'і 'одного ут'казован'а уд 'ний не' 'чула.* Пор. **удказовати**.

УДКАЗОВАТИ [ут'казовати], зуйу, зуйеш, *недок.*, **УДКАЗАТИ** [утказ'ати], 'кажу, 'кажеш, *док.* 1. Відмовляти. *Закликалам куму на 'пір'оскубы, та утказала ми.* 2. на кого. Передавати яку-небудь вістку. *Петро утказ'ав на н'а, аж не' 'прийде ми робити.* 3. Відповідати. *Йа т'а з 'відайу, а ты 'зашчо ми н'іч не' утказуєш.*

УДКАЗОВАТИСЯ [ут'казоватис'а], зуйус'а, зуйес'а, *недок.*, **УДКАЗАТИСЯ** [утказ'атис'а], 'кажус'а, 'кажес'а, *док.* Відмовлятися. *Утказ'алам'а йти кум'і су'шити 'с'іно.*

УДКАПЧАНИЙ [ут'капчаний], а, е. Від'єднаний. *Ут'капчаний ут 'трактора плух.*

УДКАПЧАТИ *див.* **удкапчоватися**.

УДКАПЧАТИСЯ *див.* **удкапчоватися**.

УДКАПЧОВАНЕ [ут'капчован'є], а, с. Від'єднування. *Ут'капчован'є лан'ца уд 'воза.* Пор. **удкапчовати**.

УДКАПЧОВАТИ [ут'капчовати], чуйу, чуйеш, *недок.*, **УДКАПЧАТИ** [уткап'чати], 'чайу, 'капчаш ('чайеш), *док.* Від'єднувати. *Ут'капчай тил'ику уд 'воза.* Пор. **капчати**.

УДКАПЧОВАТИСЯ [ут'капчоватис'а], чуйус'а, чуйес'а, *недок.*, **УДКАПЧАТИСЯ** [уткап'чатис'а], 'чайус'а, 'капчас'а ('чайес'а), *док.* Від'єднуватися. *Ут'кап'чав'а плуг ут 'трактора.* Пор. **капчатися**.

УДКЫ [уткы], присл. Звідки. *Ба уткы сис'чул'вік прийшов?*

УДКЫДАНИЙ [уткыданий], а, е. Те саме, що **убкыданий**. *Уткыдана со'рочка.*

УДКЫДАТИ [уткыдати], дайу, даш (дайеш), *док.* Те саме, що **убкыдати**. *Нал:'вай так 'левеш, абы с'не' уткыдала 'р'анд'є.* Пор. **кыдати**.

УДКЫДАТИСЯ [уткыдатис'а], дайус'а, дас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **убкыдатися**. *Прий'жи д'ітин'і ичус'на 'шиіку, бо 'зец'а уткыдат.* Пор. **кыдати**.

УДКЫСЬ [уткыс'], *присл.* Звідки-небудь. *Уткыс'бы принести їаблок на зиму.*

УДКІНОВАТИ [уткіно'вати], 'нуйу, 'нуйеш, *док.* Померти в муках. *Т'ашко уткіно'вав, сит'н'аш.* Пор. **кіновати**.

УДКІРЬОВАТИ [уткір'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.*, **УДКІРЯТИ** [уткір'ати], 'р'айу, 'кір'аш ('р'айеш), *док.* Відганяти. *Уткір'айу ко'р'ову уд лу'геру.* Пор. **кір'яти**.

УДКІРЯНИЙ [уткір'аний], а, е. Відігнаний. *Уткір'ана уд лу'геру ко'рова пушла в мелай.*

УДКІРЯТИ *див.* **удкір'овати**.

УДКЛАНЬОВАНЕ [утклан'ован'е], а, с. Прошання. *Утклан'ован'е 'моє уд 'родичу 'было не'довгым.* Пор. **удклан'оватися**.

УДКЛАНЬОВАТИСЯ [утклан'оватис'а], н'уйус'а, н'уйес'а, *недок.*, **УДКЛАНЯТИСЯ** [утклан'атис'а], айус'а, ас'а (айес'а) і **УДКЛОНІТИСЯ** [утклонитис'а], л'он'ус'а, 'лонис'а, *док.*, *від кого.* Прощатися. *Петрику, утклан'уйс'а уд 'ідика, бо йде'ме ду'му.* Пор. **клан'ятися**.

УДКЛАНЯТИСЯ *див.* **удклан'оватися**.

УДКЛОНІТИСЯ *див.* **удклан'оватися**.

УДКУЙ [уткуй], *присл.* Відколи. *Таке н'а не'їло, уткуй 'гат'і 'ношу. Уткуй с'а 'т'амл'у, 'Тиса все войе'тила, зал'ивала 'хутар'.*

УДКУКУРІКАТИ [уткукур'ікати], ат (айе), *док.* 1. Закінчити кукурікати (про півня). *Уткукур'ікав ку'гут – треба вста'вати.* 2. Бути забитим (про півня). *Тот ку'гут уже с'воей уткукур'ікав.*

УДМАЛА, *присл.* Те саме, що **змалости**.

УДМАЛОСТИ, *присл.* Те саме, що **змалости**. *Усе'л'і хло'пч'уки удмалости 'к'ос'ат.*

УДМЕТАНИЙ [уд'метаний], а, е. Те саме, що **удв'ержений**.

УДМЕТАТИ *див.* **удмітовати**.

УДМИРАТИ, 'райу, 'мираш ('райеш), *недок.*, **УДОМЕРТИ**, 'д'омру, 'домреш, *док.* Залишити у спадок кому-небудь після своєї смерті. *М'ому (м'ойму) 'кумови без'д'іткый брат удомер гор'от.*

УДМІТОВАНЕ [удмітован'е], а, с. Відкидування чого-небудь. *Удмітован'е з'но'йу ут хл'їва.* Пор. **удмітовати**.

УДМІТОВАТИ, туйу, туйеш, *недок.*, **УДМЕТАТИ** [удме'тати], 'мечу, 'мечеш, *док.* Відкидувати що-небудь. *Удмеч 'мало с'їна з 'воза, бо впаде.* *Див.* **ше удв'еречи**.

УДМОЛÓДЛИЙ, а, е. Помолоділий. *Удмол'одлий став 'д'ідо, їат го дун 'ка в'з'ала т'с'обі.*

УДМОЛÓДНУТИ [удмол'однути], ну, молонеш, *док.* Помолодіти. *Коло 'р'адну'ї жсо'ни чулу'вік удмол'от.*

УДНЕПАДАТИ, 'дайу, 'падаш ('дайеш), *недок.*, **УДНЕПАСТИ**, 'паду, 'падеш, *док.* Втратити сили. *Ут'ойі роб'оты удне'павим 'ц'їлком.*

УДНЕПАЛЫЙ, а, е. Який утратив сили. *Удне'палый ут'аш'к'ойі роб'оты, чулу'вік 'ледвы йш'іб'булиц'ов.*

УДНЕПАСТИ *див.* **уднепадати**.

УДНЕКОВАНЕ [удн'екован'е], а, с. Відмовляння. *Удн'екован'е уд роб'оты.*

УДНЕКОВАТИСЯ [удн'ековатис'а], куйус'а, куйес'а, *недок.* Відмовлятися. *Не' удн'екуйс'а, ай бе'ри на с'а с'ведер, бо 'з'абнеш.*

УДНИМАТИ, 'майу, 'нимаш ('майеш), *недок.*, **УДОЙНЯТИ** [удойн'ати] і **УДНЯТИ** [удн'ати], удойму, удоймеш, *док.* 1. Віднімати, відбирати. *Удойн'алам 'пару 'відер 'р'іны з 'воза.* 2. Утримувати певну суму з платні і под., вираховувати. *Удойн'али уд н'а тре'тину зар'опку.*

УДНІНУ, *присл.* У денну, світлу пору; удень. *Уже нуч, до'чиниме їс'у роб'оту удн'ину.*

УДНО [у(в)дно], *присл.* Однаково. *Ми'н'і вдно, ко з'о мн'ов 'пуйде 'пасты ко'ровы.*

УДНУ [у(в)дну], *присл.* У середині, в приміщенні; усередину. *Ш'чус'н'а вдну бо'лит. Зайди вдну. Іди вдну, бо прус'тудис'а. Вон май 'тепло, ги вдну.*

УДНЯТИЙ [удн'ятий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **уднимати**. *Удн'ате з 'воза стр'уче. Удн'ат'і из зар'опку гр'обіи.*

УДОБРАНИЙ [у(в)добраний], а, е. Відібраний. *Удобрана 'р'іпа сад'ити.*

УДОБРАТИ *див.* **удбирати**.

УДОВЕЦЬ [у(в)дов'иц'], у(в)дув'ц'а, ч. Удівець.

УДОГРІВАНЕ [у(в)дугр'іван'е], а, с. Виготовлення сиру із кислого молока шляхом підігрівання його. *Удугр'іван'е 'сыра.* Пор. **удогр'івати**.

УДОГРІВАНИЙ [удугр'іваний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **удогр'івати**. *Удугр'іваний сыр.* *Див.* **ше удогр'ітый**.

УДОГРІВАТИ [удугр'івати], 'вайу, 'р'іваш ('вайеш), *недок.*, **УДОГРІТИ** [удугр'іти], 'р'ійу, 'р'ійеш, *док.* Виготовляти сир із кислого молока, підігрівачи його. *Удугр'ілам 'мало 'сыра.*

УДОГРІВАТИСЯ [удугр'іватис'а], 'р'івац'а ('вайес'а), *недок.*, **УДОГРІТИСЯ** [удугр'ітис'а], 'р'ієс'а, *док.* 1. Розігрітися після охолодження. *Так им пере'мерс, шчо 'ледвы м с'а удугр'ів.* 2. Виготовлятися із кислого молока способом його підігрівання (про сир). *Удугр'івац'а сыр не' на в'гни, ай на 'теплуму при'п'ічку.*

УДОГРІТИЙ [удугр'ітий], а, е. Те саме, що **удогр'іваний**.

УДОЗНАВАНЕ [у(в)дознаван'е], а, с. Те саме, що **нашчев**.

УДОЗНАВАТИ [у(в)дозна'вати], найу, найеш, *недок.*, **УДОЗНАТИ** [у(в)дознат'и], 'найу, 'дознаш ('найеш), *док.* Те саме, що **нащивляти**. *Удоз'налам стр'ийа, бо 'дуже біт'іжн'і.* Пор. **знати**.

УДОЗНАНИЙ, а, е. Те саме, що **нацивлéний**.

УДОЗНАТИ *див. удознавати*.

УДОЗНАТИЙ, а, е. Те саме, що **нацивлéний**.

УДОЙНЯТИЙ [удойн'ятий], а, е. Те саме, що **уднятий**.

УДОМЕРТИ *див. удмирати*.

УДОМЕРТИЙ, а, е, *рідк.* Дієприкм. пас. мин. ч. до **удомерти**. *Удомерта 'д'ідом унукови 'хыжа была иче 'доста 'файна.*

УДОМЫКАТИ [у(в)домы'кати], 'кайу, 'мыкаш ('кайеш), *недок.*, **УДОМКНУТИ** [у(в)думк'нути], 'дѳмкнѳ, 'домкнеш, *док.* Відмикати, відкривати. *Сис'кл'уч у'же не" вдо'мыкат 'наші 'двир'і.*

УДОМКНЕНИЙ [у(в)дѳмкнений], а, е. Відімкнений. *Лѳ'шилам удѳмкнин'і 'двир'і.* Див. ще **удѳмкнутий**.

УДОМКНУТИ *див. удумыкати*.

УДОМКНУТИЙ [у(в)дѳмкнутий], а, е. Те саме, що **удѳмкнений**.

УДОПЕРТИ *див. удонирати*.

УДОПЕРТИЙ [у(в)допeртий], а, е. Відчинений. *Удопeртий 'оболок.* Див. ще **утворéний**.

УДОПИРАТИ [у(в)допирати], 'райу, 'пираш ('райеш), *недок.*, **УДОПЕРТИ** [у(в)допeрти], 'дѳпру, 'допреш, *док.* Відчиняти. *Удѳп'it 'мало 'двир'і, най с'а 'хыжа прѳлуф'туйе.* Див. ще **утвѳрьовати**.

УДОПИРАТИСЯ [у(в)допиратис'а], 'пирас'а ('райес'а), *недок.*, **УДОПЕРТИСЯ** [у(в)допeртис'а], прес'а, *док.* Відчиняти. *Удопeлис'а 'двир'і на хл'ѳві.* Див. ще **утвѳрьоватися**.

УДОСПАТИ, 'дѳспл'у, 'доспиш, *док.* Проспати. *Удѳспавим аѳтѳбус, та запѳздѳвимс'а на рѳбѳту.*

УДОТТЯТИ *див. удтинати*.

УДОТТЯТИЙ [удѳт'ятий], а, е. Відрізаний. *Удѳт'ятий на цир'кули перст.*

УДПАДОК, патка, ч. Обрізок, ні на що не придатний. *Ис'их дош'чок бѳде м'ного 'утпатку.*

УДПИЛÉНИЙ [утпил'енний], а, е. Відпиляний.

УДПИЛИТИ *див. удпильовати*.

УДПИЛЬОВАТИ [ут'пил'овати], л'уйу, л'у-йеш, *недок.*, **УДПИЛИТИ** [утпилити], 'пил'у, 'пилиш, *док.* Відпилювати. *Сис'сук т'реба утпилити.* Пор. **пилити**.

УДПЛАТИТИ *див. удплáчовати*.

УДПЛАЧÉНИЙ [утпла'чений], а, е. Який отримав відшкодування своєї частки. *Утпла'чений брат.*

УДПЛАЧОВАНÉ [утпла'чован'е], а, с. Відшкодування чисі-небудь частки. *Утпла'чован'е братом сестры уд вуц'ового газ'дѳства.* Пор. **удплачовати**.

УДПЛАЧОВАТИ [утпла'човати], чуйу, чуйеш, *недок.*, **УДПЛАТИТИ** [утпла'тити], 'лачу, 'ла'тиш,

док. Відшкодувати чию-небудь частку, напр., при поділі спадщини. *Брат до'нын'і не" утпла'тив сест'ру.*

УДПЛЫСТИ [утп'лысти], 'лыву, 'лы'веш, *док.* Відпливати, відплисти. *Берв'е'но не" встигло дале'ко утп'лысти.* Пор. **плысти**.

УДПРОВАДИТИ *див. удпрѳважовати*.

УДПРОВАЖЕНИЙ [утпрѳважений], а, е. Відправлений. *Утпрѳважений із рѳботы дѳму.*

УДПРОВАЖОВАНÉ [утпрѳважован'е], е, с. Відправлення кого-небудь. *У мене 'зараз на гулѳ'ві утпрѳважован'е чулѳ'віка на рѳбѳту в 'Рѳсѳйу.* Пор. **удпрѳважовати**.

УДПРОВАЖОВАТИ [утпрѳважовати], жуйу, жуйеш, *недок.*, **УДПРОВАДИТИ** [утпрѳвадити], 'важу, 'вадиш, *док.* Відправляти кого-небудь. *Утпрѳвадилис'ме 'сына в кат'уны.*

УДПУДИТИ *див. удпѳжовати*.

УДПУЖЕНИЙ [утпѳжувений], а, е. Відляканий. *Утпѳжувений ут'хыжіс'пес.*

УДПУЖОВАНÉ [утпѳжован'е], а, с. Відлякування. *Утпѳжован'е во'рон ут'по'с'ѳву.* Пор. **удпѳжовати**.

УДПУЖОВАТИ [утпѳжувати], жуйу, жуйеш, *недок.*, **УДПУДИТИ** [утпудити], 'пужу, 'пудиш, *док.* Відлякувати. *Удѳж'ени пса, бо утпѳжуйе уд и'дѳы кури.* Пор. **пѳжати**.

УДПУКАТИ [утпукати], 'кайе і **УДПУКОВАТИ** [утпукувати], куйе, *недок.*, **УДПУКНУТИ** [утпукнути], не, *док.* Відшаровуватися, відлущуватися. *Ба 'зашчо утпукла мал'на 'двир'ох?* Пор. **пѳкати 1**.

УДПУКЛЫЙ [утпуклый], а, е. Який відшарувався, відлущився. *Утпукла штѳка'фтурка.*

УДПУКНУТИ *див. удпукати*.

УДПУКОВАНÉ [утпукован'е], а, с. Відшаровування, відлущування. *Удпукован'е 'мали на вѳло'ках, 'фарбы на с'кінах.*

УДПУКОВАТИ *див. удпукати*.

УДРАБАТИСЯ [удрабатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Викарабатися, вилізти вверх. *Йа не" 'годна удрабатис'а на ис'у 'ѳаблун'у.* Пор. **дра'батися**.

УДРЕВАТИ, 'реву, ре'веш, *док.* 1. Пронлакати певний час. *Ота д'ѳтина с'вое'е мус'іла удре'вати, а пак с'а бавила.* 2. Відстояти що-небудь плачем. *Йа сис'гѳ'род уд брата лиш удре'вала.* Пор. **ревати**.

УДРЕЧИ́СЯ *див. удрікáтися*.

УДРИСКАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **удрискати**. *Удрискан'і д'ѳтинѳв сливы.*

УДРИСКАТИ *див. удрисковати*.

УДРИСКАТИСЯ *див. удріс'коватися*.

УДРІСКОВАТИ, куйу, куйеш, *недок.*, **УДРИС-КАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Видавати під напором

дрібними порціями яку-небудь напіврідку масу. Дітина *удрискала кусточки ш чирішин*. Пор. **дріскати**.

УДРІСКОВАТИСЯ [уд'рисковатис'а], куйус'а, куйес'а, *недок.*, **УДРІСКАТИСЯ** [удрискатис'а], айус'а, ас'а (айес'а) і **УДРИСНУТИСЯ** [удриснутис'а], нус'а, нес'а, *док., мед.* 1. Видаватися під напором дрібними порціями (про яку-небудь напіврідку масу). *Удрискалас'а куриц'а на тарадихох.* 2. *перен.* Виконувати яку-небудь роботу частково й недбало. *Мар'іка не" допомогла ми, ай лиш прийшла удрискатис'а.* Пор. **дріскатися**.

УДРИСНУТИСЯ *див. удрісковатися.*

УДРИСТАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **удристати**. *Удристан'і мнів кус'ки бгурку.*

УДРИСТАТИ, ишчу, ишчеш, *док.* Видати що-небудь у результаті проносу. *Take м удристала, ишо вун'на'удиламс'а, ишо вто.* Пор. **дристати**.

УДРИСТАТИСЯ [удристатис'а], ишчус'а, ис-тас'а, *док.* Опорожнитися в результаті проносу. *Так на н'а нагле прийшло, ишо мус'ілам с'а удристати на п'т'ови.* Пор. **дристати**.

УДРЫЛЕННЫЙ, а, е. Виштовханий; викиданий. *Удрылин'і міхы на вус.* Див. ще **удрыляный**.

УДРЫЛИТИ, л'у, лиш і **УДРЫЛЯТИ** [удрыл'ати], айу, л'аш (айеш), *док.* Виштовхати; викидати. *Удрыл'алис'ме кым'аки на машину.* Пор. **дрыляти**.

УДРЫЛЯНЫЙ [удрыл'аний], а, е. Виштовханий; викиданий. *Удрыл'ане з ко'лишин'і на двур п'ит'е.*

УДРЫЛЯТИ *див. удрылити.*

УДРЫМБАНИЙ, а, е. Те саме, що **удворенний** 1, 2.

УДРЫМБАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **удворити** 1, 2. Пор. **дрымбати**.

УДРЫМБАТИСЯ, айус'а, ас'а (айес'а), *док., вульг.* Набутися вволю в статеви зносинах. *Так с'а удрымбала, ишо буде йуй на м'ис'ац'.* Пор. **дрымбатися**.

УДРІКАНЕ [удр'ікан'е], а, с. Відмовляння, відр'ікання від чого-небудь. *Удр'ікан'е вуц'а ут'сына.*

УДРІКАТИСЯ [удр'ікатис'а], кайус'а, р'ікас'а (кайес'а), *недок.*, **УДРЕЧІСЯ** [удречис'а], речус'а, речес'а, *док.* Відмовлятися, відрікатися від чого (кого)-небудь. *Отиц'а удр'ук ут'сына, бо сын му переступив.*

УДРОД [удрод(т)], да, ч., *бот.* Молодий пагін. *Бок'ові удроды вбр'ізають, абы дерево йшло в'силу.*

УДСАДІТИ *див. удсажовати.*

УДСАЖОВАТИ [уц'сажовати], жуйу, жуйеш, *недок.*, **УДСАДІТИ** [уцсадити], сажу, садиш, *док.* Пересаджувати в інше місце рослини, що ростуть надто близько одна від одної, частину куша, коре-

невища. *Уц'сажу'ють стебло мел'ф'ю, ват'при'сат-ку, ват'хут'-ишо.* Пор. **сажати**.

УДСІ [уц'і], *присл.* Звідси. *Іди уц'і гет.*

УДСІЧИ [уц'с'ічи], 'чу, 'чеш, *док.* Відсікти. Пор. **січи**.

УДСКРЕБТА́ТИ *див. удскрібтовати.*

УДСКРІБА́ТИ *див. удскрібтовати.*

УДСКРІБТОВАТИ [уцк'р'іптовати], туйу, туйеш і **УДСКРІБА́ТИ** [уцк'р'ібати], р'ібуйу, р'ібуйеш, *недок.*, **УДСКРЕБТА́ТИ** [уцкреб'тати], р'епчу, р'епчеш, *док.* Відшкрябувати. *Уцк'реп'чи 'пару р'іп на ви'чир'у. Не" л'убл'у уцк'р'ібовати 'рыбу, куй иш'че жи'ва.*

УДСМЫЧЕННЫЙ [уцс'мыченный], а, е. Те саме, що **удволочёный**.

УДСМЫ́ЧИТИ *див. удсмычовати.*

УДСМЫ́ЧОВАТИ [уцсмычовати], чуйу, чуйеш, *недок.*, **УДСМЫ́ЧИТИ** [уцсмычити], чу, чиш, *док.* Те саме, що **удволочі**. *Греба уцсмычити сис'ст'овп май'дале.* Пор. **смычити**.

УДСОХТОВА́ТИ *див. удсохт'овувати.*

УДСОХТ'ОВОВАНИЙ [уцсох'товований], а, е. У якого відбили звичку, якого відучили, віднадили. *Уцсох'тована д'ітина с'ати перст.*

УДСОХТ'ОВОВАТИ [уцсох'тововати], т'овуйу, т'овуйеш, *недок.*, **УДСОХТОВА́ТИ** [уцсохто'вати], с'ох'туйу, с'ох'туйеш, *док.* Відбити звичку, відучити, віднадити. *Уцс'ох'т'ову'єме ти'л'а уц'иц'кы.* Пор. **сохтовати**.

УДСОХТ'ОВАТИСЯ [уцсох'тововатис'а], т'овуйус'а, т'овуйес'а, *недок.*, **УДСОХТОВА́ТИСЯ** [уцсохто'ватис'а], с'ох'туйус'а, с'ох'туйес'а, *док.* Втрачати звичку, відучуватися, віднаджуватися. *Помалы уцс'ох'т'ову'єс'а ти'л'а уц'иц'кы.* Пор. **сохтовати**.

УДСТУПЛЯ́ТИ [уступл'ати], л'айу, тупл'аш (л'айеш), *недок.* Відступати вбік. *Усту'п'ит 'возови д'бр'огу.*

УДСТУПЛЯ́ТИСЯ [уступл'атис'а], л'айус'а, тупл'ас'а (л'айес'а), *недок.* Відступатися. *Дур'н'ому тай'п'іа'н'ому й Хри'ст'ос уступл'авс'а.*

УДТЕРЬХАНИЙ [ут'ир'ханий], а, е. Частково знятий (про вантаж). *Ут'ир'хана з 'воза р'іпа.*

УДТЕРЬХА́ТИ *див. удтер'яховати.*

УДТЕРЬХОВАНЕ [ут'ир'хован'е], а, с. Знімання частини вантажу. *Ут'ир'хован'е ст'руча з м'отора.* Пор. **удтер'яховати**.

УДТЕРЬХОВАТИ [ут'ир'ховати], хуйу, тир'хуйеш, *недок.*, **УДТЕРЬХА́ТИ** [ут'ир'хати], хайу, тир'хаш (хайеш), *док.* Знімати частину вантажу. *Ут'ир'хайте мало з 'воза, бо не" пове'зут 'к'он'і в берега.* Пор. **тер'яхати**.

УДТИНА́ТИ [ут'і'нати], найу, тинаш (найеш), *недок.*, **УДО́ТТЯТИ** [уд'от'ати], д'отну, д'отнеш, *док.* Відрізувати. *Удот'ни тот ст'овп из г'руші.*

УДТЫ [ут:ы], присл. Звідти. *Ід'ім на ту'гурку, [ут:ы] файно'витко вс'е село.* Див. ще **удтыкы**.

УДТЫКЫ [ут:ыкы], присл., рідк. Те саме, що **удты**. *Пушидв увир'х, а [ут:ыкы] на'зат.* *[Ут:ыкы] мала'д'івка прий'ти ду'му за д'нини.*

УДТІГАТИ [ут':ігати], [гайу, т'ігаш (гайеш) і **УДТЯГОВАТИ** [ут':аговати], гуйу, гуйеш, *недок.*, **УДТЯГНУТИ** [ут':агнути], ут':агну, ут':агнеш, *док.* 1. Відтягувати. *Ут':ігайме сис' шифон май іц'с'кін'і.* 2. *перен.* Украсти. *Лі'шилис'ме не'за'пер-тым тур'бонц, та кус'ут'а'гнув го.* Пор. **тігати**.

УДТІГАТИСЯ [ут':ігатис'а], [гайус'а, т':ігас':а (гайес':а) і **УДТЯГОВАТИСЯ** [ут':аговатис'а], гуйус'а, гуйес':а, *недок.*, **УДТЯГНУТИСЯ** [ут':агнутис'а], т':агнус'а, т':агнес':а, *док.* Відтягуватися, зрушувати з місця; відступатися, відсторонюватися. *Сис'у'д'ошку треба май'л'і'ше приб'ити, бо ут':аглас'а.* *Ут':агн'іц':а на край'вулиц'і, бо вуз іде.* Пор. **тігати**.

УДТОГДЫ [у(в)т:ог'ды], присл. Відтоді, з тих пір. *Ут'куй ім с'а в'д'ала, та втогды м с'а'н'іда не'к'у'нала в'Тис'і.*

УДТОПЫРЕНИЙ [у(в)т:опыренный], а, е. Відстовбурчений; випнутий; відкопилений. *У'того лит'ін'а читаво вт:опырин'і'вуха.* Див. ще **удтопұрчений**.

УДТОПЫРИТИ *див. удтопырывать.*

УДТОПЫРИТИСЯ *див. удтопыриваться.*

УДТОПЫРОВАНЕ [у(в)т:опыр'ован'е], а, с. Відстовбурчування; випинання; відкопилювання. *Ут:опыр'ован'е губ'у чил'адника, куй с'а'сердит.* Пор. **удтопырывать**.

УДТОПЫРОВАТИ [у(в)т:опыр'овати], р'у-йу, р'уйеш, *недок.*, **УДТОПЫРИТИ** [у(в)т:опырити], р'у, риш, *док.* Відстовбурчувати; випинати; відкопилювати. *Шчо с'ут:опырила'губу, д'чин'с'а на н'а'сердиш?* Див. ще **удтопұрчовати**. Пор. **топырити**.

УДТОПЫРОВАТИСЯ [у(в)т:опыр'оватис'а], р'уйес'а, *недок.*, **УДТОПЫРИТИСЯ** [у(в)т:опыритис'а], риц':а, *док.* Відстовбурчуватися; випинатися; відкопилюватися. *Ут:опырилис'а в'н'ого'вуха, ги в'осла.* Див. ще **удтопұрчоватися**. Пор. **топыритися**.

УДТОПУРЧЕНИЙ [у(в)т:упурченный], а, е. Те саме, що **удтопыренный**. *Ут:упурчин'і'вуха.*

УДТОПУРЧИТИ *див. удтопұрчовати.*

УДТОПУРЧИТИСЯ *див. удтопұрчоватися.*

УДТОПУРЧОВАТИ [у(в)т:упурчовати], чуйу, чуйеш, *недок.*, **УДТОПУРЧИТИ** [у(в)т:упурчити], чу, чиш, *док.* Те саме, що **удтопырывать**. *Наи'чо с'си гал'ір на с'ор'оц':і ут:упурчив?* Пор. **ұтопурчити**.

УДТОПУРЧОВАТИСЯ [у(в)т:упурчоватис'а], чуйес'а, *недок.*, **УДТОПУРЧИТИСЯ** [у(в)т:упур-

читис'а], чиц':а, *док.* Те саме, що **удтопырывать-ся**. *Поп'рав си гал'ір на с'ор'оц':і, бо ут:упурчив'с'а.* Пор. **ұтопурчитися**.

УДТРУТИТИ *див. удтрұчовати.*

УДТРУЧАТИ *див. удтрұчовати.*

УДТРУЧЕНИЙ [ут':рученный], а, е. Відштовхнутий; відсунутий. *Ут:рученный чу'д'увік (камін').*

УДТРУЧОВАНЕ [ут':ручован'е], а, с. Відштовхування, відсунування. *Ут:ручован'е'плиты.*

УДТРУЧОВАТИ [ут':ручовати], чуйу, чуйеш, *недок.*, **УДТРУТИТИ** [ут':рутити], р'учу, р'рутиш, **УДТРУЧАТИ** [ут':ручати], ч'айу, р'ручаш (ч'айеш), *док.* Відштовхувати; відсунувати. *Ут:рут'те шифон май іц'с'кін'і.* Пор. **трұчати**.

УДТУРИГАНЫЙ [ут:ур'іганный], а, е. Переміщений. *Ут:ур'іганный'камін'.*

УДТУРИГАТИ *див. удтуріговати.*

УДТУРИГНУТИ *див. удтуріговати.*

УДТУРИГОВАНЕ [ут:ур'ігован'е], а, с. Переміщування. *Ут:ур'ігован'е'балеты ут'к'оровы.* Пор. **удтуріговати**.

УДТУРИГОВАТИ [ут:ур'іговати], гуйу, гуйеш, *недок.*, **УДТУРИГАТИ** [ут:ур'ігати], [гайу, т'ігаш (гайеш) і **УДТУРИГНУТИ** [ут:ур'ігнути], ну, неш, *док.* Переміщувати. *Таке не'ва'д'овише пд'ц'а, [упіе] р'ітке, а [гушчу ут:ур'ігуе.* Пор. **турігати**.

УДТЯГНЕНИЙ [ут':агненный], а, е. 1. Відтягнений. *Ут':агненный ис'пут'а'камін'.* 2. Украдений. *К'ылис'ут':агненный из'дво'ра тур'бонц.*

УДТЯГНУТИ *див. удтігати.*

УДТЯГНУТИСЯ *див. удтігатися.*

УДТЯГОВАТИ *див. удтігати.*

УДТЯГОВАТИСЯ *див. удтігатися.*

УДУТИ, уйу, уйеш, *док.* 1. Видути. 2. *перен.* Те саме, що **ұтранспоровати**. *Йа'удула'кума с'х'ыжі за'і'ого слова. Удули'Олексу з'роботы, бо ни'тр'ібный.*

УДУТЫЙ, а, е. 1. Видутий. 2. *перен.* Те саме, що **ұтранспорованный**. *Удутый'стар'ов з'ат'на р'об'оту.*

УДУШЛИВЕЦЬ [удушливиц'], ви'а, ч. Те саме, що **сап'ливець**.

УДУШЛИВЫЙ, а, е. Те саме, що **сап'ливый**.

УДУШЛИВКА, ы, ж. Жін. до **удушливець**.

УДФАГАНЕНЫЙ [утфаган'енный], а, е. Відрізаний великим куском. *Удфаган'енный'д'арат соло'нны.*

УДФАГАНІТИ [утфаган'ити], н'у, ниш, *док.* Відрізати великий кусок чого-небудь. *Утфаган'и-лам'к'овдошови'тре'тину хл'іба, а'в:ун'и'че й соло'нны'просит.* Пор. **фаганити**.

УДХАМАЙДАНЫЙ [утха'майданный], а, е. Швидко зроблений, проведений. *Утхд'майданный'упру'вут.*

УДХАМАЙДАТИ див. **удхамайдовати**.

УДХАМАЙДАТИСЯ див. **удхамайдоватися**.

УДХАМАЙДОВАТИ [утха'майдовати], дуйу, дуйеш, *недок.*, **УДХАМАЙДАТИ** [утха'майдати], айу, аш (айеш), *док.* Що-небудь робити швидко, абияк. *Наш пун скоро утха'майдає службу.*

УДХАМАЙДОВАТИСЯ [утха'майдоватис'а], дуйус'а, дуйес'а, *недок.*, **УДХАМАЙДАТИСЯ** [утха'майдатис'а], айус'а, дас'а (айес'а), *док.* Відкараскуватися, звільнятися від кого-, чого-небудь неприємного. *Петро йа'кус' утха'майдає'а уд'ар'мійі.*

УДЧАХНЕНИЙ [у'ч:ахнений], а, е. Те саме, що **утчахнутый**.

УДЧАХНУТИ див. **удчаховати**.

УДЧАХНУТИЙ [у'ч:ах'нутый], а, е. Відірваний, відламаний (про листя, плоди, гілки, відшпелені від основи). *Уч:ах'нутый стовп ис'ливы.* Див. ще **утчахнений**.

УДЧАХОВАНС [у'ч:ахован'е], а, с. Те саме, що **чаханс**. Пор. **удчаховати**.

УДЧАХОВАТИ [у'ч:аховати], хуйу, хуйеш, *недок.*, **УДЧАХНУТИ** [у'ч:ах'нути], ч'ахну, ч'ахнеш, *док.* Те саме, що **чахати**.

УДЧАХОВАТИСЯ [у'ч:аховатис'а], хуйес'а, *недок.*, **УДЧАХНУТИ** [у'ч:ах'нутис'а], ч'ахнес'а, *док.* Те саме, що **чахатися**. *Лехко с'а у'ч:ахуйе'лис'ц'е ват'стовпл'е на сливі.*

УДЧЕРТИ див. **удчирьовати**.

УДЧИРЬОВАНС [у'ч:ир'ован'с], а, с. Відчерпування рідини. *Уч:ир'ован'е рб'сблз з телеты.* Пор. **удчирьовати**.

УДЧИРЬОВАНИЙ [у'ч:ир'ований], а, е. Відчерпуваний (про рідину). *Уч:ир'ована с'чайкы вода.*

УДЧИРЬОВАТИ [у'ч:ир'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.*, **УДЧЕРТИ** [у'ч:ерти] і **УДЧИРЯТИ** [у'ч:и'р'ати], р'айу, чир'аш (р'айеш), *док.* Відчерпувати рідину. *Уч:ир'ай'вбду ис'чайкы, бо'доста'многo с'а набрало.* Пор. **чир'яти**.

УДЧИРЯНИЙ [у'ч:ир'аний], а, е. Відчерпаний (про рідину). *Уч:ир'ана с'корыта вода.*

УДЧИРЯТИ див. **удчирьовати**.

УДЧУПЕЛЯНИЙ [у'ч:у'пил'аний], а, е. Відрізаний, неякісно відстрижений. *Уч:у'пил'ана'чулка.*

УДЧУПЕЛЯТИ [у'ч:у'пил'ати], л'айу, пил'аш (л'айеш), *док.* Відрізати, неякісно відстригти. *Уч:у'пил'ав си д'ит'вак'чулку.* Пор. **чупеляти**.

УДШКРОВФОВАНИЙ [утшкрѡв'фований], а, е. Відгвинчений (про гайку). *Утикрѡв'фований шкрѡф.*

УДШКРОВФОВАТИ див. **удшкрѡв'фувати**.

УДШКРОВФОВОВАТИ [утшкрѡв'фувовати], фѡвуїу, фѡвуїєш, *недок.*, **УДШКРОВФОВАТИ** [утшкрѡв'фувати], фуйу, фуйєш, *док.* Відгвинчувати.

ти. Одєн шкрѡф не'мугим утикрѡв'фувати. Пор. **шкрѡв'фувати**.

УДШКРОВФОВОВАТИСЯ [утшкрѡв'фувоватис'а], фѡвуїєс'а, *недок.*, **УДШКРОВФОВАТИСЯ** [утшкрѡв'фуватис'а], фуйєс'а, *док.* Відгвинчуватися. *Одєн шкрѡф ичус'а не' утикрѡв'фувуйє.*

УД'ЯЗАНИЙ [уд'язаний], а, е. Відв'язаний.

УД'ЯЗАТИ див. **уд'язувати**.

УД'ЯЗОВАТИ [уд'язувати], зуйу, зуйєш, *недок.*, **УД'ЯЗАТИ** [уд'язати], йажу, йажєш, *док.* Відв'язувати. Пор. **язати**.

УДЯЛАЗОВАНИЙ [уд'алазований], а, е. Те саме, що **подялазований**. *Уд'алазована'мат'єриє дун'ка.*

УДЯЛАЗОВАТИ [уд'алазовати], зуйу, зуйєш, *док.* Те саме, що **подялазовати**. *Так н'а'маточка'уд'алазовали, ичо иче'ми'й'ти'пир'не'добре.* Пор. **дялазовати**.

УДЯЛОВАНИЙ [уд'алований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **удяловати**. *Уд'алована'дошка.*

УДЯЛОВАТИ [уд'алувати], луйу, луйєш, *док.* Гарно, старанно постругати дошку та інші вироби з дерева. *Уд'аловає'уд'вірок.* Див. ще **убдяловати**. Пор. **дяловати**.

УЄДНО [у(в)їєдно], присл. Разом. *Ідєме с'а купати'їєдно.* Див. ще **уракаші**.

УЖВАРИТИ [у(в)ж'варити], р'у, риш, *недок.* М'яти тканину, одяг і под. *Уж'варии'ви'лах, не'прит'райс'а гур'і'постелив.*

УЖВАРИТИСЯ [у(в)ж'варитис'а], риц'а, *недок.* М'ятися (про тканину, одяг і под.). *Есе'полот'но'дуже с'а'вж'варит.*

УЖЕРТИ, жужу, жужєш, *док.* Те саме, що **изжерти**. Пор. **жерти**.

УЖМЫКАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ужмыкати**. *Ужмыкана'вєрета.*

УЖМЫКАТИ, айу, аш (айєш), *док.* Вручну ретельно випрати що-небудь із тканини. *Ужмыкалам'нын'і'пѡвно'р'анд'а.* Пор. **жмыкати**.

УЖМНЯКАНИЙ [ужмн'аканий], а, е. Те саме, що **пожмняканий** 2. *Ужмн'аканий'єрезєн' (анцук).*

УЖМНЯКАТИ [ужмн'акати], айу, аш (айєш), *док.* Те саме, що **пожмнякати** 1, 2. Пор. **жмнякати**.

УЗАД [у(в)зад(т)], присл. До заду; назад. *Ід'ім'май'узад, бо'л'удє'не'їгѡдн'і'зайти'в'автѡбус.*

УЗАДІ [у(в)зад'і], **УЗАДҮ** [у(в)заду], присл. Заду, позаду. *Узад'і'в'автѡбус'і'май'буш'їє'міс'та, ги'впє'рє'д'і.* *Убрази'нас'на'фронт'у'передѡву, а'были'такі, ичо'с'бит'їж'ными'кун'ми'ус'талис'а'взаду.* Антонім **уперді**.

УЗАДҮ див. **узаді**.

УЗАРАЊИ [у(в)за'ран'і], присл. Те саме, що **надрано**. *Узаран'і'падає'дошк.*

ЇЗЫТКОВАНЫЙ, а, е. Те саме, що **позбыткóваний**.

ЇЗЫТКОВАТИ, куйу, куйеш, *док., кого.* Те саме, що **позбыткóвати**. Пор. **збыткóвати**.

ЇЗЫТКОВАТИСЯ [у(в)зыткóватис'а], куйу-с'а, куйес'а, *док., над ким.* Те саме, що **позбыткóватися**. Пор. **збыткóватися**.

ЇЗВАРЯНИЙ [у(в)звар'аний], а, е. 1. Дієприкм. пас. мин. ч. до **у(в)звар'ати**. *Їзвар'ане полотно.* 2. *перен.* Дуже побитий. *Полан'а была читаво узвар'ана чулу'віком за л'уб'асу.* Див. ще **у(в)золений**.

ЇЗВАРЯТИ [у(в)звар'ати], айу, аш (айеш), *док.* 1. Добре визолити (вигарити, витримати в лугові – про домоткане полотно). *Так им знала узолити полотно, шчо пак было біле, ги с'н'іх.* Див. ще **у(в)золити**. 2. Дуже побити. *Так го узвар'али колами, шчо ледвы ду'му при'т'ахс'а.* Пор. **звар'ати**.

ЇЗВІДАНИЙ [у(в)звіданий], а, е. Випитаний. *Їз'відана жо'на ми роск'азала, йак може усоко'тити парад'иц'і уд руды.* Див. ще **у(в)звідований**.

ЇЗВІДАТИ *див. узвідóвувати.*

ЇЗВІДАТИСЯ *див. узвідóвуватися.*

ЇЗВІДОВАНИЙ [у(в)звідований], а, е. Те саме, що **у(в)звіданий**.

ЇЗВІДОВАТИ *див. узвідóвувати.*

ЇЗВІДОВАТИСЯ *див. узвідóвуватися.*

ЇЗВІДÓВОВАНЄ [у(в)звідовован'є], а, с. Випитування. *Їз'в'ідовован'є мат'ерив дун'кы, зашчо так'пужно прийшла ду'му.* Пор. **у(в)звідóвувати**.

ЇЗВІДÓВОВАТИ [у(в)звідовувати], д'буйу, д'буйеш, *недок.,* **ЇЗВІДОВАТИ** [у(в)звідовати], дуйу, дуйеш і **ЇЗВІДАТИ** [у(в)звідати], айу, аш (айеш), *док.* Випитувати. *Д'б'во м уз'в'ідововала ку'му, зашчо с'а на н'а 'сердит.* Пор. **зв'ідовати**.

ЇЗВІДÓВОВАТИСЯ [у(в)звідововатис'а], д'буйус'а, д'буйес'а, *недок.,* **ЇЗВІДОВАТИСЯ** [у(в)звідоватис'а], дуйус'а, дуйес'а і **ЇЗВІДАТИСЯ** [у(в)звідатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Дізнаватися, розв'ідувати потрібну інформацію. *Аш шчус' хочеш купити на базар'і, та т'реба с'а спершу уз'в'ідати за ц'і'ну.* Пор. **зв'ідатися**.

ЇЗВІЗДЯНИТИСЯ [у(в)зв'із'данитис'а], ниц'а, *док.* Стати зоряним (про небо вночі). *Їз'в'із'данитис'а – майже, буде морос.*

ЇЗЗЯБНУТИ [у(в)зз'ябнути], ну, неш, *док.* Сильно охолотитися. *Так им уз'з'абла за дин'на м'др'оз'і, шчо д'б'во м с'а не могла ро'з'у'гр'іти.* Див. ще **у(в)зз'ябнутися**.

ЇЗЗЯБНУТИСЯ [у(в)зз'ябнутис'а], нус'а, нес'а, *док.* Те саме, що **у(в)зз'ябнути**.

ЇЗІМІ [у(в)з'імі], *присл.* Узимку. *Свал'ба мойа была в'з'імі.* Див. ще **зим'ов**.

ЇЗИМОВАНИЙ, а, е. Який перебув, витримав зиму. *Їзимоване с'вин'а.*

ЇЗИМОВАТИСЯ [у(в)зимоватис'а], муйус'а, муйес'а, *док.* Визимувати. *Муй час'нок доста ф'айно с'а узимовав.*

ЇЗЫВАТИСЯ [у(в)зы'ватис'а], 'вайус'а, 'зывас'а ('вайес'а), *док.* Відгукуватися, відповідати на заклик. *Шчо с'а, Диле, не в'зываши, куй т'а к'личу?*

ЇЗЦІРОВАННИЙ [у(в)іц'ірований], а, е. Вимуштруваний. *Їз'іц'ірований кату'на.*

ЇЗЦІРОВАТИ [у(в)іц'іровати], руйу, руйеш, *док.* Вимуштрувати. *Пуйдеш у кату'не, та там т'а добре уз'іц'ірують.* Пор. **зіц'іровати**.

ЇЗНАТИ, айу, айеш, *док.* Дізнатися. *Їзналам уч'ил'ади, зашчо с'а розыйш'ов Йура жс'б'нов.*

ЇЗНУТИ [у(в)з'ннути], ну, неш, *док., вульг.* Лизнути. Тільки у виразах типу: *Їзни н'а в гу'з'иц'у (вульг.). Сер'еда – взни'бабу спер'еда (жарт, вульг.).*

ЇЗОЛЕНИЙ, а, е, *заст.* Те саме, що **у(в)звар'аний 1**.

ЇЗОЛЕНИЙ [у(в)зо'лений], а, е. Ударений. *Їзолений хл'б'ниц'.*

ЇЗОЛИТИ, з'ол'у, золиш, *док., заст.* Те саме, що **у(в)звар'ати 1**. *Уже м'узוליла муткы.* Пор. **золи'ти**.

ЇЗОЛИТИ [у(в)зо'лити], *док.* 1. з'ол'у, золиш. Дуже вдарити. *Так н'а вз'олити ми'ж'ипл'ичі, шчо й ти'пир ш'иче чу'йу.* 2. у'золит. Сильно дощити. *Та'кий у нас дощч уз'олит, шчо пото'кы вулиц'у тек'ли.* Пор. **золи'ти**.

ЇЗОЛ'ОВАНЄ [у(в)зо'лован'є], а, с., *заст.* Те саме, що **звар'анс**. *Їзол'ован'є мутку.* Пор. **у(в)золи'ти**.

ЇЗУПРАВДІ [у(в)зуправд'і], *присл.* Те саме, що **поп'равді**.

ЇЗУПРАВДНИЙ [у(в)зуправдн'ий], а, е. Справжній. *Быв у'н'ого взуправдн'ий левор.*

ЇЗЯТИ [у(в)з'яти], уз'му ('в'оз'му), уз'меш ('в'оз'меш), *док.* 1. Взяти. 2. Одружитися. *Муй сын уз'ав су'с'іц'ку ід'івку.*

ЇУГРОВАНЄ [у(в)игрован'є], а, с. Танцювання з ким-небудь досхочу. *По'т'олму и'игрован'у д'б'во ми с'а в г'ол'ові кру'тило.* Пор. **у(в)игровати**.

ЇУГРОВАТИ, уигруйу, уигруйеш, *недок.,* **ЇУГРАТИ**, айу, аш (айеш), *док., перех., кого.* Довго, досхочу танцювати з ким-небудь. *Йа читаво и'играв Крестину на с'вал'бі.* Пор. **иг'рати**.

ЇУГРОВАТИСЯ, руйус'а, руйес'а, *недок.,* **ЇУГРАТИСЯ**, айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **найг'ратися**. 2. Вискочити на тілі (про чиряк, шкіряні хвороби та ін.). *Їу'гравс'а в н'а на ло'пач'і чир'ак.*

ЇУЙСЬКОВАТИ [у(в)ис'ковати], куйу, куйеш, *недок.,* **ЇУЙСЬКАТИ** [у(в)ис'кати], айу, аш (айеш), *док.* Вишукувати, ретельно обстежувати. *Кум'мус'ів и'уйс'кати в н'а не'по'р'адок.* Пор. **ис'кати**.

ЇУСЛИВЫЙ [у(в)ійсливий], а, е. Який у все втручається, чіпляється до дрібниць. *Та'кий муй чу-*

лувік уїсливий, шчо н'іч из ним не" врадиш. Див. ще **уїсний**.

УІСНИЙ [у(в)їісний], а, е. Те саме, що **уїсливий**.

УІСТИ [уйісти], уїім, уїіш, *док.* 1. Виїсти що-небудь. 2. *перн.* Вижити кого-небудь. *Ота стара біда мус'їла уїїсти з'ат'а с'хыжі.*

УЙГРАНИЙ, а, е. 1. Який досхоочу натанцювався. *Уйграна д'ївка.* 2. Який появився на тілі (про чиряк та інші шкірні хвороби). *Уйграний чир'ак на руц'ї.*

УЙГРАТИ *див. уйгровати.*

УЙГРАТИСЯ *див. уйгроватися.*

УЙМНЯТИ *див. унімати.*

УЙМНЯТИЙ [уйм'ятий], а, е. Вийнятий.

УЙСЬКАТИ *див. уїськовати.*

УЙТИ *див. ухóжовати.*

УКАЖЕНИЙ, а, е. Вищерблений. *Укаженный тан'єр.*

УКАЖОВАТИ, жуйу, жуйеш, *недок.*, **УКАЗИТИ**, ажу, ажеш, *док.* Вищерблювати що-небудь скляне, глиняне фарфорове і под. *Ба ко указив по'гар?* Пор. **казіти**.

УКАЖОВАТИСЯ [у'кажоватис'а], жуйес'а, *недок.*, **УКАЗИТИСЯ** [у'казитис'а], иц'а, *док.* Вищерблюватися (про що-небудь скляне, глиняне фарфорове і под.). *Указивс'а кутик зиркала.* Пор. **казітися**.

УКАЗ [указ(с)], зу, ч. Показ. *Уставила к'реденц на указ.*

УКАЗАТИ *див. ука́зовати¹.*

УКАЗАТИ *див. ука́зовати².*

УКАЗАТИСЯ *див. ука́зоватися.*

УКАЗНИЙ [у(в)каз'ний], а, е. Показний, який виділяється з кращого боку. *Указна д'ївка (хыжа, тєлиц'а).* Див. ще **указувний**. Антонім **пеуказний**.

УКАЗОВАТИ¹ [у(в)казовати], зуйу, зуйеш, *недок.*, **УКАЗАТИ** [у(в)казати], 'кажу, 'кажеш, *док.* Показувати. *Там ми'н'ї допомогли ку'н'а вс'їдлати, вказали ми'н'ї йак.*

УКАЗОВАТИ² [у'казовати], зуйу, зуйеш, *недок.*, **УКАЗАТИ** [у'казати], ажу, ажеш, *док.* Казати, виказувати все, що є на думці (перев. неприємне), виказувати. *Йа йуй указала вс'є, шчо про 'нийї знайу.*

УКАЗОВАТИСЯ [у(в)казоватис'а], зуйус'а, зуйес'а, *недок.*, **УКАЗАТИСЯ** [у(в)казатис'а], 'кажус'а, 'кажес'а, *док.* 1. Виявити свої можливості. *Указалас'а, шчо вна шче в'їлвина на шчбс'.* 2. *зневаж.* Вип'ячуватися. *Цил'а л'убиц'а вказовати на л'уд'ох, йак вна чинна чил'адина.*

УКАЗУВНИЙ, а, е. Те саме, що **указний**.

УКАКАТИ, айу, аш (айеш), *док.*, *дит.* Звільнити кишечник від фекалій. Пор. **какати**.

УКАКАТИСЯ [у'какатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.*, *дит.* Випорожнитися (про фекалії).

УКАЛЯНЕНИЙ [у'кал'анений], а, е. Те саме, що **уваляний**.

УКАЛЯНИТИ [у'кал'анити]. н'у, ниш, *док.* Те саме, що **уваляти**. Пор. **калянити**.

УКАЛЯНИТИСЯ [у'кал'анитис'а], н'ус'а, нис'а, *док.* Те саме, що **увалятися**. Пор. **каляпитися**.

УКАЛЯНИЙ [у'кал'аний], а, е. Те саме, що **уваляний**.

УКАЛЯТИ [у'кал'ати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **уваляти**.

УКАЛЯТИСЯ [у'кал'атис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **увалятися**.

УКАПКАНИЙ, а, е. Який витік краплями. *Ут укапануїї з тєлєты ро'ны поержавіла со'кыра.*

УКАПКАТИ, айє, *док.* Викапати. *Зд'ч:и тєлєту май л'ітше, бо укапкає ви'но.* Пор. **капкати**.

УКАЧАТИ *див. ука́човати.*

УКАЧОВАНЕ [у'качован'є], а, с. Викочування.

УКАЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, *недок.*, **УКАЧАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Викочувати.

УКАЧУЛЯНИЙ [у'качул'аний], а, е. Такий, по якому качалися багато разів. *Укачул'ана д'їт'ми т'їва.*

УКАЧУЛЯТИ [у'качул'ати], айу, аш (айеш), *док.* Викотити. *Есе бер'вин'є укачул'аїеме на'вир'х.* Пор. **качуляти**.

УКАЧУЛЯТИСЯ [у'качул'атис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Котятися по чому-небудь, пом'яти його. *Псы укачул'алис'а по гр'ат'ках та по'нищчили цибул'у тай часнок.* Пор. **качуляти**.

УКАШЛАТИ, айу, аш (айеш), *док.* 1. *що.* Очистити горло, бронхи від мокроті. 2. *на кого, на що, перен.* Зігнорувати кого-, що-небудь. *Йа на бр'їга-дир'а укашлав, не" буду на н'ого робити.* Див. ще **укашлатися 2**. Пор. **кашлати**.

УКАШЛАТИСЯ [у'кашлатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* 1. Відкашляти мокроту. 2. *перен.* Те саме, що **укашлати 2**.

УКЕЛТОВАНИЙ [у'келтований], а, е. Такий, який повністю витратився. *Укелтований чулувік.*

УКЕЛТОВАТИСЯ [у'келтоватис'а], туйус'а, туйес'а, *док.* Повністю витратитися (про гроші, матеріальні цінності). *Гет ис'ме с'а укелтовали и'с:вал'був дун'кы.* Пор. **келтоватися**.

УКЕФОВАНИЙ [у'кефований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **укефовати**. *Укефований кабат.*

УКЕФОВАТИ [у'кефовати], фуйу, фуйеш, *док.* Ретельно почистити щіткою одяг та ін. *Укефуй'анцук, бо порош'ний.* Пор. **кефовати**.

УКЕФОВАТИСЯ [у'кефоватис'а], фуйус'а, фуйес'а, *док.* Старанно почиститися щіткою (про

одяг та ін.) *Йак ис'а'а'укефовав, та май гли'ниш.*
Пор. **кефовáтися.**

У́КИЙ, а, е. Знаючий; навчений; мудрий, розумний. *Ото'укий'хлòниц'.*

У́КЫЛАВІ́ЛЫЙ [у(в)кылаві́лый], а, е. Який дістав грижу. *Укылаві́лый чулу'вік.*

У́КЫЛАВІ́ТИ [у(в)кылаві́ти], ійу, ійеш, док. Дістати грижу. *Не" бе'ри та'ке т'аш'ке беремено, бо в'кылаві́йеш.*

У́КЫСА́ТИ, 'кысат ('сайе), *недок.*, **У́КЫСНУ́ТИ**, не, док. Виброджувати. *Ви'но'доста'дòвго'у'кысат (у'кы'сайе), а'кісто'с'коро.* Пор. **кыснути 2.**

У́КЫСЛЫ́Й, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **у'кысáти.** *'Укысле'вино, 'кісто.* Див. ще **у́кыснутый.**

У́КЫСНУ́ТЫЙ, а, е. Те саме, що **у́кыслый.**

У́КІВКАТИ, айу, аш (айеш), док. Викричати вволю тонким пронизливим голосом. *'Уківкала ми в'с'акі не'файн'і'слова.* Пор. **ківкати.**

У́КІВКА́ТИСЯ [уківкати́с'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Накричатися досхочу тонким пронизливим голосом. *По'лан'а'уківкалас'а на н'а тай ну'шла ду'лу'вулиц'ув.*

У́КІНОВА́НЬКИЙ, а, е. Який витримав, витерпів, переніс важку хворобу. *'Укінований'д'ін'вак.*

У́КІНОВА́ТИ, нуйу, нуйеш, док. Витерпіти, витримати, перенести важку хворобу. *Йа'кус'им'укіновав.* Пор. **кіновáти.**

У́КІРЯ́НЬКИЙ [укі́р'аний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **у́кіряти.** *'Укір'аний ис'хыжі'пес.*

У́КІРЯ́ТИ [укі́р'ати], айу, аш (айеш), док. Вигнати. *'Укір'ай'кота'с'хыжі, бо напас'кудит.* Пор. **кіря́ти.**

У́КЛИКА́НЬКИЙ, а, е. 1. Викликаний. 2. Оголошений. *'Укликана'бохтером'нові'на.*

У́КЛИКА́ТИ див. **уклико́вовати.**

У́КЛІ́КОВА́ТИ див. **уклико́вовати.**

У́КЛІ́КОВА́ТИ, 'кòвуйу, 'кòвуйеш і **У́КЛІ́КОВА́ТИ**, куйу, куйеш, *недок.*, **У́КЛИКА́ТИ**, личу, личеш, док. 1. Оголошувати. *У'церкви'уклі'кòвуйе'пуп'оголошкы.* 2. Викричати кому-небудь неприємні для нього слова. *Газ'диха, йат'н'а'в'идит, уклі'кòвуйе'ми'пас'куди'і'слова.*

У́КЛІ́КОВА́ТИСЯ [уклі'кововатис'а], 'кòвуйус'а, 'кòвуйес'а і **У́КЛІ́КОВА́ТИСЯ** [уклі'коватис'а], куйус'а, куйес'а, *недок.*, **У́КЛИКА́ТИСЯ** [укликатис'а], личус'а, личес'а, док. Оголоситися; назватися. *Йа'с'а'не"уклікала, куй'дуркали'в'д'вир'і.*

У́КЛО́ЧЕ́НЬКИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **у́клочити.** *'Уклочен'і'ніт'ата.*

У́КЛО́ЧИ́ТИ, чит, док. Те саме, що **наклòчити.** *'Уклочила'кло'дис'ат'ніт'ат.* Пор. **клòчити.**

У́КЛО́ЧИ́ТИСЯ [уклочитис'а], чиц'а, док. Те саме, що **наклòчитися.** *'Уклочилис'а'в'кòмòр'і'мыші.* Пор. **клòчитися.**

У́КЛЯ́НЧЕ́НЬКИЙ [укл'анчений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **у́кля́нчити.** *'Укл'анчин'і'г'рòші.*

У́КЛЯ́НЧИ́ТИ [укл'анчити], чу, чиш, док. Виканючити. *Ота'та'ка, шчо'уд'бы'ка'бы'укл'анчила'моло'ка.* Пор. **кля́нчити.**

У́КОВДОВА́НЬКИЙ [укòвдований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **у́ковдovati.** *'Уковдована'соло'нина.*

У́КОВДОВА́ТИ [укòвдовати], дуйу, дуйеш, док. Вижбрати. *'Уковдовала'уд'н'а'ци'ганка'вс'і'купі'й'кы.* Пор. **ковдовáти.**

У́КОКО́ШЕ́НЬКИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **у'коко́шити.** *'Уко'кошена'во'рона.*

У́КОКО́ШИ́ТИ, у'коко́шу, у'коко́шиш, док. Убити, знищити. *'Уко'кошив'дур'ін'пòрд'с'а.*

У́КОЛЧЕ́НЬКИЙ, а, е. Те саме, що **по'кòлчє́ний.**

У́КОЛЧИ́ТИ, чит, док. Те саме, що **по'кòлч'итися.**

У́КОЛЧИ́ТИСЯ [уколотис'а], чиц'а, док. Те саме, що **у́колчити.**

У́КОПА́НЬКИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **у́копати 1, 2.** *'Укопана'і'ама.* *'Укопане'око.*

У́КОПА́ТИ, у'копл'у, у'коплеш, док. 1. Викопати. 2. Виколоти. *'Ворон'во'рòну'очі'не"у'копле.*

У́КОПА́ТИСЯ [у(в)ко'патис'а], 'кòпл'ус'а, 'коплес'а, док. Заглибитися в землю. *Не"вс'ти-гліс'мес'а'мало'вко'пати, як'зачала'но'рити'во'да.*

У́КОПКА́НЬКИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **у́копкати 1, 2.** *'Укопканий'у'гу'зиц'у.* *'Укопканий'из'рòботы.*

У́КОПКА́ТИ, айу, аш (айеш), док. 1. Завдати ударів ногою. *Так'н'а'укопкали'б'ітангы, шчо'нух'си'не"чу'йу.* Див. ще **на'кòпкати.** 2. перен. Вигнати з триском, виставити. *За'йòго'дурну'гòлòву'укопкали'го'с'файну'й'рòботы.* Пор. **кòпкати.**

У́КОРЄ́НЬКИЙ, а, е. Такий, якому зробили докір. *'Укорєний'им'ч'ын'і'жòд'нов, шчо'і'у'не"пома'га'йу.*

У́КОРІ́НКОВА́НЬКИЙ [укур'інкований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **у́корі́нковати.** *'Укур'інкований'пин'.*

У́КОРІ́НКОВА́ТИ [укур'інковати], куйу, куйеш, док. Викорчувати. *'Укур'інковавим'сливу, бо'не"рòдит.* Пор. **корі́нковáти.**

У́КОРЯ́ТИ [у(в)ко'р'ати], 'р'айу, у'кòр'аш (уко'р'айеш), *недок.*, **У́КОРІ́ТИ** [у(в)ко'рити], 'кòр'у, 'кориш, док., кому. Те саме, що **корі́ти.** *Ми'н'і'муй'стар'рый'усе'вко'р'ав, аж'йа'не"з'таздус'кòй'і'фа-мелі'й.*

У́КОХА́НЬКИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **у́кохати.** *'Укохана'д'і'тина.*

У́КОХА́НЬКИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **укохати.** *'Укохане'пòрд'с'а.*

У́КОХА́ТИ, айу, аш (айеш), док. Дбайливо виростити. *'Укохалам'ні'віс'ц'і'сына, а'вна'н'а'не"че-с'туйе.* Пор. **кохáти.**

УКОХАТИ, *хайу, кохаш (хайеш), док.* Зробити тучним, жирним (про людину, тварину, рослину). *Укохалас' читаво д'їтину (свин'а, трафу).* Пор. **кохати**.

УКОХАТИСЯ [укохатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Вирости в результаті дбайливого догляду. *Укохалас'а в ку'мь 'файна 'д'ївка.*

УКОХАТИСЯ [укохатис'а], хайус'а, кохас'а (хайес'а), *док.* Зробитися тучним, жирним (про людину, тварину, рослину). *Так с'а вкохав ваш з'ат', шчо не" в'познати го.* Пор. **кохатися**.

УКОЦОРЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **укоцоритися**. *Укоцорений 'д'їдо.*

УКОЦОРИТИСЯ [укоцоритис'а], 'укѡцѡр'ус'а, 'укоцорис'а, *док.* Гарно одягтися, нарядитися. *Йак с'а муй чулу'вік 'укоцорит, та мош п'єред ним 'шапку з'н'ати.* Пор. **коцѡритися**.

УКРІПЛИЙ [у(в)кр'іплый], а, е. Зміцнілий. *Укр'іплый чулу'вік.*

УКРІПНУТИ [у(в)кр'іпнути], ну, неш, *док.* Зміцнити. *Зайївим, попочивим, та май укр'іним.* Пор. **кріпнути**.

УКРУГЛИТИ, л'у, лиш, *док.* Старанно заокруглити. *Так ми 'файно чулу'вік 'укруглив кѡчулку, шчо л'убо її в'руку в'з'ати.*

УКРУП [у(в)круп], 'ропу, ч. 1. Те саме, що **кыпляток**. 2. *бот.* Кріп пахучий (*Anethum graveolens*).

УКРЯВКАНИЙ [укр'авканий], а, е. Те саме, що **угойканий**.

УКРЯВКАТИ [укр'авкати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **угойкати**. Пор. **крѣвати**.

УКРЯВКАТИСЯ [укр'авкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **угойкатися**. Пор. **крѣкатися**.

УКРЯТАНИЙ [укр'атаний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **укрятати**. *Укр'атана ру'ка.* Див. ще **скрѣтаний**.

УКРЯТАТИ *див. укрѣтовати*.

УКРЯТОВАТИ [у(в)кр'атовати], туйу, туйеш, *недок.*, **УКРЯТАТИ** [укр'атати], р'атайу, р'аташ (р'атайеш), *док.* Викрутити, вивихнути (руку, ногу). *М'еталис'мес'а с'хлѡпц'ами, та укр'атали ми 'руку. Олексіку, не" вкр'атуї д'їтин'ї 'руку.* Див. ще **скрѣтати**. Пор. **крѣтати**.

УКУНЦІ [у(в)кун'ци], *присл.* Під кінець. *Укун'ци вс'ї пуш'ли, лиш ми с'а д'воє встали.*

УКУРЛИВЕЦЬ [у(в)курливиц'], вц'а, ч. Той, який з будь-якого приводу виявляє супротив, непокору, робить наперекір. *З у'курливиц'ом 'т'ашко 'уйти на п'ут'.*

УКУРЛИВИЙ [у(в)курливиый, у(в)куливиый], а, е. Який з будь-якого приводу виявляє супротив, непокору, робить наперекір. *Ото 'дуже в'кулива жо'на.*

УКУРЛИВКА [у(в)курливка], ы, жс. Жін. до **укурливець**.

УКУСИТИ [у(в)кусити], 'кушу, 'кусиш, *док.* 1. Укусити. 2. Поїсти. *Май у'кушу, йак 'мало 'уйу 'паленки.* 3. Таємно завдати неприємностей кому-небудь. *Тот 'а тог'ды в'кусит, ко'ли с'а не" буд'єш 'надїяти.*

УКУСИТИ [у(в)кус'іти], ійу, ійеш, *док.*, *дит.* Укусити. *Укус'ій, Йванку, 'мало хл'іпчика.* Пор. **кусити**.

УЛАДИТИ *див. улажовати*.

УЛАЖЕНИЙ Дієприкм. пас. мин. ч. до **уладити**. *Улажєн'ї 'бїцїл'ї.*

УЛАЖОВАТИ [у(в)лажовати], жуйу, жуйеш, *недок.*, **УЛАДИТИ**, ажу, адиш, *док.* 1. Полагоджувати між собою. *Йакус'їа у'ладив из Йурам.* 2. Підготувати що-небудь (переважно в дорогу). *Уладилам чулу'віка на рѡбѡту в 'Чихїю.* Пор. **ладити**.

УЛАЯТИ [улайати], айу, айеш, *док.* Висловити прокльони кому-небудь. *'Улайалам му 'добре, буд'є 'дѡвго 'т'амити.* Див. ще **налаяти** 1. Пор. **лаяти**.

УЛЁГЛИЙ [у(в)лєглиый], а, е. Який любить полегати. *Улєгла жо'на.*

УЛЁГНИТИСЯ [улигінитис'а], н'ус'а, нис'а, *док.* 1. Пройти період парубкування (про парубка). *Ужє с'а 'улигїнив, 'можєс'а жє'нити.* 2. Привести себе до порядку, нарядитися (про чоловіка в роках). *Ба шчо с'а так муй чулу'вік 'улигїнив?* Пор. **лєгінитися**.

УЛЁЖА [у(в)лєжа], *присл.* Те саме, що **лєжа**.

УЛЕЖАТИ, жу, жиш, *док.* 1. Вилежати при хворобі. *'Улєжалам два 'тыжєн'ї, а не" здорова м.* 2. *перен.* Здобути. *Треба встѡвати, бо н'їч їа не" улєжу.*

УЛЕЖАТИСЯ [улежатис'а], жус'а, жис'а, *док.* 1. Добре відпочити лежачи. 2. жиц'а, *перен.* Вистоятися, дозріти (про зірвані груші, яблука). *Йак с'а 'зимн'ї 'г'рушї 'ѡрвут, та 'майуц'а 'улежати, та тог'ды 'дѡбр'ї.*

УЛИШАТИ *див. улішовати*.

УЛИШЕНИЙ, а, е. Пропущений, випущений. *Ус'тавс'а, не"бор'ата, вден 'улишений, непѡкопѡный шор'р'їпы.*

УЛИШИТИ *див. улішовати*.

УЛИШОВАНЄ [улишован'є], а, с. Пропуск. *Улишован'є 'майфайных с'тебел.*

УЛИШОВАТИ, шуйу, шуйеш і **УЛИШАТИ**, 'шайу, 'лишаш ('шайеш), *недок.*, **УЛИШИТИ**, шу, шиш, *док.* Пропускати, випускати. *Ты 'улишила 'пару йѡмок, не" нам'еталас'у н'ї 'р'їну.*

УЛИШОВАТИСЯ [улишоватис'а], шуйес'а, і **УЛИШАТИСЯ** [улишатис'а], 'шайес'а, *недок.*, **УЛИШИТИСЯ** [улишитис'а], шиц'а, *док.* Пропускатися, випускатися. *Куй м'єлай 'кѡп'їт у 'пер-*

ший рас, та улишуйуц':а по одно-два лишн'ых стебла.

УЛІТИ [у(в)л'іті], присл. Улітку. *Моя с'вал'ба была вл'іт'і.*

УЛІТОВАТИ [ул'ітовати], туйу, туйеш, док. Вилігати одне за одним. *Ул'ітовали ластуки с'пода, йак там зримуюло.*

УЛІТОВАТИСЯ див. **улітовуватися**.

УЛІТОВАТИСЯ [у(в)л'ітовуватис'а], т'ову-йус'а, т'овуєс':а, *недок.*, **УЛІТОВАТИСЯ** [ул'ітоватис'а], туйус'а, туйєс':а, док. Вилітувати. *Мы с'а ул'ітовали у с'уй'н'ар'іц'і.* Пор. **літоватися**.

УЛІЧЕНИЙ [ул'ічений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **улічити**. *Ул'ічений жулудок.*

УЛІЧИТИ [ул'ічити], чу, чиш, док., мед. Вилікувати. *У мене тул'ко в'с'аких хворот, шчо'н'ігда йіх не'ул'ічу.* Пор. **лічити**.

УЛІЧИТИСЯ [ул'ічитис'а], чус'а, чис':а, док., мед. Вилікуватися. *Йура н'ібыс'ул'ічивс'а уд гер'тигы.* Пор. **лічитися**.

УЛЛАГ [ула:г(к)], га, ч., заст. Те саме, що до-воліна.

УЛЛИВАТИ [ул'ивати], вайу, ливаш (вайеш), *недок.*, **УЛЛЯТИ** [ул':ати], ул':у, ул':еш, док. Вилити. *Нашичо с'ул':ала в'оду з відра?* Пор. **лляти**.

УЛЛЯТИ див. **улливати**.

УЛЛЯТИ [ул':ати], ул':у, ул':еш, док. 1. Налити. *Ул':ав молока в'фін'зу.* 2. Те саме, що **залляти** 2. *Іа сам ул':ав п'ут'хыжу фундамент.* Пор. **лляти**.

УЛЛЯТЫЙ [ул':атый], а, е. Вилитий. *Ул':ата на подлаш вода.*

УЛЛЯТЫЙ [ул':атый], а, е. 1. Налитий. *Ул':ата в'погар зур'ілка.* 2. Те саме, що **заллятий** 2. *Зал':атый фундамент нуд'н'ар'іку.*

УЛОМИТИСЯ [уломитис'а], л'омл'ус'а, л'омис':а, док. 1. Вирватися, виламавши огорожу і под. *Уломивс'а в'итир'ис'куц'а.* 2. перен. Набути досвіду в чому-небудь. *М'ар'іка не'была сабукув, айбо за'пару'г'оду уломилас'а, та т'ипир'файно'шійе.*

УЛОПОНІТИ [улопун'іті], н'у, лопоніш, док. Базікаючи, видати яку-небудь тасмнищу. *Полан'а улопун'іла, куды х'одила з'уб'а'сам.* Див. ще **улопонітися**. Пор. **лопоніти**.

УЛОПОНІТИСЯ [улопун'ітис'а], н'ус'а, лопоніс':а, док. Те саме, що **улопоніти**. *Улопун'івс'а Т'оній, йак'били електрик'ов'рыбу в'Тис'і.* Пор. **лопоніти**.

УЛУМІЙ, у, ч. Алюміній. *Тот гор'шок з улу-мійу.*

УЛУМІЙОВЫЙ, а, е. Алюмінієвий. *Улумі'йова в'жсиц'а.*

УЛУПАНЫЙ, а, е. Відколотий, вищерблений. *Улупана'йарда'коло'хыжі.*

УЛУПАТИ, айу, аш (айеш), док. Відколотити, вищербити. *Ба ко'улупав с'к'іну?*

УЛУФТОВАНЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **улуфтовати**. *Улуфтована'хыжа.*

УЛУФТОВАТИ, туйу, туйеш, док. Охолодити приміщення шляхом його провітрювання. *Ба ко так'улуптовав'хыжу?* Пор. **луфтовати**.

УЛУФТОВАТИСЯ [улуфтоватис'а], туйєс'а, док. Охолодитися (про приміщення в результаті його провітрювання). *Заки с'ме'хмыл'кали, та'хыжа с'а'доста'читаво'улуптовала.* Пор. **луфтовати**.

УЛЬОГАНЫЙ [ул'оганий], а, е. Вижлуктаний. *Ул'огане в'іно.*

УЛЬОГАТИ [ул'огати], айу, аш (айеш), док., вульг. Вижлуктати. *Ул'огав'нарас'ц'і'л'ый'літер'молока.* Пор. **льогати**.

УЛЬОГАТИСЯ [ул'огатис'а], ац':а (айєс'а), док., вульг. Стати вижлуктаним. *П'омалы за'зиму'ул'огалос'а'д'ідом'ус'е'віно.* Пор. **льогати**.

УЛЬОПКАНЫЙ [ул'опканий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ульопкати**. *Ул'опкане на подлаш'молоко.*

УЛЬОПКАТИ див. **ульопковати**.

УЛЬОПКАТИСЯ див. **ульопковатися**.

УЛЬОПКОВАТИ [ул'опковати], л'опкуйу, л'опкуйеш, *недок.*, **УЛЬОПКАТИ** [ул'опкати], айу, аш (айеш), док. Вихлюпувати. *Не'си від'ро так, а'бы с'не'ул'опкала'в'оду по'градичах.* Пор. **льопкати**.

УЛЬОПКОВАТИСЯ [ул'опковатис'а], л'опкуйєс'а, *недок.*, **УЛЬОПКАТИСЯ** [ул'опкатис'а], айєс'а, док. Вихлюпуватися. *Никай, а'бы с'а не'ул'опкало з'відра'молоко.* Пор. **льопкати**.

УЛЮКАСТОВАНЫЙ [ул'укастований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **улюкастовати**. *Ул'укастований чул'увік.* Див. ще **утягнутий**.

УЛЮКАСТОВАТИ [ул'укастовати], туйу, туйеш, док. Причепурити. *Полан'о, мало'ул'укастуй чул'увіка, бо й'дете'мижи'л'уде.* Див. ще **утягнути**. Пор. **люкастовати**.

УЛЮКАСТОВАТИСЯ [ул'укастоватис'а], туйус'а, туйєс':а, док. Причепуритися. *Так с'а'ул'укастовав'д'ідо, ги'моло'д'ый.* Див. ще **утягнутися**. Пор. **люкастоватися**.

УМАЛАТЛОВАНЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **умалатловатися**. *Умалатлований тот, ко'читаво'пугул'ав.*

УМАЛАТЛОВАТИСЯ [умалатловатис'а], луйус'а, луйєс':а, док. Досхочу погуляти на весіллі, гостині і под. *Так им с'а'умалатловала на с'вал'бі в'ф'ійіна, шчо'буде ми на гут.* Пор. **малатловати**.

УМАЛЁНЫЙ, а, е. Те саме, що **змалёный**.

УМАЛІТИ див. **умальовати**.

УМАЛЬОВАТИ див. **умальовувати**.

УМАЛЬОВАТИ [у'мал'овати], л'уйу, л'уйеш
УМАЛЯТИ [ума'л'ати], л'айу, мал'аш (л'айеш),
недок., **УМАЛИТИ**, л'у, лиш, *док.* Те саме, що
змалити. *Умали кошиц'у, бо вітер йі зверне*. Пор.
маліти.

УМАЛЬОВОВАТИ [ума'л'ововати], л'двуу, л'двууеш, *недок.*, **УМАЛЬОВАТИ** [ума'л'овати], л'уйу, л'уйеш, *док.* 1. Старанно пофарбувати чи побілити різними кольорами. *Дуже ми файно умал'овала нівіска кухн'у*. 2. Використати повністю фарбу. *Умал'овалам на двір і ц'їлу банку мали*. Пор. **мальовати**.

УМАЛЯТИ *див. умальовати*.

УМАНТИТИ, анчу, антиш, *док.* Видурити, виманити. *Умантили бітанги уд бабы зрощі*. Пор. **мантити**.

УМАХЛЬОВАНИЙ [умахл'ований], а, е. Такий, чим заволоділи за допомогою обману, хитрощів. *Умахл'ован і Олексом ут стрійчаника нуві біціл'і*.

УМАХЛЬОВАТИ [умахл'овати], л'уйу, л'уйеш, *док.* Те саме, що **убабрати 2**. *Умахл'овав ізб'ї мн'є с'їс'їд, дав ми май'мало зрощі, ги ми с'а'мало впасти*. Пор. **махльовати**.

УМАЧАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **умачати**. *Умачана см'етана*.

УМАЧАТИ *див. умачовати*.

УМАЧОВАНЕ [у(в)'мачован'є], а, с. Вибирання рідини моканням. *Умачован'є хл'їбом см'етаны з бл'уда*. Пор. **умачовати**.

УМАЧОВАТИ [у(в)'мачовати], чуйу, чуйеш, *док.*, **УМАЧАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Мокаючи чим-небудь, вибирати всю рідину. *Ты вс'ый улуй умачав р'їну*. *Файно вмачуї мед, вбї с'а'н'їч не'встало*. Пор. **мачати**.

УМЕРЛИЙ [у(в)'мерлий, у(в)'мел'ий], а, е. Померлий. *Умел'ий чулу'вік*.

УМЕТАТИ *див. умітовати*.

УМЫКАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **умыкати**. *Умыкана з зр'аткы морква сохла на с'їн'ї*.

УМЫКАТИ *див. умыковати*.

УМЫКАТИ *див. умыковати*.

УМЫКОВАТИ, куйу, куйеш і **УМЫКАТИ**, кайу, мыкаш (кайеш), *недок.*, **УМЫКАТИ**, умычу, умычеш і **УМКНУТИ**, ну, неш, *док.* Виривати (переважно з корінням). *Умки ми удну цибул'у з зр'аткы*. *Цил'а умыкує в'їл'є з боро'ды*. Пор. **мыкати**.

УМЫТЫЙ [умытый], а, е. Вимитий. *Умыте корыто*.

УМЫТЫЙ [у(в)'мытый], а, е. Акуратний (про добре виготовлені вироби, виконану роботу і под.). *Утого майстра вмыта робота*.

УМІЄТНИЙ [у(в)'мієтний], а, е. Те саме, що **вал'овшний 1**. *Ото дуже умієтний хл'їпц', у с'аку р'їб'їт'у знає р'їбити*.

УМІЄТНО [у(в)'мієтно], присл. Те саме, що **вал'овшно**.

УМІСТОВАНИЙ [у(в)'містований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **умістовати**. *Йа вже вмістована, м'їжу с'п'їти*.

УМІСТОВАТИ [у(в)'містовати], туйу, туйеш, *док.* Зробити кому-небудь місце, влаштувати. *Умістовалам дун'ку мижі чил'ад'ув на файну р'їб'їт'у*. Пор. **містовати**.

УМІСТОВАТИСЯ [у(в)'містоватис'я], туйус'а, туйес'а, *док.* Зробити собі місце, влаштуватися. *Йакус'им с'а вмістовала у с'уй'ї постели*. Пор. **містоватися**.

УМІТОВАНЕ [у'мітован'є], а, с. Викидування. *Умітован'є з'їб'їу с хл'їва доста н'а змучило*. Пор. **умітовати**.

УМІТОВАНИЙ [у'мітований], а, е. Викидуваний. *Умітоване камін'є з города*.

УМІТОВАТИ [у'мітовати], туйу, туйеш, *недок.*, **УМЕТАТИ**, умечу, умечеш, *док.* Викидувати. *Умеч погнїлу р'їну в гнїл'*.

УМІТОВАТИСЯ [у'мітоватис'я], туйес'а, *недок.*, **УМЕТАТИ**, умечес'а, *док.* Викидувати. *Гнїл'ї їаб'їлка с'а умітуїут, абї с'а не' каза зїли зб'їр'ї*.

УМІШАТИСЯ *див. умішоватися*.

УМІШОВАТИСЯ [у(в)'мішоватис'я], шуйус'а, шуйес'а, *недок.*, **УМІШАТИСЯ** [у(в)'мішатис'я], шуйус'а, мішас'а (шайес'а), *док.* Втручатися. *Муй чулу'вік с'а не' вмішує в м'їїу р'їб'їт'у*. Пор. **мішатися**.

УМКНЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **умкнути**. *Умкнений оден бурак*. Див. ще **умкнутый**.

УМКНУТИ *див. умыковати*.

УМКНУТИЙ, а, е. Те саме, що **умкнений**.

УМННИЙ, а, е. Розумний. *Умна д'їтина*.

УМНО. Присл. до **умный**. *Ты йсе доста умно при'думав*. Антонім **пеумно**.

УМНЯВИТИ [умн'авити], вл'у, виш, *док.* Вим'яти, вичавити, вижати, витиснути. *Читаво умн'авилам сыр, абї з н'ого стекла жєн'їц'а*. Див. ще **умняцкати**. Пор. **мнявіти**.

УМНЯВИТИСЯ [умнавитис'я], виц'а, *док.* Стати вим'ятим, вичавленим, вижатим. *Так с'а умн'авили сливи в тайстр'ї, шчо н'їч із них*. Пор. **мнявітися**.

УМНЯВЛЕНИЙ [умн'авлений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **умнявити**. *Умн'авлений зрезен*. Див. ще **умняцканий**.

УМНЯГУРЕНИЙ [умн'агурений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **умнягурити**. *Умн'агурена булка*.

УМНЯГУРИТИ [умн'агурити], р'у, риш, *док.* Грубо вимагати. *Так н'а 'умн'агуриу Петро, шчо вун'ми не' 'добре.* Пор. **мняг'урити**.

УМНЯГУРИТИСЯ [умн'агуритис'а], риц'а, *док.* Пом'ятися. *Заки м принесла в 'тайстр'і сли-вы, та ге'ц' : 'умн'агурили.* Пор. **мняг'уритися**.

УМНЯЦКАНИЙ [умн'ацканий], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **умняцкати** (те саме, що **умнявлений**). *'Файно 'умн'ацкана р'іпа.*

УМНЯЦКАТИ [умн'ацкати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **умнявити**. Пор. **мняцкати**.

УМНЯЦКАТИСЯ [умн'ацкатис'а], ац'а, *док.* Те саме, що **умнявитися**. Пор. **мняцкатися**.

УМОЛОДИТИСЯ [умолодитис'а], ложус'а, лодис'а, *док.* Одягнутися по-молодіжному (про людину в роках). *'Умолодилас'а н'івіска.* Пор. **молодітис'я**.

УМОЛОЖЕНИЙ, а, е. Одягнутий по-молодіжному (про людину в роках). *'Умолужений чулувік.*

УМОРДУШЕНИЙ [умурдушений], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **умордушити**. *'Умурдушений д'іт'ми кут.*

УМОРДУШИТИ [умурдушити], шу, шиш, *док.* 1. Вимучити, вимордувати. *'Читаво 'умурдушили х'л'отц'і д'і'вок на вигур'ниці'ах.* 2. Те саме, що **поморд'ушити** 2. Пор. **морд'ушити**.

УМОЦОВАТИСЯ [умоцоватис'а], 'умуцу-йус'а, 'умуцуйес'а, *док.* Вирватися з рук кого-небудь. *'Ледвы м с'а 'умоцовала ут:ого лиг'ін'а.* Пор. **моцов'атися**.

УНАСЛІДОВАНЕ [унасл'ідован'е], а, с. Успадкування. *'Унасл'ідован'е п'уміс'ц'а.* Пор. **унасл'ідовати**.

УНАСЛІДОВАНИЙ [унасл'ідований], а, е. Успадкований. *'Унасл'ідована 'хыжа.*

УНАСЛІДОВАТИ [унасл'ідовати], дуйу, дуйеш, *док.* Успадкувати. *'М'гал' унасл'ідовав ут ву'ц'а 'файный го'рот.*

УНАСЛІДОВАТИСЯ [унасл'ідоватис'а], дуйес'а, *док.* Успадкуватися. *'Сис'а 'хыжа унасл'іду-йес'а 'д'ідовым 'уноком ут с'таршуй' дун'кы.*

УНЕРЕШИГОВАНИЙ [ун'ерешигований], а, е. Те саме, що **уняр'ований**.

УНЕРЕШИГОВАТИ [ун'ерешиговати], гуйу, гуйеш, *док., рідк.* Те саме, що **уняр'овати**. Виграти. *Но шчо с' 'ун'ерешиговав, аж ис'а пос'вадив з ву'ц'ом?* Пор. **нерешигов'ати**.

УНИВЕРЗИТЕТ [универзитет], а, ч. Університет.

УНИЖАТИ [у(в)нижати], 'жайу, 'нижаш ('жайеш), *недок., УНИЗИТИ [у(в)низити], 'нижу, 'низиш, *док.* Принижувати. *'Н'іко не' 'л'убит, куй го вни'жсайут.**

УНИЖАТИСЯ [у(в)нижатис'а], 'жайус'а, 'нижас'а ('жайес'а), *недок., УНИЗИТИСЯ [у(в)ни-*

зитис'а], 'нижус'а, 'низис'а, *док.* Принижуватися. *'Не' 'унижайс'а 'а перед у'с' акым 'чортом!*

УНИЖЕНИЙ [у(в)нижений], а, е. Принижений. *'Униженный чулувік.*

УНИКАНИЙ, а, е. Те саме, що **удивлений**. *'Уникане Петром 'файне п'уміс'це дун'ц'і.*

УНИКАТИ *див. уніковати*.

УНІКОВАТИ, куйу, куйеш, *недок., УНИКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **удівльовати**. Пор. **нікати**.*

УНИМАТИ, 'майу, 'нимаш ('майеш), *недок., УЙМНЯТИ [уймн'ати], 'уйму, 'уймеш, *док.* Виймати.*

УНІЯТ [у(в)н'іят], а, ч., *церк.* Член греко-католицької релігійної общини. *У 'нашуму сил'і ун'і'яту май 'мало, ги правос'ланных, а давно 'было 'майбуш.*

УНІЯТКА [у(в)н'іятка], ы, жс., *церк.* Жін. до **уніят**.

УНІЯТСЬКИЙ [у(в)н'і'яц'кый], а, е, *церк.* Прикм. до **уніят**. *Ун'і'яц'ка 'цир'кув.*

УНОВАТИ [у(в)новати], ну'йу, ну'йеш, *недок.* Набридати. *'Ис'а робота ми'н'і 'доста вну'йе. Уно-в'ати чил' 'адныкови 'а не' 'л'уб'л'у.*

УНОВІТЫЙ [у(в)новитый], а, е. Те саме, що **навновітый**.

УНОВІТО [у(в)новито]. Присл. до **унові-тый**. *Уз'імі 'дуже вновито час 'іде.*

УНУВНИЙ, а, е. Те саме, що **навновітый**.

УНЮЗДРИТИ [ун'юздр'іти], р'у, риш, *док.* Винохати. *Кут 'нараз ун'юздр'ів 'рыбу в 'хыжи.* Див. ще **упахати**. Пор. **нюздр'іти**.

УНЮРЯТИ [ун'ур'ати], айу, аш (айеш), *док.* Знайти що-небудь у результаті тривалого пошуку. *'Доти 'н'ур'ав, 'заки не' ун'ур'ав.* Пор. **нюр'яти**.

УНЯРЬОВАНИЙ [ун'ар'ований], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **уняр'овати**. *'Ун'ар'ован'і 'к'он'і.* Див. ще **унерешигов'аний**.

УНЯРЬОВАТИ [ун'ар'овати], р'уйу, р'уйеш, *док.* Виграти. *'Н'анко ун'ар'овали раз у 'карты 'файн'і 'г'р'оші, а пак у'с'е пруй'д'р'али, иче й с'в'ойі дуж'лали та тож у'жсе с'а 'н'ігда не' 'карт'али.* Див. ще **унерешигов'ати**. Пор. **няр'ов'ати**.

УОБЗИРАНИЙ [уо(в)бзираный], а, е. Те саме, що **удивлений**.

УОБЗИРАТИ [уо(в)бзирати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **удивити**. Пор. **обзир'ати**.

УОДНО, *присл.* Одним шаром. *Зви'вай полот-но не' 'дуфлом, ай 'уодно.*

УОСТРЕНИЙ, а, е. Вигострений. *'Уострена ко'пака.*

УОСТРИТИ *див. уобстрьовати*.

УОСТРЬОВАНЕ [у'бстр'ован'е], а, с. Вигострювання. *У'бстр'ован'е со'кыры.* Пор. **уобстрьовати**.

УОСТРЬОВАТИ [у'о́стр'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.*, **УОСТРИТИ**, у'о́стр'у, у'оустриш, *док.* Вигострювати. Пор. **остріти**.

УПАДА́ТИСЯ [у(в)па́датис'а], 'падац'а, *недок.*, **УПА́СТИСЯ** [у(в)па́стис'а], 'падес'а, *док.* Випасти, статися (переважно про вигоду). *'Файно ми с'а в'пало ст'руча в 'тириі годы кал'єдзу.* Пор. **па́датися 2**.

УПА́ДНИЙ [у(в)па́дний], а, е. Охочий, бажачий. *'Іа на 'іайц'а не" 'дуже в'падна, май 'л'убл'у молоко.*

УПАКОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **упаковати**. *'Упакований ис 'х'яжі з'ат'.*

УПАКОВАТИ, куйу, куйеш, *док.* Вигнати. *'Упаковалам н'і'єску ид 'мат'ери.* Пор. **паковати**.

УПАКОВАТИСЯ [упаковатис'а], куйус'а, куйес'а, *док.* Покинути домівку, місце роботи і под., бути вигнаним. *'Упаковавс'а му 'сын с 'файнуї ро'боты, бо 'лодар'.* Пор. **паковатися**.

УПА́ЛАНЕ [упалан'е], а, с. 1. с.г. Очищення зерна на вітрі від полови, пилюки. 2. Вибивання пилюки з чого-небудь. 3. Сильне термосіння когонебудь. *'Упалан'е 'д'і'єкув у тан'ци.* Пор. **упалати**.

УПА́ЛАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **упалати 1–3**. *'Упалане 'зерно. Упаланий 'п'кр'овц'у.* *'Упалана в тан'ци 'д'і'єка.*

УПАЛА́ТИ [у(в)па́лати], 'лайу, 'палаш (лайеш), *недок.* 1. с.г. Очищати зерно на вітрі від полови, пилюки. *'Упалавим тиш'ниц'у.* 2. Вибивати пилюку з рядна, килима і под. *'Іди в'палай 'п'кр'овц'і, бо 'поруш'и'і.* 3. Те саме, що **увивати**. *'Так П'єтро Мар'ікув у тан'ци в'плав, шчо 'ї 'лупкы с ч'їзем пугубл'ала.*

УПАЛА́ЧКА [у(в)па́лачка], ы, ж., с.г., *заст.* Виплетена з лози або видовбана з дерева велика миска, за допомогою якої очищали на вітрі зерно від полови, пилюки.

УПАЛÉНИЙ [у(в)па́лений], а, е. Раптово розгніваний. *'Упаленый 'кумовымы 'бр'іхн'ами, 'мало м го не" 'побив.*

УПАЛІ́ТИ [у(в)па́лити], 'пал'у, 'лиш, *недок.*, *кого.* Раптово розгнівити. *'Так н'а вта ж'о'на в'пала, шчо 'ледвы м с'а в'сп'ок'ойіла.* Пор. **паліти 2**.

УПАЛІ́ТИСЯ [у(в)па́литис'а], 'пал'ус'а, 'лис'а, *недок.*, на *кого.* Раптово розгніватися. *'Так им с'а в'пала на к'уму, шчо вна т'аке на 'м'ойу 'д'і'єку в'п'єла.* Пор. **палітися 2**.

УПА́ЛЫЙ [у(в)па́лый], а, е. 1. Який упав, опав. *'Упале 'йаблыко (лис'ч'е).* 2. Який поляг. *'Упала тра'ва.* 3. Добре вгодований (про кабана, свиню). *'Упалый в'п'ир'.*

УПАРАДИТИ, ражу, радиш, *док.* Гарно нарядити, причепурити кого-небудь. *'Так ку'ма 'упарадила 'д'і'єку, шчо 'л'убо с'а на 'ниї' подивити.* Пор. **парадити**.

УПАРАДИТИСЯ [упарадитис'а], ражус'а, радис'а, *док.* Гарно нарядитися, причепуритися. *'Так ис'а 'упарадила, гу'бы с'а у'д'а'вала.* Пор. **парадитися**.

УПАРАЖЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **упарадити**. *'Упаражена ж'о'на.*

УПАРА́ЖОВАНЕ [упаражован'є], а, с. Причепурювання. *'Упаражован'є 'д'і'єкы.* Пор. **упарадити**.

УПАРІ́ЖДЖЕНИЙ [упар'іж'жений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **упаріздити**. *'Упар'іж'жений 'градом, мелай був н'і'який.*

УПАРІ́ЖДЖЕНИЙ [у(в)пар'іж'жений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **упаріздити**. *'Упар'іж'жений 'колом ту гу'лу'ві, 'литін' упав.*

УПАРІ́ЗДИТИ [упар'іздити], р'ізу, р'іздиш, *док.* Дуже сильно побити кого-(що)-небудь. *'Так 'упар'іздив дошч тра'ву, шчо вс'а в'пала.* Пор. **паріздити**.

УПАРІ́ЗДИТИ [у(в)пар'іздити], р'ізу, р'іздиш, *док.* 1. Завдати сильного удару, вдарити один раз. *'Так н'а 'дерево в'пар'іздило по 'плечах, шчо за 'місац'им го чув.* 2. Пролитися величезною зливою (про дощ), випасти у великій кількості (про град). *'Такый упар'іздив град, шчо н'іч із с'і'єбы.* Пор. **паріздити**.

УПА́СТИСЯ *див.* **упадатися**.

УПАХАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **у́нюздріти**. *'Кут 'упахав 'рыбу.* Пор. **пахати**.

УПÉКА [у(в)пе́ка], ы, ж. Здорова і повна людина. *'Іс Полан'і т'ака с'а в'ч'їнила в'пека!*

УПÉКАНИЙ [у(в)пеканий], а, е. Жадібно з'їдений у великій кількості (про їжу). *'Упекане 'нами бл'удо м'н'аса.*

УПÉКАТИ [у(в)пекати], айу, аш (айеш), *док.* Багато й жадібно з'їсти. *'Цил'о 'може за рас пуш'овдур'а в'пекати.* Пор. **пекати**.

УПЕРГЕЛОВАНІЙ [упергелований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **упергеловати**. *'Упергелований в у'луйници бо'гач.*

УПЕРГЕЛОВАТИ [упергеловати], луйу, луйеш, *док.* Добре підсмажити. *'Ты ісе м'н'асо 'доста 'читаво 'упергеловала.* Пор. **пергеловати**.

УПЕРГЕЛОВАТИСЯ [упергеловатис'а], луйес'а, *док.* Добре підсмажитися. *'Ас'а с'вин'с'ка мас'ч' 'добре 'упергелуйе, та 'може сто'їати 'д'овго і не" с'портити'а.* Пор. **пергеловатися**.

УПЕРЕДІ [у(в)пе'ре'д'і], *присл.* Спереду, поперед. *'Упе'ре'д'і 'їшли дру'жбове.* Антонім **узаді**.

УПЕЧИ, чу, чеш, *док.* Випекти. Пор. **печіи**.

УПЕЧИСЯ [упечис'а], 'упечес'а, *док.* Випектися. Пор. **печіися**.

УПИВА́ТИСЯ [упиватис'а], 'вайус'а, 'пивас'а (вайес'а), *недок.*, **УПІ́ТИСЯ** [упитис'а], 'пйус'а, 'пйес'а, *док.* 1. Присмоктуватися. 2. П'яніти. *'Так у'пивс'а, шчо 'ледвы пуш'ов дру'му.*

УПИЛЕНЬЙ, а, е. Випиляний.

УПИЛИТИ, л'у, лиш, док. Випиляти. Пор. пи-
ли́ти.

УПИНА́ТИ [у(в)пи́нати], 'найу, 'пинаш (на-
йеш), *недок.*, **УПНЯ́ТИ** [у(в)пн'ати], ну, неш, *док.*
Уперти. Уп'ни кул у ворота, вбы с'а не в'допел.и.

УПИНА́ТИСЯ [у(в)пи́натис'а], 'найус'а, 'пи-
нас'а (найес'а), *недок.*, **УПНЯ́ТИСЯ** [у(в)пн'атис'а],
'нус'а, 'нес'а, *док.* Упертися. Не в'пн'айес'а
ногами в стул, бо ул'ес'а з 'банкы молоко.

УПІ́ТИСЯ *див.* **уппва́тися.**

УПЫ́РСКОВАТИ, куйе, *недок.*, **УПЫ́РСКНУ-
ТИ** [упырснути], не, *док.* Вилітати дрібними част-
ками. Упы́рскуйе му з 'рота йіда, куй йіст. Пор.
пы́рскати.

УПЫ́РСКНУТИ *див.* **упы́рсковати.**

УПЫ́СКАНИТИСЯ [упысканитис'а], н'ус'а,
нис'а, *док.* Попашкувати вволю, досхочу. Упы́ска-
нилас'а на н'а Полан'а 'задар'. Пор. пы́ска́нити.

УПЫ́ТАНЬЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до
у́пытати. Ужє вс'і кури у́пытан'і, вс'і з йайц'ом.

УПЫ́ТАТИ *див.* **упы́товати.**

УПЫ́ТОВАНЄ [у(в)пы́тован'е], а, с. Вимацу-
вання. Упы́тован'е жебу. Пор. **упы́товати.**

УПЫ́ТОВАТИ [у(в)пы́товати], туйу, туйеш, *не-
док.*, **УПЫ́ТАТИ**, айу, аш (тайеш), *док.* Вимацувати.
Шчо н'а в'п'туйеш, йа ти не 'куруц'а. Пор. пы́тати.

УПЫ́ТЬКАНЬЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч.
до у́пыткати. Ис'а шыр'інка такка у́пыт'кана,
шчо треба йі вже мыти.

УПЫ́ТЬКАТИ *див.* **упы́тьковати.**

УПЫ́ТЬКОВАНЄ [у(в)пыт'кован'е], а, с. Дуже
старанне, прискіпливе вимацування. Упыт'кован'е
'дохтором біт 'іжн'а'ка. Пор. **упы́тьковати.**

УПЫ́ТЬКОВАТИ [у(в)пыт'ковати], куйу, ку-
йеш, *недок.*, **УПЫ́ТЬКАТИ** [упыт'кати], айу, аш
(айеш), *док.* Дуже старанно, прискіпливо вима-
цувати. Ку́ма 'добре у́пыт'кала шыр'інку, 'заки йі
купила. Упыт'кав йі 'дохтор, 'угладив, тай май
пол'івело йуй. Пор. пы́тькати.

УПІ́ВКАТИСЯ [упівкатис'а], айус'а, ас'а
(айес'а), *док.* Викричатися тонким писклявим го-
лосом. Упівкалас'а сує 'іда 'доста. Пор. **півкати.**

УПІ́ШАТИСЯ [упішатис'а], айус'а, ас'а
(айес'а), *док.* Повністю випорожнити сечовий
міхур. Мил'ан'упішавс'а гу́р'і вбо'рогом. Див. ше
упішкати. Пор. **пішати.**

УПІ́ШКАТИСЯ [упішкатис'а], айус'а, ас'а
(айес'а), *док.*, *дит.* Те саме, що **упішатися**. Пор.
пішкати.

УПЛА́ТА [у(в)п'лата], *невідм., ж., предик.*
сл. Корисно, вигідно. Ми́н'і ис'у р'б'оту р'обити
май у́плата, ги вту. Див. ще **упла́тно**. Антонім
неупла́та.

УПЛА́ТНЬЙ [у(в)п'латный], а, е. Корисний,
вигідний. Уп'латный му ку́рорт, бо 'файно с'а по-
'правив. Антонім **неупла́тний**.

УПЛА́ТНО [у(в)п'латно], *присл.* Те саме, що **уп-
ла́та**. Йуй май у́платно на р'б'оту не 'ходить, ги так
'дорого за ав'тобус п'латити. Антонім **неупла́тно**.

УПЛА́ЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, *недок.* Давати
платню. Увун був 'майстер та нас у́плачовав.

УПЛА́ЧОВАТИСЯ [у(в)п'лачоватис'а], чуйе-
с'а, *недок.*, **УПЛАТИТИСЯ** [уплатитис'а], тиц'а,
док. 1. Виплачуватися. 2. Бути вигідним, давати
користь, окупатися. Не в'плачує ми с'а в'озити
ав'тобусом, 'л'ітше 'п'ойздом.

УПЛЫ́ВАТИ, **УПЛЫ́СТИ**, уплыву, уплывеш,
док. Випливати. Йат н'а по'несло в 'Тис'і на 'матку,
та 'ледвы м'уплыв. Пор. **плысті**.

УПЛЫ́СТИ *див.* **уплыва́ти.**

УПНЯ́ТИ *див.* **уппна́ти.**

УПНЯ́ТИСЯ *див.* **уппна́тися.**

УПНЯ́ТЫЙ [у(в)пн'атый], а, е. Який оберся
в що-небудь. Упн'ат'і в 'постели 'ногы.

УПОВІ́СТИ [у(в)пувісти], 'вім, 'віш, *док.* Сказа-
ти. Упувіла ми ку́ма, шчо йе ми 'примйа в кат'г'з'і.

УПОВНІ́Я [уп'овн'а], *присл.* З повною посудин-
ною. Перей'шдовиз'н'а 'уп'овн'а з відром, та буду
'добре ходити. Антонім **упорожня**.

УПО́ДАВЦІ [у(в)подавц'і], *присл.* Активно з
обох боків. Хл'опц'і у́подавц'і с'а б'іут.

УПОДОБИ́ТИСЯ *див.* **уподобля́тися.**

УПОДОБЛЯ́НЄ [у(в)п'д'обл'ан'е], а, с. Нама-
гання сподобатися кому-небудь, старання. Уп'д'об-
л'ан'е 'кума ку́мі. Пор. **уподобля́тися.**

УПОДОБЛЯ́ТИСЯ [у(в)п'д'обл'атис'а], 'л'а-
йус'а, 'д'обл'ас'а (л'айес'а), *недок.*, **УПОДОБИ́-
ТИСЯ** [у(в)п'д'обитис'а], 'д'обл'ус'а, 'добнес'а, *док.*
Намагатися сподобатися кому-небудь, старатися.
З'ат'спер'ицу 'дуже с'а в'п'д'обл'ав стару́й.

УПО́ЖДЖАНЄ [у(в)п'ож'жан'е], а, с. Запізню-
вання. Упож'жан'е на р'б'оту. Пор. **упожджа́ти.**

УПОЖДЖА́ТИ [у(в)п'ож'жати], 'зайу, 'п'ож'жаш
(зайеш) і **УПО́ЖДЖОВАТИ** [у(в)п'ож'жовати],
'п'ож'жуйу, 'п'ож'жуйеш, *недок.*, **УПОЗДІ́ТИ**, 'п'ож'жу,
поздиш, *док.* Запізнюватися. Ш'чус'а у́пож'жат
ав'тобус. Див. ще **упожджа́тися**. Пор. **поздіти**.

УПОЖДЖА́ТИСЯ [у(в)п'ож'жатис'а, в'п'ож'жа-
тис'а], 'зайус'а, 'п'ож'жас'а (зайес'а) і **УПО́Ж-
ДЖОВАТИСЯ** [у(в)п'ож'жоватис'а], 'п'ож'жуйус'а,
'п'ож'жуйес'а, *недок.*, **УПОЗДІ́ТИСЯ** [у(в)п'озди-
тис'а], 'п'ож'жус'а, 'поздис'а, *док.* Те саме, що **упо-
жджа́ти**. Ас'а в'поздиш, та пуйдеме бес тебе. Пор.
поздітися.

УПОЖДЖЕ́НЬЙ [у(в)п'ож'жений], а, е. Утра-
чений через спізнення; який запізнився. Упож'же-
ный мнов ав'тобус.

УПОЇДЖОВАТИ *див. упожджати.*

УПОЇДЖОВАТИСЯ *див. упожджатися.*

УПОЗДИТИ *див. упожджати.*

УПОЗДИТИСЯ *див. упожджатися.*

ЎПОЗИРАНИЙ, а, е. Те саме, що **убніканий**.

Ўпозраана к'нишка.

ЎПОЗИРАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **убнікати**. Пор. **позирати**.

ЎПОЗИРАТИСЯ [у(в)позиратис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **убнікатися**. Пор. **позиратися**.

УПОЗІРОВАТИ [у(в)по'зировати], руйу, руйеш, *недок.* Те саме, що **глиптіти**. *Она доста 'файно впо'зират (впо'зируйе) на с'воїй год'и.*

УПОЗНАВАТИ [у(в)позна'вати], айу, айеш, *недок.*, **УПОЗНАТИ** [у(в)познати], айу, аш (айеш), *док.* **Упізнавати**. *Ти 'пир у'же в'познаш (в'познайеш) с'ого чулу'віка, йак го ст'р'ітиш.* Пор. **позпавати**.

УПОЗНАВАТИСЯ [у(в)позна'ватис'а], айус'а, айес'а, *недок.*, **УПОЗНАТИСЯ** [у(в)познатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* 1. **Упізнавати** одне одного. *Мы с'а с' тым чулу'віком 'нараз у'познали, хут 'ис'ме с'а да'вно не" вид 'іли.* 2. **Відчути** докори сумління; усовіститися. *У'познавс'а сын, та 'зачав ходити до с'воїх 'родичу та 'мало йім пома'гати.* 3. **Усвідомити** своє місцезнаходження. *А зайшовим у село – йа с'а там у'же в'познав.*

УПОЗНАНИЙ, а, е. **Упізнаний**.

УПОЗНАТИ *див. упознавати.*

УПОЗНАТИСЯ *див. упознаватися.*

УПОЛУДНЕ¹ [у(в)пу'лудне], н'а, с. Те саме, що **полудне** 1. *У'же ву'лудне: мош пу'лудинко'вати. Уд упу'лудн 'а йде'ме ко'сити.*

УПОЛУДНЕ² [у(в)пу'лудне], *присл.* Те саме, що **наполудне**. *А ву'лудне с'а пом'лавило.*

УПОЛУДНЯШНИЙ [у(в)пу'лудн'ашн'ый], а, е. Те саме, що **полудняшний**.

УПОЛЬОКАНИЙ [упол'оканий], а, е. **Дієприкм.** пас. мин. ч. до **упольокати**. *'Упол'окан'і соро'чки.*

УПОЛЬОКАТИ *див. упольоковати.*

УПОЛЬОКАТИСЯ *див. упольоковатися.*

УПОЛЬОКОВАТИ [упол'оковати], л'б'куйу, л'б'куйеш, *недок.*, **УПОЛЬОКАТИ** [упол'окати], айу, аш (айеш), *док.* **Виполіскувати**. *'Упол'окай 'р'ан 'д'е.* Пор. **польока́ти**.

УПОЛЬОКОВАТИСЯ [упол'оковатис'а], л'б'куйес'а, *недок.*, **УПОЛЬОКАТИСЯ** [упол'окатис'а], айес'а, *док.* **Виполіскуватися**. *'Р'ан 'д'е с'а 'д'овго упол'окуйе, абы 'было 'чисте.* Пор. **польока́тися**.

УПОМІНАНЕ [у(в)по'минан'е], а, с. **Згадування**. *Йо'го не'р'возило впо'минан'е чулу'віка, 'котрого не'навид 'ів.* Пор. **упоминати**.

УПОМІНАНИЙ [у(в)по'минаний], а, е. **Згадуваний**. *Упо'минаний дш'*

УПОМИНАТИ [у(в)поми'нати], 'найу, 'минаш ('найеш), *недок.*, **УПОМНЯНУТИ** [у(в)помн'анути], 'ну, 'неш, *док.* **Згадувати**. *'Н'і'йак не" впомн 'анув уту'бис 'іду.*

УПОМНЯНУТИ *див. упоминати.*

УПОМНЯНУТИЙ [у(в)помн'анутый], а, е. **Згаданий**. *Упомн 'анутый д'б'х.*

УПОРОЖНЯ [упор'ожн'а], *присл.* **Порожняком**. *Та ты йдеш ід д'ітин'і упор'ожн'а?* **Антонім уповня**.

УПОРОЗНИТИ, пор'ожн'у, порозниш, *док.* Те саме, що **спорозніти**.

УПОРЯДКУ [у(в)пор'атку], *присл.* Те саме, що **уряду**.

УПОСТИТИ, по'шчу, постиш, *док.* Не їсти скоромного протягом усього посту. *Йа сис'а пуст, най Бох 'р'ійме, 'упостила.*

УПОЧИВАНЕ [у(в)почиван'е], а, с. **Відпочинок**. *Мін'і май'платне упо'чиван'е у нид 'іл'у.* Пор. **упочиватися**.

УПОЧИВАТИСЯ [у(в)почиватис'а], 'вайус'а, 'чивас'а ('вайес'а), *недок.*, **УПОЧИТИСЯ** [упочитис'а], чинус'а, чинес'а, *док.* **Відпочивати**. *Йа с'а йак с'л'ід упо'чивайу лиш у нид 'іл'у.*

УПОЧИЛИЙ, а, е. **Який відпочив**. *Йак чулу'вік не" упочилий, та йу'му 'т'ашко робити.*

УПОЧИТИСЯ *див. упочиватися.*

УПРАВИТИ *див. управляти.*

УПРАВЛЕНИЙ, а, е. 1. **Випрямлений**. *Управлений д'рут.* 2. **Такий, якого провели**. *Управлена мат'і:р 'ов д'уму дун 'ка.* 3. **Такий, якого послали, відправили куди-небудь**. *'Управивим 'з'ат'а за 'з'вуз 'д'ом.*

УПРАВЛЯТИ [управ'ляти], л'айу, 'равл'аш (л'айеш), *недок.*, **УПРАВЛІТИ**, вл'у, виш, *док.* 1. **Випрямляти**. *'Управ'мало сис'а д'рут.* 2. **Проводжати**. *Л'убаска управ'ала ре'рута аж до 'п'ойізда.* 3. **Посилати, відправляти кого-небудь**. *'Управив за 'кумом д'іт'ва'ка.*

УПРИЙШОВАНИЙ, а, е. **Дієприкм.** пас. мин. ч. до **уприйшовати**. *'Уприйшований 'з'резен.*

УПРИЙШОВАТИ, шуйу, шуйеш, *док.* **Витискувати** сік з винограду пресом. *У'же м 'уприйшовав 'з'резен.* Пор. **прийшовати**.

УПРИКАЗОВАТИ, зуйу, зуйеш, *док.* **Зробити зауваження, дорікаючи, виговорюючи; вчитати**. *Йа ку'мі вс'е 'уприказовала, шчо ми прийшло на йа-зык.* Пор. **прика́зовати**.

УПРІХЫЛЬЦІ [у(в)п'рихыл'ц'і], *присл.* **Нахилившись, пригнувшись**. *У вту 'хыжу 'рослый чулу'вік лиш уп'рихыл'ц'і 'зайде.*

УПРІЧАКЫ, *присл.* **Навприсядки**. *Стан'нав'п'ричаки, бо 'в:ид 'ат'а.*

УПРІЯЗНІ [у(в)п'рийаз'н'і], присл. Те саме, що **п'рийазно**. *Що там шк'репчеш так уп'рийаз'н'і?*

УПРОВБАЛОВАНИЙ [упр'овбалованый], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **упровбаловати**. *Упр'овбалована сер'сама*. Див. ще **упровбований**.

УПРОВБАЛОВАТИ [упр'овбаловати], луйу, луйеш, док. Випробувати. *Упр'овбаловалис'ме Олексу в р'об'от'і*. Пор. **провбаловати**.

УПРОВБОВАНИЙ [упр'овбованый], а, е. Те саме, що **упровбалований**.

УПРОВБОВАТИ [упр'овбовати], буйу, буйеш, док. Те саме, що **упровбаловати**.

УПРОВУД [у(в)пру'вуд(т)], 'в'оду, ч. Похорон. *Нан'кови два 'попы сл'ужили впру'вут*.

УПРЯЖКАНИЙ [упр'ашканий], а, е. Вишмаганий ременем. *Упр'ашканий ву'ч'ом д'іт'вак*.

УПРЯЖКАТИ [упр'ашкати], айу, аш (айеш), док. Вишмагати ременем. *Отиц'го 'добре упр'ашкав*. Пор. **пряжкати**.

УПРЯТАНИЙ [упр'атаний], а, е. Який про-
рвався (про чиряк, налив). *Упр'атаний чир'ак*.

УПРЯТАТИ [упр'атати], ало, док. Дозріти (про чиряк, налив). *Уже ми упр'атало, 'майже, с'а вже пр'урве*. Пор. **прятати**.

УПСОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **упсовати** (те саме, що **удістерований**). *Упсований чулу'вік*.

УПСОВАТИ, суйу, суйеш, док. Те саме, що **удістеровати**. *Так н'а 'упсовали, гу 'пис'ц'е ко'рыто*. Пор. **псовати**.

УПУВНОЧИ [у'пуночи], присл. Опівночі. *Упуночи зач'инає ходити не'чиста 'сила*.

УПУДИТИ див. **упужувати**.

УПУЖЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **упудити**. *Упужена с'ку'ц'а 'куруц'а*.

УПУЖОВАТИ, жуйу, жуйеш, *недок.*, **УПУДИТИ**, ужу, удиш, док. Виганяти ляканням. *Пес упуdiv 'зуси з дво'ра*. Пор. **пужати**.

УПУКАТИ [у(в)пу'кати], 'пукат ('кайе), *недок.*, **УПУКНУТИ**, не, док. Вибивати (про пагони на рослині). *Уже впу'кают 'почки на де'ревах*. Пор. **пукати 1**.

УПУКЛИЙ, а, е. Який вибився (про пагон на рослині). *Упуклий 'листок*.

УПУКНУТИ див. **упукати**.

УПУЛЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **упулити**. *Упулин 'і 'очі*.

УПУЛИТИ див. **упульовати**.

УПУЛИТИСЯ див. **упульоватися**.

УПУЛЬОВАНЕ [у(в)пул'ован'е], а, с. Витріщення (очей). *Ут 'упул'ован'а 'тоб'і ж'о'ны аж ми не'добре*. Пор. **упульовати**.

УПУЛЬОВАТИ [у(в)пул'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **УПУЛЯТИ** [у(в)пул'ати], 'л'айу, 'пул'аш

(л'айеш), *недок.*, **УПУЛИТИ**, л'у, лиш, док. Витріщати (очі). *Си'дит 'жаба на бо'л'от'і, 'упулила 'очі*. Пор. **пулити**.

УПУЛЬОВАТИСЯ [у(в)пул'оватис'а], л'уйу-с'а, л'уйес'а і **УПУЛЯТИСЯ** [у(в)пул'атис'а], 'л'айус'а, 'пул'ас'а ('л'айес'а), *недок.*, **УПУЛИТИСЯ** [упулитис'а], л'ус'а, лис'а, док. Витріщатися. *Не'впул'айс'а, чулу'віче, так на 'д'івку, бо 'очі ти 'укривит*. Пор. **пулитися**.

УПУЛЯТИ див. **упульовати**.

УПУЛЯТИСЯ див. **упульоватися**.

УПУСТЫЙ, а, е. Даремний, безрезультатний. *Н'іч с'а не' до'бив, пу'ш'ов 'упустый*.

УПУСТО. Присл. до **упустый**. *Перейшлим т'а 'упор'ожн'а, та 'упусто меш ходити*.

УПУЦОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **упуцовати**. *Упуцован'і то'панкы*

УПУЦОВАТИ, цуйу, цуйеш, док. Очистити від бруду з наведенням блиску. *Упуцовалам шпор*. Пор. **пуцовати**.

УПУЧЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **упучити**. *Упучин'і сливы*.

УПУЧИТИ див. **упучовати**.

УПУЧИТИСЯ див. **упучоватися**.

УПУЧОВАТИ [у(в)пучовати], чуйу, чуйеш, *недок.*, **УПУЧИТИ**, чу, чиш, док. Видавлювати кісточки зі слив, вишень та ін. *Деко сливы в'пучує, куй йіх за'вар'уйе на 'зиму*. Пор. **пучити**.

УПУЧОВАТИСЯ [у(в)пучоватиса], чуйес'а, *недок.*, **УПУЧИТИСЯ**, чин'а, док. Видавлювати кісточки зі слив, вишень та ін. *З 'деко'рых слив 'кусточка с'а не' в'пучує*. Пор. **пучитися**.

УП'ЯТ [у(в)п'ят], присл. Знову. *Іа в'ті'ац'а верну'в ду'му*. Див. ще **май?**.

УРАДИТИ [у(в)радити], 'ражу, 'радиш, док. Дати раду з ким, знайти порозуміння; заспокоїти. *Іа с'войым чулу'віком н'іч не' 'м'ожу в'радити, куй с'а 'наніе*.

УРАЖАТИ [у(в)ра'жати], 'жайу, 'ражаш ('жайеш) і **УРАЖОВАТИ** [у(в)ражовати], жуйу, жуйеш, *недок.*, **УРАЗІТИ** [у(в)разити], 'ражу, 'разиш, док. Спричиняти біль, торкаючись до рани. *Не'вра'зи н'а в'но'гу*.

УРАЖАТИСЯ [у(в)ра'жатис'а], 'жайус'а, 'ражас'а ('жайес'а) **УРАЖОВАТИСЯ** [у(в)ражоватис'а], жуйус'а, жуйес'а, *недок.*, **УРАЗІТИСЯ** [у(в)разитис'а], 'ражус'а, 'разис'а, док. Спричиняти собі біль, торкаючись до рани. *Ура'зила'мс'а в 'рану на ру'ц'і*.

УРАЖЕНИЙ [у(в)ра'жений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **уражати**. *Ура'жений у 'вухо*.

УРАЖОВАТИ див. **уражати**.

УРАЖОВАТИСЯ див. **уражатися**.

УРАЗІТИ див. **уражати**.

УРАЗИТИСЯ *див. уражати́ся.*

УРАКА́Ш [у(в)ра'каш], *присл.* Докупи. Увун л'убит складовати з'роби вракаши, не хоче їх келтовати.

УРАКАШІЙ [у(в)рака'ши], *присл.* Те саме, що уєдно. Нам буде добре жити вракаши.

УРАХОВАНИЙ, а, е. Розв'язаний (про задачу, приклад), підрахований. Урахована задача.

УРАХОВАТИ, хуйу, хуйеш, *док.* Розв'язати (задачу), підрахувати. Ану урахуй ми, кул'ко м з'роби заробила. Пор. **раховати**.

УРВА́ТИ, ву, веш, *док.* Урвати. ♦ **Урвати́ чис'ц'** кому – принизити кого-небудь. Тот дур'ін урвав ми чис'ц' 'мижи л'уд'ми.

УРВА́ТИСЯ [ур'ватис'а], вус'а, вес'а, *док.* 1. Ув'рватися. Злод'їй урвалис'а до х'яжі і 'зачали йс'кати з'роби. 2. Змінити русло під час повені. С'ого 'года урвалас'а 'була 'тиса та пушла 'п'ол'ам. 3. Надірватися, дістати грижу. Н'ус берве́но та ур'вавс'а.

УРВА́ТИЙ, а, е. Надірваний, який дістав грижу. Урватий чулу́вік.

УРЕБЕНІТИСЯ [урибін'ітис'а], н'ус'а, бинис'а, *док.* 1. Повністю виділити сечу (про коро́ву і под.). Урибін'ілас'а тє́лиц'а 'серед дво́ра. 2. *перен., вульг.* Те саме про людину. Петро урибін'івс'а 'коло 'традичу. Пор. **ребеніти**.

УРЕВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **уревати** 3, 4. Уревана 'нива, уреваний 'пуниц'.

УРЕВАТИ, ву, веш, *док.* 1. Проплакати певний час. Наш у'нук, 'заки си не' уреве, та буде хут'кул'ко ревати. 2. Вказати кому-небудь власну образу. Ку́ма вс'є ми уревала, шчо в 'ній' было на ду́ши. 3. Випросити шчо-небудь насильно. Дун'ка уревали си уд ву́ц'а шче вду́ 'ниву. ♦ **Уревати си 'пуниц'**, *мед.* – нажити собі хворобу, надривно плачучи тривалий час (про дитину). Не 'кывай го, бо буде ревати та 'пуниц' си уреве. Пор. **ревати**.

УРЕВАТИСЯ [уреватис'а], вус'а, вес'а, *док.* Наплакатися вволю Уревалас'а Крєстина та май'лєх'ю йй' стало. Див. ще **урыкатися** 3. Пор. **ревати**.

УРЕГОНІТИСЯ [уригун'ітис'а], н'ус'а, гонис'а, *док.* Нареготатися досхо́чу. За тот 'вйчур йа с'а 'читаво 'уригун'ів. Пор. **регонітися**.

УРЕЧЕНИЙ [у(в)речений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **уречі**. Уречена д'їтина.

УРЕЧІЙ [у(в)речи], 'речу, речеш, *док.* Уректи, зурочити.

УРИГАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **уригати**. Уриган'і 'бзуркы.

УРИГАТИ *див. уриговати*.

УРИГАТИСЯ [уригатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Виблюватися. Уригавс'а жу́в'чам. Пор. **ригати**.

УРИГОВАТИ, гуйу, гуйеш, *недок., УРИГАТИ*, айу, аш (айеш), *док.* Виблювати. Йа́ку ййду йз'ів, та́ку й уригав. Пор. **ригати**.

УРЫКАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **рыкати**. Урыкана обіда.

УРЫКАТИ *див. урыковати*.

УРЫКАТИСЯ *див. урыковатися*.

УРЫКОВАТИ, куйу, куйеш, *недок., УРЫКАТИ, айу, аш (айеш), *док., вульг.* Те саме, що уга́вковати. Урыкав ми, шчо гу́дуйє н'а. Пор. **рыкати**.*

УРЫКОВАТИСЯ, куйус'а, куйес'а, *недок., УРЫКАТИСЯ [урыкатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* 1. Видавати рик тривалий час (про тварину). Урыкалас'а 'корова 'читаво, 'заки йй' дали 'їісти. 2. *перен., вульг.* Накричатися вволю на кого-небудь (про людей). Так с'а на н'а урыкав при 'чил'ади, шчо не' зналам с'а де 'д'іти. 3. *перен., вульг.* Те саме, що **уреватися**. Пор. **рыкати**.*

УРІХТОВАНИЙ [ур'іхтований], а, е. Полагоджений, відремонтований; підготовлений. Ур'іхтований вус.

УРІХТОВАТИ [ур'іхтовати], туйу, туйеш, *док.* Полагодити, відремонтувати; підготувати. Ле́двы м ур'іхтовав 'біціл'і, так йй поронто́вав муй 'фа́бик. Пор. **ріхтовати**.

УРОБИТИСЯ [уробитис'а], р'обл'ус'а, робис'а, *док.* 1. Виснажитися важкою фізичною працею. Йа на туй р'об'от'і 'читаво с'а уробив. 2. Використовувати чужу працю задля власної користі. Брат 'читаво уробивс'а сестр'ов.

УРОБКЫ [урупкы], пку, *мн.* Безплатна праця. Петро 'добрий на урупкы. Пор. **уробитися**.

УРОБЛЕНИЙ, а, е. Який багато працював; знесиленний працею. Уроблений чулу́вік.

УРО́ДА [у(в)рода], ы, жс., с.г. Урожай. С'ого 'года 'була 'врода на па́сул'і. Антонім **невро́да**.

УРОДЛИВЫЙ [у(в)родливый], а, е. Урожайний. Уродливый гут.

УРУГАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **уругати** (те саме, що **погыганий**).

УРУГАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **погыгати**. Пор. **ругати**.

УРУВНАНИЙ [урунаний], а, е. Вирівняний. Урунане бир'вин'є.

УРУВНАТИ *див. урувновати*.

УРУВНОВАТИ [уруновати], нуйу, нуйеш, *недок., УРУВНАТИ [урунати], айу, аш (айеш), *док.* Вирінювати. Фа́йно уруну́й дошкы в 'мыл'і. Пор. **рувніати**.*

УРЯДОВА́НС [у(в)р'адован'є], а, с. Керування. Из ур'адован'а т'войого 'сына л'уд'ам хос'на 'мало. Пор. **урядовати**.

УРЯДОВА́ТИ [у(в)р'адовати], 'дуйу, 'дуйеш, *недок.* Правити, керувати. Ййі́ сын ур'аду́є в 'нашуму си́л'і.

УРЯДУ [у(в)р'аду], *присл.* До ладу, в порядку. *Ур'аду ти? Чини так, аби йуй 'было вр'аду.* Див. ще **упорядку**. Антонім **невпорядку**, **невряду**.

ЇСВАЖАТИСЯ [їсважатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Досхочу насваритися з ким-небудь. *Так им с'а їсважала с тетачкув, шчо аж н'а в 'се'рц'ови 'коле.* Пор. **сваж'атися**.

ЇСВИСТАТИ *див.* **їсвітovati**.

ЇСВИСОВАТИ, туйу, туйеш, *недок.*, **ЇСВИСТАТИ**, вишчу, вишчеш, *док.* Те саме, що **уф'їг-ковати**.

УСЄ [у(в)се], *присл.* Те саме, що **постоянно**.

УСЕНОШНЯ [у(в)си'ношн'а], і, *жс.*, *церк.* Церковна служба у православних християн, що правиться вночі перед Великоднем і Різдом.

ЇСЕРБАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **їсербати**. *Їсербаний левеш.*

ЇСЕРБАТИ *див.* **їсєрбовати**.

ЇСЄРБОВАТИ [у(в)сєрбовати], буйу, буйеш, *недок.*, **ЇСЕРБАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Висьорбувати. *Їсєрбай лопаткы.* Див. ще **ухліповати**. Пор. **сєрбати**.

УСЄ *див.* **усьый, усьо**.

УСІДЬ [у(в)сид' (т')], *присл.* Справді. *Ты всид' н'іч не' знаєш про с'войого чул'віка?*

УСІЖА [(у,в)сїжа], *присл.* У сидячому положенні, сидячи. *С'аку р'об'оту мож р'обити (в)сїжа.*

УСІКЛЬОВАТИ [у(в)сикл'овати], л'уйс, *недок.* Те саме, що **усіковати**. *Из двох їдуїку в тєлїц'ї в'сикл'уйє ку'растра.*

УСІКОВАТИ [у(в)сиковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ЇСИКАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Виходити тонким струменем (про рідину). *Мамко, Іван'ко, їсикав на н'а 'воду їсикалкув.* Див. ще **усіковатися 1**, **усікльовати**. Пор. **сїкати**.

УСІКОВАТИСЯ [у(в)сиковатис'а], куйус'а, куйес'а, *недок.*, **ЇСИКАТИСЯ** [їсикатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* 1. Те саме, що **усіковати**. *Кр'ов їсикуйес'а из 'рани.* 2. Випорожнювати власний сечовий міхур. *Їсикавс'а пут н'лотом.* Див. ще **їсцятися**. Пор. **сїкати**.

УСІЛУ [у(в)силу], *присл.* Силою, насильно, силоміць. *Мамка ми 'дали в'силу їшвдыр', бо йа не' х'от'їла брати.*

УСІПАТИ [у(в)сїпати], пайу, їсипаш (пайеш), *недок.*, **ЇСПАТИ**, пл'у, пиш, *док.* Спати протягом довгого часу, висипляти. *Тот чул'вік 'можє їспати а'чин'ц'їлу до'бу.*

УСІПАТИСЯ [у(в)сїпатис'а], пайус'а, їсипас'а (пайес'а), *недок.*, **ЇСПАТИСЯ** [їсипатис'а], пл'ус'а, пнєс'а, *док.* Спати досхочу, повністю задовольняючи власні потреби у сні. *Перед д'їтинїв йа не' всїп'айус'а.*

УСІХАТИСЯ [у(в)сїхатис'а], їсхац'а, *недок.* Усихати. *Аж, примір'ом, двир'ї в'чїннїн'ї з не' 'дуже с'ухого 'дерева, та вни с'а буд'ут всїхати.*

УСІ *див.* **усьый**.

ЇСІЧИ [їс'їчи], чу, чеш, *док.* Висікти.

УСКАРІДІТИ [у(в)скар'їдити], р'їжу, р'їдиш, *док.* Викликати в кого-небудь огиду до чогось. *Ускар'їдила д'їтину 'рыбл'ачкув.* Пор. **скарідіти**.

УСКАРІДІТИСЯ [у(в)скар'їдитис'а], р'їжус'а, їдис'а, *док.* Отримати огиду до чого-небудь. *Ускар'їдивимс'а навх'тема га'ринтани.* Пор. **скарідітися**.

УСКАРІЖЕНИЙ [у(в)скар'їжений], а, е. Який отримав огиду до чого-небудь. *Ускар'їжена га'ринтами д'їтина.*

ЇСКРЕБТАНИЙ [їскрептаний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **їскребтати**. *Їскрептана 'рыба.*

ЇСКРЕБТАТИ *див.* **їскрїбтовати**.

ЇСКРІБТОВАТИ [їскр'їптовати], туйу, туйеш, *недок.*, **ЇСКРЕБТАТИ** [їскрептати], репчу, репчеш, *док.* Вішкрїбувати. *Їскр'їптуїуї шпор, бо пас'куднїй став.* Пор. **скреб'ати**.

ЇСКУБСТИ, бу, беш, *док.* Вискубти.

ЇСЛІПАНИЙ [їс'л'іпаний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **їсліпати**. *Їс'л'іпана на подлїши п'ац'урка.*

ЇСЛІПАТИ [їс'л'іпати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **довідїти**. *Їс'л'іпалам, шчо в'тебе то'панкы 'цураві.* Пор. **сліпати**.

УСЛОБОДІТИ *див.* **услобож'ати**.

УСЛОБОДІТИСЯ *див.* **услобож'атися**.

УСЛОБОЖ'АТИ, жайу, їбожаш (жайеш), *недок.*, **УСЛОБОДІТИ**, л'обб'жу, л'обб'диш, *док.* Звільняти. *Услобо'дилєс'ме 'хыжє їсынови з нї'вїс'к'ов.* Пор. **слобож'ати**.

УСЛОБОЖ'АТИСЯ [услобо'жатис'а], жайус'а, їбожас'а (жайес'а), *недок.*, **УСЛОБОДІТИСЯ** [услобо'дитис'а], л'обб'жус'а, л'обб'дис'а, *док.* Звільнятися. *Йак с'а мїсто ослобо'дит, та даме тубї.* Пор. **слобож'атися**.

УСЛОБОЖЕНИЙ, а, е. Звільнений. *Услобо'жений ис к'атун.*

ЇСЛОБОЖІНЕ [їслобожін'є], а, с. Звільнення. *ЇСлобожін'є уд'армїї.* Пор. **услобож'ати**.

УСЛЇТЛИЙ [у(в)слутный], а, е. Дієприкм. акт. мин. ч. до **услїтнути**. *Услутла ж'о'па.*

УСЛЇТНУТИ [у(в)слутнути], ну, неш, *док.* Утратити руку (руки). *Услутли бы му 'рукы (прок'льон).*

ЇСЛУХ, у, ч. Допит. *Два раз н'а к'ликали в суд на їслух.*

ЇСМЫРАТИСЯ [їсмыратис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Видуги соплі з носа. *Не' п'ут'агуї см'ыры, ай'їсмырайєс'а йак с'л'їт.* Пор. **смьрати**.

УСМЫРДАТИСЯ [усмырдатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Те саме, що **усмыратися**. Пор. **смырдати**.

УСМЫЧЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **усмычати**. *Усмыченный із йама 'камін'.*

УСМЫЧИТИ, чу, чиш, *док.* Виволокти. *Усмычилис'ме з йарка берве'но.* Пор. **смычнати**.

УСМУГАНЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **усмугати**. *Усмугана со'рочка.*

УСМУГАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Дуже забруднити. *Де с'так усмугав на'завиц'і?* Пор. **смугати**.

УСМУГАТИСЯ [усмугатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Дуже забруднитися. *Усмугалас'а, куй им складова'ла до'ган.* Пор. **смугатися**.

УСОКОТИТИ [усоко'тити, всоко'тити], со'кочу, со'котиш, *док.* Уберегти. *Усоко'ти вто, и'чо 'майеш.* Пор. **соко'тити**.

УСОКОТИТИСЯ [у(в)соко'титис'а], со'кочу-с'а, со'котис'а, *док.* Уберегтися. *Уд з'лод'й'а с'а не" всоко'тиши.* Пор. **соко'титися**.

УСОКОЧЕНИЙ [у(в)соко'чений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **усоко'тити**. *Усоко'чене до'бро.*

УСОЛОПИТИ *див.* **усоло'пл'ювати**.

УСОЛОПЛЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **усолопити**. *Усолопленный йа'зык.*

УСОЛОПЛЬОВАТИ [у(в)со'лопл'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **УСОЛОПИТИ**, со'лопл'у, со'лопиш, *док.* Висувати язик з рота. *Пес усолопил йа'зык.*

УСОПУХЛОВАНЫЙ [усо'пухлований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **усо'пухловати**. *Усо'пухлована х'ыжа.*

УСОПУХЛОВАТИ *див.* **усо'пухл'овувати**.

УСОПУХЛОВАТИСЯ *див.* **усо'пухл'овуватися**.

УСОПУХЛ'ОВОВАТИ [у(в)со'пух'ловувати], л'овуйу, л'овуйеш, *недок.*, **УСОПУХЛОВАТИ** [усо'пухловати], луйу, луйеш, *док.* Вистуджувати приміщення в результаті частого відкривання дверей в морозну погоду. *Йа к'ладу в'н'а, а ты всо'пухл'овуйеш х'ыжу.* Пор. **со'пухл'овати**.

УСОПУХЛ'ОВОВАТИСЯ [у(в)со'пух'ловуватис'а], л'овуйес'а, *недок.*, **УСОПУХЛОВАТИСЯ** [усо'пухловатис'а], луйес'а, *док.* Вистуджуватися (про приміщення) в результаті частого відкривання дверей в морозну погоду. *Йак х'мыл'кати, та х'ыжа с'а всо'пухл'овуйе.* Пор. **со'пухл'оватися**.

УСОХНУТЫЙ [усо'хнутый], а, е. Висохлий. *Усо'хнута со'рочка.*

УСПАНЫЙ, а, е. Який виспався. *Аж д'їтина ус'пана, та вна вес'ела.*

УСПАТИ *див.* **усып'ати**.

УСПАТИСЯ *див.* **усып'атися**.

УСПИЛАНЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **успилати** 1, 2. *Успилана с'чайки во'да.* *Успи-*

ланный го'лодным 'к'овдошом 'левеш. Див. ще **посп'ілапый**.

УСПИЛАТИ *див.* **усп'ілювати**.

УСП'ІЛОВАТИ [у(в)сп'ілювати], луйу, луйеш, *недок.*, **УСПИЛАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* 1. Вичерпувати рідину. *Абы по'чистити кыр'ниц'у, віреба з'ниій'успилати во'ду.* Див. ще **посп'ілати** 1, **ушпилькати**. 2. *перен.* Жадібно з'їсти рідку страву. *Йак с'а муй у'нук пругу'луд'н'ів, та раз-раз'успилав 'сербанку.* Пор. **сп'ілати**.

УСПІВАТИ [у(в)сп'івати], 'вайу, 'піваш (вайеш), *недок.*, **УСПІТИ** [у(в)сп'іти], 'пійу, 'пійеш, *док.* Устигати. *Кул'ко у л'уді было, ус'півали по'орати.*

УСПІТИ *див.* **усп'івати**.

УСПОВІДАНИЙ [усповіданий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **усповідати** 1, 2. *Усповіданий по'пом чи'л'адник.* *Усповіданий ж'о'нов чу'лу'вік.*

УСПОВІДАТИ [усповідати], айу, даш (дайеш), *док.* 1. Висповідати. 2. *перен.* Те саме, що **уадістерувати**. *Маточка н'а'усповідали, и'чо м у них дав'но не'была.* Пор. **сповідати**.

УСПОКОЄНИЙ [у(в)спокоєний], а, е. Запокоєний. *Успокоєна'мати.*

УСПОКОЇТИ *див.* **упо'коїювати**.

УСПОКОЇТИСЯ *див.* **упо'коїюватися**.

УСПОКОЇОВАТИ [у(в)спо'коїювати], 'к'ойуйу, 'к'ойуйеш, *недок.* **УСПОКОЇТИ** [у(в)спо'коїїти], 'к'ойу, 'к'ойіш, *док.* Заспокоювати. *Не" годна м'была вту д'їтину вспо'коїїти, так р'вала.*

УСПОКОЇОВАТИСЯ [у(в)спо'коїюватис'а], 'к'ойуйус'а, 'к'ойуйес'а, *недок.* **УСПОКОЇТИСЯ** [у(в)спо'коїїтис'а], 'к'ойус'а, 'к'ойіс'а, *док.* Заспокоюватися. *Так с'а вто ж'о'на роз'нервозила, и'чо л'едвы с'а вспо'коїїла.*

УСПУД [у(в)спуд(т)], *присл.* На дно, вниз. *Куй чин'ат то'кан из б'рын'зу, та вспуд л'ут'масти.*

УСТАВАНЕ [уставан'е], а, с. Уставання.

УСТАВАТИСЯ [у(в)ставатис'а], та'йус'а, та'йес'а, *недок.*, **УСТАТИСЯ** [у(в)статис'а], 'танус'а, 'танес'а, *док.* Залишатися. *Не" буйс'а, го'лодным с'а не" в'станеш.* *«Уставайтес'а здо'рові!» – «Х'д'ім здо'рові (д'ім із 'Богам)!»* (при прощанні).

УСТАНЬКАТИ [у(в)стан'кати], 'кайу, 'кайеш, *недок.*, *дит.* Ставати на ніжки. Пор. **станькати**.

УСТАРЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **устарітися**. *Устареный чу'лу'вік.*

УСТАРІТИСЯ [устар'ітис'а], р'ійус'а, рис'а (р'ійес'а), *док.* Дожити до глибокої старості. *Д'ідо вже с'а й'устар'ів, а и'че с'а за д'і'єками за'дидл'ат.*

УСТАРЧИТИ, чит, безос., *док.* Вистачити. *Б'єри, 'закі устар'чит.* Див. ще **устати**. Пор. **ста'рчити**.

УСТАТИ, тане, безос., *док.* Те саме, що **устар-чити**. *Моло'ка на вс'іх не" устане.*

УСТА́ТИСЯ див. **установи́тися**.

УСТА́ТНЬИЙ [у(в)ста́тн'ый], а, е. 1. Останній. *Урвав уд н'а вс'татн'ый ку'сок хл'їба*. 2. Найгірший (про людину). *Ус'татн'ый — ко н'їч не' майє, н'ї на шчо не' в'а'л'овшен*.

УСТІЖНИЙ [у(в)стіжний], а, е. Який усюди встигає. *Ото встижна жо'на!*

УСТЫ́ВАНЕ [у(в)стыван'е], а, с. Вистигання; вихолодження. *Устыван'є йїды, устыван'є хыжї*. Пор. **устыва́ти**.

УСТЫВА́ТИ, в'айу, тываш (вайеш), *недок.*, **УСТЫНУТИ** і **УСТЫТИ**, ну, неш, *док.* Вистигнути; вихолодитися. *Твояа йїда вже' устыла. Хыжа устыне, аж не' буде'ш класти вгн'а*. Пор. **сты́ти**.

УСТЫ́ЛЫЙ, а, е. Який остив, охолодився. *Теплый хл'їт не' може' йїсти, лиш устылый*.

УСТЫТИ див. **у́стынути**.

УСТО́Я [(у,в)сто́я], присл. Те саме, що **сто́я**.

УСТРАДАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Вистраждати.

УСТРЕ́ [устр'е], а, с. Вістря.

УСТРИЧИ, рижу, рижеш, *док.* Вистригти. Пор. **стри́чи**.

УСТРІ́ЛЕННИЙ [у(в)стр'ілений], а, е. Застрелений. *Устр'ілений зайаїц'у*.

УСТРІ́ЛИТИ [у(в)стр'ілити], л'у, лиш, *док.* Застрелити. *На ва'дас'ц'ї вст'р'іливим ли'сиц'у*.

УСТРЯПАТИ [устр'апати], айу, аш (айеш), *док.* Висмикнути поперечні нитки з частини полотна. *Наши'чо с' так м'ного ни'ток устр'апала ш:їр'їнки?* Пор. **стря́пати**.

УСТУ́ДА [у(в)студа], *ы, ж., мед.* Вугор на шкірі. *Устуды майбуш ус'каку'ют на ли'ци*.

УСТУДИТИ див. **усту́жувати**.

УСТУ́ДОВАТИЙ, а, е. Прикм. до **усту́да**. *Устудовате ли'це*.

УСТУЖЕНИЙ, а, е. Вихолоджений. *Хыжа в:ас устужена, бо слабо клад'єте вгн'а*.

УСТУ́ЖОВАНЕ [у(в)стужован'е], а, с. Вихолодження. *Устужован'є хыжї*. Пор. **усту́жувати**.

УСТУ́ЖОВАННИЙ [у(в)стужованный], а, е. Вихолоджуваний. *Аш хут'-'кул'ко рас устужована хыжа, та пак'т'ашко йї дугр'їти*.

УСТУ́ЖОВАТИ [у(в)стужувати], жуйу, жу-йеш, *недок.*, **УСТАДИТИ**, ужу, удиш, *док.* Вихолоджувати. *Запїрай д'вир'ї, не' вс'тужуй хыжу*. Пор. **студіти**.

УСУВАНИЙ, а, е. Те саме, що **усумфалений**.

УСУВАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **усумфалити**. Пор. **сувати 2**.

УСУДИТИ див. **усу́жувати**.

УСУЖЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **усудити**. *Усужена с хыжї ци'ганка (к'овдошка)*.

УСУ́ЖОВАТИ [усужувати], жуйу, жу-йеш, *недок.*, **УСУДИТИ**, ужу, удиш, *док.* Позбуватися

відвідувача, гостя з хати. *Того чулу'віка не' можє' усудити с хыжї, сїд'їв бы хут'-'кул'ко. Йак запла-чеш, молодїце, у пїату пїатни'ц'у, не' меш'годна' усудити ис'корчмы пї'д'ни'ц'у*.

УСУКАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **усукати**. *Усукана л'ави'ц'а*.

УСУКАТИ див. **усу́ковати**.

УСУ́КОВАТИ, куйу, куйеш, *недок.*, **УСУКАТИ**, учу, учеш, *док.* Витирати. *Найївис'а, та' усучи за с'б'б'в стул*. Пор. **сукати**.

УСУМФАЛЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **усумфалити**. *Усумфаленый у'н'ого' кабат, бо хут'-'де в'н'ому'с'аде*. Див. ще **усуваний**.

УСУМФАЛИТИ, л'у, лиш, *док.* Дуже забруднити, заяложити мнучи (переважно про тканину, одяг і под.). *Гет ис'те' усумфалили с'катир'т'*. Див. ще **усувати**. Пор. **сумфалити**.

УСУМФАЛИТИСЯ [усумфалитис'а], лиц'а, *док.* Дуже забруднитися, заяложитися від м'яття (переважно про тканину, одяг і под.). *Усумфали-лас'а с'вита*. Пор. **сумфалитися**.

УСХЫ́ЛЯЧКЫ [(у,в)схыл'ачкы], присл. Схилившись. *Ми'н'ї вже'т'ашко р'обити ус'хыл'ачкы*.

УСХНУТИ, ну, неш, *док.* Висохнути. *Пру-в'єрну шче рас'с'їно, та май'файно' усхне*. Пор. **схну́ти**.

УСЦЯТИ [ус'ц'ати], ушчу, ушчиш, *док.* Випустити сечу із сечового міхура. *Ус'ц'ала д'їтина'їдуже не'файну ш'чину*. Див. ще **усця́тися**. Пор. **сця́ти**.

УСЦЯТИСЯ [ус'ц'атис'а], ушчус'а, ушчис'а, *док.* Те саме, що **усикатися 2**.

УСЦЯ́ТИСЯ [ус'ц'атис'а], уш'чус'а, уш'чис'а, *док.* Те саме саме, що **усця́ти**.

УСЬБЫ́Й [у(в)с'ый], *ч.*, **УСЯ́** [у(в)с'а], *ж.*, **УСЄ́** [у(в)с'є], *с.*, **УСІ́** [у(в)с'ї], *мн.*, *займ. означ.* Увесь, уся, усе, усі. *Пув'єрлис'ме вс'ый гор'от*.

УСЬО́ [у(в)с'о], *с.*, *займ. означ.*, *у знач. ім.* Все. *Пуйїли вс'о, шчо с'а напар'овало*. Див. ще **усє́**.

УСЯ́ див. **усьбый**.

УСЯ́ДЫ [у(в)с'ады], присл. Те саме, що **прич.** *Тым д'їт'ваком ус'ады'п'овно*.

УСЯКАНИЙ [ус'аканий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **усякати**. *Ус'акана д'їтина*.

УСЯКАТИ див. **уся́ковати**.

УСЯКАТИСЯ див. **уся́коватися**.

УСЯ́КО [у(в)с'ако], присл. По-всякому, по-різному. *Ус'ако ми с'ус'їды пома'гали, куй им по'пала в б'їду*.

УСЯ́КОВАТИ [у(в)с'аковати], куйу, куйеш, *недок.*, **УСЯКАТИ** [ус'акати], айу, аш (айеш), *док.* Сякаючись, очищувати носову порожнину. *Ус'акаї д'їтин'ї носик. Кул'ко туй д'їтин'ї не' в'с'акуй носик, а с'мыры й'дале те'чут*.

УСЯКОВАТИСЯ [у(в)с'аковатис'а], куйус'а, куйес':а, *недок.*, **ЎСЯКАТИСЯ** [ус'акатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *док.* Сякаючись, очишуватися (про носову порожнину). *Ма'р'ічко, не^{чи}є в т'а чим ус'акатис'а? Так им с'а зма'гала, шчо 'н'іколи ми 'было й ус'акатис'а.*

УСЯЧИНО [у(в)с'ачино], *займ. означ., незмін., у знач. ім.* Все, всяка всячина. *Куй им 'уйшла з 'болниц'і, та 'мамка ми в'с'ачино наку'повали.*

УТ *див. уд.*

УТАВАТИ, утаїє, *недок.*, **ЎТАТИ** і **ЎТАНУТИ**, утане, *док.* Згасати (про вогонь, вогнище). *Не^{чи}р'іє шпор, бо 'утав о'гин'.* Пор. **танути** 3.

ЎТАЛЫЙ, а, е. Згаслий (про вогонь, вогнище). *'Уталый о'гин' у шп'ор'і.*

ЎТАМАДЛОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ўтамадловатися**. *'Утамадлований чулу'вік.*

ЎТАМАДЛОВАТИСЯ [утамадловатис'а], луйус'а, луйес':а, *док.* Власними зусиллями вийти з важкого становища. *По'пав у біду, 'айбо й'акус':а 'утамадловав из 'ниій.* Пор. **тамадловатися**.

ЎТАНУТИ *див. утава́ти.*

ЎТАТИ *див. утава́ти.*

УТВІТ, а, ч. Відповідь. *Напи'салам му пис'мо, утві'та иче не^{чи} 'маіу.* Пор. ст.сл. **отъвѣтъ** т.с.

УТВІТИТИ *див. утвіча́ти.*

УТВІЧАТИ, 'чайу, 'вічаш ('чайеш), *недок.*, **УТВІТИТИ**, 'вічу, 'вітиш, *док.* Відповідати. *Утві'чай, куй т'а з'відаіут. Ко за йс'у біду буде утві'чати?*

УТВОРЁНИЙ, а, е. Те саме, що **удопёртый**. *Утво'рин'і во'рота.*

УТВОРИТИ *див. утво́рювати.*

УТВОРИТИСЯ *див. утво́рюватися.*

УТВО́РЮВАТИ [у(в)т'во́р'овати], р'уйу, р'уйеш і **УТВО́РЯТИ** [у(в)т'во́р'ати], р'айу, 'во́р'аш ('р'айеш), *недок.*, **УТВОРИТИ** [у(в)т'ворити], 'во́р'у, 'вориш, *док.* Те саме, що **удопира́ти**. *Утво'ри 'мало 'оболок, най 'зайде с' 'візжый 'во́здух.*

УТВО́РЮВАТИСЯ [у(в)т'во́р'оватис'а], р'уйес'а і **УТВО́РЯТИСЯ** [у(в)т'во́р'атис'а], р'айес'а, *недок.*, **УТВОРИТИСЯ** [у(в)т'воритис'а], 'вориц':а, *док.* Те саме, що **удопира́тися**. *Треба за'перти во'рота, бо втво'рили'а.*

УТВО́РЯТИ *див. утво́рювати.*

УТВО́РЯТИСЯ *див. утво́рюватися.*

УТЕ́КЫ [у(в)те'кы], *присл.* Бігом, навтіки. *На'пудиламс'а пса та в'те'кы з дво'ра.*

ЎТЕЛЕПАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ўтелепати**. *'Утелепана мал'.*

ЎТЕЛЕПАТИ *див. утелёп'овати.*

УТЕЛЕ́ПОВАТИ [у(в)телёповати], пуйу, пуйеш, *недок.*, **ЎТЕЛЕПАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* Неякісно витратити матеріали при побілці, фар-

буванні, малюванні. *'Утелепав на дво'р'і в'с'у мал'.* Пор. **телёнати**.

ЎТЕРЬХАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ўтерьхати** (те саме, що **ўгруженный**).

ЎТЕРЬХАТИ *див. утерь'ховати.*

ЎТЕРЬХОВАТИ [утир'ховати], хуйу, хуйеш, *недок.*, **ЎТЕРЬХАТИ** [утир'хати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **угружа́ти**. Пор. **терьха́ти**.

ЎТЕЧИ *див. утіка́ти¹.*

УТЕЧІЙ *див. утіка́ти².*

ЎТИГЛАЗОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ўтиглазовати**. *'Утиглазована со'рочка.*

ЎТИГЛАЗОВАТИ *див. утиглазо́вувати.*

ЎТИГЛАЗОВАТИСЯ *див. утиглазо́вуватися.*

УТИГЛАЗОВАТИ [утигла'зововати], 'зб'вуйу, 'зб'вуйеш, *недок.*, **ЎТИГЛАЗОВАТИ**, зуйу, зуйеш, *док.* Випрасовувати. *'Утиглазуйте ми, 'мамко, 'а'ну'к.* Пор. **тиглазова́ти**.

УТИГЛАЗОВАТИСЯ [утигла'зововатис'а], 'зб'вуйус'а, 'зб'вуйес':а, *недок.*, **ЎТИГЛАЗОВАТИСЯ** [утиглазоватис'а], зуйус'а, зуйес':а, *док.* Випрасовуватися. *'Ку'л'ко с'а меш утигла'зововати?!* Пор. **тиглазова́тися**.

ЎТИЛЬКАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ўтилькати**. *'Утил'кан'і на'су'л'і.*

ЎТИЛЬКАТИ *див. утиль'ковати.*

УТИ́ЛЬКОВАТИ [у(в)тил'ковати], куйу, куйеш, *недок.*, **ЎТИЛЬКАТИ** [утил'кати], айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **усе́рбовати**. Пор. **тилькати**.

УТИ́РАНЄ [у(в)ти'ран'є], а, с. Ути'рання.

УТЫЛЫЙ [у(в)ты'лый, а, е. Дієприкм. акт. мин. ч. до **уты́ти**. *Уты'ле на'ц'а.*

УТЫ́ТИ [у(в)ты'ти], 'тыйу, 'тыйеш, *док.* Стати тучним, жирним, ожиріти. *Так муй чулу'вік у'ты'в, и'чо вже му с'а 'т'а'шко сх'ыл'ати.* Пор. **ты́ти**.

УТИ́ГАНЄ [ут'іган'є], а, с. Витягування. *Ут'іган'є відра с' ко'л'од 'аз'а.* *Див. ще утігованс.* Пор. **утіга́ти**.

УТИ́ГАНИЙ [ут'іганий], а, е. Витягуваний. *Ут'ігане с' ко'л'од 'аз'а відро.*

ЎТИГАНИЙ, а, е. Повитягуваний. *'Ут'іган'і на 'хы'жу се'лємена.*

УТИ́ГАТИ *див. утіго'вати.*

ЎТИГАТИ [ут'ігати], айу, аш (айеш), *док.* Повитягувати. *Куй ис'ме 'чистили ко'л'од 'ас', та 'ут'ігалис'ме хут'і'кул'ко 'не'хари.* Пор. **тігати**.

УТИ́ГАТИСЯ *див. утіго'ватися.*

ЎТИГАТИСЯ [ут'ігатис'а], ац':а (айес'а), *док.* Повитягуватися. *Куй с'а 'чистит ко'л'од 'ас', та 'ут'ігац':а (ут'іга'йес'а) мно'го 'не'хари.*

УТИ́ГОВАНЄ [ут'ігован'є], а, с. Те саме, що **утіганс**. *Ут'ігован'є 'камін'а з 'іа'мы.* Пор. **утіго'вати**.

УТІГОВАТИ [ут'іговати], гуйу, гуйеш і **УТІГАТИ** [ут'ігати], ґайу, ґ'ігаш (ґайеш), *не-док.* Витягувати. *Ут'ігати бетон на другий шток т'ашко.* Пор. **тігати**.

УТІГОВАТИСЯ [ут'іговатис'а], гуйес'а і **УТІГАТИСЯ** [ут'ігатис'а], ґайес'а, *недок.* Витягуватися. *Селемена ут'ігууц'а на другий шток мо'муз'ом.* Пор. **тігатися**.

УТІКАНС' [ут'ікан'е], а, с. Витікання. Пор. **утікати'**.

УТІКАНС' [у(в)т'ікан'е], а, с. Утікання. Пор. **утікати'**.

УТІКАТИ' [ут'ікати], ґ'ікат (кайе), *недок.*, **УТЕЧИ**, утече, *док.* Витікати (про рідину). *Утекла з телети ро'на.* Пор. **течі**.

УТІКАТИ' [у(в)т'ікати], кайу, ґ'ікаш (кайеш) *недок.*, **УТЕЧІ** [у(в)те'чи], течу, течеш і **УТІКНУТИ** [у(в)т'ікнути], ну, неш; *мин. ч.* у(в)т'ук, у(в)т'ікла, у(в)т'ікло, у(в)т'ікли, *док.* Утікати, відбігати. *Ут'іклам ут пса. Йа муг бы був уте'чи ду'му'мало.* Пор. **тікати**.

УТІКЫ [у(в)т'і'кы], *присл.* Бігом (тікаючи). *Кралис'ме'іа'блыка, а пес ид нам, а мы вт'і'кы.*

УТІКНУТИ *див.* **утікати**.

УТКЛАНЬОВАТИСЯ [утк'лан'оватис'а], н'у-йус'а, н'у'йес'а, *недок.*, **УТКЛОНІТИСЯ** [уткло-нитис'а], кл'он'ус'а, кл'онис'а, *док.* Прощатися кланяючись. *А в'кого'была л'убаска, та утк'лан'овалис'а.*

УТКЛОНІТИСЯ *див.* **уткланьоватися**.

УТМЭНЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **утміти**. *Утмэный им был у'г'ол'б'у.*

УТМІТИ [у(в)т'міти], міло, *док.* Позбавити ясності, гостроти розуму, свідомості і под., затьмари. *Читаво н'а вт'міла в'г'ол'бу іс'а зур'ілка. Шчус'н'а'было вт'міло в'г'ол'бу, та н'іч им с'а не'рузу'мів.* Пор. **тміти**.

УТМЫ [у(в)т'мы], *присл.*, вульг. Куди завгодно, світ за очі. *Ци а'чин' ут'мы пуц'ла ти жон'а? Пуц'ов быс' ут'мы (прокльон).*

УТОВСЛЫЙ [ут'овслый], а, е. 1. Який потовстішав. *Утовсле стебло, с'товсл'е.* 2. Який зажирів. *Утовслый чулу'вік.*

УТОВСНУТИ [ут'овснути], ну, неш, *док.* 1. Потовстішати. *Стебла парад'иц' у'же с'а по'правили – утов'сли. То'та жо'на утов'сла, бо т'ашко.* 2. Зажиріти. *Сис' чулу'вік читаво утов'с, бо не' робит т'ашко.* Пор. **товснути**.

УТОВЧИ [утув'чи], чу, чеш, *док.* Витовкти. *Файно утув'чи по'сон'ашник ис'нал'а'ниц'і.* Пор. **товчі**.

УТОВЧІ [у(в)тув'чи], чу, чеш, *док.* 1. Утовкти. 2. *перен.* Те саме, що **парозумити**. ♦ **Утув'чи в'г'ол'бу** – вбити в голову. *Н'іко ти в'г'ол'бу не'втув'че, аш сам не' хочеш з'нати.*

УТОКМИТИ, ʋт'окмл'у, ʋтокм'иш, *док.* Домовитися про ціну чого-небудь. *ʋтокм'илам'с'іно'доста'дешев'о.* Пор. **токміти**.

УТОКМИТИСЯ [ʋтокм'итис'а], ʋт'окмл'ус'а, ʋтокмис'а, *док.* Те саме, що **дотокм'ітися**. Пор. **токмітися**.

УТОКМЛЕНЬИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ʋтокм'іти**. *ʋтокм'лена'х'ыжа.*

УТОЛЭНЫЙ, а, е. Вгамований (переважно про спрагу). *Утол'ена'жажда.*

УТОЛИТИ *див.* **ут'ол'ьовати**.

УТОЛ'ЬОВАТИ [ʋт'ол'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **УТОЛІТИ** [у(в)т'ол'ити], т'ол'у, т'олиш, *док.* Угамувати (переважно спрагу). *Та'ка в н'а'была'жажда, лед'вы м'й'і вт'олила.*

УТОПЛ'ЬОВАТИ [ʋт'опл'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.* Топити. *Утопл'у'йт сл'і'ных к'ут'ат, и'чин'ат.*

УТОПОШЛОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ʋтопошловати**. *ʋтопошлована д'і'тинув'п'ос'ц'і'л'.*

УТОПОШЛОВАТИ, луйу, луйеш, *док.* Витоптати багаторазовим ходінням. *Утопошловала ми в'бл'ух д'і'т'во'ра.* Пор. **топошловати**.

УТОПУРЧЕНИЙ [утупурчєний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ʋтопурчити**. *Утопурч'ин'і'вуха.* *Див. ще* **удтопурчєний**.

УТОПУРЧИТИ [утупурчити], чу, чиш, *док.* Вип'ятити. *Ро'с'ердилас'а та'утупурчила'губы.*

УТОПУРЧИТИСЯ [утупурчитис'а], чиц'а, *док.* Вип'ятитися. *ʋтопурч'илос'а в'н'ого'доста'в'і'лик'е'черево.* *Див. ще* **удтопурчоватися**.

УТРАНСПОРОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ʋтранспорувати**. *ʋтранспоруваний ис'х'ыж'і'к'овдош.*

УТРАНСПОРОВАТИ, по'руйу, по'руйеш, *док.* Насильно вигнати, відправити кого-небудь. *ʋтранспорувалис'ме'сына'з'д'о'му, бо б'і'танта.* *Див. ще* **удути**. Пор. **транспорувати**.

УТРЕБИТИ [утребити], бл'у, биш, *док.* 1. Витратити. *Лиш'г'рош'м'утребила, а'майже н'іч им не'к'упила.* 2. Винишити. *Так до'газ'д'овали в'кал'г'о'з'і, и'чо'утребили'ус'ый'скот.* Пор. **требіти**.

УТРЕБИТИСЯ [утребитис'а], бл'ус'а, бис'а, *док.* 1. Витратитися. *ʋтребилис'мес'а на дун'ку'доста'читаво.* 2. Винищуватися. *По'зад не'ру'з'у'ного та'з'дован'а'утребила'а в'кал'г'о'з'і'х'удоба.* Пор. **требітися**.

УТРЕБЛЕНЬИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ʋтребити**. *ʋтре'б'лин'і'г'рош'і.*

УТРЕНЯ [утре'н'а], і, ж., *церк.* Богослужіння, що відправляється вранці. *Мойа'мамка'йшли на'каж'зу'утре'н'у.*

УТРИВАЛЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **утривати**. *Утрывалый чулу'вік.*

УТРИВАТИ див. **утрýвувати**.

УТРИВОВАТИ, вуйу, вуйеш, *недок.*, **УТРИВАТИ**, айу, аш (айеш), *док.* 1. Витримувати (про речі). *Ачин'а в одну зиму йс'і ббкнчї утрывайут.* 2. Витерпіти (про людину). *Йа мому (мбйбому) чулувікови вже не утрýвуйу, так н'а не рвизит.* Пор. **трýвати**.

УТРОВІТИ див. **утровля́ти**.

УТРОВИТИ див. **утрóвльовати**.

УТРОВІТИСЯ див. **утровля́тися**.

УТРОВИТИСЯ див. **утрóвльоватися**.

УТРОВЛÉНЬЙ [у(в)трóвл'ений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **утровіти**. *Утровлене пац'а.*

УТРОВЛЕНЬЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **утровіти**. *Утровлін'і мыші.*

УТРÓВЛЬОВАТИ [у(в)трóвл'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.*, **УТРОВІТИ**, рóвл'у, ровиш, *док.* Витруювати. *Поткану доста т'ашко утровити.*

Пор. **трóвіти**.

УТРÓВЛЬОВАТИСЯ [у(в)трóвл'оватис'а], л'уйес'а, *недок.*, **УТРОВИТИСЯ** [утровитис'а], ровиц'а, *док.*, Витруюватися. *За катéбу читаво сытали отровы пб пбл'у, та мнóго жи́вого с'а утровило.*

УТРОВЛЯ́ТИ [у(в)трóвл'ати], л'айу, рóвл'аш (л'айеш), *недок.*, **УТРОВІТИ** [у(в)трóвити], рóвлу, ровиш, *док.* Отруювати. *Утровилам поткану.* Пор. **трóвіти**.

УТРОВЛЯ́ТИСЯ [у(в)трóвл'атис'а], л'айус'а, рóвл'ас'а (л'айес'а), *недок.*, **УТРОВІТИСЯ** [у(в)трóвитис'а], рóвлус'а, ровис'а, *док.* Отруюватися. *Того л'ита утровиламс'а была зрибами.*

Пор. **трóвітися**.

УТРОЄ [утройе], *присл.* Утричі, утрóе. *Складди покрóвиц утройе.*

УТРУБІ [у(в)тру'би], 'би, *мн.* Висівки. *Утруби вари́ме марз'і.*

УТРУТИТИ див. **утру́чувати**.

УТРУЧЕНЬЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **утручати**. *Утручена дошка иш'табл'а стырчала.*

УТРУ́ЧОВАНЄ [утручован'е], а, с. Виштовхування. *Утручован'е п'яного с клуба.* Пор. **утру́чувати**.

УТРУ́ЧОВАТИ, чуйу, чуйеш, *недок.*, **УТРУТИТИ**, ручу, рутиш, *док.* Виштовхувати. *Так им достóйала, шчо утрутили н'а з бчере'ди.* Пор. **труча́ти**.

УТУПІТИ див. **утупля́ти**.

УТУПЛÉНЬЙ, а, е. Те саме, що **притуплéний**. *Утуплене кóзбв молоко.*

УТУПЛЯ́ТИ [у(в)тупл'ати], 'тупл'ат (л'айе), *недок.*, **УТУПІТИ** [у(в)ту'пити], 'тупит, *док.* Утрачати молоко, зменшувати надій (про корову, козу і под.). *Наша ко́рова утупи́ла молоко.* Див. ще **приту́плювати**.

УТЯГНУТИ [ут'агнути], ну, неш, *док.* 1. Витягти. 2. Те саме, що **улюкастовати**. *Йаг Мар'іка ут'агла с'войого чулувіка, тай чу́жї жоны зачали с'а на н'ого задивл'ати.*

УТЯГНУТИСЯ [ут'агнутис'а], нус'а, нес'а, *док.* 1. Витягтися. 2. Те саме, що **улюкастоватися**. *Так с'а д'ідо ут'аг, ачин' с'а же'нити хоче.*

УТЯГНУТИЙ [ут'агнутый], а, е. 1. Витягнутий. 2. Те саме, що **улюкастований**. *Ут'агнутый д'ідо (чулувік).*

УТЯМІТИ [у(в)т'амити], м'л'у, 'миш, *док.* Запам'ятати. *Йа дуже вт'амила тот дин'.*

УТЯМІТИСЯ [у(в)т'амитис'а], м'л'ус'а, мис'а, *док.* Прийти до себе, до пам'яті. *Так го напуїли, шчо ледвы с'а вт'амив, де увун йе.*

УУЖВАРЕНЬЙ [уужвареный], а, е. Дуже пом'ятий. Див. ще **пожмня́каний** 2. *Уужварена свита.*

УУЖВАРИТИ див. **уужва́рювати**.

УУЖВАРИТИСЯ див. **уужва́рюватися**.

УУЖВА́РЮВАТИ [уужвар'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.*, **УУЖВАРИТИ** [уужварити], р'у, риш, *док.* Дуже пом'яти. Див. ще **пожмня́кати** 2. Пор. **ужва́рити**.

УУЖВА́РЮВАТИСЯ [уужвар'оватис'а], р'уйес'а, *недок.*, **УУЖВАРИТИСЯ** [уужваритис'а], риц'а, *док.* Дуже пом'ятися. Див. ще **пожмня́кати** 2. Пор. **ужва́ритися**.

УФАРАДЛОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **уфарадлюватися**. *Уфарадлований чулувік.*

УФАРАДЛОВАТИСЯ [уфарадлюватис'а], луйус'а, луйес'а, *док.* Утомитися. *За дин'им с'а дуже уфарадлювала.* Пор. **фарадлюва́ти**.

УФЫСКАТИСЯ [уфыскатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Випустити газу з анального отвору. *Уже с'а уфыскав у'хыжи!* Пор. **фыскати**.

УФІТЬКОВАТИ [уфіт'ковати], куйу, куйеш, *недок.*, **УФІТЬКАТИ** [уфіт'кати], айу, аш (айеш), *док.* Висловлювати образу, невдоволення і под. *Уфіт'калам му вс'е, шчо м про н'ого думала.* Див. ще **усві́стовати**, **уфітьковатися**. Пор. **фітькатися**.

УФІТЬКОВАТИСЯ [уфіт'коватис'а], куйус'а, куйес'а, *недок.*, **УФІТЬКАТИСЯ** [уфіт'катис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.*, на кого. Те саме, що **у́чихатися** 2. *Уфіт'кавс'а увун на мене.* Пор. **фітькатися**.

УФЛОЦАТИ, айу, аш (айеш), *док.* За будь-яких обставин домогтися власної вигоди. *Ото та́кий флоцош, шчо уфлоцайе і уд бы́ка молоко.* Пор. **флбцати**.

УФРІШЕНЬЙ [уфр'ішений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **уфрішити**. *Уфр'ішена хыжа.*

УФРІШИТИ див. **уфрі́шовати**.

УФРІШИТИСЯ *див. уфрішоватися.*

УФРІШОВАТИ [у(в)фр'ішовати], *недок., УФРІШИТИ* [уфр'ішити], шу, шиш, *док.* Дуже вихолодити. *Зафрі 'оболок, не' вфр'ішуй так 'сильно 'хыжсу.* Пор. **фрішити**.

УФРІШОВАТИСЯ [у(в)фр'ішоватис'а], *не-док., УФРІШИТИСЯ* [уфр'ішитис'а], шус'а, шис'а, *док.* Дуже вихолодитися, охолонути. *Но шчо, 'уфр'ішивис'а на м'ор'оз'і? 'Уфр'ішилис'те 'хыжсу.* Пор. **фрішитися**.

УФУЙТОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **уфуйтовати**. *'Уфуйтован'і 'кури.*

УФУЙТОВАТИ, туйу, туйеш, *док.* Повністю задушити всіх, що були на місці. *'Сній 'ночи 'уфуйтовав тхур 'наші 'кури.* Пор. **фуйтовати**.

УФУЙТОВАТИСЯ [уфуйтоватис'а], туйуц'а, *док.* Задушитися (від газу і под). *'Уфуйтовалис'а 'л 'уди уд 'газу, 'як зас'нали.* Пор. **фуйтоватися**.

УФУКАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **уфукати**. *'Уфуканий 'балон.*

УФУКАТИ *див. уфукувати.*

УФУКОВАТИ, куйу, куйеш, *недок., УФУКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Розбризувати всю рідину. *'Уфукалам 'у'с 'у 'фарбу на 'й'с 'у 'хыжсу.* Пор. **фукати**.*

УХАРЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ухарити**. *'Ухарена 'хыжа.*

УХАРИТИ *див. ухарьовати.*

УХАРЬОВАНЕ [ухар'ован'е], а, с. Вичищення від бруду, приведення до порядку. *Ухар'ован'е 'хыжі.* Пор. **ухарьовати**.

УХАРЬОВАТИ [ухар'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок., УХАРИТИ*, р'у, риш, *док.* Вичищувати від бруду, привести до порядку. *'Перед Рузд'ом і Вилікуд'ом 'ухар 'уйеме вс'і 'хыжі.* Пор. **харіти**.

УХЫРАВИТИСЯ [ухыравітис'а], ййус'а, вис'а (війес'а), *док.* Те саме, що **ухыратися**. Пор. **хыравіти**.

УХЫРАТИСЯ [ухыратис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Вилікуватися, виздоровіти після тривалої хвороби. *'Ледвы м с'а 'ухырала ис 'того 'бетегу.* Див. ще **ухыравітисся**, **учинитися**. Пор. **хырати**.

УХЛЕБТАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ухлебтати**. *'Ухлептан'і 'п'омыйі.*

УХЛЕБАТИ *див. ухлебтовати.*

УХЛЕБТОВАТИ [ух'лептовати], туйе, *недок., УХЛЕБАТИ [ухлептати], пче, *док.* Те саме, що **нохлебтати 2**.*

УХЛИПАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ухлипати**. *'Ухлипаний 'борщ.*

УХЛИПАТИ *див. ухліповати.*

УХЛІПОВАТИ, пуйу, пуйеш, *недок., УХЛІПАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **усербовати**. Пор. **хліпати**.*

УХМЫЛЬКАНИЙ [ухмыл'каний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ухмылькати**. *'Ухмыл'кана 'хыжа.*

УХМЫЛЬКАТИ *див. ухмыльковати.*

УХМЫЛЬКОВАТИ [ух'мыл'ковати], куйу, куйеш, *недок., УХМЫЛЬКАТИ [ухмыл'кати], айу, аш (айеш), *док.* Охолоджувати приміщення в холодну погоду частим відкриванням дверей. *'Тул'ко 'ходиш, 'ухмыл'калас' 'у'с 'у 'хыжсу.* Пор. **хмылькати**.*

УХОВЗАНИЙ [ух'овзаний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **уховзати**. *'Та'ка 'ух'овзана 'вулиц'а, шчо може 'লেখко 'впасти.*

УХОВЗАТИ [ух'овзати], айу, аш (айеш), *док.* Зробити сніжну дорогу дуже слизькою. *'Уховзали 'д 'іти 'вулиц'у.* Пор. **ховзати**.

УХОВЗАТИСЯ [ух'овзатис'а], ац'а (айес'а), *док.* Зробитися дуже слизьким (про сніжну дорогу, стежку і под.). *'Так с'а 'ух'овзала 'вулиц'а, шчо не' мож йі не'ре'йти.* Пор. **ховзатися**.

УХОДИТИ *див. ух'ожовати².*

УХОДИТИСЯ [ух'одитис'а], 'ух'ожус'а, 'ух'одис'а, *док.* Даремно ходити за чим-небудь. *'Лиш 'уходилас'а, а н'іч им не' купила.*

УХОЖЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ух'ожити**. *'Ухожена 'п'из'і'я.*

УХОЖОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ух'ожовати²**. *'Ухожований м'нов пас'порт (пас-порт) шче 'треба 'д'овго 'чекати.*

УХОЖОВАТИ¹, 'х'ожуйу, 'х'ожуйеш, *недок., УЙТИ*, 'уйду, 'уйдеш, *док.* Виходити (переміщатися). *'Уже 'ух'ожовали с 'церкви, куй с'а вто 'стало.*

УХОЖОВАТИ², у'х'ожуйу, у'х'ожуйеш, *не-док., УХОДИТИ*, у'х'ожу, у'ходиш, *док.* Домагатися певного результату багаторазовим відвідуванням (напр., отримання якого-небудь документа). *'Д'овго м у'х'ожовала 'паспорт.*

УХОРОШАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ух'орошати** (те саме, що **хор'ошаний**). *'Ухорошаний 'веприк.*

УХОРОШАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Каструвати. *'Ухорошали п'дч'а.* Пор. **хорошаті**.

УХОСНОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ух'основати**. *'Есе вже 'ух'основана п'іла, може йі 'ув'еречи.*

УХОСНОВАТИ, нуйу, нуйеш, *док.* Дуже чи повністю використати. *'Ух'основали 'мого (м'ойого) чулу'віка на р'б'от'і, а т'и'пир йім не' 'добрий.* Пор. **хосновати**.

УХОСНОВАТИСЯ [ух'основатис'а], 'ух'осну-йес'а, *док.* Дуже чи повністю використатися. *'Хут'шчо с'а за 'д'овгі 'го'ди 'ух'осну'є.* Пор. **хосноватися**.

УХРІСТ *див. вхрест.*

УХРІПНУТИ [у(в)хрїпнути], ну, неш, *док.* Захрипнути. *Тот чулу'вік і вхрїпне, а буде кричати.*

УХРОМІЛИЙ [у(в)хру'мілий], а, е. Який став кульгавим, хромим. *Ухру'мілий чулу'вік.*

УХРОМІТИ [у(в)хру'міти], міюу, мієш, *док.* Стати кульгавим, хромим. *Олекса вхру'мів на л'іву'ногу.*

ЎЦАБАНИЙ, а, е. Важко піднятий. *Ўцабане на плече бєремено.*

ЎЦАБАТИ, айу, аш (айєш), *док.* Важко підняти. *Ўцабай на н'а сис'міх. Лєдвы м'уцабала д'іда на п'ос'ц'іл'.* Пор. **цабати**.

ЎЦАБАТИСЯ [уцабатис'а], айус'а, ас'а (айєс'а), *док.* Важко вилізти. *Йакус'уцабаламс'а на хл'ів.* Пор. **цабатися**.

УЦАПІЛИЙ [у(в)цап'ілий], а, е. Дієприкм. акт. мин. ч. до **уцапіти**. *Уцап'ілий д'ідо.*

УЦАПІТИ [у(в)цап'іти], піюу, пієш, *док.* Утратити здоровий глузд, звихнутися. *Ты ачин'уцап'іла, шчо т'аке'кажєш.*

ЎЦИГАНЕНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ўциганити**. *Ўциганин'іг'р'іші.*

ЎЦИГАНІТИ *див. уциганьовати.*

УЦИГАНЬОВАТИ [уци'ган'овати], н'уйу, н'уйєш, *недок.*, **ЎЦИГАНІТИ**, н'у, ниш, *док.* Безсоромно випрошувати, клянчити. *Анц'а'уциганила си н'рїмію.* Пор. **циганити**.

ЎЦЫБАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ўцыбати**. *Ўцыбаний на пуд мїх му'кы.*

ЎЦЫБАТИ *див. уцыбовати.*

УЦЫБОВАТИ, буйу, буйєш, *недок.*, **ЎЦЫБАТИ**, айу, аш (айєш), *док.* Тяжко виношувати власними силами. *Лєдвы м'уцыбав мїх ус ко'моры.* Пор. **цыбати**.

УЦІЛЯТИСЯ [у(в)ц'іл'атис'а], л'айус'а, ц'і'ас'а (л'айєс'а), *недок.*, *зневаж.* Те саме, що **лупити** *зуби* (*див. лупити*). *Кул'ко с'а'а мєш уц'іл'ати?!*

УЦІПІТИСЯ *див. уціплятися.*

УЦІПЛЕНИЙ [у(в)ц'іп'лений], а, е. Який учепився. *Уц'іплєна за мат'ір д'ітина.*

УЦІПІТИСЯ [у(в)ц'іп'ітис'а], л'айус'а, ц'іп'і'ас'а (л'айєс'а), *недок.*, **УЦІПІТИСЯ** [у(в)ц'іп'ітис'а], ц'іп'і'ус'а, ц'іп'і'ис'а, *док.* Учепитися. *Уц'іпис'а, Анц'ко, за мамчину с'виту, вбєс' не' в'пала.*

ЎЦІТЕРОВАННИЙ [уц'ітерований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ўцітеровати** (те саме, що **ўзвіданий**). *Ўц'ітерована жє'на.*

ЎЦІТЕРОВАТИ *див. ўцітеровати.*

УЦІТЕРОВОВАТИ [уц'ітерововати], р'івуйу, р'івуйєш, *недок.*, **ЎЦІТЕРОВАТИ** [уц'ітеровати], руйу, руйєш, *док.* Те саме, що **узвідовувати**.

ЎЦІФРОВАННИЙ [уц'іфрований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ўціфровати**. *Дужє'файно уц'іфрований моло'дичин ко'лач.*

ЎЦІФРОВАТИ [уц'іфровати], руйу, руйєш, *док.* 1. Оздобити. *Ўц'іфровалис'мє вєранду.* 2. Те саме, що **ўбабрати** 2. Пор. **ціфровати**.

ЎЦЫРЬКАНИЙ [уц'ир'каний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ўцыркати**. *Ўц'ир'канє з дуйку ко'зы моло'ко.*

УЦЫРЬКАТИ [уц'ир'кати], айу, аш (айєш), *док.* Вийти тонким струменем з дїйка корови (кози і под.), груди жінки (про молоко). *Ўц'ир'калам'мало ку'растры ут тїлиц'і.* Пор. **цырькати**.

УЦЫЦЬОВАТИ [у(в)ц'иц'овати], ц'уйу, ц'уйєш, *недок.*, **ЎЦЫЦЯТИ** [уц'иц'яти], айу, аш (айєш), *док.* 1. Висосувати. *Така вта д'ітина не'дуйдава, шчо не' в'ц'иц'уйє вє'є моло'ко с'ц'иц'кы.* 2. *перен.* Випивати малими порціями, висмоктувати. *Ўц'иц'ав д'ідо ц'і'лу'банку вї'на.* Пор. **цыцяти**.

ЎЦЫЦЯНИЙ [уц'иц'аний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ўцыцяти** 1, 2.

ЎЦЫЦЯТИ *див. уцыцьовати.*

УЦЬОПКАНИЙ [уц'опканий], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **уцьопкати**. *Ўц'опканє с'вин'ат'ом ус по'мый моло'ко.*

УЦЬОПКАТИ [уц'опкати], кат, *док.* Випити, смокчучи малими порціями. *Свин'атко уц'опкало моло'ко с' по'мый, а'гушчу лї'шило.* Пор. **цьопкати**.

ЎЦЮЛЬОВАННИЙ [уц'ул'ований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ўцюльовати**. *Ўц'ул'ована мат'єрєв д'ітина.*

ЎЦЮЛЬОВАТИ [уц'ул'овати], л'уйу, л'уйєш, *док.* Поцілувати палко й багаторазово. *Ўц'уловала маточка фї'їна.* Пор. **цюльовати**.

УЦЯПАНИЙ [уц'апаний], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **ўцяпати**. *Ўц'апанє з'бочкы вї'но.* *Див. ще ўцяпканий.*

ЎЦЯПАТИ [уц'апати], пат (айє), *док.* По краплині витекти. *Ус'є вї'но уц'апало з'бочкы.* *Див. ще ўцяпкати.* Пор. **цяпати**.

ЎЦЯПКАНИЙ [уц'апканий], а, е. Те саме, що **ўцяпаний**.

УЦЯПКАТИ [уц'апкати], кат (айє), *док.* Те саме, що **ўцяпати**. Пор. **цяпкати**.

УЧАКАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **учакати**. *Учакана гу'зїц'а.*

УЧАКАТИ *див. учаковати.*

УЧАКАТИСЯ *див. учаковатися.*

УЧАКОВАТИ [у(в)чаковати], куйу, куйєш, *недок.*, **УЧАКАТИ**, айу, аш (айєш), *док.* Витирати анальний отвір після дефекації. *Учакай д'ітину.*

УЧАКОВАТИСЯ [у(в)чаковатис'а], куйус'а, куйєс'а, *недок.* **УЧАКАТИСЯ** [учакатис'а], айус'а, ас'а (айєс'а), *док.* Витиратися після дефекації. *Мар'ічко, файно с'а'учакай.*

УЧАЛОВАНЫЙ [у(в)ча'лований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **учалова́ти**. *Учалована в 'ббвт'і жо'на.*

УЧАЛОВА́ТИ [у(в)чало'вати], 'луйу, 'луйеш, док. Те саме, що **убабрати**. Пор. **чалова́ти**.

УЧАЛОВА́ТИСЯ [у(в)чало'ватис'а], 'луйус'а, 'луйес'а, док. Обманутися. *Учало'валамс'а, куй им прода'вала сыр.* Пор. **чалова́тися**.

УЧЕМЕРЁНЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **учемері́ти** 1, 2. *Учемерене свин'а. Учемерена га'рингами д'їтина.*

УЧЕМЕРІ́ТИ [у(в)чеме'рити], че"ме"р'у, чемериш, док. 1. Те саме, що **отрові́ти**. Див. ще **учері́ти**. 2. Викликати їжею огиду до чого-небудь. *Учемерилис'ме д'їтину 'рыбл'ачкув.* Пор. **чемері́ти**.

УЧЕМЕРІ́ТИСЯ [у(в)чеме'ритис'а], че"ме"-р'ус'а, чемерис'а, док. 1. Те саме, що **отрові́ти**. 2. Почати гидува́ти якою-небудь їжею. *Учеме'рилиамс'а пара'диц'ами.* Пор. **чемері́тися**.

УЧЕНИ́К [у(в)че'ник], 'ка, ч., рідк. Те саме, що **вошколя́ний**. *Йа був 'добрым учени'ком.*

УЧЕ́НЫЙ, а, е. Те саме, що **увуче́ний**.

УЧЕПЕРА́ТИ, айу, аш (айеш), док. Вийти нагору, добратися, перевалюючися з однієї ноги на іншу. *То сип'н'аш 'ледвы 'учеперав в о'ты гур'кы.* Пор. **чепе́рати**.

УЧЕРЁ́НЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **учері́ти**. *Учере'не свин'а (дерево).*

УЧЕРІ́ТИ [у(в)че'рити], р'у, 'риш, док. 1. Те саме, що **отрові́ти**. *Учерила ми 'сына л'убаска.* 2. Знищити дерево, вирізвавши смужку кори навколо стовбура. *Кус'ми вчери'в 'йаблун'ку.* Пор. **чері́ти**.

УЧЕРІ́ТИСЯ [у(в)че'ритис'а], р'ус'а, 'рис'а, док. Те саме, що **отрові́тися**. *Та'кый був 'файный ли'гін', та вчери'в'а.* Пор. **чері́тися**.

УЧЕРНЕНЬЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **учерні́ти**. *По'мыйс'а, бо 'учернене в т'а ли'це.*

УЧЕРНІ́ТИ, н'у, ниш, док. Вимазати сажею. *Ко 'йшов у битли'гін'і 'чортом, не' мав бы 'моци, та 'учернив си ли'це.* Пор. **черні́ти**.

УЧЕРНІ́ТИСЯ [у'чернитис'а], н'ус'а, нис'а, док. Вимазатися сажею. *По'никайса в 'зиркало, йак ис'а 'учернила.* Пор. **черні́тися**.

УЧЕРЬКА́НЬЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **учерька́ти**. *'Учир'кан'і бу'жвы.*

УЧЕРЬКА́ТИ див. **учерькова́ти**.

УЧЕРЬКОВА́НС [у'чир'кован'е], а, с. Викреслювання чого-небудь із написаного. *'Учир'кован'е слова.* Пор. **учерькова́ти**.

УЧЕРЬКОВА́ТИ [у'чир'ковати], куйу, куйеш,

УЧЕРЬКА́ТИ [у'чир'кати], айу, айеш, док. Викреслювати що-небудь із написаного. *'Учир'кни н'а ис 'того списка.* Пор. **черька́ти**.

У́ЧЕТВЕРО, присл. У чотири рази, учетве́ро. *Склалам пис'мо 'учетверо та вдос'лалам 'сынови в 'армію.*

УЧИНЁ́НЫЙ [у(в)чи'нений], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **учині́ти**. *Учинёный хл'їв.*

УЧИНІ́ТИ [у(в)чи'нити], 'чин'у, 'чиниш, док. 1. Зробити; виготовити. *Та'ке мож 'учинити й бес сер'самы.* 2. Те саме, що **постро́їти**. *Учинилис'ме 'хыжу за два 'годы.* 3. кому. Зачати дитину (про чоловіка). *Петро 'учинив 'Ан'ц'і д'їтину.* 4. 'чин'ат. Наврочити, наворожити. *'Ачин' 'т'ому чулу'вікови вч'инили, шчо так с'а 'скоро з'нид'їв.* Пор. **чині́ти**.

УЧИНІ́ТИСЯ [у(в)чи'нитис'а], н'ус'у, нис'а, док. 1. Статися, зробитися; трапитися. *Ис 'того вч'инилас'а 'бѣда.* 2. Притворитися, прикинутися. *Уч'инивс'а спл'ачым.* Пор. **чині́тися**.

У́ЧИНІТИСЯ див. **учі́ньоватися**.

УЧИНІ́НІЄ [у(в)чин'ін'е], а, с. Наврочення, навроки. *'Ачин' 'т'ому чулу'вікови вчин'ін'е, шчо так услал.* Пор. **учині́ти** 4.

УЧІ́НЬОВА́ТИСЯ [у'чин'оватис'а], н'уйус'а, н'уйес'а, недок. **У́ЧИНІТИСЯ** [учинитис'а], н'ус'а, нис'а, док. Те саме, що **ухыра́тися**.

УЧІ́РЬОВА́НЕ [у'чир'ован'е], а, с. Вичерпування (рідини). *'Учир'ован'е во'ды з 'гелеты.* Пор. **учі́рьюва́ти**.

УЧІ́РЬОВА́НЬЙ [у'чир'ованьй], а, е. Вичерпуваний (про рідину). *'Учир'ованьй ру'сул з 'гелеты.*

УЧІ́РЬОВА́ТИ [у'чир'овати], р'уйу, р'уйеш, недок., **У́ЧИРЯТИ** [у'чир'ати], р'айу, р'аш (р'айеш), док. Вичерпувати (рідину). *Д'овго с'ме 'учир'овали с 'ко'л'од 'аз'а 'во'ду, 'закис с'ме 'учир'али, абы го 'учистити.* Пор. **чиря́ти**.

УЧІ́РЬОВА́ТИСЯ [у'чир'оватис'а], р'уйес'а, недок., **У́ЧИРЯТИСЯ** [у'чир'атис'а], р'ац'а, док. Вичерпуватися (про рідину). *'Закис с'а 'ста'ра во'да 'учир'ат с 'ко'л'од 'аз'а, та 'нано'рит с 'ві'жа.* Пор. **чиря́тися**.

У́ЧИРЯ́НЬЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **учиря́ти**. *'Учир'аньй 'ко'л'од 'ас'.*

У́ЧИРЯ́ТИ див. **учі́рьюва́ти**.

У́ЧИРЯ́ТИСЯ див. **учі́рьюватися**.

У́ЧИХА́ТИСЯ [у'чихатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. 1. Вичхатися. *'Учихалас'а 'баба.* 2. на кого, перен., зневаж. Проігнорувати кого-(що-)небудь. *'Учихавс'а 'йа на 'т'во'їу 'ро'б'оту тай на 'тебе.* Див. ще **уф'їтька́тися** 2. Пор. **чіхати**.

У́ЧІНС [у'чін'е], а, с. Навчання. *Гур'ке 'йо'го 'учін'е на 'ста'рости 'ім.*

У́ЧПІ́НДА́НЬЙ, а, е. Вибалаканий. *Ус'ітам'чу-ли 'учпіндан'і 'По'лан 'ов 'подр'обиц'і про 'йїй л'убасу.*

У́ЧПІ́НДА́ТИ, айу, аш (айеш), док., зневаж. Вибалакати що-небудь. *'По'лан'а хут'-шчо про с'а 'учпіндат (учпіндайе).* Пор. **чіпіндати**.

УЧПІНДАТИСЯ [учпіндатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* зневаж. Вибалакатися. *Учпіндалас'а йулина в нас доста.* Пор. **чпіндати**.

УЧІЧУЛЕНИЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **учічулени** (те саме, що **унаражений**). *Учічулена нівіска.*

УЧІЧУЛИТИ, л'у, лиш, *док.* Те саме, що **унарадити**. Пор. **чічулити**.

УЧІЧУЛИТИСЯ [учічулитис'а], л'ус'а, лис'а, *док.* Те саме, що **унарадитися**. Пор. **чічулитися**.

УЧМЕЛЕНИЙ [у(в)чмелений], а, е. Те саме, що **заголомшаний**.

УЧМЕЛІТИ [у(в)чмелити], 'ме'л'у, мелиш, *док.* Те саме, що **заголомшити**. Пор. **чмеліти**.

УЧМОРГАНИЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **учморгати**. *Учморган'і наг'виц'і (то'панки).* Див. ще **учомханий**.

УЧМОРГАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Вичовгати, витерти. *За 'пару 'тыжн'у 'учморгавис' чіжем'кы.* Див. ще **учомхати**. Пор. **чморгати**.

УЧМОРГАТИСЯ [учморгатис'а], ац'а, *док.* Вичовгатися, витертися. *Учморгалас'а 'ташка, 'вбз'ачис'а на б'іг'іл'ох.* Пор. **чморгатися**.

УЧОМХАНИЙ, а, е. Те саме, що **учморганий**.

УЧОМХАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Те саме, що **учморгати**. Пор. **чомхати**.

УЧОМХАТИСЯ [учомхатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* 1. Те саме, що **учморгатися**. 2. Пообриватися. *Гец'а 'учомхала уд м'от'ору 'слива 'попри 'вулиц'і.*

УЧУДИТИ [у(в)чудити], 'д'у, 'диш, *док.* Зробити дивний учинок. *Ты все 'мусиш 'ичус' 'учудити!* Пор. **чудіти**.

УЧУЛКОВАНИЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **учулковати**. *Учулкований м'елай.*

УЧУЛКОВАТИ, куйе, *док.*, *с.г.* Появитися на кукурудзяному качані (про приймочки). *Муй м'елай 'уже 'учулковав.* Див. ще **учулковатися**.

УЧУЛКОВАТИСЯ [учулковатис'а], куйес'а, *док.*, *с.г.* Те саме, що **учулковати**.

УЧУТИ [у(в)чути], 'чу'у, 'чу'єш, *док.* 1. Почути. *Йа вчу'в твуй 'голос.* 2. Відчути. *Учувим 'ичус' 'не'добре в 'жу'лутку.* Пор. **чүти**.

УЧУТИСЯ [у(в)чутис'а], 'чу'ус'а, 'чу'єс'а, *док.* Відчути. *Мало м 'п'с'нав, та вчу'вимс'а 'л'і'ше.* Пор. **чүтисся**.

УЧУТЫЙ [у(в)чутый], а, е. 1. Почутий. *Учутый 'голос.* 2. Відчутий. *Учутый бул' пуд л'опат'ков.*

УЧУХТАНИЙ, а, е. Добре вичуханий. *Учухтан'і до д'іро'чок б'окон'чики.*

УЧУХТАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Добре вичухати. *Учухтай н'а по хрен'тови.* Пор. **чүхтати**.

УЧУХТАТИСЯ [учухтатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *док.* Добре вичухатися. *Учухталас'а ко'рова гу'р'і 'деревом.* Пор. **чүхтатися**.

УШВАКАНИЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **ушвакати**. *Ушвакана т'і'лиц'а.*

УШВАКАТИ, айу, аш (айеш), *док.* Добре відшмагати кого-небудь чимось гнучким (батоном, лозиною і под.). *Так н'а 'н'анко 'ушвакали 'прутом, 'шчо 'дб'во м 'т'амив.* Див. ще **ушвітькати**. Пор. **швакати**.

УШВІТЬКАНИЙ [ушвіт'каний], а, е. Відшмаганий різкою і под. *Ушвіт'каний 'мат'ерив д'іт'вак.*

УШВІТЬКАТИ [ушвіт'кати], айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **ушвакати**. *Аж ис 'ме с'а не' 'слухали 'мамкы, та мо'зли нас так 'ушвіт'кати 'прутом по но'гах, 'шчо син 'ц'і с'а вст'авали.* Пор. **швітькати**.

УШЕФТОВАТИ, туйу, туйеш, *док.* 1. Отримати успіх у якій-небудь справі. *Йа в 'т'олму 'д'і'л'і 'до-ста 'добре 'ушефтовав.* 2. Те саме, що **убабрати**². Пор. **шефтова́ти**.

УШИВА́ЛІ [уши'вал'а], і, ж. Вишивальниця. *Крес'тина 'добра 'была уш'ивал'а, уш'ивала 'вс'о'му с'елу.*

УШИ́ВАНЕ [у'шиван'е], а, с. Вишивання.

УШІЙТАЛОВАНИЙ, а, е. Вигуляний ходінням (про людину). *Ушійталована 'д'і'вка.* Див. ще **ушшацірований**.

УШІЙТАЛÓВОВАТИСЯ [ушійта'лововатис'а], 'л'б'у'й'ус'а, 'л'б'у'й'єс'а, *недок.*, **УШІЙТАЛОВАТИСЯ** [ушійталоватис'а], 'луй'ус'а, 'луй'єс'а, *док.* Вигулюватися ходінням (про людей). *Ушійталовалис'мес'а по 'вс'о'му с'елови.* Пор. **шійталова́ти**.

УШКІРИТИСЯ *див.* **ушкіря́тися**.

УШКІРЬОВАТИСЯ *див.* **ушкіря́тися**.

УШКІРЯ́ТИСЯ [у(в)шкі'р'атис'а], 'р'ай'ус'а, 'кі'р'ас'а (р'айес'а) і **УШКІРЬОВАТИСЯ** [у(в)ш'кі'р'оватис'а], *недок.*, **УШКІРИТИСЯ** [ушкіритис'а], 'р'ус'а, 'рис'а, *док.* 1. Вишкірятися. 2. зневаж. Сміятися. *Шчо с'а ви'кі'р'аш (ви'кі'р'аш) нат 'стар'шым чу'л'ві'ком?*

УШКОРОБЧЕНИЙ [ушкоробчєний], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **ушкоробчити**. *Ушкоробчена 'р'і'па.*

УШКОРОБЧИТИ [ушкоробчити], чу, чиш, *док.* Вигризти дірку в чому-небудь, виїсти ядро чого-небудь (напр., горіха і под.). *П'овно в'р'іху 'ушкоробчила 'мыш.* Пор. **шкоробч'іти**.

УШМІРГІЛЬОВАНИЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **ушмірگیльовати**. *Ушміргіл'ований 'штор (стул).*

УШМІРГІЛЬОВАТИ [ушміргіл'овати], л'уйу, л'уйеш, *док.* Добре вичухати наждачним папером.

Двир'і 'файн'і, куй їх 'добре 'ушміргіл'уїут. Пор. шміргільовати.

УШМУЛИГАНЬ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **ушмулигати** (такий, який став тоншим від тертя об інший предмет, зношений). 'Ушмулиганий 'камін' 'кбсу встріти.

УШМУЛИГАТИ [ушмулигати], айу, аш (айеш), док. Досхочу потерти одним предметом об інший. Так ис' 'ушмулигав с'іркач, шчо не" можє уїє на н'бму с' 'кіпку зап'алити. Пор. **шмулигати**.

УШМУЛИГАТИСЯ [ушмулигатис'а], ап'а, док. Стати потертим від частого човгання, тертя. Рук'ав на 'вуйоши так с'а 'ушмулигав, шчо аш прод'і'равис'а. Пор. **шмулигатися**.

УШОРЁНЬ [у(в)шо'рений], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **ушоріти 1, 2**. 'Хыжа в н'а вшо'рена, можє у н'уї 'жити. Така ку'ма 'была вшо'рена на с'вал'бі, шчо з ус'і'ма с'а 'ц'ул'о'вала.

УШОРІТИ див. **ушб'оровати**.

УШОРІТИСЯ [у(в)шоритис'а], 'шб'р'ус'а, шорис'а, док. Пас. до **ушоріти 1, 2**. 'Ушо'рив'а на 'дббру рбббту. 'Тоц'а чулу'ві 'читаво вшо'рив, бо п'йаний, ги 'цолиток. Пор. **шорітися**.

УШОРЬОВАНЄ [у(в)шб'р'ован'є], а, с. Облаштування. Не" 'мавим час, бо 'бывим 'зайн'атый 'ушб'р'ован'ом дун'кы на нувум 'міс'ц'і. Пор. **ушб'оровати**.

УШОРЬОВАТИ [у(в)шб'р'овати], р'уїу, р'уїеш, *недок.*, **УШОРІТИ** [у(в)шорити], 'шб'р'у, шориш, док. 1. Улагоджувати. 'Іа вже ушо'рив из рбббтов'сына. 2. Зробити кому-небудь неприємність. Но ты 'кума вшо'рив, шчо ут т'войого вїна 'мало не" вмер. Пор. **шоріти**.

УШПАЦІРОВАНЬ [ушпац'ірований], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **ушпац'іровати** (те саме, що **ушійталований**).

УШПАЦІРОВАТИСЯ [ушпац'іроватис'а], руїус'а, руйес'а, док. Те саме, що **ушійталоватися**. Пор. **шпац'іровати**.

УШПЕКУЛОВАНЬ, а, е. 1. Виманений хитрістю. То'ты біціл'і 'ушпекулован'і Пет'ром ут су'с'іда. 2. Скомбінований з чого-небудь. Ис п'рал'нуїї 'машинкы су'с'ід 'ушпекуловав прийи на 'грezen.

УШПЕКУЛОВАТИ, луйу, луйеш, док. 1. Схитрувати. Пет'ро 'ушпекуловав из братом. 2. Скомбінувати що-небудь. 'Іура 'ушпекуловав 'мли'ниц'ст'руче 'сука'ти. Пор. **шпекуловати**.

УШПЕКУЛОВАТИСЯ [ушпекуловатис'а], луйус'а, луйес'а, док. Хитрошами звільнитися від неприємного. 'Іура йа'кус' 'ушпекуловав'а из 'арміїї. Пор. **шпекуловати**.

УШПИЛЬКАНЬ [ушпил'каний], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **ушпилькати**. 'Ушпил'каний русул из телеты.

УШПІЛЬКОВАТИ [уш'пил'ковати], куйу, куйеш, *недок.*, **УШПИЛЬКАТИ** [ушпил'кати], айу, аш (айеш), док. Вичерпати малими порціями (про рідину). 'Ушпил'калам ис ко'рыта ру'ну. Пор. **шпилькати**.

УШПІНКАНЬ, а, е. Те саме, що **уадістерований**.

УШПІНКАТИ, айу, аш (айеш), док. Те саме, що **уадістеровати**. Пор. **шпінкати**.

УШТИМОВАНЬ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **уштимовати**. 'Уштимован'і дош'кы.

УШТИМОВАТИ, муйу, муйеш, док. Упорядкувати, привести у відповідність. 'Уштимовавим дош'кы по шири'н'і. Пор. **штимовати**.

УШТИЦКАНЬ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **уштицкати**. 'Уштицканий чулу'вік.

УШТИЦКАТИ [уштицкати], айу, аш (айеш), док. Сильно побити кого-небудь, надаючи стусанів. 'Уштицкали н'а бі'тангы в 'ребра. Пор. **шт'іцкати**.

УШТИЦКАТИСЯ [уштицкатис'а], айуц'а, док. Досхочу надавати один одному стусанів. 'Уштицкалис'а до син'а'ку. Пор. **шт'іцкатися**.

УШТРУГАТИ, айу, аш (айеш), док. Виштурхати. 'Уштругаї ми 'віником 'кочало ис-нут 'постели. Пор. **штругати**.

УШУПАНЬ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **ушупаный**. 'Ушупан'і 'їєсебы.

УШУПАТИ див. **уш'уповати**.

УШУПАТИСЯ див. **уш'уповатися**.

УШУПОВАТИ, пуйу, пуйеш, *недок.*, **УШУПАТИ**, айу, аш (айеш), док. Вищупати. 'Ушуулаам ус'е 'р'ан'д'е, 'аїбо 'зрб'іш м не" найш'ла. Пор. **ш'упати**.

УШУПОВАТИСЯ [у'шуповатис'а], пуйус'а, пуйес'а, *недок.*, **УШУПАТИСЯ** [ушупатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), док. Прошупати весь свій одяг у пошуках чого-небудь. 'Кул'ко с'а меш 'ушуповати? Пор. **ш'упатися**.

УШІКНУТИ [уш'чикнути], ну, неш, док. Ушипнути. 'Іак т'а 'зараз уш'чикну, та будеш 'знати, 'іак с'а зади'рати.

УШІКНУТИСЯ [уш'чикнутис'а], нус'а, нес'а, док. Ушипнутися. 'Уш'чикнувимс'а кл'іш'чами.

УШІКНУТЬ [уш'чикнутый], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **уш'икнути**. 'Уш'чикнутый перст.

УЯЗАНЬ [у'язаний], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **уязати**. 'Уїазана жо'на.

УЯЗАТИ див. **уязовати**.

УЯЗАТИСЯ див. **уязоватися**.

УЯЗОВАТИ [у'язовати], зуйу, зуйеш, *недок.*, **УЯЗАТИ** [уязати], уїажу, уїажеш, док. Обгортаючи чим-небудь, старанно, певним способом зв'язувати кінці. 'Уїажи 'файно 'зав'язку с ты'чками, абы с'а не" рос'пала. Пор. **язати**.

УЯЗОВАТИСЯ [у'язоватис'а], зуйус'а, зуйес'а, *недок.*, **УЯЗАТИСЯ** [у'язатис'а], у'язажус'а, у'язажес'а, *док.* Обгортаючись чим-небудь, старанно, певним способом зв'язувати кінці. *Жо'на, йак у'родит д'їтину, та у'язуєс'а, а'бы не"чути'б'ол'ї тай а'бы с'а'череву за'т'аговало.* Пор. **яз'атися**.

Ф

ФА'БИК, а, ч., *зневаж.* Неспокійний, неслухняний хлопчик. *Тот'ї'фабик хут'ї'а'ку б'їду на'робит.* Див. ще **фй'фик**.

ФА'ГАНИТИ, 'н'у, 'ниш, *недок.* Відрізувати великий кусок. *'Нашчо'фага'ниш'тул'ко'соло'нины?*

ФА'ЙГА, ы, *жс.*, *заст.* Єврейське жіноче ім'я.

ФАЙНЕНЬКИЙ [фай'нин'кий], а, е, *пестл.* Гарненький. *Фай'нин'ка д'їтинка.*

ФАЙНЕНЬКО [фай'нин'ко], *пестл.* Присл. до **файненький**. *Прийшли д'їму с'церкви с'наскув, фай'нин'ко нас, д'їти, под'їлили.*

ФАЙНИЙ, а, е. Гарний, красивий. *'Файна'д'ївка.* Пор. нім. fein т.с. Антонім **неф'айний**.

ФАЙНІТИ [фай'н'їти], 'н'їйу, 'н'їйеш, *недок.* Ставати гарнішим. *О'та'д'ївка с'каж'ї'ым дн'ом фай'н'їе.*

ФАЙНО. Присл. до **ф'айний**. *'ї'ура с'а'файно'їмає.*

ФА'ЙТА, ы, *жс.* Те саме, що **філь**. Пор. угор. fajta 'порода; сорт; рід'.

ФАЙТОВЫЙ, а, е. Прикм. до **ф'айта** (сортový, породистый). *Файто'ве па'ц'атко.* Див. ще **фй'тошний**.

ФАЙЧИТИ, 'чу, 'чиш, *недок.*, *заст.* Палити (цигарку, люльку), курити. *Ты в'їят фай'чии у'х'ыжи?* Пор. *чес.* fajčit, *словац.* fajčiť т.с.

ФАЙЧИНЕ [файч'ін'е], а, с., *заст.* Паління (цигарки, люльки), куріння. Пор. **файч'їти**.

ФА'КЛЯ [факл'а], і, *жс.* Факел. *Уз'їмі, куй'скоро'тимин'їлос'а, йш'лис'ме з'вои'колы с'факл'ув, бо'бо'їялис'мес'а'в'овку.* Пор. угор. fáklya т.с.

ФА'КУВ, кова, ч., *заст.* 1. Віл сірої масті. 2. Кличка такого вола. Пор. угор. fakó 'блідий; русьвий; сивий'.

ФА'ЛАТ, а, ч. Шматок, кусок. *'Далам те'та-ц'ї'ї'фалат'файного'полот'на с'виту.* Пор. угор. falat т.с.

ФАЛАТІТИ, ла'чу, ла'тиш і **ФАЛАТОВАТИ**, 'туйу, 'туйеш, *недок.* Різати на частини. *Ш'че раз не"фала'ти вто м'н'асо.*

ФАЛАТОВАТИ *див.* **фалат'їти**.

ФА'ЛАТЧИК [фалац'ик], а, ч. Зменш. до **ф'алат**. *Уд'р'їш'к'овдошови'фалац'ик'соло'нины.*

ФАМЕЛІЯ [фа'мелия], і, *жс.* Рідня, родина. *О'та'д'ївка з'д'обруї'ї'фа'мелиї.* Пор. угор. *заст.* familia 'сім'я, прізвище'. Див. ще **род'їна**.

ФА'НА, ы, *жс.* Прапор. *Куй'умер'Сталин, та'вс'ады'вис'їли'чїл'ин'ї'фаны с'чор'ными'пан'кли-ками.* Пор. нім. Fahne т.с.

ФА'НОК, нка, ч., *кул.* Те саме, що **пампуш'ок**. *Ош'чипок не"фанок.* Пор. угор. fánk т.с.

ФА'РА, ы, *жс.*, *церк.*, *заст.* Помешкання священика в селі. *Дав'но'фара'бу'ла'коло'церкви.* Пор. *чес.*, *пол.* fara, нім. Phate т.с.

ФАРАДЛОВАНЕ [фарад'лован'е], а, с. Тяжка праця; втома. *Велике'на'т'а'фарад'лован'е'бу'ло, 'закї с'так'їздалека'прий'шла до'мене.* Пор. **фарад'ловати**.

ФАРАДЛОВАТИ, 'луйу, 'луйеш, *недок.* Тяжко працювати; втомлюватися. *Дав'но, ко'мав'зими'у, 'чи-таво'фарад'ловав.* Пор. угор. fárad 'утомлюватися'.

ФАРАДЛОВАТИСЯ [фарад'ловатис'а], 'луйу-с'а, 'луйес'а, *недок.* Втомлюватися. *Нашчо'с'а'фарад'луйеш, куй'їа'бы'вто'ї'так'зроб'їв?*

ФАРАДЛУВНИЙ, а, е. Утомлений. *Нароб'їлам-с'а'за'дин'та'фарад'лу'вна'м.* Див. ще **фарад'ний**.

ФАРАДНИЙ, а, е. Те саме, що **фарадлувний**.

ФАРАДЧАГ [фара'ч'аг(к)], 'гу, ч. Утома. *З'вели-кого'фарац'агу'в'чїл'адника'може'бу'ти'ї'гу'р'ач-ка.* Пор. угор. fáradság т.с.

ФА'РБА, ы, *жс.* Тільки фарба, що розводиться водою. *'Фарб'ов'мал'у'їут с'к'їны в'х'ыжи, а'мал'об-д'вир'ї, об'оло'кы.*

ФАРБАНТ, а, ч. Марля. *Фарбант'ку'їну'їут на'пелен'кы'малин'ку'ї'д'їтин'ї.* Пор. нім. Farband 'стрічка для друкарської машинки'.

ФАРБІТИ, бл'у, 'биш, *недок.* Те саме, що **мал'овати 2**.

ФАРБЛЕННИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **фарб'їти**. *Фарб'лена'шї'р'їнка.*

ФАРКАНОВИТИ, 'н'овл'у, 'новиш, *недок.*, *лі-сор.*, *заст.* 1. Сплавляти плоти Тисою. *'Нашї'л'уде'дав'но'фарка'новили на'Тис'ї.* 2. *рідк.* Керувати плотом за допомогою заднього керма.

ФАРКУНУВ, 'нова, ч., *лісор.*, *заст.* 1. Плотогон, що сплавляв плоти Тисою. 2. *рідк.* Задній плотогон. *Фарка'новали с'а'звали на'Тї'рибл'ї'в'ты'бокора'її, 'котр'ї'ме'тали'опай'чин'ов на'задн'у'ї'табл'ї.* Пор. угор. farkan 'на хвості', fark 'хвіст'.

ФА'РТУ! Вигук, яким спонукають корову задом відступитися вбік. Пор. угор. діал. farta т.с.

ФАРТУКАТИ, 'кайу, 'тукаш ('кайеш), *недок.* Примушувати корову задом відступитися вбік. *Фарту'кай'мало'к'ор'ову, бо'не"го'дна'м'її'зд'уї'їти.* Пор. угор. fartóke 'кормова частина судна'.

ФАРТУКАТИСЯ [фартука'тис'а], 'тукац'а ('кайес'а), *недок.* Відступатися задом убік (про ко-

рову). Удар' кдрову, най с'а зафар'тукат май на-
л'іво.

ФАТТІОВ [фат'т'ув], т'ова, ч. Те саме, що **ле-
гінь**. Та вто шче фат'т'ув, шчо ты с'а з ним 'ру-
наш! Пор. угор. fattyú 'байстрик', діал. 'парубок'.

ФАТУЦА, ы, ж., зневаж. Огрядна жінка або дів-
чина. Див. ще **палаташка**. Пор. рум. fátuță 'дівчинка'.

ФАТЮЛ [фат'ул], а, ч. Покривало, яким на-
кривають покійника. 'Мамка си вже давно напаро-
вали 'фат'ул. Пор. угор. fátuol 'покривало'.

ФАЦКА, ы, ж. Ляпас. ♦ **Дати 'фацкы** – удари-
ти. Б'ду 'робиш, 'зараз йа ти дам 'фацкы! **Ста'вати**
(**стати**) 'фацкы – те саме, що **застановлятися**. Йа з шм пò 'добрòму 'хòт'ів, а в'ун став 'фацкы. Пор.
чес. faska 'ляпас', dostat fasku 'одержати ляпаса'.

ФЕБРУВАР, а, ч. Лютий (другий місяць року).
У фебру'вари зима шче 'може 'быти 'л'ута. Пор.
угор. február, лат. februarius т.с.

ФЕДІВКА [фид'ивка], ы, ж. Покришка на бі-
дончику. Дис'им загубила фид'ивку с' канты. Пор.
угор. fedél, fedő 'покришка'.

ФЕДОРЯНА [Фиду'р'ан'а], і, ж. 1. рідк. Дру-
жина Федора. 2. Ірзівсько.

ФЕЛЕГОРІЯ [фелегòр'ія], і, ж. Ганок. У
фелегòр'ііі 'вішалка сту'їіт. Пор. угор. filagória
'альтанка, бесідка'.

ФЁРТИК [фиртик], присл. Готово, кінець; закін-
чено. Учин'илс'ме гарадичі, і 'фертик 'д'ло. Пор.
нім. fertig 'готовий, остаточний'. Див. ще **шлюс**.

ФЕРШЛОГ [ферш'лог(к)], га, ч. Великий ящик.
Треба збити фершлог на зер'но. Пор. угор. діал.
ferslag т.с.

ФЕСТ, присл. Міцно, сильно. Ты в'чора був
фест н'яний. Пор. нім. fest т.с.

ФИЙГ [фийг(к)], гу, ч., тех. Гальмо. Без 'фийга
з 'берега не' зыйдеш из 'возом. Пор. угор. fék т.с.

ФИЙГОВАТИ, 'гуйу, 'гуйеш, *недок.* Гальму-
вати. Йаг везеш 'возом шчу'с' ду'ду 'берегом, треба
фийг'овати.

ФИЙДЕР, а, ч., тех. Пружина, спіраль у ролі
амортизатора. 'Фийдер с'а 'чинит из уц'іл'ового
друта. Пор. угор. діал. fédér 'ресора', нім. Feder
'пружина'.

ФИЙДЕРОВАТИ, 'руйе, *недок.* Пружинити.
Ото стар'ий 'діван та н'іч у'же не' фийдер'уйе.

ФИЙДЕРОВИЙ, а, е, тех. З пружиною (спі-
раллю). Е'се 'діван 'фийдеровий.

ФИЙСА, ы, ж., *заст.* Сокира. Пор. угор. feisze
'сокира; колун'.

ФИНКИЙП, а, ч., *спец., заст.* Те саме, що
оббразчик 1. Пор. угор. fénykép т.с.

ФИНКИЙПОВАНЕ [финкий'пован'е], а, с.,
спец., заст. Фотографування. Финкий'пован'е бу'де
в нид'іл'у. Пор. **финкийповати**.

ФИНКИЙПОВАНЫЙ, а, е, *спец., заст.* Фото-
графований.

ФИНКИЙПОВАТИ, 'пуйу, 'пуйеш, *недок.,
спец., заст.* Фотографувати. У нас дав'но в с'ел'і
финкийп'овав 'каж'зу нид'іл'у о'ден учитил'.

ФИНКИЙПОВАТИСЯ [финкийп'оватис'а],
'пуйус'а, 'пуйес'а, *недок., спец., заст.* Фотографу-
ватися. Йа вже дав'но не' финкийп'овалас'а.

ФЙФИК, а, ч., *зневаж.* Те саме, що **фа́бик**.
Пор. угор. fifikus 'хитрун, пройдисвіт'.

ФЫДРА, ы, ж. Складка як прикраса на жіночо-
му платті. У мене був ч'ел'еный плат с 'фыдрами.
Пор. угор. fodor 'оборка'. Див. ще **фы́дрон**.

ФЫДРОШ, а, ч. Те саме, що **фы́дра**. Пор. угор.
fodras 'з оборками'.

ФЫДРОШОВАТЫЙ, а, е. 1. З оборками (про
жіночий одяг). Фыдрòш'овата с'вита. 2. *перен.* По-
дібний до оборок. Фыдрòш'оват'і тувс'ц'і кышкы
в с'вин'ати.

ФЫНДЖЕРА [фын'жера], ы, ж., *мед.* Висип на
губі (герпес). 'Ускочила ми 'фын'жера.

ФЫРКАНЕ [фыркан'е], а, с. 1. Безладне розки-
дування чого-небудь. 'Фыркан'е д'їти піскам.
2. Примхлива поведінка, вередування. Ут'ойі 'д'івкы,
к'роме 'фыркан'а, н'іч не' в'чу'єш. Пор. **фы́ркати**.

ФЫРКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* 1. Безлад-
но розкидувати що-небудь. Не 'фыркай 'мойым
'р'ан'д'ом. 2. Бути примхливим, вередувати. Шчо
йуй не' впу'єш, а вна лиш 'фыркне.

ФЫРКЛІВЫЙ, а, е. Примхливий. Фырк'лива
'д'івка.

ФЫРЧАК, ка, ч. Виготовлена з пір'я прикраса
для капелюха парубка. 'Чиниме фыр'чак та'кый, на
с'к'інку ск'рутиме тай кладе'ме 'кытичку.

ФЫСІТИ [фыс'іти], 'с'у, 'сиш, *недок.* 1. Шипі-
ти (про змію, гуску), сичати. 'Наші гускы і на с'во-
йых, х'яж'ных, фыс'ат. Див. ще **фы́скати**. 2. Вида-
вати шипіння на вогні (про сирі дрова). Сыр'і дры-
'ва 'закі не' нут'сòхнут, та фыс'ітимут у ш'пòр'і.
3. Випускати газ з анального отвору. Кул'ко бу-
деш фыс'іти?!

ФЫСКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* 1. Те саме,
що **фысіти**. 2. Випускати малими порціями газу
з анального отвору. Не' 'фыскай, бо не' мош 'перет
тòбòв продых'нути.

ФІГЛ-МІГЛ [фігл'і-мігл'і], 'фігл'у-мігл'у,
мн. Любовні справи, пригоди. Йа в йіх 'фігл'і-мігл'і
не' м'ішайус'а.

ФІГЛ'ОВАНЕ [фігл'ован'е], а, с. Жартування.
Гур'ке 'моєй фігл'ован'е, куй им н'іч не' зарòбила.
Див. ще **фіглярство**. Пор. **фігльовати**.

ФІГЛЬОВАТИ [фігл'овати], 'л'уйу, 'л'уйеш,
недок. Жартувати. На вичур'ниц'ах 'было 'весело,
убый'майуц'а, фігл'уйут.

ФІГЛЬОШ [фігл'ош], а, ч. Те саме, що **фіглярь**.
ФІГЛЬОШКА [фігл'ошка], ы, ж. Те саме, що **фіглярька**.

ФІГЛЯ [фігл'а], і, ж. Жарт. *Фігл'і не б'іц'ігл'і – во'зитис'а не мош*. Пор. нім. fidel 'веселий'.

ФІГЛЯРЬ [фігл'ар'], р'а, ч. Жартівник. *Наш Олекса – великий фігл'ар*. Див. ще **фігльош**.

ФІГЛЯРЬКА [фігл'ар'ка], ы, ж. Жін. до **фіглярь**. *Куй їе мижі чил'ад'ув фігл'ар'ка, та май весело робити*.

ФІГЛЯРЬНИЙ [фігл'ар'ний], а, е. Жартівливий. *Олекса – фігл'ар'ний чулувік*.

ФІГЛЯРСТВО [фігл'ар'ство], а, с. Те саме, що **фігльованс**.

ФІГУВ [фігув], невідм., ж., вульг. Дуля, фіга.

♦ **Фігув** 'мати, вульг. – нічого не одержати, мати дулю. *Наробивимс'а в'н'ого, йак'дур'ін', та фігув май'с'а того*. Пор. угор. füge т.с.

ФІГУРА, ы, ж. Канава по обидва боки залізничної колії. *У фігур'і усе вода с'а'держит*.

ФІІН [фіїін], а, ч. Хрещеник. *У мене'пвно фіїїну в с'іл'і*. Пор. рум. fin т.с.

ФІІНА [фіїїна], ы, ж. Жін. до **фіїн**.

ФІІНИН [фіїїнін], а, о. Який належить або властивий хрещениці. *Фіїїнина шір'інка (краща)*.

ФІІНУВ [фіїїнув], нова, ново. Який належить або властивий хрещенику. *Фіїїнова х'яжса*.

ФІІНЧА [фіїїнча], ати, с. Зменш.-пестл. до **фіїн**, **фіїна**. *На Вилитдин'мушу каж'з'уму фіїїнчатови пар'овати ойандик*. Див. ще **фіїнчатко**.

ФІІНЧАТКО [фіїїнчатко], а, с. Те саме, що **фіїнча**.

ФІЙОВКА [фіїйовка], ы, ж., рідк. Те саме, що **нустолина**. Пор. угор. fiók 'ящик', діал. fiók 'ящик, шухляда'.

ФІЛЕР, а, ч., заст. Філер (угорська монета). Пор. угор. fillér т.с.

ФІЛІГОРІЯ [філіг'ор'ія], і, ж., буд., заст. Веранда. *Май давно філіг'ор'ії домур'овали до вже вчиненуї х'яжі*. Пор. угор. filagória 'альтанка'.

ФІЛІЛЬОВАНЕ [філіл'ован'е], а, с. Те саме, що **філіліонок**. Пор. **філільовати**.

ФІЛІЛЬОВАТИ [філіл'овати], л'уйу, л'уйеш, недок. Відповідати, нести відповідальність; ручатися. *За'того чулувіка йа філіл'уйу, шчо в:ун з'робит пув'біц'ане*. Пор. угор. felel т.с.

ФІЛІЛІОНОК [філіл'унок], нку, ч. Ручання, гарантування. Див. ще **філільованс**. Пор. **філіл'овати**.

ФІЛІЗОФ, а, ч. Філософ; любитель розмірковувати на загальні теми. *Анд'р'ії – великий філ'озоф*. Пор. угор. filozófus т.с.

ФІЛҀНГА, ы, ж., стол. Фільонка (у дверях, шафі та ін.). *ФілҀнты прикрашуйут хут'д'вир'і, хут'к'реденц, хут'-шчо*. Пор. пол. filunek т.с.

ФІЛЬ [філ'], 'фил'у, ч. 1. Соціальний стан, походження. *Петро з'доброро'фил'у*. 2. Сорт фруктів, овочів; порода тварини; вид виробів і т.д. *Завеламс'а в'добрый фил'парадиц'*. *Се'се свин'а'доброро'фил'у*. *Мойа ку'ла напек'ла'див'айт'фил'у'кіста*. Пор. угор. féle 'якого-небудь роду', діал. 'вид; сорт'. Див. ще **файта**.

ФІНАНЦЫ, у, мн.; одн. фінанц, а, ч., заст. Податкова служба на Закарпатті до 1944 р.; податківці. Пор. угор. finánc т.с.

ФІНДЖА [фін'жа], і, ж. Чашка з фарфору, фаянсу або глини. *Кавил'з'молоком п'їєме з'фін'жі*. Пор. угор. findza т.с.

ФІНДЖОЧКА [фін'жочка], ы, ж. Зменш. до **фінджа**.

ФІНОМ, присл. Чудово, вишукано. *Фіном'было на св'ал'бі в'д'івир'а*. Пор. угор. finom 'витончений, вишуканий, делкатний'.

ФІНОМНИЙ, а, с. Чудовий, вишуканий. *Фіномный'анцук*.

ФІРГАНОК, нка, ч. Фіранок. *Ку'тилам'файн'і'фірганкы*. Пор. чес. fíhaňk, нім. Vorhang т.с.

ФІРПЫ, у, мн. Азарт, енергія. *Шчус'ти с'а'дуже'фір'ігы у гу'зици к'рут'ат, шчо та'ка с'д'риш'на*. Пор. угор. fűrge 'спритний, швидкий, рухливий'.

ФІРІС, а, ч., заст. Невелика лісопилка. Пор. угор. fűrsz 'пила'.

ФІРІСПОР, 'пору, ч. Те саме, що **пиловінс**. Пор. угор. fűrészpör т.с.

ФІРКАНС [фіркан'е], а, с. Негарне письмо, креслення написаного, надрукованого. *Д'їтина с'а'зан'ала'фіркан'ом*. Див. ще **чєрьканс**, **шраїбанс**. Пор. **фіркати**.

ФІРКАТИ, айу, аш (айеш), недок. Писати некрасиво; креслити написане. *Ты, не'б'оре, не'пишеш, ай'фіркаш, бо н'іч за т'д'б'ов не'можє'учитати*. Пор. угор. firkál т.с. Див. ще **чєрькати**, **шраїбати**.

ФІРНАЗ [фірназ(с)], зу, ч., буд. Оліфа. *З'д'єсула'фарба, т'реба ми'фірназу*. Пор. угор. fűrsz т.с.

ФІРНАЗОВАНЕ [фірназован'е], а, с. Покривання оліфою. *Фірназован'е'д'б'ло'ку*. Пор. **фірназовати**.

ФІРНАЗОВАТИ, зуйу, зуйеш, недок. Покривати оліфою. *А'бы с'а'май'л'їтше'фарба'дер'жила'дерева, та спер'шу го'фірназуйут*.

ФІРТАЛЬ [фіртал'], а, ч., рідк. Чверть години. *«Ку'ко'часу?» – «Фіртал'на'дис'ат'»*. Пор. нім. Viertel 'четверта частина, чверть'.

ФІТЬКАТИ [фіт'кати], айу, аш (айеш), недок., **ФІТЬНУТИ** [фіт'нути], ну, неш, док. 1. Уривчасто свистіти. *Д'овго'фит'кав'на'вулиці, 'айбо н'іко му с'а'не'вголо'шав*. 2. на кого, перен., вульг. Те саме, що **свистати**. 2. *Фит'кав'їа на т'воїу'рб'оту тай на'тебе!* Див. ще **фітькатися**.

ФІТЬКАТИСЯ [ф'іт'катис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок., вульг.* Те саме, що **фітькати** 2.

ФІТЬНУТИ *див. фітькати.*

ФІЦКАТИ [ф'іцкати], айу, аш (айеш), *недок., ФІЦНУТИ [ф'іцнути], ну, неш, *док.* Брикати (про корову). *Гат'куйс'а, куй дуїїш іс'у кбррву, бо ф'іцкат (ф'іцкайе).**

ФІЦНУТИ *див. фіцкати.*

ФІШКАРЕШ, а, ч. 1. *юр., заст.* Адвокат. Пор. угор. *fiskális* т.с. 2. Балакун з претензіями мудреця. *Ото таткий ф'ішкареш, ичо хут'акул'ко ме мудровати.*

ФІШКАРЕШОВАТИ, шуйу, шуйеш, *недок.* 1. *юр., заст.* Виконувати обов'язки адвоката. *Його сын ф'ішкарешуйе в Кийови.* 2. Удавати з себе розумника. *Кул'ко будеш ф'ішкарешовати, кажи уткрито, ичо хочеш.*

ФІШКАРЕШСТВО [ф'іш'карество], а, с., *юр., заст.* 1. Заняття адвоката. *Ис ф'іш'карества давню добре жили.* 2. *перен.* Балаканина з претензією на мудрість. *Його ф'іш'карество не переслухаш.*

ФЛЫНТАВЫЙ, а, е. Те саме, що **рёмбавый** (про дорослих і дітей).

ФЛЫНТАНС [ф'лынтан'е], а, с. Те саме, що **рёмбанс** (про дорослих і дітей). Пор. **флынтати**.

ФЛЫНТАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **рёмбати** (про дорослих і дітей).

ФЛОВАТА [ф'лфвта], ы, жс., *муз.* Флейта. *Сидит мид'від'на кфлфд'і тай у ф'лфвту'дуїе.* Пор. угор. *flóta* т.с.

ФЛОЦАК, а, ч., *зневаж., рідк.* Те саме, що **флцош**.

ФЛОЦАНЕ [ф'лоцан'е], а, с. Постійне переслідування власної вигоди. *Не'л'убиц'а чил'ади йїї ф'лоцан'е.* Пор. **флцати**.

ФЛОЦАТИ, ф'лоцати, айу, аш (айеш), *недок.* Постійно переслідувати власну вигоду. *Олекса'вічно ф'лоцат.*

ФЛОЦАЧУЛЕ [ф'лоцачул'е], а, с. Зб. до **флцак**. *Йа не'хочу с тым ф'лоцачул'ом н'іч'мати.*

ФЛОЦОШ, а, ч., *зневаж.* Чоловік, який постійно переслідує власну вигоду. *Флцош бы вмер, абы не'н'ар'овав.* Див. ще **флцак**.

ФЛОЦОШКА, ы, жс., *зневаж.* Жін. до **флцош**.

ФЛУДИК, а, ч., *ткац., заст.* Вісь, на якій крутиться шпулька в човнику при тканні на кроснах.

ФЛЬОКАНЕ [ф'л'окан'е], а, с. Вибухання бульбашками (про джем при варінні, викидання вина і под.). Пор. **фльокати**.

ФЛЬОКАТИ [ф'л'окати], айу, аш (айеш), *недок., ФЛЬОКНУТИ [ф'л'окнути], ну, неш, *док.* Вибухати бульбашками при варінні джему, викиданні вина і под. *Фл'окайе, примір'ом, леквар, куй с'а варит, авад'нехар'из ви'на, куй зачинат'кыснути.* Див. ще **фльокати**.*

ФЛЬОКНУТИ *див. фльокати.*

ФЛЬОЦКАТИ [ф'л'оцкати], айу, аш (айеш), *недок., ФЛЬОЦНУТИ [ф'л'оцнути], ну, неш, *док.* Те саме, що **фльокати**.*

ФЛЬОЦНУТИ *див. фльокати.*

ФЛЯК [ф'лак], у, ч. Щось в'яле на дотик, аморфне, як, напр., сире м'ясо. *У'нийй вс'е'т'іло ф'л'аком.* Пор. пол. *flak* 'тельбухи', кул. 'кендюхи, рубці', (про людину) 'тюхтій', словац. *flak* 'пляма'.

ФЛЯКОВАТЫЙ [ф'л'аковатый], а, е. Прикм. до **фляк**. *У'нийй ф'л'аковате'т'іло.*

ФЛЯЦКАНЕ [ф'л'ацкан'е], а, с. Биття по обличчю. *Йа му того ф'л'ацкан'а не'забуду.* Пор. **фляцкати**.

ФЛЯЦКАТИ [ф'л'ацкати], айу, аш (айеш), *недок., ФЛЯЦНУТИ [ф'л'ацнути], ну, неш, *док.* Бити по обличчю, давати ляпаса. *Не'каска, ичо чулу'вік дис'ф'л'ацне жу'ну, вбы'много не'пыс'канила.**

ФЛЯЦНУТИ *див. фляцкати.*

ФЛЯЦНУТЫЙ [ф'л'ацнутый], а, е. Такий, якого вдарили по обличчю. *Фл'ацнутый'читавов ру'ків, хлоп'чище впае.*

ФОДЬБАЛ [ф'фд'бал], у, ч., *спорт.* Футбол.

ФОДЬБАЛОВАНЕ [ф'фд'балован'е], а, с., *спорт.* Гра у футбол. *Мы могли ф'фд'балован'ом бавитис'а і ц'ілий дин'.* Пор. **фодьбаловатися**.

ФОДЬБАЛОВАТИСЯ [ф'фд'баловатис'а], лу-йус'а, луйес'а, *недок., спорт.* Грати в футбол. *Ф'фд'баловалис'мес'а хут'-де, а'майбуш на площ-цац'і коло вош'колы.* Див. ще **бити'лфпту, бити'ф'фд'бал (див. бити).**

ФОЙТОШНЫЙ [ф'фйтошний], а, е. Те саме, що **файтовый**.

ФОНДІЙ [ф'фндій], а, ч. 1. Живоде. Пор. угор. діал. *fondi* т.с. 2. *перен., вульг.* Неспокійний хлопець, який своїми вчинками часто шкодить іншим. *Ото вден'ф'фндій: ус'уды ним'пфвно і т'реба го с'а сокфтити!*

ФОНЕРА, ы, жс. Фанера (деревинний матеріал з кількох склеєних пластин). *Учи'нивим'ііаишчик ис'ф'фнеры.*

ФОНТ, а, ч. Те саме, що **пувкіло**. Півкілограма. *Пфвашите ми фонт'мн'аса.* Пор. угор. *font* 'фунт'.

ФОРКОНІТИ [фурку'ніти], форко'нит, *недок.* Глухо булькотіти (в горлі, у грудях при хворобливому стані). *Шчус'му'дуже форко'нит у'зруд'ох.* Див. ще **форкотати**.

ФОРКОТАНЕ [фор'котан'е], а, с. Глухе булькотіння в горлі, у грудях при хворобливому стані. *Таже в'д'іда фор'котан'е в'зруд'ох, що да'леко го'чути.* Пор. **форкотати**.

ФОРКОТАТИ, коче, *недок.* Те саме, що **форконіти**.

ФОРШТА, ы, жс., *стол., буд.* Дошка основної товщини (не менше 5 см), придатна для виготов-

лення столярних та ін. виробів. *Оболокы й двир'і чин'ат ис фортиты.* Пор. нім. Forst 'ліс; бір'.

ФÓФКА, *ы, жс.* Висушене стебло соняшника. *Ис:ырых 'фoфoк 'д'ити ч'инили и'чугл'і, а 'чилад' ис:ухых 'фoфoк розкладуйе вгин'.*

ФРАЄР [фрайер], *а, ч.* Те саме, що **любас**. *Мизал' Тоні'йшин був муй ф'райер.*

ФРАІРКА [фрай'рка], *ы, жс.* Жін. до **фраєр**. *У мене 'было хут 'кул'ко фрайерок.* Пор. пол., чес. frajer 'залицяльник', нім. Freier 'жених'.

ФРАЙ, *присл.* Вільно, привільно, незалежно. *Жоны му не'йе 'дома, та т'іпир му фрай.* Пор. нім. frei 'вільний, незалежний'.

ФРАЙДА, *ы, жс., заст.* Єврейське жіноче ім'я.

ФРАС, *а, ч.* Диявол, дідько (уживається в емоційно-експресивних фразах). *Йа'кого ти ф'раса тре-ба?! Ф'рас бы ти был!* Пор. угор. frasz т.с. у подібних виразах, а також 'епілепсія', нім. Freisen 'епілепсія'.

ФРАСОВАТИ, *а, е.* Неслухняний, невихований. *Ф'расовати 'д'івка.*

ФРАСОВИЙ, *а, е.* Уживається тільки в лайці *ф'расова кар'іка* (див. **каріка**).

ФРЫЧ, *а, ч.* Вино, змішане з газованою водою. *'Н'ан'ко л'убили 'пити ф'рыч.* Пор. угор. fröcs т.с.

ФРЫШТИК, *а, ч.* Сніданок. *Гур'кый то'то ф'рыштик бес кус'ка хл'іба.* Пор. нім. Frühstück т.с.

ФРЫШТИКОВАНЕ [ф'рышти'кован'е], *а, с.* Снідання. *Д'бже 'было ф'рышти'кован'е у вас.* Пор. **ф'рыштиківати**.

ФРЫШТИКОВАТИ, *куйу, куйеш, недок.* Снідати. *У нас у'л'ім'і ф'рышти'куйут, йак с'а вже нар'обл'ат.*

ФРІНЦКАНЕ [ф'р'інцкан'е], *а, с.* Пихате, різке, неприємне мовлення. *Не" л'убиц':а ми й'йі ф'р'інцкан'е.* Пор. **ф'р'інцкати**.

ФРІНЦКАТИ [ф'р'інцкати], *айу, аш (айеш), недок.* Говорити пихато, різко, неприємно. *Не" ф'р'інцкай ми, бо дус'танеш у'лысок!*

ФРІЧКА [ф'р'ічка], *ы, жс.* Щиголь. ♦ **Да'вати (лати) ф'р'ічку** – дати щигля. *Пруй'райеш, дам ти ф'р'ічку.* Пор. угор. fricska, словац. frička т.с.

ФРІШІТИ [ф'р'ішити], *'шу, 'шиш, недок.* Провітрювати; охолоджувати. *Не" ф'р'іши 'дуже 'хыжсу, бо буде ст'удено.*

ФРІШІТИСЯ [ф'р'ішитис'а], *'шус'а, 'шис'а, недок.* Провітрюватися; охолоджуватися, освіжатися. *Ф'р'ішив бы с'а, та йди вон.*

ФРІШНИЙ [ф'р'ішний], *а, е.* Холодний, свіжий. *Ф'р'ішний 'вітер 'зачав 'віяти.* Пор. нім. frisch 'свіжий, прохолодний, чистий'.

ФРІШНО [ф'р'ішно]. *Присл.* до **ф'р'ішний**. *Вон стало 'доста ф'р'ішно.*

ФРІШНОВАТИЙ [ф'р'ішно'ватий], *а, е.* Холоднуватий. *Ф'р'ішно'ватий 'вийчур.*

ФРІШНОВАТО [ф'р'ішно'вато]. *Присл.* до **ф'р'ішно'ватий**. *Ф'р'ішно'вато у вас у 'хыжи.*

ФРОЄМ [ф'ройем], *а, ч., заст.* Єврейське чоловіче ім'я.

ФУЙТОВАНКА, *ы, жс., мед.* Ядуха. *'Н'ан'ка 'дуже 'мучит ф'уйтованка.*

ФУЙТОВАТИ, *туїє, недок.* Удушувати, утруднювати дихання; отруювати димом, газом і под. *Не" 'годна м 'трывати 'дыму уд дога'ну, бо ф'уйтуїє н'а.* Пор. угор. fojt 'душити'.

ФУЙТОВАТИСЯ [ф'уйто'ватис'а], *'туїус'а, 'туїес'а, недок.* Удушуватися; отруюватися димом, газом і под. *'Дуже с'а ф'уйтуїу уд 'дыму, куй кур'ат.*

ФУКАНЕ [фукан'е], *а, с.* Прискання, бризкання; дуття. *'Фукан'е 'темным 'порохом ис стар'ойі пор'хавкы.* Пор. **ф'укати**.

ФУКАТИ, *айу, аш (айеш), недок., ФУКНУТИ, ну, неш, док.* Прискати, бризкати; дуті. *Не" 'фукай на н'а 'порохом.*

ФУКНУТИ *див. ф'укати.*

ФУЛІОВ [фул'ув], *л'ова, ч., зневаж.* Запальна і непередбачувана людина. *На'пис 'а фул'ув та 'чинит б'іду.* Пор. угор. folyó 'який тече', 'річка', нім. Fülle 'надмір почуттів'.

ФУНГОВАНЕ [фун'тован'е], *а, с.* Функціонування. *Не" л'убит ми с'а фун'тован'е 'с'ого стан'ка.* Пор. чес. fungování, словац. fungovanie т.с.

ФУНГОВАТИ, *гуїу, гуїєш, недок.* Функціонувати. *Ис'а 'помпа не" фун'гуїє.* Пор. чес. fungovati, словац. fungovat' т.с.

ФУНДУШ, *а, ч.* Земельна ділянка під дім; маєток. *Йа прокл'дну те'бе й 'фундуш т'вуй, йак н'а 'лишиш.* Пор. угор. fundus т.с.

ФУРДЕЛИТИ, *лит, безос., недок., метеор.* Хурделити. *Так фур'делит, шчо с 'хыжі не" мож 'уйти.*

ФУРДЕЛЯНКА [фур'дил'анка], *ы, жс., метеор.* Мокрий сніг з вітром, хуртовина, хурделиця. *Така с'а в'чинила фур'дил'анка, шчо 'шкода пса вон 'угнати.* Пор. угор. діал. furdal 'свердлити'.

ФУРМА, *ы, ж.* 1. Вигляд; форма. *Мин'і с'а не" л'убит 'фурма с'ого 'реклика.* 2. Характер, норов, вдача. *Чорт бы ти й 'фурму вз'ав, 'йака с'ак'л'ата!*

ФУРМАНІТИ, *н'у, ниш, недок.* Бути візником. *А'бы фур'манити, 'треба л'убити 'к'он'і.*

ФУРМАНЬОШ [фур'ман'ош], *а, ч.* Те саме, що **куннікош**. *У сил'і с'а вже 'мало в'стало фур'ман'уш.* Пор. угор. fúrmanys т.с.

ФУРМИСТЫЙ, *а, е.* Який має гарну поставу, фігуру. *Фур'миста ж'о'на.*

ФУРТ, *присл.* Те саме, що **ностойнно**. Пор. пол. діал. furt, нім. fort т.с.

ФУРТІЛЬ [фурт'іл'], ли, ж., метеор. Сніг з вітром. *На пуг ми фурт'іл' наметала с'н'ігу.* Див. ще **фурділяпка**.

ФУТРА, у, мн.; одн. футро, а, с., стол. Коробка для дверей. *'Футра с'а чин'ат ис 'файных сухых дош'чок, бо 'инач с'а 'вержут, увир 'ац':а.* Пор. чес. futro, нім. Futter т.с.

ФУЦКАТИ, айу, аш (айеш), недок. Робити непривабливим — пом'ятим, бруднуватим і т.д. (про одяг). *Муг бы с'не" 'фуцкати так 'анцук!*

ФУЦКАТИСЯ [фуцкатис'а], ац':а (айес'а), недок. Робитися непривабливим, бруднуватим і т.д. (про одяг). *'Сис':а 'анцук 'дуже 'фуцкат ('фуцкайе).*

ФУЧ, ча, ч. 1. Пшик, ніщо, дурниця. *Йа вішч'овав, шчо с'того 'д'іла буде фуч.* 2. карт. Перебір у картах. *Уз'авим 'іше вду карту, і 'уйишув фуч.*

◆ **Изый'ти на фуч** — те саме, що **изый'ти на н'іч** (див. **ііч**). Пор. угор. fuccs 'кінець', 'каюк', чес., словац. fuč 'пропав!', нім. futsch т.с.

ФУЧІТИ, чу, чиш, недок. Сердитися. *Шчо фуч'иш на н'а?*

Х

ХАВКАНС [хавкан'е], а, с. Те саме, що **кашіль**. Пор. **хавкати**.

ХАВКАТИ, айу, аш (айеш), недок., **ХАВКНУТИ**, ну, неш, док. Те саме, що **кашлати**.

ХАВКЛИВЫЙ, а, е. Те саме, що **кашливый**.

ХАВКНУТИ див. **хавкати**.

ХАВКОШ, а, ч. Те саме, що **кашливешь**.

ХАВКОШКА, ы, жс. Жін. до **хавкош** (те саме, що **кашлемка**).

ХАЄМ [Хайем], а, ч., заст. Єврейське чоловіче ім'я.

ХАЙДЕР, а, ч. 1. заст. Єврейська школа. 2. перен. Безладдя, шум, галас. *Шчо в:ас туй за 'хайдера учинивс'а?*

ХАЛА, ы, жс., кул. Біла хлібина продовгуватої форми. *Ку'пилам три 'халы.*

ХАЛЯВКАНС [хал'авкан'е], а, с. Споживання їжі з апетитом (переважно про свиню). *Хал'авкан 'е п'орбс'ачкы 'чулос'а 'далеко.* Пор. **хал'явкати**.

ХАЛЯВКАТИ [хал'авкати], айу, аш (айеш), недок. Смачно їсти (переважно про свиню). *Хал'авкат ('хал'авкайе) ви'пир'.*

ХАМБІЄР [Хамбієр], а, ч., заст. Єврейське чоловіче ім'я. *Хайбієр був са'бовом.*

ХАМЫ, у, мн. Частина упряжі коня. *Хамы чинили из 'кожжі.* Пор. угор. hám 'хомут'.

ХАМНІК, ка, ч., зб. Зарості дикорослих кущів і дерев. *Хамнікы рус'тут 'майбуш 'коло 'потока, 'кою 'Тисы.*

ХАПКÓ, ка, ч., зневаж. Хапуга. *Ми'гал' — 'добрыи хапко, н'іч не" прун'устит.* Див. ще **хапкош**.

ХАПКОШ, а, ч., зневаж. Те саме, що **хапко**.

ХАПКОШКА, ы, жс., зневаж. Жін. до **хапкош**.

ХАПЛИВЫЙ, а, е, зневаж. Загребущий. *Хап'лива ж'она.*

ХАПНУТИ, ну, неш, док., зневаж. Ухопити щонебудь, випередивши інших. *Ми'гал' 'ус'ады 'ханне.*

ХАРÉНЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **харіти**. *Харена 'хыжса.*

ХАРІТИ, 'хар'у, 'ха'риш, недок. Прибирати бруд, сміття, наводити порядок. *Ц'ілыи дин' 'харила 'хыжсу.*

ХАРІТИСЯ [х'аритис'а], 'хар'ус'а, 'ха'рис'а, недок. Прибирати в себе, чиститися, митися. *'Петет тым кал'гозом не" маламс'а час х'арити.*

ХАРИНС [х'ар'ін'е], а, с. Прибирання, чищення, миття, наведення порядку. *Е'се 'хар'ін'е рост'а'глос'а 'адд'овго.* Пор. **харіти**.

ХАРНЫЙ, а, е. Чистий, акуратний. *'Харна 'д'івка ('хыжса).*

ХАРНО. Присл. до **харный**. *У'т'ойі ж'оны 'усе 'харно в 'хыжси, 'коли бы с' 'до 'нийі не" прій'ш'ов.* Див. ще **чистотно**.

ХАРЧІТИ, недок. 1. чит. Хрипіти. *Ш'чус' ми хар'чит у 'груд'ох.* 2. чу, 'чиш. Хропіти. *Муи чу'ду'вік 'дуже хар'чит, куй спит.* Див. ще **храпіти**.

ХАЩА [хашча], і, жс. Ліс (будь-який). *Чим май 'дале в 'хашчу, тым май буш д'рыв.*

ХАЩОВЫЙ [хашч'овый], а, е. Прикм. до **хаша**. *Хашч'ова д'орога.* ▲ **Хашч'у'ві** йагоды, бот. — суниці лісові (Fragaria vesca).

ХАЯ [Хайа], і, жс., заст. Єврейське жіноче ім'я.

ХВАЛБА [хвал'ба], ы, жс. Вихваляння; похвала. *Де'много хвал'бы, там 'мало діла.* *Ту'ту жу'ну хвал 'б'ов не" с'портити.*

ХВАЛЬКО [хвал'ко], ка, ч., зневаж. Хвастун. *Хвал'ко — ко с'а 'дуже л'убит хвалити.*

ХВОРОТА, ы, жс. Те саме, що **бетюг**.

ХВОРЯК [хвор'ак], ка, ч. Хворобливий чоловік. *О'то та'кый хвор'ак, 'у'вун 'вічно біт'іж'ныи.* Див. ще **хыравець**, **хырош**.

ХВОРЯКОВАТЫЙ [хвор'ако'ватый], а, е. Хворобливий. *Хвор'ако'вата ж'она.*

ХВУСТ, х'воста, ч. 1. Хвіст (тварини). 2. перен., кул. Те саме, що **лабош**.

ХЫБА, ы, жс. 1. Те саме, що **ганч**. 2. Хвороба. *Йа'кус' у 'т'ойі ж'оны 'хыбу дох'торы най'шли, та н'і'як с'а не" ул'і'чит.*

ХЫБА́. 1. част. пит. Хіба. *Хы'ба ты не" зна'йеш?* 2. част. видільна. Тільки, лише. *Д'івка вна 'файна, хы'ба и'чо 'номала.* 3. спол. протист. Вживається для протиставлення членів речення, близький за значенням до сполучника **а**. *Не" мож из ним*

н'іч у'д'іяти, хыба го ч'итаво пу'пужати. 4. спол. умовно-протист. Якщо тільки не. *Ідеме за'втра на д'рибы, хыба бы до'ж нам за'вадив.*

ХЫБАШНЫЙ, а, е. Те саме, що ганчувный.

ХЫБІТИ [хы'біти], бит, недок. 1. Не вистачати, бракувати. *Шчо ти хы'бит?* 2. Не влаштовувати, не задовольняти. *Тубі вс'е хы'бит, шчо бы йа не" вч'инив.*

ХЫЖА, і, жс. 1. Хата, будинок. *Його хыжа майфаїна в сил'і. Мука в хыжи — голод на двур'і.* 2. Кімната. *А у с'ого свата серет хыжі йама, дайте, свату, паленочки, бо йа шче не" пїана.* ▲ **Крыга хыжа**, заст. — хата зі солом'яною стріхою. *У нас у сил'і вже доста дав'но не"іе крытых хыж.*

ХЫЖИЩА [хыжиш'ча], і, жс. Збільш. до хыжа. *У туй хыжиш'чи не" доог'ничиш.*

ХЫЖКА [хышка], ы, жс. Зменш. до хыжа. *Бідн'якови доста й хышкы.*

ХЫЖНЬЫЙ [хыжн'ый], а, е. 1. Хатний (що знаходиться в хаті, є її частиною). *Хыжн'і д'вир'і.* 2. Який тримається власного дому, рідко ходить до інших. *Ото хыжн'а жо'на (кутка).* 3. Усі, хто живе в одній сім'ї. *Н'іко з хыжн'ых не" муз украсити д'рощі с хыжі.*

ХЫРАВЕЦЬ [хыравиц'], вп'а, ч. Те саме, що хворяк. *Тот хыравиц' н'ігда не"іе здоровый.*

ХЫРАВЫЙ, а, е. Хворобливий, слабосилий. *Хыравый чулу'вік.*

ХЫРАВИТИ [хыравіти], ійу, ійеш, недок. Довго хворіти. *Тот чулу'вік, ут'куй го т'амл'у, у'се хыравіте.* Див. ще хырати.

ХЫРАВКА, ы, жс. Жін. до хыравець.

ХЫРАНЕ [хыран'е], а, с. Тривала хвороба. *Год'і бы вта жо'на с того хыран'а уйишла.* Пор. хырати.

ХЫРАТИ, айу, аш (айеш), недок. Те саме, що хыравіти.

ХЫРИНЕ [хыр'ін'е], а, с., зневаж. Міцний сон. *Уста'вай, Петре, бо с т'вого хырін'а хус'ну н'і'іакого.* Пор. хыріти.

ХЫРІТИ [хыр'іти], ійу, ійеш, недок., зневаж. Спати міцно. *Уста'вай, шчо т'ул'ко хыр'ійеш?*

ХЫРОШ, а, ч. Те саме, що хыравець.

ХЫРОШКА, ы, жс. Жін. до хырош.

ХЫТАНЕ [хытан'е], а, с. Гра з м'ячем і под. (кидання одним іншому). *Хытан'е л'бт'ув.*

ХЫТАТИСЯ [хы'татис'а], хы'тайус'а, хыта-с'а (тайес'а), недок. 1. Коливатися, хитатися. *Сис'агош хытац'а (хы'тайес'а).* 2. Гратися з м'ячем і подібними предметами, кидаючи руками. *Д'іти хытайуц'а л'бт'ув (писаными йайц'ами).* 3. Швидко працювати, проявляти енергійну діяльність, бути спритним, мотатися. *Олека с'а хы-*

тат, та за'вто у'с'о майе в хыжи й коло хыжи. Див. ще игратися.

ХЫТРЫЙ, а, е. 1. Хитрий (лукавий, підступний). 2. Швидкий, енергійний, спритний. *Наш зат'хут' до й'акоїі роботи хытрый.*

ХЫТРЯК [хыт'р'ак], ка, ч. Спритний, енергійний, діяльний чоловік. *Тот хыт'р'ак н'ігде не" про'паде.*

ХЫТРЯЧКА [хыт'р'ачка], ы, жс. Жін. до хыт'ряк.

ХЛАПКАНЕ [х'лапкан'е], а, с. Споживання їжі з характерним шумом, жадібно ковтання (про поросю). *Ут'ого хлапкан'а по'мий с'а рузл'ітайут' поза вал'ом.* Пор. хлапкати.

ХЛАПКАТИ, недок. 1. кат (кайе). Їсти з характерним шумом, жадібно глитати (про поросю). *Ото добре пурус'а, шчо хлапкат (х'лапкайе), бо берес'а на н'ого.* 2. перен. Так само споживати їжу людиною. *Йиш, хлопче, нур'мально, не" хлапкай.*

ХЛЕП, у, ч. Ковток. *Ко'ли клеп, тог'ды хлеп* ('Що заробив, те й проїв'). Пор. хліпати².

ХЛІПАНЕ¹ [хліпан'е], а, с. Те саме, що кыване 1. Пор. хліпати¹.

ХЛІПАНЕ² [хліпан'е], а, с. Те саме, що сёрбане. Пор. хліпати².

ХЛІПАТИ¹, айу, аш (айеш) недок., **ХЛІПНУТИ**¹, ну, неш, док. Те саме, що кывати 1.

ХЛІПАТИ², айу, аш (айеш), недок., **ХЛІПНУТИ**², ну, неш, док. Те саме, що сёрбати.

ХЛІПАТИСЯ [хліпатис'а], ац'а, недок., **ХЛІПНУТИСЯ** [хліпнутис'а], нес'а, док. 1. Те саме, що кыватися 1. *Зуб ми с'а хліпат (х'ліпайе).* 2. Іти п'яним, немінним чи дуже втомленим. *Іде п'янаый й'ура, хліпайес'а (х'ліпац'а).*

ХЛІПНУТИ¹ див. хліпати¹.

ХЛІПНУТИ² див. хліпати².

ХЛЫЦЬКАТИ [х'лыц'кати], айу, аш (айеш), недок., **ХЛЫЦЬНУТИ** [х'лыц'нути], ну, неш, док., ірон. Пити напій малими ковтками, насолоджуючись ним. *Кул'ко будеш х'лыц'кати ото вч'но?*

ХЛЫЦЬКОШ [х'лыц'кош], а, ч., ірон. Чоловік, що п'є напій малими ковтками, насолоджуючись ним. *Тот х'лыц'кош ц'і'лыи дин' бы х'лыц'кав в'іно.*

ХЛЫЦЬКОШКА [х'лыц'кошка], ы, жс., ірон. Жін. до х'лыц'кош.

ХЛЫЦЬНУТИ див. х'лыц'кати.

ХЛІБЕЦЬ [хл'ібц'ь], хл'іпц'а, ч. 1. Зменш.-пестл. до хліб 'хліб', хліб'ець. 2. перен., бот. Калачики непомітні (*Malva neglecta*).

ХЛІВІЩЕ [хл'і'вишче], а, ч., збільш. Великий хлів. *Тот уч'инив та'кий хл'і'вишче, май великий, ги хыжа.*

ХЛІВЧА [хл'і'в'ча], чати, с., змени. Хлівець. *У сил'і коло хыжі мусит' быти й'а'кес' хл'і'в'ча.*

ХЛО! *невідм.* Хлопче, чоловіче (уживається тільки як звертання до незнайомого чи малознайомого простолюдина — чоловіка чи хлопця). *Чуйеш, хло! Пот'суды.*

ХЛОП, а, ч. Кремезний мужчина. *Ото хлоп, тот бірує понести много!*

ХЛОПІСКО, а, ч. Збільш. до **хлоп**. *Тот хлопіско двох л'уди нуд руками понесе.* Див. ще **хлопище**.

ХЛОПІЩЕ [хло'пище], а, ч., збільш. Те саме, що **хлопіско**.

ХЛОПОВАТЫЙ, а, е. Кремезний. *Хлоповатый чулувік.*

ХЛОПЧИЧОК, чка, ч., зменш.-пестл. Хлопчик. *Уродивс'а в'нуйі 'дуже 'файный хлопчикочок.*

ХЛОПЧИЩЕ [хлоп'чище], а, ч. Те саме, що **легініще**.

ХЛОПЧУК [хлоп'чук], ка, ч. Великий хлопчик, підліток. *Хлопчуки казали, аш туды с'а стр'атала молодци'а.*

ХЛЯПЛИЙ [хл'аплий], а, с. Непружний, в'ялий. *Хл'апле стебло.*

ХЛЯПНУТИ [хл'апнути], ну, неш, *недок.* Перетворюватися з пружного в м'яке, зі свіжого в зів'яле і т.д.; никнути. *Хл'аппе 'лис 'ц'е на 'дрезнові уд великуйі 'спеки.*

ХМЫЛЬКАНС [х'мыл'кан'е], а, с. Охолодження приміщення в результаті частого відкривання зовнішніх дверей у морозну погоду. *Ис т'войым, 'Петре, хмыл'кан 'ом у 'хыжи не' буде 'тепло.* Пор. **хмылькати**.

ХМЫЛЬКАТИ [х'мыл'кати], айу, аш (айеш), *недок.* Часто відкривати зовнішні хатні двері в морозну погоду, вихолоджуючи в такий спосіб приміщення. *Ану не' хмыл'кай двєрима, бо 'устудиш 'хыжу.*

ХМУРАВИЙ, а, е. Похмурий. *Хмурава жо'на.*

ХОВЗАНС [ховзан'е], а, с. Ковзання по льоду, ковзанці або по іншій слизькій поверхні. *Ис 'ховзан'ом мож і 'ногы пола'мати.* Пор. **ховзати**.

ХОВЗАНКА [ховзанка], ы, ж. Ожеледиця; ковзанка. *На 'ховзанц'і 'লেখо в'пасти. Коли прийшла зима, та 'д'іти йдуть на 'ховзанку.*

ХОВЗАТИ [ховзати], айу, аш (айеш), *недок.* Ковзати по льоду, ковзанці або по іншій слизькій поверхні. *Не' 'ховзай но'гами, бо йа т'а не' в'держу, та в'падеш.*

ХОВЗАТИСЯ [ховзатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Ковзатися; кататися на льоду, використовуючи тільки власне взуття. *Не' 'ховзайс'а, бо 'пурвеш бо'кончикы.*

ХОВЗКИЙ [ховс'кий], а, е. Слизький; ковзкий. *Ховска до'рога ('дошка).*

ХОВЗКО [ховско]. Присл. до **ховзкий**. *На 'вулиці і 'дуже 'ховско.*

ХОДІТКИ, *незмін., док., дит.* Ходити.

ХОЖАЙ [хожайі], у, мн. Стежки-доріжки. *У'вун з'наєш туй 'ус'і 'хожс'айі. Ко з'наєш й'йі 'хожс'айі?*

ХОЖІНС [хожин'е], а, с. Ходіння. *Що ми'н'і с т'вого 'хожин'а?*

ХОЛОД [холод(т)], 'хòлòду, ч. 1. Холод. 2. Те саме, що **закінь**.

ХОЛОДИНА, ы, ж. Холоднеча. *Не' 'было йа- 'кòйіс' 'великуйі 'хòлòдины.*

ХОЛОШНІ [хòлòшн'і], у, мн., *етн., заст.* Штани з грубого домотканого сукна.

ХОЛОШНЯ [хòлòшн'а], і, ж., *етн., заст.* Одна штанина штанів з грубого домотканого сукна.

ХОЛОШНЯНИК [хòлòшн'аник], 'ка, ч., *зневаж.* Хто все своє життя проходив у штанах з грубого домотканого сукна. *Що ты з 'н'ого 'хочеш, куй 'ото 'хòлòшн' 'аник!*

ХОРОШАНС [хо'рошан'е], а, с., *ветер.* Кастрія. *Хо'рошан'е т'реба робити, бо 'инач с'вин'а б'іду 'робит і не' по'прав'ац' 'а.* Пор. **хорошатн**.

ХОРОШАНИЙ, а, е, *ветер.* Кастрований. *Хо- 'рошане с'вин'а.* Див. ще **ухорошаний**.

ХОРОШАТИ, 'шайу, 'рошаш ('шайеш), *недок., ветер.* Каструвати. *Хоро'шайут май'буш 'вєприку.*

ХОРОШІЛНИК [хуру'шілник], а, ч., *ветер.* Кастратор. *Хуру'шілник у с'іл'і 'мусит 'быти.*

ХОСЕН, хус'на, ч. Користь, вигода. *Не' 'йе с 'того 'хлòпц'а н' 'йакого хус'на.* Див. ще **пòльза**. Пор. угор. haszon т.с.

ХОСЕННИЙ [хо'сен:ый], а, е. Корисний. *Бе- 'р'імс'а до 'хо'сен:уйі 'роботи.*

ХОСНОВАНС [хос'нован'е], а, с. Використання, експлуатація, споживання. *Хос'нован'е тил' 'иш-кы, 'мòт'кы, 'бураку.* Пор. **хосновати**.

ХОСНОВАНИЙ, а, е. Уживаний. *Е'се від'ро вже хос'новане.*

ХОСНОВАТИ, 'нују, 'нуєш, *недок.* Використовувати, експлуатувати, споживати. *Мы брынзу хус'нуєме, куй не' 'йе 'моло'ка.*

ХОСНОВАТИСЯ [хосно'ватис'а], *недок.* 1. хус'нујус'а, хус'нујес'а. Те саме, що **хосновати**. *Ты с'а хус'нуєш 'мòјув 'кòсòв тай н' 'іч не' 'кажеш.* 2. хус'нујес'а, *недок.* Використовуватися, експлуатуватися. *Йак с'а зим'ла хус'нує, та т'реба йі 'гнујити.*

ХОСНОВІТЫЙ, а, е. Корисний. *У таз'дустві 'ко'пак 'дуже хосно'вита.*

ХОСНОВІТО. Присл. до **хосновітый**. *'Йісти 'камай буш 'моркви хосно'вита.*

ХОТІТИ [хòт'іти], 'хòчу, 'хочеш, *недок.* Хотіти. *'Хòт'іла бы 'мама з 'Івана 'пана, та 'Іван не' 'хоче 'маму (жарт).*

ХОТЯ [хòт'а], спол. 1. підр. допуст. Хоч(а). *Йа 'зачел:а 'ище во'ды, 'хòт'а у від'р'і 'ище 'было.* 2. су-

ряд. протист. Але. *Файна жо'на, хо'т'а не' ру'зум-на*. Див. ще **хуть'²**.

ХОТЯЧІЙ [хот'ачи], присл. Те саме, що **парбчно**. **ХРАМАНЄ** [х'раман'є], а, с. Кульгання, шкандибання. *Храман'є на л'іву нбгу*. Пор. **храмати**.

ХРАМАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Кульгати, шкандибає. *Цил'о храмає (храмат) на л'іву нбгу*. Див. ще **хроміндяти**.

ХРАП', у, ч., *метеор*. Замерзла земля, яка перед тим була мокрою. *По храпу т'ашко ходити*.

ХРАП', у, ч. Хропіння. *У н'ого та'кий хrap, шчо й мер'твого ру'збудит*. Пор. **храпіти**.

ХРАПІТИ [хра'піти], пл'у, пиш, *недок.* Те саме, що **харчіти 2**.

ХРАПЛІВЕЦЬ [хра'пливиц'], ви'а, ч., *ірон.* Чоловік, що хропе або хрипить. *Та'кий хра'пливиц', шчо не мош коло н'ого спати*.

ХРАПЛІВЫЙ, а, е. 1. Який хропе. *Та'кий му'й чулу'вік хра'пливий, шчо не' мош коло н'ого спати*. 2. Хрипкий. *Прусту'дивимс'а та с'тавим хра'пли-вым*. 3. Слабосилий, дуже кволий. *Та вто вже ста-рый, хра'пливий д'ідо*.

ХРАПЛІВКА, ы, ж., *ірон.* Жін. до **храплі-вещь**.

ХРЭСНИК, а, ч., *наз. мн.* хресни'кове, кбву. Син хрещених батька або матері для їх хрещени-ка і навпаки. *Йурув о'тиц' ми'н'і батечко, та мы з Йурам хресни'кове*.

ХРЭСНИЦЯ [х'ресниц'а], і, ж. Жін. до **хрєсник**. **ХРЭСНИЧКА**, ы, ж. Зменш.-пестл. до **хрєсниця**. **ХРЭСНЬІЙ**, а, е. Хрещений. ♦ **Хресна до'ро-га** – життєвий шлях. *Така в нийї хресна до'рога, та мусит ус'є у'те'рп'іти*. ▲ **Хресний лист**, юр. – свідцтво про народження. *Му'й хрес'ный лист за-гу'бивс'а*.

ХРЕСТ, а, ч. Хрест. ♦ **Веречи на с'а хрест** – перехреститися. *Ты не' хрис'ц'а'нин, бо бу'йис'а веречи на с'а хрест? Йак с' хреста зн'атый* – переляканий; фізично й морально знесиленний. *Ку'й по'нав Петро в д'вар'йу, та та'кий був, йак с' хреста зн'атый; Братис'а (у'з'атис'а) хреста* – те саме, що *метатися; хреста ле'жати див. ле'жати*.

ХРИСТЯНИН [хрис'ц'анин], а, ч.; *наз. відм.* мн. ц'ане, род. відм. ц'ан. Християнин. *Хрис'ц'а-нин майє ж'ити за Хрис'товыми законами*.

ХРЫБЕТ, хрып'та, ч., *анат.* Хребет. *Ку'й не'йє в чил'адника здо'рового хрып'та, та т'ашко ж'ити*.

ХРІНЬ [хр'ін'], у, ч., *бот.* Хрін (Arctostaphylos rusciana). *Та'кий не'добрый йак хрін'*. Треба ми хр'ін'у.

ХРІСНУТИ [хр'існути], *док.* 1. не. Зламатися, видаючи тріскучий звук (напр., про хворост під но-гами). *Шчус' хр'існуло в н'а пуд но'гами*. 2. *перен.* Померти (про несподівану смерть здорової, міцної

людини). *Н'іко й не' думав, шчо тот чулу'вік бі-т'іж'ный, а в:ун н'і'с'ого н'і'с'того хр'існув*.

ХРОМАН, на, ч. 1. Чоловік, який кульгає, шкандибає. Див. ще **хроміндьош**, **хрміш**. 2. Пріз-висько.

ХРОМАНЯ [хро'ман'а], і, ж. Жін. до **хроман**. Див. ще **хроміндьошка**, **хроміндя**.

ХРОМЫЙ, а, е. Кульгавий, хромий. *Хрома жо'на*.

ХРОМІНДЬОШ [хро'мінд'ош], а, ч., *зневаж.* Те саме, що **хроман 1**.

ХРОМІНДЬОШКА [хро'мінд'ошка], ы, ж., *зневаж.* Жін. до **хроміндьош**.

ХРОМІНДЯ [хро'мінд'а], і, ч., ж., *зневаж.* Те саме, що **хроман 1**.

ХРОМІНДЯТИ [хро'мінд'ати], айу, аш (айеш), *недок., зневаж.* Те саме, що **храмати**.

ХРМІШ [хр'міш], а, ч., *зневаж.* Те саме, що **хроман 1**.

ХРУМКАНЄ [х'румкан'є], а, с. Те саме, що **хрупкаиє**. Пор. **хрумкати**.

ХРУМКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **хрупкати**.

ХРУНЯВЫЙ [хру'нав'ый], а, е. Хворобливий, слабкий. *Хрун'авый кут*.

ХРУНЯВІТИ [хру'нав'іти], віє, *недок.* Ста-вати паралізованим, не триматися на ногах (про домашніх тварин). *Не' знати, чо'го на'ше с'вин'а хрун'авіє*.

ХРУПКАНЄ [х'рупкан'є], а, с. Хрумтіння. *Ут х'рупкан'а д'ітинбв тр'іска'ча, бы'вало, і йа с'лину про'жир'айу*. Пор. **хрупкати**.

ХРУПКАНИЙ, а, е. Такий, який хрумкають, хрумтять. *Хрупканый д'ітинбв цукор*.

ХРУПКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Хруматися, хрумтїти. *Вел'ам н'сови куст'кы, та так с'мачно х'рупкат (х'рупкає)*.

ХРЯШКАТИ [хр'аш'кати], *недок.* 1. кайу, р'ашкаш (кайеш). Скручувати кому-небудь в'язи. *Не' хр'аш'кає д'ітин'і шийу*. 2. р'ашкат (кайє). Хворіти (про болі в кістках). *Шчус' н'а хр'ашкат (хр'ашкає) в по'тири'ї*. Див. ще **хряшковати**.

ХРЯШКОВАТИ [хр'ашко'вати], куйу, куйеш; 3 ос. куйє. Те саме, що **хряшкати**.

ХРЯЩОК [хр'ашчок], хр'ашка, ч., *анат.* Хрящ. *У тил'ати хр'ашку м'ного*.

ХУДАТИ, дайу, дайеш, *недок.* Худнути.

ХУДЛЯ [худл'а], і, ж.; *мн.* худл'і, у. Ходуля. *Дав'но д'іти чинили си'худл'і ис:ы'роїй'фоккы*.

ХУДНИК, ка, ч. ? Прийшли ми в ка'сар'н'у, там к'личут стрб'їтис'а на о'бід, а у'несли там на худ'ник, та каж'з'уму оден чер'пак

ХУДОБНИЙ, а, е, рідк. Бідний. *Худобный чу-лу'вік*. Пор. словац. chudobný т.с.

ХУДОЩАВЫЙ [худош'чавый], а, е. Сухорлявий. *Худош'чавый д'іт'вак.*

ХУТАРЬ [хутар'], а, ч., с.г. Велика площа сільськогосподарської землі. *Хутар і'были у'газду.* Пор. угор. *határ* 'межа'.

ХУТЬ¹ [хут'], хути, ж. Апетит. *Уже уздоб'рѡв'л'уїу, бо їе в н'а хут'ду їїды.*

ХУТЬ² [хут'], спол. 1. Те саме, що **вадь**. 2. Те саме, що **хотя**.

ХУТЬ³ [хут'], част. Хоч, хоча, хоча б. *Дай кѡвдошѡви хут'мало солѡнины.*

ХУТЬ-ДЕ [хут'-де], присл. Те саме, що **варе-де**.

ХУТЬ-ЗАЩО [хут'-зашчо], присл. Те саме, що **варе-зашо**.

ХУТЬ-КО [хут'-ко], займ. неозн. Те саме, що **варе-ко**.

ХУТЬ-КОЛІ [хут'-колі], присл. Те саме, що **варе-колі**.

ХУТЬ-КОТРИЙ [хут'-котрий], займ. неозн. Те саме, що **варе-котрий**.

ХУТЬ-КУДЫ [хут'-куды], присл. Те саме, що **варе-куды**.

ХУТЬ-КУЛЬКО [хут'-кул'ко], присл. 1. Те саме, що **варе-кулько**. 2. Чимало, багато. *Наварилам хут'кул'ко в'с'акуйї їїды.*

ХУТЬ-ЎДКЫ [хут'-уткы], присл. Те саме, що **варе-удкы**.

ХУТЬ-ЧИЙ [хут'-чий], займ. неозн. Те саме, що **варе-чий**.

ХУТЬ-ЩО [хут'-ш'чо], займ. неозн. Те саме, що **варе-що**.

ХУТЬ-ЯК [хут'-йак], присл. Те саме, що **варе-як**.

ХУТЬ-ЯКЫЙ [хут'-йакый], а, е, займ. неозн. Те саме, що **варе-який**.

Ц

ЦАБАНЕ [цабан'е], а, с. Пересування в горизонтальному положенні. *Твоє цабан'е, д'ітино, вже ми надуйїло, коли вже меш ходити?* Пор. **цабати**.

ЦАБАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Лазити рачки, пересуватися в горизонтальному положенні. *Не ходит, а цабайе.* Див. ще **цабатися**.

ЦАБАТИСЯ [цабатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *недок.* Те саме, що **цабати**. *Шчо с'а цабаш (цабай-еш) через'оболок, нашчо д'вир'ї?*

ЦАБКОВАТИ [цапко'вати], куйу, куйеш, *недок.* Пересуватися рачки (про п'яну, немічну, втомлену людину). *Іде Їура с'корчмы та по'малы цанкуїе 'вулиц'ув.*

ЦАЙГЕР, а, ч., *заст.* Годинникова стрілка. *Удѡмѡвс'а вѡлѡкый цайгер на'нашуму часунѡкови.* Пор. нім. *Zeiger* т.с.

ЦАЙГЕРИК [цайгерик], а, ч. Зменш. до **цайгер**. *Такі малѡн'кі цайгерѡки в т'а на часунѡкови, шчо ї не'вѡтѡко їїх.*

ЦАПІСКО, а, ч., *збїльш.* Великий цап. *Тоц'а цапѡско бѡде, їа го с'а бѡїу.*

ЦАПІНА, ы, ж., *лісор.* Лісорубський інструмент для переміщення колод (у вигляді держака із залізним гаком на кінці). *Цапѡнѡв'л'ехко пуд'важити хут'їаке берв'єно.* Пор. нім. *Zappin*, італ. *zarra*, *zarpone* т.с.

ЦАПОК, п'ка, ч. 1. *змени.* Цапок, цапик. 2. *перен.*, *буд.* Підставка на чотирьох ніжках, яку використовують на будівництві. *На цап'ках малтеруйут, мур'уйут.*

ЦАРОК, рка, ч. 1. Відгороджене в хліві місце для свині, теляти, ягнят та ін. *Із царка с'вин'а не'можє уїти.* 2. *перен.* Маленька кімнатка. *Та їсе в'ас не'хыжа, ай царок!*

ЦА-ЦА! Вигук, яким підзивають овець, кіз.

ЦВАК, ка, ч. 1. Кілок. *Забїї два ц'вакы в зѡмл'у тай зайѡжѡ на нѡх цѡпарту. Не'тер'нина, ай ц'їльї цвак зайшѡв ми в'ногу.* 2. Великий цвях. *Іс'у'л'ац'у'т'реба прибѡити цваком.* Пор. нім. діал. *Zwang* 'стержень; ствол; жердина, тичка'.

ЦВЫРОК, рка, ч., *анат.* Сосок. *Д'їтина не'годна'с'ати'циц'ку, бо малѡый на н'уї ц'вырок.*

ЦВІРІНЬКАТИ [ц'вір'ін'кати], ат (айє), *недок.* Цвірінчати (про птахів, цвіркунів, коників). *Ц'вір'ін'кат (ц'вір'ін'каїє) ц'вір'ін'ок, вурубѡц'.*

ЦВІРІНЬОК [ц'вір'ін'ок], н'ка, ч., *ент.* Цвіркун (*Gryllus domesticus*).

ЦВІТ [ц'віт], у, ч. 1. *бот.* Квіт, цвіт. *Мало'ц'віту на'нашуй зруши.* 2. Колір. *Русул такоѡго дужє'файного ц'віту бѡв.*

ЦВІТНИК [ц'віт'ник], ку, ч., *бот.* Ситник розлогий (*Juncus effusus*). *Ц'віт'ник'л'убит рос'ти у'мочари.*

ЦВІТНИЙ [ц'віт'ний], а, е. 1. Прикм. до **цвіт**

1. **Ц'вітна нид'їл'а**, *церк.* — Вербна неділя. 2. Яскравокольоровий. *Ц'віт'н'ї мал'ункы. Ц'віт'на с'катир'т'.*

ЦВОНЦИК, а, ч. Що-небудь дрібне, що виступає, вип'ячується. *Шчо вто за ц'вонцик стыр'чит из'ручкы?*

ЦЕЛТА, ы, ж. Брезент, парусина. *Іс'целты'шѡли цѡлт'анѡкы.* Пор. чєс., пол. *celta*, нім. *Zelten* т.с.

ЦЕЛТЯНИК [цѡлт'ан'ник], ка, ч. Брезентовий плащ від дощу. *Наш цѡлт'ан'ник с'а вжє пур'вав.*

ЦЕЛТЯНИЙ [цѡлт'ан'ий], а, е. Брезентовий. *Цѡлт'ан'ї наг'дѡвѡї.*

ЦЕМЕНТ [цимент], у, ч., буд. 1. Цемент. 2. Те саме, що **бетон**. На *йс'ї гарадичі треба вчинити май сил'ний цимент*.

ЦЕМЕНТОВАНС [циментован'є], а, с., буд. Бетонування. Циментован'є – *майт'ашка робота, куй чин'ат'хыжы*. Пор. **цементовати**.

ЦЕМЕНТОВАНИЙ [циментований], а, е, буд. Бетонований. Циментован'ї гарадичі.

ЦЕМЕНТОВАТИ [циментовати], туйу, туйеш, недок., буд. Бетонувати. Циментуєме фундамент.

ЦЕМЕНТОВАТИСЯ [циментоватис'я], туйес'я, недок., буд. Циментуєс'я фундамент, *йак с'я замечут шфункы*.

ЦЕМЕНТОВЫЙ [циментовый], а, е. Бетонний, з бетону. Циментові гарадичі, циментовый фундамент.

ЦЕМЕНТЯК [цимент'ак], ка, ч. Асфальтована шосейна дорога. Цимент'ак у нас їде *попри села з Ужгуруды до Рахова*.

ЦЕМЕНТАНИЙ [цимент'аний], а, е, буд. 1. Бетонний. Цимент'аний фундамент. 2. Асфальтований. Цимент'ак – *о'то цимент'аний гор'сак*.

ЦЕНТЛИК, а, ч. Малий шматочок паперу. Запиши ми т'воє *нумеро хыжї на 'с'ому центлику папір'а*. Пор. нім. Zettel т.с.

ЦЕНТРА, ы, ж. Центр. Два *тыжн'ї до Йур'а, два тыжн'ї по Йур'у – о'то была сама центра весні*. *О'то была центра села, бо там с'а чил'ат'сходила*.

ЦЕПНАРЬ [цепнар'], а, ч. Той, що відає спиртними напоями на весіллі або розливає їх гостям. Олекса – *ску'пный цепнар, не даст пїдниц'ам напїтис'я*. Пор. угор. діал. csaplár 'корчмар'.

ЦЕРО, ра, с. Ядро, середина, найкраща частина в зерні і под. *Файне цєро у с'уй пшїниці'ї*.

ЦЕРУЗА [цїруза], ы, ж., заст. Те саме, що **клійбас**. Пор. угор., словац. ceruza т.с., лат. cerussa 'білило'.

ЦЕРУЗКА [цїруска], ы, ж. Зменш. до **церуза**.

ЦЕРЬКУВ [цїр'кув], церкви, ж., церк. Церква. *Ис'а стара цїр'кув дав'но лиш і была в сел'ї*.

ЦЕРЬКУВКА [цїр'кувка], ы, ж. Зменш. до **церькув**. *Стара цїр'кувка напроти типір'їши у-її дужє малин'ка*. Див. ще **церькувка**.

ЦЕРЬКУВНИК [цїр'ку'ник], ка, ч., церк. Паламар, який також прислугує в церкві. *Наш цїр'ку'ник уже м'ного зоду служит у церкві*.

ЦЕРЬКУВНИЧКА [цїр'ку'ничка], ы, ж. Дружина паламаря.

ЦЕРЬКУВЦЯ [цїр'кув'ця], і, ж. Те саме, що **церькувка**.

ЦИ. 1. част. лит. Чи. Ци *буде чын'ї дошч?* 2. спол. суряд. розділ. Те саме, що **авадь**.

ЦИБУЛІСКА, а, ж., бот., збільш. Велика цибулина. Див. ще **цибуліща**.

ЦИБУЛІЩА [цибулішча], і, ж., бот., збільш. Те саме, що **цибуліска**.

ЦИГАНІН, а, ч. Циган. Циганін *приходив у село та продавав ц'ївки на шпор, тин'ші – у с'ачино з бл'ахы*.

ЦИГАНІТИ, н'у, ниш, недок., зневаж. Безсоромно просити, клянчити. *Ма'р'їка хут'-'кул'ко циганила в н'а с'їй'нок, та мус'їлам йуй'дати*.

ЦИГАНКА, ы, ж. 1. Циганка. 2. перен., зневаж. Нахабна, безсоромна жінка. *Йуліна – цїганка, н'їкого с'а не' ган'бим*.

ЦИГАНСЬКИЙ [цїган'с'кий], а, е. Циганський. ▲ Циган'с'кі *вуші*, бот. – те саме, що **стрілки**; циган'с'кий *дошч* – дошч при сяючому сонці. *Кажут, ко'ли циган'с'кий дошч, та гриби будут*.

ЦИГАНЧА, чати, с. Маленька циганська дитина. *Диві, й'аке файне циган'ча!*

ЦИГАНЧАТКО, а, с. Зменш.-пестл. до **циганча**. *Вулиц'їв їїла цїганка з двома циган'чатками*.

ЦИГАНЧИЩА [цїганчишча], і, ж. 1. Циганка кремезної статури. 2. перен., зневаж. Те саме, що **цїганка** 2.

ЦИГАНЧУК, ка, ч. 1. Хлопчик циганського роду. *Та не' бїда, шчо м цїганка, д'обре, шчо не' кур'у, прихылис'я, циган'чуку, най т'а пуц'ул'уйу*. 2. Будь-який чорнявий хлопчик. У *нашуйї Цил'ї вродив с'а'файный циган'чук*.

ЦИГАНЧУЛЕ [цїган'чул'є], а, с., зб. 1. зб. до **циганін**, **цїганка**. 2. перен., зневаж. Сім'я, що не дотримується загальноприйнятих норм побуту. *Та шчо з них хочеш, куй о'то циган'чул'є!*

ЦИГАНШАК, ка, ч., зб., зневаж. Група людей або сім'я, що живе у сварці, антисанітарних умовах і т.д. У *туй хыжї т'акый циган'шак, шчо не' хочес'я зайти до нийї*.

ЦИГУЛЯНЕ [цїгул'ан'є], а, с. Пиляння пилюю. *Цїгул'ан'є суковатуйї ко'лотвиц'ї да'їєс'я т'ашко*. Пор. **цигуляти**.

ЦИГУЛЯНИЙ [цїгул'аний], а, е. Пиляний пилюю. *Цїгул'ана ту'ндє пїл'ов'п'лаха*.

ЦИГУЛЯТИ [цїгул'ати], л'айу, гул'аш (л'айеш), недок. Пиляти пилюю. *Іс'ї дры'ва с'а т'ашко цигул'айут*.

ЦИКО́РІЯ [цї'ко́р'їя], і, ж., бот. Те саме, що **дєревінь**.

ЦІЛИН, а, е. Присв. прикм. до **Ціля**. *Цилине газ'дуство*.

ЦИЛІХА, ы, ж., рідк. Дружина Василя. У *мене те'татка – Ціліха*.

ЦИЛІШИН, а, е. Присв. прикм. до **Ціліха**. *Цілішина с'вита*.

ЦІЛЬКА [Цил'ка], ы, ж. Зменш.-пестл. до **Ціля**. *Ку́ды йдеш, Цил'ко?*

ЦИЛЬКО́ [Цил'ко], ка, ч. Зменш.-пестл. до **Цильо́**. *Ци хоч (хочеш), Цил'ку, йіисти?*

ЦИЛЬО́ [Цил'о], л'а, ч. Василь. *Мойого чулу-віка брат – Цил'о*. Пор. рум. діал. Țiliu, Țilio т.с.

ЦИЛЮ́В [Цил'ув], л'ова, л'ово. Присв. прикм. до **Цильо́**. *Цил'ово 'с'іно*.

ЦІЛЯ [Цил'а], і, ж. Василина. *Наша Цил'а вже уд:а'на*.

ЦІПНЬ [ципін'], нени, ж. Холоднеча. *При-йшла на нас 'ципін', треба с'а 'читаво вд'івати*.

ЦИРКУ́ЛЯ [циркул'а], і, ж., тех. Циркуляр-на пила. У *декотрых наших л'уди йе 'дома с'вóйй циркул'і*.

ЦІЦА, ы, ж., анат. Грудь. У *тóйй жéоны н'і 'цицы, н'і гу'зицы*.

ЦІЦИК, а, ч. Що-небудь дуже кисле (зокрема шавель). *Таке 'яблыко квас'не, ги 'цицик*.

ЦЫБА́НЕ [цыбан'е], а, с. Переношування якого-небудь важкого вантажу. Ут *цыбан'а 'міху з 'р'інув бо'лит н'а по'перек*.

ЦЫБА́ТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Важко нести що-небудь. *Два кіло'митры 'цыбалам е'се беремено*.

ЦЫРА́НЕ [цырган'е], а, с. Смикання. *Не' бу-де 'добре з 'цйрган'а 'мижи 'тыми лит'н'ами*. Див. ще **тырганс**. Пор. **цыргати**.

ЦЫРГАНЬИ́, а, е. Грубо смиканий. *Цырганы́ псом за нага'виц'і чулу'вік*. Див. ще **тырганы́й**.

ЦЫРГА́ТИ, ат, *недок.* Грубо смикати. *Цыгав н'а пес за нага'виц'і*. Див. ще **тыргати**.

ЦЫРГА́ТИСЯ [цыргатис'а], айес'а, *недок.* Грубо смикати один одного. *Псы с'а 'цыргайут на 'кус 'ц'і*. Див. ще **тыргатися**.

ЦЫРМА́НЕ [цырман'е], а, с. Смикання, сіпання, шарпання. *Ма'р'ічко не" 'кывай н'а, йа не" л'убл'у 'цырман'а*. Пор. **цырмати**.

ЦЫРМА́ТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Смикати, сіпати, шарпати кого-небудь. *Йурику, не" 'цырмай ко'та за хвуст*.

ЦЫРМА́ТИСЯ [цырматис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Смикати, сіпати, шарпати один одного. *Кул'ко с'а буде'те 'цырмати?*

ЦЫТ! Вигук, яким забороняється говорити якій-небудь одній особі або заспокоюється дитину, щоб не плакала; *цить! Крестино, цыт!* Див. ще **чіть!**

ЦЫ́ТКАНЕ́ [цыткан'е], а, с. Заклик до мовчання. *Из-за т'во́його 'цыткан'а не" впу'вілам ку'мі, ичо м йуй 'хот'іла ка'зати*. Див. ще **чітькане́**. Пор. **цы́ткати**.

ЦЫ́ТКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Закликати до мовчання, циткати. *Не" 'циткай н'а, йа з'найу, ичо 'кажу*.

ЦЫ́ТТЕ! [цыт'е]. Вигук, яким забороняється говорити якій-небудь старшій за віком особі чи кільком особам або заспокоюється кількох дітей, щоб не плакали. *Цыт:е, 'д'іти. 'Мамко, 'цыт:е, бо не" 'чууй, ко н'а 'кличе*. Див. ще **чітьте!**

ЦІ́БЗЕР [ц'ібзер], а, ч. Застібка-блискавка. *Ска'зис'а в н'а 'ц'ібзер на бл'ус 'ц'і*. Пор. угор. cipzár 'застібка, застібка'.

ЦІ́ВКА [ц'івка], ы, ж. 1. Труба з бляхи, в тому числі й димохідна. *Треба зам'н'ати 'ц'івку на ш'пóр'і, бо пружур'іла*. Див. ще **лу́ра 2. 2. ткац.**, *заст.* Котушка у вигляді 20-сантиметрової трубочки для намотування ниток при тканні. *Нитка на 'ц'івку су'калас'а 'по'током*.

ЦІГАРЕ́ТЛИК [ціга'ретлик], а, ч. Цигарка. *Д'ідо ціга'ретлики не" курит, ай 'ініу*. Пор. угор. cigarette т.с. Див. ще **ціга́рєтля**.

ЦІГАРЕ́ТЛЯ [ціга'ритл'а], і, ж. Те саме, що **ціга́рєтлик**.

ЦІ́ДОЛА [ц'ідола], ы, ж. Який-небудь незначний документ (квитанція і под.). *Дали ми на ку'мі-тит'і 'ц'ідулу, та забу'вилам йі*. Пор. угор. cédula 'папірець; карточка; білет; записка'.

ЦІ́КУБА́НИТИ [ц'іку'банити], н'у, ниш, *не-док., зневаж.* Набридливо й довго говорити про що-небудь. *Не" 'ц'ікубан' ми 'тул'ко про чу'жіс'і 'д'і-ти, ай жу'рис'а с'во́йыми*.

ЦІ́КУБА́НІНЕ [ц'іку'банін'е], а, с., *зневаж.* Набридливе й тривале говоріння про що-небудь. *Ота Крестина 'дуже ми наду'їла ис:'войым 'ц'іку-банін'ом*. Пор. **ціку́банити**.

ЦІ́КУБА́НЯ [ціку'бан'а], і, ж., *зневаж.* Жінка, що захоплюється набридливим і тривалим говорінням. *Ота ц'ікубан'а хут'-ку'му 'може на'дуйисти ис:'войыми 'бис'ідами*.

ЦІ́ЛЕ [ц'іле], присл. Надто, дуже. *Ти'пир у'же 'вижу, ичо вто 'ц'іле дур'ный чулу'вік*.

ЦІ́ЛЫ́Й [ц'ілы́й], а, е. Цілий.

ЦІ́ЛКОМ [ц'ілком], присл. Цілком. *Ц'ілком чулу'вік здур'ів, куй му 'коло 'файну́йй жéоны треба иче чу'жых д'івок*.

ЦІ́ЛУ́ШКА [ц'ілушка], ы, ж. Зварена ціла (не розчавлена, не розрізана) картоплина, стручок тичної квасолі і под. *Йа 'л'убл'у 'р'іту 'йісти ц'ілуш'ками*.

ЦІ́МБА́ЛАНЕ [ц'імбалан'е], а, с. Гра на губній гармошці. *Уд:о́вгого ц'ім'балан'а 'зубы бо'л'ат*. Пор. **цімбалати́**.

ЦІ́МБАЛА́ТИ [ц'ім'балати], 'лайу, 'балаш (ла-йеш), *недок.*, муз. Грати на губній гармошці. *Тот чулу'вік н'іч не" 'робит, лиш ц'ілы́й дин' 'ц'ім'балат (ц'ім'балайе) на ц'ім'балах*.

ЦІ́МБА́ЛЫ [ц'ім'балы], у, мн., муз. Губна гармошка. *Мóйй 'д'іти л'убили на ц'ім'балах ц'імба-лати*.

ЦІМБОР [ц'імбор], а, ч., **ЦІМБОРА** [ц'імбора], *ы, ч., мн.* ц'імборове, р'ову. Товариш; друг. Ц'імбор – майбуш ч'імбор, заки с'ч'а хо'сен майе. Аж майеш вірного ч'імбору, та вто велике д'іло. Пор. угор. cimboга т.с.

ЦІМБОРА *див.* **цмбор.**

ЦІМБОРАСТВО [ц'імбораство], а, с. Товаришування; дружба (між дівчатами, жінками). Див. ще **цмборство**. Ц'імбораство с'а не забыват (забывайе).

ЦІМБОРАШИТИ [ц'імборашити], шу, шиш, *недок.* Заводити дружбу (про дівчат, жінок). Йа ч'імборашу с'кум'ов. Пор. угор. cimborás 'друг, товариш'.

ЦІМБОРАШИТИСЯ [ц'імборашитис'а], шу-с'а, шис'а, *недок.* Здружуватися (про жінок, дівчат). Мы ч'імборашили з Гринув на скир'д'овц'і на Вкрайні.

ЦІМБОРАШКА [ц'імборашка], *ы, ж.* Товаришка; подруга. На ве'чур'ниц'і не мож'было йти бес ч'імборашки. Див. ще **цмборка**.

ЦІМБОРАШСЬКИЙ [ц'імборас'кый], а, е. Жін. до **цмборський**. Ц'імборас'ка п'омуч.

ЦІМБОРИК [ц'імборик], а, ч. Зменш.-пестл., поет. до **цмбор**. Де с'быв ч'імборику, куй н'а'били?

ЦІМБОРКА [ц'імборка], *ы, ж.* Те саме, що **цмборашка**.

ЦІМБОРОВАТИ [ц'імборовати], бу'руйу, бу'руйеш, *недок.* Товаришувати; дружити (про чоловіків, хлопців). Йа ч'імборовав с'х'л'отц'ами на нашуй вулиці.

ЦІМБОРОВАТИСЯ [ц'імбороватис'а], бу'руйус'а, бу'руйес'а, *недок.* Здружуватися (про чоловіків, хлопців). Ц'імбу'руйус'а, сыне, с'пор'адными люд'ми, а не з б'ітангами.

ЦІМБОРОЧКА [ц'імборочка], *ы, ж.* Зменш.-пестл., поет. до **цмборка**. Иге"й пле"тит, д'івкы, він'кы, до" він'ку до"ходить, бо вже наша ч'імборочка из'нами не"х'одит.

ЦІМБОРСТВО [ц'імборство], а, с. Товаришування; дружба (між хлопцями, чоловіками). Наше ч'імборство с'Тонійом'было лиш'д'оти, заки с'а в:ун не"вже'нив.

ЦІМБОРСЬКИЙ [ц'імб'орс'кый], а, е. Який властивий другові (товаришеві) або стосується його. У нас из ним ч'імб'орс'кі рахункы.

ЦІМБОРУВ [ц'імбурув], рова, рово. Який належить другові (товаришеві). Ц'імборова х'ыжа (жос'на).

ЦІМБОРЧИН [ц'імборчин], а, о. Жін. до **цмборув**. Ц'імборчини д'іти.

ЦІМРЯ [ц'імр'а], *і, ж., заст.* Кімната. К'отр'і вже гут пр'обслу'жили, два 'годы, три, д'оты в д'іну ч'імр'у, а новач'ку у другу ч'імр'у. Пор. нім. Zimmer т.с.

ЦІНГ'АШКА [ц'інгашка], *ы, ж., бот.* Первоцвіт весняний (Primula veris).

ЦІНТОРІЯ [ц'інт'ор'ія], *і, ж., бот.* Золототисячник малий (Centaurium minus). Пор. пол. centaгіа, угор. діал. cintoгіа т.с.

ЦІН'ЯНКА [ц'ін'анка], *ы, ж.* Ложка (металева). Дав'но 'йили й диривл'а'ными в'жиз'ами, а тупир'лиш ч'ін'анками. Пор. угор. cін 'олово'.

ЦІПАНЕ [ц'іпан'е], а, с. Подавання звука "ціп-ціп" (про курчаток). Ме'не не'р'возит ч'іпан'е 'ніт'ат. Див. ще **цпкане**. Пор. **цпати**.

ЦІПАТИ [ц'іпати], ат (айе), *недок.* **ЦІПНУТИ** [ц'іпнути], не, *док.* Подавати звук "ціп-ціп" (про курчаток). Ціп'ата фурт ч'іпайут. Див. ще **цпкати**.

ЦІПКА [ц'іпка], *присл.* Нерухомо. Мати с'а на'пудила: д'ітина не"вста'йе, ай ле'жит ч'іпка.

ЦІПКАНЕ [ц'іпкан'е], а, с. Те саме, що **цпкане**. Пор. **цпкати**.

ЦІПКАТИ [ц'іпкати], ат (айе), *недок.* Те саме, що **цпати**.

ЦІПНУТИ *див.* **цпати**.

ЦІПНУТИ [ц'іпнути], ну, неш, *недок.* Ціпеніти. Йа йду до х'ыж'і, бо вже ч'іпну.

ЦІРІПАНЕ [ц'ір'іпан'е], а, с. Фальшива гра на скрипці. Ут:ого ч'ір'іпан'а вже н'а голо'ва бо'лит. Див. ще **ціріпкане**. Пор. **ціріпати**.

ЦІРІПАТИ [ц'ір'іпати], айу, аш (айеш), *недок.* Фальшиво грати на скрипці. Су'с'іц'ка д'і'вка ч'і'лыми д'н'ами ч'ір'іпайе на 'зус'л'ох. Див. ще **ціріпкати**.

ЦІРІПКАНЕ [ц'ір'іпкан'е], а, с. Те саме, що **ціріпане**.

ЦІРІПКАТИ [ц'ір'іпкати], айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **ціріпати**.

ЦІРКУС [ц'ірк'ус], а, ч. 1. *заст.* Цирк. 2. *перен.* Диво, що-небудь незвичайне. Не"ч'іни ли туй'ц'ірк'ус, ай р'оби р'об'оту, йак с'л'іт. Пор. угор. cirkusz 'цирк'.

ЦІТРОНЬОВЫЙ [ц'ітр'он'овый], а, е. Прикм. до **цтрунь**. Ц'ітр'он'овый смак.

ЦІТРУНЬ [ц'ітрун'], рони, *ж., бот.* Цитрина, лимон (Citrus limon). Пор. угор. citrom т.с.

ЦІФРА [ц'іфра], *ы, ж.* Елемент оздоблення на одязі, стіні, хаті і т.д. Х'отіла бы м'ал'овати в х'ыж'і, айбо не"йе в н'а ф'айных ч'іфру. Пор. угор. cifra 'надто прикрашений; розкішно вбранний'.

ЦІФРОВАНЕ [ц'іф'рован'е], а, с. 1. Оздоблення. Ц'іф'рован'е с'кін. 2. Навмисне ускладнювання справи. Уч'іф'рован'а того чулу'віка все лиш мо'рока. Пор. **цфровати**.

ЦІФРОВАНЬ [ц'іф'рований], а, е. Оздоблений, оздоблюваний. Ц'іф'рован'і д'вир'і.

ЦІФРОВА́ТИ [ц'іфр'овати], 'руйу, 'руйеш, *недок.* 1. Оздоблювати. *Ц'іфруйу с'кіны.* 2. *перен.* Навмисне ускладнювати справу; морочитися. *Шчус' ты мно́го ц'іфру́еш ис:им'д'ілом.* *Не' ц'іфруй ты зѡ мно́в'тул'ко, ай чи'ни, шчо т'а прѡшу.*

ЦІФРОВА́ТИСЯ [ц'іфр'оватис'а], 'руйус'а, 'руйес'а, *недок.* Оздоблюватися; прикрашатися. *Ба'кул'ко с'а'йс'а'хыжа шче буде ц'іфр'овати?*

ЦІФРОВША́Г [ц'іфр'ов'шаг(к)], 'га, ч. Надмірності в оздобленні; строкатість; барвистість. *Дуже великий ц'іфр'ов'шак ты вчи'нила в с'уй'хыжи.* Пор. угор. *cifraság* т.с.

ЦІЦІ [ц'іц'і], *невідм., дит.* Те саме, що **цѣйця**.

ЦОЛ, а, ч. Дюйм (2,54 см). *Гвузд'ма́йе зай'ти в'дерево хут'на два'цолы, то́гда'дошка'добре при'бита.* Пор. угор. *col*, нім. *Zoll* т.с.

ЦОЛОВА́Й, а, е. Прикм. до **цол**. *Цолова'дошка.*

ЦОЛÓВКА [ц'ол'овка], ы, *жс., стол.* Дошка товщиною в один дюйм. *Ц'ол'овка – вто'цолова'дошка.*

ЦОЛШТОК, а, ч., *спец.* Складаний метр. *Цолшток бы'вайе диривл'дний і зил'ізний.* Пор. угор. *colstok* т.с., нім. *Zollstock* 'дюмова лінійка; дюймовий масштаб'.

ЦОМФІЛЬ [ц'омф'іл'], 'фл'а, ч. Льодова бурулька, що звисає зі стріхи. *Ц'омф'і с'а'чин'ат, ко́ли зачи́на́е бра́ти мо́роз, а ис:тр'іхы шче с'ц'іка́йе вода.*

ЦОМФЛАНЕ́ [ц'омфлан'е], а, с. Ссання, смоктання. *Цомфлан'е д'ітинѡв'цуцлика, 'перста.* Пор. **цѡмфлати**.

ЦОМФЛАНЕ́Й, а, е. Ссаний, смоктаний. *Цомфлане́й'цукор.*

ЦОМФЛАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Ссати, смоктати. *Йули́нко, кул'ко меш'цѡмфлати тот'цуцлик, куй у н'ум н'іч не'ѣе?*

ЦО́РКАНЕ́ [ц'оркан'е], а, с. Стукання по скляному, фарфоровому і под. виробу. *Цоркан'е скл'а'нок, пога'ру.* Пор. **цѡркати**.

ЦО́РКАТИ, айу, аш (айеш), *недок., ЦО́РК-НУТИ [ц'ѡркнути], ну, 'цѡркнеш, *док.* Стукати по скляному, фарфоровому і под. виробу. *Цѡркнула но́жом у скл'анку.**

ЦО́РКАТИСЯ [ц'оркатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *недок., ЦО́РКНУТИСЯ [ц'ѡркнутис'а], нус'а, 'цѡркнес':а, *док.* 1. Легко стукати своїм келихом (чаркою і под.) об інший на знак привітання, поздоровлення тощо; цокатися. *Цоркайуц':а пога'рами, куй с'а'гѡс'ц'ат.* 2. *перен.* Сваритися. *Мы с'а'мало'цѡркнули жс:ѡно́в на'д'іт'ох.**

ЦО́РКНУТИ *див. цѡркати.*

ЦО́РКНУТИСЯ *див. цѡркатися.*

ЦО́РКУНІТИ [ц'ѡркун'іти], 'н'у, цѡрко'ниш, *недок.* 1. Брязчати, брязкати. *Цѡркун'іли купи́-*

кы в пога'рови. Див. ще **цѡркотати**. 2. *перен.* Те саме, що **лопоніти**. *Ѳта Полан'а хут'кул'ко бы'цѡркун'іла, гѡд'і'йі'услухати.*

ЦО́РКОТАЛО, а, с. Брязкальце, іграшка для немовляти. *Ку'пи́лам д'ітин'і цѡр'котало.* Див. ще **троскотало** 1.

ЦО́РКОТАНЕ́ [ц'ѡркотан'е], а, с. 1. Брязкання, брязкання. *Лиш цѡр'котан'ом мож'было'вту д'ітину'на'мало'загла'йіти.* 2. *перен.* Базікання. *Перет цѡр'котан'ом'тѡйі'жѡны'н'іко н'іч не'може'впу'вісти.* Пор. **цѡркотати**.

ЦО́РКОТА́ТИ, цѡрк'ѡчу, цѡрк'ѡчеш, *недок.* Те саме, що **цѡркони́ти** 1, 2, **троскотати** 1.

ЦУ́БРИТИ, р'у, риш, *недок.* 1. Те саме, що **волочі́**. 2. *перен.* Красти. *Перед'Олексом'ус'о'треба'пр'атати, бо в:ун'ус'о, шчо в:идит, цубрит'ду'му.*

ЦУГ [цут(к)], гу, ч. Тяга (повітря), напр., у димарі; протяг. *Туй'доста'читавый'цуг, мош'простыти.* Пор. нім. *Zug* т.с.

ЦУ́КАНЕ́ [цукан'е], а, с. Забавляння дитини підкидуванням її на колінах. *В'нукови с'а'ду́же'л'убит'д'ідово'цукан'е.* Пор. **цукати**.

ЦУ́КАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Забавляти дитину, підкидуючи її на колінах. *С'ідай'ми, Мар'ічо, на кул'іно, та'буду'т'а'цукати.*

ЦУ́КАТИСЯ [цукатис'а], айус'а, ас':а (айес':а), *недок.* Підкидуватися на коліні в кого-небудь (про дитину). *Д'іти'л'ублац':а'цукати.*

ЦУ́КОР, кру, ч. 1. Цукор. 2. Цукерка. *Далам'д'ітин'і два'цукры.*

ЦУКРЕ́НЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **цукрі́ти**. *Цукрена'каша.*

ЦУКРІ́ТИ, р'у, 'риш, *недок.* Робити солодким, кладучи цукру, солодити. *Деко'л'убит'ус'аку'й'ду'цукріти.*

ЦУКРÓВКА¹ [цук'рѡвка], ы, *жс., мед.* Цукровий діабет. *Ти'пир'доста'мно́го'чил'ади'бул'і́е на'цук'рѡвку.*

ЦУКРÓВКА² [цук'рѡвка], і, *жс., бот.* Бегонія завжидквітуча (*Begonia semperflorens*).

ЦУ́НДРА, ы, *жс.* 1. *зневаж.* Зношений, порваний одяг. *Меч ис':а'вту'сѡрѡчку, бо вто'вже'цундра.* 2. *перен., зневаж.* Те саме, що **цѹра** 1. 3. *перен., вульг.* Те саме, що **цѹра** 2.

ЦУ́НДРАВЕ́Й, а, е. Порваний; зношений. *Цундравый'кабат. Цундрава'машина.* Див. ще **цѹравый**.

ЦУ́НДРЕ́ [цундр'е], а, с. 1. *зневаж.* Зб. до **цундра** 1. 2. *перен., вульг.* Нікчемні люди. *Ис'тым'цундр'ом'л'і́тіше'н'іч не'мати.* Див. ще **цѹре** 2.

ЦУ́НДРОШ, а, ч., *вульг.* Те саме, що **ря́ндош**. *У'того'цундроша'н'і'ко́ла'н'і'дво́ра.* Див. ще **цѹрош**.

ЦУ́НДРОШКА, ы, *жс.* Жін. до **цундрош** (те саме, що **ря́ндошка**).

ЦУРА, *ы, жс.* 1. *зневаж.* Домашня тварина, що погано їсть і не приносить помітної користі. *Така в нас цура корова, шчо мусиме йи продати.* Див. ще **цўндра** 2. 2. *перен., вульг.* Нікудишня жінка. *Отю не жюна, а цура!* Див. ще **цўндра** 3, **цўрища**.

ЦУРАВЬЙЙ, *а, е.* Те саме, що **цўндрывый**.

ЦУРАТЕ [цурат'е], *а, с., зб.* Старий, порваний одяг, взуття і под. *Ис'а вс'а оббув – цурат'е, лиш уверечи го.* Див. ще **цўндре** 1, **цўре** 2.

ЦУРАТИНА, *ы, жс.* 1. Бідна одежина. *Прийшла, не бога, у й'акуйс' цура'тин'і.* 2. Шматок дешевої тканини. *Купилам цура'тину на плат.*

ЦУРЕ [цур'е], *а, с., зб.* 1. Те саме, що **бдіж**. *Гванку, не рви на с'бї так цур'е, ай соко'ти го.* 2. Те саме, що **цўндре** 1, 2.

ЦУРИЩА [цуришча], *і, клич. відм. е, жс., вульг.* Те саме, що **цўра** 2. *Де с'а во'лочиш, ты цуришче вдна?*

ЦУРИГ [цур'іг(к)]. Вигук, яким спонукають коней, волів покотити віз трохи назад. Пор. нім. zurück 'назад'.

ЦУРІГАНЕ [цур'іган'е], *а, с.* Рух воза і под. назад. *Бес цур'іган'а ис'ого двора не в'дас'а'уйти.* Див. ще **цурігловане**. Пор. **цурігати**.

ЦУРІГАТИ [цур'ігати], *гайу, р'ігаш (гайеш) і ЦУРІГЛОВАТИ* [цур'ігловати], *луйу, луйеш, недок., ЦУРІГНУТИ* [цур'ігнути], *ну, неш, док.* Давати назад з возом і под. *Цур'ітай' мало т хл'і'вови.*

ЦУРІГАТИСЯ [цур'ігатис'а], *гайус'а, р'ігас'а (гайес'а) і ЦУРІГЛОВАТИСЯ* [цур'ігловатис'а], *луйус'а, луйес'а, недок., ЦУРІГНУТИСЯ* [цур'ігнуτισ'а], *нус'а, нес'а, док.* Даватися назад з возом і под. *Туй'много цур'ігнути'с а не в'дас'а.*

ЦУРІГЛОВАНЕ [цур'іглован'е], *а, с.* Те саме, що **цурігане**. Пор. **цурігловати**.

ЦУРІГЛОВАТИ *див. цурігати.*

ЦУРІГЛОВАТИСЯ *див. цурігатися.*

ЦУРІГНУТИ *див. цурігати.*

ЦУРІГНУТИСЯ *див. цурігатися.*

ЦУРОШ, *а, ч., вульг.* Те саме, що **ряндеш**.

ЦУРОШКА, *ы, жс., вульг.* Жін. до **цўрош** (те саме, що **ряндешка**).

ЦУЦЛИК, *а, жс.* Дитяча соска–"пустушка". *Треба купити д'їтин'і но'вый цуцлик, бо сис'у'же не' добрый.* Пор. *сислі угор. т.с.*

ЦУ-ЦУ! Вигук, яким супроводжується підкидування дитини на коліні дорослого. *Цу-цу до'д'іда – даст'ідо пухл'іба, цу-цу до'бабы – даст'ібаба публабї (жарт).*

ЦЫКА [ц'ика], *ы, жс., дит.* Свиня, поросля.

ЦЫРЬКАНС [ц'ир'кан'е], *а, с.* Вихід молока тонким струменем з дїйка, груді. *Ц'иркан'ом'много молока не' над'їйиш.* Пор. **цўйркати**.

ЦЫРЬКАТИ [ц'ир'кати], *ат (айе), недок.* Виходити тонким струменем з дїйка, груді (про молоко матері). *Нашуу'первискын'і шче не' при'было молоко, шче лиш'ц'ир'кайут'дуйкы.*

ЦЫ-ЦЫ! [ц'и-ц'и]. Вигук, яким підзивають свиню, поросля.

ЦЫЦЬКА [ц'иц'ка], *ы, жс.* 1. Сосок людини або тварини. *У'тебе, хлонче, шчус'ц'иц'кы'напучн'авіли.* 2. Жіноча грудь. *У'Йулины'дуже мал'і ц'иц'кы.* *Дай'д'їтин'і ц'иц'ку'с'ати, бо'г'длодна.* Див. ще **цўйця**. 3. *перен.* Прибуткова робота, справа, посада. *Не'л'уб'иц'а'Мигдл'ови, бо'вдор'вали го'уд'обруйі ц'иц'кы.* ♦ **Уд'бити ут'ц'иц'кы** – *див. уд'бити.*

ЦЫЦЬКАТА [циц'ката], *жс., у знач. ім.* Те саме, що **цўйцяста**.

ЦЫЦЯ [ц'иц'а], *і, жс., дит.* Те саме, що **цўйцька** 1, 2.

ЦЫЦЯНС [ц'иц'ан'е], *а, с.* 1. Сання груді. 2. Сання, смоктання. Пор. **цўйцяти**.

ЦЫЦЯСТА [ц'иц'аста], *тільки жс.* 3 великими грудьми. *Ц'иц'аста'жюна.* Див. ще **цўйцьката**.

ЦЫЦЯТИ [ц'иц'ати], *айу, аш (айеш), недок.*

1. Ссати грудь (про дитину, маля тварини). *Шчус'доста'погано'ц'иц'айе'наша'д'їтина'ц'иц'ку.*

2. Смоктати, ссати цукерку або що-небудь інше солодке, соковите. *Шчо'ц'иц'аш' (ц'иц'айеш)?*

ЦЬОПАНЕ [ц'опан'е], *а, с., пестл.* Цілування; цюмкання; цюмкання. Пор. **цўбпати**.

ЦЬОПАТИ [ц'опати], *айу, аш (айеш) і ЦЬОПІТИ [ц'опіти], *пйу, пйеш, недок., ЦЬОПНУТИ* [ц'опнути], *ну, ц'опнеш, док., пестл.* Цілувати; цюмкати; цюмкати. *Оленко, ц'опнай'банку.**

ЦЬОПАТИСЯ [ц'опатис'а], *айус'а, ас'а (айес'а) і ЦЬОПІТИСЯ* [ц'опітис'а], *пйус'а, пйес'а, недок., ЦЬОПНУТИСЯ* [ц'опнутис'а], *нус'а, ц'опнес'а, док., пестл.* Цілуватися; цюмкатися; цюмкатися. *Оленко, ты'с'а'з'банкув'ц'опала?*

ЦЬОПІТИ *див. цўбпати.*

ЦЬОПІТИСЯ *див. цўбпатися.*

ЦЬОПКАНС [ц'опкан'е], *а, с.* Висмоктування поросятком молока, рідини з помий із залишенням гуші. *Уц'опкан'а'по'ро'с'а'файным'не'уросте.* Пор. **цўпкати**.

ЦЬОПКАТИ [ц'опкати], *ат (айе), недок.* Висмоктувати молоко, рідину з помий, залишаючи гушу (про поросятко). *Наше'нац'атко'лиш'ц'опкайе, а не'їйст.*

ЦЮЛЬОВАНЕ [ц'ул'ован'е], *а, е.* Цілування. *Ц'ул'ован'е, л'убован'е'аж до'рана.* Пор. **цўлювати**.

ЦЮЛЬОВАНЫЙ [ц'ул'ованый], *а, е.* Дієприкм. пас. мин. ч. до **цўлювати**. *Ота'д'ївка'шче ле'тін'ом'не'ц'ул'ована.*

ЦЮЛЬОВАТИ [ц'ул'овати], л'уйу, л'уйеш, *недок.* Цілувати.

ЦЮЛЬОВАТИСЯ [ц'ул'оватис'а], л'уйус'а, л'уйес'а, *недок.* Цілуватися.

ЦЮЦЬО [ц'уц'о], у, ч., *дит.* Цукор; цукерка. *Йурику, купити ти ц'уц'у?*

ЦЯПАНЄ [ц'апан'є], а, с. Повільне (крапля за краплею) капання (про рідину). *Ц'апан'є ро'пи з гелеты.* Див. ще **цяпканє**. Пор. **цяпати**.

ЦЯПАТИ [ц'апати], ат (айє), *недок.*, **ЦЯПНУТИ**, ну, неш, *док.* Повільно (крапля за краплею) капати (про рідину). *Ц'апат (ц'апаїє) ви'но з гелеты. Не' ц'аппи улуй на скатирт'.* Див. **цяпкати**.

ЦЯПКА [ц'апка], ы, *жс.* Крапля. *Н'іч им не' прул'ала, лиш' пару ц'апок ц'апуло на зимл'у.*

ЦЯПКАНЄ [ц'апкан'є], а, с. Те саме, що **цяпанє**. *Упивници ц'апкаїє с по'да.* Пор. **цяпкати**.

ЦЯПКАТИ [ц'апкати], айу, аш (айєш), *недок.* Те саме, що **цяпати**. *Уже лиш' ц'апкаїє ко'рова молоко.*

ЦЯПНУТИ *див.* **цяпати**.

ЦЯТКА [ц'атка], ы, *жс.* 1. Крапка. *Йс'у'ц'атку, Петрику, поклавис' не'добре.* 2. Крапля; дуже мала частину чого-небудь. *Дай ми лиш' ц'атку того до'брого ви'на.* 3. Мала пляма. *Ба уткы йс'і ц'аткы в мене на свит'і?*

ЦЯТКАНИСТЫЙ [ц'атканистый], а, е. Різноколірний; у крапку (про тканину й под.). *Ц'атканисте полот'но.*

ЦЯТОЧКА [ц'аточка], ы, *жс.* Зменш. до **цятка**.

Ч

ЧА! Вигук, яким спонукають волів, коней повертати направо. Пор. угор. csá 'направо!'

ЧАБЫС, а, ч. 1. Те саме, що **сáбаш**. 2. Прізвисько.

ЧАБРИК, а, ч., *бот.* Чабрець звичайний (Thymus serpyllum).

ЧАБУЛЬКАНЄ [чабул'кан'є], а, с. Ходіння по болоту, мокрому снігу і под. *Чабул'кан'є по бол'оту.* Див. ще **чаляпанє**. Пор. **чабулькати**.

ЧАБУЛЬКАТИ [чабул'кати], айу, аш (айєш), *недок.* Ходити по болоту, мокрому снігу і под. *Хлопчик не' ут'ходив бол'ото, ай' чабул'кав по н'ому.* Див. ще **чаляпати**.

ЧАД [чад(т)], ду, ч. Сажа, кіптява, кіпоть. *Замас'тилам'а чадом иш'пора. Та'кый чорный, г'ібы го чадом нама'стили.*

ЧАЙКА, ы, *жс.* Невеликий річковий човен. *Чайкув с'а'в'оз'ат ч'ерес'Тису.*

ЧАКАТЛОВИНА, ы, *жс.* Жердина. *Урубавим со'кырув чакатловину.*

ЧАКЛЯ [чакл'а], і, *жс.* Багор. *Чакл'ув мош хут'-и'чо з гл'уб'бкуйі во'ды ут'анути.* Пор. угор. csáklya т.с.

ЧАКУВ, кова, ч., *заст.* 1. Віл із загнутими назад рогами. Пор. угор. діал. csákó т.с. 2. Кличка такого вола.

ЧАЛАМАДА, ы, *жс.*, кул. Чоломада. *Чаламаду закл'адаїєме на зиму.* Пор. угор. csalamádé т.с.

ЧАЛІТИ [чал'іти], іїє, *недок.*, *недок.* Набувати синього кольору при дозріванні (про плоди винограду, сливи і под.). *Грезен у'же чал'іїє.*

ЧАЛОВАНЄ [чалован'є], а, с. Обдурювання, обман. *Деко на'живац'а з д'ругого чалован'ом.* Пор. **чаловати**.

ЧАЛОВАТИ, луйу, луйєш, *недок.* Обдурювати, обманювати. *На базар'і м'ногі, и'чо продаїут, чалуйут л'уди.* Пор. угор. csal т.с.

ЧАЛОВКА [чал'овка], ы, ч. Обманщик. *Чал'овка – ко л'уди чалуйє, у'ман'уйє.* Пор. угор. csalóka 'який обманює, зраджує'. Див. ще **чалувнік**.

ЧАЛУВНІК, ка, ч. Те саме, що **чал'овка**.

ЧАЛУВНІЙ, а, е. Який обманює, обдурює (про людину), показує неправильні дані (про ваги, годинник і под.). *Чалувна жо'на. Чалув'і вашкы.*

ЧАЛЯПАНЄ [чал'апан'є], а, с. Те саме, що **чабульканє**. Пор. **чаляпати**.

ЧАЛЯПАТИ [чал'апати], айу, аш (айєш), *док.* Те саме, що **чабулькати**.

ЧАМПА, ы, ч., *жс.*, *вульг.* Клишава, неповоротка, незграбна людина. *Но вто вден чампа!* Пор. угор. csámpás т.с. Див. ще **чампуляк**, **чаністр'ак**.

ЧАМПАВЫЙ, а, е. Прикм. до **чамна**. *Чампавый чулу'вік.*

ЧАМПАВО. Присл. до **чампавый**. *Ота жо'на так чампаво'ходить!*

ЧАМПУЛЯК [чампул'ак], ка, ч., *вульг.* Те саме, що **чампа**. Див. ще **чаністр'ак**.

ЧАМПУЛЯЧКА [чампул'ачка], ы, *жс.*, *вульг.* Жін. до **чампуляк**. Див. ще **чаністр'ачка**.

ЧАПІСТРАК, ка, ч., *вульг.* Те саме, що **чампа**.

ЧАПІСТРАЧЕ, а, с., *вульг.* Зб. до **чаністр'ак**.

ЧАПІСТРАЧКА, ы, *жс.*, *вульг.* Жін. до **чаністр'ак**.

ЧАПКАЛО, а, ч., *зневаж.* Людина, що плямає голосно під час жування їжі. *Того чапкала далеко чути, куй йїст.*

ЧАПКАНЄ [чапкан'є], а, с. Плямкання під час жування їжі. *Його чапкан'є ме'не дуже не'р'возит.* Пор. **чапкати**.

ЧАПКАТИ, айу, аш (айєш), *недок.*, **ЧАПНУТИ**, ну, неш, *док.* 1. Чавкати, голосно жувати, прищокуючи, плямкаючи. *Так чапкаиш (чапкаїєш), и'чо далеко т'а чути.* 2. Те саме про свиню. *Ви'пир'*

с'мачно *чапкат* (чапкайе). Сви'н 'а *чапнула* по'мый два раз, а пак їх *лишила*.

ЧАПЛОВАНС [чаплован'е], а, с. Шнурування взуття. *Не'* *задержуйс'я* а с *чаплован'ом*, ай *под' гет*. Пор. **чапловіти**.

ЧАПЛОВА́ТИ, *луйу*, *луйеш*, *недок.* Шнурувати взуття. *Не'* *л'убл'у чапловати йс'і б'о'к'ончі*.

ЧАПЛОВА́ТИСЯ [чапловіатис'а], *луйус'а*, *луйес'а*, *недок.* Шнурувати власне взуття. *Йа вже чаплуйус'а*, та *йдеме гет*.

ЧАПЛУ́В, *лова*, ч. Шнурок до взуття. *Ур'вавс'а* в *н'а чаплув* на *половичках*. Пор. рум. діал. *ciaplāv* т.с.

ЧА́ПНУТИ *див. ча́пкати*.

ЧАПНУ́ТИ, *ну*, *неш*, *док.* Хапнути; вкрасти. *Олекс* так *чапнув* уд *н'а ба'лтинку*, *що йа не'* *за'міти*. *Див. ще швакн'ути*.

ЧАПОВКА [чап'овка], *ы*, *ж*. Міцна жердина, якою укріплюють кузов воза при перевезенні колос, дров і под. *Прине'си ми чап'овку*, *най укр'іпл'у б'ірфы на 'в'о'з'і*. Пор. угор. *csaró* 'замикання'.

ЧАПУ́ТИНА, *ы*, *ж*. Хворостина. *Мало м с'а не'* *зап'отала на чапу'тину*.

ЧАПУ́ТИНС [чапу'тин'е], а, с. Зб. до **чапути́на**. *Назбирал* *чапу'тин'а* на *вгін'*.

ЧАС, ч. 1. у. *Час*. *С'того часу ми'нуло два 'годо*.

◆ **На тих час'іх** — от-от народить (маля). *Ма'р'іка вже на тих час'іх*. 2. а. Година (60 хв). *Не'йе ще й 'часа*, *йак ис'ме 'зачали ро'бити*. *'Кул'ко 'часу?*

ЧАСНИКОВЫЙ, а, е. Прикм. до **часно́к**. *Часни'ковий 'запах*.

ЧАСНИ́ЧИТИ, *чу*, *чиш*, *недок.* Додавати до їжі часнику. *Ми'н'і не'* *дуже час'нич й'ду*.

ЧАСНИ́ЧІНС [час'ничін'е], а, с. Додавання до їжі часнику. *Ут час'ничін'а й'да май'л'і'нша*. Пор. **часніч'ити**.

ЧАСНО́К, *ни'ку*, ч., *бот.* Часник (*Allium sativum*). *Часни'ку сади'ме м'ного*, бо *л'убиме го*.

ЧАСТЫ́Й, а, е. Части́й. *Час 'ц'і в 'ний'д'іти*.

ЧАСТЬ [час'ц'], *част*, *ж*. 1. Частина. *Час 'ц' 'с'ого 'дерева вже зди'рив'іла*. 2. Посаг, віно. *Ми'н'і дали в час'ц' 'ко'р'ову тай'ниву*.

ЧАСУВНИ́К [часу'ник], *ка*, ч. Годинник. *Наш часу'ник 'дуже 'точно 'ходит*.

ЧАСУВНИКОВЫ́Й [часуни'ковий], а, е. Годинниковий. *Часуни'ковий 'майстер*.

ЧА́ХАНЕ [чахан'е], а, с. Відривання, відламування листя, плодів, гілок способом відщеплювання їх від основи. *'Чахан'е чири'шин'*. Пор. **чаха́ти**.

ЧАХА́ТИ, *хайу*, *чахаш* (хайеш), *недок.* Відривати, відламувати листя, плоди, гілки, відщеплюючи їх від основи. *Ча'халам 'лис'ц' 'е с'п'о'с'о'н'ашника*, *чири'шин'і*, та *'персты н'а бо'л'ат*.

ЧАХА́ТИСЯ, *чахац'а* (хайес'а), *недок.* Відриватися способом відщеплювання (про листя, плоди,

гілки і под.). *Ст'ручки по'декотрого 'фил'у з'резну ча'хайуц'а доста'т'ашко*.

ЧАЧА́ТИ, *чайу*, *чайеш*, *недок.*, *дит.* Те саме, що **сідка́ти**. *Див. ще чачка́ти*.

ЧАЧКА́ТИ, *кайу*, *кайеш*, *недок.*, *дит.* Те саме, що **чача́ти**.

ЧВІРЬКАНС [ч'вір'кан'е], а, с. Сплывування кризь зуби. *Ч'вір'кан'е май'буш*, *куй 'куруш 'ніпу*. Пор. **чвірькати**.

ЧВІРЬКАТИ [ч'вір'кати], *айу*, *аш* (айеш), *недок.*, **ЧВІРЬКНУТИ** [ч'вір'кнути], *ну*, *неш*, *док.* Сплывувати кризь зуби. *'Д'ідо ку'рив 'ніпу тай'ч'вір'кав*.

ЧВІРЬКНУТИ *див. чвірькати*.

ЧВІРЬКО́ [ч'вір'ко], *ка*, ч., *зневаж.* Той, що має звичку спльовувати кризь зуби. *Тот ч'вір'ко си'д'ів на по'р'о'з'і*, *мув'чав і ч'вір'кав*.

ЧЕКА́ЛЬНЯ [че'кал'на], *і*, *жс.*, *заст.* Те саме, що **аломаш**.

ЧЕКАНС [чекан'е], а, с. Чекання.

ЧЕЛЛЕНІ́ЦЯ [чел:еніц'а], *і*, *жс.*, *с.з.* Неродючий верхній шар ґрунту. *На чел:еніци лиш го'з ро'сте*.

ЧЕЛЛÉНЬИ́Й [чел:еный], а, е. Червоний.

▲ **Чел:ена 'ружа**, *мед.* — хвороба шкіри рожа, бешиха. *Чел:ену 'ружсу дох'торы с'а не'* *берут л'і'чи'ти*, *по 'селах йе та'кі 'жсоны*, *ичо'л'і'чат йі*.

ЧЕЛЛЕНІ́ТИ [чил:ін'іти], *н'і'йу*, *н'і'йеш*, *недок.* Червоніти. *Деку'тр'і пара'диц'і вже чил:ін'і'йут*. *Ган'б'лива 'д'івка*, *о'на хут'із-за 'чого чил:ін'і'йе*.

ЧЕЛЛЕНІ́ТИСЯ [чил:ін'ітис'а], *н'і'йус'а*, *н'і'йес'а*, *недок.* Червонітися. *Здалеку с'а чил:ін'і'йут чи'ришин'і*.

ЧЕЛЛЕНЮ́Н [чил:ін'ун], *на*, ч. Здоровий чоловік з рум'яним обличчям. *У'того чил:ін'у'на вун'лиц'а 'чукайут*.

ЧЕЛЛЕНЯ́ВЫЙ [чил:ін'авый], а, е. Червонуватий. *Чил:ін'аве 'йаблык*.

ЧЕЛЛЕНЯ́К [чил:ін'ак], *ка*, ч., *бот.* Осиковик, підосиковик (*Boletus aurantiacus*). *Чил:ін'акы не'* *та'кі 'д'о'бр'і з'рибы*, *гі біл'акы*.

ЧЕЛЯ́ДИНА [чил'а'дина], *ы*, *ж*. Гарна жінка. *Игий плі'т'іт*, *д'ів'кы*, *він'кы*, *бо вже 'біла д'нина*, *бо до 'сий'і 'хыж'і п'рийдє 'ипна чил'а'дина*.

ЧЕЛЯ́ДНИК [чил'адник], а, ч. Людина. *Чи'л'адник с'а все 'над'і'є на 'л'і'тше*.

ЧЕЛЯ́ДЬ [чил'ад' (т)], *ди*, *жс.*, *зб.* Люди. *Йдеме на та'ниц'не'* в *клуб*, *а май'буш хо'дили до 'чил'ади*.

ЧЕМЕРГÉС, у, ч., *зневаж.* Саморобний спиртний напій сумнівної якості. *Чемерг'ес п'йут лиш п'й'а'ниц'і*.

ЧЕМЕРІ́ТИ, *че'ме'р'у*, *чемеріш*, *недок.* 1. Отруйувати. *Тым чемерг'есом лиш л'уді че'ме'р'ат*. 2. Викликати огиду до певної їжі, напою. *'Нашчо чемеріш д'і'тину га'ринтами*.

ЧЕМЕРІТИСЯ [чемер'итис'а], че'ме'р'ус'а, чемер'ис'а, *недок.* 1. Отруюватися. *П'є в'с'акі то-зи, та лиш чемериц'а.* 2. Гидувати. *Не чемер'ис'а ты тыв й'д'дв, бо й'й'и мож й'істи.*

ЧЕМЕРНІЙ, 'ка, ч., *бот.* Буркун лікарський (*Melilotus officinalis*).

ЧЕМЕРСТВА́, 'ы, *жс.*, *зб.* Гурт малих дітей. *О'ту чемерст'ву не догодо'вати: у'се бы й'іли.*

ЧЕМЕРЬ [ч'имир'], у, ч. 1. *бот.* Отруйна рослина чемериця біла (*Veratrum album*). 2. Отрута (будь-яка). *Нагово'рив й'і л'у'бас, а'ббы дала чулу'вікови ч'имир'у.*

ЧЕМШІТИ, 'шу, 'шиш, *недок.* Іти швидко, часто ступаючи; чимчикувати. *Ба куды так ч'ем'шиши до д'нины?*

ЧЕПЕРА́К, 'ка, ч., *зневаж.* Плоскостопий і кривоногий чоловік, хлопець. *Т'а'шко то'му ч'е'пера'кови ме с'а хо'дити на с'тарості.* Див. ще **ч'е'пер'ігош**, **ч'е'перош**.

ЧЕПЕРА́НС [ч'е'перан'е], а, с. Ходьба, при якій людина перевалюється з однієї ноги на іншу. *Ч'е'перан'е вто куй ч'ил'адник не'ф'айно хо'дит.* Див. ще **ч'е'пер'іганс**. Пор. **ч'е'перати**.

ЧЕПЕРА́НЯ [ч'е'перан'а], і, *жс.*, *зневаж.* Жін. до **ч'е'перак**. Див. ще **ч'е'пер'ігошка**, **ч'е'перошка**.

ЧЕПЕРА́ТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, *зневаж.* Ходити, перевалюючися з однієї ноги на іншу. *Т'оній у'же дис' ч'е'перат (ч'е'перайе).* Див. ще **ч'е'пер'ігати**.

ЧЕПЕРА́ТЫЙ, а, е, *зневаж.* Кривоногий, із розчепреними стопами. *Ч'е'ператый чулу'вік.* Див. ще **ч'е'пер'ігавый**.

ЧЕПЕРА́ТО, *зневаж.* Присл. до **ч'е'ператый**. *Ч'е'перан'а – то в'та жо'на, шчо ч'е'перато хо'дит.*

ЧЕПЕРІ́ГАВЫЙ, а, е, *зневаж.* Те саме, що **ч'е'ператый**.

ЧЕПЕРІ́ГАВО, *зневаж.* Присл. до **ч'е'пер'ігавый**, те саме, що **ч'е'ператый**.

ЧЕПЕРІ́ГАНЕ, а, с. Те саме, що **ч'е'перанс**. Пор. **ч'е'пер'ігати**.

ЧЕПЕРІ́ГАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, *зневаж.* Те саме, що **ч'е'перати**.

ЧЕПЕРІ́ГОШ, а, ч., *зневаж.* Те саме, що **ч'е'перак**.

ЧЕПЕРІ́ГОШКА, 'ы, *жс.*, *зневаж.* Жін. до **ч'е'пер'ігош** (те саме, що **ч'е'пераня**).

ЧЕПЕРЫ, пер, *мн.*; *одн.* ч'е'пера, 'ы, *жс.*, *зневаж.* Криві й плоскостопі ноги. *Ба куды вже т'ыми ч'е'перами Т'оній поче'перитав?*

ЧЕПЕ́РОШ, а, ч., *зневаж.* Те саме, що **ч'е'перак**.

ЧЕПЕ́РОШКА, 'ы, *жс.*, *зневаж.* Жін. до **ч'е'перош**, те саме, що **ч'е'пераня**.

ЧЕПІ́ГА, 'ы, *жс.*, с.г. Чепіга плуга.

ЧЕРВА́ВЫЙ, а, е. Червивий. *Ч'е'р'аве й'а'блыко.*

ЧЕРВА́ВІТИ, 'йе, *недок.* Червивити. *Ш'чус' д'уже в нас ч'е'р'аві'ют с'о'го г'ода й'а'блыка на й'а'блын'ах.* Див. ще **ч'е'р'віти**.

ЧЕРВА́К, 'ка, ч., *зоол.* Черв'як.

ЧЕРВАКОВА́ТЫЙ, а, е. З червами, червивий. *Ч'е'р'вако'ват' і г'рибы.*

ЧЕ́РВІТИ [ч'ир'віти], 'йе, *недок.* Те саме, що **ч'е'р'вавіти**.

ЧЕРЕ́ВА, 'рев, *мн.*, *анат.* Нижні внутрішні органи (кишечник та ін.). *Бо'л'ат го ч'е'рева.* ♦ **Ід'ут ч'е'рева**, *мед.* – пронос. *У'м'ойойі в'нучкы д'уже й'д'ут ч'е'рева, та'зараз й'е з'мат'е'рив у'больниці.*

ЧЕРЕВЕ́ЦЬ [ч'е'р'ив'иц'], 'в'і'у, ч., *бот.*; також *мн.* ч'е'р'ив'ц'ата, 'ч'ат. Зірочник середній (*Stellaria media*). Див. ще **ч'е'рець**.

ЧЕРЕВІ́СКО, а, с., *зб'льш.* Великий живіт. *Та'к'е в'н'ого ч'е'р'евиско, г'і'д'ийжа.*

ЧЕРЕВКО́, 'ка, с. Зменш.-пестл. до ч'е'рево 'живіт'. *Бо'лит'а, Ма'р'ічко, ч'е'р'е'во?*

ЧЕРЕВНІ́К, 'ка, ч., *бот.* Перстач прямостоячий, або калган (*Potentilla erecta*).

ЧЕ́РЕДА, 'ы, *жс.* Чередá (корів і т.д.).

ЧЕРЕДА́РИТИ, р'у, р'иш, *недок.* Те саме, що **пасты́рити**.

ЧЕРЕДА́РЬ [ч'е'р'е'дар'], 'р'а, ч. Те саме, що **пасты́рь**. *Й'а'кый ч'е'р'е'дар', та'ка й'ч'ереда. Не'й'е ч'ереда'р'а без бат'у'га й'бі'ар'а.*

ЧЕРЕДА́РЮВ [ч'е'р'еда'р'ув], 'р'ова, 'р'ово. *Й'а'т'бы ч'ереда'р'ова й'а'й'ка'силу'мала, ч'ереда дав'но бы позды'хала.*

ЧЕ́РЕП, а, ч., *буд.* Черепиця. *Дах ши ч'ерепа д'уже т'а'ш'кый.*

ЧЕРЕПА́НЯ [ч'е'р'епан'а], 'ы, *жс.* Кришка для горшка, каструлі. *У'т'а'а'ни 'мало ч'е'р'епан'у з гор'и'шка, бо кы'тит.*

ЧЕРЕ́ПЛЕ [ч'и'рипл'е], а, с., *зб.* Глиняний (керамічний) посуд. *Дав'но 'было в'хыжи май'буи ч'и'рипл'а: і бл'уда, і гурн'ата, й'ку'пан'і – у'с'ачино.*

ЧЕРЕПЛЯ́НЬИЙ [ч'и'рипл'аный], а, е. Прикм. до **ч'е'рэплс**. *Ч'и'рипл'ане бл'удо, гурн'а.*

ЧЕРЕПО́К, 'пка, ч. 1. Шматок із розбитого глиняного посуду. *У'вирз' ч'е'р'еп'кы в с'м'іт'е.* 2. *зневаж.* Глиняна (керамічна) посудина. *Ч'е'р'епок – о'то хут'гурн'а, хут'бл'удо ч'и'рипл'ане.*

ЧЕ́РЕС, а, ч., *заст.* Широкий шкіряний пояс у чоловіків. *У'ч'е'ресови чулу'вік май'бі'р'овав.*

ЧЕ́РЕЦЬ [ч'и'риц'], 'р'ц'у, ч., *бот.* Те саме, що **ч'е'ревець**.

ЧЕРЕШНА́ТЫЙ, а, е. Який має велику крону (про дерево), буйне листя (про будь-яку іншу рослину). *Ч'е'реш'ната й'а'блун'а.*

ЧЕРЕШНІ́ [ч'и'ришн'і], 'шин', *мн.*, *бот.*, *помолог.* Черешні. ▲ **Зайайч'и'ришн'і** див. **з'а'й'чий**.

ЧЕРІ́ТИ, ч'и'р'у, ч'е'риш, *недок.* Те саме, що **чемеріти** 1.

ЧЕРІТИСЯ [че'ритис'а], чир'ус'а, че'рис':а, *недок.* Те саме, що **чemerитися 1**.

ЧЕРНІТИ, н'у, ниш, *недок.* Бруднити сажею. *Не черни ручки, Петрику, бо замастиш сорочичку.*

ЧЕРНІТИСЯ [чер'нитис'а], н'ус'а, нис':а, *недок.* Бруднитися сажею. *Йди гет ут ш'пора, нашко ти с'а чернити.*

ЧЕРНІЦЯ [чер'ниц'а], і, жс., *бот.* Плід (ягода) ожини звичайної. *У хащі доста черниц'.*

ЧЕРНІШНИК, а, ч., *бот.* Ожина сиза, або звичайна (*Rubus caesius*).

ЧЕРПАК, ка, ч. 1. Черпак. 2. *анат.* Жирове оточення шлунка свині (має вигляд черпака). *Черпак – ото таке, зі с'ітка с'ала.* 3. *риб.* Те саме, що **чірькало**.

ЧЕРЬКАНС [чир'кан'е], а, с. Те саме, що **фірканс**.

ЧЕРЬКАТИ [чир'кати], айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **фіркати**. *Нашко, Мигал'ку, чир'каш таку'файну к'нишку?*

ЧЕРЬКАТИ [чир'кати], кайу, чир'каш (кайеш), *недок.*, **ЧЕРЬКНУТИ** [чир'кнути], ну, неш, *док.* Тертям сірником об сірникову коробку викресувати вогонь. *Чир'кни с'к'іпкув та пус'віти ми.*

ЧЕРЬКАЧ [чир'кач], ча, ч. Один з боків сірникової коробки, тертям об які запалюється сірник. *Не за'па'й у'єс'а с'к'іпка, бо с'іркач намо'чивс'а.*

ЧЕРЬКНУТИ *див. черькати.*

ЧЕСНИЙ, а, е. Спокійний, добрий, смирний. *Ото дуже чесний чулу'вік, у'вун і'муху не' в'бидит.* Антонім **нечесний**.

ЧЕСНО. Присл. до **чесний**. *Ма'р'ічко, си'ди чесно, не' роби б'ду.*

ЧЕСТОВАНС [честован'е], а, с. 1. Шанування. *Честован'е молод'ыми с'тарших.* 2. Пригощання. *Честован'е г'дс'ц'у.* Пор. **честовати**.

ЧЕСТОВАНИЙ, а, е. 1. Шанований. *Туй старшин'і добре, котра честована с'воїми д'іт'ми.* 2. Пригощений. *Честован'і г'дс'ц'і.*

ЧЕСТОВАТИ [често'вати], туйу, туйеш, *недок.* 1. Шанувати. *С'воїу старшину т'реба често'вати.* *Честуй д'івц'і в'інок.* 2. Пригощати. *Честуй г'дс'ц'у, бо вини не' час'ц'і в нас.*

ЧЕСТОВАТИСЯ [често'ватис'а], честуйус'а, честуйес':а, *недок.* 1. Шануватися. *М'ой нивіс'кы м'ижи с'б'д'в с'а честуйут.* 2. Те саме, що **сано'ватися**. *Йура с'а дуже з'на'є често'вати.*

ЧЕСТЬ [чис'ц'], чести, жс. ♦ **Дати чис'ц'** – пошанувати. *Дай чулу'вікови чис'ц'.* **Знати чис'ц'** – бути вихованим. *Тот хлоп'чиче – ву'ц'уска д'і'тина, з'на'є чис'ц'.*

ЧЕТВІРО, чоты'р'ох, числ. кільк., зб. Чétверо.

ЧЕХІНЯ [че'хын'а], і, жс. Чешка. *У нас че'хын'а – жо'на Йуры Пийтеревого, о'на с'Чихій прийшла.*

ЧІБРЄ [чибр'е], а, с., зб. Кухонний посуд. *Де дві газ'дын'і, там чибр'е не' м'ыте.* Пор. угор. діал. csöbör, cseber т.с.

ЧІВДІРІСКО, а, ч. Збільш. до **чівдирь**.

ЧІВДІРЬ [чівдир'], а, ч. 1. Племенний кінь, жеребець. *Тот чулу'вік здоро'вий, йак чівдир'.* Пор. угор. csödör т.с. 2. *перен., вульг.* Здоровий, сильний, великого зросту, як правило, ледачий. *Тот чівдир' робити не' хоче, лиш бы й'з'істи та'упити.*

ЧІГА, ы, жс., *тех.* 1. Стальний трос. *В'їєс'а йак чига.* 2. Перекинутий через ріку стальний трос, за допомогою якого і блоків (роликів) курсує порон або човен. *Чигу нат'ігали, а'бы мух'плавати г'д'д'ш ч'ерес'Тису, там, де не' было'моста.* Пор. угор. csiga 'блок, ролик'.

ЧІК, а, ч., іхтіол. Те саме, що **слиган**. Пор. угор. csik т.с.

ЧІКОЛОНОК, нка, ч., *анат.* Суглоб пальця руки. *Бо'лит н'а чиколонок на м'ізил'никови.*

ЧИМ, спол. підр. Як тільки. *Чим им прийшла, нараз ми'дали р'б'оту.*

ЧИНЕНИЙ, а, е. Виготовлений, як правило, вручну. *І'сі ч'ієжмы не' купован'і, ай ч'инин'і.*

ЧИНІТИ, чин'у, чиниш, *недок.* 1. Робити, виготовляти. *П'тре, шчо чиниш?* 2. Те саме, що **стро'їти**. *С'ого'а'іта чиниме'хыжу.* 3. *ткац., заст.* Чесати волокно на спеціальній шітці (перед прядінням). *Йак к'д'л'онн'і нутрут, та'чин'ат по'віс'мо на ш'ціц'і.* ♦ **Чинити глайх** *див. глайх*; **Чинити д'іти** – робити жінку вагітною, запліднювати її. *Олексю, доки будеш жу'н'і чинити д'іти?* **Чинити дурн'а** з кого – дурманити. *Ты, Й'уру, з'мене не' чини дурн'а;* **Чинити с'а дурн'а** – придурюватися. *Ірина чинит ис'а дурн'а.* *Див. ще чинитис'а дурн'ом (див. чинітися).*

ЧИНІТИСЯ [чин'нитис'а], чин'ус'а, чинис':а, *недок.* 1. Робитися, виконуватися. *Д'іло не' чини'ц':а так с'коро, ги с'а ка'же.* 2. *буд.* Будуватися. *Хыжа чини'ц':а д'д'овго.* 3. Прикидатися, удавати, симулювати. *По'лан'а чини'ц':а бит'іж'нов, бо не' хоче р'обити.* ♦ **Чинитис'а дурн'ом** – те саме, що **чинити с'а дурн'а** (*див. чиніти*).

ЧІНОВАТИЙ, а, е. Густий. *Чиновате полот'но.* *Чиноват'і зубы.*

ЧИР, у, ч. 1. кул. Рідка страва з курудзяного борошна. 2. *перен.* Дуже каламутна рідина, болото. *Та в туй'бони не' во'да, ай чир.*

ЧІРЬКАЛО [чир'кало], а, с., *риб.* Рибальська снасть у вигляді розп'ятої дерев'яними дужками сітки. *Иш чир'калом х'д'ат на'рыбу в'п'отук.*

ЧІРЯНС [чир'ан'е], а, с. Черпання рідини. *Чир'ан'е с'к'д'л'д'аз'а во'ды.* Пор. **чир'аш**.

ЧИРЯТИ [чир'ати], р'айу, чир'аш (р'айеш), *недок.* Черпати (рідину). *Чир'ай'во'ду в'р'ыто.*

ЧМОРГНУТИ див. чморгати.

ЧМОРГНУТИСЯ див. чморгатися.

ЧОВА́, ¹вы, жс. Віха; знак межі. Треба позна-
¹чити ¹човами наш горот.

ЧОВКОЛА́ДА [човколада], ¹ы, жс. Шоколад.
Давно човколады мы не куповали, а тільки купу-
ємо ¹д'ят'ом і човкаладуві ¹йайц'а. Пор. угор. csokoládé, діал. csókoládé т.с.

ЧОВКОЛА́ДОВИЙ [човколадовий], ¹а, е. Шо-
коладний. Човколадуві ¹йайц'а.

ЧО́ВОР, ¹а, ч., техн. Великий металевий гвинт;
болт. То́ты двир'і за́пирт'і човором. Пор. угор. csavar т.с.

ЧОКА́Н, ¹на, ч. Кирка. Коли ко́пл'ут у твердуй
камн'а нуй землі, беш чока́на с'а не вбийти. Пор.
угор. csákány т.с. ♦ Хут' бы чока́ны з неба па-
дали — обов'язково, неодмінно. Завтра йде́ме на
дрибы хут' бы чока́ны з неба падали.

ЧОКА́НЬОВА́НЕ [чокан'ован'є], ¹а, с. Робота
з киркою. Чока́н'ован'є — т'ашка робо́та. Пор.
чоканьова́ти.

ЧОКА́НЬОВА́НИЙ [чокан'ований], ¹а, е. Ко-
паний за допомогою кирки. Іс'а зим'а чока́н'ова-
на, бо туй був двур.

ЧОКА́НЬОВА́ТИ [чокан'овати], ¹н'уйу, ¹н'у-
йеш, недок. Працювати киркою. Туй та́ка тверда
зим'а, шчо ло́патув мно́го не вко́пнеш, тре́ба
чокан'ова́ти.

ЧОКА́НЬОШ [Чо'кан'ош], ¹а, ч. Прізвисько.

ЧОКА́НЬОШКА [Чо'кан'ошка], ¹ы, жс. Пріз-
висько.

ЧОЛОВІ́ЧИ́СКО [чулу'вічиско], ¹а, ч., збільш.
Чоловік кремезної статури.

ЧОЛОВІ́ЧОК [чулу'вічок], чка, ч. 1. змени.
Щуплий, малого зросту чоловік. 2. перен., анат.
Зіниця. Білмо му засти́лат чулу'вічок, та сла́бо
видит на вто́ око.

ЧОМУ́В [чумув], чо́мова, ч. Те саме, що **жмы́-**
ток. У мене шче йе два чо́мовы дога́ну. Пор. угор.
csomó 'вузол'.

ЧО́МХАНЕ́ [чомхан'є], ¹а, с. 1. Те саме, що
чморгане́. Чомхан'є то́панку. 2. Обривання. Чом-
хан'є лис'ц'а с підсо́н ашника. Пор. **чомхати́.**

ЧО́МХАНИ́Й, ¹а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до
чомха́ти 1, 2. Чомханий вуйош. Чомхане́ лис'ц'е.

ЧОМХА́ТИ, ¹хайу, чомхаш (хайеш), недок.
1. Те саме, що **чморгати́.** Ма́р'ічко, йс'і то́паноч-
кы нид'їл ашн'і, не чом'хай йїх. 2. Обривати. Не
чом'хай при́сатку, ай убийди йї.

ЧОМХА́ТИСЯ [чомхатис'а], ¹хайус'а, чом-
хас':а (хайес':а), недок. 1. Те саме, що **чморгатися́.**
Іс'і чміжмы ду́же лехко с'а чом'хайут, ду́же йїх
тре́ба соко́тити. 2. Обриватися. Ге́ц':а чомхат
уд мо́тору йа́блун'а по́при ву́лиц'і.

ЧОПА́ТЫЙ, ¹а, е. З обломленим кінцем. Убло-
мивс'а ¹мало руг у ко́ровы та став чо́патым.

ЧОПÓК, чуп'ка, ч. Один з дерев'яних зубків у
дерев'яних граблях для загібання сіна. Чуп'кы с'а
на дра́бл'ох ла́м'ут до́ста часто.

ЧОПУ́ТЛОВА́НЕ [чупут'лован'є], ¹а, с. Те са-
ме, що **чуп'кане́.** Пор. **чонутлова́ти.**

ЧОПУ́ТЛОВА́НИЙ [чупут'лований], ¹а, е. Те
саме, що **чуп'каний.**

ЧОПУ́ТЛОВА́ТИ [чупут'ловати], ¹луйу, ¹лу-
йеш, недок. Те саме, що **чуп'кати́.**

ЧОПУ́ТЛОВА́ТИСЯ [чупут'ловатис'а], ¹луйу-
с'а, ¹луйес':а, недок. Те саме, що **чуп'катися́.**

ЧОПУ́ТЛУ́В [чупут'лув], ¹лова, ч., заст. Засув
дерев'яного замка.

ЧОРТИ́ЦЯ [чор'тиц'а], ¹і, жс. 1. вульг. Те саме,
що **біси́ця.** 2. Шкідлива тварина. Чор'тиц'а мыши
пру́йїла мїх из му́ковб.

ЧОРТОВА́ТИЙ, ¹а, е. Те саме, що **закля́тий.**
Чорто́вата ¹д'ївка (тілиц'а).

ЧОРТУ́СЬКИЙ [чур'тус'кий], ¹а, е. Те саме,
що **закля́тий.**

ЧО́РЯ [чор'а], ¹і, жс. 1. Корова чорної мас-
ті. Чор'а — чорна ко́рова. 2. Кличка такої корови.
3. перен., зневаж. Дуже смугла (чорна) жінка. Тубі,
Ми́гал'у, вта чор'а не па́суєе ждо́нов'быти.

ЧО́ТЫ, ¹чоту, мн. Шпилька для волосся.
Дис'а загу́били мо́йї чоты. Пор. угор. csat 'засті́б-
ка'. Див. ще **чотлик.**

ЧОТЫ́РЕ, ¹р'ох, числ. зб. Четверо (тільки чо-
ловіків, хлопців). Чоты́ре с'ме прийи́шли до то́йї
д'ївкы. Там бы́ли чоты́ре катуне́.

ЧОТЫ́РИГУ́ДНЫ́Й [чотыри'гудн'ый], ¹а, е.
Чотирирічний. Чоты́ри'гудн'а д'їтина.

ЧОТЫ́РИСТО, числ. кільк., невідм. Чотири-
ста. Пу́шдовим у заропки ис чоты́ристо рубл'ами.

ЧОТЫ́РІ [чотыр'і], ¹р'ох, числ. кільк. Чотири.
Чотыр'і мїхы.

ЧОТЫ́РКА, ¹ы, жс. Четвірка. Му́й у́нук ду́став
нын'і чо́тырку з мате́мати́кы.

ЧОТЫ́РНА́ДЦА́ТЫЙ [чотырнaц':атый], ¹а, е.
Чотирнадцятий.

ЧО́ТЛИК, ¹а, ч. Те саме, що **чо́ты.**

ЧОТО́РНА́, ¹ны, жс. 1. Дерев'яний жолоб, яким
тече вода. Чото́рнов'во́да мо́же те́чи ис кыр'ни́ц'і.
2. Ринва під стріхою хати. Чото́рны нут стп'іхув
чин'ат из бл'ахы цигане́. Пор. угор. csatorna 'жо-
лоб; ринва'.

ЧО́ЧІЙ [чочій], ¹а, ч., зневаж. Дурень. Шчо то́т
чочій робит у вас? Пор. угор. csacsi 'осля́тко; дурний'.

ЧУ́ВСТВО [чувство], ¹а, с. 1. Відчуття. Та́ке в
н'а ¹было чу́ство, шчо ќдс'із-за плота за мнѐв с'а
дѐвѐит. 2. Почуття. О́та ¹д'ївка до то́го ли́гн'а не
ма́йе н'їякого чу́ства.

ЧУ́ВСТВОВА́НС [чу́ствован'е], а, с. Почуван-
ня. *Йаке вже чу́ствован'е в ста́рого чил'адника,
куй го все бо́лит?*

ЧУ́ВСТВОВА́ТИ [чу́чувовати], вуйу, вуйеш, не-
док. Відчувати. *Чу́ству́йу, шчо но́гы ми ди́р'ві́йут.*

ЧУ́ВСТВОВА́ТИСЯ [чу́чувоватис'а], вуйус'а,
вуйес'а, недок. Почуватися. *Не"добре с'а вже чу́-
ству́йут' д'ідик.*

ЧУ́ДИЛО, а, с. Дивак. *Анц'о, не" ді'вис'а на
вто чудило, бо забу́дес'а на 'н'ого.*

ЧУ́ДИТИ, д'у, диш, недок. Дивно поводитися. *Тот
чулу́вік усе чу́дит, йа с'а вже на 'н'ого і не" т'во́р'у.*

ЧУ́ДО, а, с. Чудо, диво. ♦ **Чудо гали́лійс'ке**
— хтось незвичайно одягнутий. *Но ты вдно чу́до
гали́лійс'ке, шчо так ис'а в'д'іла.*

ЧУ́ЖА, невідм., дит. Чужа людина.

ЧУ́ЛКА, ы, жс. 1. Чуб; коса (діво́ча). *У 'то́йї
д'і'вкы чу́лка до 'пойаса.* 2. бот. Приймочка на ку-
курудзяному качані. *Чу́лка йе на стру́кови мела́йу.*
3. перен. Зав'язаний кінець мішка. *Бе́ри мїх за 'чу́л-
ку, май 'лехко по́несеи.*

ЧУ́ЛКОВА́НС [чу́лкован'е], а, с. Поява при-
ймочки на качані кукурудзи. *Чу́лкован'е мела́йу.*
Пор. чу́лковати́ся.

ЧУ́ЛКОВА́ТИСЯ [чу́лковатис'а], куйес'а, не-
док., с.г. Появлятися на кукурудзяному качані (про
приймочку). *У́же с'а чу́лку́йе мела́й.*

ЧУ́ЛКОВИ́НС [чу́лко'вин'е], а, с. Зб. до **чу́л-
ка** 2. *Усу́шене чу́лко'вин'е мела́йу 'дбо́ре на л'і'кы.*

ЧУМАЙДА́Н, а, ч. Те саме, що **ку́фер**. *Чума́й'дан
на 'куфе́р' зачали ка́зати, куй до нас 'рус'кі при́йїли.*

ЧУ́НІ [чун'і], у, мн. 1. заст. Дерев'яне взуття
у вигляді черевиків. 2. перен. Гумове взуття, вище
кісточки. *У 'чун'ах 'ходиме в хл'ів.*

ЧУПЕЛЯ́К [чупи'л'ак], 'ка, ч., зневаж. Ніж з
відламаного частинкою. *Тым чу́пил'а́ком е́се м'н'а-
со не" пу́р'їжеш.* Див. ще **чупі́ль**.

ЧУПІ́ЛЬ [чупі'л'], 'л'а, ч., зневаж. Те саме, що
чупеля́к.

ЧУ́ПКАЛО, а, с. Примітивний замок. *Треба
ми вчи́нити на йс'і двирц'і йа́кес'а чу́пкало, вбы йїх
мош чу́пкати.*

ЧУ́ПКАНС [чупкан'е], а, с. Замикання. *Чу́п-
кан'е дві́ри на хл'ї'вови.* Див. ще **чопу́тл'ованс**.
Пор. чу́пкати́.

ЧУ́ПКАНЫ́Й, а, е. Замиканий. *Оты двирц'і в
нас 'чупкан'і.* Див. ще **чопу́тл'ованы́й**.

ЧУ́ПКА́ТИ, кайу, чупкаш (кайеш), недок. Зами-
кати. *Іс'і двирц'і не" чу́пкайу.* Див. ще **чопу́тл'овати́**.

ЧУ́ПКА́ТИСЯ [чупкатис'а], ац'а, недок. За-
микатися. *Чулу́віче, ци вже чу́пкайуц'а 'наші во-
рота?* Див. ще **чопу́тл'овати́ся**.

ЧУ́ПКОВА́НС [чу́пкован'е], а, с. 1. с.г. Заміна
зламаних зубців у дерев'яних граблях. *Чу́пкован'е*

гра́бил'. 2. шев., заст. Прибивання кожаної підш-
ви на взутті дерев'яними гвіздками. *Чу́пкован'е* чи-
'жем. Пор. **чупковати́**.

ЧУ́ПКОВА́НЫЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин. ч.
до **чупковати́** 1, 2. *Чу́пкован'і гра́бл'і.* *Чу́пкова-
ный то'панок.*

ЧУ́ПКОВА́ТИ, куйу, куйеш, недок. 1. с.г. Замі-
нювати зламані зубці в дерев'яних граблях. *Каж'з'їй
дин 'мушу чу́пковати гра́бл'і.* 2. шев., заст. Прибива-
ти кожану підшву на взутті дерев'яними гвіздками.
Давно 'шустер 'кожану 'талту приби́вав чу́пками.

ЧУ́РГІ́УВ, 'гова, ч. 1. Дерев'яний жолоб, яким
стікає вода. *Треба ми пумі́н'ати чу́р'гови, бо пог-
нили.* 2. перен. Те саме, що **п'у́ца**. Пор. угор. csorgó
'жолоб; ринва'.

ЧУ́РЬ [чур'], ри, жс., с.г., заст. Приміщення
для воза, сільськогосподарського реманенту, сіна.
Пор. угор. csűr т.с.

ЧУ́ТИ, чуйу, чуйеш, недок. 1. Чути. 2. Відчу-
вати. *Чу́йу в зру́д'ох не"добре. Да́леко з 'нийї чу́ти
'по́рфіном.* ♦ **Рукы, 'погы не" чу́ти** — бути стомленим.
Так им с'а наро́била, шчо 'рукы, 'ногы си не" чу́йу.

ЧУ́ТИСЯ [чутис'а], чуйус'а, чуйес'а, недок.
1. Бути чутним. *За 'плотом 'чувс'а 'го́лос.* 2. Почу-
ватися. *'Мамка 'чуйуц'а 'доста сла́бо.*

ЧУ́ТОРА, ры, жс., зневаж. Крива нога. *Не" сер-
ди н'а, бо по'ламл'у 'ти 'чуторы.* Пор. угор. csutura
'мундштук'.

ЧУ́ХТА́НС [чухтан'е], а, с. Чухання. *Ут'ого 'чу́х-
тан'а в д'ї'тини с'а вчи́нив 'стру́пник.* Пор. **чу́хтати**.

ЧУ́ХТА́НКА, ы, жс. Сверблячка. Див. ще
ш'у́папка 1. *Майже м шчус' не"добре й'з'іла, шчо
та'ка на н'а 'чу́хтанка на'пала.*

ЧУ́ХТА́ТИ, айу, аш (айеш), недок. Чухати. *Чу́х-
тай, 'чу́хтай н'а по хры́п'ту, бо сверби́т н'а.*

ЧУ́ХТА́ТИСЯ [чухтатис'а], айус'а, ас'а
(айес'а), недок. Чухатися. *Шчо с'а так 'чу́хтаи,
а'чин'ис' вуш'лива?*

ЧУ́ЧАТИ, айу, аш (айеш), недок., дит., поет.
Спатки. *Чучай, 'л'ул'ай сам, Сын 'Бо́жый, бо йа бы
вже с'пала (із колядки).* Див. ще **чу́чка́ти**.

ЧУ́ЧКА́ТИ, айу, аш (айеш), недок., дит. Те
саме, що **чу́чати**.

Ш

ША́ВКАНС [шавкан'е], а, с. Видавання глу-
хих звуків при надавлюванні (про мокре взуття,
мокру землю і под.). *Шавкан'е с'а 'чу́йе куй і́деш у
'мо́круй 'обуви.* Пор. **шавкати́**.

ША́ВКАТИ, ат (аїе), недок., **ША́ВКНУТИ**, не,
док. Видавати глухі звуки при надавлюванні (про мо-

кре взуття, мокру землю і под.). *Така мокра зм'яла, шчо аш шавкат (шавкайе).* Див. ще **шкапіти**.

ШАВКНУТИ див. **шавкати**.

ШАЛ, а, ч. Шарф. У *шало*ви май тепло, ги без н'ого. Пор. нім. Schal т.с.

ШАЛАТА, ы, ж., бот. Салат (Lactuca sativa). Пор. угор. saláta т.с. ▲ **Таліян'с'ка шалата** див. **таліянський**; **Полонин'с'ка шалата** див. **полонинський**.

ШАЛКА, ы, ж. 1. Покришка на солдатському чи туристському казанку. У *війну* ка'туне їли иш'алкы. 2. Тарілка на терезах, шалька. На *ваш'ках* йе дві шалкы.

ШАЛҀНОК, нка, ч., буд. Траншея під фундамент будинку. Аш *тверда* зм'яла, та шал'нукы с'а т'ашко к'опл'ут.

ШАНТАЛҀБА, ы, ч., ж., зневаж. Кульгава людина. Пуш'ов ду'лу вулиц'ув шанталеба, сит'и'аш. Пор. угор. діал. sántaláb т.с.

ШАНЦ, ца, ч. Канава, рів. Шан'цы т'реба чистити, бо инак во'да не' буде те'чи. Пор. угор. sánc, нім. Schanze т.с.

ШАПКА, ы, ж. 1. Те саме, що **калап 1**. *Ото не'* чулувік, шчо му жо'на носит шапку. На зл'одіюви шапка го'рит. 2. перен. Дах на оборозі. Пру'цуравилас'а шапка на вб'ор'з'і.

ШАПЦА, ы, ч., заст. Єврейське чоловіче ім'я. Шат'ца робив у кал'г'б'з'і вои'чиком, буш н'іко жс'їду в кал'г'б'з'і не' робив.

ШАРА́НЦ, а, ч. 1. Те саме, що **агош**. За'кукала зазу'лина та с'їла на шаран'ца, йа'кі то'то парован'і Іван'ко тай Ан'ц'а. 2. буд., заст. Один з вертикальних стовпів у стіні дерев'яної хати. Шаран'цы д'ержат п'лахи в с'кін'і.

ША́РКА, ы, ж. Завіса для дверей чи вікон. Без ша'рок с'а не' уш'х'д'ат н'і двир'і, н'і оболо'кы. Пор. угор. заст. sark, sarok т.с.

ШАРКАНТЬОВЫ [шаркант'овы], т'ову, мн.; одн. шаркант'ув, т'ова, ч. 1. заст. Шпори на чоботах у парубка. Пор. угор. sarkantyú т.с. 2. перен. Шпори на ногах у півня.

ША́РКАНЬ [шаркан'], ни, ж. 1. Змій, дракон. Шаркани с'а хут'ко бу'їт. Пор. угор. sárkány т.с. 2. перен. Зла людина. Йа до т'ойі с'а шаркани б'ойу пуды'ти.

ША́ФЛИК, а, ч. Бляшана посудина, куди зливають воду, якою мили посуд. Ул'ий зм'ялкы иш'афлика. Пор. нім. Schaffel '(невеликий) чан, шаплик, барило'.

ШАЦОВАНЕ [шацован'е], а, с. Приблизне оцінювання чого-небудь. Ша'цован'е с'їна в об'ор'з'і. Пор. ша'цовати.

ШАЦОВА́ТИ, цу'у, цу'еш, недок. Приблизно оцінювати що-небудь. Ша'цу'єме ваш го'рот та мо'жеме с'а то'кмити за ц'їну. Пор. угор. saccoi т.с.

ШАШ, у, ч., бот. Очерет звичайний (Phragmites communis). Шаш рос'те на б'ол'от'і. Пор. угор. sás 'осока (Carex)'.

ШАШОВА́НЯ [шашован'а], і, ж. 1. Те саме, що **корчага 1**. У шашован'ах д'ержиме ви'но. 2. заст. Вулик, виплетений з очерету, осоки, солом. Див. ще **куш 3**.

ШАЯТЕ́ЛНЫЙ [шайа'телный], а, е. Власний, власного виробництва. Е'се ви'но мо'є, шайа'телне.

ШВА́БЛИК, а, ч., рідк. Те саме, що **скіпка**. Треба ку'пити иш'ваблику.

ШВА́КАТИ, айу, аш (айеш), недок., **ШВАКНУ́ТИ**, ну, неш, док. 1. Бити, шмагати кого-небудь чимось гнучким (лозиною, бато́гом і под.). Швак'нув н'а фу'рман'ош бату'гом по хрып'ту, бо ты'кавим му б'їгар'у ко'лесо. 2. Відрізати одним махом. Швак'нув ми вуйко да'ранчик м'н'аса. Не' швак'ни ми вух'о н'ожниц'ами, ай стр'їжи спу'ку'їно.

ШВАКА́ТИ, кайу, 'вакаш (кайеш), недок. Швидко йти. Ота жо'на по'сперед мене так ишва'кала, шчо йа йі не' муг дуж'нати.

ШВАКНУ́ТИ див. **шва́кати**.

ШВАКНУ́ТИ, ну, неш, док. Те саме, що **чапну́ти**.

ШВЫ́ДКЫЙ [швыт'кий], а, е. Швидкий.

ШВІТЬКАТИ [ш'віт'кати], айу, аш (айеш), недок., **ШВІТЬНУТИ** [ш'віт'нути], ну, неш, док. 1. Махати бато́гом, лозиною і под. Не' иш'віткай ко'ло н'а бату'гом, бо 'очи ми 'уби'єш. 2. Шмагати тим самим кого-небудь. Ш'віт'нув н'а бату'гом. 2. Різати чимось гострим (косю, серпом, ножицями і под.). Ш'віт'кат (иш'віт'кайе) ко'с'ов тра'ву.

ШВІТЬНУТИ див. **швітькати**.

ШЕВКЫ́НЯ [ше'вкын'а], і, ж., шв. Те саме, що **сабу́ка**.

ШЕЛЕПІ́ТЕ [шили'пит'е], а, с., зб., зневаж. Нікудишні люди. Иш'или'тит'ом не' варта н'іч мати.

ШЕМТІ́ТИ [шимт'іти], тит (т'їє), недок. Шипіти (про те, що кисне). Ви'но шче не' укы'сло, бо шче шим'тит.

ШЕ́РБЛИК, а, ч. Нічний горщик. Шер'блик д'ержат ма'лым 'д'іт'ом. Пор. угор. діал. serbli, нім. діал. Scherbel т.с.

ШЕРЕВА́РЫ, у, мн., заст. Штани домашнього виробництва, з домотканого полотна, пофарбовані в темний колір.

ШЕ́РЕГ [шерег(r)], га, ч. Ряд, натовп. Зобравс'а на Пйа'рку ц'їльий шерег л'у'ди. Пор. угор. sereg 'військо; юрба, товпа'.

ШЕРПІ́НЬКА [ширпін'ка], ы, ж. Зменш. до **шерпіння**. У ширпін'ц'і с'мажат м'н'асо, ры'бу.

ШЕРПІ́НЯ [ширпін'а], і, ж. Мілка каструля. Нас'мажилам п'овну ширпін'у р'їты з з'рибами. Пор. угор. serpenyú 'сковорода; чаша терезів'.

ШЕШТЭРО, шіс'п'ох, числ. кільк., зб. Шештеро.

ШЕШТИНЕДІЛКА [шештини'д'іл'ка], ы, жс.

1. Жінка в період шести тижнів після пологів. *Йа тожды была шештинид 'іл'кув і не' моглам н'їкуды йти.* 2. перен., зневаж. Лінива або немічна людина, що часто лягає серед дня в ліжку. *Ты шештини-д'іл'ко, вст'вай та под'роби.*

ШЕШТЫЙ, а, е. Шостий. *Шесте від'ро поне-с'лам.*

ШЕТЕМІНЕ [шיתי'мин'е], а, с., кул. Те саме, що **кісто** 2. *На Рузд'во не'чес'а у'с'акого шיתי-мин'а.* Пор. угор. *sütemény* т.с.

ШЕФТ, у, ч. Дрібна торгівля. З *моего шешфту малу 'п'ол'зу 'майу.* ♦ **Пуйти у шешфты** – зайнятися дрібною торгівлею. *Йак пуйла Йулина в шешфты, та май'л'їше с'а'має.* Пор. угор. фам., зневаж. *seft* 'афера; хитра угода'.

ШЕФТАРЬ, р'а, ч. Дрібний торговець. *Шеш-тар'с'а'мусит у'се крутити, аш'хоче шчус'їмати.*

ШЕФТАРЬКА, ы, жс. Жін. до **шештарь**. *Ку'пи-лам си ут шештар'кы шир'інку.*

ШЕФТОВАТИ, туйу, туйеш, недок. Займатися дрібною торгівлею. *Навчилас'а Йулина шешто-вати, та вже не' хоче йти 'т'ашко робити.* Пор. угор. *seftel* 'торгувати; спекулювати'.

ШІБАТИ, айу, аш (айеш), недок., **ШІБНУТИ**, ну, неш, док. Кидати. *А кун'с'б'б'в шибнув у'зат.*

ШІБАТИСЯ [шибатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), недок., **ШІБНУТИСЯ** [шибнутис'а], нус'а, нес'а, док. Кидатися, метатися. *Йатбы м'с'а не' шибнув убук, та 'мотор бы н'а рузі'с'ив.*

ШИБЕНЯК [шиби'н'ак], 'ка, ч., ірон. Шибеник. *У нас унук т'фкый шиби'н'ак, шчо н'їч из ним не' мож у'радити.*

ШІБНУТИ див. **шибати**.

ШІБНУТИСЯ див. **шибатися**.

ШІЙТАЛОВАНЕ [шійталован'е], а, с. Ходіння без діла. *Шійталован'е лиш у'того, ко н'їч не'робит.* Пор. **шійталовати**. Див. ще **шпацірка**, **шпаціріване**.

ШІЙТАЛОВАТИ, луйу, луйеш, недок. Гуляти, прогулюватися. *Бывало, в нид'їл'у шійта-луйеме по горса'тові.* Пор. угор. *sétal* т.с. Див. ще **шпаціровати**.

ШІКОВНА [ши'к'овна], нуйі, жс., у знач. імен. Прізвисько.

ШІКОВНИЙ [ши'к'овный], а, е. Спритний, енергійний, швидкий. *Шік'овна 'д'ївка (ж'она).*

ШІКОВНО [ши'к'овно]. Присл. до **шик'овний**. *Йа 'л'уб'л'у, куй чил'адник'робит р'б'б'оту шік'овно.*

ШІКОВНЯК [ши'к'ов'н'ак], 'ка, ч. Спритний, енергійний, швидкий чоловік. *Ото т'фкый шік'ов-н'ак, шчо вс'о в н'їго с'а'робит с'коро.*

ШІКОВНЯЧКА [ши'к'ов'н'ачка], ы, жс. Жін. до **шиковняк**.

ШІКОРА, ы, жс. Те саме, що **джоріна**.

ШІЛІХВУСТ, 'воста, ч. 1. зоол. Якась тварина. *Ходит, йак шилхвуст, 'міс'ц'а йуй не'їє.* 2. перен., ірон. Непосида. *Тым шилхвустом (д'їт-ваком) у'с'уды 'п'овно.*

ШІЛІХВУСТКА, ы, жс., ірон. Жін. до **шилхвуст** 2.

ШІЛЬЦЯТА [шил'ц'ата], п'ат, мн., бот. Подорожник ланцетолистий (*Plantago lanceolata*).

ШИН, на, ч., заліз. Рейка на залізничній колії. *П'бійзд їде по шін'ах.* Пор. угор. *šín* т.с.

ШІНГЛА, ы, жс., буд. Дранка, якою закривають зовні дерев'яні стіни хати замість штукатурки. *Шинглы приби'вайут на с'к'їну, йак дра'ниц'ї на 'да-хові.* Пор. нім. *Schindel* т.с.

ШІНГЛОВАНЕ [шинг'лован'е], а, с. Покривання зовні дерев'яних стін хати, які не штукатурять, дранкою. *Шинглован'е 'хыжі.* Пор. **шингловати**.

ШІНГЛОВАНИЙ, а, е. Дієприкм. пас. мин.ч. до **шингловати**. *Шинглована 'хыжа.*

ШІНГЛОВАТИ, луйу, луйеш, недок. Покривати зовні дерев'яні стіни хати, які не штукатурять, дранкою. *Шинглуйут дирил'а'ну 'хыжу, в'бы 'была май'тепла тай май'файна.*

ШІПОРИНЕ [шипорин'е], а, с. Виконання хатньої роботи. *На шипорин'е їде м'ного 'часу.* Пор. **шіпорити**.

ШІПОРИТИ, п'ор'у, пориш, недок. Виконувати хатню роботу. *Ку'л'ко бы чил'адник не' шипорив, а все 'мало.*

ШІРІГЛЯ [ши'ригл'а], і, жс. Задня частина воза чи велосипеда у вигляді клітки для вантажу (багажу). *Нам'етавим у ширит'л'у 'мало 'с'їна та п'у'ві'їзім жу'ну у кор'газу.* Пор. угор. *saroglya* т.с.

ШІРІНКА [ши'ри'ї'інка], кы, жс. 1. Хустина. *Ку'пилам си 'файну шир'інку.* 2. анат. Підгорля у великої рогатої худоби. *Шир'інка в кор'овы вад'во-ла 'висит и'ш'ийі.*

ШІРІНОЧКА [ши'ри'ї'іночка], ы, жс., зменш.-пестл., поет. Зменш. до **ширінка**. *В'б'ер'їмс'а, 'ц'їмборочки, в 'біл'ї шир'їноч'кы, та 'а'бы нас по-зн'вали, 'чийі мы д'ївоч'кы.*

ШІРНЬОВКА [шир'н'овка], ы, жс., заст. Те саме, що **гамбр'єла**. *Шир'н'овка с'а хус'нує, куй дошч на'де.* Пор. угор. *esernyö*, нім. *Schirne* т.с.

ШІРОКІЙ, а, е. 1. Широкий. 2. ого, у знач. ім., вес. Розпорядник на весіллі; тамада. *Широкый с'а 'дивит, абы 'г'д'с 'ц'ї 'мали й шчо 'упити, й шчо й'з'їсти.*

ШІРОКО, присл. 1. Присл. до **широкый** 1. 2. перен. Самовпевнено. *Широко вам гов'орити, бо вам с'їны вс'о прив'езут, шчо вам заба'жиц'а.*

ШЫШАК, ка, ч. М'яка, нерозвинута головка капусти або такий же качан кукурудзи. *Шышакы дэ'йут марз'і йз'істи.*

ШЫШЛИТИ, л'у, лиш, *недок.* Жувати що-небудь поганими зубами або беззубим ротом. *Дакотра ко'рова был'е не' йіст, лиш шышлит. Вуз'ми уд'іт'ини пеленку, най йі не' шышлит.*

ШЫШЛІНЕ [шышлін'е], а, с. Жування чого-небудь поганими зубами або беззубим ротом. *Шышлін'е до'р'ов'ов был'а.* Пор. **шышлити**.

ШІЛБА [шілба], ы, ж., *військ., заст.* Каска воїна. Пор. угор. *sild* 'козирок', нім. *Schild* 'щит; захист; козирок'.

ШІМІТЛОВАНЕ [шіміт'лован'е], а, с., *заст.* Розгладжування, вирівнювання висушеного тютюнового листа. *Ото шіміт'лован'е мін'і до'р'ов'е йз'іло.* Пор. **шімітловати**.

ШІМІТЛОВАТИ [шіміт'ловати], луйу, луйеш, *недок., заст.* Розгладжувати, вирівнювати висушене тютюнове листя. *Йа го'дами шіміт'ловала до'ган у кал'г'оз'і.* Пор. угор. *simít* 'гладити; вирівнювати'.

ШІПКА [шіпка], ы, ж. Кепка; пілотка. *Шіпка в'з'імі не' н'ос'ат.*

ШІСТДЕСЯТ [шід'іс'ат], т'ох, *числ.* Шістдесят.

ШІСТОВКА [шіс'т'овка], ы, ж. Пасажирський поїзд, що відправляється о шостій годині. *Шіс'т'овка вже пуш'ла.*

ШІСТЬГ'УДНЫЙ [шіс'ц'гуд'н'ый], а, е. Шестирічний. *Шіс'ц'гудн'а до'іво'чка.*

ШІСТЬМЕТРОВЫЙ [шіс'ц'мит'ровый], а, е. Шестиметровий. *Шіс'ц'мит'рова дошка.*

ШІСТЬМІСЯЧНЫЙ [шіс'ц'міс'ачный], а, е. Шестимісячний. *Шіс'ц'міс'ачна д'ітина.*

ШІСТЬСТО [шіс'ц'сто], **ШІСТЬСТУ** [шіс'ц'сту], *числ. кільк., невідм.* Шістсот. *Збіралис'ме ко'ло'рац'кого жу'ка иш'іс'ц'сто (иш'іс'ц'сту) во-шк'ол'ані'ками.*

ШІФА, ы, ж. Корабель. *Шіфами да'вно пльв'ли наші л'уде до А'мерики.* Пор. нім. *Schiff* т.с.

ШІФОН, а, ч., *стол.* Шафа для одягу. *Шіфони ч'їнів у се'л'і о'сто'ло.* Пор. угор. діал. *sifon* т.с.

ШКАПІТИ, 'пит, *недок.* Те саме, що **шавкати**. *Мокро, аш шк'а'пит зим'ла'а.*

ШКАРАБОНЬКА [шкара'б'он'ка], ы, ж. Зменш. до **шкарабоня**. *Ку'пилам шкара'б'он'ку буксы.*

ШКАРАБОНЯ [шкара'б'он'а], і, ж. Бляшана банка, напр. консервна та ін. *Нал'ий у шкара'б'он'у ко'тови моло'ка.*

ШКАРАЛУПША, і, ж. Шкаралупа яйця, горіха і под. *Шкар'алу'пуу мече'ме кур'ом, абы с'а в них май с'коро ч'їнили ну'ві йайц'а. Ти'пир на Ви'л'ігдин' май'буш мал'уйут по'р'ожн'і йайц'а, шка-ра'лу'пуу.*

ШКАТУЛЬКА [шка'тул'ка], ы, ж. Зменш. до **шкатуля**. *Шка'тул'ка з л'ї'ками.*

ШКАТУЛЯ [шка'тул'а], і, ж. Шкатулка. *Шка-тул'а с'к'іп'ок.* Пор. угор. *skatulya* т.с.

ШКОБЛАНЕ [ш'коблан'е], а, с. Те саме, що **дербанс**. *Шкоблан'е по'п'укануйі мали на двир'ох.* Пор. **шкоблати**.

ШКОБЛАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **дербати**. *Д'ітина ш'коблат (ш'коблаіе) пер-стиком с'к'іну.*

ШКОБЛАТИСЯ [ш'коблатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Те саме, що **дербатися**.

ШКОРОБЧИТИ [шкороп'чити], *недок.* 1. шкороп'чу, шкороп'чиш, *недок.* Гризти з характерним звуком (про гризунів). *Шкороп'чит у ко'м'ор'і мыш.* *Ото йа шкороп'чив у до'бку.* ♦ **Шкороп'чити в жу'лутку** – відчувати сильний голод. *Зачало н'а шкороп'чити в жу'лутку.*

ШКОРОБЧИТИСЯ [шкороп'читис'а], шкороп'чус'а, шкороп'чис'а, *недок.* Проситися знадвору, шкрябаючи в двері (про людину, kota і под.). *Ба ко с'а шкороп'чит у двир'і?*

ШКРІБА [шкр'іба], ы, ж., *зневаж.* Худа, але енергійна жінка. *Ба 'уткы в'тоїі шкр'ібы тул'ко'силы?*

ШКРОВФ [шкр'овф], а, ч., *тех.* Гайка. *Помо-ж'и ми найти шкр'овф, бо дис'уд н'а в'пав.* Пор. угор. просторіч. *sróf* 'гвинт, болт'.

ШКР'ОВФИК [шкр'ов'ф'ик], а, ч., *техн.* Зменш. до **шкр'овф**.

ШКРОВФОВАНЕ [шкр'ов'ф'ован'е], а, с. Закручування гайки. *Уч'іло'ден:ого шкр'ов'ф'ован'а бо'лит н'а ру'ка.* Пор. **шкр'овфовати**.

ШКРОВФОВАТИ [шкр'ов'ф'овати], 'фуйу, 'фуйеш, *недок.* Закручувати гайку. *Бе'ри кл'уч та по-малы шкр'ов'фуй.*

ШКРОВФОВАТИСЯ [шкр'ов'ф'оватис'а], 'фуйес'а, *недок.* Закручуватися (про гайку). *Сис' шкр'ов'ф ш'ч'ос'а т'ашко шкр'ов'фуйе.*

ШКР'УМАНЕ [шкр'уман'е], а, с. Гризіння чого-небудь хрусткого, переважно піджареного. *Шкр'уман'а 'з'умеру.* Пор. **шкр'умати**.

ШКР'УМАТЕ [шкр'умат'е], а, с., зб. Дрібні частини з порваної речі, шматки. *Пур'вала м'с'виту на шкр'умат'е, лиш 'панкликы з'нійі вис'ат.*

ШКР'УМАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Гризти що-небудь хрустке, переважно піджарене. *Йа л'убл'у шкр'умати сух'ар'і.*

ШКР'УМІНДЯ [шкр'умінд'а], і, ж., *зневаж.* Малою зросту, худа дівчина, жінка. *Ото та'ка шкр'умінд'а, и'чо н'іш'чо йі'в'ид'іти.*

ШКР'УМКА, ы, ж. Підгоріла шкірка печеної картоплі. *Л'убит ми с'а шкр'умка з о'лойом.*

ШКУДНЫЙ, а, е. Шкідливий; підступний. *Наш кут'дуже шкуд'ный, заб'іес'а хут'у й'д'ку йі'ду.*

ШКУ́ДНО. Присл. до **шкудный**. *Дуже н'а шку́дно вдарив Ці́л'о.*

ШКУРЕ́НЫЙ, а, е. Такий, з якого зняли кору (про колоду). *Шку́рене берве́но.*

ШКУРИ́ТИ, р'у, рнш, *недок.* Знімати кору з колоди. *Шку́рити дере́во тре́ба фа́йно, бо інак черва́кы го му́т йі́сти.*

ШКУ́РИНС [ш'кур'ін'е], а, с. Знімання кори з колоди. *Не мож ли́шати дере́во беш'кур'ін'а.* Пор. **шкү́рити**.

ШЛА́СР [ш'лайер], а, ч., *вес.* Фата. *Шла́йер дл'а молоди́ц'і дуже ва́жний.* Пор. нім. Schleier т.с.

ШЛЕ́ЙФЕР [ш'лийфер], а, ч., *залізн.* Шпала (в залізничній колії). *До шлийфе́ру с'а прикр'ін'л'а-йут шлі́ны.* Пор. нім. Schleifer 'дефібрер (машина целюлозно-паперового виробництва)'.
ШЛІ́ЙКА, ы, *жс.* Вузол; петля; зашморг. *Шлийку чин'ат, куй шчу́с' тре́ба чита́во зайд'ати.* *Вішайу́ч'а шлийко́в.* *Най ти бу́де на шлийку!* 'шоб ти повисівся (повисилася)!' (недоброзичливе побажання вимагачеві під час задоволення його вимоги).

ШЛІ́ЙКАНС [ш'лийкан'е], а, с. Те саме, що **вузли́нс**. Пор. **шлийка́ти**.

ШЛІ́ЙКАНЫ́Й, а, е. Те саме, що **вузле́ный**.

ШЛІ́ЙКА́ТИ, кайу, шлийкаш ('кайеш), *недок.* Те саме, що **вузли́ти**.

ШЛІ́ЙКА́ТИСЯ [шлий'катис'а], шлийкац'а ('кайес'а), *недок.* Те саме, що **вузли́тися**.

ШЛІ́ЙКО́ВАНС [шлий'кован'е], а, с. Те саме **вузли́нс**. Пор. **шлийкова́ти**.

ШЛІ́ЙКО́ВАНЫ́Й, а, е. Те саме, що **вузле́ный**. *Шлийкований ланцю́к ис па́ц'у́рок.*

ШЛІ́ЙКОВА́ТИ, куйу, куйеш, *недок.* Те саме, що **вузли́ти**.

ШЛІ́ЙКОВА́ТИСЯ [шлийко'ватис'а], 'куйес'а, *недок.* Те саме, що **вузли́тися**.

ШЛЫ́К, 'ка, ч., *заст.* Зимова шапка із сукна. *Над'ін' шлык на го́ллову, бо сту́дено.*

ШЛО́ЙМА, ы, ч., *заст.* Чоловіче єврейське ім'я.

ШЛЮ́ПОТА́НКА [шл'о'потанка], ы, *жс.* Боло-то з мокрого снігу. *У шл'о'потанц'і скоро на́мокат (намо́кає) обву́.*

ШЛЮ́ПАНС [шл'упан'е], а, с. Хлюпання. *Шл'упан'е в:о́д'і.* Пор. **шлю́пати**.

ШЛЮ́ПАТИ [шл'упати], айу, аш (айеш), *не-док.*, **ШЛЮ́ПНУТИ** [шл'упнути], ну, неш, *док.* Хлюпати. *Не шл'упай на н'а вво́ду.* 'Камі́н' шл'упну́в у вво́ду.

ШЛЮ́ПАТИСЯ [шл'упатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.*, **ШЛЮ́ПНУТИСЯ** [шл'упнутис'а], нус'а, нес'а, *док.* Хлюпатися. *Ма́л'і д'іти с'а'л'убл'ат у ву́д'і шл'упати.*

ШЛЮ́ПНУТИ *див.* **шлю́пати**.

ШЛЮ́ПНУТИСЯ *див.* **шлю́патися**.

ШЛЮ́С [шл'ус], *незмін.* Те саме, що **фе́ртик**. *Зробиме йс'у ро́ббту, і шл'ус.* Пор. нім. Schluss 'кі-нець'.

ШЛЯ́К [шл'ак]. ♦ **Шл'ак бы гра́фив кого** – уживається як лайка, що виражає недобре побажання кому-небудь. *Шл'ак бы гра́фив та́кого чу́л'віка, шчо лиш'дума́т (дума́є), йак бы с'а на-ти́ти.* Пор. пол. szlak, нім. Schlag 'параліч'.

ШМІ́РГІЛЬ [ш'міргіл'], а, ч. Наждачний папір. *Жо́ны шмі́ргі'ом чис'у'ат шпор, а осто́лош – го́д'ові д'вир'і, вбо́ло'кы.* Пор. угор. smirgyl т.с.

ШМІ́РГІЛЬОВА́НС [шміргіл'ован'е], а, с. Обробка чого-небудь наждачним папером. *Ут шмі́ргі-л'ован'а шпор за́блист'ит.* Пор. **шмі́ргільова́ти**.

ШМІ́РГІЛЬОВА́НЫ́Й [шміргіл'ований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **шмі́ргільова́ти**. *Шмі́ргі-л'ований шпор (шфо́н).*

ШМІ́РГІЛЬОВА́ТИ [шміргіл'овати], 'л'уйу, 'л'уйеш, *недок.* Обробляти що-небудь наждачним папером. *Шмі́ргі'л'уйу д'вир'і.*

ШМІ́РГІЛЬОВА́ТИСЯ [шміргіл'оватис'а], 'л'уйес'а, *недок.* Піддаватися обробці наждачним папером. *Дубо́ві д'вир'і с'а'т'ашко шмі́ргі'л'уйут.*

ШМІ́РГІЛЬОВЫ́Й [шміргіл'овый], а, е. Прикм. до **шмі́ргіль**. *Шмі́ргі'л'овый па́пір'.*

ШМОН́ДЯ [ш'монд'а], і, *жс.*, *вульг.* Те саме, що **піння**.

ШМУ́ЙЛА, ы, ч., *вульг.* Те саме, що **балапка́ч**.

ШМУ́ЛИГА́ТИ, 'гайу, 'лигаш ('гайеш), *недок.* Терти чим-небудь по чомусь. *Д'іт'вак шму́литат (шму́ліга́є) 'камін'ом по пала́нкови.*

ШМУ́ЛИГА́ТИСЯ [шмулі'гатис'а], 'лигац'а, *недок.* Тертися об що-небудь. *Шму́лі'гац'а в н'а чі́жем у чі́жем, куй хдо́жу.*

ШНІ́Т [шн'іт], а, ч. Відрізок колоди (завдовжки 25–30 см), який розколюють на поліна для пічки. *Удну ко́лотвиц'у 'р'і́жут на три-чо́тыри шн'і-ты.* Пор. нім. Schnitt 'надріз, різання, розріз'.

ШНЮ́ПАВЫ́Й [шн'упавый], а, е. Такий, який для виконання вимагає багато одноманітної праці. *Не'дубл'у йс'у ро́ббту, бо шн'упа́ва.*

ШНЮ́ПАВКА [шн'упавка], ы, *жс.* Те саме, що **бабра́чка 1**.

ШНЮ́ПАТИ [шн'упати], айу, аш (айеш), *не-док.* Виконувати яку-небудь одноманітну роботу, що вимагає багато часу. *Ц'і́льый дин' шн'упа́йу іс'ими ці́бул'амі, та н'і́йак не'ко́нчу.*

ШНЯ́ПКО́ [шн'ап'ко], 'ка, ч., *зневаж.* Те саме, що **невалови́няк**.

ШОВА́РЫ, у, *мн.*; *одн.* 'шовар, а, ч., *бот.* Сорт яблук. *Шова́ры – зими́'і, дуже со́чин'і йаблы́ка.* Пор. угор. діал. sávári alma т.с. Див. ще **шова́ркы**.

ШОВАРКЫ, *рок, мн., бот.* Те саме, що **шб-вары**.

ШОВГОР [шбвгор], а, ч. Брат дружини, шу-рин. *Мы ш.овгором дуже с'а па'руйеме.* Пор. угор. sógor т.с.

ШОВГОРІНЯ [шбвгор'ин'а], і, ж. Сестра чоловікової дружини. *Моя шовго'рин'а дуже на-ч.агошна.*

ШОВГОРУВ [шбвгурув], горова, горова. Який належить шуринові. *Шовгорова хыжа.*

ШОВДЫРЬ [шбвдыр'], а, ч., кул. Окіст, шинка. *У нас на Вилгидин'у кажэ жу хыжи ва'рат шовдыр'.* Пор. угор. sódar т.с.

ШОВКОВІНЬКИЙ [шбвков'ин'кый], а, е, пестл., ласк. Подібний до шовкового. *А одно по-лотно было май таке, ги шбвков'ин'ке было.*

ШОВКОВИЙ [шбвковий], а, е. Шовковий. **Шбв'кова т'рава, бот.** — хлорофітум чубкуватий (Chlorophytum commosum).

ШОЙТ [шбйт], а, ч., кул. Сальтисон. *Шбйт — о'то свин'с'кый жу'лудок, набитый туш'ным м'н'асом ис'вин'с'куйі головы, мало прибу'женный і ва'рений.* Пор. угор. sajт т.с. (буквально 'свинячий сир').

ШОНКОЛА, *лы, ж., зневаж.* Дуже кисле вино. *Та в'тебе, чулу'віче, м'н' вино, ай шонкола.*

ШОПА, *ы, ж.* Те саме, що **колішня**.

ШОР, а, ч. 1. Ряд, шеренга. *Укопалам два шоры р'іны. У нашуму шор'і вс'і д'івкы.* 2. Черга. *Стан'у шор, йак ус'і.* 3. шору. Порядок, лад, чистота. *У тбйі жо'ны не'йе шору в хыжи.* Пор. угор. sor т.с.

ШОРИК, а, ч. Зменш.-ласк. до **шор 1**. *Посади-лам коло хыжі па'ру шорику р'іны.*

ШОРИТИ, шор'у, шор'иш, *недок.* Упорядковувати, наводити порядок, лад, чистоту. *Ис'у хыжу треба д'овго шор'ити, вбы в н'уй був шор.* 2. Робити яку-небудь справу. *Шори си д'іло.*

ШОРИТИСЯ [шор'итис'а], шор'ус'а, шорис'а, *недок.* Упорядковуватися. *Уже два дны шор'ус'а, тай кун'ц'а не' витко.*

ШПАЙС, а, ч., *рідк.* Комора. *У сус'іда у шпайс'ови н'іч не'йе, там бы й мыші уздыхали з г'олбду.* Пор. нім. Speis т.с.

ШПАРГА, *ы, ж.* Віршовка, міцна мотузка, шпагат. *На шпарз'і с'а сушит р'ан'д'е.* Пор. угор. spárga т.с.

ШПАТАРЬ [ш'патар'], а, ч. Те саме, що **бігярь**. ♦ **Да'вати (дати) шпатар'а** — побити. *Не' будеи н'а слухатис'а, та йа ти дам шпатар'а.*

ШПАТНІЙ, а, е. 1. Бракований (про річ). *Купивис' шпатну таблу на шпор.* 2. Хворий, хворобливий (про людину). *Не'добре с'а вже'нив, бо в'з'авис' шпатну д'івку.*

ШПАЦІРКА [шпац'ірка], *ы, ж.* Те саме, що

шийталованс. *Пушла моя жо'на на шпац'ірку.* Див. ще **шпацірованс**.

ШПАЦІРОВАНС [шпац'ірован'е], а, с. Те саме, що **шийталованс**. Пор. **шпаціровати**.

ШПАЦІРОВАТИ [шпац'іровати], *руйу, ру'йеш, недок.* Те саме, що **шийталовати**. Пор. нім. spazieren 'гуляти, прогулюватися (пішки)'.

ШПЕКУЛАНТ [шпеку'лант], а, ч. Хитрун. *Ис тым шпеку'лантом н'іч не' уйграиш (уйграйеш).* Пор. нім. Spekulant 'спекулянт'.

ШПЕКУЛАЦІЯ [шпеку'лац'ія], і, ж. Хитрування. *Ми'гал' беишпекулац'ія не' годен жжити.* Пор. угор. spekuláció 'спекуляція'.

ШПЕКУЛОВАТИ [шпекуло'вати], *луйу, лу'йеш, недок.* 1. Хитрувати. *Не' шпекулуй ізб мн'ов, ай ро'би по'чесному.* 2. Знаходити вихід із складного становища. *Ану шпекулуй, йак бы вто вч'инити.* Пор. угор. spekulál 'ламати голову над чим-небудь; спекулювати', нім. spekulieren 'спекулювати'.

ШПЕНТ. ♦ **До шпента** — повністю. *Не' х'ом'ів кут'йісти, а пак із'ів до шпента.*

ШПЕЦІАЛЬНИЙ [шпе'ц'і'яльний], а, е. Спеціальний. *Абы ис'у ро'б'оту вч'инити, треба мати шпе'ц'і'ялну сер'саму.* *Шпе'ц'і'яльний нуш.* Пор. угор. speciális т.с.

ШПЕЦІАЛЬНО [шпе'ц'і'яльно]. Присл. до **шпещіальний**. *Йа шпе'ц'і'яльно прийшов до т'а, вбы с'ме с'а стокмили про ц'іну.*

ШПИЛЬКАТИ [шпил'кати], *кайу, ш'пил'каш (кайеш), недок.* Черпати рідину малими порціями. *Шпил'кай скоро в'доду с ко'рыта.*

ШПІЛЬКА [шп'іл'ка], *ы, ж.* 1. *вес.* Спеціальна приколка (прикраса) у весільному вінку молодої. *Ротик у тбйі д'івкы, йак шп'іл'ка.* 2. *перен.* Гарна дівчина. *Не' д'івка, ай шп'іл'ка!*

ШПІНКАТИ, *кайу, шпінкаш (кайеш), недок.* Те саме, що **адістеровати**.

ШПРІТУС [шп'і'ртус], у, ч., *рідк.* Спирт. *На'тивс'а шп'і'ртусу, та н'іаний.* Пор. угор. spirítusz т.с.

ШПЦ, а, ч. Підківка на передній частині підшви взуття. *Ии:п'іцями талпа с'а не' схожовала.* Пор. угор. spicc, нім. Spitze т.с.

ШПОР, а, ч. Кухонна плита. *Ты так куриш, йак шпор'чуравый.* Пор. угор. заст. spór т.с.

ШПОТАНС [шп'отан'е], а, с. 1. Підніжка, зроблена кому-небудь, або зачеплювання ногою об щось. *Шпотан'е д'іда.* 2. Заважання кому-небудь у чомусь. *Вы мин'і, д'іти, лиш на шпотан'е, н'іч им перед'вами не' годна ро'бити.* Див. ще **шп'отанка**. Пор. **шп'отати**.

ШПОТАНКА, *ы, ж.* Стан, при якому людина збивається з ніг, зачепившись ногою за що-небудь. *Шчо на т'а, йурику, та'ка шп'отанка прийшла, шчо все лиш па'деиш?* Пор. **шп'отатися**.

ШПОТАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* 1. Робити підніжку. *Петрику, не шпотаї д'їтину, бо впаде та пубїес'а.* 2. перен. Заважати кому-небудь у чомусь. *Не шпотаї н'а, бо вчин'у не добре.* Пор. нім. spotten 'насміхатися, знущатися'.

ШПОТАТИСЯ [ш'потатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* Збиватися з ніг, зачепившись ногою за що-небудь, спотикатися, шпортатися. *Ба що с'а тов жондв йе, шчо так с'а часто шпотат (ш'потаїе)?*

ШПУ́НКА, ы, ж. Петля для гудзика. *Ур'валас'а в н'а шпунка на 'рекликови.* Див. ще **шўпка**.

ШПУ́НКАНЕ [ш'пункан'е], а, с. Те саме, що **го́мбане**. *Беш:пункан'а аницук не файно с'а 'видит.* Пор. **шпункати**.

ШПУ́НКАТИ, кайу, шпункаш (кайеш), *недок.* Те саме, що **го́мбати**.

ШПУ́НКАТИСЯ [шпун'катис'а], кайус'а, шпункас'а (кайес'а), *недок.* Те саме, що **го́мбатися**.

ШПУ́РЕНИЙ, а, е. Кинутий.

ШПУ́РИТИ, р'у, риш, *док.* Те саме, що **вєречи**. *Шпурила в н'ого камін'ом.*

ШПУРЬОВА́НЕ [шпур'ован'е], а, с. Економія. *Ис т'воього шпур'ован'а не великий хо'сен.* *Беш:пур'ован'а не загазд'їйеш.* Пор. **шпурьовати**.

ШПУРЬОВА́НИЙ [шпур'ований], а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **шпурьовати**. *Шпур'ована'р'їна.*

ШПУРЬОВА́ТИ [шпур'овати], р'уйу, р'уйеш, *недок.* Економити. *Аш 'хочеш шчус'лати, та на в'с'ому треба шпур'овати.* Пор. угор. фам., зневаж. srógol т.с.

ШПУРЮВНИ́К [шпур'ув'ник], ка, ч. Чоловік, який економить на всьому. *Йура – добрий шпур'ув'ник, зашто й 'маїе.*

ШПУРЮВНИ́ЧКА [шпур'ув'ничка], ы, ж. Жін. до **шпурювник**.

ШПУРЮВНИ́Й [шпур'ув'ний], а, е. Економіний (про людину). *Шпур'ув'на жо'на.*

ШРА́ЙБАНЕ [ш'райбан'е], а, с. Те саме, що **фіркане**. Пор. **шрайбати**.

ШРА́ЙБАТИ, айу, аш (айеш), *недок.* Те саме, що **фіркати**. Пор. нім. schreiben т.с.

ШРАНГ, а, ч. Ширина розведення зубів пили (зуби розведені почергово в різні боки). *Беш:ранга пила не буде пілити.* Пор. нім. Schrank т.с.

ШРАНГОВА́НЕ [шран'тован'е], а, с. Розведення зубів пили. *Шран'тован'е так 'чин'ат, вбы не'поламати 'зубы на пил'ї.* Пор. **шранговати**.

ШРАНГОВА́НИЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **шранговати**. *Шран'тована пила.*

ШРАНГОВА́ТИ, гуйу, гуйеш, *недок.* Розводити зуби пили. *Ну'ву пи'лу мусай шранг'овати.*

ШРІ́ЙГОМ, присл. Косо. *Оден ку'ниц' 'с'бїї 'л'ац'ї треба р'їзати шріїгом.* Пор. угор. srég т.с.

ШРІ́ЙТ, а, ч. 1. *мисл.* Дріб, шріт до мисливського патрона. *Шріїтми стр'їл'айут на вадас'ц'ї.* 2. *техн.* Кулька в кулькопідшипнику. *Унав ис кушарочки оден шріїт.* Пор. угор. діал. srét т.с.

ШТАБЛОН, а, ч., *буд.* Бокова частина даху, причілок. *Май давно штаблон чїнили з дош'чок, ти'пир прич мурують ис тиглы.*

ШТА́НГЛЯ [ш'тангл'а], і, ж., *спорт.* Один з двох вертикальних стовпів футбольних воріт. *Лопта с'а вдарила в штанг'у.* Пор. чes. štangle, нім. Stange т.с.

ШТА́ЦІЯ [ш'тац'їа], і, ж. 1. *заліз.* Залізнична зупинка, станція. *Чекаї 'пбїїзд на штац'їїї, а не'дома.* 2. Одна із зупинок похоронної процесії по дорозі до цвинтаря. *Куї 'н'ан'ка 'везли 'р'атати, та 'было шіс'ц'ш'тац'їй.* Пор. угор. stáció 'станція, стоянка; етап; зупинка'.

ШТЕ́МПЕЛЬ [ш'тимпил'], пл'а, ч., *заст.* Поштова марка. Пор. нім. Stempel 'штемпель'.

ШТЕ́МПЛИК, а, ч. Чарка. *Упивим шче вден штемплик зур'їлки та пуш'овим ду'му.* Пор. угор. stampedli т.с.

ШТІ́ЙСЛИК, а, ч., *спец. ?* *Йа вз'ав, по-нашо'му з'вес'а штийслик, наф'ів ту'ды, по'л'їчив, де 'д'їрочка, йа про'бив 'наго'р'ачо.*

ШТИ́Л, ла, ч. Ручка лопати, вил. *Треба ми на'бити штил на ло'пату.* Пор. нім. Stiel т.с.

ШТИ́ЛПАНЕ [шти'л'іпан'е], а, с. Те саме, що **тормо́шїне**. Пор. **штиліпати**.

ШТИ́ЛПА́НИЙ [шти'л'іпаний], а, е. Те саме, що **тормо́шеный**.

ШТИ́ЛПАТИ [шти'л'іпати], айу, аш (айеш), *недок.*, **ШТИ́ЛПНУТИ**, ну, неш, *док.* Те саме, що **тормо́сити**.

ШТИ́ЛПАТИСЯ [шти'л'іпатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.*, **ШТИ́ЛПНУТИ**, нус'а, нес'а, *док.* Те саме, що **тормо́ситися**.

ШТИ́ЛПНУТИ *див.* **штиліпати**.

ШТИ́ЛПНУТИСЯ *див.* **штиліпатися**.

ШТИМОВА́НЕ [шти'мован'е], а, с. Упорядкування, приведення у відповідність. *Шти'мован'е дош'чок на под'лаш.* Пор. **штимовати**.

ШТИМОВА́НИЙ, а, е. Дісприкм. пас. мин. ч. до **штимовати**. *Сис'реклик гїбы на'тебе шти'мований.*

ШТИМОВА́ТИ, муйу, муйеш, *недок.* Упорядковувати, приводити у відповідність, підганяти; підходити. *Шти'муй дош'кы так, абы не'было в штабіл'ови д'їр.* *Файно ти шти'муйє сис'кабат.* Пор. угор. stimmel т.с.

ШТИМОВА́ТИСЯ [штим'оватис'а], муйес'а, *недок.* Бути відповідним, підходити. *Шти'муйєс'а сис'реклик до т'воїых нага'виц'ї.*

ШТЫ́К, ка, ч. Недокурок, недопалок. *Петре, лиши ми штык, бо 'дуже бы м ку'рив.*

ШТЫ́КЛИК, а, ч. Зменш. до **птык**.

ШТИ́ГЛЕНЦ [шт'іглєнц], а, ч., *зневаж.* Маленького росту, шуплий, миршавий чоловік. *Тот штіглєнц дужє прукл'атый.* Пор. угор. діал. stig-linc 'щиголь'.

ШТИ́ЦКАНЄ [шт'іцкан'є], а, с. Різке штовхан-ня. *Штіцкан'є вчуйеш у гл'от'і.* Пор. **шт'іцкати**.

ШТИ́ЦКАТИ [шт'іцкати], айу, аш (айєш), *не-док.*, **ШТИ́ЦНУТИ** [шт'іцнути], ну, неш, *док.* Різко штовхати. *Так ис'н'а вчора штіцнув у ребро, шчо иче н'а й т'іпир бо'лит.*

ШТИ́ЦКАТИСЯ [шт'іцкатис'а], айус'а, ас'а (айєс'а), *недок.*, **ШТИ́ЦНУТИСЯ** [шт'іцнутис'а], нус'а, нес'а, *док.* Різко штовхатися. *Шчо с'а штіцкаш (штіцкайеш)?*

ШТИ́ЦНУТИ *див.* **шт'іцкати**.

ШТИ́ЦНУТИСЯ *див.* **шт'іцкатися**.

ШТОВЦ [шт'овц], ца, ч. Стос. *Шт'овц лис'у'а (книжок).* Пор. угор. stósз т.с.

ШТОК, а, ч. Те саме, що **єтаж**. *А т'іпир с'єло вже та'ке бо'гате – по на два-три штоки хы'жі.* Пор. нім. Stock т.с.

ШТОКОВЫЙ, а, е. (Кілька)поверховий. *(Три)-штокова хы'жа.*

ШТОЛ, а, ч. У хліві канавка для стікання сечі. *А'бы с'у'й'кав сеч ис хл'іва, майє 'быти штол.* Пор. нім. Stollen 'штольня; тунель'.

ШТРАМА́К, 'ка, ч. Дієздатний, здоровий, ба-дьорий, активний чоловік. *Стрый – иче 'добрый штрамак.*

ШТРАМА́ЧКА, ы, ж. Жін. до **штрама́к**.

ШТРЕК, а, ч., *залізн.* Залізнична колія; заліз-ниця. *Ко'ли дав'но на штрекови ро'били, та да'вали йім по буханц'і хл'іба.* Пор. нім. Strecke т.с.

ШТРЕКА́РЬ [штрекар'], 'р'а, ч., *залізн.* Те саме, що **вош'утош**. *Штрекар'і при'чехах 'добре с'а мали.*

ШТРЕ́МФЛИК, у, мн.; *одн.* штремфлик, а, ч. Зменш. до **штр'імфлі**.

ШТРИ́МФЛІ [штр'імфл'і], у, мн.; *одн.* штр'ім-фл'і, фл'а, ч. Шкарпетки; панчохи. *Деко ис'та'рых л'уди у штр'імфл'ах спит.* Пор. угор. заст., жарт. strimfli 'панчоха'.

ШТРОВФ [штр'овф], 'р'овфа, ч. Штраф. *Вел'и на н'а штр'овф за ко'р'ову, бо пуш'ла в кал'гозный лу'гер.* Пор. нім. Strafe т.с.

ШТРОВФОВА́НЄ [штр'овф'ован'є], а, с. Штра-фування. *За кал'гозу дужє л'убили штровф'ован'є, хут' за шчо штровф'овали.* Пор. **штровфова́ти**.

ШТРОВФОВА́НИЙ [штр'овф'ований], а, е. Дієприкм. пас. мин. ч. до **штровфова́ти**. *Ціл'о наш у'же раз був штровф'ований за 'буйку.*

ШТРОВФОВА́ТИ [штр'овф'овати], 'фу'у, 'фу-йєш, *недок.* Штрафувати. *Йак прийишли 'рус'кі, та зачали штр'овф'овати чил'ат' хут' за шчо.*

ШТРУ́ГАНЄ [штр'уган'є], а, с. Штурхання. *Ут штр'уган'а но'гами д'ітина с'а 'улушчила с'парны.* Пор. **штр'угати**.

ШТРУ́ГАТИ, айу, аш (айєш), *недок.*, **ШТРУ́Г-НУТИ**, ну, неш, *док.* Штурхати. *Хлоп'чище штр'у-гнув н'а в'ребро.*

ШТРУ́ГАТИСЯ [штр'угатис'а], айус'а, ас'а (айєс'а), *недок.*, **ШТРУ́ГНУТИСЯ** [штр'угнути-с'а], нус'а, нес'а, *док.* Штурхатися. *Олексіку, кул'ко с'а меш штр'угати в н'а но'гами, ле'жи ти-хо.* *Штр'угнуламе 'а 'копачом у 'око.*

ШТРУ́ГНУТИ *див.* **штр'угати**.

ШТРУ́ГНУТИСЯ *див.* **штр'угатися**.

ШТРУКС, у, ч., *заст.* Вовняна рубчаста ткани-на з облямівкою. *Иш:т'руксу 'шили 'л'уц'кі бл'ус'кы, наг'диц'і.* Пор. нім. (австр.) Struck т.с.

ШТРУКСОВЫЙ, а, е, *заст.* Який виготовлений із вовняної рубчастої тканини. *Штрук'совый 'ашиук.*

ШУ́БЕРТ, а, ч. Засувка в димовій трубі кухон-ної плити, грубки. *Ут'крый 'шуберт, бо ды'мит шпор.* Пор. нім. Schub 'тяга; зсув'.

ШУВА́Р, 'ра, ч., *бот.* 1. Аір звичайний (Acorus calamus). 2. Porіз вузьколистий (Turpha angustifolia). *Шувар ро'сте на мочар'ках.*

ШУ́ГА, *присл.* Те саме, що **нігда**. *'Шуга, 'н'ігда не' 'прійду до вас!* Пор. угор. soha т.с.

ШУМЕ́ЛІНА, ы, ж., *бот.* Один листок із обгортки кукурудзяного качана. *Иш:умелін ч'и'ни-лис 'ме пом'д'чайкы, ма'чалис 'ме 'ними в росколо'че-не йай'це та ма'стилис 'ме 'паску, за'гын 'аникы.*

ШУМЕ́ЛІНЄ [шумелін'є], а, с., *бот.* Зб. до **шумелі́на** (те саме, що **піре 2**). *Шумелін'є да'йут 'йісти 'марз'і.*

ШУМЛІ́ЙДЕР, а, ч. Козирок кепки, кашкета. *Зло'мивс'а в н'а шумл'ійдер на 'шп'іц'і.*

ШУНДЬО́ВЛЯ [шунд'овл'а], ати, с. Зменш. до **шунді́в**. *Ку'пилам 'файне шунд'овл'а.*

ШУНДІ́В [шунд'ув], 'д'ова, ч. Однорічне поросля. *Здр'ізавим 'файного шунд'ова.* Пор. угор. діал. südб т.с.

ШУ́ПАНЄ [шупан'є], а, с. 1. Чухання. *'Шу-пан'є за 'вухом.* 2. Щупання, нишпорення. *'Шупан'є в 'жебах.* Пор. **шу́пати**.

ШУ́ПАНИК, а, ч., *зневаж.* Чоловік, який довго виконує яку-небудь роботу без помітних результатів. *Т'ому 'шупаникови дужє не'с'поро 'шчус' ро'бити.*

ШУ́ПАНИЧКА, ы, ж, *зневаж.* Жін. до **шу́па-ник**.

ШУ́ПАНКА, ы, ж. Те саме, що **чу́ханка**. *Така на н'а 'шупанка прийи'ла, шчо не' 'знайус'а, де 'д'іти.*

ШУ́ПАТИ, айу, аш (айєш), *недок.* 1. Чухати. *Не" 'шупай н'а, 'Йуро: йа не" з 'йай'ч'ом!* 2. Щупа-ти, нишпорити. *'Кул'ко буд'єш, 'жєно, 'шупати по 'мойых 'жебах?*

ШУПАТИСЯ [шупатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.* 1. Чухатися. *Що с'а 'шупаиш (шупай-еш) за в'ишником?* 2. Шупати свій одяг, шукаючи щось. *Не' 'шупайс'а, ай їди на р'оботу.*

ШУПНУТИ, ну, неш, *док.* 1. Подіти куди-небудь річ, забувши, де вона. *Дис'им 'шупнула 'кочало з нит'ками, та н'їйак го не' найду.* 2. Устроїти (ніж і под.). *'Шупнув бі'танта нуже у чулу'віка.*

ШУРКАНЕ [шуркан'е], а, с. Штрикання. *'Анц'ко, т'воєй 'шуркан'е мі'н'ї вже наду'їло.* Пор. **шуркати**.

ШУРКАТИ, айу, аш (айеш), *недок.*, **ШУРКНУТИ**, ну, неш, *док.* Штрикати. *Не' 'шуркай н'а в 'ногу, бо ско'мычус'а.*

ШУРКАТИСЯ [шуркатис'а], айус'а, ас'а (айес'а), *недок.*, **ШУРКНУТИСЯ** [шуркнутис'а], нус'а, нес'а, *док.* Штрикатися. *'Шуркнувимс'а в 'рану. Д'їт'вакы 'шуркайуц'а в 'очі.*

ШУРКНУТИ *див.* **шуркати**.

ШУРКНУТИСЯ *див.* **шуркатися**.

ШУРКОНУЖ [шур'кѡнуж(ш)], *присл.* Лежати валетом. *Дав'но в стар'ых хы'жах на ви'ликуй 'постели спало нас м'ного шур'кѡнуш.*

ШУРОВАНЕ [шурован'е], а, с. 1. Тертя, штрикання. *Шу'рован'е но'гами в'постели.* 2. Скребтання, чищення. *Шу'рован'е ш'пора.* Пор. **шуровати**.

ШУРОВАНЫЙ, а, е. Чищений (від бруду). *Шу'рований гур'ниц'.*

ШУРОВАТИ, 'руйу, 'руйеш, *недок.* 1. Терти чим-небудь об щось, штрикати в чомусь. *Ану, шу'руй у туй 'лур'ї, бо не' те'че по' н'уй во'да.* 2. Скребти, чистити. *Шу'руй'у'лавиц'у, бо зама'стилас'а.* 3. *перен.* Забирати геть. *Шу'руй 'уц'ї, туй ти 'міста не'їе.*

ШУРЦ, ца, ч. Те саме, що **плат**. У мене вже стар'ий шу'рц. Пор. нім. Schürze т.с.

ШУРЦИК, а, ч. Зменш. до **шурц** (короткий фартух). *'Файный у н'а 'шурцик.*

ШУСТЕР, тра, ч., *шев.* Швець. *'Шустер 'чинит 'авад' ремун'тує 'ѡбув.* Пор. нім. Schuster т.с. *Див.* ще **чіжмάρь, шустур 1**.

ШУСТЕРИТИ, тир'у, 'териш, *недок.*, *шев.* Займатися шевством. *Дав'но в нас у се'їл'ї шус'терили 'майбуш жи'ды.*

ШУСТЕРІНС [шус'тер'ін'е], а, с. Заняття шевством. *Дав'но ш:ус'тер'ін'а можє 'было 'файно 'жити.* Пор. **шустерити**.

ШУСТЕРКА, ы, *ж.* Дружина швеця. *Див.* ще **чіжмάρька, шустурка 1**.

ШУСТЕРСЬКИЙ [шустерс'кий], а, е. Прикм. до **шустер**. *'Шустерс'ка сер'сама.*

ШУСТУР, а, ч. 1. *шев., заст.* Те саме, що **шустер**. 2. Прізвисько.

ШУСТУРКА, ы, *ж.* 1. *заст.* Те саме, що **шустерка**. 2. Прізвисько.

ШУТЕР, тру, ч. Гравій, ринь з піском. *'Шутер 'добрый циме'нто'вати.* Пор. нім. Schutter т.с.

ШУТРОВАНЕ [шутрован'е], а, с. Трамбування. *Шут'рован'е до'роги.* Пор. **шутровати**¹.

ШУТРОВАНЕ² [шутрован'е], а, с. Чищення драїнням. *Шут'рован'е ш'пора.* Пор. **шутровати**².

ШУТРОВАНИЙ¹, а, е. Трамбований. *Шут'рован'ї ш'алункы, шут'рована 'вулиц'а.*

ШУТРОВАНИЙ², а, е. Чищений драїнням. *Шут'рований гур'ниц'.*

ШУТРОВАТИ¹, 'руйу, 'руйеш, *недок.* Трамбувати. *Май 'л'їше шут'руй ш'алункы.*

ШУТРОВАТИ², 'руйу, 'руйеш, *недок.* Чистити драїнням. *Шут'руй 'добре гур'ниц'.*

ШУТРОВЫЙ, а, е. Який з гравію. *Шут'рова до'рога.*

ШУТЬБЫЙ [шут'ый], а, е. Шутий. *'Шут'ый бык чо'лом бїе.*

ШУТЯ [шут'а], і, *ж.* Тварина, що втратила один чи обидва роги. *У нас 'была ко'рова 'шут'а.*

ШУФАЛЬОК [шуфал'ок], л'ка, ч. Жмут сіна, отави. *'Далам 'шуфал'ок о'тавы тїл'ати.*

ШУФЛЯ [шуфл'а], ы, *ж.*, вульг. Нікудишня жінка. *С тыв 'шуфл'ув не'їе шчо гово'рिति.* Пор. пол. szufla 'совок, лопатка'.

ШУХ, а, ч. Народна міра, що дорівнює довжині двох кулаків з розігнутими великими пальцями (приблизно 30–33 см). *Треба ми 'дошку на вден шух шир'їны.* Пор. нім. Schuh 'черевик; ступня'.

ШУШНЯВЫЙ [шушн'авый], а, е. Який пов'язаний з перебиранням чого-небудь дрібного. *'Шушн'ава роб'ота.*

ШУШНЯВКА [шушн'авка], ы, *ж.* Що-небудь дрібне. *'Шушн'авку переби'райеш, переби'райеш, та 'ѡд'ї її перебрати.*

ШУШНЯТИ [шушн'ати], айу, аш (айеш), *недок.* Перебирати що-небудь дрібне. *Ци шче 'ѡваго меш 'шушн'ати вту 'с'їйанку (цї'бул'ку)?*

Щ

ЩАВА [ш'чава], ы, *ж.*, *бот.* Щавель звичайний (Rumex acetosa). *Див.* ще **щавіль**. ▲ **Зайайча ш'чава** *див.* **зайайчий**.

ЩАВІЛЬ [ш'чавіл'], у, ч., *бот.* Те саме, що **щава**. ▲ **Кун'с'кий ш'чавіл'**, *бот.* — щавель кінський (Rumex confertus). *'Кун'с'кий ш'чавіл' не'добрий їсти.*

ЩАВНИК [шчав'ник], 'ка, ч., *бот.* Щавель водяний (Rumex aquaticus). *Де ростє шчав'ник, там не'добра зимл'а дл'а с'ї'вбы.*

ЩАСНИЙ [ш'часний], а, е. Щасливий. *Не" родис'а к'расний, ай родис'а щ'часний.*

ЩАСНО [ш'часно]. Присл. до **щасний**. *Щ'часно с'а добрали думу. Мар'іка щ'часно в'родила д'їтину.*

ЩЕЗНІ [шчез'н'є], а, с. Щезнення; уживається тільки в прокльонах типу «Щчез'н'є му (йуй), богдай».

ЩЕННИЙ [ш'чен:ый], а, е. Надто чемний, делікатний, доброзичливий. *Ото та'ка щ'чен:а жо-на, хут'на хл'їб їй мас'ти.*

ЩЕННО [ш'чен:о]. Присл. до **щенний**. *Дуже щ'чен:о зб'мів говорила кума.*

ЩЕТИНА, *ы, ж.* 1. Щетина, шерсть на свині. *Йак зар'їхст с'вин'а, та щч'етину п'л'ат.* 2. бот. Бадилля картоплі. *Де велика щч'етина, там велика р'їна.*

ЩЕФАН [Ш'чефан], а, ч., *рідк.* Степан.

ЩЕФАНИХА [Ш'чефа'ниха], *ы, ж., рідк.* Дружина Степана.

ЩЕФАНИШИН [Ш'чефа'нишин], а, о, *рідк.* Який належить чи властивий дружині Степана. *Щч'ефанишин двур' (гонор).*

ЩЕФАНКО [Ш'чефан'ко], *ка, ч., рідк.* Зменш.-пестл. до **Щефан**.

ЩЕФАНУВ [Ш'чефанув], *нова, ново, рідк.* Степанів. *Щч'ефанова 'хыжа.*

ЩІКАНС [ш'чикан'є], а, с. Ікання. *Ба у'ч:ого та'ке щ'чикан'є в д'їтини?* Див. ще **щіканка**. Пор. **щікати**.

ЩІКАНКА [ш'чиканка], *ы, ж.* Те саме, що **щіканс**. *Напала на н'а щ'чиканка.*

ЩІКАТИ [ш'чикати], айу, аш (айеш), *недок.*, **ЩІКНУТИ** [ш'чикнути], ну, неш, *док.* Ікати. *Ото не" добре, куй чил'адник щ'чикат (щ'чикайе).*

ЩІКАТИСЯ [ш'чикатис'а], аг'а (айес'а), *недок.*, **ЩІКНУТИСЯ** [ш'чикнутис'а], нес'а, *док.* 1. Ікатися. *Ба у'ч:ого ми с'а щ'чикат?* 2. Думатися. *І не" щ'чикало ми с'а, шчо ты до нас п'рийдеш.*

ЩІНА [п'чина], *ы, ж.* Сеча людини. *Куй щ'чина 'чиста, та чил'адник здоровый.* Див. ще **піша**.

ЩО [шчо]. 1. займ. *тит., віднос.* Що. 2. присл. Чому. *Ба шчо не" п'рийдів Олекса?*

ЩОКАНС [ш'чокан'є], а, с. Багаторазове запитання. *Твое, йулінко, щ'чокан'є мин'ї вже на-дуйло.* Пор. **щокати**.

ЩОКАТИ [ш'чокати], айу, аш (айеш), *недок.* Питати багаторазово. *Кул'ко ми меш щ'чокати?*

ЩОМХАТИСЯ *див. изчомхатися.*

ЩОПІТИ [шчо'пити], ш'чоплу, ш'чопиш, *недок.* Те саме, що **гло́ндзати**.

ЩОПКЫ [шчоп'кы], *п'ок, мн.; одн* ш'чопка, *ы, ж., бот.* Насіння гарбуза. *Ус'ї л'убл'ат шчоп'тити шчоп'кы.*

ЩОПЛІНЕ [ш'чоплін'є], а, с. Те саме, що **гло́ндзанс**. *Ут 'дб'огого ш'чоплін'а бо́лит йа́зык.* Пор. **щопіти**.

ЩОПОВІНЄ [шчопов'вин'є], а, с. Лушпиння з насіння соняшника, гарбузів і под. *Із-за 'того шчопов'вин'а 'вічно 'хыжа не"метена.*

ЩОРАЗ [шчопраз(с)], *присл.* 1. Щоразу, весь час. *Кул'ко тот д'їт'вак не"зайде до'хыш, шчоп'рас п'росит 'їісти.* 2. Аж надто. *Така 'файна 'д'ївка, шчоп'рас!*

ЩУГЛЯ [ш'чугл'а], *і, ж.* 1. Милиця. *Ціл'о вломив 'ногу та 'ходить на щ'чугл'ах.* 2. Двометрова міра в землеміра (у вигляді циркуля). *Ш'чугл'ув 'мір'аіут 'зімил'у.*

ЩУГЛЯШ [Ш'чугл'аш], *шча, ч.* Прізвисько чоловіка.

ЩУГЛЯШКА [Ш'чугл'ашка], *ы, ж.* Прізвисько жінки.

ЩУКА [ш'чука], *ы, ж.* 1. *іхтіол.* Щука. 2. *перен., кул.* Смуга м'яса, вирізана з хребта свині. *Иш:чу'кы 'дуже 'добре м'н'асо.*

ЩУНКА [ш'чунка], *ы, ж.* Те саме, що **шпунка**.

ЩУНКАНС [ш'чункан'є], а, с. Те саме, що **го́мбанс**. *Н"л'убит 'ота д'їтина щ'чункан'а, та все в 'ній 'ши'а 'гола.* Пор. **щункати**.

ЩУНКАНИЙ [ш'чунканий], а, е. Те саме, що **го́мбаний**.

ЩУНКАТИ [шчун'кати], *кайу, 'чункаш (кайеш), недок.* Те саме, що **го́мбати**.

ЩУНКАТИСЯ [шчун'катис'а], *кайус'а, 'чункас'а (кайес'а), недок.* Те саме, що **го́мбатися**.

ЩУРИТИ [ш'чурити], *р'у, риш, недок.* Мружити. *Шчо щ'чурити 'око?*

ЩУРИТИСЯ [ш'чуритис'а], *р'ус'а, рис'а, недок.* Мружитися. *Йуй саме с'а щ'чурит 'одно 'око.*

Ю

ЮГ [йуг(х)], *га, ч.* Те саме, що **пулудне 2**. *Вітер 'дує з 'йуга.*

ЮГО-ВОСТОК [йуго-'восток], а, ч. Південний схід.

ЮГО-ВОСТОЧНИЙ [йуго-'восточный], а, е. Південно-східний. *Йуго-'восточный 'вітер.*

ЮГО-ЗАПАД [йуго-'запад], а, ч. Південний захід. *Вітер 'дує з 'йуго-'запада.*

ЮГО-ЗАПАДНИЙ [йуго-'западный], а, е. Південно-західний.

ЮЖНИЙ [йужный], а, е. Те саме, що **полудн'обый**.

ЙУЙ [йуй], дав. відм. одн. займ. особ. онá. 1. Йй. *Давим йуй мало ковбаскы.* 2. у знач. присв. займ. йй. *Ота жо́на йуй 'вуйна.*

ЮЛІНА [Йулина], ы, жс. Юлія. *Казала ми гуцулочка, гуцулка Йулина: «Туй, Петрику, добре спати, бо велика днина».*

ЮЛІНИЙ [Йулиний], а, о. Який належить чи властивий Юлії. *Йулинина світа. Йулиний гонор.*

ЮЛІНКА [Йулінка], ы, жс. Зменш.-пестл. до Юліна.

ЮЛІЙ [йулій], а, ч. Липень. *У йулійови май-тепло.* Пор. ст.сл. *ноуль, нюль*, гр. iouli(j)s, лат. iulius, угор. július т.с.

ЮНІЙ [йуній], а, ч. Червень. *До йунійа 'р'іна 'має быти посажена.* Пор. ст.сл. *нюнь, нюнни*, гр. iouni(o)s, лат. iunius, угор. június т.с.

ЮРИК [Йурик], а, ч. Зменш.-пестл. до Юра; Юрко.

ЮРИКУВ [Йурикув], кова, ково. Який належить Юркові.

ЮРІХА [Йуриха], ы, жс. Дружина Юри.

ЮРІШИН [Йуришин], а, о. Який належить чи властивий дружині Юри. *Йуришин горот.*

ЮРЯ [Йур'а], невідм., церк. Християнське свято на честь святого Юрія (6 травня). *На Йур'а вже тепло.*

Я

ЯБЛЫКО [йаблыко], а, с.; мн. йаблыка, лок., бот., помолог. Яблуко. *Йаблыка дуже хосно'вит і добр'ял 'у чіл'адника.*

ЯБЛЫНЬКА [йаблын'ка], ы, жс., бот. Зменш. до яблыня. *На нашуму гор'од'і йаблын'кы с'а 'т'ашко прий'мают.*

ЯБЛЫНЬОВЫЙ [йаблын'овый], а, е. Прикметник до яблыня. *Йаблын'овый ц'віт.*

ЯБЛЫНЯ [йаблын'а], і, жс., бот. Яблуня садова (Malus domestica).

ЯБЛЫЧКО¹ [йаблычко], а, с., бот. Зменш. до яблыко. *Із їсти йаблычко в'з'імі – дуже хосно'вито.*

ЯБЛЫЧКО² [йаблычко], а, с., анат. Кадик. *У подакотрого чулу'віка дуже велике йаблычко.*

ЯГОДЫ [йагоды], йаго'д(т), мн.; одн. йагода, ы, жс., бот. Полуниця (Fragaria viridis). ▲ **Йагоды пис'ц'і див. песьцьый; йагоды хашч'уві див. хашчовый.**

ЯГЕР [йагер], а, ч., ліс. Лісник. *Йагер до'зират хашчу.* Пор. н.в.нім. Jäger 'мисливець; стрілець'.

ЯГЕРОВА́НЄ [йагерован'є], а, с., ліс. Виконання обов'язків лісника. *Йагерован'є – доста хосенна робота.* Пор. **ягерова́ти.**

ЯГЕРОВА́ТИ, 'руйу, 'руйеш, недок., ліс. Виконувати обов'язки лісника. *Увун йагерова́в буи ги т'риц'ат'г'оду.*

ЯГЕРСЬКИЙ [йа'гир'с'кий], а, е, ліс. Як належить або стосується лісника. *Йа'гир'с'ка 'хыжа. Йа'гир'с'кий 'хутар'.*

ЯГРУВ [йагрув], ова, ово. Який належить лісникові. *Йагрово ну'міс'ц'є.*

ЯДЕРНИЙ [йадерний], а, е. Енергійний, бадьорий. *Йадерна жо́на (д'ївка, кутка, тєлиц'а).*

ЯДЕРНО [йадерно]. Присл. до **ядерный**. *Ота д'їтина дуже йадерно приказує.*

ЯЄЧКО [йайечко], 'ка, с. Яєчко.

ЯЄШНИЦЯ [йа'йишниц'а], і, жс., кул. Яешня. *Йа 'л'уб'у йа'йишниц'у ис цибул'ув с'маженув.*

ЯЗАНЬКИЙ [йазанький], а, е. *Йазаный міх.*

ЯЗА́ТИ [йа'зати], йажу, йажеш, недок. Зв'язувати, зав'язувати. *Йа'жи міх, бо вже по'вний.*

ЯЗА́ТИСЯ [йа'затис'а], йажу'с'а, йажес':а, недок. 1. В'язатися. *Йаг жо́на вродит д'їтину, та йажес'а, абы йі не' бул'іло тай абы с'а 'черево с'ц'аговало.* 2. с.г. Зав'язуватися, появлятися (про плодики, зав'язі на рослинах). *Уже с'а 'бгуркы йажут, скоро будеме йісти.*

ЯЗЫ́К [йа'зык], 'ка, ч. 1. анат. Язык. 2. Мова. *Наи йа'зык рус'кий.* Див. ще **бєсіда 2.**

ЯЙЧІТИ [йай'чіти], 'чу, 'чиш, недок., зневаж. Скиглити, плакатися. *Не" йай'чи'тул'ко, бо вже н'а голо'ва ут'а бо'лит!*

ЯКА́СЬ див. **якыйсь.**

ЯКЕ́СЬ див. **якыйсь.**

ЯКЫ́ЙСЬ [йакыйіс'], ч., **ЯКА́СЬ** [йа'кас'], жс., **ЯКЕ́СЬ** [йа'кєс'], с., **ЯКІ́СЬ** [йа'кіс'], мн., займ. неозн. Якийсь, якась, якесь, якісь. *Йакыйіс' 'хлопці'. Йа'кас' жо́на. Йа'кєс' тил'а. Йа'кіс' 'нім'ата.*

ЯКІ́СЬ див. **якыйсь.**

ЯКМА́Й [йак'май]. 1. присл. Самий раз. *Сис' реклик мин'і йак'май.* 2. част. словотв. Щонай-, якнай-. *Убери ми йак'майл'ітій 'йаблыка.*

ЯЛІ́ТИ [йалити], 'лит, безос., недок. Відчувати біль у шлунку; млоїти. *Йалит н'а в жо'луткови.*

ЯЛЫ́Й [йалый], а, е. Гарний, свіжий, з прекрасним виглядом. *Йала жо́на (світа).*

ЯЛО [йало]. Присл. до **ялый**. *Убралас'а 'Анц'а 'йало, та 'л'убо с'а на н'у по'никати.*

ЯЛОВИ́ЦЯ [йаловиц'а], і, жс. Корова, що залишилася безплідною, ялівка. *Одна в нас 'была ко'рова і ета 'йаловиц'а.*

Я́МА [йама], ы, жс. 1. Яма. 2. Те саме, що **пласт 2.**

Я́МИЩА [йа'мишча], а, жс. Велика яма. *Та'ку йа'мишчу урыв'трактор на гор'од'і!*

ЯМКОВА́ТЫЙ [йамко'ватый], а, е. 1. Вафельний (про тканину). *Йамко'ватый от'тран'ик. Йам-*

ко'вате полот'но. 2. Укритий слідами від віспи (про обличчя). *Йамко'вате ли'це.*

ЯМОВАТЫЙ [йамоватый], а, е. Який має ями, з ямами. *Йамовата 'вулиц'а.*

ЯМЧИТИ [йам'чити], 'чу, 'чиш, док. Робити в ґрунті ямки для картоплі при її садінні. *Ц'і'лий дин' йам'чили'ме, са'дили'ме 'р'іну.*

ЯНУВАР [йану'вар], а, ч. Січень. *У йану'вари бы'ває май'велика 'зима.* Пор. гр. ianuarius, лат. ianuarius, угор. január т.с.

ЯРДА [йарда], ы, ж. Тротуар; бетонна доріжка в дворі. *У 'варе'ші 'л'уде йардув 'ход'ат. Запас'кудили ми 'кури йарду в дву'р'і.* Пор. угор. járda т.с.

ЯРЁЦЬ [йариц'], р'ц'у, ч., бот., с.г. Ячмінь звичайний (*Hordeum vulgare*), який культивується переважно як ярий злак. *Йар'ц'ом с'а зве, бо 'с'і-йут го вй'ри.*

ЯРІЧ [йарич], 'ча, ч., зоол. Їжак. *Йарич'имн'ат (им'н'айе) 'мыші на оп'шар'у.*

ЯРМУЛЬКА [йар'мул'ка], ы, ж. 1. заст. Ярмулка, в якій євреї моляться. 2. рідк. Берет. *Де с'ку'пила та'ку 'файну йар'мул'ку?*

ЯРОК [йарок], рка, ч. 1. Яро́к. 2. Рівчак; потічок.

ЯРЬ [йар'], 'ри, ж., заст. Весна. *Есе 'зачнеме ро'бити з й'ри.*

ЯРЬОВАТИ [йар'овати], 'р'уйу, 'р'уйеш, не-док. Веснувати. *Йар'овати с'а 'л'уде вс'і пилу'ют,*

бо, 'кажут, шчо вй'ри дин' гуд гуду'є. Див. ще ярьова́тися.

ЯРЬОВА́ТИСЯ [йар'оватис'а], 'р'уйес'а, не-док. Те саме, що **ярьова́ти**. *Куй с'а йар'уйе, та буш н'іч 'ишого с'а тог'ды 'коло 'хыжи не" 'робит.*

ЯСІНЬ [йас'ін'], а, ч., бот. Ясен звичайний (*Fraxinus excelsior*).

ЯСІНЬОВЫЙ [йас'ін'овый], а, е. Ясеновий. *Йас'ін'ова 'дошка.*

ЯСЛІ [йас'л'і], 'сил', мн. Ясла. *Си'дид Ва-'сил' 'коло йас'ил', ко'р'овку гуду'є. Дай му, 'Боже, здо'бр'овл'ічка, Йак 'файно ц'ул'уйе.*

ЯСНА́ [йас'на], ы, ж., анат. Права або ліва частина ясен. *Пр'аче ми в йас'н'і.*

ЯСТРЯБ [йастр'аб(п)], ба, ч., орн. Яструб (*As-тур palumbarius*). *Імив йастр'ап'ніт'а.*

ЯСТРЯБОВЫЙ [йастр'абовый], а, е. Яструбів. *Йастр'абове крыло 'дуже велике.*

ЯФИНЫ [йафины], фин, мн., бот. Чорниці (*Vaccinium myrtillus*). *Йафины рус'тут на полони-'н'і.* Пор. рум. afin т.с.

ЯФИННИК [йафін'ник], 'ка, ч., зб. Зарості кушів чорниці на полонині.

ЯФИННИ́ЧЕ [йафін'иче], а, с., зб. Гілки з лис-тям чорниці, використовувані для лікувального чаю.

ЯЧМЁННИК [йач'мен'ик], а, ч., мед. Ячмінь (хвороба очей). *Май'же ти с'а, 'д'івко, на 'л'іву му 'дц'і 'чинит йач'мен'ик.*

ТЕКСТИ, ЗАПИСАНІ У ГОВІРЦІ СЕЛА СОКИРНИЦЯ ХУСТСЬКОГО РАЙОНУ

Ці тексти записані на магнітофонну стрічку в селі Сокирниця протягом 2004–2005 років і передані тут спрощеною фонетичною транскрипцією, яка відрізняється від діалектних записів, поданих у нашому Словнику, лише деякими деталями. Так, якщо в Словнику м'якість і пом'якшеність приголосних передається знаком апострофа ('), то в нижченадрукованих текстах у такий спосіб відображено напівм'якість, а м'якість і пом'якшеність приголосних передається знаком '. Спеціальними графічними знаками позначено в текстах нескладові у та і (відповідно ў та ї). Переважна більшість поданих тут текстів публікується вперше. Тексти від “Спогади про весілля” й до останнього (с. 467–476) були надруковані раніше (див. [44, 340–352]). У нашому виданні вони подаються із незначними виправленнями.

Про сплавлення лісу плотами

даўно 'дерево ру'бали не" так / йак ти'пир / ко'ли 'хоч'е / тог'ды і ру'байе // т'аг'нули 'кун'ми до р'і'кы / до во'ды // р'і'ка ти'рис'л'ан'с'ка / Тириб'л'анка // там на р'і'ц'і 'была з'роблена і"з 'дерева плоти'на // і там іш'и'вали // ц'і'ле 'дерево / йак 'было / так / йак го 'фаіно убру'байут у 'хашч'и / так 'кун'ми т'аг'нули там на 'в'оду // ўто 'было 'озеро / плоти'на 'была з 'дерева з'роблена / там іш'и'вали 'бокор // б'рали дере'вину 'д'оўгу та'ку / йа'ку йім 'треба / п'рим'і'ром / 'было / і 'каж'жу дере'вину свер'лили / о'то по'п'руга назы'валас'а // 'каж'жу дере'вину свер'лили / 'было г'рубе свер'ло / та'ке г'ру'бе / і 'каж'жу дере'вину на то'ту по'п'ругу приби'вали // о'то раз // а ў 'д'ругы' рас / ч'и'нили в'о'жд'оўку із 'дерева / і ўс'і то'ты дере'ва по'й'азали // но 'маібуш йа'зали і'з:аду в'о'жд'оўкоў / а с'переду 'была по'п'руга / то 'было у'с'о пос'верлено / по'бито 'тыма / ч'о'пами 'тыма по'ш'ивано // о'то ш'и'вали п'о'д'ну / п'о'д'в'і / у д'оўжи'ну к'лали і три дере'вины / лиш йі'х ро'з'д'і'л'али / таі быў дру'т / шч'о тым дру'том і'з:аду йа'зали // на то'ту по'п'ругу / на пи'рид'н'у 'таблу / бо ўто назы'валас'а 'табла / на то'ту 'таблу к'лали сто'лиц' // та та'кыі / ко'ли ве'ликий маі 'бокор быў / та к'лали по два стул'ц'і / на тот сто'лиц' к'лали / та ўто уби'рали то'нку дере'вину / та'ке / йак ко'зел типі'р'ишн'ыі / 'кажеме // на кун'ци ў 'н'ого 'была 'дошка / ўто 'было 'д'оўге / та'ке п'йат' / ш'іс'ц' 'митру / а 'може / і маі буш / на кун'ци на 'н'о'му 'была 'дошка / ч'о'ло'в'ік у'праў'л'аў ним / тым 'бокором // тат' быў і та'кыі 'бокор / шч'о к'лали по два / ўто назы'валос'а о'паіч'ина / так йі назы'вали // ўто 'было 'фаіно упст'ругано у кун'ци / ўбы ч'о'ло'в'ік 'тоден і"м'ити / тым і керо'вали // меч'ут у сис' бук / у тот бук

іде / о'то быў рул' / керо'вали тым // но та ко'ли ўже то'то пош'ивайут / у'с'о го'тово / то'гды то'ту пл'отину / там 'было 'м'істо / де ўткры'вали / і то'то с тыў в'од'д'у т'і'кало на г'ол'д'у'ну в'оду / на 'Тису // но а ўже на 'Тис'і / на р'і'ц'і / та там у'же 'было / де йак по'пало // 'было так / шч'о ідут / с'танут / во'да ма'ла / с'тане / 'дале тру'ч'айут / с'тане 'бокор на б'р'од'і / де во'да 'м'ілка / с'тане // удры'вайут / ру'байут із од'ного 'б'д'ку од'ну дере'вину / та удры'вайут / 'ч'ин'ат с'а'к'і к'рыла / во'да ў то'то ўпи'райес'а / та л'уде тру'ч'айут / а во'да ў то'то ўпи'райес'а / і так по'малы зы'іде с 'т'ойі гр'а'ды / йак ка'зали / ўто гр'а'да 'была // с'тало на гр'а'д'і // та ўто ру'мыны ішли / ти'рис'л'ан'с'к'і ішли / із 'Апш'і ішли / іс Се'р'ид'н'ого В'од'а'ного / 'ма'йбуш у'т'ы та'і іс Те'рес'вы / та'і ішли і 'наш'і у'ц'і / з Р'і'кы хус'к'ойі / іс Те'ре'б'л'ан'кы // но і там 'была ўс'а ро'бота і'х // і'з'аду быў ч'о'ло'в'ік 'тоже іс та'к'д'у о'пайч'ин'д'у / но так іск'ладут п'о дв'і та'блы / три 'ш'ийут / та там іде три'йе ч'о'ло'в'ік ци ч'оты'ре ч'о'ло'в'ік і'х / і тым о'ни ўс'о о'то у'праў'л'али тым 'бокором // там буш не" 'было н'іч' / лиш 'кажу / о'то ўже у'тпраў'л'али у 'Ву'ілок / там быў за'вод на д'руг'ому 'б'д'ц'і у 'Венгр'і'і / 'Сегет / 'С'о'ўнок / о'то ўс'о ту'ды ішло / у 'Венгр'і'ю / ту'і у нас 'было не" треба //

Про дитинство

дл'а д'і'ти вош'кола 'была лиш з'им'д'у / поч'ти дл'а ўс'іх // то ўже лиш 'дуже / к'от'р'і 'были та'к'і кул'турн'і / та лиш дл'а тых 'была і л'і'том // а дл'а остал'ных лиш з'им'а 'была дл'а вош'колы // а ко'ли прійшла вес'на / шч'е с'н'іх лиш і'с'тайаў / та мы ўже бос'а'ка 'б'ігали і" ч'і'нили со'б'і д'о'р'огу 'по'при шан'ца / п'іш'ком // і ко'ли прійшла вес'на / йак с'н'іг зы'ш'д'у / ху'доба ў 'поле // там йе два / три / йак ка'зати / 'тазде / шч'о пушч'али ту'ды ху'д'б'у / там ішч'е 'двойе / 'тройе д'і'ти // там шч'о 'было / уд 'рана д'о 'б'іда ху'доба 'пасла // на 'б'ід ху'доба на сто'й'анку / а д'і'ти у 'в'оду / ку'патис'а // аж не" ку'патис'а / та іш'лис'ме по'малы на г'ос ко'ровам / на к'осте'реву // но а йак у'же пріхо'дила 'б'с'ін' / пушч'али ў 'поле ху'д'б'у // л'уде зоб'ралис'а та ў 'поле / п'о п'ол'у / п'о л'у'ц'кых 'нив'ах / п'о л'у'ц'кых д'і'л'ан'ках // шчо мы там не" ро'били! / 'мыш'і і'м'н'али / за 'зайайч'икамі 'б'ігали / та ў нас 'были к'ом'пан'і'і // шч'о с'ме шч'е ро'били / йа'койі б'і'ды? // пріхо'дила е'лектрика 'п'оч'ерез 'наше 'поле / а мы бере'ме / на'точ'іме п'о'с'д'н'аш'ник / 'боты ўра'каш / і на то'ту е'лектрику за'в'іс'іме / на'клад'е'ме п'от'б'му / на'меч'е'ме п'о'с'д'н'аш'ник із г'лін'д'у / клад'е'ме до 'н'ого ма'і бл'ис'ко / і" так но'гоў тру'ч'айеш / і так 'фа'іно 'в'идиш / йак е'лектрика іде ў 'з'им'л'у / та'к'д'у 'з'м'і'к'д'у у'т'ы // но та там / ко'ли л'уде ўже заб'рали ўро'жа'і / то там с'а і"с'хо'д'ило д'і'ти ма'і буш / та на'точ'іт нас с'а ц'і'ла л'инийа / ц'і'ла 'низанка д'і'ти // о'ден тор'кайес'а за тот п'о'с'д'н'аш'ник / та сим ус'ім н'іч' не"йе / 'задн'ы'і те'р'п'і'у // тот 'задн'ы'і / тот дуста'ваў ма'і буш // шч'о с'ме шч'е прі'д'умовали? // бере'ме п'о'с'д'н'аш'ник / йак три 'д'руты ішли е'лектрикы / 'д'оти 'меч'е'ме / 'доки не" 'верже'ме на два 'д'руты тот п'о'с'д'н'аш'ник // к'о'ли 'верже'ме / там за'го'р'иц'а п'ла'м'я / з'нач'іт у'с'о // ц'і'каво 'было / од'но / ма'шин 'было 'мало / а шч'о'бы 'в'і'д'і'ти ма'шину / та мы 'б'і'гли уд Рос'то'кы к'і'ло'м'ітер // 'йакис'ме ў'ч'у'ли / шч'о іде ма'шина с 'Хуста / та 'б'і'гли к'і'ло'м'ітер до до'ро'гы / ў'б'ыс'ме 'в'і'д'і'ли ма'шину // та мы ўже 'знали / шч'о ко'ли там за'г'о'р'ілас'а е'лектрика / за'г'о'р'і'ўс'а 'о'г'ін' / та мы з'нали / шч'о бу'де і'ти ма'шина / мы ўже ч'е'кали // а ко'ли 'в'і'д'і'лис'ме / шчо іде ма'шина / та т'і'калис'ме гет та'і

п'р'аталис'мес'а / бо мы ўже з'нали / шч'о ви'на на'ша / на нас бу'де ви'на // но та так і йе
 // а буш та'кого не" было н'іч" // веч'ером ху'доба ішла ду'му / д'л'а с'а'ких д'іти / йак мы /
 йа'к'і 'мали йа'кус' / з'мил'у / ху'д'бу / д'л'а тых вош'кола 'была лиш з'м'оў // і" ўто / кот'ры
 п'ос'іш'ч'аў / та п'ос'іш'ч'аў / кот'ры не" п'ос'іш'ч'аў / не" п'ос'іш'ч'аў // п'р'ійдут до'му /
 з'в'ідайт / а ч'о'го не" быў у в'ош'колу? // ка'же ма'ма / та пу'ш'оў у в'ош'к'олу // та не" быў
 у в'ош'к'ол'і // т'о'гды ўже ма'ма з'нала / шч'о м не" быў у в'ош'к'ол'і // а йа на лед / та ту'ды
 го'р'і 'сими моч'ар'ками / ту'ды 'была во'да го'р'і моч'ар'ками / пут 'саму ш'тац'і'ю // та
 ўже т'о'гды ма'ма з'нала / та мусаї 'было іти ў в'ош'к'олу за з'иму // но а п'р'іш'ла вес'на / та
 ў 'поле / уд 'рана до 'веч'ера // ку'л'ко там 'ис'ме хо'дили / та там у'ч'или пис'ати / ч'и'тати
 / рахо'вати // но / у'ч'или маї ку'л'туры 'мало / о'бы шч'о'с' д'іти р'о'зум'ілі / о'бы не" 'были
 з'оў'сім та'кими / йак іс 'ха'шч'і // шч'о'с' іш'ло там / іш'ло // у'ч'или / йак с'а по'водити
 іс'тар'шым / йак с'а по'кло'нити с'тар'ш'о'му / то'то ўс'о іш'ло п'о п'о'ратку // у'ч'итил' о'ден
 Бу'ко'виц'кый / йа'кый у'ч'иў нас / йак т'реба іс'тар'шыми по'водитис'а // йак т'реба іти
 'коло с'тар'шого / ко'ли і'де йіх д'во'е // аж і'де о'ден / о'ден і'де з 'л'і'вого 'б'о'ку / аж йе два
 х'л'о'пц'і / то о'ден і'де з од'ного 'б'о'ку / а д'ругый і'де з д'ругого 'б'о'ку // а так за 'тыж'ин'
 п'р'і'ходиў до нас с'аш'ч'ен'ик правос'лаўный / та нас у'ч'иў мо'литис'а / с'п'і'вати // до
 ун'і'яц'кых п'р'і'ходиў 'тоже раз у 'тыж'ин' пуп / 'тоже 'саме то'то ў'ч'иў //

Як сушили сіно

зач'і'налас'а косо'виц'а маї 'пузно / йак у типі'р'ішн'і ч'а'сы // і 'л'уде іш'ли о'ден
 д'руго'му по'ма'гати / бо т'равы 'были пло'х'і / ўто не" удо'бр'алос'а / та іш'ли та по'ма'гали
 о'ден д'руго'му // но а ж'изн' іш'ла / ко'сили / о'ден д'руго'му по'ма'гаў // ко'сило'к о'то не"
 'было ў тот ч'ас // та 'была та'ка т'ра'ва п'с'ач'ка / 'к'о'тру лиш 'дуже 'добры 'ко'сиц' 'го'ден
 быў по'ко'сити / і 'дуже 'д'об'роў 'ко'с'оў // так йі на'зы'вали п'с'ач'ка / о'на 'была 'курта
 т'ра'вич'ка / но пас'кудна / т'вер'да // а шч'е до 'ч'о'го д'іти до'хо'дили // ўта т'ра'вич'ка
 'была та'ка ў'редна / шч'о аж 'д'іти о'ден д'руго'го у'бду'риў / та по'клаў у рот д'іт'ва'ч'ок
 ку'соч'ок 'т'ойі т'равы // та у'брати ўже йі 'было не" мож // йак 'ротом гово'риў / к'ываў
 йа'зы'ком / так о'на т'і'кала ўзад 'дале і 'дале // а і'нак'ше / йак ка'зати / іш'ло ўто по'малы
 і по'малы / бо 'л'уде о'ден д'руго'му іш'оў таї по'ма'гаў / бо і'нак'ше не" ўхо'дило // а то'то
 ўс'о 'было та'ке / б'і'днота // 'л'уде 'жили 'т'ашко і 'б'і'дно // 'л'уде 'жили таї кор'мили тым
 ху'д'бу / аї'бо р'езул'таты 'были сла'б'і / 'мало 'было 'добрых т'раў // но а ўже п'р'іп'ос'л'ітку
 'л'уде нач'і'нали с'і'яати 'мало 'лугер / 'мало і'се / 'мало 'того / ж'и'т'е пуш'ло маї у'пе'ред //
 'л'уде с'тали маї ку'л'турными / маї шч'о'с' у'же з'нали / йак до 'ч'о'го с'а ўз'ати // но та туї
 буш п'роблем у 'л'уди не" 'было / маї 'было п'роблем іс'уш'ін'ом // бо по'года 'была по'гана
 / 'дуже 'доўго т'реба 'было таї 'т'ашко // 'сонце за'г'р'іло так / йак ти'пир / а 'через м'і'нуту
 пуш'оў до'ж' // не" ўсп'іў ч'о'ло'в'ік то'то у'бер'нути / ўже пуш'оў до'ж' / намо'ч'иў // а
 на д'ругый д'ин' уп'іят та'ка по'года / 'т'ашко 'было с'і'іном ро'бити / 'дуже 'т'ашко // о'то
 'была 'мука / о'бы до'су'шити / йак с'л'іт / та ўто т'а'гну'лос'а і 'тыж'і'н' / і два // но та йак
 с'а не" 'муч'или / а ж'изн' іш'ла / мусаї 'было / бо і'нак'ше не" ўхо'дило // к'о'р'оўку т'реба
 'было дер'жати / а то'му т'реба 'было с'і'іно // та ч'о'ло'в'ік 'муч'иўс'а / з 'йа'к'оў б'і'доў
 хо'диў / кру'тиўс'а / а ста'раўс'а / о'бы ўто с'і'іно 'было йа'кес' п'утхо'д'ашч'е д'л'а 'т'ойі
 худо'бины // косо'виц'а нач'і'налас'а 'пузно / не" так / йак ти'пир / бо вес'на нач'і'налас'а

п'узно // н'іко не" зби'раў 'двыч'і / 'трич'і / йак ти'пир // рас поко'сиў ч'о'ло'в'ік то'то
 ста'ре / а 'уросло / та ў'то ў'же прихо'дила 'дс'ін' / 'зѡў'с'ім у'же пус'л'ідн'і ч'а'сы 'л'ігн'і
 'муч'ила по'года // памн'а'тайу / туї / 'коло циминт'а'ка / та там су'шили май буш / ги два
 'тыжн'і / о'таву // на бере'жок йі 'укот'ат на о'ден бук / про'сохло 'мало // при'шѡў дож'ѡ /
 у'же кач'айут на д'ругый / бо ту'ды во'да пу'шла // пруй'шли 'тѡму го'ды / та по'года 'дуже
 зм'і'нилас'а на 'л'іпшу // ти'пир го'с у шан'цови рос'те / тра'ва та'ка / йак на 'поли / шч'е
 'л'іпша 'зарас // тог'ды лиш о'ден дре'сен у шан'цови / та'кый не"доб'рый // таї о'то 'л'уде
 б'рали та 'пѡл'зовали / пѡрѡ'с'атам ва'рили з 'н'ого / не" 'было д'ругого 'выхода // туї 'л'уде
 у шан'цови 'кѡс'ат / каж'ѡй 'коло с'вѡйѡйі 'хыж'і та'ку тра'ву / йак у 'поли / та'ку здѡ'рѡву
 / дѡбру // тот дре'сен про'паў / н'іг'де го не" с'тало // та с'а'ка 'была по'года ў'тот ч'ас //

Про обробіток землі

рахо'вали / два 'тыжн'і дѡ 'Йур'а / два 'тыжн'і пѡ 'Йур'у / о'то 'была 'сама 'центра
 вес'ны // сис' о'ден 'м'іс'ац' дѡ 'Йур'а ху'дѡба ішла 'пасти у 'поле // ко маў йа'кус' ху'дѡбину
 / ту'ды га'н'али у'с'і // на 'Йур'а 'коло 'церкви 'укликали / ў'с'о / 'царина с'а за'кры'вае /
 'дале ху'дѡба не" іде // та 'были та'к'і 'газде / шч'о о'ден маў 'коніка / таї ішч'е о'ден маў
 'коніка та скла'д'ут по два 'конікы та так 'тагнут // а 'были маї бо'гат'і / та 'мали с'вѡйі
 'пару 'коніку // тот су'б'і о'раў / во'лами о'рали / 'кун'ми о'рали // шч'о'бы шч'ѡс' із'робити
 та с' 'кун'ми ішли та ноч'о'вали ў 'поли // 'рано ў'ста'йут та ідут гет / о'бы шч'ѡс' із'робити
 / бо 'сѡн'іч' ко ў'гр'і'вало так / шч'о ў'же 'мало / йак пуд ѡ'б'іт / та ху'дѡбина ў'же маї 'ташко
 о'рала // а сис'і 'л'уде / кѡт'р'і 'мали во'лы / та скла'довалис'а / о'ден д'ругѡму по'ма'гаў //
 по два плу'гы / та ѡд'нѡму раз / д'ругѡму раз // і йа сам с' 'кун'ми ноч'о'ваў / 'мавим дис'
 'дис'ат' 'гѡду / с'імди'с'ат' 'гѡду пруй'шло // ноч'о'валис'ме ў 'поли / соло'вії ти с'п'іват
 над гѡлѡ'вѡў ц'і'лу нуч' // 'было і 'тепло / ко'ли мож 'было с'пати пуд 'возом / йа'когос'
 'рушч'а нала'мае там / го'луз'а // та мож 'было с'пати / не" 'было йа'кѡйіс' ве'ліко'йі
 холо'дины // но та 'рано тот соло'вії прѡбу'жайес'а / ў'ста'йеш гет // та йа во'диў 'кѡн'і
 / о'ден 'держит за плуг / а 'другый ве'де 'кѡн'і // і во'лы тре'ба 'было во'дити / 'дуже ў'же
 'котра ро'зумна 'была ху'дѡба / шч'о ў'же са'ма з'нала в уд'ну бѡрѡз'ду 'фаїно заї'ти / і
 д'ругѡў бѡрѡз'дѡў на'зад // 'было та'ке / приспо'суб'л'алис'а 'л'уде / і д'ап'ловами 'кѡн'і
 га'н'али // но та ішло / уже 'кѡн'і 'были наў'ч'ин'і // 'были плу'гы дириў'л'ан'і / 'были
 жил'ізн'і // а 'были і ти'л'ішка дириў'л'ана / і плуг дириў'л'аный // 'л'уде ў'ч'илис'а до
 'того / приспо'суб'л'алис'а // нала'дит со'б'і так 'фаїно плуг / о'бы 'фаїно стеліў 'бѡрѡзды
 // таї то'то ішло не"по'гано / у'тот ч'ас то'то ішло 'доста 'добре / бо ў'тот ч'ас у'же 'л'уде
 прихо'дили маї до цив'ілі'зац'іі / маї до ро'з'умного // 'были бо'гат'і / 'мали 'кѡн'і іппн'і /
 'мали во'лы // а с'ак маї б'ідн'і скла'довалис'а по два'йе / 'цурав'і два 'конікы сла'бин'к'і
 / 'аїбо т'аг'нули / о'рали / 'кул'ко ў 'л'уди 'было / ус'п'івали поѡ'рати // п'раўда / зимн'і
 не" 'было 'тул'ко м'ного / і на'рѡду не" 'было 'тул'ко м'ного у'тот ч'ас / 'нын'і 'с'імди'с'ат'
 'гѡду // та 'л'уде ус'п'івали ў'пор'атко'вати со'б'і то'то ў'с'о // у'же у'тот ч'ас мы з'нали за
 плу'гом р'іпу поса'дити / плуг іде / а нас д'вое ци т'роє // йак пере'верне бѡрѡз'ду / там
 уста'йес'а 'ч'іста ѡд'на сторо'на / і мы ў'то'то р'іпу за'шором / д'вое ци т'роє ч'о'ло'в'ік
 / о'бы ў'с'п'івали / бо 'кѡн'і ішли 'доста с'коро // іде плуг на'зад і пере'вер'тає г'ліну //
 но мел'ай не" мож 'было с' тым ро'бити / ішч'е не" 'было 'с'і'ялки / но ў'же ў' сѡрѡ'кѡвум

гôду йа 'вид'іу 'кун'ску 'с'ійалку / ши'рока 'така 'с'ійалка // но а тог'ды шч'е не" 'было тако'го / 'л'уде 'с'ійали то'то ўруч'ну // 'л'уде 'были наўч'ин'і / по'с'ійали / 'ч'удо // тог'ды не" 'было во'рун / не" ішли во'роны / не" зби'рали мелаі // у'же ч'о'ло'в'ік / йак о'то пудрос'ло / 'никаў // ўс'о / мож упко'пати 'першы' раз // 'першы' раз і'дут / уп'ч'ис'ц'ат го 'мало уд 'гôзу / по'ру'байут 'зарас / 'котры' не"т'р'ібны' // но шч'е ўсе ли'шали на д'ругу ко'паку // ў'же йак пудрос'тайе на 'сорок / п'яди'с'ат 'центу / то ў'же д'ругы' раз ішли // но 'были та'к'і 'случ'айі / шч'о наш 'д'ідик на 'С'ату ни'д'іл'у у сукн'а'ных нага'виц'ах ко'паў / так 'было сту'дено // но / по'года / о'на шч'о 'хоч'е / ў'то із'робит // у д'ругы' раз о'то 'фаіно уб'робили / упко'пали / у'же ли'шили лиш о'то / шч'о т'реба / 'урубали гет / шч'о не"т'р'ібне // і так о'то 'л'уде штимо'вали / шч'о'бы пер'це до пир'ц'ати / мелаіч'ик не" глу'шив о'ден д'ругого // а шч'о'бы то'то 'было 'доста 'ипно / 'л'уде ро'зум'іли / аш шч'о ку'ды / шч'о ут 'ч'ого // но а по'года 'была ко'ли йа'ка / 'было так / шч'о 'фаіны' уро'жаі быў // а 'было так / шч'о і ма'і по'ганы' уро'жаі быў // но / до 'того там к'лалі мелаіч'ик / к'лалі па'сул'і / пôсôн'ашник / о'то ўс'о ішло ўра'каши // шор пôсôн'ашнику / о'то 'было кру'гом / а па'сул'і к'лалі так / йак ти'пир у р'ад // 'жунка ішла і со'бі / так мо'тыкôў са'дила о'ты па'сул'і за'шором / са'ма од'на // а на 'каж'ж'у'і 'нив'і быў пôсôн'ашник / ту'і ко'ли за'ц'в'іло с'ак / та то'то та'ке 'было / йак бы го 'умал'оваў // а пак при'ходи'ла 'ôс'ін' / 'л'уде не" заби'рали так с'коро / ги ти'пир // то'то 'было в ôк'тôўбри / і'дут х'лôпц'і в 'арм'ію / п'ят'на'ц'аты' ôк'тôўбер / та лиш тог'ды за'чи'налис'ме па'сул'і б'рати / пôсôн'ашник ру'бати / а мелаі сто'йаў до' пус'л'ідн'ого // лиш тог'ды с'а начи'нала 'ôс'ін' // а ти'пир у с'ак'ы' ч'ас і позабы'вайут / шч'о ў'же пуўби'рали //

Записано 2005 р. від Монича Юрія Олексійовича, 1925 р.н., освіта 8 кл.

Приготування сиру

за'р'ізало'с'а ти'л'атко / 'убралис'ме кл'ак // тот кл'ак пок'лалис'ме ў 'ч'исту 'бано'ч'ку / за'к'рыли / іс 'того по о'жици к'лалис'ме у моло'ко // мы то'то 'ч'итаво росколо'тили / о'то с'а зі'милô / мы то'то с'ц'і'дили 'фаіно // йак с'а ў'же зоб'рало / 'упустило 'вôду / мы то'то пок'лалі у йа'кус' 'ітôч'ку / у 'марл'у / і ў'то стек'ло / і мы 'убрали с'тôйі 'марл'і та пок'лалі на 'ч'исте шч'ôс' с'хну'ти / на йа'кус' 'тоже 'марл'у 'ч'исту // а тож 'ис'ме поресело'вали на реселôв'і / а йак ис'ме поресело'вали / посо'лили / і 'ск'лалис'ме ў 'банку // а на ў'то с'ме пок'лалі 'ч'исту 'марл'у на'зат та кам'і'ниц' / та при'тисли //

му'ку с'ме 'с'ійали / при'ч'ину розве'ли ў ко'рыт'і ци ў 'тазикови і" росколо'тили // а ў'же йак о'то 'у'кысло / о'та при'ч'ина / а мы ў'то ў'з'али / тип'лин'кôйі во'ды / 'соли добаў'л'али / зам'і'сили / 'марл'ôў 'ч'истôў при'к'рыли / 'дôк'і не" 'у'кысло //

Розповідь про воєнне лихоліття

ку'і 'была 'вôйна / а мы не" 'мали шч'о 'йісти // та сол'даты нам кур'кы по'м'етали / а вад' мы про'сили / та тым ис'ме с'а живо'тили // а с'лу'хаі іш'ч'е / шч'о 'было // ішôў 'пôйіз'д / а йа 'б'ігла за 'пôйіз'дом // та 'уты / 'даі'те ми кола'ч'а / та 'даі'те / 'бут'те дôбр'і / бо ўми'райеме з 'гôлôду // та ўсе ме'тали нам х'лôпц'а / 'дуже с'ме 'т'ашко 'жили // 'хышка

ў нас была дириўл'ана / у хыс'ц'і с'ме жили ўс'і // уд'алас'а сест'ра с'тарша / уд'алас'а
яа / яа туі прійшла до с'вого ч'о'ло'в'іка / хыжа ў н'ого была / та так і жилис'ме //

Про Великдень

а як Ве'лигдин' у нас / та не" на од'н'ому м'іс'ц'і / бо Ве'лигдин' пера'ходит //
ти'пирка п'ятниц'а / субота / ісе ўже знайме / аш у суб'оту в:и'ч'ир'і ўси'ношн'а у
два'нац':іт' ч'асу / на воскре'сеніе // п'о'т'ому паску с'ат'ат / іде'ме паску с'атити // іде'ме
на ви'ч'урн'у / там крас'но с'п'івайут // так першы' дин' / д'ругы' тожэ так / утре'н'а /
с'лужба / ви'ч'урн'а / іде'ме до ц'еркви / т'рит'ы' дин' тожэ сам'ойе так //

Як пекли паску

мы печ'е'ме паску так // на'с'іе'ме муч'кы ў ко'рыто / т'о'гды на сири'дин'і йамку
/ там д'руж'і розведе'ме / та там о'бы укысло // йак о'то укысло / та мы т'епл'оў в'од'оў
розв'ели / посо'лили / та крас'но зам'ісили ў ко'рыт'і // йак о'та паска с тыў при'ч'ин'оў
крас'но укысла / а мы т'о'гды кладе'ме ў те'п'ш'і / ч'иниме хрес'ты фаін'і на паску /
кладе'ме і іде'ме с'атити // а ти'пир на ўту / шч'о будэ'ме йісти со'б'і / велику / мы лиш
кладе'ме с'ак хрест (показуе) // а на ўту / шч'о с'атити / лиш т'ри'рамен'ыі //

Як ходили колядувати

а йак ис'ме ішли ко'л'адо'вати / вес'елити п'ана газду // мы крас'но завесе'лили /
а йак нас з'в'ідали / бо мы д'уже з'нали фаіно // а ч'ийі вы д'івоч'кы? // Ч'іжма'р'овы
// но та шч'е нам так фаіно ко'л'аду'іте / куі так фаіно ко'л'аду'ієте // т'о'гды нам ішч'е
плат'ну да'іут // та знайеш / шч'о нам да'іут? // бо т'о'гды не" было г'роши / йак ти'пир
// напеч'ут д'ын'і ў блуде'р'і / а фанку / шч'о ў них йе / мы ти'пир ка'жеме п'онч'икы //
а мы са'рак'і бере'ме / а де ўто складе'ме? //

Як жилося давно

яа ў в'ош'к'олу х'о'дила / яа с'а так д'обре ўч'іла // н'ан'ка про'сили / ўбы н'а д'али
ў г'ім'назі'у / а ўні не" д'али н'а // мамка ўмел'и / н'ан'ко с'а ўс'тали / та ў нас мач'оха
была / мы ўже жили з мач'о'х'оў // а яа х'о'дила с х'л'о'пц'ом / с та'кым / шч'о мы с'а
зби'рали с'ватати // йак прійшли / но а ў нас мамкы не" было / лиш н'ан'ко // но шч'о
йуі да'іе'те? // но шч'о йуі да'іу? // г'роши не" майу / зимл'у да'іу // ти'пиркы мого
ч'о'ло'в'іка хыжа / туі / на м'ойу' зем'ли / а ісе ўже н'ан'ка зимл'а / тот кутик // там /
де Крес'тина / о'то яа йуі д'ала туі хыжу пок'ласти / а за ниў ішч'е м'ойа н'ива / тожэ
н'ан'кова зимл'а // а Крес'т'инина н'ива была туі д'оўга / но таі пуш'ла ў кал'тос / а м'ойа
ус'талас'а ў г'о'р'д'і іс'а //

Про вечорниці

но та приїдеме на ве"ч'ур'ниці / по"с'ідаєме кру'гом на 'лавици // а х'лôпц'і прийдут /
 'каж'ж'ий / кôт'рый 'д'і'юч'ину пова'жайе / та коло 'тôй 'с'аде // а ко'ли 'хôт'ат / ô'бы їм зач'и'нати
 с'п'івати / та лиш / ты / Ма'р'іко / зач'и'наї / ты зач'и'наї / Ч'и'ж'мар'ко / бо ты маї 'фаїно
 з'наєш // но та йа їм зач'и'найу / а ўни за мнô'ў у'с'і // но і'се ве"ч'ур'ниці 'были 'наш'і с'ак //
 но а 'куж'іт' пр'асти / а ли'т'ін' 'коло н'а си'дит // а йак у'же 'конч'или ве"ч'ур'ниці / то зач'ала
 йа хôд'ити по кра'йи // пуш'ла йа ў Со'лотвину / там до йа'кôйіс' ч'и'тати / 'аїбо не" ўт'ам'л'у // а
 там приш'ли / ô'бы с'ме їм с'п'івали / а Псаў'тыр'у ч'и'тали // но а мы Псаў'тыр'у поч'и'тали
 // а і'се о'ден ч'ех браў 'ут'ы / с Со'лотвины / 'д'і'вôч'ку / но та ко'ли с'е'е поч'и'тати / та т'реба
 ка'зати / і сохр'ани їйх ут у'с'акого зла / і сохр'ани їйх / і поде"р'жи їйх у здрав'їйі і ве'селїйі
 на м'ногайа і бла'гайа л'їта // а тот ме"н'і каже / но Ма'р'іко / Ма'рус'о в:ун ка'заў / ти'пир мы
 і ў Ч'ехосло'вак'їйі буд'е'ме слухати / йак вы 'фаїно гово'рили / йак вы з'наєте ўс'о //

Про колгосп

но а ў кал'гôз им хо'дила / у парни'кы / ш'іс'нац'а'того фебру'ара м нач'и'нала //
 но та там з'били 'л'уде та'к'і кру'гом / ги 'лады / меле'ган'і с'а з'вало / парни'кы / но та
 к'лаліс'ме на ўто г'нôйу / а'тож из'ме к'лали там г'нôйу та'кого су'хого // а ў то'то з'ме
 'с'їйали / а то'то закр'ивали ск'лами / ў'бы на 'н'ого 'сонце с'в'ітило // йа проро'била д'ва-
 ц'іт' 'гôду ў нас у парни'ках // а ко'бы ўто 'было так / ги ти'пир // а ўто 'было так / ч'іжмы
 гум'і'йôв'і 'дôс'і (показує) і н'і'йаких га'ти / лиш 'ч'іжмы гум'і'йôв'і таї но'га 'гола // йа
 так дохо'дила / шч'о йа за ч'ô'тыри 'годы хо'дила ў парни'кы / йа ўже замер'зайу / йа ўже
 ўми'райу // не" б'іруйу хôд'ити / б'іда ми'н'і до меле'ган' //

Про похорон

у'мер ч'и'л'адник / за'кликали нас ч'и'тати // но / Псаў'тыр'ку поч'и'тали // н'і'йакôйі
 'музики / н'і'йакôйі н'іч' // іде'ме / поч'и'таліс'ме Псаў'тыр'у в:и'ч'ир'і / а ўдин' упру'вуд
 // йа ўпру'вуд з'найу і ти'пир на'памн'ат' // а та'кый / шч'о іде'ме за ним у teme'туў // іде'ме
 у teme'туў // ўс'і с'п'і'вайут п'іс'н'і пôхôрôн'і:і //

іду до г'рôба 'темного смут'на /
 'буду споч'и'вати аж до 'судного дн'а /
 мн'і 'сонце і 'м'іс'ац' не" 'будут с'в'ітити /
 де йа буду ў г'рôб'і 'м'іс'теч'ко 'вити //
 ôї г'рôбе / муї г'рôбе / муї прек'расный 'доме /
 ў 'тôб'і споч'и'вати аж до ст'рашного дн'а //

но і'се пôхôрôн'і:і п'іс'н'і // но а ти'пир так ти 'буду ка'зати / м'ного м за'была / 'аїбо
 м'ного м і не" за'была //

Записано 2005 р. від Гички Марії Дмитрівни, 1925 р.н., освіта 8 кл.

Як проходили вечорниці

при'м'ірно уви'ч'ир'і у с'ім'ч'асу іс'хожовалис'а д'і'ч'атка / а ў'кôтрôйі быў л'убас / та ішôў до 'нийі дум'у / так ішли на вич'ур'ниці // но 'тыж'ж'ін' про'былос'а ў'с'ôйі д'і'ч'ины / у су'бôту в:и'ч'ир'і ўже не" ішлос'а / бо ўто не" мож 'было іти // д'і'ч'ина 'мала с'а 'мыти / тôлупці' ч'и'нити // а ў'ни'д'іл'у на 'утре"н'у до 'церкви 'мала іти / і д'і'ч'ы / і х'лопці' / у'с'і // 'рано мы ўже с'а 'коло 'церкви с'хожовали / но та г'і у вас ти'пиркы // 'коло 'церкви ў'с'і / 'доки на нас с'аш'ч'ен:ик не" пôкôўтаў в 'оболок // і так там ста'вали 'коло 'церкви / 'банда / і'с'і вич'ур'ниці // та 'так из'ме 'коло 'церкви ста'вали / ôбы 'нараз за'хожовати до 'церкви / по 'партійох // із 'утрин'і йак із'ме уйшли / та 'дôк'і до' с'лужбы іти / 'мализ'ме с'тати на штрэк // іс'лужбы при'йти дум'у / пôйісти і до 'тôйі д'і'ч'ины на'зад іс'хожоватис'а / де 'были за 'тыж'ж'ін' вич'ур'ниці // х'лôпці' / д'і'ч'ы / л'уба'сы // ф'ігл'ôвали / с'м'і'йалис'а // у'т:ôйі д'і'ч'ины іс'хыж'і ішли на'зад на ве"ч'урн'у // по ве"ч'урни на'зад на штрэк / с'м'і'йуч'ис'а / 'пôпуд 'руку / за 'руку // ц'і'лыі ланц // 'через у'с'ыі гор'сар ішли / 'аібо так / упири'д'і / 'з:аду / 'доки 'банда дôс'італа // і 'ут:икы на'зад д'і'чка 'мала при'йти дум'у за д'нины // ли'г'ін' су'б'і ци у'стаўс'а там 'пиво 'пити у 'жида / у 'кôрчм'і / бар по 'вашôму // но та х'лôпці' у'сталис'а 'пиво 'пити / но а мы ўже 'ут:ы / 'котра са'ма / са'ма / кот'ра не" са'ма / не" са'ма // но ко'ли 'лампа с'а 'мала запа'лити / 'Боже сох'ран' / ôбы не" прийшла дум'у / а там у'же 'бандôў ішли // у'же с'а ни'д'іл'а 'конч'ила / до 'другôйі д'і'ч'ины так 'само // а тож іде 'масниц'а / 'тыж'ж'ін' ц'і'лыі // та 'каж'ж'ыі 'виіч'ур та'ниц' / у 'другі' хыжи нани'мали х'лôпці' / но та нани'мали та'ниц' 'коло 'хыж'і / ко' да'ваў // но а ве"ч'ур'ниці 'каж'жа 'мати 'мала да'вати / у 'кôтрôйі д'і'ч'ина 'была // йа'кас' ото 'была о'быідена / шч'о не" ішла на ве"ч'ур'ниці // до 'нийі сохто'вали і не" іти / бо ўна 'была вад' маі ста'ра / вад' маі йа'ка / 'аібо на ве"ч'ур'ниці ішла // і мôлôд'і 'жоны шч'е ішли крайн'ан'с'к'і / ц'і'лыі ра'каш / но ўто ўже 'другыі шор // та ішôў ли'г'ін' / ото ве"ли'к'і х'лôпці' нани'мали та'ниц' / а ўден ішôў за ц'і'лыми ве"ч'ур'ниц'ами та на тот та'ниц' вйух // та тôг'ды мож 'было іти і ўно'ч'и / бес ц'імбо'рашкы / 'Боже сох'ран' / ôбы 'была ішла // уви'ч'ир'і д'і'чка са'ма не" 'мала іти / бо ўто о'пасно // 'мала іти з 'мат:ериў / а ват' с ц'імбо'рашкôў / а ват' ис:таршôў сест'рôў / шч'о уд:а'на // а запôз'диўс'а муі ли'г'ін' / а йа 'куж'іл' п'р'аду / а х'лôпці' н'а пуд':івайут таі ц'імбораш'кы / а йа / ўбы д'і'вок пу-д':іти / та с'п'івайу му с'п'іванку /

у'пало ўд'на веретено /
здуїми ми / Ми'гал'у /
'дôки п'риіде муі ми'лин'кыі
з гôр'п'ишн'ого к'райу //

а в:ун у'же прийшôў / йа ўже наз'быт йôм'у // а в:ун п'риіде таі ме'не на кôл'іна покла'де с ку'ж'ілкôў // а йа п'р'аду ў 'н'ого на кôл'інах / но ісе ўже так / ко'ли л'убимо 'было // аш не" 'хôч'у / та 'убйе веретено / бо ўто 'т'ашко п'р'асти на кôл'інах / таі 'н'ігде ми // а в:ун наз'быт 'убйе веретено / та 'т'реба го ц'ул'ôвати // аш 'кул'ко рас 'хôч'е ц'ул'ôвати / два ци три рас // гоп / д'і'ч'ы / перевернуўс'а вус та потоло'ч'иў 'к'лоч'е / шч'о с'а п'р'ало так / пôв'іс'мо / 'к'лоч'е потоло'ч'иў // гоп / 'кôн'і / перевернуўс'а вус / 'каже // та ўс'і 'мали с'тати п'р'асти / бо ўто тôб'і веретено / та 'мали го ц'ул'ôвати

// іс':оїи зач'инати д'їўкы / шч'о лубиў веретено / а зашором у'с'і 'мали ц'ул'овати каж'жого лиг'ін'а // аїбо іс'а д'їўка / ў к'отрой лубиў веретено / перша 'мала ц'ул'овати // аїбо вус перевер'нуўс'а / та ўс'і 'мали іти вус пудни'мати тот / тот 'куж'іл' ме'тали посири'дин'і // но аж д'їўка с'а 'сердила / та тот 'куж'іл' потоп'тали посири'дин'і / ізло'мили // но а к'отра та маї 'была збы'тошна / а вад' не" 'х'от'іла ц'ул'овати лиг'ін'а / та 'мало с'а ў'тел'а ч'а'дом // а т'ог'ды о'гн'а у шпор с'а к'лало // та 'каже / й'ої / йак т'а 'дуже л'убл'у / наз'быт // аїбо пак 'была 'бита 'куж'іл'ом і ўна / йак іш'ла ду'му // ко'ли йак / йак лиг'ін' за н'у не" зас'таў //

Обряд сватання

но / 'кажеме / приї'ш'оў / догово'рилис'а / шч'о т'ог'ды таї т'ог'ды п'риїде муї 'н'ан'ко // но а з ву'ц'ом маў і'ти і й'о'го брат / тог'ды б'рали ч'улу'в'іка так / ги ти'пир / с'ватати / с'ватач' -бре'хач' // но а 'мого ч'о'ло'в'іка л'убиў стр'ій / та в:ун 'х'от'іў ст'рый'а за свата'ч'а / бо стр'ій быў моло'дый // у'вун у п'яади'с'ат ч'о'тыри 'годы і ўмер / а т'ог'ды му 'было / 'може / 'сорок п'ят' // но та на Ве"лиг'дин' / на д'руг'ій ци т'рит'ій дин' приї'шли / а Ве"лиг'дин' быў с'коро маї // студено 'было / а йа ўже пак ла'жус'а / оболо'кы мас'тилис'а о'лойом таї с'ол'арк'оў / 'мало с'а помал'овали // п'оч'исти'лам то'то таї нама'сти'лам / о'бы с'а с'в'ітиў шпор / маї ч'орныі о'бы быў / бо ўто з бл'ахы быў шпор у'с'ыі // а 'бапка за'были та на'клали ўгн'а / йак свата'ч'і 'мали приї'ти // п'оўна хы'жа дыму // ўто 'зач'ала г'о'р'іти сол'арка таї о'то // й'ої / а йа уїшла вон та 'зач'ала ре'вати // а же'них о'то в:ид'іў / та / проб'лем н'ийе / наї уїдут вон та пок'ас'куйут / а мы / 'каже / раз 'доти ги поговори'ме // но ай і так 'мала д'їўка ўп'о'в'істи / аш так / ги ти'пир у 'церкви / шч'о ци 'х'оч'е / ци не" 'х'оч'е // х'от' бы 'н'ігда не" 'х'от'іла / а 'мала ка'зати / шч'о 'х'оч'е // сва'tach' й'уї не" о'тиц' таї 'мати // но а йа с'тала так / та о'бо'йе ўрака'ши 'мали с'тати // так / ги у вас ти'пир на руш'ник / а так г'о'р'і пар'нами ста'вали / г'о'р'і п'ос'ц'іл'оў // ста'вайте вы там / 'каже сва'tach' / а'ну / м'ол'о'д'і / ци вы з'на'єте / шч'о мы приї'шли // но а муї сва'tach' 'каже / сис' наш стр'ій / но / йа так не" буду так'і ф'і'гл'і / йа маї так'кыі сва'tach' / ме'не попро'сили / та йа приї'шоў так маї п'росто погово'рити / аж не"д'оўго буде'ме гово'рити / о'бы вас не" за'держовати // ты 'х'оч'еш за 'н'ого іти? // не лиш / ци 'х'оч'еш / мы з'на'єме / шч'о вы с'а л'убите // но а йа ган'билас'а маї ч'ита'во ка'зати / а ци мож / о'бы не" ка'зати? // а стр'ій 'каже / н'е"т // но та ўни с'тали 'рад'ити / о'ни с'а ус'тали / а мы на вич'ур'ниц'і пуш'ли // та ўни с'а там д'о'г'о'в'о'р'али / а мы с'а с'о'б'і д'о'г'о'в'о'р'али / ко кум / ко ку'ма / йак с'а 'ма'йе с'хожовати / йак то 'ма'йе 'быти // у нас с'вал'ба 'была на С'а'ту ни'д'іл'у / 'дуже теп'ло 'было // но таї 'заўтра йа іду ро'бити р'іш'каш'і / ісе 'го'лупц'і ме'лаїн'і / аїбо ўбы 'было і сваш'кам / та ўбы 'было пок'ла'сти 'го'лупц'і з р'іш'каш'і // таї 'дали ми таїст'рину / а йа таїст'рину за'губила з 'б'іці'гл'у // та ти'пирка ту'б'і не" дам ги ч'ас'ц' // та 'х'от'іли н'а 'мамка по'бити / аїбо йа 'кажу / 'нын'і 'далам сва'tach'ови с'лово / таї по'бити ўже не" 'ма'єте // но та пак мы з 'мойым жени'хом догово'рилис'а / бо ў 'н'ого м'ного ц'імбу'ру / а ў 'мене м'ного ц'імбора'шок по ве"чур'ниц'ах // та 'се"рд'ац'а / о'бы 'были дв'і ку'мы таї дв'і друш'кы // а ў нас н'і'йак не" мош / та 'мусиме б'рати маї буш дру'жок // а в:ун 'каже / з'на'єш шч'о / будут ч'о'тыри дру'ж'бове // мы с'а ўсе з ним так 'радили //

Як проходило весілля

йа 'была ма'ла / лиш' сорок три 'к'іла 'важила // та три 'с'вити на н'а 'дали / 'спудниц'а ту'с'та / а 'триц'ат' 'граду теп'ла ў 'х'ол'д'і // то'г'ды 'градуснику 'мало 'было / лиш' дис' // та ка'зали / о'быс':а 'в'і'д'іла 'ч'итава моло'диц'а / бо в'ун вы'сокій быў / йа й'о'му пут плеч'е // в'і'нок / 'бундоч'ка та'ка б'ралас'а / покрывало тож // іс'хожовалис'а 'х'л'опц'і ў жени'ха / ку'мове / друж'бове / ц'імбо'рове / та ішли до моло'диц'і с'у'ды // за 'тыми д'і'ў'ками / за ку'м'оў / за друш'ками / шч'о бу'дут догово'ратис'а / йак 'заўтра с'вал'ба // до с'ашч'ен'ника зби'ратис'а / на с'іл'раду рос'писоватис'а / у ку'л'ко 'ч'асу о'то бу'де // п'д 'к'отруй 'вулиці йти / бо за моло'диц'оў од'н'оў ішли / а ве'ли моло'диц'у д'руг'оў / о'бы не" т'і'кала до'му / йак йі бу'де 'бити ч'о'ло'в'ік // но та 'к'отр'оў 'вулиц'оў бу'дут йти / то мы с'а на гус'ках уви'ч'ир'і догово'рали // та ішли с'у'ды до мо'л'одиц'і // туі за сто'лом моло'диц'а сидит та 'ч'екат / у'же гуда'кы і'дут // туі кухар'кы 'кажут с'коро д'і'т'ом / й'д'і / пр'ач'тес'а / пр'ач'тес'а / у'же же'них таі гуда'кы ў'дут // моло'диц'а 'д'о'ти 'гостила са'мых д'і'вок // ли'т'ін' у 'себе 'гостиў 'х'л'опц'у / тых / 'к'отр'і бу'дут до моло'диц'і йти // а моло'диц'а у 'себе 'гостила ц'імбораш'кы / 'д'о'ки гуда'кы не" при'шли // та ўс'ак'і с'п'і'ван'кы с'п'і'вали / 'мат:е'р'і / ву'ц':ови / д'і'ў'кам //

еі даі ми / 'л'уба 'мамко /
с'в'ітлоіі пале'ноч'кы /
наі п'д'г'ошч'у ў п'дс'л'ідн'ыі рас
с'в'ойі ц'імбо'роч'кы //

там йа'к'о'с' 'было і ву'ц':ови / лиш' йа ў'же за'была // б'ратови / се'с'тр'і / ги прош'ч'ал'ну // йак у'же ўп'о'в'ілі / аж гуда'кы і'дут / моло'диц'а с' ку'м'оў ішла с'а пр'атати // із:а сто'ла вон ц'імбора'шок та пр'ататис'а // до' сус'іда / ци ў ко'м'ору / 'котра де с'а сп'ратала / 'было / шч'о іс'кали і ч'ас / і два // же'них іш'оў іс'кати / друж'бове ішли іс'кати / с'таршыі д'ружба таі друж'бове ішли іс'кати моло'диц'у // та 'мали най'ти / аж бы йак // а о'ни да'вали д'і'т'ом 'цукру / та 'х'л'опч'у'кы ка'зали / аш ту'ды / ту'ды сп'раталас'а // а йа с'а сп'ратала ў сус'іды 'т'ойі / у 'Б'о'кш'і / у 'т'ойі 'ваш'ойі ў'ч'ите'л'кы // о'ты при'шли / вер'нулис'а // а 'до'кы моло'диц'у най'шли / та там зас'і'дала д'руга моло'диц'а / д'ругу моло'диц'у кл'али // та пла'тиў с'тароста таі кум / о'бы лиш' ут:ы ішла // а йі'йі при'брали у покрывало 'цураве / у 'цуравыі в'і'нок / гі пуд моло'диц'у / 'аібо та'ке / гі 'ч'у'ч'ало // но а йаг за'вели узуп'раўд'ну моло'диц'у / та вон із:а сто'ла // 'каже с'тароста / у та'ниц' / гуда'кы / гус'л'аіте / а мы по'никайеме / ци не" 'х'рома ў нас моло'диц'а / куі 'тул'ко 'д'оўго йі не" 'было // таі 'зашч'о йі сп'ратали? // таі 'мали же'них таі моло'диц'а заі'г'рати // жени'ховы 'кл'икали / моло'диц'а 'х'рома / а моло'дич'ины 'кл'икали / же'них 'х'ромыі // но 'добре / ци 'х'ромыі / ци не" 'х'ромыі / за стул наі с'і'даіут // но а мо'л'од'і вон і'г'рати та'ниц' / 'лампу вон па'лили та 'в'ішали на 'х'ыжу // а 'х'л'опц'і 'кл'икали / Ма'р'іко / п'д' і'г'рати / та ту'ды д' 'ламп'і ішли і'г'рати // тож у'же на в'ін'кы // таі с'іс'і д'і'ў'кы / шч'о туі 'были / таі ли'т'ін' маў за 'нима ду'му пу'їти // но / та'кыі о'быч'аі быў / шч'о маў за ниў ду'му аж до 'х'ыж'і при'їти // іс' 'х'лопч'іку / 'к'отрыі при'ш'оў до 'нийі до 'х'ыж'і / тот маў до жени'ха по'вести / до 'сам'ойі 'х'ыж'і на в'ін'кы // х'от' на тот та'ниц' так ве'ли / х'от' на с'іс'і в'ін'кы // о'ден муг д'ружба по'вести і 'дис'ат' д'і'вок / но 'аібо маў за 'каж'ж'оў до 'х'ыж'і при'їти / ўпросити уд 'мат:ери таі ву'ц':а // но а 'д'і'ў'ка 'каже / ме'не тот ў'правиў // 'добре / 'добре / о'быс' здо'ровыі быў / рос'ти ве'ликій / при'ч'е'кайеш кола'ч'а / на кун'ци в'ін'ка // ду'станеш

колач'а / шч'о нам прив'іух таку 'радус'ц' / 'мôлôд' / д'івоч'ок // д'івôч'кы / с'ідаіте / с'ідаіте / і на кôл'іна 'хлôпц'і наі вас берут // кум маў два бе"р'в'інкы ў'з'ати / перехрес'тити і по'дати ку'м'і / ци з'нала ўта ку'ма в'інкы п'лести / ци не" з'нала // а тож у'же попро'сиў таку д'іўч'ину / шч'о з'нала // лиш 'мала нач'и'нати ку'ма таі кум / таі с'п'івали с'п'іванку

добре д'ружб'і д'ружбôвати /
куі йе ў 'н'ого 'мати /
йе ко'му на в'іноч'кы
ра'нин'ко заг'нати //

з вы"сôкôйі поло'нины
солôма с'а 'суне /
в'іноч'кы с'а нач'и'найут /
'пôт'те с'у'да / 'куме //

ісе маў зас'п'івати с'тароста / маі с'коро / та браў бе"р'в'інок таі да'ваў ку'м'і // е'се 'перша с'п'іванка // нач'и'налас'а / шч'о в'іноч'кы с'а нач'и'найут / 'пôт'те с'у'да / 'куме // но пак у'же с'п'івали ў'с'ак'і с'п'іван'кы / і жени'хови / і моло'дици // но пак с'а рос'хожовали / шч'о догово'рилис'а / в'інкы с'а 'конч'или // не" к'лалас'а та'ка гôс'тина / ги ти'пиркы // а о'ты кны'ш'і / кôлач'і ка'зали / кôлач'і д'іў'кам // а на с'вал'бу тош так іш'ли // же'них ішôў до моло'диц'і // йак при'ш'ли за моло'диц'ôў / моло'диц'а 'была лиш у в'ін'кови / с'вита 'б'іла ш 'ч'іп'ками / туі 'фыдры так'і таі 'ч'іп'кы на рука'вах 'в'іс'или / таі бундôч'кы / таі в'інок / 'аібо і покрыв'ало ў'же // йак заіш'ли до 'хыж'і / присох'тôвалис'а // вон гуда'кы іг'рали / а п'риступкы до 'хыжи // п'риступкы / йак с'а по'гостили / а тож ус'і іш'ли / і 'хлôпц'і / і д'іў'кы / і гуда'кы // і тог'ды ў'же закрыв'али моло'диц'у // д'ружба дер'жаў покрыв'ало на та'л'ір'ц'і // і 'хлôпц'і / і д'іў'кы ў'ра'каш ізог'нали // таі гуда'кы до 'хыж'і // а д'ружба ў'же тым рôспор'а'жаўс'а / шчо с'п'івали //

приіди / д'іўч'ино /
'пузно м до т'а приішôў /
ци вы"сока поло'нина /
'закы м йі пе"ре"т'шôў //

но ісе с'п'івали // а д'ружба в'інок клаў із бе"р'в'інку / бе"р'в'інчаный // а тош то'то / но та так / шч'о ў'же у'хожовали вон / та пôпут колач // такôі у'перед два 'хлôпц'і / гуда'кы гус'л'али / а ўні три рас та пôпут колач / у'с'а 'мôлôд' // і покрыв'ал'а / і с'тароста / і друш'кы / і ку'мове 'попут тот колач' // і так до жени'ха моло'диц'у пове'ли // там йі у во'ротах стр'іч'али / так / ги ти'пиркы стр'іч'айут сваш'кы // к'лалі 'кожу таі 'тыч'ку / та 'котрый із лиг'ін'у уло'мніў / та то'то быў уважаны // ід'іт / ід'іт горса'гом ци 'дôлу 'вулиц'ôў / 'н'ібы не" пуш'ч'али у во'рôта // а тош пак / йаг заіш'ла моло'диц'а / та 'мати йі ушц'ôл'ôвала таі да'вала да'ры на пуд ме'тати / о'бы быў уро'жаі / таі так бы с'а дер'жала / ги хл'іп / так моло'диц'а до 'хыж'і / а то'ты иг'рати // 'дôти туі моло'дици ла'диўс'а пруп'уі / 'л'уде / 'жоны мôлôд'і / таі да'ры // жебô'лôў'кы 'мали / два 'перецы / таі с'а пере'йазôвали нôв'і жебô'лôў'кы // та пôтôму так // маі мал'і 'перецы / дôпус'ц'ім / ста'рым // та ўто ў б'ісагах 'несли // та ўты колач'і 'мала моло'диц'а нести 'кумов'і таі ку'м'і // таі да'ры 'мали нести матôч'кы там / ци 'вуіна / ци ни'в'іска йа'кас' моло'да // б'ісагы 'б'ілі / 'б'ілі 'мали 'быти / о'на збôку ішла 'попри шан'ца // іш'ли с'п'івайуч'и / тож ўіш'ли із 'музик'ôў // ў 'першум 'шôр'і 'мала маі ве'лика ро'дина йти / о'тиц' / 'мати / ст'рыіна // та моло'диц'а 'першы ланц' у'с'іх ц'у'л'ôвала // тош так с'а кôнч'ала с'вал'ба // мôлôд'і буш на с'вал'б'і не" 'были / лиш кум таі ку'ма // ўс'о / ко'ли прôпуі / о'то ў'же по'над 'вийч'ур //

но та ўже та́ка / шч'о́ была рос'писана / та ўже с'войыма бат'ками мо́гла с'а ўс'тати по́
 про'п'ойови // но та то́гды ўже с'а с'хожовали го́с'ц'і до жени'ха // та́й ко́ли про'пу́ї при'ш'оў
 / ци до про'п'ойу // уже м і за́была / до про'п'ойу ма́йже роскры'вали // но а мо́лодиц'а ма́ла
 бы́ти до 'рана ў 'то́му в'інок'и / 'д'ок'і пус'т'лідн'і го́с'ц'і бы́ли / аж до с'ім 'ч'асу / мо́лодиц'а
 ма́ла сид'і́ти ўбра́на ў 'то́му ўбра́н'ови // но а ў перш'у́ї 'хыж'і / де же́них та́й мо́лодиц'а / там
 та́к'і го́с'ц'і / там ма́точ'ка / ба́теч'ко / ку́мове / ма́ти / о́тиц' // в од'ну́ї 'хыж'і і́се бы́ли с'а́к'і
 го́с'ц'і // 'рано / йа́к с'а ўс'і го́с'ц'і розы́ш'ли / ста́ра ма́ла п'лести п'л'еты / мо́лодиц'і к'ла́сти
 на 'го́л'ову п'л'еты // по с'вал'б'і / 'рано / 'котры́й х'лопч'ик по́ 'вулиц'і і́ш'оў / по́д' лиш с'у́ды /
 по́д' // та да́вали му по́да́рок / 'того ко́лач'а і́с'вал'бы // то́т дин' мо́лодиц'у не" мож' было
 пус'тити / н'і́де не" ма́ла і́ти з дв'о́ра на́рас по с'вал'б'і // а в'і́ч'ир'і го́с'тина бы́ла ў жени'ха //
 уви́ч'ир'і же́них у́же без мо́лодиц'і х'о́диў к'лика́ти с'во́йі го́с'ц'і / 'кума / ма́т'і́р йо́го / 'т'утку
 ци с'тры́ну // не́ве́лику та́ку го́с'тину / од'на 'хы́жа ма́ла бы́ти // у́же дв'і / то ў́же 'р'і́тко бы́ло
 ў 'ко́го // а то́ж на д'руг'ы́й дин' / ко́ли 'сонце ў́же за́йш'ло / та го́с'ц'і то́ты с'а ў́же по́гости́ли /
 но 'а́йбо ў́ні і́ так го́сти́лис'а до 'рана / 'а́йбо мо́лодиц'у та́й жени'ха пуш'ч'али ў́же до ма́т'е́-
 ри // 'к'о́тр'і бы́ли 'ч'і́с'н'і / та ка́зали / но / лиш' і́т с'і́с'і го́с'ц'і / на́й с'а 'го́с'ц'ат / а вы мо́жете
 ў́же зб'і́гати / бо ў́же 'сонце за́йш'ло // но а ме́не не" пус'тили / лиш на д'руг'ы́й 'рано // но та
 на д'руг'ы́й 'рано та до них / та ў́же с'а 'рад'і́ти / ку́л'ко там го́с'ц'у // но а с'і́с'і сва́то́ве і́ то́ты
 сва́то́ве ма́ли бы́ти і́ ту́ї / і́ там го́с'ц'і // но і́ с'а́к с'а с'вал'ба за́конч'і́ла //

Весі́льна пі́сня

ку́ї за́плач'еш / мо́лоди́це /
 ў 'перш'ы́й по́не"д'і́лок /
 йа́к ти бу́д'ут і́зні'ма́ти
 з го́ловоч'кы в'і́нок //

йа́к за́плач'еш / мо́лоди́це /
 й у ч'і́т'вир' ч'е́т'верты́й /
 е"ї́ / 'Бо́же ми́лос'тывы́й /
 во́л'і́лам у'ме́рти //

ку́ї за́плач'еш / мо́лоди́це /
 й у д'руг'ы́й ву́торок /
 йа́к ти п'р'і́де на го́л'оўку
 га́доч'ок до 'сорок //

йа́к за́плач'еш / мо́лоди́це /
 й у п'йату п'йатни́ц'у /
 не" меш' го́дна 'усуд'і́ти
 і́с'корч'мы п'йа́ниц'у //

йа́к за́плач'еш / мо́лоди́це /
 й у т'ри́г'у 'сере́ду /
 йа́к т'а ў́да́рит твуй л'у'бішч'е
 по 'пы́ску с'п'ереду //

йа́к за́плач'еш / мо́лоди́це /
 й у 'шесту су'бо́д'у /
 не" меш' го́дна 'усуд'і́ти
 б'і́ду на ро́б'о́д'у //

йа́к за́плач'еш / мо́лоди́це /
 й у 'сему́ н'і́д'і́л'у /
 'мамко 'мо́я со́лод'и́н'ка /
 де с'а ти́пир 'д'і́йу //

та́й се́се на 'ка́ж'ж'ы́й дин' йу́ї с'п'і́вали / та́й ку́ї йі за́кры'вали / та так с'п'і́вали //

За́писано 2005 р. від П'етеч'ел Мар'ії Іва́нівни, 1943 р.н., о́сві́та 7 кл.

Про важке життя

йак муї быў дома ч'о'ло'в'ік із в'ойны / та мы ку'пили т'о'ту х'ышку / та там ис'ме ўч'инили // та пак у'же туї д'іти помог'ли // д'іти пудрос'ли / та было ў'же добре ч'инити си'с'у / а там была б'іда // таї не'баї / у'с'е было добре / та Богу д'акуйу за ў'с'ач'ино / бо м'дуже т'ашко жила // кул'ко йа г'о'р'а пере'несла! / в'ойна была / та ў'йамы іде'ме с'а пр'атати / та б'іда была / бо йероп'ланы хо'дили ў'с'уды та бомбо'вали // ко'бы ти'пир вам 'добре было / о'бы вам ни было б'іды //

іс'а х'ышка / шч'о йа туї с'ижу / та з вал'ку // а ўта к'ухн'а таї х'ышка та з д'ерева // нач'инили вал'кы там д'іти / та ісе з вал'ку од'на // л'ехко не" было / аїбо Богу д'аковати // ни была йа ў'болници і рас / і раз им ни была // и'с'у руку м'была изло'мила / та тог'ды ни'в'іска н'а по'везла // ў'болниц'у н'а пок'лалі / а йа ду'му пуш'ла // йа не" х'о'т'іла там быти // і ў'ко'лоли н'а раз / а буш им не" х'о'т'іла // кул'ко йа д'іти пере'родила! // йа дома р'одила / у'болниц'у тул'ко с'Цил'оў н'а по'везли //

Про коноплі

была ў'нас і к'о'р'оўка / былі і козы / д'іт'ом о'бы было моло'ко // г'уси ў'н'а были // но а не" было ч'им годо'вати / а пар'ны т'реба было ч'инити д'іў'кам // б'ралис'ме к'о'л'опн'і б'ілі / мо'ч'илис'ме у'в'оду / ў'п'отук / ут'ы с'ме йіх уби'рали // ўто зи'лин'і к'о'л'опн'і / там было с'і'мн'е // ўто с'ме с'і'мн'е к'лалі / о'бы было на д'руг'і п'о'с'ійати // і то'ты с'ме / шч'о у'в'оду мо'ч'или / йак у'схнут / та то'то п'олу'пати / по'терти то'то / поч'инити на шч'іц'і / п'о'в'іс'мо то'то // та на шч'іц'і п'о'ч'ин'у / та то'то лиш у'же пр'асти // о'то вер'етено было таї ку'ж'іл' // та на то'то п'о'в'іс'мо на'вити таї пр'асти // ої / йа бы і ти'пир пр'ала //

Як малювали яйця

а йаїц'а с'а мал'о'вали / была та'ка фарба / та то'то худ'-йак пи'сали йаїц'а / таї 'добре было // д'іти ў'з'али / та туї коло нас баўл'ац'а тым / х'ытайуц'а / бо тог'ды туї не" было по'орато так / йак ти'пирка // таї были фаїн'і йаїц'а // тог'ды ч'оў'коладу не" купо'вали / а ти'пир'кы ч'оў'коладове йаїце // тог'ды так'і рад'і были йаїеч'кови //

йак им с'а ў'д'ала / пуш'лам на / ч'екаї / кул'ко было / Т'о'н'і / По'лан'а / Ци'л'о / Й'у'лина / йа на то'ты ў'с'і пуш'ла д'іти / йак ме'не муї Іван ту'ды пув'йуг / до них у'Гур'ішн'ы Краї // но / таї 'добре было / йа жила // пак ис'ме ку'пили х'ышку та ў'к'реме жили //

Записано 2005 р. від Сарвадій Васи́лини Миха́йлівни, 1920 р.н., без освіти.

Про роботу в колгоспі

тис'ача диў'яц'от с'орок диў'ятого г'ода муї н'ан'ко быў пер'шы' голо'ва кал'г'о'зу ў'се'лі Со'кырниц'а // у'с'е орган'ізо'валос'а на руч'ных ро'ботах / гнуї р'о'з'м'ітоваўс'а

ўруч'ну / во'зилос'а / о'ралос'а плу'гами / кун'ми / н'іко не" ро'біў механ'іч'но / а ўс'о
'было лі'шин' так // ро'билис'ме / са'дилис'ме / йам'чилис'ме 'р'іпу //

І'ан'ко с'а на'родіў т'ис'ач'а д'иў'яцто оди'н:ац':а'того 'года / 'сорок д'иў'я'а'того быў
г'ол'д'в'оў // ис фа'меліі та'к'д'і 'б'ідн'д'і / бо ус'таліс'а пак у'с'і с'ироты // не" 'было ў них
'родич'у / у'ішли ў 'л'уде // тот быў г'ол'д'в'оў / тот быў бр'і'га'дир'ом у кал'г'оз'і // 'жоны
ро'били на 'поли / но та л'у'били го / шч'е" і с'п'і'ванку за н'ого ск'лали /

Маруш'кийу бр'і'га'дир'у /
пукру'ти си 'вуста /
кал'гозники 'р'іпу кра'дут
та не'сут ду 'Хуста //

Іа п'яадіс'ат 'шестого 'года с'тала ланк'д'в'оў // у т'ри'нац':іт' 'г'оду іа ў'же ро'біла
на 'поли / ус'о м ро'біла ўруч'ну // 'было нас тог'ды по сто л'у'ди на 'поли // о'то
са'дилис'ме ўруч'ну / не" 'было механ'і'зац'іі н'і'й'ак'д'і // у'се нам ка'зали / шч'о п'р'ііде
та'к'ы ч'ас / ко'ли гну'і буд'ут р'оз'м'і'товати тра'кторы // мы ў'то не" 'х'от'ілі 'в'і'ровати
// у'се м'озол'і на ру'ках // кун'ми с'а о'рало / р'ат'кы ч'і'нили кун'ми // Ф'реч'ка Ці'л'о
во'зіў нас на 'в'оз'і / с'п'і'вали // бы'вало / і'дут 'жоны на 'в'оз'і / с'п'і'вайут // не" та'к'ы
/ гі т'і'пир' ч'ас / даў'но 'было ма'і 'весело // даў'но ў'з'мут 'жоны та м'і'х пок'лад'ут / а
на м'і'х жо'на л'а'же / та бе'рут та ко'лышут іі // а по сто жун на 'поли / та і'ак у'ідут
та 'зач'нут с'п'і'вати / та н'і кун'ц'а н'і 'крайу / так 'весело 'было // на 'поли т'ашко
с'а ро'біло / і'а'бо 'весело 'было // хл'іб быў мел'айн'ы / і'і'да 'была пас'ул'і / не" 'было
н'і'й'ак'ых мн'а'сот / і'а'бо заў'то ў'с'і 'былі зд'о'р'ов'і / ве'с'іл'і / 'б'од'с'і / н'і ў'кого не" 'было
н'і кал'лошу / н'і та'п'д'ч'ку / н'і н'іч' // у'с'е 'было 'босе // м'і'хы на п'л'ич'і / пуш'ли //
ро'били / а в'іч'і'р'і пуш'ли ду'му //

д'ис' / не" з'найу / і'а'кого 'года / ў ш'і'д'іс'ат ч'е'т'верту'м 'г'од'і / Цезар' у нас быў
аг'ро'ном / пр'ив'і'ус са'жалку // пер'ша са'жалка 'была // мы ту'і ко'ло хамн'і'ка / на
Ко'шарах 'зач'али са'д'ити ка'пусту // п'ос'і'дали 'жоны / не" р'оз'у'м'і'ют / кладе'ме 'дуба
// т'реба к'о'р'ін'е с'ак к'ла'сти / л'іс'ц'а ту'ды / мы наобо'рот о'то // ў'то ч'у'до 'было / ў'то
та'ке / г'і'бы не" з'найу / ко зы'ш'д'оў / і'ноп'лани'т'ане ў'п'али з 'неба // та'ке ч'уд'не 'было
// пр'ійш'ло на'вис'н'і гну'і р'оз'м'і'товати / пр'іш'д'оў рос'кидовач' / 'зач'аў р'оз'м'і'товати //
та ўс'о 'дыбом во'л'д'ос'е ста'вало / не" р'оз'у'м'і'ліс'а / шч'о ў'то іе // ка'зали / не"ч'і'сты'і
ду'х і'а'к'ы'іс' // д'о'т'і ў'то ўс'о с'а ўруч'ну ро'біло / а тош пр'ійш'ло ўс'е / у'же 'нач'алос'а
перехо'д'ити механ'і'зовано // ф'ерма ту'і 'была / та ўс'о ўруч'ну / кан'ты / мо'ло'ко / ўс'о
с'а ц'і'д'ило // мо'ло'ко ве'зут / а мы ту'і до'ган / до'ган быў т'аш'к'ы на зд'о'р'оў'л'е // ро'бота
'была за'разна / та мы 'пу'ідеме / та да'вали нам пу'літра мо'ло'ка // о'бы с'ме л'упили
мо'ло'ка / та о'бы нам не" хы'б'іў до'ган // тог'ды са'дилис'ме т'ри'ц':ат' гек'тару до'гану
// на'с'ін'е дер'жава да'вала / а мы са'м'і с'і'й'али / ро'саду са'м'і с'ме у'рош'ч'овали // у
парн'і'кы с'і'й'али // 'былі 'дуже тог'ды по'годы не"пр'і'ят'н'і / 'дуже 'суша 'была // і мы
'рано ўста'вали / ў ч'о'тыри ч'асы / б'ра'ліс'ме 'в'і'дра во'ды / і ўс'е с'ме ішли пол'і'вати /
о'бы с'а пр'і'яло //

но та іа ланк'д'в'оў ро'біла на дога'нові // ч'о'тыри 'годы на дога'нові пр'оро'біла
/ і ўс'е іа ка'жу / іа не" 'х'о'ч'у ро'біти на дога'нові / бо ў'то ў'редна ро'бота / іа 'х'о'ч'у
на 'овоч'ах // і мы пуш'ли на та'к'і л'іт'н'і з'борі ду 'Хуста / ў ра'йон // ут'ы'кы пуш'ли

мало лупити / заїїсти ў ресторан // і Бѡѣт быѣ / агроном / узаѣ н'а їграти таї каже /
но / Мар'їе Йур'їѣно / вы ѣсе хоч'ете быти на овоч'ах / ти'пир / каже / іде'те вы на
овоч'і рѡбити / спецланка у вас буде // ѡа не" хоч'у їти // н'ит / вы буде'те // ѡа пушла
іс с'їмд'с'ат ч'етвертого года бр'їгадир'ом на овоч'і // овоч'і ѣже / Бѡгу д'аковати / ісе
ѣже пїади'с'атї гуд мого с'тажу / ѡа нач'ала с пїади'с'ат шестого / і до с'ого года то'то
рѡбл'у //

Записано 2005 р. від Майор Марії Юрїївни, 1943 р.н., освіта 7 кл.

Розповіді про нечисту силу

1. Про білого коня

ми'н'і было дис' ш'іс'ц' гѡду / може / с'емьї / ко'ли н'ан'ко ішѡѣ на р'ыбу / ѣноч'и
// каже мамц'і / ѡа їду у Галаш та на'стаѣл'у пал'ісок // н'ан'ко узаѣ пал'ісок таї понад
в'ийч'ур пушѡѣ ту'ды дѡлу Куты // а ѣто было дис' так увосе'ни / у но'вембру м'іс'аци
/ с'н'їгу не" было / аїбо замѡроскы были // аїбо і сонце было ѣдин' / а ѣноч'и было
м'іс'ач'но // пушли н'ан'ко ту'ды дѡлу Куты / на'ставили пал'ісок // были там / може
/ до в'еч'ера / може / до ди'їят' / до дис'ат' ч'асу в'їч'ир'і // кул'ко р'ыбы ѣпало там /
о'то ѣни ѡб'рали у таї'струну таї ду'му // ч'асуни'ку не" было так / ги ти'пир // а дис' так
ѡ'пуноч'и кѡгут за'п'їѣ / о'то с'коро бу'де дин' // та н'ан'ко їдут' гет ту'ды / бо / може /
ѡберут р'ыбу ч'уж'і л'уде // їдут' н'ан'ко ту'ды / дѡлу Куты / там была во'зова до'рога
/ а м'іс'ач'но было // а дис' ту'ды / ѡак была н'ива / стуїїт кун' б'їл'ї та пы'ском ту'ды
/ ід дѡрѡз'і // а н'ан'ко д'умаѣ / с'ирота кун' / у та'кум мѡрѡз'і / та пу'стили го па'сти //
а знаѣ / шч'о у ж'ида быѣ б'їл'ї кун' / а ѣ си'л'ї буш не" было б'їлого ку'н'а // то'гды
н'ан'ко їдут' маї б'лиже ут кѡн'ови / а кун' сѡбѡѣ шиб'нуѣ узад // н'ан'ко в'ид'ат / ку'н'а
ѣже не"їе с'перед них / далеко кун' їе // н'ан'ко д'умаїут / шч'о ісе за кун'? // н'ан'ко
пруїшли ку'н'а / а кун' с'а ѡбер'нуѣ та ту'ды / у га'бош / та так / ги кѡч'їа / ги м'отор //
но пушли н'ан'ко ѣ пал'ісок / ут'ы с'а вер'нули / не"їе ку'н'а // е'се од'но / шч'о н'ан'ко
ка'зали ми'н'і // но та ѣже д'ома ка'зали / так / ги мы говори'ме //

2. Про босорканю

їѡура Фанта / си'її на'шѡїї секре'тарки / Мар'їїї Іван'їѣноїї / д'їдо / коло нас жиѣ
// т'рит'а х'ыжа з:ад нас // у'се до нас ішѡѣ / каж'ѣї р'ано / бо ку'риѣ бы / а г'роши не"їе
/ а ѣ н'ан'ка до'ган быѣ // та на / бе'ри / їѡуро / та кру'ти // та к'рутит їѡура / та ку'рит / та
шч'ѡс' гѡвѡр'ат там // а т'емно ѣноч'и // таї гѡвѡр'ат за не"ч'їсте / а мы с'а так / д'їти
/ бо'їїме то'го // каже н'ан'кови / Ми'куло / ѡа босоркан'у іміѣ / ѡа в'їд'їѣ босоркан'у
// ѡа вам ч'есно кажу / ѡа / каже / быѣ лиг'їн'ом // а де с' її в'їд'їѣ? // а там / де жи'ве
Мар'кунка ти'пир / там // а там х'ыжу ч'їнили / но'ва была х'ыжа // а в'ун туї дис' быѣ за
шт'реком на в'ич'ур'ниц'ах / їѡура // кул'ко ч'асу было / у'вун не" ка'заѣ / бо ч'асуни'ка
не" было // у'вун дис' ішѡѣ уноч'и // ди'їл'ус'а / каже / д'їѣка ѣ с'пудници ѣб'рата / та
заскоч'їла ѣ х'ыжу / у зруб // ѡа га'даѣ си / ѡа т'а туї іму / д'їѣко // ѡа / каже / пѡс'п'їшиѣ
/ ѡа за ниѣ / а ѣна там їе // ѡа заїшѡѣ / ѡа у'познаѣ / каже / д'їѣку // а ѣна каже / слухаї
/ шч'о с' в'їд'їѣ / ка'жи / аїбо ко'го / не"т // ѡбыс' не" ка'заѣ / аш ко'го с' в'їд'їѣ / бо бу'де
ти п'лохо //

3. Спогад про дитинство

пôтôму йа служиў у жил'ізнодорожника / туї / на Това'рищ'ох / там 'была 'хыжа
 // там не" было н'ікого / там д'іти не" было / о'ни 'были мôлôд'і / тот жил'ізнодорожник
 із 'Вышкова / 'мад'ар / таї о'на мад'арка // та йа там быў / кôрôву м соко'тиў / а ўто ўже
 з 'осени / 'пузно // та ли'шили ме'не 'дома / а ўни пуш'ли до 'Вышкова / там до ро'дины
 // а там 'были два псы на двôр'і / о'ден быў при'язаныї / а о'ден хо'див // а йа в:и'ч'ир'і
 кôрôву пошо'риў / а д'іт'вак им быў / ме"н'і ўже тог'ды 'было два'нац'атыї гут / куї йа
 служиў там // йа псы пошо'риў / при'язаныї пес / йа 'сiju ў 'хыжи / тепло ў 'хыжи //
 ч'асу'ник там быў / мог'ло 'быти 'диў'ят' 'ч'асу в:и'ч'ир'і / 'може / не" 'было // 'ч'у'йу йа /
 там на пôд'і 'аїбо 'силно 'гримнуло // 'дума'йу су'б'і / шч'о там 'може 'быти? // кут не" уїде
 / бо там не" мож 'было ко'тови 'уїти // при'шло ме"н'і ў 'гôлôву / там соло'нина 'висит //
 а 'може / ур'валас'а соло'нина / іду йа та з'дôіму / бо там потка'ны 'мôжут зг'рысти // йа
 пушôу вон / у'з'аў йа луїтру / за'н'ус йа до'хыж / у'з'аў 'лам'пôш / 'ул'із гôр'і на пуд // там
 не"йе н'ікого / там 'ч'исто // йа 'вижу / соло'нина там 'висит / не" 'витко там н'ікого // но
 та іду ду'лу / та йак им стаў на 'першыї ч'уп / та 'зач'ало ми вôлôс'е рос'ти / 'зач'авимс'а
 бо'йати // но та йа за'пер за сôбôу д'вир'і / заїшôв им до'хыж / 'ун'ус над'вур луїтру //
 заїшôв им до'хыш / помо'лиўс'а / л'уг им с'пати / не" ч'уў йа буш н'іч' / но ісе 'было так
 ізô мнôу //

4. Про ката

о'то 'было дис' у тум 'гôд'і / йа не" з'найу / ци вес'на 'была / ци л'іто // 'каже ме"н'і
 о'та 'пан'іа уви'ч'ир'і / ўже 'сонце заїш'ло / ўто 'было л'іто / б'і'жи / а туї быў мага'зин /
 б'і'жи у мага'зин // та ка'зала / шч'о ку'пити // а йа на штр'ек / та штр'еком // йа при'б'іх
 с'у'ды / ішч'е 'было утк'рыто // йа за'быў / шч'о йа там купо'ваў / 'дали ме"н'і / йа на
 штр'ек / та б'ігом // а там кут / йак йа іду штр'еком / а в:ун із'бôку / йак йа 'б'іжу / так і
 тот кут // но а йа на ко'та / шч'о тот кут за мнôу так б'іжит? // о'то зô мнôу 'было так //
 но а 'инше / хо'дивим 'понôч'і / но 'аїбо не" нахо'дивим та'кого страш'ного //

5. Пригода на кладці

а 'хôч'у ка'зати за 'того 'жид'а / шч'о ст'рыя с'а быў і'миў // о'то ў 'н'ан'ка быў брат
 / і в:ун быў 'маїмôлоч':иї // та ўни 'жили ў Со'лотвин'і / не" ту'ды / ў 'гôрôд'і Со'лотвин'і
 / а туї // та туї 'Гад'ач'ом быў п'ішак / пут' / уд 'Заїды та ту'ды на 'Гад'ач' // но та ўто
 быў лиг'ін' // о'то 'было при'м'ірно / йа вам упôв'ім / ў 'йа'кум 'гôд'і / бо в:ун пушôу на
 'вôіну у ч'ôтырнац'атум 'гôд'і / ко'ли 'вôіна с'тала // а в:ун быў не"же'натыї // у'вун быў
 ле"г'ін'ом / а пак у ка'туны го ў'з'али же'натого / та в:ун дô 'вôіны быў уже'ниўс'а // о'то
 дис' у два'нац'атум 'гôд'і мог'ло 'быти / 'тис'ач'а 'диў'яцто два'нац'атого / при'м'ірно /
 йа так 'дума'йу // та пушôу на ве"ч'ур'ниці / йак лиг'ін' і'де // та іде ту'ды на 'Гад'ач' /
 а там 'была та'ка бир' 'черес 'пôтук // а в:ун 'каже / іду йа / 'каже / ту'ды / 'вижу стуїіт
 ч'ôло'в'ік // іду йа маї б'лис'ко / е / 'диў'л'ус'а / шч'ôс' е'се не" ўто // та ў'з'аў нуж у л'іву
 'руку / о'бы 'была 'вôлна п'рава // та 'вижу / у'вун стуїіт 'набôц'і уд 'берви // та йа / 'каже /
 'хôч'у іти на бир' / а в:ун при'ходит ид 'берви // а тот жид і'миў быў му с'а на п'лич'і // сис'
 не" на'пудиўс'а / та но'жом і'з:ат 'себе / таї і'миў му 'руку / 'тôму 'жидови // та тот пу'стиў
 го с'а та і'с:унуўс'а з 'н'ого гет // а сис' лиг'ін' пушôу думу / та 'дома пак роска'заў //
 та в:ун ка'заў / шч'о о'то Ба'гôўшиї быў / у'вун там жиў / де Ми'гал' Коза'ч'ок // но та

тог'ды в:ун пу'шдѡ до 'н'ого ду'му // та покло'ниѡс'а / 'добрыѡ 'рано // та 'каже / де ѡе тот ч'о'ло'в'ік / 'хѡч'у з ним гово'рити // а тот жид у'ч'уѡ / таѡ 'каже / наѡ іде с'уды // тот пу'шдѡ / а жид у 'постели пу'рубаныѡ // таѡ 'каже му / тат' муг из' н'а не" пока'зити / таѡ не" ка'жи н'і'кѡму // с'ак му ка'заѡ / таѡ го'тово // о'то стрѡѡ рос'казоваѡ 'н'ан'кѡви / а 'н'ан'ко рос'казаѡ нам // но та ѡто 'было даѡно //

6. Випадок на кладовищі

а Ма'гні ме'н'і рос'казоваѡ / бо мы ку'мове 'были / а мы ро'били на ка'шиц'ах // при'шдѡ / Йу'ро / ци іде'ме на ве"ч'ур'ниці? // бо ці'лыѡ дин' 'робиме у с'н'і'гови / та да'леко нам іти // е / 'каже / не" іде'ме на ве"ч'ур'ниці // не"ѡе М'і'гал'а / іду ѡа са'мый // пу'шдѡ на штр'ек / 'попри тем'е'това / с'уды штр'еком // 'каже / 'вижу ѡа там на штр'екови / 'коло тем'е'това / два с'в'іт'ла // 'аїбо так пут'с'какуѡут / од'но 'перед 'одным / гу'р'і / ду'лу / гу'р'і / ду'лу // но та / га'даѡ си / ба шч'о ѡто за с'в'іт'ло? // та 'каже / пу'шдѡ ѡа іт 'тѡму / а 'дале іти не" 'годен // о'то ме'н'і в 'оч'і / о'ты с'в'іт'ла // од'но 'перед 'одным / не"ве"лик'і / 'мигаѡут та пут'с'какуѡут / таѡ не" пуш'ч'аѡут н'а н'і'куды // 'аїбо ѡа пу'шдѡ // а то'то 'в'ід'іѡ Тѡѡт / та 'каже / Йу'ро / но ци ли'т'ін' ис' // но та у д'вац'іт' два 'годы та не" бо'ѡаѡс'а та'кого //

7. Як мене водило

о'то 'было 'сорок д'ругого 'тода / на Ми'колы / о'то де'цембра 'шестого // ѡа у ка'тун'ох слу'жнѡѡ тог'ды // тог'ды на Ми'колы та'кыѡ быѡ с'н'іх / та'кыѡ быѡ се'рен / шч'о 'кѡн'і дер'жаѡ // а ѡа быѡ ту'ды за 'Шарошпотоком / на с'елови с'ме 'были // там ѡа ѡ 'д'іда быѡ на к'вартили // з'найеш / ѡак во'йин'і / по хы'жах ис'ме 'были // мы 'были 'м'іс'ац' / а там 'была 'д'івоч'ка та'ка / 'може / ч'о'тырнац'іт' 'гѡду // ѡна 'была дѡн'ч'і'на туѡ 'баб'і / та ѡна у них рос'ла // но та мы с 'тѡѡ 'д'івѡч'кѡѡ с'а пере'писовали // а 'маїбуш із 'д'ідом с'а пере'писовали / таѡ 'бабѡѡ // та 'кажу / ѡа до вас / 'може / на Ми'колы 'пуїду на два дны / маї буш не" да'вали / бо ме'н'і да'леско 'было ду'му іти / та ду'му н'е"т // ѡа пу'шдѡ на ра'порт 'рано / а тог'ды 'была ци су'бота / ци пуни'д'ілок // та 'дали ми на два дны // 'дали ми г'рѡш'і на б'ілет / та ѡа пу'шдѡ до них // а 'темно 'было / м'рач'но 'было // с'іѡ ѡа на 'пѡїзд / а там при'шѡвим у'же 'пузно / мо'гло 'быти так / с'ім 'ч'асу / куѡ ѡа при'шдѡ на ш'тац'іѡу // а 'темно 'было / не" так / ги ти'пир // а 'моѡа оста'нѡѡка 'была / та ѡа там ід д'вир'ом / а 'пѡїзд 'рушиѡ / таѡ го'тово // та ѡа при'шдѡ // та 'кажут ме'н'і / слухаѡ / туѡ ѡе 'пудрага кіло'митра / туѡ д'руга оста'нѡѡка / там ізыїдеш / а там ту'б'і 'пудрага к'іло'митра / по'перек 'пуїдеш 'через о'то //

при'шдѡ ѡа ту'ды на оста'нѡѡку / 'г'ібы туѡ у Бѡрѡн'ав'і / там ѡа зыїшдѡ ду'лу // таѡ ізыїшли д'вое / ци ѡто жо'на 'была / ци ч'о'ло'в'ік / ци ли'т'ін' / ци 'д'іѡка / ѡа не" з'найу // ѡа с'а покло'ниѡ / слухаѡте / 'кажу / ѡа іду у Волос'л'іску // еѡ / 'каже / та вам три к'іло'митры т'реба іти // а туѡ ід'іт 'черес пе'ре"їїзд / туѡ 'пудрага к'іло'митра / таѡ вы ѡ се"л'і буде'те // ѡа там 'череш штр'ек / таѡ іду / 'вижу / 'бут'ка ѡе там / с'торош там тот / зилі'ізнодо'рожник у 'шуб'і // ѡа заїшдѡ / покло'ниѡс'а // 'кажу / ку'ды ме'н'і туѡ по'пасти? // 'каже / ід'іт с'уды / на'л'іво / туѡ б'ліс'ко / 'може / к'іло'митер / та буде'те там // ѡа 'уты 'уїшдѡ вон // іду / іду / ѡа так дуїшдѡ / шчо ѡже м 'мокрыѡ / у 'ч'іжмах / ѡа 'коло 'бут'кы с'а ѡка'заѡ // ку'ды ѡа ішдѡ? // ку'ды ме'не во'дило? // ѡа д 'буц'і / ід 'тѡму ч'о'ло'в'ікови // 'кажу ѡѡму / так і так // не" 'може 'быти / ід'іт та лиш 'дерш'тес'а на'л'іво // 'думаѡу си

/ не"добре / іду йа направо / са"мый по со"б'і // пут'а ни"е н'і"якого // іду йа / іду таї
 'вижу / та'ка 'хышка ма'лин'ка / но та іду йа 'черес пото'ч'ок // 'вижу йа / невеликый / у
 мене 'ч'іжмы 'добр'і //

йа заб'рыў там / у'ішоў йа гу'р'і на 'берех / таї іду йа 'дале // 'аібо ку'ды іду /
 не" з'найу / бо не" р'озу'м'іу // 'диў'лу йа с'а / іде с'в'ітел'це / 'мигат // іду йа на с'есе
 с'в'ітел'це / а не" 'чути н'і пса / не" 'чути н'і'кого // 'темно / іду йа / іду йа / ідут два 'л'уде
 таї два бы'кы же'нут / ма'д'аре // йа пу'шоў ид ним / покло'ниўс'а // 'добрыї 'вий'чур /
 'кажу по-ма'д'арс'кы // 'кажу / йаг ме"н'і по'пасти ў 'Т'ортву? // 'каже / туї / с'у'ды ід'іт
 сиў д'ор'ог'оў / ку'ды мы іде'ме // туї / 'може / п'іят'сто 'митру // но та йа приї'шоў там
 // 'може / шче 'было половина на ў'дин:ац':іт' уно'ч'и / бо до ў'дин:ац':іт' 'ч'асу 'были
 утк'рыт'і у'с'і заб'іг'аілоўкы // а заї'шоў у село / йа с'а там у'же ў'познаў / у с'елови // а
 ме"н'і шч'е т'реба 'было два к'іло'митры іти у д'руге с'іл'це / так г'ібы с 'К'райникова
 до Да'нилова // йа заї'шоў там у 'к'орч'му / там о'ден тот прода'виц' таї іш'ч'е о'ден
 ч'о'ло'в'ік / та кас'куйут // 'добрыї 'вийч'ур // 'каже в:ун ме"н'і по-ма'д'арс'кы / де ты /
 ка'туне / ідеш? // йа'кый ты б'ізуныї / но 'добре / но 'мало о'пасно туї ти'пир хо'дити / 'аібо
 ты ли'т'ін' // на'л':аў ми по'гар ви'на дв'істагра'мовый / йа 'упиў / запла'тиў / по'д'аковаў //
 приї'шоў йа там у то'то с'іл'це / у тот ма'д'арс'кый двор / а там хы'ж'і 'д'оўгі так'і // заї'шоў
 йа там / д'вир'і уд'омкне"н'і / там 'баба / д'ідо / д'івоч'ка там у них // пуш'ла 'бапка /
 пу'т':агла 'лампу // й'ої / 'каже / йак ты приї'шоў так 'пузно? // мы те'бе ч'е'кайеме маї
 с'коро // йа 'д'ідови рос'каз'оваў / ку'ды йа блу'диў // й'ої / йак н'а шкодо'вали! // а 'д'ідо
 ўстаў / ста'рин'кый / та'кый / ги йа ти'пир / та ў к'ом'ору / ви'на / та покл'али наг'р'іти //
 'баба ўч'и'нила ме"н'і 'мало ви'ч'ир'і // йа там по'сид'іў / а там теп'ло ў 'хыжи / йа с'а
 розоб'раў // но та о'то ме'не ци во'дило / ци Бог го з'нае //

о'то ме'не і ти'пир во'дило / у'же же'натого / куї с'а Ма'р'іка у'д:ала 'Й'урова // та
 тог'ды 'были бун'ды ў мо'лодиц' // а 'была 'бунда у Крест'ины Мига'л'ов'д'ойі // 'каже /
 ко'бы вы / 'вуїку / ми'н'і дис' найш'ли 'бунду // йа пуїду до Мига'л'а 'нашого та упр'ошу
 'бунду ти // но / с'вал'ба с'а ми'нула / так о'то мо'гло 'быти по с'вал'б'і на д'ругый дин'
 / ват' т'рит'ый дин' // о'ни при'несли 'бунду ме"н'і ду'му // 'несу йа 'понад 'вийч'ур у'ту
 'бунду // йа і'шоў 'понат штр'ек / а там быў п'ішак пут' // а 'было ўже 'лампу т'реба
 па'лити // заї'ш'овим до Хрома'на // де ідеш / 'куме? // 'несу 'бунду // с'лухаї / йак с'а
 'вернеш / йа ти при'н'ус 'рыбы / та поне'сеш ду'му со'б'і 'рыбы // а вад' бе'ри с'о'б'оў //
 йа с'о'б'оў не" беру / де йа 'буду с тым хо'дити! // йа п'риїду / йак с'а 'верну // йа с 'хыж'і
 га вон / на го'род / а там быў п'ішак пут' / йа 'добре з'найу д'ор'огу // таї іду йа / таї іду
 / і н'і'где не" 'вижу н'і 'хыж'і / н'і н'іч' // та 'видит ми с'а та'ке / ги 'хашча // та 'думаю
 йа со'б'і / де йа іду? // с'лухайу йа / не" 'ч'ути н'і'где н'іч' / н'і с'в'ітла не" 'витко / н'і'где
 н'іч' // а ка'зали / аш т'реба с'істи // с'іў йа к'рехты / 'аібо не" си'диц':а 'д'оўго / бо іти
 бы гет // та 'ч'уїу / г'оў / г'оў / г'оў / пес // га'даїу си / іду йа на 'того пса // іду йа іду /
 п'риїду йа т 'хыжи / Ма'р'іка Секере'шова де жи'ве / та йа ту'ды // Ма'р'іка у'ішла вон та
 'каже / ко там? // Ма'р'іко / п'от' с'у'ды / п'от' // де ты ідеш / 'Іване? // е"ї / даї ми 'п'окуї /
 гак і так / так і так // 'каже / тат' 'никаї / ди'ви / де ст'оў'пы друг'ан'і // ідеш ту'ды на'зад
 до М'ігал'а / до'лу штр'еком / та дер'жис'а дириў'л'ан'д'ойі 'хыж'і / а пак на'л'іво // та'д' йа
 гу'ды і маў іти // та йа п'ом'іш 'тыма д'рутамі та пу'шоў / там / де 'была Федур'у'кова
 ста'ра 'хыжа / та на 'л'іву 'руку / та пу'ш'овим та у'д:авим 'бунду // но та с'ак'і д'і'ла ўто
 были з'о мн'оў //

8. Нічна пригода

йа быў у́же доста д'іт'вак великый / не" Буг з'на́йе йа'кый / мог'ло 'быти 'диў'яг' / го́ду / вад' 'вус'ім го́ду // 'были ў нас 'к'о́н'і / но та 'н'ан'ко 'к'о́н'і погодо'вали та пуш'ли ў село // де ўни 'были? / 'доки ўни 'были? // но та ўни не" хо'дили по ве"ч'ур'ниц'ах / ку'і / л'уде 'х'о́д'ат // но та ци 'было там 'диў'яг' 'ч'асу в'и'ч'ир'і / ци 'дис'ат' / та ідут ду'му // а с'у'ды 'ч'ерез го'роды п'і'ша'кы 'были / ўто не" 'было 'вулиц'ами // пуш'ли там 'ч'ерез 'биў'ниц'у / а там Григорова 'хыжа / Мате'йова // а там 'была пустын'а 'хыжа / де 'Цил'а 'Гыч'кова 'жила // та 'н'ан'ко с'перет 'то́йі пустын'і таі у́же на 'вулиц'у // таі 'кажут / і'милос'а та'ке / ги 'моток / на п'лич'і // а доста т'аш'ке / 'а́йбо не" 'было / аш ч'о'ло'в'ік / ват' шч'о // та'ке / ги 'ч'итавый 'моток і'миў'с'а на п'лич'і // а 'н'ан'ко приіш'ли ду'му та рос'казовали 'мам'ці / йак о'то с'а с'тало // та ідут / но та йак т'а 'нести / та'ке т'аш'ке? // но а 'видит іш'ч'е с'в'іт'ло / там / де 'была 'хыжа и'с'а Мате'йова / шч'е ч'о'ло'в'ік не" спаў уви'ч'ир'і // но та іду до'хыш та по'к'о́ўтайу // но та 'н'ан'ко ў д'вир'ці / йа'к'і ўто д'вир'ці 'были даў'но / заіш'ли уд'ну / по'к'о́ўтали / та д'ідо іде вон // а ўто с пле'ч'а с'а с'ц'аг'ло / дис' ту'ды гет // но та ісе з 'н'ан'ком та'ке 'было //

9. Про вовкуна

а 'было / з'на́йеш / йа слу'жыў у 'того 'пана / йа ў 'н'ого ч'о'тыри 'годы быў // та у ч'е'т'вертум го'дови мы пе'ре'іш'ли до 'Салдобоша 'жити // у'вун быў стр'і'лоч'ником / тот ч'о'ло'в'ік // та там 'были стр'і'лкы / йак т'амиш / у тум кун'ци // 'каже ме'н'і о'та 'пан'і́а уви'ч'ир'і / йаг йа приг'наў ко'р'ову // Іване / зб'і'гаі у село / у бо́ўт / шч'о'с' т'реба ку'пити на ск'ору 'руку // а там 'ч'ерес то'ло́ку ме'н'і т'реба 'было пе'ре'іти / йак 'уц'і до 'мене // ту'ды на го'роды таі у мага'зин // йа / ч'о'ло'в'іч'е / у'ту то'лоч'ку пере'б'іх / тым пу'т'ом приішо́ў на гор'саг // а там быў мос'ток із 'дерева / йа'к'і о'то мос'ткы 'были // йа не" ўп'о'в'ім ти / шч'о о́ўно та'ке 'было / бо не" пес / 'а́йбо і не" сви'н'а / йа'кес' та'ке лох'мате 'было // о'то / ч'о'ло'в'іч'е / іс'коч'ило із гор'са'га та 'п'опут тот мос'ток пруб'ігло / та тым шан'цом // 'а́йбо шч'о о́ўно 'было? // лиш йа с'а бо́й'аў ду'му іти // шч'о ўто 'было? // і не" пес / і не" сви'н'а / ка'зали / воў'кун // 'а́йбо йа з'на́йу? //

10. Як відбирають у корови молоко

йа не" з'на́йу / йа ро'біў даў'но ме'н'жи л'уд'ми / та рос'казовали л'уде та'к'і д'іла // 'а́йбо йа та'ке не" стр'і'ч'аў таі не" з'на́йу // з'на́йу та'ке / шч'о йе ч'о'ло'в'ік ци жо'на / шч'о 'може ска'зати худо'бину / 'може по'п'равити худо'бину // ме'н'і рос'казаваў Іван 'Йосипуў // о'то 'было при ма'д'арах у с'у'і в'о́ін'і // та ўни сто'й'али ту' дис' / при с'у'і р'і'ці / на мос'тах // та там 'были чоты'ре ка'туне / м'і'н'алис'а чоты'ре // о'то 'было дис' ту'ды / коло 'Богдана // но та там іім да'вали 'йісти / та ўни су'б'і ва'рили / шч'о іім да'вали // а там о'ден 'каже / Іване / іди ты лиш у ту'ту 'хыжу / та по'про'си / 'може / ку'пили бы с'ме у жо'ны моло'ка / та зва'рили бы с'ме / 'каже / то'ка'ну // та іду / та пуш'о́ў йа / 'каже / там покло'н'іў йа с'а // с'лу'хаіте / ци вы бы нам моло'ка не" про'дали? / ту'і сто'й'іме на мос'тови // 'каже / ч'о'ло'в'іч'ку / йа бы вам 'дала 'задар' моло'ка / 'а́йбо йа с'в'о́йу ко'р'ову так 'т'ашко 'д'о́йу / так н'а б'іе // но та йа бы йі 'зараз ізд'о́йіла / та йа бы вам 'дала / і літер / і два / і три // но та йа пуш'о́ў там та 'кажу / о'на бы 'дала нам без г'роши моло'ка / 'а́йбо так йі 'т'ашко / так йі б'іе ко'рова // іду йа / 'каже тот ч'о'ло'в'ік // пуш'о́ў там / о'на 'дома йе / покло'н'іўс'а / о'то у вас ко'рова б'іе? // тад' у 'мене // а де йе? // у хл'і'в'і // іду йа д'ну'ї

// пушдѡу / 'каже / та уд голо'вы за'чаѡ г'ладити / г'ладити / до х'воста дог'ладиѡ ѡи // 'каже газ'дын'и ѡи'ѡи / і'д'іт ід н'уї / о'на вас буш 'бити не" буде // а ѡа с'а 'бѡйу // і'д'іт ід н'уї / о'на вас 'бити буш не" буде н'ігда // пуш'ла жо'на / надѡ'їла моло'ка // ч'о'ло'в'іч'е / 'каже / прихѡд'іт 'каж'ѡй дин' на моло'ко / ѡа вам буду да'вати без г'роши // но та 'хѡч'у ка'зати / шч'о ѡе ч'улу'в'ік / шч'о 'може 'добре зрѡбити / а 'може б'іду зрѡбити //

ка'заѡ ми Ду'пелник Ци'л'о / шч'о Лу'ка Ци'лишин / та о'то ѡд'му 'вуїко быѡ / Ци'л'ови Ду'пелнику // но та там вер'ховин'ц'и у 'н'ого 'били / 'дерево во'зили // а 'была ѡ 'н'ого 'добра кѡрѡѡка // та пушдѡу у хл'іѡ та 'дивит / та так ѡи ска'зив / шч'о не" муг ѡи буш дѡ'їти н'ігда // і та'ке ѡе / бы'ваѡе ѡ'с'ако ѡ жит'і //

Як я пас корів

ѡа служ'иѡ у 'Петров'і / о'то даѡно ка'зали по-ма'д'арс'кы 'Піітерфѡѡло // та ѡа у'же ган'биѡс'а іти // ме'н'і быѡ у'же ш'іш'нац'ат'ѡи ци с'ім'нац'ат'ѡи гуд / а 'б'ідно с'ме 'били // пушдѡу зѡ мнѡѡ 'салдобѡс'к'ѡй о'ден / у'вун у'же у'мер // та там служ'иѡ / маї моло'д'ѡй быѡ уд 'мене // а ѡ нас кун' быѡ / та ѡа с кун'ом хѡдиѡ / та та'к'ѡи им быѡ 'радыї / і і'с'іно м во'зиѡ ч'ил'ади і зарѡбивим г'роши до'х'ыж 'мало // пушдѡу ду'му / а в:ун ѡе ѡ нас // 'кажут 'мамка / туї ѡе Пет'ро / приїшдѡу за тѡ'бѡѡ // там у 'Петрово т'реба хлѡпц'а т ко'ровам / мар'жины соко'тити / с'ім да'рабу 'маргы / п'їади'с'ат кѡ'рун на 'м'іс'ац' даїут // 'кажут 'мамка / 'добре бы / не" 'боре / но та куї / 'мамко / 'добре ѡе / та лиш т'реба іти // но та ѡак буде'ме іти / та п'іш'ком? // н'ит / аї пуїдеме іт 'Тис'і / там 'бокѡры їдут / а 'с'адеме на 'бокѡры // а мы пуш'ли туї на Рѡс'тѡку / де мы соко'тили ко'ровы // но та їдут на 'бокѡрах та 'кажут / но / та мы вас повезе'ме / там п'риїдете та там си 'ускочите / у 'Петрѡв'і //

'с'іли мы пѡ'пѡлудн'у туї / на 'бокѡрах // пу'стили ѡни / о'то т'аш'ка 'была ро'бота / ѡї! / о'то 'была б'іда // приїшли мы там / ч'ѡлѡв'іч'е / но та шч'е 'витко 'было / дис' 'понад 'ви'ч'ур / а ѡа ішдѡ на тѡму 'бокѡрови / де ішдѡ Лу'ка Мику'ланин // 'каже / Іване / ѡа вас при'т'агну іт Пѡт'ішови / а вы там 'ускоч'ите // і так і 'было / мы 'ускоч'или там вон уви'ч'ир'і / 'понад 'ви'ч'ур / шч'е 'сонце не" заїш'ло // е-е / ѡа 'кажу / ѡа ѡ с'уї 'х'ыжи с'лужу / і ѡа т'а по'веду до 'того ч'ѡлѡв'іка // тот у 'центру н'а пѡв'їуг / у 'Петрово / у 'центру / де повер'таѡе до'рога на Тіво'дар таї на 'Ботар' / таї на Ве'лику Па'лад' / Нод' По'лад' // но та ѡа там служ'иѡ // а там / ч'ѡлѡв'іч'е / с'ім да'рабу 'маргы // а ѡа 'добре по-ма'д'арс'кы говѡриѡ / маї 'добре / ѡак ти'пир // аїбо ѡа 'кажу / не" ка'жи / шч'о ѡа з'найу по-ма'д'арс'кы говѡрити //

ѡа там соко'тиѡ ко'ровы / ме'не там ч'есто'вали / ѡїсти да'вали // ѡа і по'пасоваѡ мар'жины / аїбо на ѡїх тери'тор'іїи // а 'была там / до Ве'ликуї Па'лади не" дѡху'д'а / 'хашч'а 'была // та там быѡ ч'улу'в'ік / шч'о соко'тиѡ ко'ровы / 'тоже газдус'к'і // а там / де ѡа соко'тиѡ / там гра'нич'ила 'наша зе'м'л'а із ѡго тѡлѡкѡѡ / тот ч'улу'в'ік с'таршыї та'к'ѡи быѡ / 'може / 'сорок / п'їади'с'ат гѡду / шч'о соко'тиѡ о'ты мар'жины // та быѡ у 'н'ого 'песик тот / мал'їй / куд'лат'їй / шч'о соко'тиѡ ко'ровы // та 'каже в:ун ме'н'і по-ма'д'арс'кы / пушч'аї / 'каже / на 'нашу тѡлѡку / наї па'сут / ко ѡїх буде туї 'в'ід'іти // та в:ун кас'куѡе зѡ мнѡѡ по-ма'д'арс'кы // а мар'жины / а там 'было п'їади'с'ат і п'їат' да'рабу 'маргы у 'того газ'ды / два бы'кы // а 'кѡлѡкул так / го'лом / го'лом / го'лом / го'лом / та

пушлô туды гет ид Великуй Палади // а пес йих с'а дивит та так / гаў / гаў / гаў // ей / кажу / йак о'ни далеко пушли // а тот каже / 'зараз о'ни будут туї // айбо ўже понад 'виіч'ур 'было / 'заскоро буде'ме ўже і ду'му йти // а в:ун каже по-ма'д'арс'кы / 'ер'іч'ок гôйт 'в'іс'о / іди на'зад йих убер'ни // а тот пес у'ч'уў / та с'а зобраў та туды // а ўта 'марга / йак у'в'ід'іла 'того 'песика / та так на'зат т'ікала // та 'котре не" 'дуже 'т'іч'е / а в:ун на хры'бет скоч'ит' та гры'зе // кажу йа йôму / йак вы йих йажете 'дома / таі туї / ў горса'гови? // каже і уд'но не" 'пуїде з горса'га дôлу / тот йих у'с'іх поже'не ў село // таі у хл'і'в'і тот йих по'ставит 'каж'зе на 'м'істо // таі каже / йа йих пушч'айу 'пасти / в:ун йих пô ўдну іс хл'і'ва / о'бы с'а не" бог'ли //

та йа там быў два 'м'іс'ац'і / та не" 'было ми по'гано / айбо б'іда ў 'тому / шч'о йа с'а ўже ган'біў / ме"н'і ўже быў с'ім'нац'атый гуд // а Мі'гал' у'ч'иўс'а ў 'Хус'ці у Бед'нарч'ика / у кова'ч'а // та в:ун у'же гут там про'быў / та каже / ід'іт за Іваном / т'реба ду 'Хуста / там / де Кера'м'іч'на 'вулиц'а / хлôпц'а у'ч'итис'а // 'мамка за мнôў п'іш'ком пушли до 'того // та так ме'не 'ут:ы пу'стили / дали ми 'грôш'і / та йа пак 'ут:ы дôму / та ду 'Хуста // так йа с'а о'форміў у 'Хус'ці ў'ч'ити // т'риц'ат' 'сегомо 'года ісе 'было // та там им быў до соро'кового 'года / до де'цембра 'м'іс'ац'а йа с'а дôўч'иў //

Служба у війську

ме'не ў ди'цимбр'і 'м'іс'ац'і заб'рали ў ка'туны ма'д'аре // а ў ма'д'ару пйат' гôду / 'дôки 'вôіна не" с'тала // 'бывим с'у'ды на Ук'раїн'і 'сорок 'першого 'года / ту'ды на ф'ронтови // мы ду'шли 'были до Запôрôж'я // 'ч'ерес Кривый Руг Дн'іпро там іде / там про'ходит ôст'рôў / по-ма'д'арс'кы на'зывац'а 'С'ігет // та мы два ра'за пере'били ôст'рôў на тот бук / а два ра'за пере'били ў нас 'рус'к'і на'зад // а пôтôму / йак у'же 'н'імц'і приїшли таі ма'д'аре / та ў два 'ч'асы пôпуноч'и / йак 'зач'али стр'і'л'ати / йак пере'били 'ч'ерез Дн'іпро / та пушли ўсе 'дале та 'дале // мы 'мали потир'і 'много / та нас ізм'і'няли ў на'ч'ал'і но'вембра 'м'іс'ац'а // бо йе 'с'ато 'Менден 'сентег (угор.) / бо ўто йакого ч'исла не"сут кôсиц'і ў теме'туў / на гро'бы? // но та тог'ды нас ізм'і'няли / мы тог'ды пушли 'ут:ы ў Н'ірид'газу // та ішлиз'ме до З'намен'кы // а 'были і ре"публ'ікан'с'к'і о'ты пôйіз'да / і 'были 'рус'к'і / о'ты ширôк'і // та ішли і так'і і так'і // та у З'наме'н'ц'і нас завага'н'іровали та на Пôл'шч'у / та так у Ма'д'аршч'ину // ку'ды / йа не" з'найу //

Про моє життя

1. Як я паступив

ко'ли ме"н'і 'было с'ім гôду / ме'не запи'сали в:ôшкôлу / у 'першый клас // брат Ци'л'о быў іс'і'м'нац'атого 'года / в:ун быў маі мо'лод'ый / у'вун ішôў у д'ругый клас // айбо приїшла 'ôс'ін' / не"йе ў шч'о с'а ўбрати // 'мама ме"н'і 'ш:ила іс 'ч'ôрнôйі 'шапкы посто'лы / та ў'була н'а ў посто'лы / та в:ôшкôлу // там / де ти'пир клуп / та там 'была вош'кола // йа пу'шôў у вôшкôлу / а Ци'л'о брат маў іти пôпôлуд'н'у у д'ругый клас // йа 'ут:ы б'і'жу с'коро ду'му / бо йôму т'реба посто'лы 'мôйі ў'бути / бо буш не"йе // так мы 'жили 'лехко // но а д'руг'і д'іти / так'і / шч'о 'были маі за'мôжн'і / та ко'ли приїшла зи'ма

/ та їдут на 'хдѣзанку / а йа не" 'тоден і'ти / бо йа 'мушу ду'му їти / посто'лы да'вати гет // так йа жи'у тог'ды // хо'ди'у йа 'с'о'го ч'о'тыри к'ласы // іс ч'оты'р'ох клас ме'не 'уписали із вош'колы / бо пу'шѣвим у 'наймы / слу'жити // пу'шѣу до жил'ізнодо'рожника / до 'мад'ара ко'ровы соко'тити / туї на Това'ришч'е / там у туту 'хыжу // но ме'н'і 'было там не"по'гано / 'йісти да'вали / д'іти там не" 'было // од'на моло'да ч'ил'ад' у 'н'ого / в:ун бы'у жил'ізнодо'рожник // йа там бы'у ч'о'тыри 'тоды 'у 'н'ого / но не" 'пѣ'ных / так шч'о 'была і пе'рерва // ме'н'і 'уже 'было ш'іш'нац'іт' 'гѣду / у'же і ган'бивимс'а слу'жити / 'аїбо не" 'было де с'а 'д'іти // бы'у у нас о'ден кун' / та йа іс ку'н'ом хо'ди'у та зарѣби'у на му'ку ци на шч'о // пѣ'тому 'уже ган'бивимс'а іти слу'жити // при'шѣу о'ден 'салдѣбѣс'кыі зна'комыі 'хлѣпц' до нас / ме'не 'дома не" 'было / йа при'шѣу іс ку'н'ом ду'му // І'ване / пѣт' / 'каже до 'Петрова / село 'Петрово ма'д'арс'ке / Виног'раду'с'кыі рай'он / там бы 'треба ко'ровы соко'тити // 'кул'ко? / с'ім да'рабу / да'йе п'йади'с'ат ко'рун на 'м'іс'ац' // но / п'йади'с'ат ко'рун о'то п'йади'с'ат к'іл му'кы мож 'было ку'пити ме'лаїно'йі / а хѣт' п'йади'с'ат к'іл мела'йу // н'і маї 'мало / н'і маї буш / о'то та'кыі бы'у за'кон // йа бы м так не" 'шѣу / у'же ме'н'і ш'іш'нац'іт' 'гѣду ми'нуло // 'каже 'мама / не"бѣре / 'добре бы / п'йади'с'ат ко'рун! // а ме'н'і так ѡб'ідно с'тало / та їду //

йа д'ругыі дин' на 'Тису / там 'бокѣры хо'дили / та при'шѣу тот 'хлѣпц' іс 'Салдѣбоша // та 'с'ілі мы туї за 'Рѣсто'кѣу на 'бокѣры / та мы с'а по'везли на 'бокѣрах до 'Петрова // а там у 'Петрѣв'і мы там 'ускѣчили / та там у'же село // при'в'ут ме'не тот 'хлѣпц' до 'того 'пана ту'ды 'понад 'ви'ч'ур // а йа то'г'ды маї 'добре зна'у говѣрити по-ма'д'арс'кы / йак ти'пир // 'аїбо йа не" 'хѣт'і'у говѣрити / га'да'у сѣб'і так / ѡбым ч'у'у / шч'о бу'дут ка'зати за 'мене // но / д'ругыі дин' пу'шѣу йа с ко'ровами / ко'ровы при'в'ут іс 'пѣл'а 'сыг'і // но / 'каже там 'пан'і'а газ'дови / 'добре со'котит сис' 'хлѣпц' ко'ровы / 'сыг'і при'шли // но йа там бы'у 'пудрага 'м'іс'ац'а 'у'с'ого // раз 'ди'у'л'у йа с'а / о'то 'маїже 'была ни'д'іл'а / 'ви'ч'ур // при'шѣу йа с 'пѣл'а 'понад 'ви'ч'ур / у'же тим'н'іло'с'а // 'ди'у'л'у йа с'а / за'ходит ста'ра жо'на у двѣр // а йа на'по'ва'у ко'ровы на ва'ловѣ // 'ди'у'л'у йа с'а / а 'у'то 'мо'я 'мама // покло'нилас'а 'тѣму по-ма'д'арс'кы / ѡна з'нала дис' пѣ 'у'дно с'лово по-ма'д'арс'кы // 'кажу / 'мамко / ци 'треба бы 'гѣроши? // н'ит / 'каже / аї 'йе у 'Хус'ц'і 'маїстер / шч'о 'треба до 'н'ого 'уч'н'а / 'у'ч'итис'а на ко'ва'ч'а // сї / таї їду гет // а тот 'каже / а ко пу'де за'ўтра іс ко'ровами? // а там бы'у 'хлѣпц' о'ден іс 'Ч'ѣрного Ар'дова у д'ругого газ'ды // соко'тити за'ўтра ко'ровы йа їду / 'каже / за'ўтра пу'ду у 'Ч'ѣornyі Ар'ду'у / йа при'веду 'хлѣпц'а у'т:ы // так о'то і 'было //

2. Навчання ковальській справі

'мамка 'тѣйі 'ноч'і пуш'ла іс 'Петрова до Со'кырниц'і п'іш'ком / о'то бу'де буш йак п'йади'с'ат к'іло'митру // уви'ч'ир'і при'шѣу 'хлѣпц' у'т:ы / при'в'ут го // но / йа га'да'у їду гет // да'у ми 'гѣроши / п'йади'с'ат ко'рун / тот газ'да // йа 'ранѣ у'ста'у / іш'ч'е 'темно 'было / та п'іш'ком до 'Ч'ѣрного Ар'дова // а 'у 'Ч'ѣрнѣм Ар'дѣв'і 'уже 'шѣу 'пѣйзд на 'ѡро'лево та с'у'ды на Хуст // йа с'і'у на 'пѣйзд / при'шѣу йа ду'му у вѣторѣк 'понад 'и'ч'ур // у 'середу / так / ги'куї ти'пир / 'каж'жа сѣбота ба'зар / то'г'ды бы'у у 'середу // бы'у у нас о'ден 'коник / 'н'ан'ко без ру'кы / ста'рыі / за'п'рах ку'н'а / но та їде'ме ду 'Хуста 'н'ан'ко с'а покло'ни'у 'тѣму ч'ѣло'в'ікови // у'вун бы'у із ди'у'йа'того 'го'да 'ро'жений / уд 'іене бы'у на 'дис'ат' 'гѣду маї с'таршыі // 'каже / но / пан 'маїстер / вам 'треба 'хлѣпц'а? 'треба // но а йак 'хѣч'ете / на ч'ѣтыри 'тоды / ци на три? // 'кажу / йак їду / та на три /

йа на ч'отыри не" їду // но / каже / йа т'а беру // буде'те за два 'годы платити крам'касу / о'то по-нашому промсѡйус // т'рит'ый гуд буду йа платити // ѡд'їж дадут ти з'дому / йа ти не" дам ѡд'їж / дам ти йїсти // та каже / 'м'їс'ац' тїпир пѡбудеш у 'мене / аж будеш л'убити / та ўстанес':а // аж йа буду л'убити / та ўстанес':а / а н'ит / та н'ит // а йа думайу су'б'ї / но / та пѡп'рѡўбуйу //

та йа 'м'їс'ац' там быў / іс'ек'тембра при'м'їрно пїят'нац':атого йа пу'шѡў до 'н'ого // та до ѡк'тѡўбра при'м'їрно пїят'нац':атого йа 'майу 'быти там на п'рѡўбу // т'ашко ро'бити 'было / 'дуже т'ашко // каже там су'с'їд / ч'улу'в'їк с'таршы // у 'н'ого два х'лѡпц'ї 'были // каже / Іване / ты туї не" будеш у Паў'лы // кажу / 'зашч'о? // каже / туї быў іс Ч'у'мал'ова Іван 'Ч'ижмар' / 'аїбо ли'г'їн' / йа го 'в'їд'їў / у'вун / каже / 'пудрага 'года туї быў // ли'шиў у 'пудрага 'года / пу'шѡў гет // т'ашко туї 'быти // йа пудмаў су'б'ї / та'д' йа с'лужу 'газ'д'ї / та даст ми йїсти / та 'буду ро'бити туї // маї т'ашко не" буде // так йа / кажу / йа пѡп'рѡўбуйу // прѡїшѡў 'м'їс'ац' / каже 'маїстер / но / йак / Іване / л'убиш туї 'быти? // кажу / 'хѡч'у // но та їде'ме зар'їг'їстро'ватис'а / та'кыї 'договор зро'бити // пушли мы на то'то / пу'шѡў 'н'ан'ко таї у'вун / са'м'ї //

запи'сали ўни ме'не ут пїят'нац':атого не" сек'тембра / а ут ѡк'тѡўбра / тот 'м'їс'ац' йа 'задар' быў там / на п'рѡўбу // закл'уч'или 'договор / їздѡму два 'годы платити крам'касу / о'то по-нашому гово'рат промсѡйус // т'рит'ый гуд буде в:ун / плат'е з'дому / в:ун ме'н'ї лиш йїсти даст / буш н'їч' // а де с'пати? // у хл'їв'ї // было ў 'н'ого ѡдно ку'з'а / куї йа там пу'шѡў // йа не" знаў / шч'о там 'кури спл'ат' у 'йас'л'ох / а йа у 'йас'л'ох л'уг // а ме'не там вуша'ловы йак уб'липли / у 'гѡлѡву / ў'с'ады // йа 'рано ўстаў / о'ты вуша'ловы так по мин'ї л'їзайут / йа так с'а 'шупайу // а там ч'улу'в'їк приї'шѡў / о'бы шч'ѡс' ро'бити // в:ун каже / Іване / шч'о так с'а 'шупаш? // та йа кажу / вуша'ловы // в:ун каже / л'її во'ды у 'тазик / та о'ни там у'падут у'с'ї // йа ўто не" знаў / та так і 'было // нал':аў йа во'ды у 'тазик / та о'то по'падало у'с'е // не" їду йа ту'ды буш с'пати / а їду на ѡбѡ'рух с'пати //

о'то там ро'биў 'доста т'ашко / а 'рукы 'рано пѡ'пухли ут клепа'ч'а великого // на'машч'у о'лойом / та йак порозм'н'акнут / та то'г'ды нач'ну 'дале ро'бити // о'то йа так три 'годы // но йа не" ба'нуйу / бо в:ун ме'не наў'ч'їў 'жити / тот ч'улу'в'їк // у'вун быў не" пїа'ниц'а / тру'д'ага / їзма'гаўс'а // в:ун ку'пїў при 'мин'ї за три 'годы / при'м'їрно / йа тїпир' не" буду ка'зати йак / но 'около дв'ац':їт' пїят' 'соток зим'л'ї // та йа там ли'шиў два во'лы таї кѡ'рѡву у три 'годы // у них 'была ѡдна д'ївѡчка / о'на 'была іс т'риц':ат' д'ругого 'года / йуї 'было пїят' 'гѡду / куї йа там пу'шѡў // та йа йї во'диў у д'їц'сад за 'руку // прѡшлого 'года йа ў 'ниїї быў 'дома // ч'улу'в'їк у 'ниїї ўмер у'же / а ми'н'ї т'реба 'было шч'ѡс' йї заз'в'їдовати // та йа йї ў 'Хус'ц'ї наїшѡў та 'кажу / їз йа'кого ты 'года? // а ўна 'каже / іс т'риц':ат' д'ругого //

но / та йа там быў три 'годы у них // йа 'конч'їў сороко'вого 'года / ѡк'тѡўбра пїят'нац':атого // но / кажу / пан 'маїстер / їд'їм / о'бы ми 'дали / шч'о йа ўже ни 'учин' / шч'о йа ўже по'моч'ник // а в:ун каже / но / 'пуїдеме 'заўтра / по'заўтр'у // а ми'н'ї каже О'лексик Хро'ман / пѡд' у 'Йас'їн'а ро'бити / там / каже / на ч'ас 'пенг'їву дв'ац':їт' даїют // а в:ун каже / ро'би ў 'мене / йа ти даїу на 'тыж'їн' с'їм 'пенг'їву таї йїсти // с'їм 'пенг'їву / ўто 'были г'рѡш'ї // но / 'аїбо ўто лиш 'пенг'їў на дин' // а йа у 'Йас'їн'у ро'биў / та йа на о'ден ч'ас маў 'пенг'їву дв'ац':їт' // а в:ун каже / но та їди са'мыї / аш 'хоч'еш / бо йа їду ў 'поле // а йа то'то знаў / де ў 'Хус'ц'ї / там / де тїпир Кѡ'руна йе / дис' там у 'тѡму 'м'їс'ц'ї // заїшѡў йа там / пок'ло'ниў йа с'а / там быў заве'ду'йушч'ыї / фа'мїлїя Бенч'

// у'вун знаў по-ук'раин'с'кы / по-ма'д'арс'кы гово'рити / по-'ч'ис'кы і по-ру'мын'с'кы //
 в:ун быў заве"ду'йушч'ым тыў о'рган'ізац'ійоў // 'каже / шч'о ты при'шд'оў? // йа 'кажу
 / 'конч'іў 'нын'і с'лужбу / 'нын'і / 'кажу / п'ят'нац'ате ч'ис'ло // а де с'а 'уч'иш? // у
 О'лашина / у Паў'лы // а в:ун де йе? // а 'зашч'о не" при'шд'оў? // пу'шд'оў ла'мати ст'руч'е //
 а в:ун п'о'думаў / п'о'думаў / а там быў заў'хос / фа'милія Борзо'лович' // 'каже в:ун й'о'му
 по-ма'д'арс'кы / ты бе'ри с'ого х'л'о'пц'а / іди до 'маістра М'йул'ера // та ка'жи / шч'о йа
 ка'заў / д'о о'б'іда на'й му даст р'о'б'оту / та у'видит / шч'о в:ун бу'де з'нати // а п'о'п'олудн'у
 до П'і'л'гович'а / там 'была 'куз'н'а // тот ме'не ўз'аў ч'у'лу'в'ік / пу'шли мы там пуд 'город
 / до 'маістра //

за'йш'ли мы там до 'маістра / а маісте"рс'ка ве'лика ў 'н'ого // там ст'о'й'ала к'о'ч'і'я
 ро'зобрата / ўта / шч'о даў'но во'зила л'у'ди // йа с'а покло'ниў / а тот 'каже й'о'му по-
 ма'д'арс'кы / ка'заў Бенч' / д'о о'б'іда да'й му йа'кус' р'о'б'оту / бо в:ун к'о'нч'а'йе 'нын'і
 с'лужбу // 'каже в:ун ми'н'і / де с'а 'уч'иш? / у Паў'лы // с'і'да'й / 'каже // ка'с'ку'е з'о мн'оў
 ч'о'л'о'в'ік / ч'о'л'о'в'ік р'о'зумны' // о'ди'нац'і'т' 'ч'асу ми'нуло // при'ходит тот Борзо'лович'
 / при'н'ус к'нишку г'о'т'ову / шч'о йа ў'же не" 'уч'ин' / шч'о йа ў'же по'моч'ник // 'каже
 'т'о'му / шч'о / 'каже / х'л'о'пц'і? // 'може 'быти / 'го'ден 'йі'сти х'л'і'ба // на / 'каже / пут'пи'ши
 // в:ун у'з'аў / тот 'маістер / пут'пи'саў // 'каже в:ун ми'н'і / на к'нишку / йа і'ду с' т'о'б'оў до
 П'і'л'гович'а / уп'о'в'і'м му / о'быс' до 'веч'ера ў 'н'ого быў // 'добре // йа по'д'аковаў 'т'о'му
 ч'у'лу'в'ікови / 'маістро'ви // пу'ш'о'вим // а о'то б'ліс'ко / 'може / п'йа'ди'с'ат 'митру / 'може
 / сто // а там два 'уч'н'і / о'ден по'моч'ник та'й 'маістер // маісте"рс'ка ве'лика // 'каже тот
 й'о'му по-ма'д'арс'кы / с'лу'ха'й / 'каже / до 'веч'ера с'ис' х'л'о'пц'і у 'тебе бу'де / да'й му р'о'б'оту
 / в:ун с'а увол'н'а'йе 'нын'і // 'добре // а 'маістер р'о'зумны' та'кы' / 'го'дны' // 'каже / шч'о ты
 з'найеш ро'бити? // шч'о ми да'с'те / пан 'маістер // 'каже / ўч'ин'и о'дну пут'к'ову // 'ч'ин'у //
 а 'добре 'было ч'ин'ити пут'ковы / у мага'зин'і 'было пут'ковоч'не жи'л'і'зо // 'каже о'дн'о'му
 'уч'н'ови / бу'деш му 'бити / бу'деш 'дути / в:ун / 'каже / йа'к 'маістер / бу'де 'коло ў'гн'а
 // тот х'л'о'пц'і 'дуйе // йа ўч'ин'иў пут'к'ову / так / йа'к йа знаў // на'гн'увим ша'рки / йа'к
 'маіе 'быти // 'кажу йа / пан 'маістер / по'ника'йце // при'шд'оў / по'никаў / 'можеш х'л'і'ба
 'йі'сти / х'ло'пч'е / 'каже // но / 'каже / уч'ин'и шч'е о'ден ха'мут на штра'пк'о'ч'і'ю / шч'о
 'мибл'і пере'возит / та'ка к'о'ч'і'я // а'га / 'ч'ин'у // йа ўз'аў / за'гн'уў жи'л'і'зо / проч'ин'иў /
 по'кла'вим на 'м'істо / по'клаў о'ден бо'лт / за'кру'тиў // пу'ш'о'в по'никаў / 'доста / 'каже //
 да'й с'у'ды к'нишку / на'й ти пут'пи'шу //

а ў 'мене 'было два 'пен'г'і'вы / 'уткы о'ни ў 'н'а 'были / йа то'то і не" 'п'омн'у // йа'к
 о'то ў'ни ў 'мене там с'а п'о'йа'вили? // два 'пен'г'і'вы / о'то 'были г'ро'ш'і // 'кажу йа й'о'му /
 пан 'маістер / 'п'о'т'те з'о мн'оў ту'і до По'ленч'ика / о'то ти'пир 'кажу'т за'кусоч'на / а то'г'ды
 'была 'корч'ма / там / де ти'пир сут // там / на с'ум 'б'о'ц'і / та там 'была 'хыжа / а там быў
 По'ленч'ик / йа не" за'быў о'то // та 'кажу / і'д'ім до По'ленч'ика // а ўто 'было б'ліс'ко /
 'може / д'в'іста 'митру ут 'куз'н'і // 'каже / 'маіеш 'д'аку / і'де'ме // пу'шли мы там до 'того
 // а тот По'ленч'ик / о'то йо'го 'была 'корч'ма / си'дит с'о'б'і ч'у'лу'в'ік / не" ста'ры' / не"
 мо'ло'ды' // покло'ниўс'а в:ун й'о'му по-ма'д'арс'кы / а йа по-'наш'о'му // а тот 'маістер
 'каже / ч'е'ка'й / йа бу'ду гово'рити // 'каже / ты йа'ке бу'деш 'пиво 'пити? // йа ч'е'л'ене /
 'ч'орне / а ми'н'і / 'каже / да'й с'в'і'т'ле 'пиво / ма'ле / а й'о'му да'й ве'лике // та'й мы гово'ри'ме
 // та йа 'х'о'ч'у пла'тити / а в:ун 'каже / н'ит / йа за'плач'у // йа'к ты бу'деш та'кы' / ги йа
 / та бу'деш пла'тити // но / тот ч'о'л'о'в'ік за'пла'тиў / йа по'д'аковаў // при'шд'оў йа гет до
 'маістра / у'же с'онце за'ходит / о'то 'была су'бота 'ви'ч'ур //

йа приїшоў ду'му / таї жо'на приїшла / таї 'маїстер іс 'пòл'а / при'везли ст'руч'е //
 'каже в:ун ми'ні / но/ йак / 'пане по'моч'нику / не" 'каже 'уч'н'у / аї по'моч'нику // йа даў
 му к'нишку / 'нате / пан 'маїстер / пут'пи'ш'іт // у'з'аў к'нишку / не" ка'заў н'іч' // 'аїно /
 'аїно / муг ис' так не" піло'вати // йа / 'кажу / іду ў Йас'і'н'е 'заўтра // ро'бі ў 'мене / дам
 ти с'ім 'пенг'іву // 'д'акуйу / йа с'а не" ўста'йу // уже нуч' 'темна 'была //

3. Робота в лісі

йа нуч' переноч'оваў / 'рано із л'уд'ми устаў / та до Со'кырніц'і п'іш'ком ду'му
 // 'дома м нид'ілу пере'быў / а ў пони'д'ілок 'рано ў Йас'і'н'е / на 'пòйїзд // пуш'лис'ме ў
 Йас'і'н'е / а там называли У'колы / так с'а называла 'хашч'а // да'леко / о'то дис' д'вац'іт'
 і п'ят' к'іло'митру йа і'шоў п'іш'ком ту'ды із Йас'і'н'а / ту'ды пут' 'пòл'с'ку гра'ниц'у //
 уви'ч'ир'і ту'да с'ме ду'ш'ли / на 'м'істо ро'боты // а там быў о'ден 'маїстер із 'Вышкова
 // 'каже тот ч'òлòв'ік йòму / со'кырніц'кыі / 'Піітер О'лекса / туї при'в'ух ко'ва'ч'а //
 'добре // а там не" 'было так / ги ти'пир жи'т'а // ко'либа та'ка / та с'н'іх па'де ў н'у // а пуд
 'тòлòву там із йа'лиц'і 'того зе'леного / та пòк'рòўч'ик йа'кыйіс' у н'а быў // а 'серет 'того
 там ò'гин' го'рит // та ў 'ногы г'р'іе / а с'у'ды / ў 'тòлòву / сту'дено // а там 'л'уде 'наш'і
 ро'били / йа і'іх позна'ваў // йа 'рано ўстаў / пу'шоў йа там у 'куз'н'у // ма'д'аре / два'іе
 бра'т'а із 'Вышкова / а о'ден быў не" ко'вач' / лиш 'ц'імбора йім быў / а два 'были ко'ва'ч'і
 // пи'саўс'а 'Гòўд'і / о'ден быў 'Карол' / а о'ден быў 'Шандор // но / 'кажу йа / х'лòпц'і / йа
 приїшоў с'у'ды ро'бити // мы туї три'іе / нам не" т'реба ч'ет'вертого //

а йа ду'лу // 'кажут ми'ні 'хус'к'і 'л'уде / 'мурники / шч'о ме'не ўпозна'вали
 // 'кажут / 'Іване / пòт' ты д нам ро'бити / нам т'реба жи'л'ізо за'кладовати у 'бетон
 / таї про'ва'риш нам ло'паты / зу'била // пу'шоў йа д 'л'уд'ом ро'бити // 'рòбл'у йа до
 пòпòлудн'у // приїшоў там тот 'маїстер / пòт' / 'каже / до про'фаба / та / 'каже / там
 жо'на му йе / а в:ун 'ма'д'ар із Буда'пешту / пò-'рус'кы не" гово'рит / таї жо'на му лиш
 по-ма'д'арс'кы // мòлòд'і / не" ста'р'і 'л'уде // пòт' / 'каже // а там 'хыжа 'была ч'и'нена
 іс круг'а'ка / а там т'реба 'было 'мохом позаты'кати о'ты д'і'роч'кы // та поза'тыкаш /
 'каже / о'бы не" 'дуло до'хыш // пу'шоў йа там / там теп'ло ў 'хыжи // йа то'то заты'кайу
 / 'каже ўна ми'ні / а ты з'найеш 'добре по-ма'д'арс'кы? // з'найу / 'кажу / йа ма'лым
 слу'жыў / таї с'а наў'ч'іў // а ко'ли с' приїшоў? // та пере'дуч'ора / йа приїшоў с'у'ды
 ко'ва'ч'ом ро'бити / йа с'а у'ч'іў на ко'ва'ч'а / 'аїбо туї ме'не не" при'нима'ют іс'і /
 'кажут / мы три'іе / та нам ч'ет'вертого не" т'реба // а о'на н'іч' не" ка'зала // йак йуй
 пошòриў о'то / о'на 'каже / на'ко'ли ми шч'е тр'і'сок // на'кòлòў йа шч'е тр'і'сок 'пан'іі
 / дры'ва м за'н'ус до'хыш // та ўже 'зарас нуч' / іду йа ў ко'либу со'б'і // пу'шоў йа ў
 ко'либу //

а йак про'рап приїшоў ду'му / а ўта жо'на 'каже / туї х'лòпц'і приїшоў / три 'годы
 с'а ўч'іў / а там не" ко'вач' тот т'рит'ыі // та о'бы в:ун ро'біў 'коло 'мурнику / а в:ун с'а
 у'ч'іў три 'годы // а тот про'рап пу'шоў до 'того 'маїстра / та 'каже 'рано пове'деш го ў
 'куз'н'у / 'с'ого х'лòпц'а / Сабады'ша // тот 'рано 'каже / Сабадыш // йа // пот' ты зò мнòў у
 'куз'н'у // йа 'кажу / іду // приїшоў йа там / 'каже 'тòму с'таршòму / шч'о за'виду'йушч'ыі
 быў // сис' туї буде ро'бити з 'вами / а ты не" ко'вач' / та ты іди там у бр'і'гаду / із
 'мурнікамі / но там йа с'а ўстаў // та'ку ме'н'і т'аш'ку рòбòту там 'дали / свер'ло 'было
 два'ц'атка тòўсте // йа бы м там у'же і не" ро'біў / т'аш'ко // ме'н'і 'было маї 'добре 'коло
 'мурнику / маї 'лехка ро'бота // йа там дин' ро'біў так т'аш'ко //

а на д'ругый дин' у'паў с'н'іх / а там быў о'ден холос'ц'ак із Ыас'і'н'а / таі о'тиц' му / іс' кун'ми // та уло'мили 'тингил' на 'самум кун'ц'ови / шч'о 'колесо 'падало ду'лу // а в:ун во'зіў 'дерево // таі при'шоў там у 'куз'н'у / та 'каже / е'се 'треба ме'н'і навар'ити / йак 'маіе 'быти // 'добре / о'ты ў'з'али // Іване / іди розби'раі вуз // 'добре / йа пу'ш'оў розби'рати вуз // а о'ни ў'з'али / пок'лали о'ни ўто в о'гин' / а йа с'а 'диў'лу / 'диў'лу йа с'а / не'добре / не' звар'ите вы ўто / а йа не' 'кажу йім / аж о'то не'добре // та ў'ни вар'ат та шти'муйут / йак о'то привар'ити // 'кажу йа т'о'му маі с'таршуму / а в:ун не' быў маі с'таршый го'дами / лиш с'таршый п'о р'о'б'о'т'і // 'кажу му / не'добре / так не' привар'ите / о'то 'інак 'треба // а ты з'робиш? // 'кажу / п'о'п'р'о'ўбу'йу звар'ити // но / та іди ста'ваі 'коло ў'г'н'а // а в:ун 'каже б'ратови с'в'о'му м'о'л'о'ч':о'му / ты дуі / у'дариш йу'му / йак 'маіе 'быти / йа п'риіду подер'жати // йа с'о'б'і уру'бавим жи'л'ізо / йак о'то 'маіе 'быти / йа с'о'б'і уч'і'ниў // йа с'о'б'і думайу / г'о'д'н'і с'те н'а убма'нути / йак буде'те 'бити // а йа 'кажу й'о'му / с'лухаі / йак йа бу'ду вар'ити / о'быс' ми не' биў / д'о'кы йа ти не' бу'ду ка'зати // а йак йа га'даў с'о'б'і / йа ма'лым клепа'ч'ом с'о'б'і прит'о'ўч'у / йак бу'ду вар'ити / а п'о'т'о'му ты ме'н'і ў'дариш // 'добре // йа о'то си уч'і'ниў // а 'каже / ци 'треба ти б'о'р'о'ц'ку? // йа 'кажу / не' 'треба // йа 'зач'аў вар'ити / а 'вугл'е 'было 'добре / кокс называлос'а //

йа 'зач'аў вар'ити / а п'і'с'ком прит'р'асоваў 'мало // а 'зашч'о п'і'с'ком? // о'бы там не' по'паў шлак // та йак о'то 'зач'ало 'фаіно вар'итис'а / а йа 'кажу / но / бе'ри вон / но о'быс' не' т'і'паў // йа пок'лаў на 'бапку / та к'о'ў / к'о'ў / к'о'ў / к'о'ў // но ти'пир / 'кажу / биі // а вун бех / бех / бех / бех // йа шч'е раз у о'гин' / ішч'е 'малин'ко завар'иў / уп'круглиў // но / га'даў си / йа п'роверч'у пус'тым / а 'дале / йа п'руб'йу д'іруч'ку // йа ўз'аў / по'нашо'му звес'а ш'т'ііслик / на'д'іў ту'ды / пул'іч'иў / де д'іро'ч'ка / йа пробиў 'наго'р'ач'о // о'то 'устыло / 'кажу / пома'гаі ми ск'ладовати вуз // іск'лалі ми вуз // йа буш не' ве'р'т'іў ру'ками / йа 'коло о'г'н'а ро'биў // бо йа с'а три го'ды ўч'иў на ўто //

но / йа там быў 'пудрага м'і'с'ац'а / йа быў но'вембер там / таі при'м'ірно 'первыі де'цембер іде // с'н'іг у'паў / 'кажут / ро'бота с'а закрываіе / 'дале не' мож ро'бити // даўно не' так / ги ти'пир / то'г'ды муро'вали 'л'і'том / ко'ли быў на ўто се'зон / таі л'уб'і робо'ты // йа іду до глаўно'го інже'нера / а ў 'мене трудо'ва к'нишка йе / шч'о 'дали ме'н'і у 'Хус'ц'і / записати ме'н'і стаж ро'боты // а ме'н'і 'треба два го'ды мандро'вати / стаж ро'боты кова'ч'а // пу'ш'оў йа там у бере'гы / наі'ш'оў йа там 'хыжу // глаўный інже'нер із Буда'пешту // йа при'шоў / пок'ло'ниўс'а / 'кажу / пут'п'и'ш'іт ме'н'і // ко'ли с' при'ш'оў? // то'г'ды / то'г'ды // запи'саў / йак 'маіе 'быти стаж ро'боты / кул'ко йа там дну проро'биў // йа по'д'аковаў та пу'ш'оў ду'му // мы с'а зоб'рали п'іш'ком 'ут:ы до Ыас'і'н'а // йак іс'ме 'ут:ы 'рано 'урушили / при'шлис'ме уви'ч'ир'і / у'же 'было так / ізмир'калос'а / у 'Ыас'і'н'е // ч'у'йу йа / 'бубен б'іе / гусл'і гусл'айут / о'то 'было 'первого де'цембра // 'кажу йа / ти'пир г'о'в'і'не / а туі 'музика // 'кажут / див'ят'нац'атый 'роч'ник іде ў ка'туны // а йа диў'ят'нац'атый 'роч'ник //

4. Служба в угорській армії

на ш'тац'і'у пу'ш'овим у ч'ас п'о'пуноч'и йе п'о'йізд / с'у'ды / на Хуст // йа п'о'пуноч'и с'і'вим на п'о'йізд / при'ш'овим ду'му дис' у п'ят' 'ч'асу / шч'е 'было 'темно // но ў нас с'в'ітло 'было ў 'хыжи / бо 'коник быў / та 'мамка п'р'ала // 'каже / но / не'б'оре / пу'шли ўч'ора х'л'о'пц'і / а ўже 'нын'і д'руге чис'ло // а йа і не' розби'райус'а / пу'ш'овим у с'ело / ку'п'ивим шч'іт'кы / 'буксу / бо іду ў ка'туны / но таі брыч' ку'п'ивим // при'ш'овим ду'му

таї кажу / мамко / пòпòлудн'у йа їду гет / бо о'то воїен:е д'їло / там т'реба їти // таї Мигал' / Цил'о Р'апч'укуї / таї у'вун приїшòў // мамка дала ми мало хл'їба у жеб / а шчо ми дадут дома // ўто не" так / ги ти'пир / напе'ч'ут ў'с'ач'ино / а то'гды хл'їба мало ме'лаїного у жеб им пок'лаў // та приїшлис'ме туї на ш'тац'їйу // а Цил'о брат каже / їд'їм туї лиш до П'їнкыса / а ў П'їнкыса 'корч'ма // даї / каже / три пудиц'ї // со'б'ї удну пудиц'у / ме"н'ї удну пудиц'у / таї Мигал'ови // о'то мы упили / приїшòў пòйїзд / йа на пòйїзд у Н'їрид'газу // а Мигал' до Шòпрони / Шòпрон' / о'то пуд н'їмиц'кòў гра'ниц'òў // мы у Ч'òп'ї с'а розыїшли / в:ун пушòў пòйїздом даде тым са'мым / а йа до 'рана у Ч'òп'ї / на ш'тац'їйї // йа 'рано там дис' у ч'òтыри ч'асы с'їў на пòйїзд до Н'їрид'газы // пушòў йа ў Н'їрид'газу на ш'тац'їйу / а там у'же ди'журный воїен:ый ч'екат та'ких / шч'ò їдут у ка'туны / хлòпц'у // а йа с' куфром / пушòў йа там // ану даї с'уды бу'машку по'никати // у кавал'ир'їйу / ў ч'ет'вертый полк // но / каже туї ста'ваї // а там ішч'е два та'ких / ги йа // у'з'аў нас / може / ў с'їм ч'асу ў ка'сар'н'у //

перейшли ми ч'ереш штрек / та пушли у штаб до са'мого г'лаўного / до пòлк'òўника // пушли мы там / йа по'быў там дис' два ч'асы / може / три / по'с'тойавим // каже тот / ве'ди го у куле'метну 'рòту / ве'ди го ту'ды // о'то ўже 'было пòпòлудн'у / пу'в'уг у'вун ме'не ту'ды / а там хлòпц'у не"їе / на с'їлч'а'кови сут // но там быў дне'вал'ный / а по ма'д'арс'кы кажут 'нопош // каже в:ун ме"н'ї / туї у си'с'у ц'їмр'у заїди / туї бу'деш ч'е'кати // пушòў там 'тот дне'вал'ный / каже / пòд' за мнòў // дали ми ч'їжмы йа'к'їс' так'ї / йа'к'ї 'были / нага'виц'ї / о'то ста'ре / йа'ке та'кòму даїут // нада'вали ме"н'ї / йа не" рузу'м'їў / шч'ò с' тым ч'їнити // заїшли хлòпц'ї у пїат' ч'асу // а там быў оден ис 'Т'ач'ова / у'же д'ругый гут служ'їў / ма'д'ар // каже в:ун ме"н'ї / ти 'уткы? // йа з Мара'мороша / ис Со'кырниц'ї // а йа / каже / с 'Т'ач'ова // а в:ун с'а по'дивиў / каже / под' йа ти дам дв'ї 'гомбы / по'приши'вайеш со'б'ї // йа'к' ти шч'òс' т'реба / кажи ме"н'ї / йа ти дам // о'то фаїно так / пò 'л'уц'кы // йа си по'приши'ваў о'то / по'диўл'ус'а / не" познаїус'а ў цу'рат'у // но та приїшли хлòпц'ї уви'ч'ир'ї / но а ме"н'ї не" даїут ішч'е їїсти / бо йа шч'е не" стаў на уч'от // аїбо каже дне'вал'ный / пот' / та наїдеме і туб'ї їїсти // не" їду / кажу / та йа ї не" го'лоден / та'кий им до'садный / не" рузу'м'їйус'а // а там с'а ўс'ї переч'їнили / кòт'р'ї ўже гут прòслужили / два 'годы / три / о'ты в одну ц'їмр'у // а та'ких новач'ку / шч'ò лиш приїшли / у д'ругу ц'їмр'у // но / ты їди с'уды / ме'не переве'ли там у д'ругу ц'їмр'у // а там из русна'ку ват' пїат' / ват' ш'їс'ц' / ват' с'їм / таї ма'д'ару / таї два циганчу'кы / так'ї ста'р'ї / ги мы / з диўйат'на-ц'а'того 'года //

'каже ме"н'ї оден ис 'Селишч' / 'уткы ты ц'їмборе? // йа ис Со'кырниц'ї // а йа ис 'Селишч' / При'гара Іл'ко // каже в:ун ме"н'ї / йа ўч'ора приїшòў // но а йа 'нын'ї // не" б'їда / каже / б'їгати т'реба / аїбо маї 'добре / ги дома // у 'мене дома пїади'с'ат о'виц' / таї кòн'ї / таї во'лы / та с' тым т'реба ро'бити // а туї мало по'б'їгати // а йа га'даў си / но / у'т'їк бым у 'Росїйу / ме"н'ї так об'їдно с'тало там // но / перес'пали мы / а 'рано і йа у хл'їў с' хлòпц'ами // дали ми ку'н'а // йа с'а ку'н'а не" 'дуже бòйу / бо йа кова'ч'ом быў / йа кòн'ї ко'ваў // там ме"н'ї помо'гли ку'н'а ўс'їд'лати / ўка'зали ме"н'ї йа'к // ус'їд'лаў йа ку'н'а / пу'муг ме"н'ї та'кый / шч'ò ўдну 'лыч'ку 'маїе / ги'бы сер'жант // но та їдеме вон на с'їлч'ак // аїно / за'нòс'ат там 'рано 'кухар'ї 'кав'їл' / дали ме"н'ї гур'н'атко / та'ке б'їле / може / т'риста грам / на / туї гур'н'а 'маїеш // хл'їба ни'їе / йа тот 'кав'їл' упиў бес хл'їба // но / таї ку'н'а ўс'їд'лаў йа // к'лич'ут / гет / вон / кòн'ї вон 'вести //

увели ми 'кôн'і вон / а 'кôн'і познайут мо'лод'у'ка ват' ста'рого кату'ну // 'кôн'і путе'какуйут // но / аїбо ме'не наў'чили на ко'н'а с'їдати / ў'казали ме'н'і йак / ко'манда с'їдати на 'кôн'і // та іде'ме у йїз'дарн'у за'крыту / там / 'може / с'тانه і дв'їста 'кôн'у у то'ту йїз'дарн'у // а там по'сыпано ôп'їлками / а 'кôн'і путе'какуйут // но / а ко'манда ту'ды б'їгати / та б'їгайеме // а йа та'кыі 'радыі / а 'кажут ме'н'і / 'добре їдеш / 'добре // га'даў си / та 'добре / шч'о н'а хвали'те // наку'ниц' іде'ме у ка'сарн'і / 'кôн'і рос'їд'ляли / 'кôн'і т'реба уч'їстити / бо 'кôн'і 'мокр'і / 'маіе 'быти су'хыі кун' // но та приїш'ли іт пу'лудн'у / 'дали о'вес 'кôн'ум / пут'стеліли пут 'кôн'і // 'кажут ст'рôйїтис'а // пôст'рôйїлис'а мы / іде'ме ў ка'сарн'у // не'далеко / 'може / дв'їста 'митру іс хл'їва // приїш'ли мы ў ка'сарн'у / о'б'їд унесли / там к'лич'ут / ст'рôйїтис'а на о'б'їд // а унесли там на хо'д'ник // та 'каж'жуму о'ден ч'ер'пак / но / ўто го'р'ач'е // аїбо то'то їз'їсти т'реба скоро / та йа заїшôў уд'ну / 'с'ївим на 'куфер / таї 'мало хл'їба 'было ў н'а / йа ўто л'усербаў // к'лич'ут на д'ругу ст'раву // там на'зад 'дали / кул'ко 'дали // ме'н'і 'было 'доста / йа м'ного не" йїў / йа не" го'лод'н'їў // 'были хлôпц'і / шч'о го'лод'н'їлі // быў там ко'тел / де с'а 'мылис'ме / водо'ст'ок та'кыі // о'то 'добре 'было там //

пôпôлудн'у іде'ме 'кôн'і напо'вати / пуш'ли ми напу'їлі 'кôн'і // но / пак хо'диў йа у левенты / йа ро'з'ум'їў ко'манду // о'то йа ду пу'лудн'а хо'диў на с'їл'чак на ку'н'ови / пôпôлудн'у на п'їшыі // а т'аш'кыі куле'мет / о'то т'реба розб'їрати наў'ч'итис'а // по'быў йа там 'м'їс'ац' // там уви'ч'ир'і уч'їтали / Саба'дыш / пô ôб'їд'і будеш іти у ку'зн'у ро'бити // но / та їду // пу'шôў у ку'зн'у / там нас пїат' 'было кова'ч'у // 'были та'к'і / шч'о ўже т'рит'ыі гут слу'жыі / 'были та'к'і / шч'о два / 'были / шч'о о'ден гут // а новач'ку ў нас 'было три // но та йа 'бити знаў клепа'ч'ом / там ме'н'і 'было не"по'гано / там ро'бота ішла / та не" мож 'было с'їд'їти // по'р'адн'і 'были 'т'уде / не" с'м'їшко'валис'а над 'нами // проро'біў йа там йану'вар 'м'їс'ац' / таї 'начали мы фебру'вар // ме'не ўже з'н'али іс ку'н'а / бо ўже т'реба пут'ковы ро'бити //

5. Дорога на фронт

а ўже Г'їтлер по'сту'пїў на Йугослав'їю / на Ч'их'їю / а мы / ма'д'аре / 'были сôйузники із н'їмц'ом // а ма'д'аре 'хôт'ат іти на Йугослав'їю / на 'Бач'ку // зач'али приво'дити 'кôн'у / мы 'кôн'і переко'вали // у 'март'і 'м'їс'ац'і / 'с'мого / мы переїш'ли 'сирпс'ку гра'ниц'у // нас заб'рали та завагон'їровали на ш'тац'її / та повез'ли нас / йа не" ўпо'в'їм де // йак 'ис'ме пе'ре'їш'ли 'сирпс'ку гра'ниц'у / заїш'лис'ме ў 'горот 'Сомбор // іс 'Сомбора на 'Оїведїк / по ма'д'арс'кы на 'Оїведїк / із 'Оїведїку до 'Бач'кы // 'Бач'ка / о'то обласн'ыі 'горот / так / ги ў нас 'Ужгорот // приїш'ли мы над Ду'наї / с'ело называлос'а 'Воїско по'їйхн'ôму // там тог'ды быў Ве'ëлигдин' на о'ден тыж'жїн' 'ран'ше уд 'нашого //

приїш'ли мы там / таї 'дали нас по' хл'ївах 'л'уц'кых / у с'елови // ме'не 'дали таї шче од'ного 'ма'д'ара / там 'была од'на жо'на / а ч'о'ло'в'їк йуі быў на ф'рôнт'і / у 'сирпс'кому ф'рôнт'і // о'на 'была та'ка / ги'кôї н'їм'кын'а / о'на і по ма'д'арс'кы гово'рила / і по 'сирпс'кы // 'каже о'на нам / буде'те у 'хыжи / хлôпц'і / с'пати / ци вы 'чис'ц'ї? // даїіу вам теплу 'вôду / ван'у / по'мыїтес'а / 'каже // йа 'кажу / їду іт 'кôн'ом с'пати ў хл'їў // 'каже ўна / у 'хыжи буде'те с'пати / бо у хл'їв'і сту'дено // 'кажу йа му / ты ч'нкаі / ци ты ч'їстыі ч'о'ло'в'їк / о'бы ў тебе ву'ши не" 'было / ват' ч'орт йо'го з'наіе шч'о // мы там перес'пали // 'рано / о'то 'была нїд'їла / йа не" знаў / аш о'то Ве'ëлигдин' наш // іде о'ден серп пїяный / таї с'п'їват по 'сирпс'кы / Хрис'тос Воскре'се // 'кажу / шч'о ўто с'п'їваш? // 'каже / 'сирпс'кыі

Ве"лигдин' 'нын'і / о'та ма'д'арка // мы 'были б'лис'ко над Ду'найом / над вôдôÿ // мы там 'были два 'тыжн'і / а 'може / три / там у тум селови // рас при'шла ко'манда / іде'ме гет / іде'ме ў Н'ірид'газу / на'зад думу // о'то быў у'же ма'і м'іс'ац' // 'зашч'о з'найу / бо н'імиц' пôступиў у 'йуніу м'іс'ац' на Рôсійу / двана'ц'а'того 'йуніа / не" ўпу'в'ім вам йа'кого ч'ісла / нам 'дали зб'рôйу / но'ве п'лат'е / пôк'рôÿц'і / у'с'е ôбмунди'рован'е на кôн'і //

мы о'то кôн'і ўс'ід'лалі / на 'пôйїзд / завага'н'іравалі нас // йа ішôÿ ч'е'рес Со'кырніц'у // 'пôйїзд не" 'дуже ішôÿ с'коро / а мы ішли у теге'ровых ва'гонах // при'шліс'ме до 'Салдобоша / о'то Стеб'л'іўка / мы там сто'йалі три ч'асы / 'може / ч'о'тыри // йа муг бы быў ўте'ч'и думу 'мало / 'аібо де ўте'ч'еш? // то'то рôстр'іл'айут / йак ты ўте'ч'еш зôÿс'ім // а йа с'а про'сіў думу // не" з'найеме ку'л'ко буде'ме ч'асу / ты не" ўс'тигнеш думу пуб'ігнути та'і на'зат // так мы 'урушили в'и'ч'ир'і // при'шлі мы до Барлеба'ша / Барлеб'аш / о'то Д'іло'ве // там нас рôзгру'зили і вир'хом / та йак мы ішли ту'ды в Ру'мынийу? // при'шли мы на Йас'ін'е на кôн'ох // із Йас'ін'а / на Стан'іславу / о'то ти'пир Іван-Франк'іўс'к / на Коло'мыйу // лиш йа не" т'амл'у / ци ма'і с'коро Коло'мы'а / а пôтôму Стан'іслава // при'шли мы ту'ды / йа там стр'іч'аў 'Шапцу // 'кажу йа 'Шапцови / йак ты ту'ї? // йа / 'каже / у'же ту'ї два м'іс'ац'і / 'цуравы' / го'лоден / 'сирота / они там ро'били / стрôйілі 'бункеры // йа 'тул'ко з'найу / шч'о до Івана-Франк'іўс'кого мы при'шли / ут Івана-Франк'іўс'кого мы ўже вир'хом ішли //

ку'ды мы ішли? // мы не" ішли горса'гами / мы ішли пол'ами / тôг'ды 'была 'карта у па'ну // з'найу 'тул'ко / шч'о мы 'былі у 'Вин:ици / а ку'ды мы ішли / йа не" з'найу // із 'Вин:иц'і на К'іровоград / а ку'ды / йа не" з'найу // мы ішли на Ал'десу / а ку'ды / йа не" з'найу // 'кажу йа / йа'кы' то'то 'витко 'город? // Нико'лайово / 'витко го 'было так // но / 'ут:ы нас рузд'ілили // ўже т'реба іти ў передо'ву // 'тул'ко йа з'найу / шч'о 'быліс'ме в Ôр'і'хове / о'то Запôрôс'ка 'облас'ц' // о'ни называли о'то по'с'олок Ôр'і'хове / о'то ти'пир' район // нас рузд'ілили / 'убрали нас на фронт у передо'ву // а 'былі так'і / шч'о з б'іт'іж'ными ку'н'ми ус'таліс'а ў'заду // 'тул'ко йа з'найу / шч'о йа там быў в од'ного д'іда та'і у 'бабы / 'може / быў так'кы' стар'ы / ги йа / 'може / ма'і моло'ды' // йа там два дны быў // 'ут:ы ме'не ў'з'али у передо'ву // при'шлі мы не"далеко над Дн'іпро / мы там сто'йалі в Ôр'і'хове // там 'была од'на ма'д'арка / ішч'е ут 'першôйі 'вôйны // о'на 'была 'родом із Ма'д'аршч'ины / а ту'ї быў йа'кы' п'л'ін:ы' // а ўна с'а уд'ала за 'того п'л'ін:ого / та ту'ды о'на 'жила на Ук'раїн'і // о'на з'нала і по-ма'д'арс'кы гово'рити / і по ук'раїн'с'кы // а там о'ф'іц'іры 'наш'і ка'зали йу'і так / 'хоч'ете іти думу / мы вас утпраў'л'айеме йероп'ланом // не" 'хôt'іла іти // 'каже / у 'мене там не"йе н'і'кого / ко ме'не там п'риіме? // йа ту'ї іс ч'о'тырна'ц'а'того 'года // а ўна у д'іцса'дови ва'рила 'йісти / 'поваркôÿ ро'била / но / та ўна не" 'была го'лодна //

6. На передовій

но / та йа 'ут:ы іс 'того с'ела пу'шôÿ у передо'ву уноч'и // мы ўноч'и в о'копах там сто'йалі / над Дн'іпром / бо переб'іраліс'а 'рус'к'і 'тыми 'лотками // та мы над Дн'іпром / нат 'самым пу'т'ом // а 'тул'ко ву'ши у них 'было / у тых о'копах // а там лиш нôч'ôÿ при'несли нам 'мало 'йісти / не" мож 'было уд'ин 'рушатіс'а // там с'тôйу уноч'и / 'диўл'ус'а на Дн'іпро / та при'видит ми с'а / іде 'лотка // не" спиш / та па'ду / так бым спаў / а с'пати не" мож // йа там быў два 'тыжн'і у тых о'копах // ч'е'рез два 'тыжн'і нас ізм'ін'али / а при'шлі на'зад у то'то с'ело / в Ôр'і'хове // та дойаркы 'дали нам 'в'ідра / та йа цу'рат'е по'паріў уд ву'ши

/ таї там іш'че х'лôпц'і / та на 'сонце / та путсу'шили 'мало та ўб'ралис'а // мы там 'были
два 'тыжн'і // ко'манда 'была / буде'ме с'а переби'рати 'через Дн'іпро // та йа та'ке н'ігда не"
стр'іч'аў // йак 'зач'али 'бити із у'с'іх ô'руж'іі // 'кажут / йак с'а устр'ілит ч'êл'енôў ра'кетôў /
та тôг'ды // та йак 'зач'али 'бити ч'êрез Дн'іпро 'тыми ка'нонамі // а на тум 'бôц'і с'ело / йак
'зач'ало гу'р'іти // 'наш'і с'а переб'рали 'через Дн'іпро на 'лотках / на 'кôн'ох //

'маліс'ме ўт'раты 'кôн'у / таї зб'рôйі / таї л'у'ди // а нас ізм'ін'али / та йа там по'паў
до 'того 'д'ідика до'хыш // та йа ў 'н'ого быў три ват' ч'ôтыры дны // шч'о йа уд 'н'ого
пу'шôў гет 'м'іс'ац' на'зад / у'вун ме'не ў'познаў / о'та 'бапка 'сербанкы нава'рила // пот' /
'каже / сы'нок / йіш / та йа там за'йіў гу'р'ач'ого // мы ішли / т'іпир с'танц'і'яа З'наменка
/ а до с'танц'і'і З'наменкы мы ішли вир'хом // а З'наменка / о'то с'танц'і'яа та'ка вуз'лова
/ велика // а ўже ут с'танц'і'і вуз'лôвуі 'н'імц'і прит'аг'ли т'рит'ыі шин / т'рит'ыі рил'с
/ шч'о ўже ішôў і республ'іканск'ыі пôйізд / і 'рус'к'ыі ішôў // нас там / у З'наменц'і
завага'н'іровали та на 'Пôл'шч'у / ô'бы ішлис'ме до 'Кôш'іц' // та 'ут'ы нас привез'ли /
йа ти не" ўпов'ім ко'ли // мы 'были у 'Кôш'іц'ох / ко'ли тот дин' // шч'о 'мертвым не'сут
ко'сиц'і // у'ішлис'ме в і'юн'іу 'м'іс'ац'и / а у но'вембру 'м'іс'ац'и нас ізм'ін'али / п'ят'
'м'іс'ац'у м быў на ф'рôнт'і //

7. Повернення додому

а сест'ра 'мала йак'іс' ч'іжмы с'ц'іган'і стар'і / та йа у ўты ч'іжем'кы с'а ўбуў // а
Ціл'о Мар'іч'ин ми даў нага'виц'і до 'церкви пу'іти на 'першыі дин' / а ўже на 'другіі
дин' у'з'аў уд н'а гет // та ўже на 'другіі дин' йа не" маў / у ч'ум пу'іти // так йа лиг'ініў
/ а йак у'же м 'зач'аў ро'бити / та ўже м зарôбиў г'рôш'і та 'мало с'а приўд'іў // но 'аібо
не" 'было ко'ли 'фаіно хо'дिति / бо ў ка'туны н'а ў'з'али сороко'вого 'года / та приішôвим
ду'му 'сорок п'іятого увос'єни // йак у'же 'вôйна с'тала // та ко'ли 'было лиг'ініти // 'тул'ко
'добре / шч'о 'йак им с'а ўжєніў / та йа при'н'ус су'б'і ч'іжмы / ме"н'і х'лôпц'і ўч'ініли ў
пл'інові / о'ты ма'д'аре // а йа быў дус'таў 'кôж'і та ўч'ініли ми // а там 'была н'ім'кын'а
із Йугослав'іі таї д'ідо стар'ыі / таї д'іўч'ина / п'ят'нац'іт' ци 'кул'ко йуі гôду 'было // та
ўни ли'шили 'были 'дома газ'дуство / бо не" 'хôт'іли / о'бы ііх 'рус'к'і там і'мили 'были //

та о'та жо'на 'дала ме"н'і полот'на на нага'виц'і таї 'реклич'ок // а там 'были сабôвы
ма'д'арс'к'і / та ішли ми 'реклич'ок таї ў 'тôму м с'а ўжєніў / у тых нага'вич'ках таї у
тых ч'іжмах / шч'о м при'н'ус // а 'інак не" 'было / шч'о ў'з'ати на с'а // о'то лиг'інство
'было? // йакê о'то лиг'інство? // а Ціл'а 'д'іўка / та газдус'ка 'была / та 'вуйош у 'нийі быў
/ та'к'ыі сук'н'ан'ыі / із 'б'ілого сук'на / бе'ж'ебу / без н'іч'ого // но та 'мати йі 'была сабука /
та хôт' ішла йуі там / таї і о'на з'нала по'малы ішити / а йа пак при'н'ус полот'на / 'дала
ми ўта жо'на // та га'даў си / по'несу 'мам'і на с'виту йа'кус' // а йак с'а ў'жин'у / та буде
і жо'н'і на с'виту // та при'н'ус им ду'му та од'но 'было маі с'в'ітле / а од'но 'было маі та'ке
/ ги шôўко'вин'ке 'было // та Ціл'а су'б'і ішла уд'ну с'виту таї 'мам'і // так йа лиг'ініў
// та ўто лиг'інство? // шч'о не" 'было ў шч'о с'а ўб'рати / та ўто не" лиг'інство //

о'то з'найеш / ме"н'і тог'ды 'было дис' п'ят'нац'іт' гôду / куі н'а ў'з'али тôг'ды
служити до 'Петрова // ш'іс'нац'ат'ыі гуд ми 'было // а туі у 'кôрч'м'і та'ниц' / о'то 'было
'л'іто / йа н'ігда не" за'быў // йакê ўто 'было 'с'ато / йа ти не" ўпов'ім // а ў 'мене 'лаібич'ок
та'к'ыі / йак у х'лôпц'у / та'к'ыі ке'сєрван'овыі / со'роч'ка ў н'а / таї нага'вич'кы ў н'а йак'іс'
'были / таї 'были ў н'а бо'конч'икы // о'то жи'ды ч'ініли // і йа лиг'ін' // і д'іўкы-сто'ят
там на горса'гови // а йа га'даў / аж 'Ан'ц'а / о'то су'с'іда бліс'ка / з д'вац'іт' 'першого 'года

// та гадаў си / закліч'у су'с'іду і'грати // кажу / 'Ан'ц'о / 'пòд'ме і'грати / ўна не" іде //
но та не" іде / та шч'о з'робиш? // а йа пак заклікаў Ма'р'іку Ци'л'а Хрома'нового / о'то
су'с'іда не"да'лека // о'та приішла / о'та 'рада / шч'о йа йі заклікаў і'грати // йа'кыі йа
ли'г'ін' / та ўна та'ка 'была 'д'іўка //

о'то ішли го'ды / йак пу'шòў с'а ў'ч'ити // йа 'арм'іу 'услужіў ма'д'арс'ку / п'ят'
'году м быў у ма'д'арс'куі 'арм'іі // ме"н'і ўже 'было два'ц'іт' і 'шіс'ц' 'году // йа ўже
ли'г'ін' // йак йа с'а / з'найеш / уже'ніў / а там / у хл'івах / гнуі там за'гòтòў'л'али ў пар-
ни'кы // там і 'Ан'ц'а йе / 'д'іўка / не" ў'д'алас'а 'н'ігда // кажу йа / 'Ан'ц'о / ци не" ішла бы с'
ти'пир і'грати д'мин'і / а ўна с'тала / йоі / І'ванку / та ты не" за'быў? // йа 'кажу / йа ти не"
за'буду і ўми'рати буду // та / 'кажу / 'была бы приішла / йак пò су'с'іц'ко'му / а ты ішла
ит'акым ли'г'ін'ам / в'і'д'іц'кым // ти'пир і йа 'видиш 'йакòс' с'а ўже'ніў 'б'ідно / та'ку /
ги те'бе / ўз'аў // а ўна заган'билас'а / пушла / с'ирота / гет // а йа 'кажу / йа ти 'н'ігда не"
за'буду / 'н'ігда // о'на та'ка 'горда хо'дила / 'фаіна ўна 'была 'д'іўка / йа не" 'кажу // 'аібо ўна
'мала бы рòзум / та хòт' пò-су'с'іц'кы // йа та'кыі быў ли'г'ін' / ги ўна 'д'іўка //

Записано 2005 р. від Сабадоша Івана Миколайовича, 1919 р.н., освіта 4 кл.

Про відпуст

даўно ішли до 'церкви / зби'ралис'мес'а // даўно ўто ка'зали в о'пацы // д'іў'кы с'а
ўби'рали у в'іноч'кы так'і / та'к'і ш'і'р'ін'кы ч'ерес 'себе йа'зали // і мы с про'те"с'ійòў /
па'в'ісы / хрес'ты / обра'зы / іш'лис'ме на 'òтпусты // до 'Ізы / до 'Нанкова / на п'разники
/ 'дуже 'фаіно // п'іш'ком ис'ме ішли / с'п'і'валис'ме п'іс'н'і та'к'і 'фаін'і // 'може / ти
прус'п'і'вати? //

'Милостива / 'Мати 'Божа /
мо'лис'а за нас
і на суд'і не" ли'ши нас /
йак п'рііде тот ч'ас //

У не"д'іл'у 'рано
'сон'іч'ко іс'ходит /
а м'ного на'рода
до 'церкви не" 'ходит //

О Ма'р'іе / Ма'р'іе /
приіми г'р'ішных нас
і на суд'і не" ли'ши нас /
йак п'рііде тот ч'ас //

О 'душе г'р'ішна'я /
шч'о бу'деш д'і'лати /
йак т'а Ісус Хрис'тос
бу'де прога'н'ати //

А йак на нас п'рііде
пус'л'ідн'а го'дина
ўбыс' нас не" ли'шила
'Мати 'наша 'мила //

Йак п'ріідеш до 'церкви
т'реба ск'ромно с'тати /
а сон на'л'іга'е /
к'лонит у'же с'пати //

Анг'елы дòў'кола
'около ол'тар'а /
йак крас'но с'п'і'вайут /
'Д'іву велич'айут //

У не"д'іл'у 'рано
ўже с'а с'лужба с'лужит /
а 'л'уде с'а с'хòд'ат
і друг 'друга 'суд'ат //

О / йаг на нас п'риїде
пус'л'їдн'а го'дина /
ўбыс' нас не" ли'шила /
Мати 'наша 'мила //

К'ликаў / 'радуїс'а / Маp'їе /
'ангел'с'кым г'ласом /
ты поро'дила Ісуса Х'риста
на спа'сеніе 'л'уд'ом //

П'ерша 'ружа р'ос'ц'в'італа
о'на на з'д'р'і /
ко'ли ар'хангел Гаўр'їйл
к 'теб'і прыле'т'іў //

'сонце 'ясно зас'в'іт'ило
шче 'ясн'іше уд з'д'р'і /
'Мати 'Господа Ісуса
На По'чайевс'куї г'д'р'і //

'рано с'ме ішли ў манаст'ыр' / 'там ис'ме ноч'о'вали / а ўно'ч'и нуч' не"
с'паліс'ме / ў манаст'ы'ри п'іс'н'і с'п'і'вали // на'пуноч'и ўс'і с'ме ішли / уп'хожовали
манас'тыр' / с п'іс'н'ами 'дуже 'было 'фаіно // 'бат'ушкы 'были по т'риц'ат' // а т'ипир
не" б'іруйеме п'іш'ком і'ти / мы бы шче ішли на п'разнікы / ко'бы нас у'же 'везли на
аў'т'обус'і //

Як одягалися

даўно / ко'ли шч'е 'наша 'бапка 'жила / даўн'і 'л'уде но'с'или та'к'і само'р'обн'і
сороч'кы / 'шили 'руч'но / п'р'али / т'калі // са'м'і ро'білі / а 'л'уд'ом 'шили та'к'і 'б'іл'і
'тат'і / сороч'кы 'б'іл'і / 'фаін'і / туї із 'гомбамі / 'д'оўг'ы ру'каў // х'л'д'пц'і шап'кы но'с'или
'та'к'і к'рыс'ан'і / за к'рыс'ан'амі ко'с'іц'і 'фаін'і но'с'или // даўно х'л'д'пц'і і ўс'а 'м'ол'д'
іш'ла на п'разнікы / а там про'да'вали та'к'і 'м'ід'анікы // та'к'і / Прис'а'ту Д'іву / та'ке
про'да'вали // х'л'д'пц'і д'іў'кам купо'вали / ўто 'было інт'е'р'есно // но а т'ипир у'же / ко'ли
йа маі мо'ло'да 'была / 'б'іл'і у нас та'к'і 'былі с'в'іты / п'латы та'к'і 'фаін'і / шир'ін'кы
'фаін'і / ко'с'ич'ан'і / на 'шійу с'ме йа'з'алі та'к'і па'ц'ур'кы / та'к'і бундо'ч'кы 'былі /
та'к'і 'фаін'і з'і'лін'і / та'к'і т'ипл'і 'былі / в'ол'ос'к'і // йа уд'а'валас'а на С'а'ту не"д'іл'у і
та'ка 'была с'пека / а йа ў 'ч'іжмах у'бута 'мус'іла 'быти / та'ка 'была з'выч'ка // а шч'е маі
даўно 'наш'і бап'кы у п'е'теках // аж'бы 'л'іто ці йа'ка с'пека / 'мала б'раті мо'ло'ди'ца
'п'етек // о'то та'ка 'была 'м'овда / о'то не" 'было даўно / йак т'ипир'кы / ш'лайеры // но
'дуже 'было 'фаіно / 'фаіно і т'ипир / 'аібо і т'ог'ды 'была 'м'овда // 'мойа ў'нука т'ипир
іде усту'пати / та по'шилис'ме йуї но'ве / і плат / і с'в'іту // на Но'выі гуд і в'інч'о'вати
хо'дили та ўб'і'райуд'а у та'ке / 'наше р'ан'д'е // а свал'бы йак 'фаіно ішли // даўно не"
'было 'тул'ко 'йісти таі 'п'іти / н'і'ко не" ро'біў у 'барах свал'бы // хы'ж'і 'былі мал'і
'аібо там ум'іш'ч'аўс'а на'род // а та'ка 'была с'вал'ба / шч'о там нава'рілі р'іпы /
'г'олуп'ц'у / ла'жок // а та'к'ыі быў з'выч'аі / шч'о мы у тайст'р'ы б'раліс'ме су'б'і йі'ды
'ко шч'о 'дома напаро'ваў / 'воткы / 'п'ива / ко 'йаіц'а ўбіў / ко 'рыбы навп'і'каў //
'с'іліс'ме за стул / раз 'дали нам 'газде / шч'о 'было / а п'о'т'ому 'каж'з'ыі с'воіе // так
іс'ме с'а 'гостілі / та'ка 'была с'вал'ба // не" 'было так / йаг у 'барах / ў'с'ач'іно 'йісти //
інт'е'р'есна 'была с'вал'ба / 'музыка / а 'гул'ан'е та'ке / шч'о 'Боже! // а не" 'пілі / а т'ипир
і п'іут / таі н'і'ко не" 'хоч'е с'п'і'вати / у'с'і м'оў'ч'ат / н'і'ко і не" с'п'і'ват // та'к'і т'ипир
переро'біліс'а по'р'аткы //

Про коноплі, прядіння, ткання

'с'і'йалис'ме кôлôпн'і / 'были 'б'іл'і таї зилін'і // маї с'коро дости'гали ўты 'б'іл'і /
 / поми'жи зелеными 'б'іл'і с'ме ўби'рали // а пôтôму восе'ни / йак с тых зельных ўже
 'было на'с'ин'е / уби'рали с'ме // і мы то'ты кôлôпн'і мо'ч'или в:ôду // 'неслис'ме ў 'пôтук /
 кам'ин'ом ис'ме при'т'асковали // там і два / і три 'тыжн'і 'мокли в:ôд'і // пôтôму с'ме йіх
 уби'рали та йа'залис'ме так'і 'горсти мал'і // а пôтôму мы ўто су'шили на 'сôн'ц'і / 'были
 так'і 'тел:иц'і / шч'о мы пак то'то 'тел:и на пôв'ісмо // 'были так'і шч'іт'кы зил'ізн'і
 / 'дергалис'ме / руску'бали так / ч'инили по'в'ісмо // і д'іўч'ата схо'дилис'а пр'асти /
 ц'ілу 'зиму пр'али // 'были вич'ур'ниц'і / х'лôпц'і ішли на вич'ур'ниц'і ид':іў'кам // д'іў'кы
 пр'али / х'лôпц'і пр'ийдут / д'іў'кы заган'айут / о'бы йіх цул'ôвати ішли // а пôтôму
 та'ниц' ро'били д'іў'кам / і пр'ад'ин'е гет поли'шайут / і ку'ж'іл' / бо ідут гет иг'рати // но
 / ро'били с 'того та'ке полот'но 'б'іле // с'нуїниц'а та'ка 'была / снôвали // ўто ўже 'жоны
 с'а тым зани'мали // к'росна / верс'таты так'і / т'кали // і пôтôму то'то полот'но / ко'ли
 с'ак на'висн'і / б'ілили / ішч'е 'было маї 'б'іле // од'но 'было маї то'нин'ке / шчо ішили з
 н'ого сороч'кы // а од'но 'было / шч'о м'іхы ро'били // к'лоч'е мы назыв'али / маї та'ке /
 та с 'того ішили м'іхы // а с 'фаїного ро'били ў'с'ач'ино / ішили // ішч'е не" 'было су'мок
 та'кых / ги ти'пир // та ішили так'і б'ісагы / од'на наўпе'ред / а од'на на'зад // іде жо'на
 на ба'зар / та не" ў сум'кы / а ў б'ісагы на'клала та'ке / шч'о т'реба // пішкы с'а хо'дило
 / бо шч'е і 'вестис'а не" 'было йак // т'ашко с'а 'жило даў'но // а ко'пати 'кул'ко т'реба
 'было / уруч'ну ўс'е / а 'муч'иўс'а на'род // но пу'думаїте со'бі / 'кул'ко ўто т'реба с 'тыми
 кôлôпн'ами поро'бити / дôки на 'себе по'шити сôрôч'ку // та м'ного / 'сирота / на'род с'а
 'муч'иў // тôг'ды 'было 'познати / 'котра д'іў'ка по'р'адна / бо зрôбила на со'роц'і ру'биц'
 // та котра 'была по'р'адна та та'кый то'нин'кый 'фаїный уч'и'нила // а ти'пир пуш'ла ў бовт
 та ку'пила / ти'пир у'с'і по'р'адн'і // не" т'реба н'і т'кати / лиш за г'рôш'і ку'пити / та ўс'і
 по'р'адн'і // ти'пир ни'йе роз'луку // а даў'но шч'е шч'о 'было // даў'но бо'гатыї ли'т'ин'
 дô 'б'іднуї д'іў'кы де там! / бо'гат'і до бо'гатых ста'ралис'а // ти'пир хут' йа'кый б'ід'нак
 'може іти до маї бо'гатуї // і 'котр'і с'а л'убл'ат та ізби'райуц'а / та там ти'пир ни'йе
 руз'луку / аш ты маї 'б'ідна / а йа маї бо'гата // а даў'но 'было / о'то та'ка 'была б'іда //
 ка'зали / аш во'лы ид ву'лум 'рыч'ут / бо і ў н'ого во'лы / і ў нийі во'лы / та ўбы 'было маї
 буш урака'ши // та'кый быў ч'ас //

Як хоронять померлого

йак ум'ре 'дако / зби'раємес'а в:и'ч'ир'і на псаў'тыр'у // 'читац'а псаў'тыр'а /
 а'каф'іст / 'молимес'а // 'бат'ушко парас'тас уви'ч'ир'і с'лужит // но 'дуже то'то інте'ресно //
 с'п'і'вайеме п'іс'н'і так'і 'коло т'іла / а пôтôму на д'ругый дин' упру'вут // 'фаїно на упру'вут
 с'ходиме / та с'п'і'вайеме т'уды / до 'йамы / пав'іси с 'церкви бе'рут / хрест // 'бат'ушко /
 ўто ўс'е іде ў теме'туў // похорôн'айес'а шч'е 'фаїно / 'заки з мо'литвôў // уд'і'вайут то'то
 / ста'райуц'а / у дере'вишч'и 'фаїно у нас так 'шийут / у дере'вишч'е кла'дуть // ко'бы
 даў Бог / о'бы сис' с'в'іт быў о'бы нас 'вороны не" рузйі'дали / о'бы нас так охорôн'али
 // бо та'кый ч'ас пр'ийде / так 'пише / шч'о бу'де т'ул'ко т'рупу / ш'чо н'ікуму йіх бу'де
 ноло'жити ў 'зимл'у / шч'о 'вороны йіх 'будут рузйі'дати // но / 'аїбо ко'ли ўто бу'де / ісе не"

указано / коли тот час буде / сперет страшного суда / на пущі іднїй час / так пише /
 усякуй біды буде // таї йе біды / лиш о'то не' усьі хот'ат знати / о'та біды / шчо типир
 с'а робит / землетра'сенїе / то'ты усьады повени / воїны м'істами / о'то усьо на'писано
 // ішч'е у нас туї / Богу д'аковати / по с'уї Україн'ї / туї Бога гн'ївити н'ішч'о / бо шч'е
 іс'а Україна сп'укуїна / н'ї л'уди не' забирайт н'їкуды / шч'е усе тихо / фаїно //

Святкування Різдва

йак іс'ме даўно на Руд'во / з'наєш / йак фаїно ко'л'адовали? // збере'мес'а на С'а'т'ї
 виїч'ур / іде'ме по хы'жах / не' п'їе'ме / не' пор'знимес'а / скромно так / фаїно // іде'ме с
 хыж'ї до хыж'ї комп'анійоу / ко'л'а'дуйе'ме ко'л'ат'кы // шч'о'с' іс'ме заїїли та'ке пус'не //
 а до пуноч'и ходиме / а на'пуноч'и звонит до церкви у два'нац'їт' ч'асу / називайес'а
 Вси'ношне // мы іде'ме до церкви фаїно усьі до тр'ох ч'асу // у три ч'асы приїде'ме / мало
 л'аже'ме спати // у вус'ім ч'асу служба / іде'ме усьі на службу // а по'тому за три дны
 изб'їраемес'а б'андами / бр'їгадами / іде'ме ко'л'адовати за гр'ош'ї на ц'ир'к'оу // бо церк'ви
 с'а стр'їят / у нас дуже фаїна у се'л'ї ц'ир'к'оу типир // мы так фаїно ко'л'а'дуйе'ме //

сы йа'зыче восплеш'ч'їте ру'ками /
 йако Хри'стос изб'авите'л' із на'ми //

да у'б'їют не'сквер'ного мла'дєнца /
 пре'жде в'їка от усьїх т'варей пер'венца //

В:ифлєйєми йїудиїс'кум ро'диу'с'а /
 йако ю'трок / пеле'нами по'виу'с'а //

вос'тан' скоро / Іо'сифе / і б'ї'жи /
 ро'жен:ому с мат:єр'їїдоу по'служ'и //

пасты'р'їе упу'ноч'и зв'їрайт /
 х'валу Богу ро'жен:ому воз'дайт //

да по'гыбнут во Йє'гипт'ї болва'ны/
 пре'жде бы'ша дийа'во'лы созда'ны //

мудр'ї волхвы од Вос'тока приїдоша
 з'лато / ливан со сми'р'нойу при'ноша //

їс'его радос'нойє сло'во пред'в'їч'но /
 да со'круша'ц'а ідо'лы ко'неч'но //

ангел во сн'ї Йоси'фови ска'зує /
 ўже с'а Прот со воїн'ством го'тує //

да по'гыбнет си'ла йїх вопре'кы /
 да царст'вует Хри'стос / Бог наш вов'їкы //

Як святкували Великдень

сперед Ве'лик'одн'а / сперет Паскы / у чит'вир' називайес'а дин' ст'рас'н'їй // іде'ме
 до церкви у чит'вир' на ст'рас'ц'ї // а у п'їятниц'у / у два ч'асы по'п'олуд'ну зби'раемес'а
 на плашч'єн:иц'у // фаїно с'а с'лужит / ун'ошуйес'а плашч'єн:иц'а / бат'ушка уно'сит
 так на ру'ках вон // об'ходи'ц'а ц'ир'к'оу три рас / за'но'сит до церкви // плашч'єн:иц'а
 фаїна ў нас / типир но'ва / у'шивана / і о'ту плашч'єн:иц'у по'тому усьі ц'у'л'уйут /
 з'п'ївайут // а у суб'о'ту печ'є'ме паскы / мал'ує'ме йаїц'а // йаїц'а даўно мы пи'сали
 воском / называлос'а та'ке пишч'ок // а у фарбу усьаку / б'л'їду / син'у / ко йа'ке л'убиў
 / фарбилис'ме / і фаїно уста'валос'а на то'му / на йаїц'ови // та'к'ї бы'ли йаїц'а писан'ї /
 мы ка'зали даўно писан'кы // но а типир маїбуш мал'ує'ют по'р'о'жн'ї йаїц'а / шкара'лупшу

// но а пѡтѡму їде'ме на с'лужбу / напa'руйеме кошар'кы / 'паску / 'йаїц'а / кѡў'баскы /
'сыру / ў'с'ач'ино // ко шч'о 'маіе / ко шч'о 'може // иде'ме до 'церкви / 'рано 'в:ус'ім ч'асу
/ несе'ме с'а'тити // пос'а'тит нам 'бат'ушка / иде'ме ду'му / йі'ме / і добре бы пос'пати /
о'бы 'кури не" греб'ли гр'ат'кы / о'бы дошч' не" 'падаў / йак буде'ме с'іно су'шити // но
/ та'ка 'каска // а пѡтѡму д'іўч'ата / х'лѡпц'і / у'с'і по горса'гови / 'кажут / блы'хы 'бити
// напa'руйут со'б'і так'і нас'м'іх 'прутики / та 'хѡд'ат по горса'гови / прѡ'хѡжуйуц':а
// та'кыі за'кон / маі даў'но 'было // а ти'пир х'лѡпц'і не" їдут блы'хы 'бити / ни'іе ти'пир
блѡх // дуже 'было 'фаіно // 'фаіно с'п'і'вали / Хрис'тос воск'рес! // мы с'а утк'лан'овали /
во'йистин:о воск'рес! //

Хрис'тос Воскре'се із 'мертвых / с'мертійу смирт' поп'раў /
и 'сушчым во грѡб'іх жи'вот дарѡваў //

Про життя давнє й теперішнє

отѡ 'было с'перет Рузд'ва // та быў та'кыі п'разник / назі'вали Анд'р'іа // та д'іўкы
хо'дили на вич'ур'ниц'і // та у'їдут вон / та 'каж'жа д'іўка л'і'чила 'кул'е / даў'но 'были так'і
пло'ты горо'жин'і / 'мало 'быти до 'диўйат' кулу // а диўйат'ы кул йа'кыі по'паде / 'котрыі
п'равыі / 'котрыі к'ривыі // та'ка 'была ко'медіа // ої / ме"н'і не"фаіныі / бо ме"н'і к'ривыі
/ а 'котруі 'фаіныі по'паў // а д'іўкы / йаг ни'іе х'лѡпц'у / та їдут / та во'рожат там / та'к'і
'рѡбл'ат монды'гы / о'бы х'лѡпц'і приішли // там у 'ц'іўку б'іут / 'кѡўтайут / 'кличут / та'ку
'фіг'лу ро'били //

не"лехко і ти'пир / 'аїбо ї даў'но 'была не"лехка ст'рѡіка // 'т'ашко с'а 'было ст'рѡііти
/ грѡш'і с'а 'т'ашко зарѡбл'ало на ст'рѡікы / а пак ст'рѡіілос'а // спер'шу 'рылос'а в зе"м'ни
фун'дамент / ша'лункы ко'палис'а // наїмаліс'ме за мага'рич / 'было ў'с'ако / за грѡш'і с'а
наїмало // ўто ўсе 'было 'дорого / ч'і'ніліс'а 'вал'кы / 'тиглы не" 'было так / ги ти'пир / а
'вал'кы ро'біліс'а так'і із г'лины // даў'но не" так / йак ти'пиркы / мѡлѡд'і с'а збе'рут та
не" 'хѡд'ат і'ти 'жити до 'хыж'і / 'до'кы 'ц'ілком не" замибл'овано / ўбы не" с'тала уно'ч'и
на 'голыі под'лаш // а мы даў'но до'хыж заішли / 'зимл'у с'ме мас'тили г'лінѡў // а та'ка
'была зим'на / шч'о аж ис':а за'была та с'хѡўзлас':а // до нас приішѡў су'с'іт / та та'кыі
быў с'м'іх // йак стаў 'коло д'вері / та с'перс'а 'коло 'лады / іс'хѡўс':а // 'т'ашко с'ме 'жили
// 'б'ідныі даў'но 'т'ашко жиў / із:а'ропку с'а ст'рѡіиў //

даў'но та'к'і 'были хы'ж'і / із 'дерева // но / 'аїбо ўто 'были хы'ж'і мал'і // та'ка 'была
'хыжа / ч'о'тыри на ч'о'тыри 'комната / шч'о ў н'уі 'жили // а 'дале 'комната маі мал'а
/ у туі 'комнат'і ко дер'жаў кѡрѡву / 'кури // ўто с'іни назы'вали / а туі 'жили в од'нуі
'комнат'і / 'аїбо ўс'і с'а там ум'ішч'али / 'пос'ц'іл' та'ка 'была на ўс'у 'хыжу // йа'ка 'была
'дѡўга 'хыжа / та'к'і 'были на'б'іг'і ко'лы / на ко'лах дошкы // зби'райут восе'ни з мелаіу
шуме'лін'е / та шуме'лін'а там нас'тил'ат / при'крыйут ве'ретами / та так с'а с'пало // а
ко с'а не" вм'ішч'аў там на ўту 'пѡс'ц'іл' / та на зе"м'ли с'пали // на туі уд'нуі постели
д'і'лилос'а 'натроіе / бо так 'было // таі так 'жили / а ти'пир 'хѡд'ат 'жити мѡлѡд'і у 'хыжи
двашѡкѡвуі таі тришѡкѡвуі // а даў'но 'жили 'т'ашко / 'аїбо здѡров'і 'были // а х'л'іба
не" 'было 'б'ілого / хл'іб мелаіныі // у по'декого і на Ве"лиг'дин' не" 'было 'паскы / а быў
та'кыі 'б'ідныі / шч'о мелаіныі спл'ук // отѡ 'было маі даў'но / отѡ 'было при мал'д'арах //

у нас 'были ма'д'аре / ч'ехы // ч'ехы ў нас 'были двац'іт' г'оду / а 'тож уп'іят
 'были ма'д'аре ш'іс'ц' г'оду // а утко'ли 'рус'кі заіш'ли / мош ка'зати / шч'о при 'рус'кых
 на'род за'ж'іў // бо пус'тили на'рода п'о с'в'іту // в'ойна ў'с'ады погу'била 'села / за'воды
 / 'фабрики // наш на'род не"л'і'нивыі / ішоў ту'ды / зар'об'ляў г'рош'і // у нас 'д'іти /
 вошкол'ани'кы 'ш'е'стоіі к'ласы / йа с'в'ой дун'кы на ске"р'д'оўку б'рала 'ш'е'стоіі к'ласы
 // у'же зар'обили т'ону 'зерна // ти'пир / утко'ли нас'тали 'рус'кі / на'рот с'а 'фаіно за'п'равиў
 і п'ост'роііўс'а не" так // і ў'же с'тало маі 'добре //

'была хво'роба / л'у'дина хво'р'іла // но / туберку'л'ос соко'тили // бо ўто ў'р'од'і за'разне
 // аж 'были по ч'и'л'адникови йа'к'іс' ст'рупы // та з'найеш / ч'им л'і'ч'или? // ў'били за'йа'ц'і
 'дик'і та б'рала з'айа'ч'ихи кыр'ви / та тыў к'р'овл'оў мас'тили 'раны / та ўто пома'гало //
 'масти не" 'было так / ги ти'пир / та не" куп'овали 'масти // а с'ак у па'тиках не" куп'оваў н'і'ко
 'масти // не" 'было за шч'о // ў мага'зині ў'с'ач'іно 'было / 'аібо не" 'было за шч'о ку'пити //
 быў і го'лоден на'род / быў і х'ворыі / і ў'с'акыі / бо не" 'было за шч'о куп'овати //

а ро'боты 'дома 'дуже м'ного / 'аібо о'на не"пла'ч'ена // бо ч'о'ло'в'ік ж'о'н'і не" 'хоч'е
 пла'тити / бо 'каже / шч'о ўто 'дома за ро'бота? // п'риіде на'висн'і / т'реба весно'вати /
 са'дити / ко'пати // с'і'на п'риідут / ко'сити / су'шити / жо'на фурт у ро'б'от'і // ц'і'ле л'і'то
 ў ро'б'от'і // а шч'е йе такыі ч'о'ло'в'ік зак'л'атыі / та 'каже / та шч'о ты 'дома ро'биш? //
 не" ра'хуйе 'жунс'кыі трут // та тако'го ч'о'ло'в'іка 'мусай тир'піти //

а даў'но 'дуже м'ного зе"м'ні 'было / гектар'е // а ти'пир ни'йе 'тул'ко зе"м'ні //
 не" ро'били н'і'где даў'но л'уде / на'ш'і д'і'ды // на 'п'о'ли ро'били / па'сун' м'ного са'дили
 / ст'руч'а // о'то ц'і'лу 'зиму су'кали ст'руч'е д'і'ды / 'жоны п'ра'ли // у 'хашч'у хо'дили /
 бо даў'но не" 'было так ку'пити ма'шину др'оў / ги ти'пир йе // аі даў'но ішли ў 'хашч'у
 с'ан'ками п'і'шымы // ко на п'леч'ох / ў 'кого 'были саноч'кы / та л'уты т'а'гли зи'м'оў на
 п'леч'ох та так с'а г'р'і'ли // а ў хы'жах так'і 'были постил'і вы'со'к'і на 'буж ги 'митер //
 а п'иў'ниц'і не" 'было так / йак ти'пир / а 'попут то'ты постил'і до 'самых дош'ч'ок р'і'пы
 к'лалі // о'ту р'і'пу за 'зиму у'с'у п'ойі'дали // та на го'р'од'і за'гр'і'баліс'ме ў 'йамы / там
 накладе'ме 'фаіно г'н'ойу / упкладе'ме р'і'пу / та г'лин'оў тож за'меч'еме і не" 'мерзне // і
 ти'пир у 'йамы с'а кладе р'і'па / о'на там так і сту'йіт у 'йам'і / та'ка 'фаіна //

Про село Сокирница

Со'кырниц'а даў'но 'было ве'лике с'ело / 'аібо 'мало на'рода 'было // хы'ж'і 'были
 ма'л'і / де"ре"ўл'ан'і // там 'комнатка од'на / с'і'ни даў'но ка'зали // лави'ц'і 'были так'і
 с'і'дати із 'дерева / 'постели не" 'было / аі с'пали на такых дош'ках / 'б'і'дно 'жили / а
 ч'и'л'ади 'было м'ного // д'і'ти 'было м'ного даў'но / не" так / йак ти'пир / 'аібо ўс'і с'а
 ум'ішч'али // а ти'пир с'ело ў'же та'ке бо'гате / 'по на два-три ш'то'кы (ета'ж'і) хы'ж'і // но
 таі шч'о / на'р'оду і так с'о'му ти'пир н'і'где / і сва'жайу'ц'а / і не"дос'тач'а / і зби'райу'ц'а /
 ли'шайу'ц'а // ти'пиркы 'фаіне с'ело / лиш бы 'жити / упст'роі'ене // йе ў 'н'ому мага'зины
 з'с'ак'і / ўс'о на с'в'іт'і / лиш г'роши т'реба //

'цир'к'ов ў нас 'была / о'на ў'же ти'пир у му'з'ийі / т'риста г'оду / маі буш'маіе // 'коло
 нийі пост'роі'или но"ву // у нас у Со'кырниц'и дв'і церк'ви / на'рот с'а п'од'і'ліў / бо 'дуже
 е'лике ў нас с'ело // на'рот 'ходит од'ны в уд'ну / д'руг'і ў д'ругу 'цир'к'оў // а ўта ста'рин'ка
 цир'к'оў сту'йіт на му'зеі // йі'йі пудремун'ту'йут / та шч'е ўсе о'на сту'йіт 'фаіна //

ти'пир не" так с'ватайуц'а // хо'диў х'лôпиц' за д'іўкôў / хôт'илис'а зби'рати // у'же догово'р'алис'а о'ни о'бойе / а д'іўка до 'н'ого не" пуш'ла н'і за й'ак'і г'рôш'і // ў'то 'была ган'ба й'ти дô х'лôпиц'а до 'х'ыж'і / 'дôки й'и не" браў // ти'пир 'того не"йе //

Як пекли хліб

даў'но пе"кли хліб мелаіный // ва'рили р'іпу / так'і 'были друц'кала / 'фаіно м'і'сили р'іпу та з му'кôў мелаіноў пе"ре"м'ішавали // а 'было та'ке / шч'о ў'л'іт'і кл'али на 'лис'ц'е / на ка'пусту // а ўз'і'м'і б'рали 'лис'ц'е іс'т'руч'а / шумел'ин'е // та на то'то кл'али та так у п'іч' на ло'пату са'жали // а даў'но 'б'ілого хлі'ба не" 'было / лиш на Ве"лиг'дин' // таі о'то / ко не" б'іро'ваў ку'пити му'кы 'б'іло'йі / таі не" 'было / а й'или ў'с'акы' хліб / і 'житн'ы' й'или / і мелаіный й'или // а ти'пир хліб 'добре пе'ч'и / 'хоч'е напе'ч'е / не" 'хоч'е / мага'зин / ге / шч'е і р'ізати не" т'реба // а мелаіный хліб? // ро'билас'а при'ч'ина / ко'ли дру'ж'і / ко квас ро'биў та'кы' // му'ка с'а мелаіна ч'ита'во за'пар'овала ў гу'р'ач'у 'вôду // за'парилас'а му'ка / прост'ыло ў'то / а пôтôму / ко'ли к'істо 'зач'ало 'пукати / тôг'ды ме'тали ў те"п'ш'і // і ў п'іч' в о'гин' кл'али / заў'то не" т'реба 'было м'ного 'кыснути да'вати / 'б'ілы' / з 'б'ілуйі му'кы / тош тот хліп кыс маі 'дôўго // з мелаіну'йі маі 'наскоро с'а пл'ук // таі 'добры' быў / а ти'пир'кы д'іти не" 'хôт'ат // та 'мôйі д'іти ка'зали / й'а не" 'хôч'у 'с'ого хлі'ба / бо ме'не ў рот 'коле //

Про їжу

й'ак с'а й'істи даў'но го'т'овило? // гôлу'пц'і мелаіні / р'іш'каш'і с'а не" ку'по'вало / бо не" 'было за шч'о ку'по'вати // о'лойом о'лойанили / шч'е і ци'бул'і // гôлу'пц'і о'лойанили / а пôтôму й'ак й'или / та шч'е з'вир'ху о'лойанили до'машн'ым та'кым // йôі / й'ак'і 'были 'дôбр'і // а маі буш с'а ва'рило па'сул'і с'а ка'пустôў / ма'чати / 'сербати / р'іпы ц'і'лôйі / йôі / й'ак'а 'была 'добра й'і'да! // ти'пир із 'маслом / іс'ме'танôў / і то'то не" 'дуже мо'ло'дым 'добре // а даў'но 'была ў'то 'добра й'і'да / і здо'ровы' быў на'род // 'мало ко'го бо'л'іло / а ти'пир у'с'іх / 'сирота / бо'лит у'д'обро'го // галу'шок мелаіных та 'цукром пôсôлô'д'ат / 'сербати ў'то 'были галуш'кы // йôі / й'ак'і 'были 'дôбр'і! //

Йак почалася вiйна

даў'но не" ч'ути 'было н'іч' / лиш рас при'ш'ло / ро'билис'ме / хо'дилис'ме / 'н'іко не" знаў / теле'в'ізôру не" 'было / не" з'найеме н'іч' / 'уткы / шч'о // лиш раз ізоб'рали уд гуда'ку 'бубны / та быў на ко'м'і'тит'і та'кы' 'бубен / та 'зач'али по 'селах хо'дити 'бубнайуч'и // н'іко с'ела о'бы не" пушôў / бо 'вôіна с'а на'ч'инат 'заўтра // та с'ак ис'ме ўз'нали / шч'о 'вôіна с'а на'ч'инат // та му'і пушôў ч'ô'ло'в'ік іс'дôму / та 'дома го не" 'было // а ўсе ішли 'бити 'карты ту'ды / Го'р'і'пото'кы / де Попадин'ц'і жи'вут // а ўсе су'с'ін'кы' ли'г'ін' там і'шôў // а му'і ка'заў / іду й'а лиш там по'никати // а й'а ка'зала / ди'вис'а / о'бы лиш ты с'а там не" при'сохто'ваў // та ўни там не" ч'ули н'іч' / й'ак ішли 'бубны по с'елови

та г'оїкали / о'бы н'іко не" ішоў з'дому н'ікуды / бо в'оїна с'а на'ч'инат // а йа пуш'ла таї
 'кажу / так / не"бо'р'ата / вы с'а туї с'картами иг'райте / а по с'елу та'кый страх // та шч'о
 з'ними гово'рити // а тот / шч'о быў г'лаўный нат карт'аш'і / та 'каже / іди 'уц'і гет / бо
 йа то'б'і зарас та'ку в'оїну дам / шч'о ты л'у'ди пужайеш! // і ўні 'дале 'зач'али 'карты
 'бити / а муї 'нараз 'із'о мн'оў пуш'оў / бо в:ун не" ішоў 'карты 'бити / лиш по'никати // но
 таї 'нач'алас'а в'оїна // та муї три раз ішоў та ўсе с'а вер'таў // раз го вер'нули / приїшоў
 на'мало ду'му // 'дале го вер'нули уп'ят / йа 'дуже с'а мо'лила / 'Господи / лиш ко'бы не"
 пуш'оў // а ў т'рит'ыі раз йак приїшло // таї лиш пуш'оў / таї ре'ви / не" ре'ви / таї мо'лис'а
 / не" мо'лис'а / і пуш'оў / і на д'нишн'ыі дин' // і 'нын'і 'реву / таї ус'таламс'а / і шч'е ме"н'і
 за 'н'ого н'іч' і не" да'йут / бо в:ун пуш'оў при ма'д'арах / іш'ч'е ма'д'арс'ка влас'ц' у нас
 'была // а ўд'аваламс'а шч'е при ма'д'арох / а с'перед г'о'в'ін'а ўже 'рус'к'і заїшли // но
 та при ма'д'арах ус'тих пуїти // а в'оїна с'тала / та пуш'лам ў раїсо'без на 'п'інз'ійу / а
 там 'каже / шч'о с'те приїшли // в:ун ма'д'арон та пуш'оў 'рус'ких 'бити та шч'е бы с'те
 'п'інз'ійу уд 'рус'ких 'х'от'ілі // 'кажу йа / в:ун не" ма'д'арон / вун п'ростыі ч'о'ло'в'ік //
 но а наї ти'пир бу'де в'оїна / та йа'ка бы влас'ц' не" 'была / та ци мож о'то не" пуїти? //
 но / 'жунко / тат' мы не" вино'ват'і / е'се не" мы 'дали за'кон // тад' не" вы 'дали / 'аібо вы
 на 'мене не" крич'іт / бо н'іко на в'оїну не" 'раду'йес'а іти / аж:енут / та путч'ін'атис'а
 в'ласти т'реба? // та уд нас не"так м'ного і пуш'ло на в'оїну //

Моє життя

уд'нуі д'ітин'і быў 'годык / д'ругуі два // і ўс'таламс'а / і 'дуже быў вели'кий 'голод
 і 'дуже м'сильно б'ідо'вала // бо 'д'іти про'сильі 'йісті / ре'вали / заро'бити не" 'было де /
 б'іда 'была // і 'дуже м'т'ашко переб'ідо'вала с'тыми д'іт'ми / но йа 'йіх ізрос'тила // но
 а ти'пир / йак ка'зати / б'іды н'і'е / і ро'боты н'і'е / 'аібо не" го'ло'дуйут ти'пир // там
 б'ідо'валам / хо'дилам у Со'лотвино / ішла на сул' / а ў Ма'д'арш'чину 'несла за ме'лаї
 м'ін'ати // хо'дилам іс'хышкы до 'хышкы / де 'к'іло ўз'али / де дв'і // хо'дилам по хы'жах
 / 'т'ашко м'д'іти годо'вала / 'дуже 'было г'аш'ке жи'т'е //

йаг нас заб'рали 'рус'к'і / тог'ды мы ўже за'жили / бо ўже 'дали 'л'уд'ом ро'боты //
 'дали ро'боты і 'жонам // і ў кал'гоз ис'ме хо'дили / но 'аібо 'т'ашко с'а хо'дило / 'доки с'а
 з 'рус'кыма за'жило // та тош п'о'т'ому 'было 'добре // таї і ти'пир ис'ме не" г'о'л'дн'і / лиш
 од'на б'іда / аж 'дуже ўс'е доро'ге / аж н'і'е г'роши 'тул'ко //

Записано 2005 р. від Майор Марії Васи́лівни, 1920 р.н., освіта 7 кл.

Спогади про весілля

йа ўже 'была вели'ка / йа т'риц'ат' диў'ятого 'года 'рожена // йа ўже с'тала ро'бити
 на за'вот // п'іш'ком на з'м'іну с'ме хо'дили // 'пудрага 'ч'аса с'ме ішли п'іш'ком // аш
 о'то пак у 'мене наїшоўс'а же'них / 'суженыі // п'йадис'ат п'йагого м'с'тала на ро'б'оту
 / а п'йадис'ат в'о'с'мого ўже 'мо'я с'вал'ба 'была // а свал'бы 'были / шч'о в'ін'кы 'были
 / ко'сиці 'были 'б'іл'і / по'шит'і / ши'ро'к'і // ут ч'о'ла нас пле'ли / с'ак ут ч'о'ла нас
 пле'ли / по'казуйу // а там в'ін'кы // ма'д'арс'к'і 'ф'ілеры 'были на'кладин'і так с'у'ды //

ропи'салис'мес'а на Івана Хри'стите'л'а / о'то 'было два'ц':а'того ў'з'ім'і / а два'на'ц':а'того
 'ма'а 'мо'а с'вал'ба 'была // тепло'та / тепло'та // но шч'о / ў'би'райут н'а так / у в'і'нок /
 с'вита ши'рока / плат ши'рокий с 'пан'кликами / і 'ч'іжмы іс тоў'с'тоў 'сар'оў / та'к'і / шч'о
 'лед'вы м у них іш'ла // 'ч'іжмы ч'і'ниў жит // туї / де жи'ве іс'а ти'пир'кы Ф'і'р'зан'а /
 шч'о ку'пила 'хы'жу / там 'были жи'дус'к'і хы'ж'і / а там у тых хы'жах жи'дус'кых 'были
 'корч'мы // йа / ко'ли с'у'ды при'ш'ла 'жити / йа 'гуску йі'м не'сла прода'вати за г'р'ош'і / бо
 не" 'было г'рош'и // о'ни сто'й'али на горса'гови / та ко н'ус' / та ў 'того ку'пили // а йа йі'м
 са'ма по'несла / та запла'тили ми так / йак т'реба //

а с'вал'ба ў'л'і'т'і // та ў'б'рали н'а 'ч'іта'во // а же'них при'ш'оў іс ку'ра'гоў'л'оў за
 м'ноў / д'ружба / таї кум / таї шч'е два ку'мове // при'шли х'л'о'п'ці с'п'і'вай'уч'і // а
 'му'зика с'а'ка 'была / 'бубен таї 'гус'л'і / гар'мош'кы не" 'было // а дай'ут ме"н'і ши'р'інку
 ў'ру'кы / таї 'м'ой'ому жени'хови // а ў 'клуб'і пут сме'ре'ками 'му'зика і'г'рала / а мы с'а ў
 'церк'ви в'ін'ч'али // а твуї о'ти'ц' н'а ро'с'писа'ваў / твуї 'н'ан'ко быў голо'ва с'ела то'г'ды
 // йак мы с'а по'в'ін'ч'али / мы пу'шли ду'му / до 'мене // а пак по'вели ме'не до ста'рых
 у'же ту'ды / до жени'ха // гус'кы 'были / ме'не муї же'них по'в'і'уг до 'себе на гус'кы
 // а 'Ан'ц'а Га'ў'ан'а таї д'руг'і 'жо'ны 'шили із бе'р'в'інку 'в'інч'і'кы ме"н'і / таї йо'у'му
 'в'інч'і'к / таї на ку'ра'гоў // а на ку'ра'гоў 'д'оў'гы' т'реба / а мо'ло'д'і д'і'воч'і'кы не" з'нали
 'шити ку'ра'гоў на ко'си'ц'у // а йа ў'з'ала та са'ма м си / мо'ло'ди'ц'а / на'шила // та ў'то /
 'мо'же / і не" 'пуд'ло // за ў'то 'мо'же с'ме'с'а ро'зо'мел'и / ко йо'го з'на'е // а тож изыш'лис'а
 'г'о'с'ц'і в'и'ч'ир'і у жени'ха // мо'ло'дич'ин та'ниц' / ми'н'і 'зач'али ме'тати ко'п'і'йоч'і'кы /
 'дис'ат' ко'п'і'йок / п'ят'на'ц':і'т' 'рус'кых / та'ке на'ме'тали / та'зи'кы / гор'нич'і'кы / на плат
 по'лот'на // на сто'лах 'р'і'пка / 'г'о'лупч'і'кы / таї ко шч'о ч'і'ниў // та по'кладут ск'л'анку
 'вот'кы на стул // а на'прим'і'р' / ты до 'мене при'ш'ла с'во'й'ым ч'улу'в'і'ком на с'вал'бу /
 при'нес'лас' 'вот'кы / за'куску / йа'йи'шни'ц'у / йа'к'іс' там коў'бас'кы // за с'то'ликом си'ди'те
 ч'о'тыри вас // та с'і'лис'те со'б'і та 'у'пили // а до 'рана і'г'р'али / до 'рана // на'род не"
 п'і'яны' быў і с'п'і'ваў / і і'г'раў / і до'бре 'было // а ти'пир'кы с'а 'г'о'с'ц'ат у ри'с'то'ран'і /
 бал'д'і'ют //

Післявоєнні роки

'а'ібо йа 'дуже м'ного пере'жила / ко'ли 'была 'во'і'на / у 'сорок п'я'то'му 'во'і'на с'а
 'конч'іла // 'н'ан'ко ў 'арм'і'і слу'жили ма'д'ар'с'куї // а за х'л'і'б 'была к'р'і'за // а йа хо'дила
 п'і'ш'ком до' 'Хуста іс Со'кыр'ниц'і / а ў 'Со'кыр'ниц'и не" прода'вали // аш ко'ли на штре'кови
 ро'біли / та на штре'кови да'вали по' бу'хан'ці х'л'і'ба // а штре'ка'р'і то'г'ды маї до'бре с'а
 'мали / 'мали 'фа'йну плат'н'у // во / с'ак'і бу'хан'кы 'н'ан'ко нам но'сиў / 'каж'ы' дин' йі'м
 дв'і бу'хан'кы х'л'і'ба да'вали // а ў'то нам 'мало / нас 'было шес'теро д'і'ти // а с'тигли бы
 'н'ан'ко не" при'нести іш'т'ре'ка / та не" 'йі'ли бы с'ме'н'іч' // та 'мам'ка то'кан ва'рили із
 му'кы // х'л'і'ба пек'ли / ву'с'аны' х'л'і'б / 'р'і'пку с'а'ку ма'лу не" 'ч'і'сти'ли / із лу'пин'оў 'мы'ли
 // таї мел'ай'ны' / таї у'с'акы' х'л'і'б быў // у'вун с'а і ти'пир'і'ц'і'нит // 'а'ібо даў'но йо'го пек'ли
 йак / но / 'фа'йны' быў // 'р'і'п'кы на'м'іс'ат / 'дын'і ту'ды / таї со'лот'кы // по'м'ый'ут 'р'і'пу /
 по'ва'р'ат / по'д'о'п'чут / таї так х'л'і'п да'вали 'йі'сти //

Як будували хати

даўно с'я то́же ст'ро́йіло / та т'ашко с'я ст'ро́йіло // ма́й буш 'было хыж із 'вал'ку // о́то ўс'е т'реба 'было ч'ініти // рас на'копле́ме гліну / во́ды нал'еме / то́зу ту́ды на'меч'еме // та да'ваі тог'ды і́грати / о́бы с'я фа́йно у'роби́ла гліна // та на'меч'ут у то'ты 'формы на 'вал'кы / та ли'ше"н" с'я пупут'і́гайе та ўс'танес'я 'вал'ок так / йак к'і́рп'іч' // а йак п'рисхне 'малин'ко удну / та скла'дуд го так / йак к'і́рп'іч' // убер'тайес'я / 'в'ігер го прув'і́йе // а́бо ўто хы'ж'і 'были 'типлі // і мы ч'ініли хы'ж'і із ш'оўгором / у'вун быў 'маі́стер / та к'лика́ли го с'ак ро́бити // і́збе́ре по п'ят'нац'і́т' жун / бр'і́гаду // та ўто у'вун нас уп'лач'оваў // а за ўты три ру́бл'і мож 'было ку́пیتی вус'і́мнац'і́т' бу'ханок хл'і́ба // а 'зач'али хо́дیتی на 'заропкы // і́йа 'была в Ал'та́йі / 'вал'кы м ч'іні́ли і хл'і́вы м за ним ма́стила // та не лиш і́а / бр'і́гада нас та́ка 'была // і к'рыш'і к'ры́ли іс'о́ломы // і́а м'но́го хо́діла / і́а 'была два раз у Ал'та́йі // і 'вал'кы с'ме ч'іні́ли / но / шч'о нам 'было т'реба / і на 'ко́н'о́х с'ме м'і́сі́ли то'ту гліну // і са́м'і с'ме во́зіли ту́ды со'б'і / ку́л'ок та'а́глі з і́а́мы // і на 'санках та́ке с'я та'а́гло // бура́кы ко́пати / восе́ни ст'руч'а ла́мати / на бура́ках ім 'была м'но́го раз // лиш вус'і́мнац'і́т' раз ім 'была у Жи́томи́рс'ку́і о́бласті // но / та ку́л'ко с'ме зароб'ля́лі? / то́ну 'зерна //

На вечорницях

даўно / ку́і 'были ве"ч'у́рніц'і / та мы с'я схо́ді́лі / ці п'ят' д'і́вок / ці ш'і́с'ц' // а хл'о́пц'і на́німа́лі та́ніц' // сіді́ме со'б'і та плете́ме / пр'аде́ме / ко шч'о // п'рі́йде о́ден хл'опи́ц' / убі'ра́тес'я / 'ка́же / і́де́ме на та́ніц' // до 'кого / до 'М'і́шкы / до 'Сур'і́нц'а / не" ў клуб // 'было шч'о і ў клуб / лиш ма́й буш хо́ді́лі до 'ч'і́ла́ді // на́п'рмі́'р' / п'рі́йде та 'ка́же / ку́л'ко 'хо́ч'е́те / ці ди'с'атку / ці п'ят'нац'і́т' / ці д'вац'і́т' / та бу́де у вас та́ніц' // та пак там д'і́вок із ус'о́го се́ла і хл'о́пц'у п'оў́на 'хыжа // даўно 'было фа́йно // ч'у́л'у'в'і́к да'ваў 'хыжу / а ў́ні йо́'му пла́ті́лі // по д'вац'і́т' ку́п'і́йок з'вел'і та 'да́лі два-три ру́бл'і та́й ус'о // а ко́лі 'бы́ла Ф'то́міна не"ді́'ла / та 'коло 'Ан'ц'і́ Пан'ку́л'і / там быў та́ніц' у́се // ту́і 'коло Андра́ша быў та́ніц' / на то́му п'я́а́цові / 'коло Пеле́ха'ча быў та́ніц' // о́то 'было 'с'а́то та́ке //

а хл'о́пц'і до нас хо́ді́лі / хл'о́пц'і убі́ра́лі д'і́вок / ко'т'р'і́ і́йм с'я л'у́бі́лі // та́і 'за́йдут до'хыж / мы та́к'і 'ра́ді / д'і́ўкы / пр'аде́ме со'б'і / ко́тра шч'о 'ч'і́ні́т' // та́і ту́і ле"г'і́н'і у 'першо́йі за́бі'ра́ют ве́р'е́тено / ц'у́л'у́йут // а да́коли та́к с'я не" 'хо́ч'е́ ц'у́л'о'ва́ті / а́бо 'мушу // ус'і́ і́шли / бо ў́ні зл'о́мл'ат ку́ж'і́лку / не" раз ім пр'і́йшла із зла́мл'ен'о́ў ку́ж'і́лк'о́ў // та́і 'бы́ла з на́мі о́д́на та́ка с'та́рша д'і́ўка / 'Ан'ц'а Га́ж'ан'а // і́ду / 'ка́же / хл'опчи́кы / 'буду вас 'зарас ц'у́л'о'ва́ті / і́ду лиш руч'кы по́мы́ті // а ў́на поч'е́рні́ла руч'кы / поч'е́рні́ла // йо́і / Ми́гал'у / зо́ло'тін'кы́ / йа́кыйі́с' фа́йны́ // 'уч'е́рні́ла о́дно́го / дру́го́го / ус'і́х пуў'ч'і́рн'ова́ла // а пак 'Ан'ц'а і́шла / по́ла'ма́лі ку́ж'і́лку / по́ла'ма́лі ве́р'е́тено / с'ц'а́глі пр'а́жу з ве́р'е́тено / ус'о по́ла'ма́лі //

Колядування

'мо́йі хл'о́пц'і хо́ді́лі ў бетле́гены / ў́ні 'бы́лі па́сты'р'і // даўно 'бы́лі ве́р'те́пы / пр'і́ймалі́с'ме ўс'і́х // п'рі́йдут пуд д'ві́р'і та 'ка́жут / ці пр'і́йма́йе́те ве́р'те́п // а даўно

і на Ми'колы ішоў тот Мико'лаї на ко'ни // бы'вало Ци'л'о Ф'речка та на ко'ни // ко'н'а ўби'рали 'фаіно // з'далеку 'было 'чути / аш іде кун' с п'іўч'ани'ками // ко'л'адо'вати о'ни с'а ў'ч'или 'дома / ко за кым 'маіе іти // маі с'коро іде 'д'ідо / 'дале п'рііде ўже жид / і 'баба ўже 'была / і ч'орт // на 'ч'орта і по'хожы // ти'пир не" з'найу / йак / 'аібо тог'ды так'ы быў не"ч'есны шч'о / у'вун лиш за 'ч'орта і 'хот'іў іти // а 'Бокша 'Цил'о / тот лиш за 'жида / бо 'тому жит штимо'ваў // а мы хо'дили / ко'л'адо'вали // а ти'пир шч'о ко'л'а'дуйут / ти'пир с'п'івайут // с'тали там / зако'л'а'дуйут / а 'с'адут с'а 'гостити / таі у'с'о на 'тому // таі ко'л'ат'кы не" 'дуже з'найеме // «Ко'ли з'в'із'да 'йасна» з'найеме по'ко'л'адо'вати / таі «Рож'жеств'о» / «'Диўнайа но'вина» / так'і не"ве"лик'і // а даў'но і хор туі быў у Со'кырници // і ўс'і 'были ў так'ых ушиван'ках / і ў п'латах так'ых 'были // так 'фаіно усту'пали шч'о // а ти'пиркы шч'о йе / 'мол'од' мог'ли бы ў'ч'ити на хор //

Проводи в армію

даў'но 'хот'іў іти х'л'опиц' у 'арм'ію // ішоў так'ы / шч'о у'вун йіх у нас у се"л'і пу'дуч'оваў // ре'г'руты с'а назыв'али // 'кажут / і'дут ре'г'руты с'п'івайуч'и горса'гом // мы у во'ш'к'ол'і сид'ілі / а ўні со'л'б'і і'дут горса'гом / а пост'ригли йіх 'догола / йак 'мали 'заўтра іти ў 'арм'ію // та голо'ва 'была / йак у с'их 'рекету / а тог'ды ка'зали ре'г'руты // а ў 'кого 'была л'убаска / та утк'лан'овалис'а / утпраў'л'ала го л'убаска // даў'но туі го до 'п'ойзда 'управили / наре'ваўс'а / наг'ладиў 'д'іўку // та 'думаў / ци по'ч'екат го / ци не" по'ч'екат го //

Записано 2004 р. від Варваринець Марії Іванівни, 1939 р.н., освіта 7 кл.

Як давно одягалися

даў'но с'а 'жоны таі д'іў'кы с'ак уд'і'вали // плат так'ы у нас быў / так'і с 'фыдрами 'фаін'і п'латы // е'се быў ч'ел'сны у 'мене // п'латы 'шила са'бука / та 'несли до 'нийі // та шч'е 'была 'бундо'ч'ка / у'плелам со'л'б'і та'ку ма'лу с па'ц'ур'ками // од'на ў н'а 'была зе'лена / а од'на ч'ел'ена / у'плелам со'л'б'і // йа да'вала йі і 'д'ругым м'ного / мо'лоди'ц'і ў 'тому с'а уд'а'вали // таі п'латы 'были // нап'рим'іп' / уби'ралас'а в зе'лену 'бундо'ч'ку / посири'дин'і так'ы 'панклик с 'фыдрами // а 'ч'іпкы 'были ку'пован'і / а 'панк'ли'кы 'син'і / че"л'ин'і / кладе'ме 'инак'ы на плат // ти'пиркы та'кого ни'йе // а с'виты ў нас 'были ши'р'ок'і / 'фаін'і / 'б'іл'і / с 'ч'іп'ками / таі 'кл'алис'ме на них на'шиты 'панклик // а х'л'оп'ц'і о'д'і'вали нага'ви'ц'і п'р'іч'ішні / у 'лаі'б'иках хо'дили / сороч'кы так'і до'машні т'кан'і // 'было б'ізуно п'йади'с'ат гомби'ч'ок / од'на до' од'н'ойі / од'на до' од'н'ойі // а 'р'оіты 'шили йа'к'і даў'но // і ти'пир у 'мене там 'было // ти'пиркы хо'дили 'моіі х'л'оп'ц'і ў бетле'гены / куі 'были ма'л'і / та ўсе і со'рочка ў н'а 'была і д'войе га'ти // о'то ў нас пасты'р'і 'были / а пасты'р'і з вер'тепом хо'дили // у 'т'уткы шч'е 'была та'ка 'фаіна 'бундо'ч'ка / зе'лена // так'і кытич'кы на н'уі в'іс'ілі // 'т'утка дис' 'дала ў ста'ру це"р'к'оў / там быў так'ы / г'і му'з'іі // 'аібо де то'то с'а 'д'іло / бо там ти'пир у'же ни'йе //

Коломийки

ку'пиў ми'н'і П'етрик 'реклик /
 ô'бым го л'у'била /
 а йа 'реклик поно'сила /
 П'етру м не" л'у'била //

ої П'ет'рику / верти'тику /
 заже'ни бы'чата /
 йа'к'і ў 'тебе / так'і ў 'мене
 'ч'ôрн'і оч'и'н'ата //

ої ци 'доле не"шчас'лива /
 'де с':а / 'доле / 'д'іла /
 ци т'а 'вôда приму'лила /
 ци 'рыпка т'а 'і'з'іла //

ої ци 'иду гу'р'і / 'дулу /
 не" 'витко н'і'кого /
 'серце ми с'а ро'спу'кайе
 'ж:ал'у вели'кого //

йа не" п'іу пале'ноч'ку /
 лиш сту'дену 'вôду /
 таї не" те'бе / 'д'і'ўко / 'л'убл'у /
 лиш твôйу пôдôбу //

ої ци М'ігал'у / М'ігал'у /
 М'ігал'у б'і'лин'кыі //

ої ты 'милыі / 'черес 'тебе
 с'в'іт не"весе'лин'кыі //

'егеї 'уп'іу по'гар 'воткы /
 та 'пуїду ід'ôр'і /
 на 'паленку г'рôш'і 'майу /
 а п'лич'і ў н'а 'гôл'і //

еї 'с'ойі пале'ноч'кы
 ко'бы тек'ла 'р'іч'ка /
 ко'бы ми с'а покло'нила
 б'і'лин'ка Ма'р'іч'ка //

напи'ламс'а пале'ноч'кы /
 на'пила / на'пила /
 не" ве"д'іт н'а 'понад 'р'іч'ку /
 ў'бы м с'а не" ў'то'пила //

не" ве"д'іт н'а 'понад 'р'іч'ку /
 'р'іч'ка студе'нин'ка /
 ш'кода ми с'а у'то'пити /
 йа шч'е моло'дин'ка //

Боро'наво / 'фаїне с'елло /
 лиш ко'бы не" ў 'йам'і /
 так'і ў н'ому ле"г'іники /
 йак намал'ôван'і //

Записано 2004 р. від Карабиньош Христини Юріївни, 1942 р.н., освіта 7 кл.

Весільні коломийки

еге"ї пле"т'іт / д'і'ўкы / в'інкы /
 бо ўже 'б'іла д'нина /
 бо до 'сийі 'хыж'і п'ріїде
 'ипна ч'ил'адина //

еге"ї пле"т'іт / д'і'ўкы / в'інкы /
 до в'інку до'ходит /
 бо ўже 'наша ц'імбо'роч'ка
 із 'нами не" 'ходить //

ої ци / с'вату / пали 'хату /
 йа пал'у по'рогы /
 таї у'же ми до д'і'ўч'ины
 пус'л'ідн'і до'рогы //

еге"ї Йур'іу /
 Йур'іу / Йур'іу /
 не" п'іі 'вôду студи'нин'ку /
 йа ти по'до'г'р'іу //

а у 'с'ого 'с'вата
'серет 'хыж'і 'йама /
'дайте / 'с'вату / пале'ноч'кы /
бо йа шч'е не" п'яна //

ої вы не" 'думаіте / 'с'вату /
шч'о нам м'ного 'г'іа /
лиш дв'і 'боч'кы пале'ноч'кы /
а три 'печ'і х'л'іба //

гу'цулка н'а поро'дила /
гу'цулка ми 'мати /
посте'лила ми пос'ц'іл'ку /
л'і'гаї / 'сыне / 'спати //

ка'зала ми гу'цулоч'ка /
гу'цулка Йу'лина /
туї / 'Петрику / 'добре 'спати /
бо ве'лика д'нина //

са'ма м тра'ву столо'чила /
са'ма йі п'о'к'ошу /
са'ма м 'л'упка ро'с'с'рдила /
са'ма го п'оп'р'ошу //

ўбе'р'імс'а / ц'імбо'роч'кы /
ў 'б'іл'і шир'і'ноч'кы /
та о'бы нас позна'вали /
'ч'ийі мы д'і'воч'кы //

та не" б'і'да / шч'о м ци'ганка /
'добре / шч'о не" 'кур'у /
прихы'лис'а / ци'ганч'уку /
наї т'а поц'ул'уйу //

ц'ул'уй / 'л'упку / 'лич'ко 'мойс /
а йа 'буду т'вое /
та 'будеме ц'ул'ован'і /
'фаїный 'л'упку / ў'бойе //

та ци б'рыду 'р'іч'ку / б'рыду /
'серед 'р'іч'кы 'с'тану /
таї не" з'найу / 'л'уба 'мамко /
де до 'леду 'с'тану //

і'ш'оў 'л'упко у ка'туны /
на р'іц'і йа п'рала /
'руч'к'оў мах'ну / 'т'ашко дых'ну /
ўбы с' н'а / 'рыпко / ў'з'ала //

Як я до школи ходила

у вош'колу м ішла / у три к'ласы м хо'дила / аїбо то'то так им хо'дила // не" мож
'было / бо т'реба 'было 'дома 'дашч'о ч'і'нити // сест'ра с'а с'тарша уд:ала у ш'іш'нац'іт'
'году / а ме"н'і ўже 'было 'мусаї 'дашч'о ч'і'нити / бо 'мамка сам'і с'а ўс'тали / а ў кал'гоз
йіх запіс'али // а Ба'н'аска ста'ра ў'з'ала во'лы / а йа бы'кы во'д'ити ішла'м у кал'гоз // а
'мамка ўсе про'с'или / Ма'р'іко / лиш не" ка'жи / не"бо'рач'ко / шч'о йа т'а застаў'л'айу /
бо тог'ды б'рали та су'дили / аж не" пушч'ати ў ш'к'олу // а бывало / сест'рин ч'о'ло'в'ік
пріішоў та 'каже / Ма'р'іко / 'зарас туї за то'б'оў ц'і'ла 'с'вал'ба уч'ите'л'у // по т'риц'ат'
два уч'ите'л'і // та у'вун прііде та 'с'тане го'р'і ш'пором / о'то 'хыжа 'надвоіе / о'то 'хыжа
не"ве'лика // та 'каже / Ма'р'іко / 'зараз у'же туї // а брат быў прііш'оў / маї ве'ликий уд
н'а на три 'годы / маї ста'рый // та 'с'тане / та йа 'никайу / та ци 'пишу там / за сто'лом // а
йак о'ни пріішли / а о'ден у нас мілі'ц'ішта быў / та'кыі быў / 'мало с'а зай'ікаў // та у'вун
прііш'оў та 'каже / а ты шч'о за та'к'оў с'молаў'к'оў 'ходиш // а у'вун 'каже / та 'зашч'о /
бо йа йі'йі 'л'убл'у // а ўто брат / а ўни не" з'нали / аж о'то брат // а у'вун 'каже / 'никаї /
бо 'зарас ти голо'ва в 'о'б'о'локу бу'де / а 'о'б'о'локу ў нас 'было три на с'к'і'н'і у 'хыжи / а
йа зр'с'вала / та 'зашч'о быс'те го / та ўто муї брат // пріідут за мн'оў уч'ити'л'і / а йа з

ма́мкоў іду ў ха́шч'у на дры́ва // Йо́сиф Анд́р'і́ювич шче то́гды хо́диў // Васи́лино / пу́шчаі́те йі ў шкóлу // а ма́мка ка́же / не" пу́шчаі́у / бо голо́ва йі бо́лит / та де пу́іде ў шкóлу // та́г' у нас хы́жа од́на бы́ла ве́лика / а лави́ц'і // а ў́ні п́ри́дут с'у́ды та в обо́локы с'а чи́кайут / а йа с'а де п́рачу́ / і ма́мка / сирóта / а́ну / іди пуд лави́ц'у // но пак шч'о / та де пуд лави́ц'у пу́іду / а уц'і́ н'а в́итко // а ў́ні пу́ідут та ко́рòву іс хл'і́ва роз'і́азовали // ка́же Ба́н'аска / кл'уч' да́ваі́те / про́сили / бо ў́ні с'а замќлі / бо йа йі́х ви́жу // а йа ма́мку / сирóту / ў́ дру́гу хы́жу по́труч'а́йу / а са́ма то ту́і с'а п́рачу́ / то ту́і с'а п́рачу́ // а ў́ні й́мили та ко́ровы с' хы́ж'і уд́і́азовали та ве́ли гет / бо му́саї́ было й́ти // а йа не" хо́т'і́ла хо́дiti / заў́то м не" хо́т'і́ла / бо т́реба́ было й́ти да́где ро́бити // а ма́мка ў́ т́риц'ат' п́йат' го́ду у́сталис'а ут ч'у́лу'в'і́ка / а нас ч'е́т'ве́ро / а за́пи́сали йі́х на́раз у кал'го́з // а ме́не б́рала Л́ена ста́ра / П́іі́терка ста́ра // Ма́р'і́ч'ко / по́д' / будеш нам во́ды но́сити / а ў́ні й́шли жати́ // а йа во́ды пак при́несу // та́і з́йажу́ / та́і у с́нопы з́но́шуйу́ / у ра́каш сќладуйу́ / так фа́іно / ў́бы было́ / ў́хрест о́то с'а сќладовало́ //

Про стару церкву

ту́і н'с'у ста́ру цир'кóў у́с'ач'овали на Ми́колы / та там у с'у́і ста́руі́ цэркви быў п́разник на Ми́колы // і́с'а ста́ра цир'кóў даў́но лиш і́ была́ / та там у́с'і хо́дили́ // не" з́нали́ / аж йа́ка ў́то // там бы́ла ма́лін'ка / ма́лін'ка бы́ла правослаў́на цир'кóў / ка́зали́ // і́ там й́шли до́ цэркви і́ ту́і й́шли до́ цэркви / не" было́ ро́з'лу́кы // за йа́і́ц'ом б'і́глам до́ маточ'кы і́ с'у́ды / і́ ту́ды // а́і́бо ту́і у́же н'с'а цир'кóў бы́ла / шч'о п́ерет сим́ // то́'ту цир'кóў розве́лич'овали́ / к'і́рп'і́ч'ом у́пши́вали́ / о́на бы́ла ў́с'а і́з д́ерева́ // бо пру́шч'ун на́й бу́де му́і д'і́дик та ка́заў́ так / шч'о у́вун і́с хлòпч'і́камі с'вòйы́мі ма́лы́мі во́зіў́ д́ерево́ кун'мі і́с ха́шч'і́ на ў́ту цир'кóў // а йа́г на́рода ў́же ма́і розм́ножилос'а / у́же да́вали на́ цир'кóў ма́і буш ѓроши́ / о́ни шч'о за́думали́ / бо не"слòббудно́ было́ дру́гу цир'кóў ч'і́нiti // та о́ни так у́з'али́ / шч'о ги́бы ре́монт ч'і́н'ат // та ў́то ў́сири́дин'і сто́йало́ / а о́ни к'і́рп'і́ч'ом уќладовали́ // да́ле на́ново штука́тури́лас'а / ў́то с'е́редины́ д́ерево́ поў́б'і́рали́ / та о́на ў́ч'і́нíлас'а ма́і ве́лика́ // ми́н'і с'а в́идит / шч'о ў́на бы́ла ма́і ве́лика́ / г'і́ ти́пир н'с'а // бо ў́сири́дин'і ма́і буш на́рода с'а ў́м'і́шч'ало́ / йа́к у́ си́с'у / бо о́на бы́ла ши́рока ў́с'а ў́д'на́ка // а ти́пирка́ д́уже м́ного ч'і́л'ади́ і́дс / Бòгу д'а́ковати́ //

Як скубли пір'я

даў́но было́ ма́і т'ашко́ жiti / а́і́бо ма́і в́есело́ было́ мо́лоды́м // бо на в'і́нкы і́деме́ / с'вал'ба́ / на гус'кы́ / а ти́пир н'і́где мо́лод'ник не" пу́іде // і́деме́ в'і́нкы плес'ти мо́лод'ни́ц'ам / ко́сниц'і́ на кура́гоў́ шийе́ме // та о́ни шийу́т і́ ти́пир / і́ плетут / а́і́бо не" с'п'і́вайут / о́ни пле́тут та с'ак при́казуйут́ / бо с'п'і́вати́ н'і́ко ти́пиркы́ так не" з́на́е // о́то было́ с'ато́ / ко́ли п'і́рòскубы́ // а на с'ато́ в'і́ч'і́р'і́ ќлич'еш́ п'і́р'е с'купсти́ // о́быс'мс п́росто́ так не" си́д'і́ли́ / та ску́бе́ме п'і́р'е // а йа́к у́ кун'ці́ та хо́ч'е́ме й́ти ду́му / та хлòпц'і́ п́ри́дут / та / бы́вало́ / та́к'і́ п'і́р'ан'і́ пу́ідут // но та п́ри́дут / по́сид'ат та т́ребу́ют / о́бы й́ім ч'і́нití фы́рч'а́кы то́ты // а мы́ набе́ре́ме п'і́р'а то́нин'кого́ / та

нач'иниме йім фыр'ч'ак та'кыі на с'к'іпку / ск'рутиме та кладе'ме кытич'ку та'ку / та туї за шап'ками но'сили // ўто та'ка м'овда 'была // та / 'може / йак пок'лаў со'б'і ле'г'і'н'ом / та но'сиў хут' 'д'ок'і // та'ке / йак у йа'ера //

Великдень

а паску с'ме на Ве'лигд'е'н' пек'ли / пек'ла 'мамка / не" йа пек'ла // у п'ятниц'у в'и'ч'ир'і с'а м'ісила / аж д'воіе су'с'іду пек'ли ў п'е'ч'и // а тож 'дуже 'рано с'а'тили паску / а ўси'ношне кон'ч'али ў три 'ч'асы // та ко да'леко жи'ве / б'рали іс'д'б'д'ў 'нарас кошар'кы на ўси'ношне / та уста'валис'а паску с'а'тити // а мы / 'д'іти / та 'йаіц'а нам маточ'кы 'коло 'церкви да'вали // а не" так / йак ти'пиркы // маточ'кы до'хыж і'дут та да'йут 'йаіце / ч'д'ў'коладу // а даў'но 'коло 'церкви с'есе ро'били // а пак іп'лис'ме ду'му с 'паск'д'ў // но 'йак ис'ме 'мало по'й'іли / ко 'йаіеч'ко / ко соло'нины / коў'баскы / 'шд'ўдыр' не" 'дуже быў / 'аібо мы шч'е і г'д'л'д'н'і // а йа / 'мамко / пак 'даіте 'йаіце / а 'йаіце не" да'йут // а йа 'кажу / 'мамко / йа і'ду с'а хы'тати 'йаіц'ом на мо'ч'арку // а 'мамка 'кажут / 'д'і'тино / тат' 'треба ме"н'і 'д'ругуі 'дати 'д'і'тин'і // а йа так бы 'х'д'т'іла / бо йак с'а 'йаіце ска'зит / та 'мушу го і'з'істи // а пи'сали даў'но 'йаіц'а ў п'ятниц'у / плашч'е'н'иц'а 'была / а по плашч'е'н'иц'і пи'сали 'йаіц'а / і ва'рили йіх / і пи'сали // о'то мы с'а ізый'шли / та там на с'в'іч'ку 'мач'кало с'а так // у'с'ак'і у'зорч'икы 'были / у'с'ак'і т'ул'панч'икы // а маі буш 'было 'гус'ач'ых 'йаіиц' / 'гус'ач'і да'вали великым / а малым да'вали 'кур'ач'і // а на Ве'лигдин' / та не" так / йак ти'пиркы / по'й'іли та с'пати // а мы по'й'іли / там 'н'ан'ко нам по'д'ілили коў'басоч'кы / соло'нины 'мало / 'пасоч'кы // бо дв'і 'к'іла с'а ку'пило му'кы / таі 'доста / бо так 'мало 'быти // а мы / 'д'івоч'кы / ў'би'райемес'а тад' іде'ме іт 'церкви // а там 'коло 'церкви 'были так'і л'ішч'аны // а х'л'д'п'ц'і ч'и'нили со'б'і пишч'ал'кы із вер'бы / пишч'ал'лалі со'б'і / пишч'ал'лалі 'фаіно // та ў 'кого л'у'баска 'йе / та із ниў с'а пр'д'х'д'жуиут со'б'і п'д'т'ому // а ў 'кого ни'йе п'ішч'ал'кы / та 'в'д'з'ме п'рутик та іс п'рутиком // та 'фаіно 'было / а ти'пирка шч'о // а горса'гом і'дут / 'д'ок'и 'х'д'т'ат //

Записано 2004 р. від Марканчук Марії Василівни, 1937 р.н., освіта 7 кл.

Приготування до Пасхи

ку'пили нам дв'і 'к'іла му'кы б'ілин'коўйі / та спек'ли 'пасоч'ку / таі соло'нинкы с'ак пок'лалі у то'то / таі коў'басоч'кы / у 'кого 'было // таі прий'шли ду'му с 'церкви / фаі'нин'ко пуд'ілили нас / у'р'ізали нам п'д' н'д'рм'і // а 'д'ругый быў 'ч'орный хл'іп / 'може / не" 'ч'орный / 'може / ву'с'аный хл'іп / а 'може / ме'лаіный // а ши'р'іноч'ка до 'церкви іти / та'ка ў нас 'была б'ілин'ка / с косич'ками / п'роста / а 'мамка йі зафар'били / таі жд'ўт'ава 'была // еі / 'йа'ке 'было жи'т'е! // а 'йак ис'ме 'с'ого 'года 'фаіно пок'лалі то'ты кошар'кы / бо о'бы с'те з'нали / шч'о ўсе 'треба іти ста'вати на тот бук / а туі у'с'і і'дут на'п'д'сл'іт та тру'ч'айуц'а / 'л'д'мл'ац'а // а йа си на тот бук і'ду ста'вати // 'никалам / шч'о на 'д'ругый гуд в ап'р'іл'у бу'де Паска // мы з 'Й'уром 'никали / та / 'видит ми с'а / оде'н'ац'атого чис'ла там 'было на'писано // на два 'тыжн'і маі с'коро // но та бу'дут са'дити ти'пиркы р'іпу у 'мартови / бо до Ве'ликудн'а у'с'і 'х'д'ч'ут поса'дити //

Про післявоєнні роки

пуш'ла йа на р'б'оту / ту'ды / до' Бушч'ина / на за'вот // там им ро'била п'ят' г'оду
ц'і'лых / а пуш'лам у дек'рет / у'родилам Цил'ку с'в'ойу // таї о'то щ'о / йа іш'ч'е та'ка
м 'была / йак турок // йа 'думалам со'б'і / та йа со'б'і буду гуд 'дома / а дек'рет быў
лиш ч'отыри 'м'іс'ац'і тог'ды // пуш'ла йа звул'н'атис'а // а 'каже ми кадро'ва / Ма'рус'о
/ но ти'пир вас не" ізв'ол'н'у із ро'боты / а йа 'кажу / 'Господи / тат' пус'ц'іт н'а // таї так
д'і'тину н'і на 'кого ли'шити // но так о'на ме'не ізв'ол'нила / та'ка 'была по'р'адна жо'на //
бо мы с'а з ниў 'дуже ро'зу'м'ілі / йа йуї о'тин' на'клала ў 'печ'ку хут' ко'ли // наї Бог йуї
даў зд'ор'оў'ла / о'на ўже ў'мел'а / бо о'на 'была ста'рин'ка і тог'ды // а ти'пиркы 'точ'но
ў'мел'а //

Випадок на весіллі

та маї с'коро прійш'ли за мн'оў // а 'мати таї о'тиц' с'а ўс'тали 'дома / бо д'руга
с'вал'ба // а т'реба 'было щ'е 'нести за со'б'оў да'ры // та то'то на'клалі йім у то'ты би'сагы
та по'неслі йім // а мы ішли ту'ды на грузо'вуї ма'шин'і / моло'диц'а сид'іла 'попри
'шофера / та'кого замаш'ч'еного // а ўб'рата м 'была ў 'б'ілуму // о'та тра'диц'і'я 'была //
на ма'ш'ін'і з'вир'ху / ма'шина 'была к'рыта // а 'ут'ы ўже до'рога на Ко'пашново / а пак
'мостик быў / т'реба 'было п'іш'ком іти // а же'них не" б'ізо'ваўс'а моло'диц'у пере'нести
/ бо ма'лыі быў // а кум 'фаіный быў // а у й'о'го т'уткы быў сын / із Золота'р'ова быў //
но та у'вун ме'не раз за'кликаў іг'рати // но а моло'диц'а / йак за'кликаў / та іде // с'вал'ба
/ а у'вун на 'первыі раз 'нараз ми ўпо'в'іў / йак вы та'ка 'фаіна 'д'іўч'ина за та'кого іде'те
// а у'вун та'кый / ги гор'шок у нас / ма'лин'кый // а йа / но щ'о ка'зати / йак // но а тот
ме'не на'зат к'личе іг'рати / а же'них о'то 'в'ід'іў // таї 'того х'л'опц'а та'коі бы биў // а тот
іш'ч'е раз ме'не за'кликаў / на т'рит'ыі рас 'каже / з'найте / 'каже / щ'о / 'меч'те вы ўто
'цур'е та ўт'ікаіте // а йа 'кажу / та де т'і'кати / у 'мене ни'йе 'цур'а / а 'цур'е с'а ўс'тало у
Со'кыр'ниці // а у'вун 'каже / т'і'каіте ў 'с'о'му / но 'аібо де йа буду ў 'т'о'му / г'і босор'кан'а
// а у'вун сам ро'біў в Іркуц'ку на сп'лав'і / там г'роши 'было 'п'д'ўно // а йа бы 'была ішла
/ 'аібо йа не" риск'нула / 'аібо йа 'д'оўго бано'вала // йа.'т'ашко ўто пережи'вала // таї так
о'то 'конч'илос'а //

Як одне одного налякали

а йак не'сут хл'іп 'н'ан'ко / 'мамка нас но'сили на 'с'іно с'пати // та куфаі'кы йа'к'іс'
на'мечут / та сп'іт / д'іти // а с'ак 'была 'лавич'ка / 'ме'б'лу не" 'было / а хл'іб быў на
'лавиц'і на туї // а мы со'б'і йак по'л'італи с'пати / 'думаю йа / 'с'агну та ў'л'ом'лу 'того
хл'іба // таї муї брат із'д мн'оў / Цил'о / таї мы 'разом до'с'агли // таї мы с'а о'ден 'одного
на'пудили / щ'о не'ч'истый йа'кыйис' там // 'кажу 'рано му / Цил'ку / ци ты за хл'ібом
с'і'гаў // йа / Ма'р'іко / с'і'гаў // но таї йа / 'кажу // та с'ак 'іс'ме 'были 'сыт'і //

Спогад про бабусю

йа 'дуже т'ам'л'у / йак 'ваша 'бапка / йа'ка ўна 'была ф'і'л'ар'ка // та'кыі у них 'р'о́зум быў / о'ни так з'нали то'то упо'в'істи 'фаіно // йа памн'а'тайу / йак 'ваша 'бапка з 'д'ідом / йак прійшли до вас / та йак о'на ўсе на 'н'ого 'Петрику / 'Петрику // 'може / і покри'ч'ала дис' на 'н'ого / та так / ко'ли о'ни са'м'і 'были // та'к'і ўні 'были д'ружн'і //

йа 'т'амл'у шч'е / 'бапка 'наша / та ўсе ў 'бапкы 'было наго'тоўлено // і суп там быў / ваг' 'суканиц'а / і о'но та'ке ме'н'і 'было 'добре / 'так им ут'а'мила і'с'у 'суканиц'у // смач'на / а на са'м'ому мо'ло'кови // а то'ка'ну з 'лекваром ро'били / а з 'з'ам'оў / а з ро'солом ис'ме 'сербали // ко ўто 'нын'і бу'де йі'істи // а йа шч'е 'т'амл'у тот ро'сул / шч'о та'кыі быў 'дуже ч'е'л'еныі / ги ви'но / та'кого 'дуже 'фаіного ц'в'іту быў // а ў 'хыж'і даў'но не" 'было 'тепло / та ў'но 'было та'ке / ги лет / сту'дене // тог'ды ўс'е с'вое 'йіли / ўс'е до'машн'е / і за хл'ібом / мош ка'зати / не" хо'дили //

Записано 2004 р. від Молнар Марії Петрівни, 1936 р.н., освіта 7 кл.

Спогади про життя

ланк'о'в'оў ро'билам за ч'о'тыри 'годы / а тож ро'билам два 'годы бр'і'га'дир'ом / а тош 'сорок див'й'а'того 'года пуш'лам у кал'гоз до'йарк'оў / і до с'імди'с'ат п'й'а'того ду'йілам ко'ровы // у ш'ізд'и'с'ат див'й'а'тому 'го'д'і кал'гоз со'йе"ди'ни'ўс'а іс кал'гозом у Сте"бл'і'ўц'і / а 'доти 'была са'ма Со'кыр'ни'ц'а // 'дуже с'ме т'ашко ро'били / 'к'о'н'у 'мало 'было / во'лы 'были // ру'ками с'ме ду'йіли до вус'імди'с'а'того 'года / но'сили'с'ме гнуі / ко'ровам 'в'о'ду с'ме но'сили // у кал'гоз'і мож 'было 'жити пре'к'расно / не" 'х'о'г'ілас' 'дома 'р'іпу са'дити / пуш'лас' со'б'і / зар'о'билас' / 'х'о'г'ілас' 'то'н'у / 'кул'ко с' 'х'о'г'іла // а за ка'пусту / шч'о м йі ко'пала / ду'с'талам 'г'рош'і // а 'была вош'кола там / де ти'пир клуп // в уд'нум 'бо'ц'і Саў'кулич' жиў / а ў д'ругум 'бо'ц'і у'ч'и'ў 'д'і'ги // та та'ка 'была та'бл'ич'ка / та сим на'пи'с'е'ме / сим і'с'уч'е'ме / таі 'буг'те з'до'р'о'в'і // а на то'ту та'бл'ич'ку 'г'р'і'флик быў // та на'пи'с'али / таі і'с'у'кали / таі і'д'іт ду'му // не" 'было аж е'се до'машн'а ро'бота / а і'се та'ка // до' по'п'лудн'а по'было'с'а у вош'к'ол'і / а пак ду'му на до'машн'у ро'б'о'ту //

Сільське весілля

а свал'бы 'были не" так / г'і ти'пир // 'д'і'ўку 'фаіно у в'інок уб'рали / мо'ло'ди'ц'у / в'ін'чати'с'а до 'церкви // а на дво'р'і хл'о'пц'і і'г'райут ц'і'лыі дин' // а ўже йак пове'дут мо'ло'ду до жени'ха / там і'г'райут // а по д'ва'ц'і'т дру'жок за жени'хом // 'го'лупц'і 'были / 'левеш / 'р'і'пы не" 'было /

'р'і'пу ти'пир у'же ч'ин'ат / хл'іп // а на свал'бу до ро'дини не"сли'с'ме з'дому // не" да'рили 'г'ро'ши / 'тан'з'ур / гор'ниц' / в'і'дро / по'га'ры / та'ке // мо'ло'ди'ц'у ве'дут / а та'к'оі за ни'ў 'ладу ве'зут / та на то'ту 'ладу кла'дут пар'ны таі у'с'о / шч'о с'а напар'овало // у'д'алас'а 'д'і'ўка / прійшоў же'них / у ста'руі 'хыжи 'жили / не" сва'жалис'а // а ти'пир хыж на'ч'ин'ат / та н'і'ко ў туі 'хыжи не" жи'ве / лиш потка'ны таі 'мыш'і //

Записано 2004 р. від Попович Юлії Юрївни, 1930 р.н., освіта 7 кл.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
ПОБУДОВА СЛОВНИКА	7
Реєстр.	7
Структура словникової статті	8
ЛІТЕРАТУРА	11
Список умовних скорочень	14
<i>Додатки</i>	
ТЕКСТИ, ЗАПИСАНІ У ГОВІРЦІ	
СЕЛА СОКИРНИЦЯ ХУСТЬСЬКОГО РАЙОНУ	430
<i>Про сплавання лісу плотами</i>	<i>430</i>
<i>Про дитинство.</i>	<i>431</i>
<i>Як сушили сіно</i>	<i>432</i>
<i>Про обробіток землі.</i>	<i>433</i>
<i>Приготування сиру.</i>	<i>434</i>
<i>Розповідь про воєнне лихоліття.</i>	<i>434</i>
<i>Про Великдень.</i>	<i>435</i>
<i>Як пекли паску</i>	<i>435</i>
<i>Як ходили колядувати</i>	<i>435</i>
<i>Як жилося давно</i>	<i>435</i>
<i>Про вечорниці</i>	<i>436</i>
<i>Про колгосп</i>	<i>436</i>
<i>Про похорон</i>	<i>436</i>
<i>Як проходили вечорниці</i>	<i>437</i>
<i>Обряд сватання</i>	<i>438</i>
<i>Як проходило весілля</i>	<i>439</i>
<i>Весільна пісня</i>	<i>441</i>
<i>Про важке життя.</i>	<i>442</i>
<i>Про коноплі</i>	<i>442</i>
<i>Як малювали яйця</i>	<i>442</i>
<i>Про роботу в колгоспі</i>	<i>442</i>
<i>Розповіді про нечисту силу</i>	<i>444</i>
<i>Як я пас корів</i>	<i>449</i>
<i>Служба у війську</i>	<i>450</i>

<i>Про моє життя</i>	<i>450</i>
<i>Про відпуст.</i>	<i>460</i>
<i>Як одягалися</i>	<i>461</i>
<i>Про коноплі, прядіння, ткання</i>	<i>462</i>
<i>Як хоронять померлого</i>	<i>462</i>
<i>Святкування Різдва</i>	<i>463</i>
<i>Як святкували Великдень.</i>	<i>463</i>
<i>Про життя давнє й теперішнє</i>	<i>464</i>
<i>Про село Сокирниця</i>	<i>465</i>
<i>Як пекли хліб.</i>	<i>466</i>
<i>Про їжу.</i>	<i>466</i>
<i>Йак почалася війна.</i>	<i>466</i>
<i>Моє життя</i>	<i>467</i>
<i>Спогади про весілля</i>	<i>467</i>
<i>Післявоєнні роки</i>	<i>468</i>
<i>Як будували хати</i>	<i>469</i>
<i>На вечорницях.</i>	<i>469</i>
<i>Колядування.</i>	<i>469</i>
<i>Проводи в армію</i>	<i>470</i>
<i>Як давно одягалися.</i>	<i>470</i>
<i>Коломийки</i>	<i>471</i>
<i>Весільні коломийки</i>	<i>471</i>
<i>Як я до школи ходила</i>	<i>472</i>
<i>Про стару церкву.</i>	<i>473</i>
<i>Як скубли пір'я</i>	<i>473</i>
<i>Великдень</i>	<i>474</i>
<i>Приготування до Пасхи.</i>	<i>474</i>
<i>Про післявоєнні роки</i>	<i>475</i>
<i>Випадок на весіллі.</i>	<i>475</i>
<i>Як одне одного налякали</i>	<i>475</i>
<i>Спогад про бабусю</i>	<i>476</i>
<i>Спогади про життя</i>	<i>476</i>
<i>Сільське весілля.</i>	<i>476</i>

Наукове видання

САБАДОШ Іван Васильович

СЛОВНИК
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ГОВІРКИ
СЕЛА СОКИРНИЦЯ
ХУСТСЬКОГО РАЙОНУ

Редакція та коректура автора

Верстка та дизайн *Ренати Рец, Наталії Полянської*

Дизайн обкладинки *Степана Олага*

Здано до набору 25.10.2007 р. Підписано до друку 6.12.2007 р.
Формат 70х100/16. Ум.друк.арк. 38,7. Обл.видав.арк. 66,7.
Гарнітура Times New Roman. Замов. № 1834.

Поліграфцентр «ЛІРА»:
88000, м.Ужгород, вул.Митрака, 25.

Сабадош І.В.

С 12 Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району. – Ужгород: Ліра, 2008. – 480 с.

ISBN 978-966-2195-13-2

Словник уміщує понад 15,9 тисяч діалектних слів (не враховуючи переважної більшості фонетичних варіантів), записаних автором протягом останніх 20–25 років у говірці мараморського типу закарпатського діалекту. Більшість реєстрових слів супроводжується ілюстраціями із зв'язного мовлення, а також прислів'ями, приказками, загадками, уривками з народних пісень та зразками інших видів усної народної творчості. До Словника додані діалектні тексти, записані в говірці села Сокирниця на магнітофонну стрічку в 2004–2005 роках.

Для мовознавців, фольклористів, етнографів, учителів, письменників, журналістів і всіх, хто цікавиться живою народною говіркою.

**ББК 82.3(4УКР-43АК)
УДК 398.1(477.87)**